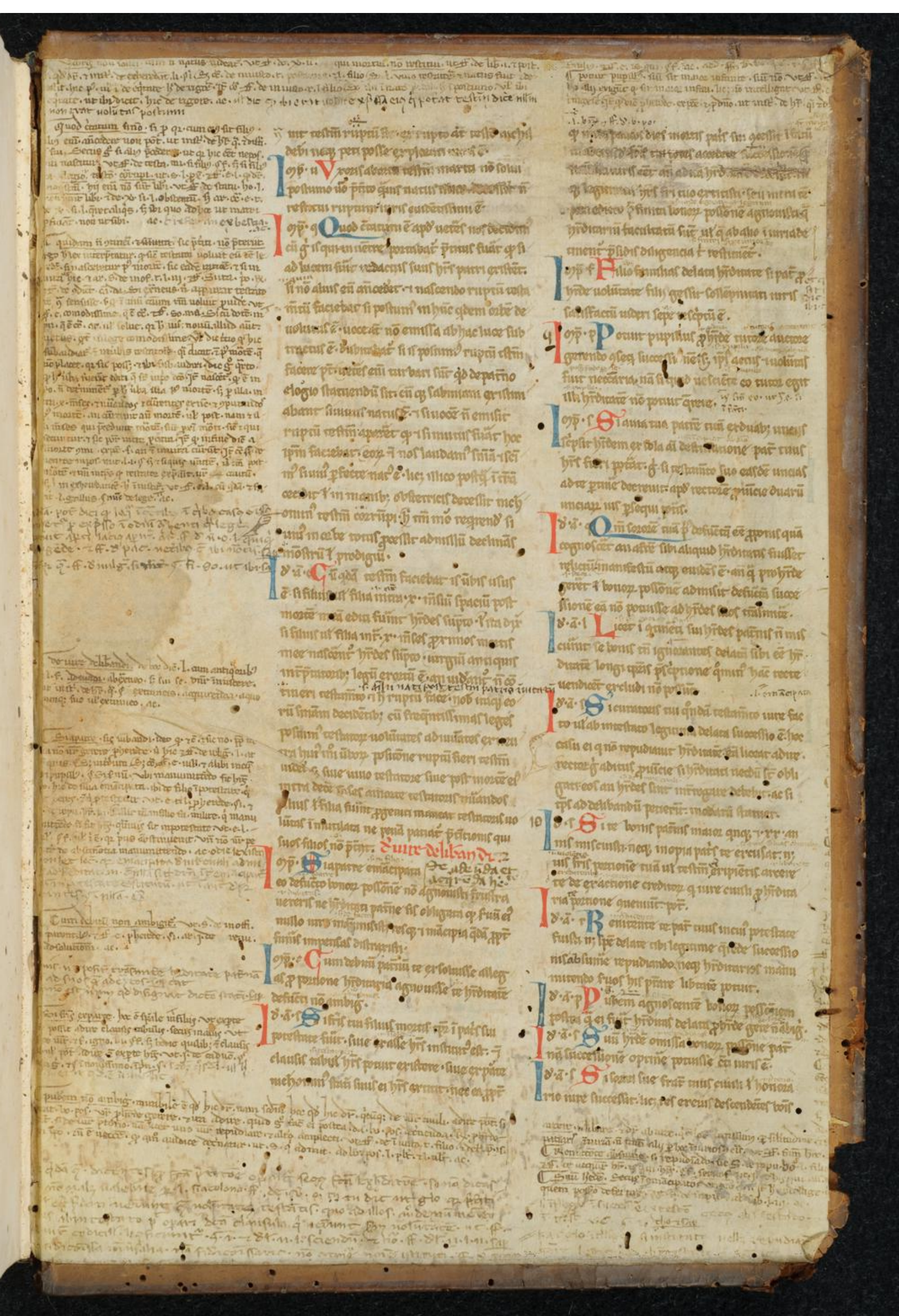

M. Th. a. 2 Sch. 104 (2)

Secunda pars operum
Johannis de Gerson

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Tabula generalis

Tituli librorũ secũ

de ptis doctoris christianissimi Johis ꝺ Gerson cãcellarij parisienſ. in q̃ locata sũt ꝑcipue opuscula ad mores accõmodata

Regule morales

r xxiij. A
Lõpẽdiũ theologie. xxv. M
Tripartitũ de decẽ ꝑceptis/de ꝓfessiõe/et de arte moriẽdi xxvi. O
De ꝓgnitõe vẽialiũ pctoꝝ ꝛ mortaliũ. xxx
De arte audiẽdi ꝓfessiões. xxxij. X (ij. J
De ꝓfessiõe molliciei xxxiij. A
De remedio ꝓtra recidiuũ xxxiij. L
De statuto carthusiẽ. q̃ ī mortali certo cõ fessus remittatur xxxiij. E
Aduisamentũ ꝑ modo ꝓfessiõis in religio/ nib̃ non lapsis audiendi. xxxiij. E
De modis excõmunicationũ et irregulari tatũ ꝛ absolutõis ab eis xxxiij. F
Notabile de forma absolutõis. xxxiij. B
Notabile ꝺ ꝑmis motib̃ ꝛ ꝺ ꝓsẽtu. xxxiij.
De absolutõe ꝓfessiõis sacrãl' xxxiij. J (H
De absolutõe defũcti carthuſ. xxxiij. M.
De moderata casuũ refuatõe. xxxiij. A
Epl'a sup codẽ ad quendã epm. xxxiij. O.
De ptãte ligãdi atq̃ soluendi. xxxiij. P
Resolutio sup casu q̃dã de irregularitate.
De ꝓtẽptu clauiũ ꝛ maria ex (xxxiij. U cõmũicatõnũ ꝛ irregularitatuꝫ. xxxiij. Z
De cordis induratõe xxxiij. ꝛ.
De indulgentijs xxxiij. ꝺ
Multaꝫ breuiũ ꝛ vtiliũ q̃stionũ resoluti/ ones xxxiiij. E.
De delectatõe ī fruitio dei hñda. xxxiiij. L
De pctõ veniali duplici xxxiiij. T
De correptõe ꝑrimi xxxiiij. T
De ꝑnulis ad ꝑm trahendis xxxiiij. U.
De contractibus xxxv. B
De symonia xxxvi. H
De sollicitudine eccl'iasticoꝝ xxxvi. O.
De testamento cõdendo xxxvij. K
Epl'a sup testamẽto librorꝫ suoꝝ. xxxvij. L
Epl'a ad carthusiẽñ. sup acceleratõne fuf/ fragioꝝ post obitũ oblatoꝝ xxxvij. L
De annuersario qõ sibi ꝓcurauit in eccle sia sancti Pauli in Lugduno. xxxvij. L
Testamẽtũ q̃tidianũ pegrini xxxvij. M.
Testamẽtũ pegrini metricũ xxxvij. P.
Epl'a ꝓsolatoria sup morte fratris ad fra/ trem xxxvij. O
De ꝓparatõne ad missam et pollutione nocturna xxxvij. R
De pollutione diurna xxxviij. A
Dyalogꝰ ꝺ celibatu eccliasticoꝝ. xxxviij. K
Carmẽ ꝺ pulcritudinẽ corꝑis xxxviij. ꝺ
Cõtra ipugnãtes ordinẽ carthuſ. ꝓpter paucitatẽ miracl'oꝝ ꝛ ñ ꝓfirmatõez. xxx/
De ñ esu carniũ carthuſ. xxxix. E (ix. A
An liceat q̃uato ꝺbit' ītrare religiõez. xxx
De temperãtia in cibo ꝛ potu ꝛ (ix. T vestib̃ platorũ xl. A
Sermo de vita clericorũ xl. F.
Sermo in cena dñi ꝑ hũilitate xl. P
Carmen ꝓtra tumidũ cor xl. ꝺ
Sermo de penitentia xli. A
Sermo de dño euãgelico xli. L.
Carmen de volũtaria ꝓauptate xli. Y
Sermo ad eccl'iasticorũ cautelã et erudi/ tionem xli. Z
Sermo de resurrectõe christi xlij. H
Sermo in ꝓcilio remẽſ dñica scꝺa pⁿ pa/ sca Bonⁿ pastor. xlij. O (rũ. xliij. M
De visitatõne ꝓlatorꝫ vel cura curato/
Sermo de q̃ttuor domib̃ ꝛ potest dici ī dedicatõe ecclesie xliij. U
Sermo de omnib̃ sanctis. Exultabunt sancti in gloria xliiij. ꝺ
Sermo ꝺ oib̃ sctis. Btũ q̃ lugẽt. xlv. N.
Sermo ꝺ oĩbus sctis. Exultate q̃niaꝫ merces vra. xlvi. L (bas. xlvi. P
Sermo de oib̃ sanctis. Uidens ihs tur
Sermo ī die natiuitatis dñi xlvi. U
Sermo ī dñica ī septuagesima xlvi. ꝛ.
Sermo de ꝺceptõne btẽ ỽginis. xlvij. L
Sermo de beato Bernardo xlvij. ꝛ
Sermo in die sancti Ludouici frãcorꝫ regis xlviij. L.
Carmẽ optatiuũ vt lilia crescãt xlviij. ꝺ
Sermo de oꝛõe ī ꝓcilio ꝓstãtiesi xlix. A
Sermo de spiritusancto xlix. B
De verbis dñi Uenite ad me oẽs l. A
Cause ꝓpter q̃s voluit dimittere cãcella/ riam li. P
Recõmẽdatio licẽtiãdoꝝ ī decret' li. T
Tractat' de nobilitate lij. E
De ꝓsideratõib̃ q̃s ꝛ hr̃e ꝑnceps. lij. L
Dyalogus franci et angli lij. X
De puella oli ī frãcia eq̃tãte ī armis. liij. O
De mirabili victoria puelle de post feran tes recepte in ducẽ belli exercitus franco rum cõtra Anglicos liij. T

Finit tabula generalis ope rũ Bui⁹ secunde partis

A 2

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Epitaphiũ magistri iohãnis

de Berson sacraꝝ lr̃aꝝ doctoris christianissimi /ac cãcellarij parisien̄. scriptũ in circũferentia sepulcri in Lugduno In ecclesia sancti Pauli. et in tabula muro appẽsa iuxta arma sua.

Magnũ parua tenet virtutiby vrna Johannem
Precelsum meritis / Berson cognomine dictũ
Parisius sacre professor theologie
Claruit / ecclesie qui cancellarius. anno
Milleno domini centũ quateratq; vigeno
Nono / luce petit superos Julij duodena

Incipiunt regule moꝛales eiusdem

Prologus

A Gamus nũc interim qđ natura ꝛ imitatrix nature ars solẽt. nos ab impfecto sumam⁹ exordiũ vt inde (si de⁹ annuerit) ad pfectioꝛa ꝓsurgam⁹. Itaqꝫ videre est naturam in floꝛigeꝛ apibꝫ ꝑmũ ex aꝛticis locis materiã fauoꝛũ colligere. deinde collectam dirigere in aliã formã / q̃ꝫ vnde sumpta est. demũ in alueolo cõstipank̃ miꝛo oꝛdinis artificio ptes singuloꝛũ. Quid veꝛo aꝛs? nõne pcessus in ea simil' agnoscit? Prouidet sibi ĩ primis de materia copiose. ipam deinceps in ptes diuidit. Poꝛro dat partibꝫ foꝛmã. ꝑmũ rudem. deinde politioꝛẽ. Postremo (quod est omniũ difficillimũ) partibꝫ sparsim positis ꝛ politis oꝛdinem colligationẽqꝫ tribuit. per quod tãdem operi suo pfectio cõsummata donak̃. Segregem⁹ in hunc modũ ptes aliquas velut e silua grãdi et p̃diuite / minera sacre scripture / quibꝫ formã aliquam addimus. Noli igit̃ lectoꝛ (si q̃s forte occurreris) despicere si iaceant interea he partes absq̃ oꝛdine. sine vinculis ꝛ calce. quas dũ sic erũt regulas aut doctrinas aut cõsideratones appellare poterim⁹. Fortassis dño ꝓpicio poterit et eis in posteꝝ exdecoꝛo oꝛdie libelli pulcritudo donari. Quod si datũ nõ fuerit nihilomin⁹ arbitramur nos nõ nihil pfecisse / si materiã p̃parauerimus alijs ad ea que libuerit fabricanda. aut sub alio tropo / nõ frustra sudauerimus / si ex agro floꝛentissimo sacre scripture apes cogitationũ nostraꝝ collegerint. digesserintqꝫ buccellas quasdã faui mellis ad lumẽ cognitionis et ad deuotõis dulcoꝛẽ. atqꝫ ꝑ medicamento desideꝛioꝛũ infirmoꝛũ. q̃s pticulas liceat postmodũ ĩ alueolo libri vn⁹ decoꝛo artificio specios⁹ oꝛdinare.

Finit prologus

B A que tibi pꝛecepit deus cogita semp. Quoniã quilibet obligat̃ scire illud absq̃ cui⁹ noticia nõ potest cui tare peccatũ. ¶ Culpabil' ignoꝛãtia iur⁹ diuini nõ cadit in facientẽ illud quod in se ẽ. qm̃ spiritussctũs talẽ hominẽ de necessaꝛiis ad salutẽ que vires suas exceddũt docere ĩmediate vel mediate patus est. ¶ Ignoꝛãtia inuincibilis excusat / in eis ꝑsertim que sunt facti. nõ autem crassa vel supina / q̃ puenit ex negligẽtia sciendi et faciẽdi qđ in se est. Dicit̃ autẽ inuincibil' nõ quin vinci possit. aut q̃ ex ea necesse sit tunc oꝑari. sed quia operans sufficiẽter ꝑm casus euentũ diligentiã apposuit sciendi illud qđ nescit. ¶ Ignoꝛãtia iuris hũani sufficiẽter ꝑmulgati nõ liberat subditos a pena in foꝛo exteꝛiori. licꝫ frequent̃ q̃ ad deũ excuset a culpa quosdã ignoꝛãtes. ¶ Nõ q̃libet tenetur scire de q̃libꝫ peccato moꝛtali an sit tale. licet expediat istud inq̃rere ꝛ scire iuxta vniuscuiusqꝫ vires et statũ. et pl⁹ eccl'iasticos q̃ laicos. Et inter eccl'iasticos ꝑlati ex officio tenẽt̃ q̃ sint parati oĩ poscẽti reddere rõem de ea que in eis est fide et spe. ¶ Nemo vtens rõne diu ab ignoꝛantia ꝓncipioꝛũ moraliũ excusab̃. forte enĩ moꝛulaꝫ ad cõsiderandũ apponere fas habꝫ. ¶ Omis doctrina et oĩs studiũ debẽt de curiositate vana aut noxia culpari / que nõ oꝛdinantur actu vl' habitu / mediate vel ĩmediate ad bene moraliter gratuiteqꝫ viuendũ. ¶ Dare studiũ suũ rebꝫ inutilibꝫ aut noxijs. vtilioꝛibꝫ scienter omissis curiositas ẽ dãnabilis. ¶ Utile et inutile / noxiũ et innoxiũ dicunt̃ in moralibꝫ nõ absolute / sed ꝑ respectũ ad nos / cũ circũstantijs finis loci ꝛ tẽpoꝛis officij atqꝫ ceteroꝝ. ¶ Oĩs obligatio finaliter reducit̃ ad dictamen liberi aꝛbitrij diuini sic volentis obligare creaturã. quod dictamen nobis innotescit / vel ĩ lumine fidei / vel gr̃e infusaꝝ. vel in lumĩe naturali signato sup nos. Unde practica iudicia rõis habem⁹ / aut ꝑ lumina scientiarũ tam diuinaꝝ q̃ humanaꝝ / ex duplici lumine prioꝛi emanantiũ. aut postremo per expientie multiplicis luminosũ documentũ. ꝑ quod fit vt virtus q̃ aꝛs certi⁹ oper̃. ꝓpter quod virtuosus bñ iudicat de oĩbꝫ. ꝛ est suo iudicio ꝛectis mediũ assumẽdũ. ¶ In ꝓncipijs moralibꝫ assignãdis fit ꝓcessus q̃ꝫ a notioꝛibꝫ et quasi a posterioꝛibꝫ / vt ex his que videm⁹ in hũana politia assuꝛgendo ad diuinã legẽ q̃ꝫ fit ecõtra a ꝓpoꝛioꝛibꝫ considerãdo eas leges q̃ nature sũt notioꝛes / q̃alis est lex eterna. ¶ Equitas

quã noīat pḟs epikeiam ꝛpõderat iurꝭ rigoꝛi. Est aũt eq̃tas iustícia pẽsatis oĩbus circũstãtijs ꝑticularib⁹ /dulcoꝛe mifícoꝛdie tpata. Hoc íntellexit q̃ dixit. Jp̃e etiaz leges cupíũt vt iure reganť. Et sapiẽs. Noli esse iust⁹ nimis. alioq̃n sũma iustícia sũma iniustícia fit. Oĩa mãdata dei eq̃tas. i. cũ eq̃tate pẽsanda. ¶ Bonaz mentiũ ẽ ibi agnoscere culpã vbi culpa nõ est. agnoscere inquã nõ ꝑ assensum firmũ. ℔ enĩ stultũ piculosumq̃ fieret. sed sic vt doleat aut peniteat hõ postmodũ q̃si facit in culpa teneret. ¶ Nullũ est peccatũ mortale actuale absq̃ ꝯsensu libero rõis vel interp̃tatiuo. Interp̃tatiuũ ꝯsensuz tũc eẽ dicim⁹ dum habuit rõ tpus sufficiẽs deliberandi & fugiẽdi ea/circa q̃ vitãda esse ꝓuigil tenebať/qualiter dicit lex forẽsis. Qui tacz consẽtire videť. dũ vicz repugꝛe deberet ¶ Cõsensus in actũ solũ venialiť malũ est tãtũmodo venial'. loq̃ndo de veniali ex genere suo. vt est verbũ ociosum. ¶ Nullũ pctm̃ ẽ adeo veniale q̃n ipm vel sibi sil'e fiat mortale dũ placet. ℔ est dũ cõsensus additur. si tamẽ illõ veniale erat act⁹ mortal' ex genere suo. & ex eo q̃ non fiebat ex ꝯsensu libero & pfecto/venial' reddebať. ¶ Null⁹ ẽ act⁹ adeo mortal' quin ipe vel sibi sil'is sit non mortalis dũ displicet. vel si nõ placet ꝯsensu pfecto deliberatoq̃. ¶ Nihil est adeo cõsiliũ in lege euãgelica q̃n in casu posset esse obligatoꝛiũ. Et ita q̃libet vtens rõe /tenek ſm ꝓparatõem animi ad q̃libet ꝯsilium. vtputa martyꝛiũ vel dimissionẽ oĩm suoꝛ & similiũ. si & vbi necessitas imineret ℔ agẽdi. Obligat insup q̃libet consiliũ q̃ ñ cõtemnať/tanq̃ nõ sit salubꝛioꝛ obſuatio ei⁹ q̃ oppositi. ¶ Nullus ita ꝯsilijs seruãdis astringiť/quin ab eo aut possit aut debeat in casu coꝛ obſuatio verbalis q̃nq̃ ꝓmitti/vt de nõ habẽdo duas tunicas. de p̃bẽdo pallio tunicã auferẽti/et sil'ib⁹. ¶ Omĩs agens cõtra ꝯsciaz edificat ad gehennaz. Vel moꝛtaliter si ꝯsciẽtia sit fixa q̃ illõ q̃ agiť est moꝛtale. Vel venialiť solũ q̃tuz ẽ ex parte hui⁹ circũstãtie q̃ est facere ℨ ꝯsciẽtiã/si ꝯscia iudiçet illõ esse solum veniale ¶ In nullo casu est aliq̃s ꝑplexus inť duo pctã/q̃n ei pateat exiť⁹ absq̃ nouo peccato ℔ã si iurauerit q̃spiã se occisuꝛ Petrũ innocẽtẽ/et nõ occidat eũ/ipe nõ peccauit noiter/ſz tã peccauerat in iurãdo. Si autez dictet sibi ꝯscia erronea q̃ Petꝰ innocẽs est statim occidend⁹ ab eo /dimittat hanc cõscientiã & liberať est. Si postremo incidant duo p̃cepta incõpossibilia ex culpa sua/agat illõ quod de se magis ẽ obligatoriũ. & a nouo pctõ imunis exístit. ¶ Exponere se piculo pctĩ moꝛtalis est peccatum moꝛtale. Vel sic. agere incertũ & dimittere certũ i matꝛia moꝛali est pctm̃ moꝛtale. si tale sit incertũ q̃ sit moꝛtale/nõ solũ ꝑ coniecturas leues aut ex suspitõe trepida & scrupulosa, pueniẽte ex nimio rimoꝛe cadẽdi i via dei. Sed intelligiť dũ tale ẽ vehementer & pbabiliť incertũ. eque sicut oppositũ vel magis. sic enĩ illud q̃d agiť nõ carebit moꝛtali culpa. aliter non oꝛtet. ¶ Cõsiliũm salubre est freq̃nter agere ℨ scrupulos leues et trepidos. vitãdo eos ad alioꝛ iudiciũ. quatin⁹ ex cõsuetudie fiat hõ robustus solid⁹ et trãquillus in exercitio spũali. Exemplũ in domificatoꝛib⁹ & funibulatꝛijs. ¶ Dans operã rei illicite/ aut ad se nõ spectãti/nõ excusať ꝑ ignorantiã de peccato seq̃nti/p̃sertim q̃ ad penã in foꝛo exteriozi de rigoꝛe soluendã. sed apud deuz sepe nõ imputať ad nouũ aut maꝰ peccatum. Sicut interfectio hoĩs p ebriũ nõ vtẽtez ratõe nõ habet culpã maioꝛẽ q̃s fuerit talis ebrietas. Sic aliq̃ dicerẽt de pctis dãnatoꝛ. ¶ Ambulandũ est in ſtutũ doctrina via regia. vt nec stricti⁹ fiat dei mandatuz nec lati⁹ q̃s ipe mãdauerat. q̃uis ide sumere possint aliq̃ aut malicie velamen libtatẽ aut econtra in despatõem coꝛruere. Hõ tñ oĩb⁹ ꝑ omni tpe & loco p̃dicandã asserim⁹ quãlibet veritatẽ. ¶ Homo q̃ tenek repꝛimere illecebrã anteq̃ sit moꝛtal'/p̃mo omi sit repꝛimere & euitare. & ℔ imputabitur ad culpã moꝛtalẽ in p̃mo instanti nõ eẽ gtie. & esse peccati moꝛtal'. et ante nũq̃ fuit vez dicere/iste moꝛtaliter omittit. ¶ Peccatum veniale magis posset dici cohibitũ q̃ phibitũ. & esse cõtra institutõem seu monitõez quasi mediũ inter p̃ceptũ & ꝯsiliũ/q̃ absolute ℨ p̃ceptũ. cõmun⁹ tamẽ dicit esse citra aut p̃ter p̃ceptũ & p̃ter dilectõem dei et nõ contra. ¶ Omnes p̃mi motus q̃ apti sũt insequ ratõem & p eã regulari/si eã ꝓuenerit dici pñt peccata. etiã in puulis et fatuis. quia sunt p̃ter ordinẽ nature p̃mit⁹ institute. Tamẽ rectius hoc dicit de adultis ratione vigentib⁹. In eis insup circa q̃ ratio p uigil esse debz. ¶ Omnis infidelitũ vita peccatũ est/ si & dum ex infidelitate operãtur.

aliter nō opt3 ąn possint bñ moral' ope/rari.sicut de fidelib3 extra gr̄am sentēcia re/ctior tenet.¶Qui minima negligit paula/tim decidit. Ā veniale pctm̄ ꝛ si nō peri/mit de p se vitā gr̄e.infirmat tamē opatio/nem ei9 que est vita secūda. ꝛ ad mortez si multiplicaꝫ disponit.retardatq3 a ꝓfectu meriti.ꝛ ab acceleratōe visiōis dei. In via eni dei nō pgredi regredi est. Fac interim (scz dū es i pctō mortali)quicq̄d boni po/tes vt de9 illustret cor tuū. Nam bonū op9 de genere ꝛ morale etiā factū extra charita/tē vtilitatē affert multā.sicut mal9 cel' vēiale. qm̄ p tale op9 disponiꝫ hō ad opa ꝟtutuz ꝛ ad facili9 resurgendū trahiꝫ /seu p aduer/sa seu p pspa.iuxta qđ expedire nosci de9. ¶Null9 actus de genere moris i habente vsum ratiōis est simpliciꝫ indifferēs.neq3 quo ad bonitatē moris.neq3 q̄ ad meritū vel demeritū/saltē boni tpalis. ¶Quantū obligamur ꝛ q̄tiēs ex diuina autoritate q̄ rere salutē nr̄am eternā/tantū et totiēs ob/ligamur bñ opari ex gr̄a. Et q3 nō p quo/libet momēto tenemur actualiꝫ tendere ad btitudinem eternā(cū hoc sit p̄ceptū affir/matiuū) idcirco ñ sp culpabiliꝫ omittim9 dum extra gr̄am aliq̄d opamur. ¶Solus de9 et null9 ali9 absq3 ei9 ꝓmissiōe p̄t dire/cte et p se obligare quēcūq3 hoiem.etiā sibi subditū absq3 ei9 ꝓsēsu libero ad act9 intio/res et latentes habēdos.sol9 q̄ppe de9 p̄t de talib3 iudicare.alī aūt nō nisi de ei9 mā/dato ꝛ reuelatōe.sed tm̄ de exteriorib3. Ho tanꝫ ꝓ dicīꝫ/directe et p se ꝛ absq3 ꝓsensu libero.quia indirecte ꝛ p accidēs vl' ex cō/sensu subditi hoc p̄t fieri .dū vicz iubetur act9 exterior q̄ nō p̄t fieri nisi ab interiori p cedat.¶Nemo absq3 culpa sua aut ꝓsensu suo libero p̄t de per se obligari ad ea q̄ sibi al's essent licita vl' ꝓsilia. Potest aūt ꝫ fieri de p accidēs p manifesta vtilitate reipub lice.cui9 est ps. vel ex ei9 culpa/saltē q̄ ad foꝝ exteri9.¶Quoniā rōnabile est vt null9 hō aliq̄d p̄cipiat nisi illud de quo potest cognoscere iudicialiꝫ ꝑm modū suū in fo/ro suo. Idcirco finis et intētio legislatoris nō cadūt sub obligatōe subditorū.sed tm̄ modo opatōes exteriores p̄ceptoꝝ. Et ita dicens horas aut ieiunans i pctō mortali aut intentōe sinistra.vel absq3 attentōe ab soluit se a p̄cepto eccl'ie /sed nō apō deū de negligētia aut puersa intentiōe sepi9 excu/sat.¶Precepta dei affirmatiua q3 obligāt ad sp/sz nō p sp.eoꝝ obligatio est sub qua dam distinctōe ad hoc tpus vl' ad illud. et ad hanc spēm opatōis vel ad illā. Sic̄ co lere deū latria exteriori nō pl9 de se obligat ad hanc spēm cultus exteriorꝭ ꝛ ad hanc die q̄ ad illā.¶Ad eruditōem atq3 certifi/catōem fidelīū /ꝛ vt ꝓformis sit ūi eccl'iastica politia cultui diuin9 /plati eccl'iastici tanq̄ sapientes statuti sunt.p q̄s expedit il/lud qđ est sub distinctōne ad aliq̄d vnū cer tū ꝛ cōmūe christianis limitari.sicut q̄ dei cultus exterior die dñico et p cessatōem ab opib3 seruilib3 exoluaꝫ.¶Eccl'iastici plati respectu p̄ceptoꝝ diuinoꝝ et regule euan/gelice /nullo mō ꝓditores sunt/sz dūtaxat q̄dā interp̄tatores.exp̄ositores.p̄cones do ctoresq3.¶Interp̄tatio et limitatio vel ex/positio plator3 in lege diuīa.q̄d dū plati nō cognoscūꝫ abuti sua ptāte/suscipiēda ē re/uerēter tanq̄ lex dei. Alioquin aūt si ma/nifeste imponerēt onera nimis gr̄ia cerui/cib3 ppl'i christiani.vt si ad festiuādum q̄/tidie aut ad statuta q̄lia religiosi habēt oēs passim astringi q̄rerēt.¶Dispensatio plato rū q̄ est iurs cōis q̄dā relaxatio seu mitiga tio /locū habz p̄cipue circa pticulares ca/sus ꝛ psonas singulares.quoniā aliq̄ statu ta sunt p cōmūitate q̄ huic psone vl' illi .et in isto casu vl' illo nō ita sicut sūt posita cō gruere dinoscūꝫ¶Pene sunt restrīgēde/sic q̄ absq3 vtilitate reipublice vl' ei9 cui inflī/gunt ñeq3 instituī neq3 institute exeq̄ debe rēt.ꝛ peccāt oppositū faciētes.vl' eas cum ꝫ rescinerint nō tollētes.¶In oñi repub/lica tolerari p̄ñt aut debēt vicia/q̄ absq3 de terior3 pic'o neq3 corrigi neq3 extirpari va lerent. Qñ aūt illō ē et qñ nō /difficile ē et sepe ipossibile general' diffinire .nisi put circūstantijs pticularib3 inspectis p̄lati/su/piores et sapientes determīabūt. Exēplū est de meretricib3 ꝛ usurarijs ꝛ silib3/q̄ qñq3 p mittūꝫ. Et ita ꝺ ꝓcubinarijs sacerdotib3 p loco et tpe staret forte esse faciēdū.¶Cō/munis error facit ius ad hūc sensum vl' in tellectū/et sil'es.q̄ plati et p̄ncipes sepe ali qua faciūt aut pmittūt iustissime ob erro/rē subditoꝝ cōem.que al's si fierēt aut per mitterēt ad culpā eosdē obligarēt.¶Cōis inobediētie culpa q̄q3 absoluit de p acci/dens ab obediētia ꝛ a culpa p futuro.et ꝫ in legib3 positiuis /vt tales sunt. alioquin non videt in multis .quō lex lata ꝛ iurata posset p nō obseruatōem aboleri.¶Cōsue/

tudo est optima legũ interps. si de positiuis sermo fiat. ¶ Cũ ꝓsuetudo sit altera natura/leges assuete/ꝛ q̃si iã in naturales ẏse nõ debẽt absq; manifesta vtilitate vl' necessitate/vl' tolli vl' mutari ¶ Cõsentire cẽsendi sunt supiores (saltẽ interpratiue) ĩ abolitõe legũ suaꝝ positiuaꝝ. qñ passim eas diu nõ obſuari scire põt/ꝛ nec ẏbo nec facto reclamãt ¶ Lex ñ istituit nisi dũ ꝑmulgat. neq; vigorẽ habet nisi cũ moribꝫ vtẽtiũ approbat. ꝛ hoc si sit lex pure positiua ad populi regimẽ. Sec⁹ de diuina atq; naturali diceret. ꝓtra q̃s nõ est ꝓscriptio. vl' ad oppositũ ꝓsuetudo ſz tm̃ corruptela. ¶ Jn oĩ lege q̃stucũq; positiua bñ instituta/aliq̃d est d̃ iure naturali ꝛ diuino. vt q̃ expedit hoĩes legibꝫ regulari. q̃ q̃ ptãti resistit/dei ordiatõi resistit/ꝛ sil'es. ¶ Secernere ius diuinũ ꝛ naturale a positiuis. sicut est difficile/ita maxime necessariũ est et vtile in oĩ doctrina morali et politica. et ẏ fieri ꝑfecte neq; absq; sacra sapiẽtia q̃ legibꝫ eternis innitit̃ur atq; fundat. ¶ Compatio pctõꝝ adinuicẽ ẏm g̃uitatẽ maiorẽ ꝛ minorẽ generaliter sumi neq; nisi compenſ in genere suo. ꝛ ceteris paribꝫ. qm̃ ẏm alias circũstãtias pticulares se hñt plurimũ vt excedentia ꝛ excessa. ¶ Quãtificatio pctõꝝ a posteriori sumit̃ a pena/licet nõ sufficienter/vsq; q̃q;. ꝛ a ꝓri penes gen⁹ obiecti. ꝛ intẽtionẽ finis. ꝛ libidinẽ seu conatũ voluntat̃ maiorẽ vl' minorẽ. ꝛ cãm motiuã. tps ꝛ locũ. et penes dãna inde seq̃ntia/q̃ peccãs ꝓuidebat aut ꝓuidere tenebat. ¶ Oĩs act⁹/cui⁹ finis intent⁹ est pctm̃ mortale/mortal' est. siue intendat actu siue habitu. q̃ scit̃ si opans interrogat⁹. cur hoc facit. ꝛ aduertẽs/tandẽ rñdebit/ad hũc finẽ feci. ¶ Et q̃ aliũde ñ esset mortalis/ꝛ fit ꝓpter finẽ solũ venialẽ. vidt̃ esse soluꝫ venialis/nisi forte p̃stituat̃ finis ille vt vltim⁹ ꝛ q̃etans. ꝛ nõ solũ vt ĩcidens ꝛ mĩ⁹ ꝓncipalis actu vel habitu. ¶ Non oĩs act⁹ pcti est frnitio creature. vl' vsus ei⁹. ſz qñq; est abusus soluꝫ venialis. qñq; mortal'. Nõ enĩ oportet vt in oĩ pctõ creatura ꝓstituat̃ finis vltimatus abutẽtꝫ ea. ¶ Si q̃s mouet̃ occasionaliter soluꝫ/ex pctõ mortali/ad aliquem actũ faciendum nõ oportet illũ actũ esse pctm̃ mortale Secus si causa ꝓncipalis huĩ⁹ act⁹ esset mortale delictũ. ¶ Diligi põt de⁹ ꝓpt̃ finẽ mercedis q̃ ipe est. vl' put ly ꝓpter diceret finẽ subordinatũ sub vltimo fine. aut ꝓut causam motiuã mĩ⁹ ꝓncipalẽ denotaret. al's nõ. Sil'r de causione dãnationis diceret. ¶ Bonitas natural' cõsequit̃ ad ens. ꝛ hec nõ habet oppositã maliciã. Bonitas ẏo ꝛ malicia morales de genere sumũt̃ ex obiecto. Sz totalis bonitas moralis specialit̃ pẽdet ex circũstantijs finis ꝛ aliorũ simul adunatis. Malicia ẏo/ex vni⁹ illarũ circũstantiaꝝ carẽtia ponim⁹ resultare. Ceterũ bonitatẽ gratuitã ꝛ meritoriã/gr̃a gratũ faciẽs opat̃. ¶ Circumstãtiaꝝ alie sunt solũ cõcomitãtes actũ. ꝛ h nec addũt nec diminuũt ad pctm̃. Alie dicũt̃ informãtes q; ad actus vt moral' est integratõem et informatõem exigũt̃ ꝛ intrãt. ¶ Multa ex genere mortalia sunt/q̃z sil'ia põt effici bona dũ trahunt̃ extra rõem suã. Quẽadmodũ dolere delibate de bono alt⁹ ẽ mortale delictũ. Si ẏo ß fiat ꝑ zelo iusticie boni cõmũis/cui ẓriũ est tale bonũ/ille dolor virtus erit. ¶ Plerũq; mlta ex genere bona essent q̃ ex aliq̃ circũstantia puersa fiũt mala ꝛ spẽm moralẽ mutãtia. ¶ Nõ oĩs deliberãs agit ex deliberatõe. sicut nec oĩs ignorãs agit ex ignorãtia. aut ꝓtẽnens ex ꝓtẽpru. Potest enĩ aliq̃s ꝓgredi in actũ ꝓmorũ motuũ/dũ actu deliberat̃ q̃d agẽdũ. nõ tm̃ ex deliberatõe aget/sed ex effreni appetitu ꝛ ex motu passiõis. Dicit̃ aũt aliq̃s agere ex aliq̃ cã./qñ si non esset illa cã/ipe ab agẽdo cessaret. accipiẽdo large agere, put admittere, ptẽdit̃. ¶ Duobꝫ bonis ꝓpositis q̃ñq; ad nullũ obligor. q̃ñq; ad vnũ illorũ nõ ad aliud. q̃ñq; ad ambo sub disiũctõne solũ. Jn q̃ casu nõ teneor simplicit̃ eligere mai⁹ bonũ si sit mihi difficilĩ⁹. neq; etiam si sit facili⁹. ꝛ habeã rõnabiles causas illõ dimittẽdi ꝛ aliõ agendi. Exẽpli gr̃a ad expiendã ꝓpam lĩbtatẽ. Qm̃ ars ꝑfecta non deliberat. sicut ex ẏture agit aliq̃s bñ quasi subito. sic ex puersa assuefactõe viciosus q̃si repente ꝑcipitat̃ in culpã. Et ita male habituat⁹ in vicijs. vt in iurãdo/ꝓcipiscẽdo/odiẽdo/inuidẽdo/ꝛ sil'ibꝫ fere demeretur ꝓtinue. sicut ẏtuoso assidue merces crescit. vt vex sit/q̃ iust⁹ est iustificet adhuc. ꝛ q̃ sordid⁹ est sordescat adhuc. ¶ Nullũ desideriũ rei illicite factũ tm̃ mõ sub ꝓditõne actualit̃ vel habitualit̃ adhibita. est de per se mortale delictũ. de ꝑ accidẽs tm̃ ꝓpt̃ appetitus sensualis cõmotionẽ nimiã. q̃ sciẽter dimittit̃ inualescere ex talis desiderij cõtinuatõe libera/ꝑt ipm̃ inter mortalia de-

putari. quia qui amat piculū pibit in illo.
¶ Nullꝰ agens bene fm oēs circūstātias dici debet dare scandalū alteri ꝙntūcunqꝫ scandalizet aliꝙ. Scandalū enī est dictuꝫ vel factū minus rectū pbens alteri occasionē ruine. Nā in via oīno recta si ꝗs ceciderit/nō ex scādalo vie sz ex ppō defectu pueniet. Solꝰ ille scādalisat actiue. q̄ aduertēs aut aduertere debēs/alios pniores esse ad peccādū/ex modo suo agendi q̄ sibi nō est in p̄cepto/nihilomiꝰ ipe opari nō desistit. sec⁹ i casibꝫ ħ exclusis. vbi malicia ppa est scandalū gratis acceptū. vbi p̄ea nō est aduertētia nec esse debz de scandalo alterius. ⁊ vbi ꝗs ad illud operandū teneret. ¶ Ille dicit ex malicia sua peccaret scādalū accipe. nō ex actu alteriꝰ q̄ informatus sufficiēter de bonitate hmōi actus. nihilomiꝰ cadit in ruinā. vt si ex voto religiōis emisso. parētes post sufficiētē de religionis pfectōe īformatione se scādalizari conq̄rant. scandalū est hoc nō iam pusillorū sed phariseoꝝ. acceptū. s. nō datū ¶ Quilibet ab omni actu cui nō est astrictꝰ aliūde/tenet desistere/quādo timet aut timere debet fm vehementē cōiecturā/scandalū pusillorū. quoꝝcunqꝫ de illo cōpescēdo diligētiam ꝓpleuerit. nisi forte p cōmuni vtilitate vnctio sp̄ūssancti doceat illō tunc agendū. vt christꝰ fecit in publicatōe veritatis sacramenti.

De superbia et vana gloria

Appetitus gl'ie si est de vera gloria ⁊ ppt deū. virtuosus ē. Si de vana citra deū ⁊ nō ꝫ deū. vt in bonis fortune nature vl' gr̄e. venial' est/tā ex genere ꝫ ex more/si sit ad finem bonū. vt p euitatiōe infamie. aut pro magno bono edificatōis alicne. ille appetitus discretꝰ est et meritoriꝰ. Si gl'ia sit falsa ⁊ de pctō mortali/aut p fine malo ꝓncipaliter et vltimate/tūc mortal' est. ¶ Presūptio. arrogātia. iactātia ⁊ hypocrisis/generaliter et ppe sunt de illis q̄ nō ꝓueniūt hominū talit̄ se habēti/si illa hr̄e vl' credit vel inordinate appetit. ppt ea sp habēt errores vel maliciā inuolutaz. qñq̄ venialē. ⁊ sepe mortalē. fm genꝰ obiecti. ⁊ iuxta circūstātias intentōis et finis atq̄ ceteroꝝ. ¶ Presumens de dei misericordia q̄ saluabit̄ q̄libt cunqꝫ peccauerit ⁊ i peccato pseuerauerit/errat in fide si hoc iudicet p intellectū ⁊ in moribꝫ mortaliter/si taliter afficit̄ p voluntatē absolutā. q̄ de cōditionata nō oportz Et ita distinguī posset i valde multis ō intellectu et affectu. q̄ fm hoc peccata variā naturā sortiunt̄. vt dicant̄ vl' errores. vel mali mores. vel vtrūq̄. ¶ Presumptio de multis meritis et gratijs falsa ē ⁊ temeraria si nō insūt. Si aūt credat ⁊ sentiat̄ q̄ ex se sunt ꝓncipaliter/ipia ē ꝙntūcūq̄ ꝓus haberēt. Q, si singulariter eas hr̄e ꝗs gl'ietur pestifera est atq̄ pharisaica p̄sūptio. ¶ Credere ⁊ sentire q̄ ex meritis p̄cedentibꝫ aliq̄ bonū aut p̄miū ꝙsequat̄. nō est p̄sumptio vel error/si ad deū tanq̄ ad origīale ꝓncipiū/actu vel habitu solū referat̄. Deꝰ enī miserebit cuiꝰ miserebit ħ est/gr̄am dat. vt ex illa aliā gr̄am largiat̄. ¶ Celare petā sua nō est ex se hypocrit̄. sz cautela prudens et debita. Secus si fiat ħ ex appetitu laudis false. aut alteriꝰ malicie ꝓncipaliter. vl' si ad malū finē vltimate referat̄. Secꝰ etiā si p mendacia opeꝝ vel signoꝝ vel verboꝝ tal' absconsio q̄rat̄ fieri. quēadmodū si ad celādū petā sue luxurie fingat se aliqs opere signo aut ꝓbo luxuriā maxīe detestari ⁊ castitatē amplexari. cū sufficere debeat vt illā nō ostēdat. Ita ō superbia ⁊ ō ceteri posset dici. ¶ Presumptio. arrogātia. iactantia et hypocrisis circa bona nature aut fortune miꝰ habēt peccati et pricli. q̄z circa bona gr̄e/p̄sertim gr̄e gtūm faciētis. cū illa minus cognosci possit inesse. ¶ Pertinacia i opinionibꝫ et actibꝫ ppriis/ p quā ꝗs nō ē pat̄ corrigi. dānabil' et vix sanabil' ē p̄sūptio. ⁊ dū in rectoribꝫ alioꝝ aut apō religiosum est cūcta/turbat ⁊ pdit. ¶ Non est fuiꝰ sed libertas parere legibꝫ. qm̄ obligatio p votū aut p̄ceptū (ceteris paribꝫ) auget virtutis et meriti ratōnem. vtrobiq̄ enīz addit̄ circūstantia bona. i voto/latrie. in p̄cepto/obediētie ¶ Subditi obligant̄ obedire superioribꝫ in his dūtaxat respectu quorū sūt superiores. et dū regulas sue dñatōis nō excedunt. ¶ Nullꝰ actus debz ab hoīe phiberi sub pena peccati mortal' alicui iuito/etiā subdito/nisi ad illū iā sit obligat̄ p legē diuinā explicite vl' implicite. ꝛtualiter vel in forma. Nam solꝰ deꝰ ē q̄ hz imperiū eterne vite ⁊ mortis. ¶ Stultū ⁊ iniuriosum p superioribus/est credere oēs institutōes factas q̄les videm⁹ respectu subditorū obligare ad pctū mortale. sz sūt mlte

accipiẽde vt ꝓminatões. multe vt monitõ nes. multe vt ꝓsilia. multe vt q̃dam decen tie ⁊ honestates et faciẽtes ad finẽ conse/ q̃ndum. multe vt tpalem hanc vitã solum regulãtes. ⁊ ad penã tpalem si trãsgrediãt solũ obligãt. ¶ Jurãs vl vouẽs in aliq̃ reli gione vel cõitate/ adimplere oĩa q̃ p regi mine tal religiõis aut cõitatis ordiata sũt aut erũt/ nõ ꝑ ℔ censend⁹ est esse obligatus sub pena peccati mortal ad obseruatõnez illoz ad que diuĩa lex nõ vult talit obliga re. quia nec hũana lex talit obligare intẽde bat. si recte (vt supponit) itẽdebat. ¶ Displi cet deo infidel et stulta ꝓmissio. Infidel q̃ nõ seruat. Stulta que discretõis sale ñ condit. Propterea stultũ est dicere q ℔ in grediẽdo religionẽ cõsiliãdũ nõ sit. sed ad primã inspiratõem ingrediendũ. ¶ Potest sincero et recto ꝓsilio religiõis ĩgressus dis suaderi. quibusdã ad tẽpus. aliis in etnuz Sic de ꝑlature susceptõne aut stat⁹ virgi tatis diceret. Attamẽ modestissimã caute/ lam ĩ dissuadẽdo scim⁹ exhibendã ¶ Oĩme votũ et iuramentũ ad ℔ q obligatoriũ sit et discretũ habet cõditões implicitas. quia rum aliqs inutile aliqs vtile esset in iuran do ꝑ expssum apponere. Una cõditio est que reseruat superiorũ autoritatẽ. Secũda q iuramentũ nõ sit aut ꝙgat in deteriorez exitũ. s. ad mortale vel veniale peccatũ nũc aut in postez. Tercia q nõ sit in salutz dis/ pendiũ. hoc est in ꝑfectõis impedimentũ. vt esset vouere nõ intrare religionẽ. nunqz suscipe ꝑlaturã. aut nõ loqui cũ parentib⁹ ⁊ sil'ia. q̃ licz possint licite qñqz dimitti. nõ tñ passim iuramẽto aut voto vallare. ¶ Qñ aliqs nec actu nec habitu ꝑ verba sua in/ tendit iurare/ nõ est reus periurio apd deuz. nec etiam apud hoies/ si sufficiẽter ℔ ꝓsti/ terit. potest tñ de incauto mõ loquẽdi vel scãdalizandi vl asserẽdi/ vel de intentione fallẽdi culpari. Hoc facit ꝑ religiosz ⁊ qui busdã aliis/ q̃ iurant ꝑ botas suas ⁊ ꝑ ani mã canis irrisorie. Et ꝑ burgũdis ⁊ assue tis iuratoribꝫ ꝓter omnẽ intentõez obligã/ di se iuramento. ¶ Institutões hũane non debent tales interꝑtatiões aspnari quales iuramẽta et vota fm ꝓcordẽ doctoz sentẽ/ tiã recipiũt. etiã dũ ferret absolute. alioqn in laqueũ et magnũ salutis dispendiũ ver teret. ¶ Si cõtenere aliquã rem vt autori/ tatem superiorũ/ est ipam ℣e vel interꝑtatiue nullã aut vilem aut minus iusto reputare. Dis peccãs etiã venialit cõtemnit. q̃uis nõ omnis tal agat ex ꝓtẽptu. sicut nec dis superbꝫ agit ex superbia. ⁊ ita in aliis multis. ¶ Contenẽs autoritatẽ superioz nõ ex passi/ one vel fragilitate vel ex ignorãtia/ sz ex cõ tẽptu qui ẽ ꝓncipalis causa aut finis trãs/ gressiõis sue/ reus peccati mortalis existit. Ut dum q̃ dicit superiori in eo q superior Ego in despectũ vr̃i ℔ agam qđ inhibet⁹/ al's nõ actur⁹. ¶ Ad cuitatiõem peccati nõ sufficit bene sentire ⁊ iudicare de agẽdis. ni si volũtas et affectus tali iudicio ꝓformẽt Afficitur enim sepi⁹ voluntas ad aliq̃ et illa taliter exequit/ ac si suus intellectus taliter agẽdũ dictaret. Sup hoc incõtinẽtes cir ca quodlibz viciũ tam carnis q̃z spũs aper tum dant documentũ. ꝑsertim in carne euĩ denti⁹ q̃z in spũ. ꝓpter difficilẽ reflexionez sup actus interiores et latentes. Et hec ab sconsio crebro fallit etiã ipos spñal⁹ am/ bulare volẽtes. ¶ Ponẽtes intellectũ libez vt tal est ponerẽt ꝓseq̃nter in eo pctm̃ pro prie. Alij ad negligentiã aut maliciã volũ tatis habẽt referre crimen oĩe suũ ¶ Nul/ la est negligẽtia vl omissio crimialit culpa bilis/ absq̃ consensu vero vl interꝑtatiuo comitãte vel ꝑuio. Quid autẽ sit cõsensus interꝑtatiuus dictũ est. Et hec in angel et in adam videt origo fuisse peccati. ¶ Pas/ sio natural. vt ira. amor. gaudiũ. odiũ. in/ uidia. fames. sitis. delectatio. desideriũ. et similes. si fiant absq̃ oĩi ꝓsensu. nullum pctm̃ sunt. si ꝙo cũ cõsensu sz nõ ex ꝓsensu/ inter venialia deputãt. Sil de actib⁹ rati onis. tã in portõe superiori. vt est blasphẽia. q̃z in inferiori/ vt ẽ appetit⁹ vindicte/ dice ret. ¶ Si in ꝑceptis penalib⁹ pena sit addi ta ꝑ modũ disiũctõis ad actũ ꝑcepti suffi/ cit penã soluere dũ act⁹ omittit. Si vero sit imposita pena vt solũ accessoria et inda cens ad ꝑceptũ/ ꝑ solutõz ei⁹ nõ excusatur ꝑcepti trãsgressio. sed bñ aliqñ ꝓpensatur. ¶ Judicare altez tanqz malũ/ si fiat ex offi cij iudicio. ⁊ ꝑ testes legitimos/ non ẽ ex se malũ sz ꝑtuosũ. etiã si ꝑ ofessiõz aut aliter sciret eẽ ꝑ iudicẽ inocẽs. nec ꝑ illũ pateret effugiũ q̃n suo fũgeret officio. ¶ Judicare ꝑba estimatõe aliũ ex aptz signis exterioribꝫ q̃ nõ pñt bñ fieri. nõ est ex se pctm̃ mortale licz qñqz sit curiositas venial qñz mortal dũ hõ ab alijs melioribꝫ aut debitz nimis impedit/ aut dum ꝑ hoc in superbiã erigit. ¶ Judicare alteruz leui ꝓsumptione fm

ꝓsumptões exteriores /ꝑsertim vehemẽtes nõ est ex se mortale. Secꝰ si fixa assertõe interiori vl' exteriori illõ fieret i magnũ ꝓximi dedecꝰ et malũ. ¶ Nullꝰ in vita iudicãdus ẽ tãꝯ dignꝰ inferno .qm̃ spũssanctus opaꝫ subito. facta igiꝫ nõ ꝓsona sunt a nobis iudicãda. ¶ Zelotipia q̃ est vehemens amor suspitiosus nõ satis fidẽs de re amata/ꝛ alie suspitões malivole. vt dũ aliꝯ sp putat irrideri et falli. in ꝯles q̃dã melancolici ꝛ q̃dã ex religiosis faciliter cadũt si nõ reꝑmãt. ſz si addaꝫ cõsensus liber/ sunt vt plimũ mortalia delicta. aut mortaliũ delictoꝝ vehemẽs cã. ¶ Idolatria q̃ ẽ exhibitio honoris ꝛe vl' iterꝑtatiue aut attributiue dum alicui creature aliꝫ q̃ sibi ꝑt ꝓpetere. Et apostasia q̃ est recessus a ꝛa religione. Et murmur ꝫ diuinã ꝓuidẽtiam. Et blasphemia deo ĩdigna ascribẽs. Qñ̃ꝯ fiunt ex supbia intellectꝰ nolẽtꝫ se captiuare ĩ obsequium fidei. ꝛ tũc ibi est errꝰ ĩ fide. Aut solũ fiũt ꝑ deꝑuatiõem affectꝰ. ꝛ tunc sunt malicie ex se crimiales. licꝫ ex circũstãtijs dici possint qñ̃ꝯ vẽiales. ¶ Sic ẽ aliꝯ honor diuinꝰ ꝓprie/ aliꝯ solũ ꝑ attributõem aut ꝓticipatõem aut analogiam. Ita ſm B varie sunt spẽs idolatrie. q̃dam ꝓpe/ quedã solũ analogice dicte. oẽs tñ ex genere suo mortales existũt. vt ĩ invocatoribus demonũ. In astrologia ð iudicijs circa ea que dependent pure ex libero arbitrio. In necromãcia ꝛ piromãcia ꝛ generaliꝫ ĩ superstitõibꝫ oĩbꝫ ꝓhibitis atꝯ nefarijs. q̃ꝯ effectus neqꝯ a miracl'o/ neqꝯ a natura rationabiliꝫ expectari ꝑñt. ¶ Nulli faciẽti qð ĩ se est (B est bñ vtẽti donis dei iã habitꝫ) de est deꝰ in necessarijs ad salutẽ/ sive sint illa credẽda sive opanda ¶ Volẽs credere et fãtasias ad oppositũ fidei tolerãs invitꝰ. siẽ ĩ plerisꝯ videre ẽ/ nõ ẽ ifidel' ſz mereꝫ. Ita de volẽte penitere ꝛ deũ diligere/ aut aliq̃d bonũ facere ex affectu quẽ indispositio corpalis impedit /ꝓ regula diceremus ¶ Tollatur supbia a viris devotis et abstractis. q̃ sentire ꝯsolatões spũales ĩ affectu nõ est signũ ifallibile q̃ caritas insit siẽ eaꝯ carentia caritatẽ deesse nõ ꝯcludit. Hã assuefactio et ꝯplexio/ aut diabolica illusio causẽ sunt cur tales affectꝰ q̃ꝯ vl' insũt vl' ñ insunt. ¶ Eldorans adoratõe deo debita absolute idolũ vl' diabolũ trãsfigurãtẽ se ĩ angelũ lucꝭ seu ꝓm̃. a mortali crimĩe nequit excusari. Neqꝯ ꝫ ignorãtia iuincibiliꝫ locũ habz. ſz ꝓbãdi sunt spũs si ex deo sint. Secus si sub conditõe implicita vl' explicita hec adoratio fieret. vbi ꝓbabiliꝫ ꝯiectura ð sic agendo cõtingeret. quẽadmodũ hostiã nõ sacratã. ĩmo lapidẽ hostie similẽ /casuꝫ aliꝯ licite faceret adorare. ¶ Pia intentio faciẽdi et tenẽdi ſm intentõem eccl'ie si nõ excusaret multos ex christianis simpliciby idolatre censerenꝫ in adoratõibꝫ imaginũ. citꝰ pulcre q̃ꝯ turpis .ꝛ veterꝯ q̃ꝯ noue. q̃si numine aliq̃ ille magis q̃ꝯ alie replerenꝫ.

De invidia

Invidia que est dolor ð alieno bono /vel gaudiũ de malo /ex genere suo mortalis est q̃ cõtra caritatẽ. ꝛ ꝑsertim si dolor sit de bonis spũalibus. Sed ex defectu deliberatõis vt in ꝓmis motibus /vel ex malicia cõplexiõis melancolice. aut quia dolor ille trahiꝫ extra genꝰ invidie/ ꝑt nõ esse mortalis. vt dum dolet aliquis ex iusta causa et fine bono ¶ Detractio que est diminutõ fame alteriꝰ occulta. vel diffamatio que est publica .vel contũelia et exprobratio q̃ fiunt in facie eiꝰ qui leditur sunt ex genere suo mortales /si dãnuꝯ vel dedecꝰ sit notabile. et si non trahantur extra ꝓpam ratõnem. vt si fiant ad cautelã aliorũ ne seducanꝫ. aut ꝓ bono reipublice vel cõmũitatis aliculꝰ. aut ꝓ correctõe fraterna. Sed apud imperfectos ista bñ agere sẽz alios recte ĩcrepare. sicut et se digne laudare difficillimũ est.

De ira

Ira p zelũ q̃ est ð malo culpe dr ex se laudabiliꝫ /ſz ex mõ ꝓfeq̃ndi ꝑt fieri vitupabilis. dum nec tpus nec locũ nec modũ novit obſvare. ꝑ̃ktim qñ̃ ꝑtinacie cõiuncta est/ et turbãtiũ seditõnũ magis adductiua q̃ꝯ sedatiua. ¶ Ira q̃ est motꝰ ꝯcitatꝰ ad inferẽdũ vindictã ꝓ malo sibi vere illato. si sit ſm ordinẽ rationis nõ est de se vitupabilis /sed reducit ad iram zeli. vt in iudice vel ꝓ iudicẽ. Secꝰ si ex libidine ꝓprie vindicte ꝓncipaliter /vl' si iniuria nõ sit vere facta. sed ita leuiter ꝛ irratõnabiliter estimat. ¶ Ira est quãdoq̃ naturalꝭ passio /vt in melancolicis et colericis. q̃ñ̃ꝯ ꝓmus motus. q̃ñ̃ꝯ sola impatiẽtia absq̃ appetitu vlteriorꝭ vindicte. q̃ñ̃ꝯ refrigeratio quedã caritatis erga ꝓximũ citra odiũ. In q̃bus casibꝫ aut nullum est de se

aut veniale peccatū. ¶ Ira q̄ est appetitus deliberat⁹ vindicte p̄pe p̄ter aut ꝺ̄ iuris ordinē ex se t vt sic est mortal'. Præsertim si vindicta sit notabilis detrimenti.

De accidia

DAccidiam dicim⁹ esse tediū interni boni Que ex genere suo venial' ē. q̄ q̄nq̄ nō charitati sed eiusdē feruori. Fit aūt mortal' dū p eam aut ex ea mortale crimen incurrit. vt omissio eoꝝ q̄ sunt de necessitate salutis. aut desp̄atio de diuino auxilio. aut sui p̄ximi interfectio. ¶ Sola negligentia mortal' est p quā id qđ sub p̄cepto cadit omittit. q̄uis culpabilior in exercitijs spūalibꝫ et hierarchicis / vt in missa. q̄ pphanis. ¶ Ociū sctm̄ vite ꝓtēplatiue t studiose ꝺz hō q̄ntū ex se est magis appetere q̄ officia vite actiue. p̄sertim cū obligatōe. īminēte tm̄ manifesta necessitate / aut supioris p̄cepto rōnabiliter accedēte dimittendū est ociū p charitate p̄ximoꝝ. ¶ Inhabil' p̄sus ad ociuꝫ ꝓtēplatiue laboret ipse exteri⁹ ad sui aliorūq̄ p̄fectū. Et si aliquis ad vtrūq̄ valet velut ambidexter / magis p̄fectio est. t mixturā hāc īstatu p̄fectis indigentie optimā iudicam⁹. ¶ Euagatio mētis tpe orōnis ex p̄cepto debite si fiat ex deliberato ꝓsensu atq̄ teneat. illa sola intrūpit intētōem debitā orōis. et facit vt p̄ceptū nō sufficiēter adipleat / nisi rursus itereť qđ p euagatōez hāc īfectū ē. Qđ tm̄ fieri aliq̄n neq̄ ꝺz neq̄ expedit / neq̄ p̄t vt ī missa. aut dū hora p̄fīt. Ubi dū euagatōez q̄ntūcūq̄ multa sit ex deliḃatōe tenere nō volum⁹ tūc habitual' p̄maria et ꝟtual' ītētio p̄habita de orādo vt dēm⁹ / iugit vna manet. Exemplū est de pegrīatōe. ¶ Cōuersio cordis ad deū tpe orōis q̄uis sit laudabilior ceteris paribꝫ si fm ꝟba t sensuꝫ orōis fiat. at tamē istō nō est necessitatis. qđ ꝺ illat⁹ cōstat t in p̄fecte ꝓtēplatiuis etiā nō rarꝫ est. ¶ Impatētia et lāguida mollicies / t effeminata ꝓassio / t mutabilitas ad oēm vētū sunt ex se vitupabiles t ī culpā mortalē ꝟgunt. dū ex ide ea que iussa sunt fieri vl ex equi. s. et veritas vite doctrine atq̄ disciplineliquunt. ¶ Tediū boni pueniens ex difficultate op̄is. aut ex malicia ꝓplexiōis absq̄ culpa / pl⁹ in ioh̄e q̄ in petro auget meritū et laudē ioh̄is. si t dū in ceteris īpe cum petro eq̄liter operet. ¶ Difficultas ī opere virtutis ex assuefactōe vicioꝝ pueniēs pl⁹ de p se diminuit rōem laudis et meriti q̄ augmentet. Tm̄ male habituat⁹ quoniā nisi ex maiori conatu op⁹ simile ad bene habituatū p̄ficere neq̄t magis inde reddit⁹ incidentalit⁹ ꝓmēdand⁹. ¶ Pusillanimitas q̄ q̄s ꝺ̄ iudiciū supioris sui prudentioris reputat se min⁹ iusto obligari ad aliq̄ faciendū. et ptinacit⁹ refugit officia a supiore imposita. ad inobedientiā supbā imputat. qđ iudiciū suū nimis p̄fert. t inimit⁹ prudentie p̄pe. Sec⁹ si ducat p̄ꝑa lege spūssancti de qua debz esse cert⁹. Sec⁹ p̄terea si sciat p̄iculū suū euidenter de quo fidē facere superiori sat⁹ nequit.

De auaricia

¶ HAuaricie obiectū ē īmoderata possessio. Quod ex genere suo nō videtur esse mortale vniuersaliter. Sz in mortale trāsit dum ex deliberatōne efficaci et absoluta appetunt⁹ vel querunt⁹ vel rapiunt⁹ aut retinent⁹ aliena īnuitis dñis. q̄licunq̄ modo fiat. clam vel palam / vi vl fraude. cōsilio vel auxilio. p̄sertim si res sit notabil' detrimenti ¶ Dū appetitu suffocāte ratōem t a dei fuitio penit⁹ impediente etiā licita vel. p̄ꝑa bona nimia libidine vel sollicitudine appetūt q̄runt⁹ seu retinētur. quasi in eis spes toti⁹ auxilij velut in deponeret⁹ / mortale est. Quā auaricie speciez apl's ob hoc appellauit idolorū seruitutem ¶ Non debz aliq̄s dici tenere rem alienā īuito dño q̄uis nesciēte q̄n dñs p̄sumitur rationabiliter cōsensurus ex familiaritate vel aliūde dū sciuerit. Aut si iuxta dictamē recte ratōis ita debz ꝓsentire quēadmodū in extrema necessitate / aut duz cū notabili detrimento reddēdis / t cū modica vtilitate recipiētis alienū tūc reddere. qđ damnū sub parua expectatiōe potest euitari. Nullus p̄terea gladiū arreptū diceret reddēdū in manus dñi dum furit / q̄q̄ illū instantius repeteret. ¶ Sub furibꝫ aut sacrilegis aut raptoribꝫ comp̄hendūt quo ad crimīnis equalitatē q̄quid sit de restitutōe facienda. ip̄i aduocati fouētes causam quam credere debēt iniustā aut p culpā pdentes iustā. Et medici infideles. Et iudices mali. Et plati q̄ p̄ficiūt officijs publicis t beneficijs p̄sertim curat⁹ illos q̄s scire debēt ee raptores t aīaꝝ ꝺstructores. bonis spretis. Ip̄i p̄sus ꝓsiliarij dñoꝝ ad tallias iniustas. Et generalit⁹ q̄ talia agūt aut ꝓsen

tiũt agentiby. ¶Et cõgere medijs illicitis illicitũ est pl' vl' min' iuxta maliciã medioꝝ. varie insup fm naturã ꝓtractũ in acq̃rẽdo. Ita vt qñq; trãseat res in vey dñium peccãtis/qñq; nõ. Cõtract' enĩ qñq; irritat' diuino iure vl' humano. qñq; ꝓmittitur vt infra dicẽdũ est ¶Symonia q̃ est studiosa volũtas emẽdi aliqd spũale vl' annexũ spũali/ꝓstat q; d genere suo est mortal' pl' vel min' /prope vl' improꝑe iuxta naturã ei' qd dr spũale. Tpalitates ei ecc'lie q̃uis ei dicate sunt. ꝑpe tñ spũales nõ existunt. nec symonie nomẽ nisi positiuo iure recipiunt. ¶In actiby q̃ sunt symoniaci solo iure positiuo cadit ꝑscriptio. vt ĩ receptiõe moderata ꝑ sigillo. aut lr̃a. aut sustẽratõe ministroꝝ in collatõe ordinũ. ĩ aliꝭ nõ ita ¶Facies aliqd op' spũale/ꝛ inde mercedẽ tpalem expectãs aut ecõtra. q̃si vnũ sit rõnabile ꝑciũ alteri' /symoniac' ẽ/aut iesita cor de vel ore vel op e. Dicit autẽ tpale q̃cq̃d põt ꝑcio tpali ꝓpari. vt est obsequiũ curialiũ ꝛ sil'ia. ¶Sustentationẽ suã moderatã in tẽpaliby aliũde non habitã/si q̃s expectat ex ope spũali nõ incurrit ex hꝫ symoniacã prauitatẽ. q; dignus est oparius mercede sua. Caueak tñ turpis q̃stus ꝛ scãdalosus. ꝛ ĩ tẽtõis ocul' ꝓseruek incorrupt'. vt nõ statuak ibi ꝓncipalis finis ĩ mercede tpali/ꝫ subordinat' ad deũ aut nõ ꝺ deũ. Ita de pdicatõe/imo d dilectõe di sup oĩa dici posset et de beneficioꝝ appetitu. ¶Symoniaco ex pacto vel ope nullũ ius acq̃rit in bñficio vel fructiby ei' q̃n restituere teneak. secus si steterit in sola volũtate. q; iã nõ dicerek studiosa. Sil' de hereticis puniẽdis distingue. ¶De ludo taxilloꝝ/de torneamẽtis/de vsuris varijs ꝛ palliatis /dicũt iuristaꝝ pl'es/irritatos ab eccl'ia illic eẽ contractus. Secus in meretricio ꝛ histrionatu. ꝛ symonia interiori. ĩ missis cãtandis ꝛ aliꝭ q̃busdã. vt forte ĩ clericis mercaturas aut medicinã aut aduocatiã absq; dispensatõe exercentiby. ¶Bñficiat' iusto titulo si simplicit' omittat diuinũ fruitiũ in oĩby. nõ videk acq̃rere ius in fructiby apud deũ. ¶Multa sufficiũt ad hꝫ vt aliꝭ faciat fructus sui bñficij esse suos in foro exteriori. imo et q; restituere nõ teneak. que animã a pctõ mortali nõ liberãt. vt intrare subito certis horis ad eccl'iam. ꝛ intentõe solũ q̃stuosa/et sil'ia. ¶Si certa bona bñficiatus habeat instituta ꝑ pauꝑiby. ꝛ illa cõsumit ad alios vsus ip' ad restitutõem obligat. Sec' si rotũ sit ꝓmissum fidei sue. vbi ꝛ si peccet graviter ꝛ sacrilege q̃q; / abutendo bonis illis luxuriose/tñ restituere nõ teneꝰ ¶Si teneat q̃s plura beneficia ex dono supioris in casiby nõ excusantiby hanc pluralitatẽ peccare põt vterq;. cõferẽs pendisceretõem. recipiens ꝑ ambitiõez. Nihilomin' occupans restituere ꝓcepta nõ teneꝰ. Sz nisi peniteat et ꝑ futuro ꝓuideat nõ erit ei salus. ¶Quãtũcunq; m'ra bñficia aliquis teneat autoritate supioris illa possunt dici vnũ beneficiũ. sicut pl'es tunice ĩ magnis frigoriby vna tunica. ꝛ hoc vnitate moralis illa oĩa nõ sint nisi ad sufficientẽ decẽtiã status occupãtis secluso scãdalo ꝛ ipossibilitate officiãdi ꝑ se vel aliũ nõ existente. ¶Beneficiũ dak ꝓpter officiũ. nõ q̃dem in dicendis horis solũ/alioq̃n duplex officiũ ad duplices horas obligaret. Sed officiũ est q̃cq̃d eccl'ie ꝛ ꝓximo ꝓdest. fm q; magꝭ beneficiat' est magis obligak. ¶Si omibus circũstantijs hincinde pẽsatis iudicare debeat ꝓlatus petrũ esse sufficientiorem notabilit et simpliciter/ad hanc curã obtinendã ꝛ det scienter insufficiẽti /peccat mortaliter. q; nõ hz rectũ oculũ. Sec' si nõ sit notabil' differẽtia. ¶In collatõe bñficij ꝑsertim nõ curati haberi ꝓt respect' licite ad obseq̃a licita et honesta alicui'. ꝛ ad gen' ꝛ ad spem ꝓficiẽdi in futuro. ꝛ alia m'ra/dũ tñ intentio ꝓncipalioꝝ et finis sit de' ꝛ vtilitas eccl'ie. et scandalũ euitek. ¶Insufficiens ad obseq̃um eccl'ie (ꝑsertim d q̃ nõ est spes de breui ꝓfectu q̃cunq;) si ꝓmoueri q̃rat peccat mortalit. ꝛ eum ꝓmouẽs similiter si hꝫ scire tenebak. ¶In moraliby id qd modicũ est ꝓ nullo reputak. tñ diuiti modicũ est quod pauꝑi nõ parũ. Nec insuper modicũ dicendũ est apud deũ illd qd efficaciter et ꝓncipaliter inducit aut induci q̃rit ad aliud q̃s deberet. Sec' si parui sit ĩ citamenti ꝛ velut occasional' intentõe recipiẽtis et dãtis. Scd̃m hꝫ q̃ntificek munerũ receptio in iudicio ꝛ platis. ¶Raro licz alicui q̃rere platuraz. sicut raro ꝓtingit vt aliꝭ possit absq; ꝑsumptõe iudicare se talẽ q̃lẽ dicit apl's oportere eꝫ m esse. Tñ necessitas euidẽs eccl'ie ꝛ ꝓbabil' ꝓcuratura fidẽ faciẽs de sufficiẽtia sua /ꝑñt appetituz talẽ aut excusabilẽ aut laudabilez efficere. ¶Liberius põt hõ litteratus licẽtiã ĩ sua scientia q̃s ꝓlaturã appetere. Scd̃m itaq;

exigit pfectõem in ḡtuitis/de q̃ nõ ita licz
p̃sumere sicut de eruditõis q̃litate.¶Dum
curat⁹ baptizare puerũ sine pecunia aut se
pelire mortuũ nollet/liceret alicui ḡue pi
culũ in mora videti dare pecuniã .non vt
p̃ciũ sed intẽtione vexatõnẽ suã redimẽdi.
pecuniã ũ iret cũ curato /nõ in dominiuz
et ius tanq̃ ꝑe data sit/sed in pditõez.de
beretq̃ ipa restitui. Sile de plato et indi
ce dam⁹ iudiciũ i eis q̃ ḡtis mistrare debe
rẽt.¶Studiũ lr̃az p̃ftim autoritate supi
oris/t ad pficiẽdũ p se t alijs i posteꝝ nõ
ad ociũ vl̃ curiositatẽ susceptũ excusare p̃t
platũ vl̃ curatũ a residentia psonali p tpe
vbi de vicario sufficiẽti ꝓuisum est. Alio
q̃n studere est se mercẽnariũ et lupũ ouib
exhibere.¶Ad vigilias mortuoꝝ t alia suf
fragia q̃ in eccl̃ijs ſm distributões q̃tidia
nas institura sunt bñficiat⁹ studens aut le
gitime absens nõ ꝙcet.¶Horas canonic
cas adaptare horis dici.vt p̃ma p̃me.terc
ciã tercie.q̃uis singularib⁹ psonis sit con
gruũ./nõ tñ necessariũ. Horas enĩ q̃sdã p
uenire vel subsequi pia intentõe seu vtilitate
fas est.vt d̃ sero dicere matutinas ꝓ mane
seq̃nti.¶Usum eccl̃ie sue cui⁹ suus est p̃n
cipalioꝝ titul⁹/ aut quã actualit̃ incolit bñ
ficiat⁹.regulariter insequi debz nisi dispenset.
vel superioris autoritas vel pauptas.vl̃ pia
ꝓuiuentiũ caritas atq̃ vtilitas ¶Usura p
p̃e dicta q̃ iuri diuino t naturali p̃riat et de
se mortalẽ culpã hz. est aliq̃d recipe ex pa
cto vltra sortẽ. Sortẽ ꝑo estimam⁹ appel
latã.ius quod habet in re p venditõem et
emptõem aut aliũ modũ.ſm quẽ trãsit do
miniũ rei in ementez t fit sua.¶Quia ius
vtendi pecunia ad tps vl̃ ꝓ semp nõ tran
sit i aliquẽ absq̃ ei⁹ dominio.ꝓpter̃ea i ma
teria pecunie cõmodatio et vẽditio coinci
dũt.t illicite⁹ vsura collocat. Ibi enĩ ali
q̃s p re iã sua aliq̃d dare ꝓpellit.¶Recipi
ens ad vsuras necessitate ꝓpulsus sub intẽ
tõe dandi illõ qđ est vltra sortẽ tãq̃ suuz.
t ad redimendũ vexatões suas t damna/
nõ videt mortal⁹ delinq̃re.quia nec ꝓxie
cũ vsurario dãnabil̃ exigente ꝑticipat in
crimĩe. Sed nec p hoc ius habz vsurari⁹
in dato .obstante eccl̃iastica autoritate. q̃
receptõem hãc irritat.¶Dis fere ꝓtractus
vsurari⁹ ex genere p̃t p pia intentionẽ dan
tis et recipiẽtis trãsferri a suo genere i op⁹
pietatis.vt si causa succurrendi p̃ncipalit̃
indigentie pxĩmi ex vna pte.et pseruãdi se
indemnẽ ex altera./petat aliq̃s vltra sortez.
nisi infra tale tps sua sors ei dek. sic q̃ mal
let teste ꝓsciẽtia suam sortez apd̃ se manere
nũc sine illo p̃cio. q̃z tũc cũ tali p̃cio eandẽ
recipe ob dãnũ certũ vel ꝓbabile qđ ex so
lutiõis dilatõe sortit̃. Sicut i redditibus
censualib⁹ recipiẽdis p dños certis termi
nis q̃nq̃z pena pecuniaria imponit̃ ñ sol
uentib⁹ die assignata.ita p̃t alicui recta intẽ
tione et p securitate solutiõis talit̃ statuere
in particulari ꝯctu vel concessiõe ad termi
nũ. Est autẽ pie intẽtiõis illi⁹ signũ si mal
let credito⁹ id quod cõcessum est die statu
to vel ꝑius recipe q̃z terminũ elabi vt emen
dã lucrarek. Sic de ementib⁹ reddit⁹ sub
libertate redimẽdi iudicam⁹ .¶Uenditio
nes ad terminũ et ad tps carioꝝ precio.
Silr ꝓmutatões in q̃b⁹ p diligentiã ven
dentis res in nullo meliorat̃.cui tñ certuz
lucrũ affert̃ absq̃ piculo damni .sũt freq̃n
tius pctã mortalia.q̃uis nõ sp vsura p̃e
dicta.¶In guerris faciẽdis q̃ mal̃ innũe
ris plene sunt/nũc ad istos innocẽtes nũc
ad illos sola vtilitas reipublice eos excu
sat a mortali.que vtilitas est vnio ciuiũ cũ
p̃ncipe t ad inuicẽ.et ꝓseruatio patrie .aut
ciuitatis dãni publici notabilit̃ peioris q̃z
sit damnũ pticulare ex guerra ꝓueniens.
¶Guerre iuste scite cẽ tales/aut q̃ tales de
bent iudicari/nõ excusant̃ a furtis/ab ho
micidijs t rapinis/q̃n restitutõz aut emẽ
das fieri necesse sit quantum erit possibile
¶Seruitutes pl̃oꝝ i eis q̃ nõ sũt ꝺ legez
dei t nature/poterũt ex suis vl̃ patꝝ ꝺme
ritis./vt ꝓspiratoijs t rebellijs rõnabilit̃
introduci/vt tallie q̃dã/angariatões t sil̃ia.
sic̃ iudeis postulãtib⁹ regẽ dominus ꝓpo
suisse videt.¶Acceptio psonaꝝ i gubnatõne
reipublice t general⁹ apd̃ omnẽ iudicez et
p̃ncipẽ d̃ se illicita ẽ.nũc mortalit̃/nũc ve
nialit̃.ex circũstãtijs t obiecto/t politie cu
iuslibet maxime turbatiua. Nõ ẽ aũt acce
ptio psonaꝝ nisi vbi debitum ẽ t paritas
vtrobiq̃. Quia in ḡtijs faciẽdis vnũ cape
alid̃ dimittere nõ ẽ acceptio psonaꝝ. aut si
res ñ sũt pares.¶Retinere tributa t subsi
dia rõnabil⁹ introducta pei⁹ ẽ furto simpli
ci i subditꝫ. Et exigere violẽter aut fraudu
lẽter subsidia idebita a subditꝫ p̃ncipem
rapina dãnata ẽ. Qñ aũt ℏ ẽ t qñ nõ gene
rali regula tradi neq̃t.¶Mutatio moneta
rũ p̃t esse par aut mal⁹ delictũ ex se q̃z eẽt
in casu falsam aliquã fabricare.quoniã ſm

damnū reipublice/opus tale quodlibz assumit moduz culpe. Q3 si ꝓnceps dicat se dñm monere esse. sit ergo dñs bonꝰ dispēsator/nō ryrānꝰ dissipator. ¶Qa sunt ꝓncipis. nō q̄dē ꝑpetario iure nec ꝑ se./sed ꝑ necessitate reipublice. Et q̄d mixt cū necessitas facit(psone etiā singulari) aliena esse sua. ¶Qa bñficia sunt papetāꝫ ordinatori supmo. ñ tāꝫ dño aut possessori. imo nec tanꝫ īmediato dispēsatori regulariť et vniuersaliter. nisi ꝓlatoꝝ inferiorū iniq̄tas aut manifesta eccl'ie vtilitas casib⁹ certis ištud exigeret. ¶Elb vsurarijs t raptoribus quos ꝓstat ex alio iusto nihil habere /stipēdia seruitioꝝ suscipe nō licz sub pena restitutōis faciēde t ptcipatōis ī crimīe. ¶Elb vsurarijs et raptoribz q̄s habere ꝓstat alīō ab vsuris t rapinis sufficiēter ꝑ sustentati oue tot seruitoꝝ. vtputa q̄ttuoꝝ et ñ pluriū potest seruitor sibi necessariꝰ vnꝰ ex illis q̄t tuor stipendia obsequij sui recipe/aliť nō. ¶Nō dimittiť pctm̄ nisi restituať ablatuz. Hē/nisi volūtas efficax restituēdi assit dū possibilitas t opportunitas accesserit. t pro ut sapiēs ꝑsertim cōfessor plat⁹ determiabit. vt q̄ veris dñis si supsunt/aut heredibus suis. aut si fieri nequeat q̄ nō sūt aut ignoraťi. in pios vsus referāť ablata. ¶Nemini de bonis alteriꝰ ipo inuito licet ducere statū vltra parcā necessitatē sui t suoꝝ. maxime vbi posset laborare. aut etiā in casu mendicare ꝓpter hoc bonoꝝ omniū cessionē ꝑ finali remedio iura ꝓstituūt ¶Fur aut raptor nō solū teneť restituere ablata./ sed damna inde seq̄ntia oīb⁹ rite ꝓpensaꝫ Sil'r retētores testamentoꝝ. aut plus iusto differētes eoꝝ cōpletionē in q̄ē iactuUram aiaꝝ. ¶Nemo de necessarijs suis simpliciter teneť elargiri. imo nec ō necessarijs fm statū suū. ſz nec de supfluis suis vt sua sunt sub pena peccati mortalis. nisi vbi g̃uis necessitas circa alteꝝ ipo p̄sumere debente q̄ alius nō succurret /īmineret. Necessitas enī extrema ꝓximi pferēda est soli decētie ꝓpriū status. quāto magis supflui tati. ¶Sciēter dimittere supflua sua notabiliter ꝓsumi ꝑ putrefactōem aut al's/potius ꝙ in vsus pios ipa largianť/vix a culpa mortali aut nūq̄ ꝑt excusari. ¶Thesaurizare de se nō est illicituz sed ꝓuidū. q̄uis ex circūstātijs ꝑt fieri crimīale. vt si fiat ex alieno. aut desperādo de diuīo auxilio. aut in grāde p̄iudiciū reipublice. aut si alijs ꝑ euntibus nō succurrit. ¶Uendere rē charius q̄ꝫ empta est/si notabiľ sit excessus in lucro/oīb⁹ miserijs t periculꝰ et industrijs hincinde ꝓpēsatis./est regulariť de se malum. t peiꝰ si ꝓpter indigentiā ꝓximi ħ fiat. Et si res vendita ex sua industria meliore ꝓditionē nullā adepta est /nec in se nec extrinseca ꝓsideratōne. vt q̄ ꝓpinq̄or et ad vsum facilior. et siľia. ¶Defectus rer̄ vendendaꝝ quos quilibet ad extra p̄sumiť cognoscere de facili./sicut nec abscōdendi sūt fallacib⁹ cautelis. sic nec eos dici necesse ē p̄sertim quo ad foꝝ extrinseci iudiciū /et q̄ ad deū. etiam si p̄cij quantitas ꝓportionabiliť ad defectū minuať. ¶Dāna q̄ aliquis nō ex culpa t negligētia sua mercādo īcurrit/pōt vēdēdo deducere. Presertim si dānum sit pertinens ō se t q̄si regulariter ad mercaturā. alioq̄n nō opoꝝtz. vt si venditorū merces ignis fortuit⁹ assumpserit. Secus p̄terea vbi ex culpa vl' sponte aliquis merces defectuosas ꝓduxerit. vt in eq̄s et mulis fieri solet. sed nō licet vt vendanť ꝑ integris. neq̄ deus irrideť. ¶Cū deceptōe vltra mediū iusti p̄cij contractū initum/leges interimūt. In alijs ꝙ casib⁹ etiam si peccent vēdentes res suas enormiť/tñ restituere nō teneńť emētib⁹ q̄ꝫtū regulariter occurrit iudicādū. ¶Legitime p̄scribens in re ꝑ us aliena/illā neq̄ quo ad foꝝ exterius. neq̄ quo ad deuz reddere ꝓstringitur. Secꝰ si fraus in p̄scribēdo fuit. vt defectꝰ bone fidei. que fraus si pateat ī iudicio exteriori ad reddendū/p̄scribēs impelliť. q̄nto magis apud deum si lateat aut pateat. ¶Mercatores earundē rerū si conspirent ad inuicem q̄ nō nisi p̄ tali p̄cio notabiliter excessiuo merces suas tradēt/ipsi quo ad foꝝ exterꝰ si sciatur/et quo ad interius damnādi sunt. ¶Solutio decimarū sacerdotib⁹ est de iure diuino./quatinꝰ inde sustentenť. sed quotā banc vel illī assignare /aut in alios redditus cōmutare positiui iuris existit. ¶In ꝓdditibus ad vitaz emendis/aut gregibus ouiū p̄standis ad mediū lucri. sic in mercaturis. sic in similibus regulariter cōtractib⁹ qui nō penitus ex vno latere claudicant. quia vicz ad vtrū libet/nūc lucrū/nūc damnū imminet. nūc vendenti/nūc ementi/nulla videť esse malicia de genere/sed circumstantijs alijs vestiri male posse nullꝰ nescit. ¶Campsores p̄ centū francis reddentes certam q̄tam

in fine anni/cū integra pecunia .ꝛ sil' mercatores difficile ē ab illicito ꝯctu liberare. nisi bonificauerit hos ꝯctus causa pia.qđ fieri nōnūq̄ posse nō negam⁹. ſz securi⁹ ē oppositū.¶Et reb⁹ q̄ vsu peiorant.a reb⁹ in sup quar⁹ vsus absq̄ trāslatōe dominij fructū affert certū/licitū ē pciū locatōi sī adipisci.¶Emptionē decē solidor⁹ ad ppetuum sup̄ fundū aliquē centū libraꝝ/aut sub obligatōe tot⁹ magne hereditatis/difficile eē dicunt aliq̄ p directū iustificare.p indirectū aūt possz aliq̄s totū fundū vēdere p⁹ vilioꝛi pcio. postea ip̄m carioꝛi recipe vsq̄ ad deductōem illoꝝ decē solidoꝝ.

De gula

Gule q̄ est appetit⁹ īmoderatus ꝓmedēdi nō ꝓpetit ex suo genere q̄ sit mortal'.nec etiā delectatōne inde ꝓseq̄nti.¶Fit aūt mortal' triplic'. Aut si ꝓmestio est ꝯ phibitionē vl' votū.siue h̄ sit rōe cibi.seu tp̄is. seu loci. Aut scdo qñ alia que fieri p̄cepta sunt/ob gulā sciēter ꝑvel' inep̄tatiue omittūt/vl' ppetrā tur ꝓhibita. Aut tercio deniq̄ qñ corpus aut ratio notabili detrimēto p gulā sciēter vere vl' interp̄tatiue p̄grauat'.¶In moralib⁹ ille dr interp̄tatiue scire aliquid qñ et si actu scire negligat/scire tñ debz.ꝛ discrimī nō semet obycere. Uocam⁹ insup scientiā nō p demōstratōez sed p vehemētē ꝛ pbabilē ꝓiectura.¶Jeiunijs eccl'ie vl' alteri abstinētie nemo cū notabili ꝛ p̄cognito gūamine sui corp̄is et vsus rōis obligat'.secluso scādalo.Nemo tñ leuit' sibi fingat gūamina ex ieiunij abstinētia.qm̄ ex ip̄a pauciores pcunt q̄ ex gula.¶Pueri ꝛ senes et p̄gnantes ꝛ nutrices ꝛ infirmi. ꝛ pauperes nō habētes vñ semel refici possint. ꝛ laborātes nō habētes aliūde statū cōpetentez: ꝛ itinerātes autoritate p̄lati /ꝛ alij ꝓsuetudinē dioc'sis in q̄ sunt inseq̄ntes ab eccl'ie ieiunijs regulare ius excipit.¶Uotū carthusien'.de nō esu carniū.votū insup alioꝝ religioſoꝝ de ml'tis obſuatōib⁹ duris al's licitꝫ.votū deniq̄ pticulariū p̄sonar⁹ ꝺ certis cibis nō cēdīt in eternū.vt de capite. in certis casib⁹ necessitatis extreme ꝓbabiliter si vota hec tenerēt īminētis /debēt immutari.Non enī licet aliū ꝯ dei p̄ceptum occidere/q̄nto min⁹ seip̄m .secludim⁹ tñ ī oñib⁹ scādalū pusilloꝝ.¶Deterioꝛ atq̄ piculosioꝛ est abstinētia īmoderata q̄ vorac⁹ tas aut ebrietas.si dicta abstinētia vsq̄ ad turbatōem cerebꝛi et vsus rōis/notabil' ꝛ sciēter ꝑgat et adducat.¶Pctā regulariter q̄nto sunt sp̄ualioꝛa.et q̄nto sunt sub maiore specie boni palliata/tāto piculosioꝛa sūt ꝛ a sanatōe magis distāt.¶Habētes impedimentū de nō ieiunādo legitimū/qđ non est exceptū a iuriby p expſſum securi⁹ agūt. q̄q̄ nō sit necesse/si dispēsatōem p̄lati q̄siuerint. ꝛ q̄ secrete agāt id qđ agunt ne alij scādalizent'.¶Charitas frāgere ꝓcedit comestionē al's illicitā /q̄nq̄ ꝓpt' hospitem/ q̄ñq̄ ꝓpter infirmi ꝓsolatōem.q̄ñq̄ ꝓpter obsequiū p̄standuz.vt in fuitoriby monachoꝛū ꝛ etiā p̄ncipū p̄gustādo/ꝛ etiā p̄gustantib⁹ cibos eoꝝ esus ꝓcedit'.¶Preceptū de ieiunio eccl'ie pt aliq̄n fuari dū ꝯ deuz mortal' gula ꝓmittit'.Sic in multis dicēdū est.¶Ebrietas tūc mortal' est et generaliter oīs delectatio cibi ꝛ pot⁹ /q̄n aliquis tāta libidīe comedit et bibit/q̄ postponit deū. sic q̄ vbi etiā dei p̄ceptū vno mō vel alio deberet a se violari/ nihilomin⁹ a tali delectatōe nō cessaret.Sec⁹ si delectet etiā ex cōsensu libero citra deū. nō hoc fact⁹ si de⁹ phiberet.tūc eī vel nullū ē/vel tm̄ venial delictū. Et hz hec regula ī ml'tis alijs materijs vtilē locum suū.¶Probabile est ꝓmedentē ter in die ieiunij sine causa nō cē p̄uaricatoꝛē p̄cepti in tercia comestiōe sīc ī secunda.q̄q̄ oppositū tenere sit se urius. ¶De comestiōib⁹ speciez ꝛ sil'ibus ꝓsuetudo tenēt'.ꝛ delectatōis nimia libidovitet'¶Inebriare aliū sciēter vt vsu careat rōis in ei⁹ notabile detrimētū/pctm̄ mortale ē.

De luxuria

Uxuriā ex genere suo mortalez y dicim⁹ ꝑpt' corruptōem generatiue ꝑtutis maiorē q̄ nutritiue ac miorē ei⁹ necessitatē.ꝛ q̄ ꝯ ratur huic p̄cepto Nō mechaberis.et vt p bona mr̄imonij actus iste q̄retur excusari. ¶Cōsensus ī delectatōem luxurie circa obiectū sibi phibitū est mortale pctm̄/siue sit in cogitatōe.siue in verbis aut in visu.aut tactu.aut nutib⁹.aut opatōe. Quāobrē familiaritas magna hoīm carnaliū mutuo. p̄sertim ad nudū q̄ntucūq̄ sint eiusdē generis.aut sexus /aut diuerse etatis/ piculo prima est.ideoq̄ vitāda ē.¶Grauitas peccatoꝝ luxurie ex genere sic ordinat' fm grauius et min⁹ graue.q̄q̄ ex circumstantijs

possit cor grauitas aliter variari. Bestialitas cū bruīs. Sodomia cū eodē sexu. aut in vase nō ordinato. Mollicies secū. Sacrilegiū dicatar. Incest⁹ parentū. Stupr⁹ virginū. Adulteriū ligator. Fornicatio solutorū. Luxuria generalr. ¶Licitus est suā castitatē sicut ppam vitā defendere vim vi repellēdo. ¶Delectatio viri cū vxore licita est causa plis. causa reddēdi debitū. causa p̄fuatōis ab incōtinētia ꝓhibita Et si sola delectatio querit. infra metas tñ vinculi mr̄imonialis. sic q̄ extra nō q̄rere tur. neq; fit cū circūstantijs alijs de ꝓhibitis /illud aut nullū aut tm̄ veniale peccatū est. ¶Uxorator alter peccare pt mortalr in mr̄imonio si cū detrimēto notabili prolis ꝓcepte aut generāde sciēter fiat. vt tempore mēstruor. si extra vas. si cū desiderio absentis quasi p̄sentis alteri⁹ nō sui. si p̄cipaliter ex causa aut ex fine mortalr notis. ¶Facili⁹ est sepe ab ope carnali totalr abstinentia. sicut in ỹginibz t viduis /q̄s modeste maritalē copulā exercere. sicut febris potu. t ignis flatu /t prurit⁹ attactu tandē magis succēdunt. ¶Quia corp⁹ sacerdotis si vxorat esz vxoris sacerdos q̄ tot⁹ esse debz dño ꝓsecrat⁹ / t expeditus a cura rer familiarū /t solut⁹ legibz ciuilibz. t oratōi iugiter vacare /rationabilr astringitur voto castitatis.

De preceptis decalogi.

Diligere deū sup oīa ex toto corde. ex tota aīa. t ex tota ỹtute. q̄s tum sufficit viatori ad salutē est taliter affici ad deū actu vl habitu q̄ dei amicicia cuilibz alteri⁹ rei dilectōi añ ponit. Sic q̄ p nulla dilectione sui vel alteri⁹ charitatē dei vellet deserere p trāsgressionē cuiuscūq; p̄cepti diuī. ¶Nēo fm legē tenet⁹ poti⁹ eligere annihilatōz seu dānatōem etnā q̄s peccare mortalr. Neutrū q̄ppe pōt eligi licite. stante lege de p̄cepto babēde charitat⁹. cū qua neq; annihilatio stat neq; dānatio. ¶Proposita alicui viatori ista q̄stiōe et silibz. an citi⁹ pateret esse in igne p vnū diē /q̄s pctō mortali consentire. nō tenet circa h deliberare absolute de altera ptiū. sed teneat suspensū iudicium ꝓsiderādo fragilitatē suā. t fidēdo ī diuina mifficordia. que vel nō patiet eū ī talem temptatōez incidere. aut si patiat. de faciet cū temptatōe. puentū vt possit sustinere. ¶Propositis hmōi q̄stionibz q̄d homo faceret tēptatōe forti p̄sente. Aliō ē optare t desiderare illō q̄ est melius. t iudicare illud esse eligibil⁹ aut min⁹ fugibile altero. aliud ō liberare absolute q̄ ip̄e sic faceret t sic eligeret. Qm̄ ꝑmū est pie t fidel aīe. secundū de p̄sumptōe t temeritate culpa. ¶Jurare p deū q̄ est eū testē veritat⁹ adducere. fit licite imo meritorie dū ỹtas subest. et reuerētia comitat⁹. t pia necessitas ex humana infirmitate ꝓsurgens /ipellit. ¶Jurare ī vanū est. pp̄e deū in falsitate /cuius esse testis neq; /inuocare. Jō dū ex deliberatōe fit semp est mortale. ¶Exigere iuramēta ab his de q̄bz vehemēter est p̄sumptio q̄s de oppositō apud exigētes q̄ dierabūt. et ad h ex deliberatōe inducere. vir aut nunq; caret mortali delicto. nisi forsan q̄q; apd iudices q̄bz ex officio sic exigere necesse est. Neq; necesse est neq; vtile t sepe crimiosum exigere iuramēta ab his q̄ q̄stionant in iudicio exteriori eccl'iastico vl ciuili /q̄ p̄sumi pt vehemēter q̄ q̄dā deierabūt. et q̄ cor iuramēto nullatenus statur ¶De repenti⁹ occulta. que. s. non pt ꝓbari testibz duobz neq; rēpublicam scādalizat. nullus in foro exteriori licite pt ab alio inuito iuramentū extorq̄re ¶Quāuis sp /nō tñ p sp obligemur colere deum. nō solū mentaliter sed etiā signis exterioribz. illa tñ sig̃ p varietate tpis et hoīm p̄nt variari. sicut sunt orōes. genuflexiōes. thurificatōes. p strationes /t p̄sentationes candelar. victime t sil'ia. ¶Signis exterioribz nūq; bñ colit⁹ deus q̄ illa neq̄unt fieri bono aio. vel scādalizant ex sil'itudine sui ad idolatriā aut aliā inhonestatē. quēadmodū fit ī insanijs stultor apud ml'tos. t in istis delatōibz baculor p ml'ieres sacris ornamēt⁹ indutas. t q̄busdā sil'ibz. q̄ oīa p̄latorsollicitudo tenetur abradere. ¶Obſuatio sabbati q̄ ad circūstantias tpis t modi t loci p maxia pte relicta est determiatōi p̄lator. q̄ cognoscit tū ex cor institutis. tū ex ꝓsuetudibz p eos legitime toleratis. ¶De opibz seruilibz non exercēdis diebz dñicis t festiuis /pl⁹ t frequēter determinat ꝓsuetudo loci et p̄sonaruz a p̄latis tolerata /q̄s alia lex scripta. ¶Consuetudo exercēdi opa fmilia hec ab ist⁹. hec ab illis in diebz festiuis tūc maxie dicēda esset corruptela q̄n totalr a cultu festor /t maxime ab auditu misse re-

nocaret. qñ ꝓterea hec seruilia magis ex cupiditate q̄z pia necessitate reipublice ꝓtractāt. ¶ Joci ⁊ alie recreatōes corpales apō vulg⁹ dieb⁹ festiuis .q̄z q̄z sep⁹ ammixtas habeāt malicias ꝺ dei legē. nō tñ ꝑ directū eccl'iasticis obuiāt institutis. ¶ Opa seruilia plerūq; fructuosi⁹ fierēt si nō ea ꝓhiberet eccl'ia. q̄z illa q̄ vulgares in festꝭ exercēt. Propter ea ꝑlatoꝝ interest attēdere circa festiuitatū ml'titudinē ne sit illa ad cumulū peccati poti⁹ q̄z ad cultū dei. ¶ Diligere ꝓximū sicut seip̄m ē velle ꝓximo ea oia que fm rectā rōem hō vellet sil'r ꝓximū suū vel le sibi. Hec aūt sunt indispēsabiliter bona charitatis et gl'ie. ¶ Quia bonis fortune ⁊ nature et gr̄e gtis date pñt hoīes abuti in pniciē sui vel alioꝝ/nō q̄libet tenet velle il la cuicūq; ꝓximo suo. sed aliq̄n non velle. qr ⁊ fm rectā rationē ita deberet hō velle ꝺ seip̄o. Sic iudex tñ amore ꝓximi necat ipsum aut bonis spoliat. Sic ingeniū ⁊ sciētia ⁊ diuitie pñt desiderari ⁊ isti vl' illi ꝓtio nō adesse dū nocitura credunt. ¶ Ante religiōis ingressum teneor ꝓuidere necessitati pentū meoꝝ extreme si possum. dū nō aliū de patet eis ꝓuisio. nec excusaret me religionis ingressus q̄n peccem intrādo/et post introitū ꝓfitēdo. Si tñ necessitas illa nō sit extrema/aut patet aliunde ꝓuisio/nō teneor ꝓ imuādo exire religiōem iā ꝓfessam. ¶ Superioribꝫ nr̄is q̄ omnes dici p̄es pñt obediendū est de rigore in eis solū in q̄bus superiores sunt. magis autē ei cui⁹ autoritas potior est attētis circūstantijs ꝑsone. tpis. reipublice. ⁊ vtilitatis ī istis. vt in concernētibꝫ rēpublicā pl⁹ obediēduz est ꝓncipi q̄z patri. sec⁹ in re domestica. Proportionabilit de monacho respectu pape ⁊ epi ⁊ abbatis et ꝓncipis tpalis distinctio locum habz. ¶ Quāto pl⁹ dilectōnis cause ꝯcurrunt circa aliquē ꝓximū/ vt ē habitudo ꝓlatōis et subiectōis adinuicē. bonitatis et ratio cognatōis. beneficētie. ꝯsortij. patrie ⁊ similiū/tāto ceterꝭ paribꝫ ille dz pl⁹ amari et ꝓferri. tñ obligatio legibꝫ cauta p̄cipue fuāda est. ¶ Ab inimico parato totaliter satisfacere de iniuria/ego teneor satisfactōz suscipe vel indulgere. tñ verbū meū aut societatē solitā/aut alia dilectiōis signa possum interdicere ad mei ⁊ sui cautelā. ⁊ non ad rancorē. ¶ Inimicū nō paratū corrigi diligo q̄ntū sufficit ad salutē si ei nolo malū damnatōnis neq; dāni tpalis ꝓ iniusta media. ¶ Inimico meo incorrigibili optare fas habeo vt talit sibi sit in aīa vel in reb⁹/qualit sufficit ad ℟ q̄ neq; mihi neq; reipublice iniustū dānū possit iferre. ¶ Jure naturali vim vi repellere licet. sic q̄ ipetitus aliqs a q̄licūq; ꝑsona cuiuscūq; dignitatis etiā papal'is facti. ⁊ nō habēs iuris remediū/fas habz iniuriāti de facto resistere fm q̄litatē iniurie. s. q̄ntū req̄rit ⁊ sufficit ꝺ illū ad sui tutamētū ab hac facti via. ¶ Casus multi esse pñt ī q̄b⁹ aliqs se gerēs ꝓ papa/⁊ ꝓ tali habit⁹ ab eccl'ia/ poterit a subdito licite vl' occidi vl' incarcerari. vl' ꝓ modū quēdā appellatōis ab eo/vel subtractōis a sua obediētia decliari. nisi forte obstare monstret ꝓstitutio aliq̄/nō hūana solū. sed diuina atq; reuelata huic naturali iuri p̄iudicans. ¶ Hunq; ꝓ saluatōe vite aut cuiuscunq; rei sue licet alicui morte alteri⁹ de ꝓ se/sciēter via facti ꝓcurare. et marie illi⁹ q̄ nullā infert iniuriā. ¶ Hunq; ꝓ saluādo vitam suā corpalē sunt innoxij via facti a se ꝓmendi. vt si nō aliter euadere pōt aliqs se ꝓsequentē q̄z cōterēdo ꝓulos viam obsidentes/mors poti⁹ est expectāda. ita dū q̄s est in extrēa famis necessitate/ñ debz ab alio similit famelico panē necessariū extorquere.

De sacramentis

In omni sacramento si desit intētio actual'is vel habitual'is faciēdi illud qđ christ⁹ instituit ⁊ ecclesia intendit nihil agit. Sil'r si forma omittit aut corrumpit. Et si matia debita aut si minister idone⁹ defuerit. ¶ Ex ℟ ꝑsequitur q̄ aliquis scismatic⁹ est vel hereticus vel ꝑcisus et excōmunicat⁹/vel deḡdatus non redditur impotēs ad efficiendū vl' conferendū sacramēta/ nisi desit aliūde vl' ptās ordinis/vel intentio debita/vl' matia/vel forma. q̄z cuis exercēdo talia in casibꝫ ꝓhibitis grauis delicti re⁹ teneat. ¶ Fiat semꝑ quod melius erit ꝺ possibilibꝫ/dū circa sacramentoꝝ mīstratōem dubitatio aliq̄ cōtigerit/aut suppleat caute id qđ omissum fuerit. et sub q̄dam cōditōe/si nō erat illud iterandū. ¶ Cerimonialia seu figuratiua legis antique ante christi passiōez erāt iudeis necessaria. postmodū ꝓ aliquo tpe licita sed inutilia. tandē vt nunc obseruantibus ⁊ spem in eis ponētibꝫ mortifera/nec ab eis sumēdū ē efficax argumētuz q̄ mō

talia in aliq̃ casu agere debeam? ¶ In casu dubio vehemẽter an aliq̃s sit vl' nõ sit baptizat?/vt si sit exposit? vel baptizat? in nomĩe christi tm̃. aut alio tali dubio iteretur baptism? sub hac ꝺditõne. si tu es baptizatus ego nõ te baptizo. et si nõ es baptizat? ego te baptizo In noĩe p̃ris ⁊ filij ⁊ spũssc̃ti amẽ. ¶ Baptismũ sanguis dat martyriũ. ⁊ flãminis ꝺtritio de pctis aut satisfactio gtuita. Prim? ñ reiterat. alter ab obligatõne baptismi flumis si facultas affuerit/ nõ excusat. ¶ Ea que sunt de decẽtia sacramẽtoꝝ notabili istituta ⁊ ꝓmulgata ab ecc'lia nec abolita sunt ꝑ nõ vsum. ⁊ si non sint de necessitate sacramẽti ad faciendũ id quod intendit. sunt tñ ꝺ necessitate p̃cepti ad obligandũ ne sciẽter ⁊ negligenter absq̃ ratõnabili causa dimittant. ¶ Forma in omni sacramẽto ꝑt corrũpi/aut ꝑ additõem/aut ꝑ subtractõem. aut variationẽ aut interruptõem notabilẽ. qz modica nõ ĩpedit. Similit additio. subtractio ⁊ variatio si neq̃ trahant formã ad sensum aliũ/neq̃ ĩntelligibilẽ reddãt. licz indiscrete ⁊ culpabilit fiant/sacramentũ tñ nõ annullãt.

De sacramẽto baptismi.

A Hec in baptismo sunt de necessitate h[ic] sacramẽti. Mĩster idone?. Materia q̃ ẽ aq̃ elemẽtaris fluida. ad differentiã luti et aq̃z q̃ sunt artificiales. Intentio actual' vl' habitual' faciẽꝺi qꝺ ecclesia intẽdit. Intingẽdo nõ submergẽdo ex aq̃ illa baptizandũ/aut ei? ptem ꝓncipalez nudaz. Et q' aliq̃lit ꝓsentiat. s. actu vel habitu vl' in parentiby. Dicendo sil' hãc formã. Ego baptizo te in nomĩe p̃ris et filij ⁊ spũssc̃ti Amẽ. ¶ Mĩster idone? baptismi regularit ⁊ extra casum necessitat̃ ẽ ex ecc'lie p̃cepto sacerdos. q̃ p̃mittere habz exorcismos ⁊ cathezizatõem. ⁊ alia obſuare que in libris ꝓtinent. Dz de necessitate sacramẽti requirit q' mĩster sit viator. ad excludendũ angelos vl' demones. q̃ sil' ꝓsit intingere ⁊ ẽba ꝓferre. ad excludenduz mancũ et mutũ. Aliũ a se. qz nemo seipsuz baptizat. Et intendẽs dare actualit vl' habitualit qꝺ ecc'lia intendit. etiã si nihil credat de effectu. ¶ Baptizand? idone? est q'libet viator nõ baptizat? q̃ ꝓsentit interptatiue baptizari. vel ĩ fide parentũ. vl' offerentiũ. eum. vl' ecc'lie. si nunq̃ fuerit capax rationis. vt puuli. Si autem fuerit aliq̃ capax ratõnis ⁊ dissenserit ꝓtinue baptizari. aut si nullo mõ cõsentiat dũ vtik rõe/baptizari nõ ꝺz. Sec? si perante cõsenserit nec reuocauit. qz p̃sumit ab ecc'lia nũc ꝓsensurus si rõne nõ careret. ¶ Baptizanduz nõ ẽ fas ꝓfiteri sacramẽtalit. cũ baptism? sit ianua sacramẽtoꝝ. et de originali ꝓtritio actualis nequaq̃ exigit. de actualiby ꝯo sufficit displicẽtia in generali absq̃ obice male volũtatis ꝓponent̃ actualit se peccatuz. quo obice postea cessante baptism? efficaciã suã capit. ¶ Baptism? dimittit penam ⁊ culpã ex integro. loq̃ndo de pena debita peccatis/nõ ex ciuili institutõe. vt sunt irregularitates et mortes ꝑ delictis certis. loq̃ndo ꝓterea de pena debita ꝑ se. qz penalitates hui? vite debite originali ꝑ accidens manẽt. vt sitis/fames ⁊c. quoꝝ causa ẽ peccatũ originale. sine q̃ nõ veniss̃ent ¶ Si puuli infideliũ baptizent̃ inuitis pentiby in fide ecc'lie/illi sunt ꝯe baptizati. nec debẽt reddi parentiby si piculũ timeat. Sil' illi q̃ metu inducunt̃ ad interi? ꝓsentiẽduz baptismo. Quãq̃ talia agere cõmunis vsus ecc'lie nõ approbet. ¶ Baptismũ fluminis differre licet/q̃n et vbi nõ apparet ẽm veri sil'es cõiecturas ꝓxima mors. ⁊ sperat̃ possibilitas seu ꝓgnitas maior recipiendi in postez. quo casu ⁊ si subito baptizandus moreret̃/saluus esset.

De sacramento cõfirmatõis.

B Acramentũ ꝓfirmatõis ad robur institutũ/tenet̃ q'libet christian? habens vsum ratõis nõ ꝓtenere. ꝓsertim ĩminente piculo ꝓfessiõis christi coram infidelib' faciẽde.

De sacramento eucharistie.

E Ucharistie sacramentũ duplicem habz formã et materiã de necessitate sacramẽti. Forma cõsecratiõnis corꝑis christi ẽ ista. Hoc est corꝑ? meum. Et forma sanguis. Hic est calix sanguis mei. aut huic eq̃alens. quod dicit ꝑ pter grecos. Materia corꝑis christi est panis de tritico ꝑ maiori parte. Materia sanguinis vinũ de vite nõ trãsubstantiatũ ĩ aliam speciẽ/vt in acetũ. ¶ Celebris cõsuetudo et ordinatio supiorũ in eis q̃ ad solẽ-

nitatē misse. ⁊ generaliter omniū sacramē/
torū spectāt. obligāt ad nō ꝓtēnēdū hmōi
consuetudinē ⁊ ordinatōem quas libri so/
lent habere. obligāt ꝓterea vt negli gentia
freq̄ns et crassa fugiat. ¶ Facta diligentia
solita fieri in talib⁹ circa materiā corpis et
sanguīs. si p maliciā aut negligentiā mini
stri aliter oblatū fuerit q̄ ō̄beat. vtputa aq̄
p vino/ penitcat i omnē cuētum sacerdos/
⁊ si re⁹ nō sit. ⁊ quod omissum est suppleat
vel emēdet. p̄sertim vt integritas in ꝓfecti
one et pfectōe sacramēti ꝓfuer. ¶ Discrimē
noui pcti mortalis in celebrādo vitatur si
post discussionē ꝓscientie que regularit in
talibus haberi solet/ celebratur⁹ nō habeat
ꝓscientiā fixam aut eque firmā. sicut ō op
posito q̄ sit i pctō mortali vl' alio legitimo
impedimēto/ vt ē irregularitas. Et hec vo
cat certitudo moralis vl' ciuilis q̄ hō suffi
cienter ꝓbatus est. ¶ Existente casu q̄ ho/
mo p̄ōt celebrare licite et a celebratōe licite
desistere. laudabili⁹ est ceteris pariby cele/
brare. tū q: op⁹ de se p̄uilegiatū est et fru
ctuosum. tū q: a nobiliori ⁊tute ꝓcedit ce
lebratō q̄ fit ex amore q̄ omissio q̄ ex timo
re generat. ¶ Laudabili⁹ est q̄ oppositum
ceteris pariby/ ⁊ cessante legitimo impedi/
mēto/ q̄tidie celebrare. ¶ Pollutio noctur/
na tollens sufficientē deuotōem recollecti/
onē ⁊ reuerētiā ad sacramētū. eo q̄ aīa ma/
gis inde hebes ⁊ carnal' effecta est. īpedit a
celebratōe/ q̄s diu talis carnalitas ⁊ hebetu
do regnauerit. nisi casu necessitatis vrgēte
vt si sacerdos sit vnic⁹ ⁊ missa parochialis
fuerit celebrāda. ¶ Homo q̄ ꝓpt habit⁹ ⁊/
tutū ⁊ facilē sui recollectōem vl' aliūde ma
net deuotus ad sacramētū et reuerēs. post
nocturnā pollutōem. nō videt⁹ p eam īpe/
diri q̄n celebret die seq̄nti/ ꝓfessione tamē i
omnē cuentū p̄cedente. q̄m nulle sordes coz
pales impediūt nisi p q̄nto vel sunt pecca
ta/ vl' sunt in horrore ⁊ scādalū assistentiū.
vel deuotiōem debitā tollūt. Vir enim le/
prosus ⁊ vir mēstrua patiēs a celebratōne
secreta nō arcent. ¶ In oīi adoratōe sacra
menti altaris subintelligit⁹ ꝓditio ista vl' si
milis/ si consecratio rite et debite fm īstitu
tionē xp̄i fuerit celebrata. ac pinde adorās
alien⁹ est ab idolatria/ q̄uis celebrās ⁊ nō
ꝓsecrās esset i culpa. ¶ Apparēte figura cir
ca sacramentū/ alia a figura solita panis ⁊
vini/ nō p̄uenit sacramētū sumi sub illa for
ma. neq̄ sine ꝓditōe implicita vl' explicita
debz adorari. ¶ Positis pluribꝫ hostijs su
per altare/ si sacerdos intēdit generalit oēs
ꝓsecrare/ ille ꝓsecrate erūt. Si tm̄ duas ex
illis quas determinate signat/ ille due sunt
tm̄modo ꝓsecrate. Si illas duas intētio
sua nō determinat/ nihil ibi consecrat. obstā
te confusiōe intentōis. ꝓpter quā ista non
magis q̄s alia p̄t dici cōsecrari. ¶ Regulari
ter vitupabile est ⁊ sepe crimiale/ q̄ sacer/
dos a celebratōe ⁊ catholic⁹ habens vsuz
ratōis ab eucharistie susceptōe/ totalit ab
stineat. ¶ Illi pueri sunt idonei suscipe eu
charistiā ad ꝫ ligari vident⁹ semel i anno
qui fm leges censent⁹ habiles ad nubēdū.
Potest quoq̄ deuotio etatē hanc p̄uenire.
sicut in q̄busdā etatē supplet malicia ¶ Au
dire missam integrā est de obseruatōe sabba
ti. hoc est diez festorū p tēpore legis euan
gelice. nisi p impedimentū legitimū aliq̄s
se tueat. Tale ꝫo impedimētuz fm loca et
tpa ⁊ etates ⁊ cōsuetudines varie iudicat.
¶ Obligatū celebrare p quolibz duoz vnā
missaz/ nō absoluit vna celebratio. vna q̄p
pe missa virtute opis operati ex q̄ finiti valo
ris est/ nō tantūdem tollit de pena. nec tā/
tum redimit quantum due. ¶ In anniuer
sarijs eccl'iaz et receptionē missaz p vno
p̄cio sue sustentatōis/ ⁊ in similib⁹/ interp̄/
tatio viri sapientis locū habet. alioq̄n nō
videt⁹ quō sex aut septē anniuersaria i eccle
sijs cathedr⁹ aliby licite sil' cadē die iungerēt
¶ Obligatū ad subsidia spūalia tutū est di
rigere intentōem suā ad deū. sic q̄ dignet
disptiri de valore sacramentoz vl' suoruz
bñfactoz/ qualit et q̄ntū videt se apō bene
factores esse constrictū. ¶ Charitatis ma/
oris est spūal' elemosyna/ q̄ gratis distri/
buit merita sua satisfactoria ad liberatōez
aiaz q̄s elemosyna corpalis. Et q̄s q̄s tal' ñ
inde minus habitur⁹ sit de p̄mio cēntiali.
tardius tm̄ inde de ppr̄ijs peccatis ceteris
pariby satisfacit ¶ Fallunt⁹ plurimū hi qui
potētes aliūde viuere/ obligāt se ex bonis
eccl'iasticis vel alijs/ ad satisfaciendū p ali
enis delictis. cū hoc cedat in retardatōem
satisfaciēdi p ppr̄ijs. et hec sola radit im/
probare bñficiorum pluralitatē sufficeret.
¶ Expediens videret⁹ vt nulla ex cōmuni/ D
catōis sententia ferret⁹ de facto a iure vel iu/
dice/ neq̄ p p̄senti neq̄ p futuro/ nisi p ma
nifesta ꝓtumacia. qua se mōstrauit aliquis
nō paratū audire eccl'iam. al's qualit ha/
beret⁹ sicut ethnicus ⁊ publican⁹ si audire

ecclesiã paratus est: ¶ Expediẽs videt/vt nullus teneret aliũ vitare q̃ntũcũq; excõi catum a iure/nisi postq̃ a suo iudice fuerit denũciatus esse talis. Siq̃dem in oñi casu alio videt possibil' excusatio t interpretatio eoꝝ que aliq̃s ꝓmittit vnde excõmunicari dignus est. q̃ nõ debeat euitari a pticulari psona. Et hoc tolleret magnã in politica cõuersatõe confusionẽ. ¶ Expediens videt vt omnes sentẽtie excõmũicatõis late sentẽtie in iure scripto. quarũ vsus nullus est. aut plꝰ obest q̃ pfit/exp̃ssa reuocatione tam in puincijs q̃ in dioc̃esib⁹. et in eccl'ia vniuersali cassarent. ¶ Expediẽs videret institutio aut iã institutoꝝ tal' interptatio. vt solꝰ excõmunicatꝰ aut suspẽsus a iudice/et p tali denũciatꝰ contrahere diceret irregularitatẽ/imiscẽdo se sacramentis. et q̃ solꝰ talis a ptãte absoluẽdi in foro ꝓscie spoliatus censeret. Scrupulos enim a subditis vix aliter auferibiles. p̃sertim in materia sacramental' ꝓfessiõis ℔ auferret. ¶ Expediẽs videret vt nulla sentẽtia excõmũicatõis ferret nisi p ꝓtumacia facta in reb⁹ pure spũalib⁹. vt vbi trãsgressio vrget manifeste in dissipationẽ fidei t sue spũalis libertatis. Hoc enim debet (vt videt) grauior esse in foro exteriori punitio trãsgressionis q̃ damnũ fuerit illatũ. ¶ Expediẽtius est in multis defectib⁹ illos vl' tolerare vel ad bonũ finẽ ordinare. q̃ p fulminatõnes sniaꝝ et ꝓdemnatõnũ/aut p p̃dicatões rigorosas/eos conari fundit⁹ extirpare. vt ꝺ encenijs p̃ma die anni. de capellanis mercẽnarijs. et simil'ib⁹

De penitentia

Euina lex et nõ solũ eccl'ie ꝓstitutio obligat ad ꝓfessiõem sacramẽtalem post peccatũ actuale vt fiat semel ante mortẽ. ¶ Hec ꝓcurrere sil' tẽpore ad iustificationẽ impij necesse est. q̃ sunt Infusio charitatis. expulsio culpe. conuersio liberi arbitrij i deũ. t pcti detestatio. ¶ Hõ nõ sp tenet imediate ꝓfiteri pctm̃. imo nec conteri sub pena noui peccati mortal'. dat eim̃ spaciũ penitẽtie deꝰ. quale scit fragilitati nostre sufficere. et illud quantũ sit in omnib⁹ generalis regula diffinire nulla potest ¶ Omissio in ꝓcernentib⁹ cõfessionẽ/sicut in alijs actib⁹ p̃ceptoꝝ. nõ vocat omissio nisi sit respectu actꝰ principalis dũ deberet fieri. et non respectu circũstantiaꝝ. que vel antecedunt vl' comitant vl' subsequuntur. alioq̃n omissiões in vna omissiõe numerarent infinite. ¶ Omis contritio ĩcludit cõfessiõem in actu vel in habitu/aut in ꝓposito vl' in voto. Eam ꝓ fieri actu cessante impedimẽto alio q̃druplex casus ꝓstrigit. Primus institutio ecclesie semel in anno. Secũdus susceptio eucharistie vl' celebratio/et sacramẽtoꝝ alioꝝ susceptio ℈m quosdam. Tercꝰ piculũ mortis verisimilit' imminentis. Quartꝰ cõscientia q̃ al's nõ habebit opportunitas peccata ꝓfitendi. ¶ In recordatõe peccati mortalis dũ missa iam puenerit vsq; ad hoc vt cõmode sine scãdalo deseri vel interrũpi nõ valeat. aut dũ sacerdos alius deest. et vrget necessitas sufficit cõtritio includẽs ꝓpositum ꝓfitendi. ¶ Circũstantiaꝝ quadruplex est differẽtia. quedã imptinentes. quedã minuẽtes. quedã augentes. q̃dam pctm̃ in aliã speciem trãsmutãtes. Et he vltime nõ solũ sũt circũstantie sed peccata/ideo sunt ꝺ necessitate sub exp̃ssione ꝓfitende. Primas nõ expedit dicere. nec secũdas regulariter. tercias ex ꝓmere sepꝰ vtile est. t quãdoq; ℈m q̃sdaꝝ necesse. ¶ Circũstantiaꝝ exp̃ssio in ꝓfessiõe talis t talib⁹ verboꝝ circũlocutõib⁹ exp̃ressa sufficit/p quam cõfessor de magnitudie peccatoꝝ eiꝰ qui confitet. p absolutõne et penitẽtia discrete ꝓferẽdis/instruatur ¶ Expedit nõnunq̃ circũstantias dearticulatꝰ vel ingrere vel dicere. tũ ad ꝓecundã hũiliatõem cõfitentis. tum ad eiꝰ q̃etatõeꝝ post modũ magis habendaꝝ q̃ omnia dixerit. tum q̃ circũstantie multe quas esse nll'as aut veniales arbitrabat cõfitens/pctã sũt mortalia. tũ deniq; ex hoc q̃ vna circũstãtia habita ꝓfessor de alijs coniecturat/q̃s confitẽs pudore pressus celat. ¶ Cognito statu eiꝰ q̃ confitet quãdoq; nocet pl'imuꝝ nimiũ sup circũstantiaꝝ pticularitate interrogatio. p̃sertim in peccatis carnalib⁹. tum ne confitens verecundia motus quandoq; mentiat. vt pueri t puelle. et hoc in his que nõ essent necessaria dici. tũ ne scãdalizent t inflãmentur in nomiatõe pctoꝝ prius incognitoꝝ. Propter discretio maxia requirit. et sp a generalioꝝib⁹ interrogatõibus ad specialiores ℊdatim t sensim ꝓcedere cõueniet. inuocãdaq; est manus eius quo obstetricãte educit⁹ coluber tortuosus ¶ Secretũ cõmissum fidei alteri⁹ celare est de iure naturali. hoc eim̃ rationabilit' q̃libꝫ

sibi vellet fieri. et aliter socialis quicq̄ deperiret. Multo ampli⁹ sigillū ꝓfessiōis secretū esse debet. et nullo casu signo aut verbo reserandū. ¶ Confitens debet regulariter in pctō suo explicatōe celare ꝓplices suos. nisi dū aliter ꝓfiteri nō potest. sicut in incestu cum matre vl' vnica sorore. Ut nisi sic dicat et apud talem q̄ revelatio debeat p̄desse nō obesse eis q̄ detegunt. Quo casu nihilomin⁹ magna cautela requirit apud confitentē t cōfessorē/ne zelo pficiēdi indiscreto fallantur. ¶ Omnia ad cōfessionē pertinentia vt penitētia iniūcta. et interrogatōnes facte/t cetera nō inducētia ad malum sunt de cōfessiōis secreto. ꝓpter quod peccant (si nō excusat eos ignorātia) illi q̄ penitētias suas t ea q̄ sacerdos eis dixit passis dicūt. et qui etiā sup hoc inq̄rūt. quoniam talia p̄ indirectū causant aliqñ irrisiōes sacerdotis aut ꝓfessi culpam. ¶ Qui seduxit alios ad pctm̄. tenet̄ p̄ posse eos postmodū ad viam virtutis reducere nō min⁹ q̄s de dāno tpali illato. Sic de infamatōe et silib⁹. Et ad h̄ debz cōfessor inducere ꝓfitentē. ¶ Confessus volens pctm̄ suū revelari p̄ ꝓfessorē/si petat debz illō extra ꝓfessionē detegere. Neq̄ tū adhuc est tutū ꝓfessori illud on⁹ assumere si remediū possit aliter incōmodis adhiberi. ¶ Null⁹ semel rite sacramentalit̄ absolut⁹ sup vno crimine p̄t. nisi de p̄sensu suo libero obligari ad amplius cōfitendū. Si fit oppositū in q̄busdā religionib⁹ aut casibus institutōes positive q̄bus homo sponte se subdidit. h̄ faciūt ¶ Si ꝓfessor p̄sumat visitare sollicitare aut sollicitari ad pctā. vtputa ad lubricitatē/p̄sona h̄ timens debet ab illo si sit sui⁹ curat⁹ petere licentiā alteri ꝓfitendi. qua nō obtēta potest nihilomin⁹ alteri ꝓfiteri t absolui ¶ De statu eor⁹ q̄ ꝓfessi sunt tuti⁹ est vt cōfessor nihil dicat. neq̄ ad vituperiū. sic cōstat. neq̄ ad laudem. ne inde ꝓfessi superbiant. ne p̄tera ipi et alij in hypocrisim ficte ꝓfitēdi dilabant. ¶ Iudex cogere volens ad revelatōez ꝓfessiōis peccat. t tenet̄ p̄sbiter sibi nō rn̄dere. aut dicere h̄ nō esse de foro suo. Q3 si opponat̄ qm̄ tacēdo t nō negādo notare videt̄ q̄ ꝓfessus sit in culpa. Rn̄dendū est q̄ sacerdos aliter agere non p̄ot. Ideo nullū scandalū suo vicio deputat̄. ¶ Peccatori q̄s nō sufficiēter penitēti (vt q̄ ꝓpositū habet actuale peccādi i futurū) vtile ē cōfiteri t abstinētias certas recipe. Qui tamē ꝓfessor expresse itez t itez ptestet̄ q̄ neq̄ absolui⁹t. neq̄ pōt. neq̄ penitētie tales aut talis cōfessio eundē liberant/q̄n itez eadem pctā ꝓfiteri teneatur.

¶ Ditis est opinio p̄ pctōrib⁹ dicens sufficere ad absolutōis sacramētal' fructuosā susceptōnem/q̄ ꝓfessus nō habeat actuale ꝓpositū peccandi. hoc enī dicūt eē nō ponere obicem. Sed alia sentētia q̄ req̄rit actuale ꝓpositū positiuū nō peccādi in futurū. p̄babilior est atq̄ securior. ¶ Virtute clauiū t meriti christi dant̄ in qualibz confessiōe sacramētali indulgētie. sed q̄nte nouit deus. Fit etiā vt attritio min⁹ sufficiēs fiat in ꝓfessiōe cōtritio. ¶ Soli actu ꝓfessi de peccat⁹ suis capaces sunt indulgētiarum illaz que dant̄ vere penitētib⁹ t ꝓfessis. Nisi dicat̄ sufficere esse in gratia t mēbrum eccl'ie. et ita ly ꝓfessis ibidem sumit̄ p̄ cōfessiōe in ꝓposito vel in voto. ¶ Dies indulgentiaz referūt̄ ad penitētias p̄ vita hac iniūctas. sic enī text⁹ sonat. Videt̄ tamen q̄ iniūctio general' q̄ bñ fieri solet vt oīa bona faciēda cedāt̄ i remissionē p̄sit in hoc t sufficiat. vbi etiā penitētia special' totidē dies q̄t sonāt indulgētie neq̄q̄s iniunxissent. ¶ Indulgētias nō recipit ille q̄ nō porrigit man⁹ adiutrices iuxta ꝓtētū bullaz. t ita diues meliorīs ꝓditōnis est q̄ ad aliq̄ q̄s religiosus t mēdic⁹. ¶ Claue sacramentali nō notabiliter errāte i impositōe penitētie. ꝓfessus p̄ illā penitētiā si fecerit absolut⁹ est a pena t culpa virtute cōpromissionis cuiusdā liberal' et arbitrarie dei t peccatoris in p̄sonā sacerdotis. ¶ Tut⁹ est cuz parua penitētia que spōte suscipit t visil' adimplebit̄ ducere cōfessos i purgatoriuz q̄s cū magna nō implēda p̄cipitare i infernū. ¶ Renuens penitētiā in hac vita stulte facit. nihilomin⁹ absoluēd⁹ est si h̄ nō ex infidelitate q̄ credit nō eē purgatoriū aliō h̄ faciat. sed vel p̄pter teneritudinē corporis. aut infirmitatē aut pauptatē. vel aliud sil'e ¶ Nulli inuito iniūgenda ē penitētia publica p̄ pctō secreto. sec⁹ de publico. Similiter null⁹ p̄ castigationē scādalizād⁹ ē publice p̄ peccato occulto. sec⁹ p̄ publico. vbi si scādalizet pctōr/scandalū illō nō imponenti sz sibi q̄ meruit imputet̄ ¶ Divisio cōfessiōis si ad hypocrisim aut p̄ nimio pudore fiat/impedit virtutē absolutōnis. Secus vbi autoritas superioris in casib⁹ refutatis t bona fides simpliciū h̄ faciūt et excu

sant. Aut vbi ꝓfessor forte ꝑsumeret scãdalizari ex pctõ ꝓfessi. et nõ haberet ꝑ tũc cõfessor alĩ discret. cui absq; ꝓbabili scãdalo pctã oĩa ꝛuelari possent. aliq; tĩ posset. Videat tĩ q̃libet q̃s rõnabilit ꝓsciam scandali sibi fingat. ¶Dũ nescit ꝓfitens de quibusdã actib; an fecerit illos. aut q̃ intentione ꝛ quõ fecerit (vt sepe ꝓtingit) dicat sub ꝓditõe scrupulos suos. vt sic neq; mentiatur neq; absolutõe defraudet. ¶Curat⁹ obligat⁹ parochiano semel in ãno dare eucharistie sacramentũ tenet ei dare si petat publice q̃ntũcunq; sciat nõ penitere. Nisi cã refutatõis fuerit nota. vtpote excõicatio publica. vl' pctĩ notoriũ de q̃b; nõ satisfecit publice. Sec⁹ ꝑterea de sacerdote in secreto. vl' q̃ ñ tenet mĩstrare. vl' ꝑ tpe q̃ ad hoc nequaq; obligat. ¶Forma absolutiõis ab excõmũicatõe ista est q̃ dz ꝑmo fieri. Ego absoluo te a sentẽtia excõicatõis ꝛ restituo te sacramẽtis eccl'ie. In noĩe ꝑris et filij ꝛ spũssti. Deinde seq̃tur absolutio ꝑ peccatis si in excõicatõe peccatũ includit necessario ꝓfitendũ sacramẽtalit. Ego absoluo te a peccatis tuis In noĩe ꝑris ꝛ filij ꝛ spiritusseti Amẽ. Tutiusq; est in ust' formis nihil ĩmiscere. ¶Materia sufficiẽs ĩ sacramento ꝓfessiõis est hõ pctõr ꝓtrit⁹ de peccatis /sponte subĩjciẽs se suo sacerdoti. que subiectio nõ est ꝑ iurisditiõis. alioq̃n papa nulli ꝓfiteret. ſz est volũtaria /q̃ põt nihilomin⁹ impediri vel artari ꝑ supiorẽ /vt ñ q̃libet pctõr cuilibz sacerdoti possit se subĩcere ꝑ pctõ. ¶Episcop⁹ nõ min⁹ hz auctoritatẽ ꝓstituẽdi coadiutores confessores ĩ sua dyocesi q̃s curat⁹ in sua parochia. Laneat tĩ eps ꝓturbare eccl'iasticã hierarchiam tollẽdo directe vel indirecte ptãtẽ curatorũ absq; culpa eor̃ vel causa manifesta.

¶Confessio ficta reiterari ex ĩtegro dz ſm ꝓbabiliorẽ opinionẽ q̃uis duriorẽ. q; non habz effectũ suũ postmodũ cessante fictõe sicut baptism⁹. ꝛ ℔ q; penitẽtia reiterabilis est. nõ sic baptism⁹. tũ etiã quia nll'a absolutio sacramental' fuit. ſz poti⁹ noui peccati additio. ¶Hõ est fictio si pctõr dicat oĩa quoz actu recordaret. q̃uis nõ omniũ recordet. sed est fictio dũ sciẽter celat aliq̃d aut ĩ ꝓposito peccãdi ꝓseuerat. aut scit ꝛ scire dz q̃ a tali nõ ꝑt absolui. ¶Penitentiaz alia ẽ recõcilians qual' fieri nequit nisi in gratia Alia est satisfaciens vl' exoluẽs. qual' fieri ꝑt extra gr̃am. sic q̃ illi⁹ iteratio necessaria nõ existit. Immo ꝛ talis solutio respectu q̃ndam penaz tpaliũ debitaz / forte poneret in inferno. ¶Satisfactõnem ꝓpe vt tal' est opank sola opa penalia. que. ſ. voluntas naturalit refugit et hinc penam habet. iuste eẽdem vt pctĩ volũtariũ inuoluntaria pena redimat. ¶Per opa spũalia qualia sunt ꝓtẽplatio ꝛ amor dei ꝑt fieri satisfactio. tuz q; annexa est ꝑ statu isto fatigatio corporis. tum q; ꝑ ꝓpam inclinatõem cõmodi /intellect⁹ et volũtas abnegat se ĩ obsequiũ fidei et charitatis. ¶Unũ ꝑ altero posse satisfacere ꝓcedit liberalitas dei duz causa subest. vel ex impotẽtia illi⁹ ꝑ q̃ fit satisfactio. vl' de mãdato suo et charitate satisfacient⁹. vl' supiorꝭ autoritate taliter ordinantis.

De matrimonio

Onsensus mutu⁹ expssus p verba de ꝑsenti /q̃ transfert ꝑ ppetuo corpus viri in ptãtẽ mlieris et ecõtra in eis ꝓpter q̃ cõiũctio tal' ordiat causat mr̃imoniũ de iure naturali et diuino. nihilomin⁹ limitat ꝓsensus ad certas psonas cũ certis circũstantijs. Et q̃cq̃d aliter fuerit attẽptatũ ꝑt illd̃ ĩualidare supioris autoritas. ¶Uotũ solẽnizatuz ꝑ susceptõem ordis vl' religiõis /nõ magis ex natura sua videt dirimere mr̃imoniũ iã ꝓtractũ /q̃s simpler. ſz ℔ pueuit ex eccl'ie cõstituto. maxime cũ ĩ illo dispẽsare posse papam ꝓbabil' sit opinio. ¶Mr̃imonial' ꝓiũctio vni⁹ mlieris cũ pluribus viris repugnat iuri naturali. nõ ecõtra. q̃n corp⁹ viri pl⁹ valet ꝑ q̃nto plures fecũdare sufficit Et ita olim pluribz licebat fungi vroribz. Prima tĩ in hoc cõsentiẽte cui corp⁹ viri iam cesserat in suũ ius. Hũc autẽ ad statuz ꝓmeue institurõis reduxit christ⁹ mr̃imoniũ vni⁹ cũ vna. ¶Uotũ simplex castitatis ñ dirimit mr̃imoniũ iã ꝓtractũ. peccat tĩ q̃ vouit dũ ꝓmo ℨhẽdi voluntatẽ habuit voto contrariã. nõ autẽ postea dũ reddit ꝺbitũ. vt est ꝓcors sentẽtia iurispitorũ. ſz negant petitõem debiti posse fieri sine fractione voti. Cui⁹ oppositũ ex eo videt vez; votũ nõ cadebat directe nisi sup ℔. qõ ẽ nũ q̃s ꝓtrahere. ꝛ nõ sup ℔ qõ ẽ nũq̃s ꝓmiscere carnal'r alteri. Alioq̃n dũ nũc ꝓmiscet etiã reddẽdo debitũ rẽ⁹ efficit voti fracti. Alioq̃n ꝑterea esſz sors tal' ꝓiugũ nimis dura. ¶Religiosus ꝓfessus aut sacerdos vtẽtes

copula carnali ꝓter mr̄imoniū. ⁊ si guissi/ me trās gredūk mādatū dei /n tñ videk vo ti fractores. Uotū q̄ppe est solū ꝑpe de re al's licita. q̄lis nō erit extram r̄imonial' ꝓiū ctio. Jsta ꝓclusio licz apd simpliciores vi deak extranea. tñ apd intelligētes q̄d nois voti est clara. Uotū q̄ppe solū fit de opi/ bus supērogatōis ad q̄ qs al's nō tenebak Sic religiosus ꝑpe loq̄ndo vouet q nū/ q̄ vxorabik. qd antea licebat illi. Null' au tē ꝑpe dr vouere q nūq̄ fornicabitur aut adulterabik. quia ex p̄cepto ad h̄ tā ois hō obligak ¶ Uir ⁊ vxor neq̄unt absq̄ mutuo ꝓsensu vouere castitatem. imo nec vir tute vouere se nunq̄ petitur debitū ab vxore. cum ꝓpter ꝓcundiā petēdi ipa in deteri' labi possz ¶ Spōsalia dirimūk vel mutuo ꝓsensu cū autoritate supioris. vl'si altera p sona interim fornicata fuerit. vl' p votū so lēnizatū. q qd r̄imoniū etiā ꝓsūmatū possz infra duos mē ses solui ¶ Cōtrahēs fictein foro eccl'ie q̄n tūcūq̄ carnal' copula sequak/eadē fictōne remanente nō ꝓiungik r̄imonialiter. Cō pellek tñ ab eccl'ia in foro exteriori tāq̄ si ve rū fuisset r̄imoniū. Sec' in interiori. cui' est ꝓsiliū vt pot' oēs snias eccl'ie tolleret q̄ pctō ꝓsentiat. Pōt tñ nouo ꝓsensu adhi bito fictū r̄imoniū si nil aliud obstiterit ī vez ꝓmutare. ¶ Persona inducta p metuz cadentē in ꝓstantē virū ad ꝓsentiēdū interi us in platōe ꝓboz r̄imonialiū. vt qz nō vult mentiri/ pōt postmodū r̄imoniū di rimi tanq̄ nullū. sz de seductōe p blādicias nō ita ¶ Impedimentū ꝑpetuū ī altero cō iugū p qd neq̄unt se mutuo carnalik cog/ scere/ impedit r̄imoniū tā ꝓctum ⁊ ꝓtrahē dum. ⁊ etiā ꝓtractū dirimit nisi antea sciat de facto. tūc ei oñdit q aliū finē q̄rit. ⁊ ita ꝓtract' stat. ¶ Null' ꝓiugū tenek reddere d bitū in detrimentū notabile ⁊ certū sui cor poris. vl' fetus nascituri. Et sm h̄ cogīscik q̄ leprosis vel p̄gnantib /aut mēstruatis aut furiosis /aut ypidimiacis et sil'ib casi/ bus reddi vel nō reddi debitum oporteat. ¶ Tpus ⁊ loc' sacer nō videnk excusare q̄n alter ꝓiugū teneak alt'i petēti reddere. ꝓuia tñ q̄dā amicabili monitōe de nō exigēdo

De extrēa vnctōe

R Extrema vnctio habz matiā et for mā in libris suis exp̄ssam. Et obli gat nō ꝓtēnere dū finis vite sm p/ babiles ꝓiecturas p infirmitatē expectak. Que ꝓterea reiterari pt sil'i causa rursus ve niēte. ¶ Extrema vnctio rite suscepta delet venialia. imo videk q absolvit ab oī culpa ꝓiūcta petitōe recipientis. ita q digne reci piēs etiā ab oī pena libereк. tū ꝑtute sacri/ tū qz petit pie ꝑseueranter p se et iuste.

De sacramento or dinis.

L

Ordinis sacramentū pl'es formas habet pl'esq matias. imo et sacer/ dotiū duab formis ꝓplek. vna q̄ dak sibi ptās sup corp' xp̄i vez. Alia qua dak ptās sup mysticū. Qz si fuerit defect' vel dubiū in aliq̄ /ptillo sub ꝓditōne caute suppleri. ¶ Plenitudo iurisditōnis residet apud papā et in alios sm ei' dek'miatōnez diriuak. Attēdere tñ dz sibi esse illā ptātez nō in destructōem eccl'ie datā sed ei' edifi/ catōem. ¶ Si papa diceret dñs oīm in spi ritualib q̄d ꝓstat. ⁊ tpalib q̄d alī negāt. nihilomin' dotatio eccl'ie in iurisditōnib ⁊ dñijs ꝓpetarijs tpalib /⁊ exercitiū ī illis neq̄ esse d iure naturali neq̄ eidē repugre videnk. Nam christ' neq̄ exercuit talia do minia. neq̄ p ex̄pōs sum successoribus phibu/ it. sed reliq̄t ptātē eoz discretōi p varieta/ te tēporū ⁊ deuotōe christianorū sic vel sic exercēdi. ¶ Papa nō pt quertere ordinē hie rarchicū vl's eccl'ie. sic q̄n in ml'tis casib liceret eidē r̄sistere ī facie ⁊ dicere. cur ita fa cis? vtpote in exemptōib manifeste nociuis. Et ep̄latos ⁊ eccl'ias sibi subditas o/ nerare sum ptib intolerabilib vl' lib'tatib penitus spoliare ꝓtenderet.

Finiunt regule morales

Incipit cōpendiū

breue ⁊ vtile aliq̄z materiaz ꝓmuiū ad fi/ dē et doctrinā catholicā spectātiū /qd eidē cācellario ascribik /sz nō apparet esse suum.

I N isto libello ē i q̄dā breuis ⁊ sūmaria /vtilis tñ expositio. Prio de articul' fidei. Scdo de decē p̄ceptoz legis. Tercio septez sacramētoz eccl'ie. Quarto septē ꝑtutum. Quīto de septē petitōib ꝓtētis in oīōe do minica. Sexto de septem donis spūssctī. Septimo de octo btitudinib. Octauo d vicijs tā nature q̄ voluntatis.

Tractatus primus

de articulis fidei. Et primo quid sit symbolū et vnde dicatur.

Symbolū ē omniū credendoꝝ ad salutē spectātiū ꝯpendiosa collectio. Quoniam vt ait Cassianꝰ lib. vi. q̄ cū dꝯ vniuersum diuinoꝝ voluminū corpꝰ īmensa diffundit copia/totū in symbolo colligit breuitate pfecta. Dicit autē symbolū a syn qđ est con. et bole qđ est sententia. q̄si collectio sententiaꝝ. Uel vt alij volūt a sym qđ ē cō. et bolū qđ est frustū. q̄si frustoꝝ. i. capitulorū vl' particlaꝝ fidei collectio. Scōm papiā symbolū est collectio aut pactū vl' placitū qđ fit homini cū deo.

Quid sit articulus fidei et vnde dicat.

Est aūt articulꝰ ſm Richardum de sctō victoꝛe indiuisibil' veritas de deo. artans nos ad credendum ¶Dicit in dicta descriptōe ꝟitas indiuisibil'. qꝛ articulꝰ nō diuidit sed stat in eo indiuisio credibiliū. Articulꝰ enī de se inq̄ntū articulꝰ nō est resolubil' in articlos siue in credibilia. quersitate tñ heresum inualescente q̄dam q̄ cōiungebāt i symbolo apostoloꝝ postea optuit diuidi. Uerbi gratia. Dicebant q̄dā christū nō verū esse hominē neq̄ vere natū. Alij autē dicebāt ꝟe natū sed nō vere cōceptū de virgine. ſz corpꝰ attulisse de celo. Uñ sctī pfes vnū articulū i duos diuiserūt. vt vnꝰ esset articulꝰ de cōceptōe. aliꝰ de ꝟa eiꝰ natiuitate. Et ꝯsimiliter in alīs ex alia causa diuisis. Et ita ly indiuisibilis in quibusdā articl' ꝑuat actū diuisiōis et possibilitatē. in q̄busdā ꝑuat solū actum. sic. s. quia sunt q̄dā articuli q̄ ſm assignatōem apl'icā nō diuidunt. pñt tamē diuidi. Et sunt q̄daꝫ articuli q̄ neq̄ diuidūt neq̄ diuidi possēt. ¶Et nota q̄ in dicta descriptōe dicit de deo/cum tñ articulꝰ aliqs prima facie videat esse de creatura. Uerbi gra. Carnis resurrectōnem. Uerūtū oīs articulꝰ ꝑncipalit de deo ē. vnde respectu articuli imediate tacti dic̄ Damascenꝰ. Non credimꝰ resurrectōem futurā nisi diuīa virtute. s. coopante. Unde r̄ credit fides catholica. s. ꝓmissaꝫ resurrectiōnē diuina efficiendā ꝟtute. Et sic patꝫ q̄ iste articulꝰ de deo est. qꝛ de diuina virtute nr̄am resurrectōem opante. Isto mō oīs articulos q̄ vident cē de creatura. facile cōtingit reducere ad diuinā virtutē. et ita ad deū. ¶Itē in dicta descriptōe dicit artans nos ad credendū. Et tñ voluntas libera nec potest cogi vel artari. Sed q̄uis i volendo r cōsentiēdo nō possit volūtas cogi qꝛ q̄ ad ꝟ libera est. pōt tñ allici et trahi in cognoscēdo. qm̄ si intellectui bñ dispositio infundat se ꝟitas ipm̄ itellectū illuminās. necesse est veritatē cognoscere/et ꝓsequi allicere. et tūc trahit ad ꝓsentiendū agnite ꝟitati. Unde Aug⁹. Uerba trahit ouem. Hoc mō artat nos articulꝰ ad credenduz Uñ q̄dam/artās. i. trahēs.

Diuisio r expositio

articuloꝝ fidei. Et primo ꝑmi.

Diuidit aūt r distinguit symbolus apl'os in duodecim articulos ſm numeꝝ duodecim apl'oꝝ/ q̄ ꝓtulerūt credēda. qꝛ ipi ꝟ symbolū ꝯposuerūt. Scōm alios ꝟo diuidit i q̄ttuordecim/vt patebit infra. ¶Unꝰ articulꝰ r ꝑmus attribuit ꝑsōi ſm ꝓpriū modū. sex attribuūt filio. r q̄nq̄ spūisctō ¶Primꝰ āt q̄ attribuitur patri est iste. Credo in deū patrem omnipotentē creatorē celi et terre Ubi ꝑmo nota differentiā inter credere deū/r credere deo/r credere in deū. Quia ſm Augustinū credere deo est verbis eiꝰ siue scripture sacre fidē adhibere. Credere deum est credere deum esse. scilz quia est. Credere in deū est credēdo deū fide et affectione siue fide operāte per dilectiōem/tendere in ipsum. ¶Igit expone sic. Credo in deum. scz singulariter. quia in vnum deū. Unde Deutero. vi. Audi israel dñs deus tuꝰ deꝰ vnus est. ¶Patrē/quod hic ꝑsonaliter tenetur. quia subiū git/filiū eius. In oratōe vero dñica tenet ly pater essentialiter/ vbi agit de paternitate/vel adoptōis qua paternitate i. ipsa trinitas est pater bonoꝝ/ vel creatōris qua paternitate tota trinitas pater est tam bonoꝝ q̄ maloꝝ. ſm illō Deuteroñ. xxxij. Nunquid nō ipe est pater tuꝰ qui possedit te et fecit r creauit te. ¶Omnipotentē/appropriate. q̄uis ei filius sit oīpotens et spūsctūs. omipotens tñ quādo ponit appropriate attribuit patri. sicut sapientia filio. et bonitas spūisancto. ¶Creatorē celi et terre. Ad litteraꝫ summe nature

quā designat noīe celi.et infime quam designat noīe terre.et sic extinde collige creatorem mediorū. Positis ei extremis colligūt media. Uel p celū et terrā intelligat tā spūalis q̄ corpalis creatura pfecte formata.vt celū sit inuisibil' t spūalis creatura.terra autem omne corporeū et visibile. Uñ aliud symbolū exponēs dicit. factorē celi t terre visibiliū omniū et inuisibiliū. Et nota q̄ creare siue creatorē esse potī sonat potētiā q̄ sapientiā vl' bonitatē.quia opatio egredit a potētia et maxime ꝓtuosa. Uñ Joh. i. Oīa p ipm facta sunt. Et in ps. Oīa in sapientia fecisti. Ideo appropriate attribuit creare patri.sicut et potētia /cū tñ pr omnia creet p filiū coopante spūsctō /q̄ indiuisa sunt opa trinitatis.t tote tres psone vnus sunt creator. ¶ Et aduertendū h̄ q̄ p h̄ q̄ dicit deū singularit/destruit errores q̄rundā gentiliū q̄ fingūt pl'es esse deos qđ manifestissim⁹ est error. q̄ illo posito clare pz q̄ null⁹ eorū sit de⁹. Si enī plures sunt differūt inter se p aliq̄d qđ habz vn⁹ qđ nō habet ali⁹. Sic null⁹ eorū erit sūm ū bonū. q̄ sic null⁹ eorū habz oīa bona.et sic null⁹ eorū erit de⁹. q̄ de⁹ ē summū bonū qđ ꝓtinet oīa bona.ad Roma.xi. ¶ Itē p hoc q̄ dicit pr̄em destruit obstinatōem iudeorū q̄ ñ attendūt distinctōem psonalem pr̄is et filij. ¶ Itē p hoc q̄ dicit. creatorē celi et terre destruit errorē phorū dicētiū mūdū fuisse ab eterno t deo coeternū.sicut dicit Aug⁹. aristotelē posuisse et platonē. Itē p illd idem destruit errorē manicheorū q̄ dicūt omnia corpalia creata a deo tenebras ¶ Sz ex istis orit dubitatio. Si enī credere i deū est tendere i eū fide opante p dilectōz. vt dr supr. cū in pctō mortali exīstētes nō habeāt istā fidē sic in deū tēdentē/videt q̄ nō credāt i deū.et ita mentiūt t peccāt q̄n dicūt symbolū.qđ glue est dicere: Ad qđ dr ꝑm quosdā q̄ ipe pctor dicit credo tē.nō in psona sua sz in psona eccl'ie. Sicut t illd. Lauabo p singulas noctes lectū meū tē.qđ nisi in psona eccl'ie que in aliqbz mēbris p singulas noctes lachrymat diceret/essz mēdaciū in ore malorū. imo etiā t ml'torū iustorū Et sil'r cū ml'ier dicit psal. Letat⁹ sū i his q̄ dicta sūt mihi tē.incōgrua essz locutio/ni si in psona iusti generalit loq̄ret siue eccl'ie Similiter hic in psona eccl'ie dicit credo in deum tē.t sic non peccat nec mentitur. Alij dicūt q̄ exīstēs in peccato mortali nō dicit q̄ credat in deū cū dicē credo tē.sed p fitet articl'os fidei. Et est sensus. Credo i deū.i.pfiteor credendo esse deū. Et ita large sumitur hic credere. Aug⁹ ꝓo supr̄ sumit magis stricte.

¶ Expositio secundi articuli fidei.

Secund⁹ articul⁹ principal' et ꝑm⁹ D corr q̄ attribuunt filio est iste. Et i iesum christū filiū eius tē. Et supple credo in iesum christū tē. Que duo nomina freqnter in nouo testamēto coniūgūtur.quia nūs eor.scz iesus exprimit ei⁹ dei tatem .interpt̄at enī saluator.et inquātum deus specialiter saluator est Et reliquū nomen scz christ⁹ exp̄mit humanitatē. quia interpt̄atur vnctus .et ingtū homo vnctus est p consortiby suis. ¶ Filiū eius vnicū. id est naturalē /nō adoptiuū. Unde aliud symbolū determinādo dicit. Et ex pre natum tē. Uel vnicū dicit.quia nō est vnus filius inquantū deus t alius fil⁹ inqntū homo. Sed idem christ⁹ in duabz naturis scz deitate et hūanitate.et tribz substantijs scz deitate anīa t carne vnic⁹ est fili⁹. Unde Aug⁹ in eccle.dogma. Non duos filios fatemur sicut sepando naturas nestorij⁹ tradit.sed deū et hominē vnū filiū credimus manentē in duabz substantijs. nō tñ cōfusis naturis. q̄uis enī duas habeat natiuitates /vnam qua nascit de matre.et vnam qua nascit ex do patre.tamen est vnicus filius/nō duo filij. Quando ego in conceptione p viam generatōnis ꝓcessi a patre/t sic quadā natiuitate nat⁹ sum i vtero. Secundo natus sum de matre ex vtero.nec tamen ꝓpter istas duas natiuitates dicēd⁹ sum duo filij sed vnic⁹ ¶ Sequit.dominū nostr. Unde ipe dicit Matth.vlti. Data est mihi oīs potestas in celo t in terra tē. ¶ Per hoc etiā qđ dicit iesum christū/ qđ interpt̄atur saluator et vnctus /deridet hebetudo iudeorū/qui suū messiam. id ē saluatorem adhuc futurū expectant. ¶ Per h̄ etiā qđ dicit /filiū vnicū/ destruit heresim sabellianorū dicentiū eandē psonam ee patrem et filiū.quod aptissimū apparet mendaciū.quia fm decursum naturalē oportz q̄ inter pr̄em et filiū psonalis sit distinctio licz ꝓformitas sit nature t sil'itudo .Quales etenī sumus nos .tales qui a nobis generant. Uñ de ipa diuīa filiatōne dicitur

ad Ro. viij. Accepistis spm adoptois filiorū ⁊c. Et post pauca. Si aūt filij ⁊ heredes. heredes qdem dei coheredes aūt xpi Et ad Eph. i. Predestinauit nos in adoptōnē filioz p iesum christū. Nullo ei seipm gignit. Uñ cū idē sit pr qđ filio in suba. optz q alteritas sit psonaz. ¶ Per h etiā q dicit dñm nostz/destruit hereſ arianoz. q ponūt ineqlitatē psonaz. Uñ Joh. x. Ego ⁊ pr vnū sumꝰ. Et ad Heb. i. Qui cum sit splēdor glie et figura substātie eiꝰ. Et fm Athanasiū. Eqlis pri fm diuinitatē ⁊c. Sicut enī pr dñs est oim ⁊ oipotēs /ita est et filiꝰ. Quod exp̄ssiꝰ determinat in alio symbolo. vbi dr. Oipotēs pr. oipotēs filiꝰ. quod tñ intelligat fm diuinitatē. Quāuis enī humanitati xpi collata sit omniscientia. ñ tamē omnipotentia.

Expositio tercii articuli fidei.

Tercius articulus principalis ⁊ seds eorū q ptinēt ad filiū q dr mīat vtrā qz eiꝰ natiuitatē. s. in vtero ⁊ ex vtero. et est iste. Qui conceptus est de spūsctō natus ex maria virgie. ¶ Dicit g. q. s. xps conceptus ē de spūsctō. i. opatōe spūssctī. vno etenī cōdēqz momēto segregata fuit illa caro assūpta a reliq carne virgis opatōe spūssctī. et aīata aīa rōnali. ⁊ deitas eis vnita. Uñ nō est putādū q sit conceptus de spūsctō sicut ples de semīe patrno concipit. qz sic transisset spūssctus oīno mutatusqz fuisset in carnez sicut pm semē trāsit in carnē plis amittēs ppam spēm /qđ ē etiā solo cogitatu abhorrēdissimū. Uñ ly de nō denotat circūstantiā cause materialis. sz potiꝰ cause efficientis Quāuis enī incarnatio filij dei sit opus totius trinitatis /qz qđ opat vna psona opantur oēs (eo q indiuisa sunt opa trinitatis) ipa tñ gra mediāte q natura hūana vnitur diuīe est donū appropriatū spūsctō. quia hec gra appropriate pcedit a charitate seu a benignitate dei/que spūsctō appropriat Non enī deus inquantū potēs vel inquantuz sapiēs /sed inquātū bonus et benignus nram redemptōem opat est p incarnatōem filij dei. ¶ Dicit igit. q cōceptus est de spūsancto nō naturalit. sed opatōe spūssctī ⁊ qsi fm appropriatōem cause efficiētis. In q ybo tangit natiuitas ei in vtero. s. qua natus est de pr̄e veniēs. nec tñ recedēs. De q Mat. i. Qđ in ea natū est de spūsctō est. Glo. natum. i. cōceptum. ¶ Dicit postea. Natus ex maria virgie. s. natiuitate ex vtero. De qua Lu. ij. Et pepit filiū suū p̄mogenitum ⁊c. ¶ Per h aūt qđ ait. qui conceptus est de spū/sancto. i. opatōe spūssctī et nō opatōe virili/destruit hereſis hebeonitaz. q asserunt christū ex maria et ioseph nuptiali coitu esse cōceptū. ¶ Per hoc etiaz qđ subdit. natus ex maria virgine. vt sz de vera matre de q materiā corpis assūpsit/destruit errorem valentinianoz dicentiū de virgine christū nihil corpis assumpsisse. sed p eam quasi per fistulā transisse.

Expositio quarti articuli fidei.

Quartus articulus principalis ⁊ terciius eorū qui ptinent ad filiū. et q dem describit passiōis eius sacramētum fm omnia que circūstant mortē eius vt est flagellatio. crucifixio. sepultura. ⁊ huiusmodi/ est iste. Passus sub poncio pilato crucifixus mortuus et sepultus. ¶ Qui supple christus passus est sub pilato. i. sub ptāte pilati. Pilato dicto poncio. sz genere. quasi dicat nō rhomano. qđ forte dicit ad differentiā alicuius alteri pilati. ¶ Crucifixus. in quo distinguit passionē suā a passione alioz q suspendunt in patibulo. Oz fm Jsid. patibulū ppe dicit vbi hō suffocat et statim morit. Crux ho vbi diu tortus tandē languēti morte morit. vbi mors gratiosior et pductior est. Uñ multotiēs vnū p alio ponit. ¶ Sequit/mortuus/vera morte. p dissolutōz. s. aie a corpe. diuinitas tamen sp cōiuncta māsit vtrobiqz. Uñ Augustinus sup Joh. Uerbū diuinū exq hominē. id est carnē et aīam suscepit nūqz deposuit. Dicit g ad tpus carnē et aīam sepauit. neutrū tñ a ybo. ¶ Et sepultus. nō tñ vt alij corruptus ⁊ incineratus. Uñ in psal. Nō dabis sanctū tuū videre corruptōem. ¶ Per hoc aūt qđ dicit. passus /crucifixus mortuus/ostēdit verā carnē/ vtpote sensibilē ⁊ passibilē habuisse. In quo elidit error apollinaristaz. q dicūt eū sensuz carne sēsibili caruisse. cū tñ fissima carnē habuerit ⁊ optime cōplexionatā. ⁊ ideo maxime passibilē. Hec absorpta fuit illa passio per vnionē deitatis. quia in illa vnione (vt dicit Damascenus) seruata fuit vtriusqz nature ppietas. Hā qđ passibile/māsit passibile sicut hūanitas. ⁊ quod impassibile/

māsit impassibile sicut diuinitas. Quinimo incompabilit penaz ḡuiorem sustinuit. q̄z possz pur⁹ hō sustinere. eo q̄ pbebat ei illa vnio robur et vires ad sustinendā tā amaram passiōem /in q̄ pur⁹ hō q̄ eiusdē teneritudinis esset (vt dicunt) in initio passiōis defeciss̄et. Destruit ꝫ etiā errorē illoz qui dicūt carnē illam in naturā deitatis trāsisse. z ideo impassibilez fuisse. Quos ꝓfutat Hiero. in epla ad Damasum papā.

Expositō quinti articuli fidei.

QUintus articul⁹ principalis ī numero. et quart⁹ eoz qui spectāt ad filiū ptinet ad redemptiōis sacrm eoz qui erāt in limbo inferni ꝓclusi. fm q̄ ꝓphetauerat Zacharias. ix. cap. Tu q̄z in sanguīe testamēti tui emisisti vinctos tuos de lacu in q̄ nō est aq̄. Et ē iste. Descendit ad inferna tercia die resurrexit a mortuis. ¶Descēdit tm. s. in aīa deitate vnita. quia corpus in sepulcro quieuit. z deitas vbiq̄z erat. Unde sine ea descēdere nō potuit ad īferna .i. ad limbū /partē. s. īferni supiorem. quo detinebāt saluādi q̄sq̄z debituz p̄mi pentis p mortē xp̄i solueret. Q̄z autē dicit ps. Eruisti aīaz meā ex inferno īferiori. nō est contrariū. Dicit enī ibi limbus infern⁹ inferior respectu aerz caliginosi in q̄ vt ī suo inferno affligūt nō maligni spiritus. Uñ respectu illi⁹ aeris q̄ ad sitū. limbus ꝫ est supior pars inferni dicit infern⁹ inferior. ¶Tercia die resurrexit a mortuis. vt p synodochen pars ponat p toto. vt videlicz pars illi⁹ diei pasceues q̄ mortu⁹ ē/ p vna die cōputet. et noz seq̄ns dñice cui⁹ mane resurrexit p die tercio. ¶Per hec aūt verba destruit error eoz qui negant resurrectōem nr̄am. Negare enī nr̄az resurrectiōnē est quodāmodo negare resurrectōnem xp̄i. Sic enī arguit apl's. i. ad Choz. xv. Si chr̄s⁹ resurrexit/ et nos resurgemus. Cū autē ad destructōem cōsequntis sequat destructio aūcedentz. si nos nō resurgem⁹ neq̄z chr̄s⁹ resurrexit. ¶Et nota q̄ fm istā distinctōem articuloz hec duo cōiūgūtur scz descēsus ad īferos. et resurrectio a mortuis. q̄ iste articul⁹ dicit totū qđ xp̄s nob p suā mortē meruit. ꝫ aūt ē redēptio ī aīa. q̄ cōpleta est p fractūrā inferni in descensu ad inferos. z redēptio ī corpe que ꝓpleta ē in resurrectōe p gl'iam corpis.

Expositio sexti articuli fidei

SExtus articul⁹ principalis in numero/et q̄ntus eorū q̄ spectant ad filiū. ptinet ad aptionē loci btitudinis vbi p nobis p̄cursor factus christ⁹ ascendit p̄andens iter ante nos. Et est iste Ascendit ad celos /sedet ad dexterā dei patris omnipotētis. Ascendit igit ad celos fm humanitatē. vel inq̄tū homo q̄ vbiq̄z est fm deitatē. Ascendit inq̄t nō statim p⁹ resurrectōm sed post q̄draginta dies /quibus apparuit p multas vices discipul' suis. vt fidem eoz roborar et apparitōib⁹. et probaret gl'iosam resurrectōem sui corporis. quod oculis suis paulo ante discipuli viderant extinctū. ¶Sequit. sedet ad dexteram dei patris omipotētis. hoc est ī etna beatitudine. ad quā dexterā posituras est electos suos. vt dicit Matth. xxv. Et statuet oues q̄dem a dextris z̄. Uel ad dexterā dei patris. id est in iudiciaria potestate. quia vt dicit Joh. v. Pater oīem iudiciū dedit filio. Et vtrūq̄z notat cū dicit. sedet. quia sedere est quiescentiū z iudicantiū. quasi dicat. pacifice gl'iat. et oīa quiete z pacifice cū patre iudicat z disponit. Et iste articul⁹ destruit illam hereſim q̄ negat equalitatē patris et filij. Et sil'r illaz q̄ dubitat de ascensiōe eius in celū. et per cōsequēs negat nr̄am que causat ex sua. sicut erectio mēbroz sequit ad erectōem capitiz. Unde Aug⁹. Uis ascēdere ad celū. ascendentē tene. eteni ꝓ teipsum leuari nō poteris. Si ergo vis ascēdere mēbrū illi⁹ esto qui solus ascēdit. Joh. iij. Nemo ascēdit in celū nisi q̄ descendit de celo fili⁹ homis qui est in celo.

Expositio septimi articuli fidei

SEptimus articul⁹ principalis in numero. sextus vero et vltimus eorum qui fm istā assignatōnem ptinent ad filiū est de reditu ad iudiciū. quoniā vt dicit Joh. v. Pater omne iudiciuz dedit filio. vt scz ille qui viuus iudicat⁹ ē/ z extinde mortuus iudicet viuos z mortuos. z est ille. Inde ventur⁹ est iudicare viuos z mortuos. Inde scz. id ē postmodū. Uel inde. i. de celis q̄s ascendit. venturus est. scz in die iudicij. iudicare viuos z mor

tuos. Ad litterā. quia tūc et viui ⁊ mortui reperient iudicandi. vt innuit apl'us. i. ad Thessa. iiij. Et mortui q̄ in christo sunt resurgent p̄mi. deide nos q̄ viuim⁹ q̄ relinq̄mur simul rapiemur cū illis in nubib⁹ obuiam xp̄o in aera ⁊c̄. Illi tñ viui q̄ reperiuntur morient/ꝫ statim in momēto resurgēt. iudiciū cū resuscitatis recepturi. vbi ñ putet p tractū et morā tp̄is singulo⁹ examinationē fieri. sed vno eodēq̄ momēto ⁊ merita singulo⁹ discutiet ⁊ discussa iudicabit. Unde Aug. Non est in illo iudicio singulo⁹ hominū vicissim opanda discussio. ꝫ momētaneo discussu simul oīa sicut ⁊ fecit sic et iudicabit. Uel aliter. Uentur⁹ est iudicare viuos. s. vita gratie. ⁊ mortuos. s. morte culpe. ¶ Ubi nota q̄ aliud symbolū addit ista ꝟba. cū gl'ia. quia licz christ⁹ i forma serui i qua iudicat⁹ ē sit ipe iudicatur⁹. tamē in forma gl'iosa apparebit ⁊ in carne gl'ificata. Uel cū gl'ia. id ē cū societate gloriosa electo⁹ū simul iudicantiū. quia vt dicit Esa. iij. Dñs ad iudiciū veniet cū senio⁹ib⁹ ppl'i sui et p̄ncipib⁹ ei⁹. ¶ Ex q̄ patet q̄ q̄dam ibi iudicabunt ⁊ nō iudicabunt. vt pfecti q̄ oīa ppter christū reliq̄ūt ⁊ secuti sunt eū. qui christi in iudicādo assessores erūt. Alij nō iudicabūt sed iudicabūt. scz fideles/qui p̄m opa sua recipient iuxta discussionē/de q̄ habet Matth. xxv. Esuriui ⁊ dedistis mihi māducare ⁊c̄. cū alijs ibidē/tā respectu electo⁹ q̄ respectu reproboꝝ expositis. Judicabunt enī q̄dam eorū ad gl'iam/⁊ q̄daz eoꝝ ad penā. Alij nec iudicabūt nec iudicabunt. s. infideles. q̄ iā iudicati sunt Unde Joh. iij. Qui non credit iā iudicat⁹ est.

Expositio octaui articuli fidei.

Quinq̄ aūt articuli seq̄ntes pertinent ad sp̄m sanctū tā in se q̄ in donis suis. In se dico. q̄ in octauo articulo in ordīe omniū duodecim articuloꝝ. primo ꝓo in ordine istoꝝ quilibz exprimit psonalitas sua. Et est iste. Credo i spiritū sanctū. Et circūlocutiue loquit. Qñ enī hec vox spūs sctūs capit dictionaliter. tūc solā terciā psonaz in trinitate designat. Quādo aūt vi oratōis tenet/essentialit̄ sumitur/⁊ cōuenit toti trinitati. s. deo. ¶ Et nota q̄ in alio symbolo ad maiorē expssiōem istius articuli addunt plura. scz. in spiritū sanctū dñm ⁊ viuificātē/qui ex p̄re filioq̄ pcedit. qui cū patre et filio simul adorat et pglorificat. q̄ locut⁹ est p pphetas Et hoc ppter quasdā hereses que postea pullulauerunt. Impijssimi enī Nestori⁹ et euthicius dixerūt spiritū sanctū esse seruū p̄ris ⁊ filij. et eis obedire/sicut virtus q̄daz alie na ab essentia eoꝝ. nec dare vitā gr̄e/nec īspiratōem. ⁊ ideo additū est. dñm ⁊ viuificantē. Et ad equalitatē significādā apposit̄ est. qui ex patre filioq̄ pcedit. qui cum p̄re et filio simul adorat ⁊ conglorificatur. Montanus autē q̄dam heretic⁹. ⁊ porphir⁹ q̄dam ali⁹ post eū discipul⁹ suis dixerūt. pphetas nō diuino spū sed tanq̄z pphanaticos locutos fuisse. sicut loquūtur energumini ⁊ arrepticij. Et vt coꝝ errorē excluderet addiderūt. q̄ locutus est p pphetas. quia cū spūsancto inspirāte locuti sūt sancti dei homines.

Expositio noni articuli fidei.

Nonus articul⁹ in ordine p̄ncipali ⁊ secund⁹ coꝝ qui spectant ad spiritūsanctū. fm scz q̄ signat et vnit generaliter ecclesiam est iste. Sanctam ecclesiam catholicā. ¶ Et nota q̄ illud q̄ sequit. scz sanctoꝝ cōmunionē additūgūt aliqui isti articulo. Alij vero additūgunt articulo sequēti. ¶ Scōm p̄mū modū exponitur sic. Credo/supple sanctā ecclesiā catholicā/siue militantē siue triūphantē esse cōmunionē. id ē congregationē vel societatē sanctoꝝ. Uel sic. Credo sanctā ecclesiam catholicā adhuc in terris militantē. ⁊ credo sanctoꝝ cōmunionē. id ē sanctoꝝ societatem/in celo scilicz esse. hoc ē eccl'iam triumphantē. quasi diceret. vtrāq̄z ecclesiam credo. Uel credo sanctaz ecclesiā catholicam. hoc est siue militātē siue triūphantē. et credo sanctoꝝ cōmunionē. id est suffragia ip̄ius ecclesie/que cōmunicamus. Uel cōmunionē id est eucharistiā esse scilicz in altari. quod negāt albigenses ¶ Scōm vero eos qui tātūmodo ponūt istō p articulo. sanctā eccl'iaz catholicā/exponitur sic. id est eccl'iam vniuersalē. Catholicon enī grece latine signat vniuersale. Et dicit ecclesia vniuersalis fm Boeciū duabus de causis. Prima scz quia est vniuersaliter predicata per quattuor partes terre. Unde in psal. dicit. In omnem terrā exiuit sonus

cor. Scda causa q̄ articl'os habz vniuersalit veros. q̄b. s. nullū falsū p̄t subesse.

Expositō decimi articuli fidei.

DEcimus articul⁹ in ordine p̄ncipali et terci⁹ cor. q̄ spectāt ad sp̄m sanctū ꝑm. s. effectū gr̄e ꝫ peccatū est iste. Remissionē pctōz. s. credo. Et itelligāt generalit de remissione pctōz. siue q̄ fit in baptismo/siue q̄ fit extra baptismuz. sic in penitētia. Tamē aliō symbolū nō videt loq̄ nisi de remissione pctōz q̄ fit ī baptismo. Dicit enī. cōfiteor vnū baptisma in remissionē pctōrū. Sed ꝫ q̄ ibi specialit dicit de baptismo fuit ꝫ hereticos certos impugnātes sacramētū baptismi Est ḡ sensus. Credo remissionē peccatorū fieri. supple p deū. siue in baptismo triplici. sc̄z fluminis. flām̄is et sanguinis. siue post baptismū in penitētia. ¶ Scdm alios aūt q̄ (vt supra tactū ē) istud adiūgunt cū articulo p̄cedenti. vt sc̄z sit vnus articul⁹. eccl'iam sanctā catholicā/sanctoz cmunionē/remissionē peccatoz (sicut inferi⁹ lati⁹ dicet) sic expone. Credo eccl'iam catholicaz. id ē vniuersalē eccl'iam habentē modo vl' habiturā in futuro/cōmunionē sanctorū. id ē omnē vnionē vel societatē sanctoruz. quādo sc̄z regnū militās veniet ad regnuz triūphans. Et credo suppe hanc ꝓsecutā vel cōsecuturā remissionē peccatorū/sc̄z p eccl'iastica sacramēta ꝛ bona opa. q̄si dicat Credo pctā dimitti his q̄ sunt de eccl'ia fideliū et nō alīs. Quāuis eī de⁹ p se dimittat pctā/nō tñ dimittit nisi p p̄sentiā sacramentoz. nisi necessitas excluderet būficiū sacramenti. Prior tñ mod⁹ exponēdi conuenientior apparet.

Expositio vndecimi articuli fidei.

VNdecim⁹ articul⁹ in ordine p̄ncipali/ꝛ q̄rtus cor. q̄ spectāt ad spiritūsanctū est de spiritu insufflāte sup interfectos veneno p̄mi parētis. ꝺ quo p̄dixit ezechiel Ezech. xxxvij. Et q̄ttuor vētis veni sp̄us ꝛ insuffla sup interfectos istos ꝛ reuiuiscāt. Et est iste. Carnis resurrectōnem. ꝛ est sensus. Credo sp̄m sanctū p reductōem sp̄us creati ad corp⁹ faciētez sua ꝓtute carnis resurrectōem. Quod etiā inuit p̄s. cū dicit. Emitte sp̄m tuū ꝛ creabūt ꝛ renouabis faciē terre. ¶ In q̄ resurrectōe credēdū est idē corp⁹ qđ p mortē cecidit/ad eundē sp̄m. i. ad eandē aīam redituz. siue cuiuslibet mēbri materia ad idē membrū in q̄ erat redeat/vt exponūt aliq̄. siue eadez materia tota corpis redeat ad totū corp⁹. nō tñ necessario materia cuiuslibz mēbri ad idē membz ꝫm exēplū qđ ponit Aug. Qñ de statua enea fusa fit massa. ꝛ iterū de eadem massa fit statua. vbi ē oīmoda idētitas materiāl' et numeral' inter statuā priorē et posteriorē. q̄ materiā est eadē nūero ꝛ forma naturāl'. Sz eneitas. et tñ forte qđ pri⁹ fuit materia pedis ī statua pōri infusa/erit materia brachij in statua posteriori. Et sil'r in ꝓposito. ¶ Argumentū aūt infallibile q̄ resurrectio erit q̄tidie habem⁹. Uñ dicit Petrus rauēnas. Crede te hō in morte posse resurgere q̄ antecz̄ viueres nihil fuisti. aut q̄re dubitas q̄ resurgas. cū totū qđ in reb⁹ est cōtinue sic resurgat? Sol enī occidit ꝛ resurgit. dies sepelit ꝛ redit. menses. anni. fruct⁹. tps. semia cū trāseunt ipa moriūt. cū redeūt ipa sua morte vireſcūt. Et tu etiā q̄tiēs dormis ꝛ dormiēdo cuigilas/tecuz q̄si moreris ꝛ resurgis.

Expositio duodecimi articuli fidei.

DUodecim⁹ ꝛ vltim⁹ articul⁹ in ꝺ ordine p̄ncipali. et quint⁹ eoruz qui spectant ad spiritūsanctuz/est de sp̄ūsancto eternalit electos p̄miante. et est iste. Uitā eternā. ꝛ est sensus. Credo vitam eternā a spirituscto in p̄miū electz collataz. ¶ In hoc etiā articulo mos est na docē debere credi reprobis futura. q. ꝺ. Credo vitā eternā p̄miū bonoz. ꝛ mortē eternā suppliciū malorū. ¶ Hec aūt vita eterna ꝓsistit in stola aie ꝛ corpis Stola aūt anie in trib⁹ ꝓsistit. s. in manifesta cognitōne sūme trinitatis q̄ succedit fidei. Joh. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solū vez deū ꝛ quē misisti iesū christū. Itē ī pfecta eius fruitōe q̄ succedit spei. Itē in pfecta ei⁹ dilectōe. q̄ ñ euacuabit̄ sz pficiet̄ charitas ipsius dei. Stola aūt corpis ī q̄ttuor etiam ꝓsistit. s. in agilitate. subtilitate. claritate. in impassibilitate. De q̄b⁹ dr Sap. ij. Fulgebūt iusti ꝛ tanq̄ scintille in arūdineto discurrēt. Si igit fulgebūt ḡ habebūt claritatem. Si iusti/ḡ habebūt īmortalitatē seu īpassibilitatē. q̄ Sap. i. Justicia ꝑpetua

est ⁊ īmortal'. Si sint scintille /g habebūt subtilitatē. Si discurrēt /g habebūt agilitatē. Per hūc articulū destruit heresis ponentiū deū nō curare facta hoīm .⁊ heresponētiū aīam īterire cū corpe ¶Āmē. Iste termin⁹ amen qñqz tenet aduerbialit'.⁊ sic interp̄tat fidelit' fm aḡlam. ⁊ sonat tantuz sicut ita fiat.⁊ ponit Deutē. xxvij. Et dicet oīs ppl'us amen. Āliqñ noīaliter. aliqñ ꝟbaliter. vt dari p̄t exemplū Āpoc. iij. Hoc dicit amen. i. ꝟitas. Uel amen. i. veritatē annunciās. Et potest hic sumi p̄io vel secūdo modo.

¶In sint alia credenda vltra articulos.

¶Sj autē q̄rat'. an teneamur aliq̄ credere q̄ nō sunt articuli. sicut verbi gr̄a. Fornicatōem esse pctm̄ mortale ⁊ ꝓsil'ia: Dici debz q̄ sic. Optz enī ml'ta credere q̄ nō sunt articuli. maxime ea q̄ articulos p̄cedunt. Credere enī deo nō ē articul⁹ /ſz articulos p̄cedit.⁊ tñ optet deo credere. q: antecedit articl'os. Uñ cū credere deo sit credere verbis ei⁹ siue sacre scripture q̄ dicit fornicatōnem esse pctm̄ mortale. Patet q̄ q̄ctus nō sit articul⁹ optet illud credere. Et sicut q̄ negaret p̄ncipia alicui⁹ artis diceret heretic⁹ in illa arte /sic q̄ negaret fornicatōem esse pctm̄ mortale/ vl' aliq̄d qđ asserit sacra scriptura. qđ q̄dez articulos fidei antecedit/ heretic⁹ in fide deberet reputari.

¶Vnde sumitur numerus et distinctio articulorum fidei.

¶Umer⁹ aūt articulo:⁊ distinctōez fm p̄tactū modū exponēdi sic accipe. Cū enī credere habeamus q̄ deū in sua essentia vn⁹ et simplex /trin⁹ sit ī psonis. quib⁹ q̄dem psonis iuxta suas pp̄rietates psonales certe erga nos et nr̄am salutē attribuunt opatōes pticl'ares /q̄s etiā credere habem⁹ /inde insurgit numerus et distinctio duodecim articulo:⁊ fidei iuxta duodecim q̄ sic nobis de ip̄is psonis diuinis credenda incūbūt. Et q: iuxta ip̄z modū exponendi vnū attribuit̄ psone patris. sex ꝟo psone filij.⁊ quiqz psone sp̄ūssancti. ideo duodecim artic'li fidei assignant'. vn⁹ respectu patris. sex respectu filij .⁊ q̄nqz respectu sp̄ūssancti. ¶De vnico articulo qui attribuit̄ psone patris. ¶Prim⁹ enī articulus q̄ vt tactū ē attribuit̄ patri exp̄mit ei⁹ psonalitatē ⁊ oīnipotētiā/cū dicit. Credo in deū p̄rem oīnipotentē creatorē celi ⁊ terre.⁊ hunc articulū posuit Petr⁹. ¶De p̄io sex articulo:⁊ attributo:⁊ psone filij. ¶Primus ꝟo sex articulo:⁊ q̄ attribuunt filio exp̄mit ei⁹ psonalitatē .cū dicit. Et in iesum christū filiū ei⁹ vnicū dn̄m nostr⁹. Et hūc posuit Andr̄eas. ¶De scdo ⁊ tercio. ¶Secūdus exp̄mit vtrāqz ei⁹ natiuitatē cū dic̄ Qui ꝯceptus ē de sp̄ūsctō natus ex maria virgine.⁊ hunc posuit Joh̄es euāgelista. ¶Terci⁹ exp̄mit passiōis sue sacr̄m cū dic̄ Passus sub pontio pilato crucifixus mortuus ⁊ sepult⁹ /⁊ hūc posuit Jacob⁹ maior ¶De q̄rto .Quartus exp̄mit ei⁹ descensuz ad inferos.⁊ ꝯseq̄ntez resurrectōz/cū dicit. Descēdit ad inferna .tercia die resurrexit a mortuis.⁊ hūc posuit Thomas .¶De q̄rto. Quint⁹ exp̄mit ascēsum suū ad supos.⁊ ianue celestis aptōnem./cū dicit. Āscēdit ad celos sedet ad dexterā dei p̄r̄is oīpotēt'.⁊ hūc posuit Jacob⁹ mior. ¶De sexto Sextus exp̄mit ei⁹ iudiciariā potestatē /cum dicit. Inde vēturus ē iudicare vivos ⁊ mortuos.⁊ hunc posuit Philipp⁹. ¶De quinq̄ articulis attributis psone spiritussancti ¶Prim⁹ ꝟo q̄nqz articulo:⁊ q̄ attribuūt sp̄ūsctō exp̄mit eius psonalitatē/cū dicit. Credo ī sp̄m̄sanctū. ⁊ hūc posuit Bartholomeus. ¶Scūs exp̄mit ei⁹ sanctificatiōnē ⁊ vnionē/qua in eo vnit̄ eccl'ia. cū dicit. Sctām eccl'iam catholicā. sanctoz:cōmunionem.⁊ hūc posuit Matthē⁹. ¶Tercius exp̄imit eius remissionē siue iustificationē p̄ generalē remissionē/cū dic̄. Remissionē pctō:. et hunc posuit Symō chananeus. ¶Quartus exp̄imit ei⁹ viuificatōz p̄ generalē resurrectionē/ cū dicit. Carnis resurrectōem.⁊ hūc posuit Judas thadē⁹ ¶Quintus et vltim⁹ exp̄mit eternā ei⁹ p̄miatōem/cum dicit. Uitā eternā. et hunc posuit Matthias. Ut clari⁹ hec patent in figura seq̄nti.

¶De quadaz alia distinctōe articulorum fidei.

¶Est et alia distinctio quorūdā modernorū. qui symbolū in quartuordecim diuidūt articulos. Diuidūt enī p̄mū et terciū et quītū articulos supra positos. quēlibet in duos. nonum vero et decimū redigūt ī vnū. put videt̄ distingui

symbolū nicenū qđ cantaf in missa. ¶Et ſm hanc diſtinctiōem ponūf septē articli ptinētes ad diuinitatē. et alij septē ptinentes ad hūanitatē. sic. ſ. Ham symbolū aut ē de deitate aut de humanitate.

De septez articulis

ptinentibus ad deitatē. Et primo d̄ ꝑmo. ¶Si aūt est de deitate. tūc ꝑm⁹ articulus est vnū deū tm̄ esse. Et est iste. Credo i deum. Scđs articul⁹ est pfem esse vnū deū creatorē q̄ oim. Et est iste. Pfem oipotentē creatorē celi et terre. Et vt supꝫ tactū est isti duo articuli ſm assignatōem p̄cedentē nō sunt nisi vn⁹ articul⁹. ¶Terci⁹ articul⁹ est filiū ei⁹ vnicū esse vnū deum sibi cōlez. Et est iste. Et in iesum christū filium eius vnicū dn̄m nostꝫ. ¶Quart⁹ articul⁹ ē spiritūsctm̄ esse vnū deū ab vtroq; ꝓcedētem Et ē iste. Credo in spm̄sctm̄. ¶Quint⁹ articul⁹ ē deū pctā dimittere his q̄ sunt i eccle sia z habēt ꝯmūionē eccl'ie. z nō alijs. Et est iste. Sctām eccl'iam catholicā /sctōrū ꝯmūionē remissiōem pctōꝝ. Et sic vt supꝫ tactū est ꝯiūgunf isti duo articuli i vnum. scz non⁹ z decim⁹. ¶Sext⁹ articul⁹ ē deuz suscitatuꝫ mortuos. Et ē iste. Carnis resurrectōem. ¶Septim⁹ articul⁹ ē deū esse remuneratorē bonoꝝ. Et ē iste. Uitā eternā Sub q̄ etiā comꝑhendif deū esse punitorem maloꝝ.

De septē articulis

ptinentib ad hūanitatē. ¶Si autē symbolū sit de humanitate. tūc articul⁹ ꝑmus est q̄ christ⁹ ꝯceptus ē de spiritusctō. Et est iste. Qui cōceptus ē de spūsctō. ¶Scđs articul⁹ ē filiū dei natum esse de ꝙgine maria. Et ē iste. Nat⁹ ex maria ꝙgine. Et vt supra tactuꝫ ē isti duo articuli ſm assignatiōnē p̄cedentē nō sunt nisi vn⁹ articulus. ¶Terci⁹ articul⁹ est filiū dei esse passuꝫ crucifixum mortuū z sepultū. Et est iste. Passus sub pontio pylato crucifix⁹ mortu⁹ et sepult⁹. ¶Quart⁹ articul⁹ ē filiū dei descendisse ad inferos. z ē iste. Descēdit ad iferna ¶Quint⁹ articul⁹ est filiū dei resurrexisse a mortuis. z est iste. Tercia die resurrexit a mortuis. ¶Sextus articul⁹ est filium dei ascendisse ad celos. sedereq; ad dexterā patris. Et ē iste. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris oīnipotentis. ¶Septimus articul⁹ est filiū dei iudicaturum bonos et malos. z est iste. Inde ventur⁹ est iudicare viuos et mortuos.

¶Finit tractatus ꝑm⁹ hui⁹ libelli qui est de expositōe articuloꝝ fidei.

¶Incipit tractatus

secund⁹ de decem p̄ceptis legis z eoꝝ expositione.

Circa tractatū z

de p̄ceptis legis summati tā genda sunt. Quid est p̄ceptū. Qualit̄ p̄cepta distinguūtur. Expositio p̄ceptoꝝ. De numero et sufficientia p̄ceptoꝝ. Qualiter in ip̄is p̄ceptꝫ septē capitalia. pinde alia pctā ꝓhibeanf.

De diffinitōne pre-

cepti z eius expositōne.

Diffinif autē p̄ceptū ab aliq̄bus sic. Preceptū est imperiū obligās ad obſuatōem rei vl̄ actus impati. Extrahif radicalit̄ hec diffinitio a diffinitōe p̄cepti q̄ dat Aug. lib. de ꝙgini. di. Preceptū ē cui nō obedire pctm̄ est. ¶Dicif in dicta diffinitōne obligans ad obſuatōem. ad dīntiā ꝯsilij q̄d ꝑ se nunq; obligat vt dicit Aug⁹. q̄nis ꝑ accidens id qđ ꝯsulif videaf obligare. vtpote si in casu p̄ceptū nō possit impleri nisi fiat ꝯsiliū. vt si nō possim sustentare pentes. scz pfem z mrez nisi vendā oīa. tūc tenerer oīa vēdere. Qđ q̄dem d̄ se ꝯsiliū nec obligat nisi in casu ꝑ accidēs vt exemplificatū est. ¶Et si obūciaf q̄ sil'z obligat votuz ad obſuationē/z sic cōuenit ei p̄cepti diffinitio. Rn̄de. Aliq̄d vouere ē tm̄ ꝯsilij n⁹ quē q̄ obligat. null⁹ enī ꝫ suā voluntatē obligaf ad vouendū. ſz q̄ vouerit obligatur necessario ad reddendū. Et ꝫ ideo ē. q̄ reddere votū est p̄cepti/sed vouere est ꝯsilij.

De varia distinctō

ne variaq; assignatōe p̄ceptoꝝ in tabulis legis.

Distinctio autē ponif varia p̄ceptoꝝ. Joseph⁹ enī dicit quinq; mandata esse scripta i vna tabula z q̄nq; in alia. Origen. autez ponit q̄tuor in vna z sex i alia. Aug⁹ autē ponit tria i vna z septez in alia. vtpote tria q̄ ptinent ad deū in ꝑma tabula. z septem q̄ ptinent ad ꝓximū i scđa. Et hūc moduꝫ

augustini seq̄t cōis opinio. q̄ enī Aug. ponit tria esse ī vna tabula et septē in alia. hoc magis dicere videt̄ p̄ dignitate q̄s p̄ scriptura. eo q̄ tria p̄tinent ad dilectōem dei ꝛ septem ad dilectōez p̄rimi. Uñ si ꝓsiderent̄ ipe tabule et eaz̄ scr̄tura in se sicut ꝓsiderāt hebrei et ioseph̄us. sic vtraq̄ tabula ꝓtinebat q̄nq̄ mādata seu p̄cepta. Si aūt ꝓsiderent̄ fm respectū et relatōez eoz̄ ad que dicta mādata ordiabāt. cū tria ordinent̄ ad deū/ꝛ septē ad p̄imū/poterit tali fine ꝓsiderato dici tria cē in vna et septē ī alia.

Expositio p̄cepto

rum legis. Et p̄imo p̄imi.

Nunc autē accedendū 'est ad expositōem singuloz̄ p̄ceptoz̄. Et cum lex p̄ceptoz̄ posita sit ppt̄ trāsgressiōes cohibēdas (vt ptz ad Gal. iij.) et triplicit̄ trāsgressio fiat. scz corde ore ꝛ ope. et ꝫ q̄dez tā q̄ ad deū q̄s etiam q̄ ad p̄imū. vt pfecta sit cohibitio trāsgressiōis. pfecta ponit̄ lex p̄hibitōis. et sic mandatoz̄ seu p̄ceptoz̄ subseq̄t̄ iniūctio. Et p̄mo q̄tū ad deū p̄hibet p̄mū p̄ceptū coz̄ ab idolatria. vt dē. s. diligat̄ toto coꝛde Est enī de colēdo deo Et colere deū vt dīc̄ glosa. est sese toto mentꝭ affectu illi mācipare. et est istō. Nō habebis deos alienos coram me. q. d. De habeb deū nō alienū. Exponensq̄ qō dixit deos. subdit. Nō facies tibi sculptile. i. imaginē sculptam. qō vocat Aug⁹ idolū. neq̄ silitudinē oīm q̄ in celo sunt desup. et q̄ in tra deoꝛsum ꝛ. q̄ expositio est ꝓbi p̄cedēt̄. Uel fm Orige. sculptile siue idolū est qō nō hz̄ silitudinē in natura sicut chymera. Silitudo aūt ē eoz̄ q̄ aliquā habēt in natura silitudinē. vt imago bois vel bouis ad verū boiez vl' ad verum bouem. qō videt̄ p̄ hoc quod seq̄t̄. q̄ ī celo desup ꝛ q̄ in terra deoꝛsum. ¶Sed ex hoc videt̄ q̄ p̄hibeant̄ imagines q̄ ad litterā sculptilia sunt. q̄ sculpunt̄? Sz rñdet̄. q̄ ante incarnatōnem q̄n data fuit hec lex/ nulla ī ligno vl' ī lapide sculpi potuit ī coꝛpalis dei imago. quia imago spūs fingi ñ p̄t. et ppt̄ea ante incarnatōem reꝓbande erāt imagines. Sed q̄ ꝫ fieri potuit post incarnatōez filij dī. ppt̄ ꝫ extūc fieri ꝓcedūtur. ꝛ ab ipo q̄dem ā legē tulit ꝛ dispēsare potuit. s. christo. Uñ refert Damas. q̄ xp̄s abagaro regi misit in pāno imaginē suam eo q̄ pictoꝛ ab eodē rege missus ad depingendū imaginē christi/ nō poterat vultuz ei⁹ p̄ claritate intueri. vt ei⁹ singula lineamēta ꝛ mēbꝛa p̄pe describeret. Sed q̄ hec respōsio nihil oīno apd̄ vnū populū iudeuz valeret. qm̄ nr̄as imagines reꝓhēdūt. ideo alit̄ dici p̄t q̄ nō simplicit̄ p̄hibent̄ oīno fieri imagines. Unde Beda. Imagies fieri nulla lr̄a diuīa vetuit. haz̄ etenī aspect⁹ multū ꝓunctōis solet p̄stare ꝓuentib⁹. ꝛ eis q̄ lr̄as ignoꝛāt quasi viuā de xp̄i passione exhibēt recoꝛdatōem. Salomō em̄ instinctu diuīo fecit eas in tēplo dei. Sz oīno p̄hibent̄ fieri ad hūc vicz finē vt adorētur et colant̄. Unde seq̄t̄. Neq̄z adoꝛes neq̄z colas ea. Ad adoꝛandū igit̄ ꝛ colendū p̄hibent̄ imagines fieri. Nos aūt nō adoram⁹ imagies. sed refert̄ honoꝛ ꝛ adoratio ad imaginatū. s. ad deū vl' ad sanctū ei⁹ cuius est imago. vt dicit Aug. li. iij. de doctna xp̄iana. ¶Seq̄tur. Nō adoꝛabis neq̄z coles. Inter q̄ sic distingue. Nō adoꝛabis scz veneratōe corpis. vt inclinādo eis /vel genuflectēdo. Neq̄z coles. s. affectōe mentꝭ Unde glo. Aliud est colere. aliō ē adoꝛare. Potest q̄s inuit⁹ vl' adulādo regib⁹ idolatris vel toꝛmētis vict⁹ adoꝛare/cū tñ sciat idolū nihil esse. ꝛ sic nulla mētis affectōne ad idolū moueri. ꝛ p ꝓseq̄ns nō colere. Colere enī est toto mentis affectu ꝛ studio mācipari. ¶Sequit̄. ego enī /discretiue dīc̄. q. d. Ego nō al⁹. Sū dñs. ꝛ ideo timēdus. De⁹ tuus. ꝛ ideo diligēd⁹. Fortis zelotes. id ē diligēs amatoꝛ. Uñ Deut. v. De⁹ tu⁹ deus emulatoꝛ visitās. s. puniendo iniq̄tates patrū. s. nō custodientiū p̄cepta data/ ī filios. i. puniēs etiā ipos filios si p̄res ista nō custodierint. Puniunt̄ enī q̄nq̄z filij ꝓpter̄ patris tpaliter/nō eternalit̄. Et sic intelligе illud Ezech. xviij. Filius nō portabit iniq̄tatē p̄ris ꝛc. scz eternalit̄. Uel visitās peccata patrū in filios etiā eternal'z. Non autē q̄ sunt peccata patr̄z. sed q̄ sunt pctā filioz̄ imitantiū pctā patr̄z. Usq̄z in terciā ꝛ q̄rtā generatiōem. Hoc dicit q̄ q̄nq̄z solent p̄res in terciā ꝛ q̄rtā generatōem viuere. ꝛ plerūq̄z filioz̄ vel nepotū suoz̄ molest⁹ ferre cruciat⁹ q̄s ꝓpos. Loꝛ q̄ oderunt me. i. peccatoz̄ et malorū. ꝛ faciens misericoꝛdiā in mlta milia. i. in omnes. Et ponit ibi finitū numer̄ p̄ infinito. Diligentibus me ꝛ custodiētib⁹ p̄cepta mea Iste termin⁹ et ponit̄ ibi exꝓsitiue q̄ id ē custodiētibus. Qui enī diligit deū p̄cepta ei⁹ fuat.

Unde Joh.xiiij. Si qs diligit me ꝓmonem meū ꝓuabit. ¶ Sed q̄rit q̄lit iſtō poſſet dici ꝑmū ꝑceptuz. cū dilectio dei dicat ꝑmū mādatū? Matth.xxij. Hoc ē (loq̄ndo de dilectōe dei) primū et maximū mandatū. Rñdet q̄ illō mandatū de dilectōe dei idē est cū ꝟ ꝑmo ꝑcepto decalogi. Jubet ei ꝑmū ꝑceptū decalogi vnū deū coli / et nihil ei in amore ꝑferri. z sic idem est vel equipollet ꝑmo mādato. iuxta ꝓallegatū Matth.xxij.c. Uel ꝑt dici q̄ dilectio ſpēale mādatū nō ē. ſz radix z ſtipes ceterorū. ad q̄ ſz cetera mādata reducūt. Uñ primū mādatū dicit nō ordine ſz dignitate. i. inter cetera ꝑcipuū z maximū. cū oīa ꝓhendat

Expoſitō ſecūdi ꝓcepti

A Secūdū ꝑceptū cohibet os a periurio / a blaſphemia / a mēdacio. z est iſtud. Non aſſumes inuanū nomē dei tui. ſ. falſe vel ſupflue / vl' doloſe q nomē dei iurādo vel mētiēdo. vl' ipm nomē blaſphemādo. vl' puerſe de deo ſentiēdo. ¶ Et ſi obiiciat q ꝑm iſtā expoſitōez iſtō ptinet ad q̄ntū ꝑceptū ſcōe tabule. ſ. ad illō. Non loquaris ꝛ primū tuū falſum teſtimoniū vbi agit de periurio? Dic q̄ iurās falſū duplicit peccat. Prio. ſ. ꝛ primū ſuū cū decipiēdo. et iſto mō ex pte ꝟbi q̄ ordinatū ē ad primū. et q̄ ad hoc cadit ſub dicto q̄nto mādato ſeu ꝑcepto ſcōe tabule. Itē ſecūdo peccat inuocādo ad ꝓfirmatiōem falſitatis vel deceptōis teſtē diuinā veritatez. z iſto mō peccat i deū. z q̄ ad ꝟ hr̄ ſub iſto ſcōo mādato ſeu ꝑcepto ꝑme tabule. ſz ī iſto loco. ¶ Nec enī habebit dñs hoiem inſontē. i. innocentē / ſz q̄n apud deū nocētz penas exoluat. ſz q̄ aſſumpſerit nomē dei frustra. Unde Deut.v. Nō vſurpabis nomen dei frustra. q̄ nō erit impunit? q̄ ſup re vana nomē dei aſſumpſerit. Uel nō habebit dñs inſontē. i. innocentē. hoc ē a culpa immunē eū q̄ aſſumpſerit nomē dī frustra. quia vt habet Eccl. xxiij. Uir multū iurans replebit iniq̄tate / et nō diſcedet a domo ei? plaga. ¶ Sed q̄d dicet de iſtis magnatis et ſecl'aribꝫ q̄ conſuetudinē habent iurandi / nunq̄d trāſgrediunt iſtud ꝑceptum ſeu mādatū / z peccāt mortaliter? Aliq̄ rñdet diſtinguēdo dicētes q̄ periurio multiplicit dicit. ſz indiſcreta iuratio. vtpote qñ q̄s inutilit iurat verū. vel qñ ſine deliberatiōe iurat / et tunc nō credūt eſſe mortale pctm̄. Nam tūc fit ꝑter ꝑceptū. ſed nō ꝓtra precꝑtū / niſi forſan numia eſſz aſſuefactio. Alio mō ſumit periurio / vbi vel qñ q̄s iurat cum deliberatōe illō q̄d iuramēto ñ eſſz aſſerēdū / imo nec ſimplicit dicēdū ſeu loq̄ndū. ſed poti? oppoſitū. z tūc credit eē mortle pctz Alij diſtinguūt dicētes / q̄ periurio multiplicit dicit. Uno mō falſa iuratio. q̄ ſi fiat ex ignorātia / adhibita tm̄ ꝑa diligētia debita / nō est peccatū. Sed ſi fiat nō adhibita diligētia debita / pctm̄ q̄dem est ſz venale. Sm̄ūt falſa iuratio fiat ſciēter. vtpote cū mendaciū iuramento ꝓfirmat / tūc niſi tm̄ iocādo fieret. ſemp est pctm̄ mortale. Alio modo dicit periurio trāſgreſſio iuramēti iam facti. q̄d ſi fuit licitū ſp est ipa tranſgreſſio mortale pctm̄. Si ꝟo illicitū. trāſgreſſio illi? nō est pctm̄. ſed illō illicitū ſcienter iurāſſe fuit pctm̄. Tercio mō dr periurio indiſcretū iuramentū. q̄d ponunt (niſi alia aggnaret circūſtantia) veniale pctm̄. ¶ Itē nomen dei ꝟ vanū aſſumit q̄ ipm xp̄m purā creaturaz ponit ſeu aſſerit. q̄ ſic ponit ipz eſſe vanū vl' vanitatē. Uñ ad Ro. viij. Uanitati ſubiecta est oīs creatura. Sed cū xp̄s ꝟitas ſit. vñ Joh.xiiij. Ego ſū via ꝟitas et vita / nll'aten? ponit eē vanitas. z sic n' pura creata. Quid ē absurdi? q̄z illā firmiſſimā ꝟitatē ponet vanitatē / z illō ꝟbū ꝟtuoſū ſuſtētās oīa (vt hr̄ Heb. i.) ponere vanū et ſuſtentatū? ¶ Deniq̄z tercio mō nomē dei aſſumit ille in vanū q̄ nomen xp̄i. vnde dicit xp̄ian? / p pctm̄ vanuz reddit et mortuū. Nomen q̄ppe ſup hoies ſcriptū vt viuāt ipi. iuxta q̄d loq̄t christus Apoca. iij. Et ſcribā ſup eū nomē dei mei z nomē ciuitatis dei mei noue hierl'm / que deſcēdit de celo a deo meo z nomē meum nouū.

Expoſitio tercii ꝓcepti.

B Terciū ꝑceptū ptinēs ad deū cohibēs trāſgreſſiōz ī ope ē. Memēto vt diē ſabbati ſcrifices. id ē ſanctū et feriatū habeas. ceſſando ab oīmi opere ſeruili. ¶ Ubi nota q̄ inq̄ tū ſabbatū deſignat q̄tē interiorē a prauis affectōibꝫ / z exteriorē ab oībꝫ ſuiliby / ꝑter illi? diei determinatōem / morale est ꝟ ꝑceptū z ſcptū in corde hūano. ſicut alia decalogi mandata ſeu

p̄cepta. Natura enī dictat esse vacādū alicui q̄ deo et oratōi/et diuine laudi. Sz qz talibus die.s.sabbato/z a talibus rebus grossioribus abstinere ñ dictat ꝺscia/sed sola exterior iussio diuina/ꝯtū ad ꝟ fuit cerimoniale ꝟ mādatū z soluendū.i.solui poterat. ¶ Circa qō ē aduertēdū/q̄ in dñica resurrectiōis dñice ex statuto eccl'ie mutatū est sabbatū in dominicā ne videremur iudaizare. Quia ex quo ẏtas luxit/trāsijt legis vmbra.z hoc q̄ ad cerimonialia. ¶ Et si q̄rat q̄re alie iudeoꝝ festiuitates nō p̄cipiebant ī decalogo? Dic q̄ cetere eoꝝ festiuitates fuerunt tm̄ cerimoniales/nec ab oīb⁹ sunt obſuande. hoc aūt p̄ceptū magis morale est ꝯ cerimoniale/ideo ī decalogo ad quē oēs tenētur sp p̄cipiendū erat. Sequtur Deute. v. vnde sumit ꝟ p̄ceptū. Sex enī diebus facies opa tua.septimo aūt die q̄ est dies sabbati nō facies in ea q̄cq̄ opis. Et subdit rōem p̄cepti. Sex enī diebus fecit dñs celū z terrā (vt patz Gen̄.i.)z requieuit die septimo.non q̄si lassus.sz ponit ibi requieuit p cessauit/sicut dicit Apoc.iiij. Requem nō habēt die ac nocte dicētia.sanct⁹ sctūs dē. id ē dicere nō cessant. Ita sumit in dicto passu requieuit p cessauit. Nihil enī vltr⁹ fecit nouū cui⁹ nō fecerit ꝑius materiā/vtpote coꝝpaliū. vel sil'itudinē/vtpote spūaliū. Operat⁹ tū adhuc q̄tidie creata gubnādo/vt ꝺr Joh.v. Pr̄ me⁹ vsq̄ mō opat⁹ z ego opor. Circa qō dicit Aug.li.iiij.sup Gen̄. Sic requieuit vt nouā creaturā vltr⁹ ꝺderet nullā.nō vt que ꝺdiderat ꝓtinere et gubernare cessaret. Et bñdixit diei septimo q̄ ē dies sabbati.z p id est sctificauit eū.i.sanctū z celebrem eū habere voluit.vt.s.nō fieret opus fuile in eo. Et sic nō interdicit opus charitatis nec necessitatis. Ūñ patz q⁹ poterunt exhiberi eccl'iastica sacra.sic enī poterāt circūcidere sabbato.z nos etiam die dñica sacra possum⁹ exhibere/z opa charitatis/vt elemosynas.z opa necessitatis exercere.vt bibere comedere

Expositio quarti precepti

Hic q̄ ad deum ponūt tria p̄cepta. Quantū autē ad ꝑimū ponunt septē seq̄ntia.quoꝝ vnū est affirmatiuū.z sex sunt negatiua. Affirmatiuū autē z quartū in ordie p̄ncipali. sed ꝑmū ī his q̄ respiciūt ꝑimus est illō. Honora patrē tuū z matrē tuā. Per qō mādatum natura que corrupta ē ad ordinē naturalē reuocat. Nec fuit necesse hmōi p̄ceptū dari pentibus respectu suoꝝ filioꝝ. Crescēte enī ẏtute in filijs/decrescit virt⁹ in parentibus ſm naturā.z deficiēti ẏtuti debet iuste subsidium. Unde qz minorat virt⁹ seu vigor in pentibus z auget ī filijs/dat p̄ceptuz vt filij subueniāt pentibus. Nec fuit necesse dare hmōi p̄ceptū pentibus de filijs/ꝯtra quos ꝑmo ipi filij fuerunt ipotētes.qz natura etiaz corrupta ad id cogit.eo q⁹ naturalit⁹ suc⁹ ascēdit a radice ad ramos/et nō ecōuerso. Et chrys. Hoc est amor in hoīb⁹ qō ē humor in arboribus. ¶ Alit ḡ. Honora p̄rem tuū.duplici sz honore/z reuerēdo z necessaria p̄bēdo. Pr̄em tam spūalem ꝯ carnalē. Intelligit etiā de pr̄e deo q̄ potissime est honorādus Unde Malach.i. Filius honorat p̄rem et seru⁹ dñm. Si ḡ pater ego sum vbi est honor me⁹? Et mr̄em tuā carnalē. necnon et spiritualē.sz eccl'iaz. De q̄ ad Gal'.iiij. Illa autē que sursū est hierl'm libera est q̄ est mater nr̄a. Noīe etiā pr̄is et mr̄is oēs ꝑimi intelligunt/vt dicit Aug⁹. Ūñ ſm ipsum oīa vendēda sunt z danda p pauperibus in extrema necessitate. qō si nō fit trāsgredit⁹ istō mādatū. Si ḡ noīe pr̄is z matris oīnis ꝑim⁹ intelligit⁹/z nobilissimū inter ꝑimos ponit p oīb⁹.s.patrē et matrem clarū est q⁹ illis p̄cipue honor debet z subsidiū. ¶ Et vt firmi⁹ obſuet adhuc ꝟ p̄ceptū subiūgit p̄miū dicēs. vt sis lōgeuus sup terraz. Hā Eccl'i.iij. Qui honorificat p̄rem et matrē vita viuet lōgiore. Justum enī est vt q̄ alteri⁹ vitā sustētat vita ill⁹ p longet⁹. Sup terrā intt.s.tā moriētium ꝯ viuētiū.eo q⁹ pietas ad oīa vtil' est.ꝑmissionem habēs vite que nūc est z future. i.ad Thimoth.iiij.

Expositio quinti precepti.

Quintū autē p̄ceptū p̄ncipale et secundū in ordie eoꝝ q̄ respiciūt ꝑimū/et p̄mum negatiuū est istō. Non occides. Ubi precipit⁹ur q⁹ non ledatur proximus in sua psona. ¶ Non occides igit⁹/supple hominez/scipsuz videlicz vl' aliū.z duplicit⁹.vicz aīa vl' corpe. ¶ Sz contrariū huic p̄cepto vidēt habere Exo. xxij. Et maleficos nō patieris viuere. In quo verbo p̄cipit dñs fieri occisiōem. hic

vero phibet. vnde ꝓtrari⁹ sibīpi videt in legislatōe. Sed ad hoc dicit q psone priuate que nullā habet iurisditōem vel autoritatē hic phibet occidere. legi autē vel ministro iusticie p̄cipit occidere. Exo. xxij. ⁊ sic nō est ꝓtrarietas. quia nō est circa idē seu respectu eiusdē. Sed nunq̄d aliq̄ modo priuate psone licet absq; trāsgressiōe occidere? Videt q sic admin⁹ in sui defensione. hoc enī iura p̄mittunt. scz iniuriā ꝓpulsare. et tēporate vim vi repellere. Itē ex ordine charitatis debeo poti⁹ subuenire vite ꝓp̄e q̄ aliene. Unde volentē me p̄imere poti⁹ occidere debeo q̄ p̄mittere me occidi. ¶Sed cōtra ħ videt esse illō Matth. v. Si quis te p̄cusserit in vna maxilla p̄ebē ei et aliā. Et ideo dicūt q̄dam q nullo modo licet occidere etiā defendēdo/maxime autē viro pfecto. Et hec videt esse opinio Anselmi. Hec ſm eos ōbeo opinari q me occisur⁹ sit si eū nō occidero/sz q deus p̄stabit mihi auxiliuz vl' euasiōis aut fuge beneficiū. Alij volūt q in sua defensiōe liceat occidere. eo q lex occidere iubēdo vel saltē p̄mittēdo talē defendentē se/in dicto casu iudicē ꝓstituit in aduersariū. Unū ipsum vice legis interficit. vnde lex p̄bēdo autoritatē excusat a peccato. Hoc tñ itellige si necessitas est ineuitabilis. qm̄ si te p̄cusserit aduersari⁹ et fugerit/vel p̄cutere destiterit/cū repcutere nō licet/vel seq̄ fugientē. quia hoc nō fieret ad ꝓpulsatōem iniurie/sed ad vltōem/que spectat ad solū iudicē. Et rñdent isti ad illud Matth. v. Si q̄s te p̄cusserit in vna maxilla ⁊c. q illō continet cōsiliū/nō p̄ceptū. ¶Et nota hic q homicidiū multis modis fieri dicit. Fit enīz q̄nq; sola mēte p odiū fraternū. Unū Joh. epl'a. i. ca. iij. Qui odit fratrē suū homicida est. Itē p̄auū exēplum relinq̄ndo. Ut enī dicit Grego. Tot mortib⁹ digni sunt quot p̄auitatis exempla reliq̄unt. Item lingua/et hoc triplicit. vl'. s. ꝫ legem quēq̄ morti adiudicādo. Unū. ij. Regū. xij. dicit: Dauid vriaz p̄cussisse gladio. q morti dolose et iniuste adiudicauit. Itē mentiēdo. Unū Sap̄. i. Os q̄ mentit occidit aiam. Item cuiq̄ detrahēdo. vñ dicit Bernū. q detractor vno ictu tres aias interficit. suaz scz et illi⁹ quē sua detractōe inficit. ⁊ illi⁹ ꝺ quo detrahit/q sibi forsan p̄iudiciū mortis vel damni irrepabil' sua detractōne parat ⁊ acq̄rit. Itē fit homicidiū manu qualicunq; scz p̄emptōe exteriori. siue p gladiū siue p venenū. siue p aliā penā. Itē fit homicidiū p subtractōnem vict⁹. scz corpis. Unde Ambro. Pasce fame morientē. q si nō pascis occidis. Siue vict⁹ subtractōe. id ē verbi dei. Unū Ezech. iij. Si loquente me ad impiuz ⁊c. Nō annūciaueris ei ⁊c. vt auertat a via sua impia ⁊c. ⁊ ipe impi⁹ i iniq̄tate sua moriat. sanguinē ei⁹ de manu tua req̄ram. Unū ꝟsus. Exemplū. mens. lingua. man⁹. subtractio vict⁹. Corpis et aie dici faciūt homicidā.

Expositio sexti p̄cepti.

Extū p̄ceptū in ordie p̄incipali ⁊ E
ercitū eoz que respiciūt. primū est istud. Nō mechaberis. vbi p̄cipit vt nō ledat. prim⁹ in re sibi ꝓiūcta p legez. scz i vroze. Et accipit hic sub noīe mechie oīs illicit⁹ cōcubit⁹. ⁊ q̄cunq; coit⁹ fornicari⁹. q̄uis mechia magis ꝓp̄e adulteriū dicat. Mechos enī grece adulteriū dicit latine. Et ad hāc reduci p̄t fornicatio spiritual'. sicut idolatria. de q̄ Hiere. iij. Mechata est cū lapide et ligno. Pōt etiam ad hanc reduci expositio p̄ua sacre scripture. Unū. ij. Choz. ij. Nō sum⁹ sic pl'imi adulterātes verbū dei. ¶Unde hic nota q fornicatio est mortale peccatū. Videt tñ contrariū eo q act⁹ natural'. Act⁹ ātē natural' ñ est peccatū. Insup cū coire sit necessarium ad ꝓseruatiōem speciei. sicut comedere ad ꝓseruatōem indiuidui. ⁊ i necessitate vt fame liceat etiā nō sua rape et ꝓmedere. q; tē poze necessitat⁹ oīa sunt ꝓmūia. videt similit q in feruēti desiderio coeundi posset q̄s nō suam rape ⁊ cū ea coire. Ad q̄d dicit q actus fornicatiōis duplicit dicitur. Uno mō dicit natural'. eo scz quia natura liter fit. Alio mō dicit ꝓtra naturā. Et iuxta istū scd̄m modū duplicit dicit adhuc ꝓtra naturā. Uno modo quādo fit ꝫ naturalē cōcubitū q̄ est maris cū femina. ⁊ isto modo p̄t dici act⁹ innatural'/quia ꝫ naturalē ꝓmixtionē. Alio mō dicit ꝓtra naturā. quia scilicz naturā in suis naturalibus vulnerat ⁊ spoliat gr̄uitis. scz bonō gr̄e et virtutis. Et isto vltimo mō oīs fornicatō est ꝓtra naturā. sicut oīe peccatū mortale. Corrūpit enī naturalia ⁊ destruit oīa gr̄uita. Et q; isti sūt effect⁹ mortal' peccati. ꝓp̄e hoc patet fornicatōem esse p̄ctū mortale.

Et sic patz solutio argumēti. q̄ licz fornicatio sit actus natural'/q̄. s. naturaliter fit. est tñ ĩnatural'/quia naturā corr̄ũpit. Nec seq̄t̄ q̄ sit act⁹ natural' q̄ natural' fit/q̄ p̄terea nõ sit peccatũ. vbi nõ debito mõ fit Et intellige q̄ coit⁹ q̄ de se natural' est/p⁹ ꝓtractā p̄ peccatũ primi pentis ꝓcupiscentiā est sicut cibus veneno iũct⁹. q̄ q̄uis de se natural' sit/tñ ꝓpter veneni admixtiõem interficit. nisi bñficio tyriace ꝓmedēti subueniat. Pari mõ et aīaz ꝓcupiscētia carnalis inordinata interficit/nisi bñficio mr̄imonij t honestate nuptiaz intercipiatur. ¶ Nec est sil'e de extrēa necessitate famis et desiderio feruēti coit⁹. q̄ si in necessitate famis nõ subueniat p̄ alienũ esuriēti periret indiuiduũ. Non sic autē p̄iret species generis hũani/si nõ satisfiat p̄ coitũ alicuius cũ aliena. Nã saluat in alijs. Etiã ipe posset aliter saluare scz cognoscēdo suã ꝓpaz vxorē. ¶ Sed quare ponunt duo p̄cepta circa phibitõem illiciti coit⁹. s. Nõ mechaberis. t nõ ꝓcupisces vxorē ꝓximi tui. cum vnũ sub alio possit subintelligi. Et sil'r de istis duob⁹. Non furtũ facies. t nõ concupisces rē ꝓximi tui. cũ oīnis q̄ furat rem ꝓximi ꝓcupiscat. sic possit ꝑmũ contineri sub secũdo. Aug. soluit q̄ in duob⁹ p̄ceptz scz nõ mechandi et nõ furādi. oīa opa iterdicta sunt. in alijs autē duob⁹ interdicitur ipa oīs ꝓcupiscētia. Et q̄ vtrobiq̄ est peccatũ/vtrobiq̄ est mandatũ phibitoriũm. Nec sil'r fit phibitio de volũtate occidēdi/sed tñ de actu. q̄ naturaliter sunt ꝓni homines ad velle luxuriari t ad actũ luxuriādi. Sil'r ad volũtatē habēdi alienũ t ad actũ sicut ad rapinã t furtũ. Et ideo due sũt p̄ phibitões et data duo p̄cepta phibitoria. vnũ cohibens ipam volũtatē. aliud cohibēs ipm actũ. Nõ sic autē est in occidere. q̄ hõ naturaliter abhorret tã voluntatē occidendi q̄s actũ. Quelibet enī creatura suam speciē amat/t nititr eã seruare/nõ destruere. nisi cum extra se exit p̄ furorē ire vl' temere ꝓcupiscētie.

Expositio septimi precepti.

F Eptimũ p̄ceptũ in ordine p̄ncipali/t quartũ in ordine eoz̄ q̄ respiciunt primũ. quo. s. prohibēt ledi ipse primꝰ/in rebꝰ sibi nõ p̄ legē ꝓiunctis sed fortuitis. t est istud. Nõ furtũ facies. Est autē furtũ ꝓtractõ rei aliene ĩuito dño animo lucrādi. Notāter dicit ꝓtractio. q̄ q̄s furtũ nõ facit nisi ope ꝓtractet. Dicit etiaz rei aliene. q̄ in re q̄ plenissime mea est non facio furtũ. Secꝰ aũt si q̄s habeat mecuz rem ꝓmunē. Dicit inuito dño. q̄ si credat dñm p̄missuz/t subsit iusta causa sic credendi. etiã si dñs nõ erat ꝓcessur⁹ nõ tenet furto. Si autē nõ subsit iusta causa sic credendi/tenet furto. Econtra si crederet contractare rē dño inuito. licz etiã ꝓtractet domino volēte/peccat tñ mortaliter t furtũ facit. q̄ in pctis ꝫhēdis t ꝓmittēdis intentio p̄ncipaliter attendit. ¶ Dicit etiã aīo lucrādi. q̄ si q̄s ancillã alienã in meretricem rapuerit nõ lucri sed libidis causa. furtuz ꝓprie nõ facit. secus aũt si eã rapiat vt vēdat. ¶ Et nota q̄ ĩ extrema necessitate excusat fur. q̄ tēpore tāte necessitatis oīa sũt cõmunia. ¶ Et intellige q̄ sub noīe furti itelligit̄ phibita oīs vsurpatio illicita rei aliene. anīo dico lucrādi. qual' est rapina. vsura. negociatio fraudulēta t hmōi. ¶ Et nota q̄ nõ dicit. Nõ facies rapinã/q̄uis rape sit generali⁹ q̄s furari. Nam oīs q̄ furatur rapit et nõ ecõuerso. Qõ fecit ideo. q̄ iudei q̄bz hmōi p̄cepta data sunt ꝓniores sunt ad furtũ qõ est occultũ/q̄s ad rapinaz vbi testis adest. t iõ occurrēdo magꝭ periculoso furtũ in phibitõe noīauit nõ rapinã. Voluit tñ a pte totũ intelligi. vtpote p̄ furtũ omnẽ rei alterne vsurpatõem. ¶ Per hoc etiã phiberi videt̄ ne fiant violētie t nimie exactões t tallie p̄ncipũ t militũ ĩ populũ suũ. q̄ hoc videt̄ rapina esse et spēs furti. Propter qõ dicit̄ Esa. i. Principes tui infideles socij furum. Sed circa hoc distiguit̄ ab aliq̄bz. q̄a aut tallie iste fiũt super suos aut sup̄ colonos terre. si sup̄ seruos cũ nihil habeat nisi nomine dñi sui videt̄ q̄ dñs seruũ suũ talliare possit et onerare ꝙ̄ tuncũq̄ vult. Põt tñ dñs nimis angariãdo seruũ suũ/nimisq̄ exigẽdo t oppmẽdo eũ ira ꝙ̄uiter sic ꝓtra istud p̄ceptũ faciẽdo peccare. q̄ iustitia dei exigit vt vnusq̄sq̄ re sua debite vtat̄. Nõ tñ vt sit rapīa dicũt. nec oꝑtz de necessitate restituere. licz pietas ℞ exigat. Si aũt fiat sup̄ colonos tre siue inhabitātes terrã/tũc taxanda est illaz tallias seu exactionũ acceptatio ꝼm laborem p̄ncipis vel militis quẽ habẽt in defensione illi⁹ terre/quã ipi coloni sic talliati inhabitãt. t etiã ꝼm expensas q̄s necesse est p̄n-

cipi vl' militi facere fm suā moderatā t honestā familiā. t si vltra exigāt rapina est. et p istud ꝓceptū inhibet.

Expositio octaui ꝓcepti.

B Octauū ꝓceptū in ordine ꝓncipali et q̄ntū i ordine eoꝝ que respiciūt ꝓximū. quo. s. phibet quis ꝫ ꝓximū trāsgredi ore. s. ferēdo falsum testimoniū. Et est istō. Nō loq̄ris ꝫ ꝓximū tuum falsuꝫ testimoniū. ¶ In quo et ꝑ̄ciū t mēdaciū phibent. q̄ vt dicit Aug. li. de mendacio. Oīne mendaciū ℔ genere ꝟbi ꝓplet̄itur. Quisq̄s enī aliq̄d enūciat phibz testimoniū animo suo. vñ si mētit falsū testimoniū aīo suo phibet. ¶ Per ℔ autē quod hic dicit contra ꝓximū. vt dicit Aug⁹ ꝺ q̄stiōibꝫ Exo. non videt phibere mendaciū q̄ ꝺ pdest alicui. t nihil obest ei cui mentit Est argumētuꝫ q̄ est aliq̄ gen⁹ mēdacij q̄ nō est mortale pctm̄. illō. s. q̄ nō fit cū libidine decipiēdi vel nocēdi. Hec enī oīs intentio vel libido fallendi efficit mortale pctm̄. Predicat enī ℔ ꝓplexū intētio fallēdi et de mēdacio pnicioso/et ꝺ mēdacio iocoso/t de mēdacio officioso. sed tñ p ꝓpus t p posteri⁹. et de se fm suā ꝓmariā intentionē nō dicit nisi de mēdacio pnicioso. Et iō solū fm se mēdaciū pnicioſū a ml'tſrputat eē mortale pctm̄. vt videt velle Prepositinus t mgr Guilhelm⁹ antisiodorēſ. et alij mgri magni decretoꝝ. ¶ Sūt autē fm Aug. octo genera mendaciorꝝ. q̄ sufficientiam sic accipe. Tria eīm i genere sunt mouētia ad mēdaciū. s. nociuitas. libido mentiēdi t vtilitas. ¶ Si āt nociuitas sit i causa. ℔ est si q̄s mentiat vt noceat. aut g̃ intendit inferre alicui nocumentū spūſ. vt. s. subuertat a fide catholica aut a regul' bonorū morū. vt sunt q̄ dicūt xp̄m nō incarnatuꝫ. vel luxuriā nō esse pctm̄ mortale/et hmōi. t tūc est ꝓm⁹ modus seu ꝓmū gen⁹ mendacij. s. mētiri in doctrīa pietatis t religionis. t ℔ est mortale pctm̄. Aut intēdit nocumētū toti⁹ hois. q̄ ꝺ ꝓtingit duplicit. s. vel intēdendo nocere vnīuersaliť et totaliť t fm genus q̄ ꝺ oīb⁹ nocet et nulli pdest. vt q̄ mendacit̄ psequit hoiem ad mortem Et est scōs mod⁹ seu scm gen⁹ mēdacij. t istud ē pctm̄ mortale. Aut intēdendo nocere ꝑticulariť et fm genus q̄ ꝺ alicui nocꝫ t alicui pdest. vt est mendaciū mercatoꝝ t calūniatorū. Et est terci⁹ mod⁹ seu terciū genus mendacij. t istō simpliciť est pctm̄ mortale. et vocat q̄libet istoꝝ triū generū mendaciū pniciosum ¶ Si aūt libido mētiendi sit in causa. ℔ est si q̄s mentiat ex sola libidine/tunc aut mouet tm̄ ex affectiōe t intētione mentiēdi t nō ꝓpter aliud. t est q̄rtus mod⁹ seu q̄rtū genus mendacij. q̄ ꝺ vocat mēdaciū libidinosum. t ponit mortale peccatū. Aut mouet ex intentōe mouēdi audit̄ē ad cōplacentiā vl' risum. t est q̄ntus mod⁹ seu q̄ntū genus mēdacij q̄ ꝺ vocat mendaciū iocosum. q̄ ꝺ ponit vt cōmun⁹ veniale pctm̄. ¶ Aut vtilitas alicui ē in causa. ℔ est si q̄s mentiat vt sibi vel alteri ꝓsit. t tūc aut vtilitas illa ꝓsistit i bonis fortune que ꝑdi possunt. vt si q̄s mentiat ne ꝑ raptores suā pecuniā amittat. t est sextus mod⁹ seu sextū gen⁹ mendacij. Aut illa vtilitas ꝓsistit in bonis corꝑis. vt cū q̄s mentit̄ p saluādo vitā hois. vt si hō quer̄atur p eū occidēdo/aut ad mortē ducēdo. t mētiendo dicat se ñ vidisse vel nescire vbi sit. t est septim⁹ mod⁹ seu septimū genus mendacij. Aut illa vtilitas ꝓsistit in bonis aīe. que tñ sic sunt in aīa vt quodāmō etiā habeāt esse in corꝑe. vt cū q̄s mentit̄ p sua aut alteri⁹ pudicicia vl' virgītate seruāda. t est octau⁹ mod⁹ seu octauū gen⁹ mēdacij fm debitā assignatōem Augustini. Et vocat q̄libꝫ istoꝝ triū vltimoꝝ generū mēdaciū officiosum. t de se ponūt esse peccata venialia

De triplici genere

mendacij. ¶ In summa nota q̄ ī genere est triplex mēdaciū. s. pniciosum. libidinosū t officiosum. ¶ Primū. s. pniciosum cōtinet sub se tria ꝓma genera supꝫ posita t declarata. t est sp mortale pctm̄. ¶ Scm. s. libidinosum ꝓtinet sub se q̄rtū gen⁹ supꝫ positū et declaratū. q̄ ꝺ ponit mortale. Et quintū quod dicit iocosum. t ab oīb⁹ ponit veniale. ¶ Terciū. s. officiosuꝫ ꝓtinet sub se sextū/septimū) et octauuꝫ genera etiā supra posita t declarata. Et est sp veniale nisi ex accidēti efficeret mortale.

Expositio noni et decimi ꝓceptorū legis

N Onū et decimū mandata in ordi- ℣
ne ꝓncipali. et sextū t septimū ī ordine eorū q̄ respiciūt ꝓximuꝫ. eo q̄

diuerso modo ordinant fm ordinē textus exodi ⁊ deuteronomij/sil' ptractent. in quibus phibet trāsgressio i corde ꝺ primum. Fit aūt trāsgressio in corde dupliciter. vicz ꝗtum ad ꝓcupiam carnis. ꝺtra quā ponitur nonū mandatū qꝺ est. Non desiderabis vxorē ꝓximi tui. Qꝺ ponit nonū ꝓceptū fm mgrm i li. snīay. ⁊ fm Aug. ⁊ fm libz deuteronomij. licz alit ordiet i exodo. Itē fit trāsgressio ꝺ primū in corde ꝗtū ad cōcupiscētiā oculoz. ꝺtra quā ponit decimū mandatū qꝺ est. Non ꝓcupisces domū ꝓximi tui. qꝺ ponit in exodo nonū ¶ In q̄bus notandū q̄ phibet spāli mādato cōcupiscētia carnis ⁊ ꝓcupia oculoz potius ꝗ ꝓcupiscētia alioz malorū actuuz. q̄ iste due ꝓcupiscētie habēt delectatōes suas etiam añ opus/et nō tm cōiunctas opi vt dicit Aug. Et cū h etiā habent in ope nocumentū ꝓximi. qꝺ nō sic est in ꝓcupiscētijs aliorum actuuz. Et ideo ꝓpter istam turpitudinem istarum concupiscentiaz q̄ sic fūt ante op⁹ rep̄mendā/ data sunt ista mādata q̄ phibēt cordis cogitatuz. Uel ꝓpt causam supra in fine sexti mandati assignatā. ¶ Dctro qꝺ subdit. nō seruū nō ancillā ⁊c. qꝺ annectit bono mādato fm ordinez exoꝺ. et decimo. s. de ñ ꝓcupiscēdo domū ꝓximi. fm ordinē deutero. v. spēal' ad decimū ptinet mandatū. Ordinat tñ cū nono fm dictū ordinē Exoꝺ. eo forte q̄ ea q̄ ibi enumerat sunt res mobiles sicut vxor ꝺ qua est nonū mandatū.

Unde sumitur numerus seu sufficientia ꝓceptoz legis

Nunc restat videre numez ⁊ sufficientiā istoz decē ꝓceptoz seu mandatoz legis. Circa qꝺ nota q̄ sic supꝺ dictū est /lex ꝓceptoz posita est ꝓpter trāsgressiōem. Trāsgressio aūt in ꝓrio suo genere ꝗtū ad materiā p̄ñē attinet dupliciter habet fieri. s. directe ꝺ deū. vel directe ꝺtra ꝓximū.

¶ De triplici modo transgressionis contra deū

¶ Cōtra deū autē cōtingit directe trāsgressionē fieri triplicit. s. corde ore ⁊ ope. Corde aūt fit ꝺ deū trāsgressio. cuz ꝺs. s. a deo auertit p idolatriā vl' hmōi. qꝺ p ꝓmū ꝓceptū seu mādatū phibet. in q̄ ꝺ. Non habebis deos alios coraī me ⁊c. Ore fit ꝺ deū trāsgressio p nomē. s. suū mētiēdo. blasphemādo ꝓiurādo ⁊c. Qꝺ p scōm ꝓceptū seu mādatū phibet. i q̄ ꝺ. Non assumes nomē dei tui in vanū ⁊c. Opere aūt fit ꝺ deū transgressio. qñ. s. tpe debito ⁊ ad dei cultū ꝓncipaliter deputato fit opatio nō licita. vel illi cultui seu illi tpi ñ ꝓueniēs. Qꝺ p tertiū ꝓceptū seu mādatū phibet/ in q̄ ꝺ. Memēto vt diē sabbati sctifices ⁊c. ¶ Cōtra ꝓximū ptigit directe trāsgressionē fieri dupliciter. Uel omissiōe. s. boni ad qꝺ ꝺs erga ꝓximū tenet. Ul' illatōe mali qꝺ ꝺs sibi inferre nō deberet. Cōtra ꝓmū. s. ꝺ omissiōem boni ad qꝺ ꝺs erga ꝓximū tenet/ dat ꝗtū ꝓceptū seu mādatū qꝺ ē. Honora patrez tuū ⁊ mrez tuā ⁊c. ¶ Illatōe ꝓo mali ptingit triplr ꝺ ꝓximū trāsgressionē fieri. s. opere ⁊ corde. ¶ Opere q̄dē duplr. Uel. s. malū ꝓximo inferēdo i seipo. i. in sua ꝓpa ꝓsona Qꝺ p q̄ntum ꝓceptū seu mādatū phibet in q̄ ꝺ. Non occides. Uel ꝓximo inferēdo in re sua. et hoc iterū dupliciter. Uel. s. in re sua sibi p legē cōiuncta/ vt est vxor. Quod p septū ꝓceptū seu mandatū phibet. i quo dicitur. Non mechaberis. Uel i re sua nō sibi p legē ꝓiūcta/ sed oīno sepata. qualia sunt bona fortuita. Qꝺ p septimū ꝓceptū seu mādatū phibet. in q̄ dicit. Non furtuz facies. ¶ Ore fit ꝺtra ꝓximū trāsgressio sibi mētiēdo. fallendo. decipiēdo. falsum testificādo. Qꝺ p octauū ꝓceptū seu mādatū phibet. in quo dicit Non loq̄ris ꝺtra ꝓximū tuū falsū testimoniū ⁊c. ¶ Corde denicz fit ꝺtra ꝓximū trāsgressio dupliciter. Uel. s. ꝗtum ad ꝓcupiscentiā carnis. Cōtra qꝺ datū est nonū ꝓceptū seu mandatū in q̄ ꝺ. Non desiderabis vxorē ꝓximi tui Uel ꝗtū ad ꝓcupiaz ocl'oz. Cōtra qꝺ datū ē decimū ⁊ vltimū ꝓceptū seu mādatū/ in q̄ ꝺ. Non ꝓcupisces domū ꝓximi tui. ñ seruū. non ancillā ⁊c.

Qualiter per decez ꝓcepta legis oīe pctm mortale phibet.

Postremo notādum est qualiter in ꝓ decalogo fit ꝓtualit ⁊ effectiue oīs peccati mortalis phibitio. Prohibent enī ibi septē capitalia peccata. ¶ In ꝓximo quippe ꝓcepto seu mādato prohibetur superbia. Ipsa etenim oratōni /intimo debitoq̄ cultui cōtrariatur. Unꝺ Ecclīastici. x. Initiū supbie homīs apostatare a deo. ¶ Inuidia autē phibet in quarto

p̄cepto seu mandato. Ibi em̄ vt a pte totū intelligat p̄cipit vnicuiq; honorē ꝺbitū impēdere. qꝺ facere nō sinit inuidia. ¶ Ira autem prohibetur in quinto precepto seu mandato. Ibi enī pfecte intelligēdo ꝓhibet occisio seu homicidiū oīmodaq; nocumētū in ꝑsona ꝓximi ad q̄ inducit ira. ¶ Luxuria ꝯo tam corꝑal' q̄m mental' ꝓhibet in sexto p̄cepto seu mādato / & in nono. Ibi eī ꝓhibet mechia oīmisq; illicit' ꝓcubit'. & etiam ois illicita carnis ꝓcupia. ¶ Gula aūt que deseruit luxurie in eisdē duob⁹ p̄ceptis effectualit' ꝓhibetur. sicut enī in natur' nutritiua deseruit generatiue. ita in vicijs gula deseruit luxurie. Ul'ter alios Gula ī primo mādato ꝓhibet. Gulosi enī vt ꝓmunius deū nō colūt sz vētrē suū. Uñ ad phil'. iij. Quoꝝ deꝰ vēter est &c. ¶ Accidia ꝯo in tercio p̄cepto seu mādato ꝓhibet. Ibi enī p̄cipit debita sabbati sctificatio. qꝺ ꝑfit p spiritualē animi q̄etē in deū. feruentē q; & diligentē laudē dei. Cui⁹ contrarium oīno efficit accidia. que in seipa q̄etem extra deū q̄rens tabescit & a laude diuia torpet. ¶ Auaricia tā realis seu exterior q̄m etiā mētal' ꝓhibet in septimo p̄cepto seu mādato & in decimo. Ibi enī ꝓhibet furtum / oīsq; rei aliene vsurpatio indebitaq; detentio. Et etiā oīmis mental' bonoꝝ et reꝝ illicita ꝯcupiscentia.

Qꝺ effectualiter in

primo p̄cepto ꝓhibet omne pctm̄. Pōt etiam & alit dici. qz. s. in ꝓmo p̄cepto seu mādato ꝓhibet nō tm̄ omne capitale peccatū / q̄netiā oīne pctm̄ mortale. Tūc enī est peccatū mortale cū homo plꝰ vel eque aliquaz creaturā diligit sicut deū. Qꝺ plane in primo p̄cepto seu mādato qꝺ est de vno deo sup oīa diligēdo & colēdo ꝓhibet. & sic exꝯsequenti oīne mortale pctm̄ in illo ꝓmo p̄cepto effectualit' censet ꝓhibitū

Alius modus po

nendi prohibitionē septē peccatoꝝ mortaliū ꝑ decē p̄cepta legis.

Ualit et alij aliter imaginātes. / qui adhuc amplꝰ ipa septē pctā capitalia ꝑ dicta decē legis p̄cepta seu mandata ꝓhiberi ꝯcipiūt / & ponūt considerādo sz plenariā ipoꝝ p̄ceptoꝝ seu mādatoꝝ intentionē / finem et effectū. Dicunt enī sup̄biā ꝓhiberi ꝑ primū p̄ceptum.

De prohibitōne su

perbie per primū / per secundū / per terciuz per quartū. Etenim vt dicūt (iuxta quod supra tactuz est) sup̄bia facit apostatare a deo. superbia proclinis est ad cōtemnēdū blasphemandūq; nomē dei. Sup̄bia nō se faciliter ad debitā sabbati sanctificationem deuotūq; cultū deo exhibendū disponit. Sup̄bia nō libēter debitū patri & matri ac alijs q̄b⁹ ꝓuenit honorē impendit.

De prohibitōne in

uidie.

¶ Dicunt enim vt supra inuidiā prohiberi ꝑ quartū p̄ceptū / per quintū / ꝑ octauuz. Etenī inuidia nō faciliter ad debitū tā patri et matri / q̄m alijs quib⁹ cōuenit honorē impendendū animū inclinat. Inuidia sepe proximū animo & interdū verbo necat. eiusq; mortem optat et in ea exultat. Inuidia libēter proximo detrahit / falsumq; de eo testimoniū ꝓhibet.

De prohibitiōe ire

¶ Item dicunt &c. per secundū p̄ceptū / per quintū & octauū. Etenī ira facilis ē ad nomen dei in vanū sumēdū & blasphemādū. Ira ꝓclinis ē ad occisionē seu lesiōz proximi in sua propria ꝑsona inferendū. Ira etiā inclinata est ad primū verbis iniuriandū et damnificandū.

De prohibitiōe du

plicis luxurie.

¶ Per sextum p̄ceptū et nonū dicūt ꝓhiberi duplicē luxuriā. actualē. sz et mentalez. Luxuria enī p̄⁹ in nomē trāsit vicij capitalis dicit' omnis illicitus et indebit⁹ actualis concubit⁹. Dicitur etiā omnis illicita cōcupiscentia carnalis.

De prohibitiōe gu

¶ Dicūt gulā ꝓhiberi ꝑ ꝓmū p̄ceptū (leptū. ꝑ terciū. ꝑ sextū. ꝑ nonū. Per ꝓmum q̄dē eo respectu q̄ supra declaratū ē. Etenī gulosi vt ꝓmun⁹ deū nō debite colūt / sed ventrē suū. Gula respectu tercij p̄cepti nō faciliter inclinat ad debite sanctificanduz sabbatū. eaq; supportandū q̄ ad dictā sanctificationē spectant. Per sextū vero et nonū p̄ceptū eo respectu vt supra declaratuz est ꝓhiberi dicit' q̄ luxuria cui deseruit.

De prohibitõe acci

Dicũt accidiã phiberi p ꝛceiũ ꝓceptũ (die ꝑ q̃ꝛtũ. Per ꝛceiũ q̃dẽ eo respcũ q̃ supꝫ declaratũ ẽ. Respectu ꝯo q̃ꝛti ꝓcepti. qꝛ accidia q̃ de se negligẽs incuria ⁊ torpẽs ẽ. oĩno impeditiua et opposita videꝯ debite honoratõis ꝓuisiõis et sustentatõis ꝑsonꝫ/ eorũq; q̃bus ꝓuenit

De prohibitiõe du

plicis auaricie.

¶Duplicẽ auariciã. exteriorẽ. ſ. et mentalẽ dicunt phiberi p p̃mũ ꝓceptũ. p q̃ꝛtuꝫ. p septimũ. p decimũ. Eteni respectu p̃mi ꝓcepti auaricia (q̃ iuxta dictũ apl'i ad Eph̃. v. ꝓprie idolorꝫ seruit⁹ ẽ) deũ nõ debite colit. Respectu q̃ꝛti ꝓcepti manifestũ est auariciã debite honꝛari honoratõi/ subuentõi ⁊ ꝓuisioni ꝑsonꝫ ⁊ aliorꝫ q̃bꝫ ꝓuenit. Respectu ꝯo septimi ꝓcepti et decimi satꝭ facta ẽ supꝫ declaratio. ¶Possẽt aliꝭ modis aliq̃ſ q; respectibꝫ et rõibꝫ ipa septẽ pctã capitalia p dicta decẽ legis ꝓcepta et mãdata ꝓhibita dici ⁊ assignari/ iuxta varios ꝓceptus variasq; imaginatões hoĩm.

Finit scõs tractat⁹ hui⁹ libelli qui est de expositõe decẽ ꝓcepto rũ seu mandatorꝫ legis

Tractatus tercius

de septẽ sacr̃is eccl'ie ⁊ eorꝫ declaratõe.

HDcõpendio/

sam sacr̃orꝫ noui testamenti noticiã videndũ ẽ summatim in genere. q̃d sit sacr̃m. Quibus de causis instituta sunt sacr̃a. In q̃bꝫ ꝓsistãt. An aliq̃ possint itari. Quot sunt. et q̃lẽ ad vicia et ad ꝟtutes ordinatẽ ⁊ ordines habeãt. Deinde de q̃libet sacr̃o tangenduꝫ est aliq̃d in speciali.

Diffinitio sacramẽ

ti ⁊ eius expositio.

DIffinitio aũt sacr̃i exꝟbis mgr̃i in [illegible] iij. sniaꝫ elicit. que est ista. Sacramentũ est inuisibil' gtie visibil' forma. imaginẽ ipi⁹ gerens ⁊ causa existens. ¶Quã sic intellige. Sacr̃m ẽ forma/ñ intrinseca q̃dẽ vt ẽ accidẽs vl' forma cẽntial' exꝛior. Nõ intrinseca q̃dẽ vt est forma cẽnti alis. ſz exꝛior vt est accidẽs. Visibil' sic. ſ. vt sic̃ visus ꝑ q̃libꝫ sensu/ ita visibile ꝑ q̃libet sensibili. q. d. Sacr̃m ẽ sensibile signuꝫ vel sensibile signatũ seu figuratũ. Inuisibilis gr̃e. i. gr̃e q̃ nõ videt vel nõ sentit sensu exꝛiori. et ꝟ dicit ad dr̃ntiã decoris corpis ⁊ hmõi. que sunt gr̃e visibiles. Imaginez gerẽs. i. sil'itudinẽ ipi⁹. ſ. gr̃e. Uerbi gratia Prophetas q̃dam natural' ꝓnexa est aq̃ que in sacr̃o baptismi gr̃am repsentat inuisibilẽ. vtputa refrigeriũ qd̃ est in aq̃/ repsentat refrigeriũ gr̃e ab incẽdio fomitis. Et vis ablutiua q̃ est in aq̃ repsentat ablutiõem a macula originali. ¶Seq̃tur. ⁊ causa exñs sez ipi⁹ gr̃e. cõmuniter ⁊ large sumẽdo cãz sic. ſ. q; illud dicat esse causa alicui⁹ rei sine q̃ res ipa non fit. q̃uis sine eo fieri posset Deus enĩ ꝑpe et p se causa est remissionis peccati ⁊ collatõis gr̃e. Quia tñ hoc ꝓmuniter nõ facit nisi ad existentiã sacr̃i vbi sacramentũ haberi põt. ideo dicit' ꝓmũit' sacramentũ ipoꝛcã. q̃si illd̃ sine q̃ hec nõ fiunt. ¶Oꝛ si obꝟciat' d̃ corpe xp̃i vero qd̃ ẽ sacr̃m corpis mystici/ vt infra dicetur. qd̃ tñ nõ ẽ signuꝫ sensibile/ nec forma visibil'. Dic q; corp⁹ illd̃ ẽ sensibile ⁊ forma visibil' ĩ ãnexo/ licꝫ ĩ se ñ sit. ſz em̃ ĩ sua ꝟa ⁊ ꝑpa natura ñ sit visibile aut sensibile. ẽ tñ visibile et sensibile ĩ forma vl' specie panis ãnexi Uñ cũ dꝛ. Sacr̃m ẽ inuisibil' gr̃e visibil' forma. itellige. ſ. i se l' hñs ãnexũ visibile vl' sẽsibile

Quibus de causis

instituta sunt sacramenta.

SEcũdũ mgr̃m in. iij. sniaꝫ ĩstituta sũt sacr̃a ꝓpt̃ hũiliatõem. ꝓpter eruditõem. ꝓpt̃ exercitiũ. ¶Propt̃ humiliatõꝫ vicꝫ vt ꝓpt̃ deũ subꝟciat' peccatoꝛ curãd⁹ creature. q̃ p auersionẽ a deo p inordinatũ amoꝛẽ creature subiectus est Equũ enĩ ẽ vt vbi oꝛit' pctm̃ ibi ⁊ moriat'. ¶De eruditõe. Propt̃ eruditõez ꝯo/ vt per ipa exꝛiora sacr̃a ad aliq̃ spualia cogitãda ⁊ ꝓsiderãda eruditmur ⁊ excitemur. Excitamur etenĩ vt aduertam⁹ p ea q̃ exteri⁹ vident' purgatõez aĩe intrĩsecã ĩ sacr̃o fieri. Si ei d̃ aĩam curaret nlla exti⁹ dũ purgat' vl' ante vl' p⁹ ꝓposita specie. nũq; cogitaret rudis hõ de aliq̃ intꝛiori purgatõe. ſz p hec q̃ exꝛius fieri videt/ instruit' et excitat' ad recogitãd̃ purgatõez fieri interi⁹ ¶De exercitio Propt̃ exercitiuꝫ ꝯo/ vt ſz hõ in his exerceat'. vt pic'a ociositatꝫ euitet/ qd̃

non referr hic ad actum sacramenti. qui in pluribꝫ iterari nō ꝑt. sed ad actū gr̄e sacramēralis qui freq̄nter iterādus est. ¶Ēlius modus. Uel ꝑdicta fm q̄sdā distingue. q̄ scz sacramēta data sunt clericꝫ in exercitationem siue exercitiū. Hi enī exercitiū habēt in ipa. s. sacra ministrādo. vt celebrādo. penitētias iniūgendo. infirmos vngendo. ⁊ tam ipos q̄ sanos cōicādo ⁊ alia sacra exhibēdo. In q̄bꝫ sufficiēter poterūt occupari tā sacerdotes q̄ alij clerici. q̄ tenent eozū esse mīstri ⁊ coadiutores. Sic ḡ data sunt ipa sacra clericis in exercitatiōem. Laicis autē data sunt in eruditōnem. vt supꝫ monstratū est. Utriscz autē tā clericis q̄ laicis data sunt in hūiliatōem. q̄ vtriqz sacra suscipiunt. In q̄bꝫ ꝓpter deū se creature subiciūt. cui ante īmoderate amādo ꝓtra deū se subiecerūt.

In quibus cōsistūt sacramenta.

QOnsistūt autē sacra (vt dic̄ mgr̄ in iiij. snīaz) in duobꝫ. s. in rebꝫ ⁊ ī ꝗbꝫ. ⁊ ꝑ res itellige oīa sēsibilia ad sacr̄m necessaria ꝑter ꝗba. vt aquā. oleum. linitōem. panē. vinū. impositōem manuū/ ⁊ cetera hmōi. In sacramēto tm̄ in q̄ necessaria sunt. Per ꝗba aūt itellige oīa ꝗba necessaria ad sacr̄m. siue sint īuocatiōes trinitatis/ siue alia q̄cunqz verba ad ipm̄ sacr̄m necessaria. ¶Un̄ ꝑ aquā et oleū q̄ h̄ q̄si cā exēpli ponit intellige oēs res necessarias ī oībꝫ sacramētis. Et ꝑ nomē trinitatis oīa ꝗba necessaria ad sacra. Hoc tū scias q̄ n̄ in oībꝫ sacris equaliē sunt hec duo necessaria. Potest enī matrimoniū ꝫhī nutu vl̄ signo/ que succedunt loco ꝗboz/ vt ī mutis. Potest etiā vera pnīa sine ꝓfessiōe ⁊ satisfactōe in aliq̄ casu haberi. Uerūtm̄ de penitētia dicunt aliq̄ q̄ tota ꝗt̄ pnīe ꝑt haberi sine ꝓfessiōe ⁊ satisfactōe sed nō sacramētuz pnīe inq̄stū sacramētū. q̄ sic. i. inq̄stū penitētia ē sacr̄m ꝓtritio ꝓfessio ⁊ satisfactio ad esse suū exigunt/ vt ptes sue itegles. Et sic in casu ꝑdicto habeꝫ virt̄ sacr̄i. sed non sacramentū inq̄stū sacr̄m. Un̄ si hō sic ꝓtritus sine ꝓfessiōe ⁊ satisfactōe decederet/ et expost resuscitareꝫ. ipe teneretꝫ ad confessionē et satisfactōnem.

In quibus differūt sacra noue legis a sacramentis veterꝫ legꝫ.

Hic notādū vēit q̄liter ⁊ in q̄bꝫ differāt sacra noue legꝫ a sacris veteris testamēti. Et fm Aug. tota dīa ē timoꝛ ⁊ amoꝛ: q̄ veteꝫ sua sacra adiplebāt timoꝛe. nos ꝗo sacra euāgelica ex amore. Et ad lr̄az datio veterꝫ legꝫ tota fuit in timoꝛe et igne et fumo/ ⁊ alīs terribilitatibꝫ. sz noua lex tota ī bēignitate ⁊ gr̄a. ¶Hugo ō sctō vic. int̄ sacramēta noue legꝫ et sacra veterꝫ legis ponit triplicē dr̄ntiā. Pria est. q̄ nr̄a sacra sunt imediate signa gr̄tie. sz illa nō sic imediate sunt signa gr̄e sic nr̄a. Secūda dr̄ntia ē q̄ nr̄a sacramēta sunt signa tm̄ cause. illa ꝗo sunt sig̃ tm̄. Tercia dr̄ntia ē q̄ illa sacra veteris legꝫ tm̄ ꝓmittūt gr̄iam quā nō continēt. nostra autē dant gratiam quam cōtinent.

Quot modis sacramenta iterent.

TRibus autē modis ōz sacr̄m iterari. ¶Uno mō ex pte efficiētis. vt ꝓpte ꝓferentis. ⁊ sic oīe sacr̄m est irrabile. q̄m idē ep̄us freq̄nter ꝓfirmat. freq̄nter ordiat. idē etiā sacerdos freq̄nt baptizat/ ꝓsecrat corp⁹ xp̄i. et hmōi. ¶Ēlio mō ōz sacr̄m iterari r̄spectu suscipiēt̄. vt cū ab eodē idē sacr̄m nō nūero sz specie suscipiat. Et hec iteratio est in q̄busdā sacramētꝫ/ ⁊ ī q̄dusdā nō. Sūt enī aliq̄ sacra instituta in remediū maloꝝ que freq̄nt ꝑsone accidere solēt/ et in q̄bus nō imp̄mit caracter sicut penitētia in remediū moꝛtaliū actuū. ⁊ eucharistia in remediū venialiū/ ⁊ extrēa vnctio in remediū vtroꝝq;. ⁊ etiā coꝛporaliū moꝛbi. Et hec sacramēta sicut mala ī quoꝝ remediū instituta sunt freq̄nt accidunt ita frequenter ꝓferri ⁊ iterari possunt. Sūt ⁊ alia sacramenta in q̄bus imp̄mitur caracter. et hec sacramēta ꝓpter dignitatē caracteris quē sic imp̄rimūt. q̄ semel imp̄ssus indelibilis est iterari nō possunt. ¶Tercio modo iterari dicit̄ sacr̄m. sic. s. q̄ eadē forma ꝗboz numero sup eandē materiā nūero ad eandē sāctificandam ꝓferat. Et isto modo nullū sacramentū iteratꝫ. quia sic ꝗba sanctifica seu sanctificātia viderent̄ insufficiētis efficacie r̄spectu sctificatōis illius materie. Q; si obīcias de extrema vnctōe in q̄ videt̄ eadē forma ꝗboz iterari sup eūdez infirmū. Dic q̄ n̄ iteratꝫ illa forma ꝗboz sup eundē infirmū nisi se aliter habēte/ ⁊ sic alteratū. hoc est nisi alia ei infirmitas

numero supueniat/ vel eiusdē infirmitat magna fiat imutatio. ⁊ sic ppie nō videt sup eundem fieri.

Assignatio numeri

sacramentoꝝ fm septē virtutes.

DE numero sacramentoꝝ sciendu d est q septē sunt. scz baptism⁹. cōfir matio. eucharistia. penitētia. extre ma vnctio. ordo. mrimoniū. que cōtinent in hoc versu. Abluo firmo cibo piget vn git ⁊ ordinat vtor. Que ꝓueniēter septem assignant fm septē virtutes. vt vicz bap tismus sit sacm fidei In ipo enī iitiat ipa fides. Extrema vnctio sit sacramentū spei Qui enī inungit sperat specialit de meritis eccl'ie et de misericordia dei. Eucharistia sit sacramentū charitatis. Ūñ Hilari⁹ li. viij. de trinitate dicit sacramentū eē amoris Cōfirmatio sit sacramētū fortitudīs. que necessaria est ad pugnā spūalem ad quam quis ꝓfirmat. Penitētia sit sacramētū iu sticie ppter satisfactōnem in qua vnicuiq reddere debz quod suū est. Ordo sit sacra mentū prudētie ppter clauē sciētie que cō fert ordinato. Matrimoniū sit sacramen tū tpantie. eo q libido in illo sacro hone state excipit nuptiaꝝ. ¶Alia assignatio per ꝓtrarietatē ad septē peccata capitalia. Pōt et alit numer⁹ ipoꝝ sacramētoꝝ accipi fm ꝓtrarietatē quā habēt ad vicia capitalia. vicz Baptism⁹ sit ꝓtra superbiā. eo q homo ibi se maxime hūiliet ꝓmunissimo clemēto scz aque. Eucharistia ꝓtra invidiā q ꝓriat charitati. ⁊ ita eucharistie q est sacramētū amoris. Cōfirmatio ꝫ accidiā. eo q homo ꝓfirmat vt fortis efficiat in spūalib⁹ in q bus deluber est accidiosus. Extrema vn ctio ꝓtra iram. Ira enī tumere facit. et tu moris mitigatio est ab vnctōe. Ordo ꝓtra auariciā. quia ordinati deū esse suā portiꝫ pfitent/ nō aliqd mundanū. Ūñ in susce ptione clericat⁹ q omniū initiū ē ordinum dr illō psal. Dñs ps hereditat⁹ mee ⁊c. Pe nitētia ꝫ gulā. q inducit abstinentiā ⁊ car nis maceratōem. Mrimoniū ꝫ luxuriam vbi turpis voluptas honestate excipitur nuptiaꝝ.

Particularis decla

ratio sacramentoꝝ. ⁊ ꝑmo de baptismo

APost hec accedendū est ad ipoꝝ sa cramentoꝝ declaratōem. ⁊ primo de baptismo. Ubi ꝑmo videndū est quid sit. scz qd sit noīe ⁊ ratōe. Quot modis sit/ seu q̄tuplex est. Que sit ppria ei⁹ materia. Que sit ei⁹ ppria forma. Quis sit eius effe ctus. Quis mīster. Que ꝓditiōes accedēti um ad baptismū. De patrinis/ ⁊ qō ē eoꝝ officiū.

Quid sit baptismus

nomine et ratōne.

UIdet aūt baptism⁹ q̄ ad nomē idē esse qō lauacꝝ. sicut baptizare idē ē qō lauare. Ūñ glo. Can. iiij. Ba ptism⁹ et lauacrū sunt eiusdē rei nomē. sed vnū latinū ē. alterꝫ grecū. ¶Sic ḡ baptis m⁹ dum generalit sumit idē est qō lauacꝝ Specialit ꝫo aliqñ ipm designat sacramē tū. Aliquādo aūt ipam actōem. s. ipam lo tōem. Ūñ dicit baptism⁹ iohānis. id ē ab lutio qua abluebat iohes. Aliqñ ꝫo desi gnat ipam passiōem seu susceptōem lotōis Unde Mar. vij. Relinq̄ntes enī mādatū dei tenetis traditōes hoim. baptismata vr ceoꝝ et calicū. i. q̄b⁹ lauant vrcei ⁊ calices Aliqñ aūt noīat seu designat ablutōem sa cramentalē. vt cū dicit. baptism⁹ est tinctō vt in subiūcta diffinitōe exp̄mit. ¶Ūñ ba ptism⁹ ab Aug. sic diffinit. Baptism⁹ est tinctio in aq̄ verbo vite sanctificata. Et in tellige tinctōem passiuā. s. q̄ intingit bapti zatus. sicut vult mgr̄ in sentētijs. ⁊ ml'ti alij Et si obijciat q baptismus manet ī baptī zato. tinctio aūt illa trāsit. q̄re vt videt nō p̄t dici baptism⁹. Rūde q q̄uis tinctio il la in se trāsire videat/ manet tm ī suo effectu scz in caractere quē imp̄mit. q̄ q̄dē indeli bil' est. ⁊ ideo nō oīno trāsit illa tinctio. cū in suo effectu maneat. Et in dicta diffinitō ne dū dicit tinctio/ supple facta in aq̄/ verbo vite sctificata. i. in aq̄ que p ꝫbum vite. id ē p invocatōem sctē trinitatꝫ sctificata ē

Quotuplex sit bap

tismus.

EST autē triplex baptism⁹. s. flumi nis. flamis et sanguis. ¶Baptis/ mus q̄dem fluminis est qui fit in aqua fm modū eccl'ie consuetū. Qui oīmi no a culpa liberat. tam. s. peccati actualis si ipm invenerit/ sicut in adultis. q̄z originalis sicut in paruulis q̄ tm originalē culpā ha bent. Liberat etiā a pena debita. Insup i primit caracterē. Baptismus flaminis est

cū ꝺs habens fidē. volens baptizari caret baptismo aq̄. nō ꝺdem p negligentiā vl' cō temptū sz ppt̄ impotentiā qz. s. hr̄e ñ pt. vbi ꝺfectū supplet gr̄a spūssct̄i. Et ista liberat a culpa et pena debita. ¶ Baptism⁹ sanguinis ē vt ī martyrib⁹. q̄ ñ valētes hr̄e baptismū aque, pp̄o sanguine baptizank. vel poti⁹ merito p̄ciosissimi sanguinis in cruce effusi. Et h̄ sil̄ liberat a pena z culpa ¶ Isti duo vltimi modi extēso noīe dicunk baptismi. qz q̄ ad euacuatōem culpe et pene supplēt locū baptismi flumis/sed tm̄ nō imp̄mūt caracterē. Unde extat opinio q̄ si cōtingeret aliquē taliū sic baptizator̄ resuscitari tenerek denuo baptizari baptismo aq̄. Nec tūc dicerek baptism⁹ iterari. qz nō eadem species iterareť.

Que sit propria materia in sacramēto baptismi

Propa materia in sacramēto baptismi ē sola aq̄. eo q̄ vt dic̄ mgr̄. iiij sententia⁹. Hoc sacramentū tm̄ ī aqua celebrak. Cui⁹ cause et rōes sunt multe et assignari p̄nt. ¶ Una qz aq̄ vim refrigerādi habz z abluēdi. z ideo signat gratiā abluentē culpe maculā/et refrigerantē īcēdiū/quod est in estu fomitis et ꝺcupiscēcie. q̄ duo sunt p̄ncipales effect⁹ baptismi. Et ideo ad designatōem hui⁹ duplicis gr̄e fit ī aqua. ¶ Sc̄da cā est ꝺmūitas hui⁹ elementi z facilitas habēdi. qz null⁹ etiā inopum p̄hibeť ab aq̄. Et ideo qz sacr̄m necessitatis ē fit in ꝺmūissimo elemēto. vt nullus a susciꝑiēdo excusek. ¶ Tercia causa ē ꝺmūitas z facilitas aquā inueniēdi/qz vbiq; ē/ z in oñi pte mūdi inuenik vbi habitāt homines. z h̄ itex ꝺpetit huic sacr̄o sic generaliter necessario ¶ Quarta cā est qz nō vinū vel oleū sz aq̄ ꝺ latere saluatoris fluxit. vbi f̄m q̄sdam initiū sūpsit h̄ sacr̄m. ¶ Quinta causa ē. qz spūssctūs viuificās p̄mo super aq̄s apparuit. Unū Beñ. i. Spūs dñi ferebak sup aq̄s. ¶ Sexta cā ē qz saluator nr̄ in riuis iordanis sua' mūdissima ac sctissima carne h̄ elementū tetigit. dans ei ꝟtutē vt spiritifera⁹ aras facere possit. vt dic̄ chrisosto. ¶ Sz nunq̄d in q̄libet aqueo liceat baptizare? Nunq̄d p̄mo in aq̄ marina q̄ ñ videť aq̄ simplex. qz habz immixtū adustū terrestre. ob quā causam ē salsa Itē nunq̄d in brodio vl' ceruisia vl' medone? Itē nūq̄d in aq̄ calida vt in balneo? ¶ Circa hec ab aliq̄b⁹ sic distinguiť. qz vel illa ꝺmixtio aque tollit spēm et p̄petatē elemēti. z ipsuz trahit in aliā spēm/aut nō. Si autē tollit/ tunc ī illa cōmixtiōe nō p̄t fieri baptism⁹/sicut nec in medone. nec ī ceruisia. nec in lixiuio z in vrina. nec ī aq̄ quā alchimiste faciunt ad mutāda metalla. q̄ vehemētissimā vim habet purgādi et dissoluēdi. Si autē nō tollit p̄petates et spēm aq̄ q̄n ipa aqua remaneat in ꝟtute refrigerādi z abluēdi et nō dissoluēdi ad modū aq̄z acutaz/tūc ī illis p̄t fieri baptism⁹. vnde ī mari et ī aq̄s turbidis p̄t fieri baptism⁹. z etiā ī brodio si no sit remotū et alteratū in specie elemēti p illō qđ coctū est ī eo. ¶ Uñ adhuc q̄rik vtz in aq̄ calida sicut in balneo possit fieri baptism⁹? Cōstat q̄ sic. eo q̄ illa aq̄ p accidētalē caliditatē nō amisit suā naturalē frigiditatē. q̄nimo cōsulti⁹ facerēt sacerdotes (vt dicūt aliq̄) si ī tpe frigido facerēt aquā p baptizādo calefieri. qz aliq̄ñ paruuli baptizandi adeo frigore aq̄ penetrank/q̄ ide ꝺhunt mortales infirmitates z moriūtur. ¶ Sed q̄d si ali⁹ liq̄z admisceak aq̄. vtpote ceruisia vel vinū/nunq̄d in illa aq̄ fit baptismus? Dicik q̄ sic si aq̄ in illa ꝺmixtiōe p̄dominek/al's non

De forma prescripta sacramenti baptismi.

De forma p̄scripta hui⁹ sacramenti ꝺ dicendū est q̄d sit q̄ ad ꝟba p̄fer̄da. Quo ad immersiōes faciēdas Quo ad q̄dam p̄patoria q̄ de hui⁹ sunt solēnitate sacramenti.

De forma sacramēti baptismi quo ad ꝟba

Forma autē ꝟborz tal' est. Ego baptiso te in noīe p̄ris et filij et spūssancti. Ubi nota q̄ hoc ꝓnomen ego f̄m omnes fere doctores etiā decretistas nō est de necessitate sacri. z p̄t omitti sine magna culpa. tuti⁹ ē tm̄ apponere. sed reliq̄ ꝟba sunt de forma q̄ ad necessitatē adeo q̄ si aliq̄d eoz omittak nō fiat baptismus. ¶ Q, aūt apli baptizauerūt ī noīe xp̄i/z ñ exp̄sse inuocādo trinitatē triplex causa assignak. Una qz illo tpe odiosuz erat illō nomen salutare. z ideo vt hoīes videtes sp̄m visibiliť ad ei⁹ inuocatōem descēdere/magis illō nomē reuereret̄/ cautū fuit ad tps apud eos/donec illud nomē ampli⁹ publi

carek ipo inuocato baptizare. Alia cā fuit significatio nois q̄ implicite exp̄mit trinitatem. qz in ꝟ noīe christ⁹ q̄ interp̄tat vnctus/intelligit vngens pater. vnct⁹ filius vnctio sp̄ūsanctūs. Tercia cā fuit reuelatio diuīa eis facta .q̄ licz nō legat/ nō tñ putatur ap̄los ꝟ p̄sumpsisse nisi spūsancti instinctu z iussiōe monerent ¶ Sz q̄d si modo ī noīe xp̄i baptizarek? Dicunt q̄dā mgri doctoz q nō dz in noīe xp̄i baptizari. si tamē baptizatū fuerit valet baptism⁹. Ambro. Hugo de sctō vic. ī li. de sacr̄is .z mgr ī li. iiij .sñiaz vident idē sentire.z etiā moderno z aliq. ¶ Alij q̄dā lz pauci q̄s viderim sentiūt ꝫrium. eo q fm ipos nō fit baptism⁹ his dieby nisi p̄ inuocatōem trinitatis explicite. ¶ Sed q̄d si ex turbatōne animi vna tm̄ p̄sona noiaret. vt si diceret solū. baptizo te in noīe filij et p̄r̄is z̄? Itē q̄d si fiat aliqua trāspositio aliq̄z dictionū. vt baptizo te ī noīe filij et p̄r̄is z̄? Itē q̄d si fiat appositio aliaz dictionū. vt baptizo te in nomine p̄r̄is et btē marie? Itē q̄d si in platōe ꝟborū fiat aliq̄ int̄positio/vtputa. baptizo te ī noīe p̄r̄is/z interponat. veni huc vl̄ porta sal et hmōi. z postea dicat. et filij z̄? Quid si fiat corruptio ꝟborū. vt baptizo te in nomine patꝛa z filia z hmōi? ¶ Rñsio. in p̄mo casu Hugo de sctō vic. baptizatū dic̄. Alit enī. Uides q̄ q̄lit̄ in fide trinitatꝭ solo p̄re z filio nūcupato plenū fit baptismatis sacramētū. Alij volūt q nō sit baptism⁹ sic̄ plene vult Huguelin⁹ in apparatu suo su p̄ decretales. Mgr etiā Albt⁹ idem dicit. z plene ꝫdicit in li. sñiaz in hac p̄te vbi per vn⁹ p̄sone nomen intelligi dicit trinitatē. in q̄ noīe ap̄li baptizauerūt rōe iam dicta. scz q cuiuslibz istoz trium nominū significatio īplicite exp̄mit trinitatē. ¶ In secundo casu cū fit aliq̄ trāspositio dictionū fm Huguelinū et fm aliq̄s modernoz magistrozū q̄ volunt q cuz ipe ordo ꝟboz sit de forma baptismi nō ē baptizatū. Alij dicūt q peccat q̄ trāsponit. tñ si nihil aliō faciat nisi trāspositōem. nec intēdit deridere/vel heresim inducere/baptizatū ē. q̄d ego meli⁹ credo. ¶ In tercio casu. s. cū aliq̄d apponit distinguūt aliq̄ /qz aut apponit aliq̄d nō corruptū. vt ptz in exēplo supi⁹ posito. vbi addit. z btē marie. Et tūc dicūt eē peccatū in appositōe. sed q baptizatū ē. Aut appōit aliq̄d corruptū. vt si dicat. Nō baptizo te in noīe p̄r̄is z̄. Uel baptizo te in noīe p̄r̄is z̄. z diaboli. Et tūc dicūt nō eē baptizatū/nec aliq̄d fieri. ¶ Et eodē mō ī q̄rto casu cū fit int̄positio aliq̄. maxīe si casu vl̄ aliq̄ necessitate aliq̄d interponat q̄d nō corrūpit. vt ptz in dicto exēplo. Et istā opinionē videt ꝫfirmare Aug. ī de vnico baptismo lib. vi. Alij volunt q ī isto quarto casu non sit baptizatū. maxīe int̄posito aliq̄ q̄d sit p̄ter vl̄ ꝫ formā. ¶ In vltio casu dz q si dicant corrupte ꝟba ex ignorantia vl̄ ipotētia recte sonādi. tñ nō intendit baptizās heresim seq̄ vl̄ inducere baptizatum ē. Sec⁹ tñ esset si fieret corruptio in p̄ncipio dictōnis. qz corruptio in p̄ncipio dictōis variat z aufert signatū ip̄i⁹ dictionis. nec sic est dū corruptio fit ī fine. Und ꝟbi gr̄a. Iste dictōes sortes sortis sortē eādem p̄sonā signāt z rep̄sentāt. nō sic autem iste dictōes sortes z mortes. Et iō dicūt q corruptio in p̄ncipio dictōis tollit formā baptismi/nō aūt corruptio in fine.

De forma baptismi quo ad immersiones

Q

Forma autē baptismi q̄ ad īmersionē hec est. vt accipiat puer p̄ latera facie ei⁹ ꝟsa. capite etiā ad orientem ꝟso. z mergat/z sil̄ mergēdo dicatur. Ego te baptizo ī noīe p̄r̄is. Secdo capite ad aq̄lonē ꝟso dicat. et filij. Tercio capite ad austz ꝟso dicat et sp̄ūsancti. Ut sic pedibus sp̄ versus orientē tentis formet crux christi in cui⁹ morte baptizamur. Hoc tñ scito q si p̄ma mersiōe oīa ꝟba p̄ferant cōpletū est sacr̄m et p̄fecte baptizatū. ¶ Sed q̄d si moriatur puer in p̄ma mersiōe patre noīato. vl̄ in secda patre z filio noīatꝭ? Credit q baptizat⁹ sit plene. qz tunc summ⁹ sacerdos supplet qd̄ miſter supplere ñ potuit. Idē dicit si sacerdos vl̄ q̄cūq̄z baptizās vna mersiōe facta vl̄ vna p̄sona nomiata moriat. ¶ Sed q̄d si fiat mersio nihil dicēdo p̄ turbatōe vl̄ ignorātia. vl̄ si mut⁹ sit q̄ baptizat? Dicit ab oīb⁹ q nihil tūc fit. cū ipa trinitas nec explicite nec īplicite noīet ¶ Sed q̄d si nō assit tātū de aq̄ vt īfās ex toto mergi possit? Dic q tūc illud qd̄ ē p̄ncipalioꝛ ps. vtpote caput. vl̄ mergat vl̄ aq̄ p̄fundatur. Si enī vna extremitatū/vtpote man⁹ vel pes īmergat/dicūt q̄dam q nō baptizatum est. Aliqui alij decretiste dicunt. q si aqua in quacūq̄z p̄te corpis cadat baptizatū ē. z ponūt argumentū p̄ sil̄e

Sicut sufficit possidere ptez agri ad ℞ vt q̄s totū possidere videaℓ. dum tm̄ ei⁹ sit animi vt totū possidere intēdat. Jdez sentiūt q̄dam de his q̄ nō totaliter egressi sūt vtez maternū. vicz q⁹ si p̄ncipalior pars egressa fuerit poterit baptizari. Quod vtrū̄ verum sit nescio. p̄sertim cū oporteat quēlibet nasci ad hoc vt renascaℓ.

De forma aliquorum que sunt de solēnitate baptismi

Forma autē q̄ seruari debz in baptismo que ꝯcernit aliq̄ que sunt de solēnitate baptismi in his constat. Ut p̄mo. s. cathezizeℓ baptizād⁹. ¶Circa quod mlta diuersimode fiunt. fm diuersas ꝯsuetudies eccl'iaꝝ. Sed vt frequentius p̄mo exufflaℓ. vt virtus demōis exteriꝰ expellaℓ. ¶Scdo signū crucis fit ei i pectore ꝛ fronte. vt diabol⁹ se cognoscat pelli ab illo tā in occulto cordis q̄m in apto ꝯfessionis. ¶Tercio accipit sal in ore /vt sapor sapiētie p̄pareℓ. et fetor fomitis restringaℓ. ¶Deinde fit linitio auriū ꝛ nariū cū sputo vt discretōem fidei habeat et gr̄am que p salliuā a capite descendentē signaℓ. vt .s. sensus ei⁹ quo ad doctrinā fidei in auditu /ꝛ discretio in naribꝫ significata apiaℓ christo ¶Deinde fit inunctio i pectore /ppter cor deo p̄pandū /et in spatulis vt fortitudinez accipiat ad portādū onus dñi. ¶Post baptismū aūt fit inūctio' crismatis in ṽtice. vt appareat mēs imputribil' deo. vl' vt spiritui christi pticipādo /merito deiceps xp̄ian⁹ appellareℓ. heres iā regni effect⁹. ¶Deinde fit vestitio de veste candidissima in signū innocētie que accipiℓ in baptismo /et gl'ie quā expectat in resurrectōe. ¶Tandez cer⁹ accēsus sibi ponit in manu /vt sic luceat vita ei⁹ coram hom̄ibꝫ vt gl'ificeℓ pater qui in celis est. ¶Et si adest ep̄us cōfirmeℓ. ¶Et si adultus est daℓ ei eucharistia post cōfirmatōem.

Quis sit effectus sacramenti baptismi

Quis autē sit effect⁹ baptismi liq̄t ex doctrina magistrorū q̄ ponunt triplicē ei⁹ effectū. Prim⁹ effect⁹ ē omnimoda euacuatio culpe originaℓ i parulis. et tā originalis q̄m actualℓ in adultis p̄ter exteriorē penitētiā. ¶Scdus est debilitatio fomitis. ¶Terci⁹ est collatio gratie.

Quis sit idoneus minister sacramēti baptismi

Minister aūt i ℞ sacramēto q̄ ad de R um ꝛ eccl'iam ē habēs ordinē sacerdotalē /iurisditionē et laudabilem vitam. Tpe tm̄ necessitatis est vl' esse p̄t q̄libet /nec sexum virilē /nec ordinē /nec iurisditōem habēs. nec laudabilē vitā. imo etiam vetula. Largissima etenī pietas dei q̄ neminē vult perire. sicut ad hoc sacramentū tā necessariū. puidit ꝯmunē materiaꝝ q̄ ab oīb⁹ potest hr̄i et vbiq̄ inueniri. ita etiaꝝ in casu necessitatis de generali mīstro p̄uidit. voluitq̄ vt ip̄i⁹ necessitatis tpe quilibꝫ aliū possit baptizare. Unde q̄uis talis nō habeat ptātem ex ordine. habet tm̄ ptātē ex tpe. ¶Sed nunq̄d licet aliquē i necessitate a sacerdote symoniace recipe baptismum /maxime cū aquā ad se vel paruulū suū baptizandū aliℓ habere ñ possit nisi eā emat: Jtem nunq̄d ebr⁹ q̄ iā amisit vsum ligue possit baptizare: Jtē nunq̄d heretic⁹ p̄t baptizare: Nunq̄d p̄t vn⁹ duos baptizare /dicēdo. Ego baptizo vos ꝛc̄: Et econuerso pl'es vnū dicēdo. Nos baptizam⁹ te ꝛc̄: Jtem p̄tne aliq̄s in vltia necessitate cū nō est alius p̄sens baptizare seip̄m: Jtem q̄d si iocose vl' ioculatorie q̄s aliquē baptizet /nunq̄d baptizat⁹ est: ¶Rñdeℓ in p̄mo casu fm quosdā. q⁹ si sacerdos ñ vult te baptizare vl' puulū nisi des p̄ciū /nō dabis. ſz hoc faciet q̄d si sacerdos p̄sens nō esset facturus esses. eo q⁹ nullo mō facienda sunt mala vt euēiāt bōa. Sz pl'es alij dicūt q⁹ ī dicto casu possit ab eo baptizari. eo q⁹ q̄z baptismū nō emit aquā n⁹ emit actū baptismi. sed tpe necessitatis p̄t redimere vexatōem sui iuris. et p se si ip̄e baptizand⁹ ē et p paruulo si quē habeat baptizandum Et tūc nō fiūt mala vt eueniāt bona. nec ꝯmittit symonia ex pte q̄rentis baptismū. nec etiā ꝯmittit se discrimini p salute sua l' alteri⁹ ¶Jn scdo casu. s. in ebrio. aut in tali ebrio oīno suffocaℓ ratio. aut nō suffocaℓ. sed tm̄ patit impedimētū ligue. Si aūt oīno suffocaℓ ratio dicit⁹ q⁹ baptizare nō p̄t Si autē impedimētū tm̄ lingue patit habetq̄ discretōem /potest niti ad formāduz dictōes cū studio. Unde si nō assit ali⁹ p̄t talis baptizare. Sed si nullā posset dictionem exp̄mere sec⁹ esset. Sed nō videt q⁹ ebrietas que nō ligat ratōem tātū impedi

mentū pstet vt cū diligēti studio nō possz exprimere verbū. ¶ In tercio casu. s. de heretico dicit q̄ hereticꝰ baptizās in forma heretica nō baptizat. sed hereticꝰ baptizās in forma eccl'ie. dūmō habeat intentōz baptizandi baptizat in fide eccl'ie. ⁊ baptizatū est. Et ponit de hoc Aug. cōtra donatū hereticū cōueniēs exemplū. Quia sicut iacob semen bñdictū nō tm genuit p vtez liberaz/sed etiā p vtez ancillaz. ita xps non tm spūaliter regenerat mīsterio fideliū/sed etiā ministerio infideliū. eo q̄ actꝰ suus sit nō hois. ¶ In q̄rto casu dicit q̄ vnꝰ potest tot baptizare q̄t pōt simul mergere vel perfundere p necessitate. Dico q̄ pter necessitatē nullatenꝰ est ḃ faciendū. nec est ly te in tali casu de necessitate forme. q̄ dñs tradēs formā baptizādi dixit eos. cui tantū consonat vos q̄ntū te. Sed secus est si duo baptizent vnū/dicēdo baptizamus te. q̄ fm Huguelinū in apparatu suo sup decret. ñ est baptizat. Sed si plures sil' mergāt puerū/pferētes singuli formā ecclīasticā. ego te baptizo ⁊c. conferet baptismꝰ. Nec ē iteratū sacramentū/pter illam ꝓbaz iterationem seu multiplicatōem/vt dicūt. nisi cū ḃ etiā iterareť emersio simul. ¶ Sz esto q̄ duo sint baptizantes aliquē. quoz vnꝰ sit mancus et dicat ꝓba. ⁊ alius mutꝰ ⁊ mergat puerz/nūquid ē baptizat? Dicit q̄ nō. q̄ ī omni sacramēto habente pscriptā formaz illō q̄ solēnitatis est bñ diuidit. sed illud quod est necessitatis nequaq̄. Et iō quia vtrūq̄. s. forma verboz ⁊ mersio sunt ō necessitate sacramēti diuidi nō pñt. vnde nō est baptizat. ¶ In q̄nto casu. s. vtrū aliqs possit seipm baptizare. fm canōes constat q̄ nō. ⁊ forte ideo/ q̄ sub hac spe possit nimis differri baptismꝰ. eo q̄ qñ vellet possz seipm baptizare. Insup sicut ꝓtra naturā est q̄ aḋs seipm generet/ita ꝫ rōem videť eē q̄ aḋs seipm possit regenerare. Uerūtamē si desideret baptismū ⁊ non sit aliꝰ aḋ seipm possit baptizare/si in illo statu moreret saluareť. eo q̄ esset baptizatꝰ baptismo flaminis. q̄ supplet ī necessitate baptismū fluminis. ¶ In vltimo casu dicit q̄ si iocose cū intentōe tm faciēdi qđ facit eccl'ia sup ñ baptizatū. pferat ꝓboz formā/mergendo in aquam. ipo tūc vel ante nō reclamāte baptizatus ē. quia tūc nō totū fuit iocosum vl' ioculatoriū. eo q̄ intentio faciēdi qđ facit ecclesia ioculatoria nō fuit. Si aūt totū fuit ioculatoriū vel ipe reclamasset/ tūc nihil fieret. Et ponūt iurisperiti exēplū p stī'e ī stipulatōe. Nam cū ludēdo dicunt hec ꝓba spōdes spondeo nō inducit obligatiō

De q̄litatibus seu ꝓditionib⁹ accedentiū ad baptismū

Dunc dicendū est de ꝓditōib⁹ accedentiū ad baptismū. Et p̄mo q̄rit̄ de ficte accedēte vtz baptismū recipiat? Item vtz dormiētes possint baptizari? Itē an amētes? Itē an inviti? ¶ Ad p̄mū dicit q̄ fictꝰ suscipit baptismi sacramentū sed nō rem sacrī vel effectū/ eo q̄ ponat obicē spūiscto et gr̄e sacramētali Ultenī aliq̄d quod stare nō pt cū gr̄a sacramētali. sed cessante fictōe suscipit effectū Quis aūt dicat fictus/et q̄s fictus recipiat caracterē ⁊ q̄s nō. Dic in effectu post Raymundū in sūma. q̄ ille fictus q̄ se simulat velle suscipe baptismū ⁊ oīno suscipe nō intēdit nō recipit sacrm nec rem sacrī. Sed q̄ ecterī suscipiēs se simulat interī dispositū cū nō sit vel q̄ nō credit. vel q̄ indeuotꝰ. i. cū ꝓposito peccādi accedit vl' ꝓtēnit sacrm. i. nō reuereť/ille nō suscipit rem sacrī. i. gr̄iā. caracterē tm̄ suscipit ¶ In scdo casu. s. ō dormientib⁹ distinguit. Aut q̄ ante dormitionem habeb ārt volūtatē oīno ꝫriā ⁊ repugntem/et in ipa ꝫdictōe pstiterūt/aut nō Si sic. tūc dormiētes si baptizenť nihil recipiunt nec sacrm nec rem sacrī. vt ptz extra de bap. c. Maiores. in fi. in antiqs. Si autē nō apparuerit tal' volūtas eorum. sed violātes institerint baptizari. tūc si timeat de pic'o pñt dormiētes baptizari ¶ Idem dicendū est de letargico ⁊ ō amētib⁹. De amētib⁹ tm̄ distinguūt aliq̄. Aut furia ē ꝓpetua aut nō. Si sic. p infantib⁹ habēdi sunt. q̄ ⁊ si nunq̄ voluerint baptizari nūq̄ tm̄ etiā noluerint. quod sufficit ad baptismale caracterē imp̄mendū. Si autē furia nō ē ꝓpetua. vtputa qñ aliqs incidit in furorē vl' amentiā tunc distinguendū ē. sicut sup̄ distinctū est de dormientib⁹. ¶ Ad illō autez qđ querit ō invitis distinguēdū est. q̄ aut oīno ita fuerūt nolētes baptizari vt p posse suo resisterēt/et resisterēt cum vsu rōnis. qđ dico ꝓpter amentes. ⁊ tales nullo mō recipiūt sacramētū. nec vt ꝓzes sunt rebaptizandi.

De patrinis et ad

quid tenenrur.

DOstremo de patrinis tangendū ē p[ro]
p[ro]qui sint ⁊ ad q̄d tenenť. In cuī p[ro]
sona rñdeant. An excusenť a men
dacio. ¶Solutio ſm Hugonē de sctō vi
ctore. patrini vocanť q̄ puulos ad baptis
mū offerūt vt regenerēť ad vitam nouam.
¶Et scias q̄ patrini idonei / nō p̄nt esse in
fideles. cū teneanť instruere puulū in fide
catholica. quod nō p̄t infidel'. ¶Itē nec re
ligiose p[ro]sone, ppter suspectā familiaritatez
q̄ generať p talē generalē p[ro]patrinitatē. ¶Ad
quid aūt patrini teneāť: scias q̄ ſm Aug.
maxime teneně ad duo. s. monere ad virtu
tes. ⁊ docere symbolū et oratōem dn̄icam.
Dicit autē mgr Albtus q̄ patrini ad istaz
diligentiā obliganť / si tñ alit nō instruanť
puuli. Sed q̄ pentes sunt cōiter in istis
circa puulos diligētes Credo etiā ⁊ pater
noster cantanť in eccl'ia / ⁊ mores p̄dicātur
ac in bonis opib⁹ ostendunť. ī magna p̄te
excusanť modo patrini. Sec⁹ aūt fuit ī p̄
mitiua eccl'ia. qñ puuli inter infideles nu
triebanť. Deniq; patrini in p[ro]sona puulo
rū rñdēt. ⁊ tātū valet cū ipi patrini dicūt
credo. ac si puuli met dicerent. sacr̄m fidei
parať sum suscipe. Qđ vex videť cū nō ha
beant obicē ꝛ̄ie volūtatis vel dissensus. ⁊
ad credendū ista nō repiať in eis vsus libe
ri arbitrij. Patet ḡ q̄ patrini ita p̄ paruul'
rñdentes nō mentiunť.

De sacrāmēto con

firmatōis ⁊ ptinentib⁹ ad ip̄m

TIA materia autē sacr̄i cōfirmatōis
videdū est primo Utrū istō sacra
mētū sit necessariū ad salutē. Que
sit p[ro]pa materia in hoc sacramēto. Que sit
p[ro]pria forma. Quis minister. Quis ei⁹ effe
ctus. Quales ad p[ro]firmatōem accedere de
bent. Et an aliq̄s possit seip̄m rep̄sentare:

An sacrāmētū con

firmatōis sit necessariū ad salutē:

HAūt p[ro]firmatio sit necessaria ad
salutē dubitari p̄t: Et videť q̄ sic:
loq̄ndo etiā nō quo ad esse bñ instī
tutū sed q̄ ad ee necessariū. maxime cuz di
cat Hugo de sctō vic. Quid p[ro]dest si p ba
ptismū a lapsu erigeris / nisi etiā p p[ro]firmati
onē ad standū p[ro]firmeris. Ad qđ dici p̄t
q̄ vno mō loq̄ndi p[ro]firmatio necessaria ē.
alio mō nō. Necessitas enī duplex inuenit
quedā absoluta / et q̄dam cōditionata. Ab
soluta est. q̄ illō sine q̄ res ee nō p̄t / neces
sariū dicit. Sic baptism⁹ necessari⁹ est ad
salutē. q̄ sine eo nō est sal⁹. nisi cū necessi
tas excluderet sacr̄m. Sic etiā pn̄ia neces
saria est ad salutē post lapsum ī mortalem
culpā. Et isto mō p[ro]firmatio nō est ad salu
tē necessaria. Alio mō ꝛ̄ necessitas p[ro]ditio
nata. i. ſm q̄d. vt si hō nō debeat debilitari
necesse est bñ p[ro]medere. Et isto mō dici p̄t
q̄ p[ro]firmatio ad salutē est necessaria. Nam
ad ħ q̄ debeat vita spūal' ⁊ sal⁹ ī baptismo
adepta robuste ꝛ̄ hostes spūales custodiri
necesse habet ħ sacrāmēto p[ro]firmari ⁊ con
fortari. Dať enī ħ sacrām̄tū ad robur Un̄
dicit Hugo de sctō vict. illud qđ sup̄ alle
gatū ē. Quid p[ro]dest ⁊c. Nō q̄ sine p[ro]firma
tiōe nō valeret baptism⁹ ad salutē. quia ħ
falsum est. sed q̄ freq̄nter in pugna spūali
ex debilitate virtutis spūalis accideret eti
am facilitas cadēdi / ⁊ pinde dānatio / nisi
esset confirmatio.

Que sit propria ma

teria in sacramento p[ro]firmatōis

MAteria autē hui⁹ sacramēti debita
est crisma. quod p[ro]dicit ex oleo oli
uaz et balsamo. p cōsecratōz ⁊ san
ctificationē pontificis. ¶Raban⁹ de naturis
rer. Balsam⁹ in crismatis cōfectōe liquo
ri oliue cōmisceri. ⁊ pōtificali benedictōne
solet p[ro]secrari. Unde aliud oleū q̄z oleū oli
uaz / vt p[ro]mūiter dicit. vel oleū ⁊ balsamū
nō consecrata / nō sunt nec esse p̄nt materia
hui⁹ sacramēti. ¶Hec est sil'e de baptismo.
in q̄ in necessitate p̄t esse matria aq̄ nō conse
crata. q̄ baptism⁹ sacramētū est necessita
tis. ⁊ ideo ī necessitate sine mora bñdictio
nis cū forma ecclastica baptizať. Confir
matio autē nō est sacramētū necessitatis. eo
q̄ multi nō p[ro]firmati saluanť / dūmō cōtem
ptus sacramēti nō interueniat. Ideo etiā
in necessitate oleo nō p[ro]secrato nō potest q̄s
confirmari.

Que sit forma in sa

cramento cōfirmatōis.

FOrma enī verborū quib⁹ vtuntur
ep̄i duplex est. Et ſm quosdā talis
est. Signo te signo crucis / ⁊ cōfir
mo te crismate salutis in nomie p̄ris ⁊c.
Scōm alios talis ē. Firmo te signo cru
cis et crismate salutis / in nomine p̄ris ⁊c.

Sed ꝑmus modꝰ generalioꝛ est. eo ꝙ generaliꝰ dicaꝫ ꝑoꝛa ꝙba in ꝓsecratõe. ¶ Et nota cũ ℔ sacr̃m oꝛdinatũ sit ꝓtra debilitatem ex fomite surgentẽ/q̃ nõ tota purgaꝫ ĩ baptiſmo/ſz remanet debilitas ad exercitium. ꝛ sit duplex debilitas ĩ nobis. ſ. interioꝛ ꝛ exterioꝛ. indigemꝰ ꝑmo vt tollaꝫ a nobis interioꝛ que est verecũdia noxia ꝓfitẽdi nomen xp̃i. que tollit de iure in cõsignatione ꝛ impoſſiõe crucis ĩ fronte. in q̃ cõſcribunt vexillo ſummi impatoꝛis/ in q̃ ipe ꝺ hoſte triũphauit ꝙ oẽm pudoꝛẽ debz euacuare. ꝛ gl'iam ſupinducere multiformem Exẽplũ de poꝛtatib⁹ ĩſignia regis ĩ armis ſuis. Uñ dicit ꝑaulꝰ ad Gal'. vlt'. Mihi abſit gl'iari niſi ĩ cruce dñi nr̃i ieſu xp̃i. Ad abſolutõem g̃ huiꝰ ꝙecũdie fit in ꝓfirmatione cõſignatio crucis in frõte/ vbi locꝰ est ꝙecũdie. ꝛ dicit. conſigno te ſigno crucis. ¶ Indigemꝰ etiã vt tollaꝫ a nobis debilitas exterioꝛ que est fleribilitas ſeu inſtabilitas ad ſtandũ exteriꝰ in ꝓfeſſiõe noĩs chriſti/coꝝ regib⁹ et ꝓncipib⁹ mundi. Ad hoc fit ꝓfirmatio criſmate ſalutis/qꝺ deſignat ĩpa ĩunctio. vt ſic̃ ĩunctꝰ ꝑ ſubintratõz. ſ. in ſubſtantiã coꝛpis mĩſtrat ei fomẽtũ humoꝛis/ne deſiccet ꝛ rigeſcat ĩ pugna. ita ipſa ĩunctio criſmatis robuſtos ꝛ intrepidoſ nos efficit ad reſiſtendũ ɔ ꝓncipes huius mũdi. hoc ẽ cõtra peccata ꝛ ɔ ꝓncipes tenebraꝝ. hoc est cõtra demões. Et ad iſtud robur ꝓferẽdũ dicit. Cõfirmo te criſmate ſalutꝫ. ¶ Et notandũ ꝙ q̃ꝫ nulla forma ꝙboꝝ legaꝫ q̃bus ꝓfirmabãt apl̃i. ĩmo vt videt̃ Act. viij. tm̃ vſi ſunt ꝑ ꝓfirmatiõe ĩpoſitõe manuũ/tm̃ credũt maioꝛes eos nũ q̃ꝫ ſine ꝙbis nec ſine materia criſmatꝫ decimata cõfirmaſſe. Cuiꝰ argumẽtũ ẽ ꝙ ĩ li. de eccl'iaſtica hierarchia bt̃i dionyſij. q̃ cũ apoſtolis fuit/habet̃ exp̃ſſum capitulũ de ꝓficiẽdis et in tẽplo offerẽdis. vbi loq̃t̃ de ſanctificatõe criſmatis. ¶ Poſſunt hic ml'ta queri et ſil'z ſolui. vt ſup̃ q̃ſitũ est ĩ tractatu de baptiſmo.

Quis ſit miniſter ſacramẽti confirmatiõis.

Uꝛ Est aũt miniſter in ℔ ſacramento ſolꝰ epiſcopꝰ. cuiꝰ ratio aſſignatur Nam rẽ aliquaz ſtatuere vl̃ facere minoꝛ est. ſed factã ꝓfirmare est maioꝛum Et ita baptizare oĩm ſacerdotũ minoꝛ ẽ. ꝓfirmare ꝙo poſt baptiſmũ maioꝛũ est. ſ. epiſcoporũ. Inſup res huiꝰ ſacr̃i ſp̃ũſſanctus est. vel gr̃a eiꝰ collata ad robur ɔ debilitatem ꝛ timiditatẽ ex fomite ꝓcedentẽ. et iꝺo cõueniẽs ꝙ quo ad ſignũ ſacr̃ale ab eo q̃ plenitudinẽ pt̃aꝫ et vigoꝛis habz deſcẽdat. ¶ Si aũt obj̃cias. ſi ſolꝰ ep̃s ℔ facere poteſt. aut g̃ hoc habz ex oꝛdie aut ex iuriſditõe: Si ex oꝛdine/g̃ hoc etiã poſſit ſimplex ſacerdos. qꝛ epiſcopꝰ nullũ habz oꝛdinẽ quẽ nõ habeat ſacerdos. ad minus ꝑm eos q̃ epatũ nõ ponũt eſſe oꝛdinẽ. Si aũtẽ ep̃us ℔ habet ex iuriſditõe /ſeq̃t̃ ꝙ electꝰ ꝓfirmatus añ ꝓſecratõem oĩmodã habet iuriſditõem. ¶ Tu dic ꝙ hoc. ſ. ꝙ ſolꝰ ep̃us ꝑt ꝓfirmare nec ex oꝛdine tm̃/nec ex iuriſditõne tm̃ habz/ſed ex vtroq̃z ſil'. Unde ℔ annexũ est officio ep̃ali ſicut cõſecratio eccl'iarum ꝛ oꝛdinatio clericoꝝũ. et velatio virginũ/et hmõi. ¶ Sed q̃d ſi aliq̃s ep̃s confirmet criſmate/nõdũ baptizatũ ſiue nõdum chriſtianũ. ꝛ fiãt oĩa que exigũt̃ ad collationẽ huiꝰ ſacramẽti. nũq̃d ſacramẽtũ tale est iſti nõ baptizato collatũ: Dicũt fere oẽſ ꝙ nõ. eo ꝙ baptiſmꝰ ſit ianua ꝛ fundamentũ oĩm ſacr̃oꝝ. Et ſic vbi nõ niſi ꝑ baptiſmũ poteſt ad alia ſacr̃a iter haberi. ſic nec ad alia ſacramẽta põt ſine baptiſmo ſupedificari. Sũt alij q̃ vident̃ mõ ɔꝛio ſentire

Quis ſit effectus ſacramenti ꝓfirmatõis.

Oꝛ Eniq̃z effectus huiꝰ ſacramẽti ꝑ ſu ꝑdicta in ꝑte patet. Scõm eĩ Rabanũ/effectꝰ huiꝰ ſacr̃i est roboratio ꝑ ſp̃m ſanctũ. vt. ſ. intrepide ꝑdicet aliq̃s qꝺ ipe accepit. Et dicit mg̃r in. iiij. ſnia rũ ꝙ effectus eiꝰ est donatio ſp̃ũſſcti ad robur. ſcz cõtra debilitatẽ vel inſtabilitatẽ a fomite ꝓcedentẽ. ¶ Si q̃s aũt obuiauerit dicẽs. ꝙ idẽ ẽ effectꝰ euchariſtie. ſ. roboratõ ſp̃ũſſcti. qꝛ panis coꝛ homis ꝓfirmet. et ꝙ ita ſupfluit iſtꝺ vel illud ſacr̃m. Dic ꝙ vario mõ est robur et effectus iſtiꝰ et illiꝰ ſacramenti. qꝛ effectus ꝓfirmatõis est ꝑ ſe. effectꝰ ꝙo euchariſtie est ꝑ accidẽs. Uel dic ꝙ ad duo tenemur. ſ. ad credẽdũ artic'os fidei firmiter. ꝛ ꝓfitẽdũ exteriꝰ audacit'. iuxta illud Ro. x. Coꝛde creditꝫ ad iuſticiam oꝛe aũt ꝓfeſſio fit ad ſalutẽ. Et ideo duplici indigemꝰ roboratõe. Una q̃ intuſ nutriat nos et ꝓfirmet ad credendũ. ꝛ est panis vite q̃ coꝛ homis ꝓfirmat. Et alia q̃ cõfoꝛtet et cõfirmet nos ad audaciꝰ ꝓfitendum

nomẽ christi exteri⁹. Et hec est ꝯfirmatio. Unde ꝯtũ ad hũc ſpectũ recte recipiť eu charistia interi⁹ et cõfirmatio exteri⁹

De ql̃itate accedẽ

tiũ ad sacramentũ cõfirmatõis.

DE qualitate accedentiũ q̃ritur' pri mo. qua etate accedere debẽt: Itẽ an ieiuni vel p̃ãsi. q: de cõse. diſ. v. dicit. vt ieiuni veniãt pfecte etatis. ⁊ moneanť ꝯfessiõem ꝑ̃us facere. vt mũdi donũ ſp̃ũſſancti valeãt accipe. ¶ Sed dic q̃ vtriuſq; etatis hoĩes. ſ. pueril' et iuuenil' ſimul accedere poſſunt. Et melι⁹ ac securi⁹ est q̃ pueri cõfirmenť. q: q̃uis etas ĩmatura tẽptatões ⁊ fortes mot⁹ cõcupiſcẽtie nõ ſentiat/ꝑparanť tũ ad pugnã ſp̃ualem cuz tpus tẽptatõis aduenerit .et bonũ ac securũ est semꝑ paratũ esse .Decretũ autẽ illud allegatũ de adultis loq̃tur q̃ tenenť ad illa q̃ tangit ¶ Ad aliud dicit q̃ ꝑter sacramẽti reuerẽtiã decet vt ieiun⁹ recipiat ⁊ a ieiuno ꝓferať. si tñ aliter ꝑter raritatẽ ⁊ carentiã eꝑoz fiat nõ nocet :melι⁹ est enĩ etiã p⁹ prandiũ ꝓfirmari dũ potest haberi eꝑs q̃s ipo recedente sacri pati dilatõez. ¶ Sz nũ quid aliq̃s ad hoc sacr̃m suſcipiendũ poſſet seip̃m repſentare eꝑo: Dicit q̃ nõ .quia ꝓfirmãd⁹ debz ſignificari seu p̃tari tanq̃s nõ habẽs ꝑ̃am ꝑfectẽ ad ſtãdũ /sed indigens vt ab alio ſtatuať seu ſtabiliatur. ⁊ iõ ab alio ẽpſentãd⁹. ¶ In fine nota q̃ ꝓfirmatus ſm morẽ cõmunẽ se debz p̃ septem dies obſeruare a lotõe capitis et frõtis ꝑpt̃ inunctõez crismatis ⁊ dignitatẽ hui⁹ sacri. Insup vt dicit Hugo de sctõ victo. tanto tpe dz cõfirmatus vnctõez cõſeruare in capite. vt. ſ. caput nõ lauet .quãto aduentus ſp̃ũſſcti celebrať. h̃ est dieb⁹ septẽ. vt aduentũ ſp̃ũſſcti ad se totidem dieb⁹ agat q̃t agit vniuersal' eccl'ia aduentũ ſp̃ũſſcti sup apostolos. ſ. in pẽthecoſte ¶ Quid aũt sit h̃ res ⁊ q̃d sacr̃m: Dic q̃ sacr̃m est ipa cõsignatio que ꝑ manus eꝑi fit in frõte cõfirmati ex crismate vt supᷣ tactũ est sanctificd. Res ꝑo sacramẽti ẽ ipa gratie ſp̃ualis datio ad robur ꝓtra debilitatẽ seu iſtabilitatẽ ex fomite ꝓcedentẽ

De sacramento eu

charistie et ptinentib⁹ ad ipm

HErcio loco se offert tractat⁹ d̃ corꝑe christi seu de eucharistia. Ubi primo tangendũ venit tpus inſtitutionis ei⁹. Que vtilitas ei⁹. In q̃ materia celebretur. Que in eo sit ꝑcisa forma ꝙb⁹. Quis ei⁹ effectus. Deide tangũť aliq̃ de vero corꝑe christi. De ꝓditõe recipientiũ. De cõditione miniſtri.

De tẽpore inſtitutõ

nis sacramenti eucharistie.

HOc sacramentũ vt plures volũt/ĩ h die cene plene iſtitutũ fuit. ⁊ habuerũt verba cõſecratõis plenam efficaciã tpe illo vſq; nũc/quantã mõ habẽt ¶ Alĩ volũt q̃ tũc forma ꝙb⁹ ꝑfecte tradita fuerit. sed q̃ ꝙb⁹ vſq; ad pascæ ſuſpẽſa est. Uñ ſm eos ñ potuit corꝑ xp̃i ꝓfici in illo triduo. eo q̃ ꝙba illa virtutez ſuã ex paſſiõe .ſepultura. lateris aptiõe/ et reſurrectõe christi ꝓtraxerũt. que oĩa repre sentanť p̃ ſignacl'a que in miſſa fiũt. ¶ Sz credo q̃ prior ſnĩa verior sit. Alioq̃n ſi xp̃s vlteri⁹ ꝑ decẽ annos post cenã illã vixiſſet non ꝓfeciſſent apl'i virtute illoz ꝙb⁹/qõ non reputať verũ.

Que sit vtilitas

HAſſignanť hic plures vtilitates q̃ cause sunt quare inſtitutũ ẽ hoc ſacramẽtũ .¶ Est aũt ꝑma ⁊ principalis. vt sicut hõ ꝑ esum ligni vetiti perdidit vitã. ita recuꝑet ꝑ esuz ligni vite. ¶ Secunda causa ꝑima huic est. vt hic. ſ. sit aliq̃d nutrimentũ hoĩs ſp̃ũale. ſm illud psal. Panẽ angelor⁹ mãducauit hõ ¶ Tercia vt vniaňť mẽbra corꝑis xp̃i suo capiti. Hic enĩ cib⁹ cõuertit cibãtẽ in se/vnitq; sibi mẽbra cibãtia. Unde Aug. in lib. cõfessionũ loq̃ns sub noĩe xp̃i. Nõ me mutabis in te sicut cibũ carnis tue/sz tu mutaberis ĩ me. ¶ Quarta causa est. vt augeať meritũ fidei q̃ in hoc sacramẽto maxime mereť. quam causã tãgit mgr̃ in. iiij. ſnĩar̃. di. xij. ¶ Quĩta est ſubleuatio spei. vt recipiam⁹ in celo ſua q̃ hic recipim⁹ ſemetip̃m. quã cãm tãgit Chriſ. ſup Joh. ¶ Sexta ẽ dilatatio charitatis q̃ hui⁹ sacri ſumptiõe augeť. eo q̃ sit sacramẽtũ amoris. vt dicit Hilarius ¶ Septima dimiuutio venialiũ. sicut infra tangeť. (menti

De materia sacra-

MAteria huius sacramẽti nõ est res vna sed triplex. scz panis triticeus

ꝛ vinū aqua mixtū quib⁹ xp̄s ea in carnez et sanguinē su ū cōuertēdo/cōtulit vim talem vt essent materia hui⁹ sacramēti. Unū Alexander papa de cōse.di.ij. In sacramē toz oblationib⁹ que inter missarū solēnia dño offerunt/panis tm̄ ꝛ vinū aq̄ pmixtū in sacrificiū offerant. Unū q̄uis nō legat in euāgelio/estimat tm̄ aqua simul cū vino in calice dñi fuisse. Unū Damascen⁹. Lapi ens calicē et vino ꝛ aq̄/tradidit eis dicēs. Bibite ex h̄ oēs. Item de cōse.dist.ij. A dño admoniti ꝛ instructi sum⁹/vt caliceꝫ dñi cū aq̄ mixtū fm̄ q̄ dñs obtulit offeram⁹. ¶Sed hic plura scire oportet. Ān scz p̄mo deficiēte aliquo istoz ꝓficiat? Item an possit ꝓfici de pane siliginoso? Itez an de azimo tm̄. vel de aliq̄ mō fermentato? Itē an ꝓfici poterit si vinū tā modicū fuerit vt oīno sit ab aqua absorptū? Itē an sine aq̄ possit ds cōficere. Et quantū de aq̄ in calice sit apponendū? Itē an panis trā seat in carnē ꝛ sanguinē et aīam ꝛ deitatez. ꝛ silr vinū in hec etiā oīa? Item an aq̄ trā seat tm̄ in sanguinē. vel p̄mo transeat i vinum/ꝛ deinde illud vinū in sanguinē? Itē an in alio liq̄re liceret h̄ sacramētū celebrare? ¶Rñsiones. ¶Ad p̄mū dicit fm opinionem coz q̄ dicūt q̄ in vltimo instāti platōis p̄me clausule. scz. hoc est corp⁹ meuz. fit trāssubstātiatio panis in carnē christi. ꝛ est ibi christ⁹ pfect⁹ sub specie panis. Deinde platis ꝓbis sup vinum/fit ibi sanguis xp̄i p̄ concomitōnē. ꝛ ē ibi tot⁹ christ⁹. Sedz hanc inquā opinionē q̄ pbabilioz apd mlt̄os habet dicēdū est. q̄ anteq̄ aliq̄d dicat sup vinū est facta panis trāssubstantiatio in corp⁹ xp̄i. Alioq̄n decipet eccl̄ia adorādo illā hostiā in elevatōe. Unde q̄uis vinū deesset/facta tm̄ esset illa trāssubstātiatio panis in corp⁹ christi. Eadem rōne dicūt q̄ dictis ꝓbis sup vinū etiā absente pane fieret sanguis xp̄i/ꝛ totus xp̄s esset sub specie vini. Peccaret tm̄ mortaliꝫ q̄ sciēter p̄termisso altero cōsecraret. nisi forte ab infidelib⁹ tpe cōsecratōis impediret. Si aūt alt̄s ꝛ alit̄ defectū alicuius p̄dictoz missa iam incepta dep̄hēderet/nō deberet ꝓsecrare nisi ante platōem verborū cōsecratōis possz defectū caute supplere. Si aūt panē ꝓsecrato vi ab infidelib⁹ aut aliis/vl̄ infirmitate vinū ꝓsecrare impediret. tunc vn⁹ alius sacerdos ad ꝓba seq̄ntia deberet incipe. s. ad ea que ptinēt ad cōsecratōem sanguis et p ficere. Si ꝓ⁹ tm̄ deesset aq̄ dicit q̄ omittens q̄uiter peccaret ꝛ grauissime si sciens ꝓsecraret/ꝓficeret tm̄. Quāuis enī aq̄ sit de necessitate sacr̄i/nō tm̄ adeo est de necessitate ād tūc sine ea fieret sacr̄m in specie vini. Cui⁹ ratio ex h̄ habet. quia si aq̄ vino admisceat ad hoc q̄ inde ꝓficiat/optz ita modicam esse vt absorbeat aqua a vino vt totū sit vinū. et tūc inde ꝓficit. vnde p̄z trā sit aqua in vinū q̄z inde ꝓficiat. Quare ergo ex hoc vino nō cōmixto sicut ex illo mixto cū eiusdē speciei sint/cōfici nō possit ñ video? Uerūtamē decretū quod dā de ꝓse. di.ij. videt velle ꝓtrariū. vbi apparat⁹ dic. q̄ fm aliquoz opinionē in p̄dicto casu nō fit cōsecratio. ¶In secūdo casu. vtz. s. d pane siliginoso possit ꝓfici? Dicit q̄ nō. Sicut eī nō pōt baptizari nisi in aq̄ ·ūmo mersione facta in vino ceteris etiā oīb⁹ alijs rite seruatz nō est baptizatū. Sic ꝑpt̄ institutōem p̄mariā hui⁹ sacramēti/q̄ statuit fieri in pane triticeo/nō pt ꝓfici d pane alio Sed quid si tritico fuerit siligo admixta? Dic q̄ dūmō maioꝛ pars sit frumētū sufficit. Et dico maiorē ptē in q̄ntitate ꝛ ꝑtute. vt. s. a frumēto absorbeat q̄d est ibi d nō frumēto. alioq̄n nō esset panis triticeꝰ. et p̄ inde in eo ꝓfici nō posset. ¶In tercio casu q̄ñ. s. conficit de pane fermētato/sicut cōficiūt greci/dicūt fere oēs q̄ nō sine q̄ui peccato ꝓficit de fermētato. Quia tm̄ fermenti admixtio spēm ꝛ ꝑtutē fermēti siue panis tritici nō destruit/dicūt q̄ si ꝓficit de fermentato q̄ ꝓsecratū ē. Et ponūt exemplū de baptismo. qui debz fieri in pura aq̄. ꝛ tamen fm̄ eos si aliq̄d de alio liq̄re admisceatur/q̄d possit ab aq̄ oīno absorberi. et ita aliq̄s baptizat⁹ fuerit q̄ vere baptizat⁹ est eo q̄ adhuc remaneat aqua in specie ꝛ ꝑtute sua. Sedz tm̄ Huguelinum i apparatu suo. q̄ de fermētato ꝓficit nihil agit. Prioz tm̄ opinio est pbabilioz. ¶In q̄rto casu dicit a magīst. q̄ exquo tā modicū apponit de vino vt oīno ab aqua absorbeat. cuz aqua tūc magis colorata dici debeat et sit q̄z vinū/et de aqua ꝓfici nō possit/p̄ consequns nec de tali mixtura ꝓfici poterit. Unū fm̄ istoz opinionē illi nō cōficiūt q̄ pānū lineū in vino intinctū p̄ totū annū ꝓseuāt. ꝛ in tpe sacrificij particulā eius in aq̄ calicꝫ abluunt. vt legit de cōse.dist.ij.c. Cū oīme

Opinio quoꝛūdā ꝺcretistaꝝ tenet ꝓtrariū scz q̄ conficiat cū vino ab aqua absorpto.

sicut recitat mgr Bal. in sūma. ¶ Quo ad ꝙntū vero. scz an sine aqua possit ꝓfici. et ꝙntum sit apponendū de aqua/ptz p añdicta rñdendo ad primū/et ad hoc ꝓcedens sez ꝙ tam modicū vt a vino absorberi possit. ¶Ad sextū autē in quo q̄rit̄. an panis trāseat in carnē sanguinē aīam et deitatem ⁊ silr vinū: Dicendū ꝙ totus christ⁹ ē sub vtraq; specie. sed tm̄ panis trāsit in carnem xp̄i et vinū in sanguinē. Sed q; tot⁹ christ⁹ insepabilis est. ideo sub specie panis est caro p cōuersionē ⁊ trāssubstantiatōem. et sanguis et aīa ⁊ deitas p ꝓcomitantiaz. eo ꝙ caro eius sine sanguīe aīa ⁊ deitate nun q̄ sit. virtute enī verboz est p̄ncipaliter ibi caro. et cōsequēter cetera oīa xp̄i. Unde christ⁹ totus est ibi ꝥboz ꝥtute. sed tm̄ caro principaliter ⁊ cetera ꝓsequēter. Et sub specie vini tm̄ est sanguis christi p cōuersionē et trāssubstantiatōez/reliqua aūt christi oīa p ꝓcomitantiā. ¶Ad septimū ꝙo q̄ q̄rit̄ an aqua trāseat in sanguinē vel tm̄ in vinū. dupliciter rñdetur �fm duplicē opinionē. Ponit enī q̄dam opinio ꝙ aqua nō trāseat in sanguinē christi verū. sed tm̄ est ibi ad significandū populū. �fm ꝙ dicit̄ d. conse. di. ij. ca. Cū omne. Cū in calice christi aqua vino misceat̄. christo popul⁹ adunatur. id ē adunari signat̄. Alia opinio (cui magis credere possum) ponit ꝙ aq̄. transit in sanguinē. sed ꝫ cū p̄us est vino absorpta. et ita verū est quodāmodo ꝙ aqua nō trāsit in sanguinē. s. ūmediate. quia nō transit nisi p̄ius sit absorpta a vino/⁊ quasi facta vinum. ⁊ sic nō ꝓtradicit p̄ori opiniōi. ¶Ad vltimū. s. an d̄ aliq̄ alio liq̄re liceret cōficere: Dic ꝙ nō. Sed nunq̄d ꝓfici possit in aggresta: Itē nunq̄d de aceto: Ad primū istoz dic ꝙ nō. nisi tūc cum visibiliter in ipo aspectu inceperit vinū apparere. et gustus iudicet vinū esse vel vini saporem habere. Ad secūdū istoz dicendū ꝙ si acetū fuit de vino tūc potest d̄ eo cōfici/aliter nō. quib⁹ ego nō credo. eo ꝙ (vt vult p̄hus in metaphisica sua) acetū nō est vinū. neq; potest fieri vinū. ⁊ ideo de aceto nō p̄t fieri cōfectio. sed de vino acido p̄ōt/licet nō sit tutum de vino acido ꝓficere. ꝓpter reuerētiam sacr̄i. Et ita sentiūt doctoꝛes theologi. p̄ori ꝥo ꝓsentiūt q̄dam decretiste.

Que sit forma verborū p̄cisa in sacramēto eucharistie.

7

Forma autē verboz que ptinēt ad ꝓsecratiōem hec est. Hoc est corp⁹ meū. et nihil ampli⁹. vt volūt fere oēs. Q3 ei addit̄. Accipite ⁊ ꝓmedite advsum ptinet sacramēti/⁊ nō ad ꝓfectiōez. ⁊ ideo nō dicit̄ esse de forma. Hec etiā ē forma verboz in consecratōe sanguīs. Hic ē calix sanguis mei noui ⁊ eterni testamenti mysteriū fidei q̄ p vobis ⁊ p multis effūdetur in remissionē pcatoꝛ. Unde ꝯuis nō legant̄ oīa ꝥba hec seriatim i euāgelio. credendū tamē est ꝙ illa habeat eccl'ia ex speciali traditōe dñi. Nō ptz ex ꝥbis ap'li. i. ad Choꝛ. xi. ca. Ego enī accepi a dño qđ ⁊ tradidi vobis. q; dñs ⁊c. Et q; forma ꝥboz illoz vehemēter impssa fuit cordibus discipuloꝛ ⁊ in q̄tidiano vsu. iō nō ē adeo diligēter ab ap'lis scriptū/sicut fuit a christo factū ⁊ dictū. vt videt̄ velle Damasce. ¶Sed tūc queres. an solis his verbis possit nūc ꝓfici/nō additis oratōib⁹ p̄cedentibus: Itē an īmutata ī aliq̄ ista forma possit verbis illis cōficī corpus xp̄i. vtpote si adderet̄ aliq̄d/vel minueret̄/vel mutaret̄/vel corruptiue pnūciaret̄: ¶Ad primū dicit̄ �fm multos ⁊ magnos ꝙ possit conficī solis illis verbis dñi. platis sacerdote. tm̄ ⁊ cū apparatu cōueniente �fm cōstitutōez ap'loꝛū et eccl'ie. Cū his solis verbis in p̄maria institutōne facta benedictōe hoc sacramentū ꝓplete cōsecratū sit. Qđ confirmare videt̄ sentētia Alberti in suo libro de sacramētis. q̄ ait. Quō p̄ōt q̄ panis ē corpus christi esse: Confectōne q̄dē verbis et ꝫmonibus dñi iesu. Nam p oīa alia q̄ dicunt̄/laus deo defert̄. Uerūtamē ꝥuissime peccaret q̄ aliter faceret/etiā in quacūq; necessitate. hoc est q̄ verba p̄cedentia scienter omitteret. eo ꝙ ꝫ sacramentū nō est simplicis necessitatis. Unde sic nō possz euz necessitas excusare. Alij estimāt ꝙ sine p̄cedētibus q̄ dicunt̄ in secreto misse/nō fieret cōfectio. ⁊ hoc ꝓpter statutū eccl'ie. Primuz tamē videt̄ aliq̄bus ver⁹. ¶In secūdo casu supra posito p̄ncipali distinguit̄. quia ī tali trāsmutatōne vel corruptōe verboruz aut intēdit̄ heresis aut nō. Si sic/creditur ꝙ illis verbis nō cōficiat̄. vt supr⁹ ē dictū in cōsimili de baptismo. Si aūt nō intēditur heresis/adhuc distinguit̄/quia aut tali facta mutatōe seu corruptōne vel additōe stat adhuc sufficiēter sensus verboz. aut ñ. Si nō stat credit̄ ꝙ nō conficit̄. vt si dicat̄

Non est hoc corpus meū. vl' hoc est corp⁹ meū. scz Thome vl' hmōi. Si aūt sensus verborū stat. credit q̄ plat⁹ verbis quacū q̄z etiā trāspositōe vel corruptōe /etiam in q̄cunq̄z vulgari fiat/ pficit sacramentū. q̄/niam (vt dicit Huguelin⁹) nō multū curā dū est de mō sermonis dūmodo res integ̃ sit. Aliq̄ vident oppositū sentire. q̄s tm̄ videt mouere statutū eccl'ie. q̄ nec addendo vel minuēdo nec trāsponendo permittunt irritare.

Quis sit effectus sacramenti eucharistie

Effectus autē hui⁹ sacramēti ponitur duplex fm mgr̄m in sentētijs. Scōm ipm ei duo efficit. scz charitatis augmentū /et infirmitatis. h̄ est venialis peccati diminutiōez. Possunt t alij assignari hui⁹ sacramēti effectus. iuxta ei⁹ supra tactas t declaratas vtilitates. Vos autē effect⁹ seu vtilitates ibi recitat /q̄ isti sunt notabiliores. ¶ Sed exq̄ ponit q̄ valet ad diminutōez venialiū. queres an ei⁹ sumptio i aliquo casu deleat oīa venialia? Itē an in aliq̄ casu valeat ad deletōez peccati mortalis? Itē an si deleat veniale deleat ei debitas penas? ¶ Ad p̄mū dicit fm illos qui dicūt. Sine veniali nō possit hic q̄s viuere. q̄ nunq̄z delet oīe veniale quin aliq̄d relinquat. Semp enī relinq̄tur i aīa minor amor dei q̄z esse d̄beat. Eo q̄ in via fm Aug. nō impleat ex toto hoc p̄ceptuz Diliges dūm deū tuū ex toto corde tuo t̄ Et minor amor dei ē pctm̄ veniale fm Aug⁹t. ¶ Ad scōm. s. an deleat mortale pctm̄ dicit q̄ nō. quia istō sacr̄m nō ordinat cōtra mortale peccatū. Cū enī triplex sit culpa. scz originalis /ptra quā spēaliter baptismus ordinat. t actual' que duplex est. scz mortalis. cōtra quā spēaliter ordiat pnia. t venialis cōtra quā ordinat eucharistia. Patet q̄ de se tm̄ veniale delet. ¶ Ad tercium dicit q̄ delet veniale. t penā ei debitaz. hoc tm̄ intellige fm magis t min⁹. fm. s. q̄ magis aut min⁹ afficit pficiēs vl' recipiēs h̄ sacr̄m ad mortē t ad passionē xpi. q̄ i ipsius eucharistie sacr̄o repsentat.

Aliqua de vero corpore christi.

Hic breuiter tangūt aliq̄ de ipo corpore christi. Primo. s. qualit̄ post fractōez factam in speciebz panis tot⁹ xp̄s sit sub qualibet pticula. qui pus tot⁹ fuit sub tota hostia. Itē an corpus xp̄i vētrem intret. t si sic q̄diu ibi existat? ¶ Ad intelligendū aūt q̄liter totus xp̄s est sub qualibz parte hostie qui pus fuit tot⁹ sub tota hostia. dat aliq̄le exēplū de speculo. In speculo enī integro apparet vnica imago. s. inspiciētis /si tm̄ sit solus vnus inspiciēs. fracto aut̄ speculo in qualibet pte fractōnis eadē apparebit imago. si tamē inspiciēs eas dem pticl'as inspiciat. Ita christ⁹ q̄ ē imago dei p̄ris /sub hostia integra tot⁹ est. t p⁹ fractōem hostie imago eadē /idemq̄z christus sub q̄libet fractionū pticula remanet. ¶ Ad secundū. scz vtrum in ventrē vadat? Dicit fm q̄sdam q̄ dū est in ore adhuc p̄sens est sub illis speciebz. sed statim cū gluttit corpus christi trāsit in mentē. t spēs ille panis et vini in ventrē. Alij q̄bus magis credendū est dicunt q̄ intrat in ventrem t ibi tādiu remanet q̄diu species ille sunt i/corrupte. et cū species desinūt ibi eē panis t vini /desinit etiam ibi esse caro t sanguis christi. Quod etiā cōtingeret in pixide si p diutinā cōseruationē corrumperēt et perirent ille species. Nec obstat verbū Augustini qđ videt mouere eos q̄ sunt in p̄iore opinione. s. q̄ q̄diu est in ore/ tādiu est in mente. Nec dat in secessum /sed rapit i excessum. Per hoc enī nō negat Augustin⁹ q̄n vadat in ventrē. sed negat q̄ trajciat ī alimentū corpis. et q̄ digerat i stomacho. et q̄ pars trahat ad epar/ et formet in sanguinē quo fstaurent depdita corpis. et ps impurior in secessum vadat. sicut est videre in cibo corpali. Hoc enī nefas esset dicere. imo etiā cū assensiōe cogitare.

De q̄litate seu conditione recipientiū.

Nunc de conditōne recipientiū re/ A
stat aliquid tangēdum. Et primo querit. An possit sumi ab illo qui est i pctō mortali? Et an debeat hoc sacramentuz in aliquo casu existenti in peccato mortali dari? Itē an existēti in pctō mortali possit loco eucharistie dari hostia non cōsecrata? ¶ Item an possit sumi ab eo qui nocturna illusiōe pollut⁹ est? Et an a menstruata? Itē an ab eo q̄ nocte p̄cedēte cognuit vxorē suā? Item an licet cognoscere vxorem suam diereceptōnis? Item queritur

quare nō dat eucharistia ppl'o sub vtraq; specie? ¶ Rñdet in ꝑmo casu ⁊ dicit q; aut aliq̄s scit se esse in pctō mortali an nō. Si scit peccat mortalit sumēdo. nec debet aliq̄ modo sumere. Si nō scit se esse ī pctō mortali/sit tñ. sed post sufficiēt ꝓsciētie sue scrutiniū hoc dep̄hēdere nō potest/⁊ tūc sumere p̄ōt. nec peccat si sumat ¶ An aūt debeat existenti ī pctō mortali dari si petat? Distīgue. quia aut ille q̄ petit est ī mortali publico aut in occulto. Si ī occulto q̄uis illō certissime sciat sacerdos/p etēti tamē ī publico debz dari. alioquin peccatū secretum publicaret. qō fieri nō debet Si aūt petat in secreto vetare p̄ōt sacerdos et debz. Si autē sit in pctō mortali publico. tūc publice negare debz. vt publicis meretricib' et histrionib' ⁊ hmōi petētib' et nō petētib'. q̄bus negare debz. vt plene dicit canon de ꝓse. di. ij. ¶ De hoc autē qō scōo querit. scz. An existēti ī pctō mortali debeat dari simplex hostia loco eucharistie? Dicunt maiores q; ñ. tum q; hoc nō videt de⁹ facto suo approbare. imo contrariū. Hā corp⁹ suuz dedit inde. quē sciebat esse ī mortali pctō. tum q; nescit an visitauerit eum dñs. quia nescit tarda molimina spūssctī gr̄a. tum q; simulatio talis esz ei cui daret inutil'. Exq̄ enim corpus x̄pi petit. p eū nō stat q̄n accipiat. ⁊ sic eq̄liter peccat. Sec⁹ si expresse peteret sibi hostiam nō ꝓsecratā dari. tunc enī ei dare posset. ita tñ q; illa hostia seorsū poneret a ꝓsecratis/ne eccl'ia decipet dādo ei nō ꝓsecratā acsi ꝓsecrata foret. Propt quā etiā causam reprobat ꝓscius sibi mortalis criminis. simulās se cōficere vbi nō ꝓficit Ut habet extra de missa. cele. c. ab homīe. ¶ Ad terciū. quo. s. querit. An pollutio nocturna impediat sumptōem? Rñdetur aut quia venit pollutio ex superfluitate humor. vel ex infirmitate nature. vel ex illusiōe dyabolica. et tūc null⁹ dicit ibi esse reatus culpe. nec cogit q̄s ꝓpter talē pollutōez abstinere a ministerio altaris vl' a sumptōne eucharistie. Et dico notāter. nō cogitur. quia causa reuerētie a tali celebratōe aut sumptione abstinere laudabile est. Si aūt ꝓtigat dicta pollutio nocturna ex crapula vel ex aliq̄ fede delectatōis p̄meditatōe. tunc si p̄t fieri sine scandalo debz abstinere. nisi necessitas cogat. vtpote vbi alī⁹ qui celebret nō inuenitur. Magna enī reuerentia exhiberi debz sumptōi. ⁊ si fieri p̄ōt multo maior ꝓsecratōni. ¶ Ceterū menstruata nō est arcenda a ꝓmunione. eo q; passio sit. et pena sit hoc pati ⁊ nō culpa. Et ꝓpter penā q̄s arcēdus nō est. ¶ Ad aliud sequēs quod ē quartū. An scilicz ab eo qui nocte precedenti cognouit vxorē suam/ suscipi possit eucharistia? Dicitur q; reddens debitū. ꝓpter fidē thori et iusticiā/ vel etiā exigens ꝓpter bonū prolis/nō debet phiberi a cōmunīōe/sed suo iudicio est circa hoc relinquend⁹. an velit scz abstinere ex humilitate vel accipe ex deuotōne. Secus autē est si ex infirmitate carnis hoc exigat. quia iste monēdus est ne accipiat. et nō est suo iudicio quo ad hoc relinquēd⁹. Si autē oīmibus modis ex deuotōne se ingerat/nō est phibēd⁹. ¶ Hoc etiā seruādū est respectu quinti. q; die scz cōmunicatōis causa reuerētie nullo modo reddendū est debitū. nisi alter coniugū instanter petat. Si etiaz alter reddat/vel etiā si petat/ peccat quidez sed nō mortaliter. ¶ Ad vltimū vero scz sextum/ quare nō dat populo sub vtraq; specie? Dicit q; triplex est ratio. Una/ q; non legit christū corpus suū sanguī intinctuz ꝓbuisse. Hec est cōtrariū de Juda/ cui videtur dñs intinctū panē porrexisse. Quia ꝯm Augus. prius verū corpus dedit. ⁊ postea panē vsualē intinctū. Alia causa est iminens periculū. quia scilicz facili⁹ caderet gutta sanguinis q̄s mica hostie. quia in hostia partes coherēt sibi/nō sic ī sanguīe. Tercia causa est p̄cedens signū. quia in lege qua in sacrificijs offerebāt libamīa. de libamine nihil habebāt offerentes. sz sacerdotes tm̄/licz de alijs haberēt. Ut g̃ congruat veritas signo nō dat populo eucharistia cū sanguine.

De q̄litate seu condītione ministri sacramēti

Ultimo restat dicere de ministro. s. quis posset consecrare? Et scias q; habens ordinem sacerdotalē/ et solus talis potest cōsecrare eucharistiam. ⁊ corpus christi cōficere. Quinimmo et si male vite fuerit ⁊ heretic⁹. dūmodo formā ecclesie teneat. ⁊ intentōnem habeat conferandi conficere p̄ōt corpus christi. q̄uis magister in sentētijs videat sentire contrariū. nisi intelligat de his qui p̄cisi ab eccl'ia nō obseruant ritū celebrādi ab eccl'ia traditum. q; tūc ꝓstat q; nō conficiunt. Hec

obstat q̄ fm canones phibēt/ q̄ missa aut aliq̄ sacra recipiant ab hereticis/symoniacis/scismaticis/fornicarijs. q̄ p̄ nō dicitur q̄n ꝓficiāt. Sol⁹ ergo (vt dixi) habens ordinē sacerdotalē ꝓficere pōt. ¶Sed q̄ritur vtrū nō ieiun⁹ pōt ꝓficere? Itē an post sūptionē medicinaliū vel potū aque? Itē si nō debito loco. vtpote in altari nō ꝓsecrato. vel sup terrā vbi nō est altare. vel sine sacr̄ vestib⁹ possit celebrari? ¶Ad primū dicendū est q̄ ꝓpter institutōem eccl̄ie apl̄ice peccat mortaliē qui p̄sumus celebrat. cōficit tamē/ dūmō intentionē habeat seruandi formā t debitā materiā. Q⁹ autēa ieiuno ꝓficiat nō est ꝺ sacramēti essentia. ¶Ad secundū dicit q̄ post medicinaliū sumptionē vel etiā potū aque nō est celebrādū. eo q̄ oīnis cib⁹ quē vsualiter cibū vocam⁹. hoc est q̄ transit in ventrē/ si nō conuertat i corpus frangit ieiuniū /t impedit celebrationē. Insup hmōi medicinalia in hoc impediūt. q̄ freq̄nter inducūt abominatōez. Si tñ isti de facto cōfecerint. ꝓsecratū ē ꝫ quiter peccant. ¶In tercio articulo siue casu ꝺ q̄ hmōi si tñ habēt intētōez cōficiēdi ꝓficiūt. ꝫ mortalissime. s. q̄ in nō debito loco vel sine sacris vestib⁹ celebrat. Et si posset inueniri foret degradand⁹.

De sacramēto penitentie t ptinentib⁹ ad ip̄m

Quoniā de sacramēto penitētie sufficiēter in sūma Raymūdi tractat q̄ passim apud fratres habet/ ideo pauca hic de h̄ p̄nie sacro dicēda sūt. Et p̄mo de ip̄o sacro in genere aliq̄ dicant. Secundo aliq̄ de ei⁹ partib⁹ tangāt. In genere ꝫ ꝑus videndū venit Quid est penitentia. Quot t q̄ ei⁹ species. Quid in ea sit sacramentū. Et q̄d res. Et q̄s sit ei⁹ effect⁹. An necesse sit q̄ fiat in charitate t volūtarie. Et an q̄s possit p vno pctō mortali penitere nō penitēdo de omnib⁹. An penitētia p se factā teneat q̄s dū qualuerit iterū facere. An penitētie hic diminute a ꝓfessore iniuncte/ supaddet de⁹ q̄d deest in purgatorio. Que sunt p̄nie regulares t canonice. Et q̄re p pctō mortali tenet q̄s ad septēnē p̄niam. An penitentie sint arbitrarie. Quis sit minister in h̄ sacramento

Quid est penitētia in generali.

Est autē penitētia fm Amb. mala p̄terita plāgere t itez plāgēda nō ꝓmittere. id est nō habere ꝓpositū itez ꝓmittēdi. Et nota q̄ fm m̄gr̄m in lib. iiij. sn̄iar. est penitētia interior. s. ꝓtritio. et exterior. s. ꝓfessio et satisfactio. Interior vero pēitētia quodāmō radicaliē oīnis penitentia ē. Ip̄e enī dolor exerit se in ore p̄ ꝓfessionē. exerit etiā se in ope p̄ satisfactōez. Et hec interior p̄nia. i. cōtritio habet spēaliter fm Amb. q̄ ip̄a p̄incipaliē est penitētia radicabiliterq̄ oīs p̄nia

Quot t que sūt penitentie species.

Distinguunt aūt tres species penitentie. s. solēnis que fit in capite ieiunij cū illa solēnitate. de q̄ habet de p̄nia di. v. c. In capite. Itē publica cuz iniungit. s. alicui pegrinatio p mūdū cum baculo cubitali. t cū aliq̄ veste religiosa tali penitentie apta. Itē p̄uata. q̄ q̄tidie ip̄onit his qui secreti⁹ sua ꝓfitent pctā. Cetera circa hec q̄re in sūma Raym̄. ti. ꝺ p̄nijs.

Quid ī penitētia sit res et q̄d sacr̄m. t de ei⁹ effectu

Quid aūt in ea sit res t q̄d sacramētum. Dicitur q̄ sicut in sacramēto eucharistie species panis et vini sunt sacramētū gemine rei. scz corpis christi veri et mystici. ita hic confessio et satisfactio sunt sacramentū contritionis et remissionis peccati. Unde virtute contritōnis efficiūt quod figurāt. scz remissionē peccati. Sic ergo itelligēdo patet q̄ cōtritio diuersis respectib⁹ et res est et sacramentuz. Res scz confessiōis t satisfactōis que sunt ei⁹ sacramentū. Et sacramentū remissiōis peccati que est ei⁹ res. ¶Ex quo ī parte patet quis sit effectus penitētie. scilicz remissio peccatorū. et cōmutatio pene eterne in temporalē. Et ex consequenti collatio vite eterne.

An quis possit de vno pctō penitere t nō penitēdo de oībus

Hā autē existēs in vno mortali peccato possit agere penitentiam fructuosam de aliis /p̄ius est inquirendum. Et dic q̄ non. Quia etiam apud homines remanentibus in inimicicijs non recipitur satisfactio ledentis. Ita

cū retento vno mortali pctō inimic⁹ dei fiat pctōr et ab eo auersus /ptz q valere non ꝑt penitētia p pluribꝫ ꝓmissis vno tm̄ retento. qz in illo vno inimicat deo. Et ħ sat⁹ clamat apl's. i. Chor. xiij. dicēs. Si habuero ꝓphetiā rē. r corp⁹ meum tradidero ita vt ardeā. charitatē autē nō habuero nihil mihi ꝓdest. Unde opinio q̄ in. iiij. sñiaruz ponit ꝺ̄ciū manifeste heretica est. ¶ Si iuxta hoc q̄ras. an opteat q penitētia sit volūtaria ad ħ q satisfaciat? Dic q sic. Distīgue tm̄ q aliq̄d dicat voluntariū dupliciter. Aut ꝓpter se. vt sanū esse est volūtariū ꝓpter se. id ē ꝓpter ipam sanitatē. qz em̄ bonum est sanū esse. ideo sanari volo. Aut ꝓpter aliud. s. ꝓpter bonū exinde seq̄ns. sicut secari voluntariū est/ nō q̄dem ꝓpt se sz ꝓpter cōsequentē sanitatē. Sic ad ꝓpositum dico penā q̄ est in penitētia optere volūtariā esse. nō q̄dem ꝓpter se. qz null⁹ ꝓpter se id ē ꝓpt ipam pn̄iam vl penā eā vult aut libēter accipit. sed bñ ex conseq̄nti. s. ꝓpt salutem anime cōsequendā

¶ An penitentiā ꝓ se factā teneat hō dū ꝓualuerit iterare.

Q Etez cū q̄rit an pn̄iam p alios factam teneat q̄s dū ꝓualuerit iterū facere. Puta egrot⁹ aliq̄s dum adhuc san⁹ erat pn̄iam ꝓdignā suscepit a sacerdote. Deinde de vita sua desperās ipaz amicis ꝓposuit q̄ eaz pagūt antecz plene cū ualuerit. Queritur vtrū iste post suā ꝓualentiā/ad penitētiā iniūctā sic p amicos suos pactā teneat? Rñdet q qz ꝑt apud talē dubiū esse vtrū illi sui amici ipsam pn̄iam ex charitate fecerit/que talis nō sufficeret. Insup qz ñ tā efficaciter satisfacit pn̄ia ab aliis facta. sicut illa q̄ ab ipomet penitente fit Ideo securū est q iste de ea iterꝫ satisfaciat postcz fuerit reddit⁹ sanitati. imo r eaz facere tenet. ne incerto se discrimī cōmittat. Et expedit q̄dem. qm̄ si prior pn̄ia p alios facta satisfecit p culpa secūda/quā ipe faciet. cedet ei in augmentū gl'ie.

¶ An penitētie diminute addet dē⁹ in purgatorio qđ deest

Eq̄nti ꝑo articulo questiōis scilz. ¶ An pn̄ie diminute inflicte/ addet deus qđ deest ī purgatorio? Dicit mgr̄ in lib. sñiaꝝ q sic. Ait enī. Si interior pn̄ia. s. cōtritio in vindictā peccati ñ sufficit. nec exterior penitētia ħ implet. deus q̄ modos r mēsuras pctōrū nouit/ penam sufficiētē addet. Uñ q̄ñ condignā penā ñ iniūgit sacerdos /vel si iniūgit nō tm̄ ipleat nō absoluit penitens a ꝓdigna vl tota pena corrūdente. sed a tanta .s. quantā facit ħ Unde de tāta erit absolut⁹/ nō aūt de residua. quin. s. in purgatorio ꝓpleat. Tm̄ magnitudo ꝓtritōis r feruor implēdi qđ iniūgit/ multū poterit facere ad ħ q ꝓdigna reputet. Uñ dicit Hugo de sctō vic. lib. suo de sacr̄is. Sepe qđ minus foris agit/ efficaci⁹ intus opat. In aliq̄ enī ope apparentia exteriori magna pōt deuotio esse.

¶ Que sunt pn̄ie canonice/et quare p pctō mortali agi ꝺz penitentia septēnalis.

Que autē penitētie canonice sint ex ħ accipe q regularit⁹ p pctō mortali debz agi septēnis penitētia. vt dicit canon. xxxiij. q. ij. Cuius dicti multiplex ponit⁹ ratio ꝑter eā quā ponit canō de Maria .s. sorore moysi. que iubet⁹ excludi p septē dies extra castra. videlicz ꝓpter septēplicē grām spūssctī recupandā quā peccādo ꝓdidim⁹. Itē ꝓpter septēplicem concursū peccatorū. qz vno pctō ꝓpetrato cōcurrūt oīa septē capitalia /ſm opinionē dicentiū q habito vno habent⁹ oīa. Juxta illud. p septem septēdecim neq̄cie in corde eius. Itē ꝓpter recupatōem septē dotū. quia p pn̄iam septē dotes recupam⁹. quatuor. s. corpis et tres aīe. De q̄bꝫ supra in fine tractatus de symbolo fidei in declaratione. s. duodecimi articl'i. Itē ꝓpter recupationē septē illorū ex quibꝫ cōstat hō. scz q̄tuor elementoꝝ quo ad corpus. et triū viriū. scz ratōnabilis irascibil' r ꝺcupiscibil' quo ad spiritū. Pro enormitate tm̄ crimis debet q̄ñcz maior penitētia q̄z septēnis infligi. De qua materia reqre in sūma Raymūdi ti. de penitētia.

Utrū pn̄ie sunt arbitrarie vel non.

Utrum etiā penitētie arbitrarie sint nec ne. Et qualiter sic r q̄liter nō. Dicit idem Raymūdus eodē titulo de penitētia ¶ Nota tamen circa hoc duplex est opinio. Una ponit q omnes penitētie arbitrarie sunt. id est quia in voluntate sacerdotis est dare. vel pl⁹ vel min⁹. r

hoc ex ptãte et vi clauiũ. Et huic opiniõi fere omnes ꝓfessores innituntꝫ. Alia ponit q̃ ita arbitrarie sunt q̃ sacerdotũ est iudicare de oñib⁹ circũstantijs ꝓtingentib⁹ t̃ñ a canõib⁹ nõ recedere. i. a penitẽtijs a canone iniũctis. Cõsideratis enĩ circũstantijs si ḡuiores fuerint penã canonicã aggḡuare possunt. Si ꝙo leuiores fuerint. sic. s. q̃ factũ diminuãt. tũc de pena canõica poterũt diminuere. Et hec est opinio securior

Quis sit idoneus

mĩnister in sacro penitentie.

Mĩnister aũt huⁱ sacramẽti ẽ sacerdos. Nam solis sacerdotib⁹ dedit dñs ptãtẽ ligãdi t̃ soluẽdi. Et licꝫ q̃libet sacerdos ex vi ordis huⁱ sacramenti mĩnister sit. nõ tamẽ cuilibet sacerdoti ĩdistincte pmissum est ista ptãte vti. ĩmo respectu aliq̃ꝫ est hmõi ptãs ligata vt tãgit Raymũdus in summa sua. ti. de pñĩa. di. ij. que est de cõfessione. §. tenet penitẽs. Et pluribꝫ pagraphis seq̃ntibꝫ vsq̃ꝫ in finem dicte sc̃de distinctõis. Et infra etiã aliqua liter tanget/ vbi de ipa ꝓfessione aget.

De partibus sacramenti penitentie in generali.

Dunc ad ptes penitentie attendendũ est q̃ sunt tres. fm triplex peccatũ. cordis. oris et opis. Vel fm triplex allectiuũ ad peccatũ. s. ꝓcupiscẽtiã carnis. ꝓcupiscentiã oc̃lorũ. et supbiã vite. Et sunt iste. ꝓtritio. ꝓfessio et satisfactio Hec est triplex dicta/ qua deuenit in celuz. De qua Exo. iij. Ibim⁹ viã triũ dierꝫ t̃. De ꝑma. s. de cõtritione tangẽdũ est ꝓmo quid sit. An dolor minim⁹ sufficiat ad hoc q̃ quis virtutẽ habeat ꝓritõis. An oporteat cõtritõem cũ tota vita ptendi.

De ꝓma parte penitentie. Quid sit cõtritio.

Diffinit autẽ contritio ab aliq̃bꝫ sic Contritio est dolor volũtarⁱ⁹ ꝓ peccatis/ semp in se puniẽs qõ dolet admisisse. Que diffinitio licꝫ generalit̃ penitẽtie ꝓuenire videat̃/ tñ maxime ꝓuenit ꝓpter contritõem. In cõtritiõe enĩ esse ipsi⁹ penitentie maxime saluat̃. eo q̃ optet sp illam actu cũ penitẽtia esse. Alias aũt ptes penitẽtie ĩ casu sufficit vt assint fm votuz t̃ voluntatẽ. ¶ Diffinit etiã ab alijs sic Cõtritio est dolor ꝓ peccatꝫ assumptⁱ⁹ cũ ꝓposito cõfitendi t̃ satisfaciẽdi. Qm̃ nisi assit ꝓpositũ ꝓfitendi t̃ satisfaciẽdi nõ est ꝓtritio sed potⁱ⁹ attritio noiatur. Qꝫ si obijciat̃ q̃ in valida contritõe delet̃ culpa et pena. vñ cum ꝓfessio et satisfactio pene sint. tã intensa poterit esse cõtritio q̃ neq̃ꝫ oportebit adesse cõfessionẽ neq̃ꝫ satisfactionẽ. Ad qõ dici potest. q̃ nemo nouit se talẽ contritõem habere q̃ delere possit vtrũq̃. Unde vt nõ cõmittat se ꝺs discrimini oportet q̃ q̃ꝫuis habeat validã contritõem. habeat nihilominus ꝓpositũ ꝓfitẽdi et satisfaciẽdi. maxime cũ ista sint in ꝓcepto ecc̃lie. t̃ non parere ꝓcepto/ trãsgressio et peccatũ mortale sit. Hoc tamẽ scito q̃ contritio sola in articulo mortis vbi nõ apparet cui possit fieri ꝓfessio/ sufficit ad salutẽ. sed quoniã ĩ certũ est vtrũ tunc contritio possit haberi/ stultũ est illud tẽpⁱ⁹ expectare/ t̃ tãto se discrimini reseruare.

An minimus dolor

sufficiat ad habendũ ꝑtutẽ ꝓtritõis

An dolor minimⁱ⁹ possit esse cõtritio vel sufficiat ad deletiõz culpe p̃cipue cum dicat̃ Trenoꝝ. ij. Magna velut mare contritio tua. dubitari p̃t. Sed dicũt magistri q̃ minimⁱ⁹ dolor sufficit ad deletõem culpe. dũmodo informatus fuerit charitate. vtpote qui exerat a se ppositũ confitẽdi et satisfaciẽdi. quia talis dolor ꝓtritio dicit̃. Est ergo talis dolor cõtritio minima. et hec delet tñ culpã et reatum seu debitũ pene eterne. Qui si maior fuerit delet ꝓtem pene tẽpalis debite. Si vero maximⁱ⁹ fuerit/ totã penã et totã culpã delet. Que autẽ talis sit nescio/ deⁱ⁹ scit. Et dicit̃ magna vl̃ maior vel maxima cõtritio/ fm q̃ ad maiorẽ dolorẽ mouemur. Eo q̃ ꝓni sumus ad dolorẽ minorẽ debito q̃ nõ liberat a gehẽna. Et qꝫ ꝑ maiorem dolorẽ euacuat̃ culpa/ t̃ tota pena. hinc cõtritio dicit̃ minor t̃ maior t̃ maxima ¶ Sꝫ nunquid oportet q̃ tãtus sit dolor vel pigentia vt nollet homo ꝑ toto mũdo vel ꝑ vita obseruãda iteruz mortaliter peccare. Plane dicit̃ q̃ sic. eo q̃ minⁱ⁹ bonũ semper debet velle amittere ne maius amittat. Deus enim in infinitũ maius bonuz est toto mundo. qui tamẽ amittit̃ in peccato mortali. Unde si penitẽs ꝓfiteatur se esse in tali ꝓposito/ amplectẽdⁱ⁹ est/ quia bñ validã

habet cōtritōez. Si autē ꝓficeat se ī ambiguo esse/vtrū cederet vel sustineret mortez anteꝫ peccaret mortaliter adhuc fouēdꝰ ē nō abiciēdus. Sufficit enī aliq̄ mō istud ambiguū. eo q̄ nullꝰ certus est vtrū cederet vel sustineret. Ut dicit Augꝰ in li. de ỹginitate. Sed si ex deliberata ꝓsciētia dicat se certū cē q̄ ꝑus peccaret q̄ cederet toti mūdo. vel mortē pateret. Istū dicūt nō esse cōtritū. nec vllā recipere remissionē pctōrum. eo q̄ nullā habz ꝓtritōez. Hāc tñ q̄ntitatē cōtritōis nō dz ꝓfessor exigere vt coram se ꝓficeat penitēs. sed p signa debet eā in ipso supponere. Si ita tñ de facto ꝓficeatur/tenendū est qđ dixi.

¶ In ꝓtritionē oporteat cū tota vita ꝓtendi

De excessione ꝓtritōis. vtrū videlz oporteat ipam cū tota vita ꝓtēdi/maxīe cū medicina nō ꝓtendat vltra morbū/dubitari ꝑt. Sed dic q̄ dolor ꝓtritōis nō finit nec finiri debz ī hac vita. īmo sicut infinita est offensa ī peccādo. q̄z in deū q̄ est infinitus. ita exigit vt dolor ꝺ offensa ꝑ mō possibili sit infinitꝰ. vt. s. eternitatē saltem vite hois habeat. cum eternitatem simplr habere nō possit. Eo q̄ nēo sit q̄ semp viuat. Hoc ē. si ineternū ī hac vita viueret/ineternū de pctō dolere deberet. Insup morbꝰ pctī q̄uis euacuatꝰ sit q̄tū ad culpā et reatū/sp tñ manet et manere dz q̄tū ad detestatiōem in memoriā ꝓpetrati delicti. vt dicit Hugo de sctō vic. Cū quo morbo ꝓtendit dolor vt eiꝰ medicina. qui nō est curās morbū ꝓteritū. sed ꝑseruans a futuro. ¶ De effectu ỹo cōtritōis. ⁊ an ī cōtritōe deleat peccatū anteꝫ deueniat ad cōfessiōem inuenies in summa Raymūdi. ti. de pnīa di. i. que est de ꝓtritōne. §. Sequit q̄s sit effectus. Et. §. Qualiter aūt ꝑ sit intelligendū

¶ De secūda parte penitētie. s. de ꝓfessiōe in generali.

Fe ꝓfessiōe et satisfactōe nō ē opus ꝺ multa tangere. eo q̄ diffuse de his tractet in sūma Raymūdi ¶ Nota tñ q̄d sit cōfessio/an sit necessaria ad salutē Et an cadat sub ꝑcepto. Et sub quo. Cui facienda est. Quantū differri possit

¶ Quid sit cōfessio ī speciali.

Diffinit autē sic cōfessio. Cōfessio ꝺ est legitima cor̄ sacerdote peccatorū declaratio. Dicit in ista diffinitione peccatorū declaratio/contra illos qui peccata sua celādo vl ea excusando occultāt. Dicit peccatorū. cōtra eos qui recitant bona sua in cōfessione. vel qui confitētur per ābnegatōem peccatorū. vt nō sum adulter. nō sum homicida/et hmōi. Dicit cor̄ sacerdote. scz qui clauē habet et potestatē soluēdi. nō coram quolibet de populo. Poterit tamē ī necessitate/vt in periclo mortis cor̄ nō sacerdote fieri. Legitia dicit qđ importat oēs conditōes que exigunt ad verā cōfessiōem. quas quere ī sūma Raymūdi ti. de pnīa di. ỹ. que est ꝺ cōfessione. §. sequit. que sunt necessaria ad veram confessiōem.

¶ In cōfessio sit necessaria ad salutē.

Propter eos qui dicunt cōfessionē ꝑ nō esse necessariā ad salutem. eo q̄ non cadat sub aliquo ꝑcepto diuino. vt patet discurrendo ꝑcepta decalogi Exoꝺ. xx. Notandū est et inuiolabiliter obseruandū/q̄ absq̄ vocali cōfessione vel signo quod loco vocis sufficiat non est salus/dūmodo ꝓfessor haberi possit. Eo q̄ dicit Ambrosiꝰ. Non pōt quis a peccato iustificari nisi peccatū fuerit cōfessus. Et concedendū est q̄ sub ꝑcepto cadat sicut omne necessariū ad salutē. ¶ Sed attendēdum est aliquid sub ꝑcepto cadere dupliciter. scilicz vel ꝑcipaliter explicite. vel secūdario et implicite. Primo modo cōfessio non cadit sub ꝑcepto. eo q̄ nō inueniat expresse in aliquo decem mandatorū seu ꝑceptorū. Cadit tamē secūdario ⁊ implicite sub ꝑcepto. et dici potest q̄ sub illo ꝑcepto. Honora patrē tuum et matrē tuam. Ubi ꝑcipitur honor et obediētia faciēda matri eccl'ie. Quia igit eccl'ia statuit et ꝑcepit cōfessionē homini fieri. ex ꝓsequenti in mandato illo ꝑcipi videt vt homini fiat cōfessio. ¶ Ubi autē cōfessio instituta sit et ꝑcipiat ab eccl'ia/reqrein sūma Raymundi titulo de penitētia. dist. ỹ. que est de cōfessione. §. Cui sit.

¶ Cui sit facienda cōfessio.

B Quí ãt faciẽda sit ꝓfessio ĩ sũma ꝑdicta Ray. dr. Uerũtñ breuit dici ꝑt q̃ foli ꝑpo sacerdoti ẽ faciẽda. q̃ ille solꝰ hz ꝓtãtẽ absoluẽdi suos subditos. ꝑterq̃ ĩ casibꝫ spẽalibꝫ. s. cũ dñs papa vl epi scopus ĩ dyocesi sua dat ꝑpo sacerdoti adiutores. sic vt facit cũ trãsfert potestatẽ suã in penitẽtiarios suos. vl ordinat aliq̃s qui ꝑdicãdo ꝛ exemplũ bone vite dãdo monent populũ. et eos q̃s monuerint audiãt ꝛ absoluãt. Uel cũ plebs multa ẽ et nõ sufficit ꝑꝛi omnes audire/tũc põt eꝑs dare coadiutores. ¶Sunt ꝛ alĩ casus. s. cum sacerdos licẽtiat suũ subditũ vt alĩ cõfiteatur. Et creditꝫ q̃ tenetꝫ licẽtiare in seq̃ntibꝫ casibꝫ subditos. Et si nõ licẽtiauerit/ꝑt subratihabitõe alicui⁹ peti. scz cum q̃s habz ĩ discretũ sacerdotez. Itẽ cũ ꝑbabiliꝫ credit q̃ reuelet ofessiõem suaz. Itẽ cũ q̃s fornicatus fuerit cũ filia sozore matre vl ꝛcubina ꝑꝛĩ sacerdotis. ꝑpter qđ incurrere credit ei⁹ odiũ si ꝛfiteaꝫ ei. Item cũ ꝑbabiliꝫ credit q̃ velit inclinare animũ ꝛfitẽtis ad ꝛsensum mortal' peccati. Itẽ cum q̃s occ'tus hereticꝰ depẽdit. Itẽ ꝑm aliq̃s cum ꝑpam onẽ cognouerit. In hmõi casibꝫ peti ꝑt licentia ꝑꝛĩ sacerdotis ne ꝛtemni videaꝫ. Et si nõ dederit /creditꝫ vel q̃ maioz adeũd⁹ sit/vel aliq̃bꝫ illoz q̃ a supioze suo vel dño papa potentiã absoluẽdi acceperunt/cõfiteri possit. Eo q̃ fatuitas iudicaꝛ ꝛmittere se discrimini. ꝑsertim cũ oĩbus ꝛtradicentibꝫ possim cauere ꝑiculum in coꝛpe. Et fatuũ esset dicere q̃ aliq̃ casu tenerer sequi eũ q̃ me vult ꝑcipitare ĩ mente. ¶Sunt ꝛ alĩ casus in q̃bꝫ nõ optet expectare nec adire ꝑꝛĩũ sacerdotẽ. Ut cũ q̃s peccauerit in parochia alteri⁹/vbi rõe delicti efficitur de iurisditõe eius ĩ cui⁹ parochia peccauit. Itẽ cum q̃s mutauerit domiciliũ/ꝛ in alteri⁹ parochia habitat. Itez si est vagabũdus ꝑ terras. Itẽ cum est in articulo mortis. In quo casu siue habenti claues ligatas siue solutas licet confiteri. ¶Sed hic attẽde q̃ Raymũdus ꝛ alĩ valde magni dicũt. q̃ cũ ꝑꝛus sacerdos dat suo parochiano licẽtiã vbi voluerit confitendi. optet illũ parochianũ aliquem adire habẽtẽ generalẽ ptãtem cõfessiões audiendi. eo q̃ ipe ꝑꝛius sacerdos parochianũ suũ licz possit ꝺ ꝛfitẽdo alteri licentiare/nõ põt tñ illũ alienũ sacerdotẽ licentiare q̃ talẽ possit cõfessionẽ audire. nisi acceꝑta ab ordinario ptãte. Et tñ nos passim videmus q̃ plebani assumũt sibi ĩ adiutoriũ mltos q̃ nunq̃ licẽtiati fuerũt ab aliq̃ ordinario. Unde vult et scribit mgr. vi. de trano in summa sua de titulis. q̃ a iure in ordinatõe data est eis ptãs absoluendi. et hanc recipit q̃libet in sui ordinatõne. Unde cũ assumunt a plebanis in adiutoriuz/ possunt ꝑm ipos ofessiões audire. Hã cũ a iure licentiã habẽt nõ egent licentia ordinariorũ. ¶Leterũ de verbo q̃dam qđ dicit ipse vi. ꝺ trano. ti. de penitẽtia de gradibꝫ peccatoꝝ. videlicz q̃ vsus ꝓtra naturã execrabiliter fit ĩ meretrice. sed execrabilius in vxoze. Dubitatio oꝛiꝫ apud magnos eo q̃ ipe. vi. ꝑ verbũ ꝑdictũ videtur velle q̃ ille vsus etiã cũ vxoze ꝑꝛia semp mortale sit. quod aliq̃bꝰ nõ placet. Dicũt enim q̃dam q̃ ꝑpter necessitatẽ/vtpote ꝑpter nimiã pinguedinez vel apostema/ vel vulnus in ventre/dũmodo fieret in debito vase si cognosceret vir vxoze modo inconsueto/excusabiliꝫ vir a pctõ. dũmodo causa ꝑꝛis hũde ꝓ fieret. Et vocãt illi vsum ꝺ naturaz solũ qñ quis nõ ea ꝑte coꝛpis vtitur que ad generãdũ instituta ẽ sed alia. Magister Alexãder de ales dicit. q̃ peccat vir vxoꝛẽ suã mõ brutali cognoscendo. nec necessitas excusat a toto licz diminuat quãtitatẽ peccati. Unde ĝuiꝫ peccaret/et vt creditur mortaliꝫ ꝑm ipm q̃ sic cognosceret nulla existẽte necessitate. Magr Albert⁹ dicit q̃ nihil coꝛ que facit marit⁹ cuz vxoze/ seruato vase debito est ꝑm se peccatũ mortale. sed potest esse signũ cõcupiscẽtie mortalis. scilicz quãdo nõ sufficit modus quẽ natura determiat. sed habẽt modos bruto rũ animaliũ. nulla existẽte necessitate. Unde ꝑm ipm quãdo alter coꝛũ nimis pĩguis est /vel quãdo cõtigit ventrẽ mulieris apostemari vel impregnari. ita q̃ anteri⁹ non est membrũ applicabile. tũc causa ꝑꝛis habende. vel causa reddendi debitũ. vel causa fornicatõnis vitande nõ est ꝓhibenduz aliter cõuenire. nisi dũtaxat vbi nulla ꝑcedente necessitate/sed tñ ex libidine fieret. Istud tñ nõ expedit ppl'm scire.

Quantũ possit confessio differri.

Quantũ autẽ differri possit confes- ℣
sio/apud aliquos dubitaꝫ. Dicũt enĩ aliq̃ q̃ confessio differri ꝑt sine

peccato vsq; in tps determinatū. Et q; ꝓfessionē facere nō sic ē ꝑceptū q; optcat quolibet tpe fieri. Sūt q; distinguūt. Quia aut ille q; peccauit nōdum ē ꝓtrit⁹. sz manet adhuc in mortali pctō. Et tūc nō ꝓfiteri data oportūitate sicut nō cōuerti vl' nō conteri est ei omni hora peccatū. sed nō nouum peccatum/ imo aggrauatio prioris. eo q; diuturnitas sit circūstantia aggrauās peccatū. Si autē ille q; peccauit iā ꝓtritus est Dic q; tenet ꝓfiteri aliqñ sed nō tūc vl' tūc Et ex ꝑcepto eccl'ie infra annū iuxta formā decretal'. Omnis vtriusq;. Q; si nō ꝓfitet peccat mortal' ppt inobediētiā factā mri eccl'ie. Unde illō ꝑceptū de ꝓfitēdo nō obligat sub pena mortalis/ dūmodo fiat infra tpus statutū/ si tñ hō sp conterat. ¶ Sz q; d si ante tēp⁹ sic ad ꝓfitendū statutū contingat aliquē añq; ꝓfiteatur subito mori. nec habuerit tēp⁹ conterēdi de trāsgressione diuini ꝑcepti. quo iubet aliqñ ꝓfessiōez facere. eo q; sit morte ꝑuent⁹? Puta q; dānat tanq; legis diuīe trāsgressor. eo q; in q; instāti prius fuit soluēdo. id ē potēs soluere ꝓfessiōem/ qz potuit ꝓfiteri vel dolere q; nō fuit cōfessus. Sed in vltimo instāti iā fact⁹ ē trāsgressor. Hoc tñ nō intelligat ō eo qui ex causa ꝓfessiōem differt. vt. s. habeat ꝓfessorē discretiorē. vl' alia vtili cā: dummodo diligentiā apponat vt habeat

De tercia parte penitentie. scz satisfactōne.

DE satisfactione breuit' dicendū est Et prio q̄d sit. Que el⁹ ptes. An necesse sit ip̄am fieri i charitate.

Quid sit satisfactio in speciali.

DIffinitur autem sic satisfactio ꝑm Bregoriū a mgro in. iiij. li. sñiarū Satisfacere est causas peccatorū excidere/ et eaz suggestiōibz aditū nō īdulgere. Et vocat causas peccati occasiones allicientes ad peccandū. Quaz q̄dā ppinq; sunt pctō Et he sunt i nra ptāte vt eas possum⁹ amouere vel excidere. Uerbi gratia. Cena splēdida cā ppinq; ē luxurie. vt Hiere. vi. Saturaui eos z mechati sunt. Et hanc cām seu occasiōez possum⁹ amouere z excidere. Sūt z alie cause seu occasiones pcī remotiores. q; in nra ptāte nō sunt. vt puta oblatio tal' cene. vel alicui⁹ rei delectabilis ocul' cordis nri. vl' suggestio diaboli ca de tali splēdida cena. Non est em̄ in nra potestate arcere diabolū. q̄n talia ocul' mētis nre offerat. Occasiones g; pctōz ppinq; debem⁹ excidere. qz i nra ptāte sunt. Sed occasiōibz pctōz remotioribz si veniant a pte diaboli/ vel carnis vl' mūdi/ nō dēmus ꝓsentiēdo aditū indulgere. eo q; in nra potestate sit eas nō recipe. ¶ Aliter autē diffinitur sic. Satisfactio est dāni vl' iniurie illate recōpensatio ꝑm iudiciū et ordinē iuris

Quot z que sint partes satisfactionis.

SAtisfactōis autē ponunt tres partes. s. oro. elēosyna. ieiunīū Que generaliora sūt i satisfactōe cuiuslibz pcti. Cū enī q̄s peccat delinq̄t in deū. z cōtra hoc specialit satisfacit oro. Itē delinq̄t in eccl'iam. h̄ est i primū. z ꝺ hoc specialit satisfacit elēosyna. Itē delinq̄t in seip̄m. et ꝺ h̄ spēal' satisfacit ieiunīū. De q̄bz illō dr. Bona ē oratio cū ieiunio z elemosyna.

An necesse sit cōfessionē et satisfactionē fieri in charitate

ULtimo q̄rit cā breuitatis de ꝓfessione z satisfactōe sil'. vtz necesse sit q; fiat i charitate. Et an q̄ ꝓfitet et satisfacit extra charitatē teneat itez ꝓfiteri z itez satisfacere? ¶ Et dicunt h̄ plures q; vtrūq; debet fieri in charitate/ z repeti si fiat extra charitatē. ¶ Alij circa vtrūq; distīguūt. Et p̄mo de ꝓfessiōe dicūt q; optz q; fiat in charitate. ex q̄dam tñ ꝓseq̄nti. ita q; optz q; fiat illud qđ statutū ē ab eccl'ia. Et optz etiā q; dū fit q; charitas habeat. qz sp sīue cōfiteamur sīue nō/ nos tenemur habere charitatē. Et sic vt tactū ē nos tenemur ex quodā ꝓseq̄nti ꝓfiteri i charitate. Sz si fiat extra charitate nō optz (vt dicūt) cā repetere. sed solū satisfacere z ꝓfiteri q; ꝓfitendo p̄us ficti fuerim⁹. i. extra charitatē. duz tñ idem sit p̄or z posterior ꝓfessor et memoriā habeat pctōz confitētis. Alioq̄n optaret repetere. qz int̄ez dz esse ꝓfessio. Et isti dicti sui ponūt rōem q; s. ad hec duo. s. cōfiteri et charitatē h̄re/ tenemur diuisim. nā ppt statutū eccl'ie tenemur ꝓfiteri. sīue habeam⁹ charitatē sīue non. Et sil' tenemur habere charitatē sīue ꝓfiteamur sīue ñ. Et ideo p̄t vnū solui sine alio. Ut gratia exempli. Si teneor ire ad eccl'iaz. et cū h̄ teneor

tota die esse capat' ī eccl'ia. Si vado ad ecclīaz sine capa ñ optz me īrato ire ad eccle siã/sed solũ satisfacere de eo q̄ non fui tota die in eccl'ia capatus. Consil'z in ꝓposito. ¶De satisfactõe autẽ dicũt q̄ ī satisfactiõe duo sunt ꝯsiderãda. s. ipa solutio debiti. et ipe mod' soluẽdi. ita vt p̄ datũ sine factuz fiat solutio debiti .et p̄ modũ soluẽdi placeat solutio. Si autẽ p̄ aliquẽ fiat extra charitatẽ solutio debiti. puta pene tarate a sacerdote. sicut ieiunare p̄ annũ et hmõi. dicitur q̄ de rigore nõ exigit' q̄ iterato reddat/ cũ charitatẽ ꝛ gr̃am adept' fuerit .sed solũ q̄ illud qđ defuerit ī modo ipe penitendo soluat. Unde q̄ tenebat' deo inūnctã penitentiã facere/qđ respicit debitũ .et cũ h̄ in charitate et bñ ordiata volũtate facere. qđ respicit modũ soluẽdi debitũ soluet sz non modo debito .oportebit talẽ ꝯfiteri ꝛ satisfacere de indebito mõ soluẽdi. Et tunc erit debita satisfactio. qz. s. ei̇cit satisfactũ p̄riusq̄tũ ad debitũ. Nũc ꝯo posterius satisfit q̄tũ ad debitũ modũ. ¶Reliqua plene tractant' in sũma Raymũdi ti. de pnia. ꝓpter qđ multa causa breuitatis trãseo.

¶De sacramento extreme vnctõis ꝛ ptinentiby ad ipm

¶Equit' aliq̄ tãgere de sacro vltime vnctõis. Et p̄mo q̄d sit. De ei' īstitutõne. Quid sit ei' materia. Que forma. Quis debit' mīster. Quis ei' effectus. Quid hic res. ꝛ q̄d sacramẽtũ. Quis sit p̄ceptibil' hui' sacri. Et quo ad morbũ Et quo ad etatẽ. De loco vnctõis.

¶Quid sit extrema vnctio.

Diffinit' aũt sic extrema vnctio a q̄ d̄ busdã. Extrema vnctio est linitio olei sctificati facta ad releuationez vtriusq̄ infirmitat'. s. mẽtis ꝛ corpis. Et ponit' vnctõ extrẽa p̄ noie vnico diffiniti. qđ qz nõ hẽm' circũloq̄mur p̄ duo. Iste ꝯo termin' linitio q̄ ponit' in diffinitõe sonat in actũ vel in passionẽ q̄ est in suscipiẽte ipm sacr̃m. sicut cũ dicit'. baptism' est tinctio ꝛc. designat' tinctio passiua. qz intingit' baptizat'. Uerũtamẽ si q̄s totũ esse extreme vnctõis vellz diffinire possz ita notificare. Extrema vnctio est sacramẽtũ ex vnctõe infirmis p̄ oleũ sanctificatũ facta. ꝯferens infirmis remediũ ꝯ peccatũ reliq̄as. et si expedit alleuiationẽ ferens corpis infirmitati.

De eius institutiõe

Quãdo autẽ ꝛ vbi sit h̄ sacramentũ institutũ ẽ duplex opinio. Una dicit ab apl'is hoc sacr̃m esse institutũ .que vidĕt ꝯfirmari p̄ glosam sup illud Marci. vi. Ungebãt oleo ml'tos egrotos ꝛ sanabant'. Que glosa sic dicit. Ab apl'is patz hunc morẽ esse traditũ vt energumi ꝛ alij egroti certo loco vngant' oleo a pōtifice ꝯsecrato. Sedz hoc g̃ dicẽdũ est q̄ apostoli a deo inspirati diuĩa autoritate ꝛ volũtate istituere potuerũt istud sacr̃m .imo ipe deus in ipis. licz forsan tũc nõ vngerẽt modo et forma q̄ nũc ꝑm ordinatõez ecclesie fit vnctio. Sed forsan ad tpus ista formã ex causa nõ seruauerũt. sicut ipi (vt supꝫtactũ est) ad tẽpus ex cã rõnabili formã baptismi mutauerũt. vt. s. baptizarẽt in nomine xp̄i. Alij volũt q̄ istud sacr̃m christ' p̄ se istituerit. qm̃ iuxta p̄allegatũ capl'm .vi. Marci. Narrato quõ christ' suos misit discipulos ad p̄dicandũ. statim seq̄t. Et exeuntes p̄dicabãt vt penitẽtiã agerẽt. et dõmonia ml'ta ejiciebãt. ꝛ vngebãt oleo multos egros/et sanabant'. qđ nõ credit' sine institutõe dñi fuisse. Nec sil'e ẽ de īmutatõe baptismi. qz aliũd est mutare formã sacri. ꝛ aliud instituere totũ sacr̃m de nouo celebrandũ. Nã ꝛ forte nũc p̄ eccl'ie autoritatẽ /aut aliquã sibi datã inspiratõez sic ap'li habuerũt/possent aliq̄ ad tpus iusta de causa circa formã alicui' sacri īmutari. sed totũ sacramentũ instituere null' posset(vt credit') nisi solus deus.

¶Que sit materia sacramenti extreme vnctõis.

Materia hui' sacramẽti est oleũ simplex ab epo benedictũ sine alterius rei admixtiõe. Cũ enī oleũ significet nitorẽ ꝯsciẽ/ꝛ balsamũ suauitatẽ fame. ꝛ moritur' maxīe indiget nitore ꝯsciẽtie/ꝛ nõ multũ suauitate fame/apparet q̄ morituri simplici oleo ꝯueniẽter pungunt'. Nõ crismate/ qđ ꝯpositũ ẽ ex oleo et balsamo. ¶Et qm̃ in exitu ꝯstitut' indiget gr̃a sanãte nõ tm̃ cor sed etiã alia mẽbra q̄bus abusus est/indiget nõ tm̃ vnctõne cordis/ sed etiã aliorũ mẽbroz q̄by maxime peccauit. vt sicut trina mersio ī baptismo signat sub

mersionē triū peccatoꝝ q̄ ī mūdo regnant scz ꝓcupiscētie carnis. ꝓcupiscētie oc'oꝝ ꝛ superbie vite. Sic hic ml'tiplex inunctio signat elimīatōem ex diuīa mīsericordia mēbrorum singulorꝝ

¶Que sit forma huius sacramenti

LDE forma aūt sciēdū ē. q̄ sicut forma aliorꝝ sacrorꝝ ꝓsistit in ꝑmōe et ope. vt baptism⁹ in ꝥbis illis. baptizo te ꝛc̄. Et in ope. s. ī mersiōe baptizati ꝛ sic de alīs sacrīs. Sic hui⁹ sacrī forma ꝓsistit in ope ꝛ ꝑmōe. In ope q̄dē/in illa. s. signatōe mēbrorꝝ ī forma crucis. In ꝑmone ꝥo in platōe horꝝ ꝥborꝝ. Per istā suauissimā vnctōem ꝛ suā pīssimā misericordiaz dimittat tibi de⁹ q̄q̄d p visum peccasti. Et sic de ceteris mēbris Hec iterat ista forma sup eādē materiā p replicatōez ꝥborꝝ. quia nō oīno sunt eadē ꝥba. vt ptz. licz in parte eadē esse videāt. ¶Sed cū ml'tiplex sit vnctio ꝛ ml'tiplex ꝥborꝝ platio. q̄ ad singula mēbra singule fiūt vnctōes. ꝛ ꝑpa ꝥba dicunt. Nunq̄d ad inunctōem oc'oꝝ dimittunt coꝝ pctā. Et sil' ad alias inunctōnes aliorꝝ mēbrorꝝ alia coꝝ pctā. vl' an oīa peccata sil' dimittāt. Dicit q̄ oēs alie ille inunctiones licz fiant diuersis tpib. tñ ꝑ eodē tē porē. s. p vltimo instāti platōis ꝛ ꝓplete ī unctōis facte censent. sicut in sil'i dictū est sup ī ꝓsecratōe eucharistie. Nam sic ꝫ ē. tunc enī oīa pctā sil' dimittūt. s. ī vltimo īstanti toti⁹ inunctōis et platōis ꝥborū/ꝑ quo fiunt omnes inunctōes.

¶Quis sit debitus

minister in sacro extreme vnctōis

DE mīstro autē ꝫ est tenēdū/ q̄ sol⁹ sacerdos p̄t ꝫ sacrm ꝓferre. ꝛ sol⁹ eps hoc oleū ꝓsecrare. Nō ptz tuz ex autoritate beati Jacobi/ q̄ ī sua canonica. c. vlti. dicit. Jnfirmat aliq̄s in vob īducat ꝑsbyteros eccl'ie et orēt sup eū. vngētes eū oleo in noīe dñi ꝛc̄. Tū q̄ istō sacrm cōsūmatiuū est penitētie. Et iō ptinet ad claues q̄ solis sacerdotib ꝓferunt.

¶Quis sit effectus

istius sacramenti

EFfectus autē hui⁹ sacramēti ꝑm mgr̄m in li. snīaꝝ. ponit duplex. s. sanatio coꝝpis et spūs. vt sic hō ex duob ꝓstat. s. ex coꝝpe ꝛ aīa. ita sit effectus hui⁹ sacrī sanatio' vtriusq̄ .sz ꝓncipalius mentis. q̄ iste effect⁹ sp seqūtur in ꝥe penitēte. Et ista sanitas mētis ī duob ꝓsistit. s. ī pctōꝝ remissiōe. ꝛ in ꝥtutū ampliatōe

Quid hic res ꝛ quid sacramentū sit.

DEniq̄z vt sciat⁹ q̄d sit hic res ꝛ q̄d sacramentū. Notādū q̄ ꝑm q̄sdaz sacrm hic est ipe vsus olei siue cōsignatio cū oleo. Res autē est ipa gra spūsscti. que dicto mō efficit sanatōez mēt⁹ ꝛ etiam gñq̄z coꝝpis. q̄ndo. s. expediens fuerit. ¶Scōm alios aūt sacrm ē ipm oleū. Res autē gra spūsscti ꝛc̄. Est aūt inuenire inter illa plīma sil'itudinē. quia gtia spūsscti ad modū olei lenitiua ē morbi spūal'. letificat etiā et ꝓsolat ab hac vita exeuntē. Unde ī ps. Ut exhilaret faciē ī oleo. i. mentē q̄ facies interior est in oleo extreme vnctōis. Et panis. i. eucharistia q̄ inunct⁹ exhibet coꝝ homis ꝓfirmet.

Quis sit perceptibilis huius sacramenti.

QUis aūt ꝓceptibil' sit huius sacramēti. Dicit q̄ nō oīni morbo vexatus. sed solū morbo gūiori in quo timet̄ piculū mortis. Tñ q̄ oīs egritudo coꝝpis crescēdo p̄t reducere hoīem ad obitū/in oīni morbo cū cepit iminere piculū mortis poterit istud sacrm dari. ¶Sz nūq̄d parulli et ignorātes ꝛ amētes p̄nt iungi. Dicit q̄ nō. cū eīm ꝫ sacrm non debeat dari nō recogscētib ꝛ nō postulātib ipsū. tales autē sunt puuli ꝛ ignorātes q̄ oīno vsum rōis amīsert. ꝛ furiosi nisi habuerīt lucida īterualla. dicit q̄ hmōi inungendi nō sunt. Posset enī ee piculū tā in irreuerētia q̄z etiā in immūdicijs q̄ hmōi hoīes cō comitant. Si tñ furiosi habuerīt lucida īterualla possent in illis īteruallis inungi si immineret piculū mortis.

De loco vnctōnis

DE loc⁹ aūt vnctōis ē variatio apd diuersas eccl'ias. Hoc tñ sp tenendū est q̄ loca q̄nq̄z sensuū ꝓncipalit inungēda sunt. sic oc'i. aures. nares. pedes et man⁹. Quidā aūt addūt pect⁹ ꝛ renes ꝛ vmbilicū. in q̄b delectatio ē venerea licz ñ optcat. ¶Sed vbi inungēdi sūt mu-

tilati: Dicit q̃ in loco mutilatõnis. q̃ licz mẽbro careant/nõ tñ carẽt potẽtia q̃ ꝓplet actus pcti ab intra. licz nõ ab extra. Et iõ vt expietur pctm̃ cũ mẽbr̃ nõ supsit. in loco incisiõis vel in loco illi mẽbro maxime vicino inungend⁹ est.

¶ De sacramento ordinis et ptinentiby ad ipm in generali.

IN sacramẽto ordinis ꝑmo occurrit dicenduz Quid sit ordo. Quid ibi ꝑ materia. ⁊ q̃d ꝑ forma. Quot sunt g̃dus /et sufficiẽtia eorũ. Quot sunt ꝺ necessitate hui⁹ sacramẽti. Qui ordines sacri. et quare sic dicant?

¶ Quid sit ordo et quõ diffinitur.

DIffinit aũt sic a mgr̃o in li. snĩarũ Ordo est signaculũ qõdã sacrum q̃ spũalis ptãs traditꝰ ordiato ⁊ officiũ. Itẽ q̃dam antiq̃r mgr̃or ita diffinierunt. Ordo ẽ sacramẽtũ spũalis ptãtis ad aliqꝺ officiũ in eccl'ia ordinatũ.

¶ Quid in sacramento ordinis sit materia. ⁊ q̃d res sacrĩ.

QUid aũt sit hic ꝑ matia ⁊ q̃d ꝑ re sacrĩ? Ad q̃busdã dicit q̃ sicut ĩ baptismo tria sunt Unũ. s. qꝺ tm̃ est sacr̃m. s. aq̃ vl' tinctio cũ ꝓbo. Et aliꝺ qꝺ ẽ res tm̃. s. remissio peccati vl' collatio gratie Et terciũ qꝺ ẽ res ⁊ sacr̃m. s. caracter baptismalis. Sic ꝫ est aliq̃d qꝺ est sacr̃m tm̃. scz illa signa visibilia cũ ꝓbis. quib⁹ spũal' ptãs tradi oñdit. Ut in hostiarĩs traditõ clauiũ cũ verbis ad hoc ptinentiby. In lectoribꝫ traditio libri ꝓphetar̃ cũ ꝓbis ad hoc institutis. ⁊ sic de alĩs. Et aliq̃d qꝺ ẽ res tm̃. s. gr̃a spũssti infusa /vl' ptãs spũalis. Est ⁊ aliq̃d qꝺ est sacr̃m ⁊ res. s. caract q̃ imꝑmit. Alĩ ponũt duo ꝓpria ꝑ sacr̃o et re. ¶ Sed tũc circa ꝫ orit dubiũ cũ dicat q̃ ꝫ sacr̃m sit aliqꝺ sacratũ signũ exteri⁹ cũ ꝓbis ad ꝫ ordinatis. Et in q̃busdã ordiniby sicut ĩ sacerdotio sit ꝑ sacr̃o impositio manuũ cũ forma ꝓborũ. Alĩ si ab vno verba ꝓferant ⁊ ab alio man⁹ imponat ordo ꝓferat? Et patz q̃ nõ. Ut ĩ decreto di. xxiij c. q̃rũdã clericor̃. ⁊ ex textu ⁊ ex glosa.

¶ Quot sunt ordinuz gradus/⁊ vñ cor̃ numer⁹ et sufficientia.

QUot aũt sint ordinũ g̃dus dic̃ magister in. iiij. sen. q̃ sunt septẽ. s. hostiariatus. lectoris. exorciste. acoliti. subdyaconi. dyaconi. ⁊ ꝓsbyteri. Quorũ est ꝓficere corpus x̃pi/qꝺ est excellẽtissimũ officior̃ hũanor̃. Et iõ sup̃ sacerdotiũ nõ est ordo supior. imo nec epatus nec archiepiscopat⁹ ¶ Quor̃ numer̃ ⁊ sufficiẽtiaz sic poteris accipe. Ordinũ vnus ẽ sup̃mus ⁊ ꝓncipal'. s. sacerdotiũ. Alĩ secũdarĩ ⁊ huic defuiẽtes. Sup̃m⁹ ordo duos hz actus. scz ꝓncipalẽ q̃ est ꝓficere corpus x̃pi. Et secundariũ q̃ est ppl'm ꝑparare vt idonee cõmũicet. Secũdarĩ aũt ordies et huic sup̃mo ordini defuientes aut defuiũt ei q̃ ad actũ suuz ꝓncipalẽ. aut quo ad actũ suũ secundariũ. Si q̃ ad actũ suũ ꝓncipalẽ qui est ꝓficere corpus x̃pi/tũc est ptãs sup hostias ex q̃by ꝓficit corpus x̃pi. Et ꝫ ꝑt esse duplicit' Quia aut in ꝓpatõe q̃ ad populũ q̃ eas offerũt tẽplo. ⁊ sic ẽ ordo subdiaconatus. Subdiaconi enĩ int'est accipe hostias a ppl'o ⁊ reponere ĩ ꝓsbyterio. vt ipsas mĩstrare possit diacono. vt dicit Jsiꝺ. Aut est ptãs sup hostias ĩ ꝓpatõe q̃ ad sacerdotem. ⁊ sic ẽ ordo diaconat⁹. cui⁹ ẽ hostias oblatas ponere sup altare et ordĩare vt eas ibi ꝓsecret sacerdos. Si aũt est ordo deseruiẽs sacerdotio q̃ ad actũ suũ secũdariũ. s. ad ꝑparandũ populũ/tũc aut deseruit ei ĩ amouẽdo malũ. aut ĩ ordie ad bonuz. Si ꝑmo mõ/tunc itez ꝓtingit hoc duplicit'. s. aut amouẽdo malũ qꝺ est ab extra. ⁊ sic est ordo hostiarior̃. quor̃ officiũ ẽ indignos ⁊ viles excludere. ne violẽt locũ cõionis fidelĩũ. aut amouẽdo malũ qꝺ est ab intra. ⁊ tũc est ordo exorcistar̃ /q̃r̃ est arcere vim demõis ꝑ adiuratiões ne ipediat pceptõz sacror̃. Si aũt ordo deseruit sacerdotio ĩ ordie ad bonũ. tũc põt esse dupl'. Aut ex pte intellect⁹ /et tũc est ordo lector̃. quor̃ officiũ est legere apte et distincte ad illumiatõnem intellect⁹. Aut ex pte affect⁹. ⁊ tũc ẽ ordo ceroferarior̃. q̃ in signũ ignis spũal' accendẽdi in cordiby nr̃is cereos flamiferos deferũt. ⁊ hi sunt acoliti. Acolit⁹ enĩ grece ceroferari⁹ dicit latine. ¶ Alĩ volũt q̃ nouem sunt ordies ĩ eccl'ia militãte sicut sunt nouẽ ordines angelorũ ĩ eccl'ia triũphante Et ꝑm quosdã illorũ epat⁹ et archiepat⁹ cõstituũt duos g̃dus. q̃ additi septẽ ꝑcedentibus faciũt nouẽ. Scõm alios corona ẽ ꝑmus ordo ⁊ epatus vltim⁹. ⁊ sic fiũt nouẽ.

tum septē ꝓnoiatis. Sz prior sentētia potior est in cōspectu modernorū.

Quot ⁊ que sunt de necessitate huius sacramenti.

Hᵃ

SEquit dicere q̄t et q̄ sunt de necessitate huius sacrāmti. Et dicit q̄ septē ꝑcipue. s. sexus virilis. Uñ mlier nō est susceptibil' ordis. Itē p̄cedēs baptismus q̄ etiā ē fundamētū ceteroꝝ sacroꝝ excepto ꝯiugio. Uñ si aliq̄s nō baptizat⁹ ordinaret nihil recipet. vnde opteret p⁹ baptismū si vellet aliquē ordinē exeq̄ q̄ iterū ordinaret. ¶ Itē ptās ordinantis / qz q̄ nō est eps ordies ꝓferre nō p̄t. Itē intentio recta. vt. s. ordinās intēdat facere qđ facit ecclesia. et sil'z ordinād⁹ �fm quosdā. Itē materia seu sacr̄m. vt traditio libri et sil'iuz cū forma ꝟborū. Itē tpus seu etas �fm aliq̄s. q̄m si puul⁹ ordinet etiā p̄cedentibꝫ alijs ḡdibꝫ nihil recipet. cū �fm eos in ꝫ sacro exigat tam intētio recipiētis ordinē q̄ ꝓferētis. Paruul⁹ aūt qz nō hz vsum liberi arbitrij nō habz intentōez. Alij volūt q̄ etas sit de ꝯgruitate et nō de necessitate huius sacri. Et iō in p̄dicto casu puul⁹ �fm eos recipit caracterē. nec �fm eos ē reordinādus. Frater Albꝰtus vult q̄ i aliꝭ ordibꝫ etas sit de ꝯgruitate. sed q̄ i vltimo ordie q̄ est sacerdotiū ē de necessitate. Uñ plane vult q̄ ordo sacerdotij ñ possit puulo ꝓferri Itē ieiuniū �fm aliq̄s. eo q̄ �fm eos p̄sus ñ ꝓferret ordinē nec suscipet. Alij fere oēs volunt ꝫriū. ¶ Multa p̄terea sunt de honestate ⁊ cōgruitate tā ex pte ꝓferētiū ordies q̄ ex parte tpis. q̄ repies exp̄sse in sūma Ray. li. iij. i principio et ꝓseq̄nter.

Qui ordies sint sacri. et quare sacri dicunt.

POstremo notādū q̄ licz oēs p̄dicti septē ḡdus sacri sint. q̄ttuor tm̄ p̄mi minores ordies nō dicūt sacri. sed solū tres maiores. s. ordo subdiaconat⁹ ordo diaconat⁹. ⁊ ordo p̄sbiterat⁹. Et ꝫ ꝓpter dignitatē q̄ inducit mīstrātibꝫ i tribꝫ maioribꝫ ordinibꝫ. optz enī eos vouere cōtinentiā vl' simpl'z vl' �fm tps. Simpl'z in tota eccl'ia occidētali. vbi nō dant isti tres ordines nisi vouētibꝫ ipo facto ꝓpetuā castitatē. Sc̄dz tps. vt in oriētali eccl'ia. vbi q̄ in mr̄imonio ordinē recipiūt / in matrimonio ꝓmanēt. Sed tm̄ dū mīstrāt abstinent ab vxoribꝫ. Insup illis mortuis alias ducere nō possunt.

De sacramento cōiugij et ꝑtinentibꝫ ad ipm

DE sacramento ꝯiugij nō multa D
d neceſſe est hic dicere. eo q̄ in sūma Raym̄. li. iiij. ꝺ hoc sacro sufficiēter tractet. Sūt q̄daz tm̄ q̄ ibidē nō tangunt de q̄bꝫ ꝫ aliq̄ breuit memorāda sunt. vicz. An istud sacr̄m sic alia sacra ꝓferat gr̄am ⁊ efficiat quod figurat. Quis sit eius effectus. An opus cōiugale possit fieri sine pctō. An debeat reddi debitū ꝯiugale tpe imp̄gnatōis. Itē an debeat reddi tpe ⁊ loco sacro Itē an sp debeat reddi cuz petit. Quid hic sit materia ⁊ forma. ⁊ q̄d res ⁊ sacramentū.

An sacramentū cōiugij ꝓferat gr̄am ⁊ efficiat qđ figurat

REsuppoſito q̄ mr̄imoniū ē viri ⁊ p mlieris ꝯsensus legitima īdiuidua am vite ꝯsuetudinē retinēs. q̄ diffinitio dat �fm naturaz optime institutā. qz tūc vna et pura fuit. Pret'misso etiā tractatu de causa institutōis hui⁹ sacri ⁊ vbi istitutū fuit. ⁊ q̄ p̄t ꝓhere ⁊ q̄ nō cū aliq̄bꝫ aliis circa ꝫ sacr̄m necessarijs. q̄ exp̄sse li. iiij. sūme Ray. inuenies. Hūc q̄endū vēit an ꝫ sacr̄m sic alia ꝓfert gr̄am ⁊ efficiat qđ figurat: Ubi triplex cadit opinio. ¶ Pria dicit q̄ nō ꝓfert aliquā gr̄am. sz cū alia sacra significēt gr̄am ⁊ ꝓferāt. istō tm̄ signat gr̄iaz sed nō ꝓfert. Hec est opinio mgr̄i i li. sen. ⁊ ꝑpositi antisiodorē. ¶ Scōa opinio dic̄ q̄ ꝓfert gr̄am. s. recessum a pctō. nō tm̄ i ordie ad bonū. Et dicūt q̄ gr̄a illa ē q̄ ꝟtute huius sacri mitigat ꝺcupiscētia ne ferueat vltra nuptiaz honestatē. Et hec opinio ꝓbabilior videt. ¶ Tercia ⁊ satis ꝓbaz opinio est q̄ ꝓfert gr̄am etiā in ordine ad bonum. Non q̄dē generaliz sz ad bonū ꝫ tm̄. qđ dz facere ꝯiugat⁹. Et istō bonū ē vt fidel'z cōiugi assistat. opa sua illi cōicet. plē suscepta religiose nutriat. et hmōi. Et �fm ꝫ ptz q̄ efficit gr̄az quā figurat. sed nō oēz quā figurat sic nec oportet. Figurat q̄ppe ꝯiunctōem fidel' aīe cū xp̄o. q̄ q̄dem est effectus eius. / nō ꝓtentus q̄dem sed significat⁹

Quid sit eius effectus.

EX p̃missis igit̃ habes q̃ duplex est effectus mr̃imonij. Unus. s. ñ cõtentus sed tm̃ significat̃. s. coniunctio fidel' aĩe cũ xp̃o. Alius cõtent̃ et significatus. gr̃a. s. qua mitigatur fomes. et qua fideliter cõiugi assistitur

An amplexus matrimonial' possit fieri sine peccato.

UTrũ aut̃ fieri possit amplex̃ mr̃imonial' sine pct̃o vl' meritorie /p̃ hec venit dicendũ. Et dicit̃ q̃ cause q̃ttuor p̃cipue sũt ppt̃ q̃s fit p̃mixtio cõiugalis. Aut ei fit causa suscipiẽde prolis. z h̃ duplicit̃. Aut. s. ad cultũ diuinũ ampliandũ. z hec causa sic cognoscẽdi vxorẽ ab oi pct̃o excusat. z reddit op̃ meritoriũ. dummõ ista intẽtio añ finẽ opis p delectatõem nõ corrũpat̃. Uel fit cã plis. vt. s. habeatur successor hereditatis. z hec cã nõ excusat a veniali sed a mortali. Aut fit cã reddẽdi debitũ. et hec cã excusat a culpa. et fm aliq̃s meret̃ sic faciẽs. dũ tm̃ ista intẽtio p inordinatã voluptatẽ ante finẽ opis nõ supplãtur. Aut fit cã fornicatõis vitãde. et hec cã excusat a mortali. Aut fit cã exaturãde libidinis. et hec cã nõ excusat a mortali. Uel fm alios ĩ h̃ vltimo casu distigue. q̃ aut illa libido cã cui⁹ exaturãde fit p̃mixtio p̃iugal' tãtũ repssa erat q̃ eã nollet alter p̃iugũ cũ alio vl' alia explere. z tũc dicũt q̃ adhuc est pct̃m veniale. Aut intãtũ creuerat illa libido vt indifferẽter vellet q̃s eam sine cuz sua sine cũ nõ sua explere. Et tũc dicũt eã mortale peccatũ.

An tẽpore ipregnationis debeat reddi debitũ p̃iugale.

¶ DEt tpe impgnatõis dicit̃ q̃ ppt̃ piculũ nõ debz ĩ tpe impgnatõis vxor cognosci. Unde si vir eo tẽpore moueat̃ ad coitũ dz ratõe talẽ motũ. ppter timorẽ p̃dicti piculi refrenare. maxie q̃ttuor p̃mis mensibz. Si tm̃ vir vxorẽ dicto tẽpore cognouerit /nõ ppt̃ h̃ peccat mortal'. Uerũ etiã q̃ mlier illo tpe maxime coituz vt freq̃nter appetit/si ipa petat et ipe vir exact̃ reddat/sic reddens leui⁹ peccat. exigẽs ꝑo grauiꝰ. vterq; tm̃ venialit̃ tm̃

An tẽpore et loco sacris debeat reddi debitũ.

DEt tpe sacro sil' dz/ q̃ tpe q̃dragesime z q̃ttuor tpm z rogationũ z p̃cipuaz solẽnitatũ nõ debz alter p̃iugũ debitũ petere. Si tm̃ petierit cũ pigentia tm̃ animi q̃ sine p̃iugi vsu esse nõ possit/venialit̃ peccat. Si autez alter petierit reddat. ex actu tm̃ iusticie z fide thori excusat̃ a pct̃o. nisi in his casib⁹ p̃ter tẽporum hmõi solẽnitatẽ aliq̃d iuxta distinctões sup̃ positas gui⁹ incideret q̃ pctm̃ aggũaret. ¶Sed sec⁹ est de loco vt volũt aliq̃ q̃ sez nõ tenent̃ i loco sacro reddere debitum si aliq̃s ali⁹ loc⁹ haberi possit. Si aũt alius loc⁹ nõ possit hr̃i. vt ꝓtigit in tpe guerre vbi multis noctib⁹ in locis sacr̃ iacent viri cũ vxoribz suis /tũc si alter p̃iugũ soluat exact̃ habens dẽ h̃ dolorẽ cordis/peccat tm̃ venialit̃. imo si exigat cũ plãctu z pigentia. q̃ sine vsu p̃iugij ee nõ pt. non credũt multi q̃ peccat mortal'. ¶ Hec credas q̃ tũc ꝓtaminet̃ loc⁹ ita q̃ recõciliatõe idigeat. q̃ ꝓtamiatio sacri loci distinguit̃ duplicit̃. Una q̃ pcedit ex incõgruitate opis q̃ fit in ipo respectu dicti opis ĩ se. Et alia q̃ pcedit ex incõgruitate opis nõ q̃ ad se sez q̃ ad ꝓsecratõnez seu actũ ipi⁹ loci in q̃ fit. Nã illa que pcedit ex icõgruitate respectu loci tm̃ z nõ opis ĩ se/nõ ꝓtamiat loci itãtũ q̃ indigeat recõciliatõe. Sz illa ꝙo q̃ pcedit ex incõgruitate ad sctificatõez loci respectu opis in se. vt cẽ ĩ magnis facinoribz sicut in stupro adultrio homicidio z hmõi Et hec locũ ꝓtamiat intãtũ q̃ recõciliatõe indiget. maxime respectu aliq̃z facinorũz vbi sunt manifesta.

An semper debeat reddi debitũ p̃iugale cum petit̃

¶ DEt solutõe aũtẽ debiti p̃iugal' h̃ tenẽt aliq̃ q̃ omi tpe petẽti debitũ ẽ reddẽdũ fm oportũitatẽ loci. Qđ ideo dz. q̃ ille act⁹ ꝙsecundiã q̃ndã habz sibi annexam. Unde nõ optz q̃ soluat̃ ĩ publico. sed in omi hora omiq; dimisso negocio. si scit alter ee ĩ pic'losa ꝙcupiscẽtia tenet̃ captare secretũ cubile z debitũ reddere ¶Alij distinguũt q̃ sicut in pcept⁹ affirmatiuis semp ad ea tenent̃ sz nõ p̃ sp. vt vbi g̃ tsa. sp teneor honorare pentes meos sed nõ p̃ semp. sed solũ p̃ loco z tpe. Ita hic(vt dicunt)q̃s ad sp tenet̃ reddere debitũ/sed nõ tenet̃ p̃ semp. sed solũ cũ oportunitas loci et tpis h̃ exegerit. ¶Et nota duos ꝙsus q̃ de

terminãt q̃nq̃ casus .in quib⁹ q̃s p̃t redde re debitū sine pcto ꝫ nõ petere . Festa sacer q̃ locus ieiunia mẽstrua partus. Si pet̃ bis peccas reddis q̃nq̃ licenter

Quid sit materia ⁊ q̃d forma in sacr̃o ꝯiugij.

Quid aũt sit materia ⁊ q̃d forma. Dicit q̃ materia sunt legitime ꝓsone in potẽtia ꝯmixtiõis seruũ exi stẽtes. ¶ Circa q̃ multi difficiles ⁊ diuersi casus occurrũt h̃ sacr̃m mr̃imonij ipediẽtes. q̃ sufficiẽter in sũma Raymũdi determinant. q̃re h̃ cã breuitatis nõ exp̃mũt. ꝫ solũ p q̃dam ꝯpẽdiosa annotatõe ponũt sex ꝑsus seq̃ntes. Eccl'ie vetitũ/necnõ tps feriatũ Impediũt fieri. pmittũt facta teneri Error. ꝯditio. votũ. cognatio. crimẽ. Cultus disparitas. vis. ordo. ligamẽ. honestas Si sis affinis .si forte coire neq̃bis. Nec sociãda vetãt ꝯnubia iuncta retractant.

¶ Forma aũt est ꝯsensus p ꝑba exp̃ssus. vt accipio te in meã x̃ẽ. vl' hmõi. Scõm alios ꝯsensus animor̃ ẽ materia ī ꝯiugio. Forma aũt est debita ꝑbor̃ plator̃ forma. scz. Accipio te in meã x̃ẽ. ¶ Sed nunq̃d ⁊ iste ꝯsensus debeat ferri ⁊ esse ad carnalẽ copulã: Et dicẽ mgr̃ in li. sniar̃ q̃ nõ in carnalez copulã nec in cohabitatõr̃ corpalẽ sed ī societatẽ ꝯiugalẽ. q̃d sic exponit. hoc ẽ ī carnale debitũ/nõ in carnalẽ actũ . ¶ Nec obstat illud õ mr̃imonio btẽ virgis. q̃ fm beatũ Aug. ita ī mr̃imonio ꝯsensit q̃ nisi alter de⁹ iuberet debitũ ꝯiugale nõ redderet. Alit enī sic. Cõmittẽs aũt virgitatẽ suã diuine dispẽsatõi/⁊ cõsensit in carnalẽ copulã/nõ illã appetẽdo sed diuĩe inspiratõi in vtroq̃ .s. ⁊ ꝑgitate ⁊ ꝯmixtiõe obediendo. Sz ꝑginitatẽ quã nõdũ vouerat ī desiderio habuit ⁊ cũ firmo ꝓposito. ꝯmixtionez ꝑo illã nisi de⁹ alit dispõeret ī sufficientia.

¶ Ex his satꝫ patz q̃d h̃ sit sacr̃m ⁊ q̃d res. Nã sacr̃m ẽ ꝯsensus aior̃ ⁊ ꝯiũctio corporũ . Res aũt duplex ẽ. s. vnio xp̃i ⁊ ecclesie. Itẽ vnio duar̃ naturar̃ ī xp̃o. Nã sicut in mr̃imonio ꝯiũctio ẽ aior̃ vn⁹ cũ vna .ita vnit xp̃s cũ eccl'ia q̃ vna ẽ. vt õr Laũ. vi. Una ẽ colũba mea x̃ẽ. De q̃ etiã vniõe õr ī. Choꝛ. vi. Qui adheret deo vn⁹ spũs ẽ cũ eo. Itẽ sic ī mr̃imonio ẽ ꝯmixtio diuersor̃ seruũ. ita ī xp̃o ẽ vnio duar̃ diuersar̃ naturar̃. s. diuĩe ⁊ humane.

Finit tractat⁹ 'tci⁹ õ expositõe septẽ sacr̃or̃.

Incipit tractatus eiusdem quartus de septẽ virtutiby ⁊ carũ declaratõne.

Nunc aliq̃ tangẽda sunt õ virtutiby. Et primo q̃d sit ꝑtus in genere. Quot sunt in nũero et de earũ sufficiẽtia. Deinde de singulis in speciali erit aliquid dicendũ.

Quid sit virtus in generali

Est aũt ꝑtus fm Aug. bona qualitas mẽtis qua recte viuit/⁊ q̃ nullus male vtit. quã sol⁹ de⁹ in hoie opat. Notant õr bona q̃litas. ad dr̃iam malar̃ q̃litatũ. cuiusmodi sunt ꝓdigalitas auaricia. Addit mentis. ad dr̃iã corpalium q̃litatũ. q̃les sunt albedo. nigredo. Et subiũgit. q̃. s. ꝑtute recte viuit. ad dr̃iam scĩe. que q̃uis sit bona q̃litas mẽtis. nõ tñ necessario ea recte viuit. sed potiꝰ ea recte ĩtelligit. Et addit. q̃ nullꝰ male vtit ad differẽtiã potẽtiar̃ naturaliũ/q̃bꝫ cõtingit et bene vti ⁊ male vti. cuiusmodi sunt rõnabilitas ⁊ ꝯpiscibilitas. ⁊ irascibilitas/que ꝓprie potentie dicunt. Dicit etiã. quã sol⁹ deus opat in hoie. q̃d ponit ad dr̃iã virtutũ politicar̃. q̃ (vt vult p̃hus in ethicis) generant ex freq̃nti bñ agere. cũ ꝑtutes theologice a deo infundant. Ex q̃ apparet q̃ p̃cedens diffinitio est ꝓpꝛie ꝑtutis theologice. ¶ Sed put ꝑtus ꝯphẽdit tã q̃ttuor virtutes cardinales q̃ꝫ tres theologicas sic p̃t diffiniri. Uirt⁹ ẽ amor habẽdi se ad oĩa vt debet. Uñ Aug⁹. ī li. de moꝛib⁹ ecclesie/singulas diffiniẽs ꝑtutes/in oĩb⁹ diffiniti onib⁹ ponit amor ẽ tanq̃ genꝰ. et adiungit diuersos actus q̃si diuersas differẽtias.

Quot sunt virtutes ⁊ de earũ sufficientia.

Ex dicta aũt diffinitõe extrahi p̃t numer⁹ septẽ virtutũ. s. q̃ttuor cardinaliũ ⁊ triũ theologicar̃. Cũ enim virt⁹ sit amor habẽdi se ad oĩa vt debetur. aut erit amor habẽdi se vt debet ad creatorem. aut ad creaturã. Si ꝓmo mõ tũc vel erit amor ad creatorem vt recognoscat. et sic erit fides. q̃ est illumĩatio mẽtis ad cognoscendũ deũ. Aut erit amor ad creatorẽ vt possideat. ⁊ h̃ dupliciter. s. Ul' vt habẽd⁹

in futuro. ⁊ sic est spes. Uel vt quō h̄ iā habitus ⁊ tenē. ⁊ sic est charitas. q̄ q̄s licz p quendā modū imp̄fectū hz hic deū Quia q̄ manet ī charitate in deo manet ⁊ de⁹ ī eo .i. Joh. iiij. Si autē sit amor habēdi se vt debeā ad creaturā. tūc vel ad creaturā que sub nobis est. vt caro. et tal' amor sic habēdi se ad eaz vt debeā est ꝓuidētia. Aut ad creaturā que iuxta nos ē/ sic est ꝓrim⁹. ⁊ talis amor sic se recte habēdi ad eum ē iusticia. Aut ad creaturā q̄ ꝯ nos est. et tūc aut illa creatura est nobis insidiās. ⁊ tal' amor sic se habēdi ad eā vt debeā est prudētia. Aut illa creatura est nos molestās. ⁊ tal' amor sic se habēdi ad eam vt debeā ē fortitudo.

De tribus virtutibus theologicis. Et p̄mo de fide.

IN spēali tangendū ē de virtutib⁹ theologicis. Et p̄mo de fide. De q̄ p̄mo dicendū q̄d sit. Quot modis dicat. Que sit fides īformis et q̄ formata. ⁊ vtr̄ vna sit alia. Et an demōes habeant fidem. Utrū puuli baptizati habeāt fidez Utrū ī aliq̄ casu sufficiat ignare fidē coꝛde ⁊ diffiteri oꝛe. Utrū fidei possit subesse falsum. An oēs teneāt ad fidem explicitā

Quid sit fides ⁊ quō diffinitur.

SEcūdū aūt ap'l'm ad Heb. Fides est rez sperādaz substātia. argumētū nō apparentiū. Et diffinit h̄ fides q̄t est fundamentū in edificio spūali. Subsistit ei oīb⁹ alijs vtutib⁹. et eas collocat in nobis. i. facit eas in nobis collocari. Et hāc sic intellige diffinitōem. Fides ē sperādaz rez substātia. i. fides facit modo res speratas subsistere ī nobis spe q̄ tandē subsistēt re. Fides ōꝛ argumētū. i. ostensio vl' p̄mōstratio nō apparētiū rez. ¶ Sz nōne ap'l's crediderūt xp̄m passum ⁊ vtiq̄. qz ī coꝛ symbolo hoc p̄ articlo ponit. ⁊ tamē apparuit eis passio sua. Sed dic q̄ aliō viderūt et aliō crediderūt. qz hominē passum viderūt. et deū passum crediderūt. Deū autem passum esse ē articul⁹ fidei ꝼm Aug⁹. nō hominē illū passum esse. Quia h̄ crediderūt iudei q̄ fidē non habēt catholicam. Sedm aūt Aug⁹. Fides ē illumiatio mētis ad videndū deū.

Quot modis fides dicatur.

DIcitur autem fides multipliciter. ⁊ Aliquādo enī accipit p̄ habitu fidei informis. Unde Jacobi. ij. Fides sine operib⁹ ⁊c. Aliquādo accipit p̄ habitu fidei formate. Unde ad Heb. xi. Sancti p̄ fidē vicerūt regna. Aliquando p̄ actu fidei formate. ꝼm q̄ dicit Aug⁹ Fides est credere quod nō vides. Aliq̄ndo p̄ facultate credendi. Unī Matth. viij. Non inueni tantā fidē in īsrael. Aliquādo p̄ obiecto fidei. scilicz p̄ eo quod creditur. cuiusmodi sunt articuli fidei. Unde ī symbolo Athanasij dicitur. Hec est fides catholica. quod intelligit de articulis ibi positis.

Quid sit formata et q̄d īformis. et vtr̄ vna possit fieri sine alia.

FIdes autē formata est fides q̄ operatur p̄ dilectōnem. que scz informat gratia et charitate. Fides autem informis est huic cōtraria vtraq̄z formabilitate p̄riuata. qualem habēt existētes ī peccato mortali. que nihil aliud est q̄z potentia naturalis assentiendi veritati vtili. ¶ Utrum autē fides informis fiat quādoq̄z formata vel nō. et an quotiēs peccatur mortaliter/ omnino pereat fides formata. Et cum ad statū gratie p̄ penitentiā redit vtrū noua fides creatur? ¶ Multi vident dubitare. Dicunt enim aliqui q̄ fides informis eadē est ī essentia cum fide formata. sed differunt ꝼm intentōem maiorem et minorē. vt assensus veritati aliqua illustratione gratie irradiat⁹ sit fides informis. assensus autē vehemens multa illustratōne gratie illuminat⁹ sit fides formata. Et volunt isti q̄ fides informis hic finiri possit. formata vero nō. ¶ Alij dicunt q̄ nō sunt eadem in substantia. sed euacuata siue recedente fide formata totū perit Et relinq̄tur tm̄ modica quedā lux ī aīa q̄ non facit hominem gratū. que dicitur fides informis. ¶ Alij distinguunt q̄ dupliciter dicitur fides informis. Uno modo per p̄riuatōem actualem forme debite. Et per hunc modum dicitur fides informis esse in peccatoribus. quia non est in eis gratia gratificans vel charitas. Alio modo dicitur fides informis per priuationem possibilitatis ad formā debitam. Et hec fides informis est in demonibus /qui non habēt

possibilitatē ad gr̄az. Et p̄mo mō dicta fides īformis sic differt a formata q̄ tm̄ formata fieri possit. s. q̄ illō qō fidei informi subiacet p̄t formari. Uñ materialr loquendo hec p̄t fieri illa. sic̄ cecitas ī oculo p̄t fieri visus p̄ miraculū Sz scdo mō dicta fides informis oīno differt a fide formata. sic q̄ nullo mō p̄t fieri formata. Et illō pl̄ placz aliq̄bus. ¶Ex his ptz an demōes habeāt fidē. Habēt eī fidē īformē vt dicūt sancti Sed vt dixi ml̄to aliter q̄z pctōres. qm̄ fides informis ī demonū nō ē possibil' ad formā debitā sicut fides pctōrū. in q̄ est aliq̄ q̄uis modica illustratio gr̄e. Jn fide ꝥo demonū nulla sed tm̄ credulitas quedam ex cogitatōe naturali exorta.

Utrū paruuli baptizati habeant fidem.

SAd id quod q̄rit utrū puuli baptizati fidē habeāt: Dicūt q̄dā q̄ nec fidē habeāt/nec ceteras ꝥtutes. eo q̄ he nō ꝓferunt eis ī baptismo. sz tm̄ purgatio ab originali pctō. Dicūt tm̄ q̄ si aīa puuli post baptismū separet. in illa sepatione illi infundi fidē ceteras ꝥtutes ab ipso deo. Et sil'r cū adult⁹ efficiat. si tm̄ retineat innocentiā baptismalē. De hac opinōe ē Hugo q̄ fecit apparatū sup decret. ¶Alij dicūt puul' plene fidē t ceras ꝥtutes in baptismo infundi/sed nō vsu⁹ earū. Quam opinionē tenet mg̃r in li. sen. t alij plures. Est t alia opinio int' has duas media que ponit q̄ puuli nec habēt ꝓpletū habitū ꝥtutū/neq̄ actū. quia nōdū sunt capaces ꝥtutis ꝓplete vt est habitus vl' actus. Sed accipiūt virtutes ad potētiā. q̄ potētia aliq̄d habz de natura habit⁹. t fit habit⁹ ꝓplet⁹ si aīa sepet. vl' cū veniūt ad etatē adultā.

Utrū in aliquo casu sufficiat corde fuare fidē t ore diffiteri

UTrū aūt in aliq̄ casu sufficiat verā fidē corde tenere. t p̄ vita saluāda ore negare/ null⁹ discret⁹ dubitat. Negans enī fidē ore q̄stūcūq̄z retineat firmit corde (p̄eipue req̄sit⁹) peccat mortalr. Corde enī (vt ait apl's) creditur ad iusticiaz. ore autē ꝓfessio fit ad salutē. Uñ sine ꝓfessione fidei nō videt esse sal⁹. q̄nto min⁹ cū negatōe. Jnsup tal' impugnat fidei ꝥitatē agnitā. t sic videt quodāmō peccare ī spiritūsctm̄. Uñ hec est herest p̄scillianistaq̄. q̄ dicūt q̄ p̄ vita saluāda licet fidez ore negare si tm̄ ꝥ teneatur in corde.

Utrum falsum possit subesse fidei.

HIc dubitat vtrū falsuz possit subesse fidei. Hoc ē vtz falsuz possit credi. vl' id qō nō est. puta cū sacerdos elevat hostiā nō ꝓsecratā/vtz sit vera fides q̄ a toto ppl'o credit ibi ē vel illō ē corpus x̄pi? Et ōr ad ꝟ q̄ fidei nunq̄z p̄ot subesse falsū nec dubiū. imo nec etiā p̄t q̄q̄z credi nisi sit infallibiliter verū. Uñ in p̄dicto casu credere q̄ illō sive illa hostia sit corpus x̄pi/nō est fides sz opinio tm̄/q̄ p̄t esse ō falso Sz credere q̄ sub illa hostia si ī forma debita ꝓsecrata fuerit/sit corpus x̄pi ē fides. t ꝟ semp infallibil'r est verū. Uñ illa ꝓditio sp apponēda vl' ad min⁹ supponēda ē q̄n hostia adorat vl' sumit. s. si rite consecrata fuerit Hostia rite ꝓsecrata infallibiliter est corpus christi.

An omnes teneant ad fidem explicite credendā.

QUeniq̄z an oēs teneāt ad fidē explicitā. s. ad credēdū artic'los fidei explicite dubiū est apd q̄sdā. Dicūt enī aliq̄ q̄ nec ante aduentū nec post aduentū x̄pi tenebāt homīes scire oēs artic'los fidei explicite. nec etiā omnes explicite credere. nisi ingntū docti erāt a maioribus. et illaz doctrinā ī intellectu capere poterāt. Sed tamen adhuc illi q̄ p̄cesserūt min⁹ tenebant ꝓpter vmbrā que tūc erat. Jsti autē plus: ꝓpter doctrinā et veritatē exp̄ssam. Unde nunc q̄libet q̄ntumcūq̄z simplex qui hūanam habet discretōem tenet ad min⁹ explicite scire et credere p̄mū articulū. t reliq̄s nullatenus diffiteri. sed in generali credere quicq̄d sancta t vniversal' credit ecclesia. Et tenet p̄ter ꝟ se paratū exhibere ad amplius discēdum cū doctore catholicū habuerit. Et q̄m obtusum sensum habēt simpliciores/ nō credo q̄ teneant ita explicite scire sicut explanat eis. quia sufficit q̄ ipsi accipiāt explanatōez fm suā potestatem intelligendi/t nō fm voluntatē aut facultatem explanatoris. Si autē p̄mū articulū vel plures etiam alios explicite crederent: vni tamē ptinaciter ꝓtradicerēt/heretici iudicarent. Quia ꝟ fieri nō posset nisi egressi iudiciū eccl'ie/pueruli hereticorum iam

ꝑ doctrinã puersam esse incipent. Sec⁹ tñ est de sapiẽtioribꝫ q̃ tenenť explicite oẽs articlos scire Et maxime ꝓlati aut q̃cũq; alij q̃ se fatenť doctores. cũ ignorãtia iuris nõ cadat in principẽ aut doctorẽ.

De virtute spei et

ptinentibus ad ipam.

TEquiť aliq̃d dicere de spe. Primo Quid sit spes. An spes possit esse malaꝝ rerum. Quorũ sit spem habere. An ipa simul cũ fide euacuabiť. Et q̃d succedet eis.

Quid sit spes ⁊ quõ

diffinitur.

DIffiniť aũt sic spes ab Augustino Spes ẽ certa expectatio future beatitudinis, puenies ex gr̃a ⁊ meritis ꝑcedẽtibꝫ. Quã sic expone. Spes ẽ certa. qõ dicit ppẽ hesitatiõez. Hã spes vsq; quaq; absq; fluctuatõe hesitatiõis ẽ. Expectatio/qõ dicit ad dñtiã ꝓphẽsionis q̃ erit ĩ patria. vbi nihil expectabiť sz oĩa ꝑsentialiter habebũť. Future btitudis/qõ dicit ad dñtiã timoris seruiľ q̃ est expectatio future miserie. Expectatio dico puenies ex gratia. i. benignitate dei ꝓsiderata. Qõ ei dicit ex benignitate dei ꝓsiderata/ꝺr ad dñtiaz despatõis q̃ seueritatẽ tm̃ dei ꝓsiderat. Et ex meritis ꝑcedẽtibꝫ. qõ ꝺr ad dñtiã ꝑsupponis q̃ ex dei benignitate tm̃ ꝓsiderata ⁊ ñ cũ h̃ ex meritis btitudinez adipisci credit. Et sic diffiniť ĩ hic mot⁹ spei ¶ Aliť sic a magistris cõiter diffiniť. Spes ẽ audacia mẽtis de largitate dei ꝓcepta habẽdi vitã eternam ꝓ bonã merita.

An spes possit esse

malarũ rerum.

HAutẽ spes possit esse malaꝝ rerꝝ Dicit mgr̃ in. xij. sen. q̃ spes est tm̃ bonaꝝ rerꝝ ⁊ eaꝝ q̃ ad eum spectãt q̃ eaꝝ spem gerere videť. q̃ ꝓpe spem habem⁹ de bonis nr̃is/nõ ꝺ alienis. Vñ ad h̃ q̃ sit ꝓpe spes tria ꝓcurrere debẽt. s. q̃ sit respectu boni. ⁊ ppr̃ij ⁊ futuri. Vñ si aliq̃s legať. spes dici malaꝝ sicut apud poetam. Nunc ego si potui tm̃ sperare labore. Uel etiã bonoꝝ ⁊ cõmuniũ. sic spam⁹ salutẽ bonorũ qui sunt in via. vel etiã boni ꝑsentis. ĩtelligẽ ĩ talibꝫ spem non ꝓpe accipi/ sed largo modo.

Quoꝝ sit hr̃e spem

DE eo aũt qõ q̃riť q̃ꝝ (seu sperare sit spare. s. an sit ãgeloꝝ an aiaꝝ btãrũ ĩ celo. ⁊ an xps spem habuerit ⁊ etiã an ãtiq̃ pres ĩ limbo. vl' aie nũc ꝺtẽte in purgatorio spem habuerť aut habeant. ¶ Dicẽdũ ẽ ad tria ꝓma q̃ ꝓpe sũpto noĩe spei neq; angeli/neq; aie btẽ/neq; xps spez habuerũt. Cui⁹ rõ ẽ. q̃ ꝓpe nõ ẽ nisi ꝺ substãtiali btitudie quã nũc hñt angeli ⁊ anie btẽ. eo q̃ stola corpis nõ sit fm doctores ꝺ subali ꝑmio ipaꝝ. sz tm̃ ipa ꝓplatio diuĩtatis ⁊ hũanitatis xpi. Quia vt hr̃ Johañ. xvij. Hec ẽ vita etna vt ꝙgscãt te solũ verꝝ deũ ⁊ quẽ misisti ihm̃ xp̃m. Et q̃m̃ xps beatitudinẽ substãtialẽ ĩ via habuit. q̃ ꝓpre hẽsor fuit. iõ spem ꝓpe nõ habuit. Et si aliq̃s legať ip̃m spem habuisse/intelligẽdũ ẽ de ip̃ꝓpe dicta. s. de aliq̃ spe de accidentali beatitudie. vtpote de glificatõe corpis sui cui⁹ nõ est spes nisi ꝑ posteri⁹. vl' ꝺ ipo loq̃tur scriptura gr̃a mẽbroꝝ ¶ De pribꝫ aũt ĩ limbo ⁊ de aiabꝫ ĩ purgatorio exñtibꝫ ꝺr q̃ spem habuerũt ⁊ habẽt aliq̃ntulũ extenso noĩe. Cũ enĩ spes sit boni futuri expectatio/p̃t ẽ expectatio cũ oĩmoda hesitatõne. ⁊ tũc nõ ẽ spes. vel cũ certitudie opiniõis. ⁊ tũc ꝓpe ẽ spes. q̃lẽ habẽt electi ĩ via. Uel p̃t esse cũ certitudie scie. q̃. s. sciãt se bonuz eternũ adepturos. ⁊ sic min⁹ ꝓpe ꝺr spes. Et sic ĩsto mõ ꝺumẽdi spez ꝺr q̃ pres ĩ limbo ⁊ ĩ purgatorio aie spem habuerť ⁊ hñt.

An spes ⁊ fides eua

cuabunť et q̃d eis succedet.

DEt vltio qõ ponebať ĩ q̃stiõe. scilz an spes ⁊ fides euacuabũť. ⁊ quid ipsis succedet? Dicit q̃ vtraq; euacuabiť. Cũ enĩ venerit quod pfectũ est euacuabiť qõ ex parte ẽ. Et iõ q̃ fides et spes imꝑfectõem habẽt/euacuabũť. nec erũt sãctis in celo. sz loco fidei succedet visio. loco aũt spei succedet amplexus. vbi videbiť et gustabiť q̃s bonus est dñs.

De virtute charita

tis/⁊ ptinentibꝫ ad ipam

IAm de charitate aliquid dicať. Et ꝑrio quid sit charitas. Que sint diligẽda charitate. Et quis ordo sit obseruandus in diligẽdis. An omnes teneantur ad dilectõnem

inimicorū. Et itez de q̄dam alio ordine diligendorū.

Quid est charitas

Charitas fm mgr̄m in.iij. sñiaruz est dilectio q̄ diligit de⁹ ꝓpter se et prim⁹ ꝓpter deū vl' in deo. Hec ħ diffinit idē p seip̄m. s. charitas p dilectōz. q: dilectio quodāmō gen⁹ est ad charitatē t ea q̄dem cōmunior. q̄uis in freq̄nti vsu sc̄pture vnū p alio aliq̄tiens ponat ¶Alia dat ab Aug. in li. de moribz eccl'ie. Charitas est affectio animi recta ꝙiūgēs nos do ¶Et sciēdū q ꝙ̄tū ad prioꝛē diffinitōez eadem est dilectio q̄ de⁹ t prim⁹ diligit. quia q̄ vnū ppt alid amat vnico vtriq̄ amore amat. Sic idē est amor q̄ amat vinuz t dulcedo vini. Geminata dr hec dilectio ꝓpter duo dilecta. s. deū t primū. ppt quod etiā dicūt duo mādata de dilectōe primū de dilectōe dei. qđ ꝓtinet tria p̄ma p̄cepta seu mandata decalogi ꝓtinētia ad deū vel q̄bus ordinamur ad deū. Scōm est đ dilectōe primi ꝓtinens septē alia decalogi p̄cepta seu mādata que nos ordināt ad primū. sicut in supioribus declaratū est.

Que charitate diligenda sint t q̄ ordine.

Etez vt sciam⁹ q̄ charitate diligēda sunt Attendam⁹ doctrinā Aug⁹. li. i. de doctrina xp̄iana. Quattuoꝛ enī fm eū diligēda sunt. Unū qđ sup nos est. s. de⁹. Altez quod nos sum⁹. s. aīa. Terciū qđ iuxta nos est. s. primus. Quartū qđ infra nos ē. s. coꝛp⁹. ¶De scdo āt et q̄to nulla p̄cepta specialia data sunt Quātū cūq̄ enī hō excidat a charitate sp tñ illi remanet affectio ad seip̄m t ad carnem suā. ¶Sed q̄s ordo seruādus est ī his diligendis. vtrū vicz in aliq̄ casu extranei p̄ponēdi sint ꝙsāguineis: Itē an filij pentibus: Itē an vxoꝛ pentib⁹: ¶In p̄mo q̄dez casu distinguūt q̄dam/q: aut bñficiū ꝙferēduz est spūale aut tpale. Si est spūale. cū beneficiū spūale ad neminē iure ꝙsanguīitat⁹ debz nolnat/debz extran⁹ melioꝛ p̄ferri consanguineo min⁹ bono. Si aūt sit tpale/puta de bonis acq̄sitis vel iure hereditario possessis. Dicūt q ꝙsanguineo parit indigēti etiā min⁹ bono ꝑus est subueniēdū q̄ extraneo. Uñ si vn⁹ est ꝙsanguine⁹ et alter ñ. t vtriq̄ dādū nō sufficeret. tunc dād ē cō sanguineo. Si vero vtriq̄ sufficiat vterq̄ accipiat sed ꝙsanguine⁹ prior. ¶Respectu ꝙo sc̄di. s. an filij p̄ponendi sint parentib⁹. s. patri t matri. Dicūt plures q: pente et filio in eq̄li necessitate ꝙstituz/ pri⁹ ē subueniendū parēti q̄ filio. cū ad hoc nos cogat tam lex nature q̄ dñica p̄ceptū. Uidi aliq̄s sentire cōtrariū. t aliq̄s distīguere ꝺ dilectōe affectuali t effectuali. dicēdo q dilectōe affectuali pl⁹ diligēdi sunt parentes ꝓpter p̄stita bñficia. effectuali ꝙo pl⁹ diligendi sunt filij. q: vt plīmū pl⁹ indigent. Sed pone eq̄lez vtrobiq̄ indigentiā. tūc puto pl⁹ subueniēdū esse pentib⁹. s. patri t matri q̄ filijs. ¶De vxoꝛe aūt qđ erat tercium dicit q ꝑferenda est pentib⁹ q̄tū ad cohabitatōem. nō q̄tū ad dilectōem. Unde illud. Relinquet hō p̄rem et mr̄em suā t adherebit vxori sue tē. Intelligendū ē q magis adherēdū est eis q̄ pentib⁹ cohabitationem/nō tñ magz dilectōe. eo q ml'to pl'a bñficia a pentib⁹ exhibita sunt q̄ ab vxoꝛe.

An omnes teneant

ad dilectionē inimicorū.

De dilectōe autē inimicoꝝ/an teneamur oēs ad eoꝝ dilectiōem: et an teneamur eis oēs ostēdere signa familiaritat⁹: Et dicit q sic. scz q oēs tenent inimicos diligere. eo q sup ħ extat p̄ceptū diuinū Matth. v. Ego aūt dico vobis. diligite inimicos vr̄os. bñfacite his q̄ oderūt vos. Sed hoc q̄ ad affectū dilectōis quo simplicit tenent oēs inimicos diligere. quo ꝙo ad signa dilectōis t ad effectū nō tenent oēs (vt dicit) inimicū diligere/nisi viderīt eū necessitatē patiētē vl' veniā nō ficte seu irrisorie sz facit postulātē Uñ si salutat nō irrisorie salutād⁹ ē. Perfecti ꝙo saltē religiosi ad ampli⁹ tenent. Propter scādalū enī euitādū coꝝā his p̄cipue q̄ sciūt q offensi sunt tenent offerre signuz dilectōis. Hec tñ intelligas ꝺ tali inimico q̄ fidem xp̄ianā t fidē catholicā ipugnat. q: sic impugnanti nisi in vltima necessitate nō est subueniēdū.

De quodā alio ordine diligendorū.

IA sūma nota fm Augu. et Amb. et alios expositoꝛes q primo diligendus est deus. deinde aīa ꝓpa. deinde anima primi. deinde coꝛp⁹ ꝓpriū.

ꝛ postea corp⁹ primi. Int̄ primos autez primo pentes. ſ. pater ꝛ mr̄. ſcdo filij. deide alij cognati. ¶ Utrū aūt vxor ſit p̄ferēda filijs certū nō habeo. p⁹ filios ꝛ vxorem domestici. ſcilicz noti. deinde extranei non inimici. deinde inimici. ¶ Q⁹ autem iubemur diligere proximos ſic̄ nosmetipos ſic intelligēdū ē. q. ſ. eque optādū ē eis bonū eternū ſicut nobis. Nō enī tenemur tpalia equaliter eis vt nobis mīſtrare. ſz nobis p̄mo/postea autē ipis.

De quattuor virtutib⁹ cardinalibus in generali.

Sequitur breuit aliq̄d dicere de ꝑtutib⁹ cardialib⁹. ſ. de iuſticia. q̄ fm Aug. ē in ſubueniēdo miſeris. de prudētia q̄ ē in canēdis inſidijs. de fortitudie q̄ eſt in pferēdis molestijs. ꝛ de tpantia q̄ eſt ī p̄uis delectationib⁹ coercēdis. De q̄b⁹ p̄mo dicēduz eſt q̄re dicāt cardiales ꝛ ciuiles ꝛ politice. Deinde de ſingul' q̄ ſit q̄libet ꝑtus in ſe. Et q̄ ſunt ppij eaꝝ actus tā in via q̄ in patria. Poſtremo de ordine eaꝝ ad ſeptem vicia capitalia.

Quare dicte virtutes dicūt cardinales ciuiles ꝛ politice

Dicunt autē fm q̄ſdā ꝑtutes cardinales q̄ſi cordiales/ad drīnā virtutū corpaliū. Cardo ei fm Iſid⁹. a corde deriuat. q⁹ a cordian grece q̄ ē cor latine. Uel vt alij volūt dicūtur cardiales q⁹ in eis ſicut ī cardine oīs alia virt⁹ maxime ciuil' voluit. Scōm aūt p̄hos q̄ de ipſis tractauerūt dicūt cardiales /q⁹ i his ſicut i cardine ē reuolutio totius vite hūane fm ſtatū honeſtū ꝛ ciuilē. ¶ Ciuiles autez dicūt q⁹ cōſtituūt bonū ſtatū vni⁹ cū altero in ordine ciuiū. Uiſ ei ꝑtutib⁹ fm Plotinū p̄hm et macrobiū boni viri reipublice ꝓſulūt. vrbes tuent. parētes venerāt. p̄ximos amant ¶ Politice autē dicunt eadē de cauſa/q⁹ idem eſt polis grece q̄ eſt ciuitas latine. ꝛ ideo politice dicūt q̄ſi ciuiles.

De virtute iuſticie in ſpeciali.

Est autē iuſticia fm Aug. virt⁹ tribuēs vnicuiq⁹ quod ſuū eſt. Que diffinitio cōuenit iuſticie tā fm ſtatum vie q̄ fm ſtatū patrie. ¶ Alia aūt diffinitio que ponit q⁹ iuſticia ē ſubuenire miſeris conuenit iuſticie tm̄ fm ſtatū vie. ¶ Ponunt autē fm mgr̄m in. iij. li. ſen. duo eius actus. ſ. actus ei⁹ in patria. q̄ ē deo regenti ſubeſſe. ꝛ act⁹ eius in via q̄ eſt miſerꝫ ſubuenire. Hi ſunt act⁹ generales ad q̄s tenent oēs. ¶ Sūt aūt et alij act⁹ ei⁹ ſpēales ad q̄s nō ita indifferēter oēs tenent. q̄ ſic (q̄tum ad ꝓpoſitū p̄ns ſufficere pōt) diſtinguunt. Jam tactū eſt q⁹ act⁹ general' iuſticie eſt vnicuiq⁹ tribuere q̄d ſuū ē. hoc eſt. ſupioribꝫ paribꝫ ꝛ inferioribꝫ. Supioribꝫ q̄dem pe minentiā. ꝛ hoc duplicit. Quia vl' generaliter. ꝛ ſic dr̄ act⁹ ei⁹ inferiora potioribꝫ ſubdere. quā ponit Aug. de libero arbi. lib. ij. Uel ſpēalit. ꝛ ſic dr̄ act⁹ ei⁹ ſoli do dr̄uire. de q̄ Aug. li. vi. ſue muſice. Si autē ſit in tribuēdo quod ſuū eſt paribuſ. ſic ē triplex actus ei⁹. Unus paria ſibimet copulare. de quo Aug⁹ de libero arbi. lib. i. Alij⁹ nullis coequari/niſi purificatꝫ animis. Tercius nullis dñari appetere/niſi nature corporali vel beſtiali. De quibꝫ duobꝫ Auguſtin⁹ in. vi. ſue muſice. Si autē in tribuendo q̄d ſuum eſt inferioribꝫ. hoc eſt duplicit̄. Uel quo ad penā ſublenandā. et ſic ei⁹ actus eſt miſeris ſubuenire. fm magiſtꝝ ī iij. lib. ſentētiarꝫ. Uel quo ad culpā corrigēdam. ꝛ ſic ei⁹ act⁹ eſt iniq̄s moribꝫ corrigere et punire. De quo Aug. ſup Geñ. lib. xij ad litteram.

De virtute prudētie in ſpeciali.

Prudentia fm mgr̄m in. iij. ſniaꝝ p̄ eſt in p̄cauēdis inſidijs. Unō ſic aperti⁹ diffinit. Prudentia eſt virtus rerū bonarū vel malaꝝ neutrarūq⁹ diſcretio cum fuga mali et electōne boni. Et dicit neutrarūq⁹/hoc eſt indifferentiū. que ſcz neq⁹ bone neq⁹ male ſunt. quale eſt frangere feſtucā/vel hmōi. Et trahit diffinitio p̄ſens ex verbis Auguſ. li. vbi dicit q⁹ prudentia ē bonaꝝ rerum et neutraꝝ ſcientia. ¶ Ponunt autē plures prudentie actus. Actus eius ī patria dupleꝝ ē. Un⁹ nullum bonū deo p̄ponere vel equare. qui ponitur p magiſtrū in. iij. lib. ſentētiarum Alius ipam cōcupiſcere veritatē. de q̄ Auguſtin⁹ in. vi. ſue muſice. ¶ Actus prudentie vie ponunt quinq⁹. ſcz p̄cauere inſidias. q̄ ponunt p mgr̄m in. iij. li. ſniaꝝ. Itē mala deuitare. de q̄ Aug. ſup Geñ. li. xij. ad lit

terā. Itē incorruptōem corruptōni ꝓponere. de q̄ Aug. de libero ar. li. i. Itē discernere bona a malo. de q̄ Aug. de ciui. dei. li. xix. Itē eterna ꝓponere tpalib⁹. de q̄ Aug. i. vi. sue musice.

De ẏtute fortitudis

y Fortitudo autē ē in pferēdis molestijs. Unde ſm q̄sdā sic apti⁹ diffinit. Fortitudo ē imobil' animi int aduersa laborū et piculorū equa susceptio. ¶Cui⁹ q̄druplex assignat act⁹ vie. Unus firmare animū ꝯtpales molestias. de quo Aug. ¶Alius nō aduersitatez nec mortē tpalē formidare. ō q̄ Aug. in. vi. sue musice. Ali⁹ a sapiēter electo nullis terroribus nullisq̄ penis depelli. ō q̄ Augustin⁹ de libero arbitrio. lib. i. Alius ꝓ dilecto habendo aduersa tolerare. de quo Aug. sup Beñ. li. xij. ¶Act⁹ patrie duplex est. Unus firmissime deo adherere. q̄ ponit p mgr̄m in. iiij. sniar. Ali⁹ nihil moleste pati. q̄ ponitur p Aug. in. vi. sue musice.

De virtute temperantie in speciali.

Tempantia est in ꝑuis delectatōnibus coercēdis. Diffinit aūt sic ab Aug. in li. de libero arbitrio. Temperātia ē affectio coercēs appetitū ab his rebus q̄ turpiter delectāt. ¶Cui⁹ act⁹ assignant i via. Subtrahere se ab amore inferioris pulcritudis. ō q̄ Aug. in. vi. sue musice. Itē coercere cogitatōes ꝑuas. de quo in. iij. sen. Itē libidinē frenare. de q̄ Aug. sup Beñ. xij. Itē refrenare cupiditates ab his q̄ tpaliter delectāt. de q̄ Aug. de libero ar. ¶Actus aūt patrie ē nullo respectu noxio delectari. de q̄ in. iij. sentētiaz. Itē imaculatū manere. de q̄ Aug. in. vi. sue musice

De effectu dictarū virtutū ⁊ an sunt in patria.

i Iste q̄tuor ẏtutes hoiem ad virtutes theologicas habēdas habilitant. His nihil vtili⁹ ē in vita dū modo informent charitate. Tūc enī eq̄ meritorie sūt vite eterne siē theologice. ¶An autem he ẏtutes future sint in patria. diē magister in lib. sniaz. q̄ sic ſm alios eaz act⁹ vt ptz ꝑ singulas iuxta sup tacta

De ordine dictarū virtutū ad septē vicia capitalia

Ultimo dicendū q̄liter ꝑ has septē ẏtutes septē vicia capitalia expellant. Fides enī q̄ mentē illuminat expellit supbiā q̄ cor excecat. Spes q̄ gaudio futuroz cor letificat expellit irā q̄ ꝑsenti miseria mētē ꝯturbat. Charitas q̄ gaudet de ꝓximi ꝓspitate delet inuidiā q̄ ē odium felicitatis aliene Fortitudo ꝑ quā i act⁹ viriles ꝓsurgim⁹ expellit accidiā ꝑ quā desidia tabescim⁹ Justicia q̄ sua vnicuiq̄ tribuit elimiat auariciā q̄ aliena retinet et rapit. Tpantia q̄ excessuz rep̄mit expellit gulā q̄ modū excedit. Prudētia q̄ ſm Aug. i. corruptōz corruptōi ꝓponit euacuat luxuriā q̄ corrūpit corpus et anima.

¶Finit q̄rt⁹ tractat⁹ hui⁹ libelli q̄ est de explanatōe virtutū

¶Incipit tractatus q̄nt⁹ de septē petitōib⁹ contētis in oratōne dñica ⁊ earū expositione.

Tractatū de septē petitōib⁹ q̄ z in oratōe dñica ꝓtinent aliq̄ ſm ordinē hui⁹ libelli ponūt scz ī mediate post tractatū de articul' fidei. ⁊ ante tractatuz de decē ꝓceptis legis. Hic ꝙo q̄nto loco poni placuit. s. int tractatū de septē virtutib⁹. ⁊ tractatū de septē donis spūssctī. ea. s. ꝓsideratōe q⁹ in ipis septē petitōib⁹ sic in ipa oratōe dñica ꝓtētis effectualit' ipe septē ẏtutes / ipaq̄ septē dona spūssctī peti videant ¶Circa quē tractatū ꝑmo videndū venit de efficacia modi petēdi q̄ describit in prohemio dicte oratōis dñice. De distinctiōe et expositōe ipaz petitionū ꝑticulariter. De numero et sufficientia eaz. De ordine earū ad septē vicia capitalia.

De efficacia modi petendi ꝓtenti in ꝓhemio dicte orōis

Dicter noster. Cū hec oratō a sapiētissimo / vtpote ab eo q̄ ē ipa sapiētia infinita. ⁊ veracissimo vtpote ab eo q̄ est fons ⁊ origo tot⁹ veritatis / ꝓdita sit. Patet q⁹ nihil ei deesse poterit / siue q̄ ad petēdi modū / siue quo ad sufficientiā bonoz petēdoz. Mod⁹ aut ē petēdi efficaciss⁹ describit in tribꝰ primis ẏbis petitōes p̄cedētib⁹. quib⁹ ad misericordiā flectit anim⁹ p̄ris mificordiaz.

idcoqz ea his septē petitōib⁹ ꝓmisit q̄si qdam phemiū. in q̄ oñdit orantē in ꝓseq̄nt petēdis forte exaudiendū. ¶ Cū enī ad sufficientē agentē tria ꝯcurrere debeāt .s. q̄ sit sciēs volēs ⁊ potēs In ꝟ q̄ dicit pr̄/oñdit eum scire et adu ertere nr̄am. i. filiorū suoz ĩdigentiā. iuxta illō Matth .vi. Scit enī pr̄ vr̄ q̄ his oīb⁹ indigetis. In ꝟ aūt q̄ dic nr̄. oñdit eū subuēire volētē. suis eī oēs bōi diligēter subueniūt/alioq̄n boni nō essent. Unī. i. ad Thoz. v. Si q̄s aūt suorū ⁊ maxime domesticorū curā nō habz fidē negauit/⁊ est infideli deterior. In ꝟ etiā q̄ dic. q̄ es in cel/oñdit ipm potētē. Quia vt habet. i. Machab. iij. De celo fortitudo est. ¶ Cum igit his ꝟbis oñderim⁹ ipm scientē nr̄az indigentiā. et subuenire potētē. necessariō flectem⁹ ipm ad mificordiā. ¶ Dicit ḡ. Pater nr̄. Et hic stat ꝟ nomē pater ēnti aliter siue ꝓ ēntia. et nō psonalit siue ꝓ pso na. Dicit enī isto mō de⁹ pater oīm. Dō ⁊ adhuc ꝑ triplicit dici. s. cōiter. ꝓpe. ⁊ magis ꝓpe. Cōit ꝓ creatōez. ⁊ sic nō tm̄ pso na pr̄is /sed tota trinitas dicit pater oīm. ⁊ nō tm̄ electorū sed etiā puersorū. Unde Deut. xxxij. Populе stulte et insipiēs. nūquid nō ipe est pr̄ tuus q̄ possedit te fecit te ⁊ creauit te. Proprie aūt dr̄ pater ꝓ adoptiōnē. ⁊ sic tm̄ dicit pr̄ bonorū. Unī ad Ro. viij. Accepistis spm̄ adoptōis filiorū in q̄ clamatis abba pr̄. Proprissime aūt dicit pater ꝓ generatōem. ⁊ sic psona pr̄is tm̄ dicit pater vnigeniti filij sui. Duob⁹ primis modis dicit pater noster tota trinitas. sed tercio modo ñ dicit pater noster de⁹. ſz tm̄ filij sui. Et q̄ patz q̄ hec oratio nō dirigit ad patris psonā tm̄ .ſz ad totā trinitatem. ¶ Sequit. q̄ es in celis. Nō excludit tm̄ ꝓ hoc q̄n sit vbiq̄. Et q̄uis vbiq̄ sit ēntialit/potētialiter et p̄sentialiter. magis tm̄ in celis dicit esse. q̄ vbi magis videt relucere ꝟtus sua et opatio /ibi dr̄ poti⁹ esse q̄ alibi Sicut aīa licz vbiq̄ sit in corpe. tm̄ magis dicit esse in corde ꝑ m alios. vl̄ i capite ꝑ m alios. q̄ ibi nobiliores apparēt opatōes sue. Et ꝟ est q̄d dicit Aug⁹ de spū et aīa. Sicut de⁹ vbiq̄ tot⁹ est in toto mūdo et ī oīm creatura sua. sic tota aīa in toto corpe suo tanq̄ in q̄dā mūdo suo ē ⁊ in oīm eius parte. Intens⁹ tm̄ in corde ⁊ cerebro. quēadmodū de⁹ est ⁊ dicit ꝓcipue ee in celo. ¶ In his aūt septē petitōnib⁹ oīe bonuz generī hūano necessariū petit. Ut enī dic glosa Aug. Nihil homī deest q̄d his septē petitōib⁹ nō ꝓtineat siue ad p̄sentē siue ad futurā ꝓtineat vitā. Petit ei in eis acceſſus oīs boni. tā creati q̄z increati. Itē recessus oīs mali. tā. s. p̄sentis /pteriti q̄z futuri/vt patebit inferius.

De effectu prime petitionis.

PRima ergo petitio est/vt ꝓfirmet i p̄ nob⁹ noticia siue cognitio veri dei. ⁊ q̄ habet ꝑ fidem orthodoxam. Et hoc est q̄d dicit. Nomē tuū .i. noticia tua vl̄ notame tuū/sanctificet. i. ꝓfirmet in nobis. Sctm̄ ei idē q̄d firmū. ⁊ sctificare idē q̄d ꝓfirmare ē. Scōm Pap. enī dr̄ sanctū a sancio sancis q̄d idē ē q̄d ꝓfirmare Quasi diceret. firmet in nobis ꝑ fidem verā noticia tua. vt sicut tu sp̄ in te firm⁹ es q̄ eternus et incōmutabil. ita da q̄ te firmit cog̃ scam⁹. ¶ Uel nomen tuū. s. p̄nitatis quo p̄ nr̄ diceris. sctificet. i. firmet in nobis. s. vt filij tui ꝑ gr̄am sp̄ maneam⁹. Unī glo. Oramus ne a sctificatōe nōis in aliq̄ discrepem⁹. ne p̄is nomē in filijs moribꝫ ⁊ vita offendat. ¶ Uel nomē tuū q̄d in se venerabile et sanctū ē sanctificet. i. sanctū i nob⁹ ostendat. sic q̄ sicut sanctū est in se ita nos sctificet. Unī glo. Nomē p̄is petimus sctificari in nobis /non vt ipm sancti⁹ sit. sed vt in nobis augmentū siue sctificatōis opet.

De effectu secunde petitionis.

SEcūda petitio ē q̄ petit regnū seu gaudiū futurū. siue etiā speciale dī regimē q̄ ad p̄sentē statū cū ait Adveniat regnū tuum. s. in nobis. i. ad nos veniat. Unde Aug. Per hoc desideriū nostr̄ excitam⁹ vt regnū suū nob⁹ veniat /et in eo regnare mereamur. Et signant dicit adueniat. i. ad nos veniat. q̄ ꝟtute meritoz nostroz et ꝓdigno ad ipm puenire nō possumus. ſz optet vt gratuito ad nos accedat. vñ ad Ro. vi. Gr̄a dei vita etna. Sile Mat. iij. Penitentiā agite appropiabit enīz regnū celorū. ¶ Uel sic. regnū tuum. i. eccl̄ia tua adhuc i terr̄ militās. De q̄ regno Lu. xvij. Ecce regnū dei intra vos ē. Adueniat id ē ad aliū regnū tuū. vēiat. s. ad ecclesiaz triūphantē. Ul̄ adueniat. i. ad te veniat vt te videat ꝑ spēm sicut nunc videt ꝑ fidem. ¶ Uel regnū tuū. i. spūale vel spēale regnuz

tuū/aduenīat nobis. vt. ſ. in nobis p ſpēalem effectū regnare cogīſcaris et pcipiaris. Uñ glo. Regnū dei ſp̄ p̄ſto eſt. ſz petim⁹ vt veniat. i. vt mānifeſtet hoīb⁹ a q̄b⁹ velut lux a cecis nō videt.

De effectu tercie petitōnis.

Tercia petitio eſt q̄ petim⁹ vt ꝓformis fiat volūtas nr̄a/volūtati diuine. Et eſt hec. Fiat volūtas tua ſicut in celo ⁊ in terra. Sicut ſupple fit ī celo ab electis. Hoc ē. da vt ꝓformes tibi figmus in terris/ſicut conformes tibi facti ſunt ſancti in cel̄. ¶ Ul̄ ſm alios. Uolūtas id ē volitū tuū. ſ. illō q̄ vis fieri circa nos. qđ ſpēalit̄ ē iuſtificatio nr̄a. Uñ. i. Theſ. iiij. Hec eſt enī volūtas dei ſctificatio nr̄a Fiat. i. adimpleat. Nō volūtas q̄dē in ſe q̄ fieri vis. q; illa etna ē. nec in ſe aliq̄t fieri pōt ſed fiat p̄ executōez ⁊ effect⁹ adhibitōem. fi eriq; cognoſcat. ¶ Uel ſic. fiat volūtas tua in terra. i. ī hoīe q̄ terra ē. Uñ Beñ. ij. Formauit igit̄ dñs de⁹ hoīez de limo terre. Et Eccl̄i. xvij. De⁹ creauit hoīez de terra. Et ītez. Dis hō terra ⁊ cinis Qđ ꝑpe p̄t intelligi ī hoīe pctōre ꝓuertēdo. ſicut ſupple fit in celo. i. in hoīe ſctō iā cōuerſo ⁊ iuſtificato. q̄ſi dicat. Cōuertant mali ⁊ faciāt q̄ tibi placita ſunt. ſ. iuſta ⁊ bona opa. ſic̄ faciunt boni iā ꝓuerſi. Que tm̄ intelligēda ſūt ꝺ volitis q̄ ꝓcedunt a volūtate bñ placiti q̄ ſemp bona ſunt. ⁊ nō de his q̄ ꝓcedūt de volūtate ꝓmiſſiōis q̄ mala plerūq; fiūt Hec enī erit malū ī ciuitate qđ dominus nō fecerit Amos. iij. ¶ Exponit etiā ſic Fiat volūtas tua ī terra. i. in eccl̄ia ſicut ſupple fit in celo id ē in chriſto. q̄ celū ꝺr. q; ī eo deitas celata ē Uñ Eſa. xlv. Uere tu es de⁹ abſcōdit⁹

De effectu quarte petitionis.

Quarta petitio eſt qua petit̄ tempale ſubſidiū ad ſuſtentatōez vite. Et ē hec. Panē noſtz quotidianū da nob⁹ hodie. Q; aūt hec petitio ptineat ad corpalē neceſſitatē ſp̄eal̄ teſtat̄ Chriſt. ſup Matth. ita inq̄ens. Quia hoīb⁹ loq̄batur carne indutis ⁊ neceſſitati nature ſubiect⁹/ docuit ſubſidiū peti nature īfirmitati. Dicit igit̄. Panē noſtz q̄tidianū. id ē corporalē vl̄ vſualē. i. nobis q̄tidie neceſſarium. Uñ Matth. vi. loco q̄tidianū habet ſupſubſtātialē. Ante enī petīm fuit panis. i. cibus homini ſubſtātial̄. ſz poſt petīm fact⁹ eſt ſibi ſupſubſtātial̄. i. neceſſari⁹ ad ħ vt ſuſtentet̄ ī vigore. Uñ nec p̄ dīē naturalē ſine lāguore viriū p̄t hō eo carere. Et iō ſubditur. da nobiſ hodie. Et ponit̄ ħ panis p oīm genere ſuſtētamēti corpis. Uñ panis ꝺr. a pan qđ eſt totū ſm Iſido. ¶ Exponit etiā de pane ſp̄uali. ſ. de corpe xp̄i ſeu de euchariſtia. ſic. ſ. panē noſtz/chriſtū. ſ. vl̄ euchariſtiā q̄ veriſſim⁹ panis eſt/⁊ efficaciſſimus aīe cib⁹. Joh. vi. Ego ſum panis viuus q̄ de celo deſcēdi. q̄tidianū. i. q̄tidie neceſſariū. da nobis hodie. ¶ Sed nūq̄d ſm ħ debz q̄libet de eccl̄ia q̄tidie cōicare? Dic q̄ tripl̄r ꝓtingit ꝓmūicare. ſ. corpal̄r ſeu ſacramētalit̄ tm̄. ⁊ iſto mō ꝓmūicāt mali q̄ñ in pctō mortali ſumūt corpus xp̄i. Itē ſpiritualiter tm̄ ſcz credēdo ſacr̄m Credere eñ eſt ſp̄ualit̄ māducare. ſm illū Aug. Crede ⁊ māducaſti. Et iſto mō ꝓmūicant q̄tidie oīes boni. Itē corpal̄r ſeu ſacramētaliter et ſp̄ual̄r. ⁊ iſto mō ꝓmūicāt q̄tidie boni ſacerdotes q̄ celebr̄āt. ⁊ alij boni ꝺ eccl̄ia dū ꝓmūicant. Qđ q̄libet xp̄ian⁹ debite etatis tenet̄ facere ad min⁹ ſemel in āno. ſ. ī paſca. ¶ Sed cū ꝓpleta refectōe corpali vel ſp̄uali habeam⁹ qđ in iſta petitōe petim⁹. vt q̄d p⁹ p̄ndiū iſtā orōem iteram⁹? Ad qđ dr̄ q; ſenſus hui⁹ petitōis duplex eſt. ſ. vt panis deū et vt in ꝓmedētis nutrimētū nō aūt in detrimētū ꝓuertat. Et rōe p̄mi habz locū hec orō ante ſuſceptiōez cibi. Ratōe ꝥo ſecūdi hz locū poſt ſuſceptōem.

De effectu quinte petitionis oratōis p̄dicte

Hāttuor igit̄ p̄cedētib⁹ petitōib⁹ i petit̄ acceſſus oīs boni. In tribus ꝥo ſeq̄ntib⁹ ponit̄ amotio oīs mali. In hac igit̄ q̄nta petitōe petim⁹ abſolui a malo p̄terito. Et eſt hec. Dimitte nob⁹ debita nr̄a. i. pctā q̄ nos pene debitores cōſtituūt. Sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ noſtris. Quaſi dicat. Sic te velis hr̄e ad nos in debita nr̄a dimittēdo. ſicut nos hē m⁹ nos erga debitores nr̄os q̄b⁹ debita dimittim⁹. ¶ Et intelligas q; hec orō pfertur ī p̄ſona tot⁹ eccl̄ie q̄ in bonis ſtat. q̄ peccātib⁹ in ſe debita dimittūt. Alioq̄n ſi in p̄ſona ſua intentōnem imputādo diceret peccator ī ſe peccātib⁹ nō dimittēs mentiret⁹ ſibimet imp̄cās malū. ſm qđ dicit Aug⁹.

Si nō dimittis mētirꝭ. ⁊ ei mētiris quem nō fallis. ¶ Sz fm aliq̄s istō in pctōre videtur posse saluari orādo iuxta ꝓorz modū p ꝫ q̄ ly nos ⁊ ly nobis supponāt ꝑ diuersis. Et hic sit sensus. Dimitte nobis infirmis debita nr̄a. sicut ⁊ nos boni et ꝑfecti dimittim⁹ debitoribꝫ nr̄is. ¶ Sz istam expositōem vt nimis extortā credo derelinq̄ndam. Expone sic igit̄. Dimitte nob debita nr̄a. i. pctā q̄ nos ꝓstituunt debitores Vl' debita nr̄a. i. penas nobis ꝑ p̄dictꝭ peccatis nr̄is debitas. ꝓmutādo saltē eternas q̄s peccādo meruim⁹ in tpales. sicut • nos dimittim⁹. i. iuste dimittere debem⁹ debitoribꝫ nr̄is. vt saltē eos nolim⁹ vel hic vel in futuro obligari. cū aliq̄d. ſ. fecerint q̄re obligare d̄sierint. vtpote cū satisfecerint si possint. vl' saltē cū petierint veniā si nō possint ¶ Uñ ꝫ nota q̄ duplicit̄ ꝓtingit alicui dimittere. Uno mō dimittēdo rācorē. sic scz q̄ nec malū inimici velis ꝓcurari. nec eius bonū minui. bñ tñ velis illō q̄d in te deliq̄t aliq̄tenus satisfieri. Et ad ꝫ tenent̄ oēs indifferēter. q̄ ꝫ oīno ꝓceptū ē saltē sub intellectu. Alio mō dimittere cōtingit non solū dimittēdo rācorē sed oīno sine satisfactōe iniuriaꝝ sineq̄ restitutōne rerū. necnō sine interuētu ꝑcum oīa dimittere. ac ex puro corde diligere. ⁊ ad ꝫ tenēt̄ tm̄ ꝑfecti. q̄ isto modo solū ꝓsiliū est

De effectu sexte petitionis.

A Sexta petitio est respectu amotōis mali futuri/in qđ varijs tpibus ex carnis mūdi ⁊ demōis tēptatōibꝫ incidere formidam⁹. Et est hec. Et ne nos inducas in tēptatōnē. Qđ intellige ꝑmissiue. i. nō induci sinas in tēptatiōem. ꝫ ē. ne ꝑmittas nos succūbere tēptatōi. Aliō ē ei in tēptatōem duci. et aliō induci. In temptatōem enī ducit̄ q̄ a tēptatōe pulsat̄ sz nō deijcit̄. In temptatōem ꝙo inducit̄ q̄ a tēptatōe pulsat̄. eo q̄ a gr̄a nō supportat̄ sed sibi relinq̄tur. a temptatōe frangit̄ ⁊ absorbet̄. ¶ Quia g nō est malū a tēptatōe ꝑbationis vl' etiā suggestiōis duci. q̄nimo ē occasio exercēde ꝙtutis. q̄ btūs vir q̄ suffert temptatōem. Jaco. i. Non petim⁹ ꝫ vt nō ducamur in tēptatōz. sed ne inducamur. i. ne interi⁹ inducamur ⁊ succūbam⁹. Unde glo. Non ꝑcamur nō tēptari. sed nec etiaz modicū a tēptatōibꝫ vinci. Temptatio ei necessaria est ad coronā. ¶ Et cū duplex sit tēptatio. ſ. ꝑbatōis et suggestiōis. nō dicit̄ deus ꝑꝓe inducere i temptatōem suggestionis. q̄ vt ait Jaco. i. Ipe enī de⁹ neminē temptat Sed iō (vt dicit Aug⁹) ait aliquē inducere in tēptatōem. nō q̄ ipe inducit sz q̄ aliq̄n induci ꝑmittit. vl' saltem q̄ inducamur nō impedit.

De effectu septime petitionis.

Septima ⁊ vltima petitio ē r̄spectu amotōis mali p̄sentis siue instātis Unde glo. ordinaria sup istō passu Matth. vi. Sz libera nos a malo. In illā que nōdū ē supple tēptatōem ne nos inducas. qđ intellige petitōe p̄cedēti petitū est. ⁊ ab ea in quā inducti sum⁹ libera nos. Et hoc est qđ dicit. Libera nos a malo. taz. ſ. visibili q̄z inuisibili. ⁊ tā pene q̄z culpe. Uñ simpl'r dicit a malo nihil determinādo. dās ꝫ de oī malo itelligi posse ⁊ debere Unde sic intelligēdo petit amotōez oīnis mali instātis. Est aūt q̄druplex malū. Unū originale. aliud actuale. qđ est duplex. Hā aliud est mortāle. aliud veniale. Quartum malū est pena pctī ꝙseqūns. Primū autez malū est innatū. duo seq̄ntia sunt malū additū. Quartū est malū inflictū. Et ab oībꝫ petim⁹ liberari. dū in ꝑsona eccl'ie orātes et loq̄ntes dicimus. Sed libera nos a malo ⁊c.

De numero et sufficientia p̄dictaꝝ petitionū

B Numerus ꝙo ⁊ sufficiētia p̄dictaꝝ petitōnū sic accipit̄. Oīne qđ rationabilit̄ peti potest/aut est collatō boni/aut amotio mali. Si est collatio boni/aut boni increati. ſ. dei. aut boni creati. Si est collatio boni increati. ꝫ p̄t esse dupliciter. Uel. ſ. vt ꝑ verā fidē ꝙfirmet̄ eius notitia in nr̄o aspectu. et ꝫ petit̄ ibi. Sanctificet̄ nomē tuū. Uel vt sua volūtas confirmet̄ i nr̄o affectu. ⁊ ꝫ petit̄ ibi. Fiat voluntas tua ⁊c. Si ꝙo petat̄ collatio boni creati. hoc iterū p̄t esse duplicit̄. Uel. ſ. vt ꝙferat̄ bonū eternū vt est regnū celoꝝ. Et hoc petit̄ ibi. Adueniat regnū tuū. Vl' vt ꝙferat̄ bonū tpale ad sustentatōez. Et hoc petit̄ ibi. Panē nostꝝ q̄tidianū. ¶ Si autē fiat petitio ꝑ amotōe mali. ꝫ p̄t esse tripl'r. Uel. ſ. vt amoueat̄ malū p̄teritū siue in ꝑte

vito ꝓmissū. Et ꝫ petiť ibi. Et dimitte nobis debita nostra Uel petiť vt amoueatur malū futurū Et ꝫ petiť ibi. Et ne nos īducas in tēptatōem. Uel petiť vt amoueatur malū p̄sens. et hoc petitur ibi. Sed libera nos a malo.

¶De ordine ipsaruz petitionū ad septē vicia capitalia

¶Unc videndū venit q̄liť in his septem petitōnib⁹ cohiberi petūť septē capitalia vicia. ¶In ꝓma igiť petitōe cohibeť supbia. Supbi enī ñ sctificāt nomē dei. sz nomē suū ꝓpriū. ſm qđ dicit p̄s. Uocauerūt noīa sua ī terris suis. ¶In scđa petitōe elidiť īuidia q̄ est dolor alieni boni. Uñ nō desiderat vt ꝓrio adueniat bonū sed potiꝰ malū. Et ecōtrario ī ista petitōe petiť ꝓmūe omniū bonū. ¶In tercia petitōe resecať ira. que volūtatē dei ñ seq̄tur sz ꝓpriū impetū. z ecōtrario in ista petitōe petiť volūtatē dei fieri. Ul' aliť ſm aliq̄s dici p̄t q̄ in scđa petitōne elidiť ira q̄ bonū homini nō patiť euenire. Ibi enī aduenire petiť. Et tūc ī tercia resecať īuidia q̄ spēaliť sctām dei ꝑseq̄ť voluntatē. vt dic̄ Hiero. Cuiꝰ ꝛriū ī dicta petitōe orať. Et ſm istū scđm modū ponēdi ordināť petitiones ad vicia in scđa tabula p̄ aliq̄s circa hec ꝓfecta. ¶In q̄rta aūt petitōe expellitur accidia. Ibi cī petiť robur tā spūale q̄z corpale qđ ꝓferť in pane corpaľ et spūali. qđ q̄dem euacuat accidiā q̄ ē ignauia z tediū vite. ¶In q̄nta petitōe elidiť auaricia. que est īmoderatꝰ amor ꝓgregādi z retinendi tēpalia. Uñ z debita sp exigit nec dimittit Cuiꝰ ꝛriuz ibi petiť et offertur. ¶In sexta petitōe extirpať gula. ex qua ortū habuit ꝓmaria hoīs tēptatio. cū ibi petať amotio tēptatōis future. ¶In vltima petitōe resecať luxuria q̄ spēaliť semp habz secū maluz tā corpis qđ ipa debilitat. qz q̄ fornicať in corpus suū peccat. q̄z etiā spūs cuiꝰ vires eneruat. cū ibi petať amotio oīs mali p̄ñz.

Finit

¶Incipit tractatus sextꝰ ō septē donis spūſſctī z eoꝝ ōclaratōe

¶Ostmodū de donis spūſſancti sub ꝓpendio agendū est Ubi ꝓmo dicendū erit. vtz idē sint qđ septē virtutes denotate. Et si ñ in q̄ ab eis differūt. Quot sūt dona. z que sint. Deinde de singulis donis ī se aliq̄ tāgēda erūt. Postremo qualiť p̄ ipa dona excludunť septē peccata capitalia.

Utrū septem dona spūſſancti sint idem qđ septez ꝟtutes. Et in quo differūt.

¶Oniū autē fere opinio ē q̄ dona nō sunt virtutes. Sz dīntiā inť virtutes z dona assignando magna est diuersitas. ¶Quidaz enī dicunt q̄ ꝟtutes p̄ncipaliť sunt ad agēdū. et q̄ ideo diffiniunť p̄ actus z opatōes suas. Dona ꝟo p̄ncipaliť sunt ad resistēdū tēptatōib⁹. q̄ viā iā habite ꝟtutis ipugnāt ¶Alij sic dicūt z melꝰ q̄ ꝟtutes simpliciť sunt ad agendū. sz dona sunt ipāz expeditōnes virtutū. z sic sunt ad magꝭ expedite agendū. ¶Sūt alij q̄ distīguūt dicētes q̄ in donis illa q̄ ptinēt ad affectū sunt virtutes. Illa ꝟo q̄ ptinēt ad aspectū rez sunt ꝓprie dona. Et hi soluunt facile q̄ ex vtraq̄z parte obīci p̄ñt. s. vtrū sint virtutes vel ñ. Et q̄ opinio media innitiť sententie beati Grego. a pluribꝫ ꝓbabilioꝝ habeť

¶Quot sint dona spūs tussancti. z que sint.

¶Uot z q̄ dona sint ptz p̄ Esa. xi. c. vbi tangūť septē dona spūſſcti ꝫ ordine. Reqeseet sup eum. s. christū spūs sapiētie z intellectus. spūs ꝓsilij z fortitudīs. spiritus scie et pietatis. et replebit eum spūs timoris dñi. Duo autē ꝓma digniora sunt q̄ regūt vitā ꝓtēplatiuā. s. sapientia z intellectus. Alia aūt q̄nq̄z sufficienter regūt vitā actiuā. Et ſm ꝫ sumiť ab aliq̄bꝫ numerꝰ et sufficiētia ipoꝝ septē donorū. sic scz. Nam aut ipa dona que (vt tactū est) sunt quedā ipāz expetitōes seu pfectiones virtutū ipāz ꝟtutē pficiūt respectu vite ꝓtēplatiue vl' respectu vite actiue. Si respectu vite cōtēplatiue que circa diuina et celestia ꝟsatur. aut ipam virtutē pficiūt p̄ modū cuiusdā expientie z gustꝰ. et ꝫ fit p̄ donū sapīe. aut p̄ modū cuiusdā intime inuestigatōis z speculatōis. z ꝫ fit p̄ donū intellectus. Si respectu vite actiue que circa agibilia ꝟsať. aut pficiūt ipāz ꝟtutē q̄tum ad recessum a malo. z ꝫ fit p̄ donū timoris. aut ipam ꝟtutē pficiūt q̄tū ad opatōz boni. z tūc vl' boni ad qđ oēs tenenť. et qđ est in cōmuni opatōe. Uel boni ad qđ ñ oēs

tenenť. vt est bonū arduū Si ꝯtū ad operatōem boni ad qđ omnes tenenť. ħ ꝓtingit duplicit. Nam vl donū in tali opatiōe virtutē pficit tanꝯ ipm opus exeqns. Et tunc est donū pietatis. vl tanꝯ ipm opus regens ⁊ dirigēs. ⁊ tūc est donū sciētie. Si ꝯtū ad opatōem boni ad qđ nō oēs tenēť ħ itez ꝓtingit duplicit. Nam vel donū in tali opatōe virtutē pficit tāꝯ opus ipm arduum exeqns. ⁊ tūc est donū fortitudinis Vel tāꝯ ipm opus arduū regēs ⁊ dirigēs ⁊ tūc ē donū ꝓsilij ¶ Alit ꝑ alios sumit iste nūer⁹ ⁊ sufficiētia ꝓdictoꝝ donoꝝ ꝑm aliquas ipoꝝ donoꝝ ratōes. et ħ inserere visū est cā breuitatis nō expedire. ¶ Nota insuper q illō donū qđ in ꝓdicta Esa. assignatōe vltimo loco ponit. s. donū timoris ē ꝓmū in ascēdendo. iurta illđ ps. Initiū sapiētie timor dñi. Ā q timoris dono fit quidam ꝑ alia dona ḡdalis ascēsus. Ne enī timor ꝓceptus gelid⁹ foret aut arid⁹ / seq̄tur donū pietat⁊ que ad oīa vtil est. Et ne pietas ipa nimis remissa aut nimis prodiga / aut aliquo modo inordinata esset. adiungit ei donū scie. que opa pietatis regat vt discrete fiāt Et ne scia inualida foret / additur ei donū fortitudīs. vt qđ aliqs ꝑ scientiā bene facere nouit / ꝑ fortitudinē exequi facto possit. Et ne fortitudo pūptuosa vl impetuosa esset. adiungit ei donū consilij / q regi possit opus fortitudīs ⁊ debito mō ꝓmi. qz ꝑm Bre. fortitudo sine ꝓsilio pcipitat. Et ne ꝓsiliū incautū foret. adiungit ei donū intellect⁹ / q ē cognitio bonoꝝ spūaliū / quo ꝓsiliū i ipa spūalia dirigi possit. Et vt intellect⁹ mō debito tempet ⁊ ordiet dat ei sapiā q est ꝓgnitio ꝑ gustū diuīe dulcedīs. Que sapia a sapore ñ a sape dicta ē.

De dictis septē donis in speciali. Et ꝑmo de dono timoris

Dunc breuiter de singul donis i se ⁊ aliq̄ tangēda sunt. Et ꝑmo de dono timoris. vbi ꝑmo dicet. Quid sit timor. Deinde quot sunt ei⁹ species. Et que eaꝝ sit donū.

Quid sit timor et quot sunt eius species.

Timor ꝑm Aug. sup Joh. sic diffinit. Timor ē fuga animi / ne pdat qđ diligit. Idem in li. de ciui. dei. Timor ē affectio vl amor fugiēs qđ ei aduersat. ¶ Species autē timoris ponūt sex. Est enī timor mūdan⁹. hūanus. natural⁹. seruilis. initial⁹. filial⁹. Timor mūdan⁹ est q q̄s timet amittere q mundi sunt. et iō nō peccat si ea amittat. Human⁹ ē q q̄s ex deliberatōe tm timet penam sui corpis. Natural⁹ ē q q̄s natural⁹ timet mortē siue horribile aliq̄d ante deliberatōez ratōis. qui timor vicios⁹ nō est sicut duo ꝓces. Seruilis est q q̄s offendere timet tm ne incurrat penā gehēne. Iste aliq̄ntulā habz vtilitatē qz freq̄nt introducit charitatē. sicut seta introducit filū sutoris. vt phibet Aug. Initialis ē q q̄si duplicē habz oculū seu respectū. vnū ad fugaz pene. aliū ad amorē glorie. Seruit ei deo partim timore gehēne. partiz amore gl'ie vl iusticie. Filial⁹ siue castus ē quo timem⁹ ne xp̄s aīe nr̄e sponsus aut tardet aut discedat. aut aliqtin⁹ offendat. Hic est timor sanct⁹ q pmanet in seculū seculi. q alio noīe dicit reuerēti'al' ¶ Quis autē timor istoꝝ sit donū spūssctī ptz. qz nec timor mūdanus. nec timor hūanus q simpl⁹ mali habenť. nec natural⁹ qz donuz est q dē diuinit⁹ infusus. non innat⁹. timor ꝓ natural⁹ innat⁹ est. Hec seruil⁹ timor. ꝑ pietatē sumēdo donū nisi generaliter sumereť sicut generalit ꝺr donū de oīnibus q dant a deo. ⁊ sunt sup̄ naturā ad ordinādū aliq̄ mō vitā in bonū gr̄e. sicut ⁊ fides informis dici ꝑt donū dei. sed initial⁹ timor ⁊ cast⁹ siue reuerēti'al' ꝓpe dicūť donū spiritussctī. Cōcedūt tm aliq̄ simpl⁹ q timor seruilis sit donū spūssancti. ⁊ tm negāt q sit insit cū spūsancto. Quod q̄liter esse possit nō video.

De secūdo dono spūssancti. s. dono pietatis.

Equit de dono ꝓmo qđ ē in ascendēdo. s. de dono pietatis. Ubi ꝓmo videndū q̄d sit. q̄t modis dicať. ⁊ ꝑm quē modū sit donū spūssctī Diffinitur aūt sic pietas ab Augu. Pietas ē cult⁹ dei quā greci eusebiā vocāt. Itē Bre. sup Job Pietas est q docet op⁹ misericordie. Scōz Tullīū i fine primi sue rhetorice. Pietas est benivolētia i parēte. Magistral ꝓ diffinitio hec est. Pietas est ex benigne mētis dulcedine omnib⁹ auxiliatrix affectio

Quot modis dicať pietas.

Dicit aūt pietas mlt̄z modis. Qñ
dq̄z mot⁹ ipius affectōis tēdens in
deū. ⁊ sic dr pietas cult⁹ dei. ⁊ sic ē
in genere ⁊tutis q̄ ē latria. Qñq̄z dr motus
affectōis tēdens i ei⁹ imaginē. s. in hoiem.
⁊ h̄ ꝑt eē tripl̄r. vl̄ ille mot⁹ affectōis tēdit
in imaginē dei q̄ ē sibi ꝓpi p sanguinē ꝓiun
cta. ⁊ sic ē beniuolētia i pentes. ⁊ ē spēs iu
sticie natural̄. Qñq̄z etiā dr affectio tēdens
i imaginē dei. i. i hoiez tāq̄ miserijs opp̄s
sum. ⁊ sic pietas est q̄ docet opa misc̄die vt
dic̄ Bre. ⁊ sic poti⁹ ⁊tus est q̄z donū. Qñ
q̄z etiā est affectio tēdens i imaginē dei. nō
q̄dē inq̄tū ē sanguīe ꝓiūcta vl̄ miserijs op
p̄ssa vt sic. sed motu q̄dē generali. s. inq̄tuz
est imago dei. h̄ ē inq̄tū est rōnal̄ creatura.
Et tūc p̄pe dr donū spūssctī qō habilitat
⁊ expeditū reddit hoiez ad habēdū se be
niuolentē seu beniuolū ad rōnalē creaturā
scz ad quēlibet hoiez siue indigētē siue nō
indigētē. Et sic maxime ei ꝓuenit ista diffi
nitio mgr̄alis ꝑus posita Sc̄dz ꝑmū mo
dū diffinit ab Aug. Juxta sc̄m modum
diffinit a Tullio. Sc̄dz terciū modū dif
finitur a Bre. Et ſm q̄rtū modū diffinit a
magistris. q⁹ illo mō ē p̄pe donū spūssctī.

De tercio dono spi

ritussancti. s. de dono scientie.

Et dono aūt scie duo vidēda sūt.
scz q̄d sit. Et in q̄ differt a dono sa
pietie. a q̄ ſm Aug. distare nō vide
tur. Qñ scia p̄pe donū ē sic diffinit. Scie
tia est lumen spūale acceptū a deo. in q̄ vi
dent rōes opabiliū ptinentiū ad vitā. p q̄s
sctē ⁊ meritorie viuam⁹. sicut dicit ap̄lus
ad Titū. ij. Abnegātes oēz ipietatē ⁊ secu
laria desideria sobrie ⁊ iuste viuam⁹ in hoc
sec̄lo. Uñ sicut fides ē illumiatio q̄dā ad
credibilia. ita donū sciētie est illumiatio q̄
dam ad opabilia.

In quo differt do

nū scientie a dono sapiētie.

Dicitur aūt in h̄ a dono sapie dif
ferre. qm̄ sapia ē cognitio q̄daz di
uina p gustū. sciētia aūt est lumen
q⁹dā diuinū ad opabilia ptinētia ad hāc
vitā. Unde sic̄ dicit mgr̄ in li. sniaz. Scie
tia docet bñ ꝓuersari i medio hui⁹ p̄ue ⁊ p
uerse natōis. Et hoc satis videt ꝓsonare ⁊
bis Aug. q̄ dicit q⁹ sapientia est de eternis
Scientia ⁊o de tēpalibus.

De quarto dono

spūssancti. s. de dono fortitudinis

Post hec de dono fortitudis duo
etiā dicenda sunt. s. q̄d sit ⁊ q̄lit̄ dif
fert a fortitudie put fortitudo est virtus

Quid sit fortitudo

⁊ quō differt a fortitudie put est virtus

Ecūdū aūt q⁹ fortitudo ē donuz
sic notificat. Fortitudo est affectio
animi q̄ cupiditas terrena depmi
tur. nullaq̄ aduersitas formidat. Et vide
tur hec notificatio sumi ex ⁊bis Aug. in li.
de spū et aīa. et in. v. li. sue musice. ¶ Differt
aūt a fortitudie put est virt⁹. licz vtraq̄ sit
circa difficile ⁊ arduū. Qm̄ fortitudo put
est ⁊tus sustinet ꝑiculum. q̄. s. necesse pati
vel a bono virtutis cedere. sicut q̄n̄ querit
fides vel iusticia. vel libertas patrie. vl̄ hu
iusmodi. Sed fortitudo put ē donū se g̃
tis et ex abūdanti illi statui offert in q̄ talia
sepe q̄runt. vt est stat⁹ pfectōis ꝓsiliorum.
Si aūt dicat q⁹ ſm h̄ nō haberēt donum
fortitudinis nisi tm̄ pfecti. et q⁹ sic habita
vna g̃a g̃tificāte nō oēs haberēt. Dico q⁹
nō est vex. nec ex p̄dictis sequit. q̄m̄ perfecti
istud donū habēt i actu. oēs ⁊o i charita
te existētes habent in habitu. Uñ q̄ impfe
ctus est habet in habitu. Uñ opus pfecti
onis facere p̄t qui vult.

De quīto dono spi

ritussancti. s. de dono ꝓsilij. et quid sit.

Postremo de dono ꝓsilij duo simi F
liter vidēda sunt. s. q̄d sit. Et q̄lit̄
sit donū cū in xp̄o nō videat fuisse.
in q̄ tm̄ sunt ⁊ fuerūt oīa dona. ¶ Diffinitur
aūt sic a Tullio i rhetorica sua. Cōsiliū est
faciēdi vl̄ nō faciēdi ꝑe cogitata ratō. Sz
hec diffinitio nō videt ꝓuenire ꝓsilio put ē
donū. iō alit̄ corrigūt eū sic. Cōsiliū est fa
ciēdi vl̄ nō faciēdi vere excogitata rō. earū
scz rex in q̄bz ppt̄ arduitatē indiget q̄s ad
iutorio. Uñ ꝓsiliū put h̄ sumit̄ nō ē d⁹ du
bio sz d⁹ arduo/ad q⁹ ppt̄ difficultatē non
oēs tenēt. De relīq̄ dic q⁹ isto mō vltio cō
siliū ē donū. ⁊ q⁹ ⁊issime h̄ donū fuit i xp̄o
sicut ⁊ ceta dona fuerūt ⁊ sp erūt. Uñ ꝓsili
um ſm q⁹ ponit dubitatōez ⁊ circa eā q̄rit
ab alijs certificatōez nō fuit i xp̄o q̄ certis
sime oīa nouit. q⁹ nec sic est donū spūssctī.
Sz ꝓsiliū q⁹ ē lumē imissuz a spūsancto

oīa dubia dissoluens / ⁊ indubitāter in aggressionē arduoꝝ dirigēs / q̄ deꝰ ad statū p fectōnis ptinere ꝓpalauit / sic est donum. Et ista modo fuit in christo.

De sexto dono spi

rituſſancti. scz intellectus

Sequit de dono intellectus. Circa q̄ attende. ⁊ ꝑmo q̄d sit. deinde q̄liter differt a sapiētia. Diffinit aūt sic ab Aug. in ſmōe q̄dā suo de timore Intellectus vocat q̄ ab oī infirmitate carnali corda mūdant. vt pura intētio dirigat in finem suū. s. deū. Est intellectꝰ q̄dā lumē spūale infusum ad cognitōnem dei in creaturis. Differt aūt a dono sapiētie. qz sapia est cognitio p gustū. Est enī quoddā lumē sub q̄ vel in quo vident ⁊ gustātur diuīa p experimentū. Uñ sapientia ꝓput est donū est ꝑpe gustꝰ dei in donis suis. Intellectꝰ aūt nō est p gustū. sed potiꝰ est lumē q̄dā datū a deo ad cognitōez dei in creaturis illis in q̄bꝫ resultat deꝰ p gr̄am. Uel in illis in q̄bus habz resultare p gr̄am ⁊ gl̄iaz. Uñ intellectus est donū q̄ ꝛ̄tuite cognoscimꝰ dispositōes celestiū / p eas q̄z tendimꝰ in deū sic disponentē.

De septimo dono

spūſſancti. ſ. sapientie. et quid sit.

Deniqz de dono sapiētie dicēdū est. Et q̄m ex supiꝰ dictis ī pte patet q̄d sit. ⁊ q̄liē se habet ad donū sciētie ⁊ ad donū intellectꝰ. ideo ſufficit h̄ ponere eiꝰ notificatōem. Scdz aūt Aug. sic diffinit. Sapiētia est cognitio rez diuīarz ¶ Itē ex lr̄a. iij. li. ſen. Sapientia ad solius eterne veritatis ꝓtēplatōez ⁊ delectatōnem ptinet. ipāq̄z tm̄ creatoꝛ ꝓſpicit. ⁊ q̄ sp ⁊ incōmutabiliē manet / q̄d deus ē. Brego. sic diffinit. Sapiētia est donū spe et certitudine eternoꝝ mentē reficiēs. Que diffinitio dicit opationē eiꝰ ꝑpam / q̄ est mentē p gustū reficere. q̄d sonat nomē eiꝰ. Sapientia enim a sapore dicta est.

Quō per septez do

na spūſſcti excludunt septē vicia capitalia

Ultimo dicendū est q̄liē p septē dona excludant septē pctā capitalia. Et sciēdū est q̄ timoꝛ (qz p cū q̄s se deꝑmit ne sup aliū se extollat) excludit superbiā. que sup alios se extollit. Pietas q̄ sibi illatas remittit iniurias expellit irā / que vindicari querit. Sciētia q̄ mentē illuminat euacuat inuidiā. que mētē excecat Fortitudo q̄ excellit in arduis pellit accidiā q̄ torꝑet in imis. Cōsiliū q̄d docet p trāsitorīs eēna mercari remouet auariciā q̄ ī terrenis ⁊ p terrenis tm̄ q̄rit negociari. Intellectus q̄ ꝛ̄e delectamur in bonis spūalibꝰ excludit gulā q̄ vane ⁊ misere delectat ī carnalibꝫ. Sapiētia p quā pure delectamur ī deo extirpat luxuriā. qua q̄s impudice in suo misero coꝛpe delectat.

Finit tractatꝰ sextus huiꝰ ꝓpē dīi de septē donis spūſſancti.

Incipit tractatus

septimꝰ d̄ octo btīudīnꝫ ⁊ eaꝝ explanatōe

Unc breuit restat aliquid de octo btītudinibꝫ dicere Et p mo q̄d dicat beatitudo. ſ. anīpa virtus an id q̄d ꝓmittit: vt gr̄a exēpli respectu eiꝰ q̄d dicit christꝰ Beati pauperes spū q̄m ipoꝝ est regnū celoꝝ. an btītudo sit ipa pauptas vl̄ ꝓmissio regni: Qualiter se habeant ad dona ⁊ ad ꝛ̄tutes. Quare vltime btītudini idem p̄miū reddat sicut ꝓme. Deinde de q̄libz btītudine in se q̄d ē et q̄liē ⁊ cū q̄ dono ꝛ̄uenit. ⁊ cui vicio capitali contrariet.

Quid dicatur beati

tudo. an. ſ. ipa virtus vl̄ id q̄d promittit.

Liendū est aūt q̄ btītudo duplex est. ſ. vie et patrie. ¶ Beatitudo aūt vie ꝓſistit in pfecta euacuatōe vnius miserie. ſ. culpe. ⁊ q̄ ad essentiā / ⁊ q̄ ad occasiōes. Uñ q: iste ꝛ̄tutes de q̄bꝫ ifra / euacuāt culpā et culpe occasiōes. disponūtq̄z ad btītudinē patrie. ꝛ̄ō dici p̄nt ⁊ dicuntur btītudines. Beatitudo autē patrie ꝓſistit in oīmoda euacuatōe vtriuſq̄z miserie. ſ. et culpe et pene. Et ista modo dicūt ꝑpe beatitudies p̄mia p̄dictis ꝛ̄tutibꝫ rñdentia. Sicut ē illō. ipoꝝ est regnū celoꝝ Uel illō Ipi saturabūt ⁊c. Et sic varia rōe ⁊ ꝓsideratōe poteris dicere q̄ ꝛ̄tutes ille sūt beatitudines. Et q̄ sil̄: p̄mia eis correspondentia beatitudines sunt

Qualiter se habeāt

Qbeatitudines ad dona ⁊ ad ꝛ̄tutes

Ualiter autē se habeāt iste beatitudines ad dona ⁊ ad ꝛ̄tutes: h̄ scito

q̄ ſm glo. ſup iſto paſſu Matth. v. p ſtutes ad dona. et p dona ad beatitudines peuenitur. Unde ſtutes dicūt initiū operationis bone/ et euacuatōz culpe q̄ ad eſſentiā. Dona aūt dicūt bonū et expeditū pgreſſū. q̄ donū expeditū reddit actū ſtutis vt expedite operet. Btitudines autē dicūt cōſummatōnes ſiue terminū q̄tin⁹ in via haberi poteſt. ita vt omnē culpā euacuet/ et omnē culpe delectatōem. Et bonū delectabiliter operetur q̄ntū facere poſſibile eſt viatori. Et ideo dicunt iſte btitudines ſtutes purgati animi. Quia. ſ. aīam purgāt vltima purgatōne viatori poſſibili.

Quare vltime beatitudini idem reddit pmiū ſicut pme

Vltime aūt beatitudini idē pmiū reddit qđ et pme ſed nō eadē rōe. Quia regnū celoz duo in ſe cōphēdit. ſcz exaltatōez et abūdantiā. In btitudine aūt q̄ pma ponit/ q̄ ē pauptas ſpūs/ ē ſūma rez abdicatio ſiue abiectio. et ideo p̄mittit ei regnū inq̄ntū dicit abūdātiā. In beatitudine vo q̄ vltima ponit. q̄ eſt pſecutionē pati ppt iuſticiā./ eſt ſūma deiectio. et ideo p̄mittit ei regnū inq̄ntū noīat exaltationē. Uñ q̄uis regnū celoz oīb⁹ btitudinib⁹ debeat. iſtis tñ ſolū p̄mittit. q̄ p q̄ndam appropatōem iſtis magis debet.

De beatitudinibus in ſpeciali. Et cū quo dono conueniāt. Et primo de prima.

Nunc attēdendū ē ad aliqualem ſingularē determinatōez. Pria igit virtus ſeu btitudo eſt pauptas ſpūs que adaptat dono timoris. Et expellit ſuppbiaz cui ꝓriat. eo q̄ pauptas ſpūs vera hūilitas ſit. Huic beatitudini in pmiū p̄mittit regnū celoz ¶ Et nota q̄ pauptas hic dicit abdicatio tpaliū ſm rem et ſm voluntatē. Quia cū beatitudies pfectā dicant petī exclusionē. taz quo ad peccati cētiā q̄ntū quo ad peccati occaſiōem. cū abdicatio ſolū ſm voluntatez non ſit euacuatio perfecta occaſiōis peccati. quia eſt alia vtilioz que magis occaſionem peccati euacuat. ſcz illa que eſt ſm rez et ſm voluntatē/ patet q̄ illa prima eſt propie beatitudo.

De ſecunda

Ecūda virtus ſeu beatitudo ē mitis ſiue māſuetudo q̄ ꝓgruit dono pietatis/ et expellit irā. q̄ mitis ē quē ira vl̄ rancor nō afficit. Cui reſpōdet in pmiū poſſeſſio terre viuentiū.

De tercia

Tercia virtus ſeu btitudo ē luctus. q̄ ē dolor animi charitate īformatus. q̄ facit cognoſcere miſeriā. ꝓpriam et lachrymabilē p̄ſentis vite ſtatū et delectationē future gl̄ie/ que fufficiēs cauſa luctus ſūt. Quē dolorē inducit ſciētie donū. Qui enī addit ſciētiā iſtā ſcz. addit et dolorē. Cui p pmio reſpōdet eterna conſolatio. in q̄ abſterget deus omnē lachrymā ab ocul̄ ſctōrū. Et iā nō erit amplius neq̄ luctus neq̄ clamor neq̄. Et hec euacuat inuidiā q̄ dolet de bono alieno. et letat de malo. hec aūt beatitudo ecōuerſo. ¶ Et q̄uis luctus iſte miſeriā q̄dam videat/ ꝓgruit tñ btitudo ppter ſibi annexam dulcedinē dicit. eo q̄ dicit Bre. Dulciores ſunt lachrime penitētiū q̄ntū deliciē regū. Et Aug⁹. lib. ꝓfeſ. Currebant lachryme et bñ mihi erat cū illis.

De quarta

Uarta ſtus ſeu beatitudo ē eſuries et ſitis iuſticie/ q̄ dono fortitudinis adaptat. que eſt ī ſuſtinēdis piculis p iuſticia et fide. Que expellit tedium boni. hoc ē accidiā. Cui reſpōdet pro pmio eterna ſaturitas.

De quinta

Uinta virt⁹ ſeu beatitudo ē miſericordia. que appropriat dono cōſilij. qđ docz alijs dimittere minora vt nobis dimittant maiora. vl̄ ꝓferre terrena vt obtineam⁹ celeſtia. Hec expellit auariciaz cui⁹ ꝓpriū eſt ꝓgregare et nō remittere vel ꝓferre. Premiū autē huic btitudini reſpōdens eſt cōſecutio miſericordie.

De ſexta

Exta virt⁹ ſeu btitudo eſt mundicia cordis. cui ꝓuenit donū intellectus. q̄ eſt cogitatio celeſtiū/ ocl̄os cordis mūdans et illuminās. Hac eliminat gula que corrumpit et excecat cor. Unde Oſee iiij. Fornicatio et vinuz et ebrietas aufert cor. Premiū huic beatitudini reſpondens eſt viſio dei.

De septima

Septima virt⁹ seu btĩtudo est pax seu esse pacificũ. Cui rñdet donum sapiẽtie que est delectari ī deo q̃ est pax nostra. Hec repellit luxuriã que animũ ñ pacificat sed vagũ reddit ⁊ ĩstabilẽ. Cui correspondet p̃miũ esse filiũ dei.

De octaua

Octaua virt⁹ seu beatitudo q̃ ẽ pati psecutõem ꝓpter iusticiã clarificat ⁊ ostendit qđdaz factũ habẽs respectũ ad singula p̃cedẽtia. Et ꝓ qđ oẽs alie beatitudines ab vltima vsq̃ ad p̃mã ꝓbant si vere sunt. Vñ Bre. Qualis vnusquisq̃ apud se lateat illata ꝓtũelia ꝓbat. Et hinc est q̃ btĩtudo ipi facto ꝑ p̃mio rñdens qđ idẽ est cũ p̃mio p̃me btĩtudini ꝓmissio redire dicit ad caput tanq̃ circul⁹ pficiens ⁊ oẽs btĩtudines ambiẽs et ꝓphẽdẽs. Hec ꝑtutes seu btĩtudines tangunt Matth. v Btĩ pauꝑes spũ qm̃ ipoꝝ ẽ regnũ ce. ⁊c.

Unde accipit nũerus seu sufficiẽtia beatitudinũ

Harũ ꝓo btĩtudinũ numer⁹ ⁊ sufficiẽtia ſm integritatẽ pfectõis hominis accipit. Ad pfectõis aũt integritatẽ req̃runt tria. ſ. recessus a malo. pfectus seu pgressus ī bono. ⁊ pfectus status in optimo. Sane respectu p̃mi malũ ꝓcedit aut ex tumore supbie. aut ex rãcore malicie. vl̃ ex lãguore libidinis seu ꝓcupiscentie. Contra q̃ tria sunt seu sumũt tres p̃me btĩtudines. scz pauꝑtas spũs contra malum tumoris supbie. Mititas ꝓtra maluz rãcoris malicie. Luctus ꝫ malũ lãguoris libidinis seu ꝓcupiscẽtie. Respectu ꝓo secũdi pfectus seu pgressus in bono attendit circa diuinã imitatõnem/que ẽ duplex ſm duas vias q̃bꝫ intendi põt. ſ. misericordiam ⁊ veritatẽ. De q̃bus ī psal. Uniuerse vie domini misericordia et ꝓitas. Et ſm has duas vias sumũt due alie beatitudines. ſ. respectu ꝓitat⁹ esuries iusticie. ⁊ respectu misericordie affectus misẽdie. Respectu autẽ tercij pfectus stat⁹ in optimo attendit ī duobus. ſ. in limpida cognitõe ⁊ in tranq̃lla affectõe. Et ſm hoc sumunt due alie vltie beatitudines. ſ. respectu limpide cognitõnis/mũdicia cordis ad deũ vidẽdũ. Et respectu tranquille affectõis pax mentis ad deo pfecte fruendũ. ¶ Et aduerte q̃ sicut ī enũcratõe donorũ iuxta qđ supra ī tractatu de donis declaratũ est. est ordo quidam artificialis quo p̃mo loco ponũt ⁊ enumerant digniora. ita in enumeratõe beatitudinum est ordo quidã naturalis quo digniores vltimo loco ponunt.

Ex supradictis colligit⁹ q̃ habit⁹ ꝑ tutũ cardialiũ principaliter disponunt ad exercitiũ vite actiue. Habitus vero donorũ maxime disponũt ad act⁹ vite ꝓtẽplatiue. Habit⁹ autẽ beatitudinũ disponũt ad pfectõem vtrorũq̃

Finis tractatus p̃cedentis

Incipit tractatus octauus et finalis de vicijs tam nature q̃ voluntatis.

In finalibꝫ aliqua de vicijs summatim tãgere conuenit. Et quia sunt vicia nature ⁊ vicia volũtatis/tangit⁹ prio aliqualiter ð vicijs nature. Et deinde de vicijs volũtatis

De numero ⁊ sufficiencia viciorũ nature.

Vicia autẽ nature q̃tum ad huiusmodi cõpendiũ attinet/satis erit enumerare. q̃ sunt septem. ſ. Extrollẽtia seu p̃sũptio. duricia. ignorãtia. timiditas. p̃cipitatõ. hebetudo. stulticia. Quoꝝ numer⁹ siue sufficiẽtia licz de se satis clareat. nam repibile nõ videtur viciũ nature aliud a p̃dictis. vel quod saltẽ ad aliqđ p̃missorũ nõ sit reducibile. per oppositõnẽ tamẽ ad septẽ dona spũssancti sumũt aliq̃ numerũ et sufficientiã ipoꝝ viciorũ nature. Et enī tres anĩe sunt vires seu potẽtie. scz cõcupiscibilis irascibilis ⁊ ratõnalis. que quasi cõtinue in suis virtuosis actibus et opatõibꝫ/per ipa vicia que nature ex sua corruptõe insunt/varijs modis impugnant⁹ et impediunt. cõtra q̃ cuz septem sint/data sunt in adiutoriũ septem dona spũssancti que lumina quedam siue lux diuinitus inspirata et infusa ad efficacius tam contra ipa septez vicia nature q̃ vicia alia voluntatis et temptatõnes/viaz iam habite virtutis impugnãtes resistendum/liberiusq̃ ⁊ expeditius ipos act⁹ virtutũ exequendũ. ¶ De vicijs nature circa vim concupiscibilem. ¶ Circa igitur vim

seu potentiā ꝯcupiscibilē reperit vicium nature/retrahēs a debite ꝯpatiēdo ⁊ subueniendo ꝓmo. qđ vocat duricia. Cōtra qđ disponit donū pietatis. ¶De vicijs nature circa vim irascibilem. ¶Circa vero vim seu potentiā irascibilē duplex reperit vicium nature. Unū īmoderate ⁊trahēs ab agēdis quod vocat timiditas. ℈ quod disp̄oit donum fortitudinis. Aliud īmoderate accedens. qđ vocatur p̄sumptio. ℈ qđ ⁊ disp̄oit donū timoꝛ. ¶De vicijs nature ℈ vim rationalē. ¶Contra vim aūt seu potentiā rationalē duplex ꝯtingit vicium nature. s. vl̄ respectu finis. vel respectu eoꝝ que sunt ad finem. Si respectu finis duplex reperitur nature vicium. Unū impediēs ne cognoscatur. quod vocat hebetudo. cōtra qđ disponit donū intellect⁹. Aliud retrahēs ne animus ad ip̄m finē debite afficiat. quod vocat stultitia. cōtra quod disponit donū sapiētie. Si respectu eoꝝ q̄ sunt ad finē duplex sil̄ nature vicium repit. Unū impediens ne sciatur q̄d ad ꝓsecutōem finis expediat. qđ est ignorātia. ꝯtra qđ disponit donū sciētie. Aliud quo q̄s in his q̄ ageda sūt magis ex passiōis impetu q̄ ex debita electōe ducit/qđ est p̄cipitatio. ꝯtra qđ disponit donū cōsilij. ¶Quibꝫ ꝯtrariāt vicia nature? Contrariāt etiā ista septem nature vicia singula. s. singulis virtutibꝫ. singul' orationis dn̄ice petitōibus. ⁊ singul' beatitudinibꝫ. ⁊ cōueniūt cū septē p̄incipalibus seu capitalibꝫ vicijs volūtatis. Qđ clari⁹ ex tabula in fine hui⁹ tractat⁹ posita ꝯcipi poterit ⁊ ꝓpendi.

¶De vicijs volūtatis seu de malo culpe in generali.

K Dē vicijs volūtatis. i. de malo culpe seu de pcō/opportunū foꝛet et vtile specialē ⁊ longū tractatū subiungere. Sz cū pluribꝫ notabilibꝫ hec sint diffuse explanata /sufficiet interim ad p̄sens ꝓpēdij ꝓcessum ꝯtinuā dū/eiusq̄ cōplementū summatim dicere q̄d sit peccatū in genere. Quotiēs fit siue quot sunt ei⁹ genera. Deīde veniēt aliq̄ de quolibet genere explananda.

Quid est peccatum in genere ⁊ quō diffinitur.

Dēccatū autē in genere sic diffinit. Peccatū est auersio ab incōmutabili bono ad bonū ꝓmutabile. Quā diffinitionē sic intellige. Peccatū est auersio. s. volūtatis. q̄ ꝓprie ⁊ p se talis auersio ē peccatū. ab incōmutabili bono. s. deo. q̄ oīno incōmutabilis est. Hec est auersio alid q̄ discōformitas volūtatis create a voluntate diuina. qđ est in oīi pctō. vbi aliquid vult volūtas creata qđ ñ vult de⁹. Seq̄t. ad bonū ꝓmutabile. supple cōuersio. s. ad bonū creatū qđ ꝯtinue mutat vl̄ saltē mutabile est. ¶Et licz peccatū in sui diffinitōe duo ꝯtineat. scz auersionē ab incōmutabili bono. et cōuersionē ad ꝓmutabile bonū. essentialiꝫ tamē peccato est ꝑmū q̄ secundū. Si enī fuerit cōuersio ad creaturā/ita tamē q̄ nō fieret auersio a creatoꝛe. sic contigit q̄n quis amat creaturā ꝓpter deū tm̄. tūc non fieret peccatū. īmo in isto casu meritoꝛie fieret. ¶Licz plures alie sint diffinitiones peccati/nō tractat nisi de vna. Plures alie a doctoribꝫ assignātur peccati diffinitōes ſm causas efficientē/materialez et formalē ipsiꝫ peccati. Sed quantū ad p̄sentē tractatū attinet supdicta diffinitio que ſm causam finalē peccati sumit/ sufficiat.

De duplici diuisione peccati in genere.

Dlures etiā a doctoribꝫ assignant p[illegible] peccati diuisiōes ſm diuersas peccati causas ⁊ origines. Quātū ꝯ ad p̄sentē tractatū sufficit de duabꝫ peccati diuisionibꝫ p̄incipaliter tāgē. Et primo de vna que sumit ſm quandā peccati qualitatē et quātitatē. Secūdo de vna que sumitur iuxta peccati causā materialē. ¶Respectu p̄me diuisionis tria p̄cipalia reperiunt genera peccatoꝝ. q̄ omne peccatum aut est originale aut actuale. Si actuale. hoc iterū est duplex. Quia aut ē mortale aut veniale.

¶De peccato originali. et quid est

Originale autē peccatū est illud qđ L a nostra vicioſa origine trahimus Et est auersio quedam habitualis a deo qua anima p̄dona effecta est nō reddere iusticiā quaz debet. Unde omnes fere doctoꝛes respectu effectus ipsius peccati originalis consonant in ipam auersionē habitualem ſm Augustinū. ¶Hugo de

sancto vic dicit. q originalʼ culpa ẽ corruptio seu viciũ qđ nascẽdo ꝺhim⁹ p ig̃rãtiã in mẽte ⁊ ꝺcupiam in carne. ¶Alij volunt q originalʼ culpa sit necessitas ꝺcupiscẽdi cũ debito nõ ꝺcupiscẽdi. Et ponũt exẽplũ de radio ꝺtiguato aque. q̃ mouet aq̃ mota ⁊ q̃escẽte q̃escit. Et ꝟ ptz ex cõtiguatõe sui cũ aq̃. Uñ cũ maior sit vnio anie ⁊ carnis q̃z ī casu ꝓdicto radij ⁊ aque. cũ caro de se valde mobilʼ sit ad ꝺcupiscẽdũ. aĩa eoipso q tali carni vnita ẽ habz statim talẽ q̃ndã necessitatẽ ꝺcupiscẽdi. Cũ igit caro puuli cui infundit aĩa/p pctm̃ primi hois ad cõ cupiscẽdũ sit mobilʼ. inerit ipi aĩe iã illi carni vnite necessitas q̃dã ꝺcupiscẽdi. nec potest aĩa ipa illã carnẽ seu sensualitatẽ cohibere. sicut aĩa ade añ pctm̃ potuisset/q̃ habuit potestatẽ sup sensualitatẽ. ⁊ etiã libtatẽ ꝺcupiscẽdi vel nõ ꝺcupiscẽdi. ¶Ptz igit q p peccatũ ⁊ post pctm̃ p̃mi homis inest aĩe duplex necessitas. Una nõ possendi sẽ sualitatẽ retinere seu cohibere. ⁊ alia necessitas ꝺcupiscẽdi. Et p̃ma est q̃dam necessitas nõ valẽdi facere qđ debz. ⁊ scđa ẽ que dã necessitas faciẽdi qđ nõ debz. Et ita in est ei carẽtia vtriusq̃ ptis iusticie. que sunt decliare a malo ⁊ facere bonũ. ¶Et q̃ patz q peccatũ originale ⁊ ẽ in carne ⁊ est in aĩa sed ī carne originalʼ et matialiter. in aĩa vero formaliť ⁊ tãq̃ ī subiecto. Sola enī aĩa ẽ susceptibilʼ virtutis ⁊ viciũ. ⁊ tñ sicut dictũ est ex cõiũctione ipi⁹ ad corp⁹ ꝺhit illđ viciũ. sicut qñ q̃s cadit in lutũ fedať ⁊ maculať. ¶Talis aũt aĩe ifectio nõ tm̃ ẽ pena sz est etiã culpa. ipa ꝟo culpa que macʼa ẽ deleť ī baptismo. Pena ãt que fomes siue peccandi pnitas appellať. remanet p⁹ baptismũ. Sic enī in baptismo curať culpa q̃tũ ad reatũ dãnatõis etne. sed nõ q̃n remanet ipa pena q̃tũ ad motũ ⁊ actũ ꝺcupiscẽtie. cũ q̃ optet nos q̃diu viuim⁹ pugnare. nisi extinguať ꝺcupiscẽtia p spẽalẽ g̃tiã. sic in brissima ꝟgine in ꝺceptõe filij dei. ¶Originale etiã pctm̃ sic in hoie p baptismũ curať/q nihilomin⁹ ab eo q̃ curať ẽ trãsmittať in plẽ quã generat. sicut iude⁹ circumcisus generat filiũ cũ p̃putio. ⁊ g̃num nudũ ⁊ purũ seminatũ ꝓcreat granũ cum palea. Qđ hinc est. q hõ nõ generat filiũ ťm q ī mente curat⁹ est/sed ťm q in carne

De nomibus peccati originalʼ ťm q opatur ad aĩam.

ORiginale pctm̃ diuerťī sacra scriptura noibꝫ mltipliciby de causis noiať. ¶Scđz enī q originale peccatũ ꝺpať ad aĩaz/vocať q̃z ifirmitas. q reddit aĩaz ipotentẽ ad resistẽdũ motibus Q̃z vocať feditas. q p ipaz aĩa maculať Uocať q̃z pnitas ppť ꝺtinuã appetit⁹ iclinatõez ad malũ. Uocať q̃z corruptõ q ad nihilũ ducit et pctm̃. Uocatur q̃z viciũ. q ẽ diminutio bonoꝝ naturaliũ. Uocatur q̃z lãguor nature. q durat in natura corrupta. ¶Habet etiã noia ťm q ꝺpatur ad corp⁹. Uocať ei q̃z lex carnis eo q lege diuina sit carni iflicta. Uñ q̃z lex membroꝝ vocať. q mouet organa ad opatõz ꝺcupie. Uocať q̃z tyrãnus ppť dñatõem q̃si violẽtã ī ipa ꝺcupia. Uocať q̃z fomes. q sic ignis fouet ignẽ. ita peripm̃ fouet in carne pctm̃ ťm act⁹ generatiue et nutritiue. Uocať q̃z stimul⁹ carnis q stimulat carnẽ ad p̃mos mot⁹/et animũ ad ꝺsensũ. ¶Habz q̃z noia ťm q ꝺpať ad actus delectabiles. Et ťm ꝟ vocať ꝺcupia q̃ sonat viciũ ī actu. put ẽ ī adultis. Itẽ ꝺcupiscibilitas q̃ sonat viciũ ī potẽtia. put est in puulis. ¶Habet etiã nomẽ ťm q ꝺpať ad p̃mũ hoiem a q̃ ꝺhiť. ⁊ sic vocať originale qđ est carẽtia debite iusticie.

De peccato actuali mortali. et circa ipm̃ ī generali occurrẽtiby

OIrca peccatũ aũt actuale mortale ✠ aliq̃ sunt videnda. Primo quid sit. Scđo de diuersis ei⁹ noiby seu appellatõiby. Tercio de hui⁹ pcti effectibus Quarto de diuersis ei⁹ generiby seu diuisioniby. Quinto de quolibet septẽ pctõz capitaliũ ac eorũ filiaby seu speciey aliq̃d in speciali declarabiť.

Quid sit peccatum actuale mortale in spẽali. ⁊ quõ diffinitur.

PEccatũ igit actuale mortale sic diť ꝺfiniť ťm Aug. Peccatũ ẽ dictum vl factũ vel ꝺcupitũ ꝺ legẽ dei Et ponit in dicta diffinitõe dictũ p ppť pctm̃ oris. factũ ppť pctm̃ opis. ꝺcupitũ ppter pctm̃ cordis. ¶Diffiniť ⁊ aliť ťm eundem Aug. Pctm̃ ẽ volũtas retinẽdi faciẽdi vl ꝺsentiẽdi qđ iusticia vetat. ¶Insup sciendũ q peccatũ ꝓprie non est substantia vel res aliqua. sed defectus ⁊ corruptela ¶Circa qđ tñ aduertẽdum ẽ q aliud est peccati

actus .aliud est peccati habitus .aliō pctī reat⁹. Pctī act⁹ aliq̄d est.sed qñ nō amplī⁹ fit desinit esse/etiā sine gr̄a. Sz pctī habitus q̄ ex mal'actib⁹ relinq̄tur etiā aliq̄d est ꝛ remanet interdū cessantib⁹ etiā ipis actibus.ac etiā p⁹ infusam gr̄am pctiq̄ remissionē. Pctī ꝑo reat⁹ siue macula fm rē nihil est.deformat tñ aiam.nō p modū positōis sz p modū ꝑuatōis. sic trūcatio membri p modū ꝑuatōis corp⁹ deformat ꝛ maculat. Dic etiā Aug. q sicut abstinētia nulla substātia vel res est.ꝛ tñ ex ea corp⁹ languescit.ita pctm̄ nō est aliq̄ substātia vl'res ex eo tñ natura minuit ꝛ corrūpit.delet tñ sp p gr̄am. ¶ Notādū ꝓterea q pctm̄ quādoq̄ trāsit actu ꝛ remanet reatu .sic peccatū actuale actu ꝓpleto añ pniaz. Qñq̄ ecō tra pctm̄ trāsit reatu ꝛ remanet actu. sic in pctō originali p⁹ baptismū. Qñq̄ transit pctm̄ actu sil'ꝛ reatu .sic pctm̄ actuale actu ꝓpleto ꝛ post penitentiā. Qñq̄ peccatū remanet actu et reatu.sicut peccatū originale ante baptismū

De diuersis nominibus peccati actualis mortalis

Diuersis freq̄nter noīb⁹ pctm̄ ipm̄ d mortale p doctores nomiat fm diuersas ei⁹ ꝓpetates ꝛ opatōes ꝛ effect⁹. Uocat ei qñq̄ macl'a.et h̄ iō q ima ginē dei deformat et macl'at. Uocat qñq̄ reatus.qm̄ ad etnā penaz obligat. Uocat qñq̄ pollutio.ꝛ hoc q̄tū ad ꝓtagionē contractā ex etrena delectatōe. Uocat qñq̄ delictū.et h̄ fm q est recessus a dignitate gr̄e habite. Uocat qñq̄ culpa. et h̄ put respic pnā quā meret ꝛ incurrit. Uocat qñq̄ offensa.ꝛ h̄ est q ꝫ deū ē ꝛ ꝫ deū facit. Uocatur qñq̄ ꝓuaricatio.ꝛ h̄ inq̄tū mādatū di respicit qđ trāsgrediēdo ꝓuaricat. Uocat qñq̄ pctm̄ put ꝓuersio fit ad bonuz ꝓmutabile cum auersiōe a bono incōmutabili. Uocat qñq̄ scel⁹ ꝓpt magnā iniuriā que peccādo deo fit. Uocat etiā qñq̄ nefas put ē illicitū ꝑsone ꝓpetrāti. Uocat etiā qñq̄ crim̄ē put est dignū accusatōe et pena.

De diuersis effectibus peccati actual' mortalis

Huiusmodi aūt pctī multiplex fm h doctores repit effect⁹. sz q̄tū ꝑsentē ꝓcernit tractatū satis erit alios enumerare. ¶ Un⁹ effectus Et ꝓmo naturalia vulnerat.qđ signat ī illo q̄ iuxta eū gentū descēdēs ab hierl'm ī hiericho īcidit in latrōes. ¶ Alli⁹. Intellectū obscurat ī cognitōe veri .et affectū tepescere facit in ope boni. ¶ Alli⁹. Gratuitis spoliat.ne tñ bonū aliqđ peat bona opa q̄ q̄s peccādo mortificat/aliis iuxta dispēsatōnez dei elargient saluādis. ¶ Alli⁹. Aliaz maculat.ad penā eū obligat. ꝓscīam amaricat.coz indurat. ¶ Alli⁹. Noīez q̄si īsensibilē reddit. Exēplo canis submergēdi q̄ lapidē ī collo suo non sentit donec ab eo ī fundū aq̄ trahit ¶ Alli⁹ Aliaꝫ occidit.q deo q̄ ꝑa vita ē ꝓuat ¶ Alli us. Ad alia pctā trahit Unū Gre. Peccatū qđ p pniam nō diluit/mor suo pōdere ad aliō trahit. ¶ Alli⁹. Bona q̄ ī pctis fiūt/infructuosa ꝛ q̄tū ad meritū ꝛ q̄tū ad ꝓmiū reddit. ¶ Alli⁹. Ex hoie quendā effectiue infirmū facit. Hā in pctōre ē ignis auaricie. fetor luxurie.tenebre ign̄ratie. ꝑmis ꝓscie.stis ꝓcupie.ꝛ demōes p effectum/et hmōi. ¶ Alli⁹ Uacuū hoīez tādē relinq̄t.ꝛ merito q̄ mōdo adherētia sugūt vbera arētia. Fallēdo decipit/sicut esca ī hamo vl'lignū putridum de nocte lucēs. ¶ Alli⁹. Noīez vere stultū demōstrat.scrutēdo.s.illi q̄ ipm̄ torqueri q̄rit ꝛ tādē torq̄bit. Cōponēdo q̄ et ꝓgregādo supl̄ se vñ torqueat ꝛ cremet Unū Aug.li.de ciui.dei. Hoc viciū admīt inter gritatē.pulcritudinē.salutē.ꝑtutē.ꝛ q̄cq̄d boni p viciū detrahi seu minui ꝓsueuit.

In quo peccatū habet esse ꝛortū. ¶ Notandū ē vlteri⁹ q̄ q̄uis pctm̄ ipi bono ꝓriū sit .ñ tñ hz eē nisi ī bono nec ortū nisi a bono.qđ q̄dem bonū est libez arbitriū ac voluntas.a q̄ pctm̄ est sicut a ꝓma origine.ꝛ in qua est sicut in ꝓpo subiecto. Uoluntas igit est causa pctī. cāz dico nō efficientē sed deficientē. Uoluntas enī fm q habet respectū ad suū ꝓncipiū a q̄ est.s.ad deum/nō est nata elicere ex se nisi bonū. Sed fm q habet respectū ad ꝓncipiū ex q̄ ē.qđ ē oino nihil. cū ipa volūtas ex nihilo sit sp tēdit ad defectuz. Si g velimus scire vñ malū culpe sit material'r .dicēdū q ex nihilo. Si ꝑo velim⁹ scire vñ sit formialit.dicendū q ex absentia ꝺbiti modi debite speciei ꝛ debiti ordis. Sz si velimus scire vnde sit original'r. dicendū q a voluntate siue a libero arbitrio.

De progressu pctī

¶ Nota q̄ pctm̄ initiat in cogitatōne. pcedit ⁊ crescit in delectatōe. pficit in ꝯsensu. ¶ Circa pcessum aūt pctī notandū ē q̄ aliqua ipm peccatū añcedūt. aliq̄ ipm subsequunt. aliq̄ ipm ꝯcomitant ¶ Itē respectu p̄mi. Aliqua pctm̄ añcedunt ex pte auersionis. Et aliq̄ añcedūt ex pte ꝯuersiōis. Ex pte ät auersiōis .i. q̄n q̄s a bono ītōmutabili qđ deus ē/auerti ⁊ separi incipit añcedunt pctm̄. ꝯceptus. omissio. ingr̄itudo. inobediētia. Ex pte ꝯo ꝯuersiōis. s. q̄n hō se in peccatū ꝯuertit añcedit pctm̄ cogitatō. libido. ꝯcupiscētia. delectatio. puersa intentio. ꝯsensus. Peccatū autē subsequūt macula. id ē deformatio imagis dei. reatus. ⁊ obligatio ad penā eternā. Pctm̄ ꝯcomitātur circūstantie q̄ ipm vl' aggḡuant vl' minuūt. ⁊ sunt octo q̄ ex versu seq̄nti notificari possunt. vnde ỹsus. Quis q̄d vbi p q̄s quotiēs cur quomodo quādo

De tribus actōem

deq̄uantiby. ¶ Per tria etiā p̄ncipaliť deq̄uari solet actio. etiā illa q̄ est de genere bonorū. Qñq̄ in sui p̄ncipio. qñq̄ in sui medio. qñq̄ in sui fine. s. p malā intentōem. p negligentiā. p vanam gl'iam.

Quibus causis vnū

peccatū dicit maius. ¶ Multis etiā causis seu respectiby vnus pctm̄ dr mai⁹ seu gui⁹ altero. videlicz causalitate. vt peccatū luciferi. Generalitate. vt pctm̄ p̄mi hois. Deformitate. vt peccatū iude. pditoꝛ. Remissiōis seu venie difficultate. sicut pctm̄ ī spiritūsanctū. Periculo sicut pctm̄ ignorātie Insepabilitate vt peccatū cupiditatis. Pronitate vt peccatū carnis. Offensiōe vt peccatū idolatrie. Expugnādi difficultate vt supbia ⁊ vana gl'ia. Mētis cecitate vt peccātum ire.

De quinq̄ operuz

generibus. ¶ Notandū est etiā q̄ int̄ cetera q̄nq̄ reperiunt genera opez. Nā q̄dam sunt mala in se. vt illa q̄ de sui natura seu in suo genere mala sunt. sed tm̄ p alios circūstantias bona fieri pñt. vt homicidiū qđ ī se malū est. sed p circūstantiā aliquā p̄t effici bonū. vtputa q̄n fit p debitam iusticiaz vl' se legitime defendēdo /cū mortis piculum euadi nō possit/ ⁊ hmōi. Quedaz sunt mala fm se. vt illa q̄ fm totū suū esse mala sunt. nec p circūstantias aliq̄s bona effici pñt. sicut est odire deū vl' fornicari ⁊ hmōi Quedā ecōtrario sunt bona ī se. vt illa q̄ ꝺ sui natura sunt bona ex genere. sed tm̄ p alios circūstantias pñt fieri mala. Sicut est dare el'ymā qđ ī se bonū est. sz p circūstātiā aliquā p̄t fieri malū. vtputa si dare⁊ p sola vana hoīm laude acq̄rēda. vel hmōi. Quedā sunt bona fm se. vt illa q̄ fm totū suuz esse bona sunt. nec p circūstātias aliquas pñt fieri mala. sicut ē diligere deū ex charitate. Quedā sunt indifferētia. s. q̄ suo ē nec bona nec mala sunt. pñt tm̄ fm circūstātias bona vl' mala fieri. sicut mouere pedem sine deliberatōe. vel q̄nq̄ comedere. quod fm circūstantiā aliquā bonū fieri p̄t. vtputa in necessitate corpus suū debite sustētādi vt efficaci⁹ deo seruire possit. Et ecōtrario malū. vtputa si ad superfluitatē. ⁊ ex sola libidine vl' voluntarie p̄cepta eccl'ie trāsgrediendo fiat.

De quattuoꝛ generibus seu diuisiōiby peccati mortalis.

Licet plures peccati mortal' diuersis respectiby et causis possent assignari diuisiōes seu genera. q̄tū tm̄ ad p̄sentis tractat⁹ cōpendiū attinet. q̄ttuoꝛ solūmodo tāḡēt. Circa quaz adhuc solam q̄stā diffuse insistet. qz p el⁹ declaratōnē alie tres clare ⁊ facil'r poterūt intelligi. imo ipas tres effectualiť ꝯphēdit.

De p̄ma diuisiōe

Pria igit dictaz q̄ttuoꝛ diuisionuz p̄ est. q̄ pctōz mortaliū aliq̄ sūt carnalia. alia spūalia. Carnalia ät maioris sūt infamie. Spūalia ꝯo maioꝛ cl'pe.

De secūda diuisiōe

Secūda diuisio est q̄ pctōz mortaliū aliq̄ sūt ꝯmissi. alia delicti. Qđ in effectu ē dicere. Aliqua ꝯmittūtur in faciēdo. alia in omittēdo. Prīa pctā sunt p̄uaricatio seu trāsgressio legis q̄ ad p̄cepta negatiua. vtputa. nō occides. nō mechaberis. Secūda sunt p̄uaricatio seu transgressio legis q̄ ad p̄cepta affirmatiua. sic̄ sūt Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo ⁊c̄. Honora p̄rem tuū ⁊c̄. Et fm hāc etiā diuisionē dr peccatū mortale esse ⁊ fieri ꝺ duas ptes iusticie. Quaz vna est declinatio a malo. Alia est facere bonū

De tercia diuisiõe

Tercia diuisio ē q; pctõz mortaliū aliq; directe cõmittūt in deū. alia ī primū. alia in seipm. Peccatū aūt in deū ītez subdiuidit. Nam qñq; peccat in pr̃em. qñq; in filiū. qñq; in sp̃m sanctū. De q̃by latiꝰ fiet speculatio infra in fine d̃claratiõis q̃rte diuisiõis. ¶ Peccat enī alio respectu in deū q̃druplicit. Prio male de ipo p infidelitatē sētiēdo. scdo ipm blasphemādo. tercio eiꝰ sacra indigne mistrādo et tractādo. q̃rto eū tēptādo. ¶ Rursus deum tēptādo peccat tripl̃r. Nam tēptat vl̃ eius potentia signa. s. ab eo petēdo. Uel tēptat eiꝰ iusticia. p hūanas. s. pbatões. vtputa p candens ferrū vl̃ duellū. vl̃ sil̃ia/iudiciū eiꝰ exq̃rendo. Uel tēptat eius mificordia. suam. s. quasi examinādo bonitatē se stultis picul̃ ꝓmittēdo. In primū ꝙ peccat etiā triplicit. vl̃ bona sua ei indebite auferēdo. vel bona ꝑpa sibi in sua necessitate nō ꝓmūicādo. vl̃ mala psuasiõe aut malo exēplo eū ī peccatū trahēdo et inducēdo ¶ In semetipm aūt peccat q̃s etiā tripl̃r. Uel si būpi necessaria subtrahēdo. vl̃ supflua sumendo. vel vltra vires acdebitū moderamen quippiam aggrediēdo.

De quarta diuisiõe

Quarta diuisio pctī mortal̃ sumit ꝑ septē vicia capitalia. Que sunt. supbia. inuidia. ira. accidia. auaricia. gula. luxuria Et q; vt supꝰ tactū ē d̃ ista q̃rta diuisiõe expediēs est diffusiorē h̃ facere declaratōez. tū q; p eā supdicte tres alie diuisiões clariꝰ itelligi poterūt. imo eas effectualit ꝓhēdit. tū q; ꝑpe loq̃ndo in ipa t ex ipa ꝓncipal̃ effectꝰ principalisq; intētio huiꝰ octaui tractatuli istiꝰ libelli ꝓsistit t depēdet. Ideo de ipis septē pctis capitaliby hic fiet quoddā spēale capitulū. et iuxta diuisionē in principio huiꝰ ꝓncipal̃ capituli q̃ ē de peccato actuali posita de bis scz que in eo videnda sunt.

Aliqua circa materiam septē viciorū capitaliū ꝓnotāda

Priterim anteq̃ ad spēalem seu particularē declaratōem ipoz septē viciorz capitaliū veniat/aliq; sunt circa ipa aduertēda. ¶ Et ꝓmo notandū vēit q; peccatū veniale. siue sit q̃tū ad actū siue q̃tū ad maculā/nullo mō ꝑt fieri mortale. sic scz q; illō idem fm substātiā qō ꝓus fuit veniale fieret mortale. Et rō est. q; nulla res ꝑt mutare spēm suā. Pctm aūt mortale et veniale sunt due diuerse peccati species Uerūtn aliqs actus q̃ de sui natura ē de genere peccati venial̃ bn̄ ꝑt fieri mortal̃. et hoc q̃ttuor modis. ¶ Prio mō rōe ꝓsciētie q̃ de illo actu fieri ꝑt. q; q̃cq̃d fit ꝫ ꝓsciētiā formatā edificat ad gehennā. etiā si sit cōtra ꝓsciam erroneā. Et hec est rō. q; cuz ī pctō duo sint. s. auersio t ꝓuersio. Penes p̄mū iudicat q̃litas siue q̃ntitas pctī. quoniam auersio a deo est in pctō q̃si formale. et ꝓuersio ad creaturā q̃si materiale. Quāuis g̃ leuare festucā de terra videat leue vel idifferens. si tm̄ fiat cōtra ꝓsciētiā est peccatū. quia tūc ī aīo spernit realit bonū incōmutabile. et ita fit auersio a creatore. ¶ Secūdo mō ex ꝓplacentia que ī illo actu posset capi et caperet. Unde Aug. Nullū peccatū adeo veniale est qō nō fiat mortale dum placet. ¶ Tercio mō ex dispositõe seu pclinitate que exinde cōtrahit. quia p freq̃ntez lapsum ī venialia disponit hō ad mortale. Et fm h̄ intelligit illud dictū Bre. Uitasti g̃ndia vide ne obruaris arena. Hoc aut tē dicit. q; sepe de mīmis peccatis duz freq̃nter fiūt/t sic q̃si cōtemnūt venit ad magna. Sicut ꝰ modica scītilla surgit q̃ndoq; magnus ignis. ¶ Quarto mō ex pgressu. quia quando insurgit vēiale si nō phibet possit pgredi vsq; ad mortale. Non q; ipm veniale (vt supra tactū est) ī sua substātia fieret mortale. sed quia ex ipo occasionaliter fieret pgrediēdo mortale. vt patz in ꝓmis motiby q̃ inter venialia ꝓputant. Sz q̃n delectatio ꝓualescit intātū q; ꝓsensus accedit/iam est peccatū mortale.

Unde sumatur numerus t sufficiētia septē viciorū capitaliū

Notandū insup q; vt aliqliter supra nō tactuz est/septem sunt peccata seu vicia capitalia. scz superbia. inuidia. ira. accidia. auaricia. gula. luxuria. q̃z sufficiētia seu numerus pōt colligi. Uolūtatem ēnī humanā frequenter cōtingit deordinari Aut ergo deordinat quia appetit qō nō est appetendū. aut deordinat q; refugit quod nō est refugiendū. ¶ Si ꝓmo modo/aut appetit qō nō est appetendū interius. t tunc peccat pctō supbie seu vane

glie. Aut appetit qđ nō est appetēdū exteri⁹. ⁊ tūc peccat pctō auaricie. Aut appetit qđ nō est appetendū infert⁹ ql̄e ē corpi delectabile. Et istō itez ē in duplici dr̄ia. Qz aut illō delectabile qđ sic inordiate appetitur tēdit ad ꝓfuatōz īdiuidui. ⁊ tūc peccatur pctō gule. Aut tēdit ad ꝓfuatōez spēi. vt coit⁹. ⁊ tūc peccat pctō luxurie. ¶Si se cūdo mō. qñ. ſ. volūtas deordiat refugiendo qđ nō ē refugiēdū. Aut illō nō refugiēdū refugit. ſm puersū instinctū potētie rōnal'. ⁊ tūc peccat pctō iuidie. Aut illō r̄fugit ſm puersum instinctū potētie irascibil'. et tūc peccat pctō ire. Aut illō refugit ſm puersuz instinctū potētie ꝯcupiscibil'. ⁊ tūc peccatur pctō accidie. ¶Et sic ptz q⁹ quia sunt ꝯtuor ꝑncipalia appetibilia in q̄bus volūtatē hūanā deordiari ꝓtigit. ⁊ tres solū sunt vires seu potētie aie ſm quarū instinctū est fuga. ideo tm̄ modo sunt septem peccata seu vicia capitalia.

Duplici mō septez

vicia capitalia se oñdūt/nūc palā/ nūc pal(liate.

Notandū insup q⁹ ista vicia septez seu pctā capitalia/ qñq⁹ palā ⁊ publice se oñdūt. vt qñ dicte fiūt. qñq⁹ ꝙo sub q̄dā specie boni palliata se ingerūt et decipiūt. Uñ supbia qñq⁹ sic sibi psuadet Uolo p̄esse vt possim ꝑdesse. Inuidia sic sibi psuadet. bona alīus nō cupio nec opto ne in ꝑspitate successuū nimis extollant'. Ira ꝙo sic psuadet. Nō debeo mala mihi illata tolerare ne mihi iferri ꝙsuescāt. Accidia sic sibi psuadet. Ad h̄ mihi in laboribꝰ parco ne indiscrete aliq̄d aggrediēs deficiā ⁊ īdiscretōis arguar. Auaricia sic sibi psuadet. mihi mlta adhuc cōgregāda veniūt/ne ꝑpt casus fortuitos q̄ supuenire p̄nt in inopiā incidā. ⁊ sic furtū rapinā vl' aliud iniustū ꝯmittā. Gula sic sibi psuadet. Corpus meū cibis ⁊ potibꝰ delicatis nutrio. q̄tin⁹ ī sanitate ꝙseruetur fortiusq⁹ efficiat'. vt sic apti⁹ sit ⁊ valenti⁹ ad deo fruiēdū. Luxuria sic sibi psuadet. ñ est malū aliq̄nto tpe ad libitū ⁊ ꝙplacētiaz viuere/ ⁊ postea fortiter penitere.

Septē vicia capitalia septē ferocibꝰ bestijs ꝙantur

Notandū ꝓterea q⁹ ꝑdicta septē vicia seu pctā capitalia septē tā ferocibꝰ q̄s imūdis bestijs ꝙari ꝙsueuerūt. Supbia seu vana gl'ia ꝙpat leoni. Inuidia ꝙpat cani. Ira ꝙpat lupo. Accidia ꝙparat asino. Gula compat vrso. Luxuria ꝙpat porco Auaricia compat cricio. ¶Sil'r etiā ꝙparari ꝙsueuerūt septē ḡuibꝰ infirmitatibꝰ. Supbia seu vana gl'ia ꝙpatur corpis inflatōni. Inuidia ꝙpat lepre. Ira ꝙpat freneſi. Accidia ꝙpatur letargie. Auaricia ꝙpat hydropisi. Gula ꝙpat epilentie. Luxuria ꝙpat febri. ¶Est insup notandū ⁊ bñ ꝙsiderādū q⁹ ista septē peccata seu vicia capitalia deuota ac freq̄nti passionis xp̄i meditatōe curāt'. Nā q̄ debite ea q̄ ipe dñs nr̄ ih̄s xp̄s in sua sacratissima passiōe egit ⁊ sustinuit ꝓtēplat'/reperiet q⁹ hē septē mortifere pestes ibidē mirabil'r curāt'. Etenī sui sacri capitis in cruce hūillia īclinatio curat supbiā. Sui sacri lateris apertio curat inuidiā. Qrō sua ꝑ inimicis curat irā. Portatio crucis curat accidiā. Traditio sui spūs p̄ri. sui corpis cruci. sue matris discipulo. et suaz vestiū suis crucifixoribꝰ curat auariciā. Potatio aceti ⁊ fell' curat gulā. Et sua flagellatio curat luxuriam. ¶Notādū insup q⁹ ꝑdictoz pctōrū vnum ex alio nascit'. qđ sic apparet. Superbia ē qz oēs ꝓcellere vult ⁊ appetit/statim q̄ndo aliquē sibi eq̄ri videt aut timet in se dolere ⁊ ꝓturbari incipit. ac exinde cōtra illuz ad ip̄m suū bonū q̄ sic eū sibi eq̄ri timet/impediendū ac diminuēdū mouet'. ⁊ sic ex supbia nascit' inuidia. Inuid⁹ ꝙo qz de facili ei cui sic inuidet irascitur/ ⁊ ꝫ eū quasi toto spiritu cōmouet'. ıō ex inuidia nascit' ira. Cum aūt sic ꝫ aliū cōmot⁹ et irat⁹ vidictā de illo appetat. et se vidicari q̄rat. in q̄ si eā deficere ꝓtigat ī aīo suo ꝓtabescit ⁊ ꝓtristatur. ideo ex ira nascit' quedā mentalis tristicia/q̄ a doctoribꝰ accidia nuncupat'. Cum ꝙo sic aīo tristis ⁊ ꝓtabescēs ꝙsolatōem ⁊ q̄ndā sui exaltatiōem quā in seipo nō habz in rebꝰ exterioribꝰ q̄rat. ⁊ q̄nto plura ꝙgregare poterit/maiorē se habiturū sperat. ıō ex accidia nascit' auaricia. Auar⁹ aūt q̄ bonis tpalibus abūdat. ⁊ sic ea que ad delectatōnem in cibis ⁊ potibꝰ faciūt facili⁹ ꝙparet ⁊ ad sui libitū hr̄e p̄t. ideo ex auaricia nascitur gula. Gula ꝙo ꝑpter ventris repletōz/ variasq⁹ ciboz ⁊ potuū delectabiliū species q̄bꝰ reficit'/facillime despumat in libidinē. ideo ex gula nascit' luxuria. ¶Notandū insup q⁹ pl'a ꝑdictorū septē vicioz seu peccatoz capitaliū ꝺicuntur radices et initia

seu cause alioꝝ diuersis tñ respectibꝫ ¶ Superbia enī ꝑmo dr radix t initiū oīs pctī ꝓpter tres causas seu rões. Prio ppt causaz q̄ in oīmi peccato inuenit .s. ꝓcēptus dei q̄ est q̄dam causa oīs peccati. Iste aūt ꝓcemptus est auersio a creatore. q̄ in oīmi pctō ē. qz in oī pctō ꝑponit bonū ꝯmutabile bono incōmutabili. Iste cōtēptus nō nisi ex superbia pcedit. et ex ea q̄ maxime. Et iō dr q̄ sic sine charitate alie ꝟtutes nihil sūt. ita sine superbia alia vicia nihil sunt. Abstrahe superbiā et habebis gr̄am. Quia superbis deus resistit/hūilibꝫ aūt dat gr̄am. ¶ Scōo dr superbia radix t initiū oīs pctī. qz fuit primū pctōrū. Hoc enī pctō peccauit primo diabol⁹ in celo t ꝑmus hō in paradiso ¶ Tercio dr superbia radix t initiuz oīs pctī. quia ex ea fm ꝑus et posteri⁹. hoc ē mediate vl̄ imediate nascūt alia vicia et peccata. vt aliq̄lit supꝰ ostēsum est in notabili imediate precedenti. ¶ Libido etiā put Aug. ponit dicit causa oīs peccati. sed alio respectu. ppt scz inordinatā delectatōem q̄ ex ipa libidie habet in creatura. q̄ delectatō inordiate afficit et attrahit aiaz t auertit a sūmo bono Est enī libido volūtas īprobā qua mouet aīa rōnalis ad ħ q̄ inordiate delectet i creatura. Et ex hac libidine oīa alia pctā fm prius et posteri⁹. hoc est mediate vl̄ imediate. alia tñ via seu ordine q̄ a superbia insurgunt. ¶ Cupiditas etiā sicut ponit apl'us radix dicit oīm maloꝝ. q̄si eodē respectu iuxta suū esse sicut dicit libido iuxta suū Nā sicut libido (vt statim dictū est) dicit causa oīs peccati ppt inordinatā delectatōem q̄ ex ipa libidie habet in creatura. q̄ delectatio inordiate afficit et attrahit aīam t auertit a sūmo bono. sic cupiditas in suo eē dr radix omniū malorū ex inordiato amore. q̄ ex ipa cupiditate habet ad creaturā. qui inordinat⁹ amor sil̄ afficit t attrahit aiaz t a sūmo bono auertit. Ex quo inordiato amore oīa alia pctā fm ꝑus et posteri⁹. ħ ē mediate vl̄ imediate. alia tñ via seu ordine q̄ a superbia et q̄ a libidie insurgūt t oriunt. ¶ Luxuria etiā fm Cassianū dr radix oīs pctī. qz carnales delectatōes sunt nob naturales. t ad naturalia pni sum⁹ t inclinati. ac eis cū difficultate resistim⁹. Attracta igit et affecta p luxuriā anīa/in oīa alia vicia facilit t sine ꝯsideratōe ac moderamine/fm tñ ꝑus t posteri⁹. ħ ē mediate vl̄ imediate ex vno. s. in aliō plabit. alia tñ via et ordine q̄ p superbiā et q̄ p libidinē t q̄ p cupiditatē. ¶ Possent ista pfusi⁹ declarari. sed q̄ tū ad breuitatē huiꝰ tractatuli ꝓuēit satis sint q̄ tacta sūt. q̄ ampliora videre voluerit doctores habeat solēnes. t int̄ ceteros btm̄ Tho. scda scde. t summā de vicijs et virtutibus.

De septem vicijs

capitalibꝫ in speciali. Et ꝑmo differentia inter superbiam t inanē gloriā

Istis sic ꝓnotatis dicēdū vēit de q̄libet ꝑdictorū septē vicioꝝ capitaliū i specie seu i particl'ari. Et ꝑmo de superbia. Circa quā notādū est q̄ licz ꝯmūiter nō fiat distinctio inter superbiā t inanē gl'iam. īmo ponat inanis gl'ia filia superbie. Greg. tñ int̄ eas dr̄inā ponit. īmo superbiam dicit reginā t mr̄em oīm vicioꝝ. Quod intelligēdū ē Grego. accepisse. put superbia ꝯsiderat fm q̄ndā redūdantiā t generalitatē quā habz in alia pctā. inq̄tū scz ex ipa oīa pctā oriri possunt. Et ħ duplici via seu rōe. Uno mō p se t directe. inq̄tuz scz alia pctā ordinant ad finē superbie que ē ꝓpria excellētia ad quā ꝑt ordīari q̄cquid hō indebite et inordiate appetit. Alio mō indirecte t q̄si p accidēs remouēdo ꝓhibēs inq̄tū. s. p superbiā hō legem diuinā ꝓtēnit. p quā ꝓhibet a peccādo t trāsgredit mandata. Intelligit tñ ħ q̄n illa trāsgressio mādato ꝓ fieret ex ꝓtēptu. Nā fieri possit ex ignorantia vl̄ infirmitate q̄ ibi nō essz superbia. Ut igit̄ ꝑ natura ipoꝝ vicioꝝ clarius elucescat, pcedat hic/opinionē Grego. insequēdo. ¶ Differētia aūt q̄ ꝯmūiter int̄ superbiaz t inanē gl'iam assignat est. qz licz in vtraq̄ sit īmoderat⁹ et inordinat⁹ ꝑ excellentie appetitus. q̄. s. nō est fm rectā t debitā rationē/in ħ tñ differūt. qz superbia excellentiā ꝑpriam īordinate appetit. Inanis ꝯo gl'ia excellētie ꝑ manifestatōem. ita q̄ superbia ꝑ ꝯsiderat inq̄tū ille inordiat⁹ ꝑ excellētie appetitus habet ab ītra. etiā si ñ ab extra ꝓgrediat. Inanis gl'ia trāsit ab extra qz illā excellētiā appetit ab extra apparere. t in ore alioꝝ apparere t manifestari.

De superbia ī particulari put distinguitur ab inani gl'ia. t ponit q̄si regina alioꝝ vicioꝝ

Dicetur ꝙ ꝑmo de superbia. q̄ sic vt aliq̄lit tactū ē fm Aug. diffinitur

Supbia est puersus ꝓpe celsitudīs appetitus. Dicit etiā Aug⁹. q supbia oīb⁹ hoī/bus inuidet. s. supioꝛib⁹. q eis nō equatur Paꝛib⁹ q sibi eq̄ntur. Inferioꝛib⁹ ne sibi equent. ¶ Dicit etiā supbia oīs pctī radix t initiū ꝓpt tres ratōes sup̄ in penul. cap. imediate p̄cedēti tactas. ¶ Hrego. xxxi. li. moꝛa. q̄ttuoꝛ spēs supbie assignat. Pꝛia est cū homo bonū qđ habz estimat se a seipso habere. Scđa spēs est cū hō bonū qđ habet/sibi desup datū credit. s̄z tm̄ se reputat illud ꝓ suis meritꝭ accepisse. Tercia species ē cū hō iactat se hr̄e bonū qđ nō hz. Quarta species est cū homo despectis ceteꝛ⁹ appetit singl'arit⁹ videꝛi hr̄e bonū qđ hz. ¶ Et est aduertēdū q ꝫ iactātia accipit q̄ntū ad interioꝛē coꝛdis arrogantiā. Quia si capet iactātia q̄ntū ad exteꝛioꝛē actū q̄ q̄s falso se diceret vel laudaret habere bonū qđ nō hz magis ꝓpe ptineret ad petm̄ inanis gl'ie t etiā ad peccatū mendacij q̄ ad petm̄ supbie put sumit ꝫ t a btō Greg. ¶ Istaꝝ aūt q̄ttuoꝛ spēꝝ nūer⁹ t sufficiētia sic sumit. Dictū est supbiā esse inoꝛdiatū ꝓpe excellentie appetitū. Oīs aūt excellētia accedit homī rōe alicui⁹ boni qđ habz. Bonū autē qđ habet hō triplicit̄ p̄t ꝓsideꝛari. Uno modo ꝑm se. Alio mō ex pte cause q̄ habet. Tercio mō ex pte modi ipm bonū habēdi. Respectu p̄mi certū est q quāto bonū qđ q̄s habet maⁱ⁹ est/tāto p ꝫ maioꝛē excellentiā cōsequit. Ex quo ꝓtingit q hō cui⁹ appetitus inoꝛdiate vl' vltra modū sibi ꝓuenientē in suā ꝓpam excellentiā tēdit/ sibi i animo suo attribuit bonū qđ nō habz. vel maius q̄ habet. et tunc est tercia species superbie supꝛa posita. que est scz cum quis iactat se habere bonum quod non habet. Respectu scđi certū est q qñ hō bonū qđ hz. habet ex seipso/ipe excellenti⁹ habet q̄ si haberet ab alio. Et ex hinc ꝓcedit q hō cuius appetit⁹ inoꝛdiate et vltra modū debituz t sibi ꝓuenientē in suā ꝓpam excellentiam tendit/illud bonū qđ habz ab alio estimat in suo animo/ t sibi attribuit habere a seipso. Et q duplicit̄ aliq̄s pōt esse causa boni sui. Uno mō efficiēter. alio mō meritoꝛie. ꝑm ꝫ sumūt̄ duę p̄me species supbie supꝛa posite. Nā si hō illud bonuz qđ a deo habet/estimet t reputet se a semetipso habere t sic efficiēter/tūc ē p̄ma spēs supbie supꝛa posite. Si ꝓo illud bonū qđ a deo habet estimet se t reputet a deo hr̄e s̄z suis meritis/ t sic meritoꝛie. t tūc est secūda species Respectu tercij certū ē q q̄sto aliq̄s bonuz quod habz excellētioꝛi modo q̄ alij possidet/tanto p ꝫ maioꝛē excellentiā ꝓsequit. Et hinc est q homo cui⁹ appetit⁹ inoꝛdiate et vltra modū debitū t sibi ꝓuenientē in suā ꝓpam excellentiā tēdit/illō bonū qđ habz estimat in suo aīo et sibi attribuit excellēti⁹ habere q̄s ceteꝛi. t tūc est q̄rta species supbie sup̄ posite. scz cuz q̄s despectis ceteꝛis appetit singulariteꝛ videꝛi hr̄e bonū qđ habz ¶ Et q̄bus apparet clara sufficiētia spēꝝ supbie ꝑ Hrego. assignata. ¶ Est tm̄ aduer/tendum q ꝑm diuersos doctoꝛes plures t alie assignt̄ supbie spēs. Hiero. assignat ingratitudinē spēm supbie. Aug. dicit q se excusare de petō ꝓmisso ad supbiā ptinet. Etiā p̄sumptio q̄ q̄s tendit ad assequendum aliq̄d quod est sup̄ se ad supbiā ptinere videt. Bernard⁹ etiā. xij. gđus ponit superbie. q̄ sunt curiositas. mētis leuitas. inepta leticia. iactātia. singularitas. arrogātia. p̄sumptio. defensio pctoꝝ. simulata ꝓfessio. rebellio. libertas. peccādi ꝓsuetudo. Sz q̄ debite ꝓsideꝛat oēs hmōi spēs seu gradus ad q̄ttuoꝛ spēs ꝑ Hrego. vt tactū est assig/tas reduci p̄nt. et sub eis ꝓhendūt̄. ¶ Nā ꝓma ingtitudo de q̄ loquit̄ Hiero. reducitur ad p̄mā spēm. q ingt⁹ sibi ꝓpꝛie t in effectu attribuere videt̄ habere a semetipso illud bonū qđ ab alio hz/cū illō recognoscere nolit. Excusatio ō pēt⁹ de q̄ loq̄t̄ Aug. ꝑ ꝓe ptinet ad terciā spēm. q sic se excusans videt̄ se iactare habere bonū qđ nō habet. scz bonū innocētie. Pꝛesumptio aūt q̄ q̄s tendit i id qđ sup̄ ipm est ꝓpe ad quartam speciē ptinet. ꝑm quam q̄s appetit ꝑ alios singulariter videꝛi. ¶ Duodecim ꝙo gđ⁹ supbie q̄s ponit Bern̄. licz ꝑm q̄d t ꝑm modum accipiēdi ipi⁹ Bern̄. ad supbiā ptinent. nō oēs tm̄ accipiūt̄ ꝑm ipam ꝓpaz naturā seu essentiā supbie cui assignāt̄. Sed sumunt̄ aliq̄ tam ꝑm diuersas hoīm conditōes. q̄ ꝑm ꝓpatōem ad gđus hoīm. q̄ vel sunt maioꝛes vl' equales vl' minoꝛes. Nō solū etiā in dictis duodecim gđib⁹ tāgunt̄ spēs aliq̄ supbie. sed etiā q̄dam ipam supbiam añcedētia t q̄dā cōsequntia ¶ Sumunt̄ etiā p̄dicti duodecim gđus supbie a Bern̄. assignati ꝑ oppositū ad duodecim gđus humilitatꝭ. quos btūs Bñdictus i sua regula ponit. ¶ Pꝛim⁹ enī gđ⁹ hūilitatis ab ipo btō bñdicto assignat⁹ ē coꝛde et

ope ſp hūilitatē oñdere defixis ī terrā aſpectib⁹. Cōtra quē ponit Bern̄. p̄mū gradū ſupbie/curioſitatē. Hā iuxta qđ dic̄. Dēs hoīs ſuūp̄t⁹ incurioſa. qđ ex ꝓpꝛo merito rū vana eſtimatōe ꝓcedit/alioꝝ cōmūiter curioſa efficit/ꝛ iā vel ad ea q̄ ad ipaz ñ ſpectāt īmoderate cogſcēda. vl̄ moꝛes viciaq; alioꝝ inq̄rēda ſe trāſſert. hincinde oculis vagari. capiteq; erecto ac auriby ſuſpēſis īcedere icipit. ¶Scōs g̃dus hūilitaſ a dicto btō bñdicto aſſignat⁹ ē vt pauca ꝛba ꝛ rōnabilia ꝙs loq̄tur ꝛ nō clamoſa voce. Cōtra quā ponit Beꝛ. ſcōm g̃duz ſupbie leuitatē mētis/quā ex g̃du p̄cedēti oꝛiri ponit. Hā vt dicit. anim⁹ hoīs nulla ſui cura aggrauat⁹/dū moꝛes et vicia alioꝝ curioſe circūſpicit/in q̄ndā leuitatē ꝛ inſtabilitatē trāſit. Hā dū nūc alios ſibi ſupioꝛes aſpicit iā ſe ſupari dolet. et p̄ inuidiam tabeſcit Dū ꝙo nūc alios ſibi inferioꝛes cernit/p q̄ndā vanā excellentiā puerilit̄ hilareſcit. Hūc pauca ꝛ moꝛdacia loq̄t̄. nūc ml̄ta et inania. nūc riſu. nūc luctu plena. ¶Tercⁱ⁹ g̃dus hūilitatis a btō bñdicto aſſignat⁹ vt ꝙs nō ſit facil̄ aut ꝓmpt⁹ ī riſum. Cōtra quem ponit Bern̄. terciū gradū ſuperbie/ineptā leticiā. quā ex duoby gradiby īmediate p̄cedentib⁹ oꝛiri dicit. Hā dū per curioſitatē ad animi ſcu mētis leuitatē ꝙs deuenit. et gaudiū qđ ex ſui p̄ſumptōe ꝛcepit. p triſticiā quā īterdū de alienis bonis ꝛbit interpolari metuit. ſtatim ad remediū falſe ꝙſolatōis ꝓfugit/ita vt bñ ſibi cōſci⁹/vl̄ ſui oblit⁹/vel ab oñi culpa abſolutus putet. Hūc apparet ī fronte hilaritas. nunc in ſignis ſcurrilitas. nūc ad iocū p̄ronitas. nūc vanitas in inceſſu. nūc facilitaſ in riſu. ¶Quart⁹ grad⁹ hūilitatis a dicto btō bñdicto aſſignat⁹ ē taciturnitas vſq; ad int̄rogatōez. Contra quē ponit beatus Bern̄. q̄rtū g̃dū ſupbie/iactantiaz. quā ex p̄cedenti g̃du oꝛiri dicit Hā dū mēte in ineptā leticiā reſoluta. vanitas creſceret groſſeſcere incepit. iā neceſſe ē vt laxato ſinu ab extra erūpat. q̄erit tūc quib⁹ oñe qđ ſētit effundat. p̄uenit int̄rogātē. nō q̄rēti rñdet. Hunc q̄rit et ſoluit. nūc ieiunia laudat. cōmendat vigilias. ſomnia ꝓfert ꝛ viſiones. ¶Quīt⁹ g̃dus hūilitaſ a btō bñdicto aſſignat⁹ ē tenere qđ habz ꝓmūis obſuantia. Contra quē btūs Beꝛ. q̄ntū g̃dū ſuꝑbie ponit ſingularitatē/quā ex p̄cedēti gradu oꝛiri dicit. Turpe eteni eſſz ei q̄ ſe ſupꝛa ceteros extollit ꝛ iactat/niſi pl⁹ vl̄ alit̄ q̄s ceteri aliq̄d ſp̄ale ageret. q̄ vltra eos apparere poſſit. Tal̄ pl⁹ ſibi de aliq̄ ꝓclari bono qđ ſe facere eſtimat blādit. q̄s ſi decies pl⁹ in ꝓmūitate faceret. Pallorē ſuū ī vultu/ꝛ maciē in manib⁹. et talia q̄ ī ſeipo videre ꝓt ſpeculat̄. ad ſua ꝓticularia ſtrēnu⁹. ad cōia piger. vigilat in lecto ꝛ doꝛmitat in choꝛo. ꝛ hmōi. ¶Sext⁹ g̃dus hūilitaſ a dicto beato bñdicto aſſignat⁹ eſt credere ꝛ ꝓnūciare ſe oīby vilioꝛē. Cōtra quē ponit Bern̄. ſextū g̃dū ſuꝑbie/arrogantiā. quā ex p̄cedēti g̃du oꝛiri dicit. Hā cū q̄ſ talia opa ſic ſingularit̄ agit. iā ap̄ ſimpliciores ei⁹ fama ſeu opinio creſcere icipit. q̄ ipa ei⁹ opa que vident. pbāt. q̄ diſcernere neſciūt q̄ intentione p̄cedāt. Sicq; dū miſer ille ab alīſ beatificat̄. apud ſe in erroꝛē īducit̄. Credit eī qđ audit. ſed q̄d intēdat nō attēdit. ꝛ duz pl⁹ de ſeipo alīs q̄s ſibi credit/nō ſolū ꝛbo aut opeꝛ oſtentatiōe. pbitatē demōſtrat. ſz īterno etiā ſui coꝛdis affectu ſe alīs ſanctioꝛē credit et reputat. ¶Septim⁹ g̃dus humilitatis ab ipo btō bñdicto aſſignat⁹ eſt ſe ad oīa indignū ꝛ inutilē credere ꝛ ꝓfiteri. Contra quē ponit btūs Beꝛ. ſeptimū g̃dū ſuꝑbie/p̄ſumptōem. quā ex p̄cedēti gradu oꝛiri dic̄. Hā q̄ ſe ī aio alios p̄cellere putat. quō eē ꝓt q̄n pl⁹ de ſe q̄s de alīs p̄ſumat. Tal̄ p̄m⁹ ī q̄uentiby reſidet. p̄m⁹ ī cōſilīs reſpōdet. nō vocat⁹ accedit. nō iuſſus ſe intromittit. q̄cq̄d ipe fecerit recte factuz. q̄cq̄d ꝙo nō fecerit inoꝛdinate factū reputat. ſi vt optat ñ p̄moueat̄. ſupioꝛē ſuū aut inuidū aut deceptū iudicat. ī minoꝛiby obedire īdignat̄. q; ad maiora ſe ꝓputat idoneum. ¶Octau⁹ grad⁹ hūilitatis a dicto beato bñdicto aſſignat⁹ ē ꝓfeſſio pctōꝝ. Cōtra quē ponit Beꝛ. octauū gradū ſuꝑbie/defenſioz pctōꝝ. quā ex p̄cedēti gradu oꝛiri dicit. Eteni q̄ ſe facilit̄ ad oīa ingerit ipoſſibile q̄ſi ē q̄n aliq̄n deficiat. Cū g̃ talā ſuo ſuperioꝛi coꝛrigi cepit/culpaz ſuam (q; hꝛe nō putat) nō agſcit. ꝛ tūc ī varias pctōꝝ ſuoꝝ excuſatiōes ſe ponit. Aut eī feciſſe negat. aut feciſſe ꝓfitet̄/ſed q; bñ fecit. aut ſi male ſe feciſſe fateat̄. dicit tñ q; ñ multū male. ꝛ ſi multū male q; nō mala intētōe Et ſi itez de mala intentiōe ꝓuicat̄. aliena ſe dicit ſuaſiōe peccaſſe. Et quō tal̄ q̄ apta defendit. malas ſui coꝛdis cogitatōnes reuelaret. ¶Non⁹ grad⁹ hūilitaſ a dicto beato bñdicto aſſignat⁹ ē. P̄ꝛo obediētia

in duris ⁊ asperis patiētiā amplecti. Contra quē ponit Bern̄. nonū gradū superbie/simulatā ꝓfessiōez quā ex p̄cedēti gradu oriri dic̄. Hā q̄ (vt tactū ē) sic ex arrogātia et p̄sumptōe pcta sua excusant. si (vt iterdū cōtingere pt) ꝺ manifestioribꝫ culpis arguāt sciētes q⁹ si defenderēt nō crederēt eis. ad subtiliora se ꝓuertūt argumēta defensionis ꝟba rūdēdo dolose ꝓfessiōis. Hūc etenim vultū demittūt. corp⁹ ꝓsternūt. lachrimas sibi si p̄nt extorq̄nt. suspiria ⁊ gemit⁹ emittūt. Sz si eis leuis aliq̄ ꝓtūelia aut exigua pena iferat. iā suā simulationē dissimulare nō valētes/murmurare/frēdere/irasci ⁊ cōturbari incipiūt. ¶ Decim⁹ grad⁹ hūilitatis a dicto btō Bñdicto assignat⁹ ē. vt cū obediētia q̄s se subijciat maiori. Cōtra quem ponit Ber. decimū gdū superbie/rebelliōez quā ex p̄cedēti gradu oriri dicit. Cū ei sic simulate suā culpā ꝓfitēs penā sibi īpositā īpatienter sustinet. seqz iā ab alijs notari/ac suā falsitatē ꝓspici. ⁊ exīde suā opinionē et laudē diminui videt. grādē i corde suo superbo ꝓfusionē habet. valde tūc difficile ē talē hmōi vniuersoz iudicijs tacitū acq̄escere. sed mor frōtosus īpudēs ⁊ q̄si desperat⁹ i rebellionē corruit. Et q̄ ꝑ⁹ solū frēs ꝓtēpserat/iā īpudent⁹ ⁊ potēter inobediēs etiā cōtēnit magistz. ¶ Undecim⁹ gradus hūilitatis a dicto btō Bñdicto assignat⁹ ē Ut q̄s volūtatē ꝑpriam nō delectet⁹ īplere. Cōtra quē ponit Ber. vndecimū gdū superbie libtatem peccādi. quā ex p̄cedēti gdu oriri dicit. Hā cū subdit⁹ mgr̄m vl' supioꝛē nō timere incipit. nec prios seu frēs aut sodales hz q̄s ꝟet/i q̄dā securitate maioriq̄z libtate ad sua desideria īplenda ꝓfluit/i ipisq̄z adimplēdis delectat. et q̄uis forsitā nō penit⁹ i ꝓncipio dei formidie abiecta q̄si vadū temptās./illicita cū q̄dā timore ꝓficiat. postmodū tñ pedetētim i vicioꝛ gurgites intrat ¶ Duodecim⁹ gd⁹ hūilitatis a dicto btō Bñdicto assignat⁹ ē Ut q̄s deuz timeat. ⁊ mēor sit oīm q̄ p̄cepit. Cōtra quē ponit Ber. duodecimū gradū superbie/ꝓsuetudinē peccādi quā ex p̄cedēti gdu oriri dic̄. Hā postq̄z t̄ribili dei iudicio ꝑma flagitia īpunitas seq̄t/tūc ꝑ q̄ndā freq̄ntiā maloꝛ actuū hō in q̄ndā peccādi ꝓsuetudinē trahit. Exhīcq̄z carnalibꝫ desideriis absorpt⁹ ratōisq̄z ac timoris dei oblit⁹ īdifferenter suis libitis vtit. Nec ab illicitis cogitādis et pagendis restrīgit. sz q̄cq̄d sibi i corde. in ore. in manu occurrit. machinat⁹/garrit et opat⁹ maliuol⁹ q̄dē/magniloqu⁹/facinoroꝰ sus. ¶ Istoꝛ duodecim graduū nūerus ex ꝟba accipit. q⁹ hō ꝑ superbiā cōit iniuriat. vel deo vel hoī cui ꝺz esse inferioꝛ. vl' homī cui debz eē par. Sex p̄mi grad⁹ determinantur fm iniuriā q̄ ꝑ superbiā fit hoī cui ꝺz q̄s esse par. Quattuoꝛ alij seq̄ntes gd⁹ determinant fm iniuriā q̄ ꝑ superbiā fit homini cui q̄s ꝺz eē inferioꝛ. Duo ꝟo vltimi gradus determinant q̄ntū ad iniuriā q̄ ꝑ superbiā īmediate deo fit. Et notāter ꝺr īmediate/q⁹ etiā alij gdus redūdāt in deū/sz nō īmediate./īmo mediāte ꝓximo. ¶ Gradus aūt dicūt. q⁹ a minoꝛi ad maioꝛē fit ꝓgressus. Etiā ꝓpter fuedinē pctoꝝ q̄ iuxta illos grad⁹ ꝓmittūtur. Primus eni gdus mal⁹ ē. sc̄ds peioꝛ. ⁊ sic ascēdendo vsq̄z ad vltimū/q̄ repiet esse pessim⁹ oīm. Uñ iniuria q̄ fit respectu patris ē miꝛ. illa q̄ fit respectu supioris ē maioꝛ. sed illa que fit respectu dei est maxima. ꝓpt qđ p̄dicti gradus taliter ordinant.

De vicio seu peccato inanis glorie.

Unc dicendū est de inani gl'ia. Tn quā Brego. ponit esse p̄mū vicīū capitale. Que sic describitur Inanis gl'ia ē inordiat⁹ appetitus laudis gl'ie ⁊ honoris. Finis eni p̄ncipal' inanis gl'ie ē manifestatio ꝓpe excellentie. ¶ Inanis gl'ie septē a btō Brego. xxxi. li. moral'. filie assignāt. s. inobediētia. iactantia. hypocrisis. ꝓtētio. ꝓtinacia. discordia. nouitatū p̄sumptio. Quarū numerus seu sufficiētia sic sumit. Finis ianis gl'ie vt supra dictū est. est mānifestatio ꝓpe excellētie. Ād manifestatōez aūt ꝓpe excellētie p̄t q̄s dupl'r tēdere. Uno mō directe. alio mō īdirecte. Si directe. aut fit ꝑ ꝟba aut fit ꝑ facta. Si ꝑ ꝟba. tūc est iactātia. Si ꝑ facta Ālut illa facta sunt vera et aliquā āmiratoz īportātia/al's nulla ꝓseqūret gl'ia. ⁊ tūc ē nouitatū p̄sūptio. Hā eas solēt hoīes magis ammirari. Si aūt ꝑ facta ⁊ aliq̄m ammiratōez (vt dictū ē) hñtia. sz tñ nō vera īmo ficta. ⁊ tūc est hypocrisis. Si aūt tēdat hō ad manifestatōz ꝓpe excellētie secō mō. s. indirecte. Et ꝟ p̄t ꝓtīgere q̄druplicit'. s. vel q̄stū ad intellectū. vl' q̄stū ad volūtatē. vl' q̄stuz ad locutōez. vl' q̄stū ad factū. Si p̄mo mō sc̄z q̄stū ad intellectū. ⁊ tūc ē ptinacia. ꝑ quā sc̄z hō ad suā excellētiā oñdēdā nimis in-

nitiē sue proprie sentētie nolēs cedere ſnie melioꝛi. Si ſcdo mō. ſ. cōtū ad volūtatē. ⁊ tūc ē diſcoꝛdia. p quā. ſ. hō ad ſuā excellēti am oſtentandā/nō vult a propa voluntate diſcedere vt in aliū ſeu in alio ꝓcoꝛdet. Si tercio modo. ſ. cōtum ad locutōnem. ⁊ ſic eſt ꝓtentio. p quā. ſ. homo ad ſuā excellentiam oñtādā clamoſe ꝙbis ꝺ aliū litigat volēs vincere ⁊ obtinere. Si q̄rto mō. ſ. cōntū ad factū. ⁊ ſic eſt iobediētia/p quā. ſ. hō ad ſuā excellētiā oñtādā ñ vult exeq̄ ꝓceptum ſupioꝛis/ne exeq̄ndo videat i aliq̄ iferioꝛ.

De vicio ſeu peccato inuidie.

Ubſeq̄nt de īuidia tractādū venit. Que ſm Aug. eſt doloꝛ ſeu odiū felicitatꝫ aliene. Scdꝫ ꝙ Joh. damaſce. eſt triſticia ꝺ alienis bonis. Et ꝺr īuidia a nō vidēdo. q. ſ. bona alioꝝ vidēre nō ꝑt ſeu nō libēter videt. Et q. diſplicētia boni alteꝛi q̄ interius habeꝫ ꝑt q̄dāmō p actū viſiōis exteꝛi denotari ſeu ꝓcipi/ideo ꝓpe ꝺr īuidia a nō vidēdo. i. nō libēter vidēdo. Nā ſic dic̄ Seneca. Quicq̄d mēte fugim⁹/ingeſtū oculꝰ vic videm⁹. Et iō illa īterioꝛ diſplicentia ꝓpe īuidia ꝺr. ¶ Jpi⁹ aūt īuidie q̄nq̄ per Bre. aſſignt filie. xxxi. moꝛa. ſ. odiū. ſuſurratio. detractio. exultatō i aduerſis ꝓximi. afflictio i ei⁹ ꝓſpis. ¶ Quaꝝ numer⁹ ſeu ſufficiētia ſic accipit. In conatu ei īuidie. q̄ñ ſcz aliq̄s ꝺ aliū īuidia i aīo mot⁹ ipaz ad effectū ꝓducere nitit/aliq̄d ē tanq̄z ꝓncipium. aliq̄d tāq̄z mediū. aliq̄d tāq̄z t̄minus seu finis. Illꝺ aūt qꝺ ē tāq̄z ꝓncipiū/ē vt ꝓmo īuid⁹ apꝺ alios ꝙbo diminuat gloriā seu famā hoīs. Et hꝺ ꝑt ꝓtigere dupl'r. Uel i occl'to. ⁊ tūc eſt ſuſurratio. q̄ ē q̄ñ aliq̄s malū occl'te de ſuo ꝓximo dicit/ei⁹ famā denigndo. Et iuxta Jſiꝺ. ꝺr a ſono locutōis. q. ꝓpe fit i aure ⁊ ſecrete. nō i facie hoīm. Uel intēdit īuid⁹ gl'iaz alteꝛi diminuere i manifeſto ſeu i apto. et tūc eſt detractio. q̄ eſt q̄ñ aliq̄s apte malū de ſuo ꝓximo dicit. ciuſq̄z famā denigrat ledit ⁊ diminuit Et tñ circa iſta duo pctā aduertēdū q. ſm Tho. ipa i maꝛia ꝓueniūt ⁊ etiā i forma ſiue mō loq̄ndi. q. vtrobiq̄z malū de ꝓximo occl'te ꝺr. Et itellige h occl'te. i. nō audiēte eo de q̄ ſic malū ꝺr. Et hinc ē q. ꝓpt iſtā ſimilitudinē vnū p alio ſepe ſumit. Differt tñ in ſpecie reſpectu finis ad quē ferꝫ intentio. Nā ꝓncipal' intētio ꝺ tractoꝝis ē famā ꝓximi denigrare. Uñ illa ꝑcipue mala de ꝓximo ꝓfert. ex q̄bꝫ ipe ꝓxim⁹ ī famari poſſit vl' ei⁹ fama diminui. Suſurrōis ꝙ intentio ꝓncipal' ē illū cui ſic invidet p mala q̄ ꝺ eo dic̄ ab amicicia alioꝝ ſepare. Detractoꝝ etiā ꝓpe eſt q̄ apte ⁊ in facie hoīm mala de aliq̄ loquit. Suſurro aūt ad ꝑtē ⁊ ſecrete ⁊ q̄ſi i aure/vt iā tactū ē. Illꝺ aūt qꝺ ē tanq̄z mediū/eſt q̄ īuid⁹ facto p ſe nec per alium ꝓmodū et vtilitatē ſeu pfectū alteꝛi ipediat ſeu diminuat Et tūc aut illꝺ facere ⁊ adimplere ꝑt. et tūc exīde venit et oꝛit exultatio in aduerſis ꝓximi. aut nō. ⁊ tunc exinde venit ⁊ oꝛit afflictio i ꝓſpis ꝓximi. Illꝺ aūt qꝺ in īuidia ē tāq̄z termin⁹ ſeu finis ꝓſiſtit in ipo odio/qꝺ invid⁹ ꝺ ꝓſona cui invidet hz. Nā ſicut bonū qꝺ delectat cauſat amorē. ſic illꝺ qꝺ ꝓtriſtat cauſat odiū. ¶ Eſt tñ ꝑ clariꝝi p̄miſſoꝝ intellectu aduertēdū q. afflictio i ꝓſpis ꝓximi dupl'r ꝑt ꝓſiderari. Uno mō ſm q̄ndā generalitatē. q̄ñ. ſ. aliq̄s ꝺ ꝓſpis alicui⁹ inq̄ſtū hz aliquā gl'iam ſeu famā triſtat. Et tūc afflictio i ꝓſpis ꝓximi non ē filia invidie. imo ē ipa invidia met. Alio mō magꝫ ꝓticl'arit. inq̄ſtū. ſ. q̄s de ꝓſperꝫ ꝓximi q̄ ipe nitebat ipedire triſtat. inq̄ſtū. ſ. ꝺ ſuū conatū eueniūt. ⁊ tūc ē ꝑa filia īuidie. Exultatio em̄ i aduerſ ꝓximi ñ eſt directe idē qꝺ īuidia. ſz ex ea ſeq̄t ⁊ naſcitur exultatio ꝺ malo eiuſdē ¶ Eſt etiā notāꝺū q. ē q̄dā īuidia q̄ int̄ gruiſſima pctā cōputat. ſ. īuidētia frne gr̄e. q̄ñ. ſ. aliq̄s nō ſolū de bono ꝓximi dolet. ſz etiā ꝺ ipo augm̄to gr̄e dei qꝺ ipe ꝓxim⁹ hz. Et hmōi invidia ponit pctm̄ ꝺ ſpm̄ſctm̄. Quia per huiuſmodi invidiā hō q̄dāmō videt ſpūſanctō īuidere. eo q. in ſuis opib⁹ gl'ificat. Et ideo ponit hmōi īuidia ſpecies pctī in ſpiritūſanctū. vt lat⁹ infra videbit. vbi ꝺ peccato in ſpm̄ſctm̄ ageꝫ. ¶ Notandū etiā q. licet iterdū īuidia zel⁹ noīet/⁊ int̄dū ꝑ zelo accipiat. eſt tñ int̄ ea real' ꝺria. Pro q̄ ſciēdū q. triſticia de alienis bonis pōt q̄ttuoꝝ modis ſeu cauſis ꝓtigere. Uno modo q̄ñ aliq̄s dolet de bono alicui⁹ inq̄ntū ex eo timet ſibūpi vel alīs bonis viris nocumentū ꝓuenire. ⁊ tal' triſticia nō eſt īuidia. et pōt eſſe ſine pctō. Scdo mō q̄ñ aliq̄s dolet ꝺ bono alteꝛi⁹ nō inq̄ſtū ille alter illꝺ bonū hz. ſed ex eo inq̄ſtū ipe q̄ invidet ſil'e bonū ī ſe nō hz. imo ſibi deeſt ꝑ vtēdo tñ ad bonū finē. ⁊ iſta triſticia nō eſt invidia/ꝫ

est ꝓpe zelus. Et si iste zel⁹ sit circa bona ꝟtuosa seu honesta laudabil' est. Juxta illud .i. ad Chor. xiij. Emulamī spūalia. Si aūt sit de bonis tpalib⁹/ pōt esse ꝛ cū pctō ꝛ sine pctō iuxta hoīs sic zelāt⁹ intentōem ¶Tercio mō qñ aliq̄s de bonis alt⁹ dolet seu tristat. inq̄ꝝtū ille cui illō bonū accidit est ipo bono indign⁹. Et ista tristicia ñ ꝓt ꝓpe oriri ex bonis ꝟtuosis seu honestis. ex q̄b⁹ aliq̄s iust⁹ et ꝟtuosus effici p̄t. q: iam q̄dāmō sibūpsi repugnaret. Si ꝟo oriat ꝛ veniat ex bonis tpalib⁹/cū ꝼm doctrinaz fidei tpalia bona q̄ indignis pueniūt ex iusta dei ordiatōe disponāt. vl' ad eor dānationē. ꝛ hmōi bona tpalia q̄si nihil sint ī cōpatōe ad bona futura q̄ ꝼuant bonis. ideo hmōi tristicia ꝓhibet. Juxta illō ps. Noli emulari ī malignātib⁹. neq; zelaueꝛ faciētes iniq̄tatē. Et alibi. Pene effusi sūt gressus mei. q: zelaui sup iniq̄s/pacē pctōꝝ videns. ¶Quarto mō qñ aliq̄s dolet seu tristat de bonis alteri⁹. inq̄ꝝtū. s. ille alter ipm in dictis bonis excellit seu excedit. Et hec tristicia ē ꝓpe inuidia /et est sp̄ ꝑua ꝛ pctm̄ q: dolet de eo de q̄ gaudendū ē. s. de bono ꝓximi. et sic ꝓpe accipiť hic.

De vicio seu pecca to ire.

Dicēdū inde vēit de ira .que ꝼm Augu. sic describiť. Ira est vlci scēdi libido. Scōm ꝟo Lassio doꝛ sic ꝺscribiť Ira ē⁹ impatiens animi mot⁹ ꝓcitat⁹ ad penā seu vindictā Et intelligiť hec diffinitio nō ꝺ ira q̄ ꝓcedit seu denoiat ꝑ zelū. q̄ est qñ q̄s ꝺ ipa vicia mouet ꝼm ordinē rōis ad bonū finem. q: etiā hō īterdū sibūpī ꝓpt sua pctā ꝛ vicia iraſciť. sed intelligiť de ira q̄ ꝓcedit ꝛ nominat ꝑ viciū. de q̄ etiā solū h̄ agendū est ¶Ira enī duplex ht̄ ē. s. nature ꝛ mortis Quo ad esse nature nō est ꝓpe nisi passio q̄ dā. rōne cui⁹ passiōis sic pure seu absolute ꝓsiderate ira nō est peccatū. imo magis est pena. q̄ ꝟo ad esse moꝛ⁹ seu morale /inq̄ꝝtū illa passio deordinat a debito ordie rōnis debitoꝝ fine. tūc dicit ꝛ ipoꝛtat vicium ꝛ pctm̄. Nā ira isto mō nō dicit purā passionē. imo q̄ndā actionē q̄ deordiat hō ꝛ q̄ꝝtū ad deū et q̄ꝝtū ad primū. Ult⁹ enī a se vindictā exq̄rere quā nō debz nisi a deo vl'a iudice ꝓstituto expetere. Uel illā vindictā exercere appetit ꝺ illū q̄ nō meruit. vl' vltra id qꝺ meruit. vl' nō ꝼm legitimū moduz et ordinē. vel nō ꝓpter debitū finē. Ere. xxi. li. mora. sex assignat ire filias. q̄ sūt. ira. tumor mentꝭ. ꝓtūelia. clamor. indignatō. blasphemia. ¶Quaꝝ numer⁹ seu sufficiētia sic accipiť Tripl'r p̄t ira ꝓsiderari. vno modo ꝼm q̄ est ī corde. scḋo mō ꝓut est ī ore seu locutōne. tercio mō ꝓut est in facto seu ope. Quo ad p̄mū modū. s. inq̄ꝝtū ira ē ī corde nascunť duo vicia. Unū ī respectu ad illū ꝺ quē hō iraſciť. q:. s. eū quod āmō abhorret ꝛ indignū reputat vt sibi tale vl' tale q̄d fecerit. ꝛ tūc ē indignatio. Aliud viciū qꝺ ī de nasciť ē in respectu ad ipm hoīem met q̄ iraſciť. inq̄ꝝtū. s. in aīo suo diuersas vindicte vias excogitat. et talib⁹ excogitatōnib⁹ animū suū replet. et tunc ē tumor mentꝭ. Quo ꝟo ad scḋm modū. s. inq̄ꝝtū ira ostendiť in ore seu locutiōe. H̄ ꝓtingere p̄t dupl'r. Uno mō qñ hō suā demōstrat irā ꝑ ꝟba inordinata ꝓfusa alta et indignatiua. ꝛ tunc ē clamor. Alio mō qñ suā demōstrat irā in ꝟba iniuriosa prūpendo. Et h̄ iteꝝ dupl'r. Nā vel illꝺ fit in deū aut sctōs. ꝛ tūc ē blasphemia. aut fit in primū. ꝛ tūc ē ꝓtūelia. Quo ad terciū modū. s. inq̄ꝝtū ira oñdiť ī ope. s. qñ ꝓcedit vsq; ad factū. ꝛ tūc oriunť rixe ꝑ q̄s hic intelliguntť et accipiunť oīa nocumenta q̄ facta occasiōe rixe primis inferri solēt. vt sunt pulsatōes. ꝓcussiōes et hmōi. ¶Et insup aduertēdū q̄ (vt sup̄ aliq̄liť tactū ē) aliqꝺ viciū p̄t ē filia vni⁹ vicij capitalis. ꝛ nihilomin⁹ interdū ex alio vicio capitali ꝓcedere. ꝛ h̄ diuerſ respectib⁹ et ꝓsideratōibus. sic in h̄ p̄senti ꝓposito blasphemia inq̄ꝝtū aliq̄s in eā ex deliberata mēte ꝓrūpit. tūc ꝓcedit ex supbia hoīs ꝺ deū se erigētis Unde Eccl'i. x. Initiū supbie hoīs apostatare a deo. i. ab ei⁹ veneratōe seu honoratōne recedere. Inq̄ꝝtū ꝟo hō nō ex deliberata mēte/sed ex q̄dam ꝓmotōe seu furoꝛe animi ī blasphemiā ꝓrūpit. sic ꝓcedit ex ira. ꝛ est filia ire. ¶Sil' tumor mētis nō accipiť h̄ ꝑ vana ꝛ supba excogitatōe ꝓpe excellētie. q̄ q̄s animū suū īplet. q: tūc idē essꝫ ī effectu qꝺ supbia. sꝫ accipiť h̄ ꝑ q̄dā inchoatiōi conatu siue excogitatōe hoīs /vindictā ex ira appetentis ꝛ ī aīo excogitātis Sil' possꝫ dici de odio qꝺ ex ira nasci p̄t. cū tm̄ ponāt ex inuidia nasci. ꝛ ei⁹ filia sit. sicut supra declaratū est capl'o īmediate p̄cedenti. ¶Utruꝫ aūt teneať q̄s iniuriā sibi factā inimico req̄renti remittere distinguendū est. Ex iniu

ria enī tria oriri solent. Primū est rācor in affectu. Scōm rācoris signum in effectu. Terciū est actio ī iniuriantē. Primū tenet q̄libz statim remittere etiā si nō roget. Secundū tenet q̄s remittere si roget. s. veniā petenti. ⁊ iuxta suā facultatē emēdare pto. Terciū nō tenet q̄s remittere. ¶An aūt ille cui facta ē iniuria debeat amicicia q̄rere. Sciendū ē q̄ duplex ē debitū. p̄mū est necessitatis. scōm ē pfectōis. Quantū ad p̄mū. s. debitū necessitatis sine quo. s. nō est sal⁹. iniuriat⁹ nō tenet reconciliatōez ⁊ amicicia q̄rere. Quātū ꝯo ad secūdū debitum dicit Chrisō. q̄ talis iniuriat⁹ dz reconciliatōem ⁊ amicicia q̄rere. ⁊ ħ maxime vt exinde duplicē coronā accipiat. Una q̄ iniuriam passus ē. altera q̄ p̄us rogauit ¶Notā dum postremo q̄ ad ħ capitulū q̄ reddere malū p malo ē fragilitatis. reddere malū p bono est puersitatis. reddere bonū p bono ē eq̄tatis. reddere bonū p malo ē charitatis

De vicio seu peccato acedie.

y

Subsequenter dicendū venit ō acedia. q̄ fm alios sic describitur. Acedia ē de fututū laudabili exercitio / refusq̄ hois lāguida dejectio. Alit sic describit. Acedia ē diffidentia ō, ppriis viribz ⁊ dei auxilio q̄ ad ardua bona iplēda. Scōm alios sic. Acedia est torpor mētis bona ichoare aut pficere negligenter. ¶Notandū aūt q̄ Isidor⁹ acediā a tristicia distīguit dicēs tristiciā ē īq̄tū hō recedit a bono ad q̄ tenet tanq̄ a graui et laborioso. Acediā ꝯo dicit ē īq̄tū hō ab illo bono diuīo seu spūali se cōuertit ad q̄dē indebitā. Grego. ꝯo acediā tristiciā noīat. ⁊ vt videt ꝓueniēt⁹ q̄ tristicia de se fm quam alios a graui laborioso ope recedit / vel fm quā alīqb alīs cauſ tristatur nō est viciū spāle ab alīs distictū. Sed tūc solū speciale viciū dicit / inq̄tuz homo ꝓtristat de bono diuīo seu spūali. ⁊ tunc claz ē ad rōem acedie ptinere q̄ se ex eo ad q̄dē indebitā ꝓuertit. inq̄tū. s. bonū diuinū seu spūale aspnat. Et fm hec duo noīa habet ꝑe ratio acedie. q̄ inq̄tū est auersio a bono diuīo ex eo q̄ gue estimat. tunc dicit tristicia. sed inq̄tū est spreto ipo bono diuīo cōuersio ad creaturā. s. ad q̄dē indebitā / ex eo q̄ leuis estimat ⁊ placens / ratōe huj⁹ dicit acedia. Ex q̄bz ptz q̄ hoc viciū inq̄tū ē vl' dicit tristicia opponit letticie spūali. Sed ꝑut est ⁊ vocat acedia. opponit fortitudīs q̄ ꝓsistit in arduis aggrediēdis et ī sustinēdis aduerſ. Et denoiat acedia ab acedine. q̄ p eā aīa habet q̄ndam acedinē quādāq̄ gust⁹ spūalis indispositōez de bono diuīo seu spirituali difficili. ¶Sed fm btm Bre. xxii. li. mor. sex assignant acedie filie. s. malicia. rancor. pusillanimitas. despatio. torpor circa p̄cepta. euagatio mētis circa illicita. Quaz numer⁹ seu sufficiētia sic accipi pt. Cū enī iuxta pbm in eth. null⁹ diu absq̄ delectatiōe possit cū tristicia manere. ⁊ vt tactū ē / acedia sit tristicia de bono diuino tāq̄ de gui ⁊ laborioso. euenit q̄ acediosus tēdit ⁊ laborat ad ħ q̄ a sua tristicia se eximat ⁊ liberet seu recedat. Duplici aūt via pt aliqs a tristicia recedere. Uno mō vt a ꝓtristantibus recedat. Scōo mō vt ad alia in q̄bus delectari possit trāseat. Sicut fm eūdem pbm cōunit videt q̄ illi hoies q̄ nō pūt in delectatōibz spūalibz gaudere se trāsfert ad delectatōes corporales. Respectu p̄mi mēbri ī recessu seu fuga a ꝓtristantibz tal⁹ processus attēdit. Nam p̄mo hō ipa ꝓtristantia fugit. Scōo interdū vltra pgredit ita vt ipa q̄ tristiciā ingerūt impugnet. Respectu itez p̄mi istoz duoz. s. fuge ꝓtristantiū bona spūalia de q̄bz acedia tristat. sūt vel ipe finis. s. de⁹. vel ea bona q̄ ordinātur ad ipm finem. Fuga aut ipi⁹ finis fit p despatōnem. Eorū aūt bonoz q̄ sunt ad ipm finē / sic̄dem sint ardua. vt puta ea q̄ subsunt ꝓsilīs euāgelicis / fuga fit p pusillanimitatem. Si ꝯo nō sint ardua / sed solū q̄ ptinēt ad cōem iusticiā. fuga fit p torporē circa p̄cepta. ¶Respectu scōi istorū duoz duplicit fit ipoz bonoz spūaliuz impugnatio. Uñq̄ enī fit indirecte. ꝺ. s. hoies q̄ ad ipsa bona spūalia inducūt. et tūc est rācor. Uñq̄ ꝯo vltri⁹ se extēdit directe. scz ad ipa etiam spūalia bona q̄ ꝓtristāt. In q̄z detestatiōnē aliqs ex ipa tristicia adducit. et tunc est ꝑe malicia. ¶Respectu scōi mēbri ꝑncipal. inq̄tū. s. aliqs ppt tristiciā bonoruz spūaliū se ab ipis bonis spūalibz ad delectabilia exteriora trāsfert / pōit filia acedie euagatio mentis circa illicita. ¶Est tū hic aduertendū vt clari⁹ p̄dicta intelligant q̄ malicia nō capit hic in sua generali acceptione fm quā ē q̄dā gen⁹ omniū vicioz. sed capit p q̄dam pticlari malicia q̄ qs vt

tactū est bona spūalia impugnat ⁊ctum
qꝝ ipis ꝯtristat. Sil'r rācor nō accipit hic
vt ꝯmūiter accipit. s. p odio. sed p q̄dā ani
mi radicata indignatōe/qua q̄s ꝑ homies
ipm ad bona spūalia inducētes mouet. in
⁊ctum. s. illa bona spūalia ipm cōtristant
¶Est etiā notandū q̄ Jsido. aliā dr̄ntiam
quā vt supꝝ tactū. est ponit seu assignat int̄
tristiciaz et acediā. Alias etiā ipi⁹ tristicie
⁊ acedie filias assignat. Nā tristicie q̄ttuor
ponit esse filias. que sunt rācor. pusillani
mitas. amaritudo. desp̄atio. Acedie ꝺo se
ptē ponit cē filias. q̄ sunt ociositas. somno
lentia. ip̄ortunitas mētis. curiositas. ver
bositas. inq̄etudo. corpis instabilitas. Sz
iste filie sic p Jsido. assig̃te reducūt ⁊ i effe
ctu idē sunt cū illis q̄s Bre. assignat. Haz
pus Bre. ponit rācorē esse filiā acedie quā
⁊ tristiciā noīat. ⁊ sic q̄ ad ℟ Jsid. cū eo cō
cordat. Sil'r et respectu amaritudis. qz ē
ꝓpꝛie q̄dam effectus rācoris. Quo ꝺo ad
pusillanimitatē Jsid. sil'r cū Brego. in effe
ctu ꝯcordat licz vario mō. Ociositas autē
⁊ somnolētia q̄s assignat Jsido. filias ace
die comp̄hendunt ⁊ reducunt ad tor̄porē
circa p̄cepta. quā assignat Brego. filiā ace
die. Nam ociosus in bono spūali p̄cepta p̄
termittit. somnolēt⁹ ꝺo ea negligēter ip̄let
Alie ꝺo quinq̄ filie quas assignat Jsi. ex
acedia oriri ptinent. et reducunt ad euaga
tionē mentꝭ circa illicita. quā ponit Greg.
filiā acedie. q̄ q̄dē euagatio fm qđ in ipsa
arce mentis resident. volētis se ip̄ortune ad
diuersa diffundere vocat ip̄ortunitas mē
tis. Scđz aūt q̄ illa euagatio mētis ptinz
ad vim cognitiuā dicit curiositas. Inq̄tū
autē se vagādo diffundit ad locutōem di
citur ℟bositas. Inq̄tū ꝺo respicit vaga
tionē corpis p quā cōmunit indicat vagi
tas mentis/hoc cōtingit dupliciter. Vel re
spectu corpis in eodē loco manentꝭ. sz per
varios ⁊ inordīatos mēbroꝝ motus se va
ge ⁊ instabilit agentis. et tūc est inq̄etudo
corpis Vel respectu corpis se p diuersa lo
ca vage agitātis seu discurrētꝭ. ⁊ tūc ē insta
bilitas. licz etiā instabilitas possit fm va
gā ⁊ incōstantē mutabilitatē ⁊ variatōz p
positi accipi. Et sic patet q̄ Brego. ⁊ Jsi
dor⁹ in effectu ꝯcordāt. ¶Est tm̄ p clariori
dictoꝝ intellectu aduertēdū q̄ nō oīs mo
tus acedie ē peccatū. imo frēq̄nter in viris
sanctis inueniunt aliq̄ impfecti mot⁹ acedie.
Motus enī acedie q̄n̄z est ī sola sensu
alitate ꝓpter repugnantiā carnis ad spīrtū. et tūc est solū pctm̄ veniale. Q̄nq̄z ꝺo p
tingit vsq̄z ad ratōem que ꝯsentit in fugā ⁊
horrorem/et detestatōem boni diuini. car
ne oīno ꝯ spm̄ p̄ualente. ⁊ tūc acedia ē pec
catū mortale. ¶Est etiā aduertēdū q̄ vbi ī
supioribꝫ dictū est acediā esse tristiciā ꝺ bo
no spūali. nō est accipiendū bonū spūale
ꝯmūiter. quia tūc acedia nō haberet rōem
special' vicij. cū omne viciū refugiat spūa
le bonū virtutis sibi opposite Sil'r etiā in
⁊ctum acedia refugit bonū spūale. put ē la
borioſum vl' molestū corpi. aut delectatio
nis impeditiuū/nō distīguit ab alīs vicijs
carnalib⁹ quibꝫ aliq̄s quietē et delectatōez
corpis querit. Sed ꝓpe acedia dū viciuz
speciale ponit/. put hic est tristicia mētalis
de bono spūali diuino. vl' in bonū diuinū
ordinato. ea sola ratiōe q̄ in bonū diuinuz
ordinat. cū cōsensu. rōis in ipius boni fu
ga horrore ⁊ detestatōe. Nam mentē homi
nis adeo optet bono diuīo de necessitate i
herere. vt nō ꝯtristet. fugiat. horreat seu de
testet ea q̄ sibi ꝓpe deū imminēt faciēda

De vicio seu pec/

cato auaricie. Et q̄re dicit idoloꝝ ſuitus.

Anc trāseundū est ad declarati
onē auaricie q̄ sic fm Tullīū de
scribit. Auaricia ē īmoderatus
amor habēdi. Scđm ꝺo Ber̄.
sic describit. Auaricia est q̄rūlibet rer̄ insa
tiabilis ⁊ inhonesta cupido. Auaricia fm
ap'l'm ꝺr idoloꝝ ſuitus. qz auar⁹ ꝓpe ī ef
fectu et ope exhibet creature. s. pecunie illō
qđ deberet creatori. ⁊ p̄cipue fidem spez ⁊
dilectōem. Nā ibidē tanq̄z ī eo vñ sibi spēa
le auxiliū. puētuꝝ credit suā ꝓncipalit spez
ꝯstituit. exinde in ardorē dilectōis transit.
Et in ℟ specialiter rep̄hendunt auari. qz rer̄
vilissime. s. pecunie q̄ de terra venit ⁊ accī
pit et ꝓpie terra ē. quā natura infimā ordi
nauit/tm̄ amorē suū exhibēt ⁊ impēdunt.
Et hinc in Eccl'i. dicit q̄ auaro nihil ē sce
lestius. Et hoc ꝓpter q̄ttuor causas. Prīa
qz vir est scel⁹ seu viciū ad qđ ꝓpetranduz
auaricia nō inducat. vt sunt furta. homici
dia. ꝓditiōes. piuria. et cetera hmōi. ¶Se
cunda qz est cōtra legē nature seu hūanita
tis q̄ q̄s̄z alteri tenet quod sibi vellet fieri.
¶Tercia qz est cōtra legē vniuersalē ī oīm
b⁹ reb⁹ existentē. p quā se dari et cōmunica
ri volunt/imo quodāmodo compellunt.

Auari vero eas captiuas detinēt ne ꝓmūi cari possint. Quarto qꝛ ē ꝺ legē diuinā scripta. Unde Luce. vi. Estote misericordes sicut ⁊ pr̄ vester misericors est. ¶ Utrū autez liceat cuiꝯ thesauros ꝓdere. Notandū ꝙ duplicit thesaurizari ꝑt. Uno mō ex affectu auaricie absq; oīni intētōe necessitatis ꝓprie vel aliene. ⁊ ħ mō thesaurizare est oīb⁹ phibitū. Alio mō thesaurizari ꝑt ex ꝓuidētia. ⁊ ħ iterꝫ duplicit. Uno mō vel ꝓsideratione necessitatis. et sic cōcedit parentib⁹ secularib⁹ ob necessitatē filioꝝ educandoꝝ vel filiaꝝ cōiugio tradēdarū nō tñ ditādarū. ſz debito seruato modo iuxta statū persone. Alio mō ex ꝓsideratōe publice vtilitatis. vt pura regni defendēdi. vl' cultus dei ampliādi. ⁊ sic ꝓcessum est regib⁹ et dominis tpalibus thesaurizare. Personis ꝯo ecclesiasticis ꝓticularib⁹ ꝓpr̄e nunq; thesaurizare licet. nec etiā pecuniā tenere intentōne seruādi. Unde Ambr. Aurū habet eccl'ia ñ vt seruet sed vt eroget. ¶ Ex p̄dictis patz ꝙ duplex est amoꝝ pecunie tēporaliū. Un⁹ respectu necessitatis. Alī⁹ respectu superflui. Cōtra p̄mū ꝓhibet dñs p̄focantē sollicitudinē. Cōtra scōm ꝓhibet thesaurizatōz. ¶ Auaricie autē ꝑ Brego. xxxi. lib. moral'. septē assignant filie. q̄ sunt. proditio. fraus. fallacia. ꝑiuriū. inq̄etudo. violētia. ꝺ miſericordiā obduratio. Quaꝝ numer⁹ siue sufficiētia sic sumi ꝑt. Auaricia vt dictuz est/ est supfluus amoꝝ habēdi diuitias. Ista ḡ supfluitas seu excessus aut est ī ipas diuitias retinēdo. et ex ħ oritꝫ obduratio ꝺ miſericordiā. qua. ſ. coꝝ hoīs misericordia ñ emollitur/ vt de diuitijs suis subueniat miſer⁹ ⁊ indigentib⁹. Aut iſte excessus seu supabundātia est in accipiēdo seu in acq̄rēdo pecunias. Quod iterꝫ ꝑt ꝓsiderari duplicit Ul' scz inq̄tū est in affectu. vl' inq̄tū est in ope seu effectu. Si p̄mo modo. ſ. q̄tū est in affectu. sic ex auaricia oritꝫ inq̄etudo. inq̄tuz scz auaricia ingerit homini nimiā sollicitudinē curasq; supfluas. Auar⁹ ei vt dicitur Eccl'i. v. nō implebit pecunia. Si scōo mō scz inq̄tū est in ope seu effectu. ⁊ ħ iterū duplicit cōtingere ꝑt. Uel enī in ista īmoderata et indebita acq̄sitōe vtit q̄s vi vl' dolo Si vtat vi tūc est violētia. Si vtat dolo ħ iterū triplicit fieri potest. Uel enī fit ipse dol⁹ ī ꝓbo. Et siq̄dem ꝓbū sit simplex tūc est fallacia. Si aūt ipi ꝓbo addat ꝓfirmatio iuramēti/ tūc ē ꝑiuriū. Si aūt ꝓmittat ipe dolus in ope/ tūc vl' erit q̄tū ad res. et sic ē fraus. Uel erit q̄tū ad ꝑsonas. ⁊ sic est ꝓditio. vt patz de iuda q̄ ꝑ auaricia ꝓdidit xp̄m. ¶ Isidor⁹ autez nouē ponit filias auaricie. q̄ sunt mēdaciū. fraus. furtū. ꝑiuriū. turpis lucri appetit⁹. falsum testimoniū. violētia. inhūanitas. rapacitas. Et sic apparet ꝙ Isidor⁹ tres ponit filias auaricie q̄s etiā Brego. ponit. ⁊ sex de q̄b⁹ Bre. nullā facit mentōnem. Sz q̄ debite ꝓsiderat iste sex filie quas sic assignat Isido. reducunt et ꝓpr̄ēdunt sub illis q̄s assignat Brego. Nam mendaciū ⁊ falsum testimoniū que ꝓpr̄ie nō differūt ab inuicē nisi sic genus et species (eteni falsum testimoniuz nihil aliud est q̄ quedā specificatio mēdacij ꝓtinent) sub fallacia. sicut ⁊ furtū que ē q̄daz specificatio fraudis cōtinet sub fraude. Appetit⁹ autē turpis lucri ptinet ad inq̄etudinē/ et sub ea cōpr̄ehēdit. Rapacitas autē cū sit species violētie sub violentia cōtinet. Inhūanitas vero idē est ꝓpr̄e qđ ī duratio cōtra misericordiā. ¶ Est etiā notandū ꝙ auaricia q̄ ꝓpr̄ie est īmoderata cupido circa diuitias et specialit pecunie. ex eo qꝛ ꝑ pecuniā oīnia alia habent ⁊ recupantur. iuxta qđ dicit. pecunie obediūt oīnia. duplicit pōt ꝓsiderari. Uno mō circa acceptōem ⁊ acq̄sitionē pecuniaꝝ. inq̄tum scz aliq̄s pecuniā acq̄rit vltra debitū aliēa surripiēdo vel indebite retinēdo. Et ħ mō opponit auaricia iusticie. Alio modo considerari pōt ꝓut importat īmoderantiā circa interioꝝ affectōnes diuitiarū. pura cū quis nimis amat vel desiderat diuitias. aut nimis delectat in eis. etiā si forsan non velit capere aut retinere aliena. Et hoc modo auaricia opponit liberalitati q̄ hmōi affectōes moderat. Et licz vterq; istoꝝ modorū hic accipit/ magis ꝓpr̄ie tñ auaricia secūdo modo accipit. ¶ Est etiā notandū ꝙ ꝓbs in ethi. multa ponit generahoīm vicioſoꝝ vicijs ad auariciā spectantib⁹. q̄ sub filiab⁹ supra enumeratis nō vident cōpr̄ehendi. videlicz parcos. tenaces. kimibiles. illiberales opatōes opantes. de meretricio pastos. vsurarios. aleatoꝛes. mortuoꝝ spoliatoꝛes. latrōes. Sed circa ħ tā ꝑ iam dictis q̄s ꝑ dicēdis ē aduertēdū. q̄ licz ī cōi vsu loq̄ndi idē reputet aliq̄d pctm̄ ee filiā alicui⁹ alteri⁹ vicij seu pcti ⁊ esse ei⁹ spēz. ē tñ magna differētia. ita q̄ aliꝺ est peccatū habere filias/ ⁊ aliꝺ peccatū habere species

Spēs enī alicuī⁹ pctī seu vicij capitalis optz sp ad idē genꝰ vicij ptinere. filias ꝟo nō. īmo ad finē alicuī⁹ vicij pñt etiā pctā alterī⁹ generis ordiari ꝛ ex eo oriri. Illa aūt pctā q̄ sic ex alio oriunt ꝛ ad ipm ordināt ꝼm appetitū finis. ꝑḃe dicūt ei⁹ filie. sic ḡtia exēpli ī mātia pñti. Proditio ꝛ fallacia ponūt et debito filie auaricie. q̄ ex ipa oriunt ꝑcipue ꝼm appetitū finis. vt quando sꝫ fit ꝓditio vl̄ fallacia ad pecunias ꝛ diuitias acq̄rēdas. Et tñ ꝓditio ꝛ fallacia p se ꝟsiderate ñ sūt ꝑḃe spēs auaricie/nec p̄prie ad genꝰ auaricie ptinēt. Ad ꝓpositū igit reuertēdo illa q̄ (vt tactū ē) ponit pḃs/ sunt magꝫ spēs auaricie quā illiberalitatez vocat/q̄ sint eī⁹ filie. Iz tñ aliq̄ eoꝝ possint ad filias sup̄ enūeratas reduci. vt sub ipīs effectualit ꝟphendāt. vt puta latrocinium sub fraude. parcitas ꝛ tenacitas sub obduratōe ꝛ miscēdiaz etiā sic ad auariciā ptinēt videt. Pōt eī aliq̄s illiberal seu auarꝰ dici ex eo q̄ deficit ī dādo. Et sic dē q̄ paꝝ dat vocat parcꝰ. si āt q̄ nihil dat tūc ꝺ tenaꝝ. si aūt q̄ cū magna difficultate dat tūc vocat kimibilis. q̄si kimi vēditor. q̄. s. ꝺ quis magnā vim facit. ¶Q̄nq̄ etiā ꝺ illiberal vl̄ auarꝰ q̄ excedit ī accipiēdo. Et ḃ iterū dupl̄. Uno mō q̄ turpit lucrat. vl̄. s. vilia ꝛ fuilia opa p illiberales opatōes exercēdo. Ul̄ q̄ ꝺ aliq̄bꝫ vicioſ actibꝫ lucrat. sicut de meretricio vl̄ aliq̄ hmōi. Uel quia lucrat de eo q̄d ḡtis ꝺberet ꝓcedere. sic̄ vsurarij. Uel q̄ lucrat paꝝ cū multo labore. Alio mō q̄ iuste lucratur vl̄ viris vim īferendo. sicut latrōes. vl̄ mortuos spoliādo vl̄ ab amicis p deceptōez auferēdo. sic̄ aleatores. Et intellige hec oīa iuxta sup̄ tacta. q̄ñ. s. ex īmoderato amore lucri fiūt seu ꝓcedūt. Et sic ptz ꝟcordantia eoꝝ q̄ ponit pḃs cū illis q̄ ponit Brego.

De vicio seu pecca to gule.

Tn Unc dicēdū ē ꝺ vicio gule Que sic ꝼm Aug. describit. Gula ē īmoderata cibi auiditas. Ul̄ sic Gula ē voraꝝ edacitas naſe finibꝫ nō ptēta. Et ē aduertēdū q̄ gula ñ dicit seu denoīat quēlibz appetitū edēdi vel bibēdi ꝛ solū īordiatū. Quia ex eo īordiat ꝺ q̄ recedit a ꝺbito ordie rōis. Hec vicīū gule ī suba seu ḡntitate cibi ꝑḃe ꝟsistit ꝛ ī ꝟcupīa nō regulata rōne. Et iō si aliq̄s excedat ī ḡntitate cibi nō ꝓpt ꝟcupīam ꝛ q̄ illꝺ sibi necessariū ē existimat. ḃ ñ ptinet ad vicīū gule ꝛ ad aliquā īperitiā. Sz tūc ptinet ad gulā q̄ñ aliq̄s ꝓpt ꝟcupīam cibi ꝺlectabil̄ sciēter excedit mēsurā edēdo Et ḃ accipit cibꝫ etiā p potu. ¶Notādum īsup q̄ Bre. xxx. li. mora. q̄nq̄ ē spēs gule assīḡt sub his ꝛbis. Sciēdū ē. q̄ quinq̄ nos modis vicīū gule tēptat. Aliq̄n nāq̄ īdigentie tpa p̄uēit. Aliq̄n ordinē tpis sequ tur ꝛ cibos lautiores q̄rit. Aliq̄n etiā q̄libet sumēda p̄pari accurati⁹ expetit. Aliq̄n aūt ꝛ q̄litati ciboꝝ et tpi ꝟgruit. ꝛ ī ipa q̄ntitate sumēdi mēsurā refectōis excedit. Nō nunq̄ ꝟo ꝛ abiecti⁹ ē q̄ꝺ desiderat. ꝛ tñ ipso estu īmēsi desideriꝰ deti⁹ peccat. Et cōtinēt ī ḃ ꝛsu. Preꝛopere laute nimis ardenter studiose. Quaꝝ spēs nūer⁹ ꝛ sufficiētia sic sumi p̄t. Bula vt dictū ē ipoꝛtat īordiatā ꝟcupīaz edēdi. In esu aūt duo ꝟsiderantur. s. vl̄ ipe cib⁹ q̄ sumit. vl̄ ipa eī⁹ sūptio. Respcū p̄mi. s. ipī⁹ cibi q̄ sumit triplex p̄t ꝟcupīe inoꝛdiatio ꝓtigere. s. vl̄ q̄ntū ad substātiā cibi. vl̄ q̄ntū ad q̄litatē cibi. vl̄ q̄ntuz ad q̄ntitatē cibi. Quātū ad p̄mū ꝓtigit cōcupīe inoꝛdiatio. q̄ñ. s. q̄rit cibi lauti. i. p̄cios. Et tūc ē scda spēs sup̄ posita/ ꝺnotata p illꝺ ꝛbū ꝛsus sup̄ positi/laute. Quātum ad scm ꝓtigit ꝟcupīe deoꝛdiatio. q̄ñ. s. cibi nimis accurate ꝛ ꝺlicioſe p̄panꝺ. Et tūc est tercia spēs sup̄ assīḡta /ꝺnotata p illꝺ ꝛbū studioſe ꝛsus p̄noīati. Quātū ad tciū ꝓtigit ꝟcupiſcētie deoꝛdiatio q̄ñ excedit īnimis ꝟmedēdo. Et tūc ē q̄rta spēs supra assīḡta/denotata p ḃ ꝛbū nimis. Respēt scdi mēbri p̄ncipalis scz ipī⁹ sumptōis cibi p̄t dupliciť cōcupiſcētie inoꝛdiatio ꝓtigere. s. vel q̄ntū ad tpus ipī⁹ sumptōis. vel q̄ntū ad modū. Quātū ad p̄mū ꝓtigit concupiſcētie īordinatio q̄ñ p̄uenit debitū tēpus seu debita hora ꝟmedēdi. Et tūc ē p̄ma species supra assignata/ꝺnotata p hoc verbū p̄ꝛopere. Quantū ad scm contingit ꝟcupiſcētie inoꝛdinatio. s. q̄ñ nō seruat debit⁹ modus in edēdo. Et tūc est quinta species sup̄ assignata/denotata p ḃ verbū ardenter. ¶Notandū īsup q̄ Breg. xxxi. li. mora. quinq̄ assignat gule filias. q̄ sunt. inepta leticia. scurrilitas. immūdicia. multiloq̄um. hebetudo sensus circa intelligentiā. Quaꝝ numer⁹ seu sufficientia sic sumi p̄ōt. Bula vt supra tactū est ꝑḃe consistit circa īmoderatā ꝟcupiſcētiā que est ī cibiſ

ꝛ potib⁹. Et iō illa vicia q̄ ex immoderata ꝯcupia cibi ꝛ pot⁹ ꝯsequūt seu oriūt /ꝯputant iter filias gule. Ipa aūt vicia q̄ ex imoderata ꝯcupiscētia cibi ꝛ pot⁹ insurgūt seu oriūt ꝯsiderāt dupl'r. Uel insurgūt ex parte aīe vl' insurgūt ex pte corpis. Si insurgunt ex pte aie ꝫ pt ꝯtigere q̄drupl'r. s. vl' primo q̄tū ad ratōez. cui⁹ acies ex cibi ꝛ pot⁹ immoderātia hebetat. ppt. s. ciborū ꝛ vini fumositates caput hois pturbātes. Et hinc ponit filia gule hebetudo sensus seu mentis circa itelligētiā. siē ecōtrario abstinētia cōfert ad sapie pceptōz Ul' secdo q̄tū ad vim appetitiuā seu appetitū. q̄ sopito gubnaculo rōis p ipaz cibi ꝛ pot⁹ imoderātiā ml'tiplicit deordiat ꝛ in varias trāsit dissolutōes Et hic pōit iepta leticia filia gule. ex eo q̄ oēs inordiate passiōes ad leticiā ꝛ tristiciā ordināt. vt dicit ꝓphs. Ul' tercio q̄tū ad inordinatōz discretōis circa debitū moduz pferēdi ꝯba. q̄ freq̄ntissime ex imoderātia cibi ꝛ pot⁹ ꝯtingit. Et hinc ml'tiloquiū assignat filia gule. Juxta qđ dic Bre. in pastorali. Nisi gule deditos imoderata loq̄citas comitaret/ diues ille q̄ epulab⁹ q̄tidie splendide dr/ in lingua gul⁹ nō arderet. Uel q̄to q̄tū ad inordiatōz discretōis circa gest⁹ ꝛ act⁹ exteriores. Nā sic ex imoderātia cibi et pot⁹ pueit in ipa discretōe defect⁹ ꝛ inordinatio circa debitā ꝛ moderatā platōz ꝯborū. ita sil'r pueit in ipa discretiōe deordiatio circa exteriores gest⁹. Et hinc ponit scurrilitas filia gule q̄ ē q̄dā vana iocularitas q̄ rēs hoies ad risū ꝛ ꝯplacētiā ꝯmouere. ex defectu discretōis seu debite puisiōis puenies. Quātū aūt respcū sedi mēbri ꝑncipalis ꝺ vicijs. s. q̄ ex pte corpis insurgūt/ certū est q̄ ex ipa iordiata ꝛ imoderata cibi ꝛ potus ꝯcupia et sūptōe freq̄ntissime sequunt emissiones ihoneste superfluitatū. Et hic ē q̄ imūdicia ponit filia gule. ¶Est tn aduertendū q̄ si ex ipa superfluitate cibi ꝛ pot⁹ cōtingat emissio superfluitatū p moduz semis naturalē. tūc imūdicia licz etiā ad gulā ptinere videat/ inq̄tū. s. materiā mīstrat. magis ꝑtn ptinet ad pctm̄ libidis seu luxurie. Si ꝯtigat emissio aliaꝝ superfluitatū. vt vomit⁹ et vacuatōnū fetidaꝝ ꝛ hmōi. tūc imūdicia ꝓpe ad viciū gule ptinet. ¶Est etiam aduertēdū q̄ hebetudo q̄tū ad eligibilia nō ē ꝓpe filia gule. imo cōit ī oīi pctō iuenit. Sz hebetudo sensus circa speculabilia/ maxie etiā ex gula pueit ppt rōem iā tactā. s. ppt fumositates caput pturbātes. ꝛ tūc ꝓpe ē filia gule. Simil'r leticia q̄ ē ꝺ actu pcti. iuxta illꝺ Prouer. ij. c. Letāt cū malefecerit. ꝛ q̄ ꝓpe ex habitu peccādi pcedit nō ē filia gule. imo ad oīme pctm̄ cōseqūt. Sz illa leticia q̄ ē vaga dissoluta ꝛ icōposita/ qđ ipoꝛtat hoc verbū iepta. matie oriūt ex inordiata sūptōe cibi et pot⁹. ꝛ isto mō assignat filia gule. Sil'r est q̄dā scurrilitas q̄ ex volūtate seu appetitu luxurie ꝛ q̄dā ex appetitu inordiato lucri seu pecunie pcedit. dū. s. q̄rit p̄sona p q̄ndā vanā iocularitatē ad risum seu ꝯplacētiā ꝓmoueri. vel ad ipam facil⁹ ad actū venereū ꝓmouēdū. vl' ad aliq̄d ꝯmodi ab ea ꝯsequendū. ꝛ ist⁹ modis magis ptinet ad illa vicia. s. luxurie ꝛ auaricie. Sed illa scurrilitas q̄ ex immoderata ꝯcupiscētia ꝛ sumptōe cibi ꝛ potus pcedit iuxta modū satis sup̄ declaratū est ꝓprie filia gule.

De vicio seu pecca

to luxurie

Equit ꝺ luxuria q̄ sic describit. Luxuria ē ex imūdis desiderijs veniēs lubrica mētis ꝛ carnis p stitutō. Sedz alios sic describitur. Luxuria ē libidiose voluptat⁹ appetit⁹. Et itelligas hūc libidiosum appetituz qñ ē ex cōsēsu rōis. sic. s. q̄ ipa rō cū cohibere possz nō tn̄ cohibet. qz tūc tal' libidinosus appetitus ē pctm̄ mortale. Adhuc ꝼm alios sic describit. Luxuria ē corpis incōtinētia ex pruritu carnis originē ꝯtrahēs. ¶Notādū q̄ sic sepe sup̄ dictū ē. magꝝ differētia ē ponere aliqꝺ pctm̄ filiā alteri⁹ viciꝝ ꝛ illꝺ ponere ei⁹ spēz. Qꝺ manifeste apparet in isto vicio seu pctō luxurie. Haz vt clare videbit istꝺ viciū aliq̄ habz pctā tanq̄ filias. ea. s. q̄ ex eo oriūt. ꝼm p̄cipue appetitū finis. Licz tn̄ ꝼm ꝓpriū esse ad ipz viciū nō ptineant. Habz etiā spēs q̄ ꝓpe ad ipm luxurie viciū ptinet ¶Octo igitur ꝼm Bre. xxxi. li. mora. assignat filie luxurie. s. cecitas mētis. incōsideratio. incōstātia. p̄cipitatio. amor sui. odiū dei. affect⁹ p̄sentis seculi. horror seu desperatio futuri. ¶Quarum numer⁹ seu sufficiētia sic sumi p̄t. Certū ē q̄ ꝼm doctrinā pho ꝛ qñ īferiores aīe vires seu potētie ad sua vehemēter obiecta afficiunt ꝛ se applicāt ꝯseqūns ē q̄ superiores aie vires ī suis actib⁹ impediāt seu deordinēt Maxie aūt ꝑ viciū luxurie appetit⁹ ꝯcu-

piscibil' q̄ est vna de inferioribꝫ potētijs aīe vehemēter afficit ⁊ intēdit suo obiecto. s. delectabili venereo, ppt̄ suā. s. vehemētiā delectatiōis. Et q̄ ꝓsequens ē ⁊ cōit ꝓtingit q̄ maxime p ꝓcupiam luxurie rō ⁊ volūtas q̄ sunt supiores aīe vires impediūt seu deordināt. ¶ Rōis aūt q̄ttuor sunt actꝰ in agendis. Prim⁹ q̄dē actꝰ ē simplex intelligētia. q̄ ipsa rō aliquē finē apphendit vt bonuz. Et hic actꝰ p ꝓcupiaz luxurie impedit. Juxta illud Dañ. xiij. Spēs decepit te. Et illud. Cōcupiscētia subuertit cor tuū. Et q̄ntum ad h̄ ponit filia luxurie cecitas mētis Secūs actus ratōis est ꝓsiliū de his q̄ sūt agenda ppt̄ finē. et hic etiā actus p ꝓcupiscentiā luxurie impedit. Et q̄ntū ad h̄ ponit filia luxurie p̄cipitatio. q̄ put h̄ sumit impetuz ꝑtat subtractōez ꝓsilij. qñ. s. hō ex luxurie vehemētia p impetū voluptatis seu passiōis. nō adhibito ꝓsilio ad aliq̄d agēdū subito ⁊ inordinate fert. Tercius actꝰ rōis ē rectū iudiciū de agēdis. Et hic etiā actꝰ p ꝓcupiscentiā luxurie impedit. Ut ꝺ senibꝫ luxuriosis ꝺr Dañ. xiij. Auerterūt sensum suuz vt nō recordarent iudicioꝝ iustoꝝ. Et q̄ntū ad h̄ ponit filia luxurie/incōsideratō. q̄ put h̄ sumit iportat defectuz recti iudicij. qñ. s. hō ex luxurie vehemētia in recte iudicādo deficit. qz. s. ꝓtēnit vl' negligit attēdere ea ex q̄bꝫ rectū iudiciū ꝓcedit. Quartus aūt rōis actus ē p̄ceptū qꝺ ipa rō facit de aliq̄d agēdo. Et iste etiā actꝰ p ꝓcupiaz luxurie impedit. inq̄ntū. s. hō ex impetu ipt⁹ ꝓcupiscētie impedit ne exeq̄t illꝺ qꝺ rō decernit eē faciēdū. Et fm h̄ ponit filia luxurie incōstātia. q̄ put h̄ sumit iportat ꝑcessuz a bono ꝓposito ⁊ cepto ppt̄ aliq̄d qꝺ inordinate placet. qꝺ maxime causat vehementia luxurie. p quā hō trahit ad repudiādū qꝺ recte p⁹ acceptauerat. qꝺ ex sui defectu venit. qz cū possz illi impulsui luxurie ꝛ̄sistere ñ resistit. eo. s. q̄ nō tenet firmit ⁊ ꝓstāter se in bono cepto. Ita q̄ cecitas mētis ē defectus circa actū simplicis intelligētie. Precipitatio ē defect⁹ circa actū ꝓsilij. Incōsideratio ē defect⁹ circa actū iudicij. Incōstātia ē ꝺfect⁹ circa actū p̄cepti. Qui sūt q̄ttuor p̄ncipales actꝰ rōis circa agibilia. q̄ maxie p delectatōem q̄ in actibꝫ venereis ē/ q̄ totā aīaz absorbet/impediunt. vt tactū est. ¶ Ex pte autē voluntatis duplex ē actus quē p concupiscētiā luxurie deordiari ꝓtīgit. Unus est appetit⁹ finis. Et q̄ntū ad hunc actꝰ deordinatōez ponit filia luxurie/amor sui. inq̄ntū. s. hō p venerea delectatōe quā inordinate appetit et ꝓcupiscit seip̄m inordinate diligit. ⁊ ea q̄ ad dictā delectatōez seu ꝓlacētiā ꝓferūt sibi procurat ⁊ q̄rit ¶ Et p oppositū respectu ip̄iusmet actꝰ voluntatꝫ ponit alia filia luxurie/odiū dei. Qꝺ iportat q̄ndā dei ac ꝺnoz mādatoz ī aīo displicentiā et ꝓtēptū. inq̄ntū. s. ipaz delectatōz venereā sic ꝓcupitā nō phibet. ¶ Alius actꝰ volūtatꝫ ē appetit⁹ coz q̄ sunt ad finē. Et q̄ntū ad h⁹ actus deordiatōez ponit filia luxurie/affectus p̄sentis secli. inq̄ntū. s. hō p amplius ⁊ diuti⁹ venerea delectatiōe ad sui libitū fruēdo/pñs seculū tota q̄ ī eo sūt iordiate diligit ⁊ ī eis ꝓplacet ¶ Et p oppositū ī̄spēu ist⁹ met actꝰ pōit alia filia luxurie/ desp̄atio futuri secli. qz dū hō vt p̄fert nimis ꝺlectationibꝫ carnalibꝫ ꝺtinet. ñ curat ad ꝺlectatōnes spūales q̄ ppe ad gaudia futi secli ptinēt ⁊ disponūt puenire/imo eas fastidit ⁊ q̄dāmō desp̄at ¶ Est tñ aduertēdū q̄ Jsiꝺ. q̄ttuor ponit ex ipa luxuria oriētia q̄ sub p̄dictꝫ filiabꝫ ꝓphēdi ñ videt. s. turpiloq̄a. ꝯba scurrilia. ꝯba ludicra. stultiloq̄a. Sz q̄ bñ ꝓsiderat p̄dicta q̄ttuor sb̄ p̄cedētibꝫ ptinēt. Nā ipa q̄ttuor q̄ sic ponit Jsiꝺ. nō sūt nisi q̄dā iordiati actꝰ exteriores/⁊ adhuc p̄cipue ad locutōz ptinētes. q̄ ex ipa vi ꝓcupie luxurie oriūt Jn q̄ locutōe p̄t ex vi ip̄ius luxurie aliq̄d iordiatum eē q̄ꝺ rupt. vl' ppt̄ materiā. vl' ex pte cause. vl' q̄ntū ad finē. vl' q̄ntū ad sn̄iaz. Si q̄ntū ad materiā tūc sūt turpiloq̄a. Cū ei ex abūdātia cordis os loq̄t. luxuriosus cui⁹ cor turpibꝫ ꝓcupiscētijs ē plenū/ꝺ facili ī turpia ꝯba p̄rūpit /qꝺ p ꝑtinet ad īcōsideratōz. Ex pte ꝯo causę Cū (vt dictū ē) ꝓcupia luxurie maxie incōsideratōz ⁊ p̄cipitatōz causet. pñs ē q̄ p̄rūpe faciat ī ꝯba leuit ⁊ incōsiderate dicta/q̄ scurrilia dicūt. Quātū ꝯo ad finē. Cū luxuriosus ex vi sue ꝓcupie delectatōz q̄rat. pñs ē vt ꝯba sua ad īmoderatā delectatōz ordiet. et sic ī ꝯba ludicra p̄rūpat. q̄ ppe iocularia dicunt ad luxuriā maxie ptinētia. Qꝺ ppe ad amorē sui ptinere videt. Quātū ꝯo ad sn̄iaz seu ḡuitatē ꝯboz cū ꝓcupiscētia luxurie incōsideratōz mētis q̄ndam causet. consequens est q̄ rectū iudiciū debitamq̄ ḡuitatē in ꝯbis impediat. ex q̄ fit vt luxuriosus in stultiloq̄a p̄rūpat. vtpote ꝯbis suis delectatōnes quas appetit/q̄busc̄uq̄ alijs rebꝫ p̄ferēs seu p̄ponēs ¶ Est etiā

aduertendū q amor sui nō capit hic sub q̄
dam sui generalitate. ꝑtū. s. se extēdit ad q̄
cūq; bona que aliqs sibiꝫ ꝑ appetit. q; isto
respectu amor sui nō est filia luxurie. imo
ꝑmūe oim pctōꝝ ꝓncipiū. Sz capit h̄ q̄/
dā spēali acceptōe seu ꝓsideratōe. inq̄tū. s.
aliqs ꝓpt̄ suā cōplacentiā t delectatōez in
ordinate appetit t ꝓcupiscit delectabilia car
nis venerea. t tūc ē ꝓprie filia luxurie. Si
milit incōstantia inq̄tū opponit cōstātie
put ipa cōstantia est ps fortitudis t circa
ardua t terribilia ꝟsat/nō est filia luxurie.
Sed hic ponit filia luxurie inq̄tū oppo/
nit ꝓstātie que habet ī abstinēdo a delecta
tionib venereis. q̄ ꝓprie ptinet ad ꝓtinētiā.
q̄ ponit ps tpantie. Et isto mō incōstātia
ponit ꝓprie filia luxurie inq̄tū scz ex ipius
luxurie ꝓcupia oritt causat. t p eā emollit
cor hois t effeminatū reddit. Et ita ō aliꝯ
supt tactis suo mō. Quia vt supt tactū ē/nō
refert aliq̄ vicia ex vno vicio oriri fm appe
titū finis. t eadē vicia ad genera alioꝝ vici
orū ptinere. ¶ Spēs ꝟo luxurie ꝓmūit as/
signant septē. s. simplex fornicatio. stupꝝ ū.
adulteriū. sacrilegiū. incest⁹. raptus. pctm̄
ꝫ naturā. Quaꝝ spēꝝ numer⁹ seu sufficien
tia sic sumi potest. Pctm̄ luxurie in h̄ ꝓprie
ꝓsistit q aliqs delectatōe venerea vtit non
fm rectā rōem et debitū modū. Qđ q̄dem
ꝓtigere ꝑt dupliciter. Uno mō respectu ma/
terie in q̄ hmōi delectatio q̄rit seu sumit ꝓ
ut in ea est deordiatio. Alio mō respectu ip
si⁹ materie que licz debita existat/nō fuant
tñ circa eā debite circūstātie. Et q; circum
stantia de se inq̄tū scz circūstantia nomen
dat seu ponit speciē actui morali. ideo ei⁹
species nō cōit a circūstantijs/ imo sumit
ab obiecto/qđ ē matia act⁹. ido optuit spe
cies luxurie assignari a pte matie seu obiecti.
in habēdo. s. respectū ad ipam materiā vel
obiectū. Circa ipam aūt materiā in q̄ exer
cet actus venere⁹/ꝑt aliqd non ꝓuenire re
cte rōi dupliciter. Primo mō respectu ꝓprij
esse ipius materie. s. recipiētis. que ꝓprie ī
actu venereo ꝓ materia reputat t recipitur
inq̄tū. s. ipa materia repugntiā habz ad fi
nem debitū. ꝓpt̄ quē actus venere⁹ exerce
ri debz. eo. s. q; p eam impedit generatio ꝓ/
lis. et tūc est vna spēꝝ luxurie. s. pctm̄ ꝫ na
turā. qđ h̄ accipit seu sumit ꝓ omi actu ve
nereo. ex q̄ nō pōt generatō hūana seq̄. Ul
inq̄tū ipa materia repugntiā habz ad de
bitā educatōem directōem et ꝓmotōz ꝓo
lis iā nate. inq̄tū scz ꝓ eam impedit debi/
tus ordo educatōis directōis et ꝓmotōis
ipi⁹ ꝓlis suscepte. t tūc ē alia spēs luxurie.
scz simplex fornicatio. Scdo mō inq̄tuz
ipa materia in q̄ exercet actus venere⁹ pōt
esse nō cōueniēs recte rōi. nō q̄dem ex esse
sui seu de directo. sed ꝓ q̄ndam indirectuz
respectū eoꝝ que circa ipam materiā fiūt
tam in se q̄ in ꝓpatōe ad alios hoīes. Et h̄
iterꝝ ꝑt ꝓtingere dupliciter. Quia aut ꝓ/o di
cto actu venereo ꝓmittēdo t exercēdo iferet
violētia. t tūc est alia spēs luxurie. s. rapt⁹.
Aut ꝓ dicto actu venereo ꝓmittēdo et exer
cēdo nō iferet violētia. Et h̄ iterꝝ ꝓtigere ꝑt
dupl'r. Prio q̄dem mō ex pte ipi⁹ matie. s.
femine cui aliqs ꝓmiscet. q; s. nō seruatur ei
debit⁹ et ꝓgru⁹ honor. t tunc ē alia spēs lu
xurie. s. incest⁹ q̄ est ꝓcubit⁹ cū ꝓsanguinea
vel affine. in q̄ ipi⁹ femie tā respectu sui sue
q̄ fame ac nomis. q̄ ī respectu sue ꝓgenici
honorificētia q̄ pl'imū ledit. Ex q̄ appa/
ret q gui⁹ sit pctm̄ incestus q̄ peccatū sim
plicis fornicatōis. Alio mō ex pte illi⁹ ī cu
ius ptāte est ipa femia. Et hoc iterꝝ tripl'r.
Uel respectu femie q̄ est in ptāte viri. t tūc
est alia spēs luxurie. s. adulteriū. qđ ꝓmitti
tur cum violatōe mrimonij. Aut respectu
femie que est in ptāte pris. et tūc est stupꝝ ū
qđ ꝓmittit in defloratōe et corrūpēdo ꝟgi
nem. q̄ cōiter in ptāte pris ꝓsistit. Aut rspe
ctu femie in spēali (vt ita dicat/) dei ptāte ex
istentz. tanq̄ s. suo cultui t fruitio specialit
deputate t dedicate. t tūc est alia spēs luxu/
rie. s. sacrilegiū. qđ ꝓmittit cū ꝑsona reli
giosa et deo sacrata ¶ Et aduertat h̄ ꝓ intel
lectu p̄missoꝝ q; spēs supdicte luxurie ma
gis ex pte femine diuersificari ponit q̄ ex
pte viri. q; in actu venereo femia se habz q̄
si patiens/ t ꝓ modū materie. vir aūt ꝓ mo
duz agentz. Et vt supt tactū ē spēs luxurie
nō pñt ꝓuenīter nisi fm dr̄ntiā seu diuer
sitatem matie assignari. Quia diuersitas
matie habz annexā diuersitatē formalē ob
iecti/ q̄ accipit fm diuersos modos repu/
gnātie ad rectā rationē debitūq; ordinez t
modū q̄ ī actib venereis ꝓmittunt. ¶ Est
etiā aduertendū q; licz in supscripta spērū
luxurie assignatōe meretriciū nō trāsiēs ī
gnioꝝ speciē intelligat sub simplici forni/
catōe ꝓphēsū. aliq̄ tñ int ipa duo realē dif/
ferentiā assignāt. dicentes fornicatōez sim
plicē esse soluti cū soluta. quodāmō sibiꝫ
iuicē determinate associatis et approbatis.

Meretriciū ꝺo duplicit fieri dicūt. Uno mō p vagā libidinē hincinde cū diuersis. nūc cū ista nūc cuz alia peccādo. Alio mō cū publice venali ꝯcubēdo. ¶Est etiā aduertēdū q aliq̄ ñ ponūt sacrilegiū ꝺ p se ꝑ ꝑam spēm luxurie. qz vt dicūt nō ꝑpe ꝺ se ꝑtinet ad luxuriā ſm seipam. Sed solum possz poni ei⁹ spēs inꝺstū ordinarek ad finem ipi⁹. Sed nec adhuc ponūt tūc ipm sacrilegiū speciē dek̄miatā luxurie. qz vt dicunt ꝑt ꝯcurrere cū diuerk alijz speciez luxurie supra tactaz. vt gr̄a exempli. Si q̄s abutak̄ psona sibi ſm spūalē cognatōz ꝯiūcta ꝯmittit sacrilegiū p modū incestus seu quendā spūalē incestū. Si aūt abutak̄ ꝺo sacrata tūc eo respectu q ē spōsa christi cōmittit sacrilegiū p modū adulterij. seu qꝺdā spūale adulteriū. Eo ꝺo respectu q est sub spūalis patris cura ⁊ ptāte ꝯmittit sacrilegiū p modū stupri seu qꝺdā spirituale stuprū. Et si violentia inferak̄ / cōmittek̄ sacrilegiū p modū raptus seu q̄dā spūalis raptus. q̄ gūissime etiā in solo conatu p leges ciuiles punik̄. Cōmūiōr tñ vsus ⁊ opinio habz q sacrilegiū ponik̄ dek̄miata species luxurie et ꝯmittik̄ vt supꝫ declaratū est ¶Est etiā aduertendū q pcti ꝺ naturā q̄tuor cōiter species seu modi assignāk̄. Primus est qñ absq̄ oñi ꝯcubitu causa delectatōis veneree pollutio ꝓcurak̄. Et vocak̄ ꝑpie mollicies. ptinetq̄ ad pctm̄ immundicie veneree seu lubricose. Scōs modꝰ ē si fiat p ꝯcubitū ad rē nō eiusdē speciei. Et vocak̄ ꝑpe bestialitas. Tercꝰ modꝰ est si fiat ꝯcubitus ad rē eiusdē speciei sed non ad ꝺbitū sexū. vtputa masculi ad masculū. vl femine ad feminā. Et vocak̄ ꝑpe pctm̄ ꝟo domiticū. Quartꝰ modꝰ ē si fiat ꝯcubitus ad rem eiusdē speciei ⁊ debiti sexꝰ. ſz nō fiat in debito instrumēto. vl alꝫs fiat mōstruosa quedā deordinatio et vilitas ī modis cōcubēdi. ¶Est etiā aduertēdū q ꝯcubitꝰ cōingalis ſm aliq̄s circūstantias ꝑt fieri cuz pctō vl mortali vl veniali. Et ꝯmūiter dicti ꝯcubitus assignak̄ triplex modꝰ. s. licitꝰ fragil⁹ ipetuosus. Licitus itez fit tripl⁹. vel. s. causa plis suscipiēde ad honorē ꝺi ⁊ cultū Ul causa reddēdi debitū dū exigit Uel cā fornicatōis vitāde. nō q̄dem in se sed in cōiuge. Primꝰ ē pietat⁹. secūdꝰ ē iusticie. tercius ē cautele. Et in his nullū ꝺr esse pctm̄ Fragilis est qñ fit causa delectatōnis. Et tūc distinguit̄. qz si amor illi⁹ delectatōnis sit ita ferues q ꝑponak̄ deo / tūc ē peccatuz mortale. Si ꝺo nō ꝑponak̄ deo / tūc ē peccatū veniale. ¶Quinq̄z modis fit ꝯcubitꝰ ipetuosus. ¶Impetuosus est q̄ ex sola libidine ꝓueniēs metas rōis et honestatis trās cēdit. quod fit q̄nq̄z modis. Prio mō per q̄sdā meretricias blandicias ad magis exaturādā libidinē Scōo mō qñ fit ꝺ naturalē modū. Tercio mō qñ fit tpe ꝓhibito. vt magnaz solēnitatū eccl̄ie et vigiliarum Quarto mō qñ fit in loco ꝓhibito. vtputa eccl̄ia vl cimiterio. Quinto mō cū ad p̄gnantē partui vicinam. vl ad eā q̄ in fluxu menstruoso est accedit.

Quomodo ex speciebus et filiabꝫ septē viciozꝫ capitaliū alia etiam peccata oriant.

Generalit aūt circa predictas tā filiaz q̄s speciez omniū supꝺictoz septē viciozū seu pctōz capitaliuz assignatōes et declaratōnes Notandū ē q licz cuilibet ꝑdictoz vicioz nō sint assigte nisi filie ⁊ spēs supꝺicte declarate. qꝺ ñ aliter fieri debuit. qz vt sepe supꝫ tactū ē nulli vicio capitali debēt pctā alia q̄cunq̄z ꝓ filiabꝫ aut speciebꝫ assignari nisi illa q̄ ſm p̄cipue appetitū finis cuiuslibet vicij ꝓmarie et magꝭ ꝓncipalit ex eo oriunt̄ ⁊ descendunt. vel q̄ ad ipi⁹ vicij genus ⁊ naturam magis īmediate ptinent. Sūt tñ alia peccata ex ipis septē vicijs capitalibꝫ oriētia. ⁊ ad gen⁹ seu naturā coz ptinētia. q̄ tñ nec tanq̄z filie nec tāq̄z spēs coz assignāk̄. ex eo qz nō ꝓmarie et ꝓncipaliter ex eis oriunt̄ ⁊ descendūt. nec ita īmediate ad ea ptinent īmo magis ꝑpe ex ipis filiabꝫ vel spēbus suis oriunt̄ et descēdunt. Ita q ꝑpe loquēdo pūt magꝭ dici ramusculi oriētes ex ꝓncipalibꝫ ramis ipoz septē viciozꝫ capitalium. ex q̄bꝫ itez ramuscul⁹ q̄ debite exq̄rere voluerit / reperet ꝟgulas alias seu folia ite rū nascētia ſm q̄litates psonaz circūstantiasq̄z modozū faciēdi. necnō tēpozū aclozoz. Ut gr̄a exēpli. Ex inobediētia q̄ ponit̄ ꝓma filia īanis gl̄ie nascit̄ seu ꝓcedit rebellio. Ex iactātia q̄ ponit̄ alia ipi⁹ inanis gl̄ie filia nascit̄ seu ꝓcedit fast⁹ ⁊ pōpositas tam gestuū q̄s vestiū q̄s hmōi pluriuz. Ex discordia q̄ ponit̄ alia filia inanis gl̄ie nascit̄ seu ꝓcedit scisma et bellū. Et iteruz ex bello homicidia. mutilatōes. incarceratiōnes. ⁊ hmōi. Ex ꝯtumelia q̄ ponit̄ filia ire

nascīt seu ꝓcedit substantio. derisio. maledictio. ⁊ sic ō plīb⁹ alīs/que ꝓmptū est repire. que oīa cognoscere nō est inutile/imo expediēs ꝑmaxime curam aīaꝝ habentib⁹ ac alīs viris litteratis/vt magis ꝑpēdere ⁊ attēdere possint ꝓpas radices et origines singulorꝝ peccatorꝝ. ⁊ sic facilī⁹ et melī⁹ taꝫ in respectu sui q̄s respectu eorꝝ q̄s in cōfessionib⁹ audiūt possint tēptatōib⁹ resistere/ radicesq̄ earꝝ ꝓncipales ac fomēta euellere ⁊ dissipare. Et ista h̄ ad longū declarare nō patīt intēta hui⁹ tractatuli ꝓpendiosa brevitas. Qui ꝫo ampliora ac magꝭ ꝑticlaria videre voluerit/recurrat (vt iā supꝫ tactū ē) ad scōam scōe bti Tho. necnō ad illā summā notabilē de vicīs. que a nōnullis summa regis nuncupat.

¶Q; nō semper vicia seu peccata capitalia eorūq̄ filie et species peccata mortalia existūt.

Est tn̄ circa supdictā septē pctōrū seu vitiorū capitaliū declaratōem aduertēdū. q; licꝫ ipa septē vicia capitalia cū suis filiab⁹ et spēb⁹ supꝫ etiā specificatis ꝑ pctis mortalib⁹ assignēt. ⁊ freq̄ntius in natura et actu pctī mortal' transeāt Non tn̄ sp pctā mortalia existūt. imo nonnunq̄s fm aliq̄s circūstātias et q̄litates cōmitti pñt q; nō nisi pctā venialia sūt. Et licet ꝑ nōnullos ist⁹ ample declaratū sit. et spēaliter bn̄/diffuse/et elegāter ꝑ be. Tho. scd̄a scōe sue sūme. ex q̄ multa in h̄ octauo tractatulo dictorꝝ sumpta sunt. ac etiā bn̄ ⁊ succincte in q̄dā solēni tractatu q̄ ꝓpendium theologie nūcupat. cui⁹ iitiū ꝓgꝫ theologie sublimitaꝫ ad q̄s attēta brevitate h⁹ dicti tractatuli rōnabilit̄ veniebat faciēda remissio. Tn̄ q; nō oēs libros habent/interdūq̄s nō facile ab aliq̄b⁹ reperiunt/ne omnino istud q̄d poterit ꝓscīas plurimorū a multiplicib⁹ scrupul' relevare/hic indeterminatū ꝑteriret/expediēs visum est ac cōgruū hic aliq̄ modo explicare. et ꝑ maiorē ꝑte dicendorū iuxta effectū eorū q̄ circa h̄ in supdicto ꝓpendio theologie ponuntur. Et q; in sil'i (vt supꝫ dictū ē) ampliora ⁊ specialiora videre voluerit ad alios doctores spēaliter ad ipam scd̄am scōe beati thome recurrat.

¶Quādo superbia sit peccatū mortale.

Procedēdo igit̄ iuxta ordinē ceptū ꝓ huius tractatuli fm quez īsequndo btīm Bre. fit distinctio inter superbiā ⁊ vanā gl'iam est sciendū. q; superbia ꝑut accipit̄ hic et ponit̄ regina ⁊ mr̄ omniū vitiorū cū suis quattuor speciebus q̄s etiaꝫ vt supꝫ tactū est ponit Grego. est de suo genere peccatū mortale. qr est inordiat⁹ ⁊ ꝑuersus appetit⁹ ꝓpe excellētie. sibi indebite attribuēs q̄ nō habet. vel alio modo ⁊ intentiōe q̄s habeat. Que oīa tn̄ intelligenda sunt q̄n ex deliberato iudicio seu consensu rationis ꝓcedunt.

Quando vana gloria sit peccatū mortale.

Vana gl'ia ex suo genere ē vēiale peccatū. qr genus opis sc̄z morale sumitur ex obiecto Vanū aut̄ fm se nō est obiectū mortal' pctī sed venial'. Un̄ cū vana laus sit hui⁹ peccati obiectū/ptꝫ q; nō semp vana gl'ia est mortale pctm̄. sꝫ alīs respectibus est vana gl'ia mortale peccatū. Qd̄ duplicit̄ cōtingere ꝑt. Uno mōratōne finis ꝓpter quē laus ipa appetitur. opus nāq̄ tale ē quale ē illud ꝓpt̄ qd̄ appetit̄. Alio mō rōe opis in se in q̄ laus ipa q̄rit̄. ¶Circa ꝓmū modū aduertēdū est q; q̄druplici fine laus appetiꝑt. Prio ad vitandū malū infamie. qd̄ ꝑt hō ꝑ suspitōez vl' detractiōem alioꝝ aut al's incurrere. sic̄ Samuel se laudauit. i. Regū. xij. Scd̄o ꝓpter vtilitatē aliquā spiritualē. vt esset gloria dei vel edificatio ꝓximorū. sicut paul⁹ se cōmēdauit. Tercio ꝓpter lucrū auaricie vel aliquē aliū finē seu actū peccati mortalis. sicut pharisei q̄ devorabāt domos viduaꝝ simulātes lōgam orōem. vt habetur Matth̄. xxiij. Quarto ꝓpt̄ aliquē finē seu actū venialis pctī/sicut q̄n q̄s laudari appetit eo q; vane i laude delectat̄. Primū ē puidentie. scd̄m ē charitatis. terciū ē mortale peccatū. Et idē intelligendū est de omni ope et actu cui⁹ finis q̄ ꝓncipalit̄ intēdit̄ est mortale pctm̄. q̄rtū ē veniale si illa delectatio que in laude habet̄ sit venialis. ¶Circa scd̄m modū rōe. s. opis ꝓpter qd̄ ipa laus querit̄ est aduertēdū q; tria sūt genera operꝝ ꝑ q̄ laus ipa q̄rit̄ ꝑt. Uel enī sūt opa illicita. vel sunt opa virtuosa. vel sunt opa indifferētia. Si ꝑ ꝓma opa. s. illicita q̄ritur laus. tūc vana gl'ia est tale peccatū quale est illud opus illicitū ꝑ qd̄ queritur.

Nā si illud opus illicitū sit mortale tūc vana gl'ia erit mortal'. Si sit veniale. tūc vana gl'ia erit venialis. Si q̄ratur laus p se cūda opa. s. ꝓtuosa/ ꝫ itez ꝑt ꝓtingere duplicit'. Quia vl' appetit' laudis adiungit' seu supuenit opi virtuoso tanq̄ incidens ꝛ nō ꝓncipalit' intētus. sic̄ sepe in cantu et aliq̄n imo freq̄nter in p̄dicatōe alijsq̄ sctis opib⁹ Et tūc vana gl'ia ñ ē nisi pctm̄ vēiale Vl' ipa laus ē finis ꝓncipalit' itēt⁹ i ope ꝓtuoso ipiq̄ actui ꝓtuoso p̄stitut⁹. ita q̄ illud op⁹ ꝓtuosū opans ibi ꝓstituit finē vltimū sui opis. Et sic est vana gl'ia pctm̄ mortale. q̄ tūc inheret ei vt fini vltimo. ¶ Circa qđ adhuc aduertēdū est q̄ mai⁹ ē peccatū gl'iari de bonis spūalib⁹ q̄ de bonis tpalibus. q̄ bona spūalia mi⁹ habent motiuū vanitatis ꝛ vane delectatiōis. eo q̄ minus apparēt ab extra q̄ tpalia. Si q̄rat' laus p tertiā opa. s. indr̄ntia/ vt ē habere diuitias vel vestes p̄ciosas/ tūc si illa opa vlteri⁹ ñ pgredianť in deteri⁹ nisi in solā laudē habēdā/ vana gl'ia nō erit nisi vēiale peccatū Si aūt talia opa vltra in deteri⁹ pgrediāť de seq̄ ordīata vt sint occasio mortal' pctī. vtputa q̄n ml'ier ornatu meretricio ad alliciendos hoīes aīasq̄ capiendas se p̄pat. vel sint illa opa ꝺ se idifferētia ex phibitōe sup̄ioꝛ effecta illicita. vt torneamēta ꝛ huiusmodi. ꝛ tūc vana gl'ia est pctm̄ mortale

Quādo inuidia sit peccatū mortale/ ꝛ q̄n nō

Inuidia ex suo genere est peccatuz mortale. Cum enim inuidia (put in sup̄ioꝛib⁹ dictū ē) sit dolor ꝺ felicitate seu bono alteri⁹. gaudiūq̄ de malo alieno. clar̄ est q̄ directe ꝛriatur charitati .. vt. i. Chor̄. xiij. Charitati aūt nihil est ꝛrium qđ nō sit pctm̄ mortale. ¶ Est tm̄ aduertendū q̄ interdū illd pctm̄ qđ ex suo genere ē mortale p̄t fm aliq̄s sui q̄litates solū ee veniale. vtputa q̄n in solo p̄mo motu cōsistit. Vel ꝓpter aliquā aliā intentōnez extra suā rōem trahit'. ¶ Pro q̄ sciēdū ē q̄ q̄druplicit' p̄t dolor ꝺ alieno bono homi accidere. ¶ Primo mō put est p̄mo p̄m⁹ mot⁹ ex natura pueniēs. q̄ interdū etiā ex ip̄i⁹ nature corruptōe in aliq̄b⁹ pl' et freq̄nti⁹ pueīt. Sunt enī aliq̄ ex sue corruptōe inordiate nature magis pni ad mot⁹ inuidie q̄ alij. vt in sili est videre int' diuersos canes. Et iste dolor seu mot⁹ inuidie nllo mō ē peccatū. q̄ tales motus p̄mo primi nō sunt ī potestate ñra. Et ita intelligendū est respectu q̄rūcunq̄ aliorū vicioꝛ seu pctōꝛ de oīb⁹ p̄mo primis motib⁹ naturalib⁹. vbi tm̄ delectatio seu cōsensus nō se adiūxerit. q̄ tūc posset in pctm̄ vl' veniale vl' mortale transire. ¶ Secō mō p̄t ille dolor seu tristicia ꝺ bono alieo ee secō p̄m⁹ mot⁹. q̄n. s. fit ī sensualitate. sine tm̄ ꝓpleta deliberatōe. etiaz si tali dolore seu passiōe afficit'. qđ ꝑpe ꝓtigit q̄n ille secō p̄m⁹ motus nō ita cito ab inuitio remouet' sicut posset. remouet' tm̄ añ plenū ꝓsensum. imo q̄dāmodo displicere incipit. Et tūc inuidia nō est nisi vēiale peccatū. Et ita (quod bñ aduertat') intelligendū est etiā general' in oīb⁹ alijs vicijs seu peccat'. Qui aūt dicant' p̄mo p̄mi mot⁹ et secō p̄mi motus declarabit' aliq̄lit' infra/ vbi de pctō vēiali aget'. ¶ Tercio p̄t ille dolor seu illa passio in aīo accidere q̄ nihilominus ꝑpt' aliquā aliā intentiōez trahitur extra suam ꝑpriam rōem suāq̄ ꝑpriā naturā. vtputa q̄n dolor ille seu tristicia de alieo bono insurgit alicui ex bona rōe seu causa. sicut q̄n aliq̄s de bono seu ꝓspitate alteri⁹ dolet. vt q̄ efficit' potēs vel al's. q̄ illud videt in alteri⁹ detrimentū ꝛ p̄iudiciū redundare. vl'. s. aīe ꝑpe met illi⁹ q̄ illud bonum habet vel reipublice vl' aliq̄z bonaz ꝓsonaz q̄ affligi non merenť. Et tal' dolor seu motus bon⁹ ē/ nec pctm̄ est. cū mai⁹ bonū magis sit appetendū. ¶ Quarto mō p̄t ille dolor seu tristicia de bono alteri⁹ accidere ꝛ haberi ex certa sciētia ꝓsensuq̄ ōliberato voluntat'. et sine iusta ac rōnabili causa. et isto mō inuidia est sp pctm̄ mortale. ¶ Et p̄ ista p̄t etiā clare videri q̄n ōtractio ē peccatū mortale vl' veniale. Nā si malū de aliquo dicať ad bonū finē. p ipediendo. s. q̄ malū alteri faciat. vl' p sua correctōe. vl' ratione officij qđ incūbit. vl' phibēdo testioniū ꝫitati. vel hmōi. ꝛ tūc detractio nō est pctm̄/ dum tm̄ puersa volūtas ex deliberato ꝓposito nō se adiūgit. Si ꝫo dicať malū de alio ex q̄dā solū leuitate loq̄ndi. sicut sepe cōtingit/ et malū qđ ōr nō ꝫgat in magnū damnū seu p̄iudiciū illi⁹ de q̄ dicitur/ aut sue fame. ꝛ tūc detractio est pctm̄ veniale. Posset tamē illd damnū seu p̄iudiciū tam graue esse q̄ illa leuitas loq̄ndi non excusaret. q̄ vnusquisq̄z maxime in talib⁹ grauibus et respectu aliorū debet ponere custodiam ori suo.

Quando ira sit peccatū mortale ⁊ quādo nō

Ira ex suo genere est pctm̄ mortale
i Quia iuxta supi⁹ vbi de ira actū ē
ira ē īmoderat⁹ animi mot⁹ ꝓcitās
ad penā puocāti inferēdā. Hic aūt motus
ꝑriat charitati que vt habet. i. ad Chorin.
xiij. Nō irritat. nō cogitat malum. ¶ Ira tm̄
vt etiā supⁿ aliqliter tactū est mltiplicit ꝓsiderari pōt. Uno mō put importat seu denomiat p zelū q̄ qs ꝑ vicia mouet ⁊ ipa detestat. Et hec ira nō est pctm̄ sed magis est p fectōis. īmo p istū modū pt etiā sibimet q̄s irasci. Quid em̄ (vt dicit glo. sup illō psal. Irascimī ⁊ nolite peccare) est hō penitens nisi sibiⁿ̄pi irascēs. Allio mō pt ira ꝓsiderari put dicit ⁊ īportat q̄ndā erga primū affectus remissionē. p quā. s. hō nec de malo p̄ximi dolet. nec de ei⁹ bono gaudet. licz etiā nō doleat de bono nec gaudeat de malo ei⁹ sz ē ei et erga eū indifferēs. Et hec spēs ire nō ē mortale pctm̄. sz est īpfectio q̄dā charitatis. Nisi tm̄ vbi p̄xim⁹ esset in extrema necessitate. q⁹ tūc sub pena pctī mortal' tenet hō sibi succurrere si pt. Allio mō potest ira ꝓsiderari put dicit ⁊ īportat q̄ndā impatiētiā actualē absq; tm̄ reali appetitu vindicte. Et tal' motus etiā deliberatiu⁹ est solū peccatū veniale. Quia sicut ptz ex supdictis ire descriptōibⁿ nō habet ꝓpletā ratōem ire. Allio mō pt ira ꝓsiderari put dicit ⁊ īportat actualē impatiētiā etiā cū appetitu vindicte. Et hoc triplr ꝓtingere potest Qñq; enī ℔ a naturali ꝓpletiōe seu dispositione p̄cedit sicut ē in melācolicis ⁊ in senibus. In q̄bⁿ fm p̄hm ꝓtinue mouet natura ꝓpter q̄d sp turbulēti existūt. Et tal' ira nullū ē pctm̄. cū sit mot⁹ natural'. Qñq; etiām ē ℔ et p̄cedit ex appetitu subito ⁊ nō p fecte deliberato. Et tal' ira nō est nisi venial pctm̄ sicut alⁱ p̄mi mot⁹. Qñq; āt ē hoc ⁊ p̄cedit ex volūtate deliberata ꝓsensuq; p fecto. Et tal' ira est semp peccatū mortale.

Quādo acedia sit peccatū mortale. ⁊ quādo nō

Acedia ex suo genere est veniale pec
q catū. Quia fm supi⁹ tacta acedia ī
effectu nō est nisi tediū de bono spirituali laborioso. Hoc aūt de se nō opponit charitati. sed solū dicit q̄ndā feruoris charitatⁱ diminutōem. i q̄ feruor ꝑ charitatis diminutiōe cōsistit oīe pctm̄ veniale.
¶ Multiplicit pt tediū de bono spⁿ̄ali cōtingere. Uno mō put est sol⁹ mot⁹ natural' laborē abhorrens. ⁊ tal' mot⁹ nullū ē peccatū. quia tal' motus nō est in nr̄a ptāte. Allio mō put est mot⁹ appetit⁹ de ope spⁿ̄ali laborioso contristati. Et tal' mot⁹ etiā si appetitus ille sit deliberatiu⁹ nō est nisi peccatū veniale. q⁹ ꝓsensus ī illō q̄d de sui natura nō est nisi veniale pctm̄. nō est nisi vēiale. Allio mō pt istō tediū de bono spⁿ̄ali laborioso tale esse taliq; vltra motū naturalē motūq; appetit⁹ trāsire. q̄ p illō hō illa adimplere dimittit q̄ sue saluti vel ex vi p̄cepti vel al's necessaria sunt. ⁊ tūc est pctm̄ mortale. Potest adhuc istud tediū in gui⁹ trāsire ⁊ tantū esse q⁹ ex omissiōe ip̄i⁹ boni spⁿ̄al' laborioſi difficultateq; ip̄m aggrediendi hō ī q̄ndā sue vite displicētiā inducit ⁊ exinde ī despatiōem cadit. Et tale tediū est peccatū mortale. accreditq; ad pctm̄ in spm̄sctm̄. Et adhuc gui⁹ īmo guissimum si illō tediū illaq; displicētia vite intantū crescat ⁊ p̄cedat q⁹ qs sibⁿ̄pi man⁹ inijciat ac se occidat. Nam tūc tal' silis erit iudex ꝑ se ꝑ despationem laqueo suspēdit.

Quando auaricia sit peccatū mortale.

Arca auariciā autē q̄ iuxta supⁿ̄ dicta est īmoderat⁹ amor habēdi / est ꝓsiderādū / q⁹ iste īmoderat⁹ amor ꝓsistere pt. vl' ī appetēdo. vl' in acq̄rēdo. vl' in retinēdo. Si ī appetēdo. ℔ itez quinq; modis ꝓtingere pt. Uel ei appetūt aliena appetitu ꝓpleto ⁊ deliberato ac absoluto / q̄ etiā ī actū et opus si adesset facultas trāsiret et p̄cederet. ⁊ tūc ē mortale pctm̄. Uel appetunt appetitu simiⁱ cōpleto deliberato ⁊ absoluto illicita. vtputa hō se indignū beneficio aliⁱ ecclⁱastico vel officio sētiēs ⁊ cogscēs. vl' sentire ⁊ cogscere debēs / illō bñficiū ecclⁱasticū vel illō officiū sciēter appetituq; deliberato ⁊ absoluto appetit. ⁊ tūc etiā est pctm̄ mortale. Uel appetūtur p̄dicta. s. aliena vl' illicita appetitu etiā ꝓpleto ⁊ deliberato / sed nō tm̄ puro ⁊ absoluto sz ꝑditionato. vtputa si talia sine ꝺi offensa ac iniuria p̄xmi hr̄i possent. Et tūc vl' nullū est pctm̄ vl' ē veniale. sine tal' cōditio actualit' exp̄sse addat sine habitualit' intendat. Qđ tm̄ intelligendū ē. dūmō. s. p tales appetit⁹ seu desideria hō nō se vane pascat

ac ꝓdat seu intermittat facere illō bonū ad qō aliūde tenet. Uel nō generet ī cor de suo aliqs malos mot⁹ seu habit⁹. qs qñ voluerit remouere nō possit. qr tūc possz eē mortale pctm. Uel appetūt nō necessaria ꝛ superflua/etiā q̄uis nō aliena nec ō sui natura illicita appetitu nimis ardēti. et tali q̄ mēs ex ℔ q̄dāmō sifficata impedit oīno a ꝯsideratōe diuinoꝝ ac eorū q̄ ad suā salutem spectāt. Et hec ē illa pniciosa cura seu sollicitudo q̄ in euāgelio phibet. ꝛ ē pctm mortale. Uel appetūt seu desiderāt nō necessaria et superflua nimio appetitu. sz tñ tali q̄ ē infra dei amorē et timorē. qr talia sic appetens nec ꝓpter ea deo displicere vellet. nec etiam impedit a ꝯsideratōne eoꝝ q̄ ad suam salutē ptinēt. ꝛ ℔ ē nisi pctm veniale. Quī īmo possit tal⁹ amor seu appetit⁹ ita moderat⁹ esse q̄ nō eēt pctm. īmo talē ꝓncipaliter finē et intentōem hr̄e q̄ eēt meritor⁹ ¶Si ꝓ respectu scōi mēbri ꝓncipal⁹ ille īmoderatus amor habēdi nō solū ꝯsistat ī appetitu sz vltra trāseat. s. in acq̄rēdo. ꝛ ℔ itez pōt ꝯtingere tripl'. Uel enī acq̄rūt res iniuste ꝛ indebite indifferēter a q̄cūq̄ ꝛ q̄cūq̄ mō fieri pt. vt p furta. rapinas. iniusticias. extorsiōes. aliasq̄ fraudes ꝛ vias illicitas. ꝛ tūc est pctm mortale. Uel acq̄rūt res respectu acq̄rētis et illi⁹ a q̄ acq̄rit de suo esse nō illicite. nisi qr p artē seu officiū aut aliō opus illicitū acq̄runt. qō de p se etiā sine acq̄sitōne ꝛ lucro essz pctm mortale. vt ē ī meretricibus. ī falsas mercātias sciēter vēdentib⁹ ꝛ vsurarijs/ꝛ hmōi. ꝛ tūc est pctm mortale. Uel acq̄rūt p artē aut officiū seu op⁹ qō licz de se sit illicitū/nō ē tñ de p se nisi pctm vēiale. Ut ē in istis ioculatorib⁹ q̄ p ꝓplacētia p̄ncipū vel ppl'i ad lucrū habendum ociosa iocosa/ꝛ iterdū mēdosa (salua tñ alīq̄ honestate) dicūt. vl' diuersas corpoꝝ geſticulatōes faciunt. ꝛ tūc nō est nisi veniale pctm. Nisi tñ ꝓpt solā tal' dissolutōis delectationē. qr si q̄s ꝓpter necessitatē se etiā ex toto talib⁹ daret. ꝛ applicaret suā p talia sustētatōez q̄rēs. cū aliā artē seu aliū modū lucrādi nesciret vl' nō haberet/nō essz tal' in statu dānādoꝝ reputādus. ¶Si ꝓ respectu tercij mēbri ꝓncipalis amor ille habēdi īmoderat⁹ ꝯsistat ī retinēdo. ℔ itez pt q̄nq̄ modis ꝯtigere. Ul' cū sciēter et ex ratio retinēdi retinent ea q̄ q̄s restituere tenet. vt puta/qr ꝫ voluntatē ei⁹ ad quē spectat detinere se scit vel credit. ꝛ tūc est pctm mortale. Et intelligit q̄s animus retinēdi habere q̄n nō hab⁹ ꝓpositū ꝛ voluntatē restituēdi vl' ꝯcordādi tpe et loco. licz facultas sibi suppetat/vel q̄n sibi supperet. Uel retinent illa q̄ ad necessitatē alicui⁹ ꝛ suoꝝ/siue p̄scisam siue ſm sui status vl' dignitatis vel facti qō iuste manutenet ꝯgruētiā ꝛ ꝯdecentiā faciūt ꝛ spectāt. ꝛ tūc nullū est pctm. Uel retinēt superflua siue sit respectu necessitatis p̄scise retinentis siue necessitatis ꝯgruētie sui stat⁹ ꝛ dignitatis ꝛē. vt supra tactū est. Et ℔ tpe extreme necessitatis alicui⁹ de q̄ noticia habet. et cui de p̄dictis superfluis succurri p̄t ꝛ non succurrit. et tūc etiā est pctm mortale. qr hoī in tali necessitate ꝯstituto tenet hō succurrere nō solū de sibi superfluis verūetiā de sibi necessarijs. respectu q̄dē manutentie sui stat⁹ vel dignitatis ꝛē. Sed nō de his q̄ simpl'r ꝛ p̄scise. p sua vita necessaria sunt. qr ī tali casu hō magis tenet ꝓpe sue vite succurrere q̄s aliene. Uel retinent superflua mō statim declarato supra. declarato etiā extra vl' citra extremā necessitatem alter⁹ cuiuscūq̄. Sed ℔ fit ex q̄dā īsatiabili cupiditate ꝛ ardore habēdi. Cui⁹ īsatiabilitat⁹ seu ardor⁹ signū euidens ē. q̄ q̄s res potius penes se putrescere et depire dimittit q̄s q̄ vtiliter alijs liberaliter distribuit ꝛ dispēsat. ꝛ tūc etiā ē peccatū mortale. Uel retinent superflua ex īmoderato seu īordinato amore habēdi. Nō tñ ita īsatiabili et ardēti siē statim supra tactū ē. sed solū q̄dā īmoderātia seu īordinatōe q̄ modicū nō tñ ī totū a medio ꝓbitis. s. largitatis deficit ꝛ declinat. ꝛ tūc ē pctm veniale. nisi vt supra statim dictū ē appareret hō ī extrema necessitate ꝯstitutus cui succurri possz ꝛ deberet. ¶Ex p̄missis apparet q̄ auaricia ex suo genere ē pctm mortale. Etiā vt in supioribus tactū ē ab apl'o idolatrie ꝯparat. Nō q̄ sit ō speciei illi⁹ pctī. cū nō habeat aliquē actū ei⁹. sz q̄ aliq̄d idolatre sile facit. s. creature fruēdo pot⁹ q̄s creatori. vt lat⁹ supra vbi ō auaricia agit declaratū est.

Quādo gula est peccatū mortale/et quādo nō.

GUla ex suo genere ē pctm veniale. ℔ q̄ appetit⁹ ꝯmedēdi vl' bibēdi ex sua rōe nō subiacet dñio volūtatis ¶Circa tñ istō gule pctm qō iuxta in supi-

oꝛiby dicta. est īmoderat⁹ edēdi appetitus seu īmoderata cibi auiditas. ¶ Est aduertē dū q⁹ q̄nq; modis p̄t iste īmoderat⁹ appetitus ꝓtigere seu ꝓsiderari. Uno mō ꝑut ē solūmodo naturaľ. sic̄ naturaľ hō ꝓmedere ꝛ bibere appetit dū fameſcit ꝛ sitit. Et ħ appetit⁹ nō ē pctm̄. īmo nec etiā delectatō naturaľ q̄ ipm appetitū in ipa cibi sūptiōe ꝓseqūtur seu ꝓmittit ē pctm̄. et ħ inq̄ntū oꝛdinat sup defectū nature ꝛiū. q⁹ hec naturalia sunt nec in ptāte nr̄a ꝓsistūt Et tō nec in talib⁹ ē meritū vľ demeritū ¶ Uel illi appetitui seu desiderio naturali q̄ q̄dām̄ necessitaꝛ ē. supadiūgit q̄dā appetit⁹ delectatōis et voluptatis ī cibo. ꝛ tūc est solū peccatū veniale. ¶ Et ħ vez ē nisi ille appetit⁹ edēdi vltra ꝓgrederet. sic. ſ. q⁹ ꝑp illā delectatōz seu voluptatē q̄ sic sibi supadiungit fieret sine q̄cunq; necessitate trāsgressio p̄cepti eccľie vľ supioꝛis. vtputa q⁹ solueret ieiuniū p eccľiam indictū. Uľ religiosus cōtra ꝓhibitōez ī suo oꝛdīe sub p̄cepto factā comederet carnes vľ hmōi /nā tūc essz peccatū mortale. Et notāter dꝛ sine necessitate qꝛ si hmōi trāsgressiōes ex necessitate fierēt. vtputa nimie senectuꝛ vľ nimie iuuētutis vel īfirmitaꝛ vľ laboꝛis necessarij ꝛ hmōi tūc nō eēt pctm̄/ īmo possz illa necessitas taľ ē q⁹ q̄s hmōi p̄cepta obſuādo peccaret. In talib⁹ tm̄ obſuātiꝰ ad q̄s hō ex ecclesie p̄cepto vľ voto vľ iniūctōe penitētie teneť. ꝛ ꝑp necessitatē aliquā eas adimplere nō p̄t. bonū ē petere licentiā a suo ꝓlato. vľ a suo curato. vľ a suo ꝓfessoꝛe. ¶ Uel nisi ille appetit⁹ edēdi esset cuz tāta libidīe et ardoꝛe q⁹ hō nimio ꝛ finali affectu illi delectatōi cibi inhereret/ ita vt p̄ponꝛet amoꝛi ꝛ timoꝛi dei. et tūc ē pctm̄ mortale. ¶ Uľ nisi q̄n ille appetit⁹ vľ illa delectatio ī talē cōsuetudinē ducit q⁹ facit totā vitā hoīs talibus delectatōib⁹ occupari ꝛ deputari. Et ħ posset ē pctm̄ mortale. Immo sūt talia ita pctō mortali vicina q⁹ ebetas ab apľo ī ter mortalia pctā ꝓputat ¶ Ebrietas tamē q̄nq; est pctm̄ vēiale. vt q̄n vltra necessitatem q̄s accipit sed ħ est fm̄ mēsurā impceptibilē. Q̄n vo egredit q̄s a mēsura pceptibili. q̄. ſ. fm̄ rōez bn̄ oꝛdiatā discerni p̄t. Et ħ ī tali mēsura ex q̄ euertit statꝰ mētz. hocq; effrenata q̄dā libidīe fit. vt. ſ. q̄n ħ dei amoꝛi ꝛ timoꝛi p̄ponit. tūc ebetas ē pctm̄ mortale Si q̄s aūt aliū inebriat. ita. ſ. eū ad potū inuitās vt intēdat statū mētis ei⁹ euertere. ꝛ ħ facit in ei⁹ nocumētū peccat mortaliť. qꝛ tūc magis sibi aufert q̄z si auferret aliq̄d tpale. qꝛ vsum rōis ei tollit.

Quando luxuria sit pctm̄ mortale et quādo non

Luxuria ex suo genere ē pctm̄ mortale. qꝛ est ꝺ illō p̄ceptuz decalogi Nō mechaberꝛ. Circa tm̄ istō peccatū luxurie (q̄ iuxta in supioꝛib⁹ tacta) est libidinosa q̄dā circa actus venereos voluptatis ꝓcupiscētia/ est aduertēdū q⁹ ꝓcupiscētia ipa luxurie dupliꝛ ꝓtingere seu ꝓsiderari p̄t. Uno mō ꝑut est solū ī coꝛde. Alio mō ꝑut etiā ab extra ꝓsistit in ope. Quātū ad p̄mū modū p̄t ħ itez ꝓtigere tripliciter Primo mō ꝑut ipa ꝓcupiscētia in solo primo motu ꝓsistit. ꝛ tūc nō est nisi vēiale peccatū. Pro q̄ itez sciēdū est q⁹ dr̄ntia est inꝑ p̄mos motus ꝟtutis generatiue. ꝛ p̄mos motus ꝟtutis nutritiue. Nā p̄m⁹ mot⁹ in ꝟtute generatiua ē sp pctm̄. nō aūt sic est in virtute nutritiua. qm̄ potētia ꝓcupiscibiľ nō tātū coꝛrupta ē in virtute nutritiua sic̄ in ꝟtute generatiua. Scdo mō p̄t ipa cōcupiscētia ꝓsiderari ꝑut ipm motū naturalem seq̄tur ꝓsensus ī delectatōem licz nō in opus. ꝛ sic est pctm̄ mortale. Et intelligitur ħ siue ille ꝓsensus in delectatōe sit respectu suiꝑi⁹met siue sit respectu alioꝛ. vtputa q̄n hō cogitādo (vt interdū ꝓtingere p̄t) ad delectationē quā aliq̄ alij in actu venereo habent /delectaťin se. ꝛ in illa delectatōe habētia ex ꝺliberatōe ꝓsentit. etiā si foꝛsan ex se nō vellet illū actū venereū exercere Et notanť dicit cōsensus in delectatiōz. qꝛ si delectatio vt q̄nq; fit/ insurgeret. ꝛ ī illaz delectatōez hō ex deliberatōe nō ꝓsentiret. nō esset tūc nisi veniale pctm̄. Tercio mō ipa ꝓcupia ꝓsiderari p̄t ꝑut etiā ex deliberatōe ꝓsentit in op⁹. et tūc est mortale peccatū. etiā si ꝑtūc nō trāseat ī actū ab extra. ¶ Respectu ꝟo sc̄di mēbri p̄ncipalis. ſ. ꝑut ꝓcupiscētia luxurie ꝓsistit ab extra in ope. hoc itez cōtingere p̄t dupliꝛ. Uno mō ꝑut ipa ꝓcupia trāsit et ꝓgredit ī actū venereū ꝓpletū ꝛ cōsummatū. ꝛ tūc ꝓstat eē peccatū mortale. Alio mō ꝑut ipa ꝓcupiscentia trāsit et ꝓgredit in aliq̄s actus disponētes ad ipm actū venereū. vel ipm circūstantes seu ꝓcomitātes. Et hoc itez ꝓtingere p̄t triplicit. vel eni ħ fit p visū. vel p linguaz. vel p tactū. Si p̄mo modo. vt q̄n. ſ. ipa cō

cupiscētia ab extra visu pascit. vt qñ quis aīo ꝛ fine ꝯcupiscēdi ml'ierē/ in ipaz ꝓspicit ꝛ attēdit. ꝛ tūc est pctm̄ mortale. Nam illō (vt dicit Aug⁹) nō est titillari sed plene libidini ꝯsentire. iuxta illō Matt. v. Qui viderit ml'ierē ad ꝯcupiscēdū eā iā mechatus ē eā i corde suo Et notāter dic̄/ ad ꝯcupiscēdū eā. qm̄ si aliqs ml'ierē inspiceret vt rē pulcrā ꝛ nō in deteri⁹ ꝓcederet/ tūc parū vel nullū eēt peccatū. vel solū essz pctm̄ curiositatis. Si ꝯo scdo istoz triū vltimorū modoz fieret. vt qñ ꝺs mulierē ꝓpter libidinē ꝓcaret vl' colloq̄a familiaria secum habz. vl' p ꝟba adulatoria et deceptiua attrahere conat. ꝛ tūc est pctm̄ mortale. Si ꝯo tercio istoz triū modoz vltimorū fierz qō fit p oscula amplexus/ hmōiqz ml'ieruz ꝯtrectatōes. et tūc etiā est pctm̄ mortale. et tāto ḡuius q̄nto magis p talia libido accēdit ꝓpe nimiā approximationē ad ignem. Et vocat ab apl'o turpitudo. Nō tm̄ ita accipi debz si p̄missa ex libidīe seu ꝓpe libidinē fiant. Nam tāgere ml'ierē/ imo ꝛ oscularī nō libidīs intētōe ſz ex necessitate seu q̄ dā honestate/ vt interdū fit/ non essz pctm̄. dūmō nihil sit i intentōe corruptū. ¶ Premissa etiā oīa intellige nisi p sacramentum mr̄imonij cū debita moderatiōe debitisqz circūstātijs supꝝ vbi de pctō luxurie actuz est aliqliter declaratis/ excusarent.

De peccato in spiritū sanctū ꝛ diuersis ipius pctī acceptōibus

Expedita igit̄ iuxta ordinē i hoc tractatulo exponēdoz declaratione q̄rte diuisiōis pctī mortalis q̄ (vt supꝝ tactū est) p septē vicia capitalia sumit. ipoz ūqz septē vicioz capitaliū explicata natura/ venit nūc aliqliter circa vnā ꝑticulā tercie diuisiōis pctī mortal' supꝝ etiā posite tangendū. s. in spiritūsctm̄. ¶ Circa qō sciēdū ē q licz oīa eēntialia oīb⁹ tribꝰ psonis sctissime trinitatis eqlit cōueniāt. ꝯmūiter tm̄ attribuit seu appropr̄iatur psone p̄ris potētia. psone filij sapīa. ꝛ p sone spūssctī bonitas. Et ex hinc insurgit q̄ illi q̄ peccāt ex infirmitate q̄ ꝓpe ꝺriatur potētie/ dicunt peccare i p̄rem. i. ꝺ patrez. Qui enī peccāt ex ignorātia/ que ꝓpe ꝺriatur sapiētie/ dicunt peccare in filiū. Qui ei peccāt ex ꝓpa malicia q̄ ꝓpe opponit bonitati/ dicunt peccare in spiritūsanctū. Et est ꝓprie peccare ex ꝓpria malicia qñ volūtas scit ꝛ pōt alicui malo resistere. ꝛ tm̄ ex sola malicia illō eligit. Ex quo clare apparet pctm̄ in spm̄sanctū ḡui⁹ esse aliꝰ pctis q̄ in p̄rem ꝛ filiū ꝯmittūt. cū maī⁹ sit ꝛ ḡui⁹ peccare ex ꝓpa malicia q̄z ex infirmitate vl' ignorātia. De q̄ ipius peccati in spm̄sctm̄ ḡuitate latior fiet infra declaratio. Et quia generalit oīa pcta tā in superioribꝰ declarata q̄z alia vl' ex infirmitate vl' ex ignorantia vl' ex ꝓpria malicia ꝯmittunt/ non fuit necesse spēalem de ipis q̄litatibꝰ pctōz tractatū facere nisi solū de illo pctō in spm̄sanctū/ qō vltra alia peccata q̄ndā specialitatem quā damq̄ ḡuitatē importat. ¶ Circa qō peccatū ꝓ clariori nature eiꝰ declaratōe ꝛ intellectu/ ꝛ eo pmaxime/ qꝛ ml'ti freq̄nt de ipo loquunt q̄ ꝓpam eiꝰ naturā nō itelligunt est aduertēdū/ q̄ triplex de isto pctō in spm̄sctm̄ repit̄ positio seu acceptio. Alli q̄ ei vt Hilariꝰ Amb. Hiero. ꝛ Chryſ. ponūt ꝛ dicūt pctm̄ i spm̄sctm̄ ee/ qñ ad lr̄az aliq̄ blasphemia ꝺ spm̄sactū dicit. siue spiritussctūs accipiat ſm q̄ est nomē eēntiale toti trinitati ꝯueniēs. q̄libet ei psona spirit⁹ est. et sctūs. siue put ē nomē spēale vni⁹ in trinitate psone. Et ſm hāc acceptōnem distinguit in euāgelio Matth. xij. blasphemia in spm̄sanctū ꝺ blasphemiā in filium hoīs. vbi exemplū de ista blasphemia habēt de iudeis. q̄ illa q̄ xp̄s in ꝟtute spūssancti opabat attribuebāt ꝓncipi demonioz. ꝛ ideo dicunt in spm̄sctm̄ blasphemasse.

¶ Augustin⁹ ꝛ aliq̄ eū seq̄ntes dicūt ꝛ ponunt pctm̄ in spm̄sanctū esse finalē ipenitētiā. qñ. s. aliqs in pctō mortali vsq̄z ad mortē inclusiue pseuerat. qꝛ vt dicūt tal' in spiritūsctm̄ blasphemare videt. qō q̄dā dicunt nō solū ꝟbo oris fieri posse. ſz etiā ꝟbo cordis ꝛ ꝟbo opis. Hec vno solū. imo multis ꝛ ml'toties. Et dicūt q̄ ꝟbū sic acceptū ꝺz esse blasphemia ꝺ spiritūsanctū. qꝛ est ꝺ remissionē pctōrū q̄ fit p spm̄sanctū q̄ ē charitas p̄ris ꝛ filij. ¶ Alij ꝛ tercij ponūt ꝛ dicunt peccatū in spiritūsanctū esse qñ ex certa malicia. i. ex ipa deliberata electōe mali peccāt. qō ex improba volūtate liberi arbitrij ꝓcedit. qꝛ vt tactū ē peccāt tūc ꝺ bonitatē q̄ attribuit et appropr̄iat spūsancto. ¶ Et i ꝓposito ꝑsenti ſm cōem vsū loquendi ꝛ ponēdi accipit̄ isto tercio mō seu ſm istā terciā acceptōem. Quia capiēdo iuxta ꝑmā acceptōz seu ꝑmū modū ponēdi magis ꝓpe ē pctm̄ spēale ad infidelitatē ꝓtinēs

q̄ opponit ꝓfessiōi fidei. iuxta ꝺo scd̄az acceptōem seu scd̄m modū ponēdi ꝑt ad oīa vicia ꝓtinere ⁊ in oī genere pcti ꝓtigere. etiam ī pctis a ꝓncipio ex ifirmitate vel ignorantia ꝓmissis. īmo ꝑt ꝓtingere hoīem in pctō mortali mori vel ex incuria/vel ex negligētia penitēdi. vl' subito. vl' ex īprouiso Et ideo iuxta hāc terciā acceptionē seu ipsum terciū modū ponēdi fiet ħ declaratio de ipo pctō in spm̄sanctū. ¶Circa qđ itez ꝑ veraciori intellectu ē aduertēdū q̄ nō oē pctm̄ qđ ex certa malicia ꝓmittit dicit esse pctm̄ in spiritūsanctū ꝑut ħ ⁊ cōit accipit Duplicit ei ꝓtingere ꝑt aliquē ex certa malicia. i. ex ipa electōe mali peccare Uno mō ex iclinatōe habit⁹ vicios⁹ seu assuefactōe. īmo fm aliquā circumstantiaz ex ꝑpa scīa ⁊ deliberatōe q̄ tñ nō peccaret ī spm̄sctm̄. īmo illud (vt tactū ē) in q̄libet genere pcti ꝓtingere ꝑt. Alio mō ꝑt q̄s ex ꝑpa malicia peccare. ex eo. s. q̄ ipe sciēter ⁊ ꝑ ꝓtēptū abijcit ⁊ remouet a se illū qđ in eo poīat electionē seu ꝓtinuatōem pcti impedire. Et cuz oīa q̄ pcti electōem seu ꝓtinuatōem īpedire ꝑñt ⁊ impediūt sint ꝑpe effectus spūssācti in hoīe. iō ille q̄ (vt tactū est) ipa sic pcti electōem seu ꝓtinuatōem īpediētia a se sciēter ⁊ ꝑ ꝓtēptū abijcit ⁊ remouet ꝺr ex ꝑpa malicia ⁊ in spm̄sctm̄ peccare. Et ita ꝑ ꝑpe accipit ī ħ ꝓpositō etiā fm cōez acceptionē ex ꝑpria malicia peccare/put adhuc īferi⁹ lati⁹ declarabit. ¶Hui⁹ aūt pcti ī spiritūsctm̄ fm Aug. ⁊ cōez acceptiōez ponūtur esse ser spēs. s. desꝑatio. ꝑsumptio. īpenitētia. obstinatio. īpugnatio ꝟitatis agnite. inuidētia fraterne gr̄e. Quaz numer⁹ seu sufficiētia sic sumit. Pctm̄ ī spm̄sctm̄ ꝑut (iuxta supā tacta ħ ⁊ cōit accipit) et fit ꝓmittitur ꝑ remotōem seu ꝓtēptū eorū ꝑ q̄ hō ab electōe pcti seu ꝓtinuatōe qđ idē ē ī effectu ꝑt īpediri Illa aūt q̄ sic hoīez ab electōe pcti īpedire seu retrahere ꝑñt ꝓcedūt seu oriūt vl' ex ꝑte diuini iudicij. vl' ex ꝑte donoz ꝺi vl' ex ꝑte ipi⁹ pcti mer. In iudicio aūt diuino duo īsunt. s. iusticia ⁊ miscdia. Respū mificoꝛdie ex q̄ ꝓsurgere ħz spes ex ꝓsideratōe. s. diuīe mificoꝛdie pctā remittētis ⁊ bona p̄miātis. Qui hāc spem q̄ hoīez ab electōe pcti retrahere ⁊ īpedire ħz a se ꝑ ꝓtēptū remouet ⁊ abijcit. nō sperās. s. deū peccata debite penitēti remittere velle. peccat ꝑ primā spēz pcti in spm̄sanctū q̄ ē desꝑatio. Respectu ꝺo iusticie ex q̄ ꝓsurgere debet timoꝛ ex ꝓsideratōne. s. diuīe iusticie recte et rigide peccata puniētis. Qui hūc timoꝛē q̄ merito hoīez ab electōe et ꝓtinuatione pcti īpedire ⁊ retrahere habz a se ꝑ cōtēptū remouet ⁊ abijcit/sperās. s. seu presumēs gl'iaz sempiternā sine merit⁹. vel etiā sine pnīa adipisci/peccat ꝑ secūdā spēz pcti in spm̄sanctū q̄ ē ꝑsūptio. Et intelligātur hec sane iuxta declaratōez statim tactam. Hā pctm̄ desꝑatōis ⁊ ꝑsūptiōis ꝓut hic sumit. nō ꝓsistit in ħ q̄ q̄s dei miscdiaz vl' iusticiā nō credat. qz tūc nō ptinz ad peccatū ī spiritūsctm̄ ꝓut hic sumit. sz potius ptineret ad pctm̄ infidelitatis. Sz ꝓsistit in ħ q̄ ipa ꝺi miscdia vl' iusticia ꝓtēnit seu vilipendit ¶Respectu aūt scdi mēbri ꝓncipalis. s. donoz dei q̄b hō a pctō retrahit. ipa duo ꝓncipalit sunt. Primū est agnitio ꝟitatis fidei. q̄ maxime hoīem habz ab electōne pcti retrahere seu īpedire. quaz q̄ a se sciēter ⁊ ꝑ cōtēptū abijcit ꝟitatē. s. agnitam impugnādo vt licēti⁹ peccare valeat peccat ꝑ q̄ntam spēm pcti in spm̄sctm̄ q̄ ē impugnatio ꝟitatis agnite. Alio donū dei ab electōe pcti impediēs seu retrahēs ē auxiliū interioris gr̄e diuinit⁹ collate. ꝺ quaz ponit serta spēs pcti in spm̄sanctū. s. inuidentia fraterne gr̄e. dū. s. alios nō solū ꝑsone fratris seu ꝓximi īuidet. q̄nimo īuidet etiā gr̄e dei crescēti et apparēti in mūdo. ¶Respectu ꝺo tercij mēbri ꝓncipal'. i. pcti ī se duo sunt ꝓncipalit q̄ hoīem a peccādo īpedire seu ꝛtrahere ꝑñt ꝛdēt. Primū ē ioꝛdinatio ɛpicurdo ac vilitas act⁹ pcti ī se. Cui⁹ debita ꝓsideratō solet ī hoīe pnīaz īducere de pctō ꝓmisso. Et ꝺ ħ hō peccat ꝑ terciā spēm pcti in spiritūsctm̄. s. ꝑ īpenitentiam Scd̄m ē paruitas ⁊ breuitas boni seu delectatōis quā alios ī pctō querit ⁊ inuenit Cui⁹ ꝓsideratio īducere solet hoīez ad ħ q̄ ei⁹ voluntas ī pctō nō firmet. Et ꝺ ħ peccat hō ꝑ q̄rtā spēz pcti in spm̄sctm̄. s. ꝑ obstinatōem. Et intelligāt ista duo sane. Hō enī ħ sumit īpenitētia ꝓut dic ꝑseuerantiā ī pctō mortali vsq̄ ad mortē inclusiue. qz iā nō essz spēale pctm̄. sz q̄dā pcti circūstātia/q̄ essz et ꝓtingere posset in q̄libet pctō. vt aliq̄lit supā ī scda acceptōe pcti ī spiritū sanctū tactū est. Sz accipit ħ īpenitentia fm q̄ īportat ꝓpositū nō penitēdi. ⁊ est ꝑpe respectu ꝑteritoꝛū. Silꝛ obstinatio nō capit hic ꝑ ꝑseuerātia seu ꝓtinuatōe ī peccato. sed q̄n hō suū ꝓpositū in ħ firmat q̄

vult pctō inherere. et est ꝓpe respectu futu-
rorū. Juxta illud Hiere. viij. Nullꝰ ē qui
agat pnīam. i. agere velit sup pctō suo di-
cēs quid feci/ qđtū ad primū. Omēs con-
uersi sunt ad cursū q̄si equus īpetu vadēs
ad plīū. qđtū ad secundū ¶ Est etiā aduertē
dum q̄ Bern. in li. de p̄cepto ⁊ dispensatō
ne ponit q̄ nolle obedire est resistere spūisā
cto. Glo. etiā ordinaria Leui. vij. dicit q̄
simulata pnīa ē blasphemia spūssancti. Sci
sma etiā recte ꝫ spīsanctū ꝓmitti videtur.
nāq; p eū eccl'ia vnitur. Que tria nō vidē-
tur sub sex speciebꝫ peccati in spīsanctuꝫ
sup̄ declaratis ꝓhendi. Sed q̄ bene ꝓsi-
derat p̄ dicta tria sub īpis speciebꝫ effectua
liter ꝓtinenť et ꝓhendunť et ad ipa redu
ci pnt. Utputa nolle obedire ptinet ⁊ r̄du
cit ad obstinatōem. Simulatio pnīe ptī-
net ⁊ reducit ad impenitētiā ⁊ sub ea ꝓtine
tur. Scisma ptinet ⁊ reducit ad inuidētiā
fraterne gratie/ p quā gratiaꝫ mēbra eccl'ie
vniuntur.

Quare irremissibile

D ¶ Est etiā notandū q̄ pctm̄ in spīsanctū
dr ꝓmūit irremissibile iuxta illud verbuꝫ
christi. Qui peccauerit in spīritūsanctū nō
remittet ei in hoc seculo neq; ī futuro. Qō
sic potest intelligi. Et ſm omēs tres acce-
ptiones peccati in spīritūsanctū sup̄ posi-
tas. Juxta eī scōaz acceptōnem que ē Au-
gust. clarū est q̄ final' impenitētia quā po-
nit peccatū in spīritūsanctū realiter est irre
missibilis. qr nullo mō remittit. Quō enī
remitteret peccatū mortale in quo vsq; ad
mortē pseuerat. Non ei hic in hac vita cū
de eo nulla penitētia habita ⁊ facta sit. nec
etiā in vita futura. vbi nullꝰ locꝰ est miseri
cordie. sed pure iusticie. vbi etiam q̄s meri
torie penitere nō pt. Secm̄ aūt alias du-
as acceptōes. s. p̄mā ⁊ terciā dicit etiā pec
catū in spīritūsanctū irremissibile. Non qr
nullo mō remittit. sed qđtū est ꝺ se et sui na
tura habet meritū nō remissiōis. meretur
q; q̄ ñ remittat. Et ꝑ duplicit. Uno mō
qđtum ad penā. Alio mō qđtū ad culpam.
Quātū enī ad penā certū est q̄ q̄ ex igno-
rantia vel infirmitatē peccat minorē penā
meret maiorem; quod āmō excusatōnem
habet vnde eius pena minui debeat q̄ qui
ex certa malicia peccat Ut gr̄a exempli. ad
ꝓpositū verbi christi sup̄ iuxta p̄mā acce-
ptionē pctī in spīmscm̄ allegati iudei. q̄ bla
sphemabāt ī christum tāq; ī filiū hoīs vo
cādo eū voracem vini potatorē et publica
norū amatorē. maiorē excusatōem hr̄e po-
terāt ꝓp infirmitatē carnis quā ī ipo chri
sto aspiciebāt. ⁊ sic minorē circa hoc penā
merebanť. ideo dicti sunt a xp̄o blasphēas-
se in filiū qđ remissibile est. Sed q̄n ipam
diuinitatē q̄ etiā erat in xp̄o blasphēabāt.
curatōem. s. infirmitatū. eiectōes demoni-
orum. illuminatōes cecoꝝ. ⁊ aliorū opera
miraculorū q̄ sunt p̄pe opa diuinitatis. ⁊
nō nisi p spīmsanctū fieri poterāt. attribuē-
do diabolo. nullā excusatōez habebāt vnđ
pena eoꝝ minui mereret Et iō tūc dicti sūt
a xp̄o blasphemasse in spīmsanctū Qđ pec
catū nō fuit ad l'ram eis remissum neq; in
hoc seculo neq; ī futuro. īmo ſm exposito
nē Chrisť. p illo pctō penā passi sūt et ī pn̄
ti vita p rhomanos / et in futura vita apđ
inferos. Quantū aūt ad culpā dr pctm̄ in
spīritūsanctū irremissibile ex ipa dispositi
one remittēdi. Sicut enī aliq̄s morby cor
poralis ſm sui naturā incurabil' dicit q̄n
in se habz illđ p qđ tollūť ea ex quiby mor
bus curari p̄ot. vtputa qr tollit virtutē na
ture/ vel inducit fastidiū cibi et medicine.
licz deus sua gr̄a ⁊ miraculo posset illum
morbū curare. ita suo mō iste morby spū
alis qui peccatū in spīritūsctm̄ dicit ſm sui
am naturā incurabil' et irremissibil' dr. ex
eo. s. q̄ de sui natura excludit et abȳcit ab
hoīe illa p q̄ fit pctōrū remissio. Non tū p
pter hoc intelligēda ē omīno p̄clusa via sa
natōis et remissiōis ſm oīpotentiā ⁊ mise
ricordiā dei p quam aliquādo tales q̄si mi
raculose spiritualit' sananť. licz raro ⁊ diffi-
culter. De nullo etenī q̄ diu durat hec vita
despandū est. ꝓsiderata. s. omīpotētia ⁊ mi
sericordia dei. Sed ꝓsiderata natura ⁊ cō-
ditōe pctī. aliq̄ filij diffidētie dicunť. vt ha
beť p apl'm ad Eph̄. v. ¶ Sūt alij alio mō
istā irremissibilitatē peccati ī spīritūsāctū
exponētes. sz effectualiter iuxta ea q̄ supra
notata sunt. Notant enī q̄ hoc nomē irre-
missibile tripliciter sumi p̄ot. Uno mō ne-
gatiue. s. q̄ nullo mō remitti p̄t. Et isto mō
peccatū angeli et damnatorū irremissibile
dicunt. Alio mō ꝓuatiue quod. s. ex se con
gruentiā nō habz q̄ remitti debeat. licz ex
cōgruētia diuine bonitatis remitti possit.
⁊ hoc modo oīe pctm̄ mortale irremissi-
bile dicūt. Tercio modo cōtrarie. q̄ scz ex
se importat ⁊ includit dispositionē ꝓriā ad

remissionē. Et hoc mō peccatū in spm̄sanctū irremissibile dicūt. qz ipoꝛtat ex se ⁊ includit dispositōez ꝺriantē gr̄e remittēti peccatū. p desp̄atōem. s. vl' p̄sumptōem aut alias eiꝰ species. Et iuxta istū modū ponēdi capiūt etiā nūeꝝ seu sufficiētiā sex specieꝝ pcti i spm̄sanctū sup̄ enumerataꝝ. ℞. s. mō. In remissione enī (vt dicunt) tria ꝯcurrere habēt. vicz ip̄e remittēs. ille cui remittitur. ⁊ dispositio remittēdi in eo cui remittitur. In ip̄o remittēte duo sunt. s. misericordia ⁊ iusticia. Contra p̄mū quoꝝ peccat̄ p̄ obstinationē. Contra scōm p finalē ip̄enitētiā. Dispositio ꝓo remittendi in eo cui remittit̄ duplex est. s. cognitio veri ⁊ amoꝛ boni. Cōtra p̄mū q̄uz peccat̄ p impugnationē ꝟitat̄ agnite. Cōtra scōm p inuidentiā fraterne gr̄e. Et accipit̄ hic final' ip̄enitētia, put in supioꝛibus declaratū est. nō q̄dem, put ipoꝛtat ꝯtinuationē in pctō vsq; in finē. nam sic in q̄libet pctō moꝛtali cōtingere p̄t. sed negatiue, put. s. dicit seu importat, ꝓpositū nō penitēdi. Et isto mō est spēs pcti in spm̄sanctū.

¶ Breuiter vt iā tactū est iste vltim⁹ mod⁹ ponēdi in effectu reincidit in ea q̄ supi⁹ dicta ⁊ declarata sunt. Sz ideo hic iseri placuit vt legentes cape possint qđ eis magis sedebit ⁊ placebit.

De peccato actuali vēiali. Et circa ip̄m i generali occurrētib⁹.

A Expedita igit̄ /iuxta inceptū huius octaui tractat⁹ p̄sentz libelli oꝛdinē/declaratōem duoꝝ p̄ncipaliū mēbroꝝ p̄me diuisionis pcti supra tacte ⁊ posite. s. pcti oꝛiginal' /et pcti actual' moꝛtal'. Hunc de alio ꝛcio mēbro p̄ncipali eiusdē diuisiōis. s. de peccato actuali veniali aliq̄ dicēda veniūt. ⁊ primo q̄d sit ⁊ vnde dicat. Scōo de diuersis eiꝰ noīb⁹ seu appellatōib⁹. Tercio de aliq̄bus ip̄ius peccati effectib⁹.

Quid sit peccatum veniale/⁊ vnde dicat.

Peccatū veniale fm Aug. est qđ lz p penā mereat. nō tn̄ hoīem vsq; ad reatū ꝓpetue moꝛtis g̃uat seu obligat/sz facile indulget. ¶ Pro q̄ ad maioꝛez declaratōez sciēdū est q̄ lz diffinitio Aug. in supioꝛib⁹ pctō moꝛtali attributa. s. q̄ est dictū vl' factū vl' ꝯcupitū ꝓtra legē dei seu legē eternā. pctō actuali i generali seu tāq̄ generi ab aliq̄b⁹ attribuat. ⁊ sic fm eos posset etiā pctō veniali fm tn̄ maiꝰ et minꝰ cō petere seu ꝯuenire. fm tn̄ btm̄ Tho. p̄ma scōe sue sūme. illa diffinitio sic sup̄ peccato moꝛtali attributa magz ꝓpe ip̄i pctō moꝛtali ꝯuenit. Haz in eo ē p̄fecta rō pcti quā ꝓpe dicta diffinitio ip̄oꝛtat. Hā vt dic̄ idē doctoꝛ. q̄ pctm̄ vēiale dicat pctm̄ ℞ soluz est fm imp̄fectā ratiōem pcti. imo i oꝛdie ac respectu ad pctm̄ moꝛtale p̄t eo mō peccatū veniale dici pctm̄. sic̄ accidēs i oꝛdie ac respectu ad subam oꝛ ens. i. fm ip̄fectaz rōem entz. Pctm̄ enī veniale ex se nō fit seu ꝯmittit̄ ꝓtra legē. Hā hō inq̄stū venialiter peccāt nō facit qđ lex ꝓhibet. nec p̄mittit illō ad qđ lex ex p̄cepto obligat. qz iā ñ peccaret venial'r lz moꝛtal'r. Sz fac̄ p̄ter legē. qz. s. ñ obfuat modū rōis quē lex intēdit. ⁊ iō vt dic̄ idēb. Tho. diuisio pcti in moꝛtale et vēiale nō ē diuisio generz i spēs. q̄ eq̄liter rōez ip̄i⁹ generz ꝑticipēt. sz solū ē diuisio analogi i spēs. s. rōem generz fm p̄⁹ ⁊ posteri⁹ ꝑticipātes. ¶ Pro q̄ adhuc notāduz q̄ duplex ē regula hūane volūtatis. Una p̄pinq̄ q̄ est ip̄a hūana rō. Alia est ꝓma regula. s. lex eꝛna q̄ est quasi ratio dei. Et per compatōnē ad istas regulas sumit̄ ⁊ attenditur rectitudo voluntatis. et oīs cōmēsuratio cuiuscūq; actus. que tal' debet esse vt volūtas nō declinet a suis extremis. scz a deo p̄ncipio ⁊ a deo fine. vt videlicz omnia a deo se habere cognoscat /et in deum omnia referat. Alia qua rectitudine et cōmēsuratōe si diuertat/incōmensurata ⁊ deoꝛdinata erit. Et ex hoc habet actus humanꝰ q̄ sit bonus vl' malus. ex eo scz q̄ debitaz habet cōmensurationē/vel ea caret. Et q̄nto plus recedit ille actus a debita ꝓmēsuratione/ tanto efficit̄ peioꝛ ⁊ deteꝛioꝛ. et hinc (vt tactū est)/sumit̄ ratō peccati moꝛtalis ⁊ peccati venialis. fm. s. diuersitatē inoꝛdiationis que cōplet rationē peccati. Duplex enī est inoꝛdinatio. Una p̄ subtractionem p̄ncipij et finis oꝛdinis scz dei. et hec ioꝛdinatio facit peccatū moꝛtale. q̄ñ. s. ania p pctm̄ deoꝛdinat̄ vsq; ad auersionē ab vltimo fine. qui etiam p̄ncipiuz oꝛdinis est. ⁊ cui per charitatem vniri debemus. Alia inoꝛdinatio est qua saluato ip̄so p̄ncipio

et fine ordis fit īordiatio solū circa ea que sunt circa ipm ꝓncipiū et finē. Et hec īordinatio facit solū pctm̄ veniale. qz tūc aīa nō deordiat̄ ꝑ pctm̄ vsq; ad auersiōz ab vltimo fine. q̄ vt iā dictū est etiā ipm ꝓncipium ipi⁹ ordis ē. Et dat ipe btūs Tho. exēplū de inordiatōe ꝓpletiōis q̄ ꝓtīgit in alia q̄ aīali. Nā si illa īordiatio ꝓcedat vsq; ad destructōem vital' ꝓncipij / tūc seq̄t mors. Si ꝙo saluo ꝓncipio vitali sit solū q̄dā inordiatio humoz / tūc solū q̄dā est egritudo ¶ Dicit autē peccatū veniale a venia. ex q̄ īsurgit q̄ aliq̄ rōem hui⁹ iponētes dicūt triplici ꝓsideratōe seu respectu aliq̄d peccatū dici veniale. s. ex euentu. ex causa. ex genere. Ex euētu q̄dē / qz realit̄ veniā ꝓsecutū est. Et hinc est q̄ dicit Amb. q̄ oīe peccatuz (intelligēdo etiā de mortali) ꝑ penitētiā fit vēiale. Sz ista ꝓsideratio seu acceptio peccati veniāl' larga ē. nec ꝓposito cepto bene ꝓueniēs. Ex cā ꝙo / qz illd peccatū licz forsan ex suo esse mortale existat / habz tm̄ in se seu importat aliq̄d vnde veniā ꝓsequi possit. nō q̄dē ex se simpl'z sz ex q̄dā cā īdirecta. quia. s. habz in se seu īportat aliq̄d suā culpā diminuēs. vt sūt pctā q̄ infirmitate vl' ignorātia ꝓmittūtur respectu eoz q̄ ꝓmittunt̄ ex ꝑua malicia. Et ista adhuc ꝓsideratio seu acceptio nō cōgruit nr̄o ꝓposito. Ex genere aūt qz illd pctm̄ de se non tollit ordinē ad vltimū finē. ꝛ sic nō merek penā eternā. sz qz aliquā inordinatōez ꝛ obliq̄tē a r̄cta regl'a īportat / merek penā / sz tpalē vt iā satis sup̄ expositū ē. ¶ Et fm̄ ista acceptōem intelligūt ea q̄ iā hic d̄ pctō veniali tractata sūt ꝛ tractabūt. Nā fm ipaz ꝓsideratōem seu acceptiōez distinguit ꝛ diuidit pctm̄ veniale ꝫ pctm̄ mortale / dū ꝓmūiter dicit q̄ pctōz actualiū aliō ē mortale aliō veniale. Que dr̄ntia seu distictio int̄ pctm̄ mortale ꝛ veniale sumit̄ ex obiecto seu ex ꝑte obiecti. Cū enī (vt iā sup̄ aliq̄lit̄ tactuz est) volūtas peccāt̄ ferk̄ i aliq̄d q̄d fm se repugnat charitati q̄ ē ꝓncipiū vite spūalis ꝛ ꝑ quā hō ordinat̄ ad vltimū finē. s. deū. tūc illd pctm̄ ex suo obiecto seu rōe sui obiecti habz q̄d sit mortale ex genere siue sit ꝫ deū directe. vtputa ꝫ ei⁹ ꝓximam dilectōez ꝛ honorē. vt sunt infidelitas. herek̄. blasphēia ꝛ hmōi. siue sit ꝫ deū īdirecte. vtputa ꝫ dilectiōz ꝓximi quā vult ꝛ ꝓcepit. sic̄ homicidiū adulteriū et sil'ia. Cū ꝙo volūtas peccant̄ ferk̄ i id q̄d in se ꝓtinet q̄ndā inordiatōem q̄ tm̄ nō ꝓriat̄ dilectōi dei ꝛ ꝓximi. sic̄ sunt ꝙbū ociosum. risus superflu⁹ / ꝛ alia huiusmodi / tunc illd pctm̄ ex suo obiecto seu rōe sui obiecti nō hz q̄ sit mortale ex genere / sed solū vēiale. ꝛ ꝫ est idē i effectu cū illo qd̄ cōit̄ dr̄. q̄ peccatū mortale ē libido seu voluptas i creatura sup̄ deū. i. pl⁹ q̄z ꝺo vl' eq̄ vt deo. ꝛ vēiale ē ꝓplacētia seu voluptas in creatura īfra vl' citra deū. i. q̄ nō pl⁹ q̄z deo nec eq̄ sic̄ deo. qz. s. nō vellet q̄s illi finalit̄ adherere. vl' ꝓpt̄ illd deo displicere. aut sciēter ꝫ ei⁹ p̄cepta ꝛ mādata q̄cq̄z facere. ¶ Pro ampliori īsup tā dicēdoz q̄z etiā iā dictoz ꝛ spēal'r sup̄ vbi actū ē qñ vicia capitalia mortalia ꝛ qñ venialia existāt declaratōe est sciēdū. q̄ qr act⁹ morales nō solū recipiūt rōnem boni ꝛ mali ex obiecto seu rōe obiecti. sz etiā ex aliq̄ dispositōne seu intētōe agētis / qñq̄z ꝓtīgit q̄ ille act⁹ q̄ al's ex suo genere. s. rō e sui obiecti esset pctm̄ veniale / ex ꝑte dispositōis ip⁹ agētis efficit mortale. Vel qz ipe agēs i illo ꝓstituit suū finē vltimū. Vl' qz illd ad aliq̄d aliō ordiat qd̄ ex genere suo peccatuz mortale existit. Ut puta gr̄a exēpli. Si iuxta sup̄ tacta aliq̄s de dilectōne alicui⁹ boni ꝓmutabil' quā citra deū hr̄et intātū trāsiret / q̄ illi tali bono ꝓmutabili tāq̄z ibi suū vltimū finē ꝓstituer̄ adhereret. iā illud qd̄ al's ex suo genere nō eēt nisi veniale peccatū / ex ip⁹ agētis dispositōe seu intentōe fieret mortale. Vel in alio exemplo met supi⁹ posito. vbi quis verbū ociosuz qd̄ de suo genere nō est nisi veniale ordinaret ad adulteriū ꝓmittendū. tūc verbū ociosum esset peccatū mortale. Et fm ꝫ ꝑꝛie habēt intelligi illi q̄ttuor modi q̄ / bus pctm̄ veniale dicit effici mortale / sup̄ vbi de peccato mortali actū est / specificati ¶ Similit̄ etiā ex opposito ꝓtingere ꝑt q̄ ille actus q̄ al's ex suo genere. s. rōe sui obiecti esset peccatū mortale. ex ꝑte seu dispositōe agentis fit veniale. ꝑpter hoc. s. q̄ act⁹ est impfectus. i. nō pfecte a ratōe que ē ꝓximū actuū moraliū directiuū seu regulatiuū ꝓncipiū deliberat⁹. Sicut de subitz seu ꝓmis motibus infidelitatis vl' blasphemie ꝛ alīs exēplificari ꝓsset. Vel etiā iuxta in superioribꝫ tacta de inuidia / q̄ ex suo genere ratōeq̄z sui obiecti ē pctm̄ mortale. cū sit dolor ꝛ displicētia de bono alteri⁹ q̄ recte ꝓtriariat̄ charitati. Si tm̄ in motu ipfecto et nō plene a ratōne deliberato consistat / manet solū veniale peccatū. Et sic d̄

pluribꝫ exēplificari possꝫ ꝺ q̄bꝫ magꝫ in loco iā allegato. vbi qñ vicia capitalia mortalia vl' venialia existāt actū ē ¶ Q, aūt tā i supioribꝫ q̄ꝫ i seq̄ntibꝫ vbi de pctō mortali ꝙ pctō vēiali agit/addit h̄ nomē actuale. cū tñ pl'a sunt pctā tā mortalia q̄ꝫ vēialia q̄ in nō faciēdo seu omittēdo ꝯsistūt q̄ cōit pctā omissiōis appellant. rō ꝓncipal' fuit ad clari⁹ denotādā dr̄iā int' pctm̄ originale ⁊ pctm̄ nō originale qꝺ cōit p actuale ab originali distinguit. q⁹ nō nisi actu ab extra vl' ab actu q̄dā interiori volūtatꝫ cōmittit. qꝺ nō sic ē in pctō originali vt satꝫ in supioribꝫ declaratū ē. ¶ Circa que pctā omissiōis q̄ꝫtū ad p̄sentē materiā spectat ē aduertēdū q⁹ omissio eoꝝ. ſ. ad q̄ hō tenet. q⁹ al's ꝓpe nō essꝫ omissio/aliqñ ꝯtīgere p̄t ex sola inaduertētia seu oblīuiōe. Utputa gr̄a exēpli. Cū aliq̄s hora debita q̄ tenetur ire ad eccl'iaꝫ oblīuiscit ire. Et tal' omissio nullū vl' modicū est pctm̄. q⁹ iā extra actū volūtatꝫ ē. Adhuc si illa oblīuio ex aliqua alia cā vl' occasiōe sīue ꝓpinq̄ sīue remota p̄cedēte/circa quā hō ꝓuidere potat ⁊ ꝺbebat ꝯtingeret/esset mal⁹ pctm̄ circa illa/q̄ꝫ circa ipaꝫ omissiōem in se. Aliqñ ꝙo ꝯtīgere p̄t omissio ex aliq̄bꝫ alīꝫ causis seu occasiōibꝫ/q̄ tñ nō sunt i ptāte hoīs. vtputa in exēplo iā cepto. Si aliq̄s ꝓpt̄ g̃uē infirmitatē/vl' al's ɔ̄ suā volūtatē detētus seu ipedit⁹ nō iret ad eccl'iaꝫ hora q̄ tenet. ⁊ tunc ipa omissio nō habꝫ rōem pctī. imo nec ꝓprie i isto casu ꝺꝫ dici omissio. Aliqñ autez ꝯtingere p̄t omissio ex cauſ vel occasiōibꝫ q̄ subiacēt volūtati hoīs. et tūc omissio hꝫ rōez pctī. q⁹ tūc sp optz q⁹ illa causa seu occasio inq̄ꝫtū ē volūtaria /habeat aliquē ad minus int'iorē actū volūtatꝫ. qꝺ p̄t ꝯtingere seu ꝯsiderari dupl'r. Uno mō qñ ille act⁹ int'ior volūtatis directe ferꝺ i ipaꝫ omissionē. vtputa in exēplo iā tacto. aliq̄s hora debita q̄ tenet omittit ire ad eccl'iaꝫ /soluꝫ q⁹ vult nō ire vitās laborē vl' hmōi. ⁊ tūc tal' act⁹ volūtatis ꝓpe ⁊ de p se ptinet ad omissionē. Uolūtas etenī cuiuslibet pctī ꝓpe ⁊ de p se ad illꝺ peccatū ptinet. eo q⁹ volūtariū est de rōe pctī. int̄ātū vt ꝺicat Aug. peccatū adeo volūtariū ē q⁹ si nō sit volūtariū pctm̄ nō est. Alio mō ꝯtīgere seu ꝯsiderari p̄t. qñ. ſ. ille act⁹ voluntatꝫ nō ferꝺ directe in ipam omissionē. sed ferꝺ i aliqꝺ aliud p qꝺ ꝯtingit omissio illi⁹ ad qꝺ q̄s tenet. Et iste vocat⁹ act⁹ exti⁹ ⁊ de p accidēs. Qꝺ iterū ꝺupl'r ꝯsiderari p̄t. Quia vl' illud in quod sic fert ipa volūtas ē ipi omissiōi ꝯiunctū. vtputa ꝯtinuādo exēplū iā ceptū. Aliquis omittit ire ad eccl'iaꝫ hora debita q̄ tenetur q⁹ tūc vult ludere vl' bibere. ⁊ ludit vl' bibit certū ē q⁹ ille act⁹ ludēdi vl' bibēdi illa hora ē act⁹ ꝯiūctus illi omissiōi. Ul' illud in qꝺ volūtas fert nō ē ipi omissiōi ꝯiūctum ſz est p̄cedens ⁊ remotū. vtputa aliq̄s vult diu vigilare ꝺ sero ⁊ vigilat. ex q̄ ꝯtingit q⁹ omittit ire ad eccl'iaꝫ hora matutinaꝫ/certū est q⁹ ipe act⁹ vigilādi de sero nō ē ꝯiunctus ipi omissiōi. Ex q̄bꝫ ꝑz q⁹ licꝫ ipa peccata omissionis de p se ⁊ simpl'r ꝯsiderata possint esse absq̄ aliq̄ actu ab extra. respēctu tñ actuū tā int'ioꝝ ipi⁹ volūtatis et de p se q̄ꝫ exterioꝝ ⁊ de p accidēs nō sunt sine aliq̄ actu. Et exinde actualia dici p̄nt. Per iā ḧ tacta p̄t q̄sq̄ apꝺ se ppēdere qñ pctā omissiōis sunt mortalia vl' venialia vl' g̃uia vel leuia. ꝯsideratis. ſ. obligatōe q̄ q̄s ad faciēdū aliq̄ꝺ tenet. ⁊ necessitate vl' vtilitate illius ad qꝺ sic tenet/⁊ cauſ seu occasiōibꝫ ex q̄bus omissio cōtingit

De natura primorū motuū/⁊ qñ pctā existant.

¶ QUia ꝙo oīe peccatū actuale sīue mortale sīue veniale/cōit a primis motibꝫ ortum habꝫ. imo ipi primi mot⁹ int' pctā venialia ꝯputāt. In oīi ēptatōe est ꝯmūit iste successus q⁹ ꝓmo ꝯsurgit prim⁹ mot⁹ quē seq̄t delectatio. ⁊ ex inde ꝯsecut⁹. Ordo enī ēptatōis hic cōit est q⁹ p tria successiue i peccatū īducimur. scz suggestiōe. delectatōe. ꝯsensu. ita q⁹ per suggestiōez q̄ sīue ab extra/ vt a diabolo et mūdo/cuiusmodi ēptatio nō ē peccatuꝫ, ſz matēria exercēde ꝙtutis. sīue ab intra/vt a fomite q̄ nobis ineſt/pcedat/excitat ꝓmus mot⁹. et ibi ēptatō inchoat. p delectatiōez ꝓgredit. et p ꝯsensū cōsummat. q̄ tñ ꝯsummatio intelligat ꝺ ꝯsensu i actū. nā aliquiē est repire cōsensū i delectatiōez in quo licet consistat peccatū/non tamē ibi ꝓprie dicitur ēptatio cōsummari. vt latꝫ infra declarabitur. Ideo p clariorī intellectu tam iaꝫ dictoꝝ q̄ꝫ etiā dicendoꝝ venit aliq̄ꝺ de ipsis ꝓmis motibꝫ delectatōe et ꝯsensu in generali tangēdū. ¶ Pro q̄ sciendū q⁹ aīa sensibil' duplicē habꝫ potentiā. Unā apprehensiuā. aliā motiuam. Ad ꝓprehensiua iterum dinidit i apphensiuā deforis ⁊ i apꝓ

hensiuā deintus seu ab intra. ¶Uires app̄hensiue de foris seu ab extra sunt quīq̄ sensus pticulares siue exteriores. scz visus. auditus. gustus. odoratus. tactus. Et sūt vires app̄hensiue passiue. qz sensatio fit ī ipsis sensibus. ab intra suscipiēdo ꝛ nō ab extra mittēdo. Et sunt ísti sensus solū pceptibiles rerū singulariū ꝛ nō vniuersaliū. Et habēt oēs vnā originē a sensu cōmuni a quo veluti līnee a cētro exeūt. Et ad causandū in eis debitā sensificatōez quattuor oportet cōcurrere. s. obiectū p̄sens. mediū deferens. ꝛ dispositū organū conueniēs et sanū. ꝛ actualē aīe intentōem. Et in multis ꝓueniūt et differūt ad inuicē. q̄ p materia p̄senti nō est necessariū exprimere. ¶Uires autē app̄hēsiue ab intus sunt q̄nq̄ potentie interiores aīe sensibilis. q̄ sunt/sensus cōmūis. imaginatio. estimatio. fantasia ꝛ memoria. Et sunt etiā oēs iste q̄nq̄ potentie passiue/qz ab int⁹ suscipiēdo app̄hēdūt et patiūk a formis rez singulariū. Et sunt etiam circa pticularia tm̄. ¶Et est sensus cōis potētia q̄ oīm sensuū pticularium obiecta app̄hēdit. Hā alij sensus sil'itudies suorū sensatorū ad sensum cōem reducūt. q̄ mediante ꝺ singulorz ꝓpetatiby iudicāt ꝛ discernūt. qz fm iudiciū sensus cōis app̄hēdim⁹ nos videre qñ videmus. ꝛ audire qñ audimus. ꝛ sic de alīs. ¶Uirt⁹ aūt imaginatiua ē potētia app̄hēsiua. in q̄ imaginatiōes rez sensibiliū refuāk. Ista ꝟtus p̄⁹ abstrahit q̄z sensus. qm̄ sensus nō accipit formā rei nisi ipa re p̄sente. ¶Imaginatiua ꝺo formā rei refuat/re etiā ipa absente. et in h̄ differt a sensu cōmuni. qz sensus ꝓmūis indiget p̄sentia rei exteriōris sicut sensus particularis. imaginatio ꝺo nō. Ista ꝟtus vocatur thesaur⁹ formaz. qm̄ sicut dictū est/forme rez a pticulariby sensiby recepte in ea retinētur ꝛ seruāk. Et de istis duab⁹ potētijs sufficiāt q̄ dicta sunt sūmatim p intellectu dicendoz tetigisse. Qui ampliora ꝛ etiā ꝺ aliis triby potētijs q̄sierit/ad p̄hm recurrat.

De vi sensibili motiua spiritualiter

Uis sensibilis motiua q̄ñq̄ mouet spūaliter/q̄ñq̄ corpaliter. Qñ mouet spūaliť ꝺz appetitiua. que etiā dupl⁹ mouet. s. aut diligendo/aut odiēdo. Juxta q̄ diuidīk in ꝓcupiscibilē ꝛ in irascibilē p q̄s aīa appetit bonū vl' insurgit cōtra malū. Et exinde oriunk q̄ttuoz affectiones. s. gaudiū. spes. dolor. timor.

De sensualitate

¶Sensualitas etiā est vis aīe sensibil' motiua. ꝛ ad idē mouet ad qđ vis ꝓcupiscibil' ꝛ irascibil'. sz ab eis differt. ¶Prīo qz sp appetit q̄ ꝺlectabilia sunt corpi. ꝛ q̄ ei nociua sūt refugit. Cōcupiscibil' ꝺo ꝛ irascibil' bene ꝟsank et mouēk etiā circa bonū vl' malū nō delectabile nec nociuū corpi. Scđo qz sensualitas magz corpi ꝓūgik. estq̄ magis ad carnē dep̄ssa. Et sīc ī brutis ita ī hoīe suo ꝓpꝺo motu mouek nec aliq̄ lege strīgik. q̄n sp ī appetitu rez ad corp⁹ ptinētiū moueak. Nobil⁹ tm̄ ē ī hoīe q̄z ī brutz. qz ī homīe ei ꝓuenit aliq̄liť subiectā eē ꝛ obediētē volūtati ꝛ ratōi. Sz ꝓcupiscibil' ꝛ irascibilis ꝓūgūk ratōi. ꝛ put sunt in hoīe rōe frenank ac regūk ꝟtutiby q̄ ī ipis fundank. vt tpantia q̄ ē i ꝓcupiscibili. ꝛ fortitudie q̄ est ī irascibili. ¶Uis sensibil' motiua mouens corpal⁹ diuidik ī ꝟtutē naturalē. ī vitalē. in aialē. P̄ria. s. natural' motiua ē hūoz medi antiby arteriis q̄ radicāk ī epate. ꝛ h̄ p spm̄ naturalē. Scđa. s. vital' est motiua pulsuū mediātiby arteriis q̄ radicāk ī corde. ꝛ h̄ p spm̄ vitalē. Tercia. s. aial' ē motiua membroz mediātiby neruis q̄ radicāk in capite ꝛ h̄ p spm̄ aialē. Et fm istoz diuersitatem vt videk/dicik spūs natural' vital' ꝛ aial'. q̄ tū vn⁹ ꝛ idē est in substātia. licz fm ꝓpatōz dictoz motuū diuersificek in ratōe.

De aliquibus potētijs anime ratōnalis.

Est insup sciēdū q̄ q̄tū ad p̄ñez materiā spectat ꝛ sufficit. potētie aie rōnal' fm ph̄m p̄ncipal⁹ seu p̄maria diuisiōe diuidūk ī cognitiuā quā theologi īt̄lectū vocāt. ꝛ ī motiuā quā theologi affectū noīant. Tūc ei potētia aīe īt̄llect⁹ ꝺz/qñ ē app̄hēsiua. ꝛ volūtas ꝺz qñ ē motiua ¶Jtē sciēdū q̄ aīa q̄sdā vires hz sepatas a corpe/ꝛ fm q̄s ñ innitiť corpi. licz eis vtaťvtēte corpe/vt sūt vellet īt̄lligere Quasdā ꝟo hz īsepabiles a corpe maxīe respēu hoīs q̄tū ad opatōz. qz. s. anīa extra corp⁹ eaz opatōz exercere ñ p̄t. vt sūt vires sēsibiles. ꝺ q̄by sup̄. Hz etiā aliq̄s q̄ ad se dūtaxat. vt sūt rō. volūtas. libez arbitriū. Aliq̄s vero hz q̄by corpi pmiscek. vt sunt vis naturalis. vital' ꝛ aial'. de q̄bus sup̄ tactū est.

Vis motiua anime

rationalis diuidit.

Est insup sciēdū q̄ vis motiua aīe rational' diuidit p impatiuā in cōsiliatricē. in affectiuā. ī cōsiliatricez ⁊ affectiuā sil'. Prima est libez arbitriuz et sinderisis. scda est ratio. tercia est volūtas. q̄rta dr ipe intellect⁹ p̄ticus. De trib⁹ primis solū exigit matia p̄sens facere mētōez

De libero arbitrio

Libez arbitriū fm Aug. dr facl'tas rōis ⁊ volūtatis. qua eligit bonuz gr̄a existēte ⁊ malū gr̄a desistente. In q̄ diffinitiōe ponit ratio vt p̄siliari⁹/et volūtas vt imperās. Rō enī dicit aliq̄d eē bonū vl' malū. ⁊ volūtas facere vl' nō facere impat. Ex q̄ etiā diffinitōe ac etiā ipa liberi arbitrij denoīatōe/claz est q̄ libez arbitriū ratōem ⁊ volūtatē p̄hēdit. Arbitrium est ipi⁹ rōis. libertas aūt ē ipi⁹ volūtat'. ¶ Est tñ circa ħ aduertēdū q̄ libez arbitriū dupliciť p̄siderari p̄t Uno mō simpl'r fm se et suā eēntiā. ⁊ tūc libez arbitriū nihil addit sup̄ rōem et voluntatē. ⁊ isto mō p̄siderādo non p̄pe sibi p̄peteret diffinitio sup̄ posita. nec p̄pe tūc deberet dici vis aīe rōnal' impatiua. Alio mō p̄t p̄siderari fm q̄d ⁊ fm quandā relatōez. ⁊ tūc aliq̄ modo addit vltra rationē ⁊ voluntatē. nō q̄dē q̄ in rōe et volūtate ponat aliquā nouā q̄litatem esse. sz solū q̄ndā liberā ⁊ naturalē aptitudinē et facultatē cōcurrētie rōis et volūtatis ad aliquē actū. ⁊ tunc p̄pe sibi p̄petit diffinitio p̄dicta. q̄. s. ē facultas siue cōsensus volūtat' et ratōis. ⁊ importat seu dicit illa facultas q̄dā dominiū ad aliq̄d disponēdū et faciēdum q̄ nō est rōis tm̄ nec volūtatis tm̄. nisi alia p̄comitāte ⁊ contra dicēte. Sicut p quoddā exemplū. ex concursu ꝑtutis man⁹ ⁊ virtutis ocl'i resultat ptās scribēdi. ad quod tm̄ altera iparū ꝑtutum p se nō sufficeret. Sic ex p̄cursu rōis ⁊ volūtatis resultat q̄dam libertas siue q̄dam dominiū ad aliq̄d disponēdū ⁊ faciēdū ad q̄d altra ipaz p se ñ sufficeret. Et istō ppie dr libez arbitriū. ⁊ tūc p̄pe dicit vis motiua aīe rōnal' imperatiua.

De sinderisi quid ē.

Sinderisis est vis motiua seu potētia naturalis aīe rōnal'. que sp nata est figi in supioribꝫ/naturalit mouens ⁊ stimulans ad bonū et abhozēs malū. ⁊ ī istis nunq̄z est errans. nec fm sinderisim est peccare. Et dicūt aliqui sinderisim esse cōsciētiam vel cōscientie iudiciū. Et dicit etiam vis impatiua. quia semp de se impat et inclinat ad bonū

De ratōe quid est

Ratio dicit ipa vis motiua anie rationalis cōsiliatrix. ⁊ discernit conferēdo inter bonū ⁊ malū. ⁊ int̄ bonum et melius. compando. s. vnū ad alterū. ⁊ dicit simul cognitiua ⁊ motiua. Cū enim iudicat aliq̄d esse bonū vl' malū. ⁊ ibi sistit tunc dicit cognitiua. Si vero vlteri⁹ p̄cedat iudicādo aliq̄d bonū. vt scz fiat. vl' malum vt euitet/tūc dicit esse motiua. Si vero adhuc ampli⁹ p̄cedat ⁊ nō solū iudicat aliq̄d esse bonū vt fiat. sed cū hoc etiā illō fieri appetat. tūc iam trāsit in libez arbitrium/quod p̄pendit ratōem et voluntatez vt supra dictū est. ¶ Hec vis aīe. scilicz ratio diuidit in partē superiorē et in partē inferiorē. Pars supior cōmuniter ratio supior nominat. ⁊ pars inferior ratio inferior. Et licz iste due partes idem sint in re et essentia. diuersificant tamē fm ratōem suaz operatōnū seu officiorū/ac etiam suaz dispositionū. sicut diceret de eodē oculo nūc sursum nunc deorsum aspiciēte. Superior enī pars ratōis seu supior ratio diuinis ⁊ eternis intendit. Inferior vero de trāsitoriis iudicat et ea disponit. Itē superior ps ratōnis innititur et ratiocinat p leges seu p rationes diuinas ⁊ eternas. vtputa hoc est faciendū vel non faciendū quia deus p̄cipit vel prohibet. Hec habet motū circa res transitorias ⁊ tēporales/nisi int̄ tum ad eas per modū cōsilij ratōnes eternas et diuinas deducit. Inferior ꝓ ps innitit ⁊ rōcinat p leges ⁊ rōes hūanas. vtputa. tale q̄d faciēdū est vl' nō faciēdū. q̄ honestū vel inhonestū ē. Uel q̄ reipublice expedit vl' nō expedit. Itē supior ps regit/⁊ hinc vocat supior. inferior ꝓ regit ⁊ hic vocat inferior. Supior ps p̄cat hoī ade. et sibi cōmuniter attribuit p̄sensus. q̄ dū rō ad supiora p̄uertit/purgat et illuminat. dūq̄ rōes eternas p̄spicit in bono fortificat ⁊ vigoratur. Inferior ꝓ pars p̄parat mulieri eue. q̄ dū ratio ad hec inferiora p̄uertit/et circa res corpales versat. iā p sensualitatē cui

ꝓiuncta est molliri incipit/ꝛ sepe ab eis allicit et trahit. Videt enī sibi sp pomū porrigi. i. illecebrā/ q̄ est carnal' cōcupiscentia et delectatio/vicinā habet.

De volūtate et q̄dam eius diuisione.

VOluntas dicit vis affectiua motiua. īmo inter motiuas p̄cipua cuz sit general' motrix oīm viriū. Luz enī intellectus ap̄hendit aliq̄d vt bonuz vl' vt ꝓueniēs. voluntas viribz affixis ip̄is organis sensuū/impat. sicut est visui ad videndū. auditui ad audiendū. ꝛ sic de alijs sensibz. Similit' in motu locali volūtas īperat virtuti animali motiue mēbrorū ꝛ ꝑtuti q̄ est in neruis. ꝛ ita mouet ad ambulandū ꝛ currēdū ꝛ hmōi sil'ia. Inter potentias aīe nulla est liberior. qz nec obligatur organo. nec cogit obiecto. ꝓpter qđ dicit Aug⁹/ q̄ nihil adeo in nostra potestate est sicut volūtas. Et diuidit in voluntatē naturalē ꝛ in deliberatiuā. Prima. s. natural' dirigitur ꝑ synderisim. Scđa ꝓo. s. deliberatiua dirigit ꝑ rōnem. Et sunt idem in essentia. sed differūt ī modo appetēdi seu volendi. Natural' eī sp inclinat ꝛ instigat ad bonū honestū ꝛ r̄murmurat ꝺ malū. quia cū ꝑ synderisim dirigat/ īmutabiliter appetitus ei⁹ ad beatitudinē inclinat. ¶ Deliberatiua vero post rōnis deliberatōz/ aliq̄n adheret bono. aliq̄n malo. ꝛ ꝓut appetit facere hoc vel illud dicit deliberatiua. Et fm iudiciū ratiōis ꝑ quā dirigit ꝑt ad malū inclinari. q̄a sepe cōtingit rationem in deliberādo deficere.

¶ In primi motus sint peccata. et que.

RIstis sic p̄suppositis videndum nūc occurrit de ip̄is p̄mis motibus. an. s. sint pcta. ꝛ que. Qđ in effectu ē q̄rere. an in sensualitate possit esse pctm. cum ip̄a sensualitas hmōi motuū p̄ncipiū sit et subiectū. Circa qđ varij sunt modi dicendi Sed q̄tū ad hūc tractatū sufficit tangere ꝺmūios. Pro cui⁹ declaratōe est adhuc vltra sup⁹ notata scindū. q̄ sensualitas in hoc ꝓposito dupliciter ꝓsiderari pōt. Uno modo in se ꝛ simplicit'. ꝛ isto mō sensualitas in furiosis ꝛ īfantibz sicut ꝛ in alijs hoībz esse dicit'. īmo isto mō ꝓsiderādo/ in ea (vt dicit Aug⁹. vt q̄ supra tactū est) cū brutis cōmunicam⁹. Et isto mō accipiēdo in sensualitate nullo modo potest esse pctm̄. Alio mō pōt sensualitas ꝓsiderari nō ita simplicit'/ ꝛz q̄dāmodo respectiue. put. s. est quodāmō ad rationē ordiabil' ꝛ ab ea psuasibilis Et isto mō ꝓsiderādo q̄m cōtingit sensualitatē ad illicitū moueri/ et sic quodāmō a regula iusticie deordīari/ talis ei⁹ deordinatio habz rationē peccati. inq̄tū tm̄ pctm̄ dicit et ꝓportat quandā rōez vicij quandāq̄ deordinationē/ que p̄t esse via ad opus p̄hibituz/ ꝛ vituperio dignū. Non tm̄ inq̄ntū peccatū dicit culpā. quia act⁹ vicios⁹ ea sola rōne dicit culpa qua ē a volūtate. Et iuxta hūc duplicē modū ꝓsiderādi verificat illō q̄ a nōnullis dicit. q̄ est aliq̄s act⁹ ꝑpri⁹ sensualitatis simpl'r ꝓsiderate. q̄ nō est ꝑpriu⁹ actus sensualitatis inq̄ntū humana. ¶ Est etiā sciendū q̄ vt ex sup̄ tactis satis elici p̄t triplex in aīa q̄tū ad hāc materiaz spectat repitur esse mot⁹ seu appetit⁹. s. natural'. sensitiuus. rōnal'. Mot⁹ autē aīe ꝑt h̄ accipitur nihil aliud est q̄ aīe inclinatio in aliq̄d. et ideo illis aīe viribz seu potētijs q̄bz inclinatio nō ꝓuenit/ nō attribuit ꝑ̄ motus. Inclinatio aūt ē in appetitu q̄ mouet in aliq̄d agendū vel habendū. ꝛ ideo actus appetitiuaz virtutū anime mot⁹ ꝑprie vocant. nō autē act⁹ virtutū ap̄hēsiuarum. ¶ Motus seu appetit⁹ naturalis est quem nō imaginatio gignit seu causat. sed ip̄a q̄litatū naturaliū dispositio quibz naturales anime vires suas actōnes exercēt. Occurritq̄ iste mot⁹ repente ꝛ q̄si subito. vt esset dare exemplū in repentino motu seu appetitu cibi. vel alter⁹ delectabilis. Hic motus in nullo ratōi subiacet. nec obedit. sed nec volūtas sup eo qđcunq̄ habz dominium cū natural' sit. et sit extra genus moris seu morale. ꝛ ideo nec in eo peccatū esse p̄t. Et licz effectualiter ī sensualitate sit primo mō ꝓsiderata. nō tm̄ cōmunit' notatur motus sensualitat⁹/ sed mot⁹ natural' ex eo (q̄z vt tactū est) ad naturaliū q̄litatū actōez cō sequit'. Et vocat' iste mot⁹ ab aliqbz primo p̄mus motus ¶ Motus autē seu appetit⁹ sensitiuus est qui ex p̄cedenti imaginatōne vel p̄cedenti motu naturali ꝓsequitur. et vocat' iste motus scđo p̄mus. q̄ est ille mot⁹ q̄ primo post motū naturalē (de quo statiz supra) insurgit seu occurrit. Et attribuitur iste mot⁹ sensualitati scđo mō considerate.

inc̄tū. s. hūana ⁊ ad rōem ordinabilis. Et isto mō sumēdo sic describit. Prim⁹ mot⁹ est mot⁹ sensualitat⁹ fm ipulsum fomit⁹. tēdens ipetuose ad fruitōez creature delectabil'. Hmōi p̄mi mot⁹ sensualitat⁹ q̄dāmō in nr̄a ptāte sunt/⁊ q̄dāmō nō. Si enī q̄libet eorū singillatim p̄sideret. sic ī nr̄a ptāte sunt. qz quēlibz eoz possum⁹ p̄uidēdo declinare et ipedire ne insurgat. Si aūt oēs sil' p̄sideren̄t nō sunt ī ptāte nr̄a. qz licz ipedire possum⁹ ne iste vl' ille isurgat. nō ē tū in ptāte nr̄a facere q̄n aliq̄s isurgat. imo duz vni obuiare nitimur/ex alt'a pte p̄t alt⁹ motus surrepe. Hō enī p̄t cē sil' intētio volūtatis retinēt⁹ ꝺ diuersa ī actu. Ut dari p̄t exē plū ꝺ nauta/ q̄ singula foramia sue nauis obstruere p̄t ne p illa aqua ītret. Sz nō p̄t oia sil' obstruere vt aq̄ nusq̄ ītret. Et rō est qz hmōi p̄mi mot⁹ sensualitatis sic̄ sūt peccata/ita sunt pena pcti. s. origial'. ⁊ iō merito dicunt venialia. qz hoc ipo venia digna sunt. ¶ De tercio motu seu appetitu. s. rōnali dicet ifra. vbi de delectatōe ⁊ psensu tanget. ¶ Est insup notandū qz triplex in respectu ad ipam volūtatē repit⁹ dr̄ñtia actuz. ⁊ intellige siue iterioz siue exterioz̄. vt etiam mot⁹ interiores p̄hendant. ¶ Aliq̄ enī sunt sup q̄bus ipa volūtas nullū habz dominiū neq̄ pleti neq̄ incōpleti. imo q̄n etiā eos singillatim p̄sideraꝺo/ nullo modo sunt in ptāte nr̄a. vt sunt act⁹ q̄s voluntas nō solū nō imperat. sz nec ipedire aut rep̄mere p̄t. vt sunt p̄mi motus naturales. de q̄bus sup̄. Et in talib⁹ nullū est peccatuz. nec veniale nec mortale. Et rō est. qz null⁹ actus ponit⁹ in genere moris seu moral'. nisi habita p̄sideratōe ad voluntatē q̄ est p̄ncipiū oīm actuū moraliū. Et hīc est q̄ ibi dicit genus moris incipe. vbi p̄mo dominiū volūtatis inuenit⁹. ¶ Aliq̄ sunt act⁹ ī q̄b⁹ volūtas dominiū q̄ꝺā hz/ nō q̄dē cōpletū ⁊ pfectū sed incōpletū ⁊ impfectū. vt sunt actus q̄ nō p imperiū ipi⁹ ratiōis pcedunt. sed tū p̄t eos voluntas si voluerit ipedire ⁊ rep̄mere. nō q̄dem ne insurgāt. sed ne vlteri⁹ vsq̄ sz ad delectatōnem ⁊ cōsensum pceꝺant. q̄les sunt act⁹ q̄ p̄cedūt app̄hensiōem rōis. Et istoz actuū ꝺr volūtas causa nō q̄dem de p se. quia nō imperat. sz de p accidens. qz nō ipedit cū ipedire possit. Et isto mō ꝺr voluntas causa p̄mozuz motuū. Et in talib⁹ si deordīatio p̄tingat rōem pcti habz/nō q̄dem pcti pfecti ⁊ cōpleti. vt est peccatū mortale. sed tū incompleti ⁊ impfecti q̄le est pctū veniale. ¶ Alij sunt act⁹ in q̄b⁹ volūtas ꝓpletū ⁊ plenum habz dominiū. vt sunt act⁹ q̄ ex ei⁹ iperio pcedunt. ⁊ q̄ nō solū app̄hensionē sed etiā deliberatōez rōis sequunt. Et in istis cōsistunt act⁹ vtutis vl' pcti mortal'. nisi ex electōe pcedat. Electio autē nō nisi ex imperio volūtatis pgredit. Et iō nō p̄t esse virtus vel pctū mortale nisi in ill' actib⁹ q̄ ex imperio volūtatis pcedūt. Et hmōi actuum ꝺr volūtas esse causa ꝺ p se et simplicit. qz vt tactū ē ip̄os imperat. Et de istis actib⁹ latior in seq̄ntib⁹ venit faciēdus sermo. Et fm hanc distinctōz intelligi ⁊ accipi debz. dū scriptū repit⁹ q⁹ oīe pctū ē in volūtate. nō enī est intelligēdū q⁹ sit ī volūtate tāq̄ in subiecto sed tāq̄ ī causa/vt tactū est ꝺ p se et simpl'r/vel de p accidēs. ¶ Ex p̄cedē T tib⁹ clare liq̄re p̄t/qū p̄mi mot⁹ seu motus sensualitatis pctā sunt. ⁊ q̄. ¶ Mot⁹ enim seu appetit⁹ natural' q̄ dicit p̄mo p̄m⁹ nullo mō est peccatū. qz vt satis sup̄ declaratum est volūtas nullū sup eū dominiū habet. neq̄ pleti neq̄ incōpleti. nec ē in potestate nr̄a. ¶ Mot⁹ seu appetit⁹ sensitiuus q̄ secꝺo p̄mus dicit⁹ ⁊ p̄pe sensualitati attribuit⁹. cū tal' motus vt tactū est/ipa sensualitas sit p̄ncipiū ⁊ subiectū. peccatū est sed veniale. Peccatū q̄dem tū ppt q̄ndam ioꝛdinatōem quā dāq̄ delectatōem annexam q̄ in eo est. tū qz quodāmō voluntari⁹ ē. nō q̄dem fm se/sz qz a volūtate q̄ est sup eo dominiū licz incōpletū habz. et q̄ sp fm iudiciū ratōis moueri ꝺz/ip̄m dū p̄sentit ñ statim rep̄mit. Uel sez int̄tū p̄t impediēdo. vel non p̄sentire deliberādo. vl' cogitatōz ī aliꝺ diuertēdo. Ueniale q̄dem qz ill̄ dominiū q̄ꝺ sic sup hmōi p̄mū sensualitatis motū ipa volūtas habz. nō ē dominiū cōpletū. nec est in eius plenaria ptāte. illꝺ ad quod sic ille mot⁹ seu appetit⁹ sensualitat⁹ inclinat a se statim abūcere. ⁊ ideo in eo nulla p̄t esse rō peccati mortal' sz solū venialis ¶ Aliā ratōem q̄re in sensualitate mō q̄ sup̄ p̄sideraꝺa/p̄t esse pctū sed nō mortale/ assignant alij. que licz ī effectu in idē cū supra tacta redire videat/ad maiorē tū declaratiōnē/et qz freq̄nter diuersi intellectus diuersis ratōibus mouent/visa est nō debere omitti. Et ē ista. qz aliter viciat ⁊ deordinat mortale pctū. et aliter veniale. Mortale enī viciat ⁊ deordinat deordinatōe perfecta et

ꝯsummata respectu finis vltimi. q̃ deordinatio ꝯsistit in auersiõe ab ipo vltimo fine qui est dei. ac ei cõtẽptu cũ deliberato cõsensu. que oĩa soli sunt ratõis. cũ (vt sepe in supioribꝫ dictũ est) eius sit act hũanos regulare. ⁊ in finẽ vltimũ dirigere. Deordinatio ꝑo peccati venial nõ est deordiatio pfecta ⁊ consũmata sed solũ inchoata. non enĩ habet pctĩ deordinatio in potẽtia inferiori cõsummari sed solũ inchoari. et in potentia supioꝛi fit ꝯsũmatio. Et hinc est ꝙ ĩ ratõe q̃ est potẽtia supioꝛ ꝯsistit pctm̃ mortale. In sẽsualitate ꝑo q̃ ẽ potẽtia iferioꝛ ñ ꝯsistit nisi veniale. ¶ Et intelligant ꝑdicta etiã de ꝑmis motibꝫ actuũ, phibitoꝛũ. q̃ũ scz delectatio ⁊ cõsensus ⁊ a fortioꝛi actus exteioꝛ de suo genere sunt aut esse ꝑñt pecca mortalia. Nam de aliꝭ q̃rum delectatõ ꝯsensus ⁊ act de suo genere nõ sunt nec eẽ ꝑñt nisi pctã venialia. ridiculũ esset q̃rere ⁊ nõ bene sanũ dicere ⁊ ponere eoꝛ ꝑmos motus q̃ in sensualitate sunt pctã mortlia esse. ¶ Ex q̃bꝰ oĩbꝫ liquet ꝙ lz ipe ꝑmꝰ motus sensualitatis nõ habeat rationẽ mortalis pctĩ. ꝑt tamẽ ad pctm̃ mortale ꝯcurrere. ĩmo vir sine eo ꝑt pctm̃ mortale ꝯmitti. Licz aliq̃ aliter dicere ausi sint/distinguentes circa ꝫ duo genera pctoꝛum. s. spũalia. q̃ꝫ aliq̃ cõtingere dicunt circa obiectũ apꝓhẽsum a sensualitate. et a talibꝫ rõem inferioꝛẽ sine sensualitate nõ peccare. vt exẽplificant in odio felicitatꝭ aliene ĩ se. Aliq̃ ꝑo ꝯtingere dicũt nõ circa obiectũ a sensualitate apꝓhẽsum. ⁊ in talibꝫ rationẽ inferioꝛẽ sine sensualitate peccare posse. vt indebita curiositate scie Carnalia aũt sp dicũt circa obiectũ sensualitatis cõtingere. ⁊ ideo ĩ hiꝭ rationẽ inferioꝛẽ nũq̃ sine sensualitate peccare. ſz q̃ bñ radicẽ ⁊ originẽ cuiuslibꝫ peccati ĩuestigare voluerit. repiet nullũ eẽ peccatũ in q̃ ipi sensualitatꝭ motus nõ cõcurrat. ĩmo q̃n ĩ eo ꝓpinque vl remote ĩchoet ¶ Octo autẽ ꝯmũiter assignãt rões seu cause q̃re homo ꝓnioꝛ est ⁊ pcliuioꝛ ad malũ q̃ꝫ ad bonũ. ¶ Prĩa cã est/qz vt dicit sapiẽs Corpus qđ coꝛrũpit aggrauat aĩam/eaz scz trahens ad malũ. ⁊ nõ sic erigẽs ad bonũ. ¶ Scda causa est/qz vt dicit Aug. plꝰ valet malũ inolitũ q̃ꝫ bonũ insolitũ. Nõ sic exponi ꝑt. Plꝰ valet. i. fortꝰ est ad mouẽdum. s. ⁊ attrahẽdũ malũ inolitũ. i. naturale ⁊ innatũ. q̃ꝫ bonũ insolitũ. i. nõ ꝯsuetũ. ¶ Tercia causa ẽ qz naturaliꝰ facilꝰ ẽ descẽdere q̃ꝫ ascẽdere. ĩmo magis trahit vnũ deoꝛsum q̃ꝫ descẽ sursũ. ¶ Quarta cã est. quia ꝯmũiter ea q̃ nos ad malũ incitãt et iducũt nobis ꝑsentia sunt. finis ꝙ ꝑmiũ ꝙtuꝭ nobis absens est. ¶ Quĩta causa est. qz plures circũstantie ad bonũ actũ requirũtur q̃ꝫ ad malũ. ĩmo bonũ fit nisi ex ꝯcursu omnium circũstantiaꝝ ad illũ debitaꝝ. malũ vero ꝯtingit ex defectu vnius. ¶ Sexta cã est. qz ꝯtinue ad nostꝝ ꝓncipiũ scz ad nihiluꝫ tẽdimꝰ. ¶ Septima cã est. qz fomes q̃ nos ad malũ mouet ⁊ ꝓnos facit sp ĩtra nos ẽ. glia ꝙ quã q̃rimꝰ extra nos. ¶ Octaua cã est. qz vires aĩe ad diligendũ tpalia sũt actiue. ad ea ꝙ que sunt gr̃e ⁊ glorie sunt q̃dã modo materiales ⁊ passiue. Virtutes eteniꝫ p modũ acq̃sitõis hr̃i nõ ꝑñt. sed solũ per modũ receptõis. qz malũ ex nobis ipis ⁊ p nos facere possumus. bonũ ꝙ facere nõ nisi gr̃a dei adiutrice valemus.

De natura delectationis. an sit pctm̃ ⁊ quod.

Expeditis his q̃ circa ꝓmos motus sensualitatꝭ dicẽda occurrebãt/venit aliq̃d de delectatõe tangenduz. an scz sit pctm̃. ⁊ qđ. Pro q̃ intelligẽdo expediẽs ẽ aliq̃s ex multis ⁊ variꝭ delectationũ diuisiõibꝫ ⁊ specieb q̃ p nõnullos assignari solent/q̃ꝫtũ ad ꝑsentẽ materiã sufficit declarare. ¶ Una igit inter ceteas diuisio ponit/q̃ delectationũ aliq̃ sunt coꝛporales et sensitiue. alie sunt spũales seu ĩtellectuales. ¶ Delectatões coꝛpales ⁊ sensitiue dicũtur q̃ in appetitu sensitiuo ⁊ de bono sensibili seu bono ſm sensum fiũt Spũales ꝙ seu intellectuales sũt q̃ in appetitu ĩtellectiuo ⁊ de bono intelligibili seu bono ſm intellectũ ꝯsistũt. Certũ est enĩ delectatões freq̃nt apꝓhensionẽ ratõis seq̃/apꝓhẽdentis. s. aliq̃d rangꝫ bonũ ⁊ ꝯueniẽs. ad quã rõis apꝓhensionẽ nõ solũ ꝯtingit ꝯmoueri appetitum sensitiuũ p applicatõem ad aliquã rẽ ꝑticularẽ. verũetiã appetitũ intellectiuũ q̃ ꝓꝓrie nihil aliud est q̃ꝫ voluntas p applicationẽ ad aliq̃d intelligibile. ⁊ ſm h in appetitu intellectiuo est delectatio. sicut ⁊ esse ꝑt in appetitu sensitiuo. Sz inter hmõi istorũ appetitũ delectatões multũ interest. Nam delectatio appetitꝰ sensitiui sp est cũ aliq̃ trãsmutatõe coꝛpali. ⁊ isto respectu pꝓrie debz accipi ⁊ intelligi/dũ ꝯmũiter dicit delectatio q̃dam passio esse. q̃uis etiã ⁊ de

delectatōnibus intellectualiby ita intelligi possit sed nō ita ꝓprie. Dō tñ in vtrisq; delectatōiby intelligendū ē/capiēdo passiōez nō ꝓprie t stricte/put.s.ꝓuenit passiōibus corruptiuis t in malū tendentiby.vt egritudines.tristicia.timor.t hmōi. Sed large t quodāmō impropᵉ.put.s.dicit quandam corpalē alterationē seu aīe affectōem. Delectatio ꝙo appetit⁹ intellectiui de se sp est sine trāsmutatōe corpali. qz ꝓprie nihil aliud est q̄ simplex mot⁹ voluntatis se ad aliq̄d cōplacent applicātis. Et hinc dicit Aug⁹. qz cupiditas et leticia nihil aliud est q̄ volūtas in eis ꝙsentiēs q̄ volum⁹. ¶ Prime delectatōes.s.corpales et sensitiue. licz a corpe et sensu denominēt.sunt tñ delectationes toti⁹ ꝙpositi. Nam in eis est tā corpis q̄ aīe delectatio. Corpis q̄dem ꝓpter apphensiōem sensus q̄ est virt⁹ in organo corpeo.et q̄ nō nisi mediāte organo corpis apphendere pt.ex q̄ apphensione dū (vt tactū est) fit de bono t ꝙueniēti fm sensuz/sequr q̄dā virtus appetitiue q̄es i eo quod amat seu optat.t hinc creat illa delectatio corpalis. Alie ꝙo tam ex eo q̄ oēs hmōi vires appetitiue et apphēsiue i ea ꝙsistunt.q̄ etiā ꝓpter apphensionē ipi⁹ rōis q̄ sil̄r illō idem qō p sensum tanq̄ sibi bonū et ꝙueniens apphēsum est etiā tanq̄ bonū et ꝙueniens toti corpi apphēdit. Si ei rō nihil apphēderet/tūc ꝓprie nō esset delectatio. vt esset dare exemplū i infantiby t in insensatis/quoz licz sensus suū obiectū tanq̄ sibi bonū t ꝙueniēs apphēdere possit/et ex hinc (vt tactū est) seq̄ q̄dam virtus appetitiue in eo qō amat et desiderat q̄es.qz tñ in eis ratio nihil apphēdit nec dijudicat.et sic nec se delectari intelligūt aut cognoscūt.iō ꝓpᵉ delectari nō dicunt. Et h̄ est in effectu qō p aliq̄s dicit. q ad ꝓpam delectatōnez tria habēt ꝙcurrere.s.duo quoz est ꝙiūctio seu applicatio delectabil̄.vtputa appetentis t illius qō appetit/t terciū est hmōi cō iunctionis seu applicatiōis cognitio. Ex quo ifurgit q cōiter dicit delectatōem ꝓprie nō sine cognitione fieri. nec ꝓpᵉ delectationē esse/vt iā exemplificatuz est. Nec mirū si in hmōi delectatōiby toti⁹ compositi seu toti⁹ homis dicant sensus t rō/q̄uis diuerse sint corū opationes circa idem delectari. Nā certū est/q sicut idē pt p sensum et p ratiōem apphēdi.ita ꝙtigere pōt illud idē fm sensum t rōem ꝙsiderari.t ex hinc ꝓuenire q sensus t rō circa illō idē delectabāt. sz nō fit eodē modo. Nā sensus in eo in quo delectat solū delectat inq̄ntū illō apphēdit tanq̄ bonū t ꝙueniēs. t sic delectabile i sensu.ratio ꝙo in illo eodē delectat sed solū inq̄ntū illud apphēdit in ratōe boni vl̄ ꝙueniētis ad regimē t sustentatiōem toti⁹ corpis. Et intelligant ꝓdicta de inferiori pte rōis seu de inferiori ratōe. qz supi ori rationi delectatio nō attribuit.sz solum ꝙsensus in actū q̄ deliberationē seq̄tur/vt lati⁹ infra tanget. Scde ꝙo delectatōes.s. spūales et intellectuales sunt delectatōnes soli⁹ aīe.qz i eis nulla ē necessaria apphensio seu opatio sensus.vt facile ē ꝙsiderare

De alia diuisiōe delectatōis.

¶ Alia diuisio repitur q delectationū aliq̄ sunt spūales.alie carnales. Nec hic accipit spūalitas t carnalitas/put statim supᵉ.inq̄ntū.s.solam aīe vl̄ corpis delectatōez importet.sz vt capit apl's distinctionē faciēs inter hoīem spūalē t carnalē. i. ad Thoz.iij.et in pl'ib⁹ alijs locis.

De delectatōe spūali.

¶ Delectatio spūalis ꝓput hic accipit ē q̄ ē in deo creatore vel ꝓpter deū. ¶ In creatore q̄dez.q̄n.s.hō i eo directe delectat.cōsiderādo sez et cōtēplādo suā imensitatem maiestatē.t virtutē.t bōitatē.t hmōi. Juxta illō ps. Memor fui dei t delectat⁹ sum. Et illō. Delectare in dño.t dabit tibi petitōnes cordis tui. ¶ Propt deū ꝙo.q̄n.s.aliq̄s in aliq̄ bono alio a deo.siue sit intellectuale siue corpale debite delectat.nō tñ illic sistēdo sed delectationē illā pure in deū reflectēdo.vt si q̄s (exēpli grā) i scia sibi data delectaret.inq̄ntū se p eā i deū ad laudē q̄ suam t sui noīs exaltatōez ꝓficere posse speraret.vl̄ in aliq̄ re magna pulcra vl̄ admirabili.manuducēdo p illō intellectum suū in ammiratione et delectatōez infinite potētie.sapiētie t bonitatis dei. Juxta illō ps. Delectasti me dñe i factura tua et i operib⁹ manuū tuaz exultabo. Et de hmōi delectationib⁹ nō est hic longior ꝓtrahend⁹ sermo.tum qz materiā pntē ꝓprie nō cōcernūt nisi inq̄ntū speciē diuersam a carnalib⁹ cōstituūt.de quib⁹ hic tractādū vēit. tum quia hmōi delectatōes spūales ñ solū pctā nō sūt.sz meritorie. imo tāte eē posset q ad magnā ꝓfectōez hoīez ducerēt.

De carnali Car/nalis ꝓo delectatio q̃ ꝑut hic sumit 7 a spirituali de q̃ statim tactũ est distinguit/ ꝑt iuxta sup̃ tacta tã de bono intelligibili q̃ ꝺ bono sensibili esse. dupler itez q̃tũ ad hũc tractatũ suffic̃/ repit Una natural' alia voluntaria. ¶ Natural' ꝑut a volũtaria distinguit 7 stricte capiẽdo (nã large sumendo delectatio etiã volũtaria natural' dici ꝑt) ẽ cum vnaq̃z vis aĩe/ in suo obiecto qd̃ tã/ q̃ sibi bonũ 7 ꝓueniẽs appr̃hẽdit delectat. vtputa rõ in cognitõe veri/ visus in coloribus maxime medijs. Audit9 ĩ sonis mediocrib9. 7 sic de alijs. Et licz talis delectatio vix vnq̃ haberi possit ꝙn in ea sit aliq̃s cõcursus rõis 7 volũtatis. ĩmo vt sup̃ tactum est/ nõ ꝓpe al's delectatio dici deberet. tamen (vt in sil'i supius de ꝑmo motu in sensualitate dictũ est) in se ꝯsiderata nullã importat seu respicit rõis vl' volũtatis opationem. ĩmo ꝓpe nihil aliud ẽ q̃ quedã natural' virtutis appetitiue q̃es in aliq̃ bono sibi cõueniẽti amato seu desiderato. vt posset poni exemplũ de delectatõe q̃ habet ĩ calefactõe post magnũ frig9. vl' potu p9 vehementẽ sitim. Et hmõi delectatio sic ꝯsiderata/ de se nec laudabil' nec vituꝑabilis est Quia vt freq̃nter sup̃ tactum est. q̃ act9 dicũtur virtuosi vel defectiui ꝑ habent a ratõe 7 volũtate. inq̃tũ. s. ab eis imperãt vel cõsentiunt. ¶ Volũtaria ꝓo delectatio est ꝓo ꝑe que appr̃hensionẽ rationis ꝯseqũtur. Cũ ei ratio aliq̃d tanq̃ bonũ ꝓueniẽs appr̃hendit/ causat in ea q̃dam mot9 seu appetitus ad illud sic appr̃hensum/ quẽ ꝯsequit delectatio. que ꝓpe nihil aliud est nisi q̃dã volũtatis cõplacẽtia in eo quod sic ipa rõ appr̃hendit. Et hic motus seu appetit9 ratõis est ille motus seu appetit9 q̃ rõnal' nomiat de quo sup̃ vbi de ꝑmis motib9 sensualitatis actũ ẽ/ fiebat a motu seu appetitu naturali. 7 a motu seu appetitu sensitiuo distinctio. Et licz hmõi delectatio volũtaria vt statim sup̃ tactũ est/ possit etiã large sumẽdo natural' dici. hic tm̃ solũmodo ꝯsiderat inq̃tũ a ratõe q̃ voluntatẽ regulare habz./ iuxta qd̃ infra lat9 ꝺclarabit/ imperat aut cõsentit. et inq̃tum ipa volũtas in cuius libertate erat appr̃hensionẽ 7 motũ rationis sequi vel nõ seq̃. ꝑter quod hmõi delectatio volũtaria appellat. ad ipam etiã mouetur 7 inclinat. q; sub ista cõsideratõe 7 non al's venit hic de hmõi delectatione/ an sez peccatũ sit et quod inuestigandũ. ¶ Hunc Z igit̃ ad ꝓpositi cepti declarationẽ accedendo hmõi rationis appr̃hẽsio/ 7 extinde delectatio volũtaria cõsequẽs aut est debite regulata debiteq̃z mẽsurata. vt sez sit ĩ rẽ licitam/ et q̃tũ debz 7 quõ debet. vt exẽplificari posset de delectatõe etiã in se bonaz operationũ. ĩmo etiã ad magis materiã declarandã ĩ actu venereo. in legitimo tm̃ matrimonio/ 7 cũ debitis circũstãtijs vl' delectatione cibi 7 potus 7 hmõi. etiã post apprehensionẽ rationis ꝓtingentib9. 7 tal' delectatio nõ est peccatũ. Nec ei possibile esset aliquem humanit9 sine aliq̃ sensibili 7 corꝑali delectatõe viuere. ¶ Aut hmõi delectatio volũtaria sic ratõis appr̃hensionẽ conseq̃ns nõ est debite regulata et moderata. ĩmo defectiua 7 inordiata. vtputa q; est in rẽ illicitam. vl' q; debitã mensurã aut debitũ modũ excedit. qd̃ ex vicio fomite mouẽte ꝓcedit/ ꝓpter quod et viciosa dicit. Et ꝑ iterũ ꝓtingere põt dupliciter. ¶ Aut enĩ illa rationis appr̃hensio 7 exhinc delectatio voluntaria ex ipa ꝯseq̃ns est 7 ferk circa aliq̃d qd̃ ex suo genere solũ est peccatũ veniale. 7 tũc siue ratio supior vere vl' interꝑtatiue (iuxta qd̃ infra lat9 declarabit) cõsentiat/ siue nõ. hmõi delectatio de se nõ est nisi vẽiale peccatũ. vt esset in ꝟbo ocioso/ vl' risu superfluo. 7 hmõi. Notanter dicit̃ de se. q; ex circũstãtijs posset effici mortale. vtputa ꝓpt̃ nimiam libidinẽ aut ꝓtemptũ. aut q; cum intẽtione in aliqd aliud qd̃ de suo genere esset peccatũ mortale. ꝑut supra in pluribꝫ locꝭ. maxime vbi mẽtio facta est quõ petim̃ veniale possit mortale effici. satis declaratuz est. ¶ Aut illa rationis appr̃hẽsio/ 7 exhinc ipsam ꝯsequens ꝺlectatio ẽ 7 ferk circa id qd̃ de suo genere est mortale peccatũ. Et ꝑ magis aduertendũ venit. Tũ q; de hmõi delectatione maior ẽ difficultas quõ 7 quod peccatũ sit. Tum q; circa eã maior est diuersitas positionũ doctoꝝ/ q̃ tamẽ licz ĩ suis modis ponẽdi diuersi videant̃ effectualiter coincidũt. Est igit̃ circa hoc distinctõ aliquoz bene ꝯmũis. Quia si hmõi ꝺlectatio nõ est morosa. tũc nõ est nisi vẽiale peccatũ. Si vero morosa fuerit/ est peccatuz mortale. Intelligẽt es (vt dicũt) de mora cõsensus in delectationẽ 7 nõ de mora tẽporis. Notant̃ dicit̃ in delectationẽ. q; de cõsensu in actũ nullũ esset dubiũ. ¶ Sed istꝺ

lationi indiget declaratõe Tũ q; iste mod⁹ ponẽdi innuere videt aliquã esse delectationẽ morosam mora tp̃is. que nõ est morosa mora ꝓsensus. De qua tamen an sit peccatũ et quod/nõ satis videt exp̃mere. Tũ quia sic simplicit dicere cõsensum in delectationẽ esse peccatũ mortale nõ est vsq; q; verũ. etenim (vt infra videbit) est ꝓsensus in delectationẽ sub aliq; q̃litate repire. qđ ñ erit nisi pctm̃ veniale. Et ideo p ipa declaratione q̃tũ ad p̃sentẽ tractatũ sufficit facienda/est aduertẽdũ q; iuxta positõis sup̃ dicte effectũ/positionẽq; ꝓmuniorẽ hmõi delectatio q̃ sic circa id quod de suo genere peccatũ mortale existit est et ferẽ/in triplici dr̃ntia repit. Una q̃dẽ nõ morosa nec mora tp̃is/nec mora cõsẽsus. Alia morosa mora cõsensus/qđ tm̃ intelligendũ venit de ꝓsensu deliberato. ¶ Est insup aduertendũ q; cõmunit p omes doctores peccatũ delectatiõis p̃cipue morose ratõni attribuit ⁊ in ea dicit esse. Cũ enī (vt sepe supra dictũ est) ratio sit directiua hũanoꝝ actuũ. ⁊ nõ solũ exterioꝝ sed etiã interioꝝ passionũ. quotiẽscũq; rõ in illaꝝ interioꝝ passionũ directõe deficit/merito dr̃ peccatũ i ipa ratõe (inq̃stũ eaꝝ directiua) esse sicut etiam q̃ deficit in directõe exterioꝝ actuũ. Cuz igit (vt etiã sup̃ tactũ est) delectatõ sit quedam aĩe passio/⁊ p ꝓsequens eĩ⁹ directio ⁊ regulatio ad eĩ⁹ rationẽ p̃tineat/⁊ sit circa ipam delectatõnem. nõ posset ꝑpe indirectio cõtigere q̃n ex defectu rõis ꝓcedat. clarum est omnẽ indirectõez q̃ circa delectationẽ ꝓtingit rationi debere iputari. Et hic dr̃ peccatũ delectatõis i ratõe esse. imo amplius cũ delectatio licz sit i vi appetitiua tã q̃ in ꝑmo et ꝑtimo ꝓncipio. sit nihilominus etiã i ratõe tanq; in ꝓncipio motiuo. habeatq; ipa rõ (vt iã i effectu tactũ est) nõ solũ directõem circa seipaz/sed etiaz circa oĩa obiecta inferioꝝ aĩe viriũ que p eã diriꝑ possunt. ꝓsequẽs est indirectõem ⁊ irregulationẽ q̃ circa delectationẽ ꝓtingit. cũ nõ nisi ratõis cõsensu vel defectu cõtingere possit/debere ipi rõi imputari/sicq; peccatũ delectationis i ea esse. ¶ Est insup ad
7 maiorẽ sup̃ ꝓpositi cepti declarationẽ aduertendũ. q; licz ꝑpe loquendo pctm̃ delectatiõis p̃cipue morose. q̃ (iuxta sup̃ tacta) dicitur ipe cõsensus i delectatõz/possit etiã ad rõem supioꝛẽ dici p̃tinere. Tum primo q; vt in supioribꝫ satis tactũ est/licz ipa rõ supioꝛ et inferioꝛ ꝑm rõem suaꝝ operationũ et officioꝝ diuersificẽt. sunt tm̃ idem in re et essentia. et sic vir possibile sit ratõez ipsam inferioꝛẽ circa aliq̃d et gr̃a materie de qua sermo circa delectationes ꝓcurrere. q̃n etiam ipa ratõ supior effectualit cõcurrat. Tum secõ q; ipa ratio supioꝛ q̃ regulis legis diuine ⁊ eterne que supioꝛ est innitit regulare habz ipam rõem inferioꝛẽ q̃ solũ regulis legis humane q̃ inferioꝛ est intendit. Et ideo vir est possibile ipam rationẽ inferioꝛẽ circa indirectionẽ delectatiõis deficere/q̃n ꝑe. ſ. imperãdo/vel iterp̃tatiue. ſ. rep̃mere negligẽdo ipa ratio supioꝛ cõsentire dicat. Tum tercio q; nihil est de q̃ rõ inferioꝛ que (vt tactũ est) regulẽ legis inferioris intẽdit/iudicare possit. de q̃ nõ etiã ipa ratio supioꝛ que regulis legis supioris et ad quã leges alie reduci habẽt innitit/iudicare etiã valeat. Quicq̃d enī (vt cõiter dicit) iudicio rõis inferioris subiicit. subdit etiã iudicio supioris/et nõ econtra. Et hinc (vt tactũ est) ipe ꝓsensus in delectatõnẽ si facta inq̃sitõe circa ipm p leges diuinas ⁊ eternas hõ in eo ꝓseuerauerit ad ipam ratõem supioꝛẽ dici possit p̃tinere. Tamẽ ꝓprie dr̃ delectatio ipa in ipamq; delectationẽ ꝓsensus/solum rationi inferiori attribuit. Cõsensus ꝺo in actũ seu actus executionẽ ipi superiori rationi. Et ratio ẽ/q; ratõni supioꝛi (vt magis infra declarabit) ꝓpter sup̃mitatez legis cui innitit/reseruat iudiciũ finale ⁊ sup̃mũ de eo quod i actibꝫ hũanis vltimum occurrit. quale est ipe actus seu ipi⁹ actus executio. Nam vltra actũ seu act⁹ ꝓplemẽtũ nõ est vlterior ꝓgressus. Ipi vero ratõi inferiori que nõ intẽdit nisi circa legẽ inferioꝛẽ ꝓuenit etiã iudiciuz/sed nõ finale. imo solũ quoddã p̃ambulũ respectu aliquoruz que ad ipm actũ seu ipsi⁹ actus executiõez ordinant. quales sunt ipsa delectatio et in ipam delectatiõez cõsensus. Et ideo ipsi rationi inferiori attribuit ⁊ nõ supioꝛi. Etiã ꝓprie delectatio et ꝓsensus in delectationẽ nõ sunt actus diuersi ꝑm gen⁹. q̃ diuersitatem potẽtie exigãt. sed differũt solũ p deliberatũ ⁊ nõ deliberatũ. sicq; nõ est inconueniens vtrũq; rationi inferiori attribui.
¶ Est insup aduertẽduz q; magna respectu terrenoꝝ seu humanoꝝ actuũ/est int⁹ mot⁹ supioris rationis ⁊ mot⁹ inferioris ratõis ⁊ exhinc volũtatis varietas. ¶ Ꝟppehensio

nãq̃ inferioris ratõis q̃ (vt sepe dictũ ẽ) de se et p se ipis actib⁹ ⁊ negocijs hũanis dis/ponẽdis ⁊ regulãdis itẽdit dupl'r se habe/re põt. ⁊ fm ℏ etiã duplicit põt eã mot⁹ vo luntatis seq̃. Uno mõ simplicit ⁊ absolu/te. cũ seq̃ ipa rõ subito aliq̃d apprehẽdit. et etinde statim sine aliq̃ discussiõe illud sic p eam apphẽsuz tanq̃ bonũ vl' malũ ꝓueni ens vl' nociuũ/delectabile vl' ñ dlectabile ⁊ hmõi dijudicat. Si igit talẽ subitã rati onis apprehẽsionẽ idiscussamq̃ dijudica/tionẽ volũtas in vnũ vl' aliud se inclinan/do sequat/tũc dicit volũtas nõ deliberata ⁊ motus seu appetit⁹ nõ deliberatus. Alio mõ inq̃sitiue. cũ. s. ipa ratõ postq̃ aliq̃d sic vt pferr apprehẽdit de illo sic p eum appre hẽso/an vt tactũ est bonũ vl' malũ. ꝓueniẽs vl' nociuũ. delectabile vl' nõ delectabile exi stat/rõcinãdo inuestigat. tũc si talẽ apphẽ/sionẽ ⁊ inuestigationẽ volũtas seq̃t/ꝺr volũ tas deliberata/⁊ mot⁹ seu appetit⁹ delibe/ratus. ¶ Rationẽ ꝟo supioꝛẽ/qꝛ vt etiã supẽ tactũ ẽ/actib⁹ ipis ⁊ negocijs terrenis ⁊ hu manis de se ⁊ p se nõ intẽdit. ⁊ nũq̃ in ob/iecta inferioꝛũ aĩe viriũ q̃ p ipsam etiã diri gi habẽt ferr. nisi solũ inq̃tũ de ipr ratões diuinas ⁊ eternas ꝓsulit. qđ clarꝫ est fieri nõ posse/nisi p modũ inuestigatõis ⁊ deliberatõis/nũq̃ respectu ipsoꝛ actuũ ⁊ negocio rũ terrenoꝛũ ⁊ humanoꝛ seq̃tur mot⁹ aliq̃s nisi deliberat⁹ Et notãter ꝺr hic/dũ de ipa ratione supioꝛi fit mẽtio respectu obiectoꝛ inferioꝛ aĩe viriũ ac negocioꝛ terrenoꝛũ ⁊ hũanoꝛuz. Nam respectu sui ꝓpꝛij obiecti aliq̃ bñ habz subitũ ⁊ inordinatũ motũ. qđ nõ ẽ pñtis speculatõis declarare. ¶ Qꝛ etiã sepe qđ i supioꝛib⁹ dictũ ẽ. i subseq̃nti/bus forsan repeti ꝓtinget/ratõz ipaz ad ali q̃d moueri ⁊ se applicare vl' ꝓsentire. quod tñ ꝓpꝛiũ videt esse volũtatis est aduertẽdũ q̃ cũ ipsa ratio (vt supꝫ tactũ est) sit virt⁹ nõ solũ cognitiua. ⁊ sic deliberatiua. verũ etiã motiua/impare ẽ ei⁹ actus/nõ tñ absolute sed p̃supposito actu ipius volũtatis p mo dũ cuiusdã motõis. Nec enĩ cũ iuxta supꝰ tacta diuidit ratio in supioꝛẽ portionẽ ⁊ in ferioꝛẽ. accipit ratio ꝓut distinguit ꝺ volũ tatẽ sz p tota pte aĩe intellectiua. q̃ itellectũ ⁊ volũtatẽ ꝓprehendit. Immo amplꝰ isti duo act⁹. s. rõis ⁊ volũtatis (qđ bñ notan/dum ẽ) seinuicẽ preuenireac sup seinuicem ferri pñt. freq̃nt̃q̃ ꝓueniũt ⁊ ferũt. Aliquã do etenĩ ipa ratõ de volẽdo rõcinat ⁊ de liberat. ⁊ ipa etiã volũtas aliq̃ de ratiocĩ nãdo volitionẽ habz. seu rõcinari vult. Ali q̃ etiã contigit motũ volũtat⁹ a motu ra/tionis ꝓueniri et moueri. ⁊ tũc mot⁹ ille vo luntatis dicit mot⁹ rõnal'. ⁊ ecõuerso etiaz motũ ratõis a motu voluntatis ꝓueniri et moueri. ⁊ tũc mot⁹ ille rõis ꝺr motus volũ tari⁹. Ideoq̃ aũt sic in istis casib⁹ dicũtur seu appellãt isti mot⁹. qꝛ sp ꝟtus ꝓꝛ act⁹ seu motus remanet ĩ actu seu motu sequẽti Et fm hoc in ratiõe inuenit pctm̃. vl' put eius defectus est voluntarius. vel ꝓut actus ei⁹ est ꝓncipiũ actus volũtatis. Im perare tñ est essentialr actus ipi⁹ ratõis. iu xta quod supꝫ tactũ ẽ. Duplicit autẽ hmõi ipandi actũ ipa rõ exercere põt et solz. Uno mõ absolute p modũ cuiusdã intimatiõis seu denũciatiõis. ⁊ q̃si p ꝟbum indicatiui modi. vtputa tale q̃d faciendũ ẽ vl' nõ faci endũ. bonũ est tale q̃d facere vl' nõ facere ⁊ hmõi. Alio mõ p modũ cuiusdã motiõis seu incitationis. ⁊ q̃si p ꝟbũ impatiui mo di. vtputa fac boc vl' nõ fac ℏ. Et licz vt iã in supioꝛib⁹ aliq̃liter tactũ est/ipa rõ i ipis actib⁹ hũanis seu passionib⁹ interioꝛib⁹ p hmõi modũ directionis/intimatõis vl' in citatõis sit impans ⁊ ꝓmũ mouẽs. ipsa tñ volũtas q̃ ad exercitiũ ⁊ executõez act⁹ ẽ ꝓ mũ mouẽs in viriꝫ aĩe. ¶ Et sic ꝑnotato/rũ seu ꝑsuppositoꝛ effectu colligi põt q̃ cir/ca hmõi delectationũ de q̃bus hic agitur que. s. circa illud sunt qđ ex suo genere pec catũ mortale existit directionẽ/ipa ratio in terdũ supioꝛ. interdũ inferioꝛ. ⁊ ꝓsecutiue ad eã ipa voluntas seu volũtatis mot⁹ ser modis seu sub ser q̃litatibus habere põt. Uno modo vt abĳciẽs seu recusans. Alio modo vt p̃ceps vl' subita. Alio modo vt reprimẽs. Alio modo vt inaduertẽs. Alio modo vt negligẽs. Et alio mõ vt expresse cõ sentiẽs. Qui ser modi seu ser q̃litatel⁹ appli cari pñt/imo effectual'r corrũdent tã ꝓnci pali distinctõi trimẽbri supi⁹ ad hoc ꝓpo sitũ posite. q̃ etiaz aliq̃b⁹ positõib⁹ et distĩ ctionib⁹ bene ꝓmũib⁹ nõnullorũ doctoruz in hac materia loq̃ntiũ. Et q̃z omniũ ad inuicẽ applicatõe ⁊ declaratione/sufficiẽs q̃stũ ad ꝑsentẽ tractatuz spectat resultabit ipius materie declaratio ⁊ intellect⁹ ¶ Hũc A igit ad ꝓpositũ cũ sensualitas illecebra. id est carnali ⁊ voluptuosa delectatõne ratõez inferioꝛez tangere ⁊ pulsare incipit. seu (qđ idem est) illecebra in appetitu sensitiuo/vel

ꝑut interdū (iuxta qđ in supioribꝫ mōstra tū est) ꝓtingere potest in appetitu itellectiuo insurgere incipit.

Vt abiiciēs seu recusans.

¶Aut rō ipa inferior statim ꝙ huiusmodi sic insurgentē illecebrā secu arnalē ⁊ voluptuosaz delectationē ꝓcipit ⁊ agnoscit eā ex ꝓsideratōe ⁊ applicatōe ad legem seu regulā hūanā. vtputa qđ est ꝺ virtutē moralē. ⁊ sic viciosa vl̄ inhonesta. vl̄ hmōi oīno a se abīcit ⁊ repellit. vl̄ forsan vtraqz rō ꝓcurrent. s. iferior ex ipa (vt statim tactū est) ꝓsideratōe ⁊ applicatōne ad legē seu regulā hūanā/⁊ ratio supior ex ꝓsideratōe ⁊ applicatōne ad legez et regulā diuinā ⁊ eternam. qđ cōcurrēter fieri ꝑt/oīno abīciūt ⁊ repellūt. Et tūc in vtroqz istoz duorū casu dicit ratio primo sex modoz sup̄ tactorū seu sub p̄ma q̄litate se habere. s. vt abīciens seu recusans. Qui modus seu q̄litas se habendi cōmuni ipi ratōi iferiori attribuitur. qz istud cōmuni ipa ratio inferior ex seipa facit. Et tūc nullū est in rōe peccatū. Immo nec tūc ꝑpe dici debz delectatio. ſz poti quedā delectatōis oblatio. ⁊ quedā passio seu pena pctī original. Et si peccatū aliqđ existat. ℔ solū est in p̄mo motu sensualitatis. de q̄ satis in supioribꝫ actū ⁊ ꝺclaratū est.

Vt preceps vel subita.

¶Aut hmōi sic insurgentz illecebre seu carnalis ⁊ voluptuose delectatōnis ap p̄hensiōem seq̄tur q̄dā p̄ceps ⁊ subitus et ante quācūqz p̄habitā deliberatōez ipsius ratōis inferioris ī ipam illecebram seu carnalē delectationē cōsensus ex ipi ratōis p pter viciū fomitz corruptōe, pueniēs. q̄ casu ꝑpe surreptio fieri dicit ⁊ appellat. Et tunc ratio dicit sc̄do sex modoz sup̄ tactorum seu sub sc̄da qualitate se habere. s. vt p̄ceps vel subita. q̄ modus seu q̄litas se habendi (vt clarz est) soli ratōni inferiori attribuēdus est. Correspōdetqz iste mod seu ista q̄litas p̄mo mēbro p̄ncipal distinctionis trimēbris supi ad hoc ꝓpositū posite. Haz talis illecebra seu carnal delectatio sic in se et ſm se ꝓsiderata est nō morosa nec mora tpis/nec mora ꝓsēsus. Estqz tūc peccatū solū veniale. ¶Q, autē p̄mo tal illecebra seu carnalis delectatō sit ñ morosa mora tpis apparet ꝓpter subitā ⁊ p̄cipitē/⁊ sic minimā p̄dicti cōsensus ipius rōis inferioris duratōez in eā. Nam si circa eā rō ipsa inferior vltra p̄dictū suū subitū ⁊ p̄cipitez ꝓsensum. vl̄ ipa forsan ratio supior alit se haberet. vtputa vl̄ magis īmorādo/vl̄ ex p̄ssius ꝓsentiēdo. iā tūc ex isto mō seu ista secūda qualitate recederet/⁊ ad aliquē alioꝝ q̄ttuoz modoz seu aliaz q̄ttuoz q̄litatū transiret. vt statim infra declarabit. Et iō hic notāter additū est. sic in se ⁊ ſm se cōsiderata. ¶Q, etiā talis illecebra seu carnalis delectatio sit nō morosa mora cōsensus (capiēdo tm̄ cōsensum, put iuxta duas distinctiones supius ī hac materia positas. ⁊ maxime iuxta primā capit ⁊ capi debz. cū dicit cōsensus ī delectatōnē peccatū mortale eē. sc̄z, p ꝓsensu ꝺliberato) apparet respectu etiam vtriusqz ratōis. ¶Et p̄mo respectu iferioris ꝓpter tal sui cōsensus subititatē ⁊ p̄cipitationē q̄b ipa ratio īferior a recurrēdo ad ꝓpriū suū actū q̄ est deliberare ⁊ ratiocinari. ⁊ sic a debite in se circa talē sic insurgentē illecebrā seu carnalē delectationē deliberādo/legesqz ⁊ regulas hūanas q̄b innitit consulēdo impedit. Et sic ꝓprie cōsentire saltē deliberate/ꝓsentire dici ñ debz Immo ꝙ tal subitus mot seu tal q̄litas se habendi ipi ratōnis inferioris ꝓsensus dicat ⁊ appellet. hoc est valde impropē ⁊ ī pfecte. ⁊ valde large. Sed ideo ita dicatur qz cū ipa ratio (vt sepe tactū est) sit virt cognitiua ⁊ sit deliberatiua. vtē possibile ipsam rōem inferiorē sic circa talē illecebram seu carnalē delectationez quantūcūqz subito et p̄cipitāter ꝓmoueri ⁊ se applicare. q̄n aliqualiter (vt adhuc magis īfra declarabitur) ꝺiudicet. ꝓpter ipaz ꝺiudicatōz q̄dā modo ꝓsentire dicat/licz impropē ⁊ imperfecte. vt supra declaratum est. Et ꝓpter istō dū vt p̄fertur in supioribꝫ ꝺ ꝓsensu in delectatōnē, put hic intelligit peccatū mortale esse notanter ⁊ exp̄sse ad dīntiā istius subiti et p̄cipitis ratōis inferioris consensus additū est illud verbū deliberato. ¶Q, etiam secundo talis illecebra seu carnal delectatio nō morosa fit mora cōsensus respectu ipius ratōis supioris patet. quia cum ipa ratio inferior p ea que iā dicta sunt dicat a recurrēdo ad suū ꝓpriū actū/qui est deliberare et ratiocinari. ⁊ sit a debite in se circa talē sic insurgentē illecebrā seu carnalem delectationē deliberādo. legesqz ⁊ regulas humanas quibꝫ innitit cōsulendo per

talem sui dicti cõsensus subititatẽ ꝛ ꝓcipitationẽ impedita. a fortiori ꝛ pampli⁹ a recurrendo ad iudiciũ rationis supioris impedita dici ꝛ reputari debz. ꝛ ex cõsequenti etiã ipa ratio supior que ab inferiori rationẽ cõsulta nõ fuit simiĺ debite circa talẽ sic insurgentẽ illecebrã seu carnalẽ delectationẽ deliberãdi ad legesq ꝛ regulas eternas q⁹ innitiť et que altiores sunt /recurrẽdi tpus ꝛ occasionẽ seu motiuũ nõ habuisse dici ꝛ reputari debz. Et sic ipa rõ supior nullo mõ nec ꝑe nec interꝓtatiue ꝓsentiens dici ꝛ reputari debet.

Vt reprimens

B ¶Aut huiusmodi illecebrã seu carnalez et voluptuosam delectationẽ sic insurgentez ipamq; ratõnẽ inferiorẽ pulsare ꝛ iã forsan attrahere incipientẽ /ratio superior ex se ex consideratõne legis seu regule eterne. vtputa ꝓcepti diuini vel offense dei statim reprimit. ꝛ tũc dicit ratio tercio sex modorũ supra tactorũ seu sub tercia q̃litate se habere. scz vt reprimens. q̃ modus seu q̃litas se habendi ipi soli rationi supiori attribuend⁹ est. Correspõdetq; etiã iste modus seu ista qualitas ꝓmo mẽbro ipi⁹ ꝓncipalis distinctionis trimẽbris super⁹ ad hoc ꝓpositũ posite. Nam tunc talis illecebra seu carnalis delectatio nõ est morosa nec mora tẽporis nec mora cõsensus. Est etiã solũ peccatũ veniale. ¶Oz autẽ talis illecebra seu carnalis delectatio nõ sit morosa mora tẽporz patet de se ex dictis. qz statim a ratõe supiore reprimit. ¶Oz autẽ nõ sit morosa mora cõsensus /capiẽdo tamẽ cõsensum ꝓut statim sup tactũ est. ꝓ cõsensu scz deliberato. et qui i hac materia mortale peccatũ dicit. ptz quia licz ratio ipa inferior a tali sic insurgente illecebra seu carnali delectatione pulsata fuerit. ꝛ forsan vt ꝓtingere ꝑt eã quodãmodo acceptauerit ꝛ retinuerit. nec resistere de se /se disposuerit. Et ꝓpterea q̃ dam imꝑfectus ꝛ indeliberat⁹ eius cõsensus interuenisse dici ꝑt /ꝓpter qõ peccatuz est veniale. attamẽ qz regulatõi supioris rationis sic (vt tactũ est) talem insurgentẽ illecebrã seu carnalem delectationẽ statim reprimentis ilico obedit. seq; ab ea regulari permittit /nõ dicit ꝓprie ꝛ deliberate ꝓsentire. Eteni ratio inferior interduz statim ꝛ immediate nõ recurrendo scilicz ꝓ tũc ad leges ꝛ regulas humanas quib⁹ innitiť /potest a legib⁹ seu regulis diuinis et eternis regulari et cõuerti. Quia et si eis principaliter et vt regulãs nõ intẽdat. per directuz tamẽ ꝛ vt ꝑm eas regulata intẽdere põt ꝛ se pe intendit.

Vt expresse ꝓsẽtiẽs

¶Aut huiusmodi sic insurgentẽ illecebraz seu carnalẽ et voluptuosam delectationem post ipius ratõnis apprehensiõem /ipa ratio supior nõ solum nõ reꝑmit. imo in eaz expresse cõsentit. Et tũc dicit ratio vltimo sex modorũ supra tactorũ seu sub vltima q̃litate se habere. scilicz vt expresse cõsentiẽs. Qui modus seu qualitas se habẽdi vtriq; rationi /diuersis tamen respectib⁹ (vt ex statim sequẽtibus apparebit) attribuẽd⁹ est. Inq̃tum eteni exinde causat peccatũ mortale /imputari ꝛ attribui debz rationi superiori. Inq̃tũ vero iuxta materiã ꝓsentem consensus in delectationẽ dicit /debet rationi iferiori attribui. Correspõdetq; iste modus seu ista qualitas tercio mẽbro ipius principalis distinctõnis trimẽbris superius ad hoc ꝓpositũ posite. Nam tũc talis illecebra seu carnalis delectatio q̃tũcunq; modicũ teneat /sicq; forsan non morosa sit mora tẽporis /est morosa mora consensus. Estq; tũc peccatũ mortale /etiã si desit plena volũtas ꝑficiẽdi actuz. imo vbi forsan expressa volũtas nõ ꝑficiendi adesz. Dato ꝑime si ferat ille cõsensus in ipam illecebrã seu carnalẽ delectatõez /tanq; in rẽ aut operationẽ seu actũ sup q̃ vel circa quez illa illecebra seu carnalis delectatio sic insurgit ꝛ versatur. et qui talis illecebre seu carnalis delectatiõis esset ꝓncipale obiectũ. iuxta quod modicum infra magis declarabit. Nam tunc primo est verus et expressus rationis supioris in ipam illecebrã seu carnalem delectationẽ cõsensus /qui semper in talibus delectationib⁹ que circa ea sunt. que ex suo genere mortalia existũt iuxta tamen modificatõnem statim tactã est peccatum mortale. Nam semper in talibus ꝛ circa talia delectatio morosa mora talis cõsensus tale peccatũ est qualis esset ipe realis act⁹. Quia tũc ratio superior sic expresse in talẽ illecebrã seu carnalez delectatõnem que est in creatura cõsentiendo /se a vera delectatione que est in deo circa quã solum intendere deberet scienter auertit. quod sine cõtemptu facere nõ potest. cũ nunq; expresse (vt

in supioribꝫ monstratū ē) in aliq̄d circa tales res carnales ⁊ terrenas ꝓsentire possit. ꝓsentireq̄ dicat nisi ōliberata. Deliberata aūt facere nō ꝑt q̄n leges ⁊ regulas diuias ⁊ eternas quib⁹ innitit ꝓsuleret vl' ꝓsulere omiserit ⁊ neglexerit. ⁊ sic ꝺe vl' interꝑtatiue ꝓtēpserit. Et etiā tunc ī talē illecebram seu carnalē delectationē ipi⁹ ratōis inferioris consensus expressus. q̄ in talib⁹ carnalib⁹ ⁊ terrenis ꝑ ipam rationē inferiorē appꝛhēsis. ⁊ circa que se applicat. nūq̄ rō superior q̄ vt supra dictū est de se ⁊ ex se circa talia nō intēdit ꝓpe ꝓsentire dicit. nec ꝓsentire pōt nisi ipa etiā ratione inferiori realit' deliberata ⁊ ꝓsentiēte. ꝛ bñ ecōtra ꝓtingere pt. Immo ꝓpe loq̄ndo talis expssus ipi⁹ rationis supioris in talē illecebrā seu carnalez delectationē ꝓsensus nihil aliud ē q̄ ꝙ ipa ratio supior dictam rationē inferiorē in huiusmodi illecebrā seu carnalē delectationē delectari ac ipam ab ea nō repmere seu ītra here. ac cū ea in tali delectatione cōcurrere ꝺe ⁊ expsse deliberata ꝓsentiat. Et hinc ē ꝙ licz interdū (prout iā in supioribꝫ tactū ē) ipa ratio supior in illecebrā seu carnalē delectionē vere ⁊ expsse seu interꝑtatiue ꝓsentiat. tūc q̄ talis illecebre seu carnal' delectationis q̄ tūc ꝺe mora ꝓsensus morosa ē morosaq̄ dicit peccatū possit ad ipam rationez supiorē dici ptinere. q̄ tñ ipsa supior nō ꝓprie ex se nec ad se h̄ facit. illudq̄ etiā nō nisi ipa sil'r rōe inferiori deliberata ⁊ ꝓsentiente ꝓprie facere possit. hinc est ꝙ peccatum morose delectatōis ꝓmūit ⁊ ꝓpe ōr ad rationē inferiorē ptinere. put ample ī supioribus declaratū ē. Et hic ē talis ꝓpr⁹ ⁊ deliberat⁹ cōsensus. de q̄li tā iuxta sepe dictas duas distinctōes ī supioribꝫ positas /q̄ etiam cōiter intelligit dū dicit cōsensus ī delectationē peccatū mortale esse.

Vt negligens

¶ Aut hmōi sic insurgentē illecebrā seu carnalē ⁊ voluptuosaz delectationē post ipsi⁹ rationis apprehensionē ipa ratio supior ñ repmit. sed nō etiā expsse ī eam ꝓsentit. Et respectu ist⁹ casus pōt se ratio duplici mō seu sub duplici q̄litate habere Uno modo seu sub vna q̄litate q̄ talē illecebram seu carnalē ōlectationē quā sic ratio supior nec repmit /nec etiā in eā expresse ꝓsentit/ rō inferior post sufficiētem deliberatōez debitāq̄ aniaduersionē piculi et peccati qō exinde ī minet et incūbit retinet ⁊ circa eā īmorat. nec eā ipa ratio supior ex diuine ⁊ eterne legis ⁊ regule ꝓsideratōe est diligens repmere. Et tunc dicitur ratio quinto sex modorum sup̄ tactoruz seu sub q̄nta qualitate se habere. ſ. vt negligens. Qui mod⁹ seu q̄litas se habēdi licz q̄ꝫ pl'imū ⁊ ꝑncipali⁹ (vt ex statim seq̄ntib⁹ apparebit) rōis inferioris in eo ꝓsensus occurrat ⁊ opet /attribuē dus est supiori ratōi. quia p istū modū seu p istam q̄litatē se habēdi rōis supioris causat peccatū mortale. qō al's nō essz. Cōrespondeq̄ etiā iste mod⁹ seu ista q̄litas tercio mēbro ꝑncipalis distinctōis trimembris supi⁹ ad h̄ ꝓpositū posite. Nam tunc talis illecebra seu carnal' delectatio quātūcunq̄ modicū forsan (vt in simili supra dictū est) teneat. sicq̄ nō morosa sit mora tēporis /ē morosa mora cōsensus. Estq̄ tūc (vt iā dictū ē) peccatū mortale etiaz si desit plena volūtas pficiēdi actū. īmo put sup̄ in sil'i dictū est /vbi forsan expssa voluntas nō pficiēdi adessz maxime si (vt ibi etiā dictū ē) tal' retētio ipi⁹ illecebre seu carnal' delectatiōis ī ipa ratōe inferiori /⁊ negligētia repmendi in ipa rōne supiori esset tanq̄ in rem aut opationē seu actum /sup q̄ vl' circa quē ipa illecebra seu carnal' delectatō insurgit ⁊ ꝺsat. ⁊ tal' illecebre seu carnal' delectationis esset ꝑncipale obiectū. iuxta qō modicū īfra magis declarabit. Tūc ei ē vtriusq̄ rōis in talē illecebrā seu carnalē delectatōem ꝓsensus. ſ. expssus ipi⁹ rōis inferioris. quod ptz de se ex dictis ipi⁹ etiā rōis supioris. licz nō ver⁹ ⁊ expssus /interꝑtatiu⁹ tamen ⁊ eq̄lens. attēta tali deliberatōe piculiq̄ ⁊ pcti aduertētia seu aniaduersiōe. q̄ q̄ aduisat⁹ ⁊ deliberat⁹ ꝓhibere pt ⁊ nō ꝓhibet /cōsentire videt. Qui q̄dē ꝓsensus interꝑtatiu⁹ ⁊ eq̄lis ipi⁹ rōis supioris q̄ñ est circa ea vl' sup eis q̄ ō suo genere peccata mortalia existūt /ē sp peccatū mortale. q̄ licz tūc nō sit expressus ōi ꝓtēpt⁹ /factiu⁹ seu actiuus et positiuus. est tñ interꝑtatiu⁹. pmissiuus ⁊ eq̄lis. pmittens. ſ. p⁹ talē sufficiētem deliberationē talēq̄ aduertentiaz seu animaduersionē piculi ⁊ pcti ⁊c. teneri a rōe inferiori /illa q̄ statim respui aut repmi debuerāt Etenī rō supior q̄tiēs nō dirigit seu cohibet aliquē actū vl' aliquā passionē interiorē alicui⁹ pcti mortal'. ⁊ hoc p⁹ sufficiente deliberationē ⁊ aduertentiā talis periculi talisq̄ peccati quod sic īminet

ꝛ incũbit. siue tunc de lege seu regula diuia ꝛ eterna actu cogitet siue nõ dicit cõsentire ꝛ ꝓtemnere sed diuersimode. Nã cũ de ipa lege seu regula diuia ꝛ eterna actu cogitat. tũc ꝑfecte ꝛ realiter ꝓtemnere dicitur. vereqꝫ et realiter cõtemnit. Cũ ꝯo de ipa lege seu regula diuia ꝛ eterna actu nõ cogitat. qꝛ hoc nõ nisi ex sua negligẽtia ꝛ omissiõe ꝓuenire potest. cũ de ea in tali casu cogitare debeꝛet. ꝑ omissionẽ ꝛ negligentiã ꝓtẽnere/ cuꝫ talis omissio ꝛ negligẽtia in ipsa ratiõe supiori post sufficientẽ deliberatõnem/ nullo mõ sine vero ꝛ effectuali ꝓtẽptu licꝫ interꝑtatiuo esse et ꝓtingere possit. ꝛ hic etiã effectiue ꝛ interꝑtatiue est talꝭ cõsensus de quali tam iuxta sepe dictas duas distinctões i supioribus positas/ qꝫ etiã ꝓmunit intelligit dũ dicit ꝓsensus in delectatõeꝫ peccatũ mortale esse.

Vt inaduertens

¶Alio modo sub alia q̃litate respectu ist⁹ met casus statim tacti potest se ratio habeꝛre. qꝛ secꝫ hmõi sic insurgentẽ illecebram seu carnalem delectationẽ quã sic post ipse ꝛ ratiõis apprehẽsionẽ ipsa ratio supioꝛ nec reꝛprimit/ nec etiã in eam expresse cõsentit/ ipsa ratio inferioꝛ retineat ꝛ circa eã ĩmoꝛek. sed ꝫ fit ante sufficientẽ deliberationẽ. debitãqꝫ aduertentiã seu animaduersionẽ piculi ꝛ peccati/ quod extinde ĩminet ꝛ incũbit. ĩmo qꝛ sic dictã illecebrã seu carnalem delectationẽ ipsa ratio inferioꝛ retineat/ et circa eam ĩmoꝛek facit quasi suspẽsa et non bene aduertens/ nec debite ad suũ ꝓꝛium actũ q̃ est deliberare et rõcinari/ recurrens. secꝫ eleuãdo leges seu regulas hũanas q̃bꝫ innitit consulẽs. vl̃ si forsan ad dictũ suum ꝓꝛiũ actũ r̃currerit/ secꝫ leuãdo leges seu regulas hũanas ꝓsuluerit/ nõ tamen plene naturã ꝛ gꝛauedinẽ ipius piculi ꝛ peccati ex se cognoscit ꝛ aduertit. Eteni (quod ꝑ isti⁹ materie intellectu bñ considerãdũ est) ratio ipa inferioꝛ bene põt circa talẽ illecebram seu carnalẽ delectatõem/ sicut ꝛ circa alias interioꝛis aĩe passiões qñqꝫ ꝓsari ꝛ immoꝛari. considerãdo ꝛ rõcinando in se qꝛ tale quid accõmodũ est vl̃ conueniẽs coꝛpori vl̃ hmõi Q3 ipa respectu talis illecebꝛe seu carnalis delectationis aut alteri⁹ interioꝛis aĩe passiõis nõ recurret ad suũ ꝓꝛiũ actũ qui est deliberare ꝛ ratiocinari. Nec se eleuabit ꝓsiderãdo et attẽdẽdo circa piculuꝫ ꝛ peccatũ. qꝺ in sic illecebꝛe seu carnaliter delectando. ac circa talẽ illecebrã seu carnalẽ delectatõem vel aliquã aliã interioꝛẽ aĩe passionẽ immoꝛãdo /imminet ꝛ incumbit. Uel si forsan ad dictũ suũ ꝓꝛiũ actum recurrat/ secꝫ circa dictũ piculuꝫ seu pctũ considerãdo ꝛ attẽdendo eleuet. nõ tamen ex se naturã ꝛ grauedinẽ ip⁹ piculi ꝛ peccati plene cognoscet ꝛ aduertet. Et tunc ĩ isto secꝫ casu dicit ratio q̃to secꝫ modoꝛũ supꝫ tactoꝛũ seu sub quarta qualitate se hr̃e. ſ. vt ĩ aduertens. Qui mod⁹ seu qualitas se habẽdi ipi soli ratõi inferioꝛi vt ex statim subseq̃ntib⁹ apparere potit attribuẽd⁹ ẽ. Coꝛ respondetꝫ iste mod⁹ seu ista q̃litas secundo mẽbro ꝓ̃cipalis distinctõis trimẽbꝛis supꝫ hoc ad ꝓpositũ posite. Nam tũc talis illecebꝛa seu carnalis delectatio dicit moꝛosa mora tꝑis/ ꝛ nõ moꝛosa mora consensus. Estꝫ tũc solũ veniale peccatũ ¶Q3 eĩ moꝛosa sit mora tẽpoꝛis. patꝫ de se ex dictꝭ ꝛ ex natura casus qui ponit. ſ. ꝑter ĩmoꝛationẽ ipius rationis iferioꝛis circa eã. Nã si ipa ratio inferioꝛ circa ipam nõ ĩmoꝛaretur. sed eam ex se sola aut ꝓcurrenter cũ ratione supioꝛi/ statim a se abiceret. iam ipsa ratõ se nõ isto q̃to modo seu sub ista quarta q̃litate sed ꝓ̃imo modo seu sub ꝓ̃ia q̃litate supꝫ posita (vt satis ibi declaratũ est) se haberet. Uel si a ratiõe supioꝛe sola talis illecebꝛa vl̃ carnal̃ delectatio statim reꝑmeret iam ipa ratio se nõ isto etiã quarto modo seu sub ista quarta q̃litate. ſꝫ tercio modo seu sub tercia qualitate supꝛa iam positis (vt etiam ibi satis declaratũ est) se haberet. ¶Sed qꝛ talis illecebꝛa seu carnalis delectatio sit nõ moꝛosa mora ꝓsensus./ capiẽdo tñ ꝓsensum ꝓut sepe supꝫ tactum est in hac materia capi. dum. ſ. ponit ꝓsensus in delectationẽ./ peccatũ mortale esse. Hoc satis etiã respectu vtriusqꝫ ratiõis patꝫ ex iã statim dictis. ꝛ etiã ꝑ aliqua coꝛ ꝙ in supioribꝫ in declaratiõe ſcõi modi seu ſecũ de q̃litatis se habẽdi ip⁹ ratõis tacta sunt ¶Nã ꝑmo respectu ip⁹ inferioris rõis. licet ꝑ talẽ eiusdẽ in dictã illecebrã seu carnalem delectatõem ĩmoꝛationẽ videat ꝛ dici possit q̃dam ei⁹ ĩꝑꝓꝛi⁹ ꝛ ĩꝑfectus in ipam illecebrã ꝛ cetera ĩteruenire ꝓsensus ꝑter quẽ est pctũ veniale. nõ tñ debꝫ talis ꝓsensus ꝓꝛius ꝑfectus ac deliberat⁹ dici aut r̃putari. qꝛ (vt ex iã dictꝭ apꝑet) añ sufficiẽtẽ delibatõꝫ debitãqꝫ picli ꝛ pctũ aduer

tentiā seu animaduersionē. et sic anteq̄ (vt iam dictū est) ipa ratio īferior ad suū p̄opm actū q̄ est deliberari t rōcinari debite recurreret/legesq̄ seu regulas hūanas q̄bꝫ innitit cōsuleret. vel forsan anteq̄ naturaz t gūedinē ipius piculi et peccati plene cognosceret t aduerteret. tal' ei' īmoratio. tal' q̄ imp̄opus et impfectus p̄sensus p̄tigit. que oīa tamē dictā ipi' ratōis inferioris īmorationē/dictūq̄ ip̄opriū et impfectū p̄cedere debuissent. t oīno necessaria sunt/ anteq̄ talis eius īmoratio talisq̄ p̄sensus dici possit diciq̄ debeat ver' et pfectus cē exinde pctm̄ mortale cōtigere posse. ¶ Hec etiā in isto casu respectu ipi' supioris rōis debet talis illecebra seu delectatio morosa mora cōsensus reputari. Quia vt sepe in simili supra tactū est/ exquo ipa ratio inferior q̄ sic circa talē illecebrā seu carnalem delectationē īmorat/facit q̄si suspensa t ñ bene aduertēs nec debite ante talē īmoratiōez ad suū p̄opm actū q̄ est deliberari ratiocinari .recurrens seq̄ piculū seu pctm̄ qđ īminebat et incūbebat cōsiderādo t attendendo. legesq̄ seu regulas hūanas q̄bus innititur p̄sulēdo eleuans a minori debz dici ad iudiciū supioris ratōis q̄ altior et sublimior est. eam. s. p̄sulendo recurrisse t se eleuasse. Et sic nō mirū si ipa ratio supior q̄ ō se t p se circa tales actus carnales t terrēos nō intendit/nec se semp exseipa circa eas leges seu regulas diuinas/t eknas cōsulēdo applicat quasi suspēsa t nō bñ aduertēs. t sic indeliberata. t p p̄seq̄ns nec vere nec interp̄tatiue cōsentiēs debz in hoc casu dici t reputari. Etiā vt iā tactū est natura istius q̄rti modi seu isti' quarte q̄litatis se habendi ratōis/vt videre clarū est/hoc de se hz t importat. cum exp̄sse importet ratōem inferiorem circa talē illecebrā seu carnalē delectationē ante sufficientē deliberatōem debitā tamq̄ aduertētiā seu animaduersionē periculi t peccati qđ exinde imminet t incūbit īmoratā cē. Hā si poneret ipa rō īferior sic post sufficientē deliberationē debitāq̄ aduertentiā pic'li t peccati īmorata fuisse. iaz vt in simili statim tactū est. nō iste q̄r' modus seu ista q̄rta qualitas se habēdi ipi' rationis esset sed vnus duoz modorū seu q̄litatū immediate explicatorū. s. vel sext' vl' q̄ntus. ¶ Et intelligant hec omnia hic statim sup̄ p̄dictorū sex modorū seu sex q̄litatum se circa delectationē habēdi ipi' ratio nis tractata p̄ncipaliter de p̄sensu ī delectationē cogitatōis. i. q̄ habet cogitādo. Haz talis cōsensus (vt sepe supra tactū est) p̄ncipaliter ad rationē inferiorē p̄tinet. sic ad ipam pertinet cogitare. i. actus ipe cogitationis. et etiā ad ipm qđ est cogitare vl' nō cogitare inq̄tum accipit vt ad illā actōem ordinat. Quod notant dicit. Hā est quendam aliū consensū in delectatōez repire. s. in delectatōez actus seu opis. maxime duz ille actus seu illō opus est in fieri. q̄ p̄sensus in talem delectationē sicut et ipe cōsensus ī illū actū seu opus ad solā rōem supiorem spectat t nō ad inferiorē

Vtrū consensus in

delectatōem sit semp peccatū t quod

QUia ī supius tractatis t spēaliter E modicū sup̄/in declaratōe sex modorū seu sex qualitatū se circa delectatōem habēdi ipi' ratōis sepe de p̄sensu in delectationē facta est mentio/interdūq̄ tactū quō p̄sensus etiā verus t deliberat'. t etiā ipi' ratiōis supioris in delectationē nō sp est peccatū mortale. P̄o hui' necnō aliquorū ex p̄cedentib' maiori declaratiōe q̄nq̄ rememorāda t aduertēda veniunt.

¶ P̄rimū q̄ oīs delectatio hz aliq̄d p̄pum t p̄ncipale obiectū circa qđ fert t ꝯsatur. Hec enī alit vt claz est possit dlectatio causari t haberi. si nō circa aliq̄d p̄ncipaliter ferret et versaretur. ¶ Secundū q̄ etiā iuxta dictū philosophi oīs delectatō siue sit in appetitu sensitiuo. siue ī appetitu intellectiuo. siue (vt modicū supra tactū est) sit in cogitatione solū. siue in actu seu executōne actus/aliquā opationem cōseq̄tur. Eteniz (vt in supioribꝫ declaratū est) oīs delectatio ex triū p̄cursu causari habz et causatur. scz ex boni t p̄uenientis p̄ viā appetitiuam adeptōe t ad eā applicatōne. put. s. tale bonū t p̄uenies sentit vl' q̄litcūq̄ p̄cipit. que duo sunt. s. ipm bonū t p̄uenies qđ sic sentit t p̄cipit. t ipa vis appetitiua q̄ sic illud sentit t appetit. t tercij. s. cognitōis tal' adeptōis t applicatōis. Hūc igit ad p̄positū claz ē istō fieri nō posse/q̄n p̄mo (vt iaz tactū ē) ibi sit aliquod p̄puz t p̄ncipale obiectū. s. illud bonū et cōueniens qđ sic adipiscitur et applicat. q̄netiā scdo ibi sit aliqua opatio. s. tam illa ipius boni et cōuenientis adeptio et applicatio que sine aliq̄ operatione fieri nō potest. q̄ etiam ipius actualis

talis adeptōis et applicatōnis cognitio/q̄ etiā q̄dam opatio ē. imo ipa ꝑpa operatio etiā de se quoddā bonū t ꝟueniēs est. Exē pli gr̄a. Delectat aliq̄s in visiōe alicui⁹ rei pulcre. vl' in gustu alicui⁹ rei sapide seu saporose. vl' in rememoratōne alicui⁹ magni honoris habiti. vl' aliq̄ sil'i cogitatōe /clar̄ est in tali delectatōe tria ꝟcurrere. s. Primo ipam rē q̄ sic delectabil'. videl' vl' gustatur vl' rememorat. vel cogitat. t illa ē illi⁹ delectatōis ꝑpriū t p̄ncipale obiectū. Secundo ipam vim appetitiuā. q̄ p q̄ndā opatōnem /vtputa talē visionē. gustationē. rememorationē vl' cogitationē /illā rē tāḡ suū obiectū ꝟplacēter adipiscit t sibi applicatū habz t in eo q̄tat. Et tercio cognitiōez illi⁹ adeptōis t applicatōnis. q̄ si nō intueniret nll'a ꝑprie eēt delectatio. vt sat̄ in supioribꝫ exemplificatū ē de infantibꝫ t īsensatis. Et q̄bꝫ iter̄ videri p̄t/quō delectatio q̄libet p̄t ad duo ꝟpari seu referri. vel. s. ad illud ꝑpriū t p̄ncipale obiectū circa qđ vl' in q̄ sic versat. vl' ad illā opatōem quā sic ꝟsequit. ¶Terciū aduertēdū q̄ etiā ipe cōsensus in delectationē q̄ multuz ampli⁹ ḡ ipa sola delectatio ponit t importat. quiḡ (vt in supioribꝫ pluries tactū est) ipi rōi ſ p attribuit. ꝟsequtur etiā si intercueniat quā dam aliā ipi⁹ ratōis opatōem. s. q̄ndā dīudicatōem seu ratiocinatōez. Nec enī (vt clarū est) ratio ipa in delectatōem aliquā ꝟsentire possz nisi ꝑ hūs ei⁹ apꝑhēsionē de ea qđammō dīudicaret seu rōcinaret. Ista aūt dīudicatio seu rōcinatio nō est aliq̄d nisi q̄dam ipi⁹ rōis actus interior in mente existēs. q̄ ꝑprie fieri nō p̄t nisi p modū cuiusdam cogitatōis seu meditatiōis. q̄ in ℞ p posito p codē accipiūt t reputāt. Et hīc est q̄ talis ipius rōis dīudicatio seu ratiocinatō valde freq̄nter t q̄si ꝟmūiter cogitatio dicit t appellat. imo (vt modicuz supra tactū est) qñ cōsensus ī delectationē p̄ncipaliter ratōi inferiori attribuit /intelligendū est de delectatōe q̄ est in cogitatōe/t nō de illa q̄ ē in actu seu act⁹ executōe. ¶Quartum aduertēdū qđ qñq̄ cōtingere p̄t q̄ aliqua opatio erit met ipm ꝑpriū et principale delectatōis obiectuz. sicut possz esse aliq̄ alia res ab extra. q̄ forsan illa opatio (vt iā tactum ē) accipiet a ratōe vt bonū t finis ī quo aliq̄s delectādo rec̄escat. Juxta exemplū iā positū. cogitabit aliq̄s de aliq̄ magꝫ ꝟplacētia quā al's habuerit/vl' in visione alicui⁹ rei pulcre. vel in gustatōe alicui⁹ rei sapide vl' hmōi. t in ista cogitatōe seu rmemoratiōe delectabit. certū et clar̄ est q̄ ista delectatio habet ꝑ suo ꝑprio p̄ncipali obiecto illā opatiōez q̄ sic cogitat et remēorat. s. illā visionē vl' illā gustatōez vl' hmōi. ¶Quintū aduertendū qđ ampli⁹ ꝟtingere p̄t. s. q̄ illamet ꝑpa opatio quā ḋ facto ipa delectatio cōsequit erit ꝑpriū et p̄ncipale illi usmet delectatōis obiectū. s. vis aīe appetitiua. cui⁹ est ꝑprie delectari in illā opatōez sicut in quoddā sibi bonū t ꝟueniēs ꝟplacendo reflectet. Ut gr̄a exempli iuxta casū iā supī tactū. Cogitabit aliq̄s rememorando de aliq̄ magna ꝟplacētia quā al's in aliqua re vl' in aliq̄ opatōne habuerit. t ī ista cogitatione seu rememoratōe delectabit. ñ. q̄dem q̄ illā delectatiōz quā sic habebat reflectat in illam rē seu in illā opatōez de qua sic cogitabat. sed in ipam ꝑpriā met cogitatōez quā sic habebit. vtputa q̄ delectabitur ex eo solū qđ sic cogitat/vel qđ sic rmemorat. certū t clar̄ est q̄ ī isto casu ista delectatio habet ꝑ suo ꝑprio t p̄ncipali obiecto ipazmet cogitationē circa quā ꝟsatur. ¶Hunc igit̄ ꝓdicta ad ꝓpositū applicando Triplex repit̄ cuiuslibet delectatōis ꝑpriū et p̄ncipale obiectū. Aut enī delectatio sic aliquā (vt semp fieri iā tactū ē) operatōnem sequens. Et vt sermo paliquod. particulare exemplū/t q̄ iuxta supra tacta ꝟmuni⁹ contigit clari⁹ procedat/ponat̄ iuxta casum iam pluries supius tactū q̄ aliquā cogitatōnem consequat. ¶Aut igitur talis delectatio habz ꝑ suo ꝓpo t p̄ncipali obiecto aliquā rē ab extra que tūc forsan cogitat. Aut habz ꝑ suo ꝓpo t p̄ncipali obiecto aliquā aliā operationē quasi rem que cogitat. Aut habet ꝓ suo ꝑprio t principali obiecto ipsāmet cogitationē circa quā actualiter versat ¶Si ꝓmo mō q̄ scilicz delectatio illa sic cogitationē aliquam cōsequens ꝓ suo ꝓpo et principali obiecto habeat rē aliquā ab extra que cogitat. sic scz q̄ licz talis delectatio circa illam cogitationē verset/nō tamē ex p̄rincipali ipius cogitatōnis intuitu. nec in sola reflexione ad eā. sed principali intuitu/p̄ncipaliq̄ reflexione in ipam rē q̄ sic cogitat. Et tunc quando talis delectatio t etiā cōsensus in actum peccatū sit et quale. sat̄ ex eis que modicū supra circa naturam ipsius delectatōnis tractata sunt/ꝑpendi p̄ot.

cōsiderādo scz (vt ibi tactum est) an talis delectatio sit naturalis .an volūtaria .ꝛ an circa rē licitā aut illicitā.ꝛ an sit moderata aut īmoderata.ꝛ an tal' ꝯsensus sit verus ꝛ exꝑssus.aut interꝑtatiu⁹ et equiualēs.ꝛ an sit ipius rōis supioris vel solū inferioris.ꝛ hmōi que ibi diffuse explicata sūt.¶Si vero secūdo modo q.s.illa dilectatō ꝑ suo ꝓpō ꝛ ꝓncipali obiecto habeat aliquam aliā operatōem que cogitaꝯ.sic scz q ꝗuis (vt iā statī tactū ē) tal' ꝺlectatō circa talē cogitatōem ꝟsꝯ.nō tamē ex ꝓncipali ipius cogitatiōs ītuitu/nec ī sola reflexiōe ad eā/ sed ꝓncipali intuitu ꝓncipaliꝫ reflexione in ipaz aliam opationē que sic cogitaꝯ. Et tunc si talis opatio sic cogitata q̄ est ꝓpriū ꝛ principale obiectū illi⁹ delectatiōis /sit ꝺ se peccatū veniale. tūc ꝯsensus etiā cōsensus verus ꝛ deliberat⁹ in talē delectatiōem q̄ sic circa talem delectatōnem ꝟsaꝯ nō erit nisi venialē pctm̄.Si autē illa opatio sic cogitata q̄ est ꝓpriū et principale obiectū illi⁹ delectationis /sit peccatū mortale/tūc etiā cōsensus verus ꝛ deliberat⁹ in delectatiōem que sic circa talē cogitatōem versaꝯ/ etiā si tunc (iuxta qd̄ modicū supra declaratū est) non assit volūtas deliberata pficiēdi actum si facultas adesset erit pctm̄ mortale. quia q hō in cogitatōne talis opationis ꝓncipali eius intuitu ꝓncipaliꝫ reflexione in eaz delectaꝯ/nō ꝯtingit nisi ex eo q et⁹ affectus seu appetit⁹ est in illā opatōez sic cogitatā inclinat⁹. Et ideo etiā q in talem delectationē ꝯsentiat/ nihil aliud est q̄ꝫ q ipe ex deliberatōne eligat seu in ꝫ cōsentiat/q affect⁹ suus seu appetit⁹ in illaz opationē sic cogitatā inclinatus ꝑmaneat ꝛ ꝑsistat. Nullus enī delectaꝯ nisi ī eo qd̄ suo affectui seu appetitui est cōforme. Q⁹ autē aliquis ex deliberatiōe eligat seu cōsentiat q affect⁹ su⁹ seu appetit⁹ his que pctā mortalia sunt cō formeꝯ/est peccatū mortale. Et ideo talis cōsensus in talē delectationē que circa cogitationē operatōis peccati mortal' tali respectu versaꝯ/ē peccatū mortale.¶Si vero tercio modo q scz illa delectatio ꝑ suo ꝑ prio et principali obiecto/habeat ipsāmet cogitatōnez circa quā actualiter versatur. sic scz q ipa delectatio circa talē cogitationem ferat in se principaliꝫ ipsius cogitationis intuitu /principaliꝫ reflexiōe in eaz. vtputa iuxta supra tacta/q quis in talē cogitationē ex eo solū quod sic cogitat delectetur. Et tūc quia talis cogitatio etiam si versaꝯ circa rem aut operatōnem que de se peccatū mortale exīstat/nō est tm̄ de se peccatū mortale.īmo vel veniale tm̄. Utputa cū aliquis (vt interdū cōtingit) vane ꝛ inutiliter cogitat /vel oīno sine pctō.vtputa cū aliqs vtiliter sicut ꝑ ꝑdicādo vl' disputādo ꝺ tali re vel opatione cogitat. ideo ꝯsensus etiā verus ꝛ deliberat⁹ in talē delectationē/nō est peccatū mortale.sed solum iuxta qd̄ iā tactū est/vel veniale tm̄ vel nullum. Quia q hō etiā ex deliberatiōe suum affectū seu appetitū ī his que de se peccata nō sunt /vel nō nisi venialia eligat vel ꝯsentiat esse inclinatū. nō potest esse pctm̄ mortale de se. nisi alie circūstantie ꝯcurrerēt.qz cogitatio quecūq̄ sit in seipam solū reflexa nisi alia /vt iā tactū est/ꝯcurrerēt/nunq̄ de se ꝛ fm se est peccatū mortale.¶Et qz istd̄ nōnullis posset aliqualit' intricatū seu obscurū videri' Ad clariorē intelligentiā exēplificant doctores respectu duoꝝ vltimorū membroꝝ istius distinctōis hic īmediate supra posite de cogitatōe fornicatōnis. Eteni (vt dicūt) cogitās ꝺ opatōe seu actu fornicatōnis/sic cogitādo duobꝫ principaliter respectibꝫ delectari potest. Aut enī sic cogitando/in ipa sua cogitatōne delectabitur in respectu et reflexione ad ipm actum seu ipam operatōnem fornicatiōis quā sic cogitat. sic scilicz q principali intuitu talis opationis fornicatōis /principaliꝫ reflexione in eā in tali cogitatōe delectaꝯ. Aut sic cogitando in ipa cogitatōne delectaꝯ/solo respectu solaꝫ reflexione in ipam suā cogitationē met. ex eo solū scilicz delectatus q sic cogitat. Si ꝑmo modo/tūc ꝯsēsus deliberatus in talē delectationē que sic super tali cogitatione fornicatōis versaꝯ/ etiaz si desit volūtas deliberata pficiendi actū /est peccatū mortale/quia talis ꝯsensus (iuxta quod statim supra ꝺclaratū est)nihil aliud est q̄ꝫ q ex deliberatōe q̄ꝫ eligat seu consentiat q affectus su⁹ seu appetit⁹ ꝑmaneat ꝛ ꝑsistat inclinatus in fornicatōnē. quod est peccatū mortale.cū fornicatio de se peccatū mortale exīstat. Ex deliberatōe eteni (vt sepe supra tactū est)eligere seu ꝯsentire q affect⁹ su⁹ seu appetit⁹ ꝑmaneat et persistat inclinatus in aliq̄d.seu cōformeꝯ alicui qd̄ de se peccatū mortale exīstit /est pctm̄ mortale. Si scḋo mō delectaꝯ cum talis cogitio de se ꝛ fm se nō sit pctm̄ mortale/īmo vt

sup̄ tactū ē/possit vtiliter vt p̄ dicādo vl'di sputādo de fornicatōe hūi. sic nec etiā cōsensus deliberat⁹ in talē delectationē/erit pctm̄ mortale/sed veniale tm̄. vel forsan nullus. qz vt etiā sepe supra tactū ē/ex deliberatōne eligere seu ꝯsentire affectū suus seu appetitū eē inclinatū ī aliqđ/seu ꝯforme alicui qđ de se ꝟ ꝟm se pctm̄ mortale non existat. nō ē etiam mortale pctm̄. ¶ Et ꝓpter ista ī declaratōne vltimi sex modoꝝ seu sex qualitatuꝝ se circa delectationē habēdi ipsi⁹ ratiōis supra positoꝝ/notāter addita ē illa clausula. maxime si ferak̄ ille ꝯsensus in ipsaꝝ illecebrā seu carnalē delectationē/tangꝫ in rē aut opationez/seu actū supra quo vel circa quez ipsa illecebra seu carnalis delectatio sic insurgit ꝟ versak̄. ꝟ q̄ talis illecebre seu carnalis delectationis eēt p̄ncipale obiectū/vt ē ibi videre. Et intelligank̄ semp in oīmib⁹ p̄missis/iuxta qđ latei modicū supra tactis declaratū ē/ꝯsensus verus ꝟ deliberat⁹ esse. qñ. s. rō supior in hmōi delectatōib⁹ exp̄sse ꝯsentiēdo ꝯcurrit. vel eas post sufficientē deliberatiōez debitā qꝫ aduertentiā seu animaduersionē piculi et peccati qđ inde imminet ꝟ incūbit/rep̄mere negligit. ¶ Et hec quo ad ea q̄ circa materiaꝝ delectatōis ꝟ ꝯsensus ī eā. an. s. ꝟ qñ. et q̄lia pctā existant. ex dictis doctoꝝ q̄ꝫ tū ad hunc tractatū spectare ꝟ sufficere visum ē/recolligi ꝟ elici potuerunt.

De consensu ī actuꝝ

an sit peccatū. ꝟ quod.

BQUia ꝯ̄o put in supioribꝫ/vbi de hac p̄senti materia. s. de natura p̄moꝝ motuū delectatōis ꝟ cōsensus in actū peccati/tractari incepit/actū ē. licet iā prime monstratū est/possit circa ꝯsensum deliberatū ī delectationez pctm̄ mortale formalit̄ insurgere ꝟ ꝯtingere Immo ꝯmuni⁹/iuxta tm̄ modificatōes modicū supra positas/insurgat ꝟ ꝯtingat. non ꝓpter ea tm̄ ī tali cōsensu ī delectationē adeo est cōpleta tēptatio/q̄n vlterius ꝓgredi possit. s. vsqꝫ ad ipm̄ ꝯsensum in actū exteriorē. ĩmo ī ipso solo ꝯsensu in actū exteriorē dicatur tēptatio suppleri. vltraqꝫ ꝓgredi ñ posse. cū nō videak̄ qđ vltra ꝯsensum ī actū exteriorez ipsa tēptatio opari posset. ꝓpter istud ꝟ etiā seruādo ordinē p̄dispositū post expositionē ꝟ declaratōz nature ꝟ qualitatis ipsoꝝ p̄moꝝ motuū. ipsiusqꝫ delectatōnis/venit aliqualiter de natura ꝟ qualitate ipi⁹ cōsensus in actū tractādū ꝟ declarandū. ¶ Circa qđ p̄mo rememorādū venit/qđ iā modicū supra. s. de ipsa delectatōe ꝟ de ꝯsensu in eaz. cui pti rōnis attribuank̄/tractatū ē aliq̄liter tangi incepit. s. q̄ ꝯsensus in actū seu actus executionē/semp rationi superiori attribuit̄ ꝟm tm̄ q̄ ī ipsa rōne voluntas includit̄. ꝓpt̄ qđ iuxta supius tacta/ꝯsensus ille volūtarius dicit̄. Et causa est. qz iā ibi etiā aliqualit̄ apiri incepit. Cū em̄ ꝯsensus in aliq̄d/de se importet vel p̄supponat quoddā iudiciū de eo ī qđ sic ꝯsentit̄. nec em̄ aliter ꝯsensus p̄ocpie ī aliquid fieri posset/nisi p̄ prius de illo in q̄ sic ꝯsentit̄. eiusqꝫ qualitate ꝟ natura qđammodo iudicatū esset. ꝟ ī oīm iudicio(qđ bñ ꝯsiderandū venit)vltima snīa ad sup̄mū auditoriū seu iudicatoriū spectet/et ptineat. cū insup(vt etiā sepe supra tactū ē)omniū negocioꝝ seu opationū humanaꝝ iudiciuz/ad rationē siue superioꝛē siue inferioꝛē spectet. ꝟm tm̄ respectū ad duplicē regulā ꝟm quā oīes opatōes hūane(vt sepissime etiā dictū est)regulari habēt. s. vel regulā legis hūane/q̄ sumit̄ ex reb⁹ creatis q̄s naturaliter hō cognoscit. cui regule rō inferior innitit̄. vel regulaz legis diuine/q̄ sumit̄ ex reb⁹ eternis ꝟ increatis. ad quas hō spūaliter inclinak̄. cui regule ratō superior innitit̄. ꝟ ita sit q̄ ipsa regula legis diuine sit superior. ĩmo sup̄ma. ꝟ p̄ ꝯsequens supremū auditoriū ꝟ iudicatoriū. vltimaqꝫ snīa ad illā ptē ratiōis ptineat. q̄ sic ipsi regule legis diuine que sup̄ma ē innitit̄. que ē ps superior seu ratio superior Cū ꝓterea de pluribꝫ eenuicē ꝯsequētibꝫ occurrit iudicādū/finale iudiciū finalisqꝫ snīa sit de illo qđ ī tali cōsecutione seu ꝯcursu est vltimū vltimoqꝫ occurrit Et ī negocijs humanis vltimū qđ se quit̄ ꝟ occurrit/sit ipse real' act⁹ seu ipsi⁹ act⁹ executio. Et p̄ ꝯsequēs iudiciū de ipso actu seu act⁹ ipsi⁹ executione/sit iudiciū finale sentēciaqꝫ final'. ꝟ sic ad sup̄mū auditoriū seu iudicatoriū ꝓtinēs/sequit̄ manifeste q̄ ad ipaz rationē superioꝛē ad quā sic(vt tactū ē)iudicium sup̄mū finalisqꝫ snīa negocioꝝ seu opationū humanaꝝ spectāt iudiciū ꝺ ipso actu seu ipsi⁹ act⁹ executōe spectat ꝟ ptiner. ꝟ p̄ cōsequēs etiā ꝯsensus ī ipm̄ actū/seu ipsi⁹ act⁹ executionē q̄ñ interuenit. cū nō nisi vt tactū ē post iudiciū sup̄remū ac finale/de ipo actu habitū interuenire possit Et quo itez sequitur/q̄(vt etiā in supioribꝫ sepe ē tactū) quotiēscunqꝫ talis ipsi⁹ rōnis superioris ꝯsensus siue verus ꝟ exp̄ssus. siue eq̄lēs ꝟ interꝑta

tiuus ī actū aliquē ḋ ex suo genere vl' aliqua circumstātia pctm̄ mortale existit. intercenit talis ꝓsensus/est pctm̄ mortale Quia sp tal' ipsi⁹ rōnis supioris ī talē actū peccati cōsensus/etiā si ipe realis act⁹/iuxta tm̄ modificationē modicū infra tāgendā nō ꝓcederet seu subsequerē/ ē tale pctm̄ quale cēt ipe realis act⁹. Et rō iā ḋ dammodo ī supioribꝫ tacta ê/ex p̄missisꝫ sumi p̄t. ¶ Et ꝑmo respectu ꝓsensus/veri ꝛ exp̄ssi ipsius rationis supior⁹ Nā ipsa ratio supior ad quā (vt sic statim tactū est) talis consensus in hmōi actū/qui de se ex suoꝫ genere/vel ex aliqua circumstantia pctm̄ mortale ē ptinet. nullo mō in dictū verū ꝛ exp̄ssum ꝓsensum inclinari posset/ q̄n p⁹ de ipo actu eiusꝫ natura ꝛ qualitate deliberauerit ꝛ iudicauerit/al's vt sup̄ tactū ē/ nō esset verus ꝛ exp̄ssus consensus. Deliberare autē ꝛ iudicare maxime circa tales act⁹ humanos nō p̄t/nisi regulā legis diuine ꝛ eterne cui sic innitit'/consulat. Cōsulta autē regula legis diuine ꝛ eterne/in talē actū ḋ sic de se ex suoꝫ genere vel ex circumstātia aliqua peccatū mortale existit/ꝓsentire nō p̄t q̄n ipsam regulā ꝛ legē diuinā ꝛ eternā/actu ꝛ realiter contēnat ꝛ spernat. seqꝫ ab ea totaliter ꝛ fm habitū auertat. Actu aūt ꝛ realit regulā legis diuine ꝛ eterne contēnere ꝛ spernere/seqꝫ ab ea totaliter ꝛ fm habitū auertere/non p̄t q̄n pctm̄ mortale existat. Sequit ḡ p̄dicta simul adaptādo ꝛ applicādo/ q̄ ipa ratio supior ī talē actū peccati mortal' vere ꝛ exp̄sse consentire nō p̄t q̄n pctm̄ mortale existat. ¶ Respectu ꝫo consensus ipsi⁹ rōnis superioris eq̄alētis ꝛ interp̄tatiui hoc idē patet. q⁹ talis actus ḋ sic de se ex suoꝫ genere/ vel aliqua circumstātia pctm̄ mortale existit cū de ipo supremū ꝛ finale iudiciuꝫ/ vt sepe sup̄ tactū est/ad ipsaꝫ rationē supioē spectet ꝛ ptineat/ꝓmitti nō p̄t. nec in realē executionē deduci/q̄n ipa rō supior/negligens fuerit ipm impedire. volūtatēq̄ respectu illi⁹ regulare ꝛ reꝑmere. ꝛ p ꝓsequēs quin etiā regulā legis diuine ꝛ eterne/actu ꝛ realiter si tunc ō ea actu cogitabat. vel p modū cuiusdā inexcusabilis obmissionis ꝛ negligētie/si tunc ō ea nō cogitabat. cū ī tali actu cogitare debuisset/contēpserit et spreuerit/ac se ab ea totaliter et fm habitū auerterit. Et exhinc dicit beatus Tho. ꝑma scē sue summe q⁹ rō supior in ipm actū peccati cōsentire dicit. non solum q⁹ fm rationes eternas semp moueat ad agendū. sed etiā q⁹ fm rōes eternas nō dissentit. ¶ Ad p̄positū etiā istoꝝ dicit Aug⁹. de trinitate. Nō potest pctm̄ efficaciter ꝑpetrādum mēte decerni/ nisi illa mētis intētio penes quā summa potestas et mēbra in opus mouēdi vel ab ope cohibēdi (loquēs de ratione supiori/put etiā voluntatē/iuxta qō iaꝫ dictū ē includit) male actō ĩ cedat vel seruiat. ꝓout hec latius modicū sup̄. ꝛ specialit' in declaratōe q̄ntī ser modoꝝ seu ser qualitatū se circa delectationē habēdi ipius rōnis declarata sunt. Que ibi tacta/ p̄nt ad hoc ꝓpositū respectu ꝓsensus ipius rōnis supioris ī ipm actū applicari. Et adhuc pampli⁹ ꝛ efficacius/cū nō tanta culpa ipi rationi supiori imputari habeat. nec facilitertā graue peccatū insurgat/dū ipa vere ꝛ exp̄sse/aut equalēter ꝛ interp̄tatiue ī delectationē q̄ ī sola cogitatōe consistit ꝛ versat'/ꝓsentit. sicut q̄n vere ꝛ exp̄sse/ aut equiualēter ꝛ interp̄tatiue/in ipm actū peccati cōsentit. ipsiusꝫ actus executionē. ¶ Notanter in p̄missis vbi respectu consensus ipius rationis supioris ī id quod de se ex suoꝫ genere vl' aliqua circumstātia est pctm̄ mortale. de auersione a regula legis diuīe ꝛ eterne/facta ē mētio. addita sunt ista verba. totaliter ꝛ fm habitū. Et eīm auerti a regula legis diuine ꝛ eterne (put iā in supioribus/vbi p̄cipue de hac p̄senti materia nature peccati venialis tractari incepit aliqualiter declaratū ê) dupliciter ꝓtingere potest. ¶ Vel. s. totaliter. i. fm habitū. qui ꝓprie ī h̄ ꝓposito nihil aliud ē/ꝫ quedā inordinatio mētis ꝛ intētionis dispositio/ponēs seu cōstituens alteꝫ finē. Quod fit ꝛ cōtingit ī omni actu qui de se suoꝫ genere aut aliqua circumstātia/ habet ꝛ importat/ q⁹ pctm̄ mortale existat. licet forsan ꝓtunc talis inordinata mētis ac intētionis dispositio/nō attēderet neꝫ occurreret. Et exhinc etiā (vt iaꝫ satis declaratū est) consensus rōnis supioris ī talē actū/est mortale pctm̄. q⁹ sine tali auersione/non p̄t in talē actū intervenire ¶ Vl' ꝓtingit talis auersio nō totalit'. i. ñ fm habitū/sed in actu solū. i. ꝓ illo actu q̄ fit seu exercet respectu cui⁹ est bene aliqualis a regula ipsius diuine et eterne legis inordinatio. sed nō tāta nec talis mētis ꝛ intētionis indispositō/q⁹ aliū finē ponat seu constituat. Et sic ē et contingit ī omni actu. q̄ de se ex suoꝫ genere seu aliqua circumstātia/ nō habꝫ seu importat q⁹ pctm̄ mortale existat/sed solum veniale. Nā si illud vsqꝫ adeo ꝓcederet/ q⁹ illa auersio iuxta qō expositū ē/cēt totalis et

fm habitū/aliūqꝫ fine ponēs ⁊ constituēs. statiꝫ a natura peccati venialis excederet ⁊ ī naturaꝫ peccati mortalis trāsiret. vt ibi satꝫ exp̄situ ē ⁊ exemplificatū. Et exhinc sil̄r cōsensus rōnis supioris ī talē actū/q̄ sic ꝺ se ex suoqꝫ genere aut aliqua circumstātia nō hꝫ/ q̄ sit pctm̄ mortale/sed solū veniale. non erit etiā nisi pctm̄ veniale. qꝫ sine illa totali ⁊ fm habitū auersione/⁊ cū sola quadā inordinatione/pōt ī talē actū intervenire. vt satꝫ ex dictis ꝯcipe ē. ¶ Et intelligaṫ p̄missa/q̄. s. cōsensus rōnis supioris in actū q̄ de se ex suo qꝫ genere aut aliq̄ circumstātia pctm̄ mortale exīstit/est pctm̄ mortale. Etiā si (vt iaꝫ sup̄ tactū ē) actus ille in quē sic ipa rō supior cōsentit realit̄ ab extra/nō subsequereṫ seu adimpleret. Si tū hoc non ex pte ipsi⁹ rōnis superioris ipsiusqꝫ voluntatis. vtpote se p⁹ dictū ꝯsensum iā sic in illuꝫ actū seu illi⁹ actus executionē p̄stitū ampli⁹ auisantis et īmutātis. sed ꝓpter defectū possibilitatis facultatis/vel alicui⁹ alteri⁹ opportunitatiꝫ aut circūstātie ꝯtingeret. Nā licet tunc realiter ⁊ effectu talis act⁹ nō subsequereṫ ⁊ adimpleret⁹. p posito tū ⁊ affectu/q̄ tū ad incursū pctī mortalis/subsecut⁹ ꝺr ⁊ adimplet⁹. Et hinc cōiter diciṫ/q̄ voluntas p facto reputaṫ. Juxta/ qꝫ istud ꝓprie intelligēdū venit illud dictuꝫ x̄pi Matth̄. v. Qis q̄ viderit mulierē ad cōcupiscēdū eā/iā mechatus ē eā in corde suo.

¶ Ex oīmbus sic supius circa hāc p̄ñtē materiā/nature ⁊ qualitatis p̄moꝝ motuū. delectatōis ⁊ ꝯsensus ī actū peccati tractatis. ea quodāmodo epilogando habeṫ quō p̄mus motus primo prim⁹ ipsi⁹ sensualitatis q̄ naturaḷ diciṫ/nullus pctm̄ est. Scōo ꝺo p̄m⁹ motus eiusdē/q̄ ex fomite procedit/peccatū veniale exīstit. Delectatio aūt siue morosa siue nō morosa/mora tp̄is. duꝫ tm̄ non sit morosa mora ꝯsensus. p rationē. s. supioꝛē vere ⁊ realiter/aut int̄p̄tatiue ⁊ effectualiter deliberati. qō ꝯtingit ī scōo. tercio et quarto sex modoꝝ seu ser qualitatū se circa delectationē habēdi ipsi⁹ rōnis supioris supius declaratis. etiaꝫ si dicta delectatio sit et ferat̄ circa ea q̄ de se ex suoqꝫ genere vel ex aliqua circūstātia pctā mortalia exīstūt. est solū pctm̄ veniale. Delectatio ꝺo morosa mora ꝯsensus p rationē. s. supioꝛē vere ⁊ exp̄sse. aut int̄p̄tatiue ⁊ effectualiter deliberati. qō ꝯtingit ī qnto ⁊ vltimo p̄dictoꝝ sex modoꝝ seu ser q̄litatū se habēdi ipsius rōnis ⁊c. Hec nō etiā cōsensus ī actū. qñ tm̄ (vt sepe supra tactuꝫ est) sunt ⁊ ferunt̄ sup his q̄ de se ex suoqꝫ genere/ aut ex aliq̄ circūstātia pctā mortalia exīstūt. sunt etiā pctā mortalia. Et ad istud ꝓpositū p modū exempli applicāt doctores/licet diuersimode/tēptationē q̄ fuit ī p̄mis parentibus. ex quoꝝ dictis pōt sensualitas ipsa sēti compari. Nō ꝺo inferior vt tā in supioribus tactū ē/mulieri Eue. Et rō supioris viro Ade. Cū igit̄ in ipsa p̄mo motu. scḋo tm̄ p̄mo/ipsi⁹ sensualitatis illecebra īsurgit. qō nō nisi ex fomitis corruptōe pueniṫ. ⁊ quasi cū serpēs comestionez pomi Eue suggessit. ideoqꝫ tunc pctm̄ solū veniale est ⁊ leuissimū. ¶ In delectatōe ꝺo nō morosa mora cōsensus. qui. s. ꝯsensus fit p rationē supioꝛē vere ⁊ exp̄sse/aut int̄p̄tatiue ⁊ effectualiter deliberat⁹. q̄ntūcūqꝫ ista dicta delectatio sit forsan morosa mora tp̄is/q̄ntūcunqꝫ etiaꝫ ipsa rō inferior iuxta p̄dictos scḋm. terciū ⁊ quartū sex modoꝝ seu ser qualitatū se habēdi ⁊c. vel circa talē delectatiōz nō bñ aduertat. vt subito aut ímproprie etiā in eā ꝯsentiat. tūc mulier sine viro/ipsoqꝫ ignorante comedere diciṫ. Ideoqꝫ tunc solū pctm̄ veniale ē. qꝫ q̄ ī delectatiōe pctm̄ mortale intereniat/a cōsensu viri. s. rōnis supioris. vero et exp̄resso/ aut int̄p̄tatiuo ⁊ effectuali/⁊ nō al's procedit. ¶ In delectatōe ꝺo morosa mora cōsensus int̄p̄tatiui ⁊ effectualis. qñ. s. ratio ipa supioꝛ iuxta quintū sex modoꝝ p̄dictoꝝ seu ser qualitatū se habēdi ipsi⁹ rōnis ⁊c. talē delectationē rep̄merē negligit. tūc mulier sola/ sed tamē viro sciēte comedit. ⁊ tūc licet vir ñ comedat. ꝓpter illū tm̄ eius ꝯsensum int̄p̄tatiuū ⁊ effectualē/pctm̄ mortale efficiṫ. etiaꝫ si (vt sepe dictuꝫ est) desit voluntas p̄ficiendi actū ⁊c. Quia mulier bñ pōt sine viro comedere. mortaliter aūt sine viri ꝯsensu vero ⁊ expresso/aut int̄p̄tatiuo et effectuali/nō pōt peccare. ¶ In delectatōne ꝺo morosa/mora ꝯsensus veri ⁊ exp̄ssi. qñ. s. rō ipsa supioꝛ iuxta vltimū sex modoꝝ p̄dictoꝝ seu ser q̄litatū se habēdi ipsi⁹ rōis ⁊c. vere ⁊ exp̄sse ꝯsentit. tūc vir nō solū ꝯsentit. sed sicut ⁊ mlier comedit. ⁊ etiā si desit volūtas p̄ficiēdi actum ⁊c. est pctm̄ ⁊ grauius q̄ꝫ ī casu p̄cedēti. Grauiꝫ etem̄ ē in talē illicitā delectatōz vere et exp̄resse ꝯsentire/q̄ꝫ nō rep̄mēdo int̄pretatiue ⁊ effectualiter ꝯsensuꝫ p̄bere. ¶ In consensu ꝺo ī actū peccati seu ipsi⁹ act⁹ executionē/q̄ (vt late sup̄ declaratū ē) soli rōni supioꝛi attribuiṫ. ē ac si vir non solū sicut ⁊ mulier comederet. sed qōammodo ac si iuberet ⁊ p̄cipe

ret. ⁊ tunc etiã si iuxta supius tacta/ tal' act⁹ realiter ab extra nõ ꝓcederet ⁊ sequerek/ ẽ pecatũ mortale. Et adhuc grauiꝰ ꝯ̃ in casibꝫ p̃cedẽtibꝫ. inquãtũ scz (vt etiã supra monstratũ est) grauiꝰ ẽ in actũ peccati seu ipsi⁹ act⁹ executionẽ/ ꝯ̃ in solã ei⁹ delectationez ꝓsentire ¶ Uel aliter dici posset/ q. ſ. in delectatiõe morosa mora cõsensus veri ⁊ exp̃ssi ipsi⁹ ratõis supioris (de qua statim sup̃) vir nõ comedit sicut mulier. sed solũ comestioni mulieꝛ cõsentit/ sicut supra dictũ ẽ/ fieri in delectatione morosa mora cõsensus interp̃tatiui ⁊ effectu alis eiusdẽ rõnis supioris. Et sic̃ ꝓpt' hm̃oi consensuz vez ⁊ exp̃ssum pctm̃ mortale. sed grauiꝰ vt iã tactũ est/ ꝯ̃ in tali cõsensu interp̃tatiuo ⁊ effectuali/ inc̃tũ. ſ. grauiꝰ ẽ vere et exp̃sse in aliqd̃ maluz ꝓsentire/ ꝯ̃ interp̃tatiue ⁊ effectualr. Sz in consensu ipsi⁹ rationis supioris in actũ peccati seu in ipsi⁹ act⁹ executionẽ. etiã si vt statim dictuz ẽ/ tal' act⁹ realit ab extra nõ ꝓcederet ⁊ sequerek. vir non solũ cõsentit/ sed sicut ⁊ mulier comedit. ⁊ tũc est tẽptatio de se ꝓsummata ⁊ pfecta. Et intelligant he exemplificatões iuxta supi⁹ declarata. qñ. ſ. hm̃oi delectatões consensusq̃ in actũ sunt ⁊ ferunt sup his q̃ de se ex suo ꝯ genere/ aut ex aliqua circũstãtia pctã mortalia exist̃t. ¶ Et hec quo ad talẽ materiã nature p̃mo⁊ motuũ delectatõis ⁊ ꝓsensus in actũ. ordinisq̃ ⁊ pgressus tẽptationis/ inc̃tũ de eis ad ꝓposituz hui⁹ octaui tractat⁹ isti⁹ libelli tractãdũ occurrebat/ dicta sufficiant. Qui latiora videre voluerit/ habet vt in supioribꝫ in sil'i tactũ ẽ doctoꝛes p̃cipuos. tã mgr̃m in. q̃. sn̄iarũ/ ꝯ̃ alios sup dicto passu tractãtes. ꝯ̃ etiã btm̃ Tho. p̃ma ⁊ scõa scõe partis sue summe.

De tribus ad grauitatem peccati conferentibus.

Quia ꝓ iã recẽter/ ⁊ etiã in supioribus. maxime in declaratione nature ⁊ qualitatis peccati mortal'/ dictũ ⁊ monstratũ ẽ/ quõ nõnun ꝯ̃ actus aliꝯ̃ q̃ de sui forsan natura ex suo ꝯ genere pctm̃ nõ esset/ vel forsan veniale solũ. ex intẽtionis coꝛruptõe vel ratõe remoꝛsus ꝓsciẽtie. seu aliqua alia circũstantia/ potest peccatũ mortale effici. Eapꝛopter ⁊ etiam ad clariozẽ semp cognitionẽ distinctionis seu nature peccati venial'a pctõ mortali. circa cui⁹ declarationẽ p̃sens ꝓncipaliter materia versat. visum est expediẽs de his tribus hic summatim aliqua pstr̃igere. De intẽtione ac fine actõis seu opatõis. De eẽ seu natura ⁊ qualitate ꝓscientie. De natura. q̃litate ac numero circumstantiaꝝ.

De intẽtõne ac fine actionis seu opationis.

Quia primũ est aduertẽdũ. q̃ intẽtio ī generali, put hic ⁊ in materia morali. ſ. ꝥutis ⁊ peccati sumit sic describit. Intentio ẽ actꝰ voluntatis in aliquẽ finez tendẽtis. p aliq̃d vel aliqua ad illũ finẽ ordinata. Dicit em̃ intentio/ quasi ī illud tentio. Nã intẽtio semp respicit aliq̃d vt finẽ. fim. ſ. q̃ illud ẽ termin⁹ volũtatis. Ex quo clare apparet/ q̃ intẽtio de se importat ⁊ denoꝛat quãdã distantiã illius qõ sic intẽdit. Et ideo qñ volũtas ferk ⁊ intẽdit ĩmediate ī aliquid. etiã si illud sit finis vltim⁹ quez tũc sibi ꝓstituit. terminuſq̃ ipsi⁹ voluntatis q̃ pꝛotũc habek. nõ dicit tamẽ ꝓpꝛie eẽ intẽtio. sed qñ affect⁹ seu volũtas in aliq̃d tanc̃ finẽ vltimũ quẽ sibi tunc ꝓstituit/ vel tanc̃ ad illũ finẽ ordinatũ ferk ⁊ tendit. nõ ĩmediate/ sed mediantibꝫ aliꝯ̃ pque ī illud ī qõ sic ferk et tẽdit nitik puenire/ tunc ꝓpꝛie ẽ intẽtio. Ut gr̃a alicui⁹ exempli ferk ⁊ tendit p̃ncipaliter affectus alicui⁹ seu volũtas in suã finalẽ salutẽ. ⁊ ꝓpter ipsaz facilius assequendã/ intẽdit coꝛpus suuz domare ⁊ spiritui subiicere. ⁊ vt ꝺ ꝓgruẽtius ⁊ cũ saniozi ꝓsilio ⁊ auxilio facere possit/ intẽdit religionẽ aliquã intrare. ⁊ p hoc faciẽdo ad aliquẽ locuz talis religionis ire. Iste tal' respectu salutis sue q̃ est vltimus finis/ quẽ tũc sibi ꝓstituit. respectu etiã domatõnis sui coꝛpis ac ingressus religionis/ q̃ sunt fines medij ad illũ. ſ. finẽ vltimũ ordinati/ dicit ꝓpꝛie hẽ intentionẽ. Respectu ꝺ additiõis talis loci illi⁹ religionis/ licet sit quedã volũtatis dispositio. nõ tamẽ ꝓpꝛie dicit esse intẽtio. ¶ Ex p̃cedẽti intẽtionis ī generali descp̃tione/ clare ⁊ faciliter elici põt descriptio intẽtionis recte. p additionẽ. ſ. istoꝛũ verboꝝ debitũ ⁊ debito mõ. Et etiã intẽtõis puerse seu coꝛrupte/ p additionẽ oppositoꝝ seu cõtrarioꝝ verboꝝ. ſ. indebitũ ⁊ idebito modo Sic tm̃ q̃ ī descp̃tõe intẽtõis recte illa duo verba. ſ. debitũ ⁊ debito mõ/ ꝓ̃ctim accipiank. cũ ipsa duo ad hoc q̃ intẽtio sit recta necessario habeãt ꝓcurrere. In descp̃tõne ꝺ intẽtiõis puerse seu coꝛrupte illa duo verba opposita. ſ. indebitũ ⁊ indebito modo/ acci-

pianꝫ diuisim/cū alterꝰ eoꝝ ad hoc q̄ intentio puersa vel corrupta existat p se sufficiat. Etem̄ (vt sepe dictū ē) plura necesse ē ad ꝓtutē ꝯcurrere cū ad viciū. imo p defectū vnius eoꝝ q̄ necessario ad ꝓtutē req̄runꝫ/transit in viciū. ¶ Sup quibꝫ cū tū ad intelligentiā nature ꝛ effectus intētionis respectu eoꝝ que iā in hoc octauo tractatulo hui⁹ libelli circa materiā peccati mortalis et peccati venialis tractata sunt ꝛ tractabūꝫ spectare ꝛ sufficere videꝫ/subijciunꝫ hic alique regle notabiles.

Prima regula est.

Ex fine ꝓncipaliter intēto. i. respectu finis vltimi/q̄ ꝓncipaliter in aliq̄ actu itēditur. actꝰ ille attēdi. ꝯsiderari ꝛ iudicari hz. ad ꝫ. s. q̄ dicaꝫ ꝛ iudiceꝫ bonꝰ vel malus. meritoriꝰ vel demeritoriꝰ. Juxta qđ intelligi ꝛ applicari pt dictū xp̄i Matth. vi. Si fuerit oculus tuꝰ simplex/totū corpꝰ tuū luciduꝫ erit. Ubi iuxta Aug⁹. p oculū significaꝫ intētio. Et itelligiꝫ hec regula de his marīe actibꝫ/q̄ alⁱs ex seipsis sunt indrūtes. i. q̄ de suo ꝓprio esse ꝓpria ꝫ natura/sine ꝯcursu alteriꝰ cause seu alterius circūstātie nō habēt q̄ sint boni vⁱ mali. Ut gr̄a exempli. leuare festucaꝫ de terra vel mouere manū. Hā si tales actus de proprio suo esse ꝓpriaꝫ natura hꝫent q̄ essent boni vel mali/aliter esset dicendū. vt clare p regulas sequentes videri poterit.

Secunda regula ē.

Actꝰ de seipso malus/ex fine bono ꝓncipaliter intēto nō efficiꝫ bonꝰ. Ut gr̄a exempli Furari vⁱ depdari q̄ sūt actꝰ de se mali/etiā si ea ꝓncipaliter intētiōe ad hūcꝫ ꝓncipaⁱr finē fiant/vt exinde ī dei honore fiat elemosyna. ñ propter hoc boni efficiunꝫ.

Tercia regula ꝛ opposita. Actꝰ ō seipo bonꝰ/ex fine malo ꝓncipaliter intēto/efficiꝫ malꝰ. Ut gr̄a exempli.

De elyna vel oro̅ne vel pdicatōe q̄ ꝓncipaliter ꝓpter vanā gl̄iaꝫ mūdanā/vel propⁱ lucruꝫ tpale habēdū ꝛ adipiscēdū/vel hmoi/fieret. Et rō diuersitatiꝫ istaꝝ duaꝝ regulaꝝ ex descptōe intētiōis recte ꝛ intētionis puerse seu corrupte supⁿ positis aliꝫcꝫ etiā ibidē dictis clare apparet. Quia ad intentōeꝫ rectā duo req̄runꝫ. s. q̄ tēdētia volūtatis sit ī finē debitū. ꝛ q̄ sit p media ad illū finē debito mō ordinata. Ad intētōeꝫ ꝫo puersaꝫ seu corruptā sufficit defectꝰ vel malicia ī vno istoꝝ. s. vⁱ q̄ finis ꝓncipaⁱr intētus sit ō se malꝰ. vt ponit tercia regula. Uel q̄ media p q̄ ad illū fineꝫ tendiⁿ sint de se mala. vt ponit scđa regula

Quarta regula ē ista

Una ꝛ eadē ꝓncipaⁱ intētio finaⁱ. i. ī aliquē finē ꝓncipaliⁿ tendēs pⁱes actꝰ seinuicē cōsequētes etiā diuersimode ꝛ distanter ab inuicē factos/pt ī bonū ꝛ ad meritū. vel ī malū ꝛ demeritū informare. Ut gr̄a exēpli. Respectu intētōis recte intēdit aliqⁱs vnū solidū p deo in elymā p duodecim sibijnuicē succedētes dies elargiri ꝛ dare. sic. s. q̄libet die dabit vnū denariū. Si a casu ꝯtingat istū hominē dationē aliq̄ꝝ istoꝝ denarioꝝ p aliqⁱs istoꝝ duodecim dieꝝ obliuisci ꝛ intermittere. ꝛ ī alios dies repare ꝛ facere. donatio ista nichilominus sic in aliꝫs diebꝫ facta/propter p mā ꝓncipalē intētionē erit meritoria. de intētione ꝫo puersa/facilius est dare exempluꝫ/cū facilius contingere possit.

Quinta regula ē ista

Finē sub fine seu intētiōꝫ sub intētiōe pt q̄s ad meritū vel demeritū seu meritorie aut demeritorie qđ idē est/ponere. ꝯsentireꝫ hīe. dictosꝫ fines seu intētōes sic sibijnuicē subordīatos/pōt vna ꝛ eadē ꝓncipalis ꝛ finaⁱ intētio/ī bonū vel malū. meritū vel demeritū informare. Ut gr̄a exēpli. Respectu ꝓncipalis ꝛ finaⁱ intētōis recte/intēdit aliq̄s ire ad fo̅r ad hunc finē q̄ ibi emat medicīas. ipas aūt medicinas ad hunc finē emit/vt ab aliq̄ infirmitate curet. Ad hū c ꝫo finē ab illa infirmitate curari desiderat/vt aptⁱ ꝛ melius deo seruiat. Clarꝫ ꝛ certū ē q̄ ī isto casu oīs iste p̄cedētes volūtates ꝛ intētōes/q̄ sic circa istos diuersos fines ferūt ꝛ tēdūt p illam ꝓncipalē ꝛ finalē intētōeꝫ/aptⁱ ꝛ melius deo seruiēdi. ī bonū ꝛ ad meritū informāt. et propter eā bone ꝛ meritorie existūt. imo ī tali casu q̄ñ. s. volūtas ī aliꝫs fines seu intētiōes sic sibijnuicē ad aliquē ꝓncipaleꝫ ꝛ vltimū finē subordīatos ꝓncipaliⁿ propⁱ ipm ꝓncipalē ꝛ vltimū finē ferⁱ ꝛ tēdit. licet illi fines seu intētōes pⁱes sint ꝛ diuersi. nō tñ ꝓprie oꝝ dici. nec ꝓprie ēnisi vnꝰ ꝛ idē ipiꝰ volūtatiꝫ motus Et itelligunt hec ī ista regula dicta. etiā si tpe realⁱ execūtōis seu adimpletōnis illoꝝ actuū sup q̄bꝫ sic dicte p̄cedētes voluntates seu intētōes ferunt ꝛ tēdūt. illa ꝓncipaⁱ et finaⁱ intētio nō realⁱ ꝛ de facto ī mēte haberetur. Utputa q̄ ꝓtūc vel ñ occurreret vel ñ

attẽderet. sufficit ei q̃ pceſſerit ꝛ habitu habeat. Ut vbi gr̃a i exemplo ſtatim poſito dꝛ tur/ q̃ ille talꝫ q̃ ſic ab aliq̃ infirmitate curari deſiderat/ vt apti⁹ ꝛ meli⁹ deo fuiat tpe quo emit medicinas ad ꝫ vt a dicta ſua infirmitate curari poſſit. ꝛ tpe q̃ pdictis medicinis ad dictã ſuã curationẽ emẽdis ad foꝛ vadit. ꝛ illã pncipalẽ ꝛ finalẽ intẽtionẽ apti⁹ ꝛ melius deo ſeruiẽdi nõ realiter ꝛ de facto i mẽte habeat. q̃ tunc foꝛſan vt dictũ ẽ/ vel nõ ſibi occurrit/ vel ñ attẽdit. nihilomin⁹ tñ cũ p pri⁹ eã habuerit/ ꝛ adhuc i habitu (vt p̃ſupponitur) habeat. illa pncipalis et finalis intentio apti⁹ ꝛ meli⁹ deo ſeruiẽdi/ iſtos actus emẽdi medicinas ꝛ eũdi ad foꝛ. ſeu volũtates et intẽtiones q̃ ſup ipis feruñt/ informabit. ꝛ bonos ꝛ meritorios efficiet. ac ſi tũc illã pncipalẽ ꝛ finalẽ/ intẽſi⁹. apti⁹ ꝛ meli⁹ deo fuiẽdi mente realiter ꝛ ꝺ facto habuiſſet. ¶ Reſpectu ꝙ pncipal⁹ ꝛ final⁹ intentiõis puerſe ſeu corrupte/ facilius (vt ſtatim i regula pcedenti tactũ ẽ) dari p̃ exemplũ. ¶ Intelligãt etiã pdicta/ reſpectu tñ pncipal⁹ ꝛ final⁹ intẽtõis recte actuũ q̃ bonoꝝ ꝛ meritoꝛioꝝ/ dũ tñ iter dictos act⁹ ſeu fines/ ſic ſibi ad vltimũ finẽ pncipal⁹ intentũ ſubordiatos. ꝛ ſup q̃by hm̃oi pcedẽtes volũtates ſeu intẽtiões ſic feruñt ꝛ tendũt/ ñ inꝛueniat ſeu intẽdat aliq̃ſ act⁹ ſeu finis ex ſeipo/ ſua q̃ ꝓpria natura/ illi fini ſic pncipal⁹ intento q̃ ad meritũ deformis ꝛ oppoſit⁹. ꝛ q̃ volũtatẽ ſeu intẽtõz q̃ ſup ipm fert ꝛ tẽdit/ poſſz puertere ſeu corrũpe. Pro q̃ apti⁹ declarãdo/ ponit̃ ſexta regula

℣ Sexta regula ẽ iſta

Quotiẽſcũq; int̃ pl'es act⁹ ſeu fines ſibiñui cẽ ad aliquẽ finẽ vltimũ al's ex ſeipo bonũ ꝛ meritoꝛiũ pncipal⁹ intẽtũ ſubordiatos/ inꝛuenit ſeu intendit̃ aliq̃s act⁹ ſeu finis illi fini ſic pncipal⁹ intẽto ex ſeipſo ſuaq; ꝓpa natꝝ q̃ ad meritũ deformis ꝛ oppoſit⁹. voluntatẽ q̃ ſeu intẽtõz q̃ ſup ipm fert ꝛ tẽdit puertẽs ꝛ corrũpẽs/ talꝫ act⁹ ſeu finis medi⁹ ſic inꝛueniens/ ñ i formaꝫ ad meritũ p illã pncipalẽ intentõz illi⁹ finis vltimi ſic ꝺ ſeipo meritoriũ q̃n poti⁹ ipſaz pncipalẽ ꝛ finalẽ intentõz oẽs q̃ alios fines ſeu intẽtões pcedẽtes. etiã al's ex ſeipis bonos ꝛ meritorios deformat ꝛ q̃ammõ depuat. Verbi gr̃a. Intẽdit aliq̃s ire ad aliquã domũ. ꝛ ad hunc finẽ i illã domũ vult ire/ vt ibidẽ luxuriet. ad hũc aũt finẽ luxuriari vult vt ſanioꝛ inde efficiatur. ad hũc ꝙ finẽ vult ſanioꝛ effici/ vt apti⁹ ꝛ meli⁹ deo ſeruiat. Iſte finis vltim⁹ pncipal⁹ intentus apti⁹ ꝛ meli⁹ deo fuiẽdi q̃ al's ex ſeipo bon⁹ ẽ ꝛ meritoꝛi⁹/ illã volũtatẽ ſeu intentõz q̃ ſic ſup illũ actũ luxuriãdi fert ꝛ tẽdit/ ꝛ a miꝛi illũ actũ ſi a caſu ꝺmitteret. cuz ex ſeipſo ſua q̃ natura ſit illi vltõ fini ſic pncipal⁹ intento q̃ ad meritũ/ deformis ꝛ oppoſit⁹ ad pdictã volũtatẽ ſeu intẽtõz q̃ ſic ſup eũ fert ꝛ tẽdit puertẽs ꝛ corrũpẽs/ nullo mõ ad meritũ reformare p̃t/ q̃n pot⁹ illa puerſa ꝛ corrupta volũtas ꝛ intẽtio/ ipaz vltimã ꝛ pncipalẽ intentõz. ac oẽs alios fines ꝛ intẽtões pceden tes deformat. ꝛ q̃dammõ depuat. pamplius q̃ ac grauiꝫ faceret actus ſi a caſu ꝺmitteret. ¶ Et rõ hoꝝ ẽ. q̃ vna volũtas ſeu intẽtio ex ſeipa puerſa ſeu corrupta/ plures volũtates ſeu intẽtões al's ex ſeipis bonas depuare p̃t ſz ñ ecõtra. Una etem̃ bona volũtas ſeu intẽtio/ ñ p̃t pl'es ex ſeipis malas bonaſ efficere. imo nec pl'es bone etiã ſeiuicẽ ꝺſeq̃ntes vnã ex ſeipa malã bonã efficere p̃ñt. Quia vt i ſuprioribꝫ ſepe dictũ eſt/ ad bonitatẽ ꝛ rectitudinẽ alicui⁹ volũtatiſ ſeu intentõis/ pl'a neceſſe hñt ꝺcurrere/ q̃ſ ad ei⁹ malicia ſeu corruptionẽ. imo ad ei⁹ malicia ſeu corruptõez ſufficit defect⁹ vni⁹ eoꝝ q̃ ad bonitatẽ ꝛ rectitudinẽ ꝺſtituenda neceſſario req̃rit̃. ¶ Intelligãt ꝓ etiã ea q̃ ſic ſtatim ſup̃/ tã de actuũ interioꝝ ipſi⁹ volũtatiſ/ q̃ſ etiã actuuz exterioꝝ exinde ꝺſeq̃ntiũ p pncipalẽ ꝛ finalẽ intentiõez q̃ ad meritũ vel demeritũ/ informatiõe dicta ſũt/ q̃ñ hm̃oi pncipalis ꝛ final⁹ intẽtio tales act⁹ interiores volũtatis/ ꝛ a foꝛtiori ipos actus exteriores ſi exinde ꝺſequãt̃/ p̃cedit vel cõcomitat̃. Alaz ſi hm̃oi pncipal⁹ ꝛ final⁹ intentio tales actus ſubſeq̃ret̃/ aliter veniret dicẽdũ. ¶ Etem̃ vt iã ſtatim inui vſũ ẽ/ triplici q̃ſ tũ ad hãc materiã ꝺcerni p̃t ipa intẽtio ſiue ꝺ recta ſiue de puerſa ꝛ corrupta accipi velit/ reſpectu ſup̃ dictoꝝ actuũ. tã. ſ. interioꝝ ipſi⁹ volũtatiſ/ q̃ſ exterioꝝ inde ꝺſeq̃ntiũ/ ꝺſideratõe ꝓpẽdi Uno mõ vt eos p̃cedẽs. alio mõ vt eos ꝺcomitãs. alio mõ vt eos ſubſequẽs. ¶ De intẽtõe aũt p̃dict⁹ act⁹ pcedẽte/ quõ ꝛ q̃ñ eos q̃ ad meritũ ꝛ demeritũ iformare hẽat ꝛ iformet. ſatiſ i ſuprioribꝫ tractatũ ꝛ ꝺclaratũ ẽ ¶ De intẽtõe ꝙ hm̃oi act⁹ ꝺcomitãte/ ꝫ idẽ ſcz quõ ꝛ q̃ñ eos informare habeat et informet Ex ſup̃i⁹ etiã tractatis clare elici ꝛ ꝺcipi p̃t Etem̃ ſi intẽtio tales act⁹ pcedens ipos q̃ ad meritũ ꝛ demeritũ. iuxta tñ modificationes ꝛ declaratões ſup̃ etiã tactas informare p̃t ꝛ q̃ñ informet. hoc idẽ ñ dubiũ. iuxta

easdẽ tñ modificatiões facere poterit ꝛ vale bit intẽtio ipsos actꝰ realiter ꝛ de facto ꝓco mitãs. ¶ Quo ꝯo ad intentionẽ/tales interi ores voluntatꝫ actꝰ/ac etiã exteriores exinde pueniẽtes subsequentẽ seu supaccedentẽ/ad uertenda sunt q̃ sequunt. Et ꝑmo q̃tum ip sos actꝰ interiores volũtatis in se absolute ꝓsideratos ꝓcernit/q̃ intẽtio hm̃oi interio ris actꝰ volũtatis subseq̃ns seu supaccedẽs/ nullo mõ ex seipsa ꝑt eos q̃ ad meritũ vel de meritũ informare. i. meritorios vel demeri torios efficere/nisi quatin9 illi actꝰ interiores volũtatis/cũ illa subsequẽti seu supacceden ti intentõe reiterent. Ut gr̃a alicui9 exẽpli ad clariorẽ sp intellectũ/vt aliqs vult ꝛ in men te disponit ire de Roma in hierl'm. ꝛ ꝑ hoc si bi equũ ꝛ alia necessaria ꝓparat. nõ q̃dẽ pro tũc nec ꝑ pus relatõe seu reflexiõe q̃cũq; ha bita ĩ deũ. sed forsan (vt interduꝫ ꝓtigit) sola causa societatis vel alia. vult postmodũ iste dictã suã volũtatẽ seu ꝓpositũ qõ sic habu it/in deũ referre/vt. s. illud ꝓpositũ ꝛ volũta tẽ quã sic de eundo in hierl'm simpliciter ha buit. habuerit intentionẽ deo seruiendi ꝛ cõ placẽdi. Jsta intẽtio sic sibi supueniẽs /nul lo mõ ꝑt ex seipsa illũ actũ interiorẽ voluntа tis/seu illud ꝓpositũ qõ sic ꝑ prius de eũdo in hierl'm habuit/ informare. sic. s. q9 ei9 bo nitas seu meritũ ex ista subsequẽti ꝛ supacce denti intentione depẽdere possit/nisi itꝫ il lũ interiorẽ actũ voluntatis seu ꝓpositũ/cuꝫ ista intẽtione subsequẽti/ille hõ reiteraret. sic scꝫ q̃ illã voluntatẽ ꝛ ꝓpositũ qõ sic de eun do ĩ hierl'm simpl'r habuit/rehaberet intenti one deo seruiendi ꝛ ꝓplacendi. qõ si faceret. et a casu in dicto suo ꝓposito sine sua culpa impediret/iste actꝰ voluntatis sic cũ ista intẽ tione subsequẽte reiteratꝰ/meritoriꝰ eẽt. vbi ꝓꝛ ꝓcedẽs nõ fuisset. Et rõ clara ẽ. q9 iam ille interior actꝰ voluntatis seu illud ꝓposi tũ/sic istã intentionẽ subsequentẽ ꝑcedẽs tpe q̃ ista intẽtio accedit/ẽ quasi ĩ factũ eẽ. ꝛ qõ/ ammodo ĩ ꝑterito ꝛ non esse. quare nisi reite raret/nullo mõ videt ꝑ subsequentẽ intẽtiõꝫ informari posse. ¶ Quo ꝯo ad ipos actꝰ ex teriores. ex ipis. s. interioribꝫ actibꝫ volũtatꝫ ꝓueniẽtes hm̃oi actꝰ sub duplici specie/du pliciq; q̃litate q̃tũ ad hãc materiã ptinet/cõ sideratioꝫ occurrũt. Sunt etem̃ aliq; respe ctu ꝑme speciei simplices ĩ se. i. q̃ de sua natu ra/etiã si quandã successum habeãt. nõ tñ ex pluribꝫ ꝛ diuersis alijs actibꝫ de se completꝫ vel longo tractu tpis subsistere seu constare habẽt. Ut gr̃a exempli. Dare vnã elemosy nã. celebrare vnã missam. et hm̃oi. Alij vero sunt ꝛ scdõ speciei cõpositi ĩ se. i. q̃ de sui na tura ex pluribꝫ ꝛ diuersis alijs actibꝫ ꝺ se cõ pletis. vel ex lõgoꝫ in diuersa tpa tractu sub sistere et ꝓstare habẽt. Ut gr̃a exempli. Diu in religione viuere. in longã ꝑegrinatiõꝫ ire. et hm̃oi. ¶ Rursus pñt ꝓdictaꝫ duaꝫ specie ruꝫ actus sub duabus diuersis qualitatib (vt tactũ est) ꝓsiderari. Uel. s. put sunt in fa ctuꝫ esse. i. pfecti ꝛ completi. Uel ꝓout sunt adhuc in fieri. i. iã incepti ꝛ nondũ pfecti seu completi. De quibꝫ magis ꝑ exempla subin serta liquere poterit. ¶ Premissa igit ad pro positũ applicãdo/dici põt q9 actꝰ ꝑme qualitatis. s. q̃ sunt in factũ esse. i. pfecti ꝛ comple ti. cuiuscũ q; ꝓdictaꝫ speciꝫ existãt. siue scꝫ simplices siue ꝓpositi. intẽtio subseq̃ns seu supaccedẽs nullo mõ ꝑt ex seipsa quo ad me ritũ vel demeritũ informare. Nec taliũ actu um bonitas seu malicia ex dicta subsequen ti seu supaccedẽti intẽtione depẽdere Ratio clara ẽ. q9 tales actus cũ pfecti ꝛ completi et sic trãsacti sunt/nõ sunt ampliꝰ in esse. qõ au tẽ amplius ĩ esse nõ existit. nõ potest ampli us ꝑ aliud subsequẽs informari. nec ab eo q̃ quo modo depẽdere. Nec etiã iuxta modicũ supius tacta/posset actꝰ interior volũtatis/ respectu taliũ actuũ exterioꝝ sic trãsactoꝝ/ cũ illa subsequẽti seu post accedẽti intẽtione reiterari. Ut gratia exempli. ꝛ ꝑmo de actu simplici. Dedit aliquis cuidã indigẽti vnuꝫ florenũ. nihil tunc nec ꝑ añ respectu isti9 da tionis de deo cogitãs. sed q9 forsan ille indi gẽs vicinus suꝰ erat/vel al's sibi gratus. Si supaccedat isti vel subsequat intẽtio/q9 illuꝫ florenũ voluerit dedisse ob dei reuerentiã ꝛ honorẽ. ista intẽtio sic subsequens seu supac cedẽs/nullo mõ quo ad meritũ põt ex seipsa illũ actũ. s. illã dationẽ illi9 florени informa re. q9. s. eã meritoriã faciat. q9 iã illa datio añ accessum istius supueniẽtis intẽtionis/trã sijt. nec ẽ amplius in esse/sicut nec potest in formari. Nec etiã respectu ei9 posset actꝰ in terior voluntatis cũ ista subsequẽti ꝛ supue niẽti intentione reiterari. De actu ꝯo cõpo sito similit exemplificari põt de illo q̃ de deo nihil tũc nec ꝑ antea respectu hui9 cogitãs. nec tũc quicq̃, in deuꝫ deflectẽs seu referens iuerit de Roma in hierusalẽ Si em̃ talis cõ pleto dicto suo viagio/velit illud in deuꝫ re ferre/intẽtionecq; dei honoris feciss e. ista in tentio supueniẽs/nullo mõ potest illũ actuꝫ

sic completū. s. illud viagiū quo ad merituz informare. Nec etiā posset actꝰ interior ipsi volūtatis respectu eius cū illa subsequēti et supaccedēti intētione reiterari/iuxta qđ satz declaratū est. Actus ꝟo secūde q̄litatis/qui scz sunt adhuc in fieri. id est iā incepti z nonduz completi. quod sic notāter dicit. Etsi nondū incepti essent/intētio tunc supueniens nō posset respectu eorū dici subsequens seu post accedens. si etiā completi essent iaz supza declaratū est/quid talis intētio operarez. Hmōi igit actus prout in seipsis in suo q̄z esse totali considerant/intētio subsequēs seu supaccedēs potest ex seipsa quo ad meritū vel demeritū fm quid informare. z fm qđ etiā nō informabit. Scōm qđ em nō informabit. qz. s. ps illius actus/si sit actus de se simplex/oīes etiaz alij singulares actus ex quibz vna cū alijs ille totalis actus subsistit z constat/si sit actꝰ ꝓpositꝰ q̄ dictā intentōez sic subsequētē z supaccedentē pcesserint/nullo mō quo ad merituz vel demeritū poterūt ab ea informari. Scōm qđ aūt informare poterit. qz illū totalē actū i se. necnō partē ꝺ eo restantē si sit actus simplex. ac oēs etiā alios singulares actꝰ ex qbz ille totalꝫ actꝰ subsistit z cōstat si sit actꝰ cōpositꝰ/illaz supaccedentē z supuenientē intētionē subsequētes/meritorios vel demeritorios efficeret. Ut g̃tia exempli. z primo de actibz simplicibus. Vult aliq̄s z disponit celebrare missā. tunc nec p antea respectu huiꝰ celebratōnis ꝓsideratoz seu relatoz i deū hns. sz vel forsan pro pudore vitādo vel alia cā. Celebrat iste vsq̄z ad epl̄az. postmodū vanitatē suā ꝓsiderans ꝓpūgit. z itētoz suā respectu huiꝰ celebrationis i deū referre incipit. sic. s. q̄ intētione honoris z reuerētie dei celebrare vult. Jsta intētio supueniens z supaccedēs istū actū simplicē q̄ ē adhuc i fieri/fm qđ informabit. qz scz ipm i se necnō ptē q̄ de eo post illā intētoz supuenientē agēda restabat. ac etiā oēs aliosꝫ singulares actꝰ ex qbz ipe totalꝫ actꝰ subsistit z ꝓstat/meritorios efficiet. z marie. qz etiā respectu eoz actꝰ interior volūtatiꝭ cū illa supaccedenti intentōe reiteratꝰ ē. fm qđ etiā ista intētio istū celebratōis misse actū nō informabit. qz ptē q̄ de eo aīi accessuz dicte supuenientis intētōis acta erat. s. oīa aīi epistolā dicta/nullo mō informabit. nec meritoria efficiet. qz iā nō sunt i se. nec etiā respectu eoz ꝑt actꝰ interior ipiꝰ volūtatiꝭ cū illa supuenienti z accedēti intentiōe reiterari. De actibz ꝟo cōpositis pōt silr exemplificari. z p̄mo de actu ꝓposito/quo ad longū z ad diuersa tpa tractū seu successuz. iuxta exemplū iā supi posito de illo/q̄ causa societatis vel alia vadit ꝺ Roma in hierl'm. pactaq̄z quarta et q̄nta pte itineris/mutat intentionē z ꝓpositū/et in deū reflectit. ista intentio sic supaccedens z supueniēs/istū totalē actū q̄ ad qđ informabit. s. quo ad totalē actū in se. z quo ad oīa que de eo post accessuz dicte intētiōis agēda restabāt. vtputa reliquū itineris. labores. picula z expensas q̄s āmodo sustiebit z faciet. q̄s meritorios efficiet. Quo ad qđ etiā ñ informabit. qz. s. illā ptē itineris añ facti/labores q̄z z picula z expēsas p p̄us habitos et factos/nullo mō pōt ex se meritorios efficere. vt iā statim de celebrāte missaz declaratū est Pōt etiā sp ad maiorē declaratōz de actu ex diuersis singularibz actibz ꝓposito/silr exēplificari de paupe. q̄ sola cā victus lautioris habēda. vel alia nō de se meritoria/intrat religionē. z ibi sub tali intētōe aliq̄ꝺiu. vtputa q̄ttuor aut q̄nq̄ annis viuit/pluresq̄z actꝰ ad regulā ptinētes/nō mutata p̄ma cā seu p̄mo ꝓposito sui ingressus facit z exequit. Cognoscit iste defectū suū. compūctusq̄z ꝓpositū z intentionē suā mutat. oīaq̄z in deū referre incipit. z intētione deo seruiēdi z ad regulā suā āmodo i dicta religiōe vult viuere. Jsta subsequēns supaccedēsq̄z intentio/istum actū viuēdi i religione fm qđ informabit. q̄z scz q̄ ad ipm actū i se. ac etiā oēs alios singulares actꝰ/q̄ post illā supaccedentē intētiōez fiēt. qz eos meritorios/et istū vere religiosuz q̄ p̄us nō erat efficiet. Quo ad qđ etiā nō informabit. qz oēs alios singulares actus p̄cedētes/meritorios efficere nō pōt. Nec etiam respectu eoz/cū trāsacti sint p̄t actꝰ interior volūtatis cū ista supaccedēti intētōe reiterari. Et ad istud ꝓpositū respectu. s. istoz actuū qui sic i fieri existūt z intētōis supaccedētis/satis ptinere videt illud beati Gregorij i omel'. Restat vt quisq̄z ille ē q̄ ad supnaz patriā tendit. nequaq̄z se a victus p̄ mūdi huius honestate ꝓtineat. Quiz si q̄dā aliq̄ bona pro honestate inchoat/i ei⁹ intētōne non dz pmanere. nec p bono opē pñtis huiꝰ mūdi gloriā querere. sz totā spez i redēptoꝛ sui aduentu ꝓstituat zc. Ecce mentio de bonis inchoatis/z de mutatōe intētōis zc. ¶ Et p ut in supioribz exemplificatū ē de informatione ipsoz actuū q̄ ad merituz. silr modo exēplificari facile ē de eoz informatōne q̄ ad de

meritũ cũ cadẽ q̃ ad hoc rõ exístat. ¶ Resolutio finalis ẽ ísta / q̃ íntẽtio actꝰ taꝫ interiores ipsíꝰ volũtatis / q̃s exteriores ex ipís ꝓceden tes. q̃ realiť ꝛ trãsacti sunt. subseqũns seu sup accedẽs nullo mõ ꝑt ex seipa eos q̃ ad meritũ vel dementũ íformare. Q, ꝙo dicaḱ actꝰ interiꝰ volũtatꝭ cũ ítẽtõe subseqũnti seu sup accedẽti reiterari ꝛc. Jã, ꝑꝑe loq̃ndo illa reiteratio eẽt nouꝰ volũtatꝭ actus. ꝛ sic respectu eiꝰ posset ꝛ deberet dici íntẽtio ꝓcomitans ꝛ nõ subseqũns. Sꝫ ísta, ꝓ mediocríbꝫ ꝛ símplicíbꝫ / et q̃ magis ꝓsciẽtia aꝫ scrupuli cognosci ꝛ ḧerari valeãt / vt sepe tactũ ẽ. ita late ꝓcificari et ꝓ exẽpla declarari libuit. ¶ Notandũ ínsup ꝛ põt poni vt septima regula.

Septíma regula est

Q, actio corꝑalis põt etiã meritorie ad alíquẽ finẽ tꝑalẽ referri. dũmõ finis ille tꝑalis in deũ finaliť referaḱ. Actio ꝙo sꝑualis. vt ꝑdicatio. oꝛo ꝛ hm̃oi. nullo mõ põt meritorie ad finẽ tꝑalẽ referri. etiã si illud tꝑale finaliť in deũ referaḱ. Et hoc est in effectu qđ dicit Aug⁹. Debemꝰ mãducare vt euãgelisemus. non aũt euangelisare vt mãducemus. ¶ Aduertendũ ꝓterea. q̃ etiã ꝓ moduꝫ cuiusdã regule ꝛ hec ꝓ octaua poní põt.

Octaua regula ẽ ísta

Q, si in alíquíbꝫ actíbꝫ seu actiõíbꝫ ad diuersos fines sibꝫ̃nuicẽ subordiatos tẽdentibꝫ / ꝑmꝰ vel mediꝰ. finis seu ꝓpinquiꝰ íntẽtus ponaḱ seu ꝓstituaḱ aliqđ tꝑale / oꝛdo talis est puersus. actusq̃ hm̃oi sic ad ístos fines oꝛdinati demeritorũ. Bñ tñ etiã meritorie licitũ est duos fines ĩ aliq̃ actu ꝓstituere et íntẽdere. vnũ. ſ. tꝑalẽ. ꝛ aliũ eternuꝫ / dũmõ illud qđ ẽ eternũ / sit ꝑncipalꝫ ꝛ vltimꝰ finis ítẽtꝰ ꝛ nõ ccontra. Ut gr̃a exẽpli de istꝭ duobꝫ mẽbrís. Optabit aliq̃s sufficiẽs ꝛ idoneꝰ / sꝫ indigẽs bñficiũ ecclíasticũ. vt. ſ. habeat vñ vitã suã sustẽtaret. ꝛ vt etiã maiorẽ habeat occasionẽ ꝛ facultatẽ deo debite seruiẽdi. Hic sunt duo fines licite íntẽti. vnꝰ tẽpalis. ꝛ aliꝰ eternꝰ. Si igíť iuxta ꝑmũ mẽbꝫ huiꝰ notabiľ seu regule / finis ꝑmꝰ seu ꝓpiꝰ sit ipsum dei fuitiũ debite facere. ꝛ finis vltimꝰ ꝛ ꝑncipaľ sit sustẽtatõꝫ vite hz̃e. tũc oꝛdo est puersus. ꝛ actꝰ ad hos fines oꝛdiati de se q̃ ad salutẽ eternã acq̃rẽdã demeritorũ Si ꝙo ꝓximõ, ꝓcedat íntẽtio. sic. ſ. q̃ finis ꝑmꝰ seu ꝓpiquiꝰ sit sustentatõꝫ vite hz̃e. et finis vltimꝰ ac ꝑncipaľ sit ípm̃ dei seruitiũ facere. tunc oꝛdo ẽ rectus ꝛ bonꝰ. actusq̃ ad hos fines debite oꝛdinati q̃ ad salutẽ eternã acquirendã meritorũ. ¶ Et hec q̃ ad materiã íntentionís ac finis actõis ꝛ opatõis q̃stum huic tractatui ꝛgruere vísum ẽ. dicta sufficiant.

De eẽ natura ꝛ qualitate conscientie.

S

QUo ꝙo ad esse seu naturã ac q̃litatẽ ꝓscie. ẽ ꝓmo sciendũ q̃ ꝓscia (put ꝓprietas vocabuli de se satꝭ ꝓnotat) duo dicit ꝛ ímportat ¶ Primo dicit ꝛ ímportat scíaꝫ. et ꝑm b ꝓscia dici ꝑt quidã habitꝰ naturaľ. nõ solũ cognitiuꝰ / sꝫ etiã motiuꝰ. Mouet eñ ꝛ ínclinat animã ad bonũ, ꝑsequẽdũ ꝛ malũ fugiẽdũ. Et ísto modo íq̃stũ. ſ. scíam dicit ꝛ ímportat / hz̃ se vt supius. ꝓiungiťꝫ ipsi ꝑmo habitui naturali / supioríꝫ lumini rõis q̃ sinderisis ór. ita q̃ ꝑpter b aliq̃ / vt Hiero. ꝛ aliꝫ / ipsaꝫ sinderisim (put in supioríbꝫ tactũ ẽ) ꝓscíam seu ꝓsciẽtie iudiciũ dicere voluerit Et tũc ꝓscia ór se sꝑ recta ẽ. nã tũc circa vniuersalia agibiliũ sicut ipa sinderisis versaḱ. ¶ Scõo ꝙo dicit ꝛ ímportat ꝓscía ꝛ magis ꝓprie q̃ndã acceptionẽ seu acceptatõꝫ ex ꝑte rõnis. Et eñ ꝓscía ꝓprie loquẽdo / nihíl aliud est q̃s applicatio q̃dã seu ordinatio scíe ad aliquẽ actuꝫ. scía aũt ĩ rõne ẽ. qđ satis denotat hec ꝑpositio cũ. ór eñ ꝓscia q̃si cũ alio scia. Et tũc cõscía ꝑꝑe loq̃ndo magꝭ ẽ actꝰ q̃s habitus seu potẽtia / Jstoq̃ mõ se hz̃ vt ínferiꝰ. magisq̃ ꝓiũgiť rõni símplici. ímo tũc ór q̃ddã dicta mẽ rõis. Et b mõ non sꝑ de se est recta. ímo freq̃nter errorẽ recipit. q̃ tunc cũ. ſ. sic ípi rõni símplici ꝓiũgiť / habet circa ꝑticularia ꝛ p modũ cuiusdã cognitõis seu inq̃sitõis ꝙsari. in quíbꝫ frequẽter errorꝫ ꝛ errare cõtingit. ¶ Que clarius ꝑ exemplũ nõnullorꝫ doctorũ ꝓcipi ꝑñt. Formant eñ quẽdã q̃si ꝓscíe syllogismũ. Cuiꝰ sinderisis maiorẽ ꝑponit quasi generalẽ ꝛ vniuersalẽ sic. Nullũ malũ est faciendũ. Cui ꝓscía se iuxta ꝑmaꝫ sui ímportationẽ seu cõnotationẽ ípsi sinderisi cõiungẽs sine qua cunq̃ difficultate assentit. nec tunc errat. Quia circa hm̃oi maiorez nõ est errorꝫ. Format deinde rõ sub ísta maiore vnã mĩorẽ ad aliquẽ casũ seu factũ ꝑticulare descendendo sic. Et hoc est malũ. Cui mĩori si ꝓscientia se iuxta secũdã sui ímportationẽ seu ꝓnotationẽ ípi rõni cõiũgẽs assentiat potest errare ꝛ põt nõ errare. Jnfert demuꝫ conscientia ex ístis duabus ꝑmíssis conclu-

sionē sic. Ergo hoc nō est faciendū. Que cō clusio sil'r erit falsa vel vera. put scz ipsa rō et ꝓscientia se illi ꝓiungēs in illa minore errauerit. ¶ Q, etiaz ꝓscientia prout magis ꝓprie et magis cōiter sumit. s. dū magis rōni simplici ꝓiungit dicat quandā applicationē seu ordinationē sciētie ad aliq̄d. sicz magis actū quendā q̄s habitū seu potētiā importet. patet ex his q̄ ipsi ꝓscientie attribuunt. s. testificari. accusare. remordere. rephēdere. excusare. instigare. stimulare. remurmurare. incitare. ligare. retrabere. Que oīa (vt claz est) consequunt quandā actualē applicationē alicuius cognitōis seu scie ad ea q̄ agunt. Que q̄dez applicatio tripliciter hz fieri ſm diuersitatē triū tēpoz. vicz ꝓteriti. ꝓsentis et futuri. Uno etenī mō et respectu ꝓteriti tpis hz dicta applicatio fieri dū. s. recognoscit aliquid factū vel nō factū eē. Et ſm h ꝓscientia de h q̄ sibi vel i malo ꝓmisso vel in bono omisso aut ecōuerso ꝓscia est/ ꝓtra mentē testificat/ eāq̄ vel accusat. remordet z rephēdit vel etiam excusat. Alio mō respectu ꝓntis tpis hz dicta applicatio fieri. dū. s. aliq̄d faciēdū imminet vel occurrit. Et ſm hoc ꝓscia put de illo in bonū vl' malū ſm iudiciū rōnis p applicationē sciē seu cognitōis ad illud iudicātis sibi cōscia ē mentē ipsam facere vel nō facere īstigat z stimulat z recalcitrat. Alio mō et respectu futuri tpis habet dicta applicatio fieri. dū. s. ꝓscientia ad aliqua in futuz faciēda vel nō facienda/ put sibi de eis ſm iudiciū rōnis p applicationē sciētie seu cognitionis ad illa iudicātis ꝓscia est/ mentē ipsaz excitat. incitat z ligat vel retrahit. ¶ Plures a diuersis doctoribz assignant cōscientie descriptiones. Una a Johāne damasceno/ q̄ cōsciētia est lex intellectus nostri. Alia a Basilio. q̄ ꝓsciētia est rationale iudicatoriū. Alia q̄ ē cognitio suiꝑ ipsius. Alia q̄ cōscientia est habitus mētis/ boni z mali discretiuꝰ. Alia q̄ ꝓsciētia est credulitas intētionis ad aliq̄d faciēdū vel nō faciendū/ animi deliberatōne firmata Ex istis cōsciētie diffinitōibz seu distinctōibz/ q̄ in effectu bñ resoluēdo in idem coincidūt. colligi pōt q̄ conscia respicit z cōcernit tā facta q̄s facienda. imo oīa tpa respicit. vt satis declaratū est.

¶ De conscientia indiscreta.

¶ Notare solent aliqui cōscientiaz nimis largā/ z etiā nimis strictā cauenduz fore/ aliquas ratōes assignātes Unā scz. q̄ cō sciētia nimis larga generat ꝓsumptōez. Nimis ꝺo stricta desperationē. Aliā. q̄ ꝓscientia nimis larga frēqnter ūlō q̄ē malū dicit bonū. Nimis ꝺo stricta econtrario sepe dānat saluandū. Q̄ nō put ꝺba iacēt de se sic simpliciter accipiēdū ē. sed p quandā denotationē/ z maxime i indifferētibz q̄. s. vt sepe tactū est/ non habēt ex se suoq̄ genere q̄ sint bona vel mala. meritoria vel demeritoria. Etenī conscientia larga cōiter z de pluribz q̄ frequētissime occurrūt nullū remorsuz hz. z sic plura sepe facit que sic faciēdo nō peccat. Inq̄bus tñ si remorsum hꝫet/ peccaret. Exinde plura petā cuitat/ q̄ al's incurreret z cōmitteret. Conscientia ꝺo nimis stricta econtrario ꝓmuniꝰ z quasi de oībz z frequētissime sine causa remorsū habet z dubitat. Et cū pl'ima necessario facer habeat/ pl'ima facit. q̄ sic cū remorsu faciēdo peccat. i q̄bz tñ si remorsum nō hꝫet/ non peccaret. Exinde q̄z plura petā incurrit z ꝓmittit/ q̄ al's nec incurreret nec ꝓmitteret. ¶ Circa q̄ ac etiā circa plurima tā iā dictoz q̄s dicēdoz bñ notādū z aduertēduz venit. q̄ aliud ē cōscia. aliud timor conscie. Q̄ i effectu ē dicere/ q̄ magna ē differētia inter hꝫe de aliq̄ seu facere conscia. z intelligat formatā. z hꝫe solū timorē ꝓsciētie quē aliq̄ bñ/ cōiter scrupulū cōscie vocant. Cōscia etenī prout iā dictū ē. s. formata ē q̄n finaliter. i. post discussionē et deliberationē/ ex diffinitiua snīa rōnis iudicat z firmat aliquid esse faciendū aut ꝓsequēdū. vel nō faciendū aut vitandū. Et ꝺ talē conscientiā formatā facere/ etiaz si erronea sit. sic. s. q̄ rō i sic discutiēdo. deliberādo ac diffiniēdo errauerit est pctm̄. ¶ Timor ꝺo cōscientie seu scrupulus est/ q̄n nō sic finaliter. i. post discussionē z deliberationē ex diffinitiua snīa iudicatur z firmat alliq̄d esse faciendū aut ꝓsequendū. vel nō faciendū aut vitandū. sed mēs inter dubia vacillat/ nesciēs quid sit meliꝰ. nec ad q̄d potiꝰ teneat. Nō tñ q̄ mō vellz omittere quicquid sciret eē placitū ꝺine volūtati Et ꝺ istū timorē seu scrupulū ꝓscie facere/ ñ sp̄ē pctm̄. lz piculosus valde sit. z q̄stuz fieri pt abiiciēdꝰ z extinguēdus. Cause istoz inferiꝰ subiūgent. ¶ Pro q̄ sciēdū q̄ int' cetera q̄ sup pñti matia ꝓscie p doctores tractant. due solēt lz diuersimode formari z determiari qōnes. Ex quaz determiatōe/ tā statī dicta q̄s adhuc inferiꝰ i hac eadez materia dicenda q̄s etiā plura alia q̄ in hoc tractatu circa materiā pctoz mortal' z venialis tractata sunt U

⁊ adhuc forſan tractabũ clarius intelligi poterũt. Prĩa igit̃ qõ ſic tractari ſolita ẽ Utr̃ cõſcia errãs obligꝫ. Scõa vtr̃ ꝯſcia errãs excuſet. ¶ Circa pmã iſtarũ duarũ queſtionũ.

Vtrũ .ſ. ꝯſcia errãs

obliget. qõ vt ponit. b. Tho. prima ſcõe ſue ſũme/ẽ idẽ ĩ effectu qõ q̃rere. vtr̃ volũtas a rõe errãte diſcordãs/ſit mala ⁊ peccet. Conformit̃ ad aliq̃ ſup̃ tactoꝝ/triplicẽ diſtixerũt nõnulli actuũ q̃litatẽ. vicz q aliq̃ ſũt de ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura boni. Aliĳ ſũt de ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura mali. Aliĳ ſũt indrñtes. ſ. q̃ ꝺ ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura ñ bñt q ſint boni vel mali. vt leuare feſtucã de terra/vl̃ mouere manũ ¶ Dicũt ĝ ĩ effectu. q reſpectu actuũ duarũ pmarũ q̃litatũ /ſi rõ vel ꝯſcia de ipſis iudicet ⁊ dictet ſm vtr̃ eoꝝ eẽ ſuãꝝ ppriã naturã. vtputa q aliq̃d qõ ꝺ ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura bonũ eſt/rõ iudicet vt bonũ. ⁊ extinde ꝯſcia dictat hoĩez teneri ad illud faciendũ. vel aliq̃d qõ de ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura malũ ẽ/ratio iudicat vt malũ. ⁊ extinde ꝯſcia illud dictat eẽ ꝓhibitũ. ⁊ ſic nõ faciẽdũ. Nullus eſt ibi error. ĩmo rectũ iudiciũ. Eadẽ etenĩ rõne p̃cipiũt bona. ⁊ ꝓhibent̃ mala. Sed ſi rõ vel ꝯſcia de p̃dictis actib̃ iudicꝫ ⁊ dictet ꝺ vtr̃ eoꝝ eẽ/ſuãꝝ ppriã naturã. vtputa q aliq̃ꝺ de ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura bonũ eſt rõ iudicat vt malũ. ⁊ extinde ꝯſcia illud dictat eſſe ꝓhibitũ. ⁊ ſic fugiendũ. vel aliq̃d de ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura malũ rõ iudicat vt bonũ. ⁊ extinde ꝯſcia dictat hoĩem teneri ad illud faciendũ. tũc ibi ẽ manifeſtus error. taliſꝝ ratio ⁊ cõſciẽtia dicit̃ errãs. Et eodẽ mõ reſpectu actuum tercie qualitatis/ſi rõ vel ꝯſciẽtia de eis dictet ⁊ iudicet ꝺ vtr̃ eoꝝ eſſe ſuãꝝ ppriam naturã. vtputa/q aliq̃d de ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura ẽ indifferẽs. ratio iudicet bonũ vel malũ. ⁊ extinde ꝯſcia dictet hoĩem teneri ad illud faciendũ vel ꝓhibitũ. ⁊ ſic nõ faciendũ. Eſt etiã ibi error. ſed nõ tantus. erit q̃ talis ratio ſeu ꝯſciẽtia errãs. ſed nõ tantũ ſicut ĩ caſu p̃cedẽti. ¶ Iuxta q̃ dicũt inſup̃ dicti/q rõ vel ꝯſciẽtia circa actꝰ tercie qualitatis errãs. ſ. qui ꝺ ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura ſunt indifferẽtes. ſiue ſit in p̃cipiendo. ſiue in ꝓhibẽdo/obligat. ita q volũtas a tali ratione taliꝝ ꝯſcientia ſic errãte diſcordãs. id ẽ ꝯtrariũ illius qõ ſic iudicãt ⁊ dictãt faciens/eſt mala ⁊ peccat. Sed ratio vel ꝯſciẽtia circa actus duarũ pmarũ qualitatũ errãs iudicando. ſ. et dictãdo ea que de ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura bona ſũt vl̃ neceſſaria ad ſalutẽ mala eſſe. ⁊ ſic ꝓhibita ⁊ fugienda. vl̃ ea que de ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura mala ſunt bona eſſe. et ſic ex debito faciẽda nõ obligat. Vñ in talib̃ volũtas a tali rõne taliꝝ ꝯſciẽtia ſic errãte diſcordãs. contrariũꝝ illius qõ ſic iudicat ⁊ dictat faciẽs/nõ eſt mala nec peccat. Et rõ põt eẽ. qꝝ nullo mõ videri põt q aliquis ad id qõ de ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura malũ eſt/poſſit ⁊ maxime ad hoc p errorẽ rationis ⁊ ꝯſcientie teneri ſeu obligari/cũ illud potius ex ſeipſo ꝓhibitũ videatur. Ergo cũ ad tale quid quis obligatus nõ exiſtat. ĩmo ecõtrario videat ab illo ꝓhibitus/videt̃ q illud nõ faciẽdo nulla ratione peccare poſſet. ĩmo potius mereat̃. Similiter nec ab eo qõ ꝺ ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura bonũ ẽ/poſſet q̃s ⁊ maxime adhuc p errorẽ rõnis ⁊ ꝯſciẽtie vt tactuꝫ eſt ꝓhiberi/cũ potius ex ſeipſo faciẽdũ videat̃. Ergo cũ a tali ꝓhibit9 nõ exiſtat. ĩmo poti9 ad illꝺ videat̃ obligatus. videt̃ q illud faciẽdo nulla rõne peccare poſſit. immo potius mereat̃. Nõ ſic aũt ẽ ĩ indifferẽtib̃ q̃ ꝺ ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura nec bona nec mala exiſtunt. Et iõ facilius ex aliq̃ occaſione ſeu circũſtãtia. vtputa ex iudicio rõnis ⁊ dictamĩe conſcientie pñt bona vel mala effici. ⁊ extinde ad talia q̃s teneri ⁊ obligari vel ab eis ꝓhiberi. vt ſatis declaratũ eſt ¶ Sed iſtã poſitõꝫ iſtũ q̃ modũ dicẽdi ptim approbat ⁊ ptim ĩpugnat. b. Tho. li. ſup̃ notato. Inq̃tũ enĩ ponit q rõ vel ꝯſcia circa actꝰ de ſe ſuoꝝ genere ſeu natura idifferẽtes errãs obligat. volũtaſq a tali rõe taliꝝ ꝯſcia ſic errante diſcordãs mala ẽ ⁊ peccat/eã approbat. Sz inq̃tũ ꝙ ponit/q rõ vel ꝯſcia circa actꝰ de ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura bonos vl̃ malos errãs nõ obligat. nec volũtas a tali rõe taliꝝ ꝯſcia ſic errãte diſcordãs mala ẽt peccat/ipſaꝫ ĩpugnat. mõſtrãs q idẽ ẽ dicendũ de rõe vel cõſcia circa actꝰ de ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura bonos vl̃ malos errãte. ſ. q obligat. ⁊ q volũtas a tali rõne taliꝝ ꝯſcia ſic errãte diſcordãs/mala ẽ ⁊ peccat. Sicut ꝺ de illa q̃ circa actus de ſe ſuoꝝ genere ſeu natura indrñtes errat. ¶ Et cãm huiꝰ ex ſeq̃ntib̃ effectu aliter aſſignat. Certũ ẽ enĩ q ꝓprium obiectũ volũtatis ⁊ a quo ac ſm qõ ipſi9 volũtatis bonitas ⁊ malicia dependet ⁊ accipiꝺz/ẽ illud qõ ſibi a ratõne obĳcit̃ ſeu ſupponit̃. Nõ q̃dẽ ſm q illꝺ ex ſeipſo de ſuiꝝ na/

tura ẽ. sz ſm illã q̃litatẽ ī bonitate vl' malicia ſm quã ab ipa rõne appĥẽditur/ z ipi voluntati obĵcit seu ꝓponit. Et eim (vt frequẽti? supa dictũ ẽ) rõ volũtatẽ mouere hz et mouet ſm sui obiecti appĥẽsionẽ. z ſm illud qđ appĥẽdit. Certũ ẽ insup (vt iã modicũ supꝰ satꝭ declaratũ ẽ) q rõ. etiã qđ bñ notandũ ẽ. credẽdo forsan se debite volũtati diuine cõformare. licet tñ tunc erret. põt q̃lꝯ aliqđ obiectũ appĥẽderet z volũtati obĵcere seu ꝓponere ſm aliã q̃litatem q̃ꝫ illud qđ de se ex suoꝝ genere seu natura nõ hz. sic q nõ solũ ꝓtigere põt in actib⁹ de se ex suoꝝ genere seu natura indifferẽtib⁹. sz etiã z eodẽ mõ ī casib⁹ q̃ de se ex suoꝝ genere z natura sunt boni z mali. Claz ẽ eim q eodẽ mõ põt rõ aliq̃d qđ de se ex suoꝝ genere seu natura bonũ est appĥendere. ac volũtati obĵcere seu ꝓponere vt malũ z ecõtra. sicut illud qđ de se ex suoꝝ genere seu natura indifferẽs ẽ/ põt vt bonũ vl' malũ appĥẽdere. ac vt tale volũtati obĵcere seu ꝓponere. Cũ g̃ꝑdicta magis ad ꝓpositum applicãdo/ z gra alicui? exẽpli rõ aliq̃d qđ de se ex suoꝝ genere seu natura bonũ ẽ appĥẽdit vt malũ/ z sicut malũ. z p ꝯsequns dictãte ꝯsciẽtia fugiẽdũ/ ipi volũtati obĵcit seu ꝓponit. iã illud efficit z ẽ ꝓpriũ obiectũ ipsi? volũtatis. Nõ quidẽ sub rõne boni z tanꝯ bonũ. q̃ꝫ de se ex suiꝝ natura bonũ existat. q nõ est vt tale ab ipsa rõe apprehẽsuz. z vt tale ipsi voluntati obiectũ seu ꝓpositũ. sed sub rõne mali z tanꝯ malũ ꝺ p accidẽs. z sic fugiendũ. q vt tale ẽ ab ipsa ratione appĥensum. z vt tale dictãte ipa cõsciẽtia/ ipsi voluntati obiectũ seu ꝓpositũ ¶ Sic ergo vt videt ī isto casu ꝓpriũ obiectũ voluntatꝭ ẽ malũ et fugiẽdũ. q̃ꝫ vt tactũ est in illud vt tale appĥẽdendo. ac vt tale ipsi volũtati obĵciẽdo seu ꝓponẽdo/ ipsa rõ ipiusꝝ ꝯscientie dictamen errauerit. Si nũc ergo ipa volũtas tali rõni taliꝝ ꝯscientie dictamĩ/ q̃ꝫ erranti ꝯtradicẽdo ī tale suum obiectũ ferat et se applicet. certũ ẽ q ferꝫ et se applicat ī obiectũ malũ/ et dictãte ꝯsciẽtia fugiendũ. et p ꝯsequẽs ẽ mala et peccat. cũ voluntarie ferri et se applicari ī malũ z fugiendũ/ sit pctm̃. Hec inspicit q (vt sepe dictũ ẽ) illud in qđ sic ipsa volũtas ferꝫ/ sit ꝺ se ex suoꝝ genere seu natura bonuz. Quia vt ī tale ipsa volũtas nõ fertur nec ferri potest ī ipm. q vt tale nõ est suũ ꝓpriũ obiectuz. z p consequẽs etiaz nec ab eo vt a tali/ põt aut debet ipsi? voluntatis bonitas dependere z attẽdi. cũ iuxta supa tacta ipsi? volũtatꝭ bonitas vl' malicia a sui ꝓprij obiecti nõ quidẽ vera essentia seu natura/ sed q̃litate sub q̃ a ratione siue recta siue errãte appĥẽdit. ipsi q̃ꝫ voluntati obĵcit seu ꝓponitur/ depẽdere habeat et attẽdi. Et sil'r hic eadẽ rõne dici põt de illo qđ ꝺ se ex suoꝝ genere seu natura malũ ẽ. si rõ illud vt bonũ appĥẽdat z vt bonũ. et p ꝯsequẽs ipa dictãte ꝯsciẽtia debitũ et faciendũ ipsi volũtati obĵciat seu ꝓponat. Hã illud ꝓpriũ ipsi? voluntatꝭ obiectũ nõ q̃dẽ sub rõne mali et tãq̃ malu. q̃ꝫ uis de se suiꝝ natura malũ existat. q nõ ẽ vt tale ab ipsa rõne appĥẽsum. nec vt tale ipsi volunta ti obiectũ seu ꝓpositũ. Sz sub rõe boni et tanꝯ bonũ de p accidẽs. z p ꝯseqns debitũ et faciẽdũ. q vt tale ẽ ab ipsa rõne appĥẽsũ. et vt tale dictãte etiã ꝯscia/ ipsi voluntati obiectũ seu ꝓpositũ Et iõ si voluntas tali rõni taliꝝ ꝯscie dictamini ꝺicẽdo/ tale suũ obiectuz facere et adimplere recuset. claz ẽ q bonũ et dictãte ꝯsciẽtia debitũ et faciẽduz recusat. q vt tale ẽ suũ ꝓpriũ obiectuz. z sic est mala et peccat. q voluntarie qđ debitũ z faciendũ ẽ/ recusare pctm̃ ẽ. ¶ Et si ī casib⁹ p̃dictis opponẽdo diceret/ q volũtas sic tali rõi taliꝝ ꝯscie dictamini errãti ꝺicẽdo bñ moueꝫ. q fertur et se applicat ī bonuz. z aufugit malũ. z sic nõ ẽ mala nec peccat. imo bona ẽ et bñ facit. pz clare rñsio ex statim dictꝭ. Nõ eim seq̃tur. si voluntas ī illud qđ de se ex suoꝝ genere seu natura bonũ ẽ/ ferat et se applicet/ vl' illud qđ de se ex suoꝝ genere seu natura malũ est aufugiat. q propterea bñ faciat et bona sit/ nisi illud faciat sub debita q̃litate ac debito mõ. sic. s. q si ī illud qđ bonuz est feratur et se applicet. hoc faciat sub ratõe boni et tãq̃ ī bonũ. vel si illud qđ malũ ẽ aufugiat. hoc faciat sub rõne mali et tanꝯ maluz. nõ eim q̃ ad deũ seu q̃ ad meritũ vl' demeritũ ispicit tm̃ illud qđ fit. sed sub q̃ qualitate et q̃ mõ seu aĩo illud fit. ¶ Hunc ad ꝓposituz ī casib⁹ supa dictis. licet eim (vt ibi satis deductũ est) voluntas q̃ ad ꝑmũ casuz ferat et se applicet ī illud qđ de se ex suoꝝ genere seu natura bonũ est. nõ tñ hoc facit rõne boni et tanꝯ in bonũ. q vt tale nõ ẽ suũ ꝓpriũ obiectũ. nec sibi vt tale a rõne ꝓposituz. sed ferꝫ et se applicat ī illud sub rõne mali/ et tãq̃ malũ. Quia vt tale ẽ suũ ꝓpriũ obiectũ sibiꝝ vt tale a rõe ꝓpositũ z̃c. Et sic sz in bonũ ferat et se applicz. ñ tñ facit sub illa bona q̃litate nec bono mõ seu aĩo. sz sub mala q̃li/

tate ꝛ malo mõ maloꝝ anĩo. ꝛ ideo talis vo
luntas nõ ẽ bona nec bñ facit. ſed ẽ mala et
male facit ꝛ peccat. Et idẽ de ſecũdo caſu re
ſpectu illi⁹ qõ de ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natu
ra malũ ẽ. ſed a rõe errãte apphẽdit. ipſiꝝ vo
lũtati obĩcit ſeu ꝓponit vt bonũ. Vnde licet
tũc volũtas aufugiat illud qõ de ſe ex ſuoꝝ
genere ſeu natura malũ ẽ. nõ tamẽ illud facit
ſub ratione mali ꝛ tanq̃ malũ. qz vt tale nõ
ẽ ſuũ ꝓpriũ obiectũ. nec ſibi vt tale a ratõne
ꝓpoſitũ. ſed illud aufugit ſub ratõne boni ꝛ
tanq̃ bonũ. qz vt tale eſt ſuũ ꝓpriũ obiectũ
ſibiꝝ vt tale ab ipſa rõne ꝓpoſitũ ꝛc. vt ſa
tis ibi deductũ eſt. Et ideo talis volũtas ñ
eſt bona. nec bñ facit ſed mala. et male facit
ꝛ peccat. ¶Ad ꝓpoſitũ ꝑdictoꝝ duoꝝ caſu
um ꝑ clariorẽ eoꝝ intellectu / pñt iurta effe
ctũ dictoꝝ ipſi⁹ beati Tho. poni duo exem
pla. ¶Primus exemplũ reſpectu ꝑmi caſus.
credere in xp̃m eſt ꝑ ſe bonũ ꝛ neceſſariuꝫ ad
ſalutẽ. ſed volũtas in hoc bonũ nõ ferꝛ / niſi
ſm q̃ ſibi a rõne obĩcit ꝛ ꝓponit. Si er
go ipſi volũtati a rõne errãte ꝓponat vt ma
lũ. ꝛ ſic dictãte ꝓſciẽtia nõ faciendũ. et nihi
lominus ipa volũtas tali rõni taliq̃ ꝓſcien
tie dictamini ꝓtradicẽdo / in illud ferat et ſe
applicet. claꝝ eſt q̃ in illud ferꝛ ꝛ ſe applica
bit ſub rõne mali ꝛ tanq̃ malũ ꝛ nõ facien
dũ. Nõ qz de ſe ſuiq̃ natura malũ ſit ꝛc. ſed
eſt malũ ꝛc. de ꝑ accidẽs ex tali. ſ. apphenſio
ne rõnis q̃ vt malũ ꝛc. illud apphendit. ꝛ vt
malũ ipſi voluntati ꝓponit. Et ſic talꝫ vo
luntas de ſe erit mala ꝛ peccabit. qz volũta
rie in malũ ꝛc. ferri ꝛ ſe applicare malũ ẽ pec
catũ. Et ad hoc ꝓpoſitũ dicit ph̃s. vij. eth̃.
q̃ ꝑ ſe loquẽdo ille incontinẽs eſt q̃ nõ ſequi
tur rationẽ rectã / ſz ꝺ ꝑ accidẽs. Ille etiã in
continẽs ẽ q̃ nõ ſequit rationẽ falſaz. i. erro
neã. ¶Scõm exemplũ reſpectu ſcõi caſus.
fornicari de ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura eſt
q̃ddã malũ. ſz volũtas ī iſtud malũ non ferꝛ
niſi ſm q̃ ſibi a rõne obĩcit ꝛ ꝓponit. Si ꝑ
a caſu ipi volũtati a ratõe errãte ꝓponat vt
bonũ ꝛ neceſſariũ ad ſalutẽ. ꝛ ſic dictãte cõ
ſcĩa vt debitũ ꝛ neceſſario faciendũ. ꝛ nihilo
minus ipſa volũtas tali rõni taliq̃ ꝓſcie di
ctamini ꝓtradicẽdo illud aufugiat facereq̃
recuſat. claꝝ ẽ q̃ illud aufugiet ꝛ facere recu
ſabit ſub ratione boni ꝛ neceſſarij ad ſalutẽ
ꝛc. ꝛ tanq̃ bonũ ꝛ neceſſariũ ad ſalutẽ. ñ q̃a
de ſe ſuiq̃ natura bonũ ſit ꝛ neceſſariũ ꝛc. ſz
eſt bonũ ꝛ neceſſariũ ꝛc. de ꝑ accidẽs ex tali
ſz apphẽſione rõnis. que vt bonũ ꝛ neceſſa
riũ ꝛc. ipſi volũtati ꝓponit. Et ſic talꝫ volun
tas de ſe erit mala ꝛ peccabit. qz voluntarie
bonũ ꝛ neceſſariũ ad ſalutẽ. aufugere ꝛ recu
ſare facere malũ ꝛ pctm̃ eſt. Non tñ (vt oĩa
ſane intelligant) innui credat ꝑ ꝑdicta q̃ vo
luntas ī caſu iſti⁹ vltimi exempli / tali ratõni
taliq̃ rationis dictami ſic errãti ſe ꝺformã
do bñ faceret. ſed ſolũ q̃ etiaꝫ ꝺdicẽdo male
facit ꝛ peccat. qõ quõ fieri poſſit / inferi⁹ lati⁹
declarabit. ¶Cõcludit igit finaliꝫ ꝛ ſimpli
citer ipſe beat⁹ Tho. poſt multa hincinde ꝑ
eũ allegata. q̃ oĩs volũtas a rõne ſiue recta
ſiue errãte diſcordãs ſit ī illis ſeu circa illa q̃
de ſe ex ſuoꝝ genere ſeu natura indrñtia ſũt
ſiue ī his ꝛ circa ea q̃ ꝺ ſe ex ſuoꝝ genere ſeu
natura bona vel mala exiſtunt / ſ̃p mala eſt ꝛ
peccat. Ex quibꝫ ꝛ ꝑ q̃ ſatis effectualit ad ꝑ
mã duaꝝ ꝓncipaliũ q̃ſtionũ ſup̃ formatarũ
ꝑ affirmatiuã rñdere videt. q̃ ſ. ꝓſcia errãs
obligat. Qõ tñ reſpectu volũtatis a rõne et
ꝓſcia errãte ſeu erronea diſcordãtis ſic intel
ligẽdũ ẽ. q̃ licet talꝫ voluntas ſ̃p de ſe ſit ma
la ꝛ peccet. nõ ꝓpterea tñ vt ſtatim aliq̃liꝫ ta
ctũ ẽ / ſequit q̃ quotieſcũq̃ tali rõni ꝛ ꝓſciẽ
tie ſic errãti cõcordat ipſa volũtas bona ſit
ꝛ bene faciat. Eſt etem̃ dare caſuꝫ in q̃ volũ
tas rõni ꝛ conſciẽtie errãti ſeu erronee diſcor
dãdo / ꝛ ꝓtra id qõ dictarẽt faciẽdo / ẽt ma
la ꝛ peccaret. Et nihilomin⁹ etiã cũ eis ꝓcor
dãdo ꝛ faciẽdo qõ dictarẽt / mala ẽt ꝛ pctm̃
cõmitteret. Utpura q̃ñ rõ ꝛ conſciẽtia vt ẽ ī
vltimo exẽplo ſtatim ſup̃ poſito / errando di
ctarẽt aliq̃d qõ ẽt ꝺ deũ eiuſq̃ legẽ ꝑcepta
Diſcordãdo ꝛo facit ꝺ dictamẽ rõis et con
ſciẽtie ī quo ẽ ſemp / ſaltẽ interꝑtatiue dei cõ
tempt⁹. Et hic ẽ ꝓprie caſus in quo cadit ꝑ
plexitas. et exinde etiã dũ ad dictã ꝑmã q̃ſti
onẽ ſup̃ poſitã rñdẽdo dicit. q̃ cõſcia etiã er
rãs ſ̃p obligat. nõ ẽ intelligẽdũ q̃ ſ̃p ſimpli
citer obliget ad faciẽdũ et ſub ſequẽdũ illud
qõ ipſa dictat. ſed ſub diſiunctiõe ad facien
dũ. ſ. et ſequendũ illud qõ ipſa dictat. vel ad
ſe deponẽdũ. vt clari⁹ inferi⁹ ex dicẽdis pate
re poterit. ¶Pro quo clari⁹ intelligẽdo. ꝛ q̃ Z
materia iſta frequẽter occurrit. nec clare ab
oñibꝫ ꝑt bñ expediret intelligi. vtile viſũ
eſt poſitionem circa hoc dñi Bonauenture
quã ad dictã primã queſtionẽ effectualit. li
cet ſub alĩs terminis rñdendo ponit hic / ap
plicare. Format em̃ queſtionẽ ſic Utꝫ tene
amur ad oñe id qõ cõſciẽtia dictat ẽ neceſ
ſariũ ad ſalutẽ. Et ſub ꝑdicto titulo q̃ſtionis
formatetiã tres alias q̃ſtiones q̃ſi ſubalter

nas. quas p̄ idē quasi mediū soluit. Et sunt he in effectu. Utr̄ oīis conscientia liget. et vtr̄ liget ad oīe qđ dictat? Utr̄ hō sit pple xus qñ conscia sibi vnū dictat/et lex diuina dictat ꝯtrariū? Cui sit magis obtempandū. vl̄ ꝯsciētie dictamī. vel p̄cepto p̄lati. cū sibi ĩnuicē obuiāt ꝛ ꝯtrariant? ¶ Circa quar̄ quattuor questionū dissolutionē ponit dictamē cōsciētie triplici respectu ad tria genera actuū ꝯsiderari posse. satis ad ꝓpositū distinctionis supp̄ posite/licet sub alijs ꝟbis. Et intelligāt vt ponit de dictamine ꝯsciētie p modū p̄ceptōis vel phibitōis. nō p modū ꝯsilij siue psuasionis. qđ ꝓprie ē dicere. qđ intelligēdū ē de ꝯsciētia formata. ꝛ nō de solo timore seu scrupulo ꝯscientie. quoꝝ satis supp̄ nota/ta ē differētia ¶ Aliqñ etenī conscientia dictat ea que sunt ſm legē dei. aliqñ dictat ea q̄ sūt ꝯtra legē dei. aliqñ dictat ea q̄ sunt p̄ter legē dei ¶ Qñ aūt ꝯsciētia dictat ea q̄ sunt ſm legē dei. ipsa simplicit̄ ligat ad faciendū illud qđ ipsa dictat. ĩmo cū ĩ isto casu hō iā ad ea q̄ sic ꝯsciētia dictat sit p legē diuinā ligat⁹ et obligatus. ꝯsciētia que sic illi legi cōcordat. nō solū ligat/ĩmo ꝛ ligatū ostēdit. ita q̄ ĩ effectu duo ligamina ꝯcurrūt. Et talis ꝯscientia nullo mō ē deponēda seu abiciēda. ĩmo toto effectu sequenda. ¶ Qñ ſo ꝯscientia dicta ea q̄ sunt ꝯtra legē dei/ipsa etiā cōsciētia simplicit̄ ligat ꝛ obligat. nō quidē ad faciendū qđ ipsa dictat/sed ad deponendū. Quia cū talis conscia erronea errore repugnāte legi diuine. q̄diu ipa manet/ponit ꝛ tenet hominē extra statū salutis. et ideo necesse est eā deponere. q̄ siue tunc hō faciat qđ ipsa conscientia dictat siue eius oppositū/peccat mortaliter. Faciēdo etenī in isto casu qđ ipa conscientia dictat/facit ꝯtra legē dei. qđ clarū est pctm̄ mortale eē. Faciēdo ſo oppositū illius qđ ipa conscia dictat/adhuc peccat mortaliter. nō rōne quidē opis qđ tunc facit. sed q̄ malo modo facit. Facit etenī in cōtemptuꝝ dei. q̄ licet illud qđ tūc facit de se nō displiceat deo. facit tm̄ ac si displiceret deo/cū faciat illud qđ sua conscia sibi deo displicere dictat Sic ergo facit qđ deo displicer̄ credit. faciēdo aūt qđ deo displicere credit/deū cōtemnit. q̄ deus nō tm̄ attēdit q̄d homo faciat. sed quo animo faciat. ꝛ sic mortaliter peccat. ¶ Et bñ circa tā hic q̄ in supioribꝫ dicta et tractata aduertāt. q̄ quotiēscunq̄ fit mentio. q̄ volūtas a rōne ꝓponēte ꝛ dictante ea q̄ sunt ꝯtra legē seu p̄ceptū dei discordans/ mala ē ꝛ peccat. intelligāt̄ put ꝛ intelligēduꝝ est. qñ nō clare ꝛ euidēter cognoscit̄/vtr̄ illa q̄ sic ipsa ratio ꝓponit et dictat/sint ꝯtra legē seu p̄ceptū dei. ĩmo intelligi debet vbi talia q̄ sic ipsa ratio ꝓponit et dictat/credūt ēe ſm legē ꝛ p̄ceptū dei. Hā si clare cognoscerētur q̄ ratio humana ꝓponeret ꝛ dictaret aliq̄d ꝯ legē seu p̄ceptū dei. talē rationē null⁹ teneret̄ sequi. nec tūc ratio esset totalit̄ errans. sed pot⁹ quasi malicioſe agens et corrupta. Sed qñ ratio errās aliq̄d qđ ē ꝯtra legē ꝛ p̄ceptū dei ꝓponit et dictat vt dei p̄ceptuꝝ ac sue legi cōforme/tūc est vere errās. Et tunc dictamē talis ratōis ꝯtemnere/ē idē qđ dei p̄ceptū ꝯtemnere/saltē interp̄tatiue. vt satis supra declaratū est. Jtē dū in supioribus fit frequēter mētio de eis que de se ex suoꝝ genere seu natura bona vel mala sunt. ꝛ de eis que sub ratōe boni ꝛ mali apphendunt̄/intelligāt semp̄ de bonis vel malis ſm legē et p̄ceptū dei Utputa q̄ de se vel ex aliqua circūstātia talia sunt vel vt talia apprehēdunt̄ Quia al's nec ſtutes nec petā. ꝛ p ꝯsequens nec merita nec demerita essent. Et sic nō ꝓprie ad materiā p̄sentē iactarēt ꝛ congruerēt ¶ Qñ autē conscientia dictat ea que sunt p̄ter legē dei/ipsa ꝯscientia ligat et obligat. sz nō simplicit̄/ĩmo ſm quid ꝛ sub quadā distinctione seu alternatiua. Scdm quid etenī ligat ꝛ obligat. q̄ q̄diu manet sub distinctiōe seu quadā alternatiua/ligat ꝛ obligat. ḋa ligat ꝛ obligat ad faciendū qđ ipsa dictat/vl̄ ad se deponēdū. ita q̄ homo ĩ isto casu tenetur talē conscientiaꝝ deponere/vel adimplere qđ ipsa dictat. Utpote/si cōsciētia dictat q̄ necessariū ē ad salutē leuare festucā de terra. vel nō portare caputiū ĩ ecclesia. oportet vel istaꝝ ꝯscientiā deponere/vel q̄diu manet festucā de terra leuare. aut caputiū ĩ eccl'ia nō portare. Et ratio hui⁹ē. q̄ cuꝝ talia sint p̄ter legē dei/nullus ad ea faciēda vel nō faciēda de coꝝ natura obligāt̄. sed cuꝝ circa ea accedit dictamē ꝯscientie/iā homo ex tali dictamine obligāt̄ ad ea faciēda vel nō facienda. cuꝝ prius nō obligaret̄. q̄ contra dictamē cōscientie facere/est peccatū. Cuꝝ igit̄ q̄diu manet tale conscientie dictamē/maneat talis obligatio. oportet eā necessario adimplere. al's eēt peccatū. Qñ ſo tale ꝯscie dictamē depoſituꝝ ē/tūc sublata ē illa obligatio q̄ ad talia faciēdū l'ñ faciēdū obligabat. Et tūc illa talia sunt vt p̄us ꝺ sui natura erāt. s. indifferētia. ꝛ tūc ea facere vel nō facere sil'r ĩdifferēs ē. ꝛ

⁊ sic non ē aliquod peccm̄. ¶ Hūc ergo iurta ef fectū dictoꝝ ipsi⁹ dm̄i Bonauēture/ pdicta ad solutiōz ipsaꝝ quattuoꝝ questionū p̄mo dum cuiusdā epilogi applicādo/ respectu p̄me ⁊ p̄ncipalis questionis/ patet ex pdictis. q̄ nō semp tenemur ad oīe id qđ ꝺscientia dictat esse necessariū ad salutē. ⁊ tamē q̄ diu manet peccam⁹/ si nō facim⁹ illud qđ ꝺscientia dictat. Ergo nō tenemur facere illud qđ ipsa dictat. Quia (vt ex p̄missis patet) illā obligationē alio modo euadere seu tollere possumus. s. talē conscientiā deponendo. ¶ Respectu ꝟo secūde questionis patet ex p̄dictis. q̄ oīs conscientia ligat. ſz nō semp ligat ad oīe qđ dictat. In eis eī̄ que dictat fm legē vel p̄ter legē/ ipa vt iā dictū est ligat ad id qđ dictat. in p̄mis quidē simpliciter. ī secundis ꝟo sub distinctiōne. s. ad id qđ dictat vel ad se deponendū. In eis ꝟo que dictat contra legē dei/ ipa ligat. sed nullo mō ad ea que dictat. sed simpliciter ad deponendū. ¶ Respectu autē tercie q̄stionis/ patet ex p̄missis q̄ licet hō ī casu dicte questionis possit dici ꝓplex⁹ ad tp̄s q̄ diu. s. talē cōscia sibi manet. simpl'r tm̄ loq̄ndo non ē nec debet dici ꝓplexus. q⁹ pōr/ imo tenet talē ꝺscientiā deponere p aliquē modoꝝ infra tactoꝝ. ¶ Respectu ꝟo ūrte questionis pz ex p̄missis/ q⁹ q̄m̄ plat⁹ p̄cipit ea q̄ sunt fm legē dei vel p̄ter legē dei. magis ē sibi obediēdū q̄ dictamī conscienrie. imo ī his casib⁹ talē ꝺscia q̄ tali p̄cepto p̄lati ꝺriat simpl'r ē deponēda. q⁹ iā ī his casibus ō p̄ceptū p̄lati facere/ eēt cōtra legē dei facere. De p̄mis nō ē dubiū/ cū tūc fm legē dei p̄cipiat. De scōis ꝟo q̄. s. sunt p̄ter legem dei. ℔ idē patet. q⁹ p̄ceptū p̄lati iaz ea q̄ sic p̄ter legē dei erāt/ facit fm legē dei eē. Q̄n ꝟo plat⁹ p̄cipit ea q̄ sunt ō legez dei/ magis est obediēdū dictamī conscie q̄ plato. q⁹ ī hoc casu manifestū ē/ q⁹ ꝛtrariū illi⁹ qđ plat⁹ p̄cipit. s. illud qđ tunc conscia dictat ē fm legez dei. Et sic iurta sup̄ tacta/ ad illud faciendū sunt q̄si duo ligamīa. i. ligamē legis dei. et ligamē conscie. Ex pte ꝟo p̄cepti p̄lati nullus ē ī ℔ casu ligamē. q⁹ simpl'r nō obligat. q⁹ cōtra legē dei p̄cipit. Et intelligaf ℔ iurta modicū sup̄ tacta de dictamīe cōscie formate. q̄ scz clare ⁊ euidēter cognoscit. vel finaliter in alio iudicat ⁊ firmat/ tale p̄ceptū p̄lati esse cōtra legē dei. q⁹ si solū esset timoꝝ vel scrupulus ꝺscie/ necesse eēt aliq̄ ⁊ magis p̄pus ꝺsulere ⁊ discutere. anteq̄ tale p̄ceptuz p̄lati cōtemneret. ¶ Triplex autē mod⁹ ꝺsciaz depo nēdi repit. ¶ Primus ē ex seipo. p fortē scz et ferentē meditationē ⁊ discussionē casus incumbētis ac rationū circa ipm occurrētiuz. diligēscz studium opinionū ac sentētiaꝝ doctoꝝ. Et hoc q̄m̄ hō noticiā legis diuine lumēq̄z scientie ex seipo habet. ¶ Scōs mod⁹ est p discretā ⁊ diligentē inq̄sitionē ⁊ inuestigationē a lr̄atis ⁊ pitis ipius legis diuīe Et maxime eis q̄s quis pitiores ⁊ magis ꝓbate vite/ iudicio suo cōmode reperire poterit. Et interdū iurta grauedinē casus/ vehemētiāq̄z motus seu dictamīs ipsius ꝺscientie/ pluries ac freq̄nter. et hoc q̄m̄ hō de se nescit ō dicta sua conscīa casuq̄z sibi incumbēte iudicare. vtputa q⁹ noticiā legis diuine nō hz Jn his duob⁹ modis necessaria oīno ē humiliatio sp̄ūs. ac quedā sui intellect⁹ captiuatio. vt. s. pie velit credere ⁊ consentire obedireq̄z eis q̄ p se legit. vel ab alīs audit Jurta dictū ap̄li. Captiuātes oēm intellectū ī obsequiū christi. Hoc ē dicere/ q⁹ q̄libet in credēdis plus dz cōsentire fidei q̄z sibi. ⁊ in agēdis plus credere alīs q̄z sibi. ¶ Tercius modus ē p cōuersionē mētis ⁊ recursuz ad deū eiusq̄z ꝺsiliū p humilē ⁊ deuotā ac frequentē orationē. vbi ⁊ q̄m̄ deest consiliuz humanū. Jurta illud sacre scp̄ture Cum ignoramus quid agere debeamus/ hoc solū habem⁹ residuī vt oculos nostros dirigam⁹ ad te. q̄z uis et hic modus nō debeat ab alīs duob⁹ p̄cedentib⁹ deesse. imo cuz eis cōcurrere. ¶ Qui autē alio mō/ vt frequēter apud plures contingit/ ꝺscientiā suā deponit/ magna picula ⁊ plus q̄z plures forsan credāt incurrit. Tūc nō est ꝓprie conscie depositio. sed ꝺtempt⁹ grauis ⁊ supba p̄sumptio. Beat⁹ eī̄ hō qui semp ē pauid⁹. in eis. s. que ad salutē ptinēt. ¶ Ex istis trib⁹ modis cū nōnullis supi⁹ tractoꝝ/ p̄nt notari octo ex q̄bus causari ⁊ p uenire solet ipius ꝺsciētie erroꝝ. ¶ Primū est ignorātia. q̄m̄. s. q̄s nescit q̄d sibi eligendū vl' declinandū sit. ¶ Scōm est negligētia. cum quis. s. negligit conscientiā suā discutere. vl' si post discussionē se expedire nesciat/ negligit tūc ab alīs q̄rere. ¶ Terciū est supbia. quādo scz q̄s nō humiliat intellectū suū/ vt melioribus ⁊ sapiētioribus se credere velit ¶ Quartū est singularitas. q̄m̄ scz homo suū ꝓpriuz sensuz seq̄ns/ nō vult se alīs cōformare. nec seq̄ vias cōes bonoꝝ. ꝺtra quod li. numerorum scribit. Extrema castroꝝ consumpsit ignis. ¶ Quintū est affectio inordinata. que sepe inclinat cōscīaz ad id qđ hō tunc appe

tit. ꝛ sic facit eā a sua rectitudine deuiare. Iuxta dictū Senece. Perit oīe iudiciū/cū res trāsierit i affectū ¶ Sextū ē pusillanimitas. ꝓpter quā. s. qs freq̄nter timet ea que fm rectū iudiciū rōis timēda nō sūt. ¶ Septimū ē pplexitas. qñ. s. hō se iter duo pcā positū esse credit ꝛ vtrūq; declinare q̄n. s. i vnū inciat iudicat impossibile. Sed ad vez (vt ex supᵒ tactis satis patet) pplexitas ꝓprie loq̄ndo nihil ē simplicit/sed fm q̄d. tm̄ pōt esse aliqs pplexᵘˢ fm. s. ꝓsciam erroneā. sed statiz (vt etiā supᵒ tactū ē) eam deponēdo pōt liberari. ¶ Octauū ē hūilitas/cordisq; puritas. Vñ Breg. Bonaz mentiū ē ibi culpas agnosce re vbi culpa nō est. ¶ Septē p̄ma sunt mala ꝛ reprēhēsibilia. et error ex eis prouenies valde piculosus. Octauū ꝙo laudabile ē. error q; ex eo prouenies pius ꝛ meritoriᵘˢ. imo nec error ꝓprie dici debet/sed quedā humil' suorū defectuū sueq; fragilitatis recognitō. dū tm̄ nō sit nimiᵘˢ. ¶ Respectu scōde duaz questionū p̄ncipaliū qua. s. querit.

Vtrū conscientia errās seu erronea excuset. qō iuxta eūdē btm̄ Tho. vt de p̄ma questiōe p̄ncipali in sil'i dictū ē. ē idē i affectu q̄ querere. vtz voluntas rōni errāti seu erronee ꝓcordās sit bona/veniūt iuxta intētōez ipsiᵘˢ bti Tho. ꝓsiderāda que sequūt. ¶ Primo (vt freq̄nter i supioribᵒ dictū ē) bonū ꝛ malū i moralibᵒ/ꝛ magᵗ clare ad ꝓpositū ceptū loquēdo/q̄ ad meritū et demeritū/ꝓsistit i actu inq̄ntū ē volūtarius. ita q̄ bonitas vel malicia alicuiᵘˢ actus/ab ipa volūtate seu volūtatis impio dependet. qz si actᵘˢ eēt inuoluntariᵘˢ nec meritoriᵘˢ nec demeritoriᵘˢ eēt. Et hinc est illud sepe allegatū beati Aug. q̄ oīe pctm̄ volūtariuz ē adeo. q̄ si voluntariū nō eēt/pctm̄ nō eēt ¶ Aduertendū ē insup/q̄ q̄ ad ꝓpositū pñs ignorantia sub duplici q̄litate inuenit. Una ē q̄ causat inuoluntariū. i. q̄ dū ꝓtingit seu occurrit/reddit seu efficit actū inuoluntariū. ꝛ B pro prie indirecte. qz. s. ꝓuat hoiem a cognitōe q̄ perigit ad B q̄ aliq̄d volūtariū existat. Alia ē ignorātia q̄ nō causat inuoluntariū. i. que dū ꝓtingit seu occurrit/nō ꝓpterea actū inuoluntariū reddit seu efficit. que inferiᵘˢ magis declarabunt. Ex quibᵒ duobᵒ clare seq̄tur/q̄ illa ignorātia q̄ duz ꝓtingit seu occurrit/reddit seu efficit actū inuoluntariū. tollit a tali actu oēm rōem boni ꝛ mali moral'. meriti q; ꝛ demeriti. Illa ꝙo que duz occurrit/nō reddit seu efficit actū inuoluntariū. dictā rōem boni ꝛ mali/meritiq; ꝛ demeriti nō tollit. Patet ex p̄dictis/qᵘ (vt iā statim dictuz ē) talis ratio boni ꝛ mali/meritiq; ꝛ demeriti/a volūtate depēdet. ¶ Est ꝓterea ꝓpdictorū ꝛ aliquoz subsequētiū intellectu notādū q̄ ignorātia triplici mō seu sub triplici respectu se ꝓt ad actū volūtatis hz̄e. Uno mō añcedēter. Alio mō ꝓcomitāter. Et alio mō cōsequēter. ¶ Antecedēter aūt se hz ignorantia ad actū voluntatᵗ/qñ nō ē volita/seu vt ita dicaᵗ volūtaria. ꝛ tm̄ ē cā volēdi aliq̄d quod alᵒ hō nō vellet. s. si talis ignorātia nō esset. vt puta qñ hō ignorat aliquā circūstantiam actᵘˢ quā scire nō tenebaᵗ. ꝛ ex hoc aliq̄d agit qō nō faceret/si illā circūstantiā sciret. vt ponit ipe beatᵘˢ Tho. exemplū de illo q̄ diligentia ō hincinde circūspiciēdo ad hibita/ignorās aliquē trāsire pviaz/proīcit sagittā/qua trāseuntē interfecit. In isto eīm casu ita ignorātia istiᵘˢ circūstātie. s. trāsitᵘˢ istiᵘˢ hois nō est volita nec voluntaria. qz iste ꝓpiciēs sagittaz bñ voluisset trāsitū illiᵘˢ hois scire. ꝛ tm̄ est cā volēdi. qz alᵒ iste hō nō voluisset. s. proīciēdi illā sagittā. quā alᵒ nō proiecisset. si. s. illā circumstātiā trāsitᵘˢ illiᵘˢ hois sciuisset. Et ita de multis alīs q̄ frequētissime occurrūt Et hec ignorātia sic antecedēs simplr causat inuoluntariū. i. dū ꝓtingit ꝛ occurrit actuz inuoluntariū reddit seu efficit. ¶ Cōcomitanter aūt se hz ignorātia ad actū voluntatᵗ/qñ ē ꝺ comet qō agit. qō si etiā sciret/nihilominus ageret. ita q̄ ipsa ignorātia nō inducit advolendū vt illud fiat. sed solū cū tali facto ꝓcurrit. ita q̄ simul ꝓtigit illud eē factū ꝛ eē ignoratū. Ut iuxta exemplū beati Tho. de illo q̄ querit hostē occidere. ꝛ aīo suo occidere firmauit. ꝓtingit q̄ casu vel in nemore vel alᵒ istū hostē sagitta vel lācea occidit. sed dū eū occidit/credit occidere ceruū. In isto eīm casu ista ignorātia q̄ tunc hostis ille ibi esset. ꝛ q̄ tunc occidat. ꝓcurrit cū ipo facto. s. cū ipa occisione. ita q̄ sil' ꝓtingit illū hostē occidi ꝛ occidi ignorari. nec ipsa ignorantia q̄. s. ille hostᵗ/tūc ibi eēt/iduxit istū occisoꝛē ad eū occidēdū. qz ita bñ eū occidisset/si ibi tunc euz esse sciuisstz sicut occidit qñ ignorabat. Et talis ignorātia dū ꝓtingit seu occurrit/nō reddit seu efficit actū inuoluntariū. qz non causat aliq̄d qō sit repugnās volūtati. i. p quod voluntas si sciret/impediret facere qō tunc facit. vt satᵗ ē ꝓsideranti exemplo statim posito. Sz talᵉ ignorantia si bñ aduertaᵗ bene

causat seu efficit actū ꝑ illo instāti q̄ fit ñ voluntariū. sic. s. q̄ ꝑ illo instāti q̄ sic volūtas ñ habeat actualr volitionē illū actū faciendi. vt etiā pz ī dicto exemplo statī posito. Clauꝫ ē eiñ q̄ ille occisor ꝑ illa hora q̄ illū hostez sic a casu occidit. nō habeat actualiť voluntatē eū occidēdi. q⁊ tūc ibi eū esse ignorabat. imo ceruū ibi ē/⁊ ceruū occidere credebat. Hec sequiť q̄ si talis ignorantia reddat seu efficiat actū ñ volūtariū. q̄ ꝓterea eū reddat ĩuolūtariū. Magna eteiñ int̄ ista duo ē dīa. Reddere eteiñ seu efficere actū ñ volūtariū/est facere q̄ volūtas ꝓo instāti q̄ ille actꝰ fit/non habeat actualē volitiōz eū faciēdi/Reddere ꝓo seu efficere actū ĩuoluntariuz/ē facere q̄ volūtas actualē seu habitualē volitōz habeat illū actū nō ꝑficiēdi. q̄ valde int̄ se differūt Magna eteiñ dīña ē int̄ nō velle faceret vel le ñ facere. Primū ꝓdictoꝝ vt tā tactū ē/bñ causat seu efficit ignorātia ꝯcomitās ō quanūc agiť. Sed secuz nō causat nec efficit. Et rō ē. q⁊ idē nō ꝑt eodē instāti eē actualiť volitū ⁊ ignoratū. sed bñ ꝑt eodē instanti esse habitualiter seu dispositiue volitū ⁊ ignoratū. ¶Consequnter aūt se hz ignorātia ad voluntatē. inq̄ntū ipsa ignorātia ē volita seu voluntaria. Qđ duobꝫ modis ꝓtingere pōt. Uno mō directe. Alio mō indirecte. Directe quādo actꝰ volūtatz ferť ī ipsaz ignorantiā. sicut cū aliq̄s vult ignorare vt excusationē peccati habeat. vel vt a peccādo nō retrahať. Jxta illud Job. xxj. Sciam viaꝫ tuaꝫ nolumus. Et hec dr ignorātia affectata. Indirecte ꝙo itez duplr ꝓtingere pt. Uno mō cuz aliq̄s actu nō ꝑsiderat qđ ꝑsiderare dz et pt. Et hec dicit ignorātia male electiōis. vel ex passione aliq̄. vel ex malo habitu ꝓueniens. Alio mō cū aliq̄s noticiā quā de aliquib⁹ deberet hz nō curat acq̄rere. et ſm hūc modū ignorātia vniuersaliū iuris q̄ q̄s scire teneť/voluntaria dr. q̄si ꝑ negligentiā ꝓueniēs. Cū eiñ nō nisi ꝓpt negligētiā habeať/ voluntarie haberi videť. ¶Hūc igiť ꝓdicta ad ꝓpositū solutōis ꝓdicte secde questōis ꝓncipalis iuxta intentōz eiusdē beati Tho. applicādo. ¶Si rō vel conscīa erret erroze voluntario. q̄. s. nō causat ĩuoluntariū. vtputa q⁊ ꝓuenit ex ignorātia. vel ꝯcomitāte. que scz cū actu ꝯcurrit. nec ad ipm ꝑficiendū inducit. vel ꝯsequēte. q̄. s. volita seu volūtarie ē vel directe ꝓpter negligentiā. vtputa q⁊ ē error seu ignorātia circa id qđ quis scire teneť vel ꝑsiderare debet ⁊ pōt. tunc talis erroz rationis vel conscīe nō excusat/q̄n volūtas tali rōni vel ꝑsciētie sic errāti ꝯcordans sit mala ¶Si aūt sit erroz q̄ causat inuoluntariū. vtputa ex ignorātia antecedēte/q̄ ex ignorantia alicui⁹ circūstātie absq̄ oñi negligentia causať ꝓueniēs. tunc talis erroz rōnis vl cōscie/voluntatē tali rōni vel ꝑsciētie sic errāti ꝯcordantē excusat/vt nō sit mala. vtputa g̃tia alicui⁹ exempli. Jurta eundē btm̃ Tho. si rō ⁊ ꝑscīa alicui⁹ adeo errēt/q̄ sibi dictent q̄ possit ad vtorez alicui⁹ accedere. volūtas tali rōni ⁊ conscie sic errāti ꝯcordās/mala ē. nec excusať. eo q̄ erroz ille ꝓuenit ex ignorātia legis dei. quā scire teneť vel inquirere. Si aūt rō ⁊ conscīa pdicti hois ī hoc errēt/ q̄ aliquā mulierē quā loco sue vxoris de nocte submissaz ignorat/credat esse vxorē suā. ⁊ illa mlierē debitū reposcēte/velit eā cognoscere/excusať voluntas eius vt nō sit mala. Quia erroz iste ex ignorātia alicui⁹ circūstātie. ꝓuenit q̄ ĩuoluntariū causat. ⁊ sic excusat ¶Pñt alia multa exempla ꝯcipi. et ad ꝓpositū applicari. imo frequēter occurrunt casus diuersi ī hac materia ¶Pro ampliori adhuc tā pdictoꝝ q̄ materie ī se declaratōe. expediens visum ē determinationē triū questionū quas sup. ij. sñiaꝝ tractat dñs Petr⁹ ō tharanthasia/ordinis pdicatoꝝ/olim Jnocētius papa. v. hic iuxta effectū dictoꝝ suoꝝ breuiter subnectere. Prima qō ē. Utꝝ ignorantia sit pctm̃. Utꝝ ignorantia excusat pctm̃. Que ignorātia excusat pctm̃. ¶Circa pmā questionē notādū ꝓmo ſm eū venit/q̄ cū culpa sit defectꝰ voluntariꝰ ei⁹ rei q̄ dz inesse/ipsa ignorātia inq̄ntū caret volūtario caret culpa. sed inq̄ntū habet de volūtario/habet de culpa. Cū insup vt etiā dicit. ꝑuationes ꝑ habitꝰ cognosci habeāt. vtputa iuxta ꝓpositū ceptū loquēdo. ignorātia ꝑ scīaz. aduertendū venit q̄ triplex q̄ntū ad materiam pñtē spectare videť/repiť scīa. Una ē imptinentiū ad salutē. Alia vtiliū ad salutem. Alia necessariorꝝ ad salutē. Imptinentiū ad salutē/vt scire geometriā vel arismetricā/vel hm̃oi. Utiliū ad salutē. vt scire epl'as Pauli Actꝰ apl'orꝝ/⁊ hm̃oi. Necessariorꝝ ad salutē. vt scire. xij. articulos fidei. ꝛ. ꝓcepta legꝫ. vij. pcā mortalia ⁊ hm̃oi. Et intelligāť hec ſm statꝰ ⁊ gradꝰ ꝑsonaꝝ. q⁊ aliq̄d ē necessariū ad salutē scire respectu vnius qđ solū esset vtile respectu alterius. Aliq̄d etiā ē necessariuz vni ad salutem scire explicite. qđ sufficeret alteri scire implicite. et sīlr de pluribꝰ. ¶Respectu

quoꝝ p oppositū triplex etiā repit ignorantia. s. imptinētiū ad salutē. vtiliū ad salutez. z necessarioꝝ ad salutē. Prima siue sit volūtaria siue inuolūtaria/nō ē pctm̄. Scōa siue etiā volūtaria fuerit siue inuolūtaria/nō est de se pctm̄. licet hō ea ꝫ temnēdo peccare posset. Tercia ꝫo ignorātia. s. necessarioꝝ ad salutē/itez triplex repit. Una. s. oīno inuolūtaria. Alia oīno volūtaria. Et alia partim volūtaria. ptim inuolūtaria. Prima ē in eis qui scire nō pñt. vt sunt infantes. pueri/ z hm̄oi. z hec nō ē culpa. z p ꝫsequens nec pctm̄/sed solū ē quedā pena/inc̄ꝫtū. s. ignorantia scie carentiā/z sic quandā impfectōez dicit. Secūda ē in eis qui scire pñt/sed nolūt Et sic ignorantiā velle hz̄e vident z affectare. Et hec ꝓprie nō ōr pena cū sit volita. sz ē culpa z pctm̄. nō rōne q̄dē ignorātie in se. Ignorare etem̄ de se nullū ē pctm̄. sed rōne peruerse volūtatꝭ ignorādi ea que q̄s scire tenet z que sibi necessaria sunt ad salutez. Hec em̄ malū actū culpe velle solūmodo pctm̄ ē. sed etiā velle malū pene ordinātꝭ ad culpā. qualis est ignorantia eoꝝ que sciri debēt/ē pctm̄ Tercia ignorātia est in eis qui scire pñt z bñ vellent/sed scire negligūt. Et hec pti ē pena. partim culpa z peccatū. Pena quidē inc̄ꝫtū scz talis ignorātia/que(vt tactū est)quandā impfectionē dicit. nō est ꝓprie volita. immo q̄ammodo displicēs. Culpa ꝫo z pctm̄ inc̄ꝫtū ex defectu hom̄is. sua. s. negligentia venit/q ipse sciam eoꝝ que scire tenet/z que sibi necessaria sunt ad salutē/nō habet cū habere possz. z sic q̄ammō volūtarie hāc ignorantiā hz̄e videt. nō quidē volūtate efficiēte vt in p̄cedēti/sed voluntate omittente. q̄ licz nō ꝓprie z vere. effectualiť tn̄ z interꝑtatiue volūtas ē. Et ex his ꝑt ꝫ solutio p̄dicte ꝑme questionis. ¶ Scōa ꝫo p̄dictaꝝ triū questionū/eisdē quasi medijs ꝑm prefatū doctorē dissoluit. ¶ Presupponit em̄ ꝑmo illud iam sepe supra tactū. q. s. oīne pctm̄ inquantuz ē voluntariū intantū ē pctm̄. Ex quo infert q illud q̄ō diminuit de volūtario diminuit de peccato. Deinde illā triplicē dr̄iaz ignorantie in determinatōe questionis p̄cedentis positā/effectualiter resumit dicēdo. Q; prima ignorātia oīno inuolūtaria q̄ dicit inuincibiľ. qz vinci nō pōt. vt que ē in pueris/ z a natura insensatis/a toto. i. totaliter excusat pctm̄. ¶ Scōa ꝫo ignorātia. s. oīno voluntaria q̄ dicit ignorantia affectata/nullo mō excusat peccatuz. qz vt p magistꝝ sñiaꝝ dicit. Et si talꝭ ignorātia excusat inc̄ꝫtū ignorantia ē. aggrauat tm̄ inc̄ꝫtū ē affectata. Un̄ tantū aggūat quantū excusat. Et circa hāc ignorantiā(qz ō ipsa frequēter verbū occurrit)aduertať. qz nulla ignorātia de se est simpliciter affectata. Et enī oēs homīes(iuxta ph̄m)naturaliter scire desiderāt. sed ē bñ aliqua ignorātia de p accidēs affectata. inc̄ꝫtū scz scia ei opposita credit debere hominem mouere seu inducere ad aliq̄d q̄ō ipse ñ vult z q̄ō sibi displicet. Tercia ꝫo ignorātia. s. ptim voluntaria/z ptim inuolūtaria. qz. s. vt satis supra tactū ē/a voluntate omittēte. nō aūt a volūtate efficiēte seu approbāte procedit. excusat a tāto/sed nō a toto. i. nō totaliť excusat pctm̄. sed bñ grauitatē pcti diminuit. Ita q peccatū p talē ignorantiā ꝓmissuz/ nō ē de se ita graue/sicut esset si talis ignorātia nō haberet. Et intelligať hoc de ignorātia q̄ p aliquē modū dat cām ipsi pctō. sic. s. q si ipsa nō esset/pctm̄ illud nō cōmitteret. vel nō eodē mō ꝓmitteret. Hā est alia q̄dam spēs ignorātie oīne generaliter pctm̄ concomitās. de qua nihil ad pñs ꝓpositū. ¶ Circa ꝫo terciā z vltimā p̄dictaꝝ triū questionū sic distinguēdo dicit p̄fat⁹ doctor q dupler est ignorātia. ¶ Quedā ē facti. q̄daz est iuris Ignorantia facti dupl'r ꝓtingere pt. Aut. s. adhibita diligentia. z hec excusat a toto. qō exponať vt sup̄. Et exemplificat de ꝓcubitu Jacob cū Lya p̄mogenita filia Labā. quē ꝓcubitū taľ ignorātia excusauit. Aut taľ ignorātia facti ꝓtingit nō adhibita debita diligētia. z hec excusat a tanto/sz nō a toto. qō etiā vt sup̄ exponať. z exēplificat ō facto Lamech dū occidit cayn. cū tm̄ feram putaret occidere. Qō factū taľ ignorātia nō excusauit a toto/sz bñ a tāto. ¶ Ignorātia aūt iurīs (vt iā aliq̄liť i supioribꝫ declaratū est)sub duplici q̄litate repit. vna vincibiľ. alia inuincibiľ. Uincibiľ/qua. s. vt etiā sup̄ expositū est/ q̄s vincere p̄t itez dupler repit. Una affectata/q̄n̄. s. iuxta etiā supi⁹ notata/aliq̄s ea q̄ iuris sunt/q̄ scire tenet z scire p̄t/scire nō vult. imo illā eoꝝ ignorantiā q̄ammō nec a pctō retrahať se hz̄e ꝓplacet. Et hec ignorātia in nullo se excusat. nec. s. a toto nec a tāto. Alia ōr simpler. cū. s. iuxta etiā supius notata aliquis ea que iuris sunt que scire tenet/bñ scire vellet. sed cuz scire possit negligit. Et hec ignorantia excusat a tanto/sed non a toto. ¶ Ignorantia ꝫo inuincibiľ sub duplici etiam qualitate repit. Una innata. alia īcidēs

Innata oīno excusat. ⁊ a tāto ⁊ a toto. vt in ifantiby et a natura īsensatꝫ. Incidēs ꝥo iterū duplex ē/ fm. s. q̄ dupl'r ꝯtingere potest. Una nāq̄ incidit sine culpa. Alia ꝥo incidit ex culpa. Prima. s. que sine culpa icidit. vt q̄n gr̄a exempli homo dādo operā rei licite efficit furiosus. ⁊ hec q̄n totaliter ligat seu impedit rationē seu vsum rōis/ excusat a toto. al's non. De scōa ꝥo incidēti. s. ex culpa. vt q̄n homo p̄stitit cām sue ignorantie/ duplex ē opinio. Una ē q̄ ponit. q̄ si talis ignorantia rationē seu vsuꝫ rōnis oīno ligat seu impedit. tunc petīm q̄d sequit excusat. Ut gr̄a exempli. Cū furiosus q̄ p suā culpā incidit in furiā. ex vi illius furie occidit hoīem. talis em̄ nō peccat. q̄ vt anīal brutū in solo impetu mouet/ ⁊ nō ratione Alia ē opinio q̄ ponit q̄ tal' ignorantia nō excusat a toto/ sz bñ a tāto. Un̄ i casu p̄cedēti tal' furiosus vt dicit mīn⁹ peccat q̄m si furiosus ñ eēt. peccat tm̄. Prima opinio ꝓbabilioꝛ videt. Propt dubiū tm̄ talibꝫ si sanent dꝫ fm canones penitētia iniūgi. Et hec q̄tū ad naturā seu q̄litatē conscientie dicta sufficiant.

De natura. qualitate ⁊ numero circumstantiarum.

Bnc de natura ⁊ qualitate ⁊ numero circūstantiaꝝ aliqua dicenda veniūt. Et em̄ vt supius tactū est/ ad cognoscendā dr̄ñam nature ⁊ qualitatis peccatoꝝ taz mortalis q̄m venialis. nō modice confert hm̄oi circūstantiarū naturā cognoscere diligēterq̄ dū casus occurrūt cōsiderare ac debite attendere. Et hinc est q̄ ꝯmuniter ꝓ doctores tres assignātur cause p̄ncipales. ꝓpter quas hm̄oi circūstantiaꝝ ꝯsideratio/ nō solū ad sciam moralē/ sed valde p̄ncipaliter ad sciaz theologicā ptinet. qualis nō dubiū est scia regimis instructionis ⁊ directōis animaꝝ. maxime in foꝛo pn̄ali. que vt dicit Gregoꝛ. i pastoꝛali. Ars est artiū. scia sciarum. ¶ Prima cā ē. q̄a hm̄oi scia theologica ꝯsiderare hz actus humanos. fm q̄ p eos homo ad beatitudinez/ salutēq̄ eternā ordinat. Oīe aūt q̄d ad aliquē finē ordinat/ oꝑtet esse illi fini ꝓꝑtionatū. Act⁹ aūt hūani fini ꝓꝑtionant fm quandā ꝯmensuratiōnē q̄ fit p debitas circūstantias. rōnabiliter ergo ad p̄dictā sciaz theologicā ptinet ipsaꝝ circūstantiarū consideratio. ¶ Scōa causa ē. q̄ ipsa etiā sciētia theologica considerare habet actus humanos/ fm q̄ inuenit in eis bonū ⁊ malū. melius ⁊ peius. Hec aūt ē in ipsis actibꝫ humanis frequentissime et circūstantijs repiunt. fm q̄ ipse circumstantie vt infra declarabitur diuersificant. rōnabiliter g̃ ipsarū circūstantiaꝝ consideratio ad hm̄oi theologicam sciam p̄tinere dicit et ptinet. ¶ Tercia cā. q̄ ipsa etiā scia theologica ꝯsiderat act⁹ humanos fm q̄ sunt meritoꝛij vel demeritoꝛij. qđ quidez conuenit actibꝫ hūanis. ad qđ req̄rit q̄ sint volūtarij. Act⁹ aūt hūani frequētissime iudicari habēt volūtarij vel inuoluntarij fm cognitionē vel ignorantiā circūstantiaꝝ. Rōnabiliter igit circūstātiaꝝ cognitio ad hm̄oi sciam theologicā p̄tinere dr̄ ⁊ pertinet. ¶ Ad declarationē igit materie p̄ticularius descēdendo/ circūstantia sic describit. q̄ est accidēs actus humani. Et intelligat ista descp̄tio nō de accidēti qđ inest rei vt sua q̄litas. sicut albū dicit accidēs rei albe. sed intelligatur accidēs q̄si cū alio simul i eodē subiecto ꝯcurrēs ⁊ existēs. extra tm̄ substantiam ipsius cuz quo sic ꝯcurrit ⁊ existit. Sic em̄ circūstantia dr̄ accidēs act⁹ humani. q̄ cuz actu humano sit' in eodē subiecto concurrit ⁊ existere p̄ot. Est tm̄ extra substantiā ipsius act⁹ humani. nec ē de eius substātia. Qđ satis nomen de se ímportat ⁊ cōnotat. Dr̄ em̄ circūstātia/ q̄si circū aliq̄d stās. ¶ Circūstantie aūt fm q̄s vt sup̄ tactū ē/ act⁹ hm̄oi iudicari habēt boni vel mali/ meliozes vel peiozes. meritoꝛij vel demeritoꝛij ⁊c. ⁊ p ꝯsequēs ad beatitudinē salutēq̄ eternā ordinati assignātur a Tullio i sua rethoꝛica septē. q̄ cōtinētur i isto versu. Quis. q̄d. vbi. q̄by auxilijs. cur. quō. q̄n. Et em̄ iuxta q̄ ipse Tulli⁹ dixit. In actibꝫ hūanis ad eoꝛuz bonitatē seu malitiā debite dinoscēdaz p̄dicta ꝯsiderāda veniūt. s. q̄s ē q̄ fecerit. q̄d ē qđ fecerit. vbi fecerit. quibꝫ auxilijs. instrīs vel medijs fecerit. q̄re fecerit. quō fecerit. q̄n fecerit. Phus aūt in. iij. ethicoꝝ addit octauā circūstantiā sez circa q̄d. Sz Tulli⁹ eā sub illa circūstantia q̄d/ ꝯphēdit. Hic tm̄ ipsaꝝ circūstātiaruz fiet declaratio fm numerū et positōem phi. ¶ Numer⁹ aūt seu sufficiētia ista circūstātiarū sic sumi p̄t. Circūstātia em̄ vt iā dictū ē dr̄ quasi extra substantiā act⁹ existens. sed tm̄ ip̄m actū aliquo mō attingēs. Triplici aūt mō seu respectu p̄ot circūstantia actuz ip̄m humanū attingere. Uno mō inq̄tū attigit ip̄m actū in se. Scōo mō inq̄tū attigit cāz ipsi⁹ act⁹. Tercio mō inq̄tū attingit effectū

ipsi⁹ act⁹. Respectu ꝑmi modi dupl'r ꝑt ipsa circūstātia ipm actū in se attingere. vel p modū. s. cuiusdā mēsure seu ꝓmēsuratiōis. et sic erūt circūstātie respiciētes seu ꝓcernentes locū ⁊ tp̄s. q̄ denotaꝝ p hec duo verba in ꝑdicto ꝓsu posita. s. vbi ⁊ qñ. vel p modū q̄litatis ipsi⁹ act⁹. ⁊ sic erit circūstantia respiciens seu ꝓcernēs modū agendi. quo. s. act⁹ ipse fact⁹ ē. q̄ denotaꝝ p hoc verbū quō. Respectu ꝓo scdi modi. s. respectu cause ipsi⁹ act⁹/ cuz oīm actuū ⁊ effectuū humanoꝝ q̄ttuor sunt cause ꝑncipales. s. efficiēs. materiaľ. formaľ ⁊ finalis. quadruplex circa istas q̄ttuor causas accipiť seu occurrit dr̄ntia seu q̄litas circūstantiaꝝ. Circa cām efficiētē alˢ accipiť seu occurrit circūstātia ipsi⁹ agētis que denotaꝝ p hoc verbū q̄s. Circa cām materialē accipiť seu occurrit circūstātia circa obiectū. q̄ denotaꝝ p hoc verbuz qō addit pꝓs. s. circa q̄d. Circa cām formalez accipiť seu occurrit circūstantia circa cāz coagentē seu cooperantē seu ꝓcurrentē. q̄ denotaꝝ p hoc ꝓbuz quiby auxilijs. Et intellige vt tā tactū ē. vel instr̄is ⁊c. vel hm̄oi que faciūt ad formā act⁹. Circa cāz finalē accipiť seu occurrit circumstantia circa ꝓpositū ⁊ intētionē agēt⁹. q̄ denotaꝝ p hoc verbū cur. i. ꝓpter q̄d. quaꝺ cā ⁊c. Respectu ꝓo tercij modi. s. respectu effectus ipsi⁹ act⁹/ accipiť seu occurrit circūstātia circa illꝺ qꝺ ex tali actu ꝓtigit ⁊ secutū ē. que denotaꝝ p hoc verbū q̄d ¶ Deigiť sunt circūstantie ex quibus (vt pluries tactū est) actus humani quo ad bonitatē vel maliciā meritū vel demeritū ⁊c. iudicari habēt. nec plures repiunť q̄n ad aliquā ꝑmissaꝝ sint reducibiles. ¶ Et ad maiorē instructionē mediocriū ⁊ simpliciū/ quibus vt supius tactū est/ nō tanta scīa vel libroꝝ facultas suppetit/ expediēs iudicatū est de ꝑdictis circūstātijs aliqualiter exēplificari. vt exinde in sil'ia facili⁹ manuduci possint. ⁊ seruādo ordinez ꝓsus supꝑ positi. ¶ Respectu igiť ꝑmi ꝓbi scz q̄s. certū est q⁹ ceteris alijs paribꝫ grauⁱ⁹ peccat sacerdos q̄z simplex clericus. ⁊ grauⁱ⁹ clericus q̄z simplex laicus. ⁊ grauⁱ⁹ vir q̄z femina ¶ Respectu scdi. s. q̄d. certū ē q⁹ ceteriz alijs paribꝫ/ homicidiū ē grauⁱ⁹ pctm̄ q̄z furtū. et adulteriū q̄z simplex fornicatio. ¶ Respectu tercij. s. vbi certū est q⁹ ceteris alijs paribus/ furtū vel ꝓcussio/ vel fornicatio que fieret in ecclesia vel alio loco sacro/ est grauius peccatū q̄z si fieret extra ecclesiā. ⁊ in loco nō sacro ¶ Respectu quarti. s. quiby auxilijs instrumētis vel medijs ⁊c. certū est q⁹ domū ad ꝑdandū intrare p falsam clauē. vel serā apire p instrumēta subtilia. vel p subordinatōez famuli aut ancille/ ceteris alijs paribꝫ est grauius pctm̄ q̄z a casu inuentā aptā/ vel p foramen muri nō obstructū intrare ¶ Respectu quinti. s. cur seu ꝓpter quiꝺ. certū est q⁹ latitare ī nemore vl'alio loco suspecto. seu ꝓducere societatē aliquā intētōe aliquē vel aliquos occidēdi/ ceteris alijs paribꝫ est grauⁱ⁹ peccatū q̄z ꝑdicta facere ītētōe sola depꝺādi ¶ Respectu sexti. s. quō. certū est q⁹ ceteris alijs paribus/ grauⁱ⁹ ē pctm̄ hoīem ex ꝓposito deliberato ⁊ p insidias q̄z subito motu subitoq̄z incursu occidere. Et grauⁱ⁹ ceteris alijs paribꝫ veneno in ꝓuiuio q̄z gladio aptē inuadēdo occidere. ¶ Respectu septimi. s. qñ. certū ē q⁹ domū ꝑ depꝺando de nocte intrare ceteriz alijs paribus/ ē grauⁱ⁹ pctm̄ q̄z de die intrare. Et fornicari die sancto pasce vel alio solēni ceteris alijs paribꝫ/ grauius ē pctm̄ q̄z die nō solēni. ¶ Respectu ꝓo octaue circūstātie p pꝓm addite. s. circa q̄d. certū ē q⁹ machinaṁēta ⁊ deceptōnes tēdere ⁊ parare ad inducendā mulierē religiosaz vel vxoratā ī fornicationē/ ceteris alijs paribꝫ ē grauius pctm̄ q̄z machinari ad inducendā vnā aliā omnino solutā. sic de sil'ibus. ¶ Addūt alīq̄ vltra oēs ꝑdictas circūstantias vnā aliā. s. Quotiens. Circa quā dupl'r dici pōt. Uno mō q⁹ cū iuxta ꝑmū triū modoꝝ actū humanū attingēdi supra tactoꝝ/ ipsa circūstātia quotiens. videaꝝ actū in se attingere p moduz cuiusdā ꝓmēsuratōis tp̄is/ pōt rōnabiliť intelligi ⁊ comphēdi sub illa circūstantia quādo Hec cm̄ debite ⁊ sufficiēter pōt sine ī ꝓfessione sive al's quātitas seu grauitas peccati p illā circūstantiā qm̄. pquiriť ⁊ haberi. vtputa. s. quo tpe. qua die. qua hora ⁊c. pctm̄ factū sit Quinetiā effectualiter dicti pctī quātitas et grauitas p dictā circūstantiā quotiēs pquiraꝝ ⁊ habeaꝝ. vt gr̄a exempli Contingere ꝑt ī mo frequēter ꝓtingit q⁹ hō pluries idē peccatū. vtputa fornicationē vel furtū ꝓmittet. vna vice tēpe quadragesimali ⁊ die solenni. Et alia vice alio tpe/ ⁊ die nō solenni. Et sic de sil'ibus valde quotidianis. Si igiť debite ⁊ sufficiēter ab isto pquiraꝝ et sciaꝝ qm̄ tale pctm̄ ꝓmiserit. satis etiā sciēt quotiens ipse ꝓmiserit. Alio mō ꝺr q⁹ ꝓpꝛie ista circūstantia quotiens/ nō est nec dici debet circūstantia. qz ꝓpꝛie nec actū in se/ nec causaz ipsius actus/ nec effectū ipsius actus respicit. ī mo

nec pctm in se quoquo mō aggrauat. sed solum ꝛ ꝓprie quandā reiteratiōne pcti plura litatē pctōz dicit. vt clare apparere pōt p ex emplū qđ de ipsa iuxta sil'itudinē p̄cedentiū circūstantiaz ponī pōt. Certū est em̄ q cetteris alijs paribꝫ/grauius ē pctm̄ ter aut quater mulierē de fornicatōe vel adulterio solli/citare q̄z semel. Et graui⁹ ter aut quater insidias ad aliquem occidenduz tendere et parare q̄z semel. Sed ꝓprie ista nō vnū ꝛ idem pctm̄ sunt/imo plura. ꝛ ꝓprie quedā reiteratio pctōrum. Notāter aūt in p̄missis exemplificationibꝫ addita sunt illa verba. Ceteris alijs paribꝫ. Nā circa casus p̄missos ꝛ sil'es possent etiā alie circūstantie ꝓtingere seu occurrere/q̄ de se aliter qualitatē ꝛ grauedinez peccatoz p̄dictoz disponerent ꝛ causarent. Nā(qđ bñ aduertendū ē)ex cōcursu pluriuz circūstantiaz circa aliquē actuz/pōt maioz eius bonitas vel malicia/maiusq̄z meritum vl'demeritū causari. Per p̄dictas etiā exemplificatōes poterit faciliter discret⁹ ꝛ intelligēs de casibus q̄ sibi vel in ꝓpria psona vel in psonis alioz. vtputa in ꝓfessione aut al's ꝓtingere p̄nt/dijudicare ꝛ discernere. Nā vt sepe in supioribus tactū ē/p hoc q̄z etiā clarius dādo intelligi hic de ipsaz natura et qualitate circūstantiaz p̄ncipaliter actū est. Ex ꝓcursu alicui⁹ aut aliquaz circūstantiarum actus/qui al's de se ex suo q̄z genere seu natura nō eēt nisi veniale pctm̄/imo forsan act⁹ meritorī⁹/efficit pctm̄ mortale. vt pluries exemplificatuz ē de verbo ocioso. occasioneq̄z seu ꝓuocatōe risus. ꝛ de datiōe el'yne q̄ de se ex suo q̄z genere ē act⁹ meritorī⁹. Quibꝫ si addaꝫ ꝓcurrat circūstantia illa respectu cause final'seu intētōis act⁹/de q̄ supꝫ supꝫ illo ꝥbo Cur. Utputa q̄ fiāt ad ꝓuocandū seu inducendū mulierē i fornicationē/efficiunt pctā mortalia. Et sil'r de alijs iuxta suū genus et naturā. ¶ Et hec q̄ ad naturā. qlitatē ꝛ numerū circūstātiaz. quantū huic tractatui ꝓgruere iudicatū ē/dicta sufficiant.

De diuersis nomi/bus peccati actualis ꝛ venialis.

Quo ꝥo ad diuersitatē noīm que pctō actuali veniali p nōnullos ꝑm diuersas ei⁹ ꝓprietates. ope/rationes ꝛ effectus attribui solēt est aduertendū q̄ sicut in supioribꝫ vbi ď ipso peccato veniali agi incepit/dictū est. diffinitionē beati Aug. que peccato actuali mortali supra vbi etiaz de ipso peccato mortali tractatū est. ex eo q̄ in ipso ē pfecta ratio peccati attribuiť/solere p aliquos peccato i generali ꝛ tanq̄z generi attribui. ꝛ sic qđammodo ꝑm tm̄ maius ꝛ minus/posse ipso peccato veniali cōpetere ꝛ ꝓuenire. ita de noīb⁹ noīnūq̄z diuersitate dici pōt. q. s. in supioribus pctō mortali in se plura ꝛ diuersa noīna attributa sunt q̄ bñ ꝓmuniter pctō in generali ꝛ tanq̄z generi attribui solent. et sic qđammodo ꝑm tm̄ maius ꝛ minus/possent etiā ipsi peccato veniali attribui ꝛ cōuenire. ¶ Ideo ad clarius semp naturā ꝛ qualitatez peccati venialis cognoscendū/recitabūť hic aliqua noīa ipsi pctō veniali attribui solita. In quoz aliquibꝫ cū ipso pctō mortali cōuenit/intelligaňť p ꝓius et ꝓncipalius ipsi pctō mortali ꝓpetere. cū in eo vt tactū est/pfecta ratio peccati ꝓsistat. ꝛ secūdario ac minus ꝓncipaliter/imo p quandā largaz acceptionē ipsi pctō veniali. cū ꝑm btm̄ Tho. ñ ꝓsistat in eo pfecta ratio pcti. imo solū quedā impfecta. ¶ Potest igiť ꝓmo pctm̄ venia le nomīari. ꝛ interdū ab aliq̄bꝫ nominaťma cula. ꝛ hoc q̄z maculat aīam. Qđ quidē iuxta btm̄ Tho. intelligať nō ꝓprie loq̄ndo ſz solū ꝑm q̄d. inq̄ztū. s. pctm̄ veniale impedit nitorē qui ē ex actibꝫ virtutū. Quia nō diminuit nitorē habitualē. nec em̄ habitū charitatis ꝛ aliaz virtutū diminuere habet. sicut facit pctm̄ mortale. ¶ Potest etiā noīari reatus ex eo q̄ ad penā obligat. sed hoc etiaz (vt iā statim tactū est)intelligať largo mō ꝛ quasi improprie. q̄ ad penā eternā ꝑcise nō obligat vt facit peccatū mortale. sed solū sub dilīūctione. Uel. s. ad penā eternā/vel ad penaz purgatoriā/vel ad penā p̄tialiter satisfactoriā. Qđ capitulo īmediate sequēti/vbi de dicti peccati venialis effectibꝫ ageť/latius declarabiť. ¶ Pōt etiā noīari p̄uaricatio. inq̄z/tū. s. mandatū dei respicit qđ trāsgrediēdo p̄uaricať. Sz sil'r vt ꝓius ītelligať largo mō ꝛ quasi improprie. q̄m peccatū veniale nō facit directe ꝓtra legē dei ꝛ mandatū. sed bñ p̄ter. vt late in supioribus expositū est. ¶ Pōt etiā nomīari pctm̄ putr ꝛ de facto nomīaťin q̄ztū. s. est ꝓuersio ad bonū ꝓmutabile. sed vt etiā tactū est/hoc largo mō ꝛ min⁹ ꝓncipaliter. Quia illa ꝓuersio ad bonuz ꝓmutabile/nō est cū totali ꝛ habituali auersiōe a bono incōmutabili/sicut ē i peccato mortali. Nā in isto peccato veniali neq̄z plus neq̄z tantū diligiť ipm̄ bonū ꝓmutabile/ad qđ sic fit cō

uersio sicut bonū incōmutabile a q̄ fit auersio/vt bñ /ample ⁊ pluries ī supioribꝫ declaratū ē. ¶ Pōt etiā notari nefas/inq̄stū scz est illicitū psone ppetrāti. Sed(vt frequēter dictū est)hoc etiā est largo mō sumēdo ⁊ qdam modo impropꝛie. ¶ Plura alia pñt ipsi peccato veniali fm diuersas eius opatōes ⁊ effectus noīa attribui. interdū etiā p aliq̄s attribuunt/sed supra dicta satis sit tetigisse ⁊ declarasse. Sunt em̄ ea q̄ magis ꝓpꝛie sibi ꝙuenire videnť ⁊ cōius assignanť. ¶ Peccata venialia intelligi p lignū/fenū ⁊ stipulam aliq̄ volūt. inter quos sepe pfat⁹ btūs Tho. sup illo qō. i. ad Coꝛ. iij. dicit apl's. O, aliq̄ sup fundamentū spūale edificāt auꝝ/argentū/lapides pciosos. Ei q̄ vo supedificāt lignū/fenū ⁊ stipulā. Et q̄ ille qui sup fundamentū spūale sic lignū/fenū ⁊ stipulam edificat/salu⁹ erit. sic tm̄ quasi p ignē. id est patiet penā/sed nō eternā. ītelligi p ista tria vltima volūt peccata venialia. Qō tm̄ fm eundē doctoꝛē ꝓpꝛie intelligi habet de ipsis pctis venialiby q̄ admiscēt se ꝓcurātiby terrena. Haz aliqua interdū pctā venialia se viris spūalibus admiscēt. sed q̄ leuissima sunt/nō purganť p ignē/sed frequētissime p ipm̄ feruoꝛē charitatꝫ. Talia igiť peccata venialia/se terrena procurātiby admiscētia/ideo p lignuꝫ/fenū ⁊ stipulā significanť. q̄ sicut p̄dicta tria in domo ꝙgreganť/nec tm̄ ad substantiā edificij ptinēt. imo cōburi pñt/edificio nihilominus integro remanēte/ita etiam pctā venialia multiplicari ī hoīe pñt/manēte spūali edificio. Et tunc p istis patiť ignē/vel scz tē poꝛal' tribulatōis ī hac vita/vel purgatoꝛij. si ipsis nondū purgatis decedat/sed tamen salutē ꝙsequeť eternam. ¶ Dicunť aūt hmōi peccata venialia supedificari spūali fundamēto/nō quasi directe sup ipm̄/etem̄ sup bonū ⁊ spūale/malū ꝓpꝛie edificari nō potest/sed sup. i. iuxta/sicut in simili ibi in ps. dicit. Sup flumina babylonis zē. i. iuxta flumina babylonis. Notanter etiā ⁊ bñ ad ꝓpositu⁹ aliquoꝝ infra tangendoꝝ dicunť hmōi venialia peccata sic p lignū/fenū ⁊ stipulam significata spūali edificio supedificari. Haz nisi spūali edificio supedificata eēnt/homo talia habens nō esset saluus sic quasi p ignē Unde cū peccato mortali ⁊ veniali simul decedens/habet quidē lignū/fenū ⁊ stipulam/sed nō habet spūali fundamēto supedificata Et ideo talis nō erit saluus sic quasi p ignē. q̄ simpliciter saluus nō erit. ¶ Et importāt tria p̄dicta tres modos seu tres gradus adherentie ⁊ grauitatis ipsoꝝ peccatoꝝ venialiū/tresq̄ modos seu gradus purgationis eoꝝ. ꝓpter qō generaliter oīa pctā venialia complectunť ⁊ ꝙcernūt. q̄ nullū ē quod nō sit alterius p̄dictoꝝ trium modoꝝ seu graduū adherentie ⁊ grauitatis. Et q̄ non p aliquē dictoꝝ trium modoꝝ seu graduꝫ purgationis etiā purgeť Lignū etem̄ qō respectu istoꝝ triū diuti⁹ in igne manet/significat maiora. Stipula q̄ citissime comburiť mima. Et fenū qō inter ista duo se q̄si mediocriter habet/significat mediocria.

De diuersis effectibus peccati actualis venialis.

Plures possent peccati venial' effectus enumerari/put plures eriD
p stunt. ex quiby tm̄ p doctoꝛes cōiꝰ us assignanť q̄ sequunť. ¶ Unus quidē q̄ ad penā obligat. Nō aūt vt statim supra tactū est/q̄ ad aliquā triū penaꝝ pro peccatis affligi solitaꝝ. s. eterne vel purgatorie/vel in p̄senti seculo satisfactoꝛie p̄cise ⁊ determinate obliget/sed bñ sub distinctōne ad alterā scz eaꝝ. Hā de pctō veniali hic. i. in ꝟ seculo/vel satisfactōe hic nō facta/in purgatoꝛio si cū eo pctm̄ mortale nō extiſtat/vl' in inferno si cū eo etiā pctm̄ mortale extiſtat/satisfieri oꝛtet. Et si hic in foꝛo/scz eccl'ie p'sentꝫ hō satisfaciat/leuiter satisfaciet. Si vo in foꝛo purgatoꝛij satisfacere expectet/graui ter valde puniet ⁊ satisfaciet. Si vo in foꝛo inferni cū satisfacere opteat. p ipo etiā veniali grauissime puniet/q̄ eternal'r. Si tm̄ vt tactū ē/mortale cū ipo veniali extiſtat. i. q̄ hō cū ambobꝫ decesserit. Et ad ꝓpositū ista rū triū punitionū seu satisfactionū dari solet exemplū de mēsura vini/q̄ ī vno forsan loco valebit solidū vnū. si p gredias vlteri⁹/reperiet valere solidos duos. si vo adhuc vltrioꝛ fiat p gressus/repiet valere solidos tres. Pena tm̄ ī iferno pro veniali illata/incōparabiliter minoꝛ ē q̄s ibidē p mortali illata Unde dici solet q̄ pena ī inferno pro mortali illata est sicut soliditas. Illata vo ibidē pro veniali ē sicut superficies. In purgatoꝛio aūt pro veniali illata ē sicut linea. In p̄senti vo seculo pro veniali illata ē sicut p̄ctus. Unde sicut ista q̄ttuoꝛ sūt ad inuicē ī proportionabilia/ita īter q̄ttuoꝛ penas sup̄ dictas improportionabil' ē dīa. ¶ Scōs effect⁹ pctī venial' ē q̄ aīaz maculat. Qō sic(iuxta qō statim sup̄

tractauim⁹)intelligaꝫ/q̄ sez nitorē illū aīe q̄ ex actibꝫ charitatis ⁊ virtutū nascit seu pro/cedit/respectu illius ī q̄ ticidit/ipedit. Et sic p indirectū/maculā quandā in aīa inducit. ℞rout(iuxta aliq̄s doctores)potest exēplus poni de imagine picta /que aliq̄n denigrari pōt intantū/vt nullo mō videri possit. Alli/q̄n ẏo sic solū obscuraꝫ vt videri quidē pos/sit/sed nō plene discerni. ℞propter quā sil'itu/dinē dicit brūs Brego. q̄ pctm̄ veniale ob/scurat/mortale ẏo obtenebrat. Respectu āt ist⁹ macule/dici solet q̄ ī saluādis oē pctm̄ venialeī pñti vita a gratia finali.i. q̄ in finē habeꝫ(al's saluādi nō eēnt)deleꝫ.⁊ ℔ fm̄ ali/quos q̄stū ad culpā/sed nō q̄stū ad penaz. imo pena illa ī purgatorio soluetur. ¶Delet aūt gratia finalis.s. que in morte habeꝫ/pec catū veniale ī ipa dissolutōe aīe ⁊ corpis/q̄/uis etiā forsan nō sit ad illud mot⁹ ꝓtritiōis protūc direct⁹.⁊ hoc ex ẏtute ꝓplexionis ⁊ sui status. Et fm̄ ℔ intelligiꝫ verbū Aug.q̄ dicit/q̄ī purgatorio pōt esse absolutio a pe/na ⁊ nō a culpa.qō etiā sil'r ab aliq̄bꝫ docto/ribus dici solitū est. Sed mō cōiter tenetur cū pctm̄ veniale abhinc deferaꝫ a multꝫ/qō etiā q̄stū ad culpā ī purgatorio purgari pos/sit. Ūñ exponēdo illud qō dñs ō quibusdā pctis dixit/q̄ nō remittūꝫ nec hic nec ī futu/ro/dicit Brego. q̄ venialia dimittenꝫ ī futu/ro. Quod si intelligaꝫ q̄ remittent q̄stuz ad penaz/tunc expositio sua in effectu nulla es/set. Naz etiā mortalia q̄stū ad penā que p/eis soluta nō est/ibidē purganꝫ. Ideo clarū est q̄ Brego.intelligere voluit/q̄ venialia in purgatorio quo etiā ad culpā purgēꝫ ¶Ter/ci⁹ effect⁹ peccati venialis ē/q̄ feruorē chari/tatis minuit sicut videꝫ de aqua in ignē,pie/ra/q̄licet ignē nō extinguat.feruorē tñ illi/us minuit ⁊ tēperat ¶Quart⁹ effect⁹ pctī ve/nial'ē/q̄ potētias aīe in bonis laxat.sicut p exemplū/q̄n imponiꝫ on⁹ sup equū/efficiꝫ ⁊ reddiꝫ min⁹ pmptus ⁊ expeditus ad ambu/landū ¶Quint⁹ effect⁹ pctī venial'ē q̄ retar/dat a gloria. Nā cū hō decedit/⁊ posset si in eo nō essent venialia /statim ad celuz euolare post mortē/,ppter ipa venialia cogeꝫ ad tps ī purgatorio expectare. Nūq̄ ēm facies dei ab aliq̄ videbiꝫ donec soluat mīmū etiā pec/catoz venialiū quadrantē Oportet ēm quē/libet ita mundū añ introitū p adisi esse sicut fuit in innocētia baptismali. ¶Sextus effe/ctus peccati venialis est/q̄ bona glorie cele/stis diminuit. Nō q̄dē illa que iā debenꝫ /et que iā homo ibi habet p meritū reposita /sz illa que deberenꝫ si venialia nō fierēt. Nā il/lo medio tpe quo pctā venialia fiūt/ possent aliqua bona fieri.que cuznō fiant /de tanto ipsa gloria censeꝫ/effectualiterq̄ est diminu/ta. ℞propter etiā illoz venialiū ꝓpetrationē/ oportet opa quedā bona ad solutionē ⁊ pur/gationē hm̄oi venialiū facere ⁊ ꝙuertere/p q̄ valde accrescere potuisset ⁊ accrescere debui/set cumulus p̄mij eterni. ¶Septimus effe/ctus peccati venialis est.qz venialia sepe fūt occasio mortaliū peccatoz. Et hoc iter ali/os quattuoz modos /qui ī supioribꝫ(vbi de septē pctis mortalibꝫ tractari incepit)late ex/positi sunt. vbi monstratuz est q̄ act⁹ q̄ de se ex suiq̄ natura ē solū de genere peccati veni/alis/pōt vel ex ꝓscie remorsu/vel ex ꝓplacē/tia/vl' ex ꝓclinitate/vl' ex ꝓgressu pctm̄ mor/tale effici ¶Hoc aūt etiā singulariter aduer/tendū est/q̄ sicut ad remissionē pctī mortal' exigiꝫ desertio actus peccādi cū volūtate fir/moq̄ ꝓposito ī postez abstinēdi.sic sil'r pec/catū veniale ī pñti vita nō dimittiꝫ nisi etiā actu ⁊ ꝓposito deseraꝫ. ¶Et hec q̄ ad totalez materiā nature.q̄litatis ⁊ effect⁹ peccati actu/alis venial'/ac circa eā occurrentiū/quantū/ hunc pñtē istius libelli octauum tractatuz concernere iudicatū est/dicta sufficiant.

De secunda et vlti/ma diuisione peccati in genere seu tanq̄ ge/neris que sumiꝫ fm ipsi⁹ peccati cām mate/rialem.

Expeditis his q̄ respectu ꝓme di/uisionis pctī ī genere seu tāq̄ ge/neris/q̄.s. fm quādā pctī q̄litatē ⁊ quātitatē sumebaꝫ ⁊ sūpta ē di/cēda occurrebāt. Nūc de scda ⁊ quo ad hūc tractatū vltima ipsi⁹ peccati etiā ī genere seu tanq̄ generis diuisione/q̄.s. fm ipsi⁹ pecca/ti cāz materialē sumiꝫ /aliqua etiā dicēda ve/niūt. Nec hic accipiēda venit ipsa cā mate/rialis,ꝓprie/vt in reb⁹ corpalibꝫ seu materia/libus fieri posset. sed solū p quandā sil'itudi/nē/vt hic causa materialis dicaꝫ illud ī quo sit seu causaꝫ ipm̄ peccatū.

Prosecutio ⁊ decla/ratio ipsius diuisionis.

Diuisio igiꝫ est ista .q̄ peccatoz alia sunt cordis .alia oris. alia opis. vel fm̄ alios /aliq̄ sunt cogitatiōis.aliq̄ locutionis.aliqua opationis.

De peccatis cordis

seu cogitationis.

Peccata cogitatiōis seu cordis sunt hec. Cogitatio. delectatio. ꝯsensus desideriū mali. volūtas puersa. infidelitas. supstitio. īdeuotio. pſūptio. desperatio. timor male hūiliās. amor male accēdēs. prudētia carnis. suspitio. īuidia. īra. odiū. tīor seruil'. exultatio ī aduersis primi. dolor ō eī⁹ pſperꝫ ꝯtēpt⁹ pauperꝫ. ꝯtempt⁹ pctōꝝ. pſonaꝝ acceptio. pfidia. affect⁹ carnal' parētū. īepta letitia. scl'i tristicia. īpatiētia. auaricia. sollicitudo tpaliū. supbia. pplexitas. obstiatio. malicia. rediū boni. acedia. īcōstātia. pnia pnie. dolor qāpli⁹ ñ ē male factū. hypocrisi. amor īordīat⁹ placēdi. tīor displicēdi. ꝑecūdia de bono ope. amor ꝓuat⁹. sensus singularꝫ. ambitio dignitatū. vana gl'ia ō bonis nāe vel fortune vl' grē. ꝑecūdia de paupib⁹ amicis. ꝯtempt⁹ ammonitionū. immiscōia.

De peccatis oris

seu locutionis.

Peccata oris seu locutiōis sunt hec. Crebra iuratio. piuriū blasphemia nomē dñi irreuerēter assumere. veritatē impugnare. deū de aura iudicare. cōtra deū murmurare. irreuerenter horas dicere. detractio. adulatio. mēdaciū. vitupiū. maledictio. infamatio. ꝯtētio. ꝯminatio. īpugnatio veritatis agnite. impugnatio charitatis fraterne. seminatio discordie. pditio. falsū testimoniū. mala ꝯsilia. derisio. ꝯtradictō obediētie. īuertere facta bona. in ecclesijs placitare. ad īrā hoīem puocare. reꝑhēdere ī alio qđ ipse facit. vaniloquiū. multiloquiū. stultiloquiū. verba ociosa vel supflua vel curiosa proferre. iactātia. ꝟbozꝝ politio. pctōꝝ defensio. clamor. risus. cachinn⁹. turpiloquiū. lenociniū. cātilenas scl'ares cātare. ī cātu diuino magis studere vocez frāgere ꝙ̄ deuote psallere. murmurare. ꝟba scl'aria proferre. ī iniusta cā aduocare. malū ꝯmēdare.

De peccatis operis

seu opationis.

Peccata aūt opis seu opatōis sūt hec Bula. luxuria. ebrietas. sacrilegiū. simonia. sortilegia. violatio diez solēniū. indigne cōicare. votoꝝ fractio. apostasia. dissolutio ī officio diuīo. scādalizare sub exemplo malo. ꝓximū corrūpe. ledere hoīez/ vel ī rebꝫ vl' ī pſona vl' ī fama. furtū. rapīa. vsura. deceptio. lud⁹. vēditio iusticie. exactōes īdebite/ ac telonea īiusta. auscultare mala. iocularoribꝫ dare. nec̄aria sibi subtrahēr. supflua sumere. vltra vires ąppiā aggredi. ꝯsuetudo peccādi. recidiuatio. simulatō. tenere officiū ad qđ nō sufficit/ vl' qđ sine pctō nō agitur. chorisare. nouitates īuenire. maioribꝫ rebellare. miores oppmere. delinq̄re visu. auditu olfactu. tactu. gustu. lucta. oscul'. muneribꝫ. nutibꝫ. mādatis. scꝑturis. circūstātias aggꝫuātes admittere/ q̄ sunt/ tp̄s. loc⁹. mod⁹. numerus. pſona. mora. scīa. etas. seipm ad peccandū cogere seu inducere.

De pctis omissiōis

Peccata omissiōis (q̄ etiāvt facil'r debite ꝯsiderāti apparere pōt/ ad tria rīspectu q̄ꝝ p̄cedēs diuisio sumīt/ vl' scz ad cor seu cogitatōz/ vl' os seu locutōz/ vl' op⁹ seu opatōz ptinēt) sūt hec. ¶ De deo ñ cogitare. ipm nō timere vel ñ amare. grās sibi ō bñficijs nō agere. opa q̄ fiūt ad ipm nō referre. de pctis sic̄ deberet nō dolere. ad grāz recipiendā nō se ꝑparare. gr̄a accepta nō vti nec eā ꝯseruare. ad inspirationē diuīnā nō se ꝯuertere. volūtatē suā volūtati diuine nō cōformare. ad oz̄ones dicēdas ñ attēdere. orationes debitas omittere. ea ad q̄ ąs vel voto vel p̄cepto vel officio tenet negligere. cōionē ꝛ ꝯfessionē semel ī anno nō expetere. parētes nō honorare. seipm nō cognoscere ꝛ reꝑhēdere. ꝯsciam suā negligere. eccl'ias ꝛ p̄dicatōes fugere. tēptatōibꝫ nō resistere. pnias iniūctas negligēter facere. ea q̄ statim facienda sunt differre. bonis primi nō ꝯgaudere/ ꝛ malis eī⁹ nō cōdolere. iniurias nō remittere. fidē ꝓtio nō ſuare/ et bñficijs eī⁹ nō corrīdere. delinq̄ntes nō corripe. litē nō sedare. ignorātes nō instruere. afflictos nō cōsolari. ammonitōibꝫ nō acq̄escere. ꝑauca ꝛ forsan nulla alia repiri posse credunt pctā/ q̄ ñ sub p̄dictis effectualiter ꝯꝑhēdant ꝛ includant. vel ad ea reducibilia sint.

Qñ pctā predicta

mortalia sint vel venialia.

Quando autez pctā p̄dicta mortalia vel solū venialia exīstāt/ facile est ex supius tractatꝫ cognoscere/ examinādo (scz sit apud se. sit apud alium) modos ea faciendi ꝛ cōmittendi/ intentionēq̄ seu finē ꝓpter quē sunt/ ac remorsum ꝯsciētie. qui

de ipsis hī/cū alijs circūstantijs circa ea occurrētiby. de ąbus late supi⁹ actū ē. ¶ Et h̄ ą ad scām ꝛ vltimā ipsi⁹ pcti ī genere seu tanq̄ generis diuisionē dicta sufficiāt.

Quare multa ī hoc

ꝯpendio/pcipue ī octauo tractatu/late ꝛ plane dicta sint ꝛ exposita.

Potuissent nōnulla ī ꝑ libello/ꝛ pcipue ī octauo ꝛ vltio tractatu ī materia. s. pctōꝝ tracrata/breui⁹ ꝛ ꝯpēdiosi⁹ dici. sz (vt freq̄nter ī supioribꝫ tactū est) libell⁹ iste nō sciētificꝫ. libroscꝫ facil⁹r ꝓcurare valētiby ꝯposit⁹ ē. sz mediocribꝫ ac cōioribꝫ. ac eis ąby nō faciliter librorꝫ copia suppetit Quiby expediens ꝛ forsan necesse fuit ea q̄ h̄ dicta sūt. ꝛ marīe circa difficiles matias/ꝑ reiteratōes ꝛ latas repetitōes necnō matialia q̄dā exēpla q̄ palpādo/ꝛ ꝑ q̄ndā māuductōz dare ītelligi. Alioq̄n nō facile forsan fuisset pl⁹ibꝫ ꝯphēdere. Sicq̄ ꝑdicta apō eos nullū fructū nullūq̄ pfectū afferre potuissent.

Remissio ad doctores.

Quī tñ ampliora videre voluerit. vl⁹ clari⁹ de p̄missis materijs informari/habeat frequenter allegatos doctores. btm̄ Thomā ꝛ alios in supioribꝫ notatos. Et ꝑcipue ī eoꝝ libris et tractatibus superius etiā designatis.

Finit Compendiū theologie.

Epistola dñi Johānnis de gerson ad q̄ndā eṕm sup opusc⁹lo tripertito plebibus publicādo

Querēde ī xp̄o p̄ ac dñe metuende/ ꝯquerit dñs ꝑ ꝓphetaz Esaiaz. Propterea inq̄t duct⁹ ē pp⁹s me⁹ ī captiuitatē. q⁹ non habuer⁹t sciaz/ꝛ nobiles ei⁹ interierūt fame. ꝛ multitudo ei⁹ siti exaruit. Hec scia ñ alia accipiēda ē q̄ cognitio leḡ dei ꝛ suoꝝ mandatoꝝ ad salutē ꝯsequēdā necessaria siue pficiens. de q̄ itidē scia vere ē illō aplicū. ignorās ignorabit. nā cū q̄libet alia ignorātia p̄t stare sal⁹. Et q̄m multi sūt ex simpliciby ąby nō p̄dicat ꝟbū. aut nō talit̄ p̄dicat q⁹ ad p̄fataz sciam deveniāt. agēte hoc vel ignorantia vl⁹ negligētia p̄dicātiū. ꝯmodū fore existimaui si velut in tabula quadā tenorez nr̄e legis ꝛ suoꝝ p̄ceptoꝝ rememoratione sentētioso cōpēdio depingerē. aut velut ī breui specl⁹o cernētiby obijcerē/ q̄tin⁹ ipsi haberēt curati minus instructi aliq̄ solidū ꝛ aptū q⁹ in toto vel ꝑ ptes dieby dñicis ꝛ festiuis legere possent suis plebiby/vt scirēt ꝛ intelligerēt ad q̄d ꝛ ꝓpter q̄d ꝛ a quo facte sunt/q̄d insup credere. q̄d agere/ꝛ q̄d obmittere diuina lege tenētur. ꝛ quēadmodū a pctō resurgere. Et forsan sil'e op⁹ attēptatū ē iā a pitioribꝫ⁹/ꝛ salubrioꝛ breuitate ꝯpositū. Q, si ita ē/certe nō inuideo. Tm̄ modo reuerēde p̄/digneḳ ani aduertere vīa pastoral' sollicitudo/siue isto mō siue alio fiat. q⁹ singulis diebus dñicꝫ et festiuis diuīe legī tenoꝝ ꝑ vīaz dioceſim vbi libet publicek. ne ꝑ igrātiā ei⁹ plebs vīa peat ꝛ ducak ī captiuitatē pcti. Ne ꝓtea a specl'atore q̄ñ denūciauerit iteritū vl' gladiū'/sanguis req̄rak. sz libereḳ denūciatōe tali. ꝛ fbelles soli ī suo sāguīe depeāt. ¶ Mittit āt mea deuotio opusculū p̄fatū. q⁹ si dignū ad hoc putek/potit vīa liberalis charitas cū pauco scptoꝝ laboꝛe ꝛ leuib⁹ expens⁹ bñ expositꝫ facere illō mltiplicari. ꝛ coꝛrectū ad singl'os curatoꝝ vīoꝝ destīari cū edicto ō publicando vtractū ē in absentia ēmonū. et q̄tū gr̄a dei eos adiuuerit exponēdo. ¶ Deniq̄s si q̄d ad dēdū aut rescindēdū aut coꝛrigēdū ee dicta uerit/vīa prudēt dñatō iure suo id facer fas hēbit. Scio tñ q⁹ p⁹ multā a me/ꝛ mltꝫ alijs pitioribꝫ⁹ examīatōz nihil deph̄ēdi q⁹ videatur posse a benīuolo iterpte salua fidei ꝛ morū puritate sustīeri. ¶ Et adījci lōge āpliora potuerāt. sed breuitas moderne amicā desidie secrata ē. Bñ valere. Scptū parisius.

Opusculū tripertitum eiusdē de p̄ceptis decalogi. De confessione ꝛ de arte moꝛiendi.

Oristianitati suus q̄liscūq̄z zelatoꝛ pspex ad virtutes/vicijs depulsis incremētū. ¶ Salubꝛe duxi sequēs opusculū triptitū/de p̄ceptis. de ꝓfessiōe. de scīa mortꝫ/breuitate q̄ potui tradere. q̄ttuoꝛ p̄sertiz xp̄ianoꝝ generibꝫ pfuturꝫ. Primo sacerdotib⁹ ꝛ curatis illitteratis atq̄ simplicibus qui ꝓfessiones audire debēt. Sc̄do indoctis q̄buscūq̄ p⁹sonis secularib⁹ aut religiosis/q̄ ecclesie solitis sermonib⁹ aut p̄dicatōib⁹ ꝑ diuinoꝝ ꝑceptoꝝ noticia interesse nō p̄nt. Tercio puer⁹ ꝛ iuuenib⁹ q̄ a rudimētis infantie circa fidei nostre generalē tenoꝛē ꝛ principalia puncta primitus debent erudiri. Quarto personis domos dei vl' hospitalia loca freq̄ntātibus

ꝛ infirmoꝝ sollicitudinē gerētib⁹. ¶ Quocirca ad hui⁹ doctrine publicatiōꝫ/ q̄drupleꝝ p/sonarū stat⁹ debet vigilare. Primo plati q̄s inferioꝝ curatoꝝ regimē de ꝓpinquo ꝓcernit. quib⁹ insup curatoꝝ ignorātia crassa diuine legis ꝛ insufficiēs eruditio simplicis ppli imputabit in pctm̄. Scdo parētes p filijs apd scholaꝝ rectoꝝes istare deberēt. Tercio domoꝝ dei ꝛ locoꝝ hospitaliū gubernatoꝝes ꝛ mgri. In q̄rto generaliꝫ/ q̄ i verbis aut factis ꝛ alijs signis/ alios ad peccādū induxerūt. q̄ꝫ ex officio alios docere debuerāt ꝛ id agere negligunt. Hi nāꝫ sūptib⁹ suis ꝛ diligētijs/ p hui⁹ aut sil⁹ doctrine publicatōꝫ debēt alioꝝ correctōꝫ ꝓcurare. ℔ em̄ agere/ pnia q̄daꝫ. ℔ ē satisfactio. ℔ op⁹ miscōie deo accepti⁹ q̄ꝫ el⁹na corpal⁹. ¶ Algāt igit̄ p̄noīati q⁹ doctrina hui⁹ libri inscribat̄/ tabell⁹ affigat̄ tota vel ꝑ ptes i locis cōib⁹. vtpote i parochialib⁹ eccl⁹ijs. i schol⁹. i hospitalib⁹. in locis religiosis. ¶ Deniq̄ꝫ expediēs videret vt sup hoc fieret a p̄ncipātib⁹ edictū/ aut q⁹ ab eccl⁹ie plātis indulgētie ꝓferrent̄. Auctoꝝ ꝛ voscip̄m exonerat apud te xp̄ianitatē scrīssimā. agat quilibet qui in te et de te gloriat̄. q̄d bonū ē cognouerit. ¶ Gloria sit altissimo deo in cuius noīe p̄sens aggredioꝝ opus/ ad salutē fideliū aiaꝝ ordinatū. ad eruditōem p̄cipue rudis ꝛ idiote ppli/ ꝛ eoꝝ quib⁹ ꝓsuetis eccl⁹ie sermonib⁹ ꝛ p̄dicatōib⁹ minus interesse aut informari ꝓcedit̄. In q̄ veluti tabella quadā ꝛ ꝓpēdio breui/ tenoꝝ fidei xp̄iane/ lucide poterūt inspicere/ ꝛ diuīa p̄cepta ꝓhibitōesq̄ꝫ/ vt ex his q̄d agere/ q̄d vefugere debeāt/ possint distinct⁹ agnoscere. ¶ Cōtinet aūt p̄ns tractatulus capl⁹a. xvij. quorū q̄libet in duas vel tres vel quattuoꝝ pticulas ꝓuenienter subdiuidi posset.

Primum capitulū

affirmat mundū a deo fuisse creatum. Et q⁹ ipse deus vnus sit ꝛ trinus. Cur etiā aut ad quē finē homo creatus sit.

Firmissime credendū est ꝛ nullatenus dubitandū/ q⁹ solū vnus ē deus/ om̄ipotēs/ omnia sciens/ ꝛ omnē pfectionē habēs. in trib⁹ p/sonis distinctis/ q̄ sunt pater ꝛ filius ꝛ spūs sanct⁹. Qui mundū creauit/ ꝛ creatū regit ꝛ gubernat sola sua liberria volūtate et dignātissima bonitate. Speciali aūt puidētia humanā gubernat ꝛ dirigit creaturā/ dans viris et mulieribus aias immortales/ creās eas tpaliter tūc cū eas corpib⁹ infūdit. ꝛ ad imaginē ꝛ similitudinē suā formās eas. vt creat⁹ hō suū ꝓditorē deū cognoscat. diligat. venerēt. ꝛ eius p̄ceptis i hac mortali vita obediēs p opa bona ꝛ meritoria/ vitā tandē imortalē btitudinis plenā/ in aia ꝛ corpe ppetuo cōsequat̄. ꝛ ita sit bonis angelis sociat⁹. ꝛ i loco malorū angelorū siue demonū substitutus. Qui demones ꝓpter pctm̄ in has inferiores ptes terre corruerūt/ damnatōis sniam sustinētes. Cū quib⁹ etiā iustissime damnabūtur hoīes iniq̄/ diuinis p̄ceptis inobedientes. ꝛ more bestiali quasi nō haberēt aiam rōnalē suis voluptatib⁹ seruientes.

Secundū capitulū

ostendit humanū genus ꝓpter p̄moꝝ parētū transgressionē ꝛ peccatū multiplicem incurrisse miseriā.

Fidei veritate credēdū est/ p̄mos parētes nostros Ādā ꝛ Euā qui ad tā nobilē finē ꝓsequende beatitudinis creati fuerāt/ clausisse paradisi ianuā ꝛ beatitudiuis introitū/ toti siue posteritati generis humani. Qm̄ ꝑ pctm̄ in obedientie/ donū iusticie originaliꝫ quadā hereditaria possessione p se ꝛ suis posteris acceptū a deo/ ipsi ꝓditores pdiderūt. Quo dono gratuito originaliꝫ iusticie ꝓseruato/ nos oēs a culpa immunes fuissem⁹. ꝛ ab om̄i miseria famis ꝛ sitiꝫ aut infirmitatiꝫ absoluti/ ꝛ ab alia q̄libet penalitate liberi/ adeo q⁹ is alia corpaliꝫ creatura nobis pacifice subiecta fuisset. ꝛ tandē absq̄ꝫ mortiꝫ pena i paradisum fuissem⁹ trāslati. Hoc aūt dono ꝑ pctm̄ p̄moꝝ parentū (vt p̄missū ē) pdito/ nos moriēdi necessitatē/ ꝛ vniuersaꝫ quā patimur penā atq̄ꝫ miseriā incurrimus. q⁹ nascimur i pctō originali. s. in p̄dicte originalis iusticie carētia. cōtra q⁹ pctm̄ tanq̄ꝫ remediuꝫ efficax a xp̄o institutū ē baptismi sacramentū.

Tercium capitulū

declarat qualiter a deo redempti fuerimus. quis etiaꝫ sit generalis tenoꝝ xp̄iane fidei et credendoꝝum a singulis.

Om̄ipotēs dn̄s ac p̄tissimus pater/ nolens humanū genus tot et tantis subiectū miseriis i eternū perire/ ꝛ a regno paradisi ꝑpetuū exulare/ cōcurrēte iusticia simul ꝛ misericordia/ his remediū decreuit adhibere. Voluit siquidē idē p̄tissimus p̄ vnigenitū filiū suū absq̄ corruptōe

carnē sumeret hoiez fieri ītra ītemerate ꝑgi nis marie imaclatū vtez. Tātaqz ⁊ tā mira bil vnio facta ē duaꝝ naturaꝝ ōine et hūane ī vna ꝓsona filij dei/vt vere deus hō diceret⁊ hō de⁹. Jpe ē ihs xps saluator nr pie ⁊ redē ptor. Qui antea qdē a ꝓphetis denūciat⁹. nouissime i fine tpm in hac vltia mūdi etate ꝓcept⁹ ⁊ nat⁹ /a pastoribꝫ ē cogni tus /a tribꝫ regibꝫ oriētis adorat⁹ /a simeone sene ⁊ alijs qz plibꝫ ꝓdicat⁹. ⁊ a. b. Johe ba ptista digito demōstrat⁹. Jdē de⁹ ⁊ dñs nr ihs xps circit annoꝝ triū spacio legē ōinaz xpianāqz religiōz ꝓdicauit ⁊ docuit /eā īnūe rabilibꝫ miracul⁹ firmādo/quā ⁊ ī scꝑturis ūtuoꝝ euāgelioꝝ nobis ꝑ suos mīstros ex hibitā obseruandā relict. Ordinauit insuper vij. sacra ecclīastica/q̄ sūt baptism⁹. ꝓfirma tio. ordo/eucharistia. pnīa. mrimoniuz. vn ctio extrema. Jpe postremo vt nos redīme ret ⁊ saluaret/sub pōtio pilato supplicio cru cis acerbissimā sustinuit passiōez ⁊ mortē. se pult⁹ deinde/⁊ tcia die resurgēs/spacio diez xl. discipul⁹ suis vitatē sue resurrectōis ōcla rās freqnter apparuit. ⁊ tādē videntibꝫ apl'is celos ascēdēs sedet ad pris dexterā ī excelsꝫ. vētur⁹ ē postremo idē dei filius ihs xps in fine mūdi ignē finlēdi ⁊ ī meli⁹ imutādi. in dex general'hoim cunctoꝝ in aīa ⁊ corpe resusci tandoꝝ/redditur⁹ singul'ꝑmia meritoꝝ. bo nis sic̄dē celeste regnū phennis beatitudis/ pctōribꝫ ꝥo penale supplicium ignis eterni ¶ Hic ē general' tenor orthodoxe fidei xpia ne/quā firmit credere tenet catholic⁹ qlibet rōne vrēs abstqz curiositate/pure atqz since rit sine falsitate/⁊ certitudial'r reiecta dubie tate. ⁊ nolens pl⁹ sape qz oportet/sed occur rētibꝫ difficultatū dubijs /hūil'r se sūmittat credulitas simpliciū ītemerate fidi scē mris eccl'ie. sapiētū ꝓlatoꝝ ⁊ doctoꝝ ac oim scōꝝ ⁊ sanctaꝝ q̄ ī testioniū hui⁹ iuiolate fidei vs qz ad mortē dimicauerūt. ¶ Cōtra hāc fidez illibatā/grauissime peccāt heretici. scismatici. idolatre. sortilegi. incātatores/et magici/ ceteriqz artibꝫ a lege diuina ꝓhibitis vtētes. aut demonū īuocatores. ⁊ general'r q̄ articu los fidei nr̄e total'r aut ī pte/palā vel occulte deridēt. Jlli ꝓterea q̄ nō credūt deū oīa iu stissime regere sua liberria volūtate/ sz poti⁹ asserētes oīa nature vl' fortune vl' fato subīci. Preterea maloꝝ quēadmodū bonoꝝ fina lē saluatōz affirmātes. Jlli deniqz q̄ nr̄oruz actuū īputabilitatē ad meritū vl' demeritu negāt q̄ dei ꝑdestinatōz vl' reprobatōz dicūt opeꝝ nr̄oꝝ tollere libtatē. Hoꝝ sil'es ꝫ fidē orthodoxā sūt errores innūeri/ꝓcedētes ex intellectu supbo humiliare se deo recusante. aut ex falsa phia vel poti⁹ melācolia fantasti ca. aut demū ex voluptuosa carnalitate rōis iudiciū ⁊ affectus pietatē subuertente.

Capitulū quartum

maifestat q̄d de⁹ nob ob suādū ꝑcepit/ enu merans decē ꝓcepta decalogi.

S

Jgit (vt ī supioribꝫ habitū ē) de⁹ optim⁹ atqz iustissim⁹ nos hoies vltra supāqz irrōnales creaturas ad o excellēter ꝓdiderit ad imaginē suā. s. dās me moriā. intellectū atqz volūtatē/vt cognoscam⁹ eū/fruiam⁹ ⁊ amem⁹. Miscōissime ꝑterea re demerit/passiōez ꝑ nob talē pferendo q̄lē nec ipsi ꝑ delictz nr̄is sufferre vellem⁹. ꝓfecto iu stissimū ē vt ipi deo fideli'r fruiam⁹ trāqz subie cti supmo dño/sic̄ filij naturales pri legitio. et velut serui ex dñio pcti/ carceꝝ mortezqz redē pti saluatori liberalissimo. attēto q̄ nob ei⁹ ꝓcepta seruātibꝫ/gl'ia inexcogitabil'ab eodē ꝓmittit. trāsgressoribꝫ ꝥo inestimabilia tor mēta reseruant. Cognoscēs nihilomin⁹ ipse pīssim⁹ pī nostrā fragilitatē ⁊ exiguā poten tiā neqqz req̄rit a nobis oīe seruitiū q̄d ꝑm iusticie rigorē exigere posset. dedit q̄n poti⁹ certū numeꝝ ꝓceptoꝝ/quoꝝ obseruatio si bi sufficiēs eēt. q̄ etiā legis decalogo ꝓtinēt. Quaꝝ opt ad hec ꝓcepta sciēda ⁊ intelligē da tenet q̄libet ꝑ se vel aliū diligentiā appo nere ꝓ ꝓseruatōe vite spūalis/quantū ꝓ vite corpalis sustētatione ponerer. ⁊ eo maiorē q̄ īmortal' aīa/ē corpe ꝑstātioz. sine quoꝝ noti cia null⁹ ꝑt ꝓueniēter pctā vitare/aut ab eis resurgere. ⁊ quoꝝ ignorantia ex desidia ꝓue niēs nō excusat ꝫ accusat ⁊ ꝓdemnat. Sūt aūt hec decē ꝓcepta bis metrꝫ ꝓphēsa. Unū crede deū/nec iures vane p ipm. Sabbata sanctifices/⁊ venerare patres. Nō sis occi sor. fur mechus. testꝫ iniquus. Uicinigz thorum/reszqz caueto suas.

Capitulum quintū

est de explanatōe ꝑmi ꝓcepti.

P

Rimū ꝓceptū ē. Diliges dñz deū tuū ex toto corde tuo. ex tota mēte tua ⁊ ex tota ꝥtute tua Hoc ē/ñ vo les sciēt rē quācūqz amare pl⁹ qz deū. ꝓpter q̄d di amorē pdas. Hoc āt ꝓceptū ꝓuenient ab hoie fuat ⁊ ñ alit/si legē dei ⁊ alia ꝓcepta opibꝫ ꝑpleat. Quisqs eī mortal'r peccat/ pce

ptū ꝑ infringit. qz volūtatē suā ꝺine volūta
ti oppositū ꝓcipiēti anteponit ¶ Spāl'r aūt
ꝫ hoc ꝓceptū agūt hoīes ingtiꝫ ꝺiuina iudi
cia z oꝛdinatōes aut regimē erga se vel alias
creaturas murmurātes q̄si ñ eēt deꝰ oīno iu
stus. bonꝰ atq; mificoꝛs z totꝰ amabil' atq;
desiderabil'. ¶ Illi itē q̄ i fouea ꝺespatiōis se
ipos ꝓcipitāt ꝑ impatiaz. ¶ Illi ꝓterea q̄ vr
gente infirmitate aut necessitate aliq̄ soꝛtile
gos ꝺiuīnatoꝛes/vtētes pomis īscri
ptis/aut bꝛeuib⁹ cartul' siue scedul' collo su
spēsis/aut characteribꝫ/z alijs q̄buslibꝫ va
nis credulitatibꝫ/q̄si deꝰ ipe nō esset vsq; q̄q;
bonꝰ. potēs z sapiēs ad eis succurrēdū q̄tū
sit eoꝛ necessitatibꝫ expediēs Faciat igit hō
in nēcitate ꝺstitutꝰ q̄tū ꝑt/ꝓcurās remediū
naturali īdustria nō tēptādo ꝺeuz q̄ꝺ graue
pctm̄ ē. aut noua miracula expectādo. ꝺesi
derādo q;. Reliquū ꝙo q̄ꝺ nature vires exce
dat/deo plena fide ꝺmittat. z īdubitāt deꝰ q̄
noscit oīa. q̄q; optimꝰ ē illꝺ q̄ꝺ optimū ē cō
modissimū q; fuerit hoī ꝺferet. sepe eq̄dē īfir
mitas. pauptas/aut alia q̄uis tribulatio/est
hoīb⁹ vtilioꝛ q̄ꝫ nimia ꝓspitas q̄ facil'r abuti
mur. Scit nāq; pī q̄ꝺ filio ꝓsit. mgr q̄ꝺ di
scipulo ꝺueniat. z medicꝰ patiēti ꝺ remedio
ꝺpetēti nouit melꝰ puidere. ¶ Peccāt īsup
ꝺra ꝓceptū hoc ūlli q̄ mūdano q̄ꝺaz timoꝛe
irrisoꝛ aut oblocutoꝛ ꝙba formidantes/di
uīs ꝓceptꝫ obedire verenť. Quapꝛopť etiaz
grauissime peccāt hm̄oi irrisoꝛes. ꝓsonas di
uīo fuitio ꝺeditas ī statu religiōis. ꝙginita
tis aut viduitatis ꝺstituras. aut studio the
ologie deputatas/affectione carnali a bono
ope retrahētes. ¶ Hoc rursus ꝓcepto nob ꝓ
cipiť honoꝛ z reuerētia sctis exhiberi. spāliť
ꝙgini marie. z bono angelo custodi nr̄o vt
nihil turpe ipo videte z pñte faciam⁹ q̄ꝺ pñ
tib⁹ hoīb⁹ agere recusarem⁹. q; deniq; sctoꝛ
reliq̄as. loca sctā/et btoꝛ imagines debem⁹
venerari. nō p ipsis. sed qz videdo eas/hono
rē ipēdim⁹ reb⁹ repñtať ꝑ eas/iuxta ritū sctē
mris eccl'ie. alioq̄n pctm̄ idolatrie cōmittiť
imaginē fm se adorādo. credēdo ipaz imagi
nē pulcrā siue turpē. nouā aut veterē/plꝰ ali
q̄ꝺ hze ꝙtutis. z q̄q; numis includere vl' di
uinitatis. ¶ Huic ꝓcepto plurimū ꝓtrariať
nimiꝰ honoꝛ ꝺnis tpalib⁹ aut magnatibus/
adulatōe siue malo aliq̄ fine exhibitꝰ. Oīmis
etiā sil'atio vl' hypocrisis ad inanē hoīm glo
riā aut fallacē deceptōz oꝛdinata. Immode
ratꝰ itē amoꝛ parētuz erga filios. z generaliť
auri z argēti aut alicuius creature. sic q; hō
ibi sistat. z in eis cōfidentiā ponat. Non em̄
hec oīa ab infernali moꝛte nos poterūt libe
rare. solꝰ quippe deꝰ ē verus z fidelis amicꝰ.
q̄ in extrema necessitate opē ꝑstare pōt. vñ et
sup oīa cōfidēter cū coꝛdis sinceritate hono
rari debet. adoꝛari z diligi.

Capitulum sextum

Est de secundo ꝓcepto.

Ecundū ꝓceptū ē. Nō iurabis ꝑ T
nomē dei tui inuanū z sine causa.
¶ Cōtra ꝓceptū ꝑ ꝓncipaliť agūt
q̄ scienter qꝺ falsum ē vel falsum eē credūt/iu
rāt/ꝑiuriū ꝺmittendo. Valde nāq; ꝑ graue
pctm̄ ē. cū deꝰ assumať tāq; testis falsitať. z
q̄ artificiose iurat falsū artificiose deierat. q̄ꝫ
q̄ꝫ em̄ ꝓ loco z tēpe conueniēter ꝙiras possit
subticeri. nō tm̄ dici falsuz sciēter z ꝑiuriū cō
mitti. ¶ Peccāt etiā grauiť ꝺ ꝓceptū ꝑ q̄ tur
pia faciūt iuramēta. deum blasphemātes. et
aīas suas iurādo demonib⁹ deuouētes. q̄q;
ꝺ hūanitate xp̄i sctis ihonestе loquūť ¶ Cō
tra q̄s oēs sic ꝑiuros z blasphemos/statute
sunt leges punitiue/taz a terrenis ꝓncipib⁹/
q̄ꝫ a ꝓlatis eccl'iasticis. vñ doleduz ē q; ꝓpter
negligentiā ipsoꝛ ad q̄s penas exeq̄ ꝓtinet/
nō soꝛtiunť effectū. ¶ Multū ꝙo diligenter
q; ꝓmissa deberēt attēdere hi q̄ cā lucri ꝺ fa
cili iurāt. quēadmodū mercatoꝛes z mercat
ces. Illi etiā q̄ absoꝛpti passione aut ebꝛieta
te i ludis freq̄nter inhonestis siue ꝓhibitis.
vt ē taxilloꝛ ludꝰ/enormiť iurāt. z generaliť
q̄cūq; ꝓuersa ꝙsuetudine aut inclinatōe pre
uenti iuramentū emittūt. In talib⁹ q̄ꝑpe
pe ꝑiuriū cōmittiť. ꝓpter qꝺ etiaz tales aliq̄
peioꝛes sunt in ꝑ saracenis aut iudeis/z mi
nus deū honoꝛātes. ¶ Ad hoc aūt genꝰ pcti
ꝑiurij. s. reducit votoꝛ fractio. federis z solu
tio fidei mr̄imonialis. Et generaliť infideli
tas q̄ in alteriꝰ ꝑiudiciū secretū illiꝰ reuelať si
ue ꝓ confessionē ipsiꝰ siue alio mō secreto co
gnitū. lege nāq; diuīa z naturali secretū tene
ri ꝺz qꝺ i secreto acceptū ē/nisi alia via fuerit
sibi detectū. ¶ Postremo ꝫ ꝓceptū ꝑ reducti
ue peccāt/q̄ vouēt aut ꝑmittūt ea q̄ sunt ꝺ se
illicita. q; si ꝑmissa talia ope compleant/gra
uius inde z damnabilius peccant.

Capitulū septimū

De tercio ꝓcepto.

Erciū ꝓceptū ē. Tu obseruabis
ꝺies ꝺn̄icos et festiuos ab eccl'ia
seruari ꝓceptos. ¶ Hec obſuatō

aut veneratio mltiplicit accipiēda ē ¶ Primo q̄dem vt q̄libet xp̄ianus illo die dñico vl festiuo/legitimo ipedimēto cessāte/ missam audire teneat. ¶ Scōo vt q̄libz eo die abstineat ab oīi labore aut mercatōe/aut alio q̄uis laborioso ope/fm ritū t ꝓsuetudinē patrie quā inhabitat. quā ꝓsuetudinē platus spūalis loci illi⁹ cognoscēs nō ꝓhibet. q; si apud aliquez sup tali ꝓsuetudine fuāda. aut alijs casib⁹ dubietas occurrat/ ꝓsulat ille superiores t pitos. ne p amplā nimis aut strictā ꝓscīam in peccatū cadat. ¶ Tercio accipiēda est hec obſuatio vt vnusq̄sq; illo die pp̄am vitā et ꝓscientiā discutiat. de ꝓmissis crimib⁹ veniā a deo petens. Recognoscere debz tūc xp̄ian⁹ multiplicia būficia sibi a deo p̄stita. nō i aliquo murmurādo aut sibi guerrā de bonis suis faciēdo. sz gr̄as referēdo. Debz tūc audiri verbū diuinū t spūal' doctrina pacifice at q; reuerēter absq; irrisiōe aut impedimēto q̄cunq;. Meditet ꝓterea q̄libet t cor̄ā oculis cordis q̄ntū pōt cōstituat mortē sibi ꝺ ꝓpinquo imminētē. infernū atq; paradisuz. mortē etiā ꝓor hominū q̄ in hac vita p̄fuerunt. facta etiā memorabilia sctōr. t sctār. Dicat pater nr̄. Aue maria. Credo. t alias si quas didicerit oratōes deuotas. Penitētias iniūctas sibi diligent pficiat. Req̄rat insup diuinū auxiliū intercessiōe meditāte sctōr. t sctār. a q̄b⁹ velut paup t mendicus elemosynā spūalē postulet. nūc ad vnum. nūc ad aliū se ꝓuertēs q̄uscq; bonū aliquod spūale in saccū sue pauptat̄ ꝓgesserit. Preterea doceat q̄sq; curā alior̄ habēs/filios aut filias t alios fuitores dieb⁹ solēnibus t festiuis sil'ia facere. hor̄ ei omissio culpabilis est defectus. ¶ Predictis tñ nō obstātib⁹ licite pōt hō dieb⁹ dñicis t festiuis aliquam recreatōem et spaciamentū vl' ludū honestū cā solacij assumere pl⁹ q̄z alio tpe. dūmō p peccatū mortale nō offendat̄ de⁹ comedēdo bibēdo chorizādo aut aliū ludū exercēdo. Quāq̄z freq̄ntissime in talib⁹ ludis grauia pctā ꝓmittāt. quēadmodum p̄uria. rixe. dissensiōes. desideria carnalia. opa. ꝟba t carmīa luxuriosa. ꝺ deum t eq̄tatez iusticie/adeo vt sepi⁹ die dñico min⁹ malū esset arare q̄z talia ꝓpetrare. ¶ Contra p̄ceptū hoc peccant gr̄iter impediētes p̄ dicationē aut diuinū seruitiū verbis aut factis ītra eccl'iaz aut extra. ¶ Quicq; circa eucharistie sacramētū irreuerētes sunt. aut erga alia eccl'iastica sacramēta. sicut baptismi t mr̄imonij celebratōez q̄dam sunt irridētes t sacramēta ꝓfirmatōis t vnctōis extreme suscipe ꝓtēnentes. ¶ Ceterū ꝺ idez p̄ceptū valde gr̄iter delinquūt hi q̄ in certis solēnitatib⁹ anni irreuerētias multas t abominabiles ꝓpetrāt. Illi etiā q̄ talia facientibus dāt ꝓsensum. illi p̄sertim q̄ ex officio posset t deberēt talia ipedire/nec excusari pōt ludi p̄textu. Asserit nāq; veridicū puerbiuz. Non patit ludū/fama/fides/oculi⁹

Capitulū octauū

De quarto p̄cepto

HOnora parentes tuos est q̄rtū p̄ceptū. ¶ Hoc autē accipiēdū est non tm̄ ꝺ ꝓgentib⁹ carnalib⁹ sed t de platis eccl'iasticis et curatis nr̄is q̄ nos i christo regenerauerūt. t generaliter de alijs p̄positis t superioribus. mgr̄is. s. būfactoribus t terrenis p̄ncipib⁹. Cōsimiliter etiā de mortuis t defunctis intelligendū est q̄ ad ꝺ q̄ p ipis deū rogare tenemur. ¶ Cōtra preceptū hoc gr̄iter peccant hi q̄ sine causa rationabili suis superioribus q̄buscūq; ꝺtrahūt. aut maledicūt t eos p̄dūt. vl' mortē eis optant. quēadmodū mali filij gentū mortem freq̄nter desiderāt vt eor̄ hereditatē possideāt Trāsgrediūt etiā p̄ceptū ꝺ q̄ ꝓtēnūt p̄cepta sācte mr̄is eccl'ie. veluti excōicatōis sniam parui pēdentes. Et ieiunia idicta ab eccl'ia sine causa rōnabili soluētes. cū tm̄ ea obſuare possent sine sui corpis notabili ḡuamine. Sicuti etiā libertatū eccl'ie violatores. que libertas eccl'ie cōcessa ē. nō tā fauore ministrorum eccl'ie. q̄z intuitu diuini honoris. nō enī ꝓpter maliciā aliq̄z ministrorū eccl'ie/debz a quoq̄z fideli xp̄iano status p̄laticus aut eccl'iasticus diffamari aut ledi. nec p̄dit virtutē suā baptism⁹ aut missa celebrata siue aliō sacramentū ꝓpt̄ maliciam ministrorū. ¶ Tenet̄ ꝓterea ꝺ p̄cepto laic⁹ fidelis (q̄q̄z aliq̄ eccl'ie ministri mali sint) debitū reddere. missam audire. decias t oblatōes t alia iura reddere. ordiata p̄ sustentatōe eccl'ie ministrorū q̄ vacādo diuino seruitio toti reipublice seruiūt. plurimis alior̄ hominū ꝓpter tpales t necessarias occupatōes ab ꝺ ministerio p̄ditis. q̄ sic eccl'ie debitum reddit liber t īmunis deo nō hoībus seruit ¶ Porro p̄ceptū hoc infringunt qui leuiter nimis t insipiēter redar guūt terrenos p̄ncipes sup eor̄ actib⁹

D

publicis siue ꝓstitutõibꝫ ꝛ statutis. nõ attẽdentes sepi⁹ eoꝝ onera ꝛ sarcinas gues q̃s subdit⁹ ppl's nõ ꝑt nec dꝫ cognoscere. qua ꝓpt nec eos de facili iudicare dꝫ. multa poti⁹ examini diuio refuantes coꝝ q̃ sũt ipi ꝓncipes actuũ suoꝝ ratõem reddituri. ¶Deniq; soluũt hoc ꝑceptũ q̃ nolũt supiorum suoꝝ aut sapiẽtioꝝ acq̃escere ꝓsilijs. ꝓprijs iudicijs innitẽtes. ꝓuenit quippe graue peccatũ hoc ex inobediẽtia ꝛ dedignãti supbia. in errorẽ ꝛ deceptõnez hominẽ inducẽs. Lõtigit nãq; sepius vt aliq̃s hõ taliter decept⁹ supbia/tãte se ꝑputet sanctitatis/vt hũano ꝓsilio nõ indigere se credat. Fit ꝓinde vt decept⁹ hõ ille ꝓpter austerã nimis ꝛ indiscretã abstinentiã quã bonã esse credit/capitis furiã aut aliã infirmitatẽ icurabilẽ malo fine pitur⁹ icurrat.

Capitulũ nonum

De quinto ꝓcepto

Quintũ ꝑceptũ est. Nõ occides hominẽ. Et est intelligendũ q̃ nõ est interficiend⁹ hõ auctoritate ꝓpa vel ꝑticulari. ꝛ p viã facti ꝑtermissa via iusticie ꝛ eq̃tatis. ¶Hoc ꝑcepto districte ꝓhibẽt oñe puersum odiũ ꝛ desideriũ vidicte seu mortis aliene. malũ item ꝓsilium. et iniqu⁹ ꝓsensus in alteri⁹ nocumẽtũ lesiõez vel mortẽ. Qꝫ si ꝑsona lesa eccl'iastica fuerit aut ĩ statu clericali ꝓstituta grauius est peccatuz. ꝛ incurrunt eo facto sic agentes et ꝓsentiẽtes excõmunicatiõis sentẽtiam. ¶Lõtra ꝑceptũ hoc ꝑiter delinquũt hi q̃ odio vl' rancoꝛe ꝓncipaliter moti/aut intuitu vidicte aut alieni ꝑaminis potius q̃z zelo iusticie istigati/ꝓmos suos p placitatões ꝛ ꝓcessus aut iudicia publica multiplicit verant/etiã qõ suum ẽ req̃rentes. Potest nihilomin⁹ hõ qõ suũ ẽ in iudicio publico repetere. ꝛ ordie iuris ꝟuato emendã rõnabilẽ siue dãnificatõis req̃rere. absq; hoc q̃ odiẽdo ꝓmũ mortal'r peccet. q̃q; sepe. p pace. ꝑpa et trãquillitate/et attẽta ꝓximi indigentia eligibili⁹ esset oẽm emẽdã absq; lite publica remitti. Vulgo nãq; dr. In õnario litis nõ ẽ obol⁹ amoꝛis. ¶Dl'tũ ꝙ is q̃ ledit aliũ debet attẽdere q̃ ex alterius mutilatõe vel occisione siue lesiõe q̃ cunq; ꝓtingit interdũ lesum cũ suis herediby depaupari. in q̃ casu ledẽs quẽadmodum fur aut latro. ad oẽm bonoꝝ ꝓditorũ restitutõem tenet. ¶Preꝛea ꝓ ꝑceptũ hoc ꝑiter peccãt q̃ q̃quo mõ impediũt ex ꝓmixtione viri ꝛ mlieris fetũ nasci. aut abortiuum. ꝑurãt. seu ꝑcussiõe violẽta vteri. aut nimia ingluuie. aut ꝓpt̃ angustiã vestimẽtorũ ad lasciuiã ordiatã. aut aliã quãcũq; negligentẽ fetus custodiã. Qꝫ si fet⁹ iã erat animat⁹ ꝗuius pctiõ est. tũc enĩ vere homicidiũ ꝓpetrat. ¶Insup ꝓ ꝑceptũ hoc ꝑticulariter peccãt inuidi. detractores. odio plẽi. ꝛ iracũdi. tũc ꝑcipue cũ inꝛ affines ꝛ alios guerras aut discordias implacabiles excitant. ex q̃bꝫ mala plima oriũt. adeo vt is q̃ litẽ mouit eã cũ vellet nõ sciret aut valeret sedare. vñ ꝛ apud deũ damnoꝝ ide. ꝓuenientiũ re⁹ ꝓstituit. ¶Occurrit deniq; ꝓ ꝑceptũ hoc dãnabilis ꝛ horrẽda ꝓsuetudo in aliq̃bꝫ obꝟuata ꝓuinciꝫs. qua p vn⁹ delicto tota ipius ꝓgenies in mortẽ ꝛ ꝓsecutionẽ q̃rit. ¶Hoc tandẽ ꝑcepto interdicit oñe duellũ mortale. aut torneamẽtũ. q̃bus mortis ꝟisimilit iminet ꝑiculũ

Capitulũ decimũ

De sexto ꝑcepto.

Sextũ ꝑceptũ est. Nõ furtũ facies. Et est furtũ vl' latrociniũ rẽ alienã rape siue ꝛtinere/alio cui⁹ ẽ ignorãte. sic q̃ ipi ꝫ cognoscẽti displiceret. ¶Hoc ꝑcepto districte ꝓhibẽt oĩs iniusta mercatio. Lultura q̃libz terre aut labor infidel' ꝛ fallax q̃libet aut mẽdosum artificiũ. Fictus etiã dicte labor. Et rez venaliũ inutiliũ quõlibet ꝑ vtilibꝫ venditio. siue venditor eaz eas emẽdo decept⁹ fuerit siue non. Non enĩ q: decept⁹ sum licite possum aliũ decipe. ¶Prohibẽt itẽ ꝫ ꝑcepto oñis vsura. falsa aduocatio aut patrocinatio/placitatioq; vel lis nõ rite assumpta. fraudulẽta ꝑcuratio. aut iniustũ iudiciũ. Et generaliter oñis deceptio manifesta. aut falso colore velata qua q̃s alteri damnũ facit q̃ si bi nollet fieri. ¶Aggrauat autẽ peccatum ꝫ furti vl' latrocinij ex circũstantijs loci et tpis/ꝑsone ꝛ silibꝫ. quẽadmodũ si rez sacrã in loco sacro. aut tpe oratõi deputato quis auferat. Si etiã ꝑsona dãnificata paup fuerit ꝛ in se vel in suo statu aut in suis herediby ex ꝫ gue detrimentũ patiat. ¶Req̃rit aũt ad ꝑsone sic aliũ dãnificãt⁹ absolutõez vt ablata ꝛ dãna ex itegro/dãnificato restituat. ꝼm iudiciũ boni viri quẽadmodũ citi⁹ ꝛ ꝓmodi⁹ potit. Qꝫ si facultas ñ sit oĩa reddere/saltẽ q̃ potuit restituat. ꝛ si dãni-

ficatus ignorēt/ablata nihilomin⁹ ī pios vsus ⁊ elēosynas distribuat/ſm iudicium supioris.¶ Hoc etiā p̄cepto p̄hibēt oīs symonia.q̄ ē sacroꝝ venalitas. Pluralitas itē bñficioꝝ absq̄ rōnabili cā. Et formatō vel vsus falſe monete.¶ Itē rem aliquā ad certos termios ad credentiā pl⁹ iusto vendere. Et oīs p̄ctus illicitus.¶ Preterea phibēt ꝑ p̄cepto oīs detractio ⁊ diffamatio q̄ alteri⁹ fama bona oīi argento p̄stātioꝝ alteri iuſte tollit. Debet eēdem ſic diffamāſ alti famā ablatā reſtituere q̄stū p̄t.publice q̄q̄ ꝓfitētē ꝓfitēdo.⁊ ſe male feciſſe aſſerēdo. Et ml'to magis ſi cōfitētē aut totuz aliquē ſtatū iniuſte diffamauerit.¶ Inſup ꝑ p̄ceptū infringūt q̄ a ſubdit⁹ ſuis vltra iuſt⁹ eēqtatē ⁊ reipublice neceſſitatē tpalia bona violēter diripiūt.q̄ etiam iniuſtas legeſ aut p̄cepta ꝓdunt ꝺ deū ⁊ eccl'iaz.q̄ ī eo facto excōicatōnem incurrūt.¶ Simpli⁹ hoc trāſgrediūt p̄ceptū adultere ml'ieres.illegitimos filios ad legitimoꝝ hereditatē ſuccedere faciētes.q̄q̄ viroꝝ ſuoꝝ bona eiſ ignorātibꝫ ſūptuoſe nimis ꝓſumūt. Cōſil'z delinquūt filij pentū bona eis neſciētibꝫ inutil'z exponēdo. Seruitores etiā ⁊ diſpēſatores dñoꝝ ſuoꝝ aut mgr̄oꝝ bona īfideliter miſtrādo. Eccl'iaſtici viri eccl'ie bōa luxurioſe aut pōpatice/aut ea ī theſauroſ cumulādo. Illi item q̄ termios agroꝝ dilatant/primos defraudādo. Qui tributa iuſte inſtituta ſoluere renuūt. Et hi q̄bus ꝓmiſſa eſt teſtamentoꝝ exequtio.elēoſynas et cetera legata ī piudiciū defunctoꝝ īplere differētes,aut ſoluere recuſantes. Plurimi ſūt hoꝝ modoꝝ ſil'es q̄ ex p̄cedentibꝫ īmoderatis ſumptibꝫ ꝓueniūt. cū q̄s multipl'z vltra redditus et ꝓuent⁹ ꝓpos ſumptuoſum gerit ſtatū.ſumptuoſus nāq̄ ſtat⁹/ſūptuoſaſ req̄rit expēſas.¶ Poſtremo ꝺ p̄ceptū ꝑ gꝝuiſſime peccāt hi q̄ pecunia aut p̄ce violenta/gentes ꝓpinquos aut fruitores ꝓncipaliter intuitu ſeruitij eccl'ie bona occupare p̄curāt.cū p̄ſertiz eccl'iaſtica bñficia dignis ⁊ ſufficiētibꝫ debeant.⁊ pure nō ſymoniace ꝓferri debeāt. Alioq̄n ī bñficio nullum ius acq̄rit.nec a crimīe liber ē p̄t q̄ſq̄ beneficiū ſimpl'z r̄ſignet ſymōiace,pmot⁹ ⁊c.

Capitu. vndecimū

Septimū ꝓtinet p̄ceptū

SEptimū p̄ceptū ē. Nō mechaberis nec luxurioſus eris.¶ Hoc p̄ceptō inhibēt ſub pena pctī mortal' oīs societas ⁊ carnal' ꝓmixtio viri ⁊ ml'ieris.excepta mr̄imonij lege. Huius nāq̄ oppoſitū aſſerere eſt erroꝝ ꝺ fidē.¶ Prohibēt etiā p̄cepto ꝑ tā in mr̄imonialiꝫ ꝓiūctis q̄ in ſolutis oīs luxurioſus attact⁹ mēbroꝝ genitaliū q̄ nō ſeruat natural' ordo indit⁹ a natura. vl' nō rite copulant ꝓtes ad generatōez a natura deputate. Et tāto pctm ꝑ gui⁹ eſt q̄to a naturali ordīe lōgi⁹ recedit.ſiue inter ꝑſonas ſolutas.ſiue(qđ crimē aggḡuat)coniūctas mr̄imonial'z. Siue fuerit huiuſcemodi attact⁹ ī ſe vl' ī alia ꝑſona.aut reſpectu beſtie in altera ſpecie/p turpiſſimā ⁊ illicitā ꝓplacentiā ꝓſumat⁹ Si deniq̄ ſpēal'z attact⁹ ipe īnatural' puēiat a fediſſima viliſſimaq̄ delectatiōe q̄ mollicies vl' pollutio dicit. Si q̄s autē in his vel aliqbꝫ horuz culpabil' eſt/ſufficiēter intelligere p̄t q̄d iſti modi generales loq̄ndi ſignificent.nec enī pticulari⁹ extra cōfeſſionē eſt abominabil' hec īmūdicia explicāda.ne caſte aures pure ⁊ innocētes hoꝝ ꝓpus ignotoꝝ noticiam acq̄rāt ⁊ ſcādalizent. ¶ Sūt etiā caſus iſti enormiū ꝺ naturā pctoꝝ. ꝓlatis maioribꝫ epis ſez ⁊ ſuis pnīarijs ad abſolnēdū reſeruati.quoꝝ aliq̄ ſm leges ignīſ pena plectūtur. Hec p̄t aliq̄s q̄tcūq̄ bona aut elemoſynas opet/in eternū ſaluari.ſi pudore motus hec pctā reticeat. vl' adeo celet vt nō poſſit ꝓfeſſor pctī ſpēz diſtincti⁹ ꝓpēdere.¶ Peccati nāq̄ ꝓpetratio debuit maiorē pudorē inferre q̄ ei⁹ reuelatio/p̄ſtim in cōfeſſione ¶ Incidit aūt hō ī horrēdū pctm ꝑ varijs de cauſ. Aliq̄ quidem ex ſola malicia alterius impellētis.ſic iuuenes aliq̄ puerſi alios innocētes freq̄nt decipiūt. Aliq̄ ex nimio ocio. Freq̄nter ex ſumptōe nimia pot⁹ aut cibi.potuū p̄ſertim aut ciboꝝ exceſſiue nimis ſupcalefactiuoꝝ. Sepe ex inhoneſtis ỽbis aut aſpectibꝫ radicatis aut fixis Q̄nq̄ ex diuturna cogitatōe circa carnalē actū vl' ꝓmixtionē viri et ml'ieris. aut īordīato appetitu carnal' ꝓmixtiōis cū tali vl' tali ꝑſona. Interdū etiā ex puerſa doctrina pentū ſeruitoꝝ aut ancillaꝝ.ſiue(qđ magnū facinus ē)magiſtroꝝ/cū q̄bꝫ iuuenis aliq̄s cōuerſat aut nutrit. Vl' poſtremo ex ſola pecātis malicia.¶ Leteꝝ ꝓpt deteſtādū pctm hoc olim mūd⁹ ꝓſumpt⁹ ē vniuerſali diluuio.⁊ q̄nq̄ ciuitates ſodome ⁊ gomorre igne celeſti ſuccenſe.vt habitatores eaꝝ viui deſcēderēt ī infernū Propt idē pctm ꝑ qđ.

diuinā exclamat vindictā/veniūt sepi⁹ fames.guerre.pestes.mortalitates.inundationes aq̄z.pditiões regnoz.z alie mltiplices clades put scpture testāt. ¶Principale ꝯo z efficax ꝯ peccatū ℔ et general⁹ aduersus luxuriā remediū.est sobrietas vict⁹.malozū vitare ꝯsortia z ociū.malas z noxias cogitatões statim repellere ne figank in corde.ex toto conatu ꝓcedad deū.virginē mariā.sctōs sctāsq̄z dirigere.cogitatiões suas aliozsum diuertere.z interdū corpalē penā libenter assumere.quēadmodū q̄dā pitus līguā.ꝑaz mozdēs z tēptatōz alloq̄ns spuendo dicebat.phy.phy.phy hozrēda īmūdicia.et tu neq̄ssime demon ausus es mihi hāc illusionē ꝑsentare. ¶Hui⁹ deniq̄z pcti luxurie plime sunt alie spēs ꝟm varios hominū status.quēadmodū carnal⁹ ꝯmixtio affiniū/parentū aut alioz religiosoz.Itez psonaz viduaz.aut virginū cōstupratio. z qñq̄z raptus violēt⁹.ex q̄bꝫ infinite clades oriūk.vt q⁹ psona aliq̄ in via pditōnis ꝓstituik.aut ꝑpetuā īcurrit infamiā.vel seipam occidet.aut infantē ex stupro natum ꝓtinus nō baptizatū iugulabit.aut deniq̄z totus vn⁹ stat⁹ aut ꝯmūitas infamiaz aut ruinā patiet. ¶Sentim⁹ postremo huius peccati in somno fantasias z illusiões.tūc tm̄ est peccati piculū cum q̄s antea vl̄ post in vigilia in nocturna fantasia vel polluti one delectat.

Capitulum.xii.

De octauo canit ꝓcepto

7 Octauū ꝓceptū est.Nō falsum testimoniū dices.Hoc ꝓcepto oē mendaciū.phibet illō qđ in alteri⁹ pniciē ꝯmittit.Q⁹ si iuramentū intcuenerit ḡuius peccat/qz pur⁹ est.Nunq̄z enī ꝓ salute etiā hois corpali vl̄ spūali debz q̄s piuriū ꝯmittere.sine corā iudice/sine scorsū. Periurīū ꝯo qđ q̄s in iudicio publico cōmittit est casus epō ad solued̄ū reseruatus. ¶Cōtra ꝓceptū ℔ ḡuiter peccāt q̄ in ꝓfessione mēdacit pctm̄ celāt.aut aliū iniq̄ accusant.¶Insup ꝟ ꝓcceptū ℔ agūt q̄ delectabilit nimis adinuentis nouitatibꝫ aut aliorū diffamatōibꝫ aures credulas ꝑbēt.occasionē inde pctī assumētes. asserētes nimia leuitate de primis mala.¶Zelotipi ꝓterea vl̄ suspiciosi/primos z act⁹ eorū male z sinistre iudicātes aut interꝓtantes.adeo vt ex hmōi credulitate falsa/iniusta bella vel lites sepius moueantur

Capitulū decimū/terciū/nonū ambit ꝓceptū.

Nonū ꝓceptū ē.Nō ꝓcupiscas vxorē p̄rimi tui. et ꝓsil⁹ nec femīa virus ꝓcupiscat.¶Hoc ꝓcepto districte phibet oīs motus vl̄ gest⁹ exterior mal⁹.q̄ trahik ali⁹ vl̄ sollicitak ad pctm̄ luxurie. siue p internūciū.siue p missionē lr̄az.siue p minas violētas.siue etiā p mūera. p ꝓmissiões.p mēdacia.aut fictas adulatões.aut in superfluo vestimētoz ornatu.inordinato aspectu vel incessu.ꝟbis turpibꝫ.aut denīq̄z attactu q̄libet luxurioso.sicut freq̄nt cōtingit īamplexibꝫ z oscul'.¶Sciēdū ē nāq̄z q⁹ oīs ꝓcupīa carnal' ꝯmixtiōis ꝓter matrimoniale vinculū etiā solo volūtatis cōsensu plenarie ꝑpetrata ē mortale peccatū. vbi carnal' copula minime subseq̄tur.Eq̄dem vera ē hec regula magistral'.Oīs ꝓpleta volūtas siue bona siue mala ꝑ facto reputak.Mala voluntas ꝑ facto reputatur. ¶In q̄ peccati genere peccare ꝑt ꝓsona matrimonialit alteri copulata /quēadmodu z soluta.vt si ml'ier alteri⁹ q̄s viri sui carnalē societatē ꝓcupiscat.¶Oīs etiā ꝓsensus plenari⁹ et deliberat⁹ q̄ q̄s ī turpibꝫ z carnalibus cogitatōibꝫ delectak/vbi etiā deest volūtas./actū exteriorē ꝑpetrādi/ꝟm pl'es doctores est mortale pctm̄.¶Patz igit ex premissis q⁹ oēs amplex⁹ oscula z ꝓl'es attactus principal' ex luxuriosis cogitatōibus ꝑcedentes sunt ḡuia delictatōq̄z ḡuiora si ꝓsone fuerīt affines.aut religiose.vl̄ eiusdē sexus.z qđ enorm⁹ ē si in talibꝫ attactibꝫ vel oscul' tal' nō fuek honestas q̄lis ī publico seruarek.Quāobrē si q̄s ī ꝑmissis attactibꝫ vellet alteri vim inferre/deberet ali⁹ ex aduerso quēadmodū ꝓ vite corpal' tuitōe viril' resistere.siue ꝟbis siue factis aut validis clamoribꝫ aut deniq̄z factū tale ꝓsonis ipm̄ in hoc iuuare valētibus et ad ℔ astrictis reuelādo.Alioq̄n tal' q̄s q̄s ille ē nō sinceriter suā diligit castitatē et honorem.

Capitulū decimū/q̄tū/decimū declarat ꝓceptū.

Decimū ꝓceptū ē.Nō ꝓcupiscet rē ꝓximi tui.℔ ē alteri⁹ cuiuscūq̄z.Et itelligik hec ꝓcupīa phiberi quem admodū sup̄ ī.vi.ꝓcepto ō furto z latroci

nio explicatū ē. Prohibēt enī hec ꝯcupīa ⁊ volūtas mala. cū mala volūtas (vt pau lo añ dictū ē) p facto reputat. Tali nāq; cupiditate cadit frequēt hō in inuidiā ⁊ in impatiētiā sui stat⁹ ⁊ dei blasphemiā. apō se ñ recte cogitās / bona tpalia se iust⁹ meruisse ꝙ tal⁹ su⁹ vicin⁹. q; idcirco de⁹ iniust⁹ ē. ⁊ sibi nō nisi frustra ⁊ inaniť fuiēdū ē. q; si īcōmodū aliq̄ō aut dānū alī ꝯtigerit / stultꝰ ille letať ⁊ gaudet / asserēs p suis demeritis ⁊ occulta malicia h̄ eidē accidere. Contra p̄ceptū h̄ reductiue peccāt opēz miseri cordie tā corpaliū ꝙ spūaliū seu elēosynarū retētores / veluti paupib⁹ indigētib⁹ cū facultas adest. et occurrēte euidēte necessitate / nō subuēiētes. ⁊ spēal⁹ pentes ꝓprios ꝙs pudendū ē mēdicare. aut defuiētes eis rire aut egere ꝑmittētes. ¶ Cōsil⁹ peccāt q̄ fuitoꝛ suoꝛ salariū vl lucrū iustū iuste retinēt. q̄ elēosynaꝛ p̄textu aut fundatōis ecclesiaꝛ occupāt iniq̄ alioꝛ bona. dicētes p̄petarios nimis diuites eē ⁊ eisdē abuti. nec eis ꝓp̄ea fstituēda foꝛe. Condēnat eos nā q̄ approbata pauli regula / affirmās non esse faciēda mala vt ide bona eueniāt. Nec q̄quo mō p pctm offendend⁹ est de⁹ / eius trāsgrediēdo p̄ceptū q̄lecunq; bonū inde puenire cōtigerit.

Capitulū decimū

q̄ntū oñdit q̄lit̄ in his decē p̄ceptis velut ī mūdo q̄dā speculo facies ꝓsciaꝛ nostrarū debemus inspicere.

Hec igit̄ sunt decē legis diuine p̄ceptа supius enarrata / ī q̄b⁹ q̄si speculo q̄dā polito terso ⁊ mūdo religiōis xp̄iane fitatē plegere. ⁊ tot⁹ vite nr̄e ac aīaꝛ ꝓsciarūq; nr̄aꝛ pulcritudinē atq; feditatē possum⁹ distincte ꝓspicere. His mediantib⁹ ꝙgscit hō vite sue decursū q̄lit̄ diuina p̄cepta fuauerit / ꝙtūcq; deuiauerit. q̄ bus modis fm varias pctōꝛ spēs deum offenderit. q̄lis deniq; pctōꝛ ꝓfessio hñda sit. Q; si p̄dictoꝛ aliq̄ a q̄ꝙs nō plene intelligañ. ꝓsulat sup his sapiētes / potissime ät deuotos viros. Q; is nāq; psona postq; ad annos discretōis puenerit / si ꝓsensu voluntario plenario ⁊ deliberato hoꝛ alicui p̄ceptoꝛū p̄ tēptū inobediēs extiterit / dilectioni dei amoꝛē creature p̄ponēdo. extra salutis statū efficit. ⁊ ī dānatōis pic'o statuitur nec gtū aliq̄ d deo / dignū brūtudine opať. Quāq; si tēptatiōem gue aut diuturnā ire siue luxurie vl alter⁹ pctī q̄s incidat si ipa tēptatio hoī displiceat. aut eidē hō resistat. vl nō plene et delibate ꝓsentiat / mortal⁹ nō peccet. imo sepe nll'o mō peccat. ſz magnū erga deū p̄miū meret tēptatōi viril⁹ resistēdo. ¶ Hic iā ꝑspicere claꝛ ē q̄b⁹ vīs ⁊ modis decē hec p̄cepta infringañ. septē mortalib⁹ ⁊ capitalib⁹ pctis. q̄ sunt. superbia. inuidia. ira. auaricia. gula. luxuria ⁊ acedia. Quīq; itē exterioꝛ sensuū mīsterio. q̄ sunt visus. audit⁹. olfact⁹. gust⁹ ⁊ tact⁹. Sicq; q̄s q̄s ī his decē p̄ceptis specl'i vite se diligent intuet / recte se ꝓspicit. ꝑ se cogscit. seq; paruipendit. et his obediēs discrete sapit.

Capitulū decimū

sextū explicat q̄lit̄ triplicem fitatem oꝛe vl coꝛde ꝓfitēdo a statu peccati mortal⁹ ad statum gratie resurgim⁹.

Aliens nihilomin⁹ nr̄ mīficoꝛdissim⁹ p̄ deus / ⁊ ꝙgscēs nr̄aꝛ fragilitatē pmaximā. ⁊ ad malū pnitatē. multiplicib⁹ vīs mortali vita durāte patissim⁹ ē nob delicta remittere ⁊ gr̄aꝛ ꝓferre / si dūtaxat fit et exoꝛde sibi tres subscptas fitates poꝛrigimus ¶ Prima fitas ē. Dñe sic vl sic ꝺ vr̄aꝛ bonitatē peccani / qđ mihi displicet. rōe cuius ⁊ pniam ago. q; vos offendi q̄ tot⁹ estꝭ veneraď et colēd⁹. q̄q; mādatū vestꝝ transgressus sū. ¶ Scda fitas ē. Dñe bonū habeo ꝓpositū ⁊ ꝺsideriū / vro iuuamīe mediante. mihi ī futuꝝ p̄cauēdi ne incidā ī peccatū. ⁊ occasiōes pctōꝛ iuxta possibilitatē virīū euitādi. ¶ Tercia fitas ē. Dñe bonā habeo voluntatē pctōꝛ meoꝛū ꝓfessiōꝭ integlit̄ faciēdi p loco ⁊ tpe fm vestꝝ ⁊ sācte mr̄is eccl'ie mādatū ⁊ p̄ceptū. ¶ Has fitates quisq̄s q̄licūq; loco ⁊ tpe sinceriť nō ficte aut mēdaciť ex coꝛde pnūciauerit / securus existat se ī salutis et gr̄e statu ꝓsistere ⁊ vitā eťnā mereri. q̄uis oīa enarrata p̄⁹ crimina ꝓmisisset. Si etiā tal' absq; alia ꝓfessione ꝓtinuo decederet ī absentia sacerdotꝭ doꝛmiēdo aut alio q̄uis mō morte subita preuētus / idē final⁹ saluareť. acerbissima purgatoꝛū pena mediāte. ¶ Ex q̄ notāduꝭ ⁊ salubꝛe ꝓsiliū elicit. vt xp̄ian⁹ q̄libꝭ singulis diebꝰ bis aut semel. sero et in mane / aut saltē festiuis diebꝰ redeat ad coꝛ suū ꝓsciaꝭ examinās. an tres p̄missas fitates ꝓferre valeat cū coꝛdis sinceritate / sicq; ītra statū salutꝭ se eē ꝓfidat Q; si eas pura mēte fateri

nō valet/obstante volūtate peccādi q̄ actu aliter delectat. aut iniq̄ ꝓposito q̄ ꝗs occasiones pctōrū vitare renuit. quēadmoduz illi q̄ pctis carnalibꝫ mersi resurgere nolūt. aut vsuras suas aut iniustas mercatōes et lucra ꝓtinuāt. vl̄ iuste retinēt alienū. Qui q̄z alteri⁹ odio ꝛ vidicte desiderio flagrātes ī nocēdi ꝓposito pseuerāt/certissime sciant hi ꝛ ꝓsil'es nō ep̄m aut papā tales absolue re posse. Quāq̄z talibꝫ salutare ꝓsiliū detur vt p seipos vl̄ alios bona q̄ poterīt opent oratio vl̄ eleosynas dādo. q̄ de⁹ eoz corda illumiet ꝛ ad bonū dirigat ꝛ ꝓuertat. Nullū est enī bonū adeo exiguū qđ nō tādē deus etna vl̄ tpali mercede remūeret. Dl'to q̄z meli⁹ ē tpale bonū et minimū q̄z omino nullū ꝓmereri. Salubrimū ē etiā laudabilē ꝓsuetudinē illesam ꝙuare. ne eā sel'dissoluendo/nunq̄z ineternū forte resumat

Capitulū decimū

septimū ostendit quis sit confessiōis modus. ꝛ dat circa hoc vnū breue documētū

B Quotiēscūq̄z accedit hō ad ꝓfessiōz pctōz explanādā (h̄ ē ꝺ necessitate semel ī anno circa solēnitatē pascalē/aut cū mort⁹ īminet ꝑiculū/aut in sacrorum susceptōe. Ad frequentiorē eī ꝓfessiōem regularit nō tenemur/q̄q̄z sepi⁹ ꝓfiteri ml'tū ꝓdest ad augmētū gr̄e et distinctiorē cognitōem ꝛ explicatōz pctōz) ꝺz p̄meditari ꝓfessurus/q̄d aut in q̄ deliq̄rit. cū examine diligēti ꝓsciam discutiēs. ac si magnū īdetpale bonū reportaret. Accuset se postmodū pctōr hūilit/nō irrisorie. facit/nō ficte. vitupando se/nō laudādo. pure recte atq̄z sincerit. facta imptinētia dimittēdo. discrete īsup/vt ñ reuelēt hi q̄s ꝓsortes ꝛ socioz habuit ī peccato. De his eī ꝓfessor inq̄rēs cauit etiā peccaret. nisi forsan sc̄dales hmōi cā petēdi ꝓsiliꝫ ad eoz pell'ēdā violētiā ꝓfitēs ōtegeret. aut fortassis ad explicādā peccati spēm/necessitas eos manifestari poscret. vt si q̄s cū sola sorore carnal'r ꝓmixtus fuerit. in q̄ casu q̄rēd⁹ essꝫ ꝓfessor p̄sonam ī ꝓfessione detectā ignās ¶ Sup̄ casibꝫ autē ad absoluēdū ep̄o refuatis aut supiori/remittat sacerdos īferior ꝓfitētē ad p̄latū vl̄ supiorē/eū potētē absoluere. Nisi forsitan ꝓfitēti mort⁹ ꝑiculū īmineret. aut magnū aliqđ scādalū ex h̄ oboriri. vl̄ pctī reuelationē sec̄ ꝓiectura ꝓbabili formidet. ¶ Hoc ꝙo p regula certa ꝛ documēto salubri tenea-

atur. vt nunq̄z p̄ pctō secreto vl̄ occl'to penitētia publica penitētibꝫ iniūgat. nec̄ penitentia īponat/quā neq̄ant aut nolīt sufferre. ¶ Nō debz rursus ꝓfitēs iniūctā sibi penitētiā facil'r reuelare. q̄ ꝓtingit īterdū peccatū suū p̄dī. aut ꝓfessoris dicta aut interrogata nimia leuitate detegere. Hec eī oīa secrete ꝓfessiōis ītegritatē ꝓcernūt. nisi(qđ absit)ꝓfessor p̄itētē ad malū aliqđ hortaretur. ¶ Est p̄terea vtile ꝛ efficax remediū diligēti⁹ retinēdū ab his q̄ puersa inclinatōe vl̄ ꝓsuetudie īcidūt ī aliqđ enorme pctm̄. a q̄ nō ꝺ facili retrahūt. q̄. s. seipos ad penā aliquā pecuniariā/vl̄ aliā vsq̄z ad certū tēpus p̄fixū/cū certo rōis moderamīe ꝓstrigant. q̄tiēscūq̄z ī id pctm̄ incidere ꝓtigerit. Dicūt nāq̄z sepi⁹ insipiētes aliq̄ se a peccato īre. luxurie. p̄iurij. ꝛ si qđ ē sil'e abstinere nō posse. q̄ tm̄ hocip̄o salubri rmedio velut mēdaces facillime ꝓfutant. cū vni⁹ albi vl̄ frāci in emenda cuiuslibet trāsgressiōis eis inflicta pena ip̄os a ꝓpetratōe iniusti opis retraheret. Un̄ manifeste ꝓuincit eos diuini p̄cepti et p̄pe salutis ītuitu a ꝓsuetꝫ vicioꝫ abstinere posse/nisi ficta ꝛ puersam haberēt volūtatē. Et tales velut fatui ꝓvitati nō credūt nec obediūt/q̄uisq̄z supplicia luant. ꝛ delictoz suoz serā ꝛ infructuosam pniaz agāt. Fitq̄z iusto dei iudicio vt q̄ penitere ꝺ ꝓmissis cū p̄ñt ñ volūt. cū velint neq̄ant

Capitulū decimū

octauū ꝓcludit nō ee quēq̄z ab alio ad peccatū impell'ē dū. ſz ad bonū poti⁹ opandū

Postrēo q̄cq̄d agat hō ī p̄sona suā sup̄me caueat aliū ad male agēduz sollicitare/aut ꝙbis aut factis/exemplis vl̄ ꝓsiliis aliq̄d agere qđ de se sit occasio ruine pctī. spēal'r corā iuuenib⁹ aut p̄sonis īnocētibꝫ. ¶ Hoc enī p̄ꝫ est singulare reḡ demonū officiū/quēadmodū bonoz angeloz īteresse spāliť hoīes īducere ad bonū. ¶ Comptū ē etiā freq̄nt accidere q̄ homines alioz ad malū īpulsores vix aut nūq̄z delicti sui cōdignā pniam assecurātē p̄ficiāt. q̄z neq̄unt eos corrigere ad bonū q̄s deceperūt. iā forte dānati sunt vindictaz a deo postulantes. et nāq̄z eis maledictōz ingit impcātes. Sicuti ex opposito iā salvati alioz doctrinis ꝛ factis aut opera diligenti(q̄ nullū deo op⁹ ad sacrificiū accepti⁹ cē p̄t/ꝛ ad pctā delēdū validi⁹) p̄ suis adiutoribꝫ p̄ces īdeficiēter effundūt. ¶ Curet etiā

ppterea fidelīū q̄s iurta cognitōis ⁊ ꝟtutꝫ a deo sibi ꝯcessaꝝ facultatē/monitōibꝫ ⁊ exemplis aliū ad bñ agēdū incitare. pater filiū. doctor discipulū. et sapiēs instruat ignarantē. ¶Rogem⁹ tandē ꝑ mutua pace ⁊ vnanimi inuicē charitate. q̄ post mortē corpis hui⁹ pennis btitudinis pricipes sim⁹ Quā nob ꝯcedat de⁹ vnus essentialr ⁊ ꝑsonaliter trinus/qui est bñdictus in secula seculorum Āmen.

¶Secūda pars huius opusculi. De cōfessione

Q Uisq̄s a morte pctī ad salutꝫ ⁊ gr̄e statū volet resurgere. q̄ q̄z vt actꝰ sui ⁊ intentōes ad vitā eternā vtiles sint ⁊ meritorie. necesse est q̄ delicta sua recogitet ⁊ cognoscat. dolēs ꝺ cōmissis. at q̄z ꝓponat auxiliāte ꝺo a pctō mortali sibi ꝑcauere ⁊ abstinere ī futurū. Firmū ꝑterea ac sincerū ꝓpositū habeat/ ꝓpetētibꝫ loco ⁊ tpe pctā sua/saltē mortalia distincte ⁊ integr̄liter cōfiteri. ¶Qꝺ vt cōmodi⁹ fiat/ ꝺus q̄z ꝓfitēs crīmia sua reuelatur⁹ accedat/ ipe circa ea matura morosaq̄z diligētia ꝑmeditari teneꝯ/q̄si magnū aliq̄ emolimentū tē porale inde reportare se crederet. vt ꝓplete magis ipa ꝓfessori suo ac lucidi⁹ exp̄mat. ¶Quia ꝺo plīmi simpliciū ob negligentiam aut ignorātiā nō excusantē sed porti⁹ accusantē/modos ⁊ species nesciūt pctōrum/ ꝑsens ꝓfecta est tabula. quā inspiciētes cōfessuri/cogitatōe ꝑuia instructi sufficiēter ad salutē poterūt sua pctā cognscere/ memoriterq̄z tenere. ⁊ ꝓfessoribꝫ vtiliter reserare. ¶Procedit aūt tabula hec ꝑm numer⁹ ⁊ ordinē peccatorū mortaliū. que sunt. supbia. inuidia. ira. auaricia. acedia. luxuria. gula. ¶Confessurus ḡ tuā ꝑmitus ꝓscientiā examinās interroga te

¶Circa pctm̄ superbie

I vanā tui laudē ⁊ ꝑpaz ex (bie cellentiā q̄siuisti aut optasti. ꝓpter bona fortuita ⁊ caduca /diuitias. s. aurū ⁊ argentū terrenasq̄z possessiōes Aut ꝓpter naturalia bona. s. corpis pulcritudinē. fortitudinē. inuētutē. ⁊ sīlia ¶Seu etiā ratōne ḡtuitor⁹ donorū. sicut est dei cognitio. vl' affect⁹ deuotio. ¶Si alios ꝓtēpsisti ꝓpter alicui⁹ horū bonorū ꝑcedentium ꝺfectū. ¶Si aliq̄ opa feciſti vt ide mūdanā laudē accipes. vl' vt alīj te meliorem q̄z ipe sis reputarēt. ⁊ multo magꝫ si ꝺ feciſti ꝓtextu hypocrisis ficte. q̄z vt alīs esses exēplar in bonū. vl' eos a malo retraheres. ¶Si nimiū ptinaciꝫ innisus es opinioni ꝑpe vel credulitati. alteri⁹ ꝓsiliū cōtemnendo. spēaliꝫ in materia fidei ⁊ christiane religionis. ex hac enī radice pullulāt hereses. sortilegia ⁊ falſe credulitates. ¶Si p iactātiam aut inanē gl'iaz opa bona recitasti. vl' te alīs ꝑsentib⁹ inculpasti. vt ob ꝺ hūilis ⁊ deuotus credereris. ¶Si gloriat⁹ es corde aut ore de malo. vt q̄ aliū ꝺfraudasti vl' ei iuriā ītulisti. q̄z p te ⁊ tuos ꝓlices ad maleagendū potēs eristis ¶Si superioribꝫ tuis inobediēs extitisti. ⁊ eos ꝓtēpsisti. ꝑcipue carnales pentes ⁊ spūales. ¶Si intra ꝓfessionē mentit⁹ es/pctm̄ tuū aut ei⁹ speciē mūdano pudore celādo. tal' enī ꝓfessio inutil' est. sed ⁊ nouū crimen īcurris. ¶Si pctōz tuoz excusatōes q̄siuisti. aut minuisti culpā tuā socīs aut cōplicib⁹ imponendo. ¶Si te p inobediētiā ⁊ ꝓtēptū excōicari ꝑmisisti. aut leuit' nimis excōicatꝫ ꝑticipasti. ¶Si ī iudicio publico vl' alibi ob pudorē ꝟitatis reuelāde ꝑiurīū cōmisisti. ¶Si a bonis opib⁹ aut ꝟbis abstinuisti/ ppt' obloquētiū q̄rūdaz fatuoz timorem. ¶Si indignādo ꝓtēpsisti pctōres/paupes/īgrantes/īpotētes aut īfirmos. eos ꝑcipue q̄ tibi genere ꝓpiną sunt. aut si eosdem irrisisti. ¶Si signis aut ꝟbis ꝓtēpsisti eos q̄ studēt deuotī. ¶Si ꝑsumptōe mot⁹ aggressus es ardua/sciam tuā aut potentiaz excedētia. aut tuo statui vl' studio īdecētia

¶Circa pctm̄ inuidie

I de alteri⁹ incōmodo letat⁹ es cū ei īfortuniū aliq̄ contigerit. aut si diffamatōez seu ꝑsecutōnez īcurrerit. ¶Si de bonis alteri⁹ doluisti. q: bñ famatus/bon⁹/pulcer/sapiēs /eloq̄ns/deuotus/aut religiosus extitat. ¶Si malū alteri ꝺoptasti. vl' bonā famā ipi⁹ minorasti/verbis iniq̄s ꝺ eo publice vl' secrete manifeste aut fraudulēter platis. ei⁹ ꝟba et opa sinistre iudicādo. aut in peiorē ptem frequēter interꝑtando.

¶Circa peccatum ire

I diu cū ꝓsensu irā ꝺ ꝓximū tenuisti cū desiderio vidicte vl' appetitu nocendi p te vl' p aliū verbis aut

factis.¶Si ira vl odio ꝺ quēcūqꝫ ꝓtūelias ꝓtulisti.aut ī reb nocumētū ꝓbuisti.vl irrisisti.¶ Si cū ꝓcussisti.vulnerasti. occidisti. Et attendaꝫ diligēter an lesus sacerdos aut clericꝰ extiterit.¶Si a lesis a te vl iniuriā passis veniā petere renuisti. cū ꝑtim eccles tibi foret.aut ī nullo subiecti. ¶Si arma iuasiua ad nocēdū tulisti¶Si alteri mortē siue lesionē illicite minatꝰ es eti am apposito iuramēto.¶Si secretū alienū reuelasti.¶Si hūiliꝫ a te veniā petētiby indulgētiā denegasti.¶Si motꝰ ira iurasti neq̄ter vl ꝑiuriū ꝺmisisti.aut si deum blasphemasti.ludū alearū aut aliū exercendo. ¶Si odio vl rācore potiꝰ q̄ꝫ iusticie zelo/placitatōiby vl litiby aliū vexasti.¶Si alteri maledixisti ꝑsertim ꝓntiby aut ꝓpinq̄ſ

Circa pctm auari

Si alio nesciēte vl nolēte rti (cienes illō qđ ē suū.¶Si furtū rei sacre aut eccl'iastice vl alteriꝰ cultuscū q̄ intra eccl'iaz vl locū sacratum ꝺmisisti. ¶Si ꝺ deū ingtꝰ indignarꝫ q̄ nō tibi sicut ⁊ ceterꝫ ꝓuenerit diuitie .nec ad votū ꝑspe succedūt oīa.si ob ꝫ īmemor dei bñficiorū sibi fuire ꝓtēnis.¶Si cōia bona dñoꝝ vl ꝓntū lautē nimis ī vsus ꝓꝑos sumpsisti aut mercēnariorū ⁊ fuitoꝝ iustū lucrū nō eisdē tribuisti.¶Si falsas ⁊ iiustas mercaturas exercuisti.⁊ modū inq̄ras.¶Si falso ⁊ mēdaci artificio vsus es modū q̄rere. ¶Si symoniam in te vel in alio ꝓpetrasti. ¶Si ꝺmutatōe vsuraria cū alio ꝺxisti. aduertaꝫ modus.¶Si fine lucri ꝓuriꝰ fuisti ¶Si ludis phibitꝫ/vt ē taxilloꝝ ludꝰ auaricia motꝰ te īmiscuisti.¶Si festiuis diebus spe lucri manualē laborē aut mercationē ꝑ te vl aliū fieri ꝺsensisti.¶Si ꝺmissa tibi ī testamēto vl aliꝫ legata vl elemosynas pficere ⁊ distribuere neglexisti.¶Si opera misericordie ⁊ elemosynas occurrēte necessitate oblatōes ⁊ decias pficere aut soluere ꝓtēpsisti. ¶Si ficta adulatōe vl intētōe pecunias extorquēdi aliū decepisti aut etiaz irrisisti.¶Si ꝓntū vl mariti bōa eis iscijs abstulisti.¶Si ꝓpas ⁊ alienas possessiōes inutiliꝫ ꝺsūpsisti.¶Si alieni dāni cā vl occasio volūtarie ⁊ gaudēter extitisti/vt lucꝝ ide vel cōmodū reportares/vt exēpli grā si int duos rixaz moues /vt exꝝ eoꝝ mutua lite aut ꝫbere vel occisiōe/emēdā iudiciariā aut ꝓcinū lucꝝ feras.¶ Si famē aut pestilentiā optas/vt ꝑ cā diteris.aut de ꝓntū morte gaudes/vt suā hereditatē accipias.aut si ꝑuras.aut aliū ad ꝑurādū ipellis/vēdēdo ⁊ emēdo.¶Si in artificio q̄cū q̄ inutiles adīuenis nouitates vt ditatus abundes

Circa pctm acedie.

Si missaz ⁊ horas vl aliud diuinū & officiū seu fuitiū omisisti celebrare ad q̄ dicēda tenebarꝫ ¶Si ī festis spāliꝫ ab eccla obseruari ꝓceptꝫ aut alꝫ ꝑ tristiciā negligētiā vāitatē aut ociū eccl'asticū officiū ꝓdicatōes ⁊ sm̄ones audire ꝓtēpsisti ¶Si ꝓcessuz tps/dieby ꝑsertī festiuis in ꝫbis aut factis ociosis/iutiliꝫ ꝺsūpsisti/aut eccl'iasticū offm̄ sermoniby garrulis turbasti.¶Si idē ꝑstitū tps/excessiue dormiēdo in lecto tuo demorādo vel aliꝫ/male occupasti.¶Si ꝑ negligētiā aut incuriam scās hre meditatōes mortis iudicioꝝ ⁊ bñficiorū dei erga te ꝓtermisisti.¶Si ꝑ bñfactoribus tuis viuis ⁊ defunctis/ꝑces fūdere neglexisti.¶Si cōmissoꝝ tuo regimini ⁊ cure nō recte solicitꝰ extitisti.¶ Si negligēter de pctis ꝓtriꝰ es aut ꝓfessus. vel añ ꝓfessi onē circa pctā tua ꝑmeditatōz hre noluisti ¶Si pctōꝝ tuoꝝ oblitꝰ es.vl iiūctā pniaz minꝰ debite pfecisti.¶Si q̄libet vota vel ꝑmissa infrigēdo trāsgressus es/⁊ attendaꝫ modus.¶Si deniq̄ ꝑceptoꝝ eccl'ie fuisti trāsgressoꝝ.vt si publicā eucharistie sūptionē vel alioꝝ sacroꝝ susceptionem distulisti ¶Si nō recte ipa sacra recepisti.vt si nō ꝑmissa debita integrali ꝺfessione.

Circa pctm luxurie.

Si morosas cogitatōnes circa carnalem actū cū ꝓplacētia ⁊ delectatōe nociua ī corde tenuisti¶Si cogitatōiby tl'iby carnaliby vl aspectiby aut ꝫbis aut signis aliq̄by motū carnis excitasti.nꝰ eidē sufficiēt restitisti.¶Si hꝰ pctī occasiōes nō fugisti.aut qđ deteriꝰ ē easdē ꝓcurasti¶Si ꝑ tales tēptatōes vl motꝰ ī luxuriosū ꝺsensū cecidisti/affectādo exterꝰ opus si posses vl auderes pficere.¶ Si attactuz aliquē ihonestū vl pruritū ī mēbris pudēdis exercuisti ex q̄ carnal delectatio secuta sit.⁊ modꝰ diligēter aduertaꝫ.¶Si taliuz pctoꝝ erga alios cā vl ruine occasio fuerꝫ ꝫbis.oscul'.amplexiby.aut alīs signis.vel forte picturis ⁊ figuratōiby ihonestꝫ.¶Si

dormiēdo hanc carnalē delectatōez vl' pol lutōem incurristi. ¶Si cū alia psona carnalē ꝯmixtionē incidisti. Et attendak cuiꝰ gradus vel conditōis foret psona aut vxorata alteri. aut ꝟgo .si genere ꝓpinq. et inq gdu. si sanctimonial' religiosa .aut in sacris ordinib ꝯstituta. si tibi ꝯsensit. aut ei violētiā intulisti. si deniqꝫ eiusdē tecū sexus aut alteriꝰ erat. ꝛ exꝑmak modꝰ. ¶Si luxurie pctīm ope ꝯsūmasti alio ordīe q̄ natura dictauerit. ¶Si mr̄imonū legitimā honestatem nō obſuasti. rōe opis i se vl' circūstātiaz. q̄ magis ī ꝯfessiōe certis sunt ītorrogatōib cogscēde q̄ ꝟbis vl' scpturꝫ q̄busli bet ī publico reserāde ¶Si dieb festiuis minoriby aut minus solēniby talia pctā ppetrasti. aut forsan i sacratis locꝭ. ¶Si aborti uū procurasti. aut fetū ex vtero nasci ipediſti. aut ob strictura vestimentoz. aut p agitationē corpis imoderatā vl' choreis vl' alijs plib inusitatioribus modis. ¶Si dissolutꝭ ꝛ inhonestis aspectib et choreis aut gestibus icōpositis /vl' innata pulcritudie /aut fuco mēdacit colorata /vl' deniqꝫ vestimētis supfluis alios ad malū allicere voluisti. aut te ꝯcupisti ab eisdē affectari ¶Si tibi mr̄imonialē ꝯiūcte psone carnal' copule debitū infirmitate aut alio legitimo ipedimento cessante denegasti.

¶Circa peccatū gule

¶Si ieiunia ab eccl'ia obſuari māda ta trāsgressus es cessante infirmitate. impotētia vl' alia rōnabili causa ¶Si ex nimia cibi vl' potꝰ sumptōe ebetatē luxuriā dissensiōes aut corpis infirmitatē incurristi. ¶Si ob candē cām studiū labore mercationē vl' aliō opus ad qđ agendū tenebaris omisisti. ¶Si p nimios sūptus in potib ꝛ cibis /te vl' tuos heredes /indigere aut mēdicare coegisti. ¶Si deniqꝫ nimis auide aut abūdāter cibū sūpsisti. vel delicata fercula curiose ꝑparasti. aut horā ꝯmedendi ꝓuēisti. sic q̄ ex hꝭ ꝑceptū aliqđ dei vel eccl'ie solueret. vl' gnde aliqđ corporis incōmodū seq̄ret. ¶Per hec aūt oia q̄ de septē pctis mortalib iā explicata sunt ꝑt hō cognoscere q̄b modis q̄nqꝫ sensuuz exteriorū misterio /ꝯ decē legꝭ ꝑcepta. ꝯ misericordie opa. ꝛ duodecim nr̄e fidei articl'oſ deliq̄t. vt nō sit opꝰ hec posteriora ꝓoribꝫ addere /nisi q̄s enūeratꝭ ꝓoribꝫ specialiora ꝛ pticulariora adiūgere voluerit.

AD plenarīū aūt ꝑcedētiū ītellectū F vt agnoscak q̄liter rite sit facienda ꝯfessio notāda sunt aliq̄. ¶Prīo q̄ de cōi regula ē /et de eccl'ie ꝑcepto tenek q̄libet ad minꝰ sel' ī anno circa pasca pctā sua ꝯfiteri. cū etiā eucharistiā aut aliō sacrām tū suscipe intēdit. tūc etiā cū mortꝭ īminet piculū. Cū ꝓterea ipe q̄ pctōrem absoluere ꝑt adest /cuiꝰ ꝓsentia nunq̄ ī postex hr̄i formidak. q̄uis sepiꝰ ꝯfiteri ꝓsit. q̄ter vicz annuatim. vel mensib singul'. aut q̄libꝫ solenni festo iuxta psone facultatē ꝛ statū. ¶Secūdo q̄ ꝯfessio ī loco patēti vl' publico fieri debꝫ. ne occasiōe secreti loci ꝛ ptextu deuotōis ipellat diabolꝰ ad malas cogitatōnes /ꝛ iniq̄ ꝟba vl' opa. Nūq̄ etiā ꝯfessor ꝯfitētis vultū aspiciat. ¶ Tercio q̄ multa sūt crimia a quib peccatorē sacerdos simplex absoluere nō pōt. nisi penitētiariꝰ fuerit. aut a ꝑlato supiori potestatē acceperit. Quēadmodū sortilegiū /quod aliq̄n p abusum sacrarū rex ꝯmittit. aut ex alijs rebꝭ frīuole cā queritur q̄ nō est causa intēti effectus q̄ p res sacras ꝯmittit. sacrilegiū qđ est furtū rei sacre vel ītra locū sacꝝ. Percussio violēta sacerdotis vl' clerici. Symonia hereſis ceteraq̄ crimina q̄b eo facto excōicatōis sententiā incurrunt delinq̄ntes. homicidiū. ꝓcussio p̄ris aut mr̄is. piurium ī ūdicio publico ꝯmissum. adulteriū sigīt notoriū. mulierꝫ raptꝰ violentꝰ. defloratio virginū. ꝯstupratio sanctimonialiū et īcestus cū cōsanguineis intra quartū gradū. votoz fractio. oppssio paruuloz infantiū ob negligentē custodiā. peccatū ītē turpissimū et abomīabile qđ ꝯ naturā dicit sine in ꝓpria psona p molliciē ꝑpetratū sit. sīue in alio ꝯmissum q̄ eiusdez sexus existit. vel in psona alteriꝰ sexus si fiat in alijs mēbris q̄ natura ad generatōez deputauerit. vel si deniqꝫ ī alia specie admissum sit. Talia nāq̄ crimina ḡuiora sunt q̄ sit esus carniū ī sacrosancto die veneris. Un̄ ꝛ de eis tenek pctōr exꝑsse ꝯfiteri sub pena eīne dānatōis. ¶Quarto q̄ psona ꝯfitens dz hr̄e volūtariū ꝓpositū oia pctā sua iuxta vires integliter explicādi. et ad interrogata ꝟitatē sine mēdacio rn̄dere. nec ad sui excusatiōnē q̄q̄d celare. Item celare etiā dz pctm̄ alteriꝰ /nisi fortassis aliter suum peccatuz reuelare nō possit /vel nisi personā talez ad suū cōmodū spirituale cōfessori detegeret absq̄ p̄iudicio cuiuscūq̄. Oz si ꝑlatus sit

perior vl' penitētiarī nō singula pcta cōfitentis integliter. sed solos casus refuatos audire voluerit refuet pctōr alia ōlicta minori sacerdoti ptātē sup his habēti ꝓfitēda. ¶Quīto q̄ nullꝰ iniunctā pniaz recipedz nisi quā pficere voluerit. quā t celare teneā vna cū alijs a ꝓfessore platz aut interrogatz. nisi forsan (qđ absit) idē ꝓfessor ꝓfitētem ꝓbis aliq̄bꝫ ad malum īducere vellet. ¶Sexto q̄ si gnde q̄d alicui restituēdū sit. t is ignoreā cui dz restitui. vl' etiā si votoꝝ ꝓmutatio aut relaratō faciēda sit. ꝓsulatur prelatus supior vl' alī hoꝝ ptātē habēs/ñ tm̄ sacerdos īferior ¶Septimo q̄ sup peccatis ī generali supiꝰ nūeratz /si casus spēales occurrāt vl' nūerꝰ delictoꝝ. teneā ꝫ ꝓfitens explicare. tūc pīsertim qñ pticularitas casus vl' nūerꝰ spēalē hꝫet annexam malitiam mortalē. vt cū q̄s decē frācos abstulit paupi vxorē t filios habēti/vl' i loco sacro guius pctm̄ ē q̄ꝫ furtū pcise ī generali ꝓmisisse. Et pariformit in alijs casibꝫ pticularitas exp̄mat put ꝓfitēs memīerit fm bñplacitū ꝓfessoris. omissis circūstātijs alijs ad pcti gūitatē īptinētibꝫ. ¶Octauo q̄ si pso na ꝓfitēs in peccādi ꝓpositō pseuerat. vel ō nouo pctm̄ iterare dispositū. aut q̄ ablatū alteri fm facultatē suā nō vult dimittere vl' restituere. aut q̄ a carnali pctō luxurie recusat abstinere. vl' q̄ nocēdi iniquū ꝓpositū retinet. nullꝰ hāc psonā a pctis ꝓfessis p̄t aut dz absoluere. q̄ꝫ q̄ꝫ tali psone salubrit ꝓsulat vt bona q̄ potīt iterim pficiat q̄tinꝰ eā deꝰ ī viā rectā dignet illustrare. ¶Nono notet q̄ pctm̄ q̄libz tāto peiꝰ ac deteriusest q̄to p'libz itulit nocumētū. Propter si q̄s fuerit alteriꝰ ruine cā t occasio. vt innocētes/pīsertim iuuenes aut puellas suo ꝓsilio hortatu vl' alio q̄uis mō sollicitādo ad pctm̄ /agat huiꝰ rei districtā penitētiā. t p curet deceptoꝝ a se correctōem aut emēdatōz totis viribꝫ pcurādo et p se t alios cos ad viā vitatz t sanā doctrinā reducēdo. In ꝫ enī ꝓsistit portio ꝓncipal' sue satisfactionis t penitētie. ¶Decimo q̄ si q̄s pꝰ ꝓscie sue examinatōez diligentē/ipe pctoꝝ q̄rundā etiā mortaliū a se ꝓmissoꝝ nō remīseā. tūc p solā generalē ꝓfessionē de ipis absq̄ alia spēali saluabīt. si tm̄ ea ꝑus oblita post modū ad memoriā redierint/ea spēal' certis tpe t loco ꝓfiteri teneā. Qua in re piculosum est cōmissorū a se delictoruz mortaliū per negligentiā atq̄ desidiā īmmemorem fieri.

Absolutio.

Hꝛma absolutōis sufficiēs t reālis ta ꝑ pctō de q̄bꝫ ꝓfessor intēdit t p̄t absoluere ꝓfitentē. Ego absoluo te a pctis tuis In noīe pr̄is t filij t spūssctī Amē. Et si ꝓfessio fiat ō excōicatōe tm̄mō dicā sic Ego absoluo te ab excōicatōe tua In noīe pr̄is t filij t spūssctī Amen. Et si cū ꝫ fiat absolutio de pctō ppt qđ lata ē excōmunicatio/vl' de alijs/addā forma poꝝ Additōes q̄daz alie ꝓditionales aut īnoluite tutius dimittunt.

Tercia pars huius opusculi de scientia mortis.

Si veraces fideles q̄ amici cuiuspiam egroti curā diligēti us agāt, p ip̄ius vita corpali fragili t defectibili ꝓfuāda. exigūt a nobis ml'to fortius deꝰ et caritas ꝑ salute sua spūali sollicitudinē gerere spēalem. In hac enī extrēa mortz necessitate fidel' pbāt amicꝰ. Quippe nullū est opꝰ miscōie maiꝰ siue ꝓmodosiꝰ qđ t tāti apud deū meriti t ampliozis freq̄ntestimāt. quēadmodū p̄sone nr̄i saluatoris icsu x̄pi si ī terris nobiscū degeret impēsuz seruitiū corpale. Quā obrē cura fuit p̄senti scripto ꝓponere breuē quendā exhortatōis modū habēdū circa eos q̄ sunt i mortz articulo ꝓstituti. valētē etiā generalz oīb catholicz ad artē t noticiā bñ moriēdi ꝓquirendā. ¶Cōtinet aūt ꝫ opusculū breue q̄t tuoꝝ pticulas. s. exhortatōes. interrogatōes oratōes et obsuatiōes.

Prima pars ꝓtinet q̄ttuoꝝ exhortatiōes.

¶Prima est

Hꝛ dilecte aut dilecta. cōsidera nos oēs subiectos esse potēti manui dei et ip̄iꝰ volūtati. oēs nos cuiuscūq̄ ꝓditōis aut statꝰ/reges/ ꝓncipes/diuites et pauperes/mortis tributū solueresse necesse ē. venimꝰ in mūdū pegrinoꝝ more vt ex eo trāseamꝰ/nō vt māsiōem ī eo stabiliamꝰ. q̄n potꝰ vt ꝫ bñ t meritorie viuētes t dō fuiētes horribiles īferni penas euitemꝰ. t gl'iaz etnā habeamꝰ. ¶Recogīsce diligēter cū grāz actōe a dō tibi ꝓcessa bñficia q̄ tibi etiā ī hac extrema hora sui cognitōz dederit. nec te morte subita ꝓoccupauerit. gratias ꝑ his aut alijs innumeris donis nūc eidē refer/ad suā infinitā miſicordiaz

ꝓfugiēs.ꝛ ꝺ ꝓmissis a te crimiꝫ veniā humiliter poscēs.¶ Sollicite cogita te ī vita tua plᷣima delicta ꝑpetrasse/ꝙꝫ penā ferre meruisti.vnde et huiꝰ infirmitatis ꝛ mortꝭ penas patiēter tolerare debes/rogās deuꝫ vt ꝑsentis doloꝛis acerbitas remissionem opet̄ pctoꝝ.et purgatoꝝ horribil᷑ cruciatus ī hāc afflictionē tuā ꝑ suā miꝭcoꝛdiā ꝓmutet̄.Tolerabilꝰ est nāq; hic pᷣtialit̄ q̄ ī futuro puniri.Q; si sic coꝛde ꝓtrito patiēs penā necessariā tanq; volūtariā feres/ ꝛ omnē penā ꝛ culpā remittet deꝰ.certusq; padiſuꝫ ītroibis.Ālioq̄n ꝑ impatiētiā /et nam penā ꝛ dānatiōem īcurres.¶ Superoia ī hac extrēa hoꝛa ꝓstituꝰ/meditare circa tuā spūalē salutē. nunq; enī fortassis in futurū huiꝰ meditatōis occurret opoꝛtūitas.omnē aliā sollicitudinē ꝛ rerū terrenarū curā relinque/q̄s relinq̄ necesse est.quetiā nec ab inferni p̄cipitio coꝛruentē eripe valēt.Plena fide te deo ꝓmitte.ꝛ ei q̄ oīmipotens bonꝰ ꝛ sapiēs ē te ꝛ tua ꝛ tuoꝝ regēda p̄be.Oēm p̄terea cogitatū tuū ī eū dirige.astātes solūmō ꝛ supstites rogans vt p̄ salute tua deū p̄ciꝫ exoꝛēt.

Secūda particula

ſex habꝫ interrogatōnes.

SDilecte aut dilecta.Uis tu mori et d viuere in soliditate fidei xp̄iane respectu dei ꝛ dñi nr̄i iesu xp̄i tā q̄ verus fideł ꝛ obediēs sctē mr̄i ecclie filius? Rñdeat/volo.¶ Petis a deo veniā pctoꝝ tuoꝝ/ꝓmissoꝝ ꝛ omissoꝝ/q̄ ꝺ eiusdē amorē maiestatē atq; bonitatē fecisti. Nec euꝫ put debebas honoꝛasti? Respōdeat/peto.¶ Habes ne sincer̄ ꝓpositū ꝛ explicitā voluntatē vitā tuā ī meliꝰ ꝓmutare atq; coꝛrigere si vita comes supfuerit? Rogas etiaꝫ deū vt tibi gr̄am p̄stet ꝗ ꝓpositū ꝓtinuādi verāq; ꝓnitōem habendi? ¶Es tu ꝓscꝰ tibꝫ̄piali cui pcti mortał vł crimis de q̄ ñ sis ꝓfessus? Optas ne etiā coꝛ tuū illumiari ad oblitoꝝ criminū (si q̄ sint) habēdā noticiā.ꝛ si tu libēter ꝓfiterer̄ ea? ¶ Uis ablata p̄ te restitui integliꝛ q̄s tū ad id teneris iuxta tuar̄ facultatū valorē.etiā vsq; ad oīm bonoꝝ tuoꝝ cessiōem ꝛ renūciatōnem.vbi alꝭ satisfactio fieri nō valeret.ꝛ coꝛā deo et hoīb veniā iuꝛie petis? Indulges ex coꝛde oīb ꝙ tibi nocumētū intulerūt ob veneratōeꝫ ꝛ amorē dñi nr̄i iesu christi/a q̄ ꝛ veniā speras? Petis silr̄ indulgeri tibi et remitti ab his q̄s ꝙbis aut factis lesisti? Ad has oīes p̄missas interrogatōes affirmatiue respōdeat.volo.

Tercia particula

breues ministrat oꝛationes.

DRimo dicat infirmꝰ ex coꝛde deuꝫ ꝑ oꝛās.¶ Deꝰ meꝰ pᷣissime pr̄ miserere mei. Deꝰ meus pᷣissime pr̄ In manꝰ tuas cōmēdo spm̄ meū. Pr̄ miꝭcoꝛdiar̄ miꝭcoꝛdiā fac huic pauꝑcule creaturę tue. Ād diuua me nūc etiā ī hac vltima necessitate. Succurre dñe iā aīe egenti ꝛ desolate vt ñ a malignis spiritiꝫ captiuet̄.ꝛ a canibꝫ ifernalibꝫ ꝺuoꝛet̄¶ Dulcissime iesu ob honoꝛē ꝛ ꝙtutē tue bñdictissime passionis iube me r̄cipi int̄ numer̄ electoꝝ tuoꝝ Saluatoꝛ meꝰ et redēptoꝛ meꝰ.reddo me totū tibi/nō me renuas.ad te venio/nō me repellas. Dñe padisum tuū postulo.nō obvaloꝛē meoꝝ meritoꝝ /sz ī ꝙtute ꝛ efficacia tue bñdictissime passiōis.ꝑ quā me miser̄ redimere voluisti.ꝛ mihi padisū p̄cio tui sāguis emere dignatꝰ es.ip̄m mihi ꝓferre festina.ppt̄ quē nec tue diuitie aut potentia minuet̄.nec ip̄e padisus āgustioꝛ aut miꝰ iuēiet̄.¶ Salutet postmodū btissimā ꝙgine mariā dicēs. Regina celoꝝ mr̄ misc̄die. ꝓfugiū pctoꝝ.recōcilia me vnigenito filio tuo et̄ clemētiā ꝑ me īdigno pctōre int̄pet̄la.vt ob amorē tui mea remittat erimia ꝑducēs ī gl̄iaz suā.¶ Ān̄gelos ꝺ̄ hīc p̄ciꝫ iuuet ingens. Spūs celoꝝ/angeli btissimi/assistite q̄so mihi mign̄ti exꝫ̄ secl̄o.ꝛ potēt eripite me ab oīb aduersarioꝝ īsidiꝭ ꝛ aiam̄ meā ī vr̄m ꝓsortium assumite. Tu p̄cipue angele bōe custos meꝰ.¶ Pꝰ hec ingrat̄ur ab ifirmo/cui sctoꝝ vł sctar̄ magꝭ ꝺuoꝰ exiterit vt illi p̄cē offerat dicēdo. O gl̄iosissime sctē vł sctā singularē ī te dū viuere ꝛ ꝓfidētiā reposui.succurre nūc mihi ī ꝗ extrēo nec̄itatꝭ artic̄lo laboꝛāti.nūc anxioꝛ supꝝ modū.tēpꝰ nūc ist̄at ꝛ hoꝛa.iaz ī aduntoꝝiū meū intende.

Quarta pars q̄sdā

obſuatōes edocet.vt sciaꝫ q̄lis p̄dictoꝝum vsus habēdus sit

SI patiēs nō dū eucharistiā aut extremā vnctoꝝ suscepit/introget̄ an eadē sacr̄a ꝺuote patꝰ ē r̄cipe? Si etiā sup intrōgatōiꝫ p̄missis ꝙsil᷑ appeāt rñsiōes patiēt̄ nō vsq; q̄q; sufficiētes exist̄ere/reme

diũ apponaꝯ q̄ztũ id ꝓmodꝰ fieri poterit. vl̃ p̄ mistrationē sacr̃oꝝ ꝓfessiõis. eucharistie. aut extreme vnctõis. vl̃ eidē manifestā do ꝑiculũ qđ̄ icurrit/nõ plene satisfaciēdo petitõibꝫ sup̄ fide sua ⁊ salute ꝓscie ꝑplatis. Doneaꝯ vt decedat tāq̄ vꝝ ⁊ fidel̃ xp̄ianus. ¶Alttēdaꝯ si infirmꝰ ipe excõicatõnis vinculo astrictꝰ teneaꝯ. et ꝓpter ea sūmittat se totis viribꝫ ordīatõi sctē mris eccl̃ie vt absoluaꝯ. ¶Si moriturꝰ plixum tp̄is spaciũ ad suā recollectõnez habeat. nec morte festina p̄ueniaꝯ/legēde forēt coꝝā eo ab astātibꝫ hystorie ⁊ orões deuote. in q̄bꝫ sanꝰ ⁊ viuēs amplꝰ delectabaꝯ. vl̃ recēsenda essent diuina p̄cepta vt ꝑfundꝰ mediteꝯ si q̄d aduersus ea negligenꝯ oblitũ deliq̄rit. vl̃ sil̃is coꝝā eo instructio reciteꝯ. ¶Si patiēs vsũ loq̄ndi ꝑdiderit/habz tñ sanā ⁊ integrā noticiā ad int̃rogatões sibi factas vl̃ orões coꝝā eo recitatas/signo aliq̄ exteriori vel solo coꝝdis ꝓsensu rñdeat. ℔ enī sufficit ad salutē. ¶Presenteꝯ infirmo imago crucifixi vl̃ alterꝰ sctī quē sanꝰ ⁊ icolumis spēaliꝯ venerabaꝯ. ¶Si nõ oīa p̄missa dici breuitas sinat/p̄ponēde sunt orões. illa p̄ftim q̄ salutori nr̃o iesu xp̄o dirigiꝯ. ¶Nullatenus aut minime si fieri possit morieti amici carnales/vxor/liberi vl̃ diuitie ad memoriā r̃ducanꝯ. nisi inq̄ztũ id exigit patiēs spūal̃ sanitas. ⁊ dū al̃s ꝓueniēter omitti neq̄t ¶Hō deꝯ infirmo nimia spes corpal̃ salutꝭ ꝓseqn de. ingeraꝯ potiꝰ eidē p̄ma monitio supius explicata. Sepe nāq̄z p vnā talē inanem ⁊ falsam ꝓsolatõem et incertā sanitatꝭ corpee ꝓfidētiā/certā icurrit hõ dānationē. Quinimo hortādꝰ ē patiēs vt p̄ ꝓtritõez ⁊ ꝓfessionē aīe sanitatē ꝑcuret. qđ̄ ⁊ ad salutē corpis (si sibi fuerit expediēs) valere poꝯit. ⁊ īde securior atq̄z q̄etior erit. ¶Qz ꝙo freq̄nt corpal̃ infirmitas ex aīe lāguore ortū habz. papa p exp̄ssam decretalē cuilibet medico corpis districte p̄cipit. ne cuiq̄z egroto coꝝ porea ꝓferat medicinā p̄usq̄z de spūal̃ medici/cõfessoris. s. req̄sitiõe eūdē monuerit. Hinc expediens videreꝯ. vt in quibuslibꝫ paupex hospitalibꝫ vl̃ domibꝫ dei statuto firmareꝯ/ne quis ibidē eger suscipi posset q̄ nõ primo ingressus die ꝓfessionē faceret/vl̃ idoneo sacerdoti ad hoc̄ip̄m deputato/paratꝰ ꝓfiteri se ꝓtinuo p̄sentaret. sic̄ in domo dei parisius laudabil̃r obseruaꝯ.

Opusculũ tripertitũ finit

Tractatũ sequentẽ

ꝺ differẽtia pcto̅ꝝ venialiũ ⁊ mortaliũ edidit idē christianissim⁹ doctoꝝ dñs Johes de Berson/p q̄ndam psonaꝝ laicaꝝ simpliciũ eruditõe in idiomate ꝓprio. s. lĩgua gallica. Sz p alioꝝ eruditõe al⁹ q̄dā ip̄m trāstulit a gallico in latinũ.

Incipiunt rubrice

ꝯsiderationũ tractatus sequentis

i Declaratio generalis quid ē peccatuz mortale aut veniale
ij Quõ in oĩbꝫ pctis repiri p̄t peccatuz tm̃modo veniale (veniale
iij Qñ vana gloria est pctm̃ mortale aut
iiij Qñ supbia ē pctm̃ mortale aut vēiale
v Qñ iudicare est peccatũ. ⁊ quale
vi Qñ ꝓcēptus supioꝝ ē peccatũ. ⁊ q̄le.
vij Qñ inuidia est peccatũ. ⁊ quale
viij Qñ ira est peccatũ. ⁊ quale
ix Qñ acedia est peccatũ. ⁊ quale
x Qñ auaricia est pctm̃. ⁊ quale
xi Qñ gula est peccatũ. ⁊ quale
xij Qñ luxuria est pctm̃. ⁊ quale
xiij De mentiēdo
xiiij De iurando
xv De correctione fraterna (qñ nõ
xvi Qñ ꝺ ꝯscias facere ē pctm̃ mortale et
xvij Quõ de duobꝫ malis min⁹ ē eligēdũ
xviij Qñ ignorantia est peccatũ.
xix De ꝓfessione plura documēta
xx De peccatis q̄ fiunt in mercantijs
xxi De bona credulitate fidei nostre
xxij De excõmunicationibꝫ
xxiij Qñ vitari debet sacerdos de audiēda eius missa et qñ non
xxiiij Quale malũ facit veniale pctm̃
xxv Exemplũ generale declarās quid est peccatũ mortale aut veniale

Prologus in tractatum sequentem.

QUi bene considerat bonitatem ꝺei erga nos. causam habz magnifice regratiādi ⁊ laudādi deum. Cum enim ꝺ iusticie rigore deberemꝰ seruire ei quotidie meliori modo quo possemus sine cessatione. nihilominus nostre compatiens fragilitati /contentari voluit certum dare nobis numerum mandatorum /et in certo tempore. Que si complemus gratiā eius habeamꝰ

ꝛ sufficit ei ꝛ acq̄rimus paradisuꝫ. Deliꝰ tñ faciētes amplꝰ ꝛ magnificentꝰ remūerat. Necessitas est igit scire mādata obligātia ꝛ q̄ nō. Aliꝫ enī vl̄ trāsgrediemur ea per ignorātiā/vel in custodiēdo ea habebimus magnā nimis de trāsgressione dubitatōez ꝛ dubitabimꝰ vbi dubitādū nō erat. p qō pderemꝰ totā ꝓscie trāquillitatē/putādo ñ pctm̄ esse pctm̄. ꝛ ecōtra ō pctō qō nō esset pctm̄. Et q̄uis nescirē in oīb casib dare regulā spēalem qñ vnꝰ actꝰ peccatū fuerit mortale et qñ nō. tñ dari pñt aliq̄ documēta ī generali/p q̄ ūdicari melioꝰ pt de factis spēalib. Propt qō studui scribere vob ꝓsideratōes aliq̄s breues ad sciēdū qñ peccatur mortal ꝛ qñ nō in plib casib. In oībus enī casib ad longū eas tradere gue eēt aut ipossibile. Immo ℔ qō vob scribā plene nō itelligetis sicut credo, ppt suā brevitatē/nisi habeatis q̄ vobis declaret. Volo g̃ vt ō his q̄ nō itelligetꝫ diligēter inq̄ratꝫ.

Cōsideratio prima

Declaratio generaliq̄d est peccatū mortale aut veniale.

Inter alia mandata dei aliq̄ sūt q̄ facere debemꝰ sub pena pdēdi g̃tiam suā. incurrendiq̄ ppetuam mortē Et sunt illa q̄ debitā ōo cōstituāt subiectōz ꝛ int hoīes societatē. sicuti ē amare deū oīmi tpe ꝛ loco ꝛ nō odire eū. Sicuti ē nō occidere pximū suū. inocētē. ꝛ nō auferre ei sua violēter. Alia pcepta vl̄ ꝓstitutōes ꝛ ordinatōes sunt q̄ nō obligāt nos nisi ad penā tpalē. q̄ trāsgredi ea non dissipat subiectōem deo a nob debitā/nec societatē quā tenemur hr̄e ad hoīes. Contra p̄ma facere p̄cepta pctm̄ mortale ē. ꝛ ꝫ alias ordiatōes pctm̄ ē veniale. Quēadmodū videtꝫ q̄ rex aliq̄ p̄cipit sub pena mortꝫ aut capitꝫ. ꝛ aliq̄ sub pena tpali. vtpote argenti/vel carceris ad tpus.

Consideratio scda

Quō in omnib peccatꝫ est inuenire peccatū veniale tm̄.

Aliq̄n p̄terit p̄ceptū ex delibatōe ꝛ certa scia ꝛ ꝓsensu exp̄sso. aliq̄n nō sic ꝫ p ignātiā vl̄ ex p̄mo motu absq̄ pleno ꝓsensu. Et in ℔ casu nō est aliq̄d ita strictū mādatū q̄n aliq̄n trāsgredi possit nō peccādo mortal r. p eo q̄ ꝓsensus est id qō p̄ncipaliter facit pctm̄. Hinc apparet q̄ nō noīant septē pctā mortalia. ſ. superbia. inuidia. ira. auaricia. acedia. luxuria. gula. iō q̄ oīs superbia aut oīs ira ꝛ sic ō aliꝫ sit peccatū mortale. imo sepe ē veniale/sic statim dicam.

Cōsidera. tercia

Quñ vana gl'ia ē pctm̄ veniale aut mortale

Vana gl'ia de se nō est nisi pctm̄ veniale. q̄ op aliq̄d sit vanū nō ē p pter hoc mortale. Sed vana gl'ia pctm̄ ē mortale, ppt vnā duaꝝ causaꝝ. ſ. p pter finē, ppt quē vana q̄rit gl'ia. aut pter materiā aut op ī q̄ q̄rit vana gl'ia. ¶ Quā tū ad p̄mā causam ē sciēdū q̄ q̄ri pt gl'ia, p altera q̄ttuor causaꝝ. ¶ Prio ad vitādū infamiā falsā. vt si diceret q̄ ego sū latro. bñ possum ꝛriū asserere ꝛ velle q̄ sciat q̄ ego sum aliꝰ /q̄uis ℔ fieri non possit sine laudatōe mei. Et sic nō ē pctm̄. solūmō ñ habeat intētio corrupta siue admixta. sic facillime ꝓtigit. Immo q̄ñq̄ tenemur q̄rere seu velle ita laudari. ꝛ ē prudētia ꝛ iusticia. ¶ Scdo laus seu gl'ia q̄ri pt p aliq̄ spiritu alicuius pfectu ad gl'iaz dei ꝛ ad edificatōez. pximi. sic scūs Paulꝰ semetip̄m laudauit. Et q̄ bñ scit ℔ tpe ꝛ loco ꝓueniētib facere sine alia intentōe mala admixta magnū ē meritū/nō aūt pctm̄. Tñ difficile ē q̄ hoīes q̄ nō sunt pfecti ꝛ in hūilitate fundati sciāt ℔ bñ facere spēaliť ī publico. Facilꝰ fit ℔ in secreto int amicos in colloq̄o /q̄ se mutuo diligūt deuote ac pure. ꝛ bona sua facta revelant inuicē/q̄ñq̄ p habēdo ꝓsilio aut addandā ꝓsolatōez. ¶ Tercio q̄rit taľ gl'ia p pter auariciā. vl̄ q̄ habeat maioꝛ licētia vl̄ via male faciēdi et decipiēdi. ꝛ sic ē pctm̄ mortale. q̄ finis ē pctm̄ mortale. Silr est p oīa. ¶ Quarto vana gl'ia q̄rit ꝛ laudatio p fine aliq̄ q̄ nō ē nisi venīale pctm̄. sicuti q̄n captat aliq̄ leuis placentia ī laude alicuiꝰ. ꝛ ℔ ē pctm̄ veniale. nisi aliō malū se admisceat. Hoc dico ppt illū q̄ p tpe illo ordīare ōberz laudē suā et reg̃tiari ōo vl̄ ad aliū pfectū ad quē teneť p tunc. ꝛ ipe ℔ omittit Scda cā ppt quā vana gl'ia eēt peccatū mortale /est ppt opꝰ vl̄ materiā p quā vana q̄rit doxa. ¶ Et fit ℔ tribꝰ modis. Quia vel opus ē malū de se et pctm̄ mortale. et ibi nō ē dubiū q̄n q̄rere gl'iam pessimū est peccatū mortale. sicuti q̄rere gl'iam de occidendo pbū hominez. de igne imposito. de rapiendo femias bonas/exprobrare alteri

vl' vindicãdo se iniuste de altero. ¶ Aut op⁹ de se bonũ ẽ. vt ẽ facere elẽosynas/ieiunare orare. Et ibi attendere oꝑtz quõ vana q̃ritꝫ gl'ia. Uel. ſ. p fine p̃ncipali. ⁊ ℔ ẽ peccatuz mortale. q: ſm rectã rõem op⁹ bonũ nõ dz ordiari ĩ pei⁹ opus ſicut in finẽ p̃ncipalẽ. quẽadmodũ pctũ mortale ſm doctores ẽ ſi q̃s p̃dicet p victu habẽdo p̃ncipaliter. ⁊ tñ vnũ ⁊ alterũ eſt ſm ſe bonũ. ſz ordiatio puerſa eſt ⁊ reuerſa. Si autẽ gl'ia ſurrepit ĩ dicto ⁊ctuoſo ope nõ q̃ſi p̃ncipal' finiſ aut p̃ncipal' cauſa ad faciendũ idem opus/ nõ eſt pctũ mortale. Nihilomin⁹ ꝓſiliũ bonũ eſt auferẽdi eã ⁊ expellẽdi q̃ctũ p̃t. ad finez q̃ totũ puri⁹ fiat ⁊ ad vitandũ piculũ ponendi p̃ncipalẽ intentõez ĩ illa laudatione. Amplí⁹ etiã caueri debz iſtud tã in ſpũalib⁹ bonis q̃z tpalib⁹ p tãto q̃ p̃cioſiora ſũt ¶ Poſtremo op⁹ bonũ p̃t eẽ indifferẽs. ℔ ẽ dictũ. q̃ ꝺ ſe nec bonũ ẽ nec malũ. vt eſt habere tunicã nouã. diuitias. aut pulcritudinem. Et ĩ his reb⁹ hr̃e gl'iaz de ſe nõ ẽ mortale peccatum. Et dico notãter de ſe. quia alia p̃ñt eẽ picula q̃ caueri debẽt. vt. ſ. ſi mulier quedã ſcit q̃ p tunicas ſuas dat alĩ⁹ occaſionẽ peccãdi. aut p ſuũ pulcrũ ſmonẽ. aut p nimis oñendo ſuã pulcritudinem. aut p bene chorizare/ ipa teneꝯ dimittere. Qñq; eccl'ia phibet talia opa/ ſic̃ torneamẽta. aut choreas ĩ certo tpe et loco. Non dico ego cauendã oẽm occaſionẽ p̃ quã aliuſ peccare poſſz/ q: fieri nõ p̃t. ſz nihil fieri dz ad hũc finẽ q̃ ꝺ ſtultã placentiã aut fatuum deſideriũ aut alit'/ali⁹ peccet. Et ſi ſcit̃ p certo q̃ daꝯ cã alteri ita peccãdi/ caueri dz ſm poſſe. Mlier enĩ nõ teneꝯ neq; debz deformare ⁊ defigurare ſe aut veſtire ꝺ ſacco/ aut nũq; ire pl⁹ ad eccl'iaz/ q̃q; ſciat q̃ aliq̃ ſtulti ſtulte eã ꝓcupiſcũt. tñ ſicut dictũ eſt diſplicere ei debz. ¶ Per hec que dicta ſũt p̃t ſciri q̃ hypocriſis aut iactãtia ſũt peccata mortalia aut nõ. ¶ Quãtũ eſt de inobediẽtia aut de iudicãdo aliũ ſpẽales faciam ꝓſideratões. Et de ꝓtẽptu ⁊ dedignatõe et ſuꝑbia q̃ hr̃ erga deũ. ſic̃ lucifer ⁊ phariſei.

Lõſideratio q̃rta

Qñ ſuꝑbia eſt mortale peccatũ aut vẽiale.

Suꝑbia erga deũ hr̃i põt p ℔ q̃ putaꝯ hr̃i gr̃a quam q̃s nõ hz. aut per ℔ q̃ q̃s putat eã aut vult hr̃e de ſeipo. ſ. p ſuã ſapiam aut fortitudinẽ. aut pulcritudinẽ. aut p hoc q̃ putat eã bñ meruiſſe erga deũ. quaſi de⁹ ita teneaꝯ facere. et q̃ aliꝯ faciẽdo iniuſte faceret. Aut p ℔ q̃ q̃s putat et vult hr̃e gr̃iam a deo q̃ſi p ſe ſolo. ⁊ de hoc ipe ſuꝑbit. ſicut peccauit phariſeꝰ q̃ reddebat gr̃as deo de bonis ſuis. q̃ bñ factũ ẽ. ſed in ℔ ipe deficiebat q̃ gaudebat q̃ alĩ nõ habebãt illa. vt publican⁹. Et ℔ ſignũ erat q̃ putabat clare q̃ bõa ſua cẽnt de ſe. nõ autẽ de deo ſolũmõ. Al's enĩ nõ ſe pl⁹ gl'ificaſſet q̃z ſi bona illa fuiſſent in alio ¶ In trib⁹ vltimis caſib⁹ ſuꝑbia ſemper ẽ peccatũ mortale/ ſi aſſit deliberatio ⁊ plen⁹ cõſenſus. quẽadmodũ ſp̃ itelligo qñ de pctõ mortali loq̃r ⁊ añ ⁊ poſt. In p̃mo caſu eſt p̃ſumptio/ q̃ p̃t eſſe pctũ veniale ſolũ. Solũ dico qñ ipa ꝓtingit p ignorãtiam. aut ipm putare nõ ẽ certũ neq; affirmatuz. Exẽpli gr̃a. Aliq̃s p̃t cogitare q̃ confeſſus ſit aut bñ penituerit. q:. ſ. ad ℔ ſatis bonas habz apparẽtias/ q̃q̃z forte nõ ſit ita. Eſt itaq; ſecur⁹ nõ ſe ſimpliciter aſſecurare in talib⁹ q̃n ſp habeaꝯ rõnabil' timor diuiõrũ iudiciorũ et hũane fragilitatis Et in ℔ peccauit ſctus Petr⁹ q̃ tenebat q̃ moreꝯ pro chriſto ieſu/ ⁊ plures alĩ ꝓfiteꝯ. q̃ putãt q̃ ℑ temptatõs mirabilia faceret. ¶ Eſt etiam bñ ꝓſiderãdũ et aduertẽdũ in hoc peccato ⁊ in alĩs q̃. ſ. aliq̃ recte iudicaꝯ ⁊ ꝺr q̃ oĩa habeaꝯ a deo. ⁊ ſine ipo nihil valeret ⁊ tñ totũ fit in cõtrariũ. p eo q̃ volũtas nõ eſt iudicio rõis cõformis. Et dici p̃t talib⁹ q̃ ipi ſeipos ꝓprio ore ꝓdemnãt. Si enim dicit q̃ totũ habes a deo. cur gl'iaris tu et deſpiciſ aliũ ac ſi de teipo haberes. Hoc apte videmuſ in luxuria. q̃ hõ iudicat ⁊ bene ſcit q̃ talis res eſt pctũ. et tñ facit. Attendum eſt itaq; q̃ rõ ⁊ volũtas ſp̃ ſint cõcordes in bono. ⁊ totũ p̃ſpabiꝯ.

Lõſideratio quĩta

Qñ iudicare aliũ eſt peccatũ. ⁊ quale

Iudicare alium venit de ſuperbia. Poteſt aũt hoc iudiciũ fieri ꝺ operib⁹ alterius. vel de ipamet perſona. Et hoc fit duob⁹ modis. Uno modo p certitudinẽ. altero p p̃ſumptõnem leuem ſolũmodo et ſuſpitionẽ. ¶ Judicare alium firmiter eſſe malũ erga deũ ⁊ iuſte dãnadũ p̃ctũ eſt mortale ꝓtra bonitatẽ ſp̃uſſancti. q: ĩ vno momẽto ſp̃uſſanc⁹ pt hoiem facere bonũ. ſicut Paulo fecit. Marie magdalene. et multis alĩs. Et poteſt homo eadem hora penitere. Eſtq; ſtultũ ⁊ iniuſtuz

ũdicare de ꝫ qđ nescitur. qđ citi⁹ ũdicari dz ad bonũ q̃ꝫ ad malũ. ¶ Judicari ð operiby ꝑ esse qñ opera de seipis sũt talia q̃ q̃cunq; modo ipa nõ ꝑñt bene fieri. nec per bonã intentionẽ /nec alio mõ. Et ibi ꝑ bene ꝑ certo ũdicari q̃ sunt mala. ⁊ q̃ alter male fecit. Si opa sunt indifferẽtia/ vl' talia q̃ ꝑñt bñ et ꝑñt male fieri ũdicare pro certo q̃ mala sint. nisi aliꝫ appareat est peccatũ mortale. qz tãcito /imo citi⁹ ũdicari debz bonũ q̃ꝫ malũ qñ fieri poterat bene. ¶ In hoc tñ casu ⁊ in alijs haberi ꝑñt sine mortali pcõ aliq̃ suspitões et ũdicia leuia q̃ꝫ bonũ sit eas cauere Et caueri dz bene nec i tali casu q̃s malũ loq̃tur /aut diffamet aliũ/ꝑ tales leues ꝓsumptões. ⁊ spẽaliter in affirmãdo eas pl⁹ iusto aut ꝫ bonũ alt⁹ Sicuti ad faciendũ mori hoĩem ꝙuẽit certissimũ habere ũdiciũ. ⁊ sil⁹ in exulãdo si ue relegãdo extra patriam hoĩez. vel ĩ aufe rendo sibi bonã suã famã notabiliter. In quo tñ dãno nõ ẽ tale piculũ ¶ Secdz ea q̃ hic et pri⁹ antea dicta sunt sciri ꝑt/ qñ hr̃e dedignatõem de primo ẽ peccatũ mortale aut nõ. ⁊ etiã ꝑ ea q̃ dicenk de ĩuidia et ira. ¶ Et sciendũ q̃ ũdicare suos supiores mlto pei⁹ est q̃ꝫ de alijs.

Consideratio sexta

Qñ ꝙceptus supioꝝ est pctm̃ ⁊ quale

Ontẽptus seu despectus supioꝝ ⁊ per ꝫ nõ obedire/ ẽ speciale peccatũ supbie. Et ẽ sp mortale qñ ex certa scia fit trãsgressio mãdatoꝝ suoꝝ supioꝝ/principaliꝫ ⁊ solũmõ ꝑ eo q̃ ipi ꝫ ꝓceperũt. quia ibi ꝑpe est ꝙtempt⁹. Aut qñ nõ reputanꝫ nec fit vis de ꝓceptis eorum. ac si ipi hoc nõ ꝓcepissent. ⁊ ꝑ hoc nõ obedik. Quãdo tñ trãsgressio fit mãdatoꝝ a supioribꝫ datoꝝ ꝑ aliq̃ fragilitate aut ꝓ alia cã. nõ est hoc nominãdũ pctm̃ ꝑ ꝙtem ptũ. Et hoc ẽ valde ꝑsiderãdũ. spẽaliꝫ inẽ religiosos. ⁊ generaliꝫ ergo omnia ꝓcepta facta ꝑ hoĩes /nõ ꝑ deũ sine medio. Sepe ei transgredi ordinatiões eorũ ⁊ regulas nõ ẽ peccatũ mortale. Et dicere aliꝫ esset nimis durũ. Sed tñ qñ ꝙceptus accedit qual' dictus est/nõ erit excusatio mortal' peccati ¶ Hoc in loco scire debetis q̃ nõ te nemur obedire supioribꝫ nr̃is nisi in casibꝫ in quibus ipi sunt nobis supiores. ⁊ in q̃bꝫ di ordinatõne aut nr̃a volũtate nos ei summisimus. Quia si epiſcop⁹ meus ꝓcipet ingredi religionẽ. ego nisi vellẽ nõ facerẽ. nisi publicũ fecissem pctm̃ ꝑ qđ hoc meruissem. Sil⁹ dico de abbatiby. De dñis tpalibus De patre ⁊ matre.

Cõsideratio septia

Quãdo ĩuidia est pctm̃ ⁊ quale

D i

Huidia de se ẽ peccatũ mortale. qz ꝓtraria ẽ charitati. qz de bono dolet alieno ⁊ gaudet de malo. ¶ Tñ ꝑsiderãdũ est q̃ ĩuidia aliq̃ surgit ex motione naturali. quẽad modũ aliq̃ ex natura sua corrupta sunt ĩuidi. sicut videm⁹ ĩter canes. Et sil⁹ de alijs vicijs. Et tal' motus ĩuidie nõ ẽ pctm̃. qz nõ ẽ in nr̃a potestate Et sil⁹ dico de oĩb⁹ motib⁹ quos a natura habem⁹. Et hoc intelligendũ ẽ q̃ñ ꝙsensus nõ iungit. ¶ Secdo ĩuidia subrepit ꝑ deliberatõem quandã. nõ tñ pfectã nec plenã seu ꝙpletã. Et hec appellat ꝓmus motus q̃ñ nõ auferk q̃ꝫ cito q̃s facere possz. q̃ꝫ q̃ auferak añq̃ꝫ habeak plenus ꝙsensus ⁊ ĩcipit displicere. ⁊ hec nõ est nisi veniale peccatũ. Et sil⁹ ẽ in oñi pcõ generaliꝫ ¶ Tercio dolor de bono alteri⁹ põt ꝓtingere sine ĩuidia. videlicz qñ dolor hmõi ideo est. qz tale bonum euenit ad damnũ alteri⁹ bone psone. aut ppli q̃ ñ demeruit. vt si mal⁹ hõ habeat ptãtem grandem ꝑ quã mala faciat/ põt haberi tristicia ꝑ eo q̃ talẽ habet ptãtem. ¶ Quarto dolor ille de bono alteri⁹ accidit ex volũtate ðliberata ⁊ certa sciẽtia /sine cã bona. ⁊ hec est sp peccatũ mortale ¶ Per ꝫ bñ possum⁹ scire quãdo detractio ẽ mortale peccatũ aut nõ. Detractionẽ dico de altero male dicere per odiũ vl' ĩuidiã. Quia male dicere de alio ꝑ fine bono/ad cauẽdũ ne faciat malũ. aut ꝑ ei⁹ correctõe. aut cautela officij facere. vl' dare testimoniũ veritati nõ est pctm̃. si alia mala volũtas nõ admisceak. Et si hoc fit solũ ꝑ facilitate loquendi. siẽ sepe ꝙtigit. ⁊ malũ qđ dz nõ cedit ad magnũ dãnũ alteri⁹ vl' fame ipi⁹ pctm̃ ẽ veniale. Sz tñ dãnũ possz cẽ tale q̃ facilitas loq̃ndi nõ excusaret. qz cauẽda ẽ leuitas dicẽdi q̃ñ ad dãnũ gñde alteri⁹ cedit. ¶ Cõfortiť videre possum⁹ q̃ñ deridere alterꝫ aut maledicere ẽ pctm̃ mortale aut ñ fm malũ qđ ideveẽit ⁊ itẽtionẽ faciẽtz /⁊ irã quã alter ĩde suscipit. aut ꝑt r̃cipe ꝙsil⁹ aut rõnabil⁹

Cõsidera. octaua

Quando ira est peccatũ. ⁊ quale.

Ira de se est mortale peccatũ. qz ira est desiderium vindicte z male volendi alteri/qđ est charitati ꝯrariuꝫ. Tũc sicut ī ꝓhabitis/ita z hic debz ꝓsiderari q̄ q̄nq̄z ira accidit p bonã causam z ad bonũ finẽ. qđ fit q̄n ꝗs irascit ꝓpt̄ vicia/ñ aũt ꝯ ꝓsonã. Et sic etiã irasci debem⁹ ꝯ ꝓpria vicia z ꝯ aliena ꝗlibet iuxta se z �means statũ suũ. sicuti iudices ꝗ debẽt punire malos de suis malefactis. Et ꝗlibet tpe z loco dz se opponere aduersus mala q̄ videt fieri siue p ꝑces siue p bonas exhortatiões aut p sil'es modos. Ira aliq̄n nõ est nisi pua aut nulla affectio amoris erga aliũ. vti q̄n non desiderat ei nec bonũ nec malũ. z est hic defectus aut diminutio charitat'. Nec ẽ peccatũ mortl'e nisi q̄n ꝓrim⁹ videt ī extrema necessitate. quia tũc adiuuãdus ẽ sub pena mortal' peccati si fieri põt. ¶ Q̄nq̄z ira non accidit nisi ex ꝗpleriõe naturali. sic hoies antiq̄ z melancolici sunt de sua natura iracũdi. z ira tal' nõ est pctm̄. ¶ Ira q̄nq̄z vẽit p subitũ motũ z impfectã deliberatõez. z nõ est nisi vẽiale pctm̄. Sz si venit ꝓsensionẽ pfectã pctm̄ erit mortale. ¶ Nihilominus ira nõ dicit q̄nq̄z desiderium vindicte ꝫ ẽ q̄dam ī patiẽtia de facto alteri⁹/absq̄z ꝫ q̄ desidereť ei malũ. ꝫ nõ est ꝓpe ira/nec est mortale peccatũ/si impatiẽtia nõ sit tal' q̄ ex toto ī pediat rationẽ z opatõez alioꝝ bonorũ. ¶ Ulteri⁹ ꝓsiderãdũ ẽ q̄ bñ põt desiderari q̄ malefactũ alteri⁹ puniať p iusticiaz z p iudices ad ꝫ ordinatos et ad finẽ q̄ ꝗs gaudeat iure suo. z ꝫ nõ ẽ pctm̄/tm̄ se ñ admisceat mala volũtas. hoc ẽ q̄ nõ pl⁹ desideret damnũ alteri⁹ q̄z recupare iura sua. ¶ Et ſm ꝫ qđ dictũ est/iudicari põt q̄n minari vel vilipẽdere alterum p iram est peccatũ mortale/aut nõ/ſm scz q̄ p talia facta recipiť vindicta z nocet ꝓximo. ¶ Etiaz q̄ modo maledicere alteri p deliberatõem impcando et optãdo ei malũ ginde ẽ peccatũ. Et q̄ modo etiã blasphemare despicere/ac denegare deũ z sctõs z sctãs ei⁹ cã ire sue/ẽ blasphemia z villanũ mortale pctm̄. si ꝑsona tũc scit aut scire dz ꝫ qđ dicit z facit. De iuramentis dicet in seq̄ntib⁹.

Cõsideratio nona.

Q̄n acedia est peccatũ. z quale

Acedia ex se nõ ẽ mortale peccatũ. qz nõ dicit nisi tediũ boni spũalis. sicq̄z ñ ẽ nisi diminutio feruoꝝ charitatis. ¶ Si tediũ hoc est de bono spũali laborioso/tũc est naturale. Natura enī refugit laborẽ. z hoc nõ est peccatũ. qz motus iste nõ est in nr̃a ptãte. Et si ꝓsentiť tali motui adhuc nõ ẽ nisi veniale pctm̄. Pro generali ą̄ppe regula tene/q ꝓsensus ad id qđ solũmodo est veniale pctm̄./ nõ est nisi veniale pctm̄. ¶ Sed si tediũ ẽ tale q ꝑ ipsũ omittiť fieri ꝫ ad qđ quis tenet ꝑ ꝑceptũ/ clarẽ ẽ q ibi est mortale pctm̄. ¶ Aut si tedium ẽ tale q displiceat etiã viuere. ac per ꝫ cadat ꝗs in desperatõem. sic faciũt hi q̄ seipos occidũt. pctm̄ est mortale. ¶ Penes ꝫ cõsiderari põt q̄n acedia dicẽdi horas z audiẽdi missã pctm̄ est mortale aut ñ. Quia si ꝗs tenet dicere aliq̄d p ꝑceptũ aut p votũ z p acediã omittiť/pctm̄ ẽ mortale. Si tm̄ ꝑs dimittiť vl' omittiť pua. vl' si fiãt alii ꝗ leues defectus/p ꝫ q̄ nõ bñ attendiť/ nõ oportet dicere q̄ sp̃ sit mortale pctm̄. Et q̄z/uis bonũ sit attẽdere/tm̄ si ꝗs de certo proposito nõ ipedit se ab attẽdendo/faciendo aliq̄d qđ totaliť auferat intentõez/siue hoc fiat p cogitatõem siue p opus/ nõ oportz reꝯcipe. nec est mortale pctm̄ q̄z uis de alio cogiteť. Sz si p certã deliberatõez in dicẽdo horas ꝗs ꝓcipit se ipediri ab attẽtõe/z ita vult remanere ita se ipediri. cogiť reincipe. qz sic soluẽdo nõ quitatur ꝗs. ą̄ppe quia tolliť bonũ ꝓpositũ qđ in ꝓncipio habebatur ad finẽdũ deo. ¶ Estq̄z sciẽdũ q̄ ꝗlibet ꝑsona christiana de rõnabili etate dz audire missam dñicis diebz z festis ꝓceptis nisi habeat excusatõez rõnabilẽ. ſm ordinatiõnẽ z cõsuetudinẽ patrie. vbi ipa ẽ z quã ꝓlati volũt z ordinãt z sufferũt vl' ꝓmittũt

Cõsideratio decia

Quando auaricia est peccatũ. z quale

Auaricia est inordiat⁹ appetit⁹ habẽdi aliq̄d. Et fit ꝫ q̄nq̄z in retinẽdo. q̄nq̄z ī acq̄rẽdo. q̄nq̄z in desiderãdo. ¶ Et liq̄d desiderať ą̄nq̄z modis. ¶ Primo bonũ alteri⁹. z taliť q̄ auferret si fieri posset. z ibi est peccatũ mortale. qz ẽ furtuz cogitatõis. ¶ Sedo desiderať aliq̄d illicitũ p certã sciam z deliberatõem ꝓpletã. vti scz aliq̄s nõ dign⁹ desiderat ꝓpositurã. aut esse iudex. de q̄ sentit aut sentire debz q̄ ad hoc est indign⁹. z ibi est mortale peccatuz. ¶ Tercio põt appeti bonũ alteri⁹ vl' res non licita p voluntatẽ nõ absolutã/sed sub conditõe exꝑssa vl' intellecta. vt dicẽdo. vellez

hoc vl' hoc si possem habere absq; offensione dei/aut sine dāno alteri⁹. vl' si esset dign⁹ Et hic nō est pctm̄/vl' est veniale peccatū. Nec oportz q' sp cogitet ꝺditio /sufficit q' subitelligat. Est etiā itelligēduz q' p tales optatōnes aut desideria nō omittat fieri ꝑ qō ꝺs facere teneat de bonis alibi. ⁊ ne generent in corde mali motus q̄ postea auferri nō possint. sicut cōtingit in isto pctō auaricie. et pl⁹ in pctō luxurie. quia i tali casu ꝓt esse mortale pctm̄. ¶Quarto desiderāt res nō necessarie et superfluitates p desideriū nimis ardens. et tale q' mēs impedit totaliter ad cogitandū de ꝓpria salute. ⁊ ibi ē cupido vl' sollicitudo pessima que est in euāgelio ꝓhibita. ⁊ ē pctm̄ mortale. ¶Quīto desiderat p amorē nimis magnū. nec tm̄ talem q' ꝺs vellet offendere vl' omittere ad cogitandū de ꝓpria salute. ⁊ ibi ē pctm̄ veniale. Et ꝓt amor sic esse tpatus q' nō erit peccatū/imo meritū fm bonū finē intētū. ¶Auaricia in acq̄rēdo est multz modis. Acq̄rit enī aliq̄n p iniusticias et fraudes ⁊ vias illicitas. ⁊ ibi ē peccatū mortale/q̄n ars qua acq̄rit est peccatū mortale. sicuti in ꝓiurādo aut trāsgrediēdo mādata dei. sicuti ē ꝺ stultis muliercul'. vti ē de vsurarijs et falsis mercatoribꝫ qui mentiūt ⁊ iurāt suas merces alias esse q̄s sint. vti in ludis ꝓhibitis. Quēadmodū etiā q̄n omittit fieri debitū diebꝫ dñicis de audiēdo missam p mercādo nisi aliud excuset. vti esse ꝓt in aliq̄bus casibꝫ. ¶Acq̄rit aliq̄n p media q̄ non sunt nisi venialia pctā. vt p ẏba ociosa ⁊ iocosa ⁊ mēdacia ad risum dños puocātia. ⁊ pōt esse ibi sepi⁹ veniale dūtaxat peccatuz. Et si aliq̄ facerēt sicut fistulatores aut ioculatores. aut sicut q̄ sil'ia exercēt ad lucrandū vite necessaria. q̄ aliā artē nō sciūt /nō auderē dicere q' ceēnt extra statū salutis. Quia dñi ad auferendū eoz melācolias q̄ eis supueniūt occasiōe magni oneris qō portāt capiūt inde solaciū ⁊ deductōez in talibus rebus. et aliq̄n etiā popul⁹. ¶Hic possz audacter fmo fieri de mercātijs quādo peccāt in eis et quādo nō. ⁊ de modis ꝓmittendi vsuras. sed causa breuitat' trāseo illa facilit ad ꝑsens. ¶Auaricia est in retinēdo. q̄ si retineā alienū sciēter et ꝺ placitū eius cuius res illa ē. taliter q' si ipe sciret nō sibi placeret. ⁊ nō habeā volūtas restituēdi tpe ⁊ loco. Sed si res talis est et istiusmodi hominis q' certam habeo confidentiā q' ille cuius res ē nō haberet ꝺ isplicentiā q' ego haberē. ⁊ me cū illa iuuarē. Uel q' ad ꝓsens nō habeo ꝓmoditatē restituēdi sine aggrauatōe magna. et alter de ꝑ nō damnificāt granditer. ⁊ habeo voluntatē restituendi tpe ⁊ loco. ibi nō ē in retinēdo peccatuz mortale. ¶Scōo retineri ꝓt id quod necessariū ē ꝑ se et ꝑ suis fm q' req̄rit ad statuz ⁊ dignitatē et alia q̄ iuste exercent ⁊ habentur. ⁊ hic nō ē peccatū ¶Tercio retinentur superflua et q̄ nihil ꝓficiūt ad necessitatem ⁊ ad statū hois. ⁊ ibi sepe est pctm̄ mortale. ⁊ spēaliter q̄n ꝑ fit p ardens desideriū habendi vl' acq̄rēdi qō satiari nō potest. Et huⁱ⁹ signū est q' pl⁹ eligit q' res putrescat ⁊ vastet q̄s q' tradat ad vsum ⁊ fructū. Sz tm̄ amor retinēdi talia nō necessaria ꝓt esse ita paru⁹ q' non erit nisi pctm̄ veniale. Et spēaliter si tūc nō occurrat vl' cōpareat pau p q̄ sit in pic'lo mortis nisi ei succurrat. q' tūc teneat aliq̄s iuuare ꝓximū tam de superfluis q̄s de his q̄ sunt necessaria ad statuz. non autē de his q̄ sunt necessaria simplicit ad victū. quia meli⁹ ꝺbeo me amare ⁊ vitā meā q̄s alteri⁹. Et ibi data ē general' regula q̄n dari ꝺz elēosyna sub pena pcti mortal'. tūc scz q̄n videt alt⁹ in pic'lo mortis /nec videt quō ei succurrat p aliū. Tūc enī teneat q̄s occurrere sub pena pcti mortal' si facere ꝓt sine pic'lo tali in q̄ alter est/qō nominat extreme necessitatis

Consideratio .xi.

¶Quādo gula est peccatū. ⁊ quale

Oulla ē desideriū aut appetit⁹ deoz ꝑ diat⁹ in māducādo. ⁊ est de se veniale. ¶Et pōt euenire q̄nq; modis. Aliq̄n appetit⁹ ē solū ex natura /q̄n natura liter desiderat māducare ⁊ bibere q̄n fames aut sitis habeat. et in hoc nō est pctm̄ nec in delectatōe q̄ naturaliter ē in māducādo. q' ꝑ nō est in nr̄a ꝓtāte ¶Scōo vltra desideriū ꝑ iungit q̄n q; desideriū voluntariū ⁊ placentia in delectatōe. ⁊ ibi est pctm̄ veniale. ¶Tercio q̄n fit trāsgressio alicui⁹ mandatoz dei vl' eccl'ie. sicut ieiuniorū statutoz ꝑ gulā sine cā ratōnabili. Q̄n tm̄ ꝑsona ḡiditer se ḡuaret in ieiunādo. s. vl' ꝓpt' et⁹ senectutē/vl' infirmitatē/aut nimiā iuuentutē. aut ꝓpt' laborē q̄ est ei vtil' et necessari⁹. vl' q' nō habz vnō pascat vna vice. aut q' habet infantē quē lactat et nutrit. Jn casib⁹ istz ⁊ sil'ib⁹ nō teneat ꝑsona ieiunare. imo

peccaret aliqñ si ieiunaret. qz aliqñ ḡuaret naturã suã et cõplexionẽ nimis. ¶Quarto qñ tale placitũ habeꝯ in mãducãdo qꝫ preponꝫ diuĩo amori. hoc est dictũ qꝫ potius fieret trãsgressio mandatoꝝ dei q̃s qꝫ abstineꝯ a mãducãdo. ꝛ ibi ẽ peccatũ mortl'e. sicut si aliq̃s ꝓpꝫ suũ gulosum manducare vult rape alienũ. aut nõ vult ire ad eccl'iaz qñ ad ℔ teneꝯ. aut qñ sciẽter omittit facere aliquod mãdatorũ dei ꝓpꝫ nimiã suã ꝛplẽtionẽ aut inebriatõem. ¶Et hinc scit quando ebrietas est pctm̃ / et qñ nõ. Quia si q̃s cadit in ebrietatẽ fortuitu ꝓ potatõez maiorẽ q̃s sit rõnale. vel forti⁹ vinũ q̃s putauit peccatũ ẽ veniale. Si aũt ꝑsona bñ ꝛcipit ꝛ videt ꝛ scit malũ qđ accidit ex inebriatõe ꝛ nihilomin⁹ ꝓ gulositatẽ inebriat se sciẽter ipe peccat mortal'. Et sil' facit ille q̃ aliuz ꝓ maliciã inebriat. aut ꝓ inebriati malo. s. vel ad decipiendu vl' ad infamãdũ. ¶Est q̃s ꝓsiderãdũ qꝫ si ꝑsona teneꝯ ꝓ votuz aut ꝓ generale ꝓceptũ eccl'ie. aut ꝓ penitẽtiã ieiunare. et accidit sibi vnũ aliqđ de supĩ memoratis ipedimẽtis ꝓ q̃ grauareꝯ / bonũ ẽ qꝫ petat cõsiliũ de nõ ieiunãdo a suo ꝓlato. vl' ad min⁹ a suo curato aut ꝓfessore / si cõpetẽter fieri potest et req̃ri ad habendã maiorem securitatẽ.

¶Consideratio. xii.

¶Quãdo luxuria est peccatũ. ꝛ quale

LUxuria de se est ꝫ mandatuz dei. Et fit multis modis. Quia aliqñ nõ est nisi ī ꝓmo motu cogitatõis. ꝛ ibi ẽ pctm̃ veniale. qz ꝓsensus nõ est ꝓfectus. ¶Scdo ꝓt hr̃i ꝓsensus ad delectatõnem q̃ est in ope luxurie qđ esset pctm̃ mortale. ꝛ ibi est pctm̃ mortale. Et sil' accidit ī aliq̃s pctis. vti aliq̃s posset tantũ delectari in cogitãdo quõ su⁹ inimic⁹ hr̃et magnũ dolorẽ aut infortuniũ qꝫ peccaret mortal'. posito qꝫ ℔ maleficiũ nõ vellet facere suo inimico. Sil' ꝑsona ꝓt cogitare de delectatione quã habẽt illi q̃ peccãt ꝓ luxuriã. ꝛ ī ℔ habere bñ placitũ ꝓ deliberatõem perfectã / qꝫ peccabit mortal' / posito qꝫ nolit tale opus facere. Aliꝯ esset si q̃s acciperet delectationẽ ī his q̃ de se nõ sunt nisi vẽiale peccatũ. qz ꝓsensus ī pctm̃ vẽiale ñ ẽ nisi vẽiale pctm̃. ¶Tercio ꝓt haberi ꝓsensus ad opus carnale extra mr̃imoniũ. ꝛ ibi sp̃ ẽ peccatũ mortale. ¶Quarto aliqñ nõ solũ teneꝯ mala volũtas ī corde. imo etiã nutrit ipa a foris ī videdo ꝛ loq̃ndo vl' tãgẽdo se vl' aliã ꝑsonã. ꝛ ibi sp̃ ẽ mortale pctm̃ / sicuti volũtas ex q̃ seq̃t op⁹ ẽ peccatũ mortale. ¶Ecce videtis q̃t pctã mortalia fiũt sepe qñ teneꝯ mala volũtas. ꝛ spẽal' ī chorei⁹ ꝛ ī alijs iocũditatib⁹ secl'i. Aliꝯ dicẽdũ foret si ñ haꝯ mala volũtas ab intus. qz videre pulcritudinẽ m'ieris fieri p̃t sine pctõ. vl' qꝫ ñ erit nisi pctm̃ curiositatis. Debz etiã cauere ꝑsona / femina dico qꝫ nõ det cãm peccãdi alteri ꝓ visum aut trãsitũ suũ / aut sermonẽ aut tactũ. qz ibi esset pctm̃ / posito qꝫ ñ vellet peccare carnaliꝯ. qz etiã caueri ꝺbẽt picula q̃ eueniũt ꝓ malos mor⁹ q̃ ide exurgunt. ¶Quinto cogitari p̃t de pctõ carnis ad ꝓfitẽdũ vl' ad cauendũ. vl' solũ ꝓ ꝺitõnem. dicẽdo si nõ essz ꝫ mãdatũ dei taꝯ resfieret aut talis. ꝛ ibi sepe nõ ẽ pctm̃. vl' nõ ẽ nisi veniale. Sz tñ qꝫ caueaꝯ mal⁹ ꝓsensus ꝫ mãdatũ dei. ꝛ qꝫ taꝯ cogitatio ñ inflãmet se nimis. De ℔ pctõ scripsi diffusi⁹ alibi ī vno tractatulo noiato speculũ aie.

¶Consideratio. xiii.

¶De mendacio ꝛ quale peccatũ est.

QEntiri ad damnũ magnũ alt'i⁹ q̃ n[illegible] est pctm̃ mortale. Mẽtiri ꝓ iocũ. aut ad vtilitatẽ suã vl' alteri⁹ / sine dãno alteri⁹ ẽ pctm̃ veniale. ¶Et sciendũ qꝫ bñ p̃t celari aliq̃ ꝟitas sine mẽdacio ꝛ sine pctõ. Sz tñ oñe mẽdaciũ est malũ ꝛ pctm̃. qz fit abusus loq̃le q̃ ordiata est ad ℔ manifestãdũ qđ ẽ ī corde. ꝛ p̃ncipaliꝯ ꝓpꝫ ℔. qz si dareꝯ licẽtia mẽtiẽdi sine pctõ destrueret tota fiducia societatis q̃ est inꝯ homes. qz nesciret qñ ꝟitas diceret. ꝛ qñ ñ. exquo mẽtiri posset licite ī aliq̃ casu Quãtũ ad opa bñ põt fieri aliq̃d ad aliã intentionẽ q̃s ad eã ad quã accipiũt videtes. ad celãdũ se in certis casib⁹ / sicut faciunt q̃ insidias aptãt ꝛ faciũt in bellis.

¶Consideratio. xiiii.

De iurando ꝛ qñ est mortale.

IUrare falsuz sciẽter. in omĩ casu est pctm̃ mortale. siue in reb⁹ seriꝯs. siue in iocis. Sz si ꝓ inaduertentiã aut facilitatẽ loquẽdi peieraꝯ põt esse veniale pctm̃. quãq̃s mala ꝓsuetudo nõ excuset eos qui ꝓ ipaz ꝑiurãt. Ibi vides q̃s grãde malũ ẽ assuescere se iuratõib⁹ Et accipiꝯ iuramentũ ad intẽtionẽ ei⁹ cui fit. ꝛ ꝫm vsum cõez intelligẽdi. qz q̃ arte iurat falsuz arte ꝓ

iurat. Et ꝗ̄tū ad iuramētū de futuris /ꝑsona stati piurat tūc cum hz volū tatē firmā/ nō implēdi. vel qz nō complet de facto.

Consideratio .xv.

De correctione fraterna.

Nos tenemur sub pena mortal' peccati corrigere bonis ꝓmōibz vl' aliter nostr̄ ꝓximū qñ scim⁹ q⁹ malefacit. ⁊ certū tenet q⁹ p illā correctōem q̄ ei fiet ipe se ꝓtinebit/ ⁊ aliē nō. Sed si estimat q⁹ nihil ꝓficiat. ⁊ q⁹ forte pei⁹ faceret /vl' p/ seq̄ret vel odiret is q̄ talē instrueret. tūc nō tenemur ꝓximū corrigere. nisi sim⁹ iudices vl' publica officia habētes. qz esto q⁹ malefactor irascat/ aut nō/ ipe ē puniēd⁹. nisi esset q⁹ forsitan ꝓpt̄ hoc mai⁹ malū aduenire reipublice ⁊ bono cōmūi. Et intelligit etiā hoc qñ publica sunt peccata.

Consideratio .xvi.

Qñ facere cū ꝓscia ē pctm̄ mortale aut nō

Uecunq; ꝑsona q̄ firmā habz conscientiā de aliq̄ q⁹ sit pctm̄ mortale. et in illa ꝓscia ipa hoc facit /peccat mortalit. ꝗ̄tūcūq; res illa sit nō mala. Hz tales false ꝓscie sepe refutari debēt/ ⁊ auferri ad iudiciū magis sapientiū. Et ē intelligendū qđ dicit de ꝓscientia firma. qz ꝓpt̄ q̄sdam faciles dubitatōes q̄ habent/ ⁊ q̄s nō ē facile auferre qñq; /nō optz q⁹ hoc qđ dictū est habeat locū. ex q̄ habet fortior cōscientia ad contrariū.

Cōsideratio .xvii.

Quō de duobz malis min⁹ ē eligendū.

Uotiescūq; p suum factū aliq̄s cadit i tales laqueos q⁹ effugere non pōt absq; peccādo /tūc dz omittere ⁊ cauere ne faciat id qđ de se pei⁹. Quē admodū si q̄s iurasset occidere aliū. ipe dz nō tenere suū iuramētū. et nō occidere aliū. Et sil' dico de oīb⁹ iuratōibz et de oīb⁹ minis ꝓmissiōibz ⁊ votis /p q̄ pei⁹ fieret ea seruādo q̄s omittēdo ꝓpt̄ supueniētes casus fortuitos. vel qz facte sūt stulte ⁊ ip̄rouide.

Cōsideratio .xviii.

Qñ ignorātia est peccatū. ⁊ quomodo.

Ignorantia accidere ꝑt aut p negligentiā nō volēdi apponere laborē ad sciendū id qđ debz sciri/ aut ad finē q⁹ liberi⁹ peccet ⁊ iocūdi⁹. Et iste ignōrātie nō excusant pctm̄. imo aliqñ ḡui⁹ efficiunt. Alia ignorātia qñ q̄s fecit suā diligentiā ꝓm statū suū et suū intellectū ad sciēdū id qđ sciēdū erat/ et tm̄ nō scit totū hoc qđ expediuit sciri ad suū statū. Et tal' ignorantia excusat ex toto peccatū sicut ignorantia facti. Si aliq̄s putaret māducare pisces i sexta feria /et dant ei carnes in sil'itudine pisciū. tal' māducādo nō peccat nisi aliē sciat. Et sil'r in pl'ib⁹ casib⁹. qz ignorātia de se nūq̄ est pctm̄. sz negligētia et ꝓtēptus sciēdi facit peccatū.

Consideratio .xix.

De confessione multa documenta

Nos tenemur ꝓfiteri postq̄ peccatum⁹ mortalit̄/ tm̄ mō in casib⁹ qui sequūt. Uidelicz vna vice i pascate ꝓpt̄ ordinatōem eccl'ie. Secdo qñ ꝛcipi dz sacr̄m eucharistie. ⁊ ꝓm q̄sdā oīa sacramenta. baptismo excepto. Tercio qñ q̄s est i periculo mortis ꝓm ꝓsimilē ꝓiectur̄ ⁊ hūanam dubitatōez. sicuti in ꝑiculo guis infirmitatis. aut belli aut maris. Quarto qñ habet ꝓfessor q̄ absoluere ꝑt de pctis. ⁊ putat sine credit q⁹ nūq̄ habebit nisi forte nūc. vt accidere ꝑt in casib⁹ ꝓlat⁹ refuatis. Quīto qñ firmā habz q̄s ꝓscientiā quā nō ꝛponit q⁹ debz ꝓfiteri. Et ē hoc intelligendū qñ hr̄i ꝑt ꝑsbyter talis q̄ possit absoluere et q̄ non sit q̄ ꝓfessionē reuelet. nec hortet ꝓfitentē sibi ad malū faciēdū. Quia in tali casu fieri debz ac si nō haberet tal' sacerdos. etiam si essz ipe ꝓpus curat⁹. Et q̄uis materia ista de ꝓfessiōe sit bene vtil' ad diu tractanduz/ tm̄ ego breuit̄ trāseo dicēdo ea que sequūt.

¶ Primo de pctō veniali nemo tenet ꝓfiteri q̄uis sit hoc factū ⁊ pfectio. Et sil'r dico de circūstantijs ⁊ ꝓditiōib⁹ q̄ de se nō sunt pctā mortalia. ¶ Itē celari debz pctm̄ alterius in ꝓfessiōe/ sic ꝓfitens vellet q⁹ celaret suū peccatū. ⁊ nō debz obediri ꝓfessori qui hoc vellet inq̄rere. ⁊ spēaliter si nō sciret bene q⁹ ꝓfessor vellet, pficere alteri ⁊ nullo modo nocere. sicut fit qñq; ad trahēdū aliū a suo pctō singularit̄ extra ꝓfessionē. nisi forte in casu quo ꝓpriū peccatū dici nō possz ꝑsbytero cuicūq; sine accusando. ¶ Itē q̄ nō habet contritionē. hoc est ꝓpositū ⁊ desiderium abstinēdi a pctō. talis nō absoluit̄. ⁊ debet postea integre cōfiteri. et etiā de ista fictiōe se simulasse. s. quasi habuerit bonā ꝓtritionem. Et ꝓm aliq̄s sufficit q⁹ nō habeat p̄e

sens volũtas peccandi. ¶ Itẽ bonũ est breuem facere ꝓfessionẽ. sine faciẽdo longũ. processuz. ꝛ sine dicẽdo lõgã ꝙsi fabulã. Sufficit ꝙ ꝓfessor sufficiẽter intelligat ꝫ qđ ꝓfitens fecit. ꝛ ꝙ omittaꝯ id qđ ad grauitatez pctī nõ ꝓtinet. Et specialiꝫ hi q̃ sepe ꝓfitentur aduisare debẽt hoc de q̃ hũt spẽaliꝫ cõscientiã. ꝛ hocꝑm dicere ꝛ residuũ in generali ꝛ breuiter. nisi forte aliter fieret/ ad habendũ ꝓsiliũ aut ꝓsolationẽ. ¶ Itẽ ꝓtingit ꝙ aliq̃s ignorat de aliquib factis. vtz faciat vel nõ. nec etiã scit vtz moꝛtaliter peccet aut nõ. ꝛ in tali casu põt ꝓfiteri sub ꝓditione dicẽdo. Ego dubito de tali facto aut de mõ facti et de intentõne. ꝑ ꝙ ego peccaui ego ꝓfiteoꝛ. qꝛ in ꝓfessiõe mẽtiri nemo debet. nec affirmare hoc de q̃ ẽ dubiũ. Tñ bonuz est ꝛ securz de talib penitere. ac si q̃s certus esset. ¶ Itẽ si q̃s sentit se ꝑ frequẽter ꝓfiteri ꝙ minorẽ ex hoc habeat deuotionẽ occasione cõsuetudinis/ talis dz abstinere ad aliqđ tẽpus. Et siꝫ dico de recipiendo sacr̃o coꝛpis dñi nostri iesu xp̃i. Sz qui sentit ꝓficere ex hoc magis ꝛ magis/ ꝛ habere maiorẽ ꝓsciẽtie pacẽ/ põt omni die cõfiteri ꝛ omni die cõicare. ¶ Item nemo ꝑsumere dz ꝙ possit aut sciat se ponere in statũ talẽ ꝑ diligentiã ꝓfessionũ/ q̃n semꝑ inueniat de puluere defectuũ venialiũ. qꝛ in ipsamet ꝓfessione peccaꝯ venialiꝫ. Itaq̃z in vacuũ talis fatigaret se. q̃ nimis vellet de talibus defectib ꝓfiteri/ ꝛ circa eos immoꝛari Quia etiaz quitaꝯ hõ multis aliꝭ modis ꝫ ꝑ confessionem. vti est dicere Pater noster aut ꝑcutere pectus suũ.

Consideratio.xx.

De peccatis que fiũt in mercantijs.

Si mercantijs caueri debẽt aliq̃ ꝓditõnes specialiter. Uidelicet ꝙ nihil iureꝯ ab aliq̃/ nisi qđ tenere velit. ꝛ nisi teneaꝯ. qꝛ aliter piuraꝯ. et peccat moꝛtaliter q̃ scienter facit. Et ẽ ꝫ dura res ꝑ nr̃is mercatoꝛib ꝺ̃ francia. ¶ Itẽ ꝙ vitet mendaciũ (ꝛ spẽaliter ad dãnũ alteri⁹) ī laudãdo suas merces multo pl⁹ ꝫ iudicenꝯ eẽ laudãde. ¶ Itẽ si ī mercibus siue venalib sunt magni defect⁹ qui sciri nõ pñt aut ꝓcipi siue recipiẽdo siue tãgẽdo/ nõ debẽt celari. nec vẽdi debẽt ac si ꝓdictos defectus nõ haberẽt. Aliꝯ enī fieret deceptio alteri⁹ grãdis ꝛ aliꝯ ꝫ q̃s ratõnabiliꝫ vellet ꝙ sibi fieret ¶ Itẽ ꝙ ꝑ mercãtijs suis q̃s nõ ꝓdat seruitiũ ꝺ̃i ad qđ tenetur ꝑ ꝓceptũ dei aut eccl̃ie. ꝛ spẽaliꝫ �means patrie ꝓsuetudinẽ in q̃ est. ꝛ quã plati seiũt et sustinẽt. ¶ Itẽ ꝙ custodiaꝯ bona fides �means ꝙ merces ꝓstiterint/ et ꝑ q̃nto vẽdi possint saluo sufficiẽti lucro ꝫm labores factos. et ꝫm tẽp⁹ qđ currit. Et ꝙ ꝓꝑ simplicitatez alteri⁹ aut bonã fidẽ nõ fiat ei pei⁹. ¶ Item ꝙ nõ vendaꝯ cari⁹ ad credulitatẽ ꝫ ad argentũ. Nisi forte haberek dãnũ magnũ in nõ habendo argentũ. Et ī casu isto ꝛ in oĩbus sil̃ib ꝺz hõ suã examinare cõscientiã. Quia si iudicat ꝙ pl⁹ diligeret suã pecuniam vl̃ etiã minorẽ ꝫ expectare ꝛ pl⁹ habere ꝓꝑ damnum qđ recipiet/ ego teneo ꝙ rõnabiliꝫ ꝑt vẽdere cari⁹ ꝫm dãnũ qđ scit aut intelligit se habiturũ. Propꝫ qđ ī multis casib sciri ꝑt /q̃n erga deũ fit vsura /et q̃n nõ. qꝛ intẽtio est q̃ facit pctm̃ erga deũ ꝺcq̃d sit de iudicio ad hoies. Propꝫea si q̃s cari⁹ vẽdat ad credulitatẽ siue expectãtiã/ et ꝓꝑ hãc causam nõ vellet stati⁹ solui/ vsura ẽ. ¶ Itẽ ad cauendũ piuratões et mẽdacia et alia pctã/ ego ꝓsulo fuari ꝓsuetudinẽ ꝙrundã bonoꝝ ꝛ fideliũ mercatoꝝ. ꝫ est. nõ supferre suas merces. sz eas vẽdere ad vnũ ꝟbũ. Et q̃n videbiꝫ hec ꝓsuetudo citi⁹ ꝛ breui⁹ emeꝯ. ꝛ fiet placitũ deo

Consideratio.xxi.

De bona fidei nostre credulitate.

Quilibet hõ q̃ habet rationẽ et discretõnem/ debz per expꝛessum credere articulos nostre fidei ꝛ veritates q̃ ei cõmũiter p̃dicanꝯ ꝛ annũciãtur. tã ꝑ vsuz sctẽ eccl̃ie. vti est in colẽdo festa. ꝛ ꝑ autoꝛes appꝛobatos ꝛ ꝑ suũ curatum. Sicuti ẽ ꝙ est vn⁹ sol⁹ de⁹ in trib ꝑsonis q̃ oĩa creauit. et q̃ habet iustũ et sapiẽs regimen toti⁹ mundi. Et ꝓfoꝛmiꝫ de aliꝭ articulis ꝛ ꝟitatib. Hec debẽt simplices hoies magnas facere inq̃sitões de talib ꝟitatibus. sed eas credere hũiliter. qꝛ pessima superbia est nõ velle itellectũ suũ sũmittere ad credendũ et se inclinãdũ in id qđ deus p̃cepit. ¶ Cõtra hoc faciũt illi q̃ murmurãt de hoc qđ deꝰ facit vni ꝛ nõ alteri. ac si sit ī iustus /aut nesciat quid faciat. ¶ Contra ꝫ faciũt sortilegi ꝛ sortilege. Et si eueniat ꝙ ī imicus tibi afferat vl̃ mittat tibi fantasias ꝛ cogitatões ꝫ aliq̃s veritates fidei. ꝛ tu sẽtis ꝙ eas repellere nõ potes. nõ reputes ꝛ ꝓtemne eas. tm̃ cura ꝙ bonũ habeas dei/

derīū ⁊ volūtatē credēdi id quod credēdū est ⁊ ſm q teneris. Et iſta bona volūtas reputat tibi ꝑ factor ⁊ erit tibi meritoria. Nec hoc dico q̄n etiā rogare debeas deū q̄ liberet̄ de tali tēptatōne. Et etiā hr̄e ꝓſilia ſapientū. Quāq̄ freq̄nter nō ſit aliō cōſiliuz q̄z qđ dixi ſicuti alia vice plani⁹ ſcripſi de tēptatōib⁹ blaſphemie. Et ſicut fuit dictū ſancto anthonio q̄ aliq̄n poſuerat ſe ad pēſanda diuina iudicia / quō vn⁹ ē bon⁹ ali⁹ eſt malus. quō tot ⁊ tāta eſt q̄ntitas damnādorū reſpectu ſaluādorū. Et ſil⁹ ꝺ alīs iudicijs dei. Et tūc dictū fuit ei. Anthoni anthoni de te cogita. ⁊ deū dimitte ꝓuenire cū ſuis creaturis. Satis enī ſapiēs bonus ⁊ potēs ē ad faciēdū id qđ faciendum eſt. etiā abſq̄ h̄ q̄ tu doceas eū aut itroeas ſecreta ei⁹. Sicuti ei dicebat. fac bene ⁊ bene habebis.

Cōſideratio. xxii.

¶De excōmunicatōe ⁊ de remedio ei⁹.

Quelibet ꝑſona q̄ ſciēter ſe ꝑmittit excōicare ⁊ nō apponit q̄ citō pōt remediū ꝑ ſua abſolutōne ipa peccat mortaliē ꝑ ꝓtēptu ſui ꝓlati. ⁊ cū h̄ pdit bona q̄ fiūt in ſctā eccl'ia. qđ ē pditio horribil'. Et eſt h̄ intelligendū / vſq̄ q̄ peniteat et ꝓfiteat. ⁊ habeat ſuā abſolutōez ad minus a deo. Qđ tunc fit q̄n quis ab eccl'ia excōicat⁹ eſt. nec pōt ꝓueniēter apponere remediū ad habendā ſuā abſolutōem ita ſtatiz. ⁊ inclamat miſeriam a deo. Et tunc nō eſt expulſus habēdi ptē ſuā de bonis q̄ fiūt in eccl'ia ſctā generaliē. q̄q̄ adhuc nō debeat intrare ad officiū diuinū. nec alia ſibi ꝑ hibita facere q̄uſq̄ ſuā ab eccl'ia habeat abſolutōem. ¶Et debz vitari oīs hō excōicatus ab eccl'ia q̄ ē notiatim excōicatus ⁊ denūciat⁹. et ꝑ h̄ ſcīt q̄ ipe ē excōicatus. excepto in q̄buſdā caſib⁹. vti ſeruitor ꝑ ſeruire dño ſuo excōicato. vti etiā pōt eis fieri ſermo ꝑ correctione eor. vti in caſu extreme neceſſitatis. ⁊ ſic de alīs caſib⁹.

Cōſideratio. xxiii.

¶Quō ſacerdos vitari debz ne miſſa eius audiatur.

Vitari nō debz ſacerdos ī ſuis miſſis aut alīs officijs niſi ſit excōicatus ꝑ ſuū nomē ⁊ tal' denūciatus. Als q̄tūcūq̄ ſit pctor ⁊ tenēs ꝓcubinas / aut alia faciēs mala (q̄ exquo ꝓlati ſupiores in eccl'ia dei hec ſuſtinēt) nemo tenet̄ tales vitare. Et ſi ſunt aliq̄ iura q̄ vident̄ dicere eos vitādos / illa ſic vt ꝑmiſſum eſt intelligenda ſunt. Aut defecerūt ⁊ nō tenent ꝑ nō vſum / et ad pe⁹ cauendū. ⁊ ne hoīes freq̄nter eleuent̄ ⁊ faciliter ꝺ ſuos curatos ꝑ̄a autoritate. Tamē hic nihil affirmo ⁊ ex cauſa. De h̄ alibi largius ſcripſi

Cōſideratio. xxiii.

¶Qđ malū facit pctū̄ veniale. ⁊ vñ venit.

Quāuis pctū̄ veniale nō auferat g̃tiā dei / tū ꝑ ipz veniūt plura⁊ mag̃ dāna / propt̄ qđ cauēdū ē ⁊ abſtinendū ab eo ſm poſſe. Quia ꝑ ipm acq̄rit pena et pdūt plura bona alia q̄ fieri poſſēt. ⁊ g̃ndia merita q̄ lucrari poſſent. ⁊ ruit citius in pctā mortalia. Et ꝓbon⁹ filī⁹ nō ſolū cauere dz p̄rem ſuū, pdēdo vl' tradendo offendere / vnde pdat amorē p̄ris. ſed etiaz cuſtodit ſe ⁊ abſtinet ſe facere q̄cq̄d nō ē ad placitū p̄ris. Quāuis itaq̄ in pl'ib⁹ caſib⁹ (vti dictū ē) poſſet aliq̄d maluz fieri abſq̄ mortali pctō vl' abſq̄ peccato aliq̄. q̄. ſ. ad bonā intentōez. ⁊ ꝓpter bonū finē fit. ſic dixi in deſiderādo laudē mūdanā / aut de volēdo alteri malū tpale. nihilomin⁹ bon⁹ ſeruus dei pl'imuz īmo plus dubitat ⁊ timet decipi ⁊ defectū ꝓmittere ī tal'ib⁹ caſib⁹ q̄ ī illis q̄ clare ⁊ manifeſte ſunt mala / ⁊ q̄ bene fieri nō poſſunt. Scit enī inimic⁹ q̄ bon⁹ dei ſeru⁹ nūq̄ ꝓmitteret aliq̄d quod ſciret aut qđ in apto clareret eſſe malū. ⁊ ideo conatur coopire malū ſub vmbra ⁊ ſil'itudie boni. Portat ei q̄nq̄ q̄rere falſā laudē ſub vmbra vitādi infamiā. vl' ꝑficiēdi alī. Et inde veniūt male iactātie ⁊ vane excuſationes. Cōformit̄ in corrigēdo aliū vl' inq̄rēdo / vl' deſiderādo malū alteri⁹ / ſicut tetigi ſupius. ¶Ecce in ꝓcluſiōe videtiſ q̄ nihil eſt ſecuritaz ī hac vita q̄ nō eſt niſi tēptatō. Propt̄ea hūiliare debem⁹ noſ ī timore tpato cū ſpe ſub dei nr̄i boni p̄ris gubnamīe. ⁊ expectare q̄ ſp erim⁹ in tēptatiōe vſq̄ ad vltimā mortis horā. ſicut affirmat ſcā ſcriptura. Et ſctūs Anthoni⁹ hoc dicit. ⁊ noſ videm⁹ ad oculū q̄libz die. Et hec ē ſufficiens cā tenēdi nos q̄tidie ī cuſtodia nr̄i. in vero timore hūilitate. ſic captiui ſuā ſnīaz q̄libet expectātes horā ⁊ nō ſciūt q̄lis futura ſit vl' q̄lis ſit in iudicio dñi ſui.

Conſideratio. xxv.

t vltima. Generale exemplū declarans q̄d est pctm̄ mortale aut veniale.

AD meli⁹ intelligendū oēz sup̄ dicta materiā/accipiā aiaz nr̄am/ ꝓpando eā p exēplū vni regine. t deū regi alicui/spōso ei⁹. t inimicū traditori regis. t tēptatões ad sil'itudinē nuncioz.¶ Pono ergo q̄ regina francie sit cū rege in camera sua. siē eius sponsa t amica singularis. veniet aliq̄s gartio aut famulus nūcius missus ab regis inimico ad loquēdū regine ad inducēdū t inclinādum eā vt dimittat regez t se donet inimico eius. Sit p exemplo rex anglie Regina pōt sex modis aut statib⁹ se hr̄e erga nūciū qui q̄rit eā dehonestare.¶ Prim⁹ stat⁹ ē talis q̄ nec velit nec dignet recipe talē nūciū qui eā req̄rit dehonorare nec audire verba eius. nec recipe ip̄ius dona. īmo faciat turpem malū t duz vultū t expellat eū foris domum suā turpiter. Vah de te. t vah de tuo dño. fuge hinc fuge. in mala hora venerís. Et q̄ regina statim reuertatur ad regez suum sponsum t dicat magnaz turpitudinē t iniuriā quaz suus inimicus req̄sierit ad faciēdū/ t petat ab eo vīdictā t de tāto teneat se regina ꝑpius ad regē t firmius in eius amoze sp̄ req̄rēdo adiutoziū eius ꝯ tales infideles nūcios q̄s nec videre dignat¶ Scōs status pōt esse q̄ regina non refutabit statim audire talem nuncium qui forte appoztat ei donaria ex ꝑte hostis regis/ aut aliq̄s placētias habebit. tñ displicet eidem regie q̄ venit. t p̄diligeret q̄ nō fierēt sibi tales p̄tationes seu dona nec diceren tur tales nūciatões. Et nō recipit eas ex toto. īmo conat tādē t nūciū refutare.¶ Tertius status ē q̄ regina libēter videbit talia xenia t dona t audiet ꝓba nūcij q̄ eā solicitat ad inhonesta t ad dimittendū suū sponsum regē. t ꝯsentire suo hosti. q̄s q̄s non vellet assentire dicto nūcio in ꝑ quod ille ab ipsa petit. nec ire de facto ad hostē regis. sed tñ bñ placet ei q̄ talia verba sint sibi dicta t tenet colloquiū suū ītra camerā in p̄tia regis cū dicto nūcio. Nec curat ip̄a de recurrēdo ad regē/ad petēdū adiutoziū suuz ꝯ tales infideles suasiões.¶ Quartus ē q̄n regina p verba ꝯsentit t facit t conatur ad hoc q̄ faciat voluntatē regis anglie t recipit dona t bonū facit vultū nuncio eius t ex hoc incipit ex toto dimittere spōsuz suū regē frācie t dat scīpaz hosti eius.¶ Quintus stat⁹ ē q̄n regina nō est ꝓtēta solū ꝯcordasse ad id q̄ ab ea rex anglie petit t recepisse suū nūciū cū bono vultu. ſz etiā p̄git ip̄m quesitū spōte/ꝑpter odiū q̄ iam ꝯcepit ꝯ suum spōsum. t malū amoꝛem t stul tū quē habz ad hostē. Que etiā nitit facere ei⁹ volūtatē t vltronea req̄rit eū. sicut garcia effrons vl' effrenis t stulta femia exposita.¶ Sextus stat⁹ ē q̄n regina talit ē fixa t traducta ī talē statū sicut iā dixi q̄ p quā cūq̄z rem q̄ ei dici possit aut fieri/ip̄a tñ nō vult īde abstrahi nec p̄cussiōib⁹ nec blādimentis factis sibi a suo spōso nec p duricias q̄scunq̄z rex anglie ei faciat ī suo seruitō. nec p ꝓecundia/nec minis nec p q̄cunq̄z re q̄ sibi possz accidere. īmo ē obstinata.¶ Inter istos sex status p̄m⁹ ē bon⁹ t ꝓtuosus t laude plenus. custodiēs fidem regine et fidelitatē t amoꝛē eius. t p hoc magis diligit regē t diligit ab eo.¶ In scdo regia custodit fidelitatē suā erga dñm suū. sed in ꝑ deficit q̄ nō pellit foras ita statim/ita dure nec ita turpiter p̄dictū nunciū q̄ eam q̄rit ad dehonoratōez/sicut ip̄a deberet. t ī hoc est sepe pctm̄ veniale.¶ In tercio statu regina peccat ḡuiter ꝯ dñm suū. q̄m in ei⁹ p̄sentia ip̄a libent audit verba aduersarioz ei⁹. t eoz accipit munera/ t recipit malas placentias. q̄s q̄s nō velit abscedere de facto cōsentiēdo ad habendū societatē ad eos. Et ī ꝑ sepe est mortale peccatū t pdit gr̄am domini sui. Quia nō debet ip̄a bñplacitū accipe nisi in ip̄o. nec se ponere ad piculū habendi ꝯsensum ad op⁹.¶ In trib⁹ aliis statibus semper perdit regina gratiam domini sui. Et pei⁹ in q̄nto q̄s ī quarto statu. et peius in sexto q̄s in q̄nto. Quia ī tali casu regina ē incoꝛrigibil' t occidēda vl' ardenda sine remedio.¶ Per ꝑ exemplū si volum⁹ bene pēsare possum⁹ meli⁹ videre in q̄libet tēptatōe qñ pdimus gr̄am dei p mortale pctm̄ t qñ nō.¶ Scire enī debem⁹ q̄ q̄libet tēptatio nūci⁹ est inimici infernalis q̄ nos req̄rit ad ei ꝯsentiendū/ t vt aīa nostra p̄dat et rumpat fidelitatē suā quā deo t dño suo debet et spōso. Et ꝓm q̄ aīa resistit aut pl⁹ aut minus. ꝓm hoc ip̄a custodit meli⁹ aut pei⁹ fidelitatem t gr̄az amici sui. Et ꝯsidereť diligēter iste mod⁹ in q̄libz pctō habēdi se/ aut r̄sistere sez aut ꝯsentire Et inuēieť q̄libz istoz sex statuū esse possibilis.¶ Sciatis etiā q̄ terci⁹ status ē difficilioz ad bñ cog̃scēdū. p eo q̄ est int̄ duos

status. quoꝝ vn⁹ est peccatũ mortale. s. q̃r/tus. ⁊ alter nõ. ¶ Et est sciẽdũ q̃ qñ aliq̃d est phibitũ sub pena peccati mortal'. ⁊ ali/q̃s hoc nõ vult facere p exteri⁹ opus. ⁊ ni/hilominus pfectũ ꝓsensum habz in corde q̃ vellet tale opus facere si tpus pateret et locus /aut nõ obesset ꝑecundia/tal' peccat mortalit'. Q, si nõ habz talẽ ꝓsensum perfectũ. ⁊ nihilomin⁹ libẽter rememorat diu i cogitãdo tale factũ qđ ẽ phibitũ. ⁊ accipit ꝓplacentiã magnã ⁊ inordinatã/peccat etiam mortal'. sed tñ nõ ita ꝯuiter sicut ante. Si autẽ opus aut factũ tale sit qđ non sit phibitũ sub pena mortal' pctĩ generaliter. quẽadmodũ m'lier aliq̃ maritata posset cogitare ꝺ marito suo q̃ esset absens ⁊ acciperet ꝓplacẽtiã i memoria societatis ei⁹. aut sicuti aliq̃s cogitare possz ad cibũ quem mãducatur⁹ est in prãdio/ ⁊ habere ꝓplacentiã sine tali pctõ mortali. Quia ꝓplacẽtia aut delectatio nõ est pctũ nisi in ꝫ qđ est phibitũ aut qđ de se trahit ad phibita ¶ Ulteri⁹ cõsidera in exemplo ꝑus posito quõ regina desiderare ꝑt ꝓtinue cẽ i amore regis dñi sui. ⁊ ideo ipa odit oĩa suo amori ꝓria. Aut ipa nõ diligit eũ. imo magis timet penã ⁊ irã regis. et vellet q̃ nõ essz p/sens aut mortuus/ad finẽ q̃ alibi possz q̃/rere ꝓplacita sua. In ꝑmo statu sunt boni/ q̃ amant deũ ꝓpt̃ suam bonitatẽ/sicut boni filij suũ pfez. In scõo statu sunt illi qui solũmodo p timore dãnatõis abstinent a malefaciẽdo. et vellent deũ nõ habere potestatẽ aut voluntatẽ eos puniẽdi/etiã cõtra sua mãdata faciẽtes.

Finit tractatus p̃cedens

Tractatus eiusdez

æ de arte audiẽdi confessiões.

ET si vir⁹ quã assuefactio gignit/certi⁹ q̃ ars opetur. non nihil tñ ꝑdest artis traditio apud eos q̃ nõ duz pfecti sũt i virtute. Hoc in arte ꝯlibz p spicuũ est. Et qm̃ ars artiũ est regimẽ animarũ/psertim in cõfessiõib⁹ audiẽdis/studui quasdã generales ꝓsideratões tradere breuiter ⁊ distincte/quas esse ꝑficuas experientia doctrice coĝui. Induxit ꝫ agere me nõ mediocriter/q̃ paucos hacten⁹ reppe ri q̃ pfecte vnq̃ ⁊ integre ꝓfessi fuerũt /causa existente in multis vel negligẽtia vel ignorantia confessoꝝ.

Cõsideratio pria

PRouideat ante oĩa ꝓfessor pur⁹ esse q̃ purgãdis aiab⁹ ĩuigilat. Spem q̃z sui laboris et pficiẽdi circa alios nõ in ꝑpa sed diuĩa virtute reponat. Demierit iugit quoniã neq̃ q̃ plantat neq̃ q̃ rigat est aliq̃d. sed q̃ incrementũ dat christ⁹. Et q̃ nisi spiritusscrũs cordi assit audiẽt̃z/inuanũ laborat lingua loq̃ntis vel ꝓfessionẽ audientis. Oret igit crebro(prout sapiẽs de corporali medico ꝓsulit) quatin⁹ dirigat op⁹ suuz a deo vt eiusdẽ ꝑtute roret ⁊ crescat.

Consideratio scda

¶ Collocet se ꝓfessor ĩ arce seu specula rõis abstrahẽs semetipm q̃ntũ potuerit ab homine exteriori/tã in se q̃z in alĩs. vt spũ ambulet ⁊ nõ carne. ne forte illect⁹ formis corporũ. fiat ipe laq̃us pditõis sibĩ ꝑpi. tot⁹ in animaꝝ pspiciẽda q̃litate spũaliter inuigilet. nõ attendens discretionẽ sexũ vel formarũ. Alioq̃n quid ei ꝑdiderit si vniuersũ mundũ lucret'. anime vero sue detrimentũ patiatur?

Cõsideratio tercia

¶ Cõpleat erga quẽlibet sibi ꝓfitentẽ/solliciti ꝓfessoris officiũ nihil p̃cipitãter aut in solo trãscursu quolãs. sz morositate quigili oĩa plene examinãs dĩudicãsq̃z /memorie quoq̃z ꝓfitẽt̃z q̃ dicẽda imponẽdave fuerint ea diligenti repetitõe reponẽs infigat. Quippe eligibili⁹ ẽ paucos audire ꝓplete q̃z multos imꝑfecte cũ cõscientiaꝝ scrupulis nõ tã expedire q̃z ipeditos plerũq̃z reliquere. Imitet' in hoc deũ cui⁹ pfecta sunt opa. Mallem nãq̃z si curatus essem/ multorũ differre cõfessiões post pasca/etiã vbi q̃dam nõ redirent/ q̃z q̃ cecos cecus seducerẽ. dum p vere absolutis ipi nõ recte absoluti se gererent.

Consideratio q̃rta

¶ Ostendat ꝓfessor in opib⁹ cõfessis nihil q̃rere ꝑter salutẽ animaꝝ suarũ et solutõem liberam a laqueis peccatorũ. vt nihil agat ad questum. recolens illud. Gratis accepistis /gratis date. Nihil ad mundanam ostentet gloriam. Pauperib⁹ eque sicut diuitibus se tradat ⁊ offerat. turpib⁹ vt pulcris. indoctis vt doctis. nisi forte p quãto

maior inde fructꝰ honorꝫ dei sperareꝯ seq̄ ꝓderit supᵖ modū hec sinceritas recte in tētōis vt velut magnes aliq̄s spūaľ/ferrea etiā populi corda ꝟtuosiꝰ ad se trahat

Cōsideratio .v.

¶Expedit vt ꝓfessor zelās aīas obtineat a plato subditorū suā ī casib⁹ refuatꝫ ptātē seu relaxationē/p̄cipue nisi sint casus publici ⁊ scādalosi. Reperiunꝯ itaq̄ paucissimi q̄ nō inciderūt in aliquē taliū casuū q̄ ep̄o reseruanꝯ. Scientes ꝟo ipi cōfessi seipsos nō debere remitti deinceps ad alterꝫ/magꝭ se ꝓnos ꝓmptosq̄ reddūt. nā vni ꝓfessiōez suā libēteꝰ ⁊ citoꝰ detegūt. Cōfessor etiā silꝫ eos p̄sumit liberꝰ interrogare de singulis. pleniꝰ quoq̄ sanare simul ⁊ semel ipos absoluendo confidit.

Consideratio.vi.

y ¶Sciat ꝓfessor oīa pctōꝝ genera ⁊ speciesꝭ tanq̄ medicꝰ doctissimꝰ spūaliū egritudinū. Preterea q̄liter hoies diuersoꝝ statuuꝫ ⁊ variorū officiorū peccare p̄nt/nullatenꝰ ignoret. Et q̄ ad hec cognoscenda facti sunt tractatuli. attamē aliq̄ sunt q̄ nō tuto ꝓmittunꝯ scripto aut verbo publico/ppt euitandū q̄dam scandaluꝫ. sed ea secrete discant ipi quoꝝ intꝫest hoc nō nescire. sicut medicos morboꝝ varietates ꝓuenit ñ ignorare. Aliꝯ nempe q̄ pacto sibi ꝓfessos prudenter ac diligenꝯ interrogabit instruetq̄ cōfessor ad suoꝝ rememoratōez criminuꝫ: hoc maxime est in pctis carnis extraordinarijs. qualia erptū est vixꝫ vnq̄ dici ī ꝓfessione a culpabilib⁹ ī eis. nisi cautissima arte p̄ moneanꝯ/ĩterrogenꝯ capiāq̄ꝫ. Et certe ne cesse est vt ꝓfessor habeat artē hāc obstetrici cādi spūalē/ad educendū colubrū talē pestiferū tortuosum ⁊ virulētū ab aīa ipius. aut ipa sine dubio p̄clitabiꝯ ⁊ vt crebrius eterne moriꝯ. Nec reputo audiēdos ī hac re eos q̄ nihil ĩterrogāduꝫ aut inq̄rendū eē dicūt a ꝓfessis. p̄sertim cuꝫ hoc ipm velint req̄rantq̄ ꝓfessi. Alioq̄n nō satꝭ ꝓsulꝯ vere cūdie ignorātie ⁊ fragilitati peccātiū. Hec implēꝯ illō scpture. Alter alteriꝰ onera portate. ⁊ similia.

Consideratio.vii.

¶Cōiecturet ꝓfessor pꝰ ĩterrogatōes q̄sdā pambulas sup etate. statu. ꝓditōne. studio vľ officio ꝓfessi. Utq̄ ipe ꝟecūdus sit et nimio pudore detēꝯ. qꝫ forte puer ē vel fēia vľ exilis ꝓplexiōis. Aľ pō tales ꝑ ceteris ꝓsuadēdū ē ꝓmittꝰ ⁊ figēdū ī aīo. quēadmodū ꝓfessio secretissima ē/⁊ omīscīēti ꝺo magis q̄ hoī fit nō ad reuelādū aut accusandū q̄ri pctā sua. ſz ad euitādū aut absoluēdū ⁊ ꝓpetue q̄tāduꝫ. Dallē ꝓfessorē mori q̄ aliq̄d dicēdoꝝ detegere. Tollat igiꝯ oēz talē suspitoꝫ. nec ꝛ̄formidēt q̄ ppt dicēda ꝓfessor sit eos pꝰ modū habiturꝰ odio aut ꝓtēptuꝰ accusaturꝰ. īmo teneriꝰ eos diliget sicē filios carissimos. ⁊ q̄ sue fidei se totos cōmiserūt.

Consideratio.viii.

¶Laboret ꝓfessor p̄cti erga iuuenes ⁊ puellos hꝛe ꝓfessiōz eoꝝ generalē. qꝫ vix aut nū q̄ integre ꝓfitēt. nisi forte p̄ docti a tali ꝓfessore q̄lē ꝺscribim⁹. q̄netiā illō cēt vtile apꝺ gndeuos rurales ⁊ simplices ⁊ femias. Qꝫ si ñ p̄nt leuiť iduci ad ℔/poterūt ab eis fieri ĩterrogatōes tales. Utq̄ facta ē tibi ꝓscia ꝺ talib⁹ pctis ⁊ ꝺ tali etate. ⁊ ꝺ societatib⁹ talib⁹: Et ſm rñsiōes potit aīaduertere prudēs ꝓfessor si plēa fuerit taľ ꝓfessio. Et si ñ/tūc nitať eā pficere ⁊ ꝓfitētē ad ℔ ĩdu(cat

Cōsideratio.ix.

¶Precaueat sūmope ꝓfessor/ne sit austerꝰ ab initio tristis ⁊ rigidus. moꝝ eīm p hmōi claudiť os obstinati pctōris. Primo sit affabiľ locutio etiā si aliq̄ñ ita res exigat sup pctis. q̄usq̄ familiaritas q̄dam ℑcta sit. de hic oñdat q̄ste iniq̄tatꝭ ē ⁊ hypocrisis pessime. q̄cq̄ velle celare in ꝓfessiōe coraꝫ deo. ⁊ quēadmodū ℔ agere ē seipm turpiť fallere. eē q̄ꝫ meliꝰ dicat/si nō ꝓfessus abscedere velit. q̄ fingere ꝓfessionē impfectā.

Consideratio .x.

¶Querat sacerdos a ꝓfitētib⁹. nōne velint expurgari penit⁹ ab oī suo crimīe: Et q̄ nisi ℔ velit fas hūt recedēdi ne tps incassum īmo noxie detineāt Si volūt debēt igiť uuare se. ⁊ ℔ meliꝰ ⁊ celeriꝰ fieri neq̄t q̄ si ad ĩterrogata ꝟitatē plenā rñderīt. si ꝟo dep̄hē dūť velle mētiri ⁊ celare(vt sepe fit) p discretū ꝓfessorē arguāť vehemēť ⁊ acriť. ⁊ cōpelläť veniā stati q̄rere sup hmōi mēdacio. qꝺ postq̄ fecerīt/rursus blāde ⁊ leniť monēāť nihil deiceps mētiri aut celare. Si ꝟo bis aut ter rursus mētiti fuerīt poterť remitti ⁊ differri vsq̄ ad tps alterꝫ iūgēdo vt meliꝰ

sibi puideãt. Sepe fit vt in alea ꝓfessiõe libenter apiãt oĩa. dũ putãt mẽdacia priora magis iputãda eis ad iaduertẽtã q̃ ĩ mali

Consideratio.xi.

(ciã

¶Applaudat ꝓfessor dicẽtibꝫ ꝑitatẽ sup delictis suis q̃to magis enormissima ⁊ abominãda videbũt. Collaudẽt de ꝑitate. de religiõe. de timore dei. de zelo ꝓpe salutẽ. ō cõfidentia ad sacerdotẽ ⁊ psilibꝫ. Et q̃ audacter pgãt ad alia nil hesitãtes. Fit aliquãdo ñ iutil' q̃stio si fuerit al's ō talibꝫ ꝓfessi. Et si nõ q̃lit̃ inde ãpli⁹ letari debẽt ⁊ ōo g̃tias agere ꝙ talẽ eis tribuit volũtatẽ ⁊ oportunitatẽ. Cõueĩt q̃z vt p ꝓfessorẽ gr'as pñti alit̃ agere moneãt. postmodũ tẽdãt ad alia

Cõsideratio.xii.

Z ¶Jubeat ꝓfessor ne ꝓfessi crimĩa ōtegãt aliorũ noiando eos vl' signis certꝫ notificãdo. nisi forte pctã talia sint q̃ nullo mõ alit̃ possunt apiri. vt si sororẽ vnica frater male cognouerit/aut vir vxorẽ. Nõ sit ꝑtea curiosus ĩ inq̃rẽdo ꝓticl'ares circũstãtias pctõrũ q̃ nõ ml'tũ augẽt vl' variãt g̃uitatẽ ĩ eis. qm̃ nasceret ĩde aliq̃n vl' tẽptatio picl'osa. vl' turpitudo nimia aut suspitio retardatiua ofitẽdi. Nihilomin⁹ vtile iudicam⁹ proserenatõe ꝓsciaꝫ illoꝫq̃ ꝓfitẽt (q̃ forte post modũ g̃uioribꝫ vrgerent stimul' q̃si nõ bñ ⁊ integre pctã sua ꝓfessi fuissent) vt plen⁹ explicent oĩa q̃ntũ ⁊ quoulꝫ iudicauerit ꝓfessor expedire.

Consideratio.xiii.

¶Arguat ⁊ reꝓhẽdat acrit̃ ipe ꝓfessor peccata enormia postꝫ ista plene ꝙgnouerit. ⁊ oñdat q̃nta punitõe pctõr dign⁹ ẽ. Attñ cauẽdũ ẽ ne rursus pctõr ꝙfugere possit ad negãdũ iã confessa. sic̃ pluries fieri reptũ ẽ etiã p⁹ ꝓfessiõz ꝙpletã ꝑus. Jdcirco habeatur certissima explicatio pctõrũz. Deniq̃ q̃cq̃d ĩ ꝓfessiõe dixerit sacerdos sit ipe sp ĩ fine mãsuet⁹ atꝫ benign⁹ ifundẽs oleũ cõsolatõis ⁊ passiõis ⁊ bone spei. Põt insup aliq̃n dicere ꝓfessor. exq̃ talia ⁊ talia ꝓfessus es q̃ sunt g̃uissima. noli deinceps celare aliq̃d. sed oĩa dic vt te sil' expedias

Consideratio.xiiii.

¶Procedat ꝓfessor in inq̃sitõe pctõꝝ ⁊ specialit̃ pctī carnal' (qõ a ml'tis cũ sũma difficultate vix ꝑt extorq̃ri) Prio pedetẽtim et a generalioribꝫ icipiat. ⁊ q̃ nullã aut paucã videt̃ icludere culpã. q̃a si pctõr vult mẽtiri aut fugere/sepe deꝑhẽdit̃ p talia q̃ naturalit̃ accidunt oĩbꝫ. aut rarissime repit̃ oppositũ. q̃lia si statim neget/ꝓstat eũ timere dicere g̃ndiora. Hoc mõ noui pl'es fuisse deꝑhẽsos q̃ ĩterrogati negabãt se vnq̃ passos mẽbri pudẽdi calefactiõez vl' pruritꝫ vel erectõez q̃lẽcũq̃. vl' tẽptatõez vl' cogitatõez malã ō q̃cũq̃ ml'iere. Et dũ quicti fuerũt ō ℔ mẽdacio q̃rebat̃/nõne illõ erat turpe sic admittere? q̃d agebas tu? ⁊ sepe ñ debãt illõ qõ q̃rebat̃/credẽte sex mõ loquẽdi ꝓfessoris q̃ illõ ñ iputaret̃ ad culpã sꝫ ad

Cõsideratio.xv

(laudẽ

¶Sciat ꝓfessor generalitates ĩstas eẽ ⁊ similes. Fuisti vnq̃ a tpe q̃ coguisti te ĩ societatibꝫ famuloꝝ aut socioꝝ. ⁊ spẽal'r ĩ lector si sic. audisti vnq̃ malũ (vt sepe fit) loq̃ sibi de ipudicicia ⁊ ml'ieribꝫ? si sic. loq̃baris tusil'r ⁊ si mala desiderabas? si sic. vtꝫ voluerit vnq̃ alter q̃ tãgeres eũ ihoneste vl' ipe te? si sic. fiat pcessus vltior sub velamĩe tali q̃ intelligat an ꝓmissa fuerit ibidẽ mollicies siue pollutio. Et ℔ pctm̃ bñ ꝓmittit etiam añ pubtatis ãnos. Immo ⁊ sp imputat̃ in vigilia dũ ꝓpleta trãsit delectatõ. etiam pollutõe nõ eristẽte

Consideratio.xvi.

¶Potit ꝓfessor dũ ihoneste loq̃ndũ erit dicere. Amice ñ cures si loq̃r turpit̃. q̃m optꝫ oĩa ĩ ꝓfessiõe dicere. lõge alit̃ dicerẽ aut certe silerẽ extra ꝓfessiõz. Et dicãt talia satꝫ cõstãter ⁊ q̃si p̃scita aut p̃sciãt. aut q̃ nõ reputant ita g̃uia. Hec aspiciãt fixe vult⁹ ofitẽtiũ sꝫ diuertat ꝓfessor vultũ suũ q̃si ñ curãs aut fere narrãs fabulã. dicẽdo sic. Ego bñ video tu fecisti sic ⁊ sic. ꝓseqũt dic g̃ totũ ĩnoie dñi. ego tibi ĩdulgeo si nõ al's feceris. ⁊ si diceres oĩa mala mũdi ñ ide pe⁹ haberes. dic g̃ audacter. Immo ⁊ q̃si potit si velit ofitẽs vt sup oĩbꝫ diligẽter ĩterrogẽt. ⁊ si sic subinferat q̃ g̃ dicat in oĩbꝫ veritatẽ

Consideratio.xvii.

¶Accidit aliq̃n (licz rarissimũ sit) apō circũspectũ ⁊ puidũ ꝓfessorẽ q̃ apiũt quedã spẽs pctõꝝ carnaliũ aut q̃dã circũstãtie viles q̃z pctõr ñ ẽ ꝓsci⁹ aut culpabil'. Et hic forte scãdalizabit̃ vl' docebit̃ deincepsꝫ agere sil'ia. licz p certo nõ videam⁹ istō ita esse Z

timẽdũ .quẽadmodũ aliq̃ tradũt q̃ ppẽ ß debeat omitti diligẽs inq̃sitio pctõz. Utinã mala a pueꝛs ꝛ alijs tã diligenꝫ ꝓfiterẽꝫ q̃ sciũꝫ ꝛ agũꝫ ab eis. Hec inq̃rẽda cẽ iudicam⁹ q̃si nesciãt. ſz qꝛ forte ea nõ tã ꝯuia eẽ credũt q̃ta sũt apd deũ .aut q̃ aliꝫ nolunt manifestare ea .Ex tamẽ i ß casu dz cũ summa detestatõe pctm̃ tale dãnare .q̃si ñ caderet etiã i hoiez tale aliq̃d agere. Sz q̃ illd dicebaꝫ ad expiendũ discretõem pctõz. an sciat distiguere inꝫ ea que feciſſz ꝛ nõ feciſſet. sunt enĩ q̃dã male rñdentes affirmatiue ad oĩa que ꝓfessoꝛ interrogat.

Cõsideratio .xviii.

¶ Pergat cõfessoꝛ (vt dixim⁹) a generalioꝛibus ad specialioꝛa. a min⁹ turpibꝫ ad turpioꝛa. et ß q̃si a causis generalioꝛibꝫ ad effectus eaꝝ spẽales. vt habito q̃ aliq̃s conatus fuerit se aut aliũ socĩũ luxurioſe attrectare/q̃raꝫ q̃ diu .ꝛ q̃sepe. ꝛ cũ q̃t accidit. ꝛ q̃to tpe in tota vita. Et si aliq̃ erãt ex suo genere ꝛ finaliꝫ in q̃ pte corpis ꝓpleta ẽ libido sua vl' alt⁹. Demũ ad alterã hmõi pctĩ spẽz peioꝛẽ successiue potꝫit iq̃sitio ptrãsire

Cõsideratio .xix.

¶ Cõgruit put exptus sũ q̃ puuli ꝛ adolescẽtes masculi ꝓpus inꝛogenꝫ mõ dicto de cohabitatõe socioꝝ ꝛ famuloꝝ tãq̃ ꝺ his q̃ ꝓma facie min⁹ hoꝛrẽt/ qꝛ min⁹ insolita sunt. Postmodũ q̃raꝫ ꝺ cohabitatõe ml'ieꝛũ. Et ꝓmo si vnq̃ i etate .v. vl'. vi. annoꝝ vl' eo circa iacuerũt cũ ancill' sic̃ mos ẽ puꝛoꝛũ. Et sic ꝓfoꝛmiter inq̃raꝫ ad p̃dicta .ꝛ certe repienꝫ hoꝛrẽda. Conseq̃nꝫ inq̃ranꝫ nõ solũ de ancill' ſz de genere, pximioꝛi. ad q̃lia nõ descẽdiꝫ nisi q̃si subito ꝛ a latere. dicẽdo sine mutatõe vult⁹. O bone video qꝛ tu sil' feciſti cũ talibꝫ et talibꝫ. Et si sic (vt heu sepe fit) ꝓuſq̃ ꝺarticuleꝫ aliq̃d ampli⁹ fiat p̃ctica ꝓsideratiõis vndecime p̃cedẽtſ de collaudãdo pctõrẽ dũ pctm̃ apuit. Ꝑ modũ suadeaꝫ, p bono suo dicere circũstãtias oẽs i ptic'lari sic̃ de ancillis p̃dixit. oñdendo q̃ pudoꝛ ille ad magnũ meritũ sibi cedet. futurãq̃ opabiꝫ ꝓscie trãq̃llitatẽ/ex q̃ nũq̃ alt̃ deinceps reuelare ꝓpelleꝫ. Estimo aũt q̃ femis ꝓuerso ordie faciẽde sũt i terrogatões. pꝛius ſz de cohabitatõe mutua secum. Postmodũ cũ viris aut paruulis aut adolescẽtibꝫ .sed experientiã totaleꝫ non habeo.

Consideratio .xx.

¶ Reꝑhẽdet forte aliq̃s audaciã hãc ꝓfessoꝛis q̃ talia p̃sumit apire q̃ vix credibilia sũt ꝛ fere ĩcogitabilia/nisi ab exptſ aut aliũ de doctſ. Sẽtiat alĩ⁹ qd̃ voluerit/ego coꝛã deo testoꝛ me pl'es talibꝫ remedijs iduxiſſe ad ꝓfessionẽ. q̃ fatebãꝫ nũq̃ etiã i articl'o mortſ fuiſſe talia dicturos cuicunq̃. Laudabãt tñ deũ totſ viscerib⁹ gr̃as agẽtes q̃ ita se apuerãt. q̃dã ꝛ paucissimi retroire volebãt aliq̃ñ/ſz tãdẽ redierũt. fatẽtes illusiõz eẽ demõis q̃ claudere os semel aptũ rursus satagebat. Alij iã ꝓfessi ꝓpt̃ omissionẽ huiusmodi interrogatõis rursus ad ꝓfitẽduz inducti/aptũ mihi fecerũt iudiciũ q̃ necessaria sit hmõi inq̃sitio

Consideratio .xxi.

¶ Judicabit aliq̃s se talia nescire vl' nolle ĩ q̃rere. qꝛ forte ẽ vt chyrurgic⁹ timid⁹ ꝛ ĩexpt⁹ pallescẽs aut spasmũ patiẽs in aspectu fedoꝝ diroꝝũq̃ vulneꝝ. Fateboꝛ cautelã eẽ necẽariã ñ leuit̃ ꝺbere fieri descẽsũ ad talia abominãda nisi ꝓfessata p̃cedẽtia videanꝫ velut inferre talẽ ꝓclusiõez. Qz si q̃s nesciat vti cautela tali /dimittat ꝓsulo ne ꝛ sibi noceat ꝛ pctõrẽ si semel negauerit neq̃ deꝑhẽsus fuerit/scãdalizet ꝛ vix ĩ futuꝝ ꝙuĩci queat. Quale ꝙo debeat vl'e remediũ tradi apd oẽs nõdũ scio. q̃m̃ p̃dicatões generales ñ sufficere satſ puto. Jn hac tñ iterĩ suꝫ snĩa/q̃ tales casus secreti/p puul'. xiiij. ãnorũ ꝛ ifra ꝛp ml'ieribꝫ neq̃q̃ refuari deberẽt Ex lioq̃n ñ video q̃n ml'ti ex ß defectu ꝓfessionis itegre/pditi sũt. Ad nll'os ꝙo ãpli⁹ q̃ ad p̃latos spectat remediũ etiaz dãnans si claudãt regnũ celoꝝ. aut p negligẽtiaz/aut p hmõi rigidioꝛẽ obꝛuatõez occultoꝝ.

Consideratio .xxii.

¶ Uidereꝫ saltẽ expediẽs q̃ in q̃libet cura notabili/curat⁹ si discret⁹ eẽt aut alius loco sui vicari⁹ aut ali⁹ vice aditoꝛ/oꝛdiareꝫ q̃si penitẽtiari⁹ in talibꝫ ꝛ circa tales. Esset insup diligẽs audire ꝓfessiões puuloꝝ iuuenũ q̃cũq̃ tpe vellẽt ꝛ sibi vacarẽt euocãdo nũc vnũ nũc aliũ. qꝛ, puecte etatſ hoies ad ß forte ñ possẽt iduci. ꝓuideret tñ quõ caute ꝛ circũspecte ãbularet q̃ talꝫ esset. ne culpabiles seducẽtes hmõi puuloſ pseq̃rẽꝫ cũ directe vl' ĩdirecte p malicias exq̃sitas ꝛ forte ꝓfingẽdas p puuloſ. q̃q̃ securitaſ maꝛia

circa hoc esset puritas ꝓscie ꝛ intentõnis. Et ꝙ neqꝫ ꝩbo neqꝫ signo aliq̃ quõlibꝫ re uelaret q̃ dicerenꝯ. et ad nõ reuelandũ vꝫs oĩby induceret. neqꝫ daret penitẽtiã ꝑ quã possent ꝓuuli de q̃cũqꝫ notari apũd eos circa ꝗs cõuersanꝯ. Deniqꝫ circa ꝟ melꝰ videtur/ habere plures ꝓfessores minꝰ discretos ĩ penitẽtijs iniũgẽdis/ q̃ꝫ refuando casus multos discretis paucis et ad ꝟ hoĩem ducere pudore cogente. ne talib⁹ pauc⁹ ꝓfiteãtur in etnũ. sicut tolerabilꝰ ẽ sumere penitentiã in purgatorio q̃ꝫ vt infinita patianꝯ in inferno

Cõsideratio.xxiii.

¶Remanet aliqñ in sacerdote scrupulꝰ sup ꝓfessiõe pctõris. ꝙ. s. nõ dixerit oĩa. ꝛ ꝟ habet/ vel qꝛ scit aliũde q̃ꝫ ꝑ confessionẽ. vel qꝛ tenet certa ꝓncipia ex iã ꝓfessatis ꝙ tale pctm̃ ꝓmiserit aut alijs modis. Quo casu vl' remittat pctõrẽ ꝑ auizãdo se/ vt dictum est. vel si absoluat ꝓdicat sepꝰ itez ꝛ itez. ꝙ si celet aliq̃d ꝓfessio sua ꝛ absolutio penitus inualida ẽ ꝛ irrisoria. Dici deniqꝫ potest vt si malleat alteri ꝓfiteri ꝑgat ĩ noĩe dñi. tm̃modo fiat integra ꝓfessio sua. Sufficit ꝟ nec aliud exq̃rit. aut redeat si velit al's cũ quisione meliori.

Cõsideratio.xxiiii.

¶Petat ꝓfessor a pctõre si ꝓponit amplius abstinere cũ auxilio dei deinceps a pctis. Itẽ si caret odio ꝺ aliũ. Itẽ si vult realiter dũ poterit alienũ restituere. Itẽ si occasiones certas pctõꝝ vitare ꝓponit. vt ꝺcubinatũ et vsuras ꝛ sil'ia. Si aliq̃d istoꝝ defuerit nõ valet absolutio. neqꝫ tradi debꝫ si ꝟ pctõr nõ velit facere. Suadeaꝯ tm̃ sibi interim agere bona que poterit vt deꝰ illumiet eor ipꝰ. Idem dicimꝰ de reuocatõe seductorũ malis ꝓsilijs et moriby ꝑ eũ/ ꝛ de diffamatis iniuste ꝛ sil'iby. nõ req̃rẽdo tm̃ vltra illud qđ ffisil' fieri ꝑt ad talia reparanda

Consideratio.xxv.

¶Iniũgat ꝓfessor penitẽtiã nõ aliã q̃ꝫ ꝺ cõsensu pctõris et de q̃ speret ipletionẽ. Nisi forte pcã essent publica ꝛ scãdalosa ꝑ q̃by ad reparatõem cogi deberet inuitꝰ. Ceteruꝫ ꝑt aliqñ dare penitẽtiã de nõ peccãdo tali vl' tali crimie ꝑ certũ tẽpus futurũ sub pena aliq̃ vel pecuniaria vl' corꝑali efficaciter soluẽda. aut sub debito redeũdi ad ꝓfessionẽ infra biduũ post ꝓpetratõez delicti aut aliqđ hmõi. Cõmoneaꝯ tm̃ ipe ꝓfessus ne pniam hãc vel aliã quãlibet acceptet si nõ eã ꝓponat se firmiter ipleturũ. Agnouerit eni se ĩ purgatorio q̃ꝫ ĩ ꝟ mũdo gui⁹ oĩa soluturũ. Ceteꝫ de celãdo pniam suã ꝛ ea q̃ in cõfessiõe acta dictaꝫ fuerint. ꝛ de nõ respõdendo ea curiose interrogantiby monetur. ¶Deniqꝫ reliqua multa tradi potuerãt/ quoꝝ nõnulla iã ꝓscripsi. ꝑtim latino eloq̃o. partim in gallico ĩ varijs tractatul'. Et alij doctores lõge amplioza vtilioraqꝫ. Et ꝙ hec interim ꝑ sui breuitate ne fastidio sint/ sufficiãt. Et qꝛ si q̃s ad opꝰ ꝟ saluberrimũ bona fide ꝓcesserit. ille plꝰ exercendo ꝛ orãdo/ q̃ꝫ legendo eruditꝯ ataqꝫ ꝓficiet.

Finit

Tractatulus eiusdẽ

doctoris de ꝓfessione molliciei

QUidã magister in theologia parisi⁹ per experientiã multã ꝛ studiũ diligẽs cũ auxilio dei pia sedulitate inuocato comperit hec q̃ inferius scribunꝯ plurimũ efficacia esse ad extrahẽdũ a cordibus cõfitentiũ ꝑsertim iuuenũ/ saniẽ abominabilẽ peccati illius detestabilis quod dicit̃ mollicies. ꝛ ꝓseq̃nter illã que ꝺ natureura trãsit in psonã alterã. qꝛ nisi ꝓfessor sit sollers ꝛ circũspectus circa inq̃sitõnem hmõi peccatorũ/ vix aut raro poterit extrahere ab ore ifectorũ taliby vicijs vt illa spõte fateanꝯ. ¶Lector autẽ obscenitatẽ materie ac ꝟboꝝ excusatã habeat ob necessitatẽ docendoꝝ remediorũ. Jgit̃ post aliq̃ colloq̃a de alijs materijs aut vicijs familiariter ac affabilit̃ nõ austere facta/ descẽdat gdatim ꝛ q̃si ab obliq̃ ꝓfessor ad inq̃sitõnem hmõi peccati/ sic dicendo.

HOdie recordaris ꝙ vnq̃ꝫ in puericia tua circa. x. aut. xij. annos tua virga vel membrũ pudendi fuerit erecta. Si dicit ꝙ nõ/ statim cõuincit̃ mendacij. et ꝙ vult fingere ꝛ timet capi. quia constat hoc omniby puerꝭ non viciatis corꝑe/ dum calefacti sunt ĩ lecto vel al's sepe cõtingere. Jdcirco magꝭ ac magis aperte debet vrgeri vt dicat veritatem. Item confessor si ille sit iuuenis precipue. Amice. nunquid istud erat indecẽs? Quid ergo faciebaꝭ vt nõ erigeretur? Et dicatur hoc vultu tranquillo/ vt ap-

pareat q̄ illō qnod q̄rīt nō sit inhonestum vel silendū. sz q̄si remediū ꝺ ꝑfatā erectōis ꝓtensam inhonestatē. Si nolit respondere plane petat ꝺsequnter. Amice nūq̄d palpabas aut fricabas virgā tuā quemadmodū pueri solēt? Si oīno dicat q̄ nunq̄z tenuit in statu tali vl' fricuit/nō potest vltra pgredi nisi ammirādo et dicēdo. q̄ nō est credibile/hortando q̄ sit memor salutis sue. q̄ est corā deo. et q̄ est gūissimū i confessione mentiri. ꝛ sil'ia. Si ꝙ dicat q̄ tenuit ꝛ fricuit. Amice bñ credo/sed p quantū spaciū p horā vl' dimidiā. ꝛ vtrū tā diu q̄ ꝙga nō plus erigeret. ꝛ pferat h̄ q̄si ꝺfessor nō ꝛputaret hoc insolitū vel pcīm. Si rñdeat cōfitens q̄ ita fecit/tūc habeat intentū q̄ talis ꝙaciter ꝺmisit peccatū molliciei/etiā si ꝓpt etatē nō fuerit subsecuta pollutio. quoniaz ibi ē ꝺplemētū delectatōis illecebrose. ꝛ forsan pdidit virginitatē/saltē animi. et magz pdidit q̄z si p illa etate iuisset ad mlieres. Forte tñ pbabilit̄ dici ꝑt. q̄ p penitētiam ꝙginitas repat̄ i nō polluta. sicut ō mentali corruptōe q̄ fit in cōsensu intrīseco esse dicimus dū corpalis defloratio seu pollutio nō est subsecuta. ¶ Istis igit̄ habitis debz tunc vehemēter increpare ꝛ detestari viciū illud. et ostendi q̄liter dicat audacter alia. q̄m istud ē pessimū. Quo facto potert̄ haberi facilit̄ alie circūstātie. Et si in dimissione virge p̄ ꝺfricatōem aliq̄s humor exibat. vel si fricuerit virgā alteri ꝙ socij sui. aut si aliq̄s fricuerit suā/et cōsēq̄nter descēdēdo ad spēs magis speciales pcī zodomitici. ¶ Cōsiderābat ꝓterea idem mgr̄ vt similes interrogatiōes paucꝭ variatis fierēt etiā puectis viris aut feminis. q̄ p experientiā crebrā reppit multos adultos infectos fuisse tali vicio q̄ nunq̄z ꝺfessi sunt p prius Aliq̄ ex pudore ꝓmo/et postmodū ex obliuiōe. Aliq̄ sp ex pudore/ita etiā vt dicerent se habuisse ꝓpositū nunq̄z ꝺfitēdi. Aliq̄ q nunq̄z (vt dicebāt) talia fuerāt ab eis a cōfessoribꝫ suis inq̄sita. ¶ Rursus ꝓpt̄ experientias plīmas ꝺsulebat idem mgr̄/vt ꝙuata honestate ꝛ modestia q̄ posset ꝙuari/pueri monerent̄/nūc a pentibꝫ/nūc a mgr̄is maxime ad ptem ꝛ q̄si ex indirecto ne vnq̄z se fricarēt vl' palparēt in pudēdis suis/asserēdo gūitatē pcī. ꝛ quō p talia possent virginitatē pdere/ꝛ dānari ꝑpetuo. Multos q̄ppe coḡuit se p ignorantiā excusantes/dicentes se nūq̄z audiuisse vl' sciuisse q̄ talis tactus essz peccatū. ex q̄ nō habebant volūtatē cognoscēdi carnal'z mlieres. Valēt insup ista ad aliud/quoniā post ꝓpetratōem peccati citi ꝙfiterent̄. sicut ꝛ de mulier copula cōfiterent̄ etiā verecūdissimi pueri.

¶ Demū videbat̄ eidē mgr̄o nō adeo timē dū esse illud qō q̄daz timuerūt. ne. s. pueri docerent̄ mala agere. Videm ꝙ enī q̄ ex corruptōe nature pueri etiā triēnes vel q̄nquēnes vehemēter sunt inclinati talia agere. q̄ sentiūt ibi quendā p̄uritū incognitū duz stat erectio. arbitrant̄q̄z licituz esse q̄ se fricent ibi. et se palpent ꝛ tractent/sicut i alijs locis dū p̄uritus inest saltē nō aduertunt Quo fit vt ex ꝙsuetudie crescat cum etate delectatio. Ac ꝓinde labunt̄ ip̄ropr̄ie dictam molliciē vl' zodomā ex actu tali q̄ p̄imitus ab eis nō putabat̄ illicit̄. ¶ Postremo nō reuocabat i dubiū ip̄e magister q̄n tolerabil̄ esset aliq̄s forsan ex tali doctria doceri ad male agendū de p accidēs/q̄z ita passim dānabil'z viciū inolere ꝛ absq̄z confessiōis necessario r̄medio derelinq̄re ¶ Preterea ꝙsulebat vt nec p iocū nec aliter/pueri aut puelle oscularent̄ aut nuda manu tractarent̄ nec diu figerent̄ oculi in eoz decore. et loq̄ndo cū eis dicerent̄ ꝙba salubria/casta sobria et modesta. nec recipentur solitarie nisi forsan in sacro loco i visu omniū. ꝛ breuiter hic ab oīi specie mala singulariter abstinendū. Sunt enī quasi pustipule p q̄s nōnunq̄z diabol̄ gndez suscitat inflāmationē. q̄uis ab initio q̄nq̄z nō apparet. ¶ Ceterū sibi placebat plurimū cōsuetudo patrie illi ꝙ vbi pueri cubant soli. Abhorrebat insup q̄ iuuenes doli capaces pueri aut puelle aut iuuenes cū senioribus q̄ntūcunq̄z ꝓpinq̄s in genere eodem lecto vterent̄. aut q̄ se inde p ludum vel al's in nudo ptractarent. cognoscebat enī que ex talib̄ horrēda facinora ꝓdierāt. ¶ Tandē monebat cōfessos sibi super hac feda (de necessitate tñ ad remediādum tractanda) materia de aliquib̄. ¶ Primo q̄ si aliquez sociorū suorum cognoscerēt nunc vel i posterū tali vicio infectū/reprehenderent euz secrete vt desisteret et cōfiterer̄/ostendendo peccati turpitudinem et detestatiōnē ex dictis confessorū vel alijs/et ex legib̄ publicis que penam ignis infligunt. et ex horrēda fulminatōne quinq̄z ciuitatum /et similibus. ¶ Secundo vt sobrie viuerent abstinendo a specieb̄ et vino forti et multo/

ꝛ alijs inflāmatiuis ad venerē. ꝛ sup oīa cauerēt a socictatib⁹ puersis/ vbi colloq̄a p̄ua ꝛ gest⁹ ipudici fūt i lecto absq; dormitione. Jtē dicebat p sūmo remedio occurrēdū esse p̄ncipio tēptatōis/ fm oīm sanctoꝝ doctrinā quotidie exptā/ ꝛ p sil'itudinē de inflāmatione materiali. ¶ Ad hoc agēdū dicebat expedire certas oz̄ones quasdā puas/ quasdā magnas memoriē hz̄e/ q̄ statim dicerēt pcutiendo pect⁹. vel lesionē etiā corpalē alicubi inferēdo. vl' aq̄ frigida se spargēdo. vl' surgēdo a lecto/ ꝛ sil'ia. Solebat inducere exēpla sctoꝝ. vt B̄ndicti. Anthonij. Bernardi. sācti Thome. ꝛ alioꝝ patrū/ que cōmemorare longū est. Illa tñ in pmptu scire magnā habet vtilitatē. ¶ Inter alia sibi placebat multū id q̄d agebat q̄d aꝝ iuuenis in p̄mo tēptationis occursu/ q̄si eū videret facialr diabolū/ spuebat i terrā dicendo. pfy pfy miser dānate demō/ q̄ ego tibi ꝓsentiā. q̄ sic offendā deū meū ꝛ p̄ez meū. ꝛ de tēplo suo faciā ster q̄liniū fedissimū. absit absit. abi hinc in malā horā/ ꝛ sil'ia. Oñq; p̄terea ad aīaꝝ suā. qñq; ad corp⁹. qñq; ad angelū. nūc ad deū. nūc ad aliquē sctoꝝ/ collocutōꝝ ꝛ querelā rei tali ꝓgruā medicantē p̄ferebat. aut aīo reuolue bat. ¶ Oz̄ones ꝛ ꝓmēdate ad hoc cū magna fide ꝛ conatu ꝛ humilitate et profunda recognitōe p̄prie fragilitatis/ sūt he dicēde. aut sil'es. Cor mundū crea in me de⁹. Ure igne sancti spūs. Sctā ꝟgo ꝟginuꝝ ora pro me. Ad sctōs alios ꝛ sctās. Exurgat de⁹ ꝛ dissipent inimici ei⁹. Saluū me fac de⁹ qm̄ intrauerūt aque vsq; ad aīam meā ¶ Deniq; locū p̄cipuū in pctō hoc habet antidotū illud q̄d in alia scedula explicatū ē/ de imponendo. s. saltē ad grauē penā in casu recidiuatōis/ ibi dē videat. vel aliter exorcet ille a quo solo hō hz vt sit ꝓtinēs. q̄ ꝛ donuꝝ hoc negare nescit fidelit orantib⁹. Nō tā ꝓtumeliosuꝝ natūre humane p nobis ab eodē assumpte facinus digneť radicit⁹ extirpare/ q̄ est b̄ndictus i secula seculoꝝ Amen. Finit.

Tractatus de remedijs ꝓtra recidiuū pctī fm exercitiū ꝛ doctrinā cuiusdē mgr̄i Johis de Gerson.

Licet hoc p̄priū ars quelibz vt faciliori cōpendio ad finem ducat optatū. Ammirari p̄terea nemo debet/ si i aīaꝝ regimine/ q̄d ē ars artiū/ expti ea faciliora sciūt ꝛ dāt remedia ꝓ morbos vicioꝝ/ p̄sertim i foro ꝓscie. Ubi maxime locuz hz illa xp̄i formidabil' sn̄ia. Si cec⁹ ceco ducatū p̄beat/ ambo i foueā cadūt. Placuit id circo sc̄ptis mādare/ breuē se habēdi formā. quā quidā magister in theologia parisien. fide. moribꝝ ꝛ doctrina p̄bat⁹ ob fuabat/ ꝛ observare ꝓsulebat p̄cipue ꝓtra recidiuū i pctō vel peccaz ad que ꝓfessus se nimis sentit inclinatū. ¶ De p̄teritis itaq; dabat satis tolerabilē pniam attentis moribꝝ ꝛ etate confitentis. ꝛ nō nisi de ꝓsensu suo. vt esse sine camisia vno die i hebdomada/ p annū vl' tres abstinere. aut vti cilicio/ et sil'ia. Jtē q; p̄ma vice ꝓfessionis alicui⁹ peccati inueterati seu detestabil' ob recordationē facte gratie/ q; vi ciū illud detectū erat apertū ꝛ sanatū/ iniungebat. vt toto tpe vite sue ꝓfessus diceret q̄libet die P̄r nr̄ ꝛ Aue maria. semel in mane ꝛ semel in sero. Aut Miserere mei de⁹. vel sil'e aliq̄d. Et i istis si cadebat obliuio aut impedimētū legitimū/ bñ volebat vt alio die poss set fieri simile vel eq̄lēs. Sed ad p̄uidēdū futuro casui ꝛ recidiuo in morbū peccati q̄ spē deterior/ maiorē operā dabat. ꝛ studiosius inuigilabat sic agēdo. Ut sil'etiā de p̄teritis p̄niam daret. inq̄tū resistere pctō ꝓsueto/ penalitaꝝ multū hz ꝛ meriti. Jniūgebat igit nō ꝓpetuo sed ad tp̄s certū lōgi⁹ aut breui⁹ fm voluntatē ꝛ dispositionē ꝓfitentis. q; idē confitēs p̄ro qualibet vice qua incideret tale peccatū/ q̄d volebat ex toto sanare/ aliq̄ de subsequētibus adimpleret/ vel oīa. fm tres satisfactōis p̄tes. Primo q; in casu illo teneret vno die sequēti/ infra tres dies in pane ꝛ aqua ieiunare. Scōo diceret certū psalmoꝝ numeꝝ. Tercio si foret sui iuris daret in ecclesiā certū iocale. aut aliud bñ chaꝝ si bi. aut summā pecunie/ fm q̄litatē diuitiarū suaꝝ infra tres dies. Quarto infra illō triuꝝ dieꝝ spaciū/ teneret cōfiteri. Quito nōnūq; addebat q; si q̄s vehementer tēptaret facere pctm̄ tale ꝛ oīno deliberaret ītra se sic agere. nihilomin⁹ antea teneret dicere sub iuramēto. vij. p̄s. aut flectere genua pluries añ imaginē crucifixi. aut btē ꝟginis. aut alic⁹ scōz. p̄uscq; op⁹ illud nefariuꝝ ꝓpetraret. Sic em̄ forsitan miserebit de⁹. ꝛ orādo sic vel hūliādo se/ faciet i tēptatōe dñs p̄uentū. ꝛ mitigabit maris fluct⁹ suscitatos. ¶ Cōptuꝝ ē remedia hec cū adiutorio diuīe gr̄e esse efficacissima tā i foro p̄nie q̄z extra. si velit hō bona fide/ ꝛ nō illusorie ꝓuerti a via sua mala et saluari. Sic etem̄ fieri videm⁹ i foro exteriori

Vō remedium p̄ñ verendum.

publico vt pene certe taxarent ad rebelles cõ
pescẽdũ. Sic dñe. sic ĩ chamo ⁊ freno maxil
las eoꝝ ꝓstrige q̃ ñ approximãt ad te. ⁊ ꝓpel
le intrare si vocare parũ est. Sic quẽadmo
dũ Naso ait. Ut corp⁹ redimas / ferrũ patie
ris et ignes. Ut valeas animo multa ferẽda
tuo. ¶ Cãm ꝯo vtilitatis pñe talis / redde
bat a ꝓri idẽ mgr̃ Oñm ĩnãt ꝑm Xristũ. ⁊ ex
perientiã. Incõtinẽs añ tẽptationẽ bñ deli
berat ⁊ elígit. sed aduenięte ⁊ vrgẽte tẽptatio
ne / vincit. labit ⁊ succũbit. Turbat q̃ppe iu
diciũ rõnis et obnubilat ꝓpter tractũ mo
tũq̃ sensitiui appetit⁹ / ita vt non posset hãc
cogitationẽ de deo / ⁊ honestatẽ pfectã ⁊ in
tegrã ⁊ solidã. quẽadmodũ si q̃s somnolen
tia quadã sero ꝑmat. ¶ Est ꝓterea saluberri
mũ / vt ꝑ aliq̃d terribile ꝑsens aut quasi pñs
ipe terreatur. ⁊ q̃si sopit⁹ suscitetur / viuificet
q̃z ad nõ ꝓsentiẽdũ tẽptatõi. Neq̃z em̃ aliq̃s
ẽ tã acri tẽptatõne pulsat⁹ i carne vel alit / q̃n
er toto vel magna pte desisteret ab impletõe
tẽptatõis sue / si pro certo crederet q̃ ĩ corpe
vel in mẽbris vel bonis / graue damnũ stati
ẽt incursur⁹. Vigilaret siquidẽ tũc ratio in
tra se / et forti voce clamaret. q̃d cogitas. q̃d
tibi vis / quorsum rẽdis? Nũquid vis pro q̃
dã leui tẽptatõe aut delectatõe sordida / q̃ su
bito in penã ⁊ fastidiũ ꝓuersa erit / hoc vel il
lud subire detrimentuz? Nõ tibi sic expedit.
Int̃ hec aut sil'ia ꝟba resilire incipiet a cogi
tatõe maligna. ⁊ auertet paulatim oc'los rõ
nis ab ea. Fiet q̃z istud cũ adiutorio rõis. ⁊
cũ ꝓfessione pctõz vel alĩs congruis reme
dĩs / vt cesset illud miserabile tẽptatõis incẽ
diũ. q: ⁊ cessabit cogitatuũ sordidoꝝ suffla
tio ¶ Deinceps rñdebat idem mgr̃ ad duas
obiectões fieri possibiles. q̃m timor ille fui
lis / vidẽt euacuare meritũ resistẽdo peccato.
Et illic ꝓterea trãsgressionis periculũ. ¶ De
ꝑmo dicebat / q̃ exq̃ pena ista vltro imposi
ta erat / ⁊ ppter deũ. ex illa radice ꝑmaria bo
na germinabat pullulabatq̃z meritu. Quã
uis em̃ nõ ita sincera atq̃z laudabil' sit hm̃oi
resistẽtia ⁊ cessatio a pctõ in casu ꝓdicto quẽ
admodũ ẽ ĩ ꝟtuoso / q̃ pcise ppter deuz pctã
deserit. nihilomin⁹ resistẽtia talis bona est / ⁊
saltẽ inductiua ꝟtutis. Sicut de timore ser
uili respectu timoris casti doctores determi
nãt. Quãq̃z ibi nõ sit timor tm̃mõ fuilis. sz
ĩ sua radice ꝑmaria filial' ⁊ cast⁹. Resultat in
sup meritũ ex approbatõe sequẽti dũ gaude
bit incõtinẽs trãsacta tẽptatõe nõ cõsensisse
pctõ. Demũ q̃liter ibi eẽt timor simpl'r fuil'
cũ posset ꝓfessus ab ista liberari pena nõ im
plẽdo pniam. attñ implet. q: deo ⁊ sacerdo
ti suo vult obediẽs eẽ. Et ꝟ sumi ꝑt grata et
pulcra ꝓsideratio ꝑ spõte vouẽtiꝫ ac religi
onẽ intrãtiꝫ. ¶ Ad alterã obiectiõez dicebat
sil'r fieri posse ad ĩprobatõez oĩm religionũ /
oĩmq̃z votorũ salubriũ. si sic / oĩs pnie susce
ptio ꝑiculosa eẽt. Sic ⁊ de⁹ ⁊ supiores in su
is ꝓceptis ⁊ legiꝫ culparent. Euitak etiã pi
culũ sufficiẽter ꝑ hoc q̃ nõ nisi ꝓsensu habi
to ꝓfessi / et ad tps nõ ꝑpetuo tales pnie siue
obligatiões imponũt. Siue igit fiat ꝑ tps
ista trãsgressio / aut si diabolo purgẽte fieret
pene solui pñt. ⁊ ita hõ a noua trãsgressione
liber erit. ĩmo ⁊ op⁹ bonũ faciet. q̃ si transa
cto tpe statuto / remediũ videret icefficax aut
ĩ deteri⁹ ꝟtak / poterit omitti. Si ꝯo sit vtile
sicut spanduz ẽ / rursus valebit iterari. Deni
q̃z ⁊ si salubre antidotũ / ob egrotãt⁹ inobedi
entiã pestifer̃ fiat medic⁹ culpa carebit ¶ Sub
inde ꝓdict⁹ mgr̃ aliud adiiciebat documẽtũ
Itaq̃z si videbat pueros / aut alios simpli
ces / min⁹ cogitare ꝓcepta dei. ⁊ ex ꝟ liberius
peccare / reddebat eos magis timidos ⁊ cau
tos ꝓtra pctũ / ꝑ pmissiones exꝑssas ĩ mani
bus suis factas / de cauẽdo deinceps de tali
vel tali pctõ. ꝑ ꝟ em̃ pmissionẽ in baptismo
factã de obseruatõe legis xp̃i tãq̃z abolitaz a
memoria / vel trãsgressaz / renouabat. ⁊ ꝑ mo
dũ cuiusdã recognitõis itez ꝓmittẽdo repa
bat. Sic Moyses ⁊ Josue respectu filioꝝ
isrl'. Sic plerũq̃z homes post ꝑmã ꝓfederati
onẽ fed⁹ antiquũ retractãt ⁊ ineũt. Neq̃z ar
bitret aliq̃s ꝓmissionẽ talẽ patere discrimini
aut fractiõem ei⁹ esse casũ sp̃aliter reseruatũ.
q̃m nullũ ibi votũ ẽ / cũ nõ nisi respectu illo
rũ que al's cẽnt licita. ⁊ quiby ꝓfitẽs ĩplicite
vel explicite ꝓmissiõz talẽ facit aut renouat.
scz q̃ ꝓtra dei ꝓcepta de cetero mortaliter non
peccabit Erit aũt ñ trãsgressio de ꝑ accidens
deterior. q: ⁊ cognitõ diuini ꝓcepti iã sibi ef
fecta ẽ lucidior. ¶ Rursus idẽ mgr̃ puidebat
diligẽter / ne ꝓfessus su⁹ eẽt deinceps occasio
ꝑmarie corruptõis alioꝝ / ꝑsertim iuuenũ. ⁊
q̃ sibi sufficeret dãnatio ꝓditioq̃z ꝓpria / spã
liter ĩ pctis grauioribꝫ abominãdis. ĩmo nec
noiandis palã. Ne pias aures polluant / oc
curebat diligẽter puidẽdo / vtis oĩby. ꝓmia
tione penaꝝ ⁊ obligatiõe / ne ꝓfessus trãsiret
in deteriorẽ specie ex societate seu cõicatõe ꝑ
uersa. ⁊ explicabat q̃libz ꝑticulari⁹ sicut claz
⁊ secrete fieri põt / dũ videbat oportunũ. Da
lebat em̃ ꝓfessuz suũ dimittere / et tolerare in

sua libertate q̃ ad pctã aliq̃ mínꝰ gũia/ q̃ ita eundẽ vrgere ab omni pte vt ad deteriora laberet. Qñ aũt r̃ qliter illud fiẽdũ ẽ/magꝭ docebit ꝟtus r ars r vnctio sctiſpũs. et circũſtãtiaꝝ oĩm pticulariuꝫ ꝯſideratio q̃ ſcptis aut ꝟbis poſſit edoceri. ¶ Poſtremo dabat ꝯſiliũ idẽ mgr̃/vt ꝯfitẽtes nõ refugerẽt/ſz p dono maximo reputarent hũe pitos ꝯfſſores/moribꝫ r ſcia r lõgo exp̃imẽto ꝓbatos. q̃ quererẽt nõ queſtũ, pp̃riũ/ſz ſincero corde ſalutẽ aĩaꝝ. Et iteꝝ p ꝯgruis r̃medijs ꝑ ſingula vicia laudauit plurimũ sũmaꝫ. ſ. de vicijs et ꝟtutibꝫ. laudabat deniq̃ p bonis effectibus generãdis/libẽter ꝯuerſari cuꝫ viris bonis r deuotꝭ. qꝫ vox diuina ẽ. Cũ ſctõ ſanctꝰ eris. Loꝫ itaq̃ colloq̃a ſũt ignita vehemẽt/ r ſtimulãtia ad ꝟtutẽ. Sed r ſctõꝝ p̃m virtꝫ r exempla frequẽter r attẽte lecta vehemẽter pficiũt/ad infundẽdũ cordibꝫ noſtris diuini amoris affectũ/vt d cũ i oĩbus et ſupoĩa diligẽtes/pmiſſiones ſuas q̃ oĩme deſideriũ ſupant ꝯſequamur. Ãmẽ.

Peterea ille circũſtãtie q̃ habẽt p hũc ꝟſuꝫ/inq̃rẽde ſunt i cõfeſſiõe a ꝯfeſſore. Quis/q̃d/vbi/q̃b auxilijs/cur/quõ/q̃n. Per q̃s intelligit an ſit inuenis vel ſenex. clericꝰ aut laicꝰ. ſolutꝰ aut ligatꝰ. Per q̃d an ſit res ſacra vel non. Per vbi/an ſit in loco ſacro vel nõ. publico vel pr̃nato. Per q̃b auxilijs. an cuꝫ pugno. baculo aut gladio. Per cur/qua intẽtiõe. an rõne vindicte inferẽde vl̃ iniurie repellende. Per quõ/an pcuſſerit aliquẽ fortiter vel remiſſe. Per q̃n intelligit an in quadrageſima aut in alio tpe ſctõ. vel aliẽ. Tps locꝰ. modꝰ. numerꝰ. mora. ſcia. etas.

Reſponſio eiuſdem

ſup queſtione ſibi facta p vicariuꝫ domꝰ carꝰtuſie de ſtatuto ordinis eiuſdẽ/q̃ cõmiſſi ad ꝯfeſſiones audiẽdas/nõ abſoluãt a mortali certo. ſz remittãt ꝯfitentẽ ad ſupiorẽ ſuũ.

E

Onfeſſio ſacramẽtalis fundatur i ſolo iure diuino r euangelico ſup illo. Qcũq̃ ligaueris ſup terrã ⁊c. Cõfeſſio ſacramẽtalis ſicut nõ potuit inſtitui niſi a ſolo deo/ſic nõ deſtitui põt ab homĩe puro. Ãl's papa poſſet nõ obligari ad ꝯfeſſionẽ ſacramẽtalẽ. ¶ Cõfeſſio ſacramẽtalis nõ obligat ad venialiũ ꝯfeſſionẽ de p ſe r de neceſſitate ſalutis. qꝫ nõ tollũt charitatẽ. r ſine ꝯfeſſione taliũ ſtat ſalus. ¶ Cõfeſſio ſacramẽtalis non debet extẽdi p hoĩes puros vt aliq̃s peccata venialia cõfiteaꝝ niſi velit. Seq̃tur ex p̃cedẽtibꝫ. Immo nec debẽt fieri reſeruatões niſi in grauibꝫ culpis. Poteſt aũt dici grauis culpa que trãſit i opus cum ꝯſenſu/r deliberatõe pfecta. aut cũ graui ſcãdalo alioꝝ. ¶ Cõfeſſio ſacramẽtalis nõ obligat de p ſe vt hõ bis ꝯfiteaꝝ idẽ peccatũ etiam mortale/niſi confitẽs velit. Ratio. qꝫ lex diuina nõ obligat niſi ſemel cõfiteri. r hoc p ſe. r niſi velit hõ. ¶ Confeſſio ſacramẽtal' nõ debet coartari p reſeruatiões caſuũ/p̃ſertim occultoꝝ/cõtra vel p̃ter legẽ euãgelice libertatis. ſed dãdus ẽ loc⁹ timori altiſſimi. Ãlio quin timeaꝝ illa phariſeoꝝ culpatio Ãlligãt onera grauia et ĩportabilia humeris hoĩm. digito aũt ſuo nolũt ea mouere. Fit rurſus aliq̃n/vt q̃ nimis emũget/eliciat ſanguinez/ r fiat cauſa fictõis. ¶ Cõfeſſio ſacramẽtalis tali et tãto claudi debet ſigillo ſecreti/vt nec verbo nec ſigno quõlibet reueleẽ/aut reuelari probabilit̃ eſtimeẽ. Facit ad hoc exp̃ſſa determiatio eccl'ie cũ naturali ratõe. ¶ Confeſſio ſacramẽtalis õ pctis occultis/raro r cautiſſime debet remitti ad ſupiores habẽtes iuriſditionẽ coercitiuã i publicꝭ. quales ſũt abbates r pores i religionibꝫ. qꝫ facilis oritur ſuſpitio apud correctos publice. q̃ occulta cõfeſſio p eos facta ledaeẽ. Sed etiã debẽt inſtrui ꝯfeſſi. q̃ cõfeſſio ſecreta de publicis nõ liberat eos/q̃n poſſint aut debeant publice punitõi ſubiacere ¶ Confeſſio ſacramẽtalis põt q̃nq̃ rõnabiliter et fructuoſe dimitti de venialibꝫ. põt etiã aliq̃n fieri fructuoſe Qualiter hoc r quãdo/docere debet vnctio ſpũſſancti cũ ꝯſilio x̃piane pr̃udẽtie. ¶ Cõfeſſio ſacramẽtalis/põt aliq̃n repeti fructuoſe de mortalibꝫ iã ꝯfeſſis. ſed obligatio pluries illa confitẽdi põt reddi vicioſa. qꝫ nimis oneroſa. ¶ Confeſſio ſacramẽtalis põt ſepe fieri ſub ꝯditiõe. tã ꝓpter ignorãtiã facti. qꝫ ne ſcit ſepe hõ q̃d r qualiter fecit. q̃ ꝓpter ignorantiã iuris. qꝫ neq̃t in pluribꝫ a venialibus mortale diſcerni. ¶ Cõfeſſio ſacramẽtalis facta ſub ꝯditiõe modis tactis aut al's legitime põt hũe ſeu recipe abſolutionẽ abſolutaꝝ ſub hac forma Ego abſoluo te ĩ noĩe patris r filij r ſpũſſancti. Que forma ſufficiẽs eſt et ſecura cũ intẽtõe debita confeſſoris ad abſolutionẽ de pctis. ĩmo et excõicationibꝫ in foro ꝯſciẽtie. ¶ Nec oportet/ĩmo ſepe nõ expedit/multiplicare ſermonẽ abſolutõis. Ut dicẽdo. ſi r inq̃ſitũ poſſuꝫ. r dicẽdo de cõtritis

Nota bene formam Absolutionis Sacramentalis

peccatis ⁊ oblitis. ⁊ de tali vel tali excõmunicatõe/si ⁊ inq̃stũ indiges. cũ sil'ibus. q̃ ad dira pl⁹ officiũt sepe vel pturbãt/q̃s pficiant vel serenẽt. Sup hoc notetur hec doctrina ¶Absolutio sacramẽtalis põt delere peccata que nõdũ erãt ꝓtrita/sed solũmõ attrita. Rursus oblita pctã nõ delent ꝑtute absolutionis sacramẽtalis/q̃n hõ postmodũ teneatur illa ꝓfiteri dũ redeant ad memoriã. sed si nõ redeũt. nihilomin⁹ homo saluabit̃ si fecerit sufficientẽ diligentiã recordãdi/cũ deus nõ obliget ad impossibile ¶Est igit̃ additio frustra cũ dicit̃ de oblitis. Sil'r cuz dicit̃ de ꝓtritis/põt esse noxia. Sil'r et male exꝑmit̃ si ⁊ inq̃stũ possuz ⁊ debeo. Sufficit em̃ q̃ intẽtio sit bñ regulata. ¶Paret ad extremuz q̃s noxia sit oblivio peccatoꝝ. qz nõ delent̃ virtute ꝓfessionis sacramẽtalis/ac perinde virtus clauiũ que remittit magnã partẽ penaꝝ debitaꝝ ad hm̃oi pctõꝝ deletiõez nõ sic efficaciter applicat̃/prout fit circa pctã q̃ sacramẽtaliter ⁊ exꝑsse sunt confessa.

¶Adhuc de eodem statuto.

Item ad questionẽ sibi factã ꝑ vicarium carthusie sup statuto carthusien. de absolutõe a pctõ mortali ⁊ de ꝓsuetudine ordis sup ß. Rñdit sub correctõe ⁊ cũ reuerẽtia loq̃ndo/nõ apparet q⁹ talis reseruatio sit cõueniens/nec ꝓsona euãgelice libertati. qz ñ tenemur ꝓfiteri de venialib⁹. Et quo ad mortalia distinguẽda/nõ ẽ dabil' regula generalis ⁊ infallibilis ꝑ humanã sapiẽtiã. Propterea talis reseruatio nõ est nisi laqueus aniaꝝ. ꝑsertim timoratoꝝ. Põt tñ fieri reseruatio õ certis mortalib⁹ manifestis. ⁊ q̃ trãscũt in opus exteri⁹. qz de cogitationib⁹ noxiũ ẽ aut inutile reseruationẽ adhibere. ¶Itẽ idẽ ad quẽdã carthusien. sic scribit. Recepi q⁹ in ꝓstitutionib⁹ vr̃is nõ dicit̃/q⁹ oñis mortalis culpa sit maioꝛi reseruata i foro ꝓfessionis. sz q⁹ grauis culpa. Et certe tolerabilis ⁊ salubris est hec ꝓstitutio si bñ fuerit declaratũ. qual' culpa debeat merito grauis reputari Et ita saluat̃ honoꝛ patꝝ ꝓstituentiũ. Et nihilominus euitat̃ on⁹ importabile sup ceruices peccãtiũ. Qualis aũt fieri debeat aut possit intẽptatio q̃d ẽ grauis culpa? puto notatũ fuisse ꝓpetẽter i vltimis scriptis liez inculc' dño Osualdo rñdẽdo tali q̃stioni. Si de sol've nialib⁹ debeãt absolu'̃ ꝓmissi a ꝓze? ¶Itẽ nota q⁹ null⁹ tenet̃ cõfiteri pctã venialia lege diuina/nisi sit ad ß spãliter obligat⁹ ꝑ vorũ vel ꝑticulare statutũ/q̃le non dz leuiter fieri. Et q̃nq̃z magis expediret cessare a cõfessiõe taliuz q̃s nimiã incurrere sollicitudinẽ. q̃ pl⁹ impediret aliq̃n/q̃s fruct⁹ ꝓfessiõis iuuaret. Ellioq̃n etiã ꝓfessione facta/oꝑteret sepe iterũ ꝓfiteri. ⁊ sic deiceps sine termio attẽto qõ vix facim⁹ aliq̃d vbi nõ possum⁹ rõnabiliter formidare de pctõ veniali. Finit.

¶Sequitur auisamẽtum eiusdẽ ꝑ modũ confessionis in religiõibus non lapsis audiendi.

Sicut expediẽs esse suasi ꝑ patribus carthusien. ⁊ celestinis vt eorũ supioꝛes haberẽt a domio papa latissimã absoluẽdi i foro penitẽtiali licẽtiã. sic apparet mihi q⁹ cõfessoꝛes ordinati ꝑ singulos ꝓuentus habeãt magnã ⁊ amplã potestatẽ absoluẽdi nedũ de venialib⁹ solis. q̃ tal' eẽt irrationabil' ⁊ intolerabil' restrictio. sed etiã de mortalib⁹/ꝑsertim occultis. non q⁹ absoluerẽt de q̃cũq̃z mortali. Oñ ãt deberẽt remittere ad supioꝛẽt q̃n ñ relinq̃rẽt arbitrio ꝓfessoris iuxta qualitatẽ cõfitẽtis. Attẽto ꝓmo q⁹ cõsultius est penitentẽ mittere i purgatoriũ cũ pua penitẽtia/q̃s cũ magna nõ implẽda/vel forte nõ al's confitẽdo detrudere i infernũ. Rursus attẽto/q⁹ nõ obstãtib⁹ tot decretis sup penitẽtijs iniũgẽdis. ꝓmunioꝛ est doctoꝝ sñia/q⁹ oẽs penitẽtie i foro sacramẽtali sunt arbitrarie. intelligẽdo de peccat̃s occultis. Ceterũ ꝑ manifestis regule ⁊ discipline i religionib⁹ ordinate/ꝑt̃ rõnabiliter exigi ⁊ ab inuitis. Et hic habet locũ q̃d dicit̃ i terroꝛẽ alioꝝ. Et ne facilitas venie incẽtiuũ tribuat delinquẽdi. ⁊ nullo mõ de occultis/q̃ penit⁹ nõ cõfiteret̃ nisi vellet. licet i ß se dãnaret. sed tã horrẽdo discrimi̇ non occasio pstãda/cũ tã misera ve ve ve sit. ⁊ totiens exꝑta fragilitas humane conditionis. Finit

¶Distinctio magistralis ⁊ breuis eiusdẽ de modo excõmunicationũ ⁊ irregularitatũ ⁊ absolutiõis ab eisdẽ.

F

Excõmunicationũ tot sunt genera quot excõmunicationũ. ⁊ consequẽter indicant̃ irregularitates/que dicũt impedimẽta ad ꝓmunicatões legitimas exercẽs. ¶Cõmunicationũ alia ẽ naturalis.

alia ciuilis. Natural' ẽ hec vita corpalis. cui mors opposita põt dici excõicatio. Cuilis ẽ multiplex. Quedã fm leges spectantes ad ꝓmunicationẽ tpalẽ pſentis vite. de qua spectat ad dños legistas. Allia ẽ eccl'iastica fm canones ⁊ instituta. q̃ spectãt ad aĩam in ordine ad vitã eternã. ¶ Eccl'iastica ꝓmunicatio (de qua magis ad ꝓpositũ spectat) ꝓsiderãt dupliciter. Uno mõ ad deum. Allo mõ ad proximũ. ¶ Cõmunicatio ad deũ ẽ stat⁹ seu vita gratie gratũ faciẽs. cui opponit generaliter ois excõicatio que ꝓtrahit ex mortali pctõ / sic ꝙ nequeat talis excõicatus exercere legitios actus / pſertim sacramentales sine pctõ. ¶ Cõmunicatio ad primũ seu publica / tractãt et intẽdit p canonistas / dũ loquunt de excõmunicatiõe et irregularitate. ¶ Est aũt excõicatio seu irregl'aritas sub duplici dñia. Quedã ẽ oĩno sine pctõ. quedã ex pctõ existẽte vel plũpto. Exemplũ primi / sicut bigamia. sicut iudiciũ latũ in causa sanguis ex officio. sicut seruit⁹. sicut lep̃ vel mutilatio. vel officiũ vile / ⁊ sil'ia. que distrahũt ⁊ impediũt ab exercitio diuinaꝝ mistrationũ. necnõ ⁊ ab ordinũ susceptõe repellũt Exemplũ scõi / sicut excõicatio late sentẽtie ab hoĩe vel a iure ꝓpter ꝓtumaciã verã vel p̃sumptã. ¶ Et hec ẽ acceptio cõmunissima. q̃ subdiuidit i varias spẽs velut innũerabiles Tñ i generali / quedaꝝ ẽ reseruata pape. sicut etiã irregularitas que ꝓtrahit ex hm̃oi excõmunicatõe / dũ q̃s se miscet i diuinis excõicat⁹ / recipiẽdo vl' exercẽdo scienter ⁊ a ꝓposito. ¶ Altera ẽ irregularitas q̃ nõ ita reseruat sed etiã tollere põt sacerdos simplex. sicut in excõmunicatiõe minori / q̃ suspẽdit hoĩem a celebratõe. quẽadmoduꝝ fit si q̃s ptícipauerit sciẽter cũ excõicatis. nõ tñ i crimĩe / sed ex quadã verecũda pietate / ⁊ i casib⁹ nõ ꝓcessis ¶ Casus aũt pticulares hm̃oi suspensionũ ⁊ irregularitatũ querẽdi sũt a iuristis / ⁊ ab institutis religionũ seu ꝓmunitatũ. q̃ cõsurgũt ex sola ꝓstitutione positiua. et aliq̃n sine crimĩe / licet nõ sine rõne. ꝓpterea ꝓdẽnabil' ẽ ꝓcẽptus. ¶ Proinde q̃lis debet esse forma absolutõis sup excõicatõib⁹ ⁊ irregularitatibus i foro exteriori ⁊ publico / sciak a iuristis. q̃m in foro ꝓsciẽtie nõ requirit certa forma. nec de necessitate sacramẽti / nec de necessitate ꝓcepti. Sz sufficit dicere vt sup. Ego absoluo te i noĩe ꝓris ⁊ filij ⁊ spũs sancti. Almẽ. cũ intẽtõe absoluẽdi. Expedit aũt vt hec intẽtio sit latissima que ferat sup oĩmi casu in q̃ põt ꝓfessor absoluere tã de sentẽtijs q̃s ꝺ peccatis. Et ita sufficit hec forma ꝓ oĩmib⁹ sine multiplicatõe ſborꝝ. ¶ Addc ꝙ absolut⁹ i foro exteriori de excõicatõib⁹ / tenet nihilominus causas excõmunicationũ sacramẽtaliũ ꝓfiteri. vt ꝙ ſberauerit clericũ ⁊c. Nõ em̃ fit publice sacramẽtalis ꝓfessio ad quã obligat ius diuinũ. ¶ Ex quib⁹ oĩmib⁹ colligi põt. ꝙ multa a plerisq̃ adduñt frustra i absolutiõe sacramẽtali / ad absolutionẽ penit⁹ nihil faciẽtia. In hoc em̃ ꝙ ꝓfessor q̃libet cũ intẽtione actuali vel habituali dicit. Ego te absoluo i noĩe patris ⁊ filij ⁊ spũssancti. oĩa ꝓprie hẽdit. s. autoritate mihi ꝓmissa vel qua fungor. hãc em̃ ꝓditionez p̃supponit ipsa absolutio. Jtez a pctis tuis mihi ꝓfessis supflue addit. q̃m de nõ ꝓfessis nõ absoluit. Jtẽ. et restituo te vnitati sctẽ eccl'ie ⁊ sacramẽtis ei⁹ Si em̃ absolut⁹ ẽ ex se q; fidel' ẽ. iã restitut⁹ ẽ. Cetere ꝓditões patẽt supra ¶ Uex (vt sup̃ tactũ ẽ) si q̃s fuerit a iure vel ab homĩe suspẽsus / aut maiori excõmunicatõe innodatus / seu irregularitate irretit⁹ notoria aut contumaci. aut certe illa q̃ sedi apl'ice ẽ reſuata ⁊c. i taliũ casuũ absolutõe pscpt⁹ ẽ mod⁹. videlicet i sacris canonib⁹ / vt eo mõ noduꝝ religet quo q̃s fuerat alligat⁹ Et hec absolutõ simplicit sacerdotis trãscẽdit ptãtẽ / saltẽ ex iure positiuo. Sil'r eodẽ iure ei⁹ ptãti ablati sũt casus ẽpales aut alioꝝ supioꝝ. Sil'r ⁊ in institutõib⁹ religionũ ꝓpter artiorẽ sui stat⁹ custodiã. quẽ pctã seu casus soli plato reseruãt. q̃uis de p se q̃libet sacerdos ab eisdẽ posset absoluere / dũmodo vltra suã ptãtẽ ꝓncipalẽ nõ excederet. ¶ Patet q̃z q̃s multa ⁊ in ipa absolutõe supioꝝ casuũ. criminũ. excõicationũ. irregularitatũ ⁊c. ab ipsis plat̃is adũci anĩ supflua / ⁊ nihil ad absolutionẽ spectãtia Hã etiã i talib⁹ sufficit ad cõmunẽ formã addere solũmodo clausulã vel clausulas a iure institutas. quib⁹ irretit⁹ enodet / seu a nodis absoluat. vt dicẽdo. autoritate sũmi pontificis vel gratie aut ꝓuilegij ꝓcessi vel dati ⁊c. Ego te absoluo a tali excõmunicatiõe. irregularitate. interdicto. suspẽsione / quã tali vl' tali snĩa incidist⁹ ⁊c. sicut ꝓgruit / ⁊ autoritas ꝓcessa / aut ſtus gratie apostolice seu ꝓuilegij se extẽderit. ¶ Qd aut̃ addit. ingẽtũ gratũ in cõspectu diuine maiestatis fuerit ⁊c. nihil facit ad rem.

De inũctione penitentie.

De forma absolutõis

Sed de iniũctione penitẽtie diuersi sũt opiniões suas rões adducẽtes/an añ absolutionẽ vel post absolutionẽ iniũgẽda sit penitentia q̃ cõfessionis individua comes ẽ. ad hoc em̃ ꝓfessio fit quo vuln⁹ inflictũ detegat. ad hoc pnia iniũgit/vt vulneri detecto salutare remediũ adhibeat. Et licet incerte sint pudẽtie nr̃e. nec q̃ lance diuino iudicio nr̃e ponderent offense. tñ abũdãri miscẽdia accipietate ipsius ꝑ cõcessum ẽ fideliby/vt sacramẽto cõfessionis ac remedio penitẽtie etiã minus sufficiẽtis iã saltẽ a mortis eterne sit ereptus supplicio q̃ fuerat damnãd⁹. etiã si ob modice penitẽtie iniũctionẽ lõgius sit cruciand⁹. q̃by tñ cruciatiby etiã multiplex remediũ sue spõse aliũde puidit xp̃s. cui⁹ ꝓpriũ ẽ misereri. et cui⁹ misẽdie nõ ẽ numer⁹. ¶ De illo autẽ an añ vel post absolutionẽ iniũgẽda sit penitẽtia/nil videt obesse homini simplici et cõtrito seu dolẽti corde ad ꝓfessionẽ veniẽti et ad satisfactionẽ parato. ¶ In ipa aũt iniũctione pnie similit occurrit repẽsio sup multiplicatiõe verboz/pnie i nullo suffragantiũ. Sicut em̃ cõfitẽs cauere debet ne aliq̃d ũmisceat qđ tãtũ sacramẽtũ excusatõe indebita. ꝑbositate importuna. ostẽtatiõe falsa. simulatione fraudulenta/ac ceteris q̃buslibet malis violet. fructũq̃ ei⁹ tollat. ita nõ min⁹ ipse cõfessor locũ dei tenẽs atq̃ ei⁹ gerẽs vices sacramẽto ꝓfessionis reuerentiã exhibeat. et eius ꝑba statera sancta sint ponderata/ne et ipse i tali loco adducat quicq̃ qđ eũ ꝑboz subtilitate necnõ multiplicatõe/aut insolita forma platõis/possit ostẽtare magis ceteris ꝓfessoribus idoneũ. intelligentẽ. doctorẽ. sanctioremq̃. his em̃ ac sil'ibus ꝓditõibus pleriscq̃ pnefas ꝓfessoribus nõ solũ fama et fauor a lingua/sz etiã a manu crescit pecunia. et cathedra. Moy si quã dñs laudauit. istis atq̃ alijs modis ꝑtitur i cathedras numulariorũ et colũbas vẽdentiũ. q̃s idẽ ipse euertit/et de tẽplo eiecit. Post simplicẽ igit ꝓfessionez et verã vt ꝓsupponit/simplex etiaz fiat absolutio. aut cuz timoze et magna cautela ad supiores si opteat remissio iuxta supi⁹ dicta. demũ post absolutionẽ vl'añ (qđ ad pñs nolumus determiare. eo q̃ nõ obstet huic sacro) simplex etiã fiat pnie iniũctio.

Nulli obest ꝓpter multas rões auferat gr̃a deuotionis. Tollit igit ꝓ hoc fiducia vel minuitur. et dat occasio ruine seu desperationi. Et si em̃ vere ita sit q̃ absq̃ ꝓtritõe pctã nõ deleãtur. tñ homo sepe veracit ꝓteritur/vel i ipsa absolutõe ꝓtritio ꝑtute sacramẽti infundit. et hoc hoiem vt ꝓdiri latet. et cũ audit a cõtritis/capit occasionẽ musitãdi et dubitãdi. et ꝓsequẽs piclitãdi ẽ. ¶ Q, si dicat de oblit'/similit ẽ supfluũ. q̃ nõ põt cõfitẽs de peccatis oblitis absolute absolui q̃n etiã teneatur ꝓfiteri si in futuris recordet. ¶ Nec valet dicere. q̃ libẽter cõfitereris/sine q̃ velles confiteri si eoz haberes memoriã. q̃ staret q̃ cõfitẽs vellet qñ cõfiteret. et nõ vellet qñ recordabitur. Aut forte voluntatẽ habet bonã i generali ꝺ confitẽdo oĩa que occurrũt. quã nõ haberet de cõfitẽdo si i spãli aliqua occurrẽt/sicut manifestũ ẽ et declarari posset p sylogismũ incõtinẽtis extra passionẽ existẽtis Et ꝑ diffuse declarari põt tpe suo ẽ. ¶ Itez male exꝑmit ſi et inq̃tũ posiuz et debeo. q̃ si

Nota forma absolutiõis a peccatis sufficiẽs et necessaria est. Ego absoluo te. Sed satis ꝓuenienter ꝓmittit auctoritate eccl'ie/a q̃ confessor accipit protestatẽ absoluẽdi i susceptione ordinis. Sed q̃ illa ptãs ẽ retẽta i manu supioris nisi ꝓmittat. ideo dicit et ordis. Et si loco hui⁹ clausule ꝓmittat. auctoritate qua fungor/nõ ẽ vis. Idẽ em̃ valet. Deniq̃ nota q̃ satis ꝓuenienter apponit i forma sup dicta. a pctis tuis. ad denotãdũ de quo fiat absolutio vel de quibz. Q, ꝙo dicat. a peccatis tuis et a circũstãtijs eoz̃. hoc sedm totaliter est supfluũ. Quia aut circũstantia ẽ peccatũ aut nõ. Si sic/iã dictũ est/a pctis tuis. Si nõ/nõ cadit sub absolutõe. ¶ Itẽ q̃ dicat ꝺ ꝓtritis/piculosũ ẽ/et ꝑt eẽ damnosũ. q̃ nedũ cõtrita/sed etiã attrita pctã pñt p absolutionẽ deleri p gratiã post aduenientẽ. vt melius post declarabit. Hoc aũt qđ ẽ cõtritũ/omino excluderet attrita sicut albũ nigr̃ẽ. Deniq̃ hoc ẽ injcere scrupulũ desperatõnis. pser tim i mortis articulo existẽtiby. Nulli em̃ cõstare põt si vere de pctis cõteratur. Cuz igit audit se absolui a cõtritis/incipiet dubitare et vacillare sup sua absolutõe. maxime cũ inimic⁹ i mortis articulo toto posse isistat ad deiciendũ hoiem a sua spe et fiducia. et sepe doloz corpis ẽ vehemẽs. ita q̃ hõ nullã deuotionis gratiã seu ꝓtritionẽ attestantez sentire possit. sicut et etiã i sanitate homis sepe sine culpa sua ꝓpter multas rões auferẽ gr̃a deuotiõis. Tollit igit ꝓ hoc fiducia vel minuitur. et dat occasio ruine seu desperationi. Et si em̃ vere ita sit q̃ absq̃ ꝓtritõe pctã nõ deleãtur. tñ homo sepe veracit ꝓteritur/vel i ipsa absolutõe ꝓtritio ꝑtute sacramẽti infundit. et hoc hoiem vt ꝓdiri latet. et cũ audit a cõtritis/capit occasionẽ musitãdi et dubitãdi. et ꝓsequẽs piclitãdi ẽ. ¶ Q, si dicat de oblit'/similit ẽ supfluũ. q̃ nõ põt cõfitẽs de peccatis oblitis absolute absolui q̃n etiã teneatur ꝓfiteri si in futuris recordet. ¶ Nec valet dicere. q̃ libẽter cõfitereris/sine q̃ velles confiteri si eoz haberes memoriã. q̃ staret q̃ cõfitẽs vellet qñ cõfiteret. et nõ vellet qñ recordabitur. Aut forte voluntatẽ habet bonã i generali ꝺ confitẽdo oĩa que occurrũt. quã nõ haberet de cõfitẽdo si i spãli aliqua occurrẽt/sicut manifestũ ẽ et declarari posset p sylogismũ incõtinẽtis extra passionẽ existẽtis Et ꝑ diffuse declarari põt tpe suo ẽ. ¶ Itez male exꝑmit ſi et inq̃tũ posiuz et debeo. q̃ si

Hoc notabile quod seq̃tur multũ ꝓcordat cũ dictis dñi Johis Gerson. ita q̃ videt etiã ab ipo positũ.

nō pt/nō debet se ingerere ad audiēdū. Et si forte occurrit casus sibi imptinēs/dz remittere ad superiorē. Sz ꝛ sufficit q̄ intētio cōfessoris sit bñ regulata. Nec ē idē dicere. si ꝛ in q̄tū possuz. ꝛ dicere. Autoritate mihi p̄missa. qz p̄m⁹ mod⁹ loquēdi ē dubitatiu⁹. ꝛ per p̄sequēs piculosus. vt tā statim sup̄ dictū ē. scōs aūt assertiu⁹. Et dz intelligi. autoritate. i. p autoritatē¶ Nota illa ptic'a. In noīe p̄is ꝛ filij ꝛc. addit ad denotādū q̄ a deo est q̄ absolui. Uel qz oīa sacrāmēta fiūt i ꝟtute fidei trinitatis ꝛ passionis Jesu xp̄i dñi nostri. Nec ē(vt Thomas dicit in tercia pte sūme)de substātia absolutōis/sed relinquit arbitrio sacerdotis. q̄ cū sit vt instrumētalit̄ p̄currēs ꝛc. siue vt mīster absoluat. p̄uenienter apponit illud qd̄ p̄tinet ad p̄mā autoritatē dei. s. vt dicat. Ego te absoluo i noīe p̄is ꝛc. Quia tñ hoc nō ē determinatū ex verbis xp̄i. Qdcūq̄ ligaueris sup̄ terrā ꝛc. sicut i baptīsmo taľ apposītio ibi. ꝛ nō i baptīsmo relinquit arbitrio sacerdotis.

Illud notabile eius

dem vt videt de p̄mis motiū ꝛ p̄sensu.

Notādū q̄ sūt mot⁹ p̄mo p̄mi. Et sunt mot⁹ scōo p̄mi. ꝛ sūt mot⁹ q̄ p̄sistūt i p̄sensu Mot⁹ p̄mo p̄mi sunt tres. i quib⁹ nō ē aliq̄d pctm̄ mortale vel veniale. qz nō attingūt voluntatē/nec vt libera ē nec vt natura. Prim⁹ ē titillatio i carne siue suggestio facta excitās ad libidinē. Scōs ē delectatio i appetitu sensitiuo tm̄ circa illud qd̄ caro suggerit. Terci⁹ ē desideriū ip̄ronisū ꝓsequēdi illud in opus¶ Mot⁹ aūt scōo p̄mi sunt illi q̄ attingūt voluntatē vt natura ē. nō vt ē arbitrio libera seu liberatiua. Et sunt tres. Primus ē mot⁹ delectatōis i volūtate ꝓ delectādo appetitui sēsitiuo. Scōs ē ꝓsensus subit⁹ volūtatī i delectatōz. Terci⁹ ē ꝓsensus subit⁹ seu desiderium ꝓsequēdi i op⁹. In his ē tm̄ pctm̄ veiale. Ita q̄ i p̄mo gradu ē p̄ncipiuz pctī veniaľ. In scōo mediū. In tercio limes seu t̄min⁹¶ Isti sūt ꝓsensus i q̄b⁹ cadit pctm̄ mortale de pctō saltē qd̄ cadit sub p̄hibitōe Prim⁹ ē ꝓsensus interp̄tatiu⁹ i delectatiōnē. q̄ fit q̄n ex delectatiōe volūtatī intm̄ absorbet rō/ vt nō possit intēdere iudicio. ꝛ voluntas negligit mouere rōem ad iudicādū. ꝛ p̄mittit tp̄s trāsire q̄ possit deliberare. Scōs ē cōsensus verus i delectatiōnē. habito etiā iudicio rōnis i oppositū certo. Terci⁹ ē ꝓsensus i op⁹ ꝛ ver⁹ ꝛ deliberat⁹. etiā si op⁹ nunq̄ sequat. qd̄ q̄dē p se est pctm̄ mortale. Inde ait saluator. Qui viderit mulierē ad ꝛcupiscēdū eaz/ statim mechatus est eā in corde suo.

Opusculū eiusdem

sup̄ absolutione confessionis sacramentalis

Gratia tibi ꝛ pax frat̄ charissime. Petis p̄mo si ap̄d aliquē doctorē repiat̄ forma autēt̄ica absolutōis sacr̄alis. Rñdeo q̄ sic. Et de ℔ videat sūma ꝓfessoz. vel Bertelina sup̄ ℔ ꝟbo Absolutio. p̄ma q̄stiōe. Utr̄ forma absolutōis debeat fieri sub mō indicatiuo Et p̄m illa q̄ repiūtur ibidē/patebit satis rñsio. Ad illd̄ qd̄ scōo petis. s. q̄ sit forma sufficiēs:¶ Deinde ad tciuz qd̄ q̄ris. vñ tot varietates i forma ista absolutōis:¶ Rñdeo q̄ ex ignorātia vl̄ negligētia sufficiēter inq̄rēdi q̄ agēda sūt circa sacramēta. Sz cur pl⁹ inq̄ris circa istā formā q̄s circa alias:¶ Rō vna est. qz alie forme dicunt publice. ꝛ inueniūt scp̄te/sicq̄ legūt. Hic autē occulte ꝛ absq̄ libris ꝛ arbitrij fit negociuz¶ Pōt ꝛ alia rō dari. qz act⁹ ꝓfessiōis ꝛ absolutōis/ē q̄dā act⁹ iudicialis. vbi videt sufficere q̄ sacerdos iudex explicet sniam suā q̄buscūq̄ verbis. dū tm̄ intēdat absoluere. sicut dicimus i mr̄imonio/q̄ ꝓsensus interior ambor̄ significat⁹ exteri⁹ qualibuscūq̄ ꝟbis. imo ꝛ signis. sicut i muto sufficit ad mr̄imoniū ꝫbendū.¶ Deniq̄ p solutōe alioz q̄sitorū ꝛ declaratōe p̄missoz/scribā tibi modū q̄ vtor i hm̄oi absolutōib⁹.¶ Uñ si nihil dubitat̄ de excōicatōe ꝓtracta. Dico p̄mo q̄ modū impcatōis q̄ ō cōgruo p̄mittit. Dñs noster ihs xp̄s te absoluat. vel pcat tibi de⁹. vl̄ dū mora maior ē. Miserear tui oip̄otēs deus ꝛc. Deinde subiūgo. cū intētiōe interiori absoluēdi/q̄tū possū et p̄m autoritatē mihi ꝓmissā. Et dico. Ego te absoluo a pctīs tuis In noīe p̄is ꝛ filij ꝛ sp̄ūsc̄i Amē.¶ Nec oportet aliud addere. nec ist̄d̄ p̄nomē alīs. nec istud adiectiuū oīb⁹. nec ist̄d̄ oblitz. nec illd̄ ꝓtritz. imo p̄t nocere si ponit̄ ℔ adiectiuū cōtritis/cū ꝟtus sacramēta. absolutōis valeat sup̄ pctā solū attrita. licet nōdū ꝓtrita Et ita ē additio q̄dam mō distrahēs q̄ p̄supponit ꝓtritōz p̄cessisse/q̄ nō semp p̄cepit̄ vt dictū ē.¶ Itē nec oportet addere q̄tū possū. ꝛ ad huc minus istud in q̄tū debeo. qz sepe sacerdos nō reneť aut dz absoluere. ꝛ ita ē additō distrahēs.¶ Itē nec oportet addere autoritate

mihi ꝓmissa ⁊c. oĩa eĩm talia sufficienꝫ fiũt ⁊ valẽt ꝑ intẽtõz interiorẽ quã hz sacerdos vel habuit ĩ volẽdo absoluere. Uñ ꝑ regula teneaꝫ qꝫ forme sacramẽtoꝝ debẽt eẽ absolute ⁊ nõ ꝺditionales. Et si opponaꝫ qꝫ ĩ baptismo dr qñqz. Si tu ñ es baptisat⁹ ego te baptiso ⁊c. Rñdeo qꝫ illa ꝺditio nõ se tenet nec tenere dz ex pte forme/sed solũ referẽda ẽ ad explicatõz intẽtõis quã hz sacerdos. quã itẽ tõz iõ explicat/ne puteꝫ velle baptisare pueꝝ iã baptisatũ. et ita facere iniuriã sacramẽto. Uñ apꝺ deũ sufficeret intẽtio iteriorꝭ sine tali explicatõne/nisi qꝫ sic eccl'ia voluit fieri cã dicta. Sĩ'e eẽt ĩ dubio qꝫ aliqꝫ hẽt de hostia posita añ eũ dũ celebrat. ⁊ nescit plane si cõsecrata sit iã vel nõ. vtputa qꝫ nescit si ꝓtulerit sufficiẽter ꝓba ⁊c. Tunc si necessaria sit securitas amplioꝭ/sufficiet qꝫ hõ cũ intẽtiõe ista qꝫ ñ intẽdit ꝓsecrare istã hostiã si sit cõsecrata/dicat ꝓba ꝓsecratõis. q̃uis tal' repetitio nõ sit passim faciẽda. nec eẽt ĩ ꝑ assuescẽ dũ. ¶ Addaꝫ qꝫ ꝑdicta forma absolutõis sacramẽtal' sufficit ĩ q̃cũqz absolutõe ꝑ pcĩs/siue fiat ꝓfessio post vnã absolutõez iã dataz siue nõ. Nec opꝫet dicere. Absoluo te ab isto pcto ⁊c. sed sufficit sicut ꝓus ¶ Deniqz tut⁹ obseruaꝫ breuis ⁊ succincta forma absoluẽdi ꝑdicta/q̃z dũ fiũt tot additõcs/q̃ vel sunt supflue/vel qñqz distrahẽtes aut ipeditiue.

¶ Cetez q̃ ad absolutionẽ de excõicatione. Rñdeꝫ qꝫ ĩ foro publico nõ sacramẽtali/nulla certa forma requirit. sufficit qꝫ ille q̃ hz potestatẽ iudiciariã significet intẽtõz suã q̃ vult talẽ absolutũ esse ¶ Ꝓro q̃ ad sacramẽtalẽ absolutiõz q̃ vlteri⁹ requirit/⁊ circa cui⁹ omissionẽ multi deficiũt ꝑcisa forma nõ ita requirtur sicut ĩ alijs sacramẽtȝ. Uñ ista forma sufficit cũ intẽtõe interiori sicut ꝓus explicabatur. Ego absoluo te ab excõicatõe vel excõicatõibꝫ ⁊c. Et ꝑt addi (licet ñ sit necessariũ) istud. Et restituo te sacramẽtis eccl'ie ⁊ ordinibus diuĩs In noĩe ꝑris ⁊ filij et spũssancti. ¶ Uez quo ad minoreꝫ excõicationẽ q̃ ꝺhibit ex pticipatõe cũ excõicatis/sufficit eadẽ forma. Sed q̃ ad excõicationẽ largo nomĩe dicraz q̃ ꝺtrahit ex q̃libet peccato mortali/qꝺ sepat hoĩem a deo/puto qꝫ non requirit spãlis formula/sed sufficit alia q̃ dicta ẽ ꝑ peccatis ¶ Ampli⁹ ꝓo q̃ ad irregularitates ꝺctas celebrãdo ĩ excõicatõe vel alio tali mõ/sicut habet ĩ ꝺstitutionibꝫ decretaliũ. forma nõ ẽ certa ⁊ ꝑcise requisita/cũ sit q̃dã act⁹ iudicial' magis qꝺammõ q̃z ordinis. Hibilomin⁹ ꝑt cõ grue sic dici/sic etiaz pniario ꝝ vsus hz. Ego absoluo te ab irregularitate vl' irregl'aritatibus si sint ꝑtes. ⁊ restituo te sacris eccl'ie/et dispẽso tecũ. Et ꝑ ponũt ꝑ futuro tpe vt hõ legitime possit celebrare vl' vti sacramentis. Deniqz addit. In noĩe ꝑris ⁊ filij ⁊ spũssancti Amẽ. ¶ Tãdẽ ad id qꝺ ingris/si sit expediẽs ĩ iniũctione pnie dicere. Oĩa bona q̃ facies/sint tibi ꝑ generali pnia: Rñdeo qꝫ sic. q̃a ꝑ hũc modũ oĩa talia bona habẽt vim satisfactoriã. licet nõ tãtũdẽ sicut si spãliter iniũgerenꝫ ⁊ fierẽt. ⁊ hoc ꝓpter obligatõz maiorẽ ⁊ obedientiã inde seq̃ntẽ. Sed nõ eẽt securuz specialiter iniungere talia ⁊ talia oĩa sic debere fieri ꝓpter piculũ trãsgressionis ⁊ culpe seu inobediẽtie inde consequentis.

Tenor questiõis de

q̃ fit sup⁹ mẽtio ĩ sũma ꝓfessorũ li. iij. ti. xxxiij. q. xci. fm quottationẽ libri me i sic se hz. q: post ꝓfessionẽ ꝺtriti pectoris/regulariter dz subseq̃ absolutio sacerdot⁹. ḡro an forma absolutõis ĩ sacramẽto pnie dz dici sub mõ indicatiuo? Rñdeo fm Albertũ ĩ scptis sup iij. sniaz. dist. xvij. Dicendũ qꝫ sic/ꝓpter sacramẽti certitudinẽ. sed qꝫ pcedit deꝑcatio. ꝑ est de bñ esse sacramẽti ⁊ nõ de esse. Uñ ꝓueniẽter dicit. Dñs te absoluat ⁊ ego auctorita te qua fungor/absoluo te a pctis tuis ĩ noĩe patris ⁊ filij ⁊ spũssancti Amẽ. Et hanc formã exposuit magister Johãnes de verziaco ĩ scholis ĩ lectionibꝫ suis. Thomas etiã ĩ vltima pte summe sue. q. lxxxiij. ar. iij. concordat cũ hoc. Dicit eĩm qꝫ de forma substãtie ẽ Ego te absoluo. sed ꝑmittit ozo. Misereat tui oĩpotẽs de⁹ ⁊c. ne effect⁹ sacramẽti impediat ex pte penitẽtis. Itẽ qz sacerdos non ꝑ pria auctoritate absoluit. sz q̃si mĩster ꝓueniẽter aliq̃d apponit. ego te absoluo ĩ noĩe patris ⁊ filij ⁊ spũssancti Amẽ. Uel ꝑ ꝑtutẽ passionis xpi. Uel auctoritate dei. sicut Dionys⁹ exponit. iij. ca. celest' hierar. Quia tñ ꝑ nõ ẽ determiatũ ex ꝓbis xpi sicut ĩ baptismo/talis appositio relinquit ĩ arbitrio sacerdotis ¶ Seq̃tur alia q̃stio. vtz requirit ꝺpositio manuũ sacerdotȝ ĩ sacramẽto pnie? Rñdeo fm Tho. vbi sup. arti. iij. dicẽdũ qꝫ nõ. qz hoc sacramentũ nõ ordinat ad ꝓsequẽdũ aliquã excellentiã gratie/sed ad remissionẽ pctorum Magis etiã ĩ hoc sacramẽto ꝓpereret crucis signatio q̃z man⁹ impositio. In signũ qꝫ p signũ crucis xpi remittunt pctã. ⁊ tñ nõ est ꝺ necessitate sacramenti. hec ibi.

*Quesisti insuper si hõ absolut⁹ a pena ⁊ a culpa/ fm formã soli/tã ꝓferri ī articulo mortis/mortẽs ī illo sta/tu/euolet statim ad celuz⁊. Rñdeo q⁹ a radice vidẽda eẽt hic tota materia de ĩdulgẽtijs/ad plene rñdẽdũ. Pro qua videank doctores ī iij. sñiaz. ⁊ alie sũme. dico tñ q̃tũ spectat ad pñs. q⁹ absolutio illa solet dari de pctis con/tritis ⁊ ꝓfessis. Si ḡ pctã sint q̃ nõ sunt sa/cramẽtalit ꝓfessa. sicut sũt pctã oblita. nõ op/tet q⁹ de illis fm formã absolutõis dek idul/gẽtia. Ex q̃ patet q̃tũ expedit non dari obli/uioni pctm. sed illa exꝑsse ꝓfiteri habita co/pia sacerdotꝭ. patet vltra q̃ ī absolutõe sacra/mentali nõ oportet dicere. absoluo te a pctis oblitis. Uez ẽ tñ q⁹ qz de⁹ nõ obligat ad im/possibile/si pctã oblita nõ veniãt ī memori/am facta diligẽtia sufficiẽti. ⁊ hõ ꝓterik ī ge/nerali de ill'. tũc hõ saluabik/sic tñ q̃si p ignẽ. Sec⁹ aũt ẽ (dicũt iuriste) de absolutõe de ex/cõicatõib⁹/etiã de oblitis. qz nõ oportet ab illis itez absolui/dũ habẽs ptãtẽ generalez/ vt papa vl' legat⁹ ⁊c. absoluit generaliter ab/oñib⁹ sentẽtijs/qõ est tutũ petere et habere. ¶Addak ad pmissa/q⁹ potestas platoz ī da/do indulgẽtias/ nõ ẽ nisi quedã potestas di/spensatõis que debet esse rational' ⁊ ad edifi/cationem. et ideo si dent sine causa rationali/ bas vel illas indulgẽtias/ vtpote ꝓ solo ĩ/tuitu fauoris humani/vel alio tali mõ/non oportet q⁹ indulgẽtie tantũ valeant q̃tũ so/nãt. Propterea fatue sunt ⁊ supstitiose q̃daz ĩtitulatões de indulgẽtijs. ex. mille annoz vel tali mõ qui dixerit q̃q̃z pater noster añ talẽ imaginẽ ⁊c. Et eẽt ꝓ platos ꝓuidendũ. q⁹ cedit hoc ĩ cõtemptũ ⁊ irrisionẽ indulgẽ/tiaz. nec ꝓtinet veritatẽ. Uñ plena indulgẽ/tia vix solebat dari ꝓ passagio terre sctẽ Cõ/stat tñ q⁹ factũ ꝓ quo sunt indulgẽtie magis/ ꝓuilegiatũ est/q̃s aliud ceteris pariby. ¶Ad/dak ꝓterea/q⁹ forma dandi indulgẽtias sepe/ varia ẽ. q̃ñ q̃z eñ dak sub certis cõditioniby/ vt si sint ꝓfessi ⁊ ꝓtriti. ⁊ si dederint man⁹ ad/ iutrices. q̃ñ q̃z dak existentiby ī gr̃a/ vl' infra/ mẽsem habuerint gratiã. itaq̃z tũc dũ habẽt/ gratiã/recipiunt gratiã sine alio actu cõfessi/onis/vel sacramẽtalis absolutiõis. Uñ da/re indulgentias/ nõ est ꝓprie absoluere a pec/catis/sed ẽ de penitẽtia debita relaxare/ vel ĩ toto vel in pte. Et ita patet q⁹ nõ requiritur certa forma verboz sicut ī sacramento. sz suf/ficit explicare fm intentionẽ pape dantis q⁹ dank tali tales indulgentie.

Queris vlteirus Utz absolutõ a pena ⁊ culpa ꝓ articl'o mor/tis semel ī vita possit dari illi q̃ ñ. ẽ tũc mori/tur⁹? ⁊ Rñdeo. circa ꝑ necessariũ ẽ cognosce/re q̃d ⁊ quõ papa intẽdit dãdo indulgẽtias. iuxta illud qõ vltio addebak ī solutõe alteri/us dubitatõis. qz si intẽdit q⁹ solũmõ valeãt indulgẽtie ꝓ illo q̃ moritur⁹ ẽ/ ⁊ ꝓ hora q̃ est moritur⁹. tũc q̃tũcũq̃z dek indulgẽtia a sa/cerdote/illa nõ hz effectũ nisi ꝓ hora mortis Uñ ⁊ si ille postmodũ moriak ī pctõ mortali effect⁹ indulgẽtie impedik. Si aũt moriak ī gr̃a/ forte tũc ꝓma indulgẽtia sortiek effectũ etiã si sacerdos defuerit dãs istas ĩdulgẽtias Addik forte qz nescik h̃ satis ĩtẽtio pape ꝓfe/rẽtz Uñ q̃uis sacrm extreme vnctõis nõ de/beat dari nisi ī articl'o mortz. tñ si ille suscipi/ens ñ moriak ptũc. nihilomin⁹ erit ꝑ einun/ct⁹ sacr'a l'r. ⁊ tñ ī altera vice articl'i mortz po/terit iungi. nõ eñ oz articul⁹ mortz/qz ꝓ illũ vl' ī illo hõ moriak. sz qz fm ꝓbabilẽ ꝓiectu/rã hũanã nõ ẽ ī dubio mortz. ⁊ ita nõ oportz ex/pectare horã extremi suspirij. Est igik tutuz ꝓsiliũ ī datiõe hmoi indulgẽtiaz a pena et a culpa ꝓ articl'o mortz/ q⁹ ī q̃libet tali articl'o ꝓut exꝑssũ ẽ. petat infirm⁹ sibi dari indulgẽ/tiã talẽ fm pape intẽtiõz. ⁊ q⁹ cõferẽs sic diri/gat intẽtiõz suã. ⁊ dicat ꝑbis q̃b⁹ valet post/q̃ absoluerit eũ sacramentaliter. mõ debito tã ab excõicatioñib⁹ q̃z a peccatz. do tibi ple/nã indulgentiã ꝺ pctis tuis. habendo (vt di/ctũ est) intẽtõz ad gr̃az a papa exꝑssã/ siue ex/plicetur siue non illa intentio.

Vlterius ad illud q̃ dicit⁹ quesisti si ꝑsus ille. Dirupisti dñe vincu/la mea ⁊c. semel vel ter in morte/ babe/at efficaciã qualẽ quidã ponũt et imponũt Augz. dixisse: Rñdeo ꝓ regula circa talia q̃ sũt innũerabilia. q⁹ nũq̃z attribuẽda est aliq̃ ꝑtus supnaturalt talib⁹ reb⁹ q̃buscunq̃z/ nisi hoc trahi possit ex scꝑtura sacra vel reuela/tione diuina. ⁊ oppositũ credere hz quãdã spez/ supstitõis pl⁹ vel min⁹/ fm naturã opis vel assertõis. Nõ oportet tñ q⁹ semꝑ sit pctm mor/tale. imo habet sepe excusationez. licet apud/ simplices ⁊ pios qui nõ ponũt spem in tali/bus nisi ex ꝑtute diuina quã reputãt deum talib⁹ reb⁹ indidisse. ac pinde subleuãt spem suã. ⁊ imaginationẽ habẽt fortiozẽ. q̃uis in/struẽdi eẽnt creb⁹/tã ꝓ fmões q̃z aliũde vt

Vlõ singulam quidem non multas

spem suã potꝰ figerẽt ī auxilio dei ꝛ sctoꝝ ī/mediate/ꝯ talia adinuẽta ꝙrerẽt. Nihilominus ꝺdescẽdendũ ẽ qñq fragilitati et debili deuotõi hoim ꝛ pauce fidei/ꝙ nequnt sic ferri ī deũ imediate. Et ex hoc pñt excusari nonnarie ꝙ fiũt cũ certꝰ obseruãtijs ꝙs credũt simplices eẽ necessarias. et ꝙ aliqñ nihil valeret ꝙcꝙd ageret. vt si solũ eẽnt octo dies vl̃ si. xi. eẽnt. silr si dek̃ cãdela longitudis illiꝰ ꝙ offert/ꝙ plꝰ ꝓdest ꝯ lõgioꝝ ꝛ ita de silibꝫ innũeris. Nõ ẽ igit̃ ꝙlibet tal̃ obseruãtia ꝺdẽnãda ꝛ extrahẽda tãꝯ impia. ſz potiꝰ studendũ ẽ vt illud qꝺ fit/fiat intẽtõe pia ad deũ et sub spe auxilij sui/ab ipo ꝛ nõ altero ꝙlibꝫ cõsequẽdi. Sic pie ꝓt dici ꝟsus ꝓoꝝ ꝛ silia nõ de assertõe certa/ꝙ habeat vim hmõi. sed ꝙa deuotio dicẽtis hoc merek̃ adiuuãte gra dei. ꝛ spes interim sua vigoroſius eleuatur.

Ad aliud cum queritur. si ꝙs sacerdos absoluat aliquẽ bona fide/credẽs hꝫ ptãtẽ absoluẽdi illũ. ꝙ tñ ī ꝟitate nõ habet potestatẽ/debeat postmodum facere ꝓsciam illi quẽ putauit absoluere. Et si sic/ꝺd ageret si iã mortuꝰ extiterit? Rñdeo ꝙ talꝰ nõ ẽ absolutꝰ sacramẽtalit̃. saluabit̃ tñ exꝙ bona fide ꝓcessit ꝛ cõtritꝰ ẽ/nisi postmodũ dũ venerit ad noticiã suã veritas/ꝓtẽp sit ꝓfiteri. Sacerdos aũt tenetur sibi facere cõscientiã dũ resciuerit. ꝛ hoc si cõmode possit fieri. alꝫ nõ. nec oportet ꝙ si nõ fecerit alteri conscientiã ꝺ hoc ꝙa nõ cõmode põt aut potuit/sit ī piculo damnatiõis. confiteri tñ de ignorãtia aut negligentia tutũ erit.

Aliud quesisti si dicendo officiũ diuinũ occurrat cogitatio de nota circa aliud ꝯ sonãt ꝟba seruitꝫ/sit vtiliꝰ inse ꝙ cogitationẽ illã vel cõtinuare/ꝯ reducere se infra terminos et limites seruitꝫ? Rñdek̃ ꝙ talis aut ẽ exercitatꝰ iã circa illam cogitationẽ. ita ꝙ trãsit apud eũ ī cõtẽplatiõnẽ. i. ꝙ faciliter ꝛ absq impedimẽto/ꝓt ꝑm illã seipm eleuare. ꝛ ꝑm illã videre velut i lumine claro ꝛ imꝑturbato. ꝛ ita poterit talis ī cõtemplatiõe semet exercere etiã tpe seruitꝫ. ꝙ cũ offi facilitate ꝛ absq impedimẽto reuersionis ad ea cogitãda ꝙ dicunt̃ in seruitio trãsibit in hoc/nũc in illud. Si ꝟo cogitatõ que occurrit sit insolita. ꝛ egeat grãdi ꝛ fortꝰ attẽtione. nec possit trahi ad familiarẽ cogitationẽ ꝛ facilẽ. nisi cũ diuturna meditatione. tũc ī ꝑ casu videk̃ tutꝰ ꝛ ꝓsultꝰ cogitationẽ illã differe/vsq̃ post tꝑs seruitꝫ. qñ seruitiũ est impositũ sub diffinito. Et ꝑm ꝑ videk̃ intelligi illud dictuꝫ beati Bern̄. in vna omel̃. sup Cãtica. vbi vetat ne ꝙcꝯ aliud tpe seruitꝫ cogitet. etiã si salubre aliꝙd occurrerit ꝛc. ¶ Placuit impcatio lr̃is tuis inserta ꝙ petis/vt oẽs nos deꝰ ī sua pace custodiat. et a tribulatõe mũdi ꝛ hoim in abscõdito faciei sue miscõiter abscõdat. Est accõmoda ꝑsenti tẽpestati ꝙ minatur ingẽtes horrẽdasq̃ bellorꝫ plus ꝯ ciuiliũ opiniones. a facie ꝙꝝ nõ ẽ refugiũ tutiꝰ ꝛ meliꝰ/ꝯ ad deũ recurrẽdo ꝑ patientiã ꝛ humiliatõꝝ magnã. Nã in qualicũq angulo mũdi qualꝫ securitas ꝙlis ve paꝝ sperabit̃? disposui manere stabiliter ī loco meo parisius. ꝛ illic ꝑstolari ꝙ dñi volũtas de me fiat. nã locoꝝ mutatio ꝙd ꝓficeret nõ satis inuenio. Expectamꝰ aũt ꝑbẽdã amplioreꝫ ꝛ facilioreꝫ ac vberioreꝫ ecclia illa magna/nõ parisien̄. sed padisi. ad quẽ tẽdimus diuersis vijs. altꝰ sic. alius ꝟo sic. iuxta vocãtis dei varios et imꝑscrutabiles modos. Faciat igit̃ ꝙlibet ꝑ bona opa vocatõeꝫ suã certã/ne ab expectatõe nostra nos cõfundat deus. Tu nominatim frater charissime hoc egeris auxiliãte gra dei ꝙ ingiter tecuꝫ sit. et fructũ afferre faciat ī patiẽtia. in ꝙ sola possidemꝰ anias nr̃as Lege. xlv. ca. Hieremie ꝓphete de ꝟbo dñi ad Baruch. Et bñ vale memor mei ī oratoibꝫ tuis. Nec pacẽ quesieris extra/sz assidue tecũ habita. et libero animi ꝓtemptu rumores fuge. nõ solũ ne inciꝑas nouꝰ auctor hẽi. sz ne te gratꝰ impleãt et vexẽt. Dñm inuoca/ꝛ nõ trepidabis timore vbi ñ erat timor. Aut si timẽdũ ẽ/illũ time ꝙ ꝑt corꝑ ꝛ aiaꝫ ꝑdere ī gehẽnã ignis. Ammodo dũ dubitatones hmõi morales pulsauerint aim tuũ vl̃ tuoꝝ/recurre diligẽt̃ ad summaꝫ quã hẽs. s. bertelinã. qꝛ illic repies rñsiones fere ꝺ oibꝫ talibꝫ. aut saltẽ inꝺrẽdo ꝓficies/exercẽs ī geniũ. ꝛ noua ꝙtidie addiscẽs/vetꝛa ꝑ fũdꝰ ī mẽoria radicabꝭ. Eas ꝟo solutões ꝙs nõ ĩueneris/remãda. ꝛ satisfacere curabimꝰ

¶ Finit epla mgri Joh. gerson missa frī suo celestiõ ꝛc/Expdictꝰ apparet ꝙ forma sufficiẽs ꝛ secura absoluẽdi ī ꝓfessiõibꝫ vbi ñ habek̃ scrupulꝰ aliꝯs de excõicatõe aliq̃ vl̃ irregularitate postea ꝯ ꝑmissa ẽ cõgrua aliq̃ impcatio. vt Parcat tibi deus. vel misereat ꝛc. vel similis/ẽ ista. Ego absoluo te a pctis tuis In noĩe patris ꝛ filꝫ ꝛ spũscti amẽ. Nec oꝑtet alia addere. imo tutiꝰ ẽ dimittere. ꝙ talia vl̃ sẽ supuacua ꝛ nugatoria /l̃ distrabẽtia

ꝛ plus nocumẽti q̃ꝫ securitatis ꝛ vtilitaꝫ afferẽtia. Ubi aũt dubitaꝫ ꝓsil'r aut certitudinaliꝫ scitur de excõicatõe vel irregularitate/ forma habeꝫ i supioribꝫ. nec fingat aliq̃s nimis leuiter scrupulos ī materia ꝓsciẽtie. sed exptoꝝ ꝛ sapiẽtũ cõsilio vtatur. alꝫ nũq̃ ad solidã aliquã deuotiõꝫ pueniet ꝛc̃. ¶ Que sequũtur ī ꝑdicta lr̃a nõ habẽtur. ſz cognoscẽs ego q̃ ad capitulũ. xlv. Hieremie ō baruch me remitteret legẽdũ/ manifestare nesciẽtibꝫ curaui. Sciẽdũ igitur q̃ Baruch q̃ scriba erat/ puidẽs nimiã calamitatẽ que oppſſura erat iudeos de hierl'm/ ī qua ipe tũc erat q̃ñ Nabuchodonosoꝛ rex babylõis oppugnauit eã/ ꝛ timẽs plurimũ inuolui ꝓmuni ceteroꝝ clade/ cepit intra seipm querulosis plãctibꝫ cõtristari. quẽ dñs pie ꝛ paternaliter redarguẽs/ q̃ ī tãta hoim multitudie ī captiuitatẽ adducẽda/ ipe sibi requiẽ ꝛ gaudia q̃reret/ ꝑdixit ipm baruch ml'ta cũ ceteꝛ passuꝝ corpal'r. ſz ñ sine grãdi ꝛ dulcissima ꝓsolatõe seruatuꝝ se aiaz ei⁹ q̃cũq̃ ꝓgeret ꝓmisit. qõ q̃dẽ illi sufficere debuit. Uñ hic habeꝫ in dicto capl'o. xlv. Hieremie. ſbũ qõ locut⁹ ẽ hieremias ppha ad baruch filiũ nerie. cũ scꝛipsisset ſba hec ī libꝛo ex oꝛe hieremie ãno ꝛ. Joachim filij iosie regꝫ iuda dicẽs. hec dicit dñs de⁹ rex isrl' ad te baruch. dixisti ve mi sero mihi. qm̃ addidit dñs dolorem doloꝛi meo. laboraui cũ gemitu meo ꝛ requiẽ ñ inueni Hec dicit dñs. sic dices ad eũ. ecce q̃s ego edificaui destruo/ ꝛ q̃s plãtaui ego euello/ et vniuersã terrã hãc. ꝛ tu q̃ris tibi gaudia. noli q̃rere. qꝛ ecce ego adducã malũ sup omnẽ carnẽ dicit dñs. ꝛ dabo tibi aiaz tuã ī salutẽ ī oĩbꝫ locꝫ ad quẽcũq̃ ꝓgreꝝ. hec ibi. Sup q̃ ſbo ait glosa ordinaria ī hũc modũ. Rudis adhuc tolerantia passionũ quas exptuꝛus erat Baruch/ expauit captiuitatis calamitatẽ/ q̃ tpe Joachim imminebat. Uñ cõquerit doloꝛẽ additũ doloꝛi suo. cui rñsuꝝ ẽ a deo/ q̃ supflue q̃reret sibi pacẽ/ cũ totꝰ populꝰ sub fasce tribulatoꝛiũ laboꝛaret Sigt aũt eos q̃ ꝑssura tribulationũ vl' ꝑsecutionũ quibꝫ ī ñti eccl'ia grauaꝫ/ pusillanimitate tubãt querẽtes cõsolatoꝛ̃/ q̃ solũ ī futuro plene ꝓmittit. Uñ. vos aũt ꝓtristabimi. sed tristicia vꝛa ſtetur ī gaudiũ. hec ibi. Jgit̃ ꝑ exemplo eruditi/ rogemꝰ ī spũ hũilitatis ꝛ aio ꝓtrito obnixius patrẽ misceꝛiaꝝ dñm nr̃m. vt si ꝓpter delicta nr̃a (q̃ penas acerbissimas demeruerũt) flagellari nos decreuerit/ saltez misceꝛiter coꝛripiat/ cõseruãs aias nr̃as ab oĩmi murmuratiõis ꝛ impatiẽtie ꝑiculo/ q̃tinus in ꝑñti castigati salubꝛiter ꝛ nõ mortificati/ digni sim⁹/ q̃ ī eterna beatitudie cũ sanctis oĩbus consolemur. Amen.

De absolutione defuncti carthusieñ.

Equit̃ respõsio ad interrogationẽ carthusiensiũ aliquoꝝ. Ad videndũ si defunctꝰ possit absolui sicut oꝛ fieri apud carthusieñ. dũ inhumatio celebꝛatur. Notari põt distinctio magistral'/ q̃ quadruplex põt intelligi absolutio. Quedã ẽ sacramẽtalis ī foꝛo ꝓsciẽtie. Quedã iuridicialis ī foꝛo eccl'ie. Quedã satiſfactoꝛia Quedã depcatoꝛia. ¶ Cõstat q̃ defunctꝰ nõ põt absolui sacramẽtaliter sicut nec põt ꝓfiteri. qm̃ a mortuo perit cõfessio. ꝛ ad ꝑ põt reduci illõ dictũ Petri. Qd̃cũq̃ ligaueris sup terrã ꝛc̃. nõ dicit sub terra. Rursus/ qꝛ si defunctꝰ sit in gl'ia/ nõ indiget. Si sit damnatꝰ nõ est capax. si sit ī purgatoꝛio/ ipe alit̃ saluabit̃ ¶ Cõstat põterea q̃ defunctꝰ si fuerit excõmunicatus in foꝛo ecclesie vel exteriori ꝛ penituerit. põt absolui ꝛ quo ad coꝛpꝰ ꝛ quo ad aiam sicut frequẽter practicaꝫ. Et ī hoc casu põt oficiãs dicere. Absoluo te. nõ in ꝑmo/ nec ī sequẽtibꝫ expedit. ¶ Cõstat rursus q̃ ꝑ modũ satiſfactionis põt defunctꝰ existẽs ī purgatoꝛio recipe absolutionẽ a pena sua multipl'r. Uno modo duꝝ ꝑticularis ꝑsona applicat meritũ sue satiſfactõis ꝑ defuncto. Alio modo dũ hoc facit vna ꝓgregatio ꝑticularꝫ vel caput ꝓgregatõis. Tercio modo/ si papa velit cõicare de thesauro eccleſie ꝑ modũ indulgentie. q̃m̃ isto modo potestas pape et claues eccl'ie ꝑñt se extẽdere ad defũctos in purgatoꝛio saltẽ indirecte. cuiꝰ declaratio posset longi⁹ extẽdi. sed hic omittit̃. Fundamentũ daꝫ ī articulo ſymboli. sanctoꝝ ꝓmuniones Jn q̃ fundaꝫ valoꝛ suffragioꝝ ꝑ defũctꝰ factoꝝ ꝑ viuos. Cõstat deniq̃ q̃ ꝑ modũ depcatõis ꝛ impetratõis/ põt defunctꝰ existẽs in purgatoꝛio frequẽter absolui iuxta doctrinã cõem oĩm doctoꝝ ꝛ vniuersalẽ ritũ eccle sie/ q̃ ꝑ defũctis instituit oꝛões atq̃ suffragia. Et inde ẽ illa oratio cuꝝ sil'ibꝫ. Absolue quesum⁹ dñe. Juxta quẽ modũ absolutõis fiũt in eccl'ia quotidie absolutões generales añ missam. et in cõpletoꝛio/ dũ post cõfiteoꝛ dicit̃. Absolutõez ꝛc̃. ¶ Et isto modo nulla ẽ difficultas ī ꝑdicta obseruatiõe carthusieñ.

De casuũ moderata reseruatõe

vel alioꝝ q̃ dicunt absoluere defũctos si nõ vtant nisi ꝓbis depcatoꝝ ijs. Quia vel intendũt impetrare absolutõez defũcti p depcationẽ vel etiã p satisfactionũ suaꝝ applicatõz iuxta sercũ mẽbrũ. ¶ Si ꝙo fiat absolutio p verbũ pntis tpis ⁊ indicatiui modi. vt dicẽdo. Ego te absoluo ⁊c. ꝑõt hic loquendi mod⁹ pie intelligi vel interptari/tanq̃ sit depcatoꝝ⁹. aut q̃ fiat iuxta scõm mẽbꝝ distinctionis absolutio quedã iudicial' de excõicatõib⁹/si q̃ forsitan cõtracte sunt p trãsgressionẽ statutoꝝ religiõis vel alio mõ. Cui cõsonat qõd inquirit a circũstãtib⁹ dũ corp⁹ debet inhumari. vultis q̃ absoluat. Sicut etiam apud seculares qñq̃ nõ humaret corp⁹ nisi ep̃s vel curat⁹ mãdaret/⁊ creditores consentirẽt. ¶ Rursus posset addi/ q̃ ex indulto ap'lico intelligat fieri largitio quedã indulgẽtiaꝝ. p q̃s absoluat defunct⁹ a pena q̃ ligatus ẽ i purgatorio. Sz ꝑ indiget maiori declaratõe. q⁹ nec certũ ẽ de tali ꝓuilegio vl' indulto seu de forma ei⁹. Et q̃ causa mouisset papã ad ꝓcedẽdũ tales indulgẽtias carthusiẽsib⁹ pl⁹q̃ alijs. q̃uis austeritas religiõis videret esse cã rõnabil' tal' indulti. ¶ Et post scꝑturã pmissoꝝ/datũ ẽ intelligi q̃ ꝓ⁹ magn⁹/⁊ ꝓcẽnter alij fũgunt auctoritate legati pape circa suos Et istã cõcessionẽ iudico rõnalẽ/p tollẽdis scrupul' q̃ plures insurgunt apud timoratos i dei seruitio q̃s al's. Et vt afflictis p timore dei sua plsit afflictõ. Uñ licet defũcti nõ sint habiles facere ea q̃ cõiter instituunt p ꝓceptõe indulgẽtiaꝝ. vt q̃ ꝓtribuant. ieiunẽt. orẽt. ꝑõt tñ papal' auctoritas cõcedere/vt si p earũ suis viui talia faciãt p q̃b⁹ dant indulgẽtie plsint ipsis. Finit

Super absoluendi

potestate. ⁊ qualiter expediat fieri reseruatio nẽ peccatoꝝ.

HOrificate deũ q̃ dedit ptãtez talẽ hc ẽ b⁹ Mat. xiij. a. Dõ v/bũ q̃s q̃uis lr̃aliter sit de ptãte sanatõis morboꝝ i corpe. tñ ꝓncipali⁹ intelligit p mysteriũ/de ptãte clauiũ soluẽtiũ pestes pctõꝝ i mente. Hec aũt ptãs clauiũ q̃ circa corp⁹ xpi mysticũ cũ mẽbrs suis q̃ sũt fideles exercet/residet i sua plenitudiez fonte apud papã/debic ad platos maiores vsq̃ ad mĩores q̃s curatos appellam⁹/deriuat ordine hierarchico diuitus nõ bũanit⁹ instituto ad edificatõz eccl'ie ⁊ salutẽ ppl'oꝝ/quã xps expediẽs iudicauit Et qm̃ expedit viam pnie p claues eccl'iasticas nec nimis apiri p ꝓceptu. nec ꝙrobe coartare sine fructu. Uidẽdũ ẽ pcipue ꝺ ptãte curatoꝝ q̃ qtidie pcticat. q̃liter sit ⁊ q̃liter nõ limitãda iuxta q̃litates tpm ⁊ locoꝝ ⁊ multiplicatõz trãsgressionũ et possibilitatẽ remedioꝝ. Qua sup re placeat attẽdere ꝓpositiones. nõ declaratões/q̃ sequunt. ¶ Dis casus q̃ nõ inuenit a curatis remot⁹ /cẽsend⁹ ẽ eis ꝙcessus i foro ꝙscie rspectu subditoꝝ ¶ Dis casus cui⁹ reseruatio ad supiorẽ vel nõ deceret vel nõ expediret/curatz ẽ relinq̃d⁹ ¶ Dis casus pure secret⁹/nec scandalisans ꝓximũ/relinquẽd⁹ videt eẽ curatis. pstim vbi nõ ẽ spes maioris/imo deterioris effectus. vt q̃ pctõr nũq̃ iret ad platũ. nec forte notꝰ cui⁹q̃ (put sepe fit) auderet ꝙfiteri. ¶ Dis casus excõicatiõis late snie p hoiem/⁊ noiatim in hãc vel illã psonã/publice põt a curatis rõnabilit reseruari. ¶ Casus excõicationũ late snie p iura vl' hoiem. ⁊ ꝑ sub q̃dã generalitate nulla psona noiata/vident posse ꝓcedi curatis vt absoluãt cũ iniũcta satisfactõe faciẽda q̃tũ iura pmittũt. ⁊ q̃es reipublice cũ cleri ꝓuilegio pati ꝑt. ¶ Casus carnaliũ lapsuũ pticulariz i sexu muliebri ac puerili q̃ secreti sũt vident curatz dimittẽdi/sub terrore futuri iudicij ꝙmixtõe brutoꝝ excepta si nõ despatio timeat i remittẽdo. ¶ Casus votoꝝ cõiuz et sepe stultoꝝ/cũ absolutõe de ptẽritz ⁊ ꝙmutatõe p futurz/vident curatz relinq̃ndi/maxime si sint secreti. et si palã iutiles appareãt aut modicũ fructuosi. pñt em̃ plati talia cõmittere rõne ptãtis sue supioris ⁊ ciuil' q̃ i oi voto ciuili supponit ñ excepta sz inclusa ⁊c. ¶ Casus restitutionũ icertaꝝ ac modici pcij pñt curatz dimitti. sec⁹ i certz. sec⁹ i magnis pcijs. sec⁹ i defraudatõib⁹ notorijs ⁊ scãdalosis ⁊ vsurz ¶ Casus heresũ occl'taꝝ ⁊ mẽtaliũ Cas⁹ sil'r blasphemiaꝝ leui motu ire plataꝝ Casus piuriꝝ q̃tidianoꝝ ñ iudicialiũ. Casus sortilegioꝝ sine horroꝛe ac lesiõe ꝓximi ac sacroꝝ abusione. Casus sacrilegij parui. Casus offẽsiõis pentũ sine lesiõis enormitate pñt curatz dimitti. ¶ Cas⁹ aborsuũ vl' ivẽtre vl' extra q̃ veniũt oĩno ꝓter intẽtiõez parẽtũ/dimittẽdi sũt curatz/maxime si sũt secreti nec ꝓximos scãdalisant. qm̃ ꝑ talib⁹ nullo mõ dãda est pnia grauis/ꝑtim publica. Que nõ pia sed crudel' vbi loq̃mur ẽ cẽsenda. nec excusat sz accusat ꝟ loco dicere q̃ dak ad terrorẽ aliꝝ. ¶ Casus habẽtes i decretz patrũ suas penitẽtias limitatas/nõ sũt ꝓptꝛea sic

semp/ĩmo nec frequẽter ob fuãda p curatos ĩ absolutõe ꝓferẽda qñ secreti sũt. Secꝰ ꝺ publicis. optet certe vt pnie sint ,p circũstãtijs arbitrarie. Tutꝰ q̃z dimittere penitentẽ ire ĩ purgatoriũ cũ pua penitẽtia quã hic implere vult/q̃z cũ magna nõ implẽda ducere ĩ infernũ. verbũ ẽ memoriale Guilhelmi parisien. Casus enormes publici ⁊ scãdalosi taz ecclesie toti q̃z proximis locis ⁊ vicinis/pñt vtiq; maioribꝫ p̃latis reseruari/quos casus facile erit cognosci p curatos. ¶ Casus reseruati p̃latis/pñt audiri p eos aut cozũ vicarios ⁊ absolui. dũ tñ penitẽtes bona fide,ponãt reliqua cõfiteri suis habẽtibꝫ potestatẽ. ĩmo q̃ libẽter oĩa cõfiterent vni ⁊ eidẽ/si simul idẽ cõfessoz vel vellet vel posset absoluere. Tũc em ẽ vnitas cõfessionis ex bona fide q̃uis eẽ videat diuersitas ĩ cõfessoribꝫ ⁊ tpe vel actione. ¶ Lugduni. xxiij. Martij. M. cccc. xxij. sub correctione. Finit.

Incipit epistola

eiusdẽ ad quẽdã epm sup moderatõe casuũ reseruandoꝝ in foro penitentie.

Pontificali dignitati/supqualiscunq; zelatoz clauibꝫ bñ vti p Pastoralis autoritas ĩ casibꝫ reseruãdis quo ad foꝝ conscientie sicut ⁊ alia q̃libet potestas/data ẽ p̃latis in edificationẽ eccl'ie/nõ in destructionẽ/sicut dicit apl'us. et in fauorẽ populi xp̃iani/p salute nõ ,p questu/aut sil'i cõmodo cõsequẽdo. Cõstat autẽ certissime plures exptos ĩ cõfessionibꝫ audiẽdis tẽpore isto/q̃ reseruatio stricta quoz ũdã casuũ/p̃sertim ĩ grauioribꝫ ⁊ occultis speciebꝫ peccati carnalis/retrahit innũeros a cõfessiõe talium peccatoꝝ. sicut sunt pueri ⁊ puelle. ⁊ mulieres verecũdissime/⁊ rurales idiote/a quibus vix põt extrahi cõfessio taliũ peccatoꝝ/quãtucunq; cõfessoz sit sollicit⁹. humil'. morosus ⁊ discretus. Q, si remittant ad p̃latũ vel penitẽtiariuz de lõginquo vel ĩ publico/refugiũt ⁊ horrẽt. Expertũq; ẽ milliesies q̃ nõ vadũt. sed nec ducẽti nec trecẽti. ĩmo nec mille penitẽtiarij sufficerẽt aliq̃n ĩ vna diocesi ad tales casus plene audiẽdos absoluẽdosq;. Deniq; ꝺd pdest/⁊ certe obest plimũ addere verecũdiã sup verecũdiã. onera grauia sup onera. ⁊ difficultatẽ ꝓfitẽdi talia pctã super difficultatez/q̃ tãta ẽ vt vix credi posset. Et ꝺ p̃cipue qñ pctm̃ secretũ est. ⁊ tale q̃ auctoꝝ ppetue celabit ipm si velit/vt nec epus nec aliꝰ inde punitoꝝ vl' noticiã iueniat. Si diceres. tal' si nõ reuelabit dãnabit. fatemur quidẽ/sed obuiandũ eẽt huic dãnatõni modis oĩbꝫ potiꝰ q̃z addẽda sit occasio. nunquid requirit sanguis locus. i. damnatio ab illis qui occasionẽ dederũt/p̃cipue plat⁹ maioribꝫ? Sic certe et ipsi satisfaciẽt ,p isto vsq; ad vltimũ quadrãtẽ/eũtes ĩ eandẽ damnationẽ. cũ sint plati ad saluandũ gregẽ dñi positi ⁊ pascendũ. nõ occidendũ aut scãdalizandũ/Exptũ ẽ itaq; q̃ hic terroꝝ refuationis/nullos aut paucissimos cohibet sic peccare. innumeros aũt sic retrahit ꝓfiteri propter dictas causas et etiaz alias. qm̃ mulieres p̃cipue tali modo retrahunt. ¶ Primo timẽtes notari a maritis cuz tales cõfessoꝝ adeãt. qui cũ zelotipi sint/statim sinistrã cõtra vxoꝝ suas sumerẽt occasionez/vñ surgerẽt iurgia. lites. discoꝝdie/⁊ amoris interruptio. ⁊ cetera q̃ peioza ,pcurarẽt mala. vtinã nõ sepi⁹ mortẽ. Secũdo/q̃ sepi⁹ a talibꝫ ꝓfessoribꝫ exactionant ĩ dãdo pecuniaz certã/aut sil'ia. vel iniũgunt penitẽtie publice/vñ iterũ a suis maritis notarẽt. vñ quoq; incideret picula. Tercio q̃ verecũde nõ auderẽt cõfiteri magno p̃lato aut famoso doctori sicut bñ alijs. saluo illo q̃ sit bonꝰ et idoneus. Et pl'es causas retrahẽtes/q̃s ab experiẽtia colligere p̃t? Sil'r ⁊ ĩ viris cause tales aliq̃liter estimãde sunt/⁊ similes. p̃cipue si aliq̃s incidisset casuz epal' ẽ idcirco q̃a nouisset epo aut ecclesie sue/quo iste induceret ad ꝓfitẽdũ epo aut suo cognito vicario Aut forte q̃s considerãs questum pecuniale foze apud cõfessoꝝ tales/vt fit cõiter. vñ scãdalizat⁹ se a ꝓfessione retrahit. ⁊ mille talia q̃ innũeros retrabũt a cõfessione? Et hoc intelligẽdũ de pctis occultis. Secꝰ ẽ ĩ pctis publicis q̃buscũq; Talia sola epm q̃sdã doctores olim iura cõdita reseruabãt. Ad q̃d? Nimirũ vt tararet pena grauis ⁊ publica p̃ supiores talibꝫ/i exemplũ ⁊ terroꝝ ẽ aliozꝝ. Sz i occultis cessat hec rõ. qm̃ ,p talibꝫ nulla pnia iniũgenda ẽ/quã nolit cõfitẽs recipe. Quonia iuxta memorabile dictũ Guilhelmi parisiẽsis/salubriꝰ ẽ confessũ cũ pauca leuissima penitẽtia acceptata reliquere ĩ manu dei puniendũ ĩ purgatorio/q̃z cũ magna nõ adimplẽda detrudere ipm ĩ infernũ ¶ Prouideat igit deinceps sollicitudo tua pia ⁊ põtifical' dignitas. Noli claudere regnũ dei. caue onera grauia ceruicibꝫ debilibꝫ ⁊ casuri alligare Quãobrẽ taliũ casuũ occultoꝝ reſuatõe. q̃

ꝑchdoloꝛ vix veniũt ad ꝓfessoꝛes quoscũq; licet celeberrimi sint. ¶ Postremo si nõ placz casus oẽs occultos (qꝛ de publicꝭ nõ loquimur) relinq̃re passim cuilibet ꝓfessoꝛi/ vt ꝓo oñi etate ꝓfitẽtiũ rẽ. saltẽ hoc expedire videtur. ꝑmo q; nullꝰ casus iudicaret eẽ reseruatus quo ad ꝓfitẽtes mínoꝛes. ſ. q̃ nõ ꝓpleuerũt decimũ quartũ annũ. qꝛ nõ habẽt pfectũ vsum ratõis. nec faciliter resistũt tẽptatõibz suis. vl' malicijs alienis. nec leuiter audẽt coꝛã psonis autẽticis ꝛ extraneis ꝓparere. quãto minꝰ nõ audẽt de tã pudẽdis ꝓfiteri ¶ Cõsulẽdũ ẽ insup verecũdie etiã parentũ/ si creꝺoꝛ vel publice vl' deloginquo ad pñarios mitterent. ¶ Et expedit deniq; faciliter et cito relinquere ptãtẽ sup occultis casibz curatis ꝛ oꝛdinarijs. ꝛ generalit oñibz q̃ bona fide voluerint et sciuerint pficere aĩabz. nõ ad questuz vel subuersionẽ. imo tales diligẽter inq̃rẽdi eẽnt ꝛ inducẽdi ꝛ rogandi/ ad laudẽ dei ꝛ salutẽ ppl'i ꝓfessoꝛes ꝛ pdicatoꝛes p cõ descẽsionẽ bonitatis/ in ß tpe pessimo qñ nimis exprimur beu illud Beñ. Coꝛrupat oĩs caro viã suã. Hinc hoꝛrẽdũ ẽ vbiq; flagitiorũ naufragiũ. in q̃ saluat archa pñe. cuiꝰ arche introitũ ideo plꝰ expedit ampliare/ q̃z nimia artitudo sua phibeat eos q̃ ad ingrediẽdũ allici/ imo iuxta gabolã euãgelicã qsi cõpelli debuerũt. ¶ Expediret insup i spãli/ dũ pax vniuersal' habebit dño ppicio/ q; q̃libet de q̃cũq; obediẽtia fuerit/ habeat licẽtiaz generalẽ ꝛ exp̃ssam/ q; possit absolui nedũ iuridice/ sed sacramẽtaliter a q̃cunq; discreto sacerdote/ sup oñibz i oñi euẽtu qui peccauit circa materiã hanc contendentiũ de papatu. Dirigat omnia deus q̃ est bñdictus in secula. Amen. Finit.

In exemplari isti dialogo titulus ñ erat inscriptꝰ ex negligẽtia. sed vt mihi videt/ dialogus ẽ discipuli dubitantis ꝛ scisitãtis. ꝛ magistri respõdentis ꝛ explanãtis rẽ. magistri Johãnis ꝺ Berson de potestate ligãdi ꝛ soluẽdi. ¶ Discipulus.

℣ QUm christꝰ dederit potestatẽ ligãdi et soluẽdi/ ꝑncipaliter ℣Petro. ꝛ simul oñibz aplis et successoribz. Querit vnde dicat hec potestas: ¶ Magister. ¶ Sicut cognitio nr̃a rational' incipit a sensu. sic impositio noĩm sumpta ẽ a rebus exterioribz. Dicit aũt aliquis ligatꝰ coꝛpaliter/ q̃ nõ põt exercere conueniẽtes opationes in toto vel in pte. vt ligatꝰ pedes et manus/ nõ põt opari manualit nec ambulare. Dicit aũt solui dũ tollunt vincula/ et reddit sue libertati qua possit libere vti mẽbris suis. Tractũ ẽ inde nomẽ ligatõis ad spũalia. ꝛ sil'r nomẽ solutõis vel absolutõis. vt dicat aĩa rational' ligata/ q̃ non ꝑt vti libere legitimis actibz ꝓuenientibz sue conditõi. Sic dicit somnꝰ ligare sensuales aut ĩtellectuales opatões/ q̃s vigilia soluit. Sz magꝭ ad inq̃sitionẽ tuã supioꝛ iudex ita ꝺꝛ p snĩaz suã iudicialẽ penalẽ ligare subditũ/ dũ tollit ab eo liberã facultatẽ aliq̃d ciuiliter exercẽdi. Absoluit ꝯo duz facultatẽ hmõi restituit. ¶ D. Placet qꝺ ptinꝰ ad ꝓpẽdiũ dicꝭ. Sz dic si ptãs p̃dicta ligãdi ꝛ soluendi sunt claues ecclesie. vel claues de quibz dictũ ẽ Petro. Et tibi dabo claues regni celoꝝ. ¶ M. Quãuis dr̃ñtia multiplex assignari possit. accipiunt tñ aliq̃ synonime p doctoꝛes iuxta pfatã trãslũptionẽ. Vaz sicut clauis materialis apit ꝛ claudit. sic spũalis suo mõ. Sz qꝛ vis breuiari sermonẽ/ neq; de clauibz hmõi pfectũ hẽ tractatũ necesse ẽ/ ppt alia q̃ de ptãte eccl'iastica latiꝰ habes tractata. Coartabit hic etiaz nũc sermo de ptãte ligãdi ꝛ soluẽdi iudicialiter p snĩas latas ab hoie vel a iure. iudiciali seu iuridica Et describit ĩ pmis q̃d est snĩa. ¶ Snĩa ĩ genere fm phicã noĩm impositionẽ. ꝛ modos significandi grãmaticales/ imo metaphicales/ ꝺꝛ eẽ dem̃iata acceptio alteriꝰ ptis ꝺictõis. Et deriuat a sẽtio tis. qꝛ sẽtẽtiãs ita sẽtit. nec ptinet nisi ad vtẽtes rõne. ¶ Differt aũt a ꝓsilio sicut cõclusio ab inq̃sitione. iij. Eth. fm phm. Uñ consiliũ ẽ questio vel inq̃sitio resolutoꝛia sup medijs aptis ad cõsecutionẽ finis intẽti. Sententia ꝯo ẽ determiata acceptio alteriꝰ ptis/ q̃ in disceptatõe vel consilio ℣sabat. ¶ Et hoc aliq̃ facit homo solꝰ secũ sup ꝓpꝛijs agibilibus. Inde ẽ illud apud Job. Sentẽtiã labia mea purã loquent. Et apõ comicũ stat snĩa. Et ĩ puerbijs. Sapiẽtioꝛ sibi piger videt septẽ viris loquẽtibz sententias/ cũ multis similibz. Uñ nomiat liber snĩaꝝ. ¶ Ettñ ꝛ sepius et rei nostre vicinius/ sentẽtia dicit conclusio põsiliara p plures ĩ iudicãdo. Et cõuenit synonime cũ iudicio qꝺ ferꝭ post cõsiliũ. iuxta verbũ xpi/ ponẽtis gradus inter penas ire debitas. Qui irascit fratri suo inq̃t/ reꝰ erit ꝓsilio. q̃ aũt dixerit fratri suo racha reꝰ erit iudicio. q̃ aũt dixerit fatue/ reꝰ erit gehenne ignis. Est itaq; fm glosas minꝰ gra/

ue q̄ pena vertat adhuc in cōsilio/q̄z duz determinato subiacet iudicio. deinde oīm grauissimuz q̄ iudicū fiat executio. Et est sīa sic accepta/decretū vel dictamē vel iudiciuz superioris. p qō vult legitime subditū suum pena ligari/vel a pena liberari propter deū. De tali sīa ꝛ iudicio iubet dñs in Exodo. Nec iudicio plurimoꝝ acquiesces sīe vt a vero deuies. Et ī Eccl'iaste. Quia nō pfert cito ꝟtra malos sīa/filij hoīm absq; vllo timore ꝑpetrāt mala. Et ī eu āgel'. Joh. Nolite iudicare fm faciē/sed iustū iudiciū iudicate. ¶D. De iudicio ꝛ iusticia replet ipa sacra scptura. ac pinde pt vberi⁹ agnosci q̄d sit iudicial' sīa. et quēadmodū sīa idē ē cū iudicio. Sīa aūt duplex ē. q̄dā ligās vl' obligās. alia soluēs vel absoluens. Claret insup quomō sīa ferri debet legitime. i. ꝓformit ad legē pfectim diuinā. Et q̄ in obscurꝫ aut dubijs pcessū sit ꝓsiliuz. Et vt p oculis deus sp habeat tanq̄z finis oīm finis ¶Sed oritur questio consequēter si quilibet iudex q̄ potest ferre sīam iudicialē ligantez/potest eadē auctoritate ferre soluentē. ¶M. Potestas de q̄ loquimur/nō est potestas solius ordinis que respicit corpus christi verū. et q̄ dicit equalis apud oīes qui p characterez sacerdotalē habent potestatē ꝓsecrādi verum corpus xpi nō plus papa q̄z sacerdos infimus. Nec ꝟo potestas iudicialis seu iurisditionis in ecclesia/respicit corpus xpi mysticuz. Cui⁹ potestatis plenitudo residet penes summū pontificē. et ē in ipso tota potestatiue. Ceterꝫ ꝟo p partes derivat iuxta determinationē legitimā istius fontalis et pme potestatis. ꝛ hoc ne cōfusio sit in ecclīastica politia. sed sit figurata ad exemplar ciuitatis hierusalē tanq̄z descendēs ab ea fm Apocal'. Johis. Dicendū ē igit/q̄ dat aliq̄ bus potestas ligādi iudicialiter ī multis casibz. ꝛ ipsis phibet absoluēdi facultas. ¶D. Satis animaduerto casus multos. Sz nunquid potest papa ꝓcedere facultatē alicui sacerdoti. sit ille Johānes/q̄ psonaz aliquā singularē/vt puta Martinū/absoluere possit ab oīmbz sentētijs tā a iure q̄z ab homine latis: ¶M. Utiq; potest. ¶D. Cōsequēter querit/si p concessionē hāc generalē/possit Martinus absolui generaliter ab oīmi vinculo sentētie penalis late tā a iure q̄z ab homīe: Et vt compēdiosius inquirā/poterit ne Martinus absolui ab irregularitate quā contraxit/q̄ celebrauit excōmunicat⁹ ꝛ ¶M. Videt ꝓma facie q̄ sic. nisi certitudinē aliquis ostēderit repugnantē. cū bñficiū ꝓncipis sit latissime interptanduz. pene ꝟo restringēde. Et vt manifesti⁹ fiat ist̄ō q̄ dicimus. loquamur interim de sīa iudicia li lata ab homīe. Et ponam⁹ q̄ Martinus delatus fuerit suo iudici celebrasse missam/ipso stāte excōmunicato. ac pinde ferat in eū sīam q̄ ē irregularis/ꝛ ad celebrādū deinceps inhabilis. ¶D. Casus iste quotidianus esse pōt. ¶M. Uicē nūc interrogātis accipio. Poterit ne Martin⁹ taliter ab hominis sīa ligat⁹ absolui p Johannē sacerdotē: ¶D. Cuz ligare ꝛ soluere sint correlatiua ad inuicē. si Martin⁹ potuit ab homis sīa ligari vinculo irregularitatꝫ. quō nō poterit ab homis sīa p papā solui vel absolui quēadmodū posset de excōicatōnis sīa ab hoīe lata talit liberari. alioq̄n q̄d ꝓcessio talis ample facultatis/q̄ ab omnibz sentētijs tā a iure q̄z ab hoīe latis/possit Johānes absoluere Martinū: M. Scis ne q̄d ī oppositū possit ex iuribz introduci: ¶D. Accepi quosdā dicere/q̄ irregularitas nō cadat sub forma absolutiōis/sed sub forma dispēsatōis. q̄m irregularitas nō semp indiget absolutōe/cū absq; pcō ꝓtrahat aliq̄n. sed tunc dispēsatio locū habet/si gr̄a tali fiat ¶M. Nō est vsq; quaq; absurduz illud q̄d ist̄i dicūt. Nihilomin⁹ oportz theologos simul cū canonistis conuenire in acceptiōibus istoꝝ terminoꝝ/ligare et soluere. Et scire q̄d dicat sentētia a iure. q̄d ab homine lata. a qua dat facultatē absoluēdi dñs papa in ꝓcessione q̄ dicta ē. Cū ꝟo sicut pdixisti/absolutō referat ad ligationē/ꝓcessio loq̄ns de absolutiōe a sentētijs iuris aut hoīs/ītel ligi debet de sentētijs penalibz atq; ligātibz. Et hoc iā notauimus. sed recepim⁹ ꝓstrīgēdo sermonē de sentētijs a iure vel ab homīe latis/q̄ sunt sīe penales inflicte vel late p/pter culpā verā vel psumptā. ppriā vel alienā. ppter sentētias penales. que q̄nq; ferunt sine culpa illius ī quē ferunt. sed nō sine causa. Quod dicit. paret ī excōmunicatis ppter obedientiā deo ꝛ ppie conscientie faciendā vbi latet ecclesiā veritas ¶D. Apparet q̄ ī hac descriptōe sentētia ꝓsentire debeat canonista. Talibz em̄ sentētijs ligati/indigent absolutōe q̄ soluat seu tollat vinculū. Nam quid ē absolutio nisi a vinculo liberatō: siue tal' absolutio fiat p nomē dispensatōis sīe siue p aliud nomē equalens. vt p habilitatē

seu p restitutõz ad pozẽ statũ. ¶D. Dicet fortassis canonista. q̃ int liberatõz a vinclo irregularitatis p dispẽsatõz. ⁊ inter liberatiõnẽ p absolutõz hoc interest. qz absolutio ponit solũmõ hoiem ĩ statu salutis eterne/ tollẽdo q̃cq̃d obest ꝓsecutõi salutis eterne. quẽ admodũ fit ĩ articulo mortis dũ penitz hõ. etiã si nullũ posset hẽre sacerdotẽ. Dispẽsatio aũt restituit ad ea q̃ sunt diuinitatis ad bñ cẽ ĩ vita morali vel ciuili vl̃ meritoria ¶D. Sequeret ex hac interp̃tatõe/ q̃ Martin⁹ absolut⁹ ab oĩ̃ibꝫ sentẽtijs tã ab hoie q̃z a iure. ñ absolueretur ĩ casu p̃noĩato ab irregularitate sn̄ialiter inflicta p hoiem. ĩmo a sn̄ia interdicti vel q̃liscũq̃z excõicatiõis. sic q̃ posset libere suscipe postmodũ corp⁹ xp̃i. cũ nõ sit d̃ necessitate salutis. ĩmo nec vti sacramẽto vnctõis extreme. nec tenere bñficiũ eccl̃iasticũ. nec audire missas ĩ eccl̃ia. nec post mortẽ habere sepulturã sacrã. Patet hec seq̃la. q̃m talia nõ sunt de necessitate salutis absolute faciẽda. Est tñ vsus eccl̃iastic⁹ ĩ oppositũ/ maxime de ligatis p sn̄ias excõicatõis. dũ ei absoluũtur/ libere p̃nt postmodũ neduz corp⁹ xp̃i suscipe/ sed missam celebrare vt p̃ius. et bñficijs gaudere eccl̃iasticis. Cur nõ ita fieret/ si a sentẽtijs irregularitatis a iure vel ab hoie latis absoluant casu nõz? ¶D. Fortiter instas. attẽto q̃ ĩ absolutõe iuridica nõ ẽ necessaria certa forma ꝟboz. quẽadmodũ dicim⁹ de absolutõe sacramẽtali a peccatis. Huc accedit q̃ absolutio iudicial̃ a vinculo penaz/ põt fieri circa absentẽ vel circa nõ petentẽ. ĩmo ĩ inuitũ fm multos ferẽ seu relabitur. dũ sn̄ia penal̃ pl⁹ iuenitur nocere sibi ⁊ reipublice q̃z pdesse. ¶D. Sed occurrit ad ꝑ dictũ absurditas altera. q̃ melioris cẽt ꝓditõis sn̄ia penal̃ a iure vl̃ ab hoie lata ꝓpter pctm̃ illi⁹ q̃ ligatur/ q̃z si absq̃z pctõ p̃p̃io vinculũ aliq̃ꝫ/ vtputa irregularitat⁹ ꝯ/ haret. Quid eĩm ẽ irregularitas nisi quoddã impeditiũ vinculuz/ ne sit aliq̃s idone⁹ ad aliq̃ꝫ op⁹ legitimũ. vtputa ad officiandũ ecclesie. sicut excõicatio ligat et religat a sacramentoz p̃ceptõe si sit minoz. ⁊ a ciuili cõiocatione si sit maioz. Acta ĩ casu p̃misso Martinus culpa p̃p̃ria excõicat⁹ absoluit. et absolut⁹ poterit exercere sicut ꝑus tales act⁹ legitimos/ q̃ nõ sunt oĩ̃s de necessitate salutis. nõ sic aũt poterit absolui ligat⁹ vinculo irregularitatis absq̃z culpa sua. ¶D. Uide si quedã talia poteris inuenire/ in q̃bꝫ fauoz abili⁹ agit q̃ ad aliq̃ cũ peccãtibꝫ. q̃tin⁹ vbi sup ab ũ dauit delictũ ibi supabũdet et gr̃a. Exẽ plũ sumitur familiare p̃posito nr̃o. Itaq̃z si vir infidel̃ ꝑus homicida baptizet/ soluitur nedũ a culpa homicidij/ sz ab irregularitat⁹ etiã vinculo ꝓsequẽte homicidiũ. vbi si duas habuisset vxores legitimas successiue vel vnã nõ ꝯginẽ/ baptiſm⁹ nõ tolleret hoc irregularitatis ligamẽtũ. Forte sic ĩ p̃posito. si Martin⁹ absoluitur ab oĩ̃ibꝫ pctis ꝓfessis ⁊ cũ hoc ab oĩ̃ibꝫ sentẽtijs tam a iure q̃z ab hoie latis. Ueniret q̃si p sequelã absolutõ irregularitatis. sicut excõicatõis/ ex q̃ sumpsit occasionaliter vinculũ irregularitatis/ duz ligat⁹ se diuis ĩmiscuit. Nõ aũt ẽ ꝯcubinatio vl̃ ꝓsecutio tal̃ in irregularitate q̃ nõ tã ꝓtracta ẽ ex sn̄ia penali q̃z ex ꝓstitutiõe legis aut statuti ¶D. Habẽt ista pbabilitatẽ. sed nõ euacuãt totã difficultatẽ nostre dubitatõis. sp̃aliter q̃ ad inuestigatõz descp̃tõnis seu q̃d noĩs sn̄ie. p̃sertim a iure late Ecce recipiam⁹ duas ꝓstitutões iur⁹/ q̃ dicũt decreta vel decretales. vna dicit sic. Si q̃s suadẽte diabolo man⁹ miserit violẽtas ĩ clericũ/ sit excõicatus ipso facto. Altera ꝓstitutio dicit Si q̃s celebrauerit excõicat⁹/ sit irregular⁹ ipso facto ¶D. Rñdi iã q̃ quelibet scia termios suos hz. sed ĩferioz scia dz resoluere suos terminos q̃n surgit ambiguitas/ ad terminos scie superioris q̃ sunt simpliciores. Sic eĩ methaphisica resoluit terminos oĩm sciaz/ iunctis logica. grãmatica et rethorica. Cũ igit theologia sit supioz ad oẽs scias. etiã ad methaphisicã naturalẽ et ad ius omne/ canonicũ ⁊ ciuile. debet resolutio vel interp̃tatio sumi p theologiã. p̃sertim ĩ his q̃ salutẽ respiciunt. ¶D. Perspicuũ est etiã mihi in exemplis inductis mõ p te. ¶D. Priuilegiat⁹ itaq̃z p papã/ de cui⁹ ptãte p̃ncipaliter ẽ sermo p̃sens/ iure dz absolutus ab aliq̃ lege generaliter ꝑus ipm ligãte. sil̃r ⁊ dispensatus. Et h̃ sine dispẽsatio sit legis moderatio. sine sit ipius rotal̃ ablatio Rursus ille q̃ habilitat⁹ absoluit ab ĩhabilitatõis vl̃ irregularitat⁹ vinculo. Rursus dũ infamis restituit ad famã/ absoluit. Hoc vidit illa iunioz Sara dum oranit. Obsecro dñe a vinculo ip̃roperij absoluas me. Quid ꝑterea de fuitute? nũq̃d ñ ẽ vinculũ magnũ/ nunq̃d ẽ liberatio grãdis absolutio vinculi seruitutis? Seruitus in quã vel q̃ pẽsat. vel q̃ cẽt si nõ cẽt iudex cõcedẽs libertatẽ. vñ papa dispensans cũ irregulari/ posset ita dicere. Soluo te vel absoluo te a vinculo irregularitat⁹ vl̃ ab irregularitate

Et ita ꝺ qualibet alia iuris pena sub penali sñia a iure lata vl' hoie ¶ D. Supesse nihil video circa ꝯcessiõz ī martino factã q̃ absolui possit ab oĩb sentẽtijs tã a iure q̃z ab hoie latz auoritate sũmi põtificz/ q̃n sñia irregl'aritatis cadat sub hac ꝯcessione. q̃ ꝯcessio veracit ẽ q̃dã absolutio. Martinꝰ em̃ prius ligabat ne posset ab alio q̃z a summo põtifice absolui. nũc vo põt absolui a q̃cũq̃z sacerdote quẽ elegerit. ⁊ ita solutũ est vinculũ ab eo sñiaz vbi refuãt tales casꝰ soli pape. Finit

Accipe sub ꝯpẽdio

ꝓpositiones octo sequẽtes ad elucidationẽ ꝓmissorum.

Prima propositio.

Omnis sñia taz a iure q̃z ab hoie lata/ deriuat a sñia ꝓmi iudicz ꝺi. ⁊ ß mediate vel ĩmediate. approbatiue vl' ꝓmissiue. Repit inde dictuz de deo/ q̃ sñia eiꝰ fuit hec vel illa. Dixit expsse Greg. q̃ deꝰ mutat sñiam nõ ꝯsilium. cuiꝰ verbi intellectꝰ alibi querendus ẽ.

Secda propositõ

Omis sñia tã a iure q̃z ab hoie lata/ ꝓtiet sub duplici dĩa. q̃ q̃dã ẽ soliꝰ ꝺi. q̃dã creature rõnal' sub deo. ⁊ ß vl' a btis/ sic sũt angeli. vel ꝺ viatoribꝫ/ sic sunt ꝓncipes ⁊ ꝓlati. Uñ ꝺz de Nabuchodonosoz/ q̃ egressa ẽ sñia ab eo vt interficerent oẽs ꝓncipes babylonis. Sũt insup concordantie tales multe.

Tercia propositõ

Omis sñia tã a iure q̃z ab hoie lata/ ꝺici ꝓt iudicial'. ⁊ ß vel ī foro ꝯscie interioris/ vl' ī foro coercẽtie iusticie exterioris. Dĩ em̃ sñia iudicial'. q̃si ꝯclusio seu determinatio iudicij.

Quarta propositio.

Omis sñia iudicialis humana ꝺici ꝓt ciuil' vl' eccl'iastica. ⁊ ß fm diuersos fines primos ⁊ ꝓncipaliter intentos. q̃ sñia ciuilis respicit vitã pñtẽ pro suo ꝯuictu trãquillo. ecclesiastica ꝯo vitã futuram.

Quinta propositio.

Omis sñia iudicial' eccl'iastica fũdat in verbo xpi dicẽtis ad petꝝ ⁊ apl'os. Quecũq̃z ligaueris sup terraz. vbi ꝓus ĩmediate fundauerat ptãtẽ excõicatõis iudiciarie ꝺ. Q, si eccl'iam nõ audierit/ sit tibi sic ethnicꝰ ⁊ publicanus.

Sexta propositõ

Omis sñia iudicial' eccl'astica sufficiẽter explicat ꝓ hec duo ꝝba ligare ⁊ soluere vtẽdo termis istz nõ ad lrãz sic ligãt boues ⁊ asini. sed fm trãssumptõez coꝛpaliũ ad spũalia. ita q̃ sñia iudicial' eccl'iastica describi põt q̃ ẽ sñia ligãs l' absoluẽs ī ordie ad finẽ felicitatz et ne

Septia propositõ.

Omis sñia iudicial' eccl'astica l' a iure l' ab homine lata dũ ꝯcedit vt possit absolui/ ꝓsupponit q̃ ipsa ligauerit vno vincl'o penali vl'

Octaua propo. (plurimis

Omis sñia iudicial' ecclesiastica diuerꝫ noĩb põt explicari vl' ferri ꝓ arbitrio iudicz psertim supmi q̃ ẽ papa. sicut ꝺicẽdo duz ligare vult. Uolumꝰ talẽ eẽ ligatũ vl' excõicatũ q̃ ad oẽs actꝰ legitios ciuiles vl' ecclesiasticos. Uolumꝰ talẽ eẽ irregularẽ. ĩhabilẽ. ĩfamẽ ⁊ ita ꝺ talĩ penaz vincul'. Aut dũ vult soluere ꝺicẽdo. Dispẽsamꝰ cũ tali. habilitamꝰ talẽ. restituimꝰ talẽ fame sue. ꝯcedimꝰ tali vt ꝓmoueri possit ad ordines ñ habitos vel ĩ habitz mĩstrare. Et ita ꝺ mille loq̃ndi modis q̃ finaliter resoluũt ī hec duo ꝝba ligare ⁊ soluer ¶ Superest ex ĩstis ꝯcludere/ q̃ interptatio doctrinalis theologoz fauet ꝯcessiõi põdicte/ q̃ dũ papa ꝯcedit martino vt habeat facultatẽ eligẽ di ꝯfessoꝛẽ q̃ possit eũ absoluer ab oĩb pctis ꝺ q̃bꝫ ꝯfitebit. ⁊ a sentẽtijs tã a iure q̃z a hoie latz ꝓphẽdit ī hac absolutõi facl'tate irregularitas ꝯcta l' a iure vel ab hoie. q̃ ñ ꝯhibit nisi ꝓ sñiam ab hoie vel a iure latã. alioq̃n darent sñie tã excõicatõis q̃z interdicti a q̃bus nõ posset pdictꝰ martinꝰ absolui ꝝtute ꝯcessionis sue. Q, si sic. petit regl'a general'. que casus in quibꝫ ⁊ in quibꝫ nõ fieri valeat absolutio/ determinet. Finit.

Sequitur ab eodez

dño Lãcellario facta resolutio sup casu sub sequenti circa irregularitatẽ

Uidã hñs cultellũ puñ ī vagĩa alteriꝰ maiorz repositũ/ edurit eũ ñ dolose neq̃z ad vsum illicitũ. quẽ cultellũ dũ vnꝰ socioꝝ vellet accipere ⁊ ipe reniteret. Lõtigit vt illa hora ⁊ loco q̃dã retroꝛsũ approp̃q̃ret/ ⁊ ipingeret ī illũ puñ cultellũ vt oculꝰ suꝰ ꝯfigeret talit q̃ cecatꝰ fuisse ꝺz tãdẽ oculꝰ ille. Querit si ꝺicẽda ẽ inde ꝯtracta irregularitas ī tenẽte cul-

P

tellū. ¶ Rñdeť p aliquas ꝓsiderationes.

Cōsideratio prima.

Cōsiderādū ē ꝓmo ꝑ dissolutione casus / ꝙ ī talib⁹ sepe aliter iudicat iurista. aliter theolog⁹. qz ꝑm⁹ magis inspicit foꝝ ꝓtērioſuz ꝛ extrinſecū. ſed theolog⁹ magis attēdit foꝝ ꝓsci entie ꝛ intrinſecū quo ad deū.

Cōsideratio scda.

¶ Cōsiderādū ē ꝓseq̄nter ꝙ ß duplex foꝝ accipit ſuā distinctōz fm ꝙ act⁹ moralis hz cō siderari dupl'r. hoc ē dicere fm materiaz vel fm formā act⁹ moral'. Materia act⁹ moral' dr ipe act⁹ ō genere cū circūſtātijs ſuis gene raliby ñ habito reſpectu ad finē vl' intētōem agētis. forma ꝙ ē ipſa intētio finis.

Cōsideratio tercia

¶ Cōsiderādū vlteri⁹ ꝙ materia actuū mora liū attēdit ī triplici dīa. Hā q̄dā ſunt act⁹ de genere ſuo ſimpl'r mali q̄. ſ. ꝓfeſtim noīati in cludūt ſecū maliciā / ſicut dicit ph̄s. vt ſunt furtū. fornicatio. homicidiū. Alij ſūt act⁹ de genere ſimpl'r boni. vt dare el'ynā. honorare parētes. Tercij ſūt idifferētes de ſuo genere. vt leuare feſtucā. fricare barbā. ꝛ ſil'es.

Consideratio q̄rta.

¶ Cōsiderādū rurſ⁹ ꝙ iſtoꝝ tripliciū actuū ꝑmi ſic ſe hñt ꝙ ñ ſt ſuſceptibiles bōe forme moral'. ſic materia idiſpoſita ī nat'alib⁹ ñ ē ſu ſceptiua forme natural' ꝛ vite. ita ꝙ ꝑꝑt nul lā bonā ītētioz pñt tales act⁹ boni effici. ſcōi ꝙ act⁹ pñt fieri mali q̄uis ſūt ī genere ſuo boni / dū accedit intētio puerſa. ſil'r ꝛ tercij.

Cōsideratio quinta

¶ Cōsiderādū ē ꝓseq̄nter ex iſtis quō poſſit cē variū iudiciū ſup eodē caſu iter iuriſtā ꝛ the ologū. qz iuriſta ꝓsiderat factū ī ſe ꝛ circūſtā tias extiores ō q̄bꝫ pt iudicial'r apparere. et ap ō eū tenz iſta regl'a. ꝙ idē ē ō his q̄ ñ ſūt ꝛ q̄ ñ apparēt. Cōſtat ār ꝙ ītētio faciētis quā hz interi⁹ ī corde / nō cognoſcit ī ſe niſi forte ꝑ q̄dā ſigna ſeu cōiecturas extrinſecas. the olog⁹ aūt intueť coꝝ in foro ꝓscie. in q̄ credit confitēti tā ꝑ ſe q̄ ꝓtra ſe coram deo.

Consideratio sexta.

¶ Cōsiderādū ō incepſ applicādo ad ꝓpoſi tū nr̄m etiā oīa ſil'ia / ꝙ iuriſta ꝓsiderās actū ꝑmoralē cū circūſtātijs extrinſecꝫ ō q̄bꝫ pt indi cial'r ꝓstare / fert ꝓformit iudiciū ad illas ex tra dicta. Cōtigit aūt freq̄nter ꝙ tal' act⁹ ſic ꝓsiderat⁹ fit ō ſcdo vl' tcio genere. q̄. ſ. pōt ex ītētoe fieri vl' bon⁹ vl' mal⁹. Exēplū ī ꝓpoſi to. tenere cultellū de ſe ñ ē malū. ſil'r ꝙ aliq̄s velit cultellū recipe ñ ē ō ſe malū. rurſ⁹ ꝙ ali q̄s acceſſerit retro vel ꝓpe / ñ ē ō ſe malū. Et ex iſtꝫ ſeq̄t ꝙ leſio ocl'i q̄ ſecura ē / ñ ē ō ſe mo ral'r mala. imo ſtaret ꝙ ſic p̄cedēs act⁹ ſeu cir cūſtātie. ita ꝛ iſte reſultās facti fuerūt cū ma gna charitate ꝛ beniuolētia ex intētōe boni fi nis apud deū. q̄uis ō illa intētōne nō appa reat apō mūdū. imo forte magꝫ ō oppoſito.

Consideratio septīa

¶ Cōsiderādū inſup ꝑ maiorī elucidatōe / ꝙ ſic apō ꝓhos naturales diſtīguit duplex ge nus cauſaꝝ. ita ꝛ apō morales. Hā q̄dā ſūt cauſe ꝑ ſe / alie ꝑ accidēs. Cauſe ꝑ ſe dicūť ad q̄s nat⁹ ē ſeq̄ natural'r ꝛ cōit tal' effect⁹. Sed cauſe dicūť ꝑ accidēs ad q̄s nō ē ordiat⁹ vel nat⁹ ſeq̄ tal' effect⁹. aut ſi ſeq̄tur. hoc ē extra. ſp ꝛ freq̄nter ꝛ ꝑter intētionē agētis. ſicut dr ī. phiſicoꝝ. ꝛ inducit a Boecio de conſo. phie deſcribēdo caſum ꝛ fortunā.

Conside. viii.

Cōsiderāduz iuxta ß ī caſu noſtro / ꝙ talis leſio vel excecatio oculi / nō ē de ꝑ ſe nata ſeq̄. ꝛ vt ī pluribꝫ a talib⁹ cauſis. iō dr fuiſſe mere caſualis ſeu fortuita ꝛ ꝑter intētionē agētis ꝛ de ꝑ accidēs. ideo de ſe nō ē imputādus talis effect⁹ agēti quo ad deuz et cōſcientie foꝝ. ſaltē q̄ſt ū ad pctm̄ qđ nō ē niſi voluntariū.

Conside. ix.

Cōsiderādū nihi lominuſ ꝙ iuriſta ꝓtētioſe agēs / nec credēs intētiōi / arguet ex circūſtātijs ꝙ intētio fuit puerſa ꝛ dānanda p aliquas ꝓiecturas. Una eſt. ſi talis dabat operam rei licite. Altera ſi hoſtis erat ꝑſo ne leſe. Altera ſi nō appoſuit ſufficientē cau telā / ne ꝑſona illa lederet. ſed poterat ſatꝫ ad uertere ꝙ ex actu ſuo ſequeret talis effectus. Sed ſi oēs iſte cōiecture ꝛ ſil'es ceſſent ī ve ritate. nec fuerūt ī intētione nec ē debuerūt. theolog⁹ ſtabit iudicio conſcie apud deū

Conside. x.

Cōsiderādū ē exem pluz ī ſil'ib⁹. Ecce ꝙ Jacob cognouit Lyā q̄ nō erat vroꝝ ſua. ꝛ tñ excuſať a pctō. q̄uis poſſet videri ꝙ da bat operā rei illicite ſine appoſitōe ſufficien tis cautele. Quare? Quia certe potuiſſet ar tuliſſe lumē dicet aliquis ꝛ inſpexiſſe lectuz.

⁊ ita sciuisset q̄ Lya nō erat Rachel. ac pīn/de videret ignorātia nō inuincibil' ee. q⁊ vti/q̄ poterat vinci mō tacto vel sil'i.

Cōsi. xi. Cōsiderādū ē igit̄ p intelle/ctu h⁹ qō ē dare opaz rei il/licite. ⁊ h⁹ qō ē hīe ignorātiā inuincibilē. q̄ ista iudicāda sūt ex cauſ p se. nō a cauſ p accidēs Unū ī exēplo pmisso Iacob dī habuisse igno rātiā facti inuincibilē. nō q⁊ nō posset vinci eti/am p industriā hūanā. ſz q⁊ fecit sufficiēter il la q̄ ī talib⁹ sūt ꝯsueta ob ſuari ⁊ ad q̄ teneba tur ſm moralē certitudinē. imo videt q⁊ pec cassz ⁊ iuerecūde egissz afferēdo lumē. fuisset q̄z merito dī zelotipia vl' nimia suspitōne cul pād⁹. Rurs⁹ q̄zuis ille ꝯcubit⁹ cū lya eēt res dī se illicita. tū Jacob nō dī dedisse opaz rei il licite. q⁊ putabat ex errore facti illā eē rachel Sic medic⁹ aliq̄s aut ali⁹ si ex pierate vellet inspicere oculū alicuius p extrahēda spina. ⁊ a casu aliq̄s pelleret medicū vel lesuz. sic q⁊ spina pl⁹ ifigeret. ⁊ ide cecitas seq̄ret. tal' me dic⁹ nec peccaī nec irregl'arz ee q̄ q̄ mō diceret p̄sertim ī foro ꝯscie. alioq̄n seq̄ret q̄tidie irre gularitates infinite/si ex q̄libet cā p accidēs deberet aliq̄s irregularis iudicari.

Cōsi. xii. Cōsideranduz ē vigilāter sup sil'ib⁹ casib⁹ ex ea dē ra dice pueniētib⁹. p quā radicē debēt iudicari ſm artē verā. nō ſm cuiuslibet fantasiā. Po/nam⁹ coz̄ā oculis bellū aliq̄d mortifer /lici/tū tm/ vbi mille hoīes trucidantur. Attēda/mus sil'q̄t ⁊ quāti sūt viri eccl'iastici. q̄z acti ones potuerūt dici cāe p accidens tal' cedis. alt' dedit ꝯsiliū q⁊ patria defēderet vi arma/ta. alt' p̄dicauit ⁊ hortat⁹ ē milites viril'r age/re. alter pecunias aut cibos ministrauit/aut forsan arma dedit. ⁊ talia sine nūero potuer̄t fieri etiā p eccl'iasticos. absq̄ q̄b⁹ auxiliatoꝛi bus vel hortātib⁹/forte bellū nō fuisset.

Cōsi. xiii. Cōsideāduz igit̄ q⁊ hec ꝯsequntia nō valet. Jste fuit cā p accidēs mort⁹ vl' mutilatōis alicui⁹ hoīs. g̃ ipe ē homicida vl' irregl'ar⁹. Sil'r fi eret applicatō ad materiā excōicationū p̄o tollēdis ml'toz scrupul' ī ptcipatōe vel ꝯsi/lio. ſz hoc melius sepatim poterit declarari.

Cōsi. xiiii. Cōcludēdo sub coꝛre/ctōe meli⁹ sentientiū vi detur q⁊ ex p̄dicto casu sic ꝯsiderato nō est di cenda irregularitas fuisse ꝯtracta/ neq̄ pec catum cōmissum.

Corollariū p̄o regula. Elici tandē p̄t ex p̄mis/sis p modū regule/ q⁊ irregl'aritas ꝯtrahit̄ ex homicidio vel mutilatōe ⁊ nō aliter. q̄ñ occi dēs vel mutilās fecit actū ex q̄ nata ē de p se vel vt cōiter seu pbabil'r seq̄ mors hoīs seu mutilatio. siue tal' act⁹ sit licit⁹/ put in iudici bus ⁊ belligerātib⁹ p republica. siue sit illici tus de genere vl' ex intētōe. Uidet em̄ q⁊ ista notificatio sit sufficiēs tā apud theologū q̄z apud iuristaz. Nisi forte iurista aliq̄s ponat aliquā hm̄oi irregularitatē fundatā a legisla toꝛe ꝓpter solū terroꝛē incutiendū homib⁹ ⁊ nō rōne delicti. nec ratōe mysteriī. q̄ casu tal' difficulter poterit distinguere casus aliquos generaliter/ p quos diceret cōtrahi irregula ritatem ex homicidio. ⁊ p alios oīno sil'es vel grauioꝛes nō contrahi. Finit.

Casus quidaz pul/

Quidā scholarz parisien. audiuerat ex fama volāte/ q⁊ falsariī lr̄az ap'li caz vl' ō iure vel al's ō facto erant excōicati. Scholari illi parisi⁹ exñti allata ē ō curia romana vna gr̄a expectatiua ī q̄ erat īcoꝛrectō ī oꝛtōgr̄phia vni⁹ vocabl'i. vbi p lr̄a e pōebat lr̄a o. Scolarz iste erat scrupulos⁹ ⁊ timebat coꝛrigere vocabulū illō ꝓpt̄ cēsurā ap'licā. nihilomin⁹ coꝛrexit ip̄m solūmō dis/cōtinuādo lr̄az o. ⁊ faciēdo de ipsa e p leuem tractū canipuli. ⁊ erat coꝛrectio īpceptibilis ¶ Postea scholarz iste ad cautelā ⁊ p pacifica tōe scrupuli/ ꝯfessus ē cuidā idoneo sacerdo ti. q̄ sacerdos dixit sibi q⁊ tal' coꝛrectō ñ erat falsatio lr̄e ap'lice sz emēdatio Ex q̄ tpe scho larz iste fuit satis pacificat⁹ ī sua ꝯscia. Tādē labētib⁹ aliq̄b⁹ tp̄ib⁹ scholarz iste p mot⁹ ē ad sacerdotiū ⁊ celebꝛauit fere p triēniū. nullu⁹ faciēs scrupulū ō ista mat'ia/ donec studēdo sūmā ꝯfessoꝛ inuenit ibi q̄ sequūt̄ Posti. li. v R. rr. ō crimīe falsi. §. ij. q̄lit̄. sub. §. porro sz hodie Hodie inq̄t p̄ceptū ē q⁊ lr̄is dñi pape neci magno nec ī modico audeat q̄s manū ip̄onere/ etiā vnicā lr̄az vl' p̄ctū vnicū coꝛri gēdo. exceptis officialib⁹ q̄b⁹ hoc ꝯmissū ē. alioq̄n manū apponēs/ ex canone lato ī cu/ria/ ipso facto sn̄iam excōicatōis īcurrit. q̄ ñ pōt p aliquē citra sedē apostolicā relaxari.

¶ Quaꝛopt̄ q̄rit̄ vtz ꝓpter ista ꝯstitutōz di ct⁹ scholaris īcurrerit sn̄iam excōicatiōis. ⁊ ꝯsequnter irregl'aritatē imiscēdo se diuis. De ista q̄stione q̄dā ad pauca aspicientes vel ni/mis ruditer sentientes dixerūt p̄mo sup ℔ ℣/bo. manū apponere. deinde sup ℔ ℣bo coꝛ/

rigẽdo. Supiores tñ lr̃ati q̃lz ẽ epyKeia moral'r ꝓmissa iudicial'r vel doctrinalit/necnõ theologi p̃serti licẽtiati ⁊ i foro ꝓscie habẽtes gnomicã. ℔ ẽ ꝟtutẽ supiorẽ interp̃rativã ſm leges diuinas ⁊ et'nas/dicerẽt iudicio meo q̃ hec ꝟba debẽt itelligi/put icludũt i ſua rõne seu ſignificatõe formali deformitatẽ ⁊ malicia. ℔ ẽ q̃ tal' appositio vel correctio facta ſit ex malicia vel ꝓtẽptu. Alioq̃n cadũt puri lr̃ales ⁊ rudes i icõueniẽtia ⁊ absurditates plimas. vt q̃ recipiẽs bullã ap'licã et mãu ꝓtrectãs ⁊ eã ſcholaribꝫ ſuis exhibẽs ⁊ eã pũctuans p exẽplari incurreret hãc ſnĩam. ⁊ ita de ſil'ibꝫ icõueniẽtibꝫ/q̃ parmenides nũq̃ vidit iuxta ꝟbũ alioz. Uñ ſicĩ excõicatõe pcutiẽtiuz clericos ſupponit q̃ ℔ fiat ſuadẽte diabolo. ⁊ ſicĩ apocal'. ⁊ ĩ ſymbolo niceno. ⁊ ĩ dion'. ō diuis nomibꝫ. dũ ponit q̃ nihil liceat addere vl' diminuere/dicũt exp̃sitores cõcordit itelligẽdũ ẽ q̃ hec additõ vl' diminutio ñ fiat ad corruptõz p̃ncipal' itellect' ſp̃ſcti. ita accipiẽdũ ẽ i ꝓposito. Addẽdo q̃ excõicatio nullo mõ ferri p̃t niſi i ꝓtũacẽ. Nullus aũt ẽ ꝓtũax niſi agat ex ꝓtẽptu dei et eccl'ie. Hic ãt ꝓtẽpt' nõ fit niſi a ſciẽte ꝟe vl' interp̃tatiue. ⁊ q̃ dũ ſcit nõ ẽ pat' audire eccl'iaz Doctores theologi/noiati doctor ſubtilis i q̃rto/reprobant ex hac radice tantã multiplicatõz excõicationũ/p̃serti late ſnĩe. attẽdentes q̃ ptãs eccl'astica data ẽ i edificatõz/nõ i deſtructiõez ⁊ laqueũ inextricabilẽ animax. Quis em̃ diceret q̃ aliq̃s p̃lat' ex motu capitis ſui ferẽs excõicatõez ō rebꝫ indrñtibꝫ vel etiã bonis ō genere. vt q̃ leuans feſtucã. vel dãs hoi el'ynã/excõicatiõz incurreret ipſo facto tolerãd' eẽt ⁊ audiẽd'? Sic i ꝓposito. q̃ ꝓſus indrñs ẽ tenere bullã pape bñ vel male. ſ. ad reuerentiã bñ/vel ad ꝓtẽptũ male. ſic ad alios fines bonos vel indrñtes/bñ vl' indifferẽter. Attẽto deniq̃ q̃ nõ ẽ ꝓtẽpt' ver' vel interp̃rativ'/vbi nõ ẽ obligatio ſciẽdi. p' ut euenit i ꝓſtitutõnibꝫ pure positiuis apud maximã hoĩm multitudinẽ vbi ignorãtia excuſat/p̃sertim apõ deũ. Alioq̃n q̃libz eẽt obligat' eẽ ſũm' iuriſta. imo pl' q̃ ſumm' q̃ ſciret oẽs ꝓſtitutiones ſũmoz põtificũ ⁊ alioz ſcptas ⁊ nõ ſcptas. Poſſent ⁊ expediret hec inconueniẽtia lati' deduci ℈ ĩponẽtes iugũ graue hominꝫ/qõ nec ipi digito mouere volũt. nec eoz pẽs et filij ferre potuerũt. Hoc vnũ ad pñs q̃sitũ dico/q̃ circũſtãtijs attẽtis nõ ẽ habẽd' ſcrupul' tãq̃ de excõicatõe late ſnĩe. q̃ deinceps ꝓhibere debeat a celebratio ne miſſaz ⁊ ſimiliũ. Nihilominus q̃ abundãs cautela nõ nocet/ſi diſcreta nõ fatua ſit. habeat ſcrupuloſus talẽ animi p̃paratõez q̃ vbi etiã aliter aut ſecuri' agẽdũ ſibi mõſtraretur/ꝓponit hoc ſe factuz. Finit.

Jtẽ ab eodẽ domino cancellario circa materiã excõmunicationũ ⁊ irregularitatũ ⁊c.

Cõſideratio prima.

Contẽpt' clauiũ eccl'iaſticaz cauſat q̃ſi formal'r ⁊ p̃ncipal'r excõicatõis vel irregl'aritatis detrimẽtũ. Sic ei ſolẽt cõit' dñi iuriſte dicere. q̃ irregularitas ℈hit dũ aliq̃s excõicatus ſe imiſcet ſacrſ i ꝓtẽptũ clauiũ. Fundat aũt hec cõſideratio p̃ncipalit' ex illa lege euãgelica Mat. xviij. Si peccauerit i te frater tu' ⁊c. Seq̃t. dic eccl'ie. Si eccleſiã nõ audierit/ſit tibi ſicut ethnic' ⁊ publicanus.

Conſi. ii. Cõtẽpt' clauiũ p̃t iterue nire multipl'r in aliquo. Uno mõ directe ⁊ cauſal'r. ⁊ ℔ ꝑprie ꝺr fieri ex ꝓtẽptu. q̃ñ. ſ. ꝓtẽpt' ẽ cã actõis p̃ncipalis ita q̃ ñ fieret actio niſi eẽt ad ꝓtẽptũ clauiũ. quẽadmodũ ſi q̃s dicat epo excõicãti Ego i deſpectũ vr̃i ⁊ vr̃i p̃cepti nihil agã illi' qõ iubetis. Alio mõ fit ꝓtẽpt' implicite. q̃ videlicet eſt cõtumax in obediẽtia. q̃uis nõ ex inobediẽtia vel ꝑpter nõ obedire. ſed propter aliq̃d aliud delectabile vel vtile aliq̃s peccat ꝓtra p̃lati iuſſionẽ. Tercio mõ dicit cõtemptus interp̃tative/ois volũtaria trãſgreſſio cuiuſcũq̃ p̃cepti. ⁊ iſto mõ repit ꝓtẽpt' i oĩi pctõ p̃serti mortali/directe vel indirecte. vere vel interp̃tative.

Conſi. iii. Cõtẽpt' ꝑmo mõ rõnabil'r demereẽ excõicatõnẽ ⁊ ſeq̃nt irregularitatẽ Sil'r ſcõs dũ iũgit ꝓtũacia. Sed terci' ꝓtẽpt' nõ ſp eſt excõicatõis eccl'ie/nec ſeq̃nter irregularitat' demeritor'. Dz eccl'ie notãter. q̃ ois peccans mortaliter ẽ a deo ⁊ apud deũ excõicat'. ſed nõ ſemp p eccleſiaſticã ſanctionẽ.

Conſi. iiii. Contẽpt' neutro modoz p̃dictoz dicẽd' ẽ int'uenire ℈ p̃ceptũ aliq̃s p̃lati /q̃ñ maifeſte et notorie p̃lat' abutit i hĩmoi p̃cepto clauiũ ptãte. ⁊ ℔ dũ ſcit ⁊ cognoſcit ille q̃ ñ obedit. nec aliũde generat i ſe vl' i alijs ſcãdaloſũ cõtẽptũ clauiũ. Qm̃ i ℔ tal' nõ ẽ inobediẽs clauiũ ptãti. ſed erroneo clauiũ abuſui.

Cõsi.v. Contempt⁹ clauiũ magis inuenit q̃ ad culpaz ī plato taliter vt pmittit abutẽre sua ptate/ q̃z in nõ obediente si compatio recipiat abusiua. Est igitur q̃ñq̃z meritoriũ/et honorificatiuũ ecclesie ptatis q̃ tali plato ī facie resistat cũ appositiõe inculpate tutele/quẽadmodũ restitit Paulus petro.

Cõsi.vi. Contempt⁹ clauiũ q̃ñq̃z posset inueniri i vno q̃ ñ pareret sñie sui plati. vbi z q̃ñ ali⁹ ī eadẽ sñia nõ obediẽs/nullo mõ ꝓtẽpt⁹ eẽt/re⁹ pticulariter apud deũ. Cui⁹ rõ ẽ. q̃m vn⁹ reputat sñiam iustã/aut quõlibet obediendum illi. alius ꝙ nõ/sed scit certitudinaliter aut probabilitate sufficienti/suũ platũ male vti/i piudicium clauiũ z in destructionẽ eccl'ie.

Consi.vii. Contẽpt⁹ clauiuz dz iuestigari ex ptate legitima z vsu legitimo ptatis illi⁹. q̃ pcipiendo excõicat vel irregularitatẽ ꝓminat. Ellioq̃n plati posset ī ducere q̃lẽcũq̃z vellẽt sup alios fuitutẽ/si sũis sentẽtijs iniq̃s et erroneis sp eẽt obediẽdũ Et ita ptz q̃ ꝟ cõe dictũ. sentẽtia plati vl' iudicis etiã iniusta timenda ẽ. indiget glo. Ellioq̃n non ẽ generaliter verũ si timenda dicatur. qz ẽ sustinẽda nec repellenda. imo ī casu pati illã/eẽt asinina patiẽtia z timor lepozinus z fatuus.

z Cõsi.viii. Cõtẽpt⁹ clauiũ pl⁹ dz picli erga psonã sũmi põtific⁹q̃z erga iferiozes. Qm̃ ab abusibꝫ inferioribꝫ pz recursus ad papã p appellatõis subsidiũ. Et si dicat q̃ ita pt a papa fieri appellatio ad ꝯciliũ generale Direrũt olim añ ꝯciliũ generale pisanũ z cõstañ. q̃ ꝟ nll'o mõ licebat. z allegãt iura sua. p se valde(sic eis videt)expssa. Sz ꝯstãter nũc asserit q̃ ẽ hereꝭ dãnata p ꝯstitutõz expssissimã z pticatã in ꝯcilio pdicto Constañ. put alibi diffusi⁹ est ostensũ. Rñdet igitur aliter/q̃ nõ. p leuibus causis vbi etiã liceret/pt aut dz pro appellationibꝫ prosequẽdis passim ꝯciliũ celebrari sicut habetur recursus ad papã.

Consi.ix. Cõtẽptus clauiũ nõ incurret ī multis casibꝫ quibꝫ pape mãdato nõ obediret. dũ. s. abutitur enormissime z scãdalosissime ptate sua in destructionẽ nõ ī edificationẽ. sicut tñ dicit apl's iõ ptatẽ datã eẽ. Exẽplũ. si papa vellet thesauros ecclesiaz diripe aut hereditates vsurpare. aut ī seruitutẽ abiectã cler⁹ cũ suis bonis redigere. z iuribꝫ suis spoliare sine cã Quis diceret ista debere tolerari? Quis nõ censeret posse dici pape/ cur ita facis? q̃s nõ assentiet in facie sibi resistendũ?

Consi.x. Contẽptus clauiũ etiaz nõ semp inuenit apud illos q̃ nedũ nõ obediũt sentẽtijs excõicationũ promulgatis p papã vel suos. sed etiã ñ ẽ iudicãda esse apud illos q̃ p potestatẽ secularẽ aduersus tales ptensas sñias tueri se p̃curant. Lex em̃ naturaꝭ dictat vt possit vis vi repelli. Cõstat aũt q̃ tales excõicationes nõ debẽt dici ius/sed vis z violẽtia. ꝟ quaz fas hz liber vel hõ vel anim⁹ se tueri.

Consi.xi. Contẽptus clauiũ z cõsequenter excõicatio vl' irregularitas/nõ incurritur/dũ ī pmissis casibꝫ dicit aliq̃s iurista z vl' theolog⁹ iuxta cõscientiã suã/q̃ hmõi sñie nõ sunt timẽde vel tenẽde. z hoc pticulariter si obseruetur informatio seu cautela debita/ne seq̃tur scandalũ pusillo z/qui estimãt papã esse vnũ deũ q̃ habz ptatẽ omnẽ in celo z ī terra. Uerũtñ expellẽda ẽ taliũ stulticia p informatiões idoneas. q̃ si nolint acquiescere/ipsi iã sunt iudicãdi ꝺ scandalo nõ dato sed accepto. hoc ẽ de scandalo phariseoz z ex malicia. non pusillo z z ex simplicitate vel ignorantia.

Consi.xii. Cõtẽpt⁹ clauiũ dicendus ẽ magis foueri q̃z tolli/dũ debẽtes abusui clauiuz resistere/diuidũtur inter se z impediũt se/vel p stulticiã vel p ignauiã/ne cõi ꝯsensu fiat ambulatio ī domo dñi/duz alij fauẽt abusibꝫ. alij tollere volunt. Ueritas ẽ q̃ oñis via fauorabilis z humilis temptãda ẽ cũ summo pontifice/dũ male informatus/fert p se vel suos iniustas sentẽtias/q̃ desistat z reformet. sed si nihil pfert humilis sedulitas/arripiẽda ẽ viri li z animosa libertas. Finit.

Jtẽ ab eodẽ de cordis induratione.

Oz duz male habebit ī nouissimo Duricies ista quõ causeꝭ. z q̃d ẽ illud apl'i. de⁹ cui⁹ vult miseretur/et quẽ vult ī durat/nõ ẽ mediocris q̃stio? Sic q̃ dẽ de⁹ neminẽ deserit nisi p̃us deseratꝭ p auersionẽ ab eo p pcm̃. Sz desertõe facta cadit hõ ī pfundũ z ꝺtenit. Cõtenẽti ꝟo deus nõ dat gratiã sed resistit. ac pinde nõ emollitur cor/nec liquescit ad gratie susceptionẽ. Tandẽ pena dãnatõis infligitur/z obduratio cõfirmatur. Causa igit obduratõis ẽ volũtas

auertēs/ꝛ hec initiat. volūtas resistēs/ꝛ hec continuat. Culpa ꝓmerens/ꝛ hec ꝯfirmat. Deꝰ gratiā nō dās/ꝛ hec nō liberat. Deꝰ iuste punies/ꝛ hec ordinat. Finit.

Opusculū de indulgentijs eiusdē Cancellarij.

Quecūq; alligaueritis sup terrā/erūt ligata ꝛ in cel'. Et q̄cūq; solueritis sup terrā/erūt soluta et in celis Matth. xviij. Collata est aūt ptās hec hic ꝓmissa/dū post resurrectionē xp̄s apparēs discipulis suis/insufflauit ī eos et dixit. Accipite spūm sctm/quoꝝ remiseritis pcta/remittūtur eis. ꝛ q̄ꝝ retinueritis/retēta sūt Joh. xx. Spālit aūt ꝛ excellēter data ē ista ptās clauiū eccl'ie ꝓmissa ꝑus Petro/ibi. Tibi dabo claues regni celoꝝ Mat. vi. dū pꝰ resurrectōz ter introgatꝰ ō dilectōe dixit xp̄s sibi ter rñdēti q̄ cū diligeret. pasce agnos meos. pasce ouesꝫ meas Fūdauerat ātq; xp̄s ptātē alligādi iurisdice ꝑ excōicatiōz dū dixerat. q̄ si eccl'az ñ audierit tc̄. Fūdat deniq; sup ꝓmissis ptās oīs indulgētias ꝓferēdi. Sup q̄bꝰ qꝛ varij varie tradiderūt/placuit sequentes annotare pauculas ꝓsiderationes.

Cōside. prima.

Ptās clauium eccl'ie iudicialis ꝛ forinseca/nō extēdit se simpliciter ꝛ directe ad remissionē culpe. Rō. qꝛ req̄rit sacramētalis cōfessio ꝛ absolutio q̄ nō fit in publico ꝛ iudiciali foro.

Cōside. scda.

Potestas clauium iudicialis ꝛ publica non extēdit se p̄ncipaliter et directe ad diminutionez pene nisi illius quā inflixit aut infligere potuit. cuiusmodi sunt pene excōmunicationū et quarūcunq; irregularitatū. inhabilitationū circa legitimos actus ecclesiasticos aut ciuiles. Ratō q̄ ad p̄tē q̄ excipit ꝛ affirmat. qꝛ cuiꝰ ē cōdere/huiꝰ ē destruere vel interp̄tari. Sed negatiua patet ꝑ idez argumentū a ꝯtrario sensu deductū.

Cōsideratio tercia

Ptās clauiū eccl'ie sup̄ indulgētijs ꝓcedēdis modis q̄bꝰ ꝓsueuit vti eccl'ia vel eccl'ie p̄lati a sūmo vsq; deoꝝsū/ꝑ quotatōz dieꝝ ꝛ annorū/p̄supponit necessario remissionē vel indulgentiā ī foro secreto ꝓscie seu ꝓfessiōis sacrālis de facto/vel ī voto seu ꝓposito. ꝛ sepius ī facto/iuxta tenorē bullaꝝ q̄bꝰ iserit hec clausula. vere penitētibꝰ ꝛ ꝓfessis. nisi collatoꝝ indulgētiaꝝ intēdat satisꝫ eē q̄ hō sit ī charitate ꝛ contritus. s. cū ꝓposito tpe ꝛ loco ꝓfessionē facere actualē. Esset aūt ista fauorabilioꝝ int̄pratio sine ꝓfessione qualibet.

Conside. q̄rta

Ptās clauium eccl'ie sacramētalis ꝛ ī foro cōscie eminētioꝝ est. utilioꝝ ꝛ eligibilioꝝ ī collatōe indulgētiaꝝ q̄s potestas sola iudicial'. Ratio patz ex p̄cedētibꝰ. q̄m sine ꝓfessione sacramētali de facto vl' in voto seu ꝓposito/nulli dies indulgētiaꝝ vl' a pena vel a culpa sortiunt effectū.

Conside. v.

Solus papa sup̄mus xp̄s cū p̄cessp̄sctō pōt dare plenaria autoritate indulgentiā oīmodā a pena ꝛ culpa. quā dū cōfert/dat innūerabiles ꝛ infinitos indulgētiarū dies. Rō. qꝛ vel absoluit ꝛ quitat totam penā debitā peccato mortali. siue sit origiale siue actuale. Et hec quidē ē infinita extēsiue atq; duratiue. Ut si mutat xp̄us penā illā debitā mortali eternā in tpalē. patz adhuc q̄ hmōi remissio se extendit ad infinitos dies indulgentiaꝝ/si tales dicere possumꝰ dies infinitos vel eternos. Juxta illud. Dies eternos in mente habui.

Conside. vi.

Solꝰ papa xp̄s gratisꝫ ꝛ absq; merito alio q̄ꝫ suo facit hmōi cōmutationē pene ꝑpetue in penā tempalē vel in plenā absolutōz. Ratio. qꝛ si talis remissio fieret ex merito illiꝰ cui remittit. ip̄a nō eēt iā pure gtuita. sed q̄ammodo debita. vel ex operibus vendita. nos aūt hoc intelligimus de merito condigni.

Cōsi. vii.

Solꝰ papa xp̄s ī institicatōe ip̄ius ꝑus natura ifūdit gratiā q̄s remittat culpā. Priꝰ ī sup̄ dimittit reatū pene eterne ꝑ infusionē hmōi gtie/q̄s hō mereat a pctō resurgere/vel ab hoc reatu liber eē Quocirca nō satis aduertebāt q̄ dicebāt p̄mū actū ꝓtritiōis post pctm̄ esse plus incōpabiliter meritoriū/q̄s aliquē posteriꝰ elicitū. Fundātes se ī ħ q̄ ꝓtritio merebat liberationē a pena eterna. ꝛ ꝓsecutōez vite eterne. nō ita ꝓseq̄ntes merebant hmōi remissionē. qꝛ iā facta erat.

Cōsi. viii.

Solꝰ papa xp̄us pōt illā tot dieꝝ ꝛ annorū mille miliū ī dulgētiā ꝓcedere/q̄lis posita reperit ī diuersis ꝓcessiōibꝰ sūmoꝝ pontificū vel alioꝝ sub varijs tp̄ibꝰ. locis ꝛ causis. Et

forte tal' enormitas ꝓcessiõis ab aliqb' q̃stu
oſis aut aliter male motis ꝓficta ẽ.

Conſi.ix. Indulgẽtiaruꝫ ꝓcessio
nal' ꝓsupponit ī ꝓferẽ
te auctoritatẽ a xp̃o fundatã. et ī euãgelio vel
ex ipso explicatã. Presupponit idoneitatẽ ꝫ
adimpletiõez ꝓditõis appositе ī idulgẽtijs.
vt q̃ sit ver' ꝓtritus ꝫ cõfessus. et faciat hec
aut ista ẽ. Presupponit tercio cãm ꝓcessio
nis seu distributõis hm̃oi idulgẽtiaꝝ legiti
mã. claue. ſ. eccl'ie nõ errante. neq̃ xp̃o repro
bãte. vbi nõ certa et euidẽs noticia req̃rit. ſz
estimatio bone fidei ꝫ ꝓbabil' ꝓiectura. quẽ
admodũ ī distributõne thesauri materialis
de fisco regio vel eccl'iastico / papa vel rex vl'
alius distributor attenderet

Conſide.decia Indulgẽ
tiaꝝ ꝓcessio ꝓ tot milia nedũ diez sed ꝫ annoꝝ / videt
difficulter saluabilis post remissionẽ eterne
pene ꝫ ꝓmutationẽ in tp̃alẽ. Conſtat eñ q̃
nec hõ singularis in hac vita põt aut debet
ad tot annos obligari ī pn̄iam agere / cũ non
victur' ſit ꝓ millesimã ptẽ tot annorũ. et ne
mo ad ip̃ossibile obligat. Conſtat ꝓterea q̃
dũ mũd' finẽ habebit / cessabit purgatoriũ ꝫ
ex ꝓsequẽti dies penaꝝ suaꝝ.

Cõſi.xi Indulgẽtiaꝝ ꝓcessio nõ ex
tendit se ad penas ex corru
ptõe nature ẽctas ꝓ pctm̃ originale. Certuz
ẽ eñ q̃ papa nõ absoluit a ſiti. a fame. ab in
firmitatib' / et a morte. Extẽdit igit̃ se hm̃oi
absolutio ad penas sup̃dictas ꝫ infligẽdas /
iusto penitẽtialis satisfactõis iudicio ꝓ pec
catis actualib' / vel hic vel ī purgatorio. qm̃
ī inferno nulla ẽ redẽptio. ¶ Utꝫ xp̃o claues
eccl'ie se possint extẽdere nõ solũ sup̃ terraz /
ſz sub terra ī purgatorio / maxie q̃ ad remiſſi
onẽ pene aut venial' culpe aut excõicatõis ꝑ
us late dũ viueret re' nũc existẽs ī purgato
rio / sũt opiniões ad vtrãq̃ partẽ ꝓbabiles.
Et fauorabile ẽ dicere q̃ sic / saltẽ ꝑ idirectũ
ꝓpter ꝓmunionẽ ī charitate. ¶ Sed neq̃ ꝺz
aliq̃s sic inniti indulgẽtijs ꝓcessis ī toto vel
in ꝑte / a pena ꝫ a culpa q̃n studiosius sit satiſ
facere ꝑ se ꝫ alios hic in vita.

Conſi.xii. Indulgentiaꝝ concel
sio nõ est quipendẽda
seu cõtemnẽda / sed amplectẽda deuote in fi
de. spe ꝫ charitate dñi nr̃i Jesu xp̃i q̃ ptãtem
taliũ clauiũ eccl'iasticaꝝ dedit homib'. Cõ
stat eñ q̃ fructuosior ẽ ꝫ acceptabilior deo ꝫ
hoib' opatio / talib' innitẽs idulgẽtijs q̃ al
tera (ꝫ ꝑ ceteꝛ' paribꝫ) nõ innitẽs. ¶ Cõsiliũ ẽ
igit̃ solũ vel sanũ / q̃ absq̃ curiosa discussiõe
d̃ ꝑcisa vel euidẽti ꝫ certa q̃ntificatõe seu mẽ
suratõe hm̃oi indulgentiaꝝ studeat hõ pri
us tales acquirere ſm̃ qualitatẽ sue vocati
onis. ¶ Pond' autẽ valoris illi relinquere / q̃
oĩa facit ꝫ fecit / ī numero. põdere ꝫ mensura
¶ Postremo ꝓcedẽtes indulgẽtias / aliter ꝫ
in intẽtione ꝫ in verbis vel ī scẽptis suas con
cessiones moderent̃ vt nec diuine iusticie cũ
miscẽa derogẽt̃. nec scandaluz maxime pu
sillorũ ꝑbeat̃. vel ne facilis cõcessio maioris
indulgẽtie ꝓ mĩmis vel exiguis causis / pa
riat in arduis et legitimis ꝓ ecclesia vel repu
blica negocijs detrimentũ.

Conſide.xiii. Si quis petit B
ꝓ se et ꝓseueranter ꝫ pie. hoc ẽ ad salutẽ ꝫ ex charitate ef
ficax ẽ ei' oratio. Patet hoc ex regula magi
stralĩ que fundat̃ sup̃ hoc verbo christi. Si
q̃d petieritis patrẽ ī noĩe meo dabit vobis.

Cõſide.xiiii. Si q̃s petit in
dulgentiã pecca
toꝝ fieri sibi in hac vita pot' q̃ ī purgato
rio / rite petit ꝫ pie. q̃m̃ pena purgatorij̃ lõge
grauior ẽ ꝫ min' hñs / imo nihil hñs d̃ meri
to. Deducit ad ꝫ petitio ꝑs. notãs d̃ triplici
foro iudiciali seu punitiuo. Dñe ne ī furore
tuo arguas me. q̃ ad ifernũ vbi regt̃ horren
da ꝫ q̃dãmõ furiosa iusticia ꝓpt̃ effectuz / nõ
obiudicãtis affectũ. neq̃ ī ira tua corripias
me. q̃ ad purgatoriũ vbi sedet iusticia q̃dã
mõ rigorosa ꝫ irata. Miserere mei dñe q̃m̃
infirm' ſum. q̃ ad p̃ntẽ vitã vbi sceptrũ tenet
ꝫ thronũ gratie dulcis miscẽa.

Cõſi.xv. Si q̃s petit indulgẽtiaꝝ
ꝓctoꝝ suoꝝ fieri ī hac vi
ta ex charitate et ꝓseueraꝛter / obtinebit vtiq̃
ꝫ moriẽs statim euolabit ad celuz. Sed̃ ex
ꝓcedẽtib' q̃ vel ꝑ martyrium vel alĩs modis
deo cognitis purgabit̃ ī hac vita. ꝫ lõge mi
tius q̃ in altera puniret̃. simul et p̃miũ esset
tiale ꝑ patientiã merebit̃ augmentari.

Conſi.xvi. Si quis petit dila
tiõz satiſfactiõis sue
fieri nõ in hac vita sed ī purgatorio / põt hoc
ꝓtingere culpabilit̃ ꝓpter debilitatẽ fidei d̃
penis purgatorij̃. aut q̃ nimis amat delicias
ꝫ honores vite p̃nt̃. vel aſpitates exhoꝛ
ret. Si xp̃o veniat hec petitio ex ꝓsideratiõe
fragilitatis ꝓprie / ꝫ debilitate sue patiẽtie in
aduersis / ne succũbat et peccet. tolerabil' vi
det̃ esse timoꝛ iſte licet imp̃fect' ſit ꝫ nõ oĩno

excusabil'. qz q̄dām̄o diffidit ō deo q̄ ñ tole/rabil'r secū ageret. neqz q̄ daret ōbitā patiaz

¶ Colligit aūt ex hac ꝓsideratōne q̄druplici rō moral' z theologica. cur viri sctissimi tot flagell' atterūt i hac vita. qz ꝓfidētes i dei mi scdia/q̄ faciet eis cū tēptatōe puentū. petūt hic puniri. z nō i fine pcā. s. etiā venialia dif ferri purgāda. q̄z de⁹ petitōez ex audiēs/cō/mutat sniaz z penā purgatorij i penā tpalis b⁹ exilij/z i augmētū eēntial' pmij. s. cū acce/leratōe padisi. Hinc est illud Aug. Hic vre hic seca/vt i eternū pcas. Hotek ō mauricio impatore q̄ elegit h̄ pūiri/z pditorie occisus ē. Sic alīq̄ iusti viuūt z moriūt ignominio se q̄ ad mundū. sz moz iusti subita quā pces sit bona vita. nō minuit merita/si moriatur ita. Proptea nil temere iudicandū. Certissi mū signū idulgētie salutar⁹ē bōa facer z ma la pati. Augdūi anno. i427. vi. die octobr⁹.

Bubdūtur alie con

siderationes eiusdē ꝓ amplificatiōe materie sup indulgentia peccatoz.

Cōsideratio prima.

Eligibil⁹ est orare ꝓ viuis q̄z pro mortuis/vt liberent a culpa z p/seuerēt i gr̄a. Accipit aūt oro no/mīe generali/pro oīi adiutorio spūali q̄le itelligit fieri triby modis. Per ami cabilē intercessionē. p meritoriā actōez. p re/cōpēsatoriā satisfactionē. Patet igit cōside/ratio qz mortui sūt extra terminū vite. qui si sint i purgatorio vl' i celo/nō idigēt liberari a culpa. maxīe a culpa mortali/z sunt in gr̄a ꝓfirmati. damnatis ꝓo nō prodessent.

Conside.ii.

Eligibil⁹ est orare pro mortuis existē tiby in purgatorio vt liberent a pena q̄z pro viuis. Rō est. qz plus indigēt. qz minus se iu uare pñt. Recōpēsabūt ꝓterea cū eis bñ fue rit i gloria/qñ habebūt vocē in celo. Deniqz nō pōt ꝓ ipsis esse talis oro frustra cū sint in gr̄a. cū ꝓterea fiat ex sua iussione vel ordina/tione p̄ncipali. Multi rursus ita fieri meru erūt dū erāt in via bona sua largiēdo. z ita ō pluriby causis seu motiuis. Porro amicabi/lis intercessio spectat maxīe ad sanctos i glo ria q̄ sunt extra statū merendi et satisfaciēdi. Sed meritoria actio ptinet ad solos viato res. Recompēsatio sil'r satisfactoria spectat ad eos tā pro viuis q̄z ꝓ mortuis q̄ pticipes esse pñt. Expedit demū vt oīis oratio nostra eccl'ie ꝓmunioni se coniūgat.

Consi.iii.

Eligibil⁹ est homi viatori pcurare sibi iuua/men spūale i vita sua/vt liberet a culpa z pe na/q̄z expectare ꝓ fundatōes aut alia pia te/stamētoz legata post mortē q̄ talia sibi fiāt. Sequitur ex ꝓsideratōne p̄dicta/qz post mor tē ista nō proderūt sibi ad melius nisi q̄ libe retur a pena si sit i purgatorio. Nūc aūt dū viuit sibi pdesse pñt ad liberationē culpe et inuentionē gratie. necnō vt i gratia finaliter pseueret. Rursus ex alio. qz liberalius z dif/ficilius est dare i vita q̄z relinquere post mor tem distribuendū.

Consi.iiii.

Eligibil⁹ ē ceter⁹ pa/ribꝫ agere op⁹ satisfa/ctionis ex charitate ꝓ viuis aut mortuis/q̄z op⁹ solū meritorie actiōis aut amicabil' int/cessionis. Patz. qz satisfactio includit tria si mul z nō ecōtra. Jūcto q̄ opus meritoriū sit mul et satisfactoriū/nō min⁹ merek de p̄mio eēntiali vel augmēto gr̄e ex h̄ q̄ ē satisfactori um ꝓ certa liberatiōe a pena/q̄z si nō eēt alic⁹ pene deletiuū. alioqn ñ expediret satisfacere si i diminutōz gl'ie(q̄ incōpabilit melior ē q̄z a pena liberatio) ꝓtereret. Additū ē ceteris pa ribꝫ. q̄m opus meritoriū nō penale. z p cōse/quēs nō satisfactoriū/ vt sic posset fieri cum maiori charitate z circūstātijs alijs meliorā tibus actionē q̄ liberatio a pena nō equina leret augmēto gr̄e i p̄senti vel glorie i futuro

¶ Trāsferenk be ꝓsideratiōes ad oīne genus suffragioz/ etiā illorū q̄ habēt efficaciā ex vi opis opati/vt i sacramēto misse. ¶ Cōcludi D tur insup ex p̄missis/q̄ nō semp eligibilius ē acq̄rere indulgētias ꝓ liberatione a pena vl' satisfactiōe/q̄z alijs opibus vacare/dū pos/sūt fieri cuz maiori charitate. Et ita diceret de opib vite actiue/vt de ieiunijs aut alijs afflictōib penalibus. et tamē satisfactorijs.

¶ Patet ītez fatuitas illoz/q̄ solo ītuitu lau te sustētatiōis habēde/ se onerāt opib satisfactorijs ꝓ alienis. Sec⁹ si ex magna z sola charitate primoz/hoc faciunt. Et dū senti unt se vtilius z accōmodati⁹ iurta vocatio/nē suā occupari circa talia opa/q̄z circa pu/ras z altas meditatōes z excessus mētales q̄ paucoz sūt valde. Aut subinde qz sunt obli gati ꝓpter receptōz sustētatōis corꝑal' p fun datores vl' alios talit exerceri ¶ Colligē q̄ indulgētie pcrōz prouenīūt multis modis.

Primo est satisfactio ꝓpria voluntarie facta. Scōo est satisfactio ꝓpria i ꝓfessione susce/

pta. Tercio satiffactio p aliũ p se psoluta in corpe vel ĩ donis pſertim cũ autoritate ꝯmutãtis. Quarto p indulgẽtias eccl'ie seu plato rũ. Quĩto p cõicatõz suffragioz ꝯmuniũ si cut ĩ monasterijs z eccl'ijs. Sexto p patiẽti am ĩ aduersis cũ obsecratõe/q ĩ ptẽ sue pur gatõis ꝙuertãt. nã dñs ĩ tribulatiõe pctã dimittit. Septio p oñe op9 ex charitate factũ cuius spectet ad ꝯplatiõz/si iũ gat intentio vel oꝛo q valeat ad indulgẽtiã pctõz. Sic eñ dictũ ẽ ỏ Maria magdalena. q2 dimissa sũt ei pctã multa. q2 dilexit multũ. Et ad seruũ. Omne debitũ dimisi tibi q2 rogasti me. Valet octauo vehementer oñe op9 miscẽt primis impensũ ẽm opa miscẽdie/tã spũalia q3 corpalia/quoz q̃libet ad septẽnariũ redigunt. Sic eñ dictũ ẽ. Date z dabit vobis. dimittite et dimittet vob. Postremo pietas gratuita dei sanctorũq3 suoz/ꝑuenit z confert sepe indulgẽtiã qualẽ null' pcedẽtib9 meritis haberemus innitẽdo eis. Hoc sp supposito/q supm9 papa dñs nr Jhs xps has indulgentias certificabit z ꝯfirmabit. Qui nos semp dirigat z ꝯseruet in opib9 mandatoz suoz. Qui cũ deo patre tc.

¶ Finit opusculũ de materia indulgentiaz.

Versiculi super materia indulgentiarum.

Arbitrio papa ꝓprio. si clauibus vti
Possit. cur sinit vt pena pios cruciet?
Cur nõ euacuat loca purgãdis animab9
Tradita? sed seruus esse fidelis amat.
Deserit q̃ fidẽ male dispẽsans. neq3 prudens
Clauib9 vsus inest. dãs capiẽsq3 tremant.
Profect9 certe ẽ magnus bñ clauib9 vti
Quãdo fit hoc semp vnctio sola docet
Charus in eccl'ia thesaurus z vtilis assit
Quẽ dat larga manus. ꝑdiga crimẽ habet
Ciuib9 angelicis neq3 h̃ mandare viatoꝛ
Cõmendare potest oꝛat vt ecclesia
Impie peniteas. tũc indulgẽtia fiet
Infinita tibi/pena breuis supest.
Pena tñ grauis ẽ caut9 relevare studebis
Diuitijs sparsis muneribusq3 pijs.
Dans aliq3 munus vis indulgẽtia prosit
Proderit. z nulla dona deo pereunt.
Paucula sunt dona. sunt de reb9 perituris
Accipies celis p̃mia ꝑpetua.

¶ Glosula. Char9 ĩ eccl'a. Notat hic triplex ꝯditio ꝯcurrere debẽs ĩ largitõe idulgẽtiaz. Hõ ꝑdiga/q nõ veniãt ĩ ꝯceptuz. q sint ad publicũ pfectũ. q nõ sonẽt turpem questũ. Uñ q̃ ad scõaz cãm/ paup ex eadẽ charitate dat denariũ sicut diues dat talentũ. licz meritũ cẽntialis p̃mij sit equale ĩ ambob9. non tñ oportet hoc de p̃mio accidẽtali remissionis pene debite pctõ. Et ĩ hoc põt esse ꝯditio diuitis melioꝛ. iuxta illud. Redẽptio aĩe viri ꝓprie diuitie. Fundatur etiã positio q actus exteriores pñt addere sup meritũ interius z essentiale meritũ accidẽtale multis modis z causis hic omissis. videt modo loquendi in forma absolutõis cautus esse. licet non multũ clarus/ dũ addit in fine. quantũ claues eccl'esie se extendũt. Et hoc ideo forte dicit ꝓpter tres causas modo dictas.

Responsa eiusdem cancellarij parisien. ad q̃stiones quartuoꝛ sibi p quendã familiarẽ motas.

¶ Quarũ p̃ma ẽ ista. An male loq̃ de alijs in eoꝛũ absentia sit semp peccatũ? Quaz determinat p tres conclusiones.

Secunda questio.

Si quis ficte cõfiteat. an itez teneat ỏ oñibus confiteri? Hanc determinat p distinctionẽ de quadruplici fictione.

Tercia questio.

Si habeat suspitio de illo q̃ cõfiteat. z nõ sufficiẽter discusserit ꝯsciam suã. an tal' possit absolui nulla inq̃sitione sibi facta de pctis vñ suspitio habeat. Quã soluit sil'r p distinctionẽ.

Quarta questio.

De altaribus fractis de cingulis sacerdotũ nõ bñdictis z de casulis resarcitis z sic de sil'ibus. Utrz sit pctm̃ cũ talib9 et in talib9 missam celebrare? Ad quã rñdet p autoritates.

Prima questio.

Queritur. an male loq̃ ỏ alijs in eoꝛ absentia sit sp pctm̃? Uidet q sic q2 null9 vellet q hoc de se aut sibi fieret. g nec dz hoc facere de alijs aut ꝯ alios. ꝯsequẽtia tenet p illã generalez regulã diuini iurz z hũani. Qd tibi nõ vis fieri alteri nõ feceris. Sed ĩ oppositũ arguit. q2 si sic. tũc fere tot9 mundus esset in piculo dãnatiõis ꝑpetue. etiã multi religiosoꝛ. Nã cõiter cũ homines ꝙueniũt/ declinãt facilime ad loquẽdũ de absentib9/ et vtinã tã cito ỏ eoꝛ bonis sic ꝑcbdoloꝛ ỏ eoꝛ malis. Hõ/

nũq̃ tñ aliq̃ loquũt de mala vita politiã re-
gẽtiũ ꝛ alioꝝ sc̃lariũ (vt aiũt) intẽtõe ñ mala
¶ Pro rñsione itaq̃ sciẽdũ/ q̃ actio moralis
libera accipit vel vitupiũ vel laudez ꝛ pcñm
ex suis circũstãtijs. ꝛ spãliter ex circũstantia
finis. Jnq̃rẽdũ ẽ igit ad quẽ finẽ ꝺ malũ ꝺ
abſentiby. ꝛ occurrt sex fines generales. Qñ
q̃ hoc fit ad destructõz pñtiũ ꝛ ℳ audiẽtiũ
vt caueãt sil'ia facere. Qñq̃ fit ad pñtiũ cau
telã. ne. ſ. ex ignorãtia decipiant̃ p malaz ali-
oꝝ societatẽ q̃s pſumũt bonos. Qñq̃ etiaz
fit ad vtilitatẽ abſentiũ. vt vicz pñtes eis re-
ferãt p ipſoꝝ correctõe ꝛ emẽdatõne. Qñq̃
fit ex quadã ꝓpassione amicabili vt. ſ. seipm
ꝛ audiẽtes referẽs ꝓuocet ad oraduz instãtꝫ
p alioꝝ pctis ꝛ coꝝ ꝓuersione. Qñq̃ etiã fit
ex sola curiositate ꝛ assueta loq̃citate ꝛ q̃daz
libidine loquẽdi de alijs. Qñq̃ autem fit ex
odio vel inuidia ac pro diminutõe fame ali-
ene ꝛ ex animi indignatione.

Sit ergo ꝑma ꝯclu-
sio. ¶ Primis q̃ttuoꝝ modis ꝑt eẽ nõ solũ li-
citũ/ imo ꝛ meritoriũ/ referre mala abſentiũ.
dũmõ tñ nõ ĩtẽdebak ꝓncipal'r aliꝫ finis q̃s
aliq̃s ꝓnotatoꝝ q̃ttuoꝝ. Et si ñ misceak alia
intẽtio fermẽtata ꝛ sibĩ ꝑsi mentiẽs. atq̃ dũ
bñ ꝓuideak ne sint falsa q̃ dicuk. aut ĩ malo
vltra q̃s ĩ se sunt ꝓ referẽtẽ ampliata. aut foꝝ-
san sinistre interꝑrata. ac etiã q̃ non plꝰ noce
at talꝫ locutio abſentiby ꝛ coꝝ fame/ q̃s ꝑsit ꝑ
sentiby ꝛ coꝝ edificatõi. Qm̃ ꝓ quo bono cõ
sequẽdo nõ est magnũ malũ ꝯmittendũ.

Bubiũgamus etiaz
secundã conclusionẽ.

Becũda conclusio.
¶ Male loqui etiã de abſentiby ad solũ satis
faciendũ proprie loq̃citati ꝛ libidine loquẽ-
di de alijs/ q̃ est q̃ntus modus seu finis in-
ter ꝑdictos. etiã si sit pro sola deductõe tpis
ꝛ quasi pro solatio. vt sic tꝑs sine tedio trãse
at/ vir aut nunq̃s excusak a pctõ. ꝛ sepiꝰ tran-
sit in mortale pcñm. Tale eñ verbũ nõ solũ
ociosum (de quo iuxta terribilẽ veritatis cõ-
minationẽ sumus reddituri rationẽ) sed ꝛ cõ
muniter ẽ pnicioſum ꝛ multipliciter nociuũ.
Hã habemꝰ ex tali verbo occasionẽ ꝛ ratiõz
magne dãnificatõis aliozũ ĩ sua fama. Et ĩ-
am ꝓ hoc cadũt sepissime tã loquẽtes q̃s au-
dientes. vel ĩ indignationẽ cõtra eos de qui
bus fuit oblocutio/ vel ĩ falsam testificatiõez
proprią tã cordis q̃s oris. dũ videlicet cogi-
tatio interior pensans coraz se posita aliena
mala/ ꝛ sua propria quãdoq̃ similia aut ma
iora/ palpãs tumet ꝛ inflak dicẽdo Gratias
tibi ago dñe deus q̃ nõ sum ego talis qualꝫ
iste de quo tanta mala referunt. Et sic miser
cadit in foueã quã fecit. ꝛ cũ illo euangelico
phariseo falsę iusto/ fit pctõre quez ipse iudi
cat si nõ deterior/ ei tñ ꝓpter suã supbiã si-
milis. q̃ etiã pctõr vt alius/ etsi alio modo.
Et hoc pharisaicũ viciũ tã ĩ loq̃ndo q̃s ĩ au
diẽdo concipit facillime. ꝛ fit saltem affectu.
etiam si ratio videak iudicare aliter. ꝛ id ore
manifestare minime attemptet.

Bi quis autez que-
ret signũ quomõ sciet quãdo ex bono fine lo
quak aut malo de malis proximis? Respon-
deꝺ q̃ dũ loq̃tur aliquis ad bonũ istius cuꝰ
mala cõmemorat. vt puta vt ĩ se ꝛ audientiby
prouocet mẽtẽ ad oracionẽ ꝓ talis emẽdatiõe/
necessariũ est vt sentiat tunc in se quandã ad
eundẽ de quo fit sermo compassionẽ piam/
dulcẽq̃ misericordẽ et charitatiuũ affectuz.
Et etiaz requirik vt nõ nimis longum teṗat
ſmonẽ de tã mala materiaz despicabili. Si
cut pia mater non delectak in narrãdo longe
mala filij sui. nec etiã dicit illa nisi ex necessi-
tate. vt puta ipsi medico aut illis qui eius sa
luti poterũt ꝓdesse ꝛ malũ adiacẽs auertere
Sic itaq̃ narrãdo suspirat alte. tristak. do-
let/ ꝛ abbreuiat sermonẽ quantũ ꝓualet ꝛ q̃n
tũ videꝺ sufficere ad ostensionẽ infirmitatis
q̃ sibi tãte tristicie causa exist̃it. ¶ Sz dũ q̃s
loquik maluz de alijs ex loquacitate/ sunt si-
gna opposita. qm̃ tũc sentit indignatõz ani-
mi ꝺ eos ꝺ quoꝝ malꝫ loq̃tur/ et cũ q̃dã ama
ritudine fellis corrodit et mordet ipsos ab-
sentes/ ꝛ ꝑbis suis venenatis linguaq̃ sua si
cut gladiꝰ acutꝰ acuata/ lacerat sine misc̃dia
sine aliq̃ ꝓpassione. nec ponit finẽ ꝛ ꝑbis suis.
q̃ satiari neq̃t eiꝰ voraꝝ inuidia/ q̃n licet cru-
das oẽs carnes ꝛ totũ sanguinẽ eius quẽ de
uorat quãtũ ĩ eo ẽ absumpserit. Et q̃uis cõ
sciẽtia sua sibi clamet q̃ talia agẽdo neminẽ
edificet. ĩmo ꝛ nõnũq̃s audiẽtes scandaliset.
nõ tamẽ adhuc cessat q̃n quantuz tꝑs patiꝫ
venenũ suũ toraliter effundat. ¶ Jtẽ signuz
est nõ fallaꝝ/ cũ sic loquẽdo malũ de abſenti-
by eos corrigere mĩme curat. Hoc aũt sci-
ri ex eo põt. q̃ ꝑsentiby nõ cõmittit vt abſen
tibus charitatiue ea q̃ ipse inuidie refert de-
nũcient. ĩmo ꝑsepe postq̃s ad coꝝ reuertitur/

timet ne id faciãt. et si factũ foret/nõ eq̃ aĩo sustineret. non q; doleat de alteri⁹ iniuria et sua ꝓpa culpa/ꝫ magꝭ ꝺ sua vilificatõe ꝛ detractõis nota. nollet em̃ detractor reputari/ q̃ cẽ nõ vitet. ¶ Itẽ signũ efficax videt/ vt loq̃ns malũ ꝺ alĩs interroget cor suũ coraz cordiũ ĩspectore deo cui mẽtiri nõ ꝑt. q̃uis posset mẽtiri iniq̃tas sibi ꝑpi. et q̃rat an vellet q; ali⁹ sic loq̃ret de se corã alĩs ea intẽtiõe/ea forma. ꝛ sic de alĩs circũstãtĩs q̃lit' ĩpe loq̃/ tur de alĩs. Et ni fallor/vt freq̃nter rñdebit sibi cor suũ. si mẽdacit veritatẽ tñ supp̃mere noluerit/se hoc nequaq̃ velle. Signũ ergo maliẽ. Hoc clauo retundit nõnullor excu satio falsa ꝛ friuola. q̃ cũ locuti fuerint ad li/ bitũ suũ de primor suor mal'/audẽt si sup hoc obiurgẽt dicere. etiã q̃ns ꝓstãter/ꝫ mẽ dacit/se ꝧ fecisse ñ mala itẽtõe neq; aĩo cui q̃ nocẽdi/ꝛ nullo mõ ex iuidia. Et si rursũ int/ rogant. Ẽn g ex singulari id egerit dilectõer amicicia ꝛ ad magnũ ꝓfectũ aut ꝓmodũ ab/ sentiũ: ꝛ an silĩa dilectõis ꝛ amicicie signa ve lint erga se cõsil'r fieri: laqueis ꝓplexitatꝭ ita capti ꝛ irretiti sũt/vt vel manifestũ ꝫ suã ꝓsci entiã ꝓferre mẽdaciũ vel ꝧbũ iniquũ ꝛ dolo sũ iniuste dixisse ꝫ ꝓximũ fateri cogant. q̃rũ vtrũq; malũ ẽ. ¶ Malũ igit ꝛ valde malum multũq; ꝑiculosũ ẽ homi cẽ ꝓmptũ ad loq̃n dũ malũ de absentib⁹. Etiã ceteris malis q̃ inde sequũt circũscꝑtis /mẽs tã loq̃ntis q̃ audiẽtiũ ĩpedit a melioribꝫ ꝛ salutaribꝫ post modũ ex hoc etiã inuita. Luz em̃ post fuerit orandũ ꝛ deo seruiẽdũ/ad mentẽ redeũt pla ceat vel displiceat/cũ quadã q̃si violẽtia que ꝑus incaute ꝓmisit vl' admisit cũ mala com placẽtia. O quãto ꝓsult⁹ ẽ ita loq̃ de bonis aut de pctis ꝛ mal' ꝑpr̃ꝭ/q̃ ita rodere den/ te canino alios. Utr denicꝫ seruat mensura q̃n miscebit mẽdaciũ ꝛ malũ augmẽtat. ꝛ ad partẽ sp trahat deteriorẽ. ꝛ penẽ nullo excu seretur aut alleuietur/vt sic fiat sup̃ modũ pec/ cãs pctm̃ quasi vnũ aut simplex pctm̃ ñ suf ficiat ĩ pniciẽ ipsius obloquẽtis.

ℬ Cõclusio tercia

¶ Loq̃ malũ ꝺ alio ad finẽ scꝛ ũ. ſ. directe ex odio ꝛ iuidia sp ẽ pctm̃. Et q̃ notabilit' le/ dit ꝧ aliena fama. ꝛ dũ loq̃ns ꝧ aduertit ĩ sua ꝓscia /aut aduertere possꝫ. ẽ gui⁹ pctm̃ se pissime q̃ furtũ. aut q̃ foret esus carniuz in die veneꝛ vel ieiunũ eccl'ie magni cuiuscũq; ¶ Salubre itaq; ꝓsiliũ ẽ ad vitãdũ tã grãde ꝑiculũ aĩe/vt hõ discat ꝛ assuescat ita hõeste loq̃ ꝺ absentib⁹ sicloq̃ndũ eẽt si ipsi ꝑsentes eẽnt. ꝛ ꝑsonaliter ꝺ se �something monẽ platũ audirẽt. ¶ Itẽq; vt hõ sp tñorẽ dei hẽat p̃ oculꝭ cordis q̃ vtiq; vbiq; ẽ p̃ñs. ꝛ ĩ cui⁹ ꝓspectu loq̃tur q̃ cũq; loq̃t. Nõ solũ aũt ꝧ/ꝫ ꝛ cor ĩtuet. et red det tpe suo vnicuiq; iurta opa sua Oret g ne cesse ẽ q̃libet vt ponat dñs custodiã ori suo. ¶ Sz ꝛ audiẽtes caueãt sibi ne sint ꝑticipes auribꝫ/vt delectet eos audire aliẽa mala. q̃ iurta. b. hiero. ſniaz ꝟissimã. Equereus ẽ q̃ detrahẽtẽ libẽter audit sic⁹ is q̃ detrahit. ĩmo nõnũ q̃ ãpliori reatu ꝓstrigit ꝑpt̃ ꝑstitã alte ri occasiõz. Si em̃ ipe nõ libẽter audisꝫ /for sitan alter tacuisset ¶ Et vt ampli⁹ ptimesca m⁹tã piculosũ lĩgue viciũ/aduertẽdũ q; cõi/ ter �something docto. ꝓpat nõ solũ furto ꝫ ꝛ homici dio. ĩmo ꝛ ꝑferũt hac rõe. q; ĩ homicidio oc/ cidit cor p⁹ vnũ. In detractõis ꝟo vicio oc cidũt aĩe pl'es. q; aĩa detrahẽtis. aniẽ detra/ ctoreꝫ libẽter audiẽtiũ. ꝛ q̃ns etiã aĩa ei⁹ cui detrahitur. ¶ Itẽ nõnũ q̃ facil⁹ satisfit ꝓ ho micidio corꝓali ꝛ furto/q̃ hm̃oi homicidio ꝛ furto spũali. ſ. detractõe. Rõ. q; ĩ ill' quãti tas dãni estiari ꝑt. ꝛ sic cor rñdẽs emẽda sub/ sequi. In istis autẽ neq̃t/cũ nõ satis cõstare possit in q̃t hoĩm cordib⁹ mediate ꝛ ĩmedia/ te detrahẽs bonã opinionẽ ꝛ famã eius cui detrarit/occiderit. atq; furtiue bonuz fame (qd̃ inter oĩa alia corꝓalia/ꝛ hui⁹ vite bo/ na multũ ẽ ꝑciosũ) subtraxerit. vñ et difficul ter satisfacere ipsi leso põt. Cũ tñ iuxta btm̃ Aug. pctm̃ nõ dimittit nisi ablatũ restituat Quõ aũt restituet cũ ignoret q̃ tũ dz? ¶ Itẽ inter cetera pctã istud qdammõ ẽ inhumani us ꝛ bestiali⁹. q; lupinũ. Dicit nãq; q; nisus nisuz nõ comedat/nec canis canẽ. nec bestia aliqua bestiã sue speciei/sed bñ alteri⁹. So la lupa excepta/q̃ (vt aiũt) cuz fame ꝑmit lu/ pũ comedere nõ verek. Sic et detractor hõ hoiez sue nature ꝓsortẽ/tanq̃ lupa rapacissi ma dentib⁹ detractõis rodere. comedẽ ꝛ oc cidere nõ erubescit. In ꝧ a lupa differens q; illa comedit carnes recẽtes. ipe aũt q̃nq; car nes ferẽtes et iã putrefactas. q̃n videlicet nõ tm̃ viuis/ꝫ ꝛ dudũ iã mortuis dẽtes morda ces detractorie iã ifigit ¶ O abominãdũ ma lũ ꝛ valde odiendũ. Bñ g sapiens vocat de/ tractores deo odibiles Cũ tñ scꝑtũ sit ꝺ do nihil odisti eoz q̃ fecisti. In signũ magne de testationis (haud dubiũ) pcti detractõis ꝺr deus odire detractores. qui nihil odire solet eoz q̃ fecit. Ẽt ut restat dicere q; detractores nõ sunt sua factura. nõ quidẽ ſm essentiam/

simplex ꝛ hũilis/ita ꝙ satꝫ appareat velle libẽ ter iformari sine aliq̃ turbatiõe ꝛ recalcitrati one/tunc oĩno piũ ẽ. salutare ꝛ meritoriũ/ vt ꝓfessor ipe talẽ istruat. Solũ vt ℔ fiat pe detẽtim. prudẽter ꝛ discrete. nec dure/sz blãde ꝛ dulciꝫ. Nec aduertaꝫ etiã si scandalũ ali qñ fame ꝑpẽ etiã exteri⁹ inde videaꝫ oriri pos se. Hõ eñ possum⁹ imo nec debem⁹ oĩb⁹ scãdal' vitãdis occurrere sp saltẽ actiuis. prout exẽpla sufficiẽtia habem⁹ i saluatore nr̃o. cui⁹ q̃uis pfecta sũt opa nihilomin⁹ tñ pha risei nõnunq̃ in eis scãdalizati sunt.

Quarta questio

Queriꝫ ꝺ altaribꝫ fractꝫ. de cingul' sacerdotũ ñ bñdictꝫ. ꝛ ꝺ casul' re arcitꝫ. ꝛ sic ꝺ silibꝫ. Utꝝ sit pcm̃ in ꝛ cũ talibꝫ celebrare missã? Rñ sio ꝼm sñaz bti Ambꝺ. ad Aug. qꝺ i oĩb⁹ ta libꝫ q̃ sũt iurꝫ pure positiui ꝑt teneri ꝓsuetu do patrie seu pũcie aut dioceſis i q̃ hõ⁹ uer saꝫ/qñ ꝑlat⁹ imediat⁹ ꝛ alij cũ quoꝝ scitu ꝑ babiliꝫ talia fiũt tolerãt hmõi. Est eñ ꝓsue tudo circa talia positiua iterꝑres optia. etiã ꝺcd̃ i ꝓstitutõibꝫ etiã redactꝫ in decretalibꝫ vel decretꝫ. vel etiã synodalibꝫ aut iurispito rũ deciſiõibꝫ inueniaꝫ. Leges eñ instituũt cũ ꝑmulganꝫ. ꝛ vigorẽ hũt/dũ moribꝫ vten tiũ approbãꝫ. Alioq̃n ꝓstitutiões positiue/ nõ eẽnt nisi i laqueũ ꝛ offẽsiões ꝛ scãdalũ ne dũ ĩsipiẽtiũ sz et sapiẽtiũ. Aduertẽdũ tñ ꝙ ũ facile est circa singularia sp decernere ꝑro regula q̃si generali. q̃ ꝓsuetudo debeat dici suf ficiẽter ꝓbata vl' tolerata ꝑ supioꝛes. pser tim vbi nõ habeꝫ sufficiẽs scia seu cognitio ꝺcd̃ etiã sit de iure pure positiuo. Facit ꝑ hac rñsione totũ illꝺ qꝺ dicũt doctoꝛes de obli gatõibꝫ religioſoꝝ i suis votis ꝛ regul'. quẽ admodũ de hoc alibi latiꝰ tractat ũ est.

Sequunt questões

alie cũ rñsiõibꝫ eaꝝ ab eoꝺ cãcellario datis

Dubitabat nup aliq̃s/ an delecta tio cordial' q̃rẽda sit i seruitio dei taz ꝑctico q̃ speculatiuo? Videꝫ eñ tal' delectatio eẽ fornicatõ seu libido q̃ꝺã spũal'/q̃ nõ deũ ꝓpter se solũ q̃rit zelo amicicie pure ġuite/sz ꝓpt̃ se. Exẽpluz de officiãtibꝫ clericꝫ alicui eccl'ie ꝓpter distri butões horarias seu q̃tidianas. Exẽplũ ali uꝺ sp̃osa q̃ nõ diligeret sp̃osũ ꝓpt̃ aliud ni si ꝓpt̃ delectatõz oscl'oꝝ cũ sil'ibꝫ ¶ Sz videꝫ ad oppositũ. Prio illꝺ ps. Delectare i dño/ ꝛ dabit tibi petitões cordis tui. ¶ Rursuz il lud phi. delectatio ꝓseruat opantẽ hoĩem in opatiõe. Et iteꝝ. signũ acq̃siti habit⁹ est dele ctatio i opatiõe. Ceteꝝ de⁹ reddẽs cãz pp'o isr'litico maledictionũ suaꝝ/dicit ꝙ nõ fuie rit deo in gaudio cordis q̃ leticia. Et alibi. Gaudiũ dñi fortitudo vr̃a. Cui⁹ sñie cõfirma toꝛ fuit Anto. di. ꝙ vnica rõ ꝓuẽdi ini micũ/ẽ leticia spũalis. ꝛ hec ferꝫ adeo i eo vi guisse vt ab ignorãtibꝫ eũ ꝑus i vultu cerne reꝫ. Rñsio. nihil ẽ hoĩ tutũ i hac vita cũ nec ipa vel ꝼtutũ (sic ꝺr i prosa) tuta sit victoria. Itaq̃ nihil ẽ q̃ nõ ꝓtingat abuti. Et si non formaliter sz obiectal'r. Sũt hec ꝼba theologicꝫ nota. Profecto ꝓstat ꝙ delectatio i deo sincera ꝛ casta laudabil' ẽ sicut allegatũ ẽ. tm̃ mõ iungaꝫ bũilitas ꝛ pietas sine insolentia. Sz addebat inq̃rẽs/ ꝙ nullã ꝑt sensualẽ vel spũalẽ delectatõz admittere/q̃n tristiciaꝫ in cõpabil'r maioꝛes inueniat/si nõ i delectati one diuine recoꝛdatõis se iugiꝫ exerceat. ꝛ ℔ sciẽs queriꝫ in dño ꝑ meditatõem delectari. Rñdeꝫ ꝙ hoc agẽdo de⁹ sepit vias istius spi nis/ꝛ quasi claustro cõcludit/ne vagari libe at extra se. Cui cõsonũ ẽ illud de cãticꝫ. Si cut liliũ inter spinas. que sũt ibi quasi sepes ab extra/ne dissipatoꝛ introeat. ꝛ ab intra ne exeat vaga. i. vane acta. Itaq̃ meli⁹ ẽ sibi fa cere deũ delectationẽ forte min⁹ castã q̃ ho neſtũ sit. q̃ mũdi. carnis ꝛ diaboli delectati oniby inherere. ¶ Rursus iferebat ꝙ fastidio sibi sũt oẽs mũdi circa ꝓximos occupatõeſ q̃ tũcunq̃ videanꝫ pie vel honeste. quanad modũ si spõsa nihil aliud querat nisi ꝙ impe tret illud de cãticis initiũ. Osculeꝫ me oscu lo oris sui. Queriꝫ itaq̃ solũ amare ꝛ amari Sed mirandũ esset nimis si nõ has amoꝛũ delicias coꝛripet aliq̃s pius spõsus flagello nũc interi⁹ nũc exterius. exponẽdo videlicet eã aliq̃ ꝑiculis. sicut optet ꝙ nyeticoꝛat q̃z tũcũq̃ domiciliũ ꝙ eũ ꝓtegat a ꝓtradictiõe alia⁹ auiũ custodiat/aliq̃s veniat in aptũ ꝑ necessitate cibi vel pulloꝝ. Passer itaq̃ soli tari⁹ i tecto/cogiꝫ ad iferioꝛa descẽdere/sicut Moyses de mõtis caligine ad pp'm rebel lantẽ. ¶ Quid igiꝫ finaliter ꝓcludẽduz ẽ/nisi ꝙ sapiẽtia diuinit⁹ inspirata/q̃ est vnctio do cẽs de oĩb⁹ ꝛ gr̃a dirigẽs moꝛe sessoꝫ ꝛ q̃ tatus ꝺi. ꝛ quadrige Aminadab. i. sp̃oranei ꝛ currus dei qui decez milibus multiplex ẽ/ sufficiẽter hoĩem in deo sperantẽ/ꝛ de salute sua sollicitũ edocebit Etiã si tal' sol⁹ ꝓcludaꝫ in cella auꝛ si solitudinẽ deseꝛtoꝝ exẽplo ma/

alio. al's nāqz secrek q gra staret sil' cūz pctō mortali. Mēries aūt i ofessiōe pnicose/pec cat mortal'r. Sec⁹ aūt ē ō mēdacio qō ex ge nere suo al's eēt solū veniale. vt vicz miscēdo quādā leuē circūstantiā falsaz vel excusatōez friuolā¶ Fictio aūt scda. s. dolose dimidiās dicit q tacet solū ad celandū suuz pctm̄ vni certo sacerdoti. artm̄ pponit ꝫ certo alteri cō fiteri. z hoc facit i fraudē integritatz ipsi⁹ cō fessionis. vicz ne vil' reputek si hoc pctm̄ tali ōregeret cui iā forsan alia plura detexit gra uia/reseruans ꝫ cuidā alteri q prioza nescit. vt fallacit repiak apud hūanū iudiciū pctōz paru⁹ q cozā deo ē pctōz magn⁹. ¶ Si autē hec dimidiatio fiat absqz dolo. vtputa iusta rōne. cū vicz ofitēs habet aliqs casus ppter qs excōicat⁹ ē. vel q al's supioz sūt reseruati z ille supioz verisil'r non audire vult alia nisi ea sola q sue autozitati reseruata sūt spāliter. vel etiā dū ofitēs qstū i eo ē patus eēt oīa ofiteri vni sacerdoti. z idē etiā parat⁹ ē oīa audire/sed nō eadē hoza. Aut etiā dū ofitēs hz aliqō pctm̄ de q psumit pbabil'r q si tali sacerdoti cōfiteret tale pctm̄/ipse forsitan in de scādalizaret. s. sacerdos. vel i fide vel i mo ribus. vel ideo q forsan tāgit psonā sacerdo tis put casus potit occurrere possibil'. z cō fitēs protūc nō hz aliū ad manū cui cōfiteak integral'r. aut si hzet nō tm̄ bñ auderet ppter suspitōes sinistras cauēdas/ aliū p tali vice accedere. Hmōi fictio dimidiās q non fit dolose. imo nonnūqz religiose et prudēti di scretōe/nō reprobak a doctoribz cōiter. Li cet em̄ ofessor vices gerat dei i audiēdo ofes siones/nō tm̄ ob hoc est de⁹ vel angelus/sed hō. vñ nūmqz vt homo pōt scādalizari. ¶ Fi ctio tercia que ē patēter inficiēs/fit dū confi tēs retinet adhuc proposituz actualiter iterū peccādi. nec habet propositū iuxta ofessoris voluntatē iniuste ablata restituendi z satisfa ciēdi alijs put foret satisfaciendū. Et hec fi ctio relabit z coincidit i duo mēbra fictiōis prioza Ratio. q vl' hic ē celatio peccati mor talis. s. si nō confitek hoc pposituz peccandi. vel est pniciosuz mendaciū. s. si dicit se penite re et dolere peccasse/ cū manifeste opposituz ostendāt signa sua erquo nō vult satisfacere iuxta sacerdotis iudiciū. Et sic fictio hmōi quasi eadē est cū p ma vel secūda¶ Fictio qr ta que ē insufficiēter discutiens/pōt cōtinge re multipliciter Primo ignorādo. s. factum. q nō fuit sufficiēter recogitatū. Secundo ignorādo si factū sit pctm̄ saltē mortale Ter cio ignorādo. p̄supposito primo q sit pctm̄ mortale si sit taliter z exp̄sse ofitendū/ Quar to ignorādo/si displicētia peccati sit pncipa liter in confitēte/nō rōne culpe/ sed rōne pu doris z pene/Quinto ignorādo si motus i detestatiōne peccati sit satis intēsus vel nō. Sexto ignorando si ponak obex absolutio ni p ppositū nō abstinēdi a pctō. ¶ His pre missis itaqz p̄suppositis dicēdū ē ad questi onē/q cōfessio nō est ppter aliquaz istaz sex fictionū/quartā fictionē que insufficiēter di scutit respicientiū iterāda. Hec etiā est iterā da ppter fictionē scdam p ea pte cū additur Si nō dimidiat dolose. Sed sub respecti bus dimidiat ibidē supi⁹ exp̄ssis. Al's ꝫo z ppter p̄mā z ppter scdam z propter terciā fi ctionē ē de necessitate salutis vt de oīmbus iterū sacramētaliter cōfiteak/ipse sic ficte cō fessus. Q, aūt nō sit iterāda confessio ppter secundā fictionē pro ea pte vbi nō dolose di midiat/necnō propter quartā fictionē/cum suis ser specieb⁹. Hui⁹rō ē ista. q ipsa cōfes sio obtinet z habebit efficaciā vl' i absoluti one sacramētali vtute clauiū eccl'ie. vel post modū cessante fictōe hmōi. sicut fit etiā qn̄ qz in baptismo. Et ita cōcordat satis sanct⁹ Tho. cū ceteris doctoribz. Finit

Tercia questio.

Queritk si habeak suspitio de illo q ofiteak q nō sufficiēter discusserit scīam suā. an talis nihilominus debeat aut possit absolui nulla in quisitōe facta vñ suspitio habeak. Rñdek sub distūctōe. Aut em̄ ofessor nō ē curat⁹/ita q cure officio mīme teneak illū audire. Si sic tūc pōt q̄rere dilatōes vt ambo interim me li⁹ deliberēt. vl' ipm̄ simpl'r remittere ad aliū ofessorē. ¶ Si aūt ofessor ipe sit curat⁹/et p ꝓsequēs debitor audiēdi hmōi cōfessiōz. tūc adhuc ē distinguēdū fm qualitatē psonarū. Nā si confitēs sit adult⁹ et discret⁹/pōt fieri vnū e duob⁹. s. vel vt petak ab eo si velit mo neri p inq̄sitōes de statu scīe sue libēter z si ne scādalo. et si tūc appareat ex rñsiōe sua q nō. fiat scdm/dicēdo videlicet q dz ē cert⁹/ ofessiōz suā vel absolutōz nil valere/si sciēter aliqō pctm̄ celauerit. nec ē intētio absolūēz nisi sub hac cōditione tacita vel exp̄ssa. s. Si tu cōfiteris/z aliqō pctm̄ tuū celaueris sciē ter/ego nō absoluo te. Et turius ē vt hec cō ditio teneak mēte tacite q. ex p̄mak ore apto/ i absolutōis forma. Si ꝫo ꝓna ofitēs sit

derare merit ũ suũ ⁊ oẽm actõez. habeak pro regula/ q vbi celebrãs magis eleuat intẽtõz suã charitatiuã i deũ ⁊ proximũ/illic ceteris paribꝫ plꝰ pficit. Ac si diceret. Dñe miserere oĩm sicut scis ⁊ potes . ⁊ scis me ⁊ vis orare debere. Deniqz ñ pt pfigi regl'a general' q̃n aliqñ plꝰ afficiak hõ dũ orat p vno. qñqz plꝰ dũ orat pro plibꝫ. ¶ Itẽ nulla ẽ missa q̃ posit aut debeat celebrari/q̃n oẽs ꝓphẽdat q̃s eccl'ia ꝓphẽdit. Q, si cõtraxerit valorẽ ad alios pticulares/ h̃ dz facere nõ piudicando huic eccl'ie statuto. ¶ Demũ ceteris paribus salubriꝰ ẽ conari ad orationẽ generalẽ ad deum ꝙuertẽdo se ad eũ/q̃s i pticularibꝫ fantasijs circa hoĩes occupari.

¶ Itẽ querit/vtz i memẽto i missa sit tutũ facere mẽoriã spãlẽ p pluribꝫ/p pter cogitationes que pñt oriri ex psonaz recordatõne. Rñdeak cõsulẽdo pro tutiori/q melioꝰ eẽt anteq̃z q̃s accedat ad altare/q faceret suuz memẽto spãle. h̃ est q dicat i corde suo/q orare intẽdit pro tali ⁊ pro tali. Et tũc qñ erit i suo memẽto i missa/cũ his q̃ ꝓtinenk in memẽto missal' sufficit cordialit dicere. memẽto dñe horz pro q̃bꝫ teneor ⁊ decreui orare/⁊ horz q̃ pro me orãt. Nisi sit aliq̃s frater mortuꝰ p q̃ optet facere spãle memẽto i spãli. Et hoc est tutũ cõsiliũ/etiaz vbi nõ feciss hõ p illo die aliqd recẽter mẽoriale p amicis/sz hẽt sufficiẽter i habitu. pser tim vbi celebrãs ẽ in publico. ⁊ vbi probabilit estiat q p tale memẽto dearticulatũ nõ iflãmaret ad deuotionez spãlẽ. sz potiꝰ inq̃etaret. ⁊ ad reliq̃ dicenda in missa minus redderet idoneus.

¶ Querit vtz de cogitatiõibꝫ vanis aut noxijs q̃ supueniũt i canone aut i memẽto ibidẽ resistẽdũ sit ill'. Rñdeak q ñ dz tũc se occupare q̃s circa illas/sz vltra pcedere. Hoc est tutissimũ ⁊ necessariũ ꝓsiliũ/etiã vbi cogitatões viderenk eẽ de ꝓmodis rebꝫ ⁊ expedientibꝫ. qz debet eis tũc dicere salt ẽ facto. veniz ꝓportune. nõ habeo nũc horã aut locũ rñdẽdi vobis. expectate tps aliud dũ vacabit. Porro q̃ ad cogitatões fedas. norias ⁊ blasphemas/siue sit hõ i missa siue alibi. ille potius vincunk ꝓtemnẽdo nec rñdẽdo eis q̃s pugnãdo. Scio quẽdã q̃ ad occursũ taliũ solitus ẽ in anio subridere quasi subsannãs. nec curãs imissiones istas fedas p angelos malos. que inde protinus euanescunt.

¶ Utz liceret extrahere muscã vl' araneã vel aliud hm̃oi de sanguine cũ cochleari quo aut aliq̃ alio nõ cõsecrato. Rñdeo q sic. pser tim vbi nõ possz aliq̃d tale extrahi ꝓmode cũ digito ꝓsecrato. vel cũ patena/aut aliq̃ tali.

¶ Utz si caderet aut inueniret i sanguie musca aut festuca. aut pilus. aut filũ. aut aliqd tale qd̃ posset impedimentũ aut nocumẽtuz pstare sumẽti sanguinẽ deberet extrahi. ⁊ q̃d inde fieret. Rñdeak q posset extrahi/⁊ lauare tur bñ/et lotio sumeret si nõ eẽt venenosa. et musca ⁊ festuca ꝓbureret. aut ipa vl' cinis eiꝰ poneret i loco abdito/vt i altari vel piscina.

¶ Utrũ grauiter peccaret ille p cuius neglectũ talia inuenirẽtur i calice. Rñdeo q tutũ est facere ꝓscientiã ⁊ confiteri. ⁊ est pcm̃ maius aut minus ſm q negligẽs debuit adhibere maiorem cautelam.

Utruz quando po-

nit vinũ ⁊ aqua in calicẽ. si (vt sepe ꝓtingit) resiliat gutta vna vel ampliꝰ/⁊ remaneãt ab intus inter labiũ calicꝭ ⁊ fundũ/debeãt post consecrationẽ tales gutte dici cõsecrate. Respõdeo q nõ. pser tim si sacerdos nõ intẽdit nec intendat ꝓmuuiter ꝓsecrare nisi illud vinũ qd̃ est in fundo calicis. Pot tñ illa gutta sumi añ ablutionẽ sub intẽtõe generali. si cõsecrata ẽ vt ꝓsecrata. si nõ/vt nõ cõsecrata. et cautũ est vt sacerdos sit sollicitꝰ ab initio vigilare circa talia. ⁊ circa panẽ ne mice cadãt ab hostia. ⁊ ne tales gutte remaneãt. si aũt sacerdos dũ aduertit añ ꝓsecrationẽ tales guttas/intẽdit eas cõsecrare/ipse sunt ꝓsecrate. Sil'r si habeat i ꝓncipio itẽrõz ꝓsecrãdi q̃c q̃d ẽ ꝓsecrabile/tũc totũ consecratũ est.

¶ Utrũ si quis omittat vel dubitat omisisse aliquid in consecratione/an debeat solũ reincipe ad id qd̃ omisit/vel omisisse se credit. aut si ab initio dz reincipe. ⁊ q̃d de illis q̃ assuescũt reiteratione. Rñdeak q nõ ẽ leuit reiteratio faciẽda. ⁊ malũ est cõsuescere/pser tim in verbis sacramẽtalibꝫ nõ dz iteratio fieri/nisi ꝓstet certitudinaliter q verba nõ sũt dicta. Si aũt dubitatio sit ꝓbabilis. tunc fiat reiteratio sub ꝓditõe iplicita. sicut fit duz dubitak de aliq̃ si fuerit baptizatus. vt dicatur sic in corde. Ego nõ intẽdo cõsecrare hanc hostiã. ⁊ tũc dicat verba tẽ.

¶ Utz si quis sine lumine dicat missã. aut si deficeret lumen in media pte misse. Et maxime a cõsecratione vsq̃z in finẽ/incurreret excõmunicatio. Rñdeak q dz facere ꝓsciam tã sacerdos q̃s minister. nõ tñ est snia excõicationis sup hoc lata.

¶ Utz necesse ẽ accẽdere facem seu torchiaz

rie egyptiace. ⁊ Pauli p̄mi heremite et marie magdalene cū ſil'ibꝫ ceterꝫ ſolitari⁹ ihabitet.
¶ Finit ℔ opuſculum de delectatiōe q̄rēda ī diuino officio/ad inſtātiā fratris ſimōis bastardi de ſalinis ꝓtūc q̄ētual' celeſtinorum Lugduni. ¶ Sequunt alie queſtiones.

D **Querit q̄ñ ꝑmittit** pctm̄ mortale in voto obediētie. ℟ Rñdetur q̄ maiores p̄cipiētes aliq̄d ſubditꝫ ſuis/nō in tēdūt ligare aīas eoꝝ nec debēt. Et iō ſi q̄s aliq̄d ſibi iniūctū a maiore ex negligētia aut incuria nō ſic adīpleret aut differret. nō propter ℔ peccaret mortal'r. Nec⁹ ſi ℔ ageret ex ꝓtēptu. Dī aūt q̄s ꝑprie peccare ex ꝓtēptu/ q̄ñ facit aliquē actū/mot⁹ p̄ncipaliꝫ ex ℔ q̄ iniunctū ē ſibi oppoſitū. ac ſi diceret. Quia p̄cipit mihi hoc. ego ī ꝓtēptū p̄cepti faciā illud. q̄ſi. ſ. vellet oñdere ſuā falſā libertatez. et hīc illā velamen malicie. ¶ Itē q̄rit vtꝝ iunior ambulās ī via aut eq̄tās cū ſeniore/debeat ſibi obtēperare ī oīb⁹. ℟ Rñdet q̄ ſimpliciter ſine aliq̄ interrogatione/iunior dz obtēperare ſuo ſeniori in omnib⁹/niſi manifeſte p̄cipiat ꝓtra p̄cepta diuina. Supponit q̄ iunior reputet merito ſenioꝛē memoꝛē ſalutiſ ſue. ⁊ ſufficienter aduertat ad id qđ facit. ⁊ q̄ habeat recoꝛdationē illoꝝ que habent ī oꝛdine. Secus vbi deeſſet aliq̄d iſtoꝝ. qz poſſet humili verbo vel ſigno reducere ad memoriā vel aduertentiam ſenioris.
¶ Querit rurſus vtꝝ ſit vtil⁹ fratri in cella ſedēti/vacare lectōi/q̄z oꝛatōi vel meditatōni. aut eōuerſoꝛ. Idē ℟ Rñdet q̄ nō ſolū attēdē dū ℔ ad illud qđ magis proficit p̄ ꝑſenti/q̄z etiā ad illud qđ diſponit ad futuros ꝓfect⁹. Et qz aſſueſcere meditatōi fortī ⁊ vehementi plus proficit in futuꝝ ꝓpter habitū quez acquirit hō/vt poſtmodū faciliter medit̄. immo etiā ꝓtemplet q̄ñ voluerit etiā ſolus. etiā in officio. etiā ſine libris. conſulēdū ē q̄ frater aſſueſcat meditatōi. vt nō ſemp oporteat eū hīe libꝛos añ oculos ſuos. Sed ipſe cogitationes ſolide ſint libri ſui.
¶ Itē queritꝝ vtꝝ q̄s poſſet hīe certitudinē q̄ de⁹ remiſerit ei pctā ſua ſaltē q̄ ad culpā. et ſi nō hz certitudinē quāto tpe opteat ea deflere. ℟ Rñdet q̄ null⁹ de hoc certus eſſe p̄t niſi p reuelationē. qz ſcp̄tū ē. Nemo ſcit an amore an odio dign⁹ ſit. Sed q̄ñ q̄s ꝓfeſſus ē pro ſuo poſſe. ⁊ dolet de pctis ſuis. ⁊ ꝓponit de inceps nō peccare/iſte credit eſſe ī ſtatu gr̄e. ⁊ de bonitate diuina pie ꝓfidere p̄ōt q̄ ei deus remiſerit pctā ſua/ſaltē quo ad malū culpe. Et ī tali ſtatu exiſtēs p̄t accedere ad cōionē/ ⁊ miſſam celebꝛare. ¶ Deſcdo rñdet q̄ q̄s in religione exiſtēs exq̄ pro modulo ſuo ⁊ poſſe ꝓfeſſus ē pctā ſua q̄ fecit quoꝝ recoꝛdabat. ⁊ cōtritus ſatiſfecit ad voluntatē eccl'ie. id ē maioris ſui/q̄ ſpecialiter eius curā hz. ⁊ proponit amplius nō peccare. tutius ē vt de cetero nō reflectat oculos ſuos ad pctā ſua ſingulariter ꝓſideranda/et maxime carnis. q̄ ei poſſent pl⁹ obeſſe q̄z ꝑdeſſe. ſz ꝓfidens de miſcōia dei ⁊ bonitate/ſtudeat ꝓficere de die in diē/aſcēdendo de virtute in ꝑfectiōē. vt tandē poſſit videre deū deoꝝ ī ſyon. Cū ꝑo ab electione tēptat̄/tūc ad eius memoriā reducere p̄ōt generaliter pctā ſua/nō diſcurrēdo p ſingula vt inde humiliet. ⁊ grās referat creatori ſuo q̄ eripuit eū de tot ac tātis piculis. ī q̄bus aliq̄n extitit. ⁊ pmāſiſſet/niſi eū bonitas dei (q̄ neminē vult pire) ſubleuaſſet ⁊ liberaſſet. Et p̄ō patꝝ narratōes data ē varia reſpōſio ab vno patre. mō vni. mō alteri. ſm q̄ p̄ſpexit/q̄ iſte ex recoꝛdatōe p̄teritoꝝ/humiliaret ⁊ ferueret ī amoꝛe. alter nō ſatis purificat⁹/tēptaret ⁊ rediret ad carnē.
¶ Querit ſi fratri alicui perturbato aut occupato ī diuerſis/p̄cepit aliq̄d ſenioꝛ ⁊ ex ſurreptiōe rñderit ei iunioꝛ. Sinite me. ego nihil faciā p vobis. verūtñ ſtatim ꝓpūgit dolēs ⁊ adīplet p̄ceptū ſenioꝝ qđ paulo ante durarūſiōe renuerat. Querit inquā an ſic rñdēdo mortal'r peccet. ℟ Rñdet p vna vice aut duabus aut tribꝫ nō peccat mortal'r. ſz ſi ex ꝓſuetudie hēat ſic rñdere peccat mortal'r. qz dz reſiſtere ꝓſuetudini male. ſz exq̄ freq̄nter recidiuat ſic. ſignū ē q̄ tali vicio ē habituat⁹. ⁊ nō cadat ex ſurreptiōe. ℟ Rñdēt ī ſil'i doctoꝛes theologi/q̄ ſicut p̄ma ebꝛietas nō ē pctm̄ mortale/ita nec ſcda. ſil'r nec tercia. nec cēteſima/niſi addat circūſtātia ī vna ebꝛietatū ſequentiū/q̄ cōuertat eam in pctm̄ mortale. puta q̄ nūc aduertit inebriās ſe piculuz mortale qđ incidit ex ebꝛietate. ⁊ tñ deliberat q̄ ſe inebriabit. Et applicetur ad propoſitū.

Vtrū quis nō hñs R ſpecialē miſſā dicēdā/debeat celebꝛare ꝓ toto pp̄lo indiſtincte. aut pro ſibi ꝓiūctis ſpāliter. ℟ Q, ſi pro toto pp̄lo/quib⁹ plus proficiat/aut ſibi cōiūctis aut ceterꝫ. ℟ Rñdetur q̄ dz ſufficere charitati celebꝛātiſ ⁊ inq̄ſitōni/q̄ bñ agat ſine ſcrupuloſa tali nimia inq̄ſitōe/ q̄d pl⁹ proſit hoc vel illud. Scit eñ de⁹ pō-

Q. Vtrũ si quis peccauerit occulte sic q̃ tale pcm̃ tãgat vel scãdalizet cõitatẽ/siue pcm̃ sit graue v̄l leue.

¶ Utr̃ peccãs teneat seipm̃ publicare. Et ꝟ tãgit religiosos. Rñdet q̃ si pcm̃ sit ꝺ se publicũ/ſic hic supponit. licz pſona sit occulta. tũc si p̃ platũ interrogẽt de dicẽdo veritatẽ/ipe ꝺz illã dicere tã ꝺ se q̃m ꝺ alijs in casu tali. Et ꝟ nõ ꝓdit se/ſz obedit legi deiꝫ suo superiori q̃ cogũt se reuelare. Põt tm̃ tal' culpabil' ꝑlato suo interrogãti i publico coꝛã alijs sic dicere. dñe qꝺ scio paratꝰ sum vobis dicere ad ptẽ. Si aũt factũ esset occultũ ꝺ se. et pſona aliq̃ esset publice diffamata vel accusata/ipa sil'r dũ interrogat a superiore/ teneꝛ dicere veritatẽ. Si aũt factũ ẽ occultũ/et pſona nõ sit diffamata/tũc tal' pſona interrogata per suũ superiorẽ nõ teneꝛ se reuelare. ⁊ põt dicere. Dñe/nõ debet' me sup talibꝰ interrogare/ex quo nõ sum diffamatꝰ vel accusatꝰ vel denũciatꝰ. Si aũt superior vr̃geat eũ p̃ iuramentũ ⁊ sub pena excõicatõis/ipe nõ teneꝛ obedire nec penã timere. Sed si p̃ tales enasiones et tñsiones ipsa pſona veniat i suspitõz superioris v̄l audientiũ q̃ ipsa aliq̃d sciat/hic ẽ maior difficultas. Et plane si sit res cognita in cõfessione solũ. dicũt doctoꝛes q̃ absq; scrupulo põt dicere ⁊ iurare. Dñe ego nihil scio de isto. Et ꝟ sic intelligiꝛ/q̃ nihil scit tali modo vel scia/quali mõ põt superiorꝫ ⁊ solũ debet interrogare. Si aũt posset similiter in alijs puris secretis ita respõdere sine mẽdacio. ego nõ audeo diffinire. Uideꝛ tm̃ alicui pa ratio/⁊ par verbi intellectus.

¶ Utr̃ in casu p̃dicto possit ꝑlatꝰ p̃cipe. si q̃s sciuerit accuset eum. aut si tal' teneat obedire. Rñdet sicut ad ꝓxẽ i oñi casu. Et addo q̃ superior i tali inq̃sitõe pure secretoꝝ grauiter peccat. ⁊ eẽt puniẽdꝰ. q̃m excedit metas officij sui. ⁊ violat q̃stũ in se ẽ iurisditionẽ dei/q̃ sibi soli secreta reseruauit puniẽda.

¶ Utr̃ si q̃s malicioſe accedat ad p̃latũ suum ꝓfitẽs pcm̃ suũ ꝺ quo credit se nõ posse publice puniri. q̃ ei secrete ꝓfessus ẽ. Si vero añ ꝓfessionẽ pcti vel post venit ad noticiã p̃ lati tale pcm̃ p̃ ꝓfitentẽ vel p alĩ/possit ꝑlatus ipꝫ pcm̃ reuelare. ⁊ publice punire peccantẽ. et p̃cipue si publice accuseꝛ. Rñdet q̃ sic. sed obseruet ꝑlatus ne scãdalũ oriatur. et hoc faciet ostẽdẽdo ꝓ̃ us q̃liter scit mõ publico vel añ confessionẽ vel post pcm̃ confessũ celãdo tm̃ q̃ aliq̃d sciat in ꝓfessione. Immo si p̃ hoc innuat q̃ ꝑlatus reuelet confessionẽ ipse est grauissime puniendus.

¶ Utr̃ si maiꝛ solus aut vn⁹ vel duo alij soli sciãt pcm̃ alicui⁹. an possint aut debeant adducere tale pcm̃ ad publicũ iudiciũ. Respondet. oportꝫ ad minus esse duos testes. ⁊ qui sciant ex certa cognitõe/nõ ex solo auditu. vel q̃ ipse rẽ ꝓfessus sit publice. põt etiam in hoc casu p̃ iuramenta ⁊ aliter molestari ille q̃ est publice diffamatus de aliq̃ facto. vel vbi factũ ẽ publicũ. licet pſona sit occulta. quatinus publice veritas cognoscatur.

¶ Utr̃ reuelatoꝛ ꝓfessionis remittẽdꝰ sit ad superiorẽ/⁊ ad quẽ. ⁊ si i oñi casu. id ẽ si semꝑ. Rñdetur q̃ hoc tutiꝰ est vt remittat ad terrorẽ. q̃m pcm̃ est enormissimũ ⁊ pessimũ. ⁊ reputarẽ min⁹ malũ apostatare pl'es a religione ꝓfessa. licz nõ sit tal' pena i canonibꝰ statuta. et vix posset dari pena sufficiẽs. Jura tm̃ instituũt q̃ talis retrudat i arctũ monasteriũ ⁊c. nõ q̃ ũra cogant p̃fiteri religionẽ. sed cogunt carcerẽ pati/vel talẽ penitentiã.

¶ Utr̃ si q̃s nõ publice ſz singulariter exprobrãdo tm̃. ⁊ ꝟ extra ꝓfessionẽ/vel etiã i ꝓfessione pcm̃ dixerit i ꝓfessiõe auditũ/sit puniẽdus. ⁊ quõ. Rñdet q̃ ex charitate ⁊ i ꝓfessione põt sibi obijcere pcm̃ ꝓfessũ seruata discretõe. ſz sepe nõ expedit vbi ꝓfessus scãdalizaret ⁊ male capet. ⁊ forte retraheret a ꝓfessiõe al's faciẽda. Extra vo ꝓfessiõz nũq̃ fiat exprobrãdo/nec etiã admonẽdo nisi forte in q̃dã generali. ⁊ ꝟ adhuc vix põt bñ fieri. Propter quod ẽ dimittere et sp oñdere q̃ de pctis ꝓfessis nihil sciat aut cogitet. Reperiat alia via mouẽdi q̃s ista. ⁊ cogitet quilibet q̃d sibi vellet fieri aut nõ fieri in hac parte.

Vtrũ si ꝓfitẽs obliuiscat pnĩaꝝ debeat iterꝫ ꝓfiteri. Rñdet q̃ talis dz ꝓfiteri de pnĩa oblita. Et q̃ nũc pnie sũt arbitrarie. videt q̃ nõ oporteat ꝓfiteri pctã p̃ oꝛa. licet doctoꝛes antiq̃ dixerint oppositũ.

¶ Utr̃ si q̃s ñ ꝓpleat pnĩas sibi iniũctas ex negligẽtia ⁊ torpore/vel ex mala voluntate. aut forte q̃ nimis gꝛues sunt/sufficiat se iterꝫ ꝓfiteri/⁊ non iterũ facere p̃mas pnĩas. Rñdetur q̃ ꝓfessoꝛ põt ex suã discretionẽ relaxare/p̃sertim i penitentijs datis p̃ pctis occultis/nõ ita de publicis. nec videt recurrẽdũ ẽ de necessitate ad ꝓxẽ cõfessoꝛẽ aut superiorẽ. Et p̃sertiz q̃n tales pnie date sunt ñ p superiorẽ sed p equalẽ. alioq̃n tutũ est recurrere ad superiorẽ vel equalẽ/p relaxatõne vel cõ-

in ꝓsecratōe vel cōicatōne populi? Rñdetur q̄ obseruet vsus loci ꝛ tpis. ꝛ sil'r ī dādo pacē ī missis q̄ nō sunt mortuorū. Nō puto tñ q̄ aliq̄ō istoꝝ sit p̄ceptū obligans. nec omissio dz reputari pctm̄ mortale/ nisi fieret sciēter ex ꝓtēptu/ vel cū scandalo pusilloꝝ

¶ Utꝝ hostia si sit ī modico maculata/ vel p forata/ vel detrūcata ꝛ nō rotūda vt moris ē q̄d fiet? Rñdet q̄ tal' nō dz assumi ī p̄ncipio p̄sertim vbi necessitas nō vrget/ ꝛ p̄t alia hāi Sed si sit iā sumpta/ ꝛ non p̄t alia peti consequenter sine scandalo. dimittat ipsa. ꝛ fiat ꝓscia postmodū de neglectu.

¶ Utꝝ si q̄s dicat missam/ ita q̄ null⁹ ibi sit/ nisi is q̄ iuuat eū teneat ad cōfiteor dicere. ꝛ vos frēs. vel misereatur vr̄i? Rñdet q̄ sic. q̄ ille vnus gerit vicē totius populi.

¶ Jtē q̄ntū spaciū req̄rit post p̄ceptiōez sacri ad digestionē eius. ita q̄ si ex infirmitate vel al's hō euomuerit/ iā nō eēt necesse colligere q̄d euomuit? Rñdet q̄ citi⁹ aut tardi⁹ fit digestio fm q̄litatē ꝓplexionū. Sed ē certa regula. q̄ si appareāt spēs ī vomitu. ille debēt colligi ꝛ sumi. vel tanq̄ corp⁹ xp̄i ī vase mūdo fuari. alioq̄n si nullo mō appareāt spēs. ponat vomitus in piscinā/ vel cōburatur.

¶ Quaꝝ potestatē habet abbas de iure ī absouēdo subditos? Rñdeo q̄ habet p̄tātē ordinariā plenariā. nisi p quātō superior suus. s. papa vel eps inuenit limitasse eā p iura scripta vel aliter. ¶ Pōt insuper potestatē suā subdelegare.

¶ Utrū abbas possit absoluere nouitios sicut pfessos? Rñdeo. puto q̄ sic.

¶ Utꝝ illi q̄ adhuc sūt ī laico habitu anteq̄z habēt habitū nouitioꝝ. vel añq̄z habeāt cōsensū q̄ recipiant⁹ p nouitios possint absolui vt supꝛ? Rñdeo. puto q̄ sic. si habeant ꝓpositū temptādi ordinē ꝛ religionez sine fraude. ¶ Jsta tñ q̄stio ꝛ p̄cedēs magꝭ spectant ad iuristas. vel ad eos q̄ sciunt iura positiua ꝛ ꝓsuetudines in religionib⁹ approbatis.

¶ Utꝝ abbas p̄t delegare suā potestatē. ꝛ vsq̄z ad quē numeꝝ descendēdo? Rñdeo q̄ p̄t delegare quibuscūq̄z vult. pōt etiā quib⁹ delegat dare potestatē q̄ eligent ꝛ nominēt tot ꝛ tales quot ꝛ quales voluerint. ꝛ ipe auctoritate sua delegat eos. ꝛ hoc stat cū illa regula. q̄ subdelegatus subdelegare non p̄t. verum est itaq̄z sua auctoritate.

¶ Utꝝ vicari⁹ abbatis ī absoluendo habeat fil'ez p̄tātē sic abbas? Rñdeo q̄ sic si sibi ꝓtulerit/ licet ipe directe subdelegare nō possit

¶ Utꝝ ꝓres ꝛ mariē ī ill' religiōib⁹ q̄ nō habēt nisi vnū abbatē q̄ toti religioni p̄est/ habeāt p̄tātē sic abbates Et vtꝝ possit delegare ꝛ q̄b⁹? Rñdeo q̄ ꝓres hñt p̄tātē ordinariā sicut curati parochiales. sed illā p̄tātē habēt limitatā sepe p suū abbatē vl' epm vl' papā. p̄nt tñ subdelegare in illis casib⁹ q̄ eis auctoritate ordinaria relinquunt.

¶ Utꝝ sacerdotes scl'ares eo iure q̄ sunt sacerdotes/ p̄nt absolui ab alijs sacerdotib⁹ secularib⁹ q̄busq̄z. s. de casib⁹ ꝓmunib⁹? Rñdetur q̄ nō fm iura scripta. sed ꝓsuetudo inualuit in oppositū sciētib⁹ p̄latis ꝛ tolerantib⁹. ꝛ ita vidētur consentire ꝛ dare licētiā. Sed de religiosis secus est. q̄ nō p̄nt audire seculares sine licentia suoꝝ maioꝝ.

¶ Utꝝ sit celandū q̄cq̄d dr̄ ī ꝓfessione sub sigillo ꝓfessionis? Rñdet q̄ peccata ꝛ eoꝝ circūstantie. et ea p que posset haberi cognitio peccatoꝝ/ sunt de sigillo ꝓfessionis et de necessitate celāda. Alia etiā sunt celāda tāq̄z secreta/ si dicant⁹ bona fide ꝛ intētione. nec tenent ad subuersionē sed edificationē.

¶ Utꝝ ꝓfitēs possit dare licētiā ꝓfessori suo reuelādi q̄cq̄d q̄ ab eo audierit ī ꝓfessione. siue tāgat ꝓfitentē aut aliū quēpiā. siue etiaꝝ p pace aliquoꝝ ad inuicē reformanda/ aut p ammonitōe alicui⁹ seu correctōe aut hm̄oi? Rñdet q̄ ꝓprie loquēdo nō p̄t dare licētiam q̄ ꝓfessio reuelet. Sed p̄t dicere extra ꝓfessionē. ꝛ adhuc cautela magna seruāda ē in tali reuelatōe. ꝛ expediētius ē q̄ ipemet confitēs dicat q̄d dicēdū ē. et p̄sertim si sit dicēdū in publico. Rursus dū tāgit pctm̄ alteri⁹ secretū/ ꝓfitēs nullo mō dz reuelare nisi ad bonuz ipsius sicut vellet sibi fieri. ꝛ q̄ dicat tali ꝛ tale/ q̄d p̄odesse debeat nō obesse

¶ Utꝝ p̄ piculo vl' dāno tpali vl' magꝭ spūali ꝓfitētis aut ꝓfessoris aut alteri⁹ p̄sone singularꝭ aut pluriū vel vni⁹ ꝛ toti⁹ cōitatꝭ eui tādo possit aliq̄d sub sigillo ꝓfessionis audi tū revelari/ dato saltē q̄ ꝓfessor diceret ꝓfitēti q̄ talia nō recipet sub sigillo cōfessionis/ aut q̄d sup̄ h̄ sit faciēdū? Rñdet q̄ nullo mō etiā p̄ saluādo vno regno licitū ē cōfessioꝝ revelare. q̄ nō sunt faciēda mala ꝛē. Hec sufficit dicere post auditōz cōfessionis q̄ ꝓfessor nō capit ī ꝓfessione exq̄ iā audiuit. Sec⁹ si a p̄ncipio diceret sic. noli mihi cōfiteri. q̄ non volo tenere secretū illud q̄d dixeris. Et tūc iā nō eēt cōfessio sacramētal'. de cui⁹ ratōe est q̄ sit secreta/ nisi aliter ꝛ aliunde sciatur.

ordinata vel indisciplinata affectio ¶ Queritur quō intelligat̄ istas auctoritas bti Tho. de aquino / q̄ sensus delectatōis pcti mortalis / ē pctm̄ mortale. Rñdetur q̄ si q̄s tem/ptatus fuerit de aliquo pctō mortali / si delectat̄ in eo delectatōe morosa / z placeat sibi illa delectatio rōne deliberata / ita q̄ nō vellet q̄ tēptatio recederet. sed q̄ delectatio duret ampli⁹. posito q̄ nō vellet actualit̄ ꝓmittere pctm̄ / hoc ē exercere pctm̄ suū ad extra / peccat mortal'r. Et hec rñsio ꝓbata ē. et i multis alijs casib⁹ hz locū eadē auctoritas. Propterea cautissimū ē / statim abigere tales recogitatōes opeꝝ carnaliū tā alioꝝ q̄ suoꝝ. q̄uis sit aliq̄n i tali recogitatōe viciū q̄ddā curiositatis noxie / quā nō oportet esse pctm̄ mortale potiꝰ q̄ sit delectatio carnal'. et hec curiositas cōis ē apud quēlibet ex sensib⁹. vt oculꝰ nō saturat̄ visu / nec auris auditu ⁊c. Et pōt magis dici delectatio hm̄oi sensual' q̄ carnal' seu libidinosa. Finiunt questiones.

¶ Eiusdē de peccato veniali duplici.

Nota q̄ dupliciter dici pōt pctm̄ veniale. Hā aliud ē veniale soluz ex genere / sicut verbū ociosū. aut mēdaciū iocosū. Aliud ē veniale ex hoc q̄ ñ fit cū deliberatōe pfecta / sed i ꝓmo motu vel q̄dā surreptōe. quēadmodū nullū ē peccatū adeo mortale quin p defectū pfecti ꝓsensus possit remanere infra metas soliꝰ venialis. Et q̄ ad ista pctā venialia verissima ē regl'a bti Aug. vicz q̄ nullū pctm̄ veniale est adeo ḡn mortale fiat dū placet. Sed de ꝓmis venialib⁹ nō oportet. imo sctūs Tho. dat ꝓ regula. q̄ ꝓsensus in actū venialē / supplē ō genere / nō ē nisi venial'. sic mētiri iocose etiā ex deliberatōe / vel frāgere silētiū. q̄ solū imposituū ē p modū disciplīne. z delectari i istis nō ē nisi veniale. Si aūt delectatio fundaret̄ sup hoc q̄ ē pctm̄. i. q̄ q̄s delectaret̄ in ꝑ actu. sub hac rōne q̄ prohibet̄ et displiceat deo / tūc ipsa delectatio pctm̄ mortale eēt. Sed hec eēt diabolica placētia. q̄uis possz forte sine pctō mortali q̄s i hoc casu delectari i ꝑ q̄ habet talē libertatē sic agēdi nesciente suo supiori. aut alia tali ratione. Finit

Eiusdem de correctione proximi.

Correptio primi ō q̄ dr Matth. xviij. Si peccauerit i te frat⁹ tuꝰ corripe ipm ⁊c. ē i ꝓcepto. Si tamē iste ser ꝯditiōes ocurrāt / Prima ē certa pcti agnitō. qz er sola suspitōe nō dz fieri / Scda ē māsuetudo i corripiēdo. qz corripiēs cū ira magis ꝓuocat ad pecq̄ corripiat. / Tercia ē q̄ i alio nō sit tāta aptitudo ad corripiēdū. qz si ipz frēm peccātē videāt aliq̄ eque boni sic ego vl' meliores. z ei forte magis familiares vl' plat⁹ suꝰ / probabil'r supponere possū q̄ aliq̄s istoꝝ corripiat ipm. Si aūt certū eēt q̄ oēs negligerēt eum corripe / tūc teneret̄ q̄z tum ad hāc ꝯditōz z alijs ꝯditōib⁹ ocurrētib⁹ / Quarta ē spes probabil' ō correpti correctōe. q̄ si nō sperat̄ / sz peioratio timeret̄ / correctio fieri nō dz. Quīta ē q̄ pctm̄ sit mortale / nō tm̄ veniale. Sexta q̄ nō sit spes habendi maiorē oportunitatē tpis ad corrigēdū seu corripiēdū. ¶ Istis ser ꝯditōib⁹ nō ocurrētib⁹ / licz ꝓcepto liget̄. nō tm̄ ligat̄ ad exeq̄ndū. i. corripiendū. sed pt differre sine pctō q̄uscz he sil' cō currāt. hoc tm̄ nō dico de plato / sz ō fratre q̄ ꝓsidentiā nō hz i illū q̄ peccauit ¶ Et obligatio huiꝰ ꝓcepti / ē affirmatiua ligans sp sz nō ad semp. sed tm̄ p tēpe necessitatis. qō est q̄n oēs ille ꝯditiones supdicte cōcurrūt. ¶ Quare nō est timendū homi bone voluntatis de hac trāsgressiōe / si pro se habuerit dictas cōditiones. ¶ Itē ex vi ꝓcepti secreta correctio vel admonitio / debet ꝓcedere denūciatiōem quatin⁹ ipsa correctio cadat sub ꝓcepto / exceptis his q̄tuoꝝ casib⁹ in quib⁹ nō est necessariū. Primꝰ q̄n frat̄ venialit̄ nō mortaliter peccat. qz de veniali nō ē ꝓceptū. Scds q̄n corripiēs fratrē ex sua secreta correctōe peiorē fore formidat. Tercꝰ q̄n licet sit spes correctōis p secretā ammonitōz. tm̄ mora piculū hz / tūc omissa ꝓuata correctōe stati denūciari dz. Quartꝰ q̄n corripiēs sine ꝓpria culpa corripe ñ valz. qz dic̄ Greg. pfecti magnanimis laus ē ꝓpeti exteriꝰ fortit̄ z interiꝰ clemēter. Hā sūt nōnulli i ipa familiari ꝓuersatōe q̄ corrigi nequeūt sine culpa corrigēt̄. at q̄s iō cū vel corrigētē inq̄nāt / vel nō omi mō hec agētes aggḡāt magna mysteriꝝ dissimulāda dissimulatōe tolerāda. ¶ Quare sciēdū i his q̄ tradidit dñs fuāda. Aliq̄n ē ꝓpue forma tenēda / vt i sacris. z i talib⁹ nō lz recedere a scpt̄z ꝟboꝝ formis. qz i ipis fꝛt⁹ sacri ꝟsistit. Aliq̄n finis intēt⁹ mag' dz attendi q̄s forma ꝟboꝝ. vt cū dñs dixit curato a lepra Mat. viij. vide nemi dixeꝝs. z tm̄ ille diffamauit eū. qz magis attēdebat ꝓpt̄ q̄d dixerit q̄s q̄d dixerit. Sil'r ꝫ magis dz attēdi finis cor/

mutatõe. ꝛ hoc quo ad pnias faciẽdas Sz
iã de omissis puto ꝙ confessor ꝺ habet pote
statẽ absoluẽdi/ põt ẽm arbitriũ suum dare
nouã penitentiã/ ꝛ nõ iniũgere completionẽ
illius que omissa est.

¶Utꝝ expediat sepe aut ĩ oĩbꝫ fiteri eadẽ
pctã. ſ. aut ꝓpter pleniorẽ indulgẽtiã acq̃ren
dã que ex maiori ꝯfusiõe causari põt. aut ꝓ
pter maiorẽ humilitatẽ: Rñdetur ꝙ hoc bñ
fieri põt propter aliquã causaꝝ p̃dictarum.
aut aliã similẽ. vel propter habendũ consiliũ
Et caueak ĩ tali narratione curiositas. ꝛ spe
cialiter in peccatis carnis.

¶Utꝝ si q̃s ꝯmiserit plura pctã sil'ia eiusdez
generis aut spẽi/ q̃ tñ nõ inducunt ad aliud
pctm̃ graue. i. q̃ nõ habẽt circũstãtias gues.
Utꝝ sufficiat de q̃libet genere aut specie ge
neraliter cõfiteri. ꝛ nõ ĩ speciali de oĩbus: ꝛ
Rñdetur ꝙ sufficit/ p̃sertim si dicak numer⁹
pctõꝝ dũ scik. aut dũ nescik/ explicek talik ꝙ
ꝯfessor possit sat̃ cogitare multitudinẽ pec
catoꝝ. vt dicẽdo. ꝓ vnũ annũ vel ꝓ mẽsem in
cidi in tale pctm̃ totiens quotiens tẽptabar
ꝛẽ. q̃ quo ad quodlibet speciale descẽdere ñ
oportet. nec sepe expedit ꝓpter audientez et
loquentẽ ꝛ tpis amissionem.

¶Utꝝ si plẽs nõ sik̃ sz vn⁹ post aliũ aut duo
tm̃ sil'/ viderint quẽpiã peccare possint eum
ad publicũ iudiciũ adducere: Rñdetur ꝙ si
duo simul viderint idẽ factũ. eodẽ tẽpe ꝛ co
dẽ loco põt testificari vt ĩ publicũ veiat Se
cus si sint diuersa tpa et diuersi act⁹ succesſiue. ꝛ vn⁹ vidit post aliũ ꝛ nõ simul. q̃ tũc nõ
sufficit testimoniũ ad ꝙincẽdũ.

¶Utꝝ ꝓpter p̃sentiã heretici. scismatici vl' al
teri⁹ excõicati debeat q̃s cessare ab oꝛõne vl'
in missa sistere ĩ quolibet passu fuerit vel ĩ of
ficio diuino: Rñdetur. si talis assistẽs sit no
torie excõicatus ꝛ denũciatus. et hoc cõstat
illis de choro vel eccl'ia. talis celebrãs debet
cessare. ꝛ significare palã cãm sue cessatiõis/
nisi excuseꝫ p timorẽ cadentẽ in cõstantẽ vizꝝ
Si aũt excõmunicatõ sit occulta nec fuerit
denũciatio facta/ talis nõ debet cessare a ce
lebratione publica/ p̃sertim iaz inchoata. q̃a
nec debet alium propalare.

S ¶Si quis petit pro
batõz religiõis. ꝛ tũc inuenik strabo aut de
bil'/ aut insci⁹/ aut ĩ aliq̃ inhabil'. et ꝑ bñ. tũc
notak/ ꝓmittik tm̃ sic ꝑ annũ. post hoc petit ꝓ
fessionẽ. ꝛ nullũ aliud hz impedimentũ q̃ꝑ
us/ vtꝝ possit repelli: Rñdetur ꝙ sic. etiaz g
tis/ nõ assignata alia ratione.

¶Itẽ nouitius interrogat⁹ an habeat aliqꝺ
impedimentũ ꝓ quo nõ possit ꝓfiteri/ rñdet
se nõ habere/ ꝛ mẽtitur. et sic ꝯsentitur sue ꝓ
fessioni. immo de facto ꝓfitek. inuenik tñ po
stea qz impedimentũ habeat/ vtꝝ talis ꝓfes
sio valeat aut nõ: Respõdek ꝙ talis nouit⁹
ligatus ẽ intrare religionẽ istã vel aliã Sed
de conuẽtu maiorẽ difficultas. qz ꝑsuppo
nitur ꝙ nõ cõsensit nisi sub ꝯditõe ꝙ nouiti
us nõ haberet aliqꝺ tale impedimẽtũ quod
exꝑsse notatur/ et in statutis ordinis ponik.
Et ita videk ꝙ nõ stante tali ꝯditõe consen
sus nõ tenet. Sũt tñ argumẽta ad opposi
tũ de conditõnibꝫ appositis matrimonio q̃
dimitto. Consulerẽ tñ ꝙ talis iã ꝓfessus ex
terius ꝛ diu toleratus nõ expellerek nisi ne
cessitas vrgeret. ꝛ hoc ꝓpter scandalũ vitã
dũ ꝛ charitatem nutriendã.

¶Si dispensator aut ꝓcurator monasterij/
vel alius cui forte date sunt pecunie ꝓ emen
do aliq̃d ꝓ ꝯmuni. aut ꝓ quauis alia cau
sa ꝯmunitatis/ ipse emat ꝓ se vel ꝓ alio cul
tellũ vel graffiũ/ aut filũ/ aut acũ absq̃ licen
tia generali aut speciali/ aut ꝓmissu p̃sidẽtis.
vtꝝ talis faciat ꝯtra votũ pauptatis/ ꝛ repu
tetur ꝓprietarius/ peccaueritq̃ mortal'r tã
q̃ trãsgressor voti. Et sil'r dico/ si dederit vl'
accepit ab extraneis: Rñdetur ꝑ distinctio
nẽ. qz vel talis procurator estimat ꝓbabilik
ꝛ rationabiliter ꝙ superior suus vellet bñ si sci
ret ꝙ illa fierẽt de quibꝫ queritur. Et in hoc
casu nõ videk talis procurator ꝓprietari⁹ vl'
transgressor voti. Si autẽ credit aut crede
re debeat ꝓbabiliter ꝛ rationabiliter ꝙ si su
perior talia sciret/ ipse nõ approbaret/ sed di
spliceret sibi. ꝛ hoc displicẽtia graui. tũc tal'
est fur ꝛ transgressor voti.

¶Utrũ q̃s renuere debeat officiũ quodcun
q̃ sibi iniunctũ a maiore ꝓpter aliqꝺ impe
dimentũ ipsius officij: Rñdetur ꝙ reuelatis
excusationibꝫ suis maiori suo si idẽ ꝑsistat ĩ
sua volũtate/ obtemper sibi ꝯfidẽdo de diui
no adiutorio. Et hoc etiã habz ex regula. ꝙ
si impossibilia iniũgunk alicui fratri ꝛẽ. Pre
supposito tñ ꝙ nõ habeak rational' existima
tio de maiori/ ꝙ ex impitia vel malicia p̃cipi
at illud. ꝛ ꝙ illud qꝺ iubek sit de illis que ꝑ
tinẽt ad regulaz. ꝛ ad que se extẽdit potestas
maioris. alioq̃n nõ debz obedire. Dicik aũt
rationalis existimatio/ q̃n rationes probabi
liores habenk ad sic credendũ q̃ꝑ ad opposi
tũ/ dũmodo nõ fabricet sibi tales rõnes/ in

Q 4

tur ꝺ laudabili studio coꝝ q̃ reducũt puulos ad viã q̃ ducit ad xp̃m Quarta ponet apologetica ꝓ baculo mee defensiõis. ⁊ sil' exhorta bit paruulos ꝓ me indignũ ad xp̃m venire. ¶ Submitto tñ oĩa auctoritati beniuole supioris mei i hac pte. Et neq; sensũ ꝓpriũ, neq; prudẽtiã, neq; iudiciũ ꝓponã amicoꝝ meoꝝ spũaliũ cõsilio. vt sit zelus meꝰ hac hũilitate ꝛpatus, ne vt sic currens incurrã. Ubi ꝙo isti mecũ senserint reliqua oĩa que homines aut carnales aut maliuoli aut ad pauca aspiciẽtes enũciauerint, ꝓtemptuꝰ suꝫ leuiter, sciens cũ Hiero. q ꝓ infamiã ⁊ bonã famã puenitur ad xp̃m.

Cõsideratio prima.

De paruulis quãta necessitate cũ sui ⁊ ecclesie vtilitate veniant ad xp̃m.

BOnũ ẽ viro cũ portauerit iugum ab adolescẽtia sua. Jugũ illũ intellige qꝺ xp̃s asseruit eẽ suaue ⁊ onus leue. ¶ Huiꝰ snĩe ꝟitas fundat ꝓmo i augmẽto diuĩe gr̃e, q̃ tribuit exercẽtibꝫ se ad eã tãto abũdãtiꝰ q̃sto citiꝰ ac diutiꝰ ꝟ egerĩt. Ubi ꝙo maioꝝ ẽ gratia i aĩa, magis ẽ ipsius fortifĩt. nutrifĩt. ꝙseruatrix atq; roboratrix. Et e regiõe plerũq; fit iusto dei iudicio, vt q̃ gratiã dei vel neglexerit vel repulerit, abutẽs donis dei ⁊ talẽtis summi p̃ifamilias i ꝓmo erat, vigore dũ fas erat. postmodũ ad eã veniẽdũ nequaq̃ recursus habeat. Sed absq; dei gr̃a quis saluabiꝫ? q̃s subsisteꝫ? q̃s nõ potius in ꝓceps vel in damnũ ruet? Si tu i puericia cũ deũ nõdũ offẽdisti, nec ꝓmeris fasce pctõꝝ, nequis (vt dicis) ascẽdere ad ꝟtutes, quid fiet duꝫ hostis fueris. dũ grãdis criminũ sarcina ceruicẽ senectuꝫ curuabit ⁊ ꝓmet? ¶ Porro q̃s nesciat ꝓmitias floreris etatis sicut ⁊ i plãtis ⁊ vineis ⁊ reb⁹ ceteris acceptiores existere. ac ꝓinde obsequia paruuloꝝ gratioza eẽ q̃s senũ debilitatoꝝ. q̃ nõ vicia deserũt, sꝫ a vicijs relinquunt. Optima quecq; dies miseꝫ mortalibꝫ eui ꝓma fugit. ait egregiꝰ poeta. ¶ Amplꝰ si ꝙsuetudis ꝟtus attẽdit, q̃ ab Aristotele (vocẽ experientie, pferẽte) vocat altera natura. pspicuũ erit nihil mala ꝙsuetudĩe onerosiꝰ amariꝰ atq; deteriꝰ. ⁊ bona ꝙsuetudĩe nihil facilĩ⁹. suauiꝰ diuiniusq;. Proptea ꝙsentiũt phĩ oẽs ⁊ poete cũ theologis, nõ paꝝ referre iuuenes sic vl' sic assuefieri. Ado teneꝫ assuescere multũ ẽ, ait ꝟgiliꝰ. Hic iubꝫ Tulliꝰ. optimã formã viuẽdi eligẽdã cẽ quã iocũ dã reddet ꝙsuetudo. Qꝺ male fers, assuesce, feres, ait Naso. Et Flaccꝰ. Figit equũ docilẽ, tenera ceruice magr̃. Ire viã quã mõstrat eques. venaticus ex q̃ Tpe ceruinã pellẽ latrauerit aula. Militat i siluis catulꝰ nũc adhibe puro ꝓectore ꝟba puer. nũc temelioribus offer Quo sel' ẽ ibuta recẽs ꝙuabit odorẽ diu testa ¶ Postremo si maximã vim ꝙsuetudinis, puerse leges ⁊ sacrilege supstitiões oñdũt, vt Auerrois ꝓmemorat. sil'r ⁊ vicio, si mores, put ꝙqueritur Aug. ⁊ alioꝝ plurimi. q̃s dubitabit assuefactionẽ i vera religione ⁊ castis moribꝫ, plus hẽe ꝟtutis q̃n adiungitur et opitulatur sicut ꝓdixim⁹ gr̃e diuinit⁹ inspirate ꝓpotens auxiliũ. ¶ Quocirca mea crebra mens exhorruit, duꝫ sonabat iuuenũ subuersiu⁹ ille versus. Angelicus iuuenis senibꝫ sathanizat i annis. Plane non video q ꝺe sathanizãte iuuene sperãdũ sit in senectute, q̃n puersis iclinatõibꝫ acceſſerit puersioꝝ ꝙsuetudo, si angelizãs iuuenis et vicijs obnitẽs, in senio sathanizat ¶ Sꝫ blasphemũ ꝟ puerbiũ adinuenit errãs vulg⁹ vt reliq̃ multa. Ad q̃d ita? Ad patrociniuꝫ vicioꝝ pditissimoꝝ neq̃ssimorũq; puuloꝝ suorũ quoꝝ maioꝝ incõpabiliter ẽ copia. q̃tiꝰ nõ tã eos corrigeret ab erroꝛe viaꝝ suaꝝ q̃s non irriderẽtur a cõsotijs timoratis ⁊ bñ institutis (q̃ profecto sunt rara auis i terris) q̃bꝫ inest verecundia malis obstãs conatibꝫ. ¶ Et heu ita iã ẽ. In puulis laudatur inuerecũda frõs. Procaꝝ vultꝰ. Impuꝝ os ⁊ blasphemijs ⁊ obsceniratibus assuetũ. Lubricitas in oculo. In gestu oĩs dissolutio. Sꝫ vere quales ex talibꝫ puul' pdeãt viri atq; senes, psentit nimiuꝝ xp̃ianitatis quotidiana calamitas. ¶ Nõ fallebat g̃, sed circũspectissime ꝙsiderabat qui affirmauit reparõeꝝ morũ ecclĩasticoꝝ si q̃d fieri, inchoandũ eẽ a puul' Quia em̃ minꝰ corrupti minusq; tenacit̃ infecti sũt, capaciores inueniuntur doctrinaꝝ salubriũ Etsi ꝟ fortassis nõ satis ad pfectũ Jstud em̃ notasse videt Aristotꝰ. di. eos ineptos auditores moral' scie. nolẽs p ꝟ negare ipsam eis vtilẽ existere, nisi diximꝰ eũ sibimet ꝛriũ. ¶ Paruuli q̃ppe apti sunt ad accipiẽda bonoꝝ studioꝝ exordia, q̃n nõdũ falsas opiniões altꝰ ibiberũt, q̃n nõdũ radicitus herẽt ꝓniciose adinuẽtiões i eis. Utres sunt recẽtes, p liquoribꝫ optimis. Nouelle ꝓterea plãtatiões q̃ sequunt̃ leuit̃ q̃ ducentis manꝰ deflexerit. Oĩa hec secꝰ in senibus plenis dieꝝ maloꝝ, quos citius frãgas q̃s fle-

reptōis.ſ.emēdatio peccātis q̄ forma ẏbo rū. Si qñ ḡ videaṫ frat peccās salubrī⁹ corrigi p aliū q̄ p̄t ⁊ vult ꝓdesse q̄ p ſe. ſecure p̄t ei indicare. vñ etiā plato dici p̄t pctm̄ frīs /ñ. p̄missa monitōe vel secreta correctiōe ñ tāq̄ iudici/ſz tāq̄ amico peccātis. et q̄ ei magꝭ p̄t ꝓdesse q̄ ali⁹/p̄cipue propt̄ casus p̄tractos. ¶Itē pctm̄ de q̄ frat peccās fuit secrete corrept⁹ seu admonit⁹. ⁊ de q̄ se emēdauit/p̄t dici plato p̄cipiēti p obediētiā. Ita tñ q⁹ si denūciās sol⁹ pctm̄ nouerat soli prelato dicat. Si aūt ⁊ alī nouerant/nō coꝝ aliꝭ q̄ coꝝ illˀ ipm̄ plato reuelet. ¶Cauēdū neq̄s aliq̄d siniſtꝝ alicui de aliquo loquaṫ/nisi vel vt ille de q̄ loq̄tur/ab illo cui loq̄tur emēdetur. vel ne ille cui loq̄tur ei familiaritate iūgaṫ et ab ipo corrūpatur. ¶Correptōz aut p̄dicationē nō debet dimittere plat⁹ propt̄ subsannationē. vbi sūt aliq̄ boni int̄ malos. vel q̄uis oēs sint mali. ſpes tñ sit d̄ correctōe. al's dz tacere. vel potest ad aliuz locū trāſire vbi fructū possit facere. Finit.

De ꝓtūelia ⁊ ꝓuicio

Ontumelia,ꝓprie loquēdo ipotat debonoratōz alicuius in hoc q̄ aliquis illud qđ est ꝓtra bonorē alicui⁹/deducit in noticiā ei⁹ ⁊ alioꝝ. ⁊ hoc p̄ verba. exēſo tñ noīe dr etiā eē in factis. ¶Conuiciū aūt ē debonoratio alterius p̄ verba manifestatiua vicioꝝ ei⁹ culpabiliū vel naturaliū.

De pctō mortali.

Eccatū mortale ſm Aug⁹. est dictū vel factū vel ꝓcupitū qđ fit ꝫ legē dei ¶Generaliter̄ fit tribus modis. ſuggestiōe. delectatione. ꝓsensu. Suggestiōe extrīseca fit ī dicto vel facto hoīs vel diaboli. ⁊ ꝫ oīm culpa caret ⁊ macula/ſi ei nō ꝓsentiṫ. Intrīseca ē delectatio ī p̄mis motiby. ⁊ hec maculā hz ſz ñ crimē. ¶Cōsensus ī delectatōz mortal' petī sic ē fornicatio/ē mortal'. Qđ sic ē itelligēdū. Vñ q̄ sic delcāṫ aut aduertit aut ñ. Si ñ/ñ ē mortale Si aduertit. aut cito auertit se a cogitatōe/aut nō. Si cito auertit se/tūc ē venīale/q̄uis itez ⁊ itez ī idē redeat. Si āt ñ auertit se a cogitatōe tali quā bñ scit eē malā/tūc aut aduertit piculū petī mortal' qđ ē ibi aut ñ. Si ñ/adhuc ē venīale/licz mai⁹ poze. Si āt aduertit piculū qđ ē ibi/nec tīet. ſz sciēṫ ⁊ volūtarie manet ī tali cogitatōe seu cogitatōis delectatōe/tūc peccat mortaliter

Tractatus d̄ paruulis trahēdis ad xp̄m eiusdē mgri Johis de gerſon Cancellarij parisien̄.

Sinite paruulos venire ad me ⁊ nolite ꝓhibere. taliū em̄ est regnū celoꝝ. Supm⁹ legislator nr̄ ⁊ doctor xp̄s sufficiēte pbuit instructiōz. tū doctrinis. tū opiby ⁊ exēplis/ad vniuersalē eccl'e decursū p̄ statu ⁊ gradu regulādū. Ita ei recta fides hz. Et qm̄ portio eccl'ie nō vil' ē puerorū ⁊ adoleſcētiū cet⁹/noluit idē xp̄s ipos abq̄ ꝫgruis īstitutōiby p̄tergredi q̄n etiā aliq̄rū tūc p̄ntiū ⁊ oīm p̄ futuroꝝ/mīn⁹ beniuolā indignatiōz vel insipiētiā rudē vel altā pl⁹ q̄ satis erat iflatāq̄ sapiaz ꝓpescuit eoꝝ q̄ phibebāt sibi puulos offerri ꝫminādo oferētiby. Sinite inq̄t puulos venire ⁊c. Et tā q̄ ab eo q̄rerēt cur ꝫ ita sinerēt. subiūxit cāz p̄cipuā ⁊ dīnā di. Taliū ei ē regnū celoꝝ. ⁊ ī Marco sic hz text⁹. Discipuli aūt ꝫmīabāt offerētiby. qđ cū vidiſſz/īdigne tulit. Et ait illˀ. Sinite puulos venire ad me/⁊ ne ꝓhibueritꝭ eos. Seq̄t. Et ꝓplexās eos/et īponēs man⁹ sup illos bñdicebat eos Que ẏba si cū suo pōdere sniaz ꝓsiderem⁹ ingentē prius acerbe mordaciſq̄ iuectōis materiā habebim⁹ ī eos q̄ puuloꝝ salutē ⁊ accessum ad xp̄m p̄pediūt. Et ita profecto audire digni erūt q̄ tales ſt. Sz absit oīs amaritudo rep̄hēſiōis. pcul esto oīs substomachatio p̄termiēs. imitemur puuloꝝ simplicitatē. d̄ puuˀ locuturi. nihil h̄ ꝓtētiosa aiositate declamem⁹. Et tēdam⁹ poti⁹ q̄ modesta īcrepatōe ī discipl'os vsus ē xp̄s/etiā dū idigne ferebat Sinite inq̄t puulos venire ad me. Cōtpem⁹ denſq̄ fmonē p puuˀ. ñ magnope pēsantes rudia ⁊ vulgata ẏba si op⁹ ē balbutire more nutricū ⁊ matꝝ bleſo ore fmonē cū puuˀ dimidiātū. d̄ūmō sic intelligaṫ illd̄ qđ dicere volum⁹ satꝭ ē. Tū ad animādū docēd ūq̄ puulos venire ad xp̄m. tū ad tollēdū viaꝝ scādala magis q̄ ad quēpiā satirica dicacitate acriṫ coarguēdū. ¶Sub paucꝭ igiṫ ꝓsiderationiby q̄ttuoꝝ nūero/ordie lucido distinguaṫ p̄ns opusculū. Prima ꝓsideratio erit d̄ puulis q̄nta necessitate/cū sui ⁊ ecclesie vtilitate veniāt ad xp̄m. Scda ꝓsideratio loq̄tur de scādalizātiby puulos/dū eos variis modis nō sinūt venire ad xp̄m. Tercia subiunge/

quar ſanie peccatoꝝ. ¶Addeq; multoꝝ parentū ⁊ magiſtroꝝ cura/vel nulla vel vltima eſt/de paruulorū ſuoꝝ moribus ⁊ eoꝝ diſciplinata cuſtodia. Quid ergo ſtupendū/abſq; ductore poſiti in via lubrica et tenebroſa (q̄s angel⁹ dñi mal⁹ ꝓſequit)cadūt ex facili? ¶Utinā negligere eos ſolū eſſet. Ponunt añ oculos ſuos talium operū dictoꝝūq; nefandoꝝ exemplaria. imo et picturarū ignominioſarū ⁊ ſcripturarū laſciuaruꝫ ſimulacra. ad que aſpicientes q̄d nō niſi prauit̄ opent? Ludi ſatiricū. veloci⁹ ⁊ citi⁹ nos corrūpūt exempla domeſtica/magnis cū ſubeāt aīos auctoribꝫ. Preterea q̄d aget fili⁹ niſi q̄ viderit patrē facientē. Ad q̄ reſpondet puerbial'r illud eglogici carmīs. Pꝛeꝫ ſeq̄tur ſua ꝓles Ita euenit vt iā deſit i multis remedij loc⁹. q; q̄ fuerāt vicia mores fiūt/iuxta Sene. ꝓbū. ¶Nōne q̄ſo ſcādala hec tibi eſſe peſſima videt̄ ꝓ puul' p̄cipitandis i via moꝝ? Et ve talibꝫ palā ſcādalizātibꝫ nō iā vnū ſꝫ multos ex puſill' xp̄i q̄s nō ſinūt venire ad xp̄m. ¶At uero ſi ſcādalizātes i obſcuro ⁊ i occulto rectos corde/deteriores ſint nō mor diffinio. Iſti ſunt(vt dixim⁹)q̄ ponūt ſcādalū nō immediate ⁊ apte añ puſillorū pedes/ſed velut a latere. Nā ductoribꝫ eorundē ⁊ inſtructoribus inſidiant̄. eos ſubſannāt ⁊ infamāt et calūniant̄. q̄ſi nō deuotione ⁊ religioſa pietate cōicēt puul' i doctrina. ſed vel curioſitate vel hypocriſi vel fictōe aliq̄ ¶Hec ē vulpina/imo diabolica calliditas/q̄ ex obliq̄ inſidiās ⁊ mordēs vt coluber/nō ſinit puulos venire ad xp̄m. In q̄ peſte min⁹ ē remedij q̄ſ i ꝓma. q̄nto min⁹ expelli ꝓt hoſtis occult⁹ q̄ſ aptus Tales cōpeſcere debuiſſet illa ſapientis p̄ceptio. Noli ꝓhibere bene facere. Si potes ⁊ ipe bñfac O q̄s capiet nob bas vulpes puulas q̄ demoliūt̄ vineas. ⁊ florētē ortuꝫ eccl'ie calcāt? ſubintrāt em̄ et repūt ex occultis. nec illas deꝑhēdes niſi p veſtigia. Et q̄ ſunt hec veſtigia? Cōculcatō certe floꝝ q̄libet pulcerrimoꝝ. ⁊ cuulſio ſalubriū plātationuꝫ. et q̄ rariſſim⁹ cultor accedit q̄n culpet. ¶Sꝫ q̄ portēto ex hoīb fiūt vulpes. ⁊ q̄ voluptate (dicā poti⁹ malignitate)iſta agūt? Rūdet de nō null' eos forſan tiere ſe detegi. Alios torquet liuor edax/ſi q̄d ñ agūt fiat ab alijs. alios fidei religiōiſq; ꝓtēpt⁹ exagitat. apd q̄s pietas oīs/nō niſi fatua q̄dā ⁊ anilis ſtoliditas iudicat. Reliq̄s nihil hoꝝ/ſꝫ ſola tepiditas deuotōis euomi digna vexat ⁊ lāguidos excruciat. ¶Ue mꝛo ab his ſcādal'. expedit autoribꝫ magꝫ mori. q̄m̄ tot aīaꝝ peuntiū a via dei rei ſūt/quot clā vel palā ſcandalizāt ⁊ pdunt. p̄ſertim dū nō ſinūt paruulos venire ad chriſtū.

Cōſideratio tercia.

¶De laudabili ſtudio eoꝝ q̄ reducūt puulos ad viā que ducit ad xp̄m.

Qui ꝓuerti fecerit pctōrē ab errore vie ſue/ſaluabit aīaꝫ ei⁹ a morte ⁊ opit multitudinē pctōꝝ. Ex ꝟbo trahere potuit Greg. nullū eē deo acceptū ſacrificiū q̄ꝫ zelū aīaꝝ. Q; ſi tanta ſollicitudis inq̄etudie. ſi tot vigilijs ⁊ curis īmortalibꝫ ꝑ media vite picula q̄rūt hoīes ſaluare res vanas iāiā pituraſ. ſi colligere ſatagūt viles terrenaꝝ opū ſarcinulas/q̄s aplus arbitrat̄ vt ſtercora. Et dū hec agūt/laudāt̄ vt induſtrij vt diligētes vt officioſi ⁊ vtiles rei publice. Uidete oꝛo q̄ſta ē vel inertia vl' infidelitas ꝺ aīaꝝ īmmortaliū ſalute nō curare xp̄ianos. immo q̄lis ē illa impudētiſſima p̄uerſitas/eos inculpare/vꝝſq; nūc apt̄ſ. nūc occult̄ſ ꝓpedire. q̄ puulos ducere ſatagūt ad xp̄m ne coꝛruāt ī baratꝝ. ¶Sꝫ optune ⁊ īmportune dieb⁹ feſtiuis ⁊ pfeſt̄ extrahit aliq̄s bouē aſinū a fouea ⁊ luto/⁊ nō ꝓhibet Quarōne coarguit̄ aliq̄s tāq̄ ī poꝛtun⁹ et ſtolid⁹ ſi iugi ſtudio oīq̄ tpe trahere conet aīas ad xp̄m. aīas infixas ī limo profundi vicꝭ obrutas/catheuatas pctis. vinctas ī mēdicita te ⁊ ferro. ¶Quōcūq; pōt facere man⁹ tuain/ſtanter opare/iubet Salomon. Et rurſus. mane ſemia ſemē tuū. ⁊ veſpe ne ceſſet man⁹ tua. q; neſcis q̄ magis oriat̄. hoc aut illud. etſi vtrūq; ſil' meli⁹ erit. Cōtēnūt amatores reprobi verba quelibet hoīm dū male cupitis fruant̄ amoribꝫ. ⁊ zelatoꝛ xp̄i ad leuē flatū vocis cuiuſlibet velut admote trepidabit arūdinis vmbrā. ¶Spūales dom⁹ dei. templa ⁊ ſacraria ſp̄ūſſancti viuētia/ciuitates ſāctoꝝ. regna celeſtia i terris paſſim ſuccēdūtur/rapacibus ⁊ infernalibꝫ flāmis oīm viciꝝ/⁊ opitulari nr̄a lēteſcet inertia. ¶Porro quātis extollerent̄ fame p̄conijs. ⁊ medicus gratis ingerēs opas ſuas ſanādis egrotis. ⁊ aduocat⁹ ſine q̄ſtu patrocinās. ⁊ artifex oīs ſue artꝫ vtilitatē nil ꝛtribuētibꝫ ipartiēs? Qualis igit̄ erit inter xp̄ianos nō iuſticia ſꝫ inſania/ſi medic⁹ ſpōtane⁹ aīarū aduocat⁹ ⁊ artifex ſaluris earū/inculpat̄. exibilatur. ꝓhibetur ¶Paruuli nominatim tot quotidie peſſimis alloquijs vrgent̄ ad malū. et null⁹

vltro ꝓtradicit. nec ꝥtutū partes agit ꝑ incitamentis ad bonū. ¶ Deniq; paruuli dira fame spūs excruciati/petunt panez. ⁊ nemo erit q̄ frāgat eis/quinetiaz obstabiť frangentibus. ¶ Nō ita docuit xps. nō hec egit. Nā in ꝓgregādis animaby compauit se gallinę. qua nullū aliud aīal erga fetus suos (vt August. ait) magis infirmať pietate. demittuntur ale. plumeq; birte fiūt. rauescit vox querula. obliuiscit ipsa cibi. ⁊ incredibili supᵘ vires animositate pullos tueť Et nos qui xpi sectatores dici volumus/in ꝟ ope torpescemus. obseruabimᵘ tpa. mēsiby totis quiescemus: absit ¶ Inueniunť aūt modi plures reponēdi puulos in via ducēte ad xpm. Unᵘ ē pdicatio publica. Alius ammonitio secreta Aliᵘ magistralis disciplinatio. Reliquus et hic xpiane religioni ppriᵘ ē ꝓfessio. ¶ Sentiat alius q̄d voluerit. ego i ſplicitate mea iudico ꝓfessionē (si mō recte facta fuerit) esse directricē efficacissimā ad xpm. ¶ Alpiūť em pēa morbi pctōrū ītimi/si docte. prudēter ⁊ morose pscrutatus oīa fuerit/cōfessor obstetricādi sciam habēs/ad educendū ex anīa colubꝝ tortuosum. et ad ejciendū virᵘ pestilens a corde. quo manēte nullius vnq̄ paruli spiritus crescet in xpo. sed iugiter morbidus et lāguidus. immo penitᵘ emortuus ⁊ sepultᵘ iacebit in sterq̄linio pctōꝝ. Ac pinde nullū opᵘ vite. nullū motū ducētē ad xpm/pduceret ex se. ⁊ sanies ꝑ sanguīe ꝓcresceret. dū spina peccati ꝓfixa maneret ī vulnere. ḋn etiā misera cōsciētia stimulis mortis introrsus exagitata oberrās raperet/aliorsuz ꝑ vias difficiles ⁊ adinuētiones desideriꝝ mortiferas. ¶ Addo q̄ alibi nulla pōt fieri monitio accōmodatior q̄ ī ꝓfessione/nulla ꝓferri medicīa aptior egritudinib⁹ vicioꝝ. Et vbi queso pōt adhiberi pseruatio cautior ꝑ futuris. ¶ Altuero fatebiť aliq̄s ita se hz̄e. sic tū fatebiť/q̄ nō nisi semel ī anno vel ad multuz q̄ter/opᵘ istō circa cūdē puulū exerceri cōgruat. Ad qō nouissime rñsuz ē/dū de diligētia mūdanoꝝ ꝥmo habebať. q̄ꝟ q̄ꝟ nō obsistimᵘ isti snīe velut q̄tidie suadeamᵘ eūdē cōfiteri. Utinā vl semel ī anno puuli cōplerēt vnicā debita ītegritate cōfessionē. Sed qm̄ multi sūt/⁊ tps illud pasce brevissimū ē/vt nō vacet curaťs et spāliter penitētiarijs/inquirere sufficiēter ad fundū ō oīb⁹. expedit vt quilibet parvulorū (imo necesse ē) semel recenseat cū prudēti ꝓfessore totū vite sue decursū. nō in trāsitu. neq; strāgulato ore. sz diutine ⁊ perfecte. ¶ Resultat exhinc triplex ꝓfectus. In puericia siq̄dē multi seducti plᵘ q̄ꝟ diabolica rabīe/multa faciūt vl patiūť enormia nefandaq;/q̄lia vel loq̄ nesciūt vel nō audēt/nisi pmoniti ⁊ interrogati de q̄by tūc edocētur. ita tū ne mala nescita male doceanť. nisi forsitan cū detestatōe vehementissima si ita res inciderit ⁊ fundit⁹/expurgāť. Scdo sciūt p futuro q̄ ⁊ q̄liť ꝓfiteri teneť. instruūť q̄z nil ī ꝓfessiōe mētiri vl celare deiceps/Tercio q̄tātur suauiᵘ ī ꝓscientia/dū ad pterita delicta postmodū ī grādeuiori etate verecūdiᵘ cōfitēdividēt se nō astrictos. ⁊ q̄ ō ptāte ⁊ discretōe ꝓfessorꝭ nulla postmoduz scrupulositas exoriť. nec ad supiorē remittunť. Heo puos hos fructᵘ eē iudicabit q̄ coguerit q̄ta ē vis tyrānica pudorꝭ ī q̄busdā. ⁊ plᵘ ī femis. qñ p serti horrida ipoq; etiā cogitatu abominabilia facta/miserā aīaz ꝓstupuerūt vsq; ad ꝥti cē siť cū corpe. Quisq̄s hec scire potuerit/sat tebiť opinor fere nō minᵘ cē si tales apiāt os ad ꝓfessiōz ītegrā/q̄ꝟ si naturalr muto reparet vox ad loquēduz. ¶ Dicet aliq̄s mihi vel alti opas suas circa puuloꝝ monitiōes ⁊ cōfessiones īpēdēti Stulto labore ꝓsumerꝭ. cur ita: Quia nimiꝝ vel fingūt vl mētiūtur. vel mox recidūāt ad vomitū. ¶ Sz rñdemᵘ ꝑmo ad vltimū. q̄ grādeuis etiā/vt plbyterꝭ/q̄tidianᵘ ē redit⁹ ad pctm̄. Nec ꝓpter ꝟ desinūt cōfiteri. Nūquid sentinā nauis exhauriēs idcirco deserit opᵘ. q̄ redit tātundē aq̄ q̄ꝟ tū expulerit. Pugnamᵘ ꝫ vicia (ait Seneca) nō vt vincamᵘ ꝫz ne vincāt. Si quotidie manᵘ sordidanť/nō minᵘ abluimᵘ illas. q̄ et si red ēāt/sordes ñ ea tenacitate coherescunt Pozro mētiri nōnunq̄ aut celare se puulos nō ignoro. ī ipo pīertim aggressu cōfessiōis Utinā nec adultis hoc adesset viciū. sed pedetētim extorqueť ꝥitas cū bonis monitionib⁹. cū interrogatōib⁹ artificiosis sedulisq; Et si nō tūc vel subito/fiet hoc ī posterū dū inualuerit timor dei ⁊ corū carnes ꝓfixerit. Q, si q̄ſdā ōsperserit de⁹ ita vt eos corrigere possit nēo. put sapiēs loq̄ť. nihilominᵘ plēs emēdātur/etsi vel sic sola aīa ī mēse vel anno saluatur/ñ pdita ē occupatō. charitas opiet mltitudinē pctōꝝ. ¶ Quisq̄s igiť mēor ē delictoꝝ iuuētutꝭ/suet⁹ alioꝝ plīmor sicuti mihi consciᵘ sum/efferueat ad opus ꝟ qō regit pctā. ⁊ tegēdo remittit. cōuertat impiū ab erroze vie sue. ⁊ liberat animam eius a morte. Uos ꝓcipue rectores ⁊ ꝓceptores puuloꝝ disciplinā erga eos sedulā conseruate. Hoc

cñ bona fide ⁊ pia fraternaq; deuotõne/ nõ q̃si iubẽs aut de vobis aliꝫ sentiẽs ꝓmoneo. Ipsos q̃z nõ dico non prohibete venire ad xp̃m sz ducite¶Et qm̃ nullũ aĩal facilius q̃z puulꝰ a puulꝰ mutua cõtagione ledit/ vĩm sit studiũ circũspectõe vigili ꝓspicere/q̃s ex numero discipuloꝝ vioꝝ praue fedeq; sit infectꝰ. Unica p̃ua pecꝰ inficit omne pecus. Et vntꝰ adolescẽtis sordidi mores plẽs ex ꝓsortio sanos inq̃nant. Cũ puerso puerteris denũciat ꝓpheta. Et de q̃busdã ait. Cõmixti sũt inter gẽtes ⁊ didicerũt opa eoꝝ ⁊c. Q3 si furta etiã modica opũ tpaliũ dũ sentiretꝭ fieri/cauta inq̃sitõe ⁊ sollicitudine prohiberetꝭ vel corripiẽdo vel eiciẽdo culpabiles. Attẽdite q furtũ aliud nulluz damnosiꝰ/ nullũq; execrabiliꝰ sacrilegiũ/q̃ tollere p̃cios puulozaĩas. q̃ tẽplũ dñi scm̃ (qđ ipsi sunt) puersis seductõibꝫ violare. fedare. demoliri. subuertere. Quãobrẽ vicios os etsi nõ oẽs eiicere potestis(Sp eñ bonis mali ꝓmixti sũt) Illos saltẽ notate/q̃ nefãda pnicie palã nocẽt ceteris. Sed dicetiꝭ. Tales nulli sũt. nullos inuenimꝰ ⁊ Utinã nulli. vtinã vel solum pauci. Alt vereor ne aliꝫ ꝓpertũ habeatꝭ/si diligẽtie vĩe oculos ad hãc rẽ studueritꝭ apire. Et certe fieri poterit/ vt vnius publica correctio plũmos deinceps a peccãdi libertate cõpescat. ⁊ taliter peccãdi/qualiter nec apte nominare pudor sinit Discedẽt fortassis ab illiꝰ regimie q̃ hoc egerit nõnulli dicẽtes. q̃m durus ẽ hic homo. Sed sperãdũ ẽ tũ ĩ diuina puidẽtia. tũ ĩ bona fama eiꝰ inde secutura/q̃ alĩ meliozes ⁊ numero plures subintrabũt Nihil cñ ꝓtute amabilius. nihil qđ magis alliciat ad sui consortiũ.¶ Deniq; monitos oẽs volumꝰ cautos eẽ /ne q̃buslibet improperare valeat puuloꝝ aliquis ꝟbũ prophete. In via hac q̃ ambulabã/ abscõderũt supbi laqueũ mihi. Et rursus. Juxta iter scandalũ posuerũt mihi. Quo pacto sicꝫ impediendo. s. eoꝝ aliquẽ/vel adiutozes suos/ne ꝟbũ compleaꝫ dñi quo ait. Sinite paruulos venire ad me ⁊c.

Cõsideratio quarta

¶De apologetica pro bacl'o mee defensiõis ⁊ simul exhortabiꝫ puulos p me indignũ venire ad xp̃m.

Bi Ejoccupatꝰ fuerit hõ ĩ aliq̃ delictos/vos q̃ spiritales eiſt/ hmõi istruite ĩ spũ lenitatis. ꝓsiderãs te ip̃m ne ⁊ tu tẽpterꝭ.¶ Exptissim̃ moꝫ fuit q̃ dicit. Ars artiũ ẽ regimẽ aĩaꝝ. Quãq; ita nihil sine arte nostri tpis hoies ⁊ sacerdotes attẽptare p̃sumũt/⁊ ceci cecos ducũt. Jõ si ruina multiplex ĩmineat/q̃s ãmirabiꝫ? Ado iã indignũ videꝫ apõ multos/ si q̃s ex theologis/aut famatꝰ ĩ lr̃is/vel eccl'iastica dignitate p̃ditꝰ/ad hoc se opꝰ inclinauerit/ p̃sertim circa puulos. Qđ mihi(qz ĩ talib⁹ esse putoz momẽti alicuiꝰ)ĩ fabulã ⁊ improperiũ cesserit. Et sane mihi videnꝫ discipuli dñi adhuc tũc celestiũ paq; capaces/bac insipiẽtia laborasse/ prohibẽtes puulos offerri xp̃o. reputãtes vicz ĩdignũ eẽ si tãtꝰ mgr̃ ⁊ doctoꝝ eoꝝ xp̃s /huic hũilitati subiaceret. Cõuincit aũt ipsos sic sentiẽtes/tã exẽplũ xp̃i q̃ ꝟbũ premissũ apl'i. Jn q̃ vult alioꝝ instructozes esse spũales/⁊ spũ lenitatis ꝑditos. ⁊ cõsiderantes seipsos ne tẽptenꝫ. Tales ꝟo q̃z rari sint cogitare stupoz ẽ. Da mihi aliquẽ ⁊ dicaz q̃ spũalis ẽ/qui spũaliter oĩa dijudicet. q̃ didicerit ex eis q̃ passus ẽ cõpati. q̃ querat non q̃ sua sunt/sed que Jesu xp̃i. quẽ totũ repleuit charitas. hũilitas et pietas/vt nullũ ĩ eo locũ vanitas ⁊ cupiditas inueniat. cuiꝰ cõuersatio ĩ celis sit. q̃ tanq; vnꝰ ex angel'i dei/nec bñdictõe nec maledictiõe moueaꝫ exẽplo eorũ. neq; ex misterio occupatõis sue inferiorꝭ supna deseraꝫ. nec sordes ꝓtrahat pestiferas Alioq̃n q̃d sibi ꝑderit si vniuersũ mũdũ lucreꝫ/⁊ aĩe sue detrim̃tũ patiaꝫ? nõ audiẽs inbentẽ. Miserere aĩe tue placẽs deo. Tal'denicq; q̃ nullis stimuleꝫ aut alliciaꝫ formis coꝝ. sed abstractꝰ ĩ sublimi arce rõnis/ĩ sola aĩaꝝ ꝓspicaci q̃litate ꝟseꝫ. Quãdiu cñ ista tibi deerũt/⁊ repẽte vel suspitõibꝫ inq̃etaberꝭ. vel nimis terreberꝭ/vel gl'ia turgesces. aut ꝟctus eris ĩfamia/carnal'es nõ spũal'. necdũ satis idoneꝰ q̃ alios ĩstruas in spũ lenitatis. Quo fit vt ad hoc res redeat/vt ĩculpari potiꝰ de temeritate q̃z de nimia hũiliatõe debuerim/dũ officio spũaliũ viroꝝ memet ũmisceo/volẽs puulos instruere poccupatos impetis tanq; si testudo terrestris se pẽnatꝭ auibus cõsociet.¶ Sed q̃d agã? Sẽtiũt aliꝫ q̃dã ex hoibꝫ etiã beniuol'. Cõminãꝫ vel mihi vel puulis ne accedant ad me. ⁊ ꝟ alia multiplici rõne signãter q̃druplici id arbitrantꝰ recte facere. Allegãt q̃ppe dispartatẽ moꝫ mihi cũ puulis. Allegãt officij dignitatẽ occupandã ad maioza. Debinc causanꝫ loci ⁊ tẽporis ip̃portunitatẽ. Postremo metuũt rei ĩsuetudinẽ ab emul' calumniabilez.¶ Altuero tractemus pauca de singulis. Dicunt ⁊ rez

ē/magnā cē disparitatē moꝝ debitorū mihi ad moꝛes puuloꝝ. Nihilomin⁹ si pdesse vo/ luero/vt meos moꝛes suis ꝓtemperem ꝛ ad sublevandū iacētes/altiorē me deprimā ne/ cesse ē. Nō bñ ꝓueniūt nec cadē sede moꝛan/ tur maiestas ꝛ amoꝛ. Attñ sicubi deest amoꝛ ḋd pderit īstructio. dū nec libēter audient. nec dictis credēt/nec impatis obediēt. Qua re maiestatē optet oēm exuere. ꝛ p puul' puu lū se facere. seclusis tū vicijs et ꝓiecta lōge oīs impudicicie nota. Adde q̄ naturā ē cō tumacē/testat' Sene. magꝭ ducit q̄s trahit. Habet ꝓterea ꝟ ꝓpꝛius generosa īdoles (qđ ꝛ irrōnabiles ꝛ bestie ꝛ aues docēt) vt blādi cijs q̄s terroꝛibꝫ magis capiat' deflectaturq̄ Deniq̄ puuli verecūdissimi q̄ pacto detege/ rēt pctā sua turpia apud eū quē vel odirent vel timerēt. Apud eū rursus q̄ nō ꝓius eis ꝓsuasisset se eis fidū esse. benivolū. secretū et amicū. hoc aūt ꝓsuaderi neq̄bit/si nō mode/ ste arriserit ridentibꝫ. cōgratulet' ludentibꝫ. collaudet studia coꝛ bona/si nō vitet acerbi tatē ꝛ pvicia ī increpatōne sua cū omni leni/ tate ꝛ māsuetudīe/ita vt nō odisse eos ſz fra/ ternaliter dilexisse sentiat'. Propter ea tollens cōdescensionē affabilē ꝛ comicā a viro cū p/ uulis vt efficaciā sue confessionis ꝛ ꝓmoni/ tionis evacuet/ꝓsequēs est. ¶ Persuasuꝝ sa ne habeo sic egisse olī ap'lm. Alioq̄n quō fa ctus fuisset oīa ad oēs vt xp̄m lucrifacere ret. si puulos excipias/ad quos non fact⁹ sit puul⁹. Qua autoꝛitate ꝓterea mādasset pa/ tribꝫ de filijs humane tractādis/neq̄ ꝓuo candis ad iracundiā/ne pusillo aīo fierēt si paruuloꝝ velut indigna hoꝛruisset consoꝛ tia ¶ Sed q̄d argumētis nitimur/cū bocijꝫ ab ap'lo exp̄ssum sit. Facti sum⁹ īnāt paruu li in medio vestrū/tanq̄ si nutrix foueat fili/ os suos. ¶ Ponderem⁹ iterū obsecro qua ra tione iubet ap'lus īstruere p occupatos ī de/ licto aliquo in spū lenitat'. Et videamus si ꝟ nō ꝓus egerit ꝛ docuerit legislatoꝛ noster xp̄s. Cū em̄ proclamās inuitasset. Venite ad me oēs q̄ laboratis et onerati estis. sub iunxit ꝓ re ad hec necessaria. Discite a me q̄ mitis sum ꝛ humilis coꝛde. ¶ Plura in vetu stis patrū hystoꝛijs ad hanc rē traduci pos/ sent testionia. In q̄bꝫ nihil ira efficat ad coꝛ rectionē emendationēq̄ multoꝝ repertū ē/ quēadmodū ē lenitas. Nihil em̄ hoīm me/ lius ē facilitate ꝛ clemētia ait comicus. Nō ne Johānes ille diuinoꝝ ꝓfet⁹ ꝛ ꝓceptoꝛ secre toꝛ latronis ꝛ homicide pditissimi manum oscular⁹ ē vt eū lucrarē? Quis egregiū do/ ctoꝛē Augustinū tāq̄ syd⁹ aliq̄ benivolus acc̄sīuit eccl'ie? Ambroſi⁹. Qua ꝛture? vti/ q̄ benivolētia ꝛ mititate. Cepi īnāt Aug⁹. de eodē cepi amare hoīez/nō vt doctoꝛē ve/ ritatis/sed vt hoīem benivolū ī me. O prudē tissimū ꝛ vez dei sequacē Ambroſiū. Nō di xit augustino tūc pestiferis opiniōibꝫ ī flato. Recede a me. pcōꝛ es. hereticus es. blasphe m⁹ es. Quāto min⁹ hec ꝛ sil'ia de puul' fideli bus ad eū ꝓcurrētibꝫ ira ferueſcēs vomuiſſz ¶ Poꝛro si recogitem⁹ q̄ nihil erat locopibus xp̄i vacuū ꝛ sniaꝝ maiestate carēs /iudicabi m⁹ ip̄m nō mediocrē rē ītēdisse/ dū vocabat paruulos ad se/cohibēs discipulos charissi mos phibētes eos Debīc eos accedētes/ am plexabat' īponēs eis man⁹/ꝛ bñdicebat eos/ Et o p̄jssime iesu/ q̄s vltra p⁹te ꝟecūdabit' eē hūil' ad puulos. Quis tumescēs ꝛ elat⁹ ō sua vl' magnitudīe vl' scīa/ puitatē deinceps puuloꝝ/ignorātiā aut imbecillitatē audebit aspnari/qñ tu qui es deus bñdict⁹ in secula ī quo sunt oēs thesauri sapiētie et sciētie dei abscōditi/vsq̄ ad castissimos puuloꝝ am plex⁹ btā brachia māsuetus inclinas atq̄ cir cūligas. Procul g. procul erbinc oīs elatō. seoꝛsū sit indignabūda q̄libet puuloꝝ effu/ gatio: vincit' hoc insigni exēplo xp̄i nr̄i. hūa nitas illa humilis ī Socrate a pḣis collau data. q̄ nō erubescebat post curas publicas/ laxare animū ludēdo cū puulis arūdine etiā cruribꝫ supposita. O si vidissent eū cathōes censoꝛū nr̄e etatis/quali cuz cachinno deri/ sissent. q̄s non ita laxam⁹ ad paruulos col ludēdi licētiā/vt ñ abhoꝛrēdā proclamem⁹ oēm ī gestu aut ꝟbo vel tactu petulātiā aut impudicicia. Rursus alia rō ē hūiliationis sue ī obsequio dei/sicut Dauid saltās añ ar chā totis viribꝫ ꝛ nudat⁹. et vilis ī oculis su is celebrat'. Alia rō dū querit' sola mētis re/ creatio. Prima sp optima ē/ꝛ vix excessū re/ cipit. nec video vbi aliē locū habeat ꝓgruen tiorē illud eccl'iasticū etiā a Tull'. i ō officijs' approbatū. Quāto maioꝛ es hūilia te ī oibꝫ Hinc xp̄s statuto puulo coꝛaz discipul'/q̄bꝫ hāc hūilitat' ne ꝛmaz ꝟbo et exēplo īculcare volebat. Qui maioꝛ est int' vos erit sicē mioꝛ Et rursus i loco quē tractam⁹. q̄s nō rece pit regnū dei velut puul⁹/nō intrabit ī illud ¶ Ecce coꝛaz deo q̄ nō mētior. pl'es audiui a triēnio ꝓfitētes puulos/ꝛ q̄sdā coꝛū gran/ diusculos. q̄ fatebant' se nunq̄ pctā sua suis se dicturos alteri/nō sic eis condescēdenti ꝛ

diligēter īterrogāti/īstāte etiā mortis articulo q̄tūlibet dānari debuissēt. Agnosce ḡ q̄d efficacie lateat ī ipsa condescēsione benigna. Et q̄d opeꝛ īterrogationuꝫ admonitionūq̄ discretio cauta ꝛ sedulitas artificiosa. magis ꝓfo ī his dei ⁊tus īuocata. spata ꝓpiaq̄. Quosdā ꝓterea noui viros exptos q̄ tā a mltis annis ꝓfessionū auditoꝛes fuerāt/ꝓtestāres se vir aut nūq̄ repisse aliquē certꝫ īsecrū vicijs q̄ prius illa cuiq̄ alteri detexisset. Nec id adhuc fecisset nisi magna circūspectionis ꝛ lenitatis spūalis arte/cepissent eos et pia q̄dā fraude vtiliter circūueniſſent. Qua sup re/quedā alia scꝛpsisse me memī ꝛ ad vicinoꝛū cognitōꝫ pcipue taliū nup vn⁹ editus ē D īn gallico tractatulus. ¶ Expediamus nos breuius ī relictis triby calumnijs. Hā q̄ allegaꝛ dignitas officij mei aut etiā grad⁹ magistralis/iā satis factū arbitroꝛ. Oꝫ aūt supadiꝛ/meā occupationē ī maioꝛibꝫ esse debere. Nescio ꝓfus si quicq̄ mai⁹ eē ꝑt in q̄ parui tas mea ꝓficere valeat q̄ deo dāte virtutꝫ a fauciby canis infernal⁹ ꝛ ab ipsis gehēne poꝛtis/aīas eripere. ꝛ tales puuloꝛ aīas/q̄si plātare aut rigare partē nō indignā hoꝛti ecclesiastici. paruulos loquoꝛ ꝑsertim in studio/vt eis det incrementū xp̄s. Sed asserūt me īn p̄dicatoꝛibꝫ publicis ista magnificēri⁹ operatuꝫ. Jd quidē forte pōposi⁹/sed meo iudicio nō efficacius neq̄ fructuosius. Cōfudit ꝑdē ipe xp̄us supbiā nostrā. que nō vult nisi multos habeat auditoꝛes os suū apire sapientie/q̄n cū mlt̄iercula samaritana ꝛ sola diuturno sermone ꝓfabulat⁹ē. Nullo pacto tñ abnegauerim ea me irrōnabilit̄ dimissuꝫ eē q̄ necessitatis sunt ī officio cancellariat⁹/dū illi indign⁹ defuio p q̄ralibet vtilitate secutura in alijs. Sꝫ vbi cessat necessitas(vt pleruq̄ cessat)q̄s occupatoꝫ meā tā salubꝛē inculpabit/q̄n me tūc fore vel ludentē vel ociā tē coarguere p̄sumeret nemo? ¶ Amplius ō loci ꝛ tp̄is īportunitate que tercia ē calumnia/quedā rñdim⁹ī ꝑoꝛi ꝓsideratōe. q̄s q̄s locus aptioꝛ ꝛ ab omni suspitōe remotioꝛ esse nō possit q̄s publicus ī eccl̄ia. Hoc cuitat puerbialē illā notā. Qui male agit odit lucez. Fit q̄z iussio xp̄i vt luceant opa vestra bona coꝛā homib⁹. ꝛ sit lucerna ei⁹ posita sup candelabꝛū. Oꝫ si scandalizaṅ aliqui interp̄tātes hoc ad pompā vel inanē iactantiā. glorī unculā. hypocrisim vel papelardiā vl̄ aliud hm̄oi. viderint q̄d dicāt ꝓfecto scandalū tale ē acceptū ꝛ nō datū. phariseoꝛ nō pusilloꝛ/ac ꝓinde ꝓtēnēdū. q̄m neq̄ act⁹ neq̄ locus ꝑfert ex se aliquā spūalis ruine occasionē. Poꝛro nil mirandū si radi⁹ boni opis. q̄ sanis gratissim⁹ē. sit lippis liuidis aut inflatis oculis odiosus molestusq̄. Christi bonus odoꝛ sum⁹ acclamat apl̄us. Sed quid subiūgit. Alijs quidē odoꝛ moꝛtis in moꝛtē. Alijs aūt odoꝛ vite in vitaz. Letet quisquis attenderit q̄s multa est messis dñica et oparij pauci(de oparijs loq̄r idoneis. Haz alij innumeri sūt ꝛ fruges cōsumere nati/ait Oꝛaci⁹)videbit q̄ null⁹ dies nulla hoꝛa nullus locus ab hac opatione secludi deberet. ¶ Postremo ꝓ quarta calūnia nō īficioꝛ rē p me aggressam apud p̄decessoꝛes meos fuisse īsolitā/comicū me solaꝫ puerbiū. su⁹ cuiq̄ mos ē. Si nō liceret cuiq̄ aliquid p̄clare nouitaꝫ arripe male iret respublica. imo iā nō iret sꝫ liberi⁹ coꝛrueret. Neq̄ tñ ē istud negociū ꝓfus insolēs vl̄ extraoꝛdiariū/si ō licētia ꝛ mādato ep̄i dioc̄esani q̄ est dñs messis sue/q̄dā deputenꝫ ad messez hāc. nūc hoc nūc illo mō colēdā. Sed ꝛ si licentiā hāc q̄sierī/tutaꝫ me illa xp̄i sentētia. Rogate dñm messis vt mittat oparios ī messez suā. Jtidē Esaias protegit qui petenti quē mittā ꝛ q̄s ibit nobis. Dixit. Ecce ego sū/mitte me. Nihil ē eī in actꝫ istꝫ meis quicq̄ vl̄ irregulare vel illegitimū. q̄ superioꝛ potestas accessit/ꝛ quia nullus paruuloꝛ audire p̄sumpsi/sicut nec facere propono absq̄ p̄ceptoꝛ sub q̄ ī foꝛmaṅ noticia. Deniq̄ nō pua cura scholaꝛ ꝛ scholariū parisius cōmissa ē/saltem in multis/cācellario eccl̄esie parisiēn. tū iure officij. tū de mādato apostolico. Quid ꝓ cura hanc magis decere potest q̄s religiosa bonoꝛū moꝛū disciplina. ¶ Sꝫ repetētes amici quod dictū est. Calumniabaṅ inquiunt aduersarij/nouitatē istam vel de curiositate vel de fictione vl̄ de infructuositate vel ō nimia leuitate aut aliquo hm̄oi. Hec non mihi noua sunt. O amici charissimi Oīa dū p̄cogitaui ꝛ mecū ipse pegi. Hā qual⁹ vn q̄s fuit actio homis cogniti/que vel rep̄hensione vel sinistra aut stulta int̄p̄tatōe caruerit. Obsecro tñ p illā quā exꝑectam⁹ salutez ꝛ obtestoꝛ coꝛā pauēdo tribunali iusti iudicis dei. q̄m nemo nouit q̄ sunt hoīs nisi spirit⁹ homis q̄ in ipso est/quatin⁹ iuxta regulā christi. in hac re a fructibus meis me cognoscāt. Et si quid in doctrina vel opatiōe/falsum impudicū nefariū ve dep̄henderint/nō refugio/iudicer tūc lup⁹ rapax in vestimēto

ouiū. Si autē fructus opis boni cernuntur extrinsecꝰ. nō damnē postulo arboꝛ intentōis de malicia intrinsecꝰ. Alioq̄n peccatū incurrīt temerarie dīudicatōnis fraterne. ⁊ scandalū ponīt paruulis q̄ꝛū aduētus ꝑ ad christū nōnunq̄ impedīt. Portabit q̄sq̄s talis erit onus suū ī posteꝝ/ego liberaꝰ extitero. Et aīaduertāt p̄coꝛ obꝛuatoꝛes mei q̄ntū fiducie gerat animꝰ meꝰ in hac causa sibi bñ ꝓscius q̄ī ipos etiam tot paruulos (quoꝝ ꝓditio est. nil facile celare) testes habeo ⁊ inuoco. Sꝛ hec hactenus ad alios. ¶ Nūc ad puulos ꝙuersus/ £ eos (sapiētie ꝙbis ꝓfidens) exhortaboꝛ. vt si q̄s paruulus ē veniat ad me. nihil erubescat. nihil trepidet. nihil exhoꝛreat. Audiat q̄squis ille erit bona saltē quedā monita exoꝛe meo. si idipm arrogo mihi. Jure meo id possum nō in me sed ī dño. Jnducā ad bonū si potero. noīatim int cetera ad recogitādū omnes annos suos ī amaritudine aie sue. Et ad scopādū spiritū suū scopa lingue ꝓpꝛie. Ad ß tñ vel aliud nullū cogā iniuriū. ¶ Poꝛro nihil de tacēdis inq̄ram/neq̄ psuadebo. īmo ꝓhibebo socioꝝ vl alioꝝ secreta ꝑdere. Nullꝰ. insup suspectā habeat fidē meā ī obseruādo tā signo q̄ ꝙbo sigillū ꝓfessiōis integꝝ. Scio q̄ntū ꝓuilegiatū est. Uelle vt ꝓfessi tāta se et me discretōe celarent/neq̄ ꝑ q̄sdā inducerēt ad oppositū/curiositate praua famaq̄. ¶ Sꝛ exrimescet aliq̄s penitētie austeritatē. Uane ß. q̄ nullā nō vltro sustinēdā īpono. Da lo exēplo Guilhelmi parisiēsis /cū par ūa penitētia volūtarie ꝓlēda mittere homines ad purgatoꝛiū/q̄ cū inuita nō faciēda ꝓcipitarei infernum. Quisq̄s aderit petōꝝ suoꝝ q̄q̄ grauissimoꝝ ꝓscius/dicat cū Dauid nil omittēs. Peccaui. Poꝛ subiūgā. Peccatū tuū trāstulit a te deꝰ. nō vltimū in penitētia punctū habuisse credi derim si pfecto oze abomiata ē iniq̄tas. ß est ad vomitū ꝓfessiōis deducta. ¶ Alius fortassis estimabit me eū osuꝝ vl spreturū postea cuiꝰ scelera coguero. Certe nihil mi nꝰ. amabo eū potiꝰ vt filiū in christo carissimū. vt eū pterea quē timere deū/⁊ bonuꝝ purgatūq̄ factū sciuero. vt eū subinde quimee fidei se ita totū cōmiserit. vt ea ꝑderet mētis vulnera indecoꝛa. q̄ carissimis foꝛte parētibꝰ nequaq̄ oñdisset. Et ita sentio ī coꝛde meo (scit ꝙitas) q̄ dulciꝰ afficioꝛ at q̄ māsuetiꝰ ad illos q̄s e magnis ⁊ gūibꝰ criminū piculis eruditos esse ꝓspicio /q̄ ad alios minus saucia tos. Nullas deniq̄ vindicatōis aut odīj reliq̄as vnq̄ in aīo residere pmiserim ꝑ ꝓfessiōe cuiuscūq̄ delicti. etiā si ꝑpa moꝛs pentū delictū illō esꝛ. Scio tñ q̄ nō ꝑt a cōfessis oīs repēte pudoꝛ abīci. Sed ß neq̄ necesse neq̄ vtile ē. vincet tandē illū pudoꝛē ratio. ⁊ ista interī ꝓfusio ad nō mediocrē pene dimissiōez ꝑficiet. ¶ Lōḡrek aliꝰ ⁊ dicet. frigidꝰ sū ⁊ide uoꝝ. q̄d mihi ꝑdest ꝓfessioꝛ. Et sane esto ita sit. tanto diligentiꝰ accedere q̄uenit ad ignitū eloquiū dei vehementer. Accede ad hūc ignē calesces plꝰ satis. Uideo sepe mꝫtos frigidos in initio. qui etiā colloquiuꝫ tale sup actibꝰ suis vel hoꝛrēt vl ridēt. ⁊ discedūt calētes ꝓsolati ⁊ vbertī flētes. ¶ Obtigit mihi crebriꝰ talꝫ mutatio. Olim q̄ꝫ circa soꝛoꝛes germanas. dū eas ad celibatum ꝑpetuū inducerē. tale aliq̄d carnale patiebar. turbabat nōnunq̄ me ⁊ ratiōes meas oēs tumultus vulgarꝫ ꝓsuetudis. insolitū mihi ꝑponebat id qđ agere moliebat mea deuotio. Fluctuabā ⁊ nutabā. ⁊ pene q̄ꝛebā dissoluere sctitatē ꝑpositi ac retro pedē flectere. Quousq̄ tādem deo ꝑpicio ꝙertebā oculos a terra in celuꝫ. a moꝛte hac ad vitā. a moꝛtalitate ad eternitatē. ⁊ ꝓsiderabā in ipa rationis arce ⁊ fidei lumīe. qm̄ vanitas vanitatū ⁊ oīa vanitas. sic respirabam solidabar firmabarq̄. Quo magꝫ hoꝛtādi sunt oēs/vt ß modo/nō populari rumoꝛe vl cōsuetudinis erroꝛe. sꝫ pure ꝙitatis ꝓsideratōe id qđ iustum ē ⁊ religiose factū diiudicēt. nec q̄d animꝰ in p̄senti sentiat/sed q̄d sentire debeat attēdāt. ¶ Ceteꝝ solitꝰ sū nec tacebo/ꝓfessoꝛ mihi spēal ⁊ īstituere ad q̄ttuoꝛ obꝛuāda. Hā q̄ ad crimina ꝑ ceterꝫ detestoꝛ in eis os mendaciꝫs ⁊ piurīs detractōibusq̄ deditū. Manꝰ q̄ꝫ violētas ⁊ rapaces. Tactꝰ deniq̄ libidinosos maxie mōstruosos dānatosq̄ legiby. ¶ Primū obꝛuādū ē vt sūmope sibi caueāt ne deiceps sint occasio ruine ⁊ dānatōis alioꝝ. qm̄ istō est ꝓpriū demōis officiū. Bñ iussum est. Si nō caste/tñ caute. ß ē secrete ⁊ solitarie sine lesiōe vl scādalo cuiuscūq̄. ¶ Secōm ē vt seductos olim ab eis /aut suos ī maliꝫ cōplices studeāt quātū discrete potuerint ad emēdatōez reducere. īmo ⁊ alios ꝑ eis. q̄tinꝰ ⁊ ipi q̄ priꝰ demonū/nūc ꝑ hoc angeloꝝ fungant officiis. ¶ Terciū ē vt si peccauerint de ceto (put est hūana fragilitas) sp

R

ñi adhibeãt tpe ⁊ loco ipz ꝓfessiõis antidotũ. quã nihil eẽ valiturã obtestor iteꝝ ⁊ iterũ/si nõ fuerit integra et sufficiẽter explicãs atqꝫ dinumerãs cognita ꝓfitẽtz pctã. cũ cirẽũstãtijs maxime eis q̃ pctĩ spẽm mutant ¶Quartũ ẽ. Indico nẽpe singul' nõ obligatoꝛie sed exhortatoꝛie sep' vt reneãt facile q̃ndã obstuatõem ꝑ oñi tpe vite sue. taz ꝑ rememoꝛatõe ⁊ q̃dã satisfactõe pctõꝝ integre sil' ꝓfessoꝝ/q̃s ꝑ cautela aliq̃ futuroꝝ. Utoꝛ ꝧo ꝓmũiter ℔ mõ. vt dicãt singulis diebꝫ bis. Pater noster. ⁊ aue maria. sel' de mane ⁊ semel de sero. cũ totidẽ ꝓstratiõibus ad terrã. si ⁊ vbi ꝓmode fieri potuerit Raro aũt muto in ℔ ꝑ magnitudine ⁊ varietate criminũ diuersitatẽ hmõi obstuatiõnũ. qñ vix istud fieret ⁊ ĩ alijs penitẽtijs secretioꝛibꝫ ꝑt scrupulosi' varietas tal' tradi. Q; si in ℔ inocẽtes cũ nocẽtibꝫ exequẽ/ nõ ꝓꝛanꝫ innocẽtes. qz nõ minus obligati sunt q̃ nesil'es eẽnt nocẽtibꝫ/ipe ꝓhibuit manutenuitqꝫ. ¶Hãc ꝧo q̃druplicẽ istitutionẽ ꝑ paruul' metro ludẽs ꝓphẽdi/vt eas altioꝛi mente reponãt. Non ope aut ꝧbis alios coꝛrupis vnqꝫ. Sit satis ipa tibi perditio ꝑa. Si q̃s pdideꝛz monitis actꝫ ve nefandis. Discrete ad rectũ moꝛ reuocare stude. Nõ pudoꝛ obsistat/tua q̃n confessio plene Crimia scita notet. vl' nocet illa tibi. Tu de ꝓfessis gtus/ tu ne recidiues Sig aliq̃ facili/iugit' esto memoꝛ ¶Ad extremũ vsqꝫ q̃ puuli diligitis infantiã: Ut q̃d diligitis vanitatẽ/ ⁊ q̃ritis mẽdaciũ: Uenire fideter. nulle viaz insidie. null' latet anguis in herba. Cõmũicabim' mutuo bona spiritualia/qz tpalia vr̃a nulla req̃ro. Ego vobis doctrinã. vos mihi oꝛõez ipendetis. ĩmo oꝛabim' ꝓuinicẽ vt saluemur. Sic angelos nr̃os vicissim letificabim'/in q̃rum solẽnitate hec scribo. Sic forte. nec iã forte. ſz certa spe miscõiaz ĩueniem' apõ pr̃ez nostz. dũ obediem' voci sue ĩ accessu nr̃o ad eũ. ego ꝓuocãdo/vos exeq̃ndo. Hec derũt pij gr̃e ⁊ deuotõis amplex' ĩ pñti miseria ꝓsolatoꝛũ/postmodũ gl'ie ꝓsũmate ꝑ petua vnitas subsequet. Ad quã nos oẽs q̃ spũ puuli esse debemus/inuitat ipe iesus spũali collocutiõe ⁊ afflatu iugit' inspirãs ⁊ dicẽs. Sinite puulos venire ad me.

Incipit opusculũ

ciusdẽ de cõtractibus ad instantiã ꝓꝛis ⁊ ꝓuentus dom' carthusie in sabaudia. Anno dñi. M.cccc.xx. Mense Januarij.

Incipit ꝓhemiũ

Qui volũt diuites fieri ĩcidũt ℔ ĩn laqueũ ⁊ tẽptatõem diaboli ⁊ desideria mlta ⁊ iutilia ⁊ nociua q̃ mergũt hoies ad interitũ ⁊ pditõez. Radix enim oĩm maloꝝ ẽ cupiditas. quã q̃dã appetentes errauerũt a fide. ⁊ iseruerũt se multz doloꝛibꝫ. Tu ꝧo o hõ dei hec fuge. ¶Hec est apl'ica ãmonitio ꝓformis sentẽtie christi. Non potestis deo ꝧuire ⁊ mãmone. ¶Sz ve filijs adã p' pctõ. q̃s optz trãsire p viã ℈ctuũ ciuiliũ. vbi meũ ⁊ tuũ pstrepũt ⁊ altercanꝫ. Ubi dolos fraudes laq̃os ꝺcepti onis /spgit et abscõdit inñmic'. dũ iniq̃ rebus p̃cia suadet ĩponi. dũ nõ satis attẽdũt hoies qõ ait Guido carthusiẽ. Rõnalis creature vera pfectio ẽ vnãquãqꝫ rẽ tãri habere quãti habẽda ẽ. sicut pluris est aia q̃z esca /fides ⁊ eq̃tas q̃z pecũia. ¶Quo fit vt spũales etiã dei hoies vix euadũt picl'a. licet nolint diuites fieri. licz dicãt ex sentẽtia Habẽtes alimẽta ⁊ q̃bꝫ tegamur his ꝓtẽtisimus. Incũbit siq̃dem eis vl' p se vl' p suos ambulare viã q̃ dura ẽ ⁊ anfractuosa ℈ctuũ/plẽa laqueis. ⁊ funibꝫ circũplexa peccatoꝛũ. ¶Tales igit' q̃d agent. q̃lit' obediẽt apl'o iubẽti. Tu ꝧo o hõ dei hec fuge. Nũ q̃d debuerãt (put alibi loq̃t) extra mũduz exisse. nedũ aio sed coꝛpe q̃ nec fodere valẽt ⁊ mẽdicare erubescunt. ⁊ de altario viuere habẽt. ¶Al tuero ꝓuidit idem apl'us dũ ꝺo ribus ꝧbis ꝓtinuo subiũxit. Sectare aũt iusticiã. Hec est enĩ q̃ ꝓmutatiõem omnez equo p̃cio mẽsurat nũerat ⁊ põderat Justiciã ꝧo docet ipa sapia. ꝑ quã se teste leguz ꝓditoꝛes iusta decernũt. Hinc illa sapiẽtissima salomõis oꝛatio. Mitte sapientiã de celis sanctz tuis. vt mecũ sit ⁊ mecũ laboꝛet ¶Sit ⁊ ipa nobiscũ volentibꝫ inq̃rere que sit via regia ℈ctuũ ciuiliũ ad euitãdas offendiculoꝝ tẽdiculas. ¶Cõmouit ℔ attemptare petitio quoꝛũdã hoĩm dei casuz offerens pplexũ apõ eos q̃s exaudire charitas iussit/et ĩclĩauit sapiẽtia pollicẽs. Qui eluc idãt me inq̃t/vitã eẽnã habebũt. ¶Erunt aũt partitões due. Pr̃ia resoluet matiã ℈ctuũ ad terminos iurz diui ⁊ natural'/sub q̃ntuplici q̃ternario ꝓsiderationuz. Altera sub totidẽ ꝓpositõibꝫ/particularẽ casum q̃ petit' ẽ attinget ⁊ absoluet

¶Finit ꝓhemiũ. Incipit tractatus

Sequit prima pars principalis. Incipit primus quaternarius

Cōsideratio prima

Contractuū bonitatē aut malicias doctrinal' inuestigare volentib⁹ / necesse ē ī primis cognoscere q̄d nois t q̄d rei. q̄d. s. sit Iustus. t de Iustuū speciebus ¶ Tradit ħ Aristo. eē primū t principiū ī omni disciplina siue scientia. qm̄ ignārates termios de facili palogizant. ¶ Pōt aūt Iust⁹ ita breuiter describi. Cōtractus ē commutatio ciuil' legitima. Cōmutatio ponit p genere. Ciuil' addit ad differētiā mutatōnū naturaliū q̄s considerat phia natural'. ⁊ tract⁹ enī spectat ad ethicā siue moralē philosophiam. Subiūgit legitima. i. legi conformis / ad differentiā Iustuū illicitorū vl' illegitimorum. ¶ Inuēta ē aūt commutatio ciuil' p⁹ pctm̄. q̄niā stat⁹ innocētie habuissz oīa coīa. ¶ Rursus commutationū ciuiliū multiplices sūt species. Una ē venditio. altera ē emptio habētes se correlatiue adinuicē. vēditio ī agēte. t emptio ī recipiēte. Locatio t conductio similē habētes correlatōez. Mutuatio actiue t passiue sil' se hñtes correlatiue. Datio liberal' t receptio ḡtuita. Pōt iterꝫ extendi commutatio ciuil' ad mrimonialē coniūctōem maris t femīe. de q̄ nihil ad pīsens. Cōstat igit q⁹ Iustus ē spēs iusticie nedū put ē general' ⁹tus / sz spēal'. t spēali⁹ illi⁹ q̄ dr iusticia commutatiua. Propterea si debeat plena resolutio fieri necesse ē puenire ad diffinitōez iusticie p dīntias intermedias. Uñ q⁹ commutatio ciuil' nō habz fieri nisi p trāslatōez dominij vl' vsus vl' vtriusq̄ / cessāns ē vt sciatur q̄d sit dominiū. t q̄d dñs. t q̄t sūt spēs dominij? Uñ dominiū ptās ē appinq̄ assumēdi res alias vl' vt alias in sui facultatez vl' vsuz licitū fm iura vl' leges rōnabiliter institutas.

Consideratio secda

Contract⁹ exq̄ ē commutatio ciuil' legitima. t legitimū dr q̄ ē conforme legi. necesse ē cognoscere q̄d sit lex. q̄les insup t q̄t sint ei⁹ spēs / fundat vt p̄cedens. Legū nēpe alia ē pure diuīa. alia ē pure natural'. alia canōica. alia pure positiua. alia ciuil' pure t ipa positiua. Sūt t alie mixte ex aliq̄bus p̄dictis legib⁹ ¶ Ignorat⁹ itaq̄ vl' nō considerat⁹ hmōi diuisiōib⁹ t diffinitōib⁹ nō p̄t hīi certa t pfecta resolutio notificās diffinitiōz Iustus. Quid p̄terea dicat meū. q̄d tuū. neq̄ p cōns q̄s Iust⁹ sit licit⁹ vl' illicit⁹. licit⁹ vl' illicit⁹ inq̄z ō se vl' suo gñe / aut ex sol' accñtalib⁹ circūstātijs q̄ ñ cadūt sub arte Sz qm̄ alibi tradita ē sub p̄dicamēto ista resolutio illā ad p̄sens nō repetimus.

Cōsideratio tercia

Contractuū diuisio spēs t sufficiētia sic hīi p̄nt t expedit agnoscere. Aut enī p Iustū trāsfert dominiuz aut sol' vsus. ¶ Si primo mō. ħ ē duplicit. qr vl' fit mediāte p̄cio. t sic sunt due species correlatiue. emptio t vēditio. Vl' fit sine p̄cio. t ita sunt due spēs correlatiue mutuatio actiua t passiua. Uñ mutuum dr qr de meo facio tuū. Pōt addi tercia spēs q̄ ppe nō ē Iust⁹. sz ē liberal' datio seu donatio / vel eleōsyna. Addit q̄rta spēs q̄ dr campsio seu cambiū. vbi fit trāslatio dominij de aliq̄ re ad aliā rē īmanētib⁹ ambab⁹ ī sua essentia. vt vini ad frumētū. vl' vestis ad sotularē. vl' pecunie ad pecuniā. q̄uis hec species reducat ad emptōez vl' venditōz. Vl' si solus trāsfert vsus redit ad locatōz vl' conductōez / commodatōz vl' accōmodatiōez. ¶ Si aūt Iustus sit tal' ⁹tute cui⁹ trāsfert vsus rei retēto dñio. ħ ptigit dupl'r. Quia vl' ħ fit sine p̄cio mediāte. t sic sunt due spēs correlatiue. cōmodatio t accōmodatio. Aut fit mediāte p̄cio. et sic sunt due spēs correlatiue. locatio t conductio. Pōt addi tercia species q̄ dr censual' pēsio vl' emphiteosis. vel datio ad firmā. Adderet q̄rta spēs q̄ est impignoratio. nisi q⁹ ibi nō ē ppe trāslatio. sz tm̄ modo depositio p securitate mutui vel cōmodati vl' crediti. ¶ Deniq̄z notari p̄t q⁹ in aliq̄b⁹ reb⁹ nō ē dominiū sepatū ab vsu vt in pecunia numerata. cui⁹ dñiuz ē vsus. alioq̄n frustra essz. Ut insup ecōuerso ī cibo. cui⁹ vsus ē ipa rei cōsūptio. Et ita ppie nō sepat hic vsus a dominio. Uñ ⁹surgit nō parua turbatio apud aliq̄s nihil hr̄e se dicētes in ppo vel in ⁹muni.

Consideratio q̄rta

Contractuū diffinitōnes ī speciali tales p̄nt elici ex p̄missis. Vēditio est Iustus p quē fit trāslatio dominij alicuius rei de vno ad alterꝫ / pcio legitimo mediāte. ita q⁹ ibi ē merx t p̄ciū t emēs t vendēs. Nec refert si sint pl'es emētes vl'

Quid sit merx.

vendētes vt in cōitate. Et dicit merx aliqñ pecunia. aliqñ ius ipaz recipiēdi. aliqñ ē p priū corp⁹ serui alicui⁹. ¶ Mutuatio est ꝯctus p quē fit trāslatio dñij ad alterꝫ/nullo pcio mediāte. nō ḣdē ad sp vel p sp. qz iā esset liberal' donatio. ¶ Cāpsio est ꝯct⁹ p quē fit trāslatō dñij vni⁹ rei ad alterā. sic ꝙ vna est pciuz alteri⁹/nec differt merx a pcio. Et inde ꝙsurgit dr̄ia ab emptōe vēditōe cōit dictis. vbi pciū merx distinguunt. ¶ Donuz ē trāslatio rei ab vno in alterꝫ liberal' et irredibil'. non em̄ pactio ē vel intētio/ꝙ fiat redditio. qz iā nō esset donū pure gtuitū. ¶ Rursus cōmodatio ē ꝯctus p quē fit trāslatio vsus rei de vno ad alterꝫ/nll'o pcio mediāte retēto dñio. ¶ Locatio est ꝯct⁹ p quē fit trāslatio vsus rei de vno ad alterꝫ/aliq̄ pcio mediāte retēto dñio. ¶ Censualis pēsio videt mixta ex vēditōe et emptōe. locatōe et ꝙductōe. qm̄ ibi fit q̄dā trāslatio dñij rei et vsus sui ad tps solū. vl' cū certis modificationiby appositis. ¶ Possent ex his elici descriptōes illicitoꝝ ꝯctuū. posset etiā fieri ꝙ bū de p̄missis p metaphorā et trāslationez ad spūalia. vt dicim⁹ regnū celoz emi. et ꝙ deus recipit ad vsurā/ſz omittimus. ¶ Postremo qm̄ susceptio p̄tis opusculi. p̄ncipalit est nō de q̄libet ꝯctu plene loq̄. sed ad inuestigādū q̄s ꝯct⁹ vere dicat vsurari⁹ vt radicit⁹ et apte possit cogſci/curabim⁹ causas aliq̄s remouere/ppter q̄s posset videri aliq̄by ꝙ ꝯctus aliq̄s esset vsurari⁹ vel illegitimus siue nō licit⁹. loquētes p̄cipue de legitio vel illegitio fm̄ legē pure diuinā vl' pure naturalē. p̄supposito lapsu generiſ hūani seu pcti. Et p̄mo de vēditōe et ēptōe fiat ſmo et ḣ i scdo q̄ternario nr̄aꝝ ꝙsideratōnū

Incipit secundus quaternarius.

Cōsideratio quinta

Venditōis et emptōis ꝯct⁹/nō ido p̄cise dr̄ illegitim⁹. qz sit vtilioz vni pti q̄z alteri vt vendēti q̄z emēti vel ecōtra. ¶ Posset aliq̄s opīari ꝯtiū. qz ꝯct⁹ spēs ē iusticie cōmutatiue q̄ respicit eq̄litatē rei q̄ vēdit ad rē q̄ emit. vt fuerit eq̄litas iusti pcij. ppt quā eq̄litatē facili⁹ obſuādā inuēta ē moneta vel numiſma vel pecunia siē pulchre deduxit phs et facile ē aduertere ꝙsiderāti distātias locoꝝ et varietatē nūc abūdātie. nūc indigētie in reby cōmutādis

Nihilomin⁹ apparet ꝓbitas nr̄e ꝙsideratiōnis i p̄ctica vulgata et approbata p oēs fere natōes. dū vēdunt et emunt reddit⁹ ppetui vt decē denarij reddituales ppetui p cētū vel ducētis in pecunia nūerata. Cōstat in ḣ casu q̄tidiano/ꝙ infra. xx. ānos emens poterit recipe totā pecuniā traditaz/remanēte sibi sua possessiōe ex integro. imo facta fortassis melioratōe. ¶ Sūt alij casus ostēdētes ꝓbitatē huiⁿ ꝙsideratōis. ſz ḣ vnicus ad p̄ns sufficiat. Ūn⁹ text⁹ Leui. xxv. sic hz Qui vēdiderit domū suā intra muros vrb/hēbit licētiā redimēdi donec vn⁹ ann⁹ impleat. si nō redemerit et āni circulus fuerit euolut⁹/ēptor possidebit eā. et posteri eⁱ⁹ in ppetuū/et redimi nō poterit etiā in iubileo Notent ḣ tria. Prīo ꝙ vēditio ppetua licita ē. Scdo ꝙ vēditōez nō inficit ꝙditio redimēdi. Tertio ꝙ si emptor post decē vl' viginti ānos velit vendere illud qđ emit suo venditori q̄licūq̄z p̄cio. nō teneat fruct⁹ medij tp̄is deducere in p̄cij recōpensationem

Cōsideratio sexta

Venditōis et emptōis ꝯctus nō ioꝑ p̄cise dr̄ illegitim⁹/ꝙ res vendita ꝑt ad certū tps redimi seu retrahi lege sup ḣ ꝙstituta. ¶ Dicētes oppositū cōdēnarēt supm̄ū legislatorē deū in legiby suis iudicialiby datis p moysen pp'lo iudeorū. sicut ē textus aptus Leui. xxv. mox allegatus. vbi ptz ꝙ vendēs hereditatē poterat redimere/īmo et sine redemptōe reuertebat hereditas i anno iubileo. Cūcta inqt regio possessionis vestre sub redemptōnis ꝙditōne vēdetur. Nec aūt lex inducit hic' ñ ꝙ obliget p̄nūc pp'm xp̄ianū nisi p quā to nouit instituerē p legislatorē legitimuz i ista pte vl' i illa. siē et factū ē ꝺ multis legib⁹ iudicialiby legi antiq̄. quēadmodū preterea leges ciuiles nō artāt i foro eccl'iastico. nisi p q̄nto p legislatorē eccl'iasticū firmate sunt. Sufficit aūt ad ꝓpositū monstrasse p licitā legē veterē veritatē nr̄e ꝙsideratōis. ꝙ scz de lege pure diuina et naturali⁹ ꝺ q̄s agere nusq̄z fas ē. nō habeat ꝙ de ratione vēditōnis licite sit ꝙ nō valeat redimi res vēdita. sic ꝙ nō interponat ꝙditio redimēdi lege publica vl' puata volūtate

Consideratio .vii.

Venditōis et emptōis ꝯctus nō ioꝑ p̄cise dr̄ illegitim⁹/qz pactū ptātis

redimẽdi rẽ venditã ad tpus certũ vel ĩcertũ vendẽs ⁊ emẽs interposuerũt. ¶ Seq̃t expcedẽti. qz si iusta lege publica ꝑt hmõi cõtractus fieri nõ repugnat legi diuĩe vel naturali q̃n ita fieri possit lege vl' cõuentõe ꝑuata q̃cq̃d sit alicubi ꝺ phibitõe positiua

Lõsideratõ octaua

Enditõis et emptõis ꝺctus nõ iõ ꝑcise ꝺz illegitimus iure diuino ac naturali/dũ ꝑpt libertatẽ redẽptõnis venditę rei res ipa minozi ꝑcio vendit vl' emit. ¶ Deducit ꝑmo ꝑ institutõnem legislatoris publicã si fiat ex ꝟ mẽsuratio ꝑcij ꝑm ampliationẽ dominij sup rẽ emptã. Lõstat em̃ q̃ in casu ꝺsideratõis cedit res empta/ipi emptozi in min⁹ amplũ domini um/q̃ si nõ posset redimi. ⁊ ecõtra vẽditoz nõ ita plene denudat se totalit a dominio sue rei quã vẽdit. Si igit ꝑt ꝑcium augeri dũ ius vel dominiũ est pingui⁹ lati⁹ ⁊ vberi⁹/dominio diminuto ꝑt ⁊ ꝑciũ diminui. Pro q̃ facit textus Leuit. xxv. q̃ sic habet. Quãto minus tps numeraueris /tãto minus emptozi ꝺstabit. ¶ Lõfirmat ex ꝺsideratõe ꝺctus q̃ est locatio vl' ꝺductio vbi fit trãslatio soli⁹ vsus retento dñio Quis enĩ nesciat tpari vel augeri ꝑciuz/iuxta tpis et vsus cõmoditatẽ maiorẽ vl' minorẽ? ¶ Elicit ex ꝑmissis hec ꝟitas q̃ nõ est de intrinseca ratõe venditõis aut emptiõis q̃ fiat sine lucro alteri⁹ partiũ/⁊ sine spe vel pacto redemptõis seu retractõis ꝑ vendentẽ aut eius causam habẽtes.

Sequitur nũc vide

re q̃d de iure positiuo sit vel esse ꝑt deratõe ꝺctuũ. Et ꝟ in tercio q̃tnario ꝺsideratõnũ

Incipit tercius q̃ternarius.

Lõsideratio nona

Arbitrio legislatoris /subiacet ꝺtractuũ modificatio/limitatio vl' amplificatio. ¶ Deducit ex ꝟ q̃ ad legislatorẽ spectat legũ institutio. Formalis aũt ratio ꝺtractuũ ꝺsistit in ꝺformitate ad leges. sicut patet ex diffinitõe ꝺctus q̃ ẽ cõmutatio ciuil' legitima. i. ꝺformit ad leges facta. Uñ ꝺtractus mr̃imonial' de q̃ min⁹ videtur/cũ sit de iure naturali. subijcit tamen arbitrio legislatoris. s. pape vl' eccl'ie. alioq̃n nõ posset fundari illegitimatio q̃z dam ꝑsonaz ad mr̃imoniale ꝺctũ. Immo ⁊ arbitriũ tale legislatoris extendit etiã ad foꝛũ ꝺscie ⁊ penitẽtie. vt nõ q̃libz peccatoz possit se cuilibz sacerdoti subijcere/ad consecutõem sacramental' absolutõis.

Lõsideratõ decima

Arbitrio legislatoris fas est. qñ expedit ⁊ decz/ ꝺtract⁹ aliq̃s nũc validare nũc inualidare/ꝑ tẽpoz. locoꝛũ. ꝑsonaz ⁊ aliaz circũstantiaz variata q̃litate. ¶ Deducit ꝑmo ꝑ exemplũ legislatoris supmi dei. qui licz multa iudicialia statuerit in antiq̃ lege ꝑ regimĩe ppl'i iudaici. nihilomin⁹ sic tpauit illa iudicia tpe legis euãgelice q̃ illa ꝺmisit illis quib⁹ ait. Qui vos audit me audit. Et ꝑ ap'm suuz. Oĩs aĩa potestatib⁹ sublimioꝛib⁹ subdita sit Et ad ꝟ est sn̄ia ꝺcoꝛs oĩuz doctoꝛ/ĩmo toti⁹ eccl'ie. Uñ q̃ diceret ꝟ argumentũ esse validũ. Lex antiq̃ iudicialis sic vel sic dicebat ꝑcipiẽdo vel ꝓhibẽdo/ergo talit nunc agere xp̃iani tenent/fallerẽt/q̃m hec ꝺsequẽtia nedũ falsa est ſz hereticalis/ Et quo sequit hec ꝟitas q̃ dũ redimit hereditas venditа/nõ est necessariũ deducere fruct⁹ medios perceptos. nisi hoc alia lege q̃ antiqua fuerit institutum.

Consideratio. xi.

Arbitrio legislatoris hũani non est possibile q̃libet ꝺctus ita suis legibus moderari q̃n subseq̃ possz mltiplex abusus. Sũt ad ꝟ autoꝛitates iuriũ plures ⁊ exprimẽto q̃tidiano cogscim⁹. Nõ tñ frustra conat legislatoꝛ ad moderatõem ꝺctuũ dũ facit qꝺ in se est/ad ꝑclusionẽ abusuũ/ꝺdẽdo leges vniuersalit positas. q̃ q̃les esse debeãt Isidoꝛus ponit. Nihilominus obseruandũ est illud comicuz. Ne q̃d nimis. Et illud sapientis. Noli esse iust⁹ nimis. Uidemus em̃ in pluriby q̃ multiplicatiões institutionũ ⁊ penaz sic inuoluũt populos/q̃ fit eis iugũ intolerabile ⁊ inuolutio laqueoꝛ. Exemplũ datum est alibi in materia symonie. ⁊ hic põt accipi in materijs vsuraz quib⁹ dũ querit aditus ꝑcludi ꝺdẽnant multi ꝺctus q̃ ꝑm legẽ dei nõ sũt vsurarij nec illiciti. ⁊ essent vtiles tã reipublice q̃ ꝑsonis. Exemplum est preterea de casibus in foꝛo penitentie. ⁊ similiby alijs de quibus alibi.

Consideratio.xii.

ARbitrio legislatoris ꝓuenit neduz leges in ꝯctib⁹ ponere. sed positas interꝑtari. nō tantū doctrinaliť vt iurisꝑiti pñt ſz autoritatiue ⁊ iudicialiter. Est itaq; legislator tanq; lex viua director ⁊ epykeies. dū ⁊ vbi ꝓuenit circa leges difficultas ex circūſtantiaꝝ varietate q̄ ſunt īnumerabiles. nec cadere pñt ſub arte vel lege. qꝛ ꝑ accidēs ſunt. Hinc eſt illud vulgati autoris. Iꝑe etiā leges cupiūt vt iure regant. ¶ Elicit ex his altera ꝟitas q̄ vbi ſuper bonitate vel malicia quorundā ꝯctuū/ difficultas talis exoriť q̄lis nō pōt doctrinaliter determinari/recurrendū eſt ad arbitriū vel interꝑtationē legislatoris. ꝑſertī ſupremi ⁊ eccl'iaſtici q̄ cenſeť habere iura. nedum hūana ſz diuina in ſcrinio pectoriſ. ⁊ vbi papa deficeret/ꝯciliū generale habz ſupremū iudiciū iuxta veritatē in generali cōcilio Cōſtañ. determinatā ⁊ in hac lege diuina īmobiliter fundatā Si peccauerit in te frať tuus rē. ſequiť. dic eccl'ie ¶ Subiūgamus in ſpāli de vſurario ꝯctu ſub q̄rto ꝯſiderationum quaternario

Incipit q̄rtus quaternarius.

Consideratio.xiii

VSurarius ꝯctus/repugnat legi diuine ⁊ naturali. ſic q̄ ex ſuo genere malus eſt. nec pōt bñ fieri. ¶ Exemplū de mēdacio ponūt aliq̄. Et ad hoc eſt ſnīa cōis doctoꝝ. Uñ ⁊ phs naturale iudicium ſequēs poſuit ꝯ naturā eſſe vt numꝰ numū pariat. In pſalmis q̄z ⁊ ꝓphetis ſatis innuiť. Si q̄s ad beatitudinez velit introire/q̄ pecuniā ſuā nō det ad vſurā. Xp̄s deniq; dixit. Date mutuū nihil inde ſperātes. ¶ Et ad hoc ſunt cōgruentie plures date ꝑ doctoꝝ ꝓpter incōuenientia q̄ reipublice ꝓueniret ex vſuris ſi licite dicerentur Uñ ⁊ homo naſciť ad laborez. ſicut habeť in Job. Eſt ergo ꝯ naturā hoīs vt ſine labore velit viuere. qō fit in vſuris. Hāt adā in ſtatu innocētie poſitus erat in paradiſo vt opareť ⁊ cuſtodiret illū. Et poſt peccatum dictū eſt illi. In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. Quinetiam recipiētes ad vſurā dū pecuniā ꝓmptā inueniūt/facilꝰ ꝓſumūt ⁊ exponūt ⁊ ocio vacāt ⁊ tandem graui paupie ꝑ os alienū ꝓſumunť. ¶ Ueruntī iſte ⁊ ꝓſil'es rōnes deducētes ad incōueniētia nō videť ſatiſ ꝓuincere volentē ꝓteruire. Quia poneret ex aduerſo multos caſus/in quib⁹ magna vtilitas ⁊ q̄ſi neceſſaria ſequereť. tā in dante q̄ꝫ in recipiēte. ſicut allegāt aliq̄ de mendacio officioſo. Et alij de ſimplici fornicatōe. Dicerent inſup verbū xp̄i nō eſſe ꝓceptū/ſz ꝓſiliū. Similiter ad illa q̄ ſubiūgit ⁊ ꝓmittit dū ꝓdictum verbū dixit. Date mutuū. ¶ Nihilominus veritas iſta tenēda eſt tanq̄ ex fide ⁊ eccl'iaſtica determinatiōe ſicut ⁊ de mēdacio. qō nō poſſit bñ fieri. qꝛ ꝑ d octrinā oppoſitaꝝ qualis fuit apud grecos multos/ſi admitereť officioſum mendaciuz/tota ſcripture ſacre(ſic dicit Auguſtinus)vacillaret autoritas. īmo depiret fidelitas ⁊ fidelis conuictus apud hoīes Nō em̄ oportet ꝓpter vtilitates q̄ ꝑ accidēs pñt accidere/ea dicere bona q̄ ꝑ ſe ⁊ de ſuo genere mala ſunt. ⁊ q̄ ꝓfeſtim notata(ſicut Ariſtotiles loquitur) ſunt inuoluta malicia. ſicut furtū qō eſt cōtrectatio rei aliene/bñ fieri eſt impoſſibile. q̄ꝫ furtuz poſſit fieri nō furtū. accedēte cōſenſu dñi. Similiť dicereť q̄ vſurarius ꝓtractꝰ inualidꝰ ē ꝑ legē ſupiorē diuinaz. ⁊ ita illegitimꝰ ē vt ſit furto ſimil' dū pecunia vltra ſortē recepta ꝓtractať inuito dño ſaltē ꝓncipali. ſ. deo/q̄cūq̄ ſit volūtas recipiētis ad vſurā. q̄ ꝟiſil'z eſt inuolūtaria ꝑ ſe. ſed volūtaria ꝑ accidēs. ſicut ē in ꝓiciēte merces/īminēte naufragio. ⁊ ſicut ꝓſenſus in mr̄imoniū ꝑ metū cadentē ī ꝓſtantē virū. q̄ cōſentit ne mentiať vl' moriatur. Eſt enī cōſenſus iſte inualidꝰ ad mr̄imoniale ꝓtractū. Sil'z dicereť de vſurario ꝯctu. Quāuis nō ſit euidens oñſum q̄n maneāt difficultates ſatis multe.

Consideratio.xiiii.

VSurariꝰ ꝯctꝰ ſicꝫ in antiq̄ lege toleratus ē. ita poſſit ī noua ꝓmitti. ſub certis modificatiōibus. Non q̄dem vt eſſz licitꝰ ſed ne deteriꝰ cueniret. Exemplū de libello repudij ī antiq̄ lege ꝓmiſſo. q̄ nunq̄ꝫ fuit licitꝰ. Sic ꝓmittebanť dare ad vſuras nō ꝓximis ſuis /ſz alienis. q̄ꝫ nis ſup h̄ ſit varia doctoꝝ locutio. ꝓpt verbū Ambroſij. Uñ textꝰ Deut. xxiij. ſic hz. Nō fenerabis fratri tuo ad vſurā. nec fruges. nec quālibz aliā rē. ſz aliēis. Exēplum ꝓtercа de meretricib⁹. q̄ toleranť nō ꝓpro/

bãdo qđ faciũt. sed nõ puniẽdo. ¶ Quocir ca posset inquiri/ si tolerãtia tal' sufficiat vt vsurari⁹ faciat lucruz sup̃ sortẽ esse suũ. sic q̃ nõ teneãt ad restitutõez licz peccet/ sicut meretrix nõ tenet ad restitutõnem pecunie lucrate p traditõem sedi vsus sui corpis/ ĩ nito dño. s. do Rũsio sorte dãda essz fin du plex foz. s. oscie intrinsecũ. z extrinsecũ du plex. vnũ eccl'ie. aliud secularis politie

Consideratio .xv.

AUsurari⁹ cõtract⁹ habz fieri p̃nci palit' ĩ mutuo pecunie. Dicit enim vsura quasi vsus eris. Mutuũ vo dicitur. q2 de meo facio tuuz. Et h̃ p̃cipue ꝓtingit in pecunia. in q̃ dominiũ z vsus ra tionabiliter distingui nõ possunt/ q̃nia vsus pecunie est ei⁹ ꝓsũptio. z ita dominiũ trã sit cũ vsu. Propter̃ea manifestat iniq̃tas vsu rarũ. q̃ de pecunia q̃ nõ est sua sz alteri⁹ fa cta p mutuatõem/ suscipit incremẽtũ pecu nie. quã exigit vltra sortẽ. vl' aliꝺ emolimẽ tũ ex pacto. Utrũ autẽ sine pacto ꝓmittere tur vsura saltẽ in foro ꝓsciẽtie. distinguen dũ esset p varietate casuũ z intentionum. Cõstat enĩ q̃ recipiẽs mutuũ teneãt p legẽ amicicie z beniuolẽtie suo mutuãti q̃ndaz amicabilẽ beniuolentiã/ quã p̃t intẽdere et expectare ille q̃ mutuũ dat etiã p exhibitio nem exterioris boni vl' officij. vt q̃ in casu sili recipiet ab illo mutuũ vl' aliꝺ amicicie bonũ. Nec mirũ cũ i simplici z liberali do no sic inueniat. dum tñ p̃ncipalis intentõ sit donare. etiã vbi spes redonatõis vl' red ditõis nulla esset. Sic ad ꝓpositũz de mu tuo vbi nihil sperãdũ ẽ iuxta ꝟbũ christi. supple p̃ncipal'r vel ex pacto. quoniaz pa ctũ de recipiẽdo est pecunia mẽsurabile. et ita mutui ꝓtract⁹ inficit.

Consideratio .xvi.

AUsurari⁹ ꝯctus noiatur aliq̃ tal' apud doctores vl' populũ vl' legis latorẽ. qui p̃pe et ex suo genere nõ est vsurari⁹. ¶ Occurrit exemplũ sile de sy monia de q̃ solet fieri distinctio. q⁹ q̃dã sy monia est ꝓhibita q2 mala. z q̃dam mala q2 ꝓhibita. que distinctio sanũ z sciẽtificuz req̃rit intellectũ. q2 iuxta ꝟitatẽ/ nihil ẽ ma lũ nisi q2 ꝓhibitũ. Propter̃ea papa nõ p̃t fa cere de nõ symonia symoniã. licz nõ symo niã possz punire vl' ꝓhibere sub pena vere symonie debita. Sic ĩ ꝓposito dũ legisla tores attenderũt ꝯct⁹ varios fieri/ vẽdẽdo vl' emẽdo locãdo vl' ꝓmodãdo ĩ detrimen tũ reipublice. et in fraudẽ z fauorẽ vsurarũ ꝓpe dictarũ/ ꝓhibuerũt hmõi ꝯctus illici tos z pniciosos reipublice/ sub penis vsu re ꝺbitis. p̃cipue dũ sat⁹ ꝓstat ex opibꝫ ꝺ ma la z fraudulẽta ĩtẽtõe ꝯhentiũ. vbi si ꝓstaret vl' ꝓstitisset legislatori de bona z simplici z pura intentiõe ꝯhentiũ/ aut nõ tulisset tales leges ꝓhibitorias aut a suis legibꝫ istos ta les excepisset tãq̃ ver⁹ epykeies z director legis.

¶ Sequit videre de ptãte legislatorũ in moderãdis ꝯctibꝫ lege positiua sub q̃nto ꝓsideratõnũ q̃ternario.

Incipit quintus q̃ ternarius.

Consideratio .xvii.

QUesta lege potest institui in aliqua patria. vt nulla fiat venditio reddi tualis perpetua/ quin possit redi mi. vno modo vel alio. ad tempus vel ad semper. ¶ Apparet hec veritas ex dictis in sexta consideratione per textum legis anti q̃ que tunc vtiq̃ fuit rationabilis. z cuius similis potest noviter institui. ¶ Si quis aũt dixerit in antiq̃ lege cautuz esse. vt duz redemptio fieret/ deducerentur fructus re cepti medio tempore/ z ita debere statuere lex iusta/ que redemptionẽ hereditatis ven dite concederet. Fatendum est q̃ hoc pos set. attamen si non fiat/ nihilominus pote rit esse iusta. si p qualitate patrie z reipubli ce/ cũ circũstãtijs ceteris/ videat expedire. vt videlicet succurrat ex vna pte indigenti bus pecunia ꝓmpta. z puideat ex altera p te ne distrahantur hereditates z instabiles fiant de psonis in psonas. z de heredibus ad nõ heredes/ p̃sertim in feudis. ¶ Propter̃ea repetitur vt in pluribus nullam esse vendi tionem maxime hereditariã/ quin lege sta tutũ sit vel ꝓsuetudine firmatũ/ vt saltẽ in fra annũ z diẽ/ venditor vel p̃mus suus possit retrahere p sil'i summa. nõ deductis etiã fructibꝫ interi receptis. ¶ Qua in re fir mat vnũ dictũ p̃us z mẽorit hñ dũ/ q⁹ nõ ẽ de intrinseca rõe vẽditiõis vel emptiõis im potẽtia vel nõ facultas redimẽdi.

Cõsideratio .xviii.

Iusta lege pōt ī aliq̄ patria ꝓhiberi ne fiat in ꝓtractu venditōis ⁊ emptōis pactū inter ptes de facultate redimēdi. ¶ Posz alicui ꝑma facie videri repugnātia ist⁹ dicti ad p̄cedēs. q̄ si lex iusta p̄t dari de facultate redimēdi. quō nō erit fas partiby pactū facere? Sed respōsio facilis ē si ꝓsideret ītētio legislatoris ad phibitionē taliū pactoꝝ ꝓsonaliū. ne videlicz data libertate abutant ī fraudē vsurariam. Interest ei legislatoris. ne q̄libz passim abutat re sua. Unde ⁊ apud paganos etiā phos/stoycos noiatim etiā apd̄ massilienſ. q̄ sentiebāt (licz erronee) hoiem seipz licite posse occidere ꝓpt infortuitū vel euadēdum vl̄ cauendū. Lex erat/ne ꝑ quisq̄ faceret sine iudicio publice autoritatz Sic in ꝓposito ⁊ sil'ib⁹ m'tis dici p̄t q̄ aliqua licent lege publica que nō licent autoritate ꝓpria

Consideratio .xix.

Iusta lege p̄t instituī p̄ciū rez venaliū tam mobiliū q̄z imobiliū. tam censualiū q̄z nō cēsualiū. feudaliuz ⁊ nō feudaliū. vltra qđ p̄ciū nō liceat vēditori exigere. imo nec emptori dare. maxīe ꝑ nata volūtate. ¶ Cum itaq̄z p̄ciū sit ī ꝯctibus tanq̄z mediū adeq̄tiuū/⁊ difficile sit tale mediū sp̄ inuenire ꝓpt affectiones varias ⁊ corruptas hominū. ꝓsus expediēs ē vt illō mediū capiat. put sapiēs iudicabit. sicut loq̄tur Aristo. de medio virtutis. Nullus autē debz cēseri sapientior q̄z legislator Propt̄ea spectat ad eum p̄cipue q̄tū possibile est/iustū p̄ciū statuere/quale non licet trāsgredi p̄iuata voluntate. que debz coerceri vl̄ ligari/prout reipublice deposcit vtilitas. ¶ Et vtinā p̄cia sic oīby rebꝫ eēnt imposita quemadmodū videm⁹ ī pane et vino/q̄ euitarent altercatōes nedū inutiles/sed p̄iure ⁊ impie. q̄s exp̄imur fieri q̄tidie ī ter ementes ⁊ vendētes. qđ nō fieret si vnico ꝙbo ⁊ absoluto statim diceret p̄ciū. vt vlna tal' panni tantū valet. modiū bladi tātū valet. hec canda vini est hui⁹ p̄cij. hic caseus tanti. ⁊ ita de sil'ib⁹. tūc daret p̄ciū qui vellet. q̄ nollet abiret altercatione dimissa. Difficile est fatemur. sed tā salubriter factibile apud hoīes bone volūtatis. q̄bus ex ꝑ esset pax/et gl'ia deo

Vtinā pcia ꝓsumerentur rebꝫ q̄ sunt magis ꝓpinqua sicut mag⁹ ꝓpe sunt ne pane et vino

Consideratio .xx.

Iusta lege p̄t instituī aut ꝓmitti tā ꝑ q̄z licitū ⁊ expediens in certz casiby ꝓ q̄litate ꝓsonarū/q̄ fiat vēditio et emptio legitima. cū expressiōe pacti de redimēdo et ꝓ certo p̄cio etiaz minori q̄z res emeret vl̄ venderet sine tali pacto. ¶ Ponamus exēpli gr̄ia ⁊ rei quā agim⁹ duas aut tres generales circūstantias q̄ non fingūt/sed repiunt in multz ptib⁹. Constitutū ē a legislatore ⁊ cōsuetudine ꝓbatū in vna patria q̄ nemo vēdat cēsum annualē ꝑpetuū q̄n possit redimi totiēs q̄tiens. Statutū ē ꝓterea certū p̄cium. vt ꝓ denario q̄ndecim. Hoc totū licet/vt ptz ex p̄dictis. Sunt in illa patria sicut esse debēt eccl'iastici plures nolētes mēdicare. sed ō redditib⁹ in cōmūi vel ꝓprio viuere. ⁊ ꝑ vtiq̄z licitū ē iuxta determinatōem x̄pi et ap̄li/et obꝑuatōnem toti⁹ eccl'ie. Dign⁹ est enī operari⁹ mercede sua Deniq̄z detrahēt eccl'iastice dotatōi ꝓpt̄ hoc dānati sunt. vt heretici/etiā nouissime in cōcilio cōstañ. Et hec est causa q̄ martyrem Thomā fecit. ¶ Addam⁹ ꝙseq̄nter. sic res habet q̄ nō inueniūt eccl'iastici p̄noiati possibilitatē ꝓ se vl̄ ꝓ alios assignatōnes q̄rūcunq̄z redditurū. nisi facta pactōe de facultate redimēdi. nihilomin⁹ pl⁹ cuperent inuenire si possent etiā cū maiori p̄cio. cuz insup etiā simplici intentōe vacua ab oīmi questu. nedū vsurario. sed quōlibet illicito vl̄ illegitimo. ¶ Querit q̄d agēdū sit apud eccl'iasticos hmōi? Si nolint emere/ꝓpter scrupulū vl̄ ne videant dare scandalū ī fauorē vsurariorū. ipi patient famē nec subsistent. sz necessario dispgent. et ita nec missarū. nec aliorū obseq̄oꝝ diuinoꝝ cult⁹ firmabit. Istō aūt incōueniēs null⁹ legislator eccl'iastic⁹ vl̄ secl'aris pie diceret tolerāduz saltē de eccl'iasticis ab antiquo cōstitutis ⁊ approbatis. quoꝝ fundatio seu dotatio/et si fuisset a p̄ncipio sufficiēs. delapsa ē in diminutionē intolerabilē. nec sua sed tēporū malicia. Si ꝙ ꝓcedat q̄ vtiq̄z possz ꝓtractus emptōis mō q̄ dictus ē/eē licit⁹ imo legitim⁹. i. lege ꝓstitutus. tūc habem⁹ ꝓpositū. Resoluentes igit̄ materiā ad paucos ⁊ claros terminos/⁊ dimissis ex industria allegatōib⁹ vt veritas nude et apte se manifestet ī pace cordis ⁊ in lumīe ratōis qđ ē lumē vult⁹ dei sig̃tū sup nos. Cōcludam⁹ ex p̄missis. q̄ fas ē vnicuiq̄z vti re sua ꝓut sua est. patz ex t̄mīs. q̄ ē p̄dicato diffinitōis ō diffinito vl̄ ēꝫ Aut sic fas ē ⁊ lz vnicuiq̄z vti

resua,put voluerit ī emēdo. vēdendo. locā
do. dādo mutuādo ⁊c. ⁊ capiť vti ꝺ abuti.
Patz iſtud ex termīs. q; deť caſus in q̄ q̄s
nō ꝑt vti re ſua iam reſpectu caſus illi⁹ nō
ē ſua Uel ſic. fas ē vnicuiq; tāto iure vti re
ſua q̄to iure reſ ē ſua Ul' ſic. fas ē vnicuiq;
vti re ſua ſic voluerit. niſi pateat ꝓhibitio
legitia in q̄ caſu iā res nō ꝺr eſſe ſua. Hinc
dictū eſt ab alijs q; nihil tā naturale q̄ vt q̄
libet vtať re ſua. Et fundať in lege naturali
de dilectōe primi. Et in his duob⁹ mādatis q̄cūq; vultis vt faciant vobis hoīes. ⁊ vos facite illis. ⁊ qđ oderis ab alio tibi fieri. alteri ne feceris. nullus em̄ velle ꝺz q; impediať abvſu rei ſue. niſi lex dei ſit ad oppoſitū in ꝟ vel in alio caſu īmediate vl' mediate. Dicit immediate ꝓpter legē euāgelicam. Dicit mediate ꝓpter leges poſitiuas rōnabiliter latas/ꝑ gerentes vicem dei.

Sequitur ſecunda

pars ꝓncipalis q̄ ponit caſum actū in q̄ dā monaſterio exponēs circūſtātias ⁊ ſingl'a q̄ in emptōe redditū ꝓacta ꝺinoſcunť.

Post materiam

p[illegible]e ꝺctib⁹ reſolutā ꝑ diffinitōes ⁊ diuiſiōes ⁊ modos ſignificādi metaphiſicales ⁊ theologicos/vſq; ad gen⁹ generaliſſimū qđ eſt iuſticia. ⁊ ꝟ ſub vigīti ꝓſideratōib⁹. deſcēdēduz videť ad ꝑticularē caſuz. Deīde circūſtantie notabunť q̄ facili⁹ ⁊ ver⁹ poſſit factū vl' vñ ius oriť ſciri. ¶ Traditus ē āt tal' caſus. Cōitas alicui⁹ terre/licētiā hz a dño ſuo/ꝺ certa īpoſitōe faciēda ſup his q̄ vēdunť infra ſuos fines. vt ꝑ q̄libz libza duos ꝺnarios. ⁊ q; ſup hmōi obuētōib⁹ poſſit certū annuū cēſum vēdere. addita tñ facultate redimēdi ꝑciū q̄q; ſtatutū ē q̄ndeci ꝑ vno Qꝺ dā monaſteriū emit ab hac cōitate/ius recipiēdi cētū florenos. annuati ꝑ duob⁹ milib⁹ florenoz. in nūerata pecunia ꝺatz ⁊ adiecta facultate redimēdi. Queſtio ē ſi dict⁹ ꝺctus ſit vſurari⁹ vl' al's illicit⁹? ¶ Hūc igiť circūſtātias explicemus. ¶ Pria circūſtantia ē ex pte emētiū. q̄z vita rōnabiliter ꝓſumere faē q; nō in fraudē vſuraz vl' illiciti q̄ſtus/vellēt inire ꝺctū aliquē ſciēter vſurarium. etiā ꝑ morte tpali. ¶ Scōa. q; pati fuerūt ⁊ ſunt ſtare iudicio pitoz. ſiē ⁊ ab inītio. ⁊ ꝓſequēter ꝓſuluerūt pl'imos. tā viua voce q̄ ꝑ ſcedulas ⁊ ſcripturas. q̄z fuit cōſili ū/q; licitus erat eis ꝺctus ſuus. īmo fortaſſis eſſe potuit q; ille vel ſimilis erat eis debitus. ne deſolaretur monaſteriū. cui ſuccurrere debitū habent. nec aliter inueniūt. ¶ Tertia circūſtantia eſt q; vltra ꝑcium ſolitum ꝑ ꝺnm patrie conſtitutum legitime/tradiderunt quartā partē. ⁊ quantū ꝺediſſent ꝑ redditibuſ ꝑpetuis. Et ſupponiť q; augmentū ꝑcij fuerit de ꝓſensu ꝺñi vel vere vel interꝑtatiue. ¶ Quarta q; venditio tā efficax fuit ex parte eoz tā in volūtate q̄ in ope translationis/q; nullā ſibi retinuerint facultatem retrahendi ꝑciū ꝺatū. ¶ Quinta circumſtantia eſt paupertas ementium. immo deſolatio ſi non inuenirent venales redditus. quos mallēt eſſe perpetuos. ſed non inueniūt obſtante circūſtantia patrie. in qua ꝓhibitū eſt lege ſuperioris dominī/ne fiat venditio redditū ꝑpetua. ſz ſemꝑ cuz facultate redimendi. ¶ Sexta q; ſi vellent ꝓcedere vſurario titulo plano vel palliato/reperirēt ꝑ pecunia ꝺata in ꝑciuz venditōis/longe ampliorē cenſum annualem. vt ſi poſuiſſent ī cambio vſurario mille francos/habuiſſent centū francos annuatim vel ampli⁹. vbi nō habent ꝑ duobuſ milib⁹ francis niſi centū francos. Et hinc patet neq; fraudē vſurariā cōmittere. neq; ſcandalū vt ab alijs cōmittať/dare. qđ bene notandū eſt. ¶ Deīde poſſent induci ex parte vendentiū/certe circūſtantie ſeu cauſe ꝓ iuſtificatiōe legis condite que dicta eſt. ne ſcilicz diſtrahanť hereditates de herediby ad nō heredes. aut ne cōmunitates ꝑpetuis redditib⁹ onerate tandē ꝺepereāt. ¶ Addita eſt ꝓterea limitatio ꝑcij/ſicut potuit ratōnabiliter inſtitui. Data eſt inſuper licentia cōmunitati vendenti de q̄ loquiť caſus/q; imponeret duos denarios ꝓ libza ad euitand ū fortaſſis grauius inconueniēs de diminutōne monetarū. ſicut exꝓimur eſſe grauiorē. q̄ impoſitōes ſeu vectigalia que ſunt nerui reipublice ſm ciceronem. ¶ Amplius nō eſt leuiter ꝓſumendum q; vel domin⁹ patrie illius vel cōmunitates/ſint īmemores ſalutis ſue. q̄n bona intentione ⁊ bono fine fecerūt ea que fecerūt vel obſeruāt. exquo de ſe nō ſunt illicita. ſed poſſunt bene ⁊ ſalubriť fieri. q̄uiſ etiā poſſent abuſus cōmitti. ſed ſup illis ñ eſt habendū iudiciū temerariuz per alios. ſpecialiter per eccleſiaſticos. Illud apoſtoli potius obſeruandum eſt. nihil inqui-

rentes ꝓpter conſciẽtiam. Et illud chriſti. Nolite iudicare. Et illō iurꝫ. Quilibꝫ ꝑſumendꝰ ẽ bonꝰ cū ſil'ibꝫ multꝫ. ¶ Eliciũt ex ꝓdictis circũſtãtijs ꝓpoſitões q̃ ſequunt. Et ꝓſeq̃nter regule ſequũt ꝑ modũ ꝓcluſionũ rectificãtes emptõeꝫ ꝛ diſtinguẽtes a mutuo ꝑ deciſione materie.

Sequũt propoſitõnes.

¶ Prima ꝓpoſitio eſt.

Predictus ꝓtractꝰ nõ ẽ mutuũ. nec p[illegible] modũ mutui. Patet ex q̃rta circũſtãtia. ꝓncipaliter iũctis alijs

Propoſitio ſecũda

¶ Predictus ꝓtractus/nõ habꝫ ſpeciẽ mutui vel fauoris vſurarij. Patꝫ ex oĩibꝫ circũſtantijs/ꝑſertim tercia ꝛ ſexta.

Propoſitio tercia.

¶ Predictꝰ cõtractꝰ nõ ẽ vſurariꝰ. ptꝫ ex ꝑcedẽtibꝫ. ꝛ ex vſure deſcriptõe. q̃ ꝑm doctores nõ niſi i mutuo inueniꝫ. Uñ ſi fiãt alij ꝯctus illicitis modis etiam peioribꝫ q̃s ſit vſura. nõ tñ vſurarij dicendi ſunt.

Propoſitio quarta

¶ Predictꝰ ꝯctus nõ eſt illegitimꝰ lege diuina vl' naturali. Et ita ſi debeat illegitimꝰ dici/optꝫ legẽ oĩdere poſitiuã irritãtẽ huiuſmodi ꝯctũ q̃ nõdũ palã oĩſa ẽ. q̃ ſi q̃s dixerit ꝯctũ cẽ ꝓhibitũ lege diuĩa vl' naturali/oĩdat illud. ſibi enĩ incũbit ꝓbatio. ſꝫ attẽdat vbi repiat. ¶ Deĩde ſequũt ꝓpoſitões i caſibꝫ alijs ꝑticularibꝫ. vñ ſumi ꝑñt rões vl' ſil'itudies ad iuſtificatõꝫ nr̃i caſus Et ſit hec ꝓpoſitio q̃nta in ordine.

Propoſitio quinta

¶ Si q̃s bona intẽtõe velit vẽdere vl' emere rem aliquã ꝑmo ſimplicit. deĩde dare ꝑtiã q̃ res vẽdita vl' empta poſſit retrahi ad tẽpꝰ vl' ad ſp. ℔ poſſit fieri nedũ licite ſꝫ meritorie. Ptꝫ ex terminis. q̃ ſi q̃s dixerit. magnũ tꝑis lapſum req̃ri vt hec fiant. primo vẽditio. deĩde facultas redimẽdi. aniaduertat q̃nta ſit celeritas volũtatis hũane. ꝑſertim in hoĩbꝫ ſpũalibꝫ ꝛ abſtractiſ. ita vt cõiuncta realit̃ poſſit intentional' diuidere ꝛ ꝑciosum a vili ſepare. ſicut in odio ꝛ amore peccãtiũ pctm̃ ſepat a peccãte. peccans amat. odit̃ peccatũ. q̃nto magis ℔ fieri poterit ĩ his q̃ꝫ qõlibꝫ ꝑ ſe licitũ cẽ ꝑt. ſic ĩ ꝑpoſito/ꝛ maxime q̃ ad foꝫ ꝓſcier ad deũ

Propoſitio ſexta

¶ Si q̃s ꝑſtet pecuniã alicui ꝑ mutuũ vſq̃ ad certũ terminũ cũ adiectõe pene/q̃ ni ſi ſoluat ĩ illo termio/obligabit̃ ſoluere pecuniã vltra ſortẽ. ℔ ĩ caſu poterit bona intẽtione ꝛ charitatiue fieri/et pena recipi. Patet ĩ cẽſibꝫ pluribꝫ tali pacto ſoluẽdis. Eſt aũt bona intẽtio ſi mutuãs mallet hr̃e pecuniã ſuã ĩ termio q̃s alter ĩcurrat penã in differẽdo. q̃ forte tunc indiget pecũia ſua ꝛ remanere vult indemnis.

Propoſitio ſeptĩa

¶ Si q̃s neceſſitate ꝯpellat̃ recipe ad vſurã aliquã pecuniã. ne forte dãnificet̃ ĩ qua dzuplo vl' ĩ reb̃ ſiue ĩ vita. tal' ꝑt ſine pctõ recipe ad vſurã ¶ Doctores ĩ ℔ conueniũt ſaluãtes q̃ mutuũ recipiẽs nõ cõicabit cum vſurario ĩ pctõ ſuo. Et ita erit ℔ ꝯctꝰ vſurariꝰ ꝛ vſure pctm̃ ĩ vno tm̃ ꝯhẽte. Notet̃ declaratio ꝑ ſil'e/ad diuinã ꝓuidẽtiã q̃ bñ vitur mal' aliẽis. Si aũt ex hac radice ꝛ ꝓrib⁹ poſſit iuſtificari caſus nr̃ ex ꝑte emẽtiũ. q̃cq̃d fuerit ꝺ vẽdẽtibꝫ poterit ĩtelligẽs iudicare.

Propoſitõ. viii.

¶ Si q̃s vẽdat bladũ vl' vinũ vl' aliq̃d huiuſmodi ad credẽtiã ꝑ maiori ꝑcio q̃s eſſet vẽditurꝰ in ꝑmpta pecunia. ꝛ ℔ faciat ex ſincera ꝛ pia intẽtõe ſuccurrẽdi ꝓxio nõ vexandi eũ. q̃n mallet minorẽ ꝑmptã pecuniam. nõ videt̃ ꝯctus illicitꝰ cẽ vl' vſurariꝰ ĩ foro ꝓſcie. Patet ex lege charitatis ꝛ ex iure dominij. Niſi forte diceret̃/ q̃ ſupior lex inualidauit oẽs ꝯctus tales ꝓpt̃ ſpẽm mali vl' ſeq̃lã. ſicut nõ eſt ĩ ptãte cuiuſlibꝫ trãſferre pecuniã ſuã ĩ alterꝫ ꝑ ſortẽ taxilloꝫ ꝓpter hmõi inualidatõeꝫ. ꝛ ita diceret̃ ꝺ mltis ꝯctibꝫ. Quia (ſic dictũ ẽ) deciſio finalis vnde aliq̃d dicit̃ meũ vl' tuũ depẽdet ex legibꝫ nedũ diuĩs ſed poſitiuis. Propter̃ cõſiliũ habẽdũ ẽ nedũ a theologis ſed a canoniſtis/q̃ ſi diſcordare videant̃/lex euangelica ſeu theologica tãq̃ architectorĩa. iudex erit vl' epikeis ſeu gnomica vl' iterꝑtatiua.

¶ Rurſus addãt̃ ꝓpoſitõeſ duodecim. facientes ad elucidatõꝫ tã caſus ꝓpoſiti q̃s aliorũ ĩ matia ꝯctuũ. Si ꝑ hãc regulã ex ꝑdictis elicuerim⁹. ¶ Cõtractꝰ q̃ ꝺ ſuo genere ꝛ ex circũſtãtijſ debꝫ cẽ gratuitus ſicut eſt mutuũ non inficitur/ſi recipiatur aliquid

velut vltra sortē/altero ꝗttuor modoꝝ. vi/delicet si fiat aut p saluatiōe sui int'esse. aut p negligētie punitōe. aut gr̄a benuolētie. aut p sola ppr̄ie vexatiōis redemptōe.

¶ Propositio nona

¶ Cēsualis ꝺctus/de se ⁊ de suo genere licitus ē in multꝫ casib'. Patet in fundatiōib' eccl'iaꝝ. Patet in ꝓcessiōe quā ꝙs facꝫ de re sua. Patet cū aliq̄ eccl'ia eximit' a iurisdictione ep̄i. Patet ex vsu q̄tidiano. Patet deni/q; p ꝓfessionē aduersarioꝝ. q̄ leges suas et iura ad ħ m'tiplicit' introducūt. Sz omittit allegatio. qꝫ nesciētib' leges ⁊ canones/ vana eēt. sciētib' aūt superflua vl' arrogās videret. maxīe cū nō sit pñs intētio aliena dicta capere ꝓtētiosa argumentatiōe. nec positiuis iuribꝫ p̄ncipaliter inniti/sz diuinis.

¶ Propositio decima

¶ Cēsualis ꝺct' si fiat ad vitā nō ex eo reddit' de se ⁊ ex suo genere vicios'. Presupponit' aūt q; ⁊ intētio sit recta sic esse pōt cōformit' ad legē diuinā. ⁊ p̄ciū cōueniēs. iuxta patrie mores ⁊ leges. Attēto q; ibi ē p/babilis incertitudo lucri vel dāni quā iurist' multū notāt. Cōcurrūt etiā ꝺditōes vē ditiōis ⁊ emptiōis. qm̄ pecunia ē p̄ciū qđ vendēs recipit. Jus aūt recipiēdi ānuatiz certū redditū in pecunia vel alia re/pecūia mēsurabili/ē ibi merx. Sec' forte eēt si cē/sualis reddit' ānualis futuroꝝ ānoꝝ simil' ⁊ statī solueret'/vbi fraus cē pōt. Cōcurrit hec cadēti p iustificatōe redditūū ꝑpetuoꝝ. qꝫ nō simul eueniūt. Res aūt min' valet dū expectat' in lōgū ꝙs dū pñs obtinet'. Dicūt igit' ꝓcedētes hāc ptē/ miꝫ videri si pñt licite emi redditus in ꝑpetuū/ ⁊ neq; ad tp̄s vel ad vitā. cū ibi possit cē verus vē ditionis ⁊ emptionis contractus iuxta cō siderationes p̄me partis.

¶ Propositio. xi.

¶ Cēsualis ꝺctus/ppt' spem lucri maioꝝ vel pbabiliorē in vno ꝺhētiū ꝙs in altero nō ideo reddit' vicios'. Ferk ħ ē legꝫ autoritas/allegata etiā p canonistas q; res tātuꝫ valet ꝙtū vēdi p̄t. ⁊ q; licet i ꝺctu se ꝺcipe. Sz theologi q̄b ad certā regulā loq̄ fas est/ nomē deceptiōis p licito nō libēter assumēt. ꝓueniūt tm̄ in ħ q; nō ois excessus lucri vl' dāni reddit lucrātē ⁊ lucrari sperātē reū pctī p̄sertim mortalis. alioq̄n nō salua esset ois caro. Attēto q; eq̄litas iust'icie cōmutatiue de re ad rē sic de pecunia ad pecuniaz i cābio vl' de p̄cio ad p̄ciū/nō est p̄ctualis vl' indiuisibil'. sz multā hz latitudinē. infra quā pōt magꝫ vl' min' dari de p̄cio/sine iust'icie lesiōe. imo ⁊ sepe sine restitutōis ob/ligatōe. Quāuis ꝺ restitutōe vari' apꝺ doctoꝝ sit sermo dicētib' aliq̄b'/q; nisi sit de fraudatio vltra mediū iusti p̄cij. ꝺfraudās nō tenet' ad restitutōez. Et in ħ satis ꝓcorꝺāt oēs dicētes vez ē in foro exteriori ppt' irritationē legislatoris. sz de foro ꝓscie/nulli dubiū q̄n defraudās tenet' ꝓfiteri. Utrū aūt obliget' restituere nō ē ita clar̄ nec ꝓcorꝺatū apud oēs p̄sertim theologos. Nō em̄ videt' necessariū q; vbi ꝓcurrit mutue volūtates vēdēt'ꝫ ⁊ emēt'ꝫ vt res suas ꝓmittēt ī alterutrū/q; furtū ꝓmittat' vl' rapīa. iuxta illꝺ. Scienti ⁊ ꝓsentiēti ñ fit iniuria neq; dol'. Precipue dū sciēs ⁊ volēs ē sui iurꝫ i sua re. qꝺ dicit' ppt' pupillos ⁊ sil'es. Et dū ꝓsensus nō ē lege irretit'. sic in deceptōe vltra mediū iusti p̄cij. Si p̄tea ꝓsēsus sit absolutus. nō solū ꝺditional' aut ẽm q̄d. sicut Aristo. loq̄tur de p̄ciēte merces ī mare. et de ꝓsensu metu mortꝫ extorto. aut p errorē fraudulētū inducto. qm̄ ig̃rantia causat involuntariū. vl' in toto vl' in parte.

¶ Propositio. xii.

¶ Censual' ꝺct' nō videt' ex eo reddi ꝺ suo genere vicios'. qꝫ reddit' de nouo. vl' propter ħ q; ꝓstituit' ī reb' vl' ꝑsonis aliꝭ a p̄sona ꝺhēte. puta qꝫ dicit emptor. Tu ꝓstitues tales reddit' ī tali possessione/ vel seruo. Stāte enī sil'i intētiōe nihil videt' referre an census sit iā ꝓstitut' vl' de nouo licite ꝓstituit'. Ut si nouit' reddit' aliꝭs ꝑpetu' emit'/nō refert si statī ꝓstituat' cēsus annu' decē florenī. pl' ꝙs si mō statut' /post decem annos alteri ꝺhēti vēderet'. Exēplū aliud. si cōmūitas aliq̄ autoritate sui p̄ncipis/mota rōnabilib' causis ꝓstituit certā ip̄ositōz sup̄ reb' vendēdis ifra t'minos suos. qꝺ refert si statim eodē ꝓtextu ꝓstituāt centū florenos annual' reddit' sup̄ hmōi ip̄ositōib' vel si faciāt hoc lapso decēnio. ¶ Et q̄niam in hac materia ⁊ sil'ib' ẽm dictū Augustini Tene certū/⁊ dimitte incertū. cōsciētiaꝫ multoꝝ/p̄sertim simpliciū ⁊ timoratoruꝫ scrupulis varijs inq̄etat molestat/⁊ in perplexitatē q̄ndam trahit/addit' sequēs pro/positio.

Propositio.xiii.

¶Argumentū sumptuz ex ꝓsilio vl'dubio vni⁹ doctoris.q̄ in illo dubio ꝫhere sit peccatū mortale/nō ē efficax sz temerariū et negandū.¶Oꝑtz enī incertitudinē eē nō tm̄ mō scrupulosam leuē ꝛ formidolosam.sed valde ꝓbabilē.ꝓiusq̄ agere ea stāte pctm̄ mortale iudicet.Sic enī dictū sapiēt' itelligit.Qui amat piculū pibit in illo.¶Itaq̄ nō q̄libz dubiū facti sufficit ad causandū pctm̄ mortale si q̄d agat illo dubio stante. ḡ nec quodlibet dubiū iuris.Assumptum ꝑtz in casu cuiusdā decretal'.Si ml'ier vxorata incipiat p nouā informatōez dubitare an attineat viro in ḡdu.phibito.quo dubio stāte q̄rat vir debitū.q̄d aget vxor?Si neget.est in casu trāsgressiōis iniuste si ñ attineat viro suo.si ꝓcedat est in pctō mortali luxurie.Ponat' alī⁹ casus q̄ est creberrim⁹ q̄ dubiū sit apud doctores aliquos ex vna ꝑte q̄ ꝫ debeat agi.dicētiby aliꝭ in pari numero q̄ oppositū fieri dz.sicut in facto scismatis ꝓtēdentiū de papatu sepe fuit.Rursus in matia fidei cū doctores dissentiūt.licitū est ante determiatōez eccl'ie sepe tenere vnā partē vl'alterā.Rursus īduci ꝑt materia insolubiliū.vt si tiri⁹ iuret se accepturū bertā in vxorē.si p mū verbū q̄d dixerit fuerit verū.ꝛ nullo mō accipiet si fuerit falsū. Tūc dicat hāc solā ꝓpositōem.tu nō accipies me in vxorē.Querit' q̄d aget tiri⁹?si accipiat.piur⁹ ē.qz Berta dixit vez.¶Sed hec ꝛ sil'ia dimittim⁹ exercitio logicoz.dicentes q̄ ꝓbabil' certitudo sufficit in moralibꝫ vt nō exponat se q̄s piculo vt dicūt doctores de celebrāte missam/ꝛ sil'ibꝫ.vbi req̄rit' stat⁹ grē.q̄ sufficit ad ꝫ ꝓbabil' ꝓiectura.Quia certitudo alia sine reuelatōe ñ habet'.put in moralibꝫ dicit Aristo.sumēdam esse certitudinē grosse ꝛ figuralit'.q̄ certitudo nō remouet in vna ꝑte omnē ꝓbabilitatē/vl'opinionē alteri⁹ ꝑtis.licz magis declict ad istā vl'ad aliā.qđ sufficit.īmo scrupulosis ꝛ formidolosis ꝓsciētiꝫ sepe ꝓsilium est in oppositū agere/ꝑtim ex iperioꝛ ꝓsilio doctoꝛ.¶Propter ea ꝓsiliū ē q̄ in materia morali/nō ita leuit' asserat' aliq̄d eē mortale pctm̄/dū aliq̄s doctor dat ꝓsiliū super aliq̄ actu q̄ nō fiat.maxīe dū pl'es aliꝭ posse fieri bn̄ dicūt.aut q̄ cadit sub dubio.put in casu nr̄o notatū est.Ubi ꝑtz q̄lem laborintū ꝓsciētiaꝛ timoratoꝛ incurrim⁹ si q̄libet opinio vel cōsiliū doctoꝛ sufficit ad incertitudinē faciēdā/cū freq̄nt opiniones nedum varie sed aduerse sint int' doctores. nūc ꝓpt' passiōes animoꝛ/nūc ꝓpt' varios aspectus circūstātiaꝛ.mō illaꝛ solū. modo aliaꝛ.modo oīm.vñ ortū est illd comicuz. Quot capita tot sentētie.¶Deniq̄z ꝓsiliū ē q̄ nō oñdant' tales scꝑture varie ꝓsciētiꝭ simpliciū.qm̄ īde nihil ꝓficiūt nisi ad maiorē inq̄etudinē ꝓsciētie.Sufficiat eis ꝓsiliū suoꝝ supioꝝ.nec in talibꝫ legendis aut discutiēdis occupēt se¶Postremo iuxta p̄dicta sumēd⁹ ē intellect⁹ Augustini dū ait. Tene certū/dimitte incertū.Supiores vero studeant,puidere pacifice securitati subditoꝝ.nedū p cōsiliū iurisperitoꝝ scriptis aut ꝙbis.sz efficaci⁹ p autoritatē sūmi pōtificis.vt vl'tollat vl'moderet vl'interꝑtet dubias tot ꝑplexitates/ex positiuis ꝓstitutōibꝫ ortas.aut faltē det facultatē absolūēdi trāsgressores/supioribꝫ monasteriorū et eccl'iarū.vt q̄n̄ dederit dn̄s spm̄ ꝓpūctōis inueniāt,pmptū remediū.ꝛ nō in despatōnis p̄cipitiū ruant/,p difficultate papā vl' suam curiā adeūdi.

Propositio.xiiii.

¶Argumētū sumptū ex illa regula q̄ ꝙbi ē U cadē rō dz eē cadē iuris decisio/nō ꝓcludit in ꝓstitutōibꝫ positiuis. nisi facta sit vtrobiq̄z sil'is ꝓstitutio.¶Pro cui⁹ intellectu ē rememorād ū/q̄ in agibilibꝫ aliq̄ sunt q̄uz ratio depēdet īmediate ꝛ clare ex p̄mis ꝑncipijs moralibꝫ.Alia sunt sic clōgata/q̄ ñ apparet rō agibilitat' ꝑ' ī vno q̄z ī alio.nisi supueniat autoritas ꝓstituēt' ꝛ determinātis istā ptē ꝑ' q̄z alterā.vbi tūc locū habet illd satyrici.Sic volo sic iubeo.sit p ratōe volūtas.Quēadmodū rñdent grāmatici īterrogati.Cur istd vocabulū sic aut sic significat.qz sic placuit īpositori.Et ꝓfecto talē in opibꝫ dei sepe oꝑtz nos dare rñsiōz. ¶Hunc ad ꝓpositū stat q̄ duo ꝫctus vident' sil'es ꝛ ad sil'es effectus bonos vl'malos inducētes.ꝛ tñ vn⁹ erit lege,phibitus ꝛ alter ꝓcessus vl'pmissus.Exēplū ī ꝫctibus.ꝓstat q̄ in vēditiōibꝫ ꝓpetuoꝝ reddituū pūt,puenire plura dāna ꝛ depauperationes p abusum vendentiū vel ementiū/q̄z sepe veniāt p mutuū/cū exactōe leui supra sortē.ꝛ tñ ꝑmus cōcessus est legibꝫ alter p̄hibitus.Et ita de plurimis sine nūero iuribꝫ positiuis.¶Quānis posset assumpta

probabilis certitudo sufficit in moralibus.¶Nota

regula ꝓcedi in forma. qꝛ iã nõ erit eadẽ ratio ꝑ decisiõe iuris. si vnũ sit lege ꝓstitutũ. alterꝫ nõ. facit enĩ disparitatẽ autoꝛitas.

Propositio .xv.

¶Argumentũ fundatũ in illa regula. dum aliq̃d vna via ꝓhibeꝫ ⁊ altera/ñ ꝓcludit nisi dũ ꝓbeꝫ ipm factũ ⁊ nõ sola via. ¶Exemplũ ponaꝫ tam in maꝛia symonie ꝙ vsure ¶Martinus sacerdos vult lucrari decem francos. ⁊ petꝛ⁹ etiã. Martin⁹ recipit illã summã ꝑ sustẽtatõe vite sue. Petꝛ⁹ recipit tanꝙ ꝑciũ sue misse. sic symon voluit emere ptãtem dandi spm̃sanctũ vt inde lucraꝛeꝫ. Martin⁹ iuste habz decem frãcos Petꝛus iniuste. Ubi manifestum est ꝙtũ operetur intentio ⁊ directio coꝛdis. vt aliquis euitare possit facilit symoniã cum pari seu maioꝛi lucro tpali/ꝙ ꝑ damnatã symoniã. ¶Exemplũ in ꝫctis. Petꝛ⁹ habz centũ libras piperis vl' alteri⁹ mercis. vendit consueto ꝑcio ꝑ centũ frãcis. hec ẽ pura vẽditio nõ vsuraꝛia. Johes emptoꝛ volẽs habere. ꝓmptã pecuniã petita dilatõe solutõnis a petro vẽdit alteri mercatoꝛi statĩ suũ piper emptũ ꝑ minoꝛi ꝑcio statim habendo. vt ꝑ. lxxx. francis sicut sibi licitũ ẽ. Cõstat ꝙ ꝑ istos duos ꝫctus Johes venit ad sil'em effectũ siẽ feciſſet ꝑ imediatũ ꝫctum vsuraꝛiũ. qꝛ hz. lxxx. francos ꝓmptos ꝑ cẽtum ad credentiã. Concedẽdũ ẽ tñ ꝙ i istis ꝫctibus quoꝛũ q̃libz est emptio ⁊ venditõ vtrobiꝙ de se licita/põt interuenire fraus ĩ fauoꝛẽ vsuraꝛ/peioꝛ ꝙ sit vsura de suo genere. nõ vsura tñ ꝓpe dicta. ¶Unde ꝓcludit sicut ꝓus ꝙtũ sit in ꝫctis intẽtio ponderãda/ꝑsertim in ꝫctibus nõ ꝓhibitis ex ꝑsse ꝑ legem positiuã in se vl' ĩ suis circumstantijs. qꝛ tũc intẽtio bona nõ sufficit ad rectificatõem taľ actus cũ suis circũstãtijs ꝓhibitis. vbi tñ posset rectificatio fieri in aliq̃ sil'i ꝫctu nõ ꝓhibito iure positiuo ĩ ea dẽ vl' alia patꝛia vl' circũstantijs variatis.

Propositio .xvi.

Nõ bene ¶Argumẽtũ sumptũ ex tolerãtia pape vl' eccl'ie/vl' ex ꝙsuetudie et ꝑscriptõe ⁊ abolitione locũ habz in ꝓstitutõibꝫ positiuis vt positiue sunt. ⁊ nõ ĩ pure naturalibꝫ ⁊ diuinis. ¶Ad habendũ ꝝo plenã huiꝰ ꝓpositõnis intelligentiã/necessaria est cognitio q̃d sit de iure pure positiuo. q̃d de iure diuino ⁊ naturali. Cuiꝰ rei ignoꝛãtia vl' inaduertẽtia ꝙturbatõem inuolutã ⁊ ꝓnicioſaz ĩ doctrina iuriũ sepe facit. Sz ꝙtuz sufficit ad ꝑsens (qꝛ alibi traditũ ẽ) ꝓstat ꝙ ꝑ easdem causas res ipa dissoluit ꝑ ꝙs oppositio mõ se habẽtes exoꝛta ẽ. Constat ꝑterea ꝙ leges positiue tũc solũ instituũt cũ ꝓmulgãtur. ⁊ vim obligatõis habẽt dũ moꝛibꝫ vtentiũ approbant. ¶Dicam⁹ igit ꝙ vbi papa vel eccl'ia vel legislatoꝛ sciũt ꝙ ꝓstitutõnes sue vl' nõ publicant sed dant obliuiõi. vl' non approbant moꝛibꝫ vtentiũ. sed passim fit ĩ oppositũ/ꝓstitutõnes ille desinũt hꝛe vim obligatõis tanꝙ abolite ꝑ nõ vsum vl' cõsuetudinẽ oppositã que ẽ nõ legũ oĩm sed positiuaꝝ optima interꝓres. Alioq̃n tolerantia pape vl' legislatoꝛis essz sibimet ꝛpugnans ⁊ popul' noxia si vellet ꝙ leges sue haberẽt vim obligatõis. ⁊ tñ illas neqꝫ publicaret neqꝫ exeq̃ mãdaret. Fundãt ĩ hac radice abolitões ꝓstitutõnũ q̃ si sine nũero positarũ in decretꝫ. q̃ etiã tradite sunt ĩ cõciliꝭ generalibꝫ. vt ꝺ ieiunãdo q̃nquagesimã. vel diẽ sabbati. vl' ꝙ sacerdos celebrãs habeat duos assistẽtes/ĩmo pl⁹ ꝙ nullus ꝑsumat eligere ꝓfessoꝛẽ nisi cũ certa autoꝛitate. cũ tñ passim q̃libet sacerdos secularis audiat in ꝓfessione alterꝫ sacerdotez. qꝛ sic ẽ (vt dicũt) cõsuetudo. que si dicaꝫ coꝛrupteꝛla. vix apud sacerdoteꝰ erit salutis stat⁹. q̃d ꝑterea de tot ꝓstitutõibꝫ ⁊ regul' positiuis traditis ꝑdem ⁊ nõ obꝛuatis. nũc ĩ religionibꝫ. nũc in eccl'ijs cathedralibꝫ ⁊ collegiatis. nũc in vniuersitatibꝫ ꝛmũitatibꝫ. nunc ĩ ipis etiã iuribꝫ penalibꝫ diceꝛeꝫ. ¶Nisi velint asseꝛtoꝛes oppositi absq̃ vlla miseratione hoies de omni statu ꝑcipitare ꝑ laq̃os trãsgressionũ/in dãnatõis interitũ cũ suis ꝑlatis atqꝫ rectoꝛibꝫ. si cũ tãta austeritate faciãt artã viã dñi. et ꝑgrauẽt intolerabili iugo ceruices subditoꝛũ. veꝝ de ℔ alibi latꝰ

Propositio .xvii.

¶Lex ciuilis tolerãs vsuras aliq̃s/nõ ido ꝙ ꝓ ſp dicẽda ẽ ꝫcia legi diuĩe vl' eccl'ie. ¶Posset hic fieri declaratio q̃d ſpectet ad legem ciuilẽ. ⁊ q̃d ad canonicã. ⁊ q̃d ad theologicam. sup q̃ re alibi traditũ inuenit. Quantũ ꝝo ſpectat ad ꝑsens satis ẽ dicere ꝙ legislatoꝛ ciuil' attendit ꝓsistẽtiã reipublice ad ꝓsecutõnem pacifici cõuictus inter ciues. vt ꝙ nõ fiant furta. rapine. homicidia. ⁊ cetera humanũ ꝓuictũ turbãtia. Sz qꝛ freq̃nter effrenata neq̃tia nõ ꝑt ex toto ꝓpesci.

S

agit more prudentis medici/tolerat minora mala/vt peiora vitent. Datū est iā exēpluz de meretricibz t in antiq̄ lege d libello repudij. t de vsuris dādis alieno. sic ē text⁹ Deutero. xxiij. iā allegat⁹. t. xxviij. Fenerab gētibz multis. et ipe a nllo fen⁹ accipies. Ap paruit aūt mīn⁹ malū q̄ vsure leues fierēt p succursu indigentiū. q̄s vt inducerent p indigētiā furari rape/aut passim distrahere sua bona mobilia vl' imobilia vilissimo pcio/cū dāno lōge maiori q̄s esset moderata receptio sub vsuris. Hec inde iudei viuerent ī ocio p oppssionē incredibilē xpiano rū q̄bz fenerant. Cōstat aūt q̄ hec tolerātia psona est dictamini natural' rōis. imo t diuine legis/ppposito pctō. Cōstat pterea q̄ papa sicut nō ē imediat⁹ dñs bonoruz tpaliū/psertiz laicoz. sic nō debz passim irritare leges vtiles p dispensatōne taliū bonoz pstitutas. vtiles inq̄s ciuilit. licz fiant cū pctō. qd ipedit quo ad finē btitudinis pseqnde. Sufficit q̄ papa vl' eccl'ia signi ficent vl' pdicent tales vl' tales ꝯctus illiciti esse/de iure euāgelico t in foro pscientie. Si aūt vltra voluerit papa pcedere p irritatōem etiā ciuilē oīm hmōi ꝯctuuz p penā excōicatōis t aliter. sicut videt fecisse in qdā pstitutiōe t pcilio generali/nō est nostr̄ os ponere in celū. Supponim⁹ bonis ratōibz t circūstantijs motū esse/t nolle moderatōibz vtilibz obuiare.

Propositio. xviii.

¶ Lex antiqua phibēs iudeis vsuras pximis suis. sed de alienis pcedēs/inuenit apd doctores habere mltiplicē intellectū. ¶ Dicentes enī sic vsurā esse illicitā q̄ nllo modo p̄t bñ fieri. sicut nec mendaciū/ponunt pseqnter iudeos peccasse dādo alienis ad vsurā. t q̄ de⁹ sufficienter edocuit eos sup h̄ p viros eleuatos t pphēticos/pmendātes eos q̄ pecuniā suā nō dant ad vsurā. sic in psal'. t in Ezech'. xxviij. Nō pl⁹ loqndo de primo q̄s de alijs. q̄ etiā oīs hō censed⁹ est nr̄ prim⁹. Exponūt vlteri⁹ q̄ dū p mittit iudeis Deut. xxviij. p bñdictōne q̄ fenerabūt extraneis/fenus hic accipit pro supabundātia/nō p vsura. Uel dicūt q̄ recipiēdo vltra sortē/nō recipiebāt nisi rez q̄ aliūde erat sua. ppt tyrānidē occupātium terrā suā. sic mutuati sunt vasa ab egiptijs Pro q̄ dicūt facere ꝟbum ambrosij. q̄ licz eos oppmere vsuris/q̄s licet interficere.

¶ Sed sup h̄ q̄ iam aliq̄ notata sunt pte h̄ ma/et nimia subtilitas nō est sp expediēs in moralibz discutiēdis/propt abuti volētes. Hec tetigisse sufficerit. t dicere p regula. Q, oīs ꝯct⁹ q̄ ex suo genere vl' ex circūstantijs dz esse gtuitus. si incueniat pactū de recipiēdo vltra sortē efficit vsurari⁹. sic est in mutuo t cōmodatōe Et ppie solus talis vsura nomiat.

Propositio. xix.

¶ Lex hūana statuēs nullos reddit⁹ posse vēdi nisi cū facultate redimēdi/nō facit q̄ ꝯctus aliūde licit⁹ sit vsurari⁹. aut solū pigneratici⁹. aut q̄ in redemptōe debeat fieri fructuū pceptoz deductō. ¶ Ponamus itaq̄ redditū vl' fundū ppetuū/quē pus licebat emere p mille frācis. Accedat lex dās in ꝯctu sil'i facultatē redimēdi. q̄ nō obstante/dat sil'e pciū. imo forte maius qual' q̄so posset in hoc casu esse ratio ꝯct⁹ vsurarij. aut q̄ ī redemptōe pcepti fruct⁹ debeāt deduci pl⁹ q̄s si in pozi casu fieret vēditio redituū ppetuoz p pceptionē fructuū decem aut vigīti annoz. ¶ Nō ē estimādum q̄ legislator aliqs/sit pnceps. sit pmūitus. sit plat⁹/vellet tali mō oēs ꝯctus reddere vsurarios. t claudere viā hoīb⁹ pertim eccl'iasticis. q̄ nō possent vti reb⁹ suis. nec habere sufficiēte p dei seruitio celebrādo sustentatōem. Alioq̄n lex esset nedū stulta sed īpia neq̄ t sacrilega. t ex pseqnti papā t eccl'iam cū oī seueritate tollēda. Sed nō est ita psumēdū de legislatoribz et intentiōe sua. q̄n vellent etiā q̄q̄ minus pciuz dari vel statui/ppt illā facultatē redimēdi

¶ Quocirca p̄nt tā ex pcedentibz q̄s ex mō dictis notari vl' elici morales q̄dā regule.

¶ Prima regula. Oīs ꝯctus q̄ licite vēdunt vl' emunt redditus ppetui/pōt similiter esse licit⁹ si eodē ꝯtractu similit̄ se habente/deb⁹ facultas mutua redimendi. psertim in foro cōscientie.

¶ Secunda regula. Oīs cōtract⁹ q̄ ex suo genere debet esse gtuitus/pōt ex circūstātijs q̄q̄ effici licite nec debit⁹ nec gratuitus. mutādo spēm in genere mor⁹. vt de ꝯmodatōe pt fieri locatio. Sup his autē vnctio lex et ratio iudicabunt.

¶ Tercia regula. Oīs ꝯtractus q̄ ex suo genere vel circūstantijs nō recipit q̄ sit vēditio vl' emptio ad ppetuū. nō videt secure fieri intueniēte pacto d facultate redimēdi.

z hoc maxime in foro exteriori. sec⁹ ē locationē z ductōe/que fieri solēt ad tps.

¶Quarta regula. ¶Dis ptract⁹ suspect⁹ habēt/si appareat intētio pbabiliter mala ī cōtrahentibus. vt qz negociationē solā mercēnariā/aut questū lucri turpis intendūt. Juxta quod ponit vicesima et vltima ppositio principalis.

¶Propositio vicesima in ordine.

¶Lex carnis ptraria legi spūs ac pinde tyrānica/infectū habēs z tenebrosuz cordis oculū p cupiditatē z auariciā/facilīter inducit ī temptatōem z laqueos diaboli. qs sibimet multiplicat z inquirit p denia contractuuz. ¶Legimus hoc pbdolor ī expiētie libro/z in scriptis doctoꝝ/qui pplexos cupiditatis nodos vix sciunt euoluere. quib⁹ se malignis adinuētionib⁹ circūuoluit. iūctis maxime tot excōmunicatōnis sentētijs. Accipit insup de recte dictis z factis bonoꝝ scandalū sibi z offensionē. qbus scandalū tale sit a recte docētib⁹ z ambulātib⁹ ptemnendū. qz nō datū est/sed nequiter acceptuz/quale dicebat tps scandalū esse phariseoꝝ. Non em̄ min⁹ agerēt que agūt si ceteri q̄escerēt. ¶Ab ējciēda ē ergo auaricia/vt mūdus simplex et lucid⁹ haberi possit intētionis oculus in cordis directōe fm regulas iusticie/quas sepe magis doceat vnctio qz ratio. Orādus ē id circo deus/z cū ps. dicēdū. Inclina cor meum de⁹ ī testimonia tua/z nō ī auariciā. Cuius verbi latentē energiā exptus ē pridē vn⁹ put codē teste cognitū est. q cū dnica quadā in ramis palmaꝝ auaricie morsū repente in corde sentiret. ipse collecto ī fide z spe deuotionis spū/defigēs in imaginē crucifixi/velut ī serpentē Moysi mysticū rōnis oculuz. pfundi⁹ ingemiscēs silenti desiderio clamauit. Inclina cor meū deus ī testimonia tua z nō in auariciā. Hec frustra. mox em̄ sensit a corde velut a quadā introrsuz manu resilente negociū auaricie pambulās ī tenebris ejici. Ejciat z a nobis auariciā de⁹/vt auertat (iuxta prophēticū sequens votū) oculos nostros ne videant vanitatē sed veritatez/q̄ vanitatē exufflat. z absconsas erroꝝ decipulas producit in lucem.

Dssumus aūt in hac luce veritatis p supaddere moralia quedā consilia/ ne subintret apud ecclīasticos spiritus auaricie/tāto nequior quanto palliat⁹ z obumbrat⁹ accedit sub specie nō cōmodi p/ prij sed cōmunis. ¶Tutius esse videt apud ecclīasticos viuētes ex dotatiōib⁹ fideliū/q̄ recipiāt redditus iā assignatos q̄ p nouiter emēdis numeratā pecuniā. ¶Tut⁹ insuper esse videt apud ecclīasticos viuētes ex dotationib⁹/pauciores esse ī numero monasteriorū vel psonaꝝ vel ecclesiaꝝ collegiataꝝ/ q̄s subire nimias sollicitudines z piculosas anxietates in corpe z aīa/in redditib⁹ compandis z augēdis. maxime si speciē vsurarie vel simoniace prauitatis apud simplices hīe videant. vt si fiāt de pecunijs collatis pbabiliter venientib⁹ ex rapinis. furtis. vsuris z extorsionib⁹ publicis/nisi fieri cōstet hoc ppt restitutōes incertas z vagas. ¶Tut⁹ est ptē rea apud ecclīasticos recipiētes vite necessaria/vt obsequio diuino deseruiāt in missis z obitib⁹ celebrādis/q̄ eoꝝ intētio nō sit obligare se nisi quantū z quousq̄ obuētōes date suffecerint p sue vite sustētatōe operēti. vt vnctio z ratio iudicabūt. ¶Tutius ad extremū eē videt (etsi ñ forte necessariū sz iure supponēdū) apud ecclīasticos viuētes vt dictū est/q̄ suā intētōz ita regulatā exponāt suis benefactoribus. fundatoribus et sustentatoribus. q̄ si ex sincera charitate z nō pomposa vanitate pcedūt/nō retrahent a ppositu suo. et pfectius apud deū merebunt. Nihilomin⁹ cōpatiendū est humane fragilitati/q̄ raro pducit granū virtuose charitatis/sine multiplici palea vanitatis. Qd sub alia metaphora notauit Hieremias dicēs. Oēs iusticie nre tā q̄s pān⁹ mēstruate. Propterea ñ ex opib⁹ iusticie nre/sed ex sola dei gratia salus nostra.

Tercia pars que se

quit postillat quēdam tractatū conscriptū ī materia contractuū in valētia arrogonie p vnū doctorē canonicū sup his casib⁹ qui incipit. Cōtractus quidā. eo q̄ idē videt habere zelū reipublice excessiue.

Dtuerāt pauciora etiā suffice/ re q̄s scpta sunt sub duplici p/ p tītione/p decisione casus traditi in materia cōtractuū. eorū pīertim q̄b⁹ z p quib⁹ scriptus est statu pēsato. Utrū succreuit ex agitatiōe solius recordatiōis pcognitoꝝ in lumīe rationis feruor inspectiōis noue doctoꝝ neduz theologie/sed z iuriū. Et venit ī mentē dictū triplex pclarissime memorie pceptoris mei dñi. P. Cardinalis cameracēn. ¶Expt⁹ suz

ināt/dū ī allegatōiby iuriū mihi veritas impugnari videbaf. Si dimissis glosis super glosas/recursus mihi fiebat ad nudaz textꝝ ram. mor aptioz parebat intellectꝰ fatētiby hoc idē ꝛ mirantiby allegantiby in aduersuz. ¶Alterū eius dictū post determinatiōz quā aduersus simoniam celebriter fecit hoc fuit. Homines inquit si dirigerēt intētionē suaz in spiritualiū datione vel receptione/ multi sunt simoniaci qui nō essent. ¶Terciuz eius dictū est illud. Sup cōtractiby humanis q̄ psuppositō peccato sunt naturales arcꝫ necessarij/nō debet leuiter reprobatio fieri seu restrictō. vel ad vsurariā prauitatē reductio ¶Mouit me pluries dictuz secundū/ loqui ꝛ scribere/qualis eēt habēda directio cordis in actiby tā dandi q̄ recipiēdi spūalia. Quī etiā dū fieret in pcilio Cōstantiensi querela de tollendo simoniā/sil'r ꝛ vsurā/tanq̄ pessimas in ecclesia pestes. motus ex hoc secūdo ꝛ ex tercio dicto exclamare nōnū q̄ coactꝰ sū Deus equissime/q̄s nesciat ꝛ simoniā ꝛ vsuram modis oīnibus extirpādas esse. Sed primitus declarandū sub quibus casibus ꝛ qualibus intētionibus ꝓprie dicta simonia vel vsura cōmittit. ne damnet iustus cū impio/ne pterea dotatōes ecclesie ꝛ obuētiōes omni iure debite/penitus eneruent. q̄si sint (vt vulgus insipiēs ꝛ malignū/et put hereti ci crimināt)simoiace. aut ne sil'r det vsure titulus iustis ꝛ necessarijs ꝓtractiby. ¶Hunc aūt indurit me dictū primū/vt curiosi? litterā quarūdam allegationū ꝓprio cōsiderarē intuitu. ne sine lege(vt aiūt)loq̄ videremur. vnde factū est vt ex allegationibus clari? eniteret ps prima iuuantibus ad hoc theologicoz̄ libris doctoz̄. ¶Redeat igit ad discussionē tractatus vehemēter inuectiu? contra censualistas. Sic em̄ nominat vtētes contractibus ī casu ꝓpositō vel simili. ꝛ incipit Contractus quidā ꝛc. Ceterū autoz nō nominat nec opus est.

ARguit primitus ꝓ parte/quā absq̄ vlla dubitatiōe dicit esse falsaz ꝛ pessimā. nos ꝛo veram ꝛ licitā Ita tamē si cōueniamus in casu cuz circūstantijs nostris. ¶Cōtractus ināt venditōis ꝛ emptōis. ē d̄ iure gentiū/ꝛ vtroq̄ iure canōico ꝛ ciuili ꝓ licito habit?. Sic est in isto cōtractu. q: constituit certus redditus annuus q̄ ē mer. ponit etiā certū pretiū. ꝛ sic sunt ibi substātialia que cōplent cōtractū emptōis ꝛ vēditiōis. Allegat ad maiorem ꝛ minoreē sicut ibidē pōt inspici. ff. ꝛc. in legibus. ¶Rursus secūdo arguit in effectu/dimissa prolixitate verboꝝ. Predictus cōtractus nō est mutuū. ergo nō est vsurarius. Probat ꝓsequentiā ꝓ diffinitiōes vsure datas a doctoziby/q̄ ē lucꝝ pueniēs ex mutui cōtractu. ¶Rursus tercio notat allegationes p̄limoꝝ doctoꝝ ꝓ pte censualiste. ꝛ q: dicta nō ponit/nihil hic elici pōt certū nisi libris inspectis. ꝛ ex his que dixit ī solutione istius rationis. ꝛ sunt glose sup̄ cap'm Constituꝰ. de reli. domiby. ¶Rursus quarto sumit q: pstatōes sunt approbate. nec reputantur vsurarie. ḡ (ināt) ita dicendū erit de pstatione annua, pueniēte ex dicto ꝓtractu cēsuali. antecedēs ꝓbat ꝓ multiplicatas allegationes. sed ꝓsequētiā vbi nodꝰ iacet/inquit vt clarā. nec allegat. qd̄ euidēter ꝓ nob ē ¶Rursus ānto. annua pēsio pōt imponi de nouo ꝓ titulū ḡratuitū. puta ꝓ titulū legati ꝛ eadē ratōe ꝓ titulū donatōis inter viuos. ḡ multo fortius pōt imponi ꝓ titulū onerosū. puta ꝓ titulū emptōis ꝛ venditōis. Probat cōsequentiā quā cōcedimus ꝓ multa iura. ꝛ cōsequēs sil'r. ¶Rursus sexto descēdit specialiter ad contractū qui dicit ad vitā. iustificando illū ex dubio ex piculo qd̄ imminet circa vitā. ꝓ argumentū de vsuris. c. in ciuitate. et c. nauiganti. ꝛ istud sil'r cōcedimus viso textu. ¶Rursus septimo produxit ad idē probanduz glosam Hostien. ī sūma. de vsuris. que sentētialit licitā dicit esse venditionē rerum ad vitā certe psone vel psonaꝝ rōne incertitudinis. etiā si emptoꝛ inde lucraretur. ¶Rursus octauo nō ꝓ modū rōnis sed inuectionis contra censualistā dicit eū vicz inniti tolerātie vel dissimulatōi romane ecclesie tanq̄ valido fundamento.

ONsequēter descendēs ad partē oppositā q̄ fm cū indubie vera ē/ꝛ diuino iudicio/ꝓscientie ocio ꝛ rōnis dictamini audacter ꝓcordans. ꝛ ita determinat idipm de quo facit questionē. A

Primū fūdamentū

ponit. q: vbi ē eadē rō/dz eē eadē iuris decisio. sed eadez rō prohibitōis q̄ ē ī vsura apta ꝛ manifesta/occurrit etiā ī dicto cēsuali contractu. igit ꝛc. Deducit vtrāq̄ partē ꝓ rōes/exēpla ꝛ dicta doctoꝝ sup̄ quibus ī responsione aliqua tangemus.

Scdm fundamētuz

sumit ex glosa magna dñi Innocētij de vsuris.c.in ciuitate.quaz inserit & postillat. & ex ea concludit cōclusionē vnā sub hac forma. In casu quo ptinaciter teneret/ q; ideo Innocētius vsus ē verbis ꝓsilij. q; dubiū sibi erat an ꝓtractus esset illicitus vel nō. Etiaz in tali dubio fidelis xpianus de necessitate salutis teneť a tali contractu abstinere.nam in tali dubio contractū ipm iniens/discrimini se supponit.& sic moztaliter peccat.¶ Deinde nitiť iniustificare contractū ad vitā. dicēs nō sufficere dubiū seu piculuz qđ iminet ad iustificationē.¶ Deinde obijcit cōtra se ī ąr ta ꝓclusione/ q; Innocētius locutus ē de facultate redimēdi. Et rñdet q; verz est. sz magis improbasset si hoc intellexisset.¶ Multis aūt omissis placet inserere glosaz Innocentij/& admittere diuisionē illi⁹ quadrimēbrē.ad quam discutiendā postmodū reuertemur.q; nisi fallat animus multum ꝑ nobis est.¶ Glosa Innocentij.

Prima pars.

¶ Ex hac decretali(inąt Innocēti⁹)satis innuiť/ q; si aliq̄s ꝑ certa pecunie q̄ntitate emeret aliquē redditū grani vel vini/vel aliū cōsilem redditū/ppetuo sibi & suis heredibus dādū a vēditore & suis heredibꝫ/vl' etiam ad certū tp̄s vl' ad tp̄s vite alicui⁹/ q; licitus est hm̄oi ꝛct⁹/dūmō reddit⁹ annu⁹ cōi estimatione nō excedat redditū quē haberet vl' habere posset/si terrā de tanta pecunia emisset Quidaz tamen dicūt q; quādo in ppetuum emit/ q; nunq̄z p̄t esse illicitus contractus/ quātūcunq̄z sit magn⁹ redditus respectu p̄cij.q; licet in contractibus se decipe.ff.ō mino.in cause.iij.§.fi.

Secunda pars.

¶ Alijs videť & forte melit⁹.q; si q̄s emit redditū ꝓstitutū añ ꝓtractuz vel actionē vendita/siue ꝓstitut⁹ fuerit in re/puta in domo vel possessione vel alijs hm̄oi.siue in psona/puta serui vel liberti vel rustici vel actio vel nomen. Itē siue sit cert⁹ reddit⁹/puta q; reddit decē.siue incert⁹/puta q; reddit quartā ptez fructuū qui pcipiunť de aliq̄a domo vel ō ope alicui⁹ psone. Itē siue sit ppetuus ꝓtractus/puta q; extēdit ad heredes vtriusq̄z ꝟhentiū/siue sit ad vitā homis.siue sit ad certū tp̄s/puta vsq̄z ad q̄nq̄z annos. Itē nō refert si reddit⁹ sit in pecunia/siue in alijs rebꝫ/siue ī facto. Semꝑ ī oñibꝫ p̄missis reputāt ꝓtract⁹ licitos.q; est ibi purus & licitus contractus vēditōis. Nā est ibi p̄ciū.s.certa pecunie quātitas. Itē ibi ē merx.s.cert⁹ redditus vel canō vel annona. C. de sacrosāc. ec. iubem⁹.in p̄n.in auť de re.ec.nō alie. Item actio.c.de heredibus vel ac.vendi.p totum ¶ Sed his videť esse contrariū qđ dicit hec decretal'.q; nō est dubiū q; vsq̄z ad illud tempus.s.longuz/plus pcipiet de redditu q̄z sit p̄ciū.& in actione constat/ q; plus est in nomine q̄z sit p̄ciū. Solutio.licet certū sit q; vsq̄z ad.xl.annos vel.l.vel vlteriozes/pl⁹ accipiet de redditu q̄z sit p̄ciū qđ dat.tū hec certitudo nō facit illicitū ꝓtractū vēditōis Cū hoc etiā sit in vēditōe alicui⁹ possessiōis/vbi certū ē fm inferiozes causas/ q; pl⁹ accipieť de fructibꝫ ei⁹ q̄z sit p̄ciū qđ p ea dať/ etiaz sine expēsis vel labore/dando eā ad victū certū vel emphiteosim. Hic em̄ tm̄ rep̄hendiť/ qñ carius vendit mercē ꝓpter terminū quez dat prolixū emptori ad soluendū pecuniaz vel q; p minori emit mercē/q; statim dat pecuniā.& plixius tp̄s expectat mercē.que penitus sunt illicita.q; hic solū vēdit tp̄s ꝑ ipa pecunia/que venit et iustū p̄ciū excedit. Qđ ex eo apparet.q; si vtraq̄z parata esset/p̄ciuz et merces/p minori fierēt. Et in casu nostro oñia sunt p̄sentia.nec vendit tp̄s.q; res ipse de quibꝫ dicimus.s.redditus vel actio /tantū valebit vel ad min⁹ crediť valere subseq̄ntibus temporibꝫ quantū mō valet/vl' ad minus est dubiū. Et hoc sufficit ad hoc vt contractus sit licitus/vt hic.

Tercia pars.

¶ Idē intelligunt quidā.& si redditus vl' nomen de nouo ꝓpter hoc constituanť in rebꝫ vel p̄sonis alijs a contrahente/ puta q; dicit emptor.Tu constitues tales reddit⁹ in possessione tali vel seruo.vel facies q; talis confitebiť se debere tibi mille vsq̄z ad annum.et ego de illis mille/vel magis ꝑ actione ꝑ illis mille cōpetēte/dabo tibi q̄nquaginta. Haz dicūt oēs ꝓtractus istos licitos.q; nō ē mutuū sed emptio. Itē multi casus p̄nt euenire q; iste emptor amitteret ī hoc ꝓtractu .puta si inops fieret nomen.¶ Sed certe bñ cōsulendū ē oñibꝫ fidelibꝫ/q; ab hm̄oi contractu abstinēt.s.q; de nouo ꝓpter hoc ꝓstitutū redditū vel actionē emant.

Quarta pars

¶ Illud aūt videť penit⁹ illicitū q; ipe ideꝫ q̄

dicit emptor/in se ꝓstituat reddituꝫ vel actionē/q̄ se obligat ad plus dandū/vel in pecunia vel in spē q̄z accepit. Hec Jnno.

B

Terciū fundamētū

sumit ex multis exēplis ⁊ allegatōibꝫ in hāc vnā sn̄iam cadentibꝫ. Nō dubiū q̄ is cōmittit lēgē q̄ legis ꝟba ꝓplectēs ℈ legis nititr voluntatē. Uel sic. Contra legē facit q̄ id facit qđ lex phibet. Jn fraudē ꝟo legis facit qui saluis ꝟbis legis/sn̄iaz eiꝰ circūuenit. Sed sic ē ī ꝓtractu cēsualiste/q̄ ī vtroq̄z ꝓtractuū ē idē effectꝰ/except̄ nois mutatōe. Sic deducit diffuse/ꝓpando ꝓditōes vniꝰ ꝓtractꝰ ad alterꝫ. p̄sertim vbi dat facultas redimendi/⁊ maxīe vbi ꝓstituit ꝺ nouo redditꝰ vl'annua pēsio. Addito q̄ leges veteris ⁊ noui testamēti, phibētes mutuū sub annua pēsiōe/essent maximo ludibꝛio/si hoc foꝛamen vsurarijs supesset/q̄ nomē mutui mutaret ī nomē venditōis ⁊ emptiōis/pmanētibꝫ eisdez effectibꝫ. Et allegat multa capl'a iur̄ ⁊ sctm Tho. ⁊ Joh. in summa ꝓfessoꝝ. Jungēs illaz regulā. Cū q̄d vna via ,phibet alicui/ad id alia admitti nō ꝺz. Addit verūtn̄ ex glosa regule/q̄ respectꝰ p̄ncipalit̄ habeat ad ,phibitū nō ad viā. ⁊ hec est rōnabil' modificatio ¶Querit ꝓsequēter a cēsualista. q̄lis resultat vtilitas si ex mutuo mille solid̄. nō possit pēsio vnius denarij recipi. ⁊ ex contractu censuali sumeretur plus q̄z centum.

Quartū fūdamētuz

assumit ex pte ꝓtractꝰ querēdo/quō duz res aliq̄ vēdit minori p̄cio cū facultate redimendi q̄z si ꝑpetuo vēderet/tal'ꝫct̄ nō cēseat pignoratici/⁊ p ꝓseqūns ī fraudē vsuraz except̄/sic allegat glosā ordiariā Hosti. Jo. an. q̄ tal'ꝫct̄ cōditiōal'ē vsurari. qđ sane intēdit videt intelligēdū cū ,ppt̄ pactū res vēdit minori p̄cio. ¶Et pꝰ oppositōz sibimet factam declarat/q̄ mīoritas p̄cij se referat ad id qđ ipa res valeret ī casu q̄ ꝑpetuo alienaret sine facultate luēdi vel redimendi. ¶Deinde allegat opiniōes q̄rūdā iuristaꝝ cū suis allegationibꝫ. ⁊ exponēs doctrinal'r ⁊ bñ/q̄d sit inter ius canonicū ⁊ ius ciuile. et q̄d sit de rōe legis. Cōcludit q̄ magꝝ credēdū ē pitis ī arte iurꝫ canōici/q̄z pitis ī arte iurꝫ ciuil'. Sed hec omittim⁹ dicētes illud bucolicū. Nō nostrū inter nos tantas componere lites

Nō

Quintū fūdamētuz

assumit ex vno casu legꝫ. ff. de annua. le. l. iij. §. vl. De q̄ videt mirāduz/q̄ leges ꝓcedētes vsuras/direrint ꝓtractū hic ꝓmemoratū ee vsurariū/q̄ vel eiꝰ silis sepissime fit apud eccl'iasticos. Est aūt casus q̄ si p legatū vl'donatōz q̄ ē titulꝰ/ponit ꝺ nouo certa annua pēsio soluēda titio/q̄aduscz ipse donās vel legās dictā pensionē luerit vel redemerit vel ab ea se liberauerit p̄ solutōz vel traditōz certe sortis p̄ncipal'. Cōsequenter inducit (⁊ sic videt colorate) q̄ min⁹ videret hic esse vsura q̄z in casu censualiste. p̄sertim si deb̄t minꝰ pre ciū ,ppter facultatē redimēdi. siue hoc sit in vno instrumento siue in pluribus. Nec hoc impugnare contendimus.

Sextū fundamētuz

arguit/q̄ si dilatio traditōis mercis/facit p̄ciū diminui/ꝓtractꝰ ē vsurari⁹. ꝺ vsurꝫ. c. naūigāti/a ꝓtrario sensu. Sed ī ꝓposito diminuit p̄ciū. nec tota merx ē ꝑsens. s. pensio cuiuslibet anni. Ueritas ē q̄ instādo ꝓtra se et rūdēdo/fatet q̄ ius petēdi pensionē annuaz sit merx ī ipo ꝓtractu/sicut ī vēditōe ꝑpetui reddit⁹. Sed sp recidit ī illud q̄ dat minus p̄ciū ,ppter facultatē redimēdi ⁊ aggrauat si de nouo merx ipa. i. ipm ius p̄cipiēdi constituit de nouo in ipso cōtractu/vbi cōtrahentes assignāt ⁊ differunt tempus ,put volūt.

L

Ostmodū istis totaliter interim p/positis ⁊ fūdatis/nititr respōsuz dare validū ad affirmatiuā censualiste partē. ¶Cui⁹ respōsio duplex ad p̄mū stat ī hoc solo/q̄ ⁊ si dict⁹ ꝓtractꝰ ex forma vocali sit emptio ⁊ vēditio/tn̄ quo ad rē et effectū est mutuū/vel reducit ad mutuū. ¶Respondet sil'r ad scd̄m. ¶Ad terciū ꝙo fundamentū p glosaz de reli. domi. in. c. ꝓstituꝰ/respō det dicēdo tres esse ꝓtractus. Unus est cuz dñs alicuiꝰ rei dominiū illiꝰ ꝓcedit alicui ab dicās a se ipm dominiū/nihil sibi ꝑter certū cēsum annuuz retinēdo. Et de isto (vt dicit) loq̄tur hic glosa allegata cū doctoribus Alter cōtractꝰ ē emphiteosis concordās cū p̄dicto in mō cōstituēdi. Sz ī hoc differūt q̄ ī p̄mo ꝓcedēs nullū sibi retinet rei dn̄iuz vel ius emphiteoticū. sed in scd̄o retinet vtrūq̄z Et vterq̄z ē licit⁹. Terci⁹ cōtractꝰ de q̄ nunc inquirit habet (vt dicit) contrariū modū ad p̄cedentez in hoc q̄ ille qui est dñs ab initio ipse est q̄ pensionē censualē supra se ⁊ sup̄ rē suaz constituit. ꝓpterea nō seqūtur si p̄cedētes contractꝰ sint liciti q̄ iste. ¶Proinde respō/

dendo ad q̄rtū fundamētū/nō negam⁹(inquit)q̄n ex alijs modis et ꝯtractib⁹/annue p̄statōes cēsuū possint imponi licite.vt i fundatōe eccl'ie.vt in ꝯcessione quā q̄s facit ō re sua.vt dū aliq̄ eccl'ia eximit a iurisditōe epi. ⁊ alijs modis sparsis in iure sicut allegat. ſz sufficit nobis ꝯcessio fundamēti.¶ Rursus ꝯcesso antecedēte q̄nti fundamēti q̄ p titulū gratuitū.ſ.legati vel donatōnis/pōt annua pensio de nouo constitui.negat ꝯsequentia. vel sil'itudo ad casū nostrū.q̄m in titulo gratuito nulla est suspitio de vsura.nec ad mutuū vel ad effectuz mutui reducibilis.secus hic.¶ Responsio p̄terea ad sextū fundamentum stat in hoc/q̄ i mutuo quantūcunq̄z p̄babile dubiū vel piculū/nō pōt ꝯcludere excusationē vsure.de qua in.c.nauiganti. Secus est in cōtractu venditōis ⁊ emptiōis.de quo loq̄tur illud capl'm. Cū igit i casu censualiste de quo querit/sit mutuū vl' ad mutuū reducibile/nō est sil'itudo.attento q̄ p̄cio vt in pluribꝫ ē valde paruū respectu magnitudinis pensionis.⁊ ad temp⁹ē probabiliter satis duraturz.Posset addi(sed nō tangit hic)q̄ cōtractus talis dat occasionē machinādi in mortē alteri⁹.vel eā optandi.ſ.illius q̄ recipit pensionē ad vitā.¶ Ulterius in rēspōsione ad septimū dicit esse duos casus positos ab Hostien̄. Unus est q̄ licet emere possessiones ad vitā ipsius emptoris.sed hoc intelligit vbi nō cōstituitur fructus de nouo.⁊ merx ita creata emitur.nec dat facultas redimēdi.⁊ ita nō ē similis casus ad nostrum. Alter casus est/cū quis tradit vel vēdit oues alicui monasterio sub pacto q̄ p̄o qualibet oue recipiat duos solidos.cuz fructus cuiuslibet ouis valeat quattuor vel q̄n q̄ solidos Sed post mortē tradētis/oēs oues ad monasteriū p̄tinebūt.et hoc est licitū ꝓpter incertitudinē mortis vel multiplicationis ouiū. Sed secus ē i casu censualiste.quia ē mutuū vl' ad mutuū reducit¶ Postremo respondet ad vltimuz p illud dictum de p̄bendis.multa p patientiā tolerant.que si deducta fuissent in iudiciū/exigente iustitia nō deberent tolerari.

Ecce summatim collecta est snīa tractatus/q̄s tū visum ē sufficere ad intētionē nostrā/q̄ versat nō ad impugnationē tractat⁹ p̄ncipaliter aut mordaciter sed ad elucidationē veritatis/tā in casu p̄posito q̄s in alijs nōnullis in materia cōtractuū/que ad ꝯscientiaz serenationē ⁊ iuriuz faciunt intellectum.

¶ Attentio p̄ima.

¶Attendat i p̄mis q̄ octo rōnes facte p̄ censualista/militāt p casu nr̄o.Hec rōsiones date cōtrariant/sed ꝯfirmāt p̄positū/dū concedūt cēsuales reddit⁹ rōnabiliter emi posse vel institui/si nō appareat de corrupta intētōne vel ex modicitate p̄cij.vel ex mala fama contrahentiū.vt q̄ ꝯsueuerūt vsuras exercere

Attentio secunda.

¶Attendat q̄ p̄ma rō sua ꝓtra cēsualistā fūdans se in hoc q̄ vbi est eadē rō/debet eē eadē iuris decisio/soluta est p quartādecimā p positionē sēde p̄tis. Et posset rūdēdo ad fozmā concedi maioz in terminis si sit eadē sil'itudo penit⁹.sed minoz negabit.q̄m in vsura apta phibitio legis diuine ⁊ humane ē manifesta.nō sic in casu cēsualiste.etiaz vbi peccaret.q⁹ hoc esset occultū.aliud manifestuz. ¶Addito q̄ p̄cepta nō obligant vt fiāt ad intentionē p̄cipientis nisi sub conditōne.hoc est si debeat finis assequi.alioquin honozās parentes ꝓpter naturalē pietatē nō referēdo ad deū peccaret. Similit ⁊ ieiunās si nō efficeretur deuotioz.⁊ ita breuiter de quolibz p̄ceptoz.¶ Facit p hac rēspōsione textus exp̄ssus extra de vsuris.c.in ciuitate.vbi sic dicit Alexāder tercius scribēs Januen̄.epo In ciuitate tua dicis sepe cōtingere/ q̄ quidam piper seu cinamomuz seu alias merces compant.q̄ tūc vltra decē libras nō valēt.et p̄mittūt se illis a quib⁹ illas merces accipiunt.xl.libras statuto termino soluturos. Licet aūt ꝓtractus hmōi ex tali forma non possit censeri noīe vsuraz.nihilomin⁹ tū vēditozes peccatū incurrūt/nisi dubiū sit merces illas plus minus ve solutiōis tpe valituras. Et ideo ciues tui saluti sue bñ consulerent/si a tali cōtractu cessarēt/cū cogitationes hoīm oīm̄ p̄oteti deo nequeāt occultari ¶ Posset aūt hoc in loco fieri q̄uisitio/ cur contractus hic cōmemozat⁹/exquo non est vsurarius sit illicit⁹. Si dicat q̄ ꝓpter p̄cioz maius ⁊ excessiuū/hoc habet locū in foro ꝯsciētie.sicut etiā videt notare decretalis. sed nō i exteriori iudicio vbi res tantū valet fm legistas q̄ntū vēdi pōt. qđ intelligit nisi sit defraudatio plus medio iusti p̄cij.q⁹ tūc cōtractus rescindit vt inciuilis/licet nō vsurarius. Si ꝙo dicat illicit⁹ esse.q⁹ fit in fraudem vsuraz.Respōdebit vēditoz.nequaq̄/

sed ī fauorē ꝓseruatōis vl augmētatōis ꝓpriesubē/et sustētatiōis domesticoꝝ oneruꝫ Ecce quō malignātibꝫ ꝛ volētibꝫ iniuste agere/nō sufficiunt leges positiue ꝓtra vsurarios late/ąn potꝰ sūt incidētaliť aliqñ in damnū reipublice. ī laqueū ꝓscie. ī offensiones ꝛ scādalū. Si aūt snie iuris. excōicationū vel interdictoꝝ/ligēt abutētes talibꝫ ꝓtractibꝫ/dū fiūt ī fauorē vsuraꝝ. licet nō ī se sint vsurarū/videant dñi iuriste an pene sint vsq; ad hoc ampliāde/dū nō constat de intētione

Tercia attētio.

¶Attēdať sup secūdo fundamēto contra censualistaꝫ. vbi assumit glosam magnā Innocen. de vsuris. c. in ciuitate/qꝫ ꝑma ꝑs est euidēter quo ad oēs sui clausulas ꝓ cēsualista. ꝛ ꝓ dictis ꝑpus ī diuersis consideratōnibꝫ. Silr ꝛ secūda ꝛ tercia ꝑtes vsq; ibi. Sed certe bñ cōsulendū ē. Attento qꝫ vbi dicit in secūda ꝑte. Illīs videtur ꝛ forte melius/ nō negat priores bñ dixisse. ſz ponit sub dubio si sequētes melius dixerint qui loquūtur amplꝰ ꝑ parte censualiste Et modus loquēdi cōis notat eū sentire qꝫ melius licet alij bñ. ¶Deinde cū dicit. Sed certe bene ꝓsulendū est. Patet ex modo loquendi/qꝫ ꝓformat se ꝓbis decretalis. In ciuitate. qꝫ nō loq̄tur nisi ꝓpter dubiū intētōis cōtrabētiū. Et ex illo qđ affirmat statim in ꝗrta ꝑte dicēs. Illud aūt penitꝰ videť illicituꝫ/ qꝫ idē ą dicit emptor ī se cōstituat redditū ꝛē. vbi notet lector de correctōe quā tractatꝰ facit dicēs ꝑ viciū scḗptoris factū ē vt dicatur emptor ꝑ vēditor. qr nō posset (inquit) bñ explificari qꝫ emptor cōstituat redditū in se Sed hic cognoscit inaduertentia magna. qm̄ emptor ꝛ vēditor se habēt correlatiue. et pōt ille qui emit constituere se venditorez ꝑ redditū vel actionē qua se obligat ad plꝰ dādum/vel in pecunia vel in spe/q̄s accepit. Et hoc obsecro tu lector vigilanter attēde. et cognosces qꝫ affectio nimia ī pugnādi cēsualistas/fecit aliť sonare ꝓba Innoc. q̄s sua fuerit intētio. sicut de sonitu cāpanaꝫ vulgariť exp̄imur. ¶Proinde sup reliq̄s ꝓclusis ꝟ cēsualistas ad vitā. ꝛ ō regula ista. Qui dubio stāte agit aliq̄d/mortalr peccat. dictū ē ꝑpus ꝓpositōe terciadecima scḗde partis.

Quarta attentio.

¶Attendať ꝑ respōsiōe ad terciū fundamentū qꝫ cēsualista bonā habēs intētionē sic hz̄ ꝑsumiť ī casu nostro/nō agit ī fraudem legis nec ꝓtra legē. Nec illud qđ ī quiriť q̄ dñtia sit si nō possit recipi vnꝰ denariꝰ ex vsura/et ex ꝟcīu cēsuali recipienť plꝰ q̄s cētū/ ꝓcludit Et patet rñsio ꝑ exemplū datū in materia ō simonia. qr sacerdos celebrās missas/ꝑt recipe centū franeos ꝑ sustētatōne vite sue. Et nō posset recipe vnū denariū pro cōmutatione misse ad denariū.

Attētio quīta.

¶Attēdať circa q̄rtū fūdamētū qđ supponiť illic eē fraus vsurarū. tuz rōe miōris p̄cij. tū ex ꝓditōe ꝟbētiū. Et ido nihil ꝓtra casū nr̄m vel silem. qm̄ p̄ciū eq̄tur vēditioni. nec fit ad vsurariū questum.

Bexta attētio.

¶Attēdať sicuti q̄nti fūdamēti illud qđ tactū ē ī recitando. qꝫ. s. illū casuz nō vidi ī textu legis cuiꝰ suppono bonū intellectū. Vidi aūt dñm de palude/ą fuit magnꝰ iuriſta ꝛ theologus/ą sup tertiū snīaꝫ. dist. xxxvij. vbi cōiter doctores theologi tractāt materiā ō vsura/ꝛ ibi requiratur. Hic inquā doctor ponit casū legis/qꝫ si ꝑtrꝰ vēdat cōitati aliquā domū vel hereditatē centū frācis/pōt statiz emere. x. libras ad vitā sup eadē hereditate. Uez ē qꝫ exhibitus ē mihi mō textꝰ legis ꝓdicte ą sic hz̄. Si cui q̄stitas certa legeť. ꝛ ą ad p̄steť ī singulos annos/certū aliq̄d veluti vsuras iusserit testator p̄stari/legatū valet. Sed ī vsurꝫ hactenus valere debet/quatinus probabilē modū vsuraꝫ nō excedat. ¶Ex hoc tertio patet ꝑmo qđ facit ꝑ nobis. qr dicit qꝫ legatū valet. Patet etiā qꝫ nomen vsurarū hic nō accipitur ꝑ ꝓ hz̄ maliciā sibi ꝓpriā/sicut ē nomē furtiz rapine. alioq̄n sibi ꝓpriū esset. sed accipiť vsura ꝑ supabundātia ī ꝓtractibꝫ ꝑ ut etiā glosat sanctus Thomas illud Deut. xxviij. Fenerabis gentibꝫ multis. Et ī euāgelio Lu. xviij. increpať piger seruꝰ q̄ nō dedit pecuniā ad vsurā/q̄ius sit hic metaphorica locutio/sicut ibi. Feneratur dñs q̄ miseretur pauperis.

Attentio septima

¶Attēdatur ꝑ sexto fundamēto/nō semper verū esse/qꝫ si dilatio traditōis mercis facit p̄cium diminui/ꝓtractꝰ sit vsurariꝰ. ą casus ē oppositꝰ ī terminis. c. in ciuitate ꝑpus allegato. ꝛ tactū est in ą̄nta propositōe scḗde partis quo pacto sit hoc factibile.

Attentio octaua.

F ¶Attẽdak ꝓ discussiõez allẽlẽ ꝓdicti tractatus/ q; ꝓ oiby dictis i ꝓma pte sub. xx. ꝓsideratõiby sũt doctores theologi i varijs passibus/ ꝓseqnt ad legẽ euãgelicã ⁊ naturalẽ/ cũ qby legiby loq; nõ ẽ sine lege loq;. Noiatim. s. Tho. scõa scõe. q. diuersis. circa materiã de iustitia. nũc diuidẽdo iusticiã in ꝓmutatiuã ⁊ distributiuã/ querẽdo ꝓseqnter de ꝓtractibus emptõis ⁊ vẽditõis. de vsura ⁊ siliibus Sicẽ poterit inuenire studiosus sine ẽtractõe ad qõlibet ꝟbũ. qm̃ iuxta dictum Senece. Nõ min9 culpãda ẽ nimia diuisio q̃ pauca. ꝓsiliõz em̃ generat. sicut ptz i puluere. si ptes rea caũset turbatõez memorie. ⁊ intelligentie magnã inuolutionẽ/ querak ab exptis.

Attẽtio nona.

¶Attẽdak q; ꝓ dictz i scõa pte sub. xxiij. ꝓpositõiby sũt doctores theologi q̃tũ libros habui et videre potui ¶Primo ad ꝓclusionẽ resp̃salẽ i forma cõcordat Jo. an. i sũma ꝓfek. q̃ theologus fuit et magnus inuestigator etiã iuriũ positiuoz. li. ij ti. vij. de vsuris. q. xxv. Cui9 hec ꝟba sunt in forma. Quid si vẽdidi p̃diũ tali ꝓditõe adiecta/ vt qñ soluak p̃ciũ a me vl' ab herede meo rehabeã prediũ ego vel heres me9. vel q; vsq; ad tot vl' tot annos possim rehabere soluto p̃cio/ nũquid est vsurarius cõtract9? Rñdetur fm Ray. §. vi. Jtẽ quid si. Ad hoc dico q; nõ est mutuũ/ ⁊ emptor facit fruct9 suos sine piculo vsure/ licet vẽditor iuxta venditionis formã postea recuper prediũ. Et h̃ intelligas nisi in fraudẽ vsuraz sit facta tal' venditio vel cõditio. quod ꝑsumitur ex his coniecturis. s. ex eo q; modicuz est preciũ respectu valoris rei. vt extra de emp. ⁊ ven. ad nostrã. Jtẽ ex eo q; aliq̃d ꝑsoluit vltra sũmã receptã/ puta fuit vẽdita p centũ/ ⁊ ẽ i pacto q; cũ rescindek vẽditio/ reddank. cxx. extra ō pigneriby Illo nos. Jtẽ ex eo q; emptor cõsueuit exercere vsuras. vt in p̃dicta decretali ad nostrã. Jdẽ Hosti. ꝟ. ix. Et Bern̄. i glo. sup. c. Cõquest9. Hec ibi. ¶Facit etiã Guilhelm9 ꝓpilator optime summe de vicijs ⁊ ꝟtutiby tractatu de auaricia ꝑte de vsura. Dũ nũerãs ꝟctũ cẽsualẽ int' vsurarios hanc assignat rõem. q; res lõge ꝓ minori p̃cio recipitur ad annuã pẽsionẽ ꝓpt̃ pactũ redimendi. Cõcludit g̃ p argumẽtũ a ꝓtrario sensu/ si ñ dek p̃ciũ min9/ nõ erit ꝓtract9 vsurari9/ saltẽ ex hac radice ¶Porro nõ legi theologos alios/ ponẽtes in forma casum nostz. sed ꝓcludit rõnabilitas ei9 ex alijs dictz suis atq; fũdamẽtis/ ⁊ spãliter si attendak q̃d dicũt vsurã formaliter esse. ¶De iuristis aũt vidi plures allegatos/ quos originaliter nõdũ inspexi nisi Ber. glosatorẽ decretaliũ. c. ꝙquestus. ō vsuris. i glosa. ij. circa finẽ/ ibi. Jtẽ si vendo In qua glosa notat pecuniã numeratã posse dari ad põpã vel ostẽtationẽ/ sicut etiã dari põt ꝓ impignoratõe/ q̃ casu dicit aliquid posse sumi vltra sortẽ. Loquit' insup de precio vltra sortẽ adiudicato in fauorẽ ecclesie. Sanct9 Tho. sentit idẽ qõ p̃dictus recitat nec ꝟobat. Sicut Ber. i sũma. de vsura. in. §. ij. ¶Cetez de redditiby ad vitã q; liceant/ tenet exp̃sse dñs de palude/ vbi ꝑus. allegãs ⁊ rñdẽs. Qui ꝓpterea tenet artẽ cãpsoriã licitã/ nõ adducẽs aliã rõem q̃ q; eccl'ia tolerat eã. Doctor iste ꝓterea ponẽs opinionẽ durã di/ q̃ sctm̃ Tho. insequtur/ tenet illõ qõ dictũ ẽ de receptõe mutui ad vsurã/ ita tñ q; dans nõ abneget a se ius repetẽdi/ sicut nec põt ꝓpter ĩteresse reipublice. Preterea doctor subtilis in quarto ponit casum serie ꝓpositiõnis/ secũ de partis nostre/ approbans illuz ⁊ laudans. ⁊ addens q; legitime prescribens rem p̃ius alienam/ non tenetur in foro conscientie/ dum sibi constiterit eam fuisse alienam restituere/ faciente hoc legis autoritate. ⁊ negligentiã custodientium res suas puniente. Concordat p̃dictus de palude in q̃rto suo.

Attentio decima.

B

¶Attendak q; sup casu particulari fuerũt inquisita plurima consilia peritoz/ etiã theologoz i varijs locis ⁊ collatõiby. noiatim Cõstantie in reformatorio. ⁊ ad partẽ ⁊ i scedulis subscriptis. ⁊ qui vidit testimoniũ ꝓhibuit/ q; ꝓtractus p̃dictus et similes/ sunt liciti. Doctores aũt viuẽtes nõ minorẽ habẽt autoritatẽ doctrinaliter exponẽdi sacrã scripturam vel interp̃tandi iura/ q̃ mortui. Et qui nõ scripserũt q̃ qui scripserũt¶ Et ideo frustra fit aliq̃n tot allegationũ multiplicatio. Cõfestim vt vnus aliquid scripsit. ⁊ ꝓmnitur viuentiũ ꝓsiliũ. qui sepi9 attẽdere magis possunt circũstantias priculares/ fm quas variari iudiciũ sepe necesse ẽ. quemadmodũ dicunt exptissimi medicorũ i homiby sa-

nandis/q regule generales tradite sub arte/ vix inueniunt practicabiles absq exceptõe. multo magis in moralib hoc euenit quãto plures sunt mutatões animoz q corpoz. Propterea necessitatus est phus dũ mediũ virtutis inqreret dicere/put sapiens iudicabit. ¶ Patet exinde quozundã nimia humilitas vel vanitas/q requsiri dicere qd sentiãt de aliquo casu morali/confugiũt statim ad allegationes sup allegatões. t ad glosas sup glosas/dimissis etiã qnq tertiis/aut principijs vniuersalibus ad que debet resolutio fieri dicẽtes. Iste sic sentit. alter sic sentit. alter approbat eũ. alter sentit cuz isto. quibus recte dici potest. Dic nõ quod alij scripserunt. sed qd tuipse dicis vel sentis. Dicit enim Aristo. vi. ethicoz. q iudicia prudentiũ t exptorum habẽda sunt p pncipijs/ vbi etiam nullã assignarẽt rationẽ. qm ex multis expiẽtijs t studijs euenit illud. Chara (id ẽ pciosa) datur longo prudentia tpis vsu. Sic in medicina/sic in omni arte Uñ ozta ẽ illa maxima a sapiente t phis posita. Cuilibet experto i sua arte credendũ est. ¶ Ubi aũt dissentiunt doctoꝛes super aliquo casu/cuiꝰ vtraq ps siue agat siue nõ agat/põt in culpã ẽxti. put exemplificatuz ẽ in. c. inq̃sitionis. extra de sen. excõ. Oportet tũc attendere pticularius ad circũstantias tã ex pte doctoꝛũ loquentiuz. vt qz isti sunt plures et famosiores/sanctiores quoq. t in dictis alijs solidiores/q ex parte illius rei que nõ agẽda vel agẽda ponit. Demũ ex fine t intentione agentiũ. Ut ex oĩbus eliciatur de duobus probabilibus ppositis/quid illoz pbabilius habendũ sit. Pretactũ est insup de resolutõe facienda ad termios iuris diuini/ vbi humana iura dissonare ad inuicẽ/ vel contra charitatez viderent militare. Ita eĩ fieri necesse fuit. p sedatõe scismatis p cõciliũ generalis cõuocationẽ sine papa recepto p oẽs qui cõuenerãt tp iudiciũ cõciliũ sup vtroslibet ptendentiuz de papatu. Nõ obstãte lrali sono decretoꝛuz q nec cõciliuz euocari põt sine papa. nec papa põt a toto pcilio iudicari. ¶ Sed hec hactenus ptestatõe subiũcta/q nihil hic vel alibi temerarie loq̃ ppositũ fuit/ nihil cũ pscientia vel detractionis/vel inordinati fauoris/vel amaricati coꝛdis. nihil deniq in fauorẽ illiciteoz contractuũ vel contrahentiũ. pser tim vsurarie prauitatis. quã nouimus tã diuino q humano iure damnatam.

¶ Finit tractatus de contractibus.

¶ Incipit tractatus eiusdem de simonia.

Super materia simõiace labis in collatõe bñficioz p papã resoluẽdo materiã ad radicẽ scripture sacre. qua dimissa pcurrere ramos opinionũ pticulariũ fine caret. ponit hec vnica conclusio

Simoniaca labes ꝯ ius diuinũ vl ꝺ simoniaca specie suspectũ ẽ in pferẽte bñficiũ eccl'asticũ (etiã si sit papa) exigere vel exoꝛquere a bñficiãdo pmptaz pecuniã/sub titulo primoz fructuũ. ac impedire possessionẽ t officiationẽ suaz quouscz soluerit illã pecuniã. Deducem⁹ pclusionez hanc primo ex septẽ suppositiõib fundatis in iure diuino. ¶ Dehinc respõdebim⁹ septẽ obiectionib. ¶ Subinde septẽ psideratões vel doctrinas adijciemus.

Prima suppositio.

Supponit primo p pbatõe/q in bñficio pser tiz habẽte curã aiaz sũt hec duo. s. officiũ t bñficiũ. Beneficiuz aũt (sicut dici solet t vez ẽ) dat ppter officiũ. Uñ ad ius t obligationẽ officiãdi/ competit ius bñficiũ recipiendi. sicut infra docebitur ex omni iure. Propterea nõ ꝺz obligari quis ad officiandũ p traditionẽ ordinis sacri vel al's/nisi bñficiũ. i. ius recipiendi sustẽtationẽ vite simul annectatur.

¶ Secunda suppositio.

Supponit pterea/q officiũ eccl'asticũ qnq sumit p iure officiãdi/qnq pro obligatõne ad officiandũ. qnq ꝺo ipso actu officiãdi. ¶ Est autem hmoi actus sic descriptibilis/ q ẽ exercitiuz aliqꝺ impẽsum ad vtilitatẽ alteriꝰ vel alioz/p consecutõe felicitatis eterne et damnatõis cuitatione. Uñ p hãc vltimã clausulã/differt officiũ eccl'asticũ ab officio tpali vel ciuili. videlicet rõne finis primi seu pncipaliter intenti. qm finis proximꝰ officij ciuilis ẽ felicitas seu trãquillitas politica vite pñtis. officiuz aũt eccl'asticũ habet finẽ altioꝛẽ/videlicet salutem eternam animarum.

¶ Tercia suppositio.

Supponitur insuper q hec tria pure sunt spũalia. s. ius ad officiandũ qꝺ ꝺat a superioꝛe vocãte vel eligente. q nemo assumit sibi honorẽ fm apostolũ/sed qui vocat a deo sicut Aaron. Sil'r obliga-

tio ad officiandū ꝙsurgit ex cōsensu suscipiē tis hoc ius vel honorē. Silr actus officiā di spūalis ē rōne finis vel obiecti. ⁊ vt freqn ter rōne ipsius met obsequij/ sicut sūt bapti zare/ pdicare/ ordinare/ celebrare missam/ ab soluere/ ⁊ ita de reliquis.

Quarta suppositio.

3 Supponit ampliꝰ tāq̄ sufficienter ⁊ exp̄sse determinatū de iure diuino p̄ xp̄m ⁊ p̄ apl'm/ q̄ ad officiū eccl'iasti cū sic trifarie sumptū/ p̄ iure/ p̄ obligatiōe/ ⁊ pro ipso ope/ correspondet būficiuz trifarie pportionabiliter sumptū. s. p̄ iure. pro obligatione ⁊ p̄ ipso ope. ¶ Uñ beneficiū p̄ ipso iure sic pōt describi/ q̄ ē ius recipiēdi sustēta tionē vite tpalis cōdecentē rōne sui spūal' of ficij. ¶ Obligatio aūt ad beneficiū p̄standū/ consurgit ex obligatione que ē ad officiādū. Uñ illi qui pure ꝙ ponte ministrant spūalia/ nō semp obligātur illis quibus fit hec mini stratio/ q̄n habeant curatos vel p̄latos ad ꝟ ipsum eis ministrandū obligatos. alioquin duplici cōtritione vel onere p̄merent. ¶ Le/ teruz actus būficij actui officij vel exercitio correspondet. ⁊ hoc vtiq̄ de iure diuio ⁊ in sepabili/ sicut deducit apl's ex multiplici ra/ dice sumpta. nūc a lege scp̄ture. nūc a lege na ture. Uñ sic ait vbi p̄us. Quis militat suis stipēdijs vnq̄? Quis plātat vineā ⁊ de fru/ ctu ei⁹ nō edit? Quis pascit gregē et de lacte gregis nō māducat? Nūquid ſm homines hoc dico/ an ⁊ lex hoc nō dicit? Scriptū est eīm in lege Moysi. Nō alligabis os bouis triturāti. Nūquid de bob cura ē deo? An ꝑpter nos hoc dicit? Naz ꝑpter nos scripta sunt. quoniā debet in spe qui arat arare. et q̄ triturat/ in spe fructus p̄cipiendi. Si nos vobis spūalia seminamus/ nō magnū est si nos carnalia vr̄a metam⁹. Si alij ptātis ve stre ꝓticipes sunt/ quare nō pot⁹ nos? Sz nō vsi sum⁹ hac ptāte/ sed oīa sustinem⁹/ ne q̄d offendiculū dem⁹ euāgelio xp̄i. Nescitis q̄m qui in sacrario operant/ que de sacrario sunt edūt. ⁊ q̄ altario deseruiūt/ cū altari p̄ti cipant? Ita dñs ordinauit his qui euange liū enunciant ꝺ euangelio viuere. Dec apo stolus. imo p̄ apostolū dñs.

¶ Quinta suppositio.

Supponit rursus q̄ in his q̄ sunt si/ moniaca de iure diuino/ ⁊ nō solum q̄ p̄hibita lege humana (vt ita loq̄/ mur more iuristarū) Papa potest cōmittere simoniā. q̄m diuine legi subijcit sicut' alius. ⁊ dum transgreditur illā/ grauiꝰ peccat q̄n/ to maior habet. Constat aūt prohibitū esse iure diuino/ vt illud quod est vere spūale/ q̄/ ratur emi vel vendi/ sicut de Yesi ⁊ de Si/ mone mago scriptura sacra palā tradit. Et sicut xp̄s ad discipulos loquens determiat Gratis accepistis grat⁊ date Mat. x. Ubi in codez capitulo determinauerat que dicta sunt de iure beneficij respectu officij duz ait. Dignus est operarius cibo suo. et Luce. x. dicitur mercede sua.

¶ Sexta suppositio.

Supponit vlteri⁹ q̄ ꝛz officio papa/ li. rōne iuris ⁊ obligatōis et operis spūalis/ cōpetat būficiū trifarie p̄z portionabilit acceptū. nihilomin⁹ ipse papa nō pōt q̄buscūq̄ modis voluerit/ būficiū il/ lud exigere vel ertorquere/ sed iuxta legē di/ uinā q̄d iustū ē iuste exequat. et ab oīi spe/ cie mala (sicut iubet apl's) semet abstineat.

¶ Septima suppositio.

Supponit ꝙsequenter illud iniustuz ē ⁊ tale quale nemo sibi fieri vellet. q̄ de būficio iure debito ipsi Petro ipse det pecuniā p̄us q̄q̄ beneficio vtatur/ ne forte vsurarius sit. Sic aūt est in casu con/ clusionis cui⁹ veritas ex his suppositōibus simul ꝙbinatis videt esse sufficiēter ostensa. Cui⁹ deductionis applicationē omittim⁹/ q̄ ꝓtualiter ⁊ resolutiue stat in hoc/ q̄ ius su scipiendi tpalia quantūcūq̄ tpalia videant est pure spūale rōne finis et obiecti. ꝓpterea būficiū eccl'iastieū nō magis potest vendi q̄q̄ officiū cui necessario connexū ē. quale tamē officium non esse vendibile nemo nescit.

Obiectiones.

¶ Prima obiectio.

Sed opponit ex radice ml'tiplici. ¶ Primo q̄z sic ex antiq̄ lege decie decimaz debebāt sūmo sacerdo/ ti a leuitis Nūeri. xviij. et Deut. xvi. Sic nō min⁹ in lege noua debet hec de cimatio vel sufficiēs recōpēsatio facienda p̄ inferiores ipsi pape. Hec aūt recōpēsatō vi det rōnabilis q̄ fruct⁹ p̄mi anni a q̄libet no uiter beneficiato p̄soluant. q̄m in hoc papa seruit ecclesie. ⁊ ita p̄opter hoc officiū i p̄/ mouendō homines sibi debet p̄ sustentatio ne condecenti status sui. ⁊ ad hoc tam perso ne q̄q̄ beneficia possunt onerari.

¶ Secunda obiectio.

Hpli⁹ nō min⁹ pōt papa recipe vel petere pecuniā a bñficiato etiā ꝑus ꝙ̄ sit i possessione/ꝙ̄ canonici eccle sie cathedralis. qui tñ canonici de ꝓsuetudi ne recipiunt tā pecunias numeratas ꝙ̄ oblī gationē añ possessionis adeptionem.

¶Tercia obiectio.

Hplius nō minus rationabiliter. immo rationabilius potest papa re cipere p̄mas annatas beneficioꝝ/ ꝙ̄ recipiunt vel p̄lati inferiores/ vel ecclesie cathedrales vl' alique religiões. quod tamē ita fieri frequentius inuenitur.

¶Quarta obiectio.

Hplius beneficia multa tradun tur ad firmā seu pensionem annuaꝝ vel in titulo. et recipitur quandoq; pars pensionis vel tota pensio/ p̄ius ꝙ̄ sit de redditibus aliquid acceptum.

¶Quinta obiectio.

Hplius quia nō est probabile q̄ p tot tempora toleraſſet ecclesia in p/ mouentibus et promotis/talem ex actionē pecuniarum si fuisset simoniaca de iure diuino. quia nō solum qui faciunt ma la/sed qui consentiunt faciētib⁹ (ſm apostolum) digni sunt morte.

Sexta obiectio.

Hpli⁹ videret ex his/q̄ horribilis ꝓfusio fuisset hacten⁹ i eccl'ia ꝑpter defectū tituli seu iuris in bñficijs. ꝛ ꝓsequēter i defectu ammīstratōis sacramen toꝝ ad populos/ꝑpter defectū vel suspensi onē ecclesiastice potestatis in ministris.

¶Septima obiectio.

Hpli⁹ qualiter ꝓuideret sic promo tis papa vel altero promouente/ si moniam cōmittente.

Sequuntur respon siones ad predictas obiectiones.

REspondendo talibus obiect⁹ di cimus p̄imo/ q̄ inferunt et con cludunt aliquas veritates. Ut q̄ officio pape debeat beneficiū suf ficiens ꝛ condecens. Et q̄ ab inferioribus si bi debetur subsidium. Et q̄ illud subsidiuꝝ potest vel potuit debitis circumstantijs ob seruatis accipi sup fructib⁹ inferioꝝ beneficiorū vbi nō est aliter facta pape sufficiēs p/ uisio. sicut p̄ima ratio satis hoc cōcludit tā ex iure diuino ꝙ̄ naturali/ ꝑsupposito diui no. Sed q̄ fiat exactio vel extorsio sicut cō/ clusio loquit'/ratio non concludit.

¶Ad secundam rationem.

DEinde cū videt opposituꝝ ꝓcludi p secundaꝝ rationē de canonicis. Re/ spondet q̄ lata est differētia. quoni/ am tales pecunie nō exigunt a canonicis p beneficio vel officio/sed p ꝓmunib⁹ oneri⁹ supportandis/in quibus canonic⁹ ille par/ ticeps erit quo ad emolimentū ꝓmune. sicut p̄o fabrica. p̄o pane. p̄o pueris de choro. p̄o clientibus. p̄o cappa ꝛ similib⁹. Hō ne gamus tamen quin apud aliquos mod⁹ exi gendi nō sit vsq; quaq; purus ꝛ decens. licꝫ nō ꝑp̄rie simoniacus.

¶Ad terciam rationem.

DEinde tercia ratio concludit cōfor/ miter ad p̄imā. Deberet ergo simi/ lis esse conformitas de nō exigēdo fructus añ p̄ceptionē eoꝝ/sicut nec exigunt ab illis de quibus est argumentū.

¶Ad quartam rationem.

DEinde possumus de quarta rōne si cut de sc̄da dicere. ꝛ sil'r de sequētib⁹ quo ad hoc q̄ valde ml'ta (prochdo lor) fiunt ꝛ facta sunt habentia malā speciē turpis questus. ꝛ in multis simoniacaꝝ p̄a/ uitatem sicut ꝛ alia vicia regnare vidēmus passim apud hoīes. virtutes autē raro. p̄o pterea dicit lex antiqua. Hō insequer' mul titudinē ad faciendū malū. hec em̄ est argu mentatio pessima. Multitudo facit hoc. igi tur est licitū. q̄m̄ oppositū ꝓsequētis frēq/ ter ꝛ quasi semp stat cū antecedente.

¶Ad quintam rationem.

DEinde rñdet ꝑ hoc ad quintā. Ad/ dendo q̄ apud bonos ꝓscientiosos ꝛ eruditos/quos nō excecauit mali cia vel supbie vel adulatōis vel auaricie. tal' simoniaca pestis reprobata ē p̄dicationes ꝛ doctrinas verbis ꝛ scriptis. ꝛ nouissime ꝑ hoc sacꝝ concilīū. s. Constañ. iudiciali seue ritate damnata fuit in capite.

¶Ad sextam rationem.

DEniq; ꝑ p̄missa patet ad sextā aliq; tis respōsio. Addendo q̄ aliq; ꝛ si nō oēs potuerūt habere vex titulū in suis bñficijs/ꝛ vex ordinē sicut ꝓstat. ꝛ hoc ꝑpter excusatōes aliq̄s ꝓbabiles ap̄ aliq̄s tā p̄latos ꝙ̄ subditos. Subditos ei excusa re potuit ignorātia iuris ꝛ facti. i quib⁹ sup/ mus papa rp̄s suppleuit et supplet in talib⁹ defectū p̄latoꝝ/stante bona fide subditorū.

¶Rursus promotos p simoniacaꝫ hanc ex/

actionē/potuit fortassis excusare respect⁹ redemptōis ppīe vexatiōis.quemadmodū dicūt etiā in simili theologi.q⁹ vbi pīsbyt⁹ nolet baptizare puerū positū in articulo mortis nisi pecunia p̄acceptā.nec apparet alius potens vl'sciens baptizare p̄opter defectū aque vel intinctōis/parētes pueri dare possunt pecuniā.nō quidē intentione emēdi baptisma/sed redimēdi vexationem suam⁊ puero p̄ouidēdi.Neq⁹ p̄ hoc dicendi sunt consentire peccato simonie hui⁹ curati.sicut in materia ō vsuris pōt alīq⁹ accipere ad vsuram licite in casibus certis/q̄uis alteri nullo modo liceat dare. Uñ redemptio vexationis videt habere locū.nō quidē in acquirēdo ius nouū ad officiū vel bñficium hmōi spūale.p̄sertim apud conferentē.sed inuenit habere locū dū tolli querit impedimētū qō apponit/ne quis iure suo vel re sua pacifice potiatur vel vtat.Sic fortassis excusabiles essent subditi respectu curator̄ vel p̄lator̄. dū compellunt pecuniaꝫ aī tradere/q̄ res spūales eis debite cōferant.sicut i exemplo p̄iori de baptismo paruulor̄.de sepultur̄.de mīstratione corp̄is xp̄i.de absolutōne sacramentali.de collatione ordinū.mr̄imoniorum ⁊ similiū.¶Deniq⁹ p̄ rñsione ad septimā rationē/p̄sideratio septuplex notabit/satis conformiter ad p̄missa.

Ad septimā rationē

¶P̄rima consideratio

Simoniaca labes sicut de p̄ se nō ē hereſis/sic nō aufert a papa necessariū sinā potestatē vel eccl'iastice p̄tātis plenitudinē.imo nec executiōez.¶P̄rima p̄s ideo manifesta ē.quia stat aliquē esse simoniacū ex sola deprauatione affectus p̄ auariciā/remanēte iudicio recto intellectus q⁹ sic agere peccatuz ē.Nō est aūt hereſis sine deprauatiōe intellectus p̄ errorē in his q̄ recta fides tradit.Pōt nihilominus p̄sumptione iuris vel opis simoniacus oīmis haberi in fide suspect⁹/¶Patet altera pars.quoniā positiuis legibus suis nō est papa subiect⁹/vt tales sunt Q, aūt simoniacus suspendat⁹ ab oīmi exercitio tanq⁹ excōicat⁹ ipō facto/positiuū est.qō non ligat papam.cum par in parē nō habeat imperiū Cū p̄terea sit hoc modo solut⁹ legibus.intellige pure positiuis penalib⁹ vt supra ius hoc modo sumptū.¶Sic intelligenda ē(p̄/ut arbitror)distinctio dominorū iuristaruz. dum dicunt aliquid esse simoniacū.quia p̄hibitū est in illo casu nō posse papā cōmittere simoniā.plane nulla est p̄pie simonia nisi q⁹ p̄hibita iure diuino/vbi.s.cōuenit contractus iste rerū spūalium p̄ro re cōmēsurabili numismate.do si des.vel do vt des. Hilominus apponit in aliquib⁹ contractib⁹ nō de se simoniacis pena simonie.vbi verum est q⁹ hoc ipō dicit simoniacū.quia lege humana p̄hibitū.sicut aliquis punit tanq⁹ hereticus p̄sumptione iuris positiui vl'operis qui veraciter est catholicus.

Cōsideratio secūda

Simoniaca labes in papa/conferendo p̄elaturā vel beneficiū/non tollit necessario ius ad beneficiū.neq⁹ potestatis ecclesiastice suspendit executōez.¶Hec cōsideratio sequit ex antecedēti.quoniā potest papa velle taliter promotum/nō incurrere sententias iuris positiui.etiaz vbi veram simoniā cōmitteret/cōsentiēdo simoniace p̄motioni sue.q̄uis apud deuz nō euaderet omnē penā.¶Patet aliunde consideratio iurta ea que dicta sunt circa sextam obiectionē de redemptione vexatōis.vel eti etiā vbi bona fides ⁊ simplex in p̄moto eēt/ipsumq⁹ saluaret.

Cōsideratio tercia.

Simoniaca labes piculosior est/etsi nō quo ad deuz.tam quo ad fo⁹ ecclesiasticū/i p̄motis p̄ platos inferiores q̄ p̄ papā. Hoc p̄spicuū est in p̄cedēti p̄sideratione.Ulterio q⁹ oīmis simoniac⁹ ipō iure excōmunicatus est/cū reliquis penis a quibus nō liberat⁹ p̄ ordinariū/quemadmodum de papa tactum fuit.

Consideratio q̄rta.

Simoniaca labes/q̄uis posset excusari vel nō inueniri circa receptōem pecuniaꝝ vel coꝝ que sūt numisma temēsurabilia(quēadmodū sunt obsequia vel fauores et obligatorie p̄missiones circa spūaliū admīstratōez in lr̄is testimonialib⁹ p̄ferendis et sil'ib⁹)Nihilominus expedit in his oīmib⁹ vt obſuet apl'ica regula. Quātū fieri pōt ab omni specie mala abstinete vos. ¶Posset de p̄ma p̄te deductio fieri p̄ plurima/circa diuersos ordines ⁊ stat⁹/circa religiosos q̄etus ⁊ seculares eccl'ias.circa p̄latos ⁊ officiarios suos.circa curatos ⁊ coꝝri-

carios vel subditos. Fiunt itaq; plurima p tales hmõi que rectã habere põt intentionẽ. licet mod⁹ faciẽdi scãdalizet. vt qz videt fieri pactio de tẽpalib⁹. vel negatio spũalium. seu dilatio ꝓpter tpalia. vl' ex aduerso fieri videt ꝓpter tẽpalia spũalium collatio. exercitiũ vel frequẽtatio/vt in missis dicendis. vt in hozis lucrosis nõ alijs frequẽtãdis. Caueatur igit hec multiplex mali species p boni speciẽ apposita q̃tum fieri dabit. qa non est nostrũ posse scandalis oĩibus acceptis occurrere.

Cõsideratio quĩta.

Simõiaca labes cõmodi⁹ euitari potest p rectificationẽ intẽtionis/desiderãdo. s. vl' ponit/ne quis iure suo vel re sua pacifice accipiẽdo tẽpalia/nõ vt sunt p̃ciũ spũaliũ vel cupiditatis nutrimentũ/sed necessarie sustẽtatiõis corpalis adiumentũ. Sic itaq; saluabit illic nõ esse ꝓmutationẽ simoniacã/vbi tñ ꝓcurrit hoc. do si des. vel do vt des. qm̃ he dictões ꝓditionales z causales. si. vt. ꝓpt et sil'es. nõ notabũt cãm p̃ncipalẽ. sed cõsecutiuã z minus principalẽ. seu motiuã vel adminiculatiuã seu meritoriã. vt ibi. Inclinauit coz meũ ad faciendas iustificationes tuas in eternũ/ꝓpter retributionez. Que vtiq; retributio referebat ad deum ꝓpter ꝓpheta sicut finis sub fine. Ubi autẽ vnuz ꝓpter aliud (sicut dicit phs) vtrobiq; vnum.

Cõsideratio sexta.

Simoniaca labes põt quo ad p̃teria suscipe, puisionẽ et medelaz p hoc sacz concilĩ, ꝓpter serenationẽ conscientiaz z animaz salutẽ taliter q̃ abolean tur edicto generali quelibet pene vel sentẽtie iuris positiui ꝓtra simoniacos edite cũ habilitatib⁹ ad bñficia iã obtenta. dãdo licentiam insup p̃terito/vt quilibet possit eligere confessozẽ idoneũ, qui eũ sup oĩib⁹ dubijs vel scrupulis i foro ꝺscientie absoluat. ¶ Uidetur fortassis hec prouisio nimis lata vl' laxa iuxta seueritatez ecclesiastice disciplĩe. sz habeat respectus ad ĩmensitatẽ miscdie dei. et humanã fragilitatẽ/que maller sepe saluti proprie q̃s beneficio vl' statui renũciare. z tolerabilis apparebit ista ꝓuisio. aut si de necessitate puniendi sunt aliqui nimis notorie scandalosi. nihilominus de salute ꝓmunitis atq; plurimoz cogitet.

Cõsideratio septĩa.

Simoniaca labes poterit p futuro p̃ seruatõz hãe. Cogitet p̃h sacz ꝺcilium/ne passim z licẽter vt hactenꝰ introeat ꝺsuetudo leges debitas vel iã institutas renouãdo. mutãdo vel interp̃tãdo circa collatõz oĩm spũaliũ. tã a capite q̃s a mẽbris cũ tali moderamĩe/q̃ neq; fiat strictioz/phibitio tpaliũ q̃s oꝑtet ĩ capite vel ĩ mẽbris. sicut factũ esse pluries existimãt ĩ q̃busdã. Ne q̃s rursus p̃mittat talis laxatio que vel verã simoniã vel scãdalosam simonie speciẽ ĩtroducat. hec aũt particulariter sit eozũ qui ad hoc p̃ticulariter cõmissi sunt. ¶ Cetez generale concilĩ in qua p̃tate possit leges hmõi p̃scribere p̃sertim summo põtifici sine lesiõe plenitudinis sue potestatis/vtilis ẽ practicatio. de qua si annuerit deus/al's z alibi videbit. ꝺcordãdo plenitudinẽ p̃tatis papal'/cũ ipa plenitudine potestatis concilij.

Hõnabilẽ cõtra simoniam z simoniacos reformationẽ/offerunt ꝓpositiones q̃ sequunt. quarum declaratio tam scriptis iã editis/q̃s viua voce poterit apparere.

¶ Prima propositio.

Finis p̃ncipaliter intentus recipiendi tpalia p̃ ministratione spũalium/reddit hominez ꝓprie simoniacũ in foro conscientie z ad deũ. z si hanc intentionẽ aptis ad extra monstret indicijs/cẽsend⁹ est in ecclesiastico foro simoniacus/vel desimonia vehementer suspectus.

¶ Secunda propositio

Finis p̃ncipaliter intentus accipiẽdi tpalia p̃ amministratõe spũaliuz tanq̃s ibi sit adeq̃tio vera p̃cij ad p̃cium/sicut ẽ in cõmutatione tpaliũ ad inuicem/reddit hoiem ꝓprie simoniacum.

¶ Tercia propositio.

Finis p̃ncipaliter intent⁹ vt pri⁹ reddit hoiem ꝓprie hereticũ/si faciat h̃ er depũato intellect⁹ iudicio/quasi tale aliq̃d possit de facto/aut debeat de iure fieri. z hoc si pt̃nacia concomitetur.

¶ Quarta propositio.

Obligat⁹ ministrare spũalia/sicut sunt sacramẽta et bñficia eccl'iastica/põt hõnabiliter et licite habere respectũ ad tpale cõmodũ. mercedez z premiũ. q̃uis minus principale z secundariũ.

¶Quinta ppositio.

Obligatus ministrare spualia z mini
strās ea.hz vez ius z ptāt recipiē
di tpalia.absq; h q mēdicet ea. Et sub hac
intentōe(licet minus pncipali)pōt vel po
tuit obligare se ad ministrandū spualia.et
p mercede vel stipēdio vel cibo z sua sustē
tatōe/recipe tpalia.sic exēplificari posset in
omni statu eccl'iasticoz tam secularium q;
religiosoz.a maioribz ad infimos.

¶Sexta ppositio.

Obligat⁹ ministrare spualia z mini
strās ea sub spe vel expectatiōe vel
intentōe q recipiat tpalia,p sustētatiōe mi
nistri z mercede vl' cibo oparij/nō ideo cō
uincit symoniacus. sic nec ille q dat tpalia
sub spe recipiēdi spualia.imo staret q pec
caret nō tradēdo ea.sic in casu ministrans/
peccare posset abiciēdo vel reprobādo ta
lia dona seu potius mercedē z stipēdia.

¶Septima ppositio.

Ecclesiasticus ministrās ex debito
siue platōis vl' officij baptisma.cō
firmatōez.eucharistiā.pfessionē.ordies.ex
tremā vnctōez.sepulturā.z ita de reliqs spi
ritualibz.nō ideo ꝓuincit symoniac⁹/si an
te vel post ministratiōez/recipiat tempalia
ab illis quibz ministrat spualia.

¶Octaua ppositio.

Ecclesiastic⁹/officiās ex debito bñ
ficio suo.sic frequētando horas ca
nonicas.vel exeqas mortuoz/nō ideo cō
uincit symoniac⁹/si recipiat aut recipe intē
dat/distributōes tpales assignatas illis q
talibz assistūt officijs etiā dū aliqñ sub hac
intentōe mercedis vadit ad aliqd officium
ecclesiasticum al's ptūc nō iturus. Exempli
gra.si cuilibet etiā religioso q interesset ma
gne misse in eccl'ia Cōstañ.qtidie distribu
erēt vnus florenus.ꝓstat q'multi interessent
qui mō nō iterfunt.nec al's interessent. nec
ideo symoniaci essent iudicādi.

¶Nona ppositio.

Ecclesiasticus platus aut alius ꝓfe
rens beneficia eccl'iastica/nō ideo
ꝓuincit symoniacus/si recipiat a bñficia
tis aliq tpalia.

¶Decima ppositio.

Extirpatio symonie/non ita dz pcu
rari q ducant hoies in maiora pi
cula z scādala/p nimiā symonie re
strictōez vbi nō est vel pōt nō ee symoniac⁹
si habeat intētōis vera directio. Nec ita q
eccl'ie vel eccl'iasticoz dotatio/debita iure
diuino/euacuet vel fraudet/sub hoc refor
mationis pretextu/velut a demonio meri
diano.

¶Undecima ppositio.

Extirpatio symonie/pmo facienda
est cordibz hominū.ostendēdo qli
ter in cor de vel intentione symoni
aca pauitas cōmittit.z qualis debeat ha
beri cordis intētio/dū in ministratōe spua
liū fit vel expectat tempaliū receptio.

¶Duodecima ppositio.

Extirpatio symonie/ab ecclesia san
cta dei/in capite z in membris/sa
lubrius facienda est/inducendo homines
ad timorem dei.z ad custodiā mandatoruꝫ
suoz fm legem euangelicam.q; p solam iu
rium penalium constitutionez.quoz mul
tiplicatio forsitan magis esset restringēda/
q; augenda.multa em reputant vl' puniūt
tanq; symoniaca/que symonie rationem p
prie non includunt.z ita faciunt viam dñi
artam magis q; oportet.

Onit ad declaratōez pmissoz,p
nūc/al's posita hec vnica distin
ctio. ¶Resoluēdo materiā de sy
monia possum⁹ inuenire distin
ctionē q druplicē/de intuitu vl' respectu cō
modi tempalis p spuali. ¶Potest em intu
itus ferri ad tpale cōmoduz. Primo tanq;
ad pciū rei spualis.quasi sit adequatio va
loris vnius rei ad alterā/sic est in emptio
ne z venditōe ciuilibus. Potest secūdo fer
ri intuit⁹ ad ꝓmodū tpale tāq; ad motiuū
pncipale dandi spualia.vl' ad finē vltimū
in q sistit intuitus spuale ꝓferētis. Potest
tercio ferri intuit⁹ cōmodi tpal' tanq; ad mo
tiuū min⁹ pncipale vel ad finē subordina
tū sub vltimo fine. Pōt q;to ferri intuitus
ꝓmodi tpalis tāq; ad rem debitā iure diui
no,p sustentatōe illi⁹ q spualia subministrat
iuxta doctrinā xpi z apostoli q dignus est
opari⁹ mercede sua. ¶Tunc ad ppositū di
cimus p rñsione succincta z solida/q pri
mus intuitus et secūdus sunt vere symo
niaci de iure diuino z hūano. Et si concur
rat error intellectus/q sez talia possunt fie
ri/sicut in primo dicit.vl' q licite fiant sic
ponit in vtroq; modo/tūc incurrit hereſ
ppzie dicta.z habēdi sunt symoniaci tales
heretici,ppe dicti si sint ptinaces. Dicim⁹
ꝓsequenter q si ferat intuitus tercio z quar
to modis/ille pōt esse licit⁹/imo laudabil'
z meritori⁹ ac debitus. Hoc tamē attento
q obseruet illud apostoli. Ab omni specie

Nō distinguitur de
symonia 3 dupliciter

mala abstinete vos. ℞ est q̄ admīstratō spiritaliū facta sub altero tali ītuitu ñ appareat fieri ex mō suo ītuitu p̀mo vel secūdo. vt si nō exercent spūalia si nō p̀ueniāt tēporalia. aut si turpit exigant ⁊ cū scādalo. ⁊ auaricie nota. in q̄bꝫ casibꝫ possent haberi suspecti ꝺ symoniaca p̄uitate sic agētes. ⁊ ℞ p̄sumptōe iurꝫ vl facti. ⁊ possent ī hoc casu ipi tanꝫ tales iudicialiter euocari.

¶Finit

Opusculū eiusdem

de sollicitudine eccl'iasticorū ad frēs celestinos/ꝓtinens. lxviij. particulas.

Q Uerit respōsio sup dubijs seq̄ntibus vñ crebro sollicitudies ꝓsciētiaꝫ in eccl'iasticis ⁊ religiosis oriūt

¶Primū dubiū ¶Si liceat eccl'iasticꝫ maxime religiosis/dū ꝓferūt eis tpalia/se ⁊ successores suos obligare ad certa ⁊ determinata suffragia ī missis vl aliꝫ officijs ecclesiasticis. sic hꝫ vsus ꝓmūis. Solutio pticula. xij. q̄ p̄supponit alibi tractata ꝺ symōia

¶Secūdū dubiū. ¶Si liceat omittere tales obligatōes sine reatu pctī mortal'. p̄sertim q̄ vident gūiores q̄ꝫ optꝫ ex euētu vel aliūde. Solutio pticula. xij. et a. xix. vsq̄ꝫ

¶Terciū dubiū. ¶Si melius essꝫ (xxxij. q. ꝓferētes tpalia starent ī sola generalitate p suffragijs habendis. et si ad ℞ ⁊ quō monendi sunt. Solutio pticl'a. xvij. ⁊. xviij.

¶Quartū dubiū. ¶Si in casu scdi dubij necessaria sit ⁊ secura dispēsatio supioris p̄lati vel pape vl ordinarij. Solutio pticula. xxviij. vsq̄ꝫ. xxxij.

¶Quintū dubiū. ¶Si liceat ecclesiasticꝫ bñ ⁊ sufficiēter fundatis recipe nouas obligatōes cū augmēto seruitij. Solutio pticula. xxxiij.

¶Sextū dubiū ¶Si liceat sine augmēto seruitij/ita q̄ nō plures dicāt misse vl obitus tē. q̄ꝫ ℞ intēdant tpalium collatores. Solutio particula. xlix.

¶Septimū dubiū. ¶Si liceat admittere sup fratres iā fundatos/alios q̄ habeāt speciales cellas ⁊ obligatōes ad suos institutores alias q̄ꝫ reliq̄ fratres. Solutio cū viij. ix. x. et. xij. dubijs particl'a. xxxiij. xxxv. xxxvi.

¶Octauū dubiuꝫ. ¶Si liceat se obligare q̄ omnis fructꝰ spiritualis ī missis ⁊ alijs que obligatus dicet cedat in vtilitatē temporalia cōferentis.

¶Nonū dubiū. ¶Si tantū ꝑsunt suffragia dū fiūt ꝑ pluribꝫ quātū si fierēt ꝑ vno vel paucis. ⁊ p̄sertim illi q̄ facit.

¶Decimū dubiū. ¶Si debens vnā missam possit alios adiūgere sine defraudatōne illi q̄ missam petijt aut instituit.

¶Undecimū dubiū. ¶Si necesse sit semꝑ ꝑ spēalibꝫ fundatoribꝫ orōes facere speciales. maxime dū ℞ instituerint licꝫ nō specificādo modū ⁊ quis modus tenebitur. Solutio particula. xxxix. cū. v. seq̄ntibus

¶Duodecimū dubiū ¶Si liceat ꝑ loco sepulturis vl ꝑ alijs pōpis exeq̄arum/pacisci verbo vl intentiōe de maiori tēporaliū collatione.

¶Tredecimū dubiū ¶Si discrete faciūt obligantes se ad suffragia ꝑ alijs. q̄ñ indemin⁹ valēt vt videt ꝑ seipis. ⁊ nō ē ꝯpatio tpalis ꝯmodi ad spūale. Solutio hui⁹ et xiij. particula. xlv. cū tribꝫ sequentibꝫ.

¶Decimūquartū dubiū. ¶Si caute faciunt religiosi qui leuiter admittūt ad ptic̄ipationeꝫ omniū beneficioꝝ ꝑ illos qui bñ faciunt eis vel qui petūt.

¶Decimūq̄ntū dubiū. ¶Si obligat⁹ ad orōnes vocales/sit absolutus ab obligatione dū eas dic̄ sine attentōe vel deuotōe vl affectōe aut sollicitudīe. nā attētio est quedam sollicitudo. Solutio istius ⁊ sequentis particula. lv. vsq̄ꝫ ad finem.

¶Decimūsextū dubiū. ¶Si sufficit generaliter intentio q̄ vult eccl'iasticus vel religiosus orare spāliter ꝑ bñfactoribꝫ q̄ꝫ ꝑ alijs sup q̄ specialitate q̄ꝫtificāda se refert ad dū qui pōderatoꝝ est meritoꝝ.

¶Prima particula

R n Olite solliciti eē Matth. vi. Luce. xij. Jubet ℞ sup̄mus abbas noster Jesus xp̄s/in cuius spū salubriter instituti clamam⁹ Abba p̄. Cōsonat apl's eius magnus ꝓr in religione xp̄iana dicēs Corinthijs/in ꝑsona oīum. Uolo vos sine sollicitudine esse. Sꝫ mox subintulit vtilē ⁊ necessariā de sollicitudine distinctōeꝫ ne vel sibijpi vl aliꝫ ꝓsortib⁹ suis/ꝫrius videret q̄ꝫ sermo frequēter ad sollicitudinē ꝺ desidē inertiā/exhortat. Ait enī. Qui sine vxore est/sollicit⁹ est q̄ dñi sunt. quō placeat deo. q̄ aūt cū vxore ē/sollicitus est q̄ mūdi sunt.

Particula secunda

Ecce habem⁹ sollicitudinez ⁊ sollicitudinē. Una ē dei. altera mōi Una spūalis. altera tpalis. Utraqz siqui dē bona. Alioqn culpata fuisset vxoratoruz cū sua sollicitudīe ꝺditio. ꝑma tñ melioz atqz diuinioz/adeo vt vacatio dici possit. ⁊ dicaī tā hic qz ab apl'o. i. Loz. vij. Volo vos inqt sine sollicitudine esse. Et alibi ad Philip. iij. Nihil solliciti sitis Et ꝓps dñs. Uacate inqt ⁊ videte qm̄ ego sum deus.

Tercia particula.

Elix ista sollicitudo vacans ⁊ vacatio sollicita/qlē hz̄e licet/decet ⁊ expedit illos pcipue q̄ celibes esse sine tribulāti iugo vxoz nedū elegert sz vouert. quales vos elegit et assūpsit abbas nr̄ xpus (o patres ⁊ fratres celestini) qs ad pñs allo quik sollicitudo dilectōis mee quā suis īpulit questiunculaz stimulis zelus vester religiosus sollicitus iuxta verbū ꝓphetic̄ Di cbec. vi. Ambulare cū deo suo.

Quarta particula.

Ensit itaqz vester in dño timoz/cuius vis ē fm ꝑm reddere timentez sollicitū. Sensit inquā quēadmodū frustra fuisz assūpta sollicitudo vacās deo/si q̄dā retrospectōe seu tergiuersatōe cozrueret i mōi sollicitudinē. ⁊ iā nō tm̄ vana eēt qsi finē ñ asseqūs vacatōis/vez dānabil' iudicarek ⁊ reproba/si ī dānabilē reprobāqz sollicitudīs peccatricz foueā p̄ceps laberek. qlē dissuadz maxīe fmo ꝓposit⁹. Nolite ait xps solliciti eē ⁊c.

Quinta particula.

Queret forsan nouitioz aliqs q̄ sit et qlis hec sollicitudo culpabil'. Nā ꝺ tolerabili mūdanoz satz insinuatū ē. ⁊ de q̄dā alt̄a ocio sctō ꝺdiuisa videk āmōita sz nō crimiata fuisse illa marie sedētis ad pedes ihu sozor martha. Martha inqt Jhs sollicita es ⁊ turbar̄ erga plima. pozro vnū ē necessariū. Al tuero tota ꝺmonitiōis xpi series/cū expositoribꝫ suis ī illa phibitōe sollicitudis/sic̄ matthe⁹ ⁊ Lucas referūt/ datur intelligi sollicitudinē malā eē q̄ nō ē prudēt̄z et sagac̄z puidētie neqz necessitat̄z. sed ē vl' diffidētie vl' pfidie vl' cupiditatis curiose ⁊ anxie de quibꝫ nō ē mō p singula disserenduz.

Sexta particula

Quiam⁹ igit̄ p compēdiū statim ad pie sollicitudinis vestre ī dño questiones/q̄ sollicitudinez reformidāt impiā/dū piā imo necessariā cogunt̄ amplecti. Manet apud vos (o p̄es ⁊ fratres) pfūdo corde firmata monitio apl'ica Hebr̄. iij. Sint mozes sine auaricia ꝺtēti p̄ntibꝫ. Nihilomin⁹ aspicitis illa ē necessaria q̄ ꝺcedit idē apl's. i. Timoth. vi. Habētes alimēta ⁊ quibꝫ tegamur his ꝺtēti simus. Bñ suades o magne ꝓz apl'e. placz id qꝺ apponis his ꝺtēti simus. Alt̄ñ alimēta et ea quibus tegamur oportet habere. Nō aūt hocip̄m totū/vel labore nostro q̄ diuīs mancipamur officijs/vl' ostiarī mēdicādo q̄ nequaqz discurrere p vicos ⁊ plateas instituim⁹/obtinere fas nobis est. Deniqz nihil equius fm omnē legē esse deducit apostolus. ꝛ. Loz. ix. qz̄ qui altario deseruit de altario ⁊ viuat.

Particula septima.

Eve mūdo a scādalis. ve scandala spargentibꝫ vbilibet demonijs. In via hac qua ambulabaz (ꝺquerik ꝓpheta) absc̄derūt ⁊upbi laqueum mihi. Et rursus. Juxta iter scandalū posuerūt mihi. Electa ē ecce sub triplici religionis voto/via pauptatis/vt sollicitudo noxia diuitiaz crucietās ⁊ enecās vitarek. Electa via castitatis ꝑpetue ꝺtra sollicitudinē alligantē vxoꝛi cū tribulatōe hm̄oi. Electa via derelictōnis ꝓpie volūtat̄z ꝓ obediētiā/cōtra sollicitudinē tot dubitationū. tot scrupulox. tot discrimiñ/qlia ꝑpria voluntas se dū ducere vult se seducēs incurrit¶ Pudet heu pigetqz recordari quātis ⁊ qualibꝫ apud nonnullos detrimētis/omia sunt ī oppositas exorbitatiōes euersa subuersaqz. Jā heu nimīs apparet veritas parabole xpi/q̄ mō dū hec relegerētur lecta ē ī eccl'ia de immūdo spū/q̄ cuz exierit ab hoīe. tandē redit ⁊ adducit septē spūs nequiozes se/dū inuenit domū vacantē. nō q̄dē vere/sz sola simulatōe. sicut ⁊ solis extrinsece professionis scobis ficte mundata est.

Particula octaua.

Et vtiqz nequā ⁊ immūd⁹ spūs cupiditas. q̄ radix oīm malox et idolorū seruit⁹ ab apl'o. ⁊ māmona dicit inqtat̄z a xpo. Sed nōne nequioz ē simulata pauptas que sub voti velo latēs tota diuitijs inhiat. tota sollicitudinibꝫ eaz pūgik. ⁊ int⁹ ⁊ extra ꝺtinuis miriscz modis lacerak cruentak. dissipak. Cui nāqz poterit eē dubium solerk attēdenti/q̄n spūs auaricie nequā iā secū adduxerit. vij. spūs. i. vniuersitatē vicioz nequioz se. Simulata q̄ppe (sicut ait Aug.) eqtas/duplex ē iniqtas. nō secus hoc loco. dic q̄ ficta ⁊ vota pauptas nō ē paup-

tas spūs/nō pauptas ꝟtus. non amica bonis moribꝫ frugalitas/ꝫ duplex iniqtas. ąa ꝛ vere cupiditas ē ꝛ simulatio. Hec hic sistit Sed pgrediēs isticvoti fractōz. fundatorū defraudationē. primoꝫ factis. dictis ꝛ exēplis scādalisationē inueniēs. Demū subit illud ve xpi/dictū phariseis/p talibꝫ ī religiōe penitꝰ lapsa versantibꝫ/quales hic solos plāgimus. Circūitis mare ꝛ aridaz/vt faciatis vnū proselitū. i. nouitiū in religione. et cū factus fuerit/facitis eū filiuz gehēne duplo ꝙꝫ vos Eccli. v. quoniā displicet deo infidelis ꝛ stulta promissio. ꝛ melius est nō vouere/ꝙꝫ post votū non reddere.

Particula nona.

TIste tandē aīa siste calamū quez indignatio tua rapit vltra longe ꝙꝫ incohāndo ꝓposueras. Et q̄ doctrinaz bonā datura es/distraheris satyza que nulla vnq̄ ozōne/nulla declamationis acrimonia/satis erit reprobāda. Reuertamur ad pgressum finis intēti/resumētes illud vñ arripuit nos maloꝫ recogitatoꝫ(pīsertim apud non paucos nostri tpis religiosos)anxiꝰ dei timoz/xpianaq̄ pietas ꝛ miseratio fraterna lis. Illud erat agere/q̄ pacto pauptas religiosa/vacaret absq̄ sollicitudīe victꝰ ꝛ vestitꝰ Inꝛueniūt fateoꝛ ꝛ vos interrogādo fatemī plēs crebro pungitiui ꝓscīaꝫ scrupuli/nō sinētes timorosos frēs īplere cū pace ꝟbū xpi cū apl'ica monitōe. nolite solliciti esse

¶ Particula decima.

VNt autē in genere tres in conquisitione victus ꝛ vestitꝰ nequā stimuli Unꝰ simonie. alius vsure. alter fraudulentie. ¶ Sollicitaḳ nimiꝫ timorata mēs ne forte misceat se intḳdantē tpalia ꝑ spūalibus recipiēdis. ꝛ ecōtra labes simoniace pꝛuitatis. ꝛ hoc vtiq̄ frequēter(ve ve)puenit/dū nō habeḳ directio. dū lumē intētōnis nostre que dicīt oculus corpis oīm actionum nostraꝫ/ē tenebre. ¶ Sollicitaḳ p̄terea/ne in redditibus compandis (qz nō semp inueniunt ad ppetuū)reddaḳ contractꝰ vsurariꝰ ex adiecta ꝓditione seu pactiōe de facultate totiēs quotiēs redimendi ¶ Sup hac ꝟo duplici q̄stione sollicita scrupulosaq̄/ p̄ñt hūi q̄dā opuscl'a nr̄a nup edita. si tñ cū magnis taliū tractatoribꝫ visa fuerint numeranda

¶ Particula vndecima.

VIpest ad pñs inuestigare et inuētos tollere(ꝙꝫ tū inuenit sator boni semīnis xps)zizaniorū fraudulentoꝛū aculeos. quos latebꝛosa nocte dū dormiūt p negligētiā hoīes/supseminat inimicꝰ hō sub obtentu conquisitōis victꝰ ꝛ vestitꝰ. Hoc etiā pci pue vestra p questiunculas sollicitudo scire desiderat ¶ Et qm̄ defraudatio directe ꝓtraria iusticie/tot modis inueniemꝰ defraudationē quot iusticiā fieri. oppositoꝫ q̄dē eadē ē disciplina. Dicīt aūt iusticia ꝟtus ad alterū vel sicut ad alteꝫ/reddēs vnicuiq̄ qđ suū ē. Porro iusticia ample sumpto vocabulo/cōparaḳ ad deū ꝛ ad pximū. imo ꝛ ad seipm sicut ad alteꝫ/put in pnia fit/dū spūs carnez subīcit seruituti. Sic erit defraudatio. vna ad deū. altera ad pximū. tercia quasi meta phorice dicta ad seipsum. Et p̄mitꝰ de pximi defraudatione (quia notioꝛ est) videamus. ꝛ conclusiones deinceps inseramus

Particula vndecia.

¶ Conclusio prima.

SOllicitudo pia ꝓferentis tpalia de fraudaḳ/si sua intētio a recipiēte nō seruet. hoc eīm ꝓprie sonat fraus et dolus/dū ptendit vnū ꝛ fit alteꝫ. Sic dicīt de testatoꝛe/q̄ fraudatꝰ ē/si sua differaḳ aut nō impleaḳ intētio. neq̄ tñ accipiēda ē deq̄ vis intētione. Hō eīm cadit sub obligatiōis recta lege nequā intētio si saluti ꝟia. si moribus absona. si in deteriorē exitū/eiꝰ obfuatio sit vētura/qualis eēt intētio palā simoniaca vel vsuraria/vel iuri p̄iudicās alicno. vl deo sanctisq̄ suis/nō honesta.

Particula decimatercia.

¶ Conclusio secunda.

SOllicitudo pia ꝓferētis tpalia/diriꝫ dz ad sustentationē mīstri illiꝰ tpalē faciēdā/a quo spūalia requirunt. Iste siquidē iustus ꝓprius ꝛ verꝰ ē titulꝰ suscipiēdi spūalia. Et hoc supponaḳ ad p̄sens tanq̄ deductū sufficienter ī materia de simonia/dū de directōne cordis forma dareḳ. Et uero plerūq̄ fit/vt mēriaḳ iniqtas sibi. nūc p ignorantiā affectatā/ꝛ ideo culpabilē. nūc p negligētiā q̄ nō tāta sollicitudīe q̄rit agendoꝛ veritatē. Expedit igīt ad pticulares descēdere casus. nō q̄dez ad oēs aut singulos. hoc eīm nobis est impossibile. qm̄ varij sunt sine nūero. ꝛ ita varij q̄ vna circūstantia q̄q̄ posita. q̄q̄ deficiēs iudiciū sapiētis variare ꝓpellit. ꝛ hoc cū admiratōe paꝫ sapiētis. nec ad oīa circūspiciētis/Quesiuit vnus anachoritaꝫ a quodaz pīe. Pater debeo tē

ptatões admittere/aut ptin⁹ eas abȝcere: Admitte inq̃t. Accessit alter cũ eadẽ petitõe Abȝce inq̃t nec admitte. Nonne ꝟia videri pñt. admitte. nõ admitte: Sic apud sapientẽ ꝓuer. xxvi. Ne rñdeas stulto iuxta stulticiã suam. Et ibidẽ. Rñde stulto iuxta stulticiã suã. Sic ī euãgelio demõstrãdis ⁊ nõ monstrandis opibus bonis babes.

¶ Particula decimaquarta.

Nõ Ua ī re colligit. vñ tã freq̃ns error ī moralib⁹ iudicijs venit. Sũt q̃ solis intẽdũt generalib⁹ regul'. vt sũt superbia ⁊ autoritates sctõꝝ. Sũt q̃ ad sola singularia dãt se totos. nullã ad ꝑma principia resolutionẽ faciẽtes. q: vel nesciũt. vl' negligũt. aut toti lr̃ales ⁊ sine spiritu/carnales sũt. vel excecat eos ꝓpria malicia hec aut illa. Sũt alij circũspecti sil' ⁊ prudẽtes q̃ singularia caute colligũt. ⁊ sapiẽter ad regulas resoluũt generales colligẽtes parit' q̃ fuerit rõ date leg'. q̃ꝫ ꝑ eleuatõꝝ mẽtis ad regl'as diuinas. q̃ꝫ ad hũanas. Primũ fit p ꝓturẽ quã vocat Aristo. gnomicã. Alterꝫ p epikeiam/quã dicere possum⁹ bonã equitatẽ. Et q̃m rarissimi sũt tales circũspecti (req̃rit' em̃ cũ eruditõe lõgus experiẽtie vsus) nõ expedit passim ab oñib⁹ q̃rere solidũ ꝑ moralib⁹ cõsiliũ. neq̃ sil'r ꝑsumere illud dare q̃ꝫ debet. ꝑsertim nõ habita cũ suis circũstantijs oñium bus vera casus forma q̃ queritur.

¶ Particula decimaquinta.

Et certe freq̃ns istic ab inq̃rẽtib⁹ solet interuenire defect⁹. Et cũ ius ex facto oriat' q̃d mix̃ si ī rñsione fit deceptio: Ho q̃dẽ sp ex rñdẽtis/sed ex inq̃rentis vicio. aut crebr⁹ ꝓpter fantasiaz paꝝ instructoꝝ/q̃ se paralogizãt. decipiũt ⁊ sophisticãt. putãtes casus aliq̃s eẽ sil'es q̃s ex vnica q̃ꝫ circũstãtia addita vel remota vel nõ attẽta/ꝓstat ꝑsus esse dissil'es vel aduersos Exempla tacta sunt. Et apud medicinã dã patet ꝑ vicium/dũ vnus sibi vsus arrogãter perit⁹ ī hac aut hac medicina danda/applicabit vnã receptaz ad morbos ex causis oppositꝫ ortos. nõ attendens q̃ aliud q̃ sanat calcaneũ. nõ sanat sed excecat oculũ.

¶ Particula.xvi.

Omittam⁹ narratões sup hac re vulgares. nec referamus q̃s iuste pinderõem vel nõ valeãt aduocati ꝓtendere/dũ casũ oẽm ad se delatũ iustificãdũ suscipiũt. Et veniam⁹ ad alias ꝓclusiões/cũ suis modificatõib⁹. ínuestigãdo ꝑcipue de intẽtõe sustẽtãtis missꝫ eccl'ie q̃ ⁊ q̃lis sit tenẽda. ⁊ q̃ ⁊ q̃lis sit tenẽda p eũ q̃ sustẽtat'/et recipit siue sit vn⁹ siue sint pl'es/secl'aris aut religiosus. ¶ Et sit conclusio tercia.

¶ Particula decimaseptima.

Vide formam petendi stipendia/et quando et qualia

Ollicitudo pia ꝓferẽtis tẽpalia si vult põt ī sua generalitate suffragia req̃rere. Et sub hac intẽtõe sola standi/nõ min⁹ merebit' sepe apud deũ q̃s ꝑiculari⁹ exigẽdo. ¶ Hõ habet ꝑma ps dubitatiõnẽ. ¶ Scõa pars/vtinã spualib⁹ oculi' quales sunt oculi colũbini sponsi ⁊ spõse in cantícis/aspicerẽt. q̃m apud illos ꝑspicua esset/q̃ cognoscũt oñia bñfactoꝝ oim quantũlibꝫ occultoꝝ ꝑmia reposita apud deũ/ꝓpt' quez ⁊ in quo fiunt ¶ Uerũ pauci sunt spirituales hmõi qui nõ miscere curẽt grano purissimo charitatis illud seminãdo quedã zizania vanitatis. Fitq̃ illud virgilianũ Infelix loliũm/⁊ steriles nascunt auene. Audi cõformiter illud euangelicũ q̃ simul exorte spine suffocauerunt semen verbi ⁊ fructũ boni opis. Conclusio. üij. ¶ Particula decimaoctaua.

Ollicitudo pia ꝓferẽtis tpalia/põt ⁊ debet ammoneri clã aut palã p ꝓdicatores aut alios/sup ꝑmissa veritate/p directõe puriori intẽtiõis sue. Suadẽda quippe sunt bona cũ dissuasione malorum. Nihilomin⁹ obseruet illud antiq̃ puerbij. Ne q̃d nimis. q̃a q̃ nimis emũgit/elicit sanguinẽ. Nimis exacuẽs ferꝫ/q̃ꝫ vl' hebetat vel ꝓsumit ipm Satagẽs deniq̃ totũ quicq̃d seuerit aut messuerit puꝫ esse/nõ habẽs aliq̃d zizanioꝝ neq̃ paleaꝝ. quidni frustra/q̃dni stulte sepe conet ⁊ damnose fatigetur. Hũquid eligibilius est granũ aliq̃ vel impuꝫ/q̃s nullũ colligere: Quocirca dicamus consequenter. ¶ Conclusio q̃nta.

¶ Particula decimanona.

Confessor tam ꝓpter tpalia quã ꝓpter bona ꝑsonarum debet esse circumspectus

Ollicitudo pia cõferẽtis tẽpalia/põt cũ bona venia/imo ⁊ cũ gratia/conditiones certas apponere explicatiuas intentionis sue. ¶ Sufficere in primis debet ad ꝓfessu⁹ hui⁹ veritatis vsus totius cõis ecclesie/q̃ sic habet ⁊ recipit. cui si quis detrahit/imprudẽter se decipit ¶ Sũt aũt tres ꝓditiões ꝓpter q̃s pie põt ꝓferens apponere limitationes certas. Una concernit ꝑsonã recipientẽ. Altera ꝑsonã ꝓferentẽ. Tercia ꝑsonã affinẽ vel attinentẽ.

¶ Particula.xx.

Tēde ꝛ videb expediēs eē psone recipiēti/q limiteꝝ ad certa suffragia. quarīꝰ reddaꝝ animꝰ eiꝰ magꝭ sollicitꝰ debitū soluere. ꝛ intētiōez suā i deū dirigere. Quarīꝰ ꝓterea maneat eiꝰ ꝺscia securi or/q̄ poterit agnoscere q̄ obligatōne soluta quietꝰ manet. Hec quipēdēde sunt due rōes iste. Quiby addit tercia Constat nāq̄ apud deū q̄ nouit oīa. q̄ ꝛ dicit. Ego deꝰ ꝛ nō mutor. nihil esse necessitatis apire nr̄as intētiones ꝛ affectōes exponere. Hoc g̃ req̄rit ꝓpt nos orātes/vt. ſ. exhibeamꝰ nos tales nobis ipsis/qualē cupimus esse deū nobis. pios. amicos. sedulos. compatiētes. ꝛ ita ꝺ reliq̄s affectiby. Sed q̄s nesciat q̄ orās plus mouetur ꝛ afficitur in seipo/dū ad pticularia respicit. dū bñfactoꝝ munera. dū obligatōes. dū intēriones. dū necessitates ꝺsiderat/q̄ i quadā vniuersitate se tenendo.

¶ Particula vicesimaprima.

Idebis rursus circa psonā ꝓferētis expediēs eē freq̄nter ꝛ necessariū aliq̄/suffragia limitare. Primo si ad illa suffragia teneatur vl' ex voto/vl' ex sacerdotis iniūcto. vel ex alteriꝰ testamēto legato vel mādato. Certū ē ꝓinde suffragia ecclesie vel singulaꝝ psone/non tātū valere ꝓ mille aut oīby/quantū si ꝓ vno fiant. ꝛ hoc ad p̄s sens supponaꝝ ex alīs opusculꝫ. Hec ē ꝓtro uersia q̄liscūq̄ apud doctores de suffragio satisfactōis ꝛ redēptōis/sicut exempla ciuilia ꝛ q̄tidiana ꝓuincūt de debēte centū francos q̄ liberareꝝ centū ꝓ se solutis. sed additis secū decē socijs in pticipatōe liberatōis ꝓpria eiꝰ tantundē liberatio tardareꝝ.

¶ Particula vicesimasecunda.

Idebis deniq̄ circa psonā affinem vel attinentē psone ꝓferentis/referre q̄ plurimū/si viderit ꝛ senserit ꝓ successiones tpm ꝛ generationuz/q̄ talꝰ parens eiꝰ vel affinis talis fuit pie sollicitudis/vt ꝓ se ꝛ suis talia fieri ꝓstitueret pietatis officia. Hōne mouebꝝ ac ꝓmouebꝝ ꝓinde/p̄ces cū grārū actōe ꝛ laudibus ad deū referre? Hōne ꝓbabile ē eidē animandū fore/vt quemadmodū ille fecit. ita ꝛ ipse faciat. Deductio latior patet aduertenti. ¶ Conclusio. vi.

¶ Particula vicesimatercia.

Ollicitudo pia ꝓferētis tpalia/p̄t cū bono corde nedū i suffragijs cōditōes apponere. ſz cū ħ loca certa ꝛ honorabilia sue sepelitōis eligere/cū appēsione insignioꝝ seu titulorꝝ ꝺscretiōe iuxta sui stat⁹ q̄litatē. sic de p̄pa funeraliū diceretur. ¶ Sed ħ ꝺclusio ꝓ deductōes p̄cedētes. Et q̄m inueniūt scissimi p̄zes talia curasse. nā pie recogitata cedūt oīa ad honorē magnificuz dei ꝛ eccl'ie tā militātꝭ q̄z triūphātꝭ. Et ad fidē spem q̄z resurrectōis astruēdā. ꝛ incredulorū ꝺfutatōz ꝓficiūt. ¶ Veritas ē talia oīa cōuerti. nūc i bonā. nūc i malā ptē. ꝓ faciētiuz. ꝓ ꝺferētiū. ꝓ recipientiū. ꝓ inspiciētiū. ꝓ intp̄tantiū. diuersa ꝛ aduersa q̄litate. neq̄ oīno aliter inuenies in opatiōiby humanis extrinsec⁹ exhibitis. Ad q̄ adduci ꝓt illud comicū. Talia sunt oīa q̄lis ē animꝰ vtētis. Quē admoduz de diuitijs aut pauprate dixit sapiēs. q̄ substātia paupis ſm cor eius.

¶ Particula vicesimaquarta.

Undamentū suscipit hoc loco salu f berrimū illud xp̄i p̄ceptū ab apl'o repetitū. Nolite iudicare. Nō vtiq̄ de talib ad vtrūlibet indiuiduis intelligiꝫ eē p̄ceptū/vt q̄ māducat/nō māducātē nō spernat. ꝛ ecōtra. Qui offert tpalia/nō offerentē nō spnat. Hinc abbas pastoꝝ. dic inq̄t spti/bi. tu q̄s es. Et ne iudices quēq̄. Sic ꝛ saluabiꝫ hūilitas et curiositas supba. piculosa. temeraria ꝛ inquieta confundeꝝ.

Particula. xxv.

¶ Conclusio septima.

Ollicitudo pia ꝓferētis tēpalia defraudatꝭ si nō impleat obligatio vel ꝓmissio vel ꝓuētio secū facta. cessante cā legitima nō implēdi. ¶ Cōformiter ad p̄mā conclusionē est hec septima conclusio. Restat solū difficultas in assignatōe causarū seu casuū. quibus ꝛ q̄n p̄ōt ꝓtermittia recipiēte illud q̄ conferens instituerat. Una causa ē necessitatis Altera maioris vel vrgētioris vtilitatis. Tercia ꝓ dispensatiōe superioris auctoritatis. Que duplex ē. vna supma pape. alia ordinaria prelatoꝝ.

¶ Particula vicesimasexta.

Ecessitas incūbit/nūc ex impotentia vel infirmitate recipiētis. nūc ex fortuitis demolitōiby eccl'aꝝ ex dissipatōiby berediratū atq̄ redditū/quiby sustentādus erat miſter eccl'iasticꝰ. cui⁹ bñficium q̄ dabaꝝ ꝓpter officiū. si ꝓ sus deꝑit/non videꝝ astrictꝰ remanere seruitio. nisi fortassis obligatio remaneat aliunde.

¶ Particula vicesimaseptima

Oꝛo maioꝛ aut vrgētioꝛ vtilitas ꝓ uenit q̄nq̄ ꝓ tempis successū. Ubi

oportet (iuxta verbū iuristaꝝ) q̄ alia ratio reformet pactū. Nec ē illud mirabile insolituꝫ vel impossibile. cū i iuramētis ꝫ votis generaliter emissis de futuro plerūq̄ sic eueniat. vt que generaliꝫ p̄missa bona esse videbant/ fiant i casibꝫ p̄cularibꝫ vel nō obseruanda vl̄ mutāda. q̄ noxia sūt. vel inutilia moribus. vel dissona ecclesiasticis ritibꝫ/ seu boni maioris impeditiua. Suppetūt exēpla frequēter si q̄s aduerterit. vt si quotidie dicēda sit missa de requiē. veniet dies natalis dñi. dies resurrectōis eius. dies pēthecostes. Cōueniunt parochiani ad auditōez misse q̄ tūc forte nō habeāt ab alio. puto nullus diceret tunc cantandū esse de requiē.

¶ Particula vicesimaoctaua.

Attenderēt vtinā p̄ferētes tempalia quid plus honoris ꝫ celebritatis affert circa diuinū religionis cultū. et viderēt q̄ aliq̄n fructuosius ceēt p̄ suffragijs habēdis/ fūdare die obit⁹ sui missas vel alia seruitia que de sanctis sunt aut de tpe/ q̄s si i solis funeralibꝫ seruitijs sisteret. Quēadmodū si fiat vnū annuale iuxta ritū ꝫ significationē missal̄. quotidie videāt hōes pl⁹ deuotionis i suscipiēte. q̄m natura sic hꝫ vt idēitas vel assidua sil̄itudo causet fastidiuꝫ. Nihilomin⁹ oportet iuxta ꝫ p̄pter p̄missa pias conferentiū ꝫ recipientiū p̄uētōes nō leuit abrūpere/ sed tractare reuerēter. Quānis nō ēarbitrandū oēs hmōi cerimoniales institutiones/ obligatorias esse sub pena pcti mortal̄ si trāsgrediant. q̄ nec d̄ aliꝫ p̄stitutōibꝫ loḡe essentialioribꝫ ordini monastico hoc ē sentiendū Contempt⁹ autez nihil sollicitus sup impletione taliū/ crimen habet tā apud monasteriū seu collegiū q̄s ap̄d singulares.

¶ Particula vicesimanona.

Detez de dispēsatōne supioris additum ē p̄ tercia causa. q̄m nō oim̄ est passiꝫ tales casus descindere sub regul generalibꝫ emergentes. sꝫ ad plātos spectat interp̄tatio iuridica/ ad doctores scholastica. p̄sertim quādo p̄t esse rōnalis dubitatio de duplici casu p̄rioꝝ. necessitatiꝫ videlicet ꝫ maioris vtilitatis. Q̄dis ꝓo nūc aperiri possit discussio sup hac materia dispēsationum ꝫ cōmutationū/ tā in respectu dispēsantium/ q̄s in ordine dispensationē querentium ꝫ recipientiū. q̄ specialē postulat sepatum q̄z tractatum. sicut ꝫ quedā alia cursim hic pertransita.

¶ Particula tricesima.

Jcam⁹ vnū hic ꝫ nunc p̄ expedienti turi⁹ cē semp assumere dispēsatiōez supioris seu ꝓmutationē. que vt haberi ꝓmodius possit/ pcurandū ē ab autoritate papali/ p̄sertim in religionibꝫ exemptis q̄ detur aliquis ab eo substitut⁹. sit de religione. sit alius q̄ facultatē habeat totiēs quotiens videbit dispensandi. ad quē facil̄ patet accessus. Hoc consiliū in alijs etiā casibꝫ conscientie scrupulosis/ salubre ē. sint illi casus occulti. sint publici. sint super pctis. sint sup penis ꝫ irregularitatibꝫ pctōz.

¶ Particula tricesimaprima.

Demū papa rite cōsultus/ nō se reddat difficilē ꝓcedere talia. q̄n et vbi nō apparet fraus vel laqueus ista q̄rentiū. nō in velamē falsē libertatis malicie/ sed serenationē conscientie. ꝫ dilatationē viarum p̄nie. Qua in re colligit⁹ ex ꝓsequēti de particularibꝫ exemptionibꝫ a p̄latis ordinarijs q̄ frequēter notie sunt. nedū p̄pter p̄iudiciū iurⁱ alieni. nedū p̄pter ꝓturbatōem ordinis eccl̄iastici ꝫ hierarchici. vez p̄pt̄ incōmodū collegij sic exempti. Cur ita ꝫ q̄z nimirū p̄clusit sibi recursū facilē ad p̄latū ordinarium/ dum quesiuit quasi libertatē exercendo iugum suum. ¶ Conclusio octaua.

Particula.xxxii.

Sollicitudo pia tpalia cōferentis/ si ordinauit missam esse dicēdā (exempli gr̄a) die lune p̄ scipso defraudat p̄ recipiētē sic obligatū/ si det talē missā p alterō. siue fiat h̄ ex p̄ore. siue fiat ex obligatione vel susceptōe subseq̄nti. Rō pspicua ē p deductionē ad impossibile vel inopinabile. Da siquidē ita ēe/ q̄ vna missa sufficiat pro duobꝫ. dabis obseq̄nter q̄ sufficiat ꝫ liberabit. p tribꝫ. p decē. p centū. p mille. ꝫ ita pro quolibet ꝫ pro toto mūdo. Dabis vlter⁹ q̄ nō erit melioꝝ ꝓditio pcurāt⁹ sibi missam peculiarez. Dabis deniq̄ q̄ pro vna missa potuerūt centū habite sub voto. sub promisso. sub iniūcto p̄ fozp̄nie vel alteri⁹ iusticie solui Cur ergo tot p̄sbyteri. tot misse constituūtur/ cū vnus sacerdos cum sua missa vnica satis esset pro omnibus?

¶ Particula tricesimatercia.

Vellet addere forsitan aliq̄s q̄ recipiens dū habebat p̄us ad sufficientiā pro sustentatōe stat⁹ sui. vel ex būficio vel p̄timonio vel pie collato/ fraudat et peccat tā p̄imū q̄s se/ cū tota rō conferendi

tpalia mīstris eccl'iasticis videak esse/ sua sustētatio/ nō diuitiaꝝ accumulatio/ vel ornātus pompatic⁹. Sz hec assertio durioꝛ ē ꝙꝫ optet. supq̄ memini ꝓdē ī q̄dā lectōe q̄siuisse. Deniqꝫ q̄lis ꝛ quāta sit mēsuratio sufficiētie stat⁹/ nō ꝓt sub arte tradi. Hā qđ vni parū est/ fit alteri nimiū. imo fit in eodē pro varietate tempoꝛ et circūstantiaꝝ/ talis varietas q̄ꝫ rationabiliter. q̄ꝫ ꝛo culpabiliter/ dū q̄s accipit ꝛ ascendit statū/ sibi mortibusq̄ suis ꝛ meritis imꝓpoꝛtionatū. faciens sibi nō de necessitate virtutes/ sed de vicio necessitatē. Et dde q̄ recipiunt aliq̄ñ tpalia/ pīertim vel vltra necessitatē ꝓsentē. aut nō pro solo statu recipiētis/ sed ad alioꝝ pro uidā piamq̄ releuationem.

¶ Conclusio nona.

¶ Particula tricesimaquarta.

Ollicitudo pia ꝓferētis tpalia/ pcurādo sibi missā iuxta casū ꝓxē/ non defraudak si ꝑsbyter recipiēs adiunxerit alios ī oꝛōnib⁹ suis publicis aut secretis/ vt ī memento. aut si offerentes (vt solet) post euāgeliū recipit. ¶ Moderak hec ꝯclusio p̄cedentē. ritū sil'r eccl'ie ꝓfuat. ꝛ exterē charitatē. quā rurl⁹ a terrena cupiditate discernit. Deniqꝫ doctoꝝ ꝯciliat apparentē ī aliq̄bus discoꝛdiā. cui⁹ aspect⁹ ad diuersa huius ad hec illius ad ista vertebak.

¶ Particula tricesimaquinta.

Queram⁹ a ꝓferēte tpalia questōnes aliq̄s/ vt ex sua rn̄sione vitas magꝫ emineat. ¶ Et ꝓmo vis o frater vt ī missa quā ꝓ te dici ꝓstituis/ nulla dicak locꝫ suis alia penit⁹ oꝛo q̄ꝫ pro te. puto rn̄debit si cut ꝛ rn̄dere debebit/ q̄ hec fieri nō prohibet ¶ Uis rursus o frater/ q̄ ī memento tā ꝓ vivis q̄ꝫ ꝓ defunctis null⁹ ꝯmēdat⁹ habeak nisi tu et tui. Rn̄deat/ optet q̄ hoc nō intēdit. q̄m ī̄stitutōi eccl'ie iā ipse repugnaret. ¶ Uis ꝓterea q̄ volētes ad offertoꝝiū venire/ q̄tin⁹ ipi misse ptícipes sint/ repellank. certe nec h̄ dicet si ritū eccl'iasticum plene cognouerit. ¶ Quid vis igit̄ tibi frak fieri ꝓ peculiari missa tua. Si rn̄derit volo. tota mea sit. tota cedat ī spūalē vtilitatē meā. tota valeat ad remissionē pctoꝝ meoꝝ ꝛ satisfactiōis debite vel ī̄iūcte redēptoꝛ. ¶ Sz an h̄ ita vis frak/ q̄ sacerdos nihil sibi mereak. nihil seipm inuer. nihil ꝓ seipo satisfaciat. nihil demū repēdat ob sequū parētib⁹. nihil bñfactoꝛib⁹. nihil ꝯmēdatis. Sil'r et tu ꝓferas nihil eccl'ie toti militāti. Nolo/ dicet ꝛ iure dicꝫ. ¶ Quid supest igit̄ nisi referre ḡntitatē suffragiū deo q̄ ꝛ q̄lis tibi debita ē. nolito murmurare. sciet ꝓfecto. sciet ille q̄ mōres pōderat ī statera. tua sil'r dona mēsurare. ¶ Et dde q̄ ī oblatiōe tua fortassis alīj sunt melioris ꝯditionis vt ꝓticipēt ꝙꝫ tuipse. Quō petes. hoc īquā mō/ q̄ de bonis eoꝝ vno mō vel alio male q̄sitis facis elemosynā. facis fundatōꝛ. dilatas pōpā tuā. facere vis nomē tibi/ aut modestius sentiēdo loquēdoq̄/ tu debitoꝛ es parētib⁹ patrie. benefactoꝛib⁹. deniqꝫ vniuerse cōioni sctoꝝ. ¶ Patet igit̄ sub h̄ interrogatōis ꝛ rn̄sionis typo ꝯclusio declarata.

¶ Conclusio decima.

Particula. xxxvi

Ollicitudo pia ꝓferētis tpalia ñ defraudak/ si iuxta ꝯsuetudinē eccl'ie quā ipse scit apponak vn⁹ obit⁹ (exēpli gra) cū suo certo die fūdato. ¶ Da oppositū. dānabis oēs fere cathedrales ꝛ collegiatas ꝛ parochiales/ imo ꝛ monasteriales ecclesias. Cōtradices insup rōni q̄ nō vult vt cuilibet ꝓferēti aliq̄d/ ꝓ suo obitu fiāt spē exequiales. q̄m sepe modicū ꝛ īsufficiēs est qđ offerk ad sustētatōꝛ mīstroꝝ. Et obligatio ꝺ obitu faciēdo ꝯditōez recipit (ꝛ si nō sp explicek) īplicitā. Itē nec dies anni sufficerēt si cuilibet soli cert⁹ dies obit⁹ aut etiā alicui unde īstituētis cēt seruādus. Si ꝛo talis ꝓferēs tpalia nesciret ꝯsuetudinē eccl'ie/ put ipsimet de collegio seu coꝛpe suo sciūt̄ ser̄ intētio sua q̄ obitus annuatim fiat ꝓ se solo tali die. nihil tn̄ explicat sup hoc. tūc adhuc bona fides et ēqtas recipiētiū saluak in sua ꝯsuetudīe. Si aūt fiat mutu⁹ ꝛ expīssus cōsensus int' dātē ꝛ recipiētē/ nō apparet q̄ cōsuetudo militet vt alter obitus coniūgak iuxta modū septime ꝛ octaue ꝯclusionū.

¶ Conclusio. xi. ¶ Particula. xxxvij

Recipiens defraudat crebꝛo semetipm ī receptōe tpaliū. Quāuis videatur ēe regula iuris/ q̄ nemo sibijpi sicut nec volēti aut ꝯsentiēti faciat iniuriam aut fraudē. nihilomin⁹ inuenīt ꝓ metaphorā homīs ad seipm fraus sicut ꝛ iusticia. Et hoc ad ꝓsens supponak. Et tangam⁹ in facto modos aliquos. ¶ Primo si mentīt iniquitas sibi ꝛ proximo. dū nō implet nec implere ꝓposuit que ꝓmisit. satis est ei si pecuniā vndecūq̄ collegerit. quasi dicēs sibimet illud metricū. Promittas facito. q̄d em̄ promittere ledit. Pollicitis dives q̄libet ēe pōt.

Verum dñi lucr querit i bursa. dānū acqrit eternū in aīa/sentētia est Aug⁹.

¶Particula tricesimaoctaua.

Fecit aliā sibi defraudationē sub interpretationis cuiusdā velo latentē duz se iudicē constituit in causa propria sue obligatōis. cōmutans illā pro voluntatis arbitrio. Aut duz suffragia nō pl⁹ agit pro bñfactoribz z fundatoribz qz p ceteris quibuslibet dicēs sibi satis esse suaz in generalitate sola intentionē ptinere. qm̄ scit distribuere deus prout volet z quibus volet z quantū volet. Exemplū de paupe. debitis insolubilibus obligato/qui liberat se cedendo corā iudice suo oīmbus bonis suis. Posita videt hec doctrina sub fine cuiusdam opusculi de valore oratōis/addito de quadaz Melania nobili romana exemplo. Verū nō ita sub vniuersali regula sermo factus ē/qn distinctionē discretionēqz recipiat. Propterea dicamus viceversa casus aliquos/quibus expedit z qñqz necesse ē/intētionē ad particularia traducere.

Particula.xxxix.

Constat in p̄mis qz licet de⁹ non egeat intētōe nra vel ozone pticulari/sicut nec alīs bonis nris vt alīs bñ faciat. nichilomin⁹ vult fm ordinez sue sapiēdare aliq̄/dñi spāliter ad ipm dirigam⁹ ozones nras. qlia nō eēt dand⁹ sine ill⁹/vt ñ sint vacua sapiētie sue opa/iuxta ꝓbñ sapientis

¶Cōstat insup qz nouit de⁹ pōderare merita intētōes z corda ꝓferētiū rēpalia. dat tñ aliq ꝓferentib⁹ dñi fiūt oratiōes z suffragia post modū p ipsis/q z qlia nō daret si dimitterēt nec ficrēt. Patet in illis qui cōstituūt in suis testamētis aut aliūde certas pecunias restitui vel dari paupibus. q licet sic ordinando possint mereri. nō tamē pficit eis et alīs tantū dēbet volūtas. nō seqnte effectu sicut seqnte. qm̄ i casu maneret iste ordinās adhuc ad restitutionē posterius obligatus.

¶Particula quadragesima.

Concedimus vltra qz recipiens rpalia pōt habere aliquotiēs oratōnes feruētiores z deo placētiores/dum nō facit eas in particulari p his aut illis p̄ionis. immo tradit Hugo de sancto victore i suo de oratione. Et trahit satis ex ꝓbis sancti Anthonij/q oratio tunc est acceptissima deo/dum oīm z suīpsius obliuiscit. nec scit quid petit/ppter quendā in deo raptū z sub leuationē vel ascensū. Nō aūt mō loquimur de ozōne tali. z potissime de vocali. sup quā z de qua cadit vt plurimū obligatio/dñi pro suffragijs rpalia conferunt.

¶Particula quadragesimap̄ma

Quānis o vtinā pfuasū haberēt homines scī/quantū sit acceptior ozatio talis p deuotos silētes et q̄etos. quātū pterea sua ad deū deuotio etiā iocundissima ,p̄sus z suauissima pl⁹ ipetrat apud deū. plus eundē placat. plus soluit d̄ penis debitis. plus de meritoz gratijs impetrat/qz sola talis exercitatio corpalis i vigilijs sup̄a modū z cāticoz multiplicatōib⁹/q sepe plus exturbāt cerebz z tediū gignunt qz de notionē inducāt. Qualia p ppbetā notauit aliqñ dñs dicēs. Aufer a me tumultū carminū tuoz. Nō ideo tñ vt culpem⁹ ita loqmur. sz vt rōnabile fiat obsequiū Et bono vni meli⁹ aliud p̄ferat. Neqz semp aīalis hō pualeat. z spūalē ordine nō recto dijudicet. Sed q̄d vt boies sunt(ait quidā)ita morē geras/ p̄uilegiū quoqz paucoz/officia. leges z instituta nō mutat plurimoz.

¶Particula quadragesimasc̄da

Dicamus qz in certis casib⁹ non expediret/vt recipiens rpalia haberet ad conferentes pticulare nimis aut frequentē recogitationē. Docet ꝑ exemplum magni p̄is Arsenij. q rogat⁹ a quadā nobili matrona vt sui recordaret. Ora inqt deus vt deus deleat ex animo meo memoriā tui. P̄ñt itaqz tales aliqñ recordatōes pl⁹ orantē suis fantasijs impedire/qz deuotōz augere vel purā efficere reuoluendo.

Particula.xliii.

Subiungamus consequenter/qz ex humilitate laudabili potest fieri coram tali aliqua cessio omniū bonorum spūalium in manibus suis ꝓportionabiliter ad soz extrinsecū de rpalib⁹ bonis rōne debitoz. z hoc ex ꝓsideratōe tot exactoz quibus obnoxij sum⁹. z qui nos premūt. et quodammodo suffocāt/dicētes ex oīmi pte. Redde qđ debes. vt sūt creatio. recreatio. redemptio. debitoz totiēs facta remissio/pterea tam crebra/nūc vno modo/nūc altero imediate z mediate facta receptio. Quo casu paup homuncio sic deprehensus z angustiatus/dicere pōt ad deū Dñe vim patior rñde pme. Tu inquaz qui p̄cij nostrum es nostra iustitia. nostra redēptio. Redde cre/

ditoribꝫ meis quō vis ꝛ scis. tm̄ mō vita gr̄e in pauptacula hac me sustētes ꝛ satis est.

¶ Particula quadragesimaq̄rta.

Oro nullꝰ debet i dubitatōem ꝙte p re/q̄n pticularis intētio ꝛ attētio directa deo pro istis aut p illis sit efficacioꝛ ꝛ laudabilioꝛ plerūq; ¶ Primo ex gratitudinis ꝙtute ꝛ ingratitudis euitatiōe. Secūdo ex augmēto deuotiōis affectual'. quaz naturaliꝛ hz parere bñficioꝝ recordatio si g̃cia dei ꝙiūgat. Dici solet ꝛ verꝫ ẽ q; pticl'aria magis mouēt. imo ꝙsiliū est. p duris ꝛ indeuotis/vt p cogitatiōes tales semetipos afficiāt/ꝛ duꝛ coꝛ emolliāt. Tercio q; fit obligationis certioꝛ implerio. ꝛ ad serenatiōz ꝙscie satis valens/dū expit hō se fecisse vel facere qđ tenet ex ꝙuētione. Demuz nō impedit ex hac pticulari recogitatōe cessio fieri generalis qualē notauimus. sed iuuat

¶ Particula quadragesimaq̄nta.

¶ Conclusio duodecima.

Recipiēs tpalia pōt iterū defraudare seipm/dū maledictionē incurrit q̄ dicit. Maledictꝰ qui partē suā facit deteriorē ¶ Uerꝫ est itaq; q; opꝰ spūale factū pro satisfactōe/ nō valet tātūdē p multis sic̄ p paucis ceteris paribꝫ. Obligās igit se ad satisfaciēdū p alijs/nō tātūdē facit p ppꝛijs suis debitis i hoc mūdo vel in purgatorio/ q̄ꝫtū si ppꝛie liberatōi totꝰ isisteret. Strabit g̃ q; pro receptōne sustētatōis huiꝰ vite moꝛtalis laboꝛabit i purgatorio penas luēs mltis annis. Quāuis in casibꝫ multꝫ charitas ad primū exhibita pie/recompensare valet hm̄oi dilationē liberatōis ppꝛie i augmēto pmij vite eterne. Dū pterea fecit se hō paupe rē propter deū ꝛ salutē propriā/dū rursus fecit aliūde sibi amicos ỏ mām̄ona iniq̄tatis. dedit quoq; vt recipet. ꝛ recepit vt daret.

¶ Particula quadragesimasexta.

Aderet h̄ loco materia de mēdicitate coꝛpali/vtꝫ vicꝫ obligeꝛ recipiens elemosynā sub titulo mēdicitatis. h̄ est solo titulo ꝛ respectu naturaliꝛ defectꝰ absq; alia recōpēsatōe seu redditōe mutua tpali vel spūali. alioq̄n nō eēt vera mēdicitas sꝫ ꝙmutatio/q̄lis ē i ceteris eccl'iasticis reddituatis. Utꝫ inquā talis mēdicans turꝰ ꝛ liberꝰ viuat apud deū ꝛ hoies/q̄ꝫ alij q̄ nolūt esse ꝙtēti solo hm̄oi pauptatis titulo. sꝫ obligationē iuri diuino ꝛ naturali ꝙsonā voluntarie cōiungūt. imo ꝙsequenter laberet hec inq̄sitio/si stāt isti duo tituli pariꝫ i eodē ꝛ pro eodē mēdicare. ꝛ oꝛonū vicē sub obligatōis pacto repēdere. Deinde profūdius fodiēdo aut agitādo/pulcer ꝥitatū thesaurus ꝛ fulgoꝛ apparet ocul' nō infectis. sed ad exitū p posite conq̄sitionis iā sermo festinat.

Particula.xlvii.

¶ Conclusio decimatercia.

Recipiēs defraudat se dū accipit officiū intercessiōis/ipe q̄ deo displicꝫ ꝛ ēi pctis totꝰ. ¶ Fuerunt q̄ dixerunt multa ꝛ terribilia circa materiā istā ỏ pctoꝛibus eccl'iasticis/vt q; sūt fures ꝛ latrones in tractatōe ꝛ dispēsatōe ꝛ receptōe tpaliū/q; nō faciūt fructꝰ suos. ꝛ q; tenēt ad restitutōz. nec pōt inde el'ynā facere cū multis sil'ibꝫ. quoꝝ aliq̄ sunt exp̄sse dānata/q̄ erāt de errore albigēsiū ꝛ waldensiū. ꝛ nouissime ꝛ vicleffistaꝝ ꝛ hussitaꝝ. q̄ sumpserūt occasiōes errādi ex odio ꝛ zelo/nō fm̄ sciam. ỏ discolos moꝛes eccl'iasticoꝝ q̄s inuebant magis detestādo ꝛ cū indignatōe/q̄ꝫ miserādo cū pia oꝛōne et modesta redargutōe. Arguēdo pterea p sil'itudines dispēsatōis tpaliū ad spūalia q̄ nō semp eisdē pedibꝫ currunt.

¶ Particula quadragesimaoctaua.

Oncedim̄ aūt q; eccl'astici pctoꝛes pōt i multꝫ casibꝫ facere fructꝰ bñficioꝝ aut ꝛligionū suos. q̄ꝫ is adcōsecutoꝝ vite eterne nō sūt digni pane q̄ rescūt. q̄ꝫ is insup nō ita satisfaciāt deo sicut iusti. Sꝫ multa deꝰ ꝙcedit ingr̄tis. Nōne pōt existēs i pctō debēs .x. solidos prīo satisfacere sibi nec obligatꝰ remanere. Nōne posset etiā noīe alteriꝰ debitorꝭ q̄si mediatoꝛ solutionē hāc offerre. Possumꝰ ita iudicare ỏ pctoꝛibꝫ eccl'iasticꝭ/q; tā noīe ꝓpo q̄ꝫ/q̄ꝫ i ꝓsona eccl'ie cuiꝰ mīstri sūt/pōt se ꝛ alios adq̄rere. q̄ꝫuis nō stat eos ee tales/ꝛ saluari vel mereri

¶ Particula quadragesimanona

¶ Conclusio decimaquarta.

Recipiēs tpalia se defraudat ꝛ proximū/dū supinducit ad redditꝰ iā ꝙstitutos nouas pro alijs obligatiōes. ꝙoribꝫ incōpossibiles aut caꝝ distractiuas Sūt q; sup ꝙpē fūdatoz erēpli gr̄a decē fratrū sic recipiūt nouos/ vt fuitiū nō hinc augeat. Sūt q; recipiūt sub tali pacto/q; i oēz euētū debeat sp fieri seruitiū pro collatoꝛibꝫ vltimis/etiā vbi deficerēt ea oīa q; tradiderunt. ¶ Cōstat i his casibꝫ ꝛ sil'ibꝫ defraudari ꝙoꝛes/q̄ꝫ ipsi posterioꝛes defraudātes/nō vellēt sibi fieri per eis ꝙsequētes.

¶ Conclusio decimaquinta.

¶ Particula quinquagesima.

Recipiēs tpalia dū defraudat se z p/
rimū dr interptatiue defraudare de
um. qm de9 ē pnceps suprem9 /curā
habēs hoim. z reputās sibi bñ vel male fie/
ri qđ eis fit. z inde surgit meritū nr̄m apud
ipm. Facit ad ꝫ pabola illa đ opib⁹ miscđie
memorādis ī die iudicij. Uerūtñ approp
ati9 dr aliqđ ī defraudationē dei fieri, dū di
recte z immediate dimittit illud qđ ad glo/
riā suam celebrandā z recolendā fuerat insti
tutum. ¶ Conclusio. xvi.

Particula.li.

Recipiēs tpalia /pīsertim cōitas p se
z successorib⁹ /dr cū bona fide z saga
ci discretōe diligēter ī recipiēdo con
siderare p mo qđ licz /scđo quid deceat tercio
qđ pt z expedit /nedū ad pñs sz etiā ad futu
rū. Euenit itaqꝫ sic ī agētib⁹ iter lōgū. q par
uū pōd9 ī se /ī pncipio aut p pauco tpe sit to
lerabile /qđ p successiōz ꝯtinuā reddit velut
iportabile Sic đ puis z pauc⁹ suffragūs dū
vl ūgūt alīs vl ppetuāt /possum9 inuenire

¶ Particula qnquagesimasc̄da

Hde q mēoria hoim labil ē. Q, p/
terea supueniētes nō de facili suā at
tentionē applicāt ad insolita. Q, in
sup custodiēda est q̄tū ꝯmo de fieri pōt vni
formitas apud fratres. sicut ī cibis. vestib⁹
alioqꝫ victu. sic in officio z cātu alioqꝫ ritu
z ita de ꝯsideratōib⁹ hmōi. ¶ Fiūt nihilomi
nus frequēter obligatōes ī oppositū. aut p
ter iaduertētiā īcōsiderationēqꝫ recipiētiū.
aut vrgēte penuria. aut ppt ꝯplacētiā ꝯferē
tib⁹ faciēdā. aut q̄ nō audēt recipientes ap
ponere ꝯditōes p scīpis licitas. decētes z ex
pediētes. ¶ Quare sic⁹ q̄ nō placerēt ꝯferen
tibus. quales sunt carnales z spūalīū ñ ca
paces. maxime eoꝝ q̄ regularis disciplīa cō
stituit aut reqrit. Deniqꝫ fit hoc ppter auari
ciā recipiētiū z eoꝝ turpē questū. q̄ casus pa
lā statim hz culpā. siue fiat ī augmentū pter
necessariū iā fundatoꝝ cenobiorū. siue mul
to ampli9 si querat noua fieri fūdatō p fas.
pqꝫ nefas ad faciendum sibi sub religionis
augmēto famā. vbi pot⁹ ignominia dici de
bet /que fedis innitit fundamentis.

¶ Particula qnquagesimatercia.

Unt alie intētōes vicios̄e qs nō op/
tet oēs hic nūerare. sic đ public⁹ ra/
prorib⁹. đ vsurarīs. đ obligatis ad
restitutōz certā. q̄ putant p fūdatōes se q̄ra/
re. qđ aptū ē pot⁹ semet ī uoluere. nō aduer/
tētes ẏbū illud tremēdū sapiētis. Qui facit
el'ynā de sub̄a paup̄is q̄si q̄ victimat filiū añ
patrē. Cōstat aūt q recipiētes ipos /par pe
na ꝯstringit. si nō maior aliqñ. quāto spūali
ores z exēplares sapiēriores insup z timora
tiores ee debēt. Proinde q̄ ad restitutōes in
certas tutior ē receptio. marīe dū supior⁹ au
toritas iūcta erit. Quāuis sit ꝫ ī loco aliqđ
mōstro sil'e circa debentes restituere cū sciāt
quib⁹ z q̄lit. q̄s citi9 induci videb /dare cētū
titulo fundatōnis alicui9 /q̄z decē restituere.
Adeo pna ē vanitas diligere vanitatē. adeo
cor humanū pnū est q̄rere mendaciū.

¶ Particula q̄nq̄gesimaq̄rta.

Erū qr de p̄teritis nisi p quāto faciūt
ad cautelā futuroꝝ /nō ē consilium.
Supest vnū int̄ cet̄a remediū gene
rale iā tactū. vicz supioris interptatio. Pro
futuris ẏo sedula z crebra recogitatio cum
mutua collatōe senioꝝ /vt deinceps ab oīi
specie mala q̄tū possibile fuerit /semet absti
neāt. qm de9 nō eget fraudib⁹ aut dol' nr̄is.
vt vel colaē crebrius. vel abundantius suos
alat. aut cultores hos vel illos multiplicet.
q̄ multiplicatio nō magnificet leticiā. Sed
dū facit de superfluitate aut superogatōne ne
cessariā obligatiōz /affert inquietā z sepe dā
nabilē sollicitudinē ꝫ passumptū ẏbū qua/
si p themate. Nolite solliciti esse ꝛc̄.

Particula.lv.

Hddamus ad p̄terita p vberiori do/
ctrina de sollicitudie /q̄ ꝑma z vera
sollicitudo ē q̄rere regnū dei z iusti/
cia ei9. ac pinde (iuxta Petri ammonitiōez)
oēm sollicitudinē p̄icere ī deū. qm ipsi cura
ē de nob. Attñ ī q̄rēdo regnū dei z iusticiam
ei9 /q̄ aliter ī regula monachali videt appel/
lari op9 dei /op9 dīni seruitū /multe se scrupu
loz sollicitudines ingerūt. tres notatiz. Una
qm affligit q̄ñqꝫ sup vires cor9 /Altera q̄
remanet aridiras q̄dā mēris /Tercia q̄ eua/
gatio cordis ꝯpesci non pōt. ac pinde videt
oīs fructus perdi vel pctm ꝯmitti.

¶ Particula q̄nq̄gesimasexta.

Utrit hāc sollicitudinē scrupulosaz
n verbū bti Bern̄. de mō psallendi. q̄
nō satis videt apud multos explebi
lis ꝓpter tres istas rōnes. Dicit em̄ sic Do
neo vos dilectissimi /pure. sp ac strennue /di/
uinis interesse laudib⁹. Strēnue q̄dē vt si/

cut reuerēter/ita ⁊ alacriter dño assistat⁹/nō pigri/nō somnolēti/nō oscitātes/nō parcē/tes vocib⁹/nō pscindētes ꝟba dimidia/non integra trāsiliētes. nō fractis ⁊ remissis vo/cib⁹ muliebr̄e quoddā balba ō nare sonātes/ sed virili vt dignū ē/⁊ sonitu ⁊ affectu voces sctīspūs depromētes. Pure ꝟo/vt nil aliud dū psallitis q̄z qđ psallit⁹ cogitetis. Spūs em̄ sanct⁹ illa hora gratuz nō recipit q̄cquid aliud q̄z debes/neglecto eo qđ debes obtu/leris. Psalmodiā nō multū ꝓtraham⁹/ſz ro tūda ⁊ viua voce cantem⁹ metr̄z ⁊ finē ꝟsus/ simul intonem⁹ ⁊ simul dimittam⁹. punctuz null⁹ teneat sed cito dimittat. post pūctū bo nā pausam faciam⁹. nullus añ alios incipet nimis currere ꝓsumat. aut post alios nimiū trahere vel punctū tenere. sil' cātem⁹. sil' pau sem⁹ semp̄ in auscultando. Hec ille.

¶ Particula quinq̄gesima septia.

Onfitemur expediēs ee ꝓpt̄ min⁹ in structos et nimis lr̄ales aliq̄ dicere. Et ꝓmo q hec ē exhortatio nō p̄ce/ptio. Moneo vos inq̄t Sz tm̄ aliq̄ videt⁹ as seri q̄ dīnā obligatiōz insinuāt. vt illō. spūs ei sctūs illa hora gratū non recipit tē. In q̄ di cto difficultas maior pēdet. qm̄ de ñ pcēdo vocib⁹ nec remittēdo ꝓstat q corpal' excusat debilitas. Illa p̄cipue q̄ turbatōem capitis in lesionē iudiciū rōis affert. cui piculo supi ores tota vigilātia tenēt⁹ i vniuers⁹ ⁊ singuli⁹ occurrere. q̄ facto nō optet ⁊ alia vexatōe vel corpali nimiū pios ee. Sz ō labore ⁊ dolo re ⁊ de vexatiōe corpali letari i spū/ꝓpt̄ mer/cedē quā vnusq̄sq̄z recipiet ꝟm suū laborez/ ad quē hō nascit⁹ sicut auis ad volatū.

¶ Particula q̄nq̄gesimaoctaua

Onpcētes inq̄t vocib⁹/certe nō iō suadet vocē clamosā. Nō talē q̄ ve/nax/q̄ cerebri/q̄ vitaliū ruptiua sit. Nō deniq̄z comphēdit debiliores. In qua/liū numero scribēs Berñ. sepe fuit ascript⁹. Alioquin tanta scribere euz vel dictare/clamo⁹ ille continuatus nō tulisset.

¶ Particula. lix.

Cuero de vocal' orōnis attētōe ml'/ti/multa dicerūt/multa scꝑserunt/ cēptauit ꝟo nr̄a sollicitudo si possz hec difficultas ad pauca claraq̄z resolui Et occurrit nob⁹ distinctio tal'. ¶ Sūt i orōe vo/cali tria. vnū p modū materie. aliud p modū forme. terciū p modū finis. q̄ cuz forma sepe coīcidit. Materia orōnis ꝓsistit i ꝟbis. Forma i sensu ꝟboz. finis i elevatōe mēt⁹ ad de/um Et h̄ finis duplex ē. vn⁹ fūdat⁹ ꝓformit ad sēsū ꝟboz. q̄ p̄t dici finis ꝓxim⁹. ali⁹ ē fū dat⁹ vndecūq̄z p diuersa/ſz nō ꝓxia. Exq̄ di stinctōe dicunt⁹ ꝓpositiones que sequūtur

¶ Particula sexagesima.

Actia orōis cadit ꝓncipal'r sub p̄ce/pto/sic q orās absoluit⁹/siue cogitet actual'r siue nō/siue vag̃ mente vl' corpe. dū ꝓferat orōis ꝟba. vel ꝓferētes au diat/iuxta q̄litatē orōis. Alioq̄n ñ eēt salua ois caro. Et patet exemplis ⁊ explanatōe p̄ ceptoz diuinoz. vt de ieiunio ⁊ honore pa/rētuz. q̄ nō iō sūt pcā si nō fiāt ex gr̄a. Si ñ impleat⁹ sp̄ intētio p̄cipiētis et finis. Sic alibi pz latior deductio. Sic em̄ dicim⁹ q agens opus pniale p ꝓfessorē impositū. q̄uis h̄ fi/at in pcō. non tm̄ tenet⁹ iterare. vt exēpli gr̄a. dare iterꝝ sex solidos. vel ieunare. vel orōes certas repetere. vexꝝ ē q talis satisfactio nō ē reconciliās deo ꝓpter impedimentū pcī. et tm̄ rōne opis ē adquitās. hoc ē ab obligatōe soluēs. etsi nō sit deo reconciliās. tm̄ agēs ñ ideo peccat/q̄uis sit in peccato.

¶ Particula. lxi.

Ensus orōnis nō cadit sub p̄cepto. ſ vt recogitet⁹ semp̄ vel intelligat⁹. Pa tet de illr̄atis ⁊ idiotis. Patz de cāticis in tubis ⁊ organis. Patet de passib⁹ ob scurissimis canticoz maxime ꝓpheraliū de quib⁹ accipit⁹ mystice/q̄ tenebrosa aqua i nu bib⁹ aeris. ⁊ iterū. Nubes ⁊ caligo i circuitu ei⁹. Patet insup̄ de multis scripturis habēti bus in supficie ꝟba carnalia q̄ pl⁹ incitarent recogitata mētes impfectoz ad lubricitatez (q⁹ nonduz spūalis sensus capaces sunt/q̄z ad spūalem deuotionē. Sunt alie narratio nes quedā valde steriles in supficie lr̄ali/ha/bētes tm̄ aliquid suauitat⁹ spūalis/si ñ apud illos. apud tamē alios pfectos q̄ forti medi tatione sciūt sugere mel de petra/oleūq̄z ē sa xo durissimo/quales inueniunt⁹ paucissimi Ceteris ꝟo quid nisi fastidiū vel nauseā vel mentis ariditatē talium discussio ⁊ rumiatio sola ꝓferret vel afferret.

¶ Particula sexagesimasecūda.

Ropterea dicam⁹ ꝓsequenter⁊ confor/ p̄ miter ad sanctū Thomā ⁊ rationē. q̄ finis i orōne p̄ncipal'r/est elevatio mētis i deū mediate vl' imediate. directe vel indirecte. p̄ncipal'r vel occasionatiue. Orās ꝟo q̄ nō potest cōsequi finē istū ꝓrecogita/

tionē attentā sensuuz orōnis pticularis que proferr. z hoc ppter aliquā ex causis tactis. qui tamen finis dicit primus et qsi ppri huic orōni debet cū omni libertate spūs / et absqz scrupuloz sollicitudine ptentus esse / si finē vltimū meditationiby alijs cōsequar. Felix si dicere posset. Oculi mei semp ad dñm. Meditatio cordis mei in ospectu tuo semp Leuaui oculos meos ī mōtes / vñ veniet auxiliū mihi. Felix si nō dar ei ptēplādo volare si pōt / vel reperet more locustaz semet excutiendo vicissim saltus dare.

¶ Particula sexagesimatercia.

Onitio ōmissa cātādi Berñ. non repugnat huic ppositōi. ¶ Patz qz sic afficiēs se ad deū p alias cogitatōes nō elicitas ab īmediato sensu lre q canit / nō facit aliud qz dz neglecto eo qō dz. īmo facit oīno qō dz / pformit ad finē a spūsctō pscptū. ¶ Veritas ē q ceterj paribz expediēti ē affectōz suā exercere iuxta lram q pferr / ppr qtuoz ī spāli rōnes. Una ē scpture veneratō / in q spūsctūs sp loq credēd est. Altera ē pticulariz eruditō circa misticos sub arido lre nucleo clausos sensus. Tercia ē suauioz assuefactio circa qtidianos cātus. Quarta est maioz stabilitio circa determiatos affectz qz circa vagos z iugit nouos. Addar oīo q petat reuelari sibi suauitatez mellei sensus ī lre fauo latētis. z ħ p ōpssionē meditatōis / que psus nō fiet / nisi dederit de puulis intellectū aperiēs thesauz suū aque viue.

¶ Particula sexagesimaquarta.

Deniqz plurimū cōfert si pus añ tēpus orōnis fuerit cohibitio sensuū exterioz. qm dñs ianuis clausis dedit pacē z spm̄sctm discipulis. ¶ Sit insup ptinua muscaz inutiliū a facie cordis effugatio manufortis attētōis. Nō ita tñ q̄n aliqñ sit expediēs nihilipēdere suā importunitatē pl qz importuni eā abjicere conari. licet pditure sint ad horā suauitatē vngenti. Hoc ofirmauit vnus patrū exemplo de retentione venti in pallio. alius de catuli latratu. alius de aucarū sibilo. alius de muliere litigante. ali de riuo q violētioz fit obice posito. alius d cachinnātiby terrere pueros volētiby. ali d blasphemie spū. ali d pruritu curiositatz q nō scalpēdo curar / sz p ramusculos accēdit. Est aūt curiositas studiū ea sciendi q nos vel nō decēt / vel nō expediūt / vl ñ edificāt. Hāc ōpssit xpus ī aplis die ascensionis Hāc ī Petro querēte de statu Johis q̄d ad te ait. Ulī sub ħ metro cohibebat se vnus dicēs. Clause q̄d ad te ista. q̄s tu / duc coz in alta. Fac opus iniunctū / deinde vacato tibi. ¶ Placuit ad confirmationē pcedentiuz ponere p extēnsum ẏba sancti Thome sup. iiij di. xv. materia de orōne. q. ij. arti. iiij.

Particula sexagesimaquinta.

Tētio ingrī orōne pōt esse triplex. ¶ Primo cm̄ ē attētio ad ẏba q̄by petim. z ad petitōz ipsā / z ad ea q̄ petitōez ipsā circūstāt. sicut ē necessitas p q̄ petit de q rogar / z alia hmoi. Et q̄cūqz harum attentionū assit / nō ē reputāda inattēta oratio. vñ etiā illi q nō intelligūt petitōis verba ad orōem attēti esse pñt. Sz tñ vltima attētio ē laudabilioz qz scda. z scda qz ꝑma. Et qz aīa nō pōt esse vehemēter attēta ad diuersa. ideo ꝑma attentio pōt nocere vt mioz sit orationis fructus si secundā euacuat. vel secunda si terciā oīno tollat / sed nō econuerso. Tamē attētio cōmuniter accipiēdo. i. ad aliquod triū pdictorū nō nocet / sed multuz prodest. Hec ibi.

¶ Particula sexagesimasexta.

Oro circa finem opusculi possum̄ paddere distinctōes magistrales d attentione z deuotione z affectōe que alibi seorsum notate sunt.

Prima distictio duodecim membrorum.

Deuotio in oratione quādoqz nō admittit alias quascunqz cogitatiōes nisi solius dei. z hoc est in psenti vita rarissimū. vbi vix hora vel dimidia sit in celo mentis silentium.

¶ Secūda Deuotio quādoqz recipit alias cogitatōes / sed ptinētes z ordinatas. z solutales. z hoc est rarum z bonum.

¶ Tercia Deuotio recipit cogitatōes impertinētes z q̄si supfluas. z hoc ē quotidianum.

¶ Quarta Deuotio recipit ꝑrias z aduersas cogitatōes / vt sunt viciox. z ħ piculosū.

¶ Quīta Cogitationū impertinētiū vna q̄ qz ē vehemēs z suffocās actualē deuotiōez. sed nō auferēs virtualē nec habitualem nec vocē. z hoc pōt esse virtutis exercitiū.

¶ Sexta Alia vehemēs ē tollēs virtualē deuotionē / sic q ia virt deuotiōis nō impar aut ptinuat orōem / sed ꝑsuetudo vl alia rō. z hec nō necessario tollit laudē ab orōne.

¶ Septima Alia est cogitatio vel affectio q̄ fluctuās / q̄ nec excedit z suffocat deuotio /

nē. nec excedit totaliter ab ea. et ꝓ stat cū laude
¶Octaua. Alia ē leuis et vēto sil'is. licz vi-
deat importuna/sed supat aut cōtemnitur.
et hec nō tollit laudem/sed exercet mentem.
¶Nona. Cogitationū cōtrariaruz/vna ē
absolute et directe cōtraria/qua sciz orans de-
testatur orare et deuotionē habere. siz timore
disciplineꝑsequitur. hec oīno vituperabilis
¶Decima Alia qua orans habet displicē-
tiā conditionalē/sic q nō oraret nisi vouis-
set. nō tñ detestat se vouisse sed placet. et hec
est sufficiēs atq laudabilis. licet nō excellēs
et habet deuotionē habitualem et originalē.
¶Undecima Alia ē viciosa circa peccata.
alia vt ꝓpter cōmotionē ire vel illecebre q ñ
displicet nec acceptatur cōsensiue/licet velit
nolit hō sentiat. et hec pōt esse materia ꝑtus
exercēde et ad expulsionē expediret quādoq
magis niti q ad orationis continuationez.
¶Duodecima Alia viciosa criminalit cui
nō sufficiēter resistit/sed ei vere vel interpta-
tiue ꝓsentit. et hec ē damnabilis. Quis autē
dicatur verus. quis interptatiuus/alibi di-
ctū ē. Cōsentire siquidē dicit aliqs malo dū
non fecit quod in se est/neq facit vt vitetur.
¶Subiungitur alia distinctio de attentio-
ne sub triplicitate multiplici.

Prima triplicitas.

Attentio orationis triplex est
- Recta habēs aliud obiectum q se.
- Reflexa habēs ꝓ obiecto se.
- Coniuncta recipiens aliꝰ q se.

Secunda

Attentio orationis recta triplex
- Generalis/vt quia vult orare tota die.
- Specialis/vt qz vult talē orōnem dicere
- Individualis/quia vult particulis singulis intendere.

Sic de affectione posset esse distinctio.

Tercia

Attentio orationis quolibet modorum mox dictorū triplex
- Actualis cuiꝰ actꝰ in est/mouēs imediate
- Virtualis cuiꝰ ꝑtꝰ inest/mouens actu cessante
- Habitualis l'aptitudialis cuiꝰ solꝰ habitus inest nō sufficiens id mouere.

Quarta

Attentio orationis recta et simplex rursus triplex.
- Circa solam ꝓbam qua si materiam.
- Circa solum sensuz quasi formam.
- Circa solum deum quasi finem.

Quinta

Attentio orationis reflexa sicut et recta triplex.
- Generalis.
- Specialis
- Individualis vt supra

Sexta

Attentio orationis reflexa quocūq modorum triplex
- Actualis
- Virtualis vt supra
- Habitualis

Septima

Attentio orationis recta et coniūcta seu mixta triplex
- Circa cōtraria positiue
- Circa opposita priuatiue.
- Circa velut indifferentia ad vtrūq.

Octaua

Attētō mixta circa positiue ꝓria triplex
- Consentiens
- Dissentiens.
- Pigra vl' dormitās siue sint a carne vel mundo vl' demone talia contraria.

Nona.

Attētio mixta consentiens contrarijs triplex.
- Absolute volūtaria
- Cōditionaliter volūtaria quia reniti tur sed vincitur.
- Interptatiue volūtaria/qz tenet cē vigil et non est.

Decima.

Attentio priuatiue oppositā triplex
- Tollēs omnē circa verbū et sēnsuz et deum recogitationez.
- Tollēs duo ꝓmissorum et non verbum
- Tollēs tñ mōrnū sēsū. s. vl' ꝓbū l' deū

Undecima

Attētio iūcta velut indifferens triplex
- Totaliter interrupta actu ꝑtute et habitu
- Partialit interrupta solo actu et virtute.
- Partialit interrupta solo actu. nō virtute nec habitu.

Duodecima.

Attentio oratiōis qualiscunq; triplex fm q; oratio est

- Obligatoria' sb pena peccati mortalis
- Obligatoria solo ꝓfilio bone eq̃tatis.
- Obligatoria solius cā societatis vt dū q̃s tenet nō orare vocalit/sz orātē attēdere

Tredecima

Attētio orōnis mixter int̄rupte triplex

- Qñq; pyna aut tres dies l'mēsē ex ꝓsuetudie. pz ī pegrino.
- Per magnas moras sine reniſu fortis vel freq̃nti./Per morulas cū reniſu q̃ p saltū animi crebꝝ ꝓ muscas cogitatiōnū importunas.

Decimaquarta.

Attentio orationis abigentis has muscas triplex.

- Quedā impossibil' t vana t ꝓbatiua.
- Quedā difficil' nec ptūc vsq; q̃q; necaria Quedā facil' lz ī portūa tñ meritoria

Decimaquinta.

Attentio quelibz p̄missarum sub debito triplex.

- Circa ꝟbū bona t necaria sit vt dicat a se l'socio. Circa ꝟbū t sensū bñ placet
- Circa verbum .sensum t deum pfecta.

¶Et similes fieri pñt distinctōes de affectione que dicitur affixio quedam.

Decimasexta.

Attētio q̃libet p̄missarum triplex

- Habitual' bōa duz māet ī attētiōe ex.p. ānis ñ crimīal'r int
- Virtual' me (ruptalioꝝ dū manet ī opa
- Actual' optia (tiōe ceterꝝ paribꝫ dū manet ī toto hoīe toto corde. tota aīa. tota mēte. tota virtute.

Decimaseptima

Attentio reflexa in bonum triplex

- Facil' ī ꝓtēplatiuo t spūali q̃ volat libero velut celo.
- Difficil' ī meditatiuo et rōnali q̃ nitit sursū repēdo.
- Vaga l'iutil' ī solo aīali q̃ serpit ī hūo

Decimaoctaua.

Attentio reflexa in bonum triplex

- Rarissima p̄mo mō tā duratiōe q̃z vsita
- Rara scdo mō (tōe nec sp necaria l'cauta in vocali oratiōe
- Quasi nll'a tcio mō t sufficit q; cū alīa hierl'm tal' ambulet

In simplicitate q̃si vitl'a effraym docta diligere triturā. atz muscas acres cogitationū q̃z tū valz tolerz. nec ita velit abigere p impatiētiā q; sessorē suū spūm sanctum deijciat.

Decimanona.

Attētio reflectēs se sup attētoꝝ p̄teritā ī ꝟbis orōis vocal'ī se vel cū socio/triplex

- Una q̃ vehemēter estīat ꝟba ñ ptulisse Ēlia q̃ istō timet velut ad vtrūq;.
- Tercia q̃ vehemētiꝰ opinat se dixisse vel aliū secū q̃z omisisse

Vicesima.

Attentio reflexa iudicans triplex

- Primo mō cōpellit ad r̄petitiōz l'pnīaz secꝰ dō nō attētōe circa sensum vel deū.
- Scdo mō suadz repetitōz t aliq̃n compellit ꝓpter optunitatē habitaz. Tercio mō dissuadet repetitōz potiꝰ q̃z ī pellat. et ꝟ ꝓpt̄ inatā mētis euagatōz/q̃ nō recordat facil'r eorū circa q̃ nō actu reflectit sicut nec oportet.

Exhortatō ꝯclusiua

¶Attēdite vob igit̄ t attētōi vīe ī orōib⁹ debitꝫ o eccl'iastici. vos p̄cipue p̄es et frēs celestini/q̃z ītuitu res hec agit̄. Attēdite cū pia sollicitudie q̃ p̄uā expellat tā q̃z clauꝰ clauū Attēdite vt sciat vnusq̃sq; domū suā dei nō plꝰ nec minꝰ sapiēs q̃z oportet. t ꝟ vtiq; nō poterit facilit̄ ꝯsūmari. cū p̄uū sit cor hois et inscrutabile/nisi sermo dei viuus t efficax assit. discretor cogitationū t intētionū cordis nr̄i. qō vt fiat orādus ē. t in ipm iactād⁹ nosster cogitat⁹/vt tandē ꝟbis aplicis conclu-

U

dam⁹. Nihil sollicitus sit⁹ sed ī omni oꝛōne cū gr̃az actōne petitōes vestre innotescāt apud deū. Et pax dei q̄ exuperat oēm sensum/custodiat coꝛda vr̃a et intelligẽtias vestras ī xpo iesu dño nostro. Amen. Finit.

Cōsideratões duodeci eiusdẽ p volentib⁹ condere testamentū.

¶Consideratio pma.

Beat⁹ ille seru⁹/ quẽ cū venerit dñs et pulsauerit ianuā ei⁹/inuenerit vigilantẽ. Sic vigilabat q̄ dicebat. Uelor ẽ depositio tabnaculi mei. Et alẽ. Ania mea ī manib⁹ meis sp. Quales p̄terea sunt q̄ mortẽ habẽt ī desiderio. et vitā ī patientia.

¶Consideratio secunda.

¶Uigilat ille fu⁹ q̄ cogitat q̄tidie quō spūs su⁹ redeat ad dñm q̄ dedit illū p integrā pniaz Qui p̄terea nō negligit eccl'asticā sepulturā. Qui deniq̄z nō omittit oꝛdinare bonoꝛ suoꝛ rū abundantiā. Qm̄ ī istis trib⁹ cōsistere testamentū reputamus.

¶Consideratio tercia.

¶Uigilās fu⁹ lz p̄ncipal'r intẽdere debeat ō spū suo/et ō coꝛpe pl⁹ q̄z ō exteriori possessione. Nihilomin⁹ exteriozis possessiōis dispositio multū facit ad ℞ q̄ spūs redeat liber ad dñm q̄ dedit illum. Sic etiā dixisse ferẽt xpe nr̃o q̄dā nobil' moriẽs. q̄ post q̄z introgauit si r̃palia sua fuerāt oia bñ dispositra solut⁹/solūedis. Et r̃ñsū eēt ita eē. Cōuersus ad dñm dixit. Ecce dñe suz posit⁹ extra man⁹ hoim. In man⁹ tuas cōmēdo spm̄ meū.

¶Consideratio quarta.

¶Uigilās igit̄ fu⁹/q̄lia cōsiderare debeat circa dispositōz bonoꝛ r̃paliū suoꝛ/maxie dū diuitijs abūdās ẽ et heredib⁹ caret/ānotem⁹ ¶Et ī p̄mis recogitet illō. Uiuēs viuēs ipe cōfitebit tibi. Et q̄ī nullo maioꝛez de distributōe bonoꝛ suoꝛ q̄z ī seipo gerere oꝛ fiducia. Quia rursū sibi mai⁹ meritū inde certius q̄z resultat. Euadit deniq̄z rapacitatẽ tyrānica aliq̄z q̄ solẽt p⁹ mortẽ diuitū cās cōfingere cōfiscationū. aut ō facto tollūt illa q̄ nō fuerūt ī tutissimis manib⁹ collocata. Nimirū q̄ nōnunq̄z insidiant⁹ viuẽtib⁹ vt ipsoꝛ diripiāt facultates ex fama diuulgatis. Un̄ cōsurrexit illud horrid̄. Multi ppt̄ diuitias pierūt. Dicebat vn⁹ ex prudẽtib⁹ scī. Nolle hīe cẽtū mille frãcos/si sup hoc esse deberẽt fame p mōm. Multos certe saluauit int̄ medias tẽpestates estimatio pauptatis que nihil p̄sequentib⁹ affert vtilitatis.

¶Consideratio quinta.

¶Testatur⁹ añ oia bẽat gl'iaz dei p ocul' suis. nō vanitatẽ scī. nō memoriā nois p̄in⁹ morituri. Meminerit sp apli dicẽtis. Oia in gloriā dei facite. Et illud ps. Nō nobis dñe nō nobis/sed nomi tuo da gloriā.

¶Consideratio sexta.

¶Testaturus ex isto p̄ncipio cōsideret/nō q̄ vtilius sit reipublice seu bono cōi duz ordinat de rebus suis. sed q̄ insup cedet ampli⁹ ad honoꝛem dei et cultus xp̄iani.

¶Consideratio septima.

¶Testatur⁹ exinde cōsideret/q̄ repatio seu restauratio vel cōtinuatio reꝛ iā istituraꝛ pal̄i os ī collegijs. ī cenobijs. ī eccl'ijs. ī parochijs ī edificijs. pl⁹ cederet ad honoꝛē dei et vtilitatē pp̄li cū mioꝛib⁹ expēsis/q̄s noue fūdationes noīe pp̄io seu titulo faciende.

¶Consideratio octaua.

¶Testatur⁹ aduertat qm̄ de⁹ pugillo cōtinet celū et terrā/sciet pōderare q̄dr̄ q̄ntū offerat et de quanto/Quēadmodū quidā sctōz patrū r̃ñdit cuidā nobili matrone. ccc. solidos offerẽti. et ingerẽti respicere quāti eēnt. Quē admodū p̄terea diffinuit xp̄s de paupcula offerenti duo minuta.

¶Consideratio nona.

¶Cōsideret testaꝛ si vult fundare collegia vel poꝛat⁹ aut hospitalia. q̄ ex talib⁹ modicis et impfectis fūdatōib⁹ plura sequūt icōmoda. sic exptū ẽ ī religionib⁹ varijs. et noiatim ī collegijs studij parisien̄. Deli⁹ eīm regunt. cōtinuant et pmanent cōsiares magne q̄s modice. Sit hoc in monasterijs. sit in alijs collegijs ecclesiaꝛ vel studioꝛ.

¶Consideratio decima.

¶Cōsideret testaꝛ si libꝛos hẽat distribuẽdos/q̄lit̄ et q̄b⁹ et quō distribuet iuxta q̄litatẽ recipienriū. aut cōmittat distributōz seu rẽditōz si op⁹ est/illis de quib⁹ confidit. q̄tinus vno (sicut dꝛ) ictu se expediat.

¶Consideratio vndecima

¶Cōsideret testaꝛ iuxta veꝛ cōsiliū euāgelicū xp̄i. Si vult edificaꝛ domū aliquā quō pficiet eā. q̄ ml'ti conati sūt facere nouas fundatões q̄ tot expsuert ī doīcilijs edificādis q̄ p habitaturꝛ nihil relictū ẽ. nec edificia p

¶Cōsideratio duodecima (fecta sūt

¶Cōsideret ad extremū testaꝛ qm̄ de⁹ boꝛ nr̃oꝛ ñ idiget. faciet ipe nutꝛe paupes. faciet eccl'as. faciet collegia. faciet mōasteria. faciet cōsēt⁹ et hospitalia q̄ñ quō et vbi placu/

erit ei. ⁊ ñ gl'ie' añ ipm stulta pſūptō oīs carnis. Vult nihilomin⁹ ⁊ dig'ť/ q coadiutor es⁹ sim⁹. ad vtilitatē nō suā sed nr̄az. Finit.

Sequitur epistola

eiusdē sup testamento librox suox ad Celestinos in Aluinione.

VEnerabilib⁹ p̄rib⁹ et frīb⁹ celestinis Joh. ď gerson sacerdos sacre theologie pfessor gratia⁊ pax. ¶ Thesaurizate vob⁹ thesauros ī celo /dicit celestis nr̄ doctor xp̄s. Est aūt sapia thesaur⁹ infinit⁹ hoīb⁹. q̄ q vsi sunt/ p̄tices effecti sunt amicicie illi⁹. Repīt hāc sapiam ⁊ docēt instrumēraliter libi sacri. ¶ Propt̄ea disposui ī senectute mea thesaurizare iuxta pauptaculā meā de libris salutarib⁹. Visū ē aūt mihi cōmodi⁹ ī celestinis velut ī q̄busdā cel'aut celestib⁹ habitacul' thesaux hūc reponere/ maxime q: duos ī illa religiōe germanos habui pfessos. ¶ Suscipiat igit̄ ppositū meū cuz bona gr̄a deuotō vīa p̄res ⁊ frēs charissimi re voceq̄ celestes. Sit thesaur⁹ iste perigu⁹ dū venerit ad man⁹ vīas custodiēd⁹ in sacro ꝯuētu vestro apud auinionē. nō q̄dē alienādus. ſz nec p̄sus abscōdēd⁹. īmo cōicādus hinc ⁊ inde. put supiozis industria iudicabit Ita tū q̄ semp tandē recolligan̄t sub ppria claue. vl' armariolo ad hoc ip̄m spāliter instituto. ¶ Deniq̄ noīa librox ⁊ tractatuū tam ab alijs q̄s a me ꝯpositox/ disposui colligere ī spāli scedula dño ꝯcedēte. ad quē effundite p̄ces p mea finali salute ī gr̄a ⁊ gl'ia sempiterna. ¶ Scp̄tū Lugď. anno gr̄e. 1428. ī nouēbr̄i/ anno etatis diex vite pegrinatōnis mee q̄ pui sunt ⁊ mali septuagesimo q̄nto. et incipiet. 66. annus die. xiiij. decēbr̄is/ festo scti Hilarij Remēsis qua nat⁹ sum et renat⁹ in dño Jesu xp̄o. in quo det idēipse nos oīes bene mori. Amen. Finit.

Epistola eiusdē ad

Carthusiēses/ sup acceleratōe suffragiox si bi post obitū eius oblatox.

HEleite vobis amicos. Docet boc amator hoīm ih̄s/ subdēs cām finalē/ vt inq̄t recipiāt vos ī eterna tabernacula. Cām vo materialē tāgit eē māmonā iniq̄tat̄s. nō q̄n illa sit potior q̄ de materia venit eq̄tatis/ q̄lis ē charitas gratuita. qualē vos honorādi patres et dñi ꝯcedere placuit p̄idē mihi villico inutili/ q̄ fodere nō valeo/ sed certe mēdicare nō erubesco cū illo q̄ dicit. Ego aūt mēdic⁹ sū ⁊ pauper. Est ita q̄ mihi p copia. p diuitijs ⁊ opibus spūalis mendicitas. put dudū soroz̄ib⁹ scribēs late sat̄ exposui. Et q̄m posuit ī mē dicitatis mee sacculo. īmo sacco pmatimo⁊ inani. largitionē liberalē ⁊ grādē de ptcipatiōe bonox spūaliū p̄ciosi pduitisq̄ ordinis vestri benuolētissima charitas vīa. venit ī cor meū fiducia petēdi qualēcūq̄ accelerationē me viuēte suffragiox illox q̄ post obitū sunt oblata. ¶ Mouet me cōsideratio p̄cipua q̄tin⁹ impetrēt spiritales amici/ viuere ⁊ mori me ī gratia dei. Nō q̄n oz̄etur de⁹ vt trāseat a me calix purgatorie penalitatis. si possibile ē fm ordinē diuīe volūtatis. sed q: plane mihi gr̄a dei si comitet vitā ⁊ obitum meū. qua deficiēte nulla eēt vlteri⁹ redēptio. ¶ Mouet altera ꝯsideratio. q: videt facilior p patrib⁹ ⁊ dñis paulatina quasi p tp̄s ⁊ tpa distributio suffragiox/ q̄s statim p⁹ obitum ꝯtinuata solutio ¶ Deniq̄ iustox assidua depcatio. pderit spero mihi ad meritū. pp̄rium cumulādū ī vita/ q̄liter eē nō potit extra viaz q̄ meriti nulli⁹ statū hz. ¶ Rogo igit̄ p̄res ⁊ ī xp̄o fratres charissimi/ vt charitas vestra in me magis ac magis abūdet/ vt ī eterna tabernacula vobiscū recipiar /fiat fiat. Scriptuz Lugď. ¶ Uester alumn⁹ ī xp̄o Johes de gerson theologie pfessor indign⁹ ⁊ Parisien. cancellarius. Finit.

De anniuersario qđ

sibi fieri pcurauit ī eccl'ia sancti Pauli Lugduni gallie. vbi ⁊ sepult⁹ iacet. reptū ē quod sequit̄ in libello quodā manu sua pp̄ria conscpto/ sicut ⁊ p̄cedētes due epl'e.

DOmine patris ⁊ filij ⁊ spūssancti p̄mit⁹ inuocato. Notū sit omnibus quox interesse poterit/ q̄ anno domi. Mcccc xxviij. die. xxi. octobr̄is Hos. p. camerari⁹ ⁊ capitulū eccle sie scti gloriosissimi Pauli Lugď. ꝯcessim⁹ ⁊ cōcedimus p p̄sentes ex certis ⁊ legitimis causis. venerabili magistro ⁊ dño Johāni ď gerson sacre theologie pfessori ⁊ Cācellario parisien. ⁊ sacerdoti Remēsis diocesis anniuersariū panis ⁊ vini ppetuū more solito p nos annuatim in dicta eccl'ia faciēdū et celebrandū die. xiiij. decēbr̄is. in crastina vide licet scte Lucie q̄ die festū ē celebre sancti Hilarij Remēsis archiepi ⁊ in tali nat⁹ ē mundo et renatus xp̄o p̄dictus Johes (vt dicit)

Anno dñi. Mcccclxv. Cõcessimus ꝓterea eidẽ Johãni liberalit̃/locũ sepulture in nostris locis ad hoc deputatis /necia occupatis eligẽdi ꝓ se facultatez. In cui⁹ rei testimoniũ sigillũ nostrũ duximus ꝓsentib⁹ apponendũ/anno ꝛ die quib⁹ supra. Bñdictus deus fiat fiat. Finit.

Incipit testamẽtuz

q̃tidianũ pegrini eiusdez cãcellarij parisiẽ.

Dispone domui tue.qz morieris tu ñ viues Esa.xxxviij Sicut hõ peregre pfectur⁹ ĩ lõginquã regionẽ/solet cõdere testamentũ ꝛ copiã secũ ferre.sic agere nos ꝓuenit/qui non habem⁹ hic ciuitatẽ manentẽ/sed futurã inquirim⁹. Sit igit̃ sub oꝛõnis typo quotidianũ peregrini testamentũ.

Testamtũ peregrini

Pater. Ecce posit⁹ sũ hic ꝛ nũc vepl̃ut ĩ articulo mortis .qñ media vita in morte sum⁹. Lõpareo coraz curia misedie tue.cui me submitto iugit̃ ꝛ adeo cũ fiducia thronũ gr̃e tue vt misedias ꝓsequr ꝛ gratiã inueniã ĩ auxilio opoꝛtuno/dũ tps ẽ miserẽdi ꝛ hoꝛa cõpandi ¶Da ꝓtinue mentẽ sanã.da pniam verã.da saltẽ ĩ affectu cõionẽ sacrã.da silr̃ vnctoz sanctã.da remissionẽ plenã.da secõz cõtra ptãtes ꝓtrarias cõsolationẽ.da ĩ exitu vitã eternã.¶Et qñ nudus egressus sũ de vtero matris mee/ꝛ nud⁹ reuertar illuc. Tpalia tpalibus relinq̃ put specificauero. Et reuertatur puluis ĩ terrã suã vñ erat.pcoꝛ ad eccl̃iasticã sepulturã. Et spũs redeat ad deũ q̃ dedit illũ. Dñe Jesu suscipe spm̃ meũ.

Bequũtur mõ consideratões summarie p quattuoꝛ ptes sup q̃ tidiano pegrini testamento.

¶Prima pars principalis.

¶Consideratio prima.

Estari suadet illud ad Ezechiaz Dispone domui tue.qz morieris tu ꝛ nõ viues. Illõ ꝓterea qõ ait Jacob. Justũ ẽ tẽ. Ut aliq̃ñ disponã domui mee. Deniq; ne ꝓoccupat⁹ hõ moꝛiak̃ intestatus.ꝛ vt vigilãs inueniak̃.nec ꝓcrastinet. Quia q̃ nõ est hodie/cras minus apt⁹ erit. Et q̃ pollicet veniaz penitẽti/ñ dat securitatẽ cras viuẽdi¶ Scõa. testãdo curare solẽt hoies de bonoꝛ exterioꝛ relictione. De sui coꝛpis sepelitõe. De sue aĩe ꝓmendatione.¶Tercia.tempalia ꝓ o linquunt̃.Uel ad certos vsus sigillatim designando.vl̃ ad aliquos vsus summatim siue ꝓficãdo.vl̃ ad ea p derelictis saltẽ ĩ animi pparatõne reputãdo.¶Quarta.sepultura aũt q̃q; ꝓconstituit̃.Preelegit̃.deo ꝛ homib⁹ relinquitur.¶Quinta.testari volentib⁹ obstãt. Spes et amoꝛ diu viuẽdi sicut ĩ diuite cui dictũ est. Stulte hac nocte aiaz tuã repetẽt a te. Hoꝛroꝛ moꝛtẽ cogitãdi. Juxta illud. O moꝛs q̃ amara ẽ memoꝛia tua tẽ. Zel⁹ se ꝛ suos vel se vindicãdi. Nec ablata restituẽdi. Nec libidines suas deserẽdi.¶Sexta.testãdo ꝓ dispositõe domus ꝓscie. post domũ coꝛpis ꝛ substãtie coꝛpalis/pdest frequẽs moꝛtis ĩstantis recogitatio. Prodest hũilis a iustitia ad miseꝛiam appellatioꝛoꝛ. Prodest diligẽs coꝛ que ĩ moꝛte fieri solẽt pdispositio seu puisio. Pꝛo quib⁹ attẽdank̃ sedula meditatõe q̃ sequunt̃.¶Septima.dat ꝛaq; viuat memoꝛia moꝛtis/ꝓtemptũ mũdi. vñ facile contemnit oĩa q̃ se semp cogitat moꝛiturũ. Dat euitatõem pcti. Uñ sapiẽs. Memoꝛare nouissima tua/ꝛ ĩ eternũ nõ peccabis. Dat sciẽtiã ꝛ securitatẽ bñ moꝛiẽdi. Nemo eñ fm Uegeciũ id timet facere qõ se nouit bñ didicisse. Hinc Elmbꝛo. Nec moꝛi timeo cũ bonũ dominũ habeamus. Et ali⁹. Si aliq̃ñ moꝛiendũ est cur nõ mõ? Rursus memoꝛia moꝛtis ponit hoiem velut ad ostiũ taberna culi/exemplo Abꝛae. Et filioꝛ isrl̃ i castris. Et sicut ad os spelũce vt videak̃ dñs exemplo Helye. Et velut ĩ oꝛizõte mũdi futuri ad introitũ suũ/ꝛ ad exitũ carceris mũdi. vt videat hõ quo tẽdere iugiter debeat. Hinc bene iussum est. viueris hic et nũc /velut hic et nũc moꝛiturus.

Becunda pars prin

cipalis.

Clamam⁹ in spũsco abba pr̃. Et ¶ diuina institutõe ꝛ dignatõe Et creatõe ꝛ recreatõe ꝛ gubernatõe. Et amoꝛe ꝛ reuerẽtia ꝛ ꝓ necessaria subuentione. Scim⁹ aũt pater mi. Pater et quadã appꝛopriatõe et ĩnamissibili(Fili⁹ p hoiem stet)possessiõe. Ut ꝓterea studeat hõ deũ tãq̃ fili⁹ imitari ne degener sit. diligere ne ingꝛatus. reuereri ne supbꝰ sit.¶Ecce veniet hoꝛa dicit xp̃s/ꝛ nũc ẽ.q̃ñ moꝛtui audiẽt vocẽ filij dei. ꝛ hoc fit ĩ moꝛte cuiuslibet altero triũ modoꝛ fm triplex dei foꝛ vel iudiciũ Unũ

horrendū vbi sedet iusticia damnās/ Altera/ vbi sedet iusticia purgās. Terciū piū/ vbi sedet miscōia indulgēs Cōsiderabat da uid hoc triplex iudiciū dū orabat. Dñe ne i furore tuo arguas me/ in primo. neq; in ira tua corripias me/ i secō. Miserere mei dñe qm infirm⁹ sum/ i tercio Conformiter ad h triplex iudiciū/ audiet triplex vox filij dei in morte. Una ad damnatiōz. Discedite a me maledicti i ignē eternū. q̄ pparat⁹ ē diabolo z angelis eius. Altera ad purgationē. Mittite eū ad carcerē/ donec reddat vniuersum debitū vsq; ad nouissimū quadrātē/ Tercia ad salutionē. Uenite bñdicti patris mei p cipite regnū/ qō vobis paratū ē ab origine mūdi. ¶ Ecce notat certitudinē z ostensiuaz psentialitatē. Grandē i bono vel i malo no uitatē. Aut ammirationē. stupoꝛē z terribilitatē. Et fm hoc bñ dicimus. Ecce mors. Quia nihil ē morte certius. Nihil psentialius/ quo ad ineuitabilitatē z necessitatez rei. Quia nihil i bono vel i malo pl⁹ nouuz aut subitaneū ppter inchoationē stat⁹ imutabilis z eterni. Quia nihil ammirabili⁹ z terribilius ppter icertitudinē final' iudiciū. qm vltimū terribiliū mors psertim eterna. ¶ Positus ē homo i articulo mortis. Per ꝓsideratiōnē intellectualē. Per quēdā sensū affectualē. Per psentiā effectualē. Uñ z si aliq̄ sit dilatio/ p nihilo z p pūcto reputat. In respectu eternitatis. In respectu ineuitabilitatis In respectu q̄tidiane defectibilitatis. presertim i seniby. Qñ aduespascit z inclinata ē iā dies hui⁹ tpalis etatis. aut qñ iā senū nox ē i altera vigilia noctis. sero aut media nocte. gallicātu/ aut mane. Qñ de primo dz sol eternitatis iustis oriri. purgādis obnubilari. damnādis penitus eclypsari. vbi cadet hō a se p desperationē. z sub se p damnatiōz. z p abyssalē absoꝛptionem.

Tercia pars principalis.

Reuenies igit faciē dñi/ ego pauperul⁹ z petōr/ adeo cū fiducia ad thronū gre dei vt misciaz ꝓseqr z grāz inueniā i tpe opturno. Dū adhuc tps ē miserēdi/ z tps acceptabile/ z ann⁹ benignitatis. Dū insup adhuc hodie cognomiat z dies ē salutis. Dū rursus ē hora cōparēdi i curia miscōie q̄ superaltat iudiciū seueritatis. Ad quā sicut ad supioreꝛ puoco z appello/ ꝓfugio z ꝓpareo. Dū nō dū accepit a te de⁹ tps iusticias iudicādi. sed hora ē fm Ezech. ingemiscēdi salubriter/ fm Hieremiā. reuertēdi susceptibiliter fm xpm in arbitros cōpromittēdi penitētialiter. ¶ Adeo inquā cum fiducia. Quia xps dixit/ euz qui venit ad me nō ej̄ciā foras. Quia nostra soror z aduocata/ mater est gratie/ z regina miscōie q̄ defendit iura hui⁹ iurisditionis z curie. qz rursus hierl'm tota celestis/ q̄ ē mater nostra assistit nūc z intercedit p ꝓfugiētiby ad hāc curiam miscōie. Adeo rursus hic z nūc cum fiducia ad thronū gratie. Quoniā offero me voluntariū stare iudicio suo z parere iudicato. Offero me subj̄ci velle legiby hui⁹ curie/ q̄ sunt Dimittite z dimittet vobis. put continet in euāgelio scriptū. Offero me nolle discedere ꝓtumaciter ab hac curia fm volūtatē supioris ratiōis z vltro/ q̄cq̄d inferioꝛ sensualitas remurmuret/ quā supplico violēter etiā compelli z ligari atq; flagellari ne discedat.

Quarta pars principalis.

Postremo supplicatōez formo seu ptuplicē ad te deū pāez nr̄m ¶ Prima./ Da p̄ mi ꝓtinue mentē sanā. Ne seducat fantasyjs isanis z illusionibus Ne absoꝛbeat curs aut ꝓcupiscētijs corpalibus. Ne obsideat demōiacs oppssionibus. ¶ Secūda./ Da pniam verā. In ꝓtritōe p detestatōz peti z amoꝛe iusticie. In ꝓfessiōe p apitionē pctōz/ z cuiuslibet necessarie circūstātie. In satisfactōne p exercitiū abstinētie. oꝛōnis z el'yne. ¶ Tercia./ Da cōionē sacrā realiter. sacr̄alit. aut saltē spūalit et effectiue. ¶ Quarta./ Da vnctionē extremā. In actuali sacro. In effectuali voto. Aut saltē i effectuali dono. ¶ Quīta. Da remissionē plenā Ex tua īmēsa liberalitate. Ex clauiū eccl'ie sticaz ptāte. Ex sctē matris eccl'ie vnitate et charitate. ¶ Sexta./ Da scōz ꝫ ptātes ꝫrias ꝓsolatōem. Dū acri⁹ insidiab ūr neq̄ssimi calcaneo meo. Dū tota malignitate accusabūt i mortis porta vel ostio. Dū occurret forte vehemēs aut noua pctōz recoꝛdatio z ifestatio. Tūc assis ego bñdicta/ in auxilio opturno z vltima necessitate iuuās. Uel intercessiue z impetratiue. Uel ꝓmissiue z impatiue Uel etiā vt potes pñtialit z coopatiue/ iuxta q̄ oꝛat eccl'ia. Maria mater gre/ mr̄ miscōie tu nos ab hoste ptege z i hora mortis suscipe Assis et tu āgele me⁹ aduitoꝛ pcipu⁹. Assint z ceteri scti/ q̄s sepi⁹ z familiari⁹/ viuēs z sa-

nus inuocauit inuoco. Ne q̃so deserat pau
per vester/si forte ꝑtus sua defecerit. si mens
ꝑturbata nihil cogitauerit. si corpus velut
mortuũ lãguerit. Sed ꝑfortate ꝓtutẽ. illu/
minate mentẽ. fuate sensualitatẽ. ¶ Septia
Da i exitu vitã eternã q̃ patria ẽ. ad quã su
spiro. Quã desidero t desiderare cõcupisco.
Quã velut ĩ caligie q̃dã aspicio t a longe sa
luto. Quã i lumie rõis t fidei ꝓtẽplor/q̃si ce
lis apt̃ videꝫ illic filiũ hois/et inde frat̃ me
us ẽ t ꝑsidiũ/amor t desideriũ/susceptor/ꝙ
tus t ꝑmiũ. Deniq; redeat spũs ad deũ q̃ de
dit illũ. Tãq; ad donũ etnitat̃. claritatis et
felicitat̃. Dñe ihu xꝑe suscipe spm̃ meũ. qui
vtiq; tu⁹ ẽ/iure redẽptiõis. adoptiõis. gratui
te despõsatiõis. Ac pinde dat spes firmã. bo/
nitas adoptãt̃. vitas ꝑmittẽtis. ptãs coro/
nãtis/ipsi gl'ia in scl'a. Amẽ. Finit.

Testamentũ Pere/

grini metricum.

ORatia cui nomẽ ꝓfert insigne iohes
Alduẽa cognomẽ gerson hẽ dedit.
Scire velit si posteritas q̃ rꝑe nat⁹
Quoq; renatus sit/calculus iste docet.
Mille quater cẽtũ viginti q̃ttuor annos
Quattuor adiciens dinumera dñi
Sitq; decẽbris lux mẽsis bisseptima. sext⁹
Et seragenis inchoat annus ei
Solus porro deus obitus scit tps et horã
Propterea secũ ruminat ista frequens
Tu dispone tue domui morier̃ neq; viues
Plene testari t vigilans morere
Viuer̃ hic t nũc/velut hic et nũc moritur⁹
Orans dic redeat spũs ad dñm
Ecce nouũ grãde stupidũ vidz exult horret
Mortis ad aspectũ cor tremit/ecce venit.
Ecce pi mi nũc t hic articul⁹ me⁹ instat
Quo morior/pater t vt pater esto pius
Esto pius satis ẽ deder̃ te/diues abundo.
Te sine deficio pauperior nihilo
Tps adhuc venie/sedes adeo pietatis
Terret iusticia/subueniat pietas
Mẽs vigeat. cor peniteat/sacra hostia pa/
Erux olei liniat. plenaq; sit venia. (scat
Sãcti q̃s colui viuẽs/morior/me⁹ ad vos
Spũs aspirat/ferte iuuamen ei.
Que mortalia sunt mortalib⁹ vltro reliquo
Corpus humũ redeat/spũs ad dñm.
Spũs iste iesu meus a te suscipiat̃.
Spes mea tu iesus es/gratia/nõ opa.
Finit.

¶ Aliud carmen super eodem

IAmua morte pꝛ celest̃/et ide cupiui
Iugit̃/ad mortẽ posse venire piã.
Sors mort̃/put t vite depẽdet ab
Cuius sunt manib⁹ oia deposita (illo
Diuite manseolo dat̃ his pulcroq; recondi
Albsq; sepultura depereunt alĩ
Plebeo recipit alios defossa parumper
Tellus insutos paupere lintheolo
Sũt t q̃ dicũt facilis iactura sepulcri.
Sunt q̃bus et pompa nulla placet tumuli
Uestibus indutos sacris deuotio quosdaꝫ
Spectandos offert religiosa prius.
Presbyteros sanct⁹ loculo deferre parato
Mos habet infodiẽs signa sacerdotĩ.
Cõplacet iste mod⁹ electio chara sepulcri
Libera si data sit ambitione procul.
Arbitror exemplũ pierat̃ obinde datuꝫ
Uita fidelis erat/xꝑicolus morior.
Erubuit nunq; xꝑm mea vita fateri
Quãq; peccator morte fatebor eum.
Iste mihi titul⁹/hec spes mihi sola salutis
Nõ confundat me spes mea xꝑe iesu.
Baptism⁹ genuit xꝑo/nec erãt meritoꝫ
Uestimẽta mihi gratia pulcra dedit.
Baudẽs gaudebo q̃m de⁹ induit istam
Desponsans animã clara monilia dans.
Taliter ornatã cupio tibi reddere sponsam.
Xꝑe benigne tuo semine progenitam.
Neu queras opeꝫ vestes/cõfusio vultus
Illa mei/sordent sanguine cum sanie.
Qualis t ex vtero genitricis spũalis
Prodiit/hanc recipe dũ redit abba pater.
Nãq; redit ꝑmo signata charactere sacro
Regaliq; supuncta sacerdotio.
Tradita signa fero fidei/vexillaq; belli
Mundi cum carne demoniisq; feris.
Libera xꝑicolũ resonat vox/armaq; toto
Spectanti mundo defero xꝑe tua.
Te duce blasphẽos heresũ falsosq; suasus
Credendo vici/pace fruens fidei.
Confiteor donũ fructũq; tuum manifeste
Gratis nõ meritis retribuisse meis.
Paule fidẽ/neu q̃s insane magnificet se
Scꝑsisti donum solius esse dei.
Nescio si qõ sit inter miracula maius
Scandala p tanta pace frui fidei.
Jure beatus erit i me nõ scãdala passus
Xꝑs ait. signũ qui fuit obloquijs.
Ecce fremũt ridẽt subsãnãt mortib⁹ vrgent
Demon philosophi vis inimica potens
Talibus impulsum pstare fide requieta
Non hominis/sed dic hoc opus esse dei.
Bella tot exꝑti totiensq; picula passi

Felices quando non abiere retro.
Gratus eris dño fidei petra stabilitus/
Petri vox tua sit non alium perimus.
Lozã patre suo xpo vocitante/fideli
Seruo dicek/tu meus euge veni.
Gaudia delicias euo benedicte perenni
Sedibus ethereis regna parata cape.
Concipe qui legeris tumuli causaz faciẽdi
Edibus z sacris cur monumenta paro.
Bassa patet platea/baptismi prima fonti
Riuus ibi/recolens funde pces dño
Uiuere sis monit9 velut hicz nũc obiturus
Orans dic redeat spũs ad dñm.
Perpetuo ꝓiũge iesu tibi federe mentẽ/
Celitus ad cenam dic benedicta veni.
Janua cui celi crudelibus ignibus vsto
Laurenti patuit hospes adesto meus.
Jũgat se sociũ stephan9 q̃ vidit aptos
Celos/patronus sit mihi p̃cipuus
Et paulus raptus ad ethera
Angelic9 custos comitek/vterqz Johes
Uirgo Joseph/tota celica turba faue.
Diem natiuitatis z baptismi canit.

Ars aie gerarde mee doctissime sal/
Finis z initiũ do monimẽta mei (ue
Fausta dies rutilat tibi ꝓsecrata ni
Et tibi ego soror martyr z eutropia. (casi
Luce sub hac mũdo natũ me/denuo natuz
Fons sacer ex vtero protulit ecclesie.
Annus erat dñi millesim9 adde trecẽtos
Seraginta tres/tunc data vita triplex.
Ire vita prior fuit/iram gratia dempsit
Uiuificans animã consocianszq deo
Tercia vita licet ẽ in spe/vita perennis.
Eterne vite gratia principium est.
Uita pegrinus/vsu rõnis ab orto
Quarta subest opex/ que vehit ad patriam.
Hec opex vita nõ ꝑmanet absq̃ secunda/
Gratia viuificat nutrit z auget opus.
Quattuor hic vitas totidẽ dicas z amores/
Uita q̃druplex est/ergo q̃druplus amor.
Omnes ille meos q̃ viuificauit amores
Uendicat/ille habeat. ꝓtinuetq̃ p̃cor.
Gratus ego p̃mos semp ꝓplectar amores
Qui si defuerint q̃d nisi mors supest?

Epistola consolatoria Johannis Gerson Cancellarij Parisiensis/ad Johannem germanum suum monachum In cenobio sancti Remigij remensis super morte alterius germani sui Nicolai ordinis Celestinorum z sororum suarũ. Epigramma.

Nonice.quẽ mihi dat fratrez natura
sequendum
Hri sint generi q̃ monumẽta vides
Arnulpho charlier cui nupsit elizaberh oliz
Gerson origo fuit/aduena voce sonãs.
Dotauit deus hos bissena ple/puelle
Septene numero/q̃nq̃z fuere mares.
Prim9 theolog9/mõachi tres/mortu9 alter
Infans/z nupsit filia sola viro.
Frat petre rapit temꝛos/z te soror agnes
Infantes/viuit purus vterq̃ deo.
Egra iabina soror viuẽs mala sustinuisti
Jugiter/hinc mortẽs reddita dona capis.
Chara soror raulina vale/q̃ cõmeruisti
Consors esse iesu/cuius eras famula.
Hospita paupib9 z mystica martha fuisti.
Te vocat inde iesus/tu bñdicta veni.
Tempa ꝓplesti ꝓsummat9 cito multa
Frater cordis amor tu Nicolaemei.
Celos credo equidẽ tu celestinus adisti.
Celica semp amãs dũ pegrinus eras.
Sors lugẽda manet nob/q̃s vita supstes
Septẽ seruat adhuc/torquet z exilio.

Nonice/cur q̃rer frẽz tibi morte pisse
An tua sit prudẽs ista q̃rula inde.
Spũs astra petit linq̃ns mirabile
Carcere seu retro carne solut9 abit. (corp9
Cui9 erat regimẽ grãdis labor/asp/amar9.
Blãdicijs fallẽs excrucians stimulis
Assiduus cõflictus inest/victoria rara.
Audi q̃ linguã nemo domare potest
Quid faciãt aures/oculi/q̃d mẽbra pudoris
Quid ve man9/gula/cor/vis q̃d ad ora pe/
Bruta sub ipiũ videas descẽdere freni (tit
Hauta gubernandi dirigit arte rates/
Et rigida cervice caro sua frena remordẽs
Se rapit/z dñm deijcit excutiens.
Oppme mille modis surget tñ vsq̃ rebell/
Hemoq̃ pfecte suppeditabit eam.
Intro semp inest mẽbroz dira tyrãnus
Fomentũ sceleris/omnis origo mali.
Allicit illecebris/acres exaggerat iras/
Miscet tristicias/gaudia spemq̃ metum
Plurima lis/pax nulla diu/securaq̃ nũq̃.
Jnũc z tale plangito mancipiũ.
Mancipiũ q̃ obest aie/q̃ sarcina dura
Quã crebro stimulis exagitare studet.
Longaude potius p̃grandi fasce leuato.
Fratris spiritui monice si sapias
Dices q̃s nouit si spũs alta petiuit?
Uel baratri pcul hoc corruit in puteũ?
Aut medio positũ si purgatorius ignis
Exurat/scoriam purificans scelerum?

Certũ te faciat vite respectus honeste/
Inde salutis spem ꝯcipe/te recreans.
Colligę vel firmũ solamen in hac rõne
Lucenti speculo quã docet alma fides.
Omnis in hac vita pegrinãs tendit ad illaz
Celestis patrie ꝑpetuam requiem/
Scis ꝙ gaudendũ quãto plausu iubilãdũ
Tali dũ requie ꝑfruit morieris.
Si purgãdus adhuc retinet letificeris/
Premia celoz q sibi certa manent
Hil vltra peccare pt/nullo discrimine vitã
Perdere celestẽ/fine suo stabilis/
Judicio dñi iusto si forte/qõ absit
Perditus est/cur fles? fletus inaniter est.
Coz tenez forsan/pietas/natura ve pungit
Rumpi consuete fedus amicicie
Bos z iumentũ iuga se socialia plangunt
Perdere/nõne magis est socialis homo.
Te minus hinc miroz raulinã flere sozorem
Assiduis q te fouit in obsequijs.
Eỹce tristiciã seculi causat qz moztem
Pro solo sapiens crimine rite gemit.
Aspa sit soz/sit vel pspera/nil nocet vlli
Si ꝑ peccatũ desit abusus ei.
Adde volũtati tua sit ꝯformis oportet
Diuine/quid aget murmur in oppositum
An bona moz frꝭ/carnalia vincla rsoluẽs
Quo caperet celũ liber z emeritus.
Fraternal amoz dedit hãc moztẽ/qz peste
Dũ fouet infectos/ꝓtagione perit.
Hac de valle deus eduxit eã ꝑperanter
Ulterius ne fraus hostica deciperet.
At varijs nra versat vita periclis/
Omne replet iter retibus z laqueis/
Tẽdim⁹ ad patriã suspiramusq gementes
Quã raulina sozor quã nicolaus habet
Hacten⁹ hec volui tibi fr scribere/q mens
Fortis z equa suã nostra petet patriã.
Illic cernere nos/dare vinas reddere vocel
Fas erit/z q̃cq̃d coz petit/illud habet.
Oremus tandẽ p defunctis/vt z ipsi
Sit mẽoꝛes nrꝭ cũ bñ fiet eis. Finit.

Tractatus eiusdẽ d

ꝑparatione ad missã z pollutiõe nocturna.

Rubitatũ ẽ apd me freq̃nter et diu. pserim p⁹ susceptũ sacerdotiũ/si q̃s nocturno pollut⁹ somnio a celebrãdo missã cessare deberet. Erpt⁹ sũ silr ml'tos pserim religiosos. z nouissime quẽdã p ceteris tali dubitatõis scrupulo non paz turbatos. dũ ex vna pte eos ad celebrandũ trahit deuotio. ex altera timoz offense rep̃mit Tandẽ effectus sup hac re certioz/tũ ex doctoꝛuz sacroz lectõe. tũ experto z ꝟtuosoz consultatõe z exemplo. tũ postremo ex ipa rõnis z exprimẽtalis cognitõis attestatõe/iduct⁹ suz vt ꝯsideratões aliq̃s breues z nõ pus inutiles sup hac celebratõis materia ꝯponerez. eas iudicio meli⁹ z sinceri⁹ sapiẽtiũ suppone do. Cõsiderationũ hmõi q̃dã erunt accessorie. q̃dã p directũ rñsiue. Precoz aũt dariveniã/si forsan impuri⁹ loquendũ erit. quoniã morbꝰ tal' eq̃ vit alit deregi. vit pulcrioribꝰ medicamentis sanari potest.

Cõsideratio. i.

Nullus habet certitudinẽ euidentẽ absq̃ dei reuelatõne spãli. q sit sufficiẽter disposit⁹ z dign⁹ ad celebrãda misse mysteria. Pz. quia tũc posset aliq̃s euidẽter cognoscere se eẽ i gr̃a gratũ faciẽte. z q sufficiẽter fecit q̃cq̃d requirit ad ꝫ q de⁹ sibi grãz hãc ifuderit. q ĩ sup nullũ ponit obicẽ ex parte aliq̃ ad hmõi gr̃e susceptionẽ. Deniq̃ sciret euidenter q rite ꝯstitut⁹ ẽ sacerdos/ad habẽdũ potestatez nullaten⁹ impedit⁹. z similia multa q̃ sũt pure ꝯtingẽtia. z q̃ sciri nõ pñt infallibiliter absq̃ dei reuelatõe spãli. Preterea quis nesciat posse fieri vt hõ deꝯ ĩ reprobũ sensũ ex demeritis pcedẽtibꝰ/vt nõ videat pctã sua. z ita nihil sibi ꝯscius sit. nõ tñ in hoc ẽ iustificatus put apl's formidãdo testat. Forsan est talis ꝯparus ipsi Amon supbo. qui ad ꝯuiuium Hester venit/reputãs hoc sibi ad honorem eẽ pcipuũ/qd sibi erat ad suspendiuz. Quis scit si auditurus ẽ. Amice quõ huc intrasti ñ habẽs vestẽ nuptialẽ? Forsan deniq̃ tal' an numerat⁹ ẽ inter illos de q̃bus ꝑphera ñ raz impcatiue ꝙ pnũciatiue dixit. Fiat mẽsa eoꝝ coram ipsis ĩ laqueũ/z ĩ retributões z ĩ scãdalũ. Obscurent oculi eoꝝ ne videãt/z dorsũ eoꝝ semp incurua. Effunde sup eos iram tuã. z furoz ire tue ꝯphẽdat eos. Fiat habitatio eoꝝ deserta. z ĩ tabernaculis eoꝝ nõ sit q̃ inhabitet. Uidetis q̃s extimescẽda snia/si mystico sensu vtimur. contra quosdã ad sacram eucharistie mensam accedẽtes indicatur. pserim cũ dicit. Obscurent oculi eoꝝ ne videant. Et conformiter ad illud apl's intonat z minat. Qui indigne inquit manducat z bibit/iudiciũ sibi mãducat z bibit. Et rursus. ꝓpter hoc inter vos multi infirmi z imbecilles z. Hec imbecillitas z hec dormi

tio magis ad animā q̄ ad corpus referende sunt puto. Constat aūt q̄ hec oīa certitudinem euidentie tollunt ab aliquo sup̄ sua ad celebrandum dignitate.

Cōsideratio.ii.

HD digne celebrādū ⁊ absq̄ temeraria p̄sūptione ⁊ īputabilitate ad nouū pcm̄. nō req̄rit tal' euidētie certitudo sup̄ celebrātis dignitate. ¶ Patet. q̄ null⁹ tūc quātūcunq̄ iustus ⁊ purus/deberet celebrare. nec ħ posset absq̄ discrimīe/si nō fieret ei reuelatio spālis Sufficit ergo certitudo tal' qualē ī materia morali ꝓsueuim⁹ expetere ⁊ capē. Que certitudo pōt appellari certitudo moral' aut ciuilis. sicut p̄rudēter loquebat' p̄ħs. i. ethicorū ij. ca. dicēs. Disciplinari eī ē intantū certitudinē inquirere ſm vnūquodq̄ genꝰ inq̄tū natura recipit. Ād hanc certitudinē moralē sufficit vtplurimū. q̄ homo accedēs ad missam discusserit conscientiā suā sicut fecisset p magna re lucranda/aut incōmodo grauis euitādo. ⁊ q̄ nō sit sibi cōscius post hanc discussionē de peccato mortali. aut de ꝓpposito peccādi mortaliter/q̄ insup̄ non cognoscat se aliud impedimentū legitimuz p excōmunicationē aut irregularitatē habere. Cōsentio itaq̄ in hoc cū Durādo. iij. sentētia⁹ dist. ix. q. iij. q̄ talis etiaz si esset in peccato mortali nesciēter. nec de eo erp̄ssaz ageret cōfessionem/reportaret vnū e duobus. Ād aut sibi remitteret tale peccatū virtute sacramenti. q̄ videt facere quod in se est ad eius delētionez. nō eī deus requirit vltra posse. Ād aut fieret sibi diuinitus illustratio et recognitio sui peccati. quatinus p penitentiā illud diluerēt/quemadmodū multis contingere pbatissimū est. qui in initio sui sacerdotij dū celebratōem continuāt in rememoratione redeunt plurimoꝝ ⁊ occultissimoꝝ peccatoꝝ. Simīlē inueniūt grām illi qui nouit ad frugē meliozis vite toto cozde se ꝓparant. Porro talia pctā ī recordatōz veniētia ex irradiatiōe supioris lumīs ī pfunda abyssō aīe/nō ideo tales ꝓfiteri tenent' q̄ nō ꝑus deleta eē potuerūt mō p̄dicto sed fit hoc ad obediēdū p̄cepto de ꝓfitēdo semel q̄libet pcm̄ nr̄m. q̄ ⁊ dū distincte cognoscimus.

Consideratio.iii.

SOn oīs scrupulus aut dubitatō de pctō mortali. neq̄ oīmis inde/uotio aut deordinatio/aut nō attētio. impediūt de necessitate celebrātis dignitatē. Patet. q̄ certitudo moralis qualē p̄dixim⁹ sufficere/cōpatit' secū vacillationē quandā animi aut hesitationē quandā vel suspitionem seu scrupulos q̄ homo nō sit sufficienter dispositus. aut q̄ impedimēto aliquo ligatus est. Cōpatit' etiā deordinatōem aliquā p̄sertim viriū inferioꝝ ⁊ legis tyrānice mēbrorū que nō ē sepe subdita nostre ptāti. Et q̄ causat' indeuotio quedā quā nō plena ⁊ actualis sp attētio ꝓsequunt'. nec obinde pctō maculari necesse ē nec peccat'. ¶ Et si q̄s opposuerit q̄ dubitās de aliquo an sit illicitū. ⁊ stante dubio/illud agēs peccat. q̄ se discrimini sciēter obiecit: Rūdeo cuz dño Guilhelmo anthisiodoreñ. regulā hāc magistralē intelligendā eē de dubio tali qō ē vehemēs ⁊ magꝫ aut saltē eque īducit mentē credere. q̄ ē moraliter illicitū sicut q̄ē licitū. Secꝰ ē vbi mēs plus inclinat' ⁊ iudicat qō ē licitū q̄ illicitū. q̄uis nō habeat vsq̄quaq̄ certitudinē euidentē aut firmā. q̄ nec hoc p̄m req̄rit'. ¶ Sūt itaq̄ nōnulli ⁊ plures/q̄ fortis sūt fantasie. q̄ p̄terea sepe trepidāt timore vbi iudicāt eam nō eē timēdū. Tales debēt īniti consilio supioꝝ ⁊ prudentū. ⁊ ꝫ talē ipoꝝ vacillatōez audacter opari. Sic em plerūq̄ vincet'/abibitq̄. ¶ Qui ꝫo renuūt credere supiorum et p̄rudentū ꝓsilio ad tales scrupulos deponēdū. ⁊ agēduz ꝫ eos errāt multiplicit'. Primo p̄ supbiā ⁊ arrogātiā/p̄ponēdo iudiciū suuz ⁊ p̄rudentiā alioꝝ iudicio. Rursus talis vir aut nūq̄ deuotionē habebit solidā. nec pacē ꝓsciētie a talibꝫ/ac p̄inde carebit locꝰ anie sue/hospite illo de quo ꝓpheta dixit q̄ ī pace factus ē locus eius/Dicūt doctores aliq̄ quibꝫ assentio/q̄ aliq̄n nō ē tā meritoriū credere sicut velle credere. nec dolere sensualit' de pctis/sicut velle dolere⁹ nō posse. Desideriū pauperꝝ exaudiuit dñs. inq̄t ꝓpheta. p̄paratiōz cordis eoꝝ audiuit auris tua ¶ Deus itaq̄ iudicat nos ⁊ nr̄a ſm supioris rōis arbitriū volūtatē ⁊ iudiciū. ⁊ nō ſm ea q̄ nobis inuitis atq̄ ꝓtradicētibꝫ/portio sensualitatꝫ inferior aduehit ⁊ p̄ducit/q̄lia sūt volubilitas imaginationū ⁊ fātasiaꝝ. stimulꝰ insup̄ carnis illecebrosus ⁊ vindicatiuꝰ. Vacillationes p̄terea timide ⁊ incerte sup̄ agendis aut sup̄ eis credēdis q̄ nr̄is nequaq̄ sensibꝫ attingimus ⁊ sil'ia. ¶ Decipiūt' in ħ multi ex simplicibꝫ/distinguere nescientes int' ea q̄ portio aīe supior agit p̄ sēsū ⁊ ea q̄ portio

aīe inferior patīt absq; superior assensu. Darēt īdcirco sepe alijs salubre ꝓsiliū/qui nesciunt illud ꝑstare sibi. Quare sic certe ob turbā hāc passionū sil' irruentiū tumultuātē et rixantē. Quocirca memorādū est bn̄ Bernū. sup hac re consiliū. Erat ex discipulis eī q̄dā rātis inq̄etatus scrupulis/vt ad celebrādū nullo pacto auderet accedere Dixit ei deuot⁹ z circūspect⁹ Bernū. postq̄ hoc accepit. Vade frater z in fide mea celebres. Obediuit discipulus. z scrupul⁹ oīs ille ꝑpetuo discessit. Laudāda ꝓsus z imitāda tā illi⁹ patris industriosa fiducia/q̄s isti⁹ fratris fidēl obedientia. ¶Dicet aliquis ex simplicioribꝫ. vtinā tal' mihi eēt abbas aut prior q̄lis erat btūs Bernū. crederē facilīt impetrāti. Nunc ꝯo dū superioris mei puā sapiētiā inspicio/ñ audeo meā ꝓscīam z salutez sue fidei tali pacto ꝓmittere. Quisquis ita dicis z sapis/erras z desipis. Nō em̄ ꝓmisisti te z salutē tuam ī man⁹ hoīs. q; prudēs ēt plurimū litterat⁹ aut deuot⁹ sed q; tibi ē fm regularē institutionē ꝑposit⁹ z ꝑlatus. Quāobrē obedias sibi nō vt homī/sed vt deo iubēti. si tamē nō contra deū. Et sepe tāto erit obedientia tua placētior deo/tibiq; fructuosior quāto ē īdignior ille cui ꝑpter deū subīci non refugis. Caueas ad extremū/ne dū q̄ris securitatez nec illā adipiscaris/in graue tuas dīudicationis z ꝑsumptionis foueam.

Consideratio.iiii.

TContingit vt possit aliq̄s eodē tēpore ad celebratiōez laudabiliter accedere. posset nihilomin⁹ ab ea dē laudabilit abstinere. Quo casu ꝓmū de se laudabili⁹ ē q̄s scōm. ¶Patet ꝓma ps. qñ aliq̄s ē sine ꝓsciētia pcti mortalis aut alio impedimēto. z nō ē obligat⁹ ex officio vel alit celebrare. Tūc hz vtrūq; ī sua potestate facere licēter atq; laudabiliter. vt vel cū Lēturione dicat. Dñe nō sū dign⁹ tē. vel cū Zacheo dūm fidēter inuitet. ¶Scōaz pte pbo cū durādo. iiij. sñiaz. di. xij. q. vi. Celebratio q̄ppe est de p se op⁹ bonū. abstinere aūt ab ea si sit bonū/magis ē ī ordine ad indeuotionē suscipiētis q̄s de p se. Rursus celebratio hz efficaciā magnā ex vrute operis opari. ꝑpter quā nō rātū dē valet volūtas sola celebrādi/sicut par volūtas actu celebrās Addit itaq; opus hoc exterius/aliq̄d bonitat⁹ ad bonitatē volūtatis ꝑpter meritū passiōis xp̄i. ꝑptercā dici solet opus ꝑuilegiatū Amplius ille q̄ celebrat/ī opis executōe magnā adipiscit deuotōis pinguedinē z diuinius solet occupari Ducit insup a vrute nobiliori sic agēdo. vicz a charitate z dilectōe huius sacramēti/q̄s nō celebrās q̄ timore potius se ꝯtrahit. Q; si q̄s dixerit vacatiōez a celebratōe ideo fieri/vt ipsa postmodū reuerētius z deuotius quāto ran⁹ ꝫpleat. Fatemur posse sic euenire. Sz ex aduerso cōtingere pōt/q; talis subtractio remouebit habituatōz ad bonū. cui⁹ effect⁹ ē fm ph̄m delectabilis. Signū inq̄t acq̄siti habit⁹ ē delectatio ī ope. Euenit insup plerūq; illō dictū Hasonis. Qui nō ē hodie cras min⁹ aptus erit. ¶Distraber⁹ hodie. paz deuot⁹ es. paz recollect⁹. plurimū tēptat⁹ a carne. mūdo vl demone. Credo equidē. Sz agnouer⁹ q; ñ dormiūt q̄ te ꝑsequunt. z cras ītdē erunt aduersantes tibi hostes. rueq; deuotōi insidiātes/q̄les sunt hodie. Quocirca nō irrōnabiliter cōsulit sapiēs. Qdcūq; pōt inq̄t man⁹ tua instanter opare. Nescis em̄ qñ tale tpus ad laudabiliter celebrādū tibi cōcedet quale mō habes. Et si vtrūq; habeas/vtrūq; melius ē. Esto/fueris ī hac vel ī illa re defectuosus. cur nouū defectū in nō celebrādo supinducis? ¶Sed frigid⁹ sum dicis aut tepid⁹. Sepe suscipit initiū celebratōis hoīem parū deuotū z frigidū/quē in fine calescentē dimittit z feruidū. Corpus xp̄i ignis ē spūal'. accede fiducialiter ad hūc ignē/calesces facilius. Audiamus orantē Ambro. z deū aloquentē. Graue ē q̄ad mēsam tuā mundo corde z īnocētibꝫ manibꝫ nō venim⁹/sz grauius ē si q; peccata metuim⁹ sacrificiū ñ reddimus. ¶Refert narratio sanctorū patrū de quodā Euagrio. q̄ nō nisi semel in anno cōicādū eē cēsebat/ꝫ quē scti ꝓres repugnabāt argumētātes. q; aut dignum se putabat z dispositū q̄ semel ī anno cōicaret. z ita ꝑsuptuosus erat. aut indignū se tūc fatebat. z nihilominus accedebat. Cur nō ita poterat ali⁹ sil'r pluries sacra hec ꝑficere. q̄s q̄s de se sciret idignū? Si fas ē itaq; sel' ī āno cū timore dei celebrare/cū eodē timore poterit sepi⁹ similis esse ad celebrāduz licētia. ¶Fuerunt (nec ignoro) sctōz aliq̄/q̄s certa rō ꝓpescuit ne celelebrarēt ī eternū. Sed pticularia hec facta quorundā/venerāda magis sūt pia interꝑtatōe/q̄s ī exemplū agēdi trahēda. ¶Postremo nō sum nescius diuersa esse dona et vocatōes ī diuersis/put spūs sāct⁹ voluerit. et alius indisponit ꝑ interruptionē celebra-

tiõis. ⁊ sese vir postmodu⁹ recolligit. ali⁹ ex cadẽ frequẽtatõne reddit indeuotio⁹. ⁊ ex tali familiaritate ꝓmptio⁹ ad ꝓcẽptũ. Quãobrẽ suã interroget vnusq̃sq; ꝓsciam ⁊ tũc p experiẽtiã ⁊ prudẽtioris alicui⁹ ꝓsiliũ id qõ optumꝰ operet⁹ exequat. Hinc dicebat egregius doctor Aug. Quotidie celebrare nec laudo nec vitupero. Ipse tñ ⁊ alij ꝓsulũt sic viuere vt quotidie digni simus accedere.

Cõsideratio. v.

Vlla pollutio inchoata et pfecta ī somno pctm̃ ẽ mortale. ¶ Patet ex famosa Aug⁹. regula/ q̃ pctm̃ adeo voluntariũ est/ q̃ si nõ esset voluntariũ nõ eẽt pctm̃. ⁊ intelligit̃ de actuali. Rursus ista ẽ exp̃ssa determiatio eiusdẽ i. de ciui. dei. c. xxv. loq̃ntis de violenta corruptione ꝙginis alicuꝰ. Quãto magis inquit absq; culpa ẽ in corpe nõ consentientis/ si absq; culpa est in corpe dormiẽtis: ¶ Dicẽtes oppositũ contradicũt nõ solũ theologice/ sed etiã ꝓhice determinatõi. nec habẽt q̃d rñdeant si fiat eis argumentum de furiosis ⁊ infantiby ⁊ alijs nõ vtẽtiby rõne. quos pro tũc nõ peccare noua trãsgressione/ ꝓcors est oĩm sapientiũ recte sentẽtia ¶ Horanter dicimus si pollutio inchoata sit ⁊ pfecta in somno. qm̃ posset aliq̃s vigilãs impurũ habere desideriũ se polluẽdi. quo vigẽte caderet in somnũ/ in quo sua pollutio cõpleret. Possit̃ pollutionẽ in somno ceptaz/ expgiscens male cõsummare. ¶ Cõstat in his casiby radicẽ pollutõis esse liberã atq; flagitiosam/ pter quã illud opus obscenuz imputabit̃ ad culpã. Etuero si vtrobiq; fuerit in ꝓncipio ⁊ fine/ carentia vsus rõnis/ ⁊ cõsensus liberi arbitrij erit vtiq; talis actus (etiã si vigilando compleret) absq; culpa mortali. Palaz ẽ ratio. q̃a libertate carebit. ¶ Poterit forsan aliq̃s peccare postmodũ. ꝓplacẽdo sibi in tali voluptate ꝓbrosa quã habuit. Non obinde tamẽ redderet ꝓior actus pollutõis culpabiliter vicios⁹. Posset etiã aliquo modo placere fm sanctũ Tho. nõ q⁹ voluptas est. sed quia sanitatẽ ⁊ nature affert exoneratiõnẽ absq; sui qui patit̃ ꝓcuratõne vel assensu ¶ Deniq; nõ consulũt sancti/ q̃ debeat violẽter fluxus ille dũ euigilãdo sentit̃ iã effluẽs coerceri. q⁹ vel esset frustra conatus ille. vel nature sup̃ modu⁹ grauatiu⁹. ¶ Confirmatio oĩm ista est. q̃ actus exterior nullũ peccatũ est nisi denominatõe extrinseca. pl⁹q; vna quenõ dicit̃ ꝓprie sana. Si nullũ sit igñ in animo ꝓprie dictuz pctm̃ dũ libertate nõ vtit̃/ nullus erit ꝓtunc act⁹ exterior vicios⁹ Neq; tñ negabimus q̃n p crapulã aut damnabilẽ illecebraz vigilie/ possit aliquis ī hac illabi sordicie. sed culpã tũc vigilia non somnus habet. q̃q; ⁊ crapula ⁊ cogitatio voluptuosa/ letali crimie sepe carẽt. ⁊ pñt añ somnũ dilui penitendo.

Cõsideratio. vi.

Pollutio corpalis ī somno cõtingere põt nõ solũ absq; pcõ mortali ꝓcedente. immo ⁊ ex merito. Patet ex distinctõe famosa data p Gregz. ⁊ alios/ tã theologos q̃q; naturales Euenit itaq; nõnũq; hec imũdicia ex ifirmitate aut debilitate nature. et onerare se volẽtis/ aut retinere nõ valẽtz. Haq; ẽ ꝓterea aliq̃s fluxꝰ fere tal⁹ ī viris aliq̃by/ qualez femine patiunt̃ ī mẽstruis. ⁊ fit cũ nulla aut tenuissima voluptate etiã vigilãdo Fit aliq̃n insup aliq̃s fluxꝰ tãta lubricitate ⁊ facilitate ī q̃busdã viris aut femis/ q̃ solo aspectu aut alloquio aut leui cogitatõne puocat̃. Quis g̃ dixerit apud tales inuitos ⁊ renitẽtes/ aut nullo mõ ꝓsentiẽtes ab initio vsq; ad finẽ pctm̃ mortale ꝓmitti: ¶ Nõ oĩm vna ẽ ꝓplectiõis armonia. Quosdaz videmꝰ e naso leuissima aut nulla occasione defluere sanguinẽ. alios cũ violẽtia multa id nõ pati scimꝰ. Cognoui hoĩem septuagenariũ secularem et valde crapulosuz/ q̃ nũq; se pollutũ fuisse dormiẽdo testabat. ⁊ ꝑ ī alijs mirabat. Aliũ vidi religiosũ ⁊ sobriũ/ qui per decenniũ ⁊ amplius/ fere q̃tidiana hac passiõe vexabat. Quidaz vir somniãt dormiẽtes. alios somnia iugit exagitãt. Sz omittamꝰ hec ⁊ sil⁹ia/ q̃z determinatio medicos plꝰ aspicit et sil⁹ remedia. q̃q; mihi fassus fuerit vnꝰ ex medicis famatissimꝰ/ se prudẽ ad medendũ tali nocturno fluxu ī alijs studuisse diligẽter/ sed frustra laborasse. Nos aũt moralia seu theologica loquẽtes/ declaremꝰ q̃ pacto possit ex merito põ cedere pollutio nocꝛna ꝓrigere. ¶ Prio q̃dez ex arta abstinẽtia ī pane ⁊ aq̃. ꝑ cuenire pspicuũ fecit expiẽtia. Amplꝰ volẽs aliq̃s ꝑ vicium carnis/ ꝑdicando detestari. nõne sup illo cogitaꝝ possz/ aut sil⁹ ꝓfessiões audiẽdo/ posset vtiq; ⁊ cũ merito magno. Nihilominꝰ occurrere videbit ī somno nõnũq; ꝓcogitatazꝝ impudicicieꝝ simulacra. ⁊ ipm ex illis sicut ī alijs ad pollutionẽ ꝓcitari posse q̃s nega-

uerit. Addũt sancti pres quorũ fuerit oculꝰ mentis aptꝰ ꝛ tersus/ad fallaces insidias demonis intuẽdas/nõnunq̃ has sordes fieri illusione sua. vel ad terrendũ ꝛ inq̃rendũ timorose cõscientie puritatez. vel p boni opis (vt celebratõis) impedimẽto. vel vt vigilanti placeat/qõ somnias ptulit. vel vt abstinẽtiã piculosam ꝛ indiscretũ vite rigorẽ suadeat/ꝛ ĩ insaniã ꝓcipitet. vel vt deo ppicio ꝛ p mittente deuotã mentẽ sic exerceat. ꝛ ex tali feditate stimulataz in humilitate custodiat. ¶ Hoc in loco duo sunt dicta Bregꝫ. memorãda. Primũ est q̃ sepe tales illusiones seu pollutões/animꝰ nesciẽs ptulisse magis dolẽdus est q̃ fecisse. Secundũ q̃ bonaz mẽtiũ ẽ ibi culpã agnoscere vbi culpa nõ est. sic tamẽ agnoscaĸ/vt nõ idiscrete ipediaĸ operatio iusta. neq̃ corpis debita sustẽtatio deseraĸ. Ne ꝓterea aliquis cõscientiã sibi fabricet ꝛ nutriat erroneas/ne cadat in scillã/cupiẽs vitare caribdim. ¶ Patieĸ fortassis aliquis hesitatões varias/dũ ad comedẽdũ vl dormiendũ accesserit. dicet q̃ sic. polluer is si hoc ꝛ hoc nõ omiseris. si nõ tibi ꝓcauebis. cõtemnat talia necesse ẽ/ qui discrimẽ magꝫ imminere circũspicit/si nõ parez cũ aliis viuendi formã prudẽter insequit. Scrupulosis ergo cõtra scrupulos agẽdũ ẽ. et fixo operis pede certandũ ¶ Hac arte prudẽter vsus est ille qui turbato cuidã iugiter sup repetitione horaz suarũ/si nõ assidue ꝛ actualiter attẽderet ad eas. Iniũxit pniaz hãc ad tps/ne quomõlibet horas semel dictas iteraret. Neq̃ eĩm requirit actualis semp attẽtio. sufficit habitualis seu ꝛtualis nõ interrupta sciẽter ꝛ a pposito p deliberatã attentõez circa aliud penitus icõpatibile. Ille surgũt apud aliquos tales scrupuli/more canũ oblatrãtes ꝛ lacerare minãtes/ipsos ambulantes p viã mandatoz dei. quos euincere ꝛ cõpescere melius q̃ p cõtemptũ nequimꝰ Tm̃ modo sit contemptꝰ iste timoratus ꝛ regulariter nõ absq̃ ꝓuio alterius ꝑsertim supioris cõsilio. alioq̃n timor immoderatꝰ facit casũ aut ꝓcipitat incõsulta ꝓsumptio.

Consideratio. xii.

Ynpeditiua ẽ celebratiõis. sed bñ de p accidẽs rõne ꝓcomitãtie alicuius vel sequele ĩ anima. ¶ Hãc cõsiderationẽ deducit Bonaueñ. iiij. sen. dist. xij. q. iij. Et patet satis ꝑma ps ex ꝛbis xpi si bñ ppendaĸ dicẽdi rõ Matth. xv. Nõ lotis manibus mãducare/nõ coinq̃nat hominẽ. Et ratio ẽ. q̃ nulla passio talis aut ĩmũdicia exterior de p se pctm̃ ẽ. aut ꝺ necessitate pctõ ꝓiũcta vel inducẽs ad pctm̃. Preterea qualis ẽ immũdicia sordidior ꝛ abomiabili or corpalis vt corpalis est/q̃ sanies leprosorũ. hec tñ nõ impedit celebratiõez. ꝑsertim si fiat ĩ occulto. Idẽ sentiũt doctores de menstruis mulieꝝ/ꝛ de fluxu ppetuo viroz aliq̃rũ. Scda ps declaraĸ distinguẽdo. q̃ quedã immũdicia corpalis ꝓiũcta est immũdicie spũali ꝼm veritatẽ/sicut in vigilia hñt fornicãtes. Alia est ꝓiũcta tali immũdicie spũali/tm̃mõ ꝼm quandã silitudinẽ aut ꝓformitatẽ. put ẽ ĩ somnijs sordidis ꝛ impurꝫ. qñ nõ peccatũ ẽ/sed similitudo peccati. Aliã videmus immũdiciã q̃ horroreꝫ abominatõem quandã/visa vel recogitata generat. vt in leproso ꝛ alijs plurimis. q̃uis nullã sciamus ineſſe peccati veritatẽ aut effigiẽ. Postremo alia indifferẽs/sicut in pedib lutosis aut facie puluerulẽta et sudãte. ¶ Prima et secũda generãt vt frequenter in anima hebetudinẽ quandã. discrasiationẽ ꝛ deordinatiõez atq̃ indeuotõz. qm̃ sicut gustato spũ desipit ois caro. sic ecõtra. ꝛ amplius gustata carne desipit spũs. ꝛ fit carnal' ad tps/longiꝰ aut breuius ꝼm diuersas habituatões atq̃ cõplexiones. De his ĩ figura dictũ ẽ antiq̃s/vt taliter immũdi sepenĸ ab alijs vsq̃ ad vespam ꝛ vestimẽtorũ lotionẽ. Hoc Brego. sic exponit. vt nisi ꝑus ignis tẽptatõis recesserit/reum se quasi vsq̃ ad vesperã cognoscat. Cõstat eĩm nullas tales institutões q̃ cerimoniales erãt atq̃ figurales vllatenꝰ ad obligatõnes nr̃as trahẽdas ẽ/nisi iudaizare velimꝰ. Propterea vespa ĩ hoc loco ꝛ lotio materialis nõ ad lr̃am accipiẽde sunt/sz tãdiu reputet se homo immũdũ/vt extra castra sãctoz mysterioz secedat/q̃diu tales ĩ eo vigẽt peccati reliquie. hebetudo scz mentꝫ. carnalitas ꝛ deordinatio atq̃ indeuotio. Purganĸ alij tardius. alij ꝑfestim lugẽt humiliati. et pmptis lachrimis diluũt et exterminãt quicq̃d carnalitatis concretũ erat. ꝛ oĩe eius vestigiũ breui lamẽto delẽt ꝛ abolent. ¶ Sordes tercie ppter scandalũ vel horroreꝫ. quoz vtrũq̃ de p accidẽs nocere põt deuotõi aie Pñt de p accidẽs celebratõem impedire/dũ vicz scãdalũ vel horror ꝛ ex ꝓseq̃nti indeuotõ celebrãtis aut assistẽtiũ vehemẽter ꝓsumũt accessure Secꝰ vbi sũt hoies exercitati ꝛ pfecti

apud quos tale nihil timendū est.

Consideratio.xvii.

POssibile ē absq; vlla rephēsiōe/ꝛ cū merito aliquē somno pollutū sacrosctā mysteria ꝓtingere atq; celebrare. Patet ꝓsideratio ex deductōe ꝑcedentiū. Ad dignā itaq; celebrationē suffcit ꝑparatio talis/q̄ nō relinq̄t ꝓscientiā pcti mortal'. aut impedimēti legitimi. ꝛ q̄ deuotionē atq; reuerētiā ad sacramentū penit⁹ nō excludat. Sed pollutū mō dicto possibile ē ista ī se sentire/ nō lōge post talez passionē. imo q̄ humilior. deuotior ꝛ ordiatior ꝛ reuerētior/ ad sacr̄m accedet. Constat ei q̄ obscenitas hūoꝝ isti⁹ cū suis reliquijs nō ꝑpetuo durāt. nec ꝑpetuo a celebratōe impediūt. ꝛ si dat spaciū. xviij. horaꝝ sicut Albert⁹ determinare videt/ poterit aliq̄s vna hora purgatior effici q̄ ali⁹ ī cētū. Cur nō ita fiat ad celebrādū sil'r aptior? Porro si timea turr euersio taliū illecebraꝝ et passionuꝫ tpe celebratōis. Pñt vtiq; ꝛ ī oīb⁹ ꝓtingere. vel ex aspectib⁹ sol' porib⁹. vel ex corruptela nature. vl' diabolica opatōne. ¶ Hec nr̄a ꝓsideratio maxime locū hz ī religiosis viris ꝛ ꝓtē platiuis. quoꝝ ē ad deū facil' ouersio ꝑpter fortē habituatōez. ꝑpter etiā carnis subiecti onē dū vigilāt. Raro aūt apud scl'ariter viuētes/ aut nouā bñ viuēdi formā inchoantes/ talis tepētina seu leuis recollectio deuotōis inuenit. Cessare eos idcirco aut tardi⁹ accedere ad sacramētū hoc reuerēdissime tractandū cōuenit. ¶ Habet ꝑterea locū nostra ꝓsideratio vbi illusio demonis nostrā deuotionē impedire volētis/ ꝑspicit aliquibus indictis. neq; cedere debemus eidez/ sz obniti potius. Ubi subinde timet aliq̄s sacerdos ō scādalo si nō celebret. Ubi deinceps tenetur aliq̄s celebrare vel ex suscepto officio. vel ex cōmissione. vel mutua vicissitudine ꝛ cōformitate ad reliq̄s cū quib⁹ viuit. quēadmodū sunt religiosi pene oēs. ¶ Attendēduz hic q̄ nullus palā tenet ꝑpriū defectū vel infirmitatē occultos ꝑdere. vt plurimū cauti⁹ est atq; discretius cōtegere. Prodit aūt seipm tal' nō celebrās. scandalizatq; frequēter. et cogitationes varias ascēdere facit ī corda aliorū ¶ Nolo tamē ꝓiudicare nec possū nec debeo ꝑ hec dicta mea quibuscūq; institutōib⁹ religiosorū si aliqui sint ad oppositū. vez ē nempe illud apl'i. Quilibet in suo sensu abundet Sed dixi interim q̄d mihi dicēdū posse videt/ si nuda cogitet veritas apud habentes libertatē legis xp̄i. ¶ Opponat forsan aliq̄s de fornicarijs/ q̄ similit̄ in breui possent recolligere se/ ꝛ ab oīb⁹ peccati reliquijs animaz extergere. possent igit̄ statim celebrare. Opponeret alius de cōiugatis. apud quos possibile ē peccatū ī sua cōiūctione nō ꝓmitti. qui tñ de cōmunione sepandi vident. Ad hec dicere possum⁹. Primo advltimū q̄ doctoꝝ famosoꝝ sn̄ia est tales ꝓiugatos si accedāt ex deuotōe/ ꝑsertim dieb⁹ solēnib⁹ nō peccare. qñ vel affectu plis gignēde. vel reddendi debiti/ aut incōtinētie vitāde causa cō mixti sunt. nec obstaculū aliud ē. Ad ꝓmuz nō aliud ꝑ nūc dicim⁹/ nisi q̄ rarissimū hoc esset. de his aūt que vix aut nunq̄ eueniūt/ doctores parū tractāt. Si tñ imineret grae scandalū ꝑ omissione. si ꝑterea grādis cōtritio cōcurreret. si deniq; magis ex surreptione diabolica aut vehemēti tēptatiōe tale flagitiū apud se raz cōmisisset. audeat q̄ ꝑfundius sapit talē ꝓhibere. fateor nō audeo. In hoc casu ꝛ alijs (sicut ꝑspicuū ē ex ꝓmissis) relinquendi sunt multi sue cōsciētie ꝛ iudicio circūstantiaꝝ oīm⁹ quas prudētia circumspicit indagatis.

Cōsideratio.ix.

PRecipue ex diuīo munere ꝛ nō ex nr̄a industria seu ꝑparatōe reddimur digni mysterioꝝ ꝓticipatōe sacroꝝ. ¶ Hec ꝓsideratio si cū sapore intimo masticet hūi. iabit nos vehemēter. Et ꝑfecto hūilitas sola ē q̄ disponit ad dignificationē et ꝑparationē ꝑ tal' tāticq; hospitis ī aie cenaculo susceptōe ¶ Scio hoiez q̄ taliter ī virtute cōperit/ nūq̄ potuisse ad q̄ etā ꝛ serenā dispositionē celebrādi ptigisse/ q̄ usq; diffidēs de oīm sua idustria ꝛ labore ꝛ sollicitudie ꝛ ꝑparatōe ꝑ ꝓfessiōz aut al's. imo lauit ī ara cordis bouē supbie. diritq; ī aio ꝓtrito ꝛ hūiliato cū Daniele. Dñe nō ī iustificatōib⁹ meis ꝑsterno ꝑces meas añ te. sed ī tuis miseratōib⁹ multis ꝛ magnis. Et rursus cū ꝑpheta. Ego aūt ī multitudie miseri cordie tue introibo ī domū tuaz. adorabo ad templū scm̄ tuū in timore tuo. ꝛ sil'ia q̄dā. q̄ rū aliq̄ scriptis inseruit. ¶ Plane idustria nr̄a ꝛ ꝑparatio q̄les agere ꝓueniēter possum⁹/ re q̄runt. eis tñ si innitimur fallimur ꝛ cadim⁹. aut tanq̄ si q̄s baculo arūdineo sustētet/ vacillam⁹. neq; habitam⁹ ī adiutorio altissimi dū nr̄is meritis fidim⁹. vl' ī pcōz sola recor-

datõe tor q̃mur. ℣ Timꝫ si tũc ī ptectõne dei celi nequaq̃ ꝓmoremur. qua deficiẽte ptecti one ꝯs subsistet. ¶ Fuit quida ꝑ somniũ ostẽ sa visio tal'. ℣ Precipitat⁹ in cloacã erat. ℟ a q̃ dã baculo stercorib⁹ infixo sustẽtari ne pfũ dare ꝯ satagebat. Et tuero bacul⁹ ille fundote nus demitteb ꝯ assidue cũ fetore intolerabi li. sentiẽs ille piculũ. tota mẽte ad dñm con uersus / relicto baculo ꝓfestim erept⁹ ẽ. Sa ne ꝓscia nostra quãtũlibet mũda ẽ cloaca q̃ dã plena stercorib⁹ fedis defectuũ q̃tidiano rũ. bacul⁹ ille nr̃a ẽ industria ꝑ quã emerge re q̃rim⁹. ſz ꝑculdubio q̃sq̃ leuem⁹ oc'los ī celũ vñ veniat auxiliũ nob⁹ q̃sq̃ fiduciã no strã totã ī deũ iactem⁹ / quãto pl⁹ innitimur solo nr̃e industrie bac'o / tãto ī pfũdiorẽ abys sũ nostre ꝓuitatis demergimur. ℟ nõ nisi fetoꝛ rẽ tetꝫ. ℟ horridũ reportam⁹. ¶ Quid g̃. (dice ret aliq̃s) tẽptabim⁹ ne deũ. aut pleni ꝓscien tia pctoꝝ / indenoti. sordidi. distracti. ℟ distẽ perati ad sacramtũ hoc salutifeꝝ sub spe mi scõie solius accedam⁹. ℣ Dixi iam vt agat no stra industria qõ poterit. vt sit absq̃ cõsciẽ tia pctī mortalis. Sed in illa nequaq̃ spe mus. alioq̃n supbim⁹. alioq̃n maledictionẽ incurrim⁹. qui ponim⁹ fiduciã in hoĩe. ℟ car nẽ brachiũ nostꝝ. Agnoscamus q̃ oẽs iusti cie nostre sunt vt pan⁹ mẽstruate. aut velut le prosi fascie. sup quib⁹ stillamus q̃tidie saniẽ peccatoꝝ. Qua frõte igit̃ qua ve audacia in fectionẽ ad placandũ deũ audebim⁹ ostẽde re. Laueam⁹ ne potius irritet. ℣ Plane sic est. Si mille annis valeret aliquis se disponere ad dignitatẽ celebrationis. nec sic ꝑ se attin geret Quid idcirco ī breui morula facere po teris ꝓiectura. ℣ Interrogat se freq̃nter ille cu ius sup memini / si dign⁹ ẽ accedere / si sufficiẽ ter ꝑparatus. hesitat ꝑmũ. tremiscit reformi datq̃. Tandẽ sic rñdet sibꝫpsi. Interim q̃ tuꝫ in me est nihil deo ꝓpicio de certo mihi sum ꝓsci⁹ sup pctõ mortali. aut peccãdi pro posito. pctã etiã venialia nõ cõfessa nequaq̃ obsistũt. Scio etiaꝫ ex aduerso q̃ iustus est dñs. q̃ si velit exq̃rere vehemẽt debita mea. si iniq̃tates obseruare. si mecũ ī iudicio cõtẽ dere. neq̃ sustiebo neq̃ potero rñdere vnuꝫ ꝑ mille / quãtũlibet lor⁹ fuero. attrit⁹. confes sus. lachrimosus. Quid ista sũt. ve mihi si nõ cũ misceõia magnavalde dꝫjudicer / quid scire possim / si forte lateãt me vicia mea. me rui quidẽ excecari / q̃ visu meo spũali ꝑmit⁹ sup modũ abusus sũ. dũ vidẽs bonũ id ad implere ꝓtẽpsi. ¶ Hoc vnũ scio q̃ apud do minũ misceõia ẽ / ℟ copiosa apud eũ redẽptõ / q̃ pietatis eius fontẽ nulla põt nostra iniq̃ tas euincere vel siccare. q̃ si decreuerit salua re / nemo ẽ q̃ cõdemnet. ℣ Precipit vt sperẽ in eo. ℟ me totũ in suas manus ꝓjiciaꝫ. obedio vt possim. ℣ Nõ ẽ crudelis aut mẽdax. venĩ tem ad eũ nõ ejiciet foras. ꝓuolutũ suis pe dib⁹ nõ idignãter abjiciet. ꝓuenit me demũ in bñdictõibus dulcedinis / dũ mihi displi ceo. Spero equidẽ ipse q̃ cepit pficiet ℟ illu miabit abscondita tenebraꝝ / ne vnq̃ obdoꝛ miam ī morte. ¶ Fornicata es o aĩa mea cũ amatoꝛib⁹ tuis. Jubꝫ pr⁹ spõsus ꝓ os ꝓphi cũ vt ruertar ſ. mõ etiã te suscipiet. Et si milli es absceſſeris. ꝓtẽpseris. irriseris. te veniẽtez nõ repudiabit. penitentẽ nõ aspernabit Si q̃s ex hoĩb⁹ talia diceret / crederes ℟ aspirares ℟ accederes. de⁹ ℏ dicit. de⁹ hoc pollicet. imo de⁹ hoc impat. ℟ tu diffidẽs nõ accedes ℣ Nõ ẽ aliud ꝓsiliũ o aĩa mea. In sua igit̃ veritate nõ tua vanitate fidẽs / voluntarie sibi sacrifi ca. ¶ Immũda es. accede mũdãda ad fontẽ puritatis incõtaminabilẽ. Esurꝫ / accede pa scẽda ad panẽ viuificũ ℟ idefectibilẽ. Egro tas / erit hoc efficacissimũ tue ĩualitudini me dicamẽtũ. Fluxũ pateꝫ. nec sanari potes a medicꝫ tuis. ſ. exercitꝫs. tãge plena fide cuꝫ emorroyssa Martha ℔m Ambro. fimbriaꝫ vestimẽti Jesu / sacrosctãꝫ victꝫ hostiã / vt pur geris. Si pcussã te sentꝫ a serpentib⁹ puersa rũ tẽptationũ / q̃d restat nisi vt serpentẽ ẽpm elevatũ inspicias. ℣ Si dicis cũ ꝑpha. Oĩm vnica ℟ paup sũ ego. ꝓticeps esto sacrosãcti hui⁹ myster̃ij. habebis ẽpm comitẽ fidũ ℟ ho spitẽ ditissimũ. Lecã te fortassis debilem et claudã ꝓq̃reris. memieris q̃m tales ad cenã magni regꝫ inuitank ℟ itrare ꝓpellũk. Lubri ca suꝫ ũq̃es ℟ instabil'. ſz hic panis ꝓfirmat cor. Tristis es ℟ anxia. sed vinũ hoc letificat Jnquietãt ter turbãt pl'ima. adhere ei q̃ tur bidos fluct⁹ sedat / q̃ ẽ pax nr̃a / q̃ ait. Jnmũ / do pssurã. ī me pacẽ habebitꝫ. ℣ Peregrinarꝫa dño. sed in fortitudine cibi hui⁹ ambulabis vsq̃ ad mõtẽ dei Quid ergo tãdẽ formidas. Quid expauescis o aĩa mea. Quare q̃sq̃ ꝓturbas me. Spera ī deoꝛ liberabit te. enu triet te. nõ cõfundet te. ¶ Suspirabũda for te q̃ris / vbi ẽ deus tu⁹. ℣ In hoc certe ꝓuinio in quo ẽps sumit̃. recolit̃ memoria passiõis. mẽs implet̃ gr̃az future gl'ie nobis pignus dat̃. Crede hoc bona ℟ simplici fide. nec cu riosa discusserꝫ existẽtie modũ. sufficiat tibi q̃ nõ ẽ hic mõ alioꝝ coꝛpoꝛũ / suis locis cõ

mēsurato⁹. ꝓpterea vane ne dicā stulte que rūt aliq̄ vbi caput. vbi pedes. q̄lis sit⁹. q̄lis ad hostiā partiū coordinatio. vbi xp̄s cē dr. quare ꝛ quō: Q̄m facta ē ei⁹ corp⁹ trāssub/ stātia panis. oīnipotēti virtute diuinitatis. Si nō hoc comp̄hēdis. neq⁹ p fecto quātu/ lācunq⁹ rē aliā quo ad infinitas ei⁹ habitu/ dines ꝛ ꝓprietates comp̄hēdis. da locu⁹ fi/ dei vt meritū habeas. ꝛ eā quam sine merito das nature fidē. da cū laude reuelatori. ꝛ in eius obsequiū volēs te captiua.

Consideratio. x.

DOn ꝓpter timorē ꝓtamiatōnis cor/ poris xp̄i/illud cū mūdicia corpali monemur ꝓtrectare. sz ad indeuoti/ onē aut scādalū ī nobis vel alīs deuitandū Cōsideratio ista paz etiā instructz māifesta ē. valet tū nō mediocrit apō scrupulosos. vt si forte corpal' aliq̄ sordicies /ipis nolentib⁹ aduenerit. recogitēt ad xp̄i corp⁹ nihil hanc attinere/ fuata ī aīo mūdicia ꝛ reuerētia sctī tatz. ¶ Fuerūt q̄ dixerāt ipaz hostiā ꝓsecratā nullo mō ī ventrē nr̄m comedendo demitti. sed statim in celū rapi ō experiētiā q̄tidianā atq⁹ catholicā veritatē q̄ ponit corp⁹ xp̄i ve/ re comedi. Fefellit eos hmōi ꝓsiderationis oblīuio dū putāt idignū sentire vt corp⁹ xp̄i vel hostia sacra ī fetulētū stomachū nr̄m de ueniat. q̄si vicz polluaī aut fedeī/ plusq̄ radi us solarz aut spūaliū subaz aliq̄. Dicāt g̃ si sic iudicāt more carnaliū iudeoz/ aut paga/ noz. cur xp̄i corp⁹ ī maternis visceribus ꝛ secū dina pellicula mēsib⁹ nouē ob fuatū ꝛ obuo lutū fuerit: Debet vtiq⁹ rō corrigere sensua le iudiciū/ ne blasphemiā impiā reputemus ipsaz rei sincerissimā ꝓitatē. Lauean⁹ a tali spurcicia recogitāda p timorē crebz. q̄m in/ ficit hec remēoratio pl⁹q⁹ purget. Assuescat hō spūalit spūalia dꝫudicare ꝛ sentire. sic em̄ multz ꝛ varijs fantasmatū inq̄ratiū ipudi/ ciqꝫ semet absoluet Sic ea min⁹ curabit q̄ reuera min⁹ curāda sūt corpales loq̄r sordes Sic deniq⁹ magis ī ꝓscie q̄z corpis purita/ te ꝓfidet. ¶ Cōcludam⁹ tādez epilogātes/ vt nemo celebratur⁹ euidentē sibi q̄rat certitu/ dinē sup dignificatōe sua. vexareī incassum habeat illā q̄ dicta est p̄parationē et sufficit. Nō confidat ī multitudine ꝓtutis sue. ꝛ ī re petitione ꝓfessionis aut deuotōis aut recol lectōis serenitate. Pōt em̄ fieri vt ꝓfessio cre bra sup venialib⁹ obsit de p accidens. Quō sic: Dicā. Reddit quippe aīam pl⁹ iusto sol/ licitā ꝛ pauidā. ꝛ oīa etiā mīma timentē. vt ō ipsa etiā ꝓfessionis imp̄fectōe trepidet et vr/ geaī itez ꝓfiteri. Dabo tū documētuz p q̄ nulla ꝓfessiōis multiplicatio inq̄ratōis cā erit. Si vicz fiat nō tanq⁹ reputeī p tūc ad salutē necessaria. aut ad celebratōis illius di spositionē req̄sita. Sed q⁹ cē op⁹ bonū ꝛ pui legiatuz. ad indulgentiā quoq⁹ aut gr̄e aug/ mentationē nō paz pficies. Porro diligat aīa deū aliq̄n necesse ē. ꝛ se ī man⁹ eius p̄ici at. alioq̄n se expelli a facie dñi ꝛ repelli/ iugit timēdo. ꝛ hñdo deū de seueritate suspectuz. iugiter recurua erit ad ꝓmodū suū. necvnq⁹ ad alta se subuehet. Quāobrē ascēsura ī mō tē aīa. ꝛ gaudiū suū īmolatura cū abraā/ re/ linquat inferius asinū suū cū puerz suis Ru diat ibi asinus. pstrepēt pueri. feda sint illic oīa. nihil ad se q̄ ī mōre stat (hoc ē ī ꝓtice rō/ nis) ptinebit. ¶ Nō imptinēter ℞ loco visio/ nē inseremus/ quā btō Petro celestino mon strasse memorat/ ille q̄ docet boies etiam p somnia sciaz. visū ē idē p̄i sopozāti/ q̄ aulaz regiā p̄cellētissimā cū asino suo inuitat⁹ ascē deret. Hic asinus tributū vētris p viam sol uit. exhozruit vir purissim⁹ ꝛ abominatus ē hāc nō iniq̄tatē sed inq̄natiōez. ꝛ pgredi foz midās regredi moliebaī/ q̄usq⁹ benignit amo/ nit⁹ est voce de throno lapsa. nihil ad sui vel aule regie spūal' ꝓaminatiōez ptinere id q̄ se nō ꝓscio/ naturalia necessaria q̄ su⁹ asel lus corpulēt⁹ ꝛ irrōnabil' expulerat ¶ Plane sic ē/ ꝛ dicā ampli⁹. Euenit nōnūq⁹ vt turba tiones pugne deordinatōes ꝛ fedit̄ates infe ri⁹ sensualit agitate succrescere faciāt supius meritū nostz sicut econtra magna vtrobiq⁹ serenitas /supbie ventū oīa fundit⁹ euerten tē. repēte nōnunq⁹ inducit. Tīmō exīnani at se aīa quātū potuerit. nec ob aliud ꝓtēplati/ oni vel studio aut q̄ti cuilibet insistat/ nisi vt apud se exaltet deus. ac pinde magis ac magis humiliet. ꝛ ī suā puitatē/ imo nihilei tatē resileat. ꝛ resiliens cadat. ꝛ de⁹ suscipiet eam. Hec via tuta est. regia et secura. ¶ De/ mū finē loquēdi omnes pariter audiamus. Deū time de te desperās. in se fidens. ꝛ mā/ data eius observa. q̄ in te est nō omittens. hoc est omnis homo. Finit.

Incipit tractatus

Eiusdem de pollutōe diurna A

Cripsi pridem aliqua sup pre/ paratione ad missam/ sub de/ cem considerationib⁹/ occasio/

ne sumpta principaliter ex materia polluti/onis nocturne. Hūc aūt de pollutiōib⁹ q̄ vi/denk accidere vigilādo. quesita sūt a me aliq̄ q̄ solēt timoratas ꝓsciētias plūmū turbare. sicut frequēter ex diuersis ꝓsonis vtriusq̄ se xus/tā in confessione q̄z extra potui ꝓpēde/re. ꝓpterea ꝓsului nedū doctores in scriptis eoꝝ sup hac re/sed etiā colloquiū habui cuꝝ exercitatis et discretis ī ꝓfessionis materia. imo ꝝ a medicis hmōi multiplicis et varie pollutiōis causam inq̄siui. Deniq̄z ꝑparet se lector audire caste/id qđ ꝑ castitatis cogniti one necessitas cogit aperire.

Primū notabile.

Resupponendū ē igit ī ꝑmis/q ꝑ a corꝑe būano defluit multiplex humor ꝑ meatus mēbroꝝ puden doꝝ q̄ generatōni deputata sunt. Unus ē vere seminalis. alius ꝛe vrinal'. ali/us qđammō medius/q̄ põt appellari saliua lis vel spural'. ali⁹ addit humor (ꝑsertiz ī mu lierib⁹)q̄ nominat mēstrual'. ꝝ huic sil'is q̄/q̄z masculo accidit ex infirmitate¶ Porro fa cile ē satis cognoscere patientib⁹ scōm et vl/timū fluxū. q̄n. s. ille ē vere vrinalis vel vere mēstrualis. Habet em̄ suā distinctiōz ī colo reꝝ liq̄ditate ꝝ talib⁹. exeūt ꝓterea vt cōmuni ter sine multa delectatiōe ī mēbris genitali/bus. ꝑsertim nisi ꝓiūgank alie cause delecta/tionis/sicut infra docebit'.¶ Ceterū humor ꝓprie seminal' ꝝ humor ille medi⁹ nō ita faci liter secernunk ꝓpter sil'itudinē ī albedine ꝝ vi scositate seu tenacitate ꝝ quadā spissitudine. Habēt nihilomin⁹ distinctas ꝓprietates ꝝ di uersos ort⁹ ꝝ meat⁹ vñ defluūt. qđ dearticu latius cognoscere spectat ad medicos¶ Est itaq̄z hūor seminal' supfluū vltime digestio/nis. supfluū nō ī q̄litate sz ī q̄ntitate Habēs em̄ natura sufficiētē cibū ꝑ alimēto corꝑis/ mittit ex oīb⁹ mēbris qđ superest ad vasa geni talia. nūc pl⁹/nūc min⁹. Et q̄n supabūdat ipsi nature conak expellere tādē illō supfluū qđ fit vel ī actu generatōis seu ꝓcubit⁹. vl' ꝑ cuapoꝝatōes sil'es sudorib⁹. vl' ꝑ alijs fedal' distillatōes. q̄n̄q̄z ī somno cū somnijs. q̄n̄q̄z sine somnijs. aliq̄n cū delectatōe. aliq̄n imp ceptibil'r. nōnūq̄z in vigilia sil'r q̄busdā cue/nit/tā volūtarie q̄z inuolūtarie modis valde multis. nūc ex vicio nature. nūc ex vicio cul pe.¶ Rursus hūor ille medi⁹/fit ex q̄dā sup/fluitate alimēti. nedū ī q̄ntitate/sz ī q̄litate. qz. s. inept⁹ ē nutritōi. inept⁹ sil'r generatōni. velut ī saliua videm⁹ ꝝ alijs supfluitatib⁹ de fluentib⁹ a cerebro/tā ꝑ os q̄z ꝑ nares ist' pa rū ꝝ rarius. ꝝ alijs abūdāt⁹ ꝝ crebri⁹. Im miscet aūt se tal' humor medi⁹ aliq̄n cū vri/natōe. aliq̄n ꝑ se defluit sine cogitatōe ꝝ sēsu. q̄n̄q̄z ꝯo fit cū delectatōe ꝝ pruritu q̄dā/pl⁹ q̄z ī vrina. q̄ tñ vrina q̄n̄q̄z cū inordinatōe q̄ dā exit. Puto etiā nihilomin⁹/q vix aut nū q̄z causat iste flux⁹ humoris medij talez mo/dū delectatōis ꝝ ꝓcussionis q̄si tot⁹ corꝑis/ spāliter in pudēdis. nec ita pstringit aut ob/nubilat in suo exitu iudiciū rōis/sicut venit in humore vere semīali. qm̄ et ille hūor semi nal' magis digest⁹ ē/ꝝ ad causatiōz libidino/se delectatōis/nisi ꝑ infrigidationē aut aliū de corꝛuptus sit/ꝓportionabiliꝝ inuenitur Habet insup humor iste medi⁹/q ex leuiori bus causis ac maiori facilitate mouetur ad exitū q̄z seminalis. ꝑsertim ī mulierib⁹/adeo q ex leuissimo motu corꝑis de loco ad locū vel inclinatōe/absq̄z aliqua cogitatōe ꝝ absq̄z sensu ꝓueniat. Ex effectu ꝯo ꝓcipit ꝑ sor didationē quandā viscosaz ī carne sua vel in pānis. Euenit autez facilius/ꝝ nō sine aliq̄ sensu ꝓcomitāte vel ꝑuio/dū ꝑsonā dilectaz siue pulcrā siue turpē/siue iuuenē siue senez. siue secularē siue religiosam/ꝝ q̄n̄q̄z deuotā aspiciūt aut tangunt. aut ei arridēt. aut cōfa bulātur aut iocank. etiā vbi nihil de opecar/nali volunt. aut putant nedū dicā ꝑagere/sz nec cogitare.

Secundū notabile.

Htēdendū ē sc̄do ꝓncipaliter cir ca hanc materiā. q̄ delectatio seu ꝓmotio libidinosa. ꝓrurit⁹ seu ti/tillatio/ꝓuenit ī mēbris q̄ loqui/mur freq̄nter absq̄z fluxu q̄cūq̄z. Sūt ei fu/mositates aliq̄/q̄s medici vocant spūs. ꝝ be supcalefaciūt ꝝ inflāt ꝝ distēdūt venas ꝝ ner uos ī mēbris illis. fitq̄z stimulatio q̄dā ꝓru rit⁹ vel titillatio. q̄ dū q̄rik extīgui uel sedari ꝑ attrectationē/ampli⁹ sentik. ꝝ q̄n̄q̄z comple tur delectatio libidinosa sine quouis fluxu. Paret hoc in pua adhuc etate/q nōdū apta ē seminatōi ꝓpter defectū semis vel artatiōz venaꝝ. Suscitak aūt hmōi pruritus ex ta/libus fumis seu spiritib⁹/ tā ab intrinseco ꝑ vina fortia ꝝ spēs. maxime aūt ꝑ imaginati/ones libidinosas ꝝ turpes/q̄z ab extrīseco/ ꝑ allocutiōes prauas. aut ꝑ aspectus lubri/cos. aut tactus impudicos. ꝑ se vel aliunde ꝓuocatos. Q3 si ꝑ cōplementū delectatiōis

et taliby absq; oi seminatiõe/corrũpat ve/ra ipa virginitas. iuxta sniaz quozũdã ma gistroz. Heu pchdoloz qs in pauc' mane ret ỹginitas cogitare stupoz ẽ. nisi forsan ĩ puer' z puell' hãc excuset defectus suffici/ens iudicij rõnis. ¶ Dicendũ est ptерea q nõ ois pruritus circa mẽbza pudenda dz iudicari ppie libidinosus. nec etiaz cessa/tio eius vel extinctio p fricatõez aut aliter dz appellari luxuriosa delectatio Uidem' itaq; quõ in alijs mẽbris crebro pruritum sentimus. quẽ vnguiby scalpẽdo (vt iuxta vulgare loqr) sopimus vel extinguimus. Est aũt hec passio nõnunqs ita vehemẽs. vt etiã cũ vulneratõe carnis p vngues z ef fusione sanguis/vir recedat. q passio si mẽ bza illa genitalia ĩuaserit/cadit prius ĩ ma gnã angustiã q ꝑ pati cogit. ne dũ ꝫ hmõi pruritũ remediũ qrit (qle fieret in alijs mẽ bris) ipe in pollutões fedas z vere libidi/nas atq; culpabiles plabat. ¶ Tradunt in sup medici q in mẽbris illis aliqñ euenit qdã passio/ꝓsurgẽs ex qbusdã fumis/di/stendentiby venas mẽbroz istoz z neruos adeo q sedari nõ põt. etiã p vsum carnalez vel aliã attrectatõez. quemadmodũ narrat Juuenalis de qdã mrona nobili romana. Est igit in ꝑ casu vel silibus tanqs devera egritudine ad medicos recurrendũ. ¶ De/niq; patet ex istis q pueri z puelle cum so/brietate atq; disciplina in cib z potiby atq; societatiby/custodiẽdi sunt/ne ab intrinse/ca causa vel extrinseca/ꝓsuescãt hẽre libidi/nas hmõi cõmotões petĩ in sua carne. Ali/oqn pruent ex ꝓsuetudie velut in quandã necessitatẽ ꝑ agẽdi. pcipue dũ etas grandi or aduenerit. delectatio insup improbior z vehemẽtior sentiet. Qua in re cõfessores vel parẽtes cõmonitõez aliquã debẽt face re pueris z puellis. vt a talibus abstineãt. nec a se nec ab alijs turpit se tractari pmit tãt. ¶ Attendat qlibet discretus ex pmissis qd agendũ. z videat ne dũ nimiũ seruat lo quendi pudicitia. sequat opez maior ĩor dinatio. z ꝓfessio de taliby nulla fiat. Atten dat ex aduerso. ne dũ phibitio sit expssa/ip sa conatũ adaugeat. vez nãq; est illud poe te. Aitimur in vetitũ. Porro si parẽtes p/hibẽt filias suas/ab osculis viroz z adole scẽtuloz/sil'r z filios a puellaz ꝓtrectatiõi bus/cur nõ poterũt filios coartare verbis aut ẽberiby/ne seipos aut seipsas inuicem male ꝓtrectẽt. cũ sit vtiq; ꝑ flagitiosius qs altez. z eo plus hñs piculi quo minor ẽ il/lic verecũdia z licentia maior. Sileo ꝑ de stultis. imo nepharijs parẽtiby erga suos z suas nimia familiaritate ꝓuinẽtiby. Si/leo de ceteris/vel seruis vl' ancillis vl' alijs qui pniciẽ hãc ꝓtagiosissim ĩ inducere sub quadaz ludi spẽ nõ verent. Ue ve mundo ab hac corruptiõe viaz ois carnis.

Tertium notabile. C

Hꝫtẽdamus tertio pncipaliter q in theologico vel morali negocio dũ ĩq̃sitio fit de aliquiby effectiby vel opiby/an sint vel qlia sint petã/faciẽda est resolutio pncipalis z finalis ad libertatez ꝓsensus vel dissensus in taliby. Et ĩde nec catũ dicẽte Augs. adeo est volũtariũ qđ si nõ esset voluntariũ nõ eẽt petĩ. Et iuxta cõez doctrinã actus exterior sup interiorez nihil addit malicie vel mortalis culpe. Ea ppter circa pollutões vel fedas distillatio nes ex mẽbris genitaliby plus ispicere cõ uenit originẽ moralẽ qs naturalẽ. licet ꝓsi/deratio naturaliũ/pficiat ad moraliuz co/gnitionẽ plenioreẽ. quẽadmodũ circa iram inuidiã. gulã. z circa alia vicia pcipue car nalia que materiam vel fomentum trahũt a corpe satis patet.

Quartum notabile

Dresupponamus igit q̃rto ꝑ decisionem materie pñtis ac sil'iũ cõfor/miter ad doctrinã Augs. de pcessu temptatõis in nob sic in adã fuisse scriptu ra cõmẽorat. Et dicamus q cõmotio libi dinosa/consurgit ꝑ statu nature corrupte nobis etiã inuitis. Et sepissime etiam pue nit oẽ iudiciũ rõnis. neq; p ꝓsequens sub/est arbitrio aut ꝓsensu libero. Juxta augs. dicentẽ. Nõ est in ptãte nr̃a quiby visis tã gamur. sz est in ptãte nr̃a/respuere vel acce ptare. Intelligesil'r de auditu z olfactu. de tactu z gustu. ¶ Prouenit aũt hec inuolun taria pũctio ex corruptõne nature p petĩ originale ꝑ statu nature lapse. pro statu ꝫo nature ꝑmitus institute z integre/talis p/uẽtio viciosa nequaq; ꝓtigisset. Fuisz eĩ regnũ hois talit ordinatũ q rõ sua dñiuz sup sensualitatẽ absq; vlla puentiõe vel re/belliõe seruasset. ¶ Propterea reputat ois cõmotio talis libidinosa/pueniẽs iudiciũ rõnis esse petĩ saltẽ veniale. qñ ipa ꝓsur/git pter vel ꝫ iudiciũ dñe sue rõnis. Ueri/

ficaꝯ, inde dictū illud sapiētis. Nullus ē absq; pctō/etiā ifans vnius diei, pueniūt ꝙppe in ꝙlibet filio. Ālde nō ꝑuilegiato cō motiōes hmōi/ꝑter vel ꝫ iudicium rōnis. Et ita sumēdo large pctm̄ veniale absq; tali diu viuere non valemus. Dicit aūt talis cōmotio volūtaria. magis a peccatrice volūtate ꝓmi homis q̄ a ꝓpria, ꝓpterea si debeat ꝓprie appellari pctm̄ etiā veniale/oportet vt aliq̄ mō ꝓpria volūtas sit in causa

Quintum notabile

Nunc ꝙnto accedēdo ad inuestigationē ꝑncipalis dubij q̄ talis cō motio libidinosa ē pctm̄ mortale ꝫ q̄ nō. q̄m de veniali attētis ꝑmissis/nō est faciēda ꝑscrutatio scrupulosa vl' dubia Cōsideremus ꝙliter ad illā cōmotiōez seu tēptatiōez se hēat libera voluntas. ꝫ b̄ fieri pōt multiplicit. ¶ Volūtas vno mō se hz pure ꝑuatiue tam directe q̄ indirecte. b̄ est absq; oī actu suo volitiuo. ꝑ oī dīa tēpis q̄ nec ante voluit/q̄ illa cōmotio fieret nec aliq̄d disponēs ꝑ se ad illā voluerit dū fit. aut post q̄ facta ē nō aduertit. ꝫ ob b̄ circa eā nō ꝓsentit nec dissentit. aliūde forsitā occupata vel in somno. ¶ Voluntas alio mō se hz pure positiue. taz directe q̄ indirecte. hoc est cū actu volitiuo vel nolitiuo. sic q̄ antea voluit deliberate/vl' noluit q̄ illa cōmotio fieret. aut dū fit vel facta ē placet sibi vel displicet deliberate. sic q̄ hz ꝓsensuz vel dissensum libez in tali cōmotiōe. acceptādo illā vel deacceptādo. cū aduertētia q̄ ita vult vel q̄ ita nō vult. ¶ Volūtas aliter se hz circa cōmotiōez illā libidinosam q̄si medio mō. sic q̄ neq; se hz pure ꝑuatiue/nec volēdo sez illa nec nolēdo. Et sil'r se nō hz pure positiue volēdo deliberatiue illam vel nolēdo ꝫ ad eā actualit̄ se ꝙuertendo. sz hz se q̄si dissimulādo vel dormiēdo vel nō curādo. ita q̄ nec exp̄sse nec actualit̄ ꝓsentit in illā cōmotiōez libidinosaz. nec dissentit exp̄sse. sz dissimulat ꝫ dormitat dū attendere ꝫ vigil esse teneret. aut dū aduertit piculū. nec tm̄ obuiare vel resilire conat.

Sextum notabile.

Quocirca dicamus sexto ꝓsequenter q̄ distīgui solet in volūtate duplex ꝓsensus. Unus cōpletus deliberatus ꝫ directus. Ālter incōpletus vl' inter̄patiuus ꝫ indirectus. ¶ Primus fit dū volūtas sufficiēter ꝫ actualiter aduertit ꝑ iudiciū rōis reflectēs se sup se q̄ sic vl' sic agit. vult nihilominus sic agere. ꝫ b̄ ꝓsensus est cōiter satis notus. etiā apud paruz eruditos velin moralib⁹ vsitatos/q̄ plen⁹ est ꝫ directus. Ālter ꝙo ꝓsensum quē dicimus inter̄patiuū difficilius est aduertere. Hā fit multis modis. Unus mod⁹ est q̄n rō dz esse puigil circa aliq̄d rep̄mendū vel repellendū dū taz insurgit actualit̄. sed omittit ꝫ negligit repellere q̄si tacens. Juxta illud vulgatū. Qui tacet ꝓsentire videtur. Sic nauta negligēs/dī causa submersionis nauis. ¶ Notāter ꝙo dī q̄n ratio dz esse puigil circa aliq̄d rep̄mendū. q̄ si act⁹ esset indifferēs. vl' talis circa quē rō nō deberet laborare ad repellendū seu rep̄mēdū q̄ sez nō imminet piculū peccati ꝑ silentiuz suū/tūc nō dī volūtas in tali silentio ꝓsentire. vñ potius aliq̄n deberet dici dissentiens. sic fit in tēptatōib⁹ blasphemie/ꝫ mltis alijs. q̄ melius vincunt silētio siue non aduertēdo q̄s pugnādo/ꝫ directe ꝫconando. Sic in ciuilib⁹ q̄nq; vez est q̄ q̄ tacet nō stati videt ꝓsentire. imo verius dissentire iudicaꝯ. Ālia regula dicit. q̄ tacet nō ꝓcedit nec negat. ¶ Ampli⁹ ꝙo fit ꝓsensus iste sc̄dus nonunq; indirectus. q̄n sez volūtas aliq̄d vult vel agit ad q̄d solet seq̄ aliq̄d q̄d est pctm̄. vt cū aliq⁹ inebriat se voluntarie ad q̄d seq̄t dormitio ꝫ ex dormitōe omissio surgendi ad officiū diuinū ad q̄d obligat. Dī hec omissio surgēdi volūtaria indirecte sez ex ꝑmario ꝓsensu mō dicto. Ālect⁹ ꝙo cōsequētes inde tantū hñt de vicio/q̄tuz de ꝓsensu in ꝑncipali actu ꝑuio. nec āplius/si nō adderet alius ꝓsensus. ¶ Possumus alijs ꝙbis distinguere de ꝓsensu volūtatis ꝫ sil'r de dissensu. Un̄ ꝓposito aliq̄ obiecto culpabili. volūtas pōt se hīe circa illud septemplic̄iter. Uno mō/q̄ vere vult obiectū illud. Ālio mō/q̄ vult inter̄patiue seu reputatiue. Itē vult illō directe vel indirecte. Itē vult illō plene ꝫ pfecte. Ālut vult illud semiplene ꝫ ip̄fecte. Itē postremo hz se suspēsiue ꝫ q̄dāmō neutralit̄ q̄si sez nullus hz actū volēdi vel nolēdi circa illud. sed tenet iudiciū rōnis in suspēso. vel ad aliud se diuertit. ¶ Et hec distinctio si bñ cōcipiat clauis ē in oī negocio morali. ad expiendū exitū difficultatib⁹ innumeris.

Septimū notabile.

Dicamus vltra septīo. q̄ circa actū carnalē aut aliquē hmōi actū/ppositū volūtati/ipa se pōt hīe mltipliciter. ¶Uno mō. qz ꝓsentit in opus/si facultas adesset. aut nisi pudoz vel timoz hūanus ipediret. ¶Alio mō. qz lz refugiat z horreat ꝓsentire in opus tale nepharium. ipa nihilominus ꝑsat z reuersat in aīo suo cogitatōez de illo. Et hoc itez pōt fieri mltiplicit. ¶Uno mō vt deliberate plene et directe/in hac cogitatōe delectet. z ꝑ pctīm est in illo cui ꝓhibitus ē carnalis ꝓcubit⁹. secus in vxoratis. Si em̄ aliqs actus ꝓhibitus ē ꝓhibet consequenter delectatio de actu illo. Sil'r si actus ꝑmittit/ꝑmittit simul delectatio ꝓsequēs directe z de ꝑ se ad illū actū. Notanter addit de ꝑ se z directe. qm̄ inspicere mulierē non est de ꝑ se pctīm. sic nec delectatio de ꝑ se ꝓsequēs actū illū. sed de ꝑaccidēs ꝓsurgit crebro delectatio illa libidinosa in incontinēte. qm̄ ꝓtinens nō hīet. Hec aūt regula multū notāda est/ꝫ scrupulosos ex vna ꝑte. z ex altera ꝑte ꝫ piculū. z ꝑ licitis etiā caute dimittendis. ¶Cogitat alio mō talis circa carnalē delectatōez/vt eā posset satagēdo z conādo q̄/si ꝑ vim vel industriā repellere. z nō sp ex pedit. sicut nec pugnare cū venenoso serpēte dū alit pōt declinari. ¶Cogitat alio mō ex q̄dā sola curiositate. q̄ sepe noxia est z criminalis. ¶Cogitat alio mō. qz nō aduertit piculū iminere sibi ꝑ tali cogitatiōe. sed in exercitiū virtutis sibi ꝓuertit. z hec eēt virtuosa. si caueat sufficiēter piculum. ¶Cogitat alio mō/qz vult z cogit de hac materia docere alios/vel de ipius ꝓditiōe plenius edoceri. z si hec agit cū appositiōe inculpate tutele. nō peccat mortalit. etiā vbi pollutio seq̄ret. Sic diceret cū hō cogit audire ꝓfessiones. aut eā tare. z si q̄ sunt sil'ia. ¶Deniq; volūtas q̄liqs se hz ad actū talē ppositū/q̄dāmō neutralit vel suspēsiue. qz nō expedit circa hec deliberare. vt si sit loci z tēporis importunitas. aut si. ꝓponat sibi q̄d mallet vel in actu illū ꝓsentire vel ꝑpetuo ardere. tute facit si nō deliberet de vtraq; ꝑte. ꝑpt piculū incidēdi/vel in ꝓsumptionē falsam si eligeret ꝑpetuo ardere. vl' in pctīm mortale si eligeret in actū illū ꝓsentire. Hec est cautela ꝓueniēs multum z expediēs aduersus interrogatōes q̄ vel int⁹ vel exter⁹ curiose fieri solēt vel ꝓponi. vbi piculū imminet q̄cūq; eligat z ita relinquit verificatio illius ꝓuerbij vulgaris. Silere melius est q̄ stulticiam dicere. Sic agebat qui dixit. Et factus sum sicut hō nō audiēs z nō habēs in ore suo redargutiones.

Octauum notabile

Deniamus nūc octauo ad respondendū quibusdā interrogatōnibus que fieri possent in hac materia de pollutione que fieret vigilando/z ꝓpositiones aliquas annotemus. que ad materias alias deducte/ꝑbere poterunt occasionē cognoscēdi veritatē de pctīs.

Propositio prima.

Nulla pollutio diurna vel nocturna/plus hz de pctō q̄ fuerit de cōsensu circa illam in libero arbitrio. Sic de ira inuidia gula z similibus dicitur. ¶Patet ꝓpositio ex tercio notabili. Unde si nullus fuerit ꝓsensus verus vel interꝑtatiuus. directus vel indirectus. pfectus vl' impfectus. nullum ꝓrsus erit pollutio illa pctīm. Ista est expꝫssa Augusti. sīa de cui. dei loquētis de corrupta p violentiaz. Dicit em̄ q̄ illa delectatio nullum est pctīm in corpe dissentientis/sicut nec in corpe dormientis. Et Bonauē. dicit cū loq; etiaz de pctō ꝑpte veniali. Si aūt fuerit alter istorum ꝓsensuū/tūc iudicādus erit de qualitate z q̄titate pctī. ꝓportionabilit ad consensum. Cōsensus itaq; verus plus hz cū pe q̄ interꝑtatiuus ceteris paribus. z ꝓsensus directus plus q̄ indirectus. z consensus plen⁹ pl⁹ q̄ ipfectus. imo ꝓsensus verus dū impfectus ē ex fragilitate vl' ignorantia/sepe reputat solum venialis. qui si pfectus esset mortalis diceret. Sil'r ꝓsensus indirectus nō plus causat in sequentibus actibus de malicia/q̄ ipe sit malus. Et ita pollutio veniens ex solo ꝓsensu in crapulam venialē/dicenda est solum venialis Exemplū de incestu Loth ꝫm doctores. Et hoc valet ad materiā de pollutōne nocturna cognoscenda z. imo si iam pctīm sit deletum ꝑ penitentiā/nō oportet sequētes actus esse nouas culpas ex ista rōne.

Propositio secūda

Nulla pollutio diurna debet ꝑprie dici mollicies. nisi fuerit p consensum liberuz/vno modo vel alio ꝑuocata vel extorta. Patet ex p̄cedenti quo/

niam sicut nō fuit pollutio hec in potestate patientis. ita nec peccatū. mollicies aūt sonat in peccatum. qm̄ dicit ap'lus. q nec molles regnū dei possidebūt.

Propositio tercia.

Nulla talis pollutio debet reputari casus reseruatus sub nomine molliciei. imo nec peccatū vt dictū est. Patet quia nō est mollicies. ⁊ magis dolēdus est qui hmōi est/ tale aliq̄d ptulisse q̄z egisse vel voluisse. sicut ꝓtingit in erectōne pudendi cū renisu voluntatis. Addituū est sub nomine molliciei. q̄ forsan in casu posset supior casum talem sibi ad horaz vel q̄ ad aliquos reseruare. nō quia peccatuz sit. sed vt magis instrueretur ⁊ instrueret si sit peccatum vel disponēs ad peccatū seu ad peccati periculum. ⁊ si sit pollutio ꝓprie dicta. Hoc tamen generaliter ⁊ ꝑ semp fieri durissimū esset/ imo stultum.

Propositio q̄rta.

Nullus fluxus ex mēbris generationi deputatis/ reputādus est de se pollutio vel mollicies/ si nō fuerit vere seminalis. Unū fluxus vrinalis vl' mēstrualis vl' alterius humoris medij neq̄z q̄z appellādus est mollicies siue pollutio. Et ex ꝓsequēti patet q̄ nec isti casus reseruari deberēt sub noīe pollutōis. sic̄ ꝓpositio p̄cedens exponebat. Sed dictū est in ꝓpositione q̄ isti fluxus nō sunt reputandi de se mollicies. qm̄ de ꝑ accidēs vel ꝓpter adiunctum aliquod/ potest secus euenire. sic̄ ꝓpositio sequens docet.

Propositio quinta

Nulla pollutōe vel fluxu ꝓtingenti nisi hominē grauiori ⁊ inordinatiori feditate/ animā suam maculare/ q̄z facit alius vere pollutu saut per mollicie. imo p fornicationem. imo p adulterium vel sacrilegiū vel incestum supatus. ¶Deducit hec ꝓpositio p illa que de causa delectationis ⁊ pruritus in secundo notabili p̄diximus. Unū ⁊ ꝓpter hoc/ spado dicit deflorare virgines. Dicunt insuptam pueri q̄z puelle/ ante annos nubiles exardescere in inuicē. Dicunt etiaz frigidi et maleficiati/ nō potentes seminare/ nefarijſ neq̄ſſimiſq̄z nōnunq̄z illecebris/ semet inq̄nare. ⁊ eo flagitiosius ista fiūt q ꝓtrectatio nem illicitā. aut aliter quo diutius durat/ viget ⁊ ardescit/ absq̄z sedatiōe p effluxum seminis hec ignominiosa labes passionis.

Propositio sexta

Pollutio vel fluxus q̄ vel nihil habuerūt de ꝓsensu nec p ꝓsequēs ꝺ pctō/ nō impediūt hoīem de p sea celebratōe. ¶Dicimus de p se/ q̄ de p accidens aliter est. vt pote/ q̄ patiēs scrupulosus ⁊ timidus est in hac pte ⁊ faciēs sibi cō scientiā inq̄etā. ⁊ dubiā. Aut q̄ patiēs sentit se ex hac feditate disc̄asiatū in aīo acdecectū. aut q̄ neq̄t sufficiēter cogitatōes lubricas aut turpes inde ꝓsurgētes/ depellere. ¶Unde notandū q̄ sicut imaginatōes volūtarie ⁊ lubrice/ dispōnunt maxime ad hmōi fedas cōmotōes. Ita viceuersa somnia nōnūq̄z de nocte/ vel cogitatōes in vigilia, puenīūt ex hmōi cōmotōne ⁊ carnali stimulatōe quēadmodū iratus aliter ⁊ alia cogitat q̄z mitigatus. ⁊ timens q̄z securus. ¶Dicamus ꝓterea circa ꝓncipale q̄ de illo de q̄ loq̄mur. Iz inuolūtarius fuerit in patiendo/ remanet tū in aīa q̄dam carnalis degustatio. qm̄ sicut gustato spū/ desipit caro. ita gustata carne. i. carnali voluptate/ etiam inuitus/ desipit oīs spūs. i. oē spūale exercitium. ¶Addūt alij inmitentes dictis Bonauen̄. ⁊ sil'iū dicentes impedimentuz generale esse. eo q̄ req̄rit ad celebratōez mūdicia/ nedū spūalis a pctō. sed corpalis ab hmōi fedo humore. Hoc q̄liter habeat veritatē/ putamus appuisse/ duz i tractatulo de pollutōe nocturna loq̄remur. Unū dōs Petrus de palude eruditus in legib⁹ tā canonicis q̄z ciuilib⁹ pīter ⁊ diuinis/ dicit ꝺ pollutōe nocturna. Si causam nō habuerit culpabilē q̄ ꝺz homo cessare a celebratione. ꝺz inquā de ꝓsilio nō de p̄cepto. sic q̄ peccet mortaliť si celebret. Sic videť loq̄ Augusti. de q̄tidie cōicātib⁹. q̄ nec laudat nec vituperat. Iz eos suo sensui ⁊ deuotōi derelinq̄t. Unū si alter ꝓiugū reddēs debitum nō arceť a cōmunione fm Bonauen̄. videtur q̄ illa macula corpalis nō impedit cōmunionē. imo nec ipediret celebratiōez in sacerdote greco. qui similiter vxori reddere debitum teneť postulanti.

Propositio septīa.

Sicut nō oīs illecebrosa cogitatio ꝓsurgens in aīa etiā cū aliq̄ ꝓsensu

dubio vel interptatiuo vel impfecto. Similiter nec ois pruritus vel titillatio vl' stimulatio/ ꝓsurgẽs in mẽbris genitalibꝫ ex hac illecebra/impediũt a celebratiõe. Sic nec fluxus inde ꝓsequẽs de p se ipedit. duz rõ nõ ꝓsentit. vel dũ renitit. nec plene ꝓsentit in illũ. ¶ Primã partẽ vt arbitror concedũt oẽs. ¶ De secũda ꝙ pte sil'is est rõ si. ꝙ positio p̃cedẽs attendat. Consiliũ tm̃ est in hac pte. vt vitent diligẽter occasiones. z fugiat hõ ne morosam z sensualẽ cogitationẽ in se q̃lemcũq; sic figat de aliquo z circa aliqd/ q̃n eã dũ vult possit euellere. Ita q; accõmoda te rebꝫ dic̃ Seneca z nõ da.

Propositio octaua.

COgitatões carnales z fluxus inde sequentes absq; ꝓsensu volũtario. vincunt plerũq; salubrius tutius z efficacius. si rõ se hz circa illas p modũ nõ curãtis. vel diuertẽtis voluntatẽ ad alia. q̃ si sollicitet. tristet. turbet. z conet tales expellere. ¶ Notet in hoc loco tractatulus in gallico de remedio ꝛ temptationes blasphemie cõpositus. Aluget itaq; cogitatio vehemẽs vel imaginatio/ conatũ. ac p inde nutrit cogitatões hmõi. imo mltiplicat z efficaciores reddit ad fluxũ ꝓsequendum. Qõ si dissimulauerit neq; curauerit plus q̃ de alterius hũoris naturalis fluxu cõquiescet. ¶ Posset aptari circa rẽ hãc exẽplũ de timẽtibꝫ qui trabẽ in alto positã nũq; absq; casu transirẽt quã audaces p consuetudinẽ aut aliũ de tota securitate transilirẽt. ¶ Fit aũt diuersio talis multipliciter. Qñq; p impssionẽ signi sctẽ crucis in pectore vel in frõte. qõ aliq reputãt efficacissimũ sicut illud signũ est triũphale atq; salutifer̃ summe ꝓ tera hũilitatis. vincit aũt humilitas laqueos dyaboli dicẽte Anto. Fit hec diuersio aliq̃ p lesionẽ aliquã corporalẽ in lingua vel alibi. Qñq; p quandã exprobrationẽ z allocutionẽ seuerã suarũz cogitationũ. tãq; eẽt aliqs apparẽs tẽptator exteri⁹ sic dicendo. Phy phy de vob cogitatões vilissime. pcul hinc abite in malã horã veneritis. sum alijs occupatus. Nõ do vobis auditũ. nõ visuz. discedite ab hic syrenes vsq; in extitiũ dulces. Fit z hec diuersio nõnunq; p irrisionẽ quandã talis illusionis ꝓsurgẽtis tã multiplicit̃ in aĩo et turpit̃. Fit deniq; p vitationẽ oci. p ꝓfessionẽ purã z nudã. z sup̃ modũ p spẽ z implorationem diuini auxilij sine quo continens nemo plane esse põt.

Propositio nona.

DIfficile est vel ipossibile absq; diuina reuelatõe/ cognoscere generalit̃ z certitudinaliter radicẽ z causaz pollutõis diurne si videlz pueniat ex ꝓsensu vero vel interptatiuo. aut ꝓsensu directo vel idirecto. aut a ꝓsensu pleno vl' ipfecto. aut si absq; vllo ꝓsensu superioris rõnis vel iferioris puenerit. ¶ Puto ꝓpositiõez hãc ꝓsiderãtibꝫ esse notã. Ex q̃ ꝓsequẽter iferẽ q; qz btũs est vir q̃ semp ẽ pauidus. z q; bonaz mentiũ ẽ facere ꝓsciaz vbi de necessitate nõ esset aliq̃ faciẽda. expedit de talibus ꝓfiteri. z nõ sine ꝓsilio prudentũ z exptorũ talia nihilipẽdere vel contẽnere in seipis. ¶ Talis aũt ꝓfessio sit pura z deuota. in q̃ manifestet se hõ z occulta cordis sui sacerdoti discreto z prudẽti vel exptο/ q̃ nouerit q̃litatẽ morbi discernere. z ꝓsilium salubre ꝓfitẽti tribuere ꝑm ꝓditões ei⁹ z pticulares circũstantias. z cui merito fides adhibeat oĩmoda a ꝓfitẽte. Hoc de ꝓfessiõe pura facienda. nõ tm̃ in pñti materia locuz hz. sz in oĩ morbo spũali est efficacissimũ remediũ. ¶ Expedit aũt q; post ꝓsiliũ acceptũ a prudentibꝫ exptis z deuotis/ dimittat hõ scrupulos z timores nimios. alioq̃n caderet in superbiã spũs nolẽs captiuare intellectuz suũ ad ꝓsiliũ senioz. Caderet nihilomin⁹ in pusillanimitatẽ quãdã z inq̃etudinẽ spiritus. q̃ nõ posset sufficiẽter recipe illũ cui⁹ in pace fact⁹ est locus. Hec ascẽderet vnq; talis aĩa in pfectõis sublimitatẽ. Debz ꝙ supioz exptus/ cuius in hac re q̃rit ꝓsiliũ a subditis. postq; explorauerit oĩa dicere diffinitiua z solida respõsiõe. tu facita. qm̃ si medicus in medẽdo vacillauerit/ qualis in egroto speranda erit secura stabilitas? Hinc Tragicus ait. Qui dubiã salutem dat afflictis negat

Propositio decima

ADobuiãdũ periculis z scrupulis q; qui ꝓsurgũt ex fluxu fedo diurno/ ꝓsiderãde sunt diligẽter cause z radices. vt eis agnitis fiat diligẽs z discreta puisio. Discretã ꝙ dicimus puisionez/ q̃ nec velit abscindere causas cũ maiori detrimẽto piculi z scãdalo/ q̃s sit hmõi fluxus qui q̃q; nõ est nisi venialis ꝑserti dũ hu-

mor ille est medius quē diximus. nec ex adverso ymittit ea licētiose fieri q̄ de se culpā da sunt/ & resecari faciliter pñt. cuiusmodi sunt lubrici aspectus. visus ieptī. societas pl⁹ q̄z decet amicabil' in se gerēs delectationē & si nō de p se libidinosaz. periculosaz tñ et plus equo sensualez. q̄ nihilominus aliqñ sub officijs aliquib⁹ spūalis edificij/ vt est ꝓfessio vel lectio vel eruditio/ colorare. immo verius obscurare se conat. Sz & cauet alioꝛsum supioꝛ sibi a suspitōib⁹ nimijs & a quadā (vt sic loq̄r) inutili zelotipia circa subditos se ꝓtineat. nō indicēs scz ieūnia excessiua. vel sepans eos ab inuicē inutiliter. & spūalia colloquia vel officia vetās Seruq̄ denicz conficū illud. Ne quid nimis. Et illud sapiētis. Noli nimiū esse iustus. q̄ ā nimis emūgit/ elicit sanguinem. ¶Difficile est fateoꝛ in hac re seaurea mediocritate tenere. sed spūalis oīa dijudicat/ velut in aere splēdido radiāte sole. velut p̄terea in fonte lucido & īllimi/ iudicat insup omnē diē. Carnalis ꝙo iudicat velut in aere tenebroso sole nō radiāte/ aut velut in fōte turbido & limoso. nō discernens de grossis etiaz reptilib⁹ venenosis īmixtis velut p̄terea in domo caliginosa vix attrectādo discernens hec ab illis Judicat postremo vix inter diē & noctem. & ita frequentissime sese fallit & impīgit in die velut in tenebris Sed saluare illū dz/ spūalis ductrix man⁹ Quod si renitīt/ si ducē spernit/ si p̄mōstratoꝛ sibi. si prioꝛ & abbas suus mauult esse/ dum it p tenebras & abrupta portabit q̄dē ille dāpnatōez suā/ & dux liber euadet.

Propositio.xi.

Pollutōez coꝛpalē q̄nicz p̄cedit consensus. q̄nicz comitat. q̄nicz sensus est circa eā nō ꝓsensus. q̄nicz ꝙo sensus eā opat. & ita fit nō solū cuz ꝓsensu vel sensu. sz ex ꝓsensu. ¶Ultimū hoꝛ ḡuius est & reddit. ppie pollutiōez culpabilē. Denicz tria p̄ma/ licet nō reddāt. ppie & de p se pollutōz culpabilē. sunt tñ ipa culpe & peccata. Alterz ꝙo q̄n scz pollutio fit cuz sensu nō tñ cū ꝓsensu/ nō ē de p se pctm̄. immo frequēter auget meritū tanicz materia ꝑtutis dū resistit violētie passiōis/ q̄ dū sentit ipa magis & magis allicit & ipellit. q̄re sil'r resistēta hz plus ꝑtutis. ¶Addam⁹ q̄ etsi pollutio coꝛpalis & vere seminalis diurna vel nocturna/ nullo mō dz sciēter extoꝛq̄ri etiā p sanitate vel alleuiatōe coꝛpis vel iudicij rōnis ꝓsequēdi. Si tñ dū sine tali ꝓsensu p̄curāte eā vel extoꝛquēte/ puenit. ipa placeat/ nō q̄ delectatio ē. sz q̄ alleuiatōez coꝛporis opat/ hec nō indicat esse pctm̄. Videat tñ hō p̄sertī nouitius/ ne hmōi cōplacētia se seducat p̄tendēs vnū & agēs alterz. Salubrius est itaq̄ cogitatōes & iudicia circa rē hāc diuertere q̄z habere.

Propositio.xii.

Pollutio diurna vel nocturna dum sentit effluere/ nō dz violenter phiberi si. pbabilit estimet q̄ hmōi violentia frustra esset. nihilominus p exercitatōe ꝑtutis/ & p euasiōe piculi videt expedīes vt hō conet. phibere q̄z tū sentit vel ex perit cōmode fieri posse. Q̄m etsi hec retētio nocere debeat coꝛpi. pderit aīe. Natura denicz postmoduz vno mō vel alio/ talem humoꝛē a se ejicit. Patet in mulieribus puerperis. q̄bus siccant mām et dū nō elicit lac alioq̄n semp fluere paratū est. Sic pollutiones iste/ imo & pruritus/ tutius non vtēdo vel non exercendo/ sed abstinēdo vincunt. Sciūt experti etiam in pruritu sensuali. ¶Hec aūt pollutio etiam in vigilia/ si in p̄ncipio vsq̄ ad finem habeat iugiter rationē & voluntatē renitentē q̄z tū pōt/ iuxta casum negocij/ voluntas reputabit nedum nō peccasse mortaliter/ sz multiplicit meruisse. Juxta illud beate Lucie. Si me inuitā coꝛruperis/ mihi castitas duplicabitur ad coꝛonā. Pōt autem casus diurne pollutōis cuenire circa eos qui habent de necessitate audire ꝓfessiones. vel aliqua talia cogitare vel agere/ ad que sequit aliquādo renitentib⁹ eis toto posse. & sibi p̄cauentib⁹ ab initio vsq̄ ad finē/ talis passio fedi tatis. Q̄z si q̄s dicit/ omittat talis qui tam fragilis est & lubricus/ audire ꝓfessiones & p̄dicare & sil'ia. Rñdet q̄ in multis casib⁹ nō oportet h̄ fieri/ ppter necessitatē ꝓsilij & cuitatōez scādali. & obligatōez officij. Sz quales sunt isti casus nō pōt generalit arte determinari. ¶Referamus h̄ ad illud q̄d sapiēs iudicabit circūstantiaꝝ ꝓditōe pēsata. ¶Consulo tñ vt auditurus ꝓfessiōes in hmōi piculo accedat p̄paratus cū timore & tremoꝛe. Auertat insup q̄z tū pōt faciez seu oculū carnis & nō minus oculū mētis/ ab aspectu sensuali illius q̄ loquit vel cōfitet. sz ascendat in arcē rōnis. Illicz recogi

tet aiaz illius velut egrotã z saucią. quia ca ro nõ pdest quicq̃. Deniq̃ celebraturus/ si põt officiũ hoc differre post missam suã tutius agit. qm̃ recens hmõi fluxus plus impedit celebratõez q̃ vetus. Cõstituat se ptꝛea pfessor in illo statu corpis in q̃ mi nus stimulabił. vt stet. vel flectat genua. vl alicui se psternat. ¶Sit insup sermo suus dum ad talia ventũ fuerit/ breuis z rigid⁹ pser tim vbi pfitẽs paratus est nõ reniten te verecũdia/ spõte totũ virus euomere. sz vbi p affabilitatẽ quandã oportet a pfiten te nimis verecũdo/ nuditatẽ siue feditatis ertoꝛq̃re/ pfecto maius inest piculũ. Sed si charitas ad hec feda scrutãda descendat nõ curiositas aut lubꝛicitas/ iuuabit cha ritatis auctor deus. faciẽs cũ temptatõne puentũ. ¶Notenł ad intellectũ pleniorem pmissor pmo summa pfessoꝛ titulo. iij. li. iij. de bigamis. vbi querił quõ pdił ꝺginitas. Itẽ tractatulus quẽ ascribũt aliq̃ san cto Thome. sed magis apparet ex stilo et materia q̃ sit Bonaueñ. q̃ incipit. Qm̃ fũ damentũ z ianua. z ẽ vtilis multũ.

Finit.

Dialogus sophie z

nature sup celibatu siue castitate eccl'iasti coꝛ p'eundẽ Cancellariũ cõpositus Lu gduni. Anno dñi. M. cccc. xxiij.

RDialogus apologeticus p celibatu eccl'asticoꝛ cuius collocutoꝛes sunt sophia/ z natura. ptinet actus ẽttu oꝛ pncipales. ¶Prim⁹ in uestigat finem humane cõ ditionis. qui non est pncipalis vt generet sed vt felix viuat. ¶Secũdus ratiocinan do pcludit ipi nature/ q̃ castitas moralis. nedũ matrimonialis/ sed etiam virginal'/ atq̃ vidual'/ in multis est laudabił. ¶Ter cius hoc idem deducit de heroica castita te. qualem nature discipuli/ vel coluerunt/ vel beatificauerũt/ vel pfuluerunt. ¶Quar tus specialiť insistit circa diuinalem casti tatem. q̃lis imponiť eccl'iasticis viris vl tro. cũ ppetua matrimonij negatõe. cũ de dicatõe ad deum. cũ celebri reb⁹ sacris ap plicatiõe. vbi tandẽ nature par est cum so phia. ¶Elloquiť in pmis sophia (q̃ z sapiẽ tia froncsis aut theologia dicit) naturam. quã ex inspectõe cuiusdã dialogi/ p egregi um militẽ/ dñm Guilhermũ Sayguet no uiter editi indignatã senserat/ p votũ casti tatis sacerdotũ occidentaliũ/ ex pstitutiõe pcilij niceni. Est igiť principiũ verboꝛ su oꝛ/ veritas euangelij. ¶Sophia.

¶Primus actus

EUnt eunuchi q̃ seipos castraueŕt/ ppt regnũ celoꝛ. q̃ põt cape capiat Matthei. xix. Ne murmurauerís igiť aduersus castitatem sororꝛ natura. qm̃ summus mgr̃ z dñs noster ptulit h̃ ꝺbuz in grãde pconiũ volũtarie castitat'. ¶Na tura. ¶Quis põt o sophia capere ꝺbũ istoꝛ Quis cũ verbis summi pris nri pcordare/ q̃ pma mei pstitutõe dedit legem talẽ. ne dum hoibus/ sz animantib' oĩb⁹ vt crescerent z multiplicarenť/ nec dubiũ quin p generationem. Crescite inquit z multiplica mini z replete terram. Hinc dictũ est a di scipulis meis phis/ q̃ sum ego naturavis insita reb⁹. ex sil'ib⁹ sil'ia procreãs. Eunucho rum ꝺo q̃s generat. q̃s multiplicat. q̃s de niq̃ terrã replet. ¶Hõne dũ spõte id fecerit/ meis imo diuinis legib⁹ se q̃si puaricato res opponũt. ¶Hõne fuit inutile lignũ non affgẽs fructũ. z pptꝛea iure maledictum. ¶Sophia. ¶Nolito putare sororꝛ natura sumus cũ vnius pris filie. q̃ est deus vni cus. ¶Nõ putaueris inquã deũ/ nostrũ pa trem. dissensionis esse spiritum in quo sit ẽ z nõ. q̃ dictis suis dissonus sit ĩ lege z ĩ euã gelio. ¶Natura. ¶Nequaq̃ ita pꝛius erra uerim. sed inderapioꝛ in admirationẽ/ quo modo fiet istud quod tu dicis. Ut cũ mea lege stet in euãgelica veritate laudabilis et vltronea castratio eunuchoꝛ/ qui terraz re plere nõ pñt. ¶Sophia. ¶Uide ne sis tu z tui/ illoꝛum de numero de quibus magi ster meus iesus xps vtiq̃ deus tuus pmi sit/ q̃ non omnes capiunt verbũ istud. De ũde facta distinctione de triplici modo eu nuchoꝛum/ subiunxit de vltimis. Qui po test capere capiat. Forsitan z tu capere nõ potes. ¶Natura. ¶Cur illud non potero te doctrice/ quam fateoꝛ meã esse magistrã ¶Sophia. ¶Si magistraz me recogno scis te discipulã exhibe te credulã pbe. Hã oportet omnem qui discere vult/ credere in tuis etiaz disciplinis. q̃to plus in meis. q̃ superant in multis/ tui facultatem ingenij q̃uis in nullo vero tibi sim pꝛius ꝺtraria vel aduersa. Sz est veritas q̃ supgredił ve

ritatē. Prima cernit in lumine fidei seu re/
uelatōis/descendētis a pīe luminū. Alteri
ꝰspiciēde/sufficit tuū lumē naturale. Non
aliter in doctrinis iudica ꝗs in opib. qua/
lia sepe esse cognoscis effecta supᵃ vires tu/
as. vt q sol stetit. q ẏgo pepit. Quib idō
miraculoꝝ nomē indidimus/quia nō po/
tes ipoꝝ ꝰtingere rōnem. ¶ Natura ¶ Si
penitus ita sit. vt nullo pacto capere valeā
quod ingro quid ozo/nisi silere relictū est.
ponere digitū ori meo. ¶ Sophia. ¶ Be
ne speraueris. ꝗre cū humili pietate/nō a/
nimositate/pterua. Lonabor tibi ostēdere
concordiā euangelij cū lege celibatus cuz
matrimonij castitate. cū fecūditate gratie
celibatum. ¶ Natura ¶ Gratū id effeceris
mihi. Ecce tibi me discipulā exhibeo doci
lem. dicito que vis. ¶ Sophia. ¶ Querē/
2 dum in p̄mis est/ne nos ꝓprie vocis igno
rantia seducat/ꝗs sit intellectus huius tue
īmo diuine legis. Crescite z multiplicami
ni z replete terrā. ¶ Natura. ¶ Animirū ta/
lis. vt p copulā maris z femine/species in
se remaneat p ꝓpagationē indiuiduoꝝ cō
tinuā. ¶ Sophia. ¶ Oportz ne ꝗppiā ali
ud attēdere. pīsertim circa genus humanū
quod rōne regi debet. ¶ Natura. ¶ Quis
vis attēdat aliud. ¶ Sophia. ¶ Est ne p/
ꝰ finis altioꝝ hoīs ꝗs vt viuat hic in ter/
ris more brutoꝝ z se p generatōez mlᵗtipli/
cet. ¶ Natura ¶ Si sit alius tu cōmone vl
edoce. ¶ Sophia. ¶ Recte petis. quoniaz
ignorato fine cuiuslibet rei/nihil solidum
de eadē fieri pōt. Dixerunt itaqz discipuli
tui/q fm exigentiā finis cetera debēt mo/
derari. Est em causa causaꝝ mouēs alias
omnes. sicut efficientē formalē z materia/
lem. Cū ergo scire/sit rē p causaz cognosce
re. supest in hac cōquisitiōe nostra/vt p̄ma
potissimaqz causaꝝ nō lateat. ¶ Natura
Supest agnosco. ¶ Sophia. ¶ Sumamus
in p̄mis a fine compendiū. put suaꝺ
det discipulus tuus Plato. z dicamus q
finis hominis ē cognitio intuitiua z frui/
tio summi boni/in vita ꝓpetua. Quid re/
fugis? Quid attonitam te stupoꝝ inuadit?
Sentio te nō cape mortales fieri īmorta/
les. nec terrenos in celestes cōmutari. Ue
runtn̄ deus noster cōis pater ita sanxit. ita
mihi meiqz sua diuinitus illustratōe rete/
xit. Respiraueris aūt. Ego familiarius in
terea tecū agā. sciscitās a te quē esse finē p/
priū homis vt hō est/discipuli tui (quos
dicūt pᵇos) posuerūt. quē finē appellaue/
rūt felicitatē. Et ne gratᵒ ꝓ diuerticula tot
opinionū vagabūda pereres/volo mihi
narraueris sn̄iaz illā q̄ tibi ꝓbabilioꝝ estᵒ/
makᵗ z verioꝝ. ¶ Natura. ¶ Facīā vt petis
grāz hīs tali ꝺescēsioni benivole. Hā ad
illa q̄ p̄misisti ꝓrupta mō scādere vires nō
sufficiūt. ¶ Sophia. ¶ Cōualescēs tandē
me duce meoqz lumīe. sicqz potēs fies. Dic
interī de petito. ¶ Natura. ¶ Magnᵘ inter
meos cultoꝝ Aresto. nec a meaꝝ semitᵒ rō/
nū deuiās hac z illac. more plīmoꝝ/ꝺclu/
sit z ꝰstituit in ethicis suis. felicitatē hoīs
in ꝺtēplatōe p̄me cause. qm̄ illa est opatio
optīe potētie hoīs/circa optimū obiectnz
suū. Debīc ꝗd stoici. ꝗd epicurei. ꝗdqz pla
tonici senserint de fine hoīs sum ꝓmpta re
ferre. ¶ Sophia. ¶ Sta. Suffīcīt ad pñs
hoc vnicū ꝓ re quā agimus ẏbū Aresto.
tui. qm̄ p oīa ꝰsonū est mihi meisqz disci/
plinis. Sz altioꝝ nr̄a migre nō valuit de
ficiebat sibi creaturaꝝ scala. p quam sp emi
sus ē ad veritatē. nō hīs ex te natura/viaz
alterā. Propterea me dedit deᵘ filīs hoīuz
ꝗtinus deducerē eos ab illa felicitatis arce
in q̄ stetit Aresto. ad p̄ncipiū felicitatis et/
ne supᵃ modū sublimioris. quā xp̄s nr̄ cre/
dendā/ꝓ me meosqz īfallibili reuelatōe fir/
mauit. ¶ Natura ¶ Sit ita. Quid valet tā
dē iste circūitus ad rē p̄mo ꝓpositā/deco/
cordia castitatis eunuchoꝝ spōte castrato
rū/cū mea lege de multiplicatiōe filioꝝ. q̄/
les vtiqz gignere neq̄nt/q manere volūt
aut forte coguntᵉ eunuchi vel castrati. put
apud tuos ꝗs eccl'iasticos noīant/copiaz
videmᵘ ingentē. ¶ Sophia. ¶ Certe ꝓ oēz
modū rite ꝓcessimus. dū finē inuestigaui/
mus hūane ꝺditōis. q finis ē q rebꝰ oīb
necessitatē legis īponit. Ald quē nō aspici/
entes/circa hūanū genᵘ delirāt intolerabi
liᵗ. sil'e de hoīb vt de iumētis z brutis ferē
tes iudiciū. ¶ Natura. ¶ Pergeꝝltra. ¶ So
phia ¶ Pergo docēs exꝰcessus tuis q lau
dabil' nedū mihi ſz tibi tuisqz/castitas esse
ꝺz. Hō dicā in oīb z singul'. alioqn̄ piret
successio. ſz in nōnull' nec paucis. ¶ Natu
ra. ¶ Miroꝝ si potuerᵗ hec oīdere. ¶ So/
phia. ¶ Ostendā ne dubites. desit tm̄mō
auida temerarie ꝺdictiōis pteruia. ¶ Na/
tura. ¶ Deerit spondeo.

Becūdus actus pīcipalis.

¶ Sophia.

Dobis de castitate locuturis/ oportz ne fallat eq̄ locutio cognoscere taz descriptiue q̄z diuisiue conditionez castitatis Est aūt castitas/ virtus moderatiua passionū ptis ꝯcupiscibilis/circa venereas voluptates. sicut sobrietas circa delectatōes gustus in cibis ⁊ potibus moderat. Hoc Aresto. tuus. Hoc tota discipulorꝝ tuoꝝ schola pclamat. ¶ Natura. Nec reclamo. I quo vadis. ¶ Sophia. Castitatem sic descriptam triplicamus seu tripliciter diuidimus. In castitatē moralem heroicā ⁊ diuinalem. Et q̄dē de morali/ q̄z notior est. ꝓz erit sermo. deinde de heroica. Postremo de diuinali tractabim⁹ ¶ Natura. Placet vt vis. ¶ Sophia. Castitas moralis quē ad modū cetere morales ⁊tutes/ ꝯsistit in medio. Est em̄ ⁊tus habitus electiuus in medio ꝯsistens q̄ ad nos. vt sapiens iudicabit. Coniecturatur ꝯ medium castitatis. vt nec excedat cast⁹ nec deficiat circa venereos act⁹ ⁊m ser circūstantias in generali. que sunt ꝑsona. locus. causa. tempus. modus. materia. vt fiat sez ꝑ quem oportet. cur oportet. vbi oportet. q̄n oportet. quomō oportet. ⁊ circa q̄d oportet. alioq̄n laude carebit. Quis. quid. vbi. q̄n. cur. quomō cernere debes. ¶ Natura. Et quo pacto plus in homine q̄z in ceteris animantib⁹? Cur non hominibus mee legis instinctus ꝑmū insitus/ sufficit. vt multiplicetur ⁊ crescat ⁊ repleat terram. ¶ Sophia. Cur nō ita queris rationez. Quare deus oīa subiecit sub pedib⁹ hominis oues ⁊ boues vniuersas insup ⁊ pecora cāpi/ volucres celi ⁊ pisces maris. ⁊ nō cuiuis animantiū ceteroꝝ si parē estimas legem vtrozūq̄z. Sed plane datuz est ⁊ insitum hominibus libez arbitrium/ quo reliqua carent oīa. Est aūt libez arbitriū/ facultas rōnis ⁊ volūtatis. q̄si libez de rōne iudicium. Hinc dominiū accepit sup irrationabilia q̄libet. q̄si familia sub libero. Hic semetip̄m ꝑ illud libez arbitrium regere debet sub quo est appetitus suus sensualis vt dominet illius. Hic illa ꝯsurgit aurea mediocritas debita suis actib⁹. Hinc deuiando ꝑ plus ⁊ min⁹ debito/ iure culpat. Tu ꝯ natura ꝑ te solā sub deo pie sūmo reg⁹ ⁊ dirigis oīa/ q̄ rōez hmōi nō hūt sibi cōuncta. Et te deniq̄z plus agunt q̄z agāt. nec in suis motōib⁹ crimen hūt. sicut nec ꝓpriaz qua regant ꝯiuncta obtinet rōnem. Propterea neq̄z castitas neq̄z sobrietas neq̄z generaliter ⁊tus aliq̄ moralis. reperiuntur in brutis. nisi forte ꝑ metaphoricā locutionē vt dicatur casta. castus elephas. canis prudens. leo fortis. māsuera colūba nominantur. Et ex opposito ꝑ similitudinē vicioꝝ. superbus equus. astuta vulpes. vorax lup⁹. fus luxuriosa. ¶ Natura. Animaduerto que dicis. nec a meis sunt aliena ꝓncipijs Iā insup velut a longinq̄ q̄d molīris odoro. ¶ Sophia. Itaq̄z molior oīndere q̄z castitas ꝓpetua nō tibi sp̄ē aduersa. ¶ Natura. Immo certe iurta deductōez tuaz ⁊ descriptōez/ nulla mihi castitas sicut nec virtus aliq̄ moralis estimāda est contraria. ¶ Sophia. Recte sentis ⁊ ꝯcludis. Hū sum murmuras ergo si sint eunuchi q̄ se castrauerūt ꝓpter regnum dei. ¶ Natura Nunquid non iure conqueroꝝ de talib⁹ qui se totos ⁊ ꝑ semp ab officio generationis abdicant? Nōne peccāt in extremoꝝ altero q̄ tanq̄z agrestes vel insensibiles/ oīa dant operatiōi veneree repudiū? Nōne subiectū ꝓpriū speciēq̄z destruūt? ¶ Sophia. Quid si palam ex ꝯcessis tuis monstraueto tale aliq̄d fieri posse multis casib⁹ cū tuis legib⁹ ⁊ ⁊tute? Quid si videas equos ad libidinē pnissimos/ ex equaz vsu debilitari. q̄bus abstinētia totalis/ dat sicut et multis alijs/ robur ⁊ incrementuz vsq̄z in senectā ⁊ senīū. Adeo vis estimatiua circa venerea fantasiam q̄z abstinentia magis ledit. Sed q̄rēda sunt rursus aliq̄/ quatin⁹ efficiaf ꝓcessus lucidior. Concedis absq̄z scrupulo q̄ opus generatōis nō est passim ab hoīb⁹ exercenduz. nisi q̄n oportet ⁊ vbi oportet. ⁊ de reliq̄s ita circūstātijs. ¶ Natura. Concedo. ¶ Sophia. Des igit oportet regulas ad istaz cognitiōez circūstantiaz/ q̄les tui discipuli (Aresto. potissime) tradiderūt. Etsi nullus eoꝝ ad sup̄mā purā ⁊ liquidā ꝯsperexerit veritatem. q̄ tuo lumine nō meo (qō supnaturale est) suū exercebāt mētis ītuitū. Propterea diuersas in sectas ⁊ scismata ptiti sunt. q̄z multas/ tuus coarguit Aresto. Ut q̄ mulier debebat esse cōitas in vsu. more brutoꝝ q̄rūdā aīaliuz. Neq̄z em̄ sunt oīa talis intempate conditōis. sed sociali quodam indiuidua liq̄z vinculo mas ⁊ femella ꝯiūgunt. sic in auib⁹ plūmis cernere est. Dicebāt alij debere passiz boies cū femis in publico misce/

rivelut canes. Inde cinici.i.canini dicti referunt. Laudauteꝝ alij ꝯiugiū.sz ꝑ pacto ne plures eēnt vni⁹.aut q ꝯcubinat⁹ nō inde tolleret q̄si culpabil'. q̄uis honoris legitimi mi⁹ hñs. Addideꝝ nōnulli fornicationē soluti cū soluta nō esse pctm̄. imo crudelit agi q̄sti sunt ꝺ gen⁹ hūanū/si nō liceret vti libere/ꝓprio corpe/sine cuiuspiā iniuria/q̄rēdo voluptatē. Sileo de barbaꝛ natōibꝫ recto rōnis iudicio carētibꝫ/vl'ꝓpter indispositōez corpis vt cernim⁹ in naturalit fatuis. vel ob puersionē ꝯsuetudis. Nō loq̄r de bestialibꝫ.nō de melancolicoꝝ mille spēbꝫ/in subuersiōe recti iudicij. Deniq; nolo totā hic ꝛ nunc materiā(q̄ latissima ē)de castitate,pseq. Satis mihi fuerit centrū illud attigere. circa qō nra pñs collocutio versat ꝛ voluit. Qō vt fiat cōpēdiosius.ꝯueniam⁹ p̄coꝛ in aliq̄ positōe vl' certissima vel ꝓbabilioꝛe. Alioqn vagari per oia satagētibꝫ nusq̄ finis. ¶Natura. ¶Cō ueniam⁹ assentio.memoꝛ spōsiōis mee poris/discipulā me docilē/nō ꝓteruā cē velle ¶Sophia ¶Modeste facis. Coarteꝝ id circo sermo noster ad illos ꝛ ꝓ ill' int' q̄s est hic ꝛ nūc nra ꝯuersatio. ad xp̄ianos loq̄r. qui nullo pacto dānāt ꝯiugia legitima/sz honorāt ꝛ colūt.tradētes ꝓ relatōe partis generatiue/circūstātias sex debitas q ꝯcubitus ille tibi nature ꝯsonus/ꝯcessus īsuperīmo īnssus ē a summo p̄re nr̄o deo q̄ sit int' illas psonas q̄s ipe ꝯiūxit exēplo p̄moꝝ parentū dans mulierē in adiutoꝛium viri/vt relinq̄ret patrē ꝛ matrē.ꝛ adhereret vxoꝛi sue. Itaq; iā sunt duo in carne vna/ad opus cōe filioꝝ.vt creſcāt ꝛ multiplicētur ꝛ repleant terrā. ¶Natura. ¶Et si sint plurime natōes/nesciētes vel nō admittētes relatōez hmōi sic artatā. nihilominus terminis his ꝯcludi nō recuso.q; multiplicatōez generis hūani nō annullāt. videnꝝ potius honestare ipaz/ ꝑ sacra ꝯiugij federa castitatē. ¶Sophia. ¶Honestāt certe ꝓpagationēq; filioꝝ reddūt eis vtiloꝛem q̄z vagus incertusq; cōcubitus. Qua in re stati colligo/nō tibi displicibilē esse castitatem/ꝯiugij limitibꝫ astrictā. eo q fecūda ē hmōi castitas/generans q̄ oꝑtet ꝛ vbi cū ceteris circūstātijs. ¶Natura. ¶Nullo pacto displicet. Sz q̄lis me molestat castitas intelligis. videlz/q̄ se totā eunuchisat ꝛ castrat/ q̄ valefacit oī ꝯcubitu/ q̄ sine plificat nullus. Talis ē castitas illa quaz nominānt ꝛginitatē. Hec ꝓpetuam carnis integritatē oīs expertē act⁹ ꝯiugalis sp retinere gl'iat. Alterā dicūt vidualē/differentē in ꝑ a ꝛginitate/ quia iā erpta venereos actus/vel in ꝯiugio licite. vel illaudabilit extra ꝯiugiū/nihilomin⁹ hz ꝑ cū ꝛginitate cōmune/nunq; generationi filioꝝ intendere velle. ¶Sophia. ¶Distinxisti subtiliter triplex genus castitatis moralis.ꝯiugal'sez ꝛginalis atq; vidualis.extenso nomine qualiter erp̄sisti vidualem accipiēs Nobiscū ꝛo conuenis de castitate coniugali.nondū de virginali ꝛ vidualī mecum sentis. Et hoc supest vt ꝓbemus. ꝑ actis ē. hic cardo presentis discordie. ¶Natura. Sic esse concedo. ¶Sophia. ¶Teneamus que p̄missa sunt omnia/ptinus in cōcordiam veniemus. ¶Natura. ¶Tenebūtur. ¶Sophia. ¶Si dedero tibi casus plurimos ꝛ apud multos hoīes/ q̄bꝫ non potuerūt ipi ꝯiugalibꝫ vti cōmertijs vl' ō facto vel de iure toto tēpe vite sue. ꝙsequēs est vt castitas in eis ꝓpetue ꝯtinentie a generatōe filioꝝ ꝑmaneat. ¶Natura. ¶Cōsequens est. ¶Sophia ¶Altuero facilis ē antecedētis deductio tribus modis in generali. Unus est facti. Alius iuris. Et terci⁹ electio conditionis melioꝛis. Et quidem hunc terciū modū/sepatim post tractabimus/nunc de duobꝫ p̄mis pauca de tot exēplis tāgemus. Quis impedimenta facti neganerit/q̄ se coram assidue ponunt vt coꝛporalis castratio.vt inualitudo ꝛ naturalis frigiditas. ꝛ incarceratio ꝓpetua/vt defectus apte mulieris. Sic viceuersa de femineis obstacul'. ¶Natura ¶Hunc̄ istos negauerim casus/ q̄s nobis oculus indicat. Sed quid nobis ō necessitate cū loq̄mur de virtute. ¶Sophia. ¶Multū p omnē modū/q̄ fortis ꝛ sollers animus facit de ipa necessitate ꝛ tutē.q̄ detrimentum vertit in meritū. Rursus vbi defuerit aliq̄ necessitas hmōi naturalis q̄ facti dicit/ꝯcurrere p̄t altera que iuris est.quando de iure nō de facto negat omnis ab homine mare vel femella ꝯiugalis associatio ac pinde plificatio. Exemplū in fuis emptic̄ꝫ quos nubere dñi vetāt. Exemplū de paupibꝫ ꝛ egenis nō habentibꝫ vñ tolerarent onera ꝯiugij vel prolem ꝯuenienter educarēt. Exemplū de leꝓsis/pie nolentibꝫ ꝓgeniem sil'r eis inficiendam gignere. Exemplum de fedis ꝛ turpibꝫ/tam vi/

su q̄ victu nō satis tolerabilit̄ in matrimonio q̄uicturis. Exēplū de viduis ⁊ viris ⁊ femis hūtib⁹ pueros iā vir educabiles ab eis. q̄b⁹ benuolentia ꝓuidēti nolūt supinducere copulā nouercalē. Quid ni casibus oīb⁹ ist⁹ ⁊ sil'ib⁹ eligat̄ castitas ꝑpetua seu ỽginal' seu vidual'. Quāq̄ mala q̄ ꝓmunt hāc ĩducāt. nihilomin⁹ ideo volūtaria dici pōt atq̄ moralit̄ laudabil'. q⁹ volūtas ĩducta volūtas ẽ. quēadmodū tu⁹ ostēdit Ⅎresto. de pijcięte merces ĩ mare ne pereat. Postremo si passim casus iueniunt̄ in oī setu etate ḡdu. q̄b⁹ pōt ĩmo dz vacatio fieri ab actu generatiōis ad tp̄s. nūc magnum nūc mai⁹ q̄nq̄ maximuz. cur nō poterit ꝺ ꝓcedi cadere posse p totū tp̄s vite? Habes igit̄ demōstrata tibi quā passumpsim⁹ ꝓpositōnez. q⁹ laudabil' sepe ẽ ex circūstātijs castitas seu ỽginal' seu vidualis generatōi nūq̄ vacās. ¶ Natura. ¶ Negare nō valeo nisi memet in ꝓcessis negauero. Uerū tñ mea nō tollit̄ exinde q̄rela sup illis q̄s a talib⁹ ipedimētis liberos (q̄lia noīasti) volūtas (nescio q̄) spōtanea (nisi pori⁹ obstiata vel agrestis vel innaturalis dicēda ẽ) remouet ab actu ꝓcreatōis liberoꝝ. Hoc est cur de tuis ecc'asticis stomachabar. ob nimiā cuiusdā ꝓstitutōnes ꝓcilij de ꝓpetuo taliū celibatu. ¶ Sophia. ¶ Sensera. volui tñ vti circūlocutōib⁹ añ dictis ad ĩtroductōez sequētiū. Subiunget̄ in sup rōcinatio de castitate heroica post moralē pusq̄ de diuīali. quā adeo q̄uē cēses. ỽbū fiat. Benuolā te dederis ⁊ attentaz ⁊ docilem. ¶ Natura. ¶ Laudabis vidēs.

Tercius actus principalis.

¶ Sophia.

Recorderis oportz coꝝ q̄ ꝓ oratio deduxit de fine ꝺitōnis humane. ¶ Natura. ¶ Hūiq̄ ille est ꝓtēplatio ꝓme cause fm deductiōez Ⅎresto. mei. q̄uis de felicitate politica ⁊ ỽconomica q̄dā alia. sz nō aduersa tradiderit reponēs eā in trāq̄llo q̄uictu ciuiū p se sufficiēti. ⁊ in dispositione bona dom⁹. ¶ Sophia. ¶ Loq̄mur ĩterī de felicitate monastica seu speculatiua hoīs vt hō est. ad quaz p̄tica. seu politica vel ỽconomica tādē hz ordinari. ¶ Natura ¶ Ⅎl ge put vis. etsi cur ita facias. nō satis agnosco. ¶ Sophia. ¶ Ⅎl gnosces. nā int̄rogo te si felicitas hoīs (q̄ nihil ei meli⁹. nihil optabilius. nihil honestius. vtilius de lectabilius est) acquirit̄ sepe melius per castitatem heroicam q̄z per copulam cōiugalem. castitas talis erit ꝓferenda seu amplectenda. Jam em̄ dictum est q⁹ fm exigentiam finis. media sunt accipiēda. que nullam prorsus habent bonitatem. si nō ex fine. quemadmodum veritas conclusionuz ĩ speculabilib⁹. depēdet ex ꝓmis ꝓncipijs Est em̄ finis ꝓncipiū ꝓmū in practicis. ¶ Natura. ¶ Uellem exponeres quid per nomen heroice castitatis intelligis. ne ꝓcessus forte fallat. ignoro. ¶ Sophia. Recte cupis ⁊ iam pauloante reliqueram. insinuandum. quo pacto castitas nedum de facto vel de iure poterat iugiter amplecti. p non paucos. sed q⁹ hoc fieret seu fieri persuaderet. conditionis electio melioris. Et hic stamus. pensandū dicentes heroicam castitatem. ex duobus maxime. ꝓmittus ex fine felicitatis. ꝺehinc ex electiōe cōtinentie ỽginalis seu vidualis ad sp ⁊ p sp ꝓpter adeptionem faciliorem huius finis possem dictis ⁊ exemplis cultoꝝ tuoꝝ deducere. Nihil credo plus obesse veritati vl' acq̄rendē vel speculande (potissimū de causis altissimis) q̄z voluptatem venereā q̄z contractum illum corporuz sine quo vroꝝ cuz liberis haberi nō potest. vbi sorbetur ⁊ ꝺbsorbet rationis iudicium. vbi nihil virile. nihil altum. nihil celeste. mens q̄ tali se dederit passioni. fiunt meditari. Quid igit̄ si senserit adolescens vel tuo vel diuio munere vel alterius cōmonitōe. ꝓpetuam huius furoris carentiam cōferre plurimū felicitati capescende. ad quā conditus est homo. Nonne poterit consulto velle iugiter continere. mortificando tyrannicā huius moribundi corporis rabiē. ne reuocet aut retrahat aut deturbet ad alta tendentem? ¶ Natura. ¶ Ecce in modico suades continentiam sicut ⁊ felicitatem omnes homines debere complecti. Sic perinde qualis poterit superstes esse posteritas? ¶ Sophia ¶ Non hec formidaueris. quia sicut non omnium est heroicos esse. id est diuinos. ⁊ sup cōmunē hoīuz cōditionē elevatos. ita nec talit̄ castos existere. Propterea dicit magr̄ nr̄ ⁊ dñs. Qui pōt capere capiat. Nō est omittēda laus libertatis. non liberaliū collaudatio studioꝝ. formidando ne fuit remaneant nulli. ne ꝓterea mechanicis nemo dedit⁹ iueniat̄ exercitijs. Rara sunt excelsa oīa. semp quoq̄ vilium aut medio/

crīū maior crit numerus. suasiōe optimoꝝ nō erīāte. ¶ Natura. ¶ Āt uero difficilis ne dicā impossibilis ē hec heroica uel horrida castitas. ¶ Sophia. ¶ Difficilis est fateor. sz tēdit ad ardua ⁊tus. Difficilis sed apud pl̄imos adolescētes ⁊ adolescētulas inuēta est. Deniqꝫ nō ego sola cū meis / sed tui / ⁊tutē heroicā posuerūt. q̄si sup̄ hoiem sicut in solitarijs bñ cōpositis. sic ecōtrario dep̄mit sub homīe incōposita solitudo Solitarius q̄ppe / uel deꝰ uel bestia. ¶ Natura. ¶ Recolo dicta meoꝝ. Sz moderatus uenereoꝝ usus / q̄n aptus sit ad ⁊tutis ⁊ ꝯsequēter felicitatis adeptiōez / nō palaz cognosco. Nec intempatū laudo. sz nec p̄rsus nullū approbare ualeo ꝓpter diuinaz sui silis generatōez. īmo ⁊ ꝓpter urgentem mei iuris necessitatē. Et q̄dē ꝓpterea separo semē a supfluo tertie digestionis. ego debitis in uasis illud ꝓdo. ego meatus ei cōueniētes adapto. Deniqꝫ mulcebrē indidi desiderabilēq̄ sup̄ modū delectatōez. q̄ cōtinue stimulat. q̄ si nō effluendo sedeā / ledit ⁊ molestat. aut aliq̄n mortificat. Hic ē omniū cōis amor. vincēs oīa. deq̄ Uirgilius noster. Omne adeo genꝰ in terris hoīuzq̄ feraꝝ. Equorūq̄ genꝰ pecudes pictiq̄ uolucres. In furias ferrūq̄ ruunt amor oīb⁹ unus. ¶ Sophia. ¶ Declarauerꝭ ⁊ aggrauaueris q̄tūlibet uolueris nūq̄ obtinebi / ut ipossibilis heroica castitas iure putetur apud hoīes strēnue uoluntatis q̄s equus amauit. nō falsus iupiter. sz deus ueꝰ. ⁊ q̄s ardēs cuexit ad ethera ⁊tus. quā uirtutem mei grāz dicūt atq̄ charitatē. Fassus ē q̄ppe meoꝝ unus. ut scirni inq̄t / q̄ nō possum aliter esse ꝓtinēs nisi deus det. ⁊ hocipsum erat sapīa / scire cuius esset p̄ domum / adq̄ dūm. ¶ Natura. ¶ Quid mihi nūc de miraculis q̄ solis innitor legib⁹ meis: ¶ Sophia. ¶ Neq̄ sane leges tue diuinū secludunt auriliū / sine q̄ iurta ⁊Platonis tui ⁊bus / nullū rite fundaꝭ exordiū. ⁊Nihil omnis agā tecū p̄imꝰ. dicā uñ fortassis tu stupeas tuiq̄ mirenē. ¶ Natura. ¶ Expecto. ¶ Sophia. ¶ Facilius ē apud hoīez qui bona uolūtate zelat castitatē / illā ꝑpetuam q̄s interpolatam sine uicio custodire. ¶ Natura. ¶ Pape q̄d ais: ¶ Sophia. Id q̄d audis. q̄d ut melꝰ accipias ꝓstituo duos hoīes / unū uoratū. aliū celibē. ꝓtinebit dico celebs facilius ab oī uoluptate illicite sensu deliberato uel expīctia. q̄s uoratus uteꝭ moderate / sine q̄uis impudicitie maculātis culpa. ¶ Natura. ¶ Uellem certis id approbatōib⁹ ꝓfirmares. ¶ Sophia. ¶ Sumunē rōnes ex ꝓsideratōe sextuplici. ex allicietis ablatōe. ex febrili siliditine. ex pruritus curatōe. ex humoris ꝺ siccatōe. ex iocūda ꝓsuefactōe. ex uirtutum associatōne. ¶ Natura. ¶ Nolo moreris p singula. sz te ad pauca resolue. ¶ Sophia. ¶ Fiet. Difficultas ꝓtinēdi causaꝭ ex imaginatiua ⁊tute / p̄tante obiectū appetitui tanq̄ delectabile. uel directe / q̄ mulcet. uꝰ indirecte / q̄ tristicias stimulantes aufert. Cuius rei signū ē ex imaginatōne cessante sup̄ uenereis actib⁹ / cessat ⁊ coꝝ ꝓcupiscentia uel appetitus. ⁊Perspicuū fit ꝑ in irrationalib⁹ q̄tūcūq̄ p̄nis ad luxuriaz sicut in eq̄s thauris ⁊ canib⁹. Hoc exp̄ssit Uirgilius tuꝰ in georgicis de custodia equoꝝ docens eos sepati ab equab⁹ alēdos cē. ⁊ causam reddit cū experientia dicēs. Carpit enī uires paulatī / uitq̄ uidēdo femina. ¶ Natura. ¶ Negarī nō p̄t sensu repugnante. ¶ Sophia. ¶ Ceteruz causaꝭ imaginatio uel actuaꝭ ex duob⁹. Unū est obiectū exterius placibile. p̄ceptū uisu tactu uel auditu uel etiā olfactu. Hinc naso. Forꝭ equꝰ uisu semp adhinnit eq̄. Hinc magoꝝ unꝰ apud athenas adeptus ē modico nasi adiumēto uel odoramēto regnū. ait Ualeriꝰ q̄n equū suuz ex mēoria odoris eq̄ / monit p̄mus ad hinnitū. ¶ Alter imaginatōnis excitatiuū ē humor seminalis q̄rēs exitum Qui si negeꝭ / stimulat ut urina supabundans. ut uapor colericꝰ ⁊ igneus. causatq̄ p̄uriginē circa ptes alias. nō minus circa genitales calida uētositas p̄urit irritat et urit. ¶ Natura. ¶ Uoluit ꝑ et ingeniauit summꝰ auctor meꝰ, puidēs ne desideriū p / pagatōis p generatiōez sui silis / lāgueceret. Hā ut cōmestio saluat individuum. sic spēz / carnalis cōmixtio. ¶ Sophia. ¶ Uoluit fateor. sz ita uoluit in hoīb⁹ / ut motum hmōi / ratio sibi data regeret. Qō ⁊ effeciset absq̄ oī difficultate rebellionis / si non suo p̄mitus creatori rō rebellasset. ¶ Natura. ¶ Trāscendit hec assertio / limites meos de pctō tali ꝑge quo cepisti. ¶ Sophia ¶ Nemo dubitauerit q̄n ꝓiugatus habeat obiectuz p̄ncipaliꝭ ⁊ iugiter allicies. qō est uxor sua / plus q̄s celebs habere cogaꝭ. ¶ Natura ¶ Quis ꝑ negat. Sed p̄sto silꝭ est remedium. p usum consortis legitimi.

qđ prond abſit

Nota

¶Sophia. ¶ Presto est. sed an plus equo
succēdat inflāmet ꝛ ardeat/iebriet ꝛ abdu
cat/viderint ꝓiugati. Dicit enī Satiric⁹.
Quid enī ven⁹ anxia curat. Inguinis ꝛ ca
pīis q̄ sit distātia nescit. Quot inde de⁹ al
tissime/ q̄t intempantiar fedissimar ꝛ in
cōcessar bulliāt ruui. q̄t flagitia. q̄t ꝓtume
lie. q̄s turpe nefasq̄ dicere/sepius erūpant
tu nosti omniū cognitor occlroꝝ. Celebs
interea reb honestis intendēs ac intentus
nocteq̄ dieq̄/ poterit auertere tales q̄les
isti patiunt inflāmatōes. ¶ Natura. ¶ Les
sant he passiōes dū explent. ¶ Sophia ¶
Si cessauerint ad momentū ꝓtinus acri
ores irruūt. ¶ Quia libidinis vsus/nō sa
tiat sz irritat/more febrilis ardoris. quē po
tus nutrit. auget ꝛ inflāmat. ¶ Sic pruri
tus in corpe/scalpēdo dū mori videt auge
tur. ¶ Sic fons lacteis in nutrice/sugendo
ꝓtinuat. q̄ dimissus arescit. in alios versus
humores ꝛ exitus. ¶ Natura ¶ Sic inge
niaui multis in rebus ꝛ modis. Sentio de
nicz si l̄z tibi de semis humore argumēta
tionē sumere velle. ¶ Sophia. ¶ Jure sen
tis ac pinde cernis/causas incōtinētie p̄ci
puas/lōgius a celibe fieri q̄s a cōiugato. q̄
sunt obiectū allicies exterius ꝛ semen inte
rius ex abūdantia stimulās ꝛ exitū querēs
quod in celibe p sudores aut alit sine q̄uis
impudicicie culpa defluit exit aut euane
scit. ¶ Quid q̄ ꝓsuetudo/ vim tuā habet o
natura. Propterea Cicero tuus bñ ꝓsulit.
Optia ingt forma viuēdi eligēda est quaz
iocundā reddit ꝓsuetudo. Sunt q̄ venere
as voluptates etiā licēter exhibitas/asper
narent vt viles vt īdignas vt nauseā spiri
tui dantes. q̄m gustato spū desipit ois ca
ro. ait Gregorius vnus meor. Talis olim
noster Augustin⁹ q̄ prius Ambrosij statū
beatū p̄dicabat/nisi q̄ celibatus suus one
rosus sibi videbat. At nesciebaz ingt q̄les
quātasq̄ suauitates sentiret ip̄e/bñ olētis
castitatis. sentētia ē si ꝝba nō teneo. ¶ His
accedit virtutū aliar comes ip̄is caste vi
uentiby societas q̄ lōge sunt a sollicitudine
ꝓiugatoꝝ/curar cessatio mordaciū. celestz
uersatio. sobrietas. frugalitas studiū libe
rum/colloquēs cū toto seculo secum/p̄ns
ego sophia in allocutiōe tedij sui. Rursum
habet sup se iugū xp̄i suaue ꝛ leue/putresce
re faciēs iugū mlt̄iplex ꝛ ferreū mūdi. Nō
vlla sibi parturientiū fastidia. nō educatio
ꝓtumaciū sepe liberoꝝ. Postremo locum
istū multi mei ꝛ tui/sup oneribz ꝓiugij/co
piosissime vehemēterq̄ p̄secuti sunt. p̄recī
pue noster Hieronymus. q̄ laudes nūc vi
duitatis/ nūc ꝑginitatis ꝛ aduersum Jo
uinianū nuptias equantē celibatui vbi q̄e
quid ex histoziis ꝛ sentētijs veteꝝ cū sacris
l̄ris exhauriri pōt/ induxit. Quo fit. vt re
petitōe nostra (quoniā habenī in pmptu)
nō egeāt nec te latēt. ¶ Natura. ¶ Nallez
laterēt meq̄ oēsq̄. p̄sertim in hoc q̄ laudez
virginitatis/in īproperiū reprobationēq̄
vertit nuptiar. Nec defuerī qui tale q̄d ip
si dū viueret opponerēt. ¶ Sophia ¶ Op
posuerūt. Sz rñdit ꝓiugiū sanctū ꝛ nupti
as sanctas esse. de quiby hic dicendū nō est
p singula. ¶ Natura. ¶ Si talis esset om
niū celibū ꝓditio/qualē describisti. Tole
rabilē mihi nō nego fore quandā īpor mlt̄i
tudinē. dū plures alioꝝ intenderēt quan
tū sufficeret generatōi filioꝝ. Altuero ō mil
le vir vnū talē inuenies āplius. q̄ laudem
fundas heroice castitatis ex fine. q̄ prepa
rat ad ꝓtēplationē altissime veritatis. q̄d
de tot meis de tot tuis eleuatissimis ꝛ do
ctissimis/vsq̄ ad ꝓphetie spiritū viris q̄s
scim⁹ vxores habuisse. ¶ Sophia. ¶ Nō
tollimus omnē ab vxoratis cognitionē p
spicuā veritatis/ illā specialit̄ que lucet in
speculatiuo ītellectu. qualē tui vel solā curi
osius inuestigāt. Almātes veritatē magis
vt lucentē. q̄s vt redarguentē ꝛ corrigentez
mores puerso/q̄s nō ita deserere curaue
rūt. Propterea traditi sunt velut ingrati/ī
reprobū sensum ꝛ obscuratū est insipiens
cor eoꝝ/ꝛ in stultū finē deducti sunt. Dat
altera ꝓditio nō declaratiua vel speculati
ua ꝛ illustratiua vt p̄cedēs/sed in experimen
to ꝓsistēs ꝛ affectu quā nemo nouit nisi q̄
accipit. Et hec si dat vxoratis. profecto fit
dū vacāt ab āplexiby. ꝛ rarissime fit. q̄ nec
tūc ꝓferī pphetie spūs. neq̄ suauissimus
odor ille sapietissimaq̄ iocūditas quā ego
sapia ꝓfero ex nomen meū. q̄ō plus sumi
tur a sapore q̄ est gustatio spūs affectualis
q̄s a sape q̄ō respicit ītellectū. Porro si pau
ci sunt celibes ꝛ electi ꝛ eleuati p̄fectiq̄/mlt̄
to rariores sunt. ceteris pariby. nuptijs da
ti q̄ sine ꝓtaminatiōe se custodiāt. ¶ Natu
ra. ¶ Foues meā aduersus ꝓtinētes que
rimoniā/dū ꝓtinendi difficultatez causas
mecū quoq̄ sentis q̄ dixi. vir vnū vel vnā
de mille repiri. ¶ Sophia. ¶ Immo ver⁹
debilito cōpescoq̄ dū castitatē in celibatu

facilioꝛē trado. dum possibilē in omni etate sexu gradu ordine (quāuis difficilē) mlt̄is ipaz p̄dico. Alioq̄n peccatum haberēt. aut ad impossibile tenerenk. Uideriṅt qui nō credūt. si omnib⁹ in cōmune nō vtoꝛatis detrahūt puersa temeraria q̄ dijudicatione, primoꝛ etiā in matrimonio ꝓiūctoꝛum. quos t q̄s esse ꝓstat frequēter mutuo sepatos p tēpus t p tempa t dimidiū temporis. vel distantia locoꝛ. vel impedimento moboꝛ. aut religionis sacro. Quos si ꝓtinere diceris eo tūc posse cur non t celibes tāto spacio saltez / poterunt idem. imo pnius ex deductis. Eos vero si suspicaꝰ frueris p incontinentiā supari / dānas oēs / teq̄ ipaz tuosq̄ domesticos parentes t alienos. Itaq̄ regrediendū est ad hāc veritatem q̄ sub rōnis impio est sensualis appetitus. t carnalis executio. difficultate vl̄ inclinatōe nitēte in cōtrariū nō obstāte. Ad quod astruendū / valet rñsio Hypocratis ſm aliq̄s. vel ſm alios Socratis. quē dū phisonomia inspecta diceret phisonomꝰ coꝛruptoꝛē esse pueroꝛ / discipulos volentes irruere in eū compescuit dicēs. Sum / sz ꝓtineo. ¶ Natura. Modeste ciuiliterq̄ psuades. Sz q̄d de multitudine dicis vtoꝛ? ¶ Sophia. Nolo putauerit aliq̄s multitudine vtoꝛ (dum etiā legaliter, multis fas esset vti) libidinis ignem furoꝛē fomitē tyrannidē excutere. sz crebrius in malū augere. Docet hoc spurcissima saracenoꝛ secta / q̄s a fedissimo a teq̄ natura dānato masculoꝛ ꝓcubitu / pluralitas vtoꝛū nō auertit sz inuertit. puertit t subuertit. Quid insup de Romanis scripserit ap'lus noster in ep'le p̄ncipio. quid ipi poete sui cecinerūt. q̄d historici narrauerunt / de muto hoc vicio cognitū est. Quo palā fit. venereū furoꝛē plus cedendo fugiēdoq̄ vitari q̄ vtendo. Habet pinde castitas heroica / deū finem. querens expeditū a mille sollicitudinibus animū quib⁹ nequaq̄ caret coniugiuz. Fit primioꝛ deo. fit auxilij sui capacioꝛ. Eam idcirco licet decet / t expedit amplecti. ¶ Natura. Cur non vtunk coꝛpali castratōe / qui mentalē eligūt seruare ꝑpetuā. Tūc itaq̄ nec ipi peccarent cōcupiscēdo feminas. nec eas in petm̄ trahe rent. t a suspitōis macula de ꝓsortio mulierū manerēt imunes. ¶ Sophia. Multum aliter sensit vnus de meis dicēs. q̄ cōcupiscētia spadonis / deuirginauit adolescentulam virginem. Apud comitū (inquit) dicunk amatoꝛes esse mulieꝛ maximi. vel nihil posse. Adeo ver⁹ est ſmo magistro nosti. q̄ ex coꝛde ꝓcedūt adulteria fornicationesq̄. toꝛpeat q̄uis coꝛpus. Ceteꝛ nefas est autoꝛitate ꝓpria se castrādo mutilare. sicut t se occidere. ꝑcipue dum nō seruak in de totū coꝛpus. sz debilitak alterak viciak / vñ ꝓsequēter aīa passiōes moꝛbidas subit t in moꝛib⁹ tetras. Neq̄ in hoc Origenis mei, pbak exemplū vel zelus nō ſm sciam castitatis / se carne castrātis. ¶ Natura. Quid agat igīk aduersus stimulos carnis integer coꝛpe / si talia patiuntur mutilati? ¶ Sophia. Arbitriū in cis libeꝛ cum timore dei ꝓfiget carnes coꝛ. sagittis grē potentib⁹ cū carbonib⁹ virtutū desolatoꝛ⁹ / si q̄rank bona fide t toto coꝛde / remedia furoꝛis huius q̄ plurima sunt. t ꝑcipuuz fuga inertis ocij. qđ vidit q̄ ait. Ocia si tollas / piere cupidinis arcus. Assit sobrietas familiaritas absit. ¶ Natura. Certe. non meū est audire mō generatōez cohibentia. cui⁹ ē incētiua ꝓcurare. Te trāffer ad alia si qua supsunt. que post aliquantulā sivis pausationem, psequere.

Sequitur quartus

actus p̄ncipalis istius dyalogi apologetici Sophie ipius scz t nature. tractans de castitate diuinali.

Quartus actus prīcipalis.

¶ Sophia.

HA satis o natura soꝛoꝛ pausatum est? ¶ Natura. Satis a ¶ Sophia. ¶ Terminem⁹ q̄ qđ supest. ¶ Natura. Terminem⁹. expecto. ¶ Sophia Hactenus in actōe supioꝛi triplici / ꝓsata est oꝛō nra q̄si ꝓpatoria, p q̄rto hoc (q̄ et vltimus ē) actu potissimū intētio. non supgressi sunt termi capacitatis tue. Hūc i altioꝛi supn̄ nō ꝺ te regione colloceris oportz vbi de xp̄ianoꝛ moꝛib⁹ ac ritib⁹ agendū ē. q̄ nō tua traditōe sz mea / p deū t ex deo supnaturali sunt reuelatōe suscepti. ¶ Natura. ¶ Hoc tāto mihi facili⁹ erit q̄to causaz vnam esse p̄stātissimā optimā t supmā non dubito. Est em̄ vox mea apud oēs talē esse quā appellant deū. de q̄ post inquisitionez sollertissimā / dixisse ferk Aresto. meus. Inueni te causam p̄mā / fac me tibi placentez.

Demū que gēs tā effera. q̄ natio tā barbara/q̄ nō aliq̄ religiōe teneaꝝ: Al tuero q̄s ꝛ q̄lis sit verus cultus/p reuelatiōez specialez alit q̄ ex creaturis meis accept⁹ fateor sup me est. nō (vt bn̄ dicis) ⁊ me ē. ¶Sophia. ¶Da te interī mihi meceꝝ fidei credēs/vt intelligas vnicū xp̄iane religiōis vez esse cultū dei nr̄i. ¶Natura. ¶Credo. q̄tin⁹ ad itelligētiā docēdoꝝ p te pateat via. ¶Sophia. ¶Collocabimus ḡ p̄ncipiū docendoꝝ/vbi dictoꝝ finis fuit. Jstā q̄ppe legē esse diuinitat⁹ vt sup̄mū inferioꝝ iūgat p̄ncipijs superioꝝ/tradit ille magn⁹ oli tu⁹ ario pagita Dionysi⁹ quē p̄dicatio cū miracul' meū feē ꝛ extulit. ¶Dicim⁹ de heroica castitate quā nō aduersaz tibi nec īpossibilē mō strauim⁹. ¶Natura. ¶Mōstrasti ꝓfiteor. ¶Sophia. ¶Cōiūgit huic ī ascēsu castitas diuinal' put moralē heroica sibi sternit castitatē. ¶Natura. ¶Castitas hec diuinal' q̄lis ē ꝛ q̄d supaddit edissere. ¶Sophia Rite petis. Et q̄dē ex finis ꝓsideratiōe cognosces. ¶Hā moral' castitas hz primū finē se ꝓtiere fm dictamē recte rōnis p te naturā/hoibꝫ indite. ¶Alst heroica tēdit alt⁹ in p̄mā cāz sereuolues ꝛ exaltās. ¶Diuinalis vo finē attingit eūdē q̄ deus ē. ſz eminēnori mō. ppt̄ tria p̄cipue. Primo. q̄ voto firmat. Secōo q̄ fide spe charitateq̄ dedicat xp̄o. q̄ sil' in vnū de⁹ ꝛ hō est. dñs ꝛ primus. frat amic⁹ ꝛ spōsus. Tercio q̄ sacrosctis mysterijs hec castitas applicat. Propter hec tria p'imū distat hec castitas a castitate idolatraꝝ. Fuerūt q̄ppe ỹgines inter eos demonijs vt feste ꝛ palladi ꝛ telluri nō deo sacrate. imo execrate. sic ꝛ apud dyabolicos manicheos. ¶Nostro moral' castitas est velut incipiētiū ꝛ purgādoꝝ. Heroica velut pficiēdoꝝ ꝛ illuminādoꝝ. Diuinalis tercia tanq̄ pfectoꝝ in eterna brītudine ꝓsūmādoꝝ. Tal' esse dz castitas eccl'iasticoꝝ p̄sertim sacerdotū ꝛ maxie platoꝝ. ¶Natura ¶Debet esse dicis. ſz an sit/tu videris o sophia. ¶Sophia ¶Mōdū agim⁹ de castis ſz de castitate quā absolute cōsiderātā/psonalis abusus nō sordidat aut violat ſz effugat. quēadmodū te naturā vicia q̄stūlibet enormia q̄lia nominanť fieri ⁊ te nō te polluūt/q̄n digna iugi veneratōne subsistas. ¶Cōuenio te nūc igit̄/an p̄suppositā fide laudabilis tibi sit hmōi castitas diuinalis Quid differs? Quid mustras? Si castitatē heroicā/ꝓuincit aptissima rō te laudandā ꝓcedere. q̄ pacto supesset aliq̄ dubietas de p̄conio castitatis diuinal' q̄lis descpta ē vota deo. dicata xp̄o. dedita cultui sacroꝝ ¶Natura. ¶Uincoꝝ veris. nec effugiū video. si nō ad abusus culp̄ādos q̄relā meaz recepis. ¶Sophia ¶Abusus ego nō minus q̄ tu culpo. crimioꝝ. abominoꝝ. dāno Uerūtm̄ dic q̄les repis intolerabiles in castitatē pfessis exorbitatōes. Sūt q̄ppe nō nulla q̄ suis vitiosa. locis tēpibusq̄ ꝓpōnis tolerāda. Alioq̄n tollanť oīa bona/taz tua q̄ mea necesse ē. Qm̄ nulla sunt. quibꝫ nō ꝓtingat abuti. Cognscit deus figmentū hūanū. scit hoīes circūdatos infirmitate/a summo vsq̄ deorsuz. Jdeo ꝓpiciabilis ē sup malicia. ¶Natura ¶Jure mihi tibiq̄ displicibilis esse dz tāta mlt'iplicatio indignoꝝ. tāta frequētatio p̄uaricatōis votoꝝ tāta ꝓtaminatio sacroꝝ mearūq̄ legū horrēda puersio. maxie cū videas ipa tot scelera/flagitia/iniq̄tates/pctā. delicta/abominatiōes. q̄s vel nominare. vel etiam cogitare turpe ē in meū reuerti p paginis debite p̄iudiciū. Hinc regiones vacue dereliquūtur absq̄ hītatore. Hinc cult⁹ tuus iste xp̄ianoꝝ/pene depdit̄/multiplicatis p generationem hostibꝫ suis ethnicis ⁊ saracenis. ¶Subide q̄d obesset noue legi tue plusq̄ veteri sil'r tue. si honestissimo mr̄imonij sacramēto/mīstri religionis vterenť. Hū q̄d sapiētioꝝ aut sanctioꝝ q̄ oli effect⁹ ē deus? Fuerit ipe xp̄s ỹgo. fuerit nat⁹ de ỹgīe. ỹginali despōsata viro. fuerit p̄figuratus in ỹginitate hieremie ꝛ helye. Suaserit ipe ỹginitatem paucis q̄ capē possent idoneis. Uñ q̄so p̄ceptū oꝛtū ē/vt nō solū iā sit castitatis ꝓsiliū ꝛ B̄ sine delicto iuuenilioꝝ psonaꝝ ꝛ adolescētulaꝝ. imo pueroꝝ puellarūq̄ sub velo religionis quoꝝ q̄rūq̄ mille furores aut sil'ū esse dicē Horatius. Quid ō ꝓcctioꝝ. q̄s incōtinētes fuisse p̄ns/ambigit nemo. nec forte posteri⁹ ꝓtinētes sperat vllus? Uincit indignitas rei/meā certe ꝓq̄stionē. q̄ lōge pl⁹ opibꝫ se loquit̄. se clamat ꝛ pdit q̄ meis posset vocibꝫ nisi sponte q̄s obsurdescat. ¶Sophia. ¶Si tanacerba fers aīositate facinoꝛa vouentiū castitatē. Respice q̄so respice trabes ingētes defectuū in oculi/atq̄ colluniones fedissimas in oibꝫ mēbris generatōi vacantium ¶Sed q̄ nō apte p̄bū. p̄bro diluit̄. ad id rīdeo q̄d q̄ris amarius. Ān sapiētioꝛ fuerit xp̄us filius. in noua q̄ p̄ in veteri lege?

Eadē crede mihi ꝓfus eadē fuit sapīa q̄ ad pfectū duxit īmpfectū. puericiā ad pfectiōis etatē. timorē ad amorē ⁊ spūs libertatē. ¶ Porro cur nō īspicis in sacerdotibus veteris legis q̄sta sup alios sctitat⁹ q̄sta castitatis īponebat artatio? Uxorē nō nisi ꝟginē nō nisi sel' ⁊ vnicā nō repudiatā nō sordidā/fas erat accipe. Uacabant ab vxor q̄libet ālpletu tpe vicis sue/sub mortis īterminatōe. Si moriebat vxor in adolescētia/ꝓtinēdi necessitas incūbebat. Et q̄m assiduē ñri sacerdotes sacr⁹ occupant mysterijs. q̄d diuini⁹. q̄s vt ꝓtinua pelleāt castitate? Uacāt lege dei/quā ab eox ppl's ore reḡrit. Hec aūt lex sic īmaculata ē/īmaculatū speculatorē doctorēq̄ vult. ¶ Q3 si grecox xp̄ianox opponit ꝓiugiū. Fortassis ideo ꝓuati sunt illa q̄ ꝑditi fuerāt legis peritia. ⁊ in varios iā sup̄ modū corruerūt errores/dissonos Romane vereq̄ pictati. Quid q̄ apō eos vigēt adhuc calogeri monachi celibes sub regula magni p̄ris Basilij q̄s fere solos de clero/ppl's hz in ꝑcio? Huc accedat q̄ ministri gr̄e eccl'iaste fiunt p electōes/nō hereditariā vt olim successionē. Debēt īsup liberiores q̄s olī a seculari seruitute viuere. Debēt rursus in re familiari min⁹ esse solliciti. deditiq̄ minus auaricie seu rapine/thesaurizare volēti p filijs et filiabꝫ istar iude. q̄nimo ꝓ nepotul'. quos vn⁹ e pōtificibꝫ datos a demonio loco filiox q̄s de⁹ subtraxerat ab eccl'iasticis q̄ul⁹ loq̄bat. ¶ Attēde ē q̄so quēad modū hec tria que sunt electio. libertas. vacatio. fundant rōnabilitatē celibat⁹ ꝑpetui sacerdotū. Junctō q̄ nullus ad votū sic̄ nec ad sacerdotiū cogit. nullus añ discretōis annos dū ē arbiter sui. nullus q̄ nō auxiliante dño sine q̄ nihil facere possumus votū suū possit īplere. Tantūmodo volūtas bona assit cū gr̄a nec ei desit vel obsistat arbitrium. ¶ Q3 si cadāt aliq̄/p̄sto est ꝓ pn̄az sublevatox deus.

7 ¶ Deniq̄ o natura ne gl'ieris adeo magnificās multitudinē hoiuz. q̄m melioz ē vn⁹ timēs dū/q̄s mille filij īpij. Matime si timox sit ꝓiunctus aie ꝓtinēti. cuius nō est cōdigna pōderatio. q̄ diligēs mūdiciā ꝓpter gr̄az labioꝝ hz amicū regē dū. Adde q̄ ꝟginitas īplet celū/fecūditas carnal' mūdū ¶ Deniq̄ tuus Arestō. policias instituēs notauit moderatā debere esse pueroꝝ multitudinē. Q3 a nōnullis accipit/q̄si necādi sint supflui. Q3 p̄ticasse grecos/comicus aliq̄ insinuat. Uel rectius intelligatur/vt sit hoiuz ps/generatōi nō intēravenās altioribꝫ. ¶ Soluit ꝓinde q̄dā tua oppositio de ꝟginitate. q̄ nō mediū tenet. sed extremū. Tenet vtiq̄ mediū q̄ ad nos. q̄m abstinet q̄n oportet ⁊ q̄tum oportet. ⁊ vbi oportet. oiuz circūstantiaꝝ q̄litate pensata ꝓut sapiēs iudicabit. ¶ Quā obrē parce ire tue soror natura. sollerter aīaduertens. q̄ p celibatū salubrit⁹ ꝓuisum ē statui eccl'iastico de bñficijs viuētiū. Quibꝫ si darentur vxores/si liberi nascerēt. q̄s post eox mortē suas pasceret vxores ⁊ filios? Nō succedat sor in bñficio/q̄ sibi vix sufficit. Nō aliusi nō casualit. Et ita mēdicitate vilescerent vel īnedia fameq̄ pirēt. Attēto ⁊ ꝑ q̄ sacerdotes multi/sibi soli vix viuere satis hñt. quid si familiam addideris sumptuosaz?

¶ Natura. ¶ Parcā ire o sophia. Uis igit vt siccis ocul'. duro corde viscerib⁹ ꝓgelatis. sine cōpassione. sine pietate ꝓtereā silētio. tuaꝝ mearūq̄ ꝓuaricatōes legū multiplicatas sup numeꝝ.

¶ Sophia. ¶ Nolo equidē. Sz pari federe tu mecū. puisionez īplores accōmodā.

¶ Natura. ¶ Quē inueniā misera ꝓsolatorem? Quis tātis feret opē mal'? Cur creata sum videre tāta mala mee sublimis creature? Que nūc cladibꝫ ⁊ pestilētijs infecta depit. nunc bellis horridis attrita corruit. nūc ꝑ nō vsum vel abusuz ꝟtutis generatiue/p̄sus naturalissime diuineq̄ ⁊ pfecte/q̄si sterilitate ꝓsumit ⁊ arescit.

¶ Sophia. ¶ Desup ē puidus sup omīa deus cōis mihi tibiq̄ p̄ creator ⁊ rector. Sperandū de sua mīsericordia. cuius copie nō est nūerus. petendū ē eius subsidiū. q̄rendū. pulsandū. ¶ Deniq̄ p̄ncipes ppl'oꝝ dū erūt ꝓgregati cū p̄ncipe summo vicario dei abrāā/cōmonēdi erūt oꝛādi cō testādi ferre p̄sidiū reb⁹ lapsis/hoiuz defectus reficere. deformata reformare. noīatiz circa tot ꝓpaginis obstacula nō afferentia deo gloriā/nō eccl'iastice religioni decoreꝫ. ꝑter tria q̄ tue miscuisti q̄rimonie. Quoruz vnū est nimia vouētiū mar̄ie adolescētiū multiplicatio. Altex celeberrima votorū sine fructu legitime plis/effractio. Terciū ꝓtramiatio sacroꝝ. tuecq̄ ꝓstitutōis abominābda subuersio. ¶ Natura. ¶ Cur nō adūcis tollēdū esse votū a sacerdotio. cū ñ sit ei diuīa ⁊ cēntiali vl' īsepabili societate ꝓnetū. q̄d sit de monachis? ¶ Sophia.

O. q̄si stet in nō vouēdo tota reformatio

q̄si nō peccēt vxorati. Sed nec refert magnope/si votū neq; q̄ sit āne tū essentialiē sacerdotio/postq; ita ꝓiūctū sibi ē. vt ois illud suscipiēs nedū vouear. sz votū etiā solēnizet. mrimoniū dirimēs tā ꝓctū nō min⁹ q̄ in mōachis. Sz nec pl⁹ hz dispēsabilitatis vnū q̄ alteꝝ. nisi q; facta mōacho dispēsatōe desinit esse monach⁹. qm̄ stat⁹ ipoꝝ tat tria vota de sui rōne. Sacerdoti ꝯo cōcessa dispēsatōne voti/sacerdos tm̄ manet. ¶Et uero h̄ nō ꝯsak reformatio ꝓncipal⁹. sz p alia media q̄lia nūc t h̄ apire nō ē ꝯsiliuz ¶Hoc dicim⁹ q; de duob⁹ mal⁹/min⁹ ē incōtinētes tolerare sacerdotes/q̄ nll⁹ hīe Sic abutimur bonis dei/sic vtik ipe malis ad electoꝝ salutē noiatī in sacroꝝ ministratōe. qō oli figuratū ē in pastu helie p coruos. in q̄bꝫ pctoꝝ nigredo figurat. Nō expectet aliq̄s q; area dñice ministratōis tā ta possit sollicitatiōe purgari. q̄n pl⁹es sint palee vicioſoꝝ vt luxurioſoꝝ. int̄ q̄s latēt t fouent tā q̄ gna purissima cultores castitatis. ¶Quis scit si pl⁹es nūc eccl⁹astici custodiāt in celibatu castitatē illibatā/q̄ si iuncti ꝯiugio maritalem integre ꝯseruassent: ¶Quis nesciat in multis t de multis desiderabiliby facili⁹ esse totaliē abstinere q̄ vsū moderari: Vidit h̄ epicurus assertor voluptat⁹. q̄ teste Seneca dic̄. Vis diues fieri non diuitijs adūciēdū/sz cupiditatiby detrahēdū. Sil⁹ in oiby eiusmodi. Vis voluptuose viuere. nō voluptatiby adūciēdū sz cupiditatiby t ꝓcupiscētijs detrahendū adeo vel diuitē vel voluptuosuz fieri nō interioriby situ ē sz intra nos. ¶Quid q̄ nō hūana p̄sumptōe regik eccl⁹ia/sz spūssctī directōe put oia tp̄s h̄nt. Fuit eccl⁹ia p̄mit⁹ sine dotatōe t aliū. q̄lit⁹ postmodū p Siluestrū t alios sctissimos/spūssctūs large dedit. sic aliq̄n p ꝯiugatos regebak eccl⁹ia vt in ātiq̄ lege. nūc p celibes in noua. ¶Cōcludim⁹ tā dē nos interea ꝓctos eē debere remedioꝝ postulatiōe. q̄lia q̄lit⁹q; tetigim⁹ vt tranq̄lle ꝓcorditer q; maneam⁹ sororio nexu iuncte/natura cum sophia. ¶Natura fiat precor ita.

Finit.

Carmen contra pul

chrū dinē corpis quō sepe est occasio ruine in anima.

Pulcer alexi. decor tuus viget
Gloriꝰ vt tibi sis/Tū audi.
Te speciosa ligant velut auri
Uincula. retibus t nimis artis
Stringeris implicitus magis/eq̄uo
Roboris est vegeti caro candens/
Passio liberior viget oīs.
Subiuga fit rō. iacet ercors.
Te fleo. nā tua sors miserāda. Finit.

Opusculū eiusdem

ꝯ ipugnātes ordinē Carth. quō pauca in eis repiant miracula quasi extinde viliores censendi sunt.

A Miracula cōit fiūt ad pbām sctitatē illi⁹ q̄ ea facit/ō q̄ dubitak. Ud fiūt ad ꝓfirmādā t ꝓuincēdā infidelitatē alicui⁹ vel aliq̄ꝝ. Ubi aūt p scripturā sacrā vl eui dētiā ꝓstat de sctitate tal⁹ psone raro fiūt p illū miracula. qz iā hz aliqō gen⁹ pbatiōis sue sctitat⁹ ¶Sic t iuriste dicūt q; vbi vno mō legitime ꝓstat de intētōne ptis/nō req̄rik vel exigik. imo esset superfluuz aliud gen⁹ pbatiōis. c. i. extra de pba. Et ideo martyres de q̄ꝝ sctitate null⁹ dubitat/raro fecerī miracula respectu alioꝝ. spāliť in vita. Cōfessores ꝯo plura. in vita t in morte. ¶Et q̄ dubio antiq̄tus ꝓfessores vsq; ad Siluestrū papaz publice nō colebanť vt scti. nec aliq̄s in canōe misse ē posit⁹. cū tm̄ ꝯgines imo t corrupte mlieres sz tm̄ martyres ibi sint posite. sic ppetua t felicitas. ¶Inť ipsos ꝓfessores sctos hec fuit dīa. ¶Nam q̄ scripserūt mlta ad fidei illuminatōez/t magna scia t doctria pollebāt/pauciora aut q̄ si nulla fecerūt miracula. p̄cipue in vita. qz hēbāt pbatōez sctitatis in eminēria doctrine. Sic Aug⁹. Brego. t sil⁹es. Uñ cum in canonizatōe sctī Thome de aq̄no opponerek q; nō fecerat miracula in vita vl nō mlta. dictū fuit p papā nō esse curādū. Nam tot miracula fecit q̄t q̄stiones determinauit ¶Alia q̄z int̄ ꝓfessores dīa fuit. Nam aliq̄ viterūt in heremo in aspitate vite pseuerātes in pugna ꝯ vicia t tēptatōes. elōgati a ꝓuersatōe hoīuz vsq; ad mortē. Hi q; oderūt p̄ez t matrē. possessiōes rē. t secuti sūt xp̄m. portātes crucē p abnegatōez sui t suoꝝ iuxta euāgeliū/sufficit eis p sctitatis testimonio ꝓbū xp̄i. Sic t Paul⁹ p̄m⁹ here mita (respectu cui⁹ Anthoni⁹ clamauit se solū monachi gerere nomē) nullū legik fecisse miraculū. Coruus āt portabat sibi q̄tidie

panẽ p diuinã dispensatõez. sicut ꝛ Helie.
¶ Et ne in tã lata materia diu imorer. tam martyres q̃ confessores. viri ꝛ mulieres fecerũt ꝛ faciũt miracula / mltas ob causas. vt scz p̃dicatio eoz ꝛ nomẽ iesu xp̃i in q̃ tm̃ ẽ salus / efficax, pbaret. Sic petr⁹ claudũ p illũ octo milia iudeoz sanauit. illos in aĩa. istos in corpe ꝛ aĩa. Sic ꝛ ceteri apli ñ ad oñsionẽ sue sctitatis. sz ad exaltatiõez nois xp̃i. ¶ Aliqñ ne p̃dicatio ppt̃ mĩstros p̃tenat. eo q̃ int̃ hoies cõit viuũt. sctitatisq; alia testimonia nõ hñt / ex doctrina ꝛ excellẽtia. sic Nicola⁹ Martin⁹. ceteriq; pastores scti in ppl'o p̃uersantes. ¶ Aliqñ ad confirmatõez xp̃ianoz nõ dũ plene in fide fixoz q; de facili abscederẽt. vel saltẽ in fide errarẽt. ¶ Aliqñ in certis mũdi ptib⁹ maiora ꝛ plura fiebãt miracula. Tũ ppt̃ loci vel hominũ q̃litatẽ. q; ceteris paganis ꝛ infidelibus erãt ppinq̃. ꝛ sic p̃ sequẽs difficilius inducẽdi ad fidẽ ꝛ pclniores ad recessuz. aut q; ex paganis ppagati. ꝛ sic patnas cõsuetudines difficillime reliq̃ssent / nisi crebris signis roborati essent. vel ppt̃ coz̃sto liditatẽ ꝛ ruditatẽ. tã in moribꝫ q̃ ingenijs ac sensib⁹. vel alias innũeras p̃ditões deo notas. ¶ Alij fecerũt signa in vita ꝛ faciũt nec tñ ob ℞ sanctiores imo peiores ꝛ dãnabiliores (etiã cũ gelio teste) sunt ꝛ fuerunt. Mlti dicẽt mihi ait xp̃s. Dñe nõne in nomine tuo pp̃hauim⁹ ꝛ demonia eiecim⁹. ꝛ ꝛtutes mltas fecimus? Tũc rñdebo illis Amẽ dico vob̃ nescio vos vñ sitis. Discedite a me oẽs operarij iniq̃tatis. Sic iudas traditor fecẽ signa. q; cũ ceteris ptãtẽ accepit ejiciẽdo demonia ꝛc. Qui ꝛ reuertebantur gaudẽtes. Ecce inquiũt xp̃o. Etiã demonia in noie tuo subjiciunt nob. ¶ Sed veritas ct'na / nõ esse in miracul' gloriã duxit. Nolite in ℞ gaudere. In q̃ ergo magr̃ bone tuis electis est gaudendũ? Gaudete / q; nomĩa vĩa scripta sunt in celis. Uñ iudas p̃ditor / ꝛ filij iudeoz / ꝛ vsq; hodie mlti ejiciũt demones / cũ tñ sint demoniacis
vltra forte deteriores. Sz vt xp̃s oñdat nomĩs sui ꝛtutẽ / ꝛ sacroz ꝛboz q̃ illi, pferũt efficaciã. vel vt deuotaz p̃cũ in humilitate oblataz exauditorẽ se monstret / hec fieri sinit. vel vt sctoz suoz magnificet nomẽ ꝛ gl'iaz in quoz ecc'ijs vel corã q̃z reliquijs ista fiunt. vel alijs de causis sibi notis. ¶ Nõ ergo appetẽda sunt miracula q̃ cũ malis habent cõmunia. Miracula sanctũ oñdunt nõ aũt faciunt. Ubi ergo nõ est necesse ad p̃firmatõez fidei. vel vbi hoies essent ingrati. vel vbi emẽdatio vite ꝛ dei gloria nõ subsequit / aut vbi sancti ex testimonio sacre scripture austeritate vite cũ sctã p̃uersatiõe tẽporaliũ abrenũciatõe. xp̃i imitatiõe. siue alia causa ꝑm deũ coz̃ sctitas nota ẽ. ibi (vt p̃misi) miracula p hoies expetere supfluuz videt. Si ꝛo deus faciat miracula absolute. ipe nouit q̃re. cũ etiã q̃tidie eius mirabilib⁹ plena ẽ terra. ¶ Probatio aũt sctitatis p miracula tm̃ / plurimũ est suspecta. q; (vt supꝛ dictũ est) malis sunt cõmunia. ꝛ multa nõ xp̃iane / sz magice artis ostentamẽta sũt
M. que a simplicib⁹ q̃si sctitatis miracula acceptant. ¶ Deinde notandũ q; in legis tpe L
p Moysen fiebãt signa ingẽtia q̃bus magi q̃dam / p incantatões fecerũt sil'ia. Decẽ plag̃ terra egypti fuit attrita. Uirga / moyses diuisit maria. eduxit aq̃s de petra. Dominus ppl'o suo ꝺ celo pluit mãna. Trãsiuit ppl's sub Josue iordanis fluẽta. Sonitu tubaz ꝛ clamore ppl'i corruerũt muri hiericho. Sol nõ occubuit duoz dieꝫ spacio. Supq; hostes / lapides pgrãdes ceciderunt e celo. In mandibula asini pcussit Samson mille viros. Sitienti de molari dente ciusdẽ mãdibule / egresse sunt aq̃ largissime. ¶ Tpe pp̃haz / Helias mortuum suscitauit. Pallio iordanẽ diuisit. Curru ꝛ eq̃s igneis raptus ẽ Helizeꝰ / eodez pallio Helie / p̃fatũ flumẽ p suo transitu siccauit. Sale aq̃s dulcorauit atq; fecundas fecit. Mittenti lignũ in aq̃s ferrũ securis natauit. Naamã syr̃ verbo dñi in iordane alepra mũdauit. eiusq; lep̃ Jezi adhesit. Mortuũ puerꝫ suscitauit. Eoq; mortuo / cũ per hostiũ fugã cadauer a q̃busdã in ei⁹ sepulchrũ pjectũ esset. sacroz ossiũ p̃tactu reuixit. ¶ Innũerabilia sunt alia mĩracl'a post creatõez celi ꝛ terre. angelorũq; ex nihilo / ꝛ hoĩs ex limo. tã tempe legis q̃ pphetaz facta. sz illis tempib⁹ erãt apta. plurimaq; eorũ non solũ corpalit exhibita. sz ꝛ magnis sacris obũbrata. sicut etiã miracula xp̃i q̃ fecit in terris in psona ppria. ¶ Hec autem antiq̃ miracula q̃tidie in mysterio renouãtur in ecc'ia / q̃ etiã tanto maiora sunt / q̃to nõ corpal'a / sz spũalia. Primo maius ẽ iustificare in. piũ / q̃ creare celũ ꝛ terrã. vt dicẽ Aug⁹. Itẽ q̃tidie p dei grãz ex nihilo. s. pec catoribꝫ fiũt angeli. ꝛ ex terrestrib⁹ fiũt celestes. Mare rubꝫ p q̃ submersis egyptijs

trāsimus/baptisma est.xpi sanguine rubri catū.q̄ cuasis vicijs.celū introim⁹. Manna nō figurale/sz reale edim⁹. Agnū pascatem xp̄m tollentē pcā mūdi/in ꝓitate mā ducamus. Uisum.auditū.gustū ceteroscz sensus t mēbra inuicē sanam⁹/cū ad ꝓbuz dei audiendū.ad deū diligēdū ad eius pce pta seruādū.ad elemosynas dādū. pcā fugiendū.celestia appetēdum. atcz ad cetera deo placita alternati.puocam⁹.ac p̄ mortuos suscitam⁹. ¶Nec sub breuitate ꝫ eos qui impugnāt ordinē carth. qz nō fiant in eis miracula.imo nec vellēt.potⁱ ꝓ facientes occultarēt.sicē sepe reptū ē. ¶Qd autem sil'r dī.q nec habeāt canonizatū nisi vnuz sz sanctū Hugonē Linconien.epm. Rn̄deo q nec idē/ex eoz volūtate sz regis Anglie t iuoz instātia ē canonizat⁹.qz scīssime fuit vite.magnis miracul' claruerit.t pcurator carthusie magne.pfessusq extiterit. ¶Credēdū q̄z ē in infinitū plēs mortuos sctōs t q̄tidie mori cz bi sint q̄ canonizati sunt. Necz em antiq̄tus canonizabant̄.sz ex certissima vite scītate colebantur Ut btā Maria magdalena. Johēs bap. apl'i.ceteriq pl'imi. Sz ne passim ppl's in errorē iret.eccl'ie cēsura/canonizatōis moderamē adhibuit. Hā ppl'us falso rumore vel siml'ato signo vel naturalīū impssionū q̄ circa corpa occisoz vel patibula ō nocte ardēt q̄si candele.ignarus/facillime seduci posset.vt latronē p sctō honoraret.sicē in aliqz scōz legēdis factū repiⁱ. ¶Urgo maria/nullū legiⁱ in hac vita feciſſe miraculū nec apl'i in euāgelijs t epl'is de ei⁹ scītate t vite excellētia/mētōez fecerūt. nisi sicut p phete eccinerūt ꝓginē pitura xp̄m. Ita illi cā pepisse xp̄m filiū dei. Uñ ex ꝓsequēti in ꝫ solo ꝓbo q esset mr̄ dei/oēz exp̄sserūt excellētiā t supeminētiā toti⁹ puritatis t scītatis.sup oēz creaturam corpalē t spūalez. Quereret ḡ ei⁹ scītatē p miracula/nō essz sine fidei. Hec miracula q̄ p eā q̄tidie fiunt/ad pbatōez sue scītatis exhibeiⁱ. nec scītati ei⁹ aliq̄d addūt/sz ad manifestādā eius erga nos imensaz charitatē t pietatez quā hz ad deuote eā implorātes t venerantes.

Cōtra impugnātes carth.quō nō sit ordo ꝓfirmatus.

Adhuc plerīq eosdez ipugnāt quō p̄mo non fuerit ꝓfirmat⁹ eoz ordo a sede apl'ica. ¶Est plane ꝓfirmat⁹ t sepe.vt pz in pluribꝫ p̄uilegijs t ipis statutis. ¶Tñ dem⁹ locū huic obiectiōi.t sub paucis ꝫbis dicam⁹/sufficere ad ꝓfirmationē cuiuscūq religiōis collegij seu ꝓgregationis spūal' vite scītatē.ℏ ē in seruitio dei ꝫtuosaz pseuerātiā.absq etiā approbatōe sedis apl'ice. Et hec ē approbatio seu ꝓfirmatio inuisibil' spūsscti t ipⁱ⁹ vnctio q̄ docet de oīb⁹.i. Joh.ij. Et ℏ est qđ dī Actuū v.c. Si op⁹ nō est ex deo/dissolueī. Hec ecclesia p̄mitiua.imo iā p multos annos adulta/his ꝓfirmatōib⁹ t approbatōib⁹ vtebat. Tandē eccl'ia videns ꝓfusionē in religionū multiplicatōe/t heresum pullulatione strictius admonēs manū tanq̄z mr̄ sollicita/reprobauit oēs religiones.mendicātiū q̄ttuor exceptis. Necz amplius aliq̄ religio instituei/nisi approbatiōe sedis apl'ice. De religionib⁹ aūt antiq̄s nō legim⁹ aliquā approbatiōez exp̄ssam sedis apl'ice. sz eoz vita sctā eccl'ia sciēte/t eis vt viris sanctis t approbatis cōicāte/t multa t varia p̄uilegia ꝓcedēte/erat eoz plena ꝓfirmatio ¶Est aūt carth. ordo ceteris oīb⁹ antiq̄or/exceptis Bn̄dicti t Augustīni ordinibus Fuit em circa annos.xx.añ ordinē Cisterciēn.t p centū.xxx.annos añ p̄dicatores t minores/ceteroscz mendicātes.

Finis.

Ordo carthusien. est ceteris antiquior.

Tractatus eiusdem cācellarij Parisien.de nō esu carniū carth. contra eos q̄ eosdem ex hoc statuto tanq̄z indiscretos t inhumanos iudicant.rōnibus approbās indispensabilem apud eos seruari solitā carniū abstinentiā.

Epistola.

Hregio viro Johāni de gonnant.qui oliz in seculo milesnūc in xp̄i seruitute cū pclara Carth.familia militans illustrius.suus Johēs Cācellarius indign⁹ Parisien.trūphuz btitudis adipisci. ¶Tua sicē opinor memīt prudentia/quēadmoduz ab inclyto pceptore meo nūc epo Cameracen.p̄dē postulasti/vt pertractatū aliquē exiure diuino t valida disputatōe cōpescerem ac refellerem carnales/q̄ cecis oculis ac spumāti ore latrāt in religionē carth.tāq̄z irrōnabil'sit t impia/ob ꝑpetuaz eoz de nō esu carniū obseruātiā. ¶Attēptauit ℏ agere idē pceptor me⁹ cui in cācellari/

atus officio ⁊ in cathedra succeſſi/ imerit⁹ nō tñ ad fundū difficultatis vſq; q̄q; pue/nit. qđ agnouerī. plura eīm sibi iugit supir/ruebāt impedimēta. ¶ Quā obrē tui tuiq; petitōis nō īmemor/ tādē aliqñ sumpta oc casiōe in vna ex lectōib⁹ meis conat⁹ suz. lz viribꝫ īparib⁹ satisfacere/ pio ⁊ feruido religionis tue zelo. ¶ Qđ si pfecerī id qđ optaui/ gr̄as illi a q̄ oēdonū optimū ⁊ pfectū. si min⁹ attigerī/ suppleāt aut corrigāt. impfectū meū tui frēs. p̄res mei. ⁊ alij pfundius sapientes. Bñ vale. mei memor in orōnib⁹ tuis. ¶ Et si latini forsan eloquij nō sat⁊ es idone⁹ auditor. nolito ꝓq̄rī/ q̄m habes copiā inter p̄tū abundantē. p̄dictos p̄res loquor. q̄z geniby puolutus/ oꝛonū suaz/ suffragia/ egēs ⁊ mēdicus expostulo.

Incipit tractatus

Rādis ⁊ mira ē nob iohānis abstinētia ⁊ sobrietas recitata cū dictū ē. locustas ⁊ mel siluestre edebat. Sz horrere de facili solēt absti nētiā q̄ voluptatiby defluunt. q̄z dē vēter ē. ⁊ sobrietas ab eis austeritas ī culpat. ex sua īfirmitate viciosa/ ī ma loc⁊ radicata ꝓsuetudīe/ alienā vitā metiētes/ iudicāt mirabile esse aut supsticiosum aut īdiscretū attenuare corp⁹ duz⁊ iciunijs Cōcessis īsup cib⁹ q̄s dē⁹ (inquiūt) creauit ad pcipiēdū cū gr̄arū actōe/ irridēt nō vtētes. ¶ Nō aduertūt aut capiūt q̄z leta sit/ q̄z salubris ⁊ expedita/ ⁊ ex bōa cōsuetudīe/ q̄z facil⁊ iocūda reddat. deuotoꝛ sobrietas q̄ cū apl'o castigāt corp⁹ suū ⁊ in seruitutē redigūt. Qui demū corpali iciunio/ vicia cōprimūt. mētē eleuāt. ⁊ virtutes acquirūt ⁊ p̄mia. Subīde ista ē infamis palma viciorꝛ. ⁊ extrema q̄rūdā crimiosoꝛ ipudētissima q̄ uersitas. sctā polluere. cal ūniari bñ acta. et q̄ imitari nō p̄nt/ saltem volūt ea detestari. Hic blādit iniq̄tas sibi. si ō scītate ꝓfinterit pbrū aliqđ. si ꝺ bñ viuētes īfames sniaz ptulerit. ⁊ aliene vite reprobatōez/ suā laudē ⁊ solamen esse arbitrat. ¶ Exprimur hāc carnaliū hoiuz īsaniā. tū in mltis. tū noiatim erga venerabiles p̄res ⁊ frēs de ordine carth. apō q̄s repit sicubi in eccl'ia q̄q̄ vestigij reliq̄rit p̄dicanda illa p̄scoꝛ patz deuotio admirabil' fernoꝛ ⁊ sua ꝑpe modū īcredibil' ꝓtinentia. Hos nāq̄ carth. exagitāt nōnūq̄ ibuti sapīa terrena aīali ⁊ dyabolica dicētes ꝺ charitatē denegare sibīp/sis p̄ctim in īfirmitate positis esuz carniū Uoꝛ ista. voꝛ plane illoꝛ ē q̄ suspirabāt ad ollas carnium egypti. fastidito manna.

¶ Subīt itaq̄ pluries animū aliq̄d de ꝑscribere/ vt tēptarē fundit⁹ eruere/ ⁊ cortice sublato medullit⁹ pscrutari/ id qđ difficultatē affert in p̄ti materia. Hūc tādē occasione sumpta ex ꝓtextu p̄tis lectiōis q̄ de abstinētia loquit Johis baptiste conabit idipm pagere tenuitas īgenij mei absolute quidē ⁊ breuit. q̄m veritas luxest. ⁊ intuet nunq̄ melius/ q̄z dū nuda brevitate monstrat. foliis aut faleris ꝓboꝛ nō magnope eget. obumbrāt ipaz q̄q̄ ⁊ offuscāt veritatē potius q̄z illustrēt ⁊ expediāt.

ERit igit triplex ꝓclusio. Una directe rñsal'. Duc sequentes difficultatū nodos tāgēt ⁊ euoluēt. He difficultates p̄cipue ⁊ summati due sunt. Una de casu necessitat⁊ extreme. Alia de īfirmitatiby ⁊ abbreuiatōe vite. ¶ Prima ꝓclusio. Pōt rōnabilit in ordine carth. esse lex vel generale statutū. vt nullus frat illi⁹ ordis comedat vnq̄z carnes. īmo ⁊ si petat qđ sibi nō mīstrent. Et ad hmōi obseruatōz fas est disciplinā grauē ꝺ trāsgressoꝛes instituī ¶ Secda ꝓclusio. nō obstat rōnabilitati p̄fate legis vel statuti q̄ dabilis ē casus in q̄ frat carth. etiā pfessus/ obligaret vesci carniby ⁊ ali⁹ sibi mīstrare teneret. ¶ Tercia cōclusio. abbreuiatio vite corpalis aut sanitatis debilitatio nō auferūt rōnabilitatē p̄fate legis aut statuti.

QUadet ꝑ indirectuz p̄ma ꝓclusio/ q̄m nisi sic liceret generalit ordiasse. nll'o mō sentiēdū ē q̄ p tāti tp̄is cursuz. s. p trecētos ānos ⁊ ampli⁹ tal' fuisset lex int ipos carth. ꝓmulgata ⁊ seruata inter q̄s tot hactenꝰ floruerūt summe religionis ⁊ eximie discretōis viri. in iure ciuili canonico ⁊ diuino/ nō mediocit istructi. He q̄q̄ insup tolerasset illud eccl'ia. alioq̄n deuisz laqueū suis fidelib⁹ filijs. q̄m eos dānabilit errasse sciuisset. neq; tū eos ab errore reuocasset. Alioq̄n p̄terea nō laudassent vitā taliū/ sctissimi viri. quēadmodū deuotus ⁊ circūspectissim⁹ Bern. ad frēs ō mōte dei eiusdē ordis scribēs eos collaudasse repit. īmo ⁊ ad abstinētiā mltā īuitasse. ob lectās frēs illos in horrēdis frigoriby magne carthusie manētes. ¶ Rursū ꝑ directū sic arguit. Licitū ē vniv'l' pl'ib⁹ ꝑ totā vitā

a carniū esu ꝑsus abstiere. qm̄ ita fecerunt plīmi laudabilit̄ ꝛ q̄tidie faciūt. Et apl's satꝫ inuit dicēs. Oꝫ si esca scādalizat frēm meū/ñ mād̄ucabo carnes in̄ēnū. Qō ñ po suisset/si ñ potuisset licite cōpleri. Potuit g̃ irrep̄hēsibil'r fieri lex siue statutū q̄ illō licitū iugit̄ fuaret. qm̄ ifra docebit̄ nīl obstare/q̄ min⁹ illō fieri fas existat. ¶ Leteꝫ lex il la rōnabil' cēsenda ē. q̄ religioi ꝓuenit. que disciplie cōgruit. ꝛ q̄ saluti ꝑfic̄. quēadmodū trahit̄ ex dictꝫ Isido. Sꝫ lex tal' ō ñ comedēdo carnes ē hmōi. put expiētia lōga doctrix ē. Eteī sub hac lege ꝛ fm eā religiosi viri ꝛ discipliati ꝛ de salute sua solliciti/ vixer̄t vsq̄ ad senectā bonā ꝛ plenā diex̄ i/columes in aīa ꝛ corpe/plusq̄ ī locis alijs plīmis vbi ꝓcedit esus carniū ad saturitatē. Deniq̄ ꝓstat eos imitatores esse ātiq̄x pphaꝝ beremitaꝝ helie ꝛ helizei ac ioh̄is baptiste. alioꝫ q̄ꝫ sctōꝝ patꝝ/ꝑ egyptū oli degētiū. Int̄ q̄s (put refert hieron⁹. ī epl'a vna ad eustochiū) ñ solū carnes sꝫ ꝛ coctū aliq̄d comedisse/luxuria erat. ¶ Pro ꝓclusionis hui⁹ corroboratōe faciūt ea oīa q̄ scripserūt de sobrietate ꝛ abstinētia doctores catholici. q̄ plīma sunt valde. nec egēt h̄ inseri. Legat hieron⁹. ī li. ꝯ Jouinianū. vbi ex vetustissimis gētiliū hystoriis/sobrietatez stabilit. Videat idē in vita patꝝ. Et cassianus ī suis collatōib⁹ ꝛ īstitutꝫ. Et ꝑspicuū erit q̄lit̄ sctōꝝ patꝝ/imo ẏginū ꝛ mulieruꝫ abstinētia fuit ꝛ ī sanitate ꝛ ifirmitate ꝓstāter mirabil'. Habem⁹ de venerabili paula cui ī vltia q̄ obijt egritudie sibi ꝑsuaderi ñ potuit vt vino modico vteret. Proide discretores ciboꝝ refellit Berñ. in omel'. xxx. sup Lāti. Et ml'ta ī hūc modū relicta sūt a sctis ꝛ celeberrime disputata. Deniq̄ veritas hui⁹ ꝓclusiōis/ex deductiōe sequētiū velut ex nubium obiectaꝝ depulsione magis eluceſcet.

§ i Si scḋa ꝓclusiōe vnū supponit̄ q̄ dabil' sit casus ī q̄ frat̄ carth. etiā ꝑfessus/obligef vesci carnib⁹ ꝛ ali⁹ sibi ministrare teneat̄. Supaddit̄ ad h̄ q̄ ist̄ ñ obviat rōnabilitati legꝫ añdicte. Probat̄ supposituꝫ ī casu necessitatꝫ extreme. qm̄ dabil' ē casus ifirmantꝫ/vbi medicoꝝ exptoꝝ iudiciū/ꝛ ꝓscia frīs ifirmitatꝫ ꝛ alioꝝ sibi ministrātiū/dictabūt q̄ ipe egrot⁹ absq̄ dubio moriet̄/si ñ adiuuet̄ ꝑ esuꝫ carniū. ꝛ edēdo carnes ꝓualescat. Nec satꝫ esse videt̄ ad negād̄ possibilitatē necessitatꝫ hui⁹ extreme illud q̄ꝫ scꝑsit q̄dā medicoꝝ magr̄ Arnoldus de villa noua/ꝑ dissolutōe dubietatis ꝓpositę. Elit em̄ q̄ in egritudie q̄libet curabili humidū radicale sufficiēter restaurari pōt ꝑ vitella ouoꝝ absq̄ esu carniū req̄sito. Nec enasio ñ vsq̄q̄q̄ suffic̄. nec difficultatis radicē euellit. Stabit itaq̄ q̄ lāgues ō q̄ ē fmo oēz abomiabit̄ vtilē cibū ꝓter carnes aut ius eaꝝ. ꝛ ꝑfti vitella ouoꝝ fastidiet. ita vt comedere illa salubriť aut absq̄ vomitu nō valeat. ¶ Sꝫ tm̄ ne ꝓtroversia aut calūnie materia in lōgi⁹ ꝓcedat dabo casū possibilē vbi aliās carth. etiaꝫ san⁹ morietur absq̄ remedio/nisi carnib⁹ vti ꝓsentiat. vt puta si deducet⁹ sit in man⁹ tyrānoꝝ. vbi vl' ex negcia vl' aliūde/nihil ꝓmittet̄ sibi offerri ad vescēdū ꝓter carnes. Querēdū ē g̃ in h̄ vl' ꝓsil'i casu necessitatis. an hmōi carth. tenebit̄ carnes comedere. ꝛ si sic habeat̄ intētū. ¶ Si diceret aliās q̄ potiꝰ eligere habebit mori fame. dicere eūdē optebit ex cōsequēti/in seipm man⁹ iniciet ꝛ erit suimet occisor. Juxta illud vulgatū Amb. Pasce fame morietē si nō pauisti occidisti. nec ad se min⁹ q̄ꝫ ad alios ꝓceptū h̄ extendit̄. Preterea ꝓsuetudo aut ꝓstitutio generalis eccl'ie de nō comedēdo carnes in die veneris nō obligaret ad sui obſuatiōez in casib⁹ ꝓpositis extreme necessitatis. imo nec excusaret aliquē ab homicidio. q̄ cum posset saluare vitā ꝑ esuꝫ carniū/se vl' aliū mori spōtanee pmitteret abstinēdo. Secludēdo tm̄ sp casum grādis scādali ī fide. de q̄ dicet̄ postea. Porro de votꝫ idē ē argumentū. ¶ Est aūt fundamētū radicale p̄tacte rōnis in h̄. qm̄ a lege diuīa/nl'a lex aut obligatio pure humana. pōt absoluere aut excipe vl' ī stituere q̄ nō obſuet̄. Sꝫ hec ē lex diuīa. Nō occides. Ā q̄ lege/nō legit̄ ꝑ aliq̄d aliud diuinū ius facta exceptio ista. vt ꝑ obſuatōe ꝓstitutōis aut obligatiōis pure hūane supueniētis eā transgredi liceret. ꝛ se mori sinere fas ē. Uñ reclusus aliās/q̄ vouit nō egredi/vides aliquē in extrēa necessitate famis aut piculi mortꝫ/si nō exeat ꝛ succurrat cū possit/ꝑ occisore criminabit̄. q̄ꝫ tomagis si sibimet in articulo mortꝫ vel tal' necessitatꝫ subuenire ꝓtēpserit. ¶ Proinde ꝓfirmatio eoꝝ q̄ dicta sunt sumit̄ ex h̄ q̄ nulla ꝓstitutio/contra charitatem pōt robur obtinere. qm̄ lex ꝑ charitate semp ferit̄ dum bñ ferit/quia est p̄cepti finis ꝛ plenitudo legis fm apl'm. Est aūt ꝓtra charitatem cum in de-

terior̃ vergit exitũ/seu aliũ dimittere mo
ri modis tactis/ qñ ex ꝯcessiõe diuĩa licit⁹
ad vitã ꝑz erit⁹. Deniq; p̃ceptũ inferioris
seu ꝯstitutio p̃iudicare possz p̃cepto supio
ris dei videlz iubẽtis ne q̃s se ꝑimat. qđ q̃z
falsũ sit nõ videt nemo. ¶Obijciet forte ali
q̃s de machabeis q̃ ꝑ⁹ elegerũt horridaz
mortez ꝑpeti q̃z carnib⁹ suillis vesci. Sil'r
de q̃busdã alijs in veteri testamẽtor̃ nouo
qui vel ad exemplũ ꝟtutis. vel ad euitãdũ
dei iniuriã. vl' ꝑ castitate seruãda. aut in vl
tionẽ inimicor̃ vt Sãson. semetipos peri
merũt. ¶Sz ad multa istor̃ rñdet Aug⁹.
diffuse. i. de ciuita. dei. Cuius sñia final' est
q̃ nisi ex reuelatõe diuĩa/aut ex spãli instin
ctu dei dispẽsante(hz em̃ deus ptãt̃ vite t
mortis)nõ põt q̃sq̃ man⁹ licẽter sibi inũce
re. q̃uis de castitate fuãda spealior̃ ẽ dif
ficultas/q̃ tãgeꝫ inferi⁹. De machabeis in
sup alia ẽrõ. qm̃ lex diuĩa ipos tũc obliga
bat non comedere carnes porcinas. Ideo
fatendũ ẽ/q̃ citius mortẽ q̃z esuz talẽ debe
bãt eligere. Nõ em̃ trãsgredieda ẽ lex dei ꝑ
corpal' vite saluatõe. Secus ẽ nũc vbi tal'
legal' obſuatio cessat. Secus ꝑterea vbi ñ
ꝯsurgit obligatio/nisi ex ꝯstitutõe pure hu
mana Intelligite vigilãter q̃ dico. ꝺ ꝯstitu
tiõe pure hũana. Fiunt em̃ q̃tidie leges de
malefactoribꝫ occidẽdis. sz nõ sunt solum
hũane. imo fundamentũ ꝑncipale t auto
ritatis robur/sortiunt a lege diuĩa iubente
vt ppl's su⁹ tollat malũ de medio sui. t mẽ
brũ qđ scãdalizat abscindat. Nolo tñ dice
re q̃ iudices possint ꝑ q̃libet pctõ ad arbi
triũ suũ licẽter mortẽ statuere. aut statutaz
infligere. sic̃ de furto mere simplici deducit
quidã doctor. ¶Cetez lex diuĩna hz. Non
fornicaberis. nõ ꝑiurab/t sil'ia ꝑcepta. Id
circo q̃z tũcũq; posset aliq̃s plõgare vitam
suã ꝑ fornicatõez aut ꝑ ꝑiuriũ/nullus ad
talia ꝯsentire deberet. ¶Sz instabit aliq̃s
rursus t dicet q̃ oĩa vota t leges oẽs de q̃
bus loq̃mur fundant̃ in lege diuĩa/in hac
scz. Redde altissimo vota tua. Et hũane in
stitutões in illa autoritate plat⁹ data. Qui
vos audit me audit/t qui vos sper. me tc̃.
Et itez. Que dicũt facite tc̃. ¶Rñdet q̃ in
talib⁹ votis aut legib⁹ positiuis ista sp excep
tio subintelligit̃. nisi vbi ɔ dei supioris ꝑ
ceptũ cui⁹ finis est charitas/militaret. In
de emersit ꝯsiliũ istud. In turpi voto/mu
ta de cretũ. Oz si aliqđ votũ fieret/aut aliq̃
lex inberet ab hoibꝫ absq; oi exceptõne tali
exp̃ssa vl' iplicita/irrõnabilitatẽ manifestã
t nõ tolerandã lex t votum ꝯtineret. Quo
pacto sic̃ qm̃ euenire possent casus/q̃ legẽ
dei in sui obſuatõe violaret. put supponit
declaratũ esse satis. Et arbitror illud qđ in
hac scda ꝯclusiõe supponi dicebat̃/dabilẽ
esse. s. casuz in q̃ frat̃ carth. etiã ꝑfessus/ob
ligaret̃ vesci carnib⁹ t ali⁹ sibi mĩstrare tene
ret̃. Et iste casus ẽ necessitatis extreme. seu
ꝑ infirmitatẽ seu ꝑ tp̃is aut loci aut tyrãni
dis ĩportunitatẽ cõtigerit. Ista tñ necessi
tas q̃ pacto posset forsan nõ sp obligare ad
vtẽdũ carnib⁹ p̃ftiz in casu grãdis scãdali
sequẽs ꝯclusio declarabit. ¶Hunc acceda/ J
mus qđ reliquũ ẽ in hac ꝯclusiõe argumẽ
tis stabilire. vt declarem⁹ ea q̃ dicta sunt su
per isto casu necessitatis extreme nõ obuia
re rõnabilitati legis vel statuti carth. ɔ nõ
comedẽdo carnes. ¶Pro q̃ remẽorandũ ẽ/
q̃ ad ꝟ nullũ votũ exp̃ssum hñt. sz est dũta
xat q̃dã ordinatio siue institutio positiua.
ne ꝟ q̃sq̃ eoz ꝑsumat attemptare. qđ si fece
rit/subiacebit discipline ordis. t certas pe
nas illic exp̃ssas sustiebit. Et ita fuisse oliz
institutũ apud q̃sdã alios ordines. vt apd
frẽs p̃dicatores sub pena carceris referẽte
q̃dã accepi. ¶Adde vnũ circa qđ pñs dif
ficultas versat̃. t qđ p̃cipue causat apd nõ
nullos scrupulũ. Fateor itaq; q̃ nullus ca
sus in ordinatõe p̃dicta excipit̃ neq; casus
infirmitatis. neq; alteri⁹ necessitatis extre
me. Que exceptio si facta fuisset. apponeret
plures digitũ ori suo. q̃ nũc in ordinatiõez
talẽ ablatrãt. ¶Sz rñdeo/q̃ exceptiõz hãc
addere neq̃q; oportuit. imo nec cõgruũ fu
it. Q, nõ oportuit oñdit̃ ꝑmo/q̃ lex natu
ralis t diuina sufficiẽter excipiũt. Hunq̃d
leges oẽs tã eccl'iastice q̃z diuine/q̃uis fe
rant vniuersalit̃. suscipiũt tñ exceptiõez. p
ut a ꝓho tradit̃. t ex earundẽ inspectõe co
gnoscit̃. illã ꝟo exceptiõez ɔtinuo ad legem
subiungi nulla est necessitas. sz nec eiusdez
expressio requirit̃. Que est rõ? Quia plerũ
q; hoc esset impossibile. Innumerũ t plerũq;
superfluum. ꝑter numerosam t infinitaz
particulariũ circũstantiaz emergentium
varietatẽ. ¶Rursus exceptio que sufficien
ter dat̃ intelligi aut aliũde satis trahit̃ non
eget expzimi. Sic ẽ de casu extreme neces
sitatis respectu legis aut ꝯstitutionis de q̃
loquimur. Trahit̃ quippe talis exceptio a
lege diuina t naturali quãtum sufficere de
bet. Qm̃ ꝑ sil'itudinem ad alias leges con

ditas/vbi sic̄es subintelligunt exceptōes instruit q̄libet etiā pax doctus ita posse t debere fieri circa institutōez pñtē/q̄ tūcunq; generaliter lata sit. dūmō illā q̄ subintelligēda ē exceptōez p exp̄ssa ꝟba nec̄ q̄ excludat. Si em̄ diceret ꝟstitutio illa. q̄ in nullo casu/etiā cuiuscūq; necessitatis extreme liceret comedere carnes sub mortali pctō. nesciē fateor ꝟstitutōez istā ab inichtate defendere. Sz ita nō esse docet text⁹ institutionis quē ispexi. vbi nec obligatio ferē sub pena pcti mortalis. sz solūmō sub pena disciplīe ordīs. Nec etiā casus talis necessitatis extreme secludit. Interrogati sic̄dem eoz aliq̄ excellētes viri p meip̄m/q̄d ageret vbi in deserto aliq̄ vel carcere nihil haberent p̄ter carnes ad vescēdū: Rñderunt se comesturos foze absq; oi scrupulo p̄iusq; se mori p̄mitterēt. ¶Audite narratōez. Cōtigit vnū ex carthusien. dū ēgraret/in tantā semel famē t sitī incidere/ q̄ de sanguīe eq̄ sui biberet ne periret. aliud q̄ppe q̄ tūc sustentaret nō habebat. Delatū fuit ℔ ad reliquos frēs/qui necessitatē circūspecte attendentes q̄ legē non habet/eundē absq; disciplina vel quauis pena velut innoxiū suscepērūt. maxime/q̄ sufficiēter ꝟstare poterat omnib⁹ de necessitate sua. alioq̄n fortassis subiacuisset disciplīe ordinis. nō q̄dē ex culpa ppria. sz ad euitandū scandalū aliorum. ne deinceps licentiā t exemplum alij traxissent ad comedendū carnes p libito. Deruisset aūt frater ille illā disciplinā ordinis humilit t innocēter tolerādo. quem admodū sentiūt doctoꝛes de illo q̄ p ecclesiasticā censurā cogeret habitare cum illa que ad veritatē nō est vxor sua legitima/q̄ vis ita decerneret eccl'ia. q̄ nō de occultis/sz de manifestis determinat. Casus alibi ē exp̄ssus. Sic dico q̄ nō esset q̄q; inconueniens innocentē carthusien. p esu carniuz aut earundē ministratōe/disciplīe ordis ad aliox terrozē t regule inuiolabilitatem subiacere. ¶Et tuero dicit aliq̄s. Cur nō ex p̄ssus est t exceptus casus iste necessitatis extreme? Dixi iam t repeto. q̄ illud fieri nō oportuit. vt p̄bauī. imo nec cōgruū apud eos fuit vt deduco. Sensus certe hominis q̄ pni sunt ad malū ab adolescētia q̄ tūcūq; i freno t chamo ꝟstringant. vix edomari p̄nt q̄n effluāt t effrenes fiāt. Dū g̃ puula eis apiē rimula licētie/aut frenū eis tātisp laxat/fiūt ꝟfesti occasiōe assumpta ex ipsa licentia deteriozes. Q̄es em̄ deteriozes sumus licētia. vt Comic⁹ dic̄. Quāobrem si casus aliq̄s fuisset in institutōe p̄fata p̄cessus exp̄sse de comedēdo carnes/formidandū erat ne paulatī succedētibꝫ tp̄ibꝫ magꝭ ac magꝭ dilatata fuissz t extēsa hmōi licētia t tādē plus ad voluptatē q̄ necessitatē deseruisset. Totū ℔ declarabūt ap̄li⁹ sequentia. t expientia teste defendit.

¶Tercia postremo cōclusionē posui q̄ abbreuiatio vite corpal'/aut sanitatis debilitatio/nō tollunt rōnabilitatē p̄fate legis aut statuti. ¶Non pen̄t⁹ inutilit tractādū ℔ esse arbitroꝛ t declarādū/quē admodū licitū ē agere m'ta siue tpalia siue spūalia sint/p q̄ t in q̄bꝫ/abbreuiat hōis vitā suā. aut infirmitatē debilitatē incurrit. ¶Secludo tm̄ in p̄mis q̄ intētio tal' hois citius nature ꝟsumētis cursuz. i. p̄ioꝝ dū etatis siue nō ferāt directe t immediate sup eo q̄ ē ē abbreuiare vitā suā. vel corp⁹ in egritudinem trahere/tāq; sup fine p̄ncipali/ aut q̄ nō fiat p fine. phibito t nequā. quēadmodū m'ti despatoꝛ t fortūas suas ferre nō valētiū fecisse legunt. t vt stoycoꝛ erroꝛ facere ꝟsuebat. In ℔ sic̄dē casu tales q̄nq; peccāt/et p leges merito dehonestant. Hic hz q̄z veritatis locū illa hieronymi sniā. q̄ nō refert si q̄s p īmoderatā abstinētiā se paulatī infīciat/aut subito. His p̄missis. pbo q̄ assumptū ē. licere. s. plerūq; abbreuiare vitaz suā/i varijs occupatiōibꝫ studijs t artib⁹. ¶Ad oppositā em̄ asserōez sequunt absurditates in ūere. int q̄s illa nō mediocris est q̄ q̄libet teneret vacare studio medicīe aut medicoꝝ ꝟsilijs atz regiminib⁹ ꝟtinue vti deberet. Quare sic? Constat nempe. q̄ ex ignorantia medicinarum p̄seruatiuaruz ab infirmitate. t conseruatiuaꝝ sanitatis. ex omissione insup medicialis regiminis irruimus in crebras egritudies. t vite abbreuiationē incurrimus. ¶Rursus quilibet obligaret desistere ab opib⁹ t actib⁹/ ex quib⁹ veniūt cōiter debilitatōes in coꝛpoze. t eiusdē corruptio velocioꝛ subsequit̄ p̄sertim dū tpa sunt intempata/ t ex nimio gelu vel estu feruido discrasiant armoniaz debite sanitatis. ¶Quid pinde? Sic certe agricole/colere terrā. opilio pascere gregem. vindemiatoꝛ vuas colligere. ruralis falcare fenum vl' segetes/cursoꝛ legationez explere/desisteret. Et ita passim in omnib⁹ huiusmodi penalibus opib⁹/ t debite va-

litudini nō pax aduersis/ valebit argumē
tū. ¶ Ceterū posito ísto/ ꝺēnarent oēs di
uites q̄ delicatis ac p̄ciosis alimētis/ nō oc
currūt morbis pauperū. si sp modis oīb⁹ li
citis ⁊ possibilib⁹/ sit sanitas in se vl' alijs ꝺ
necessitate seruanda vl' egritudo pellenda.
¶ Porro cui dubiū ē pōt q̄n militaris exer
citatio secū pl'ima accumulet corpis incō
moda. nūc in ipo belli appatu. nūc in tēto
rijs aut castris. aut sub diuo. demū i ipo ho
stili ꝓflictu. q̄s neget in his abbreuiari vi
tā multiplicit corpalē? Quid enūerē labo
res. est⁹. frigora. famē. sitī. curas. vigilias.
⁊ vulnera. q̄bus ipa plerūq; vita fūdit⁹ extin
guit? Quis tñ ꝺixerit ꝓpt hec repelli a mi
litādo reges ⁊ alios reipublice rectores tā
q̄ iuste agāt ⁊ i seipos man⁹ inijciāt. ¶ De
nicq; de ipis mercatorib⁹ q̄d dicturi sūt nr̄e
positōi aduersantes. de q̄bus ait Flacc⁹ Im
piger extremos currit mercator ad indos.
Per mare pauperiē fugiēs p saxa p ignes.
Quis nō videat q̄ taz ipi q̄s innūerabiles
hmōi. hec ⁊ silia agēdo patiēdoq; vitā ab
breuiāt? Quis nesciat q̄ egritudib⁹ varijs
atterunt? Uerūtñ tpalia solūmō nūeram⁹
p q̄bus adipiscēdis ꝓfuādis. aut recuperā
dis ñ dico ifirmitati sz vite piculo ⁊ morti
licēter nos exponim⁹. ¶ Cōcludamus igit
arguētes a miori ad maꝰ q̄ p bonis spūa
lib⁹ acq̄rēdis. ꝓseruādis. aut recupandis.
seu restaurādis. vel p malꝰ depellēdis/ nō ē
q̄modolibet illicitū vel irrōnabile silia p
peti. Quāobrē ipi carth. pñt subijci regule
vel statuto. ad cui⁹ nihilomin⁹ obſuatiōez
sequit q̄libz abbreuiatio vite corpal' vel de
bilitatio sanitatis incurrit. ¶ Sz opponet
forte scrupulosior aliq̄s ⁊ q̄ret si liceat oīno
medicinaz spnere? Si ꝓterea in enūeratis
tpalib⁹ exercitijs/ fas sit q̄libcūq; ⁊ quōcū
q; vitā ꝓsumere? Et si sic dicat sic dictū fu
isse videri pōt/ licebit cuilibet absq; vicio
tēptādi deū/ oīb⁹ se piculꝰ morboz ⁊ mortis
ꝓuidū obiectare. Istud ꝓ nōduz q̄sq; ꝺixit? Rñdeam⁹ dicētes q̄ in pñti materia
sic ⁊ in reliq̄s oīb⁹ obſuare ꝓuenit puerbi
um illō poticū a Terētio cōmēoratū. Ne
q̄d nimis. Qō Oratius pl⁹ expssit dicens
Est modus in reb⁹/ sunt certi denicq; fines
Ultra q̄s citraq; neq̄t ꝓsistere rectū. Hoc
dicē p̄hs describēs ꝓtutē esse in medio. nō
q̄dē indiuisibili. sz in certa latitudīe. put est
signū ad sagittā. ¶ Altuero q̄lit accipiendū
sit mediū hmōi/ si q̄sq; vlterius pgat inq̄
rere? Rñdeat p me idē p̄hs q̄ mediū illud
est q̄ ad nos ⁊ vt sapiēs iudicabit. Necq; em̄
pōt alit sub generali regula vel arte notifi
cari tale mediū. Idcirco ꝓtus quā multa
gignit expientia/ certius q̄q; ars sola/ tale me
diū ꝓiecturat. Et q̄ attēdit ꝓticulares cir
cunstātias oēs clari⁹ ⁊ solidius opat. q̄q; ars ⁊ doctrina multā afferāt cōmoditatez
ꝓtutis exercitiū querētib⁹. ¶ Sufficit ergo
nobis pnūc verificasse id qō assumptū est
⁊ oñdisse q̄ mediū sobrietatis ⁊ abstinētie
in ꝓposito nr̄o nō sic iudicabit a sapiēte q̄
oīs debilitatio corpis ⁊ oē discrimen mor
tis seu male valitudinis/ euitet. ¶ Sed ve
niamus ad bona spūritualia. bona virtutū
postq; locuti fuimus de bonis tempalib⁹
vbilōge minus videret excusabilis p acq̄
sitione earundē abbreuiatio quātalibet vi
te corpalis. Enumeremus ergo alijs radi
ces causas vel rōnes spūales/ ꝓpt q̄s licitū ē vite hui⁹ moribūde detrimentū subire
vel pati. ¶ Et p̄mo q̄dē ad obediendū deo
Deinde ad satisfaciēdū p pctō. Rursus p
unamīe charitatiuo primi. Cetez p euita
tōe guis scādali. Porro ad acq̄rendū ꝓtu
tes in se vl' in alio. Et ad extremū p extir
patōe vicioz ⁊ carnis ad spm subiectione.
¶ Constat em̄ q̄ ad p̄mū q̄ obedientia pōt
licite impare vt bō subeat mortē corpalem
p fide sustinēda. exēplo martyz. vl' vbi deꝰ
homini reuelaret. quēad modū de samsone
⁊ alijs multis sentit Aug⁹. de ciui. dei. Ha
bet em̄ deus vite ⁊ mortis impiū. Addo ad
huc q̄ etiā vbi nō obligaret q̄s semetipm
pdere qui q̄rit ad necē q̄m tpianus ē. pōt
tñ in casu/ publicis tyrānoz aspectib⁹ pñ
tare se/ ⁊ spōtanee morti tradere se. in attesta
tionē ⁊ laudez fidei sue. Sic em̄ plures et
martyrib⁹ feciſſe narrant. q̄ vel nō cesserūt
psequētib⁹. vel eos cū potuissent/ nulla via
se repulerūt. vt sancta legio Thebeoz. aut
denicq; veritatez eis inuitis ⁊ furentib⁹/ vl
tro publicauerūt. Altm̄ necessaria ē in hoc
loco ꝓsideratio particulariū circūstantiaz
⁊ vnctio spūs. docēs q̄n ⁊ vbi hoc fas exi
stit. Si em̄ hoc fieri semp liceret nec fugis
set tp̄s. nec ditisset apl'is. Cum vos psecu
ti fuerint in vna ciuitate/ fugite in aliam.
¶ Sed a rō sicut ⁊ sequēs rei accōmodabi
lioz est quā agim⁹. Satisfactio/ itaq; ⁊ iu
stitia sepe iubet ml'ta fieri/ p q̄ abbreuiati
onē seq̄ vite pspicuū ē. Uidem⁹ ꝫ i iusticia
forēsi. ⁊ pnia publica tā i carceribz q̄s i alijs

Si liceat animo medicinā spernere. ⁊ vitā abbreuiare

vidictaz t punitionū modis inūeris. p fa
mē. p siti. nuditatē. ciliciū. ꝟbera. ctiliū. re
clusionē in acre pestilēti t feculēto. t p sil'ia
hoz. p pctis enormib'. In foro etiā pniali
q̄tidianū ē. Et q̄s in dubiū reuocat/ q̄n li
ceat istas punitionū afflictōes/ deuota vo
lūtate suscipe. t susceptas/ p satisfaciendo
iusticie t deo p pctis/ laudabilit tolerare.
Est q̄rūdā opinio d' ꝺdēnato iuste ad moz
tē/ p suspendiū p carcerē aut famez/ q̄ pōt
absq; dlicto subtfugere/ si nihil obstet eua
sioni sue. cui' oppositū nō ip'probabilit tra
dūt alij dicētes q̄ māere tenet. ne violet iu
sticiā t sniaz publicā in sclatā. Nihilomi
nus q̄cūq; mō se hēat vitas de obligatiōe
ad vnū istoz vel ad altez/ neminē dubita
re arbitroz q̄n ꝺdēnatus aliq̄s tal' ad extre
mū supplicū/ meritorie posset non fugere
cū pateret exit' liber p negligētiā custodū t
pōt vltro subire t expectare sniaz quā scit a
se meritā t a iusto iudice fulminatā. Sz et
videri posset nō esse penit' ip'probabile/ ho
minē crimiosuz/ posse adiudicari vt seip'm
p se punirz quēadmodū p alios iustissime
fit. siue p mortē siue p famis inediam. ¶ Ex
hac ꝺsideratōe forēsis t pblice iusticie/ rō
nabilit colligit iustificatio religiōis carth.
ītmo t alteri' austeriozis/ Cur cū nō possit
aliq̄s pctōz suoz t flagitioz ꝺsci'/ q̄ deme
ruerit mortē etnā. ītmo t tpalē si publicarēt
cur inquā nō poterit talē rigorē vite/ a suo
iudice secreto cui ꝺfessus ē ipositū tolera
re. aut ꝺsultū suscipe. q̄cūq; mlto min' pū
deat se victuz t ifirmitatib' fatigādū? Le
gat Joh. heremita mōtis synai. q̄ climac'
dī in illo ḡdu scale mystice. in q̄ de pnia lo
quit. Refert pfecto stupēda. t forte magis
admirāda q̄s imitāda sup' volūtario carce
re q̄rūdā deū placere sibi volētiū. Et hoz
pspectōe sedula/ liquet. q̄s rōnabil' sit p pec
catoz'/ carth. in viuēdo seueritas. ītmo t
p iust'. q̄tin' deo satisfaciāt p pctis pprijs
vel alienis. tpe miscdie. ne seuer' puniat i
cōpabilit ille purgatori' ignis aut gehēna
¶ Terciā rōnē assignauim' charitatē erga
primū. Pōt nimiz charitas fraternal' imi
tarit eē xpi. q̄ pctā nr̄a ip'e tulit. t lāguoz es
nr̄os ip'e portauit. Sic venerabil' t sctūs
paulin' Nolane vrb epūs/ p filio vidue du
rā fuitutē barbaroz spōte subijt. Sic ve
nerabil' sanctulus p dyacono morituro se
met pbuit mortis discrimini. Sic deniq;
oli fieri t nūc ī eccl'ia q̄tidie psp icim'. Hā
t ob hāc p̄cipue rōnē/ fuer̄t religiōes īstitu
te ad satisfaciēdū p pctis fūdatoz. t gene
ralit oīuz. Sūt nēpe aliq̄ ī statu plāgētiū
sic alij ī statu actiuoz iuxta varietatē dono
rū t officioz corpis xpi mystici q̄ distribu
it spūssctūs put vult. Si fas ē ḡ (sic fas ē)
ītmo merces magna) p alioz delictis satis
factōez ī corpe ꝑpo sustinere/ licebit vtiq;
ꝺsequētervitā in h̄ exercitio breuiare. Lau
dat ip'atoris illi' iusticia t charitas. q̄ p fi
lio vidue ad excecatōez āboz oc'oz adiu
dicato/ oc'i vni' salvatōez ī filio p̄po/ alte
ri' oc'oz suoz iactura redemit. Collaudat
postrēo illi' amoris pax t vinculū insigne
apō p'hos vbiterq; amicoz vicissiz p alte
ro ꝺcertabat occūbere. Sile de ꝟgie q̄daz
ātiochēa t milite tractat Amb. declamato
ric. Cur ḡ careāt p̄conio ip'i carth. cur non
magis attollant laudib' sup coz charitate
qui q̄cq; a pprijs pctis īmunes t expur
gati. nihilomin' ferūt sup se crimia alioz ī
abstinētijs t infirmitatib' p'imis t q̄dā
mō aiaz suā p alijs ponūt? Collaudādi p
fecto sunt obtrectatores coz opprobrio di
gni. p̄sertim si eccl'iastici sunt. Hā q̄ impie
tas ē/ eos illō in alijs inculpare q̄ suū de
beret esse officiū? exercere. s. semetip'os in ta
lib' abstinētijs. t si nō omnino talit' p salu
te fidelīū t diuina placatōe. pmerēda t ad
uersis ptātib' debellandis. Hā arma cleri
coz sunt ieunia plāct' t lachryme. ¶ Cete
rū in q̄rta rōne posuim' euitatōez scādali.
Pro q̄ nō dico mala valitudo. sz ip'a etiam
mors subeūda nonnūq; ē. Audiam' ap'lm
Si esca imāt scādalizat frēz meū/ nō man
ducabo carnes in eternū. Sit fm h̄ aliq̄s
positus in vltima necessitate famis/ coraz
idolatris. nō alijs cib' vesci pmittunt eū q̄s
idolothicis. nūq̄d nō subibit tal' pus moz
tē familicus/ q̄s comedat in scandalū sue fi
dei. apud idolatras. aut apō frēs xp̄ianos
simplices. si ex h̄ esu pati scādalū. pbabilit
formidet? Puto insup ap'lm magis ad eui
tatōez scādali pusilioz q̄s ad pprijs corpis
refrenatōez aspexisse cū dixit. Castigo cor
pus meū t in seruitutē redigo. Cur h̄ agis
Paule? Ne ināt cū alijs p̄dicauero ip'e re
pbus inueniar. Nolo dicāt auditores mei
Iste plen' vētre/ de ieunijs p̄dicat. Iste re
pleta bursa aut arca argento auro t vestib'
plurimis/ frugalitatē nobis liberalitatēq;
t indumētoz pcitatē suadere conat. Me
dicus est/ curet primo seip'm. Videtis hic

mgrī ꝛ frēs/q̄ necessaria ē amplior vite austeritas in p̄dicatorib⁹ p̄latis ꝛ curatꝭ q̄ in alijs. ꝛ si nō ob aliud. ad ℔ tm̄ q⁹ alioq̄n effi cax redd̄t ꝓbū suū. aut oblocutōes a subditꝭ suis patiū̄r. Nec excusant penit⁹ q̄ suis edomitā sentiāt carnē suā. aut si obīde pati vite carnal' dispēdiū ptimescāt. Tradu cam⁹ nūc ad rē q̄ tractaī rōnēh mōi. ¶ Sit aliq̄s carth⁹. vir. pbat⁹ i vltīa egritudie ꝓstitut⁹ a q̄ liberabit si carnib⁹ vtaī. ꝛ sciat ℔ ip se seu p reuelatōez seu p medicoz finalē at testatōez. seu q⁹ tale ē suū dictamē ꝓsciētie. Et iaduertat nihilomin⁹ quēadmodū veri sile ē/ q⁹ comestiōe sua frēs alij vl' p̄ntes vl' absentes ad q̄s fama volauerit scandaliza būt. tū q⁹ īsolitū ē. tū q⁹ ñ sufficient erūt in formati de casu necessitatꝭ sue extreme. De niq̄ q⁹ tēptabūt vehemēter ad exēplū illi⁹ assumere sibi carnes i cibos. etiā ꝑter ꝛ extra necessitatē extremā. Formidabit ꝑide vir h mōi ñ absq̄ rōe/ nerigoz ordis paula tim lapsa⁹ tādē fūdit⁹ q̄ aneſcat neq̄ remedy loc⁹ hēaī. Que rōz q⁹ nimiq̄ sel' lapsa religio (vt expti scripserūt) nūq̄ aut vix reparī pōt. Noua facili⁹ a fundamētꝭ ꝓderelīq̄t. Nō quēlibet sup ℔ certū reddere aliēa facta ml' taq̄ religionū. q̄ ab īitio sūme discipline fuerūt. sz p licētias ꝛ laxatōes ꝑmix⁹ modicas deiceps maiores/ i hāc tātā effrenatōz coz ruerī vt nihil pl⁹ abstineāt a secl'aribꝫ nll'a in silētio. i ieiunijs. esu carniū. ꝛ alijs discipliniſ diuersitas iuenīt. intātū q̄ dē vt apō ml'tos stupoz sit. si cū pfessiōis sue ꝛ voti i tegritate ꝛ statu salutꝭ/ tales viuere arbitrētur. ¶ Sz relīq̄ē alios sibīp̄pis. Quero si carth⁹. ille quē loq̄mur teneaī aut saltē iure possit i casu nr̄o absti̊ere a carnib⁹ dū talia pie recogitat. reuoluit ꝛ formidat? Estimo plane neminē sane itelligētiū vnq̄ dubita turū q̄n ℔ possit. ꝛ pl'es spero dicturos fore q⁹ ad ℔ p scādali vitatōe obligaī. Siq̄dez pl⁹ē aīa ꝓrimi q̄s coz⁹. ꝓprijs aut esca. q̄s to pl⁹ g̃ estimāde sūt tot aīe p̄ntes ꝛ future. īmo tota carth⁹. religio. tota scueritas. tota q̄s disciplīa. Ut q̄d ꝓbat⁹ vir/ p modicꝫ vi te diebꝫ iā velit nolit pitur?/ tale religiōi sue discrimē afferr?: Ut q̄d ꝑterea p restauratione mēbri peūt? ꝛ paulo post necessario de secturi/ totū coz⁹ mysticū i ceterꝭ saniozib⁹ mēbris detrimētū patiet? Quō dabit totū vite flozē p frīb⁹ iste/ q̄ tanta cupiditate pti culā egrā ꝛ marcidā/ cū coz⁹ nocumēto reti nere conaī? Nō est ad extremū fid⁹ miles ꝛ strēnu⁹ ille/ q̄ plagas suas stati refoueri aut sanari q̄rit cū tot⁹ sui exercit⁹ deordinatōe piculo vl' strage. Puto certe gl'iosus ille cō fessoz martin⁹ nō feciſſet in hac re scrupulū q̄ suadētes coz⁹ in vltīo agone ꝓstitutū/ stramētis mollioribꝫ foueri magna ḡuita te cōpescuit. Sinite iquiēs frēs sinite. ego si aliud exēplū vob relinq̄/ peccauī. ¶ Esto q⁹ hō singl'aris voto ꝑpetue alicui⁹ abstinē tie ꝓstrict⁹ soluere illō ꝑ vltīa necessitate de beret. Esto sil'r q⁹ carth⁹. aliq̄s ad ℔ teneret vbi sufficiēter sibi ꝓstaret de nullo subsecu turo fratꝛ vel ordis scādalo. Nihilomin⁹ q⁹ rarissime ꝛ q̄si nūq̄s circūstātie tales pit ꝓcurrūt apud carth⁹. potuit cū oī rōnabili tate ferri suū generalit⁹ ō nō comedēdo car nes statutū. ¶ Nouissime ꝼmonē abbreuiā tes/ tractem⁹ sil' postrēas duas rōnes. acq̄ sitionē. s. ꝼtutū. ꝛ exēminū viciozꝫ. ꝑpt q⁹ debilitare coz⁹ ꝛ abbreuiare vitā/ plerūq̄s fas ē. ꝛ aliq̄n necessitas. ¶ Proposuit salo mon a vino abstrahere carnē suā vt animā suā trāsferret ad sapīam. Daniel ꝛ ceteri p phetaꝛ vt diuīs reuelatōib⁹ cēnt idonei pe ne sup̄ vires coꝛ⁹ sub abstinētia macera bāt. Et impli⁹ tradūt in ꝓplatiōib⁹ expti ñ posse aīaz ab egypto tenebroſe carnalitatꝭ nisi p desertū fortis ꝓritōis carnal'. corpa lēq̄ abstinētiā faciat nō solū a supfluis sz a multis etiaz necessarijs. Et ℔ traduci pōt etiā illō Gregō. Nemo pōt apphēdere q⁹ sup ipm est. si ꝑ⁹ nescierit mactare q⁹ est Bern̄. ℔ in seipo ꝛ ꝓprio coꝛe expleuerat q̄ ꝓpt ℔ in egritudines ꝑpetuas inciderat. Hāc esse cāz opinoꝛ ꝑcipuā/ cur tāta est ra ritas tpe nr̄o coꝛ/ q̄ ꝓtēplatōis arcē ascendāt ꝛ illic stēt. Exigit q̄ppe ad ℔ sobrietas nō illa tm̄mō q⁹ seruat mādatū. ꝛ pcm̄ cri mit. sz multo aspioz ab initio atq̄ rigidioz. Tribulatiōes itaq̄ coꝛpis dilatāt aīaz ad supioza. ꝛ ad inferioza ne dilabaī stringūt. Sic nō inueniēs aīa vbi sue affectōis pes dilateī aut q̄escat. q̄m inūdaueī aq̄ tribu latōis sup terrā sensualitatis/ regredi com pellit cū colūba ad interioris arcā quietis. Qui ꝓo ieiunij tal'atq̄ tribulationū cete raꝛ asperitatē/ a se iugit repulerit mirabor si nō expers erit eleuate ꝓtēplatōis. Et si ñ assidue p ima serpet eius animus ꝓtentus cōi mō cognitiōis alioꝛ. sicut a cōi ritu vi uendi vel ad tp̄s nō semet abducit. Uide tis g̃ q̄stū seruit ꝓtemplatōis ꝼtuti in qua felicitatē phi posuerūt/ ipa victus asperitas

¶ Porro q̄d aget fortitudīs ẏtus. q̄d zel⁹ aīaꝝ. q̄d spes. q̄d fides ⁊ charitas. vel vt ipe in hoīb⁹ generent vel genite ꝓseruētur. augeant roborent. Estimo nō magnipendēt corpis iacturā/dūmō p eā finis su⁹ habeat. ¶ Ceteꝝ attēde tibi q̄d debeas aie sanitati ⁊ curatiōi a vicijs. q̄n vt corp⁹ redimas ferrū patieris ⁊ ignē inq̄t Haso. ¶ Dicerēt aliq̄. ⁊ nō determio q̄ p euitatōe doloris nimij aut deformitatis fas eēt alicuius morbū mēbri īcuratū relinq̄re. ex q̄ tm morbo dimisso breuiaret⁹ vita. Hec abbreuiatio q̄sto rōnabili⁹ tolerabilē ad euitādos dolores nō mometaneos ſz ꝑ vicijs puniendis sempit⁹nos. ¶ Addam⁹ q̄ ꝓsuetudo naturā īmutat vsq̄ adeo/vt venenū cibꝫ eē possit. Multos iā audiui alteri⁹ religiōis q̄ bus in egritudīe vsus carniū ꝓcedit dicētes abominatōꝫ eis fieri ⁊ nauseā si carnes gustēt. Valūtq̄ iugit carere. tm valet ī eis ꝓsuetudo. quā phs alterā diē esse naturam ¶ Esto deniq̄ q̄ ex esu carniuꝫ pueniret in casibꝫ p̄dicte necessitatis/plōgatio q̄liscūq̄ viuēdi. q̄s nouit si deterior ex h̄ postmodū egritudo ⁊ lassitudo sequet⁹. Audi sile. Essent aliq̄ potōes q̄dā medicinales vt/potelaxatiue satis idonee ꝑ pīti statu patientis. dissuadēt illas fidi medici. ne ex vsu taliū/pigra ⁊ segnis in futuꝝ reddat natura. Subīde credam⁹ exptis. Asserentē ita q̄ audiui vnū de carthusiensibꝫ viꝝ plane doctissimū. q̄ plures nūero morerent aut egrotarēt in eoꝝ religiōe/si carnibꝫ vterent/Causaꝝ addebat q̄ vigilie ⁊ solitudo ⁊ quies ceteraq̄ deuotōis hmōi exercitia/digestionē impediūt. ⁊ ita cruditatē q̄dā in stomacho reliquūt. Addo aliā. q̄ vir aut raro tempant ⁊ sobrie inēt hec gule īcitamenta ẏsarent. Nā cur ob aliud sapiēs vn⁹ medicoꝝ dixit/plures occisos gula q̄ gladio. Qd si null⁹ diceret/tm experiētia loquēte cognoscit. Cur aliūde p̄terea religiosi ⁊ rurales a carnibꝫ. imo ⁊ a vino ⁊ a ceteris gule blādiētibꝫ cib⁹ lōge factis/senectā maiorez sepi⁹ attigūt q̄ alij voluptuose ⁊ opulente talibꝫ enutriti. Prepōderāt scio ille q̄ aīaꝝ reficiūt causeq̄s dicim⁹ vt defendat sobrietas. tm ita loquēdū fuit carnalibꝫ q̄ carnalia p̄ferūt. Ita eoꝝ iniq̄tatē mentiri sibi decere debuim⁹ q̄ abbreuiatiōez viuēdi alijs obijciūt p crimīe suā vitā frequēti⁹ ⁊ o deq̄sto indecēti⁹ neq̄us ⁊ sordidi⁹ sua voracitate ⁊ īgluuie mactāt suffocāt ⁊ necāt. Qm in mlt⁹ escis (iuxta sapiētis ẏbū) multa ē infirmitas. Et fm ꝓpietatē ẏgliani ẏbi mlt⁹ etiā vinos vinū somniūq̄s sepeliuit ¶ Postrēo q̄d eradicatio vicioſaꝝ libidinū in seipo ferentiū fieri suadet. q̄n nonnulli (q⁹ occasionē p̄stabat alijs luxurie sua pulchritudo) seipos lacerabāt ī facie. aut cum suis piculi⁹ ingētibꝫ exules aufugerēt. Vulgata est Joseph historia. necnon Bñdicti Bern. ⁊ sil⁹. Reptus ē mihi insup vnus sctoꝝ patꝝ. q̄ vt elatōez ex suis viribꝫ ꝓsurgentē cōpesceret in aīa/magnis a deo pēnis obtinuit. vt demoniace passiōi corp⁹ subiaceret. ¶ Nō euagemur vlteri⁹ in materia latissima de acēsitōe ẏtutū ⁊ omissione viciorū. strīgak sermo ad ẏtutē vnicā castitatis. ⁊ q̄stionē q̄stione veluti clauū clauo retūdam⁹. Quero ab aduersarijs si vouere liceat ꝑpetuā castitatē. Nō ita īpudēter dissipiūt vt h̄ negēt. Nō negabūt īsup q̄n dabil⁹ sit casus necessitatis extreme q̄ vel a tyrāno aliq̄ vel ꝑp⁹ abūdātiā obsceni illius humoris putrescētis (vt fieri pōt) pclitabit⁹ vita ei⁹ q̄ vouit castitatē si nō sumat ab ope carnali remediū. Peto ḡ si tal⁹ nō dico fornicari vl⁹ adulterari. ſz mrīmoniale vtorē assumere. ⁊ eā carnalit⁹ cognoscere possit⁹ debeat. q̄n h̄ agēdo diuturnius viueret vt supponit⁹. Si rñdeat q̄ votū castitatis īpedit mrīmoniū ẓhēdū etiā in illo casu necessitat⁹ extreme/Quero ꝓmo. Un̄ h̄ hz vt cū votū illud hūana tm̄ mō volūtate emissum fuerit. ac pīde ꝓcepto illo diuīo nō occides q̄ pacto pōt obuiare. Ita em̄ ꝓbus argutū ē in scā ꝓclusiōe/Rursus pōt sibi a papa ꝓcedi dispēsatio ẓhēdi q̄ dispēsatōe facta nūq̄d vtorari tenebit⁹ p licito vsu carnali saluatiuo vite sue/aut si poterit subire mortē/ne castitas sua ẏgial⁹ aut vidual⁹ depereat. ¶ Si p̄mū nob donēt. cur ñ ita dicere possim⁹ q̄ ñ obstāte cā necessitatis extreme aut supiozis autoritate p̄t ꝓpetuo voueri certa sobrietas siēt castitas. si ẏo dicāt iuxta cōiorē opionē q̄ tal⁹ etiā ñ vouēt⁹ possit licite pati mortē ꝑ ꝓfuatōe castitat⁹ ꝑpetue. cuius h̄ pati neq̄q̄s obligēt⁹. Uellē desiderare vt nob darēt diuersitat⁹ rōnē ī castitate ⁊ sobrietate. q̄re ñ vtrobiq̄ erit sil⁹ h⁹ diuini p̄cepti trāsgressio. ñ occides. nūq̄d tal⁹ pseuerāt⁹ cast⁹ ī cāu nō. ita seip̄m pīmere dicēd⁹ ē ineptatiue. q⁹ ad vitā seruandā ꝑ eidē licit⁹ exit⁹ ꝑ mrīmoniū. sic de pseuerāter abijciente carnes nobis opponunt.

¶Diceret fortassis q nulla ē p̄deratio digna ꝓtinētis aīe fm sapientē. Vinculū insup mīmonij nō tempale ē ꝫ ppetuū ⁊ mlta secū fert incōmoda. Tribulatōnez iāqt apl's habebūt hmōi. Nolo hic ptinaciter ꝓtēdere. nec in alterutrā partē fixā ferre sententiā. nolo. qm̄ quicq̄d dicak p nobis est. Nā si mors p castitatis ꝑtute tolerak/vbi etiā sine delicto pateret euadendi libertas fas ē p virtutis adeptōe vel ꝓseruatiōe/vitam nō solū abbreuiare. ꝫ etiā vltro pdere. qđ hic pbādū assumebam⁹. Si ꝥo mors vsq̄q̄ declinā da esset in casu necessitatis talis. ⁊ tm̄ votū castitatis nō indiscrete factū fuit. q̄ꝫ talē casum nō exemerit/cōuincit sil'itudo q̄ statutum de abstinētia a carnib⁹/rōnabiliter factū vel latū est. etiaz si nulla sit exceptōe p exp̄ssa verba vallatū put in secā ꝓclusione dicebak. ¶Obmutescāt ergo obtrectatores q̄libet ꝺ sctāz carthusie sobrietatē q̄n potius venerenk ipaz tāq̄ imitatricē Johānis baptiste abstinētiā. fm p̄ntē lectōis nostre textū. tanq̄ insup sanctoꝝ patꝝ repūtās exēpla atq̄ vestigia. Acceptek p̄terea. tanq̄ satisfactoria p suis alienisq̄ delictis ex magno iusticie atq̄ charitatis zelo. Collaudek etiaz velut pficiēs alijs exēplo ⁊ merito. Deniq̄ suscipiak q̄si generatiua ꝑtutū. tā moraliū q̄ intellectualiū ⁊ viciosaꝝ cupidinū potēter repūssiua. ¶Nunc ad medicos ouersus obsecro ⁊ obtestor eos p salutē aīe suc/q̄tin⁹ artem suā q̄ est de medēdis corpib⁹/arti artium q̄ est regimē aīaꝝ nequaq̄ ope vel ꝓsilio dānabili añponāt. sciāt ⁊ obseruēt/qm̄ sicut aīe corpus/ita medicinā theologie ⁊ morali scie/sic̄ architectonice. subīci equū est seruire ⁊ ācillare. Ād nullā idcirco sanitatē corpis/medic⁹ aspirare dz modis aut remedijs/aīe saluti ꝺrijs. alioq̄n abutik arte ppria. ⁊ dcō in se ⁊ in prīo grauit offendit. Cautū ē ⁊ ꝑtuti ꝓsonū dēt suis egrotātib⁹. p̄sertim religiosis ꝓsiliū. Caueāt nedū sanare corpus alienū studēt. sauciēt aīaꝝ suam ⁊ alienā. aut ne deo irato/vtrūq̄ corp⁹ ⁊ aīa peat. Si altissim⁹ e terra medicinam creauit sic̄ affirmat sapiēs/nō impugnēt q̄so dcō p donū suū. Audiāt medici eiusdez sapiētis ꝓsiliū vt oret dcō vt p̄spenk in manib⁹ opa coꝝ. Sic em̄ fm eiusdē pollicitationē/disciplina medici p quā se suāq̄ artē deo subīcit/exaltabit caput eius. ¶Ād nouissimū nolo putet me aliq̄s p dicta q̄cūq̄ p̄cedētia/secludere velle discretōis virtutē in abstinētia vel seruāda vel assumēda. scio itaq̄ ⁊ sic p̄es determināt q̄ ad deteriorez exitū ⁊ cui minus ē remedij trahit abstinētia indiscreta q̄ꝫ edacitas imoderata. Hec aūt discretōis ꝑtus nunq̄ⁿ melio⁹ q̄ꝫ in humilitate ⁊ obedētia seruak. dūvidelz ppri⁹ sensus deserik ⁊ alieno prudentū ⁊ exptorū ꝓsilio/pmpte paret atq̄ subīcik. Hec aūt obedientia discretiōis mr̄/vbi melius q̄ꝫ in religionū pfessoribꝫ locū hz? Illic inuigilat supioꝝ exercitata discretio vt suam vnicuiq̄ p q̄litate ꝓditōis loci aut tpis abstinētiā limitet ⁊ mēsuret. ne qđ p diuino officio sancitū est/tollat illud aut notabilit impediat. Sciunt q̄ corpalis exercitatio ad modicū vtilis ē/nisi p q̄to iuuat pietatē q̄ ad oīa valet. ¶Sz postulabit a me forsan aliq̄s minus instruct⁹ qđ potissimū in abstinētia ne imoderata sit/prudēs rector attēdit? Rndeo q̄ nō labores. nō vexatōes. nō pinde abbreuiatōez istā vite corpalis. tantundē ꝓsiderat q̄ꝫ tū ne sensus efficiank hebetes ac stolidi/p excessiuā ī ieiunio aut fletu abūdantiā. ⁊ vt nō ex ꝓsequēti rōnis iudiciū euertak. sensibꝫ etem̄ vehemēter lesis/ledik extinde rōnis vsus ppr̄ ꝓnexionē mutuā p statu p̄nti sensus ad intellectū. Sit ꝓcedo q̄ꝫtuslibet abstinētie rigoꝝ. dūmō sana ⁊ integra sensuū viuacitas ⁊ iudiciū rōnis impturbatū maneat. salua erūt oīa. Ac uero si ꝺ hāc sensuū ⁊ rōnis integritatē aliq̄s supioꝝ a subditis extorquet abstinentiā etiā in die veneris sctā. ⁊ si nō p ipari potētia tolerādi (qm̄ nō oīa possumus oēs) ille dissil'r onera abstinēdi diuidat singul' put opus habēt. Affirmo q̄ tā nō discretoꝝ ꝫ destructor. ñ tutoꝝ ꝫ tortoꝝ hūdus ē ⁊ tāq̄ pniciosa pestis declinandus. Nā q̄d fit in subito lesa sel' rōne ex sensuū pturbatione? Reddik siq̄dē hebes. aspr attonitus. ⁊ intractabil' velut aīal brutuz. nec iam rōnis vsu ducik. ꝫ furoris ⁊ insipiētie cuiusdā bestialis ipetu circūagitak ⁊ raptak. Ruit postremo in hāc despate pditōis foueā. vt sibi sapiēs videak q̄ stolidus ē se ducē esse vult q̄ cecus ē. ⁊ q̄ ppr̄ inops ē ⁊ salubris ꝓsiliū/alieno p̄sus obedire recusat. Cur ita? q̄ ī ambulat ī magnis ⁊ mirabilibꝫ sup se. Jā q̄ reuelatōibꝫ insolitis ⁊ miracul' faciēdis se cogitat idoneū. Jā somnia. iā fantasias oēs portētuosas p visiōibꝫ autēticis acceptat. Jā deniq̄ nisi misereak ex alto deus/

prim⁹ ē corruere e mōte illo ad quē angelus ascēdit et descēdit diabol⁹. ¶ Videtis q̄ necessaria sit in rectoribꝫ pia discretio ꝛ discreta pietas que subditos velut citharе cordas nec mollescere nimis sinat/nec lētescere p desidiā. nec supra modū tēdat ne rūpant̄ p stolliditatē ꝛ insipientiā. Opus pfecto plenum difficultatis. plenū piculi ꝛ multe vigilie. sz meriti grādis ꝛ laudis excelse. nec deerit pie postulātibꝫ vnctio spūs q̄ docet de oīb⁹. Discretio nētia

Et his ad extremū ppēdere fas ē/q̄ piculosa sit indiscretis solitudo. qz cū ceciderit nō habēt sublevantē. Sec⁹ i religionibꝫ bñ instituris repit. Hec habui q̄ dicerē sup q̄stione ppōsita de nō esu carniū. q̄ q̄ brevitatis amor quedā intacta ꝛ quedā imptractata dereliquerit. Hec ē laudabilis ꝛ ab indiscretōe libera sctōr̄ patr̄ abstinētia. quā et si pctōr sc̄aris imitari nō valeo/aut nō satis volo. veneror tñ i alijs. admiror ꝛ colo. venerandā insup colendāq̄ libēs denūcio ꝛ libera voce defendo. Spero eḡdē ex hac pia sedulitate fructū orationū suar̄ mihi pfuturū apud illū q̄ iussit ne grauarēt corda nr̄a i crapula ꝛ ebrietate. dñm nr̄m ih̄m xp̄m q̄ ē bñdict⁹ i sc̄la sc̄lor̄ Amen. Finit.

Sequuntur quedā

ppositiones excerpte de lectiōe Cancellarij parisien. Anno dñi. Mcccc. apud sanctū Victorē. occasione cuiusdā dubitatōis i facto vnius militis carthusien.

QOnuertam⁹ nunc sermonē ad decisionē pdicte dubitationis lr̄alis/de vellicatōe spicar̄ alienar̄ p discipulos xp̄i. an. s. illic furti vera ratio/et ex sequenti ad restitutionē fuerit obligatio. ¶ Introducit hec dubitatio qz lr̄alis ē. Et vt inq̄sitionib⁹ aliquib⁹ nouiter factis fiat aliqua satisfactio ō obligatis ex furto vel mutuo. si p religionis ingressum sint imunes a soluendo. ¶ Supponam⁹ in pmo descptōr furti. Furtū est cōtrectatio rei aliene inuito dño. Hec est succincta ꝛ generalis furti descptio. Cuius declaratō patere poterit ex corollarijs sequētibꝫ. Supponēdo q̄ dominiū rer̄ ē duplex. vnū diuinū. aliud humanū. Humanū ē duplex. naturale ꝛ ciuile seu politicū. De pmo scptū ē ō deo. Dñs vniuersor̄ tu es. De altero dicit apl's. q̄ oīa nostra sunt. Et xp̄s. Primū querite regnū dei ꝛ iusticiā ei⁹. ꝛ hec oīa adijcient̄ vobis. De tercio scribūt ipsi leges ciuiles ꝛ canonice. sicut etiā scptura sacra sepe memorat ¶ Primū fundat̄ i titulo creatōis ꝛ gubernatōis rer̄. Secūm i titulo charitatis ꝛ iusticie. Terciū in regulis legis ciuilis ꝛ canonice post pcm̄ ¶ Dicam⁹ ergo veluti corollaria declaratōes declaratiua cōsecutōe/q̄ deo approbāte vel iubēte detētionē vel contrectationē cuiuscūq̄ rei/nullū cōmittit furtū ab eo qui talez se hz̄e scit approbatōz. Sic excusant̄ filij isr̄l a furto dū spoliauerūt egyptios. Et intelligit duz tal' vtit ꝛ mouet i hac spoliatōe autoritate legis diuine nō ppria libidine rapiēdi ¶ Dicam⁹ vltra q̄ in abusu cuiuscūq̄ rei ꝫ legē dei ꝓmittit aliquo mō furtū. qz fit quedā ꝓtrectatio rei alicne que. s. ē ipsi⁹ dei. inuito eo. i. ꝫ dicēte ꝛ vetāte. ¶ Sequtur q̄ q̄libet iust⁹ pōt vti re qualibet sine furto. ꝛ vtēdo fm ꝑ leges ipsi⁹ charitatis. qz fm eā ē dñs oīm oīa possidēs ꝛc. Da oppositū. iā fieret extra charitatē. i cui⁹ titulo fūdat̄ hoc dominiū. ¶ Sequit̄ q̄ ois pctōr q̄ aburit̄ creatura/dici pōt fur ꝫ quēlibet iustū. qz aburit̄ re iustor̄ ipsis nolentibus būc abusū. ¶ Sequt̄ q̄ abutēs re q̄ a nullo p tūc possessa ē ciuilit̄ nō ē ex eo fur censend⁹. qz qō nulli⁹ ē occupāti ꝓcedit̄. ¶ Sequit̄ q̄ vtēs re quā q̄libet hz̄ p derelicta vel tāq̄ pro derelicta fm interptationē iuris/nō ē dicendus fur. Et hic fundat̄ rōnabilitas pscptionis ꝛ iusta detētio rei q̄ pus fuit aliena. Iusta inquā nedū i foro ꝓtētioso sz ꝓscie ¶ Sequit̄ q̄ vtēs re aliq̄ i casu necessitatis extreme/nō ē cēsend⁹ fur. qz nō fit hic cōtrectatio iuito dño fm iuris diuini ꝛ natural'/imo ꝛ ciuilis interptationē. Cōcedūt eīm i casu necessitatis oīa ee cōia/put i textu pñti sufficiēter fundatū ē. ¶ Sequit̄ q̄ vtēs re modici pcij q̄ q̄si p nullo reputat̄/nō dz cēseri fur. qz nō iudicat̄ q̄ dñs hoc nō velit/aut nō vellet si hoc sciret. Attēdit̄ aūt modicitas pcij fm psonar̄ rer̄ ꝛ tpm ꝛ aliar̄ circūstātiar̄ q̄litatē. aut fm iuris aut dictamīs recte rōnis interptationē. qz qō vni par̄ eēt alteri multū reputatur ¶ Sequtur q̄ apl's nō ꝓmittebāt furtū in vellicatōe spicar̄. qz res modici pcij erat. eos insup excusabat necessitas. deniq̄ dño sciente ꝛ volente hoc fiebat. nā dñs oīm ipse erat xp̄s ¶ Sequtur q̄ detētor rei aliene/dū nō hz̄ rē in sua ptāte vt illā restituat. sz vel vi alteri⁹ vel aliūde facer⁹ ē impotēs. ille nō dz̄ tūc detinere inuito dño. Jus eīm interptat̄. q̄ dñs nō dz̄ velle obligare tunc istū ad impossibile p tpe q̄ ē sic impossibilitas. qz nec de⁹ sic obli

Z

gat ad impossibile. legi ãt diuīe debẽt cetere ꝓformari Et ꝫ fũdat quõ ꝑt absolui in foro ꝓscie ꝗs obligat⁹ et furto/absq; ꝫ q̃ stati restituat. dũ tñ habeat ꝓpositũ ꝺ restituendo tpe⁹ loco iurta qõ aderit facultas ī totũ vl̃ ī ꝑte. ¶ Seq̃tur q̃ detẽtor rei alienę/si nõ restituat illã/dũ restitutio cederet ī ꝓiudiciũ ꝛ dãnũ manifestũ creditoris nõ ẽ fur appellãd⁹. vt si nõ reddat gladiũ furioso. Nã restitutio q̃ ꝓ charitate instituta ẽ/ꝓtra charitatẽ militare nõ ꝺz ¶ Seq̃tur q̃ detinẽs rẽ alienã/detinet cã inuito dño ſm iuris natural' et ciuil' interp̃tationẽ/dũ habz sufficiẽter vñ statim reddat/differt nihilomin⁹ restitutionẽ ī ꝓiudiciũ vel ī damnũ ei⁹ cui⁹ debitor ẽ. Patz. q̃ alteri facit qõ nõ vellet rõnabiliter sibi fieri Itẽ q̃ alit̃ ꝑret illa q̃ marie seruãda ꝑferenda ẽ ciuil' cõicatio/si pateret via defraudãdi creditores. ꝛ si nõ redderet ī casu tali vnicuiq; qõ suũ est. et hoc in toto vel ī ꝑte. Nec aũt est fundamẽtalis rõ q̃re doctores ꝛ leges ponũt/q̃ seru⁹ ꝛ obligat⁹ rõcinijs publicis/nõ ꝑñt liberi ꝑfiteri. ꝛ hec eadem in casu nostro se ostẽdit. nec valet allegatio de diminutiõe stat⁹ sui. q̃ iã nõ eẽt stat⁹ ꝓseruatio/sz destitutio ꝛ destructio/si et bonis alienis sulciri quereret. ¶ Sequit̃ q̃ sicut fama q̃ ẽ vita quedã ciuil'/nõ põt sufficiẽter pecunia mẽsurari. q̃ sunt diuersoz genez. Et sapiens bonũ nomẽ pl⁹ amat q̃ thesauz. sic iniusta ablatio fame/nõ ꝓprie ꝓtinet sub furto/sz excedit ipm. Hoc ꝺ detractores deo odibiles. et ꝓtra sparsores libelloz diffamatorioz. Sic inferri posset de auferẽte vitã liberi hois vel vxorẽ alteri⁹. et ita de reliq̃s. ꝓpter qõ furtũ ꝓprie nõ dicit̃ de illis. sed de re q̃ ī possessionẽ cedere solita ẽ. ¶ Seq̃tur q̃ obligat⁹ alteri ratiõe furti vel rõne pecunie mutuate nõ põt rõnabiliter se reddere sciẽter ꝛ spõte impotentẽ ad satisfaciendũ vel soluendũ. patz. q̃ alit̃ peccare ꝓtra legẽ tã naturalẽ q̃ diuinã ꝛ hũanã de restitutõe ablatoz vel debitorũ solutõe. et de reddẽdo vnicuiq; qõ suũ ẽ. et de nõ faciẽdo alteri quod sibi nollet fieri. Nec valet hic allegatio q̃ ad frugẽ meliozis ꝛ altiozis vite vult ꝓgredi. qm̃ nõ sunt faciẽda mala vt bona eueniãt. nec aliq̃s ditãdus est cũ iactura aliena. ¶ Seq̃tur q̃ obligatus ꝑdicto mõ/nõ vouet licite aliquid absolute vñ reddat̃ ꝑpetuo ipotẽs satisfacere/nõ habita licẽtia vel ꝓsensu illi⁹ cui manet obligatus. vel nisi aliũde pateat ꝓbabil'r mod⁹ ad satisfaciẽdũ. ꝑt tñ vouere sub ꝓditõe/vt q̃ntũ ī se fuerit/aut alio tali mõ. Patet. q̃ reputaret ꝫ sibi vel ī fraudẽ vel ī dolũ. quẽadmodũ de seruis ecclẽsie leges ꝓdite sunt. Secus vbi nesciẽter ꝛ q̃dã bona fide cognosceretur votũ emittere. qõ tunc apparebit dũ ad insinuatõz mali ꝓtin⁹ resipiscet. ¶ Seq̃t̃ q̃ obligat⁹ vt dictũ ẽ/non ẽ admittẽd⁹ ad ꝓfessionẽ faciẽdã ī aliq̃ religione/nisi religio ꝓ se vl' alios/se obliget ad satisfaciẽdũ ꝓ tic ꝓfitẽte Et ita rõnabil'ẽ ꝛ stabili iure tã diuino q̃z naturali ꝛ hũano fũdata ꝓsuetudo q̃ petit a ꝓfiteri volẽtib⁹ si liberi sint ꝛ a debit̃ absoluti. Lõtra quã institutõz si ꝓfessio q̃ fieri ꝓ fraudẽ vel dolũ ꝓfitẽtis/religio manet libera/vt posteri⁹ eũdẽ abũciat. Si aũt religio sic ipm obligatũ/ꝑce vel ꝑcio sciẽter admiserit. videt ad solutionẽ obligata iuris interp̃tatione. ꝛ si facultas supperat ad hoc ꝓpellẽda. ꝑsertim si q̃cq̃ a ꝓfitẽte susceꝑit ¶ Seq̃tur q̃ taliter obligat⁹ si vouerat absolute vl' ꝓfiteat religionẽ/ipse nõ ducit̃ lege spũsse. sicut vidit dicere Ray. ꝛ sui seq̃ces. Nec ẽ ī hoc minor rõ. imo forte maior de obligato ad ꝑsonã singularẽ/q̃z de eo q̃ reipublice ligatus ẽ Patet. q̃ spũsse rũs nõ istigat ad petm̃ et ad furtũ. ꝛ ad agẽdũ ꝓtra ꝑcepta decalogi vel legis natural'. vñ ꝛ tal' ꝓfessio eẽt oblatio deo de furto vel rapina ꝛ de suba paupis/q̃i q̃ vi ctimat filiũ añ patrẽ. Et alibi. Ue q̃ edificatis sꝝ ī sanguib⁹. Uez est q̃ obligat⁹ reipublice vel rõne vsuraz vel aliũde/põt ī casu agerẽte officiũ reipublice absolui vel licẽciari sicut ꝑt fieri de obligato sub īcerto. vbi restitutio vaga q̃ ī pios vsus hz fieri sola reqrit. Et hic forte ssis fuit intellect⁹ aliq̃z/q̃ oppositũ ad ea q̃ dicim⁹ nisi sũt posuisse. ¶ Seq̃t q̃ obligat⁹ mõ dicto/vouẽs ītrare religionẽ dz differre votũ execution ẽ/ꝗusq; creditoribus satisfecerit. Patet. q̃ al's impletio vati ꝗgeret tũc ī deteriorẽ exitũ. sic dicũt doctores de habẽte patrẽ ī necẽcitate ꝓstitutũ. cui ꝑ us teneꝛ puidere de necessarijs q̃z votũ religiõis vel emittat vel emissũ adipleat ¶ Seq̃tur q̃ obligat⁹ mõ dicto pl⁹ ꝑpedit̃ ſtãte tali obligatõe religionẽ ītrare/q̃z obligat⁹ alteri solo voto vel iuramẽto. Patet. q̃ si q̃s iurasset sponte dare alteri cẽtũ florenos. ꝛ vellet ītrare religionẽ/posset ꝫ facere nõ solue do cẽtũ florenos. q̃ mutaret iuramentũ vel votũ ī meli⁹. Sec⁹ est vbi ꝓsurgeret obligatio aliũde ex furto vel pecunia mutuata. Et ſm hoc forte ꝑñt cõcordari doctores aliq̃ ꝙ videnꝛ ꝓtrariari ī hac materia. spāl'r sanct⁹

Tho. sc̄da sc̄de. q. vlt. ¶ Sequit̄ q̄ obligat⁹ rōe furti vel ꝓmodati/si nō habeat vñ reddere de bonis. renet̄ p̄ idustriā aut laborē suuz si pt. acq̄rere vñ satisfactōz possit ꝑplere. etiā vbi vinēdū eēt ī statu lōge iferiori q̄ stat⁹ religiōis exīstat. Nō em̄ oim ē volare ad alta montana ꝙsiliozᷣ/ꝑpeditis hac vel illa occasione alis ad hoc req̄sitis. Alioq̄n cur ñ sil'r poterit seru⁹ rōcinijs publicis obligat⁹ religionē libere ꝑfiteri. vl' ad sacros ordies p̄ moueri. qđ tñ oēs negāt. ego nō sat̄ intelligo dissil'itudis rōem ¶ Sequit̄ q̄ si nec̄ de bonis suis nec̄ de industria sua poterit iste sic obligat⁹ vnq̄ satisfacere. vel ī toto vel ī p̄te. ⁊ ß ꝓbabil'r appareat. ipē p̄t auctoritate vl' delicētia iudicis publici/religionē intrare. Parz. q̄ p̄t cedere bonis suis eadē auctoritate. q̄m inanis eēt actio quā inopia debitozū excludit. Et ß intelligēduz adhuc videt/vbi psona ē libera. ⁊ vbi nō currit lex vel ꝙsuetudo/q̄ nō hñtes vñ soluāt/luāt ī corpe. Quēadmodū habem⁹ ī illa muliere. cui⁹ duos filios creditor rapuerat ad vēdēdū ꝓ satisfaciendo sibi. Et sic forte accipit̄ illud sapiētis. Qui fenerat̄ mutuū/seru⁹ ē fenerātis. Obligat̄ em̄ tal' ad laborādū etiā psonal'r/vt pateat sibi facultas ad soluendū. Nec dz sibi fingere leuiter/q̄ ī laborādo patiat̄ detrimentū salutis aīe sue. Nā ī religiōe forsitan et obedientia magis habebit circa publica et male allicieda/laborē exercere. Sil'r nec valet allegatio q̄ liber ē. et q̄ psona liberi hoīs ñ p̄t pecunia ꝙpēsari. q̄m talis in casu sic se seruū fecit/q̄ nō solū p̄t ī carcerē trudi ſz vita ꝑuari/sicut suspēdia docēt furtū. Rursum notet̄ hystoria vidue q̄ venit ad Helizeuz dicens. Ecce creditor venit vt tollat duos filios meos ad seruiēdū sibi. iiij. Re. iiij. ¶ Seq̄t̄ q̄ sic obligat⁹ (vt dictū ē) si faciat aliq̄d vñ renūci et bonis sue successiōis. aut si distribuat bona vñ paup ⁊ inhabil'ppetuo ad soluēdū remaneat. facit q̄dē stulte ⁊ iniuste apud deū ⁊ fm ꝙsciam. nihilomin⁹ apō foz publicū poterit hec renūciatio seu distributio q̄ñq̄ valida reputari. q̄a nec ferē iudiciū tale nisi de manifestis. nec ꝑprobanē illic ea q̄ nō p̄t de fraude seu dolo ꝙuinci. Et hic est laque⁹ valde magn⁹ si tal' nō inuenerit hoīes esse bone fidei illos q̄bus bona sua credēdo vel donādo dereliq̄t. Postulat tñ eq̄tas cōis et bona fides publica/vt tal' apud iudices releuatiōnē aliquaz sup hac querela si ad eos deducta fuerit/inueniat. Primo q̄ talis nō erat vsq̄ quaq̄ liber vt faceret ō re sua q̄ volebat cū maneret obligat⁹ rōne furti vel mutui. Deinde tal' si ꝑfessionē attētauerit facere. nō eoipso pdidit ius succedēdi ad hereditatē iure ꝓpinq̄tatis euenientē. cuz ꝑfessio nulla fuerit ipso iure. ꝑsertim reclamāte ⁊ ꝺicēte rōnabili ꝙsuetudine religionis sibi notificata ⁊ expssa. ⁊ ex ꝙsequēte deficiēte ꝙsensu mutuo religioso⁹. quem ad hoc requiri nemo dubitauerit. ¶ Sequit̄ q̄ si obligat⁹ ß mō religiōz vouet vt fraudet creditores suos. facit q̄dē stulte ⁊ iniuste. Videt̄ nihilomin⁹ eidē ꝙsulēdū/q̄ vota religionis q̄ tū poterit etiā foris manēs impleat. laborādo apud creditores ⁊ alios q̄ liber fiat mūdo. ac deinde subīciat collū suuz xp̄i iugo. Prima ps nūc deducta ē. ⁊ patet aliūde ꝑspicua ratōe. q̄m tota vna religio nō dz minori gaudere ꝑuilegio q̄ alig̃s ad religionē illā admittēd⁹. sed religio illa manet sp obligata ad solutiōez debitoz⁹ q̄ ꝙtrarit. nec excusat eū ꝑfectio vite ꝑfitende Adde q̄ olim fuit error ꝙdēnat⁹ parisi⁹ vnius dicēt̄. q̄ ꝑ sustētatiōe vni⁹ pueri habil'ad lr̄as sacras/licebat spoliare diuites abutēt̄ diuitijs ⁊ dari tali ꝓpe ꝑficiēdi ī re publica Vide aūt si nō prim⁹ sit error dicentiū q̄ licitū est nō soluere creditoribꝫ debita rōe furti vel mutui/q̄tinus hō trāsferat se ad vitam altiorē. Hoc em̄ q̄d aliud ē q̄ creditores rebus suis spoliare? ¶ Si aūt dixerit aliquis. nōne talis intrādo religionē cedit bonis suis oīmib⁹. ⁊ ita satisfacit. Aduertat q̄ hoc dicit q̄d ē cedere bonis. ⁊ sub qua recipit̄ qualificatiōe apō iudices. Jurat em̄ cedēs bonis suis/q̄ si venerit aut venire potuerit ad pinguiorē fortunā/soluet ī toto vel in p̄te/ita q̄ q̄cquid lucrari vel hīe deinceps potuerit/sit acquisitū suo creditori. q̄ si sponte se reddat impotentē/videre facile ē q̄ peierat. ¶ Talis sic obligat⁹ si ꝑfessus ē religionē/quātū in se fuit. ⁊ hoc de ꝙsensu vroris si fuerit maritatus/remanet obligat⁹ ad votū castitatis. remanet etiā obligat⁹ mō dicto vt votū studeat ad effectū rationabiliter deducere. et interim viuat sub regulis illius quā ꝑfiteri credidit religionis. quantū circūstantie rerū p̄mittere videbunt. Equū ē p̄terea vt creditores/p̄sertim nō egēres/reddāt se benignos exorabiles ad impletionē voti sui debitoris ⁊ rependat deus vicem.

Finit anno. Mcccc. crastino Annunciationis Marie.

Adhuc eiusdem super eodem.

Presuppositis veritatibꝫ .xij. ppositionū p̄cedētiū. scz .x. .x. .xij. .x alia rū decē sequentiū. Presupposito insup casu put ponit̄ p fratres Carthusien. cuiꝰ initiū ē. Quidā Johānes olim miles secularis Et finit̄. licet de ingressu quidā dissentiāt. Dico ego Johānes cancellarius parisien. indignus. ea que sentio de hoc casu. .x de .xij. dubijs supipso formatis ¶Scādalose. infideliter .x puerse agunt/qui circa hāc materiā sciēter variāt .x corrūpunt male narrādo casus veritatē/duz a doctoribus rñsiones vel opiniones inquirūt. Patet. qz imponūt maculā in gloria doctoꝝ ꝯntum in eis est. .x tā seipsos ꝙ alios in errorez ducūt. Hoc p̄misi. qz vidi q̄daz scpta nomi mea ascpta q̄ trūcate recitata erant. ponēdo partē vnā/dimittēdo alterā. Vidi insup dicta quorundā magistroꝝ mihi notoꝝ q̄ nū ꝙ fuissēt ab eis posita/si casus fuisset eis taliter qualiter mihi p̄tatus. Presertim in ꝫ q̄ dicunt illū militē posse repetere ꝺiugez suam. nec in aliquo teneri ad religionis obseruationē in toto vel in pte. Legi deniq; scripta quorundā que vident ideo p̄termissa. qz sonabāt aliter ꝙ inquirēs affectabat. ¶Johannes miles nō videt sufficienter satisfecisse deo .x iusticie/dū resignādo hereditatē suam in manu fratris/nō fecit petito prius assensu suoꝝ creditoꝝ. vl̄ saltē de autoritate illorū supioꝝ (vt pape vel alterius) qui translationē poterāt validare. Hoc dictū satꝫ innuit esse verꝫ ex ꝫbis ipsiꝰ dubij dū dicit/q̄ minꝰ caute .x minꝰ ꝺsulte cē. Et videt eē ꝺtraria tas q̄ mor additur. mō tñ meliori q̄ nouit Poterat em̄ modū inuenire/imo modos meliores. vt vendendo totā hereditatē .x statim soluēdo. vel q̄ de ꝺsensu creditoꝝ fecisset dictā trāslatōz. vel q̄ de auctē pape aut principis q̄ erga creditores habuisset forte auctez ꝺpellēdi eos ꝺsentire bone equitati vbi pterue agere voluissent aut aliq̄ tali mō. Et notetur .xij. ppositio. Notent etiā iura positiua de trāslatōibꝫ. ¶Fratres carth. cū reuerētia loq̄ndo/nō vident se habuisse satꝫ caute .x diligēter/dū aīi pfessionē vel receptiōez Joh. militis/nō interrogauerūt creditores suos .x de trāslatōe p̄dicta an cēt valida ñ iformati sunt. Notetur .xvi. ppositō. Attento eo q̄ dicūt iura ignorātiā. l. latā aut crassā reputari ī dolū vel fraudē. videt q̄ iudex in foro exteriori reputabit p̄dictos frēs. et Joh. militē cū fraude .x dolo p̄cessisse. nisi sufficiēt fuerit informat̄ ex circūstātijs certꝫ de simplicitate .x bona fide p̄dictoꝝ. vt q̄ poterant rōnabilit̄ debeāt nescire modū altez se habē di circa p̄dicta Notet cadē ppositio. xvi. Addito illo qō statuūt leges .x ꝺsuetudines laudabiles religionū. de mō examinādi aliqs si seruī sūt .x cē. Et quō post annū vel terminuz/dñs p̄t repetere seruū. etiā vbi visus ē pfessionē emisisse forte vna fide q̄ ad fori exteriorꝫ iudiciū. Et p hec tria dicta videt eē sufficienter rñsū ad p̄mū dubiū f̄m duplex iudiciū. scz fori. Pz em̄ q̄ ex circūstātijs rñsio trahēda ē/tā apud deū ꝙ apud hoīes. Attēdat p̄cipue si creditores q̄ mō ꝺquerūt fuerī negligētes ab initio de ꝺdicēdo dicte cessiōi vl̄ pfessioni/vel si diligētes inuēti sūt. Staret in casu q̄ ingressus fuisset licit̄. .x pfessio seq̄ns nulla eēt. imo inualida .x cassanda. Exēplū satis trahit̄ ex p̄cedētibꝫ vbi q̄s ꝓbabilit̄ crederet q̄ dñs suiꝰ cui ē seruus. vel creditores oēs essent mortui. aut crederet ꝓbabiliter q̄ placeret eis suus ingressus. licet fallerēt. vel vbi aliqua tali ignorātia ꝓbabili laboraret p testificatōem alioꝝ aut aliūde. Qua ignorātia sic stāte/religionē ingrederet. patz ūstud in casu hoc. Examiet ergo Johes miles cū fratribꝫ carth. supignorantia sua mō dicto. ¶Si fratres carth. poterāt .x volebāt ī oēm euentū satisfacere p Joh. milite. tūc manēt obligati. nec ē facta fraus creditoribꝫ. et ita pfessio valet. Si autē nec poterāt nec volebāt satisfacere. nec ꝺsentiebāt receptōi Joh. militis nisi sub cōditiōe implicita. nec explicita q̄ esset liber a debitis. tūc pfessio nō ligat fratres q̄n milite possint .x poterint expellere Sed miles manet obligat̄ ad vota religionis q̄ncunq; .x quōcunq; potuerit illa cōplere. qz fecit qō in se ē de vouēdo. Exemplū ō seruo/q̄ post reductionē eius a pfessiōe emissa ad dñm suū/tenet̄ si fiat liber votū cōplere. imo etiā stante seruitute ei⁹/tenet̄ ad ea q̄ pōt seruare de votꝫ religiōis/vt caste viuere .x alia facere p q̄ nō ledit̄ vel tollit̄ debitū dominō seruitiuz. Notet̄ .xiij. ppositio. Notet̄ hic distinctio/q̄ votoꝝ aliqō ē qō obseruatū nunq; vergit in deteriorē exitū. .x illud semp est tenendū. Aliud qō obseruatū q̄q; vergeret in deteriorē exitū. .x pro tūc non obseruandū est. sed palio tpe nō vergeret in deteriorē exitū sua obseruatio. .x tunc ligat Et

fm hoc pz quõ votũ ſerui obligat/et quõ ñ. Et ita de milite hec dubitatio ablata ẽa dictis meis al's circa matiaz hãc q̃stũ vidi p copiã. ¶Si repiak p ſufficientẽ examinatõz/q̃ frẽs carthu. receperũt z detinuerũt dictũ Johannẽ militẽ in fraudẽ creditorũ/ipſi et eorũ monaſteriũ cẽſendi ſunt obligati ad ſatiſfaciendũ creditoribꝫ quantũ pñt. Notek ꝓpoſitio. xvi. Et fm hoc facile ẽ videre quõ dict⁹ Joh. nõ põt edere carnes. nec vxorẽ repetere zc. Notek mod⁹ diſpẽſatõis quã aduerſarij ptẽdũt habuiſſe q̃liter i finevult q̃ redeat obligat⁹ zc. ¶Stãte caſu nr̃o videk. q̃ nulla ſpes ſit i Johe milite ad ſatiſfaciendũ creditoribꝫ/niſi ptẽdẽdo ius ſucceſſiõis ad cauſã vxoris. Et cũ ſucceſſionẽ illã poſſit eque petere ꝙuerſando i monaſterio carth. p procuratores idoneos z imploratõz auxilij ſupioꝛ ſicut extra/ꝙſulendũ ſibi videk/q̃ maneat et viuat ꝙuerſando monaſtice i clauſtro ſuo p ſalute aĩe ſue. ſcãdala religiõis ſue z aliorum necnõ occaſiones pcõꝝ ꝓtra vota ſua caute declinãdo. alioq̃n videat ne amãs periculũ pereat i illo. Utꝝ ꝙo ipſe Joh. miles ſit nũc habilis ad ſuccedẽdũ vel vxor ſua. q̃ nihil hic inquirik. nihil hic rñdeo. Notek. tertij ꝓpoſitio ſup hac re.

Sequitur ſcedula

ſup eadem materia.

Vniuerſis pñtes lr̃as inſpecturis Johes de bellomonte rector vniuerſitatis mgr̃oꝝ z ſcholariũ pariſi⁹ ſtudentiũ ſalutẽ i dño ſempiternã. Notũ facim⁹ q̃ Anno dñi. Mcccc. xxviij. die Maij. pñtata eſt nobis ex pte dñi cãcellarij eccl'ie pariſien. ſcedula q̃daz papirea/ꝓtinẽs caſum quẽdã cuz rñſionibꝫ et declaratõibꝫ ſup dicto caſu/p eundẽ dñm Cãcellariũ et alios infraſcꝑtos ſacre theologie dicte vniuerſitatis ꝓfeſſores/cũ ſubſcꝑtõnibus eorundẽ p eoꝝ manus ꝓprias. Cuius q̃dẽ ſcedule z ſubſcꝑtionũ tenor ſequit in hec verba. ¶Quidã olim miles ſecularis multis obligatus debitis. poſt ceſſionẽ oĩm bonoruz ſuoꝝ quã fecit in pñtia dñi ſui ac principis terre/ea reſignãdo in manus fratris ſui germani ad opus z vſus creditoꝝ ſuoꝝũ/ipſis licet ignorãtibꝫ. ſic q̃ accepta a pfato fratre ſuo cautõe ꝓmiſſi/ſub ſigillo pfati principis z ſui/q̃ de pfatis bonis ſoluere deberet z ſatiſfacere creditoribꝫ eius. videlicet militis quondã pfati. ipſe z cõiunx ei⁹ abſtracti/oris vt aſſeruit vite deſiderio/pari ſe voto licẽtiãtes religionẽ petierũt. Hec i monaſterio ſanctimonialiũ vbi recepta z ſolẽniter ꝓfeſſa p nouẽ fere annos hactenꝰ mãſit. Ipſe q̃z i mõaſterio carth. vbi fm formã ſtatutorũ ordinis carth. et i hec ꝙba interrogatus. Si liber es. ſi abſolutus. ſi abſq̃ incurabili morbo. ſi deniq̃ ꝺ querel' ſatiſfeciſti? Reſpõdit ad ſingula ſingillatim q̃ ſic. Sed adiuncto ad vltimã interrogationẽ mõ ſatiſfactionis vt ꝓmiſſũ ẽ ſupꝝ. vicz via ceſſionis ꝓfate. Ad q̃ꝺ ꝓor monaſterij rñdit i hec ꝙba. Scias q̃ ſi aliq̃d hoꝝ de quibꝫ interrogat⁹ es/celaueris. poteris etiã poſt profeſſionẽ expelli Poſt hec fm formã ordinis z ſtatutoꝝ ꝓfatorũ tanq̃ nud⁹ z paup ſuſcept⁹/et ſolẽniter ꝓfeſſus ẽ/mĩme reclamãtibꝫ creditoribꝫ ſuis q̃bꝫ ꝓtunc vel interim nõ fuerat ſatiſfactũ. z hinc p ſeptẽ fere annos i monaſterio pſeuerauit. Interea ꝓtigit fratrẽ pfati quõdã militis infortuniũ quoddã incidere/vt vicz ab hoſtibꝫ ſuis capek. vñ impotẽs videk factus ad exequendũ q̃ꝺ ꝓmiſerat de ſatiſfactiõe p fratre ſuo milite pfato. Poſt hec aũt mortuus ẽ ſocer ipſius quondã militis pz videlicz olim vxoris ſue. Ulñ pſuadẽtibꝫ q̃buſdã cõſanguineis eius ac ꝓpinquis/occaſione vt eis videbak aliq̃li iã habita tanq̃ iure ꝓpinq̃tatis ac legitime ſucceſſionis ex pte vxoris ſue quondã pfati/monaſteriũ ſuũ ꝓtra prohibitõem prioris ſui/ad petendũ bona q̃ndã ſoceri ſui defuncti vt inde ſolueret debita ſua exiuit. z ad ſeculũ reuerſus habitũ ſuuz dimiſit. carnes comedit. et vota profeſſiõis ſue multipl'r violauit. Et notandũ q̃ in patria illa. ſ. in terra hollãdie. gelrie z brabãtie/religioſi tales ſuccedũt parẽtibꝫ vel monaſteria ꝓ eis. ¶Sequit in ſcedula memorata. Preſuppoſita veritate caſus ſicut ꝓmiſſum eſt. quẽ caſũ ſub alijs termis quidã al's apꝺ multos ꝺ vniuerſitate pariſien. variauerũt. dũ eoꝝ opiniões inq̃rerẽt. ꝓpter q̃ꝺ nõ ẽ mirandũ ſi tunc vno mõ quidã rñderũt. z nũc aliã dant rñſionẽ. q̃ eiectis interim allegationibꝫ dicunt ea q̃ ſequunt. et q̃ vera reputamus doctoꝛes infra ſcꝑti. ¶Primo q̃ miles olim de quo fit ſermo/incõſulte ſatis religionẽ ingreſſus/z incaute receptꝰ ẽ. Ex hoc pſertim. q̃ ceſſio bonoꝝ ſuoꝝ fuit incauta ne q̃ ſufficiẽs ꝓ liberatõne ſua a manu creditoꝝ ſuoꝝ. licet debuiſſent citius reclamaſſe. Scõo q̃ profeſſio quã ſolennit' fecit/nõ obſtãte q̃ incõſulte ingreſſus z icaute ſuſcept⁹

sit/ligat eum de iure tã positiuo q̃ diuino ad
vota religionis. ¶ Tercio q̃ neuter ꝓiugũ p̃
fatoꝝ/põt alteꝝ post diuoꝛtiũ ex mutuo cõ
sensu ꝛ approbatõne ordinarij celebratũ. ac
post ꝓfessionẽ desup̃ solẽniter factã repete
re. ¶ Quarto q̃ sic̃ neuter põt alterũ repete/
re post diuoꝛtiũ ac ꝓfessionẽ. sic nec bona q̃
alteri eoꝝ siue monasterio ex pte psone inte
rim acq̃sita sunt seu acq̃ri ꝓtigerit ī futuruꝫ/
debẽt alteri seu monasterio ei⁹/tã q̃ alterius
ꝓiugis coheredi deseruire. ¶ Quinto q̃ pfat⁹
olim miles/nimis incõsulte ꝛ inordinater il
licite sic a monasterio suo recessit/peiuscꝫ ac
piculosi⁹ reiecto habitu suo foris remanet.
ꝛ q̃ de necessitate salutis oĩ tergiuersatõe post
posita q̃ ꝛtoꝛi⁹ reuerti tenet ad monasteriũ. et
sũpto habitu sub disciplina quã ꝓfessus ẽ de
gere regulari. Ad ꝛtẽto p̃cipue q̃ manendo ex/
tra mõasteriũ nõ ẽ idẽ miles habilioꝛ ad sol
uẽdũ. ĩmo mi⁹ q̃ intra manẽdo. ¶ Sexto
ꝛ vltio q̃ attẽtis p̃missis ꝓfessio olim militis
p̃fati quã fecit ī religione/nõ obuiat directe
ꝛ de p se obligatõi poꝛi/q̃ añ creditoꝛibꝫ ex/
titit obligat⁹. ꝛ p ꝓsequẽs manet eis obliga/
tus vt añ. Sic q̃ si ipe tpe receptiõis sue ad
ordinẽ/aliq̃d secũ apoꝛtauerit. aut interim
aut ī futuruꝫ/monasteriũ p̃fatũ de bonis ei⁹
ꝓcepit. p tanto saltẽ/sp̃ tenet satisfacere credi
toꝛibꝫ monachi sui donec plenarie eis fuerit
satisfactũ. ¶ Sequit̃ in scedula. Sic sentio
ego Joh̃. de gersonno cãcel. pisien. indign⁹.
in cui⁹ testimoniũ me subscp̃si ī p̃nti scedula
ꝓpria manu. Ad ꝛtẽtis etiã additõibꝫ circa p̃/
dicta/quas eadez manu mea scp̃si anno dñi
Mcccct. xxi. Dañ ¶ Ego petr⁹ ō dyerreio
mgr̃ ī theologia. ꝓfomit̃ ad dñm Cãcell'. ī
hac materia sentio. ī cui⁹ testimoniũ hic me
subscp̃si. ¶ Ego Jordan⁹ mozim mgr̃ ī the/
ologia ꝓfomiter ad dñm cancel. ī hac mate
ria sentio. ī cui⁹ rei testimoniũ me hic subscri
psi. ¶ Ego Johes dachoꝛi mgr̃ ī theologia
ꝓfomiter ad dñm cancellariũ ī hac materia
sentio. in cui⁹ rei testimoniũ me hic subscp̃si.
¶ Mihi fratri Guilberno de bunulla sacre
theologie ĩmerito ꝓfessoꝛi videt̃/q̃ dict⁹ mi/
les vere sit ꝓfessus. nec p̃t vxoꝛẽ repetere. ãn
imo cogẽd⁹ redire ad monasteriũ. ꝛ ibidẽ vi
uere sub disciplina regulari. In cui⁹ signuz
hic me manu ꝓpria scripsi. ¶ Ego mgr̃ Guil
helm⁹ de rancris sacre pagine ꝓfessoꝛ/fate/
oꝛ p p̃ntes/q̃ dict⁹ miles de q̃ casus sup̃ po
nit̃/verez realit̃ ẽ ꝓfessus. ꝛ obligat̃ ad obser
uãtiã regularẽ sui oꝛdis. ꝛ censend⁹ ẽ religio
sus. nec p̃t ampli⁹ ꝛpetere vxoꝛẽ licite. si q̃ tñ
debita añ ingressũ religiõis dict⁹ miles vel
eius vxoꝛ ꝛcerit. dico q̃ si sit possibilitas sol
uẽdi/ipe vl' ipsa tenet̃ vl' manual'r laboꝛãdo
ī monasterio vel ex hereditate paterna q̃ ali/
cui eoꝝ possit succedere p̃ mortẽ alicui⁹ parẽ
tũ soluere p̃dicto ꝝ. ¶ Sup̃ hac materia plu
ra possint allegari. sed dimitto cã bꝛeuitatis
In cui⁹ rei testimoniũ hãc determinatõem
ppria manu scp̃si. ¶ Ego Petrus baardi do
ctoꝛ ī theologia cõformiter ad dñm Cancel
lariũ ꝛ ad alios mgr̃os in theologia q̃ ī hac
materia deliberauerũt idẽ oĩno ego sentio
¶ Ego frater Stephan⁹ sacre theologie p/
fessoꝛ ac mĩster sãcti Maturini parisien. oꝛ
dinis sctẽ trinitatis ꝛ redẽptõis captiuoꝛũ.
ꝓfomiter cũ opinione mgr̃i Joh̃is de ger
sonno cãcellarij eccl'ie parisien. delibero In
cui⁹ rei testimoniũ sigñ meũ manuale h̃ ap
posui. Anno dñi. Mcccct. ¶ Ego Petr⁹ de
nogẽto mgr̃ ī theologia/sẽtio debitũ et salu
bꝛe/vt miles olim ꝓfessus/redeat ad religio
nẽ sub obseruãtia regulari manẽs nihilomi
nus creditoꝛibꝫ vt p̃mittit̃ vel q̃uẽtus p eo.
hec ppria manu. ¶ Ego Petrus de Arrech
mgr̃ ī theologia ꝓfomiter ad dñm cancel. p̃
fatũ in hac materia sentio/stãre ꝛitate casus
eo mõ q̃ positus ẽ in folio p̃cedẽti. vna cũ q̃/
busdã circũstãtijs mihi p fidedignos oꝛete/
nus exp̃ssis. vtpote q̃ cessio bonoꝝ ingress⁹
religionis amboꝝ ꝓiugũ. ꝛ diuturna eoꝝ
mãsio in p̃fatis religionibꝫ/nõ latebant cre/
ditoꝛes/sed eis nota erãt hec oĩa. nec̃ ꝓtũc
reclamabãt. q̃ꝫ etiã bona dictoꝝ ꝓiuguz si
fuissent debite collecta. ꝓseruata ꝛ distribu/
ta. videbant̃ sufficere ad satisfaciendũ credi
toꝛibꝫ infra satis ꝓpetẽtes termios ¶ Mihi
dñico parui sacre theologie indigno ꝓfesso
ri/videt̃ salua oĩ coꝛrectõe/ac dicti olim mi/
lit̃ꝫ reuerẽtia. q̃ ipi militi nũc asserenti se ficte
intrasse religionẽ ad finẽ talẽ vel talẽ/nõ est
credẽdũ. nec ipe licite illã religiõez sic egredi
potuit sic̃ de facto egressus est. ꝛ vltra q̃ nec
etiã vxoꝛẽ ꝛ bona successiõis supi⁹ tacte p̃t li
cite repetere seu retinere noĩe ppr̃io. scriptũ
manu ppria. ¶ Ego Matthe⁹ roedoꝛ sacre
theologie ꝓfessoꝛ indign⁹/ supposita verita
te casus p̃missi ꝛ circũstantiaꝝ eiusdẽ in for/
ma q̃ ponunt̃. sentio ꝓfomit̃ ad deliberatio
nẽ dñi cancel. sup̃ posita. In cui⁹ rei testimo
niũ hãc deliberatõez meã ppria manu scp̃si
ꝛ noĩe meo signaui. ¶ In quoꝝ testimoniuz
nos Johes rectoꝛ vniuersitatis p̃fate p̃sen/

tes lras sigilli rectorie dicte vniuersitatis/ap/pensione/duximus muniendas. Anno z die quibus supra. Finit.

Incipit tractatus

eiusdem magri Johis de gerson de tpantia in cibis.potu z vestibus platoz.

A I Am i vna pozi lectiõe absolui sic potui/dubitatõz nõ medio crem/sup abstinẽtia ppetua a carnib.an licita sit apõ solita/rios religiosos/imitatozes Iohannis baptiste i heremo. Uellẽ nũc sub pdio maiozi silr elucidare qlis tpantia i cibis z potibus.in vestitu z ceteris.aut necessaria sit aut cõgrua pdicatoribz aut platis/qz est officiũ instar Johis/pire añ faciẽ dñi.z parare vias ei9 ad dandã sciaz salutis plebi ei9 ¶Ad hãc dubitationẽ sub vnica pclusiõe rñ deo. Expedietius ẽ z efficacius pdicatorẽ z platũ declinare ad austeritatẽ vite z parcitatẽ in vestib.in cibis z potib z paucitate sertuitoz z silib/qz homib secularib talib cõformari. Et in pmis si attendim9 vitã xpi q nostra ẽ instructio/si pterea apl'oz z aliozuz sctoz exẽpla recogitam9/pspicuũ ẽ debebit apud xpianũ id qõ dicim9. Fateoz (inqt doctissimus Aug.)fateoz/õ pciosa veste erubesco.nõ eñ decet hanc cõfessionẽ.nõ hanc monitioz.nõ decet hec mẽbza.nõ decet hos canos. ¶ Et arguo sic inqsitiue. Pompaz in vestib.i ferculis.i seruitoribz/aut qrũt eccl'iastici ad placẽdũ deo.vl' vt pficiãt primo.vl' ad eccl'ie honestatẽ z auctẽ. Quidam eñ ad aliquã hazz rationũ confugiunt.

NOn primũ vt placeãt deo.qm̃ verũ n est illud Piero.nõ tenera vestis/sed mũdicia mẽtis ornatũ facit clericorũ. Constat insup plus placere deo opa pietatis in quib pñt expendi ea que talis põpa requirit. Si queris igit plus deo placere opa deo magis placentia facito .alioquin apud te mentit iniquitas sibi.qiam nõ soli deo magis p talia placere contendis.sed vel tibi vel mundo.

EI querũt eccl'astici p talia pficere p rimis z subditis/videãt obsecro ne turpiter fallant.z tota(vt aiunt) via errẽt. Plus eñ scãdalizat pompa clericoruz ipsos laicos/tam pncipes qz alios/qz edificet. Plus ad indignationẽ z murmur et inuidiã eos pcitat qz ad amorẽ.z plus augẽt i eis auariciã z supbiã qz extinguãt Debz aũt esse officiũ clericoz/monere subditos vbis z exemplis ad vtutũ exercitia humilitatem frugalitatẽ et sobrietatẽ. Porro nõ hz opus ista ps allegatõibz scpturaz vt doceam9 põpã esse in scandalũ laicorũ. Interroget exp ientia z magna voce clamabit. Ita est.nihil verius est. Nã rñ fuit tanta pncipũ z secularium deuotio apud antiqs eccl'iasticos pauperes z pannosos? Uñ tãtus honor.tãta reuerentia.tãtus cultus? vtiqz qz pompas tales nihilipẽdebãt. Idcirco tanqz apud bonos z fideles dispẽsatozes/copiosissime eis ministrabant diuitie.qui postqz insolescere z eis abuti ceperũt/in cõtrariũ vsa ẽ poz largitio.dico in direptionẽ z ptemptũ. Audi/ ni bis auribz vnũ ex pncipibz nri xpis pcellentẽ.coram quo dũ fieret sermo de refrenatõe z moderatõe pompaz statuũ in regno francie nimis exuberantiũ z aliaz expensaruz pter quas nisi puisũ fuerit.fraudes .rapine z iniusticie z odia z seditões saltẽ occulte fiunt.ppter q̃ oia teste sapiẽte regnũ de gente in gentẽ transfert/ Rñdit indignabũd9 pnceps ille. Incipiãt eccl'iastici apud qs tota pompa ẽ. tota superbia z in vestibus z in prãdijs z in oñibz z de singularibz facta est tũc narratio.vbi q̃ ad honorẽ suũ eccl'astici vident agere/illa in magnã eoz z sue ecclesie ptumeliã z pbrũ pmemorata sunt.prandia loq z cetera pdigalitatis facinora¶ Si vo B dicãt eccl'iastici/ qz talia nõ agãt ad supbiaz suã vel excellentiaz.sed vt pformẽt ill'apõ quos viuũt.z vt erubescẽtia videtur nisi bonorabiliter sint inter primos z alios.immo qõ ampli9 ẽ/vt scãdalizent eos tãqz ipsi sint auari vel hypocrite ficti/nisi fm tpa tpaliter se habeant.z moribz alioz pformes sint. Uideãt obsecro sic dicẽtes. Primũ ne pricẽt huic pcepto. Nolite pformari huic scl'o. Ne pterea ipi q̃z intẽst errozes alioz corrigere in similes aut peiozes ruãt/dũ eos nõ emẽdare sed imitari volũt. Ita ne vicz si oẽs supbi facti sunt.auari.dissoluti.pdigi z reprobi/ ipi eccl'iastici ne dissil'itudie sua eos offendant paria vicia sectabunt. Absit.imitãda pori9 ẽ bũilitas xpi.nõ erborrẽda.nec erubescenda vilitas q̃ ppter eũ in suũpsius deiectionẽ sustinetur. ¶ Ceterũ cum addunt sibi pcauere/ ne de auaricia z hypocrisi notent si fuerint i talibus pompis partioz ceterꝝ. Esset hec euasio colorata/si nõ esset modus rationabilis z pius z iustioz. p quẽ hanc ab hoim coz dibus estimationẽ abolerent. Fateoz cñ et

sic ẽ oportere viros eccl'iasticos tollere quã-
tũ cõmode pñt/oẽm ab eis auaricie ⁊ hypo-
crisis suspitionẽ si prodesse subdit̃ voluerit
Uerũ ãppe ẽ illud Aug. q̃ bonã ꝓscias deo
proximis ꝙ famã bonã debẽt. et in hoc cõ
dolẽdus est qui famã suã negligit. Q⁊ si ãs
ex plat̃is sibi parce viuat/pompas oẽs abꝯ
cies vel abhorres/thesaurizet nihilominus
⁊ extorqueat vndecũq; pecunias. reddit se
nõ negabo ꝓtemnẽdũ longe ampli⁹/q̃ si nõ
dicã liberaliter/sed pdige et pompatice ꝙtu
te polleat/nisi q̃ tpantiã istã exteriorẽ mo-
deratiorẽ oñdit/iudicabiť rõnabilit fermen
tat⁹ fermẽto phariseor̃ qõ ẽ hypocrisis. Di
cet nempe istã pompã extrinsecus negligere
nõ ad humilitatẽ sed tenacitatẽ. nõ ad ꝙtutẽ
sed ad celandũ qualicũq; mõ vite sue turpi-
tudinẽ. vel deniq; sicut lucrosius atq; liberi
us subditos seducat. seductosq; licẽti⁹ spoli
et. laceret ⁊ pdat. ¶Quid igiť acturus ẽ pla-
tus ne subditor̃ morib; pateat tanq; auar⁹
seu tenax. sordid⁹ aut fictus/si non laute vel
vsitata aliorũ prodigalitate vixerit. si nõ ec
clesiastica bona in vsus pphanos dissipaue
rit in vestib; ⁊ prãdijs. ĩ familiarib; ociosis
⁊ discolis. q̃d inquã acturus ẽ? Respondeo
sub vna veritate satis notãda. Uir eccl'iasti
cus/psertim curat⁹ vel plat⁹/nõ solũ põt lici
te dare ĩ publico elemosynas suas ⁊ añ se tu
ba canere. hoc ẽ se manifestare cũ facit elemo
synã. Sed etiã ad hoc agẽdũ obligať p loco
⁊ tpe/tãq; ĩ exemplũ posit⁹ alior̃. ⁊ velut lu
cerna ardẽs sup candelabꝝ vt oĩb; luceat
q̃ sũt ĩ domo eccl'ie sue. Si aũt egerit ß/tol
let oẽm suspitionẽ tenacis auaricie qñ mon
strabit opib;/q̃ sibi parc⁹ ẽ/vt alijs fructuo-
si⁹ largiať. ⁊ bona eccl'e recipit non vt rapax
ꝓsumptor/sed vt pi⁹ distributor. Cognoui
vnũ qui plerũq; distribuebat aliq̃ ĩ publico
sub hac intẽtõne/q̃ nõ dedisset ĩ occulto. nec
errare putand⁹ ẽ. Sed errãt plane q̃ platos
quosdã laudare se credũt/cũ dicũt eos nihil
dare in oculis boĩm ad euitatiõez vane lau-
dis. Nã ad dandũ publice ꝑceptũ habẽt qõ
alijs ẽ ꝓsiliũ. ¶Dicet statim aliq̃s sniam hãc
ꝺdicere ꝙbis xp̃i quib; nos ĩstruit dicens.
Cũ facs elemosynas/nesciat sinistra tua/q̃d
faciat dextera tua. ⁊ itez. Noli tuba canere.
sed da ĩ abscõdito. ⁊ pr̃ tuus q̃ videt ĩ abscõ-
dito reddet tibi. Ita ẽ. sic iubet xp̃s. iubet ni
hilomin⁹ vt luceãt opa nr̃a bona. vt gl'ificẽt
patrẽ nostr̃ q̃ ĩ celis ẽ. Et fortassis inuicẽ ad
uersari putarenť hec duo mãdata/si non ex
locutõnis circũstãtia pateret ꝓcordia. Ulti
q̃ppe xp̃s vt opa nr̃a fiãt ⁊ ĩ abscondito q̃ ad
intẽtõez nõ captãde laudis ꝓprie. ⁊ in publi
co ꝓpter augmẽtatõz ĩ proximis diuine gl'ie.
sicut dicit Greg. q̃ sic opus fiat ĩ publico/q̃
tinus intẽtio maneat ĩ occulto ¶Scio ⁊ bñ
scio/q̃ istud plurimũ habet difficultat̃ ap̃
nõ exercitatos ĩ ꝙtutib;/⁊ q̃ nõdũ didicerũt
humiliter sapere/⁊ humane gloriũculefauo
res despicere. ꝓpterea apud eos q̃ nõ hñt ex
officio pdesse ceter̃ plerũq; tuti⁹ ẽ atq; ꝓsul
ti⁹ occultare bona sua ab ocul' hoĩm/q̃tin⁹
eandẽ tegere possint ⁊ ꝑseruare a surreptiõe
⁊ flatu inanis glorie apud deũ. incredibili si
q̃dẽ facilitate exufflat vent⁹ supbie/elemosy
ne fructũ a manu dãtis eã ĩspectu alior̃ ni
si fuerit man⁹ hec pḧũilitatẽ ꝑus solide clau
sa ꝺ talẽ supbie vẽtũ. ¶ Propterea videte q̃-
so ĩ quãtis se pplexitatib; ĩuoluũt. et quõ po
nũt in rhete pedes suos ꝑlati/ꝑcipue q̃ alio-
rũ gerẽdor̃ suscipiũt ꝑus q̃s solidati sint ĩ ꝙ
tutib;/maxie ĩ hũilitate. qm̃ obligat eos su-
sceptum officiũ/vẽtilare ⁊ exponere opa sua
bona ad aurã publicã. sicut el'ynas. ꝑdicati
ones. ⁊ cetera pietatis officia. Sũt em̃ ĩ lo-
co ꝓstituti nõ acq̃rẽde pfectõis sed exercẽde
Jõ iussione apl'ica ꝓhibeť neophit⁹ ordina
ri/ne ĩ supbiã elat⁹ rẽ. Tñ tales ꝑlati ĩexerci
tati. si agere ista tẽptauerit vir aut nũq; cua
dũt ꝑcipitiũ. foueã. s. elatõis ⁊ tumescẽt; su-
pbie. Difficile q̃dẽ ẽ illud bñ agere qđ nõ añ
didicerit;. Et si ß ĩ oĩi arte vez ẽ. maxie tñ
ĩ arte artiũ q̃ est bñ viuẽdi ad regimẽ aiarũ.
Ad ß ꝓpositũ exponit Greg. de q̃busdã ꝑ-
tis illud de Job ꝑallegatũ. posuit ĩ rhete pe
des suos/⁊ in macul' suis ambulat. Ex ꝑdi
ctis ꝓcludam⁹ nõ optere viros eccl'iasticos
ꝓsumere bona eccl'ie ĩ pompaticis vsib;/ad
euitandã notã auaricie Sũt q̃ppe modi aliq̃
p q̃s melior et sanctior fama q̃ri põt. ¶ Porro
si vir eccl'iastic⁹ ĩ reliq̃s bñ vixerit pudice. iu
ste ⁊ pie. nullo mõ generabit suspitõem de si
mulatõe sanctitatis. sibi ꝓce viuẽdo augebi
tur poti⁹ fama sua. ⁊ erit odor bonus bonis
¶Cetez apud q̃sdã malignãtiũ ⁊ oĩm quan
tũcunq; sctẽ facta calumniãtiũ liguisq; ma-
ledicis sp loq̃ntiũ iniq̃/nullus ꝓficere põt q̃n
gl'iaz sequať inuidia ⁊ iuidiã mala detractio
Sz taliũ ꝓtẽnẽd⁹ ipse ꝓtẽpt⁹/nec extimescẽ
dũ scandalũ. qm̃ ceci sunt ⁊ duces ceczorũ. ꝙ
ba xp̃i sunt ad apl'os.

¶ Pertractemus tercią rationẽ quam D
aliq̃ pompas suas excusare volẽtes

pfingũt. Agim⁹ inq̃unt talia/nõ q̃ in corde nostro sit supbia. nõ ad extollentiã oculorũ. sed vrimur his rangz nõ vtẽtes. vt eccl'a p̃ cũ suis oꝛibꝫ suis honoꝛet. ꝛ honoꝛata magꝫ magis reuereat. ꝛ sit eius efficacioꝛ auctas. ¶Dez attẽdãt sic dicẽtes p̃mo/q̃ honoꝛ dari dz i testimoniũ ꝓturis. non ꝓpter exterioꝛes diuitias vel ornatũ. Inducũt ꝑ cãm eꝛoꝛis ad pp'm/q̃ propt̃ põpas mouent eos ad honoꝛãdã eccl'iã cũ seruitoꝛibꝫ suis. qm̃ ꝓpter ꝓutẽ ꝛ bonoꝝ futuroꝝ adeptõz potius debẽt venerari. Allioq̃n xp̃s ꝛ eiusdẽ ap'li nõ sufficiẽter ornassent eccl'iã ꝛ honoꝛassẽt q̃ talia in se ꝓtẽpserũt ꝛ alijs spernẽda suaserũt. Vñ ꝛ Jacob⁹ inculpat eos qui honorando diuites in aureo anulo et veste fulgida/spretis pauperibꝫ ꝓsonas accipiunt. Et Bern̄. ad Eugeniũ li. de ꝯsideratõe. Tu pastoꝛ pcedis deaurat⁹ tã multa circũdat⁹ varietate. oues q̃d capiũt? Si auderem dicere demonũ magꝫ q̃z hoim̃ pascua hec. Sic faciebat Petrus. sic Paulus suadebat. Item Petrus nescit aliq̃n ꝓcessisse vel gẽmis oꝛnat⁹ vel sericis. nec tect⁹ auro. vel vect⁹ equo albo. nec stipat⁹ milite. nec circũseptus ministris. absq̃ hoc tñ credidit satis posse ip̃lere salutare mandatũ. pasce oues meas. ¶Rursus si viri eccl'iastici talibꝫ vtũt ꝓ solo honore eccl'iastici stat⁹. qua rõne dimittũt ipsi tanz magnã ptẽ sacerdotũ curatoꝝ/ĩ statu tanz inculto q̃z i ifimo et plebeio. imo q̃ temeritate ipsos spoliãt ꝛ denudãt. ¶Amplius dictũ ẽ q̃ apd̃ scl'ares ꝑncipes ꝛ alios pl⁹ irridet ista põpa/q̃z i honoꝛe vero teneat. imo ꝛ pauperes min⁹ audẽt ad tales accedere ꝓ petendo ꝯsilio aut ꝯfessiõe faciẽda. ꝛ sic de sil'ibꝫ. q̃ et vidẽtes eos i ocio splẽdide ꝙuersari. seipsos aũt egenos ꝛ pãnosos laboribꝫ iugibꝫ atteri remurmurãt. inuidẽt ꝛ detrahunt. q̃s si videꝛẽt i hũilitate se gerẽtes/amarent. ꝛ eoꝝ aspectu/animequioꝛes fierẽt tolerare pauperiez sorꝛ sue. ¶Preterea sustẽtatio pompaꝝ fieri neq̃t absq̃ multis expẽsis/q̃ trahunt sepe ad questus mercẽnarios ꝛ rapinas iniustas. ad fraudes ꝛ curas graues. ad q̃relas insup mordacissimas subditoꝝ. ꝓpter infamẽ vitã seruitoꝝ turpissimoꝝ/q̃s ociũ m'ltra mala docuit. ꝛ nefanda scelera ꝑpetrare compellit Scitz ꝙo q̃ i dños redũdãt excessus ꝛ ip̃ro bitates fuitoꝝ. ¶Cetez sic q̃ tãgit picẽ inq̃nabik ab ea (sapiẽtis imo expiẽtie testionio) ꝛ q̃ fouet in sinu suo ignẽ ꝛ colubꝝ/ardet et mordek. sic difficile ẽ apd̃ m'ltos pene ip̃ossibile vt int̃ supbos tales cult⁹ ꝛ honoꝛes fortes cos ꝙuersent ꝛ nõ inde supbiãt. Hã q̃ cõicauerit supbo induet supbiã. ¶Sz esto q̃ ipsi sint tanta stabiliti humilitatis radice/q̃les ꝑfecto nondũ sunt/cur de ipsa hũilitate xp̃i erubescũt ĩ publico? cur supbiã'oñdũt ĩ ope quã nõ habẽt ĩ corde? cur suis exemplis irritãt ꝛ scandalizãt coꝛda ꝑncipũ ꝛ scl'ariuz ad ꝑmutandũ tales pompas ꝛ prodigalitates quas ab eis totis viribus effugare deberẽt. ¶Nullũ rursus regnũ ẽ taz opulentũ qd̃ nõ p luxuriosã, pdigalitatẽ ꝛ nutricẽ ci⁹ rapaceꝫ auariciã/celeri labefactiõe dissoluat. quẽadmodũ tradũt Valeri⁹ ꝛ Tulli⁹. ꝛsi silerent. tñ maximoꝝ regnoꝝ ꝑdino ĩ exemplũ hui⁹ ẽ veritatis. Abyssus itaq̃z expẽsaꝝ/abyssuz inuocat diuitiaꝝ. q̃ fit vt eueniat illud puerꝫ decantatũ q̃ sua ꝯsumũt/cuz deest aliena sequunt. hinc fraudes. hinc doli. hĩc iniusticie varie. ꝓpter qd̃ de gẽte ĩ gentẽ trãsfert/ait sapiẽs. ¶Quãta deinceps mala ꝓueniãt ex comesatõibꝫ eccl'iasticoꝝ crebꝛis atq̃ supfluis q̃s enarret? vnũ prãdiũ ꝑ replẽdo ad graue dinẽ ꝛ nauseã. tres vel q̃ttuoꝛ vẽtres sepe cẽtũ paupes reficere sufficeret. celeriꝰ tñ consumim⁹ ꝛ pdimus vnũ francũ in tali crapũla/q̃z damus vnũ denariũ ꝓ elemosynis. Ibi detractiões. ibi ebꝛietates. ibi tꝑis dãnosissima pdũio. ibi ꝓtra bonoꝝ vitã et oẽz honestatẽ. imo sepe ꝓtra catholicã veritatez sub iocũdi typo/infames sñie frequẽtantur ¶Turpiter ista fierẽt apud scl'ares. turpius apud eccl'iasticos oẽs/sed turpissime apd̃ ꝓlatos ꝛ theologos. Hõnũq̃z inueniũt adeo vtiã de se, puerbia quedã apud vulg⁹ generauerũt sue ebꝛietatis vel crapule. Hã ꝛ cibi aliq̃ ꝛ vina ꝑcellẽtia tanq̃z ab inuẽtoꝛibꝫ aut cultoꝛibꝫ denominank sicut ꝺr. Torte iacobitaꝝ ꝛ vinũ theologoꝝ ꝛc. Adde q̃ plexq̃z inuitates alios ad cõuiuia/q̃ibꝫ expẽsis et sollicitudinibꝫ ĩuitati ꝙo magnis dispẽdijs ꝛ vigilijs fatigãt. Ita refert Señ. dicẽs serenũ de tranq̃llitate cũ diceꝛat/nõ ad cenaz se ituꝝ ad eũ qui ꝓ hoc sibi nihil debitur⁹ esset. ¶Postremo q̃d sũt viri eccl'iastici nisi q̃ dã elemosynarij bonoꝝ eccl'iasticoꝝ. ꝛ ip̃oꝝ nõ quidẽ dñi sed dispẽsatoꝛes. In quibꝫ hoc solũ ꝓ se ꝛ suis habẽt q̃ contẽtari eos mãdat ap'l's. alimẽta. s. ꝛ quibus tegantur. Diffinit vltra Bern̄. q̃ q̃cquid vltra retinetur/rapina ẽ imo sacrilegiũ. Dura ꝙo sentẽtia cõtra eccl'iasticos et eos qui thesaurizãt. ꝛ qui in luxurijs ꝛ impudicicijs con/

Abyssus corpora sanum
abyssus humana diuitiaz

Nõ gaudeant clerici in pauperes et prodigaliter in pompas

Zelus domus tuae comedit me

Nõ

Nõ

uersant nihil dãtes paupib⁹. ¶ Quocirca incidit nõ mediocr̃ q̃stio. si eccl'iastic⁹ dispensans/imo dissipãs i vsus pdigos et iniustos bona eccl'ie sue teneat ad restitutõz. pserti cũ dictũ sit auctẽ Berñ. cui Hiero. cõsentit. q̃ quicũq̃d eccl'iastici vltra parcũ victũ vestitũ retinẽt/sacrilegiũ ẽ. Si sacrilegiũ ẽ vtiqz iudicat pei⁹ furto. furtũ ẽ restituẽdũ null⁹ est q̃ ambigat. Sil'em gõem formãt alĩ de eccl'iasticis/nõ deseruientib⁹ suis bñficijs/i horaz psolutõe. z aliox obsequox ipletõe ꝓpter q̃d datũ est bñficiũ. Nõne ea inquunt restituere debẽt q̃ tũc pceperint/Et forte ad ꝑmũ ñ põt dari simplex z absoluta rñsio/Sũt itaqz aliq̃ bona ꝓmissa fidelitati eccl'iasticoz ũ. ordinata tñ z limitata vel a iure vel a fundatoribus ad certos vsus pios. vt q̃ eps vni det hospitali tales reddit⁹ l' nũex aliquẽ egenoz sustẽtare. q̃ casu nõ ẽ dubiũ/q̃n omissio culpabilis istoz ad restitutõem obliget q̃ ad deum. et sepe q̃ ad foz extrinsecũ. Et in hoc ẽ sil'e de elemosynario. q̃ vltra stipẽdia recipit cẽtuz libras. p distribuẽdo paupib⁹. si pdige alit exponat/peccat z restituere tenet/Si ãt bona talia sint data general'r z indistincte alicui eccl'iastico/tã. p sustẽtatõe sua/q̃z p exercitio pietatis. tũc põt hmõi eccl'iastic⁹ mediocriter vti illis bonis ꝑm decentiã sui stat⁹ etiam vbi nihil residui supesset/Qualit ꝓo estimabit hmõi decẽtia status/nõ põt sub vniuersali regula diffiniri. sed estimabit i certa latitudine/put sapiẽs iudicabit. Et q̃n nimis afficimur ad nosipos et ad extollentiaz oculoz nostroz/tuti⁹ ẽ atq̃z salubr⁹ cuilibet eccl'iastico declinare ad frugalitatẽ z pcitatẽ stat⁹ sui/vt aliq̃d relinquat paupib⁹. Tuti⁹ insup ẽ pauca sibi q̃rere/q̃ vicz satis sibi esse debeat/q̃z in multis bñficioz admiſtratiõibus velle abũdare. q̃n proculdubio apud bñ estimãtes illa nõ sũt nisi onera z aie pricula. vbi locuz hz illa regula. Cui pl⁹ cõmittit/ab eodẽ pl⁹ exigit. Uñ si q̃s habeat bñficiuz q̃ rõnabilit debeat ꝓtari ꝑm vtilitatẽ quaz offert aut offerre põt eccl'ie. z vltra hoc bñficiũ aliud assumit/ipse cũ hoc peccat q̃ p ambitionẽ accumulat sibi nouũ on⁹ miſtrationis. q̃ nũq̃z aut vix fit sine priculo infidelitatz alicuj⁹. Hã nũc querit inter dispẽsatores vt fidelis q̃s inueniat/Q, si prodige dispergat bona hmõi i alios vsus. aut auare retineat/ipe vitra scãdalũ q̃d alĩs dat/pfecto peccat grauit. z nõ min⁹ sepe q̃z sacrileg⁹. Sz q̃ ad restitutionẽ teneat/non auderẽ diffinire. z ꝓpter illã obligatõez vagã z incertã/taz in bonis q̃z in psonis. ¶ Sil'r nõ estimo certuz esse q̃ ad scdam questionẽ. q̃ eccl'iastici non faciẽtes seruitiũ ꝓpter q̃d dat bñficiũ/et si grauiter peccẽt/ad restitutiõz sunt astricti. Scio tñ q̃ tuti⁹ eẽt apud tales/vt de cetero vel renũciarẽt pluralitati bñficioz suoz/vel parci⁹ viuerent solito. q̃tinus i aliquo poz̃el infidelis dispẽsatõis offẽsas delere valerẽt. Ita locũ hic hz illud Aug. ꝓsiliũ. Tene certũ/dimitte incertũ. ¶ Ita deniq̃z ꝓcludam⁹ tũ ex ꝓmiſſis causis. tũ notatim ex hac radice/illã quã ab initio posuim⁹ ꝓclusionẽ. expe diẽtius. s. esse plãtũ declinare ad parcitatẽ et austeritatẽ vite i cibis z i potib⁹ ꝛc. z nõ erubescere pauptatẽ xpi. q̃z laxare i his frena et hominib⁹ scl'aris ꝓformari. Tñmodo bñ viuat. In alijs affirmo q̃ paupertas z vilitas euz magis exornabit et honorabit/q̃z alios sua pdigalitas atq̃z supbia. Finit.

Incipit sermo eiusdem de vita clericoz̃ habitus tpe quadragesimali ad clerum.

F

Penitemĩ z credite euãgelio Mar. i. Euangeliũ hodiernũ cui credi opter/sub tali fine ꝓclusit xps vt diceret. Qui se humiliat exaltabit. Quid ãt aliud ẽ pnia q̃z hũilitas vera sub deo. placationẽ ei⁹ postulãs cũ venia delictoz. Penitemĩ ergo. hoc ẽ humiliami/sub deo offenso. z ab eodẽ placato exaltabimi. Ita eñ credere euãgelio equũ ẽ. q̃n q̃ se humiliat exaltabit. Qui se humiliat i curia pnie/exaltabit eũ curia miscõie. q̃n superexaltat miscõia iudiciũ. Damnati q̃dẽ sumus nos peccatoz̃es coraz iustitia. ad miscõiam appellare fas habem⁹ q̃z diu viuimus. tãdiu eñ sedẽ tenet eadem miscõia. Q, si aduersarius z accusatoz nr̃ diabol⁹ quõlibet obniti voluerit. habem⁹ te patronã clementissimã. te aduocatã sapientissimaz. te auriliatricem potentissimã virginẽ matrẽ. que ab oñi ecclesia regina miscõie z aduocata nostra conclamaz. Si igit regina miscõie es sicut es. tuũ est causam miscõie tueri. z curie sue iura illibata seruare. Est ãt ius curie huius/vt qui venit ad eã nõ ej̃ciat foras. sed ab accusatione sua subleuet absolvatq̃z. ¶ Ecce patres z fratres/quãta nobis fiducia ẽ de salute z exaltatõe nostra/si p pnie appellationez ad misericordie foz causã nostre prauitatis iã a iusticia rite damnataz deducimus. De/

ducim⁹ aũt si nosmetipsos accusam⁹. iudicamus ⁊ damnam⁹. Si nosmetipos iudicaremus (nõ⁊ ap'lus) nõ vriq̃ iudicaremur Si iudicarem⁹ penitẽdo/nõ iudicaremur penaz patiẽdo. Volumus certe damnari. ecce vnicũ post pctã patet effugiũ. Cõfugiamus ad curiã miscõie. ad illã penitẽtia nos deducet/ vbi ꝑaduocata ⁊ patrona sororẽ nostrã habemus et matrẽ iudicis nr̃i. quí spnere nos nõ poterit. qm̃ ipse caro nr̃a et frater ẽ. Hãc matrẽ adeam⁹ ꝑ impetratiõe miscõie. Et vt de pnie hũilitate ꝓ nostra exaltatõe viua/ ci fructuoso q̃ sermone loq̃mur supplicem⁹ ⁊ dicam⁹ illud angelicũ. Aue gr̃a plena dñs tecũ. ¶ Penitemĩ ⁊ credite euãgelio'. Homiatim huic euãgelio. Qui se humiliat exaltabitur. Qui se hũliat ꝑ pniam/exaltabit̃ ꝑ gratiã ⁊ gl'iam. ¶ Viri p̃res ⁊ fratres. Et si solũ dñi nr̃i iesu xp̃i imperiũ subditis suis oĩb⁹ (⁊ quidẽ oĩa sibi subiecta sunt iure creatõis. repatõis ⁊ ꝺseruatõis) sat̃ cẽ debeat ad obediẽdũ sibi/vt agãt dignos pnie fructus. penitemĩ ait/nihilomin⁹ appropriate ad personas nostras q̃ ecclesiastice dicimur. ⁊ q̃s sermonis nostri tenuitas ꝓmonere nunc/accepit assumi posse video ꝑsuasionẽ nostrã ad penitendũ ex trib⁹ /more oratorio. A statu p sone. a loco. a tẽpe. Jta cĩ agere Licero. ita Arist. ⁊ oratores ceteri docuerũt. Scõm q̃ tria/tripti tã sup penitẽdi necessitate oratõez conteremus ¶ Prima quidẽ argumentatio a statu ꝑsone sumet. Tales nos esse cõsidero viri p̃res ⁊ fratres. tales et in tali nos esse gradu statuq̃ conspicio/q̃s oportet pniam agere. nõ ꝑ pctis nostris tm̃mõ/ sz ꝓ delictis alienis Alioz q̃ppe pctã comedim⁹. alioz̃ quippe culpas bibimus. alioz defect⁹ calciamus ⁊ vestimus. Pctã ppl'i mei comedũt. ¶ Nõ sit cuiq̃ ammiratõi qđ dicimus. qm̃ ira fit dũ elemosynis alioz talia nob cõpam⁹/cibos. pot⁹. alimenta. Que nimiz elemosyne iõ date sunt/vt pniam ꝑ ꝓferẽtib⁹ ⁊ satiffactõz deo faciam⁹. Stat⁹ g̃ nr̃ stat⁹ penitẽtiũ ẽ. coz. s. q̃ vltro semetipos ad pniam obligarũt. Q, si q̃s inter nos aliter sentit/ille pculdubio ꝓpr̃ stat⁹ ⁊ grad⁹ ignar⁹ ẽ. q̃a ip̃m tãto magis penitere ꝓuenit quãto minus penitet. ⁊ q̃nto magis cẽ sibi penitendũ ꝺissimulat vel ignorat. ¶ Hãc tm̃ veritatem plane duriss̃imã. sz tm̃ ꝑdicandã ⁊ cognoscẽdã/multi ĩ statu nr̃o ĩ statu eccl'iasticorũ/vel dissimulãt vel ignorãt/vel sacrilega impietate cõtemnũt. alioq̃n nunq̃ tãta auditate. nunq̃ tali ꝑcipitatiõe ĩmprouida inhiarent ad elemosynas tales quas bñficia noĩam⁹. vel dignitates. vel officia. quib⁹ annexa ẽ talis obligatio ꝓ alĩs penitẽdi ⁊ satisfaciendi. cũ tm̃ ꝓ nostris satisfacere delict̃ vix sufficiat vita nr̃a. ⁊ vrinaz sufficiat. Hũc q̃ntẽ ꝺemẽtia hoĩem tot culpis ꝓpr̃ obnoxiuz ꝑssum ⁊ obrutũ suscipe (imo rape modis etiam ĩdebitis) alienas offensas. et sup cernices debiles apponere Hoc q̃ppe fit (vt diximus) dũ bñficia bñficijs cumulam⁹. nã pluralitas bñficioz ex elemosynis fundatoruz ad pniam ꝑ pluribꝫ faciendã astrigit. Hũc ꝺo heu cecitas/heu insania nos his obligationũ vinculis seruitutib⁹ spãlib⁹ misera colla subijcim⁹/q̃si nõ iugũ graue satisfaciendi ꝓ alĩs/sz libertas ⁊ absolutio videat̃ ¶ Adam⁹ adhuc q̃ stat⁹ noster stat⁹ eccl'iasticoz penit⁹ẽ ĩ exẽplũ ꝓuocatiũ alioz ad pniaz. q̃si vel liber vel speculuz vel imago pnie. Q, si ꝓ pnia legat̃ ĩ nobis pecunĩa/ꝑ ꝓtritione destructio ⁊ dissolutio. ꝓ satisfactõe irritatio dei ⁊ viciorũ oĩm accumulatio/nos tot damnationib⁹ digni reddimur/quot homines nostris exemplis corruptissimis seducunt. Si damnãdus est q̃ sciẽm̃ sponte peccato depranat/nũquid nõ ergo damnatioz q̃ multos secũ in interitũ trahit. rapit ⁊ deĩcit? ¶ Rursum statui nostro comes cẽ debet sacra sciẽtia. hoc est sacroz ⁊ sacramẽtoz noticia. qualis cognitio absq̃ pnia. nec pfecte cognosci. nec efficaciter tradi ꝑt. Nec q̃ppe illa ẽ sapĩa aut ps ẽ/de qua bñ enũciatũ ẽ q̃ĩ maliuolã aĩaz nõ introibit sapĩa. nec habitabit in corpe subdito peccatis. Jtaq̃ sacerdos q̃libẽt angelus dicit. qm̃ dei nũcius esse debet ad ppl'm quilibet in gradu suo. et legẽ eius. s. dei. ab ore eius requirẽt. ¶ Dedit illis regiones gentiuz (in⊄ ꝓphetic⁹ sermo) ⁊ labores populoz possederũt. vt custodiãt iustificatões eius/⁊ legẽ eius requirãt. Non dedit nobis dñs laborẽ alioz̃/ vt in sudore vultus alieni vescamur pane nostro. et nihil inde officiũ. nihil suffragiũ. nihil satiffactõis impẽderemus ꝓ ceteris qui suis nos laboribus alunt aluerunt q̃. Quãto minus ista data sunt vt luxurieris sup̃bẽ pompis. cq̃s famil̃s. fedissime ĩ meretriculaz lenocinijs Nõ ꝓterea cõmissa sunt vt comesatões crapulosas ⁊ sumptuosas in ocio dissoluto cũ malia tpis cõsumptõe ⁊ oncratõe corpis ac aniaz q̃tidie sequeremur. Deniq̃ vt ditaremus carnẽ ⁊ sãguinẽ. imo q̃nq̃ carneos ⁊ sã/

guineos hoīes/de bonis paupeꝝ de pīmonio crucifixi. Sz vt custodiam⁹ iustificationes dñi/et legē ei⁹ inq̄ram⁹. Custodiam⁹ in quā nō diffamem⁹. dissipem⁹. irrideam⁹. lacerem⁹ iustificatōes dñi. Et legē ei⁹ inquiramus/nō tradētes nos nostraq̄ instituriōibꝫ mūdi ꝛ legibꝫ Justiniani. sed legi dñi q̄ immaculata ē/ꝙuertēs aīas/ꝛ sapīaz pstās parvul'. glosa. hūilibꝫ q̄les sūt penitētes. Penitemī ḡ. ¶ Postremo moueat nos q̄ dicit. q̄nto grad⁹ altioꝛ (q̄lis est nr̄ q̄ sacerdotes dicimur. ꝛ q̄ gen⁹ electum. regale sacerdotiū xpi dñi/imo ꝛ dū noīamur) tāto casus grauioꝛ. ꝙsone ad illud satyricū. Ome animi viciū tāto ꝙspecti⁹ i se crimēhz/quāto q̄ peccat maioꝛ habeꝯ Porro si casus nr̄ grauioꝛ/ꝙseq̄nſ ē vt resurrectio p pnīas fortioꝛ erigaꝯ. ¶ Cō clamo igiꝯ. pcoꝛ ꝛ obtestoꝛ p euāgeliū sacratissimū dñi nostri iesu xpi. Penitemī ꝛ credite euāgelio. qm̄ q̄ se hūiliat p pnīam/exaltabiꝯ ad gl'iam. Hoc mō stat⁹ nr̄ stat⁹ eccl'iasticus vt get nos magnis ꝛ certis rōnibꝫ penitere/si nō obtoꝛpuim⁹. si nō oīno pditi ꝛ xpiana religione abalienati sum⁹ ¶ Rursus ꝙpellit ad idē loc⁹ ipe material' in q̄ ꝙuersamur. q̄ loc⁹ ē eccl'ia. Cōmonebat ptact⁹ nostre oīōnis ordo vt sil'r ex loco i q̄ ꝙuersamur. q̄ loc⁹ est materialis eccl'ia/robur eidē oratioīni nostre donarem⁹ ¶ Sz multis q̄stionibꝫ agitat anim⁹ ex his q̄ dicta sūt. ¶ Una. si eccl'asticī nō penitētes p seipsis/pficiāt alīs p quibꝫ eos dixim⁹ ad satisfaciēdū obligatos? Videꝯ q̄ nō. p ꝓdictū. ꝛ p illud Brego. Cū is q̄ displicet ad intercedendū mittit/irati anim⁹ ad deteriora puocaꝯ ¶ Alia/si eccl'iastici non penitētes p alīs/faciūt bona eccl'e sua. ꝛ si ad restitutōez obligaꝯ? videꝯ eīm q̄ ꝓtra donātium intētiōez bonis ill' abuteruntur. nec laboꝛāt in vinea dñi. nec denariū hīe mereāt. ¶ Alia. si eccl'astici oēs teneāt ad studiū legī diuīe videꝯ q̄ sic p ꝓdicta. q̄ ideo dedit illis de⁹ regiones gētiū. ꝛ laboꝛes ppl'oꝝ possederūt. vt custodiāt iusticias ei⁹. ꝛ legē ei⁹ exq̄rāt/vt dictū ē. ¶ Ad oppositā istoꝝ oīm ē argumētū. q̄ talia dicere ē ptē eccl'asticoꝝ lōge maioꝛē ponere extra statū salutis. eāq̄ dānatiōis ream affirmare. ¶ Alie q̄ōes sūt/vt si licz ex bonis eccl'e aliq̄d sibi retinere vltra id q̄ dicit apl's. Habētes alimēta ꝛ q̄bꝫ tegamur/his ꝓtēti sumus? Videꝯ eīm q̄ residuū ē eccl'ie et paupeꝝ. q̄le auferre/sacrilegū ꝛ impiū dicūt Hiero. ꝛ Bernū. ¶ Annexa est huic q̄ōi de dilatōe parētū ex bonis eccl'ie De collatōe bñficioꝝ indignioꝛibꝫ. De multiplicatōe bñficioꝝ vltra decentē sustētatōz p̄sone occupāt. De intrātibꝫ distributōnes ex solo introitu ad horas. De dātibꝫ se totos ad pcticatiōes scl'ares. ꝛ q̄ inde ad turpes quest⁹. Et similes multas/q̄s oēs dissoluere brevitas affectata reclamat/Sed ḡttuoꝛ ꝙsideratōes ḡsi rotidē claues p aptōne faciliōꝛi placet afferre.

¶ Prima ꝙsideratio. Eccl'iastici q̄ non penitēt/sed ꝙ putrelcūt i pctis suis/nullū opⁿ faciūt apud deuz p se vel alīs acceptū sibi ad ꝙsecutōem vite eterne. p q̄nto fructⁿ suoꝝ operꝝ tal' ex corrupta radice pcedit. q̄ radix ē eoꝝ volūtas depuata. Elōgant q̄z magis ꝛ magis a deo. qm̄ q̄z lōge a pctōribus salus. Hoc intēdebat dñs cū ait Maledicā bñdictōibꝫ vīis/ꝛ sil'ia pl'ima i hāc sniam. ¶ Secūda ꝙsideratio. Eccl'iastici q̄z uis impenitē tes/implētes tn̄ ea q̄ ex institutōe bñficioꝝ suoꝝ iniūcta eis sūt. i horis dicēdis ꝛ sil'ibꝫ. ipsi faciūt fructⁿ bñficioꝝ ee suos. saltē apud hoīes. nec ad restitutōz obligāt. Obligāt tn̄ in foro ꝙscie/aliter recōpēsare bñfactoribꝫ ꝛ fūdatoribꝫ suis. p̄sertim faciēdo sibi amicos de māmona iniq̄tatis. vt p alios suppleāt redēptōz ꝛ satisfactōz quā ipsi sine gra pmanētes/insufficiēter agunt. Valēt ꝓterea hmōi bñficia nō ex ꝑtute p̄sonaꝝ. qm̄ tales suppo nunt esse i pctō mortali. ꝛ p ꝙsequēs dei hostes odiosi. sz ex p̄sona totⁱ eccl'ie/ꝛ ex offerētiū deuota pierate valoꝛē suscipiūt/qualez ꝛ quātū nouit de⁹. ¶ Tercia ꝙsideratio. Plus cōgruit eccl'asticis noticia sacre legis q̄z alia ꝛ multis ipsa ē de necessitate p̄cepti. sed magis ꝛ minⁿ p diuersitate officioꝝ. curarū atq̄ dignitatū. Curati noīati tenent scire p̄cepta dei/ꝛ articulos fidei i quodā generali p denūciādo subditⁱ. Materiā insup de sacramētis eccl'ie. put in cōi vsu pticaꝯ ꝛ ꝑsaꝯ. vt de mō baptizādi. de mō audiēdi cōfessiōes ꝛ interrogādi. ꝛ docēdi. ꝛ absoluēdi. ꝛ pnīas iniūgēdi. de mō mr̄imonia cōtrahēdi. de mō sacre vnctiōis. ꝛ de instructōe illi⁹ q̄ laboꝛat i extremis. ꝛ si q̄ sunt talia. Curati p his sciendis si nō laboꝛāt vl' studēdo vel audiēdo. an sint i statu salutis. ipsi viderint. ego ñ estimo. ¶ Quidā tractatuli sup his cōibꝫ ꝙfecti sūt. Quos saltē hīe deberēt tales eccl'astici. qm̄ nec sumptuosi sūt i scribēdo. nec dispendiosi ꝛ difficiles i intelligēdo. De plat⁹ ꝙo q̄ absentes sūt/nihil hic diffinio. quēadmodū pati eē debēt ad faciēdū rē. ¶ Quarta cōsideratio. Intētio eccl'iasticoꝝ i oībꝫ suis actibꝫ

debz eē diuīn⁹ honorz et⁹ obsequiū. z ꝓse q̄n
ter ex incidēti z q̄si accessorie/ipsi pñt rpalia
desiderare z acq̄rere/p sustētatōe decēti suoz
statuū. decentē itelligite statū/put sapiēs in/
dicabit. z nō put ambitio vl auaricia suade
bit. Iurta quā ꝓsideratōz dar regula ꝓsq̄n
ter ad sciendū/si in celebratōibz missaz. si in
horis lucratiuis. si i alijs opibz suis. imo et
si in multiplicatiōe bñficioz ipsi ecclesiastici
sint simōiaci. vel simonia aut turpi lucro no
tādi. Descēdere aūt ad singula oīno diffi/
nēda/neq̄ facile est neq̄ possibile sub certa
regula. ppter varietatē circūstantiaz. ex qui
bus iuris variationē scit nemo.

Cura dici potuerāt. sed interim cō/
pēti/z ad scām nr̄e exhortatōis ptē
tr̄aseūtes/ostēdamus ex loco i q̄ su/
mus/ꝓgruitatē penitēdi. ¶ Loc⁹ nr̄ vir pīes
z frēs loc⁹ ecclie materialis i q̄ frequēti⁹ con
uersamur nos admonet si nō obsurdescim⁹
vt obediam⁹ dicēti rpo. Penitemi zc. Quā/
q̄ eīm vallis hec miserie/loc⁹ sit vniuersaliter
flet⁹ z pnie. vbi tāto magis flenduz esse dicit
Aug. quāto min⁹ flet. nihilomin⁹ tēploz lo/
cus sua quidē religione z qualitate ꝓmone/
re facit vt peniteam⁹ Quid itaq̄ aliud vidē
tur p̄dicare ymagines oēs in eccl'ia añ qua/
quaversum. supra. subtus z in lateribz. cāt⁹
insup z pulsus. ea quoq̄ que legunt z fiunt
oia/nisi leuemus sursū corda. et nō mentia/
mur rñdētes/habem⁹ ad dñm. Leuare autē
sursum corda nequeūt sane ipsi pctōres sine
pnia/z magna pnia. ¶ Habēt seculares ho
mies seu militares seu plebei/loca sua in q̄/
bus exercent/plena mult⁹ spectacul. vanita
tibz z insanijs falsis/que pniam nō solū nō
incitāt sz prurbāt Vide fora negociosa abū
dare infinitis piurijs. fraudibz. murmuribz
incōditis. clamoribusq̄ dissonis. Vide cu
rias patrocinātiū. intra q̄les nota litigātiuz
magniloq̄s linguas acutas z instructas vt
narrēt fabulatōes/sed nō vt lex tua dñe. De
curijs curialiū q̄d aliud dicturꝰ suz q̄ rz to
te cure sunt. z tote cure vanissime. nec cure ce
lestes/sed plerūq̄ sceleste? Nō discurram p
singula taliū loca/quoz plurima a sctis do
ctoribz imerito interdicta sunt eis q̄ pniam
salubrē integro aīo pagere molīūt ¶ Atq̄ cro
nos ecclīasticos ꝓtiet loc⁹ sacerrim⁹. loc⁹ re/
ligiosissim⁹. loc⁹ tot⁹ pnie salubris puocati
uus. si tñ in eo nō manem⁹ sicut bestie igna/
ri mysterioz oīm que fiūt z cernunt. Si ꝓ te
rea corpe existēte i ecclesia nō sit anim⁹ in pa
tinis. sicut est apud Terētiū. Si deniq̄ nō
facim⁹ de domo oratiōis d omū negociatio
nis z speluncā latronū. Quo pacto fit? Cer/
te aut cogitādo. aut garriēdo scl'aria. aut di
stributōes diuinas tanq̄ nobis q̄ non eas
lucramur/indebitas furtiue rapiendo. furti
ue dixerim iudice deo. z si nō mūdo. q̄ si eos
soluit. nō tñ absoluit. ¶ Letez crux z crucifi
xus/nōne loquunt vt pniam agam⁹/cuz ta/
lē ipm rpm añ oculos statuāt. quo null⁹ vn/
q̄ acerbius doluit. nō p suoz/sed p nostro/
rū satisfactōe peccatoz. Sāctoz rursus sā/
ctarūq̄ imagines idē suadēt. ingerētes me/
morie nostre/q̄ p multas tribulatiōes opoz
tet nos intrare i regnū dei vt ipsi zc. Deniq̄
tūbarū sculpture magnis nos vocibz et la/
mētis ad pniam puocare nō cessant. ingerē/
tes q̄d illi sunt. q̄d fuerūt. quid de nobis me/
ruerūt. q̄d erigunt vt suū. quoz corpa inci/
nerata tegit tellus? ¶ Si ad hos oēs z sil'es
assidue clamores nequaq̄ apim⁹ aures mē/
tis intimas/nō iā surdastri sed surdi sumus
imo ipsis q̄s intuemur z calcam⁹ imagini/
bus atq̄ simulacr̄ assimilati sum⁹/q̄ habēt
aures z nō audiūt. Quid ō ipso sacrosancti
dñici corpis sacramēto satis vnq̄ dicturus
sum/malo nūc silere q̄ pauca dicere. Ue ill'
q̄ abutunt eo ad cumulū peccādi/qō singu
lariter datū ē ad auxiliū subleuamenq̄ peni
tēdi. Hi sūt indigni tractātes illud qō sub
questione terribili increpat dñs p ꝓphetaz.
Quid ē q̄ dilect⁹ meus fecit i domo mea sce/
lera multa? ¶ Nō nos ita viri pīes z fratres
sed in loco tali tanq̄ diuino z celesti/audia/
mus vocē dñi impantis/vt amotz calciamē
tis nostre vetustatis/p pniam (suū ē eīm ꝟ of
ficiū) stemus i terra hac q̄ sancta ē. dicentes
cū Jacob. Terribilis ē loc⁹ iste. nō ē hic ali/
ud nisi domus dei z porta celi. Et eīm dñs ē
i loco isto. et nos ergo scti sum⁹ qui habita/
mus i sancto. i quibz dei gr̄a cōcessit/si ñ ab/
utimur illa vota ꝓphetica. Una petij a dño
hāc requirā/vt inhabitē i domo dñi. Et rur
sum. Quā dilecta tabernacula tua dñe ꝟtu
tū zc. Et iterū. Elegi abiect⁹ esse i domo dei
mei zc. Ad q̄d? Ad penitendū p̄cipue. Peni/
temi ergo. ¶ Circa hec q̄drupleꝛ occurrit cō
sideratio moralis. ¶ Prima sancti⁹ est z deo
placētius z fructuosi⁹ regulariter orare deū
i tēplis z locis sibi dicatis q̄s i alijs. Valoz
quippe orationū ibidē factaz cumulatur ex
oratiōe generali z loci maiestate/ex q̄ fit de/
uotōis maioz incitatio. Propterea nō abs/

aA

q̄ grādi rōne ſedula religio patrū nr̄oꝝ/pticularia oratoria vetabat. preſertim p̄ miſſis celebrādis. Dixi ī ꝓſideratōe regularit. qm̄ accreſcere valor ipſis oronib⁹ altitudē q̄ ex loco ſcō poſſet. ¶Scda cōſideratio. ois blaſphemia q̄ attribuit deo vel ſanctis ei⁹ indigna vel turpia/vel verbo vl̄ facto vl̄ ſigno/tāto execrabili⁹ fit ī eccl̄ia quāto loc⁹ plus ſacer ē. Que blaſphemia ſi fiat ſub ludi ſpecie/debet p̄ auctoritatē ſuperioris ſerioſe repari. Nec ꝯſuetudo ad oppoſitū alleuiat. imo aggrauat. q̄ verūſſime corruptela ē/ꝛ ſacrilega corruptela. q̄ ī caput ſupioꝝ redūdabit/ſi ñ p̄ ſuo officio remediare curauerint. maiori q̄ dē animoſitate q̄ p̄ ſuis tpalib⁹ decertarent ¶Tercia ꝓſideratio Una ex cauſis quare eccleſiaſtici mali ꝛ impenitētes/peſſimi ſūt ſupra ceteros (put ſepe exp̄tū fuiſſe teſtat aug. ꝛ tpa mea idē monſtrāt ad oculū) aſſignatur cōuenienter. q̄ tales ipſi deo magis ingrati ſūt dū abutunt eis oñib⁹ que eos ad penitētiā p̄uocare debuerāt. Oñia em̄ remedia p̄ ſua correctione/vt ſunt exempla ſanctorū ꝛ p̄dicatōes ꝛc. peruerterūt in faſtidiū ꝛ contēptū ex cōtinuo auditu ꝛ viſu. adeo vt tandē ſe eſſe credāt ſapientes ꝛ prudētes p̄ alios monitoribus ſuis. quoniā impinguati ſunt. incraſſati. dilatati. ideo dereliquerūt deuz factorē ſuū ꝛc. ꝛ humilitatē noſtre religiōis et ſuoꝝ p̄romulgatoꝝ ponūt ī abominatione ſibi. Qualis igit̄ ſpes ſalutis eſſe p̄ōt/vbi q̄ fuerāt remedia/peruertunt̄ ī nauſeā ꝛ venena. ¶Quarta ꝓſideratio. Affectōes peruerſe q̄ ſeparāt a deo/damnabiliter fiūt vbiq̄. dāno ſius in eccleſia. Negociatōes p̄terea ſecula/res/fiebant olim in templo hieroſolymitano diſplicibiliter chriſto. hoc ex ſuo zelo ſubuertente cathedras numulariorꝝ apparuit. Huc diſplicibili⁹ fiūt ī tēplis ſuis/i q̄b⁹ myſteria magis ſp̄ualia cōuenit celebrari. Hec de ſcda parte ſermonis.

POſtremo faſ nobis eſt/nō ſolu ex ſtatu pſone nec ex loci qualitate corroborationē addere noſtre oroni p̄ ſuadēda nobis penitētia vt iā fecimus/ſed etiā tercio ex tpis qualitate. ¶Omitto q̄ tps oñe vite miſerie hui⁹ ꝛ erumnoſe/tps lugēdi eſt. tp̄ſq̄ penitēdi. Nō loquor de tēpe hoc quadrageſimalis abſtinētie q̄ō intrauim⁹. q̄q̄ multa dici ad rē cōpeterēt. Tū de ieiunijs. qua obſeruatiōe complēda ſunt/ꝛ q̄ ſunt quos pia neceſſitas excuſat. Quali inſup delicto obnoxij ſunt eccleſiaſtici trāſgreſſores ꝛ fundatores hmōi ieiuniorū. Tū p̄terea de ieiunio quadragenario x̄pi quali q̄literq̄ fuerit cōpletū virtute. ¶Sufficiat ad dolendū lugēdum penitendūq̄ cōtinuo aſpect⁹ hui⁹ tēporis. imo hui⁹ tēpeſtuoſe etatis noſtre. in qua regnat luctuoſiſſimū abſq̄ exemplo. immo nullis vnq̄ luctib⁹ equandū ſciſma/q̄ nō vetuſtate conſumit̄ vt oñia/ſed indies altius radices malas agit. ꝛ tanq̄ fama monſtrū horrendū indies vires acquirit eundo. Expectauimus pacē. deplorat ꝓphetic⁹ ſermo. ꝛ ecce turbatio. Sic eccl̄ia inſanabili q̄ dā cancro depaſcit̄ egreſcitq̄ medēdo. Sic ſuā hydrā patit̄ que ex ſucceſſione fecundior fit. Ipa inſup monothaur⁹ vix egreſſibili labirinto circūdat̄. ꝛ more ferar̄ habet in rhete pedes ſuos. ¶Hūquid nō igit̄ tps tale eſt in quo penitere ꝛ dolere cū ingēti gemitu et plāgore aſſiduo cū lachrimis ꝛ rugitu coartamur nos eccleſiaſtici ꝛ dicere. Tu exurgēs dñe miſereberis ſyon. q̄ tps miſerēdi ei⁹ q̄a venit tēpus. Et iterū. Tēpus faciendi dñe/diſſipauerūt legē tuā. legē charitatis. vnionis ꝛ pacis. ¶Prima ꝓſideratio. ¶In oñi tēpeſtate grādi ꝛ internecōe/vbi p̄mū incipitur a ſāctuario dei ſaluberrimū ē. iuxta Ezechielis viſionē/ſignari ſigno thau in frontibus. Illi q̄ppe ſoli ſaluāt̄ ſic ſignati. Quale ſignū illos ſolos accipe notat p̄dicta viſio. q̄ gemūt ꝛ dolēt ſup cūctis abominatōib⁹ q̄ fiunt. hoc autē p̄ penitētiā fieri p̄ſpicuuz eſt. Ubi ꝛo magꝝ inceperit ira dei a ſanctuario ſuo q̄ hoc tpe miſero/quis legit/quis audiuit? Penitemini ergo. ¶Scda cōſideratio. ¶Quoniā facta eſt ſciſſio ira vniuerſalis in corpe myſtico ex peccatis ſingulariū p̄ſonarum ꝛ eorū puerſis moribus quō fit in corpore vero diſſolutio eius ex vicio morbido partiū ꝛ corruptis humoribus. ꝓſequēs ē vt penitētialis medicina p̄imuz recipet in mēbris ſanitatē. p̄ſertim cū videat̄. hic ē digitus dei. cui humanū auxiliū quaſi penit⁹ deeſſe ſentitur. Quapropter impetrandū ē diuinū/teſtimonio Joſaphat. Que impetratio nō melius q̄ p̄ penitentiā humilē acq̄ritur. Quoniā ſicut exaltatio ambitioſa ꝛ p̄dita multorū eccleſiaſticoꝝ tā feda abiectiōe humiliauit eccleſiā/ipſa ſi querit̄ rurſus exaltari/vt p̄ penitentiā humilē hoc fiat neceſſe eſt. Penitemini ergo. ¶Tercia conſideratio. Reuerentia pia ad matrē viget plus q̄

alʒ in filiʒ tpe necessitatis ꝛ cõculcationis sue. vt humilient ꝛ doleãt ꝛ pñe signa demõstrent. pertim vbi p talia miserabilib⁹ eiusdẽ matris necessitatib⁹ subuenire conuenit. duʒ singuli filiorũ singula merita sua/sicuti quasdã donatões ꝛ redẽptiones cõferunt ĩ cõmune ad redemptionẽ matris captiuate. Sic ẽ in pñti tpe. Penitemĩ ergo. ¶ Quarta cõsideratio. ¶ Scisma pñs nõ impedit veã penitentiã. imo magis ad eandẽ faciendã animat ꝛ inducit tanq̃ ad primũ antidotũ ꝛ mediũ p portu salutis attingẽdo Scio tñ nõnullos hinc inde posse inq̃etari a scrupulis et questionib⁹ pluribʒ sup casib⁹ reseruatis. ꝛ sup potestate clauiũ. et alʒ ꝓplexitatũ modis quib⁹ scisma pñs resipsum ẽ. Scio nihilomin⁹ rñsum factũ esse Antho/nio/ q̃ sola humilitas oẽs diaboli laqueos secura ꝓterfugit. Humiliatus sum ꝛ liberauit me inquit ꝓpheta. Nulli ꝯo absq̃ penitẽtia dat post peccatũ talis humilitas q̃ rursus exaltʒ Soli igit̃ bñ penitẽtes securi sũt. A q̃obrẽ penitemini. ¶ Nec fortassis sufficere potuerãt de necessitate penitẽtie nostre/ nisi reuerẽtia euãgelij hodierni cui credi oportʒ ꝛ q̃ appropriate de ecclesiasticis loquit̃/ cogeret nos sua maiestate vt aliq̃d diceremus. nec ipm nostro silẽtio indigno transiremus ¶ Itaq̃ euãgelic⁹ sermo. xxiij. c. Matth. vn de euangeliũ hodiernũ cõscriptũ ẽ/ loquens in ꝑsona xpi ad phariseos ꝛ scribas sui tẽporis. notat in speciali sub reprehẽsionib⁹ quatuor/ ꝛ octo maledictõib⁹. a quib⁹ debẽt ecclesiastici ꝓcauere/ vt increpatio malorũ bonoʒ sit instructio. ꝛ vt sup malo cognito/ penitẽtia salubrior fiat. Prima reprehẽsio est dicere bona ꝛ nõ facere. hoc em̃ q̃d aliud est q̃ se ꝓpria voce damnare. ꝛ talẽ esse cui merito dicat dñs. Ex ore tuo te iudico serue nequã Videte aũt patres ꝛ fratres quãto ampli⁹ ẽ delictũ. neq̃ dicere bona neq̃ facere. immo dicẽtib⁹ atq̃ faciẽtib⁹ modis omnib⁹ serio et ioco clã ꝛ palã cõtrariari. ¶ Secũda reprehensio/ est onerare subditos duris ꝛ multiplicatis põderib⁹ ꝓceptoʒ ꝛ penaʒ. digito autez suo nolle ea mouere. Quo in loco culpant̃ illi ecclesiastici q̃ excõmunicationũ ꝛ veraltuz ꝛ maledictionũ sentẽtias accumulãt sup̃ merita. q̃ fine/ ipsi viderint. ꝛ q̃ cõsone ad euãgelicã libertatẽ. ¶ Tercia reprehensio ẽ hypocrisis et superstitiosa in habitib⁹/ quib⁹ sanctitatẽ aut religionẽ ꝓferũt. qualia intus horrent et fugiũt ipsi taliter induti/ qualiter induimur nos ecclesiastici oẽs diuisi a populo. ꝓcipue dũ ĩ ecclesia mistram⁹. Sed sepe mentiunt̃ he vestes. dũ aliud mõstrãt extra. aliud tegũt intra. exterius sanctitatẽ. interius vilitatẽ ¶ Quarta reprehensio ẽ ambire vanã gloriã in locoʒ eminẽtia ꝛ alto recubitu. in cenis. ĩ salutatõib⁹ popularib⁹ atq̃ fore/sib⁹. in titulis ꝛ appellatiõib⁹ noie magistri. aut patris. aut dñi. ĩ quib⁹ oĩb⁹ corrupta affectio magis q̃ ipsa actio q̃ de genere bona ẽ. ꝛ bñ fieri põt inculpab. Põt em̃ aliquis oĩa ista querere/ si stat⁹ suus ꝛ vocatio exigant ꝓ vtilitate reipublice ꝛ ecclesiastico honore. nõ ꝓ singulari ambitiõne. Aliqs em̃ ex ecclesiasticis cur nõ fas habet alte sedere ꝛ salutari popullariter. ꝛ appellari vel mater vel pater vel dñs/ si nõ istis delectet. Hoc est si nõ noia tm̃ ꝛ fama/ sed res ꝛ opa ꝛ officia ꝓ noia designata/ querit ꝛ implet. nõ ad suam/ sed ad dei laudẽ. magnificentiã ꝛ gl'iaz ¶ Sequunt̃ octo ve. ¶ Ue ꝑmũ ẽ claudere viã celi ꝓ puersis moribʒ ꝛ exemplis. Hoc fit duʒ imperiti ꝛ simplices ex populo/ arguũt sibi licere ea q̃ vidẽt patres ꝛ pastores suos faciẽtes ¶ Scõm ve sub ꝓtextu longaʒ orationũ viduas et simpliciores spoliare. A quo ve nõ immunes sunt hi qui obitus ꝛ seruitia multa in ecclesia pollicent̃. ꝛ ea vel nõ exoluunt. vel imꝑfecte ac negligẽter exoluũt ¶ Terciũ ve traduci p̃ ꝛ appropriate ad ecclesiasticos. querẽtes ꝓmotionẽ alicui⁹ ad statũ ecclesiasticũ. vel ꝓtra eos qui affectu carnali vl'alio faciunt eũ puersis exemplis ꝛ moribʒ duplo filiũ gehẽne q̃ futurus erat in statu seculari ¶ Quartũ ve cõtra malos iterꝑtes xpi. ꝛ specialiter iuramentoʒ ꝛ votoʒ in quib⁹ fallũtur ꝛ fallũt ex sacerdotũ ordine in cõfessionibus audiẽdis. ¶ Quintũ ve cõtra eos qui decimas vsq̃ ad minimũ esse soluendas decreuerũt. ꝛ grauiora ipsi derelinquũt. Judiciũ scz miscẽdiam ꝛ fidẽ/ sicut apud quosdã in ecclesia plus puniret̃ transgressio vni⁹ cerimonie traditõis humane/ q̃ blasphemia ĩ deum aut suoʒ ꝓuaricatio mãdatoʒ ¶ Sertiũ ve/ mũdare diligẽter id quod foris ẽ ĩ vasis/ quibus deo ministrat̃. vt ẽ calix. ꝛ ꝓscientiam dimittere rapinis ꝛ immũdicia plenissimaz. Ut faciũt qui ĩ ꝓscientia peccati mortalis/ et in cõtinuo ꝓposito nõ relinquẽdi pctã sua/ neq̃ occasiones peccatoʒ ministrare ꝑsumũt. ¶ Septimũ ve contra hypocrisim eorũ qui sanctitatẽ fingunt extrinsecis signis. int⁹ autem sunt plen hypocrisi ꝛ iniq̃tate. compa/

ti merito sepulcris dealbatis. Q, si culpant hi qui mali sunt/ quo vitupio digni videnť qui peccata sua p̄dicāt gloriātes cū malefecerint/et exultātes in reb⁹ pessimis in pniciem ⁊ contagionē ⁊ scādala certa pusillor⁹? Cui/
No dam improperiū dixit alius. Abi hypocrita. Cui acuta mordacitate respōdit iniuriatus. Tu tal'es vt nec hypocrita dici possis. Ira palā ⁊ in publico puersus es/vt nullus fictioni locus relictus sit. ¶ Octauuz ve est q̄ sanctis reuerētes esse videnť/colētes eorū sepulcra. memorias atq; reliquias. ipsi tñ eos nequaq̄ imitanť in sanctitate. imo p̄sentib⁹ inimicanť ⁊ insidianť/ qui sanctor⁹ vitā atq; mores quesierint imitari ¶ Ad qne oīa ve subiungit horrēda cōclusio. Ecce relinquet vobis domus vestra deserta. Dom⁹ hec domus erat synagoge/ cui succedit domus ecclesie. quā iam pene desertioni vicinā intuemur vt olim synagogā. Auertat hoc pius ecclesie sponsus Jesus xp̄s. Auertet aūt si fuerimus penitentes/ si nos benigne intuit⁹ fuerit ⁊ cōuertet ad se. ⁊ tandē reponet i firmissimo habitaculo suo. Ad quod nos p̄ducere dignet⁹ qui sine fine pmanet in secula seculorum. Amen. Finit.

Sequitur item sermo eiusdem factus in cena dñi p humilitate/valde notabilis.

P Ideo exiuit ⁊ ad deū vadit Originaliter Joh. xiij. et i euāgelio p̄tialiter recitato. Nos ⁊ mei sil'es qui a deo exiuimus p peccatū lōge nimis. Quia lōge a peccatoribz salus. vadamus nunc rursus ad eū p oīonis ⁊ pie inuocatōis gressum/mox aderit. q⁹ ppe ē dñs oīb⁹ inuocātib⁹ eū in veritate. Cui⁹ orationis nostre mediatricē te cōstituemus o virgo beata/ ꝟgo deo iunctissima. ad quā dev̄enit. et a q̄ fm corpus exiuit. Te nūc ob ꝟ salutātes ⁊ dicētes. Aue Maria ¶ Ideo exiuit ⁊ ad deū vadit. scribit vt sup̄. Alta ꝟbor⁹ p̄funditas. alta nimirū. ⁊ q̄s cognoscet eaz? Sed ita loqui dicebat p̄sciū secretorū dei. Dic tā sublimis volatus grādi aquile spūali homī videbat. cui ex sponsa dicere fas erat illud p̄hie apud Boeciū lib. iiij. metro p̄mo. Sunt etem penne volucris mihi. que celsa conscendāt poli. quas sibi cū velox mēs induit/ peroſa terras despicit ⁊c. Mihi ꝟo q̄d ni stupor mentis ⁊ digna admiratio debeba tur ad hanc scientiā q̄ mirabilis facta ex me est confortata ē. ⁊ nō potero ad eā. Quid ni si venerabundū quoddā silentiū ꝟgruebat? Congruebat vtiq; silentiū pot⁹ q̄z elato sermone de diuinis obstrepere inter olores meraucū anserē/potius q̄z sordidis pedib⁹ affectionū/manibusq; opationū me sanctuarium verbor⁹ dei temerariū introire. Sed officij mei debitū ipsi vos scitis. sed et frequēs deuotōis vestre q̄uētus ⁊ p̄stolatio q̄ppiam vel impfecte balbutire cōpellit ¶ Ideo (inq̄t euāgelista) exiuit. Miror si nō p̄cipuus ad ꝟ verbū mirami. De q̄ nempe alio istud dicit. Ideo exiuit/q̄z de ꝟbo q̄ō eternaliter ē apd patrē. qm̄ in p̄ncipio erat verbū. ⁊ ꝟbū erat apud deū. ⁊ deus erat verbuz. Si eternalit apud deū/qualiter a deo exiuit. quō eternaliter apud deū? Sed dices. exitus iste verbi a deo/est ipsa filij generatio. vez est si est filij generatio sicut esse ꝟfitemur. vides q̄ iste exitus p̄sus ē ineffabilis. De eo quippe scptū ē Generationē eius quis enarrabit? Esa. liij. ca. Propterea cur conaret eloq̄ q̄ō enarrari nō p̄or/nō esset illud sobrie sapē? Quid si q̄s loquat⁹ nō iā hoīm sed angelor⁹ linguis quo pacto effari sufficiet deū a deo exire. nō localiter. nō dimēsionaliter. nō diuersitate substātie/neq; du ratiōis varietate/ sed p̄sonali tm̄ distinctione. Qui ⁊ regredi dicit ad deū/dū suū rependēs amorē patri spirat ⁊ q̄dammō donat spm̄ sanctū/ donū p̄stantissimū ⁊ verius q̄z nexū. ¶ Sed sileamus interim de secretis his celestib⁹ ⁊ pscrutatiorē inuestigatio/nē hui⁹ diuini exit⁹ ⁊ regressus ad intra/nos vel ad scholā vl' ad celebritatē beatissime trinitatis remittamus. Illic magis discere ē/quō filius egredit⁹ a p̄re vt imago pulcerria a pulcerrimo. vt ꝟbū sentētiosissimū. vt ars oīm fecundissima. vt exemplar distinctissimū. vt idea ⁊ forma quedā oīm capacissima ⁊ actualissima ⁊ potentissima. Sic igit⁹ exiuit xp̄s a deo eternaliter p̄ductiue. et ad deū vadit spiratiua dilectōe. ¶ Amplī⁹ ꝟo ꝟsideratōi nostre alius obūcit xp̄i a deo exit⁹. alius q̄z sui ad eū regressus. nō quidē intrinsecus p̄sonaliter vt p̄ius. sed denoiatōe quadā extrinseca/ ⁊ idiomatū mutua cōicatōne/ quā opata ē humanitatis assumptio. Et q̄d est p̄cor hoc mō xp̄m a deo egredi/nisi eundē in hoc calamitoso vallis lachrimar⁹ exilio/ dignāter icarnatū ꝟmorari. affligi. cruciari? Nihil quippe lōginquius a deo poterat excogitare mēs hūana/q̄z impassibilē ad passiōnē egredi. inuisibilē videri. imortalē q̄z esse

ptícipē mortis. Ast xp̄m regredi ad deuz/est ip̄m a mortuis resurgere. Jaz nō morik. qm̄ mors ei vltra nō dn̄abik. ad Rom. vi. qñ in patria z ciuitate z regno p̄is in celestib⁹ ad dexterā suā sedet in eternū. cū oīa subiecit ei deus. ad Heb. ij. Hic ē ver⁹ iusticie sol q̄ orik in natiuitate. occidit ī passione. z ad loc̄ suū reuertik ī gl'iosa ascensione. Eccl's. i. Et q̄ habēt ppr̄ias solennitates hec myste ria suosq̄ sermōes. tātūdē dictū sit hic/ quō xp̄s a deo exiuit p incarnatōz. z ad deuz va/
Q dit p gl'ificatōez. ¶ Demū repibilis ē exitus quidā tercius xp̄i a deo fm aiam/ q̄ cōmunis ē oīb⁹ creaturis Dicit itaq̄ diuin⁹ theologus Joh̄es. Quod factuz ē in deo vita erat. Uita erat/nō quidē p ideptitatē realez z essentialē rei facte ad factorē/vt Manichei blasphemāt. dicētes aiam esse ptē a deo decisam p actionē p̄ncipis tenebraz. Sed vita erat p idealē et viuificā. exemplarē seu archityp̄ā cognitionē z p̄tutē p̄ducēdi efficacissimā. longe excellētius. longe ineffabili⁹ q̄s in ipsa mente artificis/dom⁹ fabricāda vl' ima go pingenda exīstat/z suo mō viuat. Quid p̄o sint hmōi idee. z qualis sit eaz distinctō nō est hic disputādi locus. Multe doctorū traditōes in vnam veritatē(si bñ capiant̄)re ducibiles sup p̄ma snīaz distinctiōe habentur. ¶ Ab hoc igik esse ideali illud recte phibēt egredi/quicqd fit extrinsec⁹ ī esse suo reali. regredi aūt non nisi creature rōnali ppr̄ie datū est. q̄s q̄ velit Boecius/oīa in suuz regredi p̄incipiū. velut si flumina vnde exeūt reuertant̄ Eccl's. i. Et qñ hoc? Qñ repetūt ppr̄ios quecq̄ recursus. reditu q̄ suo singula gaudēt. Hec manet vlli tradit⁹ ordo/nisi q̄ fini iunxerit ortuz. stabilēq̄ sui fecerit orbē. lib. iij. metro. ij. Hoc fit/dū motus inditos nature sue custodiunt. dūq̄ vices indultas pagūt. agēdo. patiēdo. mouēdoq̄. ¶ At uero quantū tibi ē creatōis egressus excellētior(o rationalis spūs)tāto regressus tu⁹ ad deū ē. quāto a reliq̄s oīb⁹ a pfectōe differētior. Tu nempe rōnalis spūs sicut capax et pticeps dei solus fact⁹ es p intelligentiaz atq̄ rationē. hinc ad imaginē dei z sīlitudinez fact⁹ affirmaris Beñ. i. Sic soli tibi ad deū regredi cōcessum ē p cognitionē z amorē. Dirigunt̄ cetera in cursib⁹ suis z ab agēte infallibili. sicut si vidēs aliquis cecū ducat. vt dicit Auerrois. Tu sola vidēs videntē insequ/ris. Tu sola cognitiue ad p̄ncipiū tuum regrederis/ vt fias vnū ens cū diuina ēntia. tercia pte libelli de ornatu spūaliū nuptiaz. Alia ināt p̄templātis ita p̄iungik deo/ vt fiat ip̄m illud esse vitale et ideale q̄d eternaliter in deo p̄habuit. Quē errorē vna nup epistola a me edita coarguit. Uelim p̄terea cōmoniusse vt de hac matia caute legak Bern. ad fratres de mōte dei. li. ij. ¶ Tercia aīa humana p̄cipue illa ē inter oēs rōnales spūs/ q̄ nō solū regredi ad deū/sed oīa alia in eū referre debet. Propterea cm̄ ipsa corp̄i p̄iūcta. et in imis certis ligata. fm Platonicos. Propterea nexū duplicis mūdi/tā spūalis q̄s corpalis opak/quasi duas illas cathenas causarū aureaz argenteaq̄ nectēs. ¶ Deniq̄ idcirco in orizōte duplicis mūdi statuik facies sua. prout diuini theologi z eleuati metaphisici edocuerūt/quatin⁹ p ipaz ea oīa referrenk ī deū cognoscēdo z vtēdo/q̄ ab eo egressa sunt in creādo. Hinc dixerūt Arist. i. pol'. z Platonici. oīa ppter hoīem. ip̄m p̄o ppter deuz factū esse. Hinc resurrectōis future necessitas concludik. Alioq̄n naturalis īstitutio finis frustra esset. Sed de his alibi. Demuz p̄spicuū est eos solos ppr̄ia appellatōne homies dici debere q̄ boni sunt/ z ad deū oīa referunt. ¶ Hūc ad xp̄m redeo. Quia cm̄ regres/ R
sum hunc p intelligentiā ad deū z vsum/aīa eius pfectissimis modis exercuit. dū seipsaz z rē quālibet alterā/sola p excellentiaz in dei glorīā laudē. amorēq̄ reduxit. Hinc aptissima rōne dixit euāgelista noster de xp̄o. q̄ a deo exiuit et ad deuz vadit. Exiuit dico fm aiam̄ p creatōis emanationē. z ad deū vadit/p sui z aliorz oīm in deū reuolutionē intelligibilē Et sicut oīa a deo q̄dammodo accepit in sua creatōe/dū ppterea facta sūt oīa sic oīa refert ī deū directiue, pportionabiliter satis ad p̄imū exitū z reditum eternalē ¶ Ad hunc finē olim egressus fuerat Adam a deo in sui p̄maria creatōe/vt ad deū regrederek p speculationē z amorē. Sed ve pcrō. Homo cū in honore esset nō intellexit. compatus ē iumētis insipiētib⁹/ et silis factus ē illis. Sequimur euz nos bestiales effecti/ vitā pecudū eligētes. qui declinē aīam iugiter ad terrena demittim⁹. q̄ porcino more p̄/si ad infima vultib⁹ adherem⁹. Uor est tali/um. Adhesit in terra vēter noster. Et iteruz. Adhesit pauimento anima mea. Et rursus Infixus suz ī limo pfundi. Hinc exclamat satyricus. O curuas in terra aias et celestiū inanes. O q̄s suauior vor atq̄ iocundior regrediēris ad deū z gratias agētis/q̄ de tene

aA 3

bris vocauit nos de⁹ in admirabile lumē suum. cui⁹ figurā gessit ꝓtr⁹ / a vinculis ferreis ⁊ carcere tetro liberatus. ⁊ educt⁹ de custodia ad ꝓfitendū nomi dñi Uere vincula ferrea cupiditatis nr̄e. Uere carcerē tenebrosū horridū. squalidū ⁊ sceleratū esse sordidū desideriū cordis nostri. ⁊ aīa talib⁹ immersa / qñ poterit liberis intelligētie alis ad alta subuehi ipsa ad deū regredi qñ valebit. Hoc itaq; fieri ē impossibile nisi ī manu fortī ⁊ brachio extēto illi⁹ q̄ eduxit vinctos ī fortitudine. q̄ de stercore erigit pauperem / vt sedeat cū ꝓncipib⁹. Qui ꝓtriuit portas ereas / ⁊ vectes ferreos ꝓfregit. Hoc solo auctore sicut aīa a deo exiuit / sic ad deū vadit. q̄ q̄ donū hoc exercētib⁹ se ad ip̄m ⁊ nō nisi talib⁹ ꝺ lege cōi p̄stet. ¶ Epilogātes ergo cōcludamus / q̄ est vnus xp̄i exitus a deo p eternā generatōem. ⁊ habet suū regressum p spūs spirationē. secundo p humanitatē assumptionē. habet suum regressum p corporis glorificationē. tercio p anime creationē. habet suum regressuz p contemplationem.

Nō

Duplex motus exitus a deo

SOst sensum litteralē / theologicalem ⁊ metaphisicalē / supest vt theoma nostr̄ p̄sertiz p̄rimā eius partez ad nos mores quoq; nostros trāsferamus. Et dicamus q⁹ duplex est moralis exit⁹ aīe a deo. Un⁹ pessim⁹ p superbiā Alī⁹ optim⁹ p humilitatē. ¶ Per superbiā exisse legit fili⁹ ille p̄digus in regionē longinquā Luc. xv. Quomō exierūt Adā ⁊ Chayn Gen. iij. ⁊. iiij. Quō egrediūtur foras illi qui ima vident ⁊ loquunt in idip̄m. s. contra deū. qualiter exierūt ⁊ exibūt. Discedite a me maledicti in ignē eternū Matth. xxv. Longinquus valde ⁊ pestiferus hic exit⁹. q⁹ longe a peccatoribus salus. Exitus iste a deo nō est / sed sup deū. sue voluntati p̄priā anteponēdo. ideo dicit elatio. Testis ē ille q̄ est rex sup oēs filios superbie Job. xli. Qui exrollit ⁊ erit sup oīne qđ dicit deus. ij. ad Thessa. ij Taliter egrediēs foras cuanescit vt fumus. nec regredit sicut corv⁹ / nisi forte p impatiētiā ⁊ rabidā obstinati odij latrationē. loquatur in idip̄m in deū videlicet. ⁊ dentib⁹ suis ī eū fremat ⁊ tabescat. ¶ Est p̄terea exit⁹ bon⁹ a deo p humilitatē. sed sub deo. et rursus ad deuz. Nō quidē locali distātia. nā quo ibit hō a spū tuo dñe. et q̄ a facie tua fugiet? Si ascēderit in celū tu illic es tē. Sed fit exitus iste p̄priā quadā reputatōe ⁊ intelligētia. q̄ nanīa ex ꝓsideratione intima divine immensitatis / resilit in paruitatē suā. ⁊ se ad se contrahit ⁊ loco cedit. put ad aspectū magni alicui⁹ p̄ncipis / pauperculus seru⁹ aut damnat⁹ experiē. Hoc suo mō aīa infirmitatis p̄prie īmo cuiusdā nihileitatis ꝓscia / ad cognitiōz p̄ntie diuinitatis immense horrescit. stupet pallet. ꝓtremiscit. intratq; fugiēs a se velut i quandā desertā oīnis impfectiōis egestatis sue regionē. quō intrauerat Aug. qui dixit ī lib. ꝓfessionū. Et fact⁹ sum mihimetipi regio egestatis. ¶ Nōne tibi Petrus miraculi stupore in captura pisciū attonit⁹ sic exire dñm voluisse visus ē. Exi inq̄t a me dñe q⁹ pctōr sum Luce. v. Sic hodie manū xp̄i beatam volentē pedes eius ad lauandū tangere / ipe refugit dicēs. Dñe tu mihi lauas pedes? Ue lut si verbū p̄dictū repeteret. Exi a me dñe. nō lauabis mihi pedes ineternū. ¶ O super admirabilē hunc hūilitatis exitū. Felix aīa q̄ taliter exit a deo. q⁹ nunq̄z rectiori via ad deū vadit. nā correlatiua sunt ⁊ oīmodē se habētia idē exitus iste a deo ⁊ ad eundez regressus. Sic vallis descēsus ⁊ mōtis ascensus. Mētior si nō ita se ꝓseq̄ testata sit ꝑitas qui se humiliat ait exaltabit Luc. ix. ⁊. xviij Hinc Aug. ait in epl'a quadā ad Dioscorū Nō aliā tibi inquit ad capessendā ⁊ obtinendā veritatis viā inuenies / q̄s q̄ inuēta ē ab illo qui gressuū nostroz tanq̄z deus vidit infirmitatē p̄rima ē humilitas. secūda ē humilitas. tercia ē humilitas. Quotiēs hoc iterogaueris hoc dicā. ¶ Bonū ē nos hic ēe / o deuoti patres ac sapiētes viri / bonū ē de humilitatis exitu sermonē audire. De qua vtinaz cū humilitate ⁊ vt res digna erat loqui posset / arrogās ⁊ stulta p̄sūptio cordis mei Nā quale monstr̄ ē / quale sacrilegiū. vermiculū de humilitate loquentē. ⁊ ideo supbire quia laudat humilitatē. ⁊ ideo exire a deo sup̄ deum male p superbiaz. q⁹ suader ab eodē sub eodē exire p humilitatē? Quis hoc crederet / si nō q⁹ totiēs exptū ē? Sed inter laudāduz humilitatē / surrepit supbia dū valde detestari querit. Jp̄a q̄ nō introibit / q̄ nō castra cordis nostri subdola machinatōe penetrabit? Ue ve filijs Adā ab hac terrifica p̄ncie

¶ Sed ad humilitatē redeo. ad cui⁹ p̄coniū ⁊ tria miracula ei⁹ supza modū mirabilia / triplex notificabit ꝓsideratio. Recte quidaz de beato humilitatis exitu / totū hui⁹ collatōis reliquū contexerunt. vt al's pollicitus sum ostensuz. Ex titulo humilitatis ius tradi humilib⁹ ad oīnia conant possidēda. nō q̄dem

ciuili lege sed diuina. Nã ⁊ mysteriũ non dicã dici hui⁹ solius/sed totius passionis dñice/quid aliud ꝓncipali⁹ eloquit̃ q̃z imitande humilitatis exemplũ? Propter qđ saluator nr̃ carnẽ sumere. hoc ẽ a deo exire/et crucem subire voluit. vt oño dicit eccl'ie. Ob hãc deniq; humilitatẽ ꝓcludit pñs euãgeliũ. Exẽplũ em̃ dedi vobis vt quẽadmodũ feci vob ita ⁊ vos faciat̃. ¶ Tria hũilitat̃ exẽpla sumemus fm tres vires aie. irascibilẽ. rõnalẽ. ꝓcupiscibilẽ. Et tres ⁊tutes theologicas. fidẽ. spem ⁊ charitatẽ. Et tria diuinis ꝑsonis attributa. sapiaz. potentiã ⁊ bonitatẽ. Et iuxta tres status ecclesie. ꝓlatos. doctores. religiosos. Et fm tres scꝑture auctes. Prima: humilẽ spũ suscipiet gl'ia. Prouer. xix. Secũda auctas. vbi humilitas ibi sapia Prouerb. xi. Tercia. deus superbis resistit. humilibus aũt dat gratiã Jacobi. iiij.

Prima cõsideratio

Humilez spũ suscipiet gloria. itaq; humilitas vera. nõ ẽ qui se nequiter humiliat Eccli. xix. Vera inquã humilitas/ duz feliciter exit a summa potẽtia ⁊ gloria ⁊ magnificentissima maiestate dei/in suã ipotẽtiã. ignominiã ⁊ seruilitatẽ intuendã sentiendãq;/ efficiẽ potẽtissima ⁊ gl'iosissima ⁊ impatrit liberrima atq; monarchica sup oñia ¶ Ult̃ audire rationẽ illã accipite Perbibet Seneca ꝙ facilis ad diuitias ꝓcõtemptũ via. Itaq; dicim⁹ de potẽtia ⁊ gloria ⁊ reliq̃s que mũdus offert. ⁊ q̃ cõtemnẽdo fieri nostra testatur Ambro. Uñ ꝺo melius q̃z ꝑ humilitat̃ egressum a deo/cõtempt⁹ iste generat̃/qñ incompatione diuitatis ꝑspicue cernit̃/ ꝙ vanitas vanitatũ ⁊ oia vanitas. oia mẽdaciuz Quidni libeat exclamare cuz ꝓpheta. Filij hoim vsq; quo graui corde/vt qđ diligit̃ vanitatẽ querit̃ mẽdaciũ? Quidni ꝓterea cõtempta vanitate ⁊ mẽdacio/faciat hec sublimissima humilitas. hec ditissima pauꝑtas/ solũ deũ gloriã suã. potentiã suã. opulentiaz suã. ⁊ banc arbitrat̃ esse ꝑtẽ suã hereditatẽ ꝑclaram ⁊ portionẽ vberrimã in terra viuentiũ cũ illo qui dicebat. Pars mea dꝰ in eternũ. Et in gallico sonãtius dicit̃. C'est grãde portion ⁊ bona parti. ¶ Porro qđ ad ista cõueniẽtius/q̃z vt hec humilitas sit gloriosissima/cui⁹ gloria solus deꝰ est. Hec vilificatio sit nobilissima. hec abiectio vbiq; famatissima. q⁹ deus fama sua nũq̃z abest. vt hec deniq; ipotẽtia. hec seruit⁹/ summa sit potẽtia/imo omnipotẽtia sũmaq; libertas. Oia possum (inq̃t apl's) i eo q̃ me ꝓfortat x̃ps. ad Phil'. iiij. ¶ Uideat q̃ põt quãta sit ex aduerso oĩs supbe vanitatis. egestas. ipotẽtia ⁊ vilitas. Nã qua rõne repleret vanitas. satiaret egestas. dñarẽt abiectio. ꝓsolidaret infirmitas. Ettñ quid aliud sunt hec oia nisi vanitas vanitatũ ⁊ oia vãitas ⁊ afflictõ spũs? ¶ Ex his ꝑspicuũ ẽ quo pacto vim irascibilẽ cui⁹ est in ardua tẽdere ꝑficit hic beat⁹ hũilitatis exitus a deo/ex despatõe sui totali sũmã de x̃po spem gerẽdo. ⁊ ita fm oñs alias suas ⁊tutes q̃s enumerat Guilhel. parisien. reliquas. Ponit itaq; hũilitas hec solũ deũ spem suã. fortitudinẽ. ꝓtectionẽ. magnificẽtiã ⁊ ita ꝺ ceter̃. Propterea fidẽter ait. Dñs ꝓtector vite mee a q̃ trepidabo? Etem̃ q̃ ruet. quõ mutaret aliud amplꝰ qđ conari posset q̃ pfundissima stabilitate/ imobilitati penit⁹ adheret? Quid eã aduersuz violaret que altissimũ posuit refugiũ suũ i firmissimo habitaculo tuo qđ optatus es dñe? Quo fugeret alibi? Quid aliud sparet? Quãobrẽ in rebus humane instabilitatis et icertitudie casuũ tã horrendoz ꝓcellis/figit nauez corde immobiliter velut ancora quedã spũalis ⁊ intelligibilis. Deniq; nõ ponit carnẽ brachiũ suũ/vt supbia q̃ sperat i multitudie diuitiaz suaz vel tpaliũ vel spũaliũ. ⁊ ꝑualet i vanitate sua. Hec idcirco sibi cauet ab oñi excellẽtia nimia. ab oñi q̃z defectu/vt ne extollat̃ ꝑsumptõe. nec frangat̃ despatione. nõ obstinet̃ obstinatõne. nec dissoluatur enerui mollicie/quẽadmodũ de his ⁊ alijs i oĩ materia ⁊tutis si vacaret/fieri posset manifestũ si q̃liter ardua mediocritatevia regia sp incedit docerem⁹. ¶ Sz ad dñantissimũ ei⁹ ipiũ venio. Quid em̃ est reby dñari (put al's prosecutus sum latius) qđ em̃ ẽ dñari rebus inquã/nisi eis vti posse iuste vt placuerit Hoc aũt ꝙuenit hũilitati. oia q̃ppe assumit in sui facultatẽ ⁊ vsum. dũ ꝓpter deũ se et oia alia ꝓtemnẽda decreuit. Quo ꝓẽptu satiat̃ amplius (ne nos irrideãt pharisei auari hec audientes) ⁊ copiosꝰ absq; vlla ꝓpatõe ꝓtentat̃ q̃z ex nuda possessione ciuilis tituli. q̃z insup ex tendẽtia inhiãte ad q̃scunq; diuitias. aut eas p amorẽ amplectẽte. aut eis incubãte ac mẽtetenus inherẽte ditaret̃. Sic de Carbone ꝑclare dictũ ẽ a Salustio. q⁹ quo pl⁹ gloriã fugiebat/eo magis assequebat̃ Ita ꝑcul dubio de diuitijs. ita de potẽtia seculi. ita ꝺ vmbratili quolibet bono hui⁹ mũdi sentire

Sermo in cena dñi.

equus ē. ¶O qle igit quantūcūq humilitatis dñium hīe oīa sub pedib⁹ p generosum cōtemptū. Oīs loc⁹ quē calcauerit pes vester id ē affectio. vester erit/inquit dñs Deut. xi. Quā latū imperiū/nihil aliud a deo magni pēdere/vel a nullis subīci neq conculcari. Hoc nōne ē signū magnū apparēs ī celo intelligibili ꝛ supmo aie rōnal'. Mulier. s. humilitas/amicta sole iusticie. Hā q̄d iust⁹ humilitate/q̄ oēz īplet iusticiā. glo. Matth. iij. In capite eius corona stellaꝝ duodecī. omniscz fulgore ꝓtutū radiās pfectio. ꝛ luna totius humilitatis sub pedib⁹ eius. hoc ē sub affectōib⁹ p cōtemptū. Hec ē ditissima humilitas q̄ docuit Paulū scire abūdare ꝛ scire penuriā pati. hīe oīa ꝛ abūdare ī oīb⁹. ad Phil'. iiij. Quasi nihil habentē ꝛ oīa possidentē. ij. ad Cor. vi. Hec exaltauit xp̄m summe humiliatū ī passione. ꝛ dedit illi nomē q̄ ē sup oīe nomē/vt in nomine Jesu flectat̄ xē. ad Phil'. iiij. Ecce dñationē oīm p humilitatē. Proinde si hec iure suo possidet regnū celorū sicut ꝛ possidet. q̄m ipsoꝝ ē regnū celoꝝ Matth. v. q̄d a dñatōne sua relinquet alienū? Deniq ad ei⁹ obsequiū militant oīa. seruiunt. psunt. obsequunt. Aduersa quidē/vt blasphemie. iniurie. psecutōes. necessitates. angustie/ad exercitiū ꝛ tutelā. ad medicinam q̄z ac necessariā custodiaz. Prosperꝫ ꝓo vtiq ad modestā sobriāq ꝛ solatōez. Dicā amplius. militāt p ea sui hostes fortissimi. nam expctis reddit cautior. firmior atq validior. īmo vide miraculū. ipa eīm ex morte ppria reuiuiscit sepius/fortiorq resurgit. Hā q̄s neget magnā esse hūilitatis recupande rōem/hūilitatē pdidisse? Quin etiā orit ex suo contrario q̄d ē supbia/nō minori miraculo q̄ si frigiditatē calor gignat. Hūilitatis q̄ppe ñ pua ē occasio/aīam ꝓtra deū suū/bñfactorē suū/patrē suū. dñm. creatorē. redēptorē supbisse. Silia vere nō miracula sed portētuosa mōstra/demon ī filia sua supbia crebrius opat̄. q̄ ex morte. ppria ꝛ ex hūilitate cōtraria/ꝛ ex sordib⁹ ꝛ aduersis sibi virtutib⁹ pulcerrimis/dū stulte gl'iat̄ fedissimā trahit originē. ¶Ad vnū igit dicere ē/q̄ supbie exitus a deo supra deū/sicut egētissim⁹ est atq pauperrimus in vilitate paupt̄atis (Oīa mix conuertunt̄ in suam inopiā ꝛ destructionez. notat̄ Sap. iiij.) Sic multo plus beat⁹ ille humilitatis exitus a deo sub deū/opulētissimus ē. ditissimus est. dñantissimus est in supremo dñatōis. q̄m oīa sibi cooptant̄ ī bonū mors. egestas. contumelie. īmo et angel⁹ sathane/ꝛ diaboli oīes cū stimulis ꝛ tēptationib⁹ suis. Paul⁹ ꝛ Job hui⁹ rei testes sunt. Peccata īsup ꝛ cetere pestes aduerse/seruiunt ei ꝛ tyriacā sibi efficacissimā conficiēdo. quemadmodū testat̄ Aug. qui mihi nō credit q̄ expedit supbos in turpia q̄nq peccata corruere. Hac arte dominādi facit ipa de omnibus sicut de obsequiosis seruitoribus profectuz suum sicut e regione supbia damnū acquirit ex omnib⁹. cui⁹ oratio etiā fit in peccatū. charitas in odiū. virtutis laus ī opprobriū. dū post hec oīa exit a deo ingratissima, prsus elatione supra deuz. ¶Postremo humilitas suo mō ē ambitiosissima. cupidissima maximi cordis ꝛ altissimi spirit⁹. Cur ita? Qm̄ dedignat̄ ipleri nisi sūmo honore/nisi summis diuitijs nisi maxima gloria. Supbia ꝓo vt pusilli cordis ꝛ puerilis ꝛ stulti/paruissimis inbiat. capit̄. afficitur/ꝛ verata torquet̄. ¶Hūc ad statū ꝓlatōis qui ✠ potētie dei correl'pōdēter ordinat̄ in ecclesia stica hierarchia applicemus que dicta sunt et inferamus/q̄ absq̄ humilitatis exitu in sue paruitatis recognitionē actualē vel habitualē/nō pōt quis ꝓlatus habere euāgelicī dominij pfectionē. Itaq̄ quersus et diabolicus nō ordo sed horror dicēdus est in ecclesia. vbi est sublimior qui ꝛ supbior. vbi q̄ maior est non fit sicut minor. q̄q̄ ita fiat aliqñ/vel ad subditoꝝ punitionē. Job. xxxiij. Qui regnare facit hypocritā ꝓpter pctā populi q̄lia nūc horrēda sūt ꝛ abominānda supq̄ credi potest. Aut ad p̄sidētis damnatōez/sicut ī Juda ꝛ multis apparuit. ꝛ illis q̄ subditis incorrigibilib⁹ p̄sunt ad vtroꝝq exitium. vel ad ꝓtemplatiuoꝝ exoneratiōez ne talibus vilioribus occupent̄. Ita habemus q̄ pelles tabernaculi, pregebāt archā testamēti. ¶Est aūt triplex signū ī ꝓlato sue humilitatis. Fuga ꝓlatōis. fuga pompositatis. cura spiritalis. ¶Primū signū fuga ꝓlationis dat ꝓparationē animi, pmptissimā ad cedendū sue ꝓlationi. si ꝛ quādo fuerit p̄ grege cōueniens. quia dixit ex animo dū institueret nolens volo. Oppositū sentire corde. ore et opere est in prelato damnabilis supbia. ꝛ eo damnabilior/si nec aduersitatibus nec infamijs. nec aliorū consilijs nec subditorū scandalis/a ꝓlationis amato onere possit auelli. Ue ve ab hoc signo supbie. Mirandū si remoto fundamēto hui⁹ ecclesiastici parietes fluuiosis riuis vbiq desistūt. volum⁹ illos

consolidare ꝛ vnire vt humilitatis fūdamē/tū iaciam⁹. ¶ Scōm signū humilitatis ē fuga pompositatis in se et suis. Oppositū facere ē damnabil' supbia/q̄tūcūq; sub honestat' specie aut ecclie vtilitate palliet. Sed mediū inquiūt optimū ē/ꝓsentio. Aī q̄le mediū? Certe nō vt phariseice desipiēs/sapientia aīali. terrena ꝛ diabolica. sz vt xp̄iane sapiēs determiabit. ¶ Tercio signo cure spūalitat'/opponit' tota cura ꝛ occupatio i puis ꝛ ludicris ꝛ tpalib⁹ seu lucris seu iurisditōib⁹ ꝛ practicoꝝ sola ꝓmotio atq; spūaliū q̄z horror ꝛ desertio. ¶ Hūc ad statū doctorū q̄ fm canonē ē quasi p̄cipuus i eccl'ia/ꝛ ad sapientiā diuinā correspōdēter ordinat'/applicemus q̄ dicta sunt. Apud doctores p̄sertiz in sacris lr̄is/ille sapiētior ē q̄ pluri hūilitatis sale. i. sapore/sapiam suā cōdiuerit. Non dico pluri cognitione sed sapore. q̄z q̄z sapor sit q̄dā cognitio. Hoc dixisse ferē Ptolomeus/q̄ sapiētior ē q̄ ꝛ humilior. ¶ Huic hūilitati aduersant' tria signa. curiositas. singularitas. impatiētia vel incorrigibilitas. ¶ Curiositas ē dimissis vtilib⁹ ꝛ edificatorijs p se ꝛ pplo/ꝓterere ingeniū/q̄dere tp̄s i eis i quibus nō est bonū neq; finis. sicut de mathematicis dicit Arist. Aut quoꝝ finis soluz ē scire/vt ait Seneca. Aut forsan supbire vanescere/ꝛ ō ingenio alto ꝛ subtili p̄ ceter' gloriari. Hoc agere signū est instinct⁹ diabolici aut nature corrupte. ꝛ ibi ceciderūt oēs q̄s sub specie reuelationū ꝛ instinctuū diuinoꝝ seduxit sathanas/trāsfigurās se i angelū lucis Sane dū hincinde multa legi/multa cogitaui/multa audiui/ꝛ q̄dā exp⁹ sum sup distictōe inter bonos instinctus et malos. int' diuinas reuelatōnes ꝛ diabolicas illusiones. Deniq; inter bonas reuelatōes ꝛ immissiones p angelos malos/hāc ī ꝑfate ꝓperi p̄ci puā distinctōez ꝛ indefectibile signū. q̄ instictus bon⁹ semp ē ad hūilitatē et cū hūilitate Malus ꝓo ad vanitatē quandā ꝛ cū vanitate ad ipsam excellentiā palam vel occulte. Qualiter aūt curiositas sciēdi inutilia vanitate careat/viderint curiosi. etiā q̄ pacto abs q̄ tumida elatōne spūs possit aliq̄s gesta. legēdas. hystorias ꝛ miracula scrōꝝ nihilipendere/ego nō intelligo. quoꝝ lectio marie ardēs ē. ꝛ humiles ad imitatōez poterit inflāmans. ¶ Ꝓzro singularitas scōm signū superbie i doctis. aut de nouis ꝛ inauditis et pegrinis adinuētōib⁹. imo habet ꝫ mirādū singularitas/q̄ ex supbia generat pigritiā silentiū obstinatū. pusillanimitatē/duz videt se nō posse/ceteros in loq̄ndo vl' docēdo p̄cellere. Hec ē mater erroꝝ/ꝛ ductrix ambulādi in adinuētionib⁹ suis ¶ Deniq; impatiētia vl' incorrigibilitas terciū signū supbie ponit' a sapiēte. Doctrina inq̄t viri p patiētiā cognoscit'. Errare q̄dē humanū ē. sz plane diabolicū/corrigētib⁹ succēsere nec acq̄escere ¶ Hūc ad religiosos ꝛ deuotos/q̄les decet esse xp̄ianos oēs q̄ sūt p̄fessi i baptismo sub vno abbate xp̄o q̄z stat⁹ respicit appropatā spūsci bonitatē. inducam⁹ q̄ dixim⁹ ꝛ inferam⁹ In xp̄iana religione ille sanctior ē qui ꝛ humilior. ꝛ humilior q̄ sanctior. Hui⁹ humilitatis triplex signū est. cōfessio. cōpassio/ꝛ volūtaria sui dejectio. De reliquis videat' deuotus Bern̄. de duodecim gradib⁹ humilitatis ꝛ supbie. Cōfessionē ideo posui p signo hūilitatis. q ꝛ vix tp̄ib⁹ nr̄is fit aliq̄ cōfessio pure/nude ꝛ integre. Ut q̄d ita? Certe ppt' hypocrisim et amorē vanissime fame nr̄e q̄ timorē mundanū pturit. ꝛ pudorē talē q̄dē ꝛ ira tyrannicū/vt cogitare sit ingēs horror. Ue p̄cipitātib⁹ ꝛ volutantib⁹ semetip̄os i passiones ignominie/in flagitia corpis extraordinaria. q̄ claudūt sep⁹ os ad ꝓfessionē. ꝛ muti tendūt ad infernū. Hā ꝛ sodoma iterp̄tat' muta. Audiui a q̄busdā/q̄ maluisset tolerare dolores part⁹/vel mortis eterne piculo se exponere/q̄z aliq̄ de suis pudēdis impudici cijs ꝓfiteri. nō ob defectū fidei ꝛ credulitat' sacri (vt dicebāt)/sz q̄ tāto pudore verarent'/ne salubriter loq̄rēt' corā vno secretissimo sacerdote/q̄ ipsi dānabiliter ꝛ q̄si palā i pudēter opabāt' cū aliq̄s nihil celare sciēt⁹. Ceterū ꝓpassio de peccatis alioꝝ/certissimū ē hūilitatis vere signū/sicut ecōtra ꝓprium est superboꝝ aliq̄s indignari. Vera iusticia (inq̄t Bre go.) ꝓpassionē habet/falsa indignatiōz. Si q̄s audit vel cognoscit alioꝝ pctā multa vel magna ꝛ inde p̄cat' vindictaz. aut gaudet de iflicta/ñ secure p̄cat' neq; gaudet. q̄m reuersus cognoscere dz se m'ra punitōe dignissima ꝓmisisse. q̄b⁹ tñ petit i dulgeri nō irasci Sic egit sanct⁹ pater' q̄ audiēs pctm̄ fratris fleuit ꝛ dixit. Ille heri. ego hodie. Idcirco vis aptā meritz vicē impēdere (inq̄t Boeci⁹) Dilige iure bonos ꝛ miserere mal'. ¶ Nouissime subiectionē seu dejectōem posuimus terciū humilitatis signū. Hā vere humilis est/qui ex vera sui cognitōe sibi vilescit Hic se diuis gratijs indignū ꝓpat. Hic laudes horret p/prias veluti ilidiatrices tollere volētes ip̄z ī

altū/vt lapsu grauiore ruat. Propterea deū cit se ingiter ī terrā sue fragilitatē, put de Antheo gygāte fingit fabula. cui ex casu suo interrā vires augebant. sed ī sublime leuat⁹ ab Hercule strāgulat⁹ ē. Dic se ī oēm creaturā dei peccasse fatet. in celū z terrā z oia q̄ in eis sunt. Nullā ergo flagellatiōez ab eis reiicit. nullā lesionē. iuriā nullā. hic deniq; iudicia dei magna et occulta velut tumentes sup se fluct⁹ expauescit. Attendēs quō nec fortiuz bellū nec artificū gra. z qō ō cathenis z carcere trahit q̄s ad regnū cē. et q̄ nemo scit an amore vel odio dign⁹ sit Eccls. ix¶Ad hec alta et lōge diuiniora vere hūilitatē monita capiēda/plus ꝓficit vnctio q̄ lectio/oratio q̄ ꝓoratio. alta suspiria q̄ acuta ingenia. et sup oīa frequēs. fidelis et pia cōmemoratio passionis xpi. Qui a deo exiuit in mundū vt eā in schola sua doceret. z hodie dū regredi vult ad patrē verbo simul z facto ꝓfir mauit. ¶Ad hoc em̄ lauit pedes discipulo⁹ z dixit. Exemplū em̄ cē. huius humilitatis nos ptices volens.

Bcda consideratio.

Ubi humilitas ibi sapia Prouerb. xi. Anīa quippe rōnalis exiēs a diuina sapiētia in suam insipientiā sapide cognoscendā/sibi vti/q̄ stulta reddit. ac pinde diuinā illā sapiētiā adipiscit. quā iubet ap's. i. ad Lor. iij. Si quis inter vos videt sapiēs esse/stult⁹ fiat vt sit sapiēs. Hāc verā sapiam dicit Lacrāti⁹ nō alibi querendā esse q̄ ī schola cui titul⁹ ē stulticia. Ita pater. qm̄ sic placitū ē apud te ait xps. ¶O quis dabit nobis hāc stultā sapientiā. Ue filijs hoīm qui sapiētes sunt in oculis suis. z corā semetipsis prudentes. q; quāto magis sapiētiā quesierint/tāto ipa lōgius fiet ab eis. Et pfecto nisi fiāt pauli. nisi crediderint captiuādo oēm intellectū ī obsequiū fidei/ipsi nō intelligēt. Ostiū ad sapientiā verā xps ē. z idē sane. hūile. turgidus z elatus spūs/illud q̄ poterit introire. Attēdam⁹ obsecro q̄tulū illū ē qō extra deū egredientes scire conamur. ¶Uiderūt ꝑ phi Plato z Socrates. z oīs achademicoz schola. q̄ postq̄ defecerūt scrutātes scrutinio/vocē hāc suspirauerūt. ꝑ scio q̄ nescio. imo nec ꝑ scio q̄ nescio. Bon⁹ erit tal erit ī insipientiā suā cognoscēdā/si nō sup deū exeuntes/euanuissent in cogitatōibus suis. z si a deo sub deo egressi redissent in idipm/deū vt deū glorificātes z gras agētes q̄ sciaz dns est. et doceret hoīem sciam. ipsi nō ita. ¶Ast ver⁹ humilis ī se q̄dē stult⁹. deū ꝓstituit sapiam suā. cōsiliū suū. z dū ꝓfundissime ꝓcauat/recipit in seipso velut in cētro quodā speculi ꝓcaui intelligibilit radiosas incidētias illustrationū supnaz. tā dei q̄ hūilia respicit/q̄s aliqñ intelligentiaz desup effulgentiū. a q̄b illuminat mirabilit sicut a mōtib⁹ eternis. ¶Hec itel/lige nō q̄ ver⁹ humilis querat solū duci p revelatōes spūales ꝓtēpta rōne naturalī indita sibi seorsum hec pīsumptio. sz eandē rōem plurimū obscurā z nubilosam. ac pinde ī error ē quēlibet pmptissimā/perit tergi. mūdari poliriq;/vt ī lumine ꝑ vult⁹ dei signato super eā/ostēdant bona sibi. Preterea sensū alienū pfert suo/nō innitēs prudētie sue. Exīde cauet sibi ab illusione demonis meridiani trāsfigurāt⁹ se ī angelū lucis. q̄ nō alit q̄s p hāc credēdi alijs humilitatē excufflat. Non oēs aliter laquei sui/reste oraculo ad Anthoniū euadūt. ¶Deniq; videre ē ī ꝑ hūilitatis exitu/pcipue in xpo/stupēda diuine stulticie miracula. Hā de pctō damnauit pctm̄. z de infamia famā. De ludibrio et ignobilitate/glorioſā nobilitatē pgenuit. Placuit insup stulticiā pdicatōis destruere oēm sciam extollētē se ꝓtra deū. Hā ꝓtra scādalū iudeoz irrisiōz gētiū. astutiā demonū. atrocitatē tyrannoz reclamantib⁹ vndiq; magno boatu phi. imo ppriis sensib⁹/docuit puulos simplices ea q̄ doct⁹ Plato nesciuit. q̄ Demosthenes eloquēs ignorauit. et sic docuit q̄ nihil certi⁹ teneat q̄s q̄ hūili fidei stulticia credit.

Tercia cōsideratio. z

Deus superbis resistit. hūilib⁹ autē dat grām Jacobi. iiij. Ad quē respiciā ait dñs nisi ad pauperculū z ꝓtritū spū/z trementē sermones meos? Esa. lxvi. Itaq; oīa q̄s tū exit a diuina bonitate z pfectōe in suā vilitatē. deiectōem z imperfectionē. tanto ē pfectior. Noli mirari hec. q; diuinis gratijs et donis eo ē plenior tanq̄ vallis abūdans frumēto virtutū. tanq̄ intelligibilis quedā abyssus fluēta sorbēs aquaz viuentiū. q̄si vacuū quoddaz spūale. ad qō replendū confluūt oīa/nec īplere sufficiunt nisi deus. sm Aug. i. ꝓsef. ¶Hāc perfectissimā imperfectionē. hanc optimā/(si sic dici potest) peccabilitatē/sibimet ascripsit Paulus/duz se pmū inter pctōres nominauit. et q; non mentiebat ita vere sensit. Hoc plane magnū miraculū videre hominē in virtutibus oīb⁹ clarescere. et laborare pl⁹ oīb⁹.

nihilomin⁹ se p̄mū inter homicidas ⁊ matricidas ⁊ oēs sceleratissimos ꝓputare. ¶ Dicere aliq̄d grandius medito⁹ nescio. si potero iuuate me. puto (imo certe credo) q̄ xp̄s ⁊ maria/paulū i humilitate nō paululū trāscēderūt. Uelle ḡ scire. Nunq̄d fecit hec hūilitas vt xp̄s ⁊ maria/se tāto verius inter pctō⁹es p̄mos noīarēt. quāto humili⁹ a deo in se exuntes/suū impfectū lucidius cognouerūt? Poterat estimo sic intelligi (ac si non horrerēt pie aures) sic dici. nō quidē de pctō ꝓtracto. absit/sed de labilitate ad peccādū. Naz creatura rōnalis quelibet/labilio⁹ ēt/p̄nio⁹ ad casū⁹ defectū/quāto i naturalib⁹ aut etiam gratuitis fuerit ornatio⁹/secluſa dei manutenētia spāli/q̄si vicz plus habeat creatura oīs de vanitate ⁊ tēdentia i nihilū/quāto plus de entitate. Signū hmōi euidēs fuit i Lucifero Adā/⁊ alīs multis. quo⁹ nobilitates ⁊ pfectōes q̄d fuerūt eis nisi p̄d⁹ grauius ad ruinā? Hoc sentit aia xp̄i. hoc Maria ex pfundio⁹i humilitate q̄ lucidi⁹ cōtemplaī. Hinc Aug. vocauit Mariā puellaz vilē ⁊ abiectā in oculis suis. Hā quo pacto Maria ⁊ xp̄s fm aīam fixius se et oīa dona sua stabilirēt in dño/si quōlibet fidendū esse sentirēt in viribz suis ⁊ in abundātia diuitiarū suaz. Et si p̄terea nō seipsos ꝓputarēt in illo⁹ numero de quib⁹ ꝓphetic⁹ sermo dicit Uerūtū vniuersa vanitas oīs homo viuēs Si nō insup iubentē audirēt. Quanto magnus es/humilia te i oīb⁹/⁊ coram deo inuenies gratiā. Eccli. iij. Demuz q̄ se humiliat si exaltet/quō maxie exaltabit q̄ maxime se humiliat? Xp̄s aūt humillim⁹ ē. ergo sibūp̄i fm hūanitatē (vt sic ꝓsideratā) vanissimū ali qō ens ⁊ inane reputatus ē. recte quidez/vt nō in se sed in dño gloriet. i. ad Coz. i. ¶ Audis ne hoc o p̄sūptio stulta cordis hūani. o stultissima inquā cordis hūani p̄sūptio/nū quid hoc attēdis? Ut q̄d superbis terra ⁊ cinis vesica vētosa? cur inflaris o pell' fragil' et cito rūpenda cur tēderis? Si q̄ris honores supba cervice/si sapientiā/si gr̄az/tota (vt dicūt) erras via. Tu quo tibi maio⁹. eo vilio⁹ paupio⁹ ⁊ stultio⁹ efficieris. Tu pharisaico more diuitias tuas iactas. noli mirari si nihil el'yne capis. sz hūilitas egena ē. sibi dat. Alios iudicas. in alios indignaris. ⁊ vindictā optas. tu pctō⁹ maxim⁹/sed hūilitas benignissima ē. ignosci petit oīb⁹. Tu ḡ cū seueritate. hūilis cū misēdia. ⁊ sic elegist⁹ iudicabimi. Tu p̄nceps es. tu pp̄ij freni impatiens/etiā i cis q̄ dei sūt/q̄si man⁹ tua sit excelsa ad ꝓstituēdū aliū i bonū. ⁊ nō dñs faciat hec oīa. Hūilis aūt exēplo dei cū tranq̄llitate. māsuetudine ⁊ pace singula tractat i dño faciēs virtutē. Utinā q̄ virtutes cōgregat vel edificat/sapet ⁊ intelligeret. qm̄ oēs cū hūilitate cōnexe sunt. oēs fundate. oēs agglutinate. q̄ sublata fugiūt oēs/nocēt et oberunt/velut cedēte fundamēto cui⁹ dom⁹ oīs inclinata recūbit. Ampli⁹ sola mēs humilis secura est. qz nō habet vbi cadat pfundi⁹ q̄z in deū. illic expit pacē dei q̄ exuperat omnē sensum. Porro secura mēs q̄si iuge conuiuiū. q̄ obrez leta est semp⁹ iocūda humilitas/sed cū seueritate. imo ⁊ miraculose q̄dam modo fm multitudinē doloz in corde suo ꝓsolatōnes tue dñe letificāt aiam istaz Superbia vo tumida ⁊ timida est/⁊ male tristis. vel pei⁹ lera. ingetissima q̄z. qz ponit i ore hoiz famā suā q̄si alterā vitā suā. nimiz si sepe discerpit. lacerat. ꝓculcat. deiicit ⁊ si nunq̄z in eodē statu pmaneat. Nimiz si difficulter humiliet. qz infamiā suaz horret sicut mortē alteram. Quin etiā hoc ad humilitatis acquisitionē difficilimū est/q̄ pugnāt cōtra eā/nō vnū tm̄modo viciū aut duo/sz oīa. ⁊ q̄ pl⁹ obstupescēs pugnāt ipse virtutes oēs ꝓtra eā/licet ex indirecto p̄mo. imo ex ea q̄nq̄z gignit monstrifico partu/mēs nostra superbiā. Quale igit̄ pateret effigiū vbi ⁊ vicia ⁊ mortes vicioz/virtutes insup ⁊ mortes virtutū habēt man⁹ contra eā/nisi caute puiderit. ⁊ nisi in timore dei instanter se tenuerit.

¶ Finit sermo factus a dño Cancellario i cena dñi p humilitate.

Carmen contra tumidum cor. ⁊ quid sanat illud.

Ur te distēdis vētosa superbia/q̄d te
Sufflas ⁊ iactas? dū tibi vana placent
Uidi ego vesicā modico turgescere flatu (ces
Que pisis sonuit quattuor impositis.
Hāc puer vn⁹ acu pupugit displosa repēte
Uilis ⁊ absq̄z sono flaccida detumuit.
Quisq̄s adulantū turgescis voce/sub isto
Discere typo tibi quid mortis acumen ager.
Te p̄rius ḡ humilē pp̄rij cōpunctio cordis
Spina vt configens/si sapis/efficiet
Nullus adulator peior tibi q̄z tibi fies
Si tibi blandiris teq̄z colendo tumes.
Lucifer hic cecidit/nec miz dū videas nos
Turpes ⁊ viles/peste sub hac ruere.
Pulcer q̄d faceres/q̄d in omni p̄te decorus

Sermo de penitentia

Omni cū plenus sorde supbis homo:
Dicis diues sum nec egens / nescis qz pauꝑ
Nudus / cecatus / vilis es atqꝫ miser.
Prospera sors nutrit ẽ hui⁹ subdola pestis
Aspera sanat eam prosperiore manu.
Unus vt e patribus ventoso corde careret
Demone verari quesꝫt / obtinuit.
Ergo qd aduersas tāto fugimus studio res
Consulimus sortes / fidimus in medicis.
Sed nolo temptare deum dices / agis apte
Si tamen anteferes presidium dñi.
Angelicū si subsidiū / si spemqꝫ fidemqꝫ
Cura nec humanis sit nimis auxiliꝫs
Cura supflua fit / si plus si nō vt oportet
Hec ꝑ pone conditione statu.
Tu corpus refoue / tu cura sedulo carnem
Quid nisi confestim putre cadauer erit:
Spūs eternus datus est tibi / iure colak
Atqꝫ humilis / mitis / vilis z esto tibi.

Finit.

Sequitur sermo de penitentia factus ꝑ eundē dñm Cancellarium in cena dñi.

AQua nō lauero te / nō habebis ptē mecū Joh. xiij. z i euāgelio pentialiter recitato. Amplius laua me dñe ab iniqtate mea / z a pctō meo mūda me. qz coinq nauit me nimis / ne ad pnunciandū sanctū verbū tuuꝫ vir pollut⁹ labijs. reprobꝫ z incircūcisus iueniar. Male nimirum pſumit sordes alienas vel loquēdo vel opando tergere q̄ tot⁹ pctī volutabro demersus ē. Quāobrē tibi dñe iesu nō tm̄ pedes affectionū / sz etiā caput intētionū z man⁹ opationū ad abluēdū offero. Irroza desup. distilla pluuiā volūtariā gr̄e tue / q̄tin⁹ ꝑ venaz oris mei egrediak ꝓbū plenū ꝓfrutis z bñ sonās / q̄ ꝑ auditū suscepto / mūdi fiāt oēs ppt sermonē tuuꝫ. digni qꝫ iueniamur hr̄e ptē q̄ repromittit mūdis corde. qz ipi te deū videbūt. Fiat hoc illa intercedēte mūdaqꝫ mūdissima matre tua. quā interpellam⁹ ppter hoc atqꝫ salutam⁹ dicētes. Aue gr̄a plena. Si nō lauero te z̄c. Dura valdeqꝫ tremenda sntia. si nō lauero te / nō habebis ptē mecū. Attēdat vīa deuotio q̄ sit ꝑs cui⁹ ablatōꝫ dñs cōminak ei q̄ lot⁹ ab eo nō fuerit. et agnoscet qz h summa pauptate. miseria z calamitate pmīt Quippe ꝑs ista dñs ē q̄ se mercedē magnā z oīne bonū noīauit. de qua gl'iabūd⁹ ꝓpheta tot⁹ exultauit dicēs. De⁹ cordis mei et pars mea ineternū deus. Pro q̄ insup ꝓmēdatur Maria / qz optimā ptē elegit q̄ nō auferetur ab ea. cui ꝑs hec vberrima et maria portio nō sufficit / nimis auar⁹ vel stolid⁹ est. Quid est igit dñm dicere. Si nō lauero te / nō habebis ptē mecū / nisi euꝫ dare patēter itelligi. si nō lauero te / nō habebis me. sepaberꝫa me ¶ Porro q̄d vltra pfecto reliquū ē / nisi vt talis illot⁹ pñciak a facie dei / etiam a sorte sanctoꝫ. eatqꝫ maledict⁹ in ignē eternū cū illis / quoꝫ (sicut Apocalipsis scribit) ꝑs erit in stagno z igne ardēti z sulphure. Ignis q̄ꝫ grādo. nix. glacies. spūs procellaꝫ / ꝑs calicis eoꝫ. Si ꝑs ꝓ illotoꝫ tā horrēda. tā intolerabilis dicit / de toto q̄d expectādū cēsem⁹? Maledictus q̄ ptē suā hoc mō facit deteriorem. ¶ Terreat igit vnūquēqꝫ nostrū viri pres et fratres. terreat z erudiat hec formidanda nimis snīa. si nō lauero te / nō habebis ptē mecū. Primū erat / vt viuēdo innocēter / custodirem⁹ nos imaculatos ab hoc seculo. nunc ꝓ o qz polluta ē nostra mēs z pscia. superest vt lotio diuina nos emūdet. Sed vñ sordes in nobis: Undiqꝫ prius. Polluit nos supbia. inuidia. ira. accidia z̄c. Polluit nos sic olim in lege immūd⁹ cibꝫ. z hoc ꝑ malā delectatōꝫ. Polluit nos immūdus morbꝫ. vt lepra per malū pcensū. Immūd⁹ tact⁹ in ope. Immūdus loc⁹ in puersa psuetudine. Polluit nos p oēm modū ps quā arbitramur nostrā esse mūdana cupiditas. q̄ ē ps vilis. vana. fragilis z damnosa. Talē ptē figurat⁹ habem⁹ in Nabuchodonosor. de q̄ Dañ. iiij. Cū feris pars eius in herba terre. Cor eius ab humano cōmutet. z cor fere det ei. Attēdite vilē societatē. qz cū feris carētibus sensu. Et nōne homo cū in honore esset nō intellexit / cōpatus est iumentis insipiētibꝫ z̄c. Uide vilem possessionē. qz in herba terre Et quid herba terre nisi terrena felicitas. ō q̄ ꝓphetic⁹ sermo. Mane sicut herba transeat. mane floreat z transeat. vespe decidet indurer⁹ arescat. Deniqꝫ considera vilē cōmutationē. z cor fere det ei. Fera z si nō habet sapientiā / retinet tamē crudelitatē. Sic illoti / bestie sunt i humana effigie latitātes / ſm verbū Senece z Boecij. Deductionē omitto ¶ Sz vñ vob Blotio: Attēdite qz lauat nos ab inq̄namentis nostris mgr̄ z dñs noster ih̄s xp̄s. Effū dā inquit sup vos aquā mundaꝫ. Alioq̄n si nō lauerit nullus mūdabik. nemo nō priuabik ptē sua. Lauat aūt. Quō lauat: ministerio penitētie salutaris. q̄ velut lotrix sagacissima diligēs z virtuosa ꝓparat aquā in con-

tritione. abluit i ꝓfessione. extergit i satisfactõe. Sic restituit ps nostra deus i pfecta reconciliatõe. Felix ps. qz velut ps beniamin supat in ãgz ptib⁹ ptem immũdoꝝ. In bonis nature que repant. In bonis fortune q̃ possident. In bonis gratie gratis date que multiplicant. Deniq; in bonis gratie gratificantis. z glorie beatificantis a quib⁹ alij ꝑuant. ¶ Animaduertat vnusquisq; nostruz/ quid dicat xp̃s/ quid ve intelligat ad nostrũ documentũ. si non lauero te ꝛc. Ira dicebat mihi ipsa meditatio mea ꝺterere sermonẽ cõsequẽter de lotõe peccatoꝝ p̃ misteriũ pnie/ cui⁹ ẽ hoc officiũ desup cõmissum p̃restitutiõe ptis nostre. Offerebãt se ꝺcordãtie z distinctões sine numero de scripturis/ p̃ dilatatiõe p̃secutõis p̃missoꝝ. tũ ecce inter meditãdũ z studendũ/ irrũpere visa est secretuz thalamũ cordis mei pestis improba. sciẽtia inflãs. curiositatis noxie germen. pernetuosa mr̃ eadẽ z filia. Mõstꝝ ben horrẽdũ ingens Hic ambulat i magnis z mirabilib⁹ sup se. Ponit in celũ os suũ/ z lingua ei⁹ trãsit i terra. caput q̃z inter nubila cõdit. qz ibi ẽ tenebrosa aqua i nubib⁹ aeris. ¶ Hec postq̃ animaduerterit pgere me vt de pnia loquerer. pepulit me. ad cui⁹ impulsum cũ tremissez z facie conuertissem/ ipsa me torua indignabũdaq; animositate suscipiẽs vt arrogãs est et tumida. Vbi inq̃t in malã horaz tuã. ꝺd cogitas. quid ordiris. ꝺd pusill⁹ iste z degener animus/ obrepsit tibi vt famã negligere vt p̃ petuã ꝺflare nõ horreas infamiã? Quid me specras ira/ dũ omissis ꝺsideratiõib⁹ altis z subtilissimis speculationib⁹/ materiã cõmunissimã assumis. quasi in eadẽ iugiter cantilena nugatoria pseueres.. q̃si puerilit̃er vulgarissimũ carmẽ afferas vel efferas Z inque humiles materias. nũquid desũt tibi mysteria/ lõge plus difficultatis z vere laudis habẽtia/ circa sacramẽtũ altaris? z bñdicte passionis. Illic tuũ ingeniũ. tuã manifesta eruditionẽ/ coram viris omni doctrina supemineter eruditis. An ignoras vbi loqueris? Ad de q̃ materia de pnia nõ accuratũ stilum vel elaboratũ/ sz q̃tidianũ exigit. qđ locutionis genꝰ q̃si sordidũ tã apud modernos dissolutũ. floccidũ z nauseas contemnit. p̃sertim in sermocinalib⁹ extra scholã. Nõne demũ habet in promptu q̃libet materiã hanc de pnia p̃ doctores copiosissime ptractatã. iiij. sniarũ. z i summis atq; tractatulis ꝺfessoꝝ. Quisq̃s ea legere voluerit ptin⁹ intelliget. Pretrea queso nõ te casso labore fatiges. neq; turpẽ risuz tibi suscites. ¶ Hoc mõ scia inflans stomachãdo loq̃bat. tũ e sursum elapsa est sicut placuit altissimo charitas edificãs. cui⁹ introitũ. decorẽ z aspectũ scia inflãs quer superbie spũ z inuidie tora verabat ferre nõvalẽs/ mox abscessit tũc charitas sic ozsa ẽ. Te nõ fallat p̃cor. p̃cor nõ abducat meretrix hec pessima/ scia inflãs. curiosa. vana. garrula. q̃tis imparib⁹. que sub specie vana subtilitatz mẽtes sibi deditas cuiscerat/ torquet. veluti q̃busdã minutis muscularz aculeis. Hec gignit pruritũ/ non extinguit. Cui⁹ hec occupatio ẽ semp discere/ z nũq̃s ad sciam ꝟrutis puenire. arrogãtiozesq; oñib⁹ boib⁹ suos efficere sectatorez. Hãc desere. delectẽt te vtilia magis q̃z subtilia/ ad imitatõez illi⁹ q̃ loquit p̃ pphetã. Ego de⁹ docẽs te vtilia Nũ quid nõ i tãta tẽpis egestate/ i tãto discrimine rez/ i tali mortz incertitudie docẽdi sum⁹ vi uere potius q̃z disputare vl' acute fantasiari Qđ tibi p̃cipit de⁹ (inq̃t sapia) illa cogita sp. Porro si q̃tidie peccãdo sordescim⁹. q̃d salubrius/ q̃d ve ꝺsultius/ q̃z vt de nr̃a lotõe crebro loquamur. Anxie queram⁹/ assidue pertractemus Q̃ q̃t sibi vident sapiẽtes in oculis suis. q̃t trati z docti q̃ hec necessaria ideo nesciũt. qz velut facilia legere retinereq; despexerũt. qz insup ꝑps ingeniũ curã in supuacuis cõtriuerũt. qz denique bonã vitã que taliũ optima doctrix ẽ. colere neglexerũt/ q̃s tandẽ si deo p̃picio resipiscere ꝓtingat. si ad melioza studia mẽtẽ diuertere. pigebit affirmo pudebitq; tpis acti. Quare? qz fessi z confracti nihil inueniẽt de vniuerso labore suo nisi vanitatẽ arguendã z curam supfluã. sentient q̃z vix se discipulos idoneos ad illa cogitanda i quib⁹ dudũ mgri esse debuerãt. qđ z falso crediderãt. qz tã ceca semp ẽ/ tã insolẽs inflãtis scie arrogãtia. Sentiẽt ad extremũ nihil difficili⁹ esse arte bñ viuendi. nihil plane subtilius. nihil sublimius atq; diuini⁹ Perge igit̃ vt cepisti. neq; sermonẽ de lotõe pedũ aie/ hoc est affectionũ quõlibet interrumpe. hoc necessitas quotidiana. hoc instãs pasce festiuitas qua verus agn⁹ dei cũ azimis sinceritatis z veritatis edẽd⁹ ẽ. Hoc pñs societas eoꝝ q̃ nõ se solos sed alios habebũt erudiẽdo lauare/ flagitat z exposcit. At uero tradita sũt hec in libris theologoꝝ copiose. tradita sũt sciosetias veritas altera q̃ nõ tradita est. nec vacat oib⁹ oĩa legere. z habet quid latentis energie vine vocis act⁹ z i aures trãs/

fusa fortiꝰ sonat ⁊ tenaciꝰ memorat. ¶ Charitas hec suadēs/credite psuasit facile monitꝭ suis obsequi. Uñ glosiosꝰ in dño de cuiꝰ munere ē modestū piūq; qōlibet ingeniū. Remāserat tñ scrupulꝰ aliqs/si materiā hāc ō penitēcia lotrice mētis optima/tractare ꝓueniētiꝰ optaret/vel declamatorio more vel scholastico. Primū accuratius ⁊ venustiꝰ ē. altꝫ acutiꝰ ⁊ qōammō veriꝰ estimat. Primū magis accōmodat affectui. secōm itellectui. Primū plꝰ allicit. Secōm plꝰ instruit. Tandē ex circūstātia tpis et p auditoꝝ q̄litate inductꝰ sum scholasticū morē gerere. Quotidianus nāq; sermo ē ⁊ scolis vsitatꝰ. nec rursus egemus interpte/si intelligat etiā a paꝝ intelligētiby bñ satis ē. Omittat ornatꝰ. nisi q̄ spōte ꝓuenerit. ¶ Dicamꝰ i ꝓmis altꝰ repetētes q̄ lauat nos xps misterio pñe salutaris. q̄ pnia haurit aquā. et qōammō fundit in peluim cordis nri p ꝓtritiōem. abluit et sordes ejcit p ꝓfessionē. extergit. desiccat ⁊ clare facit p satisfactōez. Hec tria p ordinē nūc egit emūdatoꝛ nr̄ xps. misit aquā. lauit. extersit. Hec dicendoꝝ summa ē. hec tria notasse lego. ps. Dixi ꝓfitebor aduersum me ⁊c. id est firmit ꝓposui. ecce ꝓtritionē. Iniusticiā meam dño. ecce ꝓfessionē. Et tu remisisti impietatē pcti mei. ecce satisfactionē. Et rursū alibi. Iniq̄tatē odio habui. hec ē ꝓtritio. ⁊ abominatꝰ sum. hec ē ꝓfessio q̄ extra vomit abominabilē peccati sordē. Et legē tuā dilexi ⁊c. Hec ē satisfactio i custodia legꝭ dei. ¶ Hunc ptractemꝰ triplices hui officij ꝓditōnes. q̄si iter triū dieꝝ pambulātes. Et q̄ i pauciorib⁹ via magis rē totā sub breuiby terminis atq; metaphoris coartemus.

Aqua contritoꝝ
Beda q̄ calida
mūda
amara
viua

Taq; p lotōe nostra mīstrata/quaz i cōtritio nō qualēcunq;/sed calidaz. mūdā. amarā. viuā. crebrā et ꝓtinue scaturientē. Iuxta q̄ q̄tuoꝝ/quadruplex est de ꝓtritionis qualitate consideratio.

Prima ꝓsideratio.

Aqua cōtritionis sit calida. hoc fit p cōuersionē in deū. fide. spe et charitate subnixam. Sicut hō auertēs se a deo. ⁊ ꝓuersus ad creaturas/sordes ꝓtrahit. sic econtra mūdatur. Hoc est q̄ ōr a doctoribꝫ. q̄ q̄tuoꝝ reās̄ita sunt i ꝓtritiōe. Cōuersio ad deum. auersio a creatura. infusio gr̄e/et expulsio culpe. Hūc calorē nō habet aqua illoꝝ qui dolēt de peccatis solo timore pene. sicut fit i iā damnatꝭ ⁊ in ꝓdemnandis. sicut cōiter euenit i morte vbi affectio ꝓmodi que gelida est et nō iusti/dñak. Quocirca sequit expediēs esse ꝓuenire horā mortꝭ ad hauriendū hanc aquā ⁊ calefaciendū/et bona ⁊ quotidiana meditatōne. Signū frigiditatis est/si homo crederet diu viuere/vellet diu pmanere in pctō. Non sic ille qui dicebat se nō minus seruituꝝ deo si cōstaret certissime q̄ mille annoꝝ spacio p tracturus esset vitam. Sic illa que cogitās de inferni supplicijs ⁊ ō odio dei regnāte in damnatis/supplicabat vt etiā si damnarek. tñ deū diligeret. sic Job. Etiaz si me occiderit. tamen in ipso sperabo.

Secōda cōsideratio.

Preterea sit aqua mūda ꝓtritōis. Hoc ōr p pter eos qui cū suis lachrimis miscēt ꝓpositū delinquēdi vel i volūtate peccati hui⁹ vel istius manēt. vel a manifestis peccati occasionib⁹ nō declināt. Hec turbida aqua ē/non mundās sed inquinans. Sed quēret quis. Oportet ne ꝓtritū firmiter credere q̄ de cetero nō peccabit? Plane non oportet. imo formidandū est de ruina. alioq̄n temeritas cēt/qualis in Petro. Siq̄dē aliud ē ꝓponere et velle nō peccare p futuro. aliud de hoc ipo p sumere. Dixerūt i hac pte doctores aliq̄/q̄ sufficit negatiue se habere. hoc ē non habere actuale ꝓpositū peccādi. pīsertim cum addit ꝓfessio. sicut dicunt de baptismo qñ non ponit obet. Aliorū rationabiliorꝫ ⁊ satis cōformior ē sententia. q̄ oportet positiue detestari peccatū. ⁊ de meliori vita ꝓponere. Cōpatit aūt ꝓpositū illud timorē ⁊ tremorē de casu/sed nō amorē delinquendi.

Tercia cōsideratio.

Rursus tercio sit aq̄ ꝓtritōnis amara. Hāc habere volebat q̄ dixit. Recogitabo tibi omnes annos meos/in amaritudine anie mee. Notandū tamē q̄ duplex ē amaritudo tal⁹. Una est ex dictamine rationis ⁊ sua deliberatione detestando peccatū. ⁊ hec ē virt⁹ imperans dolorē. Alia sequit amaritudo i sensu si nō sit indispositio cōplexionis vel consuetudinis vl aliunde. ⁊ hec nō semp exigit. q̄ non semp est in potestate nostra flere sensibiliter etiā cū vellemus. imo ⁊ in aliquib⁹ dolor iste posset ee nimius ⁊ declinās ad excessum. sicut in mulieribus aliquib⁹ aut melācolicis/habētibus ex leui causa lachrimas/etiam vsq; ad turbationē cerebri ⁊ oculorū caligine. Aliquando plus meritorū est vel/

Nōta

le flere ꝛ nō posse cū fletibus ahūdare. hoc ē quod dicit. Dole q nō doles. Queret vlterius aliqs/si ꝓtritionis amaritudo tāta ē debet vt homo mallet damnari vel annihilari q̄ rursus peccare. vl' etiā pdere oīnia que habet/etiā corp⁹? Tolle inq̄sitōnes tales curiosas ꝛ piculosas. ꝛ ideo omittēdas o aīa ꝛ dicita. Tu scis fragilitatē meaz. tu fidelis es et nō ꝑmittis me tēptari sup id quod possum. id ē nō cadere ī tales necessitates hoc vl' illō eligendi/nisi dares ꝑ tutē bñ eligendi. Hoc mō seruat humilitas cū iusticia. vbi si fieret electio alterius ptis/immineret altez ex his piculis. s. ꝑsumptio vel mendaciū ¶ Queres ꝑterea si quis habens filium ex adulterio/teneť dolere de tali filio/ꝛ velle ip̄m nō habuisse? Resp̄sio/q hic facienda est sepatio filij ꝛ pcti. Diligēdus ē filius. odiēdū ē pctm. nec est vna danda electio in his rebus. Nota ō matre magistri sententiaz.

Quarta ꝯsideratio.

Postremo sit aqua ꝓtritionis viua. id ē crebro ꝛ quasi iugiter scaturiēs. hanc optabat ꝓpheta dicēs Quis dabit capiti meo aquā ꝛ oculis meis fontē lachrimarū Hoc sic implebitur/si mox ꝛ semp vt fit actualis recogitatio de peccato/dolet homo detestās illud modis ꝛ dictis. alioquin videť illud approbare ꝛ nouiter delinquere. sic qui iustus ē iustificabitur adhuc. ꝛ sordidus sordescet adhuc/Qualis autē exigať contritio de venialibus? Dicit q virtualis sufficit. dū. s. quis in generali detestať omne peccatū/et ad deū conuertit. ¶ Felix anima cui datuz ē habere talē aquā calidā mundā amarā et viuā. Sz ve cordi nostro et siliby cordi duro sup adamantē ꝛ silicē. q̄ nisi emolliatur/male habebit in nouissimo. Quis dabit huic aquaz in peluim cordis mei? Percute dñe Jesu virga tua silicē hanc/vt fluāt aque largissime. quē admodū factū est olim ꝑcutiēte Moyse petrā in deserto ¶ Legi de quibusdā tuis q̄ nō habētes hanc aquā ad nutū. ꝑcusserūt seipsos etiā verberez virga materiali. vt inde cō sequēter te miserāte cū plagis ꝛ sanguine ꝑfluere riuulus lachrimaz. Nec ē vna ex industrijs pducēdi hanc aquā. ¶ Alterā industriā habemus in figura Jacob qui puteos impletos humo ꝛ limo. s. philisteis replentibus/mūdabat. aut alios fodiebat. vt abiecta terra manaret libero ꝓducta vena purissima. O q̄tiēs implež aīa nostra limoz terra sez terrenis affectibꝰ et desideriis. quibꝰ obstruiť pñs meatus aīe/ne ꝓtritōis aq̄ fluant Ceterū purgatio ħ fit ꝑ emūdatoriū iciunij ꝛ abstinētie amaz. sicut xp̄s surrexit a cena. deposuit vestimēta ¶ Tercia addiť industria p adiutoriū oroīs. vt si haurire aquaz soli nō sufficimus. haurientes nobiscū aduocemus. quēadmodū egit ille q̄ a Maria magdalene gratiā impetrauit lachrimarū. Et ħ figural'r inducereť illō Solini (si tñ verꝫ ē) de quodā puteo ꝑfundo. in q̄ dū deesset aq̄/aduenit ygo ad os putei. ꝛ suo clāore aquā eduxit. sic aīa p oroēm sicut Ezechias suspirās/impetrauit irriguū inferius et irriguū supius. ¶ Utunť alij p q̄rta industria ꝯsideratōe miseriaz ꝛ calamitatū q̄s videt ī ꝓximis. vt inde p ꝓpassionē lachrimas eliciāt. Sic fit vt ꝓseqūter misereat eoz benigne ꝛ misericors deus. Cōsiderat aīaz ꝓpriā q̄si sit ī purgatorio. Hec industria locū hz ī ꝯsideratōe passionis dñi nostri iesu xp̄i. De qua dicit Bern. q̄ nullū cor tā durū ē q̄ nō molliať si passio dñi ad memoriā reuoceť Hic oculus xp̄i in hac ꝯsideratōne Pez respicit et flet amare. ¶ Per has vtinā aut sil'es industrias/proferret terra cordis nostri fluenta aque viue. ne esset vel sit sicut terra sine aqua. Deserta. inanis ꝛ vacua. terra iuia ꝛ inaquosa. terra mōstruosa gelboe/vbi nec ros nec pluuia cadit Ita q̄z sine hac aqua incurrit illa maledictō xp̄i. Si nō lauero te/nō habebis ptē mecū. Prohibeat hanc altissimus.

Habita aqua ꝑ contritionē/bonū erit initium vt fiat ablutio ꝑ confessionem. Fiat autem oportune fiat integre. fiat vere ꝛ nō ficte. fiat a suo iudice.

Fiat oportune.

Hoc est tpe ordinato p ecclesiā/saltē semel ī anno. Et hic est primus casus. ¶ Scōs casus ē añ susceptionē bñdicti sacramenti. ꝛ ħ ertēdere voluerūt aliqui ad omnē actuz hierarchicū ecclesie/q̄ nō sine confessione deberet exerceri. Sed ratio eorum nō videť concludere nisi de cōtritione ¶ Nota si occurrat pctm celebrāti. Alter casus ē in piculo mortis ſm probabilez cōiecturā. alioquin hō se exponeret piculo peccati. q̄ teneť ad minus ante mortē confiteri. Cessante illa probabili coniectura/licet differre cōfessionē. ¶ Quartus casus si nūc habeatur copia sacerdotis vel penitentiarij. nec est spes q̄ postmodum

añ pasca vel mortē vel eucharistie debitā su/sceptionē habeat¶ Cōfessio crebrior ꝛ si laudabilior sepe fit. nō tñ amplius in obligatiōez cadit regulariter. Dixi laudabilior sepe. ḟa cōtingere pōt vt repetitio eēt viciosa. ꝛ qua si tota enervās deuotionis ꝓtutē sicut i scrupulosis tediosissimis nolētibꝫ accēscere cuius cōsilio. Dixi p̄terea regulariter nō cadere i obligationē. qz vel rōne ꝓsciētie hoc dictātis. vel status aut tribulatōnis aut necessitatis hoc exigētis. aut regule statuentis posset obligatio consurgere.

Fiat etiam integre

sicut integra ē ꝓtritio de omnibꝫ. sic ꝓfessio. Hic studiositas speculatrix de plurimis q/rit. Ad que rñdere pōt charitas edificans. Illa ē em̄ q̄ docet de oīibꝫ. quippe spūssā/ctus charitas ē/q̄ docet omnē veritatez. Est etiā charitas finis legis. fm quaz cetera debēt moderari. ¶Querit ḡ p̄mo de venialibꝫ. Dicit ꝙ nō ē de necessitate ꝓfitendū. et hec cōsideratio docet tollere scrupulos multoꝝ celebrantiū. qz venialia pñt aliter deleri cū p cōfessionē. ¶Querit de oblitis. Dicit ꝙ sufficit fecisse diligentiā moralē sicut p magna re fieret. Et sic vel deus indulget. vel al's reducet ad memoriā. Talis certitudo sufficit ad nō peccādū nouiter/i celebrādo. vl' ad cōfessionē nō inualidādū. Sed an deberet fieri reductio ad memoriā cōfitētis vel inquisitio. Sic vtiq̄ cuz recto moderamīe/et sine curiositate noīa sicut obstetrix oīa ꝛ medicus ꝛ iudex diligēter iuestigat. Alioq̄n a pueris. puellis ꝛ laicis ꝛ idiotis/q̄ nō habēt reflexionē sup̄ act⁹ suos vix haberet aliq̄ pura ꝓfessio. Sciūt hoc expti. Hec ē vtilitas p̄n cipalis ꝓfessionis. Animaduerte tñ ꝙ si oblita redeūt ad memoriā. illa ꝓfitēda sunt eidē sacerdoti vel alteri/cū cū essent dimissa. sicut de pctis dixim⁹ i ꝓtritōe deletis. ¶Querit de dubijs. Dubia sunt i triplici dīa. sicut pt hō estimare se deliq̄sse i hoc vel in illo Aut em̄ credit magis ꝙ peccauit mortal'r. i hoc facto vel i illo. ꝛ sic tenet confiteri vel deponere ꝓsciētiā. Aut dubitat ex equo. ꝛ sic similiter obligat. Aut credit magis ꝙ nō peccauit cū dubio. tñ de oppositō. et ꝑ ōz scrupulos. ꝛ p hoc dubio nō tenet nisi aliūde teneret. qñq̄ expedit dicere. qñq̄ ꝛ sepius cōtemnere ꝛ cōtra agere/p̄sertim habito consilio peritoꝝ. Itē in dubijs sub ꝓditōe ꝓfitendo/est ꝛ pōt certa absolutio dari. Itē in dubijs ꝓsurgentibꝫ ex iuribꝫ ꝛ ex sentētijs positiuis/pt nō cōfitētibꝫ exp̄sse absolutō administrari. ¶Querit ō circūstātijs. Rñdet ꝙ quedam sunt peccata mortalia. que. s. mutāt speciē. vt furari in tēplo. ille sunt de necessitate cōfitende. Quedā aggrauāt pctm̄ notabiliter. vt rape cētū/plus ē q̄ decē. et tales si habent in memoria/dicēde sunt. Quedaz aggrauāt tm̄modo modū faciēdi. tales nō sunt dicēde de necessitate. imo qñq̄ omittēde. vt i pctō carnis. nisi p̄o securitate maioris et dubio ne pctm̄ mutauerit speciē. Quedā alleuiantes. quedā imptinētes. Alleuiātes nō sūt dicēde nisi in dubio scādali sacerdotis. Imptinētes oīmino dimittēde sunt nisi p familiaritate cōtrahēda. ¶Querit de circūstantia p sone cū qua fit pctm̄. Rñdet ꝙē regulariter tacēda/nisi vel vbi non pōt aliter pctm̄ dici. vt si vir abusus ē p̄pria vxore. Vel vbi pōt pdesse nō obesse. tā dicēti q̄ audiēti. q̄ pso/ne illi peccatrici. Addūt aliq̄ ꝙ si aliter nō pōt dici pctm̄ ḟn cōfessoꝝ agnoscat psonā/pgendū est ad alterū Hoc estimo consiliū esse. nō p̄ceptum. nisi vbi posset obesse p̄sone illi reuelate¶ Querit de casibꝫ reseruatis. Hic est taz p̄funda difficultas/vt Durādus doctor ꝥcercitatissimus i istis/tractādo hanc materiā dixit. ꝙ expediret habere sup̄ hoc papale cōsiliū. Et difficultas (vt bñ tāgit) puenit ex reseruationibꝫ peccatoꝝ/aliter q̄ fit in curia romana. qz nō reseruat curia romana vt dicit nisi quasdā irregularitates aut penas. Dicūt aliqui ꝙ iura nunq̄ voluerūt reseruare peccata aliqua/nisi publica ad terrorē aliorū. Una mollicies reseruabit. adulteriū mulierū. pctm̄ sacerdotū cōcubīarioꝝ ¶Si plati oīes attēderint p̄funde quāta est difficultas. quantū onus dicere pctā sua secreta etiā vni. ipsi (credo firmiter) nunq̄ tale iugū imponerēt leuiter cerui cibus sub ditoꝝ. Ulñ innūerabiles p̄cipitant i infernū. Mille penitētiarij nō sufficerēt in hac hebdomada p̄ seruatoribꝫ refuatoꝝ. Cognoui plures qui p̄ bienniū vel trienniuz vix potuerūt induci ad cōfitendū quedā suoꝝ peccatoꝝ. Qualit' ergo talia dixissent vni plato vel penitētiario. p̄sertim pueri ꝛ puelle ꝛ mulieres verecūdissime. Dici nō pōt quantus ē i pudore tyrannus. Credētes terrere subditos/occidūt et demergunt tacētes in infernum. ¶Ex hac materia ꝛ alias ppēdite/quāta difficultas est in materijs moralibus ꝛ theologicis vtilibus/in quibꝫ hoīes p̄ totā vitam

exercitati/ vix sciũt q̄d dicere/ Quid igit̄ faciẽt scholastici nostri tp̄is/ q̄ materias tales nec cogitare nec legere superficietenus dignant dicẽtes. O sciemus talia cũ velle mus. Uelũt g̃ tales aliq̃n. alio q̄n nihil sciẽt etiã q̃n voluerint pauca sciẽt. ¶ Sz dicamus ad id qđ querit̄/ q̄liter se hẽbit peccator/ hñs casus reseruatos? Hec est certa ꝯclusio q̄ si habeat talez sacerdotẽ q̄ põt & vellit eũ absoluere nec inde scãdalizet̄/ tenetur totũ dicere. Exempli gr̃a. Si vadit ad ep̃m/ & ep̃s vult totũ audire/ dicat. Si ad suũ curatũ qui põt absoluere/ similit̄ dicat dũ tñ vtrobiq̄ sit securitas q̄ neuter scandalizabit̄ p̄ pnitatẽ ad pctñ. vt in materia fidei/ vel in pctõ carnis. Sz q̄rat tunc alios delicentia saltẽ petita. Si aũt ep̃s qui põt oĩa absoluere/ nõ vult nisi refuata audire. & alius nõ possit nisi nõ refuata. & nõ abest bona volũtas & bona fides in ꝓfitente. Nõ auderẽ dicere q̄n posset pctã sua isto mõ dimidiare. sicut ligatus duab excõicationib9 põt absolui. p̄mo de vna post p̄ decem dies ab altera/ sicut etiã in diuersis diebꝰ põt fieri vna ꝓfessio. Itaq̄ nõ requirit tãta vnitas h̃ sicut in alijs sacr̃is. Et ẽ ibi quedã vnitas in mĩstris istis duob9. in vnitate. s. vnius potẽtis sacr̃alit̄ integre & p fecte sup̃ istius pctã. Nõ auderẽ ꝓterea asserere in omnꝰ sacri ꝓfessiõis/ q̄ talis teneret̄ suo sacerdoti q̄ nõ põt de omib9 absoluere oĩa dicere. Scio tñ q̄ tutius ẽ & salubrius (sed nõ quilibet potest facilit̄ induci) dicere pctã suã sic diuersis. q̄ (vt dicẽ Scotus) talis ꝓfessio de vno pctõ pluribꝰ/ nõ vocat̄ ex genere suo esse secreta. q̄ isti duo q̄ audierũt/ possent ferre testimoniũ ꝛ ꝓfitentez in foro ꝓtẽtioso. Iz peccarent. tñ valeret testimoniũ. Itẽ nullus iuitus põt (vt videt̄) cogi dicere bis pctñ suũ in ꝓfessione. cuz lex diuina nõ cogit vel obliget nisi ad sel̄ ꝓfitẽdũ. Et si in religiosis oporteat pluribꝰ ꝓfiteri. hoc ẽ de coꝝ volũtate q̄ se regule summiserũt. Si dr̃ q̄ sic curatus sacerdos/ nõ cognosceret pctõrem. & ẽ. B argueret q̄ oĩa pctã dicenda rursus essent.

Tercio fiat vere sci-

licet nõ ficte. B est in ꝓtritõe & charitate ꝑm pbabilẽ ꝓiectur̃a. ¶ Utꝝ aũt ꝓfessio q̄ fit sine charitate liberet/ ne iterꝝ dicant pctã vl̃ a p̄cepto eccl̃ie est difficultas/ vir int̄ scolasticos sufficiẽter dissolubil̃. Q̃ndit B multiplex opinionũ varietas. Dicit autẽ dñs wilhelmus Parisien̄. & alij cõiter/ q̄ attritio q̄ alias nõ esset sufficiẽs/ fit sufficiẽs virtute sacr̃i. Ponendũ est igit̄ & dicenduz siẽ quidã in euangelio. Credo dñe. adiuua incredulitatẽ meã. ita pn̄ario adiuua dñe ipenitẽtiã meã. ¶ Querit̄ si tali debeat dari pn̄ia? Rñdet̄ q̄ sic/ nõ absoluẽdo. sz ad cautelã & ꝑseruatõez p futuris. vt deus coꝛ illuminet. Consiliũ Ambrosij. Age interiz q̄c quid boni potes & malũ abbreuia. ¶ Quid si dicit se ꝓtritum. & putat ꝓfessoꝛ q̄ mentit̄ vel scit aliũde. vel nõ vult facere ꝓscijaz/ sed excusare? Rñdeo. q̄ p̄dicere dz sibi/ q̄ absolutio nõ valet/ si posuerit impedimẽtũ. & q̄ intẽtio sua nõ est eũ absoluere/ nisi faciat q̄ p̄mittit & dicit. Actñ absolutio dz fieri absolute. Est autẽ forma talis. Ego te absoluo p̄mo ab excõmunicatõe. Itẽ ego teabsoluo a pctis tuis mihi ꝓfessis in noĩe patris & filij & spũssct̄i. Amẽ. ¶ De ꝓfessionis secreto hoc tenendũ est p̄mo. q̄ in nullo casu reuelanda est etiã in hereti. nec papa põt dispẽsare. Item nec de ꝓsensu ꝓfessi nisi dicat extra ꝓfessionẽ. Itẽ nec ad interrogationem cuiuscũq̄ iudicis p qõcũq̄ iuramẽtũ. nisi hõ sciuerit aut p testimonia. q̄ dicere tũc põt & ideo dz. Nõ fatuã cautelã aliq̄rum. Itẽ & si sola pctã sint p̄p̄ie de sigillo ꝓfessionis/ tñ pn̄ie date & interrogationes rõnabiles hincinde/ & ꝑsone noĩate sunt celande. Ingrentes aũt & reuelãtes/ grauiter peccãt/ & essent puniẽdi p̄sertim vbi ex curiositate nõ ex charitate discreta p̄cedit inq̄sitio. Itẽ de ꝑsonis ꝓfessis expedit magis tacere q̄s aliq̄d dicere/ vel laudando vel vituperando in generali vel speciali.

Fiat postmodum a

suo iudice. Judex in ꝓfessione est vel papa vel ep̃s vel curatus vel aliq̄s legitĩe ab aliquo istoꝝ delegatus/ Querit̄ cui sit expedientius ꝓfiteri? Rñdeo q̄ regulariẽ & ceteris paribꝰ suo curato ordinario. Primuz ꝓpt obedientiã. deinde ꝓpter facilitatẽ habendi eũ postmodũ in piculis mort̄z vl̃ i sacramentoꝝ administratõne. ¶ Querit̄ si ꝓfessi habentib9 potestatẽ delegatã teneant̄ iterũ pctã eadez semel in anno ꝓfiteri? Rñdeo q̄ nõ. p̄sertim vbi de ꝓsensu curati hoc factuz est. Ideo tutius ẽ petere licentiã. Expedit etiã vt talis in anno sel̄ se p̃tet curato suo p sacr̃o suscipiẽdo & obediẽtia impẽdẽda.

aliocn curatus possz negare eucharistiam ¶Quid si curatus nollet credere? Rñdeꝯ cuilibet in foro ꝓscie seu ꝓfessionis credendū est p se t ꝫ se. nisi in casibz publicis/qñ alit curatus nō posset certificari. etiam si sibi fieret ꝓfessio. ¶Quid si ꝓfessor erret/in absoluēdo plus ꝙꝫ pōt? Rñdeꝯ q si peccator erat bona fide/t nesciat impedimentuz securus ē. Si aūt sciat/nō rite absoluitur. Si etiā postmodū sciat impedimentū fuisse/tenet vt plurimū iterꝫ ꝓfiteri. Dare ꝙ regulā generalē/qñ sic t qñ nō. est p plurū nimis atqz difficile. ¶Felix ablutio peduz p ꝓfessionē/q ita fit opportune. integre non ficte. t secrete. t a suo iudice. Sed ve sordibz abominabilibz aliqz t eluibilibz ds in aptum ꝓfessionis venire t palpari vel tāgi/i movel videri nō pmittūt q̄ttuor pestes improbe. pudor. timor. p̄sumptio. desperatio ¶De pudore habem? in Tobia/cui volēti lauare pedes occurrit piscis volēs eum deuorare. Quid piscis in aq̄ latēs/nisi pudor occultus. ſz suffocādus ē pudor talis t ad multa tādē vtilis inuenit. ad cibū ꝫ demoniū. t ad visum. Applicatoꝛz nō psequor. ¶Leteꝛ scabies sic latet in aliquibz vt se scabiosos nō credāt/dicētes q̄d ego feci? Sū ego fur vel homicida? Hoc ꝓtingit etiā illis q̄ deuoti reputant. qz latet superbia subtile malū q̄ nō pmittit deuenire in cognitionem pctoꝝ. ꝫ qō orabat ppha. Illumina oculos meos t̄c. Exptus sum de multis t in multis/q̄ p q̄ttuor aut tres annos fuert in pctis grauissimis. q̄uis fere q̄tidie ꝓfiterent t vt erat sua opinio pēitebāt. Quid ergo erit de nō recogitātibz annos suos in amaritudine aīe sue si recogitantibz sedule talis cecitas eueniat. Quē nō exterreat qō dicit apl's. Nihil mihi ꝓsci? sum t̄c. ¶Amplius ꝙ p̄sumptio seu repromissio neqssima decepit plures/hōnes vocē cozuinam/cras cras/ouert poteris cum voles. Hec vox in nūera hoīum milia t pdidit t pdet/qz q̄ nō est hodie'/cras minus aptus erit. ¶Postremo vidimus desperatoꝛz in iuda t cayn t q̄busdā alijs. Migrat iudas. i. cōfessio seruus optimus/ppt multitudinē t afflictoꝛz seruitutis. qz. s. q̄tidie fit reiteratio pctoꝝ q̄ iudas abluere tandem refugit t desperat. Ābūciamus hec impedimēta/qz dñs t si rē grandē nob diceret bñ facere debueram? q̄sto magis. qz dic cuilibet nostrum/vade t lauare septies. i. pfecte.

Quatuor. pctoꝝ. ne non secure retinaẽt

Conuertamus ℟ postremo oculos nr̄e ꝓsideratiōnis ad extersionē q̄ fit p manū satisfactōnis. ¶Hec q̄dem extersio habeat asperitatē seu penalitatē habeat rōnabilitatem habeat claritatem. habeat celeritatem. ¶Prepositura fm hec q̄ttuor q̄dam dissere re salubria de modis iniūgēdi satisfactōes vt nec gues sint nec importabiles. nec publice p pctis secretis. Nec denq inuitis. aut si nō fieri credant. qz melius ē cū pua penitentia/t q̄si nulla ducere hoīes in purgatoriū. q̄ꝫ cū forti q̄ nō fiet oppmere t detrudere in infernū. Nec exigant irregularie iuramēta aut pmissiones de b vl b faciēdo. Sz magis oia in monitōe atqz ꝓsilio. Deniqz saluberrimū ē inducere homies vt aduersitates t labores huiꝰ vite accipiāt in patiētia t bona gr̄a rūactōe. qñ p b poterūt efficaciter vt crebro satisfacere de pctis suis. t gr̄az augmēta pmereri. fiat ꝙtus de necessitate. ¶Sūt aūt sordide trāsgressiones aliq̄ q̄ vir ad fundū pūt extergi. Exemplificemus in q̄ttuor. Primo/corruptio aliorū in moribz. sup q̄ accipite q̄d Berēgarius moriens in die epiphanie dixerit. Hodie mihi apparebit dñs meus ihesus xp̄us/vel ad gl'iaz sicut spero. ꝓpter pniaz meā vl ad damnatōez sicut formido. ꝓpter aliorꝫ corruptiōez ds ad viā veritatis reducere non potui. Horreāt t caueāt hi q̄ ad sil'itudinē demonū gaudēt alios secū trahere ad interitum. p̄sertim iuuenes t pueros. tales nescio si potuerūt vnq̄ satis penitere. sufficere eis debuerit dānatio ppria. Quid ō malis exemplis magnoꝛz t lr̄atoꝛz viroꝛz. ¶Alterꝫ est viciū q̄ō vir suscipit satisfactionē et extersionē. s. iniustū bellū in tempalibz. t iniuste. pmotōes in spūalibz. vñ oriunt mortes tam tempales q̄ꝫ spūales. O felices ds deus tollit extra necessitatem aut piculum talia faciendi. vt nec iniuste milit̄et/aut militare ꝓsulāt. ¶Inferimus adhuc tercio iniustam patrocinationez. q̄ dolis t astutijs tollit hereditates alioꝛz. qz fit vir ꝓscientia vel restitutio sup istis. Et adhuc insanabilioꝛ est iniusta diffamatio q̄ debitā vite ciuilis famā aufert. ¶Postremo ponim? pō positatē status vt p symoniā vel rapinam/aut vsuram. qz vir pōt fieri cessio. vt descēdat ds a statu alto q̄ꝫ q̄ damnabilissimo in bassum debitū t tranq̄llū. ¶Tāta ē būani

cordis arrogãtia. vt se ꝛ suos/plures damnari citius patiant q̃ humiliari. qđ si non esset/nõ tãtũ duraret hoc execrãdũ ꝛ exiciabile scisma pestifer. ¶ Tandẽ epilogãtes oremus vt lauet nos xps. q̃tenus partẽ secũ habeamus. Lauet aũt p ministerium penitẽtie. Que hauriat p mũ aquã ꝯtritionis calidã mundã amarã ꝛ viuaz. Sedo abluat p manũ ꝓfessiõis oportune integre ꝛ nõ ficte secrete ꝛ suo ordie hoc est sub suo iudice. nec obstent q̃ttuor pestes. pudor timor ꝓsumptio desperatio. Exterfio demũ fiat q̃ habeat asperitatẽ rõnabilitatẽ claritatẽ celeritatẽ. subtrahẽtes nos a voragini bus petõr. q̃ nos ín alienas manus p iniurias ꝑcipitãt a q̃b vix vnq̃ possum⁹ emergere. Sic mundi crim⁹ in cubili ꝓscie nr̃e trãq̃lli hũtes prẽ exuberãtissimã cum xpo h p gr̃az ꝛ in spe. ꝛ postmodũ in reper gl'iaz cuius nos ptícipes efficiat. Amen.

Finit.

Sermo eiusdẽ cancellarij de dominio eũ gdico factus in cena domini.

1 OMnia dedit ei pr̃ in man⁹ Joh. xiij. Originaliter in euãgelio pñtialit̃ recitato. ꝓ impetrãda gr̃a ꝛ ꝧm te digiti dextre manus dei qua apta oĩa implent boni tate. q̃ subtracta/ omĩa labefactõe repẽtina dissoluunt. te mr̃ez gr̃e/ te virginẽ inclytã/ p cuius manus (teste Bernardo) dat nob quicq̃d dat. q̃ dũes es ín oẽs inuocantes nomen tuũ/ salutãtes imploramus. ꝛ iplorãtes salutamus dicẽtes. Aue. ¶ Omĩa dedit rẽ. vbi. s. Apud vos o doctissimi ꝛ pcellẽtes viri/ mihi sermonẽ habendum esse ꝓspicio. q̃ certa iã ꝛ indubitata fide tenetis q̃ filio suo dño nr̃o iesu xpo dedit oĩa pat̃ in manus/ ac pinde monarchã eũ vniuersalem ꝓstituit. vt iure dixerit. Math. vlti. Data ẽ mihi omnis ptãs in celo ꝛ in terra. Hoc dilectus eius apl's ꝯtẽplabat dũ aspexit Apoc. ir. q̃ hz in vestimẽto⁹ in femore suo scriptũ. Rex regũ ꝛ dñs dñantium. ¶ Sz q̃ iure xps q̃ in sup titulo monarchiam hãc accepit: Multiplici q̃dem ꝛ signãter triplici. Primũ iure hereditario diuine filiatõis. Hã ꝛ si filius ꝛ heres arguit apostolus. Roma. vi. ꝛ Gal'. iiij. Atuero ꝺ ꝺo pr̃e/ vere vidit ꝛ enũciauit sctã illa mulier Judith. ir. appellãs eũ dñm vniuerse creature. Dñs igit̃ tal' erit ꝛ fili⁹. Hinc post q̃ dñs p ꝓphaz dixisset ad filiuz. Ego hodie genui te/ subiũrit p ꝓsequẽti. Postula a me ꝛ dabo tibi gẽtes. hereditatẽ tuã ꝛ possessionẽ tuã rẽ. tãq̃ diceret illud Luc. xv. Fili oĩa mea tua sunt. Sedm ius mõarchie vniuersal' in xpo ꝓsurgit ex titulo mutue dilectõis ei⁹ ad pr̃ez. Hã antiquũ ẽ philosophice veritatis puerbiũ. Amicor⁹ oĩa esse cõia. Fili⁹ em̃/ q̃ suo mõ repẽdit oĩa pr̃i in donatiua spiratõe supmi amoris q̃ spũssãctus ẽ/ coexistit readamatõnis vicissitudo vt ei pr̃ donet oĩa. Amplius terciũ ius monarchie vniuersal' inuenit̃ in xpo appropiate q̃ ad naturã assumptã ex titulo victoriose debellatõis seu ciuil' acq̃sitiõis ꝛ ꝯq̃st⁹ Victorẽ cũcta sequunt̃ ait q̃dã. Hõne xps vt impiosissimus victor/ aereas ptãtes debellauit. Sic notat apl's ad Eph. ij. Honne captiuã sub eis duxit captiuitatẽ quã p pr̃ij sanguis p̃cio redemerat ꝛ suã effecerat Sic̃ pphã testat. Alscẽdẽs in altũ rẽ. Idẽ habet ad Eph. iiij. Qui etiã tota vniuersitatis machĩa q̃ gr̃a hoĩs ꝺdita ẽ ꝼm ph̃m ꝛ habet satis Deut. iiij. Ipa fuerat ad impiũ crimẽ lese maiestatis diuĩe deteriorata Teste Cypano. ꝛ a natiuo decore suo/ plurimũ decciderat. Juste nimiz vt in bonis pter se ꝺditis/ hõ pditor⁹ ꝛ puaricator⁹ plecteret. Sz audi q̃d sup ps̃ cãtat eccl'ia. Terra põtus astra mũdus q̃ lauãt flumĩe. Ecce p xpi passionẽ lota ꝛ repata esse omĩa aq̃ emũdatõis repatõis ac pulchrificatõnis. Hõne inductus ẽ apl's dicere ꝺ xpo passo q⁹ deus exaltauit illuz ꝛ dedit illi nomẽ qđ est sup oẽ nomẽ/ vt in noĩe iesu oẽ genu flectat celestiũ terrestriũ ꝛ ifernor⁹ in signũ vniuersal' dñij. Ad Phil'. ij. ¶ Habem⁹ g̃ titulos enũeratos tres in xpo diuĩe filiatõis mutue readamatõis. ꝛ strẽnue debellatõis ppt̃ qđ rite dictũ ẽ. q⁹ oĩa dedit ei pr̃ in manus. Ita sentitis de xpo o sapiẽtissimi viri Ita ũgiter pia fidei sinceritate ꝺo ꝓpicio sentietis. Quãobrẽ nec habeo necesse in p suadẽdo ãplius ꝧba pdere. aut opam ꝓsumere. nec istũ solẽ veritatis pfulgidũ ingerere debeo vob ipm cernẽtib⁹. ꝛ de xpo sciẽtib⁹ q⁹ oĩa ei dedit pr̃ in manus. Propterea traducat̃ sermo nr̃ a lr̃a ad mysteriũ a fidei soliditate/ ad mor⁹ puritatẽ/ ꝛ a diuina filiatõe naturali/ ad ptícipatã filiatõis adoptiue generatiõez. ¶ Pertractemus q̃ pacto

Sermo de dño euãgelico

spũs q̃libet xp̃ianus/xp̃i frater ⁊ amicus/ sit aut esse debeat p̃nceps oĩuz. Contẽplemur q̃ta ⁊ q̃s supeffusa liberalitate/oĩa dederit nobis p̃ĩ in manus si volum⁹. Quis p̃ĩ? P̃ĩ ille q̃ possedit ⁊ fecit ⁊ creauit nos Deut. xxxij. Qui a nob p̃ĩ agnosci/p̃ĩ vocari/altissima p̃sus ⁊ obstupescẽda dignatione/voluit monuit atq; iussit. Matth. vi. Quid em̃ mirabilius q̃d ad audiendũ iocũdius. q̃s vt vnusquisq; fideliũ instar xp̃i monarcha sit oĩuz si placet/⁊ ita ẽ tũ. vnusquisq; spũs vere fidelis/monarcha ẽ oĩuz ⁊ multiplici. nõ vno ꝫ triplici iure ⁊ titulo ad exẽplar xp̃i. Jus vnũ/dat filialis adoptio. Jus alteꝝ dat triumphalis debellatio Jus terciũ readamatõis vicissitudo. Erigite aures dilectissimi. hilarescat facies. serenent oculi. oĩs exurgat affectio. gr̃aꝝ resonent actões. Os lingua mẽs sensus vigor ꝓfessionũ iubilũ bñdictões ⁊ laudẽ ꝓsonet Querõ? Que tãtoꝝ nouitas gaudiorum? Magna valde p̃clara/insignis nihil sup̃. q̃ iã nõ vno ꝫ triplici titulo/xp̃ianus monarcha ẽ. xp̃iano oĩa dedit in manus. xp̃ianum fas ẽ dicere potẽtissimũ. Laudebo dicere ⁊ omnipotẽtissimũ ⁊ arguar blasphemie/si nõ hoc ap̃lus silẽs nob de se dixerit. Oĩa possum oĩpotẽs sum. exponit Berñ. in eo q̃ me ꝓfortat xp̃us ad Phil. iiij. Si parua ẽ ap̃li autoritas tibi/satis sit illa xp̃i q̃ ait. Credẽti nihil ẽ impossibile. Matth. xvij. Si q̃s adhuc hesitat ⁊ p libito nos fingere putat q̃ dicimus sup̃ vinculi dominio. Audiat ap̃lm ad Romañ. iiij. Qui p̃prio filio nõ pepcit/ꝫ p nob oĩb tradidit illuz. q̃to magis etiã nõ cũ illo nob oĩa donauit? Ecce q̃liter o fidelis aĩa/p̃spicuũ habes ap̃li testimoniũ. imo argumẽtũ q̃ oĩa dedit tibi p̃ĩ in man⁹. De q̃ p̃re idẽ scribẽs i. ad Thimo. vi. asserit q̃ p̃stat nob abunde oĩa ad fruendũ. Hoc dñiũ Hieroñ. ad Paulinũ scribẽs nõ tacuit. credẽti ait/tot⁹ mundus diuitiaꝝ ẽ. infidel' aũt etiã obolo indiget. Sic viuam⁹ q̃si nihil hñtes ⁊ oĩa possidẽtes. Sũptũ ab ap̃lo. ij. ad Chori. vi. ¶Dec aũt ⁊ fil'ia multa/nunq̃d nõ obsecro monarchiã nr̃aꝝ/stabile diuĩe scripture fundamẽto ꝓfutũr. Hõne palã oñdũt de fidei q̃libet q̃ oĩa dedit ei p̃ĩ in manus.

¶ Uelꝝ disseram⁹ ꝺ titulis q̃s posuim⁹ esse tres. i. filialẽ adoptõez. triumphalẽ debellationẽ. readamatõis vicissitudinẽ. Dedi temur in exercitatiõe nr̃a si forsan ex p̃ntis euãgelice lectõis serie. triplex ℞ ius inuenire poterimus. Justũ q̃dem arbitror vt euãgelicũ p̃ns mysteriuz potius q̃s eterna loq̃mur/si possumus vt possumus. ¶Triplex itaq; ꝓspicio mẽoratũ nũc esse mysterium ablutõez humilitatẽ sacramentalẽ refectionẽ. P̃rimũ ẽ fidei purificãtis. Secũm spei corroborãtis. Terciũ charitatis reficiẽtis Ablutio spectat ad titulũ filiatõis. humiliatio ad titulũ debellatõis. sacramẽtalis refectio ad titulũ readamatiõis. Fides corda purificãs Act. xv. Dat eẽ filiũ dei Joh. i. Dedit eis ptãtem filios dei fieri. Si q̃ris q̃b dedit? His q̃ credũt in nomine ei⁹. Spes humiliãs sub expectatiõe futuroꝝ dat victoriã de hostib⁹/ q̃ spes nõ ꝓfudit ad Roma. v. In me sperauit(inq̃t dñs p̃phetã) Liberabo eũ ⁊c. Charitas reficiẽs vnit deo p dilectiõez q̃m q̃ adheret deo/vnus ẽ spũs cuz eo. i. ad Chorinth. vi. Qui aũt edit xp̃m/⁊ bibit eius sanguinẽ/in deo manet ⁊ deus in eo. Joh. vi. Ac pinde vnus spũs ẽ cũ eo. Si vnus spũs q̃to magis vn⁹ dñs. In p̃mo se hz deus ad spiritũ nr̃m vt p̃ĩ ad filiũ quẽ hereditat. In secũdo vt dñs ⁊ rex ad militẽ quem coronat In tercio vt amicus ad amicũ cui oĩa cõicat ⁊ oĩa dat in man⁹. ¶Sz notãdũ ẽ valde ne calũnient nob sup̃bi. quẽadmodũ ridet Orati⁹ docta stoycos q̃ sereges oĩum appellabãt. Notandũ inq̃ꝫ q̃ heres q̃to tẽpore pupulus ẽ/nihil differre videt a seruo cum sit dñs oĩuz. ad Gal. iiij. Sil'r in hac pegrinatiõe ⁊ militia/spũs nr̃ q̃tũcũq; sit dñs oĩuz. nihil differre videt a seruo. q̃m infantulus ẽ puerulus aut adolescẽtul⁹ ⁊ minor ãnis. Siq̃dem q̃tũcũq; pfecerit/q̃ꝫ q̃ excreuerit in viꝝ pfectũ/in etatẽ plenitudinis xp̃i more loquendi ap̃li ad Eph. iiij. Nihil distare videt a seruo. ¶Sũt fateor nõnulle in ipo pfectu etatis distãtie. Itaq; aliq̃s dici valet infantulus sic incipientes. aliq̃s puerulus vt pficiẽtes. aliq̃s adolescẽtulus vt pfecti. Sz nũq; ptingũt in hac regione ad plenã virilẽ etatẽ. crescãt in deũ moriẽdo necesse ẽ Infantulos dicim⁹ nouiter ablutos ⁊ renatos p baptismuz aut pniaz q̃ ad p̃mũ articulũ vel titulũ. Pueros maiusculos q̃ pficiũt ad vicioꝝ expugnatõez q̃ ad secz. Adolescentulos deniq; qui cũ Beniamin adolescẽtulo sunt in mentis excessu p liberã diuinoꝝ ꝓplationez ⁊ fruitiõez q̃ ad terciũ. Cõtra eos nihilomi-

nus ꝓturbant sepe oēs insipiētes corde/q̄ si serui sint viles pauperes ⁊ abiecti. cum sint genus electū regale sacerdotiū. regnū ⁊ sacerdotes filij ⁊ heredes. Quib⁹ oīa dedit pr̄ in manus. ¶ Collocatis fundamentis nostre collatōis ne plus inania ⁊ sonora q̄s vera ⁊ solida videremur attulisse. superedificare ꝓpositū erat tres monitorias oīones cū suis ꝓsideratiōib⁹ moralib⁹ ⁊ speculatiuis ꝓformit ad trimembrē pticipatōez iuris ꝓpositā. Prima oīo d iure in monarchatu/p ablutōnez gr̄e q̄ regenerat. Scda oīo de iure p humiliatōez q̄ triūphat. Tercia de iure p refectiōez sacramentalē/q̄ devnit ⁊ incorpat. Ego aūt aīaduertēs materiā hanc latissimam/quā nō pateref pūctis collatōis brevitas exeq̄ ꝓtētabor de ꝓmo/nūc de titulo/oīonē cū suis ꝓsiderationib⁹ texere. dereliq̄s si vita comes fuerit/in posterꝝ disserere ꝓposui. ¶ Sic igit exordior. Holi pcor o rōnalis spūs. noli gr̄az negligere quā offert tibi pr̄/ipe te monarchā stabilire. ipe tibi oīa in manus dare disposuit tantūmō laueris ab iniq̄tate tua ⁊ ab oīb⁹ inq̄namētis tuis ablut⁹ emūderis. Audi (o rōnalis spūs) ⁊ si grandē rē tibi pcepisset pr̄. tu tñ facere debueras. q̄to magis q̄ dicit tibi. vt laueris septies. i. pfecte. ⁊ mūdaberis a lepra peccati ⁊ te heredē suuz/te monarchā oīuz ꝓstituet/⁊ oīa dabit tibi in manus. Alt⁹ero si nō lauero te inq̄t. nō habebis ptē mecū. Horrēda nimis cōminatio. Nō habebis partē mecū. Et quā partem: deq̄ ppha exultat gl'iabūdus dicens Pars mea deus in eternū. Pars hec ē merces magna nimis. hereditas p̄clara. imo omne bonū. ppterea nō te ꝓturbet nomen partis q̄si rue aliq̄d auiditati vel mōarchatui deroget. qm̄ si ps ista deus ē sic est. ⁊ negauerit possessorē eius/habere dominiū bonoꝝ omniū aggregatōe pfectū: Uere felix ablutio cui ps talis tāta portio tā insignis p̄stat hereditas. ¶ Attēde tibi o fidel spūs si p̄mā baptismatis ablutōez in coinquinatā seruasti. tecuz bñ actū est. lauari nō eges mūdus es totus/filius ⁊ heres existis. Sz si rursus intinctus es sordib⁹ pctōꝝ. si voluptatus in sterq̄linio flagitioꝝ/nō desperes. qm̄ tibi relinquit penitētialis ablutio. p pctis ⁊ ad gr̄am regeneratio. Parua ne tibi videf ista p̄is dignatio. pua ne taz facilis ad heraditatē pditā revocatio. Lauate ⁊ mūdaberis ⁊ mūdatus heres eris. Laue caue. ne abutaris tāte mis̄icordie largitate. qm̄ tāto detestabilioꝝ vtiq̄ erit trāsgressio. q̄to erat ipletio facilioꝝ. ¶ Precige igit fidel spūs. ꝓpara pelui cordis tui. q̄ sursum patula sit/p celeste desideriū. ⁊ non cuersa humi/p cupiditatē terrestriū. Ejeciat ab ea oīs aliena repletio. p̄sertim aceruꝰ grādis/aut lapidosaꝝ aut lutosaꝝ cogitationū ⁊ affectionū. alioq̄n aquā mūdatiuā quō susciperet: quō ꝓtineret: tota dilaberef. tota foras efflueret. Hec aq̄ (si nescis) aq̄ est tuaꝝ piaꝝ lachrymaꝝ. hauriat ipa a puteo ꝓtritōis pfunde cauato p acutū ligonē meditatiōis. situla fidei illā ꝓtinet. cordia spei sursum trahit. fornax ardēs charitatis eaz calefacit. miscet cineres recordatio pctōꝝ. ¶ Tale sibi lauacꝝ q̄tidie ꝑparabat inclytus rex. Lauabo inq̄t p singulas noctes lectū meū lachrymis meis stratū meū rigabo. Ult ecce tr̄s p̄ nr̄ lauare tibi pedes. noli phibere. sz dic cū Petro. dñe nō tm̄ pedes affectionū/sz ⁊ manus opationū ⁊ caput cogitationū. Lauas q̄tidiana sollicitudine manū corpalē aut tunicā/sit tibi q̄so cura vigilātioꝝ de aīa tua/q̄s de manu vel tunica. Nō sis oro piger ad lauandū aīam tuā p cuiꝰ lauatōe/xp̄i sanguis effusus est. Nō vis hīe immundā domū. immundaz vas. immundū seruū. īmūdā caligā. īmūdā aīaz hīe q̄re nō refugis: Sit tibi carioꝝ aīa tua q̄s caliga. monet Auguſ. Pastoꝝ ꝓfessoꝝ nr̄ locū tenet tp̄i/oñdēde illi sūt sordes nr̄e/q̄s p absolutōis manū tāgit ⁊ abluet. ⁊ lintheo satisfactōis absterget. ¶ Lintheū istud satisfactiōis triplici filo vel stamine ꝓtextū est. Filū aliud ē oīonis. aliud ieiunij. aliud elemosyne salutaris. Uis ergo hīe partē cū xp̄o. vis oīa tibi in manus dari: Rñdebis volo. ⁊ valde volo. Ut q̄ taliter mūderis ⁊ in filiū mūdatus ⁊ tersus adopteris necesse ē. ¶ Sz heu q̄lit ⁊ āpliꝰ iudā reprobū imitant q̄s plurimi. q̄ꝝ corda q̄ demō occupat/nulla devotōis vnda subintrat. pditores sunt. hypocrite sunt. fures sunt aut ⁊ sacrilegi. ecclīasticoꝝ loculorū raptores. ppterea q̄cq̄d exterꝰ agit circa eos/remanēt intus sordidi. Nulla eos p̄dicatio. nll'a horrēde dānatōis intermīatio. nullū dūine dignatōis ⁊ humiliatōis obsequiū. nullū benivolētie signū/osculuz vl'alloquiū. nulla postrēo bonoꝝ societas a p̄cōceptis facinoribus plus q̄s iudā absterget aut revocāt. Quamobrē nihil eis do-

lor ꝺ cõmissis. nihil ꝓfessio. nihil restitutio sic nec inde ꝓficiũt. palaz ẽ rõ. Deest q̃ppe spes venie q̃ in dilectõe iusticie ñ im peccã di deiceps ꝓposito collocat. ¶ Hos ꝥ salubrioꝛi credentes ꝓsilio (o p̃clari ⁊ eruditi viri) iuuemur obsecro ⁊ tergamur iterius a sordib; q̃ sunt i pdib; affectionũ. q̃tin⁹ abluti efficiamur de fuis dñi. ꝺ etuliby ciuel. de abdicat; filij ⁊ heredes. heredes q̃dẽ dei coheredes ãt xpi. q̃by p̃ide oia dabit p̃ in manus. fiat fiat. ¶ Circa p̃dicta mihi q̃ttuoꝛ digne ꝓsiderãda p modũ q̃druplicẽ pulchritudinis veritatis inspicio.

Prima cõsideratio.

¶ Ablut; p gr̃az/oia sunt cõia. Perspicua est p̃batio ex p̃missis. Eoꝛ nẽpe q̃libet heres ẽ ⁊ coheres xpi. Mirak̃ aliquis. mirek̃ potiꝰ qñ legit q̃ multitudis credentiũ erat coꝛ vnũ ⁊ aĩa vna. Act. iiij. Si coꝛ vnũ ⁊ aĩa/imo vnũ coꝛpꝰ ⁊ vnꝰ spũs (put loq̃t apl's ad Eph̃. iiij.) Quid ꝓueniẽtꝰ q̃ꝫ vt eorũ sit vna ꝓsus hereditas vna dñatio vnꝰ castꝰ p̀ncipatꝰ. Hoc mihi sensisse videt ꝓpheta dũ gtus clamat ad deuz. Particeps ego suz oiuz timẽtiũ te ⁊ custodiẽtiũ tẽ. ⁊ titulũ subdit. Misericordia tua dñe plena est tra. Hãc ꝓfitatẽ agnuit egregiꝰ doctoꝛ Aug⁹ dũ posuit/iure poli oia cẽ cõia. ¶ Irridebit scio sñiaz istã aliq̃s hõ q̃ non capit ea q̃ dei sunt. stulticia ẽ cñ illi. i. Chorin. ij. Exceca uit cñ cũ cupiditas. q̃ ad oblatrãd dũ oꝛa laxat. Obijcẽ stomachãs ⁊ sibi sapiẽs. Si iustis oia sũt coia. ipi nihil rapẽ. nullũ furtuz facere potet. utet cñ re sua. Porro nullꝰ ẽ eo ditioꝛ. sz nullꝰ a iust; q̃cq̃ potit auferre vl' tollere. etq̃ res mãcbũt sue vbicũq̃ trãsferre cos ꝓtigeret. Sũt q̃ppe dñi oiuz. Deniq̃ ius erit cõe apud oẽs sup vxoribꝫ. seruis ⁊ ãcill' ⁊ sil'ibꝫ. Sic i errorẽ socrat; relabemur ⁊ has absurditates ferre q̃s potet ir. Sic palogizat aliq̃s hõ. sil'r ad illũ de q̃ refert Sen̄. vij. de bñficijs. Q, si deoꝛ sunt oia/nihil erit sacrilegiũ. ⁊ ablatio q̃libet nihilomin⁹ sacrilegiũ dicet. vbi deductio posita ẽ/⁊ sil'r solutio vbi exp̃ssa est senece sñia q̃ iustis oia sunt cõia ⁊ pulchre deducitur Huic fitati sup cãtica bern̄. attestat. ¶ Fallunt oppositũ sentietes. q̃ solũ attẽdũt acceptiõez dñũ politici ⁊ ciuil'/ grossam atq̃ palpabilẽ. nihil de dñio naturali ⁊ oꝛigiali nihil de gtuito ⁊ euãgelico ꝓcipiũt. ¶ Tradit magnus Albert⁹ ⁊ ita ẽ qđ didici a puero/circa pticulares hoiuz actões/vir autẽ nũq̃ p̃t aliq̃d subtile altũ ⁊ abstractũ cõcipe. oia ad sensuz referũt ⁊ expiẽtã qđ agrẽ/maxim ũ esse veritat; adipiscẽde impedimẽtũ posuert plato in Thimeo Tulli⁹ in tusculanis q̃stionib;. ⁊ Aug⁹. in de vera religiõe. ¶ Alti⁹ igit repetẽtes dicam⁹ p eluci R datõe p̃cedẽtiũ ⁊ sequẽtiũ q̃ dñs q̃ vniuersitatis dñs ẽ iure plenissimo creatois ꝓseruatois ⁊ gubernatois. Deut. xxij. Cõicauit dñũ suũ creaturis/ capacib; dñij. q̃ ꝓprie sunt creature rõnales sole. quib; vti ⁊ frui cõpetit reb; alijs assumẽdo eas i sui facultatẽ. Ad naturã sic ꝓditã in rõne ⁊ arbitrio ⁊ tali facultate/ ꝓsequit dñũ qđ appellam⁹ naturale vl' oꝛigiale. Hoc fundatuz ẽ in statu inocẽtie ⁊ pmi'gatũ Ben̄. i. Subijcite terrã ⁊c. Deturpatũ ẽ p pctm̄. sed restauratuz ipi Hoc post diluuium. Ben̄. ix. ¶ Ad h̃ ⁊ sup h̃ dñũ vt pfectũ integrumq̃ sit/ supaddẽda fuit gr̃a ⁊ plena sctiꝰ cõmunicatio. Et q̃by resultarz titul⁹ adoptionis filioꝛ. in q̃ clamamus abba pr̃. ad Roma. viij. Iste ẽ titul⁹ fecũdissim⁹ sup quem fundak̃ dñũ gtuitũ ⁊ euãgelicũ. p qđ creatura rõnal' hz ius ppinquũ sup res q̃libet iferiores ad vtẽdũ eis debite ⁊ libere p fine suo ꝓsequẽdo. ¶ Diximus ius ppinquũ p pter p̃destiatos pctoꝛes. hñtes ius remotũ ⁊ ipedimẽtũ p pctm̄. ¶ Additũ ẽ sup res q̃libet iferioꝛes. qm̄ ꝓprie dictũ dñũ non hz locũ sup res excellentioꝛes. q̃nis sub sensu aliq̃ tropico dici possit creatura rõnalis hmõi hre dñũ in deo p gtuitã eius cõicationẽ. ⁊ dignatiuã ꝓdescensionez ipius ad faciendũ q̃cq̃d creatura rõnalis/rõnabiliter voluerit. quẽadmodũ dicimus amicorum idẽ esse velle ⁊ nolle. Taliter haberi et dari spũsctũs dr̃ fm determinatõez scoꝛ. Et habek̃ di. xiij. p̀mi sñiaz cũ ibidem tractatis p doctoꝛes. Plus etiã videt ꝓcedere scriptura sacra Josue. xiij. vbi dr̃ q̃ stetit sol/obedietẽ deo voci hois. Hoc mõ dicebak̃ dñs teneri p Moysen ⁊ alios sctõs cũ nequaq̃ ageret ꝫ coꝛ votũ ⁊ oꝛonẽ. Sz et neminẽ esse q̃ sibi obsisteret q̃rebak̃ deus in pphetis. ¶ Deinde subiunctũ est put rõnabiliter voluerit. qm̄ de rõne dñij ⁊ dñationis est. q̃ nõ põt q̃s irrõnabiliter vti rebꝫ suis manẽs dñs. Alioq̃n nõ esset dñs vsq̃ quaq̃ pfectus ipe deus. cui repugnans est oia abusus in suo dñio. Sz ⁊ neq̃t ab inuito tolli tale dñiũ plusq̃ neq̃t a gr̃e titulo

nisi prauo ꝯsenserit spoliari. Hic affirmat apl's q̄ neq̄ mors neq̄ vita neq̄ creatura alia poterit nos separare a charitate dei. Ad Roma. viij. qm̄ etiā ipis diligentib⁹ deum qui filij sunt p adoptōez ⁊ loti p gr̄az/omnia coopant in bonū. Sic oīa/vt oīs tribulatio/oīs rapina bonoꝝ/oīs aduersarioꝝ insultus. Ipa deniq̄ mors corporalis seruiūt ⁊ militāt p iusto tanq̄ p vniuersali monarcha. Dicā mirabilius ipe etiā infernus dānatoꝝ horrenda illa supplicia/imo alioꝝ casus ⁊ pctā/ad vtilitatē eius agonizant psunt ⁊ obsequunt. Excedo mēsuraz veritatis/si nō ℞ asserat ppha regius. Letabit⁹ iust⁹ cū viderit vindictā. Ecce de pena q̄libet/manus suas lauabit in sanguine pctōris. Ecce de pctō vtilitas p ueniēs. Q; si adhuc tardioꝛes ad credendum hec oīa. accedat apl's ⁊ testimonium plane dicat. i. Chorinth. iij. Omīa nostra sunt siue paulus siue appollo/siue cephas siue mūdus siue vita siue mors. siue pñtia siue futura oīa nostra sunt. Quid q̄ris amplius. quale tibi vis testimoniū apertius/omīa nostra sunt etiā mors. Quo pacto sic dicis O paule: quia nimirum p mortem q̄si p militem officiosissimū iustus adipiscitur triumphum beatitudinis eterne. ¶Justus insup p alioꝝ tyrānidem ⁊ facinora p petua securitate coronat. ¶Ita liceret ostēdere (si vacaret) p singula de vtroꝝ⁹ diuitijs. de agro. de celo. de terra ⁊ mari q̄ omnia sunt iustis ablutis p gr̄az verissimo domínio ad oēz vsum licitū, put ꝯgruit ⁊ pficit ꝯsecutioni finis sui/iuxta pmissionem xpi. Matthei. xix. Sic de fama vel īfamia vel de nobilitate vel ignobilitate. de nuditate ⁊ abundantia deducit apl's. ij. Chorinth. vi. vbi oīa talia vocat arma iusticie a dextris ⁊ a sinistris. Si arma. nōne adutoria: Sz aduertite/q; dixit arma nō simpliciter. sz arma iusticie. q; ex eius titulo robur habēt. Nō oberrauit in hoc/a traditione supmi legislatoris nostri/qui subtili verbo monarchiā hāc fundauit in codē titulo iusticie. Matthei. v. Primuz queritе regnum dei ⁊ iusticiam eius/⁊ omnia adijcientur vobis. Justicia regni est gratia. ad quā sequit⁹ possessio omnium. vt vez sit Matthei. xiij. ⁊ Luce. xix. Qui habet scz charitatem ⁊ gr̄am dabit⁹ ei ⁊ abūdauit. Habemus igit⁹ patefactum q̄ ablutis p gratiaz omnia sunt cōmunia/⁊ omīa dedit eis pater in manus.

Secūda ꝯsideratio

S principalis nr̄a est. ¶Pulchrioꝛ est dominatio fecūdioꝛ atq̄ diuinioꝛ que ex titulo gratie. q̄z ea que ex titulo ciuilis aut politice iusticie oritur ⁊ accrescit. ¶Premittemus q̄d p dominium ciuile ⁊ politicum importatur. ⁊ quid p gratuitum seu euangelicuz ne p ignoraz vagemur. ¶Ciuile dominium est ius fundatū in traditionibus humanitus adinuētis. introductū occasiōe pctī. incōicabile simul ⁊ ex equo pluribus dñis ⁊ abdicabile/seruata iusticia. ¶Gratuitū vel euāgelicū dominiū describit⁹ p tres oppositas ꝯditiones. Nā est dominiū fundatū in lege dei/⁊ ab eadem immediate constitutū/q̄tlibet dñis ex equo secum compatiens. ⁊ inabdicabile seruata iusticia. ¶Conferamus mutuo istas tres ꝯditiones cōtrarias. ⁊ q̄ pclarioꝛes sint/facilit⁹ agnoscemus. ¶Gratuitum sic̄dem dominiū immediate constitutum est a deo ⁊ ante peccatū. p̄supposito tamen q̄ adam fuerit in gr̄a. Ciuile nequaq̄z qm̄ si nulla fuisset trāsgressio. si pterea non esset effrenis hoīuz cupiditas. cui etiaz ipe de⁹ nō sufficit. plūs tātū ⁊ tā grādis portio nullū fuisset int' hoīes plus q̄z int' āgelos ciuile dñiū. Visum ē in adā ⁊ patebit in gloria Quapropt' radix infecta ē ⁊ origo tal' dñij ¶Hoc apte in illi⁹ executōe ⁊ retētōe ⁊ acq̄sitōe sapimus. qm̄ vir aut nū q̄z absq̄ pcti sordib⁹ acq̄rit. retinet dispēsat/nūq̄z absq̄ curis vltricib⁹ absq̄ anxietatib⁹ plurimis aut litib⁹ inquietis aut piculis multis suos detinet amatoꝛes. Compatit insup secum nequissimā seruitutez ⁊ pessimis sepe collatū est. eis qui pditoꝛes sunt veri domini rei crimis lese maiestatis in cū. seditiosi in ciues regni. homicide sui. ⁊ indigni pāe quo vescunt. Qualit⁹ ꝯo ⁊ q̄z ppzie tales se dños appellant/ipi viderint. Secus ē de dñio gr̄e qō puz̄ ē. letū. setm̄. iocūdū. q̄etū. ⁊ securum. ¶Fundatum deniq̄z in regulis diuine artis. non vt ciuile dominiū/in traditionib⁹ hominū/q̄ñq̄z supuacuis/q̄ñq̄z nequissimis. ¶Sedaz differētiā assignat p̄dicta descriptio/q̄ dominiū ciuile simul ⁊ ex equo est incōmunicabile pluribus q̄z/q̄z diuersis modis ñ ex equo cōpatiat⁹ plures dominos. vt regem ⁊ burgēsem vl' militem. Consurgit aūt hec incōmunicabilitas ex impfectiōe artatione grossicie ⁊ ege/

state tal' dñj. Nõ em põt diuerſ' t ml'tis eq̃ plene ſic̃ pauc' i vſuz ſuũ cedere. Ex aduerſo ḡtuitũ t euãgelicũ dñiũ/cõpatiſ' ſecũ ꝗt libet dños/ppt' ſui ſpũalitatẽ t cõicabili/tatẽ t bonitatez/ad exẽplar ſupmi dñj. qõ ex eq̃ cõicat ſe pl'ib' ſic̃ vni. Hoc ẽ dñiũ cha ritatſ'/latũ nimis. ¶Que charitas nõ ẽ ãbi tiosa/nec appꝛopꝛiare ſibi q̃rit q̃ ſua ſunt. i. Chor'in. xiij. Sic parentes ꝑmi nihil ſibi añ caſuz appꝛopaſſent/ſz nec ãgeli vl' beati Sic deus abſq̃ ſui dñj detrimẽto coaſſu mit ãgelos t hoĩes in q̃s träſſundit mõar chialẽ ptãtẽ. dãs eis oĩa in manꝰ. Sic de/mũ pr̃ t filius t ſpũſſctus tres pſone ex eq̃ T pleniſſime ſibi cũcta ſubijciũt. ¶Tercia ſu peraddit dñia. qm̃ ciuile dñiũ/põt abdica ri t repudiari/ſeruata iuſticia. Põt etiã ab iuſto tolli. Nã ppt' q̃d alio q̃tidie fiũt mer catões/ẽptões/vẽditões/t alie cõmutatio nes. Pꝛopt' q̃d alio iſup pſtrepũt t reboãt odioſe lites. rabioſa iurgia. ĩprobeꝛtẽtões iudicioꝝ foꝛẽſiũ/ꝑ repetẽdo aut tuẽdo reꝛ ſnã. cui talit' dñans ſemet aſtrĩgit. Et o ds cq̃ſſime q̃ſta ẽ in h̃ pcellẽtia dignitatſ'/in ḡ/tuito ſup ciuili dñio. qm̃ ſic̃ tu deꝰ/ tuũ cõi cas dñiũ abſq̃ depditõue t abdicatõe. ſic iuſto cuilibet/fas ẽ compati ſecũ q̃ſtũlibet pl'es dños. t nihil depdere. ĩmo ertẽſi' hĩe dñiũ. Pꝛopt'ea nõ hz neceſſe iuſtꝰ ꝓtẽdere in iudicio ꝑpt' h̃ dñiũ ſciẽs oĩa eẽ ſua/vbi cũq̃ t q̃cũq̃ fuerit träſportata ſiue colloca ta. Uſurpare q̃z ſibi fas ẽ vocẽ illã ꝑhi cu/iuſdã ab ĩcẽſa vbe ſua fugiẽtis/ t nihil bo noꝝ t renoꝝ ſecũ ferẽtſ. Oĩa mea inq̃t mecũ porto. ſentãt tyrãni. fortũa feroꝝ iſurgat ad uerſus iuſti coꝛpꝰ aut bõa q̃libet extrinſeca nihil ab eo rapiet' q̃n ĩ ſuũ dñiũ t cõmodũ refuet' t fuiat/etiaz ꝑ ſtatu nature lapſe. qz de ſtatu nature ĩtegre vl' gl'ificate/ nulla eſt dubitatio. Ẽmpliꝰ nulla tale dñiũ ꝟhit in/ops auaricia q̃ min' fenereſ' cũ deo t pꝛio. bõa ſua emit t vẽdit iuxta Eſaie ꝓceptũ/t abſq̃ auro t argẽto t vlla cõmutatõe ſup/ple ciuili. vinũ cõpũctõis t lac deuotõis t cũ deo negociaſ' ꝺ regno celoꝝ. Ex q̃ t quõ negociaſ'? ex numiſmate pꝛecioſo t aureo charitatſ'. ¶Sz ꝺ eo qꝺ ꝑus ſuũ erat/q̃ pa cto negociari dicet' qz certe illꝺ qꝺ ſuũ ꝑus erat vno mõ effiẽ ſuũ pl'ib' modis. tali ne/gociatõis fenoꝝ. quẽad modũ ſpeculũ cõ/cauũ/recipiẽs radioſaz ſol' illuminatõez/il lã a ſe reflectẽdo ſurſuz. copioſioꝝ effiẽt ite rũ iterũq̃ luminioſioꝝ. Nõ diſſil'r aĩa ſctã ꝓcaua ꝑ hũilitatẽ/t terſa ꝑ vite mũdiciam dono dei ꝑ ḡtã redonatõez ſibijꝑi ml'tipli/cat. t in tali donãdi meditatõne/exardeſcit ignis choruſcus t ſplẽdidiſſimꝰ diuine il/luſtratõis atq̃ dilectiõis. Sciũt exꝑti qꝺ loq̃mur. ¶Sic plꝰ abſq̃ vlla eſtimatõe ac q̃rit liberal' charitas erogãdoꝝ cõicãdo q̃ſ refuãdo t appꝛopando poſſit auara ſordi daq̃ tenacitas. De q̃ vere t phice Hiero. enũciauit ad Paulinũ/ q̃ ei deeſt tã qꝺ hz q̃ſ qꝺ nõ hz. ¶Sic poſtrẽo fructũ vberio/rẽ placidioꝝẽq̃ recipit iuſtꝰ ex diuitijs alie/nis. ex auro ex margaritſ' ex equis theſaurſ' t alijs q̃ſ plerũq̃ ſolꝰ ciuilit' taliũ dñatoꝝ t amatoꝝ. Hoc ex alto ĩtuebat' ſapiẽs dũ ait Eccl'iaſtes. v. q̃ q̃ diligit diuitiaſ/fructũ ñ capit ex eis. Fructꝰ diuitiaꝝ ẽ redẽptio aĩe ꝑpe t ſufficiẽtia t ſatietas atq̃ ſecuritas. Hos fructꝰ magis capit iuſtꝰ/alienas di/uitias vel ꝓtẽnẽdo vl' ꝑ eas in dei laudẽ aſ/ſurgẽdo. q̃ſ ꝑpetarij. q̃ tm̃ mõ capiũt ſpias curaꝝ pũgẽtiũ t tribulos antiaꝝ occupa/tionũ. ¶Debet hec ꝓſideratio pl'imũ cõpe ſcere aĩuz bñ inſtitutũ t morigeratũ/ab ap petitu antio grãdis poſſeſſiõis aut ammi niſtratõis ciuil'. qm̃ pctoꝝ maculꝰ ꝓtectã tes inq̃nat/aut ſaltẽ peccãdi piculis inuol uũt t innectũt. Nõ ſatiãt hoiez. excruciant potꝰ nouis cupiditatib' t curis ſupfluis. Et vbi ſunt opes ibi ſunt t q̃ ꝓſumũt eas. ¶Ignoſcitis vt arbitroꝝ ex hac dñia tripli ci/qm̃ pulchrioꝝ ẽ dñatio fecũdioꝝ atq̃ di/uinioꝝ/q̃ ex titulo gr̃e q̃ſ ea q̃ ex titulo politi ce aut ciuilis iuſticie oꝛit' t accreſcit. Poſſz igit' eccl'iaſticus monarchatus abſq̃ tali multitudĩe dñioꝝ ciuiliũ/q̃lẽ aſpicimꝰ eſſe pfectioꝝ t ꝓ ſimilioꝝ q̃ dñij exercitũ a ſe penitus abdicauit. ¶Cõfundit poſtremo hec p̃clara veritas/ſtultã auariciã noſtraz. ꝓfundit t crudelẽ iuidiã. Uere t ꝑpe ſtul/tam dixerim auariciã. q̃ gaudet ſola appꝛo priatõe coꝝ q̃ diminus habenſ' cõia. Sed nõne crudelis. nõne mõſtruoſo ſil'is inui/dia q̃ bona ſua aut q̃ ſua eſſent ſi vellet odit qz in alijs ad eſſe ꝓſpicit mordet lacerat cõ ſumit t diſſipat. Pꝛofecto ſi q̃s bñ p̃dicat ſi q̃s glorioſe opat'. ſi q̃s etiã miraculis cla ret. oĩa hec mea ſunt/omia hec ago in pri/mis tantũmõ/vitã t titulũ gr̃e/inuidie cul pa nõ deſtruat. Similitudinẽ offerat apo ſtolus. i. ad Chor. xij. Et ad Roma. ſil'r. xij De coꝛpe ꝟo in q̃ manus opat' ꝑ oculo. et de manu videt oculus.

Superaddamus tertiā ꝓsideratōez oñdētē ex p̄missis. Qualiter idez hō/est in vnū diues ⁊ paup. Uel vt apl's loquit. Nihil hñs ⁊ oīa possidens sciēs abundare ⁊ sciens penuriā pati. ⁊ in altissima pauptate supabundās. ij. Chor. viij. Hoc ita ꝓcipiendū ē. vt idē hō sit pauper mūdo/⁊ diues in deū. Sic em̄ loquit̄ xp̄s. Luce. xij. Nihil hñs (saltem q̄ ad affectum) ciuilice ⁊ politice. ⁊ oīa gratuite possidens. ¶ Tales inuenimus omēs iustos nolētes vti reb⁹ fm traditōes hūanas/defendēdo eas in ꝓtētioso iudicio/ꝓpter curas inextricabiles q̄ dñiū tale vt plurimū ꝓsequunt̄. Matth. v. Sufficit eis titulus gr̄e. ⁊ volēti tollere tunicā aut bñficium dimittūt ⁊ pallium. aut ipo facto si expendit aut sic agere ꝑmptus ⁊ patus est animus. i. Thimo. ij. habētes alimēta ⁊ q̄bus tegātur/his ꝓtēti sunt. Etiā si diuitijs oīb⁹ terrenis cpulētissimi videant̄. ¶ Erūt igit̄ tales (dicet nobis aliq̄s) soli religiosi ⁊ pauptatis ꝓfessores? Nequaq̄ ita necesse ē. Nō oportet vt voto aut ꝓuersatōnis mutatōe res a se terrenas abiciāt. Paupertas ē introrsus in aio sibi bñ ꝓscio q̄ effugās tyrānidem seuā cupiditatis/dilatat regnū charitatis. ⁊ ambulare facit in latitudine in innocētia cordis sui q̄ est gr̄a. ¶ Hic attēdite doctissimi ⁊ sapientissimi viri. h̄ intelligite/qua rōne ꝓpones argutie carnaliū/facili distinctōe soluunt̄. Nā ⁊ si iusto oīa sunt cōmunia ⁊ data in manus/non oportet q̄ in iure fori/aut ad oēz vsum ciuilem/q̄ sibi frequēter abusus esset. sz iure poli/⁊ ad vsum ꝓforme ꝓncipūs diuīe iusticie. ¶ Aduertite rursus obsecro quemadmodū oīs peccans/in eo q̄ reliq̄ puerse vtit̄/iniuriatur cuilibz iusto tāq̄ fur ⁊ raptor rei sue. est em̄ furtū/ꝓtrectatio rei aliene/inuito dño. Tractat aūt iniustus/abutēdo re aliq̄/rē illaz q̄ iusti ē/ipo nō ꝓsentiēte. nā ꝓsentiendo peccaret. Hec ē radicalis rō/cur fraternal' correctio/cuilibet iusto competit. q̄m de re sua agit̄ dū peccat̄. ¶ In h̄ vere cōperi. ppūssimū ⁊ philosophicū esse intellectū Jacobi dicētis/q̄ q̄ in vno offendit/factus ē oīuz reus. Jacobi. ij. Nā peccās in vno/peccat in oēs. tremēda nimis sz vera sn̄ia. Peccās in vno peccat in oēs. īmo ī ipm̄ celū ⁊ oīa q̄ celi ambitu ꝓtinent̄. Uis audire hoc ab ore vnius q̄ abierat in regionē lōginquaz dissil'itudinis q̄ ad se reuersus a quo ꝓsq̄ lōgissime aberrauerat dicebat. Surgaz et ibo ad patrem meū ⁊ dicā ei. Pater peccaui in celū ⁊ coram te. Luce. xv. Si rō placet eam accipe. Homo itaq̄ p̄ p̄tm̄. se ⁊ res q̄ bus abutit̄ surripit vi q̄stū in eo ē ab alijs. abrumpēs mēbra corpis mystici/⁊ integritatē vnīuersitatis violās. Peruertit insup armoniā vnīuersi velut corda discors in cithara aut fistula mutata vel stridula in organo. Infirmat exercitū vel exercitiū spūalis militie tanq̄ fugitiuus ⁊ pditor. Subtrahit denicq̄ iuuamen ⁊ dilectōez ⁊ partez regis vel regimīs. ⁊ ordinē subuertit aliter q̄ debet ad oīa. Et econtra/iustus pdest oībus veluti membrū viuax. ⁊ pars ꝓgruēs suo toti. sicut corda sonora ⁊ fistula suauis ⁊ insup miles fidus atq̄ vt adiutor fortis ⁊ rector omnium sollicitus sciēs q̄m plus abhorret gr̄a ociū q̄ natura vacuū. ¶ Ꝙponet ꝓfectim nob argumētator aliq̄s subtilior/quō iustis fit iniuria. fraus ⁊ rapina ⁊ p̄tm̄ in eos/si p ipis militare oīa pbatū est. Si p̄terea Chr̄is. ⁊ Scīs. validissimis rōnib⁹ pbauerūt h̄ q̄ nemo nisi a seipo ledit̄. itaq̄ in sapientez nulla cadit iniuria. ⁊ ita pbatū ē/ꝓsentio. Nō em̄ fit iustis iniuitis se iniuria vel lesio/ex alijs improbitatibus. sz fieri q̄rit̄ aut fieret si nō omnipotēs sapīe diuine ꝓuus/de p̄tis alioz/bona p iustis eliceret. Extingit em̄ ipa a fine peccati nouissimo/vsq̄ ad finē p̄mū/qō dñs est fortit̄/⁊ disponit oīa suauiter. fac̄ q̄z vt fm dictū Greg. q̄ in cūctis delinquūt/in cūctis feriāt̄/vt vex̄ sit illō Sap̄. v. Pugnabit ꝝ insensatos orbis terraz. Nunq̄d non hoc iustissime? Toto siquidē orbe terraz in domini sui ꝓtumeliam abusi sunt/⁊ oīa quātum in eis fuit/iniuriā eius puersissima libidine ꝓtorserūt. Ita peccator est ille alter hismael/cuius manus ꝝ oēs ⁊ manꝰ oīum cōtra eū. Ita iustus ē dñs ⁊ rectū iudiciuz suū. q̄n ꝝ nos p̄tōres maledictōes sterilitatū ⁊ aliaz pestilētiaz ml'tipliciū induc̄ armādo creaturas/ī obsequiū nr̄m ꝓditas/ad vindictā. sic̄ tradit̄ diffuse Deut. xxviij. Et sicut tpe passiōis ex horrore iudaici facinoris/tota vnīuersitatis armonia turbata est. ¶ Quereret ad extremū forsan curiosior aliq̄s si iustis ex eq̄ sunt oīa cōia/duo tales extremū famis piculū incidāt/nec habeāt p̄ter panē vnicū/p quē sol' eoz poterit sustentari. cuius erit panis ille? Rñdeo q̄ iu-

re recto/occupanti p̃cedet. Horis ꝯo/pro alio pcunte/militabit. ꝛ seruiet in bonũ suum ãplius fortassis/q̃s alteri panis comestio pficiat. qm̃ in patiẽtia sua possidet animã suã. securus in celo. q̃s ille in breui moriturus odioso moribũ doq̃ corpe nõ securus seruat. ¶ Perges vltra q̃rere casu paulũ variato. Si sit alter iniustus. habeat tñ titulũ ciuilis dominij sup panẽ illum/ꝛ iustus nequaq̃. in cui⁹ vsum cedit panis ille. Videri põt q̃ iusto p titulũ gr̃e in q̃ veri⁹ ius ꝛ deo placidius sibi fundauit ꝛ q̃siuit. Sz hec ꝛ sil'ia subtilioris indagatõis/scolastico exercitio dimittẽtes.

Ponamus quartaz

ꝛ hãc extremã p̃sideratõz xpi huius dñice passionis ꝓuientẽ. ¶ Monarchatus ex titulo gr̃e p̃surgens/fuit restitutus p̃ christi passionẽ extẽsius ꝛ vberius/q̃s fuissz ante peccatũ. Extẽsius dixi. qm̃ infernus dãnatoz hominũ ꝛ coz multitudo atq̃ peccata nõ fuissent. Sunt tñ de dominio iusti ꝛ ei militãt ad cozonã ꝛ gaudiũ ꝛ cautelam. Accedãt ad hanc monarchiam omia xpi facta dicta ꝛ exempla. sacramenta insuper omia. Postremo noue legis mysteria. ¶ Ad hũc sensum ausus ẽ dicere Grego. O felix culpa eue. Quare felix? Nõ intrinseca bonitate vt ceca emulatio culpabat. sed extrinseca denominatõe. quia talẽ ꝛ tantũ habuit redemptorẽ. Aliter q̃ppe nõ fuissz deꝰ homo. nõ virgo mater. nõ humana natura sup angelos collocata ꝛ sil'ia multa. Sed neq̃ fuissent iusto oia data ẽ manus/altero duplici iure ꝛ titulo p̃memorato. titulo videlicet debellatõis ꝛ q̃stus. ꝛ titulo sacramẽtalis restitutiõis. ¶ Ueꝝ sentio vos inclyti dñi/finẽ loquẽdi rõnabiliter expectare. Parebo libẽs/ne pariã fastidiũ. Expectare tñ ꝓpus ozo patimini. Utinã sapent ꝛ intelligerẽt q̃ttuoz has veritates pulcherrimas/eccl'iastici nostri tpis illos loquoz ĩ probos/qui spreto ꝛ calcato monarchatu gr̃e ditissimo cecos se ad inopẽ ꝛ languidũ ciuilitatis titulũ dicerũt. toti funditus incubuerũt bñficijs sibi p̃ fas perq̃ nephas coacernẽdis p̃ diserimẽ certissimũ ꝛ pditionem animaꝝ suaꝝ ꝛ sepe alienaꝝ. Preponunt filatõez immundã mũdi. imo iugum ferreũ dyaboli/filiationi ꝛ iugo suaui christi. Prouocãt in flagitijs spurcidis/ꝛ rapinis sacrilegis/audacter deũ cũ dederit omnia eis in manus. put apud Job verbum est ¶ Extollũt sibi titulos caducos anxios ꝛ egenos. Ille huius ciuilitatis ꝛ possessionis. ille alterius. q̃bus adeptis dicit q̃libet taliũ cũ angelo laoditie. Ecce diues sũ ꝛ nullius egeo. ꝛ nescit talis q̃d exprobrãs Johãnes subĩferat/q̃ miser est ꝛ miserabilis ꝛ paup ꝛ cecus ꝛ nudus. ¶ Cui militãt oia ad oppugnationẽ sui/nõ minus p̃spera ꝛ aduersa. In p̃speris resoluunt̃ segnicie ꝛ luxuria. In aduersis p̃ impatiẽtiã ꝛ murmur nõ subsistũt. Quare sic? Quoniã titulum gr̃e cõmodissimuz ꝛ p̃clarissimũ quo habito dant nobis omnia in manus/longe p̃ciũt. ¶ O quisquis adest grossiori generosiori supbia ꝛ ambitõe dignus. Quisquis latius ꝛ insignius dominari querit. quisquis imperiosius ardet gloriari. pgat huc facile. iter apertum est paruum. latum pulcherrimum. Non necesse habet vt euangetur anxius/aut turbet̃ erga plurima. tantummodo lauetur ab inquinamentis suis seruet gratie titulum. omnia dabit ei pater in manus. In p̃senti quidem non absq̃ discrimine belli ꝛ militie multe. Nam hic vbi terra vbi guerra tãq̃ nihil differt a seruo/sed p̃stabit in futuro. Speret eq̃nimie cũ pace ꝛ tranq̃llitate ꝓpetua ad quaz nos intromittat ille q̃ habet oia in manibꝰ dñs noster ies̃us xp̃s q̃ est deus bñdictus in seculа. Amen. Finit.

Carmen de volũtaria pauptate.

O Pauperies iure beata.
Que voce ies̃u celica regnas.
Dũ spiritui grata/nec horrens.
Dũ sufficiẽs letaq̃ degis
Diuina tibi gr̃a dat ius
Ueri tituli. quo/dñatu
Pleno valeas oia vti.
Sub lege sua subdita queq̃.
Primo statui nõne fuere
Si p̃ncipio q̃rere regnũ
Horis dñi/cũcta sequẽtur.
¶ Est paupies indigna panis
Mẽdicat egens fiat oportet
Pandit miserã se q̃rulaq̃.
Morbo senio torpore fractã.
¶ Heu paupies noie solo
Que corde tumes pdita luxu.
Effrõs graderis voca pcaci
Buccis nitidis. veste fluẽti.

Cruce riges. nariby efflas.
Uis ex alijs viuere lauta
Qui nõ dederit/murmura rodis
Discrimen/habet fama negantis.
Uos effugite credite mordet
¶ Est pauperies officiosa.
Que parca sibi largiter amplas
Dispensat opes. vsiby aptans
Discreta pijs. curat/honesto
Frugiq; statu/plebe placere
Clamas decus hac/iuuide pompas.
¶ Cedens ppijs/altera/viuit
Cõmune tenens/more prior
Bazas medias spernere prorsus
Nolo. fragilis terrat egestas.
Neu sim p eam sordiby exors.
Curis lacerijs corde molestus.
Liberq; mimis corda tenere.
Finit.

Sequitur alius ser/mo p eundẽ cancellariũ in cena dñi ad ec/clesiasticor cautelã ⁊ eruditõez.

Tradidit Jesum iudas sy/monis scharioth. Originaliter in smia Johan. xiij. Uñ sumptũ est euangeliũ pñtialiter recitatuz. de pditore iuda. de obstinato ⁊ ĩcorrigibili. Quo vtar nõie clerico vel pdicatore vel apostolo vl' sacerdote locuturus Totus in meditatiõe mea ptremui. totus horrore pcussus sum. recogitãs q̃ terribilis in psilijs deus sup filios hoiuz. Uidẽs insup cũ eccl'iaste opa dei mirabilia valde. q̃ nemo possit corrigere quẽ ille despexerit Si claudit/ quis aperiet? Si mittit crystallũ obduratõis. a facie frigoris ei? q̃s sustinebit? Si dyabolus cor subintret. nonne sicut malleator incudem indurat illud ita vt rideat vibrantẽ damnatiõis hastam vertunt sibi in stipulaz lapides funde. nec acq̃escit cuiusq̃ pciby. Judas in exemplo est. quẽ nec efficacissima pdicatio/nec maledictõis eterne insinuatio p xpm facta/de terrere potuit pcõcepto parricidio/nec cõsideratio tue dignitatis o virgo btã/o mater pietatis emollescere potuit vt mificor/dius ageret erga te ⁊ filiũ tuum bñdictum Maledictus furor tal'. q̃ prinat. ⁊ emulatio. q̃ dura. dũ tradidit ihz iudas symõis scariothis. ¶ Nũc aũt o virgo serena ne sit in aliquo nostrũ tale cor incredulũ ⁊ durũ. Cor a sathana occupatũ! Cor ad diuinas monitiões vel increpatões clausuz. adim? cũ fiducia thronũ gr̃e tue supplicites erorantes/vt irroratiõe eiusdem gr̃e pcepta q̃ cor emolliat vt abiecta omni neq̃tia dyabolice fraudis. ne cor induret. inueniat nemo nostrũ pditor filij tui. spernẽs legis sue monita salubria. Qõ vt ipetremus pñtamus tibi illud euãgelicũ. Aue gr̃a plena dñs tẽ ¶ Tradidit Jesum iudas symonis scariothis tẽ. Hemini meminuerũt ⁊ pñtium (vt opinor) aliq̃ quemadmodũ hoc eodem vespere ducto semel in circulos suos annuales sole/ tractauimus litteraliter thema pñs incipientes ab hoc verbo. Cum tã dyabolus misisset in cor iude tẽ. Quã pticulã ex industria dimittimus circa quam pcipue mote sunt tũc q̃stiuncule plures/quasi ex p sona studiositatis speculatiue. quaz dissolutio vel ad scolasticũ exercitiũ vel ad tempus alterz linquebat. Quas etiã nũc vel repetere vel dissoluere nequaq̃ est animus. ¶ Satis adest materie plangere potius. ⁊ plangẽdo clerz nostri temp̃is neq̃ditor xpi sit. admonere libet vt clerus q̃ in apostolico ordine iude succesor inuenit nullo pacto fiat eiusdẽ imitator in crimine. q̃ li crimine. Nimiz in eo qõ narrat euãgelicus sermo comp̃hẽsus in verbis thematis. Tradidit tẽ. Hec totius nostre intentõis summa. Hic cardo circa quẽ dicẽdor oĩuz volucrio. Nã illos cõmonere q̃ vl' foris sũt i alio ordie vl' absentes/q̃d ad nos. Studeamus igit̃ oñdere modos q̃bz q̃t Judas tradidit ihm. ⁊ ex ei? dãnatissimis pditorie fraudis opib/sciam? nos ꝺ clero/ nos dicti p attonomasiã eccl'astici ⁊ a q̃bz q̃lit̃ abstinere debeam? ne si sil'es fuerim? i execrãdo faciore. par nos ĩuoluat horrẽda dãnatio. ¶ Jactam? in p̃mis ꝺ p dicẽdis fundamẽtũ q̃ pditio ẽ fraudulẽta lesio alicuius/ sub amicicie vl' officij simul'atõe. Et ita pditio duplex ẽ iniq̃tas. q̃ ⁊ odiũ ẽ ⁊ simul'atio ¶ Prodito? ẽ q̃ simul'at officiũ/ ⁊ affert detrimẽtũ. Ul' pditor ẽ familiaz inimic?/eo p nitiosior q̃ efficacior ẽ ⁊ ĩcautibilior ad nocẽdũ. De tali in puerbijs. Simulator ore decipit amicũ suũ. ¶ Contingit aũt fieri simulatõez amicicie vel obsequij/ tripliciter in statu ⁊ pfessiõe. in gestu ⁊ opatõe in affatu seu locutõe. Hãc triplicẽ benuolẽtie simulationẽ sq̃rimus in iuda repimus ergo iesuz sicut his triby modis in genere finxit

se iudas sibi beniuolū. s. in statu/ vt q3 apostolus eius fuit. in gestu/ vt q3 osculū ei dedit. in affatu/ vt q3 eū rabbi noiauit. ¶ Edificemus/ si placet sup hāc basim triplicem duos nr̄e collatiōis pietes p̄ncipales/ traducendo inde, pditōez/ ad eccl'iasticoz̄ omnium cautelā z eruditiōez.

Tradidit itaqz iesum iudas symonis schariotis. Primū/ q3 amicicią obseq̄osam p̄tendebat in statu quaz lōge, piecerat ab affectu. De gestu aūt z affatu sil'r in altera pte videbimus. ¶ Porro status iude/ q̄druplici titulo fuerat insignitus. Erat q̄ppe iudas clericus. ℏ est in sortem dn̄i electus tanq̄z domesticus ei⁹ z heres. Ad q̄d: Ut dn̄s sua ps. suaq̄z esset hereditas. Cleros enim grece/ est sors latine. Erat p̄terea iudas cuius sct̄oz̄ ascriptus ō ciuitate Hierl'm. tanq̄z domesticus cōmēsalis z canonicus regl'aris sub abbate x̄po. Erat rursus p̄dicator z apl's dño coopante z fmonē ꝛ firmāte sequētiby signis. Sibi q̄ppe data erat ptās sup oēz fortutem inimici. cōicata simul cloq̄a diuia z secreta celestia. Erat deniq̄z sacerdos dei altissimi institutus a x̄po fm ordinem melchisedech. ¶ In p̄mo. filius iesu z heres. In scdo frater z ꝛcinis z religiosus. In tercio amic⁹/ imo mr̄, ppter spūalē ppagatōez in alioruz cordiby. In q̄rto soci⁹ z comister. ¶ Agnoscitis q̄lia z q̄t in statu suo z q̄z magnifica dilectōis pignora iudas susceperat. Aduero quid p his omiby retribuerit scitis. Tradidit q̄ppe iesum p̄z suū. frēm suū. domesticum suū z abbatē. Amicū z pontificē z socium dignātissimū. ¶ Sz ad hec audita q̄s ex nob nō indigne ferat? Quis nō exhorreat tā inexpiabile piaculū? Quis nō scelera tissimū pditissimūq̄z iudā iuste damnatuz pnūciet? Ueruntū inspiciamus nosmetipsos charissimi/ q̄ vel clerici vel eccl'astici dicimur/ q̄ p̄dicatores q̄ pbyteri. nō nos fallamus adulatōe ppria. Nō tergū ꝛtamus lucide veritati. fortasse videbimus q̄ hec de nob fieri pōt narratio. ¶ Qualis narratio? Utiq̄z q̄ int' nos sit q̄ tradiderit iesum exemplo iude scharioth. Tradiderit inq̄es. z quō potest ℏ fieri. Nōne x̄pus resurgens ex mortuis iā nō moritur/ apl'o dicente q̄ si nō moritur. neq̄z ad mortē tradit? Audi ꝛo alio loco apl'm. Tu o hō q̄ apl'm appellasti. Rursus int' crucifigētes in semetipsum dei z ostētatui hūtes. si crucifigētes. cur nō pari more loquēdi morti tradētes. crucifigit in mēbris suis? Crucifigit q̄z tū in nob est/ dū causa sue crucifixionis pet̄m iterat. Prodit aūt/ duz simulatorie colit/ statu gestu vel affatu. Inhonorat ꝛo puo cordis affectu. ¶ Esto dicet aliq̄s de clero. crucifigam x̄pm mō quo loq̄ris. Esto pdā eū attamen lōge est pet̄m meuz a scelleratissimo facinore iude, pditoris q̄ miracula testatissima x̄pi vidit. nō ego. iesuz p̄dicantē commonentē deterrentēq̄z audiuit. nō ego. Lō sors apl'oz̄ fuit. nō ego. Desperādo se suspēdit. gr̄a dei/ nō ego. ¶ Appello te hō q̄ sic loqueris p̄ iuda te iustificās. Credis ne Judam vidisse z audiuisse q̄ dicis? Si neq̄z tu vane crimē inde p ℏ exaggerandū pnūcias? Si credis. iā igit miracula ꝛfiteris/ que vidit iudas. tu penā, pditoriby et̄nalit infligendā agnoscis. Amplius ꝛo tu multitudinē testimonioz̄ z scripturaz̄ p̄ successionē tāti tp̄is huius/ post occubitū iude/ plus agnoscere debuisti. Q3 si tam certissimis hystoriis fidē derogas. sz dicis si miracula videro credā. Accipe rōnsionē epulonis datā. ñ si q̄s ex mortuis resurrexerit coā te/ credes. Clarissima certa miraculoz̄ lux puersos reprobosq̄z aios nō taz illustrauit ad credulitatē q̄z radiādo cecauit. Hoc fuit in iuda. ℏ in iudeis z hereticis p̄spicuuz Laue tibi igit. ne si iude p̄bueris te sil'z in vita. sil'is in obduratōe z reproba morte iusto dei iudicio relinq̄ris. ¶ Quo circa p explicatione maiori quadruplicem ꝛsiderationem assumimus.

Prima cōsideratio. A

¶ Ad exemplū iude, pditoz̄ est eccl'iasticus qui spreta pte sua ditissima/ egenā auaritiā ꝛsectat. Ad q̄d: Ut vxorē imo adulteram pessimā nutriat/ ꝛcupiscentiā suam. z fiat scharioth. i. mercedē accipiēs. Auaritiaz ℏ intelligite affectū inordinatum/ malecupidum. nō tm̄ pecunie sz rei cuiuslibet transitorie. Uultis audire ꝛsideratōis huius rōnem. Debuerat q̄ppe p̄seuerāter clerus dicere id q̄ ab initio sue institutōis iuxta nominis interp̄tatōez, ptulit cuz, pp̄ha. Dn̄s pars hereditatis mee z c̄. Et rursus. Pars mea dn̄s in eternū. Hec sors hereditaria. hec vberrima portio. hec pars optia. nōne clero sufficere debuerat? Nonne cū eodem

ppha gl'iari equũ erat qñ subdit. Funes id est diuisiões ceciderũt mihi in pclaris. etẽ hereditas mea pclara ẽ mihi. Valde pclara. ẽles opes. que diuitiaꝝ copie satiabũt aiaꝝ dei ici. si dẽ oẽ bonũ. si merces magna nimis velut insufficiẽs abũcit. Fit nihilomin⁹ stoliditate mirabili/magꝭ ꝓ miserabili/vt cler⁹ p auaricie cupiditatẽ auertat a sorte sua deo suo. quez deserẽs t ab ei⁹ facie passiby nõ tã corpis q̃s praue affectionis egrediẽs. ꝓmuz in se recurnus corruit. Stulta vere ꝑuaq̃ mutatio. de deo in se. Hã in se q̃d nisi vastũ q̃ddã indigẽtie defectũ inuenit aut sentit. Alia q̃ppe sine deo. q̃d ozo ẽ nisi horribil' q̃dã t inhabitabil' terra defta inuia inaq̃sa. vel potius tenebrosissima q̃dã t pfundissima miseriaꝝ abyssus? ¶ Preterea clerus sic auersus a deo neq̃ iã ꝓsolatõez aliquã. neq̃ refectõez aut satietatẽ ab eo sentiẽs. q̃dni auertẽte deo faciẽ suam ꝓturbet? Quidni ad tenebrositatis vesperã veniẽs famẽ patiat vt canes? Quidni ẽgrulus dicat deo. Posuisti me ꝛriuz tibi. t fact⁹ sum mihimetipi ẽuis. Itaq̃ fit sibimet regio egestatis. lõginq̃ valde a pctõ riby saluꝰ. Occupãte igit regionẽ illã fame valida miseraꝝ ꝓsolationũ/falsozũq̃ bonorũ/pditoq̃ gustu viui t veri boni/egredit iã hõ eccl'iastic⁹ semetipm/p etterioꝛ q̃q̃ sensuũ portas. q̃ nullubi per⁹ hospitiũ/ neq̃ amari⁹ ꝓsortiũ. q̃s in se t secũ inuenit. egredit foras t ꝓgregat iniq̃tatẽ sibi. Egredit si sorte videdo/audiẽdo/sentiẽdo/gustãdo/vel olfaciẽdo vmbras aut picturas veri boni res sensibiles/afferat sibi inde ꝓsolaciũculas aliq̃s q̃s substernat aie sue egrotãti t saucie. et q̃by pascat ꝓcupiscẽtiã insatiabili auiditate voracẽ. cuz fũjs suis opiby carnis q̃si totidẽ catul' fame rabidis. Sz exptus q̃s vere enũciauerit q̃ dixit. Nõ satiat oculus visu/nec auris auditu ipleť. reperit cũ Augustino oia miris amaritudiñiby re⁹psa. oꝛ iuxta satyricũ. plus aloes q̃s mellis hñt. Misera plane ꝛ digna sors. vt cicet⁹ clerus cũ Layn a facie dñi. vagus sit post ꝓcupiscẽtias suas. t a ꝓpositãtiby cũ p fugus sup terrã nõ viuẽtiũ in eternitate. sed
B moꝛiẽtiũ in tpalitate. ¶ Denicq̃ clerus sic auersus a deo t ꝓuersus ad mũdũ q̃d patit. Nõne sentit t videt/q̃s amaꝝ sit reliq̃sse dominũ: Sentit pfecto nisi sensum pdiderit Hã adheret vni ciuũ regiõis illius. ẽ carni/q̃ de mũdo nõ ỏ supnis ẽ vt spũs. Nec mittit euz pascere porcos sordidos brutales t furibũdos/desideriozꝝ pessimoꝝ/q̃by dat siliq̃s inanes voluptatũ. ¶ Sz q̃d diẽ scriptura de adolescente filio vñ pabolam sumpsim⁹. Cupiebat vẽtrẽ implere de siliquis q̃s porci comedebant. t nemo illi dabat. Onerat q̃ppe tal' ciby voluptatis/irritatq̃ famẽ nõ satiat. Supest g̃/vt q̃ satietatẽ in nulla re vna repit/nitat eu agari per varia. ꝓpterea fit dispsus mltiplicit t inq̃etus sp hians sp ad ampliora coacernãda ne desit aliq̃d elaborãs. Semp nescio q̃d curte deest rei inq̃t satyric⁹. Finita sunt q̃ppe oia. Alie aũt desideriũ t os t vent. capaces sunt infiniti. ꝓpterea q̃cq̃d obiectũ fuerit nõ plus affert satietat⁹ q̃s gutta vna gulpho vastissimo. Totus iste mũdus sensibilis/ad aie ventrẽ q̃d ẽ nisi bolus exigu⁹? nã si mille milia mũdoꝛ adieceris/ eũ non implebũt. Patuit in alexandro in cesare in alijs tyrãnis. ve misero mihi inq̃t alexander cũ ex democriti snia innũerabiles mũdos audisset/ego nec vnũ subiugaui. Jdẽ desciẽ cupiditate. Exemplũ deide sensert q̃ tota studiositate sua nihil aliud inuenert q̃s nihil scire t q̃ multa scire magna fatuitas. ¶ Porro q̃d mirãdũ si nõ satiat comedẽs in somnis. Ut loquit Esaias. t vt pocte de toto fabulant. Sz t vmbrã t ventũ dẽtiby atterẽs t pascẽs/saturitate q̃lit iplebit. Jdeo bñ enũciauit q̃ dixit appetitũ diuitiaꝝ esse infinitũ. Midã t tãalũ pocte/ t Cresum cũ innũeris diuitijs/historici p etẽplo posuerũt. ¶ Ecce cui assignata erat sors vberrima sorsq̃ plenissima. dũ derelicta ea. vmbrã t ventũ ꝓsectat tpaliũ cõmodoꝛ vel lucroꝛ. dũ q̃rit ea tãq̃ pciũ q̃ddaz huius cõmutatõis dei cũ mãmona. ipe neq̃ rẽ hz neq̃ pciũ. Postrẽo cũ iuda suspendit. strãgulaturq̃ laqueo tpalis sollicitudinis incipiẽtis spũm vitalẽ grẽ/ne interiora refrigeret. t crepat medi⁹ t diffundant oia viscera ei⁹ in terrã. Fingo istud nisi assit restis sapiẽs. Auaro inq̃t nihil ẽ sceleti⁹ Sequit. Proiecit eniz in vita sua intima sua. ¶ Ultis accipe sil'itudinẽ. vt dẽ palpabilẽ p pdictis. Ponite añ oculos vie ꝓsideratis canẽ aliquẽ mordicit⁹ int dẽtes gestantẽ frustũ carnis. trãsnatet canis iste flumen aliqd̃/videatq̃ vmbrã carnis in aq̃a speculo. h canis vt auidũ ẽ aial/si hiando mitit vmbrã hãc arripe vel glutire q̃d agit nisi vtrez carnis cibũ pdat. elabit eñ/fun
c L

Nõ expectat ad infinitud

doꝛ mergiť. nõ tñ vanescẽte potiť. ¶ Aut si sil'itudo magis placet in hoiby. Recogitate aliquẽ in hoꝛto pomifero positũ. supeꝛ cuꝰ hoꝛti filices humi repẽtes sup vꝛticas ⁊ vepꝛes/iaciank ab alto vmbꝛe pomoꝝ ex radiatõe sol' obiecta. ꝯta pcoꝛ estimabitur stoliditas in ꝟ hoie/si spꝛetis veris pomis ipe nitẽdo ⁊ serpẽdo pediby manibyq; totꝰ incũbat inhiãs apto oꝛe sup hmõi vepꝛes ⁊ vꝛticas/cupiẽs vmbꝛatiliby pomis saturari. Quid ipe nisi vstiones pũcturasq; ꝺd nisi lacerationes referet de toto conatu suoꝝ ¶ Pꝛofecto ꝟ est typus auari. q̃ spꝛeto deo/ vero cibo ⁊ fructu/psequiť vmbꝛas eiꝰ vmbꝛatiles. s. diuitias/q̃s ihs spinis qꝝ cruẽtãť ⁊ pũgẽtiby curaꝝ aculeis vulnerant/cõparauit. Itaq; nisi hec vmbra q̃si somnialiť ⁊ vmbꝛatiliť fieret. siẽ vnus poetaꝝ diẽ (referente Fulgẽtio) nõ ceciniss̃ psalmista Dꝛmieruñ somnũ suũ ⁊ nihil inuenerũt omẽs viri diuitiaꝝ in manibꝫ suis. Et rursus. Ueruntñ in imagine pꝛãsit hõ. Vinus q̃ppe hꝫ entitatis ⁊ pmanẽtie tpalitaſ eternitati cõpata/q̃s somniũ auolãs vel vmbꝛa pꝛãsiẽs si eaꝝ cũ tpalitate q̃stũlibet extensa fiat collatio. ¶ Talẽ (nisi me fallit estimatio) foꝛmauerãt imaginẽ rex hũanaruꝫ duo phi/Democritꝰ ⁊ eraclitꝰ. qꝝ alť moꝝ vt ingrediebaťsoliũ domus ridebaţ. ita nihil sibi seriũ vel ineptum videbaţ. Alter flebat/arbitrãs omĩa q̃ gerebank miserrima. Talẽ Job talẽ ille q̃ introiꝛat in̾ sanctuariũ dei imaginẽ pinxerat. Job dicit. Uidi stultũ firma radice. ⁊ maledixi pulchꝛitudini eiꝰ statiñ. Alter. Uelut somniũ surgentiũ dñe imaginẽ ipoꝝ ad nihilũ redigeſ. ¶ Clerus vtinã sic sentiꝛet ex intimis reꝝ vanitatẽ. qõ qꝛ nõ facit tradit ih̃m. ꝓtendẽs ex statu ⁊ noie se hẽ solũ deũ in sortẽ hereditatꝫ a q̃ lõgissime pieꝰ est p viciũ cupiditatis O, si vult regꝛedi/foꝛmã habeat iã allegatã adoleſcẽtis. reuertaťde exteꝛioꝛibꝫ ad se de se ad pꝛez dicẽs. Pꝛ peccaui in celũ ⁊ coꝛã te. Pꝛoditoꝛ nedũ tui ſz cuiuslibet creature fac me siẽ vnũ ex mercẽnaꝛijs nõ mundi ſz tuis. ne peã cũ iuda ſymõis schariotꝫ.

Decũda ꝯsideratio

D ¶ Ad imitatõez iude ꝓditoꝛ ẽ ecclesiasticus qui coꝛpaliť ctiã ascriptꝰ ad ꝯsortiũ ecclesiam q̃ sctõꝝ/deseꝛit illos coꝛde nequã/trãsiens ad synagogã peccãtiũ. Ibiq; symon exĩstẽs. i. meroꝛẽ audiẽs. ¶ Dec fuit iniq; iu-

de ꝓditio/vt dũ cũ sctis apl'is ⁊ maria matre iesu coꝛpaliť versareť/ipe totus aĩo cuꝝ iudeis/de traditõe dñi sui/de desolatõe ceꝛtus istius ptractaret. vt veꝝ sit illud p psalmistã. Etenim hõ pacis mee q̃ edebat panes meos magnificauit sup me supplãtatiõez. ¶ Imitanť aũt eũ q̃ sunt ex pte illius q̃ꝝ cõuersatio coꝛpalis cũ catholicis/mẽtiť fidẽ ⁊ deuotõez/q̃ lõge sunt ab eis. Hõ em̃ sunt fratꝝ amatoꝛes sz spoliatoꝛes. fraudatoꝛes irrisoꝛes coꝝ. etiã spũaliť in moꝛibꝫ ciuiliť in fama/puerissimis machinatiõibꝫ occisoꝛes. Ita tradiť xps in mẽbris suis. ¶ Ecclesiasticos itaq; q̃s auaricia puertit iam a deo. inuidia comes auaricie suscipit. dum videt in alio qõ nõ hñt. Fraus isup dolus detractio ira furtũ. sacrilegiũ. odiũ. tediuꝫ veri boni ⁊ sil'es viciꝝ pestes/tãq; latrones aliq; ⁊ ꝓditoꝛes iueniũt eos. Inuẽtosq; cecãt alligãt sauciãt trahũt distrahunt. Deniq; extra vĩã ꝟtutis eĳciũt. Uix ad tẽpus reliquiť palliũ hypocrisis/tegẽs caduerosaꝫ feditatẽ intrĩsecus hoꝛridã/opimẽto q̃dã ꝙuersatõis exteꝛioꝛis cuꝫ reliquijs velut in sepulchꝛis dealbatis. ¶ Dignũ plane ẽ vt q̃ talẽ tantãq; poꝛtõz deũ fastidiũt. q̃q; auaricie tyrãnide distractꝰ a loco vbi pascue/a mõte coagulato ⁊ pingui/coꝛruit in defectũ vallẽq; totꝰ egestatis ⁊ salsugĩnis. Ipe incidat in latrones cũ illo qui de hierl'm descẽdebat in hiericho. ⁊ de pacẽ mutabilitatẽ. de q̃ete in ꝓfusionẽ. Ita qui noluit esse socꝰ apl'oꝝ. nec hꝫ soliditatẽ fidei cũ Petro/mititatẽ cũ Andrea. puritatem cũ Johe. ⁊ sic de reliq̃s/fit cõsoꝛs pfidoꝝ. fit p̃da viciozuꝫ. ⁊ q̃ ꝑus nutriebaţ in croceis. amplexaťstercoꝛa ⁊ cũ inimicꝫ domini terrã lingit. ¶ Occurrit ꝟo ineloquẽ E dũ veneꝛãdus ille cetus apl'icus/cui gratissima castissimaq; pñtie tue serenitas O ꝟgo bñdicta splẽdoꝛẽ sanctaq; leticiã aspirabat. q̃ magis execrãda reddiť iude pditiosa malignitas q̃ cũ tot sctis sctũs esse nõ voluit. Dico o iuda sceleratissime q̃d ꝟ virgo cõmẽsalis tua. familiaris tua. obsequiosa tue. Dic vt dereliq̃s sileaz q̃d fecit tibi. q̃d molestie ĩtulit vt filiũ suũ charissimũ traderes ad mortẽ/⁊ tã dirã mortẽ. Hunq̃d tibi dura fuit vel iniurioſa q̃ benignitate nitebat apud oẽs? Aequaq; pꝛius q̃netiã pia credulitate suspicoꝛ ⁊ si eu ãgelũ sileat q̃ erga te plus officij plus beniuolẽtie mõstraucrat exẽplo filij/tẽptãs si forte duriſſimaz

cordis tui neḉtiã cui nõ erat penit⁹ ignara/molliri leniri vel fracna vel mr̃na cozrectiõe ꝓtingeret. Sẽtiebat te dẽ iudeos cursitare clam ꝛ redire. neḉ tñ ꝓbat te. ſz in bona port⁹ ꝓtẽ trahẽs/oĩa forsan ꝓcabaḳ te rogabat hortabaḳ vt inuidiã iudeoꝝ erga filium suũ magr̃m tuũ tu mitigares tu pacis ꝓsiliator fieres. nec deerãt ꝗtum suſpicari fas ẽ/blãdicie ꝧginales cũ gui maturitate monẽdi ꝑ ꝧba potẽtia gignere cõpassionẽ in cordib⁹ beluaꝝ. An forte seorsum te aduocãs alloḳbaḳ. vides o iuda charissime/ q̃ pacto mgr̃m tuũ filiũ meũ/q̃rũt iudei pdere. Sciuisti. aderas eñ qñ sustulerũt lapides vt iacerẽt in cũ qñ vir e tẽplo viuus exiuit. Nũc pcor te ꝑ socialẽ oĩuz nr̃m ꝓiectũ ꝑ si ḳd ipe totus bon⁹ noſq oẽs/bñvn ꝗ de te mernim⁹. roga iudeos q̃ ad pacem sint. Js eñ ꝛ redis ad eos. oñde mihil esse in filio meo dignũ morte. ḉ infirmos eorũ curauit. ḉ doctris erudiuit. ḉ soluz dei honorẽ ꝛ gl̃az viuẽdo pdicãdoq̃ ꝗsiuit. Cur in hui⁹ morte pibim⁹ oẽs? Scis q̃ ex eius vita pẽdet mea. Quinetiã tuipe ꝗlem aliuz dñm vel mgr̃m hĩturus es/in q̃ plus benignitatis gr̃e ꝛ fauoris expectas. Elegit te ĩ frẽz. in apl̃m. in amicuz. pauit te. mĩstrauit tibi. ptãte miraculoꝝ cũ autozitate pdicandi dotauit te. dispẽsatorẽ suũ ꝓstituit te. Deniq̃ maiora sunt q̃ pmittit. ¶Ad hec ꝛ similia ꝧginis alloḳa scire vellẽ/o crudelissime iuda. q̃ tibi facies. ḉ gestus. ꝗlis p rñsione vel sermo vel uultꝰ? Sz certe leue erat/ te ipudẽti simulatõe velle fallere mr̃z ḉ filiũ dei putasti decipe. dicẽs. Hũḉd ego suz rabbi? Et rursus. Si oportuerit me mori tecũ/nõ te negabo. Hã teste Mattheo oẽs discipuli cũ Petro sil̃r ꝟ dixerunt. Ellꝫ forsan ip̃rouide. tu pditorie. Cupiditas tua (o iuda) obuolucbat te/tãta noctis caligie. vt in lucidissimo die/ turpitudinẽ tuaz latere putares nec erubesceres. Hũḉd nõ in ipa pditõis hora/ꝧba reuerẽde blãdeq̃ salutationis ptulisti/dicẽs. Aue rabbi. Mgr̃m vocas de q̃ nup ad iudeos tanq̃ de malefico ꝛ fraudulẽto dixeras. tenete euz ꝛ ducite F caute. ¶Aduertitꝫ o viri pr̃es ꝛ frẽs aiaduertitis q̃ ceca sit auaricia/q̃ ita cor Jude firmauit occlusitq̃ vt egresceret medendo deteriorq̃ redderet. Quid nõ mortalia pectora cogis auri sacra fames? naz ad ipos etiã iudeos vltro cucurrit nõ sollicitat⁹ abeis. sed more emptoris interrogãs. Quid vultis mihi dare ꝛ ego cũ vob̃ tradaz? Habet itaq̃ cogitatio auaricie radicata/suam ebrietatẽ. suũ furorẽ. suãq̃ insaniã. ineroabilẽ pciõ. inflectibilẽ ꝓsilys. surdã monitꝫ. demũ ad minas oẽs iãiã irruẽtes impterritã. Et putatis auaricie soli. ppriã hanc esse surditatẽ ad ꝓsilia? Putatis huic iude soli ꝓtigisse? Habet hãc incorrigibilitatem comitẽ/hãc melãcolicã insaniã/ꝟ demoniuz surdũ/affectio q̃libet. vel passio viciosa. dũ pfũdari radicariq̃ sinit. hoc ĩ philoqptꝫ ad amorẽ. Hoc in vanigliosis ad gl̃iam/ põpas plationeꝫ. Hoc in iuuidis ad odiosaz malignãdi libidinẽ q̃tidie ꝓspicim⁹. Alioq̃n melius irẽfres huane pserti eccl̃astice si non salubrib⁹ monitis/ꝓsilysq̃ legũ et narũ/passiõeꝫ viciose. ebriose. stulte. furiose vl̃ dñatõis. vel auaricie. vel ambitiõis/obstitissent. Neq̃ tã diuturna ꝓtagione/scisma pñs labefactasset eccl̃iaz si ꝑ extirpãdo solũ scismate/nõ ꝑ obsequẽdo passioni ml̃tiplici viciose. fuisset insudatũ. Exitus ꝧo q̃ lis habebit̃/nescio. de⁹ scit. Hoc vnũ fidẽter assero. q̃ pax quaz auara supbia clicoꝝ pserti in sublimitate positoꝝ extulare fec ab eccl̃ie domo/nõ regredie ꝑ candẽ viã auaricie ꝛ supbie/in regionẽ nr̃az. Nõ muneribus/nõ terroribus sollicitãdo alios ꝛiãtiuz sz ꝑ viã liberalẽ ac benigne humilitatis. Et qua tñ q̃ longe abierim⁹ cogitare stupor ẽ querentib⁹ omnib⁹ q̃ sua sunt nõ q̃ ieſu xp̃i non sine reatu pditionis cum Juda symonis schariotis.

Tercia cõsideratio. B

¶Proditor ẽ cũ iuda eccl̃iasticus pdicãs ꝛ ꝓfitẽs ih̃m ꝧbis. opib⁹ aũt negans. Judas interp̃taꝫ ꝓfitẽs. sz ẽ ꝓfiteri deũ ore. negare ꝧo factis fm apl̃m. ¶Jgsce mihi dñe ieſu. q̃m hic ꝫ meip̃m pphetaturus sum/ꝫ aiaz meã/nisi mifearis locutur⁹ Deu q̃tiens ego cũ meis sil̃ib⁹ te ieſum/legẽq̃ tuaz ore tractauim⁹? Quotiens alioꝝ lãguores pdicãdo sanare/q̃tiẽs spũs imũdos erroꝝ ꝛ viciorꝝ ab alĩs depellere. q̃tiens teip̃m in eoꝝ cordib⁹ p semẽ ꝧbi tui spũalit̃ gignere tẽptauimus? Cor aũt nr̃m lõge erat a te. lãguidũ. egꝝ. vicijs obsessuz. cui ex ĩnia dicere potueras illud puerbij. Medice cura te ip̃m. Illud insup dictũ tuuz pctõri. q̃re tu enarras iusticias meas ꝛ assumis testamẽtũ meũ p os tuũ? Tu ꝧo odisti disciplinaz piecisti fmones meos retrorsuz. ꝛ cetera q̃

sequunt. ¶Sic vias tulit secū lras ppie mortis Sic fabricatores arce p saluando Hoc cū suis pierūt sic dicente Señ. Turpissimū ē qđ nob obīci solet/ ꝺba pbie tractare nō opa. Sic dñm cognoscētes pbi/ neqꝫ tñ eū sic deū gl'ificātes nō gr̄as agentes/ dati sunt in reprobum sensum. ꝯto magis theologi christiani.

Nolo tamē insultēt pdicatoribꝫ/ canes muti nō valentes/ neqꝫ volētes latrare. qm̄ si pditōis rei sunt ecclesiastici ą loquētes bōa nō faciūt/ nūqđ ob secro gl'iabunt illi/ nunqđ excusabunt/ qꝫ officio annexa ē obligatio pdicādi. Ipi āt bona neqꝫ dicūt neqꝫ faciūt. Itaqꝫ duplicī ꝺtritōe ꝺterent. qz seipos interimūt letali gladio criminū. et alios silēdo ociando qꝫ male pdūt. ¶Quanqꝫ terribile sit valde vñ tanta surditas in auribꝫ pdicantiū ą p ppriā vocē nō audiūt. ą pacto nō verent ferre dānatōis in seipos sniaz. Quō psumūt deū (vt ita loq̄mur) edocere q̄li pēa mulctādi sunt. Qua frōte nō expauescūt seuerissimū illud de euangelio impꝛoperiū. Exore tuo te iudico serue nequā. Sed pfecto aliqñ facili⁹ ē accusare vicia qꝫ vitare. facilius laudare ꝺ tutes qꝫ implere. Deniqꝫ nō oēs qui scripturaꝝ ꝺba vel legunt vel loquunt formauerūt in seipos veros ppios et intimos ꝺceptus eoꝝ q̄ dicunt. nō plus aliqñ qꝫ pueri vel pice vel ceci de coloribꝫ. Propꝛy nimiꝝ et veri ꝺceptus spūales/ p gustū intimū. gustus ꝺ o ītimus/ p opis exercitium cū desiderio vehemēti gignunt formāturqꝫ. Notauit ꝺ ą dixit. Ei mādatis tuis intellexi. Et rursus. Gustate opando. et videte cognoscēdo. Hā gustus ipe cognitio est et exprimētalis noticia. fm Bꝛego. in omel.

Aduero ne miserabilis hec admiratio. hec fatuitas insensibilis/ hec incorrigibil' insania/ videat apud arrogātes et emulos. ppria solis theologicis/ cōis est affirmamus oibꝫ hoibꝫ ꝺs nō excepit gr̄a saluatoris. Miraris tu et mirādo detestaris et irrides/ qꝺ theologus dicit aliq̄ de ꝺtemptu mūdi et gl'ia futuri seculi/ et ea interpraris qđ nō credit q̄ loquit. Qñdam tibi plus vel eq̄ mirandū. Quis pcor est ex hoibꝫ ą nesciat se morituꝝ. ą nō fateatur et dicat. Ego absqꝫ vlla momēti inclpatōe sic reus fugio ad mortis suspēdium/ ego sicut vmbra ptereo. Nihilomin⁹ q̄ raros ex hoibꝫ oñdas mihi/ ą nō talia et talie opank in acqsitiōe diuitiaꝝ/ in luxu seculi/ in ꝺtentōibꝫ et emulatōibꝫ et sil'ibꝫ insanijs quasi ꝑpetuo victuri sint. q̄si nō ptinus et repente velint nolint ab ꝺ vmbratili seculo migraturi. Currūt ad mortē sic vitulus aliquis saltans lasciuiēs et ludens. Ita nihil mouet eos illud qđ sciunt/ qđ loquunt/ qđ p certissima re pfitent. Mētior si nō viderim hoiez damnatū suspendio morientiuꝫ cuz socijs qui iā pendebāt/ fabulari in quadriga ridere iocari. Deniqꝫ quotiēs videmus hoies hilari vultu cū risibꝫ et cachinnis/ recentia alioꝝ funera pūtiaqꝫ celebrare. Intra ecclesias quotidianuz tibi erit ꝺ spectaculū mōstruosum. Desināt igit theologoꝝ insanias/ ipi ą nō minus insaniunt subsannare. Accipiet talis q̄libet illō Ora tij. Tu tandē maior parcas insane minori Cetez habet hoc vnū pdicatio cōmonitio qꝫ superbia. qz fit interdū vt loquens alijs se ipm tādem aliqñ audiat se instruat se conuertat. quēadmodū ꝺtigit vni ex sanctis patribus. et ita de pditorio peccatore/ verus iustus exorit carēs spū obduratōis. Jā iaqꝫ dissilijs iude symonis schariotis.

Quarta ꝺsideratio.

¶Proditor est ecclīasticus suscipiēs sacrū psbyteratus honorē et officiū si pdite viuēdo exhibet se dyabolo execrabile mancipiū quē oportuerat sanctis opibꝫ esse dei sacerdotem et ministrū. Nimiꝝ q̄to status altior/ tāto casus grauior. Pergebā in sacerdotes nostri temporis declarare volens exaggerare pditionis sue nequitiā supꝫ iniqtatē iude quo ad plurima. Hā iudas mortalez isti immortalē tradūt vendūt pstituunt. fedant. dilaniant. crucifigūt. Sed affuit studiositas speculatrix familiaris nostra contra faciē mentis mee. Querelam inqt/ hāc declamatoriā linque. Holi frustra niti et nitendo odiū q̄rere. desine surdos imo obduratos supra petrā quorundā animos velle verbis emēdare. Cōtereres eos potius qꝫ emollires. habeto iudā in exēplū. Quāobrem his sibi derelictis dic obsecro te solutionē ad dubitatiōes aliquas litterales ex dictis habētes originē. ¶Dic si Judas quē apostataſſe iā ꝺstabat a deo vēdiderat quippe cum nocte pcedenti. Dic inquaz si in hac cena vere sacerdos ē effectus? Rñdi

vere effectū sacerdotē. Ita enim doctores sentiūt et q̄ suscipe intēdebat id qō xp̄s dabat oīb⁹ ap̄lis dicens. Hoc facite in meaz cōmemorationem.

Nota quē

Dic igit̄ si potuisset corpus xp̄i vez p̄secrasse? Rñdi p̄sequens esse vt h̄ potuerit/ Dic igit̄ si supra corpus xp̄i mysticū p̄tātē suscepat sacra mētalit̄ absoluēdi? Rñdi nō suscepisse sic̄ nec Petrus nec ap̄l'oz ceteri. vsqz post resurrectionem promissa fuerat antea talis p̄tās. sed post resurrectōez exhibita. sic̄ pōtificatus summus. nisi dicerimus q̄ eccl'a duos papas Jh̄m et Petz tūc in carne mortali sil' viuētes habuerit. Itaqz sacerdotal' ordo p̄ sui cōplemēto duas formas hz. hzqz duplicez characterē. sicut duplicē p̄tātē/ vnā sup corpus xp̄i vez. sup mysticū alterā. ¶ Dic p̄sequēter cur Lypanus et alij doctores plurimi q̄z dicta recitant̄ in decretis/ posuerūt nihil fieri in sac̄ris/ nihilqz p̄ferri a scismaticis q̄lis erat iudas? Hoc etiā in p̄ñti scismate q̄dam dogmatizare scribereqz voluerūt? Rñdi determinatōez Augustini et ecclesie ad oppositum esse si simpl'r ita sentiebāt Lypanus cū suis. Est q̄z rō manifesta qm̄ p̄tās inabdicabilis ē hūanitus q̄ charactere indelibili stabilit̄. Intelligunt aūt dicta Lypani cū ceteris de scismaticis vel hereticis. q̄ vel nō faciūt vel facere nō intēdūt/ s̄m obfuatiōez forme et materie ab ecclesia traditā et a xp̄o instituta. Vel dic. nō p̄ñt. glo. sine peccato.

No

Dic si iudas statim vt excidit a fide et a religione p apostasiā p ditoriā vēdēdo Jh̄m iudeis. p diderit ius in ap̄l'atu. et vt clarior sermo fiat in sil'i/ Dic si ep̄us vel p̄latus aliqs/ eo facto q̄ errat in fide et ptinacit̄ sit depositus?/ Rñdi q̄z si p̄latus hereticꝰ dignus sit deponi. nihilominus nō est eo facto depositus. sic̄ aliqs q̄tumcūqz sit dignꝰ episcopari nō ē. pp ter h̄ eo facto factus ep̄s. nisi p electiōez hūanaz vel diuinā manifestā. Itaqz neqz deponit̄ inuitus nisi diuīa vel hūana autoritate cogēte. Ellioq̄n incertissime essent et vage ecclesiastice p̄tātes hierarchice. Signū huius manifestū habeē in Juda. quem in hoze ap̄lico Jh̄s tenuit. nec a p̄sortio separuit q̄tumcūqz sciret illū apostatā in occulto. Sed nec virgo eū Maria/ sui facinoris p̄scia denitauit.

No

Dic igit̄ qualiter ille erit caput in eccl'iastica hierarchia q̄ non mereē dici membrū?/ Rñdi p̄tātes et grās istas esse distinctas s̄m donū platōis/ et donum charitatis seu fidei. Propterea p̄tās platōis manere p̄ōt/ imo dari. desinentibus aliis. sic̄ abscedēte charitate/ manet sepe fides et spes. ¶ Error oppositus/ magnā vt audio in anglia ritam dedit. Materia igit̄ sufficiens ad platōez de facto vel suscipiendam vel recipiendā/ ē hō baptizatus viator intendēs recipe id qō eccl'ia p̄ferre p̄stituit. ¶ Dic cur dñs Judam quē casuz scie

No

bat eligāt in ap̄l'm. Ego inq̄t duodecim elegi/ et vnus ex vob⁹ diabolus ē? Rñdi q̄stionem istā esse vnā de illis. q̄s intuēs ap̄l'us reuerēti silentio p̄teriens honorauit exclamans. O altitudo diuitiaz sapie et scie dē. Hoc vnū scimus q̄ in Juda nō causauit deus improbā voluntatē. p ditōis scelerate inesse malicie. Ex tamē ipe hac mala voluntate bñ vsus ē tanqz dei sapia attingēs a fine vsqz ad finē fortit̄ et disponēs oia suauiter/ Corripit hic stulta ambitio cordis hūani. p̄uens impauide ad culmīa dignitatū. quē honorē h̄ō etiā vocatus etiaz electus a deo/ nō tute neqz sine multo cadēdi discrimine suscipit. testimonio sunt iudas et Saul plurimiqz. Quis igit̄ manet exit⁹ dū ingerit se quispiā p̄ce p̄cio nō vocatum nō electū/ vtinā nō reprobatū.

Dic si miracula fiebāt a iuda vtiqz reprobo. q̄le erit. p canonizatōe sctōz apud eccl'iaz argumentū?/ Rñdi vitam inspici debere. q̄ si in humilitate certa et nō ficta p̄iucta sit miraculis. resultant (vt determinat Brego. in dyalo.) duo signa sufficiētis sctitatis ostensiua. Porro miracula sine vita q̄ ad hoc signum fallar. Properabat ingeniositas studiosa multiplicare q̄stiones hmōi sup numez. cui ego valefaciēs/ noli inquā amplius me interrogādo morari. q̄n grādis adhuc restat dicē doz via de signis. p ditōis Jude symonis schariotis. Paruit illa. illa petēs scolasticū exercitiū. ego ad morale nego ciū redeo dē.

Humeratis itaqz q̄tuor sil'ationibus sumptis ex iudestatu vel p̄fessiōe. p collatōis pte p̄ma supsunt iuxta p̄positus ab initio/ si-

mulatões alie/qbꝫ ꝓditõez suã iudas vl te
gere vel excusare conat⁹ ẽ/tã gestu q̃ affatu
Quattuoꝛ vtriq; notauerã q̃q; plures iue
nire posse nõ abnuo. Has sl'atiões tũ oc/
cupationũ turba irruẽs/tũ amica breuitas
ꝑterire iubebat. q̃s nihilominus breui cõ/
pẽdio. nõ tã ambulare q̃ excurrere ꝓposui
octonariũ sub q̃ternario cõpletur⁹. ꝛ ad
moꝛes sub quadruplici cõsideratiõe tra/
ducturus.

Prima cõsideratio.

¶ Judas cũ Jesu cibũ sumpsit/neduz car
nalẽ sz sacꝛalẽ. qđ esse debuerat/nõ medio/
cre federis argumentũ. Omittamus iudã
elex intueamur. ꝛ ꝓh dolor ecclˈiasticos si/
miles iuenimus/comedẽtes pr̃imoniũ ie/
su. cũ ꝯo in suis pauꝑib⁹ spoliãtes. sumen/
tes eucharistiã. sz eã v eualẽ faciẽtes. Hinc
ꝓcnit estimo tãta sup oẽs hoies in eccl'ia
sticis q̃busdã ecitas. tã incoꝛrigibilis ob
duratio iuxta imꝑcatõez ꝓphe. Fiat men/
sa coꝝ coꝝã ipis in laqueuz ꝛc̃. Tolerat ni/
hilominus eccl'ia tales/sic̃ xp̃s iudã. agri/
cola zizaniã. pserim in occultis/ne vel cõ/
fessio ꝓdaꝝ vel secretũ.

Secũda ꝑsideratio

¶ Judas tolerauit lotõez pedũ a xp̃o sibi fi
eri/qbꝫ ꝑdie ãbulauerat ad vendẽdũ eum.
Fuerat ꝫ signũ mũdicie ꝛ amicicie. q̃q; ñ
emũ datioꝛ iterius. sz sordidioꝛ ꝛ odiosioꝛ
effectus ẽ. Tales aliq̃s videre in clero ẽ. ex
tendẽtes palã pedes affectionũ/vel in cõ/
punctõe vel in ꝓfessiõe tãq̃ xp̃i manib⁹ ab
luẽdos. sz remanent sordes in pedib⁹ coꝝ.
Quare? qꝛ nolũt peccãdi deserere penitus
volũtatẽ. sz eligũt vel in sterq̃linio libidis
cõputrescere. vel in alieni retentiõe rubigie
ꝓsumi. vel igneo vindicandi zelo succendi
Tales ꝛ si q̃tidie videanꝝ ꝓfiteri ꝛ celebrẽt
irrisores sunt ꝑditoꝝ/nõ penitẽtes idonei
Hoꝛ cuilibet dũ osculanꝝ xp̃m in sacꝛo vl
frẽz in eccl'ia/dici põt ex sñia. Juda filium
hois osculo tradis. Et rursus ex ꝓsona ip̃i
us xp̃i. Amice ad qđ veneristi? Amicũ itelli/
ge nõ moꝛib⁹ sz natura. Ul'ideo amicũ no
minat xp̃s. qꝛ ad amicicią quẽlibet pctoꝛẽ
recipe si nõ obstiterit patus ẽ in hac vita.

Tercia cõsideratio.

¶ Judas se curã pauꝑ gerere/officio ge/
stu ꝛ ẏbo videri voluit. Erat q̃ppe iudas
loculos hñs iferẽs ea q̃ a sportabanꝝ. Pro
ꝑterea idigne tulit effusionẽ vnguẽti dicẽs
Ut q̃d ꝑditio hec? Hoc ꝑterea velamie exi
tũ suũ a cena coopuit cui⁹ itentõi accõmo
dãs xp̃s vocẽ ait. Qđ facis fac citius/qđ
ita acceptũ esse ab apl'is q̃si adꝝsus necessa
rios exisz tradit euãgeliũ. ¶ Si a iuda ad
eccl'iasticos huius tpis deꝛiuamus nr̃e
ꝓsideratõis oculos/q̃t inspiciem⁹ q̃ sub tĩ
tulo alendi sustentãdiq; pauꝑes/redditus
vberrimos in loculos bñficioꝝ recõditos
hñt. curãt nullos. auferũt ea que asportata
sunt. nõ iã vt dẽt vxoꝛi ꝛ filiꝫs. sz exercãdo
sacrilegio in obsceniozib⁹ vsus ꝓtũt. Cur
rũt alĩ/discurrũtq; Barthã se iactãtes q̃
ociosoꝝ Marie sl'iũ vnctoꝝ ꝫ est devoti
onẽ fastidiũt imꝓbãtq; dicẽtes. Ut q̃d
ꝑditio hec? Quasi videz ipos/ꝑtica talia
tractare/ingẽs amoꝛ xp̃i ꝛ pauꝑ. non lu/
croꝝ tempaliũ ardoꝛ agitaret. Tales nihil
magnũ/nihil eccl'astico viro dignũ depu
tãt. nisi qđ lucꝝ affert tpaliũ cõmodoꝝ/in
pecunie vel nescio cui⁹ sollicite iurisdictio/
nis dilatatiõe. Profunde apđ eos iualuit
illđ. Spũalia sunt tpalib⁹ dũ esse nõ pñt.
ꝛ illđ Oratiũ. O ciues ciues/q̃renda pecu
nia ꝓmũ. Uirtus post numos. ꝑdicãte ex
aduerso ihu. Primo q̃rite regnum dei ꝛc̃.
Tũ ꝑterea xp̃s vt exẽplo suo doceret ñ ma
gnipẽdẽdã eẽ apđ eccl'asticos ꝓlatos/tpa
liũ curã Jꝑe iudã reꝓbũ furẽ sacrilegũq;
talib⁹ ꝓfecerit/nolẽs tali sollicitudie cõteri
sanctioꝛes apl'os. ¶ O deꝰ o religio o fides
o pietas. cloq̃an sileã? Huc heu spũalitas
ois. vt aiaꝝ cura ꝓfessio vel ꝑdicatio vel o/
mittit vl' pessimis sordidis ifidis discolis
inscijs/passim cõmittit. Et a q̃bꝫ? Ab illis
qui nõ tute ꝛuãda traderẽt taliũ alicui bo
na sua/nisi sub q̃tidiana rõne. Et q̃ bona?
Nõ dicã aur⁹/nõ argentũ/nõ vasa ꝑciosa/
dicã poma. dicaz cibaria. vel alia vilia sua
seu ludicra. Tã vilis ẽ apđ eos/tã nullius
ꝑcij aiaꝝ ꝑditio ꝑ q̃bꝫ mortu⁹ ẽ xp̃s. Quo
tidie vigilanter apđ eos calculus ponit de
expẽsis. de moꝛib⁹ vltia fit q̃stio. vtinaz vel
vltia sz iã nulla. ¶ Ex ꝫ loco de loculis ieſu
grãdis olĩ q̃stionũ ꝛ assertionũ rixa ꝑstim
tempe Joh. xvj. excitata ẽ dicẽtib⁹ plimis
xp̃m habuisse aliq̃d ĩ cõi etꝑsaz eẽ ĩ euãge
lio ꝓtatẽ. neq; mẽdicasse apl'os. nec paup
tatẽ vouisse sic̃ nec castitatẽ. Erat em̃ iudas
vroꝛat⁹ nimiꝝ sic̃ pet⁹/ Decertabãt alĩ to
ta aiositate ponẽtes ex aduerso ꝑ hereſi di-

cere q̄ xp̄us habuit aliq̄d in ppr̄io vel cōi. Hā hec ē inquiūt cuā gelica pfectio/ altissi maq̄ paupertas. Studiosos remitto ad scripta. nisi placet pharisēicas de pfectōne ꝓtentōes magis spernere q̄ inspicere. pfectio xp̄iana ē dei dilectio. in q̄ q̄ feruentior est h̄ t pfectior iudicat.

Quarta cōsideratio

D ¶ Judas ad extremū referēs. xxx. argēteos dixit. Peccaui tradēs sāguinē iustū. ¶ Sz dicā h̄ qđ sentio. Uox ista nō penitēt̄ ē/ sz pditor̄/ pditōz suā ad ꝓplemētū deducēt̄ Quo pacto inq̄es. Nōne iudas h̄ t ꝓfitet̄ pctm̄ t ablatū restituit t mḡo suo/ iusticie titulū ascribit. quō vox ista pditōis erit nō ꝓtritōis. Ponat igit̄ volo iudas mecū rōnē. Appello te o iuda. si iust⁹ ē ille quē tradidisti sic̄ iustū noias. verax fuerit necesse est debuisti credere q̄ docuerat te. q̄ ve pdicanda tradiderat. Docuerat ā dñs dicēs. Ueni alias ñ pdere sz saluare. Jusserat īsup q̄ fratri peccāti dimitteret̄ pctm̄ nō tm̄ septies sz vsq̄ septuagies septies. Cur ḡ de taz veraci mīsericordiq̄ doctore despas. Porro si tāta ē iniq̄tas tradidisse ih̄m/ cur h̄ p⁹ ā q̄si dissimulādo quipēdebas. Hec plane fuit dyabolica fraus q̄ te possederat te volēte. Ille em̄ pditor t homicida dyabolus/ pctā pus q̄ fiāt ā q̄si nulla ē suadet/ vt p̄ sumat hō. dū ꝓ ppetrata fuerit. illa nimis exaggeratvt desper. Inde ē forsan q̄ i vocē cayn erūpis o iuda pfide dicēs. Maior ē iniq̄tas mea q̄ vt veniā merear. Veniā merear o iuda vis igit̄ gr̄az dei. vis ei⁹ miseri cordiā/ meritis emi. vis eā opeꝝ tuoꝝ merce dꝓduci. Hoc prius ē qđ dico. tu a mercēnaria cogitatōne tua nō discedis. Cōples eā pot⁹ dū iusticiā tuā ꝓstituere volens p merita tua. nō es iusticie dei subiect⁹. illi in quā iusticie cui vox tua testimoniū phibet dicēs. Peccaui tradēs sāguinē iustū. sz cor negat. suspēdiū ꝓdic̄. Quō iust⁹ si sperāt̄ in se. si penitētes/ abīceret t dānaret. ¶ Sz q̄s erā inq̄es q̄ facere possez irritū ꝑbū dei dicēs. Ue tm̄ hoi illi p quē tradar. melⁱ⁹ erat illi si nat⁹ ñ fuisset hō ille. Cōminatio h̄ erat o iuda q̄tin⁹ resipiscere nō necessitat̄ īductio. Alioq̄n petr⁹ necessitate peccasset. nec iā peccasset si necessitat⁹. Alioq̄n ꝓterea plūmis nūq̄ post ꝑphicas minas sal⁹ patuisset. Utrasses volūtatē penitēdo. mutasset sniaz īdulgēdo. ¶ Sz irrisert inq̄es sacerdotes iudeoꝝ/ spez auferētes. t dicētes. Quid ad nos. tu videris. Hūc ḡ cogis cū q̄lib⁹ mercat⁹ es. q̄ cū odiosis t pfidis nihil solacij. irrisiōis ꝙ plūmū afferētib⁹. Propterea cur eoꝝ subsannatōes iusta vicis situdie nō irrisisti. fugiēs p̄tiz ad mīez illā totā benīolā t mīsicordē. Affirmo te/ cur ipa tibi veniēti gremiū pietat̄ extēdisset aptū. hec q̄n subsānasset aut ꝓpalasset tibi more iudeoꝝ. aut stultoꝝ illoꝝ q̄ de sanctitate sibi blādiētes/ abīciūt cū austeritate vocis aut gest⁹ hūiles in cōfessiōe penitētes. nō attendentes illō apl̄i. Frēs si occupat⁹ fuerit hō in aliq̄ delicto vos q̄ spūales estis/ instruite eū in spū lenitat̄ cōsiderās te ipm̄ ne t tu tēpteris. ¶ Sz iā p̄dez sentio o doctissimi t sapiētes viri q̄ t mēoria q̄ fallit ī aliq̄b⁹ q̄ dictauerā t plūritas īculta. gignere pōt fastidiū. Esto finis igit̄ in obsecratōe dñi nostri iesu xp̄i t misericordissime mīis sue ne sit in aliq̄ nīm coꝝ obduratū t desperās/ instar iude symōis scharyotis. sz penitēamus tpaliter hic in spe vt tādē re ipa gaudeamus in eternitate/ pstante eo q̄ est bñ dictus in secula seculoꝝ. Amen

Sequitur sermo de

xp̄i resurrectōe ī die pasce eiusdē cācellarij. A

Jsurrexist̄ cū xp̄o/ q̄ sursum sunt q̄rite. Originaliter ad Col'. iij. t recitatie ī epl'a hodierna. ¶ In nr̄e breuis vtinā efficac̄ collatōis exordio/ p ip̄etranda spūsancti gr̄a/ vt affectū boni generet. genitū nutriat nutritū vsq̄ ī effectū pducat. mīez ꝑginez salutabim⁹ corde hūiliato t voce pia dicētes. Aue ma. Si ꝓsurrexist̄ tē. Circa hec apl̄i ꝓba/ tres ꝓsideratōes occurrūt p nūc q̄tū dederit dē⁹ psequēde. Prima de xp̄i resurrectōe meditāda iungit. Secda ō nr̄i ꝓsuscitatōne affectāda salubriter. Tercia de celi bitatōe inq̄rēda felicit̄. Pria t secda ꝓsiderationes sumunt ex p̄ma pte thematis Si cō surrexistis tē. p h̄ em̄ apte innuit̄ resurrexisse xp̄m. Tercia sumit̄ ex secda pte q̄ ē sursuz q̄rite. ¶ Est igit̄ p̄ma ꝓsideratio de xp̄i resurrectiōe meditāda iungit̄. Meditāda p̄sius h̄ gl'osissima xp̄i. i. ihu rsurrectio In eāq̄ fideliū mētes sedulo ꝓuertēde. cui⁹ vigor inestimabil'. cui⁹ valor īappēciabil'. cui⁹ insuperfallibil' certitudo. ¶ Infallibil' plane certitudo q̄ppe hāc ā gelici spūs locuti. hāc sctē

mulieres agnouerũt. hãc thomas ꝑ⁹ hesitãs ex palpatõe xp̃i certior effectus ꝓfessus ẽ. hãc ꝑ⁹ irridẽs paulus / ꝯstãtissime ꝑdicauit hec demũ nũc piscãtibꝫ nũc oratibꝫ apl'is. nũc! simul nunc diuisim / aptissimis oñsa ẽ indictꝫs. Ex xp̃i palã facta assũptione ex miracul' innũeris in veritatꝫ huius attestatõe celebratis mirabilit affirmata. Eddamus hos pene oẽs alioſqꝫ innũerabiles summe sctitatis viros / qꝫ nõnulli eã ex reuelatõe sctispũs vt paulus acceperãt ꝓ hac assertõe spõtaneã subijsse mortẽ. in qꝫbꝫ nihil erat cur mentiri aut fallere vellent. vt q̃ ꝑmptissimi erãt hac ꝑ fidei pmlgatõe / ꝯtũelias carceresqꝫ ꝓpeti. oẽsqꝫ a seipis pñtꝫ vite iocũditates abdicare. Dãnabile igit est de ea vl' tãtisp trepidare. aut eã q̃si nouellã velle post tot attestatões discutere. ¶ Sz ẽ etiã resurrectõis hui⁹ bñdictissime vigor inestimabil' qm̃ã oñdit ꝓpria resurgẽtis ꝑtus / alieno nõ egẽs subsidio. qõ antea ñ siluerat xp̃s dicẽs. Ptãtẽ habeo ponendi aiaz meã z iterꝫ sumẽdi eã Jo. ix. Ui gor isup palã fit ex eo q̃ ꝑ eã xp̃s in mortẽ assumpsit nomẽ qõ ẽ sup oẽ nomẽ ſm apostolũ. fortior gl'iosissimusqꝫ q̃s ꝑus erat / resurrexit xp̃s ĩstar fabulosi illi⁹ regis anthei cui⁹ occisor hercules fuit. q̃ (si q̃d vetustati credit) q̃tiẽs aduersarij ĩpetu humi ꝓcũbebat q̃si vires eiusdẽ eidẽ terra mĩstraret robustior ꝯsurgebat atqꝫ ad pugnandũ alacrior. Jtaqꝫ terre viscerib⁹ cauernosoqꝫ sepulchro ꝑtuosior exit xp̃s. pluresqꝫ hostes Samsonis ad modũ mortẽdo q̃s antea viuẽdo ꝯtriuit. ¶ Est ꝓterea resurrectõis xp̃i valor inappciabil'. Hec siq̃dem pcti nr̃i cirographuz delenit. hec dissoluit hoiez subdura demonis tyrãnide cõpeditũ z e tetterrimo tenebraz carcere cundẽ eripuit. Hec ſm ꝓphã ferreos infregit vectes creasqꝫ obtriuit portas. hec supne ciuitatis aditũ reserauit. hec postrẽo oẽs in adã mortuos viuifice vite restituit suscitauitqꝫ. Per qõ vltimũ ꝓphyssime xp̃s siẽ ꝑ ppheticum os oli ĩsonuerat. Sil'is fact⁹ ẽ pelicano q̃ ꝑ prio sanguie ꝑ pacqꝫ morte fet⁹ inaiatos viuificat amore q̃ dã mirabili. ¶ Jta ex resurrectõe hac magꝫ habem⁹ vñ gtulemur / vñ gras cumulati⁹ referam⁹ q̃s ex nr̃a creatõe. qm̃q̃dẽ nil aut paz creasse ꝓfuerat / nisi lapsos reuelasse mortuosqꝫ suscitasse ꝯtigisseꝫ. magnũ ꝓterea z ad erigẽdos aios ꝓcipuũ est festiuitatꝫ hodierne mysteriũ resurrectionis dñice mysteriũ. hoiem nãqꝫ nihil adeo vite hui⁹ moribũ deꝯstituit amatorẽ. eundẽ nihil ita in vicioz ꝓceps trahit sicuti future vite imortalitatisqꝫ desperatio. Etem̃ q̃ pacto aspnabit' viciũ / z amplexabit' ꝑtus cũ hoc plerũqꝫ delectet hec ꝯtristet si nec illius supplicĩ nec huius ꝓmiũ filialiter expectet'. ꝑsertim cũ in pñti seculo nequã vt plurimũ / via impioz ꝓsper'. Fitqꝫ iusto / sz occulto dei iudicio suũ iniqtati ꝓmiuz. su⁹ honor sueqꝫ voluptates. ꝑtute aut nequit spreta aut neq⁹ irrisa. aut neq̃ssime ꝯtẽpta. Hãc aũt future imortalitatis retributionisqꝫ desperatõez / e fideliũ mẽtib⁹ hodierna xp̃i resurrectio funditus euellit. quoniã si xp̃s resurrexit z nos resurgemus ꝓut cõscius archanoz dei paul⁹ apl's. i. ad Choꝛ. xv. ꝓ totum capl'm copiose manifestat. z. i. Petri. ij. de do scribit' q̃ ꝓpter mificordiã resuscitauit nos in spem vite ꝑ resurrectõez iesu xp̃i a mortuis. Et egregius quoqꝫ doctor Brego. Exemplo inqt dñs mĩstrauit qd̃ ꝓmiſit in ꝓmio. vt sicut ipm resurrexisse fideles cognoscerent. ita in fine mundi premia resurrectõis sperarẽt. Et ideo nõ plus q̃s triduanã mortez esse voluit. ne in illo resurrectio differret' in nob⁹ desperaret'. Preterea ille cuius statĩ memini Paulus apl's ad Col'. scribẽs oẽs nihilominus instruẽs xp̃ianos ad hãc spez z retributõis expectationem exhortabat' dicẽs ꝑba assumpta ꝓ themate. Si ꝯsurrexistis cũ xp̃o cẽ.

Juxta scdaz thematis ꝓticulã videndũ erat tercio de celi habitatione ingrenda felicit'. Et hãc ꝯsideratiõnez exhortatõis in modũ ꝓsequr. z ĩ ea collatõez terminabo z sine diuisiõe. Eldestote nũc vigiles fortesqꝫ pegrini. ꝯcito passu q̃ sursum sunt q̃rite. celerit' oẽs ꝓcipitate moras. z ad illã ꝓpt' quã facti estis / manẽtem ciuitatẽ / oĩ tempe discurso / cursum dirigite Non vos tenebrosa mortis nox occupet. qz trãsuolat ecce irremeabile tp̃s. Jãqꝫ sol declinis celerẽ minat occasum. ¶ Det aios pollicitatio ꝓmiãtis. z stimulos adhibeat dãnatis cõminatio z ꝑtutis alliciat honestatis nomẽ ipis etiã infidelib⁹ venerãdũ. Mouear creãtis boitas. moueat charitas redimẽtꝫ. moueat viuificãtis gtuitas. moueat ad extremũ ifallibil' instãtia obligãtꝫ. Excitet mẽtẽ mortalitatꝫ vie recordatio assidua. z q̃ pacto nõdũ hũc itrauerit' gpeu-

dite. ¶ Nõ vos deuiare cõpellãt infelicit mlt/cẽtes puersi itinerꝫ lati atꝫ spacioſi oblectatiões qꝫ amariſſimi ſunt exit⁹. nec ꝓtinuo ſe/mite deſtrcat aſpitas. ¶ Spes lucri/minuat vi flagelli. breuis labor ẽ. mometanea vexatio. ꝓ eternis oia vt breuia eã aio toleranda ſunt etiã ſi ãtia ſi aſpa ſiꝫ doloroſa exiſtãt. ¶ Deide ſeipm ãſqꝫ introget. t ꝓ q̃ momẽta aut ſupuacua aut qõ ſepe accidit nocitura. i qs lãguores in qs mẽtꝫ t corpis perturbatões. i qstã fame aut vite picula ſe vltro piecerit. ¶ Recogitet audiatqꝫ ꝓ hũane laudis cupidie aut pie tpal'libtate/qꝫ horẽda q̃dã ſpõte ꝓpeſſi ſũt. Duci⁹ manum regꝫ ardẽtiby iniec. Occidit duos filios/brutus/Turti⁹ armat⁹ eã ꝑcito in abruptũ terre hiatũ ſe ꝑcipitẽ dedit. Propriũ filiũ pemit mauli⁹ torq̃tus. Duo decim fauẽtes oracul' vt exercitũ liberaret ſe morti ſpõtanee deuouerũt. Regulus ad crudeliſſimos hoſtes ne fidẽ violaſſe putaret redijt intrepid⁹ Fabrici⁹ ꝓ q̃rta pte regni pyrrhi regis epyroraꝝ a romana ciuitate neq̃t auelli. Catone iulio ceſari ſubderet/ꝑpa manu e pectore vitã extraxit. t vbis vtar Señ. i. epl'aꝝ. epl'a. iiij. Alꝰ añ amice foꝛes laqo pepẽdit. Alꝰ ſe ꝑcipitauit e tecto. ne dñm ſuoꝝ achantẽ diuti⁹ audiret. Alius ne reduceret e fuga ferrũ redegit i viſcera. ¶ Hec t ſilia ãſqs q̃ ad eterna ſuſpirat/pfũda mẽte ſpexerit/delicatã vt arb'troꝛ cõprimet q̃relam. ſueqꝫ nifalloꝛ pudebit deſidie. ¶ Propate igit nec vt ĩertis pegrini mos ẽ/diuturnitatẽ tpis vob ꝓmittite. Inſpiciat rex vitas. nõ mlt⁹ erroꝛ aut rumoꝛ ipioꝝ. q̃ vt ſcribit Sapientie ij. dicũt apud ſe cogitãtes nõ recte Exiguũ t cũ tedio ẽ tps vite nre. nõ ẽ refrigeriũ in fine bois. t nõ eſt q̃ agnit⁹ ẽ reuertus ab iferis. qꝫ ex nihilo nati ſum⁹. t poſt Berim⁹ tãqꝫ nõ fuerim⁹. t ſpũs diffundet tãqꝫ moll' aer. t nemo hẽbit mẽoriã operuz nꝛoꝝ. Uenite g̃ t fruamur bonis q̃ ſunt. et vtamur creatura tãqꝫ in iuuẽtute celeriter. Uino ꝓcioſo t vnguẽtꝫ nos ipleam⁹ t non ꝓtercat nos flos tpis. coronem⁹ nos roſis añqꝫ marceſcãt. Nullũ pratum ſit qđ nõ ꝓtrãſeat luxuria nra nemo nrm ſit exoꝛs luxurie nre. vbiqꝫ relinq̃m⁹ ſigna leticie. qm̃ hec ẽ ps nra t hec ẽ ſoꝛs nra. ¶ Nõ vos ad emulatõꝫ puocẽt tã nephãde carnalium ſmie. ſuos toto ipetu/totoqꝫ malignitatis odoꝛe brutales ꝓſequãt affect⁹. nec ꝓſeq̃nt mõ ſz icitẽt t euocẽt. i ſpurcicijs. i cubilib⁹. i ipudicicijs. breuẽ hãc trãſiliãt vitã. ſuas ſibi diuitias habeãt. ſuos moꝛes. ſuas voluptates. Nepe qs etnas vellẽt diuitie abi bũt. t ipe q̃ly matie aſtricti ſũt voluptates fugiẽt. Et q̃by cariſſe cupent puerſi moꝛes ſtabũt t comitabũt iuuos. Cũcta hec q̃ illos vulgo mirabiles oñdũt momento tpis euaneſcũt. ſub ipia formidie viuũt. ſi illa pepcerit/moꝛs ñ pcet. ducũt i bonis dies ſuos. ſz extectate paululũ /ad iferna deſcẽdẽt. ¶ Quãobrẽ deuoti fideles pegrini/qs pcioſiſſim⁹ agni imaculati regenerauit ſanguis/ſi pctã tanqꝫ hoſpites peſtiferos expuliſtis. ſi nõ tm̃ mõ pctã ſz affectũ etiaz ꝓpoſitũqꝫ peccãdi q̃ vtiqꝫ ſine pctõ nõ ſũt bõa fide deſeruiſtis/ſi ꝓ ſincerã fidẽ/reſurrectõis dñice pticipes effecti eſtis. ſi ꝓ viuã ſpem/vos idubitanter reſurrecturos expectatis. ſi poſtremo p charitatẽ t gr̃am cum xp̃o cõſurrexiſtis. q̃ ſurſum ſunt q̃rite. vbi xp̃s ẽ in dextera dei ſedẽs. Querite inquam in p̃nti ꝓ bonoꝝ opeꝝ t meritoꝝ abũdantiã vt cõp̃hẽdatis in futuro ꝓ gl'aꝝ. quã nobis p̃ſtare dignet. q̃ mortuus ẽ t reuixit dominus nr̃ ieſus xp̃s. Amen.

Finit.

Sermo in ꝯcilio remenſi ꝓ p̃fatũ Cãcellariũ Pariſicñ. factus Anno dñi. M.cccc.viij.

Q

Bonus Pastor

Onus paſtoꝛ aiaz ſuã dat ꝓ ouibꝫ ſuis. Originaliter Matḥ. t. t recitatie in euãgelio dñice currẽtis p̃ntialiẽ lecto. Aliaduerte nunc o bone paſtoꝛ. O reuerendiſſime pater ſancte ſedis huius Remeñ. antiſtes. Aliaduerte tu q̃ animã tuã habes ꝓ ouibꝫ tuis dare. nõ venalem hãe. nõ ꝓuidialiter retinere. Leua nũc in circũitu oculos tuos t vide. oẽs iſti ꝯgregati venerunt tibi obediẽtes ſunt. nõ ſicut oues errantes ſz ꝓuerſi ſunt ad te paſtoꝛem t epm aiaruz ſuaꝝ. Em ꝑba p̃mi paſtoꝛis Petri in epiſtola eiuſdẽ dñice currẽtis. Introgenk q̃ t q̃les ipi ſunt. Rñdere ꝓuenit eis ex ſnia illõ ꝺ Señ. Paſtoꝛes ouiũ ſum⁹. Conueniat t o vtinã illõ altez ꝺ euãgelio cuilibet eoꝝ dez Ego ſuz paſtoꝛ bonus qlis aiaz ſuã dat ꝓ ouibꝫ ſuis. Pro illis inquaz ouibꝫ q̃ pphetic̃ illud canunt deo. Nos autẽ populus tuus t oues paſcue tue. Direk igit t affluat t dilatetur coꝛ tuum. cum videas tu bo/

Sermo factus in cõcilio remensi

nus pastor coadiutores tuos ꝯsodales duces gregis tui. Jpositq; rõnales q̃sdam pascue tue h̃ ẽ puicie tue remeñ. arietes Quidni mireꝝ i hac die t affluat t dilatet cor tuũ cũ ꝓmisit summꝰ pastor nr̃ dicẽs. Ubi fuerit duo vl̃ tres ꝯgregati i noĩe meo ibi in medio eor sum. Brãdis ꝓmissio viri pies t frẽs t oi ꝯsolatiõe plenissima. Hec nẽpe celeberrima ꝯgregatio. Hec tua ꝙuocatio sctissima o bõe pastor/nũq̃d in noĩe iesu facta esse ver e putãda ẽ. Putãda ẽ pfecto. fit em̃ ad extirpatõez viciorz t ſtutũ plãtationem. Fit ad cuulsionẽ scismatũ t pulcherrime pacis radicatõez. Fit deniq; ad fortez custodiã gregis dñici. ne male dispsum. ne vagabundum p dekta negligentie rapiat/dissipet/ pdat. deuoret ipm lupꝰ ille vorax infernal'. q̃n portꝰ visitatus crebro colligat sub vnꝰ ouil' tectũ qđ ẽ fides xpiana. Jlicq; ptectõne sollicita foueat. Ecce g̃ dñs nr̃ ihesus xps in medio nr̃m est viri patres t frẽs. Intẽdite q̃ dico dñs in medio nr̃m est q̃d aspicitis q̃d stupetis? Ita ẽ credite nõ mihi sz pollicẽti q̃ mentiri nõ põt. Ego ingt in medio eor sum. Et q̃s ego q̃ loquitur. Dñs fortis t potẽs. Jpe ẽ pastor bonus q̃ aiam suã dedit p ouib suis. O certe pulchra/o felix hec t deo gta societas. i cuius medio dñs ille ẽ cui ãgeli fuiũt. cui sol t luna famulant. Nemo iã desperet/nemo trepidet et aspectu vel occursu tot lupoꝝ rapaciũ insidiãtiũ q̃tidie gregi xpi. ꝙfidat potius vunsq;sq; in ꝓbo Helizei. Plures p nob sunt q̃s cũ illis. Adest q̃ppe deus. assunt t mistri eius milia miliũ t decies cẽtena milia. q; si tales p nob q̃s ꝝ nos? Ades t tu pulcherrima nõ dicã pales quã pastorum decã gentilitas fabulat. sz summa veri pastoris mr̃ ꝓgo miſicordie ꝓgo bñdicta Ades plane. nã vbi mr̃ si nõ vbi filius iuuenit. Adimus g̃ nũc te cũ fiducia q̃ thronꝰ es gr̃e. mr̃ miſicordie vt gr̃az t miſicordiam inueniam⁹ in auxilio oportuno. qđ vt assequmur pñtamus illd angelicũ. Aue gr̃a plena dñs tecũ t̃.

Bonus pastor aiaz

R suã dat p ouib suis. fiat h̃ fiat. ¶ Cõgratulor tibi o bõe pastor cõgaudeo t glorior in dño. qm̃ video videt t ceteri omes h̃ pñtes studiũ tuũ. zelũ tuũ q̃ ad imitatõez veri pastoris. q̃ris p hoc sacratissimũ cõcilium dare animã tuã p ouib tuis. Et q̃lem animam? Animã sane q̃ triplici virtute ꝑdita est. Habet itaq; aia tua sicut t reliq; de humana specie vim triplicem. habet vim rõnalem respectu veri. vim irascibilẽ respectu ardui. vi ꝙcupiscibilẽ respectu boni Jtaq; bonus pastor dat hãc totã aiam p ouib suis. ¶ Fiat hoc igit fiat. q̃ tempus faciendi dñe loquit' ꝓpheta ad dñm. Quare tempus faciẽdi? q̃ dissipauerũt legẽ tuã. Qualem legẽ? Legem euangelicã naturalẽ t canonicã. Quib modis? Jnnũeris t pessimis. Propterea ꝙuenit nũc eccl'ia magna eccl'ia totius huius Remeñ. puincie. cogitare q̃d facerent. ¶ Et bene q̃d facerent. q̃a tempus faciẽdi/tempus ponendi manus ad opus t ad aratrũ. alioq̃n q̃d ꝑderit nouas veteribꝫ supaddere sanctiones si nõ veteres fiãt nec nouẽ? Apponat manus ori neceſſe ẽ. hoc est opatio locutõi ne sit vox q̃dem vox Jacob. manus aũt manus sunt Esau. Euitet imꝓperiũ qđ vulgari proꝝerbio melius sonat dictũ optimũ est. sz q̃rite q̃s hoc aget. Illud insup qđ obiectuz fuisse Platoni Seneca refert. Alit' loq̃ris aliter viuis. Deniq; satis fuit mordaci patrum responsio femine cuiusdam deuote. Hec redibat de sermone q̃dam cum turba multa. Interrogat ab obuio q̃dam si mo factus esset? nequaq; ingt. Porro dũ interrogans miraret suecz reuersionis cum hominum hac copia causam reꝛreret etq̃ nõ erat sermo factus. Subintulit ipa. Sermo vtiq; dictus ẽ/ sz nõ factus. Dicũt em̃ t nõ faciunt.

Fiat igitur ab vno

quoq; pastore qđ ꝓponit dñs. det animaz suã p ouib suis. Illã itaq; animam q̃ imago est beate trinitatis fm triplicem vim p̃nominatã. Relucet nimirum in sua virationali Sapientia seu veritas que appꝛopꝛiatur filio. Relucet in virascibili Potentia seu strẽnuitas q̃ appꝛopꝛiat pr̃i. Relucet in ꝙcupiscibili Benivolentia seu bonitas q̃ appꝛopꝛiat spũisctõ. Hãc o bõe pastor totã aiaz nõ vnicã siue ſtutꝫ portõz curauerꝫ dare p ouib tuis/triplici sedulitate pascẽdis. Hec eĩ estio te latere quẽadmodũ oli ꝑmo pastori petro ter introgato terq; rñdenti bonꝰ pastor xpꝰ/ ter subitulit dicẽs. pasce oues meas. Pasce agnos meos. t rursus. Si diligꝫ me pasce oues meas. pasce verbo. pasce exemplo. pasce subsidio. pasce verbo

p̃dicatõis docte. pasce exẽplo ꝓuersatõnis scẽ. pasce subsidio charitat; pie Predicatio docta fũdat in fide q̃ ad vi rõnalẽ. Cõuersatio sct̃a roborat in spe q̃ ad vi irascibilez. Subuentio pia ꝓsumat in charitate q̃ ad vi ꝓcupiscibilẽ. Quisq; ꝑ mõ pauerit ouem̃ sitas triplici pabulo salutari/ ver⁹ imitator cẽsend⁹ ẽ pastoris boni. iplẽs sniaz suã cõphẽsam in ẏbis thematis. Bonus pastor aiaz suã dat p ouib⁹ suis. Sic em̃ repellit ab ouib⁹ suis rõnabilib⁹ tres turmas chaldeoz inferre q̃rẽtiũ greges cũ pueris. iuxta figurã in p̃ncipio Job positã. Sic arcet sic reꝑmit tria lupoz spũaliũ genera seuissima ab ouib⁹ xpi lupũ carnẽ. lupũ mũdũ. lupũ dyabolũ. Fides approꝑate repri mit mũdũ. Que ẽ hec victoria q̃ vincit mũdũ? Fides nr̃a. Spes coercet ꝛ ꝓfigit carnẽ dũ agit vt nr̃a ꝓuersatio sit in cel'. nõ carnal'. Charitas demũ fugat dyabolũ. qz sola diuidit inter filios regni ꝛ pditõis dei. s. ꝛ dyaboli. ¶ His itaq; ꝑlocut⁹ tã p fundam̃to q̃si solido dicẽdoz q̃s vt posito ordine lucido ꝓfusio fastidiosa ꝛ mẽoꝛie inimica vitet. Pergam⁹ ꝓsequẽter iuxta hãc triptitaz aiẽtue ꝑtutẽ o btẽ pastor ꝛ exeq̃mur tres in hac nr̃a q̃licũq; exhortatõe ptitões p̃ncipales sub ternario ꝓsiderationũ inuno q̃z ptitiõis articulo. q̃tin⁹ edificiũ nr̃m tãq; triãgulari triplicitate subnixũ. fortiori stabilitate subsistat. Erit prima ptitio de pabulo docte pdicatõis. Erit scda de pabulo sancte ꝓuersatõnis. Erit tercia de pabulo pie subuentõis. Fiat fiat.

Exequentes igit̃ p̃me ptitiõis structurã collocemus in ea p̃mã ꝓsiderationem que talis est.

Prima cõsideratio.

¶ Pascere oues pabulo pdicatiõis dando aiaz q̃ ad vi rõnalẽ p eis. ẽ officiũ de necessitate ãcxũ pastorali dignitati. Dura ꝑ q̃busdã sz verissima snia. Proba. pspicuum certe ẽ policiã eccl'iasticaz a xp̃o legislatore sapiẽtissimo pfecte ꝓstitutã esse. q̃ppe ille ẽ de q̃ moyses eccinit. Dei pfecta sunt opera Sz ad hui⁹ institutiõis pfectõez exigit̃ nutritio spũal' p vita aiaz ꝓfuãda quẽadmodũ in policia terrena necessari⁹ ẽ coꝛpal' cibus. alioq̃n sine pabulo ꝓuenieti sic̃ illa tẽpoꝛal' sic ꝛ illa spũal' vita suo mõ deficeret nec esset cõitas p se sufficiẽs. Ad ꝑ respicit dictũ ver⁹ a xp̃o renouatũ. Nõ in solo pane viuit hõ ꝛc. Oportuit igit̃ ordinare mistratoꝛes aliq̃s pabuli hui⁹ spũalis p rõnalib⁹ ouib⁹ gregis xpi ne pirẽt/ q̃ ꝑ agere. ꝛ possent ex officij autoꝛitate ꝛ deberẽt exsupioris obligatõe. Tales ꝙ q̃les alios ꝓuenientius accipim⁹ q̃s platos? ¶ Nos ideo pastores appellat crebro scꝑtura tã veter; q̃s noui testamẽti. increpãs eos q̃ nõ oues sed se pascũt Uñ nec puduit deũ ad hui⁹ rustica nũ bũilitatis exẽplũ sese deijcere. Ego sum pastoꝛ bon⁹ ꝛc. Hinc zacharias. Labia sacerdotis custodiũt scias ꝛ legẽ ex oꝛe ei⁹ req̃rẽt. Propterea em̃ dedit deus ipis regiões gẽtiũ ꝛ laboꝛes ppl'oꝛ. vt custodiãt iustificatões ei⁹. ꝛ legẽ ei⁹ exq̃rãt. ꝛ sint pati iuxta qđ vult Petr⁹. oĩ poscenti reddere rõnẽ de ea q̃ in eis est fide ꝛ spe. Hinc Paulus ad Thimo. ꝛ ad ꝛtũ ꝛ alibi pluries vult eũm doctoꝛẽ esse ꝛ potentẽ instruere in doctria sana. ꝛ eos q̃ ꝺicũt arguere. Hoc officiuz p̃dicatõis ita ꝑtulit q̃si de reliq̃s nulla sibi cura videret. Uñ ꝛ dixit. Nõ misit me dñs baptizare sz p̃dicare. Cõformis ẽ ad ꝑ apostoloꝛ rñsio dicentiũ. Nõ ẽ equũ nos relinquere ẏbũ ꝛ mistrare mẽsis. Quãtomagis existimas ꝑ dixissent de alijs opib⁹ minus sctis. min⁹ spũalib⁹ atq; pũs. ¶ Sz o mores. o tpa. ludibriũ nũc apd̃ q̃sdã ex platis vel pbrosuz aliq̃d artificiũ/ suaq; idignuz dignitate p̃dicatio vl' publica ad ppl'm exhoꝛtatio iudicat. Est inquiũt ꝑ officiũ vel mendicãtiũ vel pauperꝝ theologoꝝ. Adeo nihil sapit q̃ dei sunt aialis hõ adeo q̃ ỏ terra ẽ nihil nisi de terra loq̃t. ¶ Sz dicũt p̃dicam⁹ gregi nr̃o p substitutos. p̃dicam⁹ p tales q̃ se libenter ad ꝑ opus ingerũt. ꝛ ꝑ nõne satis ẽ? Nõne multiplicatio fit ſmonũ tãta q̃ in nauseam trãsit audiẽtiũ? Agimus vtiq; alia grãdiaꝛ ardua dũ iurisdictionem nr̃am /dũ tempalitatẽ vigilanter ptegimus. spũalia em̃ sine tempalib⁹ dũ esse non pñt. ¶ Sed rñdeant velim p̃mo q̃d decentius atq; salubriuz. aut qđ accessoꝛium platus p seipsuz exerceat. ꝛ p̃ncipale p substitutos. vel ecõtra? Si em̃ illud opoꝛtuit facere. s. p̃dicare ꝛ aliud nõ omittere. s. iurisdictõez defendere. sit executoꝛ p̃ncipalioꝛ ipe q̃ p̃ncipalis est hñdus. quia ꝛ si p̃dicatio possit p substitutum fieri. quanto magis id quod minus est temporaliũ defensio? Aduertat proinde q̃s pauci sunt sermones in tam multis. multis inquam numero sed perfectionis laude rarissimis.

Quare? Quia adulterat verbũ dei atq; corrumpit/ dũ vel q̃stus existimat pietas. vel dum miscent cor mala semina vel inutilia sterilia q; narrationũ friuola z zizania superseminant. Ita pfecto cura vigilatior apud quosdã explatis habet in eligẽdis mercenarijs p cultura agror suor q̃s habeant in electone bonor pdicator p cultura spũali animar. Deniq; qr solã tempaliũ defensionem vel administratoẽz attendũt/ nil mirãdũ si psequenter cẽseãt pcuratores z aduocatos vel prudentes alios de seculo in cautelis z traditionibꝫ hũanis/ pferendos esse viris q̃tũlibet in sacra doctrina z spiritali quersatõe pollentibꝫ. Nam sm pstitutiõez finis/ ꝺ pferẽtibꝫ ad finẽ iudicamus. ¶Addamus ad priora q officio cuilibet hierarchico tãtũ annexa est pdicatõis obligatio/ q̃tũ plus vel min? apprimauerit aplice dignitati. quemadmodũ sunt archipsbyterat⁹ cure parochiales. archidiaconatus. decanatus z sil'es. Uñ spectat ad curatos cognoscere summatim z in quodã generali precepta legis cũ quadã explanatõe grossa articulos sil'r fidei nr̃e. traditor q; sacror distinctõez pcõr ac cor q̃ sunt refuata a nõ refuatis. institutões festor z siq̃ sunt sil'ia. Pertinet aũt vltra hec ad platos scire rõnẽ subtilit ac particulariter reddere aduersus hereticos ptuos de pdictis. Deniq; cũ bñficiũ dei ppt officiũ (officiũ inquã nõ tm̃ in horis dicẽdũ. sz tãtundẽ vl' ãplius in pcernẽtibꝫ de ppinq̃ vitã z pasturã gregis dñi cl) dijudicent apud se hi q̃ pdicatiõis officiũ sibi marie debitũ/ vel nesciũt vel omittũt/ vl' deteriori sacrilegio spernũt z irridẽt Dijudicẽt oro si bñficiũ tale rite iusteq; recipiũt aut retinẽt nõ min? q̃s si negligerent eccl'iasticũ in horis dicẽdis officiũ. Dijudicent an fructus bñficior/ suos satiant z sil'ia q̃lia nõ est meus nũc diffinire. quãuis emula curiositas vehemẽter exposceret diffinitiuũ in hac re iudiciũ. sz abeat aliorsum in toto hoc nr̃e exhortatõis excursu z qõd fieri debere/ monstratũ est. fiat fiat.

Secũda psideratio

¶Pascere oues pabulo pdicatiõis/ dando aiaz rõnalẽ p eis/ sic ẽ officiũ magne dignitatis ac pietatis sic grãdis in eo difficultas inuenit. ¶Si pietas iustra aplicã vocẽ valet ad oĩa. q̃ maior altera/ q̃ dignior pietas excogitari possit. q̃s q̃ liberat aiam a morte ppetua. q̃ ptegit eã ne lupis infernalibꝫ pateat in deuoratõez. q̃ tãdẽ ducit z pducẽ vbi igredi't z egredi't z pascua inueni't. Huic officio q̃ vl' glis alta mificor largitio valebit eqri. Si magnuz ẽ pascere carnẽ ptinus morit̃ra vt iterũ viuat. aiaz inetnũ victurã q̃s pciosuz ẽ pascere ne peat? Dura est nimis illa pphe lamẽtatio. Paruuli petierũt panẽ z ñ erat q̃ frãgeret eis. si ad carnez referas. sz diurior z imeliuz si de spũ sm̃o fiat Accipite quõ pcluserit iaco. epla suã. Fratres inq̃t si q̃s ex vob errauerit a vitate z cõuertat q̃s eum. scire dz qm̃ q̃ puerti fecerit pcõrẽ ab errore vie sue. saluabit aiam ei? a morte z opit multitudinẽ pcor. ¶Porro difficultatẽ cure pastoral' pres sctĩ/ Brego. in suo pastorali z Chrso. in alio sil'r pastorali suo ad basiliũ diligent apuer't assignãtes pcipuã difficultatis rõnẽ ex pdicatiõe vbi dei. Tãta q̃ppe i ouib⁹ pascẽdis pabulo pdicatiõis varietas z velut ꝓrietas accidit. vt qõd vnã nutrit/ maceret alteram aut mactet. pascentes vario multũ diuersa palato Culpauerit aliq̃s auaros. pdigus inde sumet argumẽta sue ꝓfusiõis iniq. Culpauerit pdigos/ auarus ide tenacior sordidior q̃s efficier't. Sic ẽ inueire in oĩ vicior extremitate. nisi cautissima sollicitudie sic arguat vnũ viciũ/ q̃ alter sil'r iculpet. Hoc aũt semp z sollerter agere p gladiũ vbi dei secãtem a dextris/ z a sinistris. vt mediũ vtuosi itineris libeat pateat. ad incedendũ viaz regiã mãdator dei. tã arduũ puto pdicatorem q̃z tã prudentẽ z vigilem exigere sensu vt vix possit vn? ex milibꝫ inueniri. ¶Adde qõd auditor q̃dã hebetes sunt q̃b⁹ pene nihil põt/ q̃s tacunq; plitas decies repetita iculcare. Alij puolãt ingenio. ꝓfestimq; fit apud eos oĩs morositas onerosa. Quam pauciss̃imos isup videb auditores. q̃ fideliter z diligent attendãt ea q̃ dicunt. q̃ non ea q̃ audierint/ sz q̃ audire putauerit trahãt ad sua desideria fouẽda potius q̃s eradicãda seu moderãda. Uertit eis verbũ dei in puerbiũ z fabulã. trahũtq; illud ad omnez partem cõtradictõis sicut de sono campanar agũt pueri. Sicut etiaz in fabulis de lupo syllabicante narrat. q̃ audiens pater. coniunxit ex his agnel. Quare? quia sic in imagine sua versabat. Tales deniq; ea q̃ male intellexerint peius interptãt. z pessime deferunt ad ceteros inuidia vel stultitia stimulati gerũt sil'itudinẽ crebri/ vel co-

latorũ lactis / effluit ab eis quicqd purꝫ sus
ceperãt. Purgamẽta sola vt festuce sordes
ꝫ palee retinenꝫ. ¶ Exigiꝫ ergo ad officiũ p̃
dicatõis ingeniũ velox sollers atqꝫ versati
le velut in nõ pspecto tempe. a dextris a si
nistris ante retro sursum ꝫ deorsum. ¶ Exi
giꝫ eloquẽtia torrens ꝫ vehemẽs suadibil
ꝫ suauis copiosaqꝫ ne adhereat lingua pa
lato ꝫ arescat. Nec minus tpãlẽ esse conue
nit ne nimis effluat semẽ generatiuũ filio
rum dei. ꝫ sordescẽs inutile fiat ad genera
tionez. ¶ Exigiꝫ cognitio scripturarꝫ sacra
rum cũ ceteris oĩbus q̃ ad mores spectant
Inde ẽ illa dũ pastor p secraꝫ interrogatio.
scis vtrũqꝫ testamentũ? Quoꝫ aliq̃ p scien
tia rñdeãt. scio / ipi viderint. ¶ Exigiꝫ mꝫ
tiplex experientiũ actuũ humanorꝫ ꝫ diui
nis annotatio coꝫ q̃ docendi sunt. ¶ Exi
giꝫ exẽplaris vita ꝫ conuersatio irrepẽsibil
in medio natõis prave. aliena ab oĩ crimiꝫ
pẽsertim ab auaricia ꝫ luxuria q̃ marie sunt
ꝫria fame. alioq̃n plus destruit exemplo q̃z
edificet ꝫbo. Uoxoperꝫ fortius sonat q̃z ꝫ
boꝫ. ¶ Exigiꝫ deniqꝫ gustatio spũs p ꝫtẽ
plationẽ. alioq̃n ceteros accendere ad eter
noꝫ desideria / q̃ frõte psumpserit. si frigid⁹
in se totus ꝫ algid⁹ remãserit. ¶ Uide nũc
si officiũ p̃dicatõis existimaueris leue / pas
simqꝫ oĩb imponendũ. Nihilominus ip
sum qõ tante pietatis ꝫ difficultatis ostẽ
sum est. fiat fiat.

Tercia cõsideratio.

¶ Pascere oues autoritatiue pabulo p̃dica
tionis dãdo aĩaz rõnalẽ p eis. est officium
qõ nulli fas ẽ exercere nisi misso. nec mitti
quispiã dz nisi sit idoneus ꝫ pbat⁹. ¶ Pri
maz ptẽ breuib ꝫbis absoluit apl's. Quõ
inq̃t p̃dicabũt nisi mittanꝫ? Confunderet
eñ penit⁹ eccl'iastica hierarchia. si cuilibet
indifferent autoritatiuũ p̃dicatõis officiũ
lararet. Patuit ũ turelupis ꝫ alijs idiotis
q̃s hec audacia fefellit ꝫ ĩ varios traduxit
errores. Autoritatiuũ vigilãter ditim⁹. qa
frat nã correctõez secretã. s. aut amicabilẽ
que edificare nõ scãdalizare psumit. lex xpi
ana cui⁹ finis ẽ charitas ꝫcedit oĩb dũ ait.
si peccauerit in te frat tuus ꝫ. Sic eñ di
cit sapiẽs mãdasse deũ cuilibet ꝺ ꝓximo suo
Et nihil hũanũ putabat comicus senex a
se alienũ. Nullus eñ peccat / q̃n noceat vni
uersis / tãqꝫ si mẽbꝫ corpis / vel ps exercit⁹
spũalis / depeat. ¶ Fit aũt missio ad p̃dicã
dũ solennit. vel p deũ imediate. q̃ tñ pbari
dz apud recipiẽtes. vel p miraculũ vel p ꝫ
phetiã vl' aliud sufficiẽs tale signũ. Aut fit
p deũ mediãte supioꝫ autoritate. q̃by ipo
sitũ huius autoritat⁹ vinculũ sit. fit rursus
nõnunqꝫ missio tal' ex ipa necessitatis lege
q̃ nõ alit posset fidei seu moꝫ veritas iui
olata tuari. Ubi vexꝫ ẽ illõ. pasce fame mo
rientẽ si nõ pauisti occidisti. ¶ Porro nullũ
debere mitti q̃ nõ fuerit idone⁹ ꝫ pbat⁹ do
cẽt artes cetere. q̃s exercere ñ psumit ignar⁹
ipaꝫ. Sic ex Oratio sumpsit Hiero. Qõ
medicoꝫ ẽ p̃mittũt medici tractãt fabrilia
fabri. ¶ Remouet apl's ab officio p̃dicatio
nis mlieres. Mlierẽ inq̃t docere ñ p̃mitto
Inuestigem⁹ rõnẽ ꝫ iueniem⁹ mlꝫos ex vi
ris phibitos. Spectat nimiꝫ ad pastoraꝫ
lẽ doctorẽ ꝓstãtia. spectat prudẽtia. spectat
pudicicia vt sit ĩ eo facultas ꝫitas ꝫ boni
tas. ¶ Cõstantia dat ne succũbat aduersis.
necedat quicq̃s vl' iurgijs. ne rumoribꝫ fal
sis ꝫ idignis. vl' iflect ad gl'iaz. vl' ꝓtabescat
ad ignominiã. Necqꝫ eñ gladiatoꝛ (sic dic
Chriso.) plus hiedz aĩam in manibꝫ. ℏ est
eã vltro morti dare q̃z p̃dicatoꝛ. Al tuero q̃s
nesciat mulierẽ ibecillẽ esse fragilẽ incõstã
tẽ. sic pueri vel adolescẽtes. pueros dico vl'
etate vel moribꝫ. sic oẽs q̃rẽtes q̃ sua sunt ñ
q̃ ieſu xpi. Cedũt nãqꝫ ad pmã iurie vl' cõ
tumelie psonal' seu iacture tpal' suspitõnes
tãqꝫ arũdines vẽto mũdani timoris agita
te. ¶ Prudẽtia dat pastorali doctori. vt nec
fallere velit nec falli leuit possit. Sz audi
q̃d de iudicio mulierꝫ dixit Aresto. qm̃ ista
bile ẽ ꝫ inualidũ. sic apꝺ comicũ dicũt mu
lieres ppe sicut pueri leui sñia. Qõ viderat
egregi⁹ poeta dicẽs. Uariũ ꝫ mutabile sp
femia. Quot ãt iueniunt int' viros q̃z iu
dicia circa agibilia ꝫ credibilia / vl' nullus ẽ
vel obscuꝫ timidũ ꝫ icertũ vel erroneũ. qz
nec ipos erudiuit lex dei. nec regularis bñ
viuẽdi disciplĩa pdocuit. ¶ Solidũ idcir
co nequeũt alijs circa scrupulosas q̃stiões
suas dare ꝓsiliũ tãqꝫ interrogatio fiat eis de
ignotꝫ nec exptis. ¶ Cõtinentia deniqꝫ dat
pastorali doctori vt nec ĩ se lubricitatẽ ad
mittat. nec ad illã auditores alliciat. Al tue
ro mulierꝫ vox / facies / gestꝫ / q̃si tede sulphu
ribꝫ illite audiẽtes ꝫ spectãtes adurũt faci
liꝫ ꝫ in pnã desideriꝫ carnalũ flãmã accẽ
dunt. Sic viroꝫ aliq̃ muliebriꝫ fracti sine
nervis discipline / plus eloq̃o ꝫ gestibus ef
fluunt in lasciuiam. ipsamqꝫ puocant nu-

y triũt ꝛ augẽt q̃ extinguãt. ¶ Festinabaz in ipa meditatõe mea ꝓgere post hãc triplicẽ ꝑmeptitõis ꝓsideratõez ad aggressuz scõd ptitõis locuturus de pabulo sctẽ ꝓuersationis. tũ ecce visa ẽ astitisse idustriosa sedulitas. affirmãs nõ satis esse si deducank in mediũ defect⁹ exístẽtes circa pabulũ dñici gregꝭ. nisi pit̃ inuenirenk puisiões. ꝛ ꝫ tãto efficaci⁹ q̃sto pticularius. Uniuersalia eñ paꝛ ꝫ singularia multũ docẽt. Ät ego duz has puisiones ab eadẽ industriosa sedulitate ꝓquirerẽ (cito eñ secũ sensi) enũerauit plurimas hic ꝛ in posterioꝛibꝫ q̃ꝛ paucas ante ꝓspectũ ꝓuocatõnis huius celerrime rememoꝛari iussit. repetẽs crebꝛo. fiat fiat.

Prima prouisio.

¶ Fiat in ꝑmis iustꝛa ꝑmissa executio decretal'illius q̃ in oĩ metropolitana eccl'ia/ scholã theologie ꝓstituit. Nec videk scholа mẽdicãtiũ satis cẽ. Expediret ãplius vt hec institutio cui⁹ q̃tatõez sic ꝛ aliaꝛ/dñis iuristis linq̃/extẽderet ad eccl'as cathedrales ꝛ alias collegiatas notabiles. sic q̃ vna ꝑbẽda esset ad officiũ ℔ salutifeꝛ spãlit̃ ꝛ irreuocabilit̃ applicata. Quẽ admodũ dñs noster ℔dictus ꝓcurãte ꝓceptoꝛe meo ĩclyto dño Cameracẽñ. ꝓstituerat. ꝫ nescio quo pacto/tã sctm̃ opus e medijs vt dicit maniby elapsum ẽ. Cõcedebak vt legẽtes ꝛ studẽtes ꝓcipent certis dieby ꝛ horis distributiões q̃tidianas. hac rõne q̃ intendẽtes ꝛ palibꝫ eccl'ie cõmodis sine vlla ꝫdictõe recipiũt/Expediret insup vt monasteria notabilia/nõ carerẽt viris docẽtibꝫ suos religiosos etiã ab adolescẽtia/meditari in lege dñi die ac nocte. Ellioq̃n postmodũ in ipo ocio suo qđ ꝓcẽplatõi deditũ esse ꝓuenit/q̃liter exercebunt ad diuia? Tenẽda deniq̃ esset decretal' ꝓhibẽs ipos audire leges vl' phisicã. artes. ſ. ꝑticis negocijs accõmodas. Hã apud eos q̃ scia magis q̃ theologia deberet vel doceri vel cognosci?

Secunda prouisio.

¶ Fiat ãplius apud ipos q̃ se ꝑdicatõnibꝫ exponunt/examinatio ꝓus circa generalia nr̃e fidei. ꝛ circa ꝓcepta ꝛ moꝛes. vt cognoscak si talia ꝑdicare noueñt. ꝛ ad ea ꝓncipaliter ꝑdicãda. seclusis fabulis anilibꝫ ꝛ ludicris cõpellank. Ärceak insup tã general' licentia apud q̃sdã religiosos q̃ ꝓtinus vt alĩq̃s sciuerit duo verba ꝓferre volubilita/te lingue. intronizãt eũ in cathedra ꝑdicandi. Instruank deniq̃ nõ detrahere supioribus absentibꝫ in subdito⁹ ꝓnia. Hã hoc agere q̃d ꝓficit nisi ad subuersionẽ auditorum. apud quos inde nutrik rebellio. murmur. odiũ. impatiẽtia. ꝓtumacia. pterua? detractõis libido. cuius signũ ẽ. quia extollunt se detractoꝛes hmõi. q̃si soli sint q̃ veritatem audeãt palaz dicere. Doceak ppl's ecõtra obedire ꝓpositis suis etiaz discolis ostendendo/q̃ dñs regnare facit malos et hypocritas ꝓpter peccata populi ꝛ in eoꝛ graues penã. Sic habeat ꝑdicatoꝛ linguã ꝛ linguã. Linguã ꝓ subditis ꝛ linguam ꝓ dominis ꝛ ꝓlatis.

Tercia prouisio. z

¶ Fiat rursus puisio sufficiens curis parochialibꝫ. vt sibi possint de pabulo ꝑdicatiõnis puidere. sicut institutio ꝓoꝛ habuerat que apud multos adhuc obseruak. vbi mẽdicantes nõ abundant. Sic etiam in qualibet parochia cura spãlis iustꝛa sacros canones de instructione paruuloꝛ ꝑsertiz in moꝛ disciplina fm ꝑmitiua nr̃e religiõis rudimenta. Eccl'ie sic̃ dem reformatio (sic̃ quidam ait) debet inchoari a paruulis. q̃m eius deformatio venit ab eis praue ꝛ nequiter institutis. Quã obrẽ fiat sicut ptactũ est puisio sufficiens aliqua ꝓ mgr̃is. fiat ꝓ ꝑdicatoꝛibꝫ idoneis. si sint seculares de ꝑbẽdis. si mendicãtes aliunde ꝓ ꝓlatos ꝛ curatos. q̃tenus ad pietatẽ magis q̃ ad q̃stum suam valeãt attentõez ordinare. Itaq̃ si ꝓ curatoꝛibꝫ/si aduocatis/si alijs practicantibꝫ assignank sedulo pensiones certe ꝛ magne q̃uis aliũ de lucrenk/q̃liter non absurdum erit/nõ magis hoc fieri ꝓ laborantibus gratis ad spiritalẽ ouium dñicaꝛ nutritõez dũ exercẽt officiũ/qđ de necessitate mõstrauimus annexũ esse pastorali dignitati? ¶ Sz ĩꝓperãdo dicũt nõnulli ꝓlatorũ. Cur inquiũt vos theologi maxie doctorati/nõ ꝑdicatis? cur statis in studio vl' in cameris tota die ociosi? Cur talentum scie vob collatũ retinetis? Accipiãt sic loquentes verã hãc ꝓ multis rõsionẽ? Nemo nos ꝏduxit. neq̃ licẽtia magr̃alis in theologia dat obligatõez ꝑdicãdi. sz oñdit idoneitatẽ/quã exercere nõ tenenk nisi velit vl' aliũde mittantur cum mercede sua. Ädditoq̃ plus sollicitudinis ꝛ tempis apponet aliquis predicatoꝛ verbi dei in vno sermone

rite componēdo/retinēdo ⁊ pnū ciādo. q̄z aduocatus vn⁹ p ml'tos dies pīocinādo. Cur ḡ sua mercede cariturus ē recipienda ab illo cui⁹ debitū exercet officiū ⁊ ñ solū a ppl'o? Hoc igit fiat fiat/Qđ audaci⁹ itro/duxi.q: me sentio ab oī specie q̄stus alienū cū satis iā habeā dei dono de bonis eccl'ie. vt ponā sine sumptu alieno euangeliū.

Quarta prouisio

¶ Fiat postrēo q̄ ad ħ publicatio ſrundā tractatuloꝝ cōpositoꝝ vel cōponēdoꝝ vel qui iā forte cōpilati sunt in q̄bꝫ general' te/nor nr̄e fidei ⁊ p̄ceptoꝝ ⁊ sacr̄oꝝ cuꝫ sil'ibꝫ ꝓtineāt.q̄tin⁹ i eis sacerdotes ⁊ curati sim/pliciores/legere possint ⁊ īstrui q̄d ipi sci/re/q̄d alios docere debeāt.docere iquā etiā p scīptura talē si nō alit' cogueriṅt. Cōpelli q̄z poterūt/talia suis expēsis exēplaria sibi cōpare.quēadmodū fit de statutis hūan'is synodalibꝫ/p cura tpaliū/⁊ ħ nisi forsan a/liunde charitas abūdās p̄latoꝝ /indigētie pauperoꝝ subuenire voluerit.¶ Hic īseri po/tuisset de lectōibꝫ sacris legēdis ad mēsam eccl'iasticoꝝ ⁊ p̄serti p̄latoꝝ. Itē de cohibē/dis q̄storibꝫ ist̄is latātibꝫ linguas suas ad falsitates ⁊ ineptias. Sz hec interi suffici/ant de puisionibꝫ circa p̄mā ptitionē.⁊ su/as ꝓsideratōes ita cōmemoratas.

Secunda partitio principalis.

Audistis p̄stātissimi viri p̄res ⁊ frēs quēadmodū dictim⁹ ali q̄ de pascēdis ouibꝫ/pabulo p̄dicatōis docte.dādo aiaꝝ p priā ſm portōz vl'vī rōnalē/p cis.nec suꝫ nesci⁹ q̄m l'to pl'a ⁊ altiora dici potuerāt. ſz supplebit ipfectū meū/ditissi/ma vie sapie magnitudo. Hūc pus q̄z ꝓuer tat oīo ad aliū modū pascēdi oues ſz por/tionē irascibilē aiet ħ exēplo sctē ꝓuersatio/nis.dicat id qđ obtigit mihi i ipa medita/tione mea. dū circa ħ eloq recogitarē duce vel comite īdustriosa sedulitate. Circūuol uebā ocl'os mee ꝓsideratōis p ouilia varia eccl'ie mīlitantis. Illic asperi viros pasto/res habitātes in casul' ⁊ portatilibꝫ taber/nacul'.sciētes ħ se nō hīe ciuitatē manētē ſz debere futuram inq̄rere. Illic sil'r vise sunt oues rōnales gregis xpi signate oēs signo thau de sanguie agni. Sz heu picula. heu seductores. heu mille nocendi artes. mille monēdi discrimina. q̄libet ouis suos patit hostes.suas īsidias.sua certamia. Hāc ve pres spie sentesq̄ dilacerāt. hāc estus vrēs hāc bruma rigēs diserasiāt. ħ ifira ē i limo pfūdi. hec ex alt' rupibꝫ p̄ceps ruit. adherz huic vel'na scabies. alteri ptagiosa societas morbū affricat. sicq̄ fascinatio morbidaꝝ trāsit i teneriores agnicnlos. Deniq̄ quid ouibꝫ miseris erit tutū. q̄ñ (iuxta puerbiuz grecū) lupi fungunt officio pastoꝝ. Ul' cer te pastores ꝥ si sunt in lupos q̄ nō p̄cūt oui bus. Ēn nō lupus tyrānus rapat q̄ lanā ⁊ lac ouiū/imo carnes ⁊ ossa p violētā exacti onē surripit cassat ⁊ opp̄mit. Ēn nō lupus tyrannus fallaꝝ q̄ lanā ⁊ lac ouiū carnes ⁊ ossa p astutiā p̄curationū ⁊ aduocationuz surripit cassat ⁊ deūcit. Ēn nō demum lu/pus/tyrānus voraꝝ q̄ lanā ⁊ lac ouiū. car/nes ⁊ ossa p gulā ⁊ luxuriā surripit cassat ⁊ inficit. Et vbi iam obsecro tales lupos ra paces fallaces ⁊ voraces nō poterꝫ īuenire q̄ rapiūt q̄ fallūt q̄ deuorāt. Rapiūt cauil/lādo.fallūt lingādo.deuorāt luxuriādo.au diamus ex ezechiele veterē summi pastoris q̄rimoniā. Lac comedebatꝫ. ⁊ lanis opie/bami. qđ crassuꝫ erat occidebatꝫ.gregē aūt meū nō pascebatꝫ.qđ ifū mū fuit nō ꝓsoll/dastis.⁊ qđ egrotū erat nō sanastꝫ.qđ ꝓfra ctū ē nō alligastꝫ.⁊ qđ abiectū ē nō reduxi/stis.⁊ qđ pierat nō q̄sistꝫ.ſz cū austeritate i/perabatꝫ eis ⁊ cū potētia.⁊ reliq̄ i hāc sniaz Iuxta q̄/p cōplemēto nr̄e hui⁹ scde ptitio/nis īduco tres ꝓsideratōes cū .xij. puisio/nibꝫ q̄s industriosa sedulitas recēsuit.

Cōsideratio prima. ꝓ

¶ Bon⁹ pastor neq̄t aiam dare p ouibꝫ ſm vim irascibilē.nisi pus studuerit eīcere ty/rānidē rapacē q̄ ē lup⁹ auaricie. Institue/ſ itaq̄ paul⁹ vez pastorē docuit hospitalē eē debere ⁊ nō turpis lucri cupidū. Sz quō daret hospitibꝫ sua q̄ tollere satagit alīēa.q̄ q̄z raptoribꝫ alienis nō obsistit. Videak ḡ q̄d admonet ħ loco īdustriosa sedulitas.

Prima prouisio.

¶ Fiat īnq̄t reformatio hospitaliū.hoc est eīm de cura pastoris.fiat hec reformatio tā in tempali q̄z in spūali regimine.ne illic cu/ra pauperꝫ negligak.p̄sertim ad salutē aiaꝝ suaꝝ in patiētia ⁊ pnia ꝓgruis.⁊ i sacr̄oꝝ su/sceptōe.q̄lis fructꝰ est in hospitaliū funda/tiōe p̄ncipalit' intētus. Expediret q̄z sic fi/

eri in quolibet hospitali. q̃liter obseruak̃ parisius. vnifor mit̃ satis ad decretalẽ de aduocandis ꝓus medicꝫ aiaꝝ q̃s corꝑis. Illic ꝓfestim vt aliꝯ egrotus q̃rit̃ introduci ꝓus intra ianuã ꝓfitet̃ absolui. Erit insup̃ puidendus apud ꝓfessos t ꝓfessas in hmõi religionib sicut etiã fieri ꝓsueuit in aliꝯ oĩb q̃tinus tria vota sua custodiant obedientie. paupertatis. t castitatis. Hã inueniunt ibi appropriatões manifeste sicut apud seculares. sed eos exterrere debuerat mors ananie t saphire. Quid ĩsup sibi volũt tot discursiones eoꝝ p domos seculariũ? Et o vtinã nulla sint monasteria mulierũ/que facta sunt ꝓstibula meretricũ t ꝓhibeat adhuc deteriora deus.

Vide no

Secunda prouisio.

¶ Fiat amplius puisio ꝯ tyrannides varias t oppssiões miserabiles t ĩdignas pauperis ppli. maxie eius q̃ subditus ẽ eccl'ie t ꝑ ꝓdones domesticos. ꝑ familiares inimicos sub vmbra secularium dñoꝝ. Has oppssiões videre facilius ẽ in reb̃ q̃s exponere sermonib̃. Oꝝ si mouent pastores ex atrocitate rei puidere. q̃lis erit sermo meꝰ qui iacẽtes cos t torpentes valeat excitare? Mouebat eos recogitata t lecta ꝓstãs autoritas Ambro. vt cui succedũt in sui dignitate/succedãt i pari ꝓstatie stabil' inflexibilitate. Videant pastores/ne odiosi mores sui fetentes coꝝ deo t hoĩb/dent hãc causam grauaminis paupis sui gregis.

Tercia prouisio.

¶ Fiat vlterior puisio ne paupib̃ sua bõa auferant̃ vel detineant̃. Hec sunt ea bõa q̃ viris eccl'iasticis supsunt. vltra simplicem victũ t vestitũ/iuxta decentiã sui status in eccl'ie republica. Notissima ẽ ꝑ loco/sz durissima Bernã. atq; Hiero. sñia. q̃ retentiões hmõi vel luxuriosam ꝓfusionẽ/ nõ dubitauerũt sacrilegiũ. imo oĩ sacrilegio t depdatione dãnabiliorẽ appellare. Videãt eccl'astici. ne forte ob ꝑ iusto dei iudicio ꝓueniant rapine eiꝰ t ꝓculcatões indigne t iurisdictionũ suaꝝ vsurpatiões. q̃ q̃nq; qđ nõ hz ꝑs/tollit fiscus. t qđ subtrahit egeno/rapit ꝓdo. Hoc em ẽ veteris puerby sñia/q̃ abdita vulpiũ/fiũt rapine lupoꝝ. vt q̃ ꝑ datus fuerit/ꝑdet t ipe. ¶ Hic insup̃ puidendũ erit de celeri testoꝝ cõplemẽto non ꝑdimẽto ꝑ eos q̃ accelerare debuerãt. ecclesiasticos curiales locꝫ p q̃s abusus ĩredibiles fieri memorank̃. ita vt nec fidel' inueniak̃ in testõ huius vel illius.

Quarta prouisio

¶ Fiat demũ puisio circa eccl'ias ꝟsas in dissipatõez. q̃ ꝓmitus extitit magnifica fundatio. q̃tinus in eis fuitoꝝ assignent̃ iuxta facultatẽ redditũ. vel cũ aliꝯ vniãtur. aut ex toto cassent̃ ne sint hmõi beneficia depaupata/plꝰ in scãdalũ t opprobriũ q̃s in dei laudẽ t ppli edificatõz. sic in prioratib̃ nõnullis exprimur. His itaq; subuenire fundatõib̃ antiq̃s sanctiꝰ esset atq; salubrius q̃s fundare nouas eccl'esiolas/volendo sibi facere nomẽ. ¶ Sup̃ modũ ꝓuenit occurrere tãte tãq; fede t abiecte pauptati. imo mẽdicitati curatoꝝ in locis plurimis/ qui tñ positi sunt in ordie essentiali t hierarchico eccl'ie militãtis/tãq; minores. ꝓlati. t discipuloꝝ successoꝛes q̃b̃ tñ nulla ob egestatẽ suã reuerẽtia vel obedientia debet a subiectis ouib̃. q̃ nec inueniunt̃ viri sufficiẽtes q̃ talib̃ parochiis sic i egestatẽ versis. velint ꝓsonalit̃ deseruire. Quid q̃ addũtur eis frequẽter a pastoribus crassis vl' officiarijs suis ipis volẽtib̃ onera oneribus ciuitatões angarie talliatões. ita vt liberior sit ia laycoꝝ q̃s eccl'iasticoꝝ taliũ cõditio. nec ia vt ppl'us sic sacerdos/sz liberior t honestior ppl's q̃s sacerdos. Qđ si tales defuiẽtes parochiis sunt tm̃ mõ vicarij religiosoꝝ vel canonicoꝝ vel ꝑ ꝓprios curatos substituti/coganꝫ ipi ꝓncipales de sufficiẽti vite sustentatõne. puisionẽ assignare. ne alijs in penuria laborantib̃/ipi in ocio totũ diripiant. fiat hoc fiat.

Cõsideratio secũda a

¶ Bonus pastor neq̃t aiaz suã dare. ꝑ ouibus suis fm vim irascibilẽ si retinet vel in se vel in suis tyrãnidẽ deceptricẽ q̃ ẽ lupus fallacie. Jubet apl's. Eps q̃ pastor ẽ/sit do mui sue bñ ꝓpositus. Ẽ liter em̃ sicut idem arguit q̃ rõne diligẽtiã hẽbit eccl'ie dei q̃ regere ppriã nescit domũ? Domus aũt plati curia ẽ hñs ministros familiares t officiatos ꝑ reddẽdo vnicuiq; bona t simplici fide qđ suũ ẽ/nõ ad spoliatõez sz correctiõez nõ ad corruptõez sz edificatõez. nõ ad multiplicãdũ lites sup̃ lites. sz ad cõpẽdiosum pacis stabilimentũ/ Sicut aũt charitas incipit a se/sic t reformatio debz inchoari vt

ꝑmo fiat iudiciū a domo ꝓlati. sic̄ fit in vniuerso a domo dei ne ꝓterea ꝓtigat obuiare ꝓlato. medice cura teip̄m. Et illud apostoli. Qui ꝑdicas nō furandū furaris. immo ⁊ sacrilegiū facis.

Prima prouisio.

¶Quo circa suadet ī dustriosa sedulitas vt fiat efficax ñ ẏbal' puisio ꝫ astutissimā illā imo sepe aptā tyrannidē ꝑmotoꝝ ⁊ pcuratoꝝ ī ágarijs ⁊ citatōibꝫ q̄ oīa cū iurāmēto ꝓmittūt se cōpti fuerīt cōmisisse gt̄s abscedūt a q̄relanecia gt̄is q; recipiūt expēsas ab innocentibꝫ absolutis. decꝫ calūnijs puersissimis. de diffamatōibꝫ ꝓterea crudelissime ꝓpositis ip̄i mercedē q̄ eis male ẏtak recipiunt. Lest le doyt de la porte bādet. Est ꝫ ꝑcoꝝ cā tas. nōne claudicat hec disceptatio? Essꝫ nōne iust⁹ vt hmōi ꝑcuratoꝝes pciperēt stipēdia laboris sui a dñis suis vl' plat⁹ q̄ deberēt subdit⁹ dar' iustic̄iā q̄ ab inocētibꝫ sic veras? Ue q̄ ꝺdūt leges iniq̄s ait dñs ꝑ Esaiā. ⁊ scribētes iniustic̄iā scripserūt vt oppmerēt in iudicio paupes ⁊ vi facerēt causē hūliū ppli mei. vt essent vidue ꝓda eoꝝ ⁊ pupillos diripent. Hotek ꝫ iuramētū q̄le debitū ē ꝑstari p aduocatos. p ꝓmotoꝝes. p notarios. p ꝑcuratoꝝes. pcertum vt nihil agāt vel foueāt qd̄ iniustū esse vl' crediderit ab initio vel postmodū comperint.

Secunda prouisio.

¶Fiat insup abbreuiatio. tā dispēdiosaꝝ litiū. moderatio tot excōicatiōnū tā a iure q̄ ab hoīe fulminataꝝ. Et ꝫ nōnū q̄ ꝑ defendenda seu recupanda re modica paꝝ vtili vel ꝓphana. cū tñ baculus iste ꝓmitus fuerit institut⁹ a xpo tā q̄ durissimuꝫ sūmū q̄ supplicīū q̄ nolentes eccl'am audire plecti deberēt. Oꝫ si eccl'iaꝫ nō audierit inq̄t tps sit tibi sic̄ ethnicus ⁊ publican⁹. Hūc apd̄ q̄sdā tal' regnat stoliditas / q̄lis apd̄ illū q̄ vt muscaꝫ abigeret frōte primi ictu secuꝝ et cerebrauit eū. Itaq̄ tēpal' incōmoditas vix reputari ꝺz musca pūgens ꝑ respectuꝫ ad eternā salutē / quā auferūt aliq̄n ꝑcussiōes iste ꝑ excōicatiōes grauissimas q̄ vt in aliquē ceciderint vix abijci pñt / trahentibꝫ de vna in aliā lupis curie rapacibꝫ.

Tercia prouisio

B ¶Fiat āplius obſuatio decretaliū phibētiū ne deb aliq̄d oīno in spūalia ad mīstrationē aut saltē adhibeat moderatio tā in collatōibꝫ ordinū q̄ bñficioꝝ in approbatōibus sacerdotū officiare debentiū. In sigillatiōibꝫ q̄ꝫ ⁊ multis sil'ibꝫ plus ad q̄stū sic̄ dicūt aliq̄ q̄s ad spiritalē pfectū supꝰ ip̄ositꝫ Et requant saltē ista tali mō q̄ ab oi spē mala symoniaci scādali semet abstineāt.

Quarta prouisio

¶Fiat vlteri⁹ correctio subditoꝝ ꝓm q̄litatē delictoꝝ ⁊ pl⁹ ad emēdatōꝫ suā ⁊ timorē alioꝝ / q̄s ad pecuniarū exactōꝫ. q̄ gregem simplicē scādalizat frequēti⁹ q̄s edificat. q̄ si delicti q̄litas exigāt ip̄onere penā pecūiariā exponat illa ī pios vsus mānifeste. ne pl⁹ ad auaricīā pastoꝝ q̄s subditoꝝ correctōꝫ exacta videat. Addum⁹ ꝫ incidenē de iuramētis terribilibꝫ exactis ꝑ officiales. ⁊ a curialibꝫ officiatos dū examināt aliquem criminosuꝫ supꝰ dicēm ẏitate. q̄bꝫ tū iuramētis deferre nolūt seu credere. q̄lia etiā violatū iri foze ꝑbabili⁹ q̄s oppositū suspicant. Hic nōne laq̄s est manifeste ac crudelissime ꝑditōis aīaꝝ? Luꝫ insup dicat apl's. q̄ oīs ꝓtroversie finis est iuramentū.

Consideratio tercia

¶Bon⁹ pastoꝝ nescit aīaꝫ suā dare ꝑ ouibꝫ suis. si in se vel in suis / tyrānidē voracē nutrit q̄ ē lupus gule atq̄ luxurie. Sobriū q̄ dē nec multo vino deditū. nec ꝓterea bigamū iubet apl's epm instituī. phibēs ex ꝺse quēti crapulosas comesatiōes. pot⁹ ad eq̄lia. meretricatōes sordidas / dare symbola. frequētare tabnas q̄si nō eis dom⁹ sint ad comedendū. aut velut histrionū moze nullibi peius habeant q̄s in domo. ⁊ q̄ illic detractōes bōe deus. q̄les gonliardie. q̄ra invitā honeſtaꝫ bñ vinētiū ⁊ sobrioꝝ derisio. q̄ risus luxus ⁊ gestus indecori vsq̄ ad scandalū vilissimoꝝ mancipioꝝ vel mulierculaꝝ sibi ministrantiū sciūt q̄ viderunt.

Prima prouisio

¶Qua in te ꝺsulit industriosa sedulitas / vt fiat ꝓmo restrictio frugal' tāte varietatis ⁊ multiplicitatis ferculoꝝ sūptuosissimoꝝ in eadē mēsa vsq̄ ad nauseā ⁊ ꝑdigā vastatione eaꝝ rep⁹ et q̄bꝫ multi vētres paupeꝝ pasci possent. Sileam⁹ ꝫ de egritudinibꝫ idenascentibꝫ. de hebetudine mētis. de subuersiōe rōnis. de occasiōe rapacitatis. de tpis q̄ ꝑciosissimū ē ꝺsumptōe. Cōsideret ini

dD

quitas illa q̄lis q̄ qz est apō eccl'iasticos viuētes ex laboribꝫ ꝛ oblatiōibꝫ paupex. q̄ ita luxuriant q̄si gratis obuenerīt sibi. q̄si pterea ad nihil aliud nati fuerint. diligentiꝰ q̄z pascunt apud eos ꝛ carius aliq̄n canes q̄ pauper. Hec ista dicunt vt laudet in platis psonis eccl'asticis sordida tenacitas honestati hospitalitatiq̄z ꝛia. sz assit fugalitas liberalis q̄nō fm inanē iactantiā aut opinionē pdigor. sz fm ꝓscie ꝓtuose iudiciū mēsuret. Utꝛ ꝯo pēsata tēpoꝛ modernoꝛ q̄litate/sit expediētius platos splēdere in ornatibꝫ exterioribꝫ. vl' ducere vitā pauperē ꝯpo ꝛ apl'is ꝓformē in nuditate aut vilitate vestiū/alio loco deductū est.

Secunda prouisio.

Cū plurꝫ ponunt pro D

¶ Fiat ā plius honesta restrictio talis pompe in mlt'itudine onerosa ꝛ incōposita tot seruitoꝛ tot eq̄ꝛ ꝛ mulox ꝓsumentiū opes sine mēsura sine fructu. Adde q̄ enutrit homines istos comatulos ꝛ adolescentes lasciuos ociositas pessima doctrix. Hā multa mala docuit ociositas ait sapiēs. cui pessime comites/ ebrietas ꝛ crapula ꝓiūgunt Add q̄d aliō ist tūc studēt/nisi vl' insidiari alicne pudicicie. pdigi sue. l'lusibꝫ illecebralibꝫ occupari. Hinc illa adinuentio de formissima habituū varioꝝ. hinc iuramenta blasphemie ꝛ sil'ia. hic lusus taxilloꝝ ꝛ sil'iū phibiti. hinc oīa deniq̄ tollentia moꝝ honestatē. Subditi ꝯo ceteri/ q̄d faciūt/nisi q̄ō viderint familiā sui pastoris facientem imitāt certe ꝛ libent. aut q̄ frōte iuberet pastoꝛ crapulā ꝛ luxuriā a subditꝫ eīci/q̄ assidue coꝝā ocul' ꝛ ī penetralibꝫ suis illa ītuet ꝛ gaudet exercerī. Prouerbiū ē. Qualis rector ciuitatis/tales ꝛ ihabitātes ī ea. ꝛ mobile mutat sp cū ꝓncipe vulgus.

Tercia prouisio.

¶ Fiat obſuatio ieiunioꝝ ab eccl'a statutorū ꝓstātioꝝ apud diuites ꝛ potentes ꝑ ſtim eccl'iasticos. apud q̄s ꝓdoloꝝ ꝓsa sunt iā velut in derisum. cū soli fere pauperes atz rusticani ieiunēt. q̄b vix ē panis ēbarius relictus ad saturitatē sufficiens.

Quarta prouisio

E ¶ Fiat inq̄sitio diligens ꝛ cauta sup pctis enormissimis q̄lia cōmēoraī apl's in ꝓncipio ad Romanos. q̄bꝫ corrupit deus ois caro viā suā plusq̄z zodoma ꝛ gomorra. ꝛ ꝑ si ne dīa serus aut oꝝdis aut ḡdus aut generis/aut etatis aut religionis sacre aut mr̄imonialis viculi/ aut affinitatis spual'/aut ptiū corpis honestaꝝ. Credite fodientibꝫ pictē p districtā inq̄sitiōez in foro pnāli. q̄ hñtes obstetricādi sciaz. educūt colubruz tortuosuz ꝛ vidēt abominatōes pessimas q̄ fiūt. Credite īquā q̄z puidēdū esset oīno cū effectu ꝛ discretiōe ꝑ tātā familiaritatē īcubilibꝫ ꝛ alibi/quā exercēt parētes vtriq̄z cū vtraq̄z pgenie ꝛ affines affinibꝫ in adolescentia. senesq̄z cū iunioribꝫ. tā in religiōe q̄ in scolis ꝛ alibi. Dubitaueri ꝓsus. si nō deteriores mores trahūt aliq̄n pueri ꝛ puelle hac occasiōe in pentū domicilijs ꝛ religionū ꝛ scholarum ꝓtubernijs/ q̄ facturi erāt in pstibulis lenonū vel meretricū. Et hec interim dicta sint de scḋa ptitōe pncipali opib' dicta firment. Fiat fiat.

Tercia partitio prīcipalis.

F Tandē reliquū ē p cōplemēto suscepte cōmonitōis aliq̄d dicere p tercia ꝛ vltīa ptitōe de pascēdis ouibꝫ pabulo charitatie subuētōis/ dādo aīaz q̄ ad vī ꝓcupiscibilē p eis. ¶ Et q̄dē nō inuenio pabulū charitatis ꝛ gr̄e meli' efficaci' ve tradi posse gregi xp̄i/q̄ p debitā collatōez sacr̄. Illic q̄ppe gr̄a ꝓfert in suscipiente/ ꝓtute opis opati ꝑ est vltra vel sup̄ meritū suscipientis/ in ꝓtute meriti xp̄i instituētis sacr̄m ꝛ illō spūali ꝑuilegio ditātis vt inde opus ꝑuilegiatū nominet. ¶ Cōdecet pterea vt mīster sacr̄oꝝ tūc maxime se disponat ad gr̄az/dū eā suo ministerio studet apud subditas oues trāffundere. Alioq̄n iuxta pbabilē sz formidabilē q̄rundā doctoꝝ sniam ipe nouo septī laqo stringit. ¶ Proposuerā ꝯo velut in añcedētibꝫ. ita ꝛ ꝑ reducere terciā hāc ptitōnez ad tres ꝓsideratōes pncipales/oñsurus in ꝑma de pabulo salutaris gr̄e p sacr̄m baptismi. ꝓfirmatiōis ꝛ eucharistie. Baptismus em̄ generat. ꝓfirmatio roborat/eucharistia cōplementū pstat. In scḋa de pabulo salutarꝫ gr̄e p sacr̄m pnie q̄d lapsos repat. mortuosq̄z viuificat. In tercio de pabulo salutaris gr̄e p reliquū triplex sacr̄m. s. ordinis mr̄imonij. ꝛ extreme vnctōis. Sz ꝓcuupauit industriosa sedulitas breuitatē diligens. ꝛ allegās sufficere si puisiōes idonee

saltē a'iq̄ vsq; ad duo denariū nūerent.

¶ Prima prouisio.

B ¶ Quāobrē dic inq̄t vt fiat p̄mo diligēs examinatio illoꝝ q̄ mīstraturi sunt sacra. ne forte sint ign̄ates formā necessario req̄sitaꝝ in collatōe huiꝰ vel illiꝰ sacri. ac pinde nihil agāt seu ꝓferāt. Exptū ē crebro multos ex ꝓfessoribꝫ p ign̄antiā culpabilē forme sacrā lis nō verā dare sacrālē absolutōnez. Sic obstetrices aut laici/baptizare q̄ñq; putātes puulos de q̄q; morte dubitāt non vere baptizāt. q; forma debita t a xp̄o instituta nō vtunt. Sic inuēti sunt q̄dā ex plat; nō nūq; errasse in collatōne ordinū ex defectu vel forme vel materie vel intentōis debite/ ita vt suppleri vel de nouo fieri necesse fuerit ea q̄ p̄us acta credebant.

Secunda prouisio.

¶ Fiat admīstratio sacroꝝ oīuꝫ sic apl's iubet de oīb/honeste t fm ordinē/non in iocis t scurrilitatibꝫ q̄ ad rē nō ptinēt. Errāt hic fatui t fatue in baptismo puuloꝝ. in celebratōe matrimonioꝝ cū vlulatibꝫ ipudicis t fedis irrisiōibꝫ. In auditōe āt missarū cū q̄sta irreuerētia t indecētia videre q̄ti die ē ad oculū. Nōne tāgit altare p laicos incōpositos. comitatos canibꝫ mingētibꝫ ad pallas altaris. Quid de viris ecclasticis tpe misterij sui in eccl'ia t choro. q̄s ibi garrulitates nō videb velut in foro mulierculaꝝ t rez venaliū ē. q̄s distractiōes. q̄s risus. q̄s clamores. phibēte nemīe ex supioribꝫ. nā t supioꝛes culpa par inuolut. Quid demū de rebꝫ ipijs illoꝝ q̄s deus oēs vel corrigat vel male ꝓdat q̄ nedū blasphemias t insanias falsas exercere. imo defendere nō verent. etiam in eccl'ijs nobilioribꝫ t horā misse. q̄s palliāt sub nomīe fatuoꝝ aduersus q̄s alias ꝓscripsimus.

¶ Tercia prouisio

¶ Fiat collatio ꝓfirmatōis sacralis freq̄ntior p dyocesiz. q; t si ñ sit sp necessitatis vt actualit' suscipiat. ē tñ necessitaꝫ ne ꝓtēnat

¶ Quarta prouisio

h ¶ Fiat auditio missaꝝ total' diligēt' a subditꝫ/p̄serti diebꝫ dñicꝫ t festiuis. t ī suis parochijs. Uersat eīn in h̄ p̄ncipalit' p̄ceptū de obseruatiōe sabbati. nec excusat omittēs a violatōe cessante cā legitīa. Prouideat h ne insistāt mercaturis t opibꝫ seruilibꝫ tpe illo. Itē de recedētibꝫ stati post aspsionem aq̄ bñdicte vel dñici corpis elevationem. Quid insup de multitudie p̄ceptiua tot festoꝝ. q̄ vel nō obseruant t ita peccat/ vl' egestati subditoꝝ mechanicoꝝ nō sufficienter ꝓsulit/vel pessime ociositati/q̄ nesciūt rurales bñ vti ianua grādis apit. Subintroeunt ꝓsequēt magno agmīe ebrietates. lites lusus ip̄robi/expense sūptuosissime. choree plene pctis t insanijs t carmīb blasphemis. imoꝝ p inq̄sitorē dānādis. dissolutiones q̄z luxuriose. t ad breue ꝓbū subingredit malū oē. ita vt q̄ p honore deī. t p aiaꝝ salute fuit sapienter institutū/ ꝓtit in ꝓtumeliā eius t salutis detrimentū.

¶ Quinta prouisio

¶ Fiat in vnaq̄q; ꝓcesi diligēs electio cōfessoꝝ idoneoꝝ p sacro salubrimo/pnīe digne mīstrādo In h̄ p̄ncipalissima t fere tota residet vtilitas p pabulo gregis dominici. Hā p sacm h̄ pnīe/reducunt oues errātes. sanant egrote. pascunt famelice p̄serti si ꝓfessoꝛ pbus/si ꝓtinēs. si doctus atq; sollicitus affuerit. Ellioq̄n si sollicitat ad malum. vt si ad q̄stū solū mēdicat. si negligenter ignoꝛāterq; sup ꝓfitentiū trāsgressiōibꝫ inq̄rat/si p ebrietatē aut iracundiā/ sigilluz inuiolādū q̄modolibet effregerit. aut si demū blādiens obstinatis neq; deserere pctā volentibꝫ eos absoluere tēptauerit. Ue ve simpliciby ouibꝫ xp̄i a talibꝫ sacerdotibꝫ q̄ nō iā mercēnarij/ sz rapaces lupi vocandi sunt. q̄s lōgius abigēdi.

¶ Sexta prouisio.

¶ Fiat ꝓfessio cora oculis oīuꝫ in patēti loco/ne subintroeat lupus rapax in angulis suadēs agere/q̄ turpe ē etiam cogitare. Ue alit' agentibꝫ t sub familiaritatis spē in angulis vel camerulis res ignominia plenas exercentibꝫ easq; deteriore sacrilegio sub denotōis spē palliantibꝫ excusantibusq;.

Septima prouisio.

¶ Fiat refuatio casuū seu pctōꝝ moderatiorꝝ. Prouidēdū ē saltē q̄ nullus casus iudicet refuatus q̄ ad iuuenes mīores q̄tuordecim ānis. q; nec hz etas illa pfectū vsum rōnis. nec facilie resistit tēptatōibꝫ suis vel malicijs alienis. nec audet leuit' coraz p̄sonis extrancis t autēticis cōpere. q̄stominꝰ

de pmẽdis ⁊ verẽdis ꝓfiteri. Cõsulendũ est ĩsup verecũdie ⁊ fame mulierꝫ ne in suspitionẽ veniãt maritorꝫ vel parẽtũ. si crebro. si palã. si de lõginq̃ ad pniarios mitterenk. Expedit deniqꝫ facilit⁊ cito relinq̃re ptãtẽ sup occl'tis casib⁹ ipis curatis ⁊ ordiarijs Nõ cm̃ de pblicis loq̃mur pctis. Relinq̃tur etiã oĩb⁹ q̃s bõa fide ꝓstiterit velle ⁊ scire pficere aĩab⁹. nõ ad q̃stũ vl' subuersionẽ. Tales q̃ppe diligent inq̃rẽdi essent iducẽdi ⁊ rogãdi/imo ꝓducẽdi q̃z tomagis dũ se vltro ⁊ gtis offerũt admittẽdi. Pniaz ita/qꝫ dicit Hiero. scdaz post naufragiũ tabulã quã ãplificare ⁊ dilatare pl⁹ expedit q̃z vt nimia artatio sua/neq̃at illos recipe q̃ allici imo velut ipelli debuerãt. Qua sup re extat q̃dã epl'a lõgior ad pastoralẽ dignitatẽ.

Octaua prouisio

¶ Fiat examĩatio diligẽtior clericorꝫ ad sacros ordies se offerẽtiũ. p̃ptĩ in vita ⁊ moribus. de spe ĩsup ꝓtinẽtiã quã vouẽt obs̃uãdi. ⁊ vt latinã linguã cõpetent intelligãt cũ bis q̃ sacerdotale req̃rit officiũ. Ellioq̃n cõsult⁹ esset pauciores sz electiores ꝓstituere q̃z laxare passiz p ouilia dñi tales sine disciplina/sine eruditõne/sine ꝓtinẽtia/ nihil a dissipatoribus lupis differẽtes. Hic de ꝓcubinarijs/⁊ de suscipiẽdo vl' nõ suscipiẽdo sacra ab eis. de tolerãdo q̃z eos vl' abijciendo. de corripiẽdo ĩsup eos p superiores. non p q̃stu annuali eos ꝓfouẽdo/multa se offerrent tractanda/q̃ alio loco disputata sunt. Hic pterea/de nõ ordinãdis añ etatẽ legitimã dispẽsatõe nõ hĩta/caute agendũ est. qꝫ peccãt ordinãs ⁊ ordinãdus. nec dat⁹ executio. imo nec ordo q̃z si plat⁹ tales p expẽssuz ordiare nõ intẽdat. ẽ cm̃ eẽntiale ĩ collatõe cuiusuis sacĩ/ꝓferẽtis intẽtio

Nona prouisio.

¶ Fiat mr̃imonial' ꝓiuctio cũ oĩ solẽnitate ⁊ bãnis. neq̃ ĩ domib⁹ pphanis. sz ĩ eccl'ijs ne icidat illõ ĩmproperiũ apl'i. Eccl'iaz dei ꝓtẽnitis. Moneank q̃z diligent p suos cõfessores/vt ĩfra limites marital' licentie sese ꝓtineãt. ne abutank ĩhonest⁹ ⁊ execrabilius scip̃is q̃ meretricãtes in pstibulis.

Decima prouisio.

¶ Fiat collatio diligẽs extreme vnctõis dũ adhuc patiẽs sentiĩ cõpos mẽtis. q̃tinus ammonitio salubris de salute ppa. pia q̃qꝫ ad ħ sacm̃ devotio sibi pficiat alit' q̃z si ps/sius egritudĩe aplm⁹ nihil attẽderet. Est q̃dẽ ħ sacm̃ reiterabile. est etiã necessitat⁹ vt nõ ꝓtenat. q̃uis nõ vt ꝓtinuo vl' sp suscipiat. Hic ꝺ egrotãtib⁹ spãlit' ĩ domib⁹ hospitaliũ. decq̃ sepcliẽdis eis cũ pietate dũ il lic forte ignoti moriunk esset attendenduz.

Undecia prouisio.

¶ Fiat frequẽtior ⁊ ciliorꝫ visitatio p totã dyocesiz vl' puiciã. spargẽdo vbiq̃ bonuz semẽ ꝟbi dei. etiã si ficri cõmode põt/ pñte plato pncipali. put iura volunt vt circũeat parochiã. Hic ẽ cardo toti⁹ reformatõnis eccl'iastice. Hec ꝟtus oĩs hui⁹ aut silis cõcilij. puinciał. Quẽadmodũ em̃ vetere prouerbio dr̃. Oculꝰ dñi ĩpinguat equũ. Sic pñtis pastoris autoritas nutrit ⁊ pascit gregẽ suũ. Ita tñ si puidus ⁊ cõpositus in se ⁊ familia sua pastor fuerit ⁊ sagax non lupus nõ latro rapax. ¶ Hoc mõ visitare nõne essz dare põdus autoritatis ⁊ honoris ꝟbo dei. qõ nũc p inertiã vl' omissionẽ/ne dicamus vilipẽsionẽ platoꝫ ꝟsum ẽ apõ subditas oues in opprobriũ q̃ddã ⁊ fabulaz. Quare q̃ videt ppl's solos mendicãtes ⁊ paupes/apud eos ꝓtẽptibiles p̃dicare ꝟbũ. nec adesse platos. vt vel sua illud honorent pñtia. ¶ Visitãdo deniqꝫ exercerek inq̃sitõis officiũ. p̃drẽdo de doctrinis varijs ⁊ pegrinis clã vel palã seminatis. de sortilegijs. de supstitõib⁹. de blasphemijs ⁊ cõtumelijs. ⁊ ḡuaminib⁹ pleb. p exactores curiales/vel alios/de excõicatonib⁹ q̃z iustis vel iniustis ⁊ citatiõib⁹ vl' angarijs. Exerceret pinde sacm̃ ꝓfessiõis fructuose ⁊ misericordit⁹/tã. p casib⁹ refuatis q̃z p q̃busdã criminib⁹ q̃ parochiani cclãt q̃nq̃ ppijs curatis. ⁊ aliq̃n nõ sine iusta rõne. Concernit q̃z ħ visitatõis modus archidiaconos ne plus ad q̃stũ ⁊ subuersionẽ q̃z ad pietatem ⁊ edificatiõez sua visitatio iudicek executa. Et ne sit velut cattus abigẽs q̃dẽ mures a caseis. ipos ꝟo plus devorãs. Hoc p̃terea respicit celebratõez annuã ꝓciliorꝫ puincialiũ. qꝫ em̃ ꝟba iurꝫ. nihil pene sic mores disciplinatos ab eccl'a expellit/q̃z negligentia sacerdotũ. q̃ ptemptis canonib⁹/ad corrigẽdos eccl'iasticos mores/synodũ facere negligũt. Deinde ne q̃s diceret q̃ sufficientes ꝺ oẽz p̃uaricatoẽz ꝓstitute sũt leges a poĩb⁹/subdit q̃ ea q̃ frequẽti p̃uaricatõe iterãt/ frequẽti sñia debẽt ꝓdenari. ⁊ velut

repullulãtia mal' radicibꝫ germina crebr' amputari. ꝓ fim ꝑ visitatoꝛez q̃ est q̃dã applicatio legũ ad opatoꝛez ⁊ sua viuificatio. que aliꝫ mortue sunt vel langueſcũt.

Visitatio prelatoꝝ

Duodecia prouisio

2 ¶ Fiat ad extremũ reductio pulchre pacis tã turpit' extãtis ad hitaculũ toti' eccl'e. ⁊ ꝫ ꝑ iploratoꝛez diuĩe mifficoꝛdie. Per moꝛ correctoꝛez/ q̃ nos sua ꝙuersitate a nob deo q̃ sepant. Per ꝯciliũ general'(si ita visuꝫ fuerit)celebratoꝛ in q̃ generales ꝑ xp̃ianitatẽ errores passim sparsi venirẽt ꝫ generali remedio corrigẽdi¶ Pergebat ꝫ loco idustriosa sedulitas velle pl'a ꝑticularia q̃ sup ipso scismate pestifero terminãdo dissererevt de subtractõe. de neutralitate. de bñficioꝝ ad ordiarios revocatiõe. ſz modestia repsit dicẽs ꝫ neq̃ locũ eẽ. neq̃ tps. iã q̃z dandus ẽ ait ml'to q̃ tuo finis. Paruꝫ modestie/ ⁊ sub exhortatorio q̃dã epilogo ꝯclude re taliꝫ istituꝫ. Bon' pastoꝛ vt audiuit vĩa devotio ꝑclarissima viri p̃es ⁊ frẽs/ bon' pastoꝛ aiaz suã dat ꝑ ouib suis/ dixit xp̃us pastoꝛ ille q̃ fecẽ q̃ docuit. Hã cepit facere. post docere/ vt q̃ potẽs erat ꝑ us ope/ post sermõe. Pri' coꝛã deo debĩc coꝛã ppl'o. Dedit aiaz suã ꝑ ouib suis in p̃dicatõe in opatione. in sacr̃oꝝ ꝑ mortẽ ei' viuificatõe. Fiat ꝫ sil'a vob. Attẽdite ꝑus vob/ debĩc vniuerso gregi. in q̃ posuit vos spũſsctũs regere eccl'az dei/ quã acq̃siuit sanguine suo. Quãobrẽ inueniaꝫ apud vnũquẽq̃ vestrũ ꝓformit' ad p̃missam triplicitatẽ/ ⁊ sacramẽtã gelij lectoꝛez triplex ꝯditio. Uocet vnusquisq̃ oues suas ꝑpo noĩe. ⁊ ꝫ p̃dicatõe ⁊ familiari exhortatõe. vadat añ eas ⁊ ꝫ exẽplari ꝙuersatõe ⁊ sollicita directõe. Descendat ⁊ adiũuet eas ⁊ hoc in sacr̃oꝝ religiosa mĩnistratõe. Sic associabũt eũ sedula turba/ canes latrãtes in voce p̃dicatõis. Sic audiẽt vocẽ eius oues ⁊ sequent' q̃ p̃cedet eas in gressiby opatõis. Sic demũ cognoscet singulas ex noĩe attendẽs diligent' vultũ pecoris in sacr̃oꝝ p̃fim ꝯfessiõis exhibitõe. Sic pascet eas tripl'r. Pascet verbo Pascet exẽplo. Pascet subsidio. Et ꝫ ꝑ seipm q̃ vtiq̃ sanctius efficaciusq̃ ẽ/ vel ꝑ idoneos visitatoꝛes substitutos. Ad diuinã te deo ⁊ oĩa ꝓfirmãte/ q̃ ẽ pastoꝛ bon' ⁊ de' bñdict' in scl'a scl'oꝝ. Amẽ. Finit

Incipit tractatus

eiusdẽ Lãcellarij Parisien. De visitatõe ꝑlatoꝝ vel de cura curatoꝝ.

D

HD laudem dei ⁊ edificationẽ ppl'i xp̃iani/ cõpilata ẽ hec breuis ⁊ rudis cõpilatio tpe q̃ celebrabat Remis puiciale cõcilium. Anno dñi. M. cccc viij. aprilis collecta tã ex fmone illic hĩto/ q̃z ex scedulis ⁊ dictis varijs plurimoꝝ. ¶ Et in p̃mis cũ institutiones canonice sint inefficaces ⁊ lãguide nisi ꝑ pastorẽ q̃ est lex viua/ demandet' effectui/ saluberrimũ videt' ꝑ reformatõe moꝝ ⁊ subditoꝝ emẽdatõe/ q̃ pastoꝛ iuxta canonicas sanctões visitet diligent' ⁊ crebro suum gregẽ/ aut ꝑ ipm aut ꝑ vicarios doctos hñtes plenariã ab eo ptãtẽ/ in negocijs p̃sertim spũalib ordinãdis ⁊ expediẽdis/ p̃cipue circa materiã pnie. put eis visum fuerit expedire. ⁊ cũ moderato stipendio eis ordinãdo ꝑ platũ. Qua in re videnꝫ attendenda ꝑ q̃dã generali remẽoratõne ea q̃ sequunt'. cũ additõe vel diminutõe fm circũstantiaꝝ occurrentiũ q̃litatẽ. ⁊ cũ appositione remedioꝝ fm prudentiam visitantis. ¶ Primo visitaturus ꝑlatus aliquã parochiã ꝑsonaliꝫ/ aduentũ suũ ꝓnũciet ꝑ dies aliq̃t ꝑus indicãs ꝑ scedulã vt si q̃s indigeat ꝯsilio vel remedio salubri ꝑ facto ꝯscientie sue/ siue in cõmutatõne votoꝝ/ siue in casib refuatis/ siue in alijs q̃buscunq̃ sit paratus tali die. tali hora ⁊ tũc ꝯfident' adueniat. Indicaꝫ ꝑterea omnib parochianis cessatio ab omni ope/ vt in eccl'ia compareant. ¶ Item si visitatoꝛ sit ꝑlatus/ indicet' eis vltra hoc q̃ ad sacr̃m confirmatõnis digne suscipiendũ se ꝑparent ⁊ illud recipiatur. Qui si nõ sit ꝑlatus/ indicet' adire eũ q̃z p̃mũ cõmode poterũt. Est em̃ sacr̃m salubre. nec ꝯtenendũ dũ oportunitas seĩgerit. ¶ Item visitatoꝛ in p̃ncipio sui aduentus/ poterit ad ppl'm in eccl'ia ꝑ se vel ꝑ alium facere cõmonitõnez breuẽ/ ꝓformit' ad illa q̃ ꝓtinent' in tractatulis compositis ꝑ eruditõne simpliciũ sacerdotũ ⁊ ppl'oꝝ/ in materia p̃ceptoꝝ ⁊ oscie. ¶ Itẽ visitatoꝛ poterit ꝑus si voluerit vel postmodũ/ interrogare ab illo. vel de illo q̃ deseruit cure parochiali/ si sit curatus/ vel solũ vicarius mercenarius ꝯductus. ¶ Itẽ q̃lis est in habitu in tõsura/ in victu/ in ꝙuersatõe/ in eruditione. ¶ Itẽ q̃les reddit' sunt in curis ⁊ quõ

mínístrank. qm̃ ex defectu sufficiẽt̃ ꝓuisio
nis illis ꝙ altari defuiũt eueniũt mala mlꝛ
ta. ¶ Jtẽ de ꝑsbyteratus domo. vt vtẽsilib⁹
ꝛ repatõib⁹ tã in eccl'ia q̃s alibi ꝑ mr̃icularí
os seu parochianos faciendũ. ¶ Jtez q̃lia
habeat stipẽdia vicarius ille ꝙ deseruit/ sic̃
tactũ est. Et fiat sufficiẽs ꝓuisio ꝑ ꝓncipa
lem siue sit ille curat⁹ siue collegiũ iuxta ca
nonicas sanctões. Et sciak q̃ ꝓuilegio gau
det curat⁹ nõ residẽs ꝛ si iuste. ¶ Jtẽ si in pa
rochia sit alia villa adiuncta ꝑ succursu. ꝑ
pter quã opteat eũ celebrare duas missas
qñq̃ in die. ꝛ q̃lit̃ in illis se hz. Et si in pri
ma missa capit ablutõnez qõ fieri nõ dz. qz
A soluit ieiuniũ nature. ¶ Jtẽ videak si ille sci
at ea q̃ spectãt ad officiũ curati ꝛ spãliter in
materia sacr̃oꝝ vbi maius cẽt piculũ vt sci
at formã ꝑ baptismo/ ꝑ eucharistia/ ꝑ abso
lutõe/ tã ab excõicatõe q̃s a pctis/ necnon ꝑ
mr̃imonio. ꝛ ꝑ extrema vnctõe. ꝛ si nesciat
doceak. ¶ Jtem sciak ab eo q̃liter se habeat
in casib⁹ dubijs emergẽtib⁹ qñq̃ circa mi
nístratõez sacr̃oꝝ vt circa celebratiõez mis
saꝝ/ dũ cadit aliq̃d in calicẽ. vl' dũ sanguis
efluit. vel dum repit̃ esse vinũ sine aq̃ in ca
lice. vel in pixide vbi ẽ hostia sacra inueni
unt̃ vermes ꝛc̃. Et si nesciat doceak. ¶ Jtez
circa baptismũ/ dum puer ẽ baptizatus de
obstetrice q̃liter se habeat ꝛ doceak. ¶ Jtem
si obstetrices sciãt verã formã baptizandi
in parochia sua ꝛ sup hoc poterũt obstetri
ces ĩterrogari ꝛ doceri/ q⁹ hec forma ẽ/ spar
gendo aquã sup puerꝝ. Johes vel Christi
na. Ego te baptizo in noĩe ꝑris ꝛ filij ꝛ spi
ritussancti. Amen. ¶ Jtem q̃liter se habeat
erga infirmos visitãdos in articulo mortis
ꝛ si nesciat doceak. ¶ Jtem si celebret semp
ieiunus. hoc ẽ q⁹ nihil sumpserit post medi
am noctẽ eiusdem diei. q̃s q̃s post illã horaz
dormierit ꝛ ieiunus sit. qm̃ hoc non debet
¶ Jtem si oñdit hostiaz ppl'o anteq̃s sit cõ
secrata/ qm̃ hoc fieri nunq̃s debet ꝛ abusus
obtẽtus corrigak. ¶ Jtem si vnq̃s celebrauer
it suspensus a iure vel ab homine/ ꝑ excõ
municatõez. q⁹ ab irregularitate inde ꝓcta
solus papa ꝛ summi penitẽtiarij/ tũc absol
uunt ꝛ ꝑ hoc doceak. ¶ Jtem si celebrauerit
corã excõmunicatis causa timoris vl' fauo
ris/ vel quia nolebãt recedere. ꝛ iuxta ratio
nem siue tenorẽ. dek sibi consiliũ. ¶ Jtem si
dixerit ꝓmã anteq̃s celebret. sicut debet fie
ri. nisi in die natalis dñi. Et si post polluti
ones nocturnas aut diurnas/ statí celebret
sup illa re doceak q̃d agendũ sit. nũc ꝑpter
reuerentiã sacramẽti. nunc ꝑpter officij sui
necessitatẽ. ¶ Jtem quõ se habet in foro pe O
nitentie erga ꝓfitẽtes sibi q̃liter interrogat
de peccatis. q̃liter ĩstruit. q̃liter absoluit. q̃
liter remittit ꝑ casib⁹ reseruatis. Et qui sũt
casus reseruati. qualiter absoluit excõmu
nicatos vel participãtes. qualiter iniungit
penitẽtias Et si absoluat eos q̃ nolũt habe
re ꝓpositũ desistẽdi a pctis. vt rãcore furto
luxuria. Quib⁹ locis ꝛ tpib⁹ audit ꝓfessio
nes. Si ꝑ pctis occultis/ dat pniaz publi
cam vel solẽnẽ/ sic̃ faciunt stulti pniarij in
ꝓncipio q̃dragesime mulierculis ꝛ hoibus
qui sepe nullã habẽt culpã aut saltẽ nõ pb̃li
cã sup morte puulorꝝ suorꝝ. ꝛ doceak dili
genter de oĩb⁹ verbo vel scripto. ¶ Jtem si
eccl'iam suam cũ sacris ornamẽtis ꝛ sacro
crismate ꝛ fontib⁹ ꝑ baptismo/ teneat decẽ
ter ꝛ honeste ꝛ secure. ¶ Jtem si altare suuz
sit integrum. si hostiam sacrã mutat de mẽ
se in mensem. vel crebrius. vel sup his solli
cite moneak atq̃ doceak. ¶ Jtem scisciteturr
caute secreteq̃ apud parochianos de alijs
moríb⁹ suis vt si sit continens vel concubi
narius. si sollicitat ad malum mulieres cõ
fitentes/ si ꝑ irã vel crapulã/ frangit sigillũ
ꝓfessionis signo vel verbo. si sit lusor ad ta
xillos vel alit̃ scandalosus ppl'o. in taber
nis. in iuramẽtis horribilib⁹ ꝛc̃. Et sic ad
moneak vt emendet vel eijciak. ¶ Jtem q̃s
accipit adiutores in ꝓfessionib⁹ audiẽdis
circa pascha. Et si se fratres ingerũt eo tunc
inuito/ ꝛ si parochiani sui oẽs seu sibi vl' or
dinarijs ab eo repũtatis licet ab alijs se di
cant fuisse confessos. ¶ Jtem si ꝑ negligen
tiam suam aliq̃ sperant sine sacramẽtis vel
pueri vel egroti. aut si mulieres bñtes pue
ros ex ꝓcubinatu/ admittit solẽnit̃ ad puri
ficatõez. qm̃ hoc non debet. ¶ Jtẽ q̃liter de
nunciank festa. qm̃ sepe fit excessus ꝛ laque
us apponit̃ si nescit. ¶ Jtẽ q̃liter facit abso
lutõez generalẽ in pascha. ꝛ si nescit doceak ꝛ
dek sibi forma. ¶ Jtem si habeat statuta sy
nodalia. ꝛ si sciat legere ea. ꝛ si publicat ea q̃
debet ex talib⁹ ppl'o nũciare. ꝛ in ꝑticulari
bus debẽt esse ꝑsonati paucis ꝓbẽti q̃ ad illa q̃ ꝓcernũt tpa
litatẽ eccl'ie. sz magis de salute ꝑsonarum. ¶ Jtẽ si sciat cãtare ꝛ legere in missali
diuine legis. ꝛ si denũciat suis parochianis
ꝛ q̃liter. ¶ Jtẽ si habeat in scriptis tenorem
generaliũ ꝓceptoꝝ. si sciat septez pctã mor
talia. ꝛ videak de doctrinali simpliciũ. vl' ꝺ

tractatulis aliis ad hoc ordinatis. qm̃ hec sunt magis necessaria ꝛ vtilia/ꝙ̃ sole ꝓstitutiones synodales vt dictū est.

¶ Qeterum post inq̃sitionē de moribꝫ curati vel sui substituti/poterit fieri inquisitio ab eodem/vel ab aliis ꝓbis. sup conditionibꝫ parochianoꝝ. ꝛ hoc caute in generali petēdo qualia vicia magis regnāt in parochia ꝛ fm hoc posset visitatoꝝ sermo melius adaptari Inquiratur ergo si in parochia sint plures excōmunicati. in quib⁹ casib⁹ vt visitans possit ad eoꝝ absolutiōez ꝓcurandā melius ꝓcedere. ¶ Item si regnant ibi heres. sortilegia ꝛ qualiter. ꝛ si sint supstitiōes in ligaturis scripturis ꝛ breuib⁹ appensis. si blasphemie/si vsure/si false mercatōnes. si furtū/si petīm ꝺ̄ naturā/si adulteria ꝛ similia. q̃ fm ista poterit visitatoꝝ/ꝑdicationē vel visitatiōez suā. vel ꝓfessionē/fructuosi⁹ adaptare/vt dictū est. ¶ Item si parochiani bñ seruant festa p̄ncipalia. veniendo ad missam. ꝛ stando p̄ totum. vel si recedunt sumpta aq̃ benedicta vel post elevationem corꝑis xp̄i. ¶ Notet̄ h̄ de moderatōe qualiter fieri possit in tot festis/siue p̄ ꝓcilium generale/siue p̄ puincialia de ꝓsensu eiusdem ꝓcilij generalis. Et notet̄ de festo trinitat̄ solennizando put papa nouiter instituit.

¶ Item si soluāt decimas. de quib⁹ ꝛ quib⁹ Si veniunt omnes ad confessionem saltē in pasca vt tactū est. ꝛ si sciāt ꝑ̄ nr̄ ꝛ Credo. ꝛ si dicūt illa. ꝛ si nō compellunt̄ ad illa scienda ꝛ dicenda. ¶ Item si vexant̄ ab officiarijs p̄lati vel alterius. ꝛ qualiter. sup his puideat visitatoꝝ ¶ Item si testamētoꝝ executiones faciūt/moueant̄ ꝛ coganꝫ. ¶ Item si fuerit inter aliq̃s inimicicie capitales. ꝛ sic finiant̄ put poterit fieri. ¶ Item si sint lites mote inter eos ꝛ q̃b⁹ causis. ꝛ si possent ad ꝓcordiā summarie ꝙuocari vt tactū ē iuxta hoc moneant̄ simpl̄r q̃rat̄. ¶ Item si ieunia eccl̄e obseruāt vl̄ si irridēt. ¶ Item si scholeha benꝫ ꝓ iuuenib⁹. ¶ Item q̃lit̄ instruunt̄ pueri in parochia ꝛ alia loca visitādo/siue sit in religiōe siue alibi. q̃ a puer̄ ꝺz ĩchoari reformatio eccl̄ie. Et ꝓhibeat̄ h̄ nimia familiaritas fratꝝ ꝛ sororꝝ ad inuicē. ꝛ cū parētib⁹ q̃ iacēdo cū eis aliq̃n̄ suffocant̄ in corꝑib⁹ ꝛ deterius aliq̃n̄ ꝓuenit in moribus. ꝓuideat̄ igit̄ q̃ sint scholе vbi nō sunt. ¶ Item si morientes in puerperio apiant̄. vt infans viuus recipiat̄ ꝛ baptizet̄ qm̃ hoc expedit. sed cū cautela. ¶ Item q̃lit̄ se habēt parochiani in eccl̄ia reuerent̄ ꝛ ordinate ꝛ q̃ete. ꝛ si nō moneant̄ ipi nec fiāt ludi dyabolici fatuorum. ¶ Item si fiant sermones apud eos ꝛ quō missi sunt ꝛ q̃d dicunt sup materia indulgentiaꝝ. si irrōnabilia aut mēdacia essꝫ puidēduꝫ. ¶ Item si laici ꝛ mulieres intrant choꝝ. ꝛ si ducūt choreas in locis sacris. ꝛ si illic celebrāt conuiuia. ꝛ si induūt vestes sacras. ꝛ si sic corrigant̄ ꝛ ꝓhibeant̄. ¶ Item si irreuerent̄ se habeāt dū baptizant̄ sui pueri. ꝛ dū fiūt mr̄imonia/vel in aliis sacris ridendo. iocando. garrulādo ꝛ si fiūt nuptie cū bannis ꝛ in eccl̄ia parochiali. ¶ Item si infirmi p̄us q̃rant medicos aiaꝝ ꝙ̃ corporum. ꝛ iuxta hoc q̃d fieri debꝫ moneantur. ¶ Item si parochiani turbāt/vel p̄ canes vel p̄ infantes clamātes diuinū officiū q̃ ne quaq̃ ꝙueniēs ē fieri. ¶ Item si diebꝫ festiuis exercent̄ a ſecularibꝫ iusticiarijs/torture ꝛ q̃stiōes ad mortē. ꝛ si impediūnt̄ ne cōfiteant̄ ante mortē. q̃ omia fieri nō debent. ¶ Item si q̃ loquunt̄ irreuerent̄ de p̄latis et dñis ꝛ alijs scādalū p̄curātes nō correctionē. Si q̃rūt extremā vnctōez in infirmitate. si abortiuos ꝛ excōicatos sepeliunt in cimiterio. Si exercent mercaturas in festꝭ ꝛ locis sacrꝭ/ꝛ si exercēt tūc opa seruilia. Et si ī eccl̄ia sint arce sine necessitate guerrarum. ꝛ fm h̄ doceant̄ q̃d agendū ē. ¶ Item si parochiani excedūt in crapulis ꝛ ludis. ꝓhibitꝭ ꝛ sil̄ib⁹. spāliter in nocte natalis dñi ꝛ alijs vigilijs sacris. ꝛ sup his doceantur. ¶ Ēmplius si sint alicubi iudei/videat̄ q̃ non seducant xp̄ianos/nec signis careant distinctis /ꝛ si velint ꝙuerti nō oīno spolient̄ suis reb⁹. ¶ Ēmplius si in parochia sint domus religiosoꝝ ꝛ hospitalia. fiat inquisitio fm status eorundē. ꝛ q̃liter seruāt vota sua. spāliter ꝓtinentie ꝛ pauptatis sine apparatione. quō curāt de paupib⁹ ꝛ specialit̄ in spūalib⁹. ꝛ si ante ꝙ̃ recipiantur infirmi cōfiteant̄. quemadmodū fit in domo dei ꝑisius. ¶ Item si illic sint monachi compatres. Si obligant ecclesias suas. ꝛ si sic/ꝓhibeantur.

¶ Vrsus applicet se visitatoꝝ per se vl̄ suos comites ad audiendū confessiones diligenter ꝛ morose/tam magnorum ꝙ̃ paruorum modis idoneis. ꝛ fm instructōes alibi memoratas. ꝑsertim quo ad peccata carnis q̃ difficilius extrabunt̄. nam in h̄ stabit fru-

ctus ꝓncipalissimus reformatōis. ¶ Itē si ille q̄ deseruit cure reptus fuerit idoneꝰ decꝫ sibi bōa ptās sup casib⁹ occultis refuatis. t p̄ptim q̄ sint repetita. t erga iuuenes t feminas. ¶ Itē si nō repiak esse tal' istituak in primiorī loco vnꝰ idoneꝰ secl'aris/ vl' religiosus tāq̄ pniarius/ ad quē possent remitti parochiani sup talib⁹ casib⁹ refuatis t sup hñdo ꝯsilio in talib⁹ dubijs ꝯscie. ¶ Itē de ꝓbata appositōe remedioꝝ p visitātē expetit vt hēat t haberi faciat/ tractatulos breues p parochias in vulgari de examinatione ꝯscie. t de casib⁹ refuatis ad hos vl' ad illos. cū statutis synodalib⁹ abbreuiatis p cognoscēdo q̄ sunt forme p̄cise sacr̄oꝝ. nec nō de p̄ceptis dei atq̄ sil'ib⁹. ¶ Itē p tractādo certū t fructuosum modū refuādi pctā videk ꝓmo q̄ nullus casus dz reputari refuatꝰ apud pueros t puellas iuniores. xiiij ānis ꝓpt causas ī q̄dā q̄ndā ep'la notatas q̄ incipit Pōtificali dignitati. ¶ Itē modꝰ traditus in synodalib⁹ dñi epi Lameracē. videk idoneus paucis additis aut remotis Prio loquit epūs sic dicēs. Reseruamꝰ nob maiora pctā videl3 pctā ꝺ naturā in viris vltra. xx. annos. homicidia. incendia. simonias. hereses. apostasias. sacrilegium vltra quadraginta solidos. incestus cū p̄e mr̄e filio. filia. sorore. fratre t cū religiosis mulieribꝫ ac pfessis. iniectōes violētas manuū in parētes ex deliberatōe factas. sortilegia in sacr̄is. videlicz in eucharistia t crismate oppssiones paruloꝝ volūtarias t pcuratas. negligētias parentū in ign̄e vel aq̄ natos pdentiū. piuria solēnia t fidei fractōes solēnes in terra nr̄a. votoꝝ solēniū trāsgressiones. maleficia impedientia coitū ꝯiugatoꝝ. pcuratōes sterilitatū vel abortiuoꝝ. pinationes veneni. magnas blasphemias deo factas. casus coꝝ q̄ falsificāt lr̄as curie nr̄e. vel abutunt eisdē. oēs excōicatiōes/ tā a nob⁹ q̄ a canone latas. exceptis inferꝰ nominatis t exp̄ssis. t oīa alia pctā istis ḡuiora. ¶ Casus pniarū p decanatus cōmissi. cōmittimus pniarijs nr̄is generalib⁹ p decanatus deputatis. Pctā ꝺ naturā in omni etate a mulieribꝫ ppetrata. t a viris infra vicesimū annū. pollutōes manuū in oī etate piuria t fidei fractiōes q̄ nō fuer̄t fracte in curia nr̄a. votoꝝ nō solenniū trāsgressiones. iniectōes manuū in parētes vbi nō fuit lesio ḡuis vel deliberatio. sortilegia q̄ nō sunt de eucharistia vel crismate. iniectiōes manuū puuloꝝ in clericos vsq̄ ad. xx. annum. oppssiones puuloꝝ nō volūtarias sz casuales. clādestinas nuptias. incestus exceptis p̄e. mr̄e. filio. filia. fratre. sorore. omia adulteria ꝺ saluo/ q̄ si clādestine nuptie incestus adulteria p duos testes aut plures qui his interfuerint/ aut alias p cōez famā vel infamiā ꝓbari possint/ ꝑus sup his ecclesie vl' nr̄az iurisdictōez exercētib⁹ satisfaciant. Iniectiones manuū in clericū vl' sacerdotē vbi nō est enormis lesio que tamē si ꝓbari possit (vt ꝓdictū est) ꝑus ecclesie t lesо satisfaciat. Sacrilegia vsq̄ ad. xl. solidos. ita tamē q̄ debita fiat restitutio eccl'ie de eisdē. Omnia pctā in q̄b⁹ curati habent ptātem. Itē restitutōes incerte quertende ad pios vsus. ¶ Casus q̄ p̄sbyterꝰ parochianus curatis t coꝝ vices gerētes/ cōmittūtur. Inordinatꝰ ꝯcubitꝰ cū mulieribꝫ. mollicies t pctā ꝺ naturā in etate puerili/ in viris vsq̄ ad. ix. annum adulteria ex parte viri. q̄uenientia/ damnificatōes t furta/ dummodo fiat restitutio ecclesie/ iniectio lesis manuū in parentes/ sacrilegia in reb⁹ minimis t cōmunibus/ vbi nō est horror t turpitudo/ piuria ꝑuata in q̄b⁹ nullus damnificat. stupꝝ. virginum. aborsus nō ꝓcurati sed casuales. ¶ De casib⁹ nobis aut penitentiarijs nostris refuatis/ curatis et coꝝ vices gerentib⁹/ excepto mortis articulo aut alia manifesta necessitate/ absoluere oēz interdicimus ptātez. ¶ Sacerdotes ꝯfessiones mulieꝝ cum quib⁹ peccauerunt aut fautoꝝ t mediatoꝝ nō audiant. donec saltē de pctis inter eos/ alijs cōfessi fuerint cōpetēter. t cessauerit infamia/ si q̄ fuerit. p ter hoc contra eos. sz mittāt eos ad honestos t idoneos ꝯfessores. Et cibidē notek q̄ hic expediret vt in ꝯcilijs ꝓuincialib⁹ esset maior autoritas collata a papa/ circa ordinem casuū reseruatorū/ t irregularitatis vt salubrius ꝓuideret.

S

Porro si talis visitatio de q̄ loq̄mur nō fiat ꝑ parochias videntur tū ista diligent esse introgāda singillati a q̄libet curato t vicario eius ꝓm statū suū. t hoc dū venit ad synodū epi t alioꝝ. t hoc vl' publice vel ad ptē. vulgari lingua vel latina. put expedientius vel vtil⁹ esse videbit ad laudē scientiū t nescientiū verecūdiā ac doctrinā. ¶ Itez q̄ fieret talis examinatio de oīb⁹ q̄ ad regimen curaꝝ/ priusq̄ eis littere ꝯcederentur.

¶Jtē dñi plati ⁊ alij hñtes iurisdictōes po
terit facere spāles instructōes p inq̄sitōe fa
ciēda/sup abusib⁹ q̄ dicunt fieri in curijs
suis. vt sciāt ⁊ puideāt tāq̄ icipiētes refor
matōnez a scipis ⁊ a domo sua. ¶Jtē notet
ꝫ de iuramētis officiarioꝝ requrēdis ⁊ fuā
dis q̄m ordiatū ē q̄ ml'ta facto iurēt. sz fere
nihil obſuāt. ¶Jtē de iuramēto exacto ab
ill' q̄ stionant. vl' p ipositōes a mercatōi
bus. q̄z tm̄ iuramento nō stat. cū finis oīs
p̄trouersie sit iuramētū ſm apl'z. Nā p ista
grādis laqus ad curia etiā pblica ⁊ solen
nia pcurat. ¶Jtē de testamētis expediēdis
sine tali sūpta ⁊ tactu ī puidiciū gue aiaz q̄
torquent in purgatorio. ¶Jtē de excōicati
oniby tā frequent ⁊ leuit fulmiat' a iure et
iudice. ¶Jtē si absoluat iudicialit ab excōi
catiōe p̄fiteat itez sacrālit. q̄ sic oportet fieri
vt sup his fiat declaratio p ꝫ sacz p̄cilium
iuxta istitutōes oli ⁊ nouit p venerabilem
vniuersitatē parisien. cōpositas. Et tz snia
excōicatōis nō ligat vt excōicat⁹ vitet/nisi
sit iudicialit pnūciat⁹ esse tal'. Sil'r q̄ irre
gularitas nō incurrat p excōicatōne. nisi sit
declarata p iudicē. ⁊ ita de silib⁹ q̄ multos
tollerēt laqos aiaz ⁊ ide melior ordo hierar
chie ciuil' ſuaret. ¶Jtē de pmotoriby q̄ dū
faciūt exactōes iniustissimas nihil soluunt
de expēsis/nec puniunt. sz reportāt salaria
sua ab innocētiby absolutis diffamat' ⁊ ex
ceptis. ¶Jtē de applicatōne p emendis ta
xatoꝝ in pios vsus ⁊ pblicos. q̄ aliter ē scan
dalū ꝫ platos in pplis. ¶Jtē ad euitandū
notā vel spēz symonie in oīb⁹ vbi dant pe
cunie ad mistrandū spūalia sic sunt ordies
sepulture. baptismus. misse cē. Expediens
videret ⁊ p̄formit ad iura. aut q̄ nihil reci
peret. aut cū moderatōe maiori. aut q̄ pus
darent spūalia q̄z aliq̄d exigeret vel recipe
tur tpale. sz postmodum q̄reret p̄sueta. q̄ si
renuerent p̄tumacit soluī/fieret tunc hone
stius actio ꝫ tales. ¶Jtē ꝫ esset interp̄tādū
si iura olim tradita ꝫ dātes aliq̄d in omni
respūali/⁊ ī introitu religiōis. sint in sua se
ueritate ſuāda. sic apparet q̄ nō. alioq̄n fe
re totus eccl'iasticoꝝ cetus in dānatōis sta
tu esset/fiat igit declaratio. ¶Jtē in mīstra
tione ordinū fiat diligētior inq̄sitio ⁊ obſ
uatio etatū institutaz p canones. ⁊ ꝫ p reli
giosos sic p alios. ¶Jtē idē si sint p̄uilegia
ti. quia hic est laqueus formidabilis p pla
tis ⁊ p talibus ordinatis ppter suspensio
nem ⁊ alias penas iuris vl' ppter defectuz
plati in intentione. quia p̄dicūt publice/q̄
intendunt tales ordinare. vt subdiaconus
in. xviij. diaconus ī. xx. sacerdos in. xxv. an
no nedū ppter sciētiā/sz etiā ppter mores.
¶Jtē q̄ non p̄moueant sine certo ⁊ stabili
titulo beneficij vel patrimonij sine fraude.
¶Jtem sciāt cōpetenter loq̄ latinū ⁊ intelli
gere. Et puideat q̄ non sint vt sacerdotes
in scandalum. Et hoc pficeret ponere mo
dum tot missis q̄s habere volunt in domi
bus suis cōmuniter homies parui status.
¶Jtem denunciet recipientiby sacros ordi
nes q̄ faciūt votum castitatis solēne ne pu
tent se liberos ad fornicandum sicut fatui
quidā putant. ¶Jtem ꝫ p̄dones ⁊ vexato
res terraz ecclesie videret p̄cedendum per
viam publice ⁊ pie p̄dicationis ad domi
nos. insinuando grauamina pticulariter.
⁊ oñendo pericula suaz aiaz nisi puide
ret. ⁊ nō dādo onera denūciando curatis/
aut suis vicarijs. q̄ nec audēt nec p̄nt exe
qui. ¶Jtē q̄rat executio p̄stitutōis quā pa
pa fecerat p theologis. imo verius p eccle
sijs. vt. s. in q̄libet eccl'ia cathedrali ⁊ colle
giata notabilit/sit vna p̄bēda effecta in p
petuū p vno theologo q̄ legere docere ⁊ p̄
dicare sit astrictus. Sil'r puidēdū esset ab
batijs ⁊ mōasterijs q̄ nō carerēt viris do
cētiby eos etiā a puero/meditari i lege dñi
die ac nocte. q̄ in tali q̄dē de diuis itellige
rēt aut sapent. ¶Jtē reformet honestas in
diuīo officio ⁊ seruitio ꝫ ludos fatuoz/cō
tumelioſos deo ⁊ eccl'ie. ⁊ p excōicatōz ⁊ p
natōez distributionū vl' incarcerationem.
¶Jtē ꝫ garrulatōes īdecoras in choro tpe
seruitij ⁊ fiāt noue p̄stitutōnes aut iā edite
p̄fuent. ¶Jtē deberet fieri spāl' inq̄sitio vt
visitatio p mēdicātiby tā in facto ſmoniz
p̄fessionū q̄s alioz. ⁊ spālit q̄ euitēt p̄sortia
femiaz in camerul' ⁊ detractōes in ſmōiby
⁊ fabulas inutiles. ⁊ assertiōes temerarias
diffiniēdo aliq̄d generalit esse pctm̄ mor
tale vel nō esse. Et q̄rat q̄liter in p̄missis se
ingerunt. ⁊ si ꝫ decretalem omnis vtriusq̄
sexus. ¶Jtem q̄rat ꝺ quiby pctis remittūt
ad penitentiarios. quia dicit q̄ aliq̄ absol
uunt ab omniby. ¶Jtez si ministrent sacra
menta p̄hibita/ꝫ p̄hibitōem iuris. si p̄di
cant cōtrā platos ⁊ sepulturas ⁊ decimas.
si admittūt excōicatos a iudicibus/ad sua
p̄sortia in diuino officio seu seruitio ⁊ cete
ros sicut ferē ab aliquiby esse. ¶Jtem p po
ratiby desolatis/vbi nō sunt nisi vnus vel

duo religiosi sepe in scā dalū sui ⁊ alios esse puidendū. qz dum redeūt ad claustra/turbāt alios nec pficiūt. ¶ Itē de obseruatiōe Bñdictini p mōachis nigris ⁊ alijs vide ank illa q̄ necessaria sunt/declarēt. ¶ Itē videak de mō ꝓferendi bñ ⁊ libere bñficia in casu reductōis bñficioz ad ordinarios/⁊ derelictis ꝓsequētibꝫ. ¶ Itē puidendū est in excessibꝫ visitantiū plus sepe ad q̄stū ⁊ pōpam ⁊ destructōez q̄z edificatōez. ⁊ ordinē tur circa moderata. ¶ Itē videak de mō habendi certā ꝯtributōez p tota puincia/ad defendendū ⁊ psequendū ea q̄ fuerūt ordinata. Et q̄ ipa viriliter ⁊ prudēter exequātur/vsq̄z ad alind puinciale concilium. ⁊ de triennio ad triennīū fieri debet ex pena apposita. vel ordinek alia/conseruek ⁊ declaretur. Similik q̄ debent comparere ⁊ q̄liter. ¶ Item si expediat tres vel ꝗttuor puincias q̄nq̄z conuenire. ¶ Itē ñ ordinetk cōformiter ad decretalē aliq̄ q̄ habeant inq̄rere reformāda p q̄libet dyocesi. ⁊ referre auisamenta puisionū decentiū/in sequēti concilio. ¶ Item fiat in q̄libet dyocesi monitio similis illi quā ep̄s fecit Parisiēn. contra loquētes sub specie ioci ꝺ fidem ⁊ sacramēta vt. s. audientes denunciēt tales ep̄o loci vl̄ officiali vel suo curato/infra octo dies aut q̄z p̄mo cōmode pōt fieri. Et ħ essent q̄ut cātilene erronee ⁊ lubrice ⁊ ꝺ honorē mr̄imonialis sacramēti cōpositę/prudēter ꝼm locoꝝ ⁊ temporꝝ ⁊ moꝝ q̄litates. ¶ Hec inquā plus in modū cuiusdā memorialis q̄z doctrine subtilis notata sint. det aūt in exequendis spūs sui robur deus q̄ est benedictus in secula. Amen.

Finit.

Sermo eiusdem in

dñica. xix. post penth. de ꝗttuor domibꝫ. ⁊ pōt dici in dedicatōe eccl'ie.

U Ade in domū tuā. Origialiter Math. ix. ⁊ Mar. ij. ⁊ recitatīe in euāgelio dñice currētis. ¶ Et si hec xp̄i vox ad me traduci pōt q̄si me iubeat in domū regredi ⁊ increpans dicat q̄re tu enarras iusticias meas ⁊ assumis testīm meū p os tuū. Attn̄ q̄z sic opus ē. mouēdi audaciā p̄stat palitico hodie a petis sil'⁊ morbo curatus in illa quā ingressus fuerat xp̄s domo Sic agā. eo mō in domū vbi xp̄s grabato ꝑpe fragilitatis instratus plena fide denoluar. q̄tinꝰ morbidā ip̄e palisim mee mētis ejciat. Et q̄ illa ē xp̄i domus reuerēdi p̄es. Domus haud dubie de q̄ in hymno canit. Domus pudici pectoris templū repete fit dei. Domus insup quā p asilo ⁊ tutissimo oīuz criminosoꝝ refugio xp̄s in celo lōge p̄clarorē q̄z olī Rhomulus in latino ꝓstituit. De asilo Rhomuli florius in epitomate libro p̄mo. Hec domus ē ad quā te iubēte ihu p go/in q̄ sanari custodirique ꝓfido/ac pinde verbū tuū tepsentiēte gratius eloq̄/ad quā cū Gabriele nos oēs accedam⁹ p̄coꝝ dicentes Aue maria. ¶ Uade in domū tuā. Ap̄ indoctos/ꝑba dñi ac saluatoris nostri ihu humilia q̄dē aridaq̄z videnk. Qui si autoris sapiaz ꝑpenderēt (Jp̄e em̄ est in q̄ sunt oēs thezauri sapie ⁊ scie absc̄oditi. Col. ij) intelligerēt p̄fecto ea ꝑba multa sniaꝝ maiestate plena esse. multa insup sensuū varietate fecunda. Nihil in eis ociosum reponi putandū ē. nihil qđ nō fidē edificet. mores cōponat. spez erigat. charitatē corroboret. ⁊ ad btē felicitatis desiderīū accēdat. Tot q̄ppe sensus/ꝑbi auctor intēdebat (ꝼm wilhel. Parisiēn. in de fide ⁊ legib) q̄t ex eo elici vel quomodolibet inspici veritates p̄t quemadmodū deus tot in re creata bonitates q̄t ex ea pueniunt bonitates pintendit. Qua in re p̄spicuū est sacrā scripturā p immensa capacitate sui/domū ex omni parte amplissimaz extitere/ in q̄ fabricatrix sapia/mēsam posuit copiosissima ciboꝝ oīuz suauitate refertā Sap. ix. Letaꝝ veluti speculum ꝓcauum q̄ttuor facies exreflexione varia radioꝝ visualiū oñdit. non aliter inspector sollers verbi diuini/ q̄ttuor saltem veritates ꝼm q̄druplicem expositōis moduz poterit intueri. ¶ Qđ vt manifestius fiat ⁊ ad collocandum nostre collationis fundamenta ordinemq̄z in dicēdis obseruanduz ad thema nostrum conuertatur intuitus. ¶ Uade inq̄t in domum tuam. Potest certe domus ista/ad materialē hois inhabitationez referri iuxta sensum l'alez. quō sumptum ē in locis scripturaꝝ innumeris/ nominatim Luce. ix. vbi xp̄s ad Zacheū dicit. In domo tua oportet me manere. ¶ Pōt secdo p domū eccl'ia militās intelligi iuxta sensum allegoricū. i. ad Thimo. ij. Scias quō oportet te in domo dñi ꝓuersari. ⁊. ij. ad Thimo. ij. In magna domo nō solum sunt vasa aurea. Loquit de p̄speritate ho-

minū in eccl'ia. ¶ Pōt subinde domus ista hūanā significare ꝫ scīaz iuxta moralem intellectū Heb.iij. Filius in domo sua est.q̄ dom⁹ sum⁹ nos.de q̄ p̄ Psal. Ambulabā in innocētia cordis mei in medio dom⁹ mee. ¶ Rursum q̄rto p domū hāc/ celestis accipit paradisus/ ꝟm sensum anagogicū Joh. xiij. inq̄t xp̄s. In domo p̄tris mei mansiones multe sunt. Et in Psal. Bti q̄ hitāt in domo tua dñe. ¶ Quis igit̄ phibet. r. p. his aiaduersis/ arbitrari saluatorē nr̄m Jesuz xp̄m q̄druplicem ad minus in p̄assumptz verbis dedisse monitōez q̄si dixisset.

In domū tuā q̄ est materialis structura iuxta ꝓmum
In domum tuam q̄ est militans eccl'ia.
Vade In domum tuam q̄ est p̄pria ꝫscia.
Postremo in domū tuaz q̄ est felicitas r gl'ia.

¶ Dū hec iacta sunt fundamēta ait Lactātius ex ꝟbis Tullij/ q̄b⁹ supedificare volēs q̄ttuor cōponā oīones moderaturus vtriusq̄ q̄ad potero stilum ꝓus magnope p̄cauēs ac studēs ne sermo friuolus illiberalisq̄ deformet ac sordeat. deinde laborās vt talis sit q̄ intelligak ſz ab intelligētib⁹ tū ꝟbaq̄ latina sciētib⁹. Prima aūt oīo nostra erit ꝟm historiā miraculi xp̄i cōmēdatiua. Scōa erit ꝟm allegoriā ad eccl'ie gubernationē hortatiua. Tercia erit ꝟm moralitatē ad ꝫscie habitudinem inductiua. Quarta ꝟo erit ꝟm anagogiā ad felicē beatitudinē inductiua. Et has duas vltimas p collationē reseruatas esse volo.

PRimā que alīquātulū speculatōis hz aggredior reserare. Magnū ē p̄tes iclyti/ magnūr ad erigēdū sursuz aīos p̄cipuū hodierni cuāgelij miraculū. qz r piā fidelium corroborat credulitatē. r exectabilē incredulor̄ ɔ deitatē xp̄i blasphemiā radicitus extermīat. Qō vt pateat historie ꝟitas summatī ad mēoriā reuocek. ¶ Erat in caphar naū vir q̄dā cui⁹ mēbra paralisis adeo dissoluerat. vt nec se ferre nec vlla cōpage subsistere posset. ſz emortua r q̄si coherētia in seipa collabebanť. Neq̄ em̄ a corde vitalis calor p meat⁹ fibraz diffundebak in artus. q̄ppe emarcuerat aut ex frigore ꝫstrīgēte. aut humore superfluo opilāte. siue ī eis viuaces neruos corrugauerat calor nimi⁹ siue vulnus inciderat. Hūc egrotantē grabato ꝓuolutū. hoīes q̄ttuor/ p tecta dom⁹ añ xp̄i pedes demittūt. Mira Jh̄u benignitas. mor nāq̄/ suā deferentiūq̄ fidē intuitus eū a pctis tanq̄ egritudis radice p̄mitus absoluit. Deinde agnita īculpataq̄ blasphemor̄ iudeor̄ cogitatōe/ sanitati eū restituit. Vigorē insup domū vsq̄ p gendi grabatūq̄ ferēdi cumulauit. Tolle inq̄t grabatū tuū r vade in domuz tuā. ¶ Non hec hūanis opib⁹ nō arte magica ꝓueniūt/ ait monic⁹ rapar ad eneā Eneyd.xij. maior ait deus. Nō adhibitus est herbarū sucus nō pegrinor̄ vis lapidū. ſz solo iubētis sono/ repēte exiliūt nerui. nutāt vene medullis sāguineq̄ īrorsus ibibitis. calescunt ossa rubet cutis. r inertia lāguidaq̄ olī mēbra p̄pr̄is exultāt officijs restitui. En grāde ītu pendūq̄ miracul'. En p̄clarissima hūanitatis xp̄i dignitas q̄ tāto in ope diuinitati subfuit/ vera em̄ ꝓbabilitate dici p̄ōt(q̄uis ꝟriū dñs durandus opinek. iij. sen. di. ix.) q̄ in oīb⁹ xp̄i miracul'/ sua hūanitas p̄pter ip̄ius ad ꝟbū hypostaticā vnionē tāq̄ causa sc̄da ꝓncipalissima cōicauit. r in hoc eminēs est q̄dā ip̄i⁹ (vt ita loq̄r) oīpotētia r p̄rogatiua singularis sup ceteros hoīnes sc̄os p q̄s tm̄ mō meritorie sine eor̄ causali ɔcursu/ mirabilia patrata sunt. ¶ Exurge nūc q̄sq̄s ades/ tolle grabatū p̄pr̄ie fragilitatis. r vade pedib⁹ mētis ī domū hanc in q̄ audis tā gl'osum opus fieri. Circumgyra rōnis oculos/ vt lumīe fidei collustrenť/ atq̄ effectu puro cōsidera/ q̄m hic tripliciter operata est christi diuinitas. In pctōr̄ relaxatōe. In cogitationū agnitione. In subita paralitici curatione. Hec mempe opa diuinitatī esse ꝓpria Hieron⁹. in omelijs testis est. r ex scripturis colligit De pctōr̄ dimissiōe Esaie.xlij. Ego dñs qui deleo iniq̄tates. De noticia cogitationū. ij. Paral'. vi. Tu solus nosti corda filiorum hoīuz. De miracl'or̄ opatiōe in Psal. Facit mirabilia magna solus. Qō in desecretis secretor̄ Alresto. nō siluit. Operator inq̄t miraculor̄ vnus r solus est deus. tria insup p̄sonis diuinis approꝓata ħ in actu ɔspicimus. Nō g̃ opificis xp̄i diffiteamur diuinitatē. Clemētie sp̄ūsc̄i index est criminū absolutio. Sapie filij ispectio secretor̄. potētie p̄tis morbi depulsio tā subita eq̄dem r plenaria vt paralitico iuberet xp̄s.

Tolle ꝛc. ¶Sz ecce in domũ istã vbi xps opat. veluti q̃ndã in domũ Loth irruit p fida ĩcredulox diuĩtatẽ xpo eripiẽtiũ turba q̃ ĩ ꝓdito murmure obstrepẽs dat sine mẽte sonũ. vt Daro ait acclamans fragilia hec esse imo nlla ad diuĩtatẽ in xpo attestatões argumẽta. Qualiẽ inquiũt pbat xpi diuĩtatẽ. pcõx relatio cũ mosayc̃ sacerdos pur̃ ĩdubie hõ id habuisse legat officiũ Leui. iiij. Q, si rñderis cũ nõ abstulisse pctã autoritatiue vt xps. sz q dumtaxat ad pcõris cũ deo recõciliatõnez p ipm sacrificij ꝛ pcũ fiebat oblatio. Hõ euadis inquit heretic̃/ obiectio nãq tibi pbytex noue legis/ q̃ autoritatiuo ꝟbo ĩstar xpi vtit dicẽs/ Ego te absoluo ꝛẽ. Qđ pl̃ autoritatis arguere videt q̃ dicere. dimittũt tibi pctã tua. Hãc calũniã ꝺ medio tollit trimẽbris de ptãte distinctio q̃ sup. iiij. sniax. di. ij. cõiter notata ẽ sto. Argúit Donatus. Est itaq in relatã dis criminib ptãs autoritatis ptãs excellẽtie. ꝛ ptãs nuda mĩsterial. Potestatẽ autoritatis dicim̃ q̃ sic summa ẽ vt nulli alteri i sua actiõe cõmittat. ꝛ illã solꝰ dei ꝑpriã esse ꝓstat. Ptãs excellentie q̃uis ab altero fluat atq deriuet. hec tñ ẽ cũ progatiua/ quã mĩsterial ptãs nõ obtinet. Et q̃ sine sacrificio/ sine sacro/ sine forma ꝟborũ determinata crimĩa diluit. ꝛ mĩsterialẽ ordinat tribuitq ptãtẽ. Cõcedit igit sacerdotibus ministeriũ pctã dimittẽdi. nec tñ diuinitas eis ascribat. In xpo aũt duas alias infuisse ptãtes autoritatis. s. ꝛ excellentie si quincim̃/ cũdẽ ꝓcudim̃ deũ esse. q̃ nemini q̃ dẽ nõ esset collate sunt/ nec vt cõicarẽtur ꝓgrue bat. Cõuincim̃ aũt. Vides em̃ q̃m pctã palitici/ absq ꝓfessiõe siue sacrificio oꝛone sacro vendicuit/ merito hũanitatis ꝛ diuinitatis ĩperio. Juuat nr̃az hãc assertionẽ palitici fides ob quã in aĩa pit ꝛ corpoze sanatus ẽ. Credidit itaq filiũ hois illa pditũ esse potẽtia quã sibi ĩesse iudayca ĩpietas detrectabat. Illa autez q̃ alia erat q̃s autoritatiua excellensq ptãs ꝑ cui̇ attestatione miraculũ patẽs subinde mõstratũ ẽ. vt sciatis inq̃t ihs/ q̃ filius hois ptãtẽ hz in terra dimittendi pctã. Tũc ait palitico. Surge ꝛ tolle grabatũ tuũ ꝛẽ. Ac si eũ dicere iudeis estiares. Per hãc quã foris itu emini curatõez ĩteriozẽ negare nõ potestis nec arguere me mẽdacij in re occulta q̃n palã miraculose ꝟba ꝓfirmo. ¶Insurgit rursuz scdo heretic̃ clamoꝛ ꝛ ipugre cassareq nitit altez diuinitatẽ in xpo asseuerãde argumẽtũ de cogitationũ cognitõe. Hã ꝛ ꝑphete inquiũt q̃by nulla diuĩtas tribuit nõ mõ secreta aliq̃ cordiũ penetrati sunt/ q̃netiã pl̃ima ab hoib nõdũ cogitata ꝑdixerit Quid rñdebim̃. p. r. plane fatebimur ꝛ ꝑphetas occlta mlta ꝑuidisse. cui̇ cãz inuestigãres Aresto. Aui cen. pl̃esq phoꝛ/ eos esse dixerit hoies purissimi ĩtellect̃ quẽ nec ceca viciox caligo obnubilaret. nec tumultuãtiũ curax strepit̃ a trãq̃lla sede ꝓtẽplatiõis abduceret/ ꝛ pide aĩa ipoꝛ vice speculi terssimi politissimi in oĩ pte conformis fingebat diuĩe illustratõis radiũ suscipiẽs abditaq cogscens. Uerũtñ a tractatoribꝫ catholicis rectioꝛ verioꝛq ꝓphax rõ assignat/ miraculosa sctispũs ĩspiratio. q̃s q̃ ea q̃ dicũt vehemẽtes sint ad ꝓphandũ diſ positões. Quid igit q̃lit in xpo pot̃ q̃s in ꝓphis diuĩtatẽ pbat cogitationũ agnitioꝛ ꝓprius optie. Quia si ꝓpha esset (vt h ꝛ alia etiã pl̃ima ĩdicãt ꝛ machomet̃ ipe ꝓcessit) Si tal̃ insup q̃ diuĩe illustratiõis ꝓticeps esse mererẽt. erat absq dubitatiõe boñ iustus veraxq. se ãt deũ esse asseruit. cui ꝑ ose quẽs ẽ credendũ. Alioq̃n nõ bonũ sz blasphemũ ꝓfiteri necesse ẽ. qđ impiũ credere/ oĩs ei̇ vita oĩsq doctrina diuis oraculoꝛ ꝛ miraculoꝛ vallata testimonijs patefecit. Qua dere Thõas bragõ. in sũma. li. i. pte xxxij. ꝑmi corollarij ꝑmi capli/ copiose diſ seruit¶Sz ecce tcio adhuc ĩdignatiõi fremitu ꝓclamat ĩcredulox mlt̃itudo/ asserẽs ꝑclariora. tũ admiratõe. tũ dignitate miracula/ alijs in domib ꝑ hoies puros effecta q̃s h ꝑ xpm. q̃x si nullus ẽ dẽ ꝑ h̃ indubitãter nec ex sil̃i xps. Et vt de grãdi historiax acervo pauca colligã obiecit nob iudė helizeũ q̃ filiũ sunamitis defunctũ sua in domo viuificauit. iiij. Regũ. iiij. Et qđ ãpli̇ obstupescens/ solus ossiũ suox ꝓtect̃ in cadauer hũanũ aĩaz sil̃ ꝛ vitã ꝑfudit. ibidem xiij. Opponit nob arrianox secta/ suscitatã ĩ cenaculo thabitã ꝑ petx Alex. ix. Et aliũ in porticu tẽpli curatũ Alex. iij. Hec mirer hec xpiañ cũ pollicitus sit xps dicens Qui credit in me opa q̃ ego facio faciet/ ꝛ maiora hoꝛ faciet Joh. xiiij. Q, si q̃s dixerit vt dñs armachanus de. q. ar. li. ij. ꝛ. c. vltio. Et sic Nicolȧ de Lyra ponit vbi supra q̃ Petrus aut alex/ nõ ideo deus ꝑ hec miracula cõmunicẽt. quia non ꝓpria ꝛ imperatiua virtute vt xpus/ sed inuocando

orādoq; pegit. id facile refellit. Umbrā nā/q; Petri t Helizei ossa t sudaria Pauli nō orasse certū ē. vmbra tñ petri t sudaria pau/li etiā absentī/certū ē opē salutiferā pstiterūt languētiby Act. ix. t vt dictū ē Helizei ossa vitā sepulto cadaueri refuderūt. Nūqd insu/per orauit xps miracla faciēs fleuit t ī seipo turbat⁹ ē Joh. xi. Sciebaz inqt pr q; semp me audis. Deinde gentiles idolorūq; cultores/de suis miracul' celebres nobis ingerūt hystorias. quoz multa pplex⁹ ē Valeri⁹ li. i. ca. de miracul'. narratq; Tarquiniū cotē nouacula secuisse. t vestalē virginē cribz aq; ty/bris ipleuisse. Cōmemorat t Hidē cuz alijs Aug. t. de ci. dei. ca. xvi. Suetoni⁹ q; z tran/quill⁹. li. de xij. cesaribz. Uespasianū ipato/rē refert cecū illumiasse/t alteri⁹ debile crus solo calcī tactu solidasse. Joseph⁹ pterea. ij. antiqtatū ab Alexādro macedone/pāphili/cū mare fuisse diuisū narrat. sic a Moyse ru/brū. Pro his vide si libet Bragō. vbi supr. Ad extremū mirabiles artiū magicaz effec/tus ñ audiuit. lege ī lris Exo. c. viij. d magis Pharaōis. Et qd vrgēti⁹ ē/vide phitonissā Samuel' pphe vere suscitatricē. prout lra sonat. i. Reg. xxviij. c. Et Aug⁹. opinat ī epla ad Felicianū. et ponit ī glo. ordinaria. i. Reg. c. allegato. ¶ Quis g nō desistat xpm ē deū pcludere ex miraculosis opib⁹. cū hec audiat. videat t ppēdat. ¶ Magna vriq; R. p. difficl' t pplexa hec qstio ē/vbi de verorū a falsis miraculoz discretōe tāgit. t eā a do/ctoribz p raro fundit⁹ euacuatā repim⁹. Hi/miz si ad me altior puenerit qs aut ingenio re/nui pphēdere valeā/aut arido breuiq; fmo/nis eloquio pplecti. Dicā tñ aliqd ne de silē/tio nro gaudeat sup nos inimic⁹. ¶ Et tene/am⁹ ī pmis nullū pprie t vere dictū miracu/lū ab alio qs a deo posse creari. qm sol⁹ ē qui sup oēm causaz naturaliū cursum t ordinez dominat. Nō pīudico tñ pulegio hūanita/tis xpi singularissimo. Neq; em demonioz neq; angeloz neq; tpate pleriōis/nec astro/rū nec hūane imagis qsi miraculoz factricē Auicēna. iij. sui de aīa posuit. Tāte frmis sunt/vt vel creet aliqd vl' absq; certo causaz naturaliū pcursu formet. qsuis plerūq; tam secreto celeriq; fiat motu hmōi causaruz ap/plicatio q actio q nature ē miraculo depu/tet/psertim ab indoct⁹ t ī phia ceteris arti/bus paz erudit⁹. ¶ Implī⁹ scire poterit q sic apd hoies morē ē q ī attestatōe lraz sigillū appēdit vel apponit signū ppriū. ñ alit' de⁹ miraculoz veroz opatōz veluti sigillū et si/gnū ppriū inducit ī robur veritatis illi⁹ quā iubet credi/t nulla vnq; inuocatōe miracu/loz pditor sit vel erit ī ope mēdoso/qn recla/met. et qn p scpturas sacras/p pphetias/p re/uelatōz/vel aliter illā falsitatē nō ē credēdaz edoceat. De⁹ em frras ē. scipm negare nō pt. Multoz siquidē t iter alios (vt opinor) Au/gustini snīa fuit deū p malos nōnūq; mira/bilia opari. t hoc nō vt sit falsi testis. absit/sz in damnatōem tā illi⁹ q facit/tā illoz q sedu/ci t erroribz excecari meruerūt. Et quemad/modū dicūt de antixpo ad pbatiōez electoz. Uñ apl's sine charitate mōtes posse trāsferri nō negat. i. Coz. xiij. Et d nouissimo die/aiebat xpus. Multi dicent mihi in illa die. Dñe/nōne in noīe tuo pphetauim⁹. t in no/mine tuo demonia eiecim⁹/t ī noīe tuo frtu/tes multas fecim⁹? Et tunc fitebor illis qz nunq; noui vos. Mat. vij. Et d phitonissa t Juda satis cogēs ē argumētū. ¶ Nec ita q; nis se haberēt q p mēdaces miracl'i autor esset de⁹. nunq; tñ sigillū ppriū sic falsari/ nunq; eo abuti ī mēdacio sineret/qn t recla/maret t ptradiceret. Alioqn quō eidē crede/rek pl⁹ q; principi q falsarias lras sigillo suo psignari sciēter t absq; vlla ptradictōe pmit/teret? ¶ Et his q; tū estimo videre possumus credendā esse ī xpo dininitatē. qz de⁹ ipe ad hui⁹ rei affirmatioz/autor fuit miraculi ho/dierni ceteroz q; plurimoz. Et deus non so/lū nō reclamauit/phibēs ne talib⁹ crederet. sed p os oīm pphetaz t gentiliuz sybillaz/ hec oīa longe añ pdicta sunt/laudata et ap/probata Sup B legat dñm Armacanū qui vult in trib⁹ pmis de q. armenicoz. Et Hi/co. de ly. in. q. ptra indeos. Scotū. q. ij. pl'. Et Brag. vbi supr. Et sup oēs Aug. in lib. quē pstituit de ci. dei dici ¶ Cū igit asserunt increduli facta ab hoib⁹ puris miracula. ne/gabim⁹ si d pncipali autore fiat assertio/si d mīstro miraculi dicunt dūtaxat/fatebimur. Neq; em eos audiēdos puto/q ī oīb⁹ hmōi hystoriis fidez negāt. Inciuil' eq; dē grauisq; temeritatis ē/alteri nō adhiberi illā quā sibi rōnabilē pstari vellēt credulitatē. ¶ Subin/de cū sciscitarēk a nobis/cur nō deos pari mō affirmam⁹? apta ē ex pmissis rīsio. Illa q; p/pe mirabilia/vel nō adbibita sūt ad astruen/dū dininitatē ī faciēt⁹ sicut de pphis. apo/stol'. ceteriscq; viris iustis pstat. Vel si B alicq; neq̄ssimi t demonū familares exercabili su/pbia rapti intēderint/de⁹ palā pdicat. tum p

eE

ppĥas ⁊ reuelatiões. tũ p naturale dictamẽ insitũ/insinuãs nõ esse credẽdũ deoꝝ pluralitatẽ/ꝯclamãsqꝫ oẽs deos gẽtiuꝫ demonia magosqꝫ ⁊ ariolos execrãs. ¶ Uides iudee/cur dãnaberis antixpo miracula facienti adherẽs. ⁊ xpianus saluabiť xpm ꝯfitẽs miracula opantẽ. Affert ⁊ oñdit vterqꝫ signũ regis sũmi. sed illi tanqꝫ falsario p diuinas scripturas ꝯtradicit. multiplex isti supaddit pphetaꝝ approbatio. ¶ Res igiť tota ad ĥ redit/qꝺ miraculũ xpi hodiernũ/ceteraqꝫ scripturaꝝ aucte addita ⁊ alijs circumstãtijs signa sunt ⁊ argumẽta sue diuinitatis. sufficientia quidẽ p fide gignẽda. fouẽda atqꝫ nutrienda/nisi affectõis obstet puersitas. ꝓpterea dicebat. Opa q̃ ego facio testimoniũ phibẽt de me. Et nisi opa ego fecissem q̃ nemo aliꝰ fecit/pctm̃ nõ haberẽt. Rõ. qꝛ iã nõ credẽdũ fuisset ipm eẽ messyã quẽ ppĥe. pnũciauerũt talia factuꝝ miracla. Tm̃ta argumẽta euidẽtia esse nõ ponim⁹ fidei. Itaqꝫ iã nõ credere m⁹ sed sciremus. Jaz donũ merceſqꝫ fidei euacuaret. Jã (vt Bonauentura arguit. iij. sen. di. vij.) tot⁹ orbis xpo credidisset Et pl'os insup q̃ miracula interfuerũt ipossibile fuisſz ꝺ fide pl⁹ q̃ de q̃stõe euidẽte vl' mõstrata dubitasse. dubitauerũt tñ ⁊ vacillauerũt i horã dñice passionis/in q̃ etiã miracula chorusca bãt. nã petre sciſſe sunt. terra tremuit. sol obscurat⁹ ẽ ⁊c. Recordari etiã poterant hodierni miraculi qꝺ factũ fuit vt galileꝰ ilico surgeret ⁊ tolleret ḡbatũ suũ ⁊ iret i domũ suã. ¶ Sciẽs libẽsqꝫ multa ꝓtereo. qꝛ nõ ẽ opus fidẽ q̃si nouellã scrupulose discutere/quã tot sctissimi/viteqꝫ integerrime viri/ꝺstãtissima assertõe etiã vsqꝫ ad mortes durissimas ꝺfirmarũt. Nec oĩno miracul' imitamur/sciẽtes iudeos increpatos a xpo. Generatio pua et adultera signũ q̃rit Mat. xij. Et .i. Coꝛ. xiiij apl's talia ifideliby dari i signũ ait ñ fideliby Quãobrẽ si etas nr̃a fidei ⁊ moꝛis iops miracla habeat/ĩcredulitatẽ nr̃e signa sũt/⁊ dãnatõis (nisi meliozemur) indicia. Porro ꝺ aribꝰ magicis ĥ sub ꝓpẽdio habetote/fm copiosam Guil'. parisiẽ. traditõz/q̃ ĩ figurꝭ ⁊ sculpturis. imaginiby. characteriby. signis. impssioniby. ẏbis. carminiby ⁊ ĩ ceteris q̃by vtunť malefici/nulla ẏt⁹ ẽ penit⁹ q̃lẽ pdicãt. sed hec singula demones fieri docẽt tanqꝫ sacrificia quandã diuinitatẽ sibi inesse ꝓfitentia. necnõ tanqꝫ signũ ꝓpriũ ⁊ sigillũ sui pacti rememoratiuũ/quo adhibito pacta q̃ p miserit deus adimplent.

¶ Postqꝫ terne calũmie ĩcredulorꝫ sup miraculoso euãgelij hodierni mysterio vtrũqꝫ rñsum ẽ/accipite si placet triplicẽ ex his ꝺsideratõz. ¶ Prima/quẽadmodũ iudeoꝝ pncipes ⁊ plati ex ignorantia sue theologie xpm eis ꝓmissũ negauerũt miraculaqꝫ abiecerũt. ꝓpť qꝺ ṁittebat eos xps ad scpturas di. Scrutamĩ scpturas. ille eñ testimoniũ phibẽt ꝺ me Joh. v. Silimõ ex ignorãtia nr̃e theologie/multi etiã vt verẽdũ ẽ de platz antixpm suscipiẽt. eidẽqꝫ t miracul' suis adherebũt. Q, si ita ẽ. ĩmo qa ita ẽ certissime. cõstat illos antixpi pcursores esse potissimos/q̃ studiũ theologie qꝺ ẽ scrutiniũ scpturarũ impediunt. aut eiꝰ pmotões implere sicut tenenť despiciunt.

Beda cõsideratio.

Q, ad hoĩs alicuiꝰ canõizatõz/aut cuiuspiam doctrine autorizatõz/ĩsufficiẽs ẽ p se miracl'oꝝ oñsio/nisi ĩ canonizãdo vite scitas irrepbẽsibil' indicet nisi insup doctrina approbanda vere fidei nullatenꝰ aduersari censeat. Dali q̃ppe miraculis vt Judas alij chorusc̃at. Hanc ob cãz inter ceteras ne boni viri q̃ taliũ autores nõ sũt pctores reputẽt. Cũ dicat Aug. sup Joh. Uos dei famulos nõ miracula sz sola charitas facit. Aliã notauit cãm Bonaueñ. ij. sen. vbi prius/vt boni facere miracula puipendẽt/cũ mal' hoc ꝓueniat. Uñ xps apl'is. Nolite inquit gaudere q̃ spũs vobis subĵciunť. gaudere aũt q̃ noĩa vestra scripta sunt in celis Luc. x. Culpabilis est itaqꝫ nimia videndoꝝ aut faciendoꝝ miraculoꝝ cupiditas/⁊ nõnunqꝫ in superstitionẽ traducit ⁊ errorem.

Tercia cõsideratio.

Artes magice ad q̃s astronomiez medicine maxima ps spectat/rõnabiliter sub interminatõe moꝛtis vetite sunt. nõ iõ q̃ ĩ ill' demones adorank. ⁊ tanto dãnabiliꝰ quãto p ẏba diuina et orõnes sacras hmõi cultꝰ exerceť. q̃netiã iõ phibite sũt. qꝛ fides salubꝛ has p artes impugnať q̃si sophisticas quasdaz argumẽtatiões/q̃ apparentiã verorũ miraculoꝝ gerunt. existentiã ẏo nullã habẽt vt falsa. aut si vera sint/nõ illã quã prerẽdũt ⁊ approbatõe sua deficiãt. ¶ Hactenus R.p. hereticis rñdimus qui cõrumaciter altercanť diuinitatẽ in xpo nõ posse cõcludi p sacram euangelij hodierni hystoriã. Hec p pctõꝝ

dimissionē. nec p reuelationē cogitationuz. nec postremo p miraculoz opatiōez. Hunc rursus ad euāgelicā domū nostram reuertamur. z pio cordis studio collaudem⁹ primo xpi clementiā. qz lese maiestatis reū/z petrū catbenis vinctū cōfestim absoluit. z nos sil'r absolui postulem⁹. ¶ Cōtremiscam⁹ reuereamurqz eius sapiam z pscientiā. qz occultissimaz etiā cogitationum inspectoz ē. vt in euāgelio audiuimus. Hinc Boecius. Magna nobis ē (si dissimulare nō vultis) necessitas indita pbitatis/cū añ oculos agit⁹ iudicis cūcta cernētis. Erubesce qso illa cernēte deo pagere/a quib⁹ desisteres hoie inspiciente. Habeat apud te rātū honoris z timoris dei vult⁹ qstū viri. ¶ Letez humiliemur sub potēti manu dei xpi/z i nris necessitatibus eā inuocem⁹. penes quā residere omnē egritudinē corpaliū z spūaliū curatoz inspicim⁹. Fugiam⁹ deniqz maloz psortia. animaduertētes qm̄ palitic⁹ post curatōez secedere a blasphēatoribꝫ iudeis z i domū suā pgere iussus ē. Vade inqt tē. Aduero firmo pede ambulantē inspectantes amici qd putas egerunt: Gressuz sistūt stupore attoniti. nec aspectui pmo bñ credūt. defigūt i eo ocl'os. z hesitāt ne falsa laudank imagine/totūqz vidēdo perrāt. In re cognita tandē ruunt amplex⁹. stringunt pect⁹/z marcidis olim manib⁹ oscula figunt. Interea autorē sanitat⁹ ac modū queritāt. quo compto xpi maiestas in celū attollit. z exaturari vidēdo. audiēdo. gratulādoqz nō pñt. Ita (inqt euāgelista) vt admirarenk oēs z honorarēt deū dicētes. qz nunqz sic vidim⁹. Demū palitic⁹ q turbā suam vix subijt/domū subijt. tū memor qz p⁹ curationē suā sibi xps impauerat dicēs Vade inqt i domū tuā. qđ fuit thema. tanqz eidē i his ẏbis/vt te sanū pprobes z roborati penit⁹ vade. Vade in hac fortitudine tua Judi. vi. Lu. xvij. Vad qz fides tua te saluū fecē. vt i vijs ñ excubes sub diuo exposit⁹ vade i domū Vade i domū tuā. ij Re. xiij. qm̄ dñs erit preuio z obūbraculū diei ab estu. z i securitatē z in abscōsiōz a turbine z pluuia Verba sunt esaie Esa. iiij. Deniqz alieno nete cibes mēdicitati dedit⁹/sed vade i domū tuā. nō alienā sz tuā. Prouer. z hoc. v. Subtrahe pedē tuū de domo primi tui. et. xxvij. Domū fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tue. contra illos q discunt penetrare domos ad modū impudicaz viduaz. quas reprobat ap'l's. i. ad Thim̄. v. Et q ab afflictis primis dona petunt vt in ocio laute viuāt/spretores illi⁹ moniti. Pane tuo vescere liber eris. pphetice bñdictōis exptes quadicit. Labores manuū tuaz qz māducab/beat⁹ es tē. ¶ Et hec quidē de sensu hystorico tanqz fundamentalia dicta sint. ¶ Sup/ E addam⁹ allegoricū sensum. fm quez domus nostra eccl'iaz signare dicebat Et fiat oro exhortatiua. z i eccl'iasticos negligētes iuectiua. ¶ Int seuientes turbidosqz aereaz ptātū ac spūaliū neqtiaz insult⁹/int crebra piclitātis mūdi discrimia summ⁹ architector Jhs domū struxit eternis basib⁹ stabilitā. q cūctibus i ipsam eēt i domū refugij. i asilū protectōis tutissimū. z extra quā iminet cert⁹ interit⁹. Huic domui eccl'ie nomē indidit/cui⁹ fundamētū ē petra fidei solidissima. nec inferi porte aduersus eā pualebūt Matth. xvi. Descēdit pluuia heresū. venerūt flumina erroz. irruerūt vētiq; secutionū i domuz illā. z nō cecidit. Fūdata em̄ erat sup firmā petrā Mat. vij. Hāc describit salomō edificataz a sapia septēqz colūnis excisā. q sunt. vij. spūsci dona seu ẏtutū vniuersitas/qb⁹ fulcita subsistit. ¶ Letez palitic⁹ put audist⁹ in hāc domū iubek accedē. vade inqt ihs i domū tuā. Et qs iste palitic⁹ R. p. Sane gen⁹ humanū/qđ p originalē crimis palisiz sensu vere credulitat⁹ z bone opatōis motu puatū ē. ita vt domū hāc suā p se neqret i gredi nisi ei dē pmū sanitas pferret. q pstita p saluatorez aiaz ihm tulit grabatū vetuste legis in q nō erectū erat sed pstratū depssū. nihil em̄ ad pfectū adduxit lex Heb. vij. Debīc i domū salutifere credulitatis z noue puersatōis. que dom⁹ eccl'ia ē itroiuit ¶ Sz pp ēde qm̄ p prius nudak synagoge tectū. qz pmitus velata scpture veter⁹ mysteria reserank. z ita a quatuor deferk añ xpm. qz p qttuor euāgeliozuz volumia ad xpi cognitōz inclinak. Quāuis aūt dom⁹ ista sit general'r oim̄ i vna vera xpi fide coadunatoz. vsitatiori tñ noie illoz q̄si antonomatice dr/qs duces i ea custodes et speculatores sūm⁹ pfamilias instituit. Uñ eos z ñ sic passim alios eccl'iasticos appellam⁹. Ad istos pñs quertēda ē oro vt solliciti sint i suā eccl'ie domū pgere. ne ex ipoz absētia domui detrimētū incūbat. Quib⁹ introgressis officio triplici eos fūgi necesse est vt sint specl'atores. vt sint pīes seu pastores. vt sint ianitores. ¶ Speculatores siqdē ad explorādū insidias declinādū. Eze. iij. z. c. xxxiij. Fili hois specl'atorē dedi te domui israel

cE 2

Sequit/si speculator viderit gladiū veniē/
tē/z nō insonuerit buccina. z ppl's se nō cu/
stodierit/z venerit gladi⁹ z tulerit ō eis aiaz/
sanguinē ei⁹ ō mānu specl'atoꝛ⁹ requirā. Mi
renda nimis z eccl'iastic⁹ speculatoꝛibꝫ formi
dāda hec ꝯmiatio. cui sil'is hꝫ. iij. Re. ij. Cu
stodi viꝫ istū. q̄ si lapsus fuerit erit aīa tua p
aīa illi⁹ ¶ Deberēt insup ianitoꝛes eē ad clau
dēdū sapiēterq̄ apiendu⁹ ilstar xpi/q̄ et eplo
tāq̄ ianitoꝛ eiecit vendētes z emētes/q̄ z ali
bi se esse ostiū asserit p qō si q̄s introierit sal/
uabit. ¶ Impli⁹ eos esse cōuenit pīes seu pa
stoꝛes ad fouendū gregē spūaliterq̄ pascen
dū Joh. vlt. Simō amas me pasce agnos
meos. z Mat. xxiij. Fidel' seru⁹ z prudens
quē ꝯstituit dñs sup familiā suā vt det ill'ci
bū i tpe. ¶ Sz heu q̄ ꝓsa oīa. Uade nunc p
coꝛ i domū eccl'ie/circūduc paulisp oc'los z
iloc⁹ aliq̄bꝫ quē ibi speculatoꝛē q̄lē ianitoꝛē
q̄lē denicq̄ pastoꝛē inuenerꝫ manifesta. Uidi
sti? Quid stupes? Quid attonitꝫ oculis flas?
Scio p̄sus/scio q̄ horrenda te monstroꝝ
imago/z abominādū desolatōis portētū ex
terruit. Hā velut plati absceſſerint aditꝫ arisq̄
relict⁹. vt maro ait i eoꝝ loco subijsse itui
tus es. Cecā ignoꝛantiā p exploratoꝛe. Ti/
midā ignauiā p ianitore. Rapacē seuiciaz p
pastoꝛe. O miserabiles z sufficiētibꝫ nūq̄ la
chrimis deploꝛādas nr̄e dom⁹ vices ¶ Ecce
i p̄mis q̄ pessima oīm exploratrix statuta ē
ignoꝛātia/q̄ z temeritate p̄ceps ē z relatōe tur
gēs. Brecū em̄ puerbiū est/vt ait Hiero. in
epl'a de melchisedech. Ecce em̄ impitia cōfi
dentiā/eruditio timoꝛez causat. Si exurgāt
hereses. si puersaꝝ dogmatū gladij iaciank.
Si errores cuneatim erūpāt/nō clāget buc
cina. nō os apiet. ceca q̄ppe ē. nec ab inimicꝫ
secernit amicos. arma nō videt aduersa. nec
vexilloꝝ signa cogñscit. Hic fit vt simplices
z plerūq̄ lr̄is scl'aribꝫ inflati a pestiferꝫ erro/
ribꝫ rapiāk. seducāk obruāk. Quot putas hāc
ob cām hereticos eē de his q̄ specieten⁹ in ec
clesia ꝓuersank. Horresco memoꝛās/hoc vi
ta monstrat. voces hoc sacrilege indicāt q̄s
inter vina epulas z ꝓuiuia impudenter euo
mūt. Illic sub ioci specie hereses effundunk
cū null⁹ in fidē cadat ioc⁹. Ubi ꝓtra theolo/
gos rotis itur sentēcijs z irrisoꝛijs interroga
tōibꝫ. Eo tūc ō sacris bonis dispukak vt in
tps nostꝝ vere inciderit illud Persij ō roma
nis. Post prādia querūt romā de satur quā
dva poemata narrāt. Theologia ab eis stul
tilogia notak z q̄ sola aut p̄ncipal' i arce loca
ri debuerat tāq̄ specl'atrix sagacissima z i cō
paratōe ei⁹ queuis alia ignoꝛātia dari pōt i
ima deijcik. calcak. reputak pbꝫ ingēs/q̄neti
am si fama nō mētik/platoꝝ nōnulli(q̄ vix
credere ausim)stulticie palā arguunt hoīes
theologie operā impēdētes q̄si ipa res sit fa
tua. inutil'. fantastica. theologic⁹ inq̄unt. q̄
fantastic⁹. O nefādas diabolicasq̄ voces. z
pditissimis autoꝛibꝫ suis simillimas O pu
trida oꝛa ferro cauterizāda. q̄ tā spurcidū ꝙ
bū exp̄uerk. Ista certe ñ irrisio ē sz mera blas
phemia. z ꝟ igne z ferro exterminānda eēnt. p̄
sertim i plat⁹ q̄ ō necitate salut⁹ fidē explicite
scire debēt. psuadere isup z ꝟ hereses si pullu
lāt acriter sapiēterq̄ ptegere. Tremēda hec
talibꝫ vera tñ snīa. Hecq̄ em̄ domū suā pru/
dēter īstituisset xp̄s/nisi ad illi⁹ ꝟ hereses va/
statrices tuitōez q̄sdā obligasset. Quos aūt
alios ex officio mag⁹ astrictos repies? Po/
tēs sit(inq̄t apl's ō epo) hortari i doctna sa/
cra/z eos q̄ ꝟdicūt arguere. ad Titū. i. Pro
bat ꝟ Durād⁹. iij. dis. xv. Audēt tñ eoꝝ alicq̄
(put ferk)a theologie studio hoīes deterrere
O fides o religio. Et miramur igik si eccl'ia
stica dom⁹ pturbak. si spūali tpaliq̄ icōmo/
do q̄tiak. q̄ñ e specula theologiā p̄cipitāt/z i
ei⁹ locū dña ignoꝛātia sublimak. ppt̄ea inq̄t
ipa Captiu⁹ duck ē ppl's me⁹/q: nō habuit
sciam Esa. v. Sciaz loquik spūalē diuīe le/
gis/nō aīalēz mūdanā. q̄ aut iudicare ō poꝛ
cis(sicut ait Antisiodoꝛens)aut ō pecunijs
numerādis z ertoꝛ quēdis solert solet dissere
re. In spūalibꝫ aūt ceci sūt(ait ꝟitas)z duces
cecoꝝ. nimiq̄ si ambo i foueā cadūt. Et eta/
te nr̄a nimis heu vexꝝ ē pphete vaticinium.
Speculatores eius ceci oēs Esa. lxvi.

Tres ſzm hoc ō the/ologie ꝓtēptu z eiectōe a specula elicio ꝓside ratōes. ¶ Prima i eccl'iastica domo/i q̄ vni⁹ coꝛpis mēbꝛa sum⁹ fm apl'm i epl'a hodier/na. simile ē si theologia odio habeak aut eij/ciak. quēadmodū si mēbꝛa homis i oculos cōiurarēt/eosq̄ extingueret. vel vt Esopus refert. velut si ventrē homis vsq̄ ad exinani tionē sine cibo digerere ꝓmitterēt. O, si hō tūc piclitatōi vicinus eēt. q̄d de eccl'ia conie cturandū ē/vestꝝ sit iudiciū. Theologia q̄p pe eccleſiastici coꝛpis oculus ē. z venter etiā spirituales cibos glutiēs. coquēs. z in cete/ra mēbꝛa delegans.

Bed'a cōsideratio.

In eccl'iastica domo maioris esset meriti q̄ theologiā foueret ꝛ eā i pp'lis lucē abūdare faceret/q̄s si ist̄ueret aduocatos ꝛ medicos q̄ gratis paupib⁹ patrocinia medicamiaq̄ tribuerēt. ¶ Miraris forsan/sz pspicua ērō. Eligibili⁹ eñ pclari⁹ atq̄ diuini⁹ ē aiarū q̄s corpoꝝ indigētijs succurrere. q̄ ḡnte sint/cogitare stupoꝝ ē. ex q̄ liq̄ de⁹spicim⁹ q̄s alti meriti sit recto vt fieri decet fine. nō q̄stuoso. nō ambitioso. ipi theologie studiū ipendere. pci pue i tāto eⁱ odio tāta q̄ penuria. ¶ De theologia loq̄r/nō q̄ ad ꝟbosā ꝛ sophisticā loq̄citatē chymerinā nescio quā mathematicā redacta ē. sed q̄ metit fidē morescq̄ ꝓponit. Et ab aliq̄b⁹ forte nō minoris meriti iudicaret se in ꝫ studiū deuouere/q̄s sine eo religiōz ꝓfiteri. Hic tñ nihil assero. ¶ Rursū eadem ex radice diluciduz ē q̄s friuola si nō poti⁹ iniq̄ noiet/iudicāda sit q̄rūdā infideliū opinio q̄ i r̄gione eccl'astice dom⁹ sciaz adiuētōnū hūana audēt asserer ipi theologie p̄ferēdā/ nisi fortasse inq̄unt vel i locis vbi publica viget hereſū dogmatizatio. ita vicz/q̄si sacre scp̄ture nullū aliud sit officiū q̄s patētiū hereſū extirpatio. ꝛ nō etiam mores ꝓponere/erigere spem ad celestia/discernere int̄ pctā/oēs humanas instit̄utōes ad diuīe legis lineā corrigere. fidē insup iā plantatā ne euellat. aut erroꝝ zizanijs misceat obfuare. q̄m vexē metricū illud. Nō minor ē ⁊tus q̄s q̄rere parta tueri. Hec ātz ꝓsil'ia sapiētie officia si pclari ora sint/ꝛ viris dom⁹ eccl'iastice rectoribꝫ dignioza/q̄s assiduos litiū disceptationū q̄q̄ tumult⁹ sup rebꝫ inumeris audire. ꝛ fm cerimonias quasdā/ꝛ innumeras cōstitutionū ambages cās circūuolueſ. iudices vos ꝓstituo hoc pacto/si p̄us ad memoriā reduxerim illud ap'li. i. ad Coꝝ. vi. Secularia igit iudicia si habueritis ꝓtēptibiles q̄ sunt i eccl'ia/illos ꝓstituite ad iudicandū.

Tercia ꝓsideratio.

Per scias hūanas tpaneo eccl'iastice dom⁹ regimī/curā tantā impēdere/vt spūalis gubernatio pene deseraſ/videſ nō mediocrs occasio diminuēde tpalitatis. Cur ita? Q̄m sublato fundamēto cui tpalitas initiaſ. ꝛ ob quā cumulati⁹ ab ūdauit edificiū ruinā pati nccē ē. Quāobrē ꝫ i loco recordari placz illō qō a Valerio li. vij. c. ij. sapiente dictū ab Ānaxagaro p̄dicaſ ipis athenies̄ibꝫ. Videte inquit ne dū celū custodit⁹ trā amittat⁹. verto sniaz Videte eccl'iastici ne dū trā custoditis celuz amittatis. Agnoscitis p ꝫ q̄s pniciosa res ē theologiā e specula eccl'iastice dom⁹ eijcere. ¶ Sz expecta. oia nōdū audisti. neq̄ eñ tñ D mō p specl'atore posita ē iḡrātia. verūetiā pte i aliq̄ dom⁹ videb stātē p ianitore mūdanā timiditatē vl' timidā ignauiā. p̄ua vtiq̄ ꝛ ineptissima ostiaria. q̄ nec diuinū honorē. nec dom⁹ salutē i apiēdo. claudēdo ve ppēdit/sibi satis ē dū placeat mūdo Veniūt i docileſ pueri vagi. moribꝫ icōpositissimi. Affirmāt se alto claroq̄ sanguīe ꝓgenitos familiares regū ducūq̄ amicos. miscēt cū pcibꝫ minas dicūtq̄ cū Abimelech Judiē. ix. Cōsidera/te q̄ os vīm ꝛ caro vestra sū. Quid agit nr̄a ostiaria Moribꝫ noī suo ꝓgruis vtiť. formidat. tremit. ꝛ vt verbo satyrico vtar/admote trepidat arūdinis vmbram nil ausa negare. Tales ad celsas eccl'astice dom⁹ sedeſ euehit atq̄ illā iplet ꝓphetica maledictiōez. Dabo pueros ꝓncipes eoꝝ/ꝛ effemīati dñabūť eis Esa. iij. Hi sūt q̄ cēderūt ō domo regis in domū dñi. Hiere. xxvi. Et q̄ velut Oziaſ ecclesiā violēta ptāte subintrāt. ij. Paralip. vi. Sed q̄ pares sūt i culpa/reformidēt ne sil'i aut deteriori pena plectāť ¶ Est alij q̄ ianitoreſ sūt optimi helizeū imitēť. de q̄ Eccl'i. xlviij. scp̄tū ē. In dieb⁹ suis ñ ptimuit ꝓncipē. et i potētia nemo vicit illū/nec supauit eū ꝟbuz aliq̄ē. supple dep̄catōis aut ꝓminatōis/nō insc̄ij q̄ petere docet q̄ timide negat. ¶ Dicet fortassis intra se tacit⁹ aliq̄s fieri ista optere p̄ q̄litate tpm/vt eccl'iastice domui corroboratio maior accedat. q̄si ista. s. gēs sustētamētū eccl'ie dei sint/nō xp̄s. Eccl'iam (mihi crede) sustinēt. fulciūt ꝛ decorāt. nō long⁹ famulātiū ordo i morē decurtatoꝝ. nō faleratorū equoꝝ numerositas. nō aucupiū. ñ venatō. nō taloꝝ vsus. nō meretricū. sed scti mores. humilitas. religio. pietas. pudicicia. scp̄turarūq̄ cognitio. Et q̄s to eccl'iastica dom⁹ a pluribꝫ ipugnať tāto sāctioribꝫ exēplis regēda ē/ꝛ scādalosis ꝓmotōibꝫ min⁹ ꝛ min⁹ occupāda. ¶ Occurrūt apō ostiariā nr̄am alij hoies si nō bestie sed poti⁹ spurcissime nomināde sunt abiectissimi. spurcissimi. vilissimi. q̄ volūt intrare secreta dom⁹. ac inde timeri aut satyric⁹/quibꝫ notū ē illud eiusdē. Charus erit verri. i. pessimo boi. q̄ verrē tpe quo vult accusare p̄t/ppter q̄ isti scoꝝtoꝝ ꝛ mulierculaꝝ ꝓsitores sunt argumētationuz et alioꝝ q̄s effari pudet ne pudicas aures poluā submīstratores. Ad q̄d: vt p̄uriētē dño rū suoꝝ libidinē expleāt/imo irritēt ꝛ succē-

dãt. Quare sic vt inde chari habeãt. amenk timeãt. Quid vltra? Isti ad bñficia diaboli ca petũt i gressũ. petũt cũ inqs portões/ et eo importuni? et ipudẽti? q̃ pua eis merita suffraganť. ¶ Subeũt alij hoies sceleratissimi bonoz crimiatores/ q̃ ꝓuratões ꝺ ecclíasti cã domũ fieri audacibꝫ mẽdacijs asserũt. vt soli iuigilare. soli rẽpublicã ꝓseruare iudicẽtur/ vt pinde sublimia dignitatũ scãdãt loca Ostiaria ꝓo nr̃a tales rẽ. sz lĩguã compesco. Scio de q̃bꝫ loq̃r. Qui vez direrit accusator eẽt ínq̃t satyricus. Hõ aũt illõ nouũ est. Habes. i. Bach. q̃liter venerũt viri ipij ex ísrl. et Alchim? cũ eis. q̃ volebat fieri sum? sacerdos. et accusauerũt ppl'm apud regem. Sequiť. Alchimũ ꝓstituit rex i sacerdotiuz Et vtinã nullos mõ alchimos haberemus R.p. nõ sic. pfecto ñ sũt sonãtissima eccl'ie dom? tuba/ parisien. vniuersitas cõpulsa silere fuisset nõ talẽ i suis delib gratõibꝫ passa esset calumniã. Sileo de aptiõe et vsu clauiũ in vtroq̃ foro. curie. s. et ꝓscie. nec de collatõe sacramẽtoz̃ loq̃r. qz nullis vnq̃s ꝓbis. nullis eloq̃ntie viribꝫ ne Tull? q̃dẽ exp̃meret/ eos q̃ i hac pte abusus fiunt ¶ Postremo cernite q̃s in eccl'iastice domus locis plurimis pastor locatus est. Hũ quid ambitiosa rapacitas? Fortissime de?/ talẽ e terrz abiice pestẽ. seua ẽ. crudelis. atroz. horrida. insatiabilis. truculẽta. Credis eã oues pascere. erras Et poliat. rodit. vorat. enecat/ et leuissima occasione p fulminatões excõicationũ foras mittit. Suoz insup satellitũ turbis magna voce Terentianũ illud in de chyra inculcat. sedulo te moneo et hortoz/ ne cuiusq̃s te miserei/ q̃n spolies. mutiles. laceres/ q̃s q̃s nactus sis. Audire tñ debuerat Tyberij cesar? relcripti boni pastoris esse tõdere pec?/ nõ deglutire. Sueton? li. iij. Quãto sati? tutiusq̃s fuerat nõ habuisse pastoreż. Sic irato Ioue/ fabulosis ranis hydra trãsmittiť. Sic pficiunt agnis lupi/ ceruisq̃s leones Et formidãdũ ẽ ne ad hãc irã pcã nr̃a deũ ꝺcitaverit q̃ regnare facit hypocritaz ppter pcã populi Job. xxxiij. Hec ambitiosa rapacitas illa ẽ q̃ reddit? eccl'iasticos diripit. et q̃ gratis mistrare debuerat/ vili precio ꝺparе ꝺpellit. ob audiẽs rpõ iubẽti. Gratis accepistis gratis date Mat. x. Facetissima aũt i hoc loco/ sz mordacissima ẽ Ambrosij rñsio. Nemo in/ q̃t grat? dat. qz nemo grat? accipit. ¶ Jsta se dñam reputat eoz q̃ i eccl'ia sũt puẽtuũ. nõ admistratricẽ ꝺ aplica diuinãq̃s sniaz. i. Lorint. iiij. Sic nos existimet hõ vt ministros xp̃i/ et dispensatoz̃es misteriozz dei rẽ. Prelatoz̃ itaq̃s est/ idoneos ad diuinũ seruitiũ eligere. q̃bꝫ sic electis p modũ accessoriũ. et p sua sustẽtatõe ꝺpetũt tpales fruct? nõ eligẽtibꝫ p latis. Et q̃ pbat tñ pbatissima deductione Durãdus. iij. sen. di. xxv. platos nullaz sup vẽditõe hmõi redditũ hz̃e licẽtiã. nullã a simoniaca p̃uitate excusatõez. ¶ Hũc igiť et ecclesiasticã domũ qñ talibꝫ mõstris repleta ẽ spera pspari. Spera viros eccl'iasticos apõ p̃ncipes seculi de cetero honorãdos eẽ. et nõ poti? abiectissime qñ abiectissime viuũt cõculcãdos. Hã q̃s ad reuerẽtiã maximã et p/ priaz hereditatũ largitõz induxit docta humilisq̃s sanctitas. Mirarer si nõ p oppositũ stultitia. supbia. rapacitas. neq̃tia/ ad irrisionẽ eoz indignatõemq̃s puocẽt/ et ad retrahẽdũ datrices man? suadẽt. Cur inquiũt dabimus? Ut. s. isti lautissima fusione inebrienť. luxuriẽt. voluptatibꝫ oĩbꝫ ipudẽtissime demergaňť/ vt omẽ eoz sit studiũ aliene pudicicie insidiari. opes fraudibꝫ a populis rapere. et deniq̃s deteriozes esse oĩmibꝫ hoibꝫ. Sz ve subditis. qz q̃cquid delirãt reges plectuntur Achiui. ait Horacius. ¶ Satis supq̃s sať R.p. ad eccl'iastice dom? euersionẽ erat cecã ignorantiã i specula mundanã timiditatez i ianua/ ambitiosam rapacitatem sup pascua collocare. ¶ Sed heu nunq̃s solitari? ẽ male sortis aduẽtus. Sed vt recte Terẽtianus laches cõquerit/ venit aliud ex alio maluz/ rũpit ecce interim in ecclesiasticas sedes furẽs discordia/ ptinacissimaq̃s dissensio. Et cum ipsis miseriaz oĩm cumulus effundiť. Dici nequit quantas animaz strages/ q̃ ve discrimina. quot odia quales plagas secũ aduexerit. Hã dũ finis ẽ fit indies senioz. et vir ẽ q̃ sue depulsioni diligẽter intẽdat. Ignorãtia nescit. humana timiditas nõ audet. ambitiosa rapacitas nõ curat. q̃s q̃s em̃ intensa rapacitas (qz de illa loquor) totũ p fas vel nefas occupare desiderat. mauult tñ (iuxta decretistaz regulã) partẽ habere etiã iniuste/ q̃s toto iuste ꝑuari. Itaq̃s crudel' et materne pietatis expers/ horrẽde intonat illud. iij. Reg. iij. Non mihi nec tibi sit/ sed diuidať. proch dei et hominũ fidem/ que vocũ impietas est? Que ista demẽtia? Qual' crudelitas? Vach q̃s tristi malignoq̃s sydere nati sum?. vt quid viuimus? tituẽtes mala dom? nostre. nec obstamus? Que tãta in homibꝫ inhumanitas et barbaries/ vt in eã in festo dissidiozum tu

multu pax nō querat? En quo discordia ciues pdurit miseros/inquit Maro. Expecta paulisp/et nō dico odiosum sed capitale crimē erit de vniēda resartiendaq; ecclie domo ꝺbū facere. Adeo res ī malo loco sita ē. adeo nō miserē oīpotēs/despatōi pxima misereat inqt. ¶Et putas miserebit de⁹. ꝛ ꝫ impetrabit ceruix nra ꝛ cor contumax/q; tot malꝰ pssa ꝛ obruta nō deiicit. nō hūiliat. nō ad dñm ꝯuertit. Nostra si potes qt pcessiones orōnesq; generales ad diuie misdie imploratōem celebrate sūt. q; indicta ieiunia. q; lis ad extremū mox emēdatio? Relege tñ singulas ī biblia de iudeis bystorias. ille te docebūt si nescis. nūq; eos a tribulatōibꝫ ꝛ scismatibꝫ qs plūmas ppessi sūt fuisse liberatos quousq; ī sacco et cinere humiliarent. quscq; orationū generaliū ꝛ ieiunioꝝ frequētia diuinā placarēt offensā. Ita ē ꝑma ꝛ recta pacis adipiscēde via/potiꝰ q; p indignā potētiū ꝑmotionē/aut martē sanguineū. iij. Reg. xij. Nō ascēdet; neq; bellabitis ꝺ frēs vros filios isrl. reuertat vir ī domū suā. vulnꝰ em̄ antea fomētis suauioribꝫ tēpandū ē/q; viuā ferro carnē resecare. ne obtingat illud Lucani. excessit medicina modū ¶Sed p viscera misdie dei nri misereamī tādē q̄cūq; potest; ꝛ debetis atq; succurrite. Jte ī vaz ecclie domū. ꝛ molli pectore pijsq; oculꝰ desolationez eiꝰ inspicite. accingimī velocit ꝛ virīl' genero sicq; animi robore. ad defensionē eiꝰ et aduerso ꝺsurgite. Audete tādē aliq̄d va ꝺtute dignū qꝺ oīs etas celebret. qꝺ faciatvos fama sup ethera notos. qꝺ ad vltimū etna vos felicitate cozōet. ¶Difficile ē fateor. ſz tēdit ī ardua ꝺt⁹. Aderitq; auxiliator? dñs mox vt bona cepit;. Si naūt rōez date q̄ pacto ꝺ ecclia viuitis. cur talētū a dño dispēsandū suscepist;? Nulla ꝫ vulnera tolerāda sūt nulla mortis. Et hec tñ si exigerēt/p gregē salute subeūda erāt. Excusatio nulla ē si vris opibus. imo ñ vris ſz xpi. si honoribꝫ ficte;. si ca ducis sedibꝫ ī tāto viuētiū ꝛ mortuoꝝ discrimīe peritis. Mea q̄dē opinio q; hi q̄ p negligētiā vaz ī iferno purgatorio ve torquent/ acerria vos lamētatōe añ iudicē expauescē/ dū exaudiēdi accusāt ꝛ iculpāt. Et q̄ fugiet; cū vīdicta aduenerit/ifelicissimi q̄lit horrendas dei viuētis man⁹ euadere ꝺfidit; pditissimi hoīm? O hoīm iquā pditissimi q̄lit euadere ꝺfiditis? ¶Al tuero timeo ne ī cassū ꝺbafiāt. ne absentibꝫ ꝛ surdis/ꝛ(vt grecū ē puerbiū) asino lyra tāgat. Et q̄ñ sic ē/vendāt. rapiāt. lacerēt. dissentiāt. pugnēt. piurēt ꝛ eccl'iasticā domū piculis expositā desertāq; relinquāt. ꝛ ita hercle relinquūt pl'imi. ꝛ in alias dom⁹ se trāsferūt. ꝓpterea obsurdescūt eccle clamoribꝫ. doloribꝫ ꝛ erūnis ¶Et ī quas domos abierūt. si introges rñdē(si res ista lasciuie pateret)ipos ad visendas poetaꝝ domos emigrasse. ¶Quosdā apꝺ Virgiliū. i. eneiꝺ. ī temulā eoliꝫ vētoꝝ regis domuz. Et hi sūt q̄ assiduis supbie flatibꝫ tumēt/vel vt euāgelico exēplo vtar. q; arūdo sūt vēto agitata. aut q; nauicula petri ī ꝫ mꝺo sali vasto turbine illidūt scopul'. ꝛ ī rapidos scismatū fluct⁹ obuoluūt pneq; ꝺmergūt ¶Alīꝫ apꝺ Valeriū fluctū ī argumāticon male iocūdā spurcide veneris domū freq̄ntāt. q; libidibꝫ obscenis īmersi/illas despataꝝ libidinū vel voluptatū voces egerūt. Exiguū ꝛ cū tedio ē tps vite nostre. Venite igit fruamur bonis q̄ sūt. ñ nos ptereat flos tpis. coronem⁹ nos rosꝭ añeq; marcescāt. nullū sit ptū qꝺ ñ ptrāse at luxuria nostra Sap̄. i. ¶Quosdā suscipit Ouiꝺ. li. iij. metamoz. ī atrā domū lumināt; meridie. q; bonoꝝ laudibꝫ ītabescūt. ꝛ nequeunt cū eis q̄cq; pacifice loq̄ Beñ. xxviij. Similes sauli q; ñ rectis oculꝰ aspiciebat dauid ī. Reg. x. Partēq; collocat idē Ouiꝺ. li. xi. in saporifera ī habitis somni domo. q; cū fatuis ꝺginibꝫ dormitauerūt oēs ꝛ dormierunt ¶Ab eo dē introducit ps altera ī egenā marcide famis domū. li. viij. Quos auri sacra fames maceratꝛ exangues reddit. spq; auidis fauciby auꝝ hyātes. q; nō implet auar⁹ pecunia Eccē. v. Jncolūt nōnulli(apꝺ Statiū theb. li. vij.)ferreas cruēti martis edes De q̄bus dici pt illꝺ. ij. Mach. ix. Bella nutriūt ꝛ seditōes mouēt. Cōtra q̄s pp̄s. imp̄cat Dissipa gētes q̄ bella volūt ¶Alīꝫ placet strepidula loq̄cis fame dom⁹. Matth. xi. Qui cū atheniēsibꝫ ad nil aliud vacāt nisi audire aut dicere aliq̄d noui Actꝫ. xvij. Et vt Naso ait. milia rumoꝝ ꝺfusaq; ꝺba volutāt. ¶Demū qꝺ mireris/q̄busdā ī electōe infernal' curialium furiaꝝ et vere infernal' domus est. Metamoz. iij. ꝛ eneiꝺ. vi. Quibꝫ apta ē vox illa Job. Infern⁹ dom⁹ mea ē Job. xvij. ¶Possem ꝛ in alīs poetaꝝ domibꝫ eccl'iasticos viros oīdere cuz truci poliphemo Eneiꝺ. iij. Cū seuo lichaone Metamoz. i. Cū fure caco Eneiꝺ. viij. Cū sacrilego busyride. Tragedia Senece ꝑma ꝛ vlt. Cū estuāte vulcano Eneiꝺ. viij. Et ī Laborinto dedali Metamoz. viij. Cū semisero miotauro. Et ita ꝺ

plimis iuxta mox merita sz omittam⁹. Nō
ē sobria res i tā vasta z tremēda eccl'e tēpesta
te/opose fabulosa ꝯrere. ¶ Cōmonuisse ad
extremū suffecerit eccl'iasticos viros dom⁹
sue neglectores/vt si q̄d i eis pat'ne ꝓtuz ē. si
q̄d viuifici dei. si q̄d ad deū tioris vl' amorꝭ.
si vlla deniq; mortꝭ et'noxq; incēdioꝝ recor
datio/vnusq̄sq; ptin⁹ resipiscat. redeat. acce
leret/audiatq; mysticis ꝓbis iuitātē xp̄z ad
curā hui⁹ dom⁹ p̄cipuā. Uade inq̄t i domū
tuā. Dicere xp̄m credito. Noli iustū ꝓtēnere
dñs sū. qz p̄cipio vade Luc. xi. Dicebat cen
turio dñs milituz. Dico huic vade et vadit.
¶ Et si pudet o hō p̄ceptꝭ hoīm obedire/sal
tē obedient' pare deo. Debīc extra ne sis/sed
fugere dato tibi officio/z vade in domū tuā.
Hā oñdit fm apl'i sniam/ep̄m eē domui sue
bñ p̄positū. i. Thim. iij. Exēplo ioseph qui
gubnabat creditā sibi domuz Gen. xxix. Et
ij. Paral'. xxix. dicebat Ezechias. Mūdate
domū dñi patq; vr̄oz. Sedk. Sacerdotes
ingressi sūt tēplū dñi vt sctificarēt illō. Et vti
nā ver⁹ eēt fmo iste etate nr̄a/ñ ita polluerēt
domū dñi. ¶ Ad extremū dz ad ꝟ allicere/pp
etatis rō. qz nō i extnā sz tuā domū mitterꝭ.
Ob ꝟ Gen. xxxvij. dicebat Jacob ad laban
Justū ē aliqñ vt etiam puideā domui mee.
Et eccl'astici debēt puidere vt nō fiat dom⁹
orōnis dom⁹ negociatōis Joh. ij. Ne ō do
mo pie scitatis vere introgek illō Piere. vij.
Nūq̄d spelūca latronū facta ē domus ista?
Et alibi. Quid ē q̄ ser⁹ meus facit i domo
mea scelera multa? Ne isup maledictōis illi
us sit ꝓticeps. Ue q̄ opulēti estis i syō ingre
diētes pōpatice dom⁹ hierl'z Amos. vi. De
q̄b Ozee. ix. Ejciā eos de domo mea. Per
oppositū bonis iustisq; eccl'iasticꝭ z domuz
eccl'ie fm rectā regimīs regulā introeuntib⁹
pollicet dñs Esa. lvi. Letificabo eos in do
mo orōis mee/hic i pñti p grāz z bone ꝓscie
trāq̄llitatē. z i futuro p gl'iaz z celestis dom⁹
felicitatē. Quā nobis p̄stare dignet xc. Amē
¶ Finit sermo matutinalis.

Sequit collatō eiusdem sermonis de reliquis duab⁹ domib⁹. s. ꝓprie ꝓscientie z celestis glorie.

HD imp̄ialē summi regis domū
fidēter vadim⁹ i munitatis egē
tes/si ñ eā dedecoz erroze pol
luētes violauerimus. violata
q̄ppe i munitas/i munitatꝭ lo/
cū nō relinq̄t. Uiolāt aūt eā q̄ eā q̄cunq; vi
cio sordidatā asserūtꝭ ꝓphetātꝭ oraculū. do
mū tuā dñe decet scitudo i lōgitudine dier.
Quis vnq̄ loc⁹. R. p. dei electioz singl'arioz
q̄ dom⁹ fuit q̄ maria. quā si decet scitudo i
lōgitudine dier/null⁹ pculdubio vite dies.
nulla hora a sctitudie secludit. Hoc ip̄m pia
credulitate ꝓfitētes ad hanc domuz refugiū
vnanimes occurramus. occurrētes venere/
mur. venerātes implorem⁹. implorantes sa
lutemus/dicētes Aue maria. ¶ Uade in do
mū tuam/vbi p̄rius.

Idcirco trāssūptōi/

bus metaphoris q̄ p̄dicātes vtimur/q̄tinus
noua min⁹ fastidiat varietas/z a cognitꝭ ad
ap̄hēdēda magis ignota subnectet z sublue
uet. Quia em̄ uobis (exēpli gr̄a) dom⁹ mate/
alis sensu q̄tidiano q̄ vsu marie cognoscit
p illi⁹ sil'itudinē q̄si p vehiculū aliq̄ō i occul
taz rez. s. ꝓscie z gl'ie ꝓhēsionē facili⁹ eleua
mur. ¶ Hec me cōsideratio p̄monit/vt post
kalē themat⁹ nostrā domū de ea postmo/
dū p allegoriā tāq̄ de eccl'ia dissererē multis
q̄dē ꝟbis/sz p rei magnitudie ac etiā digni/
tate indignissimis vel pauc⁹issimis. Hūc q̄z
i me eadē cogitatio ē sicut pollicit⁹ sū. ꝟ ade
unda. ordināda ornādaq; ꝓscie domo tran/
quillioz sermo trāscurrat q̄ ad nosipsos nos
reuocet. retorqueat atq; reuerberet. Recto si
quidē ordine post incitatōz ad regimē eccl'ie
de exhortatōe ꝓponēde ꝓscie orditur oro. qz
(vt apl's ait. i. Thim. ij) Si q̄s domui sue p̄
esse nescit/quō eccl'ie dei diligētiaz habebit?
¶ Eisdē ro ꝟbis quib⁹ p̄ceptor meus dñs
cameracēsus tractatū suū de aīa exordsus est
incipe. vetez tradit autoritas/diuinū illud
fuisse Appollis oraculū. Nosce teipz. Inde
ē illud Juuenalis. E celo descēdit gnoti se.
avton. figēdū et memori tradendū pectore.
Huic ꝓformis ē Peri⁹ monitio. Tecū ha/
bita vt noris q̄s sit tibi curta suppellex. Et
itez. Ne te q̄s iueris extra. Hāc eādēq; snīaz
thema nostrū si ad mores deflexeris ilinuat.
Nēpe quid aliud ē dicere. vade i domū tuā/
q̄s habita tecum teq; ip̄m cognosce? ¶ Sūt
itaq; p̄limi qui a semet lōge pegrinār. z vt hi
strionū parasitoz⁹q; mos ē nullibi rari⁹ q̄s i
domo ꝓpria morā faciūt/nullibi molestius
Mirabile dictu. Eos citi⁹ i alia q̄is regi/
one q̄s apd̄ seipos repies. mō p curias discur
sant cū adulatōe. ambitōe. detractōe. nūc in
ter mulierculaz greges volutanꝭ cū libidie.
freq̄ntissime ꝟo int' auri argēti ve cumulos

ſnicedũt/ductrice cupiditate nauigãt maria. aera puolãt. humi repũt, put stimulantiũ curaz varietas transuersos ꝓcipitauerit. Qui apũd se si q̃rat/ illud habebit rñsuz Prouerb. xvij. Nõ ē vir sī domo sua. Hoz q̃libz vt ī domũ suã eat nec se deserat/monẽdus ē ꝑ vocẽ ꝙ xpi salutiferã. Vade ī domũ tuã. ¶Et quidã forsitan oppositões hoim/volũt inepta extortaqz appellatõe domũ dici. imo vide q̃so q̃z aptissima rõne. Demisti opinor quẽadmodũ phs in pol. li. i. c. i. cõitates institutus diffiniuerit domũ ꝓstantẽ ex viri z muliere/sui quoqz z liberoz sociali cohabitatõe ꝓponi. Sicubi aũt serui desint/bouẽ esse posuit pauꝑibz ꝑ mistro. Et ita ex hac societate tres ordiat ꝓncipat⁹. nuptialẽ int virũ et vxorẽ. despoticũ z fuilẽ sup seruũ. patrũ vl regalẽ ꝓlis ad filiũ. Singul' ꝑ hec singula tribuit officia ¶ Nolo aũt mihi credas si nõ oia hec eadẽ ī hoiemonstrauero. Si autoritatẽ mauis/ꝑ autoritate ē Aug. ī d spũ z aĩa c. xxvij. Si rõni pl⁹ ꝙsentis z patrẽ q̃ris. intellectũ offero/q̃ ꝓncipiũ origoqz ē toti⁹ spũalis ꝓpagatõis ī aĩa. Si vxorẽ postulas q̃lẽ apti⁹ rñdebo q̃z ipsã volũtatẽ q̃ inſepabil' socia ē z idiuidua comes intellect⁹/sine quo volũtas inualidi nulli⁹ ve ꝙsilij ē. z nisi vxorio federe secũ miſceat infecunda, pleriſq; ꝑmanet. Prolẽ nũcupo/affectuũ cogitationũqz veluti totidẽ filioz ꝓpagine. Seruos vo ī ꝓmptu mõstrare ē q̃nqz sensus ipsos. Circũspice/neqz bos deesse iudicabit/si brutal' indomitiqz corꝑis naturã attẽderis ¶His intellectis non operosũ erit ī hoie triplicẽ assignare ꝓncipatũ. volũtatis z intellect⁹ ad inuicẽ nuptialis ē. Volũtatis z intellect⁹ sup act⁹ suos/patern⁹ z regalis. Ambor sup sensus z corꝑ despotic⁹ z seruilis Vides vt suspicor z añ oculos tuos positũ habes q̃z decẽtissima silitudine homi dũ ad sui cognitionẽ mittit/dictũ extitit. vade ī domũ tuã. hoc dicere ē. Teipm rege. cognosce atqz recogitãs iugit ꝙsidera. Vade inq̃z officiũ qd vniuscuiusqz ꝓnoiatoz ꝓpriũ ē/ nõ inanit exeq̃re. Scieris q̃d ꝓcem inbere. q̃ pacto vxorẽ q̃uiuere opteat. q̃liter ꝑcreare liberos. seruis impare dñm/hospites suscipe ꝙueniat. ¶ Et ī ꝓncipio si q̃ idẽ ad matialis exẽplar spũal' fabricãda dom⁹ ē. atqz vt ī basso hũilitatis collocet tenẽdũ ē metricũ illud Boecij ꝑceptũ. Humili domũ memẽto certo figere saxo. Quãuis tonet ruinis miscẽs equora vent⁹. Tu ꝙditus quieti felix robore valli. Duces seren⁹ euũ ridẽs etherz iras. Itẽ tragicũ illud ī hypolito. Nõ capit vnqz magnos mot⁹ humilis tecti/vel plebeia domus circa regna tonat. Et rursũ in hercule furẽte tragedia ꝓma. cui⁹ titul⁹ ē. h. f. metro ij. De mea tellus lare secreto tutoqz tegat. Certa sedet sordida pue fortune dom⁹. Talẽ sibi fabricauerat nauta ille inops. sed securus anuclas. deꝛ Lucan⁹. Rectorẽ dñmqz ratz securа tenebat. Haud ꝑcul inde dom⁹/recto vallo roboze fulta. fz vnico sterili cãnaqz itexta palustri. Sequit. Secur⁹ belli prẽdã ciuilib⁹ armis. Scit nõ esse casas o vite tuta facultas. Pauperis angustiaz lares o munera nõdũ. Intellecta deũ. In tali ꝑcavitã egisse ponit Valeri⁹ li. vij. c. i. ipm aglaum sophodiũ. qui q̃uis archadie cẽt paupꝛim⁹. appollinis tñ responso gigilidoz regi opulẽtissimo ī felicitate ꝓlat⁹ ē. Et rñdit magis se ꝙbare securitatẽ ridẽs tuguriũ q̃z tristẽ curis z sollicitudinib⁹ aulã. Nunqd hãc ī habẽdis edib⁹ modestã hũilitatẽ cesar August⁹ tenuit. qui domũ suã eo q̃ paulo eminẽtioꝛ eẽt alijs/coeq̃uit. Deꝛ Ouidi⁹ ī d fastis. li. vi. Hec paruũ hui⁹ rei nobis xps reliquit exemplũ. qui nõ marmoreas dom⁹/sed hũile ꝑsepiũ sua natiuitate illustrauit. Quãobrẽ his admonitus obseruatũ habeas securã tibi ipsi trãquillãqz humilitatis domũ ꝙstruere. Qui cñ altã fecerit domũ/suã querit ruinã Prouerb. xvij. Ratio. q̃ nisi dñs q̃ tñ mõ humilia respicit edificauerit domuz/inuanũ tẽ. ¶ Post extructã humilitatis domũ cura restat ꝑcipua ordinare familiaz/ne domus sit in qua nullus ordo/sed sempiternus horoꝛ inhabitat/fugiẽdaqz omnib⁹ modis a domo discordia sm pitagoricoz sniaz cui⁹ memīt Hiero. ī epl'a ad Rufinũ. Ad qd retoꝛq̃rī põt illud Aristo. enigma ibidẽ positũ. hyrundinẽ ī domo nõ suscipiẽdã. i. garrulã loq̃citatẽ/q̃ effectrix ē iurgioz. ¶ Subinde vt voluntatẽ intellect⁹ doceat quasi maritus spõsaz necesse ē/quatin⁹ ea appetat q̃ recta sunt/adhibeat modũ desideriis. z se icõsulto velit nihil. Semp memīerz nõ ob aliud egregiã ade domũ miserabili ruina deiectã/q̃z q̃ vxoꝛ ꝑcupida fuit volũtas ꝑceps/temere sine itellect⁹ ꝙsilio pomũ visu decoꝛũ ꝑripuit ¶ Pozro obuia caute ne rixosa sit volũtas. ne aut fumo dom⁹ abũdet aut stillicidijs repleat. alioquin abeundũ tibi est. mihi nõ credis dicẽti hoc. sapienti fidem presta. Quid fũm⁹ si petz nisi ignoꝛãtia oculos ītel-

lectus pstringēs. qua circū sept⁹ vix secū habitat/fugit se poti⁹ ꝛ horret veluti q̄ndā mortis imaginē. Ad Sen. epist sit dicēs. O ciuz sine lr̄is mors ē ꝛ viui hom̄is sepultura. De hinc q̄d p stillicidia nisi labiles istabilesq; cogitatiōes accipim⁹. q̄b exagitat⁹ itellectus ad seip̄m redire. ꝛ i seipo ꝯsistere neq̄t. Rixosa ꝙ mulier ē volūtas ip̄roba. ꝛ q̄ in sensualitatis naturā pene degenerat. Hec assiduis malaz cupidinū stimul' vexat intellectuz. eundēq; volitionū ac nolitionū mutuo alēcantiū litib⁹ inq̄etat. vult calcatis spōsi legibus impare put libet. Intonatq; illud satyricū. Sic volo sic iubeo/sit p rōne volūtas Quid agat tūc intellectual' sensus/reclamet nō exaudiet. p̄cipiat nō obediet. et obiurget acerbi⁹ sono. remorsu ꝯsciētie feriet⁹ Quid igit reliquū ē nisi semet e domo p̄cipe. Nihilominus psistēdū ē viriliter. videbis furore volūtatis sedato ipaz dare victas man⁹. lugere ꝯmissum. veniā vltro impcari Et q̄uis recessum pares/spōte reuocabit ingēs illud creuse ad Eneam/bāc p̄mā tutare domuz. Eneid. ij. Ita tñ nisi obstinata sit ac i reprobū sensū data/tū etiā monēda ē/tū coarguēda/ꝛ ne talia p̄sumat i posteꝛ legib⁹ coercenda. ¶Alt altera sup̄est intellectui sollicitudo/seruos cōpescere. ꝛ nequādo dñatōem vsurpēt/studiosissime p̄uidere. Itaq; effrenes sunt/ꝯtumaces sūt/ingratissimi sūt/ꝯfestim vt dñm suū eis beniuolū indulgentēq; senserint/exiliūt. Repēte dñm ppriuz discerpūt vt canes sui Metamor. iij. atq; eū idignissima tyrānide p̄mūt/verūq; expiet illud sapientis. Qui delicate a puericia nutrit seruuz suū/postea sentiet eū ꝯtumacē Prouer. xxix Et ibidez. Inimici hom̄is domestici eius. Quāobrē eos si renitēres sint bonaz cōsuetudinū/arceat ꝯpedim⁹. ꝛ inertes assiduis exercitationū ꝓberim⁹ vrgeat ¶Quotidie insuper semel ꝛ ampli⁹ p̄cipue hora nocturne q̄etis/cū te lectus suscepit/ponat intellect⁹ cuz eis quasi cū suspectissimis dispēsatoribus rationē. Nullū hoc p̄cepto salubrius. nullū viro p̄sertim xp̄iano efficacius pōt esse. Ad se cū se facere solitū/ipse Sen. iij. refert de ira. Interroget intellect⁹ i tribunali mēt⁹ sedēs a singulis/cur sic aut sic/tali i loco/tali in tēpore gesserint/cur sic viderint/sic audierint/tetigerint/locuti sunt? Puniat mala p timorē carnificē. p increpatōez errata corrigat. p amorē bona coronet. ꝛ q̄d deinceps agere a q̄b⁹ subtrahere se debeāt. iteꝛ ꝛ iteꝛ vehemētissime ꝯmoneat ¶Ita dū ad teip̄m nocte sal tē redieris/verificet illō Virgilij Eneid. vij Ipe domū sera/q̄uis se nocte ferebat. Hoc pacto tecū multa loq̄ris vt p̄cipit. tñ caue ne male loq̄ris. Hoc mō apud te eorā deo cām tuā ages accusator tui seuerissim⁹. Idēq; verax testis ꝛ iudex eq̄ssimus. ¶Ages autē hoc vigilātiori sedulitate/si auribꝫ tuis sp̄ sonare putaueris illā vocē p̄phete ad Ezechiam Dispone domui tue. q̄ morieris tu ꝛ nō vives Esa. xxxviij. O q̄z vtil' p̄sus recordatō ꝛ q̄ i p̄speris simul ꝛ aduersis/hoiem sctō timore pauidū. ꝛ qō ampli⁹ est liberꝫ efficiat ꝛ mūdi ꝯtēptorē. Facile(inq̄t Hiero.) ꝯtēnit oia ꝛc. ¶O q̄z felix somn⁹ iste erit alt⁹ liber ꝛ trāquillus/post bmōi recognitiōz sui. Anīa itaq; tanq̄ i sinu iaceat dei/secura p̄sistet/rejectis fedoꝫ demonioꝫ amplexib⁹. Nā totiens inter abominādos amplex⁹ diaboli aīa dormit/quotiēs peccati mortalis ꝯscia impenitēs req̄escit. ¶De mane ꝙ intellect⁹ ipsam oc'atissimā p̄uidētiā cū memoria i speculā mittat/q̄ diligēti p̄uisione ac solerti oia occurrētia examiet atq; denūciet. ne q̄d inopīatū. ne q̄d subitū. ne q̄d imp̄meditatū surrepens ꝯturbet/aut ne p insciētiā vtilia p̄termittat. ¶Porro ipsi volūtati quā spōsā homis i domo posuim⁹/hec obseruāda erūt. fides thori ꝛ castitas integerrima/ꝯsideratō q̄z semitaꝫ dom⁹ sue. put int' mulieris fortis p̄conia a Salomone positū ē. Suspectos habeat oīes tēptationū malaz cogitationū introit⁹/cet⁹ adulteroꝫ atq; latrūculorū insidias. Si pulsauerint fores. si fenestras impulerit/ꝯfugiat ilico ad itellectū. ꝛ eo inscio ꝛ inconsulto nullos suscipiat. Si alloq̄ blāde ceperint/obsurdescat. Sirenes sunt. suaui cātu sopiūt vt demergāt/si suos petāt amplexus/cito reijciat/latronū morē gerūt amplexāt vt p̄imāt. Si blāda frōs ꝛ suauis p̄tēdit. nō ꝯfidat/arridēt vt irrideāt. Si promissa p̄missis accumulēt ñ credat. Quotidianū ē puerbiū. magni spōsoris rara vt plurimū fides ē ¶Cetez si fallacit' sēsimq; obrepe aut vi palā irruere conēt/hmōi tēptatiōes a se cōtinuo virili aniositate/aut depellat/aut diro vultu ꝛ acriby ꝓbis increpet di. Seoz sū vos malignissimi seductores. nil mihi vobiscū. Abite hinc pcul cū dolis vestris/vris q̄z fraudib⁹. qm̄ int⁹ vos et in cute noui. scio certe q̄d q̄ritis/meā quippe p̄stitutiōez/meā infamiā/meā deniq; mortē. Et hec ego pati or misera. nō faciaz hercle. non vobis assen-

tiã. q̃ obꝛẽ auolate celerit aliã q̃rite si poteſt quã vꝛa blãdiſſima ꝛ male ſuaſa ꝙba illaq̃ent q̃ vꝛis credula ſit lenocinijs. Me ĩterĩ ſinite qꝛ nõ ſũ quã putaſ. aut q̃ vꝛo digna ſũ lupi bꝛio. Hec ꝛ ſili voce vtaꝯ volũtas ſpõſa/ad uerſus tẽptationũ malarũq̃ cupidinũ iſultus. Lauear ne eoꝝ vicul' ſe ligari aut mãib⁹ p̃ẽdi ſinat vel facib⁹ ſuccẽdi. Obnitaꝯ totis conatuũ neruis/ipetui p̃mo. memoꝛ tragici illius ĩ hypolito. q̃ blãdiẽdo dulce nutriuit malũ/ſero recuſat ferre qõ ſubijt iugũ. Sciat p̃terea q̃ femĩa mollit ꝛ ſemiplene negãs petere docet ꝛ ãmonet. Felicisſimã/p̃ſus volũtatẽ dixeꝛi. ꝛ btã gl'iosaq̃ ple fecundã/q̃ ſe fornicarijs hmõi ſuggeſtõib⁹ nõ ĩmiſcuerit. infelicisſimã ꝙo ſi talib⁹ ſeipſã expoſuerit p̃ſtituẽdã. qꝛ infauſtiſſimos mõſtruoſiſſimoſq̃ ꝛ vipereos pctoꝝ fet⁹ gignet. ĩ parentẽ ſuã armatos/ſicut leonẽ ſupbie. luxurie pozcuꝝ canẽ inuidie. ꝛ ira de ſil'ib⁹/p q̃ cruciabiꝯ. laceꝛabiꝯ. perimeꝯ. ¶ Ad vltimũ coꝛp⁹ tuũ q̃ eſ ferus bos ẽ/domab̃ puidebiſq̃ ne ocio toꝛpeat. Maligne nature ẽ. abunde ſuauiterq̃ paſt⁹ recalcitrat. Impiguat⁹ ercutit iuguꝝ ꝛ vehiculũ. ſeſſoꝛẽq̃ deijcit. ¶ Audiſtiſ q̃b⁹ ſtudijs dom⁹ ꝑpꝛia regẽda ẽ q̃b⁹ exercẽda diſciplinis. q̃q̃ faſtidijq̃ timid⁹. multa p̃tereaꝝ Hũc q̃d extra te vagabũd⁹ ĩcedis ? Precurꝛe ꝙꝛ ĩ domũ tuã Eccĩ. xxxiij. ꝛ temet a cõi boĩm ſtultitia exime. de q̃ Hiero. ad ſabinianũ Solem⁹ mala dom⁹ nr̃e ſcire nouiſſimi et liberoꝝ atq̃ ꝓiugũ vicia vicĩ canẽtib⁹ ignoꝛare. Ita ẽ. aliene dom⁹ curioſi ſum⁹/negligẽtes nr̃e. Vicia idcirco nr̃a vltimi cog̃ſcim⁹. hĩc irridemur. hĩc nob placẽtes/fabula ppl'o et riſus efficimur. Quo ꝫ bñ iubet perſi⁹ (vt p̃miſi ꝛ repeto) Tecũ habita. ꝛ noris q̃ ſit tibi curta ſuppellex. q̃ tũ. ſ. a ꝙtutũ poſſeſſiõe vel pfectõe deficis. ¶ Vade igiꝯ in domũ tuã. ꝛ cũ palitico ſurge p ꝓtritõꝫ. tolle grabatũ pctoꝝ p ꝓfeſſiõꝫ ꝛ p ſatiſfactõꝫ. In domo tua vigilãſ oꝛãſq̃ p̃mane. illic expecta ꝛ cũ aduenerit dñs ꝓfeſti apias ei. Sto iq̃t ad oſtiũ ꝛ pulſo. ſi q̃s audierit vocẽ meam ꝛ apuerit mihi ianuã/ĩtroibo ad illũ ꝛ cenabo cũ illo/ꝛ ipe mecũ Apoc. iij. O miſerrimũ te ſi abierit. ſi ñ tãto hoſpiti feſtinabũd⁹ occurꝛeꝛ. ſi nõ ĩuitaueꝛ ds. Mane nobiſcuꝫ dñe qm̃ tẽ. Hec mõ ĩuites/ſꝫ violẽt (vt ſic loq̃r) trahe. ꝙcũd⁹ ei hoſpes ẽ/vult ꝓpelli ¶ Quo introducto fui certaĩ domuꝫ eroꝛnẽt. nulle repiaꝯ iraꝝ aranee. null⁹ cupiditaꝫ puluis. nulle caninaꝝ rixaꝝ aut curaꝝ mordacium clamoꝛes audiaꝯ. Sꝫ ꝛ vtoꝛ tãq̃ vitis abũdãs ĩ lateribꝫ dom⁹ tue cũ liberꝫ tuis bonis. ſcz affectõib⁹. ĩ occurſũ culta feſtinaq̃ procedat. Sternaꝯ dom⁹ tapetꝫ bonaꝝ cogitationũ. virẽtib⁹ herbis bonaꝝ opationũ ſpargatur. ꝛ oib⁹ deniq̃ ſctõꝝ deſideriꝯ floſculis pulcerrime diſtĩguaꝯ. Ponat mẽſaꝝ pietas. autoꝛitatiuã ſellã obedientia. focũ charitas accẽdat. miſtret fides cãdelabꝝ. ꝛ lectũ ꝓtẽplatio ſubſternat. lit heamĩa ꝙo vt pura ſint abluãꝯ a ꝓtritõe. a ꝓfeſſiõe vẽtilãda aeri exponãꝯ. q̃ſq̃ demũ exiccabit ſatiſfactio. Nec omiſſũ ſit illud qõ ꝺ palemon ꝛ baucide de oꝛũ hoſpitib⁹ Naſo ait metamoꝛ. vij. Supoĩa vult⁹ acceſſere boni. hilarẽ eñ datoꝛẽ diligit de⁹. ij. Coꝛ. ix. Repẽdet nõ dubita vicẽ de⁹ ab eoq̃ audies. Vodie huic domui ſal⁹ facta ẽ Lu. xix. Q, ſi verecũdũ te ex diuitiarũ carẽtia, p̃ſenerit/ꝓpellabit te ijſdẽ vocib⁹ q̃b⁹ euãder eneã. Aude hoſpes ꝓtẽnere opes ꝛ te q̃q̃ dignuꝫ fiꝯge deo. Que iſta dignitas R.p. q̃nta ſublimitas eẽ hoſpitẽ diuinitatiſ? Ita fit tñ ſi domũ noſtrã nõ deſeruerimus. ſi attẽto ſtudio excoluerim⁹/q̃ nec gẽtil' poeta ſiluit Stati⁹ thebaiꝺ. xij. Nulli cõmiſſa metallo forma dei/mẽtes habitare ꝛ pectora gaudet. Propterea p̃is ſapĩa xp̃s ih̃s cuius delicie ſunt eẽ cũ filijs hoĩm Sap. viij. vnũquẽq̃ noſtrũ hodiernis ꝙbis hoꝛtatur monet. impat vt pat⁹ ſit. ꝛ eoꝝ q̃ extra ſe ſũt curã deſerat ſupfluã. Vade iq̃t ĩ domũ tuam. qꝺ fuit thema. ¶ Admonere putes xp̃z. q̃d ſtas ſcrutãs villas ꝛ rus. eripe te velocit ꝛ vade. ĩ. Reg. xxvij. Vade pacifice ĩ domũ tuã. Quia ſicut auis trãſmigrãs ꝺ nido ſuo varijs p̃icul' expoſita ẽ/ſic vir q̃ relinq̃t ſuuꝫ locũ Prouer. xxvij. Sedo q̃d ſtas piturus tuã pete alacrit' domũ Deut. vi. Meditaberis ſedẽs ĩ domo tua/quãadmodũ heliſe⁹ ſedebat ĩ domo ſua. Sedẽdo eñ et q̃ſcendo ſm pb̃m/aĩa fit p̃udẽs. Quidã ꝙo nõ ĩ domo ſꝫ ĩ monumẽt' manẽt Lu. viij. qꝛ int' obſcena vicioꝝ cadauera volutãꝯ Tercio quid extra ſtas te viſur⁹. domũ ĩtra ſagaciter tuã Exo. xvi. Maneat vnuſq̃ſq̃ apud ſemetip ſum. null⁹ egrediaꝯ de loco ſuo. Hec tãta de domo moꝛali hoĩs p̃cepta ſunt.

Tunc de adeunda iuxta anagogi am beatifice domus habitatio/ ne/quartã ꝛ hanc ſupremã oratõ nem texturi ſtilũ admouimus. et eam finire patimini p̃ecoꝛ/finis eſt/equanimiter tolerate. Vade ĩ domũ tuam. Homo

viator. hō terre incola. hō q̄ pegrinās nō habes hic ꝓpositā ciuitatē vel domū manentē. sz futurā inq̄ris. Eya rūpe morā. fugā ꝑcipita. nō i via terminuz. nō rapidis i fluctibus portum ꝓstitue. ꝓperat cursu vita citato ait tragicus. solꝙ i occasū volucer ruit. ⁊ negligis. tu tñ dissimlas. ⁊ medio i itiere strat⁹ iaces. vbi si te vicina dire mortis nox occupauerit/hercle peristi. ⁊ de te tuaq̄ salute actuz ē. Alge cur cessas? Quare fessi debilitatiq̄ viatores istar lētus vadis? ¶Sz agnosco. palitic⁹ es. ⁊ dū niterz surgere/i molimīe ꝓmo relaberis. Tui eḡdē ps viuax ē/ptē humor nimi⁹ carnalitatis palisi mortificauit. Nimiz si ꝓgredi nō vales/tract⁹ ad varia et tibimet oppositi⁹. Vult(inq̄t sapiēs)⁊ nō vult piger Nā dū viuida ps volūtatis diuinoz capax sursū erigit. a pte sensualitatis emortua deorsū trahit. ⁊ in ipo conatu humi ꝓcliui⁹ deꝓmit. Notate ꝓpatōes Virgilij q̄nto eneid. ꝓprijssimā. Quali sepe via deprēsus i aggere ꝑēs. Erea quē obliquū tota trāsijt aut g̃uis ictu. Semineḡ liḡt saxo laceꝛtq̄ viator Ne q̄cq̄ lōgo fugiēs dat corpe tort⁹. Parte feror ardēsq̄ oculi/⁊ sybila colla. Ardu⁹ attollēs ps vulnere clauda/retētat Nexātē nodis/secq̄ in sua mēbra plicātē. hec ille¶Spe rādū tñ ē tibi ꝓsule ⁊ plena fide añ xpi pedes exposit⁹/spūalē ideoq̄ neḡssimā palysiz mitigari pete. Eteñ liberari penit⁹/nō ē ꝑsentis vite/nisi quib⁹ rarissime admodū concessum ē. Dehinc exurge duplici amoris timorisq̄ stimulo pfossus/spe salutꝙ hilaris ⁊ alacer charitate. ac vade ō ꝟtute i ꝟtutē/donec videas deū deoz̄ i syō. q̄ dom⁹ ē brītudinis sempiterne. ¶Et uero fortassis(vt ꝟbo Boecij vtar)velut ebri⁹ quo tramite domū reuertaris ignoras. q̄ duce iter arripias/⁊ ad supmū qualē i domo quā q̄ris ꝓuersatōez habitur⁹ exīstas? Nescis ꝟo hoz̄ triū noticiaz/si nō pigeat aduertere pauc⁹ edocebo. ¶Et q̄ uis nō alienū a ꝓposito eēt lactātij ꝟba ponere sexto īstitutionū ō limite bino salutis ⁊ interit⁹/ꝓmodi⁹ reticere iudicans. Hoc moneo vt vez̄ ducē ⁊ vnicū habeas deū/quēadmodū de ppl'o isrl'itico i ꝓmissiōis terrā. pficiscēte legit. q̄ dñs sol⁹ dux ei⁹ fuit. ⁊ ppheta insinuās ductoris hui⁹ vtilitatē postq̄ dixerat. Dñe i volūtate tua deduxisti me. subiūgit. ⁊ cū gl'ia suscepisti me Illi⁹ q̄dē ducere ē ad quē spectat ei⁹ne dom⁹ gl'ie. ¶Hoc duce carpe viā/nō quālibet/sz quā ꝓpheta nō mō iuisse/verūetiā cucurrisse gratulabat dicēs. Uiā mādatoz̄ tuoz̄ cucurri/ꝓformit ad seques iussū xpi. Si vis ad vitā ingredi/serua mādata Matt. xix. Ab hac via q̄sq̄s aberrauerit duce abiecto/ꝑ abrupta vicioz̄/ꝑ lubrica/ꝑ petrosa/ꝑ tenebrosa. i iuia ⁊ ñ i via. lacerat̃. ī pingit. i baratri ꝓceps ad vltimū deū/cit. ab illa domo q̄s lōgissime rapt⁹/de q̄ ꝓcipit xp̄s dicēs. Uade i domū tuā.¶Ueruz q̄ pacto via mādatoz̄ pagrabit/si ñ agnoscat? Quēadmodū coḡscet nisi pscrutet? Qualit deniq̄ pscrutabit nisi scpturis hmōi mādatorū expssissimis anim⁹ accōmodet? Quōbrē ꝓpha i psalmis plimis/tñ singularit in illo. Btī imaculati i via. aliud nihil agere videt/q̄s aut orare intellectū vt discat mādata sua. aut btōs appellare q̄ mādata ei⁹ scrutāt ⁊ exquirūt. Un btm̄ virū descpturus ꝓmū op⁹ tam ꝑclarissimū posuit/q̄i lege dñi fuit volūtas ei⁹ meditabit die ac nocte. Et alibi Beat⁹ hō quē tu erudieris dñe/⁊ ō lege tua docueris eū.¶Quis error. īmo quāta demētia eccl'iasticoz̄ pegrinorū i domū brītudis (vt aiūt)vadētiū. q̄ ob lucrosas adinuētiōes hoīm mādatoz̄ dei pscrutatōez despiciunt? Apud quos nō animaduertit. ⁊ aniaduersa ꝓtemnit xpi autoritas dicētis. Sine cā colūt me/docētes mandata hoīm ⁊ doctrinas Matt. xv.¶Ñdeant velim eccl'iastici viri/sacre scpture desertores/q̄lē sibi i sua pegrīatione viā delegerint.¶Si seipos suāq̄ pruꝺentiā fallunt/sapiētis dogma relinquētes. Fili ne inniteris prudētie tue Prouerb. iij. Et ibidē. xiij. Est via q̄ videt hoī iusta. nouissima ei⁹ ducūt ad mortē¶Si ceteroz̄ ad inuētiōes hoīm cōsectant/parū prudēter/ne dixerim insipiēter agūt. Necq̄ em̄ leges aut humane traditōes q̄cunq̄/ad pspiciēdā domus eterne viā sufficiūt Alioq̄n aliā frustra dāret legē de⁹ humana rōne supiorē. Affirmo q̄ oppositū asserūt errāt. ⁊ pelagianā heresim palā icidūt. Q⁹ si q̄s diu solerterq̄ indagauerit quātā ō via mādatoz̄ dei noticiā obtineāt. tales solis hoīm adinuētōib⁹ perscrutādis dediti/de fide/de pcōrū distictione ⁊ q̄ntitate/sīue de brītudine ⁊ ceterz̄. puto mecū in ꝟ/imo cū veritate assentiet.¶Si viam mandatoz̄ dei vt debēt erigūt/reddāt nobis rōem/cur nō ea pscrutant⁹ poti⁹ q̄s humana? Uani homines ꝓmptā in ore habēt ex Horacio responsionē. O ciues ciues querē da pecunia primū. ꝟtus post numos. Habet insup altra mēte repositū illō Arist. Heli⁹ ē pauperē ditari q̄s philosophari. Uoces

iste. R.p. nō eccl'iasticoꝝ sūt/ sz agrestiuz hominū/ terrenisqꝫ inhiantiū. Esto excuset q̄sdā vtcūqꝫ pauptas. Neqꝫ em̄ oēs damnamus theologiā nō studētes. vt mercatoꝛes. artiū mechanicaꝝ artifices. Jtēqꝫ alios pl'imos. Sed iꝑterrogo q̄d eccl'iastic⁹ rn̄ debit qui bn̄ficijs copiose ditat⁹ ē. aut qui aliū deuiues bn̄ficiari desiderat: q̄d religiosissimi amplissimis redditib⁹ locupletati: quid postremo oēs quos alia vrgēs decētioꝛ occupatio nō detinet/ quoꝝ nō ē tm̄mō sc/ sed alios in viā mādatoꝝ dei deducere: Et cū rōez afferre enisi fuerint an talis sit q̄ eos graui culpe nō ꝺemnet ipsi viderint/ fateoꝛ nō video Hoc vnū video/ tutius salubriusqꝫ z virz ecclesiasticis dignius esse theologie studiū atqꝫ absqꝫ suspitōe cupiditatis modice fidei z parue spei remoti⁹ Et certe alia nulla vt ista sciētia ē hominū directiua incitatiuaqꝫ ad sāctos moꝛes/ vicioꝝ coercitiua/ z ad suā felicitatis domū cōpēdiosioꝛi tramite ꝺductiua. Nō aspernāduz est testimoniū Eccl'i. xxiiij. Qui opank in me nō peccabūt/ q̄ elucidant me vitā eternā habebūt. Qdiuz ergo z raritas pscrutantiū legē dn̄i/ signū est paucitatz saluandoꝝ z modice fidei ī multis eccl'iasticis rectoꝛib⁹. z nō tm̄modo signū sed etiam causa. ¶ Quo cōtra boc interim grande solatiū ē abiectōi z inopie theologoꝝ/ q̄ salutis viā noscūt. q̄ deū ducē assidue in via pegrinatōis sue loquentē audiūt. Uetus nāqꝫ Laberij puerbiū ē in saturnalib⁹ a Macrobio positū. Comes facūdus ī via ꝑ vehiculo Et quis est deo in sacra scptura loquente comes facundioꝛ: Et ꝫ nō qui existimabat sapiēs Sap̄. viij. Erit allocutio cogitatōis z tedij mei. Et infra. Jntrās ī domū meā requiescā cū illa. Non em̄ habet amaritudinē conuersatio eius zc̄. ¶ Cerez q̄ ꝑclara hois laus ē qui vere dicere potest apud semetipm̄ ꝑ laude sua illud qꝺ dicere Lucillū Seneca nouerat de naturalibus questionib⁹. li. r. Ego liberalibus studijs me tradidi. q̄uis pauptas al's inuaderet z ingeniū obduraret. vbi p̄sens studij p̄ciū ē ad gratuita carmina deflerime. z ad salutare studiuz me contuli.

y ¶ Jntellexisti arbitroꝝ q̄s tibi in tuā felicitatis domū vadēti dux sequēd⁹ ē. qꝛ dn̄s sol⁹/ nō mūdus q̄ cec⁹ ē. nō diabolus fraude plenus. nō brutalis appetitus pessime lasciuiens. petulans atqꝫ dissolut⁹. Al duertisti p̄terea q̄lis via vadēda renēdaqꝫ ē. qꝛ mādatoꝝ ꝺei/ nō via hoim humanaꝝ ve adinuentionū. Felicē te si crediderismeaūt ī dn̄o gloriabundū si oꝛans exoꝛauerim. Q, si effeci/ magna documentoꝝ fasce liberat⁹ sum. Nā de reliq̄s mō videlicet ambulādi. ō hospitij societatisqꝫ electōe. de vie tolerātia z sil'ibus scrutatio mādatoꝝ dei te redꝺet, puidū sagacē doctissimū. ¶ Postremo illud vnū de domus ī quā vadis ꝺitōe psuasū habeto. Jlla nisi l'auro gēmis ve radiātib⁹/ sz materie celestis p̄cios'itate eē ꝺpositā. Cui⁹ incole ñ gule/ nō voluptatib⁹ carnis ve illecebrz vacant Etem̄ dom⁹ tal' poꝛcoꝝ esset nō hoim. Cur ita: qꝛ bō q̄ dicit p̄stātissimā hois naturā/ eā sup̄ poꝛcinos affect⁹ nō collocat neqꝫ nobilitat. Quo pacto: Quia si vocē poꝛco p̄stiteris. nō aliud ab istis p̄ sūma iocunditate reꝙret. Qualis ergo btoꝝ felicitas est: sctissima p̄sus. iocūdissima z dignissima. q̄ ī opatōe optima/ optīe potētie/ respectu obiecti optimi q̄ de⁹ ē reponit. Que opatio optima est: Cōtēplatio diuinitatis intuitiua cū q̄etatiua ei⁹ fruitōe Que optime hois potētie: Jntellect⁹ z volūtas. Quāobrē: Quia ipe nos super bruta sole eleuāt/ z dei capaces efficiunt Quid ō potētijs sensitiuis: Nūq̄d saltē ipse voluptatib⁹ pfruent p̄ p̄ñs ī obiectis: Mi me. Que rō: Pri⁹ em̄ aquā igni copulabis z incōpossibilia chymere mēbra cōpones/ q̄s cuz voluptate felicitatē ꝺsocies. Quare sic: Gustato q̄ppe spū desipit ois caro. Quare necesse ē supioꝝ potētiaꝝ delectatiōez/ illā q̄ inferioꝛ ē extinguere. qm̄ ī eis ex supioꝝ felicitate incōpabiliter amplioꝛ q̄s ex eoꝝ obiectz p̄ñs accrescit iocunditas Et q̄ videri pōt maioꝛē esse delectationē ī sensib⁹ beatoꝝ/ q̄s sit dolorū acerbitas ī coꝛpe damnatoꝝ ¶ Jn Z hoc aūt loco grauissime inculpādus ē Auicenna. qui. ix. metaphi. sue vltime posuit. q̄ sapiētib⁹ theologis m'lto magz cupiditatis sit ad ꝺseqndū felicitatē aīaꝝ q̄ ēiūcta p̄ me ñi tati q̄s coꝛpoꝝ. Ab illo tñ poꝛcino macho/ meti sui padi'so nō seq̄strauit sniaz. Te āt interrogo vir disciplīaz z phica eruditōe plen⁹. si hoies īmortales/ esu z potu delectabūt in oꝛe: Fateris. Esuriēt ergo z sitiēt necesse ē. z tāto intēsius/ quāto eis intensioꝛes tribuis delectatōes. delectatō em̄ ꝑportiōat appetitui. Qꝺ si ita ē/ comedere z bibere ampli⁹ cōueniet. Uētres idcirco incōpabiliter capacioꝛes z turgidioꝛes q̄s nūc hīe fieriq̄ sine termiatōe augmētū ad qꝺ oꝛdiat comestio Et pudet z dicā. egestōes insup ferulētioꝛi cumulo ī illa brītudinis domo cōgerere oꝛtebit.

¶Denuo si ẏgines plīmas hz vn⁹ vir/cur ñ plurimos sil'r viros mulier vna? Que si gene rēt/īmoderatissime erit filioz pcreatio. Si a generatōe vacāt/pari mō a libidiosa copu latōe. alioqn illic z nature ordo puerteret/q̄ ex illa exigit copula generationē z impotētia sue ẏtutis generatiue quincik. q̄ appositꝰ oī bus ad generationē futuraz sufficiētib⁹/illic suo caret effectu. ¶ Porro reprobatōne indi gnū iudico/q̄ angeloz felicitatē ī coquorū. pincernaz z pstibuloz scriptorūq̄ officia re/ digitis. Quāto rectiꝰ ē hoīes ad sil'em ange/ loz felicitatē sublimādos asserere cū xp̄o di cēte. In resurrectōe neq̄ nubēt neq̄ nubēt. sz erūt sicut angeli dei Mat. xxij. ¶ Et vbi in quies erūt sicut angeli? In illa eq̄dē bītudi nis domo/ad quaz peregrinatio nr̄a tendit. ad quā nisi infelicissimi sum⁹ z in mala hoza pgeniti/ totā vite labētis viā. totā aīe intenti onē ordinam⁹. ad quā inuitat xp̄s quēlibet qui salutē affectat suā. Vade inq̄t in domū tuā/q̄ fuerūt xc̄. ¶ In q̄b⁹ ẏbis arbitrer q̄ li/ bet xp̄m ad se ꝑmonē hūc dirigere. vade citi/ us ne torpesce. vade let⁹ ne pauesce p salutis semitas. Pro ꝓmo. i. Reg. ij. Festina veloci ter ne steteris. Et Prouer. vi. Vade o piger ad formicā z ꝓsidera vias ei⁹ z disce sapiam. vt videlicz pigritiā ignauiāq̄ deuites. Pro altero imitare Philippū vel eunuchū q̄ ibat gaudēs p viā suā Act. viij. Et ppheta audi canentē. In domū dñi letātes ibimus ¶ De inde scdo. In domū hanc accelera. In do/ mū hāc ppera/ vbi nulla calamitas. In illā itaq̄ domū cuius si nomē petis. Respōdet Jacob Gen. xxxv. Nomē loci illi⁹ dom⁹ dei Et. xxviij. eiusdez. Uere nō est hic aliud nisi dom⁹ dei z porta celi. Si ei⁹ ꝓditōnes p̄cq̄ ris/opulētissima ē in ps. Glia z diuitie ī do mo ei⁹. Rursus speciosa ē. Ob hoc ps. Dñe dilexi decorē dom⁹ tue. Porro laudib⁹ insо/ nat in ps. Beati q̄ habitāt in domo tua dñe xc̄. Deniq̄ oēm hoīs appetitū pfecta satiera te delectat. In ps. Inebriabunt ab vberta/ te dom⁹ tue. z torrente voluptatis tue pota/ bis eos. Et ire. Replebimur in bonis do/ mus tue. ¶ Finalit tercio tuā pete māsionē. tuā pete portionē q̄ ē felix p̄nitas. vt. s. man sio tua sit ī domo eterne retributōis cuz ps. Unā petij a dño hanc req̄rā vt ibabitē ī do mo dñi xc̄. Portio q̄z ī terra viuentiū/ quaz nos adire pspero impturbatoq̄ cursu p̄stet summus ille in domo paterfamilias dñs nr̄ Jesus xp̄s Amen. Finis

Sermo eiusdem de omnibus sanctis.

Exultabūt sancti ī gl'ia/ letabūtur in cubilib⁹ suis Originaliter ps. cxlix. Collaetantib⁹ sanctis z exul tantib⁹ in gl'ia/ q̄d supest (o doctis simi viri patres z fratres) nisi satagere talem b̄e deuotionē/ vt eis intercedētib⁹ ad eoz p uenire mereamur societatē. qm̄ nō habemus hic ciuitatē manentē/ sed futurā inquirim⁹. Q, si naturale est exulib⁹ a patria sua/ q̄ ne scio q̄ dulcedo cūctos allicit ꝑmonē de ea et freq̄nt facere z cupidi⁹ audire/ nos a tali pa tria tales exules/ nōne multo ampli⁹ idipm agere natura stimulāte ꝓpellimur? Suspire mus igit ad celestia vt ibi nr̄a sint corda vbi vera sūt gaudia. vbi ciues sctoz habitant et domestici dei/ p̄stolātes aduētū nr̄m/ z ī ad/ iutoziū ꝑmptissimi/ tm̄ mō ñ obsurdescam⁹ vocātib⁹. ñ repellam⁹ adiutores. adeam⁹ po/ ti⁹ illuc deuotōis pedib⁹ Interpellātes in p̄ mis te reginā celoz. te dñam angeloz. q̄ api ente p nobis os illud bñdictū. os plenū gra tiaz p̄tin⁹ orabūt scti sanctiq̄ oēs Quib⁹ in ꝓmune oratib⁹/ q̄ pacto formidabim⁹ de re/ pulsa? Eya aduocata nostra illud os gl'iosis simū p nobis api ad orandū. quēadmodū ī hac die solēnitatis et leticie nr̄a api⁹ ad te salutādū dicētes. Aue gr̄a plena xc̄. ¶ Exul tabūt sancti ī gloria /letabunt in cubilibus suis. Collaudaturi sctōs sanctasq̄ oīs/ vt z debit⁹ eis honor fiat a nob/ ac vicissim sua nos intercessio adiuuet/ vt demū ad imitādū eos/ sua nos exēpla alacriores efficiāt (Iste eī tres sūt p̄tis istitute celebritatis rōnes) pponimus verbū ppheticī carmīs. Exulta būt sancti ī gl'ia/ letabunt ī cubilibus suis. ¶ Et q̄dē ipse phs ī expietie naturaꝝ scbola ẏsaꝰ/ tradit ī rhetoricis. q̄ delectatoz oīa p sequunt. z gr̄a ipsi⁹ delectari appetunt dele ctari. nec semel ī hanc cadit sniaz. Philomi nus idē duas leticie vel delectatōis spēs cō/ didit. Unā q̄ ē studiosoz purā. laudabilez. tranquillā. diuturnā. Hic ē illud q̄ phia ad mirabiles hz delectatōes firmitate z purita/ te. Alterā dat q̄ a vicioꝝ vitā pecudū eligen tib⁹ inq̄rit. z hec feda/ turpis/ inq̄eta/ breuis nocitura/ q̄lis fuit sardinapali. ¶ Hāc leti/ ciaz varietatē locis plurimis scptura sacra nō siluit. Letami inq̄t iusti in dño. ecce bo/ nā leticiā. Audi malā In maleficijs suis leti ficāt regē. Et talia sine numero posuit sacra

septura. Duo pportionabilit cubilia cadez sacra scptura cōdistiguit / phibēs vnū p os Pauli. Nō in cubilib⁹ inqt z impudicicijs. Quo plecto ꝟbo / lumē eccl'ie Aug. quersus ē. Laudat altrā ī cāticis dicēs Jn cubilib⁹ z in ortis aromatū. Habet qppe leticia z exultatio viciosa pbrosuz viciosūqz cubiculū. sancta ꝟo sctm / quale notāt ꝟba thematis. Exultabūt scti in gl'ia / letabunt in cubilib⁹ suis. Poterat fortasse ambiguū ee de q leticia de qb⁹ ve cubilib⁹ intelligeret ppha si dixisset. Exultabūt scti ī gl'ia / letabūt ī cubilibus suis. Hūc aūt cū addidit scti / oīs scrupul⁹ dubietat ablat⁹ ē. qm̄ sctoz nō nisi sctā ē gl'ia / sctē exultatōes z leticie sctāqz cubilia ¶ Sz qz cubilia qb⁹ ī locis q̄rem⁹ aut inuenim⁹ ilia: Puto q nō extra / nō foris sit sctoz rū gl'ia / sit exultatio z leticia / sz ītrorsus ī abdito cōscie secreto. Hoc sensit q dixit. Gl'ia nra hec ē testimoniū cōscie nre. Hā z gloria oīs filie regis ab int⁹. Bonū igit cubile z sāctū z letū / ē sctoz pscia. ī hac exultāt. in hac gloriant z letant tranqlla pace fruētes. Hā ammō iā dicit spūs vt requiescāt a laboribus suis. ¶ Est quippe sanctoz cubile munduz / est molle ē quietū. Alioquin si vel sordidū esset z fetēs. vel asperū z durū vel tumultuosū ac strepidulū. neqz quies ī eo neqz leticia z exultatio posset inueniri. neqz diceret ppheta d eis. Exnltabūt scti in gl'ia / letabunt ī cubilibus suis. ¶ Habemus qd z quale sit sanctorū cubile. dicere supest p nostra eruditōne. q pacto tale in eis cubile stratū paratūqz fuerit / vt z mundū esset z molle z quietū. Dicaz quid ptigit duz hmōi meditatio mea nouissime pquireret / volēs z circūducēs quaquersum sue cōsideratōis oculos. Jncidit ī euāgeliū p̄sentis celebritatis. Jllic septē beatitudines q̄ totidē cubicularias ītrospexit. q rū misterio sancti dei sancteqz oīes / cubilia conscīarū parauerūt. Hā si q̄rit vū scoz cubile mūdicia habuit: in pmptu videre ē / qa vl' btitudo luct⁹ sordes abluit si p̄fuerit / mūdicordia innocēs / nullas hmōi sordiū colluuiones introire p̄misit. aut agglutinari. Ve due sunt cubicularie q appropriatōe q̄dā familiari⁹ obsecute sunt ꝟfessoribus z ꝟginibus Proinde sequit. Unū in his cubilib⁹ mollicies. Attēdite qz mititas z miscōia tāqz doctissime ad hoc opus cubicularie / omnē ī patiētie duriciē abiecerūt. z mollicie cōpassionis. etiā erga necatores suos indurerunt. Hoc ī martyribus fuit p̄cipuū. ¶ Deniqz qes vñ cōpata sit si qs voluerit agnoscere / aspicī at tres reliqs btitudines tāqz cubicularias ad hoc op⁹ idoneas. Pauptatez spūs q spinosas rez curas abigit. Esurie p̄terea z sitis iusticie q fastidiosū z variū semp ociū deijcit Pace deniqz q ab oīni exterioz interiozūqz strepitu cubiculū conscie tutū reddit. Hoc mō cubile qetū / ī apl'is. ī pphetis. ī patriarchis vtiqz pauplbus spū esurientibus q̄ iusticiam. atqz pacificis / cubicularia z / ℔ ē btitudinū ternari⁹ iste strauit ¶ Neqz tū negauerim qn barū beatitudinū tal' extiterit sedulitas / vt z mutuo se iuuarēt / z oīnib⁹ ī pmune sanctis inseruirēt. Sed ita loq̄ p appropriatōz fas fuerit. Beati igit sancti sancteqz oēs tot beatitudinib⁹ olim circūsepti. Beati p̄sus tali subsequētiū septenario cubicularia z ad ornati / quatin⁹ nulla spurcicia feterēt / nulla callo sitate rigescerēt. nulla inqetudie turbarent. vt hic in spe singulariter p̄diti ī pace in idipm dormirēt z requiescerēt. et illic sil' donō sentirēt illud pphetici carmīs. Exultabunt scti ī gl'ia / letabūt ī cubilib⁹ suis ¶ Et qs dabit nobis o viri frēs z p̄res. qs dabit exultare. ℔ ē extra nos qđammō saltare ī hac gl'ia qs letari ī cubilib⁹ nr̄is: Assint vtinā igit ingit int nos ad obsequiū nostz septē iste cubicularie qs ex euāgelio noīauim⁹. pauptas mitiras. luct⁹. esuries iusticie. miscōia. mundicordia. par. ¶ Felix plane qui tali ꝟtubernio potuerit gl'iari. Affirmo qz tot⁹ ī exultatiōe. tot⁹ in gl'ia posit⁹ letabit ī cubili cōscie sue. replebit coz suū iubilo. z gaudiū suū nemo tollet ab eo. Quidni tot⁹ iocūdet ī cubili mundo. in cubili molli z placido. in cubili trāquillo z quieto. Nihil plane letius bona ꝟscia vel iocūdius atqz sereni⁹ / cū ex aduerso nihil horridius mala cōscia. nihil cōfusi⁹ z inqeti⁹ inuenit. Exagitat quippe stimulis cupidinū / miseriscz modis sese rodit tepiditate. sp p̄sumit seua turbata cōscia. ¶ Ue talib⁹ q sp vel dū tristāt furiūt. vel iuxta sapiētē dū letāt īsaniūt. Audi letā īsaniā / vl' si meli⁹ dicat insanā leticiā. Letant (inqt sapiēs) cū malefecerint / et exultāt i rebus pessimis. Qualis putas insania ē videre hoīez ō cui⁹ morte tractat / lasciuiret gestire / imo z vicula qb⁹ strāgulet icessant opari. Tales sūt q iniqtatē meditant ī cubili suo. assistūt oī vie nō bone. ¶ Ue cubili tali. qz ferens z sordidū ē. qz spinosum z asperū. qz nulla ex pte tranquillū. Nihilomin⁹ qđā facere sustinēt in cubili tali sicut sus ī volutabro luti / sic iumē-

ra q̄ ꝓputruerꝫ ī stercore/de q̄bꝫ itē apd Job dr/q̄ sub sentiꝫ delicias ꝓputāt. Qui deniq̄ iā sentiūt ī se illud maledictū ꝓphēticum. Subter te sternet tinea. Que tinea? Tinea mordax p̄ui desideriꝫ. Et opimentū tuū vermes. remorsus. s. amarissimi pcōr. Jacz caro cū pcōre /r teterrimū feroꝛē illecebraruꝫ eructuat. Jacet mūd⁹/r duros curaꝫ acules os igerit/atq̄ mordaces desideriorꝫ pulices multiplicat. Jacet diabol⁹/r horridis fātasiaꝫ. erroꝛ. emulationū. ambiguitatum spinis iter turbat¶ Pernicioſos nimiꝫ hos dixerim cubicularios aīaꝫ q̄bꝫ irrepētibꝫ p ecclīastica cubilia/attracta est sordidissima diraq̄ dissensio/ꝓculcās oīa/oīa pterens. Sz de ß portētuoſo scismate ī sacrꝫ eccl'ie cubilibus sexsante/q̄lis vnq̄ sermo p rei īdignitate sufficiet enarrare? Quāto ꝓsult⁹ erat (viri p̄res r frēs) quāto iust⁹ aduocare deū ī cubiculū suū in cubiculū ꝓscr. qđ adeo coangustum r breue ē (dicit ꝑmo ꝑphic⁹) vt duos capere neq̄at. Quales duos? Spōsū r adulterū. deū et mundū. ¶ Jta pgebā declamare? vanitates r īsanias falsas hoīm ꝓtēnētiū cubiculū ꝑprie ꝓscie/hoīm alibi gl'iaz/alibi leticie oleū cū fatuis ꝛginiꝫ/mira stoliditate q̄rētiū. Cupiebā insup spāliori descēsu tres oꝛārū thalamos morales cōtexere/ꝑm tres stat⁹ hoīm q̄s pñti sermoni videm⁹ īteresse Quosdā īntueor incipiētes r iuniores/hos appꝛopriate monere conabar ad mundiciā cubiculi sui qđ ꝓsciam appellam⁹. nā ī pueris nōne dz angelica puritas effulgere? Alij sūt pficiētes. r puectiores his suadere conabar molliciē cubiculi sui qđ ē ꝓscia/vt et mites eēnt nō resistētes malo. r ꝝ crebꝛiores illi⁹ etatis insult⁹ p patiētiā r miseratiōem nō eneruatā segniciē fierent molliores. Deniq̄ reliq̄s aspicio seniores r pfectos/hos magis decet q̄tū tranq̄llū q̄q̄ cubiculuz. vbi somno ꝓtēplatōis ī pace ī idip̄m dormiāt. cor deī supne visiōis spectacula vigilāte. quale ē illud Ego dormio r coꝛ meū vigilat. Jta inquā pgere meditabar dū studiosꝫ speculatrix aut affuit/aut affuisse visa ē q̄ gressū oꝛōnis nr̄e retoꝛq̄re/ et ad supnos vñ cepam⁹ ciues regredi suadebat. multa sup coꝛ statu. m'ra sup coꝛ felicitate/leticia r exultatōe diligent D interrogās. ¶ Dic p̄mo inq̄t si leticia sctoꝛū sit coꝛ ꝓncipal' bītudo? Principalē nō esse rñdi/ꝛz ad bītudinē ꝓsequik. q̄ ī clara dei cognitōe r fruitiua ei⁹ dilectōe ꝓsistit. q̄bꝫ positis ī aīa bñ dispꝫita tāq̄ꝫ pueniētissimis formis/ꝓiūgētibꝫ aīe potētias supmas cū obiecto sūme ꝓueniēti cū oī bono/vt leticia r exultatio ꝓsequat necesse ē. Laudat igit sctōs thema nr̄m a sue felicitat⁹ effectu. sīc ibi Torrēte voluptat⁹ tue potabis eos. Et ibi Adipleb⁹ me leticia cū vultu tuo. Et ibi. Jntra ī gaudiū dñi tui. Sic r talia īnumera. Et q̄bus ꝑphetice sñie ꝓsonis elidit positio hoiꝫ felicitatē ī voluptate nō ī dei ꝓtēplatōne ponētiū. Nā r si felicitati voluptas vel (vt securi⁹ dicam⁹) iocūditas adiūcta sit/nō tñ ē felicitas neq̄ finis noster. ¶ Dic scdo. Si licet opari dei mādata ꝑpter leticiā r delectatōez quā oēs appetūt ꝓsequendā? Rñdi nō licere tanq̄ꝫ p fine vl' motiuo p̄ncipali. Esset em̄ p uersa et qđammō simoniaca aut adulterina affectio. Sec⁹ dū de⁹ ē p̄ncipal' finis intētionis/et delectatio scdari⁹ sub ß fine. qm̄ vbi vnū ꝑpter aliud/iā nō pl'es qđammō/ꝛz erit stimat⁹ vn⁹ finis. ¶ Dic tcio. Si multo pl'es er hoiꝫ ꝓponūt spūaliꝫ carnales leticias? Preponūt rñdi. qm̄ ī gustu coꝛrupti sunt. r q: spūaliū gustatōz nō satis attigerūt ¶ Dic q̄rto. Si par sit ī oīmiꝫ sctis leticia et exultatio. q̄libet itaq̄ ꝑm Anselmi deductōz videt eē infinita dū q̄libet tātū gaudet ꝙ bono alteri⁹ sicut de ꝑprio. r ita p reflexiones pcedēdo resultabit gaudiū sine mō? Rñdi delectatōes ī sctis r finitas eē et impares. Finitas q̄dē sicut aīe subā r sua capacitas finite sunt. Impares ꝙo ꝑm diuersas māsiones r cubiculoꝝ/hoc ē ꝓsciaꝝ dispositiōes in gr̄a ac natura. Processus aūt Anſ. nō de infinitate formal' leticie locū hz/ꝛz de obiectali vel exemplari vel occasiōali. ¶ Dic q̄nto. Si leticia sctōꝝ vicissim q̄q̄ vel minuit vl' augeat? Minuit vel augeat rñdi si fiat aspectus ad leticiā ab accidēt̄ali bītudie ꝓseq̄ntē/vt ꝙ creaturaꝝ pulcritudine. gaudio. bonitate r ī aureolaꝝ coꝛonatōe. Hoc intellexit doctoꝛ nr̄ Jhs dux ait/gaudiū eē ī celo angel' dei super vno pcōre pniam agēte Si l'r gaudiū ē sanctis/dū et coꝝ imitatōe/dū q̄bꝫ et coꝝ p̄dicatōibꝫ vel scptꝫ ad bñ agēdū ꝓuertimur. Jta g̃nūc r al's dū honoram⁹ sctōs/dū p̄camur dū libꝛos coꝝ legim⁹/dū ꝙ eis p̄dicam⁹. ipsos vtiq̄ letificam⁹? Propterea grādis fiducia p̄stat nobis q: repulsaz nō patiemur/dū qđ maxime cupiūt r q̄ delectant/petim⁹ oramus p̄seqūmur. ¶ Dic sexto. Si tristent sancti ꝓpatiētes mal' nostris/quale ē illd. angeli pacis amare flebūt? Rñdi nō eē amplius ī sctis doloꝛē. nō luctū. passiōz q̄dē pdiderūt

ꝛ si nõ ꝓpassionez. ℣ñt nihilomin⁹ intelligi de nostra ipietate tristari. dũ gaudio illo carẽt qõ de nostra scitate sentirẽt. ¶ Dic septimo. Si hic sup flumina babylonis i tanto tãq incerto pamnatõnis piculo liceat qñq gloriari. exultare et letari? Licet respõdi sed in dño cuz tremore. Alioqn trepidatio sine exultatõe misera. ꝛ exultatio sine tremore superba vanaq reputak. ¶ Dic octauo. Si ꝓ viatoriby damnãdis orãt? Respõdi orãt/ vel qz fortassis eos damnãdos nõdũ sciunt. vl vt minus mitiusq damnenk. ꝛ vt cõpassionis habere viscera se demõstrẽt. nõdum eĩ obstinati sunt. nonduz loc⁹ deest remedij q̃z diu incole sunt i terra. q̃z diu sedẽ tenet misericordia dñi superexaltare potẽs iudiciũ. tamdiu fas ẽ ꝓdemnandũ i terra iusticie ad misericordie curiã appellare. vbi ꝑter humanoz morẽ iudicioz/ peccatorẽ absoluit accusatõ ꝓpria/ ꝓpriaq saluat dãnatio. Si nosipos iudicarem⁹/ nõ vtiq iudicaremur. ¶ Dic nono. Si nostras orõnes ad sãctos fusas ipsi semp agnoscũt? Agnoscũt respõdi Hoc q̃p pe ad suã gloriã. hoc ꝛ ad beatitudinẽ saltez accidẽtalẽ ptinere cognoscik. Hoc igitur fit vel i verbo/ vel reuelãte orãt; angelo. vel alio tali mõ. ¶ Dic decimo. Si tantundẽ valeat orare sanctũ aliquẽ minoris meriti vt maioris. ꝛ vnũ sicut plures. ꝛ cur dictũ est. ad aliquẽ sanctoz ꝓuertere? Hoc dicẽdũ cẽ respõdi. Qm affectio nostra nostraq deuotõ nũc isto nũc illo mõ/ nũc ad hunc. nũc ad illum sanctũ plus ꝛ plus accendik. quo fit vt ꝓmodi plus habeat oratio. Addito q deus vult sctõs suos quoslibet honorari. hunc in illa. hunc i ista gratiaz ꝓrogatiua. Deniq tanta charitas ẽ inter sctõs/ vt vno orante alĩ sil'r depcenk. sz neq ad diuinã maiestatez nostra vilis indignitas ꝓsumere debet accedere sine medio domesticoz suoz/ quoz orõnes et doctiores sunt ꝛ placidiores. Urget nihilomin⁹ quosdã ad deũ sine medio nõnunq accedere/ vel necessitas vehemẽs nõ habẽs legẽ. vel charitas foras mittẽs timorẽ/ nõ cogitãs maiestatẽ. ¶ Dic vndecimo. Si ꝓ nobis orãtes scti semp exaudiank? Exaudiunk respõdi dũ petim⁹ pie. hoc ẽ ꝓ vtilibz ad salutẽ. ꝛ p nobis ꝛ pseueranter ꝛ i charitate. Secus nõ oportet. vt si petim⁹ tpalia nocitura. aut ꝓ aliis nõ se ꝓparãtiby ad gratiaz. aut si nõ sumus i gra. vel si nõ pseueram⁹ in eadẽ. ¶ Dic duodecimo. Si sancti nobis orãtiby indulgẽtiã largiunk? Largiunk respõdi/ nõ quidẽ autoritatiue vt i terra summ⁹ põtifex. sz impetratiue. excepto tñ xpo sũmo capite nostro. cui⁹ autoritas ꝓncipalis semp ẽ i indulgẽtijs. ¶ Dic decimotercio. Si sãcti seruẽtius orãt ꝓ illis quos i vita germani⁹ dilexerũt. vt ꝓ parẽtiby ꝛ bñfactoriby? Cui q̃stioni par ẽ illa. Ẽ adepta simul btĩ tudie sancti tales inter se magis q̃z extranei delectenk ꝛ exultẽt? Respõdi q gl'ia nõ tollit naturã sz pficit. Propterea nihil phibet q̃n ceteriz pariby illud qõ vtrobiq querik ꝓtineat ℣itatẽ. sic q sancti ꝓ suis amicis magis orãt. et eis saluatis cumulati⁹ gloriãk. ꝓ eis maxime q̃ sue saluatõi ℣bo vel exemplo vel ope quolibet cãm pbuerũt. quẽadmodũ dãnati suos acriori odio ꝓticipes insecrabunk. ¶ Dic decimoq̃rto. Si de pena damnatoz scti colletank? Colletank rñdi dũ vidẽt vindictaz. nõ quidẽ ꝓ afflictõe vt afflictio ẽ sed vt ipa iusticie voluntatiq dñine ꝓformak. Propterea nihil phibet dicere/ eos cognoscere/ imo visitare posse/ localiter/ penas ꝛ gemit⁹ stridoresq dãnatoz/ quiby resonãtiby cũ gaudijs saluatõis fit carmẽ amenissimũ q̃le canebat ps. cũ ait. Diseõiam et iudiciũ cãtabo tibi dñe. O armonia vere mirabil' satis apphensibilis/ q̃ resultat canẽte inferno tenorẽ iusticie. ꝛ mollẽ cantũ miscẽte paradiso resonante. ¶ Dic decimoq̃nto. Si letitia sctoz ex resurrectione corpoz augebik? Augebik rñdi saltẽ extẽsiue. sed an intẽsiue/ ꝓbleuma ẽ ad vtrũq ꝓbabile. et habet ps vtraq causas et doctores. ¶ Dic decimosexto. Si letitia sctoz in suis corpiby erit ꝓ sensationẽ extrinsecã ꝓ priorz obiectoz. vt q visus delectak in lucidis ꝛ pulcris. tact⁹ i mulcẽtiby. gustus i dulci ꝛ sapido. sil'r de ceteris? Respõdi q ꝓncipalis in corpiby gl'ificatis letitia/ ab internis cõscientiaz cubilibz emanabit. Fiet quoq ex redundãtia btitudinis aie ad corpus sua leta iocunditas sua q̃druplex dotatio. Porro de sensatõiby forinsecis nullã impfectõis dicentiby indigentiã. vt sunt visio ꝛ auditio nihil phibet illas exerceri/ vt i decoris et armonicis corp⁹ hilarescat. Sec⁹ de tactu videk ꝛ gustu. quos vel ad nutritionẽ vl' generationẽ ipse nature de⁹ viantiby ingeniauit. q̃z q̃z impfectõe secluſa quis audeat determinare quosdã ꝓprios hoz sensuũ act⁹ nõ ibidẽ repiri. ¶ Dic decimoseptimo. Si cubicularie aniaz (sic eĩ beatitudines noiate sunt septẽ) Si ꝑterea ancille cetere q̃s ℣tutes cardinales ꝛ theologicas dicim⁹/ letificabũt cu

f.F

bilia aiaꝝ in gloria. Hoc ē querere si beatitudines ⁊ ꝟtutes oēs/in illa felicitate manebūt. Nō manebūt respōdi q̄tum ad id qđ impfectionē sonat p vie statu/vt q̄ sint moderatiue passionū vel incōmodoꝝ tolerative/vel expectatiue futuroꝝ. aut lucētes ī speculo ⁊ enigmate. Ceteꝝ quo ad reliqua q̄ de cozē aniaꝝ quēdā operant/illos habit⁹ pulcerrimos remanere/sicut nō ē penit⁹ improbabile/sic nec ē ꝓtentiosa temeritate ponendū. ¶ Deniq̄ quo ad tres istas questiōes vltimas/ꝓportionabiliter satis dici pōt ō horrēda tristicia damnatoꝝ. q̄ ⁊ augebit p resūptionē corpoꝝ vtriq̄ fetidissimoꝝ. ⁊ oīm cadauere vilioꝝ. Q̄q̄ ab int⁹ ⁊ ab extra erūt in omni acerbissimo cruciatuū genere. fozis deuozati ab igne. ⁊ ab intus vt clibanuz ignis positi. Turpissimis deniq̄ vicioꝝ habitib⁹ fedabunt. tozqnebunt q̄q̄. nā ⁊ ꝟmis eorū nō morient. ⁊ supbia eoꝝ ascendet semp/se furiosa rabie ī oīpotentē erigēs et impingēs. ¶ Dic decimooctauo. Si delectabunt sancti ī gloria deū cozpalib⁹ oculis intuendo? Rūdi eos cozpaliter visuros foze deū in carne assumpta. qđ q̄liter fieri sil⁹ poterit ab omnib⁹/mirant illi qui vel dei oīpotētiaz. vel status illi⁹ nouā torā ꝟsistentiā nō aduertūt. Pozro si vel iris multicoloz/vel imago speculi videt pariter a varijs distāter. Nō ē inopinabile sil⁹ia de cozpe xp̄i ponere ī celo quē admodū suo mō ꝟfitemur in bñdicto sacramento. Quocūq̄ demū acies cozpalis oculi sese cōuerterit/videbit de⁹ oīa ī oīmibus oculo sane spūali nō cozpali sicut de⁹ in essentia sua nō caro est sed spūs. ¶ Proponebat studiositas speculatrix ampliora cōquerere de secretis celestib⁹ etiā vsq̄ ad curiositatez/vel inutilē vel inopportunā. vt Si possit haberi leticia de patre sine filio. Si absq̄ pso nis de essentia. Si de pfectiōe vna essentiali vel ideali absq̄ reliqua. Si visionē quis habere posset sine delectatōe. aut delectatōez sine delectatōe cōsequēte. Si ī acceptōne dei libera stat ꝓncipaliter beatitudis certa iocūditas ⁊ iocūda eternitas? Si sancti se posse damnari cognoscūt/sicut ⁊ verū cognoscere habēt. quo pacto ī suis cubilib⁹ ineffabili securitate leranť? Si deus in beatis sit cozuz formalis/nō solū efficiēs vel exemplaris vel obiectal⁹ leticia? ¶ Tūc ego ad studiositatez abi p̄coz/p̄coz absiste. tp̄s disputādi ⁊ tp̄s instruendi. primū in schola. alterū in sermone. Suffecerit hactenus tue importunitati parui se. noli ea q̄rere que vl⁹ impossibilia sunt inuētu/vel quesitu supuacua. vel p tpe ⁊ loco paꝝ idonea. Redeat pmitte oziōis nostre languid⁹ iā ⁊ pene lassus gressus a cel⁹ ad teras. a sanctis ad nos. a questiōib⁹ ad morales eruditōnes. q̄q̄ nō sine moralib⁹ documētis multa q̄siueris. ¶ Ita studiositas ad se. ego ad me redij. Protin⁹ resumere cogitaui tres ꝟsideratōes intermissas. Una de incipientib⁹. Altera de pficientib⁹. Terciaz de pfectis/ſm tres ꝟditōes cubiliū sanctoꝝ/in mundicia. mollicie ⁊ q̄ete/qualia loquit⁹ vox pphetici carminis. Exultabūt sancti in gloria/letabunt in cubilib⁹ suis. Que fuerūt ꝟba thematis tē. ¶ Sequit⁹ ozo. Attēdite ergo(ad vos mihi ſmo ē o pueri)si ex deo est verba dei audite. Letificate sanctos. pudorē diabolo facite. Non sileo. non quiesco. sic studebo loqui/vt a vobis intelligar. Nihil loquar ampli⁹ nisi ad vos et p vobis o pueri. habete partē vestrā in sermone. illā nolite repellere. Si frequēter ī domib⁹ vestr⁹ vt deceret instrueremi de salute vīa ⁊ puritate vestri cubiculi qđ ē ꝟsciētia. si diligēter incitaremi ad amoꝛē xp̄iane religionis/docēdo sēpe. ad quid facti estis? ad quid tēdit⁹? in quo piculo damnatōis estis/ego facilius dimittere vos ⁊ silere. ¶ Dixi iā/nō sileo/nō q̄esco nolo q̄ in futuro mozdeatis nasuz meū. q̄d admiramini? quid aspicitis? siluerit⁹ interim et scietis q̄ sit hec pabola. Date quartaz partē hoze verbo dei ⁊ bonozi sctoꝝ ⁊ saluti vīe. q̄ nō vnā hozā/nō duas. sz dies īregros. sed hebdomadas fabulis sepe dat⁹. Aut certe recedāt mali pueri. recedant discholi. recedāt pditi. maneāt boni quib⁹ loquar. Recedant inquā nō teneo. nō impedio. aduertāt tñ piculū si sine bñdictiōe finali discesserint ¶ Denūcio vobis o pueri ⁊ adolescētes ingenui. denūcio vobis tria q̄ seruetis circa cubiculū ꝟsciētiaꝝ vestraꝝ. Custodite cubiculū ꝟsciētie vestre mundū ī vobis/vt sitis mundicozdes. i. mūdi cozde. Cauete ne p malicia vestrā cubiculū aliaꝝ ꝟsciētiaꝝ ꝟbo malo vel opere deturpetis. Videte demū si hec duo nō seruaueritis/saltē post imūdicias lauate p luctū penitētie ⁊ ꝟfessiōis ¶ Sic in ꝓmis(o pueri) cubiculū ꝟsciētie vīe mūdū vtaz re q̄z noīe pueri. i. puri dicami. Estote similes angelis dei. sil⁹ innocētib⁹ atq̄ ꝟginib⁹. Et dū sciētiā queritis/attēdite q̄ī maliuolā aiam nō introibit sapiētia/nec habitabit ī cozpe subdito pctīs. Horret tale cubi-

culũ coinq̃natũ ꝛ fedũ. Nolite pdere mundiciã innocẽtie. Notat em̃ Amb. q̃ innocẽtia facili⁹ custodit q̃ꝫ p verã pniam ipsa iã pdita reparet. Videte/ specula noua. pulcra ꝛ nitida cito infician̄t. cito maculan̄t. sed tardius emũdan̄t. Tal⁹ ẽ etas pueril' atq̃ ꝛginalis. fedat celeriter ꝛ frãgit. tardi⁹ emũdat. ꝛ ad integꝛ nunq̃ꝫ reparat. ¶ Sed q̃d aget puer p custodia mũdicie ꝛ sciẽtie sue? Dicã/ audite. Procuret añ oĩa a parentib⁹ suis vt colloceꝛ tur apud mgr̃m bonũ. sctm̃. pudicuꝫ. incoꝛruptũ. qđ Oꝛaci⁹ maxim̃ũ reputat. Alioq̃n si magister nõ sit moꝛosus ꝛ deuot⁹ et de religione sollicit⁹/ ipse plus nocet freq̃nter moꝛibus pueroꝛ q̃ꝫ p sit ingenijs eoꝛ sicut ꝺ Arꝺchiloco dictũ ẽ. Talis ẽ lupus inter pueros ouiculas/ nõ pastoꝛ. destructoꝛ/ non instructoꝛ. coꝛruptoꝛ/ nõ coꝛrectoꝛ. ¶ Alteꝛ qꝺ tu puer debes inq̃rere/ est bona societas. Do neo semel ꝛ bis/ imo millesies repetẽs monere nõ sufficio. Declĩa o puer a societate puerꝺoꝛ ꝛ immũꝺoꝛ/ q̃les (teste apl'o) regnũ dei nõ possideb̃unt. Sũpsit idẽ apl's a gẽtili poeta/ q̃ coꝛrumpũt bonos moꝛes colloquia p̃ua Si colloquia/ quãto foꝛti⁹ cõsoꝛtia. Tales si tibi denẽ/ accusa. reuela. aut certe poti⁹ fuge q̃ꝫ remane. Nõ mẽtiebat̄ ꝓpheta dicens. Cũ sctõ sanct⁹ eris/ ꝛ cum puerꝺo puerteris Et iteꝛ. Habitauerũt inter gẽtes/ ꝛ didiceꝛunt opa eoꝛ. Et metric⁹. Unica p̃ua pec⁹/ inficit om̃e pec⁹. ¶ Est alia societas o pueri/ quã a vobis fugiẽdã ostẽdo. Et q̃lis est ista societas? Mala credite mihi mala valde et pessima. ista ẽ demõis societas. Cur audito miramĩ? Nolite mirari. q̃ veꝛ est qꝺ ꝺr. aut certe miramĩ et cauete. Scitote q̃m demon manet. habitat ꝛ iacet ĩ lectis ĩmũdis malarũ ꝛ sciẽtiaꝛ/ q̃ñ sine laboꝛe sũt. sine studijs ꝛ in ocio. tũc eos inducit cogitare vilia et turpia. q̃ verecundũ ẽ nõ solũ facere/ sed dicere. Hãc societatẽ neq̃ssimã diaboli fugitote p̃coꝛ o pueri. ¶ Sꝫ q̃ritis inter vos foꝛte et dicitis. Quõ fugiemus? Audite beati Hieroꝛ. ꝛsilĩ. Semp aliq̃d boni facito/ ne te diabolus inueniat ociosũ. Et rursus. Alma sciẽtiã scꝑturaꝛ/ ꝛ carnis vicia nõ amabis. Credite nõ mihi sed sapiẽti. Quia multa mala docuit ociositas. Ipsa puersa ẽ doctrix/ imo seductrix q̃ sufflat ignẽ furioſoꝛ desideriozuꝫ carnaliũ/ aut venenũ nutrit infelicis inuidie Sciebat ß Oꝛaci⁹ dũ ait. Si nõ itẽdas studijs ꝛ reb⁹ honestꝫ/ iuuidia vl' amoꝛe vigil toꝛquebit. ¶ Dicit foꝛsan hic aliq̃s ex puerꝫ. Ecce pdidi mundiciã cubiculi mei/ vel ex proꝓria vel aliena malicia. q̃d mihi restat. q̃d superest? Proposui iã ꝛ repeto. vide saltẽ ne deꝺeris cãm ĩ ꝛbo vel ope q̃ aliq̃ ĩ cubili cõscie sue maculet. Hoc certe ẽ officiũ diabolicuꝫ pdere socios suos/ illos secũ ad dãnatõꝫ trahere. Sufficiat tibi o q̃squis es ĩmũd⁹ dãnatio tua. pcevite alteri⁹. imo fame tue imo vite ꝓꝓrie si sciret. Cogita p̃coꝛ q̃ꝫ tũ potes/ iteꝛ quoq̃ atq̃ iteꝛũ vehemẽter recogita q̃ꝫ tũ displicꝫ ꝺo. q̃ꝫ tũ ĩ se puersus ẽ ꝛ maligñ⁹. q̃ꝫ tũ hꝫ de piculo nũq̃ꝫ satisfaciendi plenarie puer ille q̃ causa ẽ pditõis tot aiaꝝ ex ĩmundo facto suo. dũ tñ sit viciũ sic̃ mala scabies de vno ad aliũ. imo ad alios foꝛte decẽ. foꝛte viginti. foꝛte cẽtũ. foꝛte mille. Ille aũt q̃ cãm p̃mã dedit. quõ poterit tot et tales ad bonũ ꝛ ad mũdiciã reuocare. quõ poterit satisfaceꝛre. quõ penitere? O si attẽderẽt oẽs q̃ꝫ facili⁹ ẽ aliquẽ maculare ꝛ ĩ lutũ pctĩ p̃cere/ q̃ꝫ lauare. q̃ꝫ purgare ꝛ a malo retrahere. ¶ Scit ß inimic⁹ noster ille diabolus. pcurat igit̄ tales ad inuicẽ coꝛruptões ꝛ ꝺragiosas seditates cognoscẽs difficultatẽ plene postea penitẽdi Circa hoc ꝺz esse magistroꝝ sollicitudo p̃cipua. ꝛ ne pueri maligni irrideãt bonos ꝛ deuotos sub appellatõe hypocritaꝝ vel talium noĩm. Tales nõ possent nimis acrit̄ verberari. imo si nõ desistãt/ debẽt extimĩari ab oĩi ꝛsortio melioꝝ Compank his q̃ fetus ĩ maternis vterꝫ suffocãt aut allidũt. ¶ Sꝫ q̃d fiet eis/ q̃d agẽt ĩ inferno dãnati ex malo aliorũ ꝛsortio. vultꝫ scire q̃d agẽt? Ululabunt acerrĩe p̃ rabie toꝛmẽtoꝝ maledicẽtes illis ꝛ clamãtes. Ue ve tali p quẽ ego dãnatus suꝫ maledict⁹ sit ĩ eternũ p quẽ crucioꝛ in hac flãma. ¶ Narrat autoꝛ libelli ꝺ disciplĩa scholariũ/ q̃ fili⁹ q̃dã nobil' ciuis romani/ q̃ ꝛsumpserat misere ꝛ ĩmũde iuuentutẽ suã. dũ ducereꝫ ad patibulũ ad mortẽ/ seq̃batꝫ eũ p̃ su⁹ flẽs. Uidit eũ fili⁹ su⁹/ q̃siuit vt oscularet patrẽ suũ. p̃ apꝓximauit. sed fili⁹ loco osculi momoꝛdit sibi nasũ ꝛ erasit. Dũ alĩ culparẽt ꝛ mirarenꝫ/ exclamauit. O p̃/ tu me suspẽdis. tu me interficis. si em̃ dũ me iuuenez (vt debueras) coꝛretisses. ego nõ veniſſez ad hãc mortẽ inhonestã. ¶ Hoc ẽ o pueri quod añ notauerã. q̃ neq̃ ego neq̃ alĩ duꝫ p̃dicamus. neq̃ mgr̃i p̃cipue/ debem⁹ vos dimittere q̃n moneam⁹ ꝛ coꝛrigam⁹ vos/ ne postmo dũ moꝛdeatꝫ nasos nr̃os. Hoc dicebat q̃dã pia mr̃ puerꝫ suis. Ego talit̄ vos coꝛrigã q̃ nõ moꝛdebitꝫ nasũ meũ ¶ Hoc hꝫ i li. ꝺ api-

Libus ca. xxx. ¶ Legi quendã magnũ virũ narrantẽ de seipso/q̃ habuerat vnũ iuuenẽ nobilẽ. pudicũ ⁊ castũ in p̃ncipio/sed p̃ malicia/ am vni⁹ magistri sui fuit seductus. ⁊ pluries monit⁹ noluit tandẽ desistere. sed pl⁹ obediebat mgr̃o illi in crimine pessimo q̃s amicis suis ⁊ deo. Quid euenit? Audite rẽ horrendã. Uenerãt amici illi⁹ pueri in magna põpa visitare eũ. ⁊ duz post cenã retractis oñib⁹ ad cameras ornatas/dũ puer esset in lecto suo cepit horribiliter clamare ⁊ plangere. Uenerũt ad eũ seruitores sui ⁊ amici. ⁊ dum nescirẽt cur clamaret/nec dicere vellet. aduocat⁹ ẽ decan⁹ eccl'ie ⁊ alij canõici. Lõcit⁹ ille venit. residet ad lectũ clamãtis. suadet ꝓfiteri pctã. horrat vt ꝓfidat in deo nõ in hoie. Dec cuz decan⁹ fortiter ei diceret. Tãdẽ puer eũ audiens/inspexit terribiliby oculis dicẽs. Ue illi q̃ me seduxit. Ad q̃d ad quid sup me diuinũ auxiliũ inuocabo? Ecce tã video apertũ infernũ. video p̃sentes demones paratos me rapere. Et cũ oẽs vt se potius signaret inclamarẽt. signa te puer. Ille quasi nihil aduertens/clausit oculos. ⁊ auertit faciẽ. ⁊ cũ duris ⁊ miserabiliby vociby miserã animã exalauit. ¶ Intellexistis ne hoc exemplũ terribile o pueri? Ad auditũ eius nonne toti tremuistis? Nunq̃d nũc vos etiã peniteret? penitz estimo. sed gaudete vos q̃ boni estis. Aliq̃d igit audire nõ pigeat. Peto te o puer. si q̃s induceret te ad comedẽdũ carnes p̃ totã q̃dragesimã ⁊ in die veneris sctã/q̃d diceres? nõne repelleres eũ valde velocit cũ cachinno? Nõne ostẽderes digito dicẽs. Uidete q̃s mal⁹ ẽ iste/q̃s puersus q̃ talia mihi dixit. Et ipe bñ miser. Et ego tibi secur⁹ affirmo/q̃ peiores sunt pei⁹ faciũt illi ꝺ quiby loq̃r/q̃ alios inducũt ad immũdicią ꝺscią suaz/q̃s si facerẽt comedere carnes i die veneris sctã. Nolo pl⁹ specificare. qz q̃ culpabil' est intelligit. q̃ nõ ẽ culpabil' nõ eget vt intelligat/nisi forte vt caueat Denuncio vobis o pueri. fugite tales imundos/⁊ pl⁹ fugite/pl⁹ horrere. plus odire q̃s si q̃rerẽt interficere corp⁹ vr̃m cultello euaginato vl' male strãgulare. Pl⁹ ẽ ania q̃s caro. et vita spũs q̃s corpis. Accusate tales. imo vi repellite. spuite ꝺtra eos in faciẽ. conclamate cũ beato Berñ. ad latrões ad latrones. ad ignẽ ad ignez. ¶ Postremo si tu puer nõ seruasti mũdicią ꝺscientie i te nec i alijs/saltẽ peniteat te. recurre ad lotricẽ optimã. s. ad luctũ. Nihil ẽ magis diabolicũ. nihil ita displicens deo/q̃s post culpã nolle penitere. Humanũ ẽ peccare/diabolicũ i pctis pseuerare. ¶ Sed dices. ad q̃d peniterẽ et lauarez me. video fragilitatẽ meã. ego p̃rinus statiz iterũ maculabor? Nolí sic estimare frater. sz fac q̃ debes. ⁊ q̃ p̃cipit de⁹/succurret ipse. tandẽ miserebit ⁊ sanabit/q̃d scis q̃n morieris ⁊ quõ? Quid si morte subita. si repẽtina? Quero a te si laues man⁹ tuas/si vestes lineas? Rñdebis. ita lauo vl' lauare facio. Quero p̃terea si post lotionẽ iteꝝ maculank? Rñdebis ita Lectũ igit ꝺscientie tue cur nõ sil'r emũdabis ⁊ si sordidãda sit poster⁹? Sit tibi p̃cor ꝺscia tua charior q̃s camisia. Nolí p̃ter timorẽ futuraꝝ maculaꝝ dimittere purgare p̃ntes ⁊ augere. Post pniam (crede mihi) ⁊ min⁹ erit ꝺ sordiby. ⁊ min⁹ adherebũt/et facili⁹ abluenk. ¶ Dices rursus. O quõ talia tã feda tã turpia pctã dicerez homi viuenti. homi sacerdoti. q̃d diceret. q̃d fieret? Plane diceret. Parcat tibi de⁹. ⁊ te diligeret ⁊ celaret. Si tãtũ times sacerdotẽ/cur nõ ampli⁹ deũ oĩa videntẽ/imo totã curiã celestẽ sp̃ pñtẽ? Si times sacerdotẽ bonũ. discretũ ⁊ solũ cur nõ magis times socios. pueros. indiscretos q̃ nihil celare sciũt nisi q̃d nesciũt. ⁊ nisi cui ⁊ q̃liter q̃d deberẽt revelare? Quid melius ẽ/vel vt dicas nũc pctã tua vni. vel q̃ exponãk i morte tua. vel etiã in vita q̃ñq̃ oĩm aspectui. Nõne facilius ẽ homiby pctã ꝓfiteri/q̃s cũ demoniby sine vlla miseratõne torq̃ri? Si dictũ ẽ tã fetidũ. tã horridñ ⁊ abominabile. plenũ factuz obsecro quale putabik? ¶ At si dices. vellẽ bñ facere. vellẽ esse mũd⁹ in ꝺsciẽtia. vellẽ abstinere a pctis/sed neq̃o. Nolo frater dicere nequeo/sed nolo. Certe potes/sz nõ vis iuuare te. Quõ iuuare? Primo fugiẽdo ociũ. fugiẽdo malũ ꝺsortiũ. denicz orãdo ⁊ uerẽdo te ad aliquẽ sctoz. specialiter ad illã sanctaꝝ sanctã. petiendo pectus exẽplo Biero. et dicẽdo. sctã ẋgo ẋginũ ora p̃ me. adiuua me. mitte auxiliũ refugiẽti ad te. Denicz exẽplo Anthonij ⁊ Hilarionis adolescẽtũ increpa diabolũ i ipa tempratõe tua q̃si p̃ntẽ. ⁊ dic ei. Phy ꝺ te ⁊ detẽ pratõe tua miser diabole. Ecce ego nõ obedio tibi. ¶ Plurime sunt tales doctne p̃ mũdicia cubil' ppzie ꝺscie fuãda. inter q̃s posui mus bonã societatẽ mgr̃i ⁊ socioꝝ ⁊ famulorũ/occupatõz i bono studio ⁊ orõe. Fatigabo vos nõ amplius o pueri. Sit tãdẽ nr̃i finis p̃monis in orõne ad deũ ⁊ sctos sctasq̃ oẽs/vt talit̃ parem⁹ hic cubilia ꝺsciaꝝ nr̃aꝝ i mũdicia. mollicie ⁊ q̃ete p̃ gr̃az/q̃ eoꝝ ꝺsor

tes effecti exultem⁹ ⁊ letemur in eisdē cubili/
bus nostris p gloriā. Amen. Finis.

Sermo eiusdē in ea

dem festiuitate/de oībus sanctis p thema
Beati qui lugēt/qm̄ ipsi consolabunt.

A Beati q̄ lugēt/qm̄ ipsi consolabū
b tur Mat.v. ⁊ sm̄aliter Luc. vi. ⁊
in euāgelio p̄sentis celebritatis.
¶ Nos de btō luctu ⁊ ꝓsolatione
locuturi ī hodierna celebritate sctōz illoz a
quoz oculis abstersit de⁹ oēm lachrimā. ita
vt nō sit ampli⁹ ibi luct⁹ neq; clamor. Te re
ginā inclytā ciuitatis hmōi sctōz de q̄ gl'io/
sa dicta sunt/matrē insup illius q̄ ē de⁹ totius
ꝓsolatōnis inuocabimus p gr̄a q̄ egem⁹ im
petrāda dicētes. Aue Maria gratia plena
⁊c. ¶ Beati q̄ lugēt/qm̄ ipsi ꝓsolabūt. Scri
bit vbi dictū ē. Proposita hac celesti stupen
daq; sm̄a/insonāte hanc grandi tonitruo ex
ore diuinitatis ī sublimi monte eccl'ie. audie
rūt q̄s pl'imi altisonā hui⁹ extraneissime et a
sapiētib⁹ mūdi hacten⁹ abscōdite doctrine tu
bā. Et q̄dē ī oēz trā exiuit son⁹ eoz. Audita
ꝥo nō oēs eq̄ mente vnoq; iudicio cōproba
runt. nimiz q̄t capita tot sm̄e. ⁊ fides dei do
nū est ne quis gloriet. Audierūt eā oēs ex
omni natōe que sub celo est. quoz plurimis
nihil pfuit auditus. nō īnitus fidei vt apl's
loquit. sed in depssiones sue infidelitatis te/
nebras demersi sunt. Hi sunt pagani. idola
tre ⁊ iudei pfidi/qui qm̄ foris sunt ⁊ ꝓsurde/
scunt nostris vocib⁹/nihil ad nos. eos dese
rat sermo nr̄. ⁊ ad xp̄ianos dirigat. dictaq;.
Bti q̄ lugēt ⁊c. ¶ Ecce aūt aptis meditatio/
nis mee oculis/intueri video⁹ plenas etiam
xp̄ianoz oēs aures hac sm̄a diuīa. Quis ei
ē xp̄ian⁹ cui ꝑ euāgeliū in eccl'ia nō sonuerit
Verbū hoc nihilomin⁹ ad mētales aures su
as introrsus nō eq̄ pfūditate ⁊ tenaci appro
D batōe reponit. ¶ Pars ē hoīm simpliciū abs
q; eruditōe ⁊ lr̄is. q̄s sola autoritas ī hac fi/
de stabilit. nec vltra q̄cq̄ vel q̄rere vl' intelli/
gere studēt/moz̄e discipuloz pitagoze ī ꝑ te/
nētes. Satis habēt scire qm̄ mgr̄ hoc dixit
mgr̄ xp̄s. Beati q̄ lugēt/qm̄ ipsi ꝓsolabunt.
Apud rales nō rōnib⁹ sed autoritatib⁹ ⁊ exē
plis agendū arbitroz/quib⁹ sufficiet insinu/
are qm̄ sancti sancteq; oēs quoz hodie cele/
brit⁹ agit/ad ꝓsolatōem p luctū trāsierūt/
patriarche. pphete. apl'i. martyres. ꝓfessoz⁹
⁊ vgines. Quid istos dinumero/qñ et ip̄m
caput oīm xp̄m pati oportuit. et sic intrare ī
gloriā. Nos ego ad hystorias ⁊ legēdas sā/
croz/ad vitas patz. ad originalia doctoz
luctū collaudātia/iudico remittēdos. ¶ Al/
tera pars ē xp̄ianoz sil'r simpliciū et nullius
eruditōis litteratorie. qui tm̄ p ꝓsuetudine ⁊
gratia exercitatos habēt sensus ad hanc do
ctrinā cupiētes ex intimis anime p̄cordijs.
qui experientia doctrice/sentiūt et pregustant
hoc donū celeste. et toto cordis assensu. toto
mentis iubilo eunt in hanc sm̄iam. Beati q̄
lugēt ⁊c. Tales sunt in schola deuotiōis do
ctrina affectōis edocte p̄sone. quibus lachri
mabilis iugiter ē hec vallis lachrimaz. q̄ di
cūt cuz p̄s. Renuit cōsolari aīa mea. memor
fui dei ⁊ delectat⁹ sum. Et rursum delectant
dicunt cū eodē. Scōm multitudinē dolor
meoz in corde meo ꝓsolatōes tue letificaue/
runt aīam meā Quēadmodū dixisse legitur
beat⁹ Bern̄. Dulci vidēt cruces nr̄as q̄ nō
attendūt cōsolatōes nostras Et apl's dixit
Quasi tristes sp aūt gaudētes. Apud istos
quos vnctio docet/quos experientia erudit
importunū nimis ne dicā temerariū censeri
deberet si apirez os ad docendū. a quib⁹ vti/
nā mererer erudiri. ¶ Illios p̄terea ꝓsidero ex
xp̄ianis inflatos sapiētia nō q̄ desursuz ē so/
bria ⁊ pudica. sed terrena. aīali ⁊ diabolica ⁊
carnali/vitaz pecudū eligētes/qui fere nihil
de homie p̄ter figuram retinēt. intus ferrea
sunt omnia. Ipsi dū has beatitudines auri
bus recipiūt animā intrinsec⁹ surdā habent
aut ita p egritudine pctōz miserabilit cōtur
batā/q̄ dicūt ope ⁊ si nō forsan ore. Durus ē
hic sermo/et quis potest eū audire? Hēpe sa
piētia terrena diuitijs inhiat. Propterea nō
beatos sed infelicissimos plane pauper̄ pdi/
cat. Sapia diabolica ē supbia indignās et
austera. Ipa btōs mites quō iudicaret. et n̄
pot⁹ viles ⁊ abiectos? Sapiētia aīalis to/
ta illecebris vacat. ducit ī bonis dies suos.
cui⁹ vox est Sap̄. ij. Eriguū ⁊ cū tedio ē tē/
pus vite nr̄e. Talib⁹ obsecro qñ p̄suasuz eēt
eos beatos esse q̄ lugēt/et nō miserabiliores
oīm̄ hoīb⁹. Quāobr̄ē istud pditū ⁊ cecum
genus xp̄ianoz/⁊ xp̄ianoz noīe. nō xp̄iano/
rū cōuersatiōe relinquam⁹/tanq̄ indiscipli
nabiles et impsuasibiles ad hāc clausam eis
diuinā lectionē. Beati q̄ lugēt ⁊c. ¶ Supest P
ad extremuz aliud genus hoīm/qui nō sunt
idiote vt primi. sed luminibus tā ingenij q̄s
conscientie eruditōis scientifice collustrātur.
Qui ⁊ si nondū gustauerūt donū hui⁹ beati
tudinis velut illi simplices de secūdo ordine

attamẽ eoꝝ vita aliena ẽ ab his vicijs quib⁹ obstinate corruptos mor ẽ dixim⁹ illos ꝺ tercio ordine. Credũt insup vt tandẽ intelligãt. hoc ẽ/ ꝑsupposita religione philosophã tur. qm̃ ꝑsuasum habẽt. nisi crediderit̃is nõ itelligeris. Qꝺ notauit Plato dũ ait i Thimeo. Sumendũ esse compendiũ ex credulitate. Istos tales (qualiũ magnus est hic numerus) nũc alloquẽdos esse decreuim⁹/ quibus nõ solã dicẽtis autoritatẽ (que tm̃ abunde saris esset) sed rationẽ certã ꝛ philosophicã afferre cõfidimus/ ꝓ quã iã nõ solum credant/ sed etiã intelligãt hui⁹ mirãde sublimis qꝫ doctrine veritatẽ. Beati q̃ lugẽt ꝛc. Hoc faciem⁹ (si quidez ꝓmiserit deus) ad Ciceronis imitatoꝝ in paradoxis. minori certe eloquẽtia/ sꝫ pari varietatez (vñ glorior i dño) maiori fide. Faciem⁹ inquã/ tũ ad ꝓsolatõez nostrã/ quatin⁹ fides i intelligentiã migrãs/ lucidius emicet/ tũ ad cõcludendũ linguam magniloquã eoꝝ q̃ se dici philosophos volũt nec sunt. quoniã dũ a religiõe putãt secernere philosophiã/ vtrũq; pdũt. qui ꝟbũ diuine nostre fidei/ cõibus verboꝝ pãnicul' involutũ/ vel fastidiũt ob simplicitatem (sicut eis videt) rusticã ꝛ anilẽ. vt que lugere vel flere iubeat/ vel de opinabili fallacitate criminant nõ capiẽtes. quo pacto ex luctu suũ gignat cõtrariũ qꝺ ẽ cõsolatio. nec pinde concipiũt beatos ꝛ cõsolatos esse lugẽtes. ¶ Et qm̃ tres collati sunt in themate termini ꝓncipales. beatitudo. luctus. consolatio. tripartita erit sermonis nostri fabrica. qꝝ sup quẽlibet ex terminis edificiũ nostre rõcinationis fundabit ꝛ excrescet. Dicem⁹ quoq; breuius qꝫ tanta res expostulat. qm̃ i scholastico exercitio ꝛ in verbo ad populũ/ latiori sermõe super hoc deo ꝓpiciante tractabimus

QPrimã exorsur⁹ fabricã in hoc nomine beatitudo/ recogito q⁹ oẽs qui de beatitudine homis philosophica ratõe pscrutati sunt. constituerunt eaz in cõtemplatione ꝓme cause. sicut peripatetice schole institutor Aristotes. docuit. i. ꝛ. ꝯ. ethicoꝝ. ¶ Aut posuerũt eã in ꝟtute vel bono honesto. ꝛ in viuẽdo consentanee rõni ꝛ nature. In qua snia schola stoicorum et quorundã achademicoꝝ concordat: ¶ Aut deinceps collocauerũt eã i adeptione boni vniuersalis sepati. quẽadmoduz Plato suiq; sectatores. ¶ Aut postremo dixerũt beatitudinẽ hominis esse animi voluptatẽ seu tranquillã pacẽ. cuius fuisse videt epicur⁹ ille. cuius Seneca crebre cũ summa veneratione meminit in epl'is. ¶ Hã epicurus alter quisquis ille fuit. et Aristippus et Sardinapalus ꝛ sordidus Machometus. qui in corporeis voluptatib⁹ humanaz beatitudinez detrudere conati sunt. Ipsi certe nõ philosopi nec inter philosophos annumerandi sunt. sed porci vocãdi sunt. qꝝ beatitudinem nõ hominis sed porcoꝝ decꝑserunt. Illi similiter a philosophica rõne ꝓcul abscedũt. ꝛ ab eadẽ validissime cõfutanꝺ. q̃ diuitias. q̃ potentiã. qui gloriã. qui sciẽtiã. et vniuersaliter bonũ aliq̃ tale fortuitũ. fragile et caducũ homi ꝓ beatitudine statuerunt. Quippe his oim̃ib⁹ ad votũ fluẽtib⁹ /repire eſt hmõi hoiem/ nõ dicã nõ beatũ/ sed plane nequissimũ. ꝛ supra beluinã seueritatẽ vl' feritatẽ nocendi malignitate puersum. Deniq; hec oĩa fortune bona/ ꝛ si decorẽ ꝛ ornatũ quendaz extrinsecũ felicitatis humane/ pũtarez ꝓficere dicanꝺ ab Aristo. ipa tm̃ ad componendũ vez ꝛ extrinsecũ homis bonũ/ nullaten⁹ exigunꝺ. Notauit hoc ille q̃ ex incẽdio vrbis fugiẽs. oĩa sua secũ ferre dixit. ¶ Hec igit̃ in sũ ma est philosophantiũ de homis beatitudine quedã ꝓtita traditio. In cõtẽplatõne prime cause. in honesto vel ꝟtute. in bono separato. In animi voluptate seu ꝓsolatõe. Quartũ apparẽs varietas (si nõ me fallit iudiciuz) in vna ꝓnectit̃ cũ ꝓceptõe seu dignitate ꝓ se nota. quã Aristo. lucidi⁹ exposuit. q⁹ beatitudo hois sita ẽ i cõiũctõe optime potẽtie humane cuz optimo obiecto suo. Virt⁹ em̃ rei cuiuslibz ꝛ sua quedã bitudo vt penes summũ qꝺ in ea est quãtificeꝺ necesse ẽ. quemadmodũ beatitudo oculi esset eius ꝓfũctio cuz summe pulcro sibi ꝓportionabiliter oblato. Alt nota qualis ẽ optima potentia humana nisi rõ. qua sola ꝑstãtior ẽ hõ ceteris aialib⁹. Obiectũ ꝓterea optimũ q̃le aliud assignabitur qꝫ ipe de⁹ gl'iosus. cui⁹ rõ capax ẽ. ꝛ q̃ nihil mai⁹ a rõne põt intelligi. Quare manifestũ ẽ qꝫ eleuate Aristo. beatitudinẽ hois esse ꝓbauit ꝓtẽplatoẽz ꝓme cause. Cõformit̃ ad illud Aug. dictũ. Visio ẽ tota merces/ fũdatũ vicz in verbo xꝑi. Hec ẽ vita eterna vt cognoscãt te vez deũ ꝛc. Intelligim⁹ ꝟo ꝓtemplationẽ/ nõ nudã cogitatõem de deo sed cognitionẽ cũ amore. Ellioq̃n si dilectoez a cognitiõe sepaueris/ nõ iã ibi ꝓtemplatio tã dicẽda est qꝫ curiosa quedã inuestigatõ/ aut cogitatõ vaga fructu carẽs atq; sensu. q̃les habuerũt quos inculpat apl's cognouisse deũ

reũ nõ sicut deũ glorificasse. ꝓpterea euanuisse in cogitatõibꝫ suis Ecce vanitatẽ cogitationũ si glorificatio secludaꝫ. et datos fuisse i reprobũ sensũ. quales multos flemꝰ nostrꝫ tpibus. ¶ Porro locutões ceteroꝝ phorum q̃q̃ diuerso calle ꝥboꝝ incederẽt/in eandẽ iudicio meo sñie finẽ ꝓueniũt. Hã bonũ separatũ qõ Plato posuit. cuiꝰ adeptõe beati dicimur ꝛ sumꝰ. nihil aliud a deo põt intelligi qõ adipiscimur cogitãdo ꝛ amãdo hic in enigmate ꝛ inchoatõe quadã impfecta. tandẽ facie ad faciẽ plenitudine ꝓsũmata. Rursus si stoicoꝝ ꝛ achademicoꝝ ꝛ epicuri ꝓnominati positionẽ resoluamꝰ. inueniemꝰ q̃ nulla ꝥtus ẽ. nulla honestas speciosioꝛ. nulla vita plus cõsentanea nature atq̃ rõni. sed nec aliqua opatio voluptuosioꝛ ẽ. aut si ꝥbũ voluptatis nimis molle iudicaꝫ/ nulla delectabilioꝛ/q̃ sit opatio optime potẽtie hoꝛs cõiũgẽs eaꝫ cũ optimo obiecto suo qõ ẽ deus. hoc ꝥo fit dũ ipm ratio cognoscit/et cognoscẽs amat. ꝛ i cognito amatoq̃ tanq̃ in fine suo ꝛ cẽtro quietaꝫ ¶ Ecce habetis omnẽ de beatitudine philosophica pscurationẽ/ que sup vno cardine voluiꝫ ꝛ vniꝫ. ad cuius noticiã xpiana religio compẽdiosa fidei traditione ducit. qõ efficere philosophica disputatio vix lõgo circũitu quasi palpãdo ꝛ innitendo valuit/nec pfecte tamẽ valuit. nec stabiliter nec sincere. Hinc pclarissime dictũ est ab apostolo/ q̃ qꝛ mũdus ĩ dei sapiẽtia deũ nõ cognouit. supple cognitione q̃ p dilectionẽ operaꝫ. Et intellige q̃ hic apostolꝰ ſm discipulũ eius Dionysiũ/ philosophiã appellat dei sapientiã/ imoꝛ reuelationẽ. Deus inquit reuelauit eis. Placuit ei p stulticiã ꝓdicationis. hoc ẽ p compendiũ credulitatꝭ/ salvos facere credẽtes. Nõ q̃ philosophia inutilis aut falsa sit quippe que ẽ dei sapiẽtia et reuelatio. nõ q̃ vere religioni aduersa. nõ q̃ in articulo quocũq̃ cõtraria/ sicut velle demonstrare ꝓpositum est. sed quia homines bono dono male ꝛ temerarie vsi sũt ꝛ alia ratione. vt ad felicitatis beatitudinẽ sine ratiocinatione. sine fluitatione ipsos etiaꝫ simplices ꝛ idiotas veire liceret fidei pede fulcitos Deniq̃ ne gloriareꝫ ante deũ stulta presumptio omnis carnis.

S His pro primo fundãmento positis. ꝛ vna ꝥtatis calce agglutinatis/quadruplici etiã cõsideratõe instar quattuoꝛ lateꝝ/ supedificare fas habemus.

¶ Prima cõsideratio Quia dei cognitio pfecta neq̃t haberi p sensus solos. Alioq̃n bruta essent dei capacia. si nostre beatitudis esse volumus pticipes/ vt a sensibilibꝫ ad spũalia cõuertamur necesse ẽ. ¶ Istud ẽ inq̃ Platonis dogmata p̃cipuũ. auertendũ esse ſcz a sensibus faciem nostre mẽtis. Oñia nisi ad sensum referre est ꝓpriũ pecoris. ꝛ certissimũ veritati inueniẽde affert detrimentũ Huius sñie pluries meminit Cicero. et Augſ. ex eapulcerrimũ illud volumẽ de vera religione cõtexuit ¶ Animã itaq̃ nostrã intellexerunt philosophi factã esse/ velut in oriẓõte duoꝝ mundoꝝ. spũalis et coꝛpalis. Cuius facies dum ad coꝛpalia cõuertiꝫ/ fit quoadammodo crassioꝛ. nubilioꝛ ꝛ hebetioꝛ ad intuẽduz celestia. et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitãtẽ/ inquit vnus ex phis hebreoꝝ. Cui ꝓfoꝛmis ẽ ſmo poete. vi. eneid. Terreneq̃ hebetãt artus moribũdaq̃ mẽbra. Poeticũ etiã inuolumentũ de haustu lethei fluminis/ ad hoc tendit.

Scda ꝓsideratio.

Presupposita rõnis aggũatõe p pcm̃ auersio a sensibilibꝫ ad spũalia cogitãda/ fieri neq̃t absq̃ luctu seu tristicia. Haud magna in ß loco ratiocinatione opꝰ existit/ vbi q̃tidiana expientia plus q̃z satꝭ ẽ hãc eloquiꝫ ꝥtatẽ. Quippe mortificatio sensualitatꝭ/ pugna viciorum/ ꝥtutuz victoria/ fugere voluptates/ tristicias eq̃nimiꝫ ppeti. et silia hũane militie stipẽdia. nõne luctũ suũ saltẽ ab initio secũ ferunt? Ferũt vtiq̃. Et tamẽ sine istis nũq̃z ad sincerꝝ ꝛ purissimũ veritatis primelumẽ scãderemus. nunq̃z sursum rapemur. ꝛ illic rapti staremus. nec respõderemꝰ veraciꝫ hortãti eccl̃ie. surſuz corda/ habemꝰ ad dñm Qñ ꝛ qualiter obsecro fortiꝰ ꝓtritõne/ leuaremus nos sup nos. dũ iniq̃tas sup talẽtũ plũbi sedẽs/ nos ĩ ima deꝑmit. instar poete more sisiphi. dũ ꝓquerimur cũ ꝓpha Oñm iniq̃tates mee supgresse sũt caput ꝛ. Dũ postremo multitudine noxioꝝ desideriozꝝ ꝛ volitãtiũ cogitationũ istabilitate/ acies nr̃e mẽtis vndiq̃z ꝓfundiꝫ. impediꝫ ꝛ turbaꝫ. Et hanc Aristo. (q̃z q̃ sue originis ignarus) notauit vbi dixit aliq̃d eẽ ĩ nobis qõ aduersaꝫ rõni. ꝓpterea tractatur ꝰ de nr̃a bñitudine ipe ꝺ luctuositate passionũ moderãda p ꝥtutes/ prius docendũ esse necessario indicauit.

Tercia cõsideratio.

Beatitudo nostra ē de numero delectabiliſ simoꝝ/imo delectabiliſſima. Hoc ipm dicere rō ꝓpulit Ariſto. i. et. x. ethicoꝝ. Habebatur quoq; ꝑ oraculo apud veteres/ vt infra latius docet. In ſctis ꝓpterea quoꝝ hodie celebritas agit/expientia multiplex illō certū facit. Qđ inſup ſub altiſſimis ꝓſideratōibus ⁊ ſapientū allegatōibꝫ/initiū ſumme cōmunis de ⁊utibus manuducit.

Quarta ꝓſideratio.

Uerā ⁊ plenā ꝓſolatōez/ ſicut nec verā bēatitudinē/vita hūana ꝑ⁹ bz̄e nō ꝑt abſq; luctu. Perſpicuū ē ꝫ ſeq; ex ꝑmiſſis. Propterea licet iā nō ſolū credere ⁊ etiaz intelligere Qm̄ beati q̄ lugēt ⁊c. Et hec de ꝑma radice. ex q̄ termin⁹ iſte bēatitudo germīat hāc ⁊itatis ſegetē/beatos ⁊ ꝓſolatos eſſe lugētes.

Tuge ꝑgamus vltra ad ſcōaz noſtre oꝛōnis fabꝛicā. quā fundabit terminus iſte luctus. Attamē ne ꝑpendicularē noſtri edificij regulā/ꝓturbet eq̄uocationis irregularitas. deſcribēdū ē q̄d ē luct⁹ quid ꝓſolatio. Nā inueniet luct⁹ malus nihil ad beatitudinē cōferens. nec afferēs conſolationē q̄ bona ſit. Hoc ſenſit q̄ dixit. Triſticia ſecl̄i mortē opat. Cū ꝑus dixiſſz. Triſticia q̄ ſm deū eſt/penitētiā in ſalutē ſtabilē opat. ij. Coꝛint. vij. ¶ Luct⁹ ⁊ cōſolatio ſub vna acceptōe generali due paſſiones ſunt. ille due cōtrarie q̄s aliter nomiam⁹ doloꝛez et gaudiū. que cōplectunt in ſuo generis ſinu paſſiones oīs reliquas enumeratas a pho ij. ethi. ⁊. ij. retħ. ⁊ a poeta. vi. eneiđ. ⁊ ab alijs alibi. Cōſequunt aūt paſſiones iſte due luctus ⁊ ꝓſolatio vel doloꝛ et gaudiū ad duas rōnes obiectalis general⁹ ⁊ extremas. Quarū vna ē vt boni ꝓueniētis. ⁊ altera mali diſcōuenientis. ¶ Deſcribit hic luct⁹ hoc mō ſūptus. Luct⁹ ē vitalis aīe motus/ſurgens ex apꝓhēſione obiecti vt diſcōueniēs eſt. Cui⁹ effect⁹ ē(ꝑſertim ſi ſit in ſenſu) cōſtrictō q̄daz hoꝛroꝛ ⁊ fuga ⁊ reniſus. Eſt aūt rō diſcōueniētie diſꝓportio leſiua armonie ⁊ vnitaſ debite. Elucidatiōz haꝫ deſcꝓtionū cū deductōe oīm paſſionū ad has duas/q̄rat cui libuerit. ij. ethicoꝝ ⁊ rethoꝛice cuz notatis ꝑ cōmenta. ¶ Deinde q⁹ tripliciter đr bonū ꝑ delectabili ꝑ vtili ⁊ ꝑ honeſto. Et ſil⁹ malū ex oppoſito. ꝑ triſtabili. ꝑ nociuo ⁊ ꝑ inhoneſto. Poſſem⁹ cōformit⁹ ad has rōnes obiectales boni ⁊ mali multiplicare ſmonē de luctu ⁊ cōſolatōe. put cōſurgūt mediate vel īmediate ex apꝓhēſiōe boni ⁊ hōeſti. vel mali inhoneſti. ⁊ ꝫ dupl⁹. i actu vl̄ habitu Hoc quippe mō luct⁹ ⁊ ꝓſolatio ꝓꝛie ſunt aīe rōnalis/ ⁊ ad ſenſualitatem nō niſi oꝛdinate ad rationē ſpectāt. ſicut nec obiectales honeſti⁊ inhoneſti rōnes. ¶ Dicam⁹ igit q⁹ luct⁹ in ꝓpoſito/ ⁊ put đr beatitudo nō q̄dē formalit/ ſed q⁹ cōitat beatitudinē hic i via. vel q⁹ ducit ad eā. habet ſic deſcribi ꝑ habitu. Luct⁹ ē habitus aīe gratioſus/quo inclinat fugere ⁊ hoꝛrere obiectū ſub rōne mali inhoneſti et diſcōueniētis apꝓhēſū. Apꝓhēdit ꝯo obiectū vt inhoneſtū tripl⁹r. aut formaliter. ⁊ ſic ē deformitas. aut ſcđo ꝓſecutiue. q⁹ ē effectus culpe ⁊ reliquie ei⁹/ſicut reat⁹ pene et macl̄a ⁊ offenſa. aut tercio occaſionatiue. q⁹ ad cul pā inductiuū ē. aut vt ab honeſtate diſtracti uū. vt noxie tēptatōes ⁊ rebelliones ſenſualitatis. Rō aūt diſcōueniētie inhōeſte/ ē violatio modi ſpeciei ⁊ oꝛdis. vl̄ nūeri. pōderis et mēſure/vel vnitaſ ſpeciei ⁊ bonitaſ i libero arbitrio vt arbitriū ē. Uiolētat iſup mod⁹ ⁊ mēſura ⁊ vnitas i libero arbitrio. dū ipm ñ inſequit motionē dei vt efficiēs ē. Uiolētat ſpēs ⁊ numer⁹/dū nō ꝓformat cauſe ſue exē plari. Uiolētat aūt pōd⁹ ⁊ oꝛdo et bonitas/ dū nō inſequit motōne ſue cauſe final⁹. Per oppoſitū ſumit rō ꝓueniētie honeſti. ¶ Par eſt deſcribere ꝓſolationē. Cōſolatio ꝑ habitu ē habitus aīe quo inclinat amplecti q̄dā mō ⁊ vnire ſibi obiectū ſub rōne boni honeſti ⁊ ꝓueniēcis apꝓhēſū. Et đr ſil⁹ honeſtuz triplicit. vel formal⁹r vel cōſecutiue vel efficienter ⁊ diſpoſitiue. Has deſcꝓtōes neq; fingim⁹ neq; ſola fide ſupponim⁹. Qm̄ ex phica traditōe fūdata i his q̄ nos docet expiētia pōt elici vallariq;. Ex q̄bꝫ q̄d ſit luctus ꝓ actu. q̄d conſolatio actual⁹ liq̄dū ē. Nā luct⁹ ⁊ cōſolatio actuales/ſunt vitales motus animi in talibus habitibꝫ ꝓcedentes.

Facto et oꝛdinato hoc deſcriptionum fundamento/ſuperadamus quaſdam litterales conſiderationes ¶ Prima cōſideratio eſt iſta. Luctus qualez deſcꝓſimus/ē cōſolatiōis inductiuus. Ita q⁹ qui lugēt eo ipſo ꝓſolanđ. vt vez ſit ad īraz Triſticia veſtra ⁊tēđ in gaudiū. Habemus mediū in oīmi demōſtratione efficaciſſimuz diffinitionē ſez ad hoc oſtēdendū Qis quippe apꝓhenſio obiecti vt honeſtū ē ⁊ conueniens/eſt conſolatoꝛia. ſed apꝓhenſio hui⁹ luctus ē honeſti apꝓhēſio ⁊ cōueniētis. ergo ē

cõsolatoria. Maiore ꝑsupposita ex diffiniti one/minore facile ē deducere ex qꝫ plimis cõ ditõib⁹ honestis lucrui attribuꝫ. Luct⁹ q̄p pe iustus ē ꝛ deo accept⁹/rancꝫ reddens deo qđ suũ ē. vel ꝓ punit pctã i se ꝛ in alijs deo odiosa. vel ab offensaꝫ diuiaꝫ reliquijs aut occasionib⁹ liberari desiderat.

Secũda ꝓsideratio.

Nõ ē inopinabile fm eãdē aiaz sil'ꝛ fm idē. diuersis tũ respectib⁹ lugere et ꝓsolari instar xpi. Si em cõcedim⁹ aiam sil'intelligere re cte ꝛ reflere/ꝛ ō iudicio suo formidoloso cer titudinalit iudicare/nõ videt repugnãtia q̄ de luctu actuali tãqꝫ de obiecto siml'habeat actual' ꝓsolatio. Hec aliq̄d apparet obstare/ nisi q̄ mot⁹ hoz actuuz sũt ad ꝛrios effect⁹. vn⁹ ad fugã. ali⁹ ad ꝓsecutõz. vn⁹ ad dilatati onẽ cordis. ali⁹ ad ꝓstrictõz. Sz ħ vltimũ ō luctu ꝛ ꝓsolatõe i sensualib⁹ verꝫ ē ita se hꝫe. i spũalib⁹ forte nõ eque. Cui⁹ rei satis videt experientiã dedisse sanctoꝝ plurimi. quoꝝ vi ta cũ in luctu cõtinuo esset. facies tamẽ sere na ꝛ iocũda/ꝛ inter medias lachrimas mira leti homis suauitate ꝛ trãquillitate respersa fulgebat/vt i Martino. Dat exempluz cli mac⁹ de puero siml'flẽte ꝛ clare ridẽte. Et ve nerabil' Richard⁹ tradit i eodẽ hoie contem platiuo/simul'esse raptũ mẽtis ad diuia. exẽ plo Moysi positi intra caliginẽ i mõte/ꝛ si mul fieri rebellionẽ i sensu more idolatranti um i valle. Ad ħ põt trahi illõ ō enea. Mẽs immota manet/lachrime voluunt inanes. ¶ Uel dicam⁹/vt ois calũnie tollat occasio. q̄ luct⁹ ꝛ ꝓsolatio eãdē aiam tanta celeritate alternatim inuicẽ afficiũt/quãtaz discernere nõ valem⁹. Et ꝓseq̄nter ponet mot⁹ cordis quasi tremul⁹ ꝛ mixt⁹ ex ꝓstrictõe ꝛ dilatatio nẽ forte sil'is motui cãpane dũ tremit ꝛ corde cythare dũ resonat. ꝛ ita mirabilis armonia fit i corde nostro ex hac mutua ꝓcussione luc tus ꝛ ꝓsolatõis/qualẽ armoniã explicare si cut difficile ē/ita expiri facile. Hũc tremorẽ notabat exhortatio ꝓphetica exultare iubẽs deo cũ tremore. Exultatio q̄p̄e sola dilatã do facile euanesceret/si luct⁹ reprimẽs nõ in duceret hũc tremorẽ. Quo tremore tandẽ ex ercitata aia/more alaude volitãdo cãtaꝫ ca dit i felicẽ spasmũ. ꝛ in illã extasim rapit vbi dicat cũ silẽtio. Bonũ ē hic nos eẽ. Et illud In pace i idipm dormiã ꝛ requiescaz. ¶ De niqꝫ ꝓdicta elucẽt veritates q̃s iopinabiles ridẽt carnal⁹ sapientes. duz ap'ls ꝓcipit eẽ sic tristes. semp aũt gaudẽtes. Et ꝓpha Sczꝫ multitudinẽ doloꝝ meoꝝ in corde meo ꝓso latões tue letificauerunt aiam meã.

Tercia cõsideratio.

Aduersitates corpales ꝛ luct⁹ sensuales tra hũt de ꝓ accidẽs ad luctũ bonũ. Et se em in differentiã habẽt ad honestũ vel inhonestũ Ita ꝓsperitates ꝛ vana gaudia ex opposito vehemẽter impediunt. ꝓpterea fortuna mo derate aduersa securioꝝ ē regulariter ꝛ opta bilioꝝ/qꝫ multũ ꝓspera. ¶ Hec quidẽ dedu xit certa ratione Boe. Et sapientis vox affir mat dicẽtis. Melius est ire ad domũ luct⁹ qꝫ ad domũ cõuiuij. In illa em finis cũcto rum admonet hoim/vt vltimẽ cogitet q̄d fu turꝫ sit. Et rursum. Risum putaui erroꝝ/et gaudio dixi q̄d frustra decipis: ¶ Q, si om nia que consideratione nostrã informant de laude tribulatõis/ꝛ ꝓsperitatis deceptõe in ducere voluero/nõ dico ꝓtẽ fmõis nec fmo nes itegros. imo nec libros m'ros ad ħ suf fecturos eẽ scio. Legat Christ. i suo de ꝓpũ ctõe cordis. Gregoꝝ. i moralib⁹. Guilhelm⁹ parisien. i suo de fructib⁹. de laude tribulati onis ꝛ pauptatis. ¶ Et ꝓpilatio illa cõis de fructib⁹ ꝛ vicijs ꝓtus ꝛ optima. Bonauen. i stimulo ꝓscie ꝛ alij p'les. Et i hac ꝓsiderati one stabiliri possent oẽs beatitudines euãge lij hodierni. ꝑsertim ꝓma. ꝛ nostra hec tercia ꝛ vltima. Emersit cõsiliũ Platonis ꝛ simili um/vt assidua esset mortis meditatio.

Quarta ꝓsideratio.

Et si i beatis nõ erit amplius luct⁹ neqꝫ cla mor/sed nec vllus dolor. tñ ꝓ hac valle mise rie ille regulariter q̄ beatioꝝ ē/est luctu bono plenior. Cõsideratio ista ab Aug. ponit in suo de ciui. dei. Et adeo vera ē q̄ nullus vn⁹ qꝫ tantũ luxit quantũ xp̃s caput nostꝝ ꝛ bñ dictus in secula. Nõ quidẽ ꝓ suoꝝ/sed ꝓ no stroꝝ apphensione peccatorũ etiã ab instan ti sue cõceptionis gloriose/vt quidã tradũt Ita luxit Maria. ita Paulus. ita Petrus ꝛ ceteri innumeri/post plenã et certã suoꝝ pec catorũ remissionẽ. Itaqꝫ ista tria se hic ꝓ cõ municationẽ quandã amplectunt. beatitu do. luctus. ꝓsolatio. Et ex opposito ad cõsi deratõz nostrã inferre licet illos ee hoim mi serrimos ꝛ a beatitudie remotissimos ꝓ hac vita. q̄ vel ex elatõe vel ex vana cõsolatiõe vl peccatorũ nimia obduratione/lugere fugi unt. horrẽt. despiciunt. Igit beati q̄ lugẽt/

qm̃ ipsi ꝓsolabunt. Hec tãdẽ sumpta sint ex scõa radice/in hoc termino lucꝛ adherente.

Pro tercia et postrema edificiõ nr̃i structura ꝓsummãda i hoc termino ꝓsolatio/ repetere non pigeat quid ẽ ꝓsolatio. Cõsolatio est habitus aĩe quo iclinat amplecti qdammodo ꝛ vnire sibi obiectuz sub rõne boni. honesti/ ꝛ ꝓueniẽtis apphẽsum. Cõsolatio aũt actualis/est vitalis ꝛ mulcebꝛis motus aĩe/et tali habitu ꝛ inclinatõe cõsurgẽs. Ecce q duo ꝓcurrũt ad integritatẽ bone ꝓsolatiõis. apphensio potẽtie cognitiue. ꝛ rõ obiectalis honesti ꝛ ꝓueniẽtis. ¶ Et qm̃ potẽtia q̃ apphẽdit si sit indisposita. et ab armonia debite ꝓportionis discrasiata/ faciliter decipit in iudicio. aut qñq nihil sentit. oportet oĩno nstrã cognitiuã rationalẽ bñ dispositaz esse/si bñ p eã querim9 apphẽdere/ ꝛ obiecto ꝓueniẽtis honestatis ꝓsolari. Exemplũ a sensualitate sumamus. Da febꝛicitãti vinũ/illud amaricabit linguã eius. Ostẽdelippo lumẽ gratissimũ/ille ꝓturbabit. Exulceratũ palpa leniter. tñ nõ delectationẽ/sz dolorẽ acerrimũ inferes. Odores suauissimos non sentit reumatic9. Surdastris nõ ẽ delectamento vox canora/dulcisq symphonia. Nõ secus estimandũ ẽ de sensib aĩe interioribus. Quid me respicis/q̃d admiraris/si rõni suos q̃nq sensus eẽ dixi. Nõne est in ea visus spũalis q̃ cernit pulcritudo. decoꝛ ꝛ candoꝛ lucis illi9 eterne cui9 lumẽ signatũ ẽ sup nos. Quo visu videre nõne se dicit apl's. Nũc p speculũ ꝛ in enigmate. tunc aũt facie ad faciem. Est auditus spũalis quo pcipit summa armonia vitatis. De q̃ pphã ait. Audiã q̃d loquat i me dñs. Est ꝓterea gust9 ad quẽ iuitabat idẽ ppheta. Gustate ꝛ videteꝛẽ. Est in sup tact9 spũalis. alioq̃n nõ dixisz spõsa spõso in canticis. Leua ei9 sub capite meo/ ꝛ dextera illi9 amplexabit me. ꝛ osculet me osculo oris sui. Denicq olfactũ eẽ in rõne ꝓbat vox eiusdẽ spõse ad spõsũ. Trahe me post te. curremus in odorẽ vnguẽtoꝛ tuoꝛ. ¶ Nos vo cogitatões ꝛ motões ꝛ sensatões hui9 q̃ntuplicis sensus radicate in vno libero arbitrio hoĩs/soliti sumus appellare noĩe visiõis. vt vide q̃d sonet. q̃d ledit Et ẽm hoc ppꝛiet integre dicit Aug. q visio est tota merces. Hã amoꝛẽ ꝛ dilectionẽ cũ delectatõe. hoc modo visio in se claudit. et hoc mõ q̃ plura diligit plus cognoscit. Hoc mõ ꝓtemplatio ad felicitatẽ sufficit integrandã. ¶ Proinde sensibus istis q̃nq reformatis ꝛ sanatis p luctũ. (Hã luctus est potissimũ ad hmõi purgationẽ ꝛ sanationẽ instrumẽtũ) q̃s nõ agnoscat q̃s vehemẽs delectatio ꝓsequat ex ꝓiũctione cuiuslibet hmõi sensuũ cũ suo obiecto cõueniẽtissimo. Et qđ est obiectũ illud ꝛ vtiq9 de9 omne bonuz/ sicut dñs Moysi reꝛomisit. Ostendã tibi oĩe bonũ. Ipse nimiq ẽ visui summa pulcritudo. auditui sũma armonia. olfactui odoꝛ suauissimus. gustui panis sapidissimus. tactui summe suauis. intimus ꝛ cõiunct9. Uide q̃s ꝓiũctus. Hã qui adheret deo vnus spũs ẽ cũ eo. ¶ Hec oĩa Aug. Greg. ꝛ Hugo/ ꝛ ceteri theologizãtes nob valde impares/ passim cantant. ꝛ nos circa pugnas verboꝛ/ circa fantasiaꝛ fumos pl9 obnubilãtes q̃s illuminãtes. pl9 fumãtes q̃s flãmãtes. lãguemus. artamur. arescim9 atq vanescim9/ vt ob tales fortе dixerit climac9 theologiã nõ cõuenire nisi lugẽtib. ¶ Et pẽsate ꝑcoꝛ. ꝑcoꝛ aduertite/ si sensus naturales ꝛ imꝑfecti/ tãta nos oblectatõe trahãt ꝛ rapiãt etiam vsq ad furiã ex apphẽsiõe obiectoꝛ. plane imꝑfectoꝛ ꝛ plurimũ amaritudis habentiũ/ q̃s existimare sufficiet q̃sta ẽ illa delectatio/ quãtus toꝛrẽs voluptatis sobrie ꝛ sincere dũ ꝑfectissima potẽtia obiecto suo ꝑfectissimo sub hac rõne q̃ntuplici sil' apphẽsiõe cõiũgit ꝛ vnit. Hoc sensit intime q̃ tã alte clamauit Quã magna multitudo dulcedis tue dñe/ quã abscõdisti timẽtib te. ¶ Uellẽ nob tps sufficere ad ꝓfirmandã hãc ꝟitatẽ exemplis illustrissimis sctõꝝ illoꝝ quoꝝ memoriam recolit eccl'ia. Hã p adaptatõem quãdaz liceret hos q̃nq sensus ad q̃ntuplicẽ statum beatoꝝũ traducere. Olfactũ ad pꝛiarchas ꝛ pphetas. Usuz ad apl'os ꝛ discipulos. Auditũ ad martyꝛes. Gustũ ad cõfessoꝛes. Tactũ spũaliter ad ꝟgines ꝛ ꝓtinẽtes. ¶ Ostenderemus quẽadmodũ luct9 purgauit ꝛ sanauit hos sensus in eis septima beatitudie mediãte. Et ex descꝑtione boni luct9 illud palã elicit. Luct9 sanauit olfactũ a fluido reumate affluentiũ bonoꝝ terrenoꝝ p pauptatem spũs i pꝛiarchis ꝛ pphetis/ etiã inter medias diuitias. Luct9 purgauit visũ ab inflatione supbie tumide. ꝛ ab acri morsu vidicte fellee atq pungitiue. p mititatẽ in apl'is. Luctus purgauit auditũ in martyꝛib ab impletõne tremula terrenarũ sollicitudinũ. ꝛ a ppꝛij cõmodi viscositate p esuriez iusticie ꝛ misericoꝛdie impensionẽ. Luctus purgauit ꝛ sanauit gustũ in cõfessoꝛibus/ a febꝛili ꝛ sordido hu-

more sedoꝝ desiderioꝝ p mūdiciam cordis. Luct⁹ deniqꝫ purgauit et sanauit tactū spūalē i ꝧginibꝫ ꝛ ptinētibꝫ ab ingētissima pru/rigine fede carnalitatis p pacē ispūs. ¶ Por/ro neqꝫ lingua dicere neqꝫ mēs pcipe pōt/q̄ta ad hāc sanitatē ꝛ reformationē a luctu fa/cētā subsecuta sit cōsolatio. Et magnitudine suoꝝ effectuū eius plenitudo ꝓcludat. Hec nēpe ꝓsolatio suo odore traxit Abraā ō tra ꝛ cognatōe sua. ꝛ īmolatiōeꝫ ppriū vnigeniti nihilipēdere cōpulit. Sic de ceteris patriar/chis ꝛ ppbetis suo mō. Hec ꝓsolatio sua pul critudie ducebat aplos gaudētes a ꝓspectu ꝓcliꝫ rē. Per ipi⁹ dulcē armoniā lapides ste phano. ignis Laurētio. Agathe carcer. car/bōes igniti Tiburcio. Vincētio sartagines dulcescebāt. Quid amplius? Per hāc vtiqꝫ ꝓsolatiōꝫ sapidissimā vasta solitudo heremi. fames. sitis. nuditas. ꝛ oīa q̄ horrida ꝛ aspa būana mortalitas refugit. ea a btis ꝓfessori bus vltro suscepta sūt. Deniqꝫ tenelle puel/lule hac ꝓsolatiōe diuini amplex⁹ cōfortate. extinxerūt ipetū ignis ꝓcupiscētie infernal. eis placuit celibat⁹. nuptie despecte sē. mor/s oīm terribilior absqꝫ vllo terrore suscepta est

¶ Bene ergo habꝫ hic

terciū fundamētū i ß termino ꝓsolatio. vali dū ē sicut p̄cedētia. et sustinere sine collap su structurā q̄drifarie ꝓsideratiōis p̄t. ¶ Prima ꝓsideratio. Lugētes nō solū nō cōtristat q̄c q̄d eis acciderit vt ō iusto sapiēs loquit̄/sed etiā ipsos letificat ꝛ cōsolat̄. Ratio i promptu est. qm̄ apphendūt quicq̄d euenit eis/tanqꝫ missum eis a patre misericordiaꝝ. ꝛ a sapien tia diuine puidētie. que attingit a fine vsqꝫ ad finē fortiter. ꝛ disponit oīa suauit̄/tan/q̄ etiā cooperās in bonū suū fm apostolicā sm̄am. Sit illud mors. sit tribulatio. sit an gustia. sit letū. sit triste eodē p omnia vultu eodem luctu. eadē cōsolatione pugnāt p ar/ma iusticie a dextris ꝛ a sinistris ¶ Miratur hic aliquis de sanctis nostris. Miret̄ quo/modo Epicurus voluptatis assertor dixit (teste Seneca) iocundus esse ꝧtuoso/torqueri ī thauro Phalaridis. Et dū mortiēs vermi bus scateret/hanc vocē emisit. Felicissimū hunc diē ꝛ beatissimū ago. Nōne p̄terea hoc vidit oculatissimus phorum Aristo. dicēs ī virtuoso oīa cōsonare rationi. ¶ Igit̄ erāt fideles isti phi opponet aliquis aut absqꝫ fi de intelligi p̄t q̄ crediderūt. Ubi est ergo illō/nisi crediderit̄ nō intelligetis? Ego aūt q̄/les isti fuerint phi/nō disputo. Scio tamē nec mentitū fuisse phm. nec intellectū taliꝫ mercatū haberi posse/absqꝫ puia fidei saltez informis collustratiōe. Et forte veritas sese p ora infideliū sicut olim p asinā Balaam/ ꝛ p Cayphā reuelauit. Propterea ipsos in/tellexisse plene que dicebāt nō assero. sed ita tñ sentiēdū esse cōstāter affirmo. Sz dicunt nos dicere ita/vl' ad fauorē fidei vl' religiōis adulatōꝫ. vel nr̄e pfessiōis laudē/q̄si vicz of/ficiū nostr̄ mētiri sit. ¶ Barriāt qō voluerit pfecto. ꝛ si cessaret nūc oīs obligatio ad fidē ꝛ religionē/certa tñ ꝛ compta rō i hac me ve ritate teneret. beatos ꝛ cōsolatos eē lugētes. in multis quoqꝫ veritatibꝫ fidei nō min⁹ ex/traneis. ¶ Subinde miraculū hoc cōsolati onis ī aduersitatibꝫ fit ex grā dei spāliter. et ex forti actuatōe rōnis ī recogitatōe diuīe p uidētie pīne omnipotētissime ꝛ sapiētissime ꝛ optime. Que actuatio fortē vel trahit ad se. vel impedit actus inferioꝝ potētiaꝝ. aut sal tē ne suū actū impediāt/diminuit ꝛ remittit Fūdat ß in illa regula phie. Maiores mo tus impediūt minores Q, aūt in christi pas sione nō ita contigerit miraculose dispensa/tionis fuisse dubium nō est. ¶ Hic ingerit se corollarium de te beata virgine/que regina celorū vocari digna es. quia dū tuam pertran siuit animā gladius passionis filij tui. ania tua nihilominus cōsolatione plena fuit De niqꝫ ex his elucet quo pacto in sapientē ne/qꝫ iniuria cadit neqꝫ lesio

Bcda ꝓsideratio.

Epicurus collocās homis felicitatē ī volu ptate animi si consequēter locut⁹ ē/posuit eā sil'r in luctu p statu p̄senti. Itaqꝫ dici nequit q̄ felicitas nostra sit in voluptate nisi comi/tāte. Nō em̄ ipsa ē finis vltim⁹/sz solus de⁹ p dilectionē ꝛ cognitiōꝫ apphēsus. Comita tur aūt pari mō de necessitate felicitatē istaꝫ luctus ꝓsurgēs ex apphēsione maloꝝ vt in honesta sūt vel honestat̄ impeditiua. Dice re em̄ q̄ cū vicijs ꝛ erroribꝫ possit hīi ꝧa vo luptas ꝛ pax animi. ē ponere incōpassibilia. Dūs erat q̄ dixit. Nō ē pax ip̄ijs. qm̄ natu/ra p os synderisis iugiter vicijs obmurmu/rat. ꝛ p intelligētiā erroribꝫ. quēadmoduꝫ la pis extra locū posit⁹ inq̄et⁹ qōām ō ē. cui⁹ si/gnū accipim⁹ qō p̄mit obstātia. Dic collau dād⁹ ē eraclit⁹ quē referūt Juuenal' ꝛ Sene ca cōtinue fleuisse. collaudād⁹ si flebat co fi/ne ꝛ circūstātijs quibꝫ oportebat.

Tercia cõsideratio.

Lugẽtes q̃ habitãt ĩ sepulcris q̃ moꝛiũk̃ tota die sicut oues occisiõis. q̃ exasperãt ĩ seipsis. q̃ renuũt ꝓsolari vt ꝓsolenk̃. q̃ descẽdũt ĩ infernũ viuẽtes. ℔ ẽ ꝓsiderando illũ sibi ꝑcauẽt. suscipiũt etiã ĩ hac vita maioꝛẽ ꝓsolatõꝫ q̃s q̃ ꝓsolatõibꝫ carnalibꝫ et idignis se totos ꝑcipites dãt. Qm̃ ibi moꝛ delectatio effluit. ꝛ stimuli graues ꝛ hami incluſi fixi manent. infelicẽ animã coꝛrodẽtes. adeo q̃ lõge maioꝛis vite sunt boni pluriq̃ / cũ sit ĩ eis secura ꝛ leta mẽs quasi iuge ꝓuiuiũ. animus ꝯgaudens etatẽ floꝛidã facit.

Quarta ꝓsideratio.

Hoies coꝛrupti sensus spũal'ꝑ sapiaꝫ terrenã aialẽ ꝛ diabolicã / nõ pl⁹ audiẽdi sunt. nõ pl⁹ ꝓsulẽdi aut credẽdi / si ꝛ ea q̃ dixim⁹ ꝺ luctu ꝛ btitudie ꝛ ꝓsolatõe grauerit / q̃s si poꝛcus laudaret voluptatẽ culpatis mũdicijs. Aut quõ febꝛicitãs vl' mlier pgnãs vl' aliter lesus audirẽk / siꝛ sensatões eoꝝ hoim q̃ sanĩ sũt disceptarẽt. Utrobiq̃ em̃ par est rõ deceptõis nõ credẽdo. coꝛruptio. s. iudicij ex coꝛruptõe potẽtie apphẽdẽtis iudicãtis. ¶ Propterea de ꝓsolatõne ꝛ btitudie nr̃a pl⁹ aliq̃n credendũ ẽ simplicibꝫ idiotis tãq̃ pl⁹ ĩ ℔ vere sapiẽtibꝫ ꝛ ꝑ exꝑiẽtiã intimã philosophãtibꝫ. ꝛ q̃ ꝑ ꝓsuetudine ꝛ luctu ꝛ gr̃a / puros hñt sensus interiores / q̃s alijs q̃stũlibet eruditis cũ suis coꝛruptiuis ꝛ fedis desideꝛijs / obnubilantibꝫ amaricare desipeq̃ faciẽtibꝫ oẽs sensũ rõis. cui⁹ coꝛruptõis manifestũ signũ ẽ q̃ dolere neq̃unt de ꝑcis. Quid dico nequeũt Letank̃ etiã cũ male fecerint. exultãt ĩ rebus pessimis. Adeo sensus eoꝝ a sctitate ꝛ a vita bona longe abest. adeo ꝓ ius obtoꝛpuit. Et qm̃ tanta occurrit nobis hodie testiũ turba sctõꝝ sctãꝝq̃ oim / nobis testificãtiũ cũ xp̃o btõs ẽ ẽ q̃ lugẽt / qm̃ ꝓsolabũk̃. ꝓfecto nõ minus eis in ℔ q̃s phis ĩ alijs suis inuestigatõibus credere equũ ẽ. Utriq̃ em̃ par ẽ rõcinatõis fulcimẽtũ ĩ exꝑiẽtia sitũ. vt palaꝫ tradit Dionysi⁹. viij. c. de diuĩs noibꝫ. Et dñs anthisiodoꝛẽsis ĩ ca. de dono sapie. Liceat igitur nõ sola credulitate / sꝫ etiã cũ intelligẽtia fidelik̃ asserere thema ꝓpositũ. Btĩ q̃ lugent A qm̃ ipsi ꝓsolabunk̃ ¶ Stabilita ꝓmitate fidei nostre sup hoc triplici fũdamẽto triũ terminoꝝ sumpti thematis btitudo. luct⁹. ꝓsolatio. ꝛ fide ad intellectõẽz sicut arbitroꝛ deducta. nõ ad meriti cuacuatõꝫ (sꝫ em̃ ꝑme ꝓmitti nõ rõni fides innitit) sed ad ei⁹ ꝓtra reprobos irrisoꝛes ꝑconiũ / tota ĩ ammonitiõe trã seat ꝛ finiak̃ oꝛo. ¶ Lugẽtes ꝛ penitẽtes audite cũ gaudio ꝑmiuꝫ vestꝫ / ne vos absoꝛbeat tristicie exercitiuꝫ. Audite btõs ẽ ẽ q̃ lugent / qm̃ ꝓsolabunk̃. Btũs ꝓ o luct⁹ ad cui⁹ mensam ĩ secreto mẽtis cenaculo. xij. fruct⁹ spũs mistrank̃ enũerati ab apl'o ad Gal'. v. Charitas. gaudiũ. pax. patiẽtia. benignitas. bonitas. lõganimitas. mãsuetudo. fides. mũdicia. cõtinẽtia. castitas. ¶ Salubꝛis luct⁹ q̃ egyptiacã vicioꝝ turbã fũdit⁹ mergit. q̃ capita ꝺraconũ / hoc ẽ initia malaꝝ suggestionũ ꝓtribulat in aq̃s suis. q̃ sup aq̃s babylonis sedẽs ꝛ flẽs / allidit puulos ei⁹ ad petram. qui soꝛdes carnalitatis abluẽs / oblionẽ etiam inducit luxurie magne. cui⁹ ꝓsolatõni nõ mi scek̃ alien⁹. cui cedit luct⁹ infelix mũdane aduersitatis / tanq̃ si clau⁹ clauo retũdik̃. ¶ Et o de⁹ ech̃ssime / si taꝫ obstinate refugiũt hoies luctũ / q̃rẽtes ꝓsolatiõem. q̃ pacto nõ intelligũt. qm̃ iõ saltẽ lugere deberẽt vt ꝓsolarenk̃. Expiank̃ licet quãta ẽ ĩ luctu bona iocunditas. q̃s uis coꝛtex amaꝝ videak̃. Aut si nõdũ istud expti sunt vel expiri nolũt. credãt expertis. credãt demõstratõibꝫ phicis. fidẽ habeant his oibꝫ q̃ sicut soli vtrãq̃ ꝓsolatiõꝫ exꝑti sunt carnalẽ ꝓmit⁹. postea spũalẽ. Ita soli de vtraq̃ certissimũ ex mutua collatione ferre pñt iudiciũ quẽadmodũ fuit Augus. ꝛ alioꝝ pl'imi. q̃bꝫ gustato spũ / ꝓtinuo desipuit oĩs caro. ꝛ hoꝛroꝛi etiã fuit Et audi ex me paꝫ em̃ cẽt autoꝛitatẽ ĩexꝑientia mea / sꝫ exꝑto crede. Dic tu nobis Berñ. Quid de hac ꝓsolatõe iudicas? Qui semel ĩ ꝓtẽplatõe diuinã dulcedinẽ degustauit / nescio an ipsam gehẽnaꝫ ad tps hoꝛribili⁹ exꝑiri penalius ve ducat / q̃s post spũal'studiũ hui⁹ degustatiõeꝫ aut suauitatẽ / exire denuo ad molestias carnis. ꝛ ad carnaliũ sensuũ tumult⁹. Hoc exꝑtissim⁹ taliũ ꝛ testis veracissim⁹ dixit / cui discredere nefas ẽ. ¶ Sed his auditis / suspirat B ptin⁹ aia ad ꝓsolatiõem hãc habẽdã. vt igit lugeat necesse ẽ. Sꝫ lugere volo ĩquies nec valeo. quasi videlicet nulla ꝛ nõ penit⁹ vberrima eẽt flet⁹ materia / ꝛ eo maioꝛ q̃ min⁹ flek̃ Nihilominus accipe ꝓsiliũ. tu hodie ad aliq̃ sctõꝝ ꝓuertere. vt tibi gratiã hãc luctus sua impetret oꝛo. ꝓcutiat deus silicez coꝛdis tui ꝯga disciplinę / vt inde ꝑfluant aque sue uissime ꝛ largissime. sic em̃ a btã illa / q̃ fletu diluit pctã maria magdalena / q̃dã luct⁹ gratiã obtinuit ẽm narratiõꝫ guilhel. parisien. ĩ

rhetorica sua diuina. q̄ in hac materia/sic ⁊ alie meditatōes sanctoꝝ/plurimū ē idonea ꝓ ꝓcussiōe mētis ad luctū. ¶ Ecce ꝓstituamus añ ꝓsideratōis nr̄e oc̄los nō in trāsitu ſz in pfūdo fixoꝝ intuitu/ad q̄d geniti sumus. q̄d ⁊ vbi futuri sum⁹ iḡra⁹ Quid si abesse ꝓtigerit ꝑpe momētaneā delectatiunculā ab eterno ꝓsortio btōꝝ. q̄nta esset illa cōfusio deus mificordie. q̄nta desolatio. Ite maledicti in ignē eternum. Si flebilachrymis amissa pecunia veris. si mors amici/pene nos exanimat. si q̄lecunq; infortuniū nos tpale ꝓturbat. Hec omīa ad aīe nr̄e mortē q̄ntula sunt. Quale portentū est gestare secū funus aīe ꝑpie. nec iā gestare/ſz trahere ad sepl'turā infernalē. ⁊ instar frenetici int̄ ꝑpria mala ridere ⁊ iocari. extemploꝝ vituli q̄ ducit ad mortē petulcovanitatis pede saltare. Hōne ꝓterea gaudiuꝝ p̄sens siē pūctus ē/a q̄ linea miserie trahit in infinitū. Et q̄ ducūt in bonis dies suos in pūcto ad inferna descēdūt. Luctus bon⁹/ecōtra lineā describit gaudioꝝ ⁊ ꝓsolatōis sine termino duraturā. q̄m breue hic ⁊ momentaneū tribulatōis in nobis supra modū immēsum glorie pōdus opat̄ in nobis p gratiā/⁊ in futuro p gloriā/p̄stante eo q̄ ē bn̄dictus in scl'a scl'oꝝ. Amen.

Alius sermo factus

in die oīuꝝ scōꝝ p eundē Cancellariū.

L Exultate q̄m merces vr̄a copiosa ē in celis. Matthei. v. ⁊ sentētialit̄ Luce. vi. Doctissimi ⁊ sapiētes viri. venite exultem⁹ dño. q̄m hoc hz hoīum cōmunis natura. vt de patria sua nescio q̄ dulcedine cūctos loquari ad̄ audireq; delectet. Hō degeneremus igit̄ ab h̄ pio naturaliq; desiderio dū de illa mercede celoꝝ q̄ vere patria nr̄a est. p̄ria finalis ⁊ eterna/sermonē facere instituimus Nemo claudat aures vl'alīs tumultuosus existat obmutescat garrulitas summurmurās puerilis sibilatio q̄libet ꝓticescat. q̄netiā seclusis ad tps reiectisq; oīb ad aīe ostium pulsantib⁹ audiamus ⁊ exultem⁹. q̄m merces vr̄a copiosa ē in celis. Nō vt agere ⁊ loq̄ digne possimus/dispensatricē mercedis illius exorātes salutem⁹ p illud angelicū Aue Maria ⁊c. ¶ Exultate q̄m merces vr̄a copiosa ē in celis. Si apud īcredulos ac ⁊ vere religionis exptes h̄nd⁹ mihi ꝑmo esset/eniti p̄ mū oporteret argumentis stabilire mercedē iustis. ⁊ reprob̄ suppliciū post hāc vitā nō deesse. Quisq; em̄ hoc vel negat vel in dubiū revocat/cetera q̄ de vtutibus ac pietate disseruerīs/facile ꝓtēnit. Alt uero/melius nūc mecū comp̄hendioliu⁹q; agit̄ q̄ oratoꝝ facturus sum/viris tp̄iana fide ac pietate diligēter ībutis. quib⁹ certe psuasum esse dz ⁊ fixa credulitate stabilitū. q̄m q̄ bona egerūt ibūt in vitā eternā. q̄ vo mala in ignē eternū. Nec incredula mente suscipiūt vocē nr̄i thematis. Exultate q̄m merces ⁊c. Hā si deus ⁊ remūerator ē in se credentiū quēadmodū publica nedū theologoꝝ vez etiā philosophātiū ⁊ vniversaliter oīuꝝ rōe vtentiū vox acclamat. alia post hāc vitā iustis merces necessario sperāda est. Nec em̄ diuinitatis iusticie pietatisq; cultoribꝫ/sua merces in hac vita dat̄ q̄ creberrimis exercet̄ erūnis. q̄ oēs q̄ pie volūt viuere in xp̄o psecutōnez patiunt̄. Hec desunt exēpla. Uerte oculos ad quēlibet sanctoꝝ oīuꝝ q̄z hodie celebritas mēorat̄. Et si mortalē p̄ntis vite sue cursum discusser⁊. q̄d oro te nisi duꝝ penale acerbuꝝ ⁊ q̄tidiane mortificatōi simillimū repies. Propter te inq̄t ꝑpha mortificamur tota die. ⁊ apl's Scitis hec. r. p. ac fratres in xp̄o p̄cipui ⁊ idoneis testib⁹ sapient̄ credidistis Testib⁹ inquā q̄ nec fallere vellēt. q̄ppe p̄ sua assertione nihil in mūdo h̄ nisi tormēta mortez flagellaq; reportātes. Qui nec ꝓterea falli p̄nt q̄ inspirāte deo locuti sunt. ꝯ. Petri. i. ¶ Q, si q̄s in h̄ cetu venerando ita pdītus esset ⁊ indomite ad fidē cervicis/nōdū futurā scōꝝ mercedē crederet. Abscedat peccator. Nō expectet vt illud sibi ꝑpādū assumā ⁊ ingerā solē cecis oculis. Hā (o deus eq̄ssime) q̄d apud illuꝝ ageret mei ꝑmonis exiguitas/q̄ tot ⁊ tātis incassum audit doctissimoꝝ. sctissimoꝝq; assertōes. testimonia q̄ credibilia facta sunt nimis ꝓbatōes ⁊ oracula. q̄ ⁊ ipaꝝ spernit diuinā ⁊ celicam xp̄i vocē dicentē. Exultate q̄m merces vr̄a copiosa ē in cel'. ¶ Uis igit̄ scire o fidel'aīa D nā ad talē mihi ꝑmo ē. vis scire q̄z copiosa merces sit in cel'. nō ego sed dn̄s ip̄e rn̄deat Ben. xv. Ego ꝓtector tu⁹ suꝝ. ⁊ merces tua magna nimis. O vere magna merces nimis dē. Et tā magna. p̄sus vt nihil magꝭ posset cogitari. ⁊ q̄d q̄d de mercede sctoꝝ aliud dixeris. ꝑ rei magnitudine paꝝ ē/exi-

gnũ est/indignũ est. Illa ꝺ̃ppe est q̃ in se su
pereminẽter hꝫ statũ oĩuꝫ bonoꝝ aggrega
tione pfectũ ꝛ supexcellẽter in se amplectit
ꝺ̃cꝺ diuitiaꝝ/ꝺ̃cꝺ delectatõis/ꝺ̃cꝺ ho
noris ꝛ glorie desiderabile ẽ aĩe rõnali. ꝛ vl
tra in infinitũ auctius pfectius ꝛ excellen
tius. ¶Brãdis sane excellẽtia atꝫ dignitas
creature rõnalis. Eã itaq̃ taꝫ capacẽ fecit
deus vt nihil minus eo ipaꝫ replere possit.
quietare nihil. nihil satiare. Vnde Augusti
nus. i. ꝓfessi. Fecisti nos ad te. ꝛ inq̃etũ est
cor nr̃m donec q̃escat in te. Qua re canit
ppha. Pars mea deus in eternũ. Et alibi.
Portio mea ꝛc̃. Item. Dñs ps hereditatis
mee ꝛc̃. Bõa vtiq̃ ps ꝛ magna portio ꝺs.
Et cui nõ sufficit/ nimis auarus ẽ. nimis
auidus ꝛ stolidus. ¶Letamĩ igit̃ in dño ꝛ
exultate iusti/ ꝛ gl'iamĩ oẽs recti corde. qm̃
merces vr̃a copiosa ẽ in celis. Si põdus
laboꝝ vos p̃mit. Si ppt̃ iusticiã patimi
ni. Si fame siti frigore corpa vr̃a ppt̃ chri
stum atterunt. Si ad obediendũ deo casti
gatis corpus vr̃m/ ꝛ in suitutẽ redigitis.
si male suaues spernitis voluptates. hono
res vanos calcatis. oĩa deniq̃ vt stercora
arbitramini. gaudete qm̃ nõ sunt ꝓdigne
passiones huius tp̃is ad futurã gl'iaz q̃ re
uelabit̃ in nob. Sileat q̃rela de labore cuz
tã certa spes sit ꝺ denariꝫ diurni psolutõe.
Nũc fatigati parũq̃ gemitis. Sz exulta
te qm̃ ꝛc̃. ¶Sz animi nr̃i naturã agnosco.
singulariũ enumeratõe magis capit̃ ꝛ mo
uet̃. Liby integer minus sapit ꝛ ꝓtrita sua
uius redolẽt aromata. q̃obrẽ decisioꝝ fiat
noster ꝑmo de sctõꝝ mercede/ ꝛ ex visibili
bus ad inuisibilia trãseũtes deducamus a
posteriori vt possumus/ q̃sta erit ꝛ q̃s mul
ta sctõꝝ retributio. Ex his q̃ apud nos hic
agunt̃ videturq̃ ꝛ tãq̃s aliq̃ curru vtamur
ꝓsideratiõe sensibiliũ ad ea q̃ sensum latent
vtcũq̃ latent capiẽda. Neq̃ eĩm in suo ful
gore ꝛ lumine videri põt a nob viatoribꝫ ꝛ
corporea mole p̃ssis/ sctõꝝ merces q̃ deus
est/ si nõ aliq̃bꝫ inuolutris ꝛ sil'itudinibꝫ rer̃
corpaliũ fiat obumbratio q̃dam. put diui
nus dixit p̃ Dionysius. Et inter plurima
(qm̃ tp̃us ꝛ res exigũt) ꝑstamus oculos nr̃e
ꝓsideratõis ad almã hãc vniuersitatẽ Pa
risien. mr̃ez nr̃az. cuius nũc cõmẽorata am
ple dicta intuemur diligenter ꝛ sollerter ea
oĩa q̃ ibidẽ fiũt ꝛ tractant̃. fortassis agsce
mus q̃ si tm̃ delectat̃ ꝛ afficit̃ animus ĩ bo
nis minimis. Si tã vehemẽti sollicitudĩe
tã vario multoq̃ studio in vmbra ꝛ vesti
gio p modicũ veri boni nr̃i figit̃ ꝛ aggluti
nat̃ desideriũ. Si deniq̃ sil'itudines hui⁹
pulchritudinis sapie ꝛ bonitatis in sui de
lectatõz tã incredibilit̃ nos incendũt inflã
mant ꝛ capiũt. magna esse ꝑsus⁹ ꝛ mirãda
nõ ambigam⁹ q̃ de hac sctõꝝ mercede spe
rare iubemur ꝛ debemus. nec inanẽ coho
tatõez esse nr̃i saluatoris. Exultate qm̃ mer
ces vr̃a ꝛc̃. ¶Assurgat igit̃ nr̃a ꝓsideratio ꝛ E
q̃drupler bonũ. vel si rectius loq̃ libet qua
druplicis boni vmbrã vestigiũ ꝛ odorẽ re
cogitemus. In hac alma vniuersitate mr̃e
nr̃a/ amari ꝑ mercede siue piter ꝛ ꝓgri. In
artiuz facultate merces ẽ naturaliũ rer̃ co
gnitio ꝛ hĩtudinis causaꝝ ad effectus quo
ad bonũ q̃ddã honestuz ꝛ liberale. In me
dicine facultate merces ẽ sanitatis adeptio
restauratio seu ꝓfuatio q̃ ad bonũ placẽs
ꝛ delectabile. In decretoꝝ fac'tate merces
q̃dã ẽ tranq̃lla ciuiũ cohabitatio. paxatq̃
delectatio. q̃ ad bonũ cõferens ꝛ vtile. Po
stremo in sacre theologie facultate merces
est cõpositio moꝝ ꝛ alta diuinoꝝ ꝓtempla
tio quo ad bonũ heroicum ꝛ supnaturale.
¶Magnũ esse putamus. R.p. ꝛ mgr̃i ma
gnũ si vel vnã aliquã ex his mercedĩby adi
pisci ꝓtingat. Certũ rei huius faciũt indi
ciũ/ labor assiduus ꝛ iuge studiũ. vigilam⁹
lucubramus. ꝛ cũ multa cerebri vertigine
ꝛ oculoꝝ lesione libros totos euoluimus.
Exulamus vltro a p̃ria dulci. charos parẽ
tes linq̃mus. estuam⁹. algemus. siti. fame.
paupiez mille incõmodis afficimur. dura
q̃libet ꝛ aspa ꝑpetimur. Ad q̃d ista nisi vt
vel in vna vel pluribꝫ p̃dictaꝝ facultatũ ex
cellentiã mercedis quã pollicent̃ assec̃ va
leamus. Et tm̃ obsecro in his oĩby q̃d pfe
ctum. q̃d solidũ. q̃d ve satiatiuũ. imo si ve
ritas acri iudicio metiat̃. q̃d nõ diminutũ
inane anxiũ supuacuũq̃ repies? Põt attra
men tãta nos efficacia/ tal' spes ex ill' attra
here. imo ꝛ ipellere vt in tot grauiby ꝛ mole
stijs studioꝝ laboribꝫ gaudeamus iocũde
mur ꝛ exultemus. Quale h̃ ꝛ q̃stũ est argu
mentũ o scientifici ꝛ p̃cellẽtes viri de eterna
mercede sctõꝝ si sic tpale ꝛ momentaneum
nos ꝺ delectat p̃miũ de felicitate p̃rie. Si
sic placere põt exiliũ vallis miserie. de veri
summiq̃ boni sup plena gustatõe si tm̃ sa
poris ẽ in eius ptenuissimo odore. Quam
obrẽ oẽs q̃ sperat̃is in dño/ q̃ꝝ puersatio in
celis ẽ. q̃ sapiẽti ꝓsilio nõ facitis de naufra

go mari portũ. de via vbilibet obsessa terminũ. nec habetis hĩ manentẽ ciuitatẽ. sed cũ apl'o futurã inq̃ritis. Exultate qm̃ merces vra copiosa ẽ in celis. ¶ Qđ si diuti⁹ in ꝑassumpta sil'itudine vera fari libet. q̃tin⁹ ex his que animus nouit. ¶ Surgat ad cognoscẽda q̃ nõ nouit. t ꝑ ea q̃ didicit amare. discat t inuisibilia diligere. O ñdam⁹ vt possumus in vniuersitate illa supcelesti q̃ ẽ mater nr̃a t libera fm apl'm/ perfectissima sincerissimaq̃ ꝓitate ꝓstare oĩa q̃ in hac inferiori vniuersitate tãq̃ in eius figura q̃dã t imagine nõ sine multa impfectõis admi
F ctiõe ꝓtinent. ¶ Nunq̃d vniuersitas illa supercelestis/ grãmaticã hz. fmonis ꝓgruitate degãtia t ꝓprietate venustissimã? Nulla soloecismoꝝ t barbarismoꝝ vicia. nulla barbaries incognita. Nulla subinde ꝓborum sentẽtiarũ q̃ ieiuna paupies. Scõm hãc btissimi spũs illi angelici t hũani/ q̃q̃ celebritas agit. nũc mutuo. nũc cũ deo cogitatões intimas affectõesq̃ loquunt t audiũt. Mutos eñ aut surdos eos q̃s dixerit? Cum audiat apl'm. i. Coꝝ. xiij. Si linguis hoĩuz inq̃t loq̃r pariter t angeloꝝ tẽ. Et Esa. refert seraphin clamare. Sãctus sctũs. sctũs. dñs deus sabaoth. t talia sunt absq̃ nũero. Uel quõ fiat ista locutio/ q̃a nup t olim disseruisse qđ sentiebã memim nõ repeto. Uos igit q̃ grãmaticã diligitis Exultate qm̃ merces vra mul. tẽ. ¶ Eld logicã ꝓ trãseamus. Cuius officiũ ẽ a falso vel discernere. Sz o veritas q̃sti apđ nos repiũt fallaciaꝝ laquei. q̃t falsigraphe t fucate sophismatũ tẽdicule? Eltuero ĩ vniuersitate illa celesti t mercede sctõꝝ/ abest oĩs ab coꝝ logica deceptio. neq̃ falsum aliq̃d/ veri faciẽ assumit. nuda fulget ꝓitas. t velãmine nullo falsitas opit. Sine btĩ illi vtãtur syllogisticis enthymematicisq̃ discursibus. Seu potius (vt q̃busdã placet) vnico recto q̃ intuitu cognoscãt oĩa. vel in verbo tãq̃ speculo lucidissimo t exẽplari pfectissimo cuiuslibet ꝓitatis. Seu etiã in genere ꝓprio t hĩ p ꝓbũ. pductũ in aĩa ad sil'itudinẽ ꝓbi diuini. qđ in se simplex existens sentẽtiosissimũ ẽ t numerose ꝓitatis exꝑssium. Qui igit logicã excolitis Exultate qm̃ merces vra copiosa ẽ in celis. ¶ Porro in rhetorica btissimas atq̃ fecundissimas incolas vniuersitatis illi⁹ celestis abũdare certissimũ ẽ. nõ ad abusuz q̃lis apud nos ĩ uenimur. ad mẽtiẽdũ facile. ad ridẽdũ mordaciter. ad fallendũ vafre t nequit. ad nectendũ calũnias insontiby. deniq̃ ad attollendũ ꝰ veritatẽ mẽdaciũ. ad ꝓfundenduz falsq̃ nefasq̃. Sz rhetorica talis ubi regnat/ ꝑ quã incessabili voce t oꝛone decora iocũda t florida. in hymnis oĩmodis t psalmis dei laudiby occupant. ꝑ quã insuper scti oẽs tanq̃ rhetores pitissimi t pio/ ni aduocatiq̃ disertissimi fidelissimi t placidissimi/ deflectũt irã iudicis. pctoꝛiby venią. iustis gratiã/ t gl'az impetrãtes. Hoc idcirco pctoꝛiby q̃ causa inquã pdita est/ ꝓfugere saluberrimum ẽ ꝓsiliũ ad tales eloquẽtissimos oratores. hodie ꝑcipue quoniam multiplicatis intercessoriby/ deus abundãtiã sue pietatis fauorabili⁹ largiet. Qui igit rhetoricã colitis. Exultate qm̃ merces vra copiosa ẽ in celis. ¶ Cetez si mathema B
ticales scias geometricã loq̃r arithmetricã musicã t astronomiã in celis ponim⁹/ nõ fallimur. nõ q talis ꝑ oĩa sit vsus scientiarum hmõi apđ illos q̃lis apud nos exĩstit. Lõge pfectioꝛ ẽ atq̃ diuinioꝛ. vbi oĩa nude ꝓspiciunt facta in nũero põdere t mẽsura. Musicã ꝑ ceteris ita illic exerceri ꝑspicuũ ẽ/ vt nõ alia videat sapiẽtissimo Augustino esse btissimoꝝ illoꝝ spirituũ occupatio/ q̃s vt pleni sint modulis in laude t canoꝛe iubilo. vbi vna voꝛ ẽ letantiũ t vn⁹ ardoꝛ coꝛdiũ. O felix illa ciuitas in q̃ magna solẽnitas/ t in q̃ iocũda curia q̃ cure. ꝓsus nescia. Hã sic̃ letantiũ oĩuz habitatio est in te. Idcirco btĩ q̃ habitãt in domo tua dñe in secula seculoꝝ laudabũt te. t cãtabũt cãticũ nouũ in choꝛo t tympano. chordis et oꝛgano. Totus ꝓterea mũdus ꝓcinet auriby btõꝝ carmẽ pulcherrimũ t armoniaz numerosam suauẽq̃ resonabit. Ita etiã vt qđ mireris/ infernales gemitus stridioꝛes horridos t rabidi vlulatus demonioꝝ cõcurrũt ad integritatem melodie hmõi dulcisone. q̃ in inferno tenoꝛ ẽ iustitia. t in celo mollioꝛ cãtus mificoꝛdia. Iuxta illud. Mificoꝛdiã t iudiciũ cãtabo tibi dom̃ie. Qđ ꝓfunde notatũ est in hymno paschali. Cum eñ ꝓmittit/ auoꝛa lucis rutilat tẽ Subinfert ꝑ integritate carmis/ gemens ifernus vlulat. Emplius essentialis btitudo sctõꝝ istar tenoꝛis cuiusdã inenarrabilis pseuerat. Excidẽtalis ꝓ instar discantus varij. Hũc intẽsioꝛ accrescit altius nũc remissioꝛ depssius sonat. Qua in re nihil eẽ dicit deuotus Berñ. qđ magis statũ gl'e ce

Sermo factus in solennitate

lestis repñtet/ q̄ alacritas deū laudantiuz
cīq; iubilantiū ⁊ exultantiū hilaritas. Hi-
laritatē intellige. nō petulātē effrenā. disso
lutā ⁊ nescio q̄ lenocinio notulaz lasciuā.
⁊ eiusdē repetitōe fastidiosaz. q̄li pstrepunt
magnatū tēpla domus siue cōuiuia. Hec
nēpe hilaritas in se plus libidinose ⁊ vesa-
ne dissolutōnis q̄s spūalis suauitatis q̄ cq̄
hz. Ipa ꝥo hilaritas deuotoz sobria ē gra
uis modesta. ⁊ miro ineffabiliq; dulcore ra
piens animū. dilatās ⁊ absorbēs. vt se iaz
nō capiat. in se deficiat. fiatq; nescio quis
spasmus extasis vel excessus. vt alaudam
⁊ philomenā videre ē canēdo deficere. Vl'
tūc exultat animus. i. extra se saltat p gest⁹
corpis decoros tū ⁊ iubilat ineenarrabiliter.
Hūc ꝥo musicalē succētū/ nō admittit ni
si puritas cordis. verūq; illud. Laus iocū
da decora q̄m voci ꝯcanora puritas ē cor-
diū. Ex his ⁊ alijs/ q̄ circa facultatē artiuz
agunt p q̄ q̄d agit in celis vtcūq; cognosci
mus. Colligite. p. d. ⁊. f. q̄s rōnabilit exhor
tat nos rector vniuersitatis illi⁹ dicēs. Ex
ultate ⁊c. ¶ Subsequent obijcit nr̄e ꝯsidera-
tōi facultas medicine cuius finis ē sani-
tas. res oīum que h optāt desideratissima.
q̄s q̄s innūerabiles sint morboz spēs q̄bus
mederi ars hūana nō sufficit. Satisq; ad
hāc rē pbatōis affert ipm senīū qđ vlla ne-
quit arte restaurari. Quid autē in celis vbi
nec lāguor. nec senīū. nō mors. nō estus fe-
briū/ sz ppetuo vigore iuuēturis q̄ttuor do
tes corpus ipm ornāt. pficiūt ꝯsolidāt. vt
sit pfulgidū. agile. puiū. pulchz. impassibi
le. Exultate ergo q̄bus cura ē sanitatis q̄m
merces vīa copiosa ē in celis. ¶ Sz est fortas-
se q̄spiā cui regnoz ⁊ pncipatuū placeret regimē leges decretaq; cogscere. cogni-
tas ad ciuiū pacēt amorē dirigere. ⁊ p has
coercere flagicioſos ⁊ pmijs iustos allice-
re. ꝯformit egregij pocte qđ p singl'ari lau-
de Romanis attribuit. pcere subiectis ⁊ de
bellare supbos. Enciō. vi. Sz o q̄t anxie-
tatibz ⁊ plerūq; frustra in his laborat⁹ q̄s se
penumero p pace discordia. p vnitate liteſ
ataq; dissidia. p reqe demū inquietudo acer
bissima subozīunt. vel ob onerosam multi-
tudinē legū ⁊ inuolutā canonū ꝯplexitatē?
Aut q̄ subuertūt iudicū aios spes metus/
meror gaudiū. Aut matie/ q̄ puersi difficī
le corrigunt. ⁊ stultoz infinitus ē numerus.
Sic certe stultoz vt gl'ent cū malefecerit ⁊
exultēt in rebz pessimis. Qualit exultant si
me interrogas? q̄ pfecto extrā naturā suaz
⁊ in beluinā brutalitatē sese deijciūt ⁊ om-
nis exultatio talis maligna ē. Jacobi. iiij.
Sz o vere btā ciuitas illa/ celestis vniuer-
sitatis. vbi rex vn⁹ deus est. vnita lex chari
tas. ⁊ hec pace eterna colligat suos ciues ⁊
opulētissima pascit in reqe. obeditur q̄ pro
phetice monitioni. filie syō exultēt in rege
suo. Exultate ⁊ vos q̄m mer. ⁊c. ¶ Ad po-
stremū ꝯuertamus oculos mētis ad diui-
nam illā sacrāq; theologie facultatē. p quā
bonū heroicū ⁊ diuinū ꝯtēplādo adipisci
satagimus. ⁊ sane sic adipiscimur dū ꝥbo-
rum doctrinā/ opibz cōpleamus. Tūc em̄
exultabimus. i. extra nos in celū ⁊ deū sal-
tabimus ⁊ leuabimus nos sup̄ nos ad in-
star solitarij. Et h obsecro ⁊ obtestoz vos p
hodiernā q̄ magna ē celebritatē ⁊ p illum q̄
ait. Bti q̄ audiūt verbū dei ⁊ cu. ul. Et rur-
sus. Qui ex deo ē/ ꝥba dei audit/ q̄tinus su
stineatis me modicū adhuc in ꝑmōe meo.
¶ Hūc em̄ ad altioza pfundioraq; hodier-
ni euāgelij mysteria pergere disposui. ⁊ nisi
me mea fallit estiatio libēter audiet⁹. ¶ Sū J
mus itaq; theologus ⁊ doctoz noster ih̄s
xp̄s in doctrīa sua sublimissima/ ⁊ a cōmu-
ni hoīuz sapīa alienissima/ in euangelio ho
dierne celebritatis/ septem saltus edocuit/
sub nūero septē btitudinū. p q̄s itur in ce-
lum ⁊ copiosa merces apprehēdit. nunc in
spe. l. ⁊ p̄gustatōe q̄dam spūs. tandē in re ⁊
plena pfectaq; fruitōe. Hec sunt testimōia
dñi de q̄bz ppha. Hereditate acq̄siui testi-
monia ⁊c. Hec ē mystica Jacob scala. vbi
btūs ille vir cui⁹ ē auxiliū abs te/ nūc ascē-
siones in corde suo dispositt ⁊ vadit de vir
tute in ꝥtutē/ donec videat deus deoz in sy
on. Et q̄uis vnic⁹ in genere sit saltus quez
Augustinus posuit amorē dei vsq; ad ꝓtē
ptū sui. sic ē amor sui vsq; ad ꝓtēptū dei
mergit in infernū. nihilominus septuplex
hic q̄dus aut saltus in spē numerat. q̄bz ex
ultant. i. extra se saltāt ⁊ salūt scti in gl'iam
celestis mercedis ⁊ p eos deducit dñs po-
pulū suū in exultatōe. dñs ille q̄ ascēdit iter
pādēs añ eos. q̄ exultauit vt gigas ad cur-
rendā vīa a summo ce. egres. eius ⁊c. ¶ Pri
mus saltus est a rebz istis sensibilibz ⁊ diui
tijs mūdanis/ abstractio. dū ipa ponit se
ipaz sup̄ res istas tpales in altioraq; surgit
⁊ fit celo ꝓximior. Hoc faciūt paupes/ di-
uitias ꝓtēnētes ⁊ subiectas pedib⁹ humil'
affectōnis ꝓculcātes. Ex opposito viri di-

uitiaꝝ/eis miſero mō ſuppeditank. ꝛ ſicut onus ḡue p cupiditatis molez ḡuank ſup eos. ꝓꝑea diuitie ſunt eis q̄ſi mola aſinaria ad collū ſuſpēſa. q̄ nitētes ſurſuz ſaltare retorquenk in pfūdū. quēadmodū de ſaroziſiphi poetica ē fictio. Et apl'ica vox clamat. Qui volūt diuites fieri/icidūt in tēptatōez ꝛ in laqueū dyaboli. Noli igik ꝛ nō ſarcina diuitiaꝝ ꝛ cupiditatꝫ viſco in celos ſaltare. tuti⁹ (mihi crede) ꝓſiliū ē/vt paupta tē ſpūs arripiat/leuē expeditāꝛ liberā. q̄m ſi Eſaie credis/pauper hoīes/in ſctō iſrl' exultabūt. ¶Scōm ſaltū opak ſcōa btūdo mititatis ſeu māſuetudinis Et ħ fit nō tm̄mō ſup res iſtas tēpales q̄netiā ſup ipſos hoīes q̄ nob viciniores ſunt. a q̄b plerūq̄ ḡuak ſaltator celeſtis iniurijs. moleſtationib. ꝓtūelijs. ꝓbriſq̄. Sz in ħ ſaltu ſuper hoīes ꝛ ipoꝝ incōmoda/erigik homo p māſuetudinem. ꝛ ſic erigik vt in eo nihil turbatōis inferre valeāt. nihil leſiōis. ſed a talib iniuriaꝝ inſultib ſurſuz magis ipellik/ꝛ dei cooperatōe attollik. Probat ħ ꝫbuz Pſal. Exaltauit māſuetos in ſalutē. Et iterū. Suſcipiēs māſuetos dñs. ſuſcipiens expone ſurſuz capiēs. būliās ātpctōres ꝛ ſubijciēs vſq̄ ad terrā. Hinc exclamatio illa ad dñm. Exl'tatio mea. i. ſaltatio mea. erue me a circūdantib me. ¶In tercio ḡdu ſcale btifice ꝛ myſtice ꝓſtituik ſaltator noſter celeſtis/dū trāſilit ꝓpriū corp⁹ ꝛ exemplo Abrahe egredik de domo pris ſui. q̄ in ꝑmo ſaltu reliq̄rat terrā ſuam. ꝛ in ſcdo cognatōz ſuā. ꝓfomiter ad ꝫba ſcpture ī Genesi. Egredere de terra. ecce ſaltū ſup opes terrenas. Et de cognatōe tua. ecce ſaltū ſuper omēs cognatos ꝛ affines. Et de domo pris tui. ecce ſaltū ſup ſenſus ꝑpos corpales. Quid ēm ꝓgruētius ſignificat domus pris q̄s ꝓtuberniuz ꝓpriū corpis. Quiſq̄s ꝫo ad hūc gradū terciū molik aſcēdere/vt ſalubriter lugeat neceſſe ē. Cur ita vt lugeat? Quia certe niſi p fletū lachrymaꝝ exonerek ſenſualitas malis cupiditatib intronascentib/ex putri fomitis corruptiōe. ꝛ niſi diluuio aq̄ꝝ taliū ſummergank egyptū vicioꝝ/ꝓteſtim ſenſualis Pharao cuz eq̄tib ſuis animā iſraliticā ſurſum nitentē comꝑhendit/comꝑhenſaz circūligat funibus pctōꝝ/ꝛ circūligatam trahit ꝛ deturbat in damnatōis abyſſum. Ueraciterq̄ tūc pōt exclamare miſerabilis hō talis. Qm̄ iniq̄tates ſupgreſſe ſunt caput meū. ꝛ ſic onus graue grauate ſunt ſup me. Et rurſus. Intrauerūt aq̄ vſq̄ ad animā meam. infixus ſum in limo pfundi ꝛc. Sz tāto diſcrimini q̄le ꝓpinabik remediū? Utiq̄ luctus et lachryme. Ad q̄d ita? Ut reductis aq̄s maris aq̄s. ſ. amare penitudinis ſup egyptios ſenſualitatis. aſcēdat aīa gratulabūda libtate/p deſertū huius infelicitatis/in terraz celeſtis ꝓmiſſiōis. Recogitet vehemēter p funde ac frequēt ſtatū ſuū/ꝛditiōem ſuā. finē ſuū. Audiat q̄ terribilis in ꝓſilijs de⁹ ſup filios hominuz. Penſet q̄ incerta ſup ipaz ſunt diuine ſeueritatis ſeu mīſericordie iudicia. Clamet pinde cū Anſelmo. Heu vbi ſum. ꝛ vbi nō ſum. q̄m vbi futura ſum neſcio. Ponat aſſidue corā oculis ſuis in lumine fidei. q̄ſta eā ſi recte viterit merces manet in celis. Sinaūt/q̄ſ horrēdo adijcienda ē ſupplicio. Sic o dñe exultauerūt filie iude anime fidelz ꝓfitentes ꝓpter iudicia tua. Sic poſt fletū ꝛ lachrymas exultatiōnē inducis. Thob. iij. Sic pinde q̄ ſeminat in lachrymis/in exultatōne metent. Hec eſt exultatio cū tremore p quā aīa deſerit ꝓpriā carnalitatis domū ꝛ ab omib voluptatū illecebrarūq̄ tenacib vinculis ſemet abſoluit. Et ſiq̄dem tres iſti gradus ſcale nr̄e euāgelice incipientes reſpiciunt. ¶Subſequēs gradus ꝓficiētes decet quē p q̄rtum btūdinis ſaltū attingimus. Et hic ē eſuries ſitiſq̄ iuſticie. Hic aīa ſeipam exit ꝛ deſerit. dū affectu cōmodi ſepoſito ñ iam q̄rit q̄ ſua ſunt. Sz affectōne iuſti/tota ſuccendik ꝛ ipius eſurie ſitiq̄ torquek dicens. Cōcupiuit anima mea deſiderare iuſtificatōes tuas in omni tpe. cū illis de q̄bus ꝓphēticus ꝑmo ē ad dñm. in iuſticia tua exultabūt. ſicut exhortak alibi. Exultate iuſti in dño. Juſtos accipe q̄ eſuriūt ſitiuntq̄ iuſticiā. Tūc ħ agit aīa/tunc exilit ꝛ exultat duz eleuata triplici ḡdu ꝑori videt adhuc q̄ſ lōge ſit ab illa iuſticia btoꝝ. q̄ſ impar exiſtat tali tāteq̄ retributōi grāꝝ ꝛ laudum. q̄lem ꝛ q̄ſtā apud ſe mereк creator ſuꝰ reparator ſuꝰ/ꝓtector ꝛ ſaluator ſuꝰ. ꝛ agnoſcens impfectū ſuū. iā nō in ſe manet. ſz clamans exultat. Deficit caro mea ꝛ cor meū deus cordis mei ꝛ ps mea deus in eternū. ¶Priuſq̄ ad vlteriora ꝓgamus attēdere libeat ſub palpabili manuductōe q̄lik in meditatōe nr̄a ſic exardeſcit ignis dilectionis diuine. quēadmodū in ipa lignoꝝ etuſtione ꝓſpicere ē. de q̄b in Pſal. Exultabunt

oīa ligna siluaꝝ a facie dñi/ q̄ ignis consumens ē fm aliū pphaz. Primo oīum ꝓsumit humiditas extrinseca. aliūde ꝓcreta/ cōformiter ad abiectōez diuitiaꝝ. Dehīc cortex vicinior cū suo humore resoluit. habes scām gradū. Subinde calor intimi⁹ agēs penetrat poros. coscꝫ ab humore naturali sensim euacuat. habes terciū. Deiceps dominat ignis sup lignū/ adeo q̄ ppriā incipit deserere formā substātialē. habes q̄rtū. Relinq̄tur tandē carbo viuus. vbi iā nō ē fumalis euaporatio. non flāma obscurior/ quēadmodū in ꝑma duplicitate. Hec ē ibi volatil' scintillaꝝ crepitus. nō rapax aut sonorus vel stridulus ardor velut in tercio q̄du q̄rto. Sz illic ē igneitas q̄dā plucida q̄ acta totū carbonē succendēs illumināsq̄ tranq̄lle possidens incorpans q̄ vniens. Ubi tres inuenies relīq̄s gdus plus rōne q̄z tpe distinguibiles. ardorē videlz. fulgorem q̄ actū viuificūq̄ calorē. ¶Et h̄ stat⁹/ respicit tres nouissimos gdus scale euāgelice. fm tres saltus btitudinis trine. q̄ gradus q̄ saltus sunt pfectoꝝ. q̄ iā vltra semetipos abeūtes/ cū āgelicis etiā spiritibꝫ cōuersanꝫ in celis q̄ pedibꝫ sincere ꝓtēplatōis in ipo deo gdiunꝫ q̄ exultāt. ¶Hec mireris si extra se animā in deo saltare posueriz/ cū dicat Brego. angelos in deo currere. q̄ maria in cātico Exultauit inq̄t spūs meus in deo salutari meo. qđ esse futuꝝ vn⁹ pphaꝝ Abacuch posuerat. Exultabo ait in deo ie su meo. q̄ apl's. Siue inq̄t mēte excedim⁹ deo q̄ cē. ¶Sūt plane in ipa etiā trinitate (si dicere fas ē) fm tria approbata. tres aīarū saltus siue exultatōes/ ꝓformit ad tres nouissimas btitudines. Prima exultatio est mificordissimi amoris in spūsctō. q̄lit exultauit xp̄us in spūsctō. sic habeꝫ Luce. x. Propterea bti mificordes. q̄ mificordiā que spūisctō ppria est/ ꝓsequenꝫ. Secām exultatōez intelligo purissime q̄ mūdissime cognitōis in filio. in quē credētes (inq̄t petrus) exultabitis letitia īenarrabili. Idcirco btī mūdo corde qm̄ ipi deum videbūt. In tercia exultatiōe ē pacatissima q̄ īperturbabilis q̄es in ipo p̄is secretissimo altissimoq̄ refugio. Nam bti pacifici/ q̄ filij dei vocabunꝫ. Si filij q̄ heredes. heredes q̄ dē dei. coheredes aūt xp̄i. ¶Tūc in pace fact⁹ est locus aīe. q̄ bītatio eius in syō. Ibi filie syō filie pacis/ exultāt in rege suo. Et quelibet secura dic̄ In pace in idipm/ dormiā q̄ requiescā. Ad hāc īuitabat apl's ad Col'. scribēs. Pax xp̄i exultet in cordibꝫ vestris. Hic Petr⁹ dic̄. Bonū ē nos h̄ esse. Et paulus. Lupio dissolui q̄ esse cū xp̄o. Hic reqe scit aīa in mōte scō dñi. Hic Rachele mortua/ amātissim⁹ dñi Beniamī nascit in mētis excessu. Hic in celo mētis sereno/ appa ret signū magnū/ mulier amicta sole/ q̄ lūa tori⁹ mutabilitatis/ sub pedibꝫ eius. Hic ē pax q̄ exupat oēz sensum. in q̄ pace si pficiatur cōsistit felicitas q̄ sctōꝝ merces fm deductōez Aug⁹. Hic abraā ad ostiū tabnaculi in feruore diei deū suscepit in angelis. Hic iacob/ vicioꝝ supplātatoꝝ/ i lucta fortis ē erga deū. q̄ carnalitatis neru⁹ in femore marcescit. Hic moyses diuinā ītrat caliginē. Hic Aarō ppiciatoriū federis q̄ sctā sctōꝝ ītrat. Hic helyas ad ostiū spelūce videt dñm in sibilo aure tenuis post vehemētē spm̄ q̄ cē. Idez postmodū in igneo curru amoris in celū subuehit. Hic dic̄ dauid in mētis excessu/ oīs hō mēdax. Hic sanctariū dei intrans ꝓsiderat nouissima pctōꝝ. Hic Salomō eccl⁹ dū clamauit. Uanitas vanitatū q̄ oīa vanitas. Hic aīa osculat deū osculo oris sui. q̄ in sui spōsi cubiculo cū āpletibꝫ ꝓdescit. Hic tādē iob̄es ē in spū/ q̄ nouissima ꝓtēplat. ¶Exultate igit' ex ultatōe septēplici/ corrūdent ad septē btūtudines in euāgelica scala numeratas fm triplicē statū incipiētiū q̄ aīalis ē. pficiētiū q̄ rōnal'. pfectoꝝ q̄ spūal' iudicat fm Bern. ad frēs de mōte dei. Status ipfectoꝝ languet amore casto q̄ diuīo. qz p ipm q̄ dāmō incipit decoq̄ q̄ nō absq̄ gutta molestijs ab innatoꝝ vicioꝝ scoria q̄ rubigine pmūdat. Sic erat q̄ dicebat. Aldūro vos filie hier'lm si inueneritis dilectū meū vt annūcietis ei/ qz amore langueo. Et rursuz. Fulcite me floribꝫ/ stipate me mal'. qz amore lāgueo. Porro aīa in statu pficientiū amore iā morit. dū talibꝫ caret molestijs. Idcirco dicta ē fortis vt mors dilectio. Deniq̄z i statu pfectoꝝ aīa post languorē q̄ mortem/ viuit amore q̄ viuebat apl's dicens. Uiuo ego iā nō ego viuit in me xp̄s. ¶Uide figurā in xp̄o. lāguit i passiōe. mortu⁹ in tumulatōne. vivit in resurrectōe. Sic semen humi iactū ꝑmit. alterat. dehīc morit. tādē in fructu viuificat. Sic regia saba/ dū videre vult regē Salomonē ꝑ⁹ vexat in itinere. post h̄ morit stupore. nō em̄ erat ꝑ stupore vltra i ea spūs. iij. Reg. i. Demū viuit le-

ticia ꝛ exultatõe iubilãs ꝛ exultãs. Btĩ in
Q ãtꝛiri tui ꝛ btĩ fui tui ij. Paral. ix. ¶ Sup
sunt plima q̃ plitat̃ odiũ subticere com
pellit. ſz fingam⁹ nũc ąnpot⁹ ſctõs ſctãſqꝫ
oẽs q̃ꝫ merces copioſa ẽ in ceł nos allocu
tione blãda ꝛ amica talit̃ exhortari. Exul
tate charíſſimi exultate. Et ad nr̃az btãz ſo
cietatẽ ꝓpero ſaltu ꝟtutis occurrite. En aſ
ſumus. En expectam⁹. En ꝓmptos cerni
tis. ferre petim⁹ auxiliũ. tũ oꝛonibꝫ nr̃is ad
deũ. tũ ꝓtectõibꝫ erga rugientẽ inimicum.
Fuim⁹ qõ eſtis. nemo deſperet. nemo excu
ſatões q̃rat in pctis. Erat parĩ carne fragi
litas. Siłez hoſtiũ rabiẽ expti ſum⁹ Quid
aũt: ſiq̃ dẽ coꝛ nr̃m ꝛ caro nr̃a exultauerunt
in deũ viuũ ꝛ in vmbꝛa alaꝫ ſuaꝫ exultaui
mus. Adhęſit aĩa poſt cũ. nos ſuſcepit de
xtera eius ꝛ liberati ſum⁹. Atqꝫ eundẽ q̃ co
pioſa merces ẽ/ inamiſſibiliť attingimus.
Idem vob q̃ ꝛ nob fuit auxiliatoꝛ ẽ dñs.
Idẽ triũphus repꝛomittit. ſiłis merces ſi
exultãtes in deo exultaueritis/ refuat. Ue
rũ ſi mercedis ꝑmium placet. nõ terreat la
boꝛ certaminũ. Unuſq̃ſqꝫ em̃ ꝓpꝛiã merce
dẽ accipiet ſm laboꝛẽ ſuũ. Q; ſi abſqꝫ vlla
fictõe nos amatis ꝛ amãtes honoratis no
ſtrũ diligite ꝓſoꝛtiũ. nr̃a vota cõplete ꝛ ve
hemẽs qõ de vr̃a ſalute gaudiũ capim⁹ fru
ſtrare nolite. ¶ Pigeat tũ aliq̃n̄ imo ꝛ pude
at tot dura aſpa ꝛ hoꝛrida ꝑ ꝓturis q̃tidie
ꝓpeti ꝛ ꝑ inſano amoꝛe moꝛtaliũ/ taz indi
gne ꝛtũelioſcꝫ toꝛq̃ri vt ĩdigni⁹ pereatis.
ad nr̃m ꝟo tã iocundũ tã amabile ſerenũ ꝛ
deſiderabile ꝓſoꝛtiũ lẽtis aut lãguidis vel
emoꝛtuis affectibꝫ aſpirare. Et neq̃qꝫ ar
dua ĩfractaqꝫ ceruice/ ad hoꝛã bꝛeuis etaſ.
Exultate vt imꝓpetuum ꝓgnetis. vbi tũ
merces vr̃a copioſa eſt in celis. ¶ Si hec ꝛ
hmõi inſonaret mõ nr̃is auribꝫ illa felix be
atoꝝ ꝯcio/ illa ſupna ſctõꝝ eccł̃a (o doctiſſi
mi ꝛ ſapiẽtes viri) q̃d agerem⁹. q̃d cupem⁹
q̃ pacto eſtuarem⁹. q̃s nr̃m ẽ q̃ nõ totus ex
ultaret: Quis ꝟ audiẽs nõ erubeſceret pu
treſcere iacẽs in pctis: Quis nõ potius aſ
ſurgeret ſaliẽs ꝛ exultãs in deũ viuũ q̃m co
pioſa merces ẽ in celis. ¶ Fihilomin⁹ ſi nõ
ĩfidelitate obſurduerim⁹/ ſic dicũt/ ſic vo
cãt. ſic acclamãtes allicĩũt. Obtẽpem⁹ igit̃
vocãtibꝫ amicis ꝛ talibꝫ amicis vt ad cele
ſtes nuptias ĩuitãtes/ verecũda repulſa ne
quaq̃ ꝓfundam⁹. nõ reꝛiciamus oblatã vl
tro mercedẽ dũ ſz ꝛ tps ẽ/ ſz exultem⁹ toto
conatu mẽtis vbi nr̃a merces copioſa ẽ in
celis. qõ ipe ꝓcedere dignet̃ ret regũ ꝛ dñs
dominantiũ qui eſt ſanctoꝝ ſuoꝝ copioſa
merces. Amen.

Sequit̃ alius ſer
mo fact⁹ in ſolẽnitate oĩuz ſctõꝝ ab eodẽ

Idẽs ihs turbas aſcendit in P
mõtẽ. Matth. v. Doctiſſimi
ac ſapiẽtes viri tal̃ tãtaqꝫ eſt
diei hui⁹ celebꝛitas. vt in col
laudatõe hui⁹ abũdantia ma
gis laboꝛem⁹ q̃ꝫ iopia. Etem̃ viaꝫ ſimł oc
currẽtiũ mł̃tiplicitas/ viatoꝛẽ q̃ñqꝫ turbat
ãplius q̃ꝫ ꝓmoueat. verũqꝫ fit illõ decepti
amãtis apud Haſonẽ. Inopẽ me copia fe
cit. Si em̃ vn⁹ aut alẽ ſctõꝝ famabiliũ/ oĩ
laude hũana ſupioꝛ eſſe ab eloquẽtiſſimis
viris ſepe ꝓfeſſus ẽ. me⁹ ſmo q̃lis erit q̃ ꝑ
conia nõ vnius aut paucoꝝ. ſz oĩuz cõple
ctať. Adde q̃ h̃ ꝟberrima ꝛ longe varia lo
quẽdi materia ſuppetit. Tũ de ciuitate ſup
na. de q̃ gł̃ioſa dicta ſunt. Tũ de ꝑmio btõ
rũ/ tã eſſentiali/ q̃ꝫ ſubali in aĩa. ꝛ ſubali in
coꝛpe. ꝛ actuali ĩ vtrſqꝫ. Denięqꝫ de ꝟtutibꝫ
oĩbꝫ. de donis. de btũtudinibꝫ aliꝫſqꝫ oꝛna
mẽtis. q̃bꝫ ſcti tui in gł̃ia nũc triũphãtes/
ꝛ olim in vita agonizãtes ꝑditi ſunt ꝛ fuerũt
Q; ſi oĩa nũc dicere voluero/ van⁹ erit ꝛ in
explebilis conat⁹ meus. incidãqꝫ in illud.
Oĩa q̃ dic̃. nihil dic̃. Propꝛea vnũ tm̃ mõ
qõ iſto ſmõe dici. illud petit⁹ in exẽplũ re
linq̃ nũc adgrediar illi⁹ auxiliũ/ in quaz ve
lut in montẽ ihs deſcẽdẽdo ꝑ mariã mr̃z
aſcẽdit implorãtes. pñtem⁹ illi aue ãgelicũ
Aue ma. ꝛc̃. ¶ Uidẽs ihs turbas ꝛc̃. Obſe
cro doctiſſimi ꝛ ſapiẽtes viri. Omittam⁹
interĩ coꝛticẽ ł̃ralis materie ꝛ interioꝛa my
ſteria penetrãtes ꝟba h̃ nr̃o ꝓpoſito coap
temus. vt in ꝓmiſ neminẽ ꝯturbet. q̃ de ie
ſu ſolo/ ꝟba hec ꝓtexta ſunt. q̃m tãta ẽ capi
tis mẽbꝛoꝝ ñq̃ꝫ ꝯnexio. vt qõ de capite xp̃o
dĩ/ dicať ꝛ de q̃libet ſctõꝝ. q̃ vidẽs turbas
aſcẽdit in mõtẽ. Sz q̃ aſcẽſu ꝛ ad quẽ mon
tẽ: Aſcẽſus iſte nõ pedibꝫ coꝛpis. ſz pijs af
fectibꝫ atqꝫ ꝟtutibꝫ pficiť. De q̃li aſcẽſione
loquiť ad deũ ꝓpha. Btũs inq̃t hõ cui⁹ eſt
auxiliũ a te aſcẽſiões in coꝛde ſuo diſpoſuit
in val. la. ĩ lo. q. po. Poꝛro mõs iſte ad quẽ
aſcẽdiť/ mõs ſyõ ẽ. mõs coagulat⁹. mõs pi
guis. in q̃ bñ placitũ ẽ deo hĩtare. iuxta illõ
qõ ibidẽ ſubinferť. Etei bñdictõz dabit le
giſlatoꝛ. Ibũt de ꝟtute in ꝟtutẽ vi. de⁹ de.
in ſyõ Leteꝝ a turb̃ ſecedere ꝓuenit alia iu

rta numez septē beatitudinū in euangelio hodierne celebritatz enūeratazz. Postqz veniat aīa ad deū z ad montē sctm eius. nūc in spe p speculum z enigma. tandez in re p nudā pspicuāqz visionē. ¶ Et in hmōi qlicūqz deductōe. nūc ad nrāz exhortatiōem. nūc p sctōz collaudatōne ꝓsabiē fmo nr. Et q̄nis vnic⁹ in genere sit ascēsus in deū z in montē sctm ei⁹. quē ascēsum Aug⁹. posuit amorē vsqz ad ꝓtemptū sui/ sic ecōtra amor sui vsqz ad ꝓtemptū dei mergit ī ifernū. Nihilominus septuplex ħ ascensus in spē numerat. q̄si totidē ḡdus mystice Jacob scale. vbi sunt angeli ascēdētes z descēdētes. z dñs innix⁹ scale Beñ. xxviij. ¶ Primus ḡdus vel ꝑmus ascēsus ē/ a turba rezistaz sensibiliū z diuitiaz mūdanaz. Quē facit pauptas spūs. Bti ināt pauperes spū q̄m ipoz ē regnuz celoz. Cōtemnēs itaqz aīa deuota tpales copias auaz z argētū cuz suis seqlis/ easdē ꝓtēptui suo sibiqz subiūgē. subiectaqz pedib⁹ humil' affectōis calcat. z calcatis dñak. Sicdez ita figuraliē ꝑmittit dñs p Moysen. Oēz locū quē calcauit pes vī/ vī erit. Pedē intelligе affectionum. Hinc fit vt aīa in sursuz altius erigik velut sup aggerē grandē ꝓstituta z celestis mōtis cacumē iā reddik ꝑmiox. Et aduerso viri diuitiaz eis misero mō suppeditātiū q̄m turba hmōi rez terrestriū sic onus gue percupiditatis molē guak sup eis. Propterea diuitie sunt tali aīe/ tanqz mola asinaria ad collū suspēsa q̄ montē ascēdere retorquet in pfundū/ quēadmodū de sacro zisiphi poetica ē fictio. Hinc aplica vox clamat. q̄ volūt diuites fieri incidūt in laqueū dyaboli/ z tēptatōes z desideria multa nociua z inutilia q̄ mergūt hoīez in interitū. i. Thimo. vi. Hūc ḡ in montē ꝓtēplatōis celestis scādere satage/ tutius ē crede mihi. vt pauptatē spūs arripias. leuez et peditā z liberam. Per hāc ei ascēdit tp̄s ī mōtē tē. ¶ Secūda turba ē hoīuz. q̄ plerūqz ꝓtūelūs. molestatōib⁹ z iniurijs z alijs mille modis. ipediūt ascēsum in mōtē/ q̄obrē vt aīa sctā ipsos trāsiliat necesse ē. Hūc ꝓ saltū z ascensum opak scda btitudo mititatz seu māsuetudis. Mititas q̄ppe erigit hoīes sup homines vt nihil eis turbatōis iferre valeāt/ nihil lesiōis. q̄n potⁱ ab his cōpassiōib⁹. p iurias. pbra. molestias. sursuz magz ipellūtur. z sic archa noe/ crescētib⁹ vndis tribulationū/ sublimi⁹ attollik z tā dē fortⁱ ascēdit in mōtē. ¶ Tercia turba/ ē turba passionū ex originali fomite in ħ morib⁹ dō corpore scatētiū. quēadmodū spes. metus. merox. gaudiū z silia O turbā turbulētissimā. turbā nra oīa miseris modis ꝓturbātem. turbā deniqz cū oīb⁹. tū ꝑcipue adolescētibus infestā z feda eos colluuiōe sordidātē Hāc turbā egredi nō alik facile ē q̄s p terciam btitudinē q̄ dictū ē. Bti q̄ lugēt q̄m ipsi ꝓsolabunk. Cur ita lugere necesse ē. qz certe nisi p fletū exoneret lauet z purget sensu alitas a malⁱ cupiditatib⁹ ītro nascētib⁹. ex putrida corruptōe. nisi ī sup diluuio aq̄z talīū summergak turba egyptiaca vicioz/ ꝓfestim sensualis Pharao cū curribz. z eq̄tib⁹ suis/ aīaz israeliticā sursum nitentē/ cōphēdit. cōphēsam circūligat funib⁹ pctōz. circūligatā q̄z trahit. z ꝓturbat in dānatōnis abyssum. Tūc veracik exclamare pōt miserabilⁱ aīa talⁱ. Q̄m iniq̄tates mee supgresse sunt caput meū. Et rursus. Intrauerūt aq̄ zē. Tāto ḡ discrimini. q̄le ꝑpinabik remediū? vtiqz luctus z lachrym̄e. Ad q̄d ita? vt reductis aq̄s maris. aq̄s. s. amare pnie supegyptios sensualitatz/ ascēdat aīa p deserтuz hui⁹ ifelicitatz in terrā. pmissiōis z in mōtē dei Jacob. Sz aīe tali/ vñ luctus z lachrym̄e? Undiqz z abūde. Recogitet aīa talⁱ vehementⁱ pfunde atqz frequentⁱ statū suū/ cōditōez suā. suū q̄z finē. Judicet q̄s terribilⁱ de⁹ in ꝓsilijs sup filios hoīuz. pēset q̄s incerta sint sup ipaz diuine seueritatis seu misericordie iudicia. Clamet pinde cū Anselmo Heu vbi suz z vbi nō suz q̄ vbi futura sum nescio. Ponat assidue corā oculⁱ in lumie fidei q̄s ta cā si recte viterit merces manet in celⁱ. Sinaūt/ q̄s horrēdo addicēda est supplicio. Tūc lugebit. z lugens ab oīb⁹ voluptatū illecebraz turb irridētib⁹ semet absoluet. z ascēdet in montē. ¶ Et q̄dē triplices isti ꝓzes ḡdus vel ascēsus scale nr̄e euāgelice q̄b⁹ ascēdik in montē/ respiciūt incipiētes. z in ipo Abraā figurati sunt. ō q̄ habek Beñ. xij. Egredere de terra tua. ecce ascēsuz vel egressum a turba opū terrenaz q̄ ad primā btitudinē. Et ō cognatōe tua. ecce ascēsuz ex turba hoīuz. q̄ cognati sunt z affines q̄ ad scdaz btitudinē. Et de domo ꝑis tui ecce ascēsuz sup sensus ꝓprios corpales et suaz turbā passionū. Quid em̄ ꝓfuctius significat ħ dom⁹ ꝑis/ q̄s ꝓtuberniū ꝓprij corpis. Et ħ q̄ ad terciā btitudinē. ¶ Subsequēs ḡdus z ille ē q̄rtus. decet ipos ꝑfici

entes. vbi aīa scīpaz qđamodo erit. duz pꝛias affectões cōmodi/tāq turbas aliqs intimas deserit. ħ p qrtā btūdinē. q ē esuries sitisq iusticie. p hāc aūt affectu cōmodi depositō. nō iā qrit q sua sunt sz affectōe iusticie tota succēdit. t ipius esurie sitiq ꝫ hīt in sublimius mōtis. Quo pacto sic ipsa aīa eleuata triplici gdu ꝓzi/superat turbas ꝑdictas. Sz adhuc q lōge sit ab illa iusticia btoꝝ recogitat q ipar existit tali dignitati tāteq retributioni grāꝛ laudū. q lem t qtū merek apud se creatoꝛ suꝰ/repatoꝛ suꝰ. ꝓtectoꝛ suꝰ. t saluatoꝛ suus. Deniq agnoscēs impfectū suū iā nō in se manet sz deficit a se. t ī salutare dei ꝓscēdit cū ꝓpha dicēs. Deficit caro mea t coꝛ meū. deꝰ coꝛdis mei t ps mea deus in eternū. Ita aīa deficiēdo a se t subleuata supꝑ se. liberꝰ in mōtē ascēdit. ¶Dirabīk fortassis aliqs si iam vltra ꝗppiā aīa hz qđ deserat t ascēdat sublimius in montē. Ecce trāsiluit turbā reruz materialiū extra se p ꝓmā btūdinez. Exiuit turbā hoīuz iuxta se p scđaz. Ab duc se a turba passionū īfra coꝛpꝰ. ꝓpriū. p terciā. Deseruit tādē itra se turbā inataꝛ affectionū. p qrtā. Turbe alie/q les reliq sunt. amplꝰ sunt nimiꝛ turbe ciuiū supnoꝛ sub triplici hierarchia coordiatoꝛ. turbe pulcherrime t a ꝓziby lōge dissīles trāseūde. Ipsi eñ sunt custodes ciuitatis. qs aīa deuota qrens spōsum/paululū cū ptrāsisset īuenit quē diligebat. Itaq nisi relicta hac triplici turba. nō ꝓuenīk ad supmū cacumē mōtis nr̄i. in q deus ē innixus scale mystice q dicta ē. t vbi aīa tute reꝛescit in mōte sctō dñi ¶Hi triplices ascēsus sunt pfectoꝛ atq purgatissimoꝛ q les fuerūt sancti nr̄i dum viuerent. t multo felicius tales nūc sunt in gl̄ia. vbi ꝑm dictū Brego. ipi in deū nō solum ascendūt. sz in eo currūt. ¶Sūt plane in trinitate(q tum dicere fas est)tres perfectaꝛ animaꝛ ascensus. ꝓformīk ad tria appꝛopata psonis iuxta tres nouissimas btūdines qby ascendīk in mōtē supmū. ¶Primus ascensus ē mīficordissimi amoris in spūsctō. q liter exultauit. i. extra se saltauit t ascendit xps in spūsctō. Luce. t. ¶Propter ea btī mīficordes/qz mīficordiaz q spūsctō ꝓpria est ꝓsequunt. Et ħ ptrāsīk turba seraphin. Scōm ascensuz intelligo. purissime t mūdissimis cognitōis in filio. in quē credētes(inqt ¶Petrus)exultabitis leticia inenarrabili. Idcirco btī mūdo corde. qñ ipsi deum videbūt. Et ħ ptrāsīk turba cherubin. In tercio ascēsu ē pacatissima t imꝑturbabīl q es in ipo ꝓtis secretissimo altrissimoq refugio. ¶Iam btī pacifici qñ filij dei vocabunt. Si aūt filij t heredes. heredes q dem dei. t in eiꝰ adiutoꝛio habitātes ꝓpter qđ in pace fit locus eoꝝ. t exclamat aīa q libet talis cū ꝓpha. In pace in idipm dormiā t req escam. t ħ ascendit supꝑ terciā turbā q est thronoꝝ. ¶Sic igīk declaratuz est/t superficiali q dam transcursu deductuz est(doctissimi t sapientes viri)q by gdiby q ve ascensu/ iuxta semptemplicez btūdinē quilibet sanctoꝝ exemplo xpi. videns turbas/ ascendit in mōtem. quod fuit thema. ¶Supsunt plurima q etiaz ipe dictauerā/ ꝑfītim de ascensu in montem ꝓtemplatōis sz breuitatis amoꝛ me retrahit. cogitq vt p suasione oratoria t exhortatoria/ ad ascensum supne felicitatis finiak qđ ceptum est. ¶Dño. Uenite obsecro sapiētes t doctissimi viri. venite iuuenes t puuli. senes cū iuniorib. venite exultemus dño. venite ascēdamus in montem. vt exemplo Loth/saluos nos ibidem faciamus. fugiamus o citius a loco horroris t vaste solitudinis ad locum vberrimū. a carcere fetulento ad regnum splendidissimū. ab exilio durissimo t luctuosissimo. ad patriā suauissimā. a procelloso mari ad portū trāq llū. Ab oīby deniq miseriaꝝ erūnaꝝq circunstrepentiby turb/ad btūdinis montez. vbi status est oūz bonoꝝ aggregatōe pfectus. p̄cesserūt sancti p̄cessit t xp̄s. q nos subsecuturos p̄stolak. Tollamꝰ q cq d assensui obstat. recedamus p̄cipue a circūfluis terrenaꝝ curaꝝ t anxietatū turb. Ille nos ꝑmūt t ꝑssos atterūt. p̄ssosq t attritos funditus via psternūt. Si splendidissimas opes/si voluptates iocūdissimas. si gl̄osos honoꝝ titulos si p̄clarā deniq sapiaz/feliciter stabiliterq adipisci satagimus. ascendendū est in mōtem. Fallīk p certo desipit t insanit/ q sqs int infirmas reruz caducaꝝ turbas/ ista se habituꝝ sperauit. vbi q cq d est egenū ē. anxiū est. mobile. fluidum. t nulla stabilitate subnixū. An p qt q tidiana. tot experimenta sic se hīe iudicat/ita vt iudicatis nō dubito. ¶Qualis q miseria q rundā mihi sil̄uz/ q ta infelicitas t q ta dementia/ aliorsum scienter agi. t in egestate diuitias/in mestīcia voluptates/ī dedecore gl̄az/in stulticia sapiaz/in fluxibilitate deuiam sperare sta-

bilitatez. ¶Ut ꝙd fabricamus nob mõtes nescio ꝙs vmbratiles atqꝫ fantasticos vicioꝝ. nũc in elatiõe. nũc in crudelitate. nũc in enormi fluxu voluptateqꝫ ꝛ sil'ib'. Nonne mõtes hmõi sunt mõtes gelboe maledicti sup̃ ꝙs neqꝫ ros diuine gr̃e. neqꝫ pluuia ꝓtuose ꝙsolatõis descẽdit. Aut si verius loquimur hi mõtes nõ mõtes sunt. sz valles teterrime p̃cipites ꝛ lubrice. ꝙb' innitentes dilabunt in abyssum. absorbenturqꝫ et vrget sup eos puteus os suũ. ¶Exurgam⁹ tã dẽ libertate tota spũs. ascẽdamus in mõtẽ societatis btoꝝ. disponamus ascẽsiões in corde nr̃o p ḡdus btũdinuꝫ p̃missaꝝ. de pauptate spũs in mititatẽ. de hac in luctũ. de luctu in esuriẽ/sitimqꝫ iusticie. de hac in misericordiã. de ipa in mũdiciã cordis. ꝛ tãdem intremus pacẽ q̃ exupat oẽz sensum. ꝛ in q̃ si cõpleamur ꝙsistit humana felicitas T ſm deductõez Aug⁹. ix. de ciui. dei. ¶O vere felices scti sctẽqꝫ oẽs. ꝙꝝ celebritas agit/ felices inquã ꝙ securi iaz ꝛ vndiqꝫ pacifici habitãt in tabernaculo dñi. ꝛ reqescunt in mõte sctõ eius. nõ tã formidãt laqos tẽptationũ vbilibet exp̃sos. nõ seuas irruentiũ hostiũ insidias. null' mordent ꝙsciaꝝ aculeis. nll'a vrunt infamia. nõ tristes metuũt senectutẽ. oĩa denicꝫ int' eos serena pacata qꝫ p̃sistũt. ¶Et o tãdẽ ꝙ tales estis etna pacefruẽtes. nos p̃s nũc ocul' miseras ꝙsumus cernite terras. Et si nihil patimi/ cõpati tñ fas ẽ. Cõpatimi nob' etulib' gemẽtib' ꝛ flẽtib' in hac lachrymaꝝ valle. Cõpmũt ecce nos vndiqꝫ hostiles malignãtiũ turbe. ꝙculcãt. lacerãt. obruũt ꝛ in carcerez detrudũt. Jã oẽ caput lãguidum ꝛ oẽ cor mer̃es. a plãta pedis vsqꝫ ad ꝓticẽ capitis. nõ ẽ in eccl'ia hac sanitas. In illa heu dixerim eccl'ia cui⁹ fundamẽta sunt in vob mõtib' sctis. quã võ sanguĩe. vĩaqꝫ morteꝙse crastis. dilatastis. roborastis eã. quã nunc heu ĩmunitã cernitis misericordia ꝛ merito quã fede laceratã crudelit' decissam sil'r cõculcatã aspicitz. vt hũani spes auxilij iã nl'la sit. ꝓptea leuam⁹ ocl'os nr̃os in vos mõtes vñ veniat auxiliũ nob. Hã cuz ĩgram⁹ ꝺd agere debeam⁹ ꝟ solũ hẽmus residui vt oculos nr̃os ad deũ dirigam⁹. Potuistis olim morib̃udo corpe circũdati mirabilia mirabilit' opari. tãqꝫ hũtes impium vite ꝛ mortis. tãqꝫ ĩsup potẽtes in eo ꝺ vos ꝙfortabat tp̃s. nũꝺ abbreuiata ẽ ptãs vĩa. nũ ꝺd charitas tepefacta? Absit ꝟ potius. Succurrite ℔ miseremi. ferte subsidiũ. Suscipite vos montes pacẽ ppl'o. qz alij ꝺ suscipiãt ꝛ eã p̃beãt nõ sunt. ¶ Et tu dñs rex eloꝝ corona sctõꝝ oĩuz. emitte lucẽ tuã ꝛ ꝟitatẽ tuã vt nos deducãt ꝛ adducãt in mõtẽ sctm̃ tuũ ꝛ in tabnacula tua. in p̃ti p fidẽ spẽ ꝛ gr̃az. ꝛ ĩ futuro p gl'az. am̃

Sequit sermo factus in die natiuitatis dñi p eundẽ.

U Erbũ caro factũ est ꝛ hitauit in nob Joh. i. Postulem⁹ fratres in x̃po vt ꝟbũ qõ hodie caro factũ ẽ/illud in me ꝓphetic̃ adĩpleat. dñs dabit ꝟbũ euãgeliz̃ãtib' ꝟtute ml'ta. qm̃ insipidũ inane ꝛ ĩualidũ erit ꝟbũ mei oris. si ñ accipiat ꝟtutẽ multã a ꝟbo dei p̃is. Poterit aures carnis/strepit⁹ nr̃i ℣monis pcutere. sz ĩ auribꝫ mẽtis nec fortit' sonabit. nec in eas alte fixeqꝫ descẽdet. si nõ a ꝟbo ℟ suã sonoritatẽ assumat ꝛ ꝟtutẽ. Et ℟ip̃m vt ipetremus te nescio an gl'ificãdã magis aut stupendã ꝟbi hui⁹ m̃ez inuocabim⁹. salutãtes ꝛ verbis angelicis salutabim⁹ inuocãtes ꝛ dicẽtes. Aue maria gr̃a ꝛc̃. ¶Uerbũ caro fa. ꝛc̃ Qm̃ triplicẽ ꝟbi dñi natiuitatẽ euãgelica hec ꝓtinet pticula ad sui cõmẽoratõez meũ inflexit animũ. q̃tinus ꝟbũ creatũ sentẽtio sum assumerẽ/ꝺ de ꝟbo increato qõ sentẽtiosissimũ est/fueram locuturus. ¶Uides itaqꝫ in p̃assumpto verbo ꝙ nascit' dei fil⁹ ex pat're intellectu eternaliter. ideo ꝟbum appellat'. Aspicis ꝙ ab vtero materno nascit' temp̃alit'. ꝓpterea dr̃ caro factũ est. Intueris postremo ꝙ in corde humano nascit' spũaliter. quãobrẽ subiungit'/ et habitauit in nobis. ¶Uerbum. ꝺd altius/quid immensius. ꝺd diuinius? Nam deus erat verbum Joh. i. Caro factũ est. quid humilius. quid impotentius. quid fragilius? qz omis caro fenũ. Eccl'i. xliij. Habitauit in nob. ꝺd amabilius. quid iocundius. quid appetentius? Neqꝫ em̃ ẽ nec fuit alia natio tam grãdis/q̃ habeat deos approp̃inquãtes sibi sicut adest nobis de⁹ nr̃. Deutero. xiij. Uerbum inꝺt caro factũ est. Uerbum hoc immense ẽ ꝟtutis. nam omnia p ip̃m facta sunt. ꝛ si q̃ p eum facta nõ sunt/eoip̃o nulla p̃sius sunt. qm̃ sine ip̃o factum est nihil. Quo pacto igit' entitas cõplete signi cantib' tribuit'. quoꝝ alic̃ nullũ habuerũt/ aut hẽ potuerunt factionis initiuz. eoip̃o

quasi insanies dicere audet manicheus a deo tenebras facta esse mlta q deus ipe nō ꝓdidit. cū audiat q p dei ꝟbū omnia facta sunt. ⁊ in Psal. Uerbo dñi celi firmati sūt. ⁊ ad Heb. i. Portās oīa ꝟbo ꝟtutis suc. ¶ Uerbū ℔ insup eternū ē duratōe. q ꝟbū qđ erat in ꝓncipio erat apud deū. Cui consors ē ꝓpha. In eternū dñe pmanet ꝟbum tuū Uerbū ergo istud nō est qđ p auras efflando diffundit. nō qđ in tabul' aut pellibus inscribit. nō denicꝫ qđ aīe irrōnali p inhesionē innitit. Sed verbū est eternaliter a pīe emanās. p qđ pī dicit omnia. in quo tanꝫ in ꝟbo sentētiosissimo ⁊ arte pfectissima/ omniuꝫ factoꝝ/ omniūꝫ pducibiliū imago relucet ¶ Uerbū ideo solū/ quia sentētiosissimū est ⁊ omniū exꝑssiuum. cui nec imaginarie q̄dem addi pōt aliud ꝟbū absꝫ nugatōe ⁊ supflua repetitiōe. Idcirco verbū hoc/ nullū aliud in diuinis pducit verbū. ne in trinitate cadat nugatio. q̄ppe est ipm obiectū sufficiēs adequās ⁊ terminās omnē pductibilitatē verbi in diuinis. nō tamē minus ob hoc potens ꝙ pater qui gignit. quia cadē prius ipm est potentia cū patre q̄ gignit. ¶ Mira pfecto ⁊ inexplicabilis natiuitas/ quā venerari potius ⁊ pia fide credi cōuenit/ ꝙ curiosa ꝟbi nri penuria reserari. ꝓ ꝫtim cū ap̄lior ⁊ exq̄siti/ or de ea ſmo aliud tꝑus exposcet. aliū locum. aliā linguā. aliud ingeniū. ¶ Uex ab hac ineffabili ac etna generatōe/ ad tꝑalem qua dies hodiernus celebris effectus est pgat oō. ⁊ q̄d euāgelista subiungat audiamus. Uerbū inq̄t caro factum ē. Ecce qđ ait apl's ad Romanos. ix. Urebū abbreuiatū fecit sup terrā. Ēn nō bñ abbreuiatuꝫ/ qz eternū tꝑale. omps passibile. immēsum mēsurabile effectū est. nō tñ abbreuiatuꝫ p diuinitatis diminutōez. sꝫ p susceptōez humanitatis ⁊ idiomatū cōmunicatōz. Uerbum inquā caro factū ē. Hoc nullus phorū intelligere nullus ꝓcipere valuit. ℔ doct' Plato nesciuit. ℔ Demosthenes eloquens ingrauit. Fatet Aug'. se in platonicis legisse libris Johis ℔ euāgelium. In ꝓncipio erat ꝟbū ⁊c. vsq̄ hāc ipaz pticulā. ⁊ ꝟbum caro factū est. Dz dū ℔ venit/ calamus sup stetit ⁊ in folio tāti tāq̄ secreti mysteriū istud vltra pgredi ausus nō est. ¶ Uerbum inq̄t caro factū est. Hic absꝫ vllo dubitatōnis scrupulo euangelista Johes insinuat tꝑm esse deū. nec quicꝫ aptius dici pōt. Deus inq̄t erat verbū. ⁊ verbū caro factū est. Si q̄s nondū illustratus ē ⁊ quō deus caro factus sit. nō videt. nō ꝓcipit. nō iudicat. nō intelligit. ꝙsulit scias omēs hūanitus adinuentas/ ⁊ de mysterio hui' natiuitatis q̄ ꝟbū caro factū ē interrogat. sꝫ aut nullā aut dubiā aut erroneā pstāt rñsionē. ¶ Non video inq̄t grāmatica q̄ rōe aut noīuꝫ impositōe/ eternus hīe incipiat duratōis initiū. immēsus mensurā. impassibilis passionē. omps ⁊ immortalis impotentie mortalitatisq̄ defectū. Si eīn eternus est nō hz initium. si aūt initio careat/ eternus appellari meis ex regul' ꝓhibeb. ¶ Interrogata sup ℔ logica q̄lit inq̄t ℔ terminus hō q̄ spēs specialissima ē/ de pluribꝫ spē ⁊ plus ꝙ spē differentibꝫ verificari ꝓtinget/ vtputa de sorte ⁊ deo. Hoc pdicabilia mea. ℔ pdicamenta nō hñt. Porro q̄lis sit pdicatio de' ē hō nisi aut p se sit aut p accidēs/ nō intueor eā. Si p se diceris. g̃ vel necessariā vel simpl'r impossibilē ꝓfiteri necesse est. ipaz ꝟo nō ē necessariā ꝓstat. impossibilis g̃ dicēda. Et si pdicatōez hanc p accidēs asserere maluerīs/ mōstra q̄ pacto id fiet. cū neutrū extremoꝝ in accidentiū pdicamēto reponatur. ¶ Rhetorica persuasionibus suis astruitq̄ si mulier peperit/ corrupta ē. si genuit/ a viro cognita est. ¶ Ceterum arithmetrica/ vltra suā esse fatet pspicacitatē/ q̄ in deo partiū computet numerus. q̄ duc in eodē supposito nature integre numerent ¶ Stupet geometria/ q̄stitatem maiorem corpis xp̄i/ p alteram vteri virginalis clausi quantitatem/ absꝫ diuisione pgredi. quam penetrationis possibilitatem nō ꝓcipit. ¶ Musica nullos prius in terris angelicos cātus audiuerat. ¶ Nullas hoc loco suarum psonarum ⁊ calculationū/ nullas ꝓstellationum vires/ astronomia ppēdit. ¶ Quid de naturali philosophia eloq̄r. ei' experimenta nūq̄ ad ℔ ptigerant vt absꝫ viri semīe puer foret. ¶ Quid postremo de methaphisica q̄ deū nec partibilē exīstere posse/ nec cōpositū nec genituꝫ/ argumentis putat necessarijs ꝓclusisse. ¶ Sed fateamur magistri et fratres ī xp̄o charissimi/ hoc esse pter naturalem inuestigatōis moduꝫ qđ agit. Hecꝫ eīn potentiam aut sapiaz adeo coartemus vt infra angustos nr̄e pscrutatōis limites positam arbitremur. Miraris hāc natiuitatem fieri potuisse. natiuitatis huius effectricē potentiā cōsidera euolabit ammira-

tio. Miraris tãtã dei erga hoĩes beniuolẽ tiã attẽde. qz si puus amoris ignisculus in tot z tã ardua nos rapiat. qd de ĩmẽsi diui ni amoris fornace existimãdũ putas? Ingẽs q̃ppe amor magnũ dilectõis op⁹ flagi tabat/q̃le fuit illõ p qõ ỽbũ caro factũ ẽ nõ inquã q̃ altera hũane nature ps dr̃ vt ipius sensit Apollinaris. sz caro put totã integrã q̃z cõplectit hũanitatẽ. Caro inquã factũ. nõ ꝓuersiõe diuinitatis in carnẽ sz assũptõe carnis ad suppositũ. z vniõe q̃dã ineffabi li z isolita q̃ materiali tñ ꝓtimior est/nõ q̃ natura hũana ex diuio supposito fiat mate rialit aut in eo sit subiectiue. sz q̃ ab eo z ĩ eo est suppositiue. ¶Al tuero iã nõ q̃ram⁹ quõ aut a q̃ sz ꝓpt q̃d/ ỽbũ caro factũ ẽ. pfecto vt recõciliaret caro. Plãe (inq̃t Bei ñ.) de⁹ iã nos despicere nõ poterit. frat em̃ z caro nostra ẽ. Natural q̃ppe vsus hz/vt caro si milẽ sibi carnẽ diligat. Justa illud Eccli. Oĩs caro ad silez sibi ꝓiũget. Dec ẽ illa cõ iũctio. illa pax. illa cõcordia. illa societas. q̃ p tempalẽ pacẽ figurata ẽ in vniuerso orbe tũc habitantẽ. quã ĩsup ꝓphauerat Psal. dicẽs. Orietur in diebꝰ eius iustitia z abũdã tia pacis. Inde ẽ iocũdissimũ illud z oĩ ar monicaz modulationũ suauitate pstãtius angelicũ carmẽ. Gl'ia in altissimis dõ/z in terra pax hoĩbꝰ bõe voluntatis. Et heu q̃z nõ bõe volũtatis esse ꝓuicimur/q̃ scismati bus vndiq̃z z vndiq̃z dissensionibꝰ agita mur. ¶Uei bũ inquã caro factũ ẽ. cur ita? q̃ tinus videlz ad ipm oĩs caro veniat. vt vi deat omis caro salutare dei. vt dicat q̃libet gl'iabũda voce cũ ꝓpha. Cor meũ z caro mea exultauerũt in deũ viuũ. Corruperat itaq̃z oĩs caro viã suã. Deũ. vi. ꝓptea p car nem incorruptã sanare decreuit. ¶Hec alia veniẽdi cã fuit fm attestatiões sctõz q̃s o mitto q̃z pctõres saluos facere. Hecq̃ em̃ cã incarnatõis fuit pfectio vniuersi. nõ creaturaz in deũ reductio. nõ manuductio ad capescẽdũ trinitatis mysteriũ. nõ alie hmõi cãe/a q̃busdaz curiose forsan magis q̃z pie aut fidelit assignate. sz vnica incarnatiõis aut pcipua rõ fuit carnis nostre purgatio. ¶O gl'ificãda ꝓsus dei caro q̃ originalez ab oĩ carne sufficient diluit corruptionez. Diu⁹ h amor. pietas eximia. Erubescat iã hoĩs caro pctõz sordibꝰ inq̃nari. p q̃ ỽbũ caro factũ ẽ. q̃netiã bñdicat oĩs caro nomĩ sctõ ei⁹. Et quõ bñdicat: Utiq̃z pie sctẽq̃z viuẽdo z spurcissima carnaliũ libidinũ in q̃nasmta declinãdo. Qõ q̃ egerit/secura mẽ te illã decãtabit ꝓphẽ vocẽ. caro mea reqe scit in spe. Felix spes. sz reqes lõge felicior. quã nec ĩ futuro nec in pñti q̃dez adipiscit caro q̃ in brutalẽ carnẽ degenerauit p q̃ (adeo em̃ eã charã habuit) ỽbũ caro factũ ẽ ¶Pe nes me ẽ q̃z multo plꝰima de h̃ scõe natiui tatis mysterio dici pñt. imo discussioni vl tro sese offerũt z ingerũt. quibꝰ ptergressis (nec em̃ aut prãs aut voluntas ẽ oĩa, pseq̃) ad terciã ꝑpi in cordibꝰ nr̃is spualẽ natiui tatẽ me trãsfero. Et quẽad modũ ꝓma nati uitas ẽ a nob colẽda z desiderãda. q̃z ex ei⁹ visiõe bti erim⁹ cũ angel. Et scõa ẽ nob ce lebrãda. q̃z p illã visitati sum⁹ in terr̃. Sic tercia ẽ a nob eligẽda z pcurãda. q̃z ex illi⁹ fecũditate amici erim⁹ z affines diuinitatis. Hecq̃ em̃ aliud ẽ dei filiũ spualit gigni vel nasci in cordibꝰ nr̃is. q̃z eũ tanq̃z spualẽ a micũ adiutorẽ, ptectorẽq̃z z viuificatorem/ in aĩa nr̃a nouit suscipe z inhabitatorẽ possi dere. ¶Et ne absonũ tibi forte videat q̃ de um nr̃is in cordibꝰ gigni dico/q̃si illi⁹ ma tres existimem⁹/audi ipm q̃ Mat. xij. ait. Quicũq̃z fecerit volũtatẽ p̃ris mei q̃ in cel est/ipe me⁹ frat z soror z mr̃ ẽ. Totiẽs nãq̃z aĩa velut mr̃ in se deũ ꝓcurit. q̃tiẽs p mãda toz suoz obsuatõz/ad gr̃az ei⁹ redit. ¶Op tanda, pfecto z totis desideriozꝰ nisibꝰ affe ctãda talis natiuitas. Si q̃dem z a carnali z scõa natiuitate/spualẽ hanc secreueris spualis eligibilior etiã marie fuit q̃z carna lis. ¶Uez q̃d faciem⁹ cũ nat⁹ nob fuerit z habitauerit in nob. Nõ expellemus q̃dem sz sedulũ eidẽ exhibebim⁹ officiũ q̃si ad nos putemus p̃tem de puero h̃ dicere qõd de pu cro Moyse filia Pharaonis dixisse legit Exo. ij. Accipe puerum istũ z nutri mihi. Ego dabo tibi mercedẽ tuã. z quã mercedem: sane vitã eternã. ¶Itaq̃z puulus iste vt alioz vsus reqrit/septẽ tractet obsequiũ Ad hoz ỽo qõlibet septem obsequioz debita cõgruitate pstandũ. totidẽ assumende sunt nutrices z ỽginitate z diligẽtia z saga citate pcellẽtes. Prio iuoluẽdus ẽ. Secõ reclinãd⁹. Tercio custodiend⁹. Quarto le uãd⁹. Quinto balneãd⁹. Sexto pascẽd⁹. z deinde alio portãd⁹ vel baiulãdus. Puri tas. charitas. trãquillitas. deuotio. pietas. mi sericordia. obedientia. ¶Jnuoluit ꝓmo pu erũ ihm pannis mundis/z fouido lachrymarũ lixiuio lotis/ipa puritas. q̃ ex pritõe ꝓfessiõeq̃z gignit iustitiã. Quippe notũ ẽ puc/

rum hũc sordidis in pãnis ḧescere nõ posse iudicta illud. In malignolã aiaz cẽ. Quam obrẽ dicẽ cũ ℣sal. Lauabo p sin. no. le. meũ cẽ. He ℣o lachrymẽ dũ p cineres pctõr et p austeꝛ amare recordationis saccũ colate sunt. efficacissimũ ad mũdificatõez mẽtis liciuiũ efficiũt. ¶Dehinc ad puerꝝ in cunabul' reclinãdũ offert se nutrix sedula q̃ charitatis nomen hz ad quã spectat illa. i. Lañ. vor. Fasciculus myrrhe dilect⁹ me⁹ mihi inter vbera mea cõmorabit. ¶Reclinati porro ad custodiã pueri necessaria ẽ nutrix tercia q̃ trãq̃llitatis vocabulo dr a maloꝝ negociorꝝ fragore et a litiũ strepitibꝫ hũc sedule puerꝝ custodit. et dũ alijs vehemẽtioꝛ ẽrenaꝝ curaꝝ clamoꝛ insonuerit illõ Ebner. i. Regũ. xxvi. fortit exclamat/ḳs es tu q̃ clamas et inq̃etas regẽ. Suos insup fiuulos ḳs sensuũ noie appellam⁹/itemꝝ et itemꝝ monere nõ cessat vt ab oi nocuoꝝ icursu pueri hui⁹ lectulũ custodiãt. negligẽtibꝫ ãt minãti increpatõe atrocit impꝛoperat dicẽs illud qõ ibidẽ in Dauid ꝑsona subdit. Ui uit dñs filiũ mortis estis vos q̃ nõ custoditis dñm vim regẽ xp̃z dñi. ¶Subide post dormitõez leuãdus ẽ puer. Hoc obsequiũ ꝑstabit q̃rta nutrix scta meditatio. q̃ totiẽs puerꝝ hũc excitat/q̃tiẽs horologiũ amoris suo põdere ceciderit atꝝ pulsauerit. dicitꝝ. Exurge q̃re obdormis dñe exurge et ne repellas i finẽ. Jp̃m ℣o excitatũ cuoluit/et pãnos explicat q̃bꝫ ille iduit q̃ ẽ amict⁹ lumine sic̃ vestimẽto. Pãni aũt isti q̃d aliud sunt/q̃z sue diuinitatis suoꝝq̃ secretoꝝ archana mysteria. q̃ cuoluunt dũ pia fide cõsiderant instar ℣sal. dicẽtis. Reuela oc'los cẽ. ¶Postmodũ pueri huius balneuz p̃parat q̃nta nutrix. s. pietas. hec intuẽs sanctã meditatõez q̃ puerꝝ excitauit/q̃ excitatũ explicauit/q̃ explicatũ suauit allocuta. currit ppe ad fontẽ cõpũctõis in imo pũ cordis sitũ. Elia inq̃t mea liq̃facta ẽ vt dilect⁹ me⁹ locutus ẽ mihi. Et itemꝝ. Factũ ẽ cor meuz tanq̃z cera liquescẽs in medio vẽtris mei. Hac er aq̃ suauissimum efficit puero ihu balneũ. qz nõ p cineres pctõr vt in ꝓtritõe trãsit. sz de ipo cõpũctõis fonte pura nitẽs imꝑmixtaq̃z haurit. ¶Implꝫ sexto necesse est/vt puer talit lot⁹ pascat. Op⁹ ℟a misericordia q̃ viscerosissima nutrix ẽ adipleꝫ dũ mẽbra eius reficit/p̃ frim pane spũalis doctrine qđ ẽ ℣bũ dei. cũdẽ iusup dulciũ ℣monũ lacte ab vberibꝫ mãsuetudis cliq̃to potat. cui puer arridẽs. Esurijui inq̃t et dediſtꝫ mihi mãducare. et rursum. Fauꝰ distillans labia tua mel et lac sub lingua tua. ¶Postremo puer nr̃ ihs baiulãd⁹ sine gestãd⁹ ẽ. iuxta illõ apl'i. Bl'ificate et portate deũ in corde vr̃o. Hocip̃m p̃stabit obsequiuz septima nutrix videlz obediẽtia imitabiturq̃z Noemi exemplũ. de q̃ Ruth. iiij. scptũ ẽ. q̃ susceptũ puerꝝ posuit in sinu suo et nutricꝫ ac gerule fungebat officio. Et bñ dr posuit i sinu suo. neq̃z em̃ retro aut ꝫ corihs q̃si sarcina guis ihs suis i p̃ceptꝫ ferẽd⁹ ẽ. sz i ãteriori sinu/et ad cor int bõe opatõis brachia amorose strigẽd⁹ est. Jnde ẽ illa ipi⁹ postulatio in cãticꝫ. Lañ. vi. Pone me vt signaculũ sup cor tuũ. et sic̃ signaculũ sup brachiũ dextꝝ. ¶Etq̃z sũmope sũmaq̃z sollicitudie et studio/ nutrix h obediẽtia p̃cauere dz/ ne in via mãdatoꝝ dei offendat ad lapidẽ inobediẽtie pedẽ siñ. alioq̃n puero casus imineret. et in nob tali crimis allisiõe spũaliter moreret. Audistꝫ mgr̃i et frẽs in xp̃o charissimi q̃lit puerꝝ ihm in nob p dei gr̃az spũalit hodie natũ et habitatẽ/ inuoluere dz puritas. inuolutũ reclinare charitas. reclinatũ custodire trãq̃llitas. dehinc meditatio ipz excitat. pietas lauat. mifricordia cibat. obediẽtia gestat. q̃bꝫ istis quẽadmodũ p̃missũ est sollerter diligẽterq̃z exhibitis pfic̃ in habitaculo cordis nr̃i puer ihs tã etate q̃z sapiẽtia/coram deo et hoib dõec crescat ad mẽsurã ℣bi pfecti. Ubi tũc hitabit in nob nõ p fidẽ tm̃mõ et gr̃az/ vt pz in p̃ti vita. sz p gl'iaz ꝰsummatã. quã nob p̃stare dignet ℣bũ hodie caro factũ. dñs nr̃ ihs xp̃us. Amẽ.

Sermo factus per

cundẽ dñica in. lxx. M. cccl.xxxviij. crastino Uincentij.

Mjsit illos i vineã suã Math. xx 7
R.d.p.ac magr̃i/ missus ego ad vos q̃ venustissimã hanc Parisien. vniuersitatis vineã/ bonis artibꝫ excolitis. quã tu deus optime de egypto trãstulisti. q̃ extẽdit palmites suos a marisq̃z ad mare cẽ. Missus inquã vinũ p̃dicatõnis exp̃mere vbi illõ hauriã vñ elicia vix hẽo. Jta em̃ hodie/ p̃clarus ille in p̃mis et absq̃z dubitatiõe doctissim⁹ viticola nr̃ p̃ceptor meus a puero et doctor cũ reuerẽtissima auctoritate rememorãdus semp mihi. Jlleiquã/ themat̃is nr̃i ℣ba/ q̃si totidem p̃grauidos diuine scripture racemos/ p studiũ tor

cular tāta virtute q̄ possit ⁊ vinū admonitiōis p̄feruidū/tā acrit nec minus abūdāter exp̄ssit. vt nil mihi p̄ter folliculos inanes/p̄ter acinos ⁊ nescio q̄s vini ſopes reliquias dimissuz videat. Introduct⁹ tñ atz missus nec retro pedē ꝑtere/nec impantibꝰ nō obseq̄ possuz. Propterea cū iesu syrachsui libri. c. xxx. q̄si q̄ colligit acinos post vindemiatores/⁊ ip̄e speraui. ¶ Ego itaq̄z tāti vindemiatoris inheres. ḡna vel q̄ neglexit vl̄ scies p̄terijt. vl̄ liberalit dedit/recolligā. ⁊ vinū vtinā tā efficat q̄s rude ⁊ indigestū elicies in vasa auriū vias meliori vtiq̄ imbui digna/trāsfundā illa p̄us exorata ⁊ in auriliū accersita/q̄ absq̄ scissura ꝑginal' terre. vitē verā pturijt. ad quā recurrentes dicis. Eluc Maria. ¶ Misit ⁊c. Parabolicā dñi vineā. eccl'iaz figurare/nemo hesitat. q̄ aut hodiernū legit euāg'liū. aut matutino ſmoni p̄ns fuit. Ue⁊ exp̄sitio hec nō adco aut auara aut solitaria ē vt aliā p̄sus excludat. Quāplures nēpe vineas mysticas scp̄tura loquit. q̄by omissis ad p̄ns tñ duas ītroibo. Vineā. s. mētis hūane. de q̄ Cāti. viij. Vinea mea coz̄ me ē. Vineā in sup sacre sapīe. de q̄ ad lr̄az Eccl'i. xxiij. Ego q̄si vitis fruc. ⁊c. ¶ Istas iō vineas oīūxi. q̄ neutra sine altera excoli felicit possit. ¶ Nō ne ꝙs falsę dictū arbitret/audiat absq̄ sapientia/aīevitē destrui. Trāsiui (inq̄t sapiēs) p vineā viri stulti. i. sapīa carētis. Credis forte q̄ pulchrā repperit. audi q̄d seq̄t. Et ecce totū inq̄t repleuerāt vrtice ⁊ vepres. ſz ⁊ macería lapidū destructa erat. Prouerb. xxiiij. In vrtica dat intelligi mēs aduſtio. quā voluptas īgerit. In spinis p̄ctuosa. lacerosa. vlcerosa. ⁊ dolorosa mētis p̄ctio quā cupiditas pturit. in destruct' plag'. in destructa mate ia ruinosa mēs clausio quā ociositas opat. Sapīaz ꝙo nō nisi in bōa ⁊ bñ instituta aīa repire posse. aperte monstrat illō Sap̄. i. In malīuolā aīaz nō ītroibit sa. nec habī cor. pec. subdito. Pie āt agētibꝰ dedit sapīaz. Eccl'i. iij. ¶ Hāc igit vineam duplicē nūc introgressus. excolēdā esse suadebo p̄ntē collatiūculā sub tribꝰ p̄suasorijs oz̄onibꝰ absoluēs. Est siq̄dē gen⁹ hoīm dicēdi/vehemēti⁹ atq̄ excitati⁹. qđ q̄si aliq̄by ꝙbor stimul'/mētes penetrat. ⁊ viuis cas facil' accēdit ad ꝙtutē. Prīa oz̄o p̄suasiua erit de vinea spūali nr̄e mētis vt ad eā p̄mane ꝙsurgam⁹. Secūda erit de cadē vt eaz ip̄az debite excolam⁹. Tercia erit de vinca sapīe vt eā diligamus. Auditores aūt vos beniuolos hīe p̄cor. ⁊ hoīm a vīa hūanitate ⁊ clemētia ip̄etratū sperās īcipio. ¶ Adestote optimi adolescētes. ⁊ summi p̄ſſfamilias iussionē credul' auribꝰ attēdite. Ite vos in vineā. Ite currite. rūpite moras oēs. Quī vt Naso ait. Labit occ'te fallitq̄z volubil' etas ⁊ nihil ē ānis veloci⁹. Tragic⁹ q̄z Seneca. Properat cursu vita citato volucriq̄z die. Rota p̄cipitis volubil' anni. Accelerandus idcirco cursus ē. neq̄z iuuidus piger ille/ē a q̄daz vulgari poeta descp̄tus. Qui si mane vocē obaudit. si citē adhuc iterata voce sonora nare vigil stertit. tandē clamore coact⁹. ore tñ lēto lingua mouet. ⁊ mihi q̄dvis inq̄t surgeveni de⁹/miser en ego surgo. vade seq̄r. nec cū sequit. q̄d decipis ⁊ tu nō venies? dudū venissez. ſz mihi vestes q̄ro nec iuenio. q̄s demō sustulit illas. surge cito. dñe sum p̄sto. nec ē tñ immo vl' caput huc illuc ꝙtit. vel brachia scalpit. vel membra in lōgū distēdit. sic sibi q̄sdā vndelibet mozulas q̄rit. sp venit ore. non pede. Sic veniēs nunq̄z venit. Hec ille. ¶ Quā multoz̄ h̄ mos ē q̄ nō tempalis ſz eēni dñi vocatōez somniātes audiūt. a cubilibꝰ pctōz sordidissimis auelli nequeūtes. Ue⁊ alit ē agendū q̄m magnū opus ē. tp̄s ꝙo breuissimū. Deminisse siq̄dē debetis ⁊ a dñica parabola didicisse. vnius tantūmodo diei spaciū nō amplius ad laborē datū esse. taz velox. tā breuis. tanq̄z caduca ē mortalium vita. Quemadmodū itaq̄z dies ab algida aurora inchoans paulati p horas ⁊ momēta ad īnēsum meridiei feruorē. ⁊ ab inde ingelidā noctē pgredit. Nō aliter hō ab infātia incipiens gradati p puericiā p adolescētiāmq̄z iuuentutē q̄si p totidē horas/ad viriduz ⁊ nubile virilitatis robur, puebitur. subinde in senectam et decrepitudinem. intenebrosam deniq̄z noctis mortem/sensim ac sine strepitu relapsurus. q̄z vita breuis que tota fugacissimo diei vnius cursu mēsuratur. Humera menses/annos atq̄z lustra nil aliud q̄z exigua diei vnius momenta sunt. Adde q̄ aliarum rerū p̄dition⁹ vtcūq̄z succurrit/temp⁹is iactura irrepabilis est. Nō notauit vulgari versus grauis sententia. Quisq̄z potest rebus succurrere nemo diebus. Inde est lyricum illud Oratij ad posthumum. Eheu fugatos posthume labuntur anni. ¶ Quamobrem preclarissimi adolescentes/vnanimes dicite ⁊ in op⁹ A

deducite illud Can. vij. Mane surgamus ad vineas. piculosa ꝙppe ē mora. ridiculosa ē curuatura. fructuosa excultura. ido mane semīa semē tuū. Eccl'i. xxv. Ideo surgamus. surrexim⁹. ꝛ erecti sum⁹ in ipo ad vineas. Plātabūt vineas ꝛ bibent vinū eoꝝ. Amos. ix. Nō expectet tercia. nō meridies aut ipius ad extremū sol' occasus. ſz mane fiat. Dedecoꝝ est instar mortuoꝝ pstratos humi iacere. ꝛ vt Persius idignās ait. curuas in terris hīe aīas. Ideo surgamus. cōmisse sunt singul' singule vinee. q̄ neglecte/peti virus pariūt. exculte ꝟo fructificāt in vinū felicitatis et'ne. Ideo ad has surgamus vineas. ¶ Sz dicet forsan aut pigrior aut somnolētior aliq̄s. cur māe nō potius vespe? Accedētes itaq̄ nouissimi ꝓponemur ꝓmis. ꝛ mercedis tātū dē iuxta sentētiā pabole hodierne/sum⁹ accepturi. Incassum igit' tota die sudantes/nr̄a atterere mus corpuscula. ꝛ est⁹ pōduſq̄ diei ītolerabiles ḡtis subirem⁹. Ludēdū pot⁹ ē ꝛ adolescentie iuuētutisq̄ affectib⁹ ḡtissimis ꝛ placidissimis idulgēdū ipi nature senectuti q̄n q̄dē aliud agere fas nō erit vince cultus relinquat'. O fallacissimas spes. o expectatões vanissimas. q̄t pemerūt adolescentes. q̄t ad celū euolaturos iuuenes/in et'ne dānatōis p̄ceps ruere coegerūt? Non vos moueāt inertiū ſuoꝝ voces. q̄m q̄ māe dedit. nec meridiē. nec ipaz q̄dē terciā spopōdit. ſz vt sapient' sapiens affirmat oia in futuꝝ ſuant' icerta. Eccl'i. ix. ¶ Quā multi p/liros vite ānos aut somniātes aut pmittētes vno die vna horavnoq̄ moīto mirabilit' obierunt. q̄t int' has vane spei voces occubuer̄t. videre stupor ē. Propt'ea filio suo p̄cipiebat dñs vince Math'. xxi. Filj vade opari ī vineā meā. Dicere mihi visus ē. pat' sum/tu fili⁹ obtēpandū vadēdū ē hodie. ñ ꝑcrastinādū ē. opari nō obtorpescendū est in vinea fructificādū ē. ¶ Sz assurgit hec ī probaꝝ temeraria spes/tacito murmure secū īsusurrās. nō hodie ſz cras erit hodiern⁹ dies vt hester n⁹. sit ī voluptate. sit in iocis. sit in delectatōe. cras ab his resipiscā. cras vince cultui operā adhibebo. an audit⁹ coꝝnūnā vocē. an ifidā fiduciā aīaduertit⁹. audite pot⁹ illud nō tā creditū q̄ exptū Hasonis ꝟbū. Qui nō ē hodie/cras min⁹ aptus erit. q̄usq̄ cras ꝛ nunq̄ hodie fiāt q̄so oīa ista cras. vnū hodie aut vnū māe in q̄ vineā tuā opar⁹? Nec frustra ꝓp haz dixisse putes. bonū ē viro cū portauerit iugū dñi ab a. ſ. Treñ. iij. Jugū libeꝝ ac regiū. ꝛ nisi xp̄z mēdacē putes/suaue atz leue. ḡuat fortassis cū īcipit. morꝝ vt tuler⁹ in oblectatōez venict. Jō bñ p̄cipit rhetor ille Tul'. Optima forma viuēdi eligēda ē. quā iocundā reddet ꝯsuetudo. ꝛ Haso. Qō malefers. as suesce feres. Jugū leue ē si pēsent' pabulū ꝛ pmiū. ꝛ facil' labor quē amor opak. mollib⁹ ꝟo ꝛ eneruat⁹ ac ñ amātib⁹ nihil nō difficile ē. Porro señ. ī se exptū ē ait q̄ facillie tenera ꝯciliāt ingenia ad recti amorē ꝛ leuit'. i. ñ ml'tū corrupt⁹ injicit manū ꝟitas. Ferocissimaꝝ ei bouaꝝ catulos edomam⁹. ꝛ teneras plātas circūflectim⁹ vt libet. senectā expecta solāq̄ tpis morā. frustra ℌ agere conabet⁹. Nec alia rō ē/cur pueros suos ꝯfestim parētes aut schol' aut aliaꝝ rez opific⁹ tradūt. nisi q̄ grandior etas min⁹ his apta ē. q̄to sanct⁹ boe mēti ac fertili ab ieūte etate vacā dū ē/q̄ arte alia venustior nulla ē nll'a insignior. nll'aq̄ sciri difficilior. cū eꝫ mala mens/p se ꝛ sine mgr̄is (vt Señ. ait) addiscat'. ¶ Quaꝝpt'e o igenui adolescētes dū vinea vīa ē istar cere flexibil'. dūq̄ vicioꝝ frutices ī eā nō dū alte radices egerit. eā excolite. ad eā vigilate. Facillie siq̄dē viola bil'ē/aut ab estuāti ꝛ igneo vapore libidis. seu a gelida bruma vl'a turbido ꝛ exurenti vēto ābitōis aut alia peste hmōi. q̄ ꝛ sil'ia ī cōmoda/si vineā tenerā vob nō obstātib⁹ inuaserit/ꝺ ea actū ē ꝛ pūt. Eliq̄te igit' ex ea ꝓmū ac puꝝ vinū nec sordidis criminū fecib⁹ mixtū ꝛ vīis ī vasis recōdite. q̄m flacci ꝟbū ē qd Aug⁹. placuit. q̄ sel' ibuta recens ſuabit odorē testa diu. ait ei Señ. ij. ep'la/rū. i. q̄ ī etate sil' i vino ꝓmū optimū ē. Jō Virgili⁹ Optia q̄q̄ dies miser⁹ mortalib⁹ cui. Pria fugit. subeūt morbi. tristisq̄ senectus. Primū īsup vinū ḡtissimū ē ꝛ deo acceptissimū. Ald ℌ ūdei ꝓmitias vindemie offerre iubebāt sacerdotib⁹. ℌ detestandā illoꝝ ignauiā q̄ ꝓmitias etatis ꝛ vindemiaꝝ suaꝝ spūaliū mūdo largit' efluūt feces sue senectutis deo dare dedicareq̄ ꝓponētes. Qui cauere debēt ne audire mereant' illud xp̄i. Non bibā amodo de geni. vi. h. Mat. xxvi. Qm̄ vitis senex q̄ ab initio nō exculta est ꝙuertit' in labruscā aridā nodosaz ꝛ ero sam. cui⁹ liq̄r acerbissim⁹ ē. Nimiꝝ si delicatius vini spūal'/potator xp̄s tal' modi vit⁹ germē asperneť. Nimiꝝ etiam si hos senes de miserijs suis quib⁹ euelli sepe frustra co/

nank hora dici nouissima ingemiscẽtes ne quaqz audiuit summus pfamilias q̃ cum hactenus sp mittentẽ vocantẽqz habuerũt ꝓtẽptui. Mens erat mea generosoꝝ adolescentũ exẽpla. vt Platonis. Cathõis. Tyri. Alexãdri. Alcibiadi. scissimoꝝ ꝓterea vt Samuel. Dauid. Johis. Nicolai. ac similiũ/q̃z ingẽs multitudo ẽ. ad vineaz reuocare mẽoriã. sz veritus suz ne ponꝰ obruerem aut fastidirẽ reꝝ multitudie. Satis est dictũ/mõ agatis vt illoꝝ sitis in nũero q̃ vineã dñi. i. aiaz suã ꝑmo mane inuẽtutis excoluerũt. de q̃by hodierne pabole initio dĩ q̃ erũt dñs ꝑmo mane ꝓducere oparios/t misit illos in vineã suã. qđ fuit thema ꝑassumptũ. vbi ꝓfomit ad ꝑdicta/ꝑmo mittẽte nob ꝓponit ꝓsummata tã actio sedulitatẽ ex ꝑmẽs imitandã cũ dic. misit de ꝑterito Iere. xliij. Misi ad vos oĩs suos meos. pphas de nocte ꝙsurgẽs. Ecce diligẽtiã q̃ imitãda ẽ. Hã Here. xxiij. dĩ q̃ nõ mittebank ꝓphe t ꝑcurrebãt. Ergo a maiori nos q̃ mittimur hẽmꝰ ꝑcurrere. Et sic in missis subiũgit firmata opatio. ociosita tẽ ex ꝑmẽs fugiendã ibi. s. oparios. Eccli. xxxiij. Mitte illũ in ope ne vacet. Multaz enĩ malicĩã docuit ociositas. Et ideo sp aliq̃d boni facito ne te dyabolꝰ inueniat ociosum. In vinea cõphendit gta fructificatio sterilitatẽ ꝑmẽs rescindẽdã in vineã. s. Ezech. xvij. Facta ẽ vinea t fructificauit in palmites t emisit ꝓpagines. Et Cañ. q̃. Fructũ suũ dabit vinea. De triby sit illõ tã ꝑallegatũ reputak. fili vade q̃ ad ꝑmũ/opari quo ad scõm/in vineã meã q̃ ad terciuz. Hec de ꝑma oratione.

Sequit scda oratio

q̃lit vineã nraz excolere debeamus.

Otis accingimi viriby insignes viticole. sumite sarculos. ligones adaptate. ortus ẽ sol. exeat hõ ad opꝰ. s. t ad. o. s. vsqz ad. v. Pudeat suos stertere. pudeat iacere. cũ iã claz mane fenestras ĩtrat vt apõ Persiũ ẽ. Cũqz vigil ille vẽturus pfamilias ꝑdẽ exierit q̃ tremẽdis vocibꝫ intonatis acclamat. Quid h statis tota die ociosi. ite t vos in vineã meã q̃ est mẽs viã. ꝑcipit inculcãter. Ite in vineã meã ipaz excolite. Ite nõ q̃dẽ gressiby corpis sz pũs affectiby. neqz enĩ maria nob trãsfretãda sunt/aut desertę solitudines adeũde/sz qõ pñtissimũ ẽ ad nos. Ite (t plio obedientes) nõ vos q̃siueritis extra. ¶ Habet itaqz vĩm q̃libet vitem intra se sui corpis inclusum. sil'em illi quã somniãs ille incarcerat pincerna Pharaonis se vidisse refert Beñ. ct Videbã inquit vitẽ coraã me in q̃ erãt tres ꝓpagines. Mystice vitis hec/aia nra est. Et ꝓpagines tres sunt ipius vires. s. vis rõnal'. vis ꝓcupiscibil'. t vis irascibil'. Hermina sunt cogitatões. Flores affectões. vue sunt opationes q̃ dũ ꝑdeunt/q̃si in vinũ exꝑmunt. Hec aũt vitis si neglecta nec cultu ꝓtutuz assidue exercitata sit (vt fieri solet) conuertit in labruscã. seu vineã siluestrẽ. q̃lis erat illa Helizei famulo repta. iiij. Re. iij. Hãc cõuersionẽ pessimã gui interrogatõne culpat deus Iere. ij. Ego inqt plãtaui vineã electã. quõ g ꝓuersa est in ꝑuã vinea aliena. t Esa. v. Exꝑectaui vt faceret vuas t fecit labruscas. ¶ Et qm̃ q̃lis arbor ẽ/tales eiꝰ esse fructus necesse ẽ Math. vij. Istaz tam diuersaz t aduersaz vineaz/disparia vina sunt/ãbo tñ mixta. Primũ ẽ dulce suaue t odorifez. reliquũ salsum putre t fetulentũ. Primũ pollicet aĩa sctã dilecto suo. Dabo inqt tibi poculũ ex vino cõdito Cañ. viij. Ideo ꝓdito. q̃ variis ꝓfecto ꝑtutiby tanqz ex multis aromatiby t pigmentis. Scõm vinũ. i. de q̃ Psal. ait plenũ mixto. i. mltipli ci pctõ cuiꝰ fez nõ ẽ ctinanita. ỏ q̃ bi. o. pe. ter. t Deut. xxxij. Fel draconũ vinum eoꝝ. ¶ Videtis q̃s miserãda trãsformatioꝝ q̃sto cũ discrimine nre mentis vinea aut inertiorpore aut ꝑcrastinatiõe peruersa/debito cultu exerceri ꝓtenit. Ecce nũc tps putationis ac spũal' exercitij aduenit. septuagesima. s. q̃ in septẽplici denario diez/q̃si septez hꝛis claudit. vbi q̃sq̃s opari renuerit/diuini exꝑserit denarij. nec cũ xpo hora nouissima resurget ad vitã. Laborem igit t nõ labak nec ꝑdige spargatur tps. Res (vt Señ. ait) ꝑciosissima. nõ ꝑdamꝰ vineã p q̃ irrigãda nr oli dñs ẽ crucifixus. t nõ sit vilis nob aĩa nra q̃ tã chara illi fuit. Hecqz enĩ domũ neqz vestẽ neqz supellectilem malas hẽ volumꝰ/nõ malã sil'r habeamꝰ mentẽ. sit ꝑcor charior nob aĩa nra q̃s tunica. Uñ ꝓsus monet sapiẽs. Miserere inqt aie tue placẽs deo. Eccli. ij. Et quõ illiꝰ miseris quã ꝓmis? quõ illã amas quã scutiby peccatoꝝ durissimis cruẽtari t dẽsissimis suffocari ꝓmittꝫ. Ald misericordiã tñ sivllarenꝰ

flectere pōt miseria illius abūde miserādū erat. cū nulla sit maior/ nulla deterior q̄z q̄ et peccato orīt calamitas. ¶Queso te dum districtissimus laborū nostrorū exactor hora diei nouissima. q̄d egeris pcontabit. q̄d dices quā ꝓtexes respōsiuncula? Non erit mēdacioꝝ locꝰ. tremēs pudoreq̄z suffusus t attonitus rūdebis illud Cañ. i. Vineaz meā nō custodiui. Delicati vere t ītis serui rūsio hec ē. quā nō lento pede subsequet crudelissima dānatio. ¶Assurge igit̄ t opera da vt aīe tue vitis radicet̄ p̄ pfundam humilitatē. Suffimiget̄ p doctrine susceptionē. fodiat̄ p cordis ꝓtritiōez. irriget̄ p lachrymaꝝ effusionē. extirpet̄ p purā ꝓfessionē. Et tandē putet̄ p plenā satisfactōez. Sit in ea torcular disciplinate ꝓuersatōis q̄ō ꝓtuose deuotōis vinū exp̄mat. sit turrꝭ aut specula alte ꝓtemplatōis. t diligēs mādatoꝝ obſuatio tanq̄z sepes atq̄z maceria. ferreū habeto ligonē fortitudīs acutū. sarculū tpantie. t vinū fraternē dilectōnis. sint capaces rōne tue in mēoria nec effluentes aut rimose/ p̄ ꝓceptoris obligatōz. Deniq̄z ꝫ ostentatōez sint obserata atq̄z clausa cordis tui cellaria. Dū ꝓ memoralitatis tue ac fragilitatis mēoꝝ/ terre diu recuruus inheseris. subrige te interī ether altū intuere. lassasq̄z vires refoue. Sub diuo t in cāpestribus ꝓtutū/ sit hītatio tua. t ingte tumultuantisq̄z vb̄/ curiosissima ocia/ t eneruatas rabidasq̄z delicias. dolos. īuidiā. fraudes. et aīo tuo dimoue t detestās fuge. Arceantur a portis ac introitib̄ vinee tue insidiātiū demolietiūq̄z feraꝝ occursatiōes. p portā oculoꝝ tuoꝝ. caue ne introeat elatꝰ supbie ceruus. nō onager iugi dñiq̄z īpatiēs. ñ erict̄ malaꝝ cupiditatū aculeis respuſ. obtrudat̄ aurīū ianua ne vulpecule adulationū fallaces ac subdole obrepāt. nō pateat p gustus apturā voracib̄ lupis ingressus. nec ebriosis licib̄ vini auidissimis. claudatur lingue volubil' cardo īpis canib̄ detractoribꝰ clamosis atq̄z mordacib̄. Superoīa obſuet̄ ianua tactꝰ t mille seris milleq̄z vectib̄ obseret̄. alioq̄n libidiose īmūde lutose ac sordide sues/ olidi hirci. apri truces oīa subuerterēt ꝓculcarēt t sol' afflatib̄ exurerēt. Clama forti spū p tubam oratoris ꝫ aues celi q̄ sunt demōes. Math. xiij. Eas dē p signū crucꝭ vinee affixū/ vehement̄ exterreas. Hec age ne in vineā tuā incidat illud pphe dictū. Ext. c. a. de sil. t. l. f. d. c. Itidez illud. Diripuerūt. e. o. t. v. tē. Naboth mori maluit q̄z vineā suā pcio magō regi achab venūdaret. p. iij. Re. xxi. Et quō tu vineaz mētꝭ tue his hostib̄ gtis offeres? q̄ ñ vt vinea naboth caulib̄ cōplātāda erit. ſz lapis tribul' saliūcisq̄z pctoꝝ acutissimis. t miseras aīas discerpētib̄/ erit respgēda. Magna ꝓsus esset īsania. ¶Curādū ē ꝓterea vt t ꝓnoīate vitꝭ ꝓpagies/ trib̄ pal' fulcianꝫ. Vis rōnal' palo fidei. vis ꝓcupiscibil' palo spei. vis irascibil' palo charitatꝭ. Nam ℔ neglecto vitꝭ ꝓpaꝝ virīū īops humi pstern̄it̄. t īaltū surgere neq̄ens ex hūido tellurꝭ attactu vicioſaz ꝫbit putredinē. Hinc nascunt̄ arance supuacue curiositatꝭ. hīc spurcide limaces crudelitatꝭ. hīc vorax cupiditatꝭ eruca deuotōis medullā t grē rorē penit̄ exiccātes. afferētes īsup secū illā maledictōz abacuc. iij. c. ꝓtā. nō erit germē in vineis. Nihil itaq̄z altū. nil magnificū. nil celeste cogitare p̄ñt q̄ fidei spei t charitatꝭ artis vicul'. t firmis retinaculis nō īherēt. ſz trenis toto pōdere incūbētes ad oīa vicia pcliui dilabunt̄. Hoc ē q̄ō ī bestias hoies ꝓtit t rōis obtūdit acīē itaꝝ hō tot̄ bruta lis effect̄ sape ñ possit celestia. ſz ī oē nefas atq̄z facin̄ impellit̄. Hā vbi piecta fide regnat īgrātia vbi despatio spei locū tenet. vbi cupiditati cedit charitas. cupiditas īstimulat. īgrātia excecat. t despatio p̄cipitat. ¶Lōge alit̄ īsignis ille vinee cultor paul'. Scio inq̄t cui credidi t cert̄ sū. q̄ potēs ē depositū meū ſuare in illū die iust̄ iudex. ecce ligaturā ei' cū fide t spe. ij. ad Thi. i. t ad Ro. viij. Cert̄ sū ei/ q̄ neq̄z mors neq̄z vita neq̄z āgeli tē. t seq̄t. neq̄z creatura alia nos sepabit a charitate dei. ecce tēacissimū charitatꝭ āplexū. ¶Hūc imitemur t sūmo F pīfamilias aīo ꝓmpto peam' valeat apō nos tātūdē dei īussio. q̄stū apō improbos neq̄ssimaꝝ cupiditatū p̄ñt īpia. Hā si eos mittit auaricia ilico pgūt. si ābitio dicūt ecce assum'. si luxuria p̄sto. si gula/ nō differt. si īuidia detractio ira/ i auditu solo aurꝭ obediūt. t fidel' xp̄ian' deū mittētē t vocātē nō audiet dissim'labit. obsordescet t excitari nō potit. Absit. ¶Nihil ē q̄ō cupiditas suos pati ſuos nō faciat. famē. sitī. frigora seuicia celi. aerisq̄z intēperiez. īgminias. p̄bra. ꝓtūeliaſ. durissima deniq̄z ſuitute humeros p̄mit. sarcias auget. in ferz. ī ignes. in picula oīa neq̄ter īpellūt. Et tū apō cupidos ℔ pati/ lud' ē. vt glorīūcula aliquaz

h ij

aut fed ã delectatiũ culã adipiscañt. siue vt aliq̃s to opulẽtiores fiãt. imo certe vt egẽtiores. vt ĩgloriẽ. cruciãdi ꝑpetuo remanẽãt. Cur charitas idĩpm efficere nõ poterit qõ tã leuit põt cupiditas? Id qõ mũdus curdẽ nõ poterit? ¶ Certe bõa tñmõ integra assit volũtas. Opeꝛ iuuenis ꝓstant q̃dez ꝑseuerant. ne honestũ ꝓncipiũ ĩfamis dederit finis. Et ne(vt Orati⁹ ait)atrũ. Desinat in piscẽ mlier formosa supne. Opeꝛ feruent senex. ĩstar pegrini/diei iactura celeriori cursu currentis opi bono tot⁹ insistat. Ponak añ oc̃los ꝓmiũ pollicẽtis. minãtz terroꝛ oĩuz ꝑ q̃by hũana mortalitas torq̃tur atq̃ cruciat/ianissima vẽto simillima vanitas. Nemo missionẽ suã spnat. sz aiaduertat quẽ admodũ vox illa/gr̃az notat ꝑcipuã. Misit illos ĩ vineã suã. Ubi nota bñ ad ꝓdicta/sũmi pr̃iffamilias mirãdã bonitatẽ. Hã salubriter nos dirigẽs misit. dñs misit me in bethel. iiij. Re. ij. Bethel ãt hĩtacũlũ dei interꝑtat. Ecce salubris directio. Sũmi pr̃iffamilias gtã bonitatẽ. q̃ singulariter est eligẽs illos. f. oparios. Elegit rex Salomõ oparios de oĩ isrl. iij. Re. v. Ecce sĩgularis electio. Tercio summi pr̃iffamilias magnã curialitatẽ q̃ gta est alliciens in vineã suã. Uocabit vir. s. xp̃s amicũ suũ. i. xp̃ianũ subtus vineã suã. Zach. iij. Elia realis hoꝛ triuz ꝓcordia/habek ad Ro. vij. vbi apl's ait. Quos ꝑscivit hos et ꝓdestinauit.

Finita igit secunda

oꝛone terciã subiungo q̃ est de vinea sapie vt eam diligamus.

B Q. Uisꝯ adest q̃ celestẽ bt̃az vitã in tra q̃rit et mores ꝓscos cupit mutare sapie vineam petat et post tergũ missis terrenaꝛ curaꝛ vrbib⁹ eius dẽ se cultui deuoueat. Illa oblectatio maioꝛ. sz nec purioꝛ vlla exercitatio aut fructuosioꝛ aut viro generoso ac libero digniꝛ eẽ põt. nõ mun⁹ vllũ pene grandi⁹ ab imobili deo hoĩb⁹ datũ ẽ/q̃ q̃ in hãc eos vineã initũ et ingressuz ꝓstat cui⁹ culturã ꝓposuit sapiẽs sedib⁹ et regnis. Sãcte id q̃dẽ cũ ipa met sacre sapie vitis/oblatũ sibi regnũ cõtẽpserit. vñ Judicũ. ix. ¶ Locuta sũt ligna ad vitẽ ipera nob. Quere rñdit. Hũq̃d possum deserere vinũ meum. qõ letificat deũ et hoĩes. et int' ligna cetera cõmoueri. Magnifica ꝓsus rñsio. Sz qõ ẽ vinũ ℔ qõ letificat deũ et hoĩes? Sane itelligẽtia spũal'sacre scꝑture. qꝛ scꝑtura cuz ꝑ torꝛcular vehemẽtis studij cõpmik et ꝓstrigik. vino mlt'iplicis itelligẽtie spũalis exuberat. qõ letificat deũ. nã feruẽs inde deuotio oꝛik. q̃ inebriat⁹ de⁹ exhilarescit et liberal' efficik. adeo vt istar regis Assueri ipi Hester q̃ aie deuote typũ geꝛit q̃q̃d petierit ulico se daturum polliceak Hester. iij. Letificat ꝙo hoĩes ob doctrinã salutiferã quã bibũt. obliuiscunk egestatis sue et pauptat̃. vt notak Prouer. iij. Bibito eñ modeste ℔ vino/toti terris despect̃/in celũ rapiunk leticie. Alia cã est. nã spũal' aie morbos atq̃ vulnera/vinũ ℔ doctrine sctẽ curat. quõ sanasse legik ꝑ vini supfusionẽ samaritanũ hoĩez q̃ descẽdẽs de hierl'm in hiericho icidit in latrões Luce. x. Hoc vinũ ẽ sincerꝯ subtile actpatissimũ. qõ ipaz dñi sabaoth vineã/eccl'iam. s. hacten⁹ aluit et q̃ potata ac nutrita intantũ adeo robur vitẽq̃ ꝑcelsam exercuit magnitudine. Hãc vineã viri oli eccl'iastici solaz colebãt. hãc amabãt. in hac exercebantur. Sz heu q̃lit et q̃s mutata rex facies q̃s aduerso sidere. imo q̃s puerso scelere in ꝟrium ꝟsa sunt oĩa. Que dudũ sola viris sũmis ĩ honoꝛe erat. nunc ab hoĩuz infimis habek ꝓtẽptui. et tã apd nõnullos(q̃s magn⁹ ille celo de⁹ male pdat)infame et dedecoꝛ nomen ẽ. et floꝛẽtẽ eꝛ odoꝛẽ quẽ admodũ venenifera aialia ferre neq̃ũt et raros eꝛ cultoꝛes ridẽt/et in fabulosum suũ ꝟtũt iocum. Curita? Eo. s. q̃ nudi ac iopes eis videank. nec ĩfames diuitias hñt/mal' artib⁹/fraude dolo rapiacꝫ cõq̃sitas. q̃ insup bñficijs carẽt q̃ taliũ ĩportunitas. ne dicaz indignissima puersitas/surripit et extoꝛquet. Hic vinea ipa sapie raris colonis excolitur. ¶ Altuero creberrimis viticol' mũdane ac dyabolice sapie vites frequẽtank et obstrepũt. q̃ꝛ vinũ grossum ẽ rude indigestũ ac turbulentuz et oprimus illoꝛ effectuũ opifex. de quib⁹. ij. Esdre. iij. habek q̃ vinũ seducit mentẽ/et ℔ ꝑ erroꝛẽ. oĩa ꝑ talenta facit loq̃ ꝑ ꝓsumptionem. et nõ meminerũt hoĩes cũ biberint amicicią neq̃ fraternitatẽ. ob insatiabilẽ auaricie cupiditatẽ. sumere facit gladios litiũ. suscitat tum'tus disceptationũ. turbat oculos rõnis. blesa reddit oꝛa ꝑ dolosuz fictũq̃ mendaciũ. efferacissimaq̃ libidies gignit et nihil ẽ qõ spernere. qõ audere. qõ attẽptare nõ iubeat. int' hec currũt tp̃s suũ lucri spe turpissimi. ¶ Sz q̃d opus ẽ tenꝛas moꝛdaci radere ferro auricl'as. vt Sa

tyricus ait. Hec antiq̃ tã grela est ⁊ nõ taz exaggerãda ẏbis/ q̃s ab oĩpotẽti deo seuerissime vlciscenda. Idcirco ad vineã sapie redeam⁹ q̃ nil pulchrius sol vidit. nil creauit natura ꝑnustius. nil qõ eccl'e rectoribꝫ magꝭ cõgruat. vsq; adeo vt p̃cipiat eis Petrus apl's q̃ sint pati sp ad satisfactiõez oĩ poscẽti eos rõnẽ de ea q̃ ẽ in eis fide. i. Pe. iij. Illõ infimis ꝫsiliũ ẽ. p̃latis aũt necessariũ ad salutẽ p̃ceptũ. Quãti sunt q̃ facere illud sciãt ex raritate theologoz̃ q̃s solos ħ scire ꝓtingit/ppẽdi põt. ¶ Hz ẏo (vt vites cetere) vinea ħ sua supflua eã idcirco putare ⁊ expurgare necesse ẽ. Hz sarmẽta falsitatũ ac hereseuz/ q̃ false ẏitatꝭ rescidere cõueit ⁊ iustis ꝓcremare incẽdijs. Eiusmodi sarmenta mystice sunt illa q̃ Paul⁹ naufragio liberat⁹ apõ mitilenã insulã ꝓgregauit/ ⁊ ĩ ignem misit ex q̃bꝫ ꝑcessit vipera q̃ suã arripuit manũ. sz in pirã illesus eã excussit. ptz Alex'. vl. Uer⁹ hec hystoria si ad tps pñs referaꝫ/ inueniem⁹ viperã hãc esse illũ piurũ trãsfugã/ nõ nisi in malo notissimũ. cuius nomẽ nõ sit in ore hoĩum. q̃ vt vipera solet ꝑtã nup in mrez. ĩmo ⁊ ĩ mres eccl'az. vnitatẽ. pacẽ ac ordinẽ suũ seuire ꝑsumpsit. ⁊ q̃ ex aridis erroz̃ suoz̃ sarmẽtis egressus pauli manibꝫ ihesũ dũ ad ei⁹ dicta ꝓbo morsu pẽdere. dũq; in ipm sui erroris vir⁹ reijcere satagit dicẽs. aut paulũ maledixisse aut se bñ. Sz o eq̃ssime rex̃ arbiter ecce sarmẽta merito rescisa ac ãputata. Cur ignis deest? Ecce supflua vitis. cur cessant incendia? Quousq; vipera pauli manibꝫ neq̃ter pendẽs q̃usq; excussa nõ decidis? Sz decides volẽs aut nolẽs nisi fallor in rogũ p̃cipitaberis tẽpale vel eternũ. Ibi te linquẽs nisi redeas ad vlteriora pgredior. ¶ Ita ꝯ seruãdũ ẽ circa vineã hãc sapie. ne in eã iaciaꝫ extrema ⁊ adulterina q̃rũdã sciaz̃ semina/ iuxta dei ꝑceptuz̃. Deut. xxij. Uinea ingt altero semine nõ seminet. ¶ Uitãde q̃z sũt ⁊ explodẽde arance. q̃ ipi minerue (quã sapie deã fingũt) iõ inuise ac odiose ferunt/ q̃ in subtilissimoz̃ sz fragiliũ filoz̃ ꝓtexiõe seipas cuiscerãt. Debẽt ãt solida esse/ ⁊ fortia sapie documenta. nec tã casse subtilitati q̃s plane ẏitati dekuiẽtia. Nec ob aliud em̃ Latho magn⁹/ expelli voluit ab vrbe carneadẽ/ q̃s q̃ sophistice subtilitati pl⁹ eq̃ deditus/ ẏitatẽ aut obuoluere/ aut offuscare videret. Et talia q̃s q̃s opposita sint ⁊ difficultatis plimũ hñtia. nõ ideo scrutari ꝓuenit in tãta tpis egestate/ cũ alie tot occupationes se offerãt tractari digniores. Multaz operã dedit/ qui homeri iliada/ tã tenui in mẽbrana ⁊ exigua lra scripsit/ vt in nuc⁹ paruc nucleo totã includeret. Itez callicrates dũ in magnitudine p̃pa ex eboze formicas effigeat. Nec min⁹ mirmichides q̃ q̃drigã eburneã adeo paruã fabricauit/ vt a muscealis tegeret. ⁊ nauĩ quã apicula pin⁹ absc̃deret. Esto ħ admirãda sint. iutilia tñ sunt nec modesti hoiez ingenij detẽtura. Pl⁹ eq̃ dẽ ꝑdesse q̃s admirari studẽdũ ẽ Et ista studere curet. q̃ sapie vineã colẽdã suscepit. vt nec iutiliũ ⁊ supuacuoz̃ pscrutatõe frustra se torq̃at. nec in his acumẽ sui obtũdat ingenij. ¶ Sũmope ad extremũ relegande sunt discursatões ⁊ desideria mẽtis vaga. Imitãdusq; in ħ ẽ iudas. q̃ vt legit Ben. xlix. alligauit asinã suã ad vitem. Asina nra/ caro nra est. aut aiali⁹ appetitus. h ebes inersq; Que asina/ ad sapie vitẽ colligaꝫ. ꝑ prupta ꝑ iculta ve petrosa ⁊ aspa malaz̃ cupidinũ deuia nõ linquiꝫ euagari. nec sessorẽ suuz̃ q̃ est spũs nr̃/ q̃ nõ lz iuebit aut ipellit. ¶ Hac aũt asella/ fortibꝫ disciplie vinculis astricta ⁊ domita liber spũs se intrat/ se spectat. ⁊ sue dignitatꝭ ꝓsect⁹/ assurgit alacer. leues ꝓtemplatõis alas aptat. ⁊ cãdidissimis bonoz̃ affectuũ plumis iduiꝫ. aera ꝑteruolat. ⁊ ex alto exosas tras despiciens/ sidereos petit tract⁹ ⁊ supmũ celi ẏticẽ scãdit. ibi glioſiz̃ mũdi ꝯditorẽ redẽptorẽq; suũ/ ac ethereos incolas videt/ admiraꝫ stupet. ⁊ eoz̃ familiarissima collocutõe recreaꝫ. ¶ Isti nãq; sũt vt ozias (q̃ videꝭ deũ iterp̃taꝫ) q̃ vineas suas habuit in mõtibꝫ. ĩmo ĩ sublimioꝛi mõtibꝫ omibꝫ celo. put habeꝫ. ij. Paral'. xxvi. Edoceꝫ ibidẽ plenissime ipe spũs de vince sue cultura. q̃d inserendũ. q̃d ve rescindendũ ẽ. ⁊ q̃d mercedis recipiẽdũ. ¶ Introducit interi in cellã charitatꝭ vinariã ⁊ vio de uotõis potaꝫ q̃ iebriat⁹ iã se nõ capit in se. Uiuit nãq; vbi tot⁹ amoz̃ suꝰ ẽ. Ubi aũt amoz̃/ ibi ⁊ coz̃. vbi ẏo coz̃/ ibi vitã eẽ necesse est. Nõ ille terciũ in celũ rapt⁹ inuẽs. Hra ingt ꝓuersatio in cel'ẽ. Hoc de viris sapie deditis maxie dictũ crediderim. ¶ Interea apõ ipm spm̃ ois mortaliũ subit oblũio ñ terrenoz̃ cura surrepit. Et si ẏbis rigidi illi⁹ Ipoliti apõ tragedicũ Senecã vtimur Hõ illũ amare mẽtꝭ iflãmat furoz̃ Hõ aura ppli ⁊ vulg⁹ ifidũ bonis. Hõ pestilẽs iuidia ĩ materia. ñ fragil' fauoz̃. Hõ ille regno

seruit aut regno iminēt. Uanosq; honores sequit. aut fluxas opes. Spei metusq; lib non scelera pplosas inter vrbes sita Aouit/nec ois ꝓsc⁹ strepit⁹ pauet. aut ꝑba fingit mille. aut ārit tegidures colūnis. Sz rure vacuo potit. ⁊ aperto etherе mō cui⁹ erat. Ethera ac lucez petit/⁊ teste celo viuit. ¶Quā dispar ⁊ q̄s dissilis hec vita ē illi cuius idē Seneca memīt tragedia. pz Alex. ij Ille ināt supbos aditus regū. Duraq; fores ctpers somni/Colit. ac nullo fine beatas. Lōponit opes gazis inhiās. Et ꝓgesto paup in auro. Illū ppli fauor attonitū fluctuq; magꝰ mobile vulgꝰ aura tumidū/voluit iani ħ clamosi rabiosa fori iurgia vē dēs ꝑprob iras ⁊ ꝑba locat. Hec ille. ¶ Nō poterāt duplicis vite/⁊ renez spūal aduersi mores describi ppius/sz nec fideli⁹ dici. ¶Jd ꝓ totū ad illō redit/qō de scōaz vineaz cultoribꝫ nup exp̄ssum est. q̄z ibi sunt mūdani ac bestiales viri. q̄s in vineā suaz mittit trena ac dyabolica sapia. Primi aūt sunt spūales homies. q̄s vera sapientia q̄ xp̄s ē elegit p gr̄az. ⁊ misit illos in vineā suam. q̄ fuerunt ꝑba a p̄ncipio ꝓposita. Ubi cotīdent ad dicta cernere lz q̄ ipa sapia/artis doctos ꝓspectat. auctoritatē summi/nistrat. q̄ misit illos. Hec inertes nō recꝑtat. laboratores puros optat illos opariōs. Sibi soli nō laborat/sz singulos curat in vineā suā. De p̄mo misit illos p̄dicare regnū dei. Math. x. Ad missionē auctoritas refert. ad p̄dicatōnez ꝓ scia. ⁊ idē habetur Math. iij. ⁊ Lu. i. De scdo Eccl. ix. Quic ād pōt man⁹ tua icessanter opare ꝛ ignauiā. Et Eccli. xxiij. ināt ipa sapia. Qui opant in me ñ peccabūt. Ecce puritatē. Jō Hiero. Alma scīaz scripturaz ⁊ carnis vicia nō amabis. Pro tercio. Eccli. xxiij. ait ihs filius syrach. Quasi ā videmiat replenī torcular. q̄m nō mihi soli laborauī/sz oīb⁹ exq̄rentib⁹ disciplinā. Pro trib⁹ simul in typo fortis mulier habet. Prouer. vl. De fructu manuū suaz plātauit vineā. In plantatōe notat ars ⁊ doctrina. In fructu manuum/opatio btā. In vinea vbertas opulēta. Ut ei tribuat illud Cañ. vij. Ubera tua sic botrus vinee ⁊ guttur vinū optimū. In hoc ꝛonis hui⁹ tercie finē statuo. ¶ Hūc aūt libet ij sdē ꝑbis q̄b⁹ rhetorica suā Arestoteles finit/collatōez termiare. Jtaq; dici. audistis tenez⁹. iudicate. Dixi. sz rudit. Audistis benignit. Tenete fidelit. Et iudicate salubriter. vt certā viaz vocatiōez faciatis. i. Pe. i. ⁊ sitis ingit sic vitis abundans in latericb dom⁹ dñi. vt deniq; vob⁹ ppinet vinū et ne iocūditatis ille q̄ vitis vera ē dñs nr̄ ihesus xp̄s q̄ ē bñdictus in secla scl'oz. Amen.

Sequit sermo d cō

ceptōe btē v̄ginis marie q̄ ascribit eidē Lācellario. sz suus esse nō apparet.

Ota pulcra es amica mea. ⁊ macula nō est in te. Cañ. iij. Magri mei venerādi ⁊ p̄ces dilectissimi/vt gratia almi spūssecti in nos velit redūdare Mariā plenā gr̄a/sic habeo inuocare. Aue ꝑgo fons gr̄e tota gr̄tiosa. tota pulchra facie. virgoq; formosa. sola sine scabie/maculaq; rosa. ¶ Tota pulchra es amica ⁊c. Magri mei reuerēdi dū q̄ro mentalit huius verbi glosam. reperio beatā v̄ginē apud deū hominē ereatā formosam. Hā in supmo cardine quōdam sub imagine fuit festū celebratū cum multo solēnio gto ꝓtubernio. qō laudat cetus fatū. Scandūt ex hac nebula. v̄gines sine macula. fuit festū disputatū. Concluſum ē ⁊ terminatū q̄ amica regi data. tota pulchra ē creata. nunq; q̄z maculata. sic fuit sentētiatū. ¶ Ecce mgri mei q̄s festiuitas solēnis/q̄s grata/q̄s pennis. tota pulchra. Quedā lis sup dilecta. sup re nunq; neglecta. q̄ amica mea. Rūsio q̄s gaudiosa ⁊ sententia q̄s famosa/macula nō ē in te. ¶ Juxta hec tria nr̄a ꝓsideratio. tractatu triplici est partita. Prim⁹ tractatus dicet festiuitatez tā solennē. tā gratā. tā pennez. Juxta p̄mū tota pulchra. Scōs tractatus docet de lite sup dilecta. sup re nunq; neglecta. Juxta scdm amica mea. Tercius tractatus dicet rūsionē gaudiosam ad sniaz tam famosam macula nō est in te.

Quantū ad p̄mū tractatū nr̄e cōsideratōis q̄ notat festiuitatē solennē ⁊c. Est magri mei deuote speculandū/fuisse festū solenne. de q̄ ꝑpha Zach. vlti. loquit in hec verba. Percutiet dñs omnes gētes q̄ nō ascēdūt ad celebrandū festū tabernaculoz. In q̄ festo. Primo tabernaculū stellare dat mūdo solenniū. Secūdo tabernaculū solare dat mūdo solaciū. Tercio tabernaculuz regale dat mūdo spectaculū. Quarto tabernaculum diuīale dat mūdo scrutiniū. ¶ Primo

nãq; Marie caro in hoc festo fuit vt stella formata. Ecce p̃m tabernaculuz. Scõo in hoc festo Marie aĩa vt sol creata. Ecce scõm tabernaculum. Tercio in h̃ festo fuit Maria totaq; sup naturã dotata. Ecce tercium tabernaculũ. Quarto in hoc festo fuit Maria tota et gratijs vallata. Ecce quartum tabernaculũ. ¶ In hoc nẽpe festo in supremo cardine sub imagie celebrato. visus est olim rex ille de q̃ Hiere.iiij. Quis nõ timebit te o rex gentiũ. tuũ est eĩm decus iter cũctos sapientes gentiũ ⁊ in vniuersis regnis coz nullus ẽ sil'is tibi. Hic rex altissimus visus ẽ olim formare sibi tabernaculum.s. Marie carnem/in mũdicia stellari. Numeri.xxiij. Uisus ẽ sibi formare tabernaculũ.s. Marie carnẽ sine languore local'. Prouerbioz vlt̃. Uisus ẽ sibi formare tabernaculũ.s. Marie carnẽ sine lege carnali Augustinus in ſmõe. ¶ Ad hãc nẽpe visionem ꝓsidero huius vie tres sapiẽtes in spũ eleuatos. ¶ Ecce p̃mns de lege nature Balaã filius Beoz in quandã visionẽ eleuat⁹ vidit mulierẽ ſm carnẽ formari in mundicia stellari. Oriet͛ ĩgt stella ex Jacob ⁊ cõsurget ẏga de israel.s. Maria ſm carnẽ.pz Numeri.xxiij. cũ ibi notatis. ¶ Post h̃ de lege scꝑta sapiẽtissimus Salomõ in quãdam visionẽ imaginariã eleuatus. vidit p cul mulierẽ fortẽ Mariã.s. ſm carnem formari.sz fortitudo ⁊ decoz indumentũ eius scz carnis sine lãguore nature. Prouerb. vlti. Post hec de lege gr̃e btũs Augustinus in q̃ddã lumẽ viuificũ eleuatus/vidit matrem dei formari ſm carnẽ.prupit in hec ẏba. Quis potuit in hmõi aĩa vel carne locus esse vicioz. qñ ad celi vicẽ ꝓtinẽtis oĩa dñi templũ ẽ effecta. Hec est reuera illa domus dei de q̃ p Salomonẽ dr̃. Sapiẽtia edificauit sibi domũ. excidit colũnas septẽ Hãq; ẏginalis huius domus colũnis fulcita ẽ/q; veneranda hec mr̃ dñi. septẽ spũssãcti donis dotata fuit. quã talẽ vtiq; etna sapiẽtia edificauit vt digna oĩno esset ex qua ipe carnẽ assumeret in inestimabile p̃ciũ salutis hũane. Quid dignius hac ẏgine. q̃d sanctius in hũani generis serie potuerit exoriri? Hec Augustin⁹ in ſmõe. Igit̃ nũq; fuit in carne Marie locus vel radix viciorũ. vt vult Augustinus. Quare videt͛ alicꝫ bus q̃ nunq; in ei⁹ carne fuit lãguor naturę vel ler mẽbroz. vel fomes pcti. vl' dñiuz politicũ volũtatis ad sensum. sz dñiuz de spoticũ sicuti in statu p̃me innocẽtie. caroq; mũdissima a p̃ncipio sui. ⁊ tabernaculũ altissimi dei filio p̃paratũ. Et hoc ẽ p̃muz tabernaculoz qõ hodierna festiuitas solẽnizat. Et sic pz q̃liter tabernaculuz stellare dat mũdo solenniũ. ¶ Scõo dico q̃ tabernaculũ solare dat mundo solaciũ. Hã scõo ordine tẽpoz p̃fatus rex sub illa visiõe imaginaria visus ẽ sibi formare aliud tabernaculũ ad modũ inebriãtis ȝtubernũ p amorem.s. aĩam Marie a sui p̃ncipio vt radijs solarib⁹ mũdissimis fulgẽtẽ. quã vides augmẽtata natura in lumine gl'ie. festo gaudioso in creatõis p̃ncipio eã ȝsidero decãtare. Pulchritudo eius ẽ vt spẽs celi in visione gl'ie. Eccl'i.xliij. Et spectus eius vt sol in exitu vas plenũ gr̃e. Jbidẽ Hec vas castrorum lux. in excelsis ordinata acie. Jbidem Uide arcũ celi. bñdic factorẽ potentem curic. Jbidẽ. Lãdabit huius admirabil' oculus tumẽs in glacie. Jbidẽ. Ad qs cãtus nõnullos viatores q̃dam luce imaginaria ȝsidero in spũ eleuatos. ¶ Ad hãc forme visionem eleuatus ẽ sub lege nature sanctus vir Job cũ vidit solẽ fulgere q̃ ad aĩaz Marie. ⁊ lunã incedentẽ clare q̃ ad eius carnez ⁊ letatũ ẽ coz eius in abscõdito. patet Job xxxi. cũ suis notatis. Hã ille vsq; ad fidem mediatoris xp̃i ponit͛ eleuatus. pz sup̃. xix. Ad hanc visionẽ de lege scripta ponũt nõnulli altius eleuatũ. s. intellectualit͛ sanctuz regẽ Dauid. cũ vidit spõsum in sole ponere tabernaculũ suũ. ⁊ cũ sole aĩe. carnẽ viuere Marie. Psal. xviij. cum ibi notatis. Ad hãc visionẽ de lege gr̃e btũs Ambrosius ẽ assumptus. q̃ vides Marie aĩaz a sui p̃ncipio p̃fuatõe redemptã ait. Hec mix̃ sidominus redẽpturus mundũ. opatiõez suaz inchoauit a Maria. vt p quã salus oĩb⁹ parabat͛. cidẽ p̃mo fructuz salutis hauriret et pignore. Quid eĩm nobilius dei mr̃e. quid splẽdidius ea quã splendor elegit. Ut ꝺ ceteris eius ẏtutib⁹ taceã. ẏgo erat nõ solum corpe sz ⁊ mẽte. Hec Ambro. sup Luc̃. Et in li. de sctã ẏginitate. Sicut pz ex visione sctĩ Ambro. nõ fuit a casu eleuata sz p̃fuata. al's non ẏgo mẽte si pctõ corrupta. Et sic pz q̃liter tabernaculũ solare dat mundo solaciũ. ¶ Tercio dixi q̃ tabernaculũ regale dat mũdo spectaculũ. Hã in tercio ordie nature. sub illa visiõe imaginaria. p̃fat⁹ rex visus ẽ formare sibi aliud tabernaculũ ad modũ regalis triclinij. p lectulo Salomo

nis .s. Mariā sub natura dotatā cū vnitus est sol stelle .s. aīa ꝑginis sue carni. In cui⁹ vniõe q̄s natura angelica ꝓtulit laudes ex terrenis sumit argumentū. Cū Ouidius Naso exist̄s in insula põti. ad visionē huius tabernaculi aliq̄lit eleuatus de hac virgine in li. iij. de vetula ꝓrupit in hec verba. Mūda q̄ dē magni animi. magniq; decoris. Pluris honestatis. Et ecce Albumazar sub enigmate. ꝛ in illis nebul' exist̄s /ad visionē huius tabernaculi aliq̄lit ē assumptus ipo teste li. vi. maioris introductorij. Et itez exñte Sibilla. Virgilius maro in europa ad visionē huius tercij tabernaculi ē eleuatus ipo teste in Bucol'. Egloga q̄rta. Ultia cunei iā venit carmis etas. Jā redit ꝛ ꝑgo ꝛē. Qualit Hiero. in Roma exist̄ens altiori lumīe eleuatus ꝑ tabernaculū ꝑginē ꝓtemplās dicebat. Quid nob tantilli. q̄d actiõe pusilli. q̄d tenei⁹ laudibꝫ referamus. cū ꝛ si oīuz nr̄m mēbra ꝑterent in linguas cā laudare sufficeret nullus. Altior cñ celo ē de q̄ loq̄ nitimur. abysso ꝓfundior. cui laudes dicere conamur. Si celuz inq̄t te vocē/altior es. Si mr̄z gētiū/p̄cellis. Si forma dei te appellē/digna exist̄s. Si dñaz angeloz/digna esse ꝓbaꝛ. Quid ergo digne de te dicā? Hec Hiero. in sermone. Sic ꝓz q̄lit tabernaculū regale dat mūdo spectaculū. ¶ Quarto dico q̄ tabnaculū diuinale dat mūdo scrutiniū. Hā quarto ordīe nature/ꝓfatus rex visus ē sibi formare aliud tabernaculū ad modū sacrarij spūalis. Hō q̄ dē aliud q̄ ad rōnē essentialē ꝛ aliud q̄ ad rōnē moralē. .s. totā Mariam in ꝓncipio sui alit se hñtē sub magnitudīe grāz q̄s ꝓus ordīe cause sub altitudīe nature. In cuius gtioso ꝓgressu ipe rex eā talit ꝓmēdabat. Ecce tu pulchra es amica mea ecce tu pulchra. Cañ. i. Sic liliū inter spinas. ifra. c. se. Oculi tui sic colūbaz. codez ca. Sic vitta coccinea labia tua. ꝛ eloquiū tuū dulce. ifra. c. c. Nasus tuus sic turris libani q̄ respicit damascū. ifra. c. vij. Collуz tuū sic turris eburnea. Jbidem. Quā pulchri sunt gressus tui in calciamēt̄s. filia ꝓncipis in calciamētis. .s. carnis. ꝛ. eodem cū ibi notatis. Statura tua assil'ata ē palme. ꝛ vbera tua botris. Jbidē. Tota pulchra es ꝛē. vbi thema. Sic eam ei⁹ cātor ille rex altissim⁹ cōmēdabat. ¶ Quas laudes audiens in spū ille sapiētissim⁹ Salomō videns q̄s sub lumīe illud q̄rtū tabnaculū hāc ꝑginē gl'iosam q̄rebat de ea. Que ē ista q̄ ꝓgredit q̄si aurora ꝓsurgēs. q̄ ad totā in natura liby. Pulchra vt luna q̄ ad carnē. Electa vt sol q̄ ad aīaz. terribil' vt castroz acies ordinata q̄ ad totā in gtuitis. Cañ. vi. ¶ Et cū nullus sibi rñderet. itez atq; itez q̄reret. Que ē ista. vt. s. Cañ. iij. Et ifra. tādē naturā āgelicā ad q̄stiones p̄fatas ꝓsidero rñdisse. h ē stella maris. vite via. porta salutis. Regula iusticie. limes pietatis. origo ꝑtutis. venie mr̄. thalamus q̄s pudoris. Ortus ꝓclusus. fons signatus. oliua fructificās. cedr⁹ redolēs. padisus amen⁹. Virgula pigmēti. vinaria cella liq̄re. Predita diuio nectar celeste ꝓpinās. Nescia spineti florens rosa nescia culpe. gr̄e fons. expers limi. lux nubila pellēs. Spes miseris. medicia reis. tute la btis. Proscriptis reditus/errāti semita cecis. Lumen deiectis reqes pausatio fessis. Hec Alanus in anticlaudiano.

Hāc ergo rñsionem

audiēs petr⁹ comestor /ꝓrupit in hec ꝛba. Si fieri posset/q̄ arene puluis ꝛ vnde. Undaz gutte. rose. gēme. lilia. flāme. Ethera celicole. nix grādo secus vterq;. Uēroz pēne. volucz pecudū genus omne Siluaz rami. frōdes auiū q̄z penne. Ros gramē stelle pisces anguis ariste. Et lapides. mōtes cōualles ꝛra dracones. Ligue cūcte forēt. mīme dep̄mere possent Que sis vel q̄sta. ꝑgo regina Maria. Que tua sit pietas. nec l'ra nec dabit etas. ¶ Ergo ꝛ frēs charissimi ascendite vos in spū ꝛ videbit⁹ Mariā absq; pari pulchrā. absq; fari. q̄ tota pulchra. Mariā amorosam. valde gtiosaz. q̄ amica mea. Mariaz in ꝓceptu absq; oī defectu. q̄ macula nō ē in te. ¶ Uidete ḡ mariā sine culpa q̄ ad mētē. q̄ ad carnē. q̄ ad dētem. q̄ tota pulchra. Uidete mariā ꝑpatā suo nato iā dotatā q̄ amica mea. Uidete mariā sine pct̄o origia li. absq; fato. q̄ macula non est in te. Ergo dic gens pharisea. Tota pulchra es amica mea/nec est in te macula. que fuerūt thematis verba.

Sequit̄ sc̄os tracta-

tus nr̄e ꝓsideratōis q̄ notat de lite sup̄ delicta. sup̄ re nūq; neglecta. cū sit amica mea. Ubi ē deuote speculādū in ꝑ festo fuisse q̄ dā lit̄ē. de q̄ monet sapiēs Eccl'i. xth. dicēs. Nō ꝓtēdas cū hoīe locuplete. ne forte ꝓ te

ꝓstituat litē. In qua lite ꝑmo actor pñtat. Scdo causa ꝓpalat. Tercio reus ꝓnotat. Quarto cā disputat. ¶ Prio nāq; in lite huius festi tabernaculor regis/actor pñtat. s. octo vetule q̄ sepe ad ꝟ festuz scādūt ex hac nebula furibū de. Pria vocat lra occidens Scda rō litigiosa. Tercia spēs sophistica Quarta superficies cāonū. Quīta apparentia legis. Sexta falsa matheſis. Septima falsa poet. Octaua suspitio heretica ¶ Ascēdūt ad ꝟ festū octo vetule. Lra occidēs in vultu iā rugata. Rō litigiosa ritis comitata. Spēs sophistica fallacijs armata. Superficies cāonū penit⁹ inflata. Apparentia legis/apparēs aduocata. Falsa matheſ ex gestis diffamata. Falsa poet apparent ad ornata. Suspitio heretica tremēs antiqta ¶ Cū his vetulis ascēdit ad ꝟ festū. Lis ḡuis. ira furēs. odiū īmortale. pennis rācor. ihuman⁹ strepitus. ꝓgressio dira. Questio difficil quā nulla solutio sedat. Juxta Hasonē. ij. de vetula. Sicq; p3 q̄lit in hac lite actor pñtat. ¶ Pria ḡ vetula. s. lra occidens in illa visiōe imagīaria fricādo vultū. scalpēdo caput/in regis pñtia loquit in hec ꝟba. Justus q̄dē es dñe si disputē tecū verū tñ loq̄r ad te. vt scribit hiere. xij. Ecce astat regia a dextris tuis i vestitu ḋaurato. Ps. xliij. Que tñ fuit in originali pctō ꝓcepta. Argu. s. Ps. lij. cū ibi notatis. Hā oēs declinauerūt sil inutiles facti sunt tē. vsq; ad vnū. s. xpm ſm glo. ḡ regina fuit inutilis. t aliq̄ declinauit. Nec mir. q̄ nō iustificabit in ꝓspectu tuo omis viuēs. Infra ps. cxlij. Sup ꝟ sapientissimus Salomō lustranit vniuersa. t vir de mille vnū reppit. Mulierē ex oīb nō iuenit. Eccli. vij. Nō ꝓfirmat apl's Ro. iij. Oēs in adā peccauerūt t egēt gl'a dei. Et de ꝟ infra. c. v. Sic p vnū hoiez pctm̄ intrauit in q̄ oēs peccauerūt. Et Eph. ij. Eram⁹ natura filij ire. glo. Aug⁹. In hac ira ois hō nascit. Ūñ p3 iustissime iudex q̄ Maria fuit in pctō originali ꝓcepta. t p ꝓsequēs festū de eius ꝓceptōe celebrari nō dz. ¶ Scdo surgit scda vetula. s. ratio litigiosa dicēs se velle ꝟ pbare euidēti rōne. Qm̄ Maria fuit redēpta a filio suo. sz nō nisi a captiuitate t pctō. ḡ contraxit aliqd pctm̄. Scdo Maria habuit fomitē. sz fomes est seq̄la pcti. ḡ tē. Maior p3 i li. iij. di. iij. c. ij. Tercio maria fuit mortua. sz mors ē seq̄la pcti. ḡ. Quarto Maria fuit mūdata t sctificata. sz nō nisi a pctō. ḡ. Maior p3 li. iij. di. iij. c. iij. Quinto si maria fuisset mortua añ filiū/fuisset ad lymbū patr̄. sz nō nisi ꝓpt pctm̄. ḡ. Maior p3. q̄ ianua celi nō fuisset apta nisi p passionē filij. di. xiij. t c. ij. c. fi. Sexto caro xpi fuit obnoxia pctō. sz illa ē rō pcti originalis. ḡ. Maior p3. iij. di. t c. ij. c. i. Septio maria fuit decimata in lūbis Abrae. sz ideo. q̄ originali ꝓcepta. ḡ. añ cedēs p3. iij. di. t c. ij. Octauo in Maria fuit fames t sitis t multe alie pene ꝟcte. sz iste sunt effectus pcti originalis. ergo in ea fuit causa ¶ Tercio surgit terciaveta. s. spēs sophistica dicēs se velle ꝟ subtiliter deducere. Solus xp̄s fuit sine peccato originali ꝓceptus. t nihil qđ nō ē xp̄us fuit sine pctō. sz Maria ē aliqd qđ nō ē xp̄us. ḡ tē. Exclusiua p3 p sctm̄ Aug⁹. ij. li. de bap. paruloz. Et li. ꝯ Julianū hereticū. Et supra Psal. xxiij. Et p Ambro. sup Luc. Et p Hiero. sup illud Psal. de manu canis vnicā meā. Et p Grego. li. moral. Et p Damas. iij. sen. Et p Ansel. Cur deus hō. Et p Bern̄. in epla ad cānonicos Lugdunen̄. ¶ Quarto surgit q̄rta vetula. s. superficies canonū dicēs ꝟ esse exp̄ssum de ꝓse. di. iij. c. firmissime. t. iij. di. c. pnūciādū. in glo. igit ¶ Quinto surgit q̄nta vetula. s. apparentia legis clamās. Lex dicit. Si filiusfamilias extranee p̄sone/sit in adoptiōez datus. ex ꝟ iura ptātis natural minime dissoluunt. in sti. de adop. sz hodie. nō obstāre in Maria adoptōe ḡtiosa. adhuc fuit obligata culpe iure naturali fraeno. ¶ Sexto surgit sexta vetula. s. falsa matheſis dicēs in ꝑma facie signi ꝟginis/ascēdit hec puella. t in ipius manib sunt spice suspēse. t vestimēta vetusta. teste Albumazar. vi. li. maioris introductorij. Et de ꝟ Haso. iij. de vetula. sed talia vestimēta significāt veterē hoiem cū actib suis. ḡ ipa induit veterē hoiez. ¶ Septimo surgit septia vetula dicēs ꝟ esse notū p cōmunia metra q̄ notat Petrus cretēsis sup Lañ. dicens. Nō aliquē potuit sine culpa gignere mūdus. Solus ꝟ xp̄s fuit inē milia mūdus. ¶ Octauo t vltimo surgit octaua vetula. s. heretica suspitio vl ſm alios nominat p̄sumptio temeraria dicēs. Justissime rex dicere q̄ maria nō ꝟxit pctm̄ originale. hereticū ē cēsendū. t exp̄sse ꝯ fidē. t p cō sequēs oēs sic tenētes sunt infideles. Prio sic dicere ē ꝯ determinatōez eccl'ie q̄ approbat oīa dicta sctōz patr̄. in. c. Sancta romana. di. xv. in decretis. Sz multi sancti

dicũt eã in pctõ originali esse ꝯceptã. vt Anselmus. Bern. & ceteri. igit. Scõo. qꝛ ẽ expẽsse ꝫ sacrã scripturã. igit heretica. Consequẽtia pz p Hiero. xxiiij. q. iij. c. hereses. in decretis. Añcedens notũ ẽ ex dictis. Tercio. qꝛ Augustin⁹ in li. de fide ad petꝝ post ca. firmissime. sic dicit Petro. Si quem ꝫ hoc ptinacẽ cognoueris tanq̃ pestẽ fuge/ & hereticũ abijce. g & cẽ. Quarto. qꝛ ℔ festuꝫ sine falsitate fidei dogmatizari nõ põt. g hereticũ. ꝫ sequẽtia ptz. & añcedens arguit. qꝛ hodierna festiuitas nõ ẽ de ꝯceptõne seminum. qꝛ ibi libido affuit. nec de ꝯceptu carnis. qꝛ nec fuit hodie. neq̃ de creatõne aie. qꝛ nõ fuit hodie. nec ꝫ totius eadẽ rõne. ergo iustissime rex ℔ festũ nõ dz celebrari. Et
Q sic ptz quõ in hac lite causa ꝓpalat. ¶Tercio dico qꝛ in hac lite reus ꝫ notat. Hã post hec oĩa dicta vetulaꝫ locutus ẽ rex dicens. Hec causa vĩa vt video ꝫ reginã est de q̃ festum facimus. Alit ꝓma vetula. Nequaq̃ dñe mi rex. veritas nõ est ꝫ reginã. Et rex. Quis est g reus ꝫ quã agitis. Alit ꝓma vetula. Sunt q̃dã puelle viatrices modicuꝫ sapiẽtes. Et rex. Audiant. Et ecce scã dũt ad ℔ festuꝫ tabernaculoꝫ octo ꝟgines viatrices verecũde & timide q̃ in ꝫspectu omniũ celestiũ admirabiles videbant. Prima Vera theologia in vultu gtiosa. Secũda. Rõ pbabil' in gestu amorosa. Tercia. Patẽs autoritas gta velut rosa. Quarta. Lex canonica in hitu formosa. Quinta. Lex ciuilis tota impiosa. Sexta Vera matheſis apud multos pciosa. Septia. Dulcis poesis sup fauum dulcorosa. Octaua. Fides pia firma & radiosa. Iste octo ꝟgines in illa visiõe imaginaria fecerũt partẽ in causa regine ꝟginũ quã iã gtissime cognouerũt. Et sic pz q̃s & q̃lis in hac lite reus ꝫ notat.
R ¶Quarto dico qꝛ in hac lite causa disputatur. Hã post hec oĩa ꝓma ꝟgo. s. vera theologia cũ honestate indicibili ĩ regis pñtia loquit in hec ꝟba. Tu aũt dñe sabaoth q̃ iudicas iuste & pbas renes & corda. videaz vltõez tuã ab eis. Hiere. xli. Tibi eĩm reuelaui causam meã. ifra. c. c. Ecce astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato. Psal. xliiij. Que nunq̃ fuit in originali cõcepta. Argu. in Ps. xcij. cũ ibi notatis. Domũ tuam dñe decet sctitudo in lõgitudine diez. Hã hec regina ẽ domus tua quã tu edificasti sup colũnas septẽ spũs septiformis. ptz Sap. ix. cum ibi notatis p Aug⁹. Que ab initio & añ secula creata ẽ. & p consequẽs in statu initiali ꝓmoz parẽtũ. pz Eccli. xxiiij cũ ibi notatis. Itẽ necdũ erãt abyssi. i. peccata. & ipa iã ꝯcepta erat notat Prouer. iiij Itẽ hec ẽ illa stella quã vidit Balaã. Nũeri. xxiiij. Et si stella/ g a pegrinis impssionibus aliena & abstracta. g a pctõ originali pꝛuata. Itẽ hec ẽ illa arca de lignis sethĩ imputribilibꝫ. ptz Exo. xxvi. cũ ibi notatis. g ligna huꝰ arce ꝟginee fuerũt ab oĩ putredine pꝛuata. Itẽ hec ẽ mulier illa fortis quaz vidit Salomõ cuiꝰ lucerna nõ fuit extincta in nocte pctĩ. pz Prouerb. vlt. cũ ibi notatꝫ Itez nunq̃ timuit domus tua illa a frigoribꝫ niuis. pz. e. c. g nunq̃ fuit frigus peccati in ea. Itez hec ẽ illa porta quã vidit Ezechiel q̃ nunq̃ fuit apta. pz Ezech. xliiij. ergo p eã nunq̃ intrauit pctm̃. Itẽ hec ẽ illa regina de q̃ Hester. xv. Hõ ppter te. sz ppe omnes lex hec posita ẽ. Item. Hõne a ꝓncipio sui pulchra ẽ amica tua & macula nõ est in ea. vt in themate. Unde iustissime ex patet qꝛ Maria fuit sine pctõ originali cõcepta. & p ꝫsequẽs ℔ festũ merito ẽ celebrãdum. ¶Scõo surgit scõa ꝟgo. s. rõ pbabilis dicens se velle hoc deducere p probabiles rõnes. Primo. Quilibet in pctõ originali ꝫsistens ẽ ptunc dignus pena eterna. sed mater dei nunq̃ fuit digna pena eterna. g & cẽ. Maioꝛ ptz. xxx. di. scõi. Minoꝛ patet. quia nõ erat decens mr̃ez dei esse in pena eterna. & contrahere talem effectum. g nec ratõnem causalem vel dignitatez ipius. Secũdo. Prima mulier fuit creata libera & nõ serua/ sz dignioꝛ & nobilioꝛ fuit scõa mulier q̃ ꝓma. ergo ipa creata fuit libera & nõ serua. Maioꝛ patet. xx. di. scõi. Minoꝛ pbat. qꝛ ipa incepit tempus plenitudinis gr̃e. ptz Luce. i. Tercio. Nõlibet pctm̃ originale dicit lamentatõez & ve. sed Maria nunq̃ habuit rõnem lamentatõis & ve. ergo nec peccatũ originale. Maioꝛ pz. xxx. di. scõi. Minoꝛ arguit ex aue angelico qõ cõmunit exponit sine ve. Luce. i. Quarto Maria habuit plenitudinẽ gr̃e. sed q̃daz magna gr̃a est pꝛfuatio ab originali. g hec fuit in Maria. Maioꝛ patz Luce. i. Minoꝛ nota est. Quinto. Nõlibet pctm̃ dicit rõnem corruptionis & tactus. sz Maria nunq̃ fuit corrupta/ sed intacta. ergo nunq̃ habuit peccatũ. Maioꝛ pz. xxx. di. scõi. & minoꝛ ẽ nota. nam oppositum ẽ erroꝛ Heluidij. Sexto Maria p filiũ suũ pfectissime fuit redẽ

pta. sed pfectius ē redimere a casu p̄seruando q̄z post casum eleuādo. ¶ Maria fuit a casu p̄seruata ait Bern̄. sup Lañ. & h̄ de. v. di. scō. Septimo Maria fuit exempta a maledictō Eue. cui dictum est. In dolore paries filios. ergo etiā exēpta a maledictōe Ade cui dictum ē. Puluis es & in puluerez reuerteris. Et q̄ pbat sctūs Augustin⁹ q̄ nō decuit Mariā incinerari f̄m carnē. ergo exempta fuit a maledictōne vtriusq̄z. q̄ minus decuit f̄m mētē deformari & maculari. Octauo. quia caro xp̄i caro v̄ginis vt ibi assumit Augustinus in f̄mone assumptionis. sz caro xp̄i non fuit obnoxia pctō vt in se formaliter. ergo nec caro v̄ginis fuit obnoxia peccato vt in se vel in sui pseitate. Nono pctīm q̄libet dicit dehonestatē & vitup̄eriū spūale. sz Maria nunq̄z habuit dehonestatē & vituperium spūale. ergo nec pctīm originale. Maior ptz de se. Minor arguit. q̄ tūc rex filius eius implenit circūcisionē & soluit legē decalogi dehonorādo parētes. Decimo q̄ rex eius filius añq̄z haberet rōnem filiatōnis eā honorauit ab infamia p̄seruādo. Patet p Ambro. sup Lucam. ergo a fortiori p̄seruauit eā a culpa p̄uādo. Igit iustissime ex ptz q̄ Maria nō habuit originale. & p̄ p̄sequens hoc festum merito ē celebrandū. ¶ Tercio surgit tercia v̄go. s. patēs auctoritas dicēs ad h̄ esse auctoritates potētes scōz. Hā Aug⁹. 5 q̄nq̄z hereses. c. iij. de p̄sona reg̃ sic ait. Si maria potuit īq̄nari cū ipaz facerē. potui ego inq̄nari cū ex ea nascerer. sz scōm nō ē possibile. ¶ nec p̄mū. Scōo. Idem. iij. di. tercij Excepta Maria v̄gine de q̄ ppt̄ honorez dñi cū de pctō agit nolo facere q̄stionē Tercio Hiero. in f̄mōe assūptōis sic ait. Quic q̄d hūanis pōt dici v̄bis/min⁹ ē a laude v̄ginis. ¶ tribuenda sunt v̄gini oīa p̄uilegia exceptiua culpe vel pcti. Quarto Grego. in p̄sa. Felix nāq̄z es sacra &c. Et in illa. Sācta & īmaculata v̄ginitas. ¶ attribuēda sūt sibi oīa p̄uilegia exceptiua culpe. Quinto. Anselm. de p̄ceptu v̄ginali sic ait. Decēs erat vt ea puritate q̄ maior sub deo neq̄t intelligi niteret. Sexto btūs Amb. in li. de v̄ginitate btē Marie dicit eā exp̄sse ab oī pctō originali & actuali īmunē fuisse. vñ fuit p eā casula de thesauro regis intimatus. Tunc rex ait sufficiē. ¶ Surgit q̄rto q̄rta v̄go. s. lex canonica dicēs se hīe ad h̄ decreta. Primo q̄ rōne pctī q̄ mulier induxit/non p̄cedit p alio postulare. xv. q. iij. in decretis. Sed Marie h̄ p̄cedit ex officio mediatricis. ergo abstrahit ab illa rōne pctī. Scōo q̄ lege priuata ducitur. nulla extitit rō vt lege publica restringatur in. c. due sunt. xix. q. ij. Sz Maria a p̄ncipio sui lege priuata ducta ē. ¶ &c. Tercio. Si aliq̄ recipiunt in p̄rios & spāles subiectos/cēsent exēpti i. c. si papa. de p̄uileg. li. vi. Sz Maria fuit sic recepta in p̄priā & spālez mr̄em filij dei a p̄ncipio sui. ¶ &c. Quarto cum sint iura obscura partium reo fauendū est potius q̄ actori. extra de reg. iur. in. vi. Sed hec iura partium sunt obscura. ergo Marie fauendum est. ¶ Quinto surgit quinta virgo. s. lex ciuilis dicens se ad hoc habere leges. Q̄m p̄nceps augustus est legibus solutus. p̄uilegiata augusta. ptz. ff. l. ij. sena. cō. l. p̄nceps. Sed summus augustus fuit solutus a lege p̄cupiscentie. ergo p̄uilegiata augusta. Item in obscura volūtate manumittentis fauendū ē libertati. de regu. iur. ff. ¶ a fortiori in obscura rōne ingenuitatis fauendum est libertati. Sz hec ē obscura rō ingenuitatis Marie in p̄ncipio sui. ¶ &c. Et rex ait/ sufficit. ¶ Tunc surgit sexta v̄go. s. vera mathesis dicēs. Hec puella a p̄ncipio sui in p̄ma facie signi virginis apparuit mūda & magni animi magniq̄z decoris. Teste Albumazar li. vi. maioris introductorij. ergo in sui p̄ncipio non erat immunda & deformis. Item a sui p̄ncipio lucebat pluris honestatis. Teste Hasone. iij. de vetula. ergo erat sine īhonestate & vitupio culpe. Item in p̄ceptōe hui⁹ puelle p̄ma facies signi v̄gis erat de signo v̄ginis. nullus astrologus h̄ negat. ergo puella hec q̄ erat signata erat vt tunc incorrupta & intacta f̄m vtrunq̄z hominē. Item ad h̄ facit Machometus in alchorano azoara & dicēs. Nullus ē de filijs Ade q̄ nō tetigerit sathā p̄ter Mariaz et filium eius. Et rex ait sufficit. ¶ Tunc surrexit septima virgo sz vera poesis. ad hoc se hīe dicēs poetrias innumeras. Hā Sedulius li. i. in carmine paschali loquēs poetice de Maria sic ait. En velut e spinis. nobilis rosa surgit acutis. Nil q̄d ledit habēs vel q̄d obscurat honorē. Sic eue de stirpe/ sacra veniēte Maria. Virginis antiq̄ facinus noua virgo piat. Ergo Maria surrexit de spinis generis humani omni lesione semota. sic nobilis rosa e spinis. Item ad h̄ facit poetria Maronis. vt supra. Item Ha-

sonis. Item Petri comestoris vt sup̄. Itē Petri cretēsis sup Luē. Una nec maculā natura reliqt in ista. Itē Alanus vt supra.

¶ Ultimo surgit octaua ꝙ go pia fides dicens. Pro ista ꝯclusiōe sunt mirabilia tua iustissime rex. ergo hec ꝯclusio ē pia fide tenenda. ꝯsequētia pz cū tñ nō possis esse falsus testis. Aūcedēs arguit in miracul' helsini abbatis. Itē de studēte fratre regis vngarie. Item de sacerdote in pago gallico. q̄ eccl'a sponsa tua amplectit pia fide. ¶ Tūc in illa visione clamauit rex. Adiuro vos vt ametis Mariā t cōmendetis/qz tota pulchra. Nec suscitetis. nec dilectā puocetis. qz amica mea. Nec denigretis. nec formosam diffametis. qz macula nō ē in ea. Tota eīm pulchra es amica mea/t macula nō est in te. sunt ꝙba thematis p̄assumpti.

℣ Sequit tercius tractatus nr̄e ꝯsideratōnis q̄ notat trīsionem gaudiosam ad sniaz famosam. Ubi p̄mo materia declarat. Scdo snia ppalat. Hā post hec oīa in illa imaginaria visione surgit p̄ma vetula. s. lra occidēs q̄si rabida dicēs. q̄d ad rōnes nr̄as q̄ insolubiles sūt iustissime rex. Surgit ilico honestissima virginum. s. vera theologia dicēs. Ure rōnes ꝺtinēt. xviij. defect⁹ q̄ in sciētijs cōit repellunt. ¶ Primus ē. qz nō distiguitis int vl'e simpl'r t vl'e accōmodū. sic dr. xlvi. di. p̄mi ca. v. Ul'e simpl'r distribuit simpl'r. vt oīa q̄ voluit de⁹ fecit. Ul'e accōmodū distribuit fm q̄d. vt de⁹ illumīat oēz hoīez venientē in hūc mūdū. qđ intelligit solū de illumīatis fm Aug⁹. infra. e. c. Et sic tales. Omēs declinauer't. Oēs peccauerūt. Ois hō mēdax tē. dicūt vl'e accōmodū. ¶ Scds defectus ē. qz nō distiguitis int exēptū de iure/t exēptū de p̄uilegio t de facto. vt in. l. princeps. ff. de legi. Hā augustꝰ ē simpl'r. augusta de p̄uilegio. Et sic itelligit. Nō ē q̄ faciat bonū nō ē vsq; ad vnū. s. q̄ sit exemptus simpl'r. t B pz. cū tex. ibi loquat de exceptōe actuali. ¶ Tercꝰ defectꝰ ē. qz nō distiguitis int redēptōez eleuātē t redēptōz p̄fuantē. Sic distiguit btūs Bern̄. sup Cañ. fmōe lv. Pro mō redēpta ē hūana natura. scdo mō āgelica. pz infra. e. fmōe. Et sic de maria credim⁹. pz g̃ qz nō oīs redēptio ē a culpa. ¶ Quartꝰ defectꝰ ē. qz nō distiguitis int rōnē causalē t rōnē formalē. sic distiguit. xxxi di. scdi p Ambro. Hā rō causal' nō icludit simpl'r rōnē formalē. Nota infra. e. di. p magistz. c. fi. vbi ponit in p̄mo ꝯceptū puerperiū hīe rōnē causalē pcti original'. t nō formalit. Et sic pōt itelligi qz maria habuit fomitē pcti in illo ꝯceptu q̄ ad legē ppagātiū sub q̄ fuit ꝯcepta. sz ñ habuit fomitē formalit in p̄mo ꝯceptu semis vt plis. nec vt in scdo vt semis vt caro. nec in rcio. s. infusiōis aīe. ¶ Quintꝰ defectꝰ ē. qz ñ distiguitis int mortē incineratōis t mortē p̄fuatōis. sic distinguit Aug. in fmōe assūpt⁹. Pria mors est pēa pcti. pz Beñ. iij. puluis es tē. Sed scda mors abstrahit a pctō q̄tū abstrahit ab incineratōe. t tal' fuit mors marie fm Augustinū ibidē. ¶ Sextꝰ defectꝰ est. qz nō distinguitis int purgatōez t mūdatōez/ab īmūdicia t a p̄uata potētia. sic cōit distiguitur. ix. di. scdi. de purgatōe angelica q̄ non fuit ab immūdicia/sz a p̄uata potentia. Et sic ꝯcedit Maria purgata mūdata t scificata. ¶ Septimus est. qz nō distiguitis int legē p̄uatā t legē cōez. sic in. c. Due sunt leges. xiij. q. i. in decretis. Ideo cū dr/si maria fuisset mortua añ filiū. de iure cōi iuisset ad ymbū. sz dubiū ē de facto. Nec eīm minus sibi potuit aperi porta celi vt tūc. q̄s in via vt credit a nonnullis/eā vidisse in hac vita deū clare p essentiaz. ¶ Octauus defectus ē. qz nō distinguitis int legē ꝯcupiscētie ppagātiū t plis ppagate. sic notat p aliq̄s doctores. iij. di. tercij. Hā p̄mo mō caro xp̄i fuit obnoxia pctō sic relīq̄ caro. patet in. c. i. iij. di. rcij. Sz scdo mō vtraq; s. marie t xp̄i fuit p̄fuata. ¶ Nonus defectus qz nō distinguitis int solutōez decime ppter gr̄az p̄fuantē vel ppter gr̄az eleuantē. vt dicit p nōnullos doctores. iij. di. tercij. ca. iij. Hā Maria soluit xp̄o decimā ppter gr̄az p̄fuantē nō a casu eleuantē. ¶ Decimus defectus ē. qz nō distinguitis int penā tractā vel inflictā ex culpa vel ex causa. sicut dr. xv di. iij. Hā scdo mō. s. ex cā mlt⁹ penalitates ꝙtit Maria. sz nūq; ex culpa sua. ¶ Undecimus defectus ē. qz nō distinguitis int exceptiuā t exclusiuā simpl'r t accōmodatā. sicut distiguit. xli. di. i. Hā illa/nemo nouit filiū nisi p̄/nō est exceptiua simplicit. qz nō est ibi exceptiua notionalis vel etiaz essentialis fm aliq̄s. sed exceptio accōmoda q̄ excipiunt omnes illi quib⁹ d̄ iure hoc nō competit vel de facto. Et sic sunt intelligēde tales. Solus xp̄s fuit sine origiali. i. solus simpl'r t d̄ iure. quia solus augustus

est lege solutus in.l.p̄nceps.sz nō solus de facto.infra.c.l.¶Duodecimus defectus ē.qz nō distīguitis int̄ dictū determinatū/t cōcionatū siue disputatū.sic dī Eccl's.i.cum ibi notatis.vbi Salomō qñq̄z loquit in p̄sona fatui siue in p̄sona opponētis. Et sic Anselm.in.ij. Cur deꝰ hō loq̄t de maria in p̄sona bosonis disputātis.q̄ in pctō ꝛcepit cū mr̄ sua. Sz post oppositū determīat in libello de ꝛceptōne ꝑginis. Et in epl'a ad suos coēpos.¶Decimustercius defectꝰ ē.qz nō distīguit̄ int̄ dictū assertū t opinatū. Sic distinguit in.c.Noli nimis.di.ix.in decre. Nam aliq̄ recipiēda sunt dicta sctōz cū loquūt dubie.aliq̄ cū loquunt assertiue. Propter hoc Bern̄.q̄ in epl'a ad cānonicos Lugdunēses dubie locutꝰ ē dicēdo hoc festū nō esse celebrādū. Hā in fine epl'e summittit se t suū dictū examini eccl'ie Romāe.t certū ē eccl'iaz Romanā iā facere illud festū.¶Decimusq̄rtus defectus ē.qz nō distīguitis inter iesse t infuisse.sic distīguit̄.ix.di.ij.c.iij sic q̄ ãgeli ceciderūt de ordinib nō q̄ inessent sz ifuissent. Sic dī maria mortua ꝓpter pctm̄ p Aug⁹. nō q̄ ifuit sz q̄ īfuisset si nō p̄fuata fuisz.¶Decimusq̄ntus defectus ē q̄ nō distīguitis int̄ ius naturale t ius gētiū. Sic distīguit di.i.in decretis. Hā maria nō fuit exēpta a iure nature vt imaginatur apparētia legis.sz fuit exēpta a iure gētiū.ex q̄ captiuitates t fuilitates emanāt.infra.c.c.v.¶Decimussextꝰ defectus ē q̄ non distīguitis int̄ hitū t sitū. Sic distinguit Pozreranus in li.vi.p̄ncipioz. Hā aliq̄ cōsiderāt maria vt habituat̄ in vestitu deaurato.Psal.xliij. t sic se habuit a principio sui. Aliq̄ vt situata hñs in manib vestimēta vetusta.vt dic̄ falsa mathesis.qđ non signat veterē hoiez mariā iduisse.sz euāgelicā pauptatē.¶Decimusseptimus defectꝰ ē q̄ nō distīguit̄ int̄ supficiē t medullā. Vl' sensuz in q̄ fit.t sensuz quē faē. Ut distīguitur in.c.martino.i.q.i.p Hiero. Hā multa sunt supficie ꝺ sacrā scpturā exp̄sse/q̄ tñ sūt catholica.t eoz opposita heretica. Notuz em̄ ē eccl'iaz approbasse oīa dicta sctōz.sed nō vt supficialit̄ sonāt.nec in oī sensu quez faciūt.¶Ultimꝰ defectus ē q̄ nō distīguitis int̄ causam totalē t causaz ptialē.sic dicit auctor de causis ꝓpositōe.i.t cōmentator ibidē. Hā lex ꝛcupiscētie,ppagantium nō est causa totalis vt pctm̄ originale sit in carne vl' in aīa,ppagate,plis. Hec sequit̄ hoc est ppagatū fm legē ꝛcupiscētie.q̄ in pctō originali. Uñ nō sequit̄ formalit̄.tres pueri sunt in camino ignis.q̄ patiunt̄ ab igne. ergo nec sequit̄ formalit̄. Et.ppagat̄ i igne ꝛcupiscētie. ergo patit̄ originale.sz sequat̄ de lege cōmuni. Maria aūt fuit ꝛcepta de lege ꝓuata sp̄ūssancti que ꝓma ꝛcepta fuit hodie sancta in suis origialibus p̄ncipijs fm Anselmū. Hodie concepta ē stella celi. hodie ꝛcepta est palma virginū.hodie cōcepta est ianua celoz.¶Igit̄ triplex conceptio Marie videt hodie celebrāda. Nam hodie fuit ꝛcepta vt in suo originali principio. Hec sequit̄ ibi affuit libido ppagantiū.q̄ pctm̄ in ple,ppagat̄ vt sup̄. Scōo fuit concepta in carne mūdissima. Tercio in creatōe t infusiōe anime. Et de istis hodie celebrat̄ festū. Hec sequit̄. Nō fuit hodie illa vel illa ꝛceptio.q̄ non dz hodie celebrari Hā eccl'ia de mutudine hz anticipare vel postponere festa t certis causis t rōnabilibus.al's nō posset ratōnabilit̄ celebrari in die lune cū cadit in dominicā qđ ē falsum. Item al's nunq̄ celebranda esset octaua in qua cantat̄ hodie sicut in die. Item tūc nō esset hodie celebrandum festum ꝛceptiōis ꝑ sanctificatione q̄ quo tempe fuit sanctificata ignorat̄ vt dic̄ sctūs Tho.iij.parte summe.¶Et sic int̄ theologia pz q̄ rōnes vie nō sunt insolubiles.¶Tūc rex de solio suo ꝓtulit litis sentētiā in hec verba Anselmi in epl'a ꝛceptōnis ꝑginis. Erubescant omnes insensati.qui tātū die.tāta mysteria ac sacra.tenebris ignorātie excecati ideo respuūt celebrare/ q̄ viri t mulieris copulatio/in ꝑginis ꝛceptione consistit. Non em̄ est verus amator ꝑginis qui respuit colere die sue ꝛceptōis. Hec Ansel. Cuius ꝑginis veros amatores nos facere dignet dominus nr̄ iesus dei patris t ip̄ius ꝑginis Marie vnicus filius.qui cum eodem deo patre t sp̄ūsancto viuit t regnat in secl'a seculoz. Amen.

Sermo de sancto

Bernardo/editus a magro Johe de Berson cancellario Parisien.

f HEUcite me floribꝰ. stipate me malꝰ/q̄z amore lāgueo. Scriptū ē in epitaphio sp̄osi t sp̄ose q̄ ad exercitiū diuī amoris cōpositū ē.t ab illo cui nunc sermonem habituri sumus diuinis verbis

expositū. qđ ꝛ nūc legit eccl'ia in laudē singularis spōse xp̄i virginis gl'iose. Cañ. ij.
¶Si nō capit amoris ẏba frigidū pectus vt scp̄tura loquit' (amoroſe Bernarde) Si te codē teste linguagiū amoris nō amans/ nō intelligit plus q̄z latinus barbaz. q̄ pacto spes erit de algido imo gelato pectore meo q̄ amoris vnq̄z flāmantia ẏba deproprat. q̄ eloquiū ei' sit ignituz vehement'/ q̄ ẏbū instar Velieut facula ardeat. Necessarius ē igit' ignis ille amoris quē dñs misit in terrā volēs vehement' accēdi. Necessarius dixerī. tū vob ad capiēdū ẏba amoris. tū p̄cipue mihi ad illa capiēdū sil' ꝛ loquēdū. ¶Te ẏo bñssimū Bern̄. esse vnū ex cō sortio ignitoz illoz spirituū q̄s seraphin scp̄tura noīat. ego pia fide tenens obsecro iā ꝛ obsecro p amorē tuū q̄tin' sumpto calculo ardēti de altari illi' cui' ignis ē in syō. ꝛ camin' in hierl'm/ q̄ ē nō cupido falsus/ sz verus dilectōis deus ꝛ ignis ꝯsumēs ē. tu labia mea tāgēs purges. Tu ūsup pectora nr̄a oīa succēdas ad amorē illū q̄ te oliz lāguisse ꝛ arsisse felicit'/ te ducēte īfra docebimus. Exorabimus sil' amatricē illā tuaz ꝛ amatā deā. q̄ q̄dē decātat. Ego mat' pulchre dilectōis. Cui supplices p̄ñtamus illud angelicuz. Aue gr'a plena ꝛc. ¶Fulcite me floribꝫ. stipate me mal'/ quia amore langueo. Uox ista viri p̄es ꝛ frēs vox amantis ē. Amātis nō q̄liscūq̄z amātis. sed eius quē vulgus loquit'. q̄ amat p amorē q̄ philocaptus ē. Cū ẏo int' aīe passiōes nll'a vehemētior sit q̄z amor (vt ab expientia sumpsit Cicero) nulla insup violētior. nulla rapacior. ꝛ q̄ minus sinat aīam esse sui iuris. (Hā ē extasim faciēs. vt ait Diony. iiij. de diui. no.) sic amorē puersum ꝛ īprobū nullū crimē excedit in vicio. sic amori casto et bono nulla ẏtus equat in p̄cio. Alioquin quō statuisset egregius doctor Augustin' et aduerso duos amores bonū ꝛ malū/ esse q̄si totidē p̄cipuos ꝯditores ꝛ rectores duarum ciuitatū. vnius diuine. alterius dyabolice. nisi q̄ amor bonus int' ẏtutes/ ꝛ malus int' vicia p̄cipant'. Proinde vterq̄z amor/ sua actōe feruida languere h̄ q̄s possit det cogit. q̄uis alit' ꝛ alit' sic amor hereos manifestat in malo. ꝛ vox nr̄i thematis in bono. Cū aīa sancta spōsa dei loquit'. Fulcite me floribꝫ. stipate me mal'/ q̄z amore lāgueo. ¶Et q̄dē de amore puerso erit secunda ps nr̄i sermonis huius. si hora ꝛ vīa expectatio tulerint. ꝛ hoc sub voce q̄rula ꝛ lugubri xp̄ianitatis lāguorē suū in membris pessimū et h̄ amore/ deplorātis. Primam ẏo ptē sibi vēdicabit vox amorosissimi et dō amātissimi bernardi. tū ad sui laudē. tū ad nr̄i edificatōez. ¶Introducet itaq̄z p̄sona eius iā btā atq̄z secura. tāq̄z ip̄m d̄ amore suo in hoc mundo loquentē audiamus. Ita em̄ texere meditatus sum doctrinā de amore. q̄tinus iocūdior esset ad audiendū. facilior ad credēdū. maiestate sua dignior. ꝛ inuidie hñs min' ad imitādū. Quis em̄ sibi ꝯgruētius amoris magisteriū vsurpauerit. cuius ꝛ facta oīa ꝛ scp̄ta/ scītille sunt q̄dā ignee amoris? Auertite igit' paulisper mentē a me/ ꝛ ip̄m Bernardū nō me loqui putate. ¶Fulcite me floribꝫ castoz desiderioz o beati amorosi omēs spūs. Stipate me mal' odoriferis/ pulchraz ordinatarū q̄z operationū. q̄ amore langueo. Ecce anima mea dū aduena ego sum in terra peregrinatiōis mee/ circūibat ꝛ q̄rebat quem amaret. Neq̄z enim absq̄z amore diu viuere oīno poterat. Cuius stimulis nescio q̄bus iam ab ineūte etate cōfigebaī. Cuius igne carpebaī. vt in has gemebunda suspiraret voces. Fulcite me ꝛc. Obtuli aīe mee corā in p̄spectu p portas sensuū. Celū ꝛ terram ꝛ mare ꝛ oīa q̄ in eis sunt pulchra ꝛ speciosa valde. Pulchritudo ī formis corporeis ex ordine cōgruo partiū. cū q̄dam coloris ꝛ lucis suauitate. pulchritudo in numeris sonoris ꝛ canoris. pulchritudo in tangibilibꝫ. pulchritudo in gustabilibꝫ. pulchritudo in odoriferis. q̄ oīa ꝯueniēti ꝓportione sua intra mentē alliciūt. Et dixi aīe mee. ecce hec sunt amor tuus. Fulci te his floribꝫ stipa te his malis. Et ne vltra plāteris. q̄z amore lāgueo. ¶Quid refugis. q̄d faciē obducis? Refugiebat em̄ (bñ sensi) aspernabaturq̄z monitus meos/ cū his oīb' q̄ indurē ram intus ad eā/ p corpis mei sensus. Ip̄a nimirum doctricē alterius amoris suscepe rat. adhuc fere a cunabulis ab ancilla tua deus noster matre mea. in gremio ecclesie sancte tue ꝛ a spūsancto tuo. Qualis h̄ doctrix erat? erat fides catholica. q̄ mox vt excreui. mox vt gressuz figere potui. duxit animam meā ad fontē purissimū ꝛ serenum sancte tue eccl'e in q̄ ptinus vt vidit anima mea se ꝛ faciem suam velut in speculo quodam mundissimo/ ip̄a repente sagittata est iaculis suauiter ardentibꝫ/ diuine pulchri-

tudinis dignitatis honestatis atq; dilectionis. istar narcisci. de q̄ poete fabulant. Et illo delere statuit aīa mea a corde suo omnē pulchritudinē rer̄ gestar̄. Oēz cepit amorem alter̄ tuo dedignari. Cepit tedere q̄tidianar̄ har̄ formar̄. hāc em̄ tātā de ppa dignitate decore t nobilitate p̄sumpserat fiduciā. Tā supba de amore (vt vulgi vox est) facta erat ita vt nullū nisi oīpotētissimū sapiētissimū ditissimū t pulcherrimū supoīa amare dignaret magna sz bōa supbia. ¶Quid mihi t tibi ait o hō q̄d mihi t tibi ad pulchritudines istas rer̄ materialium? Quid ad amorē ear̄ q̄s eā nobiscum in facultate sua bruta habēt? Esto pulchra sint oīa. Esto speciosa t amena t digna diligi. Quantū supemiet pulchritudo t decor illius à fē oīa? Si in vestigio. Si in vmbra. Si in nutu q̄dā t odore/hec violētia inest vt se amari tāta ip̄ortunitate/tantaq; rapacitate cōpellāt/vbi tm̄ aculei gues sūt/vbi plus aloes q̄ mellis hñt. Noli mirari se res ip̄a a q̄ pfluūt hec oīa/sua vi me trahit t dignitate me allicit. In cui⁹ amore tā ta delectatio ē. t cuius quictus nō hz aīa ritudinē. sz leticiā t gaudiū. Iste ē de⁹ meus cuius vulnerata charitate ego sum. sibi me elegit. me totā habebat. sibi me dedi. ¶Verum q̄z diu? heu tandē aberit. Et q̄usq; vsq; quo vociferabor? vim patiēs t nō eraudiet? Quero eū misera nec inuenio. vulnerauit me t abijt. Adiuro vos filie hierl'm vt si inueneritis dilectū meū annūcietis ei. q̄z amore lāgueo. Et ita vere elanguit aīa dux hoc mō assidue suspirat ad deū suū. Eratq; languor fortissimus. adeo vt macresceret t marcescerē totus. displicebat q̄cq̄d agebā. quicq̄d videbam in seculo. ¶Et aio ego ad aiaz meā. Certe aīa mea adhuc rudis es in amore. nec satis erudita. ꝓpterea forte non venit ad te dilectus tu⁹. Vis introeamus scholā aliquā q̄ doceat nos modū q̄ amandus ē amicus tuus/deus nr̄. Nam q̄d sine mō est. placere quō pōt? Q̄d si ad res alias viliores/ars addit̄ pficit. q̄ tomin⁹ rei huic diuinissime t q̄ sola optie viuit/existimādū est artē nō deesse? Annuit ip̄a. Venit g̃ nō tā gressu corpis q̄z studio sedule inuestigatōis/ad scholas varias. introgaui de q̄libet. Nūq̄d nō ars amoris doceret in ea? Rūsum accepi a singul' voce ꝓfusa t rauca. Docem⁹ amorē. Sz in vitate cōperi dū pgerē vltra q̄rere. q̄ nō erat amor ille. vt est amor dei nr̄i. amor castus quez q̄rebat aīa mea. In schola vna/docebant hoīes amare. i illa voluptatē. in alia mūdanā aliquaz vanitatē. Quietiā schola illa q̄ videbat honesti⁹ instituta/schola rhatorica/schola sciaz variaz/referebat ad cognitōez oīa. nihil ad amorē. Docebant illic sedulo adolescētes t senes cū iunioribus/de rebus q̄rere. disputare. libros euoluere. vez a falso acute secernere. In his tot⁹ mergebat intellectus. sz affectus pcul erat. pcul sine affectiōe. pcul valde t exul in terra defta inuia t inaq̄sa. In terra salsugis a malicia hītātiū passionū in ea. In loco horroris t vaste solitudis extra termios ꝓuersatōis illi⁹ de q̄ dictuz ē. Hec ꝓuersatio in cel'. ¶Ilico retorsi pedem ego Bernardus ab his schol'. t aggnata ē valde aīa mea studijs eaz. eo q̄ ira affectū suū vel depuabāt. vel itolerabili p̄sus vanitate ad id̄ssimū reuocabāt. Et dehinc ex imo pectore altū trahēs suspiriū. Filij inq̄t hominū vsq̄q̄ gui corde vt q̄d sine affectōne de affectib⁹ iudicatis. vt q̄d loq̄mi sedule d̄ dilectōe. sz nō idiomate dilectōis/dū caretis dilectōe illa/p q̄ si dederit hō oēz substanz suā/q̄si p nihilo despiciet eā. q̄s q̄z vbi docet illa? Docet dico nō lingua. ꝓpa affectuum vbi repit? Quis eius mihi scholā oñdet? Fulcite q̄so me floribus castor̄ eloq̄or̄. vos acūq̄z potestis. t potestis soli qui amatis. Stipate me malis ordinate charitatis. q̄z amore langueo. ¶Sic lamētabat aīa mea. B sic languebat turgida amore/q̄rēs scholā/quo ꝓueniētius eā in arte bñ amādi t amorem ꝓfuādi pariēdi t agēdi redderet institutā. ¶Tū e celo intonuit dñs voce grādi ad aures suas introrsus vt religiōis scholam peteremus. Credo q̄z magis ad inflāmatōez affectus q̄z eruditōnez solā intellectus religio statuta ē si recte manet instituta. In q̄ rursus ab initio collocat securius feruor amoris nouitius q̄z in solitudine ne tenera adhuc aīa offendat in illud maledictum. ve soli. q̄z cū ceciderit nō hz subleuātem. Parauī ꝓfestim animū. gerebā circite vicesimū secundum annū. Anno dñi. M. cxij. Et a ꝓstitutōe dom⁹ Cistercij. xvi. dū cū socijs ap̄li⁹ triginta religiōis schole me subdidi. ¶Sz q̄li religiōi t q̄ fine? Religioni inopi austere regulari. nō q̄les heu multas intueor corruptiores q̄z seculū. Corruptiores in comessatiōib⁹. in lasciuia mox. i effreni cuiuslibet disciplie regularis abie-

ctione. vbi fere nihil de religiõe ꝓter nomẽ ficticiũ aut ꝓter vestẽ. ꝛ nescio q̃ forsan cãrica. nihil deuotõis plurimũ tedij ꝛ vexationis habẽtia. Porro finis meus solus fuit amor dei. vt in me genit⁹ a gr̃a dei/cito nasceret. ꝛ nat⁹ fieret viuax fortis ꝛ feruidus. oĩa potenr̃ erupans suauisq̃ ꝛ sapiẽs. Hã religionẽ ꝓfitẽs si quicq̃ aliud intẽdit/aut cibũ gl'az vel opes q̃s sibi negabat seculũ/ quidni successus turpes habeãt/ea q̃ tã fedo initiata sunt ꝓncipio. Sz ad me redeo.

¶ Mox vt religionis scholaz introgressus sum/suscepit me in ꝑmis vt mos hz locus nouicioꝝ. in q̃ ꝓuersatus aliquãdiu/gduz ꝓficientiũ ascẽdi. Nemo em̃ repẽte fit summus. Tandẽ ꝑmouẽte deo de ꝓtute in virtutẽ/ad pfectiões assumptus sum. Primo velut aĩalis. Scõo vt rõnalis. Tercio vt spũalis. Hm tres status studẽtis ad amorẽ dei. q̃s transcripsi p epistolã ad fratres de mõte dei. ¶ Cõformiter etiã ad tres diuini amoris gradus q̃s notauit libellus meus de diligẽdo deũ editus. Primus locus est schola disciplíne ꝛ ꝓtritõnis. Alter schola sanctimonie ꝛ meditatõis. Tercius ẽ schola solitudinis intime ꝛ ꝓtemplatõis. In ꝑmo verus amorosus lãguet amore. Debĩc morit⁹ amore. Demum tercio vinit amore. ¶ Qm̃ parturitio amoris fit cũ dolore languido. hoc est in rita passionũ. Debĩc post eius parturitionẽ mortificatis passionib⁹. morit⁹ vetus homo. sicut in parturitõe Beniamin Rachel. Tercio tandem amor natus adolescit ꝛ crescit. ꝛ ex illo aĩa viuit cuz apostolo dicẽte. Viuo ego iam nõ ego. vivuit ⁹o in me xp̃us. ¶ In ꝑmo bellũ. In secundo inducie. In tercio pax. Nihilominus dum vita mortalis agit⁹ in amore/hec oĩa ꝑmixtiz insunt. bellũ. inducie. pax. rursus bellũ. rursus inducie. pax vicissiz. Hã ꝓfusa sunt hec oĩa spes. metus. meroz. gaudiũ. vix hora vel dimidia fit in celo silentium. ¶ In hunc modũ sub alia metaphora exardescit ꝛ crescit ignis diuĩ amoris. Torret ꝑmo vehemẽter cũ multo fumo carnalium desideriozum. ꝛ flamma non nisi rara raptim emicat. debinc flãma rapaciox exurgit cõuoluta fumo fantasmatũ. licet ad postremũ velut in carbone suo nitet. tranquillus ardet depuratus ab omni fumositate. tũ passionũ. tum fantasmatuz. ¶ Hoc ⁹o ferreũ ꝛ tranquillũ dilectiõis incendiũ pulsq̃ attingeret anima mea/pulsq̃ amorez conceptũ enixa esset. quib⁹ nõ ego languoribꝫ extenuatus sum/quib⁹ nõ vexatus doloribꝫ? Quotiẽs ego ad ſctõs sanctasq̃ homines q̃tiens ad pr̃es ꝛ frẽs meos simł' in xp̃o degẽtes/ q̃rulis vocib⁹ planxi. Fulcite me floribꝫ sanctaꝝ orationũ vtaꝝ. stipate me malis exemploꝝ vioꝝ/q̃ amore languco. ¶ Cognitus ẽ nimiũ mos eius. imo more veterano vult hec infelix ꝛ suadet. q̃d dico suadet? vi agit vt pstituat decorẽ suũ. hec virgũcula mea. hec adolescẽtula anima mea. Al trahit videlz corruptores sordidissimos/improbissimosq̃ ꝓdones aĩaꝝ incautaꝝ. Nunq̃d nõ oculus ꝓdo nequã qui dep̃datus erat aĩaz Hieremie? Tactus ꝑterea ꝛ gustus ꝛ lingua ꝛ aures/heu q̃s violenti sunt seductores. Apprehẽdit quilibet palliũ aĩe mee ꝛ subdole blãdiens. Dormi inq̃t mecuz. Reclamat aĩa mea ore sinderisis in q̃ nõ est inuẽtus dolus. sz nec inueniri pot. Reluctat manib⁹ conscie. Seorsuz vos exclamat. abite hic in malã horã viaz fallacissimi deceptores. Nescit? forte q̃lis ego sum. Ego ne talis meipaz sub vĩa libi dire ꝓstituendã turpiter exponã. Ego ne ludibriũ vobis ero risus ꝛ opprobriũ? Nõ est ira ꝓfiliũ. alias q̃rite si q̃s inueneritis q̃ vestris credãt malesuasis blãdicijs. Ego vos respuo despicio ꝛ cõspuo. phy de vobis. Ira anima mea ad illecebras carnis.

¶ Ego aũt Bernardus ad meipm frequẽtius istud inculcabã. Bernarde ad q̃d venisti? Ad q̃d venisti Bernarde? Animix tu venisti ad amoris casti scholã. in q̃ docearis amare deũ ex toto corde ex tota aĩa ꝛ ex tota fortitudine. Nihil ergo tibi cuz carnalitas eius pfer viriliter. Silebit tandẽ ꝛ si nõ grauit⁹ molesta sit atq̃ cũ oblectamẽto obsequet tibi. Sz q̃d? Nõ tantũmõ timores intus ꝛ rixe/sz foris pugne. Notum est q̃sta me impudẽtia/bis mulieres infelices nudũ aggresse sunt. q̃s vt clamauit latrões ꝛ socios excitauit. Altera vice/vetulã hanc carnẽ meã/q̃ ex visu ml'iercule stimulabat me acrius solito ego demersi collotenus in aquã algidã vsq̃ dũ miser ad mortem obtorpuit. ¶ Talib⁹ aculeis in sui ꝑturitõe exagitatus amor me⁹/sepius in flebiles erupit eiulatus vagituscq̃. Et ego multũ flens ꝛ amorẽ meũ q̃si lachrymis iã balneãs loquor cũ apl'o. O infelix ego hõ q̃s me libe rabit ꝺ corpe mortis huius. gr̃a dei ꝑ ih̃m xp̃m dñm nr̃m. Scio em̃ q̃ aliter ꝓtineus

esse nō possum nisi deus det. dat aūt exercē tibꝫ se ꝛ ārentibꝫ. ꝓpterea Fulcite me floꝛibus oꝛonū vīaꝝ o ſctī ſctēꝫ omēs. ſtipate me malis ſpūaliū charismatū. qꝛ amoꝛe lā
D gueo. ¶ Talis fuit status meus in scola cōtritiōis. q̄ in re ꝛ si nihil mō patioꝛ in gl'ia. cōpatioꝛ tū tibi o q̄ſq̄s es generosus adolescēs bōe indolis. q̄ſq̄s egregio ꝛ casto/artem bñ amādi nouicꝰ adhuc addiſcis. Didici ex his q̄ passus sum pugnā tuā/ſz fortit age p̄coꝛ. Precoꝛ hāc veterē sordidā carnem tuā aīosus euince. Ego meip̄m tibi p̄beo in exēplū victoꝛie. spēꝫ coꝛone/tu me ſeq̄re. tu expto crede. credis hec lucta pacatiſſimū afferet niſi victus fede ſuccumbas. Allioq̄n iugi miſeria toꝛq̄beris acerrimoꝫ pꝛuritu/etiā in senio/dū a maleſuadibꝫ dānabilibusꝫ titillatōibꝫ ab illecebꝛis fouere sanareq̄ te putabis. ¶ Uex sup oīa te moneo p̄clare adoleſcēs ꝛ repetēs ītex. iterūq̄ monebo. caue tibi a cōſortio nequā adoleſcentū. vel viroꝝ euiratoꝝ. sciēs q̄m coꝛrūpūt bonos moꝛes/ꝓfabulatōnes pessime. q̄to magis attrecta tōes opatōesq̄. O mores. o scelera. īmo o mostes. o scelera scelerātiſſima. q̄m ſocietas illa formidāda ē de cōtagione pessima quā naturali federe ac īstitutōe mutuo decebat esse castā atq̄ ſecurā agēte hec coꝛruptela beſtiali coꝝ. q̄s omnipotēs nature deus/ſi nō reſipiſcāt male pdet. iuſte q̄dem/qꝛ ꝛ ipi q̄nq̄ nephādiſſime pdūt q̄s fuare īstituereq̄ debuerant. ſic fidei ſue traditos velut āgelice puritatꝭ iuuēculos. Uex tu adoleſcens īclyte has pestes mōſtrificas/nō minus effugito/q̄ſ fame tue/q̄ſ castitatis tue/īmo q̄ſ vite tue/certiſſimos hoſtes. Qꝝ si vim pauerint obnitere reclama palā eloq̄re/palā oſtendite. veternoſā hāc beluā ignibꝫ pſequendā. clama mecuꝫ. latrones latrones. ¶ Deniq̄ in omni tua afflictōe dū amoꝛem castū ꝛ diuinum parturis. ociū p̄cul abſit. O cia si rē. Sit q̄ refugiū ad lectōnes. ad ieuniū. ad oꝛones. Non eīm vincit hoc demoniū/niſi in ieiunio ꝛ oꝛone. Dic in hac parturitōe tua. dic deo ꝛ omnibꝫ eius ex intimis p̄coꝛdīs anime tue. Fulcite me floꝛibꝫ castimonie. ſtipate me malis puritatis ſctē. qꝛ amoꝛe languco. ¶ Tali lāguoꝛe toꝛq̄bar. tali pō
E pa rumpebar pariendo amoꝛē dei iā cōceptuſm. Quid ni igit languoꝛē hūc feruidus moꝛs si aliq̄ ſeq̄ret. Qualis moꝛs? moꝛs alterutrius ex h̄ amoꝛe duplici. Moꝛs amoris aut carnalis aut ſpūalis Sz dicamus melius ex carnalē ſpūalis amoꝛ strauit. calcauit. exaīauit. De q̄ vere dictum ē. Fortis vt moꝛs dilectio. Perpendo quō enecata ē in me dilectio ꝛ delectatio q̄libet coꝛpalis/q̄m ad cibuꝝ ibā sicut ad toꝛmentū. q̄m sagimine concreto incaute oppoſito/vſus diu sum p butyro. Q̄m ſubinde ad ipa luxurie blādimēta ego vel ſola recoꝛdatiōe ꝓcutiebat hoꝛꝛoꝛe/abominās ea tā q̄ſ saniē putrē fetidamq̄. ¶ Emoꝛtua igit veterana carne mea felici moꝛte. q̄ vitā nō abſtulit ſz mutauit q̄tinus renouaret sic aq̄le iuuētꝰ. Amoꝛē dei p̄dē ꝓceptū enixa ē aīa mea/obſtetricāte pnīa cū ſuis ſodalibꝫ. Succeſſit in scū da scola/meditatio ſedula famulatrix. q̄ nato amoꝛi/lactātis ac gerule fungeret offi cio. Eſt itaq̄ meditatio fortis vehemēs atz pſeuerās mētis attētio ad aliq̄d īuestigādū. Nōne fortis ac vehemēs attētio q̄ pōt mel ſugere de petra. oleumq̄ de ſaxo duriſſimo ad amoꝛis ſui nutrimentū. īmo ad raptuꝫ facit. Eſt aūt raptus vehemēs occupatio ſtutis ſup̄ioris cū totali ceſſatōe ſtutū inferioꝝ aut saltē cū debilitatōe notabili. In hac meditatiōe iuxta altex typū exardeſcit ignis diuini amoris. pp̄ha dicēte. In meditatōe mea exardeſcit ignis. Hoc fit validō fletu aſſidue ꝓſideratōis. ſtrigēte ꝛ vniēte ſtutē totā ignis huiꝰ. q̄tinus ex materia iā p̄para ꝛ q̄ſi deſiccata ab humoꝛe groſſo carnalitatis/flāma purioꝛ erūpat ꝛ emicet. Hec meditatio nōne mihi satis ab adoleſcētia familiaris extitit q̄n frequent ea que coꝛpeos ſenſus circūſtabāt/me cōpellebat vel ſ̄grare vl' p̄ſus negligere. Teſtudo ꝛ ſenestra celle nouicioꝝ lacus lauſane ꝛ cella mi mei ꝛ alia multa fidē hinc faciūt q̄ꝝ mihi ꝓſideratio nulla erit. ¶ Hic mihi ſolitudo placēs/hinc int' q̄rcus ꝛ fagos magiſtros ꝛ doctoꝛes meos/ g̃tioꝝ ꝛ crebrioꝝ illa ꝓuerſatio mea/illic ea oīa q̄ fomentuꝫ p̄ſtant amoꝛi diuīo colligebā. ſugebā. dirigebā. aut iā collecta remouēs ruminabā. q̄ꝝ odoꝛē postmodū dedi/ſcriptiſq̄ reliq̄. p̄ſertim ſup cātica ꝛ in meditatōibꝫ. ¶ Ego q̄p F
pe mecum ipe ꝛ ad deum nūc hoc nūc illo mō meditās fabulabar. Quis ego ſuz dñe Quis o rex vniuerſe creature vt digneris te amari a me? Quid dico digneris. cum tu ipe terribiliter iubeas vt amē te. ꝛ mīnaris et nas miſerias si nō amauero te. Te quem amare fructus ſummus eſt. ſumma nobili

tas. suauitas incõprehẽsibilis ẽ. iocũdissi/maq; dulcedo. Jubeas vt diligam te. Di/ligaz te igiꝭ dño ñe fortitudo mea. diligã non q; amore meo egeas. sed q; idipm vis ⁊ iu/bes. fiat qđ vis. fiat qđ mãdas. exurge do/mine in pcepto qđ mandasti. diligat te q̃/q̃d in me est. tota ꝟtus mea. totũ cor meũ. tota aĩa mea. desideret teipm q̃ totus es de/siderabiꝭ. amẽ te totũ cui me totũ nec semel debeo. Haz debeo/q; nihil erã ⁊ fecisti me. debeo/quia pierã ⁊ reformasti me. millesies mortẽ meruerãt pctã mea. ſz debeo mille/ies ⁊ amplius. q; miſicordia tua magna ẽ sup me. ⁊ eruisti millesies aĩaz ex inferno in/feriori. etiã aĩa mea tepida ⁊ euomi digna. aĩa arida nimis in amore dei tui. aĩa ingra bñficijs eius. Appello te. rñde mihi. si q̃/piã amore tuo sic arderet/vt oĩa largiret/ti/bi gr̃is. nõne diligeres eam? Quid si vltra omĩa sua donaret ⁊ seipm nec solũ donaret ſz insup p te redimendo a morte/ mortẽ ipe durissimã vltro pferret. nõ adeo obdurui/sti/vt posses talẽ sic amãtẽ redamare. Al tue/ro deus tuus ille talis est. q̃ nõ pusilla aliq̃ bõa/ſz ℔ celũ hanc terrã/℔ mare ⁊ oĩa q̃ in/eis sunt/tibi ꝓtulit. ſz ⁊ ꝓprio filio suo non pepcit (inq̃t apl's suus) ſz p nob oĩb tradi/dit illũ. q̃to magis nõ oĩa etiã nob cũ ipo donauit? ¶Et rñdebit fortassis tua vel in/gratitudo vel auaricia. nõ mihi soli inq̃es/ista donata sunt. ꝓpterea nõ sũt amoris er/ga me singularis indiciũ. Falleris aĩa mea sciueris q; tibi multo copiosius bñficium collatũ est. Jtaq; finge tibi vnice ℔ celuz. ⁊ hãc terrã datas esse. deum insup p te sola re/dimẽda carnẽ ⁊ mortẽ suscepisse. nũq̃d so/litariũ ℔ munus grãde malles esse q̃ cum multis? Nunq̃d hoĩuz oĩuz parentũ ⁊ affi/niũ. nunq̃d etiã angelor̃ ꝓsortio/velles nõ gaudere? Nunq̃d eligeres munera tuor̃ nl's los esse ꝓticipes? Nõ ita sapis aĩa mea/vt hoc sapis. Cur g̃ nõ diligis diligentẽ te/et talẽ ⁊ talit̃ diligentẽ. q̃ amari se ⁊ iubet au/ctoritate ⁊ rogat charitate. aduersitate co/git. allicit. ꝓsperitate? Cui vox illa cõgruit/si ad puz reducaꝭ. dies noctesq; me ames. ne desicris. me somnies. me expectes. ō me cogites. me speres. de me oblectes. mecuz tua sis. meus facsis postremo animus q̃/B ego tuus. ¶Talia olī plura mecũ medita/bar vt colũba. Hũc ad vos mihi exhortati/onis ſmo ẽ. q̃ inter pficiẽtes computandi/estis. ad vos q̃s edomita iã carne q̃tũ sat̃ est ad meditandum ꝓuenit satagere totis conatuũ neruis ad amorẽ dei nutriendum augendũ. pficiendũq; Non vos abducat ocio vel ignauia ⁊ vecordia. vl' amor solius illustrãdi intellectus. q; neglecti? sit affect?. quẽ sic maxime respicit ꝟtus ⁊ merituz/ita pcipue colẽdus ẽ. ¶Al tuero dicet?. nos cer/te ad studenduz positi sumus. nos ad scri/pturas intelligendũ. hec ẽ nostra vocatio. Hoc nec ego nec reprobo frẽs. nihilomi/nus testimoniuz phibebo vob q̃le positũ ẽ in epl'a mea ad frẽs de mõte dei/q; scriptu/ras sacras nullus vnq̃ plene intelliget q̃ ñ affectus scribentiũ induerit. Et q̃les affe/ctus? ꝟtutũ q̃z regina ⁊ mr̃ ipe est. Deniq; fm mẽsurã dilectõis/ꝓsequiꝭ magnitudo reuelatõnis diuinor̃ pceptor̃. Nolo mihi crediderit̃is nisi ℔ insinuet deus ipe dilecti/onis. dũ apl'os dixit amicos. q; oĩa q̃cun/q; audiui inq̃t a pr̃e meo nota feci vob. Ni mirz a natura comptũ est q; secreta nr̃a oc/cultamus hostib/amicis reuelam?. Su/per inimicos meos prudentẽ me fecisti in/quit ille cui incerta ⁊ occulta sapie sue deus manifestauerat. Causam subdit meditatio/nem ⁊ amorẽ diuinor̃ pceptor̃. ¶Quis p/terea negauerit q̃n amare sit q̃d̃az sentire. q; amor insup q̃dam spũalis existat perce/ptio? Sentire ꝟo cognoscere ẽ nõ min? q̃ videre. Et sepe tãto amplius ⁊ certius/q̃/to tactus ⁊ gustus ab obiectis suis pcepti/oni ac iocũdioi actualitate mouent. Non/ne mellis dulcedo ⁊ ignis caliditas ⁊ odo/rum suauitas melius gustu tactuz olfactu q̃ visu dinoscunt. Nõ aliter aĩa suũ gustuz habet suũ tactũ olfactum insup/ex amore. Rursus si btitudo hec debeꝭ mũdis corde q̃ ipi deũ videbũt. ⁊ hec mũdicia nullo pa/cto melius/nunq̃ sincerius ⁊ efficaci? fit/q̃ p successionis amorose depuratiuã acti/onem/ vt maiorẽ amorez amplior ꝓsequat cognitio necesse est. ¶Porro vbi amor ibi oculus. vbi ꝟo oculus ibi intẽtio. ⁊ vbi in/tenderis ingeniũ valet. q̃re ad vehemẽtio/rem amorem valẽtior effulgebit cognitio. ¶Deinde ꝟtus vnita/fortior ẽ seipa dispersa. Erit g̃ ꝟt? cognoscitiua/q̃to in se colle/ctior/tãto fortior. Nihil aũt plus q̃ amor vnitiõez hãc opaꝭ. Plura sunt in hac sniã. nã q̃s nesciat ex hac calefactõe forti/ignez lucentẽ erupe? Jta ex amore cognitio gene/raꝭ. ¶Dicetis ꝓterea fortassis amorez vos habere dei q̃tũ sufficit ad pceptũ. Vellem

etiã nos habere ꝯtũ sufficit ad ꝓfectũ ꝛ ꝓfectũ. qm̃ in via dei nõ ꝓgredi/regredi ẽ. et magna plãe iã imꝑfectio ẽ/ ꝛ ꝓpriũ fuit pigri/nolle niti esse ꝓfectũ ¶ Cetez cauete obsecro. dũ mẽs remanet arida a pinguedine spũs dũ suauitate diuini amoris destituta lãguescit. ne tandẽ ipa redeat ad ꝓsolatiuncules ꝯsdaz fedas ꝛ carnales indignas se. Uez ꝙppe ẽ/ aiaz absqz ꝓsolatiõe diu stare nõ posse. ꝙ si desit ꝓsolatio spũalis q̃ gusta ta desipit oĩs caro/ ꝛ quã solus ꝑstat amor dei. ꝙs facile nõ agnoscat ꝯs paruo lapsu et lubrico/ delectatio carnalis obrepe timẽda est. Quis nõ extimescat illã apl̃i exprobrationem. Cũ spũ cepitis carne ꝓsummami ¶ Profecto absqz amore dei feruido. nunq̃d tuto veniẽt sollicite ꝛ misere huius oblíuione. qm̃ male vincit delectatio carnal̃/ delectatiõe sil̃r carnali. sz aliꝫ potius. Solus amor dei clauus ẽ/ q̃ clauũ amoris impuri
ꝺz retũdere. ¶ Et o frẽs si vel tenuit ꝛ in raptu quodã gustare donaret ꝛ videre ꝯs suauis ẽ dñs. si fas esset exclamare ex affectu pbato ꝛ erpto/ sentiendo cũ ꝓpha/ quemadmodũ q̃dã ex vobis pñt. ꝯs magna multitudo dulcedinis tue dñe quã abscõdisti timentibꝫ te. Tederet affirmo aridítatis ístius in affectu/ cũ eruditiõe ẽ ꝯtalibet intellectus. puderet animã tãdiu lãguisse. eã fuisse sicut terrã sine aq̃ deo. sine aq̃ sapie. h̃ ẽ sapide sapoꝛose scie. ¶ puderet ꝛ postremo primã nondũ lr̃am alphabeti huius scie affectual̃ didicisse. Jtaqz liberet exclamare cuz vno ex magnis scrutatoribꝫ. sz nõ absqz affectõe. Sero te amaui pulchritudo tã antiq̃ ꝛ noua. Sero te amaui. ¶ O si liberaliori dono/ vehemẽtioriqz exercitio datũ ꝯsz amorẽ vĩm extẽdere ad illũ quẽ tercio loco noiauimus amoris g̃dũ ad amorez extaticum. ꝛ q̃ ad supmẽtales rapit excessus. pfecto iã vos cũ regina Saba nõ haberet ꝯs vltra spm̃ p magnitudie vel deuotõis vel exultatõis vel ãmiratõis. ¶ Hã amor dũ per ꝓtẽplatiõis obsequiũ in tercia schola/ hucusqz tremẽti/ robur accepit. assumit. iũgit. ꝛ vnit aiaz tanqz spõsam/ deo suo spõso. vt sint iã nõ duo sz vnus spũs. Et iã verius est aĩa in deo quẽ amat/ ꝯs in corpe qđ animat. nã ibi verius ꝙfuat. ¶ Jta aĩa q̃ pius appellabat turtur ꝛ colũba p gemitu ꝛ meditatõe. q̃ vocat amica ꝛ filia p subarratõe ꝛ adoptiõe/ iã dz spõsa introducta in cubiculũ regis ad fruẽdũ cupitis ãplexibꝫ. Jlic ipa ꝙcipit ꝛ fit ꝧbigena. gignit itaqz verbũ obumbrãte sibi ꝧtute altissimi ꝛ in ꝧginali vtero supioris portiũcule mẽtis sue q̃ noiat vel scintilla seu apex ratõnis vel ipa synderis. cuius integritas violari nec in demoniꝫ potuit adeo iugit virgo ꝑseuerat. ¶ Perget aliqs ãrere q̃d ẽ ꝧbũ gigni ab anima. Accipite sicut oli rñdi ꝙ sola hoc docet expientia nõ doctrina. vnctio nõ lectio Uis h̃ mãna absconditũ q̃le ẽ agnoscere. Busta ꝛ vide. ꝑmum gustare. post videre. ¶ Ego igit vos oẽs in amore ammonitos velim vt ad hũc gradũ nitami ambulãtes de schola ꝓtitõis ꝛ pnie in scholã meditationis cõsctimonie. ꝛ tandẽ in scholã solitudinis intime flagitãtes crebro deũ ꝛ sanctos sctãsqz oẽs p ꝧba anime h̃ amore vulnerate. Fulcite me floribꝫ. stipate me malis q̃ amore lãgueo. ¶ Hec tãta dicta sunt. R. p. ꝛ viri doctissimi de amore bono/ faciente ciuitatẽ dei in nob. ꝛ h̃ sub ꝑsona amoꝛo si nr̃i deuoti Bernardi. tũ ad cõmonitiõez nr̃az. tum ad sui ꝑconium.

DEbebat subide ꝑs altera xp̃iani ℑ
tatẽ introducere de suo lãguore lugentẽ quẽ furoꝛ filioꝛ/ non tã amantiũ ꝯs amentiũ seu dementiũ/ suscitauit adaugetqz Uercoꝛ tũ ne post verba ꝛ gustũ suauissimi amoris vos tam ĩsuauis materie ꝙturbaret acerbitas. Que rulis ꝙppe ꝧbis/ q̃d opus ẽ. vbi tãtus factoꝛ strepitus/ tãtus fragoꝛ audit ꝓclamãte xp̃ianitate tota/ qꝛ amore lãgueoꝛ. Ex amore q̃dẽ seuo ꝛ puerso in mẽbris suis. cuius amoris ad ꝑcedentẽ tãta ẽ ꝯsta esse põt disparilitas. ¶ Prim⁹ vnit diuisos. iste ꝓiũctissimos diuidit. ꝑmus nõ querit q̃ sua sunt. Jste etiã aliena diripit vtrũqz ꝓcomitat cõtritio ꝛ meditatio. Sz ꝓtritio ꝛ infelicitas hoc ẽ infelix cõtritio in vijs ist⁹ meditatio ꝯsz iniq̃tatis in cubili suo. q̃ astare facẽ oĩ vie nõ bõe/ ꝛ malicią nõ odire. Ex pinde nõ in ꝓtẽplatõnez cadit hec meditatio. sz tota in ꝓfusiõe ꝧsak. horrẽdo scismate qđ xp̃ianitatẽ lacerauit ¶ Ex amoꝛ iste ad seip̃m qm̃ homines seip̃os amãtes vt sine fedre sint/ cõe ẽ. qui qm̃ ad seip̃m ꝯhik seu alios quõ dilataret. Uñ pterea ire. ꝓtẽtões. rixe. aĩositates ꝓtũelie. vñ ꝓsuetudies babylonice. noli q̃rere cãz alterã pter amorẽ sui. Sz accendit dñantibꝫ aũt passionibꝫ/ q̃d mali deesse. q̃d adesse boni sperabit. ¶ Adde ꝙ amoꝛ sui qꝛ meditari nescit legẽ dei. sz vel numi vel cere

Sermo de sancto

ris ⁊ bachi ⁊ veneris. Nullus ad hec mala pellēda ptz exitus. cōuoluanť fere oīa tenebris. multi q̄z. q⁹ nec ꝓpriā nec alioꝝ vocē intelligunt in ꝟ negocio turbido ⁊ ceco luctuosissimi scismatici /tumultuanť/iurijs agūt. hostes a domesticis nō secernūt. ⁊ qđ euenire solet pugnātiby in tenebris Cuius rei ꝓbet argumētū/epla q̄dā grandis nupcdita. q̄ tota pbris. tota cōtuelijs scatet. tota vicioſissimo ꝓsus ꝓfutatōis genere cōfundit. ¶ Hūc igiť inť hec negocioꝝ pōdera inť amoris huius vicula/speres amori dei/speres ꝓtēplatiōi locū esse/speres q⁹ recogitēt cū deuoto Bern̄. illi q̄ tales sunt dies antiq̄s ⁊ ānos etnos in mēte habeant. Propťea desolata ē oīs terra. q⁹ nemo est q̄ recogitet corde. ¶ Postrēo heu maloꝝ oīuꝫ cumulus/iā maloꝝ semiaria iacta sunt. Et hinc verendū ē/ne seges infeliciſſima here sum radicitus pullulet ⁊ ineuulsibiliť occupet agros eccl'ie. vt ipa iure nunc obsecret. Fulcite me floribꝫ sacroꝝ eloquioꝝ nō deflorator. Stipate me mal'solidaꝝ ordiata rūq̄s assertionū. q⁹ amore lāgueo. ¶ Et ne q̄ siueritis q̄d lāguet. Caput lāguet. pectus lāguet. ventrē lāguet. q̄d ꝓtes cnūero. a plā ta pedis vsq̄ ad ꝟticem vitē in ea sanitas. Et q̄z q̄z pessima sunt q̄ patiť. deteriora tm̄ nisi miſereať ex alto spōsus ⁊ amatoꝝ suus
℟ expaueſco. ¶ Ueꝝ omittam⁹ talia. forsan digitus dei ē ꝟ. ⁊ necesse ē vt veniāt scandala. Propťea saluberrimū ē cōsiliū vt saluet vnusq̄sq̄z aīaz suā. Et vt paulisp ad ꝓra redeamus. amor dei ille ē q̄ nos saluare pōt/qui nos in oīby ꝓsolari pōt. Btūs Bern̄. rei hui⁹ manifestū ē argumentū q̄ añcedēs amore ꝟ vallatus/inť media scismata securus īcessit. Sz pfecto rara ē nūc talis anis in terris. pauci admodū q̄ amorem istū deci ad tale robur pduxerūt. ¶ Consideāti aūt mihi in ea q̄ p accidēs ⁊ velut ab extrinseco inuerint sctm̄ nr̄m/ad amorē istū capescendū. Repio illa esse q̄ttuor inť cetera q̄ sunt/mr̄is deuotio. apta cōpletio. debita educatio. ⁊ solitudis affectio. ¶ Patres scim⁹ ex legēda erga liberos suos miro religiōis affectu fuisse deditā. Et p pctō mr̄is restituitur filio bonū. Eccl'i. ij. q̄to āplius p meritoꝛ Et ꝟ sumo doctrinā moralem q⁹ pdicatores ad ppl'm/maxie debent āmonere matres vt liberos suos a puero p se nutriant ⁊ inſtituāt ad religiōis amorē ⁊ cultū. q̄m tē poribꝫ nr̄is phdoloꝛ horribiľ ē defectus in regimine infantiū ⁊ pueroꝝ. Hā q̄si cū ipo lacte bibūt sanie oīuꝫ pctōꝝ ꝟbis ⁊ exemplis. Et rectores scholaꝝ debēt sil'r eis esse p mr̄iby. exemplo apl'i. i. ad Thes. ij. Dz esse maxia sollicitudo apud eos vt sui pueri bonis moribꝫ adornenť. q⁹ si nō curāt(qđ omne flagitiū supat)si eos depūāt/ipi tot mortiby digni sunt. q̄t coꝝ scholares moribꝫ depereūt. ¶ Sedm̄ iuuamē fuit apta complexio. nā ⁊ delicata erat. ⁊ suauitate q̄dā mollis ⁊ pia. Et p̄mo habuit q⁹ esset meditatiuus ac pinde ppť minorē imersionē aīe in corpus ad raptus ⁊ extases apta. Exsēdo habuit facilioꝛē deuotōez ⁊ cōpunctōez. sicut econtra de corde duro dī q⁹ male tē. q⁹ dyabolicā obstinatōnez imitať. Ex ista radice dī sexus femineus deuotus. ¶ Terciū debita educatio a mr̄e. debinc in religiōis austeritate. Cōstat em̄ q⁹ abstinētia ⁊ sobrietas ꝓparāt animā ad spūalia facilius ꝓtēplāda. exēplo triū pueroꝝ. ¶ Quartū inuamen fuit solitudis affectio. Itaq̄z credi nō pōt q̄ztū nocēt ꝓfabulatōes inť hoīes duz etiā nociue nō putanť. Hīc dictū ē q⁹ amici sūt fures tpis. Primū āt argumentū mētis ꝓposite ē posse ī vno loco ꝓsistere ⁊ secū morari. vt Bern̄. ⁊ añ eū Sen̄. docuerunt ¶ Deniq̄z dici pōt oīa ista q̄ttuor iuuisse de p accidēs Bernardū vt ꝓpha ⁊ miraculoruꝫ esset oꝑator. inť q̄ ego pcipua illa deputo/q̄ egit in ꝓuersione illoꝝ q̄ etiā ꝓuerti to to nisu fugiebāt. ¶ Sz hora finē flagitat. et nos flagitemus vt finē btm̄ obtinere sicl̄ agendo ꝟ p amorē diuinū possimus/q⁹ in futuro secura trāq̄llitate in illo collocemur pstante dño nr̄o Jesu xp̄o.

Sermo factus Pa

risius p eundem doctorē in die sancti Ludouici Francoꝝ regis.

Consideratе lilia agri quō cre/ L
scūt. Math. vi. Luce. xij. ⁊ in
euāgelio hodierno. ¶ Ad irrigādū lilia candida pioꝝ ⁊ castoꝝ studioꝝ ī agro mētis nr̄e
q̄tin⁹ det īcremētū xp̄s/cōuertam⁹ aciē nr̄e
ꝓsideratōis ad illō liliū cōualliū ex q̄ idem
xp̄s pdūť q̄ ē flos ⁊ pascit inť lilia. Postulemus vt a torrēte fluēroꝝ serene gr̄e illabatur in nos trames aq̄ꝝ salutariū. purificās
viuificās ⁊ fecūdās sterilitatē aīe nr̄e. Qō
vt fiat nequaq̄z omittendū ē salutifer illud
Auc. qō auc(si vcteꝝ narratōi credit)olim

lr̃is aureis inscriptū fuisse repertū est in li-
lijs/ ab ore cuiusdā sepulti/ miraculoso or-
tu germinantibꝫ. qđ ꝓterea allatū est desup
pos angelicū. ꝛ nos illud pia deuotõe reco
lamus dicẽtes. Aue gr̃a plena ꝛc̃. ¶ Cõside
rate ꝛc̃. R. p. ꝛ doctissimi/ ac sapiẽtes viri/
ꝓsiderãti mihi qđ nũc de ipa ꝓsideratõe lo
quendũ ẽ. tũ ad cõmonitõꝫ nr̃aꝫ. tũ ad glo
riosissimi regis nr̃i Ludouici ꝑconiuꝫ. di
gnũ duxi ipaꝫ ꝓsideratõis vtilitatẽ ñ meis
sꝫ bꝛis Bern̄. ꝟbis exꝑmere. Cui nãqꝫ alte
ri magis assentire q̃s illi ꝓueniet. q̃ sup mul
tos hac ꝟtute pollebat. ꝛ a q̃ sup hac re nõ
mediocris liber editus est. Alit ğ. xv. pre. de
ꝓsideratõe ad Eugeniũ papã. Et ꝑmuꝫ q̃
dem ipm fontẽ suũ. i. mentẽ de q̃ orit/ paci
ficat consilio. deinde regit affectus. dirigit
actus. corrigit excessus. cõponit mores. vi
tã honestat ꝛ ornat. Postremo diuinaꝫ pit
ꝛ hũanaꝫ rer̄ sciaꝫ ꝓfert. Et post ml'ta hu
iusmodi/ ꝓsequent' oñdit q̃ pacto ipa cõsi
deratio mr̃ ẽ q̃ttuor ꝟtutũ cardinaliũ. De
inde mr̃es ꝓsideratões circa q̃ ꝛ q̃lia debea
mus exercere salubri/ pfundaq̃ declaratõe
ꝑtractat. ¶ Hũc videte q̃so q̃s latã nob mi
nistrat loquendi materiã thema nr̃m qđ ꝑ
mittit/ ꝓsiderate. Restrictius attñ tradi vi
det/ dñ dictũ nõ ẽ solũ ꝓsiderate. sꝫ ꝓsidera
te lilia agri quõ crescũt. Placet aũt vt ꝟmo
noster ꝟ mõ loquendi euãgelico coarter de
ꝓsideratõe liliorꝫ agri quõ crescũt si tñ vnã
ꝑs de ipa ꝓsideratõe ꝓsideratões elicuero
ad laudẽ regis nr̃i. ¶ Est aũt ista ꝓsideratio
Serenissimus rex Ludouicus plurimuꝫ
suo tpe ꝓsideratiuus fuit. Hoc ita vel senti
re vel dicere certa me rõ cõpellit. Pollebat
quidẽ rex nr̃ ceteris ꝟtutib. cũ aũt sint con
nexe veluti sorores germane in chorea pul
cherrima ꝟsis mutuo vultib. ꝛ ipa ꝓsidera
tio nõ solũ ꝟtus ẽ. sꝫ directrix aurigaq̃ vir
tutũ. q̃ sublata ꝟtus q̃libet viciũ ẽ. pspicua
est ꝓsideratio. ¶ Preterea nõne ꝓfitet eccl'a
regẽ nr̃m digne sancteq̃ ꝑncipatuꝫ fuisse?
Neminẽ ꝟo magis q̃s ipm ꝑncipẽ decet cõ
sideratio. q̃ singularis q̃dã ẽ mr̃ prudentie.
Hec ẽ ꝓpꝛia snĩa. ix. Pol'. Hoc in oĩ arte pfa
cile ẽ aĩaduertere. nã a rectoribꝫ ꝛ architect'
in oĩ arte si consideratões tollis/ q̃d in reli
q̃ sit vtilitatis nescit. ¶ Pulchrã subinde ꝛ p
posito ꝓgruã narratõeꝫ ifert Macrobius
in saturnalibꝫ sub hac q̃dem snĩa. qꝛ verba
nõ teneo. Fuit in theatrico spectaculo Ro
me vnus histrio vel mimus q̃ ꝑ gestus (vt
solebãt) studebat effingere ꝛ repñtare psonã
ꝑncipis. Exclamauit alt' histrio ipm defi
cere a ꝓpꝛietate repñtatoris. Appellat igi
tur a ppl'o vt istius errorẽ corrigeret. Pa
ruit. Cõstituit se q̃z velut hoiez meditabũ
dũ ꝛ vehement' ꝓsideratiuũ. signans ex ꝟ
nihil magis decere ꝑncipẽ q̃s q̃ esset ꝓside
ratiuus. Et videte si non eandẽ snĩaꝫ in sa
cris lr̃is ꝓsideramus. Ille rex Salomõ ꝑ
dicauit dicẽs Prouerb. xx. Rex q̃ sedet i so
lio iudicij. Intelligite. nõ in mẽsa. nõ in co
mesatõib ꝛ cubilib. neq̃ discurrẽs cuaga
tiõe petulãti. dissipat oẽ malũ intuitu suo.
Et q̃d intuitus regis ꝟ aliud dat intelligi/
q̃s acutã agẽdoꝝ ꝓsideratõeꝫ Et. Esa. xxxij
Princeps q̃ digna cogitabit. i. ꝓsiderabit.
ꝛ ipe sup duces stabit. Propterea terre ma
ledicit Eccl's. x. cuius rex ẽ puer ꝛ princi
pes mane comedũt. Cur ita? (nisi q̃ pueri
cia ꝛ matutina comestio) ad lr̃aꝫ aduersant
ꝓsideratoi. Cur subinde celebrat a Tullio
mẽorabile id dictũ Scipionis. Hũq̃s mi
nus solus q̃s cũ solus? Certe qꝛ ꝑncipẽ de
cet maxie secretã interdũ silẽtia ꝛ secessus a
turb' q̃rere vt solus ꝓsideret totius reipub
lice statũ. ꝛ solus absq̃ arbitro ponat ante
mẽtis oculos seipm ꝛ curas oẽs agendoꝝ
sollertius ꝛ fidelius q̃to secreti⁹ dijudicet.
q̃m affirmãre vno ex eisdẽ Scipiõib. (Et
refert Ualerius li. vij. Hec silet Seneca) tũ
in oĩb. tũ ꝑ ftim in ꝑncipe hec turpis ꝛ nõ
admittenda excusatio ẽ dicere. Nõ putaui.
Adeo nihil absq̃ ꝓsideratõe agẽdũ estima
uit esse/ q̃n futura caute ꝓuideat. Hec ob ꝟ
uabat iclytus ille Scipio africanus mioꝝ
q̃ q̃tidie nihil aggrediebat agendoꝝ q̃usq̃
diuiculo sol⁹ in capitolio diu resedisset. q̃ fa
ctũ ẽ vt oĩa ei ꝑspe/ ꝛ fm estimatõeꝫ tũc ro
manoꝝ diuiẽ succederẽt. Sic eneas apud
Uirgiliũ. Sic apud Therẽtiũ comic⁹ se
nex singula ꝓuidisse sibꝫ ꝑis mẽorant. De
niq̃s si q̃s reuoluat historias actaq̃ regnoꝝ
puto recogñscet oẽs pene regnoꝝ subuersio
nes ꝑ clades belloꝝ frequẽtius ex ꝓsidera
tione q̃s aliũde ꝓcessisse. dũ videlz nõ satis
explorat hostilis machiatio dũ coꝝ strata
gemata vl' insidie non caute circũspiciunt.
dũ ruit ꝑceps improuidaq̃ acies velut be
stie in laq̃os ꝛ in oẽ ꝓrsus piculũ. Hoc Ti
tus liuius. ꝟ vegetius de re militari. ꝟ frõ
tonus in strategematibꝫ ꝛ alij hystoriogra
phoꝝ palã tradiderũt. ꝛ nr̃a tempestate ni
mis exptũ ẽ. Et aĩaduertite ꝑcor si forsan ꝟ

attẽdebat Hieremias. Hiere. xvi. dñi lamentat dicẽs. Desolatiõe desolata est ois terra. Et tanq̃ ab eo quererẽt rõ. subiũxit. qz nemo ẽ q̃ recogitet corde. i. ꝓsideret de subuersione ipa. Demũ futura Hierl'm flens salvator ei p causa pcipua sue desolatõis exprobrauit incõsideratiõez. qz si cognouisses tu inq̃t Luce. xix. ¶ Optime t diuine hec et sil'ia animo retinẽs ꝓsiderasti o gl'iosissime rex Ludouice atq̃ studuisti/vt te t regnũ tuũ p ꝑtutẽ ꝓsideratõis regeres. t esses tanq̃ alter Argus cẽtoculus. velut etiã Janꝰ qui partẽ spectat vtrãq̃. t sicut aialia illa phetica q̃ i circũitu erãt plẽa ocul'. Ezech. ꝑmo. Deniq̃ tãq̃ tibi tuisq̃ sil'ib audires dñm assidua exhortatiõe psonantẽ ꝑmum thematis verbũ. Cõsiderate. ¶ Et vtinam in hac calamitate nra nõ solũ terreni pncipes. sz ipi pcipue eccl'iastici qui regende p̃sunt eccl'ie hoc mõ ꝓsiderarẽt. hoc mõ saperent t intelligerẽt ac nouissima. puiderent. potius q̃q̃ turpi desidia/aut turpioribꝫ curaꝝ terrenaꝝ occupationibus mancipati. ambularet vnusquisq̃ post prauitatẽ cordis sui. quasi post catenã qua circũstrictus trahit. nõ ira/res omnes feda labefactõne cornuerẽt. nõ ira miser t luctuosis modis. omne diuinũ t humanũ/nefas infaustum ꝓfunderet. Non postremo viri ꝓsideratiui vel cordati q̃ vel soli vel pcipue ipi dicendi sunt hoies vtẽtes rõne/nõ inq̃ spernerent aut irriderent. p fantasticis/a talibꝫ vanissimis hoibꝫ. imo iã nõ hominꝫ sz mõstris et portẽtis nihil de homie retinẽtibꝫ. Ita est nõ mẽtior neq̃ muto sniaz. tales nihil de hoie retinent ꝑter exteriorẽ formã corpis. q̃ pegrinis adhuc indumẽtis deformata. cũ intus vere belvina t dyabolica sint oia. Qm̃ alij porcũ viuũt. alij carnẽ. alij leonem/aut aliquam ex bestijs absq̃ humana ꝓsideratõe. ¶ Sed querelã hanc solitã linquentes (qz etiã de eis q̃ ab istis ꝓsideranda essent scripsit diffuse Berñ. vbi sup̃) videamus si forte btissimus rex Ludouicus/quodã speciali mõ sup̃ alios reges t ꝑncipes traducere poterat ad sui ꝓsideratõez/nõ vnicam thematis particulã ꝑmã/sz ipm thema integrũ cũ dictũ est. Cõsiderate lilia agri tc. ¶ Uerũ ꝑusq̃ vltra pgrediar incidit vnum dicere qõ ex ꝓsideratõne magna vel ꝓfus malignola gestuz ẽ. Deri (sicut accepi) affixe sunt scedule plurime. q̃ ꝑter morẽ maiorũz nostrorũ publicarẽt sermonẽ istũ. Et quem admodũ de Rufino q̃rit btus Hiero. tales videnꝫ me aut potius onerare laudibꝫ ppꝛijs. sz ex mõ faciẽdi vere sunt infamationes t honorifice cõtumelie. Constat q̃ a zelantibꝫ vel collegium istud venerabile vl̃ me vel vtroq̃ pcesserũt hec scedule. Sz refert q̃ zelo. Nam si bonus fuit plane tñ nõ ſm sciaz t ꝓsciaz. Si malignus t liuidus certe nõ ſm charitatẽ. Ignoscendũ est igit vel miserandũ vel ꝓtemnendũ vel orandũ. Hãc veritatẽ quã testor ℞ zelo loq̃r supplico psuasam habetote me impulsore aut suasore aut cõscio/tales scedulas nullo mõ factas fuisse. Nondũ em̃ deo miserãte sic desipio vt imitari velim tã publice/militẽ gloriosum illũ Thrasonẽ comicũ ꝑdicantem laudes suas tanq̃ adulator t biraldus sui ipius. t velut cuculus q̃ nõ nisi se cãtat Et q̃q̃ valde impar sim apl'o. vsurpo tam humili fiducia verbũ suũ in hac pte. nõ indigemus lr̃is cõmendaticijs apud vos. Sz nec plapsus suz in illud ab Esopi fabulis sumptũ ímproperiũ. Oẽs accurrite rane/mons parturiet magnus nascet ridiculus mus. Hec ex incidẽti. ¶ Hũc ad rem redeo vbi de ipa ꝓsideratõe liliorũ agri pticulariꝰ loquendũ est. Et ꝑmitus ꝓsiderandum occurrit q̃ hz hoc ppriũ scripture diuine insignis vbertas/vt verba eius singula mysteria sint q̃tũcũq̃ videanꝫ humilia. Res insup̃ loquuntur in ea t docent mores t virtutes. docent charitatem tropologice seu moraliter. docent fidem allegorice. docent spem anagogice. Ita est scriptura sacra lingua vna t multiplex. breuis t latissima/quẽadmodũ t a diuino Bartholomeo allegat hierarcha Diony. t velut speculũ cõcauũ/in q̃ varie relucent facies. Et rursus mãna in q̃ sapor ois recõditus inuenitur. ¶ Propterea nõ paruũ etistimãdũ esse putauit iclytus rex nr̃ q̃ mittit nos xp̃s ad cõsiderandũ lilia agri quõ crescũt. ꝑ ꝑtiz quia sumebat insigne suũ ex lilijs more atauorũ suorũ. instar etiã vetex illorũ q̃z memit phs in Polit. q̃ ornatũ sumebãt ex lilijs ſm victorias. Est itaq̃ natura nob insitũ vt que sunt familiaria t nob insignia/ea tũ libentius/tũ frequẽtius ꝓsideremus. t ad horũ inspectõez facilior est animi nostri formatio. Liliorũ igit ꝓsideratio generabat in rege nr̃o doctrinã multiplicẽ q̃ nutriet ad fidem spẽ t charitatẽ ceteraq̃ ꝑtutes. ¶ Et

fidem ꝙdem/dñi inuisibilia dei p ea q̄ facta sunt in liliis pulcherrimis intellecta ispexit et nūero pōdere t mēsura. et spē mō t ordine. Nā si pulchra. si decora. si speciosa sunt lilia. sic t valde pulchra sunt. q̄nto pulchriora. speciosiora. t mirabiliora est ille q̄ fecit ea. ¶Ad spez deiceps assurrexit. dñi ꝯsiderauit ea crescere q̄ nō laborāt neq̄ nēt. t q̄ diuīa prudētia sic vestit vt Salomō in oī gloria sua nō fuerit optus sic vnū ex istis. Si ḡ put arguit xp̄s fenū agri qđ hodie ē t cras i clibanū mittit deꝰ sic vestit. q̄nto pluris est hō modice fidei. vt de diuīa prudētia non diffidat. sz iactet curā suā t cogitatū i dño/ t ipe eū enutriet. ¶Ad charitatē deniq̄ accensus ē rex nr̄ dñi ꝯsiderādo pspexit q̄ pacto deꝰ vsq̄ ad oblectatiōes varias dilexerit hoīem. t ppt eū etiā liliū ne dicā tot res mire pulchritudīs decoris t vtutis forma uerit. nec ppt vnū hoīez ista minꝰ fec. qz cū multis fec̄ put ē deductio apd Hugonē in suo de arra spōse. ¶Quid aūt si ternariū liliorū in suo scuto regio t diuīo rex nr̄ ad mores retorq̄re ꝯsiderando volebat. Videbat eñ q̄lit̄ liliorū fulgurat color aureus in campo azurro. velut in ethere purissimo t serenissimo. Et nōne poterat p ternariū ℔ liliorū ꝯsiderare. vel tres vtutes p̄noiatas: fidem spez charitatē in aīa iusti celica. aureo fulgore micātes. vel ip̄az attēdebat a q̄ originant. btissimā trinitatē. in q̄ velut intellectuali scuto triāgulari p circūincessionē cōphendent positā. vel tres aīe vires speculabant. ꝯcupiscibilē. irascibilē. rōnalez. Aut si iustius ē accipe tres ptes imaginis. mēoriā. intelligentiā. t volūtatē. Aut denīq̄ appropatius regie maiestati tria lilia in scuto tres statꝰ in suo regno ꝯsiderare fas habuit idē rex nr̄. statū dico militātiū. statū ꝯsulentiū. statū laborātiū. Hi siq̄dē status t si in oī policia reperiri habeāt vel mediocrit instituta. vsurpat tñ sibi regnū frācie colorez ethereū ob singularē religionis cultū. Colorē ꝙ aureū triplici illi statui ꝯtulit excellentia meritoꝝ in vtroq̄. Nā vbi q̄so viguit vsq̄ terraꝝ vel in militib⁹ strēnuitas potentior. vl̄ in ꝯsulib⁹ t clericis sapīa diuinior. vel in laborātib⁹ t subditis obediētia p pensior. Ita vt nihil erraverit q̄ regnū frācie dixerit in orbe positū esse velut hortū et agꝝ quendā voluptatis amenissimū. ethereo splēdore nitentē. fecūdū q̄z liliis ℔ ē populis/aurea dignitate fulgētib⁹. quē hortū irrigat fons ille purissimꝰ t fluuius niueis argenteus vndis. vniuersitas Parisiēsis in q̄ttuor facultatū flumīa ꝯdiuisus. q̄b⁹ irrigat omis terra. ¶Agnoscitis vt opinor doctissimi t sapiētes q̄z late patentē ꝯsiderationē rex nr̄ habuit ex inspectatōe ꝑpoꝝ insignioꝝ. t dñi remēorabat ex hinc ꝙboꝝ rpi q̄ dicūt Cōsiderate tē. Et potuit qđē amplius ex ꝯsideratōne liliorū t eoꝝ crescendi mō/aīaduertere pi⁹ rex nr̄ tria esse necessaria ad debitū ppli tonꝰ augmentū/tāq̄ adcremētū viuētiū liliorū. Nā si nō ē hō liliuz nō dixisset ꝑpha. Justꝰ germīabit sic liliū. ¶Hec tria sunt q̄ lilia vt crescāt exigūt.

Ros	Ros supne bñdictōis.
Humor	Humor terrene sustentatōis.
Clausura	Clausura iuste ꝓtectiōis.

Absq̄ roze eñ t ethere libero floccida sunt lilia t decoloria. Sic absq̄ diuīa gra q̄ ē pluuia volūtaria quā segregat deus hereditati sue t absq̄ supno afflatu vel aspectu populus omis interius ꝯtabescit. Porro arescūt lilia si desit humor bonus in radice. et ppls nō subsistit sz arescit/si sibi desit sustētatio in corpe. Demū lilia si nō claudant̄ se pib⁹ aut muris/depascunt̄ ꝯculcāt ea omnes bestie agri. t ppli si non iustis legib⁹ t obediētie muro ꝯcludant̄. ipi celerit̄ hostibus inuasi depercūt. siue hostes intelligas spiritales q̄ sunt mundus caro demonia. sive materiales t visibiles q̄ sunt ipi homies sub ipis. nā nullū ē aīal alteri magis inimicū. ¶Nec ꝯsiderasti rex glīosissime/t viuē tiū liliorū agricola egregie Ludouice. Cōsiderasti inq̄z vt nosses quō lilia rōnabilia agri tui regni/crescerent dñi viuebas in carne. t nūc(vt piū nob⁹ credere est)tuis intuētib⁹ ꝯsiderare nō cessas dñi regnas in ethere. Cōsiderasti nēpe vt eis nō deesset ros t aspectus celi lib. dñi in eis sctē religiōis cultum ꝯfuasti. Cōsiderasti vt non deficeret humor in corpore velut in terre fixa radice dñi cos tempalit̄ sustētasti. Cōsiderasti postremo ne dissiparet̄ macerīa vel clausura iuste ꝓtectiōis dñi cōgruis legib⁹ atq̄ iudiciis cos cōmuniuisti. ita vt fuerūt ppli tui instar liliorū irrorati desursum/irrigati deorsum. t ptecti q̄q̄uersum. ¶Et poterā o doctissimi t sapiētes viri/poterā ista latiꝰ deducere ex eiusdē regis celebri chronica si vacaret. t nō essetis onerādi notissimis. nam q̄s nesciat eū fuisse in cultu religiōis catholice ꝯfuādo xp̄ianissimū. Qui t hereticoꝝ

extirpator fuit vehemēs ⁊ bis feruētissimo zelo successus /ipios infideles barbaros p/secutus ē. ⁊ ad augmētū diuini cult⁹/ml'ta mōasteria ꝓstruxit plurima repauit. Cetērū negari nō pōt eum de corpali sustētatōe subditor curiosum fuisse/qñ ipis etiā pauperib⁹ inopib⁹ ⁊ egenis intra ⁊ extra regnū suū/tāta pietatis affectōe ⁊ solicitudīe puidebat. eos psonaliṫ mira ꝓsus humilitate visitās pascēs ⁊ refouēs. Quid āplius dicā ō clausura liliorū suor ꝑ iustā legū ꝓtectionem? Ipe ēm legib⁹ bñ ꝓditis. circūcinxit ppl'm suū ꝓuidens ne frāgerenṫ ab eis quasdā insup addidit vt de phibitōe duelloꝝ ⁊ punitiōe blasphemātiū ⁊ forsan plures adiūxisset si nō dictasset sibi ꝓsideratio sua/multitudinē ꝓfusam legum ⁊ statutoꝝ nō tā ꝓtegere q̄s aliq̄ subuertere gentē cui seruāda mādaṫ. Exēplū ⁊ oppositō. Alcernus lapidū aut sepes spinaꝝ ꝓtegunt ⁊ circūdāt lilia. Q̄ si iusto āplius excreuerit vl' spine vel lapides. lacerant lilia. aut ab aer⁹ libero haustu phibent. Nō secus ē de multitudine traditionū hūanaꝝ/noīati excōicationū. Ad ħ spectat illud Matħ. xv. Irritū fecistis mādatum dei ꝓpter traditōes vr̄as ⁊ē. ¶ Talib⁹ modis studuit optimus ⁊ sollertissimus agricola nr̄ regius beatus Ludouicus ꝓsiderare lilia agri. i. ppl'os regni quō crescerēt dū habebāt rorē supernū humorē terrenū. ⁊ scptū munitissimū. Primum de bñdictōe celi. Scōm de bñdictione terre. Terciū de institutōne disciplīne.

R ¶ Uellē ita ꝓsiderarem⁹ oēs lilia agri nr̄i quō crescerēt. nemo q̄ppe ē q̄ nō aḡ habeat cure sue cōmissum. de q̄ sapiēs admonet nos Prouerb. xxiiij. Diligenṫ ait exerce agrum tuū. alioq̄n audi ab eo ibidē q̄d mali subsecutuꝝ sit. Per agr⁹ viri pigri trāsiui. ⁊ ecce totū repleuerāt vrtice. opuerūt faciem eius spine. ⁊ macerīa lapidū destructa erat Frustra q̄rerenṫ ḡ in agro tali lilia crescentia. vbi deest sollers ꝓsideratio ⁊ dominaṫ ignauia ea nō ꝓsiderās q̄ p̄misimus. Haꝝ ꝓpter abūdantiā notij humoris totum replēt vrtice mordicātis ⁊ exurētis luxurie. ꝓpter effectū nō sereni roris opiūt faciē eius spine. Et q̄ macerīa lapidū destructa est p indisciplinatā dissolutiōez. ꝓculcāt totam satiōez. ⁊ germia vtilia oēs bestie agri. ⁊ singularis inobedientie supbe ferus depascit ea. ¶ Ager iste si q̄riṫ q̄lis ⁊ q̄s sit: apter ñ deturhō. s. minor mūdus Matħ. xiij. Idem ipe hō est agricola sub agricola sup̄mo ꝓstitut⁹. de q̄ Matħ. xiij. ⁊ Joħ. xv. Porro totidē abūdare lilijs dz ager tal'/q̄t ꝓtutib⁹ iubeṫ ifigniri. Nōne pulcherrimū liliū castitas. pulchr⁹ sobrietas. pulchr⁹ iusticia. pulchr⁹ ⁊ formosuꝝ sapīa. modestia fides ⁊ ita ō reliq̄s ꝓtutib⁹ floriferis. q̄b⁹ redolet ager aīe velut odor agri pleni cui bñdixit dñs. Beñ. xxv. Sz credite nō paruo aut gratis possideṫ ager/talib⁹ lilijs decoratus. Emiṫ certe laboribus q̄s plurimis ⁊ studioso colendi exercitio. sic in figura fortis mulieris dr̄ Prouerb. vlt. Cōsiderauit aḡ ⁊ emit illū. Et q̄ñ nemo repēte fit summus. ſz cū tpis cursu ⁊ etatis incremēto /crescūt altius ip̄a ꝓtutū lilia. quēadmodū distinctio formosa significat. q̄ q̄sdā ponit incipiētes q̄sdaꝝ pficiētes. alios pfectos ¶ Cōsideremus eadem lilia q̄ nature mō crescūt a p̀mevo sui germine ad mediuꝝ robur stipitis vsq̄ ad floris fructusq̄ maturitatē. Hoc ꝓsiderantes xp̄o obedimus ⁊ ꝓmonē aptabim⁹ auditoribus. Sūt q̄ppe in ħ cetu venerādo homines sub etatis distinctōe triplici. sub germināte adolescētia. sub virēti iuuētute. sub matura fructuosaq̄ senectute. In q̄b⁹ pari typo ꝓtutū lilia succrescere debere demonstremus. Ellia ēm ꝓtus in fortitudie ⁊ efficacia decet matuꝝ senē. Ellia virilē iuuenē. Ellia teneꝝ adolescentē. Fallor si nō hec signauit apl's. Cū essem iq̄t puulus loquebar vt puulus ⁊ē. Cū aūt factus sum senex euacuauī rē. i. Thor. xiij. Idē notauit Oratius poetas institues ⁊ etates describēs. ħ mō pñs cetus ēvelut ager ille in q̄ erāt tres ordies ouiū accubantes iuxta puteū Beñ. xxix. Puteus locus ē vñ hauriṫ aq̄ scie ⁊ salutaris sapie. Tres ordies ouiū/tres accipimus ordies studentiū simpliciū. ¶ Cōsi S derandū ꝓ ē q̄ ⁊ si in oī etate necesse sit ꝓtutū lilijs vt crescāt ministrare triplex antidotū q̄d p̄diximus. Rorē. s. humorē ⁊ clausurā. nihilominus apprōpatiōi brevitate nō oīa oīb⁹/ſz singula singul' disptiri curabimus. Et stantes in termīs nr̄is /ne dissoluta fluctuemus euagatōe/ dicem⁹ q̄ clausura disciplīne p̄cipua necessaria est in agro adolescētū teneroꝝ q̄ ad incipiētes. humor purus ⁊ sufficiens. aer in agro virilīū iuuenū q̄ ad pficiētes. Ros supnus ⁊ aspectus celi lib⁹ decet matrie in agro maturoꝝ q̄ ad pfectos ¶ Et plāe si vellem⁹ nō oposuꝝ erat adaptōnes has ad alia deducere p̄ptim ad

statū triplicē ꝓfatuꝫ regni frācoꝝ q̄ ꝓsistere ponīt in laboꝝātibꝫ subditis ꝛ īclytis milibꝫ ꝛ i clericis atq; ꝓsulibꝫ. Uerū hec reliq̄ oīa cōphēdere q̄ dici se offerūt q̄s ſmo ſufficeret. Postpositis g̃ ceteris q̄ dicere vl' ad laudē gl'iosissimi regis nr̄i copiosissime vl' ad edificatōez nr̄aꝫ abūdātissime/ꝓsideratio ꝓfunda nr̄i thematis ingerebat. sub triplici oꝛone ꝓcludat ſmo nr̄. Pria oꝛo ad īcipiētes. scda ad ꝓficiētes. tercia ad pfcōs.

Prima oratio.

¶Ad vos mihi nūc ſmo ē o generosi adolescētes. ꝛ si generosi nō degeneres. si disciplinati nō discoli esse vultis. obedite tpō iubēti. Quid iubet xp̄s? Cōsiderate lilia agri q̄mō crescūt. Cōsiderate ꝛ absq; strepitu vel tumultu ꝛ fabulatoribꝫ attēdite. qm̄ ita i nouello agro mētis vr̄e crescere ꝑmula ꝑtuoſoꝝ liliorꝫ germina ꝓueniet. Sūt eēdē insita vob a natura agēte infallibili germina q̄ daꝫ ꝑtutū. q̄si ſm rōnes semiales q̄s Tullius appellat semīaria ꝑtutū. q̄ si nos iuāt crescere ꝛ valescere sinerem⁹. illa nos ad beatā vitā deducerēt. Et de ℔ nō siluit p̄ha. ij Eth. Hec semina nolite suffocare viciosis germinibꝫ aut aliū de dispdere. Et q̄q̄ metuendū vob sit. tū ab algido gelu torꝓentis desidie. tū ab vredie. tū ab erucis. ab erugine. ꝛ ab alijs pestibꝫ imꝓbꝫ/aduersantibꝫ incremēto spūaliū liliorꝫ. Nihilominus in ꝑmis studēdū ē ad clausurā cōgruā p murū disciplīne. q̄ non apposita vel demolita plane de liljs actū ē ꝓteruiē ꝛ peunt. Quā obrē appēdite disciplinā cū illo q̄ dicebat deo. Et disciplīa ipa me docebit. ¶Sz q̄d loq̄mur adolescētibꝫ? forsan obsurdescunt. aut nō satꝭ ꝓsiderate suscipiūt q̄ dicūt. Ita est. Sua q̄rūdā garrulitas ℔ indicat. Himiꝫ min⁹ idonei sunt ꝓsiderare/ob crassaꝫ ign̄atie caliginē. vl' ob turbā passionū. ꝛ desideriorꝫ iuueniliū. q̄ cogitatōes suas ꝛ ꝓsideratōes traducit aliorsum. aut q̄ indisciplinatoꝫ quā alibi exercēt huc affert ¶Pro eis idcirco ꝓsiderate vos ꝓceptores ꝛ magistri venerabiles. ad vos me ꝓuerto. vos q̄ talibꝫ regēdis ꝑesse delegistꝭ. ꝛ pfecto dura in ℔ puinciā (vt apō Therē. ponit) āmi nistrādā suscepistis. Coerceat eos disciplīne vr̄e clausura. infra quā etiā mores cōponite ꝛ formate ad normā xp̄iane religiōis. Nā q̄stū piaculū ē apō xp̄ianos suos adolescētes nō xp̄iana sage/nescire ꝓcepta dei? Et q̄d agendū sit. q̄d omittēdū. q̄d credendū. q̄d sperādū. ꝛ q̄d timendū/penit⁹ ign̄are? Subuersio eis vel loq̄ vel legere q̄ nō p sint moribꝫ aut pl⁹ eis obsint q̄z ꝓsint ingenijs. Pudet q̄ aliē vsq; in hodiernū diē iudeoꝝ pueri īstituunt ꝑmitus in lege sua, p ut iussisse videt dñs Deut. iiij. ¶Cōfluūt ecce ip̄i adolescētes plus solito/de toto frācie regno/ad florētissimū Parisieñ. vniuersitatis ortū. eruditi hūt illic in suis ꝑmiriuis ꝛ grāmaticalibꝫ q̄ nup nō nisi talibꝫ imbuti/aduenire ꝓsueuerant. qđ cur fiat ꝛ an faustū sit p̄sagiū/nō suscepi discutere. Scimus q̄ in moriturꝫ aīali/spūs ad eoꝝ confluūt. Hoc vnū dicere hēo q̄ eo āplius dāda est opa in hac celeberrima vniuersitate. ne cassato vl' neglecto disciplīe muro circa adolescētū custodiā/erūpāt ex agro eoꝝ nō lilia cādida ꝛ odorifera ꝑtutū. sz īfelix loliū ꝛ steriles auenē. vt Uirgil⁹ loquit. Sētes q̄z ꝛ silices ꝛ nociua q̄q̄ plātaria viciorꝫ in pniciē nō solū taliū/sz p̄blicā eccl'ie. vt pinde fiat ager q̄lē vidit Hiere. plenū abomīationibꝫ. Hiere. xiij. ¶Et o mores o tpa q̄tꝭ ꝛ q̄t abomīabilibꝫ plēa sunt ꝛ mēs ꝛ corpa q̄rundā adolescētū ꝛ serpūt int' eos nefanda ꝓtagiōe nemīe ꝓsiderāte. nemīe ꝓhibēte. nemine euellēte. vtinā nemīe impellēte. ꝛ nullo mō eos q̄ conat' extirpare admittēte. Et heu malorꝫ cumulus ist̄as suas abominatōes nō abomīant' cū ꝓpha dicēte. Jniq̄tatē odio habui ꝛ abomīatus sum. Et q̄d est iniq̄tatē obomīatus sum? Illā certe p os ꝓfessiōis euomere vl' eīci. Ad ℔ vo agēdū est vt frequētius os clausum ꝛ mutū ꝛ vir ex trahit vnq̄s virus illō teterrimū ꝛ obscenū ꝛ nature aduersum. nisi iuxta pabolā scpture/peat coluber tortuosus obstetricāte manuducti ꝓfessoris. Quid igit' miranduꝫ si m'lti suffocant' introrsus retento veneno ℔ pestifero ꝛ irremediabilit' peūt. ¶Hoc saltē restabit remedij vt si sensus hoīs ꝛ cogitatio ꝓna sunt in malū ab adolescētia. sic etiā scpture vox expiētia nimis ꝓfirmat. Hoc inq̄s reliquū erat. vt abominatōnes ꝛctas abomīarent' q̄ abominātes. ℔ est ꝓsiderādo euomētes/sanarent' ꝛ desinerēt esse ager plenus abominatoīb. Preclare siq̄dem dictum ē Humanum peccare/dyabolicū pseuerare. ¶Quo circa patet q̄stā disciplīe necessitas incūbit ꝑ custodia agroꝝ nouellorū q̄s adolescētes dicimus. ꝛ interea dū tenera sunt etate. ꝛ q̄ ideo in tenerꝭ assuescere

multū est inq̄t Virgil'. Sit sup eos macería disciplinę/ꝛ dęt optima forma viuendi quā iocūdā reddet ꝯsuetudo. Si q̄ ꝙ fūt mgr̄oꝝ q̄ nec ista ꝙsiderēt nec obfuēt ergā suos discipl'os seu pfido neglectu fiat hoc. seu cōtēptu puerso. seu timore cupido ne se deserāt ꝛ alibi migrēt. seu suo pdito malevi nēdi exēplo. q̄d de illis pnunciādū sit videtis. Tot em̄ agroꝝ spūaliū nō īstructores ſz destructores dicēdi fūt q̄t saluare debuerāt ꝛ pdūt. Quietiā sepe fit vt vnius adolescētis dissolutio nō coercita vel non pūsus vt optebat expulsa/trahat ceteras plātationes puras/ī siluestres ꝛ degeneres moꝝ sucos ꝛ spuria genimīa. adeovt nō absq̄ rōīs apparētia q̄sisse videaꝛ Quīntilian⁹/ an expediēs sit adolescētes sil'i schol' aut potius
U sigillatī ī domib⁹ edoceri. ¶Et qm̄ q̄ntiliani recordatio īcidit/q̄ fuit adolescētū p̄clarus īstructor. placet ea pauca ō īstitutōib⁹ suis excerpe que officio p̄ceptoris ascribit. Prīo inq̄t sumat añ oīa/ parētis erga discipulos suos animū/ac succedere se ī coꝝlocū a q̄b⁹ sibi liberi tradūt existiet. Fas igit hūt p̄ceptores discipl'os suos alloq̄ ījsdē⁹ bis religiosa mīnaq̄ pietate plenissimis. q̄bus hortabaꝛ egregiū adolescētē ludouicū sua mr̄. Pl⁹ vellē charissime fili/te mortē incurrere tempalē q̄s p aliq̄ petīm mortale tuū offēdere creatorē. ¶Scdo p̄ceptor nec hēat vicia nec ferat p̄claꝛ ꝙbū ab ore paganī. Cāz reddit satyric⁹ q̄ ꝙtēporane⁹ q̄ntiliano fuit ꝛ ō eo scp̄sit. q̄ veloci⁹ ꝛ citi⁹ coꝝrūpūt nos exēpla domestica magnis cū aīos subeāt auctoriby. Jō subiūgit q̄ matria debeꝛ puero reuerētia. vt. ſ. nil obscenū nil impudicū/nihil exēpli scādalizāt⁹ inoxios oculos ꝛ mētē coꝝrūpat. Hāt āgeli coꝝ spūs vidēt faciē p̄is q̄ ē in cel'. Et q̄ scādalizauerit vnū expusill' istis expedit ei ꝛē. Et pl⁹ nocet exēplū vnū malicie/q̄s decē bonitat⁹ p̄ficerēt. nā puer cere⁹ ē in viciū flecti. ꝛ absq̄ doctoꝛe etiā mala discunt. ¶Tercio p̄ceptoris nō austeritas trist⁹ sit. nec dissoluta charitas. ne īde odiū hīc ꝙtēptus oꝛdiaꝛ. Ubi notādū mīn⁹ obesse charitatē nimiā q̄s austeritatē apō adolescētes bōe īdolis. q̄ citi⁹ domesticaꝛ blādicię ducti ad īstar auiū/ q̄s generosas appellāt q̄s minis tracti. tīm mō careāt blādicie oī penit⁹ ipudicicia mētis ꝛ coꝝpis. Hīc ꝙcludit ipe q̄ntilian⁹ nō debere pueros cedi ꝙberib⁹. Rōnes omitto. ¶Quarto pl'im⁹ ei de honesto ac bono sit ſmo. Cōtra illos q̄ ignīnioſas ptes coꝝporis ꝛ act⁹ nefandos/nō solū apta īpudētia noīare audēt. ſz īpudētiori aīositate ꝙ ex rōnis pſona licere fieri defendūt. nō ꝙsiderātes q̄ ꝙ dicēdo coꝝruūt in errorem begardoꝝ ꝛ turilupīoꝝ. q̄ de nulla re naturaliter data ei ubescēdū esse dicebāt. quēadmodū ꝛ cinici p̄hi/more canū dicebāt esse venien dū palā in nuditate ꝛ exercitio mēbroꝝ pudēdoꝝ. q̄s īculpat Tull'. in de offi. tractās de pulchroꝝ decore. Et Señ. p̄cepit. Turpia ne dixeris. paulatī em̄ pudor reꝝ p̄ba dediſcik. Et apl's. Coꝝrūpūt bonos mores colloq̄a p̄ua. ¶Quīto mīme iracundus sit. nō tm̄ coꝝ q̄ emēdāda erūt dissil'atoꝝ. Ad ꝙ em̄ sūt exēpla platonis ꝛ plutarchi ꝛ m'toꝝ ¶Sexto sit simplex in docēdo. Ad ꝙ trahi X pōt illō legis ātiq̄. Nō seres agruꝫ diuerso semīe. pl'imū q̄ppe obest varietas mōꝝ in docēdo. ꝛ ex ꝙsequēti mutatio mgr̄oꝝ nūc ist⁹oꝝ. nūc illoꝝ. ¶Septio sit patiēs laboris. ¶Octauo interrogatiōib⁹ libenē rīdeat. ¶Nono nō interrogātes pcūctē ꝛ vltro. ¶Decimo laudādis discipuloꝝ doctoriby/ nec mālign⁹ nec effusus sit. q̄ res altera tediuz laboris. altera securitatē parit. ¶Undecio in emēdādo q̄ coꝝrigēda erūt nō sit acerb⁹ nimieq̄ ꝯtūelios⁹. Hā id q̄dē m'tos a p posito studēdi fugat q̄ q̄dā sic obiurgāt q̄ si q̄ oderūt. ¶Duodecio exēpluz aliq̄ō īmo m'ta q̄tidie dicat. q̄ secū audita referāt. liez em̄ satis exēploꝝ ad imitādū ex lectōe suppediter. tm̄ viua illa vt dī vox alit pleni⁹ p̄ci pueq̄ p̄ceptoris q̄s discipuli si recte modo sint īstituti ꝛ amāt ꝛ verenť. Uix autē dici pōt q̄sto libēti⁹ imitemur eos q̄b⁹ fauem⁹. Uellē sup oīa ꝙ obſuari p̄ceptū apud p̄ceptoꝛes nr̄i tp̄is tam in vico straminū q̄s in domib⁹. vt p trufis ꝛ fabulis solitis peti et dici/salutaria q̄dā ꝛ iocunda narrarenť. q̄ teste Oratio. Oē tulit punctū q̄ miscuit vtile dulci. Quemadmodū de mgr̄o Regmaldo gobart/asseruit mihi digna fide relatio. cum vix aut nunq̄s legisse ꝛ audiuisse lectionem apud suos discipulos/q̄n aliq̄ō immisceret salutis verbū ꝛ vehemenť inculcaret adeo vt magna ps scholariū suoꝝ in magnos ꝛ religiosos viros euaserit. ¶Tercio decimo sc̄ p̄ceptoꝛes intente ac modeste audiri velint. Si ꝙ in scholis fuareť/alia eēt scholariū attētio ꝛ modestia in audiēdo ꝙ bū dei. q̄ō vtiq̄ audiēdū eēt cū sūma reuerentia ꝛ disciplina ꝛ nō minus q̄s pūtesa/

crosancto xpi corpis mysterio. Ita cū dicebat Ad resto. referēte Scō. nūq̄ nos vere cū dicores esse debere/q̄ cuz deo loq̄mur. sic ꝛ dū audimus. ¶ Ceteꝝ discipulos decent ista. Prio ꝓcep tores suos non min⁹ q̄ ista studia amēt. Scdo eos pentes cē nō q̄dez corpis sz mētiū credāt. Multū hec pietas ꝓfert ad studiū nā ꝛ libent audiēt ꝛ dictis credēt ꝛ cē sil'es ꝓcupiscent. ¶ Ista sunt q̄ si erga adolescētū custodiā ꝛ disciplinā obſuenk erit ager ipoꝝ germinās lilia candida ꝓtutū. donec crescēdo i robur mai⁹ crūpāt Et ita factū ē in hac pte qđ iubet xps. Cōsiderate lilia agri cē. quō crescūt. ¶ Superat iuxta ꝓpositū ordinē/post icipiētiū cōmonitōez/oꝛionē alterā subtexere ad ipos ꝓficiētes. sz qm̄ aliquādiu tardiuscule tenuimus ꝛ breuitas amica ēnris adolescentiby fiat abbreuiatio ſmōis nri ꝛ ꝓsūmatio in tercia oꝛione q̄ ē ad pfectos. ¶ Scda oꝛo talis erat q̄ ꝓnūciata nō fuit. Considerate lilia agri quō crescūt o viri iuuētute viuida solidati viri q̄by ex cralsa adolescētia studium esse docet Horatius q̄rere opes ꝛ amicicias inseruire honori. Oia eq̄dē vob circūspicieda sunt. oia diligēti sedulitate ꝓ lilioꝝ ß ē ꝓtutū forti incremēto pagēda. Nō vltima tm̄ ß vos cura manet/hūorē sufficientē ꝛ salubrē haurire. nā humor si desit ariditate enecat. si supfluit/enervat ꝛ lāguida. dissoluit malicie. si corrupt⁹ ē infecit. Humor iste ꝓpus diffinit⁹ ē esse sustētatio quā exigit cohabitatio i corpe ꝛ aīe q̄dā radicatio ꝛ estris in eo. ita vt necesse sit hīc panē ad comedēdū ꝛ vestimēta q̄by opiamur. ¶ Sz o deus q̄s multā eoꝝ turbā aspicimus/a q̄by humor iste tpal' subsidij nō ad tēpiē hauriē aut deriuari q̄riē. neq̄q̄s dicūt cū Salomone. Diuitias ꝛ pauptates ne dederis mihi. sz tātū victui meo tribue necessaria. Petūt poti⁹ (ne dicā rapiūt) ad etuberātiā auidā ꝛ incōsideratā q̄ non tā irriget lilia ad robur stipitis/q̄s obruat curis varijs ꝛ inutilibꝫ ꝛ desiderijs ml'tis. sq̄ teste ap'o mergūt ad interitū. Ita fit maledict⁹ ager eoꝝ germinās p lilijs spias ꝛ tribulos. Beñ. ij. Et q̄si ager acheldemach. i. ager sanguis ꝛ peccati. Matth. xxvij. Et ager q̄ possidet de mercede iniq̄tatis. Act. i. Et q̄ sunt he spīe. q̄les tribuli? Animi cogitatōes ipe probe. suspitiones iq̄ete. timores anxij. subdole fraudes. q̄by miser anim⁹ pungit. suffodit. discerpit. lacerat. Nunq̄s igit speres lilia ꝓtutū ꝛ pulchroꝝ studioꝝ posse crescere in agro quem hūore tali cupiditatis toxicato sentis ibibitū. Nūq̄d lilia ꝛ si crescerent essent integra q̄ int tot spiaꝝ curas p munk. sz lacera ꝛ iuualida ꝛ emortua. nam q̄d ita pallescere facē. q̄d ampli⁹ robur oē ꝓtuosi stipitis euacuat/q̄s humor ifect⁹ auaricie? Ad uero ꝓpt⁹ eius / cū aurea mediocr itate ꝛ sufficientia reddit diuitē. cū reddit secuꝝ generosum ꝛ erectū cū q̄z ad legitimi roboris icremētū pducit. cuius in exēplū ē regis nri strēnuissima ex frugalitate pdies fortitudo atq̄s ꝓstantia. ¶ Multa h̄ de canino appetitu ꝛ voraci diuitiaꝝ ac bñficioꝝ apud eccl'iasticos nri tē poris. mlta de ꝓsequēti neglectu vtiliuz ac p̄claroꝝ studioꝝ p lucrosis artiby ac scientijs. Plura denicq̄s a pestiferis aduētiōiby demolientiby agꝝ publicū eccl'ie ad pestez hāc cupiditatis nō dico satiādā sz irritandā/occursabā indignāda seu mel⁹ miserāda ꝓsiderātiby. q̄ sciēs ꝓtereo vt statī in tercia oꝛione fiat ꝓsummatio ꝓbi nri. ¶ Seq̄tur tercia oꝛo. ¶ Considerate lilia agri quō crescūt. vos q̄ veneranda iā etate ꝛ canicie maturescitis. Cōsiderate ꝛ imitami aspicite q̄ nō sp hūoten⁹ herēt lilia. nō solū germie ꝓtēta sunt. erūpūt pot⁹ ꝛ crescūt in virens robur stipitis. speciosa ꝛ vario floꝝ ordie decorati. Postrēo in flores pulcherrios ꝛ suaues/icredibili signatos arte/semet apiūt. q̄ flores libero q̄dā ꝛ patulo velut aspectu ad fontē lumis etherei solē/iugit se ꝙuertunt. ¶ Hec pabola ē hūane etatis. sic tandē agēdū est oiby ꝛ huc pueniendū q̄ etate tā grādeua florescūt. nō semp more pueroꝝ latendū ē in nūero terreno ꝝ aut pusillo affectuū vel in solo germie ꝓtutū. neq̄ istar iuuenū soli actōi insudare ꝙuenit in solo stipite fulciri. Sz put ꝓsideratōez q̄. ꝑpe ē de celestibus ꝛ sidereis ad supna ꝓscēdat anim⁹ florescat formet atq̄s dilatet necesse ē ꝛ dicatis cū ap'o. Nra ꝙuersatio in cel'ē. Nōne meministi vt ꝓphaꝛynus maledicit puero cētum annoꝝ? Nōne Scō. elemētariū senez irridet? Quicq̄d aūt extra ꝓtēplatōez liberā (p̄ftim celestiū) agit animus. est in ci⁹ cō paratōe elementariū puerile infimū iacēs ꝛ pusillū. ꝛ q̄tū distat radix lilij a floze. tantūdē ꝛ āplius differt cognitio q̄ cōiter habet ex lr̄atoria eruditōe/ab illa q̄ in ꝓsiderationis eleuatione ꝓtemplatiua sentit. Qm̄ ꝓma cognitio serpit humi materialiū fantasmatū. ꝛ desiderioꝝ carnaliū ꝙcurrantiū

nubeculis quodãmõ fuscata. Itaq; ne sursum evolet, talibꝫ fantasmatũ ꝛ desideriozꝫ catenulis circũligata tenet in portõe inferi orris rõnis q̃ est ialitas. Ellitera ꝯo cognitio sursum emergit ab hac ꝯfusõe materialiũ imaginũ sic q; remanet liber rõnis superioris intuit⁹ purus ꝛ serenus ꝛ tot⁹ intellectiuus ad res pspiciẽdas cũ summa facilitate circũq; diffusus. ¶Ita fit vt res eadẽ lõge aliter sciaꝫ p erudituꝫ Ifaꝫ aut erpientiã cõez. ꝛ aliter p ꝓtẽplatõez q̃ facit hoiez trãsire in affectũ cordis ꝛ gustare de eẽ libet iuxta sapozẽ sibi ppriũ. ꝛ dat pure cognitõi q̃ arida ẽ suũ sapozẽ ac inde resultat sapia. i. sapida scia. Pria cognitio in ĩtellectu ẽ. Secunda in affectu. Prima in q̃dã luce. Secũda in luce ꝛ feruoze. Sed a plus immutat quẽ ad modũ dulcedo mellis plus afficit dũ gustãdo sentit ꝛ masticaꝫ/q̃s dũ tm̃mõ rõnatiue ꝛ visiue ꝯspicit. Ita nõ oportet ꝓtemplãtes plura scire q̃s alios. sz pluribus modis ꝛ alijs. ¶Qõ si gl'osus rex Ludouic⁹ vdut alt̃ David vir iuꝫ tot turbas iuꝫ tot pp'os ꝛ absq; lr̃is ml'tis. libera hac ꝯsideratõe ꝛ ꝓtẽplatiõe pollebat. erubescat ociosa ꝛ lr̃ata senectus/si tali careat. ꝛ si nõ vltra sapiat q̃s puulus. Imitãdus est certe pr̃iarcha Isaac q̃ egressus ẽ ad meditãduz in agro inclinãte iã die. ꝛ vide q̃d secutũ est Sic̃ dẽ Rebecca illa prudẽs ꝛ decora q̃ sapiẽtis pson̄ã gerit eidẽ obuia fuit Beñ. xxiiij. Inclinata ẽ q̃ppe dies vite in ipis grãdeniozibꝫ. Propterea ei re debent ꝟ vesperad meditandũ in agro illo celesti/vbi sapia obuia erit. vbi thezaurus in margarita pfulgida felicitatis eterne recõdit. iueniturq; Dath. xiij. In ꝟ agro ipetrat ara irriguũ inferius ꝛ irriguũ supius. Judi. i. In hoc agro apparet angelus vrozi Mane sedẽti ꝛ descenti ꝛ leuãti se sup se. Judi. xiij. ¶De qua ꝯsideratiõe locuit inuitãs nos ad eaz Brego. in Omel'. Si ꝯsideremus fratres charissimi q̃ ꝛ q̃ta sunt que nobis pmittũtur in celis vilescunt animo oia que habentur in terris. Terrena nãq; substãtia superne felicitati compata/moze ẽ dicenda potius q̃s vita. Ipe eñ q̃tidianus defect⁹ corruptõis ad aliud ẽ q̃s q̃dam plitas mortis? Que aũt lingua dicere. q̃s intellectus capere sufficit/supne illius ciuitatis q̃ta sunt gaudia angeloꝛ chozis interesse. cum beatissimis spiritibus glozie cõditozis assistere. pñtem deũ cernere. incircũscriptũ lumẽ videre. nll'o mortis metu affici. incozrupti onis ppetue munere letari? Sz ad hec audita/inardescit animus. Jãq; illic cupit assistere/vbi se sperat sine fine gaudere. Sed ad magna p̃mia pueniri nõ põt/nisi p magnos labozes. Hec ille. Ucre sic est. Hemo põt nõ dicã ad felicitatẽ. sz nec ad hãc felicitatis ꝯsideratõez sublimem ascẽdere/nisi cũ fozti ꝓtitõe spũs. Uerbũ ẽ diuini Dionysij. Nisi p̃terea cũ ocio magno ꝛ libero a curis terrenis ꝛ desideriis oib⁹ caliuz. Nisi demuz assit ꝓstans pseuerãtia cui soli aperit/sola cozonat. Hec tria ponit Beñ. sup Lañ. ¶Sed heu ꝛ ve/multi ideo cedunt iuri ꝓpinq̃tatis hereditarie in agro ꝟ ꝓtemplatõis. q; ducere nolũt Ruth. iuxta mysticam hystoriam Ruth. iiij. scriptam. Ruth iterpretat q̃si deficiens seu defectio. animus ꝯo humanus heres agri huius ex sua creatõe ꝛ regeneratõe nisi ruth ducat ꝟ est nisi deficiat a sciꝑo/ꝛ agrũ talez celestis ꝓtemplatõis iure libero possidendũ nõ attingit. Nõ videbit me hõ ꝛ viuet inq̃t dñs. Et intellige vita sensuali ꝛ animali/sz diuisionẽ fieri inter spm̃ ꝛ aiam̃ necesse ẽ p verbum dei viuaꝫ ꝛ efficaz. Que diuisio longe plus hz ammiratõis q̃s aie ꝛ corpis separatio. quẽ ad modũ testat autoꝛ li. de spũ ꝛ aia. ꝛ venerabilis Richardus. ¶Sed q̃d conamur. q̃d multa garriẽdo balbutimus quasi videlz rem tantã/tantis ꝯboꝛ angustijs claudere valeamus. Hoc itaq; neq; fieri. Scripserũt multa plurimi viroꝛ diuinoꝛ ꝛ eleuatoꝛ sup hac re. ꝛ diuinus Dionysius. Eug⁹. Brego. ꝛ recentiozes Beñ. Hugo. Richar. ꝛ post eos Bonauẽ. ꝛ alij q̃ in hãc ꝯcurrũt sniaz/nõ posse hãc cognitionẽ ꝯsideratõis q̃ loq̃mur interpris apire. q̃m ẽ mãna absc̃õditũ. ꝛ calculus in q̃ ẽ ne mẽ scriptũ q̃ nõ nemo nouit nisi q̃ accipit ꝛ sons in q̃ nõ cõicat alienus. ¶Sileam⁹ ergo ꝛ ad vnũ obediẽtes ꝯpo/ꝯsideremꝰ lilia agri quõ crescũt. q̃m hoc sufficiet. tantũ nõ desit imitatio ꝛ applicatio ad op⁹. Nõne liliozꝫ semen ꝑus mortificaꝫ in terra q̃s stipes assurgat. ꝛ q̃s flozes emicẽt? Nõ aliter carnalitatẽ ꝛ animalitatem cũ suis appetitibꝫ ꝛ desideriozꝫ passionibꝫ corruptissimis/emori necesse ẽ si cupimus tandem/patentibus floribꝫ/pulchraꝫ castarũq; affectionum/libero ꝯspectu supnis inhiare fulgoribꝫ. ¶Et q̃s ad hec idoneus? Himiꝫ ille q̃ in valle lachrymaꝫ totus in ꝓtritiõe quali-

da peccatoꝝ suoꝝ positus / mortē sibi. post modū germinat ⁊ disponit ascensiones in ꝯde suo de germine ad stipitē. ⁊ de stipite ad florē. hoc ē de virtute in virtutē / de imperfecto ad pfectū. donec apto mētalis sinus flore / ⁊ iūdiata desup apice synderisis. videt deus deoꝝ in syon. in pñti p gr̄am p̄gustate dulcedinis. ⁊ in futuro p gl̄iam cōplete felicitatis. quā nobis ⁊c.

Finit.

Sequit carmē optatiuum vt lilia crescant eiusdem

Lilij flores rutilātis auri
Frācie scuto / saphyri coloris
Enitēt / oīs coꝝ hñs piū / dic
Lilia crescant.

Lilij flores / solito magis sunt
Inter vrticas tribulosq; spinis
Obsiti densis / miserante xp̄o
Lilia crescant.

Lilij flores variū suboꝛti
Nunc sunt p̄us ⁊ fuerunt
Stipitem solus tenet h̄ in ip̄o
Lilia crescant.

Lilij flores scelus o pudendū
Unguibꝫ curuis lacerās leo trux
Istius votis phibebat vsum
Lilia crescant.

Quisquis es Frācus fidei pbate
Hoste sublato dño volente
Uoce p̄celsa reboato dicens
Lilia crescant.

Lilij flores Dionysius olim
Francie ferē domui dedisse
Cuius obtētu p̄cibusq; dignis
Lilia crescant.

Uulgus ingratū / stolidū / pphanū
Cladibꝫ diris meritū perire
Obstrepēs tali iubilo decenti
Lilia crescant.

Iure q̄ francos regis ⁊ coꝛonā
Coꝛde deuoto reuerere xp̄m
Te libens totū sibi da iubebit
Lilia crescant.

Lilij flores decoꝛastis ample .
Remigi necnon Ludouice sancti
Iugiter v̄o petimus fauoꝛe
Lilia crescant.

Amen.

Incipit sermo eiusdem de oꝛone factus in ꝯcilio Constañ.

OBsecro vos tanq̄ aduenas ⁊ peregrinos abstinere vos ⁊c. A

¶ Existimate p̄coꝛ ꝟbū h̄ obsecratiōis saluberrime humil' ⁊ pie / nō meū esse ꝟbū. paruꝫ em̄ haberet et me p̄deris ⁊ autoꝛitat'. Accipite potius tanq̄ ab eccl'iaꝝ p̄ncipe Petro sicut vere ē enunciatū oꝛiginalit'. i. Petri. ij. ⁊ recitat' in epl'a curr̄etis dñice Obsecro ⁊c. ¶ Itaq; sic dicit coapl's Petri Paulus. q̄d diu sumus in hoc mūdo / peregrinamur a dño dicentes ex sn̄ia q̄libet cū ꝓpha Incola ego sum in terra peregrinus ⁊ aduena. cuius rōnē reddit ibidē apl's Hebreoꝝ xi. Om̄ nō habemus hic manentē ciuitatē sed futurā inq̄rimus. Hier'm illam ciuitatem q̄ edificat' vt ciuitas. Et o q̄ gloꝛiosa dicta sunt de te ciuitas dei ⁊c. q̄s nos deducet in ciuitatē hanc munitā. Quaꝫ felix illa ciuitas q̄ a lōgē olim p̄spiciētes Moyses ⁊ L. cui nō sine mysterioꝝ quodā iuolutro / p̄mogenitis suis imposuerūt nom̄a Bersam ⁊ Berson / q̄ int̄p̄tari sonāt idem qđ aduena vel pegrinus. ¶ Sint igit nob aduenis ⁊ pegrinis cantabiles obsecro. voce Petri iustificatōes dñi in loco pegrinatōis nr̄e. Ad h̄ em̄ factus ē iste p̄uētus statiōis saluberrime. vt mis̄icoꝛdiā ⁊ auxiliū p̄seqūmur. Al q̄ ab eo q̄ pegrinātibꝫ duobꝫ discipulis ⁊ de se colloquētibꝫ q̄uis nondū credentibꝫ se p̄iunxit. scripturas aperuit. coꝛ accendit. dās illud intelligi qđ p̄miserat. vbi duo vel tres cōgregati fuerint in noīe meo ibi in medio sum. Math. xviij. ¶ Hunḡd nō vere credēdū ē q̄ dñs sit in loco isto? Ad est vtiq; / cui milia miliū seruiūt ⁊ decies cētena milia assistunt ei. Ad q̄d ita ē? Plinius vt illud puerbiū Laberij a Seneca ⁊ macrobio positū. Comes facūdus in via p̄o vehiculo sit. Et q̄d facūdius verbo dei in excelsis? ¶ Et nobis viri frēs ⁊ reuerēdissimi p̄res p̄clarissimi sapientes atq; charissimi. nobis q̄ p varios casus p tot discrimina rex / tēdimus. nō in lacū. sz in cel̄ū / exoꝛādus ē ip̄e idem xp̄s q̄ nr̄e pegrinatōnis est (dicēte Boecio) dux semita terminus idez. ne peregrinātes nos deserat. sed comitetur ducat. dirigat. ⁊ p̄ducat. ¶ Conseq̄mur h̄ q̄ sumus tuis intercedentibꝫ meritis o btissima dei mater ⁊ virgo q̄ puer Ih̄m pegrinantē in terra egypti cum fidissimo ⁊ iusto ioseph ꝟgīe sp̄oso tuo baiulasti. fouisti. nutristi. custodisti. sic tu nos aduenas ⁊ pegri

nos/spūaliby auxilijs fouere mifico:diter obsecrata nō abnuas nře me mo: miserie/ nře pegrinatōnis ⁊ angustie. Hec abbo:re pctō:es sine q̄bus vnq̄z fo:es tali digna fi lio. qō vt ipetremus adimus cum fiducia thronū gr̄e tue te salutātes obsecrādo. ⁊ ob secrātes salutādo ⁊ dicētes illud angelicū.

B Aue maria. ¶ Obsecro vos tē. Nō errauit pfecto pnceps eccl'ie Petrus dū cunctos hoīes obsecraturus/ viscerosissima pietate magis q̄z impio/ cōmonuit eos aduenas esse ⁊ pegrinos. Cur ita? Ne pegrinatōem vic statuerēt sibi p habitatōe patrie. sed ad et'na semet pucherēt. alit q̄z pecora ⁊ pecudes. ⁊ alit q̄z diues ille in euāgelio qui dicebat. Ea mea habes multa bōa reposita in annos plurimos. ¶ Sz qm̄ p statu nature destitute. nos corpea heu mole p̄ssi et oppressi/ nō possumus ad celū patriā nr̄az quā a lōge salutamus suspirātes/ curuas i terris aias satis erigere/ instar zisiphi fabulosi quam assidue mola sua deijcit ⁊ obruit Corpus em̄ qō corrūpit/ aggrauat animā clausam tenebris ⁊ carcere ceco. ait Virgilius. Et vinctū in mēdicitate ⁊ ferro dicentē pphā. Hinc ē illa Psal. q̄stio. Heu mihi/ q: icolatus meus tē. Prouidit mifico:s ⁊ miserato: dñs. restaurato: nr̄. dux nr̄. via ꝟita ⁊ vita. q̄ rōne posset mēs nr̄a volatu libero celerē nunciū ad ipm p̄ez nr̄m q̄ in celis ē destinare. ¶ Dira p:sus q̄d dicā. vl dei benignitas. vel hoīs dignitas. vel oō nis ptās dicā ist:z qōlibet. Ita est. Credite. Nūcius h̄ est oō. q̄ duaby alis subnixa est/ fide. spe. q̄ aiata ē charitate. ⁊ q̄ ornata ē tā q̄z plumis varijs/ ꝟtutū multiplicitate. Uñ q̄d ē oō nisi ascēsio vel elevatio mentis in deū/ p piū ⁊ humilē affectum. q̄ fit vt dū oramus nos familiari q̄daz ꝓmitate deo colloq̄mur. ¶ Pōt illō pḣicū de Boe. carmē sonoz ad id traduci qō asserimus. Sūt etem̄ pēne volucres mihi. Que celsa ꝓscendāt poli. q̄s sibi cū velo: mēs induit terras perosa despicit. aeris immensi supat globū. nubesq̄z post terguz videt. q̄z agili motu calet etheris. trāscendit ignis ꝟticē. donec in astrigeras surgat domos. ¶ Bñ hz igit. Fecit nobiscū magnifice deus. dū nob aduenis ⁊ pegrinis in loco ho:roris ⁊ vaste solitudis dedit talē nunciū q̄ necessitates nr̄as afferret deo ⁊ opē desideratā impetraret ⁊ referret. ¶ Obsecro igit vos viri p̄es ⁊ frēs. obsecro vos voce Petri nūc tā q̄z aduenas ⁊ pegrinos. Assumat ab vnoquoq̄z nr̄m sedulus iste nūcius oō oī q̄dē tpe. nā oportet sp orare ⁊ nō deficere. precipue tm̄ in hac hora ⁊ die dū ad h̄ ipm factꝰ est q̄etus iste sacratissimus. hec deuotissima pcessio. hec sacrosctē synodi p̄culiaris quedā collectio. tū p nr̄is oīby incōmodis subleuādis. tū spālit vt dirigat deus legatos huius ꝯcilij ad dñm nr̄m destinatos. vt veniētes redeāt cū exultatōne portātes rñsionis optate manipulos. Fiat insuper oō q̄tinus det deus voci sue vocez ꝟtutis det mihi euāgelizāti ꝟbū ꝟtute multa. ipleat os meū. q̄ p iussiones vias q̄bus obniti fas esse nō credidi illud apuit. Hecq̄z em̄ existimaui q̄ vllo mō deesse posset fmo mihi de re saluberrima ad petitiōez talē. licet sero valde nimis impositū locuturo. Assumpserat onus istud reuerēdissimus p̄ et doctor Emeric⁹. gigāteis hūeris suis. sz raucedo vocē abstulit. Conabor p̄ez filius seq̄ non passibꝰ eq̄s vt apud Virgiliū ē. ¶ Enūere/ mus ordie lucido ⁊ breui (q: nihil ē q̄ tetitur ordie longū) ꝟditōes ⁊ ꝓpetates q̄s dz habere nūcius h̄ nr̄e pegrinatiōis oō devota vel obsecratio. Coerceat fmo nr̄ ifra termios ⁊ ꝟba pnoiate ep'le dñice curretis ne p diuersa vageꝰ ⁊ diffluat. Sumam⁹ ex ea ser oō nis ꝓpetates iuxta totidē ꝓsiderationes sniaz ex eadē ep'la. Utamur isup familiari grossa ⁊ palpabili sil'itudine pegrini/ magis scholastico doctrīali ⁊ q̄tidiano q̄z accurato fmōe loquētes. Hz em̄ sat' venustatis ipe fmo diuinus. etiā vbi vilibus ꝟboz pāniculis opit. quēadmodū ꝟitatē dū de terra ozta ē. nō auro vel sericis. sz pāniculis ꝟgo mr̄ inuoluit. ¶ Sit igit oō vl obsecratio q̄tinus cuolet liberius in celū p mū agilis ⁊ expedita. abstinere. debinc bonis associata. Cōuersatōez vaz rursus patiens ⁊ benigna. vt in eo q̄ de vob. Sit libera nec seruiliter obligata. liberi estote. Sit amicabil' ⁊ modesta. oēs honorate. Sit de nigz humil' ⁊ subdita. subditi estote.

¶ Dicamus igit pro/ sequētes' q̄ oō sit agil' ⁊ expedita tanq̄z cursor leuis/ explicās vias suas. ⁊ sic ꝟgula fumi. quēadmodū postulabat q̄ dicebat. diriga ad te oō mea sic incēsum in conspectu tuo. Hoc aūt fiet si obsecrāti Petro obediuerimus/ abstinētes nos a carnalibꝰ desideriis q̄ militāt aduersus aiaz. Bala p:sus

duraq; militia pestilẽs ⁊ cruenta/desiderio rum carnaliũ. Audi q̃liũ. q; occidũt pigꝛ. q̃bus subseruiunt, ociũ subuersatriꝛ sodome. voluptas esca malorꝛ. vanũ gaudiũ qđ in pũcto ad inferna descẽdit. cibꝰ ĩmoderatus ⁊ potus int' q̃ caput Jobis gr̃e p̃scindit. Hꝫ ⁊ sil'ibꝰ p̃grauat oꝛo. his inuiscatur ⁊ euellunt pẽne eius. Figurã hẽmus p nr̃a ꝯsideratiõe in Abraã cui iusso pegriari dictũ ẽ. Egredere de terra tua ⁊ de cognatione tua de domo p̃ris tui. h̃ ẽ terrenis affectibꝰ. de pctĩ occasionibꝰ q̃ sunt pctĩ magna cognatio. de domesticis nr̃e carnis et tanq̃ p̃nis ꝯuersatõibꝰ ⁊ desiderijs. ¶ Potuerat nũc ⁊ posterius trahi ꝑmo nr̃ ꝓꝓcordãtias ex scꝑtura ad eruditiõez moralẽ assumptas. ſz ecce crebꝛ occurrit in ipa meditatõe mea studiositas speculatriꝛ. postulãs vt ꝓpositões aliq̃s doctrinales ⁊ scholasticas elicies ĩsererẽ fiat h̃. intelligat studiositas. ¶ Cõsideratio ꝑma. ¶ Efficacioꝛ est oꝛo ceteris paribꝰ q̃ spũalioꝛ ẽ ⁊ a carnalibꝰ desiderijs remotioꝛ/hinc ẽ q; veri oratores adorãt deũ in spũ ⁊ ꝟitate. Orabo spũ inquit apl's/orabo ⁊ mẽte. nõ sicut illi q̃s ĩcrepat xp̃s ex ꝟbis Esaie. Ppl's iste labijs me honorat. cor autem eoꝝ lõge ẽ a me ⁊c. ¶ Scõa ꝯsideratio. ¶ Efficacioꝛ ẽ ceteris paribꝰ theologoꝝ oꝛo q̃ sup̃ fidẽ simpliciũ clarioꝛẽ ⁊ purioꝛẽ hñt de diuĩa bonitate cognitiõez. Est em̃ talis oꝛo spũalioꝛ ⁊ a fantasmatibꝰ corꝑeis alienatioꝛ. Hec oꝛo ꝯq̃rit cũ summa difficultate ⁊ pascit aĩaz/nota Anthoniũ de oꝛone extatica. ¶ Consideratio tercia. ¶ Efficax ẽ pueroꝝ baptizatoꝝ oꝛo ĩ q̃b; nõdũ vigent carnalia desideria. q; p regeneratõez facti sunt filij dei ⁊ placabiles ei. Dic ẽ illud. Ex ore infantiũ ⁊ lactẽtiũ ⁊c. Maxima debẽt puero reuerẽtia. Ue ve qui verbis opibꝰ aut exemplis pstituũt hanc puritatem angelicã.

Bit oratio bonis associata.

sic̃ subdit apl's Petrus. Cõuersatiõnẽ inq̃t viaz hñtes bonã. ĩpossibile ẽ em̃ sic̃ dicit Hiero. ml'toꝝ p̃ces nõ exaudiri. p̃pterea dr̃ apud Machab. factus ẽ q̃uẽtus vt oꝛarent Ũñ ⁊ hirabãt apl'i pie. dũ illos orantes illustrauit diuinitatis plenitudo. Hinc, ꝓpterea est illa xp̃i pmissio. Si duo vel tres ex vob ꝯsenserint de oi re sup̃ terrã fiet eis a p̃re meo. ¶ Colligamus h̃ tres speculatiuas doctrinas. ¶ Cõsideratio ꝑma. ¶ Efficacioꝛ ẽ ceteris paribꝰ oꝛo multitudinis, pcessionalit' ⁊ localit' adunate q̃s dum sunt loco sepati. Ad huius ꝓbatõez sat' dz esse vsus eccl'ie. ¶ Scõa ꝯsideratio. ¶ Efficacioꝛ ẽ oꝛo ceteris paribꝰ duz fit ꝑ vl'i bono eccl'ie ⁊ ad eius p̃ceptũ vel ordinatõez. q̃s dũ fit tm̃mõ ꝑ seipo. ¶ Tercia cõsideratio. ¶ Efficacioꝛ ẽ oꝛo multitudis dũ illic p̃sciti etiã ⁊ pctoꝛes oꝛãt/q̃s si nulla iungeretur talium oratio.

Bit oratio patiẽs et.

benigna quẽ admodũ illatas iniurias optet pegrinũ sustinere/vt nõ coꝛrũdeat cuilibet fatuo nec litiget. ꝓdat de suo potiꝰ vt pacẽ retineat. sic dz esse oꝛo. qđ notat Pe. ꝯsequẽter dũ ait. Ut in eo qđ detrectẽt de vobis tanq̃ de malefactoribꝰ ex bonis opibꝰ vos ꝯsiderãtes gl'ificẽt deũ in die visitationis. qñ. s. dicẽt. Hi sunt q̃s habuim⁹ in derisum ⁊ in sil'itudinẽ ĩproperij. Nos ĩsensati vitã illoꝝ estimabamus insaniã ⁊ finẽ illoꝝ sine honoꝛe. ecce quõ cõputati sunt inter filios dei ⁊ inter sctõs dei sors illoꝝ est. ¶ Colligamus ⁊ h̃ triplicẽ speculationem. ¶ Prima speculatio. ¶ Efficax ẽ plurimum oꝛo illoꝝ q̃ diffamatões ⁊ detractões patiẽter ꝓ veritate vel iusticia suscipiũt. Patuit in Dauid respectu Semei maledici. ⁊ de Sara filia Raguelis/de Thobia. Iob etiã ꝑ maledictõe inclinauit se ⁊ suscepit bñdictionẽ. ¶ Scõa speculatio ¶ Efficax ẽ pauperꝝ oꝛo sicut dicit Psal. Exaudiuit pauperes dñs ⁊ vinctos suos nõ despexit. Sil'is est rõ de his q̃ in infirmitatibꝰ suis corꝑoreis gr̃as agunt deo ⁊ oꝛãt. qđ vidit apl's dũ ait q; ꝟtus in infirmitate pficit. tot ora ⁊ linguas Lazarus habebat q̃t vulnera. ¶ Tercia speculatio. ¶ Efficax ẽ plurimuz oꝛo illoꝝ q̃ spũales temptatões sustinẽt patienter in aĩa. q̃ molestioꝛes aliq̃n sunt apõ volẽtes bñ viuere q̃s corꝑales molestie vel pauptas exterioꝛ. Nota õ blasphemia. Nota qui insaniũt/qr desunt ꝯsolatões expte. ſz ꝟm mnltitudinẽ doloꝝ ⁊c.

Bit oꝛõ libera nec

obligata vel alligata reb; huius mũdi ꝑ vicula cupiditatis. Propterea subdit Pe. q̃/si liberi libertate. s. tali q̃ summa ingenuitas est. in q̃ seruitus xp̃i cõprobat. Est em̃ altera fallax q̃dã libertas oĩ seruitute deterioꝛ. quõ notat Pe. cũ subdit. Nõ q̃si velantem

habentes malicie libertatē. ſz vt ſerui dei. talis ē peccator q̄ velut onagr liber natus ſe putat. dum dimittit ire poſt deſideria cordis ſui in adinuentōnib⁹ ſuis peſſimis. q̄ſi bos laſciuiēs. ſz nihil ē infelicius (dicēte augſtino) felicitate t impunitate peccantiū. O infelix inq̄t de q̄daz cui peccare licebat/ ſic ex ſnīa Platonis deducit Boe. ¶Sequunt h̄ tres veritates. ¶Prima veritas. ¶Efficacior ē ceteris paribꝫ oīo religioſorum q̄by ex voto vel regula minus peccare licet q̄z alioꝝ/ſi in religionis ſue termīs abſq̄ trāſgreſſiōe ſeipos coerceāt. t vincul' occupationū terrenarꝫ nō inuoluāt pedes affectionū ſuarꝫ. ¶Scda veritas. ¶Acceptabilis plurimū ē oīo ſolitarioꝝ in deſertis vbi (dicēte Hiero.) neſcio q̄d ſereni⁹ emicat t liberius mēs euolat/ad penetrandū celeſtia. Sic oīs religio/q̄to ſibi ſufficiētior ē t ſollicitudinis minus hīs/tāto eſt ad ꝓtinuatiōez ꝓtemplatōis habilior. ſz nō ſemp ad inchoatōez. ¶Tercia veritas. ¶Acceptabilior ē oīo p ſeipo vel p paucis q̄ ad ſatiſfactōez faciendū. q̄z dū ad ſatiſfaciendū ꝑ plurimis p ſuſceptōez bonorꝫ temporaliū ſemet oīs obligauit. Et h̄ eſſet grādis inq̄ſitio de valore oīonis diuerſis aſpectib⁹. Nota de .xij. facieb⁹ oīonis.

Bit oīo amicabilis

t modeſta ¶Cōſequent' ad id qđ ſubditur in epl'a. Oēs honorate/fraternitatē diligite/ deū timete/regez honorate. Hinc Joſeph pegrinātes frēs cōmonuit. Ne iraſcimini inq̄t in via. Ad qđ mouꝫ ꝓformitas. q̄ m'tū ꝑficit. dī Exo. xij. Eadē lex erit indigene t colono q̄ pegrinat' apud vos. t Exo. xxiij. Peregrino moleſtus nō eris Ipſi em̄ fuiſtꝭ pegrini in terra egypti. ¶Quietiā neceſſaria ē oīonis modeſtia quā generat timor dei. Propterea .i. Petri .iij. Nolite inquit pegrinari in feruore q̄ ad temptatiōez vob̄ ſit. zel⁹ abſq̄ diſcretōe p̄cipitat. ¶Prima ꝓſideratio ¶Efficacior ē ceteris paribꝫ oīo p inimicis q̄to videtur difficilior t ex maiori charitate ortū habens Samuel t Moyſes. ¶Scda cōſideratio. ¶Acceptabilior ē ceteris paribꝫ oīo p regib⁹ p̄ncipib⁹ t aliꝫs in ptāte ꝓſtitutis/q̄tū bonum cōe excedit pticulare. Ideo culpabiles valde ſunt maledictōez eis imp̄cantes q̄by eſt mat̄ie miſerāduz q̄m h̄nt boīes ſup capita ſua Aug⁹. In nll'o mihi repperi iratū deū tē. Si vis apta. ¶Tercia ꝓſideratio. ¶Efficacior ē oīo q̄to verecūdior eſt ſub deo t caſti timoris. plus retinēs Bern̄. In veritate cōperi nihil ita eſſe efficax ad gr̄az dei/ vel inueniendā/vel ꝓfuandā/vel recupandam/q̄z ſi ſemp inueniaris nō alta ſape. ſed ſape ad ſobrietatem. Deniq̄z beatꝰ vir q̄ ſemp eſt pauidus.

Bit oīo humilis et

ſubdita. ¶Juxta qđ ꝓcludit in epl'a. Subditi eſtote in oī timore dn̄i nō tm̄ bonis t modeſtis/ſz etiaz diſcolis. Hec eſt em̄ gr̄a. Itaq̄z cū diuina lex h̄ iubeat. q̄ obturat aurem ſuā ne exaudiat hāc legez. oīo eius ſm̄ ſapientē ē execrabilis. Preterea obedientiū t humiliū ſp deo placuit oīo. Oīo humiliantis ſe nubes penetrabit. ¶Eſt aūt humilitas tripler. In intellectu. in affectu. t in effectu. Ex cuius humilitatis carētia p̄ſtim in intellectu/ex depuatōe in affectu ꝓſurgēte/pueniūt errores oēs. t ſcādala in eccl'ia ſctā dei. dū. ſ. hūana p̄ſumptio/nō vult captiuari oēz intellectū in obſequiū fidei. ſed q̄ riābulare in magnis t mirabilib⁹ ſupra ſe Declarat h̄ pulchre auctor ſumme ō vicīs t ſtutib⁹ aſſignās cauſas errorꝫ circa fidez tractatu de fide. circa fīnē. Ecce em̄ q̄ intellectus ſupba p̄ſumptio dicit aliq̄n oīonez nil valere. Quare? q̄z vel tenet oīa de neceſſitate abſoluta euenire. vel deū terrena nō curare. vel oīa fortuito agit ſic̄ notat Claudianus. Sepe mihi dubiā tē. Aut q̄z ſic deꝰ res adminiſtrat vt eas ꝑprios motus agere ſinat. t ita inquiūt. q̄d ꝑficit oīo. Fuerunt tandē alij q̄ dicerēt oīones nō niſi a radiatione celeſti ſuſcipe ſtutez. vt Alkindus de radiis. Fuerūt q̄ negarēt noctib⁹ orandus eſſe aut in locis ſacris pluſq̄z in ꝑpbanis. Dixerūt alij q̄ oīones eccl'ie omēs pollute ſunt p ſymoniā. Dixerūt alij vt Begardi/ nō eſſe vocalit' orandū/ſz mētalit' tm̄. in q̄dā libertate ſpūs quā dicūt nō ſubijci p̄ceptis diuis. Sz t errores alios q̄s oēs dinumeret? ꝑpt' qđ redditꝰ apō deū inefficax oīo quā in fide fieri debere tradidit Jacobus. poſtulet inq̄t in fide. ¶Hic late ꝑz materia grādis/tā ſup facto dn̄i nr̄i pape q̄z ſuper aliis q̄ p p̄nti iuſſus t obediēs ptereo. ¶Tandē ſub epilogo ꝓcludētes dicamus q̄ aduerſus oēs inſultus aduerſarie ptātis aduerſus ſciſmata errores t ſcandala ſp̄ualis neq̄tie Aduerſus denicz omēs laqueos

quos in via pegrinatois nre abscodit superbi/efficacissimu remediu e hre comitez oronē/fide t spe subnixā t animatā charitate. Hā hec ē victoria q vicit mūdū fides nra. q dirigit oro. alacer. fidelis t volucer nūcius nr ad deū. cui dicebat fidel' rex Josaphat. ij. Paral. xx. Cū igramus q̄d agere debeamus h solu habemus residui vt oculos nros ad te dirigamus p oronē. s. q̄ victrix t dña nature ē. ¶Sit igit nūcius iste (iuxta qd̄ p̄dictū ē) agilis t expeditus bonis associatus. patiēs t benign⁹. liber t nō seruiliter alligatus. Amicabil' t modestus. hūilis t subditus. Nec em ē gra in xpo iesu q̄ est deus bñdictus in secula.

Sermo de spūsctō.

Spiritus dñi repleuit orbē terraz. Sap. i. Hoc p̄clarum sapietis eulogiū. h in spiraculū t pphaz diuinitus oraculū/decatat in exultatōe cordis in iubilo vocis sctā mr ecclia. recolēs in ipo missaz introitu stupendū nimis aduentū dñi in orbē terraz. qñ apparuerūt aplis dispartite lingue tāq̄ ignis. seditq̄ sup singulos eorūz spūsctūs. q̄ repleti ceperunt loq̄ varijs linguis magnalia dei. put idē spūs dabat eloqui illis. ¶Et o vtinā p̄es celeberrimi patres t frēs in eodē spū nūc collecti. vtinam det eloq̄ spūs iste dñi/magnalia dei q̄ sua sunt. det voci sue vocē vtutis. qm ipe cōtinens oia sciaz hz vocis. q̄ inspirati locuti sunt sctī dei hoies. q̄ dedit vbū euāgelizantibus vtute multa. Nō em vos estis q̄ loqmini dicebat xps aplis. sz spūs p̄ris vri q̄ loquitur in vob. ¶Cadat o vtinā mō sic olim in ecclia p̄mitiua dū Petrus loqret apd Corneliū/cadat spūsctūs sup oēs audiētes vbum. qz nisi spūsctūs cordi assit audiētis. ociosus ē sermo loquētis. ait Grego. t Augustinus. Cathedraz in celo tenet q̄ corda docet. Repleat igit totā domū istā in q̄ sedentes estis vos aplici viri. vos in eodem spū concordit adunati. Adunati inq̄z. Et nō ne cū Maria mre Jesu? ¶Audebimus ne ego sacratissima dicere/ te p̄tialit h adesse. vbi filius tuus nr emanuel se teste ē. vbi spūs eius adest in medio? Ades vtiq̄ t si nō forte corpali dimēsione q̄q̄ h inuisibiliter agere p̄t corpus gl'iosuz p agilitatis t subtilitatis doteq̄. Ades spūali sup nos influxu t intuitu. Quertens ad nos illos tuos misericordes oculos. ad quaz suspiram⁹ gemētes t flētes i hac lachrymaz valle. implorātes aduentū spūsancti in nos t super nos hodie. mediāte te ego misericordissima quā ideo sctūs spūs nedū ad sufficientiā vl' excellentiā. sz ad eruberantissimā t fontalē redūdantiā impleuit vt ipaz in nos alios refunderes. qō vt fiat te saluramus exorantes t exoramus salutātes p illud angelicū. Aue gra plena. ¶Spūs dñi repleuit orbē ter. rē. Ad iocūdissimā hāc t diuinā sapientis vocē. ad h ecclie carmē amenissimū. ad sonorissimaz hāc suauissimāq̄ totius orbis armoniā. sacer iste cetus. ordo iste deuotissimus/nūq̄d nō assurgere dz i anagogicos mētis excessus/in secretos cordis iubilos cū exultabūdo q̄z carnis tripudio? Qm h est dies quā fecit dñs. exultemus t letemur in ea. Et certe dignū ē vt in solēnitate spūsancti/ois spūs laudet dñm. laudet t modulizet in organis hoc spūali flatu repletis pulchra varietate sonātibus p distinctōz donoz meritoz t vtutū q̄si totidē fistularum. Itaq̄ btūs ppls q̄ scit iubilatōez/laudē t exultatōez. ¶Fallor si h nō intēderit p̄fatio qua de xpo dī. q̄ ascendēs sup oēs celos sedensq̄ ad dexterā dei p̄is/,pmissum spm̄ sctm̄ hodierna die in filios adoptōis effudit. Quapropt̄ pfusis gaudijs totus in orbe terraz mundus exultat. Quare? qz pleni sunt celi t terra maiestatis glie spūssancti. Hic celū laudibus intonat. mūdus exultās iubilat. gemēs ifernus vlulat. Accipimus in hac armonia iusticiā. p tenore in inferno q̄ gemēs vlulat. mollē cātū seu discātū misericordie i celo qō laudibus itonat. Itenore vo velut ex vtroq̄ cōpositū/dū h mūd⁹ exultās iubilat cū ppha dicēte. Misericordiā t iudiciū cātabo tibi dñe. Tale nos hodie carmē canere conuenit dū p̄ iauditū secul'. misericordie i electis. t iusticie i reprobis/ miraculū spūs dñi repleuit orbē terraz. ¶Et aiad uertat p̄cor via btitudo. qm spūs iste dñi q̄ repleuit orbē terraz. spūs ē hui⁹ sacri pcilij. Brādis plāe dignitas admirādaq̄ sublimitas vt eodē spū vniat formet viuat et vegetet h sacrosctā synod⁹ ecclia repūtās q̄ spū connecti dicunt in vnū p̄ t filio. Sed vere sic decebat vt xpi spōsi t ecclie sponse sue esset vn⁹ spūs. Maior em adhesio vl' intimior q̄lis esse p̄t q̄z spōse ad spōsuz. Dicit aūt apls q. q̄ adheret deo vn⁹ spūs ē cū eo.

Sermo

Deniqz ꝑmittuñ ecclíaz describẽs Lucas Multitudis íngt credẽtiũ erat cor vnuz t aía vna índño. Quid plura ꝙrim⁹. cũ oraverit pẽz q̃ nõ exaudiri neqt. vt credentes ín cũ essent vnũ. sic ipe t pr vnũ sunt. Sũt aũt vnũ in spũsctõ. qsqz nõ oino sil'r ad credẽtes. ¶ Hic ẽ spũs ille dñi q̃ replevit orbẽ terraz. replevit sane mor vt ín ꝓncipio feẽ deus celuz t terrã. qñ spũs dñi ferebak sup aq̃s nõ exclusus vel clau⁹. qñ ítus fovebat ẽm aliã trãslatõez nõ ínclusus vel artatus. Neqz em̃ q̃qz subsistere põt qđ non replevit spũs dñi p essentiã. potẽtiaz. t pñtiam. Hoc hz articulus Parísius ꝓdẽnatus. q causa ꝓma sit remotíssima sic q nõ ꝓpinq̃ssima error. ¶ Quãuis ínsup opa trinitatis sint índiuísa. nõ q̃dem ad intra (vt Jobes an. sumít p argumẽto pcessiõis spũssctí ab vtroqz) sz ad extra. nihilomin⁹ cõpleta formatio reꝝ modus t ornatus eaꝝ appropatur spũíctõ. p qđ to diuína bonitas tãqz causa finalis q̃ ꝓncipalíssima causaꝝ ẽ/mouit ad reꝝ creatõez vt in eis sese diffũderet. Est em̃ bonũ suũ ꝑius diffusiuũ. Hic Job ait. Spũs dñi ornauit celos ꝓcordiť ad psal. Verbo dñi celi firmati sunt. Sequiť. Et spũ oris eius oía ꝑtus cor. ¶ Hoc vidit diuinus Diony. q̃ ordinans noía dei p respectũ ad creaturas posuit bonũ qđ appropatur spũíctõ/esse ꝓmũ nomẽ dei t ꝓus collocauit qđ nomẽ ẽns. Hoc t Plato/t mlti poctaꝝ theologi/sub q̃dã ínuolutro somniasse videnť dũ dixerũt cũ Virgilio (si bñ memíni) ꝓncipio celũ. ¶ Gratissima ꝓsus hec speculatio etiã phantiũ. pscrutari quẽ admodũ de spũs dñi replevit orbẽ. Ät ꝑ olõge gratior diuinior atqz sublimior offerť ꝓsideratio si de opib⁹ creatõis ad recreationis opatõez ꝑtiť mẽtis acies. fidei lumine bñ collustrata purgataqz. Illic offerť celeberrimũ solẽnitatis hodierne mysterium q̃ nullũ stupore mirabilius. nullũ salubritate fructuosius t efficaci⁹ excogitari põt. qñ spũs dñi replevit orbẽ terraz. ẽ p figuraz qñ replevit hoíes orbẽ terraz ínhabitãtes ꝓtínẽs. s. p ꝓtẽto. vl' loc⁹ p locato. Quãqz t hoíes hmõi nõ incõuenient dici possint orbes terraz mltis sil'itudiníb⁹ Sz ex hac noíatí/q egrediẽtes a deo p creatõnez t recreatõez. rursus a seipis t oíb⁹ creaturis in deũ q̃ ẽ alpha t o. ꝓncipiũ t finis/reuertantur p cognitõez t amorẽ. Ob talẽ ꝑo circulũ vel orbẽ íntelligibilẽ/q̃s nõ recte noíaverit hoíes íustos/orbes esse. t q̃dẽ terrenos. q cũ spiritib⁹ suis adherẽt cor pi. qđ terrenũ terrã ínhitat. Uel ideo certe noiank orb terraz ppt ꝑtutis stabilitatẽ t pmptitudinẽ obedíẽtie. Firmauit em̃ de⁹ orbẽ terre q̃ nõ cõmouebiť. ecce stabilitas. Et de rotis volubilib⁹ Ezechiel diẽ q vbi eraꝝ petus spũs/illuc gdiebank. Ecce obedíẽtia. Alludit his Oracius dicẽs de viro sapiẽte q ẽ totus teres atqz rotũdus. Deniqz sicut hõ dr omis creatura/dr creatura mũdi. dr microcosmus. sic eũ noíare orbẽ traz fas putam⁹. ¶ Descꝑsit pulcherrime Boe. pdictũ orbicularẽ circulũ íntelligibilez/de egressu creaturaꝝ a deo/t de regressu rursus ad ipsum dũ cecínit. Repetũt ppríos q̃qz recursus. redituqz suo singla gaudẽt. nec manet vlli traditus ordo. nisi qđ fini iũxerit ortũ stabilẽqz sui fecerit orbẽ. Cadit rursus ĩ eãdem sníaz altero carmíne. Nã ín rectos revocãs ítus. flexos ítez cogat ĩ orbes. Que nũc stabil' ꝓtinet ordo. Dissepta suo fonte fatiscãt. Hic ẽ cũctis cõis amor. Repetũtqz boni fine teneri. Quia nõ aliť durare q̃ant/nisi ꝓverso rursus amore. refluãt causse q̃ dedit esse. Jõ bñ diffiniẽdo ínqt Aresto. Bonũ ẽ qđ oía appetũt. ¶ Cetez ꝑo ĩtelligibiles hoíuz spũs eo pfectiorẽ sui faciunt orbẽ q̃ pfect⁹ atqz diuíni⁹ spũs vite ẽ ín seípis tãqz in rotis ill' ꝓphetic⁹ q̃ plene sunt ocul' itus t extra. Intus p ĩtelligẽtiã. extra p corporeã sensatõez. ¶ Deduxit hãc reductõez dñs Bonauẽ. cardinal' ín ítinerario suo mẽtis ĩ deũ q̃ libello t autore suo laus oís terra íferior. ¶ Tal' erat orb traz q̃libet ex apl'is t discipul' hĩtãtib⁹ ín vnũ cũ mulieríb⁹ t maría mre ihu. qñ ꝑificatũ ẽ illud dñi p Johelẽ. Et q̃dẽ in nouíssimis dieb⁹/effundã de spũ meo sup oẽz carnẽ t ꝓphetabũt filij vri t filie vre. vtrũqz notat sexuz. Uerificatũ ẽ item illud sapiẽtis p themate sumptũ. Sps dñi replevit orbẽ traz. Cuius repletõis sensibile fuit signũ/doctrina linguaꝝ p eũdẽ spm̃ collata. de q̃ ptin⁹ subdiť. Et h̃ qđ ꝓtinet oía sciaz hz vocis. Nã eo replẽte/voces diuersas íntonãt. fanť dei magnalia. ¶ His ita q̃si phemialiť t lr̃aliť elocutis. pusqz ad vlteriora pgat ꝑmo vnũ velut ícidenť dictur⁹ suz qđ reuerẽdissimũ pr̃ez doctorẽ icõpabilẽ ac pceptorẽ meũ pcipuũ dñm cardialẽ Cameracẽñ. excusat a desidiosa vl' viciosa ꝓpositi mutatõe. t exiguitatẽ meã releuat a temeraria pſumptõe.

Assignus fuerat itaq; eidē. R.p. fmo pñs. Acceptauerat. cōpilauerat q; ipm ex integro ꝛ iā meōrie ꝓmēdabat. dū febris valida sic eū corripuit vt i lectū ꝛ in medicos decideret. ¶ Jussit igit (sunt ei petitiones sue/iussio mihi/) iussit vt succederē loco sui. Parui. lz ipar v. aby. nō i mea/sz i obedietie ꝑtute/et in vie bitudis expta benignitate. ꝛ i affluentissima spūsscti boitate/spē reponēs q; ubens pollicet ei. Api os tuū ꝛ iplebo illud. Obedierat q; dixit. Os meuz apui. nec frustrat ei. qz seq;t. ꝛ attraxi spm ¶ Porro nihil ex intētōe/ qō vl ptialitatē vl offensionē sonet ppono dicere ne id q; dē nll'o tpe licet fieri. Abūde sat; ē ad loquēdū/solennitat; hodierne mysteriū grande. qñ spūs dñi repleuit orbē terraz. ¶ Et bñ spūs dñi. nō spūs mūdi. ñ spūs carnis. ñ spūs demōis. q; sūt tres imūdi spūs. qs i Apoc. Joh. vidit egrediētes ō ore bestie/i modū ranaz. q; garrule sordide turgideq; sūt. Spūs isup q; ñ pmā et sup oēz carnē h; ē carnalit viuētē. qz spūs ē q; viuificat. caro ñ pdest q;q;. Sps q; degustato desipit ois caro. q; scrutat etiā pfūda dei ꝛ oīa dijudicat. Hic hodie spūs repleuit orbē traz ñ qlicūq; sz exuberātissima repletōe Jnuenit em spūs dñi repletio mltipler ꝛ signant tripler. ¶ Repletio sufficietie qlis ē in oīby spez fidē ꝛ charitatē habētiby. Est etiā in puul' baptizat; vl' in vtero sctificat;. quēadmodū Gabriel dixit de bto iohe q; spūsctō replebit adhuc abutero mris sue ¶ Alia ē repletio abūdātie vl' excellētie. qlis fuit in bto ꝓthomartyre stephāo quē elegert apli. plenū fide/sapia ꝛ fortitudie. qlis repletōis pticipes sūt pfecti ꝛ cōtemplatiui ¶ Demū repletio tcia ē redūdātie vl' superfluētie. qlē in supmo xps habuit. q;m in ipo habitat plenitudo diuinitat; corpalit. Post ipm maria gra plēa. Hiero. Leter; pptes dak. marie ꝙ se ifudit plenitudo gre tota. vt a capite deriuet oīs influx vital' ꝛ spūal' p mariā qsi p collū i cetera mēbra totius ecclie. Hāc pide repletōz licet differenter hodie susceperit apli. qñ repleti sūt oēs spūsctō. Tūc em spūs dñi repleuit orbē traz. Ad q;d ira? Ut p redūdātiā ꝛ superfluētiaz in oēz trā exiret son eoz/ꝛ i fines orbis tre ꝙba eoz. ¶ Repletōz ꝓmā opat spūsctūs i actiuis icipiētiby ꝛ pficiētiby. Et hec q;dez bōa sufficiēsq; ē. Repletōz alterā opat spūsctūs in ꝓtēplatiuis ꝛ pfectis. ꝛ hec melioz excellētioꝛq; iudicat. Terciā ꝙ cōicat spūsctūs viris heroicis ppollētiby ꝛ exercitat; in vtraq; vita actiua sil' ꝛ ꝓtēplatiua. q;by ñ tollit actio ꝓtēplatōez nec actōez ꝓtēplatio phibet aut refugit. Hec ē optia repletio su pereffluent ac redūdant in alios deriuata. Ad imitatōez āgeloz q;by h; insigne ē/q; in eis nō obsistit theoria iungi misterio. ꝓtēplatio. s. actōi. Immo ꝙ ꝓtēplant eo attenti? arte ꝑ mā q; fm illā hūt exēplarit opari. Exemplū de scriptoꝛe ꝛ exēplari libro ꝛ lumie. Hic in scala Jacob visi sunt āgeli ascēdentes p ꝓtēplatōez ꝛ descēdētes p mīstratōez. Et qm hierarchic? ꝛ sublimis platoz deo amabiliū stat? exigit repletōz hmōi pfectissimā ꝛ optimā. dz em (dicēte Brego.) plat? esse actōe pcipuus ꝛ p cūctis in ꝓtēplatiōe suspēsus vt sit ambidexter vt Aliot. ¶ Dicamus aliq; de repletōe tali q; ꝓtēplatiōez pit ꝛ actōez cōplectit. vbi ꝓtēplatio iā nō inseq;t actōez vt ñ sue acq;sitōis seu generationis ꝑmordio. sz ipaz ꝓuenit. informat. parturit. vegetat. roborat. dirigit. ꝛ pficit. Hecq; em fallunt q; vitā actiuam in duos secernūt status aut gdus. Quoꝛ alt est pui? ad ꝓtēplatōez. ꝛ h; q;dē impfectus sollicit? anxius ꝛ turbidus. Juxta illd Martha martha sollicita es ꝛc. In altero aūt reqes q;dā pax ꝛ trāq;llitas ex ꝓtēplatōis sapide ꝓdimento ꝛ ex influxu ei? ꝓtinuo repit. Ita vt in spū lenitatis/agit oīa/doceat ꝛ corrigat oīa. qz nihil de radice amaritudis ē in corde/sic est dū in spū vehemēti ꝓterūt naues tharsis. Hic hz ꝓfitatē illud Brego. prudētissimū ꝙbū. Vera iusticia cōpassionez hz falsa indignatōez. ¶ Talē habuisse repletionem apl'm colligim? ex epl'is ꝛ actiby suis. Cōuersatus sum ait int vos in oī hūilitate lachrymis ꝛ māsuetudie. scio abū dare. scio penuriā pati. Et itez. oīby oīa factus sum Qui ꝛ suadebat gaudere in dño sp. ꝛ nihil sollicitos esse. qsi tristes. sp aūt gaudentes. vt sit in aduersis ꝛ pspis idez vultus. idem animus. quēadmodū ō socrate pdicabāt.

Dearticulabit autē D id qō reliquū est fmōis in triplicē ꝓsideratiōnez. Pria loquet de mō q; p spm̄sctm cōicat repletio. Scda loquet qlis sit ex spūsscti repletōe ꝓtēplatio. Tercia loquet quēadmodū plenitudinē ꝓtēplatōis ꝓsequit? comes actio. ¶ Pria ꝓsideratio. ¶ Spūs dñi dū replet hoiez icolā orbis traz facit h; nō q;dā naturali necessitate. sz gtuito spontaneoq;

volũtatis atq; libertatꝭ arbitrio. ¶Docuit ℞ xp̃s q̃ nycodemo loquẽs dixit. Sp̃s vbi vult spirat. Et apl's postq̃ dixerat q̃ diuisiões gr̃aꝝ sunt. dinũcrãs eas subdit. Hec ãt oĩa opaꝝ vn⁹ ꝛ idẽ sp̃us. diuidens singulis put vult. Itaq; de⁹ (sic dic̃ Job) lumẽ tenet in manib⁹. claudẽs ꝛ apiẽs put vult. q̃ cui⁹ vult miserek. ꝛ quẽ vult ĩdurat. ℞ est in duratõe pmittit. Neq; eĩm q̃sq; dicere põt. Cur ita facis? etiã si pierit natões q̃s fecit. cui ẽ p rõe volũtas q̃ oĩa q̃cũq; voluit fec̃ ĩ celo ꝛ in tra ꝛc̃. ¶Defec̃ ad hui⁹ ꝑsiderationis ĩpscrutabilez abyssuz/ois pene ꝓhorũ. astrologoꝝ. epycureoꝝ. stoycoꝝ/ imo et pipateticoꝝ pscrutatio. dicentiũ vl' deũ nõ esse vl' nõ curare res extra se vl' agere necessitate nature sic̃ solẽ ꝛ ignẽ. Quid idcirco mirãdũ si deũ ñ sic̃ deũ gl'ificauerꝭ. neq; gr̃as egerꝭ. si nõ speranerꝭ ab ipo p oꝛones aliq̃d suffragiũ neq; p lachrymas? Hoc ei fatuũ ℞ anile. ℞ delix iudicabãt. Docet ℞ oꝛo cathonis apud salustiũ. ¶Hoc ãt a nr̃e ꝛ vere religiõis abhoꝛret traditõe q̃ totiẽs monet. Uenite ado. ꝛ pci. añ deũ plo. co. dño. Et ite. Sacrificiũ deo sp̃us ꝓtri. ꝛc̃. Talib⁹ eĩm lachrymaꝝ hostijs placak de⁹. Referꝭ in vitas patꝝ ꝺ illo machario anachorita magno q̃ interrogat⁹ ꝑbũ a frib⁹ ĩgemuit dicẽs. Plozem⁹ frẽs plozem⁹ vbi lachrymę purgãt pctã. ne illic plozare ꝓtigat vbi lachrymę exurẽt coꝛpa nr̃a. Impossibile ei oĩno ẽ ñ plozare dicebat magn⁹ arsen⁹. aut ℞ ꝑ pniaz. aut illic p dãnatiõez. ¶Pozro teste apl'o. q̃d ozem⁹ sic optet nescim⁹/ sz sp̃us est q̃ ozat ad deũ p nob⁹ gemitib⁹ ĩenarrabilib⁹. glo. ozare fac̃. Ad q̃d ita? Humiꝝ vt ꝑ fundã hũilitatẽ reddat aĩaz/ suꝫpi⁹ capacẽ Sup quez req̃escit sp̃us me⁹ q̃rit dñs? nisi sup hũilẽ ꝛ q̃tũ ꝛ trementez ꝶmões meos. Est ãt hũilitas ℞. vt ℞ abyssal' altitudo iudicioꝝ dei honoꝛek casto silẽtio in fidei simplicitate. quã hz paupcula ml'ier pl⁹ aliq̃ũ q̃s sapiẽtes hui⁹ secl'i. q̃ pscrutatoꝛes maiestatꝭ opp munk a gl'a. sic̃ ocul⁹ nicticoꝛacis a clarissima luce sol' si cernere ꝓtẽderit/ retũdik cecak̃. ¶Cur illũ ipleat. illũ nõ ipleat. noli q̃rere si ñ vis errare. nõdũ ipleris/ oza vt ipleaꝭ. Hã q̃ vult esse pticeps optimaꝝ dei donationũ/ optet oꝛonib⁹ reduci. vt in bonoꝝ ꝓncipiũ. Ipe q̃dẽ oĩb⁹ adest. nõ ãt oĩa ei assunt. Tũc ãt ei assumus cũ castissimis oꝛonib⁹ ĩuocãtes/ reuoluto aĩo ꝑpinq̃mus. Hoc diuin⁹ Dion'. exẽplificat de cathena ĩtelligibili ptẽsa ĩ celũ. ꝛ ꝺ chorda nauis herẽte litoꝛib⁹. p quã nauis ad litus nõ litus ad nauẽ deducik. ¶Uult igik aliq̃s repleri sp̃uscto? Uult ecclesiastico. Ascendat exẽplo sctoꝝ in supioza dom⁹ in cenaculũ gr̃ã de stratũ. ℞ est in apicẽ mẽtꝭ sue. claudat fores. ostia ꝛ fenestras sensuũ p q̃s mors ascẽdit. Colligat in vnũ vires suas oẽs. sedeat q̃escens. pseueret oꝛans. recogitet cũ. pphaoẽs ános suos in amaritudie aĩe sue cũ spe salutis ꝓsequẽde. Sic eĩm oꝛat cũ maria q̃ amaꝝ mare ꝛ q̃ mr̃ ih̃u mr̃ salutis nomiak. Fiat repẽte ꝺ celo q̃si vehemẽs sonit⁹ diuinoꝝ iudicioꝝ/ q̃si trere faciẽs. vt a tioꝛe dei ꝓcipiak sp̃us saluꝭ. vt deniq; de supmisso igne fiat ik̃lamatũ coꝛ. ꝛ renes carnaliũ affectionũ cõmutenk in desideria fruẽtia fluentoꝝ supnoꝝ fontꝭ vite. Quisq; sibi receptaculũ tale pauerit replebit eũ mũdas diuinitas deitatꝭ. ¶Et ꝙo mirabile nimis ẽ ꝛ nescio si magis intimo gustu ꝛ exprimento cognoscibile q̃ explicabile verbo/ q̃ rõne fieri põt vt sp̃usctus p̃ueniat aĩaz quã repleturus ẽ. nõ p̃uent⁹ ex opib⁹ vl' meritꝭ. qm̃ ñ ex opib⁹ sz ex vocante dictũ est. Jacob dilexi. Esau ãt sp odio habui. Jpaz nihilominus aĩaz coartank scꝑture sacre. vt se ꝑpet. vt se disponat. vt faciat q̃d in se ẽ. ꝑdictꝭ ꝛ sil'ib⁹ modis oꝛãdo. lachrymãdo. gemẽdo. velut aliq̃d opek ad sp̃usscti susceptõez. Hã ꝛ dei coadiutoꝛes esse tradit apl's. Et certe si nihil p̃sus coagit arbitriũ. vñ meritũ? ¶Fatendũ ẽ plene coagit p ꝓsensum sp̃ontaneũ/ obedientez p̃monitõi sp̃usscti. sz vt ita coagat ꝛ obediat ℞ iã nõ ex se ẽ sine gr̃a. sz quia gr̃a p̃uentũ ẽr p eã salubꝛik tractũ. Neq; tm̃ ideo min⁹ ad meritũ deputak aĩe consensus huiꝰmõi/ sic acrik arguit Prosper ℥ cassianũ/ dũ ẽ iste ꝓsensus viuificatus ꝛ formatus a gr̃a. q̃s si p ipossibile ꝓsensum hũc ex puris naturalib⁹ elicuisset sine gr̃a. imo placẽtioꝝ ꝛ acceptioꝝ tãto ẽ deo ꝓsensus tal'/ q̃nto de⁹ in eo magꝭ iuenit munꝰ suũ qꝺ acceptet. sic̃ bñficiãs nõ ideo min⁹ sz pl⁹ amat bñficiatũ. Ita, pinde redꝺik hũlioꝝ ꝛ deo gtioꝝ ex ea ꝓsideratõe q̃ q̃cq̃d hz meriti p̃uẽtrix gr̃a donat. ¶Quid ℥ stultissima ẽ psumptio putãtiũ se p̃uenire deũ/ ipm q; velut obsequ seruilik ad hoꝛis actõez. Errox iste fuit pelagianoꝝ ꝛ oĩuz q̃ sapiẽtes sũt ĩ oculꝭ suis. q̃ terrena sapiũt. nec ista ꝓcipe q̃ dei sunt p̃ũt. nisi docuerit ꝛ repleuerit eos mifico:dik spiritꝰ dñi repulso sp̃u tumido mũdi. ¶Dem⁹

q̄so salutē nr̄am nō nob ſz deo. q: ſi fec̄ nos
t ñ ip̄i nos ī eſſe nature dicēte ps̄. nō min⁹
ꝓfitēdū ē de eſſe gr̄e qđ ē recreatio q̄dā. Do
cet h̄ oꝛo ꝓſal. Emitte ſpm̄ tuū t crea. t̄c.
¶ Scādalizāt aliūde hoīes q̄les ꝑdixim⁹
carnales filij hui⁹ ſecli. q: ñ ſapiūt q hmōi
ꝑuētio nō tollat libtatē atz neceſſitatē. Aut
q̄n in deo ſit ĩuenire viciſſitudis obūbrati
onez aut ꝓſonaꝝ acceptōez/ vl' ineffıcaciaꝝ
opatōis. dū a ꝑuētōe reſilit q̄s t peccat In
ducūt ꝓterea illud Aug⁹. q deus ſic res ad
miniſtrat vt eas ꝓp̄os motus agere ſinat.
Liberꝝ arbitriū cur ab hac lege inquiūt di
ceſ exēptū: Hec exēptū eſt fatemur q̄n ſinat
ip̄m agere de⁹ ꝓp̄os mot⁹ ſue libtatis. īmo
tāto liberi⁹ t efficaci⁹ ſinit. q̄to ip̄m āpliori
ꝑuenit gr̄a. viuificat. corroborat. īformat t
lāguidū erigit t ſanat. Puto (exēpli gr̄a) q
dū egrotus hō ſanaſ a deo/ nō idcirco deū
cū ꝓp̄os motus agere nō ſinit. ſz ad eoſdez
aptiorē reddit. ¶ Addaſ ad h̄ ꝯſideratio ſa
luberrima t alta q in ordie t latitudie ſpūa
liū chariſmatū ĩueniunt ꝓpꝛij mot⁹ ſingu
laꝝ ſtutuz ſuo mō diuiniori liberiori t ex
cellētiori quēadmoduz ſuos mot⁹ hz natu
raliū agētiū ordo. vt mot⁹ fidei ē miracula
agere. Si habueritis fidē ſic g̃nū ſinapis
dicet⁹ huic mōti trāſſer ter trāſſeret Mot⁹
ſpei liberatōez a dño recipe. q: in me ſpauit
liberabo eū. Mot⁹ charitat⁹ hr̄e oīa q̄ ſunt
dei gr̄a. Almicoꝝ em̄ omīa cōia ſunt. vñ p̄
euāgelic⁹ ad ſenioꝛē filiū. Fili/ oīa mea tua
ſunt. t tua mea ſunt. Et ita de reliq̄s ſtuti
bus ſuo mō. ꝯcordātias omitto. Cōſtat āt
q ſic̄ corp⁹ ꝓp̄t aīaz ē/ nō ecōtra. ſic corpal'
oīs iſte mot⁹ naturaliū agetiū/ ordiatus eſt
ſubiect⁹ t ſub ſuiēs ad agēda ſupnaturalia
diuiꝝ chariſmatū. Qua in re ſpicuuz ſit
poſitiua ſeu corollariū pulcherrimū qđ nō
turbat rez ordinē de⁹. nec eaꝝ mot⁹ ſaltem
obedientiales ĩpedit. dū ad fidē. ad ſpez. ad
charitatē ĩuſtoꝝ/ p vtilitate vel ip̄oꝝ vel ec
cleſie miracula ſpūſſcti opaſ. Sic hodierna
die fact⁹ repēte de celo ſon⁹. ſic ignis p li
guas ſuas diſpti⁹. ſic liguaꝝ aplicaꝝ ꝑus
ineruditaꝝ motus in ſonos varios. ſic elo
quēte tāta viuacitas in eis/ vt multa mīlia
hoīuz breui oꝛone vel ſmone/ mor⁹ querte
ret hō piſcator. t ſine lr̄is Petr⁹. Sic ꝯſtā
tia tā admirabil' t ebrietate ſimillima. dum
ibāt apli gaudētes a ꝯſpectu ꝯcilij. q̄m di
gni hīti ſunt p nomīe ih̄u xp̄i ꝑtūeliā pati.
Sic deniq̄ ſtupandū illud vincēs oēz ad
miratōez miraculū. q ĩfra pauciſſimos an
nos oēm regionē q̄ ſub celo ē a ſol' ortu vſ
q̄ ad occaſuz. t ab aq̄lone t mari. ꝓuagati
ſunt/ tā ardent q̄ efficacit hoīes pauciſſi
mi t ig̃biles t ĩopes replētes mūdū cuāge
lio dei qđ erat legibꝰ t moꝛibꝰ ĩueteratꝫ ſum
me ꝓtiū/ iudeis ſcandalū. t grecis ſtulticia
ſic Aug⁹. t Chryſoſ. elegant exaggerāt ī cō
firmatōz legis nr̄e. Hec inq̄ oīa t ſil'ia mi
racula ſi ad ſola corpalia reſpicias/ vident
eſſe motui naturali ꝓria. Si ꝙ naturā cō
paraueris ad gr̄az/ iudicab naturā vt ſtā
laz/ gr̄e ſic̄ dñe/ ordinabilit paruiſſe. Ordo
q̄ppe q̄lis alter rectioꝛ q̄lis naturalioꝛ ē/ q̄ꝫ
vt replēte ſpūſctō ordē t raꝝ/ noua fiāt oīa.
nouus rex. noua lex. noua ſigna. noua mira
cula: Innoua ſigna. īmuta miracula/ petit
ſapiēs. Et in Apoc. dixit qui ſedet in thro
no. Ecce noua facio oīa. ¶ Potuerāt in lō
giſſimū ꝓtrahi. ſz ꝓpoſiti memor/ ad alterā
me tranſfero ꝯſideratōez.

Secūda ꝯſideratio

¶ Spūs dñi dū replet hoīez ī colā orb ter
raꝝ ñ neceſſitate ſic dictū ē ſz ſpōtanea volū
tate attollit ip̄m. vt in arcē ꝓtemplatiue ꝑfe
ctōis aſcēdat. ¶ Jpaz ſiq̄ dē ſpūs dñi reple
tionē ꝯſequit libera mētis eleuatio ſurſum
ducens. Jnſtar teſte oui/ de q̄ ferūt q repleta roze t obſtructa/ ſi ad feruidū ſolē expoſita ſit/ ſurſuz abit. Myſtice. ros gr̄a. Pon
dus meū (inq̄t Aug⁹) amoꝛ me⁹. Jllo feroꝛ
q̄cūq; feroꝛ. Hoc ꝑfectū amoꝛis pōd⁹ (ſi ñ
poti⁹ lenitas dicēda ē) emergere facit ſpm̄ a
turbida fluctuātiū fantaſmatū t exundan
tiū deſiderioꝝ carnaliū/ tetra caligie. vt ſu
peras liber euadat ī auras. vt ferat ſup aq̄s
cogitationū vagātiū t inſtabiliū. ſomnio
q̄ſ ſil'iū. vt eruaſ de tenebꝛis t vmbra moꝛ
tis. Ubi ꝑus erat victꝰ in mēdicitate t fer
ro male ꝯſuetudis t fomitꝫ oꝛiginal'. ¶ Sē
ſerat exꝑimēto felici repletōz hāc ſpūs dñi
ſurſuz agētē/ ipa mr̄ auguſtini ſctā monica
Hec aliq̄n in eccl'ia ſcti Cypani martyris
ſuſcepat ſacrā cōionē. in q̄ plenitudo gr̄e vel
ut in ſuo fonte ſumiſ. tuz ꝑtin⁹ corpe a tra
leuato tales erupit ī voces. Volem⁹ in celū
volem⁹ in celū fideles. Al q̄ dū poſtmoduz
q̄reret q̄d ſibi voluiſſet hec inſolita clamoſi
tas t eleuatio: Jpa vt erat tota columbine
ſimplicitatis/ pie benigneq; rñdit. Et q̄d
vultꝫ. q̄d q̄ritis: Coꝛ meū t caro mea exul
tauer̄t in deū viuuz. Cōgruit id qđ ſequit.

Altaria tua dñe ⁊ tutũ. supple ꝓtulerũt hãc eleuatõez ¶ Tale aliq̃d de sctõ Thoma referũt cui⁹ corp⁹ etiã ꝓtẽplatio leuabat a terra. Sic in btis pñie specul' maria magdalena ⁊ maria egyptiaca factũ legim⁹ Quid de ipa nra iuuencula tympanistria. Exultauit inq̃t. i. extra se saltauit spũs me⁹ i deo salutari meo. Sil'e aliq̃d sensit Aug⁹. q̃ deo loquẽs ꝓfitebat. Introducis me aliq̃n in affectũ quendã inusitatũ valde. q̃ si pficiat nõ dio q̃d erit qđ ista vita nõ erit. ꝫ resorbe R bit. ¶ Hec est ascensio in deũ quã petebat q̃ dicebat. Quis dabit mihi pennas sic colũbe/ ⁊ volabo ⁊ requiescã? Ozo q̃ sunt pẽne tales? nisi ipa ꝓtẽplatio q̃ describit a ꝓtẽplatino Richardo. qꝫ ẽ liber mẽtis ituitus in diuina spectacula cũ admiratõe suspensus. Uel vt Aug⁹. ait. Cõtẽplatio ẽ ad dei iuisibilia salubrit' afficiẽs aiaz mẽtẽ illustratio vel illumiatio. Ul' vt Hug. placet. Contẽplatio ẽ viuacitas itelligentie q̃ cũcta palã hũs apta visiõe cogscit. Uñ est illud. spũs oia scrutat. glo. scrutari fac. etiã pfũda dei. Ad qđ reducit illud Eccl's. Lustrãs vniuersa i circũitu celestiũ. s. terrestriũ ⁊ iferno ruz pgit spũs. Sequit. ⁊ in suos circulos reuertit. Hoc fit dũ ppriã puitatẽ defectibilitatẽqꝫ ꝓsiderat. ¶ Hãc ꝓsideratõez sequit lachrymosa deuotio flante spũsctõ. Hã flauit spũs ei⁹ ⁊ fluẽt aq̃. In q̃bꝫ aq̃s lachrymaꝝ se lauat. balneat ⁊ baptizat ꝓtẽplatis aĩa. quẽadmodũ dixit ad apl'os xps. Uos ãt baptizabimi spũsctõ. ¶ Et qm̃ nihil ita aiaz lauat. purificat. decorat. illumiat. ⁊ eleuat. sic intima cõpũctõis deuotio. Ad hãc sequet mẽtis illumiatio. noua q̃dã ncomenia. iuxta illõ Esa. Nõ abscõdã a vltra faciẽ meã ab eis co qꝫ effuderi sup eos spm̃ meũ ¶ Hec ãt facies dei plena grãꝫ q̃ ẽ sol iustitie/ nulla rõne videri põt sine delectatõe. qꝫ dulce lumẽ ⁊ delectabile ẽ ocul' (intellige sanis) videre solẽ. Tũc sentit ꝑtus ⁊ ꝑtas illius ꝑbi. Spũs me⁹ sup mel dulcis. Qđ senserat sapiẽs q̃ iocundus exclamabat O qꝫ bonus ⁊ suauis ẽ dñe spũs tuus in nob. Tũc eim̃ fm̃ meliozẽ mẽtis nr̃e ⁊ rõnis virtutẽ/ ieffabiliby ⁊ igtis ieffabilit' igte ꝓiũgimur ait Diony. Ineffabilit' ergo delectamur dũ fit ineffabil' summe ꝓueniẽtis ꝓiũctio. ¶ Et qm̃ eodẽ dicẽte Diony. diuinus amoz extaticus ẽ ⁊ pfecte amantẽ sui iuris esse nõ sinit. ꝫ amati. ¶ Ad hãc delectatõez amoroſam sequit trãsformatio. Exemplo auri ⁊ argẽti qđ q̃dẽ duꝫ est ⁊ solidũ. sed p ꝓximũ ignis calefit ⁊ liq̃scit ac in aliã mutatur manerie. vt qualibet formã possit accipere. Exẽplo ꝓterea ferri cãdẽtis qđ pliabile reddit/ naturã induens ignis. Exẽplo rursus aeris lumiosi. Exẽplũ de gutta aq̃/ q̃ multo vino mixta ꝓuertit in ipm̃ nõ placet ppt errorẽ Almerici pisius dãnati ⁊ alioz dicẽtiũ aiaz ꝓtẽplãtis in deũ ꝓuerti. ⁊ p dere iã esse qđ hẽbat in ppzio genere/ ⁊ hẽ solũ esse ideale in deũ Itaq̃z nõ h̃ mõ. ꝫ poriby fit in aĩo trãsformatio q̃dã p spm̃sctm̃ sic notat apl's. Nos ãt reuelata facie gl'iaz dñi speculãtes trãsformamur a claritate in claritatẽ tãq̃z a dñi spũ. Ad claritate fidei/ in claritatẽ cognitõis. Ad claritate rõnis/ i claritatẽ intelligẽtie. Ad claritate ĩ intellectu/ in claritatẽ exprimẽtalis noticie ĩ affectu. ¶ De S inde sequit defectio siue casus vel extasis. Exẽplũ de alauda q̃ qñ illuminat ascẽdit. ascendẽs cãtat ⁊ iubilat. cãtans obliniscit sui. ⁊ tandẽ velut stupida vel spasmata cadit. sic Diony. Nos inq̃t castissimis ꝓtemplatiõiby ⁊ diuinis splẽdoriby repleti sup apparentiã radioꝝ. in btis exprimẽtis p excessum mẽtis deficimus. Cõcordit ad ꝓsal. Defecit in salutare tuũ aĩa mea. Et itez. Defecit caro mea ⁊ cor meũ. de. cor. mei ⁊ pars mea de⁹ in etnũ. Et in psa. Mirant ⁊ deficiũt. Talia sunt sine nũero. Hec est ꝑciosa in ꝓspectu dñi mors sctoꝝ ei⁹. quã obtinere Balaã nisus ẽ dicens. Moriat aĩa mea morte iustoꝝ. O bõa mors suspirat Berñ. q̃ vitã nõ aufert. ꝫ mutat in melꝰ. Qñ eim̃ formidat luxuria/ vbi nõ sentit vita? Quõ hz peccãdi potentiã/ q̃ trãscẽdit peccandi ꝓsuetudinẽ? Excedere q̃ppe aiaz ⁊ si ñ a vita faltẽ a sensu vite necesse ẽ. vt nec vite tẽptatio sentiat. Utinã frequent hac morte cadã vt laq̃os mortis euadã. nec sentiã luxurie mortifera blãdimẽta. nec ire auaricie vl' ĩpatiẽtie stimulos. molestias sollicitudinũ ⁊ curaꝝ. ¶ Tal' vt opinoz defectio/ angelice puritatis ẽ. mũdi delectatõiby. corpoz sil'itudiniby nõ iuolui. Sz h̃ plane facẽ fortis vt mors dilectio. qꝫ sic aiaz mors a corpe/ sic aiaz dilectio sepat a mũdi vanitate. imo ⁊ qñqꝫ ab ipo corpe. ¶ Legisse memini me de q̃dã muliere deuota. q̃ fm̃ monẽ sup transformatõe mẽtis in deũ p dilectõez die penthe. audiẽs ꝓcutiebat. Prio gemitiby ienarabiliby suspiriꝭ atz singultiby. q̃ dũ culpa rec⁹ ⁊ pulsiby clãculis phiberet a circũstan-

tib⁹ nē clamor⁹ suis turbaret audientes. nec hypocrisim ostentaret. tace fatua. q̄ esce misera. Ipa comissa spū velut mustū sine spiraculo q̄d lagūculas nouas dirūpit. nō valēs plenitudinē āplius feruidi spūs intra se capere diruptis venis ⁊ nernis expirauit. Btā p̄mea fidez. sic eīm pie credere fas mihi ē. Btā martyr amoris effecta q̄ tā care repoterat nedū illō. amore lāgueo. philocapta sum. amo p amorē. Vulnerata charitate ego suz. sz ⁊ amore mortua. mortua mihi ⁊ amato viua. ¶ Rursus defectōz p̄dictā sequit aut ꝓcomitat⁹ absorptio q̄dā/ simplificās ⁊ vniēs cū deo atz suo mō mentē deificās. qñ p̄dits nr̄is alteritatib⁹ ⁊ ꝓcupiscentijs. curisq; ꝓclusis ⁊ supmūdane explicatis. i diuinū monadē ꝓgregamur. ait diuinus Diony. Cōformit⁹ ad illud eruditoris sui pauli. mortui est⁹. ⁊ vita vīa absc̄dita ē cū xp̄o i deo. Nec ē pax q̄ exupat oēz sensū. pax quā mūdus dare nō pōt. qz in mundo pssurā. in me pacē hēbitis ait xp̄s. Bira regira in vētē. i lat⁹. i dorsuz. nō alibi pacē ineniēs. nō alibi societatē. Explū ē alexander cui tot⁹ orb nō satietatē sz ardētiorē dominatōis libidinē istillauit. nec erat totus orb illi nisi puul⁹ bol⁹. Sic i auaris. sic in voluptuosis intellige. qui de siliqs porcoz q̄runt nec p̄ñt satiari. Nonne rabida fames q̄ñ nec saturat⁹ ocul⁹ visu/ nec aurs auditu? Sol⁹ spūs dñi ē q̄ replet in bonis desiderium nr̄m. q̄ ad ipe frumēti satiat nos. q̄ dat māna absconditū q̄ ppha pastus eructat. Quā magna multitudo dulcedis tue dñe. quā abscōdisti timētib⁹ te. ¶ Hic ē calcul⁹ filioz dei hñs nomē scptū q̄d nemo nouit nisi q̄ accipit. Hic i diuinā caliginē instar moysi vocat⁹ spūs. Hic i sibilo aure tenuis sentit⁹ dñs. Hic in thalamo dormit ⁊ reqescit salomō pacific⁹. ⁊ beniamī adolescētulus in mētis excessu. Hic gustat⁹ fau⁹ mell⁹. fauus ppt illuminatōz intellectus. mel ppt dulcoratōez affect⁹. Hic moyses mysticus ducit gregē virtū suaz/ in interiora deserti. Hic sedet solitari⁹ ⁊ leuat se sup se vbi dñs loquit⁹ ad coz ei⁹. Hic dic̄ Pet⁹. Bonū est nos h̄ esse. Et philipp⁹ sufficit. ⁊ maria magdalena. Vidi dñm. ⁊ h̄ dixit mihi. Hic introducit⁹ aīa in cellā vinariā vbi bibit ebriā sobrietatē spūs. vbi suspirabūda epithalamiū canēs ꝟba dimidiat. dilect⁹ me⁹ mihi ait/ ⁊ ego illi. ego dormio ⁊ coz meū vigilat. Hic obtestat⁹ dilectus de dilecta. Adiuro vos filie hierl'm ne suscitetis vl' euigilare faciatis dilectā donec ipa velit. Ult aūt dū pondus amorosum spūal' horologij cadit ⁊ mentē pcutit/ vocās ⁊ insonās ad opus actiue p dilectōe primoz. p q̄ sit hec tercia ⁊ vltima ꝓsideratio.

Tercia cōsideratio. U

¶ Spūs dñi dū replenit hoiez incolā orb terraz p plenitudinē redūdātie/ ꝓstituit ipsum fortē ⁊ expeditū ad opa vite exteriorīs ⁊ actiue. ¶ Uidim⁹ h̄ i maria q̄ post susceptā gr̄e plenitudinē in xp̄i ꝓceptōe. ptin⁹ iuit in mōtana cū festinatōe. mīstratura Elyzabeth cogte sue. ¶ Retūdit⁹ h̄ exēplo arrogās begardoz stulticia q̄ in talē se libtatē spūs ex ptēplatōe mētiunt⁹ ascēdisse. vt nō āpli⁹ teneant⁹ diuīs obsequ p̄ceptis tanq̄z fruitiby. Quo ꝫ ē illud xp̄i. Si diligitis me mandata mea fuate. Et pfecto tāto esse humilioz atq; ad fruiēdū pmptior q̄sq; dz ex mūere/ tāto se obligatiorē esse ꝓspicit in reddenda rōne. ¶ Hā cū plenitudo legis sit dilectio. signū ꝟo dilectōnis sit exhibitio opis. q̄ nō diligit ope. primū/ quō legē ipleuit? Proximū attēdite nō viciū nō errorē suū. qz q̄ diligit iniq̄tatē odit aīaz opantis eā. ¶ Leteꝛ legim⁹ moysen post⁹ locut⁹ fuerat ei dñs i mōtis caligie/ q⁹ ad ppl'i tumultuātis regionē descēdebat tabulas legis ferēs. ⁊ excōtēplatōis iteriorīs redūdātia. facies ei⁹ radiosa cornutaq; videbat⁹. Et eīm sic lāpas ex lumīe. sic corpus totū ex intrna ptēplatione lucescit. pulchrificat⁹. ⁊ nitescit. Hic vultus. hīc oculi. hīc tota corpis cōpositio diuinū aliq̄d sobriū. modestū. serenū ⁊ decoz p se ferūt/ sz velāt faciē hāc hūiles dicentes Secretū meū mihi. se. me. mi. ¶ Legimus apl'm post⁹ rapt⁹ in terciū celū audiuerat archana ꝟba q̄ nō licēt hoī loq̄. post⁹ isuper mēte excesserat deo ⁊ diterat. Hīa ꝙuersatio in cel'ē. hīc tal⁹ ⁊ tātus regredit⁹ ad disponenda cubilia meritoz. ad ꝟbera. ad tumult⁹. ad vincula. Ubi q̄d āpli⁹ miremur nescio. vel sublimitatē in ꝓtemplatōne. vel humilitatē in actiōe. vbi deū quodāmō ꝓpter deū deserēs. cupiebat anathema esse a xp̄o p populo ad xp̄m trahendo. ¶ Scripsit Chrysos. saluberrimū de cōpunctōe librū. vbi regē Dauid mirat⁹ ⁊ extollit supra modū/ q̄ talis fuerit in actione regimis regni cū assiduitate cōpunctōis intime cui⁹ voces iste sunt. Tota die ꝓtristatus ingre-

diebar. lauabo p singl'as noctes lectū meū Fuerunt mihi lachrime mee panes die ac nocte. Ocl'i mei sp ad dñm. t talia sine nūero p psalteriū. Uez ℔ sibi pstabat spūs fortis. q̄ ꝓfortari petebat dicens Redde mihi leticiā salutar; tui tē. Sequit ptinens ad actiuā. Docebo iniq̄s vias tuas. ¶ Uellez daret ℔ spaciū q̄ serenissimū Romanoꝝ regē cōpare liceret ī hac laude/ipi dauid. Eū nāq̄ labor īcredibil' actie vite iugit exercet Ja. q̄ nihilomin⁹ sp̄m deuotōis hītare cōpertū ē p collocutōnes deuotas vsq̄ ad cōpūctōez lachrymosaz audiētiū. His ocl'is vidi t sensi. ¶ Exultās nūc in spū ꝓfiteor tibi pr̄. q̄ fidelit in actōe laborāti q̄nq̄ plus ītime cōpunctiōis infūdis. q̄s nōnullis in ociosa vita/ptēplatōez hmōi tota sollicitudine īdustriaq̄ grentib⁹. Ita pr̄ qm̄ sic bñ placitū ē añ te. Bñplacitū nō meritū. vt ñ gl'iet añ te stulta p̄sumptio dis carnis. s; q̄ gl'iat in te glorie. ¶ Inuenio ꝓterea deuoti Bern. desideriū tale q̄ gr̄az pdicatiōis seu mīstratiōis sic ī alios effunderet nō vt canale qđ ptin⁹ siccat feces retinens. s; vt cōcha plena superfluēs seu fons viu⁹ ppetua vena scaturies. q̄ nec facile turbat. t turbatus ptin⁹ ad nitorē pstinū redit. Ad q̄d ita gr̄ebat sctūs iste: vt nimiꝝ actio ꝓtēplationis gr̄az nō auferret. Hinc ē ciusdē ad frēs documētū q̄ in q̄libet actiōe memīerīt illi⁹ eccl'astice cohortatōis. Sursuz corda. cui tā facit q̄s frequent' vtinā fieret rñsio. Habemus ad dñm. ¶ Quid q̄ Ilnto. post plenitudinē ꝓtemplatōis in dcto hauste/ipe neq̄ ex occursu frequēti fratꝝ. neq̄ ex circūstātib⁹ turb̄ dū alexādriā q̄nq̄ venisset/alia q̄d turbatōis vl' molestie sentire se fatebat. Hoc mirat⁹ ē Hylari⁹. s; tāta tāq̄ radicata stabilitate anthonij mēs īmota mānebat/ aut si mouebat ꝓtinuo redibat in idipsum Dat exemplū sensibile de acu nautaꝝ affecta p magnetē q̄ iugit redit ad polipspectū ¶ Hāc stabilitatē ꝓtemplatōis in actōne. t actōis in ꝓtemplatiōe fuisse crediderim in brīs Brego. Bñdicto t sil'ibus plurimis. Qđ de ipis apostolis atq̄ discipulis hodierna die factum nō dubito. Porro de martyrib⁹ Laurētio. Uincētio t talib⁹. venerabil' Richardus sentit eos ī medijs ignib⁹ ad diuīa suspēsos feruētius q̄s fuerāt in ps̄peris. Hoc sonat illa vox Uincentij. dum veret corpus machīa cādens. Ecce nūc ī sublime agor t oēs p̄ncipes tuos seculo altior o tyrāne despicio. Q; āt in xp̄o patiente nō fuerat dispēsatio fuit p nr̄a redēptōe. Ilioān delectatio īteriq̄/corporeā oēz absorbuisset tristiciā. ¶ Rursus metaphisicādo cū theologia ꝓsidero q℔ spūs dñi superfluēs repletio stabilit aiaz ī spūalitate. eo q̄ a materialitate q̄ fm Aresto. maleficiū opatur/ipaz magis ac magis purgat t elongat. Hic fit vt crescēte hmōi repletōe spūs dñi ipa cupiditat⁹ fuit letifera/vl' ejciat penitus sic in brīs. vl' īminuta lāguescat. vt ī viatorib⁹ pfect⁹. ¶ Supaddam⁹ q̄ spūs dñi q̄s repleuerit dños fac. non q̄liūcūq̄ rez s; oīuz. Oīa nr̄a sunt ingt apl's Hā q̄ spū dei agunt/hi filij dei. hi liberi fiūt. q; vbi spūs dñi ibi libtas. q̄ si filij liberiq̄ sūt. heredes eos esse ꝓsequēs ē. heredes q̄dē dei. coheredes āt xp̄i. Xp̄m ꝙ dñm esse oīuz/ml'tiplici titulo q̄s ābigat: Ac pinde q̄s neget euz coherediby suis oīa tribuere abūde ad fruēdum vel ad obsequium. Uor'est apostoli. Scimus quoniam diligentibus deū omnia cooperantur in bonum. t sic etiam omnia aliena mala. Attendatur rursus ℔ dominiū sup corpus ppriū. qđ obedit pmpte spūi sic repleto. longe excellentius q̄s viderat Aresto. cuius tñ hec est snīa. q̄ in virtuoso omīa ꝓsonāt rōni. Dat t ip̄m dominiū sup exteriora ī languoribus curādis. in subijciendis demonib⁹. t generaliter in mirabilib⁹ faciendis ꝓut expedit. vel p̄sone facienti. vel alijs p quib⁹ fiūt. sicut ordinem nature iā diximus gr̄e subditum esse. Qđ si ita sensisset Aluicen. ponendo materiā exteriorē subditā esse rōnali aīe/vbi fundare nitit magicā naturalē/tolerabilius dixisset. s; altera fuit intētio sua. ¶ Colligim⁹ ex p̄missis q̄ ad mor mutatōez notabilem in microcosmo. s. ī hoib⁹/ꝓsequēs ē mutationes in macrocosmo ℔ ē in maiori mundo notabiles fieri. sic in diluuio. sic in fulminatione pentapol' peccatricis. sic in horrēdo scelere iudeoꝝ. p nece xp̄i q̄n sol obscurat⁹ ē terra tremuit. petre scisse sūt. Deniq̄ q̄d depcatio assidua motu suo possit/℔ t iacob t eloquia sacra/t miracula crebra testant. Hodiernum inter cetera miracula qđ ora-
tiby ap̄l's patratum est.

At qui sollicitat pro z

pter ℔ t p̄dicta nōnll'os ml'tiplex inq̄sitōis vel studiositas vel curiositas. ¶ Prima q̄stio. Querunt aliq̄ cur modo sic olim si-

gna eos q̄ credūt nō sequunt vt serpentes tollāt. vt liguis loquant nouis tē. Rñdet Brego in omel. euāgelij de ascēsiōe t apl's dicens. q̄ lingue sunt in signū/non fidelib3 sz infidelib3. ¶Scda q̄stio. ¶ Querunt q̄lis illa fuerit linguaz varietas. an diuersis sonis vel dē lingua resonabat. Uel an idē sonus se vario mō intelligibilē reddiderit sicut in audientib3 erat varietas? Uidet secundū magis esse pbabile. ¶Tercia q̄stio. ¶ Amplius querūt si donū hoc linguarū collatū est mulieribz t Marie mr̄e Jesu. sedentibz t orātibz in cenaculo cū reliq̄s? Aliquet difficultatē dictū apl'i. q̄ docere mulierē nō pmittit. Sz aliō ē qđ lex cōis vetat. aliud qđ p̄uilegiata seu p̄nata cōcedit. Itaq̄z Maria apl'oz fuit apl'a. ¶Quarta q̄stio ¶ Ampli9 q̄rūt si in apl'oz ep̄l'is erat doni illius latēs energia vt p legentiū varietate se se darent itelligi l'e sic̄ lingue? ℞ nō optuit. ¶Quinta q̄stio. ¶ Querūt amplius an soli apl'i darent ℞ mō visibili spūsctī? pbabile est q̄ sic. q̄uis Symō magus opposītū putauerit dicens. date mihi hanc ptātē. Et ℞ de symonia grādis posz esse declaratio. sz pgimus ad terminū. ¶Sexta q̄stio. 7 ¶ Querunt alij si hodierna die spūsctī repletio p̄firmauit apl'os nunc doctorizatos sic q̄ peccare nō possent vel errare. cū d̄ Petro dicat Paulus q̄ reprehensibilis erat. q̄ nō recte ambulabat ad veritatē euangelij? Sz p̄cedimus reprehensibilitatē fuisse venialem nō mortalē. ¶Septima q̄stio. ¶ Sz cur hac die pēthecostes potius q̄z altera datus ē spūsctūs? Ut. s. eius ignea lex noua tūc dar̄et q̄ vetus donata est. ¶Octaua q̄stio. ¶ Cur p̄cessit repētinus ac vehemens sonit9? Qm̄ solet ℞ spūs bon9 facere ad humiliatōez. Malign9 ex opposito blādit ad arrogātiā. ¶Nona q̄stio ¶ Cur cū apl'is t discipul' cohitabāt mlieres. cū a sctis patribus postmodū cohabitatio tal' culpata p̄hibitaq̄z ē? Dent nūc tales in gr̄a p̄firmati p̄cedet t h mōi cohitatio. Sz ℞ rara auis est in terris. ¶Decia q̄stio. ¶ Leteꝛ quō d̄ spūsctūs docuisse discipulos oēz veritatē cū ℞ sit appropatū filij. cū pterea mlt̄as veritates phantiū nescisse videant. vt geometriā. astronomiā? Rñdent doctores q̄ scriptura sacra p antonomasiā d̄r oīs veritas. In q̄ supba p̄fundit nōnulloz garrulitas ¶Undecima q̄stio. ¶ Sollicitat alios inquisitio de spūsctō. Quot t qualib3 modis mittit quib3 illabit. t quō p̄cedit a p̄re t filio. t hic de scismate grecoz plurima. Quō remissionē pctōz facit spūsctūs. Et si det plenitudo ptātis eccl'iastice sine spūsctō gr̄atificante seu sine gr̄a gratū faciente. qm̄ ℞ grandis laqueus hereticoz vt videmus in hoc p̄cilio. ¶Duodecima q̄stio. ¶ Rursus q̄ t q̄les sunt irremissibiles in spm̄scm̄ blasphemie. t de distinctōe donoz int̄ se a ꝓtutib3 btūdinib3 t fructib3? ¶Tredecima q̄stio. ¶ Item p q̄ signa cogsciť aduēt9 spūs sancti in mentē. Quib3 ūsuz argumētis regulis pbanť spūs si ex deo sint? ¶Decia quarta q̄stio. ¶ Deniq̄z si q̄s possz scire certitudinaliť de se vel altero q̄ hēat spm̄scm̄ cū videam9 hereticos p̄mptos ad moriendū plus aliq̄n q̄z fideles catholicos t vñ p cedit ℞. Uidet eī q̄nq̄z in ip̄is hereticz gaudiū ad mortē/sz auidū efferū plenū desperationis t int̄ne solatōnis vacuū. In ip̄is ꝓo catholicz martyrib3 gaudiū est charitate p̄ditū. humile. patiens. benignū. plenuz spe atz fiducia. iterius suauit̄ p̄solāte. ¶Talia magis t magis occurrebāt speculatiue tractāda. sz aliud tp̄s t aliū locum etpostulant. Ip̄a tetigisse satis fuerit ¶ Finiamus tandē in oꝛone t aduētū spūsctī in nos de p̄cātes dicamus eidē. Ueni sctē spūs. q̄m̄ in die bona venim9 ad te. reple tuoz corda fidelīū/t tui amoris in eis ignem accende/ quē ignez misit dñs in terrā t voluit vehementer accendi. vt celestib3 desideriis accēsi. fontē vite sitiamus t ad ip̄m veniamus. p̄stante eo q̄ est bñdictus in secula. Amen. ¶ Qm̄ dies penthecostes dies est iubileus gr̄e remissionis t indulgentie. rōnabiliť in dulgentias nunciari solitas denūcio. ¶ Finit sermo factus coꝛā p̄cilio Constantien̄. p dominū Cancellariū Parisien̄. In die sancto penthecostes. vij. Julij. Anno dñi. M.cccc.xvi.

Incipit tractatus

pulcris t valde notabil' eiusdē mgr̄i Johis de Berson de p̄ceptis dñi Jhu ꝓbis.

A Enite ad me oēs q̄ laboratis t onerati est̄z t reliq̄. ¶Salutare nob ē frēs charissimi cuz oī veneratōe p̄dicare cū nulla tñ possimus rōne cōp̄hendere/magnū hoc pietatis sacramentū qđ manifestū est in carnez apparuit in mundo. q̄ videlz ihs x̄ps venit in hunc mundū pctō/

Sermo de verbis dñi

res saluos facere ⁊ q̄rere qđ pierat. Uenit aūt non q̄lis erat a p̄ncipio creator ⁊ iudex oīuz scl'or. sz q̄lis nob cōgruebat sic̄ speciosus forma p̄ filijs hoīuz. ita copiosus ⁊ diues in misericordia sup oēs q̄ inuocāt illū. Uenit tanq̄ saluator p pditis. redēptor p captiuis. rex p militib. dñs p suis. diues p pauperib. medic⁹ p egrotis. vbi sic̄ nulluz ab infirmitate liberē inuenit ita p saluatiōe oīuz aduenit. Uenit flos flor. dux mor. ve nie. cena. fons pietat⁹ ⁊ gr̄e. patens domui iacob / i absolutōnez pcōris ⁊ menstruate. Uenit tāq̄ doctor bonus. mgr̄ pi⁹. p̄dicator ueritatis ⁊ misericordie. mitis ⁊ hūil' corde. Uenit ō solio maiestat⁹ ō sinu dei p̄is ⁊ qđ ibi hauserat de fonte pietat⁹ / h̄ eructauit nob. ¶ Et q̄d h̄ ee potuit nisi charitas? Ipa est q̄ sola cōmouit viscera misericordie dei nr̄i q̄ mitteret nob liberatorē ⁊ ppugnatorē q̄ liberaret nos ō seruitute dyaboli q̄ oppressi eram⁹. Testat⁹ h̄ apl's vbi ait. Propr̄ nimiā charitatē suā q̄ dilexit nos de⁹ p̄ filiuz suū misit. Itez. Propio filio suo nō pepcit. Hac charitate suaviter gēte dei filij⁹ venit ō celo. hac v̄r gēte suspēdi se p̄misit i ligno. Hac v̄r gēte descēdit vt suos educeret q̄ captiui tenebant in inferno. ¶ Hāc ipe ⁊ verbo docuit ⁊ exēplo confirmauit. ⁊ pp̄rij sanguis effusiōe signauit. Hāc significauit ⁊ loco. Uerbo docuit cū dixit. Diligite inimicos vr̄os ⁊c̄. Exēplo confirmauit. cū in cruce pēdēs p suis etiā crucifixoribus orauit. Pat̄ ignens ignosce illi / q̄ nesciūt q̄d faciūt. Sāguis effusiōe confirmauit eā. q̄ posuit aīaz suā p ouibus suis. ⁊ p suo grege pi⁹ pastor mori dignat⁹ ē. Designauit eā ⁊ loco cū diceret Uenite ad me oēs q̄ laborat⁹ ⁊ onerati est⁹. Locus ḡ charitat⁹ ipe ē. ¶ Sz discerne vtr̄ sue h̄ē diuīe an nr̄e. Si dicam⁹ siue nulli h̄ dubiū ē. In ipo eīm hītat oīs plenitudo diuinitat⁹ corpaliter. Si diuinitat⁹ ⁊ charitatis. Hā de⁹ charitas ē. Si dicam⁹ nr̄e p̄stat q̄ charitat⁹ nr̄e loc⁹ ipe ē. Quis eīm magis p̄ximus ē saucio / aut q̄s magis diligi merer̄ ab ipo q̄ samaritan⁹ q̄ curauit eū vino ⁊ oleo? Ad eū dē ḡ locū q̄si ad idē cētr̄o currit ex oīpte / diuina charitas ⁊ hūanavit recte sit ipe mediator deⁱ hoīuz. hō xp̄s ih̄s. ¶ Qđ elegant⁹ designat p̄uēt⁹ ille dñi⁹ moysi in summitate mōt⁹ synai. cū legit dñm i mōtē descēdisse. ⁊ moysen ascēdisse ad eū. Quid p mōtē istū nisi hō ille significat assūpt⁹ a verbo i vnitate p̄sone? Sz dñs sup mōtē descēdit. q̄ vt hoīez assumeret q̄si a sūmo celi fastigio diuīa se dignio inclinauit. Moyses āt electⁱ dñi ascēdit. q̄ ois elector deuotio ad redēptorē nr̄m se subleuat. vt ad ituitū dei p̄rigat. ¶ Illō q̄z qđ de Hester regina legit huic sñie opitulari videt. Rogatura Hester p ppl'o suo accedit ad regē sedētē i throno. videt gl'az ei⁹ ⁊ corruit. sz eleuat ⁊ osculat virgā auream quā ipe tenebat manu. Rex sedēs in throno ē de⁹ p̄. cūct⁹ iudiciaria ptāte p̄sidēs. Regia eccl'ia sctāz designat q̄ p filijs suis oīb⁹ videt fidelib⁹ deū p̄ez inpellat. Sz gl'az reg⁹ videt regia corruit. q̄ maiestatē diuinitat⁹ p̄sideras eccl'ia expauescit. Eāq̄ rex eleuat ⁊ virgā auream ad ipaz extēdit q̄ vt eccl'iaz suā ops de⁹ ad p̄teplatōez diuinitat⁹ sue exaltet. necesse ē vt pauidā pus p amorē incarnatōnis filij sui corroboret. Q⁹ āt p virgā būanitas xp̄i designet hēm⁹ in Psal. sic. Uirgā virtu. tue ⁊c̄. Ac si apte dicat. Hūanitatez tuā o xp̄e q̄ es vt⁹ p̄is nasci faciet dñs ex iudaico ppl'o Quevirga bñ aurea dr̄. q̄ xp̄i hūanitas splēdore sapie singular⁹ rutilare credit. Rex ḡ virgā māu tz sz eā regia osculat. q̄ hūanitatē quā de⁹ p̄ sibi psona filij vnies q̄si māu strinxit. hāc ecclesia fideliū confessiōis sue labijs dulciter tangit. ¶ Ad hūc igit locū charitat⁹ h̄ ē ad seip saz. charitas ipa nos vocat vt in charitate radicati ⁊ fūdati / charitatē teneam⁹ / ⁊ charitatē diligam⁹ Dic̄ ḡ Uenite ad me oēs ⁊c̄ Uor ista ē vocāt⁹. inuitāt⁹. suadēt⁹. hortantis. rogātis. ⁊ h̄ totū p nr̄a salute. Cū ei bonor nr̄or nō egeat vult tñ suā nob demonstrare charitatē ⁊ bītudinē cōicare. Iñ est q̄ nos vocat ad regnū. inuitat ad p̄uiuiū. qđ electis oīb⁹ patū ē ab origie mūdi. Uocat elōgatos. inuitat ieiunos. suadet volētib⁹. iubet nolētib⁹. hortat lassos. cogit inuitos. oībus ḡ in cōe dic̄. Uenite ad me oēs ⁊c̄. ¶ O q̄z stupēda pietas. q̄z mira dei dignio. quez rogare debuim⁹ vt nos recipe dignet. ab ipso rogamur vt ad eū venire dignemur. Qua in re q̄d aliō q̄z p̄ma illa gr̄a quā nullus hominū p̄mereri pōt / cōmēdat? Primā gr̄az dico q̄ pfidos ⁊ nō credentes reducit ad fidem. puersos ⁊ maleviuentes p̄uertit ad religionez. p̄tesos ⁊ negligētes accēdit ad deuotiōez. Ipa est gratuitū bñficiū dei. pfluens ex illa ineffabili benignitate dñi iesu. ⁊ ex intimis visceribus charitatis eius. Ipa ē cui nulla scelera horrida. nulla pctā magna. nulla consuetudinum vincula dura. nulla

difficultatū claustra inuia sunt Jpa nos p̄uenit vt bonū velimus. Jpa subsequit vt possim⁹ Jpa stātes roborat ne cadāt. Jpa currētes expedit vt alacri⁹ currāt. Jpa iacē tē cōpellit vt surgāt ō lacu miserie t de luto fec. Jpa q̄drduanū mortuū nō solū resuscitauit sz ei⁹ etiā sororē. i. aie affect⁹ p̄citat vt p̄ fratre resuscitādo intercedāt. Jpaz nlla volūtas. nullū meritū. deuotio nlla p̄cedit sz spōte venit. īdebita venit. ac p̄ hoc totū hominē iure vēdicat sibi. Optet nāq; vt accepto dei bñficio tā gratuito t taz magō/ vt totū hoiez īnouauerit. t q̄si alterādo ipm mutauerit. Ex eo qō erat ī id qō añ ñ erat. hoc ē deiusto iustuz. de ñ sctō ī sctm. de pctōre ī innocētē. totū t ex toto se hō ad gras repēdendas p̄uertat. t neq; gre dei ingt⁹ p̄maneat. Gratū āt facit existere ē ad bōa agēda se īcessant exercere Dīn⁹ em̄ gt⁹ esse p̄uicit q̄s q̄s mādat⁹ ei⁹ q̄ gras dedit/ adhuc reluctāt

L ¶Sz si ois nr̄a gr̄arū actio/ dei ē ō dat⁹ bñficij laudatio. de dādis adhuc sine in hac vita sine ī futura q̄ mihi erit spes t fiducia? Quib⁹ deniq; merit⁹ q̄rā de malo custodiam. in bono p̄stātiā. finē bonū t vitā eternā. Neq; ei debunt īmerito/ sz vñ iā mereri ea possz ñ video. Sz scio q̄d faciā. Accepto fm̄ pphaz spū gre t pcū. gre vt bōa īchoē. pcū vt assiduis deo p̄cibus īchoata cōmēdē. etide iā ordiar facere mihi amicos p̄cib⁹ īdefessis q̄ me recipiāt in eterna tabernacula. Quid em̄ si sine alienis sine pp̄ijs meritis adipiscar dūmō adipiscar regnū celoz. surgā. pide t circūibo ciuitatē. q̄rā sicubi īueniā vir iustū t sctm̄ bonis pollētē moribus. placētē deo. sctm̄ dilectū. Jpi⁹ me oīoniby cōmēdabo. vt q̄ō meis meritis nō valeo/ ei⁹ asseqūr p̄ocinio. Querā debīc in milibus ciuitatū sctāz sinagogā īuenire potuero spōsaz dñi mei. amicā regis eterni. Jpi me potissimum cōmēdabo. ipi adherebo/ sz t obseqūr adolescentul' ei⁹ vt īdignitas mea q̄ p se iuste despicit. illaz q̄ spōse familiares sunt meritis puehat. ¶Egrediar āt adhuc t p̄tuebor celestē illā curiā. p̄uētus illos scissimos q̄ assistūt dñatori vniuerse tre. t hīc q̄dē lerank illi btōz spirituū ordies. illic ꝑ gaudēt aie sctōz q̄ xpi vestigia sunt secuti q̄s in septez gdiby sacrosctā distinguit eccl'a. Clamabo ita ad eos p̄ diē t noctez. orabo p̄ me t p̄ amicis meis postulans vt intercessiones sctāz oīuz celestiū ꝑtutū t sctōz p̄triarchaz t cetera vbiq; sentiam⁹. Jnuocabo nihilominus singulos q̄sq; sanctoz spāliter. q̄z mihi t noticia maior t mēoria crebrior. t intercessio assuetior ē nā sic de claritate t gl'ia/ ita ō pietate. misericordia t charitate oīuz mihi p̄stat. vtputo q̄ etiā gaudēt sup̄ vno pctōre pniaz agēte. ¶Ecce āt sup̄ oēz gl'iam sctōz sup̄ oēs choros āgeloz exaltatā p̄sidero sācta dei genitricē Mariā. p̄ditoz repatricē. exulum reducē. mrez t dñaz oīum xp̄ianorū. Hec ē illa gl'iosa t felix Maria. q̄ in ipo sacratissimo sctē trinitatis triclinio assistit pata votis poscentiū. tāto potētior ad ꝛ ueniendū q̄sto p̄tior ad intuēdū ipm fontē mificor die. Ad hāc igit medullitus p̄fugiam. ad ipaz tota ꝑtute clamabo. ad ipam suspirabo gemēs t flēs in hac lachrymarū valle. sciēs q̄ potēs ē t efficax apud dñatorē celi t terre. t si locuta fuerit p̄ me ꝑbū nihil ē q̄d possit ei denegare dilectissim⁹ fili⁹ ei⁹. ¶Licet adhuc mētis oculos attollere. ac de p̄fundo laci t de luto fecis q̄litercūq; aciē dirigere in illud incōphēsibile diuine claritatis archanū. t p̄siderare diligenter vtz ne etiam ibi sit/ imo ne vl' ibi desit q̄ p̄ me intercedere possit. Tres illic p̄tucor ī vna deitate p̄sonas īdiuisas ī essentia. īdifferētes in potētia. pares ī ꝑtute. eqles ī benignitate. Et cū p̄sonaz nlla sit posterior alia. nulla īferior aut īdignior. duas tū ex eis filiū videlz t sp̄m̄sctm̄ agēsco intercedere p̄ me miro t īefabili mō. ad deū p̄tez oīpotētē. Unū t vtq; aduocati nomē obtinuit testāte ipa ꝑitate t dicēte de spūsctō. Rogabo p̄tez meū t aliū paclitū dabit vob̄ sp̄m̄ ꝑitatis. Et itez alio loco dic̄ scp̄tura de filio. Aduocatū habem⁹ apud p̄tez ih̄m xp̄m iustū. ¶Oz autē idē fili⁹ intercedat p̄ nob̄ sic asserit ap'ls Xp̄s ihesus q̄ est ad dexterā p̄tis. qui etiā interpellat p̄ nobis. Justum em̄ est vt medicus p̄ egrotis. aduocatus p̄ derelictis. frater p̄ fratribus. caput p̄ mēbris. pōtifex p̄ ppl'o suo īterpellet. Venite ad me oēs tē. Jpm ꝑo ad p̄tem p̄ nobis interpellare ē cicatrices t q̄le gen⁹ mortis sustinuit p̄ nobis p̄no vultui q̄si cōmēorādo īcessabilit demōstrare. ¶Oz itē spūs oret p̄ nobis sic dicit ap'ls. Sil'r aūt t spūs adiuuat infirmitates nr̄as. Haz q̄d oremus sic̄ oportet nescim⁹. sz ipe spūs postulat p̄ nobis gemitib⁹ inenarrabilib⁹. Et alibi. Spūs sactus deū postulat p̄ sanctis. Jpm ꝑo p̄ nobis postulare t ineffabilit gemere. est postulatōes t gemitus nr̄os q̄s ipo inspirante fundimus deo

p̃ri filio ac sibi ineffabiliter acceptabiles red
D dere. ¶Ecce p me orat omis eccl'a sctõr. p
me orãt oẽs chori ãgelor. p me intercedit
pissima ẏgo maria mũdi sal' r dña. p me
intpellat vnigenit' dei fili'. p me postulat
spũssctũs. r sol' pr potest aduersus me clau
dere viscera misericordie sue: Absit. ¶Eius
ãppe natura bonitas. ei' op' misericordia ẽ.
ei' naturale r pprium ẽ miseri sp r pcere. Ip
sius deniq; vocẽ illa ad Moysen. Clama
bũt ingt ad me. r ego exaudiã eos. qr misi
cordes suz. Certe cũ tales ac tãtos habeã pa
tronos r aduocatos intercessores r adiuto
res. quẽ tiebo: Nõne dign' ero. vel potius
nõne ipi digni ert vt p eos r ppr eos obti
neã q̃cũq; petiero grãz. r grãz p grãz: Su
per na etem pietas q̃ p mã grãz dedit. i. bo
nũ velle/dabit r pficere p bõa voluntate. i.
grãz p grãz. scdaz p pma. addat r pseueran
tiã. i. grãz terciã p scda. r in misericordia ei'
subsequer me oib' dieb' vite mee. Ad extre
mũ ẏo grãz r glãz dabit dñs. grãz boni fi
nis. glãz etne btitudis. ¶Ubi notãduz qr
vna q̃libet bõa opatio nra r regtiatoria est
pteritor. r meritoria futuror. dei donor. fu
turor. inq; tã in pñti q̃ in futura vita. Qd
satz extpmere videt pñs. lxix. titul' q̃ inscribit
psalm' Dauid in remẽoratõe qr saluũ fecit
eũ dñs. Psalm' bonã opatõez significat. q̃
opatio fieri dr in remẽoratõe qr saluũ eũ fec
dñs. i. in grãrũactõe. In cui' tĩ psalmi fi
ne scptũ ẽ. Adiutor me' r liberator me' es
tu. adiutor videlz ad grãz. liberator a corru
ptiõe ad glãz capescẽdã. Sic g̃ petĩ aliq̃d/pẽa ẽ pcti pcedẽtis/r causa subsequẽtz/
ita e regiõe ẏt' ẽ donũ ẏtutz pcedẽtz/r cau
sa subsequẽtz. r nihilomin' vtriusq; tã ẏtu
tis videlz q̃ pcti retributio manet in eẽnũ.
Ecce q̃b' meritz r q̃b' modis obtinere pos
E sum regnũ celor. ¶Sz obsistet fortassis ã
tiqu' ille aduersari'. r calũniabit iniustũ eẽ
vt alienis pcib' r nõ pprijs opib' q̃sq; salu
eet. Ad ẏbũ istud fateor expauescerez. nisi
magna mea merita recoglscerẽ. Habeo aũt
duo merita magna r valida r merito p his
ingrediar in locũ tabernaculi admirabil' vs
q; ad domũ dei. ¶Et p mũ q̃dem ẽ dñi mei
passio. Scdm ẏo mei ẽ. r ipi' opatio. etiã
si minimũ q̃d opar' fucro. Etiã si vel vnũ
in fine vite gemitũ edidero. Quacũq; inqt
hora pctor ingemuerit saluus erit. Primuz
op' opat' ẽ dñs meus p me r sine me. r qr
merito ei' ipe nõ eguit/mihi dedit. Scdm
opus opat' mecũ r in me r q̃' meritũ mihi
totũ dat. ac p eo r pmiũ dabit. Et z ita vez
est qr electi deo dicũt. Dia ei opa nra opar'
es nob. Primũ meritũ i. munã mihi regni ce
lestis reserat. Scdm in btitudie sedẽ co
cat. ¶De pmo scriptũ ẽ. Occisus es r rede
misti nos deo in sanguine tuo/r fecisti nos
deo nro regnũ r sacerdotes r regnabũt su
per terrã/terrã vtiq; viuentiũ. Jtẽ xpus p
pctis nris mortu' ẽ. iust' p iniustis vt nos
offerret deo. Et mgr Petrus in sententijs.
Nõ potuit patefieri regni adit'. r fieri sal'
nisi p mortẽ vnigeniti cui' tãta fuit humili
tas r patia. vt merito ei' patuerit in eũ cre
dẽtib' regni adit'. ¶De scdo scptũ ẽ. Unus
q̃sq; ppriã mercedẽ accipiet fm suũ labo
rẽ. Et alibi. Dis misericordia locũ vnicuiq;
tribuit fm meritũ opez suoz. r fm intelle
ctũ pegrinatõis eius. Bñ aũt dr fm intel
lectũ pegrinatõis ei' qr fm qr magz aut mi
nus se h pegrinũ esse q̃sq; intelligit. r iuxta
intellectũ/veraz patriã inqrit fm h magis
aut min' in regno claritatis hebit. Attñ q̃
vel vltimus erit in regno (vtpote q̃ illud si
bi q̃sierit vno solo gemitu vel vno aq̃ fri
gidẽ potu) scimus qr tantã glãz hebit q̃tã
nec ocul' vidit nec auris audiuit nec in cor
hois ascẽdit. ¶Quid ãt putas illi erit q̃ a p
mo mane in vinea dñi laborãs sustinuit põ
dus diei r estus. r in celo reposuit sudores
suos: Hoc inestimabile ẽ. Cũ g̃ mihi meri
ta ad regni aptõez suppetãt r ad sedis col
locatõez. q̃d ẽ tã vñ desperare habeã pẽtim
cũ ad thronũ glie tãtis intercessoribꝫ q̃stos
sup memoraui sultus accedã. ¶Hoc in me
frẽs exvoce cuiuslibet electi r dilecti deo nõ
psumptuosa arrogãtia. sz pia r hũili ofidẽ
tia trãsfiguraui. q̃ me indicta sequãt ignoranz. sz de diuia misericordia nõ desperãs.
Nõ em his puerur me diffinio qõ q̃dẽ solus nouit deus sz modũ pscribo q̃ puenire
debeat oĩs dei electus. Hec r his silia dya
bolo temptãti r pcti sue diffidẽtie vel de
speratõnis ingerere voleti soleo rñdere. ne
qñ pualeat inimicus me' sup me. Et si qñ
me cogitatio in ospectu diuine maiestatis
rapuerit ibi certe longe aliter pceda. qr tũc
me puluerẽ cinerẽq; esse recognosco. Tũc
me peccatorem miserrimum r supplicio di
gnissimũ pfiteor r cum omni reuerẽtia ve
niam deprecor. Tunc quasi sup terrã sto r
alas submitto quas in altercatiõe dyaboli
ẽsi in celo volãs extẽsas tenco. vt p r corã

dyabolo erectus ĩueniar. ⁊ hũilis coꝝ deo.
F ¶ Hũc aũt ad exponenda ꝟba dñica reuertamur. Venite ĩgit ad me oēs q̃ la. ⁊ oner. estis ⁊c. Quid dulci⁹ nob hac voce dñi vocatis ⁊ ĩuitatis nos frēs charissimi? Videam⁹ igit frēs vocatiões nr̃am. seq̃mur vocat. ē vt mereamur cũ q̃ nos vocauit in regno suo videre. Sz q̃d agimus. Hũq̃d vocationũ modos ꝓtermittimus? mĩme. Hã vtilitatis nõ modicũ afferũt si sciãtur.
¶ Sũt ꝟo tres mõi q̃by a dño vocamur. ⁊ ad dñm vocamur. Afflictio. cõmonitio. ĩspiratio. Cõmonitio fit extrĩsecus. ĩspiratio aũt intrĩsecus. afflictio ꝟo vtrobiq̃. Afflictio tñ alia fit in reb⁹. alia in coꝛpe. alia in mẽte. Afflictio in reb⁹ ẽ pauptas. Afflictio in coꝛpe ĩfirmitas. Afflictio in mẽte puersitas.
¶ Hũc de singul' videam⁹. Sũt nẽpe nõnulli q̃ in ĥ mũdo nihil diuitiaꝝ habẽt. Sũt q̃ ĥipm qõ hñt ampliare volũt ⁊ nõ valẽt. Duris vtriq̃ laboꝛib⁹ ardent ĩsistũt. oĩ studio acq̃rẽdis reb⁹ ĩseruiũt. ⁊ tñ casso labore deficiũt. Nihil in mũdo ꝓter pspitates ⁊ glias q̃rũt. ⁊ nihil in mundo ꝓter aduersitates ⁊ molestias ĩueniũt. Cũq̃ negocient ⁊ deficiãt. conẽt surgere ⁊ sp cadãt. tãto facilius qñq̃ ad dñm ꝓuertunt. q̃sto in reb⁹ mũdi nũq̃ pspant.
¶ Sũt alij q̃ repẽtina ĩfirmitate coꝛrepti vel lõga egritudine pssi. eo celeriusꝰ ad sanitatẽ coꝛdis redeũt q̃ de sanitate coꝛpis q̃si desperati sunt. Generale nãq̃ ẽ oĩb⁹ vt cũ ĩfirmari cepint/ tũc sancti esse vel fuisse velit. ⁊ tũc deũ ĩuocare incipiũt quẽ ꝓus audire nolebãt etiã vocãtẽ. Hic p̃ Psal. dĩ. Multiplicate sunt infirmitates coꝝ postea acceleraverunt.
¶ Nos ad bonũ sua pauptas. illos sua pducit ĩfirmitas. q̃ si pauper ⁊ infirmi nõ fuissent/ in malo suo fortassis sp durarẽt Quos aperte puer ille egyptius significat. q̃ cũ ex amalechitis ciuitatẽ Dauid dep̃dãtib⁹ venerat. sz eisdẽ cũ p̃da reuertẽtib⁹ eger in via remãsit. ⁊ p triduũ nihil oĩno cibi vel potus gustauerat. Quẽ Dauid reppit ⁊ cibũ ⁊ potũ tribuit ⁊ eius ducatu hostes ĩtrecit. Amalechitẽ ciuitatẽ Dauid destruũt q̃ scl'i huius amatores imaginẽ dei i semetipis p p̃ua opa polluũt. Cũ p̃da reuertunt q̃ etiã in mala sua opatõe pspant. Puer egyptius eger in via remanet cũ pcoꝛ aliq̃s a secl'i felicitatib⁹ multimoda aduersitate repellit.
Trib⁹ diebꝫ puer ille incibat⁹ remãsit. Per tres dies significari vident tres pspitatũ spẽs. q̃s amatoꝛes mũdi ad cumulũ dãnatiõis suę plerũq̃ sortiunt. dignitas. ſ. nobilitas ⁊ diuitie. Puer g̃ ieiunus remanet cũ pcoꝛ dignitatẽ. nobilitatẽ. ⁊ diuitias q̃by delectari possit nõ hz. Quẽ Dauid repit. ci boq̃ ac potu reficit. q̃ hmõi pcoꝛem tps misericordit ad se trahit ciq̃ suaues deliti as ĩpartit. Eũ ꝟo Dauid exercitus sui duce ꝓstituit. q̃ nõnũq̃ ꝓfigit vt hõ q̃ paup in seculo fuerat locũ regnis inter religiosos accipiat. Qui eos ⁊ a q̃by despectus fuerat interficit cũ gladio ꝟbi dei exerto. lubricos q̃sq̃ ⁊ carnales q̃by in mundo cõgri non potuit/ a p̃ua sua opatiõe ꝟbis ⁊ exẽplis occidit.
¶ Sic nimiꝝ op̃s deus frequent ⁊ q̃si ex ꝓsuetudie pietatis sue stulta mũdi eligit vt ꝓfundat sapientes. ⁊ infirma mũdi eligit vt ꝓfundat fortia. ⁊ ignobilia ⁊ ꝓtẽptibilia eligit. ⁊ ea q̃ non sunt/ vt ea q̃ sunt destruat.
¶ Hinc in pabola veritatis dĩ. Exi cito in plateas ⁊ vicos ciuitatis. ⁊ paupes ac debiles. cecos ⁊ claudos cõpelle ĩtrare. Qui aũt sint paupes ⁊ debiles iã satis dictũ est.
Videamus mõ q̃ sint ceci ⁊ claudi. ¶ Ceci B
⁊ claudi vident mihi ptinere ad terciã afflictionis spẽz. quã sup̃ distinguendo noĩ animus puersitatẽ. Quare aũt duplici signat noĩe? puto ꝓpter duo genera hoĩum secularũ videlz ⁊ claustraliũ. Ceci sunt q̃ lumen ſitatis nõ vidẽt nec videre appetũt. Claudi sunt ⁊ nõ ceci q̃ lumẽ ſitatis q̃dẽ vidẽt. sz coꝛruptõis sue põderẽcti rectos in opatione gressus figere nõ valẽt. Per cecos secularis accipe q̃ oculo rõnis carẽtes ⁊ suã sensualitatẽ sequẽtes nescierũt neq̃ intellexerũt in tenebris ãbulãt. ⁊ nolunt intelligere vt bñ agãt. Per claudos claustrales itelligẽ q̃ assidua lectõe ⁊ iugi meditatiõe edocti vidẽt. i. discernũt inter bonũ ⁊ malũ. inter sanctũ ⁊ ꝓphanũ. sed tamẽ captiui ducunt in legẽ peccati. ac p hoc claudicant in vijs dñi.
¶ Quomõ autem hos vl' illos ad deum sua trahit puersitas? Quid ꝟo est puersitas? Et nunq̃d peruersitas ẽ afflictio? Breuiter accipe. Peruersitas in hoc loco ẽ mala ꝓscia. Hãc puersitatẽ afflictõem esse nullus ignoꝛat. nisi qui stimulos mordentis. pũgentis. ⁊ tumultuãtis ꝓscie nõ sentit. Quid itaq̃ tam ad aratrũ trahẽdum ⁊ retro non aspiciendũ q̃ pungens ꝓscie stimulus vꝛget. duꝛ est ꝓ hunc stimulu⁹ calcitrare. Hunq̃ pacem ⁊ salutem habet q̃ recalcitrat. sed ꝓtundit ⁊ confundit ꝓcutit ⁊

affligit donec acḡescat. Conscīam sequere si vis saluus esse. Qui sequit eā. nec errare poterit nec timere. Qui nō sequit ipe sibi testimoniū reddit q damnatus sit. Conscīa eīm sua iudicabit cuz in nouissimo die. Inspiciamus tñ p exēpla si placet ꝗliter ad cōuersionē ducat quēḡ mala ꝓscīa. Cōtingit plerūḡ vt secularīū aliḡs mole grauatus criminū. q nunḡ voluit pctis ponere modū ḡuatus ē in malicīa t sp pualuit i vanitate sua. tandē aliqñ ad cor redeat. t ipaz nimiā puersitatē t puersaz nimietatē scelez suoz horrere incipiat. Cūḡ cepit cogitare mala q gessit t mala q meruit ḡ execrādus sit coraī deo. t ḡ dānandus coraī mūdo. ḡ districtus iudex veniat t ḡ terribilit pctōres puniat. Cū hec inḡ t his silīa reuolvere t replicare sibi cepit i corde suo/ḡta putas vndaz fluminā sup ꝓscīe nauē tūc irruant? Quid ni ꝙsset t ꝓfringat pcellis salubrit furētib nauis illa. t peat a via sua pessima t a vita sua neḡssima vt eo resipiscat t reuiuiscat melius q salubrius perijt. Vnde pī ad filiū stulte iracūdū. Frat tuus mortuus erat t revixit. pierat t inuētus ē. Hic ergo tal cū ad puersiones venerit eo ppēsi semp satagit deo fuire q se meminit neḡus eccidisse. sicḡ fit vt sua cuz puersitas apud deū pmoneat. dū cuz semp acriori pnīa deploret. Cōtigit itez q clastraliū aliḡs spū pulsatus iuidie vl ire curiositatis vel inepte leticie seu alteri? cuiuslibet vicij dū resiste re neglexerit. t lōga dissil'atōne assuefactus in vicio vires auxerit inimico pmittēte do cadat in culpā luxurie vl alicuius ḡuioris. Solet nāḡ supna districtio pctm aliqtiēs punire pctō. vt q in sordib ē/sordescat adhuc. t sit sup modū peccās pctm q diuinū pmitus noluit fuare mādatū. Qđ tñ t in electis occasio ē correctōis. t in reprob cumulus dānatōis. Cū igit hō q hmōi ē rea tū suū videt. nōne angit t affligit a ppa cōscīa ꝓiectus t ꝓfusus. Nōne tandē ꝓfusio illa adducet iusticiā. t afflictio talis alleuiabit ꝓscīaz? Corriget eā dē maius pctm. qđ est pena pcedētiū vicioz. t occasiōe illius corriget t leuiora vicia q fuerūt causa illi? pctī. Sic nimiz mirabilit cūcta disponēte deo/electis suis oīa cooperant in bonum. nō solū bona/sz t mala q faciūt. qz q stādo segnes esse poterāt/cadere pmittunt vt fervētes fiāt magis eccidisse ḡ stetisse. pdest cū damnū ruine luctib vberioribz recōpēsent. ¶ Jā ꝙ sedis diuinaz vocationū modus ē (vt sup diximus) cōmonitio quā tripliciter fieri diffinimus. Fit eīm commonitio p miracula signoz. p exēpla bonoz. t p ꝙba doctoz. Doctores aūt in h loco appellamus oēs cuiuscūḡ etatis vel ordinis a quib verbū salutis audimus. ¶ Per miracula igit vocant q exhibito vl in se vl in alīs visibili miracl'o puertunt ad dominū. In se vt cecus natus. In alīs vt Nichodemus q venit ad ih̄m nocte. Nemo eīm iquit pōt hec signa facere q tu facis. In se quippe nullū recepisse signū inuenit. ¶ Per exēpla vocant q ad aspectū vel auditū siue etiā ad mēoriā alicuius viri religiosi ex his quos pñs adhuc seculum in carne retinet/vel futuz iā exutos corpe suscepit/aīo accēdit atz ꝙtutes q hb illū effulsisse meminit. p viribz imitari ꝓponit. ¶ Per ꝙba doctoruz vocant q viua voce p dicantiū edificant t ad celeste edificiū coaptant. O ḡ mirādat tremēda sup nos ē dei dispensatio. in h vocatōis articulo. Enīuero/multis dat ꝙbū p dicatōis bono suo/multis dat malo suo. Sic t multis subtrahit bono suo. t multi subtrahit malo suo. ¶ Illis dat bono suo/qui cū gaudio suscipiūt ꝙbū/t fructū afferūt i patiētia. Illis dat malo suo/q audiūt voluntatē dñi sui/t nō curāt facere digna. Illis subtrahit bono suo/q possent exinde nisi subtraherēt supbire vel fastidire aut etiam ꝓtēnere. ac p h graiius iudiciū incurrere. Illis subtrahit malo suo/q vel ppter sua vel ppter aliena pctā illud audire non merent. q si audirēt a sua fortassis pnitate corrigerent. ¶ O ḡ infelices sunt q ꝙbum dei audire nō pñt. O ḡ infeliciores q etiā nolūt. O ḡ infelicissimi q t oderūt. Depmis scriptū ē. impedimēta mūdi fecerunt eos miseros. De sedis. ppl's eīm ad iracundiā puocās ē. t filij mēdaces. filij nolentes audire legē dei. De tercijs. insipientes t maligni oderūt sapiaz. Et itez. Despexist oē ꝓsiliū meuz. ¶ Primi iudicabunt vt negligētes serui. Sedivt ꝓtumaces domestici. Tercij vt ꝓtemnētes inimici. ¶ Primis q libet hō locq pōt absq scrupulo. Secūdis nullus ex facili debet nisi q vel ppt amicicia am aut affinitatē aut aliqđ hmōi se ab eis exaudiri psumit. Si ei me nō exaudiri cōsidero/reus ero si margaritas ante porcos sparsero. Tercijs q ꝙbū dei subtrahit. male nō facit. qz ex h saluti eoz puidet/quam

ꝛ si ex toto efficere nō valet. tñ hīm q̄si salus qđ ex nō audito ꝟbo ac p̄ h̄ nō ꝓcepto/
I mīn⁹ dānat. ¶ Vīne ē q̄ qñ cū iudeis nos
loc⁹ tigerit. ꝓfusioni magis eoꝝ q̄s ꝓuersioni dīputādo operā dam⁹. qz de ꝓuersiōe
coꝝ q̄d⁹ nō desp̄amus. Et de his bacten⁹
¶ Tercius āt diuīaꝝ vocationū modus est
īspiratio. quā mltis modis fieri ꝓstat. Fit
nāq; tiore. amore. pudore. cōpūctōe. deuotione. intelligētia. sapīa. datōe. redditōe. augmētatōe ꝛ ꝓfectatōe cuiuslibet gr̄e. Que
(qm̄ ad alia p̄peram⁹) singillatī euoluere supersedem⁹. Hoc solū cōmonem⁹. q̄ h̄ sola
vocatio p̄ se suffic ad ꝓuertendū hoīez. cetera nulla sine ista aliq̄d valet. Fremat mūdus. p̄mat corpus. tumultuet ꝓscia. chorus
scēt miracla. appareāt exēpla. addant ꝛ doctoꝝ ꝟba. magis p̄ hec blasphemie. murmuratōes. ꝓtēptus ꝛ irrisiōes. detractōes ꝛ p̄secutōnes. q̄s gr̄e aut virtutes suscitabunt.
K ¶ His itaq; de vocationū modis tāq; p̄ excessum dictis ad ꝓpositū redeam⁹ Venite
inq̄t dñs ad me ꝛc. Cogitāti mihi q̄d sibi
dñs voluerit in h̄ ꝟbo venite. Occurrit sententia bti Bern̄. in ſmōe sup Cañ. cāti. ſ.
ca. sic dicēs. Oñde mihi facie tuā. Ad q̄d
vt mihi videā se magis oñdere vult. Ita ē.
videri vult. nō videre. Quid em̄ ille nō videt. Ita frēs p̄sus ita mihi videā. Et in h̄
loco q̄ ipe poti⁹ venire velle ad nos q̄s nos
ad eū insinuet. vtrūq; tñ necessariū ē ad eē
nā salutē. sz suū venire nr̄m p̄cedere. nemo
sane mētis igrat. Est em̄ suū/ nr̄i causa. sic
ꝛ fit nr̄i causa. Et em̄ nisi ipe venerit ad nos
nūq; veniem⁹ ad eū. ¶ Sz q̄d dicim⁹.
Quō veit q̄ vbiq; ē. Quō venire pōt q̄ nusq; deest. Quō etiā veniem⁹ ad eū q̄ īmobiliť ꝛ īmutabiliť ē sup̄ oīa ꝛ īfra oīa. ītra oīa
ꝛ extra oīa. Utrūq; mirabile ē. ſ. q̄ veit ipe
ad nos. ꝛ q̄ nos venim⁹ ad ip̄m. Sz videamus quō fiat qđ fieri oīmodis ꝓstat. Et p̄
mo de aduētu ip̄ius ad nos. ¶ Aduētus ip
sius q̄driptus ē. Aduētus incarnatōnis.
aduētus dispēsatōis. aduēt⁹ aduocatiōis.
aduētus vltīe retributōis. Prim⁹ in plenitudīe tēpoꝝ. Secūs ī coꝛdib⁹ electoꝝ. Tercius in cuiuslibet hoīs morte. Quartus in
nouissimo die ¶ De eo quē secūo loco posuimus aduētu. ſ. dispēsatōis/ nūc agere intendim⁹ ceteris omissis. Venit itaq; dñs ad
nos vl̄ in nos dispēsatiue cū mētes nr̄as illuminat accendit ꝛ replet sui amoris igne.
Tūc ꝛo cū in nos venisse dicim⁹ cū intēsiorē solito sc̄i desideriꝭ feruorē in coꝛde sentim⁹. Et q̄nto feruētiores sum⁹ tāto eū p̄ntiorē credim⁹. ¶ Venit cū mēti aspirat ꝛ vocē eius audis. sz nō scis vñ veniat aut q̄ vadat. Vocē audis/ qz gr̄am sentis. sz nescis
vñ veniat. qz nō discernis vtq; de iudicio seueritatis. an de ꝓficiatorio bonitatis gr̄a
p̄cedat. Nescis q̄z q̄ vadat. qz nō intelligis
ad quē finē tēdat. Si āt p̄ eo q̄ scire te putas q̄ vadat. qz sentis q̄ in coꝛ tuuz vadat/
ꝓtētiosius q̄rere īsistas ꝛ vñ veniat. Sane
me aliud rñdere posse nō p̄fiteoꝛ. nisi q̄ de
eo coꝛdis loco vbi nō sentiť p̄cedit ad eum
coꝛdis locū vbi sentiať. Nō em̄ de exterioribus cuiuscq; loci sedib⁹ q̄si localiť aduenies
ingrediť. sic nec de interioꝛib⁹ aīe successib⁹
q̄si tp̄aliť oꝛiens egrediť. sz incōmutabiliť in
se manēs ab ineꝛpiētia coꝛdis ad exp̄iētiaz
eius p̄dit. vel certe de p̄ntia potētie q̄ vbiq;
est/ veniēs ad p̄ntiā gr̄e q̄ nūc adest/ nūc ab
eā trāsit. ¶ Est tñ ꝛ aliud qđ de aduētu ei⁹ L
sic ꝛ de recessu ei⁹ figuraliť dici possit. Venit siq̄dē ad nos duob⁹ modis. ꝛ duobus
modis recedit. venit cū accedit vl̄ apparet.
recedit cū abit vl̄ euanescit. Qđcūq; venit
vl̄ recedit/ de loco ad locū ḡdatī trāsit. Qđ
ꝟo apparet vel euanescit/ ex ip̄rouiso se nostris aspectib⁹ īgerit vel eripit. Euanescere
aūt ē nō ad nihilū redigi. sz ab aspectu repē
te subtrahi sic de dño sc̄ptū est. Et ipe euanuit ab oculi eoꝝ. ¶ Venit itaq; dñs ad nos
cum diuīo nos exercitio ad ꝟtutes erudit.
Apparet nob⁹/ cū intelligētiā sacre sc̄pture
q̄q; etiā nō meditātib⁹ inuehit. siue cum
subito lumē mire suauitatis īfundit. Euanescit cū nos inopinate in manib⁹ aduersarij derelinq̄t. Cū euanescit. mōs cadēs defluit ꝛ saxū trāsferť de loco suo. qz robustus
q̄sq; q̄ mōti p̄pť ꝟtutū altitudinē. ꝛ saxo p̄
pter firmitatē cōpabilis erat. magna ꝛ subita tēptatōe p̄sternit. Cū recedit paulati terra alluuiōe ꝓsumit. qz īfirmus terre p̄pť dilectōez vite cōpabilis. exigua sz assidua tribulatōe frāgit. Veniēs aūt siue appareus
subito letificat coꝛ hoīs. ꝛ p̄ multitudīe miserationū suaꝝ īplet oē aīal bñdictiōe/ ꝛ exp̄ectat suis sc̄is monitis/ factis nos rñ de
redebere. Uñ necesse est frēs charissimi vt
occurram⁹ obuiā ei. ¶ Ecce audistis q̄liter D
ad nos venit. q̄liť nos vocat. q̄lē mīficoꝛdiā mīficoꝛdia īdignis p̄rogat. Ecce nūc
tp̄s acceptabile. ecce nūc dies salutis ꝛ tp̄s
miserēdi eius. Scriptū q̄ppe ē. Benign⁹ ē
lz

cm̃ spūs sapīe. benignus ⁊ suauis ē spūs sc̃us. spūs tuus o sapīa q̃ ex ore altissimi p̄ diſti dissimulās petā hoīuz ppt̄ penitētiā ⁊ delēs ea ppt̄ pnīam. ¶ Sz q̃d: Si benignus ē/ nūq̃d in eternū benignus erit? Erit quidē/ sz nō illis q̃ audituri sunt. Ite male dicti in ignē eternū. Hā subiecit scriptura. Et nō liberabit maledictum a labūs suis. Quisq̃s cm̃ maledictū extremū subierit. q̃ benignitatē spūs sc̃i in p̃nti ꝓtempsit. deinceps vo per spm̃ sapie. nec p ipam liberabit sapiaz. q̃ nec passio xp̄i/ nec infusio gr̄e spūs sc̃i/ illi vnq̃z p̄derit. ¶ Quapropt̄ dilectissimi si vocē eius audieritis nolite obdurare corda vra. nolite spernere eius monita. nolite negligere tps gr̄e qđ p̄sto ē. Pensate frēs pensate q̃ multitudinē mīsericordie progauit/ q̃s tā iudicij districtiōez q̃n q̃z exercebit. ¶ Qui nūc sinū pietatis penitētib⁹ aperit/ tūc ianuā regni celestis ꝓtēptoribus in eternū claudit. Qui nunc salubriter clamat. Venite ad me oēs q̃ labo. ⁊ oner. estis. ⁊ e. refi. vos. Tūc terribiliter intonabit. Ite maledicti in ignē eternū. q̃ patus ē dyabolo ⁊ ãgelis eius. O q̃s maledicti sunt q̃ ℞ audituri sunt. O q̃s essent miserandi si vlla eis deinceps misericordia posset impēdi. Dum igit frēs charissimi tps hēmus/ p̄occupem⁹ faciē eius in cōfessiōe. vt tā horrendū maledictū possimus euadere occurramus obuiā saluatori nr̄o/ disponam⁹ ascensiones in corde nr̄o. ascēdamus in montē dñi vt puenīamus ad gl̄iaz regni. Difficilis q̃dē ascensus/ sz iestimabil⁹ in puentōe fruct⁹. ¶ Sane q̃nq̃ nob⁹ ꝓponunt gdus q̃b⁹ veniam⁹ ad ipm. sz in q̃ttuor ad ipm venim⁹. in q̃nto ⁊ puenīemus. ¶ Primus gdus aduent⁹ nr̄i ad ipm ē fides. Scōs dilectio. Tercⁱ obediētia. Quartus pseuerātia. Quint⁹ incorruptio. ¶ De p̄mo dic ipe dñs in euãgelio. Qui venit ad me nō esuriet vnq̃z. ⁊ qui credit i me nō sitiet vnq̃z. Ite de scōo. Qis qui audiuit a patre ⁊ didicit venit ad me. ℞ est. Qis q̃ diuinā audiuit ispiratiōez venit ad me. i. p dilectōez sequit̄ me. Ite ō tercio. Si q̃s vult post me venire abneget semet/ ipm. i. obediat p̄ceptis alterius. De q̃rto ãt Oē qđ dat mihi pr̄/ ad me veniet. ⁊ cū q̃ venit ad me vtiq̃z pseuerando nō eiciā foras. De q̃nto dr̄ spōse in Cañ. Veni de libano veni coronaberis. Prios tres gdus apl's breuit sz eximia snia cōplectit dicēs. Fides p dilectōez opat̄. Reliq̃s duos p semetipaz vitas his vbis exp̄mit. Qui pseuerauerit vsq̃z in finē ℞ salu⁹ erit. i. incorruptōez possidebit. ¶ Nos q̃nq̃z gdus sic hēm⁹ in libro. O sapie desceptos Initiū sapie vilissima ē disciplīne ocupia. Cura g̃ discipl' dilect' deo ē. et dilectio custodia legū illi⁹ ē. custodia aūt legū cōsūmatio incorruptōis ē. incorruptio aūt fac̄ primū deo. Ubi p̄tin⁹ subiferk. Locat piscētia itaq̃z sapie/ deducit ad regnū ppetuū. Qđ ē dicere. Fides q̃ ē fundamētū ad pfectōez deducet edificiū. Sapia g̃. i. cognitio vitatis ē edificiū sine fabrica cui⁹ inicriū. i. fundamētū ē fides vera. Sic g̃ ipossibile ē fabricā fieri sine fundamēto. ita sine fide ipossibile ē placere deo. Que fides recte dr̄ ocupia discipl'ie. q̃ fides vera sp ocupiscit scire legē vite ⁊ discipl'ie/ ne forte pefluat. ne forte in vacuū currat. ne p spūs veritat⁹ sp̄m sequat̄ errozis. ¶ Post ocupiaz discipl'ie/ sequit̄ dilectio vt disciplinā quā appetis nosse studeas ⁊ diligere ne sit tibi molesta ⁊ gr̄uis. Iz aliq̃ten⁹ videat̄ esse ñ gaudij sz merozis. ¶ Post dilectōz sequit̄ custodia legū. i. obediētia. q̃ teste bt̄o Greg. Probatis dilectōis exhibitio ē opis. Optet ãt vt ipa obediētia sit ostās. sit vera. sit hilar⁹. sit affectuosa. Lōstās illoz obediētia nō est q̃ ad ea q̃ sibi placuerit/ tm̃ obedire ꝓponūt. Vera illoz obediētia nō ē q̃ p lucro vel cō modo tpali obediūt. Hilaris illoz obediētia nō ē q̃ cū murmure vl' rm̃siōe nolentis q̃ iubent̄ pficiūt. Affectuosa illoz obediētia nō ē q̃ ⁊ si rm̃dere nō audēt. rācore tm̃ ⁊ maliuolentiā in pectore vsant. In opatiōe tm̃ obedientie duplex solet euenire piculū. Si ãt in eo qđ ꝓmo suscipis beniuole. postmodū mutato aīo tenere incipias cū rancore. ¶ Obediētie vo ānectāda ē pseuerātia/ q̃m initiū boni opis q̃d̄ p̄derit si pseuerātia desit? Que bñ ocūmatio incorruptiōis vocat̄. q̃ incorruptōez ichoatā in via ipa pfectius ocūmari ⁊ coronari fac̄ in p̄tia. Recte autē subiferk. q̃ incorruptio fac̄ nos p̄rios deo. ⁊ q̃ huic soli p̄mittat̄ dei visio dicēte dño. Bti mū. cor. q̃m ipi deū vide. Notādū tm̃ q̃ alia ē incorruptio quā tenem⁹ in via atq̃ alia quaz possidebim⁹ in p̄tia. Incorruptio p̄tie ē impassibilitas corpis ⁊ eterna stabilitas cordis. Incorruptio ãt vie est castitas corporis ⁊ puritas mētis. Uñ ad cōmēdatōz spōse dr̄ in Cañ. Pulchra es ⁊ decora filia hierl'm. Pulchra videlz mūdicia corpis. decora puritate mētis. Uerūtm̃ ⁊ ℞ sciēdū q̃

hāc ipāz vie incorruptōz pfecte neq; obtīe re possum⁹ i hāc vita. Quātalibet eīm i hac vita mūdicia fulgeat/q̄tūcūq; p fidē polle at sp tñ i semetipo portat vñ corruptōez pa tr̄ogat. Integritatē corpis sic q̄s fuauerit v.. quō sotū opa ſz t sensus ipos p q̄s opa fiūt/mortificauerit Sz q̄s gl'abit̄ p oīa ca stū se hr̄e cor. Exq̄ eīm mēs hūana puritatz auctorē i p̄mo parēte deseruit. ipuris cogitatōibz ñ coinq̄nari ñ pōt. etiā si velit. Erit tñ p gr̄az dei qñ t sine rmio volet. t valebit sine ipedimēto. qñ. s. natura nr̄a trāsibit in gl'iaz. qñ corruptio induet incorruptelā. qñ ml'ier. i. fragilitas hūana/amicietur sole clari tatz t lunā mutabilitatz hēbit sub pedibz de iectā videz t pculcatā. Itaq; incorruptio vie facē nos ppe deū. ſz incorruptio p̄ie facē nos p̄ios do. vtpote iā sil'es ei. t ħ ē qđ su pra dixim⁹. qz i q̄nto gdu vsq; ad ipm pue niem⁹. ¶ Ml'ta q̄dē t alia opa sūt q̄bz veni mus ad ipm. vt ē elemosyna. ieiuniū. oīo t his sil'ia. ſz ħ t q̄cūq; sūt talia sub aliq̄ hoz gduū q̄si spēs sub genere ptinent. Ad fidē nāq; ptiet deuotōis feruor iusticie zel⁹ t de fensio. Ad obediētiā. decliare a malo t face re bonū. abstinētia. phibitoz. t observantia mādatoz. Ad pseuerātiā ħo fortitudo. ma gnanimitas t tolerātia. Ad incorruptōez āt oīo mūda. ptēplatio assidua. ptēpt⁹ secl'i. t intēsa dilectio dei. aliaq; q̄pl'ima i hūc mo dū ¶ Ecce audistis frēs charissimi q̄bz mo dis dñs veīt ad nos q̄bz modis nos ve nim⁹ ad eū. nūc audite q̄les sint q̄s vocare dign⁹ ē. Oēs inq̄t q̄ laboratz t onerati estis ¶ Venite ad me oēs q̄ la. t o. e. Quotiēs ħ ba ista sctī euāgelij recitant i auribz fidelīū elevatio mor ocl'oz. tūsio pectoz. t suspiria ptrahunt cordiū. Quare h̄ qz recogscim⁹ p fecto oēs recogscim⁹ singuli q̄ laborant⁹ et onerati sum⁹. In labore t sudore vult⁹ nr̄i vescimur pane nr̄o. t onere pctōz nr̄oz oēs p̄mimur. ¶ Oēs q̄ laboratz. Istō q̄ ñ ē dis cretiuū vt videz referri debeat ad eos tātū q̄ laborauerīt t onerati fuerīt q̄si īnuēs aliq̄s fuisse laboris t onerz exptes. t ipos nō eguisse mīsericordia dñi vocātz. Est āt accipiēdū causaliē. vt sit sensus. Venite ad me oēs q̄ la. t one. estis. i. qz vos oēs laboratis t onerati estz. Cōclusit eīm scīptura oīa sub pctō/vt p̄missio ex fide ihu xpi daret credē tibz. Oēs q̄ppe peccauerūt t egueūt gr̄a dei. ¶ Laboratz t onerati estz. Si q̄s sub eodē sensu velit accipe laborātes t oneratos/vt sequēs dictio p̄cedētis sit q̄si exp̄sitio. ego ptēdēdū nō duco. Oīs q̄ppe labor iuxta a liq̄d on⁹ dici pōt t ecōuerso. Attñ hūanas actōes ꝓsiderāti/liq̄do ꝓstabit aliquā diuz posse assignri. Ml'ti eīm laborāt q̄ onera nō portāt. null⁹ āt onera portat q̄n in hipo q̄ portat laboret. ħbi gr̄a. scīptores. pictores. sutores. ceteriq; artifices. q̄ i penetralibz su as iplēt artes. nūq̄d onera portare dicendi sūt. At illi q̄ ligna. lapides seu alias q̄slibet res hūeris ipositas portāt t on⁹ ferre t sub onere laborare dicunt. Juxta hāc ꝓsiderationē q̄ leuē aliquā molestiā sustiet/laborare simpl'r dici pōt. q̄ ħo grauē t q̄ supē vires suas esse videat portat/ure onerat⁹ cē narrat. Dī g. Ue. ad me oēs rc. ¶ Laborantes itaq; t oneratos possum⁹ accipe. Prīo vtrūq; ppl'm iudaicū videz ac gētilez. debic vtrūq; sexū viz ac mulierē. deinde diuitē t pauperē. religiosuz t secl'arē. inocētē t pctōrē. subditū t platū. ptēplatiuū t actiuū. tēptatōibz carētē. t tēptatōibz guatū. idiotā t lr̄atū. sanū t infirmū. senē atz iuuenē. Ut iex cusabil' sit oīs hō cuiuscūq; sit secte. ꝓditionis. etatz. t sex⁹. Sic eīm null⁹ ē inētus sine onere aut labore. ita null⁹ ptermissus ē absq; vocatōne. Et vex q̄dē ē vl'r q̄ hō nascit ad laborē. ſz aliq̄s (vt dixim⁹) respectu alteri⁹ absq; onere ē. ¶ Sūt aūt ml'ti labores t ml'ta onera. ¶ Laborabat itaq; iudē⁹ ab initio i custodiēdo lr̄az legis. gētil' āt tot⁹ t sp fuit sub onere dyabolice fuitutz. ¶ Laborabat itē t adhuc laborat mascul⁹ cura domestice pulsiōis. ſz ml'ier addicta iacet sub onere maritalis dñatōnis dicēte ad eā dño. Sub viri ptāte erz t ipe dñabit tui. ¶ Laborat diuers typo elatōis. paup ħo opp̄mit pōdere tyrānice dñatōis sic scīptū ē. Uenatio leonis onagri i heremo. sic pascua diuitū sūt paupes. ¶ Laborat religiosus abstiere se a negocūs secl'aribz sub q̄bz tot⁹ succūbit volēs nolēs hō secl'arz. ¶ Laborat innocēs custodire innocentiā suā q̄ pctōr pdita/ sub pondere pctōz gemit. ¶ Laborat subdit⁹ q̄libet dignā exhibeat reuerētiā t obediētiā plat⁹. plat⁹ āt on⁹ sollicitudīs portat tāq; deo rōnē p subditz reddit⁹. ¶ Laborat ꝓtēplatiu⁹ quō placeat do. quō p̄ficiat sibi t p̄rīo. actiu⁹ ħo sub onere actōis desudat. vētos t pluuias mūdanoz negocioz tolerat. vt cortine tabnacl'i i sua puritate p̄maneāt. ¶ Laborat tēptatiōe carēs. i custodia sui t cōpassiōe p̄rimi. ſz ali⁹ ml'taz tēptatiō

nũ põdere p̃ grauaꝝ. ¶ Laborat idiota scire
tm̃ q̃ sibi ꝓuenit. lꝛat⁹ ãt mag̃ se spõte sub-
dit oneri curiositatis. scire appetẽs ⁊ curio
se inuestigãs naturas ⁊ causas. motiões ⁊
mutatões rer̃ singl'arũ. Vidit iĝt salomõ
q̃ ℔ q̃z essz vanitas ⁊ afflictio spũs eo q̃ in
ml'ta sapia ml'ta sit idigtio. ⁊ q̃ addit sciam
addit ⁊ laborẽ. ¶ San⁹ ⁊ si nll'a tribulatõe
laborat ipa tñ hũanaꝝ necessitatũ vicissitu
dõius labor ẽ. Infirmo ãt sua ifirmitas
on⁹ ẽ. ¶ Laborat etiã senex tedio vite pñtis
Iuuenis ãt sub onere ẽ naturaliũ incẽtiuoꝝ
portãs põd⁹ dici ⁊ est⁹. Itaq̃z si recte ꝓsidera-
ras. si diligent ispicꝫ naturã hũanã / q̃d ali-
ud q̃z laborem ⁊ dolorẽ ꝓsideras? Quid hz
ãplius hõ de vniuerso labore suo q̃ laborat
R sub sole / nisi vanitatẽ ⁊ afflictõz spũs? ¶ Li
bet int̃ ℔ / vndecĩ illa esaie onera ad mediuz
adducere ⁊ oneratꝫ ist̃ fm int̃ptatõz noĩuz
dũtaxat adaptare. Hã ꝑ ptiã ordĩe pseq̃
nõ ẽ nr̃i ꝓpositi ¶ In p̃mis g̃ ponit on⁹ ba
bylonis qđ int̃ptat̃ ꝓfusio. On⁹ igit̃ baby-
lonis portãt ĩcreduli q̃ p ꝓfusionẽ ĩcreduli
tatꝫ ⁊ maloꝝ opeꝝ semetipos ꝓfusiõi ⁊ male
dictiõi ꝑparãt. Quit ꝓfusio mẽtes eoꝝ. ⁊
iõ ꝓfusi sũt q̃m̃ de⁹ spreuit eos. ¶ Subdit
on⁹ philistĩz qđ sonat potõe cadẽtes. On⁹
ergo philistĩz cõgrue ponit̃ mísere ml'ieri.
q̃ tã viro q̃z sibi potõz mortꝫ ꝑbuit. ⁊ cũ eo
pit̃ de statu felicitatꝫ cadẽs leges miseriaꝝ
⁊ mortꝫ q̃s meruit ipa ꝑ si⁹ portare cõpel
lit̃. sic ipi a dño dr̃. In dolore pies. ⁊ subvi
ri ptãte eris ⁊c. ¶ Adiungit̃ q̃z on⁹ moab. ⁊
moab int̃ptat̃ ꝺ pĩe. Qđ on⁹ bñ portare di
cunt̃ oẽs q̃ pauptate ⁊ iopia tpaliũ p̃mũt̃.
qz puaricatiõis p̃mi pris ade potissimũ in
ipis capẽ expimẽtũ possum⁹ / q̃ nõ solũmõ
pctõz ꝛz ⁊ crũnaꝝ sarcias / depĩe q̃dã here-
ditaria devolutõe q̃si filij trahũt. ¶ Subĩ-
ferk on⁹ damasci qđ dr̃ sanguis pot⁹ vl' san
guinis osculũ. On⁹ ãt damasci portãt ho-
mines hui⁹ scl'i q̃ p ℔ q̃ secl'aria negocia tã
desiderant̃ q̃z idesinẽt tractãt q̃ vix aut nll'a
ten⁹ sine pctõ pagi pñt. sãguinẽ q̃ dãmõ bi
bũt ⁊ osculant̃. qz pctis q̃z tulũcũq̃z macl'a
ri noscunt̃. Si ãt i ipis negocijs pctã vo-
lũtaria cõmitterẽt / nõ iã sãguinẽ biberẽt vl'
oscularent̃. ꝛz ipo sãguie inoluerent̃ ⁊ imer-
gerent̃. q̃les illi sũt de q̃b dic̃ p̃s. Viri san-
guinũ decliate a me. Et Esa. Man⁹ vie sã
guie plene sũt. ¶ Et tales vtiq̃z ñ ad on⁹ da
masci. ꝛz ad on⁹ ptinerẽt egypti qđ int̃ptat̃
tenebre. On⁹ ãt egypti portãt pctõres neq̃s
simi q̃ malicie siue tenebris excecati / q̃ se ma
la sequãt̃ scire ñ curãt. ⁊ q̃ ad lumẽ ꝓitatis
veire sũmope deberẽt / tenebras suas sp de-
teri⁹ peccãdo augẽt. Ut ẽim btũs Greg. ait
Hz ℔ plerũq̃z hũan⁹ animus ppriũ q̃ m
vt ĩ culpã labik a sui adhuc lõgi⁹ cogn
sepek. Hoc ip̃m nãq̃z malũ qđ agit nesci sue
obice añ oc'los rõis int̃serit. Uñ fit vt aia
ꝑ us voluntarijs tenebris obsessa / postmo
dũ bonũ iã nec qđ q̃rat agscat. Lux q̃ppe
ꝓitatꝫ. qz subtilit reprobor culpas examiat
q̃ hĩta negligik / eo p̃mittit distrct⁹ iudicãs
vt nec amissa req̃rak ⁊ cũ ab actu repellik fu-
gita sensu. ¶ Seq̃k on⁹ dekti marꝫ p qđ põ
dus miseriaꝝ babylonis recapitulat̃. Ba
repñs seculũ significat. dektũ ꝙ derelictũ
dr̃. On⁹ g̃ dekti marꝫ. i. derelicti scl'i. portãt
eccl'aꝝ plati. qz amaritudies ⁊ pcellas p̃ñtꝫ
secl'i. q̃s ppt̃ deũ reliq̃re curauert. ĩ puisiõe
subditoꝝ rursuz subire cõpellunt. ¶ Debic S
ponit̃ on⁹ duma siue ydumee. Duma ei re-
gio ẽ ydumee. Duma int̃ptat̃ tacens. ydu-
mea trena. Hoc on⁹ portãt actiui. qz terre-
nas actiões ac domesticas sollicitudies p
frib⁹ ꝓtẽplatõi vacãtib⁹ exẽplo Marthe p
sorore laborãtis pie sũmistrãt. ac p ℔ a ꝓtẽ-
platõis iubilo se q̃si tacẽtes ĩ spectu dei re
putãt. Uñ ẽ q̃ gue sibi on⁹ ℔ arbitrant̃. be-
ati⁹ exĩstimãtes ⁊ g̃ti⁹ ãplexãtes si ꝓcederẽt
eis cũ ꝓtẽplatiuis iubilare deo ĩ voce exul-
tatõis q̃z implicari negocio trene actiõis.
¶ Et qz int̃ ipos actiuos sunt pleriq̃z q̃ va
rijs tribulatõib⁹ ⁊ tẽptatõib⁹ fatigãt̃. recte
oneri duma ꝓtinuat̃ on⁹ ĩ arabia qđ sonat
cãpestris siue hũil'. Cãp⁹ vt nostꝫ loc⁹ certa
minis ẽ. dyabol⁹ aũt ĩ cãpo ẽ. vl' q̃si miles pa
rat⁹ ad p̃liũ. vl' tãq̃z leo rugiẽs ⁊ circũiẽs vt
iugniat quẽ devoret. On⁹ g̃ ĩ arabia portat
q̃ põdere tẽptationũ p̃mit̃. q̃ molestias car
nis aut spũs patik. cui colluctatio est tã ad
uersus carnẽ ⁊ sãguinẽ q̃z aduersus spirita
lia neq̃cie ĩ celestib⁹. Si ãt ⁊ arabia hũilis
int̃ptat̃. recte on⁹ ĩ arabia portat q̃ in tẽpta
tiõe ꝓstitut⁹ spõte se hũiliat. ⁊ ex humiliato
corde dei adiutoriuz ꝛ aduersarij tela iplo-
rat. vl' certe q̃ tẽptatũ sua aduersitas hũilẽ
ac tristẽ reddat quẽ pspitas supbũ ⁊ letũ fa
ciebat. ¶ Seq̃k on⁹ vall' visiõis q̃ hierl'm a
pph̃a exp̃mit̃. ñ q̃ in valle sit sita. ꝛz ppt̃ re-
probos mores despectie ita sit cogminata.
On⁹ istđ cõgrue dr̃ portare lꝛat⁹ siue ph̃s
sapie mũdi dedit⁹. q̃ qz stulticia ẽ apd deũ
q̃si ĩ valle on⁹ siue curiositatis portãt ⁊ arbi

trātes se p sue subtilitatē visuz occl'ta pene/trare. ab occl'toz deteri⁹ caligāt vitate ¶ Jā ẏo subdik on⁹ tyri qđ dī āgustia. On⁹ ātty ri. i. āgustie portāt q diuersaz īfirmitatū ā/gustias tolerāt. qz hīpm qđ eis viuere dat sine doloribz t erūnis trāsigere ñ pmittunt ¶ On⁹ ẏo iumētoz austri extrēo in loco po nit q noīe reliqe duaz tribuū designant. q socijs trāsmigrātibz ī tra sua resederāt. q re liqe iumēta dicunt ppt depuatōz sue fidei. austri ẏo ppt sitū loci. Tribz em iuda t tri bus beniamī/ad australē ptē trepmissiōis sortē accepant sue possessiōis. On⁹ igit iumētoz austri portāt iuuenes t pcipue ī sctā religiōe viuētes q recte dicunt iumēta ppt fortitudinē viriū. t austri ppt calorē natu/raliū incētiuoz. Hi tāq fortia iumēta ī ca lidis regiōibz cōmorātia/portant onera iu uētutis. tolerāt ḡuiores luctas carnis. fert ppēsi⁹ rigorē disciplīne. t seniores sp adiu/uāt in oī laboze. ¶ Sz qz fastidiosuz esset de q̄titate t q̄litate laboz t onez singuloz tra ctare/lectori h̄ p exercitio relinquēdū duci/mus. Hoc solū cōmēoram⁹ q oī laborāti t onerato ad gr̄az dñī ipo vocāte veniēdū īdicit. Ad qđ vt recḣescāt a laboribz suis et allcuient ab onerib⁹ suis. Hā subdit. Et e/go reficiā vos. ¶ Trāsite ad me oēs q ꝓcu piscit⁹ me. t ego reficiā vos. Quid ē reficiā: Uerbū h̄ eq̄uocū est. Reficere em ē repare. reitegrē t alimēto refocillare. Triplex g̃ in h̄ ẏbo cōmēdat ei⁹ largitas ꝫ triplicē nr̄az necessitatē. Eram⁹ siq̄dez pditi t q̄si ad ni/hilū redacti. eram⁹ ꝓfracti t corrupti. sum⁹ adhuc esuriētes t ieiuni. Perditi eramus p ꝑmi pent⁹ īobediētiā. corrupti p ꝑpriā cul pā. ieiuni sum⁹ ppt q̄tidianā delictā. Jpe aūt fm diuitias gr̄e sue repauit nos. reiegūit nos. refocillauit nos. Repauit p passio nē t crucē suā. reitegūit p ꝓuersiōis gr̄am. refocillauit p visitatiōz assiduā. Añq repa ret nos eram⁹ filij tenebraz t pditōis. añq reitegret nos eram⁹ filij miseriaz t iniqtatis. t nisi ꝓtinuo refocillet nos egētes fame t squalidi pmanebim⁹. ¶ Sz ñ ēptereunt intuendū q refocillatio ista sue refectio tri plex ē. Alia ē incipiētiū. alia pficiētiuz. alia pfectoz. Incipiētes alunt panelaico sue ordeaceo. pficiētes pāe sctō t mūdo. pfecti māna de celo. Panis incipiētiū ē ꝓscie pur gatio. Panis pficiētiū ē sctā devotio. māna pfectoz ē pura ꝓtēplatio. ¶ Attēde singula Nouit ⁊ venies ad ꝓuersionē t afferēs ad dñm de regione dissilitudis ꝓsciaz multis oneratā pctis. q̄d aliō dign⁹ ē audire a dño nisi illud apli. Tu sta illic aut certe sede sub scabello pedū meoz. Nec tñ vilipēdēda est statio illa vel sessio/vbi peccatrix illa pñssi/ma veniā obtinuit pctōz. Sedēti itaq ad pedes dñi iesu t recogitāti oēs ānos suos in amaritudie aīe sue/apponit a dño pais. nō q̄dē subtil t cādid⁹. sz asp t hispid⁹/sic ordeū aspez t hispidū ē. Panis iste afflictio pnie ē. ordeū vñ ꝓficit panis h̄ ē ꝓtritio. ve ra. ꝓfessio pura. intēsa volūtas penitendi. t deo ī cinere ac cilicio satisfaciēdi. Panis h̄ colligit ex ꝓsideratōe pctōz. ꝓspgit timore iudicis viuoz atq mortuoz/coquit metu gehēnaliū tormētoz. ¶ Panis sic collect⁹ t sic ꝓfect⁹ ad pedes dñi comest⁹ generat sati etatē. ꝓscie videlz purgatōez. Magna q̄p/pe satietas t sufficiēs refectio in nouit ꝓuer so q videlz nō mordet mala ꝓscia de ꝑteri tis. nec a spe repellit p malā volūtatē hīaz de futuris. ¶ Hic panis nō incōuenient di ci pōt laic⁹ eo q mlt⁹ etiā in seculo positis ad manū ē. Ordeace⁹ etiā dici pōt. qz suoz nō filioz cib⁹ ordeū ē. t incipiētes nōdū ac cepēt spm̄ adoptōis filioz. sz spm̄ hñt in/terī suitutis in timore sic ex ipoz voce p. p/phetā dī. sic occl'i suoz in manib⁹ dñoz su/oz. ita oculi nr̄i ad dñm deū nr̄m. Et vbi p cessu tpis is q̄ eius mōi ē iā cepit respirare t aspirare in libtatē gl'e filioz dei t timore de posito iā adept⁹ fuerit spez venie ppt bonā volūtatē suā puto q iā dignus hēbit cui a dño dicat. Fili surge t sta sup pedes tuos. Et itē. accede huc vt tāgā te fili mi. Accede p bonā volūtatē vt tāgā te p devotōis īfu/sionē. Stabit igit ad mēsam magnā vt vi deat facie dñi in iubilo vt comedat panem coz dño. panē vtiq sctm. panē mūdū. pa/nē colōris cādidi saporis eximij. panē ex si mila suauitat⁹ ꝓfectū t igne divini amoris coctū panis iste filioz ē sue amicoz q̄ tā fi delit q̄ fiducialit clamare pñt ad dñm. Pz nr̄ q es in ce. pa. no. q̄. da no. ho. ¶ Panis ē sctā devotio. panis oīs suauitas sive ꝓsola tio spūs. t sup oēm panē panis gr̄e lachry/maz. Hic panis aīaz esuriētē replet bonis t infundit nob mēoriā abūdātie suauitat⁹. Qui panis recte pōt dici sctūs ppt ẏtutuz exercitia/t cādid⁹ ppt lucis opa. t tā mun dus vt nulli eū edere liceat nisi sacerdotib⁹. sacerdos dī q̄si sacra dans/vel sacrificia p ppl'o offerēs. Qui g talis nō fuerit q̄ p vite

merito sacrificia oñonũ digne ꝑ ppl'o ĩmolet tã sctẽ mẽse xpi pticipare nõ hz. ¶ Et nota q̃ sic ẽ panis pãe suauior/ꝛ cibꝫ cibo melior. ita ẽꝛ status statu felicior. q̃ is q̃ paul oante sedebat ad pedes Jesu ꝑ spm̃ timoris ꝛ mãducabat in gemitu suo panẽ doloris. iã nũc ꝑ spm̃ pietatis surgit. ꝑ spm̃ scie ꝓficit. ꝑ spm̃ fortitudis ascẽdit. ꝑ spm̃ osilij accedit. ꝑ spm̃ intelligẽtie diligẽtꝫ intuetur. ꝛ ꝓsiderat q̃d mẽsa pñi familias dulcedinis ꝓtineat. spũs nãq̃ pietatis efficit cũ deuotũ. spũs scie discretũ. spũs fortitudis ad sua aduersa validũ. spũs ꝓsilij ad aduersa aliena charitatiuũ. spũs itelligẽtie ad diuina speculatiuũ vt videre iã incipiat q̃ sit volũtas dñi bñplacẽs ꝛ pfecta ꝛ etulret in misericordia diuia. ¶ Et ita q̃dẽ se hz status ꝓficiẽtiũ ꝛ pcessus de ꝟtute in ꝟtutẽ eũtiũ. Tu q̃z bõe ihu pasti in dulcedie tua ita inquã pasti cibũ illoꝝ ꝛ ꝑ varietate ꝓfectuꝫ saporẽ diuersificas int̃naꝫ suauitatũ. Quę aũt ẽ ꝑ patio cibi ꝓfectoꝝ. ¶ Manna ẽ ꝛ de celo venit. mãna ẽ absc̃ditũ qđ nemo nouit nisi q̃ gustauit. cibꝫ ẽ sic incõpabilis ita ꝛ ineffabilis. ꝛ solus spũs sapie mĩstrabit illũ. Ceteri cibi de terra oriunt̃. orti colliguntur. collecti ꝓcoquunt̃. triti ꝓficiunt̃. ꝓfecti coquunt̃. ꝛ sic demuꝫ comestibiles efficiunt̃. Dia ħ studij ꝛ laboris hũani sunt ꝛ singul' ꝟtutibꝫ assignari ꝑñt. Mã de corde puro q̃si de terra bõa p affectũ oriunt̃. p appetitũ colligunt̃. p discretõez ꝓcoquunt̃. p approbationẽ ꝓficiunt̃. p amorẽ coquunt̃. ꝛ tũc demũ habiles eẽ ĩchoant̃. vt frequẽtia suauitatis cor afficiãt. Sola aũt ꝓtẽplatõis puritas q̃si mãna de celo venit atq̃ in momẽto ꝛ in ictu oculi mirabilit̃ afficit ꝛ ineffabiliter ĩebriat aiaꝫ fidelẽ. cã dũtaxat q̃ digna erit ita visitari ab altissimo ꝛ vti tã suauicibo. ¶ De his refectõibꝫ in Cañ. cãti. scptũ ẽ Comedite amici ꝛ bibite ꝛ ĩebriami charissimi. Incipiẽtes ꝛ ꝓficiẽtes amici vocant̃ ꝛ comedere ac bibere monent̃. ħ ẽ cuꝫ labore ꝛ frequẽti studio ꝟtutes ĩ vẽtrẽ aie ꝓgere re. Perfecti aũt charissimi noiant̃ vtpote in suplatiuo gdu iã ꝓstituti/q̃ ĩebriari exhortant̃ ꝓtẽplatõis videlz dulcedie a sensibus corpcis i sursuꝫ ducẽtis spũs alienari. Sicut eĩm ebrietas mẽtẽ euertit ꝛ penit⁹ sui imẽorẽ reddit. ita ꝓtẽplatõis ipet⁹ aiaꝫ quã subleuat ab oi sensu corpco rapit ꝛ q̃si in obliuionẽ sui fundit⁹ abducit. Tũc accẽdit ꝛ inflãmat̃ ardore mirifico. ꝛ sopitis yndiq̃ carnaliũ voluptatũ illecebꝝ ertictis oĩuꝫ mũdialiũ cupiditatũ fallaciꝫ. remotꝫ a memoria' corpeaꝫ sil'itudiñ fantasijs ꝛ cogitationũ cõmuniũ ipedimẽtis tota ferꝛ i aplex⁹ ꝟbi ad osculũ spõsi ad ouiuꝫ xpi ihu gustat ꝛ videt q̃z suauis ẽ dñs. q̃z magnitudo dulcedis ei⁹. ibi reꝛescit a tam bine ꝛ a pluuia. ibi sedet ĩ spõsi vmbra. ibi mãducat illud dulcissimũ diuie suauitatꝫ mãna. Jãq̃ audire digna erit a dño. Veni spõsa mea. colũba mea. ptia mea. Ad q̃d? Ut vincẽti dem sedere mecũ/vt vincẽti dem mãna absc̃ditũ. vt vincẽti dem edere de lignovite qđ ẽ in paradiso dei mei. Nõ iaꝫ sedeb sub mẽsa cũ seruis. nõ stab ad mẽsam cũ filijs. sꝫ sedeb ad mẽsam cũ pñi familias. vt ꝺ bonis dñi gaudeas ꝛ comedas cibũ illũ quẽ igrabas. tu ꝛ oẽs pñes tui dulcẽp oĩ fructu frumẽtis vini ꝛ olei. ¶ Tal' pfecto aĩa/cũ ꝺ penetralibꝫ sponsi pcesserit plena charitate ꝛ dilectõe ebriata ꝛ in se redierit. puto si interroget vñ venerit aut q̃d audierit in secretario dilecti sui? q̃ ex mẽoria abũdãtie suauitatis illi⁹ q̃ refecta ẽ eructuãs ex sñia rñdebit. Introduxit me rex in cellã vinariã/ordinauit in me charitatẽ Et itez. Sub illi⁹ vmbra quaꝫ desideraueꝛã sedi ꝛ fruct⁹ eius dulcis gutturi meo. ¶ Hec est frẽs mei refectio aiaꝫ sctãꝫ. ħ pascua dñicaꝫ ouiũ. quã laboꝛãtibꝫ atq̃ oneratꝫ ad se veniẽtibꝫ/dñs ꝑmittit dicẽs. Et ego reficiã vos. Ac si patent̃ dicat/ego pabo in ꝓspectu vio mẽsaꝫ. ego vob ꝑpabo refectiõez ꝑ capacitate singuloꝝ differentẽ. Ego noui figmẽtũ vim/ego noui pfectũ vim. ego noui q̃d singulis expediat. q̃d ꝓueniat vniuersis. Si veneritis ad me ꝛ mãseritis in ꝑmõe meo/mensurã refectõis bonã vob oĩbꝫ dabo. ꝫ alijs refertã ħ ẽ simpl'r repletã. pficiẽtibꝫ coagitatã. ħ ẽ ꝓtusionibꝫ ꝛ q̃busdã cõpssionibꝫ repletã. pfectis supefluentẽ vel supcumulatã. Quapꝛopt̃ nolite tardare. nolite formidare. venite ad me ꝛ ego reficiã vos. ¶ Ego suꝫ panis vite. ego aq̃ sapie. ego splẽdoꝝ lucis eẽne. ego vitis vera ꝛ vinũ coꝝ hois letificãs. ego cynnamomũꝫ balsamũ aromatizãs. ego suꝫ gnũ ordei penitẽtibꝫ. ego gnuꝫ frumti pficiẽtibꝫ. ego dulcedo mell' pfectꝫ. ego pais de celo veniẽs hñs oẽ delectamẽtũ ꝛ oẽz saporẽ suauitatꝫ. Ego suꝫ lux mundi. lucifer dei/ꝛ sol iusticie. ego viola horti. ego flos cãpi ꝛ liliũ ꝓualliũ. Ego suꝫ viae ritas ꝛ vita. ego suꝫ myrrha electa/gardus

odorifera. oliua fructifera Ego suꝫ fōs hor-
tor. putēᵒ aq̄ vīētiū ⁊ vena gr̄az. Ego sū
venia pctōr. gr̄a iustor. ⁊ gl'ia sctōr. Ego
suꝫ adiutor paupeꝝ. ⁊ pī orphanor ⁊ iudex
viduaꝝ. Ego suꝫ dñs fuor. pī filior. ⁊ spō
sus fideliū aiaꝝ Ego iuuabo pusillanimes.
refouebo flebiles. ꝯsolabor flētes. Qđ pie-
rat reḡrā. ⁊ qđ abiectū fuerat reducaꝫ. ⁊ qđ
fractū fuerat alligabo. qđ īfirmū fuerat ꝯso
lidabo. ⁊ qđ pingue ⁊ forte custodiā. Veni
te ḡ ad me ⁊ ego reficiaꝫ vos. Oīby oīa fio.
oēs iuito. dimittere vos ieiunos nolo. ve-
Z te ad me ⁊ ego reficiā vos. ¶ Sēq̄t. Tollite
iugū meū sup vos. Duob mōis pñt hec ꝟ
ba accipi. ex q̄ꝫ altero diuina benignitas. ex
altero sapia dei magnificeᵓ mēdat. Sapie
in ℔ q ī tā breui clausula oīs recte viuendi
norma ē exp̄ssa. Benignitas ꝟo in ℔ q suū
iugum appellauit. ⁊ ℔ nos trahere monuit
¶ Quo mō benignitas eiᵒ in ℔ cōmēdabil'
appear attende. Tollite inq̄t iugū meū sup
vos. Deū inq̄ꝫ ac si dicat. Jugū q̄ddā im
posui mihi. ⁊ ip̄m iugū ē charitas q̄ diligo
vos. ℔ ḡ iugū meū tollite sup vos. i. diligite
me. qz ꝓr dilecti vos. Uide hō si ñ īfirmita
℔ eluceſcat benignitas dei. q̄ deᵒ ē ⁊ creator
oīuꝫ scl'or. Jugū dilectōis ñ dedignat tra
here nobiscū nec sufficere sibi iudicauit vt
esset int' nos ⁊ sup nos sue p̄ñtia maiestatꝫ/
nisi descēderet ad nos ⁊ esset ī nob tāq̄ vnᵘˢ
ex nob. tū p p̄ñtiā suscepte hūilitatis. tuꝫ p
gr̄aꝫ mutue dilectiōis. ¶ Hūi q̄d tāte ac tali
benignitati. īmo (vt ita dicā) hūilitati eiᵒ in
gtus ēe poteris Uenerare fili adā ī saluato
re tuo sacratissimā eiᵒ sublimitatē. sꝫ nō mi-
nus admirare sincerissimā eiᵒ hūilitatē Re
uerere ī illo q deᵒ nr̄ ē ⁊ nihilomin⁹ āplecte-
re q caro ⁊ frat nr̄ ē. Trahe iugū dilectōis
cū eo qđ ñ ē aliud nisi vt ꝓtēdas redamare
eū q̄ amauit te. Cōtēde diligere certati dili-
ge curre q̄ tū potes. p̄curre tñ ñ potes. qz
ab eterno dilectᵒ. ⁊ āpl⁹ dilectᵒ. tū adhuc mi
nus diligꝫ. Dilige tñ creatorē tuū. redēpto
rē tuū. dilectorē tuū q̄ tū potes ⁊ ex q̄to de
bes/nā potes paꝫ ⁊ debes m'tū. vel potⁱ
debes ex multo. i. ex toto corde tuo. ex tota
aīa tua. ⁊ ex oīby viribꝫ tuis. i. ex oī qđ scis
⁊ es ⁊ potes. Certe si millies ⁊ millies tñ es
ses ⁊ scires ⁊ posses q̄ tū es ⁊ scis ⁊ potes.
ex ℔ totalit' toto diligere tenereris eū. Et si
etiā ex toto ℔ diligeres q̄d es tu ad deum?
Rñdebo tibi inq̄t. Velim q maior sit deus
hoīe. Minis ꝓr dedit illi ⁊ retribuet ei: q̄s
āpliᵒ dilexit eū vl' q̄s saltē eq̄ dilexit eū? Ip
se nimiꝫ nos p̄cedit diligēdi ichoatōe sic p̄
cedit etnitate. ip̄e nos p̄cedit diligēdi ītēsio
ne sic̄ p̄cellit maiestatis īmensitate. Fac ḡ o
hō qđ potes. ⁊ si q̄ tū debes ñ potes ¶ Dili
git ꝑ℔s eū p eo q creatᵒ ab illo ē. B̄ras agit
p̄mo q voluerit eū potⁱ esse aliq̄d q̄ nihil.
scđo q potⁱ hoīez q̄ pecᵒ. tcio q vīz magꝫ
q̄ femīnā. q̄rto q l̄ratū potⁱ q̄ idiotā. Ui
de tu (o xp̄iane) si ñ ml'to āpliᵒ ⁊ excellētius
gl'iandū tibi sit. Etem̄ te deᵒ tu⁹ creauit. ab
errore p̄ni delicti p baptismū te absoluit. ñ
de sua ⁊ sacris te ībuit. ex ml'tis etiā picul' te
eruit. ⁊ absq̄ vl' tuis meritꝫ ad sibi fuiēdū
te vocauit. ⁊ ml'ta te spūs suauitate ditauit
Quid q̄ añ ℔ oīa morte sua/ ⁊ tali morte te
redemit q̄ p te cedi ꝓspuit ⁊ crucifigi voluit.
vīc'a ⁊ alapas. ꝟbera ⁊ spinas. sputa ⁊ blas
phemias p te sustinuit. Quātū putas in ℔
tibi benignitatꝫ exhibuit q̄ tū, ppt ℔ a te a-
mari, pmeruit. O q̄ īfelices q̄ īfidelibꝫ de-
teriores q̄ tātā eiᵒ benignitatē vilipēderint
aut obliuiōi tradiderit siue etiā ꝓtēpserint
digni plāc q deleant de libro viuētiū ⁊ cuꝫ
iustis ñ scribāt. Ecce quō benignitatē dñi
iesu. i. benignissimā dig̃tōez eiᵒ ꝓmēdabilē
aspicimᵒ cū ip̄e nob dic̄. Tollite iugū meū
sup vos. ¶ Jā ꝟo q̄ tū in ꝟbis ist' de sapīa
dei āmiratōis capes si, pfunditatē ip̄oꝝ di
gne, pspicere posses? Qui docet oēz hoiem
sciaz. q̄ ꝓdidit oēz sacrā scp̄turā. q̄ vēt' pō-
dus posuit. q̄d sine pondere, pferre potuit?
Uideamᵒ ḡ q̄d sit. tollite iugū meū sup vos
Jugū xp̄i ip̄o nr̄ovsu fuitiū dicimᵒ q̄ ip̄i
sub sctē religiōis hītu, pfessi sumᵒ. p ℔ ḡ q
dic̄ tollite, significare voluit q libera electi-
one ⁊ volūtaria deuotōe iugū ip̄m subeun
dū sit ¶ Tollere igit' iugū xp̄i ē ñ coactos sꝫ
spōtaneos fuituri eiᵒ colla sūmittere. Et si
em̄ sūt aliq̄ q̄s ad mōasticā vitā cogat īfir-
mitas. cōpellat pauptas. ñ ℔ resideat aio. sꝫ
faciāt de necessitate ꝟturē mutādo intētōez
⁊ tūc ip̄a necessitatis occasio ñ nocebit. cuꝫ
ad ꝟitatꝫ normā ītētio directa fuerit. ¶ Dic̄
itaq̄ Tollite iugū meū sup vos. ac si dicat.
corā vob q̄ si positū ē iugū meum. sꝫ penes
vos sit ꝓsiliū vīm. si vultꝫ tollite iugū meū
sup vos. si vultꝫ pfecti esse vēdite oīa q̄ ha-
betis ⁊ date paupibꝫ ⁊ seq̄mi me. Monuit de
us frēs charissimi qz bonū ē hoī si portaue
rit iugū sꝫ ꝺ tollēdo eo/ ꝓsiliū dat. ñ p̄ceptū
ne nos ipingere videat in trāsgressiōis rea
tū. Si ei p̄ceptuꝫ daret/ opteret oēs hoīes

obedire. vl' p inobediētia et nalit' pire. Sz qz ꝓsiliū dedit ꝗsi in nr̄a volūtate posuit v trū velim⁹ iugū ei⁹ tollere sup nos. Sz ħ i dubitabile teneam⁹ vt si sel' nos iugo eius astrixim⁹ iā ab illa die nō liceat nob de mo nasterio egredi. collū excutere de sub iugo regl'e. qđ añꝫ tollam⁹ tā licite ꝫ libere pos sum⁹ refutare. ppt̄ qđ. et btūs Bñdictus le gislator nr̄ formā daturus tollēdi iugi. nō stra tollētes in ipo initio voto astrixit sub iugo pmanēdi. sz ānū integz pbatōi sil' in dulget et deliberatōni. vt videlz pbet seip̄m hō si possit et deliberet. an velit ferre iugum dñi. Ac si discipulo suo ꝑbis phicis dicat. Diu deliberā dū qđ sel' ē statuēdū. at si sta tuer̄ irrefragabile erit. ¶Sz ad sibi vult q iugū potius ꝗꝫ chamū et frenū dñs tolli cō suluit. Hō sine causa ħ factū esse reor. sz oc culti alicui⁹ gr̄a mysterij. Et si tu melj⁹ ali quid in pmptu nō habueris/ego ad mihi vi deat exponā. Hō igit̄ ad equū aut mulū q chamo regunt̄ et freno. sz ad bouē fieri signi ficatōez voluit cui spāliť cōpetit applicari iugo. Per equū designant̄ ambitiosi. p mu lū luxuriosi. Sic̄ scr̄tū est. Nolite fieri sic̄ equus et. Noz āt ꝓsideratio nō magis cō uenit ordini mōastico ꝗꝫ equus et mul⁹ iu go sine etiā holocausto. ¶Ad bouē g nr̄a ꝑ tat ꝓsideratio qm̄ ad ipm facta videt esse si gnificatio. Unde ait sapiēs o piger ad for micā et disce sapiaz. Poterat et ħ dicere sal uator. Unde o secularis ad bouē et disce ab eo religiosaz ꝓuersatōez. In eius opatōib ppēdere poter abrenūciatōez cultus sec'la ris. hūilitatē cordis. ad platos obedientiā ad ꝓdiscipulos socialēvitā. Ibi notab ozo nis instātiā. ibi cōpassionis industriā. ibi lectōnis studiū. et suffragia intercessionū et his sil'ia. Et audi quō. ¶Hoc aīal videlicz bos iugo submitti solet. Est etiā aīal mun dū esui hūano ꝓcessum. et diuīs sacrificijs aptū. Itaqꝫ q bos alligari se patit̄ signifi cat q iugū dñi tollere et portare volētes. ab negare semetipos sibi et sub alienis impijs in mōasterio degere debēt. Qz cornib⁹ alli gat̄ designt̄ hūiles nos ēe debere. Per cornu nāqꝫ superbia exp̄mit̄. Sic̄ scr̄tū est. Nolite extollere in altū cornu vr̄m. i. nolite superbiā vr̄az erigere ꝺ deū. Per cornu g alligari ē su perbiā nr̄az sub vinculo amoris xp̄i restrige re. Qz at in iugo cōbinant̄ boues/significat optere nos charitatē fraternitatis casto ī pēdere amore. honore inuicē puenire. ifirmā tib⁹ alienis p posse ꝓcurrere. Per hoc etiaz q bos ligat⁹ rumiat. admonēt̄ claustrales. licet disciplinelegib⁹ corp̄alit̄ astricti cor de tū et ore incessant̄ sacre scr̄ture mysteria ru minare. Qz bos vngulā diuisam hz B̄ ap affectus ad duo dirigi dz. Ungula pes bo nis est sic̄ scr̄iptū est. Plāta pedis et planta vituli. Per pedes aūt (vt notissimū est) desi gnant̄ affectus. ꝗsi ꝑ vngulam diuidit q ge mino mouet̄ affectu amore boni et odio ma li. Uel certe vngulā diuidit q primoz no uit et psperitatib⁹ seu felicitatib⁹ ꝓgratulari et miserijs cōpati. q scit iuxta apl'm gaude re cū gaudentib⁹. flere cū flentib⁹. Qz bos arādo glebas vertit. notat q claustrales di uine scripture inuigilare debēt mysterijs si bi ad deuotōis pfectū. primis ad eruditio nis augmentuz. Qz etiā currū trahit. apte denūciat ꝗte veneratiōis sit q eccl'iam dei meritis et p̄cib⁹ adiuuando pmouere p̄nt. Per currū nāqꝫ eccl'ia figurat̄ sic̄. Psal. ait. Currus dei decē milib⁹ multiplex. Currus ergo bos trahit. qm̄ p militāte eccl'ia religi osus q̄spiā fidelit̄ intercedit. Qz etiā mun dū aīal est et vesci licitū. declarat imitatione dignū eū q iuguz xp̄i pie portare studuerit. Bouē q̄ppe comedere/ē exemplū religiosi fris/actib⁹ nr̄is imitando quasi incorpare. Bos etiā in sacrificio et holocausto dñi of ferri solet. Sacrificiū dr̄ hostia cuius por tio alij q in altari cremat̄. relij q in vsus cedit offerētis. Holocaustū ꝺo est q tota crema tur in altari. Bouē igit̄ nr̄m in sacrificium dño offerimus qm̄ ꝓponētes hūiliare ani mas nr̄as et affligere carnem iciunijs. vigi lijs. alijsq̄ scti opis exercitijs. accedēte mā dato ꝓris et aliud impante/verecūde et hu militer a ꝓposito nr̄o desistimus. Nēpe qđ nr̄az relinq̄mus intentōez et volūtatē frangi mus. ħ in dñi sacrificium accēdimus. Qz aūt nr̄az cōmoditatē et vtilitatē facimus. ħ ꝗsi in vsum nr̄m de sacrificio dñi refuam⁹ Cū ꝺo ad dura et aspa nr̄eq̄ voluntati pr̄ius ꝑria p dei amore obedimus. ꝗsi bouez nr̄m in holocaustū dño offerimus. q nos metipos a nr̄is volūtatib⁹ occidimus. et sup altare boni opis igne diuini amoris cremamus. Uel certe sacrificiū ē bōa nr̄a opa tio et laudē nob coopans apd̄ primū et me ritū collocans apd̄ deū. Holocaustū ꝺo ē sincere deuotōis affect⁹ seu pure ꝺplatio nis excessus. cū mēs hūana spūsci feruo re ꝓcepto vl' effundit̄ sup se vl' rap̄ extra se

ꝛ tūcita vehemēt ardet ꝛ exestuat vt ei dicere cōueniat. Elia mea liḡ facta ē. Uñ: De igne sctō. igne mūdo. Et si vis scire dē nr̄ ūte ignis est. Hec ꝛ his sil'ia (vt mihi videt fr̄ dilectissimi) dñs inuere voluit cū dixit Tollite iugū meū. ¶ Sz cur addidit meū: Utiq; discernere voluit suum ab his q̄ sua nō sūt. Sic̄ dē ē iugū stat⁹ hūani. iugū cor dis puersi ꝛ ē iudei. seculi. dyaboli. inferni. ¶ Jugū stat⁹ hūani est corruptio ꝛ mortalitas ꝛ mltiformis infirmitas/q̄by oē hūanū genus subiacere dinoscit. Uñ scriptuz est. Graue iugū sup filios Adā. ¶ Jugum cordis puersi/ē voluntas ꝓpa vel ꝓsuetudo p̄ua q̄ rō nr̄a captiua tenet ꝛ sepissime ducit quo nō vult. De q̄ nisi filius nos liberauerit nunq̄ veri liberi erimus. ō cuius nob p̄sona ꝓmittit. Ecce ego venio dirumpe iugum captiuitatis vr̄e. ¶ Jugū iudei/ē obs̄uātia legis ad lr̄az. De q̄ apl's Petrus dic̄. Quid temptatis imponere iugū sup cerui ces discipulor̄. q̄ neq; vos neq; p̄res vr̄i portare potuer̄t. ¶ Jugū seculi/est cupiditas. Uñ stultus rex legitur dixisse ad ppl'm suū. P̄ meus aggrauauit iugū vr̄m/ego addam iugo vr̄o. Ac si diceret. P̄ meus exegit a vob magnū q̄stū. ego multo maiorez. ¶ Jugū dyaboli/ē pcm̄ vel iniq̄tas. De q̄ illud Esaie. Jugū cm̄ oneris ei⁹ ꝛ ꝛgā humeri eius. ꝛ sceptrū exactoris eius supasti. Exactor nr̄ est dyabolus q̄ pcō numū quē in padiso nob obtulit cū vsura exigit. q̄ ad addendum pctō pctm̄ semp instigat. vt in fine nos ad iugū eterne damnatōis trahat. Contra q̄ oramus patrē nr̄m q̄ in celis ē vt gloriosa filij sui natiuitas liberet q̄s sub peccati iugo vetusta seruitus tenet. Huius itaq; exactoris iugū ꝛ virgā ꝛ sceptrū apparens in carne dei filius superauit cum seductionē/afflictōez/dñationē/qua cruētus ille tyrannus nos tenebat ad nihilū moriendo redegit. ¶ Jugum inferni ē eterna damnatio q̄ fasciculi ad comburendū colligabunt. vt illic cōiungant in pena qui equales extiterūt in culpa. De hoc iugo pōt accipi q̄d dñs dicit p Osee. Propterea imponet eis iugū. q̄d nō auferet. ¶ Sūt ꝛ alia q̄nq; iuga boū curiositates videlz q̄nq; sensuuz exteriorz. que iuga sibi q̄dam in euangelio coemerat/ꝛ vt excusatus haberet a nuptijs ea se pbaturz ire dicebat. ¶ Dicēs itaq; dñs. Tollite iugū meū sup vos nō ad aliq̄d p̄dictor̄ nos inuitat. sed ad illud de q̄ signāter dicere meū debuit. ¶ Sz q̄ est sup vos: B hoc ꝟbo admoneri nos arbitror vt donuz conuersionis nos celitus accepisse cognoscamus. vel vt de accepto gr̄as iugiter agamus. vl' certe vt nos diuina p̄cepta ad pfectū nō posse iplere sentiētes ad supne pietatis viscera assidue suspiremus. ¶ Possum⁹ sane in ꝓpositis q̄ttuor ꝟbis/principales q̄ttuor ꝟtutes approbatas intelligere. ꝛ q̄ttuor ineptias siue abusiones que inter claustrales plerūq; repiunt approbatas accipe Uirtutes he sunt. Justicia. fortitudo. prudētia. tpantia. Justicie cōpetit q̄d dī. tollite. q̄ vez dignū ꝛ iustū ē vt ꝓsulenti acq̄escas. p̄cipieti obedias ꝓditori Ad fortitudinē ptinet q̄d dī. Jugū. q̄ ipo noīe dat intelligi te fortē atq; ꝓstantē esse debere. Prudētie est q̄d addit meū. q̄ nimiq; oportet esse prudentē/ vt scias reprobare malum ꝛ diligere bonū ac mutare iugū. Tpantie congruit q̄d subinfert sup vos. q̄ tpantis animi ē ad ꝓpetentē modū cūctos effectus restringere ꝛ ordiare. ¶ Abusiōes ꝟo he sunt. Continuus tepor. ꝛ indiscretus feruor. indebita occupatio ꝛ nimia formido. Tepor p̄ius ē iusticie. ꝛ rep̄hendit in B ꝟbo tollite. Nimius feruor exterminat fortitudinez ꝛ damnat in B ꝟbo iugū. Indebita occupatio expellit prudentiā. ꝛ damnat in hoc q̄d dī meū. Porro nimia formido aduersatur tpantie. ꝛ exp̄mit in B q̄d annectit sup vos ¶ Singl'a si placet ordie/pseq̄mur. iuxta alteri⁹ loci parabolā ad vineā dñi sabaoth excolendā. alij ꝑmo mane. alij hora tercia. q̄daz sexta vel nona. nōnulli ꝛ vndecima veniūt. Hoc ꝟo est q̄ ad iugū xp̄i. ad fuitium dei. ad viuendū religiose. ad militanduz sub regula vel abbate. q̄dā veniunt in puericia. q̄dam in adolescētia. multi in iuuenili seu virili etate. plericq; ꝛ in vltima senectute. ¶ Fit L ꝟo nōnunq; vt is q̄ in puericia ad ꝓuersionē venit/frigescēte postmodū nouitij feruoris igniculo ꝟtak in repozē. ꝛ q̄ q̄tidianis ꝟtutū incremētis gr̄am sibi apud deuz ꝛ homines compari debuerat. vituperium sibi magnū cōquirat. Qui dū solā innocentiā ꝓpēdit/ad opa ꝟtutū se virilit nō accingit. Impatiēs ad ieiunia. ad vigilias somnolentus. ad orandū tepidus. indeuotus ad psallendū. aliisq; xp̄i militib⁹ mūdo. carni dyabolo vsq; ad sanguinē resistētib⁹/ipe sibi i oīb⁹ requiē q̄rit tā accidiosus q̄z ociosus ꝛ secreta tacitaq; sibi cogitatōe dic̄. q̄dnam

ego luere hēo: Ut q̄d ita rigide districteq̄ viuā sic̄ illi magni pct̄ores. raptores. iusti adulteri¶O cogitatōz stultissimā q̄si null⁹ teneat fuire do/ nisi irretit⁹ criminali pct̄o. Ecce te scp̄tū ē Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo ⁊ ex tota aīa tua ⁊ ex omib⁹ viribꝫ tuis. Ecce deū ita diligere iubet. vt.s. nihil in te vacare p̄mittas q̄ deū ñ diligas. Quō āt tu diligis dñm deū tuū ex te toto/ qñ q̄dē pl⁹ posses si velles q̄ facis?¶Sāe q̄to es īnocētioꝛ tāto esse fuitio dei debes ardētioꝛ ⁊ vl' i sctitate ⁊ iusticia ab ipo custodiaris. vl' vt custodite scitati ⁊ ben⁹ regtieris. Nō p pēdis. qꝛ cū alīj sibi dimidiāt dies suos vt q̄lēcūq̄ venīā obtineāt. tu tuos itegros seruas. vt gr̄az ⁊ gl'iam tibi ampliozē acq̄ras. Quid si in⁹n⁹ arbit⁹ ppt̄ h̄ tibi īnocētiā tuā ꝓ fuare voluit vt pōdere pct̄oꝛ p̄guatū frēz tuū collaborādo ⁊ on⁹ ei⁹ tibi ptēdo iuuares. Nōne cū ppt̄ tuā desicitā ipedit h̄ bōa dei volūtas p icrepatiōz audire dign⁹ eris. Ei mē dico tibi qꝛ p̄blicani ⁊ meretrices p̄cedēt te ī reḡ dei vl' pot⁹ timēdū tibi ē. ne illō tibi maledictōis elogiū īfligat. Hūq̄ ex te fruct⁹ nasceī ippetuū. Uerba sunt ip⁹ dñi maledicētis sub noīe fic⁹/ aīaz hūanā foliis extrīsecaꝛ obfuationū plenā. ſz nll'o īterioris suauitatis fructu plenā. Tales nimirū erāt illi duo āgeli eccl'aꝛ q̄ꝛ vni p iohez dī. Scio opa tua. qꝛ nomē hēs vt vīuas ⁊ mortu⁹ es. atz alīj. Utinā frigid⁹ ēes aut calid⁹ Si frigid⁹ ēes/ hūlioꝛ appareres ⁊ cēt ō te spes. Si calid⁹ ēes charitate feruēs arderes ī te atz alios accēderes. nūc āt qꝛ tepid⁹ es ⁊ nec frigid⁹ nec calid⁹. i. qꝛ nec hūilitate fulgēs nec charitate feruēs. putas te aliq̄d eē cū nihil sis. īcipiā te euomere ō ore meo h̄ ē D de cetu me laudātiū eīcere¶Hec ō ptinue tepētibꝫ dicta sūt. Hūc ꝓsequens ē vt de nimiū feruētibꝫ aliq̄ dicam⁹. Sūt pleriq̄ q̄ feruore nouitio ducti/ vl' pot⁹ astutia ātiq̄ hostis tracti mox vt ꝓuersi fuerīt scitat⁹ arcē arripe festināt ⁊ oīa sine ꝓsilio/ sine ordie/ sine discretōe agētes effreni studio ferunt⁹ ī p̄ceps. vigilāt. plīct⁹. ieiunāt ⁊ abstinēt. ppē si⁹. pl⁹ orāt ⁊ laborāt q̄s cōis mōasteriꝫ regula. vl' maioꝛ cohortenī exēpla. si q̄ eis ō mō si q̄ ō discretōe suggesserīs. deceptōes putāt despiciūt. fugiūt. velut nociua oīa arbitrāt vt stercora adeo studiosa ⁊ odibili obstinatiōe illudentē sibi sequunt⁹ dyabolū. Et qō magis ē mirādū cū ad ꝓtēplāda secreta celestia oī sese studio deuotōis erigāt ad ābulā dū pacifici ī tra caligāt. ⁊ q⁹ oculis ad sublimia leuat⁹ pedib⁹ ñ p̄spiciūt q̄si celo ītēti in tra offēdāt. Alli nāq̄ magis q̄s hi vnanimitatē fratꝛ p īpatiētiā vicīāt. p iobedientiā turbāt. p ꝓtūacia dissipāt. ⁊ nihil ominꝰ existūt īdefessis oīonib⁹. itroire in sctā scoꝛ ⁊ sctissimū illō irrūpe diuie puritat⁹ arcanū. nec dū tū ipi fuare curāt vnitatē spūs ī viculo pac⁹. ⁊ qñ ñ recte pulsant fit iusto dei iudicio vt ñ itroeāt. Scp̄tū q̄ppe ē. Hereditas ad quā festīaī ꝓncipio/ ī fine bñdictiōe carebit. deniq̄ p hiere. de moab dī. qꝛ pl⁹ fec̄ q̄s potuit/ idcirco pierī. si ei vires suas metirēī scirēt pfecto q̄ paulati lōgi⁹ itur qꝛ ꝓ o nolūt moderari qō faciūt. deficiente post modicū natura corpis. fit vt aut a ceptis turpit⁹ desistāt. aut si ñ ō stiterīt ifirmitates ppetuas incurrāt. Fiatq̄ oīb⁹ eoꝛ onerosa ifirmitas q̄b⁹ añ fuit molesta scitas. q̄tos hodieq̄ videm⁹ cuz carne inire amicicias/ cui ātea gules itulerāt pugnas. appetere delicata. q̄rere suauia. q̄ viliaꝛ grossa p⁹ sine scrupulo recipe ñ poterāt. q̄tos itēvidem⁹ ppt̄ idiscretos spūalis exercitij labores sensib⁹ piclitatos eē ⁊ ad vltimū nescisse discernere int̄ bonū ⁊ malū q̄ p mit⁹ int̄ diē ⁊ diē int̄ bonū ⁊ bonū. ⁊ deinde oēz diē dijudicabāt.¶Ue eis q̄ sic corpa sua diuino subtrahūt fuitio vicio suo. ve īq̄s eis cū tā misere fiāt nouissimi q̄ videbāt fore p̄mi. Tolerabile tū si fiāt nouissimi ⁊ ñ extranei. si infirmitas quā sibi adduxerīt pot⁹ q̄s īcurrerīt/ potīt excusare eos a boīs q̄ agere debuerīt ⁊ si voluisset potuerīt.¶Tercia abusio ē idebita occupatio. h̄ videlz est cū postposito q̄s penitēt⁹ ⁊ plāgētis officio īplicat se sciētijs scl'aribꝫ q̄ ad rē nō ptinēt. q̄ ad salutē ꝓferēdā ꝓfuādā ve nō valēt. Alli⁹ addiscere studet sylogismos ⁊ fallacias. alius aggerare nūeros ⁊ mēsuras. alī⁹ callet musice ppoꝛtiōes. alī⁹ p hice inuestigat exp̄imēta. alī⁹ p plexa legū canonūq̄ q̄ discutit argumēta. Sic q̄s in eo circa qō afficit libenī occupat/ ⁊ in occupatōne sua delectat. ⁊ nihilominus credit se delectari in dño qñ q̄dē nō recedit ab ordine monastico.¶Talis ni fallor assimilat Samaritib⁹ de q̄bus scriptura refert qꝛ vnaquēq̄ gens cū coleret deum dīs q̄z suis fuiebāt. Unus q̄s q̄z etēm qō si bi delectabile ⁊ p oīb⁹ diligendū venerandumq̄ elegit/ hoc quasi deū sibi ipi statuit. Uñ est illud in ppheta Uniuersa idola domus isrl' depicta erāt in pariete. Picies in

domo ista/ē obstinatio mentis in religioso q̄ paries ꝓtinet idola nō sculpta sz depicta. cū religiosus nō oīmode diligit iniq̄tatē. lz affici ꝑ circa aliquā vanitatē. Colit igit deū sil' et idola q̄ z bois opib⁹ īsistit. z nihilomin⁹ scīe alicui secl'ari vane ītēdit. ¶Quarta abusio sine ceptia/ē īcauta formido. Hec ex ꝓsideratōe negligētis vite ꝓcedit. z nisi tpanter discretōez adhibueris ad despatōez pducit. Si de respectu multitudis diuīe misericordie/negligētias tuas pēsare supsederis. Ħ ē fallere teipm. Si āt ex īmitu districtōis supne intpate timeas. Ħ ē cū dolore descēdere ad īfernū. Quid g̃ē. Nimiꝝ vt adhibito discretōis studio de duob⁹ ꝝ̄ malis q̄si q̄ddaz tpamētū facias. vt int' spez z metū. int' securitatē decipiētē z diffidētiā euiscerātē ābulās. medio tutissim⁹ eas. ¶Hūc singula singul' adaptem⁹. Supꝰ diximꝰ. q̄ ꝓtinu⁹ tepor ꝝ̄ ē⁹ iusticie. q̄d liq̄do ꝓstabit si diffinitionē ispexerimus. Diffinit itaq̄ sic. Justicia ē ꝑp⁹ reddēs cuiq̄ q̄d suū ē. z tepor ē⁹ viciū nulli ex ītegro reddēs q̄d suū ē. Debitores sum⁹ frēs charissimi do. debitores/ ꝓrio debitores z nob. debem⁹ deo gl'az z laudē. ꝓrio ꝓgtulatōnez z cōpassionē. nobismetipis disciplinā z sollicitudinē. Debem⁹ do totū q̄d possum⁹. q̄d ꝓrio ab ipo nob fieri velle mus. debem⁹ nobismetipis q̄cq̄d ꝑtin'. q̄cq̄d bōe fame. q̄cq̄d bōe ꝓscīe esse cogn̄erimus. Si āt ī laude dei sp tepētes z dissoluti. ī amore ꝓtimi torpētes z frigidi. ī dijudicatione nr̄i negligētes fuerim⁹ z remissi. q̄d taz iusticie ꝝ̄ iū. Uides plāe q̄ sic faciēdo nō reddim⁹ cuiq̄ q̄d suū ē. Deniq̄ q̄d tā iusticie ꝝ̄ iū q̄s dicēte dño. tollite. cū nostipm q̄d sustulim⁹ iugū oīmode satagim⁹ deponere ¶Diximꝰ ītē q̄ nimi⁹ feruor exterminat fortitudinē. q̄d de cōpatiōe duoꝝ ꝓcertātiū dinoscere facillimū ē. Ponam⁹ añ oc'os duos ī certamīe ꝓgredi. Unū q̄ validis z ꝓtinuis ictib⁹ aduersariū lacessat. Aliū q̄ vementes ict⁹ clipeo sagacit' excipiat z lacessente hostē puida expectatōe deludat. vnū q̄ totū sil' ꝑferat spm̄ suū. aliū q̄ dispēset z reseruet ī postez. Nōne isto q̄si segnit' agente/sz vtilit' sibi ꝓspiciēte. Ille dū ic⁹ suos nō modificat/fortitudinē suā exterminat z triūphuz aduersario dat. Nōne isto vsq̄ ad finē pdurante fortit'. ille succūbit turpit' z pdet iuste q̄d nimis feruide q̄rebat. q̄m finis nō pug̃ coronat. Eya g̃ frat' singl'arz q̄ singl'arit' z ī discretē facis. Eya inq̄z exterminia faciē tuā vt videaris hoīb⁹ ieiunās. Exterminia oc'os tuos vt videarz ploras. exterminia fortitudinē tuā ī pūcto tpis vt paulo p⁹ nihil pl⁹ facere possis. Hec ē tota sctitas tua. Ħ sapīa tua īspirata a rectore tenebraz z caligis q̄ se trās figurat ī āgelū lucz. Audis q̄ dñs noīando iugū socialē (vt supꝰ dictū ē) in ꝓuētu te hortat ducere vitā/z tū obstinato sectarz aīo odiosaz supstitiōez tuā. Deꝰ ihītare fac vnꝰ moris ī domo vt sint ei hūero vno. Tu āt alterꝰ moris q̄ hūero suis q̄ ab vnitate recedis. sz q̄suz ista ꝓgressio? Sufficiāt ¶Itē dicim⁹ q̄ indebita occupatio expellit prudētiā. q̄m ꝝ̄a ē illi. Nō ei bñ ꝓueniūt in vna sede morāt scīa maiestatz z scīa vanitatz. ñ magz q̄s duo aduersarij ī vna domo. q̄ cm̄ societas lucz ad tenebras aut q̄s locꝰ tēpli dei cū idol'. aut q̄re filij iudeoꝝ ī hirl'z loquūt azotice. q̄ etiā ī azoto positi deberēt loq̄ iudaice Hec Ħ dicim⁹ q̄ ista scire sit malū. sz q̄ religioso ī his nimiū occupari sit vicios ū. deniq̄ ista ñ mō discere sz oli didicisse. Hūc cura alia nos sollicitat. Occupent ī his secl'ares ne iocēt. ne venēt. ne fornicēt vbi āt ista desūt/illa q̄d faciūt? Cū debeas in lege dei meditari die ac nocte/q̄ mēte rumināS syllogismos z argumēta vanitatis tue. Dicēte dño meū tu nescio q̄d aliō iugū videz ducere cū scl'aribꝰ. ptē tuā fortasse cū hypocritz hītur⁹. ¶Diximus etiā q̄ īcauta formido aduersat' tpantic. illa despatōz rep mūt quā ista suggerit. illa cor letificat q̄ ista ꝓturbat. Si te pctōrē ꝓsideras ait Brego. oꝑtet vt a te dñm ñ repellas. Repell'āt si ō boītate ei⁹ ꝓpt' totā malicīā despas. si de ipfecto tuo ītpate formidas. Si opa nr̄a sufficerēt nob diuine misericordie q̄s locꝰ esset? Propt'ea g̃ dat' g̃ra vt ñ gl'iet' oīs caro coraz illo. cū sevidet p solā obtiere g̃raz q̄d ñ pōt p ꝑtutē suā. si vilitatē tuā ꝓsideras magz ista. ꝓside. spera. clama z depcare altissimū z dabit tibi petitōes cordis tui. Cū audis dicētē dñm sup vos. respira ad g̃ram. g̃t⁹ esto g̃re. z ō virib⁹ tuis noli psumere. ¶Ecce de iugo dñi q̄ potuim⁹ diximꝰ ml'ta q̄dē. sz nō oīa fortassis q̄ debuim⁹ Sz q̄ ad alia seq̄ntia pperam⁹. ista ad pñs sufficere credim⁹. Uez q̄ btūs Bñdict⁹/iugū dñi/scolā diuini fuitij noīat. q̄d in hac scola agēdū. q̄d vel discēdū sit vigilāter audiam⁹? Sequit Et discite a me/ q̄ mit⁹ suz z hūilis corde. Patet ꝓfecto q̄ mgr̄ nr̄ ipe ē xp̄s q̄ nos a se discere monuit. factus z ipe nob exēplū bo

Sermo de verbis dñi

nox opex. Vos vocat̄ me inq̄t mḡr ⁊ dñe ⁊ bñ dicit̄. Sũ etenim. In ꝟ inq̄t cognoscent oēs/ qz mei discipl'i est̄. si sic ego suz/mites ⁊ hũiles corde fueritis. Hec actio vita ē. lectio mea vita ē disciplia. discite ḡ a me. qz mitis suz ⁊ hũil' corde. Pulchra frēs dilectissimi exhortatio cũ mḡr exhibet ꝟ in factis qđ docet ꝟbis. ⁊ discipl'os p̄cedit vita q̄s vult pfectos cē ⁊ eruditos corde i sapia. ¶Dilige cū plāe ⁊ oi sagacitate imitād'. p̄ftiz cũ nihil exhibeat. nil doceat aliđ q̄ mansuetudinē ⁊ hũilitatē cordis. Appet ḡ q̄ amabil' fuit dñs ihs vtpote mitis ⁊ hũil' corde. Sic em̄ ois iracũd' ⁊ arrogās odiosus. ita e regiõe ois māsuet' ⁊ hũil' gtiosus. Māsuetudo ãt hoiby. hũilitas deo amabilē solet reddere hoiez. Amabil' ḡ erat dñs ihs ⁊ ml'tũ amabil'/tã amabil' i māsuetudie hũilitate sua. q̄ magn' ⁊ laudabil' i maiestate diuia. Dic itaq; se mitē ⁊ hũilē corde. ¶Hã qz mitis ⁊ hũil' cēt dict̄ ⁊ fact̄ ñ op' hēbat ꝟ cōmēdare discipul' suis. Ipi em̄ videt ⁊ audiet ⁊ pspexet. ocul' suis ⁊ manib' tractauet videt ⁊ ānūciauet nob. Que ãt videre ⁊ audire ñ poterãt necesse habuit vel poti' ipi necesse habuet vt ipe ānūciaret eis/ qz argumētū cordis ꝟba sūt. ¶Cũ igit̄ ꝟt' hēat tres dīas. duas fec exēplo. terciã ꝟbo Mitē se ⁊ hũilē demōstrauit i dict̄ qñ horrēdis blasphemijs lacessit' ⁊ q̄nq̄es hīe demoniũ dict' ad doctrinã sp q̄ ad ꝓtūeliã se poti' cerit. Mitē ⁊ hũilē se demōstrauit i factis. qm̄ sic ouis ad occisionē duct' ⁊ q̄si agn' coz̄ tōdēte se obmutuit. se ligādũ flagellādũ exposuit. q̄ solo nutu potuit necuis se malignos. Cũ igit̄ null' sciret q̄d esset in ei' iteriori hoie nisi spūs ei' q̄ i ipo erat. bonũ qđ i corde habuit. ꝟbo discipul' ꝓposuit. ⁊ ꝟ eos discere atz imitari p̄cepit. Est aũt ⁊ aliꝟ ꝓsiderādũ. Virt' q̄dē alia ꝓsistit in actu. alia i effectu. Virt' i actu ꝟt' ē. Virt' ℣ in effectu ꝟt' ꝟtutis ē. ¶Virt' q̄talibet pferat̄ in actu aut pua ē aut nll'a. nisi etiã ō cordis emittat̄ affectu. Si ei bonuz facis sine cordis affectu. bestialit̄ facis ⁊ ꝟtus pua ē. Si bonũ ō cordis affectũ fraudulent̄ fac̄. ⁊ ꝟtus nll'a ē magz vicijs reputat̄. Hic ps. ait. Eructauit cor meũ ꝟbũ bonũ. Verbũ sane bonũ ñ cēt/nisi ex bono cordis affectu pdiret. Vnde ē etiã illꝺ qđ ad cōmēdatiõez sponse in Can. cāti. dī. Emissiões tue padisus malorũpunicoz. Malapunica forīs rubicũda sūt. intrinsec' gnis repleta. Boe igit̄ actões de bono corde emisse. ⁊ egresse. recte padiso malorũpunicoz cōpar̄. qz ⁊ hoiby foris rutilāt p pierat̄ exhibitiõz. ⁊ do sese intus copulāt/p charitatis affectõez. Ut ḡ se dñs nob̄ pberet exēplũ/ñ solũ boni opis. etiã mũde affectõis. discite inq̄t a me qz mitis suz ⁊ hũil' corde. qz nimiz nulli' nomēti apd deũ ē exhibitio bone actiõis quã nõ cōmēdat emissio pie affectõis. ¶Sane notãdũ q̄ duas ūsinuauit ꝟtutes. māsuetudinē ⁊ hũilitatē. q̄ i his sūmaꝫ sistit pfectõis. Sũt etenim duo q̄b' sp ipugnātib' ab statu pfectõis euertimur. pspa videlz ⁊ aduersa. Verba igit̄ dñica sic debemus attēdere q̄ duo doceamur opponere. māsuetudinē ad uersiz. pspis hũilitatē. Si q̄ e nob cũ pspe ris ad votũ succesſib' pollēt ⁊ bois tpalib' ⁊ animi trāq̄llitatib' gaudēt tũc se in grax/ actõib' exerũt atz dei circa se beniuolentiaz debita cũ reuerētia suscipiũt. cũ ãt iniurijs incōmodis tāgunt̄/mox in murmuratiõez atq; in ipatientiã seu in meditatões vltõis psiliũt. Hi nimiz hũiles in pspis. sz nõ sũt māsueti ⁊ mites i aduersis. ¶Ãt q̄ ꝺstantiã in tribulatõib' tenēt/sz pspitatis tpe de succesſu intus supbiũt. hi ꝟtutũ alterã seruãtes/alterã negligũt. Debem' ãt ⁊ māsuetudinē hũilitati/⁊ humilitatē mansuetudini iungere. ⁊ hinc aduersa sufferēdo illinc pspera nõ curãdo/elicere. ne cũ ex vna pte decori apparuerim'. ex altera deturpati displiceamus. ¶Sed inter hec ad memoriaz ℣ veniunt octo illa p̄ncipalia vicia. quoz̄ p̄sentiã sentire omniũ est/ naturã discernere paucoz. cōtra q̄ vt nobis videt ex ꝟbis p̄missis nõ mediocriter cōmunimur. Octo quippe p̄ncipalia vicia esse sctī diffinierũt sanctes autoritatē ex testamēto vl' testimonio legis. in q̄ nūerant̄ septē gētes q̄z olim ppl's dei tras possedit Scriptũ nãq; ē Et introducã vos ad loca cananei ⁊ ethei amorrei ⁊ pherezei euei ⁊ iebuzei ⁊ gergezei. Quibus septē dum egyptioz gens addik̄/pculdubio octo gētes describunt̄. p q̄s vt dictũ est octo p̄ncipalia vicia designant̄. sic ex ea ruz interp̄tatiõib' etiã intelligi põt. ¶Egyptius etenim interp̄tatur tenebre et designat gulam. qz gulositas obtenebrat ⁊ obscurat intellectũ. Juxta illud puerbiũ qđ de greco trāstulit Hiero. in latinũ. Pinguis venter nõ gignit sensum tenuẽ. ¶Chananeus exp̄mit luxuriã qđ ⁊ congrua interp̄tatõne demōstrat Interp̄tat̄ em̄ motus ei'. quo/

rū nisi gētiliū? Cetera nēpe corpis nr̄i mē/bra. ad nutū vōlūtat̄ nr̄e mouenť ꝛ stāt. il/la ꝙ membra ī motu suo nec volūtati nr̄e obediūt. nec subiacēt ptāti nec rōnē sequū/tur. De cui⁹ mot⁹ repssiōe ī laudē fort̄ ml'ie/ris dr̄. Et ēigulū tradidit chananeo. Ligu/lū q̄ppe tradere chananeo/est mot⁹ luxurie ꝓtinētie legiby restrīgere. Hinc de ioh̄e dr̄/zona pellicea circa lūbos eius. zonā nimiꝝ circa lūbos ponit. q̄ lasciuiēt̄ carnis īpet⁹ strīgit. ¶ Ethe⁹ vanā gl'az significat q̄ ex eo q̄ ī opiby suis sp̄ displicere formidat ꝛ ñ so/lū alīj stupori esse solet/s̄z ipa q̄z de seipa am/mirať ꝛ stupet recte formidās vl' stupēs in/terp̄tať. ¶ Almorre⁹ qđ sonat amaricās siue amaritudo significat supbiā. cui⁹ qz ꝓpriū est tāte sp̄ obstiatōis esse/vt nulli⁹ sensui vl' volūtati cedere. nulli⁹ dignet̄ verecūdie pce/re. amaritudīs sp̄ ꝛ idignatōis ipa sibi cau/sa efficit̄ ¶ Pherese⁹ dr̄ fructificatio p qđ de/signať auaricia q̄ fructū faē vtiq̄ carnis ñ sp̄ūs. studiosi⁹ īsistēs opiby cū mūdo pictu/ris/q̄s opiby deo placiturꝰ. vt. s. īpleanť hor/rea saturitate. ꝛ vino torcularia redūdēt. nō vt corda mūdenť ꝛ ꝑtutū receptacula fiāt. Vl' dr̄ fructificatio q̄si fruct⁹ fuscatio q̄ fru/ctū boni opis obfuscet ꝛ inq̄net. ¶ Eucus inep̄tatū sonat ferꝝ siue pessimū vt vere fer/reū viciū denotať inuidia. q̄ duriciā cordis induē. ꝛ sūme malicie nutrix ē ¶ Jebuzeus ꝙculcatiōez sonat ꝛ accidiā animi signat q̄ deuictū a se tāq̄ plastes ꝙculcās humū/a/nimū elidit ꝛ ꝙculcat vt sternat cū demonū pedib⁹ ꝙculcādū tāq̄ lutū plateaꝝ. ¶ Ber/gese⁹ īnuit irā eo q̄ colonū ejiciēs inep̄tať. qz h̄ hz p̄ ceteris viciū ꝓpriū/q̄ ipa colonū ꝙscie sue a possessiōe cordis ejecit. atq̄ du/ras tūc cogitationū obices ponit. ꝛ sic īpe/dit electū ne possit cernere vez qđ in ītimis manet abscōditum. ¶ Hoꝝ āt octo viciꝝ duo sūt carnalia. relīq̄ sex sp̄ualia. Illa car/nalia. qz in corpis mēbris coꝝ opatio ꝙsi/stit. Ista vocanť sp̄ualia siue corpalia. qz ī corde actitanť. Ut g̃ dn̄s nos ad extermīa/tionē viciꝝ suis ꝑtis īstrueret/duas tm̄ ꝑtutes ꝓposuit māsuetudinē ꝛ hūilitatem. Que ꝙ vicia his ꝑtutib⁹ ꝓtecanť/ īnuisse videť cū apposuit corde. Per h̄ em̄ significa/re voluit duas has ꝑtutes sex sp̄ualibus seu cordialib⁹ vicijs opponi debere. ¶ Sz illa duo carnalia nūq̄d ītacta relinq̄t? Di/nime. Nā ad coꝝ extictōez ptiet qđ ꝓmisit Tollite iugū meū sup̄ vos. neq̄ em̄ tā insi/piēs q̄s iugū xp̄i suscipit/q̄ ī ipo susceptio/nis ūtio se sciat gule ꝛ vētri deīceps ñ serui/turꝝ. Nēpe h̄ sūt dura illa ꝛ aspa p̄ q̄ itur ad deū q̄ btūs Bñdict⁹ iugū susceptur̄/ dili/gēti⁹ iubet p̄dicari. Duꝝ ē siq̄dē ciboꝝ ob/lectamēta assueta relinq̄re. Aspeꝝ q̄z ē libi/dinis blādimēta illicita/ñ licere. ¶ Sub q̄ gemīo malo/oēs eram⁹ cū gentes essem⁹. i. cū gētilit̄ viueremus. Āt postq̄ gentilitatē etiamus. postq̄ abiectis tenebris lucī do/mino esse cepim⁹. postq̄ duob⁹ carnalibus/ vicijs fuire iā nec volum⁹ diuinit⁹ īspirati/ nec valem⁹ ipa cordis obfuātia īpediti de/bemus māsuetudinē ꝛ hūilitatē cordis. vi/gilanť tenere q̄ sex illis vicijs sp̄ualib⁹ vale/mus resistere. ¶ Debet g̃ haꝝ ꝑtutū vtraq̄ triformis esse. qz trib⁹ vtraq̄ vicijs oppo/nēda ē. Opponiť aūt humilitas supbie. va/ne gl'ie. ꝛ auaricie. Māsuetudo. īuidie. accī/die. īre. ¶ Sit ergo hūilitas depssa in se. reflē/xa ad se/recluſa ītra se. Depssa sit in se. ne de/se alta sapiat. reflexa sit ad se ne hūanū fauo/rē q̄rat. recluſa sit ītra se ne res picturas va/gabūda ābiat. ¶ Sit q̄z māsuetudo chari/tatiua. sit iocūda. sit tranq̄lla. Charitatiua sit vt p̄ aliena felicitate nō teneat liuorem. Jocunda sit vt de p̄pa aduersitate nō hēat dolorē. Trāq̄lla sit vt ī nullo casu exerceat rancorē siue furorē. ¶ Sic sub iugo dn̄ico positus frať ꝛ in plio dn̄i cōstitutus ꝑtute/ māsuetudis ꝛ humilitatis circūfultus vn/diq̄ vniuersa p̄ualebit tela neq̄ssimi igni/ta extinguere. munitus ab intus ꝫ supbiā. de foris ꝫ vanā gl'iaz. sursum ꝫ gulā. deor/sum ꝫ luxuriam. a dextris ꝫ auariciam. a si/nistris ꝫ accidiam. ab anteriori pte ꝫ iraz. a posteriori contra inuidiā. ¶ Tali in naui/gio subiectus p̄ hoc mare magnū ꝛ spacio/sum octo illa notissima maris pericula. pui/dus nauta/ꝛ strēnuus euitabit. Dico aut̄ charybdim gule ꝛ syrenas luxurie. scillā su/perbie ꝛ surtes vane gl'ie. piratas auaricie ꝛ beluas inuidie. ventos accidie. p̄cellas ire. ¶ Jā ꝙ sublato iugo saluatoris ꝛ apꝑhen/sa disciplia māsuetudis ꝛ hūilitatis. quid mercedis ꝑitas ꝓmittat celestib⁹ discipul' audiamus. ¶ Sequiť. ꝛ inuenietis requiē aīabus vr̄is. Hemina est aīaꝝ reḡes. Una in p̄nti. Alia in futuro. Jsta habet meritū. illa p̄miū. Per p̄ma habeť secūda. i. p̄ meri/tum p̄miū. sicut scriptū est Erit sabbatum ex sabbato. hoc est p̄ requie pectoris/dabiť requies eternitatis. Et ista quidem que in

pñti ẽ/reges aiox dici posset. illa ꝓo q̃ in futuro erit reges aiax. Tñ ⁊ de vtraq; sil' ⁊ ō vtralibet singillati/pñt accipi ꝓba dñica. ¶Pria igit reges mlt̃is in sacra pagia noibus appellat. Dī em̃ bōa ꝓscia. bōa volũtas. par pectoris. tranq̃llitas cordis. puritas mẽtis. refrigeriū anime. ꝓsolatio spūs. ¶De q̃ qz sub nomie refectōis supꝫ satis ad modū disputauim⁹/ea nūc tacita de scōa aliq̃d dicẽdū videt. Sz qz ipa finẽ pñtis vite sequit qđ de ea dicere intẽdim⁹/in finem pñtis ꝺmōis differam⁹. ¶Sequit. Jugũ em̃ meū suaue ẽ ⁊ on⁹ meū leue. Supꝫtm̃ ō iugo dictū ẽ. de onere ꝺo ei⁹ nlla fuit mẽtio Jugũ q̃dẽ dñi fuiturtis ẽ assūptio. on⁹ ꝺo ei⁹ q̃d aliō esse pōt/q̃s ℞ qđ discere sub iugo ꝓcipimur. s. vt sim⁹ mites ⁊ humiles corde Est g̃ iugũ monastic⁹ ordo. on⁹ aũt pietas mẽtis ⁊ corpalis exercitatio. Dicat g̃ dñs. Jugũ em̃ meū suaue ẽ/⁊ onus meum leue. ¶Sz q̃d dicis bōe mgr̃? Nũq̃d ig̃ras scriptũ esse. multe tribulatões iustox. Nō meministi dictuz a te. Ecce ego mitto vos sicẽ oues ī medio lupox. Et itẽ. In mũdo ꝓssura hẽbitis. Nō puidisti dicẽdũ Per mlt̃as tribulatões optet vos ītrare ī regnũ celox? Et illō. Oẽs q̃ volũt pie viuere in xpo pse cutões patient. Quō g̃ iugũ tuũ suaue est ⁊ on⁹ tuũ leue. Dāna ⁊ pceptões ꝑpeti. iuurias ⁊ ꝓtuelias nō vlcisci. duros ī corpe ict⁹ sustiere. aiaz ponere. nūq̃d ℞ suaue ẽ ⁊ leue? Est vtiq;. sz ap̃lis ⁊ martyrib⁹. ¶Corp⁹ castigare iciunijs. aiam afficere lachrymis ⁊ oronib⁹. volũtatẽ ꝑpriā odire. solitudinẽ amare. nūq̃d ℞ suaue ẽ ⁊ leue? Est vtiq;. Sz veris tpi ꝓfessoribꝫ ⁊ ꝺginib⁹. ¶Quō inq̃t? Hic ꝓmū videte frēs mei/qz dñs discipul' loq̃bat. Si locut⁹ fuisset tur be. illa ꝺbū respuisset. qz vim ꝺbi nō intellexisset. Ad discipuli audierūt ⁊ receperūt. qz qđ dicebat verū esse cognouerūt. Audiamus g̃ ⁊ nos qđ dī ⁊ quō vez sit qđ dī intelligam⁹. Nec em̃ q̃stio duob⁹ modis soluit. ¶Prio q̃dem. qz aīe vere deū diligẽti/⁊ iusticiā ei⁹ fidelit esurienti/etiā amara dulcia vident ⁊ aspa suauia. Nouimus hoc p sciaz. sz vtinā sciam⁹ ⁊ p exꝑientiaz. Accede ergo homo ⁊ expire q̃s suauis est dñs/⁊ q̃s leue sit onus ei⁹. Nemo em̃ scit qui necdū gustauit. Si ita non sentis/ipe tibi testis es q nōdum gustasti. Ad hoc infinita religioso multitudo vez esse testat. Ellio mō soluit hec q̃stio si dicamus q iugi dñici susceptio ⁊ oneris eius portatio grauis q̃dem videat ⁊ aspera. sed in compatiõe secularīū molestiaz valde suauis ⁊ leuis sit. Respice(vt exemplis vtamur)fures ⁊ latrones. pdones ⁊ adulteros quātos labores. quātas vigilias. quātas curas expendāt/vt excogitatas requisitas ad effectū pducāt. Respicite ⁊ eos q̃ ⁊ honestioza quodāmodo videt exercere negocia. diuersos dico mercatores mari terraq; mercimonia sua circūferentes. q̃ta incommoda sustineāt. subeāt pericula. vt ad modica stipendia pituraſq; diuitias q̃q; pertingāt. Respicite deīnde ⁊ seruos militib⁹. milites ꝓncipibus etiā ad illicita queq; seruientes. ⁊ in cūdo. in currēdo. in stādo. die noctuq; laborantes. Respicite e diuerso dei ministros in cenobijs sedētes. modicū quidē laborantes ⁊ plurimū pausantes. insuper ⁊ ꝑ requietione sua quasi ꝓ labore maximo requiem eternā expectantes. Nōne illi multo difficilioze via descendunt ad inferna. q̃s isti ascendāt ad regna superna. Jugũ ergo dñi suaue est ⁊ onus eius leue. ¶Poterat ergo dñs hic dixisse. Jugũ meum cōmodum est/⁊ onus meū salubre. Et hoc si dixisset/verum vtiq; dixisset. Multi em̃ in seculo/seculi voluptatib⁹ dediti/duz illecebrosis condimentis vtunt. dum lautioribus epulis indulgent. dum vino se intemperāter ingurgitāt/aut mortem sibi celerius attrahūt. aut molestissimas egritudines incurrunt. ⁊ dū iugum dñi q̃si aspez ꝓ horrescūt. ipi ꝓ iugũ seculi sub quo deliciātur sibi conquirunt vnde a iugo dñi semp elongent. At contra claustrales dū curis se non implicant. dum tranquillitatē corpis ⁊ animi seruant. dum carnis terunt superbiam. potus cibiq; parcitate. dū modicuz quid laborant ꝓ eterna requie/⁊ infirmitates multas ꝓter intentionem deuitant. ⁊ vitam etiā nolentes ꝓtelant. ¶Poterat item dixisse saluator. Jugum em̃ meū honorificum est/⁊ onus meū venerabile. Sepe etem̃ videmus plus honoris ⁊ veneratōnis apud potentes seculi habere paupes mōachos q̃s diuites superbos ¶Omnia tñ hec A comꝑhendisse deus intelligit cū dixit. Jugum em̃ meū suaue ẽ ⁊c. ¶Est vnū tñ in q̃ valde duz iugũ eius videt. ⁊ onus q̃ onerosum. molestia videlz impugnātiū vitioz. Ceruero puritatis ⁊ castitatis amatori nihil durius. nihil q̃uis occurrit turpiū ifestatõe cogitationū. Sz nō ẽ tibi hmōi de

sperādū. in talib⁹ em̄ tēptat te de⁹ si vere diligas cū vt fili⁹ si ñ deseras eū in tpe malo ꝛ nota fiāt q̄ sunt i corde tuo. Holi tm̄ abire ī p̄silio ip̄ioꝝ. noli ꝓsētire suggestiōib⁹ demonū resiste ꝛ certa virilit. ip̄e tribuit victoriā certāti q̄ coronā retribuet vicēti. sup hmōi tm̄ ꝓturbari ifirmoꝝ ē q̄ nō ꝓsiderāt q̄ista vtilitas tpatōe gener⁹ seu q̄sta ꝓsolatio tēptatoꝝ subsequat. ¶ Ut āt a q̄busdā ꝓsideratuꝝ ē. sex nob⁹ vtilitates generat temptatio. Pria vt remiscamur ml'timode nr̄e fragilitatis. Scda vt ag̃scam⁹ q̄s necessariū nob⁹ sit diuinū auxiliū. Tercia vt appeat si vere deū diligam⁹. ppt̄ quē talia supare ꝓtēdim⁹. Quarta vt occasiōe hui⁹ tēptatiōis etiā alia vicia corrigam⁹ de q̄b⁹ aīe nō multū curabam⁹. Quinta vt mō sit nob⁹ p pēa ꝛ q̄si p satisfactōe. qđ oli fuit in turpi delectatōne. Sexta ne de donis gr̄e q̄ accepim⁹ superbiamus. qđ forsitā accideret si sp sine tēptatōe viverem⁹. ¶ Plāe tēptatiōes aut maior aut saltē eq̄lis ꝓsolatio seq̄ solet. Q⁹ aliq̄n eq̄lis cōsolatio sequat/ indicat ps̄. q̄ ait. Scōm ml'titudinē dolor⁹ meor⁹ ī corde meo ꝓsolationes tue letificauer̄t aīam meā. Q⁹ aliq̄n maior ꝓsolatio tēptatōes sequat/ testioniū hēm⁹ ex scptura dicēte. ꝛ reddidit dñs oīa q̄ fuer̄t iob duplicia. Qui em̄ pcusso cūcta q̄ abstulerat duplicata reddidit. apte inotuit q⁹ nōnūq̄s tēptatos vberi⁹ ꝓsoleat q̄s pcusserit. ¶ Dicē q⁹ q̄dā pfectiores discretōe magistra dolēt si vl' ad modicū sine q̄stulacū q̄s tēptatōe sint videlz ne cū diuti⁹ in trāq̄llitate militāt. ex ip̄a trāq̄llitat⁹ req̄e securi⁹ torpescāt. Magna q̄ppe nobiscū dispensatione pietatis agit/ vt aduersis lacessamur q⁹ dū ex vicio aliq̄ pulsamur/ ꝑ illd iugāte dño fortius accīgimur. ¶ Dicē vt puto q⁹ cuilibet aīe duo angeli deputati sunt ad custodiā bon⁹ ꝛ mal⁹. Et de bono q̄dez ꝓspicuū ē q⁹ ad custodiā dat⁹ sit. Bon⁹ nēpe angelus amor ē ⁊ rutis. mal⁹ vo ip̄e⁹ vicij tēptātis. De vicio āt satis ꝓbat⁹ q⁹ ad custodiā nob⁹ deputet. q⁹ dū ei⁹ aduersitate fatigamur. ip̄a fatigatōe ꝓmoti/ meli⁹ in bono custodimur. ¶ Hūc tā tp̄s est vt resumam⁹ qđ sup̄ reliq̄m⁹. qđq⁹ in fine ꝓmōis dicendū dilatulim⁹ videlz de scda req̄e aīaꝝ. Si ingt dñs ad me veneritis ꝛ iugū meū tuleritis inuenietis requiē aīabꝫ vr̄is. ¶ Que est ista req̄es? Oculꝰ nō vidit cā/ nec auris audiuit ꝛ nec in cor hoīs descēdit. Quid ḡ de ea dic⁹ reposſum⁹? q̄n q̄dē null⁹ hoīuꝫ cā vidit. ſz nec videte p̄t nisi qđ vnigenit⁹ dei filꝰ q̄ ē in sinu p̄ris ip̄e de ea nob⁹ modicū q̄d enarrauit. Inspiciam⁹ tñ cā q̄stū ip̄o donāte possum⁹. dicam⁹ de ea qđ ip̄o docēte valeam⁹ ꝛ mēoriā abūdātie suauitatis ei⁹ q̄lit cūq⁹ eructem⁹. ¶ Req̄es illa ē decor ꝛ īmortalitas corpor⁹. honor ꝛ ip̄a ꝑsibilitas aīaꝝ. fulgor vultuū incōpabil'. diuinissima iocūditas sūme ꝛ etne trāq̄llitatis. par illa q̄ exuperat oēs sensus. gaudiū magnū. magnus valde ꝛ sempit̄nū. ¶ Req̄es illa ē laboris et doloris oīs absentia. cure ꝛ ārietatis nulla incidētia. nulla molestia. nulla āgustia. nulla ꝓfusio. nulla formido. vbi absterget deus oēs lachrymā ab ocul' sctōꝝ. vbi p̄sus abierit oē malū. ¶ Req̄es illa ē ꝑpetua īsanitate firmitas īcōcussa. in animi lībtate suauitas. suauissima ꝛ supdulcissima in visione creatoris delectatio. sctā ꝛ sincera in sctōꝝ societate dulcedo. ¶ Req̄es in q̄s illa ē indui vestimētis gl'ie. cū gl'ia ꝛ letitia tripudiare in ꝓspectu diuīe potētie. gl'a ꝛ honore coronari ꝛ radijs excellētissime claritat⁹ pennit illustrari. ¶ Req̄es illa ē īdefessus ꝛ irreuerberat⁹ ituit⁹ in illō diuīe lucis archanū de supna potētia sapīa bonitate magnificētissima admiratio. atq⁹ int̄ ap̄lex⁹ dei oīpotentis īdeficiēs cōmoratio. ꝛ pie ei⁹ p̄ñtie sempit̄nalit̄ iugis fruitio. pennis ex toto corde ex tota aīa atq⁹ ex oīb⁹ viribꝫ ꝛ viriū medullis exultatio. ¶ Req̄es illa ē icircūuelata fulgide et̄nitatis īspectio. īextīguibil' erga ip̄sam venā charitatis ꝛ ītēta affectio. serenissima ad p̄ez luminū accessio. ꝛ incōp̄hēsibilis celestiū gaudioꝝ pticipatio. ¶ Req̄es in q̄s illa ē accūbere ī q̄uuio reg⁹ et̄ni. bibere ꝛ ēbriari a ml'titudīe dulcedīs dñi. accēdi ꝛ iflāmari calere ꝛ supferuere in ardoribꝫ sempit̄nis. ire ꝛ ītrare ac penetrare vsq⁹ ad ītima dei. bti vehementia amoris. haurire dulcorē fontis vite ꝛ sapīe/ ꝛ esse cuꝫ deo sine fine. Amen. Finit.

Sequunt cause pro

pter q̄s cācellariā dimittere volebat. Ista ē ps āgustiaꝝ ꝛ calamitatū/ i officio cācellarie pisieñ. q̄ꝝ ꝓsideratōe ꝛ sctissimoꝝ deū timētiū ꝓsilijs cedere simpl'r ꝛ gr̄ꝫ fix⁹ istituiQ Dogor em̄ pluribꝫ dñis magnis valde q̄ aduersissimi sunt cōplacere vel obseq̄. nomina nō explico illa scientib⁹. Puto videtur insania/ hanc pple/

ꝓtatē cū fas esset nō fugere. siq̄dē indigna
tio ꝓncipis mors. ꝛ nemo pōt duobꝫ dñis
seruire. ¶ Logor amicis fauere q̄ tñ eruere
me nō sufficiūt. nec mea factiosis ꝛ fortissi
mis hoibꝫ q̄ oīa calūniant q̄ ago. imo ꝛ v
ba mea tota aduersuꝫ me exprimant. Hec id
circo psecutio plꝰ psonaꝝ ē q̄s altera. q̄ casu
licet ꝛ expedit secedere ꝛ vincere in bono ma
lū. ne obnitēdo frustra ego ruine magne cū
amicis īuoluar. Hoc docere pñt ea q̄ nouit
ꝛtigerūt. xp̄i sil' ꝛ pauli exēpla atꝫ docu
mēta id suadēt. nā ꝫ casu pastorē fugere nō
fugere est. ¶ Logor īportunissimis. imo ni
mis ḡuibꝫ obniti vl' peccare/meli⁹ āt ē ici
dere in dei manꝰ quā hoīuꝫ/ cū pñt declīa
ri. ne amās piculū peat ī illo. ¶ Logor ad li
beratōeꝫ alioꝝ vel ꝑ ꝓsuetudie tpis/ igros
scīa/ ꝛ pernitiosos moribꝫ ꝓmouere ꝛ q̄nq̄
sufficiētioribꝫ p̄ponere. cū in dicat sapiēs.
Noli velle fieri iudex nisi ꝧtute valeas irrū
pere iniq̄tates. ¶ Logor īportunissimis ho
minibꝫ ꝛ diuersoꝝ moꝝ a meis rūdere ꝛ ob
secꝫ eis ꝓūgi familiaritate aut inciuil' iudi
caboꝝ ꝛ ero prim⁹ piculo. q̄ gaudere optet
cū gaudētibꝫ. ¶ Logor assidue rumores au
dire q̄ illic ꝓtinue pstrepūt. q̄bꝫ aīe ḡes oīs
cripiť. ꝛ in ml'tiloquīs hmōi/ pctm nō de
esse/ ac spūaliť ꝓgregata p ꝫ dilabi statī/ co
gnitū ē. ¶ Logor laborare q̄p curiosis sermo
nibꝫ q̄bꝫ absq̄ edificatiōis fructu matima
tpis ps absumiť. ꝛ mihi ꝓuenit illō. stulto
labore ꝓsumeris. ¶ Logor rursus curie flu
ctibꝫ ꝛ si nō sp īmergi vl' ingtus iudicabor
a q̄bꝫ vt emigrē/ sola hec fuit occasio cācella
riā postulādi. ꝛ ꝓtulit ꝫ dē'. aliť tñ q̄s spera
bā. cur nō igiť hīto fine cessat motus? ¶ Lo
gor inť hec ꝛ sil'ia/ missas ꝛ oꝝoes omittere
vel irrecolleⁿ dicere. In q̄bꝫ tñ fructus ē
vberioꝝ si bñ fiant q̄s in ḡduū tali q̄li distri
butōe vbi tā puus vtinā nō sepe pnitiosus
vtinā mores sit eccl'e fructꝰ ītima cernētibꝫ
linq̄. vbi locū hꝫ illud apl'i. nemini cito ma
nus īposueris/ neq̄ cōicaueris pctis alie
nis. ¶ Logor etiā in tpali vita q̄si mēdica
re ꝛ despectꝰ viuere cū mediocritas aurea ñ
amara pauptas sit tutissima ꝝ exigentiaꝫ
statꝰ cū alibi abundanť habeā ꝛ menagiuꝫ
iā puideri. q̄d cū detrimento magno opte
ret relinquēdo dissipare ꝛ cū grāmaticul' ꝛ
pueris viuere. ¶ Logor ꝓviuēdo decanatū
tenere. vbi pficere ꝧbis ꝛ exēplis sum astri
ctus. ꝛ tñ si ñ residea in cācellaria. sciūt oēs
est iuramētū. q̄le murmur. q̄le detrimētū. ꝛ
q̄liť iure vocaboꝝ mōstrū biceps. ābitiōis
īsup īmo deieratōis exēplū putaboꝝ. ¶ Lo
gor liti ꝓ adiūcto bñficio/ vl' cedere cū irri
siōe ꝛ dāno/ vl' cū fortissimo ꝛ īsuperabili h
ste in eⁿnū dimicare. Q̄d a moribꝫ meis ab
horret matie ꝛ īsonat illō auribꝫ meis. cur
nō magis iuriā patimi? ¶ Logor ad pben
dā nouiť āhelare. me q̄z amicos meos hu
ic noue cure subīcere. vbi ꝫta spes puisio
nis sit. mores hodierni docere faciliť pñt ꝛ
pfecto ꝫ q̄rere nō oblīgor/ nec ex altera pte
ꝓuisus stipendiꝭ ꝓprīs laborare neq̄
hūc deserere locū/ vbi absq̄ honore saltē pi
culoso vacare mihimet possiuꝫ. ꝛ ꝫ oīa q̄ ꝓ
termittunť ꝛ sequunť scādala declīare. Q,
si scādala post hāc resignatōꝫ (vt amici mi
nanť) ꝓtingāt pfecto ꝛ veniēt eadē vl' maio
ra si nō diuisio vlla. Malo ī alio sub alio ꝛ
p alio/ q̄s in me ꝛ sub me fieri. ꝛ notet illud
Salustij. Frustra niti ꝛ fatigando nō nisi
odiū q̄rere/ extreme demētie ē. ¶ Logor ml'
titudinē insecꝫ ad agendū qđ nō placet aut
licet. vl' vt hostis ac suspectꝰ ābitōe haberi
necꝫ dissīml'are aut fugere seu tacere. suffic
nisi patenť clamauero cū tñ scptū sit. nō in
seq̄ris multitudinē ad faciēdū malū. ¶ Lo
gor pnitiosa dogmata q̄lia iā semīata sunt
ab aliq̄bꝫ vl' tacere ꝺ ꝓsciam/ vl' cū summo
mei. imo ꝧtatis piculo/ illa p reuocatōnes
corrigere ꝛ nō potꝰ ꝓfirmare fauētes dicē
tibꝫ pmiserīt. vbi āt malicia p̄ualet/ hīt ādū
nō esse suadet plato ꝛ illic Ezech. ꝛ Hier. ō
gemendo valet ꝓsiliū. ¶ Logor liguas oēs
maliuolas tā q̄s signū ad sagittā ppeti q̄ tñ
ītolerabiliť ꝛ irrōnabiliť scuiūt ꝛ penetrāt.
sciūt exptī q̄s tū deniq̄ nō in ꝧbis solū sz in
via/ ppť cohercētiā q̄s dā ꝫ innoīatā sit dis
crimē agſcūt Quo pacto deniq̄ redimēdū
tps sic vidēt. q̄ dies mali sūt/ imo sup mo
dū piculosissimi ꝛ seditionū seminibꝫ vndi
q̄ repleti. Arx syō occupata fit in laqueum
ipi hierl'm felix porrō e tali naufragio nō si
ne bñficio si vl' nudⁿ enatauerit. ¶ Exaduer
so ꝑ pñtia mea nihil allegari boni pōt/ nisi
spes q̄dā alīus pficiēdi q̄s fingūt q̄dā vtinā
nō ceco iudicio rapti ō exiguitate mea. q̄ q̄s
ad ꝫ inutil' sit sentio. ꝛ dudū expior. scitū ve
re est illud pl⁹ alīus de te. ¶ Cōsidereť ꝫ acri
iudicio tā exptēritis q̄s ex circūstātia rei si
plus obest ille q̄ cū suis psonaliť q̄riť psecꝫ.
ꝛ cū eo iusticia piclitať quā iuuet/ ꝛ vbi lo
cū hꝫ si vos psecuti fuerīt ꝛē. ¶ Cōsideret q̄s
qua sit pficiēdi spes apū eos q̄ sapiēres sūt

in oculis suis/ꝛ q̄ ad nil aliud vacāt nisi cū atheniēsib⁹ dicere/vl' audire aliq̄d noui. Ubi ꝓterea mlt'itudines gerīt. vbi si q̄ sint ꝺ salute solliciti facilīt ꝛ abūde/ꝓsilia reperiūt. apud illos ꝙ q̄ salutē suā nō q̄rūt/p̄dicatio nō solū ociosa ʒ etiā pnitiosa ꝛ irrisiōe digna si nō tm̄ mō curiosa sit/efficīt. vbi aūt nō ē auditus nō effundas ꝙbū. Exemplo xp̄i q̄ coꝝā Herode cū audire curiosa gestiret obmutuit. ¶ Cōsidereꝯ q̄ pfect⁹ esse Brugis pōt/solo etiā vite exēplo/si verba deessent. vbi tū pficere būficiū notabile pstringit p̄latura tā solēnis ¶ Cōsidereꝯ ab exceptis q̄d apud magnates p̄sint inferiorū ꝙba. īmo grauīt ꝛ irascunt dicētib⁹/si nō sint ꝑm volūtatē. si nō obꝑuēt illud. loq̄mini nob placentia. ꝛ q̄d Michee ꝓtigerit si neq̄ꝫ meminerīt. Quapropꝯ multi doctorū ꝛ p̄dicātiuꝫ qđ rñdēt dicere ioculatores ꝛ fistulatores mirāt/q̄ ad arbitriū tripudiare nolētiū carmīa. i. doctrinas mēsurāt variātq̄. ¶ Cōsidereꝯ q̄ repugnāte natura vl' ꝓsuetudine q̄ altera natura ē nil vnq̄ felicīter agīt. Est āt natura mea ꝛ cōsuetudo ad agibilia p̄sus inepta scrupulosa. iners formidulosa. leuissime pturbata. vt pl⁹ millies expiorꝫ iugīt. Quid igīt conabor ꝺ ictū fluuij/cur vī nature faciā quā lz expellā. furca (vt Horatius ait) tū vsq̄ redibit? Quid fructu puisione ꝛ honore/allectabor amicorꝫ? Fateor hec vltro cuīcere potui carnalior ꝛ hoc parētib⁹ ruralib⁹ ꝫ nō curātib⁹. īmo ipsis frīb⁹ sororib⁹ muliebriorꝫ ad altiora scādētib⁹ minoribꝫ minor. ʒ īminēte tāto naufragio merciby etiā charissimis/īmo necessarijs vltro pjectis enatādū ē. ꝛ ab incēdio diuitijs ꝓprijs emigrādū. sic a curia certe lucrosiore memetip̄m violent⁹ eripui. nec piget q̄q̄ obnitērent amici. Q; si dicat picula hec extiore fugere ꝛ venire ad illꝺ Terētianū. q̄d si celū ruat? pculdubio plura dāt intelligi amicorꝫ cōminatōes ābigue ex p̄teritis futura p̄sagior ꝓticularia tū nec dū loq̄r nec dū ea q̄ intrīsec⁹ latēt apio. ¶ Cōsidereꝯ in q̄ta copia sunt mgri ad ꝓtēplatōz forte minus idonei. q̄ oīb⁹ agēdis ī officio vigilātius libēt⁹ atq̄ felicius defuirent. Hec optet ꝫ hoīez q̄rere in q̄ nō sit macla. qꝛ rara nimis auis in terris. nec pfecto talꝭ suꝫ ego. ¶ Uidete obsecro q̄ intolerabilis esset errorꝫ atꝫ superbia in me vl' in alīs ꝺ me talia cogitare. ꝛ sic p̄ferre velle. q̄lit' simia de formis fetū suū caball' añponit. Porro nō est ꝓsiliū ꝺ dñm si ab oculis sim. pieck⁹ vt p̄sit alīt. Estimo p audita ꝛ facta. Būdictuꝫ nec cederet/ab amicis ꝫ superbie fuco fuisse decepti. q̄si videlz eccl'a recederet cū sua cessiōe ne alius tal' ad regimē ip̄i debitū posse repiri. hec ꝙ plāe tēptatio demonū meridiāi. ¶ Cōsidereꝯ q̄sta sit raritas deo in ꝓtēplationis q̄te viuentiuꝫ more ꝓꝝ sctoꝝ. Jō si q̄s tenuit ad ꝫ opus aptus īueniat/ credēdū sibi puto. qꝛ talētū suū tale ē nō alia agibilia saltē in tāto. sic opus oculi videre ē/ñ laborare. Dꝫ em̄ q̄libet donū ꝓpriū a deo. Talē cessionē hac causa ip̄e greg. nazāzen⁹ ꝛ papa Celesti. ꝛ alij plures/fuerūt executi. ¶ Cōsidereꝯ si ad ep̄atū vocarer vl' aliud inges tpale bonū/an amici ꝓsulerēt oīb⁹ spretis cācellariā esse tenēdā. Estimo neq̄ꝫ/ñ dubito tū/q̄n nūc securius volēdo descēdere/illā desero/q̄ q̄lit' ascendēdo. Q; si in casu dimissiōis officij ad maiora. vl' p mortē trāsitu, puidendū restaret cancellarie. agat nūc, put tūc/īmo tāto puidius/q̄to deliberatio maior esse pōt/q̄ p̄mū data rapiat occasio. ¶ Cōsidereꝯ q̄ multi etiā ex amicis ꝛ q̄ dicūt picula se videre p̄ñt absq̄ tātis iudicijs/ꝛ aduersitatū causis/subire illud onus q̄tis. in q̄ tātis q̄uatus suꝫ oneribꝫ. ꝛ nō irrōnabilit' vsq̄q̄ q̄rundā vexatus ꝺdūs q̄b⁹ p meā forte ambitōez/aut importunitatē/spes quā sitiūt adēpta ē ꝛ extorta Q; si renuant videāt q̄s eq̄ mecū agant iudicio. attendāt ne digito mouere nolīt onera q̄ meis ceruicib⁹ volūt īmanere. ¶ Deniq̄s neminez dubitare arbitror q̄n liceat ꝑm iura oīa resignare būficiū tale/ resignare in manu supiozis. ꝛ vel religionē intrare. vl' aliter viuere p̄sertī būficiū aliud curatū hñti. Q; si lz cogīsco me ꝛ mores meos. certus sum certitudīe tali quaꝫ in tali materia sufficientē existimo/q̄ mihi ē expediens. ¶ Q; si fingāt nimis me amātes/illud nō expediens esse reipublice/vl' aliorꝫ pfectui. audiāt diuinū tonitruū. Quid ꝓdest hoī si totum mundū lucret. Uideāt demū ne sint inē illos de q̄b⁹ alibi Jnimici hom̄is domestici eius. Illud etiā pueris decātatū. Que nocitura tenes/q̄uis sint cara relīq̄. ¶ Et ne me mutatiōis culpabilē arguāt. si nūc tam vehemēt⁹ fugio/q̄ tā diligent⁹ p̄secut⁹ sum sciāt qꝛ meū sape cū etate ꝛ explētia creuit. ꝛ mea spes plurima frustrata est. certū ꝙ ē id est illud tempib⁹ mores sapiens. ¶ Q; si allegeꝯ infamia mea/scio q̄ ꝓ infamiā ꝛ bo

mD

naz famã pgik ad celũ. Scio q̃ p minimo mihi esse dz/vt ab hũano die iudicer/q̃ me iudicat dñs ẽ. Cetez nõ populari rumore/ sz ꝓscie simplicitate/xp̃iani vita metik. Lõsultius pfecto t honestius est illud vltro facere/ quod tandem ab inuito vel ipa moꝛs extorquet.

Finiunt.

Recõmẽdatio licen

tiandoꝝ in decretis facta Parisius p cũdẽ

Uesiuerit forsan aliq̃s.cur a vinculis scholastice exercitationis sunt hi venerabiles viri ita multiplici tã numero q̃z merito/velut in libertatẽ q̃z dã adducti. Rñdemus p̃ba summi legislatoris dei/in euãgelio dicẽtis. Dñs his opus hz. Originaliꝛ Matth. ꝯ. Mar. xi. Luce. xix. Quisq̃s cũ oculos sue ꝓsideratiõis p vniuersam eccl'iaz deducere voluerit.inuenietẽ velut aliquã domũ grandẽ/iuxta pphetica exclamatõz. O isrl q̃z magna ẽ domus dei/t ingẽs locus possessiõis eius.psidet huic eccl'ie dñs nr̃ ihesus xp̃s tanq̃z filius heres ĩ domo sua/dei p̃is sui. fm apostolũ Heb.i. Propterea loquẽs in pabolis frequent noĩauit p̃emfamilias. Recte p̃sus/qz familiã hz multiplicẽ/mirabili officioꝝ ordinũq̃z varietate ꝓstitutã.q̃ t si cuncta p seip̃m agere posset. disponere volens tñ nos coadiutoꝛes esse suos. fm apl'm. Ac pinde bonitatis sue pticipes fieri/assumit hoĩes ad obsequiũ suũ. Himiz.qz iumẽto etiã vti dignatus ẽ. dũ misit discipulos suos vt solueret asinã t pullũ eius.vt diceret interrogãtib.qz dñs his opus hz.hec fm l'az. ¶Sz a l'a traducamus si placet ꝯbũ istud ad mysteriũ ꝓueniẽs laudib hoꝝ spectabiliũ t eruditoꝝ viroꝝ. Ita cũ mos ita cũ ius exigit vt laudent t dicamus.qz dominus his opus hz. Quis dñs? Jã dictũ est.dñs dñantiũ t rex regũ/cui fuire regnare ẽ. Blo. Roma.i. Cuius agi frenis/sũma libertas ẽ. Boe. de ꝓsolatõe. Cuius fuitute gl'iabat theologizãs agathes.summa inquiẽs ingenuitas ista ẽ/in q̃ xp̃i fuitus cõprobat. Qua in re/primus oñdit laus egregia doctissimoꝝ t isigniũ baccalarioꝝ istorum/ qm̃ tãti talisq̃z dñi seruos se dedicare studuerũt.nec fuos q̃lescunq̃z.sz vtiles seruos. Dñs inq̃t his opus hz. Ecce nobilitas insinuat. qz tali subsunt dño.t vtilitas qz dñs his opus hz. ¶Sunt q̃ fuos viles t inutiles sub quadã falsa specie libertatis t dñij subdiderũt.hi sibi dño carnis tãq̃z latrinarij. De q̃bz ad Ro. xvi. t ad Phi. iij Quoꝝ deus vẽter ẽ/t gl'a in ꝓfusiõe. Sũt q̃ fuiũt mũdo t mãmone q̃s notauit xp̃s dicens. Nõ potestis deo fuire t mãmone. Sunt q̃ fuiũt dyabolo t pctõ. Hã a q̃ q̃s supatus ẽ/eius fuus efficit.i. Pe. ij. t q̃ fac pctm̃/fuus ẽ pcti. ¶Uos ãt meliori ꝓsilio t mẽte spretis his nõ tam dñis q̃z tyrãnis crudelib/fui facti estis deo. ita vt appellãdus sit q̃libet fuus fidelis t prudẽs quem ꝓstituit dñs sup familiã suã. nã dñs his seruis opus hz. ¶Dñs itaq̃z vob opus hz (O Uspectabiles t prudẽtes viri) t b ad regimẽ sue familie grãdis q̃tũ t tranq̃llũ. Ad q̃d sane vt doceatis eã iudicia iusticie/reddere vnicuiq̃z qd̃ suũ est. Ea cũ demũ vera patcrit.ea gubnatio idonea.ea fuitus placens dño si mãet vnicuiq̃z debitus ordo. Ordo aũt q̃d aliud ẽ nisi pariũ disspariũq̃z rex sua vnicuiq̃z tribuẽs collatio. Hũc ordinẽ docere habetis (O venerabiles licentiãdi) q̃bz dñs in b opus hz. vt oĩs de familia sua reddat ei religionẽ latrie.puritatẽ ꝓscie.charitatẽ ad p̃timũ.eq̃tatẽ ad iudiciũ. vt sic ordinek q̃libet hõ ꝓueniẽt q̃ ad tpaliũ mistrationẽ. Secõo q̃ ad spũaliũ dispositõez.t b in ordine ad p̃timũ. Tercio q̃ ad emendationẽ ꝓscie. q̃ ad seip̃m. Quarto q̃ ad exhibitõez reuerẽtie t latrie.q̃ ad deũ. Hec sunt ẽttuoꝝ p̃ncipalia circa q̃ versaꝝ oĩz sacroꝝ canonũ lex atq̃z traditio docẽs se regere. deũ colere.neminẽ ledere.rẽ suam vnicuiq̃z tribuere. Quoꝝ noticia q̃z sit necessaria famulie dñi/nullus igrat intelligens.ppterea nullas iducimus pbatões ꝯcordãtiaz vel autoritatũ.qz neq̃z necesse ẽ cũ late pateant neq̃z igrãtib leges logr. ¶Perspicuũ ẽ igit qm̃ dñs vob venerabilib licẽtiãdis opus hz p̃supposito fm depositõz testificatõzq̃z doctoꝝ viroꝝ t aliꝝ/q̃ hãc noticiã sacroꝝ canonũ fuistis assecuti. Hec q̃ppe noticia (iuxta mysticũ sensuz) asina dño fuiẽs. pullus ꝯo discipulus ei⁹ studiosi⁹ itelligi potuerat ¶Sz omissa ꝓsecutõe talis metaphoze veniam⁹ ad illud qd̃ obstrepũt/t opponũt aliq̃ dicentes. Optet/fatemur ista cogitare q̃ sub q̃ternario cõplexa sunt.s.rem suã vnicuiq̃z tribuere.p̃timũ non ledere.se regere. deũ colere. Sz cũ in aliꝝ facultatib sufficient hec docent t sciant/quõ nõ frustra/

quō nō supflua/ adiūcta dicēt hec facultas decretoꝝ cū suis pfessoribꝫ ꝛ studiosis de q̄ bus asseris/ qñ dñs his opꝰ hz. frustra q̄p fit p plura qđ pōt fieri p pauciora/ addi tio igit facultatis decretoꝝ/ neq; necessitatē hēbit neq; vtilitatē. ¶ Et inquiūt q̄ rem suā tpalē vnicuiq; tribuere docēt sufficientē leges hūane fundate in phia morali q̄ cuilibet naturaliē impssa ſm q̄s leges instituitur ꝛ regit ad plenū in tpalibꝫ suis vita pūs. Per has ꝙ canonicas traditōes visa est alias plus turbari ꝛ litibꝫ affligi policia ecclesie q̄; trā q̄llitate letari. ¶ Et rursus q̄ reliqua tria q̄ vel spūalē quersatiōez hoīuz int se/ vel emēdatōez ꝑpe ꝺscīe cuilibet in se. vl cultū latrie ad deū respiciūt/ sunt in sacris līis abūde tradita. alioq̄n tps hō ꝛ idē deꝰ cuius pfecta sunt opa (vt diē Moyses) instituissent minus pfecte eccl'iasticā domuz suā. q̄ nec suo nec lōgo postmodū tpe canones ilstos habuit. Allioq̄n insup lex euāgelica traderet insufficiēt mādata de q̄bꝫ dñs asserit. Si vis vitā ingredi serua mādata. Et itez. Hoc fac ꝛ vives. ¶ Ad summā g̃ redit hec calūnia. dñs inquiūt p regimine fuę familie in tpalibꝫ dedit leges ciuiles. p spūaliū gubernatōe tradidit euangelicos canones. aliā ꝙ nō est inuenire vitā nisi vl' tpalem q̄ p leges regit. vel spūalē quā euāgelica lex sufficiēt instituit. Nōne h̄ ꝺcludere licet q̄ nequaq̄; dñs his. i. canonistis opꝰ habet? ¶ Sz q̄d dicemus ad hec doctissimi ꝛ sapiētes viri pīes ꝛ frēs. q̄d huic calūnie rñdebimus? Rñdebimus p ꝺsideratōes aliq̄s geometrico ꝛ doctrinali ordine positas ſm q̄s patebit a radice necessitat ꝛ opꝰ dñoꝝ iuristaꝝ. Patebūt insup distinctōes aliq̄ de iuribꝫ canonibꝫ ꝛ legibꝫ. Iste eñ modo ctrine moralis modus optimus ē dū fit resolutio ad certa. dūq̄; sepaī pciosum a vili/ ꝛ q̄si sub oculis vnūq̄q; sepatū ab alio reponit qđ ꝺfuse cōpositū fallere poterat inspiciētes. ¶ Potuerat cito induci declamatoria ꝛ velut oratoria cōmēdatio/ sup vtis pconꝫ singularibꝫ. attñ excitatio studiosa vicit iubēs talia singularia ad vesperias singuloꝝ linq̄ ꝛ ea nūc dicere q̄ plus eruditionis scholastice noscuntur ꝓtinere. ¶ Inuestigamus igit a fundamēto causas necessarie instituti ōis q̄re dñs bis opꝰ hz. Et ꝓ h̄ sit hec ꝑma ꝺsideratio incipiēs ex alto. ¶ Prima ꝺsideratio. ¶ Dñs p suū velle impiosum ꝛ ptātiuū est ꝑmū radicale fundamentū omis legis vel canonis. ¶ Hoc Ambro. in exame. secutus Basiliū posuit dicēs/ q̄ ꝑma lex oīuz ē diuina ptās Uolūtas illius ius suū vnicuiq; tribuēs. nullius āt ē ꝑpetuū ꝛ ꝺstās voluntas/ nisi dei. ¶ Scōa ꝺsideratio. ¶ Dñs indidit cuilibet rei tātū de lege/ q̄tū de entitate ꝛ bonitate. ¶ Oīa eñ fecit in nūero/ pōdere/ ꝛ mēsura. ꝛ ita sub lege certa ait Boe. q̄ppe. Sicut fecit oīa ꝑpt se ꝛ ad se/ sic oīby dedit vitā certā tēdētiū ad se q̄ dī appetit' vl' amor ꝛ pōdus/ trahēs rē ad suū dñatiuū ꝛ initiale ꝑncipiū qđ ē ipe/ vt sit ipe alpha ꝛ o ꝑncipiū ꝛ finis. ¶ Potuerat h̄ fieri longa deductio de legibꝫ varijs rez/ tā in celo q̄; in terra/ aut in mari ꝛ in oīby abyssis/ in volucribus celi/ ꝛ q̄drupedibꝫ terre/ ꝛ piscibꝫ marꝭ. Sed omittamus hec ꝛ dicamus ꝑ tercia ꝺsideratōe. ¶ Tercia ꝺsideratio. ¶ Dñs sic fecit hoīez/ vt soli sibi subiectus dñaret' ceteris rebꝫ mortalibꝫ/ ita sibi indidit p ceteꝛs rōnē tā q̄; legē intimā ꝛ viuā/ neq; eñ ꝑpt aliud dī hō factus ad imaginē ꝛ sīlitudinē dei/ nisi q̄ sui capax p rōnē effectus est ſm Aug'. ꝛ expositores catholicos. ¶ Hoc viderūt phi q̄ naturas aliaꝝ rez dixerūt regi a rōne sepata/ velut ab intelligētia nō erante. hoī ꝙ rōnē ꝑpriā ꝺsiderāt quā dixerī regināi in suo microcosmo. quēad modū (suo mō lōge tñ excellētiori) dñs i macrocosmo ꝑncipat. ¶ Quarta ꝺsideratio. ¶ Dñs indiderat hoī ronē integrā ꝛ purā/ tanq̄; sufficiens ꝑncipiū regitiuū suuꝫpius ꝛ q̄ ad deū ꝛ quo ad ꝓmū/ ꝛ q̄ ad corpus ꝑpriū/ ꝛ ad aliud q̄libet inferioꝝ. ¶ Allioq̄n quō verū esset illud Moysi iā allegatum. Dei pfecta sunt opa. Quō ꝑterea vez esset illud phisicū. Deus ꝛ natura nō deficiunt in necessarijs/ si mor ab exordio nō dedisset deꝰ hoī sufficiēs ꝑncipiū suuꝫpius regitiuū ꝛ ordinatiuū atq; regulatiuū? Dedit ꝙ dū hominē instituit sub regula rectissima quam appellamus originalē iusticiā. q̄ ꝑ omia ꝺformis erat q̄; tū optuit ipi ꝑme ꝛ ꝺstāti iusticie q̄ deus ē. ꝑ quā reddidisset hō vnicuiq; ius suū. i. qđ suū erat. deo videl reuerentiā sine ꝺdictōe. ꝓmo amicitiā sine dissensione. coꝛpi obedientiā ad rōnē sine rebellīōe. Ceteris inferioribꝫ dñatōez regitiuā sine impugnatiōe. ¶ Quinta ꝺsideratio. ¶ Dñs nō habuisset opus legistis vel canonistis in statu nature ꝑmitus institute. sic nec habebit opus in statu nature glificate. Qua/

re: qz cuilibet fuisset lex sufficiẽter inscripta in li. cordis sui. nec opus erat vt ꝯs cũ doceret iudicia iusticie. p iura vel leges aut canones/hũano studio cõpositos vel libris aratis qõ de futuro statu sonat illud pphe ticum. Dabo leges meas in cordib eoꝝ. ¶Sexta cõsideratio. ¶Dñs opus habuit iuristis legistis ꝛ canonistis mõ locutiõis pexposito/ postꝫ hõ cũ in honore esset nõ intellexit/cõpatus ẽ iumẽtis insipientib ꝛ sil'is factus est illis. ¶Obscurato nimiz li bro cordis interiori/ ꝛ velut oblꝛato ꝛ male ꝺcto p diuersas passiones vix poterat legi. vix ab hoie discerni q̃d rectuz ab obliq. quid bonũ a malo. q̃d iustũ ab iniusto. q̃d darek ergo liber extrinsecus. ꝓtinẽs leges ꝛ pcepta/p traditõez dei ꝛ hoiuz sapientioz/ quoz lucidiora adhuc erãt corda/vel p diuinã celitus illustratõnez/vel p humanã ꝛ diuturnã inuestigatõez/iuuantib ad ꝫ ipsum moribz bonis q̃ miro mõ illuminãt. sicut de alijs dictũ est q̃ excecauit eos malicia coz. Alia cũ viri iusti annũciat aliqñ vera plus ꝯs septẽ speculatorez ꝓstituti in excelsum ad speculandũ ait Sap. ¶Potuerãt hic induci speculatões grate multũ/de obscuratiõe vel oblꝛatione libri cordis. qõ est speculũ q̃ddã veritatis/ꝛ ꝫ p compatiõnẽ ad varios modos diuersos/q̃bz specula materialia distoz quẽk ne reddãt veras ymagines. Vas speculatões posuit Ozesme ꝺ ꝓfigu. qualitatũ. illic videank. ¶Septima ꝓsideratio ¶Dñs instituit p̃mũ canonistã ꝛ legistã ipm Aldã. ¶Cõgruebat q̃ppe/immo opus erat vt Aldã qui pr̃ omniũ p ppagatõez carnis esse debuerat/ fieret etiã pr̃ p gubernatõez ꝛ instructõez. Alc pinde sicut in artibz p corpis regimiẽ necessarijs/adã post pctm̃ fuit p diuinã inspiratõez eruditus. de necessarijs inquã nõ solũ q̃ ad esse ꝛ quo ad bñ esse. ꝯto ãplius opus erat/p bñ esse ipius aĩe q̃ ad scias ꝛ ꝟtutes/ipm diuinitus illustrari. ꝛ p ipm ꝓres filius eius/ de generatõe in generatõez. ¶Hec est traditio ipius Josephi in li. antiquitatũ. cui cõsonat apta rõ. Sic dr̃ Beñ. q̃ dñs fecit ipi Ad de tunicas pelliceas. hoc ẽ vt opi fas est fieri docuit. sicut parare cibos. vti medicis colere agros. ꝛ ita de reliqs babek palam ex istis vñ ꝓma fuit origo. ꝛ causa cuiuslibet artis ꝛ inuẽtio scie ꝛ facultatis. ¶Octaua ꝓsideratio. ¶Dñs vltra legẽ nature nõ solũ instituit de qua dictũ est. sed etiã de summitate deriuate ac in posteros ꝓmulgate que dr̃ lex antiqua. ¶Fundak hec ꝓsideratio sicut serra, plabẽte eĩ naturã de vicio in viciũ. plabebak ꝓsequent ad igrantiã maioꝝ legũ ꝛ iuriũ ꝛ iustoꝝ iudicioꝝ. Addẽda fuit igik declaratio cũ autoritatũ insertõne/ꝛ circa murmuratõez ꝓceptoꝝ/tã generaliuz sicut decẽ ꝓcepta/q̃ specialiũ sicut erãt iudicialia ꝛ cerimonialia. ¶Et ita dominus habuit opus legisperitis ꝛ iuristis q̃ dicebank doctoꝛes ꝛ scribe. meditãtes in hac lege/die ac nocte/vt eam pplo simpliciori nũciarẽt ne fierẽt sicut equus ꝛ mulus q̃bz nõ est intellectus. sed approximarẽt ad deũ/p pterea vt in chamo ꝛ freno certoꝝ ꝓceptoꝝ ꝓstringerenk/optuit. ¶Nona consideratio. ¶Dñs vltra legẽ veterẽ opus habuit instituere legẽ euangelicã. ¶Siq̃dẽ ad nihil perfectũ adduxit lex antiq̃ dicẽte apl'o ad Hebreos. vij. Nihil ad perfectum adduxit lex. Erat eĩ figura ꝛ vmbra noue legis. Nam oĩa in figura ꝓtingebãt eis ait apl's. Alduc nõdũ igik re vel luce impleta ẽ lex illa nõ soluta. Alc pinde ꝓstituti sunt apl'i discipuli ꝛ euangeliste tanq̃ doctoꝛes huius legis ꝛ ceteri successoꝛes eoꝝ q̃s theologos nominamus. nõ fm corticẽ lr̃e q̃ occidit/ sed fm interiorẽ spm̃ q̃ vivificat. ¶Decima ꝓsideratio ¶Dñs opus nõ haberet iuristis alijs q̃s theologis. si hoies fm virtutes theologicas q̃ sunt fides/spes/ꝛ charitas. sponte vellẽt regulari. Sufficere dixit Augustin' in enchiridiõ has virtutes ad salutẽ oi homini. q̃ppe claudũt in sciꝑis duo illa mandata/in quibz tota lex pendet ꝛ pphe. Diliges dñm deũ tuũ ꝛc. Et primũ tuũ sicut te ipm. Interest aũt theologoꝝ docere sufficienter ea q̃ sunt fidei spei ꝛ charitatis/ꝛ in regulã euangelicã errores insurgẽtes cognscere/ꝛ cognitos vt caueank ab alijs insinuare. ea deniq̃ docere ꝺ venit. quibz hec triplex virtus gignik/nutrik/defendik/roboratur. Sic instituta videt ꝛ gubernata fuisse sufficiẽter eccl'ia p̃mitiua sub apl'is. ac deinde p successiones varias vsq̃ ad doctoꝛes sanctos inclusiue p q̃dringentos annos ꝛ amplius quibz tpalibz nõ erat distinctio theologoꝝ ꝛ canonistaꝝ/lz canones sacri multi essent vltra tenoꝛẽ exp̃ssi traditũ in euangelijs ꝛ ceteris libris canonicis. Hi ꝥo canones si bñ inspiciamus nõ sunt nisi ꝓclusiones elicite vl' illate ex p̃cipijs theologicis id ẽ ex euãgelio ꝛ alijs libris canonicis p q̃

los q̄by dicit ꝓs. Qui vos audit me audit Nihil igit̄ āmirādū si ad eosdē ptinebat cognitio ⁊ legislatio ꝯclusionū illaꝝ canonicaꝝ/ad q̄s ptinebat noticia ꝓncipioꝝ. Inde ē illud q̄ sapia dicit de seipa. Per me reges regnāt ⁊c. ¶ Undecima consideratio. ¶Dñs ꝓpt̄ multiplicatiōez hoiuz sub lege sua euāgelica ꝓuaricātiū eā multis modis voluit hmōi canones multiplicari. Et ita opus habuit canonistis. etiaz in regimine spūali. q̄ ꝓpe dicti theologi neq̄ꝫ sufficiebāt. ¶ Notemus h̄ ad declaratōez āpliozez q̄ theologi ꝓpo noīe dicunt hi q̄ noticiā ꝓfitent ⁊ hñt eoꝝ q̄ ꝓpe dicunt esse de theologia h̄ ē de iure diuino seu euāgelico q̄d idē est. ⁊ q̄ illud sciūt elucidare/defendere/robo rare. ¶ Sūt āt q̄ttuoꝝ genera taliū q̄ ꝓprie dicunt ad ius diuinū ⁊ euāgelicū ptinere. Primū genus ē eoꝝ q̄ ptinent exp̄sse in textib⁹ cānonice scripture vt q̄ in ꝓncipio fecit deus celū ⁊ terrā. Scōm ē eoꝝ q̄ ꝓsequunt ꝓsequent clare in ꝓsequētia necessaria ⁊ euidēti/apud oēz vtētē rōne ex eis q̄ ibidē ptinent. Terciū ē eoꝝ q̄ lz non sequant in ꝓsequētia clara apud oēs vtētes rōne vel aliū de doctos. tñ apō exercitatos in sacris lr̄is ꝓsequētia iudicāt optia vel seq̄la. Quartuz est eoꝝ q̄ p reuelatōez factā eccl'ie ꝓstāt. ⁊ h̄ vel exp̄sse et manifeste p̄ ꝓphias seu miraculosas attestatōes/vel iplicite p cōez attestatiōez totius eccl'e vel ꝯcilij generalis eaz sufficient repñtātis. ac p successionē legitimā deriuatā ad posteros p eos q̄ tales reuelatōes habuerūt manifeste. Ueritates oēs alie/tāto dicunt magis ptinētes vel iptinētes ad theologiā ⁊ suos pfessores q̄nto primius vel remotius pñt inferri ex p̄dictis. ¶ Progrediētes igit̄ vltra dicamus q̄ p̄ter has ꝟitates seu regulas optuit multas explicari ad regimē eccl'iastice familie/q̄ non poterāt exp̄sse deduci ex sacra scriptura. sz optuit fieri limitatōez p̄ autoritatē humanaz. Recte eo mō q̄ vltra ꝓncipia iuris moral' natural'/⁊ ꝯclusiōes euidēt ⁊ necessario sequētes ex eisdē/optuit addi ml'tas institutiones. neq̄ꝫ clare dissonas/ neq̄ꝫ tñ euidēter sequētes ex dictis ꝓncipijs ⁊ h̄ autoritate ꝓncipū vel cōitatū q̄by respublica regenda subdebat. ¶ Exēplū in vno p q̄ sciat in ceteris. Cōfessio sacr̄alis/ ē de lege euāgelica p̄pe dicta. sz q̄ fiat h̄ tpe vel illo/⁊ apō suū certū sacerdotē/vel apud illū ē de iure positiuo. q̄d nec clare sequit̄ ex lege euāgelica q̄ sic debeat fieri/ nec tñ est repugnās. Talia sunt sine nūero in reliq̄s q̄ ꝯcernūt dei cultum ⁊ charitatē erga ipm ⁊ ꝓximū nostrū. ¶ Duodecima ꝯsideratio. ¶Dñs opus habuit canonistis/nedū ꝓpt̄ multiplicatōes hmōi canonū positiuoꝝ/sz etiā ꝓpt̄ incorrigibilitatē subditoꝝ. ¶ O dert̄ peccare mali formidie pene. ait Horatius. vt igit̄ pene varie ꝓ varijs delictis ferrent̄ necesse fuit, quemadmodū ꝓ diuersitate morboꝝ/ordinant medici diuersitatē remedioꝝ ꝓticlariuz vltra ea q̄ cognoscūt ex ꝓncipijs phie naturalis/ vel sue medicine generaī. Constat aūt institutōnes hmōi arbitrarias esse vt plurimū/ q̄ lz institutiōes ꝯformitatem q̄dā habeāt ad legē diuinā in h̄ q̄ nō ei palam dissonant alioq̄n essent iniq̄. nihilominus nō ita ptinēt ad eā/q̄n alie pene posset eq̄lit̄ statib⁹ illis ꝓncipijs ꝯstitui. ⁊ h̄ ē ius q̄le appellamus pure positiuū vel hūanū. ¶ Amplius ꝟo ⁊ si repugnātia nō sit/vt theologus sciat hmōi ꝯstitutōes penales ⁊ similes de iure positiuo. q̄ tñ hūani capacitas īgenij/ multū finita ē/nec ad tot sufficiē. dñs habuit opus vl' voluit distictos in ecclesia doctoꝝ īstruere. q̄sdā ad ius euāgelicū ⁊ p̄pe diuinū/q̄sdā ad positiuū sciēdū dedicatos. Et ex his īuestigamus ⁊ inuenimus puto cōmoditatē distinctōis int̄ has facultates theologie ⁊ decretoꝝ. ⁊ dñs in h̄ hz opus decretistis. ¶ Tredecia ꝯsideratio ¶Dñs nō instituit reponi ea q̄ p̄pe sunt fidei/in textib⁹ canonū vel decretoꝝ vñ dicūtur cānoniste vl' decretiste/ tanq̄ꝫ illa p se ꝓncipalit̄ ptineāt ad facultatē decretoꝝ. Hec ꝯsideratio rñdet his q̄ post facultatē decretoꝝ sic īstitutā ꝓtēdere vellēt supfluaz esse theologoꝝ facultatē. Dēmus inquiūt articulos oēs fidei ⁊ catholicas ꝟitates. q̄d egemus theologis? ¶ Sz ꝟideat rō cur illic ponānt̄ tales ꝟitates/ inuenimus q̄ sunt tanq̄ꝫ articuli certi eliciti ex theologia q̄ꝝ declaratio spectat ad eādē. quēadmodū etiā factū est in legib⁹ ꝓncipū catholicoꝝ nō q̄ ad illas leges ō directo spectēt sīc nec eoꝝ declaratio. quēadmodū nemo diceret q̄ declaratio symboli apl'oꝝ vel niceni ꝯcilij ad simplices spectet. q̄by tñ illud indicit̄ ⁊ explicatur ⁊ dat̄ ad credēdū. ¶ Quo pacto igit̄ q̄reret aliq̄s/reponunt̄ h̄ in facultate decretoꝝ vel in facultate legū tpaliuz/q̄ ad theologie ptinēt facultatē? Facilius ē rñsio. Reponūtur itaq̄ꝫ vt addant̄ penevarie ꝯ eos q̄ aufu

temerario ꝫ articl'os sic explicatos dogmatizare ꝑsumerẽt. Nec ãt adiectio cãonũ penaliũ sic ẽ de iure positiuo. sic eaꝝ cognitio spectat ꝓpe ad decretoꝝ vl'legũ facultates.

A ¶Decimaq̃rta ꝯsideratio. ¶Dñs sic̃ in vno corpe naturali. diuersa mẽbra singulis officia cõstituit/ne sit scisma int' ea/sic in corpe mystico/diuersos voluit esse doctores ꝓ varietate doctrinaꝝ legũ vel iuriũ. ¶Hac ꝯsideratõe ꝑsupposita ex ꝓximis/pz ꝯsequẽter iniusta ꝯcertatio vl'q̃rela coꝝ. q̃ ꝑ extollendo sciaz theologie/illã decretoꝝ vtiperãt vel ecõtra. ¶Hoc em̃ agere q̃d aliud ẽ q̃s si oculꝰ dicat naribꝫ/opa tua nõ agẽda. Rursus ẽ ꝑsumptio coꝝ. q̃ ex necessitate sue scie nitunt extollere'r arguere eã ceteris oĩbꝫ ꝓfectiorẽ. cũ dicat ꝓhs de methaphisica. Necessarios q̃dẽ oĩs dignio:es/ꝓfectioꝝ ꝯnll'a. Cũ ꝓterea videt in corpe naturali/mẽbra turpiora r infirma plus hĩe necessitatẽ q̃s pulchriora r ꝓfectiora q̃lia sunt oculus r auditus. Deniq̃ mãifestũ ẽ ex his/ad quã facultatẽ spectat iudicare de hereſibꝫ r hereticis. Cõstat q̃ ad theologiã. modũ ꝯo puniẽdi magis determiat facultas decretoꝝ/ sz executoz iudices r cliẽtes seu bodelli magis sciunt. Exẽplũ de iudicio falsę monete cuius falsitatis cognitio spectat ad cãpsores. punitõis modus ad legistas. executio ad iudices r bortelles. ¶Potuerat ꝫ applicatio fieri de examĩe bulle illius ꝑ mẽdicãtes extorte. sz omitto. ¶Decĩaq̃nta ꝯsideratio. ¶Dñs hz opus sic̃ theologis r canonistis/sic hoĩbꝫ inferioris scie vel ordis q̃ ad cognitõez traditionũ humanaꝝ. ¶Cõsulamus expiẽtiã r videbimus q̃ vltra sciaz iuris diuini/r cãonici positiui/ml'te sunt ꝓticulares leges r ꝓstitutões positiue. necessarie in iudicijs q̃les optet scire ipos ꝓcuratores r cliẽtulos r alios inferioris ordinis. ¶Si ãt q̃reret aliq̃s/q̃snã vtilioꝝ sit eccl'ie dei/vel eruditus in his legibꝫ vltis ꝓcuratoꝝ r ꝓmotoꝝ. vel in sacris canonibꝫ positiuis? Puto ꝯfesti ridebit r irridebit. imo spernet a dñis cãonistis talis inq̃sitoꝝ r iure q̃dẽ. Sz cũ a sil'i ꝓgũt aliq̃ curiose (ne dicamus fatuose) cõpare sciaz canonũ positiuoꝝ ꝑ eccl'astico regimine/ad sciaz euãgelicã/ipi viderint. Exẽplo sil'i dubitaret aliq̃s q̃s hñdus ẽ dignior in cura corpis vel medicus. Sil'r q̃s ꝓferẽdus ẽ vl'eruditus in ꝓstitutõibꝫ positis suę religiõis aut in synodaliꝫ statutꝫ. vl'an ꝓcellat iurispitus/q̃ tñ ad hoꝝ ꝓticulariũ cognitõez nõ descendit.

¶Cessent igit deiceps hmõi ꝓpatões odiose r curiose. fatuose ĩmoꝝ fastidiose. nec sit scisma ĩ ipo corpe eccl'e. sz ãbulet q̃s q̃z vocatione q̃ vocatus ẽ. gr̃az quã accepit cõicans sine inuidia r in alterutꝝ ãministrãs. ¶De B cima sexta ꝯsideratio. ¶Dñs opus hz decretistis nõ solũ ꝓpter rõnes sumptas ex multitudĩe cãonũ positiuoꝝ ꝯcernẽtiũ spũale regimẽ/ sz etiã regulatõez tpaliũ maxĩe post dotatõez eccl'ie in bñficijs r in alijs abũdefactis. ¶Neq̃ em̃ euãgelica lex dedit exps sas de tpaliũ regimĩe ꝓstitutiões ac pinde theologica ꝯsideratio/ sz ad eas ꝓticulariꝫ cogscẽdas/neq̃ q̃s extẽdit. Videnꝫ aũt sufficere leges hũanitus tradite. sed si notaueri mus aliã esse rõnẽ de his q̃ mere tpalia sũt/ nec dedicata diuis vsibꝫ. aliã coꝝ q̃ cultum dei respiciũt in decimis r oblatõibꝫ/in bñficijs atz silibꝫ/nemo mirabiꝫ si legibꝫ alijs vti cõgruũ fuit ꝑ his r ꝑ illis quẽad modũ doctrĩe pure moral'/ĩsufficiẽs fuit ꝑ legere uelãda. q̃s uis in obsequiũ suũ possit. ¶Decima septia ꝯsideratio. ¶Dñs nõ ita distinxit theologiaz a sacris cãonibꝫ r ecõtra/q̃n virilit̃ r salubriꝫ possint ab eodẽ hoĩe q̃s tũ sibi ꝯcediꝫ iuestigari. Si em̃ repti sũt q̃ vltra cãones sacros/legibꝫ hũanis dederunt studiũ suũ r ecõtra/r ꝓfecerũt in vtrisq̃. si vltra phiaz r metaphisicã ml'ti q̃tidie ĩ theologia se vehement' exercẽt. Hoc ꝯueniẽtꝰ hz fieri/q̃ theologus descẽdat ad inspicien dũ cãones sacros tanq̃s ꝯclusiões elicitas ex suis pncipijs theologicis deducere.

¶Sic erit tal' ãbidext theologus cãonista r cãonista theologizãs. r q̃s ẽ h̃ r laudabimus cũ. ¶Quid ãt facili? ẽ ex ãboꝫ/aut ꝑ theologiã. s. cogscere cãonicã sciaz vel contra. Existimo q̃ ꝑmũ sic̃ facilius ẽt ordiatius deducere ex pncipijs cõclusiões/q̃s ex ꝯclusionibꝫ ad pncipioꝝ noticiã deuenire. Addito q̃ agibiliũ istoꝝ vehemẽs ꝯsideratio a puericia vel ab adolescẽtia nõ tñ erudit neq̃ clarificat ingeniũ/q̃tũ exercitatio in speculabilibꝫ pncipijs. ¶Potuerat ꝫ inseri q̃rela frequent' incidẽs nr̃o tpe tã ꝺ theologis q̃ ad speculabilia q̃dã paꝝ vtilia/curiosiores existũt debito nolẽtes ad ꝯsideratione agibiliũ tanq̃s suo ingenio indignaz r rudẽ declare. Rursus inculpãdi sunt iuriste illi q̃ ꝓticulariꝫ ꝯclusiõibꝫ iuriũ sic adherẽt vt vel ad pncipia resolutõis nõ aduertũt. ¶Decima octaua ꝯsidc

ratio. ¶Dñs voluit ita theologiã a cãonib⁹ separi/vt tñ nancret vsus termioꝝ theologicoꝝ incõfusus. ¶Scia em̃ q̃libet iferior sibi sumit ꝓncipia sua a supiore alt̃nate eaꝝ. sic vt termioꝝ suoꝝ ꝑpetatẽ obfuet necesse est. alioq̃n fieret velut altera ꝓfusio babylonica p diuisionẽ linguaꝝ. nec mutuo se itelligerẽt theologus ⁊ iurista. ¶Qua ex re ptz q̃ vbi ꝺ ist̃ termis hereſis ⁊ hereticꝰ/symonia ⁊ symoniacꝰ ⁊ sil'ib⁹/fit mẽtio. recursus esse ꝓncipal'dz ad vsum quẽ theologꝰ fmo hz. fm quẽ dicit Aug⁹. q̃ nob ad certã regulã loq̃ fas ẽ. ¶Ac pinde pz q̃ exposito bulle mẽdicãtiũ reqrit exponi p ius euãgelicũ. ¶Decianona ꝓsideratio. ¶Dñs nolvit vt fm ius canonicũ regulareꝫ imobilit̃ de necessitate totus eccl'ie ppl's sic optet ipm regi stabilit̃ ⁊ imobilit̃ p ius euangelicũ ⁊ diuinũ. ¶Tollit hec ꝓsideratio temeritatẽ aliquoꝝ vel ignorantiã q̃ suis iuribꝫ positiuis/imobilitatẽ ⁊ indispẽsabilitatẽ talẽ tribuũt ⁊ parẽ vi obligãdi q̃lẽ hz ipm ius euangelicũ ⁊ diuinũ. Ac pide q̃t hec scandala q̃t p/turbatões in euãgelico regimie ꝑdemota sint ⁊ q̃tidie succrescãt legi fas ẽ in expiẽtie libro. Tales nimiꝝ intractabiles. q̃s phs appellat īmãsiuos/ neq; epykeiã/ neq; bonã cõtatẽ recipiũt. adherẽtes traditiõib⁹ suis sic euãgelio. imo ꝑt traditiões suas (sic ꝓphet̃ xps) faciẽtes irritũ mãdatũ dei. Ma. thei. xv. ¶Applicauim⁹ al's ꝓsideratõz hãc ꝑcipue vtilẽ ad materiã reductõis grecoꝝ/ q̃z nũc omittam⁹. ¶Clauis ẽ h̃ ꝓsideratio p inueniẽdo ꝓsequent̃ naturã ⁊ ꝓditõez totꝰ euãgelice hierarchie. Et quõ regimẽ el⁹ monarchicũ ẽ ⁊ regale q̃ ad spũalia ex īmobili institutiõe xpi. Utꝝ ꝺo sit existimãdũ q̃ ad tpalia etiã eccl'e dedicata non ita ẽ manifestũ. Scitis ꝓcertatões istic inũeras esse diẽtib⁹ alijs q̃ eccl'ia nihil hz tpale nisi a diuinis ꝓncipijs. alijs ꝺo in oppositũ certãtib⁹ q̃ oĩno sũt eccl'e/q̃z lites has vl' nũerare h̃ vel dirimere nõ nr̃m ẽ. ¶Uicesima ꝓsideratio. ¶Dñs voluit eruditis in sacris canonib⁹ licẽtiã doctoralẽ ip̃tiri. q̃tin⁹ h̃ient ex h̃ autoritatẽ nõ solũ docẽdi ipos cãones/q̃z eos doctrinalit̃ iterp̃tãdi/exponendi/vl' glosandi. Hoc int̃ certa maxie opat licẽtia doctoral' ⁊ illud rõnabilit̃. nõ em̃ potuit oĩ hora fieri recursus ad ꝓditorem canonum. Propter eruditis ⁊ approbatis ꝓferenda fuit tal' autoritas doctoral'. Nõ solũ ipis q̃z etiã ꝓncipalib⁹ theologis. p̃ptiz vbi dubietas oritur ex his ⁊ circa ea q̃ ius euãgelicuz põt ad elucidatõz deducere. ⁊ quẽadmodũ architectonica ꝓncipat̃ subalt̃nate scie. ⁊ sicut ex ꝓncipijs ꝓclusiões examinant̃ ⁊ pbãt si recte sũt. ¶Deniq; causas alias lumie doctoral' esse dicim⁹ q̃tin⁹ euitet ꝓfusio in politico regimie. ⁊ ne insufficiẽs vel imeritus ad h̃ ipm se īgerat. q̃ postrẽo honoꝝ alit artes/dicit Cicero. ⁊ oẽs accedunt ad studia ꝓpter gl'az. ¶Postulemus tãdẽ/vt dñs pr̃ familias supmus nos ita solui ⁊ ad ipm deduci ꝑcipiat/iuxta figurã asine ⁊ pulli eius q̃ ad Hierl'm celestẽ ipo sedẽte ⁊ dirigente pueniamus. Finit.

Incipit tractatus

eusdem de nobilitate.

Homo q̃dã nobil'/abijt ī regionẽ lõginquã accipe sibi regnũ. Quis hõ iste nobil' nisi xps iesus/xps nobilissimi regis dauid iclyta ples? De q̃ p allegoriã Eccl's ait Btã terra cui⁹ rex nobil' ẽ. Et ī laudẽ sapie ait idẽ in pabol'. Nobil' in portiis vr ei⁹. cũ sederit cũ senatoribꝫ ẽre. Qui ꝓterea ꝺ se loq̃bat samueli. Qui me ꝓtenũt/erũt iġbiles. ¶Dicam⁹ igit̃ aliq̃ de nobilitate. sumentes occasionez ex p̃e militis egregij dñi wilh. sanct. ⁊ nobilitate cõpositi. Nobilitas ꝺo describit̃. Secõdo diuidit̃. Tercio iġbilitas pãdet̃. Quarto corollariũ q̃druplex elicit̃.

Nobilitas ẽ eminẽtia q̃dã vel ꝓncipalitas/ vel excellẽtia int̃ alias res sui generis/ h̃s facultatẽ aliquã in illas p̃ptim ꝓpinq̃s influẽdi. Nobil' idcirco ꝺ h̃ accipe regnũ sibi siue regimẽ aliq̃ alioꝝ ꝓpt̃ influxiuã ptãtez. ¶Nobilitas sic descpta ꝓuenit cũ libtate q̃ ẽ dignitas aliq̃ suũpius nõ alteri⁹ gra. Determiatio ptz. i. poli. m l'ta p exempla q̃m in oi genere dñaꝫ aliq̃d vnũ q̃d in illo genere ꝓmũ est ⁊ nobilissimũ/tã in aiatis/q̃z in aĩa carẽtib⁹. Hec descꝛtio p sequẽtia pspicua magis est.

Nobilitas sic accepta generalit̃ reperitur ī maiori mũdo. ⁊ sil'r in minori multis modis. quẽadmodũ varie sũt hierarchie ⁊ ꝓncipat⁹ q̃m nõ ẽ nobilitas sine ꝓncipatu q̃dã. ¶Nobilitas in ꝓmis ẽ supemineñt nec extra in ipa trinitate btã/q̃ ad sanũ intellectũ ꝺ supcelestis hierachia. Est em̃ in p̃fotal' nobilitas seu dignitas vl' autoritas que notificaꝫ p duas natiões istas. Innascibilitas. ⁊ ꝓncipiũ ꝺ nõ ꝓnci

pio. Sil'it in filio respectu spūsscti. nec dī igbilitas idcirco in spūsctō. q̄z declaratio theolog' remittat¶ Nobilitas ē in āgel' fm triplicē hierarchiā q̄ celestis appellat. p̄mā scdaz. tciā. Nobilitas rursus ē in eisdē āgelis in ista q̄libet triplici hierarchia fm tres ordies p̄tētos in q̄libet. vt in p̄ma cherubī seraphī t throni. ¶Nobilitas ē i eccl'astica hierarchia q̄ subcelestis dī exēplata p celestē. fm tres stat' eccl'e. p̄mos medios t īfimos. ad q̄s spectat secularē hierarchiā i dicta reducere p tres act' hierarchicos /q̄ sūt purgare/illumīare/t pficere. In q̄ q̄dē seculari policia/sigbiles sunt tres stat' p tpaliū regimine suo mō. In cui' supmo statu vulgarioz t vsitatioz nobilitas collocata p̄cipat. ¶Nobilitas ꝓsequent' t large sūpta ponit a philantibꝫ t theologis fm q̄ttuor gd' creaturaz q̄z aliq̄ hñt eē solū naturale Ellia esse t viuere. q̄dā eē t viuere t sentire. reliq̄ sicut hoīes p̄cipāt esse viuere t sentire/q̄ bF etiā hoīb' supaddit intelligere. ¶Nobilitas p̄mo triplici genere creaturaz ꝓsiderat fm p̄eminētiā rez naturaliū int' se fm causalitatē t effectū. Sic nobil' ē corp' celi q̄z ele mēta. Sic auz t gēme nobiliores sūt plūbo aut luto. Sic sol/lūa/venus/iupit'. plus q̄z saturn' aut mars t mercuri' in vtroq̄z p̄ticipat. Nihil em̄ īpedit q̄n eadē res sit nobil' t igbil'/respectu diuersoz p supioz t īferioz cōpatōez. sic in eadē celesti hierarchia t pl'ib' alijs sil'ib' palā ꝓstat. ¶Distinctio de nobilitate p̄spicua ē sil'r in solū viuētib'. vt in arboribꝫ t plātis/q̄z nobilior est q̄ t pfectior. p̄ti in attributōe ad vtutes opatias pfectōes. vel ad se vel ad alias res actuandas. ¶Postrēo in aialib' brutis piscib' et auib' facile ē nobilitatē t igbilitatez varijs respectib' intueri. Sic aq̄la nobilior interaues. sic cete vel delphīes int' pisces. sic aries int' pecudes. sic leo inter feras seu ferales aiantes. sic int' serpētes regul' q̄ tm puersa ē nobilitas vbi q̄ nocētior ē/p̄cipalior reputat'. sic in demōib' reponunt' p̄ncipat'/vbi noīs abusiōe deterior t dānatior/nobilior int' eos dici pōt. ſz facit igbilitas hñda est. ¶Nobilitas in hoīe tā q̄z in mīori mūdo p̄dictis oīb' mōis post deū/potit(si subtilit respicias)repiri. quēadmodū pticipat iuxta deductōez Breg. cū oī creatura exponēt' illō. Predicate euāgeliū oī creature. Dī idcirco p̄tinere oīa. t oīuz finis. ad itellectū i p̄ncipio Bcīi. positū. Et ad illō. Oīa subiecisti sub pedib' ei'. Et ad phm. ij. phisi. Et móysen Deut. iiij. ¶Nobilitas hoīs repit' in supiori mētis apice/ q̄ creatura ē ad imaginē t sil'itudinē b tissime trinitat' fm tres potētias i vna eētia. mēoriā. itelligentiā t volūtatē ꝓformit' ad hierarchias t ordies angeloz. ¶Nobilitas ē itez in rōne fm duplicē portōez supioz t īferioz. tanq̄z vir t mulierē ¶Est p̄inde respectu rōnis inferioris nobilitas. dū cōpat' ad sensualitatē tam interioz q̄z exterioz. t hꝫ nō oīno dissil'r ad hierarchiā eccl'iasticā t ad tpalē fm eminētiā p̄cipatuū. t excellētiā p̄dictaz viriū ad īuicez/si coaptatio sollerter fit. ¶Nobilitas in hoīe q̄ ad ptes ethrogeneas corpis vt sūt mēbra p̄ncipaliaz officialia caput cor epar t min' p̄ncipalia/pedes/man'/itestīa/viscera cōpat'. aut iuxta triplicē spm̄ precedentē a cord'e/tā q̄z imediatū t p̄ncipale instrm aie. q̄z vn' ē natural'. ali' ē vital'. ali' ē aialis. p/portōabilit' ad illa q̄ dicta sūt de hñtib' esse naturale solū. vel eē t viuere. vel tria pit' esse viuere t sentire. ¶Nobilitates alie ꝓsiderāt Bcirca hoīez magis ad cōez t familiarē ō nobilitate ꝓsideratōez attēdēdo. Una est ꝓcernēs bōa tpalia t corpalia. nature. s. t fortune. Et hꝫ itez tripl'r attēdit'. Uno mō vt habent' hꝫ bōa a pgenitoribꝫ. auis. atauis. t in sursum. Et hꝫ ē ppl'aris acceptio q̄si sola de nobilitate. Scdo mō. put habent' hꝫ bona nouit' p īdustriā. pp̄riā cū auxilio vel sine q̄ rūdā amicoz. Sup hꝫ iactare solent se diuites in mobilib' t īmobilib' sup̄ ceteros qui/cinos marīe vel remotos. Hīc ē illō satyrici. Et gen' t mores regia pecūia donat. t q̄ pecunie obediūt oīa cū sil'ib' diuitiaz p̄conūo. Tercio mō. put hī aliq̄ dignitas vl' p̄cellētia sup alios ex ꝓcessiōe reg' alicui' vel īpatoris. Sic em̄ ad lr'am nobilitātur aliq̄ pus plebei. Sic īduci pōt illō hester Hoc honore dign' ē/quē rex voluerit honorare. Hz nobilitas hꝫ ciuil' suos gd̄us t nomīa. Est clara p̄clara īclyta generosa spectabilis īgenua/egregia/īsignis/illustris regia īperial'. ¶Nobilitas hūana respicies p̄ncipalit' aiaz vel hoīez vt hō est. magis attēdit' a phīs iuxta illud. Nobilitas sola est/aiuz q̄ moribꝫ ornat. Hinc p̄terea finitus t igbilitas tradit scp̄tura de Lhā filio Hoe. ppterpetm̄ introducta. Hz em̄ nobilitas gd̄us fm ap̄liorē vel minorē pfectiōez in vtutib'/in sapīa t moribꝫ. Quo in loco fas est insec distinctōez theologicā/incipientiū/p̄cie-

tium/ꝛ pfectoꝝ. quaꝫ Aresto. nō soluit. sub alijs lꝫ terminis ponens inter hoīes q̄sdaꝫ ptinentes vel incipientes. alios tempatos tanq̄ pficientes. tercios heroicos tanq̄ pfectos aut diuinales. De quoꝝ numero hec tor erat/q̄ videbat nō homīs mortalis esse filius ſz dei. Fuit tēpe Ciceronis ꝛ Salustij ꝯcertatio sup hac nobilitate/quā Cicero dicebat se virtutibꝫ ꝛ meritis acq̄sisse. Erat eīm arpinas ignobilis vel obscurus/ lꝫ lumē tā pdecessoribus q̄ posteritati sue. Salustius vt opponit ꝺ fecit tenebras de decoris nigerrimas poribꝫ suisq̄ sequentibus. Sūt ūsup apd Salustiū de bello iugurtino mordacissime ꝛ acerbissime declamatões marij haud nobil' parentele/ꝺ ꝛ aduersus nobilitatē q̄ voluunt circa nūc dicā cardinē crīminatōis, ꝓprioꝝ in nobilibus facinoꝝ flagitioꝝ dedecoꝝq̄ moꝝ. Quid pdest illi quem mores sordidāt/ generatio clara. Aut q̄d nocet huic generatio vil' quē mores adornāt. Prodest ſm Aresto. ad politice felicitatis q̄ddā decus. qꝛ nō oīno felix ē/ſm eū q̄ specie turpissimus ē ig̃bilis ꝛ sine ple. ¶ Nobilitas ꝺo pōt ſm theologos magis euehi. vt sit vna pfectissimoꝝ h̄/ſm tres theologicas ꝟtutes militātiuz. Altera in celesti felicitate ppetuo regnantiū. Sic eīm ds legit fecisse xp̄ianos gen' electū ꝛ regale sacerdotiū. Reges ūsup ꝛ rēgnū tanq̄ nobilissime regnātes sup oīa p̄fti in plenissimo ꝓprij corpis dñio de q̄ Sene. impare sibi matimū impiū ē. ꝛ Orati'. Latius regnes/fragilē domādo spm̄ q̄ si libiā remotis gadibꝫ iūgas. ꝛ vterq̄ peius seruiet vni. Cōsonat Claudian'. Tūc oīa iure tenebꝫ/ cū poteris rex esse tui. Denicq̄ Salomon. melior ē sapiens viro forti ꝛ q̄ dñat aīo suo expugtore vrbiū. Quos oīs xp̄i sūpat autoritas. Qui fac̄ pctīm̄/fuus ē pcti/ꝛ ita seruus vilissime rei. īmo nihili. cum nihil fiāt hoīes cū peccāt. Jlīō inq̄ nihil de q̄ Joh. Sine ipo factū ē nihil. Glo. i. pctīm̄. q̄d āt magis alienū ab omni nobilitate. quid ꝓprius aduersum sordi sue libertati/q̄ ignobilissimum seruitutis tale iugū. q̄ esse mancipium tā impuꝝ abominandū detestabile.

¶ Postremo deducere cōbinatōnes ꝛ comparatões oīuz q̄s numerauimus nobilitatum/studiose meditatōi relinquaē. ꝛ occasionem dedisse sufficerit ad cognoscendū p̄cipue spēs sex nobilitatū in noībꝫq̄ magis in sōi tradunt intellectu. q̄ sunt natural'/parētalis/honestal'/ꝟtualis/heroycal'/supnatural'. Quaꝝ singularū talis est descriptio. ¶ Nobilitas natural' ē eminētia q̄dā notabilis hoī pueniēs ex pspicaci iudicio rōis. Hec āt p se nō ē moralit vel meritorie laudabilis. nec ex electōe liberi arbitrij ꝺ laudabilis hec. Et postmodū/ qꝛ teste pho. ij. phisicoꝝ. Qꝺ modicū ē p nihilo reputaē. Tales ꝛ si de iure nobiles sunt. serui ꝺ facto sepe fiūt. ¶ Nobilitas parētalis ē p eminētia q̄daꝫ notabilis hoī pueniēs ex laude ꝓditōis parētalis. nō q̄dē ex ꝓmis parentibus/qꝛ cōis ē ad oēs. Hec sil'r nō ē p se moralit laudabil'. qꝛ ab extrinseco venit. nec ex electōe q̄uis pbabil' ē (vt ait Aresto.) ꝺ bonis bonos nasci. h̄ approbaē apd nos velut āthonomatice/militāti in armis statui. ¶ Nobilitas honestal' ē eminētia q̄dā notabilis hoī pueniēs ex bñplacito honestātis ip̄m vel honestantiū. vel p filialē adoptōez a ꝓncipe/vel p ꝓmotōez ad dignitatem alicuā vt fit nouit multis modis. Hec sil'r ñ est de se moraliter laudabilis/qꝛ venit ab extrinseco. nec ex electione, pba vt sic. hec confert vt hō sit caput ꝛ ꝓncipiū generis subsequentis. sic̄ degeneres fiūt sui generis cauda vel termin'. Hec posset dici psonal' vel aduenticia. q̄m aduenit psone ītā ꝓstitute ꝛ extēdit ad eminētiā vnā notabilē tā eccl'iasticā q̄s tpalē vel ciuilē magis q̄s nobilitas parētal'. ¶ Nobilitas ꝟtual' ē eminētia q̄dā notabilis hoī pueniēs ex assuefactione vel habitmatōe ꝟtutū moralium. Hec qꝛ venit ab intrinseco ꝛ electiōe de se laudabilis est. ¶ Nobilitas supnaturalis ē eminētia q̄daꝫ notabilis hoī pueniens ex charitate q̄ supnaturalis gr̄a est. p quam hō fit p adoptōz filius dei. fit aīa spōsa xp̄i. fit tēplū spūssct̄i. sine q̄ nobilitates cet̄e nihil sunt/nihil pficiūt. Obsunt potius aliq̄ñ. qꝛ qꝺ altū ē hominibꝫ. abominatio ē apud deū. Remanet q̄z hō filius ꝛ vas ꝓtumelie apud interitū eternū. ꝛ ideo deterioris ꝓditōis sunt brutis. Propter̄ea nulla nobilitas eligibilioꝝ est nulla dignioꝝ q̄s esse xp̄ianuz re ꝛ noīe. ꝛ ita p̄clarissimus in rege francoꝝ titulus est q̄ xp̄ianissimus nominet.

Subsequent post datas nobilitatis descriptōez generalem/q̄ ꝑticularibus pōt adoptari. pauc̄ diuiaꝝ spiritaliū modificatoībꝫ appositis/vt tactū ē enūeram'. ūsup de nobilitate distinctōes tā in maiori mūdo q̄ macrocosm'/ q̄s in mio-

ri q̄ microcosmus appellat. Superest ꝺ ꝛcio dicere breuit ꝺ ign̄bilitate q̄ p sui descptōz ꝺ rij satis emicat. Reptit q̄z pcipue in puersis moribꝫ iuxta ḡd⁹ mltiplices viciozꝫ. ¶ Primus ign̄bilitatis ḡdus ē in demōibꝫ ⁊ dānatis. Elē in bestialibꝫ ex corruptiōe viciosa rōnis sub aīalibꝫ brut⁹. sic̄ eleuat sup hoiez ꝥtus heroica. ¶ Tercⁱ⁹ ḡdus ē in ītpatis q̄ videlz ex hītu ⁊ electōe cū certa malicia pccāt gl'iantes cū malefecerīt. ¶ Quarti sūt iccūnētes q̄ renitētes passiōibꝫ/sz nō firmo corde vl' aīo tādē ab eis victi succūbūt ¶ Ex pte ꝥo corporis bonorū q̄z fortuitoꝝ ign̄bilitas ꝓsurgit tripl'r. aut ex carētia clare ꝓpagatōis. aut ex defectu ꝓpē industrie ⁊ amicorū ꝓmotōis. aut q̄ nō placet ꝓncipibꝫ eos honorare/ditare/vl' nobilitare. Tales dicūtur aggrestes vl' fui naturales/vl' barbari/vl' bissani vl' obscuri vl' rustici. Dcr̄mīat āt phs. i. pol'. illos hoies esse naturalit̄ suos ⁊ ign̄biles q̄ deficiūt in rōe ⁊ corpe robur habēt. quēadmodū nobilitas ꝓsistit in clara ⁊ illumīata rōne. sz corpus sit debile. Dc̄q̄ dī. ꝓsilio pellet cui vim natura negauit.

℟ Colligamus pro

pte ārta q̄druplex ex p̄missis corollariū. ¶ Primū q̄ pulchritudo totius vniuersitatis ꝓsistit in ꝓfuatōe nobilitatis. ita q̄ illud pulchr̄ē q̄ custodit ordinē fuat⁹ q̄z natura. Sic̄ ecōtra turpis ē ps q̄ suo nō cōgruit vniuerso. Quid āt videre potest ordinatius q̄z maioris hui⁹ mūdi ſpēz p pcathenatōes duas/aureā spūaliū causaz. ⁊ argēteā corpaliū ſm nobilitatē influēdi a superioribꝫ ad īfima p media. ¶ Corrollariū scōm. ¶ Pax/sanitas/sal⁹ libtas cuiuslibet policie residet in ꝓfuatōe ⁊ honoratōe nobilitatis. Ecōtra nihil magz aduersuz pacinihil āplius causatiuū scismatis ⁊ discidij q̄z nobilitat⁹ vilipēsio dū iuxta ꝥbū ꝓphe. tum l'tua ign̄bil' ꝺ nobilē. dūq̄z nobiles abijciūt p̄uis moribꝫ ꝓsilijs ꝓpriā nobilitatē quā sic̄ nec libertatē/nemo bonus nisi cum vita pdit. ¶ Corrollariū tercū. ¶ Libtas/salus/⁊ sanitas microcosmi reponit̄ et saluatur in trāq̄llitate nobilitat⁹ sue dū mēs sup̄ma p̄ncipat rōni/⁊ rō sensualitati/⁊ sensualitatis pres nobiliores suas absq̄z ip̄edimēto ꝥtutes exercēt. sint ip̄e naturales. sint vitales. sint aīales. Dz cū ꝺ ditio nobilitat⁹ ℔ ꝓpriū vt se nitat diffundere ⁊ cōicare ⁊ se q̄dāmō dare. Ex aduerso āt ⁊ rusticitas q̄ dī nō a rure sz a rudit̄te satagit rapere ad se esse. Propter̄ recte paulus ꝺducit esse beatius ⁊ ita nobilius dare q̄z accipe. Et pinde dānatius ⁊ sic ign̄bilius diripe est q̄z pdere. ¶ Corollariū q̄rtū. ¶ Nulla res pōt ita degenerare q̄n nobilitatē aliquā retineat. sic̄ ⁊ entitatē. ⁊ ita nobilitas ē in demonibꝫ ⁊ dānatis/q̄ tñ ideo dicunt̄ ꝓprie deteriores ex deicptēptu ⁊ blasphemijs. sic̄ ꝓportōnabiliter apd viatores blasphemos/homicidas/raptores dei deniq̄z ⁊ sue legꝫ ꝓptores/⁊ ea ꝓpt̄ ign̄biles itellige. sz nō ē in oibꝫ mānifestū. Propter̄ nobilitas vna vl' altera colit̄ ⁊ honorat̄/q̄usq̄z hō ille q̄dā nobil'/q̄ in celi longinq̄tā abijt regionē accipe regnū p̄ris/reuertet̄ ad iudiciū/ manifestaturus absc̄ōdita cordiū. dū alligabit reges ꝓuincātes in cōpedibꝫ/⁊ nobiles degeneres in manicis ferreis/vbi sempit⁹ horror inhītabit. Nobiles ꝥo meritꝫ ⁊ grā pditos/vocabit dicēs Uenite bñdicti p̄ris mei/pcipite regnū qđ vob̄ patū ē ab origie mūdi. Plēa p̄sus extna iocūdissimaq̄z tal' erit nobilitas. Finit

Sequit tractatus

eiusdē de ꝓsideratōibꝫ q̄s dz hīe ꝓnceps.

Claro eruditori ⁊ ꝓfessori/serenissimi ꝓncipis/dñi karoli septimi/grā dei/frācoz reg⁹ Johānes ꝺ gerson salutē. ⁊ ad p fulgidū sapie culmē plē regis ictytā puehere ¶ Si laudabil' ⁊ meritoria ē pueri cuiuslibet eruditio ad religionē ⁊ ꝥtutes (cū stultitia colligata sit in corde ei⁹ sensusq̄z ⁊ cogitatio ꝓna sint īmalū) q̄s nō videat q̄z laudabilioris sup̄ modū meriti sit ℔ agere īfilio regis. q̄ regturus ⁊ gubnaculū seu clauū classis toti⁹ reipublice/moderaturus expectat̄. ¶ Alge itaq̄z qđ agis vir ornate. nō deerit petitōibꝫ tuis mea q̄ad potuerit sedulitas. En opusculū trū diez̄ suscipe (q̄le tu puto q̄sisti) cōplectēs in se ꝓsiderationes seu meditatiōes aliq̄s ex ꝓsona ꝓncipis noīati Quē tecū bñ valere desidero q̄n in salute ei⁹ nr̄a reponit̄. Uale ḡ. ⁊ circumsonātes ꝓcelloſe curie fluct⁹/tu ex sublimi rōnis arce vl' specula/tāq̄z ex alta rupe/ip̄tur batus circūspice. ¶ Finit plogus.

Prima particula in

qua ꝓtinet ois p recognitōe ꝓpriꝺ ditionis ⁊ grārum actōe/petendo sapiaz ex verbis Salomonis.

Rex regũ ihu benignissime pn ceps pacis p quẽ reges regnãt ⁊ in cui⁹ mãu sunt oĩa iura re/gnoꝝ. de⁹ vn⁹ in trinitate pfecta cũ pĩe ⁊ spũsctõ initiũ ⁊ finis cuiusqꝫ rei. creato⁹ ⁊ amato⁹ generis hu/mani. atq; ip⁹ postq; pierat mifico⁹dissim⁹ p passionẽ suaꝫ repato⁹ de⁹ mifico⁹diaꝫ ⁊ totius ꝓsolatõis. ds me⁹ ⁊ rex me⁹. Recor/dor obsecro in gr̃arũ actõe/quẽ ad modũ li/beralissimo, puidẽtie tue dono sapiẽtissimo puidentie tue ꝓsilio dignus es formare me portõꝝ aliquã creature tue cũ nõ esset. ⁊ edu cere gemẽtẽ ⁊ nudũ ex utero mr̃is mee ãcil/le tue. Dans postea renasci denuo felici⁹ in gremio eccl'e spõse tue mr̃is oĩuꝫ pi⁹ viuẽ/tiũ. ⁊ h̃ p lauachꝝ regeneratõis i baptisma te faciens de filio ire filiũ adoptõis ⁊ gr̃e p ĩfusionẽ spũscti i fide spe ⁊ charitate cũ ce/teris ỽtutib⁹ ⁊ donis aĩaꝫ meã ornãtib⁹ atq; firmãtib⁹. Dedisti ꝓterea mihi pupillo⁹ ad uene tuo in loco pegrinatõis hui⁹ velocissi me trãseũtis/corpusculũ vegetũ ⁊ sanũ/cũ integris sensib⁹ ad subĵuiẽdũ aĩe capiti sui ipius. p ꝓsecutõe finis sui in diligẽdo te ex toto corde/tota mẽte/ totaq; ỽtute p obedi entiã mãdatoꝝ tuoꝝ. Origine ĩsup tribui/sti regalẽ atq; clarissimã/iurta nomẽ magno rũ q̃ sũt in tra/ ⁊ ꝑm fugitiuos scl'i peũtis ho noꝛes. deducẽs ad me iura ꝓmogeniture, p regnãdo tãdẽ successiõe legitĩa apud xp̃ia/nũ ppl'm frãcie q̃ tibi ẽ int̃ ceteros cultu q̃dã sacratioꝛe dicat⁹. Et q̃b⁹ h̃ meritis meis ta lia tãtaq; sup ceteros hoĩuꝫ ꝓsodales ⁊ frẽs meos? Tu scis dñe ds me⁹ ⁊ rex me⁹ qm̃ ex sola dignõe mifico⁹dis gr̃e tue. Nã q̃d me ruisseꝫ dũ nõ esseꝫ/vel dũ ifans essem? ¶ Et ecce nũc put ꝓfitebar tibi rex salomõ pacifi⁹ q̃ndã amabil' tibi ⁊ sortitus aĩaꝫ bonã ego suꝫ puer puul⁹ ⁊ ĩgrãs egressuꝫ ⁊ introi tũ meũ. ⁊ fu⁹ i medio ppl'i quẽ elegisti ppl'i infiniti ⁊ q̃ dinũerari nõ pot ⁊ supputari p̃ ml'titudie. Dab ĝ fuo tuo coꝛ docile ut pos sit iudicare ppl'm tuuꝫ. ⁊ discernere int̃ bo/nũ ⁊ malũ. q̃s em̃ iudicare põt ppl'm istuꝫ/ppl'm tuũ hũc ml'tũ? Deus ĝ patꝫ meoꝝ ⁊ dñe mifico⁹die q̃ fecisti oĩa ỽbo tuo ⁊ sapĩa tua ꝓstituisti hoiem/ut dñaret creatura q̃ ẽ a te facta. ut disponat oꝛbẽ traꝫ in eq̃tate et iusticia. ⁊ i directõe coꝛdis iudiciũ iudicet/da mihi sediũ tuaꝫ assistricẽ sapĩam. ⁊ noli me repꝛobare a pueris tuis qm̃ fu⁹ tu⁹ ego suꝫ ⁊ fili⁹ ãcille tue hõ ifirm⁹ ⁊ exigui tpis ⁊ mĩoꝛ ad ĩtellectũ iudiciꝰ ⁊ legũ. Et siq̃s erit ꝓsumat⁹ int̃ filios hoĩum/si ab illo fugerit sapĩa tua/in nihilũ cõputabit̃. tu ãt elegisti me futuꝫ regẽ ppl'o tuo ⁊ iudicẽ filioꝝ tuo/rũ ⁊ filiaꝝ. Ditte ĝ sapĩaꝫ de cel' tuis sctis ⁊ a sede magnitudis tue. vt mecũ sit⁹ mecũ labo⁹et ⁊ sciã q̃d acceptũ sit apũd te sp. Amẽ

Bcda particula ꝓti

nẽs ꝓsideratõeꝫ exhortatoriã suꝰ ꝑpꝰ velut ad aĩaꝫ suã vt se statũq; suũ recogitet.

Aduoca nũc teip̃aꝫ o aĩa mea aĩa ad imaginẽ dei facta/aĩa pciosa xp̃i sanguĩe redẽpta. Cõstitue te coꝛã oculꝰ tue ꝓsideratõis/in lu/mine rõnis ⁊ catholice charitatis. dum ad pñs sola es. dũ nõ circũstãt nec inꝺturbãt ꝓcursus ppl'ares. Cõfabulare mõ tecuꝫ in secreto thalami tui/interrogãs temetip̃aꝫ q̃d tu es ⁊ ad q̃d tu facta es. Quid te agere/q̃ tẽ dere ꝓueniat? Qm̃ si te ꝓditõeꝫq; ppriã ne/sciueris vt regas te ⁊ saluas te. Quid pde/rit si vel alia cogueris vl' reteris? Altuero bñ est satis q; monco. ¶ Sed rñde pcoꝛ q̃d di cis de te aĩa mea? Quid vides? Nonne tu ocul' tue ꝓsideratõis hac illaq; circũuolu tis vides q̃ttuoꝝ regna. Unũ sup̃ te ad qđ aspirare. Aliud circa te qđ honoꝛare. Ter/ciũ inter te qđ moderari. Quartũ sub te qđ tueri posita es? Magnum pfecto/magnuꝫ valde negocium arduum difficile imo sine coadiutrice gr̃a dei impossibile tibi ꝑpi si vi gilanter attenderis cõmissum est. Nullus ꝓpterea tibi deinceps dissimulãdi/nullus negligent̃ agẽdi locus relinquit̃ o aĩa mea/ ne pereas ab h̃ regno q̃druplici. sed toto vi riuꝫ conatu tendas ad regnũ celeste sup̃ te. colas regnum eccl'ie iurta te. modereris re/gnũ psonale intra te. ptegas regnum tpale sub te. O te felicẽ q̃terq; btãꝫ si hec ita pege ris. si sub rege regũ dño ihesu xp̃o talit̃ regna ueris ¶ Uides itaq; regnum celoꝝ supra te illud em̃ tibi purum fidei lumen ostẽdit. de quo tanta glorioſa p os loquit̃ pphetica/ ⁊ apl'ica. q; nec oculus vidit/nec auris au/diuit/nec in coꝛ hoĩis ascẽdit q̃ ꝓparauit deus diligentib⁹ se. Quidni igit̃ te totã ad hoc regnũ dei ꝓmo querendũ ⁊ iusticiã ei⁹ extẽderis vt cetera oĩa adiciant̃ tibi? Illic patria tua est. illic portus placida manens q̃ete. Illic triumphalis aula quã incolunt cines sctoꝝ ⁊ domestici dei pĩes tui/ ⁊ ꝓso/dales futuri. Ad hoc em̃ cõdita es vt post

angustias pñtis etilij illic ꝓregnes in eternum. Somniauit ꝟ oliz ſz obſcure nimis affricanus ille Scipio. q̃ bñ regẽtib⁹ rempublicã/certũ in celo locũ dedicatũ eſſe teſtat. vbi terris mortui viuũt. Nunq̃d non hoc regnuz aſſidue poſtulas. dum p̃ceptis ſalubrib⁹ monita dicis. Adueniat regnum tuum: ¶ Vides rurſum altꝛ regnuz iuxta te. qđ q̃ ad exẽplar huius p̃mi ꝓſtitutũ eſt appellat ipm frequenter rex nr̃ ieſus regnũ celoꝝ. Nam t iohannes vidit eccl'iaz quaſi deſcendentẽ de celo/t Moyſes arcam teſtamẽti/figuratiuã huius eccl'ie fabꝛicauit ſicut in mõte ſibi mõſtratũ eſt. Hãc honorare/hãc te colere/ab hac legis p̃cepta totũ q̃ tenoꝛẽ pie religioſeq̃ regnãdi ſuſcipe neceſſe ẽ. Quid eñ aliud eſt regnũ ꝟ eccl'e niſi domus dei t porta celi: p quam portã t nõ aliam ſi quis introierit ſaluꝰ erit. Ita tamẽ ſi meminerit ſe militare debere. Nam ideo militãs dr̃/q̃tinus tandẽ regnũ illud ſupꝰ is q̃ bñ certauerit triũphatoꝛ irrũpat. Audi demũ q̃ pacto mr̃eq̃ hãc eccl'iaz q̃ te regenerauit in xp̃o poſita es honorare. Honorẽ (inq̃t ſcꝑtura ſacra) hẽbis mr̃i tue in oĩb⁹ dieb⁹ vite tue. Et iteꝝ. ne dimittas ait legez mr̃is tue. Hã ẽ maledict⁹ a deo q̃ exaſperat mr̃eq̃. ¶ Vides ꝑterea regnũ terciũ intra te ſic loq̃t xp̃s dicẽs. Regnũ dei intra vos ẽ. de q̃ pꝛoꝝ cõcordat ſnia q̃ ſe regere/maximũ ẽ imp̃ũ. Et q̃s illic rex ſub deo ſtatut⁹ eſt: Utiq̃ rõ libera. de q̃ dictũ ẽ ab vno ſapiẽtũ. Si vis oĩa tibi ſubĵicere/ſubĵice te rõni tãq̃ regi. Qui ſũt militãtes ꝓſiliarij: plãe ꝟtutes ipe interioꝛes/tã inſite q̃ acq̃ſite. Quos deniq̃ dicemus in ꝟ regno ſeruos: Nimiꝝ ſenſus ipos coꝛpales viſum/auditũ/guſtũ/olfactũ/tactũ/t ipz coꝛ. Peruertit̃ g iſtꝺ regnũ ſi dñantib⁹ tyrãnice mẽbris coꝛpeis/rõ maledicta ſubfuit. Si ꝑterea p ꝟtutib⁹ vicia ſeditioſa ſuccedũt. vt ſi prudẽtiã ꝓſiliatricẽ optiaz vicit malicia. ſi ꝓtinentiã/luxuria ingulat. ſi fortitudinẽ/ignauia vel temeritas enecat. ſi iuſticiã demũ iiq̃tas ꝺ iudicij throno deturbat. ¶ Vides ad poſtremũ o aĩa regnũ q̃rtũ ſub te. regnũ. ſ. ꝑclariſſimũ frãcoꝝ cũ ſuis appendiciis. cui⁹ ad te regimẽ hereditaria ſucceſſiõe deuoluit̃ Cõſtituit̃ ãt ſub te regnũ iſtud in ſubiectiõe debita triplicis ſtatus ꝓncipal'. Stat⁹ vn⁹ ẽ militãtiũ. Alt⁹ clericoꝝ. Tertci⁹ burgẽſiũ. Et ꝟ triplicitas nõne cõgruaſignatõe figurat̃ i triplici liliozꝝ flore aureo ſcutũ tuũ qꝺ celico nitoꝛe fulget ornãtiuz: Habes illos de ꝓmo ſtatu tanq̃ brachia fortiſſima ad coꝛpus tuũ mꝫſticum qꝺ eſt regalis policia defendendum. Habes alios tanq̃ oculos pſpicaces ad oĩa diſcernendum. Habes reliquos velut pedes fixos humi ad ſuſtẽtandũ. Ubi placet attendere quia nihil hoꝝ membꝛoꝝ dicere põt ad altꝛ. opa tua non egeo. Errabunt itaq̃ manus t pedes ſeſeq̃ ꝓfundẽt ſi deſint oculi/manibus ꝟo debilitatis vel reſciſis q̃s vel pedes vl' oculos tuebit̃: Collabentib⁹ aũt pedibus vt reliquũ omne coꝛpus reipublice decidat/neceſſe ẽ. ¶ Aſpexiſti puto o anima mea multiplex negociuz te circundans vndiq̃ ſimulq̃ cũ piculo. ſi nõ vt reginam talem q̃lẽ decet temet habueris. Nam tãto eſſe humiliꝛ atq̃ ad fuiendũ pmptiꝛ q̃ſq̃ ex munere. q̃ſto ſe obligatiozem ꝓſpicit in reddẽda rõne. Quamobꝛez noli p̃coꝛ negligere vel ingrata vel impia gr̃am vocationis tue ad q̃druplex iſtud regnum. Holite in odioſam tyrannidem peruerſe detrudere. Sz regnũ p̃mũ deſidera quo nihil beatius. t hoc ſup̃ te. ſcꝺm regnuz glorifica q̃ nihil ſacratius/t ꝟ iuxta te. terciuz regnum ordina quo nihil honeſtius/t hoc intra te. quartũ regnũ ſaluifica quo nihil fructuoſius/t hoc ſubter te. Sciens abſq̃ vlla dubitatõe. q̃ de oĩb⁹ his optet te reddere rationem. ſ. ad gloriam eternam ſi recte feceris. Si naũt horrẽde t cito repentinus ſupueniet interitus. qꝺ ꝓhibeat miſeratoꝛ t miſericoꝛs deus rex tuus qui ẽ benedictus in ſecula. Amen.

Tercia particula in

qua ꝓtinet̃ conſideratio ſup recogitatõe periculoꝝ et p̃dictis oꝛtũ habens.

O Lorioſe rex celoꝝ/magn⁹ t terribil' in conſilijs ſup filios hoĩum t apud oẽs reges tre. q̃ volente regnãt. q̃ nolẽte nõ ſubſiſtũt/neq̃ eñ ſaluab̃ rex p̃ ml'tã ꝟtutẽ. Hodie ſiq̃dem rex ẽ/cras morit̃ ſi iuſſeris. Expauesco nũc vehemẽt t totus horꝛoꝛe contremiſco/videns t ſentiẽs culmẽ p̃ruptũ ſtatus regij q̃ me puex tuũ ſublimãdũ aſſũpſiſti. Nonobe dñe de⁹ me⁹ dñe miſicoꝛdiaz q̃relã ullaz danitica a fuo tuo. Eleuãs alliſiſti me. ſiẽ t alter ait. Tollunt̃ in altuz/lapſu grauioꝛe vt ruant. Nam q̃ſto gradus altioꝛ/tãto caſus grauioꝛ. ¶ Ue mihi veſi collabi permi-

seris. Collabar ꝙo corꝝ̃ & ꝓfringar/si me nō suffulserit iugit' omps ꝑtus dextere tue. Qm̃ si difficile ē corpus ppꝛiuz & vnicum sub ordinato regimine subiecere legib⁹ rationis/quēadmodū lamentat' apl'us vocē exigentie q̄tidiane/sz miserabilis emittēs. Ego infelix homo q̄s me liberabit de corpore mortis huius? ppt' qđ statuerūt plurimi viroꝝ fortiū/ sese subducere ab oī altera dñatōe. imo & societate multoꝝ. Que ē fortitudo/q̄s sensus/q̄ sapia in corpore puulo atq; puerili vt spūale regimē atq; tale tot hoiuz/tot capitū/tot moꝝ/tot snīaꝝ/tot aduersis insultib⁹ vndiquaq; pulsatoꝝ/ posse vel ꝓtegere vel regere sub vna pacis lege? ¶ Heu me. Cur regni & corone statuz q̄uis deinceps acclamare felicem audeat fortisq; btē. quē tot irruētib⁹ vndiq; curaruz flatib⁹/tot naufragūs & piculoꝝ hostiliū pcellis cum discrimine mortis nedum pñtis sz eterne cognouerit expositū? O corōa speciosa magis q̄ pciosa/plus expauescenda q̄ applaudenda/quis tuū pondus ferre poterit/qm̃ tot homīes ponis sup caput vnū? Dic si nō illud oppresseris. Et opprimes scio/nisi supuenerit leuamē ex alto/leuamē a te deo meo & rege meo. q̄ vt adiutor & rector mihi fias in salutez supplex oro. ¶ Clos insup q̄scūq; deo ꝓuidēte regēdos accepturus sum vel accepi/peto ꝑcor & obtestor nolite afflictōes īducere. Juuet vnusquisq; nō aggꝛuet pōdus meū. Hic fideliꝫ ꝓsulat. h ꝓtegat viriliꝫ. iuigilet alꝫ in sollicitudie domestica. alꝫ in oīone deuota semet hūiliet. Quilibet deniq; in officio sibi cōmisso vel accōmodato absq; vlla repbēsiōe vigil agat. ¶ Simus oēs inuicē mēbra inter que caput sicut plus influit motū sensū & operatōez inter cetera. sic ad eius custodiaz reliqua videmus sine vlla piculi ppꝛiꝝ ꝓsideratione ꝓtinus exponi. Ellioąn si dissentimus inuicē/si nosmet opprimim⁹?/qđ superest nisi vt vniuersum regie policie corp⁹ intereat & ppꝛie oppugnatōis mole ruat? Eluertat hāc insaniā a nobis suis suis rex potētissimus sapiētissimus & optimus cuius regnū & imperiū sine fine ꝑmanet in secula seculoꝝ. Amen.

Quarta particula

in q̄ ꝓtinet quēadmodū lectio ē vtilis & necessaria ꝓ regendo. Et loquit' princeps vt ad animā suam.

Postulasti iā (o aīa mea) mitti tibi ꝓ sapiaz de cel'sctis & a sede magnitudis dei. Recte pfecto. qm̃ vani sunt hoīes in q̄b⁹ nō est sapia. Leci sūt brutales sūt/ipi q̄z ad oē op⁹ malū. oēzq; casuz ꝑcipites īueniunt. Sciuer? tñ q̄ ꝑsto ē sapia. si bona fide & toto corde postulet ab eo q̄ dat oīb⁹ affluent' & ñ ip̄ropat. Et qm̃ iuisibil' ē i natura sua/mittit vnam ex ācill' sue nomē ē lectio studiosa. hec oī eruditōe plēa. oī genere libroꝝ circūdata/offert doctrinā bonā oīb⁹ q̄rētib⁹ sapiaz ꝑtim si comes fuerit soroꝝ ei⁹. pfūda meditatio vel attēta ꝓsideratio. Proclamat itaq;/si q̄s puul⁹ ē veniat ad me. Et ad reges locuta ē. erudimī q̄ iudicatis terrā. Quietiā ꝓtutes ip̄e comites tue hmōi approbatas ꝑcipue q̄druplici reg̃/de q̄ iā audisti. q̄ sunt oīo deuota. īstitutio sctā. disciplīa tpata/& iusticia moderata. Attēde quia lectio docet oīonē q̄ defuit reg̃ celoꝝ vt acq̄rat'. Lectio docet īstitutōez sctāz q̄ defuit eccl'astico regno vt stabiliat'. Lectio docet disciplinam tpatā p quā regnū terciū psonale moderat' Lectio docet iusticiā moderatā p quā regnū tpale & politicū gubnat'. ¶ Despare forsan potueras o aīa si tali doctrice caruisses nūc in spez assurge. sciēs q̄ cū comitib⁹ suis docebit lectio te. ō oīb⁹ si (vt ꝓdictū ē) coassūpta fuerit soroꝝ ei⁹ meditatio vel attēta ꝓsideratio. Sētio tñ q̄d nūc vltra req̄ris o aīa mea. Vis assīgre tibi q̄sdā īdustrias q̄ te doceāt bñ vti lectōe studiosa. fiat. ¶ Habeto ꝓmā hāc īdustriā/vt sit tibi bōa librorū electoꝝ copia. Et em̃ si gl'iat' q̄libet opifex ī abūdātia īstroꝝ art? sue. si placet ml't? ornat⁹ vestiū. si pl'imos delectat thezaurorū mut⁹ aceru⁹. optet lōge āplius placere tibi diuitias libroꝝ loquētiū nob⁹ q̄ volum⁹ & q̄rimus. q̄ ipos etiā abūtes etiā mortuos īmo ip̄m deū cū āgelis & sctis oīb⁹ faciunt miscere nobiscū colloq̄a sctā. & a lectōe redire potes sp vel melior vel doctior. Hinc ꝑterea vitat' mālie maloꝝ omnium sentina & incentrix ociositas de q̄ bñ enūciauit q̄ dixit. Ociū sine lr̄is mors ē & vini hois sepultura. Et Hiero. Alma sciaz scpturaz & carnis vicia nō amab. ¶ Altera subiungit' industria vt q̄tidie certis horis ꝑsertim ō mane ac sero/loquat' tecū lectio. te vl' legēte vel audiēte. Hec āt lectio ꝑcipue matutīa/q̄uenientior erit de euāgelio vel epl'a dici. vel de legenda sctī cui⁹ age celebritas/ maxime si

sermo defuerit. Nec fuerit tibi verecūduz si subijci videaris vl' ꝓfessori tuo vl' alteri recogitās. qz nō sibi sz deo/sz vitati/sz cōi z ꝑtie vtilitati te subijcis. ¶Altera q̄z legim⁹ idustriā fuisse apd veteres q̄ in quinq; /ad tybias egregia supioz opa carmīb⁹ cōphēsa pāgebāt q̄ ad ea imitāda iuuētutē alacriorē redderēt. Qd laudās valer⁹ autor hui⁹ hystorie pclamat. Quas athenas. quā scolā. q̄licnigena studia. huic domestice disciplie p̄tuleri: Nec p̄ea lectio modulata nō ne cōpesceret varios z incōditos tumult⁹ ne dicam⁹ in detractoīb⁹ z maledictis. Nec fama q̄z vtinā de frācie regno apud alias natōes gl'iosioz esset. Ferē adhuc apd iclytū ducē Borbonij hui⁹ disciplie clarz dec⁹ obseruari. z pfecto domū tuā (o aīa mea) domū regiā decet sctitudo tal' in q̄ nihil obscenū. nihil īpudicū. nihil īordinatū. nihil sacrilegū. nihil blasphemū. nihil nō seriū disciplinatū z sctm videaē z audiaē/pclameē ¶Altera rursus addam⁹ industriā vt freq̄nter ea q̄ vel visa fuerīt/traducanē ad mores velut ex sil'ib⁹ sil'ia/z ex figuris figurata notenē. Exēpli grā. Queris hīe tunicā decorā. mūdas man⁹. splēdidū quinquz. seruos obediētes. cattulos blādiētes. Curaueris hīe ꝓportiōalia mox ornamēta. habeto vt tunicā vtutū decorē. habeto nuptialē charitatis vestē. ne reijciaris ꝑfusus a nuptijs. Mūdas q̄z opatōnis man⁹ tene. Fac tibi pinde quinquū iuge spūaliū sic a subdita tibi creatura vis fieri. Hūq̄d tibi in hūc modū decrūt libri q̄s legere fas hēs. Hā p̄ter libros scpture noīaē mūd⁹ iste tot⁹ liber nature sic in temet retinet libz ꝓscīc. Juxta cuius insceptōez te noueris finaliē iudicandū Quietiā vita cuiuslibet viri iusti z prudētis lib ē exēplaris/i q̄ legere ē ex vultu ex gestu ex vniuersa corpis cōpositōe/mores bonos. in mal' ꝙ p̄riū. Rursus omīs institutio eccl'astica/i vestimētis mīstroz z ceteris ornamētis/lib ē mysticoz sensuū plen⁹. ¶Postremo coḡueris z alta mēte recōdito q̄ ad pfectā sufficiētēq̄ sapīaz p regno q̄druplici mēorato/ nll'a vnq̄ te lectio vel idustria vel ꝓsideratio ꝑpa deducet. q̄n egeas assidue mutua cōicatōe familiarū ꝓsiliarioz/tāq̄ q̄rūdā vocaliū. Hā ibi salus vbi multa ꝓsilia. Sit āt ꝓsiliar⁹ fid⁹ in p̄mis deor tibi. Hā q̄ deo neq̄ ē cui bon⁹? sit p̄ea charitatiu⁹/patiēs/benign⁹. q̄ ñ sit ābitiosus/nō iflex/ñ q̄rat q̄ sua sūt sz q̄ cōia. sit verax i ꝙbo. ꝓstās iudicio. secret⁹ i cōmisso. sit doct⁹ z exp⁹ i his q̄ petūē. qm̄ cuilibet expto i arte sua magis credēduz ē. Antiqui⁹ isup in q̄b⁹ maioz sapīa z prudentia certioz ppē experiētias mltiplices doctrices optias reputur. ¶Esto cū talib⁹ assidu⁹ vitans p̄ioz z stultoz ꝓsortia/q̄z colloq̄a corrumpūt bonos mores/z ipis acq̄esce. Quid em̄ min⁹ tolerabile/q̄z si vniuersā rēpublicā vna vnius sīa p̄sumet ꝑ libito ꝙsare reuersareq̄z cū verissime dicit canō. Qd oēs tāgit ab oīb⁹ approbari. Ab oīb⁹ intellige vel a maiori oīuz sanioriq̄z ꝓsilio. Regna q̄ppe sicut z respublica/ñ tm̄mō sūt regū sz oīuz sub eis fatemur tm̄ q̄ alio z alio mō. Ad vnum tm̄ cōis sufficiētie z pacis cōmodū vt vniuersa ꝓsilia z opa reseranē necesse est. ¶Credo qz nihil ē qd ita stabilire pōt regnū q̄libet vl' spāle vl' eccl'asticū vl' tpale politicū quēadmodū si assumāt in ꝓcilijs z officijs atz dignitatibus q̄les descripsimus amatores boni publici. Hā vbi defuerit amor iste/leges q̄tūlibet multiplicatē optime. nō tm̄ nō p̄sunt/sed in arma nequitie quertunt. p ptera ve ve p̄ficientib⁹ tales amantes seipsos/aut qui vt p̄ficiant suadent vel extorquent. ¶Deniq̄z sicut cepisti oza sapīam ex totis p̄cordijs tibi mitti a deo q̄ vias tuas dirigat in q̄ ꝓsilia tua sp pmaneāt/cui⁹ vnctio docet de oīb⁹ mūdos corde. Alioq̄n reprobat dñs cogitatiōes ppl'oz z reprobat ꝓsilia p̄ncipū. Cōsiliū āt dñi in eternū manet qd insequēs nō errab. Inseq̄ris āt nū q̄z meli⁹ q̄z colūbīa simplicis z pure oīonis pēna fretus p quā volabis ad eūz reqescens salua facta a pusillanimitate spūs z tēpestate. fiat fiat.

¶Quinta particula

in q̄ ꝓtinet ꝓsideratio sup habendis libris p lectōe studiosa.

S Docta es o aīa mea quēadmodū lectio studiosa doctrix ē disciplīne dei tanq̄z ancilla sapie. Nec lectio libris vtit z nutritur electis dū venenatis hereseuz z erroz z spurcicia soꝛdib⁹ carent. Tales in ornamentū z thezaurum z pfectū tuū iubeas aggregari/ne dū p te sed p cōsortib⁹ tuis/nec vt studiosa multitudine te p̄graues/sz varietate grata delectes. Deniq̄z magnificētia regal' q̄ pfusa ē toties in rebz hūanis min⁹ vtilicatis attēde q̄z pfusior esse debeat/i ꝓstitutiōe hib⁹

liothece libraríe cuiusdã domestice vl familiaris ⁊ q̃ portatil' esse possit/velut altera q̃dã arca testamẽti p deꝰtũ huiꝰ mũdi. Subscribũt igit velut ĩ scedula libri q̃s necessarios hẽas. ¶Prio biblia/pꝫtĩ q̃ ad historias ⁊ documẽta moralia. ¶Itẽ postilla de lyra. q̃ lr̃e magis herct. ¶Itẽ tractat⁹ de vicijs ⁊ ꝫtutib⁹ in latio. ¶Itẽ tractat⁹ de vicijs ⁊ ꝫtutib⁹ in gallico. q̃ dr̃ sũma regũ. ¶Itẽ martirologiũ scoꝝ ãgle ẽ apõ carth. ¶Itẽ legẽde sctõꝝ ⁊ vite patꝝ ⁊ speculũ hĩstoriale vincẽtij. ¶Itẽ meditatões ⁊ oões deuote. vt Aug⁹. Anſel. Bernũ. ⁊ alioꝝ. ¶Itẽ collectoriuꝫ q̃rũdã opusculoꝝ ĩ gallico nup editorũ. de pceptis dei. de examine ꝰscie. de scia bñ moriẽdi. de ꝰtẽplatõe. de mẽdicitate aie Sermo de passiõe xpi q̃ incipit/ad deũ vadit. Sermo ỗ mortuis. sctã g̃ ⁊ salubris ẽ cogitatio. ¶Itẽ exhortatio ỗ triplici via regis. Uiuat rex. de scala mystica sub metro. Collatio exhortatoria ad pacez. Fiat pax. Collatio exhortatoria ad iusticiã ⁊ ꝯcordiam. Jurisdictionũ eccl'astice ⁊ tpal'. ⁊ q̃daz alia. ¶Itẽ liber egidij de regimine ꝓncipũ. ¶Itẽ libellus de q̃ttuor ꝫtutib⁹. ¶Itẽ iconomica ⁊ ethica ⁊ politica Aristo. translate in gallicum. ¶Item Ualerius maximus ⁊ Frontinus de stratagematibus bellicis. ¶Itẽ Salustius. ¶Itẽ Uegetius ỗ re militari trãslatus. ¶Itẽ Boetius ỗ ꝯsolatõe. ¶Itẽ seneca de clemẽtia ad neronẽ. ¶Item vulgati autores Catho. Theodolus. Esopus cũ sil'ib⁹ trãslati. ¶Item liber de spera translatus p aliq̃li cognitiõe philosophica huius mundi. ¶Item cronice Francorũ. ¶Item Titus Liuius. ¶Item Suetonius de xij. cesarib⁹. ¶Item Augustinus de ciuitate dei trãslatus ⁊ expositus.

Sexta particula in

qua ꝯtinẽt oõ complectẽs breuissime pũcta nr̃e religionis xpiane.

TO Sapia q̃ ex ore altissimi pdijsti attingẽs a fine vsq̃ ad finẽ fortit̃ suauit̃q̃ disponẽs oĩa/veni ad docẽdũ nos viã prudẽtie Sic te flagitat puer iste pvulus igrãs egressuz suũ ac introitũ stãs in medio ppli infiniti ⁊ q̃ dinũerari nõ põt. Assis g̃ iugit puero tuo tu sapia dei pris ie su xpe docens ineno ⁊ vinaci afflatu. spũs tui scti. q̃ nisi te apiẽte sensuz/nulle itelligũtur scpture/nulla lectio pficiet. Solus q̃p pedign⁹ es apire libꝝ ⁊ soluere signacla ei⁹. q̃ salomõi dudũ ⁊ danieli pueris itelligentiã. q̃ ppbis ⁊ aplis idiotis sapiaz ĩfudisti Assit mihi comes ꝰtinu⁹ ãgelus tuus q̃ ad meã vniuersiq̃ regni tui xpianissimi custodiã deputatus ẽ. dono tuo, ptegat ipe sp ne pualeãt inimici. Assit ⁊ ĩ la regia celoꝝ gloriosissima mr̃ tua cũ btissimo dionys. ⁊ Ludouico ac oĩb⁹ sctis regni celestis. q̃ hostiles oẽs ĩsidias ⁊ assultus potẽti ꝫtute depellat ¶Da mihi puero tuo benignissime iesu fidẽz itegrã ac viuã/de collectis credẽdis in symbolo. Credo in deum ⁊c. Et reliq̃ q̃ sub duodenario articuloꝝ ꝰtinent̃/q̃ꝝ veritas tot miraculis/tot reuelatõib⁹/tot testionijs martyꝝ/tãta ꝰtẽtoꝝ rõnabilitate/ probata fulcitaq̃ ꝰsistit. vt ĩsana sit ꝓsumptio ñ credere ⁊ nolle redigere ĩtellectũ in obsequiuz fidei sub te deo nr̃o. q̃ potẽtioz absq̃ vlla cõparatõe atz sapiẽtioz es q̃s intelligere valeamus cũ sis illõ q̃ maius excogitari nõ põt. ¶Da sil' obediẽtiã, pmptã ad tua decẽ pcepta ꝰscꝑta oli digito tuo/in tabul' duab⁹ lapideis. Quoꝝ sñia est. ¶Unũ crede deum/nec vane iura p ipm. ¶Sabbata sctifices/hẽas in honorez parẽtes. ¶Nõ sis occisor fur/mechus/testis iniqu⁹. ¶Ulcinisq̃ thorũ resq̃ caueto suas ¶Et h̃ pcepta decẽ tria circa te deũ/⁊ septẽ circa pximuz/cõplexa ẽ euãgelica breuitas sub his duob⁹ in q̃bus vniuersa lex pẽdet ⁊ pphe. Diliges do. deuz tu. ex to. cor. tuo. ex to. mẽ. tua. ex to. aĩa tua/⁊ ex to. ꝫtute tua. ⁊ pri. tu. sic teipm. ¶Addidisti pceptis ꝰsilia in lege tua noua vt ỗ dilectõe inimicoꝝ nõ reddẽdo malũ p malo. ⁊ reliq̃ q̃ iugit ẽm ppatõez animi ⁊ nõ sp p opis exhibitõez veniũt obſuãda. ¶Docuisti rursus orare nos te pr̃z nr̃m celestẽ/sub petitionũ septenario/in oõne dñica/contra septez pctã mortalia. q̃ sunt/supbia/ira/invidia/accidia/auaricia/gula/luxuria. U

¶Adversus q̃ p purgatõe ⁊ ornatu nr̃o/cõtulisti ꝫtutes septem/tres theologicas ĩitẽtes tibi soli. q̃ sũt fides respectu tue ꝫitatis. spes respectu potẽtie. charitas respectu boĩtatis. ⁊ q̃ttuor cardiales/prudẽtiã/tpantiã fortitudinẽ/iusticiã. ¶Quib⁹ in pria septez dotes corr̃ndẽt. fidei visio. spei tẽtio. charitati fruitio/q̃ ad aiaz. Claritas prudẽtie. tẽperãtie subtilitas. fortitudini agilitas. iusticie ĩmortalitas q̃ ad corp⁹ Cõiunxisti pcea ꝫtutib⁹ istis/septẽ dõa tua/ q̃ sũt. pietas. timor. scia. fortitudo. ꝓsiliũ. itellect⁹. ⁊ sapia.

¶ Septē ꝙz btītudines deuātes nos ad pfectōez nūerasti q̄ sunt. pauptas spūs. mititas. luctus. esuries. ⁊ sitis iusticię. mifricordia mundicia cordis ⁊ pax. ¶ Mifricordie ꝯo opa alia sunt corpalia septē. alia septem spūalia q̄ duobꝰ metris cōplera sunt. Colligo. poto. cibo. tego. sano. visito. ꝯdo. Corrige. duc tela doceas. solare. fer. ora. Amplius ꝯo ꝯstituta sunt p te dñm ⁊ redemptorē nr̄m septē sacr̄a. Baptismus ad vitā spūs ꝫ originale pctm̄. Cōfirmatio ad robur fidei. Eucharistia sacra/summe venerāda ⁊ colēda ad nutrimentū spūs. Pnīa ꝙz hñs tres ptes q̄ sūt ꝯtritio ꝯfessio ⁊ satisfactio ꝫ pctm̄ actuale. Mfimoniū īsup ad filiorꝝ ppagatōez p cultu dei. Ordines sacri ad hierarchicā ppli xp̄iani sctificatōez. Extrema vnctio ꝫ egritudinē ⁊ pctōꝝ venialiū ꝯtagionez. ¶ Sz cur ista corā te nūerat puer tuus bōe Jesu? Dinūerat ea sane vt nō penitus ingr̄tus sit imm̄ēse largitati tue. Ut p̄terea salubres fructus q̄ sunt pax/gaudiuz cū reliq̄s. inde pcipiat te donante quē exorat. ¶ Reuelasti igit̄ q̄d credenduz. Jussisti q̄d agendū. doce q̄so magis ⁊ magis qō reuelas. adiuuās incredulitatē meā. ⁊ da qō iubes opari. Da scire posse ⁊ velle cum gr̄a tua ad gl̄iam maiestatis tue ⁊ salutē ꝓpriā vt tandē sepatus ab his q̄ a sinistris audituri sunt horrēdissimā illā sn̄az. Ite maledicti in ign̄ē eternū. qz. s. mifricordie opibꝰ caruerūt. collocet puer tuus a dextris auditurus cū ceteris electis tuis ⁊ mifricordibꝰ iocūdissimā illā vocē. Venite bñdicti patris mei pcipite regnū qō vob̄ patū est ab origine mūdi. Amen.

Dialogus cuius

colloctores sunt milites duo. vnus Frācus. alter Anglus ꝯtēdētes ō q̄relis frācie ⁊ anglie. ¶ Nō apparet esse cācellarij.

Milites in beremo vallisclusie sibi inuicē obuiātes alterutruz cuias esset inq̄siuit? alt frāc? alter anglus rñdit. ¶ Ergo inq̄t francus inimicus. ¶ Inq̄t anglus in vētri limitibꝰ sumus/sz pegrin? arma bellica deposui ¶ Frācus. Quid q̄ris. ¶ Anglus. Aīe salutē. ¶ Francus. Xp̄s nos monet. ¶ An. Quotennis es? ¶ Frā. Annos nō hēo/sz mors iā. l. ānis mihi pepcit. ¶ An. Mihi pl?. ¶ Frācus Quo pgis? ¶ An. Peregre. ¶ Frā. Oēs sumus pegrini ⁊ aduenē/nec ciuitatē manentē hēmus/sz futurā vtiq̄ inq̄ram?. ¶ An. Quid g̃ tibi videt de pegrinatōne nr̄a? ¶ Frā. Timeo q̄ p vallē lachrymaꝝ discurrētes dei indignatōez pcurauerim?. ¶ An. Quare? ¶ Frā. Quia iurta ꝓbū Esaie ppendo p ea q̄ video/ q̄ indignatio dñi sup oēs gētes/ ⁊ sup vniuersam malicia coꝝ. qz nata in hac pegrinatōne erūna. iā tā fastidiosi cuenimus vt nesciamus q̄d desiderare debeamus ⁊ in ꝑ pugnam?/cuz iā sumus hora cene/in q̄s fines seculi deuenerūt/qz nihil ē/qō restat debemus ptimescere. ne ꝑs gr̄e qō p̄sto ē pereat. tñ de caducis certādo oīuz nr̄m corpa moriunt̄/ ⁊ salus aīe dubia. ¶ An. Immo certa. ¶ Fr. Quare? ¶ An. Quia mādato dei ꝓncipi nr̄o obedimus/q̄ nos cogit ad bellū/ ⁊ si moriamur/p obediētia morimur dei mandato. ¶ Frā. Bellū iniquū ē/qz fundatū est in libidie dñandi ⁊ voluptate ditādi tyrānica/ ꝫ xp̄ianos. ⁊ q̄ sciens peccat q̄rit sibi gehēnā. ¶ An. Ergo ꝓncipi nō obediam? Nonne scribit/ q̄ nō obedierit ꝓncipi morte moriatur. Nōne/cū inobediētia ero infamis/vecors. pusillanimis/dector militie reputatus/ imo de pditōe suspect? ⁊ reipublice inimicus. ¶ Frā. In iustis obediendū/nō in iniustis ¶ An. Puto iustū y oē qō ꝓceps ꝯsultus cū suis pōtificibꝰ et satrapis pcepit ¶ Frā. Quid g̃ tibi pdest ppa ꝯscia si fm aliena ꝯsciaz morti te exponis. Si xp̄ianus miles es/nōne xp̄i actio tua ē instructio. cuius hūanitas ꝓbo exemplo hūilitatē ⁊ pauptatē docuit atq̄ iussit. Tu ãt q̄ apostatas a xp̄o/cur xp̄iani nomē vsurpas? Nōne dic̄. q̄ diligit me/ fmonem meū seruabit. Nōne mādatū legis ꝯsistit in charitate pfecta/dilectiōe dei ⁊ pximi. q̄ teneris q̄ hēs egētibꝰ cōicare ⁊ ꝑ nō ignoras Quō vbi debes dare/audes rapere qō tuum nō ē? Nōne mādatū legis. Nō ꝯristare frēz nec pximū. Quō in tua libidie dñandi rapis ꝯristaris ⁊ occidis/ ⁊ cūcta gladiatorꝝ scelera cōmittis ꝫ xp̄i legē ⁊ doctrinā? Nedū ꝫ ꝯsilia ⁊ btītudines seu ꝓtutes. imo ⁊ p̄cepta dei digito scp̄ta. Cui magis tenerī obedire. an boī. an deo. an iusto ⁊ eterno. an regi mortali. an regi creatori dño dñantiū? ¶ An. Creatori magis ¶ Frā. Ergo illi obedi ⁊ mādatī eius sup q̄bꝰ nec rex pōt dispēsare. ¶ An. Nō solū opter me alios seq̄/qz pēa mortis ē ⁊ ifamia si ꝫdicā. ¶ Frā.

Nō minus arderēt q̄ cuz multis arderēt. ¶Ān. Anglustic vndiqz. ¶Fr. Utere igit̄ filio Susanne. Vis innocēs sanguinis iusti/z reside cum xpo. nec xpiani nomen p das. nec puip̄ēdas militie gradū. ¶An. Nō puip̄ēdo/sed p militia exercēda morti me exposui. ¶Fr. Immo potētia tua abuteris. q̄ militasti p ℔ ad dei offensam z pri mi. ¶An. Quid vis me factuz? ¶Fran. Seruatuz legis dei p̄cepta/z sit tua milicia ō infideles z dei p̄cepta nō obſuantes. militare p fide xpi z eius eccl'a quā tuēdaz ſuſcepit militia. deſistas a sacrilegijs z rapinis/ptege pupillos z viduas z aduēas. neminē opprimas. ¶An. Uiduas z orpha nos facit guerra/quō ptegā? ¶Fr. Deſiste ab illa z milita p xpo z defensione naturali ad iniuriā ppulsandā p̄missa/sed nō offendas. si sic feceris fructuz felicitatis p̄mij ac fame gl'ose reportabis. de ℟io penalē atrocitatē z eternā ignominiā ac ppetuā aggregabis. ¶An. Cōsiliū lz videat̄ salubre/tñ q̄ frācus q̄ mihi ſuspecti/q̄ forte ad nr̄am rep̄mēdā militiā hec dicunt̄ illā timens ne magis noceat. ¶Fr. Deū timeo cui nihil pōt latere/nō vos āglicos iniqs frācie pſecutores. ¶An. Immo tortores vr̄os ppt iniq̄tates vr̄as. ¶Fr. Immo pſecutores q̄ ppter iusticiā patimur. bn̄ sumus/z magna erit merces nr̄a. regnū nr̄m ab infidelibus/cū multo q̄ſiuerimus martyrio z illō a deo cognouimus/q̄ ſp misericordes fuimus nō violēti tyrāni. vos aūt anglici xpianos impugnatis z occiditis vt infidelib vires augeatis/z sic iusticia nr̄a et iniq̄tas vr̄a notiſſima deo z mūdo. Nō g̃ ppter iniq̄tatē nr̄az a vob torq̄mur si ppter iusticiā patimur/z ita beati. Rex aūt vester ꝓtentes dei mādata sicut p̄mus in throno/sic et in penis p̄matū obtinebit. ¶An. Cuius culpa q̄rit̄? ¶F. Diuz vīm tyrānizantiū in libidine dñandi z voluptate dñandi tyrannica a deo z eius mādatis apostatantium. ¶An. Ergo regē p̄cipietis nō militie obedietis ¶Fran. Nō teneris ō deū obedire. ¶An. Quis pōt regē nr̄m corripe/emendare seu retrahere: nō nos subditi. ¶Frā. Oēs sil'vniti posſetis dissentire. z q̄ oēs assentitis. oēs estis rei. ¶An. Quis regez et nos posset corripe? ¶F. Null' p̄ter sumū vnicū z īdubitatū pōtificē. Ergo ille i culpabor scādaloz videt̄. z illi pōt dici quod scribit̄ in figura. iij. Regū. ij. Custodi virū hūc z ppl'm istū. q̄m si de manu tua lapſus fuerit/erit aīa tua p aīa illius. Scire em̄ ip se z q̄cūq̄ regēs dz q̄ sic in throno p̄m' cōstitutus ē/sicut in penis (si neglexerit iusticie opa z p̄cepta exercere) p̄matū habiturus ē. Et alibi ꝓbū dñicū z ꝓphēticū. ille q̄dē in sanguie suo morieť. sanguinē ā eius ō manu ſpeculatoꝝ req̄rā. ad ℔ em̄ officiū ē ꝓpositi vt nō pcat obiurgādo pctā. Nec ē a culpa alien' q̄ lz ꝓpositꝰ nō sit/q̄m mlta arguē da vel monēda nouit z negligit illoꝝ vitās offensiones/nullū em̄ timere p̄ter deū. ¶An. Forte vobis sumus flagellū vt corripiamini tanq̄ ꝓga directōis. ¶Frā. Non nego. z forte mala ꝓga directōis/peioribꝰ virga ferrea. bonis aūt ad examen ꝓtutis sepe p̄ſſura. sicut sepe vidi ex eodē igne auz rutilat/palea fumat/cib̄ coquit̄/homo ꝓfortatur. alius exustione ledit̄. Itaq̄ vna ꝓtus irruens. bonos ꝓbat z purificat/malos dānat/vastat z exterminat. z in eadem afflicti one mali deum detestant̄. boni ꝓ deū laudant z p̄cant̄. Uel forte tanq̄ ſuos corrigit nos quos diligit medēdo. q̄ multis nocuit aduersario caruiſſe. sicut de Romanoꝝ monarchia scribit̄. Orbem deuictū victoꝝ victrix vlta est luxuria. Et forte nobis patientibus ꝓſunt scandala. ve tamen illis per quos scandala veniūt. Unde Gregorius in moral'. exponens illud Job. xxvi. Gigātes gemuerūt sub aquis maiores potentes altiores populo ab humero ſurſū sicut scribitur de Saul. i. Regū. x. Gemuerunt sub aquis/sub pondere populi ¶Anglus. Si deo non placeret/nō tamdiu pateretur hec fieri/ īmo puniret aliquos. ¶Fran. Immo si omīa puniren̄t/nihil seruaretur futuro iudicio/z si nihil puniret/nulla diuīa p/uidentia crederetur. z vere multi ex vīs offensis puniunt̄. Haz siue male siue ꝓſpere ſuccedat punimini. quia malus in sua felicitate punit̄. quia felicitate magis corrūpit̄. bonus aūt nec bonis extollit̄/ nec malis frangit̄. Punit̄ etiā/q̄ p que peccat hō/z p illa torquet̄/ nec est impijs gaudere dic̄ dñs. sed z hec vicioꝝ p̄mogenita que sunt oblectamēta pctī deo sunt iusticia illos puniendi. ideo dicit ap'lus q̄ euanuerūt in cogitationib̄/ induratū ē cor insipiēs. ppter qō z deus tradidit eos in desideria cordis coꝝ z i īmūdicia vt afficiāt ꝓtūelijs corpa sua. z sic ꝓbauerūt nō hz̄e deum in noticia/ tradidit illos deus in sensum reprobuz vt

n A

faciãt ea q̃ nõ ꝓueniũt/certe puniunt/t dũ nr̃a gaudeãt dãna sua deflẽt. Fecistis vidu as t orphanos in frãcia/certos t ãglia. neca ti sunt ex vr̃is centũ milia cũ suis ꝓncipib nec q̃ sunt erũt in nũero. ¶Æln. ¶Fateor dictũ Esaie vex q̃ indignatio dñi. t nõ habe mus h̃ manẽtẽ ciuitatẽ/sz futurã inq̃rim⁹/ sz quõ ignoro. ¶Fr ¶Quia ex deo nõ es/et inde ꝙba eius nõ audis nec attẽdis. ¶Æln. Esse volo ex deo. ¶F. Celestẽ patriã iubet ille q̃rere q̃ est via ꝙitas t vita. corpoꝛz desideria ꝓteri siue carnis. a mundi glia declinare. aliena nõ appetere. ꝓpa largiri. si h̃ audiẽs exeq̃ris. dei ciuitatẽ futurã acq̃res. quã timeo te cũ multis tuis amisisse aut saltem elõgasse. ¶Æln ¶Quare? ¶Frã ¶Quia antixp̃i vestigia secutus es. t xp̃i vitaz t doctrinã despexisti ¶Æln. ¶In q̃? ¶Fr. ¶Fere in oĩb⁹ vr̃is tuis. ¶Æln. ¶Specifica magis. ¶F. ¶Xp̃s vitã t doctrĩa p̃cepit cũ hũilitate charitatẽ t volũtariã pauptatẽ. vos aũt ꝓpter sũmã supbiã nõ ꝓtẽti regno opulẽtissimo in libidie dñandi nõ timuistis mittere manũ vt occideretis xp̃m dñi t mẽte sacrilega deserẽtes deũ/ip̃ius mãdata t p̃cepta offendẽtes cũcta nefandissima sceleꝛa ꝑpetrastis tãq̃ veri mĩstri antixp̃i. ¶Æln. ¶Imo xp̃i. q⁹ ml̃tos facim⁹ martyres t pauperes q̃s diligit ds t tãq̃ filĩ hoĩuz ãramus ũrã illis vt nr̃az rẽpublicã augeam⁹. t h̃ faciẽdo in q̃ demeremur? ¶F. ¶Neeesse est vt veniãt scãdala. ve tñ illi p quẽ/ terraz dedit vob ds sufficiẽtẽ ingẽtis. cur p tãtis donis impẽsis a deo/mala repẽdĩtis? ¶Æln. Que mala? ¶F. ¶Cũcta homicidia t alia infinita. ¶Æln. ¶Sine homicidijs ñ p̃t fieri bella. ¶F. ¶Jõ detestãda int̃ frẽs. ¶Æln. ¶Parit occidimur nr̃a sorte ¶F. ¶Digne vĩa culpa. q⁹ iniuste bella puocatis. nos aũt iuste repellim⁹ iniuriã. t iõ q⁹ nõ timuistis mittere manũ ad occidẽdũ xp̃m dñi. sãguis tu⁹ sup caput tuũ. t iclyti isrl̃ sup montes int̃ficient. t abũciet clipeus vir̃ antixp̃i. ¶Æln. Cur tñ detestaꝛ hoĩcidia? ¶F. ¶Quia vltimũ tribiliũ ẽ moꝛz. t deberẽt sufficere vobis ꝓphanis hoĩb⁹ alie astutie inq̃rẽdo vĩa libidie fastuosa sine tñ sãguis xp̃iani effusione. ¶Hõue oẽ creatũ tẽdit ad sue spẽi ꝓfationẽ/cur oĩb⁹ creatis estis crudelioꝛes. plãte vegetabiles aiata bruta etiaz ferocia oĩbus suis viribꝫ igenijs cautelis suã ꝓfuãt spẽz. t cũ ab alia spẽ ꝓsumant vl̃ledant iuuãt scienticẽ/t cũ nõ p̃t sig dolozis oñdũt ploꝛãt t vlulãt. vos ãt tanq̃ lupi rapidi famelici spẽz hũanã q̃stũcũq̃ decoꝛã/piã/catholicã/vozare necare nõ vtremi. Intuc boues feroces poꝛcos t alia bruta q̃tis viribꝫ suã ꝓfuãt spẽz. ¶Æln. ¶Sicut facimus ita t pĩes nr̃i fecerũt/viuimus in lege patꝝ ¶F. ¶Et ideo ꝙbũ dñicũ p os pphetici Samuelis loquentis Heli. semel dies veniũt vt p̃scindã brachiũ tuũ t brachiũ domus p̃ris tui/vt non sit senex in domo tua tẽ. tabescat aĩa t magna pars domus tue. ¶Æln. ¶Optet seq̃ vestigia patꝝ. ¶F. ¶Fateoꝛ. ¶Æln. Ergo habeo optatũ. ¶Fran. Quia p̃ez eq̃nocans loq̃ris de coꝛrupto t mortali. ego aũt fateoꝛ de vestigijs p̃is eterni t creatoꝛis t redẽptoꝛis q̃ in celis ẽ/cui⁹ vtiq̃ volũtas fiat sicĩ celo t ĩ tra nr̃a t vĩa. ¶Æln ¶Utinã vtinã ꝛvtinã ¶F. ¶Videz aliq̃tulũ reductus cõpũctus. ¶Æln. ¶Sũ eteñ. sed illũ nõ cognosco p̃ez. ¶F. ¶Si teip̃m nõ cognoscis/quomõ illum cognosces? ¶Æln ¶Rogo igit quis sum dic? ¶F. ¶Vas sterquilinij/concha/ putridus plenus stercoꝛe t hoꝛroꝛe/ cecus/ pauper/nudus/ignorans introitum tuum et exitum. cuius vita sicut vmbra que q̃to magis crescit/tanto decrescit/t tanto magis ad mortem ꝓperat/tante subiecta mutabilitati/vt vna nõ maneat hoꝛa in eodem statu. sed es miseꝛior q⁹ iz nihil certius morte. tñ illi⁹ hora nil incertius/ t tñ illa nõ puides. sed spe vana q̃ tibi caduca blandit/falleris. ¶Æln. ¶Si tam vilis sum quõ deũ videbo t patrem vocare p̃sumã nõ videbo. ¶F. Quia es in tenebꝛis. ¶Æln ¶Exire cupio. ¶Frã. Clama igit ad lucẽ. ¶Æln. Quõ? nescio q̃d dicã. ¶Fr ¶Dic veni claritas q̃ illuminas oez hoiez venientẽ in hũc mundũ/ sz nõ diligentẽ. q⁹ q̃ diligit mundum inimicus lucis efficit et obfuscat. Et itez dic. Illustra oculos meos lux incõphensibilis/fulgura chorusca tiones t dissipa eos vt nõ videãt vanitatẽ. Et itez clama. Tribue lux inestimabilis dum te videaz/crea nomen alphacũ odoꝛe vite q̃ post te in odoꝛẽ vnguẽtoꝛ tuoꝛ curraz. gustẽ sana q̃ sapiaz cognoscãt discurrã q̃s magna est multitudo dulcedinis tue quã abscõdisti timẽtibus te. Et iterũ magis cõpunctus dic. Cur faciẽ tuã abscondis. Forte dicis. dñe. Non videbit te hõ t viuet. Eya dñe moꝛiar vt te videam t videã vt h̃ moꝛiar/ t ignosce seruo tuo qui p̃sumit loqui dño suo/calamitas quã pati

or/me cogit exclamare/cec⁹ suz ad lucē ppe
ro/tu es medic⁹ z lux vera via z vita z fons
mificordie miſere mei. ¶Æln. ℂPctōr sum
forte nō exaudiar. ¶F. ℂDic dñe peccaui et
faciēdo nihil fact⁹ suz nihil. z ita ꝓfiteor/qz
ꝓfessio ē via ad te p quā egrediar de limo et
redibo ad te viā. qz ꝟbū dixit. Ego sum via
ꝟitas z vita. sepat⁹ a te fact⁹ sine via. qz sine
ipo factū ē nihil. z qz nullū bonū sine sūmo
bono q̄ties a te sūmo bono deuio nihil effi
cior. Uidit eīm ds cūcta q̄ fecerat z erāt val
de bōa. malū āt factū sine ipo ꝟbo/nihil ali
ud est q̄z ꝓuatio boni/sic̄ cecitas ꝓuatio vi
sus. Et itez dic. Dñe null' meritis p̄cedēti
bus placuit tue sūme z mificordissime bo
nitati. ad esse me ꝓducere sz z magꝭ viuere z
sentire z paulomin⁹ ab āgel' itelligere. qz il
la iā facie tuā hñt. ego āt p spez z speculū in
enigmate. obsecro regat me tua mificordia
z cogat te pietas ad saluandū/q̄ te vicit ad
Æl creādū. qz nihil odisti eoz q̄ fecisti. ¶Æln.
Arta ē via. qz q̄cq̄d in mūdo ē/aut ē ꝓcupi
scētia carnis/aut ocl'oz/aut supbia vite. ni
mis peccaui deū mūdo postponēdo/diffi
do exaudiri. ¶Fr. ℂAudis ꝟbū ꝓsolatiōis
dicēs. Dedit eis p̄tātē fīlios dei fieri his q̄
credūt in noīe ei⁹/q̄ nō ex sanguinib⁹ neq̄
ex volūtate carnis/neq̄ ex volūtate viri/sz
ex deo nati sunt. ¶Æln. ℂQuō poto redire z
filiꝰ efficī. ¶F. Jā dixi p ꝓfessionē/pniaz z
satisfactōez. ¶Æln. ℂDifficile ē. ¶Frā. ℂImmo facile volenti. fec̄ te ds dignissimā crea
turā z lz sis nō capax āgel'. q̄ dāmō par po
tes p ꝟbū effici. qz potes eq̄lis fieri z filius
adoptiu⁹ p vnigenitū ꝟbū p quē hēm⁹ ac
cessuz. Dia eīm sub pedib⁹ hois subiecit ds
vt sol⁹ hō tot⁹ deo subiicere⁊ z tot⁹ esset fu⁹/
cūctis dñat⁹ hō. z exteriora cuncta p cor⁹pe
sunt creata. ipm ꝟo cor⁹p⁹ p aīa/aīa ꝟo p ds
vt illi soli fruiat z illū possideat ad solatiuz.
Cogita si tāta tibi solatia in hac die lachr
maꝝ/q̄sta in die nuptiaꝝ. si h̄ delectabilia ī
carcere q̄d in ꝑpa p̄ria ꝓferet diligētib⁹ eū:
qz nō ē nūer⁹ benignitat⁊ sue. ¶Æln. ℂIntel
ligo assertā vera. sz mihi ignaro z laico diffi
cilia. ¶Fr. ℂImmo grossa z breuia. ¶Æln.
Dic igit. ¶F. ℂDilige deū z ꝓxi. ¶Æln. ℂDi
ligo deū. ¶F. ℂQui diligit me/sm onē meum
suabit. ¶Æln. ℂSermo ē mihi plixus z
ignotus. ¶F. ℂImmo breuissimus z reso
lutus ad dilectōnez dei z ꝓxmi. ¶Æln. ℂIn
dilectōe dei nō hesito. qz summa est rō. Sz
qs sit ꝓximus nō intelligo/nisi q̄ misericor
diā in me agit vt ꝫ alios sine dei z legis of
fensa possim dimicare/sic̄ z antiq̄ ꝓncipes
z ꝓphe p ꝓtectū sacre scripture dimicarūt/
z strennue militarūt. ¶Frā. ℂXpi actio tua
dz esse instructio q̄ p̄secutoribꝫ orauit. z q̄
dixit. Nisi iustitia vra abundauerit plus q̄z
scribaꝝ z phariseoꝝ nō intrabitis in regnū
celoꝝ. Qui āt dixerit fratri suo racha/reus
est ꝓcilio/q̄ aūt dixerit fatue/reus ē gehēne
ignis. Dictū ē antiq̄s in lege antiq̄ quā alle
gas. Nō occides/xp̄us aūt nō vult p̄mū
ꝓtristari ꝟbo nec effectu/sz mutua charita
te/sic̄ z ipe dilexit nos/diligere ꝓpt ipm tā
q̄s frēs in Æl dā. frēs in xp̄o. frēs in eccl̄esia.
Illud fuit xp̄i testamentū. Pacē meam do
vobis/pacem meā relinq̄ vobis/z in terra
pax hoīb⁹ bōe volūtatis. Holi igit p̄mus
despicere nec ꝓtristari si xp̄ianus miles cu
pis nūcupari. salua iusta z moderata defen
siōe inculpate tutele. ¶Æln. ℂSi tibi credā B
pbit in me strēnuitat⁊ p̄terite fama gl'iosa.
ero fabula gentiū. parentū opprobriuz/qđ
absit. qz crudelis q̄ famā negligit. ¶Frā.
Crudelior ē q̄ aīaz pdit/q̄ eterna amittit p
caducis. ¶Æln. ℂQuid p̄ferēdū putas gl'ie
z fame bōe. nōne p illa militamus oēs mili
tes. ¶F. ℂNō nob dñe nō nob. sz nomī tuo
da gl'iaz. Gl'ia deo debet in excelsis. z in ter
ra pax hoīb⁹ bōe volūtatis. Dyabolus sibi
gl'iaz q̄rit de opib⁹ diuinis. tu z illi sil'is fur
es z latro q̄rēs deo furari gl'az sibi p immē
sis bñficijs debitā. Holi gl'iari in vēto z fa
bulis/mitte nautis ventū. z gl'iaz deo/sper
ne caduca fallacissima z gusta z sapora eter
na. ¶Æln. ℂQuid eq̄/q̄d socij/q̄d tyrones/
q̄d arma/q̄d castra q̄sita z peculiū eueniret
sz z respublica z illius ꝓncipes q̄z gr̄az q̄si
ui/q̄d erūt facturi. ¶F. ℂPeribūt z tu cū il
lis sic̄ z granū qđ in petra tua semīauit/fru
ctū nō emisit nec emittet. ¶Æln. ℂHolo peri
re/simo pacē vel fedus vellez int nos inire/
vt honore saluo/possem tuis ꝓsilijs acq̄e
scere. ¶F. ℂHob tāq̄s hoīb⁹ bōe volūtatis
pax debet iure testamēti quā vos illis qua
si ministri antixp̄i rapuistis/illius obtinen
de capaces. ¶Æln. ℂDeus supplebit defect⁹
nr̄os. ¶F. ℂMagnipotens cuius oculus
sup filios Æde/a die natiuitatis vsq̄ in eri
tum/vt reddat vnicuiq̄ sm opa eoꝝ bona
vel mala cūcta cernēs/z cui nihil latere pōt
supplebit iustitie huius seculi defectus/et
vos nr̄os efferos z sue pacis crudeles p̄se
cutores puniet iuxta demerita. ¶Æln. De

meritis nescirem iudicare/sz pacez in dieby meis videre desidero/ vt tuis ꝓsilijs tanꝫ accõmodis acquiescerẽ salubriter. ¶ Frã. Si tempali caremus/vtinam sattem pace fruamur eterna. Amẽ.

¶ Additio facta post biennale interuallum.

Luxo biẽnali spacio rediens Anglicus de sua pegrinatiõe Francuz repertũ alloq̃ q̃rit. et post multa subintrat pstinam collatõz. Cui Frãcus. ¶ Frã. ¶ Hõne ꝓtritus es z penitẽs de tãtis impietatiby/ p te in xpianissimo Frãcoꝝ regno cõmissis. ¶ An. ¶ Hõ. ¶ F. ¶ Quare: ¶ An. ¶ Quia cũ iusticia z iusta guerra feci. terrã eñ nraz q̃rimus nri regis frãcoꝝ z anglorum iusto mãdato/z ita exposti p viros magnos z doctos z põtifices sum melius pterito informatus. ¶ F. ¶ Uñ regis tui iusticia pcessit pcoz dic: ¶ An. ¶ Quia in successione pma causa filioꝝ z liberoꝝ/ sz rex odoardus hñs filiã Hysabelis regis philippi ex psona illius petijt regnũ iure successiõis ergo cũctis pferẽdus. ¶ F. ¶ Filia ẽ in ꝫ regno incapax. ¶ An. ¶ Immo iure diuino et ciuili capax. vt habes in lib. Deut. ꝺ filiaby Alphat/p q̃bꝺitit ꝺs ad Moysen. Da eis portiõez hereditatis patrue. z ꝫ sit tibi iudiciũ sempitnũ ¶ F. ¶ Illa hereditas plebeia nõ regnũ. z si regnũ nõ sile huic in q̃ multa spualia. Preterea argumẽta legis antiq̃ nõ hñt efficaciã nisi quatinus redacta sint ad moralia. Sz si ita sit q̃ sit capax/cur igitur vos anglici filiã regis Henrici nuptã Bãfrido comiti Andegauen. moriente pre sine masculi. nõ admisistis ad regnũ. imo Stephanuz ex sorore nepotem ptulistis. Anno dñi. M.c.xxxv. Hõne qꝺ q̃stz iuris in alterum statuit/eodẽ iure vti debet: ¶ An. ¶ Dignum z iustũ puto/sz ꝫ mihi nouũ. ¶ Frã. ¶ Lege histrias. Licet si etiaz regni vti filia capax etisteret/ nõ ideo in frãcoꝝ regno capax esset. ¶ An. ¶ Cur tã varie: ¶ Fran. Quia hoc regnuz ab infidelibꝫ cũ infinito xpicolaꝝ martyrio q̃sitũ mirãdis z singularibꝫ donis z progatiuis diuinit9 donatis est in fide xpi edificatuz talit/q nris caruit z hereslby teste Gregorio. Uñ Clodoneo liliũ angelus missum cũ ampulla sacra/beato Remigio ppinata/ vt illũ z suos in dicto lilio successores/ illius sanctissime charitatis oleo inũgeret. z inde post illã sacrosanctã vnctõez/paulominus ab ãgelis rex quicũq̃ frãcoꝝ inũctus/vestigia illius approbatõis retinẽs solo tactu manuũ infirmos certa ifirmitate curat/ teste notoꝝ etate. Hec huius rei mulier capax censet/cũ a sacroꝝ ministratõe/imo interdũ certo tẽpe ab ingressu ecclie phibita. Quare nõ idem sicut in alijs regnis in q̃bus mulierẽ credo capacẽ. ¶ An. ¶ Immo z in regnis successerũt z succedũt. ¶ Frã. ¶ Hõ francoꝝ. z si in alijs ꝓsuetudo admittit illas ex ꝓsensu totius ppli. frãcis aũt ꝓsuetudo z ppli consensus in cuuz cõtraxerũt. Quid plura. Hõne deus distinxit dominia z terrã inhabitari fecit/p distinctõez linguaꝝ in turri ꝓfusionis. cũ oẽs in lingua vniformes p linguarum ꝓfusionẽ z diuisionez mundũ inhabitauit z gẽtes dispersit/quõ vos barbari q̃z vocẽ nõ intelligimus moriby vita z lingua ꝓsus differẽtes/nobis frãcis cupitis pesse. ¶ An. ¶ Etiã Hercules cũ hac diuersitate Hyspanias q̃siuit z habitauit. Hõne etiam Romani vniuersis linguis ꝓnciparũt cur nõ anglici eq̃ frãcis ꝓncipari pñt: ¶ F. ¶ Quia indigni/tã pie/tã xpianissime nationi pesse. defende iusticiã allegatã z non tyranniã. allega iustos reges/z nõ tyrannos. ¶ An. ¶ Reges Hyspanie z Nauarre q̃ in lingua dñanꝫ ducẽ Britanie z regẽ Ungarie/ q̃ duodeciz linguas hz in regno differẽtes. Ungaros. Theutonicos. Sclauos. Tartaros. Philysteos. Cõmannos. Frãcos. z alios p nũc a mẽoria mea lapsos. ¶ F. ¶ Hoc qꝺ ppli assentit subijci. q̃ mioꝝ ps ꝺz maiori z digniori cedere/z regez alienũ sibi assumit. nos ãt nõ sic. imo vos anglici dicte q̃rele p te pmisse de filie successione/exp̃sse renũciastis/ z regẽ Philippũ approbastis. ¶ An. ¶ Hõ credo. ¶ F. ¶ Erras in facto/vel ignoras rei geste notoriaz. Uñ p tua veridica informatõe scias q̃ ãno dñi M.cclxxv. dñs Philippus rex francorũ obijt. relictis Philippo/Lebel/z Isabele. que fuit nupta regi angloꝝ Odoardo. q̃ q̃dẽ Odoardus ipaz reginã/ipie psumptõibus cuiusdã sui ꝓsiliarij Huele despencier tractauit. intim q̃ fracia aufugere optuit. et tandẽ post multa fuit cõpulsa redire in sua que psidio z ope dñi Johis de Hannonia cũ. cccc. nobilibꝫ retrocessit/z a casu deo disponente applicuit in portu de pst9 vbi sui veniuole aduenientes cũ potẽtia

derũt regẽ vix suũ/ & dictũ Huelẽ euiscerauerũt/ & regẽ custodierẽt/filiũq; noĩe odoardũ coronauerũt/quẽ filiũ & regẽ rexerẽt oẽs de • & de. R. de mortemar inẽ q̃s rectores ĩsurrexit talis iuidie ĩimicicia/ q̃ filialiẽ dict⁹ mortemar p iudiciũ baronuz/ mortẽ dãnatus & euiscerat⁹/ & ei⁹ intestĩa cõbusta adhuc co viuẽte. sic factũ fuerat de dicto Huele despẽcier. Philippus ãt lebel frat dicte Jsabelis habuit Karolũ regẽ frãcoz/q̃ habuit tres vxores & mortuus sine liberis ordiauit q̃ dñs Philippus de Valois ꝯsobrinus suus germanus/tutor esset masculi si sibi nascerẽt. si ꝙ filia cõmisit iudicio pariũ/ & q̃ eligerẽt in regẽ idoneiorẽ & expeditiorẽ. q̃ q̃dẽ Karolus mortẽ ãno dñi M.ccc.xxviij. ppt̃ qđ dicti pares elegerũt dictũ dñm Philippũ/omissis dicta Jsabele & ei⁹ filio Odoardo/q̃ statim Philipp⁹ ili co coronatus & inũctus & ꝯsecratus/ & ilico debellauit & deuicit flãdrẽses. & sibi misit nũcios suos dicto anglie regi ad reqrendũ q̃ veniret & recognitũ ab eo ducatum acq̃tanie. q̃ statim Odoardus venit ad ciuitatem Ambiañ. in q̃ rex associatus regibz Bohemie/ Nauarre/ & Maioricaz ipm honorauit. & idẽ Odoardus recognouit dicto regi frãcie ducatũ Acq̃tanie/ & fecẽ homagiũ in ppa psona. ꝙbo ãt repirẽt teneri ꝓmittẽs q̃ se iformaret de mõ & forma & iformatus faceret & lras ꝓfici faceret iuxta formã ad quã teneri repirẽt. & ita rex ãglie recessit ꝓtẽtissimus & ilico reuersus ꝯgregauit ꝓceres regni sui in q̃ ꝯgregatione rex frãcie ꝓpt̃ suos misit Et lz fieret rumor in anglia q̃ deberẽt corona. Odoardo tãq̃ primiori. nihilominus fuit ꝓclusuz p ꝓceres magnates & tres status regni q̃ tenebãt facere homagiũ dicto regi frãcie. qđ & fecẽ p suas lras patẽtes/ q̃s vidi in cronica dscptas datas ad elchẽ. ãno dñi. M.ccc.xxx. die. xiij. Martij

cauẽt mõ & forma recogñscẽdi ducatũ acq̃tanie vt p ptẽ frãcie & vt comites & põcie & mõstrolij. & ita ꝓmisit & iurauit se factuꝝ p se & successoꝛes. & ita ẽ vez notoriũ & manifestũ p q̃ satis iusticiã nr̃az & ipietatẽ & iniq̃tatẽ vr̃az tyrãnicã/ in libidie dñandi si velis lucide potes cõphendere. ¶An. Dirãda causa/ lz pcoꝛ q̃s ista ponit. ¶F. Multi hystorici & cronicarij ista ponũt. lz latiꝰ videt Joh. froyssardi vob fauẽs. q̃ nõ frãcus. lz de Hãnonia & fuitoꝛ domesticus anglice regine. vt ipe idẽ ꝓfitẽt nec ista tergiuersari pñt. ¶An. Alitꝫ fui p vnũ platũ magnuz & doctissimũ iformatus. ¶F. Si aliter ꝫ vitatẽ salua sui pace. ¶An. Quõ igit̃ torr tãta bella ĩde secuta & rex nr̃ regẽ frãcoꝛ se nominauit. ¶F. Nõ iusticia lz iniq̃tatez instigãte dyabolo. ¶An. Quõ pcoꝛ exp̃me. ¶F. Scire debes q̃ in frãcie curia/ ꝓpollebat dñs Robertus de artoys sororius regis. q̃ sicdẽ certa occasiõe ꝓuocauit regiaz indignatõez intm̃ q̃ aufugit Hãnoniã ꝓpter qđ rex eius vxorẽ & liberos detinuit/ & ducẽ Hãnonie diffidauit si illuz receptaret ppt̃ qđ iuit Brabãtiã/ vbi ilico durissima guerra inchoata ꝙ ducẽ ppt̃ dictã receptationẽ q̃ ipm dñm Robertũ ipulit ad fugiẽdũ in angliã/ vbi ilico applicatus machiare cepit cũ nobilibz ꝙ regez frãcie dicẽdo q̃ vecoꝛdes & pusillanimes essent/ sic regnum dimittere dño Philippo. cũ si vellẽt illũ vẽdicare posse. bono iure & c. intm̃ q̃ in solẽni festo bti Georgij in q̃ nobilitas vtriusq; sexus ꝓuenit. in q̃ nature hũane & pacꝭ hostis ꝓteruus inimicus dyabolus nõ abfuit. Immo pñs illũ diẽ gl̃iosum sibi & oĩbz dyabolis fecẽ/ q̃m iuuenũ vtriusq; sex⁹ operꝰ ꝓsilio sctm̃ passagiũ regis frãcoꝛ cũ tricentis armatoꝛ militibz turbauit/ guerrãq; cõclusit inẽ nos xp̃ianos in q̃ credit̃. cl. ãnoꝛ spacio/ tam peste ignis famisq; gladio xp̃ianoꝛ milliões inꝛemptos. Cui⁹ dyaboli stimulãte astutia/ vna dña p ipm Robertũ instructa in regis angloꝛ pñtia in mẽsa sedẽtis vnã ppositt allegoriã/ seu figurã. ꝯcludẽs allegorice & figuratiue magnã regis et suoꝛ vecoꝛdiã/ nisi frãcie regnũ vẽdicarẽt. Quo facto singli tyrones instructi p dñm Robertũ/ sua emiserũt vota dñabz/ q̃ nũq; desisterẽt/ vn⁹ q̃ vno oculo nõ videret/ ali⁹ caputiũ nõ ferret & c. donec frãcie regnũ aio illud q̃rẽdi intrasset. ¶An. Quõ tã repẽte fuit p nr̃os tãta materia tanti regni ꝙsta ꝯclusa? ¶F. Dirigẽte eodẽ dyabolo pacis & nature ĩimico/ q̃m dictus rex Philipp⁹ vidẽs se imocotũ oꝛbẽ pacificũ nolẽs militiã ocio torpere. lz illã p xp̃i fidẽ augẽdã disponere/ iuit ad visitãdũ papã Urbanũ q̃ntũ in Aluiniõe & petẽdo crucẽ p eũ do vltra mare/ q̃ obtẽta repiebant̃ tricẽta milia armigeri ad crucẽ recipiẽdã dispositi/ q̃bz absentibz anglici vir̃ putarũt facilẽ regni francie inuasionẽ. q̃ cũ ad aures dicti Philippi frãcoꝛ regis puenerẽt/ a tã pio & sctõ ꝓposito a tãto bono vob tã effera & dãnata negcia cõ

pulsus pro sui regni defensiõe destitit ⁊ ita guerra ꝫ infideles fiẽda ⁊ pria iniq̃tate cõuersa/ꝫ xpianissimos frãcos p tyrãnia ⁊ libidie dñandi exercẽda vñ ingeniscit ppls iubilat hostis/exultat infernus. q̃ vox. q̃ lingua tãta xpianoꝝ dãna exp̃mere põt illis ĩ felicissimis die loco ⁊ hora fabricat. ¶ An. Quõ igit rege Philippo reuerso de Auinione/anglici nr̃i certificati q̃ erat infra regnũ tãtuꝫ negociũ attẽptarũt ⁊ tã difficile. ¶ F. Instigãte dyabolo ⁊ dicto Roberto eius mistro/rex anglie ꝓsuluit ducẽ Hãonie/q̃ ꝓsultus multũ dissuasit istam q̃relã ⁊ guerrã. ſz nihilominus magis fauẽs maiestati q̃ ſitati ⁊ iusticie dixit ꝓsulẽdos ducẽ Brabãtie. cõm Leodiñ. archiep̃m Coloniẽñ. ducẽ Gelreñ. marchionẽ Julieñ. dñz Arnolphũ de Baquehen. ⁊ dñm de Franquemõt. q̃ si q̃dẽ essent huius opinioĩs incipiẽdi guerrã attrahi possent ad diffidãduꝫ regẽ Frãcie essent sufficiẽtes ad inuadẽdũ cũ. ioooo. armat. cũ triby coronatis ad q̃s omẽs p̃dictos missi sunt ilico. xl. milites in maria põpa q̃si auꝫ iactãtes p gr̃a ppli capt̃da p loca ⁊ p̃rias q̃by iter suũ faciebant Et ip̃oꝝ aliq̃ cũ vno oculo dicebãt se venisse/nõ añ cũ illo visuros dõec aliqd magnũ fecissent p q̃sta regi Frãcie. Qui siq̃dem milites ⁊ nũcij regis Anglie/a dictis dñis reportarũt votiuũ rñsum. Et cũ ß tm̃ laborarũt q̃ habuerũt fauorẽ tacitũ flãdreñ. medio cuiusdã hartauelle int̃ ip̃os p̃potentis. Comes ãt flãdrie amicꝰ frãcoꝝ posuit garnisiõez a gagẽt cuius metu oportuit anglicos põposos p Hollandiã remeare. Quo audito p regẽ anglie misit ꝫ dictã garnisionez dictos armatos ⁊. 2000. archerios qui post multũ ꝓflictũ dirigẽte dyabolo p̃ualuerũt. Et q̃ victoria dictus hartauelle resũptis viribꝫ ilico scp̃sit regi anglie/q̃ post tale p̃ncipiũ veniret ⁊ p̃ualeret, put ⁊ fec̃ ⁊ venit ad dictũ locũ vbi cũ oĩbꝫ p̃missis ꝓuenit ⁊ int̃in votũ ppalauit q̃ post vnius mẽsis spaciũ facere voluerũt/q̃ dux Brabãcie faceret. ⁊ ille differẽs post aliã dilatõez ꝓclusit q̃ nisi de mãdato ip̃atoris nõ diffidarẽt, ppt̃ qđ marchio Julieñ. missus ad illũ/obtinuit vicariatũ ip̃ũ ⁊ lniaz fabricãdi monctã sub colore q̃ rex francie occuparet ab ip̃io castꝝ decreuerec̃ in dyoce. Cameracẽñ. Et interĩ aduẽit estas ⁊ rex ãglie erat cũ ꝓiuge in castro de lonaur. aduenięte ãt termio venerunt anglici. ꝫoo. ⁊ sagittarij iooo. ⁊ nihilomin⁹ optuit ip̃m vsq̃ ad mẽsem nouẽbris alios dños expectare/⁊ iteri miserũt diffidatões regi frãcie p quẽdã ep̃m de Incole ex pte regis anglie tã q̃ vicarij sacri ip̃ij/qđ tũc etiã noluit dux Brabãtie. ſz vetuꝫ se p̃misit qñ obsedissẽt ciuitatez Cameracẽñ. quod ⁊ fecit. Sed rex Anglie fuit ꝓsul⁹ dimittere obsidionẽ ⁊ itrare regnũ qđ ⁊ fec̃. Sz ilico cũ voluit itrare regnũ comes lynãdi/⁊ comes de ip̃m quẽ extra ip̃ũ dimiseruntq̃ solũ vt vicario obedierãt ⁊ fuerũt cũ rege frãcie/vñ rex francie venit obuiã cũ regibꝫ Bohemie/Scocie/⁊ Nouarre hñs. 6000. ⁊ viij. bãneras. dc. lx peminones. vi. duces. xxxvi. comites. cccc. milites. ⁊. lxiij. pedestres vsq̃ ad locũ d̃ burõte. Rex ãglie, ppe p tres leucas hẽbat duces brabãcie d̃ gueldes. marchiones d̃ Julies ⁊ blãnerbonc. comitẽ de moirs. dños de Hãonia. Robertũ de artoys ⁊ oẽs barones ⁊ milites ãglie. ſz finaliť tractãte ducissa Hãonie/recesserũt sine bello. ¶ An. Hec mihi nõ videnť verisiľia q̃ vt vicarⁱ⁹ ip̃ij ad tãtã guerrã iniciẽdã p̃cederet cũ se noiret frãcoꝝ regẽ. ¶ F. Salua pace tũc se nõ dicebat frãcoꝝ regẽ/ſz dicã curt quõ nomẽ ⁊ titulũ regis/rex vester vsurpauit. Scire debes q̃ p⁹ p̃missa nisus ẽ medio dicti iacobi hartaualle attrahere flãdrẽses q̃ oĩno negauerũt metu pene ꝓuẽte ⁊ p ecclaz illis ip̃osite. vt ñ mín⁹ gta regie frãcie vnq̃ facerẽt pene excõicationũ ⁊ ducẽtoꝝ miliũ floreñ. subiacerẽt. Sz ꝓsilio vni⁹ mali aduocati tergiuersatoris q̃si architofelis fuit dictũ q̃ si recipet titulũ regis frãcie ⁊ tã q̃ frãcie rex illis p̃cipet q̃ essent liberi a pẽa/cuⁱ⁹ ꝓsilio fuit vtriq̃ applausuz. ſz ml̃tis prudẽtibꝫ videreť rõni dissonũ. recipe titulũ tm̃ sine alijs causis ⁊ possessiõe. ¶ An. Quid inde, pcessum. ¶ F. Armata frãcoꝝ ⁊ Januensiũ p mare destruxit/auronie ⁊ franci destruxerũt terrã dñi Johis d̃ hãonia. ⁊ illi d̃ cameraco Hãoniã discurrerũt. Postq̃ anno. xl. iteꝝ reuertiť ãgloꝝ rex ad frãciã q̃ reperit ĩ mari armatã frãcoꝝ cũ q̃ dimicauit ⁊ durauit ꝓflict⁹ ab hora p̃ mevsq̃ ad nonã ⁊ finaliť ãgl̃ p̃ualuerũt ⁊ trãsierũt ⁊ venerũt ad Baud vbi repit reginã enitã ⁊ ilico obsedit ciuitatẽ Tornacẽñ. Et rex frãci veit vsq̃ ad pontẽ de Cressy vbi ml̃te scharmuche ⁊ frãci strẽnue se habuerũt. ⁊ potẽtiores ⁊ flãdrẽses vecordiť aufugerũt. ſz finaliter post. xi. septianas tractãte ducissa hãonie

fuerunt deputati q̄nq̄ tractatores q̄ ꝓcluse
rūt treugā ad annuz vnū. ⁊ debuerūt reges
mittere q̄nq̄ notabiles ꝑsonas. ⁊ ex pte pa
pe duos cardiales ad ciuitatē Attrabateñ.
⁊ q̄cq̄d p illos seu duas ptes illoꝝ eēt factū
ratū ⁊ grāeret atz firmū/ ⁊ iterī vti possidebat
q̄sq̄ possideret. Sz finaliť in dicto plamē
to nihil fuit ꝓclusuz culpa anglicoꝝ ptina
ciū. Demū rex āglus ordiauit festuz in die
Georgij ⁊ ordinē de Jarretiere cū. xl. militi
bus ⁊. xl. scutiferis ⁊ regia pūte cū. ccc. dña
bus vl' domicell' iductis cadē liberata. An
no. ccc. xliij. Et demū anno. xlvi. posuit ob
sediū añ calayſiū ꝓpť qđ rex frācie venit ad
leuādū. ⁊ q̄ nō potuit trāsire obtulit bellū.
⁊ rogauit regē anglie vt sil' puguaret. qđ re
futauit. ⁊ ita sine fructu retrocessit/ ꝓpť qđ
rex āglie habuit calayſiū ⁊ sine mixtoꝝdia
illos cū seueritate tractauit ⁊ āglicis popu
lauit. Bl'ti guerre act⁹ secuti vsq̄ ad annū
lxxij. q̄ fuerūt in Aluinione ad tractādū ō pa
ce. ⁊ anno. lv. ꝓnceps de Gal'. descēdit ⁊ eo
dē anno rex āglie vsq̄ ad calayſiū ⁊ inde ad
locū de Hedin cui rex frācie venit obuiā et
obtulit bellū dicto āgloꝝ regi. q̄ illud renu
it ⁊ cū ꝓfusiōe retrocessit. Demū āno. lvi. ō
ꝓncipē de Rex Jo. frācią venit/
⁊ habuerūt belluz ꝓpe ciuitatē Pictauicñ.
in q̄ pch'doloꝝ ml'ti nobiles hīcin de occisi/
⁊ frāci supati. Sz rex Johes fuit reputatus
strēnuioꝝ miles illi⁹ belli quē vos āglici ho
noraſtis. Sz finaliť post ml'ta ipm occidiſt⁹.
⁊ tātoꝝ maloꝝ fuistis actores q̄ deū debe
tis timere vltorē. Ecce iniusticiā seu iniq̄ta
tē vīaz. ¶ An. Aliter dixit mihi pōtifex me
us. ¶ Fr. Dic pcoꝝ q̄d dixit. ¶ An. Dixit
q̄ p iustificatōe sua obtulit rex nr̄ stare ꝓsi
lio generali/ qđ frācie rex renuit/ quod non
renuisset si de iure suo ꝓfidisset. ¶ Fr. Per
missa tibi liquet satis rūsio/ nōne q̄stio so
pita si q̄ esset p ꝓsensuz regis ⁊ regnicolarū
factū eū tātis deliberatiōe ⁊ dilatōne omia
potuerūt rex ⁊ regnicole. singuli āt nō. Cū
igiť rex tuus cū pceꝝ ⁊ regnicolaꝝ ꝓsilio re
gi frācoꝝ homagiū fecit ⁊ regē agnouit/ et
approbauit quō ꝺ ppriū iuramētū homa
giū ⁊ fidelitatis sacrm venire nō verenť an
glici. Nōne felloniā cōmisit rex vester/ īmo
lesit maiestatē dñi sui. Nonne ista exceptio
alias elidit. quō igiť debuit frācie indubita
tus cōpromittere de tāto regno in homies
pauci em̄ reputunť hodie a ppl'o auz sperne
tes. dic em̄ Salomon q̄ oīa obediūt pecu
nie. ⁊ alius dic̄. Audito numo q̄si q̄dā pn
cipe sūmo. Resiliūt value/ nihil audiť nisi
salue. Nonne de dicta fellonia ipe rex under
cōpetēs tāq̄ dñs feudi/ ⁊ saltē cū paribus
quō sūmittere debuit/ vel potuit aliēo iudi
cio nūq̄ fecē nec facere debuit. nec legi fuisse
de h actū. Preterea q̄libet pucīa nō subdita
impio pōt sibi regē eligere/ vt frācia ⁊ Hyſ
pania nō subdite ipio. Cū igiť deficeret in
regno frācie filiꝰ pmogenit⁹/ ⁊ alij capaces
in sanguīe in ꝑetate pcederent. q̄re nō po
tuerūt illū sibi eligere regē iudicio ⁊ electōe
pariū ⁊ magnatū. put fecerūt illū victorio
sum Philippū cui ierat splēdoꝝ nobilitaꝫ
regie/ ⁊ cui⁹ vocē intellexim⁹ nō barbaz seu
anglicū vel saxonē/ cui⁹ vocē nō intellexiſſ⁹
ppl's frācus. erat em̄ dñs Philippus ppi
q̄oꝝ. ⁊ ideo cū naturalit in regno succedať
naturalit in regno cū naturā imitek ⁊ ab ea
separi nō possit iuxta doctoꝝ approbatas
sniās. Nec etiā pceꝝ suoꝝ ꝓsilio dictus rex
anglicus ꝺ fidelitatē ⁊ homagiū ꝑfatū ve
nire ꝓsumpsisset/ nisi de facto ad suggestio
nē dyabolicā medio illi⁹ dyabolici Rober
ti de artoys ipij ⁊ q̄si p indignatiōez despe
rati illi tyrones ⁊ iuuenes post vinū ⁊ dña
rū psuasiones vocati/ illa vota de faciendo
guerrā in frācia. fatue ⁊ in suaz aīaz salutꝫ
detrimētū emisissent. Nec ābigēdū q̄n pce
res si ꝓsulti fuissent regnū suū ⁊ ducatū ac
q̄tanie cū alijs ptinēt⁹ maluissent pacifi
cū/ ⁊ sub federe regie frācoꝝ maiestatis/ q̄s
se tot ⁊ tātis guerre discrimiby imiscere p q̄
nil secuz sz oīa ꝓtēptiosa ⁊ āglicis iutilia ⁊
dānosa saluis dei offensis ⁊ ptioꝝ tūelijs
q̄ extimatōez nō recipiūt. q̄by media illi⁹ an
glie regni ps peste et gladio depopulata et
hoīby viduata. ⁊ si dāna dederūt certe ma
ioza repassi sunt. Quid plura? Certe q̄ iuste
possidebāt ⁊ pacifice/ nūc tyrānice ⁊ p fello
niā oīa cōmiserūt ⁊ pacis fructū amiserūt.
Valū igiť iuuenile ꝓsiliū ⁊ impiū min⁹ sa
lubze ⁊ vtile ⁊ honestuz. Nec vid'eo vob re
mediū hoīby destitutis nisi q̄ habita dispē
satōe viduas vīas despōsetis ⁊ dei ⁊ homi
nū pacē q̄ratis. ¶ An. Dolendū ⁊ mirādū
de assertis si ꝓitati inituntť. ¶ Frā. Ita po
nunt ⁊ hñt cronice q̄s vidi. ¶ An. Nōne
treugę vel pax ex post facte: ¶ F. Multe sz
nulla efficax nec tēta. ¶ An. Cuius culpa?
¶ F. Vīa put audistis. ¶ An. Nō ꝑpen
di culpā nr̄az. ¶ F. Culpā noto ꝓtinuā p
missam/ q̄ ex malo ꝓncipio malus finis

ſpectãdus. q̃cq̃d ergo poſt bellis iniuſtis impijs ⁊ iniq̃s fortuna dedit ſuo iure. illo via impietate culpa ⁊ malicia venit. multi enĩz tractatus iniciati cuz illo illuſtriſſimo dño Johe de frãcia q̃ p ꝯſũmatõe tractatus redijt angliã ⁊ ibi occiſus. ⁊ lz habueritis hominẽ redemptõez hĩe vel petere nõ veremini in gladij viribꝫ q̃bꝫ plures ex vrĩis q̃s extiterunt interempti/ ⁊ lõge plures habetis viduas ⁊ orphãos q̃s nos dei miſericordia habemus/ iuſtiſſimo dei iudicio illud diſponẽte/ vt q̃ ſanguinẽ ſitiſtis/ ſanguinẽ patiamini ⁊ bibatis. Voluiſtis enĩ Hini aſſyrioꝝ regis/ magis q̃s xpi imitatores eſſe. q̃ annoꝝ. l. ſpacio ꝓpagãde dñatõis libidine arma ferrea extulit ⁊ cruentã vitã p totã aſyã bellis egit/ ⁊ in mari rubro vſq̃ ad lutinuz pontũ pdomuit. Barbarãq̃s adhuc ibellẽ torpentẽ excitauit ſeuitiã/ ⁊ iã nõ pecudũ ſz ſanguinẽ hoiuz bibere. ¶ Aln. Nõ oẽs eiuſdẽ fuerũt nec ſunt opinionis. ¶ Fr. Certe fateoꝝ/ nec natõnez totã accuſo. ſz auctoribꝫ tãtoꝝ ſceleꝝ culpã do. Proceres enĩ ⁊ prudẽtes pacẽ ꝺeluſerãt/ quam tyrones ⁊ iuuenes inconſulti ad ſolaz dicti dñi Roberti de artoys ꝑſuaſionẽ infregerũt/ ⁊ guerrã cruẽtã inchoarũt. Multiq̃s pbi viri pacẽ q̃ſierũt. ſz illoꝝ opinio pchdoloꝝ nõ inualuit/ ⁊ ita ſeua lõgo vſu tãtoꝝ p̃ſtim platoꝝ virorũ autoritate cõprobata inoleuit/ q̃ſi in naturã ꝺuerſa ⁊ vtinã ſolos maiores nõ iſontes pẽa ſeq̃rek. ¶ Aln. Dñ fuerũt illi tractatus inẽ nos q̃s aſſeris: ¶ Fr. Circa annuz D. ccc. lxij. in q̃ rex Johes fuit liberat⁹ anno. lxij. viſitauit papã in Aluiniõe/ ⁊ anno ſequẽ lxiij. p ꝯſummatõe tractatus redijt angliã/ ⁊ ibi mortuus. Ex q̃bꝫ orta ẽ q̃ſtio ⁊ finaliẽ ãno. lxviij. in plameto Pariſien. ſentẽtiatũ eſt q̃ appellatiões dñoꝝ de acq̃tania a rege anglie deberẽt recipi p dictũ plamentũ/ ⁊ ita fuit ſignificatũ regi anglie q̃ ml̃ta allegauit a rõnis tramite multũ diſſona/ ſz nec minus rex nr̃ tãq̃s iuſtificatus ex abundanti obtulit ſtare iudicio eccl̃ie Romane/ ⁊ dñi nr̃i pape qõ rex veſter renuit. ¶ Aln. Difficile ẽ mihi credere. ¶ Fr. Quare credis de pace cũ illius fuerit⁹ ſp inimicis ruptoꝝ/ tãq̃s nõ hoies bone volũtatis/ q̃bꝫ ſolis pax a xpo legata. ¶ Aln. Immo ſp q̃ſiuimus ⁊ q̃rimus pacẽ. ¶ Fr. Quare igit occiꝺiſtis illũ piũ regẽ vĩm Richardũ cuius medio pacẽ ꝑpetuã ſi illa digni fuiſſet⁹ q̃ſineratis. ¶ Aln. Lõga ẽ hyſtoria. ¶ Frã. Immo breuis in effectu. ¶ Aln. Quare breuis: ¶ Fr. Quia tãq̃s pacis inimici/ eſt⁹ aſſueti dños ⁊ reges occidere. ¶ Aln. Quos ⁊ q̃t: ¶ Fr. Cũ ipe melius ſcire debes q̃ re regẽ ſctm̃ Kinicũ danoꝝ ⁊ angloꝝ regẽ cuius regis danoꝝ eſtis tributarij/ occiꝺiſtis infra eccl̃iaz cathedralem in ciuitate Otthonicñ. in regno Dacie ⁊ Pheonia iſula/ ⁊ ibi ſctus martyr ſepultus. In cuius rei mẽoriã ſagitte ſignũ vĩi geſtare ſacerdotes in caſulis debẽt dũ celebrãt. quã poſſeſſionẽ impie ꝯtinuaſtis vſq̃ ad aliũ ſctm̃ martyrem ſctm̃ Thomã Cãtuarien. p iuſticia cuius eſtis inimici morientẽ ⁊ vſq̃ ad dictũ piuz regẽ Richardũ p pace vob q̃ſita tãq̃s indignis interfectus. Que igit maior demẽtia q̃s nobiſcũ ꝯtẽdere niſi gladio/ ſi dños naturales ⁊ ꝓpos occiꝺiſtis. vũs ipiſſimis opinionibꝫ diſſentiẽtes quõ alienis pacez vl̃ iuſticiã ſeruabitis: ¶ Aln. Hunc̃q̃ audiui anglicos reges interfectos. ¶ Fr. Ego legi p̃dictos ⁊ alios etiam tpe antiq̃ſſimo. ¶ Aln. Dic q̃ſo vnũ. ¶ Fr. Dicam plures. ¶ Aln. Rogo dic. ¶ Fr. Anno dñi. dc. lxij. Oſuas rex Anglie occiſus eſt. Anno. dc. li. Oſini rex occiſus. Anno. dc. lxviij. Elſin⁹ rex occiſus. Anno. dc. lxx. Egriſtus Rardahũdroꝝ rex occiſus ẽ. ãno. dc. xcviij. vẽhered dux regni Dordamidroꝝ interfect⁹ ẽ Anno. dcc. xvi. Obred rex Dordamidrorum interfectus ẽ/ put vester Beda venerabilis in angloꝝ hyſtoria/ late deſcribit. De illo ãt martyre gl̃ioſo ſctõ Kinito Dacie et Anglie rege/ ponit Danoꝝ hyſtoria. ¶ Aln. Illi tũc infideles. ¶ Fr. Sz vos tũc infideliores. ¶ Aln. Bonũ fecerũt/ q̃ ſctos et martyres/ hoies mortales fecerũt. ¶ Frã. Si bonũ/ nõ tñ bñ fecerũt. ⁊ deus remũeratoꝝ aduerbioꝝ non noiuz. ¶ Aln. Forte cũ iuſta cauſa fecerũt. ⁊ ita bñ. ¶ Fr. Volẽtibꝫ nõ abeſt occaſio iuſta vl̃ iniuſta. ſumũt enĩ occaſionẽ iniq̃ cõrigi deſpiciũt. bñ plata crimiant. Valde enĩ inſolẽs ⁊ intolerabile exiſtimãt q̃cq̃d illõ nõ ſonat qõ int⁹ amãt. ¶ Aln. Dum mẽte reuoluo q̃ audiui malo tacere q̃ loq̃. Vicit enĩ omia vitas. ⁊ certũ qõ in diebꝫ meis vidi nob pacẽ q̃ſitã medio illi⁹ boni regis Richardi ꝺ cui⁹ morte ⁊ cauſis illi⁹ ſatis ipũs/ taceo de tãtis ignoro. ℔ ſaluo q̃ int nos fama aſſerit Hormaniã nob ptinere/ ⁊ in ℔ nos iuſtã vos in iquã fouere cauſam. ¶ Frã. Salua pace nõ eſt vex/ nil citra mare habetis niſi p ſy-

rannia ꝛ mare est ꝛ esse debet terminus ve-
ster. Habuistis tñ alꝫ ducatū Aquitanie
cum aliquib⁹ ptinentib⁹ in feudū a rege frā
coꝝ/quē ducatū p multiplicatas fellonias
diuie ꝛ regie Fracie maiestatis offensuas
amisistis cōtra fidelitatē iuratā ꝛ pmissam
veniēdo. In Normānia aūt nullū ius ha-
buistis/nec habetis/imo vt dux Norman-
nie rex frācoꝝ ē verus rex Anglie.scitis em̄
q⁹ dux Normannie iusto titulo regnū vim
ꝗsiuit. Uñ reperio etiam q⁹ anno.c.liij. rex
frācoꝝ Lodouicus zelotipia motus/vxo-
rem repudiauit/quā Henricus Norman-
nie dux p̄ter eius voluntatē duxit.ppt̄ qđ
int̄ eos suborta guerra.ꝫ post eodē anno fa
cta pace inter eos dictus Henricus cū di-
cti regis Lodouici p̄sidio/angliā ꝛ Ste-
phanū intrat regnū ꝛ occupat.ꝫ p̄ discordi-
am illi regnū ad vitā dimisit.q̄ post illo ste-
phano mortuo cū dicti regis p̄sidio regni
integritatē habuit ꝛ possedit. Post aūt cir-
ca annū dñi. M.c. Philippus francoꝝ et
Henricus angloꝝ reges sil̄ in xp̄i noīe cuꝫ
innūeris nobiliū miliby iter pegrinatōnis
vltra mare,p xp̄i vindicta fieda arripuerūt
ꝛ si rex tuus Odoardus sil̄ in die sctī Ge-
orgij facere voluisset/aut saltē illū xp̄ianissi
mum frācoꝝ regē Philippum de Ualoys
nō impediuisset anglicos suos.cc.nō p̄di-
disset nec tātoꝝ frācoꝝ mortē,ppinasꝫ nec
notā sue fidelitatis infracte incurrisset.sicꝫ
rex Henricus vltio vita functus strēnuita
tē,ppriā ꝛ fratꝝ ac sue milicie ꝺ infideles cō
uertisset. ¶An. Possibile ē. ¶F. Precor
noīa mihi p̄tificē tuū instructorē ꝛ in hac
materia eruditorē. ¶An. Nō noīabo/sed
magnū in dei seruitio tibi esse assero/ꝑ ma
gna dignitate ꝓstitutū. ¶F. Utinā bñ p-
pēdat sue magnitudis ꝑceps ꝛ cassū subli
miū maxia lubricitate. qm̄ trepidaret tam
sublime aggredi fastigiū qđ dū videt vire-
re cadit/ꝛ dū extollit terminat fine repenti-
no sicuti ros q̄ subito desiccat. ¶An. Ni-
si bñ intelligeret nō fuisset in tāta ꝓstitutus
A dignitate. ¶F. Dignitas ex se improbos
nequit facere reuerendos/qꝛ ex se dignitas ni
hil hz ꝥutis,nec ꝥtus ex dignitate.ꝫ ppt̄
ꝥtē dignitati dat honoꝝ. Si em̄ aliquid
boni a natura ineesset dignitati/mali nō pos
sent sic̄ videmus ꝑesse. ¶An. Talē illū cre
do foꝝ platū ꝛ bñ intelligentē. ¶F. Uti-
nā talis sit cuius opatio lingua mēs ꝛ vita
testimoniū p̄beat dignitati. Apud deū em̄
nō est etas/sed actus vita ꝛ moꝝ dignitas
approbat. ¶An. Quare de illo tm̄ dubi-
tas ꝛ inq̄ris? ¶F. Per ea q̄ video ꝛ audio
iudicit in his regnis ꝛ in ista materia. ¶An.
Quid vides? ¶Frā. Uideo platos ꝛ sa
cerdotes vios armigeros ꝛ viros sangui-
num effectos/sed quo iure nescio. ꝛ tñ nup
in ciuitate Rothomageñ.audiui regē vim
Henricum vltimo vita functum strēnuꝫ
mirabiliter platos vios arguentē ꝛ mordē
tem q⁹ ex eoꝝ incumbenti officio nō essent
pacis amatores/zelatores ꝛ pquisitores/
ꝛ tñ vios vidi platos magnos ꝛ audio bel
latores. ꝛ p̄dem qđ deterius est piū ꝛ chari
tatiuū subsidiū,p fide xp̄i iure datū ꝛ ꝺ he-
reticos ꝓuertendū.ꝺ nos xp̄ianissimos cō
uersum.ꝛ p nra occisione erogatū.qđ mihi
nedū admiratōez inducit/ꝫ stupoꝛem. Cu
ius moꝛes ꝛ uersos ꝓsidero recolēs eius
qđ dicit Bernñ.ad Eugeniū q⁹ hodie totus
zelus eccl'iasticus feruere videt intuendis
possessionib⁹ ꝛ dignitatib⁹.honoriꝫ totuꝫ
det ꝛ sctitati nihil/ꝛ de dei placito vltia fit
mētio ꝛ de iactura salutis cūctatio nll'a nec
salubꝛe putat nisi qđ sublime.ꝛ nihil iustuꝫ
videt nisi qđ gloriā redolet. ¶An. Probi
sunt vere/sed regis ꝛ p̄ncipis imperio hec
faciunt. ¶Frā. Dixit Petrus magna au-
toꝛitate q⁹ magis deo oportet q̄ꝫ hominib⁹
obedire. Non in fortitudine vir bñplacitū
erit deo/sed sup humilem ꝛ mansuetuꝫ ꝛ ti-
mentem verba dñi requiesceꝛ spūs eius/et
qui te in vna maxilla pcusserit/p̄be aliam.
Juxta illud verbum christi. Dedi genas
meas euellentibus ꝛ ꝛspuentibus in me.
Dic p̄coꝛ platis ꝛ sacerdotibus tuis magis
annuentibus maiestati q̄ꝫ veritati mēte vt
reuoluant illud terrendum euangeliū. Ni-
si iusticia vestra abūdauerit magis q̄ꝫ pha-
riseoꝝ non intrabitis in regnuꝫ celoꝝ. Qui
dixerit fratri suo racha/reus erit iudicio. q̄
dixerit fatue/reus erit gehenne ignis. Si
p tam modica iniuria gehennā ꝓuocauit/
quid p tantis stragib⁹ ꝛ execrabilib⁹ homi-
cidijs ꝛ alijs guerre discriminib⁹? Cogitēt
ecōuerso si veri sacerdotes ꝛ pontifices pa-
cem psuasissent a tempe Odoardi citra/q̄ꝫ
ta ꝛ qualis esset militia ꝛ nobilitas xp̄iana.
ꝛ si,p xp̄i fide augenda exposita vt rex no-
ster disposuerat/quantus fructus vbi nūc
luctus? Cogitent de satisfactione vbi in se-
uitia psecuerant.

Finit.

Opus quoddã collatiuũ de q̃dã puella q̃ olĩ in frãcia eẽtauit cuius editio magr̃o Johĩ de Gerson ascribit/ sz magis apparet stilus mgr̃i Henrici de Gorckheym. ¶Ad gloriaz bñdicte trinitatis/ gl'iosecz semp v̈ginis dei matris ac totius curie celestis.

Dixit me dñs cũ seq̃rer gregez & dixit mihi/ vade & pphã ad ppl'm meum isrl'. Amos. vij. Ppl's isrl' ppl's regni francie nõ incõgrue põt spũalit' numerari/ quẽ fide dei & cultu x̃piane religiõis notũ ẽ sp floruisse. Ad huius regni filiũ quedã iuuẽcula/ pastoris cuiusdã filia/ q̃ & ipa gregẽ ouium secuta fert/ accessit. asserẽs se missam a deo q̃tinus p ipaz dictũ regnũ ad ei' obediẽtiã reducat. Ne ãt ip'a assertio putet temeraria etiã signis supnaturalib' vtit sicuti revelare occulta cordiũ & futura ꝓtingẽtia p̃uidere. Refert insup q̃ sit rasa capite ad modũ viri. & volẽs ad act' bellicos pcedere/ vestib' & armis virilib' ĩduta/ ascẽdit equũ. q̃ dũ in eq̃ ẽ ferẽs vexillũ. stati mirabili viget ĩdustria/ q̃si pit' dux exercit' ad artificiosaz exercit' institutõz. Tũc q̃z sui efficiunt aiosi. Ecõtra vo aduersarij timidi/ q̃si viribz destituti. Ubi ãt deq̃ descẽdit/ solitũ hitũ mulierẽ reassumẽs/ fit simplicissima negociox̃ secularĩ q̃si innocẽs agnus ĩpira. Fert etiã q̃ vixit in castitate/ sobrietate/ & ꝓtinẽtia. deo devota. phibẽs fieri occisiões. rapias. ceterascz violẽtias oĩb' his q̃ ad dictã obediẽtiã se volũt exhibere. Propter hec q̃ & sil'ia ciuitates/ opida/ & castra se submittũt regio filio fidelitatẽ sibi pmittẽtes. ¶Quo ita vt põfert se hũte nõnulle q̃stiones emergũt/ & ad sui declarationẽ doctas aias alliciunt. Verbi gr̃a. An credi debeat vera nature hũane puella. an in sil'ez effigiẽ fantastic̃ trãsformatã? Scõo an ea q̃ fac̃ possint hũanitus fieri ab ipa. an p eã ab aliqua supiori causa? Tercia si p supiorẽ cãm an p bonã. l. spm̃ bonũ. an malã. vtputa p spm̃ malũ? Quarta an eius vbis fiducia sit exhibẽda/ & eius opa tanq̃z diuinitus facta sint approbanda. an phitonica & illusoria? ¶Quia vo circa has aut sil'es q̃stiunculas alij & alij/ alit' & alit' sentiũt/ q̃tinus vtriqz p sua defensiõe valeãt ex sacris l'ris testionia pferre. põs h̃ opusculũ nõ asserẽdo sz collatiue dictãdo/ offert q̃sdã ꝓpositões p vna parte. Rursus q̃sdã p alia. mõ pbleumatico/ puocãs subtiliora ingenia/ ad intelligẽtiã pfundiorẽ. Hoc tñ memoriter cõmendãdo q̃ ad sentẽtiandũ aliq̃d secure in hac materia/ necesse ẽ huius puelle mores/ vbã opa. ceteroscz gestus tam q̃s hz solitanea q̃s eos quos habet cũ alijs in publico & ceteras sue vite circũstantias ad liquidum p̃ag noscere/ & an ea que revelat & p̃nunciat/ semper vera inueniant. Verum in sequentib' ponenda accipi debent iuxta cõmunis fame relationẽ a pluribus fidedignis ad has partes translatam.

Prima propositio.

¶Hanc esse verã puellã & verã nature hũane psonã est simpl'r asserendũ. ¶Hec ppositio patet. quia medium phor̃ regula canit/ q̃ opatio arguit formã/ q̃nimmo et saluator noster testat̃ ex opibus cognitionez esse accipiendã. quia igit̃ hec iuuẽcula inuenit̃ ꝓtinue ꝓformis alijs hoĩbus in actib' humanis. loquẽdo. esuriẽdo. comedẽdo. bibẽdo. vigilando. dormiendo. & ceteris hmõi/ quis dicere audeat eã non fore verã nature humane psonã q̃z de alijs cõicatib' secũ in sil'ib' hũane nature signis. igit̃ &c.

Secũda propositio

¶Ordinatũ pphie tps fuit añ x̃pi aduentũ durans in exordio nascentis ecclesie cũ operatione miraculoz. ¶Hec ppositio a sacris doctoribz declarat̃ ex eo q̃ totum veteris testamenti tempus fuit figurale ad p̃nũciandũ x̃pi aduentũ & corpis sui mystici futurũ statũ. Sil'r in p̃mitiua eccl'ia plures legunt fuisse pphete. Et q̃ ea tũc p̃dicabant q̃ omnẽ humãe facultatis cognitionẽ trãscẽdunt. necessariuz fuit adhibere signa p opera miraculosa quibus hmõi dicta ꝓfirmarent. Alioquin minus sufficienter fuisset puisuz saluti humani generis. iuxta quod ait Grego. q̃ planta recenter terre infixa/ indiget frequenti irrigatõie vt bñ radicata convalescat. igit̃ &c.

Tercia propositio.

¶Currentibus iã diebus/ nõ indigne censetur/ interdũ q̃sdam psonas suscitari ad pphetie spm̃ & moueri ad opationem miraculoz. ¶Hec ppositio ẽ Augustini in de ciuitate dei. & etiã extrahi põt ex doctria Gregorij. Cuius declaratio etiam ex eo patz. q̃

salutatoris ortus nobis ē pmissus. q̄ ipe nobiscū ē vsq; ad ꝯsummatōnē seculi. dirigens genus hūanū manu sue puidētie put oportunitas nr̄e salutis expetit. Sic em̄ ptātes suā nō alligauit sacris. ita nec alligauit eas alicui tp̄i loco aut psonis. q̄nimo in mīs tius eius miserator ibi sp assistit hūano generi cōgrua remedia t auxilia puidēdo. Nō ei ait Esaias abbreuiata ē manus dñi vt nō possit redimere. igit tc̄. Cū igit reuelatōe occlto t operatōe miraculor genus humanū indiget excitari t reuocari/ nūc in vno ppl'o/ nūc in alio pie censendū est talia nob nō denegari. igit tc̄.

Quarta propositio.

¶ Sacris ꝯsonat lr̄is/ p fragilē sexum t innocentē etatem/ exhibitā a deo fuisse ppl'is t regnis/ leram salutem. ¶ Hec ppositio patet. q; teste apl'o eligit deus infirma mūdi/ vt fortia q̄q; confundat. Hinc exemplarit̄ precedendo legit de delbora Hester t Judith impetratam fore populo dei salutē. Et Danielem in puericia suscitatum ad liberationem Susanne. Sic Dauid in iuuentute Goliam pstrauit. Nec immerito/ q; ō modo fit euidentior diuine pietatis affluentia ne homo suis viribꝫ ascribat/ sed deo potiꝰ gratiarum actiones referat. Sic em̄ p humilem virginē totius generis hūani redēptio orta est. igit tc̄.

Quinta propositio.

¶ Nō testat sacra scptura missos a deo prave vite hoīes sub tali forma aut mō sicut ꝺ̄ dicta puella cōis celebrat recitatio. ¶ Patet hec ppositio. q; sicut dicit apl's. Nō est ꝯuētio xp̄i t Belial. nec dignat̄ inire societatē aut ꝰhere familiaritatē cuꝫ demonūs/ vt eor mīstris t mēbris. q̄uis legat̄ q̄sdaꝫ malos interdū aliq̄d transeūter pphetasse. sicut Balaam pphetabat q; stella oriet ex Jacob/ t Saul t Cayphas phetauerunt Sed longe aliter ē de hac puella q̄ ad nutū habet vsum donor supnaturalium in manifestando occulta/ t p̄nunciando futura/ suo ministerio deseruientia/ phibendo insuper(vt p̄missum est)fieri occisiones t cetera vicia exhortando ad virtutes t cetera pbitatis opa in quibus deus glorificat. Sicut ergo in spū dei p̄missus ē Joseph ante p̄z t frēs in egyptū/ t Moyses ad populū Jsrael liberatōꝛ. t Gedeon t supdicte femine. Pari mō hāc iuuenculā nō est incōgruū ꝯnumerari bonis specialit̄ a deo missis/ p̄sertim cū nec munera querat. t ad bonum pacis tota deuotōne laboret. Nec em̄ nō est opus mali spūs q̄ potius ē autor dissensionis q̄s pacis.

Sexta propositio.

Quasi corollarie sequēs ex antea p̄missis propositionibus. ¶ Hec filia vera psona ī humana natura est a deo specialiter missa ad ea que non humanitus sed diuinitus fiunt opera cui fides est exhibēda. ¶ Patet hec propositio rūdens questionibus p̄libatis. Q; em̄ sit vere homo. patet ex ppositōne p̄ma. Et q; nō desinit etiam his diebus nob specialiter puidere p supnaturalia signa/ nō ē incongruū deo assumere puellam innocentem p̄cipue iuxta quartam ppositionē. Et quia donū istud pseueranter apud eam resident ad finem deificum/ t p media ⸗tutis et honestatis sicut asserit ppositio quinta/ videt ꝯsequēter hec ppositio sexta fore concedenda. Nec mīr si in statu equestri sit alterius luminis q̄s in solito statu muliebri. quia etiā Dauid volens dominū cōsulere/ induebat ephot t sumpsit psalteriū. t Moyses dum virgā gestabat mirabilia faciebat/ q; (sicut dicit Bregorius)/ spūssanctus frequēter se interius ꝯformat exterioribus ꝯcurrentibus ¶ Ita ex p̄libatis pōt quis huius vice amicus sumere occasionē defendendi suam ptem/ vlterius etiam pcedēdo ad ampliorem dilatationem. ¶ Quia ꝯ inueniū tur alij in oppositam partem magis inclinati. supest afferre ex sacra scriptura quedā testimonia/ ex quibus valeant sue positōis sumere fulcimenta inspiciēdo subscriptas ppositiones. R

Prima propositio.

¶ Multi pseudo pphete sunt venturi asserentes se diuinitus a deo mitti. ¶ Hec propositio est saluatoris dicentis q; in nouissimis diebus scz legis euangelice/ multi dicent se venire in nomine meo t multi p eos decipient. Unde t apostolus ait q; āgelus sathane trāsfigurat se in angelū lucis. Nec mirum/ quia malignus ille ex sup omnes filios superbie incessanter nititur vsurpare diuinitatis excellentiā/ t ideo procurat falsos propheras sub nomine dei missos ad decipiendum. igit tc̄.

Secūda propositio

¶ Pseudo pphe frequent pnūciāt occulta cordiū ꝛ effectus futuroꝝ ꝓtingētiū ¶ Hec ppositio ꝓcedi solet a doctoribꝫ. Cuius rō est. qz q̄sto ꝑtus ē altior/tanto ad āpliora se extēdit. Cōstat āt q intellectus demonum multo ē altior intellectu hūano/ꝛ ita q̄ nob sunt occulta ꝛ futura q̄ nob sunt ignota. a malo spū sunt cognita. Et ita pphe demonū ex cor instructione possunt talia reuelare igitur ꝛc̄.

Tercia propositio.

¶ Nō facile discernit verus a falso pphā p exteriores apparētias ꝛ signa ꝛc̄. ¶ Hec propositio pz. qz nō optet pphaz fore vite ꝑtuose aut hīe grāz. ꝛ pūt demonū pphe occulta nob futura pnosticare. ꝛ sic pluribꝫ alijs cū q̄bꝫ ꝙueniūt cū veris pphis. Qz si intdū pnūciēt falsa sciūt palliare dādo aliū intellectū/aut allegare veros pphas interdū pphetātes aliq̄ q̄ nō euenert. Sic ꝺ Esaia ꝛ Jona pphis legit. Propt qꝺ etiā aplus dic̄ q nō oī spūi credēduz ē/sz tēptādi sunt si a deo sunt insinuās difficilē discretōz int bonos ꝛ malos pphas. igit ꝛc̄.

Quarta propositio.

S ¶ Nūc tpe grē spālē fieri a deo missionē/ad tpalis felicitatis ꝓsperitatē/nō multam hz apparētie efficaciā. ¶ Hec ppositio pōt sumi ex his q̄ Aug⁹. sepius cōmemorat. Nā bona pūtis vite eqlit ꝓcedunt bonis ꝛ malis/iustis ꝛ iniustis/ꝑtim h tempe grē. ne boni amore suum affigāt bonis trāsitorijs in q̄bꝫ mali plurimū florēt. Ut etiā attēdāt que bona refuat amicis in futura vita/q̄ inimicis suis affluēter ꝓfert hui⁹ vite trāsitoria bona. Fieri igit missionē pūtis felicitatis ꝓcuratiuā ꝛ pnosticatiuam (que pendēda scribit) modicā videt hīe apparētiam/tū in veteri testamēto dum ppl'us ille seruiebat deo p his tempalib bonis/legit ad talē int̄dū factā fuisse mētōez. igit ꝛc̄.

Quinta propositio.

¶ Duo cōmittit hec puella que legunt phibita in sacra scriptura. ¶ Hec ppositio patet. qz Deut. xxij. Lex phibet ne mulier induat vestes viri. Et aplus phibet. ne mulier radat caput ad modū viri. Utriusq̄ āt oppositū de hac puella narrat. Et videtur ꝑma facie ad quā dā indecentiā vergere inuenculaz/puellā insidere eq̄ to habitu virili indutā. ꝛ cū deus diligat modestiā videt derogare diuine missioi se effeminare in virilem formā. Neq̄ videt ꝓcordare cū familiari missione talis modus. qz tam familiaris missio sit p spm̄ sctificantē interius animam. Juxta illud Sap. vij. Sapiā dei se transfert in animas sctas amicos dei ꝛ pphetas ꝓstituit. ꝓpter qꝺ si huius iuuēcule missio sit pphetica/optet eā esse cuiusdā excellētie. sctitatis ꝛ diuini animi intrīsecus. ꝛ talē psonā indecēs videt transformare se in vir̄ secularē armoz. Non em̄ sic legit de Hester ꝛ Judith/lz ornarēt se cultu solēniori. muliebri tū vt gratius placerēt his cuz quib agere ꝓceperūt. igit ꝛc̄.

Sexta propositio.

¶ Dictam puellam a deo specialiter missaz ꝛ deum opari p eam aut sibi fiduciam fore adhibendā/nō pōt oīdi p sufficientem apparentiā. ¶ Hec ppositio patet quasi corollarie ex p̄missis. Quia si multi venturi sint falsi pphete similes veris. Si ad felicitatē tempalis ꝓsperitatem nō fit specialis missio sub tempe gratie. Si pcessus eius fiat cōtra diuina mādata quō possit assertiue teneri hmōi filiam singulariter a deo electam ad ea sequenda q̄ famant. ¶ Ex quibus patet q̄liter huius vie fautores/suā ptem possint colorare oppositam viam impugnando. Insup ad pfundiora inueniēda occasionem ex p̄missis accipiēdo. Itaq̄ hec hīc inde copulata. collatiue posita offerunt visuris causa pūtis casus vel futuri ꝓsilles q̄stiōes mouentib/semp ad gl'iaz dei q̄ regnat in secula bñdictus. Amen.

Compilatum a magistro Johe de Gerson/ō mirabili victoria cuiusdam puelle de postferantes recepte in ducem belli exercitus regis Francorū contra Anglicos.

Presupponēdum est in primis q multa falsa sunt probabilia. imo em̄ phm̄ non refert quedam falsa pbabiliora esse quibusdam veris vsq̄ adeo q duo ꝺictoria simul stant in pbabilitate/lz non in veritate. ¶ Aduertendum est vlterius q ista pro-

babilitas si recte fundata sit ꝛ rite intellecta nō ē dicēda error vel erronea nisi ptinaciter ertēdat assertio vltra termios ꝓbabilitat. Rō huius ē. qz ꝓbabiliꝫ loquens fundat se in ℔ q rōnes ꝛ apparētias hz ꝑ pte sua. Et hōc vtiqz verū ē nisi sit penitus ꝛprobabile. Ulerē sil'r de pte opposita q ad eā sunt rōnes ꝛ apparētie seu verisil'es ꝛiecture. Et ℔ sil'r pōt esse ꝛ ē sepe verū/nec ista ꝛdicunt sic exposita. ¶ Attēdendū ē tercio q aliq ꝛcernētia fidē ꝛ bonos mores ꝛsiderant in duplici dīa/qꝫtū spectat ad pñs. Aliq em dicunt de necessitate fidei. ꝛ in istis nō lz dubitare vel ꝓbabiliter opinari iuxta illō vulgatū. Dubius in fide infidelis ē. ꝛ de talib iusta esset ꝙstio. neqz lex illa ciuilis barbarus/hz locum. neqz in talib cōis error faceret ius/imo tāto deterior/qꝫto cōicat. essz deniqz ferro ꝛ igne exterminādus iuxta ecclesiasticas ꝛ ciuiles cēsuras ꝛ hereticos ꝛatas. locū etiā hz illud metricuz salubre. Nō patit ludū fama fides oculus/imo ꝛ ꝑ tali ludo in his que sunt fidei/possz euocari sic iocās ad iudiciū fidei/tanqz de errore suspectus in fide. ¶ Cōsideradū ē ꝑ altera differētia eoꝝ q̄ sunt ī fide vel de fide/ q illa vocant de pietate vel deuotōe fidei/ꝛ nll'o mō de necessitate. De qb solet dici vulgariter/ nele arit iluest pijs dāpne. ¶ Spectāt ād ad pietatē fidei tres ꝛditiōes in ſpali. Prīa. q faciāt ad excitatōez deuotōis ꝛ pie affectionis circa dēū ꝛ diuina. qz. ſ. resonant in laudem diuine potētie vel clemētie in miracul' ꝛ veneratōez sctōꝝ. Altera ꝛditio ē q habeatur circa talia ꝓbabilis aliq cōiectura vel cōi relatōe. vel ex fideliū attestatiōe q̄ dicūt se vidisse ꝛ audisse. Supaddit tercia cōditio/cū discretōe pēsanda ꝑ viros in theologia ꝛ bonis moribz eruditos/q in hmōi relatōib eoꝝ q̄ dicunt de pietate fidei/nō includat vel immisceat aliqd falsum vel erroneum/qd manifeste sit in detrimentuz fidei vel bonoꝝ mox directe vel indirecte/palaz vel occulte. Sup q̄ cognoscenda vel determinānda nō ē fas cuilibet palā ꝛ passim ferre sñias ꝛ reprobatōes/imo nec approbationes ꝛtētiosas. maxime qñ tolerant ab ecclesia seu plat̄is eccl'ie in vna puincia vel in multis. ſz iudiciū ꝛ determinatio debēt deferri ad eandē eccl'am seu plat̄os eius ꝛ doctores. ¶ Possent ℔ notari mlta in pticularib. vt de materia ꝛceptōis btē ꝙginis. vt de opinionib ꝓbabilib inter doctores. vt de indulgētijs quo ad circū stātias mlt'as. Sic de veneratōe reliquiaꝝ in vno loco et alio. imo in diuersis simul. quēad modū fuit nup ꝛtētio in parlamēto Parisien. super veneratōne capitis sctī Dionysij in ecclesia Parisien. ꝛ ī abbatia sctī Dionysij ꝓpe Parisius. ¶ Cōcludendū ē tandē ex p̄missis q pie ꝛ salubr' pōt de pietate fidei ꝛ deuotionis sustineri factum illius puelle. circūstātijs attētis cū effectu patēti/p̄ſtim ex causa finali/q̄ iustissima ē. ſ. restitutio regis ad regnum suū/ꝛ ptinacissimoꝝ inimicoꝝ suoꝝ iustissima repulsio seu debellatio. ¶ Addito preterea q in obseruationibus suis hec puella nō repit' vti sortilegijs ab eccl'ia phibitis. Neqz superstitionib palam reprobatis. Neqz cautelis hoīuz fraudulētis. Neqz ad q̄stū ꝓpriū. vel aliqd tale subdolū/cū in attestatiōez fidei exponat extremo periculo suū corpus. ¶ Postremo si multi multa loquant ꝛ referāt ꝑ garrulitate sua ꝛ leuitate/ aut dolositate/aut alio sinistro fauore/vel odio/subuenit illō Cathonis. Arbitrij nostri nō ē q ꝙsqz loquat. est tñ arbitrij nr̄i qd credat seu teneat/seruata modestia ꝛ contētione seu seditione. pcul pulsa. quia sicut dicit apl's. Nō oportet seruū dei litigare/nos inquit talem ꝙsuetudinem non habemus/ vt sez litigemus. sed tolerare oportet/vl' ad superiores sicuti p̄missum ē determinānda referre. Ita em̄ fiūt in canonizationibus sanctorum primarijs/quales canonizationes vt in pluribus q̄ legunt nō sunt de necessitate fidei stricte loquendo. Sed de pia deuotione/que non est passim p quoslibet reprobanda irridenda vel repudianda ꝛ minus (ceteris paribus) qꝫ alia sine canonizatione vulgata. ¶ Jungantur ad causam nostram iste circunstantie. Una q concilium regis ꝛ gentes armoꝝ potuerunt induci ad vocem illius puelle taliter credere et obsequi/q sub ea vel cum ea exposuerunt se conspirato animo ad bellica pericula/dedecore omni pcul pulso quod euenire poterat/si sub vna muliercula militātes victi fuissent p hostes procacissimos/ꝛ irrisi apud omnes qui audissent. ¶ Altera q exultatio popularis cum pia credulitate tāta subsecuta cernit' ad laudem dei ꝛ hostium cōfusionē. ¶ Altera q latentes inimici/ etiam magni referunt in timoꝝ varios/immo ꝛ in languoꝝ quasi pturientis cecidisse iuxta imprecationem cantici illius a Maria sorore

moysi tympanizati in choro ludentiũ. Cãtem dño gl'ose cãticũ tẽ. Seqk. irruat sup eos formido t pauor. Uideak t cũ deuotione facto nr̃o ꝑsona recolak t cãtẽ. ¶ Põderãduz ê ad extremũ q̃ puella t adherẽtes sibi militares/ñ dimittũt vias hũane pudẽtie. faciẽdo. s. qđ in se ẽ/q̃ appeat tẽptari deus vltra q̃z necesse ê. Uñ ꝑstat hãc puellã nõ esse ptinacẽ in adhesiõe ꝓpꝛij capitis vltra q̃z reputet a deo se hꝛe monitõnes seu iustictus. ¶ Possent ĩsup supaddi mlte cir cũstãtie de vita ei⁹ a puero q̃ introgate sũt t cognite/diu t multũ t p multos. De qbꝫ h̃ nil iserik. Exẽpla pñt ĩduci de barbara t ꝺ sctã Katheria in ꝓuersiõe nõ min⁹ miracl'o sa rhetoꝛ t alijs mlt'is/ vt ꝺ iudith t ꝺ Juda in qbꝫ vt cõie miscek sp aliqd naturale. Neq̃z seqk sp post ꝑmũ miraculũ qcqđ ab hoĩbꝫ expectak/ vl' expectabik. Preterea si frustrarek ab oĩ expectatõe sua t ꝓpa (qđ absit) ꝑdicta puella/nõ optebit ꝓcludere ea q̃ facta sũt a maligꝫ spũ vel nõ a deo facta esse. sz vel ppt nr̃az ingtitudinẽ vel blasphemias aut aliũde iusto dei iudicio lz occulto possz ꝓtigere frustratio expectatõis nr̃e in ira dei quã auertat a nob. t bñ oĩa ꝓtat. ¶ Supad dunk q̃ttuoꝛ ciuilia t theologica documenta. Unũ cõcernit regẽ t ꝓsanguineos regie dom⁹. Secũm militiã regꝫ t regni. Terciũ ecclasticos cũ ppl'o. Quartũ puellã ipam. Quoꝛ documẽtoꝛ iste vltⁱ⁹ ẽ finis. bñ viuere/pie ad deũ/iuste ad ꝓximũ/ t sobrie h̃ est ꝓtuose t tẽperanter ad seipm. Et in spãli p q̃rto documẽto q̃ hec gr̃a dei oñsa ĩ hac puella/nõ accipiak t traducak p se vel alios ad vanitates curiosas/nõ ad mũdanos q̃stus. nõ ad odia ptialia. nõ ad seditões ꝓtẽtiosas. nõ ad vindictas de ꝑteritis. non ad gl'iatões ĩceptas. Sz in mãsuetudie t oꝛonibꝫ cũ gr̃arũactõe/cũ liberali ꝑterea tpalium subuẽtõe qlibet laboꝛet in idipm. q̃tin⁹ veniat pax in cubili suo/ vt de manu inimi coꝛ nr̃oꝛ liberati/deo ppicio/ fruiamus illi in sctitate t iustitia/coꝛã ipo oĩbꝫ dieb⁹ nostris tẽ. A dño factũ ê istud tẽ.

Sequit triplex veritas ad iustificatoz electe puelle/de postfetãtes accepte/vtẽtis veste virili.

¶ Pria ꝓitas. Z ex ver⁹ phibens mulierẽ vti veste virili t viꝛ veste mlĩebri/p q̃sto ẽ pure iudicial'/nõ obligat in noua lege. qꝛ fm ꝓitatẽ tenẽdã ꝺ necessitate salut⁹ iudicialia ãtiq̃ legis ablata sunt. nec obligãt in noua vt talia sũt/nisi nouit p supiores ea istitui seu ꝓfamari cõtingat. ¶ Scda ꝓitas. Z ex hmõi ꝓtinebat aliqđ morale qđ stabile ẽ in oĩlege. t illud possumus exꝑmere phibitoz indecẽtis habitus tã in viro q̃z in muliere ꝺ medio ꝓtutis qđ obseruare ꝺz circũstantias oẽs/ vt q̃n oꝑtet/cur oꝑtet/q̃lit oꝑtet/ t ita deliqꝫ vt sapiẽs iudicabit/de qbꝫ nõ ê h̃ declarandũ p singl'a. ¶ Tercia ꝓitas. Z ex hmõi nec vt iudicialis ê/nec vt moralis dãnat vsum vestis virilis t militaris in puella nr̃a virili t militari/quã ex certis signis elegit rex celestis oĩuz/tã q̃z vexilliferã ad ꝓterẽdos hostes iusticie/t amicos subleuãdos/vt ĩ manu femie puellaris t ꝓginis ꝓfũdat fortia iniq̃tatis arma/auxiliãtibꝫ ãgelis qbꝫ ꝓginitas amica ê t cognata fm Hiero. t in sacris histoꝛijs frequent apparuit. Sicut in ceilia visibilit cũ coꝛonis ex rosis t lilijs. ¶ Rursus p h̃ saluak attõsio crinium quam apl'us phibere videk in femina. ¶ Obstruak igit t cesset os loquẽtiũ iniq̃/qꝛ vbi diuina ꝓtus opak. media fm finis exigẽtiã disponunk. ita vt nõ iã sit secuꝛ detrahere vel culpare ausu temerario. ea q̃ a ꝺo sunt fm apostolũ oꝛdinata sunt ¶ Deniq̃z possent pticularitates addi multe/t exempla ꝺ histoꝛijs sacris t gentiliũ. Sicut de camilla t amazonibꝫ. Sicut ꝑterea in casibus vel necessitatis/vel euidentis vtilitatis/vel approbate ꝓsuetudinis/vel ex autoꝛitate seu dispensatione supioꝛ. Sz ista p breuitate sufficiant t veritate. Tantũmodo caueat ps h̃is iustã causam ne p incredulitatem t ingratitudinem/vel alias iniusticias/ faciat irritũ diuinum/tã patenter t mirabilit auxiliũ in choꝛtũ. put in Moyse t filijs isrl' post collata diuinitus tot p̃missa legimus ꝓtigisse Deus ẽm t si non ꝓsilium/snĩaz tñ mutat/ p mutatione meritoꝛ.

Secũda pars operis

dñi Johannis Berson Cancellarij Parisiẽ. doctoris christianissimi resolutissimiq̃z ꝓtinens opuscula ad moꝛes accõmodata.

¶ Finit feliciter. Anno nr̃e salutis. M. cccc. ciij. Idibus Decembris

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

M Theol & S.L 104

